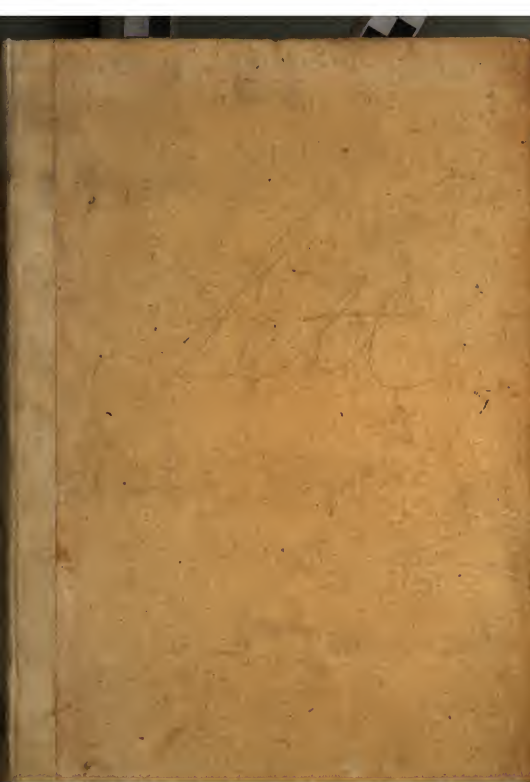

6
9 0
30

ISAACI
CASAVBONI
ANIMADVERSIONVM
IN ATHENÆI DIPNOSOPHISTAS
LIBRI XV.

OPVS NVNC PRIMVM IN LVCEM EDITVM:
quo non solùm ATHENÆI libri quindecim κατὰ πόδα recensentur,
illustrantur, emendantur: verùm etiam multorum aliorum
scriptorum loci multi quà explicantur,
quà corriguntur.

ARISTOTELES. Χαλεπὸν ἐκ τῶν μὴ καλῶς
ἐχόντων λέγειν καλῶς.

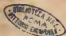
LVGDVNI,
APVD ANTONIVM DE HARSY.
Sub signo scutì Coloniæ.

M. DC.

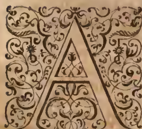
CVM PRIVILEGIO REGIS.

HENRICO IIII. CHRISTIANISSIMO GALLIARVM REGI ET NAVARRÆ.

NIMADVERSIONES nostras in Athenæum, Græcorum fere doctissimum scriptorem, ausus sum, Rex Christianissime, Majestati tuæ consecrare. Vt auderem, multa me, præter eximiam lenitatem tuam omnibus cognitam, impulerunt. Opus est laboriosissimum: Tu non principum modò, sed prope dixerim mortalium qui sunt, qui vnquã fuerunt, laboris patientissimus, amantissimus. Ad lucem & rerum & morum antiquorum scriptum est: Tua Majestas quanti cognitionem antiquitatis penderet, cùm aliis claris testimoniis sæpe, tum insigni nuper palàm fecit: cùm me viris amplissimis qui tuum consilium participant, de hoc studio notum, Lutetiam acciuit; liberali stipendio donauit, marcentem ad spem meliorum erexit. Emendationem denique Opus nostrum profitetur auctoris magni, à vetustate miris modis deformati: Tua Majestas pace domi forisque parta, virtute Dei, tuâ inuictâ dexterâ, in eam nunc curam toto pectore incumbit, vt quicquid in Regno tuo superiorum temporum licentia deprauauit, emendet, reformet, instauret. Hæ sunt cogitationes, quæ cœlestem animum tuum dies noctesque exercent. Et meritò Rex maxime. Pater enim patriæ & diceris consentientibus omnibus omnium ordinum vocibus: & es reuera. Nam quis ille paterfamilias cui suorum liberorum fortunæ maiori sint curæ, quàm tuorum tibi subditorum? Cui vero homini priuato ità nota sunt domus suæ negotia, vt tibi omnes Regni tui, maximæ, minimæ partes? Et iam tu quidem, magne Rex, in ordinatione Reip. tantum

paucis annis promouisti, quantum vix multis fortasse lustris alius: nondum tamen, licet tot fessus prœliis, tot inclytus victoriis, ad otium & quietem, vt natura fert hominum, conuerteris. Quin difficiliora in dies, maiora, & meliora, moliris, aggrederis, exequeris. Ibit igitur in annaleis, Rex potentissime, vnum te à multis retro seculis extitisse, cuius mens ignea pari cura ac felicitate belli munia & pacis artes atque ornamenta coleret. O laudem etiam melioribus seculis, nedum isto ferreo & magnarum animarum sterilissimo, raram atque inusitatam! Nec mirum: diuersissima enim est ad vtramque sectam via: dissimilis natura mentium: discrepãtes pacis bellique rationes. Non replicabo ambitiosè veterum aut recẽtium temporum monumenta, vt dicto faciam fidem. Sed profectò ita est: cum omnia euoluerimus, vix principum millesimus quisque inuenietur, domi militiæque iuxta bonus. Enituit aliquis in bello? at obsoleuit idem in pace. Alius in ista excelluit? at bellandi idem imperitus. Tua majestas res olim dissociabiles, prudentiam ciuilem, & militaris rei scientiam miscuit, ac nouo exemplo temperauit. Sed bellicas laudes tuas æternitate dignissimas, tacere malo quàm attaminare. Magnitudo quidem rerum à te gestarum ea est, vt celeberrimus quisque ingenio ad prodendam fortitudinis tuæ memoriam sine gratia aut ambitione, bonæ tantũ conscientiæ pretio, pelliciatur. Clementiam verò tuam, propriam & peculiarem tibi virtutem, silentio transire nefas ingens ducimus. Nam cuius miraculi est, bellatorem tantum, armis & prœliis innutritum, stillam cruoris humani nullam vnquam nisi in acie fudisse? ibi quoque vel infensissimis hostium, herbam modò porrigerent, semper libentissimè pepercisse? vitam cum multis hominum millibus dederis, nemini vnquã exprobrasse? ea denique moderatione cõstanter vsum, facile vt omnibus appareat, obliuionem te belli ciuilis malle quàm gloriam? Quamobrem, magne heros, tantæ virtutis, hoc à Deo præmium tulisti, vt nutans & prope iam collapsum tuum & majorum tuorum Regnum, in suam sedem restitueres, stabilires, & altioribus in posterum radicibus, (quantum quidem humanis consiliis potest prouideri) fundares. Quid dicam de fama nominis tui, qua orbem terrarum vniuersum dudum implesti? Narrant rerum Romanarum auctores, Augustum, principem diuinitus ad maxima electum, post Ianum clausum, mira lenitate & æquitate imperantem, moderationis huius famã Parthos, veteres Romanorũ hostes, ita cepisse, vt signa militaria, quæ M. Crasso & M. Antonio ademerant, reposcenti redderent. Quid posteri de tua Majestate Rex augustissime, dicturi sunt? cuius fama tantum apud potentissimum

Hispa

Hispaniarum regem, Philippum illum tot regnorum euersorem, valuit, vt non signorum inutilium, sed vrbium munitissimarū reddítione tuam amicitiam sibi suisque iudicauerit redimēdam. Nam quod pro magno in iisdem legimus historiis, nationes exteras amicitiam Augusti expetentes, legatos vndique Romam misisse: quis miretur adeo, qui sciat qua magnificentia, quo comitatu magnus Allobrogum dynasta, admiratione tuarum virtutum excitus, vsque inde è finibus Italiæ & Alpium radicibus ad Regiam tuam nuper sit profectus? Dies me deficiat, imò & annus, si decora sigillatim tua recensere instituam. Sed enim, Rex maxime, tot palmis, tot lauribus, tot coronis, vnus adhuc vt accedat titulus, OB SERVATAS, ET PRISTINO SPLENDORI RESTITVTAS MVSAS, omnes qui literarū puritatem amamus, vota assiduè facimus, & ab indulgentia tua petimus, expetimus, ac (*si fas dicere: sed fas.*) exigimus. Miserare ô Pacis & Innocētiæ magne vindex, amicissimas pacis & innocentissimas diuas. Patieris princeps benignissimus, iacere æternùm tuam illam Academiam, clarissimum quondam non solum Galliarum, sed totius Europæ lumen? Patieris doctissimos viros, qui se illi suamque operam addixerunt, opem tuam diutius desiderare? Patieris vt ventura secula, postquam ingētes illas substructionum moles, & nitentia marmore, auroque radiata palatia, quæque in Vrbe, quæque alibi, tot simul locis, regiis plane impensis à Majestate tua excitantur, fuerint mirata, caussam spretæ à te Academiæ tuæ, possint requirere? Ne hoc Deus immortalis sirit. Illum nos, Rex inuictissime, vt quàm diutissimè Majestatē tuam saluam atque incolumem præstet: vtque tua omnia consilia fortunet, & ad gratum sibi, gloriosum tibi, vtilem tuis finem dirigat, supplices, quanta maxima possumus pietate oramus, obsecramus, obtestamur. Exaudi Deus OPT. MAX. & sidus hoc, quod præcipitato in profundum, ac demerso in tenebras orbi Gallico refulsit, velis perlucere. Scripsi Lugduni, in ædibus viri tuæ Majestati addictissimi, Merici de Vicq, veteris Musarum nostrarum hospitis. a. d. XVII. Kal. Augusti, CIↃIↃC.

Majestati tuæ, vel antiqua soldur iorum lege, deuotissimus

IS. CASAVBONVS.

IACOBVS LECTIVS
ISAACO CASAVBONO V. CL.
SVAS IN ATHENÆVM
ANIMADVERSIONES
euulganti.

EVge alius dites Arabas miretur, & Indos,
Et sua qui arboribus depectunt vellera Seras:
Alcinoique ingentis opes, hortosque beatos,
Ilicet, atque tuas ostentet Mysia messes:
Aut vbi bis pleno fundit se copia cornu,
Bis segetes supplent sulci, bis pampinus vuas,
Bisque arbos sua poma. Tui nos magne Casaubon
Ingenij miramur opes, satusque beatos:
Diuitijs ingenij, quod lampadis instar Eôa
Prodigit in varios latè sua munera tractus,
Immittitque in culta nouas Heliconia vires.
Nunc fidus linguâ monstras interprete ductor
Et maria, & terras omnes, cælumque profundum.
Nunc magis atque magis Latia monumenta Mineruæ,
Aut ea quæ Graij cecinerunt plurima vates,
Eripis è latebris, & amico lumine comples.
Nunc, bene quæ depicta, manu meliore repingens
Moribus absterres prauis mortalia corda,
Incendisque bonus veræ virtutis amore.
Hic quoque Cecropiâ cui nomen ab vrbe decorum,
Plenior, & multâ tersus ferrugine frontem,
Muneris ecce tui est superas quòd prodit in auras.
Singula quid referam? libeat modò vera fateri,
Et tibi Athenæum & totas debemus Athenas.

CL. V.

CL. V.

IS. CASAVBONO.

Qvamuis decôre sat refulgeat suo.
Tranquilla virtus, quam nec aura gloriæ
Ventosa tollit, nec repulsa deprimit
Veris ouantem, & acquiescentem bonis:
Illam tamen procatur, atque ambit volens
Secunda fama, calcar indolis bonæ:
Comisque laus, vt vmbra corpori comes,
Viros adulat, qui vel artibus togæ,
Vel Martiali floruêre adorea.
Nam pauca gens selecta, queis nudum decus
Patescit, vni conscientiæ student,
Rectique amore limitem rectum secant:
Plerosque laudum blanda siren allicit,
Vt arduæ virtutis insistant iter,
Quod aspero labore vallauit Deus;
Ne gratuitò tanta sors obtingeret
Quà segnibus reique nullæ, quà viris.
Hoc ducta sensu prouidens antiquitas
Contigua fana destinauit cultui
Virtutis, atque Honoris. hos enim decet
Clarere famâ, ornari honore, laudibus
Ad astra ferri, quos benignâ vi lacit,
Vulgóque ademptos consecrat Virtus sibi.
Quod si quis vnquam munere hoc dignus fuit
Tu es vnus ille, flos virûm CASAVBONE,
Cuius nec altam spem repressit temporum
Morumque sidus pestilens menti bonæ:
Nec tardius cultura capta seduli
Votum coloni flore lusit irrito.
Quin vt malo inualescit ardor, & diu
Dilata surgit lætiùs fœcunditas:
Sic viuidæ virtutis acer impetus
Fauore cœli fretus inuium nihil
Inuenit. ast amore peruico moras
Perrupit omnes. dura per discrimina
Sic creuit olim robur inuicti Herculis,

Sic altius radice comprendit solum
Pulsata ventis arbor, & saeuo Ioue.
Rubiginosus deterit ferrum situs,
Torpere insusu quod recondito sinas.
Ignaua virtus obsolescit, & graui
Senet veterno namque per cuniculos
Obrepit astu blandiens inertia,
Sensimque dia mentis occupat Larem,
Primo pedatu inuisa, dein voti potens
Quidquid viri est in homine mancupat sibi.
Quae pestis in te fraudulenter, aut palàm
Grassata, sensit artis impotentiam.
Quippe eius omnes & dolos, & impetus
Elusit, atque elisit indoles tua
Nil humile spirans, nec rudis certaminum.
Ergo Dei virtute prouisum est tibi,
Ne possit vnquam nomen emori tuum.
Tibi nitentem è transmarinis floribus
Plectit corollam Lucius: te ciuicâ
Tranquillus ornat arte seruatus tuâ.
Te Sicelis Thalia rusticè procax.
Ipsâque forma negligentiâ decens
Patrante ocello figit, & malo petit.
Te laude multâ clarat ille, cui dedit
Laus multa nomen: te Theophrasti lepos,
Te cura docti diligens Laërtij,
Straboque chartis cuncta terrarum sola
Permensus: &, quo clarius nullum viget
In litterato nomen orbe, maximi
Regis magister, ipse maior, si rudi
Vero mouemur, non inanibus notis,
Rerumque pompâ. sed citare singulos
Quid est necesse? tota doctorum virûm
Propago, quos eduxit Hellas artium
Nutrix bonarum, totus ille ordo pius
Te confitentur sospitatorem suum.
Gratoque laudes ore concinunt tuas,
Vno tenore quòd tot inclytos simul
Heroas orci è fauce, mortis è manu
Raptos in oras lucis euocaueris.
Nam peius omni morte fatum, mortuam

Vitam

Vitam exigebant, & sibi superstites
In hoc trahebant lucis ingratæ moras,
Ut se viderent atque sentirent mori,
Perenniterque funus efferrent suum,
Lurore turpes, & vetustate obsiti,
Laceri que plagis ora seruili modo.
Qualem niuosis Caucasi affixum iugis
Titana vates fabulantur, cui Iouis
Satelles immortale concidit iecur,
Dirisque nulla interquies datur malis.
At nunc ouantes munere ingenti tuo
Solare fulgur irretorto lumine
Contra obtuentur, & caput cœlo efferunt
Sublime: quin & ore pleno nectaris
Ducunt liquorem, symbolasque conferunt
Mensis Sophorum. macte ATHENÆI *labor,*
Cui nocte pulsâ clarior dies redit,
Quàm vere sudo solis emicat iubar.
Tua ista laus, vir erudite, qui simul
Facem extulisti mentis altæ, protinus
Fugère nubes, priscus & fulsit nitor.
Fœlix laborum, si quid auditu dabit
Vox nostra dignum, noscet ætas postera
Quàm nunc & olim prosequutus sim tuas
Honore dotes. hoc beatus unicè
Quòd me fauore duxeris dignum tuo
Quondam æmulum laboris atque industriæ,
Dum res sinebat, & vigebat indoles
Amore laudis, atque doctrinæ calens.
Sed me grauis Fortuna transuerso impetu
Plenis euntem passibus retro tulit:
Te spes, & indefessus ardor candidam
Ad usque metam vexit illæso gradu.

DOMINICVS BAVDIVS.

AD LECTOREM.

VETUS est eruditorum querela, candide Lector, mendis deformibus antiquorum scatere monumenta. Questi sunt & sæpe & grauiter de hoc studiorum malo accuratiores omnium ætatum philologi, historici, philosophi, medici, iuris periti, & beati etiam patres: atque vno verbo, sicut alibi clarè ostendimus, quicunque fere apud Hebræos, Græcos & Latinos, ab annis retro bis mille & amplius, cum iudicio pariter & amore veritatis, in literarum studiis sunt versati. Nimirum ita res habet: hominis & omniũ humanorũ operum qua corporis, quà ingenij, eadem lex est. Nascitur ille & denascitur: sexcentis interea valetudinis aduersæ incommodis, aliisque casibus obnoxius. Scias & in istis vsu idem venire. Itaque cum ex infinita prope veterum scriptorum copia oppidò pauci interitum effugêre: tum horum plerique sic laceri, sic corrupti, sic mendis deturpati, vix vt ipsi in suis scriptis, si virgula vt aiunt, diuina, huic luci fuerint redditi, sese sint agnituri. *Tantum aeui longinqua valet mutare vetustas.* Misera profectò res, & sapientiæ studiosis vel veris lacrymis deflenda. Vnde enim nobis eruditio parabilis, vnde cognitio disciplinarum, vnde totius præteriti temporis notitia, nisi ex libris antiquorum? Iis si vtimur deprauatis, quid superest aliud nisi vt Ixioni similes vmbram pro re, errorem pro scientia, falsum pro vero amplectamur? Vt planè ridiculi sint, qui emendatóne an inemendato libro vtantur, sua nihil putant interesse. Isti sunt, partim Democriti populares & Arcades βαλανηφάγοι, partim viriligatores literas peruersè docti, diuinæ Critices (legitimã intelligo, non istam volgiuagam, & vt loquitur Tertullianus, passiuam) hostes & contemtores: quorum fatuitatem aut χλευᾶσθαι tot locis magnus Galenus tam acriter est insectatus. Nos autem in eo libro quem accuratissima diligentia de Critica fecimus, plurimos in vitam errores ab hoc fonte manasse, vero vicimus. Sed studij huius necessitatem Hebræorum doctores verbo indicãt, qui Legis diuinæ, (quanto igitur meliore iure humanorum scriptorum?) sepem esse Criticam non minus verè quàm eleganter pronuntiant. Enimuero, Lector, ex omnibus illis quorum ad nos scripta peruenerunt, nullus est, quantum equidem memoria repeto, qui à vetustate peius aut crudelius fuerit acceptus, quàm Naucratita ATHENÆVS: scriptor vere πολυμαθέστατος, verè vndecunque doctissimus: & vt paucis multa complectamur, Græcorum Varro aut Plinius. Huius igitur tam eruditi auctoris luculentissima scripta, priorum seculorum barbaries ita vexauit, vt nondum statuerim magis gaudendumne studiosis fuerit, non penitus illa intercidisse, an dolendum, quod sic affecta ad nos sint transmissa. Parum fuit caput misero præcidisse & pedes: priores videlicet libros duos, cum tertij principio, & maxima vltimi parte; adiecta est artuum aliquot luxatio: in ipsum denique truncum ita sæuitum, vt loricina nænia confossiorem eum nobis reliquerint. En temporum illorum immanitatem, quibus omnis humanitas, & meliores literæ ignorabantur: nedum vt Critices hominibus illis vllus superesset sensus. Postea verò quàm singulari Dei beneficio in Europam literæ sunt postliminio reductæ: serius quidem, sed tamen extitêre tandem cordati viri, qui Athenæi alius editione, alius versione, iter ad famam affectarent. Anno demum M. D. XIV. Aldus ille, cui vitam multi scriptores Græci debent, è tenebris illum in lucem produxit, adiutus à Musuro Cretẽsi. Fatendum verò quod negari non potest, viros solertissimos & doctissimos, neque in exemplaribus nanciscendis felices fuisse: neque in editionis suæ emendatione nimis accuratos. Et tamen Musuri diligentiam seriò commendat Aldus. Quales igitur fuisse dicemus eos codices quibus ille est vsus, cum eorum comparatione Aldina editio emendatissima censeri mereretur? Secuta est post annos XX. Basiliensis editio. Hanc concinnarunt Iacobus Bedrotus & Christianus Herlinus, ambo, opinor, iuuenes Germani: qui etsi à librorum præsidio imparati, neque multo fortasse minus ab idonea eruditione, oneri subierunt viribus suis impari: vel solo tamen bene de literis merendi studio qui posteritati ostendantur non sunt indigni. Sed enim destitutum libris melioribus ad Aldini exemplaris emendationem accedere; hoc verò erat, sine nauigio mare magnum velle transmittere. Quemadmodum autem horum conatus manu exaratorum

inopia

inopia in neruum erupit: sic illum Venetum qui ante omneis alios, (nam de Sanga Romano, vereor vt credendum sit Paulo Iouio,) Latinum fecit Athenæum, Criticæ imperitia toto opere plus quàm pueriliter coegit ineptire. Quamobrē, etsi erat vir ille non indoctus, quod alia ipsius testantur scripta, versio tamen edita ab eo est, adeo nullius frugis, aut tam exiguæ, vt præter egregiæ voluntatis testimoniū, nihil penitus inde laudis reportarit. Non multo post prouinciā eandem celeberrimi nominis in hac frequentissima vrbe medicus, Iacobus Dalecampius suscepit. cui viro eruditissimo, si tantum otij ad hanc ornandam Spartam quotidiana ægrotū imperia concessissent, quantū fuit in ipso φιλοπονίας & amoris erga literas: non dubitamus, & meliorē & accuratiorem interpretationem potuisse ab eo sperari. Etsi memoria tenemus dixisse illum aliquando nobis, huic potissimum curæ, per annos paullo minus triginta, omnia se tēmporū succisiua donasse. Cęterùm quàm feliciter hoc negotiū viro optimo successerit, ANIMADVERSIONVM nostratum libri isti palàm facient. Quod tamen opus, candide Lector, scibis non ea fine institutum à nobis, vt in versiones interpretum curiosè inquireremus. Neque enim ij nos sumus, qui alieni nominis obtrectatione, famam aucupemur. Apage hanc ab iis proteruitatem, qui Virtuti sacramento dixerunt: quique veræ laudi cupiunt litare. Equidem semper potius duxi mea peccata corrigere, quàm aliena indagare. Sed nec Commentarios in Athenæum scribere consilium nobis: vel quia propter abundantiam materiæ in immensum erat opus excreturum: vel quia minus id esse necessarium, nec nimis difficile in hac literarum luce, semper iudicauimus. Nobis, mi Lector, cum huic scriptioni manum admoliremur, hic præcipuus scopus ob oculos fuit, vt quæ erant in Athenæo obscuriora necdum cuiquam illustrata, ipsi iremus illustratum: quæ vitio librariorum corrupta multa, quorum interpretibus ne suboleuisse quidem videbamus, ipsi pro virili corrigeremus. Id verò inceptum quantis laboribus, quantis molestiis nobis constiterit, frustra tibi narrare instituam, nisi periculum ipse studij huius fecisti. Porrò cum emendandi veteres auctores duplex sit via: è libris scriptis, & ex ingenio: vtramque nos viam in corrigendo Athenæo institimus. Priorem quidem ante annos quatuor, cum impulsu optimi atque amicissimi Hieronymi Commelini, eam editionem adornauimus, quę paullo ante immaturum, & studiosis luctuosum illius viri obitum, ex ipsius officina prodiit. Neque leuis neque parum huic auctori vtilis, opera illa nostra extitit. Collata enim editione Basiliensi cum ea scriptorum codicum copia, quæ tum erat ad manum, multa primi publicauimus, antehac Græcè edita nunquam. plurima item emendauimus in prioribus editionibus corruptissima, partim librorum secuti auctoritatem, partim certas & omnibus manifestas rationes. Fuit præterea animus editioni illi breues Notas adiicere: & hoc amplius, omnium auctorum, librorum, & dramatum ab Athenæo laudatorum accuratam descriptionem: quam dudum ad lucem non Athenæi tantùm (nihil enim vbique titulis librorum & fabularum corruptius) parauerámus. Migratio nostra ex Allobrogum finibus in Galliam eodem tempore instituta, & ne illa tum à nobis adiicerentur impediit, & vt aliquanto inemendatior ea editio prodiret fuit in caussa. Hæc igitur nos iam antè è libris. At longè operosior altera est ratio, quam sumus hîc secuti. Priore illa opera vulgatas editiones è veteribus libris auximus & emendauimus: posteriore hac & vulgatorum, & manu etiam scriptorum codicum lectionem ad rectæ rationis obrussam exegimus. Nam in scriptis exemplaribus vel antiquissimæ manus, πολλὰ μὲν ἐσθλά, πολλὰ δὲ λυγρά. Itaque in illis tractandis iudicio magno opus, magna eruditione, nec mediocri vsu: quæ tria Criticum illum γόνιμον perficiunt, alibi nobis informandum. Qui autem codicum vetustatem, præsertim consentientium, recti argumentum & normam vbique certam esse arbitrantur: audiant illi Criticorum non minus quàm medicorum principem Galenum: qui in tertio De difficultate respirationis, cum de Hippocratei loci cuiusdam vera lectione disputaret: τις τῶν παλαιῶν, ait, βιβλιογράφων ἥμαρτεν. εἶτ' οὕτως ἔχον ἔφθασεν ἐκδοθῆναι τὸ βιβλίον· ἐφυλάχθη δὲ εἰκότως μέχρι δεῦρο τοῦτο τὸ σφάλμα. *Iam olim, inquit, librariorum aliquis locum corrupit: deinde edito libro cum illo errore, non mirum seruatum esse mendum vsque adhuc.* caussas postea seruati erroris tamdiu affert istas: ἵνα οὖν μὲν ὀλιγώρως ὁμιλούντων τοῖς τῶν παλαιῶν βιβλίοις, ὡς μήτ' εἰ λείπει τι, μήτ' εἰ δι' ἑτέρου γράμματος εἴρηται γνωρίζειν, ἐνίων δὲ γνωριζόντων μὲν, ἀλλὰ προσθεῖναι τὸ λεῖπον οὐ τολμώντων. Et ita est: librariorum culpâ & doctorum incuriâ atque ignauiâ factum, vt semel commissa in antiquissimis codicibus peccata, in omnia deinceps exemplaria propagarentur, ac per multa secu

ta secula constanter seruarentur. Plura alibi Galenus de genere isto mendarum: quas Philemon criticos vetustissimos appellat τοὺς ἐν τοῖς ἀντιγράφοις ἡμαρτημένας ἐπὶ ταῖς γραφαῖς. Nihil ergo mirum, plenum esse huius generis mendorum, quantum extat hodie Athenæi exemplarium. Quæ quidem è duobus inter se iam olim diuersis omnia esse transfusa & descripta obseruauimus. Ab eorum altero manauit Aldinum illud de quo diximus: cui per omnia fere simile est Palatinum, quod in Heidelbergensi bibliotheca illustrissimi Principis asseruatur. item aliud cuius nobis vir amplissimus Regi ab intimis consiliis Andreas Huraldus Messæus copiam fecit. At longe istis tribus, & aliis omnibus quæ ab eodem exemplo sunt orta, & emendatius & integrius illud est, quod in celebratissima Cardinalis Farnesij bibliotheca habetur. Ei libro acceptum ferre debes quicquid in prioribus desideratum, exhibet nostra editio. multas autem voces, multas periodos integras, interdum etiam plures, singulis prope paginis adiecimus. Vt taceam de Insigni fragmento libri vltimi, quod ante nos Guilielmus Canterus indidem nactus publicauerat. Parilem huic codicem etiam in Vaticana Romæ seruari accepimus. Nostra editio Farnesianum fere exhibet: repræsentarum nobis à clarissimo viro Henrico Stephano: qui ante annos ferme quinquaginta, cum Romæ esset, accuratissimè omnes varietates scripturæ ad oram sui codicis adnotauerat. Idem fecerat paucis ante Stephanum annis, & Benedictus Ægius Spoletinus, qui temporibus illis Romæ inter peritissimos Græcarum literarum est habitus. Eius etiam codicem vidimus nos inter alios neutiquam vulgares Petri Galesij Hispani libros. Fecerunt idem postea & alij item multi. Itaque Farnesianas illas Notas passim reperias in eruditorum bibliothecis non solum Italorum, sed & Cisalpinorum. Habuit eas vterque interpres: habuit & vir eximius Conradus Gesnerus: cuius librum doctissimi Gasparis Vuolfij opera nacti sumus. Easdem & nobilissimus studiorumque nostrorum studiosissimus Marcus Velserus Augusta Vindelicorum ad nos misit, ab Andrea Schotto altæ eruditionis viro secum communicatas. Hæc igitur omnia exemplaria sicut modò dicebamus, mendis inquinata sunt: adeo vetustis, vt ante Eustathium & eo priorem Excerptorum auctorem, qui multas illarum retineat, sint natæ: adeo non facilibus ad emendandum, vt eruditus vir, qui ante multa secula Epitomen illam confecit, fateatur ingenuè, multa se quòd essent corrupta missa facere. ταῦτα, ait ille non semel, ἐστὶ σφάλματα μετέγραψα. Nō igitur hodie atque heri cœpti sunt Athenæi codices deprauati circumferri: verùm ante annos quingentos & amplius. Atqui non desunt, quibus tantam esse mendarum quæ bonos auctores obsident, antiquitatem, ægrè persuaseris. Sicut annò accidit: otro enim super mensam apud amplissimum & præstantissimum virum Mericum de Vicq sermone de illa paginarum aliquot trāspositione, quam in omnibus libris commissam, neque auctori Epitomes, neque interpretibus animaduersam, libro quarto primi obseruauimus: mirari qui aderant viri doctrina iudicioque præstantes, & multa de auctoritate manu exaratorum differere. Clara res tamen est, certisque argumentis à nobis probata. Inter antiquissimas veterū librorum corruptelas, traiectiones sunt huiuscemodi. Iam olim critici antiquissimi quorum extant in Homerum & Hippocratem obseruationes, corruptos hoc vitij genere locos multos adnotarunt. Sed & ætatis nostræ docti viri similia peccata in multis libris deprehenderunt. Vel vnus ille Hercules Musarum Iosephus Scaliger, quàm multa apud Tibullum, Propertium, & Maniliū mirè perturbata, nitori pristino hac ratione restituit? qui etiam superioribus mēsibus, de illa Athenæi luxatione per literas nos monuit. Ac licet multò antè idem nobis fuerat obseruatum: mirificè tamen vir incomparabilis hoc sui iudicij indicio & delectauit nos, & in sententia confirmauit. Vtinam & cæteris omnibus coniecturis nostris eadem vbique ὁμολογία. Atenim, candide Lector, cum in genere omni literarum, tum in studio maximè critico verissimum Galeni dictum: χαλεπὸν ἄνθρωπον ὄντα μὴ διαμαρτάνειν ἐν πολλοῖς, τὰ μὲν ὅλως ἀγνοήσαντα, τὰ δὲ κακῶς κρίναντα, τὰ δὲ ἀμελέστερον γράψαντα. Nos verò & homines sumus, & occupati: adeo quidem, vt temporis totius quod ab instituto opere est lapsum, partem multo maximam frequentes ἀποδημίαι nobis surripuerint. Vt alia sileam studiorum nostrorum grauissima damna. Sed non morabor te pluribus: neque cōmittam vt æquitati tuæ diffisus possim videri. Vale candide Lector: & Prolegomena nostra, quibus de Athenæo, operisque huius argumento prolixè actum est: necnon de conuiuatore Larensio, & omnibus conuiuis, quia casu quodam edi nunc non sunt quita, breui, cum Deo, expecta. Iterum vale. Lugduni Conuenarum.

ISAACI

ISAACI CASAVBONI ANIMADVERSIONVM IN ATHENÆI DIPNOSOPHISTAS LIBER PRIMVS.

CAPVT PRIMVM.

Hypothesis percurritur: auctor Epitomes, eiusq; antiquitas. Παρεκβολαὶ, Excerpta. *Abbreuiatoris & Eustathij aliquot notati errores.* πατὴρ τῆς βίβλου. *Timocrates cui opus inscriptum. Titulus operis,* Δειπνοσοφισταί. χρεῖαι, loci auctorum: ἡ ἐγκύκλιος παιδεία: Γραμματικῶν οἱ χαριέστατοι. *Vlpianus* Κειτούκειτος, κεῖσθαι, κείμενον. ὥρα *pro diei parte.* ἱερὸς τὴν τέχνην καὶ τὰ ἤθη. *Galeni scripta philologica.* Κατάλογος στρατιωτικός.

ARGVMENTVM hoc scripsit is, qui totius operis Epitomen confecit: cuius tantum extat editum, quantum de primis Athenæi libris hodie desideratur. Est in manibus nostris beneficio doctissimi, optimi, integerrimique viri Dauidis Hoeschelij id opus integrum, primo libro excepto & secundi parte: tantum enim ferè ab Epitome Hoescheliana abest à fronte præcisum, quantum extat libris editis insertum. Παρεκβολὰς auctor vocat alicubi laborem suum, nomine conuenientissimo. Moris fuit studiosis hominibus, inter legendum veteres auctores excerpere quæcunque ad institutum quisque suum facere iudicabat. Ea sunt quæ Seneca *Excerpta*, Græci Ἐκλογὰς, vel Χρηστομαθείας, aut Σημειώσεις, itémque Παρεκβολὰς dixerunt, qua de voce plura alio loco nobis erunt dicenda. Quis autem fuerit is, quandoque, & vbi vixerit, pro certo non scimus. Antiquum esse satis, hoc vero scimus: qui obseruatum habeamus, vsum sæpe Eustathium hac Epitome, integro Athenæi codice neglecto. Colligimus ex eo, quòd sequi illum non raro lectionem videmus quæ in his Excerptis, spreta ea quæ in contextu, longe interdum melior ac verior: imò falsam Athenæo sententiam illum affingere παρὰ ταύτην τὴν αἰτίαν, locis aliquot deprehendimus. Vt cum, exempli gratia, ad ῥαψ. Ἰλιάδ. λ. prolatis vocibus ὀψοφαγίστατος καὶ βλακίστατος, addit, ἃ δὴ λέγεται κεῖσθαι παρὰ Σοφοκλεῖ. Errat enim. Xenophontis quippe verba Sophocli tribuit. Apud Athenæum libro VII. scriptum est, ἐγὼ δ' οὐκ ἂν ὀψοφαγίστατος. οὕτω γὰρ Ξενοφῶν ὀνόμασεν ἐν Ἀπομνημονεύμασι, γράφων οὕτως, ὀψοφαγίστατός τε καὶ βλακίστατος ἐστίν. Non poterat planiùs significari, Xenophontis esse quæ diximus verba: quia tamen multa eo loco Sophoclis est mentio, aliud agens auctor Epitomæ ista quoque Sophocli de suo est largitus, scribens in Excerptis suis, ὀψοφαγίστατος καὶ βλακίστατός ἐστι, φησὶ Σοφοκλῆς. hoc duce errat Eustathius. Sic etiam fallitur cum scribit ad Iliadis ῥαψ. σ. Ἀπολλόδωρος τοὺς ἀκρατεῖς καὶ κατωφερεῖς ἀλφηστὰς εἶπεν, ἐν τῷ καταπυγοτέρας ἀλφηστῶν. Non meminerat Eustathius Apollodorum grammaticum fuisse, qui Sophronis Mimos libro Commentario erat inter-

pretatus. Eius auctoritate vtitur ſæpe Athenæus. Libro autem VII. prouerbium adfert natum ex Sophronis verbis, καλλιπυγοτέραν ἀλφηστᾶν: cuius interpretationem ex Apollodori Commentariis ſubiicit. In verbis Athenæi nihil eſt obſcuri: etſi ab interpretibus quoque male ſunt accepta. Ἀπολλόδωρος ὁ Ἀθηναῖος ἐν τῷ τρίτῳ περὶ Σώφρονος τῷ εἰς τοὺς ἀνδρείους μίμους, προθεὶς τὸ, καλλιπυγοτέραν τ' ἀλφηστᾶν, φησὶν, ἰχθῦς τινες, &c. quæ ita ſunt vertenda. *Apollodorus Athenienſis Commentariorum in Sophronem libro III. vbi viriles eius Mimos interpretatur, prepoſitis poëtæ verbis καλλιπυγοτέραν τ' ἀλφηστᾶν, ſcribit,* &c. Sed Euſtathium decepit Epitomes huius confector qui ex hoc loco negligenter lecto ſcribit in libro Hoeſcheliano, τοὺς ἀνεγλοῖς ἢ καλλιπυρεῖς ἀλφηστὰς καλοῦσιν ὡς Ἀπολλόδωρος. Initio libri V. laudans Athenæus veterem morem hoſpites conuiuio excipiendi, δοκεῖ γὰρ, ait, ἔχειν πρὸς φιλίαν τι ὁ οἶνος ἑλκυστικόν, rectè & verè. Euſtathius tamen legit, πρὸς φιλοσοφίαν. omnino ἀπροσδιονύσως & falsò: ſed ita inuenerat in Excerptis: nam & nos quoque in libro noſtro ita inuenimus. Initio libri VIII. φαγησίαν ἑορτὴν appellat Euſtathius ex iiſdem Excerptis, quam membranæ φαγήσια, magis ex vſu veterum Græcorum, vel monente Herodoto. Mitto dicere quàm ſæpe in laudando hoc auctore alius quàm ipſius verbis vtatur: quæ nos in Epitoma reperimus, vt locis non paucis lectorem monuimus. Si quis coniecturæ locus eſt, putem confectam Conſtantinopoli ante annos quingentos & amplius hanc Epitomen, ab aliquo grammatico: qualis fuit Hermolaus Byzantius auctor eorum Excerptorum quæ hodie pro Ἐθνικῶν Stephani libris in doctorum manibus verſantur. Enimuero quicunque fuerit Eclogarius hic, neque eruditionis haud protritæ teſtimonium illi denegare, neque excuſare interdum negligentiam poſſumus. Culpas hominis non paucas ſuis locis neceſſariò indicabimus. Eruditionis verò multa paſſim in eius verbis teſtimonia. Cuiuſmodi eſt, vt ad rem veniamus, initio iſtius hypotheſeos hoc, Ἀθήναιος μὲν ὁ τῆς βίβλου πατήρ. Eleganter *patrem* vocat qui eſt auctor libri, & (ſi per veteres Latinos liceret) factor. Sed non habent Græci cum omni ſua copia quomodo auctorem Græcè dicant. nam & συγγραφεὺς & ποιητὴς non in vniuerſum de omni ſcriptione ſed de certis generibus dicuntur. Propria igitur defectus voce, impropriè ſed eleganter πατὴρ βίβλου dixit. Quid differant κτίστης, ποιητὴς, δημιουργὸς, & πατὴρ, quid ποιεῖν & γεννᾶν, non eſt loci huius explicare. Sic loqui amat & Galenus. Vt libro II. De cauſis pulſuum, ὁ γάρ τοι πατὴρ τοῦ δόγματος ὁ θεῖος ἐκεῖνος Ἱπποκράτης. In iis de Hippocratis & Platonis ſcitis, ὁ Ζήνων πατὴρ ἐστὶ τοῦ περὶ τῆς φωνῆς λόγου τοῦδε. Theodoritus in præfatione libri De hæreſibus, οἱ διεφθορότων δογμάτων πατέρες ἐγένοντο. Ruffinus, *Rem maioris gloriæ ſequitur, vt pater verbi ſit potius quàm interpres.* πάππους τε διδασκαλίας etiam legas in primo Methodi apud Gal. & γεννᾶν τέκνα pro libros ſcribere, apud mellitiſſimum Syneſium: γεγεννηκότας δόγματα apud Theodoritum, & ſimilia his apud optimos ſcriptores. Addit Eclogarius ποιεῖται δὲ τὸν λόγον πρὸς Τιμοκράτην. In membranis aliquot ſcriptum eſt conſtanter & hîc & aliis multis locis, Echecratis nomen pro Timocrate. Credo id eò factum, quia apud Platonem in Phædone, cuius libri principium tranſtulit in ſui initium Athenæus, Echecrates loquitur non Timocrates. Plures & meliores libri eum cui auctor miſit hoc opus Timocratem vocant. Athenienſem hunc fuiſſe ſuſpicabamur ex libri IX. principio: verùm incerta res omnino eſt. Sequitur, Δειπνοσοφιστὴς δὲ ταύτῃ τοὔνομα. Ita membranæ omnes: perperam. Viros doctos qui deſcripto hiſce libris conuiuio interfuerunt Δειπνοσοφιστὰς fuiſſe vocitatos Athenæus ait, qui etiam τραπεζορήτορας eos interdum nominat. Ergo etiam id opus quo deſcripti ſunt illorum ſermones Δειπνοσοφιστῶν λόγοι, vel ἱστορία (ſic aliquando Euſtathius appellat) vel breuius Δειπνοσοφισταὶ inſcriptum eſt. Suidas, Ἀθήναιος ἔγραψε βιβλίον Δειπνοσοφιστάς. Scribe igitur cum eruditiſſimo Dalecampio, Δειπνοσοφισταὶ δὲ ταύτῃ. Vbi ait commemoratos hoc libro piſces καὶ τὰς τούτων χρείας, intelligit auctorum locos de vno quoque piſcium ab Athenæo prolatos: non, vt putarūt, ipſorum piſcium vſum. Nihil enim hîc ea de re. at χρείαι & χρήσεις apud philologos & grammaticos, ipſæ ſunt auctorum ῥήσεις. paullò aliter alii ſcriptores, qui pro ſententia mores informāte vocem hanc vſurpant. Demetrius Phalereus, τὰ τοιαῦτα χρείας λαμβάνει τάξιν καὶ γνώμης. Inde rhetorum χρεῖαι. Infit Eclogarius, καὶ ἔστιν ἡ τοῦ λόγου οἰκονομία μίμημα τῆς τοῦ δείπνου πολυτελείας· καὶ ἡ τῆς βίβλου διασκευὴ τῆς ἐν τῷ λόγῳ παρασκευῆς. Dalecampius poſtrema verba emendauit, ſcripſitque τῆς ἐν τῷ δείπνῳ παρ. Videtur membrum antecedens confirmare eam emendationem. Ita fuerit quæ dicitur ἐπιμονὴ, poſita bis ſententia eâdem.

Sed

Sed malo tueri librorum consensum, & aliter interpretari seruata lectione edita. Tria auctor ponit, δεῖπνον, λόγον, βίβλον. ait λόγον, id est sermones in conuiuio habitos, fuisse conuiuij μίμημα. vt quidque enim mensæ apponebatur, id erat dipnosophistis nouorum sermonum occasio. Qui autem fuerat sermonum ordo, idem ab Athenæo seruatus in huius operis contextu. Igitur vt cœnæ μίμημα & velut imago sermones fuêre: sic sermonum sunt hi libri. Non abest quin hæc sit Abbreuiatoris mens & scriptura: qui tamen videtur sensisse, non rem gestam sed merum Athenæi figmentum hoc totum fuisse conuiuium. Declarat mox particula δῆθεν neglecta interpretibus cum scribit, οἱ δ' ἐν τῷ δείπνῳ δῆθεν ἐπιδημήσαντες δειπνοσοφισταί, ἦσαν. Separatur autem ἡ ἐγκύκλιος ἀπὸ τῆς ἄλλης παιδείας, hoc est, philologia & humaniores literæ à reliquis disciplinis. Sic illa sunt accipienda, vt fusè alibi probamus. Γραμματικῶν οἱ χαριέστατοι non sunt *festiuissimi grammaticorum*, quomodo vertêre docti: sed nobilissimi quique & doctissimi. Aristotelem iste imitatur, cuius in scriptis οἱ χαρίεντες passim τοῖς πολλοῖς opponuntur. ἤτοι, inquit Eustratius, τοῖς τυχοῦσι καὶ χυδαίοις οἱ χαρίεντες τινὸς μετέχοντες διὰ παιδείας. Ita sæpe apud philosophum. In quarto verò Politicorum οἱ χαρίεντες dicuntur homines probi & frugi, qui nemini factam velint à se iniuriam. De Vlpiano loquens ait Breuiator, ὃν καλὸν ἔχειν μὲν καὶ τὸν ἄλλον ὅσοι τι ἐφθέγξαντο. hæc vera est lectio, non καλὸν ἔχει, quod placet nonnullis. Toto opere inducitur Vlpianus & alios quidem, sed maximè Cynicos suis interrogatiunculis vexans, erucémque illis figens, hoc est, αὐτῶν καταπείρων. Est autem allusum ad ea quæ de Vlpiano stomachabundus ait Cynulcus libro tertio. Pergit auctor, & ait de eodem, οὗτος ἀνὴρ νόμον εἶχε. Suidæ codex, ἴδιον νόμον εἶχε. non otiosa voce auctior. Doctissimum verò & discendi studio flagrantissimum Vlpianum ait auctor fuisse Κειτούκειτον nominatum: quòd moris haberet, appositorum nihil comedere πρὶν εἰπεῖν κεῖται ἢ οὐ κεῖται; Ita edidimus ex fide membranarum. antè editum fuit κεῖται ἢ πῇ κεῖται. quæ scriptura ad vocis Κειτούκειτος veriloquium explicandum minus quadrat. Sed iungamus censeo has duas lectiones, & scribamus, κεῖται ἢ οὐ κεῖται, καὶ ποῦ κεῖται; Est autem verbum κεῖσθαι eo sensu quo hîc sumitur, frequens in Græcorum interpretum libris. Dicunt enim κεῖσθαι παρὰ τῷ δεῖνι, quæ in eius scriptis leguntur. In Græcorum commentariis, vt Nicetæ in Gregorium theologum, aliorúmque, Κείμενον est præpositus textus ad interpretandum, vt fieri amat ab interpretibus. Inter exempla quæstionum Vlpiani ponitur hæc, εἰ κεῖται ὥρα ἐπὶ τοῦ τῆς ἡμέρας μορίου. *an reperiatur in scriptis veterum Græcorum* ὥρα *pro diei parte.* Certum est neque Platonis, Aristotelis, & æqualium sæculo, neque aliquanto post tempore has diei partes quas horas vocamus, fuisse in vsu. Quare vocabulum ὥρα in antiquorum illorum scriptis illa notione legi non potuit. Ideo Pollux libro primo voces recensens quibus diei noctisque partes designantur, dictionis ὥρα non meminit. Sed mox scribit idem, ὥρα δὲ καὶ ἡμισφαίριον σημεῖον, ὡς Μένανδρος, ὠνομάζετο παρὰ τοῖς παλαιοῖς. Et sanè ita est: quod posterioribus Græcis Latinisque hora significat, id priores qui gnomonum sciotericorũ tantum vsum habebant notum, σημεῖον & στοιχεῖον dixêre, vt pluribus exponemus ad librum sextum. Non nescimus Batonem comicum in fabula Ἀνδροφόνῳ nominasse ὡρολόγιον. sed inter νέας κωμῳδίας poëtas fuit hic Bato: cuius verba,

— ὥστε περιφέρειν
ὡρολόγιον δόξει τις, ἀλλ' οὐ λήκυθον.

Daphnus Ephesius medicus, dipnosophistarum vnus, Abbreuiatori dicitur ἱερὸς τὴν τέχνην καὶ κατὰ τὰ ἤθη τῶν Ἀκαδημαϊκῶν λόγων οὐ παρέργως ἀπολελαυκώς, id est, *vir, siue artem ipsius spectes, siue mores, diuinus.* Male vir eruditus, *diuinos honores ob artis suæ peritiam meritus*: quasi esset idem ἱερὸς & ἀνιερωθείς, vel ἀποθεωθείς. Propriè dicitur ἱερὸς homo θεῷ ἀνακείμενος, vt apud Iudæos Leuitæ, qui etsi non erant omnes ἱερεῖς, erant tamen ἱεροί. Dicuntur etiam ἱεροὶ homines religione ipsa tuti Latinis *sacrosancti*: quales olim habiti populi quidam, vt Elei: quales item apud Romanos Tribuni plebis libera Rep. posteà Imperatores: apud omnes gentes legati & κήρυκες. Dio Chrysostomus, πολὺ τῶν σπονδοφόρων καὶ τῶν κηρύκων ἱερώτερος. Sed & pro homine sancto, atque excellentis virtutis accipitur. Eo sensu ἱερὸς τὴν τέχνην καὶ τὰ ἤθη Daphnus medicus hic dicitur, & Hippocrates libro nono ἱερώτατος. Vetus scriptor apud Suidam de Iacobo medico verè Christiano οἱ ἰατροί, inquit, διέβαλλον αὐτὸν ἀεὶ καὶ ἐλοιδόρουν οἷά τινα οὐκ ἰατρὸν ἀλλὰ θεοφιλῆ τινα καὶ ἱερόν: hoc est, ceu diuinum aliquem virum, qui non arte homines sanaret, suaque industria, sed fauore numinis: sic Platonem vocat ἱερώτατον libro X V.

Et Lucianus in Fugitiuis de eodem, ὁ ἱερὸς ἐκεῖνος: eiusdem successores in schola ἀνθρώπους ἱεροὺς καὶ φιλολόγους alius apud Suidam nuncupat. Dio Cocceius vocem Latinam *sanctissimus* vertit ἱερὸς vt ad Suetonij Domitianum notabamus. Paullò aliter scriptor incertus in Suidæ Collectaneis, πρὸς τὴν ἀλήθειαν ἱερώτατος γεγονώς, de Antonio monachorum principe. Interpretes qui post τέχνην distinguunt, & sequentia verba vno spiritu cum reliquis huius periodi connectunt, suam sententiam nobis non probant. Atque hæc eò sunt à nobis pluribus exposita, nequis temere putet pro ἱερὸς, esse hoc loco ἰατρὸς τὴν τ. scribendum. Diuinum virum Galenum scribit auctor edidisse prope infinita συγγράμματα φιλόσοφά τε καὶ ἰατρικά. prætermittit scriptorum Galeni genus illud quod maxime adfine est subiecto istius operis: quod quidem philosophicum propriè non est: ἰατρικὸν autem multò minus. Suspicabar scriptum prius fuisse φιλόσοφά τε (vel φιλοσοφικὰ) καὶ φιλολογικὰ, καὶ ἰατρικά. Multa Galenum scripsisse ad philologiam pertinentia, ipse testis est nobis. Tales erant, De dictionibus Atticis libri XLVIII. Nominum πολιτικῶν quæ apud Aristophanem, libri V. eorum quæ apud Cratinum libri II. De vocibus quæ sunt Comicis propriæ, liber singularis, & similia his alia Enumeratis conuiuis omnibus, quorum numerus sanè magnus, ait Breuiator, καὶ ἦν ὁ κατάλογος οὗτος στρατιωτικός φησι μᾶλλον ἢ συμποτικός. respicit Archestrati versus de numero conuiuarum. Sunto, ait ille, conuiuæ quinque ad summum, non plures: maior numerus militum contuberniis quam conuiuiis magis conuenit: verba poëtæ,

—ἤδη γὰρ ἂν εἴη
Μισθοφόρων ἁρπαξιβίων σκηνὴ στρατιωτῶν.

CAPVT SECVNDVM.

Platonis imitatio, ἐπικυλίκειοι λόγοι, & ἐπὶ τῇ κύλικι λέγειν. Prouerbium, τρὶς δ' ἀπομαξαμένοισι θεοὶ διδόασιν ἄμεινον. Veterum circumlationes, & similis superstitionis ritus. Laurentij encomium: κριτική τις καὶ Σωκρατικὴ ἐπιστήμη. Socratis ars obstetricia. δίγλωσσος ἄνθρωπος, & diuersarum linguarum peritia. Pandectæ Iuris ciuilis Romanorum à Laurentio conditæ: error Eclogarij: Pindarus κατασεσιγασμένος. Euclides vetus Atheniensium archon. Indicata & sublata aliquot menda.

RECTE monebat auctor Epitomæ in fine superioris hypothesis, Athenæum in operis sui principio Platonem esse imitatum. Nam & prima verba manifestò prompta sunt de illius Phædone: & cum ἐπικυλικείων λόγων meminit, Græcum dicendi genus vna voce expressit, quo vsus Plato, λέγειν ἐπὶ τῇ κύλικι: Verba illius sunt in Conuiuio, ὅπως οὔτε τι λέγομεν ἐπὶ τῇ κύλικι, οὔτε τι ᾄδομεν; Alij scriptores pro eo dixerunt, ἐπὶ τοῦ ποτηρίου, vt Theophrastus & Plutarchus. In primæ periodi fine scribendum τοῖς ἑταίροις διηγῆς, non τοῖς ἱεροῖς: hoc quoque à Platone. In eo qui proximè sequitur, versu,

τρὶς δ' ἀπομαξαμένοισι θεοὶ διδόασιν ἄμεινον,

scribunt multi veteres codd. τρὶς δ' ἀποδιξαμένοισι. Quam παραδιόρθωσιν non dubito ab illis profectam, qui veram scripturam non intelligebant, pridem expositam nobis ad Theophrastum. Omnino enim ad veterem circumferendi & lustrandi ritum allusit poëta huius versiculi auctor, siue is est Callimachus, siue Erastothenes. Propriè id significatur hac parœmia, quod aliis verbis Cicero extulit, cum ait, *Omnia leuius casura rebus diuinis procuratis.* De diuinat. lib. II. Longius deinde prouerbij vsus extendi cœpit, & tunc quoque vsurpari, cum ad iterum subeundum exhaustum iam laborem hortari aliquem vellent. Sic hoc loco accipitur à Timocrate: eodem plane sensu atque illud vulgò notum δὶς καὶ τρὶς τὰ καλά. Verebatur enim ille, ne graue esset Athenæo, longum adeò sermonem, narratum iam aliis, retexere, & vt poëta ait,

αὖτις ἀριζήλως εἰρημένα μυθολογεύειν.

Hæc loci huius mens, hic prouerbij istius vsus: quod etiam confirmat anus illa quæ apud

apud Antiphanem comicum stimulans ipsa sese ad bibendum, φέρε, inquit, μέχρι τριῶν φασὶ τιμᾶν τοὺς θεούς. Ritui circumlationis, quæ voce ἀπομάττειν declaratur, similis fuit veterum illa superstitio quæ in XI. Geoponicorum legitur, tergendi oculos tribus rosarum calyculis: quod dixit ille auctor τρισὶ ῥόδων καλύξιν ἀπομάξασθαι τὰ ὄμματα. Similia his multa item alia apud veteres, parum iis obseruata, qui adeò absurdas versiculi huius παροιμιώδους interpretationes sunt commenti. Proxima verba, εἶτα εἰσβάλλει μετ' ὀλίγον εἰς τὸν τοῦ Λ. ἔπ. malè tribuuntur ab interprete Timocrati, quasi Athenæi essent, quod falsum est: sunt enim illius qui hæc Excerpta excerpsit & contexuit suo filo. Sic in extremo argumento ἕως γοῦν ἄρχεται. Laurentium suum plena manu dilaudans Athenæus, hoc etiam nomine facit illum mirabilem, quod inter disputandum de rebus obscuris cum suis sodalibus, nihil temerè aut sine iudicio quæreret, sed mira quæstionum serie, de singulis cum critica quadam & Socratica scientia, vt qui maximè interrogaret. Hoc sibi volunt ista verba, οὐκ ἀβασανίστως οὐδ' ἐκ τοῦ προστυχόντος τὰς ζητήσεις ποιούμενος, ἀλλ' ὡς ἔνι μάλιστα μετὰ κριτικῆς τινος καὶ Σωκρατικῆς ἐπιστήμης, ὡς πάντας θαυμάζειν τῶν ζητήσεων τὴν τήρησιν. Quænam est ista quæso scientia critica & Socratica? aut Socratem criticum quis fando accepit vnquam? In eo libro quem de Critica fecimus, expositus est à nobis fusè hic locus: dicemus tamen hîc aliquid declarandæ auctoris sententiæ. Nempe hoc significatur ab Athenæo: fuisse in Laurentio magnam dialecticæ cognitionem, magnamque præceptorum dialecticorum τριβὴν & vsum. Eius facultatis est, docere nos πῶς δεῖ ἐρωτᾶν, inquit philosophus VIII. Topicorum. Est quippe eiusdem artis viam ad rectè interrogandum munire, cuius est præire ad benè respondendum. Scientiam vocat impropriè quæ non est ἐπιστήμη, sed δύναμις, aut τέχνη, vt docent nos humanæ sapientiæ promi condi peripatetici. Addit verò κριτικὴν, non de illa vtrique sentiens Critica, quæ tot hodie passim riuales habet, vnde Critici dicti Eratosthenes, Aristarchus, Crates, aliique veterum: neque de illa etiam animæ κριτικῇ facultate, quæ luculentis verbis in extremo Posteriorum est à philosopho descripta: sed de ea quam diximus disputandi arte, cuius partem alteram Stoici iudicium faciebant & vocabant. Sic Lucianus De Sectis, γεγυμνασμένον γε, inquit πρότερον, καὶ κριτικὴν τῶν τοιούτων δύναμιν προσειλημμένον. Atque hæc est illa ars obstetricia, siue μαιευτική, quam in Socrate adeo prædicat Plato. Eò respexit Athenæus cum dialecticam vocaret Socraticam scientiam. Etiam apud dicendi magistros genus orationis inuenias, quam propriè Socraticam veteres dixerunt, quòd esset per interrogationem concepta. Demetrius Phalereus, Τὸ δὲ ἰδίως καλούμενον εἶδος Σωκρατικὸν, μεταρρυθμίσειεν τοῦτο τὸ πρᾶγμα τὸ προσηγμένον εἰς ἐρώτησιν, id est, *Illa quæ propriè dicitur Socratica dicendi ratio, in interrogationem converteret sententiam, quam aliter alij conciperent.* Præterea appellat Laurentium auctor Asteropæum & ambidextrum, quod vtramque linguam, Græcam dico & Latinam calleret, atque vtrauis posset vti. Magnum videlicet illis temporibus videbatur duabus linguis posse loqui: quod in nescio quo habitum loco miraculi refert Galenus: δίγλωττός τις, inquit, ἐλέγετο πάλαι, καὶ θαῦμα τοῦτ' ἦν ἄνθρωπος εἰς ἀκριβῶν διαλέκτους δύο. *Bilinguis olim quidam dicebatur: eratque res miraculo mortalibus, homo vnus duas exactè linguas tenens.* Hęc Galenus in secundo De differentiis pulsuum. Quid obsecro dicturus, si patrum memoria reuixisset? Cùm quidem cerneret, vel in vna Lutetia quàm plurimos omnium disciplinarum peritissimos viros non διγλώττους aut τριγλώττους: sed Latinè, Græcè, Hebraicè, Chaldaicè doctos? At enimuerò tam immensum DEI OPT. MAX. donum, & peculiare seculi huius decus, non iam neglectu, sed contemtu & ignauia τῇ ἀφιλοκαλίᾳ nostra ne breui amittamus cautio est. Postea enim quàm docentium culpâ discentium ingenia ad λογομαχίας & funestas disputationum ἀπεραντολογίας sunt traducta, prorsus quod olìm Laco dixit Ἔρρει τὰ καλά. Sed inutilium querelarum desinamus, & ad Laurentij laudes redeamus. Ait Athenæus, Ἔτι δὲ νόμων συναγωγὴν, ὡς ἔτι διδάσκουσι, inest orationi vitium: deest enim verbum sine quo non potest esse ὁ λόγος ἀρτίως: puta, ποιῆσαι, aut aliud simile. Imò verò ita scribendum est, ἔτι δὲ νόμους συναγαγεῖν, & paullo post, ἤδη κατεστοιχισμένους: nam κατεστοιχισμένον in nostram editionem è MSS. male irrepsit. Quæ sequuntur verba, ὡς ἔτι διδάσκουσι, Athenæi non esse euincit particula ἔτι: neque enim sic esset locutus de re paucis ante instituta annis. Sunt verò Abbreuiatoris, qui post Iustiniani tempora natus, & in liberalibus quàm Iuris ciuilis studiis versatior, putauit falsò Corpus legum quæ in vtroque Roma & Beryti

ipsius ætate docebantur, id ipsum esse quod à Laurentio compositum ait Athenæus. Nos non dubitamus, si quem Romanarum legum Codicem Laurentius vnquam composuit, delituisse eum in priuatarum bibliothecarum, aut etiam fortasse propriæ ipsius forulis. Nam si lucem vidissent illæ Pandectæ, aut in Iuris scholas semel fuissent admissæ, extaret haut dubiè illius hodiéque in Iurisconsultorum libris aliqua mentio: sicut perpetui Edicti, quod à Saluio Iuliano iisdem ferè temporibus fuit compositum. Adrianus Turnebus acerrimi iudicij vir, & profundę eruditionis, emendabat olim, ἔτι ἢ νόμων συναγωγῆς: ingeniosissima coniectura: quam ęquidem neque probem neque improbem temerè, prius quàm doctiorum super ea fuerint habita comitia. Pindarum dixit Eupolis comicus κατασεσιγασμένον, id est, non solitum legi, sed silentio quasi obrui à sui temporis hominibus. Certum est dictum hoc fuisse ab Eupolide corruptam suorum hominum disciplinam & vitam obiurgante, quod mollia & lasciua aliorum poëtarum erotopægnia Pindaricæ Musæ, hoc est, fœdam plumbi scoriam puro puto auro anteponerent. Euclides qui inter antiquissimos suppellectilis librariæ collectores nominatur, archon fuit Athenis non multo post institutum id genus magistratus. Is est enim de quo extat prouerbium πρὸ Εὐκλείδου, vel ὑπὲρ Εὐκλείδην, quod nos multis exponimus & illustramus in nostro de prouerbiis libro. Lego deinde, ἐ τὸν τὰ τούτου διατηρήσαντα βιβλία Νηλέα, non τούτων. Vnius enim, quod sciam Aristotelis bibliotheca à Theophrasto prius possessa, ipsius dein Theophrasti testamento ad Neleum peruenit. Nota historia ex Strabone, Plutarcho, Diogene. Discas ex Strabone quomodo illud παρ' οὗ mox sit capiendum: & quàm sit verum emisse Ptolemæum à Neleo, aut eius posteris, libros philosophi.

CAPVT TERTIVM.

Indicantur errores aliquot quà librariorum, quà interpretum. ἑκατόμβη ἡ ψευδώνυμος. Alcibiadis palmæ Olympicæ. Λεώφρων. Χῖον κεράμιον: vinum Chium: testa Attica. παραβοηθεῖν. Opum fructus maximus. Gellias Agringentinus. πυλωρεῖν & πολυωρεῖν, praua lectio apud Eustathium.

EXPOSITA Laurentij liberalitate, & erga doctos munificentia, ait Athenæus, τοιούτους ἴδοι ἐ τοὺς λοιποὺς ἐν πλείους. aut ego fallor, aut non est oratio ista Græca. Scribo καὶ τῶν λοιπῶν: potest & alia emendationis ratio iniri, mutata voce πλείους in πολίτας. Falluntur interpretes cùm putant hæc τί μικρολογῶ; ex aliquo poëta sumta esse. Athenæi illa sunt: sequentia verò πλεῖαί τοι, &c. summi vatum, Ἰλιάδ. β. Cononem narrat auctor duabus maximis rebus ex animi sententia confectis, ἑκατόμβην τῷ ὄντι θῦσαι καὶ οὐ ψευδωνύμως, vera hecatombe fecisse, non falsò sic dicta: intelligit centum boum sacrificium, non *centum pecudum*, vt visum interpretibus. ea verò est quam auctor falsam hecatomben appellat: at vera, vt vult ille, & grammatici etiam scribunt, ἐξ ἑκατὸν κυρίως βοῶν γίνεται, ex solis bubus iisque centum numero constat. Sed neque de ratione vocis huius inter grammaticos, neque de illius vsu inter auctores constat. Propterea est illud additum, καὶ οὐ ψευδωνύμως. Mox scribit auctor de Alcibiade, νικήσας ἅρματι πρῶτος καὶ δεύτερος, καὶ τέταρτος, ex sententia Thucydidis, non Euripidis, quem tamen in hac re videtur sequi. Scriptum est à Thucydide, Alcibiadem ex ludis circensibus Olympicæ solemnitatis palmam reportasse primam, secundam, & quartam. Euripides, vt obseruat Plutarchus, tertiam dixit loco quartæ. Sic Euripides in eo cantico cuius meminit Athenæus,

Σὲ δ' ἀείσομαι, ὦ Κλεινίου παῖ·
Καλὸν ἁ νίκα· κάλλιστον,
ὃ μηδεὶς ἄλλος Ἑλλάνων
ἅρματι πρῶτα δραμεῖν
καὶ δεύτερα καὶ τρίτα.

Leophronis nomen non Λεόφρων scribendum: sed Λεώφρων, vt Λεωπρέπης & Λεώχαρος, aliáque hominum Atheniensiū ad hoc exemplū: aut Λαόφρων, vt Λαοσθένης. Leuiculum hoc: illud nō leue quod iam dicemus. Narrat dipnosophista Ionem Chium tragicum

Athenis

Athenis coronatum contra suos antagonistas eiusdem generis poëtas, viritim cuique ciuium dedisse *Χῖον κεράμιον, fictile Chium.* Neque interpretibus neque aliis viris doctis, qui hunc locum tractarunt, vlla oborta mendi suspicio in his verbis. Ac fieri potest, vt rectè habeant. Acrius tamen cogitanti mihi de auctoris mente, videtur legendum *Χίου κεράμιον, vini Chij plenum fictile*, non Χῖον. Iudicij huius caussas habeo istas: primùm quòd inter raræ cuiusdam munificentiæ exempla recensetur hæc Ionis diuisio. Egregiam verò liberalitatem testis Athenienseis donare, populum celsi animi, & altum adeò spirantem. Accedit eò quod Chiarum figlinarum tam altum apud veteres scriptores silentium, quàm frequens in eorum scriptis vini Chij habetur mentio. Quid quod fictilium palma penes Athenienses fuit illis temporibus? qua de re vide infrà capite XXII. Itaque figulina Athenas ex Chio asportare, id verò fuisset quod Attici scurræ dicebant, Noctuam Athenas. In elegantissimis versibus Antiphanis de vsu opum legitimo, scripsimus παραβοηθεῖν ex libris, pro περιβοηθεῖν quod antè fuit: voce neque huic loco apta, neque vsu recepta. Τὸ παραβοηθεῖν elegans est, & vsu tritum verbum: de vicinis propriè vsurpatum, qui mutuas sibi operas, opémque præstant vt quemque illorum premit necessitas. Postremorum versuum sententia, neque in illis plenè continetur, neque ab interpretibus rectè est expressa. Est autem hæc: Si magnarum opum possessio nihil aliud earum dominis afferret commodi, præter illam quæ esu, potúque percipitur voluptatem: caussam esse nullam cur diuitias quisquam expetat. Nam illam quam diximus voluptatem, diuitum, inopúmque ex æquo esse communem, paritérque ab vtrisque percipi. Quippè sedari famem non qualitate exquisitarum dapum, sed conueniente cuiuscunque alimenti quantitate. Quid est igitur, dicat aliquis, cur ἐν τοῖς μάλιστα αἱρετοῖς omnium suffragiis diuitiæ censeantur? Nempe hoc, quod possessores suos liberales, velint modò, præstant & munificos. Ex superioribus Antiphanis versibus, & sermone Athenæi hanc esse patet sententiam. Næ dignus erat hic locus, qui pluribus à nobis exponeretur: est enim illustris & planè philosophicus. Similia legas apud Senecam multa, & in Theocriti Charitibus: quæ inde petant studiosi. Malim deinde, Ἀλλὰ μὴν καὶ ὁ Ἀκραγαντῖνος Γελλίας, non Τελλίας. Hic est ille mortalium munificentissimus Gellias, de cuius φιλοξενίᾳ & in omnes hospitalitate multa Diodorus Siculus, libro XIII. nec pauciora Valerius Maximus libro IV. cap. vlt. Sic rescripserat olim in ora sui codicis, & Nicolaus Sytrio Belga vir doctissimus. Cæterùm quæ hîc narratur historia pęnè ad verbum è libro XV. Timæi est desumta. In ea historia nouè dictum, πάντας πυλωρῶν, pro *stare ad fores vt omnes prætereuntes inuites.* πυλωρεῖν, est τῶν πυλῶν ὤραν ποιεῖν, *ianuæ habere curam*: hîc verò aliter, & vt dixi nouè: imò vt censeo barbarè. Assentior enim diuino viro Adriano Turnebo, qui correxit olim πολυωρῶν, *omnes sua cura dignans, & studio amplectens*. benè, rectè, ὑγιῶς. Pœnè prætermiseram, quod prætermittendum tamen non est: Eustathium non semel aut iterum, sed sæpius ex isto loco Telliam vocare istum virum, non Gelliam: vt scias non hodie atque heri deprauata esse Athenæi exemplaria.

CAPVT QVARTVM.

Clearchus Solensis: emendantur Euripidis codices, πᾶν πέλεξ φρονεῖν, λέγειν τὰ κύκλῳ. locus Ciceronis illustratus, ἐλίθεν. Euripidis σιγματισμός: ὀνθύλευσις siue μονθύλευσις. βομβυθυλεύειν. ὡραῖον & ὑραῖον. Charmi dicta exponuntur. τὰ ἀπὸ τῶν στρωματοδέσμων γράμματα. στρωματόδεσμοι & στρωματεῖς. Calliphanes ὁ τοῦ Παραβρύκοντος. Scyathus insula: concha Pelorides. γύργαθοι ψηφισμάτων: alia nonnulla.

X omnibus Aristotelis discipulis nullus omnino est, vnico si fortè excepto Theophrasto, quem veteres pluris videantur fecisse quàm Solensem Clearchum: quem quidem affirmat disertè Iosephus condiscipulorum suorum οὐδενὸς γεγονέναι δεύτερον. De hoc viro auctor loquitur cùm ita scribit, Ὁ περιπατητικός φησι σοφιστὴς Κλέαρχος φησί: postremum verbum culpa librariorum

in prioribus editionibus prætermiſſum, fecit vt putarent interpretes Clearchum ab Athenæo περιχεδειπνον, ceu laurarum menſarum adſeclam, & gulæ mancipium vocatum eſſe. Gratia magna ſcriptis codd. qui ſapientiſſimum philoſophum turpis calumniæ exemerunt ignominia: Ita autem vertendum, *Sophiſta cænarum diligẽs adſectator ait, Clearchum narrare*, &c. Sunt verba Breuiatoris. ſophiſtam περιχεδειπνον intelligo Theodorum cynulcum, cuius voracitas & λιχνεία multis operis huiuſce locis perſtringuntur. Ait Athenæus, εἰς μὲν τὸν ἰχθὺν, Ἥκω λιπὼν Αἰγαῖον ἁλμυρὸν βάθος: eſt verſus primus Troadum Euripidis. Ait, εἰς δὲ τὴν χορδὴν, Ἑλικτὰ, κ' οὐδὲν ὑγιές. Euripidis verſus eſt, ex Andromacha, vbi ſic legitur, Ἑλικτὰ, κ' οὐδὲν ὑγιὲς, ἀλλὰ πάντα περιξ φρονοῦντες. mendosè dubio procul. Gulielmus Canterus vir doctiſſimus, &, ni aliter eſſet ſuperis viſum, longiore vita digniſsimus, emendabat, ἀλλὰ πάντ' ἀπεριξ. Puto verius quod venit nobis nunc primulum in mentem, — οὐδὲν ὑγιὲς, ἀλλὰ πᾶν πέριξ φρονοῦντες. Idem ſignificarit ἑλικτὰ φρονεῖν, & πᾶν πέριξ φρονεῖν, habere conſilia obliqua & curua nec recta. Cicero ad Atticum de Varrone: *Ego mallem ad illum ſcripſiſſes, mihi illum ſatisfacere, non quo fecerit, ſed vt faceret: mirabiliter enim moratus eſt, ſicut noſti:* ἑλικτὰ κ' οὐδὲν. Nullus in toto Cicerone magis perſpicuus locus: quem tamen docti viri qui eum librũ interpretati ſunt, omnes malè ceperunt. non enim viderunt de Varrone potiſsimum vſurpatum eſſe à Tullio locum iſtum Euripidis: cùm certum ſit ex aliis earum epiſtolarum locis, de Varronis in ſe animo non aliter Tullium fuiſſe perſuaſum. Simile apud Ariſtotelem in Rhetoricis λέγειν ἐκ κύκλῳ, ambagibus vti, neque rem dicere ipſam: apud Lycophronem ἑλικτὰ κωτίλλειν, iſto verſu, ἑλικτὰ κωτίλλουσα δυσφεύκτους ἔπη. Sic accipit τὸ ἑλίττειν Galenus non rarò. lib. VI. De dogmatis Hipp. & Plat. ἄνω καὶ κάτω τοὺς λόγους ἑλίττειν, ὑποσυφαίνει δ' οὐδὲν. In lib. De miſsione ſanguinis contra Eraſ. οἱ δὲ περιέπλεον μὲν ἄνω κάτω τοὺς λόγους ἑλίττοντες, ἐπέραινον δ' οὐδέν. Ait, εἰς δὲ τὴν ἐνθυλευμένην τευθίδα, σοφὴ, σοφὴ σύ. Etſi non memineram initio ex qua tragœdia eſſet hic verſus, Euripidis tamen eſſe non dubitabam. Duo in his tribus voculis animaduertebam, poëtæ illi admodùm familiaria, vt teſtantur veteres etiam critici. Obſeruant illi ἐπιφορον eſſe Euripidem ad vocem σοφὸν, eáque vti plurimum. Hoc igitur primum: deinde alterum, ὁ σιγματισμὸς, fatale optimi poëtæ vitium: vt in Medea, Ἔσωσά σ' ὡς ἴσασιν Ἑλλήνων ὅσοι. in Ione, Σὺ νῦν ἴσως ἂν ἐς τὸν σὸν διασῶσαι σ' ἔχειν. Incidi poſtea in iſtum verſum percurrens eius Andromacham, Σοφὴ, σοφὴ σύ· κατθανεῖν δ' ὅμως σε δεῖ. Porrò qualis ciborum paratura fuerit ἐνθύλευσις ſiue μονθύλευσις, (nam vtrumque dicitur) parum explicatè docent nos Græci grammatici. Heſychius ἐνθυλευμένον ἄρτυμα interpretatur τὸ διεσταλμένον, *condimentum olei* vel *aceti guttis irroratum*. Sed non diſplicet viri & Græcarum literarum, & naturæ totius callentiſsimi, Conradi Geſneri coniectura, pro διεσταγμένον ſcribentis διεστοιβασμένον. Quod ſi doctis probemus, erit ἐνθυλευμένη τευθὶς, quæ Antiphani σακτὴ nominatur: eam interpretor *fartam*. & ἐνθυλεύειν, *indere impenſam ſiue fartum*. Mirum condimenti genus excogitauit interpres qui ſic vertit, *loligo atramento ſuo perfuſa*: nobis neque ſapit condimentum, neque placet commentum. Quid? putauit doctiſſ. vir, ἐνθυλεύειν proprium eſſe habentium atramentum verbum, puta loliginum aut ſepiarum? Atqui ἀλλᾶντα ὀπτὸν μεμονθυλευμένον repetimus libro ſequente, & νάρκην ἐνθυλευμένην, & ἄρνα σύμπηκτον ἐνθυλευμένον libro octauo: in XIV. γαστέριον ἐνθυλευμένον. Libro autem VII. ὑπόσφαγμα σηπίης apud Hippocratem dicitur fuiſſe expoſitum à nonnullis τὸ μέλαν τῆς σηπίης: id Dalecampius probauit, & ad ἐνθύλευσιν retulit. haut ſanè debuit: nam Athenæus ipſe improbat, & longè aliter explicat. Lege eius verba, & compone ſodes prolatum ibi locum Alexidis de ſepiarum conditura cum alio, qui eodem libro affertur ex eodem poëta de loliginum ἐνθυλεύσει: intelliges non aliud eſſe ἐνθύλευσιν quàm id quod diximus. Doctiſsimus criticorum Heſychius, cùm verbum βομβυθυλεύειν interpretatur σὺν τῷ ὄνθῳ ἀρτύειν, duorum ſimul nos admonet. Non aliud eſſe βομβυθυλεύειν quàm ἐνθυλεύειν: & hoc propriè ſignificare cibos condire immixto ontho: quid autem per ὄνθον intellexerit is grammaticus, vellē nos docuiſſet. Non enim id, opinor, quod Homerus eùm Ἰλιάδ. ψ. tum alibi. Veriùs cenſeo originem dediſſe huic voci coloris aliquam ſimilitudinem inter condimentum ita vocatum, & veram ὄνθον. Heſychij locum & mutilum & corruptum ita ſcribe, βομβυθυλεύματα, τὰ μαγειρικὰ ἀρτύματα περιέργως κατεσκευασμένα· ἔνιοι τὸ σὺν τῷ ὄνθῳ ἀρτύειν. Ait, εἰς δὲ τὸ ἐν τοῖς ὀψίοις ὡραῖον, hoc eſt, cum in paropſide piſciculis minutis plena inferretur ſalſamentum ὡραῖον. Ex libro tertio diſcimus &

ὡραῖον

ὡραῖον & ὡραῖον genus aliquod ſalſamenti fuiſſe apud veteres: vt mirer interpretem non neceſſario ſine libris hoc loco reſcribentem ὡραῖα. Subiectus verſus Homeri eſt

Οὐκ ἂν ἐμῷ σπεδάσαις ὄχλον παλαιτάτη ὀρισαν

Facete ὄχλον vocat piſciculos, & minutos & viles, qui Græcis ἑψητοί. At vocabulo ὀρίσαν innuitur non minus facete ſalſamentum factum è grandibus cetis, & quando capti ſunt, vetulis. In omnibus libris poſtrema verba Homerici verſus ſunt omiſſa. Ego non dubito integrum fuiſſe & pronunciatum, & ab auctore ſcriptum, eo quem diximus ſenſu. Vltimum Charmi facetiarum exemplum eſt hoc: Illata anguilla cui fuerat detracta cutis, dixit Charmus, ὦ προκαλυπτομένα βοςρυχώδεα. Scribendum, βοςρυχώδη. Eſt in Phœniſſis Euripidis. Οὐ προκαλυπτομένα βοςρυχώδη ἁβρὰ παρηΐδος. Adi ſcholiaſten. Addit Athenæus, Laurentij conuiuiis plures Charmo ſimiles interfuiſſe, ὥσπερ συμβολὰς κομίζοντας τὰ ἀπὸ τῶν σρωματοδέσμων γράμματα: ineptè priùs editum, σρωματοδεσμίων. Vocant Græci σρωματόδεσμον ſtragulæ veſtis inuolucrum; beatus Auguſtinus in XXII. De ciuitate Dei, *colligatum inuolucrum.* Solitos veteres ſtragulam veſtem pellibus inuoluere, & loris conſtringere, etiam Iuriſconſulti ſunt teſtes, titulo De ſuppellectile legata. Στρωματόδεσμος inuolucrum ipſum eſt, non lorum. Appianus III. Belli ciuilis, in proſcriptionis hiſtoria, ἄλλον ἡ γυνὴ σρωματοδέσμῳ κατείλησε, καὶ ἐπέθηκε τοῖς μισθῷ φέρουσι. Similis apud Plutarchum hiſtoria de Cleopatra, quæ & ipſa periculum fugiens, ſtragulorum in modum inuoluta σρωματοδέσμῳ, exemta noxæ, & ad Cæſarem eſt delata. Conſtat autem ex veterum lectione, (id nos alibi fusè probamus) & ſtragula ſuperiora, & inuolucrum iſtud, quod antiquiores σρωματόδεσμον, recentiores σρωματέας vocarunt, variis coloribus diſtincta fere fuiſſe. Inde tranſlatæ ex dictiones ad res ſignificandas varietate inſignes: cuiuſmodi fuit piſcis σρωματεὺς dictus ob coloris aurei virgas per totum illius corpus productas, inquit Athenæus libro VII. Similiter & viri docti Excerpta ſua ex variis auctoribus, aut propria etiam ſcripta, ſed veterum referta teſtimoniis, ſoliti Στρωματόδεσμα, vel Στρωματεῖς appellare: vt Clemens Alexandrinus, Origenes, Plutarchus, alij. Pari ratione Mnaſeas Colophonius, qui Pægnia ediderat Σάλπης (nomen hoc eſt piſcis diuerſi coloris maculis diſtincti) nomen inuenit, διὰ τὸ ποικίλον τῆς συναγωγῆς, auctore Athenæo. Ita hîc accipio vocem σρωματοδέσμων: & τὰ ἀπὸ τῶν σρωματοδέσμων γράμματα interpretor veterum ſcriptorum χρείας, quas conuiuæ ſymbolarum loco ex ſuis quiſque aduerſariis promebant. Ipſe auctor explicat ſe, ſcribens libri VII. initio, οἱ δειπνοσοφισαὶ πάντες συνεισήνεγκαν εἰς αὐτὰς τὰς ἐκ βιβλίων συμβολάς· & in octauo quoque ait idem, viros doctos ad Laurentij conuiuia ventitantes, præter λογάρια nihil afferre ſolitos. Sed in hoc ipſo libro locus alius eſt, qui hanc iſtius eſſe ſententiam luce meridiana clarius facit. Vnus enim conuiuarum recitatis multis poëtarum verſibus, En inquit, mercedem quam domo huc attuli: ne quis putet veniſſe me in hoc conuiuium nihil habentem quod pendam συμβολῆς loco. Vide infra capite octauo. Μαμερτῖνοι apud quos futili commento eruditi viri exiſtimationem collegit Charmus, Meſſanij Siculi fuêre Romanis dicti Mamertini, non Meſſenij in Peloponeſo. Charmo ſimilis Calliphanes ὁ τοῦ Παραβρύκοντος, inquit auctor, id eſt, *qui ſolitus appellari Parabryconttis*: filius videlicet: vt, Θουκυδίδης τοῦ Ὀλόρου. Non erat cauſſa cur mutaret hanc lectionem Dalecampius, & membranarum & Suidæ ſuffragiis probatam. Parabrycon, vt Paratenchon, apud Feſtum, *Non omnibus dormio*, & παραμασήτης pro paraſito non ſemel in ſequentibus libris. Tranſit aliò Breuiator, & ex Athenæo locum deſcribit Inſignem, quo indicatur vbi optima quæque edulia repetiantur. Extant eadem penè verba apud Clementem Alexandrinum Pædagogi libro II. vt dubium non ſit ex eodem aliquo vetuſtiore ſcriptore, & Clementem & Athenæũ deſumſiſſe. Adſcribam verba Clementis, vt conferri poſſint. Οἱ δὲ ἐξυμνοῦσι οὐκ αἰσχυνόνται τὰς σφετέρας ἡδυπαθείας· τὰς ἐν τῷ πορθμῷ τῷ Σικελικῷ σμυραίνας πολυπραγμονοῦντες, καὶ τὰς ἐγχέλεις τὰς Μαιανδρείους, καὶ τοὺς ἐν Μήλῳ ἐρίφους, καὶ τοὺς ἐν Σκιάθῳ κεστρεῖς καὶ τὰς Πελωριάδας κόγχας, καὶ τὰ ὄστρεα τὰ Ἀβυδηνά. οὐ παραλείποντες δὲ τὰς ἐν Λιπάρᾳ μαινίδας, οὐδὲ τὴν γογγυλίδα τὴν Μαντινικήν, ἀλλ' οὐδὲ τὰ παρὰ τοῖς Ἀσκραίοις τεῦτλα. Omiſit Clemens thynnorum ad Pachynum captorum τὰ ὑπογάστρια. ita ſcribendum, non τὰς ὑπογαστρίας. Imperiti librarij ας pro α ſæpiſſimè ſcripſerunt: vt paullo poſt ἰσχάδας pro ἰσχάδες. Frequens in his libris dictio ὑπογάστρια, apud Pollucem ὑπογάστρια τεμάχη minus rectè pro ὑπογάστρια. Mugilum nobilium patria Clementi Sciathus & Polluci libro VI. cap. X. noſtro, Symæthus. Scribe vbique Σκιάθῳ.

Σχοίαδος. Insulæ in Ægæo nomen: & sub libri huius finem Σκιάθιος οἶνος. Plinius libro IV. & Ptolemæus. Adiicit his, καὶ τῶν ἀδόξων ἢ τὰς Πελωρίδας κόγχας, id est, *& inter ea quæ viliora sunt, celebrabant dipnosophistæ conchas Pelori.* Non dicit inter conchas parui æstimari quæ capiuntur ad Pelorum: sunt enim Pelorides in genere concharum nobiles. Sed inter ciborum genera conchæ sunt ignobiles, item mænades, & quæcumque deinceps hoc loco nominantur. Falluntur & qui aliter interpretantur, & qui pro ἀδόξων volunt scribi ἐνδόξων. Proximè sequentia etiam verba inuitis omnibus Musis tentata sunt ab interprete: qui pro γυργάθους ψηφισμάτων φέροντες, legit, τρυγῶντα. Fidem hominum! quis fando audiuit aut legit vsquam *vinacea plebiscitorum*? Si quid esset mutandum, scriberem ὀρμαθοὺς ψηφ. signata & dominante in ea re voce. Theophrastus, ἔχων ἰχθῦς ἐν τῷ προκολπίῳ, καὶ ὀρμαθοὺς γραμματιδίων ἐν ταῖς χερσί. Sed nimis delicato palato sumus, si non ferimus hic τὸ γυργάθους. Ita propriè dicuntur reticula quibus vsi veteres in portando pane, & aliis id genus, vt dictum nobis alibi. At facetissimus Aristophanes gestare ait suos ciues ψηφισμάτων non ἰχθῦς aut ὀρμαθοὺς, verùm γυργάθους: perstringens vel in vniuersum Athenienses, vt litibus & iudiciis deditos nimis: quod nemo nescit qui historiam Atticam non planè ignorat: vel priuatim demagogos: qui in legibus & senatusconsultis figendis ac refigendis erant toti. Archestratus ganeonum infamis lanista non malus alioquin poëta, dicitur auctori Συρακούσιος ἢ Γελῷος. scripti habent Γελοῖος: malè, sed potest etiam Γελαῖος scribi. Vide Stephani Ἐθνικά. Huius poëma non γαστρονομία vel Δειπνολογία, vt hîc, sed γαστρολογία nuncupatur libro VII. ex Lycophrone De comœdia: fuit de cibis & gulæ irritamentis.

CAPVT QVINTVM.

Platonis contubernium: σύσσιτοι, ὁμοσίπυοι, ὁμόκαπνοι *&* κοινόβιοι. *Iupiter* Ἀπόμυιος *in Elide, & sacrificium Eleorum perdendis muscis.* δέμας *pro virili membro. Eustathij incogitantia:* πλεκτὴ πελλίπιδος. ἐθέλειν *pro* πεφυκέναι· ἐπίηρανος εἶναι, neruus *obscœna notione: Hieronymi locus.* ῥαφανίδωσις *pæna adulterij apud Athenienses*· κατέχειν *pro meminisse. digiti* ἰδαῖοι. *locorum aliquot emendationes.*

EPREHENDIT Archestratum Athenæus, auctorem eius sententiæ, quæ summum conuiuarum numerum statuebat non vltra quinque. Opponit huius iudicio auctoritatem Platonis, in cuius συσσιτίῳ octo & viginti ipsos ait fuisse. Hunc numerum probant membranæ, & nos cum illis. Συσσίτιον est contubernium, & hominum eadem quadra viuentium cœtus. Consortes eiusdem συσσιτίου Charondas in Legibus suis ὁμοσιπύους, Epimenides Cretensis ὁμοκάπνους, Pythagoras κοινοβίους dixêre. Interpretes de Conuiuio Platonis hæc interpretati, auctorem mendacij reum fecerunt, securi nimis tam de sua quàm illius existimatione. In Platonis dialogo cui è re Conuiuio est nomen inditum, plures decem aut duodecim conuiuas posse numerari pernego. Mox pro ἐπάγῃ, membranæ καὶ συνάγῃ: non probo, nisi aliud quid hic latet. Quæ de Olympiacis muscis in Antiphanis versibus leguntur, planiora profectò essent si apud auctorem ipsum, Athenæum dico, nobis legerentur. Eclogarius cum ista sic conciderer, sui opinor aliquam, nostri non magnam rationem habuit. Sed obscuritatis alia accessit caussa, supinitas librariorum, qui omnia inquinarunt: nam in membranis non τοὺς ἀκλήτους, sed τοῖς ἀκλήτοις scriptum. Sequamur nos illam lucis scintillam, & ita corrigamus,

> Καὶ γὰρ ὥσπερ Ὀλυμπιάσιν φασὶ ταῖς μυίαις ποιεῖν,
> Βοῦν τοῖς ἀκλήτοις προκατακόπτειν πανταχοῦ.

Proferebat ista apud poëtam, patronus aliquis vmbrarum, & eorum qui inuocati veniunt ad conuiuia: neque alia fine nunc apud Athenæum recitantur: quod ex præcedentibus manifestissimum. Ait igitur, Bonum factum fore si isti alieno sumtu alantur, fiatque illis quod solet muscis Olympiæ: hoc est, vt non prius meantur ab iis qui

iis qui volunt vnà esse, conuiuia, quàm in gratiam parasitorum bouem mactauerint. Hoc enim illud est, quod fieri ait muscis Olympiæ. Plinius libro XXIX. cap. VI. de muscis loquens, *Nullum animal minus docile existimatur, minorisve intellectus: eo mirabilius est Olympiæ sacro certamine, nubes earum immolato tauro Deo quem Myiodem vocant extra territorium id abire.* Religionis originem narrat Pausanias in Eliacis: traditum ab Hercule institutum tenuisse Eleos, & Iouem cognomento Ἀπόμυιον coluisse, ἐλαύνοντα τὰς Ἠλείας Ὀλυμπίας τὰς μυίας. alius deus Myiagrus ab iisdem Eleis cultus, referente eodem Plinio libro X. cap. XXVIII. aut si non est alius à Myiode Myiagrus, parum sibi constat Plinius. Illud admodum suaue, quod sacrificium in honorem Iouis muscarum auerruncatoris fieri solitum, sic iste interpretatur, quasi in illarum gratiam fieret: vt esset muscis vnde lautè & dapticè accipiantur. In Platonis comici proximo loco, claudit hic versus, Ἐπὶ θυμίνου ζέκων τῆς πλάτης πολύ. scribe, πλατείας, vel περὶ πολύ: notum eruditis genus dicendi. Sequente versu ἐνταυθοῖ postulant Hellenismus & lex metri, pro ἐνταῦθα. Suadet mox Philoxenus edi bulbos à conuiuiis quam plurimos: deinde consilij huius rationē reddit, & vtilitatem exponit. τὸ γὰρ δέμας ..... ἀνορθοῖ. In vacuo spacio deest vox, quam neque exarati manu codd. habent. Imitemur nos sapientissimam Naturam, quæ pati vacuum non potest. Scribendum aio, τὸ γὰρ δέμας ὑπὸ ἀνορθοῖ, vel ἀνδρὸς ἄν. Vtere, inquit, bulbis multis: conducunt enim rationibus Veneris. Caue credas bulborum esu corpus firmari quod aiunt interpretes. Facere ad Ἀφροδίσια ἔργα quis nescit? Sed Daleeampium fefellit vox δέμας, poëticè hic posita pro viri natura. Consuleret Eustathium cuius sunt hæc, οἱ σεμνότεροι δέμας τὸ αἰδοῖον καλοῦσι· καὶ κατῆρξεν εἰς τοῦτο Πλάτων ὁ κωμικός, περὶ βολβῶν δὲ πολὺς ἐν Ἀθηναίοις φύλαξ, ὅτι τὸ δέμας ἀνορθοῖ τοῦτ᾽ ἐστὶ τὸ αἰδοῖον ἐντείνει. Hæc ille, vbi vides eius incogitantiam: tribuit enim Platoni, Philoxeni versus, quia illos Plato in vna suarum comœdiarum descripserat. Scribo paullo post, Πουλύποδος πλεκτὰν δ᾽ ἂν ἐπιλήψη καὶ χρεών, etsi potest ferri πλεκτή. Poëticum vocabulum est, πλεκτὴ pro πλεκτάνη & πλεκτὴ πολύποδος, poëtica periphrasis est; *cirrus polypodis*, pro polypus. βίη Ἡρακλέους, Hercules; *sententia Catonis*, Cato. De mullo canit Philoxenus, τρίγλη δ᾽ οὐκ ἐθέλει νεύρων ἐπίκουρος εἶναι, negat esse Veneri amicum. Studiosi lectionis Platonis agnoscunt genus dicendi Atticum, οὐκ ἐθέλει, id est, οὐ πέφυκε. *non ea est indoles illius & natura.* ἐπίκουρος εἶναι, *adiuuare, fauere.* Homerus, ἐπίκουρα φέρειν, vel ἦρα. Interpres accepit pro ἐπίβολος εἶναι, & νεῦρα *funem* interpretatur. Tu cape vt in illo Iuuenalis —*mensura incognita nerui*: & apud Hippocratem μωρὰ νεῦρα, quæ non possunt ἐπαίρεσθαι: & in prouerbio, οὐδέν σ᾽ ὀνήσει βολβὸς ἂν μὴ νεῦρ᾽ ἔχῃς Ita interpretor in Theopompi comici versu apud Pollucem, Ἄπους, ἄνδρος, ἀδύνης, ἀνέντατος. hinc Aristophani νευροβάτης pro σύνων. Eustathius, δοκεῖ δὲ ἡ τρίγλη ἄσυλος εἶναι, ὡς δῆλον ἐκ τοῦ, οὐκ ἐθέλει νεύρων ἐπίκουρος εἶναι ἤγουν ἱερὸς τῷ κατ᾽ ἄνθρωπον σπερματικῷ νεύρῳ. Propter istam nerui significationem, κακεμφάτως & comicè loqui censet doctissimus Hieronymus, qui dicit cum Terentio, *neruos intende.* Hoc nomine dat illi pœnas Ruffinus Episcopus. Dixerat Ruffinus, *Quid tibi videtur? habésne vltra aliquid, quo neruos tuæ loquacitatis intendas?* excepit Hieronymus, *Et indignaris si putide te loqui arguam? cum comœdiarum turpitudines, & scortorum amatorúmque ludicra Ecclesiasticus scriptor assumas?* Totius reprehensionis cardo vertitur in ea notione vocis *neruus* quam diximus. Auctor vitæ Origenis, φασὶν αὐτὸν νεῦρον ἀποτετμηκέναι διὰ τὸ μὴ ἡδονῇ παρενοχλεῖσθαι. Igitur mullus quidem auctore Philoxeno, Venerem nihil adiuuat: Scorpius verò piscis etiam extinguit penitus. Addit namque, Σκορπίος αὖ παύσει γ᾽ ἄσου τὸν πρωκτὸν ὑπελθών, id est, *scorpius* instar pessi *per anum subiens facilè extinguat in te* Venerem, siue νεύρου τάσιν aut simile quid. Legibus Atheniensium adulteri ἐν ἔργῳ deprehensi pœna fuit ῥαφανίδωσις. Raphani loco vtebantur nonnunquam mugile pisce, interdum scorpio. De mugile notum illud Iuuenalis —*quosdam mœchos & mugilis intrat.* Scorpione quoque abusos in eam rem veteres, colligimus ex hoc loco. Nam quid aliud dicamus significare ista τὸν πρωκτὸν ὑπελθών? Virum eruditum qui vertit *in ventrem delapsus* pudeat facti, si reuiuiscat. Lepidissima sequitur iam historia ex Chrysippo descripta, in qua præter illa quæ ex libris correximus, sunt nobis quædam animaduertenda. Ἐγὼ κατέχω, inquit, τινὰ ὀψοφάγον. Dalec. *Domi lurconem habeo.* Imò verò, *memini.* Latini, *repeto*, vt Plinius in epistolis sæpe, vel *teneo*: vt A. Gellius: vel *detineo*, vt ad Herennium libro III. *si formam eius detinebimus*, εἰ τὸ εἶδος αὐτοῦ καθέξομεν, vel κρατήσομεν: nam & κρατῶ idem. libro VII.

κρατῶ

κρατῶ καὶ τῆς λέξεως. At κατέχω vsus & Theophrastus, in editis nuper à nobis, καὶ τῶν Ὁμήρου ἐπῶν τοῦτο ἓν μόνον κατέχειν. Lycophron Menedemo, Δεῖπνον οὐδὲν τοιοῦτον κατέχω ἐπιδεικτικῶς. Infra libro VI. οὐδὲ τὸν ἀριθμὸν τῶν ᾀσμάτων κατέχειν. Sic accipiendum esse hic, probant sequentia, ἔφασαν γὰρ αὐτόν. Ita igitur vertendum erat, *Memoria teneo lurconem quendam fuisse, qui tantum aberat vt aliorum puderet quoties ingenio vteretur: vt palam in balneis manum in calentem demittens aquam, assuefaceret calidis, & os quoque calida collueret: ea videlicet fine, vt minus ipsi calidi cibi essent molesti. Solitum hunc narrabant cocos clam demereri, vt omnia mensis quàm calidissima inferrent, & cuncta solus ipse comederet, cum non possent cæteri praeuntem sequi.* Negatio hoc loco, ἐπὶ τοσοῦτον ἐκπεπτωκότα τοῦ μὴ ἐντρέπεσθαι, sine damno sententiæ, vt & alibi, potest abesse· ἐκπεπτωκὼς τοῦ ἐντρέπεσθαι, *alienus ab omni pudore, impudentissimus.* Illis versibus qui ex Crobylo huic narratiunculæ subiunguntur gloriatur helluo quidam, habere se πρὸς τὰ θερμὰ τοὺς δακτύλους ὥσπερ Ἰδαίους. scriptum erat ἰδέους: quæ vox Græca non est: vera lectio ex MSS. & Suida reuocata in suum locum. Is grammaticus τὸ ἰδαίους exponit ψυχρούς, *frigidos*. An quia putabat deriuatam ab Ἴδη vocem, quod nomen est apud geographos Phrygij montis: apud poëtas cuiusuis. Certum est alludere poëtam ad Idæos Dactylos, quorum nota industria & inuenta. Sic nominatos scribunt à strenuitate ministerij quod matri Deûm exhibebant, ὅτι ὡς οἱ τῆς χειρὸς δάκτυλοι τεχνῖταί τε ὡς πάντων ἐργάται Pollux inquit. Itaque digiti ἰδαῖοι sunt exercitati & docti. Sunt è veteribus qui tradant ferri metallum ab istis primum in Ida monte fuisse inuentum. Quid si igitur digitos Ἰδαίους hic *ferreos* interpretemur? Turnebum ita olim interpretatum esse accepimus. Scripsimus, πῶς οὕτως ἀνακάψαντα διασχεῖν, fidem secuti MSS. ἀνακάπτειν, *deglutire*: malim ἀνακάπτοντα. Priores editiones & interpretes ἀνακάμψαντα, *domum reuersum*, quod non damno. Vocem οἶνον paullo antè Suidas non habet, & quam bene inter ἡδύσματα vinum recenseatur viderint οἱ περὶ ταῦτα δεινοί.

CAPVT SEXTVM.

Explicantur voces ἐλυτροῦν, περιπεταλοῦν, γανοῦν, κωνίζειν, siue κονίζειν: foculorum inuentum ad opsoniorum in mensa calefactionem. Senecæ locus: ἐσχαρίδες, arulæ. *θαύματα. Cyclops Philoxeni. Apicij tres. Apiciana condimenta. Suidæ peccata multa.* Subadiuuæ.

LEPIDISSIMA historia est quam refert ex Clearcho Athenæus, de Pithyllo Ligurritore: qui vt cibos quàm feruentissimos posset vorare sine offensione linguæ, non solum membraneo tegmine eam inuoluebat: sed hoc amplius, crustam illi ceu loricam inducebat. Sic interpretamur τὸ προσελυτροῦν. Ac placebat initio scribi, ἀλλὰ καὶ πρὸς, ἐλυτροῦν τὴν γλῶτταν. Sed vulgaram lectionem habet Suidas, & in Πίθυλλος, & in περιγλωττίς. Propriè ἔλυτρον est inuolucrum alicuius rei, aut theca, vt in Sympoliacis Plutarchi, κυλίκιον ἀργυροῦν ξυλίνοις ἐγκείμενον ἐλύτροις. In quinto sermone Stobæi quidam populus narratur τὰ κεράμεα τῶν χρηστηρίων ἐν χρυσοῖς ἐλύτροις φυλάττειν, *in thecis aureis seruare testacea vasa*: non *oracula*, vt ineptè vertunt. At in hac narratione ἐλυτροῦν accipimus pro incrustare, sicut fit in figlinis vasis: Galli hoc dicunt *vernisser*: Græci propriè περιπεταλοῦν. accrescit enim tenuis operi crusta quam πέταλον appellarunt: non semper enim laminam ea vox designat: interdum bracteam potius. Sanctissimus pater Chrysostomus in eam Pauli Apostoli ad Colossenses, ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς χρυσοῦν ἔχει τὸ γένειον, τῶν περὶ ταῦτα δεινῶν, καθάπερ τῇ κρόκῃ, οὕτω καὶ ταῖς ἐκείνου θριξὶν ἐνειλισσόντων τὰ πέταλα τοῦ χρυσοῦ. Videtur Persarum rex non veris laminis barbæ pilos inuoluisse: verùm bracteę aureæ illitu aureum colorem barbę conciliasse. Interpres tamen Heruetus vir eruditus aliter accipit: de quo iudicium esto lectorum: nam ab illo stat verbum ἐνειλισσόντων laminæ potius quàm bracteæ conueniens. Sed non desunt auctorum loci, vbi πέταλον de bracteis accipiendum necessariò non laminis. Inde est περιπεταλοῦν dictum: quod verbum confundit Glossarij auctor cum alio affinis significationis γανοῦν. Sic ille, *stagno*, περιπεταλῶ, γανῶ, λιμνάζω. Γανῶ, *stagno*, γανωτὴς, *stagnator*. Nesciuit distin-

guere

guere inter *stagno* & *stanno*: siquidem ita scripsit. Deinde aliud est περιπήλωσις, figulinæ, vt puto, vocabulum, aliud γάνωσις. Vasa ærea, sicut & fictilia, stanno illinebant vt argentea viderentur. Κασσιτέρῳ ἀλείφειν hoc dixerunt, & γανοῦν. Eustathius, Τὸ γανοῦν λαβοῦσα ἐξ Ὁμήρου καὶ ἡ χυδαία γλῶσσα ἐπιλέγει αὐτὸ χαλκώμασιν, ἃ κασσίτερον ἀλείφων χρώζει πρὸς ἀργυρωμάτων ὑπόκρισιν. γεγανωμένα γὰρ καὶ αὐτὰ διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν λέγεται. Sed aliam γανώσεως caussam affert Plinius libro xxxiv. *stannum*, ait, *illitum æreis vasis, saporem facit gratiorem, & compescit virus æruginis*. Inuentum est antiquissimum etiam ante Homeri tempora. Eustathius ad Iliad. ψ. Δηλοῖ δ' ἐν τούτῳ ἡ ἀμφιδίνησις τοῦ κασσιτερίνου χεύματος τὸ γάνωμα· ὅπερ ἐπιτείνεται πρὸς ἀργύρου ὑποκόρισμα. In libris medicorum legas sæpe vasa γεγανωμένα vel ἀγάνωτα, & apud Dioscoridem κεκασσιτερωμένα. Fictilia verò antiqui κώνῳ, id est, pice liquida illinebant. Picationis caussam declarat Alexander in problematis: ne liquorem infusum æstate exudent: qui aliam caussam comminiscuntur, errant. Vasorum πισσωτῶν & ἀπισσώτων & κωνιστῶν καὶ ἀκωνίστων frequenter medici meminêre. In xi. Geoponicorum ἀκώνιστα scriptum. In xii. scribo, ἐν κεραμείοις ἀχρίστοις, *non illitis*: non vt editum est, ἀχρήστοις. Reperio in libris Hebræorum etiam כסף מצפה על-חרש *argentum testæ illitum*: quo artificio hodie non est opus: cùm incrustatione ea quæ fit martiæ coctæ oblitu, fictilia porcellanas æmulentur, quibus nullum ἐγχρώμα, si sapiam prætulerim. Τὸ γανοῦν venustè ad alia transferunt scriptores. Plutarchus epitheta vocat orationis γανώματα, libro v. Sympoſiacorum, loquens de Empedocle, οὐ καλλιγραφίας ἕνεκα τοῖς εὐπροσωποτάτοις τῶν ἐπιθέτων ὥσπερ ἀνθηροῖς χρώμασι τὰ πράγματα γανοῦν εἰωθότος. Clemens Alexand. ἐπενδυσάμενος τὸ γάνωμα τῆς δόξης. idem alibi, ἐν ᾧ ἐνεχάραξε τὸ γάνωμα τῆς θεοσεβείας. Alexis in Ποιητρίᾳ de salsamenti paratura, ἐπιγανῶσαι σιλφίῳ: alij poëtæ ἐπαγλαΐζειν eodem sensu. Vt ad pensum redeamus, non solum Pithyllum, sed omnes gulæ proceres feruentes cibi olim iuuabant. Seneca epistola xcv. *Quid? illa purulenta, & quæ tantum non ab ipso igne in os transferuntur, indicas sine noxa in ipsis visceribus extingui?* Ea fine foculi sunt inuenti quibus in mensam pruna defertur. Seneca epistola lxxxv. *Circa cænationem eius tumultus coquorum est, ipsos cum opsonijs focos transferentium: hoc enim iam luxuria commenta est. Ne quis intepescat cibus, ne quid palato iam calloso parum ferueat, cœnam culina prosequitur.* Sic loquitur quasi ipsius ætate foculorum vsus cœpisset: quod non ita est, neque sic eius verba accipienda. Apud Aristophanem Acharnensibus, cupiens quidam conspectam anguillam posse statim vorare, δμῶες, ait, ἐξενέγκατε τὴν ἐσχάραν μοι δεῦρο καὶ τὴν ῥιπίδα, id est, *heus famuli ex ædibus huc afferte foculum & flabellum.* Ait ibi Græcus interpres dici vulgò hos genus ἐσχάρας ἄρυλαν, hoc est, *arulam*. Hesychius rectè interpretatur πυροφόρον σκεῦος. Clemens quoque Alexandrinus inter luxus instrumenta ἐσχαρίδας ἀνθράκων recenset. Meminit & Plutarchus in Crasso, sed in diuerso vsu, cuius aliud exemplum apud Tullium in ea pro domo sua. Mox Aristotelis locum sic melius vertas, *qui in circulis conciones habent, totumque diem præstigias spectant, & cum ijs sunt qui è Phasi vel Borysthene huc appellunt: legerunt autem nihil quicquam, nisi forte Cœnam Philoxeni, ac ne eam quidem totam.* τὰ θαύματα esse præstigiatorum offucias, & θαυματοποιίας, deceptosque persæpe in ea voce fuisse interpretes & Athenæi & aliorum auctorum, monebamus in Comm. Theophrasti. Scribo autem cum Dalecampio, πλὴν εἰ τὸ Φιλοξένου δεῖπνον, καὶ τοῦτο οὐκ ὅλον. vel, οὐχ ὅλον οὐδὲ τοῦτο. Ingeniosum fuit illud Philoxeni commentum quod ex Phania hîc describitur. In ea narratione non conquoco ista, τὴν δὲ ποτε ἠρωτημένην οὐκ ἀποκεκρίσθαι διότι νεώτερος ἁλοίη· διὸ μὴ παρακολουθεῖν. Negat pusillum hunc mullum Philoxeno responsum petenti voluisse dare. Quod verum esse negamus nos. Quid? nónne clara illius responsio videtur tibi inesse in his verbis? διότι νεώτερος ἁλοίη· διὸ μὴ παρακολουθεῖν, & sequentibus. Mihi quidem videtur. Scripturus Philoxenus de amoribus Cyclopis & Galateæ, mullillum sibi appositum de rebus Nelei Galateæ patris interrogauit: is respondet tandem, se iuuenem captum esse: propterea interesse iis rebus non potuisse, neque ea scire quæ sciscitaretur Philoxenus: at illum alterum scire grandem natu mullum, qui Dionysio esset appositus: eum igitur interrogaret. Omnino sic sunt ista accipienda, tollendáque negatio ante ἀποκεκρίσθαι. Lego, τὴν δὲ πολλάκις ἠρωτημένην, οἱ ἀποκεκρίσθαι διότι νεώτερος ἁλοίη. Non est hîc τὸ διότι particula αἰτιατική, sed pro ὅτι accipitur vt sæpe. De Cyclope autem Philoxeni eadem Athenæo Ælianus Variæ historiæ, libro xii. cap. xliiii. Scholiastes Aristophanis aliter, in illa è Pluto θρεττανελὸ τὸν Κύκλωπα

γυμνάδιος. Subiicit auctor Excerptorum narrationi huic aliam non dissimilis ganeonis, aut etiam deterioris Apicij. Tres Roma tulit Apicios, gulæ studio omnes infames. Horum trium duos vnicus Athenæus nobis tradit. Primus is est qui vixit cum Rutilio Rufo, qui nomen dedit anno v. DCXLIX. & aliquot annis post adnitente, vel occasionem certè præbente Apicio isto, in exilium est actus. Alter in maiore fama & fuit viuus, & nunc quoque est, quàm vt pluribus sit nobis indicandus. Sub Tiberio vixisse eum narrat hîc auctor, & consentiunt Seneca Consolatione ad Albinam matrem, & alibi: Plinius libro XIX. cap. VIII. & Dio Nicæus libro LVII. Fortasse hic est de quo scripserat Appion grammaticus, cuius librum Περὶ τῆς Ἀπικίου τρυφῆς laudat noster in septimo. Tertius sicut & primus Athenæo soli memoriam nominis sui debet. Vixit sub Traiano vt statim sequitur. Non enim possumus de lectione nostrorum librorum dubitare: cùm Suidas in voce ὄστρεα non aliter eum describat. Errant qui duos fuisse Apicios scribunt: vide ad librum III. De nomine primi Apicij scribit auctor fuisse nominatas placentas Apicias, diuisas in γένη πολλά, id est, *species*. In hoc potissimum delitiarij genere gulæ proceres studium posuisse, alibi docemus. Cæterum placentas Apicianas legere adhuc non memini, sed cõdimenta. Tertullianus De anima, *Si ita iudicabitur, nonne illa anima plus solatij quàm supplicij relatura est quod funus inter coquos preciosissimos inuenit, quòd condimentis Apicianis & lurconianis humatur?* De Apicio loquẽs auctor meminit Minturnarũ, & vrbem Campaniæ esse scribit. rectè, vt notũ ex geographis. Olim tamen Κυτώροις hîc fuit scriptum: itaque Suidam legisse certum est. Sed quàm sæpe isti cucullato grammatico deprauati codices errandi ansam præbuerint, scimus nos, qui in eius libris multas hoc genus culpas obseruauimus: vt cum φοίβαλμος male apud Sophoclem legit pro φυβαλμός: cum apud Pindarum φρήμας δι' αἰθέρος pro ἱρήμας. apud Theocritum ἦτα κοιλιδιῶντες pro κυλοιδιόωντες. In veteri Epigrammate ὑστίοιο διείρεα pro ὑσγίνοιο. Pari stupore, (cur enim non dicam ligonem ligonem?) σκάλια alibi legit & probauit pro ἀσκάλια: & ῥυβάδιυος pro συβάδιυος, *subadiuua*. Nam ea voce vsi necessariò & Græci, vt Synesius epistola CXLV. quò putem respexisse Suidam, sed vitioso codice vsum. Subadiuuarum mentio in Notitia Imperij. Mitto nunc alia sanè quàm multa generis huius peccata Suidæ, partim notata iam aliis, partim nobis alibi. Scribo ὁ δ' ἰδὼν, ἐπυθετο εἰ μείζους οὐκ ἔχουσι. restituta negatione quæ occasione proximè præcedentis syllabæ est omissa.

CAPVT SEPTIMVM.

Corriguntur aliquam multi loci. κωλῆν Ἀριστοξένειος. ἀποζέσαι, feruefacere. Myconij. χάλις, χαλίκρητον μέθυ, οἶνος κεκερασμένος ἄκρατος. Φαγεῖν ἄμαχος. περὶ pro παρὰ, & contrà. Iamblichi mendæ aliquot indicatæ & sublatæ.

TERTVLLIANVS quidem antiquos philosophos gloriæ animalia vocabat scitè & verè nimis, si paucos admodum excipias: sed & gulæ animalia non minore appelles iure, plerosque eorum: Epicureos vtrique & Cyrenaïcos, siue Aristippeos. Talis ille fuit Aristoxenus de quo Athenæus, ἀφ' οὗ καὶ κωλῆ τις καλεῖται Ἀριστόξενος, ἰδίως σκευαζομένη: legendum verò Ἀριστοξένειος. Nam alienissimum est ab auctoris mente, quod finxêre interpretes, quasi fuerit Aristoxenus cognominatus Κωλῆ. Hoc Athenæus non dicit: sed genus quoddam κωλήνων singulari modo nescio quo paratorum, Aristoxeneũ ab eo denominatum esse. Κωλῆ Ἀριστοξένειος sic dictus, vt πλακοῦς Φιλοξένειος de quo fecit modo mentionem. Vbi Nicomedem auctor nominat, scribe, Νικομήδει τῷ Βιθυνῶν βασιλεῖ. non τῷ Βιθυνῷ τῷ β. ex vsu linguæ, & melioribus Suidæ libris. In tertio Euphronis comici versuum Ὀδὸν ἀπέχοντι πρῶτον ἡμερῶν ποτε, offendit me vox πρῶτον: & omnino, si quid iudico, corrupta ea est. Corrigo sine dubio, πρὸς ἄρκτον. Erat enim Nicomedes in Scythia, quæ regio est vltra Pontum versus Aquilonem. Fuisse in Scythia probat sequens versiculus, Περὶ τὴν Σκυθίαν ἔλυσε τὴν ἐπιθυμίαν. Ergo πρὸς ἄρκτον. Versu

nono legit Dalecampius ὑποζέσαι. Ego non video cur necesse fuerit, oleum feruefieri, priusquam in sartaginem infunderetur: lego igitur vt editum est, ὑποζέσαι δ᾽ ἔλαιον ἐπιχέας, id est, *infuso oleo vt ferueret in eo* & coqueretur ista falsò credita apua: ὑποζέσαι pro ὥστε ἐναποζέσαι, vel πρὸς τὸ ἐναπο. *vt inferueret*, vel *inferuefaceret*. Scripti quidam ὑποζέσας pro ὑποζεῖν ποιήσας. significatione τοῦ Hiphil Hebræorum: non probo. Myconij quos sua vilitas nobiles fecit, melius per ο paruum scribuntur Μυκόνιοι, quàm per ω magnum: etsi ita codices hoc loco, & apud Zenobium ac Suidam: vide ad librum VIII. Archilochi locus incipit à verbo πολλὸν, non vnde putauit Dalec. In eo scribendum πολλὸν δὲ πίνων καὶ χαλίκρητον μέθυ, non μεθύων. Vinum etiam χάλιν vocant poëtæ. Hipponax, ὀλίγα φρονοῦσιν οἱ χάλιν πεπωκότες. ea ratione sic dictum vinum, qua Bacchus Λυαῖος, & poëtis λυσιμελής. Veteres Athenienses sic τὸν ἄκρατον vocasse scribit Apollonij interpres. χαλίκρατον μέθυ, *temetum vino temperatum*, id est, meracum: & vt elegantissime ait D. Iohannes in Apocalypsi, οἶνος κεκερασμένος ἄκρατος. Apollonius, Πῖνε χαλίκρητον λαρὸν μέθυ. Possumus minima mutatione senarios aliquot ex istis Archilochi constituere: quæ fuit Turnebi sententia. Ita scribemus, Πολλὸν δὲ πίνων καὶ χαλίκρητον μέθυ, Ὧν οὔτε τιμὴν εἰσήνεγκας, οὔτε μὴν Κληθεὶς ἐσῆλθες, οἷα δὴ φίλος· ἀλλά σε Γαστὴρ νόον τε καὶ φρένας παρήγαγεν Ἐς ἀναιδίην. Eubulo comico ἄμαχοι dicuntur comedones & ventres. —εἰσὶν ἡμῖν τῶν κεκλημένων δύο Ἐπὶ δεῖπνον ἄμαχοι. duo quos nulla vi aut copia ciborum expleueris, aut herbam porrigere coegeris. Ælianus principio Variarum, καὶ πᾶν ὅ, τι ἂν φαγεῖν ἄμαχος paullo aliter: nam Eubulus quantitatem ciborum spectauit: Ælianus magis qualitatem. In hoc versu bis ponendam esse vocem Φιλοχεράτης, docuit in Lectionibus suis eruditissimus Muretus. Nos in ea libri primi editione quam ὁ θαυμαστότατος Turnebus ante editum illum à Mureto librum Lutetiæ curauit, locum restitutum inuenimus. Vter vtri præiuerit, facilè eruditi iudicabunt, non solum ex ratione temporis, sed & morum ac scriptorum vtriusque comparatione. Quartus versuum Eubuli mutilus est: quintus verò ὑπέρμετρος. Nos ita censemus scribendum, audaciore quidem, sed, vt spero haut temeraria coniectura: Ἕνα γὰρ ἐκεῖνον ὄντα, ὡς ὄντας δύο Λογίζομαι, νὴ Δία, μεγάλους, μᾶλλον δὲ τρεῖς. Ὃν φασὶ παρακληθέντα πρὸς φίλου τινὸς, Εἶπα. Versus duo de non omittenda compotatione in qua nihil à te exigatur, sunt ἀδέσποτοι, vt plerique omnes prouerbiales: dicuntur Chrysippi, quia ex eius philosophi libris sumti sunt à dipnosophista. In posteriore scripsimus ὁ παραλεπτὸς & iudicium nostrum & membranas secuti. Interpretes probarunt ὁ περιληπτὸς cum prioribus editionibus. Negamus nos περιλαμβάνεσθαι κάθαρα esse Græcum sermonem, sed Opicogræcum. Respicerent superiorem versum, & in eo hoc ipsum verbum. Fatalis verò Græcorum librariorum error, παρὰ pro περὶ, aut contrà scribentium, siue potius notantium. nam è notis hæc menda vt plurimum. Sexcentos huius operis locos hic error fœdauerat: nec pauciores aliorum scriptorum. In vnica libelli De vita Pythagoræ à Iamblicho scripti pagina, aliquot monstra nunc primulum obseruata nobis, peperit παρὰ sæpiùs scriptum pro περί. Adscribam quando in eum incidi sermonem, vnum aut alterum exemplum, quia insignia sunt. Sapienti viro Thymaridæ à suis discedenti, & iam nauim ingresso, dixit amicus, *Dent tibi, ô Thymarida dij quæ cupis*. ille exclamans, *Bona verba*, ait, *quin potius, velim ego quæ mihi cumque à dijs contingent*. Diuina planè oratio, & Christiano homine, si vnum Deum agnouisset, dignissima. Hæc ita apud Iamblichum debent scribi, καί τις ἤδη ἐπιβάντι τοῦ πλοίου εἶπεν, Ὅσα βούλει, παρὰ τῶν θεῶν ὦ Θυμαρίδα, γένοιτό σοι καὶ ὅς, Εὐφήμει, ἔφη· ἀλλὰ βουλοίμην μᾶλλον ὅσα μοι παρὰ τῶν θεῶν γίνηται. in edito nuper libro, omnia sic deprauata, vt veræ sententiæ non pes non caput appareat. ibidem bis περὶ Ὀρφεῖ pro παρὰ scriptum malè. & mox, περὶ τῶν Ὀρφικῶν, item malè. Aliquanto post ait Iamblichus, hausisse Pythagoram philosophiæ suæ ἃ μὲν παρὰ τῶν Ὀρφικῶν, ἃ δὲ παρὰ τῶν Αἰγυπτίων ἱερέων, ἃ δὲ περὶ Χαλκιδίων καὶ μάγων, ἃ δὲ περὶ τῆς τελετῆς τῆς ἐν Ἐλευσῖνι γινομένης ἐν Ἴβρῳ τε καὶ Σαμοθράκῃ. hic quoque horrenda monstra sunt. Scribendum, ἃ δὲ παρὰ Χαλδαίων καὶ μάγων ἃ δὲ παρὰ τῆς τελετῆς τῆς ἐν Ἐλευσῖνι γινομένης, ἐν Ἴμβρῳ τε, &c. Antiphanis sequuntur versus,

Μακάριος ὁ βίος, ᾧ δεῖ μ᾽ αἰεὶ καινὸν πόρον
Εὑρίσκειν, ὡς μάσημα ταῖς γνάθοις ἔχω.

locus mendi manifestus. In vtroque versu laborat modulus metri: tum autem sententia absurda. Quænam obsecro felicitas, subinde sollicitum esse de inuenienda

aliqua noua parandi victus ratione? præterea falſum eſt id Antiphanem ſenſiſſe: qui contrarium potius voluit, vt ex præcedentibus clarum, & inſtituto ab auctore noſtro ſermone. Corrigo, Μάκαρς ὁ βίος· εἰ δεῖ μ' ἀεὶ καινὸν πόρον Εὑρεῖν ποθ', ὡς μάσημα ταῖς γνάθοις ἔχω. Fortunam ſuam prædicat paraſitus. *Beatam,* inquit, *vitam! nihil mihi opus, nouam quot diebus rationem inire qui habeam quod edam.*

CAPVT OCTAVVM.

Στεγανόμιον, pretium manſionis. Ἄκαπνα θύειν. Homericæ epulæ apud Plutarchum. Dioſcoridis liber, Οἱ παρ' Ὁμήρῳ νόμοι. λαγαυρoκάκκαβον βρῶμα: ἡμιλάσαυρος. Leges de non comedendis agnis & vitulis. ἄπεκτος ἀρήν: φλέγμα ψυχῆς: vinum cardiacorum. Mos veterum, vt hoſpites lauarent etiam pudicæ virgines.

EPITOMÆ auctor cum hæc ſibi excerperet, omnem ſermonum ſeriem, & operis totius faciem ita corrupit, vt quid à quo, & quorſum dicatur in illius Excerptis nulla coniectura poſſis aſſequi. Omiſit enim quæcumque fere decori & nexus gratia, vt fieri amat in dialogorum textura, erant addita, tanquam veſti prætexta. Si quid eius modi non eſt omiſſum, ſcias aut verbi alicuius venuſtatem, aut dicti nouitatem feciſſe vt id excerperetur. quod nos cum aliis non paucis obſeruauimus locis: tum in hiſce, quæ Antiphanis verſus ſtatim ſequuntur. Ταῦτα οἴκοθεν ἔχων εἰς τὸ συμπόσιον ἦλθον, καὶ προμελετήσας, ἵνα κἀγὼ τὸ στεγανόμιον κομίζων παραγένωμαι. Pronuntiabat iſta vnus conuiuarum, poſt longam & teſtimoniis antiquorum plenam orationem. *Hæc,* ait, *domo ad hoc conuiuium attuli: iam antè meditatus, quî poſſem huc accedere cum parata mercede quam hoſpiti meo darem.* στεγανόμιον apud Atticos (nam alij aliter) ea dicitur merces, quam hoſpes ex hoſpitio diſcedens pendit ſtabulario. Latinè, *pretium manſionis.* Apuleius, *Quin imus, & itineris matutini gratiam carpimus? ſume ſarcinulam, & pretio manſionis ſtabulario perſoluto, capeſſimus viam.* Editum erat περιγένωμαι peſſimo exemplo pro παραγένωμαι: culpa librarij errorem genuit interpretis poſterioris: nam mirum Natalem & legiſſe rectè, & non male ſententiam expreſſiſſe. In editione Turnebi pro verſibus habentur hæc omnia & diſtinguuntur: magno profectò errore. Neque hoc dico vt magni viri quos veneror manes violem: μὴ τοῦτο φίλον Διὶ πατρὶ γένοιτο: ſed vt æquioribus vtar doctis viris: ſi quando in tam longo opere ſomnus irrepens nos opprimat. Adiicitur ab eodem, ἄκαπνα γὰρ ἀοιδοὶ θύομεν. Vetus dictum eſt, cuius auctoritate factum ſuum tuetur iſte conuiua, qui dixit modò ſe pro ſymbola auctorum locos recitaſſe. *Ius namque eſt hoc,* inquit, *cantorum & Poëtarum, vt ſacrificent ſine fumo.* hoc eſt, lautè epulentur nullo ſuo ſumtu. θύειν hîc potius τὸ εὐωχεῖσθαι quàm ſacrificandi actum ſignificat: quia rem ſacram conuiuium opiparum ſequebatur. ἄκαπνα quæ dicantur propriè docent nos & Iuriſconſulti. in hoc prouerbio denotat ea vox τὸ ἀδάπανον: quia dapſilium epularum ſymbolum apud poëtas eſt ignis aut fumus: vt in hoc auctore ſæpe vides, & teſtatur dictum vetus in ſcholiis Ariſtoph. τὸ πῦρ εὐωχίας σημεῖον. Sic igitur dictum iſtum παροιμιωδῶς auctor noſter vſurpat; alij ſcriptores aliter. Michael Pſellus in epiſtolis pereruditis, quæ lucem, opinor, necdum vidêre, loquens de ſolemnitate nuptiarum cui admixta ſeuerit at philoſophica: εἰ γὰρ ἤδειν ταῖς Ἐλευσινίαις (nempe τελεταῖς: & fortaſſe addenda vox ea noſtro codici) μᾶλλον προσεῖναι, καὶ μυστηρίοις ἀτεχνῶς ἀπαντήσειν, καὶ ἄναυλον καὶ ἄχορδον ἑορτάσαι πανήγυριν, καὶ θύσαι ὅ φασιν ἄκαπνα. Solent fere ſingula in Excerptis capita incipere à voce Ὅτι: vt in Epitome Strabonis nunquam non: hîc verò nonnunquam. Ait, Ὅτι τὸ μονοφαγεῖν ἦν ἐν χρήσει τοῖς παλαιοῖς. Cùm iſta legas, non aliud arbitreris niſi de vſu verbi μονοφαγεῖν monuiſſe Athenæum. Ego tamen aliter cenſeo: puto enim Athenæum iſto ſanè quàm opportuno loco, (bona ſiquidem primi & ſecundi pars veterum mores circa menſam continent) de conſuetudine antiquorum egiſſe, qui ſoliti in ſuis conuiuiis ſuas ſinguli ſeparatim eſcas comedere, nec in commune conuiuati, verùm ἰδίας μερίδας ἔχοντες. Talia fuêre illa heroum apud poëtam conuiuia. quam ob cauſſam

Plutarchus Ὁμηρικὰς δαῖτας, & Ὁμηρικὰ δεῖπνα agitari ab iis ſcribit, qui habent quiſque ſuam ſibi appoſitam μερίδα. Sunt alij codices magni eius ſcriptoris, in quibus ſcriptum Ὀμβρικὰς & Ὀμβρικά. eámque γραφὴν doctiſſimi viri ſunt interpretati: ſed liquet mihi alteram veram eſſe, hanc falſam. Nam Homericarum epularum eam eſſe omnium rationem ſciunt omnes: de iis autem loqui Plutarchum ſatis ipſe indicat, cum eadem conuiuia στρατιωτικὰ καὶ παρεμβολικὰ *militaria & caſtrenſia* nominat. Ita igitur veteres: poſtea cepere in commune apponi cibi: in quo humanitas eſſe maior viſa eſt. Cæterùm de vocibus μονοφαγεῖν & μονοφάγος, libro ſecundo, capite VII. Suſtulimus paullo poſt inutilia verba, Περὶ τοῦ τῶν ἡρώων καθ' Ὅμηρον βίου, quæ iſta præcedebant, Ὅτι Ὅμηρος ὁρῶν, & cætera. & erant illa verba titulus ſequentis ſermonis, ex ora libri in contextum tranſlatus. Sunt autem quæ diſputantur hoc loco de heroum apud Homerum vita, ſumta ex Dioſcoridis opere cui erat index, Οἱ παρ' Ὁμήρῳ νόμοι, id eſt, *De legibus & inſtitutis, quæ apud Homerum obſeruantur.* Didici hoc docente me Suida, qui in Ὅμηρος plurima ex Athenæo deſcripſit: neque auctorem tacuit, vnde haberet Athenæus: quod fecit Eclogarius. Hic eſt Dioſcorides Iſocratis diſcipulus, vt paullo poſt dicitur: laudatur Athenæo & Dioſcorides ἐν Ἀπομνημονεύμασι, qui non eſt, opinor, alius. Legebatur, ἐμφύσαι πάλιν αὐτὴν ἀπ' ἀρχῆς. & ita Suidas quoque. verius eſt πᾶσιν, aut παροῦσιν. Talia nonnulla obſeruari poſſunt ſi cui tantum fuerit otij, vt Athenæum eum Suida contendat. Ait, Homerum omnibus carnes aſſas apponere, non coctas aliter. Plato III. De republica, Homerus, inquit, ἐπὶ στρατιᾶς ἐν ταῖς τῶν ἡρώων ἑστιάσεσιν, οὔτε ἰχθύσιν αὐτοὺς ἑστιᾷ, καὶ ταῦτα ἐπὶ θαλάττῃ ἐν Ἑλλησπόντῳ ὄντας, οὔτε ἑφθοῖς κρέασιν, ἀλλὰ μόνον ὀπτοῖς. Menandri locum vbi nominantur ὑποβινητιῶντα βρώματα, habes libro quarto, non longè à principio, & iterum libro XII. Scribendum addito articulo, καὶ τὸ παρὰ τοῖς πολλοῖς λασανοκάκκαβον καλούμενον βρῶμα. aliud παρὰ πολλοῖς, *à multis*: aliud παρὰ τοῖς πολλοῖς, *à vulgo*. eſt ſanè infimæ atque eſtricis plebis dictio, λασανοκάκκαβον: qua neque os ſuũ, neque ſuas chartas inquinarẽt elegantiores. Nam Chryſippi τὸ συρφετῶδες ex Seneca nouimus & Galeno. Locus autem ſumtus eſt ex illius libris Περὶ καλοῦ καὶ ἡδονῆς. Etiam λάσταυρος pro catillone plebeia vox. Critici veteres ob dictionem ἡμιλάσταυρος Menandrum exagitarunt, literarum ſubtilitati ſine æmulo genitum. De lege Athenienſium qua vetabatur ἀρνὸς ἀπέκτου eſus, conferendus auctoris hic locus cum alio libri noni, vbi ex eodem Philochoro & Androtione meliùs hac de re & pleniùs. ἄπεκτον ἄρνα cum rectè eſſent interpretati *agnum intonſum*, mirum cur addiderint ineptam appendicem, *impexúmve*. diuerſo enim ſenſu vſurpatur τὸ πέκειν, de pecude & de lana. Ἄπεκτος agnus dicitur tenellus, anniculo minor, nondum ποκιχθεὶς, vt ait Theocritus, *cui nec vulſa neque tonſa lana eſt.* lana ἄπεκτος, *non pectita, non carminata,* nec præparata. Similis fuit huic legi Valentis conſtitutio, de qua Hieronymus contra Iouinianum libro II. *Imperator Valens*, inquit, *nuper legem per Orientem dederat, ne quis vitulorum carnibus veſceretur, vtilitati agriculturæ prouidens.* Nota etiam vetuſtiſſima lex de non mactando boue aratore: cuius & Græci faciunt mentionem, & Varro in libris De re ruſtica. Homerus, inquit auctor, facit homines numen colentes ἀπὸ τῆς διαίτης, *parte victus ſui*: iis quibus veſcuntur ipſi. Græci dicerent ταῖς τῶν δείπνων ἀπαρχαῖς. Libationum veterum ritus nemo ignorat. Interpr. *tenui frugalíq; victu deos colunt.* Deos miſellos! quando illis victum mortales ſuppeditabant, & demenſum admetiebantur. Φλέγμα & φλεγμονὴν latiorem ſignificationem habere in libris Hippocratis, aliorumque veterum, quàm in recentiorum ſcriptis, ſæpiſſimè docet Galenus. Athenæus pro morbo ἁπλῶς vſurpat. vt cùm ſcribit hoc loco, victu parco fieri homines ἀφλεγμάντους τὰ σώματα καὶ τὰς ψυχάς, id eſt, *ſanos & corporibus & animis.* & paullo pòſt, οὔτε φλεγμονὴν οὔτε ἀκρασίαν πεπονθότων τῶν οὕτω βεβιωκότων. Quod ait de vino cardiacis propinari ſolito cui ſit aliquid σιτῶδες immiſtum, veriſſimum eſt: Sic enim medici præcipiunt, vt Trallianus; cuius apponam verba illuſtrando huic loco. Is libro XII. syncopes varia genera explicans, & earum curationes docens, præſcribit ſæpius ἄρτον εἰς οἶνον κεκραμένον, *panem in vinum intinctum*: ſed tmemate eo quòd inſcribitur περὶ τῶν ἐπὶ φλεγμοναῖς πυρετώδεσι λειποθυμούντων, ita præcipit, οὕτω διδόναι, μάλιστα δὲ εἰς χόνδρον ἑφθὸν οἶνον ἐπιχέοντα προσφέρειν· εἰ δὲ καὶ ἄρτον ἀντὶ τοῦ χόνδρου ἐπιδοίης, τὸ αὐτὸ δύναται. Ex his poteſt intelligi quid ſignificet auctori huic τὸ σιτῶδες. Cocali filiæ cùm vitæ Minois inſidiarentur, occaſione publici moris vſæ ſunt, vt eum interficerent. Aduenientem de more lauantes, calidæ

loco picem feruentem infuderunt. Zenobius, Μίνωϊ τῷ Κρητῶν βασιλεῖ αἱ Κωκάλου θυγατέρες ἐπιχέασαι ζέουσαν πίσσαν. Rectè colligit hinc Athenæus, fuisse illis temporibus moris, vt virgines honestæ pedes aduenientium hospitum lauarent. Quare, cum apud Homerum similia inueniuntur, neque mirandum, neque succensendum maximo vatum. Deest aliquid post βεβιωκότων. Sententia auctoris huiusmodi lectionem flagitat: τῷ καὶ ποιεῖ σωφρόνως ἁπτομένας. quam ob caussam fœminas inducit Homerus hospites castè attrectantes.

CAPVT NONVM.

Homeri locus à Dioscoride emendatus. θεομηνία. Θετταλὸν σόφισμα, sophista Thessalus: παλαισμα, disputator, & id genus multa. ientandi consuetudo. διανηστίζεσθαι, soluere ieiunium, ἀπονηστίζεσθαι. Hesychij locus: fuisse illum Christianum. mendæ aliquot sublatæ.

AGAMEMNONIS verba quibus fatetur culpam admissam in velitatione cum Achille, proferebatur ab Athenæo in hunc modum. Ἀλλ' ἐπεὶ ἀασάμην φρεσὶ λευγαλέῃσι πιθήσας, Ἤ οἴνῳ μεθύων, ἤ μ' ἔβλαψαν θεοὶ αὐτοί. Posteriorem horum versuum nulla hodie editio agnoscit, neque Ιλιαδ. ι. neque ῥαψ. τ. priorem leges in nono Iliad. atque ei geminum Iliad. τ. ἀλλ' ἐπεὶ ἀασάμην καί μευ φρένας ἐξέλετο Ζεύς. Ne Athenæi quidem temporibus aliter habuere vulgati codices Homeri. Ideo subiicit statim, cum ita locum poëtæ profert, sequi se Dioscoridem qui sic emendauerit. Lego ex libris quibus olim vsus Eustathius, εἰς τὴν αὐτὴν τιθεὶς πλάστιγγα τὴν μέθην τῇ θεομηνίᾳ, non τῇ μανίᾳ: perspicuè enim illo versu ἤ οἴνῳ μεθύων ἤ μ' ἔβλαψαν θεοὶ αὐτοὶ denotatur vis maior, & ira numinis. Quod suprà dicebamus, grammaticum hunc non res solum ἀξιομνημονεύτους excerpere: sed & elegantiores interdum loquendi modos: interpretibus nunquam eius venisse in mentem videtur. Itaque inobseruantia huius rei errant sæpe grauiter. Noli quærere aliud exemplum quàm quod habetur hoc loco. Athenæi verba sunt: ταῦτ' εἰπὼν τὸ Θετταλὸν σόφισμα. placuit elegantia dictionis Excerptori, & in Eclogas suas retulit, adiecta etiam interpretatione, ὁ ἐκ Θετταλίας σοφιστής. παίζει δ' ἴσως πρὸς τὴν παροιμίαν ὁ Ἀθήναιος. Hoc vult: τὸ Θετταλὸν σόφισμα nihil esse aliud quàm *sophista Thessalus*: ita autem videri locutum Athenæum, ad vetus prouerbium alludentem. Vetus enim fuit adagio, Θετταλὸν σόφισμα, *Thessalicum commentum*, apud Hesychium & parœmiographos. Myrtilum intelligi certum, tam ex libro tertio extremo, vbi Thessalus dicitur fuisse: quàm ex simillimo huic alio libri septimi loco. σὺ δέ μοι εἰπὲ ὦ Θετταλὸν πάλαισμα Μυρτίλε. Græcanicæ genus est elegantiæ, σόφισμα pro σοφιστής. πάλαισμα pro *luctatore & disputatore cauto*. Sic apud Lycophronem, Paridis ψυχρὸν περιαγκάλισμα Helena. Troilus, τερπνὸν ἐναγκάλισμα συζύγων. mulier de gabalo pendens αἰώρημα. Ælianus epistola quadam, ἀργαλέος εἶ, καὶ τοῦτο δὴ τὸ λεγόμενον, ἁλμυρὸν γειτόνημα, id est, γείτων. Sic beatus Chrysostomus sanctissimum martyrem Babylam vocat idoli κακὸν γειτόνημα, *malum vicinum*. Basilius fœneratores κακὸν συνάντημα ἑορτῆς: hominem improbum, & nemini vtilem, τὸ μηδὲν ὠφέλημα: vilem & abiectum, πάτημα. Iudæum, τὸ κόμμα Ἰουδαϊκόν: vt Philo eunuchum, ἀνθρωπείου παράκομμα νομίσματος. Gregorius Theologus Sophronium suum, τὸ ἡμέτερον σεμνολόγημα, *mea gloria*. Abydenus scriptor antiquissimus, Darium Medum, τὸ Ἀσσύριον αὔχημα. beatissima virgo θεοτόκος in ea quæ dicitur Iacobi Liturgia, παρθένιον καύχημα, *gloriatio virginis*, id est, virgo gloriosissima. His scriptis occurrit nobis Eustathij locus, quem præterire non debemus. Postquam exposuit pluribus antiquum prouerbium, Θετταλὸν σόφισμα, adiicit: σόφισμα ἢ φάναι τὸν ἐκ Θετταλίας σοφιστὴν ὡς παρὰ τῷ Ἀθηναίῳ κεῖται μεταλήψει ὀνόματος εἰς νόημα ἑτέρου παρὰ τὸ σύνηθες· καὶ εἰσι πολλὰ τοιαῦτα ζηλωτὰ παρὰ τοῖς παλαιοῖς. ὁποῖον καὶ τὸ, σὺ δέ μοι εἰπὲ ὦ Θετταλὸν πάλαισμα, ἀντὶ τοῦ ὦ Θετταλὲ ἐλεγκτικέ, ῥηθὲν πρὸς ὁμοιότητα τοῦ Θετταλὸν πήδημα, καὶ σόφισμα, καὶ τῶν ὁμοίων. Sic in literis sacris, Αἰγύπτου αὔχημα apud Isaiam, ἐξουδένημα λαοῦ apud regiũ Psalten ore τῶν LXX. ἱεράτευμα,

pro

pro ἱερεῖς apud LXX. Exodi XIX. 6. & Petrum Apostolum. In his & similibus exemplis, huius formæ nomina modò actiuè modò passiuè sunt exponenda. Rectè probat auctor ientandi consuetudinem fuisse apud veteres, ex Homeri loco Ὀδυσ. π. sed in eius versu magna incuria omissum id quod maximè ad rem faciebat, ἅμ' ἠοῖ. Ita liber ille incipit, τὼ δ' αὖτ' ἐν κλισίῃς Ὀδυσεὺς καὶ δῖος ὑφορβὸς Ἐντύνοντο ἄριστον, ἅμ' ἠοῖ κειαμένω πῦρ. Locus qui esse dicitur vnicus in tota Iliade, extat vltimo libro: sed est obscura admodum ientaculi ex illo versu probatio: clarissima ex Antiphane, cuius verba ita concipimus: Ἄριστον ἐν ὅσῳ ὁ μάγειρος ποιεῖ εἶτ' ἐπάγει· Συνακρατίσασθαι πῶς ἔχεις μετ' ἐμοῦ; id est, *interea dum cocus prandium parat: & mox: de.ientando mecum quid animi tibi est?* visne mecum ientare? prætermisit Athenæus quæ inter vtrumque versum erant à poëta interiecta: quæ ad propositum nihil faciebant. Fortasse illis describebatur prandij apparatus. πῶς ἔχεις ἀκρατίσασθαι, ἀντὶ τοῦ, πρὸς τὸ ἀκρατ. Idem comicus alibi. Πρὸς ἀμυγδαλᾶς δὲ πῶς ἔχεις; εἰρηνικῶς. Canthari locum ita distinguo: νυνὶ ἀκρατισώμεθ' αὐτοῦ· μηδαμῶς. Ἐν Ἰσθμῷ γὰρ ἀριστήσομεν. *Ergo ibi ientemus: Nequaquam. In Isthmo enim prandebimus.* Miram verò vocem διανηστισμὸς, pro eo quod dicimus nos Francoceltæ planè ad verbum, *desiuner.* sed nobis ratio constat: est enim quasi deieiunare, pro ieiunium soluere, vt *deonerare* & *dearmatus.* sæpe ita accipimus τὴν de. Græci quod sciam τὴν διὰ nunquam. *Ieiunare* Græcis, νηστεύειν & νηστίζεσθαι: *frangere ieiunium* ἀπονηστίζεσθαι. Hesychius ἀπονηστίσασθαι. ἀπὸ νηστείας ἐπὶ τροφὴν ἐλθεῖν. scribebam, ἐπὶ ἐδωδήν: sed vullit aurem magnus nostrarum Musarum ἀρχηγέτης, qui in septimo diuini operis De emendatione temporum aliter interpretatur Hesychij verba, & ad ritus veteris Ecclesiæ Christianæ refert: quod eò nobis probabilius videtur, quia doctissimum illum grammaticum scimus fuisse Christianū, contra quàm sit quibusdam visum. Quis credat alienum hominem à pietatis nostræ sacris, tot locos vtriusque Fœderis expositurum? Præterea Epiphanium bis laudat: Cyrillum semel. ἱεροθεσίαν explicat τὸ ἅγιον βάπτισμα: meminit etiam Ἀντιχρίστου, & Apostolorum aliquot nomina interpretatur. Christianus igitur Hesychius. Propriè διανηστισμὸς, est ieiunij continuatio. διανηστίζεσθαι ad finem vsque ieiunare. Qui apud Græcos primi auctores huius moris fuêre, facti inuidiam verbo isto leuatum iuerunt: quasi non tam leui hoc cibo insititio ieiunium frangerent, quàm illud præstarent, vt ad præscriptum moribus aut religione ieiunij finem possent durare. Æschyli versus non sunt editi sine mendis: ne scripti quidem in membranis. Legebam,

Καὶ ταξιάρχας, καὶ στρατάρχας καὶ ἑκατον-
τάρχας ἔταξα· σῖτον αὖ διώρισα.
Ἄριστα, δεῖπνα, δόρπα θ' αἱρεῖσθαι τρίτα.

Eustathius, Δεῖπνον καὶ τὸ πρὸς ἑσπέραν ἐλέγετο, ὡς ἐπὶ παρ' Εὐριπίδῃ ἐν Ἑκάβῃ· καὶ ἁπλῶς δὲ πᾶσα τροφή· τὸ δὲ παρ' Αἰσχύλῳ, Ἄριστα, δεῖπνα, δόρπα θ' αἱρεῖσθαι τρία, ἢ μάλιστα τρίτα κατὰ τοὺς παλαιούς, κακῶς ῥηθῆναι κρίνουσιν οἱ παλαιοί.

CAPVT DECIMVM.

Locus poëtæ de quarta τροφῇ. Athenæi inconstantia. μή ποτε δέ. Mensæ veterum, deque ijs Homeri locus expensus. Δαὶς *cur* ἐΐση *apud poëtam. Athenæi & Eustathij expensa sententia.* Δαῖτα *de solo homine dici: bruta non habere mores.* μοῖραι. *Cæcilius Halieuticorum scriptor.*

SOLITOS veteres quater de die cibum sumere, probat dipnosophista ex Homero. Homerum enim quartæ τροφῆς facere mentionem, quando ait extrema ῥαψῳδ. ρ. Eumæum compellans Telemachus, — σὺ δ' ἔρχεο δειελιήσας. Sed de vocis δειελιήσας recta interpretatione non consentientibus criticis, itum in partes. Athenæus isto loco ab iis stat qui exposuerunt de cibo post cœnam sumi solito, quam ille τροφὴν quartam vocat: possis Latinè dicere *comissationem.* Ita igitur hic Athenæus: quo iudicio, arguit locus quem ascribam è libro quinto. Γελοῖοι εἰσὶν οἱ φάσκοντες ὅτι καὶ τέσσαρας ἐλάμβανον τροφάς, ἐπεὶ ὁ ποιητὴς ἔφη — σὺ δ' ἔρχεο δειελιήσας. οὐ νοοῦντες ὅτι δηλοῖ, τὸν δειλινὸν διατρίψας χρόνον,

Ridiculi ſunt, ait, *qui de quarto cibo iſtum Homeri locum accipiunt.* Enimuerò quod bona pars nunc ſcribentium, id Athenæos facit interdum: recitatorem, inquam, agit, non criticum, Μήποτε δὲ cùm dicunt Græcorum grammatici, nihil affirmant, ſed ſuas tantùm dubitationes proponunt. Sic accipe hæc, μήποτε δὲ καὶ συνωνυμεῖ τὸ ἄριστον τῷ δείπνῳ. Qui putabant ſolitos quondam fuiſſe Græcos ſingulis cõuiuis ſuam ſeparatim menſam apponere, quod de Germanis Tacitus ſcribit, teſtem ſuæ ſententiæ poëtam proferebant. In primo enim Vlyſſeæ, Mentæ qui procis & Telemacho parata cœna ſuperuenerat, menſa propria apponitur. Sed rectè negat auctor ſatis certum huius moris teſtimonium eſſe iſtum locum, & cauſſam affert: δύναται γὰρ ἡ Ἀθηνᾶ ἀπὸ τῆς Τηλεμάχου τραπέζης δαίνυσθαι: quæ verba ſic interpretor: fieri poſſe vt ea quæ dicitur Mineruæ ſiue Mentori appoſita menſa, menſa eſſet Telemachi: illa nempe vnde ſumeret cibum Telemachus, quoties ſeparatus à procis, ſolus vel cum amicis veris cœnaret. Homeri locus à nonnullis proferri ſolitus vt probarent finita cœna menſas non fuiſſe ſublatas, ſic habet apud poëtam, Ἰλιάδ. ω. —νέον δ' ἀπέληγεν ἐδωδῆς Ἔσθων καὶ πίνων, ἔτι καὶ παρέκειτο τράπεζα. atque hæc ſic interpretabantur: *modò à cibo ſumendo deſierat: ab edendo inquam & bibendo, & erat adhuc menſa appoſita.* τὸ ἔτι adhęrere poſteriori membro volebant. contrà, legi iubet Athenęus ἔσθων καὶ πίνων ἔτι, καὶ τ. Vtrouis modo legas, vera Athenęi, falſa aliorum ſententia. Deinceps tractans auctor de Homerico δαιτὸς epitheto ἐΐσης, varias diuerſorum criticorum ſententias ita perplexè & confusè nobis proponit, vt ea explicare non ſit nullus labor. Primo loco affertur illorum opinio, qui ἴσας τὰς δαῖτας ἀπὸ τῆς ἰσότητος dictas autumabant. ε in principio adiectum vacat, vt in ἐέλδωρ & aliis. Sequitur ſententia Zenodoti, hiſce verbis expoſita: ἐκ τούτων ἐπειδὴ Ζηνόδοτος, δαῖτα ἐΐσην τὴν ἀγαθὴν λέγεσθαι· ἐπεὶ γὰρ ἡ τροφὴ τῷ ἀνθρώπῳ ἀγαθὴ ἀναγκαῖον ἦν, ἐπεκτείνας φησὶν εἴρηκεν ἐΐσην. Vtinam liceret mihi difficultatem horum verborum diſſimulare; inuitum enim & alio properantem tricę grammaticales morantur: ſed interpretationem Athenęi ſemel profeſſus, exedam quod mihi intriui. Superior ſententia ἐΐσην δαῖτα interpretabatur ἴσην, *æqualem*: quòd in partes ęquales δαῖτα diſtribuerent. Hîc dicit, Zenodotum expoſuiſſe ἀγαθήν. & ait ἐκ τούτων ἐπειδὴ, *his impulſus*: illa quę ſunt? nihil enim video in pręcedentibus quę Zenodotum eò impellerent: aut ego artem συλλογιστικὴν non teneo. Sed erant, credo, alia in Athenęi oratione, quę nunc in Excerptis nulla ſunt. Hanc primum crucem fixit nobis iſte Eclogarius. Quid illa? ἐπεὶ γὰρ ἡ τροφὴ τῷ ἀνθρώπῳ ἀγαθὴ ἀναγκαῖον ἦν, ἐπεκτείνας φησὶν εἴρηκεν ἐΐσην. Tarditatem ingenij mei neceſſe eſt confitear: nihil enim hîc intelligo. Erat docendum cur ἐΐσην expoſuiſſet Zenodotus ἀγαθήν: id ego ex iſtis verbis nullus diſco. Deinde autem quę iſta eſt ἐπέκτασις? quia, inquies, pro ἴσην dixit ἐΐσην. Ergo eadem Zenodoti interpretatio cum ſuperiore: ergo malè exponebat ἀγαθήν. nam aliud ἴσος, aliud ἀγαθός. His difficultatibus vt me liberarem, ita ſtatuebam. Voluiſſe Zenodotum dici δαῖτα ἐΐσην, non quaſi ἴσην *æqualem*, ſed quaſi ἐὴν *bonam*. ἐὺς & ἐὸς voces ſunt antiquę idem ſignificantes, atque ἀγαθός, notæ ex poëtis: itaque legebam, ἐπεὶ γὰρ ἡ τροφὴ τῷ ἀνθρώπῳ ἀγαθὴ, ἀναγκαῖον ὂν, ἐπεκτείνας, φησὶν, εἴρηκεν ἐΐσην, id eſt, *nam quia alimentum res eſt homini bona, facta productione, quia erat neceſſe, ait Zenodotus, dixit poëta* ἐΐσην. neceſſitatem intellige metricam: non illam στερρὰν θεὸν, quæ ad duriſſima ſæpe trahit renitentes: grammatici dicere ſolent, διὰ μέτρου ἀνάγκην. Emerſiſſe videbar mihi, & emerſeram profectò, niſi iterum demerſiſſet Euſtathius cum edita lectione conſentiens, & de hoc loco ita ſcribens: Δαὶς ἐΐση ἄλλως μὲν κοινότερον, ἡ ἰσόμοιρος· κατὰ δὲ Ζηνόδοτον ἡ ἀγαθὴ, ὡς ἱστορεῖ καὶ Ἀθήναιος, λέγων ὅτι ἐπεὶ ἡ τροφὴ τῷ ἀνθρώπῳ ἀγαθὸν ἀναγκαῖον, ἐπεκτείνας εἴρηκεν ἐΐσην. ἔνθα σημείωσαι τὸ ἐπεκτείνας· ὡς τοῦ Ζηνοδότου ἐπέκτασιν δοξάζοντος τὸ ἀντὶ τοῦ ἴσην εἰπεῖν ἐΐσην. Audebimus dicere erraſſe etiam hîc Euſtathium, eò quod non Athenæum ipſum, ſed eius ſuppoſititium adhibuiſſet in conſilium? Tertia eſt ſententia deriuantium ἐΐσην ab εἶμι, *vado* vel *inuado*, quia, inquiunt, primi illi agreſtes homines, cùm non abũdarent alimentorum copia, ſicunde apparuiſſet quod ederent ἀθρόοι ἐπ' αὐτὴν ἰόντες βίᾳ ἥρπαζον, *impetu facto id rapiebant.* Etiam in conuiuiis antiquiſſimorum aliquid huius feritatis. Iamblichus, De vita Pythagoræ, τὸ ἀρχαῖον βαρβαρικῶς πάντες ἐπὶ ἕνα ἄρτον συνῄεσαν οἱ φίλοι. Inde ἀπαιθαλία dicta eſt, inquit Athenæus, quaſi ἀπὸ θαλίας. Lege Euſtathium qui hoc fuſè proſequitur. Poſtremò ad primam reditur ſententiam, & pluribus explicatur quomodo dicatur δαὶς ἐΐση, hoc eſt ἴση. Poſt iſta ſequitur Zenodoti reprehenſio, qui

initio

initio Iliadis ediderit, οἰωνοῖσί τε δαῖτα. ineptè : cum δαὶς hominis ſit cibus, non brutorum pabulum. quippe voci huic denotatio ineſt τῆς ἰσότητος, vt indicat τὸ ἔτυμον: ergo non conuenit brutis, ſed ſoli homini, μόνου ἀνθρώπου χωροῦντος τὸ ἴσον ἐκ τῆς προαιρετικῆς βίας, inquit Athenæus. Vult dicere, non habere cætera animantia virtutis aut vitij intellectum : neque vel laudem propter προαίρεσιν bonam mereri poſſe, vel reprehenſionem ob malam. quod veriſſimum eſt : non enim conſilio agunt bruta, ſed inſtinctu. ideo ἤθη propriè non habent, vt ait philoſophus:& iure Plinius de apibus libro XI. cap. V. *quod maxime*, inquit, *mirum eſt, mores habent* : hoc eſt, honeſti atque inhoneſti notitiam. Hæc ille de apibus : cæterùm in feras non cadere neque iram neque beneficium diſputat etiam Seneca. Impropriè loquitur Ariſtoteles, quando illis ἤθη attribuit in Hiſtoriis ſæpe : & Epiphanius quoque de brutis loquens, ἔστι δὲ ἐν αὐτοῖς ἤθη διάφορα τὴν πρόνοιαν τοῦ θεοῦ αἰνιττόμενα. Impropriè etiam Homerus, ſi ita ſcripſit, vt placet Zenodoto. quanquam in poëta minus fortaſſe mirum : nam pari ratione Hebræi טרף vſurpant pro אכל : cum ſit κυρίως טרף *pabulum feræ, rapina partum*. Mens igitur auctoris noſtri hæc. ſed quid appellat προαιρετικὴν βίαν? prorſus hoc dictum contradictionem implicat, vt loquuntur in ſcholis : nam quid magis contrarium quàm προαίρεσις τῇ βίᾳ? niſi ſi Latinos imitatus βίαν poſuit pro δύναμιν: vt cùm vires animi dicimus pro facultatibus : ſed hoc in Græco ſermone quis ferat? Equidem eruditiſſimum ſcriptorem, Athenæum dico, nunquam ita hanc periodum concepiſſe perſuaſiſſimum habeo. Doctiores veram lectionem quærant. Concludit tandem hunc ſermonem, Athenæus, & ait, propter expoſitam modò cauſſam hominum alimentis fuiſſe δαὶς nomen in commune inditum : ſingulorum partibus μοῖρα. Homerus, Οἶδ' ἤδη μοίρας ἔνεμον, κρέα τ' ἐντὸς οἶνον: & alibi de Eumæo, Καὶ τὰ μὲν ἑπτάχα πάντα διεμοιρᾶτο δαΐζων, Τὴν μὲν ἴαν Νύμφῃσι, καὶ Ἑρμῇ Μαιάδος υἱεῖ Θῆκεν ἐπευξάμενος, τὰς δ' ἄλλας νεῖμεν ἑκάστῳ. Coegit me vt hæc exponerem, interpretum error, qui planiſſimam auctoris ſententiam rectè interpretari non potuerunt. Cæclus Argiuus qui inter Halieuticorum ſcriptores auctori nominatur, eſt Cicilius Suidæ : qui prætermiſſum hodie in noſtris codicibus Agathoclem Athracium in hoc albo tertium numerat. inde, cenſeo, noſtros libros emendemus.

CAPVT VNDECIMVM.

Οἱ ἐν ἀξιώμασι κείμενοι, & οἱ ἀπὸ παιδείας ἀναγόμενοι. Ἱερεῖα omnes quibus veſcimur carnes. Prouerbium, ἄθυτα ἱερὰ κατεσθίειν. πρὸς οἰωνοὺς τίθεσθαι, vel οἰωνὸν ποιεῖσθαι. Superſtitio veterum in factis, dictiſq́. Variorum auctorum loci illuſtrati : Athenæi aliquot emendati.

AIT Athenæus, piſceis olim eſſe habitos alimentum non conueniens, τοῖς ἐν ἀξιώμασιν ἥρωσι κειμένοις, id eſt, *heroibus in dignitate conſtitutis*. Dalec. accepit pro κατακειμένοις : cui caue aſſentiaris. κεῖσθαι pro *menſa accumbere*, purus putus barbariſmus. quid autem eſt, *cum dignitate accumbere?* Sed impulit virum doctum in errorem participium κειμένοις parum ex vſu Græcè loquentium adiectum: nam abſque vlla adiectione, οἱ ἐν ἀξιώμασιν, & οἱ ἐν τέλει paſſim pro magiſtratibus. Athenæus genus hoc dicendi nouè impleuit. Sic cùm viros doctos Græci ſoleant τοὺς ἀπὸ παιδείας pari ſermonis compendio nominare : meminimus tamen pro eo legere apud Sextum Empiricum, τοὺς ἀπὸ παιδείας ἀναγομένους. Obſeruamus Græcos ſcriptores ἱερεῖα appellare non ſolùm victimas, quæ verè ἱερεύονται, & in ſacrificiorum vſum mactantur : verùm omnia quæcumque ad comedendum iugulantur animalia. Satis conſtat tam ex ſacris quàm aliis literis, primis temporibus ignota hominibus carnium manducatione, tantùm in honorem numinis mactari ſolitas hoſtias. Piguit poſtea mortales olerum, & τῆς ἀπύρου τροφῆς: itaque cepêre etiam ipſi carnibus veſci : ſed parcè initio, & ferè non niſi ſalitis. Iuuenalis,

Sicca terga ſuis rara pendentia crate
Moris erat quondam feſtis ſeruare diebus,

Et

Et natalitium cognatis ponere lardum,
Accedente noua, si quam dabat hostia, carne.

Nunquam autem vllum animal in proprios vsus mactabant, quin eius aliquam partem Deo consecrarent adolendam. qui secus facerent, prouerbio notati, ἄθυτα ἱερὰ κατεσθίειν. quod de homine impio, improboque solitum dici. Factum hinc, vt quodcunque animal in cibum mactarent, ἱερεῖον vocarent. Sic Galenus carnem definit, τὴν ἐπὶ τῶν ἱερείων ἐσθιομένην. quæ descriptio nisi ita, vt diximus, sumas vocabulum ἱερείων, ridicula est. Xenophon, Ascensus Cyri libro IV. ἐνταῦθα εἶχον πάντα ἐπιτήδεια ὅσα ἐστὶν ἀγαθὰ, ἱερεῖα, σῖτον, οἴνους παλαιούς. libro V. ὅθεν καλοῦντες τινὲς καὶ ἱερεῖα ἐπώλουν ἡμῖν, καὶ ἄλλα ὧν εἶχον. libro VI. καὶ πλοῖον ἐξ Ἡρακλείας ἧκεν ἄλφιτα ἄγον, καὶ ἱερεῖα καὶ οἶνον. Theopompus, τοσαῦτα δὲ κρέα παρεσκευασμένα παντοδαπῶν ἱερείων, ὡς σωροὺς αὐτῶν γενέσθαι. Polybius libro II. πλείστων οἰκιῶν ἱερείων κοπτομένων ἐν Ἰταλίᾳ, διὰ τὰς εἰς τοὺς ἰδίους βίους καὶ τὰς εἰς τὰ στρατόπεδα χορηγήσεις. libro sexto, αὐτούς τε τοὺς διαφέροντας ἐσθίεια, καὶ τοῖς φυλάττουσιν ἱερεῖα καὶ στεφάνους, ἅμα δὲ τούτοις οἶνον ἐξαπέστειλε. His in locis & aliis sexcentis apud historicos ac medicos, ἱερεῖα sunt animantes quarum vescimur carnibus: non quod putant interpretes: qui ferè inobseruantia huius rei, aut sacrificia comminiscuntur quæ nulla sunt, aut alios errores errant non ferendos. Atqui non aliter veteres grammatici illud Homeri interpretantur, ἐπεὶ οὐχ ἱερήϊον οὐδὲ βοείην. recteque notant iidem, ἱερεῖα dici ἁπλῶς τὰ θρέμματα, pecudes, & quæcumque esui solent esse mortalibus. sed ineptum est quod adiiciunt iidem, hæc ἱερεῖα sic esse appellata παρὰ τὸ ἱερὰ τὴν ἱερεῖαν: quasi alia sit vocis ἱερεῖον in sacris origo: alia cum ἁπλῶς pro comedendis carnibus sumitur. Tanta sæpe est in hoc genere hominum morum antiquorũ ignoratio. Sic accipe cum negat hoc loco Athenæus, visam antiquis parum conuenientem heroïbus τροφὴν, τὴν τῶν νεογνῶν ἱερείων, id est, *tenerarum animantium carnes*. Verùm non est quod ista vertens fingit Dalecampius, tenellos animalium pullos non mactari apud Homerum: mactantur enim, sed ad sacrificia non ad heroum epulas. Ἰλιαδ. γ. Οἴσετε δ' ἄρν' ἕτερον λευκὸν, ἑτέρην δὲ μέλαιναν. non igitur satis fideliter expressa Athenæi sententia: at vox ἱερεῖον hîc quidem rectè expressa: alibi non rectè, vt libro IV. monemus. libro VII. διασηπότερα τὰ νύκτωρ θυόμενα ἱερεῖα. interpretes, *putrescunt celerius quæ noctu mactantur hostiæ*. vertendum, *quæ noctu mactantur animalia*. Galenus ζῷον & ἱερεῖον pro eodem vsurpat nullo discrimine. vt libro II. De temperamentis, ἀλλὰ καὶ εἰ νέον ἱερεῖον εἴτ' ἐσθίειν ἐθέλοις, εἴτ' ἀνατεμὼν σκοπεῖσθαι, μεξώδη μὲν καὶ πλαδαρὰν εὑρήσεις τὴν σάρκα· τὸ δ' ὀστῶδες γένος ἅπαν ἄρτι πηγνυμένῳ τυρῷ ἐμφερές· ὥστε μηδὲ φαγεῖν ἡδέα δι' ὑπερβάλλουσαν ὑγρότητα τῶν νεογνῶν ζώων εἶναι τὰ σώματα. Ait deinde auctor, ἑκάστῳ δὲ τῶν δαιτυμόνων παρ' Ὁμήρῳ παρέκειται. sed vitij locus suopte iudicio manifestus: deest enim velut basis cui insistat verbum παράκειται. conabar aliter paullò implere quod videbam deesse: nune sequor membranas & scribo, παράκειται ποτήρια· παντὶ γ. Sequentia verba Athenæi, καὶ ταῦτα ἔπρασσον πρὸς οἰωνὸν τιθέμενοι, pluribus explicantur ab Eustathio: cuius propterea locum hûc transferemus. Ἰστέον ὅτι τὸ ἐπὶ τοὺς κρατῆρας ἐπιστέφειν ὡς διὰ τὸ ποτὸν ἐπιστεφανοῦν καθά φησιν Ἀθήναιος, ἔπρασσον οἱ παλαιοὶ πρὸς οἰωνὸν φησὶ τιθέμενοι, τουτέστιν οἰωνιζόμενοι. ἦν δὲ ἴσως τὸ οἰώνισμα εἰς ἐντελῆς εὐδαιμονίας σύμβολον καὶ πληρέστατον· ὅσα ἀπ' ἐναντίας τῇ κενεαγγίᾳ ἐστί. τὸ γὰρ ὡς ἐρρέθη ἐπιστεφὲς κυκλώματι ἔοικε στεφάνου· τὰ δὲ τοιαῦτα σχήματα καὶ τέλεια ἐστι καὶ πολυχωρητα· καὶ διὰ τοῦτο προσφυῆ τῷ εἰρημένῳ οἰωνίσματι τῷ ἐπὶ βίῳ εὐδαίμονι. Quia putarunt veteres & dicta & facta omen habere, id cauebant summa cura ne in factis suis, dictisve inesse aliquid ominosum videretur. Quare multa sunt in vtraque lingua dicendi genera, multa item prisca instituta, quorum caussa aliunde quàm ab hac superstitione peti non debet: quod facit rectè hîc Athenæus, & Iāblichus rationem explicans symboli Pythagorici Ἄρτον μὴ καταγνύειν· οἱ δὲ, inquit, ὅτι οὐ δεῖ οἰωνὸν ποιεῖσθαι τοιοῦτον, ἀρχόμενον κατάγνυντα καὶ συντρίβοντα. Ait, existimasse quosdam ideo Pythagoram vetuisse panem frangere, quia omen res haberet, cum cœnam inchoes frangere aliquid & comminuere. οἰωνίζεσθαι, πρὸς οἰωνὸν τίθεσθαι, & οἰωνὸν ποιεῖσθαι parum differunt. Vide & libro sequente, cap. II. Locos Homeri ab Athenæo hîc allatos & expositos, apud ipsum poëtam leges sæpe paullò scriptos aliter: nam poëtæ verbis sua vel substituit vel inserit solens more suo Athenæus. Atque hoc diligenter in hoc auctore est obseruandum. Quod ait, καί τις δὲ δείδεκτ' Ἀχιλῆα. respicit libri noni locum, vbi Vlysses πλησάμενος οἴνοιο δέπας δείδεκτ' Ἀχιλῆα. Cæterum interpretationes Athenæi Homericorum verbo

verborum aut dictorum, descriptas sæpe pluribus reperias in Eustathij Commentariis: lector studiosus confectat, nec pœnitebit operæ: nobis in his diutius hærere non est animus.

CAPVT DVODECIMVM.

Poëtæ virtutis quondam magistri. διατριβὴν παρέχειν. Anagallis grammatica. ἀσέλγεια, & in ea voce Basilij mirum acumen. τραχηλισμοὶ pila ludentium. φαινίνδα & ἐφετίνδα vnde dicantur. Cos insula deorum patria. πέρας κάλλους, summa pulchritudo. ἀποδύεσθαι & συναποδύεσθαι.

POETAS initio fuisse temperantiæ, atque omnium virtutum magistros, multi è veteribus scriptoribus testantur. Athenæus quidem, σῶφρον δέ τι, Inquit, τὸ τῶν ἀοιδῶν ἦθος καὶ φιλοσόφων τάξιν ἐπεῖχον. Scholiastes quoque vetus Homeri ὀδυσ. γ. verbis penè iisdem, Τὸ ἀρχαῖον οἱ ἀοιδοὶ φιλοσόφων τάξιν ἐπεῖχον. Multa in hanc sententiam Strabo primo libro Γεωγραφουμένων: & Quintilianus libro primo, cap. x. Propterea poëtæ olim σοφοὶ & σοφισταὶ dicti. Pindarus Isthmionicarum, ode v. μελέται δὲ σοφισταῖς Διὸς ἕκατι πρόσβαλον σεβιζόμενοι. Enarrator illius, Σοφιστὰς καὶ σοφοὺς ἔλεγον τοὺς ποιητάς. Vide Clementem Alex. Stromateorum, lib. primo. Διατριβὴν παρέχειν ἡδεῖαν, non est quod putauit Dalec. sed oblectare aliquem, & facere vt hilariter ac iocundè tempus transigat: passim apud Strabonem, Plutarchum, & alios, διατριβὴ pro τέρψις & ψυχαγωγία. non multo post eodem sensu, τὰ πρὸς ἀνάπαυσιν προφέρων: aut potius, vt in membranis, προσφέρων. Interdum διατριβὴν παρέχειν significat, non, vt hoc loco, alium oblectare: sed risum alicuius tollere, & dictis vrbanorum hominum facete se obnoxium. Plutarchus in Pericle, Οὐ μὴν ἔλαθεν ὁ Δάμων τῇ λύρᾳ παρακαλύμματι χρώμενος, ἀλλ' ὡς μεγαλοπράγμων καὶ φιλοτύραννος ἐξωστρακίσθη καὶ παρέσχε τοῖς κωμικοῖς διατριβήν. in Timoleonte, οἱ ἐν Ῥηγίῳ Καρχηδόνιοι χαλεπῶς φέροντες ἐν τῷ καταστρατηγηθῆναι, διατριβὴν τοῖς Ῥηγίνοις παρεῖχον, εἰ Φοίνικες ὄντες οὐκ ἀρέσκοιντο τοῖς δι' ἀπάτης πραττομένοις. in Lucullo, Λύκυλλος παρὰ τὸν ποταμὸν ἐν πεδίῳ μεγάλῳ καταστρατοπεδεύσας, παντάπασι μικρὸς ἐφάνη Τιγράνῃ, καὶ τοῖς κολακεύουσιν αὐτὸν διατριβὴν παρεῖχεν. Agallis Corcyræa grammatica, cuius meminit mox Athenæus, non aliter nominatur in manu exaratis libris: Suidæ tamen Ἀνάγαλλις dicitur: vbi mendi suspitionem tollit series literarum. Fieri potest, vt anagallidi herbæ fuerit cognominis: sicut Cicero ciceri, Piso piso, Lentulus lenti, Thermus θερμῷ, alij aliis vel herbis vel leguminibus. Scribendum mox vt ne sit clauda oratio, Δικαίαρχος μὲν Σικυωνίους, Ἵππασος δὲ Λακεδαιμονίους τούτων τε καὶ τὰ γυμνάσια πρώτους: supple, φησὶν εὑρεῖν. potest etiam sic, ταύτης τε καὶ τῶν γυμνασίων πρώτοις. nempe τὴν εὕρεσιν ἀνατίθησι. prior emendatio placet magis. Iuuenis ille à quo diuelli Chærephanes non poterat, cùm tamen alloqueretur eum nunquam, impudicus fuit & muliebria pati solitus: nam hoc significat ἀσελγής, non *petulantiam*, vt versum petineptè. Omnino ea voce defœdam aliquam, & παρὰ φύσιν Venerem intelligi constat satis: etsi quid propriè sit ἀσέλγεια variè explicant antiqui grammatici: ex quorum libris & Strabonis duodecimo origo vocis nota est. At sanctissimus pater Basilius miram huius dictionis etymologiam commentus est. Scribit enim in Asceticis, ἐρωτήσει LXVII. ὡς γὰρ τὴν ἀσέλγειαν διάθεσιν μὴ ἔχουσαν ἢ μὴ φέρουσαν ἄλγος ἀσκητικόν. ὥσπερ καὶ ἀκρασία ἐστὶν ἡ μὴ ἔχουσα κράτος κατὰ τῶν ἐνοχλουσῶν ἡδονῶν. Vult dici ἀσελγῆ quasi ἀαλγῆ, eum qui præ luxu & mollitie ferre nequeat ἄλγος ἀσκητικὸν, id est, labores vitæ asceticæ, siue eorum qui in stadio pietatis & virtutis se exercent. Miram planè notationem: sed quam præter censentis auctoritatem nihil tueatur. Pilæ lusum commendat auctor maximè propter τὸ κατὰ τοὺς τραχηλισμοὺς ῥωμαλίον, id est, ceruicis agitationes vehementes & crebras. Propriè artis palæsticæ aut gymnasticæ verbum est τραχηλίζειν: inde ad pilæ lusum transfertur venustè. Galenus hoc explicat pluribus, ὅταν γάρ, inquit, συνιστάμενοι πρὸς ἀλλήλους καὶ ἀποκωλύοντες ὑφαρπάσαι τὴν μεταξὺ διαπονῶσι, μέγιστον αὐτὸ καὶ σφοδρότατον καθίσταται, πολλοῖς μὲν τραχηλισμοῖς, πολλαῖς δ' ἀντιλήψεσι παλαιστικαῖς ἀναμεμιγμένον, ὥστε κεφαλὴν καὶ αὐχένα πονεῖσθαι τοῖς τραχηλισμοῖς. Falsa verò & absurda

est

eſt vocis phæninda, quæ ſtatim ſequitur notatio. Ita enim ſcriptum, ἐκαλεῖτο δὲ φαινίνδα ἀπὸ τῆς ἀφέσεως τῶν σφαιριζόντων. phæninda, inquit, nomen inuenit ἀπὸ τῆς ἀφέσεως. quid hoc putidius? nam quid ſimile vnica litera excepta? Sed non ita fatuus Athenæus, vt hoc ſaltem probabile putaret: non ita inconſultus, vt in literas referret. Lego, ἐκαλεῖτο δὲ ἐφετίνδα ἀπὸ τῆς ἀφέσεως, (vel ἐφέσεως) τῶν σφ. Euſtathius, Ἐφετίνδα λέγεται παρὰ τοῖς παλαιοῖς, ὅταν ἄλλῳ προσδέξαντος τὴν σφαῖραν ἄλλῳ ἐφῶσι. Scribit idem alio loco, φαινίνδα deriuaſſe veteres ἀπὸ τῆς φεναχίσεως. quod etſi videtur abſurdum: quia tamen nihil tam à ratione alienum fingi poteſt, quod auctorem non inuenerit, poteſt ſcribi, ἐκαλεῖτο δὲ φαινίνδα ἀπὸ τῆς φεναχίσεως. In verſu Antiphanis ſcribe, φαινίνδα παίζων ἧκε ἐς Φαινεσίου, non ἥκεις: propter metrum: neque ἐν, ſed ἐς αὐτοῖς, vt ἐς διδασκάλου φοιτᾶν. at ponere ἐν pro εἰς Dorum eſt non Atticorum. Damoxenus poëta comicus cùm ait mox de Co inſula, θεοὺς γὰρ φαίνεθ' ἡ νῆσος φέρειν, videtur deos appellare homines Coos, qui virtute ſua cœlum ſibi aperuerunt. Sic propter Bacchum & Herculem dictæ olim Thebæ θεοὺς φέρειν, vt eſt apud Dicæarchum. Con inſulam magnos aliquot tuliſſe viros, teſtis hiſtoria. Cous quippe Hippocrates, qui vt ſi quis vnquam mortalium veteri dicto fidem fecit, homo homini Deus. Natus ibidem & Ptolemæus Philadelphus, immortali memoria princeps digniſſimus. Mox lego & ſuppleo. non ex libris, ſed ex ingenij coniectura,

—ἡ δὲ δὴ εὐρυθμία
τό τ' ἦθος, ἥτε τάξις, ἥτε χάρις ὅσον
ἐν τῷ τι πράττειν ἢ λέγειν ἐφαίνετο.

& quæ mutamus in edita lectione, & quæ de noſtro adiicimus, ſperamus æquis lectoribus probatum iri. Legimus etiam, Πέρας ἐστὶ καλῶς ἄνδρες, non πέρας ἐστι. Græci vt ſummam pulchritudinem aut temperantiam denotent, ὅρος ἐστὶ κάλλους, aut σωφροσύνης ſolent dicere: ſic accipitur hîc τὸ πέρας. De Cteſibio ſphæriſta inſigni ſcribit Athenæus, καὶ πολλοὶ συναπεδύοντο αὐτῷ, id eſt, & multi cum eo ſe exercebant, atque in pilæ luſus certamen cum ipſo deſcendebant. etſi propriè ἀποδύεσθαι id ſignificat quod expreſſit Dalecampius, tamen illæ ambages ſunt & inutiles & ineptæ: nam à conſequenti ἀποδύεσθαι eſt exercere ſe: συναποδύεσθαί τινι, *in arenam cum aliquo deſcendere*. Frequens verbum in ore Atticorum hominum.

CAPVT DECIMVMTERTIVM.

Emendati aut illuſtrati aliquot loci ex Homero. Saltationes Phæacum: λικχεῖν. Οπλοποιία. ὁμαρτῇ. Athenæi mos in deſcribendis veterum auctorum locis. Xenodamus & Pindarus. Athenæi μνημονικὸν ἁμάρτημα.

QVÆ CVMQVE Athenæus multis huius libri paginis de moribus & inſtitutis heroum Homericorum diſputat, videntur omnia ex eo Dioſcoridis libro deſumta, de quo capite octauo diximus. Sed quæ fuſius à primo auctore erant expoſita, in pauca verba noſter contraxit. Fruſtra verò iſta legat, aut ſperet poſſe intelligere, cui notum probè Homeri vtrumque poëma non fuerit. Quod cum neglectum ſit, vt res arguit, ab interpretibus, mirari nemo debet multa ipſos in hoc argumento & ignoraſſe & peccaſſe. Exemplo illa ſunto quæ de variis ſaltationibus apud poëtam auctor hîc commemorat. Ait igitur Athenæus, οἱ Φαίακες δὲ παρ' Ὁμήρῳ καὶ ἄνευ σφαίρας ὠρχοῦντο: viris doctis qui iſta ſunt ante nos interpretati nulla in iſtis verbis menda ſuboluit: nobis latere vlcus videtur: nam cùm duorum generum ſaltationes Phæacibus poëta tribuat, cum pila, & ſine pila: non dubitamus aut vtriuſque ſaltationis mentionem feciſſe Athenæum: aut ſi alterius tantùm, eius potiùs quę cum pila exercebatur. Nam quid nouum aut mirum ſaltaſſe Phęacas abſque pila? quin tu potius, dicat aliquis, quod & difficilius, & rarius, & auditu iucundius, id narra: pila ſimul luſiſſe Phęacas & ſaltaſſe. Quare ita ſcribimus, καὶ ἄνευ σφαίρας καὶ μετὰ σφαίρας ὠρχοῦντο. emendationem confirmant ſequentia verba: quę ad ſaltationem pertinent τὴν μετὰ σφαίρας. Eius deſcriptionem habes apud ſummum

vatem

vatem, ὀδυσσ. θ. ibi reperies ταρφὰ ἀμειβομένω: quę verba exponit hoc loco Athenæus: ibi est etiam vox ληκεῖν, de qua sic noster, ἄλλων ἐφεστώτων καὶ ἐπικροτούντων τοῖς λιχανοῖς δακτύλοις, ὃ φησι ληκεῖν, hoc est, *astantibus alijs, & digitis indicibus plausum cientibus, quod poëta dicit ληκεῖν*. Homerus, —κοῦροι δ᾽ ἐπελήκεον ἄλλοι Ἑστεῶτες κατ᾽ ἀγῶνα· πολὺς ὑπὸ κόμπος ὀρώρει. Cur placeat auctori ληκεῖν esse κροτεῖν τοῖς λιχανοῖς δακτύλοις, manus alterius indice digito, quem λιχανὸν vocant Græci, palmam alterius tundere, neque video equidem caussam, neque puto vllam esse. nam ληκεῖν Ionicum est pro λακεῖν. hoc autem manifestè factitium verbum est, vt κτυπεῖν, δουπεῖν, ψοφεῖν, σμαραγεῖν, κελαρύζειν, φλοῖσβος, & alia multa. Monstri simile est, quod de verbo λιχάζειν fingit isto loco eruditiss. Dalecampius. Subiicit auctor, καὶ ἐν τῇ ὁπλοποιΐᾳ δὲ παιδὸς κιθαρίζοντος ἄλλοι ὁμαρτῇ μολπῇ τ᾽ ὀρχηθμῷ τε ἴσκαιρον, quæ ita vertes, *& in armorum fabricatione, puero citharam pulsante alij consertis manibus cum cantu & saltatione pedes agitabant.* Poëtæ sunt verba Ιλιαδ. σ.

Τοῖσιν δ᾽ ἐν μέσσοισι πάϊς φόρμιγγι λιγείῃ
Ἱμερόεν κιθάριζε· λίνον δ᾽ ὑπὸ καλὸν ἄειδε
Λεπταλέῃ φωνῇ· τοὶ δὲ ῥήσσοντες ὁμαρτῇ
Μολπῇ τ᾽ ἰυγμῷ τε (Athenæus legit ὀρχηθμῷ) ποσὶ σκαίροντες ἕποντο.

Quis nescit hanc istius rhapsodiæ partem peculiari nomine Ὁπλοποιΐαν è re solitam appellari? tamen interpretes longè aliter eam vocem accepêre etiam paullo post: prorsus viris doctis indigno errore. In prioribus editionibus erat scriptum, ἄλλοι δ᾽ ἐν μανίᾳ: idque probatum interpretibus. Nos ex ipso fonte scripsimus ἄλλοι ὁμαρτῇ. miramur tamen aliter in omnibus MSS. haberi. Sed non dubitamus verum esse quod iam nobis venit in mentem. Nam Athenæum scripsisse censemus ἐν ἁρμονίᾳ: vnde illa insana lectio ἐν μανίᾳ fluxit, postea quàm semel vocis ἁρμονίᾳ syllaba prima fuit deperdita & intercepta. Solet auctor cùm veterum poëtarum locos describit, obscuriores voces interdum omittere aut notioribus commutare. Sic igitur pro ὁμαρτῇ, quam dictionem variè interpretantur veteres magistri, dixit ἐν ἁρμονίᾳ, aut σὺν ἁρμ. quo etiam modo explicat τὸ ὁμαρτῇ antiquus poëtæ scholiastes. Hyporchematicæ poëseos & saltationis auctores duos fuisse Athenæus scribit, Xenodamum & Pindarum: de vtroque plura in libro De musica Plutarchus: atque inter alia hæc, ἄλλοι δὲ Ξενόδαμον ὑπορχημάτων ποιητὴν γεγονέναι φασὶ καὶ οὐ παιάνων, καθάπερ Πρατίνας· καὶ αὐτοῦ δὲ τοῦ Ξενοδάμου ἀπομνημονεύεται ᾆσμα ὅ ἐστι φανερῶς ὑπόρχημα· κέχρηται δὲ τῷ γένει τῆς ποιήσεως ταύτης καὶ Πίνδαρος. Xenophontis locus prolixè ab auctore descriptus, initio sexti Αναβάσεως legitur: non autem libro septimo, quò tamen reiicit nos Athenęus: nam conuiuium apud Seutham regem eo libro describitur. Sed de auctoris huius memoria alio loco plura. Illud verè ab eo dictum, ab interpretibus pessimè acceptum: poëtam in Hoplopœia solemnitati nuptiarum tibias admouere. Sic poëta, illa quam antè diximus rhapsodia,

Κοῦροι δ᾽ ὀρχηστῆρες ἐδίνεον· ἐν δ᾽ ἄρα τοῖσιν
Αὐλοὶ φόρμιγγές τε βοὴν ἔχον.

CAPVT XIIII.

Libationes super linguis: ἐπιλείβειν. Eratosthenis emendatio Homerici loci reiecta. Phaeces dijs chari. Mos inferendi matulas in triclinia, & capitibus illidendi. Plauti, & Demosthenis loci illustrati. λακκοπρωκτία. ἀμίδος ὄνομα, pro ἀμίς: Veterum αὐτοδιακονία. Homerus contra magni viri criminationem defensus. Αιτάι.

OMERICI heroës, ait Athenæus, σπένδουσι καὶ ἐπὶ ταῖς γλώσσαις ἐκ τῶν δείπνων ἀπιόντες, id est, *soliti facere libationes super linguis, cum è conuiuio discederent.* linguas intellige quas Mercurio adolebant veteri instituto. Docti vertunt, ἐπὶ γλώσσαις, *ob linguæ commercium*: neque enim meminerant versiculi istius maximi vatum, Γλώσσας δ᾽ ἐν πυρὶ βάλλον· ἀνιστάμενοι δ᾽ ἐπέλειβον. quid est ἐπιλείβειν, nisi σπένδειν ἐπὶ γλώσσαις? Non probo Erastothenis emendationem

paullo post commemoraram, Homerici huius versus, Ἢ ὅταν εὐφροσύνη μὲν ἔχῃ κακότητος ἀπούσης. probo vt editum est in nostris libris hodie, ἢ ὅταν εὐφροσύνη μὲν ἔχῃ κατὰ δῆμον ἅπαντα. eleganter & planè Ὁμηρικῶς pro κατέχῃ δῆμον ἅπαντα. Phæacas diis charos fuisse ex Nausicrate auctor scribit. Poëta iste fuit comicus, non semel Athenæo nominatus. sed cur in hac re alius testimonio potius quàm Homerico vtitur? nam in septimo Vlyxeæ gloriatur Alcinous, non solum amicos, sed etiam cognatos diis esse Phæacas suos: ἐπεί σφισιν ἐγγύθεν εἰμὲν, inquit ille: In descriptione πεττείας procorum, scribe ex Eustathij melioribus libris, σκηνώσασθαι πρὸς τὴν ψῆφον Πηνελόπην. &, τὸν δ' Εὐρύμαχον πλεῖστας εἰληφέναι νίκας ταύτῃ τῇ παιδιᾷ. in editis desideratur τὰς νίκας, vox prorsus necessaria. Durum est quod sequitur, καὶ ἐλπίδα εἶχε τοῦ γάμου. pro, magna in spe esse ducturum se Penelopen. Eustathius sic, ἐλπὶν εἶχεν ἐπίδοξον ὄντα λαβεῖν τὴν βασίλισσαν. Fuit ille Græcorum sanè quàm turpis & defœdus mos quem tangit auctor hisce verbis, ὡς καὶ τὰς ἀμίδας ἀλλήλοις περικαταγνύναι. Aderant illis conuiuantibus, inter alia instrumenta perditi luxus, etiam matulæ. Has sæpe, vbi incaluissent, in capita inuicem sibi illidebant. Tale illud Demosthenis, ἐν τούτῳ τι ἡμῖν καὶ τὰς ἀμίδας καταῤῥήγνυον. Ita legitur hic locus apud Eustathium. Est autem petitus ex ea summi oratoris, quæ actionem iniuriarum continet aduersus Cononem. Plautus Captiueis,

—nisi qui colaphos perpeti
Potis parasitus, frangiq. aulas in caput.

propterea dicti alij parasiti apud eundem festiuissimum poëtam, *duri Capitones*. quæ tamen verba doctissimi viri exposuerunt longè aliter, & planè mirificè. Mos autem inferendi in triclinia matulas, à Sybaritis gente infami, & omnis generis luxus magistra ortum habuit, narrante Athenæo lib. XII. Æschyli & Sophoclis descripti versus hoc loco ea sunt inter se similitudine, vt alterum alterius institisse vestigiis, natu minorem videlicet grandioris, negari non possit. quod mirum ei non videbitur qui apud Clementem & Eusebium τὰ περὶ κλοπῆς veterum Græciæ scriptorum legerit. In primo Sophocleo, ἀμφὶ θυμῷ valet ἀμφ' ἐμοὶ, vt ex comparatione Æschylei constat. mihi videbatur σκληρὰ φρενὸς, & genio Sophoclis conueniens: sed non aliter scriptum inueni apud Eustathium, Ὀδυσ. ρ. Noli verò putare cum scribit Athenæus, Εὔπολις τὸν πρῶτον εἰσηγησάμενον τὸ τῆς ἀμίδος ὄνομα ἐπιπλήττει, de nomine ἀμὶς loqui auctorem, & eo qui primus id nomen excogitauit pro οὐράνη. Non de vocabulo, sed de re sensit Eupolis: hoc est, de eo qui primus inter pocula matulam poposcit. ita interpretor in eius versu, τίς ἀμίδα πρῶτος αἰτεῖν παρὰ πότον. Sic erit illud verum, πολλήν γε λακκοπρωκτίαν ἐπήσατο ἡμῖν δωρεάν. vbi perperam editum ἐπισαθ' ἡμ' pro ἐπήσατο. sciat, inquit, ille qui primus morem τοῦ ἐπιπίνειν, hoc est, poscēdi maioribus poculis finita cœna, & in triclinia matulas inferendi exemplum dedit, se inuenisse & εἰς τὸν βίον inuexisse magnam obscœnitatem & turpitudinem. λακκοπρωκτίαν, facta ad Laconum nomen allusione, dixit pro εὐρυπρωκτίαν. quod notum quid sit, & quibus competat proprie: hîc non aliud quàm quod diximus significat. Vt redeam vnde sum digressus, hoc ita verum, si Eupolidis reprehensionem sic accipiamus, vt antè diximus. At illi qui nomen tantum ἀμίδος inuenit primus, quæ potest iure exprobrari εὐρυπρωκτία? Igitur in superioribus Athenæi verbis, τὸ τῆς ἀμίδος ὄνομα more Atticorum positum pro τὴν ἀμίδα: sicut τὸ Θηβαίων ὄνομα apud Æschinem pro Thebani: *Romanum nomen* apud Liuium pro Romani, & his similia. Morem assidendi mensæ non accumbendi ab Alexandro Magno fuisse aliquando vsurpatum refert Athenæus, & historiam addit, τετρακοσίους δὲ ποτὲ ἡγεμόνας ἑστιῶν ἐκάθισεν ἐπὶ δίφρων ἀργυρῶν. *quadringentos duces cum aliquando exciperet conuiuio super argenteis sedilibus sedere eos fecit*. Eustathius numerum hic positum mirè amplificat. λέγεται ὡς καὶ Ἀλέξανδρός ποτε εἰς ἑξακισχιλίους ἡγεμόνας ἐκάθισεν ἐπὶ διφρῶν ἀργυρῶν. pro quadringentis ait sex millia. Inuenimus etiam nos in quibusdam MSS. loco vocis ἑστιῶν, sic, εἰς ,ςζ, hoc est, *sexies mille & septem*. Demiror vnde hæc tanta librorum diuersitas: nam mutatione magna opus, vt duæ istæ lectiones concilientur. Porrò verissimum est quod obseruat mox Athenæus, vel potius Dioscorides: priscos mortales sibi ipsos ministrasse, & vt hîc dicitur elegantissimè, αὐτοδιακονίαν ἀσκοῦσαι. Vellem istius venisset in mentem summo illi &, iudicio meo, incompatabili viro, qui in Homeri criminatione hoc quoque inter alia ei obiicit, quod Achillem inducat seruilia sæpe munera obeuntem. Enimuero si crimen hîc vllum admissum, seculi non poëtæ crimen est. sunt enim poëtæ τῶν ὄντων καὶ

τῶν

τῶν γεγραμμένων μιμηταί. Ita autem vixisse tum homines, & sacræ testantur literæ, & vetus τῶν ἔξωθεν historia comprobat. de Achille verò hoc eo minus debet mirum videri, quia Thessalus fuit: quam gentem antiquæ simplicitatis tenacem fuisse, & supra cæteras adamasse exercuisséque τὴν αὐτοδιακονίαν docent scriptores. Auctor anonymus, cuius extant de moribus sermones quidam Dorici. Θεσσαλοῖσι καλὸν τοὺς ἵππως ἐκ τᾶς ἀγέλας λαβόντι, αὐτοὺς δαμάσαι, καὶ τὼς ὀρέας. βῶς τε λαβόντι αὐτοὺς σφάξαι, καὶ ἐκδεῖραι, καὶ κατακόψαι· ἐν Σικελίᾳ δὲ αἰσχρὸν, καὶ δώλων ἔργα. *apud Thessalos honestum est, si quis equos vel mulos ex armento capiat, & domet ipse: itemq́; si boues capiat aliquis, & mactet ipse, atque excoriet, secetq́; in frusta: quod facere turpe in Sicilia habetur, & ministerium seruile.* ἐν Λιταῖς, dixit auctor, librum nonum Iliadis designans, cui nomen Λιταί. Interpretes tam fuere peregrini in literis, vt id nescirent. Postremum Antiphanis versuum ita scribe,

Οὕτω σιγηρόν τι πρᾶγμα, θερμὸν ἐσθ' ὕδωρ.

CAPVT XV.

Plantæ Venereæ: Sandrocottus. συντικαὶ δυνάμεις. *Contrarij effectus eiusdem plantæ.* ὄρνις, *gallinæ. Salacitas eius auis.* κάλλος, *vnguentum. Coronarum Homerus non meminit.* Ἰστιαιεῖς καὶ Ὠρεῖται. *Stephani aliquot loci emendantur.* ψηφοκλέπται *præstigiatores, & qualis fuerit* ψηφοπαιξία *antiquorum.*

NARRAT Theophrastus, ait auctor, ὅτι τινὰς ὀχευτικὰς δυνάμεις εἶναι, ὡς καὶ μέχρις ἑβδομήκοντα συνουσιῶν ἐπιτελεῖν· hoc est, *eam esse cuiusdam* herbæ *facultatem vires in Venerem sufficiendi, vt septuageno coitu duret libido.* δυνάμεις vertit Dalecampius, *medicamenta.* sed Veneream herbam, de qua sentiebat Theophrastus, quis vocet *medicamentum?* quanquam φάρμακον rectè dixeris: Ita enim Græci nominant Galeno auctore, πᾶν ὅ, τι περ ἂν ᾖ ἀλλοιωτικὸν τῆς φύσεως. Vocis Latinæ alia notio, atque ratio. Sic dixit Chrysippus libro v. de honesto & voluptate, δυνάμεις βρωτικὰς καὶ συνουσιαστικάς. Propriè δύναμις est facultas alicui rei indita: in his & similibus locis, res ipsæ vocantur δυνάμεις. Scribit verò Theophrastus eam herbam, cuius neque nomen neque speciem posuit, ab Indo quodam fuisse in Græciam allatam. In libris Indicarum nauigationum aliquot herbarum simili virtute præditarum historiam reperias, cuiusmodi sunt amfiam, agnacat, tambor, siue betel, aliæ. *Sandrocottus* is est de quo Strabo & nos olim ad illum: nam alij Androcottum indigetant: *Sandropycton* Dalec. nescio vnde: nam aliter hoc nomen corruptum in prioribus editionibus: quarum mendam Natalis rectè correxerat. Scribo autem, ἀποστεῖλαι τινὰς δυνάμεις συντικάς. non vt hodie legitur in omnibus στυπτικάς. Quò enim ista astringentia? an quia στυπτικὰ sunt quæ astringendi vim habent, ideò existimandum ad Venerem proniores iis homines fieri? nugæ nugacissimæ. nam dubium non est scripsisse Athenæum δυνάμεις συντικάς, hoc est, *herbas natas aptas ad mutinum arrigendum*: id enim est σύειν· vnde σύμα τὸ μόριον, & ἄσυτος οἶκος alibi in his libris. Sic Theophrastus miraculosam illam herbam describit, vim illi tribuens, ᾗ ἐπαίρει τὸ αἰδοῖον τείνεσθαι, id est, συντικήν. Appellat auctor, vt diximus, δυνάμεις, res δυνάμει præditas: nos herbas fuisse, vel plantarum partes, puta, radices, censemus. Ergo ait, hasce à Sandrocotto ex India missas δυνάμεις, οἷς μὲν ὁρμὰς ἐμποιεῖν ὀρνίθων δίκην, οἷς δὲ καταπαύειν· *in alijs appetentiam Veneris excitasse qualis est in gallis gallinaceis: in alijs Venerem inhibuisse.* Ἐνεργεῖν contrariarum caussam in vtendi modo puro fuisse positam. Nam & vinum modicè sumtum animum exhilarat, omnésque vires corporis reficit: immodicè potum amentiam inducit, & corporis robur exhaurit. ὀρνίθων δίκην Dalec. vertit, *passerculorum more.* Velim scire quis omnium Græcorum ὄρνεις appellauit ἁπλῶς, quos vellet passeres intelligi. at de genere gallinaceo eam vocem peculiari notione vsurpari omnes sciunt. Sed salacitatem passerum respiciens vir eruditus ita vertendum censuit: ceu verò non & gallinaceorum gallorũ par esset salacitas: cuius rei testis quotidiana experientia, & Aristoteles etiam, qui in primo Historiarum ἀφροδισιαστικὰ κατ' ἐξοχὴν animalia appellat τὸ τῶν περδίκων καὶ ἀλεκτρυόνων γένος. Vnguentis illitum Parin ab Homero

induei probat auctor allato eius versu ex Iliadis ῥαψ. γ. Sic enim poëta de Alexandro, Κεῖνος ὅγ' ἐν θαλάμῳ, καὶ δινωτοῖσι λέχεσσι Κάλλεϊ τε στίλβων καὶ εἵμασι. Athenæus κάλλος hic putat vnguentum significare: & alium affert locum poëtæ, vbi dicitur de Venere, κάλλεϊ τὰ πρόσωπα καθῆρεν. h. e. *vnguento faciem nitere facit*: sic veteres critici exposuêre apud Homerum: non *faciem purgat* simpliciter, vt sonant verba. Hesychius: κάλλει, τῷ μύρῳ τῷ τῆς Ἀφροδίτης. adi Eustathium. Coronarum poëta nusquam fecit vllam mentionem: neque in vllo eius versu vtriusque poëmatis, στέφανος pro corona, aut στεφανοῦν in propria significatione legitur. An igitur poëtæ omniscio coronatum vsus fuit incognitus? minimè, inquit Athenæus: τῷ γὰρ ἐκ τῆς μεταφορᾶς ὁμοιώματι σημαίνεται ὅτι ᾔδει τὸν στέφανον, id est, similitudo rerum de quibus metaphoricè vsurpat Homerus τὸ στέφανος & στεφανοῦν, arguit non ignorasse illum quid sit corona, quod propriè significat dictio στέφανος. Probum & validum argumentum: nam propria cuiusque vocis significatio, natura prior est quàm translatitia. *aries* enim & *coruus* in vsu & notitia hominum antè versata sunt pro dominantibus verbis & certorum animalium appellationibus: quàm in suos vsus ea mechanici accommodarunt. eadem ratio cæterorum. Quando scribit Athenæus Ἱστιαιεῖς οἱ καὶ Ὠρεῖται perinde loquitur vt si quis dicat, Epidamnij & Dyrrachini, aut Byzantij & Constantinopolitani. quod dicendi genus cum insolens sit, scribebam, Ἱστιαιεῖς οἱ νῦν καὶ Ὠρεῖται. sed editam γραφὴν etiam Eustathius agnoscit: sicut paullo antè, οὐχ ὡς ὕστερον, editi scriptique codd & Eustath. pro οὐχ ὡς οἱ ὕς. vt legitur in comici scholiis, vbi describitur ille locus. Histiæa vetus Eubœæ oppidum, recentiore nomine dictum Oreum. Strabo, Ὠρεῖται μετωνομάσθησαν ὕστερον οἱ Ἱστιαιεῖς. In Stephani Gentilibus, voce Ἱστίαια, scribe, νῦν δὲ καλεῖται Ὠρεός. non vt est perperam editum Ὠρωπός. Apud Eustathium hæc Athenæi verba recitantem Ἑστιαιεῖς scriptum, non Ἱσ. vtroque modo scribi solitum id nomen, docet idem secundo ad Iliadem Commentario. de ea re sic scribe Stephani verba, male vulgò concepta: Ἱστιαιώτης ὁ τῆς Θετταλικῆς· ἡ δὲ τῆς Εὐβοίας διάφορος καὶ τὴν γραφὴν καὶ διὰ τοῦ ι, καὶ διὰ τοῦ ε ψιλοῦ. Apage censuram Dalecampij super hoc loco: apage illam absurdissimam annotationem, qua nihil ineptius. Isti igitur siue Histiæenses siue Oritæ, vt narratur hic, Θεοδώρῳ τῷ ψηφοκλέπτῃ ἐν θεάτρῳ χαλκῆν εἰκόνα ἀνέθηκαν ψῆφον κρατοῦσαν. *Theodori* ψηφοκλέπτου *statuam in theatro dedicarunt calculum tenentem*. quid autem significetur voce ψηφοκλέπτης obuium cuiuis non est. Natalis *suffragiorum absconditorem* Theodorum istum facit. Est verò ineptum & ridiculum putare habitum hunc honorem fuisse homini fide mala versanti in re suffragiorum. ideo locum pro corrupto habuit Dalec. scripsitque ψηφολύτῃ. Opponimus nos huic emendationi & M S S. omnium consensum, & Eustathij auctoritatem: qui vulgatam lectionem absque dubio vllo agnoscit ad octauam Ὀδυσ. ῥαψ. quin ipsi Eustathio nomen hoc videtur fuisse obscurum: scribit enim eo loci, ἢ δηλοῖ ὁ ψηφοκλέπτης, οἴεταί τις εἶναι Σοφοκλῆς τὸ Κλέπτης γὰρ αὐτὸν ψηφοποιὸς εἴρηκεν. Locus Sophoclis est in Aiace Lorario. Cæterùm quærentem quid hic significet ψηφοκλέπτης, nihil adiuuat ille versiculus. Quare aliud agamus. ψῆφοι Græcis calculi dicuntur, queis olim præstigiatores vsi quidam, iis in rotum similes, quos hodie vocamus idiomate nostro, *iouëurs de goubelets*. Solent isti calculos aut globulos in mensa palam positos, deinde acetabulis opertos, tanta dexteritate mouere loco, transferreque, vt veritatis ignari spectatores, aut verborum quæ interea fundirant efficacia, aut aliqua alia vi magica, non manibus præstigiatoris, fieri id sibi persuadeât. Græcis non fuisse incognitũ ludicrum hoc, certum est. Suidas, ψηφολόγοι εἰσὶν οἱ ψηφοπαῖκται ψηφολογικοὶ οἱ πλανῶντες, οἱ ἀπατῶντες, ὥσπερ οἱ ψηφολόγοι τοὺς ὀφθαλμοὺς τῷ τάχει τῆς μεταθέσεως τῶν ψήφων ἀπατῶντες συναρπάζουσι. Nouerunt & Romani: Glossarium vetus, *Præstigiator* ψηφοπαίκτης. alibi, ψηφοπαιξία, *præstigia*. Seneca epistola X L V. *Sic ista sine noxa decipiunt, quomodo præstigiatorum acetabula & calculi, in quibus me fallacia ipsa delectat*. Noli igitur dubitare ψηφοκλέπτην dici hic ab Athenæo præstigiatorem huius generis, quem vulgò ψηφοπαίκτην vocabant, aut ψηφολόγον. Solent Græci κλέπτειν vsurpare venustissimè, quando raptim & clam factum esse aliquid significant. inde κλοπαὶ πολίμων apud Xenophontem: & κλέπτειν ὄρη apud eundem pro, *montes clam hostibus occupare*. sic in superioribus Suidæ verbis συναρπάζειν calculos: & apud Artemidorum in mentione harum offuciarum, ψήφους κλέπτειν. Sic ille libro I I I. ψηφοπαίκτην δοκεῖν οὐκ ἐπισάμενον, πολλὰ ἀφελῆ ἐσήμαινε, παραλογιζόμενον καὶ ψευδόμενον, διὰ τὸ πολλὰς ψήφους κλέπτειν, καὶ ταῦτα ἄλλοτε ἄλλως δεικνύειν.

διαστρέφειν. Auctor est Iulius Pollux Lysiam oratorem dixisse ψηφοπαικτεῖν τὸ δίκαιον, translatione ducta à psephopæctis præstigiatoribus: id autem significat, *ius peruertere subtilibus commentis.* Sed ipsa Pollucis verba satius adscribere. εἰ δὲ Λυσίας ὁ κατ᾽ Ἀντικλέους λόγος ἐν ᾧ γέγραπται, ψηφοπαικτεῖσι τὸ δίκαιον, εἴη ἂν καὶ ὁ ψηφοπαίκτης ἐν τέχνῃ. τὸ δὲ ὄνομα τοῦτο εἴρηκε τις τῶν νέων κωμῳδῶν Εὔδοξος ἐν Ναυκλήρῳ (vel Ναυκλήρᾳ) δράματι.

CAPVT XVII.

Κοῖλον ἱμάτιον. *Mos lacerandi vestes quæ consecrabantur. Error Athenæi aut librarij:* ἡμίαμβοι *&* μιμίαμβοι. *Matreæ plani ænigma.* θηρία, *vitia. Iocosæ quæstiones Matreæ exposita.*

De statua cantori Cleoni Thebis publicè posita loquens Athenæus, φησὶν, inquit, Πολέμων, φεύγοντά τινα χρυσίον εἰς τὸ ἱμάτιον κοῖλον ὂν ἐνθεῖναι: videtur appellare cauam vestem, sinum quem amiculum poderes ad statuæ pedes collectum faciebat. nisi malis duplicem fuisse vestem, eámque laceram: vt facile fuerit pecuniam intus abdere. Fuit autem moris olim, consecrandam numini alicui vestem findere, ne manibus rapacibus esset obnoxia. Hesychius, οἱ ἀνατιθέντες ἱμάτια κατέσχιζον αὐτὰ, ἵνα μὴ ἀρθῶσι παρά τινων· probabile est, factitatum & in statuarum amiculis idem fuisse. Pecuniam autem in sinu vestis huius depositam, inuentam ibi fuisse narrat auctor συνοικιζομένης τῆς πόλεως μετ᾽ ἔτη τριάκοντα. *cum vrbs restauraretur post annos triginta.* sed aut legendum εἴκοσιν: aut negligenter hoc ab Athenæo pronuntiatum esse fatendum. non enim XXX. sed XX. tantùm annis iacuerunt Thebæ: anno vicesimo ope Cassandri iterum conditæ. Diodorus Siculus, εἰκοστῷ δ᾽ ἔτει ὕστερον Κάσανδρος φιλοδοξῆσαι βουλόμενος, καὶ πείσας τοὺς Βοιωτοὺς ἀνέστησε τὴν πόλιν τοῖς διασῳζομένοις τῶν Θηβαίων.. Membranæ & Eustathius librarios culpa absoluunt: itaque non possumus nos Athenæum. Herodotus ὁ λογόμιμος videtur esse is qui in Stobæi libris Herodes dicitur, auctor mimiamborum: de quo etiam accipiunt doctissimi viri versus istos Terentiani Mauri, de scazonte Hipponacteo loquentis,

> *Hoc mimiambos Mattius dedit metro:*
> *Nam vatem eundem est Attico thymo tinctum*
> *Pari lepore consecutus & metro.*

Videtur inquam, ita esse: nihil tamen ausim affirmare: nam apud Stobæum constanter varius locis Herodes iste ἡμιάμβων, non autem μιμιάμβων auctor dicitur. emendationem verò eruditissimorum hominum μιμιάμβων pro ἡμιάμβων rescribentium suspectam facit, quod non Herodis solùm ἡμιάμβους laudant veteres: sed etiam aliorum poetarum: vt Cercidæ Stobæus idem sermone LVI. Promathidæ Athenæus libro septimo. Suspicamur ἡμιάμβους appellatos fuisse carminis iambici genus breuissimis versibus constans. meminit etiam Demetrius Phalereus ἡμιμέτρων: quos docti arbitrantur esse μονομέτρους alio nomine appellatos. Iulius Pollux libro IV. ca. X. inter νόμων κιθαριστηρίων appellationes ponit μινίαμβους & παραμβίδας. an ibi quoque ἡμιάμβων nomen restituendum? nam quid μινιάμβοι sint diuinare non possum. cæterùm nihil ista ad Herodotum logomimum: quare aliò transeamus. Matream Athenæus appellat τὸν πλάνον. Suidas λαόπλανον, ex Athenæo tamen vt videtur. Ænigma plani huius ab auctore tale profertur: ἔλεγε θηρίον τρέφειν ὃ αὐτὸ ἑαυτὸ κατεσθίει. & ait quæri solitum adhuc ætate sua, quænam esset illa bestia de qua sensit Matreas. Memini Eustathium ænigma hoc cum cura explicare: neque aliquid nobis in mentem venit iis melius quæ sunt ab illo scripta. itaque adferam Eustathij verba, τὸ δὲ ἢ θυμὸν ἴσως, ἢ φθόνον δηλοῖ, ἢ λύπην, ἢ καί τι κωμικώτερον ἐμπαθές. εἰλῆφθαι δὲ δοκεῖ ὁ ῥηθεὶς τοῦ Ματρέου λόγος, ἢ ἐκ τοῦ, ὃν θυμὸν κατέδων· ἢ ἐκ τοῦ πολύποδος ὃς ὃν πόδα τένδει. Libidinem concitatam appellat Eustathius honestè κωμικὸν πάθος. de ea potissimum Matream sensisse arbitramur. Fera ergo erit τὸ σῶμα. Sed & cætera animi grauiora πάθη, vt inuidiam, iram, odium, & similia his, rectè dixeris feras seipsas vorantes. Plato τὸ ἐπιθυμητικὸν τῆς ψυχῆς μέρος appellat ποικίλον καὶ πολυκέφαλον θηρίον. τὸ

θυμοειδῆ leoni comparans. paullo aliter discipulus Platonis Aristoteles vitiositatis consummatissimæ genus θηριότητα & θηριωδίαν appellauit. eloquētissimus & beatissimus Chrysostomus, vitia omnia θηρία & λέοντας. παρεστήκασι, inquit, in eam D. Pauli ad Rom. ἡμῖν λέοντες, θυμοὶ, ἐπιθυμία, χαλεποὺς ἔχοντες ὀδόντας. Gregorius Nyssenus in aurea oratione De professione nominis Christiani, εἰ δέ τις ἐμπαθὴς εἴη καὶ θηριώδης, ἄλλοτε πρὸς ἄλλα πάθη μεταμορφούμενος, καὶ πολλὰς ὑποδυόμενος θηρίων ἐν τῷ ἤθει μορφάς. θηρία γὰρ ἄντικρυς ἐστὶν ἰδεῖν ταῖς τῆς φύσεως ἡμῶν παρατροπαῖς ἐμμορφούμενα. Theodoretus in Θεοφιλεῖ, de Theodosio, λιτανείᾳ δὲ καὶ ὑμνῳδίᾳ χρώμενος ἀεὶ, τὴν ἐπιθυμίαν καὶ τὴν ὀργὴν καὶ τὴν ἀλαζονείαν τάτ' ἄλλα τῆς ψυχῆς θηρία κατεκοίμιζε. Non aliter ἀλληγορεῖται Promethei vincti, cuius iecur aquila depascitur, fabula. Petronius,

Cui vultur iecur intimum pererrat,
Et pectus trahit, intimasq; fibras,
Non est quem lepidi volunt poëtæ;
Sed cordis mala liuor atque luxus.

Matreæ ænigmati simile est quod in Gregorij Palamæ aureolo libello queritur anima de corpore. οὐχ οἶδ' ὅπως ἐμαυτὴν λανθάνω θηρίον τι πονηρὸν ὑπὸ κόλπον θάλπουσα, καὶ πολλὴν ὕβρεσιν ἐπὶ κακῷ τῷ ἐμαυτῆς παίνουσα. Additur de Matrea, ἐποίησε δὲ οὗτος καὶ παρὰ τὰς Ἀριστοτέλους ἀπορίας, id est, *composuit hic quæstiones ad Aristotelicas.* vult dicere, quæ cum Aristotelis problematis comparari possint. In Suida est περὶ pro παρὰ. mendosè: nam rectum est παρὰ τὰς Ἀρ. Sic loquitur Ausonius; *Et disputator ad Cleanthem Stoicum.* alibi, *Grammatice ad Scaurum atque Probum.* Harum quæstionum omnis & venustas & obscuritas posita in dictionum paralogismis. Primum problema est, διὰ τί ὁ ἥλιος δύνει μὲν, κολυμβᾷ δ' οὔ; propriè δύνειν est, in aquas se mergere: quod omnium maximè faciunt οἱ κολυμβῶντες: inde iocus. Sed alio sensu dicitur Sol δύνειν cùm se abdit infra horizontem: alio vrinator cùm in piscinam salit, flumen, aut mare. ita erunt quatuor termini & proinde ὁ συλλογισμὸς vitiosus. Secunda quæstio, διὰ τί οἱ σπόγγοι συμπίνουσι μὲν, συγκαθεύδουσι δ' οὔ; & hîc quatuor insunt termini: πίνειν enim in homine proprium: in spongia alienum, & à prima significatione diuersum. Sic in tertia quæstione, διὰ τί τὰ τετράδραχμα καταλλάττεται μὲν, ὀργίζεται δ' οὔ; paralogismus est in verbo καταλλάττεσθαι: quod de aliis rebus vsurpatum, simplicem mutationem significat: vt cùm in foro merces permutantur aut aliis mercibus aut pecunia: itémque apud trapezitas aut collybistas nummus nummo: de homine cum dicitur, diuersi generis mutationem denotat: per quam de irato fit aliquis pacatus & mitis. Interpretes an hæc sint assecuti, esto iudicium aliorum. omnino autem verbum καταλλάττεσθαι in interpretando retineri debuit: verti enim isto loco non potest nisi ineptè.

CAPVT XVII.

Pothinus neurospastus, & Euryclides præstigiator, quibus honoribus fuerint ab Atheniensibus affecti. Roma orbis compendium. Italica saltatio pantomimorum. Refutantur qui putant esse id Augusti inuentum. Suidæ error. saltatio ὀγκώδης, *&* πολύκοπος. *Thamyris Sophoclis. drama* καθίεναι εἰς ἄστυ, *vel* εἰς Λήναια. *fabulam* διατίθεσθαι. ὀρχεῖν.

INTER cæteros Græciæ populos qui ludicris artibus plus tribuerunt honoris, quàm liberalibus disciplinis, recensentur & Athenienses, his verbis: Ἀθηναῖοι δὲ Ποθεινῷ τῷ νευροσπάστῃ τὴν σκηνὴν ἔδωκαν, ἀφ' ἧς ἐνεθουσίων οἱ περὶ Εὐριπίδην. Ἀθηναῖοι δὲ καὶ Εὐριπίδην ἐν τῷ θεάτρῳ ἀνέστησαν μετὰ τῶν περὶ Αἰσχύλον. in prioribus editionibus mutila hæc erant & corrupta. Nos ita edidimus fide veterum membranarum: nisi quod posteriore loco non Εὐριπίδην habent illæ, sed Εὐρυκλείδην. quæ vera omnino est scriptura. Duobus exēplis probat vanas & superuacuas artes in summo etiam Athenis pretio fuisse. Alterum est, quod Potheino qui sigillaria ostendere & circumferre solitus, scenam concesserint in qua diuinas suas tragœdias Euripides doceret, aut non multo antè docuisset. Erat enim indignum & turpe,

turpe, præſtigias ibi Athenienſes ſpectare, vnde ſolita audiri ſummi poëtæ ſcripta: ſpecimen honoris fuiſſe in danda ſcena aut choro, declaratum eſt à nobis libro XIIII. Simile huic eſt alterum exemplum: ait enim poſitam publicè ſtatuam fuiſſe ab Athenienſibus Euryclidi, in theatro, & quidem ea parte vbi erat ſtatua Æſcyli ſapientiſſimi & maximi poëtæ. Clarum ex his eoſdem habitos Athenis honores dignis & indignis: atque vt ait poëta, ἐν ἰῇ τιμῇ ἠ μὲν κακὸν ἠδὲ ϗ ἐσθλόν. Hæc ſententia eſt, hæc mens Athenæi iſto loco: ſed malè de nobis meritus eſt vel ipſe, vel, quod magis credo, auctor Epitomæ, cùm celauit nos quo artificio inſipientis populi beneuolentiam ſibi Euryclides iſte conciliaſſet. θαυματοποιὸν fuiſſe non dubito: quo generali nomine ſpecies diuerſæ, τῶν Διονύσου τεχνιτῶν continentur, vt dicebamus olim ad Theophraſtum. Oenonas citharœdus cantaſſe dicitur in ſcena ναυαγὸν Ὀδυσσέα σολοικίζοντα. hæc lectio vetus, quam fide bona reſtituimus. edebatur antè, ϗ Ναυσικᾶν ἢ Ναυσικάα Ὀδυσσέα σολοικίζοντα. Natalis legit nobiſcum: neque hîc Nauſicaæ nomen agnoſcit. Dalecampium demiror equidem qui vertit, *Vlyſſem cum Nauſicaa barbarè ac ineptè colloquentem.* Ex Homero ſumtum eſſe patet horum νόμων κιθαρῳδικῶν argumentum: nihil autem facundius aut ingenioſius fingi poſſe oratione ea qua regiam puellam naufragus Vlyſſes affatur, clarum certumque eſt. Fortaſſe ſcribendum, καὶ ναυαγὸν Ὀδυσσέα κολακεύοντα: videtur enim petita carminis hypotheſis ex iſtis Homeri in deſcriptione naufragij Vlyſſis,

— αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς
Ἀμφ' ἑνὶ δούρατι βαῖνε, κέληθ' ὡς ἵππον ἐλαύνων.

Romam fuiſſe Athenæi temporibus, vt mox dicitur, ἐπιτομὴν τῆς οἰκουμένης, non vrbem inquam, ſed Orbem paruum, duplici ratione verum eſt. Nam & nationum omnium Romano imperio ſubiacentium (his finibus plerique ſcriptores τὴν οἰκουμένην finiunt) inquilini fuêre tum Romæ: qua de re multa egregiè in encomio Romæ Ariſtides: eo præſertim loco, vbi comparat Vrbem cum mari: & rerum omnium ingentem copiam ex vniuerſo Romano orbe ſolitam in Vrbem importari, teſtatur Galenus περὶ ἀντιδότων libro primo: εἰς τὴν Ῥώμην, inquit, τὰ πανταχόθεν ἥκει καλὰ διὰ παντὸς ἔτους. Lego paullo poſt, τοῦτον τὸν Βάθυλλον φησὶν Ἀριστόνικος καὶ Πυλάδην, οὗ ἐστι καὶ σύγγραμμα περὶ ὀρχήσεως, τὴν Ἰταλικὴν ὄρχησιν συστήσασθαι, id eſt, *Ariſtonicus ait, cuius liber extat de ſaltatione, Bathyllum & Pyladem Italicam ſaltationem compoſuiſſe.* Traiectio in auctoris verbis & librariis & interpretibus erroris anſam præbuit: nam liber De ſaltatione Ariſtonici fuit, opinor, non Pyladis: Pylades verò & Bathyllus duo fuerunt τῆς τῶν παντομίμων ὀρχήσεως auctores & inuentores primi. Athenæus Italicam vocat eam ſaltationem, quia Romę ab illis eſt inuenta temporibus Auguſti. Caue aſſentiaris eruditiſſimis viris qui infamis huius inuenti auctorem produnt Auguſtum ipſum. Suidas, ſcio, illis ita ſentiendi auctor: cuius hæc proferunt & recenſent rectè. τὴν παντόμιμον ὄρχησιν ὁ Αὔγουστος ἐφεῦρε, Πυλάδου καὶ Βαθύλλου πρώτων αὐτὴν μετελθόντων. Sed quis in re Romana Suidam putet teſtem idoneum, ſolum præſertim? Ego aio imponere nobis Suidam: qui vt paucula verba lucriſaceret, auctoris mentem peruertit, vnde illa tranſcribebat. Is dubio procul eſt Zoſimus: quod liquido apparebit ſi vtrique ſcriptorem componas & contendas inuicem. Atqui Zoſimus non ab Auguſto, ſed temporibus Auguſti originem habuiſſe ſcribit. ἥ τε γὰρ, inquit de Octauio loquens, παντόμιμος ὄρχησις ἐν ἐκείνοις εἰσήχθη τοῖς χρόνοις, οὔπω πρότερον οὖσα, Πυλάδου καὶ Βαθύλλου πρώτων αὐτὴν μετελθόντων. Quod diximus de traiectione in Athenæi verbis, fortaſſe non omnibus probabimus: ac fieri poteſt, vt liber De ſaltatione hîc commemoratus, Pyladis fuerit, non vt dicebamus Ariſtonici: hoc igitur κείσθω εἰς τὸ μέσον: at Πυλάδην ſcribendum eſſe non Πυλάδης, conſtanter affirmamus. Pyladis ſaltatio dicitur ſic ὀγκώδης, vt apud magiſtros dicendi genus eſt orationis quam ὀγκώδη vel ὀγκηρὰν appellant, cui ineſt, inquit Demetrius Phalereus, πλάτος, μῆκος, & πλάσμα. Verùm iſta explicare pluribus non eſt huius loci. Dicitur eadem ſaltatio παθητική τε ϗ πολύκοπος, *plena affectuum, & geſtus plangentium probè exprimens.* ſic interpretor πολύκοπος, vt ad κοπετοὺς plangentium fiat alluſio. Quid ſi ſcribamus, πολύκομπος? ſed non videtur neceſſe. De pantomimorum ſaltatione multa nos alibi. Thamyris appellatur hîc Sophoclis fabula, quæ ſemper alibi eſt Thamyras Athenæo: aliis Thamyris. vide illius poëtæ fragmenta à nobis collecta & digeſta infrà libro ſeptimo. Scribendum, ὅτε τὴν Ναυσικάαν καθῆκε. non vt habent codd. ἴσθηκε,

fabulam καθεῖναι eft docere, vel εἰσάγειν, vt paullo antè. Sic autem loquuntur Græci. Syrianus in Hermogenem, ὅτι Ἀριστοφάνης ὡς ἔθος ἐν τοῖς Διονυσίοις καθεῖναι τὰ δράματα. Ariftophanis fcholiaftes, διὰ Φιλωνίδου καὶ Καλλιστράτου καθεὶς τινὰ τῶν δραμάτων. Idem alibi, πρῶτον γὰρ δρᾶμα καθῆκε δι' ἑαυτοῦ τοὺς Ἱππέας. Ibidem, αἱ διδασκαλίαι ἴσως φέρουσι τοὺς Ἱππεῖς πρώτους ὑπ' αὐτοῦ καθεθέντας. Interdum dicunt καθεῖναι εἰς ἄστυ, vel εἰς Λήναια, *deferre in ludos aftycos aut lenaicos.* In Auium argumento, ἐπὶ Χαβρίου τὸ δρᾶμα καθῆκεν εἰς ἄστυ διὰ Καλλιστράτου. εἰς δὲ Λήναια τὸν Ἀμφιάραον ἐδίδαξε διὰ Φιλωνίδου. Simile in Alcibiade Plutarchi, καθεῖναι ἅρματα Ὀλυμπίασι: nec multo aliter καθεῖναι γνώμας in Concionantibus Ariftophanes. Quemadmodum autem poëtæ cùm fua dramata committerēt, dicebantur καθιέναι vel διδάσκειν, vel ἀναφέρειν τὰ δράματα εἰς ὄρχησιν χορῶν, aut εἰς σκηνήν: fic hiftriones ἐξορχεῖσθαι, cum in fcena geftus ederent. Paullo antè, καὶ γὰρ ὑπόρχημά τι τοῦτον ἐξορχεῖσθαι, libro XIV. εἰ δέ τις ἀμέτρως ἐξέλθοι τὴν σχηματοποιίαν. Ionis verfus, ἐκ τῶν ἀέλπτων μᾶλλον ὤρχησε φρένας, non aliter fcribitur apud Euftathium. in eo notandum verbum ὀρχεῖν pro κινεῖν aut ἐρεθίζειν, vel ἐρεθίζεσθαι: vt fit ὤρχησε φρένας pro ἐκίνησε φρένας. *commouit fe animo.*

CAPVT XVIII.

Platonis locus exponitur. ἀναβάλλεσθαι pro περιβάλλεσθαι de amictu. ἐπιδέξια eleganter. Suidas notatur. Platonis & Artemidori loci correcti. ἐπαρίστερα περιβεβλῆσθαι. Veterum in veftitu & inceffu modeftia. Multa in Athenæo correcta & illuftrata.

MAIORVM inftituta cum fui temporis moribus contendens Athenæus, illos ait ne in veftitu quidem fuiffe negligentes, fed compofitos ac modeftos: quique fecus agerent, ab illis folitos irrideri. ἔμελε δ' αὐτοῖς, inquit, καὶ τοῦ κοσμίως ἀναλαμβάνειν τὴν ἐσθῆτα, καὶ τοὺς μὴ τοῦτο ποιοῦντας ἔσκωπτον. Diogenes Laërtius in Zenone Stoico, δεῖν τε ἔλεγε τοὺς νέους πάσῃ (malim ἐν πᾶσι) κοσμιότητι χρῆσθαι, καὶ πορείᾳ, καὶ σχήματι, καὶ περιβολῇ. In hanc fententiam laudatur ab Athenæo Platonis elegantiffimus locus. Infignis verò hîc fecuritas interpretum, ne dicam aliquid grauius, hoc eft verius. Nam quid de iis aut dicas aut cenfeas, qui in diuini philofophi verbis cæcutire maluerunt, quàm iudicatum nominatim ab auctore locum infpicere? Plato igitur in Theæteto comparans inter fe hominem liberaliter eductum, & eum qui liberali cultu caruerit, notas quibus dignofci queant, profert. Ait inter alia, bonum illum bonis prognatū fi adferuilia minifteria adhibeatur, ineptum & nihili futurum: alterius mores effe, τὰ μὲν τοιαῦτα πάντα δυναμένου τορῶς τε καὶ ὀξέως διακονεῖν· ἀναβάλλεσθαι δὲ οὐκ ἐπισταμένου ἐπιδέξια ἐλευθέρως. *hominis qui talia quidem promptè & celeriter nouerit obire minifteria: cæterùm qui dextrè & vt liberum decet veftem componere nefciat.* Platonis interpretes viri eruditiffimi vocem ἀναβάλλεσθαι aliter acceperunt. Sed potior apud me Athenæi fententia, qui ad amictum refert. Sic enim apud Lucianum De confcribenda hiftoria, primum argumentum hominis non ingenui ab indumentis & cultu fumitur. ἐοίκασιν, ait, οἰκέτῃ νεοπλούτῳ ἄρτι τὰ τοῦ δεσπότου κληρονομήσαντι, ὃς οὔτε τὴν ἐσθῆτα οἶδεν ὡς χρὴ περιβαλέσθαι. quod Luciano περιβαλέσθαι, Platoni ἀναβάλλεσθαι: quod effe Ἀττικώτερον, critici obferuant. Lucianus De fectis, loquens de veteribus Stoicis, ἑώρων αὐτοὺς κοσμίως βαδίζοντας ἀναβεβλημένους εὐσταλῶς. & mox, ἄχρις ἂν εὐσταλὴς ἡ ἀναβολή. Errat igitur Suidas, & reprobis vfus eft Athenæi codicibus, cùm legit ifto loco ἀναλαβέσθαι: vife illum in ἀναλαμβάνειν. Pollux veram lectionem agnofcit libro fecundo: cuius verba ex Platone emendabis: & Themiftius oratione prima, vbi habes integrum fere Platonis locum. Ἐπιδέξια valet δεξιῶς, vt explicat rectè Pindari fcholiaftes Olympionicarum, ode VI. minus rectè Plarnis & Themiftij editiones, ἐπὶ δεξιά. at Suidas peffimè duobus locis fcribit ἐπιδέξια ἐλευθέρως. Plato in Conuiuio, δοκεῖ γάρ μοι χρῆναι ἕκαστον ἡμῶν λόγον εἰπεῖν ἔπαινον Ἔρωτος ἐπιδέξια ὡς ἂν δύνηται κάλλιστον. hîc & tribus aliis huius libri locis ἐπιδέξια ἐπαινεῖν dixit Plato, quomodo poëtæ ἐπιδέξια οἰνοχοεῖν: quod veterum alij expofuerunt, *dextrè & eleganter*: alij, *ordine, ducto à dextris principio.* In quarto De republica fcribendum, τῶν

κινημ·ας

κοσμίως καταχλίναντες ἐπιδέξια πρὸς τὸ πῦρ: *ad ignem in stratis commodè & eleganter collocantes.* Contrarium τοῦ ἐπιδέξια ἀναβάλλεσθαι, dicunt ἐπαρίστερα περιβεβλῆσθαι, *sinistrè & indecenter vestem gestare.* Artemidorus libro III. cap. XXIV. ἐπαρίστερα περιβεβλῆσθαι, ἢ ὅπως ποτὲ γελοίως καὶ μὴ κοσμίως, πᾶσι πονηρόν. ita scribi debet iste locus Artemidori. Aristophanes in Auibus, Οὗτος τί δρᾷς; ἐπαρίστερ' οὕτως ἀμπέχῃ; Οὐ μεταβαλεῖς θοἰμάτιον ὡς ἐπιδέξια; Non celabo τοὺς φιλοπλάτωνας suspicionem meam in superiore loco ex Theæteto: Lego enim, οὐ ἀνεμέσητον εὐήθη δοκεῖν, καὶ ὐ δεινὸν εἶ) ὅταν ἐς δουλικὰ ἐμπέσῃ διακονήματα: non vt vulgò, καὶ οὐδὲν εἶ): quod etsi aliquam præ se fert venustatem, κίβδηλον tamen videtur καὶ τοῦ πονηροῦ κόμματος. Sequitur, Σαπφὼ περὶ Ανδρομέδας σκώπτει. Vix Athenæum sic locutum putem, pro Ανδρομέδαν σκώπτει: sed debemus, opinor, hunc Atticismum, & his similes quos facilè obseruabit peritus linguæ istius lector, horum Excerptorum consarcinatori. Sapphus autem verba τίς ἀγροιῶτις τοι θέλγει νόον; emendata nobis ex membranis & Eustathio. Similis eiusdem poëtriæ locus, &, vt puto isti cohærens, vel hic ipse, apud Maximum Tyrium, sermone VIII. in comparatione Socratis & Sapphus: κωμῳδεῖ, inquit ille de Socrate, σχῆμα τι καὶ κατάκλισιν σοφιστοῦ· καὶ αὕτη, τίς δ' ἀγροιῶτιν ἐπεμμένα (malim ἐπιεμμένα, vel ἐπαμμένα Doricè pro ἐφημμένα) στολήν. Similis item alius locus Sapphonis vbi σκώπτει τὸν ἀγροῖκον, sed aliter, apud Demetrium Phalereum. Rusticitatis genus illud quod notat Sappho istis verbis, οὐκ ἐπισταμένης τὰ βράκε' ἕλκειν ἐπὶ τῶν σφυρῶν, ad Theophrasti Characteres exponebamus, capite περὶ ἀγροικίας. Lego, ὡς ἀπαιδεύτου μιμεῖσθαι τὴν ἀναξυρίδας περιβολήν: non vt editum est, ἀπαίδευτον. est enim duriusculum, περιβολὴ ἀπαίδευτος, *cultus ineruditus.* Proxima verba, φέροντός τι τοῦ τοιούτου καὶ πρὸς παιδείας ἐξέτασιν, vertere debes, *tanquam habeat illa res educationis aliquod specimen.* ἐξέτασις, *argumentum, specimen*: vt in Apologia Apuleij, *quasi vllum specimen morum sit, versibus ludere.* potes reddere Græcè ad verbum, ὡς φέροντός τι πρὸς ἠθῶν ἐξέτασιν τοῦ ἐρωτικὰ ποιεῖν ἔπη. Hanc Athenæi mentem esse attendenti sequentia clarum: simul ridiculum est, putare vestitum aliquid ad parandam disciplinarum cognitionem facere. Alexis poëta inter illiberalis ingenij notas incessum modestum & compositum primo loco statuit. Ἓν γὰρ, inquit, νομίζω τοῦτο τῶν ἀνελευθέρων Εἶναι, τὸ βαδίζειν ἀρρύθμως ἐν ταῖς ὁδοῖς. Aristophanes in Nebulis de antiqua disciplina verba faciens, Ἔδει βαδίζειν ἐν ταῖσιν ὁδοῖς εὐτάκτως. Plutarchus & Porphyrius Περὶ ἀποχῆς in duobus constituunt τὸ σεμνὸν τοῦ καταστήματος, id est, grauitatem illam quæ in gestu spectatur: πορείᾳ εὐτάκτῳ καὶ βλέμματι καθεστηκότι, *incessu modesto, & vultu composito.* In Rhodiaca Dionis Chrysostomi, incessus inter non leuia Græcanicæ institutionis indicia, non Barbaræ: Verba eius de Rhodiis, ἔστι τὰ τοιαῦτα ὑμῶν ἔπαινον τυγχάνει καὶ γνωρίζεται παρὰ πᾶσιν οὐχ ὡς μικρά, τὸ βάδισμα, ἡ κουρά, τὸ μηδένα σοβεῖν διὰ τῆς πόλεως, ἀναγκάζεσθαι δὲ διὰ τὴν ὑμετέραν συνήθειαν καὶ τοὺς ἐπιδημοῦντας ξένους καθεστώτας πορεύεσθαι. Atque hoc ille appellat τὸ τῆς ἀρετῆς σχῆμα. In epistola XVIII. Aristæneti libro primo, τὸ προϊοῦσαν νεύειν κάτω καὶ πεπεγμένα βαδίζειν argumentum est castæ mulieris. Paullò aliter βαδίζειν εὔρυθμα apud Chrysostomum in v. caput epistolæ ad Galatas. Deinde lego, —οὐ μήτε πράττεται τέλος, Ημᾶς τε μηδὲν δόντας ἑτέρῳ δεῖ λαβεῖν. quis inquit tanta scæuitate morum sit, vt cuius rei neç merces vlla postulatur, nec præmium vllum, sed quam potest sibi quisque præstare, (hoc significat, δεῖ λαβεῖν) eam negligat cum sit & honesta ipsi & aliis grata? Sequentem versum ita concipe, Φέρει δὲ τοῦτο τοῖσι χρωμένοισιν εὖ, vel, Φέρει δὲ τοῖς μὲν χρωμένοισιν εὖ τόδε.

CAPVT XIX.

Æschyli Phryges eiusdem argumenti cum Ennij Lytris. Telesis vel Telestes. ἀγαθὸν *pro* ἀγαθόν. *Eumelus & Arctinus poëtæ.* βυβλιακοὶ χάρακται. χάραξ *pro hasta vel stylo ad scribendum* Τάλαρος Μυσῶν. *quasillariæ ancillæ.* λογοδιάρροια. κυνολογῶν *& similia. Ion fabula Eubuli.* ἀνακαλεῖσθαι. *Athenæi inconstantia. Tantali fabula.* θαλλὸν προσέδει. *Multa in Athenæo emendata & illustrata.*

Probat

PROBAT auctor Æschylum suas docuisse ipsum fabulas, & in scena gestū egisse, quia sic loquentem Aristophanes illum inducat. τοὺς Φρύγας οἶδα θεωρῶν ὅτε τῷ Πριάμῳ συλλυσόμενοι τὸν παῖδα ἦλθον τεθνεῶτα, πολλὰ τοιαυτὶ καὶ τοιαυτὶ καὶ δεῦρο σχηματίσαντας. vim argumenti quo vtitur Athenæus corrumpit vocis vnius deprauatio. οἶδα enim legendum, non οἶδα. quomodo enim dicat Æschylus spectatos sibi inter spectatores sedenti, saltantes Phrygas, si verum est ipsum partes histrionis obiisse? pugnant ista inuicem ἀσύστατον μάχην, spectatorem esse simul & histrionem agere. Sensus est, Meministin', ait Aeschylus, spectasse in scena Phrygas multiplices gestus agentes, quando Priamum comitati sunt, venientem in castra Græcorum, vt filium Hectorem redimerent? Docuisse fabulam Phrygas Æschylum, testimonio multorum veterum scimus. Eius fabulæ argumentum paucis hisce verbis complexus est Athenæus. Historiam ex Homero debuerant nosse interpretes. Hic enim est ille poëta, qui solitus dramata sua appellare μικρὰ τεμάχια, ἐκ τῶν Ὁμηρικῶν δείπνων. Igitur συλλυσόμενοι valet hic, vna cum Priamo λυσόμενοι. Priamus de se Ἰλιάδ. ω. —τοῦ νῦν εἵνεχ' ἱκάνω νῆας Ἀχαιῶν Λυσόμενος παρὰ σεῖο, φέρω δ' ἀπερείσι' ἄποινα. Tractauerat è Latinis idem argumentum poëta Ennius, ea fabula quam è re *Lutra* id est, λύτρα inscripserat. Scribendum, καὶ Τελέσις ἢ ὁ Τελέσης: nam mutato accētu aliud sonat τελεσὴς vox, vt disertè notatum Eustathio. alteram huius viri appellationem confirmat saltatio Τελεσιακὴ à Telese sic dicta, vt scriptum libro XIV. Mox lege, οἱ ἀρχαῖοι ποιηταὶ Θέσπις, Πρ. non Θεσπίας. Horatius, *Dicitur & plaustris vexisse poëmata Thespis*. & ita omnes. Τερψιχορικὰ scribit Eustathius, non Τερψιχωρικά. verius etiam & venustius idem, ἢ τῶν τις Ὁμηριδῶν, non, τῶν Ὁμηρικῶν. In versu ex hymno in Apollinem, scribitur hodie ἀγατὸν κιθαρίζων. non vt hîc χαρίεν: quæ videtur esse interpretatio vocis ἀγατὸν, pro ἀγαστὸν. vt ἀδάματος pro ἀδάμαστος, & similia his quæ alibi recensuimus: vel scribendum in nostris libris ἀγατὸν, quod planè est χαρίεν. Eumelus & Arctinus, antiquissimi poëtarum Græcorum ambo, Corinthij ambo. Clemens Alex. Eusebius, alij. In Timonis versu Βυβλιακοὶ χαρακῖται non ineptè Dalec. *pugnantes libris*. χαρακίζειν *sudibus*, vel *hasta pugnare*. inde χαρακίτης, *velitator*. Sic κάμαξ quod propriè idem est ac χάραξ, pro hasta ponunt poëtæ. Leonidas, ἄκλαστοι δ' αἱ κραδαραὶ κάμακες. Malim tamen exponere βυβλιακοὶ χαρακῖται, *scriptores librarij*, siue librorum. χάραξ pro stylo, sicut χαράττειν pro scribere. in epigrammate, λεπτὸς ὃς ἐχάραξε δόναξ. apud Eustath. Βυβλιακῇ: perperam. Τάλαρος Μουσέων, *quasillus Musarum*, periphrasis est venusta Musei Alexandrini, vbi fuit doctorum cœnobium. Sic Latinis *quasillariæ* per ὑποκορισμὸν dictæ, quæ in gynæcio conclusæ vitam degerent tenebricosam, pensa facientes. Tibullus, *pressumq. quasillo Scortum*. Edebatur antè, ἕως ἂν τῆς λογοδηρίας ἀπαλλαγῶσι. fecimus λογοδιαρροίας ex MSS. codd. & Eustathio, qui nobis sæpe pro optimo MS. fuit. Frustra autem ista cum superioribus conantur interpretes connectere: non enim cohærent, postquam omnem εἱρμὸν sustulit Breuiator. Sunt autem Cynulci verba tam longam sine potu orationem aspernantis. Ideo sequitur, ὅτι τούτοις φησὶ κυνολογήσασιν ἐδόθη πιεῖν. Mnesithei locum de Bacchi Ἰατροῦ cognomine habes libri secundi initio. ibi aliquid nos de isto loco. Non capio ista verba ita scripta, ἀναγκάζεσθε πίνειν ἵνα πρὸ τοῦ κυνὸς τὸν πνεύμονα ἔκλυτον φορῇ. legerem sic, ἵνα πρὸ τοῦ κυνὸς τὸν πνεύμονα ἄκλυτον μὴ φορῇ. vel ἄκλυστον quod idem est, *cogebatur bibere, ne etiam ante caniculam pulmonem omni humore destitutum haberet*. Iuuat quod sequitur, ἡμῖν δ' οὐ μόνον ὁ πνεύμων ἀπεξήρανται. res sicca quî possit dici ἔκλυτος nullus video. In Antiphanis versibus pulchra inest parodia loci huius ex Antigone Sophoclea,

> Ὁρᾷς παρὰ ῥείθροισι χειμάρροις ὅσα
> Δένδρων ὑπείκει, κλῶνας ὡς ἐκσώζεται·
> Τὰ δ' ἀντιτείνοντ' αὐτόπρεμν' ἀπόλλυται.

Rectè Dalec. κυνολογήσασι, *locutis de æstuosa canicula*. sic libro III. συκολογεῖν pro, *loqui de ficis*. libro VII. ἰχθυολογεῖν, *loqui de piscibus*. & libro XI. κυλικηγορεῖν pro, *loqui de calycibus*, aut *poculis*, & οἰνολογεῖν in libri II. fragmentis. sed puto factam simul allusionem ad cynicorum cognomen: nam vbique de esu & potu sollicitus fingitur Cynulcus, & propter eam caussam longorum sermonum osor atque interpellator. Mox, Εὔβουλος, Σίκων ἐγὼ βεβρεγμένος ἥκω. non memini legere alibi nomen Sicon. laudatur in

his

his libris sæpe Eubuli fabula Ion. quamobrem censeo scribendum, Εὔβουλος Ἴωνι. ἐγὼ βέβρυχ. Apud Diphilum castigans aliquis eum qui dixerat ἀνεκείμην pro *accumbebam*. Tu verò ἀνάκεισο inquit: potest verti, *esto suspensus*, vt in templis donaria: nam id propriè est ἀνακεῖσθαι. acuta & plena stomachi vox vt admonet auctor. In verbis Aristotelis, ἀνακείμενοι ὑπὸ τῷ αὐτῷ ἱματίῳ, id est, *epulis accumbentes in lecto sub eadem veste stragula*. Euripidis & Alexidis verba alienas sedes inuaserunt, suis relictis: pertinent enim ad ea quæ de verbo ἀναπίπτειν paullo antè dicuntur. Viderunt hoc interpretes: scripti tamen editis consonant. Scribe, ἀπογεύονται μόνον, non μόνων. Ridiculum est quod mox dicitur, δαῖτα θάλειαν quam vocat Homerus, στοιχείων μεταθέσει δίαιταν εἶναι. magis quod sequitur, τὸ δ' ἀπὸ τοῦ δαίσασθαι λέγειν βιαιότερόν ἐστι. quæ ista est, Deus bone, grammatica? Sed iam didici nihil in hoc genere mirari. inconstantiam notasse sit satis: Nam cum suprà scripsisset ἡ τροφὴ δαὶς ἐπὶ τοῦ δαίσασθαι λέγεται: nunc religio noua hominem incessit, & ait esse illud βιαιότερον, id est, *durius*, vel *coactius*. Dalecampius contrariam sententiam elicit ex Athenæi verbis: incogitantia nescio dicam, an consulto consilio, vt parceret alieno nomini, sui prodigus. Scribe, ἐπὶ κυνηγέσια ἐξιᾶσιν: non κυνηγετικά. sequitur enim καὶ ἐπὶ θήρας παντοίας. Illa, ὡς ὅτε πυργηδὸν σφέας αὐτοὺς ἀρτύνωσιν, Homeri sunt, non vt putarunt, Athenæi. Ἰλιάδ. μ. Ὡς δ' ὅταν ἔν τε κύνεσσι καὶ ἀνδράσι θηρευτῇσι Κάπριος ἠὲ λέων στρέφεται σθένεϊ βλεμεαίνων Οἱ δέ τε πυργηδὸν σφέας αὐτοὺς ἀρτύναντες, Ἄντιοι ἵστανται, καὶ ἀκοντίζουσι θαμειὰς Αἰχμὰς ἐκ χειρῶν. Emendauimus ex Eustathio, ἀναχαλῶντες δὲ ταῖς ἐμβάσεσιν: & πρὸς τὸ μὴ ξηρανθέντος τοῦ ὕδατος pro ῥανθέντος. perspicuè verè: consule medicorum libros. Rei Rusticæ illam partem quæ impenditur hortis & λαχανείᾳ, siue cultui olerum, notam fuisse Heroicis temporibus, δῆλον, inquit Athenæus, ἐκ τῶν παρὰ νείατον ὄρχον κοσμητῶν πρασιῶν: hoc est, patet ex illis eleganter digestis areis, quæ fuisse dicuntur secundum ordinem vltimum vineæ Alcinoi. Poëtarum pater Alcinoi quem vocat τετράγυον ὄρχατον diuidit in tres partes, τὴν δενδροφόρον, τὴν ἀλωὴν siue ἀμπελόφυτον, & τὴν λαχανηφόρον. De parte oleribus destinata canit, Ἔνθα δὲ κοσμηταὶ πρασιαὶ παρὰ νείατον ὄρχον Παντοῖαι πεφύασι. Doctissimus Dalecampius, κοσμητὰς πρασιὰς, & πράσα κεφαλωτὰ quorum mentio apud Dioscoridem, putauit idem esse. Adeo verum est quod ille ait, ἀνθρώπῳ φωτὶ οὐδὲν ἀπαίμονον. Vt doceat auctor esum fructuum, (quæ ἀκρόδρυα Græcis,) ante Troica tempora fuisse mortalibus cognitum, affert in medium quæ de Tantali apud inferos supplicio finxerunt poëtæ, postquam veritas eorum quæ initio conditi mundi acciderunt, (Dei beneficio & διὰ χειρῶν Mosis hodie nobis cognita) obscurata est inter mortales, ac tantumnon obruta penitus. Puto namque figmentum illud pœnæ Tantali, vt quidem ab Homero exponitur, (nam Pindarus, Euripides, Alcæus, aliique poëtæ, aliter narrant,) vestigium esse fugientis memoriæ lapsus protoplasti hominis, & expulsionis eius è paradiso. De Adamo certè appositissimè dixeris quod Lyricus de Tantalo, καταπέψαι μέγαν ὄλβον οὐκ ἐδυνάσθη· κόρῳ δ' ἕλεν ἄταν ὑπέροπλον. Luit ergo miser pœnas, *& tibi Tantale nullæ Deprenduntur aquæ, quæque imminet effugit arbor*. Homerus tormentum intendit, plurimas fructiferarum arborum enumerans, quæ βριθούσαι καρποῖς illius capiti immineant excitandæ tantum orexi:

δένδρεα δ' ὑψιπέτηλα κατακρῆθεν χέε καρπόν,
ὄγχναι καὶ ῥοιαὶ, καὶ μηλέαι ἀγλαόκαρποι,
συκαῖ τε γλυκεραὶ, καὶ ἐλαῖαι τηλεθόωσαι.

Horsum respiciens auctor, Τάνταλος οὖν, ait, οὐδὲ θανὼν ἀπηλλάττετο τῆς τούτων ἐπιθυμίας· εἴπερ ὁ κολάζων αὐτὸν θεὸς, προσιεὶν καθάπερ οἱ τὰ ἄλογα τῶν ζώων τοῖς θαλλοῖς ἄγοντες, τοῖς τοιούτοις καρποῖς, ἀποκρύπτεται αὐτὸν τῆς ἀπολαύσεως, ὅτι τῆς ἐλπίδος ἐγγὺς ἔλθοι. protulimus locum integrum: quia opis nostræ eget: laborat enim ab interpunctione, à lectione, ab interpretatione. Legendum & distinguendum est, εἴπερ ὁ κολάζων αὐτὸν θεὸς, προσείων, (καθάπερ οἱ τὰ ἄλογα τῶν ζώων τοῖς θαλλοῖς ἄγοντες) τοὺς τοιούτους καρποὺς, ἀποκρ. &c. vertendum autem hoc modo, *siquidem is qui pœnas ab eo exigit Deus, tales ei fructus objiciens, & ante ipsum iactans (vt qui pecudes ducunt ostensis virentibus frondibus) ne his fruatur impedit*. Omnino scribendum est προσείων, non προσιεὶν. quanquam idem error apud Platonem, eo quem Athenæus imitatur loco: ita enim Plato, ὥσπερ οἱ τὰ πεινῶντα θρέμματα θαλλὸν ἤ τινα καρπὸν προσσείοντες ἄγουσι. sic legendum hîc quoque, non προσιόντες· θαλλὸν vertunt *baculo*: errore insanum magno: non enim de pastorali pedo hîc agitur: sed de fronde quam pastor manu tenens, ac subinde commouens sequenti pecori

pecori ostentat: qua ratione cupidum gregem minat ille quò lubet cumque. Gestus pecudes minantis pastoris pulcherrimè exprimitur voce *προσείων*, *antè & in oculis pecoris quatiens*. Quare ita scribi debere vtroque loco vero verius. Hesychius, προσείσας, περισαλεύσας, καὶ οἷον ἀπαγγείλας· ἀπὸ τῶν δελεαζόντων τὰ τετράποδα ὅπῃ βούλονται. τοὺς γὰρ θαλλοὺς σείοντες, ἐπιδιδόασι. Lucianus verbo προδεικνύειν in ea re vsus: οὐδὲν κωλύσει σε τῆς ῥινὸς ἕλκεσθαι ὑφ' ἑκάστων, ἢ θαλλῷ προδειχθέντι ἀκολουθεῖν ὥσπερ τὰ πρόβατα. Pecudes & boues etiam θαλλῷ ali, id est, fronde virente, adeo commune est, vt non dubitauerit Hesychius θαλλὸν exponere βοὸς τροφὴν, siue, ὃ ἐσθίουσιν οἱ βόες, *pabulum boum*, sed & pecudum, vt caprarum, libro XIII. θαλλὸν χίμαιρα προσφέρων νεοσπάδα. sic esse scribendum hunc versum ibi docemus. Athenæus eo in libro, θαλλῷ χαίρουσιν αἱ αἶγες· διόπερ καὶ εἰς ἀκρόπολιν ἄγουσι τὸ ζῷον. Longus in Pastoralibus suis φυλλάδα θαλλοῦσαν pro θαλλὸν solet dicere. Imponam huic capiti finem si hoc vnum dixero: Eubuli locum qui paullo post affertur, ita esse digerendum: sunt enim senarij integri tres:

Ἄτοπον γε τὸν μὲν οἶνον εὐδοκιμεῖν ἀεὶ
Παρὰ ταῖς ἑταίραις τὸν παλαιὸν, ἄνδρα δὲ
Μὴ τὸν παλαιὸν, ἀλλὰ τὸν νεώτερον.

quod si verum est hos Eubuli versus ab Alexide ἀπαραλλάκτως pro suis esse vsurpatos, possumus hoc exemplum iis adiicere quæ de furtis Græcorum scriptorum obseruantur Clementi Stromateon libro sexto, & Eusebio Προπαρασκευῆς lib. X.

CAPVT XX.

Sanguinis color naturalis: ὑπέρυθρος & ἐρυθρὸς vt differant, & similia. Vinum vetus præstare ὕπνους ἀταράχους· κρᾶσις, pro aqua. κρασὶ, vinum. παλαιοῦσθαι de vino. ἕξις.

NEMO dubitat vinum bonum sanguinem bonum generare, & vt loqui amat Galenus, χρηστοῦ αἵματος εἶναι γεννητικόν. Hoc ipsum significare voluit Athenæus, cum vini veteris naturam his verbis explicaret. δύναμιν τοῖς σώμασιν ἐμποιεῖ, τὸ αἷμά τε ἐνερευθὲς καὶ διάπνοον κατασκευάζει, καὶ τοὺς ὕπνους ἀταράχους παρέχει. mirum potest videri cur dicatur vinum vetustum sanguinem generare ἐνερευθῆ, id est, *rubrum*, vt vertunt docti. annon enim quicumque sanguis in corpore generatur, is rubet? aut det mihi aliquis colorem alium sanguini conuenientem κατὰ φύσιν ἔχοντι. Sciendum est, aliud Græcis esse ἐρευθὴς, aliud ἐνερευθής. Athenæus sanguinem è vino vetere fieri ait non ἐρευθῆ, id est, *rubrum*, sed ἐνερευθῆ, id est, *rubenti affinem*, siue, *è flauo rubrum*. Remissam rubedinem auctor intelligit: quem esse colorem optimi sanguinis sunt è medicis qui scribant, vt Actuarius libro De vrinis, capite quarto. Celsus contra, sanguinem semper laudat *qui rubet & pellucet*. Aristoteles in sano corpore ἐρυθρὸν, Auicenna rubeum esse pronuntiant. at ille medicus vnde hæc descripta auctori nostro, cum Actuario sensit. id enim clarius meridiana luce ex istius vocis recta interpretatione. Porrò verum esse quod diximus de differentia vocum ἐρευθὴς & ἐνερευθὴς neque aliter ista exponi debere vel vnus hic Dioscoridis locus euincat, scribentis libro VII. de veneno araneorum, ὁ τόπος, ait, ἐνερευθὴς φαίνεται· quod statim ipse interpretatur, μετρίως ὑπέρυθρος. vt valde dilutam rubedinem necesse habeamus intelligere: quæ non sit ἐρυθρὰ, sed ὑπέρυθρα: & id quoque μετρίως. Ideo ait Nicander vix in cute parere vulnus aranei: Τοῦ δ' ἤτοι νύχθησαντος ἀεικέλιος ἰκελὸς χροῒ Μιμνει ὅμως. Ita semper accipere debes apud Dioscoridem, Galenum, & omnino vbicumque occurrit vox ἐνερευθής: quanquam pauci obseruarunt quam vim particula ἐν habeat in hac dictione & similibus; non enim otiosa est; neque vt multi putant significationem intendit: sed minuit potius, & id significat quod diximus. In secundo Galeni Θεραπευτικῆς μεθόδου, ceu affines colores ponuntur ἐνερευθὴς, & λευκὸς ἀκριβῶς. Ex Theone gymnasta scribit idem Ὑγιεινῶν libro secundo, τὴν ὀλίγην τρῖψιν ἐνερευθῆ πρὸς ὀλίγον χρόνον τὴν ἐπιφάνειαν ποιεῖν. *modicam frictionem modice rubentem ad breue tempus cutem reddere*. ἐνερευθῆ, hoc est, ἐρευθός τι ἔχουσαν, vt loquitur

Galenus

Galenus alibi de re eadem. Dioscorides libro primo, ἔστι δὲ κάλλιστον τὸ κομιζόμενον λύκιον τὸ κατὰ τὴν θέσιν τὸν ἀφρὸν ἐρυθρὸν ἔχον, ἔξωθεν μέλαν, διαιρεθὲν δὲ κιρρόν. libro III. de onosmate, ῥίζιον δὲ ὕπεστι ὑπόμηκες, ἀσθενές, λεπτὸν, ἐρυθρὸν ἡσυχῆ. libro IIII. sideritidis folia dicuntur ὑπόλευκα ἐρυθρὰ, hoc est, medij coloris inter album & rubrum. Cicero Attico, *Angebar, quod Tiro* ἐρυθρότερον *te sibi esse visum dixerat.* Sic accipe particulam hanc in omnibus similibus vocibus, vt ὑγκιρρος, ἐμπόρφυρος, ἔγχλωρος, item ἔμπικρος, ἔγχροος, & similibus apud Dioscoridem. In Theophrasti libello de coloribus ἔμπυρρον & λευκόπυρρον eiusdem coloris appellationes esse inuenias, vt scripsimus in nostro de coloribus commentario. Quod ait vinum vetus præstare ὕπνους ἀταράχους, *somnos imperturbatos*, referendum ad insomnia: vt contrarium eius intelligatur, quod vino nouo attribuunt medici: nam τὸν νέον οἶνον esse δυσόνειρον, auctor Dioscorides. Inter morbi signa recenset Hippocrates τὸ δυσκοιτεῖν καὶ ἐνυπνιάζεσθαι ταραχώδεα καὶ θορυβώδεα, in libro De veteri medicina. Laudat Homerus vinum ὃ πολλὸν χευάμενον ἰκανὸν κράσιν: hoc est, *quod multam aquam ferre potest.* Hippocrates οἰνώδης hoc vinum & πολυφόρον solet appellare. Κράσις in hoc loquendi genere pro aqua sumitur. Hodie contra in idiotismo Græcorum κρασὶ est vinum. Interpretes aliud hîc dicunt quàm Athenæus. Παλαιοῦσθαι de vino dicitur duobus modis: vel cùm diu asseruatum est, quod χρονικὸς vocant: vel cum veteris vini qualitatem quoquo modo est assecutum. Galenus De antidotis libro priore, Καλοῦσι οἱ περὶ ταῦτα δεινοὶ παλαιοῦσθαι τὸ μεταβάλλειν ἑτοίμως εἰς τὴν τοιαύτην ποιότητα τῶν παλαιουμένων. Vites autem & calorem acquirere vinum senescendo, & scribitur hîc, & notissimum est ex libris medicorum. Inde natum est vetus dictum, atque vt loquitur Galenus, ὁ περιφερόμενος λόγος, Πάντα τ' ἄλλα γηρᾷ τῷ χρόνῳ πλὴν οἴνου. Quæ de gigantum θεομαχίᾳ adnotantur ad verba Athenæi de fuga Dionysi, esse ἀπροσδιόνυσα, fatebitur qui meminerit ex Homero esse hæc interpretanda. In sexto autem Iliadis Lycurgus est non gigantes, qui Liberum patrem cogit præcipitare in pelagus. Vinum nigrum, inquit, μένει ἐν ταῖς ἕξεσι τῶν πινόντων πλεῖστον χρόνον hoc medici dicere solent, πλείονα τῷ σώματι δίδωσι τροφήν. Est verò ἕξις isto loco, ipsa corporis substantia: vt libro secundo, προσπίνειν δὲ ὕδωρ σύμμετρον τῷ πλήθει, χάριν τοῦ προσαναληφθῆναι τοῦτο εἰς τὴν ἕξιν: eodem libro dicitur cucurbita ὑγραντικὴ τῆς ἕξεως: pro quo Aëtius, τροφὴν τῷ σώματι δίδωσιν ὑγράν. alibi Athenæus ὄγκον pro eodem dixit. Vide lib. III. cap. quinto. Non quicquid in corpus admittitur, statim fit ἕξις: sed id tantum quod in alimentum cedit & partibus corporis assimilatur: est enim vera τροφὴ αὐξητικὸν τῆς οὐσίας. Ita ἕξιν accipiunt interdum medici. diuerso sensu ἡλικίαν καὶ ἕξιν in delectu militum spectasse Romanos, scribit Polybius: & Senecæ quoque epistola XLVII. *habitus militaris*, pro statura & exteriore specie. Terentio ac Ciceroni *habitudo corporis.*

CAPVT XXI.

Galeni locus de vino Surrentino. vini ψαθυρότης, & σκληρότης. Vestinum vinum. ἀπαρέγχυτος. πλήττειν τὴν κεφαλὴν, & similia de vino. Potalinum vinum. Sitalcas regulus Thraciæ, Perdicas rex Macedoniæ Atheniensibus & Lacedamonijs dant verba. Corcyræi δίχα θυμὸν ἔχοντες. Pagasæ.

INITIO cum ista legerem, περὶ Ἰταλικῶν οἴνων φησὶ παρὰ τούτῳ τῷ σοφιστῇ Γαληνὸς, existimabam quæ de vinis Italiæ loquentem Galenum inducit Athenæus, eadem esse cum iis quæ de illis vinis in Galeni scriptis variis locis leguntur. quod secus se habere collatione vtriusque auctoris postea deprehendi. Pauca enim reperias apud Galenum in nostris hodie libris, quæ videri queat hûc transtulisse Athenæus: adeo pleraque omnia illius non solum exposita sunt aliter, sed etiam alia. Surrentinum vinum ait hîc Galenus ἀπὸ πέντε καὶ εἴκοσιν ἐτῶν ἄρχεσθαι γίνεσθαι πότιμον. in libro priore De antidotis, ista leguntur, Περὶ δὲ τοῦ Συρρεντίνου τί δεῖ καὶ λέγειν; ἅπαντες γὰρ τοῦτ' ἤδη γιγνώσκουσι, ὡς σχεδὸν πρὸ κ. ἐτῶν ἔτι ὄξιν

ἄπεπτος, ἀκμάζει δὲ τοσούτων ἐτῶν γενόμενος, ἐπὶ πολύ τε παραμένει πότιμος. Discrepantia est annorum quinque: imò fere sex, propter vocem χεδὸν: nisi aliquis dicat in Galeno fuisse olim scriptum περὶ κε ἐτῶν. de quo iudicium esto penes eruditum lectorem. Vinum hoc Surrentinum ψαφαρὸν audaci translatione appellat auctor, propter asperam eius naturam, & vt sic dicam intractabilem, atque indomitam: cuius gratia *generosum acetum* à Tiberio, *nobilis vappa* à C. Cæsare vocitari meruit. propriè ψαφαρότης siue ψαθυρότης ad qualitates tactiles pertinet, & contraria est τῇ γλισχρότητι, *friabilitas lentori glutinoso*. Optimi scriptores transferunt ad liquida. ψαθυρὸν ὕδωρ, ἔλαιον δὲ γλισχρὸν, & maris aquam ψαθυρὰν dici inuenias ab Aristotele & Theophrasto. Similis metaphora in voce σκληρός: nam vino & aquæ tribuitur σκληρότης sæpe in his libris. Theophrastus in sexto De caussis, postquam fecit mentionem quorundam odorum quos appellat δριμεῖς καὶ σκληρούς, quasi excusans duritiem verbi, ἔστι γάρ τις, inquit, ὥσπερ καὶ οἴνου καὶ ἁπλῶς χυλοῦ σκληρότης καὶ ἰσχὺς, οὕτω καὶ ὀσμῆς. Galenus De differentiis pulsuum libro tertio, Οἶνον ἔφη σκληρόν τις ἐκ μεταφορᾶς ὀνομάζων, καὶ φωνὴν σκληρὰν, ἐπιτήδευμά τε καὶ βίον, ἦθός τε αὖ καὶ νόμον, ἀτεχνῶς τε καὶ ὕδωρ, ἤτοι τὸ ἀπειθὲς ἢ τὸ δύσμικτον, ἢ τὸ δυσξύμβολον, ἢ τὸ ἀηδὲς, ἢ τὸ δυσκατέργαστον, ἢ τὸ δυσκαταγώνιστον, ἤ τι τοιοῦτον ἐκ μεταφορᾶς ὀνομάζων. τὸ δὲ σκληρὸν σῶμα τὸ κυρίως τε καὶ πρώτως λεγόμενον, ἀντίτυπόν τί ἐστι, καὶ κατ' οὐδὲν εἶκον τῷ πλησιάζοντι. τὸν αὐτὸν οἶμαι τρόπον, ἄνθρωπον μὲν σκληρὸν λέγουσι τὸν μηδ' ὁτιοῦν εἴκοντα καὶ δυσανάπειστον, καὶ πρὸς ἅπαν ἀντιτείνοντα. νόμον τε σκληρὸν καὶ δικαστὴν, οἷς μηδὲν μέτεστι συγγνώμης. οἶνον μὲν τι σκληρὸν ὅταν ἰσχυρὸς ᾖ τῇ ποιότητι, καὶ πλήττων βιαίως ἤτοι τὴν κεφαλὴν, ἢ τὴν αἴσθησιν τὴν γευστικήν. ὕδωρ δ' αὖ σκληρὸν, τὸ δυσκατέργαστόν τε καὶ βραδύπορον, ὡς ἐπὶ πλεῖστον ἐν τοῖς ὑποχονδρίοις μένον. *Veliterninum* vinum appellauit Dalecampius, de quo scriptum in Græco textu, ὁ Οὐέτερνος δὲ ἡδὺς πινόμενος: in membranis reperio ὁ Οὐέστινος. Vestini, populus Italiæ non obscurus. Vestinum igitur posthac id vinum dicatur: quanquam Dalecampij coniecturam stabiliunt quidam codd. in quibus scriptum ὁ Οὐέντερνος. At pro ἀπαρέγχυτος rescribendum esse ἀπαράχυτος verum non est. Scio Galeni dictionem esse ἀπαράχυτος, sed nihil propterea mutandum: nam & παρεγχέαι dixerunt, & παρεγχύσαι. Infra hoc libro, γλεῦκος παρεγχεῖται περὶ τοὺς πεντήκοντα εἰς θαλάσσης. Quod capiti nocet vinum, Græci eleganter dicunt, πλήττειν τὴν κεφαλὴν, & πλῆξιν ἔχειν καὶ τόνον. Hippocrates, ἅψιν φρενῶν, & ἀπτεσθαι κεφαλῆς καὶ γνώμης, quod explicat Galenus tertio Commentario in librum De ratione victus in acutis morbis. Athenæus etiam καθάπτεσθαι τῆς κεφαλῆς, & καθικνεῖσθαι: item ἀδικεῖν & παρενοχλεῖν. Basilius τύπτειν, duriusculè. σὺ δὲ καὶ παραμένεις τῷ οἴνῳ καθ' ἑκάστην ἡμέραν τὴν κεφαλὴν τῷ τύπτοντι. Inter Italica vina recensetur Mamertinum, de quo scribitur, καὶ γινόμενος ἐν Σικελίᾳ, καλεῖται Ἰωταλῖνος. postremam vocem esse mendosam nemo dubitat. emendarunt, Ἰταλικός. Vera lectio Ποταλῖνος. Plinius libro XIII. cap. VI. *Mamertina vina circa Messanam in Sicilia genita. Ex ijs Potulana, ab auctore dicta.* Postremi versus Antiphanis quibus locorum diuersorum ἰδιώματα narrantur, corrupti & mutilè scripti, sic à nobis integrantur, quàm εὐστόχως nescio: certè quidem non παρ' ἱστορίας. Τυρὸς Σικελικὸς, ἐκ Συρακουσῶν σῦς. Μύρον ἐξ Ἀθηνῶν, ἐγχέλεις Βοιώτιαι. De caseo Siculo Aristophanes Vespis, Τροφαλίδα τυροῦ Σικελὴν κατεδήδοκε. De Syracusarum suibus siue carnibus suillis, Hermippus paullo post, Αἱ δὲ Συράκουσαι σῦς καὶ τυρὸν παρέχουσι. Facetus nimis Hermippus cùm canit, Καὶ παρὰ Σιτάλκου ψώρας Λακεδαιμονίοισι: alludit autem ad expeditionem aliquam Lacedæmoniorum in Thraciam, rogatu Sitalcæ reguli susceptam: vnde aliud nihil retulerint quàm scabiem, & alia valetudinis incommoda quæ ἐκ κακοχυμίας nasci solent: non minus vrbanè dictum quod sequitur, Καὶ παρὰ Περδίκκου ψεύδη ναυσὶν πάνυ πολλαῖς. Peloponnesiaci belli temporibus Sitalcas partis Thraciæ dynasta fuit, Perdiccas Macedoniæ rex. Narrant autem historici Perdiccam societate iunctum fuisse cum Atheniensibus: quorum animos cum erexisset in spem magnam auxilij, in neruum conatus erupit. Eapropter ait poëta, Perdiccam misisse Athenas inaneis auxiliarij militis, & mendaciis onustas naues. Ille quidem Athenienses non nominat: sed ita exponendum esse hunc versiculum, fatebitur, qui recens fuerit à lectione libri secundi Thucydidis, & lib. XII. bibliothecæ Diodori. Rectè autem obseruat Eustathius, imitatione Homeri hoc esse dictum ab Hermippo. Ὅτι, inquit, τὸ ψεύδη ναυσὶ πάνυ πολλαῖς, παρῳδεῖται ἐξ Ὁμήρου, φαμένου ἐν τοῖς ἑξῆς δύνατον εἶναι ὀνείδεα μυθήσασθαι, ὅσα οὐδ' ἂν ἑκατόζυγος ναῦς ἄχθος ἄροιτο. Locus poëtæ est Ιλιαδ. ψ. Non dissimilis elegantiæ illud in Nebulis, τῶν Ἑλλήνων

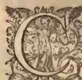
νῆ γε

ἐπὶ μὲ λέγειν ἑκατὸν σαδίοισιν ἄερσον ; & in Ranis, μειράκια Ευριπίδου πλεῖν ἢ σαδίῳ λαλίσερα. Alexis, κρείττων ἐκεῖνος ἐστιν ἡμέρας δρόμῳ. Sequentem versum ita laudat Eustathius, Αἱ δὲ Συράκουσαι σῖτον καὶ τυρὸν παρέχουσι. Cogitemus sanè : Sicilia enim frumenti fertilissima : sed merito leui mutatione consulendum foret : σῖτον ἠδὲ τυρόν. Optat deinde Hermippus vt male pereant Corcyræi Ναυσὶν ἐπὶ γλαφυραῖς, ὅτι δίχα θυμὸν ἔχουσι. infarta syllaba scribendum, ὅτι δὴ δίχα θυμὸν ἔχουσι. Iocus est in pronunciatione vocis θυμὸν, aut θύμον. nam θύμος agrestis cepa, qua vescebantur pauperes, vt nauræ miseri. Antiphanes, Οὐδεὶς κρεῶν παρόντων ἐσθίει θύμον. Potest igitur elici hæc sententia. Male pereant Corcyræi, qui cepas illas agresteis quæ in ipsorum insula nascuntur optimæ, sibi solis seruant, neque aliò transmittunt, sed in suis ipsi nauibus edunt. Potest & ita exponi si pronunties θυμὸν tono in posteriorem syllabam translato: Male sit Corcyræis, qui cum cæteris Græcis tempore necessario consentire non solent. Alludit ad bellum Xerxis, quo tempore publica Græciæ salus prodita est à Corcyræis : vt ex Herodoto explicat verè Eustathius, Ὀδυσ. η. Olim legebam, ὅτι ἄνδιχα θυμὸν ἔχουσι: quia in factiones diuisi neque se neque cæteros Græcos quietos esse sinunt. Lege Thucydidem & Diodorum de caussis conflati belli Peloponnesiaci, quo attritæ opes Græciæ. Scripsimus ex Mss. Αἱ Παγασαὶ δούλους : non Ταγασαί : nam vbi gentium visæ Tagasæ istæ ? at Pagasæ oppidum Phthiotidis Thessaliæ, Ptolemæo, aliis. Fuit aliquando vrbs ea portu nobilis, & emporio : indéque, vt videtur, peti solita mancipia Thracica frontes inscripta more gentis & literata. Διὸς βάλανοι, sunt nuces Ponticæ, de quibus in Excerptis libri II. ἀμύγδαλα σιγαλόεντα, *amygdala magna & admirabilia : vel compuncta & paruis foraminibus distincta.* allusio facta ad Homericum acroteleutium : sequente autem versu ad istum Ὀδυσ. α.

Μολπή τ' ὀρχηστύς τε· τὰ γάρ τ' ἀναθήματα δαιτός.

CAPVT XXII.

Ἕρπειν, ire. ἑρπετὰ, canes & alia animalia βαδιστικά. Sellæ Thessalicæ. γράμματα ἀλεξίλογα. Carum vetus imperium in mare. Inuentores onerariarum & rotæ figulinæ. κεράμια Cnidia. Chalybonium vinum. ὑποβρέχειν subbibere. *ἐγγράφειν τὴν οὐσίαν. γεῦμα, siue gustus rei vendendæ. Senecæ locus. Psythium vinum.*

CANES vocat Pindarus ἑρπετὸν, quasi dicas, animal βαδιστικόν: nam ἕρπειν apud antiquissimos Græcos *ire* significat : quæ significatio vocis huius remansit apud Doras, vt Theocritum, qui ita semper accipit : & Homerus quoque ἑρπετὰ pro *animalia* posuit, Ὀδυσ. δ. etiam hominum genus ἑρπετὸν dici adnotatum Hesychio. De Lacænis canibus omnes Græci : de capris Scyriis Strabo. In tertio Critiæ versu scriptum inueni κράτιστος non κράτιστη. quare sic fortasse corruptissima lectio est emendanda, Εἶτα δ' ὄχος Σικελὸς, κάλλει δαπάνῃ τε κράτιστος. *præstans, & ratione formæ, & ratione impensæ.* aliter emendare non possum. Coniecturas quorundam παρακεκινδυνευμένας odi semper. Sellæ Thessalicæ meminit Pollux lib. x. cap. XXVI. κάλλιστοι οἱ Θετταλικοὶ δίφροι. διὸ καὶ ἡ Πυθία ἔφη, Θετταλὲ ποικιλόδιφρε. lege eundem libro x. cap. XI. & Hippocratem Περὶ ἄρθρων. Legendum, Τυρσηνὴ δὲ κρατεῖ : non Τυρσηνική. *Phiala Etrusca præstat.* De illo versu, Φοίνικες δ' εὗρον γράμματ' ἀλεξίλογα, hæc Eustathius commentario in Vlyxeam XIIII. extremo. Πρὸς ὁμοιότητα τοῦ ἀλεξάνεμος χιτών, ἐρρέθη καὶ θεὸς ἀλεξιάρη ἡ παρὰ Ἡσιόδῳ, καὶ ἀλεξίκακος, ὁ κατὰ μετάληψιν καὶ κνεφαίας παρὰ Λυκόφρονι. ἔτι δὲ καὶ ὁ ἐν ἐπιγράμματι ἀλεξιβέλεμνος χιτὼν, ὡς ἐπὶ θώρακος πολεμικός. τοιοῦτος δὲ συνθετικῆς διαθέσεως καὶ τὸ ἀλεξίλογον. οἷον, Φοίνικες δ' εὗρον γράμματ' ἀλεξίλογα. Explicat autem variè, ἢ τὰ ἀλέξοντα ἤγουν βοηθοῦντα εἰς λόγον, *quibus vtimur in sermonem* : vel, δι' ὧν ἀποσοβεῖται τὸ πλείω λέγειν, *quarum ope longiorum sermonum fit compendium* : hæc quidem mira interpretatio est. non deterius est, quod fingebamus nos : vocari literas ἀλεξιλόγους propter vim orationis in sanandis animi perturbationibus. Notum illud, ψυχῆς νοσούσης εἰσὶν ἰατροὶ λόγοι : vel

quia per literas absentiæ malis medemur: epistolis enim, vt eleganter ait Gregorius, *σκιαγραφοῦμεν τὴν τῶν ἀπόντων παρουσίαν*. Cares poëta vocat *ἅλος ταμίας*, veterem illorum θαλασσοκρατίαν spectans, non mercaturæ habita ratione: quæ eam gentem, quod sciam, nobilem fecit nunquam. Maris imperium populi Græciæ atque Asiæ alius alio tempore obtinuerunt, vt scimus ex Strabone & historicis. Cares, quo tempore Romam à se conditam regebat Romulus, principes maris mediterranei fuisse, Eusebius scriptum reliquit in Chronico. φορτηγῶν, siue onerariarum inuentionem attribuit Plinius Hippo Tyrio. Rotæ figulinæ inuentores dicuntur Critiæ fuisse Athenienses: credo propter singularem Atticorum fictilium præstantiam: quod etiam obscurius innuit Athenæus: cuius verba ita cape, *καὶ ἐπαινεῖται ὄντως ὁ Ἀττικὸς κέραμος*, *& reuera laudantur opera figlina Attica.* Matro parodus, *Ἀττικοῦ ἐν κεράμῳ πίτθον τρεῖς καὶ δέκα μῆνας*. cæterùm de auctore primo figlinæ rotæ maximi scriptores in alia omnia eunt, Strabo, Seneca, Plinius, & Diogenes quoque Laërtius. Κεράμια in Eubuli versu non sunt vasa figulina simpliciter, sed eorum species peculiari nomine sic dicta. erant dolia minora certæ mensuræ, transferendo vino apta, aut in vsum orcarum ad salsamenta. Cnidia hæc ceramia (amphoras licet appelles: nam κεράμιον & ἀμφορεὺς tantumdem capiebant) laudat Eubulus: non quamuis Cnidiam testam. Chalybonium vinum Strabo, Hesychius Eustathius nasci in Syria scribunt: Athenæus, si constat fides nostris libris, *κἀν Δαμασκῷ τῆς Συρίας*, *etiam Damasci in Syria*: quasi esset illius vini regij prior alia patria quàm Damascus: cuius vrbis vuas hodiéque in deliciis esse tota Europa sciunt omnes. Eustathius legit ἐν Δαμ. non κἀν. eum sequerer, nisi aliò traherent sequentia verba. In Suidæ Collectaneis Χαλυδώνιος per δ, perperam. Distinguendi Alexidis senarij,

—Θασίοις καὶ Λεσβίοις οἰναρίοις
Τῆς ἡμέρας τὸ λοιπὸν ὑποβρέχει μέρος
Καὶ ναναλίζει.

elegans verbum ὑποβρέχειν pro ὑποπίνειν, *pitissare*, & vt Neronis verbum vsurpem *subbibere*: nam βρέχειν pro bibere ponebant, vt antè dictum. Longus, Pastoralium lib. II. *καὶ οἷον δὴ γέροντες ὑποβεβρεγμένοι πρὸς ἀλλήλους πολλὰ ἔλεγον*. Fingebat Alexis in quodam dramate, exiisse Bacchi edictum, Ne quis Lesbiorum aliò quàm Athenas vinum deferret vænum: qui secus saxit, illius bona vniuersa Baccho sacra sunto. sententiam hanc non inuenias apud interpretes: sed non animaduerterunt in primo versu Λεσβίοις vitio scribi, cùm poëta sine vllo dubio scripsisset,

Ἡδὺς ὁ Βρόμιος, τὴν ἀτέλειαν Λεσβίοις
Ποιῶν, τὸν οἶνον εἰσάγουσιν ἐνθάδε.

Bene, inquit, *de nobis meretur Bacchus*, *qui immunitatem Lesbijs pollicetur*, *vinum Athenas deferentibus*. εἰσάγουσι, verbum non est, sed participium. ἐγγράφειν fori Atheniensium vox, pro ζημιοῦν, *mulctare*, vel *deferre mulctandum*. hîc prægnans vox est vt loquuntur grammatici, pro κελεύειν ἐγγράφειν: nam propriè auctor legis non ἐγγράφει: sed dat delatori potestatem τοῦ ἐγγράφειν τὴν οὐσίαν ἱεράν: hoc est, denuntiandi ius fisco acquisitum in eius bona qui legem migrauit. Eubuli sunt versus,

Οἶνον γάρ με Ψύθιον γεύσας ἡδὺν ἄκρατον
Διψῶντα λαβὼν ὄξει παίει πρὸς τὰ στήθη.

quorum est sensus: cum mihi vini Psythij gustum præbuisset, postea acetum dedit, quod stomachum grauiter læsit. γεύειν τινὰ, est rei vendendæ alicui præbere γεῦμα. Seneca in epistolis, *gustum dare*. Idem alibi vocat *exemplar*, vt Græci δεῖγμα. Sine caussa sollicitant quidam ista eiusdem initio primi De clementia, *Principatus tuus ad gustum quem dedisti exigitur.* Rerum venalium solet proponi aut circumferri exemplar: Sed fieri sæpe videas, vt alius gustus præbeatur, deinde alia merces tradatur. Id nunc conqueritur iste sibi apud cauponem contigisse: datum enim Psythium vinum quàm optimum gustandum, deinde verò ὄξος, id est, crucium vinum sitienti esse propinatum. Ψύθιον vinum, siue vt Plinius mauult, passum, vnde ita dictum, aliàs quæremus.

CAP.

CAPVT XXIII.

Ariſtophanis Theſmophoriazuſæ priores & poſteriores. Thaſium vinum Ariſtophani notum, contra quàm ſentit eius ſcholiaſtes. Prouerbium, ἆρ' οἴσει τρία. οἴμοι. *Vinum* ἁπαλὸν *&* λευκόν. Μενδαίῳ ἐνουρεῖν. Σαπρίας οἶνος. Percota, & Percopa. *Veſtis Perſarum* δωροφορικὴ: *item* γάμβρος στολή. Camantium, Artypſus, Sceptra. *emendata & illuſtrata non pauca.*

SÆPE olim factum, vt plures fabulas ſub eodem nomine docerent comici iidem. ſæpe enim quod argumentum negligentiùs vel infeliciùs primò tractauerant, ſub incudem reuocabant: & noua diligentia quaſi recoctam atque emendatam veterem pro noua fabulam proferebant. διασκευὰς & ἐπιδιασκευασμένα δράματα propriè iſtas fabulas vocabant, vt accuratè docemus libro tertio capite XXVI. Inde nata eſt illa diſtinctio fabularum eiuſdem & auctoris & nominis, in priores & poſteriores. Sic Eupolidis πρότερον Αὐτόλυκον, & δεύτερον Αὐτόλυκον paſſim inuenias laudatum: Ariſtophanis priores & poſteriores Nebulas: priores & poſteriores Θεσμοφοριαζούσας. priorum meminit Clemens Stromat. libro VI. & Aul. Gellius lib. XV. cap. X. ex quo ſcimus fabulam quæ hodie inter Ariſtophaneas extat, inſcripta Theſmophoriazuſæ, priorem eſſe non poſteriorem. Sed de appellatione harum fabularum diuerſum ab aliis ſentiebat Demetrius Troezenius: qui drama prius Θεσμοφοριάζουσαι, *feſtum Cereris celebrantes*: poſterius, Θεσμοφοριάσασαι, *Quæ feſtum Cereris celebrarunt*, voluit inſcribi. videtur hic criticus exiſtimaſſe, quam vulgo poſteriores Theſmophoriazuſas vocabant, nouam planè fabulam fuiſſe; non prioris emendationem. Hæc ideo diximus, quia malè docti iſta verba Breuiatoris ceperunt, Ὅτι Ἀριστοφάνους τὰς δευτέρας Θεσμοφοριαζούσας Δημήτριος ὁ Τροιζήνιος Θεσμοφοριασάσας ἐπιγράφει, id eſt, *Ariſtophanis fabulæ poſteriores Theſmophoriazuſæ, inſcribitur à Demetrio Troezenio Theſmophoriaſaſæ.* Allatus ex illa fabula locus, claram mentionem habet vini Thaſij: neque eſt aliter interpretari poëtæ verba: quod notandum aduerſus doctiſſimum eius ſcholiaſten qui ad iſtum ex Acharnenſibus verſum, οἱ δὲ Θασίαν ἀνακυκλῶσι λιπαράμπυκα, negat de Thaſio vino poſſe intelligi: quia nondum ea ætate in pretio eſſet Athenis vinum illud. quod falſum eſſe hinc liquido conſtat, & ex alio eiuſdem poëtæ verſiculo, Μηλοσφαγοῦσαι Θάσιον οἶνον σαμπίον. In ſecundo verſu Archeſtrati ſcribe meo periculo —πολιὸν σφόδρα κρᾶτα φοροῦντα. non vt habent libri omnes, κρατοφοροῦντα. poëtica licentia vetus vinum ait πολιὸν κρᾶτα φορεῖν, *caput canum geſtare.* XIV. verſum ſic facilè perfeceris, Οὐ προσέχω τὸν νοῦν αὐτοῖς τοῖσι μυθεῦσι, vel ὥς τις ταχυπειθής. Ephippi comici verſiculos ita ſcribe,

> Κάρυα, ῥοιὰς, φοίνικας, ἕτερα νώγαλα·
> Σταμνάρια τ' οἴνου μικρὰ τοῦ φοινικίνου,
> Ὠάρια, τοιαῦθ' ἕτερα πολλὰ παίγνια.

nihil hic ex coniectura aut ingenio mutauimus: verùm ex aliis ipſius Athenæi locis, & Euſtathio, rectam lectionem reſtituimus. Pro κάρυα legit βότρυς Euſtathius: ſed vide librum II. vbi hæc alij poëtæ tribuuntur. Scribo deinde, Φοινικίνου βίκος τις ὑπανοίγνυτο. vide librum XIV. Diſtingue in Cratini verſu, Οἴμ' ὡς ἁπαλὸς, καὶ λευκός. ἆρ' οἴσει τρία; Soliti Græci multa aqua dilutum vinum bibere. multa auctor lib. X. de variis κράσεων generibus: vt plurimum ita temperabant, vt crateri ter tantum aquæ infunderent, quantum vini. propterea de parum generoſo vino frequens erat in ore potatorum, ἆρ' οἴσει τρία; quod cum in vino locum habeat propriè, videtur ad alia eſſe tranſlatum, παροιμιακῶς. Heſychius, ἆρ' οἴσει τρία; ἐπὶ οἴνου ἐλέγετο· ἐπεὶ τὸ παλαιὸν ἐκιρνᾶτο τρία ὕδατος λαμβάνων, τὸ δὲ τέταρτον οἴνου. hodie ſcriptum in Heſychij codicibus, ἀρύσει τρία. neque hoc tantùm: ſed præcedit etiam, ἀρὺς, τὰ λιβάδια. nobis hæc θαύματα videntur. Cratini verſum ita debere accipi, oſtendit præcedens vox οἰνίσκος. non rectè ſentiunt, qui οἴμοι lætantis vocem hic eſſe adnotant: eſt enim mirantis potius & indignantis. appellat ἁπαλὸν vinum, quod non eſt οἰνῶδες, vt loquitur Hippocrates: ſed ὑδαρὴς, *languidum*, & *elumbe.* Vocat etiam λευκὸν, non tam vt

colorem indicet, quàm vt vires eius eleuet: quia vina alba plus aquei habent quàm rubra, & sunt ὀλιγοφορώτερα. In primo Hermippi versu ferenda non est emendatio interpretum, quæ sententiam poëtæ facit longè aliam. Μενδαίῳ μὲν ἐνουροῦσιν καὶ τοὶ θεοὶ αὐτοὶ Στρώμασιν ἐν μαλακοῖς, scribunt Μενδαῖον. & deos fingunt Mendæum vinum meiere. quàm hæc aliena à poëtæ mente! ἐνουρεῖν Μενδαίῳ interpretamur, vinum Mendæum tamdiu bibere, donec illud meiere cogaris: quis nescit strenuis potoribus hoc esse familiare? ideo matulas in conuiuia intulerunt, vt diximus antè. Quid poterat dici ἐναργέστερον, ad declarandam vini huius præstantiam? nam ipso nectare, qui deorum est potus, melius esse, non obscurè declarat poëta. Σαπρίας vulgò appellabant Græci, τὸν πρὸς τῷ τέλει, inquiunt grammatici, vinum quod inibi est vt desinat, paulatim exhausto dolio: in nostro idiotismo, *vin bas*. Chrysostomus, οἶνον σεσηπότα: in commentario epistolæ ad Romanos, οὐδὲ γὰρ ὁ μεθύων οὐδὲ πίων τῦ σεσηπότος οἴνυ ἡ βδελυγμία. Hermippus contrà sic nominari ait, vetus vinum, & vt scribit Eustathius, τὸν ἀνθοσμίαν: cum lege Οδυσ. β. mira in hac voce ἀχυρολογία & antiphrasis. Factum vinum ex vuis elaterio aspersis, ait auctor fieri μαλακόν. scribendum μαλακτικὸν cum viris doctis: nam aliud est vinum molle quod opponitur duro τῷ σκληρῷ: aliud quod στυπτικῷ est contrarium, & aluum mollit ac liquat. *Percota* Straboni, Plutarcho, & in scholiis comici, quæ hic cum π *Percopa*: vtrumque rectè. Adi Stephanum. Vbi fit Demarati mentio, locus est vitij manifestus, & sententia subobscura. Videtur dicere, exegisse Persam à Themistocle, vt veste vteretur Persica, quemadmodum à Demarato hoc ipsum antè exegerat: quæcumque autem Demaratus in Perside dono regis priùs possedisset, ea fuisse data omnia Themistocli. minima mutatione scribo, ὡς καὶ Δημαράτῳ, δὶς τὰ πρότερον αὐτῷ ὑπάρχοντα. Qui meliore ingenio sunt, proferant quod sit melius. Inter alia Persarum regia munera fuerunt & vestes: quas diuersæ conditionis hominibus diuersas, pro eo honore quem cuique delatum vellent, donare soliti. Sic refert Aelianus legatis datam vestem quæ propriè δωροφορικὴ dicebatur, cuius & Hesychius meminit. Eius generis fuit γαμβρεῖος στολὴ, de qua Athenæus inter data Themistocli munera, καὶ στολὴν γαμβρεῖον προσθείς. nam frustra pro mendoso habent quidam hunc locum: qui apud Suidam non aliter scribitur. Lege & moribus distincta erant apud Persas vestimenta: alia fuit regi propria vestis, alia regis cognatis conueniens, alia eius generis & affinibus, alia amicis & proceribus. Is mos & in aulam Imperatorum Orientis postea translatus: quod ex Codino Curopalata certò scimus, & exponetur à nobis σὺν θεῷ εἰπεῖν, aliquando pluribus. Στολὴν γαμβρεῖον igitur interpretare, vt apud Latinos ornamenta consularia, prætoria, vxoria, & apud Lampridium in Alagabalo, ornamenta coniugij. Sic & συγγενικὸν ἄεισον exponi debere libro 11. docemus cap. IX. *Camantium*, quæ dicitur fuisse vna è septem vrbibus Pytharcho donatis, nusquam inuenio: præterea sex non septem hic nominantur. numerum impleueris, & mēdam codicibus, opinor, absterseris, si legas, Κάμαν, Τίον. notæ vrbis in Paphlagonia nomen Tium, vel Τίος. *Artypsus*, nisi fallor, quæ geographis Artymnesus: *Sceptra*, quæ illis Scepsis & Palæscepsis. Priapum siue Priepum cur Lampsaceni instituerint colere narrat Strabo in XIII. De cognomine Thriambi, Varro libro V. De lingua Latina, & Diodorus Siculus in prima.

CAPVT XXIIII.

Πέπων νεκταροσταγής. Ἡ καθόλου *Herodiani*. ἐν τῷ καθόλου, *in totum*. οἶνος κοχύζει, *vel* κοχύει. Βίβλινον μέθυ. Antisara *&* Tisara *oppidum Thraciæ*. Pollium *vinum*. Οἰνουντιάδης οἶνος: Δένθις: Parystiū *vinum, imò* Carystium. Ὀνογλίτας οἶνος. *Rhodiorum* αὐλίτης. capnias *vinum. Locus Theophrasti emendatus*. εἰς θαλάσσης, ἐν Θάσιον, *& similia*. Myrtites *vinum*.

ὍΤΙ Μιτυληναῖοι τὸν παρ' αὐτοῖς γλυκὺν οἶνον πρόδρομον καλοῦσιν· ἄλλοι δὲ πρότροπον ἢ πρόδρομον. Vacant duæ postremæ voces, si quid iudico, tollendæ. ἀλλ' ἀνθοσμίαν & πέπονι νεκταροσταγῆ, *sed anthosmiam* vinum probant, *& vuam maturam ex qua stillet in torculari nectar merum.* ἔνιοι δ' ἐν τῇ καθόλου τὸν πρὸς παράμονον ἐπιτήδειον. verba sonant, *quidam in* τῇ καθόλου (id libri nomen) πράμνιον

scribunt

ſcribunt dici omne vinum quod ſeruari poteſt. Herodianum ἐν τῇ καθόλου laudant poëtarum interpretes. an de eo ſentit Athenæus? an verior lectio quæ apud Euſtathium, Iliad. λ. ἐν τῷ καθόλου? *in totum, generaliter*: hoc verum. Οἶνος κοκκύζει τοῖς ὁδοιπόροις πιεῖν. metri lex hanc ſcripturam refutat. Scrib. κοκκύζει οἶνος: de caupona loquebatur ſecundum viam poſita, vt fuit moris. proſtare ait in ea vinum optimum: quod viſum prætereuntibus, facile eos ad bibendum proritat: αὐτὸς γὰρ ἐφέλκεται ἄνδρα σίδηρος, vt ait poëta. κοκκύζειν ſimpliciter pro ὀξέως φωνεῖν, vt exponit Heſychius. Si cui hoc durius dictum videatur, probet fortaſſe is coniecturam noſtram, κοχύζει aut κοχύει τι ſcribendum eſſe, pro *fluit vbertim*, ſiue, præſto adeſt in magna copia. ita dixit Pherecrates libro V. αὐτομάτοις ποταμοὺς ζωμοῦ κοχυδεῖν. ſimilia apud poëtas alios. ἐδέξατο Βιβλίνης μέθης ἐκπώματι. corrigendum, Βιβλίνου μέθυος ἐκπώματι, *Biblini temeti poculo*, verſui ſupereſt pes integer: ſi iambicum ſenarium eſſe volumus. ὅτι παρίξω Λέσβιον, Χῖον, Πεπ. † Θάσιον. Aiunt quidam reperiſſe in membranis Πεπαρήθιον, Θ. Peparethio vino an ſit locus inter illa quæ hîc nominantur, dubitabam. nam id abominatur Hermippus, & hoſtibus dari optat. ſed contrà Ariſtophanes Pramnio, Chio, & Thaſio paullo ſuprà adiungit. at doctiſſimus vir Henricus Stephanus compendium veteris codicis quem Romæ diligenter contulit cum editis, σαπρὸν ſignificare exiſtimabat. eſſet generoſum illud vinum, Hermippo σαπρίας dictum, de quo ſuperiore capite. ἣν αὖθις Τισάρην καὶ Οἰσύμην προσαγορευθῆναι. prima verba apud doctos ingenuè mendum profitētur. Lego, ἣν Ἀντισάρην ἢ Τισάρην. Vrbs fuit Thraciæ quam alij Tiſaram; alij Antiſaram dicebant. Ἀντισάρη καὶ αὕτη πόλις (Datenorum videlicet qui erant Thraces:) τινὲς δὲ Τισάρα γράφουσι. verba ſunt Stephani De vrbibus. Oeſima etiam geographis inter Thraciæ oppida. Νῆες δ' ἐκ Λήμνοιο. Homeri eſt Ἰλιάδ. η. notus verſus in ſcholis Iuriſconſultorum. χαλκήρυθμος Πόλλιος. alij vocant Πολλαῖον. Iulius Pollux lib. VI. cap. II. καὶ οἶνος καὶ γλυκὺς καὶ Πολλαῖος, ἐστὶ μὲν ἐκ Συρακουσῶν, Πόλλις δ' αὐτὸν ὁ Ἀργεῖος πρῶτον (ſcrib. πρῶτος) ἐπισκεύασεν, ἀφ' οὗ καὶ τοὔνομα· ἢ ἀπὸ τοῦ Συρακουσίων βασιλέως Πόλιδος, ὡς Ἀριστοτέλης λέγει. hæc Pollux. Πῖν' οἶνον τρυγίαν. explicationem oraculi huius lege apud Plutarchum in tmemate XIX. quæſtionum Græcanicarum.

οἶνον δ' Οἰνουντιάδην, ἢ Δενθιν, ἢ Παρύστιον, ἢ Ὄνογλιν, ἢ Σθατμίταν, καὶ τὸν ἐκ Καρύστου ὅς ἐστι πλησίον Ἀρκαδίας. multa nobis animaduertenda in his Alcmanis verbis. Οἰνουντιάδης οἶνος rectè qui natus Oenunte, vt explicat auctor: ſed Δενθιν qua ratione τὸν ἐκ Δενθιάδων vt modo dixit? analogia ſcribendum arguit Δενθιαδίτην: ſiquidem rectè Athenęus cenſet de eo vino locutum Alcmanem. Heſychio auctori δένθις Laconicę linguæ vox eſt, quę vinum ſignificat. quare nihil mutemus: ſed amplius cogitemus. Paryſtium vinum neque explicatur Athenæo, neque ego poſſum de illo vel mu Lucilianum. ſed locum cenſeo corruptum, & Καρύστιον legendum eſſe pro certo habeo. affines literæ κ & π in MSS. quod autem ſequitur καὶ τὸν ἐκ Καρύστου, &c. non ſunt illa Alcmanis ſed Athenæi verba. quia poterat non admonitus lector exiſtimare Caryſtium vinum cuius hîc meminit Alcman, à Caryſto claro Eubœæ loco ſic dictũ, prudenter Athenæus deſcriptis Alcmanis verbis hanc admonitionem ſubiũgit. Itaque ponenda τελεία στιγμὴ poſt nomen Σθατμίταν: quod eſt poſtremum verborum Alcmanis: deinde legendum, Καρύστιον λέγει τὸν ἐκ Καρύστου, ὅς ἐστι τόπος πλησ. etſi per ſe clarum attendenti ſic conſtituendum eſſe hunc locum: proferemus tamen locum Strabonis; qui neminem ſinat de eo dubitare: verba illius ſunt lib. X. Κάρυστος δέ ἐστι καὶ ἐν τῇ Λακωνικῇ τόπος τῆς Αἰγύος πρὸς Ἀρκαδίαν, ἀφ' οὗ Καρύστιον οἶνον Ἀλκμὰν εἴρηκε. Legendum etiam Ὀνογλίταν non Ὄνογλιν. vt à Sthatmis Σθαθμίτας, ita Ὀνογλίτας ab Onoglis.

Πολύζηλος δὲ οἶνος αὐτίτην καλεῖ ἐν Ῥόδῳ, non docet nos quod vini genus Rhodij αὐτίτην vocarent. Critici antiqui eam vocem expoſuerunt multis modis: fortaſſe pro diuerſorum populorum vel ſcriptorum vſu. Galenus apud Hippocratem *vinum hornum* interpretatur. αὐτίτην, ait, τὸν αὐτοετίτην, τὸν ἐκ τοῦ ἐνεστῶτος ἔτους. alij, τὸν αὐτοῦ γεγενημένον, *indigenam*: alij τὸν ἀπαράχυτον, *cui nihil infuſum aquæ*, ab ea ſignificatione vocis αὐτὸς, qua ponitur pro μόνος: vt Latinis, *ipſe* pro ſolus. qua ratione Ariſtoteles, vt ait Demetrius Phalereus, αὐτίτην nouè dixit τὸν μόνον αὐτὸν ὄντα. Πλάτων δ' ὁ κωμικὸς τὸν καπνίαν. Capnias ſi vocem ſpectes, fumoſum eſt Latinis vinum: vt, *Nunc mihi fumoſos veteris proferte Falernos Conſulis*. ſed longè alia Græcæ appellationis ratio: nam capnias vitis genus, cuius pręter Gręcos etiam Plin. meminit. ἄμφις δ' οἶνος. de hac voce ſuſpicionem noſtram, ſi lubet, lege lib. III. c. XXI. ὁ ἰχάλου τρίμμα. Heſychius,

τρίμμα ὁ ἀρωματίζων· τρίμμα ἐν γάμοις γενόμενον, καὶ ἐν θεατρικοῖς ἀγῶσι: deeſt vna vox, ſcribe ὁ ἀρωματίζων οἶνος: reliquæ interpretationes nihil ad hunc locum. τὰς δὲ γυναῖκας τεκνούσας ποιεῖ, non probo lectionem quàm reperi è libris, vt aiunt, veteribus promtam, τὰς δὲ γυναῖκας κυούσας ποιεῖ ἐξαμβλοῦσαι. Hanc probo vnicè, quam habent meliores libri omnes, τεκνούσας. Ita olim legiſſe Plinium conſtat, qui vertit, *fœcunditatem fœminis importat.* Neque Athenæi, ſed Theophraſti potius emendandi codices, contra quàm docti homines cenſuerunt: nam quæ in eius libris obtinet lectio, planè ἀνερμάτιστος & nullius auctoritatis pondere firmata eſt. περὶ τὰς πεντήκοντα εἰς θαλάσσης. malim περὶ. deeſt menſuræ nomen, vt ſæpe apud Græcos. Sic etiam apud Dionem Chryſoſtomum, τὸν οἰνόφλυγα ἐν Θασίου καταπίνοντα, *vino deditum, vnus vini Thaſij* hauſtus liberalior *replencŷt.* alibi leges, τρία κρέα, pro, tribus carnium fruſtis, & ſimilia multa. ἐάν τις κεράσῃ· repetendum ex ſuperioribus Theophraſti verbis, τὸν οἶνον γίνεσθαι θαυμαστὸν τὴν ἡδονήν: alioquin deſit aliquid. μυρρίνης δὲ ἢ μυρρίνης οἶνος κεῖται παρὰ Ποσειδίππῳ. eum dicit, ἢ μυρρίνης indicat Poſidippi locum variè lectum olim. *Myrtites* vinum ex Dioſcoride, Plinio, & aliis notum. μυρρίνην explicat Heſychius, vinum cui vnguentum infuſum. Sed videtur Poſidippus nouè hoc loco myrteum vinum, hoc eſt, τὸν μυρτίτην, vel μυρσινίτην appellaſſe μυρρίνην. Verùm quia neque extat hodie Poſidippi fabula, neque ſatis de lectione conſtat, nihil poſſumus affirmare. *Murrina* Romanorum, & ὁ ἐσμυρνισμένος οἶνος apud Marcum Euangeliſtam aliud ſunt.

CAPVT XXV.

Ἑρμῆς, *vltimum poculum.* πότοι καὶ καθημερινὴ χρῆσις. Cnidium *vinum.* ἄποιος *aqua. Mareoticum vinum.* Alexandria *pro territorio Alexandriæ.* Plinthina *Ægypti.* αἱ ἀμέθυστοι. *Braßica ebrietatis remedium.* ἑψῶν βαλανεῖον. λῆρος δοκεῖ.

NON video quorſum pertineant in tractatione de vinorum generibus & natura, verba iſta, Καὶ Ἑρμῆς δὲ εἶδος πόσεως παρὰ Στράττιδι. Verum eſt, non ſolùm à Strattide poëta, ſed vulgo olim à priſcis Græcis Ἑρμῆν fuiſſe appellatam τὴν τελευταίαν πόσιν, vt docet nos Pollux. nam cùm Mercurio poſtrema fieret libatio, etiam poculum illud quod agmen cogebat, Mercurium vocabant. Poſtea mos ille mutauit, & Iupiter τέλειος in Mercurij locum aſcitus, auctore Athenæo paullo ante. Atque hæc quidem ita habuêre: verùm alieniſſimo loco hæc poſita hic, vt multa ſæpe in iſto opere. In ſequentis diſtichi verſu altero ſcripſimus, Ἀλλά τι καὶ λέσχης οἶνος ἔχειν ἐθέλει. *Non ſolùm*, inquit, *aqua temperari vinum debet, ſed etiam iocunda confabulatione condienda compotatio eſt.* vulgò λέσχης: quam nihili vocem mutatam in veteribus variè offendimus: ineptum eſt quod placuit nonnullis, ψυχῆς aut λεσχῆς: nam λέσχης omnino ſcribendum. Eadem ſententia apud Heſiodum in Melampodia, Ἡδὺ γάρ ἐς' ἐν δαιτὶ καὶ εἰλαπίνῃ τεθαλυίῃ Τέρπεσθαι μύθοισι. Scribendum etiam, Οὐ γὰρ ἀπόβλητον Διονύσιον οὐδὲ γίγαρτον. *Nullum Bacchi munus*, ſiue *nulla vuæ pars eſt aſpernabilis, ne vinacea quidem.* Homerum imitatur poëta Ceus: poëtæ enim verſus eſt, Οὔ τοι ἀπόβλητ' ἐστὶ θεῶν ἐρικυδέα δῶρα. Vinum Rhodium inſulanum, ſiue in ipſa inſula genitum, non in oppoſita continente, ſcribit auctor & compotationibus eſſe aptum, & quotidiano vſui. Diſtinguit πότους & τὴν καθημερινὴν χρῆσιν: aliud enim πότος, id eſt, compotatio, cuius finis voluptas: aliud vſus vini ordinarius, cuius finis vtilitas & valetudinis bonæ conſeruatio. Etſi ne hic quidem voluptate caret: falluntur tamen, neque auctoris mentem capiunt, qui hæc confundunt. Cnidium vinum appellarunt veteres, non illud ſolum quod in Cnidiorum vinetis gignebatur, cuius auctor meminit: ſed etiam illud quod Cnidij mercatores ex Ægypto petere, & in alias regiones transferre ſoliti. Olympiodorus in primum Meteorologicorum, Ἰδοὺ νῦν ἡ ψύξις ποιεῖ θερμασίαν· ἀλλὰ μὴν καὶ τοὐναντίον ἐν Αἰγύπτῳ τῇ οὕτω θερμοτάτῃ, ψυχρὸς οἶνος ὁ Κνίδιος καλούμενος, διὰ τὴν ἀντιπερίστασιν.

Ait

Ait clarè, vinum quod in Ægypto gignitur, vulgò Græcis appellatum fuisse Cnidium. Alexander Aphrodiseus variis locis eam quæstionem tractans, Ægyptium semper vocat. Scribendum mox, πλήσμιος, διὰ τὸ πολὺ εἶναι τῇ δυνάμει, non πολύ. eruditi agnoscent Atticismum in voce πολύ. In simili mox loco, εἰς τὸ ἐξαπατῦσαι τὸ πολὺ τῆς δυνάμεως αὐτῶν, quædam membranæ scribunt, τὸ παχὺ τῆς δ. Sanè παχύτητα καὶ τὸ λιπαρὸν tribuunt vino, Galenus, Athenæus, alij. Contra paullo post τὰ ἀπόθετα τῶν ὑδάτων δ᾽ ἤθλει, in prioribus editionibus & scriptis quibusdam: vbi edidimus nos ἀποιότατα, ex membranis. Optimam aquam constat intelligi: cui proprium ratione qualitatis τὸ ἄποιον, & vt loquitur Dioscorides, τὸ ἀμέτοχον οἵας δήποτ᾽ ὧν ποιότητος. Hebræorum magistri quicquid est ἄποιον vocant דיך vt aquam, saliuam hominis sani, oleum, ceram, τὰ ἄχροα: nam hæc quoque ἄποια dicuntur Alexandro Aphrodiseo. Alioquin ἀπόθετον ὕδωρ possis tueri, & de purissima aqua interpretari, maximéque, vt sic dicam, defæcata. De aquis Athenarum vide libro sequente, cap. v. Sophoclis locum proferebat is qui sermonem de vinis Aegyptiis inchoabat. quis ille fuerit è conuiuis, hodie sciri nequit, ex his reliquiis. Aegyptium fuisse liquet. fortasse Athenæus ipse, vel Plutarchus, qui Alexandria oriundus. Sic igitur orditur quasi stomachabundus, quòd Aegyptiorum vinorum nulla hactenus facta esset mentio. In primo versu scribe, Φεῦ! γλῶσσα σιγ. non Εὖ γλ. Mareoticum vinum dictum refert Athenæus, ἀπὸ τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ κρήνης Μαρείας, καὶ τῆς παρ᾽ αὐτὴν πόλεως ὁμωνύμου, ἣ πρότερον μὲν ἦν μεγίστη, νῦν δὲ κώμην παρέληφε μόνον τὴν προσηγορίαν λαβοῦσα ἀπὸ Μάρωνος. quid hæc sibi velint ita scripta non intelligo. nam quid illud? παρείληφε λαβοῦσα. Scribamus censeo, ἀπὸ τῆς ἐν Α. κ. Μ. καὶ τῆς παρ᾽ αὐτὴν πόλεως ὁμωνύμου. ἣ πρότερον μὲν ἦν μεγίστη, νῦν δὲ κώμη περιελείφθη, τὴν προσηγορίαν λαβοῦσα ἀπὸ Μ. non minore mutatione sanari poterat fœdè corruptus locus: qui nunc planissimam sententiam continet. Præiuit nobis ad hanc emendationem Eustathius, ὀδυσ. ι. inde hausimus vocem περιελείφθη, in qua totius coniecturæ nostræ cardinem ponimus. Mariam fontem Athenæus nominat, lacum alij si satis memini, omnes præter Eustathium, qui Athenæi verbis loquitur. De eo lacu & Mareotico vino consule Strabonem. Hoc amplius tirones obseruent, Alexandriæ nomine auctorem hîc intelligere, non vrbem ipsam, sed eius vrbis territorium. aliter illa verba ἐν Ἀλεξανδρείᾳ nunquam capias rectè. sic loqui amat hîc scriptor. vide libri II. cap. v. *Plinthina* oppidi Aegyptij nomen in libris chirographis scriptum diuersè inuenimus: Πλινθίνη, & Πλινθινῶν, vt apud Eustathium quoque. rectum est Πλινθίνη. Stephanus, Πλινθίνη πόλις τῆς Αἰγυπτίας, ἀπὸ τῆς Σαμαρείας. Lego, πόλις τις Αἰγυπτία, ἀπὸ τῆς ἐν Σαμαρείᾳ, id est, *Plinthine vocatur vrbs quædam Aegypti, nomen habens ab illa quæ est in finibus Samariæ.* Putauit Stephanus Plinthinen Aegyptiam nomen habuisse ab vrbe Libna, cuius sacra historia meminit Iosuæ cap. x. & alibi. Sane לבנה est Πλινθίνη; quasi dicas, *Lateritia.* Vinolentiæ Aegyptiorum argumentum est, inquit auctor, τὸ παρὰ μόνοις αὐτοῖς ὡς νόμιμον (malim ὂν νομ.) ἐν τοῖς δείπνοις πρὸ πάντων ἐδεσμάτων κράμβας ἐσθίειν ἑφθάς, καὶ μέχρι τοῦ νῦν παρασκευάζεται, id est, *mos quem soli seruant, comedendi ante alios omnes cibos brassicas coctas, quæ etiam hodie parari solent.* minus rectè ista interpretes: quemadmodum & sequentia, καὶ πολλοὶ εἰς τὰς κατασκευαζομένας ἀμεθύσους προσλαμβάνουσι τὸ τῆς κράμβης σπέρμα: *multi*, inquit, *cum remedia illa conficiunt quibus impediri ebrietas solet, inferunt brassicæ semen*. ἀμεθύσους intellige συνθέσεις, vt sæpe apud Galenum. vulgò ἀμέθυστα vocabant. Basilius μέθης φάρμακα. Οἱ δὲ, ait, καὶ μέθης συντιθέασι φάρμακα, οὐχὶ τὸ μὴ παθεῖν τι δεινὸν ἀπὸ τοῦ οἴνου, ἀλλὰ τοῦ μὴ ἐξαλεπεῖν, μηχανώμενοι. Brassicam in amethystorum compositione locum habere, non mirum est: cum ipsa per se sit pro ebrietatis remedio. Cato De re rustica, cap. CLVI. *Si voles in conuiuio multum bibere, cœnareq́ libenter, ante cœnam esto crudam quantum voles ex aceto: & item vbi cœnaueris, comesto aliqua V. folia: reddent te quasi nihil ederis, biberisq́: bibesq́ quantum voles.* eadem Varro ex Catone. caussam quærit philosophus istius occultæ facultatis Problem. tmemate III. quæstione XVIII. Etiam in Geoponicorum libro septimo, caput extat de istis amethystis: vbi non est prætermissa brassica. Ex his licet intelligere quid appeller auctor τὰς κατασκευαζομένας ἀμεθύσους. In Nicocharis verbis ἑψῶν βαλανεῖον non concoquo. Noli dubitare librariorum imperitiam monstrum illud lectionis edidisse: Scribendum adstipulantibus libris manualibus, ἑψόμενον βαλάνιον. quam vim habeant

beant

habeant aduersus crapulam glandes non facilè dixerim: habere aliquam existimauit, qui ista loquebatur. Sed ridiculi sumus si omnium quæ apud comicos dicuntur, speramus caussam posse reddere. In extremo libro Amphidis comici verba sic scribuntur,

—ἐξελαύνει γὰρ σφόδρα
λῆρος, ὥστε τὰς ῥαφάνους οὕτω δοκεῖν.

& versus & sententia claudunt. Lego & distinguo,

—ἐξελαύνει γὰρ σφόδρα.
ὡς λῆρον εἶναι τὰς ῥαφάνους οὕτως δοκεῖν. vel ὄντως.

Græcorum prouerbium est, cum duorum alterum alteri longè anteponunt, παιδιὰ φαίνοιτο ἂν εἶναι, vel λῆρος. sic accipiendum est hoc loco. Tantum, ait, iuuat tristis casus aliquis ad arcendam ebrietatem, vt præ eo brassicæ videri queant nugæ meræ.

ISAACI

ISAACI CASAVBONI ANIMADVERSIONVM IN ATHENÆI DIPNOSOPHISTAS LIBER SECVNDVS.

CAPVT PRIMVM.

Προσεπιμετρεῖν. Orestheus *Deucalionis filius.* Cypriorum *auctor, Stasinus.* *εὐρείτης οἶνος. ἄδαμνος. Bacchi simulacrorum facies. Vini vsus in vlcerum curationibus. Bacchus* Ὑγιάτης.

EXPOSITIS libro superiore vini generibus, initio secundi de primo vini auctore, & Græco nomine οἶνος tractatur ab Athenæo. Sed meminerit lector, eius quod iam ante admonuimus: non res solum ἀξιομνημονεύτους & dignas obseruatu, verùm etiam locutiones interdum elegantiores excerptas esse ab Epitome huius auctore. Eiusmodi enim est, in ipso libri huius principio, verbum προσεπιμετρεῖν. delectatus siquidem hic grammaticus vocis eius elegantia, adnotauit hanc phrasin, τὸ πολὺ τῆς ἡμέρας προσεπιμετρεῖν τῷ ὕπνῳ: & interpretamentum adiecit, ὕπνῳ διδόναι χολλύ. Sic non longè post, ἀναβάλλεσθαι pro *differre in aliud tempus*, & excerpsit & exposuit, Θέα, inquit, τὸ ἀναπεθειμένον πάντων τῶν ζητουν ἤτοι ἀναβαλλομένων. Leuia hæc, sed vel eo nomine non prætereunda, quia eruditos viros fefellerunt. Orestheum nostri codices faciunt Deucalionis filium: quem, nisi fallor, Pausanias & Stephanus Lycaonis. suspecta igitur nobis librorum fides. Præterea quid est ἐπὶ βασιλέα? Ait enim, Ὀρεσθεὺς ὁ Δευκαλίωνος ἦλθεν εἰς Αἰτωλίαν ἐπὶ βασιλέα. neque historiæ veteri, neque Hellenismo consonat hæc lectio. Lego, Ὀρεσθεὺς ὁ τοῦ Λυκάονος ἦλθεν εἰς Αἰτωλίαν ἐπὶ βασιλείᾳ. *Orestheus Lycaonis filius in Aetoliam venit, vt ibi regnaret.* Deucalionis nomen tueri fortasse licet, propter historiæ fabularis incertitudinem. Verbi οἶνος etymum habes in Etymologico, quod magnum vocant etiam veteres grammatici, pluribus expositum: item apud Eustathium sexto in Iliadem commentario. inde est qui hîc affertur locus poetæ. Sequentes duo versus, Οἶνόν τοι Μενέλαε, &c. cuius sint auctoris non dicitur. In ora antiquorum codd. adscriptum est, testibus clarissimis viris Stephano & Leuineio, ὁ τῶν Κυπρίων τοῦτό φησι ποιητὴς, ὅςτις ἂν εἴη. Cypriorum auctorem laudari sine nomine Clementi Alex. & aliis veteribus, hodie omnibus notum: Stasinum tamen quidam appellant. Illius poëtæ esse istos versus, didiceramus iam ex Suida, qui locum Athenæi describens, ὁ τῶν Κυπρίων, ait, φησὶ ποιητὴς, Οἶνός τοι Μ. Vinum magna copia admissum in corpus, ὑβριστὴν vocauit Philoxenus Cytherius. εὐρείτας οἶνος πάμφωνος, *vinum largè fluens omnis generis voces ciet.* sic sæpe τὸ ῥεῖν, non fluere simpliciter, sed ferri cum impetu significat. Demosthenes, τῷ Πύθωνι θρασυνομένῳ καὶ λαμπρῷ ῥέοντι καθ' ἡμῶν. & εὐρρείτης ἄνεμος apud poëtas, *ventus vehemens, &* λαμπρός. Ion Chius de vino, Ἄδαμνον παῖδα ταυρωπὸν, νέον οὐ νέον. Videtur licentia poëtarum vino personam attribuere. vocat παῖδα ἄδαμνον, *puerum indomitum.* Persius, *indomitum quod despumare falernum Sufficiat,*

Sufficiat sic scribendum, vel αἰδάμαστον: nam ἄδαμον vix Græcum est. *Puerum* dicit, quia Bacchi simulacra puerili aut iuuenili facie fingebantur. ταυρωπὸν, propter vini robur, aut ebriorum truculentiam. eam enim ob caussam Bacchum tauro fingebant similem, vt dicitur non multo pòst. Legenti mihi Mnesithei hunc versum, Καὶ τοῖσιν ἰλαρῶς χρῶσιν ὠφέλημ' ἔχει, veniebat eius in mentem quod de vino similiter Dioscorides scribit, οἱ παλαιοὶ οἶνοι πρὸς τραύματα καὶ φλεγμονὰς ἐπιτήδειοι σὺν ἐρίοις οἰσυπηροῖς ἐπιτιθέμενοι καταντλοῦνται ὠφελίμως πρὸς τὰ δυσεπούλωτα ἕλκη. Dubitabam de istis verbis ἣν δὲ Πυθία εἴρηκέ ποτ Διόνυσον Ὑγιάτην καλεῖν, essentne ea Mnesitheo an Athenæo à nobis tribuenda. Eustathius illa vsurpat pro suis, vt pleraque omnia Athenæi: neque versum redolent vtique nimis. sed dubitationem tollit auctor scribens libro primo, Μνησίθεος Ἀθηναῖος Διόνυσον Ἰατρὸν φησὶ τὴν Πυθίαν χρῆσαι τιμᾶν Ἀθηναίοις. qui locus hunc explicat: nam de Atheniensibus nihil Mnesitheus. ergo τισὶν εἴρηκεν, *Atheniensibus dixit.* verius autem scripsisset ibi Athenæus, Διον. Ὑγιάτην φ. nam ea voce Pythiam constat vsam. Sextum & septimum Eubuli versum emenda & scribe,

Οἰκετῶν βακχεῖον. ὁ δὲ τέταρτος ὕβρεος
Ἡμέτερος ἔστιν, ἀλλ' ὕβρεως πέμπτος, βοῆς.

& noni initio, ὁ δ' ὄγδοος κλήτορος.

CAPVT II.

Epicharmi illustris locus. ἐποικοδόμησις, *gradatio. Cyrenaus poëta. Historia de Triere domo. Prouerbium,* οἶνος & ἀλήθεια. *primum poculum quare Ioui Seruatori sacrum.* ἔρπις, *vinum.* ὄλπις, *trulla vinaria. Multa emendantur & illustrantur.*

MVTILI sunt Græci codices, qui illustrem Epicharmi istum locum sic scribunt: ἐκ μὲν θυσίας θοίνη· ἐκ δὲ θοίνης πόσις ἐγένετο. Χαρίεν ὥς γέ μοι· ἐκ δὲ πόσιος κῶμος· ἐκ κώμου δὲ ἐγένετο θυανία· ἐκ δὲ θυανίας δίκη· ἐκ δὲ καταδίκης πέδαι τε καὶ σφάκελος, καὶ ζημία. deest integrum membrum. Scribe, ἐκ δὲ θυανίας δίκη· ἐκ δὲ δίκης καταδίκη. ἐκ δὲ κατ. & ita etiam Dalecampius: melius quàm Suidas, quem, si lubet, vide in οἶνος. Hesychius non θυανία legisse videtur, sed συανία: nam huc censeo pertinere ista illius, συανία, λοιδορία, καὶ ἡ διὰ χειρὸς μάχη. Est autem perillustris hic Epicharmi locus: cuius etiam Aristoteles meminit Metaphysicorum libro tertio. ἔτι δὲ, inquit, ὥσπερ ταῦτα, ὡς Ἐπίχαρμος ποιεῖ τὴν ἐποικοδόμησιν· ἐκ τῆς διαβολῆς ἡ λοιδορία· ἐκ δὲ ταύτης ἡ μάχη. Appellat philosophus ἐποικοδόμησιν, quam rhetores κλίμακα, vel κλιμακωτὸν σχῆμα, Cicero, *gradationem*: cum aliud ex alio nectitur, & quasi per gradus à primo ad vltimum venitur. Eustathius, τὸ σχῆμα τοῦ ῥηθέντος χωρίου κλίμακα καὶ κλιμακωτὸν λέγουσιν οἱ παλαιοί· ἕτεροι δὲ ἐποικοδόμησιν. Themistius non sine allusione ad verba præceptoris, oratione prima, πολλὴ προσθήκη καὶ τῶν κακῶν ἐποικοδόμησις. Epicharmeæ gradationi simillima est apud Demosthenem in ea κατὰ Κόνωνος, vbi de actione iniuriarum loquitur. μηδὲ κατὰ μικρὸν ὑπάγεσθαι ἐκ μὲν λοιδορίας εἰς πληγάς· ἐκ δὲ πληγῶν εἰς τραύματα· ἐκ δὲ τραυμάτων εἰς θάνατον. Basilius in concione quam habuit aduersus eos qui irascuntur. θυμὸς, inquit, ἐγείρει μάχην, μάχη δὲ γεννᾷ λοιδορίας· αἱ δὲ λοιδορίαι πληγάς· αἱ δὲ πληγαὶ τραύματα· ἐκ δὲ τραυμάτων πολλάκις θάνατος. Similia his apud Aristophanem, Hieronymum, Cedrenum, & alios nobis obseruata: quæ prætermittimus scientes prudentes. Panyasis poëtæ locum vbi τὴν πρώτην πόσιν ἀπονέμει Χάρισιν. quod ait noster, negligentia Breuiatoris an librarij prætermissos, reperies inter fragmenta Athenæi nobis collecta. Hominem vino suauissimis versibus assimilat comicus Alexis: quo loco scribendum arbitramur, mutata distinctione,

Πολλὴ γ' ἀνάγκη καὶ τὸν ἄνδρ' ἀποζέσαι
Πρῶτον, ἀφρίσαι τε, κ' ἀνθῆσαι, πάλιν
Σκληρὸν γενέσθαι.

Vult hominem esse vino similem: quod primò feruet ac spumat: deinde floret, hoc est, ἐν ἀκμῇ ἐστι τῆς πόσεως· postea fit vetus & minus gratum. intellige autem de vino

quod

quod παρήκμασεν, vt loquitur Alexis, & iam bibendo non est. Nam alioquin certum est quod alibi dicit poëta idem, οἶνον τὸν παλαιότατον ἀσπάζομαι. Cyrenæus mox poëta, Callimachus non est, vt sine teste affirmant quidam.: Eratosthenem esse probo Hesychij testimonio: cuius sunt verba in παρθενικώτης. τὸ παρθενικὸν ἐχρῆτο πρὸς τοὺς ἐκζωπυρῶσας τοῦ πυρός. ὅθεν καὶ τὸ Διονύσῳ εἰκάσασαν αὐτὸν, διά τε τὰς ἐν ταῖς θυσίαις τῶν δένδρων (lego δᾳδῶν) ἁφάς, καὶ διότι θερμὸς ἐστι τῇ φύσει ὁ οἶνος, ἢ πυρώδης. Οἶνος τὸ πυρὶ ἴσον ἔχει μένος. Ἐρατοσθένης. Historia lepidissima quam ex Timæo auctor commemorat, de domo quam temulenti iuuenes in triremem versam credebant, inter paradoxa philosophorum, aut poëtarum figmenta censeri non debet. Est illa quidem mirabilis: sed quæ tamen non excedat fidem veri. Nam obruti vino homines non solùm duplices Thebas videre soliti, verùm etiam quæ cernunt moueri omnia & continuè agitari putant. Ratio & caussa eius φαντασίας, est cerebri agitatio & perturbatio quam patitur ab exhalationibus vini eò ascendentibus, exirumque frustra quærentibus. Cerebri igitur σεισμὴ faciebat, vt tricliniùm commotum & στρεφόμενον videre putarent. Inde oborta est animis adolescentium malè sanorum nauis in pelago agitatæ species. Mediterraneis hominibus, qui, vt ait poëta, οὐκ ἴσασι θάλασσαν, hoc vix accidisset: istis insulanis, etiam post amissum rationis vsum, eius superest memoria quod aliâs in mari erant experti. Idem vsuvenire etiam sobriis inter somniandum, nemo est quin sciat præter Atlantes, degenerem humani ritus populum, neque insomnia visentem. Græcorum venustum prouerbium est, οἶνος καὶ ἀλήθεια, *vinum & veritas*, subaudiendum est, vnà habitant, & in vna sede morantur. Theocritus, Οἶνος ὦ φίλε παῖ λέγεται καὶ ἀλήθεια. Hebræi non minus rotundè, בכוס בכיס בכעס *in calyce, in marsupio, in ira*, subaudiendum, mores hominis noscuntur: vel, prodit mores suos aliquis. Ita interpretandum in auctore nostro, ὅθεν οἶνος καὶ ἀλήθεια λέγεται. quorum interpretationem adeo ridiculam sunt commenti interpretes. De Bacchi tripodibus nuper diximus ad Suetonium. In versibus Antiphanis probo lectionem scriptam,

Αμφότερα μένουσι γὰρ ἀπὸ τῶν βλεμμάτων
Καὶ τῶν λόγων ταῦθ᾽. ὥστε τ.

Manca est vna dictione hæc sententia, προσεπιλέγειν δὲ τούτῳ τὸ τοῦ Διὸς σωτῆρος ὄνομα, διὰ . . . . καὶ μάνιας ἕνεκα τῶν πινόντων. sarciri damnum acceptum potest si scribas, διά τε τὸν οἶνον, καὶ μ. institutum est vt vini temperati poculum quod primum biberent, Ioui Servatori sacrarent, & ita vocarent. quare? ominis, inquit, boni gratia, & vt meminissent mortales se hoc modo vinum bibentes seruatum iri. Veteres in plerisque institutorum suorum rationem habuisse τοῦ οἰωνοῦ, vt & bonum omen captarent, & malum fugerent, admonebamus libro primo, cap. XI. Vir eruditissimus Iohannes Leuinius scribendum censebat, διδαχῆς καὶ μ. acutè & feliciter. esto igitur iudice me proba illius emendatio, nostra reicula. Alcæus varios effectus vini, nunc potorem exhilarantis, nunc ad iram prouocantis, his verbis indicat, Ἄλλοτε μὲν μελιαδέος, ἄλλοτε δ᾽ ὀξυτέρω τριβόλων ἀρρύτω μέθυος scripti codices, ἄλλοτε δ᾽ ὀξ. τρ. ἀρυτιμένοι. vera lectio ἀρυτόμενοι. *hausto vino aliàs dulci mellis instar, aliàs acutiore tribulis & asperiore.* Leuinius ἀρυτόμενοι, *haurientes.* Memini legere in Hesychij Lexico, ἀρυτιμένοι, ἀντιλαμβανόμενοι: quod pertinere ad istum Alcæi locum aliquando suspicabamur. Versiculus Euripidis sumtus est ex illius Bacchis fabula. in eo versu, εἰς κέρας θυμούμενοι sic dictum vt θυμαίνειν εἰς ἄρεα. Vetus poëta apud M. Tullium, πολλὰ μάτην κεράεσσιν ἐς ἠέρα θυμήναντα. Anaxandridæ locum de nectaris esu, & ambrosiæ potu in legitimos iambicos possumus ita redigere, quod & Leuinio probabatur:

—τὸ νέκταρ ἐσθίω πάνυ
Μάττων, διαπίνω τ᾽ ἀμβροσίαν, & τῷ Διῒ
Διακονῶ, καὶ σεμνός εἰμ᾽ ἑκάστοτε
Ἥρᾳ λαλῶν, καὶ Κύπριδι παρακαθήμενος.

Dirige & istum Alexidis, Οὐδεὶς φιλοπότης ἄνθρωπος ἐστὶ κακός: curuus enim est. scribe, Οὐδεὶς φ. ἐστὶν ἄνθρωπος κακός. Sed turpius & periculosius est corruptus, qui præcedit Sapphus versus, Ἑρμᾶς δ᾽ ἑλὼν ἔρπιν θεοῖς οἰνοχοῆσαι. Legendum est, Ἑρμᾶς δ᾽ ἑλὼν ἔρπιν θεοῖς οἰνοχόησεν, ex Eustathio & libris vetustis. ἔρπις *vinum* significat lingua Ægyptiorum: si criticis fidem habemus. ἔρπις, inquit Eustathius, Αἰγυπτιστὶ ὁ οἶνος, καθὰ καὶ Λυκόφρων οἶδε. Lege, si est operæ, quæ Tzetzes scribit ad istum versum Lycophronis,

ἔρπιν τε ῥέζειν ἡδὺ ἀλοιφαῖον λίπος. Hipponax, ὅπου τὸν ἔρπιν ὁ σκότος καπηλεύει. Libro decimo iterum laudat hunc Alcæi locum Athenæus, & pro ἔρπιν fcribit ὄλπην. quod incogitantiâ factum putem, fenfum attendente illo non verba. ὄλπις enim οἰνοχόη, *trulla vinaria*. Locum Ibyci fic Euftathius, ὁ μελοποιὸς Ἴβυκος τὴν ἀμβροσίαν κατ' ἐπίτασιν ἐννεαπλασίονα γλυκύτητος ἔχειν οἶδε πρὸς τὸ μέλι λέγων αὐτὸ ἐν. &c.

CAPVT III.

Dionyfij Halicarn. epigramma. μέτωπον κιττῷ κεχρικωμένον. ὑπὲρ κρεωφαγίας *&* ὑπὸ κρεωφαγίας *quantum differant.* ἀνάγκα γλυκεῖα *apud Bacchylidem:* anancæum *poculum apud Plautum.* ἀναγκαῖον πόμα *apud Platonem. Athenæus memoria lapfus.* εὔφρων καρπὸς *Homero vinum: Hefiodo, fruges.* Icaria *locus in Attica.* ψελλισμὸς, *primum temulentiæ fignum.* ἀλία *&* ἀλίζεσθαι. *Demofthenis locus emendatus.* τέλη μικρά. *reiecta Athenæi expofitio vocis* τέλος *apud poëtam.*

NCERTI auctoris effe epigramma in Cratinum declarant hæc, ὁ ποιήσας τὸ εἰς Κρατῖνον ἐπίγραμμα. Ad oram vetuftiff. cod. erat adfcriptum, τοῦτο δὲ Δημητρίου τοῦ Ἁλικαρνασσέως φασὶν εἶναι: quafi auctor eius epigrammaris effet Demetrius Halicarnaffeus. quod legere memini etiam apud parœmiographos Græcos. In fine fcribendum eft, —εἶχε δὲ κιττῷ Μέτωπον οἷα καὶ σὺ κεχρικωμένον, *cinctum hederæ corona tanquam* κρίκῳ, fiue *anulo*. non vt editum eft etiam in libro Græcorum epigrammatum, κιττῷ & κεχρηκωμένον. Apud poëtarum regem duo verfus integri funt, qui hic in fefquiuerfum parum ἐπιτηδείως rediguntur,

Ἔσθοντες κρέα πολλὰ βοῶν ὀρθοκραιράων
Πίνοντες κρητῆρας ἐπιστεφέας οἴνοιο.

Sic fæpe duo aut plures verfus Homerici in vnum conflantur in iftis libris. Horum verfuum priorem cenfuit Ariftarchus tollendum. quia, inquit auctor, ὑπὲρ κρεωφαγίας αὐχεῖν ποιεῖ τοὺς Ἕλληνας: *eo verfu de carnis efu Græcos facit gloriari.* hoc fonat ifta lectio omnium librorum: quos falfi omnes damnandos affirmamus, & fcribendum, ὑπὸ κρεῶν. Apud poëtam heroës non gloriantur de efu carnium & vifcerationibus fuis. Apage iftam infaniam lurconibus non heroïbus conuenientem. fed foliti heroës liberaliore conuiuio excepti & bene poti, de fua virtute multa prædicare, & mira de fe promittere. ὑπὲρ in hac locutione rem notat quam falsò oftentator fibi tribuit: ὑπὸ cauffam notat vnde oritur iactatio. Vide quanta fit deprauatio fententiæ ex quantulo errore. poteft fcribi etiam ἀπὸ, vt ftatim: οὐ γὰρ ἀπὸ πάσης ἐπιθυμίας τὸ καυχᾶσθαι. In primo verfu Bacchylidis, σεύομένα κυλίκων habent etiam membranæ antiquitatis venerandæ. non poffum interpretari, nifi præpofitionem ἐκ vel ἀπὸ adiicias. *O dulcis neceffitas quæ venis & oreris è poculis.* nam σευομένη nihil aliud quàm ἐφορμωμένη & ὁρμῶσα. accedam lubens ad libros alios, vbi γελομένα. fed eligant doctiores. Ἀνάγκαν vocat mellitiffimus poëta τὴν φρενῶν ἔκστασιν, cum poto liberalius vino, homo fuæ fpontis non eft, neque mentis fanæ. hanc neceffitatem vocat γλυκεῖαν: quia erat aliud olim anancææ potionis genus, cuius triftis neceffitas. Plautus Rudente,

—perit potando opinor.
Neptunus magnis poculis hac nocte eum inuitauit.
Credo Herclè anancæo datum quod biberet.

alludit poëta vel ad forbitionem cicutæ neceffariam & fatalem fontibus in Græciæ aliquot vrbibus: vel ad hauftum illum è flumine Lethæo, qui nemini mortalium non eft neceffarius. Plato libro x. de republica, locutus de Lethæo campo, σκηνᾶσθαι οὖν σφᾶς ἤδη ἑσπέρας γιγνομένης παρὰ τὸν Ἀμέλητα ποταμὸν, οὗ τὸ ὕδωρ ἀγγεῖον οὐδὲν στέγει· μέτρον μὲν οὖν τι τοῦ ὕδατος πᾶσιν ἀναγκαῖον εἶναι πιεῖν. Erat & aliud ἀναγκαῖον πόμα in legibus Athenienfium, de quo Plato libro VIII. De legibus. Lapfus eft auctor memoria, fi putauit iftud hemiftichium εὔφρονα καρπὸν ἀρούρης, alius effe, vt ait, poëtæ quam Homeri.

Homeri. Non meminerat legiſſe Ἰλιαδ. γ. Κήρυκες δ' ἀνὰ ἄστυ θεῶν φέρον ὅρκια πιστὰ, Ἄρνε δύω καὶ οἶνον, ἐΰφρονα καρπὸν ἀρούρης. Heſiodus fruges, non vinum, appellat εὔφρονα καρπὸν, *gratum mortalibus fructum*. Locus Atticæ vbi dicitur inuenta eſſe tragœdia Icaria dicebatur. itaque ſcribe, ἐν Ἰκαρίᾳ τῆς Ἀττικῆς, non Ἰκαρίῳ. Stephanus, Ἰκαρία, δῆμος Αἰγηΐδος φυλῆς, ἀπὸ Ἰκαρίου τοῦ πατρὸς Ἠριγόνης. Diſtingue verba Aſtydamantis auctore Leuinio, —θνητοῖσι τὴν ἀκεσφόρον Λύπης ἔφηνεν οἰνομήτορ' ἄμπελον. Antiphanis verò ſenarios hoc modo, tranſpoſitis dictionibus aliquot, Συνεχῶς γὰρ ἐμπιπλάμενος ἀμελὴς γίγνεται Ἄνθρωπος· ὑποπίνων δὲ πάνυ φροντιστικός. Is qui apud Alexin comicum hos duos trochaicos pronuntiabat, Οὐ μεθύω τὴν φρόνησιν, ἀλλὰ τὸ τοιοῦτον, (vel τοσοῦτον) μόνον, Τὸ διορίζεσθαι βεβαίως τῷ στόματι τὰ γράμματα, hoc voluit; ſe vini potui tantiſper indulgere, donec adhuc lingua non titubet, ſed articulatè voces poſſit proferre: nedum vt ad dementiam vſque ſe ingurgitet. Linguæ titubantia & ψελλισμὸς, inter prima temulentiæ ſymptomata, vt etiam Plutarchus ait in Sympoſiacis. Dalec. emendabat τῷ ὄμματι. cui non poſſum ſuffragari: Lautiores epulas priſci Græci θαλείας dixerunt, ὅτι θεῶν χάριν ἠλίζοντο καὶ συνῄεσαν, *quia in honorem Deûm conueniebant ad conuiuia.* non ferendi ſunt qui ἠυλίζοντο hîc corrigunt: id verò corrumpere eſt non corrigere auctores. ἁλία Ionum propriè vox eſt, pro conuentu & concione, frequens apud Herodotum. apud Demoſthenem in oratione Pro corona, in vetere Byzantiorum decreto ἐν παλίᾳ perperam ſcriptum, pro ἐν τῇ ἁλίᾳ. Etſi autem ἁλίζεσθαι & συναλίζεσθαι generali notione congregari ſignificant ſine finis diſcrimine: fuêre tamen qui de conuenientibus ad cœnam condictam propriè putarent vſurpari. Ita vſus hîc Athenæus illa voce. Ita etiam accepit Noui fœderis Syrus interpres, cùm συναλιζόμενος αὐτοῖς initio Actorum verteret אכל עמהון לחמא *comedens vnà panem.* Τέλη μικρὰ in Euripidis verſu, minores ſunt hoſtiæ & minoris impenſæ. hæc nominis ratio: alioquin τέλος pro hoſtia non dicitur: etſi ſcio proditum eſſe contrarium ab antiquis grammaticis: qui omnes ſecuti ſunt auctoritatem Athenæi, aut illius vnde ipſe habet. Mihi verò & abſurdum videtur & ridiculum quod ſcribitur hîc ab auctore: τέλος ſignificare θυσίας in eo quem profert Homeri loco ex principio noni libri Odyſſ. Atque ego mirari ſatis nequeo tam φορτικὴν interpretationem tam erudito viro probari potuiſſe. Melius illi qui τέλος in eo verſu accipiunt vt apud philoſophos, cum in morali diſciplina de finibus diſputatur. Etenim dubitari non poteſt illud vltimum, quò omnia conſilia & vota noſtra referuntur, ea voce hîc à poëta intelligi. Eſt ſanè familiaris Ionicè ſcribentibus dictio τέλος. quæ ſæpe nihil ſonat aliud quàm χρῆμα, *res.* τέλος θανάτου, *res mortis*, pro morte ſæpe apud Homerum & Hippocratem. vt *res voluptatum*, Plauto, pro, voluptates. Hoc etiam modo exponas rectè οὐδὲν τέλος χαριέστερον, *res nulla gratior.* Alexidis verſus imperfectè ſcriptos ita lege, & concipe,

Τοὺς δυστυχοῦντας ἐπιφανῶς δεῖ ζῆν ἀεὶ,
Φανερὰν τε τὴν δόσιν τὴν τοῦ θεοῦ ποιοῦν
Ὁ γὰρ διδοὺς τἀγαθὰ δαίμων, τὸν μὲν οὖν
Πεποίηκεν αὐτὸς οἴεται χάριν τινὰ
Ἔχειν ἑαυτῷ· τοὺς ἀποκρυπτομένους δὲ καὶ
Πράττειν μετρίως φάσκ.

CAPVT IV.

Vinum ex aqua φύεται. Titareſius & Peneus: πλατὺ ὕδωρ, aqua ſalſa. λιαρὸν pro calido: μελαχέρασμα & μελάχερας aqua tepida. δυσφερὰ ὕδατα. λίτρον & νίτρον. Pyrhæa, Tharra, Pheta. *Multa corrupta emaculantur.*

THENÆI ſunt, non autem poëtæ vllius verba hæc, ὁ χαίρει τῷ πόματι ἐκ πρότης εὐθέως ἀνατροφῆς ὑδροποτεῖν. Proſa, inquam, eſt hæc oratio, non verſa, vt ſine cauſſa quidam affirmant. In dialogi huius textura, de eo conuiua iſta dicebantur, qui ſequentem de aquis diſputationem erat habiturus. Eclogarius dictionis elegantiam adamauit, & adnotauit. Non ſemper editæ lectioni ſcriptam iure prætuleris: nam exempli gratia, in multis chirographis legas,

μὴ πω ἡμῶν ἐπῆλθε περὶ ὑδάτων εἰπεῖν τι, ἀφ᾽ ὧν καὶ ὁ οἶνος ἀφύεται, vel ἀρύεται: in aliis perspicuè falsò οὐ φύεται vera est nostra lectio, ἀφ᾽ ὧν καὶ ὁ οἶνος φύεται. multis modis ex aqua vinum gignitur: vel quia ex quatuor elementis constant omnia: vel quia in vino inesse quandam ὑδατώδη οὐσίαν nemo dubitat, & probat Galenus quarto De simplicibus medicam. vel denique, quod sine aqua cœlesti non turgent vuæ. Titaresius fluuius, ait, τῷ Πηνειῷ συμμίσγεται. etsi verum est quod dixerunt interpretes Titaresium in Peneum influere: tamen neque auctoris sententiam expresserunt, neque veram lectionem viderunt. Scribe, ὃς τῷ Πηνειῷ οὐ μίσγεται, vel οὐ συμμίσγ. Homerus, Οὐδ᾽ ὅγε Πηνειῷ συμμίσγεται ἀργυροδίνῃ. Ἀλλά τέ μιν καθύπερθεν ἐπιρρέει ἠΰτ᾽ ἔλαιον. Protagoras Cous fuit medicus antiquissimus. hunc scribit auctor inter aquas laudabiles & sanitati conducibiles posuisse eam quæ abstergendi vim habet: non alio motum argumento quàm poëtæ auctoritate, ita canente Ὀδυσ. ζ. Καλὸν ὑπεκπρορέει μάλα περ ῥυπόωντα καθῆραι· absurdè faciunt qui hunc versum illi medico attribuunt. Πλατὺ ὕδωρ est *aqua salsa*. Athenæus, διαφέρει δὲ καὶ γλυκὺ ὕδωρ ἀπὸ πλατέος. Hesychius πλατὺ ὕδωρ τὸ ἁλμυρόν. Sic etiam Aristotelem memini locutum Meteorolog. lib. II. ὅθεν μὲν οὖν ἡ γλύσις ἕνεκα τοῦ ἁλμυροῦ ἐν τῷ ὕδατι, εἴρηται. καὶ διὰ τοῦτο τὰ τε νότια ὕδατα πλατύτερα καὶ τὰ πρῶτα τῶν μετοπωρινῶν, hoc est, *salsiora*. paullo post ipse se explicat· ἀνάγεται δὲ ἀεί τι μέρος αὐτοῦ μετὰ τοῦ γλυκέος ἀλλ᾽ ἔλαττον τοσούτῳ, ὅσον καὶ ἐν τῷ ὑομένῳ τὸ ἁλμυρὸν καὶ πλατὺ τοῦ γλυκέος ἔλαττον. ibidem, ἐν Χαονίᾳ κρήνη τίς ἐστιν ὕδατος πλατυτέρου· ἀπορρεῖ δ᾽ αὕτη εἰς ποταμὸν πλησίον γλυκύν. Fortasse vsus hic vocis πλατὺς ab eorum interpretatione ortus est, qui apud Homerum πλατὺν Ἑλλήσποντον exponebant *salsum*: quos sequitur hîc Athenæus: non ita Eustathius, nec grammaticorum cohors tota. Adi scholia antiqua, & Hesychium. Locus est Ἰλιάδ. η. Qui sequitur de aqua dulci versus, fallit nos: est enim ex duobus compositus, Στῆσαν δ᾽ ἐν λιμένι γλυκερῷ εὐεργέα νῆα Ἀγχ᾽ ὕδατος γλυκεροῖο. Ὀδυσ. μ. De duobus Scamandri fontibus canit poëta, Ἡ μὲν τοι ὕδατι λιαρῷ ῥέει· ἀμφὶ δὲ καπνὸς Γίνεται ἐξ αὐτῆς ὡσεὶ πυρὸς αἰθομένοιο. Putat auctor satis probari λιαρὸν *calidum* significare, non *tepidum*, ex eo quod de fumo adiecit poëta: quoniam, inquit, non potest non esse calida aqua illius fontis, ex quo vapor ignis, & ignitus fumus se efferant. Eustathio parum hæc argumentatio probatur: nam fumus, ait, οὐχ ὁ αὐτόχρημα, ἀλλὰ τὸ οἱονεὶ τῆς ἀναθυμιάσεως. ideo placet illi, ante vocem καπνὸς subintelligi debere similitudinis notam, vt in illo, *Nec verbum verbo curabis reddere, fidus Interpres*. Sed σοφίζεται profectò Eustathius: nam Athenæi vera sententia est: neque aliter grauissimus scriptor Strabo sensit: qui libro XIII. poëtæ locum tractans, λιαρὸν, & ipse interpretatur θερμόν. Quid autem opus τὸ παραβολικὸν προσυπακούειν ἐπίρρημα, cum sequatur in proximo versu ὡσεὶ πυρὸς? Μεταχλιερασμα medium est temperamentum inter calidum & frigidum, & vt loquitur Plutarchus ψυχροῦ καὶ θερμοῦ κοινώνημα. Athenienses vt refert Athen. μετάκερας appellarunt aquam tepidam. libro tertio clara illius significationis exempla multa. Hîc vnum apponitur ex Erastothene, ὑδαρὲς καὶ μετάκερας. sed cùm de aqua tantum dici vox μετάκερας videatur, quid vocat Eratosthenes ὑδαρὲς? non enim si vinum quoddam dici solet οἰνῶδες, vllam ideo aquam (quæ quidem pura aqua sit nec medicamentosa) ὑδαρῆ rectè dixeris. Δνοφερὰ ὕδατα interpretatur Athenæus ἀχρεῖα: sicut Latinis *atrum* in cuiuscumque rei vituperatione. Non semel apud poëtam leges, ὥστε κρήνη μελάνυδρος Ἥτε κατ᾽ αἰγίλιπος πέτρης δνοφερὸν χέει ὕδωρ. poëtæ interpretes aliter explicant. eos lege per initia nonæ rhapsodiæ Iliadis. Etsi constat eorum quæ dulcia sunt multa aluum mollire: assentior tamen eruditissimo viro, qui mendi suspecta habuit ista verba, τὸ Νείλου ὕδωρ πολυγονώτατον καὶ γλυκύτατον· διὸ καὶ λύειν τὰς κοιλίας τῶν πινόντων. nam si ideo aluum soluit aqua Nili, quia dulcis est, cur non omnia dulcia eandem vim habent? transpositionem tamen illam verborum non probo quæ placuit Dalecampio. Lege, καὶ ὅτι λύει τὰς κοιλίας. ita etiam descripsit Eustathius quarto in Odysseam commentario. proximè scribunt manu exarati codd. μίξιν ἔχοντα λιτρώδη. vt ad Nilum referatur, non ad ὕδωρ. λίτρον aliud non est ac νίτρον: etsi Galenus aphronitrum & aphrolitrum separat in VIII. De facultatibus simplic. Eustathij codices faciunt cum editis. Scribe statim, ὕδωρ γυναιξὶ παιδογόνον, non παιδογόνιον. malim verò addita voce scribi γυναιξὶ παιδογόνον. nam ita Theophrastus, & ex eo Plinius. quod sequitur, ἐν Πύρρᾳ δὲ ἄγονον: id ita Plinius lib. XXXI. cap. I. *E diuerso in Pyræa flumen quod Aphrodisium vocatur, steriles facit.* legit Plinius apud Theophrastum ἐν Πυραίᾳ: non ἐν Πύρρᾳ. Stephanus, Πυραία, μοῖρα Θετταλίας.

λίας. De Tharra quod non vnius oppidi nomen fuit, Stephanum licet consulas. reperi tamen in chirographis etiam hîc ἐν Πύῤῥᾳ. Phetam vbi collocabimus? Φηραῖς fortean aut Ἀφίταις scripserat Theophrastus.

CAPVT V.

Γνώμων pro clepsydra. expensa Athenæi sententia de aqua Arethusæ fontis. ἀτέραμνον ὕδωρ. Malarum aquarum species diuersæ. Leues aquæ. Crannonia aqua: rubra τῆς ἐν Βαβυλῶνι λίμνης. Sicania. *aqua Carthaginiensis.* Tragasæ. *ἐν Λαρίσσῃ pro ad Larissam. πόλις pro χώρα.* Carura & Menis pagus. Donylæum. *Attica aqua mala. alia item nonnulla.*

SINE exemplo, quod equidem meminerim, γνώμονα pro horologiorum eo genere posuit Athenæus, quod horas fluxu aquæ indicat. Gnomonice exposita Vitruuio in nono libro, circa vmbrarum rationem tota versatur. sed auctor speciei nomen γενικῶς vsurpauit. Itaque τὸ ἐν τοῖς γνώμοσι ῥέον ὕδωρ, est aqua fluens in horologiis quæ propriè clepsydræ vocantur. Quod sequitur, μόνον δ' ἀτέραμνον τῶν ἀλυκῶν τὸ τῆς Ἀρεθούσης, totidem literis scribitur in membranis. omnes librarios in fraudem optimi scriptoris isto loco dicas coniurasse. nam si ita Athenæus scripsit, parum fuisse rerum naturæ peritum necessum est. Hippocrates in libro De aëre, aquis & locis veteres medicos falsa de aquis salsis pronuntiasse scribit: cum nescirent, inquit diuinus senex, omnia ἀλυκὰ esse ἀτέραμνα καὶ ἄνεψατα. Hic primus est error quem ista lectio insinuat. Iam verò aquam fontis Arethusæ salsam esse falsum est. Dalecampius legendum censuit τῶν οὐχ ἀλυκῶν. optimè ille quidem: sed scrupulus hîc alius oritur. Nam falsissimum est Arethusę aquam, μόνην τῶν οὐχ ἀλυκῶν, id est, *solam inter dulces*, esse ἀτέραμνον & difficile coqui. Quis nescit multis locis fontes reperiri quorum aqua & dulcis & ἀτέραμνος sit simul? Ipsa experientia quæ stultorum eluit magistra, coquos & omnium rerum imperitissimas ancillulas hoc docet quotidie. Galenus IIII. commentatio in VI. Epidemiorum, τῶν λαχανωδῶν, ait, δυσκατεργάστων τε καὶ ἀμεταβλήτων ὄντων· ὁποῖα κατά τινας πηγὰς ὕδατα γίνεται, τὰ καλούμενα πρὸς τῶν ἀρχαίων ἀτεραμνώδη. An dicemus præcipuam quandam atque insignem ἀτεραμνίαν Arethusanæ aquæ tribui? non video qui possit aliter constare huic dicto fides. Cæterùm quid propriè sit ἀτέραμνον ὕδωρ declarat locus Vitruuij libro VIII. vbi de experitionibus & probationibus aquarum loquens, *Item*, ait, *si legumina in vas cum ea aqua coniecta, ad ignem posita, celeriter percocta fuerint, indicabunt eam aquam esse bonam & salubrem.* Quæ hoc non præstat aqua, scias esse malam & ἀτέραμνον. Athenæus paullo post, μοχθηρὰ δ' ἐστὶ τὰ βραδέως τὰ ὄσπρια τήκοντα· τοιαῦτα δ' ἐστὶ τὰ νιτρώδη καὶ τὰ ἁλμυρά. qui locus & superiorem emendationem confirmat, & πολυμαθέστατον virum ea culpa liberat cui fecerat deprauatus codex affinem. Nolim confusas ab interpretibus tres malarum aquarum species distinctè positas ab Athenæo. χείρω δ' ἐστὶ τὰ βαρυσταθμότερα, καὶ τὰ σκληρότερα, καὶ τὰ ψυχρότερα. *Deteriores aquæ sunt, quæ multum pendunt, quæ duræ sunt, quæque frigidiores.* hæ omnes aquæ eandem ob caussam malæ sunt. Athenæus ait, διὰ τὰς αὐτὰς αἰτίας. philosophus accuratior dixisset τὴν αὐτὴν αἰτίαν. vna enim est caussa, non plures. quæ autem illa? quod difficile concoquantur. cur difficilis sint cocturæ, duas affert caussas: alteram duabus primis communem: quòd multum terrę habeant admixtum: alteram tertiæ speciei propriam: ipsum nempe frigus, quo nihil ventriculo inimicius. sed & istas quoque γεώδεις esse, ac propterea frigidas paullo post dicitur. Ait præterea, τὰ ταχὺ θερμαινόμενα κοῦφα καὶ ὑγιεινά: *quæ citò calefiunt & leues sunt aquæ, & salubres.* quod non in omnibus verum est. Plinius negans aquæ pluuiæ tantam inesse leuitatem quantam putarent quidam: *Pluuia aqua*, ait, *sordium inesse, plurimum sentitur, citissiméque ideo calefit aqua.* Athenæus auctorem habet Hippocratem, cui leuioris aquæ nota dicitur esse perpetua, τὸ ταχέως θερμαίνεσθαι καὶ ταχέως ψύχεσθαι. v. Aphorismorum, & Epidemiorum libro II. sect. II. Crannoniæ aquæ narratio planior esset inserta voce quæ non abest opinor tantum, sed

deest: ὃ θερμὸν διατηρεῖ τὸν οἶνον. Si non extarent hæc ad verbum translata apud Plinium, de vulgatæ lectionis interpretatione poterat dubitari. nunc dubium non est, vtrumque scriptorem, Plinium dico & Athenæum, ex eodem fonte historiam hanc hausisse. Plinij verba, *Cranone est fons calidus citra summum feruorem, qui in vinum additus, triduò calorem potionis custodit in vasis.* Aqua rubra τῆς ἐν Βαβυλῶνι λίμνης, eius lacus non est qui Limne Asphaltis appellabatur: de quo Vitruuius libro VIII. cap. III. sed alius de quo Plinius lib. XXI. cap. V. Quæ de colore vario aquarum fluuij Borysthenis narrantur, diligenter alibi excussimus. ibi diximus, τὴν ἐν τοῖς βορείοις verri debere, *flantibus Aquilonibus*, non *in locis Septentrionalibus*. lege Plinium, & philosophum qui sic loquitur sæpissimè, vt in Probl. tmemate XXIII. problem. nono, quod ad hanc quæstionem facit. De fonte Paphlagoniæ Vitruuius, *Sunt autem etiam fontes vt vino mixti: quemadmodum est vnus Paphlagoniæ, ex quo etiam sine vino potantes fiunt temulenti.* Sicania & communis est vniuersæ Siciliæ appellatio, & peculiare nomen cuiusdam particulæ: sicut Asia & partem οἰκουμένης modò latius, modò angustius significat, & prætereà minimam Asiæ minoris partem: vnde Ἀσίῳ λειμῶνι apud poëtam. de parua Sicania Athenæus, ἁλμώδεις κρῆναι ἅμα τῷ ὀξεῖ ἐν Σικανοῖς τῆς Σικελίας. Non procul Agrigento fuisse istam Sicaniam videtur ex Stephano constare. Aquæ Carthaginensis historia ex Aristotelis libro sumta est De miraculis auditis: vbi verbis pene iisdem, Ἐν τῇ ἐπικρατείᾳ τῶν Καρχηδονίων ὄρος εἶναι (λέγεται) ὃ καλεῖται Γώνιον. mox, πρὸς δὲ τοῦτον τὸν τόπον κρήνην ἐλαίου φασὶν εἶναι· τὴν δὲ ὀσμὴν ἔχειν τῷ κέδρου τοῖς ἀποπρίσμασιν ὁμοίαν. Vitruuius, *Item Carthagini fons est, in quo natat insuper oleum, odore vt in scrobe citreo: quo oleo etiam pecora solent vngi.* Omnes ab Aristotele sumsisse testatur Sotion, Ἀριστοτέλης, inquit, ἱστορεῖ κατὰ Καρχηδόνα κρήνην εἶναι ἐλαίου προσπαρείραν. sequens historia ex Alexandri Magni descripta epistolis, vt indicat verbo ἐπέστειλεν Athenæus. Sotion obscurius, ἐν Πέρσαις φασὶν Ἀλεξάνδρῳ φανῆναι κρήνην ἐλαίου πληρουμένην αὐτομάτως. De Alexandri epistolis vide lib. XIV. cap. penultimo. Aquarum naturâ suâ calidarum quædam sunt, inquit auctor dulces: poterat addere καὶ ἔψανα: quędam enim illarum opsonia percoquunt, vt in Baiano sinu Posidianę. Plinius libro XXXII. cap. II. Pagasas MSS. codd. nominant quę in nostris libris Tragasę. ait enim, ὡς τὰ ἐν Αἰγαῖς τῆς Κιλικίας, καὶ περὶ Τραγασαίς, τὰς ἐν τῇ Τρωικῇ Λαρίσσῃ. & Tragasas & Larissam non procul ab Ilio commemorant geographi. ἐν Λαρίσσῃ sic interpretari oportet, vt libro superiore cap. XXIV. exponebamus ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, *in agro Alexandrino*: vel pro ἐγγὺς Ἀλεξανδρείας, *ad Alexandriam*. apud Dioscoridem & Galenum ἐν Δαμασκῷ, *in agro Damasceno*. Athenęus eadem de re infrà, ἐν τῇ Δαμασκηνῶν χώρᾳ. pro eo auctor Etymologici, ἐν τῇ Δαμασκηνῶν πόλει. ineptè: nisi πόλιν acciperet pro χώρα, vt à tragicis interdum sumi obseruat Strabo libro VIII. sed aliter hîc Athenęum puto scripsisse, & leuissima mutatione lego, τὰ τ' ἐν τῇ Τρωϊκῇ Λαρίσσῃ. ita erunt diuersę aquę, Tragasęa & Larissęa. Facit etiam mentionem Athenęus aquarum τῶν ἐν Καρούροις, & τῶν περὶ Μηνὸς κώμην ἐπὶ τῆς Φρυγίας. *Carura* satis nota in confinio Carię & Phrygię. *Menis pagum* & interpretes & clarissimi ætatis nostrę geographi verterunt in Μηνὴν nescio quam. Tu illum vicum intellige vbi fuit Μηνὸς Κάρου ἱερόν, de quo Strabo in descriptione Phrygię lib. XII. nisi malis illam intelligere κωμόπολιν, vbi Μηνὸς Φαρνάκου delubrum: de quo geographus libro eodem. *Donylaum* nullum equidem ex veterum lectione habeo notum. Scribe, τὰ δὲ περὶ Δορύλαιον. sic omnes veteres nominant. Lego cum MSS. περὶ Βαίας ἢ Βαίου λιμένα. de isto Bajo Strabonem consulere potes ac Seruium. Atricę aquę libro primo improbatæ sunt, & σκληραὶ dictæ, hoc est difficilis concoctionis, vt explicat Galenus. rectè igitur negat hîc Athenęus se assentiri posse Antiphani, qui etiam huius laudis palmam tribuit Athenis. Audiamus Vitruuium testem ἀδέκαστον, *Aqua species est, quæ cùm habeat non satis perlucidas venas, spuma, vti flos, natat in summo, colore similis vitri purpurei. Hæc maximè considerantur Athenis. Ibi enim ex huiusmodi locis & fontibus, & in Asti & ad portum Piraeum ducti sunt salientes, è quibus bibit nemo propter eam caussam: sed in lauationibus & reliquis rebus vtuntur. Bibunt autem ex puteis, & ita vitant eorum vitia:* Antiphanis locum habes etiam libro tertio.

CAP.

CAPVT VI.

Τὸ ὕδωρ ποταμοῦ σῶμα. indicium de aqua ex colore. Pythermus ἐν τοῖς Πειραιῶς τυραννήσασι. Lasyrtæ plani historia. παραγίνεσθαι. Inna *locus vbi Silenus à Mida captus.* Mædi *vicini Peonibus.* Plistonicus. *τὰ πέρατα τῶν ἀγγείων, ora venarum.*

ATHENÆI verba, *Τὸ ὕδωρ ποταμοῦ σῶμα φησί που Εὔβουλος ὁ κωμῳδοποιὸς εἰρηκέναι Χαιρήμονα τὸν τραγικόν.* Quare adeo insolens visum fuerit Eubulo genus loquendi quo vsus Chæremon, caussam video nullam. Doctissimus quoque Strabo non multo aliter *τὸ σῶμα τοῦ Νείλου* dixit initio libri vltimi. Legas etiam apud Aristotelem, maris aquam esse *μᾶλλον σῶμα ἢ τὸ πότιμον.* & in Meteorologicis *τὸ ἀναθυμιώμενον ὑγρὸν* dicitur esse *ἀνέμου σῶμα.* idem alibi *σῶμα πίστεως*, vt Hermogenes *τὸ σῶμα τοῦ λόγου.* similia his apud Romanorum facundissimos. Si cui placet subtilitas, dicere licet, comparatione aliarum rerum quæ sub tactus sensum cadunt, aquam corpus videri non habere. propterea merè aqueis opponuntur *τὰ σωματωθέντα*, ea quæ excretione eius quod aqueum inerat corpora sunt facta. est enim *σωμάτωσις, ἔκκρισις τοῦ ὑδατώδους*, vt docet Theophrastus lib. sexto, De caussis plantarum. Puto esse verius, notari Eubulo battologiam potius in versu Chęremonis, quàm illud quod siue Athenæus siue Eclogarius videntur existimasse. Fecerat Chæremon, *ὕδωρ δὲ ποταμοῦ σῶμα διεπεράσαμεν.* Sicut Æschylum videmus dare Aristophani pœnas quod *δὶς ταὐτὸν εἶπε*: sic Chæremonem Eubulo. nam vel *ὕδωρ* dixisse, vel *ποταμοῦ σῶμα*, ad sententiam satis erat: non satis ad versum. hanc igitur metri *στοιβὴν* siue tibicinem irridet comicus. Illa quo pertineant nescio, *Καὶ ἡμῶν δὲ πᾶσα δύναμις ἐξ ὑδάτων ἀφῖκται.* nam cum præcedentibus versibus nihil iis commune. Clearchus vt coniicimus ex Athenæi verbis, sensisse videtur, qualitatem aquæ ex eius colore posse cognosci: optimam esse eam quæ lactis instar albescat. Hippocrates quoque optimam pronuntiat *τὴν γλυκεῖαν καὶ λευκήν.* Is videtur aquæ naturalis color. videtur inquam: re enim vera aliud est: Auctor libri luculenti De coloribus, quem Theophrastum esse censemus, *ἀὴρ καὶ ὕδωρ καθ' ἑαυτὰ τῇ φύσει λευκά.* Idem philosophus alibi contrarium videtur sentire. Sed hęc visio, vt Iurisconsultorum vocem vsurpem, altioris est indaginis, quàm vt philologico huic scripto conueniat. In commentario nostro de coloribus, si Deus Opt. Max. volet, accuratè ista explicabuntur. Sequuntur Eubuli versus duo, quorum alterum viri docti non agnouerunt, leuiter ab Athenæo deformatum. Vtrumque adscribam vt erat conceptus à poëta,

Ὁ μὲν οἶνος ἡμῶν τοῦ φρονεῖν ἐπίσκοτεῖ·
Ὕδωρ δὲ τοὺς πίνοντας ἀρετικοὺς ποιεῖ.

Non sunt lege metri adstricta hæc, *ποιοῦντα ὥσπερ οἱ ῥήτορες πρὸς ὕδωρ εἶπον*, quomodo edita sunt in versione Dalecampij. sic autem scribe ex melioribus libris, *Τ. ὥσπερ οἱ ῥήτορες ὕδωρ εἰπών, καὶ βραχὺ ἀναπαυσάμενος, αὖθις ἔφη.* Antiphanes ait, *Οἶνος τὸν οἶνον ἐξελαύνει.* sic illo prior Alcæus, *ἐκ κεφαλᾶς δ' ἀτέραν τὰν ἑτέραν κύλιξ ὠθείτω.* allusum est ad notissimum prouerbium, *clauus clauo truditur.* Enumerantur deinceps abstemij aliquot viri clari & insignes. In eo albo primum locum obtinet Glauco Atheniensium tyrannus, quem ex Pythermo scribit auctor fuisse *ὑδροπότην.* Habemus igitur quem Iulio Cæsari adiungamus, de quo notum est verbum M. Catonis, *Vnum ex omnibus Cæsarem ad euertendam Remp. sobrium accessisse.* sic autem Athen. *Πύθερμος ἐν τοῖς Πειραιῶς τυραννήσασι καταγράφει καὶ Γλαύκωνα ὑδροπότην.* Ego istos Piræei tyrannos haud noui. illos noui XXX. tyrannos de quibus multa Xenophon, Plutarchus, alij. Quid de hoc loco suspicer non dicam, contentus acutum & eruditum lectorem aduertisse. Scribe mox cũ Eustathio, *οὐδεὶς ἧττον διετέλεσε σώμασιν ἐρρωμένως*: non *ἐρρωμενεστέρως.* non etiam placet, *Μάτρις ὁ Ἀθηναῖος ὃν ἴδιον χρόνον*: *quo tempore viuebat*: sed repetitis literis fugitiuis, *ὅσον ἴδιον χρόνον. quandiu vixit.* Lasyrtæ plani historia quod dolendum, corrupta est. Ait, *οὐδὲ προσδεῖσθαι ποτοῦ καθάπερ οἱ ἄλλοι.* infelicissime interpretes verbum *egere* in hac sententia locarunt. dicerent saltem *non indiguisse*. id videntur Greca velle.

SI quid in me iudicij est, fallunt nos vulgati scriptiq; codices, ista verba sic scribentes: ἐὰν δέ τις ἡμῶν τοῦτο δυσκόλως ποιῇ, γλυκὺ ὕδωρ θερμὸν προλαμβανέτω. Dixit modò Athenæus, ad vitandam ebrietatem præbibendam esse aquam: nunc ait, ἐὰν δέ τις ἡμῶν τοῦτο δυσκόλως ποιῇ, Id est, *si quis bibere aquam recuset.* huic igitur quid faciendum suadet? vt vulgata quidem lectio est, aquam fastidienti aquam propinat. Arbitror vocem ὕδωρ ex hac sententia esse exterminandam: aut isto saltem modò lectionem concinnandam, γλυκὺν ἢ ὕδωρ θερμὸν προλαμβανέτω. calidam vult antè bibi, aut vinum dulce. Aduersari dulcedinem ebrietati nemo ignorat qui sequentia verba, item Symposiaca Plut. & Macrobium legit.

Carmanorum mirum morem Athenæus narrat, mutuum sanguinem in compotationibus propinare solitorum firmandæ amicitiæ. Simile Scytharum institutum & aliquot aliarum nationum norunt eruditi ex geographis, Luciano, Valerio Maximo, aliis. *Nescio quid & sub Catilina degustatum est*, ait Tertullianus in Apolog. Eleganter verò Athen. τέλος φιλίας νομίζοντες, pro ἐντελῆ φιλίαν. Sic accipiunt & vocem ὅρος. vt ὅρος φιλίας pro perfectissima amicitia. Basilius in epistola ad Candidianum, ἵνα μὴ ὁ ἔσχατος ὅρος τῆς ἀσθενείας ἡμᾶς ὦμεν. cæterum *Carmanos* in hac narratione, prior interpres mutat in *Germanos*. Scribe, εἰς τὸ ἀποκρύψασθαι τὸ ἀπὸ τοῦ ποτοῦ, non τι. τὸ ἀπὸ τοῦ ποτοῦ, id est ipsum, quod mox dicit, τὴν τοῦ οἴνου ἀναθυμίασιν. Indicium bonæ aquæ hoc statuitur, εἰς χάλκεον ἢ ἀργύρεον ἀγγεῖον ἐγχεόμενον οὐ ποιεῖ τὸ ἰῶδες. Vitruuius inter alia aquarum experimenta hoc quoque recenset: *Item*, ait, *si fons nouus fuerit fossus, & in vas Corinthium siue alterius generis, quod erit ex ære bono, ea aqua sparsa maculam non fecerit, optima erit:* Plinius idem, sed breuius: *Damnantur in primis fontes, si vasa ærea inficiunt.* Animaduersione dignum est, Vitruuium ac Plinium vasorum ex ære tantùm facere in hac probatione aquæ mentionem. Athenæum etiam argenteorum: cum tamen ærugini siue τῷ ἰῷ argentum non habeatur obnoxium, vt æs & ferrum. Propterea doctissimus Gesnerus olim emendabat, χάλκεον ἢ σιδήρεον. Nobis cõtra librorum consensum nihil placet mutari, quod vllo colore defendi non ineptè queat. Cur hîc quicquam satagamus caussa non videtur idonea. nam vt ab ea quæ propriè ærugo vel rubigo in ære ac ferro dicitur, liberum sit argentum: maculas tamen recipit: quod ex reliquiis vini aut aquę in imò scypho diutiusculè asseruatis sæpe obseruauimus. τὸ ἰῶδες igitur hîc erit, quod Vitruuio *macula*. & ποιεῖν τὸ ἰῶδες, quod Plinio *inficere*. Aëtius istam maculæ aquæ notam ex Rufo aliter proponit: Improbat enim ὅσα προσανίζουσι τοῖς χαλκείοις λιθώδως, *quæ in morem lapidum æreis vasis adhærent.* putaui aliquando scribendum esse ἰωδῶς. sed manum abstineo, & Aëtium aliter interpretor. Locus proximus Hippocratis, ex Epidemiorum libro secundo est descriptus. at verba deinceps allata vbi καλεῖ τὸ χρηστὸν ὕδωρ πίνομεν, non extant hodie in libris Hippocratis, quantum recordari possum. Interpres ne hîc hæreret, viam expeditissimam inuenit, atque adeo ipse sibi fecit. Aqua ex Amphiarao aut Amphiarato Græcis olim incognita: neque vllus eo nomine fons in veterum libris. At in agro Oropiorum fanum Amphiarai fuit, & fons non procul inde, qui dicebatur Amphiarai, siue Amphiaraeus. Ita interpretare τοῦ ἐξ Ἀμφιαρέω ὕδατος, & mox τὸ ἐξ Ἀμφιαράου, hoc est, *allata aqua ex fonte Amphiarai.* est enim compendio dictum pro τὸ ἐκ τῆς κρήνης τοῦ Ἀμφιαράου. Meminit Pausanias in Atticis & Corinthiacis. Omnium aquarum eas maxime probat Hippocrates referente Athenęo, ὅσα ἐκ μετεώρων χωρίων ῥεῖ, καὶ ἐκ λόφων ξηρῶν. mirum quid appellet colles siccos, vel aridos. nam si arent, quomodo illinc manabit aqua? si venas habent aquarum, cur sicci dicuntur? magis mirum non animaduertisse eruditiss. Dalecam. scribendum esse ἐκ λόφων γεηρῶν, ex ipso Hippocrate: qui λόφους γεηροὺς vocat quos vulgo Græci γηλόφους & γεωλόφους. Distinguunt medici aquam è colle terreo fluentem, ab illa quæ de rupe. hanc aquam damnant, illam præstantissimam esse pronuntiant. Lege Oribasium libro quinto, capite tertio. Aëtius quoque in optima aqua desiderat τὸ διὰ πόρων τινὸς ἢ γῆς καθαρᾶς διηθεῖσθαι. quæ verba ipse mutuatus est à Galeno Ὑγιεινῶν libro primo. Propterea dicebat paullo antè Athenæus, Homerum aquas improbasse τὰς ἐκ πετρῶν φερομένας: laudasse τὰς διὰ ψαμάθου ἢ πλείονος γῆς φερομένας. Denique non aliter visum præstantissimis quibusque Græcorum Arabúmve medicorum. Porro optimarum aquarum proprium ait esse Hippocrates, quod sint τὸν οἶνον ὀλίγον φέρειν οἷαι. Aqua κατὰ φύσιν ἔχουσα nullum saporem, nullum verum colorem, nullam denique

ποιότητα

ποιότητα habet. Optima illa eſt quæ maximè talis, & ἀποιότατος. Hanc ait Hippocrates τὸν οἶνον φέρειν ὀλίγον, hoc eſt, minimo infuſo vino recipere ποιότητα & ſaporem. cōtrarium vſuuenit in ea quæ natura ſua eſt ſapotata aut medicata: nam iſta, vt ſuum amittat, & vini aſſumat ſaporem, maiore vini copia eſt opus. pari ratione vina quæque generoſiſſima ſunt πολυφορώτατα: id eſt, plurima opus habent aqua, vt naturam mutent & ſaporem amittant ἔμφυτον. Ita interpretamur diuini ſenis verba: quorum mentem quia non aſſequebatur vir doctus, corrupta cenſuit, & ex libidine emendauit. An autem nutriendi vim habeat aqua, vt probare auctor conatur: an ſit tantum ὄχημα τροφῆς, philoſophis & medicis diſputandum relinquimus. Auicennam, alioſque multos τρόφιμον pronuntiare certum eſt. Doctiſsimus Athenæus iactatam in ſcholis ſapientum quæſtionem non hîc ſolum attigit: ſed etiam ſuperiùs, cum auctoritate magni vatis probabat, aquam non ſolum nutriendi vim habere, ſed etiam eſſe τροφιμωτάτην Narrationem de Abderita Democrito confer cum ea quæ apud Diogenem Laertium. βασταχθέντος τοῦ μέλιτος venuſtè pro ἀναβασταχθέντος, *relato in ſuum locum.* ſic ποιεῖν ὅπλα pro ἀποδύειν, *exuere.* De illis, Ὁ ἐμ τὸ ἀναπηδημάτιον, & quæ ſequuntur, diximus capite primo Ὀξύπεινος in verſu Diphili tranſlatè vſurpatur, de eo qui valde aliquid cupit: vt apud M. Tullium ad Atticum libro ſecundo, *ſum in curioſitate* ὀξύπεινος *: ſed tamen facile patior, te id ad me* συμπόσιον *non ſcribere: præſentem audire malo.* & libro quarto, epiſt. x i i i.

CAPVT VIII.

Ἄγειν ὁλκήν. deprimere lancem. ἄξιον. *Ratio viuendi apud Athenienſes adſtricta. Veteres ſæpius de die cibum ſumſiſſe.* ἰδιῶται. μονοφαγεῖν & μονοσιτεῖν *vt differant.* ἀριστᾶν *apud Hippocratem pro bis de die comedere.* Philonides *comicus.* ἀπόσιτος. αὐτόσιτος. ἀναγκόσιτος. μειράκιον ὑποσκαφιόκαρτον.

Ἄγειν verbum aliquando fuit τῆς σταθμικῆς proprium. Sic ἄγειν ὁλκὴν aut μνᾶν dicunt, pro ἕλκειν, *pendere.* M. Tullius *deprimere* hoc ſolet dicere. vt De finibus, lib. v. *Virtutis amplitudinem quaſi in altera libræ lance pone: terram mihi crede ea lanx & maria deprimet.* & ita ſæpe alibi. Atqui videtur lanx vbi pondus eſt grauius deprimi ipſa potius quàm alteram deprimere: ſed vt dixi ita ſemper loquitur Cicero. Quod autem à liberali venditore emerant cumulatiore menſura, id dicebant ἄξιον. Inde quicquid paruo emtum videbatur ἄξιον appellarunt. Eubulus in iis verſibus quos laudat hîc Athenæus, ἀξιωτέρους Πωλοῦσιν ὡς ἔοικε τοὺς ἄρτους ἐκεῖ, id eſt, *minore pretio panes ibi vendunt:* non vt vertunt *præſtantiores.* Iſtis verſibus,

ᾗ ῥᾷστα δὴ πεινῶσι Κεκροπιδῶν κόροι,
Κάπτοντες αὔρας, ἐλπίδας σιτούμενοι,

iocatur facetiſsimus Eubulus in tenuem Athenienſium victum. Ait eos non viuere, ſed eſurire. Erat enim ſolum Atticum parum vber: ipſi deparci: victus qualis hominum pauperum: tota vitæ ratio adſtricta & diligens. Quis neſcit cur Atticam vocet Thucydides λεπτόγεων? Alciphron in epiſtolis, Κρεῖττον ἐπισκήπτειν ἐν Βοαβόρεσι καὶ Πεντοπίδος πόπλουτον, ἢ καθήμενον ἐπὶ ταῖς τῆς Ἀττικῆς ἐσχατιαῖς λιμώδης καὶ αὐχμηρὸν ἐρυγγάνειν. Lucianus Fugitiuis, οὗτοι γὰρ οὐδὲν Ἀττικῆς πενίας δέονται ἀλλ' ἔνθα πολὺς χρυσὸς ἢ ἄργυρος ὀρύττεται, ἐκεῖ που ζητητέοι εἰσὶν ἡμῖν. ideo Ariſtoteles in tenui cenſu τὸν Ἀττικὸν τρόπον τῆς οἰκονομίας laudat in Oeconomicis. Tenuitatis victus quo vtebantur, teſtes Ariſtophanes & comici omnes. ſed in primis inſignis eſt locus Lyncei Samij è Centauro fabula, quem habes libro quarto. ſcitum etiam illud ἐλπίδας σιτούμενοι. ſemper enim Athenienſes magna moliebantur, magnorum bonorum ſpe: verè ſemper quod aiunt, εἰς νέωτα πλούσιοι. Libro priore obſeruabatur extare in veterum ſcriptorum monumentis verbum μονοφαγεῖν. Simile eſt quod hîc legitur, ὁ δὲ μονοσιτεῖν κεῖται παρ' Ἀλέξιδι. Nihil erat hîc quod iure mutatum vellent interpretes: quibus hoc fuit potius quærendum, qua notione vocem μονοσιτῶν Alexis vſurparit. Dalecampio aſſentiri non poſſumus:

neque dubitamus talem esse totius loci sensum. Sed recitemus verba Alexidis, Ἐπὰν ἰδιώτην ἄνδρα μονοσιτοῦντ' ἴδῃς, Ἢ μὴ ποθοῦντ' ᾠδὰς ποιητὴν καὶ μέλη· Τὸν μὲν ἰδιώτην τοῦ βίου τὸν ἥμισυν ἀπολωλεκέναι νόμιζε· τὸν δὲ τῆς τέχνης Τὴν ἡμίσειαν· ζῶσι δ' ἀμφότεροι μόλις. Si è vulgo, inquit poëta, aliquem videris qui semel de die sumat cibum, aut poëtam qui recitandis versibus conuiuas non obtundat, statuere debes, & poëtę artem suam cessisse infeliciter: & illum alterum bonorum suorum dimidium amisisse: ambos denique viuere miserrimos. Sæpius de die cibum sumere, tam soliti veterum plerique quàm nos hodie. nisi quod parcius ferè prandebant. Multi etiam cœna tantum vel prandio erant contenti: ij nempe qui vel studio virtutis, vel amore literarum, aut propter valetudinem, genium defraudabant suum. De his non sentit poëta: verùm de cæteris, quos ἰδιώτας vocat. Sic illam vocem accipio apud Hippocratem aut Polybium initio libri De ratione victus salubri. Τοὺς ἰδιώτας, ait, ὧδε χρὴ διαιτᾶσθαι. qui sunt quos vocat idiotas? Non me fugit quantum verborum in eum locum doctissimus Galenus effundat. Sed arbitror intelligi eos qui more communi vitam degunt: nec peculiari aliqua ratione suæ valetudini conuenienter, illam instituunt. Alibi vocat τὸ πλῆθος. Locus est in tertiò De diæta, Ταῦτα μὲν παραινέω τῷ πλήθει τῶν ἀνθρώπων, ὁκόσοισιν ἐξ ἀνάγκης εἰκῆ τὸν βίον διατελέειν ἐστι, μηδ' ὑπάρχει αὐτέοισι τῶν ἄλλων ἀμελήσαντας τῆς ἑαυτῶν ὑγιείης ἐπιμελεῖσθαι. Docti viri idem significare censuerunt μονοφαγεῖν & μονοσιτεῖν, sed falsi sunt opinione sua. μονοφάγοι sunt qui soli comedunt, vt illi Æginetæ de quibus Plutarchus in Grçcis quæstionibus. Hominibus qui amicitiam cum nemine colerent, μονοφαγίαν pro magno conuitio obiiciebant. Alexis, Ἔρρ' ἐς κόρακας μονοφάγε καὶ τοιχωρύχε. quia vt Seneca ait, *visceratio sine amico vita leonis ac lupi est.* & nullam vitam esse vitalem sine amico rectè dicebat philosophus. Hebræorum in eam sententiam dictum est, או חברי דאיוב או מיתותא quo optabiliorem mortem pronuntiant vita amicis destituta quales Iobus habuit. hæc notio dictionis μονοφάγος, & inde deducti verbi μονοφαγεῖν. Quod τὸ μονοσιτεῖν interpretamur, *semel de die cibum sumere*, auctorem habemus Hippocratem: qui eo vocabulo aliter nunquam vsus. In libro De victus ratione in acutis, δὶς σιτεῖσθαι τῆς ἡμέρης & μονοσιτέειν non semel opponuntur. Alibi apud diuinum illum scriptorem τῷ μονοσιτέειν opponitur τὸ ἀριστᾶν. Nam quia fere prandio potius quàm cœna abstinebant qui semel comedebant, ideo magnus senex miro vsus verborum compendio ἀριστᾶν ponit, pro bis de die vesci, & ἄριστον ἀντὶ ἀρισοδείπνου. De diæta lib. II. Ἄριστον τἀναντία διαπρήσσεται τῇ μονοσιτίῃ. libro tertio, πρῶτον μὲν μονοσιτέειν χρὴ διάγειν, ἢν μὴ πάνυ ξηρὰν τις τὴν κοιλίην ἔχῃ· εἰ δὲ μή, μικρὸν ἀριστῆν, id est, *sin minus, bis fuerit cibus sumendus.* in libro De veteri medicina, τοῖς πλείστοισι τῶν ἀνθρώπων οὐδὲν διαφέρει πότερον ἂν ἐπιτηδεύσωσιν εἴτε μονοσιτέειν εἴτε ἀριστᾶν. Secundum Alexidis versum sic omnes libri scribunt, Ἢ μὴ ποθοῦντ' ᾠδὰς ποιητικὰς καὶ μέλη. quam γραφὴν aio falsam, ineptam, & ridiculam. O bono stomacho qui tulêre interpretes! modulos saltem consulerent. An verò aliquas illi cantiones norant non poëticas? Luce meridiana clarius legendum esse ποιητήν. Poëtarum hunc esse morbum, vt obuios quosque recitatione suorum versuum enecent, beatos interpretes si experientia magistra non didicerant! quanquam ex Horatio & Martiale non poterant ignorare. Hæc scripseram, cum à doctissimo Leuinio sum admonitus in optimæ fidei libris repertum sibi ποιητὰς pro ποιητικάς. Siue igitur hoc modo legas, siue ποιητήν, vera est nostra interpretatio. Sequentia verba, Πλάτων, οὐ μονοσιτῶν ἤκουσον ποτε, ἀλλὰ κἀνίοτε δειπνῶν δὶς τῆς ἡμέρας, debemus diligentiæ doctissimi viri Henrici Stephani, qui ex antiquissimis membranis illa descripsit. eadem quoque Leuinius in suis reperit. Iis confirmantur manifestissimè quæ antè diximus de voce μονοσιτεῖν. In verbis Alexidis scribe οἰναρίοις, non οἰναροις, vide libro primo, cap. XXII. & libri eiusdem cap. XXIII. de iis quæ mox sub Antiphanis nomine describuntur: ibi tribuebantur Ephippo. inde lector emendabit. Sequentia sic cape, *Vox* ἀπόσιτος *extat apud Philonidem:* αὐτόσιτος *apud Crobylum*, παράσιτον αὐτόσιτον. Philonidem cur in Philochorum transformarit Dalec. demiror. Is verus fuit apud Athenienseis fullo primùm, deinde comicus poëta: non semel in his libris laudatus. ἀπόσιτος dictum vt ἄπιχθυς, *qui pisce abstinet.* In Hippocrate & Galeno sæpe ἀπόσιτος πάντων pro, *alienus omnis cibi.* cui opponitur ὁ φιλόσιτος, *cibi auidus*, vel *quem cibus iuuat*, vt loquitur Plautus. Αὐτόσιτον variè exponunt critici. Hesychius, αὐτόσιτον, τὸν ἑαυτὸν τρέφοντα, ἢ τὸν σὺν ἑτέρῳ δειπνοῦντα, καὶ ἑαυτῷ φέροντα τὰ ἐπιτήδεια πρὸς τὸ δεῖπνον. trium harum interpretationum secunda Crobyli isti loco

videtur

videtur conuenite. sed dē tam paucis verbis aliquid affirmare stultitiæ proximum est. Ἀναγκόσιτον, ait auctor, dixit Crates. cui potius quàm athletæ id verbi quadret, non video. Sic passim auctores ei hominum generi tribuunt βίαιον τροφὴν, & ἀναγκοφαγίαν, siue τὴν πρὸς ἀνάγκην ἐδωδὴν, vt Aristoteles, Clemens, Plutarchus, Galenus: qui etiam scribit alibi athletas τροφὰς προσφέρεσθαι σὺν ἀνάγκῃ πολλάκις ἄχρι μέσων νυκτῶν. In Nicostrateo loco, μειραχίλλιον ὑποσπαφιόκαρτον, interpretes fecerunt, valdè obligatum fasciys. de vocabulo κειρίαις aliquid nempe cogitarūt. Poëta verò intelligit adolescentem tonso capite, eo genere tonsuræ quod σκάφιον dicebant. Σκάφιον esse εἶδος κουρᾶς ex comicis scire debemus & grammaticis. Cæterùm integram huius loci sententiam parati sumus illi aperire, qui integrum Nicostrati drama nobis exhibuerit. Dura conditio, inquies. Nostra longè durior, si ex pauculis & sæpe corruptis, aut negligenter ab Athenæo descriptis verbis, integram semper poëtæ sententiam diuinare necesse habeamus. Qui in Latinis apud Nonium, aliosque, tanto studio istud præstare conantur, iis per me licet esse ingeniosis.

CAPVT IX.

Συναυλίαι. vestium distinctio in περιβολὴν & ὑποβολήν. Sardinia *ob tincturam celebrata.* Acesas & Helicon *Salaminij. ψακαστὰ μύρα. ἐντιμᾶν & ἐντιλᾶν. λιτὰ vel λῖτα. stragulorum ἐνάφεια.* Prandium cognatorum *apud Persas.*

ANAXANDRIDÆ proferuntur verba, Τρίκλινοι δ' ἀΐδιοι συνήγετο, καὶ συναυλίαι γερόντων. Lego, γεροντικαὶ, & συνάγεσθαι συναυλίαν γεροντικὴν interpretor, *conuenisse in vnum plurium senum turbam.* Συναυλία illud interdum significat, quod expressit Dalec. aliquando id quod diximus nos. Sed emendationem facit necessariam lex metri: quæ etiā suadet ita distinguamus. —τρίκλινον δ' ἀΐδιος Συνήγετο, &c. Sustulimus è proximis verbis negationem, cùm legeretur antè οὐ περιβολῇ: quod fefellit interpretes. Platonis locus est in Politico: vbi cum velamenta corporis in duo genera diuisisset, σκεπάσματα & περικαλύμματα: postea sententiam eandem aliis verbis repetens, διετέμομεν ἀπ' αὐτῆς, inquit, artem intelligens texendī vesteis, νῦν δὴ τὴν τῶν στρωμάτων σύνθεσιν, περιβολῇ χωρίζοντες καὶ ὑποβολῇ. Appellat ὑποβολὴν culcitam, & quicquid insternendi aut incubandi caussa paratur, vt loquitur Vlpianus Iurisconsultus; puta tapetes, tegetes, storeas, erones, & alia hoc genus. περιβολὴν, quod ait Vlpianus parari iniiciendi caussa: vt sunt pallium, læna, & similia vestimenta stragula. Hæc & alia multa huius argumenti in hoc auctore, pluribus explicamus in accuratissimo commentario De lectis veterum: si modò ita Deo videatur, vt illum aliquando perpolitum edere possimus. Porrò inter loca ob tincturam olim nobilia, Sardiniam fuisse, fidem fecerit vel prouerbium, βάμμα Σαρδιανικόν, de quo multa in scholiis Græci comici, & apud parœmiarum scriptores. Varro in Hercule Socratico, *Cubo in Sardinianis tapetibus, inter chlamydas & purpurea amicula.* Plato comicus ab Athen. hîc laudatus, κἂν φοινικίσι Σαρδιανικοῖσι κοσμησάμενοι κατάκεινται. Dalec. *in stragulis tinctis ostro Sardiano*: puto factam iniuriam viro docto, & scripsisse illum, *Sardiniano*. Illud κοσμησάμενοι parum arridet. Malim κοσμηθέμενοι. Acesas & Helicon nobiles polymitarij Salaminij fuêre, inquit auctor. Eustathius addit, ex ea Salamine quæ in Cypro fuit: non ea insula quam casus Xerxis fecit memorabilem. Ψακαστὰ μύρα vetustioribus Græcis dicta vnguenta, quæ posterioribus σακτὰ, inquit Eustath. Ἰλιάδ. π. allatum hîc sine dubio Ephippi locum respiciens. Στεμνωτὰ ἐλίγματα Sophroni, tapetes sunt, in queis expressæ auium imagines: vt ζωωτὰ, *belluata.* Sic rectè veteres codd. non vt vulgò, ἐντετιμημένα pro *magni emta*, etsi non damnamus: veteris tamen coniecturæ nondum nos pœnitet, ἐντετιλημένα, *conforiata* stragula. eam vocem apud Aristophanem legas non semel. Mox legisse Eustathius videtur, Ὅμηρος δὲ ὁ θαυμασιώτατος καὶ ἱερώτατος τῶν σ. Λιτὰ scribunt multi grammatici apud poetam: & hic quoque pars vett. codd. Athenæus circumflectit, teste Eustathio. eum cōsule, & auctorem Etymologici. Sequitur, τὰ δὲ περιστρώματα ῥήγεα καλλιπορφύρεα, id est,

id est, stragulam vestem quæ iniicitur non substernitur, Homerus vocat ῥήγεα. Sic rectè M S S. alludit ad ista summi vatis, Ἰλιάδ. ω. Δέμνι' ὑπ' αἰθούσῃ θέμεναι καὶ ῥήγεα καλὰ Πορφύρε' ἐμβαλέειν. At vir optimus qui περιστρώματα hîc aulæa interpretatur, quæ hodie lectis oppandi solent, errat. Nunquam conopea nostra Græci appellarunt περιστρώματα: qua voce nihil hîc aliud significatur, quàm quod περιβολὴν ante appellari diximus. Verte ista, ἵνα κόσμον ἔχῃ ἡ στρῶσις καὶ ἁπαλίαν, *vt lectus & eleganter insternetur & molliter.* ἁπαλία est mollities quæ tactu deprehenditur. Græci explicant τὸ εὐμάλακτον, & τὸ εὐψηλάφητον. Alia notione Philostratus in Iconibus Menæceo tribuit στέρνα ἁπαλῆ, *pectus facile palpabile*: id est, torosum atque elatum. diceremus nos Francocelta, *vne poictrine releuee.* Cùm ita loquitur, τὸν μὲν Κρῆτα Τιμαγόραν, ἢ τὸν ἐκ Γόρτυνος Ἔντιμον, indicat parum liquidò constitisse iam olim quis & cuias ille Græcus fuerit cui hic honos à Persarum rege Artaxerxe est habitus. alij Timagoram Cretensem appellabant: alij Entimum Gortynium. Dissentit ab vtrisque Plutarchus: qui in Pelopida Timagoram quidem, sed Atheniensem nominat. Quemadmodum autem γάμβειον στολὴν libro primo interpretabamur, vestem quæ propriè quidem generis regum Persicorum conueniebat: deinde etiam aliis quos pari honore auctos rex volebat: sic isto loco, καὶ ἐπὶ τὸ συγγενικὸν ἄριστον ἐκαλεῖτο ὁ Κρὴς οὗτος, τὸν βασιλέα ψυχαγωγήσων, *prandium cognatorum*, epulas exponimus ad quas vocati primùm quidem & προσηγορευμένοι regum cognati: postea verò etiam alij quos tali honore princeps dignabatur. Proprium in aula Persica locum atque ordinem, multaque peculiaria iura obtinuisse, quos συγγενεῖς Græci, Curtius *cognatos* vocant, vel ex Pædia Xenophontis satis certum. Sunt qui existiment honorariam tantùm eam appellationem fuisse, sine vlla rei veritate. Nos id falsum putamus: neque aliter rem habuisse quàm vti diximus. Sic etiam accipimus apud Xenophontem primo Παιδείας libro, συγγενικὰ φιλήματα. Scribe, τούτῳ τινὰ τ. non τούτων. Expositis honoribus quibus affectus est ab Artaxerxe Græcus Entimus, addit auctor, ἐφ' ᾧ οἱ Πέρσαι χαλεπῶς ἔφερον, ὡς τῆς τε τιμῆς δημευομένης, καὶ στρατείας ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα πάλιν ἐσομένης. duplicem affert rationem, cur proceribus Persarum tantum honorem haberi Entimo non probaretur. Prior erat, quòd eo pacto decus proprium cognatis regum vulgari inciperet: altera, quòd ex ea re in suspicionem venirent, habere in animo Artaxerxem, bellum Græcis denuò inferre, vti fecerant iam antè Darius & Xerxes. Σκηνὴν οὐρανόεσσαν ἀνθινὴν probè editi libri: malè in scriptis, οὐρανοφόρον. Dalec. ἀνθινὴν nescio quare, & οὐρανόεσσαν sic interpretatur quasi legeret φαντασίαν aut φαντασματικήν, prope incredibili errore. Intelligit tabernaculum diuersorum colorum, in tholi modum factum: nam tholi forma est οὐρανοειδής. Propterea dicebat Dio lib. LIII. Pantheum quod Romę Agrippa condidit, θολοειδὲς ὂν τῷ οὐρανῷ προσεοικέναι. Alij scriptores vt formam huiusmodi papilionum indicent, οὐρανίσκους appellant, vt alibi dicebamus. Talem fuisse tabernaculorum figuram quibus reges Persarum vtebantur, etiam Hesychius admonet. Πέρσαι, inquit, τὰς βασιλέως σκηνὰς καὶ αὐτάς, ὧν τὰ καλύμματα κυκλοτερῆ, οὐρανούς: deest vox ἐκάλουν aut similis. Hodie in idiorismo nostro οὐρανόν; *cælum lecti* appellatur, summum illius tegmen, etiam si nihil in eo οὐρανοειδοῦς formæ.

CAPVT X.

Mensa τρίπους *vel* τράπεζα. *Eubuli elegans locus.* Πεντηκοστολόγοι. *vectigal* quinquagesimæ *Athenis. coronæ* κυλιστοί, *volubiles.* ἀπόθετα κοκκύμηλα. περιφορὰ *pro* περιφέρεια. *Distinctio vocum* κοκκυμηλέα, κοκκύμηλος *&* κοκκύμηλον. προῦμνον, προύνη, prunus. μόλτυοι.

E CYNICIS qui inter conuiuas erant, vnus fuit, qui mensam appellaret non τράπεζαν, sed τρίποδα. Offensus eius vocis insolentiâ, inquit auctor Epitomæ, δυσχεραίνει ὁ παρὰ τῷ σοφιστῇ Οὐλπιανός, καὶ λέγει, τήμερον ἐμοὶ πράγματα ἔξω ἐξ ἀπραξίας. scribebatur ἐξ ἀπορίας. sed ἀπραξίας, & elegans & vera lectio est manu exaratorum, id est, *post cessationem*: vel *pro cessatione*. aut ita accipe, *istius inertia negotium hodie creabit mihi.* videtur mutuatus ex aliquo vetere scriptore,

Offenditur autem Vlpianus isto vocis τρίπους vsu: quasi tripedibus ollis tantum, non mensis id nomen conueniret. Atqui scire licet, mensarum alias tres, alias quatuor pedes habuisse: illas propriè τρίποδας dici: has τραπέζας, quasi τετραπέζας. Vsus, penes quem loquendi norma est, obtinuit, vt in totum mensæ τράπεζαι vocarentur: relicta appellatione τρίπους alterius generis vtensili. tamen eruditi scriptores, vt hìc Athenæus obseruat, etiam aliter sunt locuti. Pleraque Eubuli comici venustatis aliquid redolent: & sæpe sunt subobscura: non rarò etiam deprauata. omnia hæc istis censeo inesse. τρίποδες οὗτοι πέντε σοὶ Καὶ πέντε, πεντηκοστολόγος γενήσομαι, venusta planè sententia: sed cuius vmbra vix hodie paret. Lego, τρίποδες πέντε σοὶ, Κρέα πέντε, πεντηκοστολόγος γενήσομαι. Inducebat aliquem Eubulus, qui alteri traderet, aut in coram recenseret quinque mensas, & quinque apponendarum carnium frusta. fortasse etiam plures alias res pari numero erant enumeratæ, quas suo more prætermisit Athenæus: Vtut sit, repetita sæpius vox πέντε occasionem iocandi præbuit ei cui ista dicebantur. Ego, inquit ille, qui tot rerum pemptadas accipiam, πεντηκοστολόγος γενήσομαι. Propriè πεντηκοστολόγος dicitur publicanus qui vectigal quinquagesimæ exercet. Meminit Demosthenes illius vectigalis in oratione contra Midiam, & in ea contra exceptionem Laeriti, & oratores alij. Postrema verba Epicharmi sic scribebam, *Οἰδίπους τοίνυν σύ τ᾽ ὤν, αἰνίγματ᾽ οὐ νοεῖς; tu qui Oedipus alter cluis, ænigmata non intelligis?* paullo tamen aliter optimi libri, Οἰδίπους τοίνυν σύ τ᾽ ἦν· (meliùs ἦς.) αἴνιγμα τοι νοεῖς. *ergo tu Oedipus es: ænigma enim intelligis.* Qui aiebat apud Antiphanem Καὶ πόθεν ἐγὼ τρίπουν τράπεζαν λήψομαι; non hoc voluit, difficile esse tribus pedibus insistentem mensam inuenire: sed nescire se quî possit inueniri mensa quatuor pedum (id propriè est τράπεζα, vt diximus) tripes. Secundum versum Alexidis super Damascenis prunis allatum, sic scribe, Νικάτορι ἐγώ. λέγ᾽ αὐτό· τὸν νῦν προσθήκη δή. Quartum ita expleo, ἰδάκει στεφανῶν γυμνὸς προσελθεῖν ὡς ἐμὲ Στεφάνῳ κυλιστῷ. Veteres in coronas addebant non solùm flores, sed etiam fructus, vt pruna, ficus, & similia his. atque hæ sunt coronæ quas vocarunt κυλιστοὺς στεφάνους: διὰ τὴν ἁδρότητα καὶ τὸ μέγεθος inquiunt Græci grammatici: quia videlicet propter firmitatem circuli κυλίεσθαι corona ac rotari poterat. consule librum x v. Latinè *volubilem* aut *rotatilem* coronam dixeris: interpres, *tortilem*: is verò est, πλεκτὸς στέφανος, non κυλιστός. Lego deinde, Ἑώρακας πώποτε σὺ ἐσκευασμένον Ἥνυστρον, ἢ ὀπτὸν σπλῆνα μεμυρτιδωμένον; loquebatur poeta de pugile, cui pugnis facies probe fuerat contusa. Eam fœditatem exprimere cupiens variis hisce similibus ingeniosè vsus est. Lego cum Eustathio, τοιοῦτον ἔχει τὸ πρόσωπον, non μέτωπον. Porrò istis Alexidis locis alium addas licet ex libro i v. vbi ἀποθέτων κοκκυμήλων facit mentionem: ea erant pruna Damascena sole siccata ad perennandum. Βράβυλον dicit esse ἀκρόδρυον μικρότερον τῇ περιφορᾷ τῶν κοκκυμήλων. si non fallimur, nouè περιφορὰν posuit pro eo quod est περιφέρεια. At δριμύτερον pro στρυφνότερον vsurpasse Athenæum in huius fructus descriptione, non arbitror. In saporum nominibus peccare, & alium alius loco nominare, hominis est & negligentissimi, & planè ἀφιλοσόφου. Ego non dubito virum doctissimum id dixisse quod sentiebat: sensisse autem quod res erat & arguebat experientia in ea prunorum specie quam ille intellexit appellatione βραβύλων. Theophrasti locus ita habet, ἐπιπολαιόστατον ἡ δραύπαλος καὶ κοκκυμηλέα, καὶ σποδιάς. αὕτη δ᾽ ἐστὶν ὥσπερ ἀγρία κοκκυμηλέα. Arborem istam semper philosophi & medici vocant κοκκυμηλέαν: fructum κοκκύμηλον. vt menda non videatur carere quod sequitur, Ἄραρος ἡ κοκκυμηλέαν καλεῖ τὸ δένδρον. κοκκύμηλον ἡ τὸ ἀκρόδρυον. qui ita loquitur clarum dat indicium, alios scriptores aliter has voces vsurpasse. quod falsum est. Lege Theophrastum, & Dioscoridem. Obseruat Iulius Pollux libro primo, apud mediæ ætatis comicos qualis fuit Araros hic, prunum arborem appellari κοκκύμηλον ἀρσενικῶς. Ex eo coniiciebamus scripsisse Athenæum, Ἄραρος τὸν κοκκύμηλον καλεῖ τὸ δένδρον, τὸ κοκκύμηλον ἡ τὸ ἀκρόδρυον. Postea animaduertimus non multo aliter esse in vno è m s s. Fructus coccymeleæ restibus Aëtio & Ægineta προῦμνον in Asia vulgò appellabatur. quanquam Galenus libro secundo, De vi alimentorum προῦμνα ait dicta suo tempore fructus τῶν ἀγριοκοκκυμήλων. Vtut sit, ab Asiatica voce originem habet Latinorum prunus. προύμνη tamen etiam Theophrasto arboris nomen. Pruna fide τὰ κοκκύμηλα dicuntur Diphilo Siphnio μικρὸς χυλὸς: Dioscoridi planè κακοστόμαχα: item Diphilo εὐέκκριτα, aliis medicis non hoc solùm, sed etiam κοιλίας μαλακτικά.

Diosco

Dioſcorides, Galenus, Aëtius. Sed hæc obiter. huius enim inſtituti non ſunt. Fuerunt è Græcis qui fructum hunc *μόλπων* appellarent. Heſychius, *μολπίας, τὰ κοκκύμηλα.*

CAPVT XI.

Κηριώδεις quid apud Theophraſtum aliquot locis. Pytho Byzantius *orator. Athenæus ῥήτωρ dictus.* Γραικὸς, Græculus. *Romanorum error de appellatione ceraſorum.* Κερασοῦς *urbis nomen, & ſimilia. fructus ex aqua ſumti.* Phryges *Hectoris fabula.* Mora *ruborum.* μῶρον *&* μόρον. *Emendantur multa, & illuſtrantur.*

SOLET grauiſſimus philoſophus Theophraſtus, in plantarum deſcriptione fauis comparare flores quatundam, conſtantes ex multis minutioribus: item fructus ex multis quaſi baccis racematim compoſitos. *τὸ γὰρ κηρίον*, vt B. Pater Chryſoſtomus loquitur, *ἐκ πολλῶν καὶ διαφόρων χημάτων ἀπαρτίζεται.* Libro tertio, cap. XIII. de ſambuco ſcribit Theophraſtus, *τὸ δ' ἄνθος λευκὸν ἐκ μικρῶν λευκῶν πολλῶν, ἐπὶ τῇ τοῦ μίσχου σχίσει κηριῶδες.* Libro quarto, cap. X. fabam Ægyptiam ſcribit habere *διαφύσεις ἔνδοθεν δι' ὅλου διειλημμένας, ὁμοίας τοῖς κηρίοις.* & caput illius quod ille *κωδίαν* vocat, quia refert caput papaueris, aſſimilat *σφηκίῳ περιφερεῖ*, in cuius ſingulis cellis ſint fabæ ſingulæ. Libro tertio, cap. XII. poſtquam dixit ſorborum fructus racemis prouenire ſimiles, addit, *πολλὰ ἀπὸ τῆς αὐτῆς κορύμβης, ὥστε εἶναι καθάπερ κηρίον.* Eodem ſimili vſus etiam Herodotus libro ſecundo in plantæ cuiuſdam deſcriptione, *ὁ καρπὸς γίνεται κηρίῳ σφηκεῶν ἰδέαν ὁμοιότατον.* Protulimus iſta in medium, vt de vera lectione conſtaret iſtorum ſuper ceraſis allatorum ex Theophraſto verborum. *ἄνθος λευκὸν ἀπίῳ καὶ μεσπίλῳ ὅμοιον, ἐκ μικρῶν ἀνθῶν συγκείμενον, κηριῶδες.* Ex iis quæ ſuprà diximus, liquidò conſtare arbitramur, rectè hîc legi *κηριῶδες.* Doctiſſimi tamen homines cum in Theophraſti codicibus *κηρῶδες* hodie ſcriptum inueniſſent, Athenæum ex deprauatis libris Theophraſti cenſuerunt corrumpendum. Erat æquius, ex auctore noſtro veram lectionem apud mellitiſſimum philoſophum reſtitui. Tolle notatam paullo poſt lacunam & ſcribe, *τό τε γὰρ φλοιὸν αὐτὸ δένδρον τοιοῦτον, καὶ ὁ τὰ.* Diu eſt cum ex coniectura ſic emendaueram: admonitus ſum poſtea ab eruditiſſimo Leuinio ita ſcribi in membranis melioribus. Scribe etiam *Τρώγων μύρτα.* De Agene dramate libro XIII. plura. Pytho Byzantius orator ex Demoſthene & Suida non ignotus doctis. Turbarunt interpretes ſine cauſſa verba iſta, *Φησὶν ὁ σοφὸς τοῦ ῥήτορος Λαρήνσιος.* Dicit iſta auctor excerptorum, &, *Laurentius*, inquit, *apud rhetorem ita loquitur.* *ῥήτωρ* eſt Athenæus. Ille quidem philologus appelletur ex iſto opere iuſtiùs quàm rhetor. ſed ita paſſim Eclogæ conſarcinator & Euſtathius, aliique grammatici Athenæum indigetant. In iis quæ Laurentius dicit, ſpiritum Romani hominis arguunt iſta, *ὑμεῖς οἱ Γραικοί*: quæ Latinè verti debent, *vos Græculi.* Apud ſcriptores Græcos vocabulum *Γραικὸς* tantũdem valet, quantum apud Latinos *Græculus.* Sic apud Plutarchum in Cicerone, *Γραικὸς καὶ σχολαστικὸς*, *Græculus & ſcholaſticus.* item in illo veteri dicto in Chriſtianos iactato, *ὁ Γραικὸς ἐπιθέτης.* Lucullum ceraſos Romam primum inuexiſſe è Ponto, ad annum vrbis D.LXXX. notum ex Plinij libro XV. Ammiani lib. XXII. & Hieronymi ad Euſtochium epiſtola quadam. Sed falſum eſt, quod de ceraſorum appellatione diſputat hic Laurentius. Placet illi, ceraſorum nomen à Lucullo eſſe inuentum & huic pomo tum primum impoſitum, quãdo ceraſos in Italiam intulit. Tam abſurdam ſententiam Laurentio adſcribi ab Athenæo mirarer: niſi viderem ita vulgo Romanis fuiſſe perſuaſum. Hieronymus vir vndecumque doctiſſimus, *Hoc genus pomi Ponto & Armenia ſubiugatis, de Ceraſunte primus Lucullus Romam pertulit. Vnde & de patria arbor nomen accepit.* Refellit hoc meritò Athenæus, & ceraſorum nomen multis ante Luculli ætatem ſæculis fuiſſe Græcis cognitum auctoritate Diphili probat. cur huic potiſſimum in hanc rem teſtimonium denuntiarit, neſcio. erant enim ad manum Diphilo antiquiores qui ceraſorum me-

minissent. sed illos fortasse non Athenæus prætermisit: verùm iste Eclogarius. Nos amplius dicimus, cerasorum appellationem ipsius Cerasuntis vrbis natalibus esse priorem & antiquiorem; nedum vt Laurentij vera sit sententia. Κερασοῦς indubitanter dicta ἀπὸ τῶν κερασῶν, vt Ἀγνοῦς, Ἀναγυροῦς, Ἀχερδοῦς, Ῥαμνοῦς, Μυῤῥινοῦς, Σελινοῦς, Πυξοῦς, Μυρικοῦς, & similia his ab aliis plantis locorum deducta nomina. In allata ex Diphilo auctoritate, ἐκ δὲ ψυχροῦ λαμβανόμενα εὐστόμαχα: vertit Dalec. *cerasa cum frigida sumuntur placent ventriculo.* Sane apud Galenum legere memini μόρα ψυχρὰ ληφθέντα. Sed alia tamen Diphilo mens: neque enim est idem λαμβάνειν ἐκ ψυχροῦ, & ψυχρόν. Alibi legimus fuisse moris olim, qui hodiéque obtinet, fructus qui fere secundas mensas explent, in disco frigidam continente, exhibere. Igitur, τὰ ἐκ ψυχροῦ λαμβανόμενα sunt illa, quæ antè quàm sumantur aquæ iniiciuntur ac probe lauantur. Galenus hoc pręcipit vt faciamus in quibusdam fructibus: puta, moris ruborum & sycaminis. Χρὴ, inquit ille de batinis loquens, καλῶς ἐκπλύνειν πρὶν ἐπιχειρεῖν προσφέρεσθαι τὸν καρπὸν τοῦτον. δεῖ δ' οὐχ ἥκιστα κἀπὶ τῶν συκαμίνων ἐπιποιητέον. In sermone de sycaminis scribi non placet, ἐντὸς ἡμερῶν τριῶν, Lego τεττάρων, auctore Theophrasto: ἔχοντες, ait, ὄνυχας σιδηρᾶς ἐπικνίζουσιν ἃ δ' ἂν ἐπικνισθῇ τεταρταῖα πέττεται. Plinius, *sed cum factum est quarta die demetitur.* Ait Athenæus, παρ' Αἰσχύλῳ ἐν Φρυξὶν ἐπὶ τοῦ Ἕκτορος. hæc Æschyli fabula inscripta fuerat à poëta, Φρύγες ἢ Ἕκτορος λύτρα. argumentum erat ex Ἰλιαδ. ῥαψ. ω. Apud Pollucem libro VII. cap. XXIX. laudatur Æschyli drama, Φρύγες ἢ Λύτρα, vbi sic scribe hunc versum, —ἀλλὰ ναυάτης φορτηγὸς ὅς τις (vel ὥς τις) ῥῶπον ἐξάγων χθονός. Emendauimus deinde, Ἐν δὲ Κρήσσαις καὶ κατὰ τῆς βάτου, ex antiquæ fidei codicibus. Nempe hoc vult Athenæus, μόρα dici etiam quæ rubi ferunt. Ouidius, *Cornaq, & in duris hærentia mora rubetis.* Eustathius ex hoc ipso vt puto, loco, σημείωσαι ὅτι καὶ τὰ τῆς βάτου μόρα λέγεται. Galenus de composit. medicam. τῶν κατὰ τόπους, lib. VI. μίγνυμεν δὲ καὶ τῶν βάτων τὸν καρπὸν, ὃν ἔνιοι μὲν ἀπὸ τοῦ φυτοῦ παρονομάζουσι, βάτινα προσαγορεύοντες· ἔνιοι δὲ συνθέτῳ προσηγορίᾳ μόρα καλοῦσι, προστιθέντες τὰ ἀπὸ τῶν βάτων. Hieronymus Paulino, *Amos pastor, & rusticus & ruborum mora destringens.* In Æschyli versibus scribe μιλτοπρεπεῖς, vel μιλτοπρέπουσι vt laudat Eustathius: & omnino cum MSS. ταυτοῦ χρόνου. Sensus est, pendêre in eadem arbore aut frutice mora alia alba, alia nigra, & item alia rubra. pro γογγύλον μόρον, Eustath. scribit, στρογγύλον: quod idem est. Sciendum etiam μῶρα per ω longum scribi in quibusdam exempl. vt mox, τὸ μῶρον τὸ βατῶδες. sicut in Galeni libris sæpius. Ouidius, *hærentia mora rubetis.* Eustathius per o paruum semper, ex Athenæo.

CAPVT XII.

Phaniæ Peripatetici libri de plantis. Locus ex illis conclamatus. ἄβρυνα. βάτια, *&* βάτινα: μόρα *&* συκάμινα *vnde dicta.* Κάρυα *dicta omnia* ἀκρόδρυα. καστανοπρόσωπα κάρυα. Μόσηνα κάρυα. *Cypriæ amygdalæ prægrandes.* μυκηροὶ *Amygdalæ veriloquium. Prouerbium,* Ὄνος βαδίζεις εἰς ἄχυρα πραγμάτων. *Alia non pauca.*

PHANIAM Eresium Theophrasti popularem & condiscipulum commentarios de natura plantarum edidisse, testimonio Athenæi discimus, qui multa ex illis descripsit & nobis conseruauit. Librum quintum eius operis nominatim laudatum, non semel ab hoc auctore offendes: vt facilè intelligas non leuem eam operam fuisse, quæ τὰ παραλειπόμενα tantum & indicta Aristoteli ac Theophrasto contineret: sed accuratam vniuersi eius argumenti tractationem. Plinius quoque inter auctores vnde τὰ περὶ φυτῶν mutuatum se profitetur, Phaniam (qui & Φανίας passim in MSS. etiam Suida teste) physicum nominat. Eius auctoris sunt hæc in Athenæo verba, τὸ μόρον, τὸ βατῶδες ξηρανθείσης τῆς σφαίρας τῆς συκαμινώδους σπερματικὰς ἔχει τὰς συκαμινώδεις διαχωρὰς, καθάπερ ὑφασμένας, καὶ διαφορὰς ἔχει ψαθυρὰς καὶ διχύμους. quæ non eò protuli, vt explicarem: sed vt nihil in illis me intelligere ingenuè profiterer. Maximam à me gratiam inierit, qui ista mihi exposuerit. Poteramus vel

prioris interpretis ignauiam, vel posterioris audaciam imitari, & aut hæsitantiam nostram dissimulare, aut aliquid excogitare quò planum iter fieret. quia nihil veniebat in mentem quod satis probabile videretur, fucum lectori faciendum non duximus. Scripti codices nihil nos adiuuant, nihil Eustathius, nihil Theophrastus, neque Plinius. Athenęus hoc nos docet tantum describi hîc agrestis sycamini fructum. quid igitur τὸ μέσον τὸ βαπτὸν appellet, amplius quæramus: item quid σπερματικὰς συκαμινώδεις διαφοράς. Phanias idem in maluæ descriptione σπερματικοὺς τύπους illius semen appellat apud hunc ipsum: in bulborum historia σπερματικῆς κεφαλωτίας & σπερματώσεως mentionem facit: in pastinacis σπερμάτων πεπτοειδῆ φύσιν agnoscit. an isti similésve huius scriptoris loci huncce possint illustrare, statuant rerum naturalium & bonarum literarum mystæ. Nobis pleraque huius physici in his commentariis relata aut obscura aut insigniter videntur esse corrupta. sequentia sic fortassean concipienda, καθάπερ ὑφαιμούσας, καὶ διατροφὰς ἔχει. prioribus verbis colos huic pomo sanguineo proximus tribuitur: posterioribus succi natura declaratur. ἄωρα etiam Hesychio sunt συκάμινα. quæ Salmonio & Hesychio βάτα, Galeno constanter βάτινα plurimis locis. Demetrij Ixionis veteris critici verba male capta interpretibus. Ita illa scribe, Δημήτριος δ' ὁ Ἰξίων τὰ αὐτὰ συκάμινα καὶ μόρα, οἷον αἱμόρροα καὶ σύκων ἀμείνω, id est, *Demetrius Ixion eadem putat esse sycamina & mora: sic dicta quasi αἱμόρροα*, (nempe μόρα) & σύκων ἀμείνω: refer ad συκάμινα. vult mora ita dicta ob succi colorem: sycamina ob saporis præstantiam: quasi ficubus sapiant melius. Eustathius quo loco disputat de mutatione diphthongi ει, in simplicem ι vocalem, hoc sycaminorum etymum non prætermittit. In ea historia quæ ex Pythermo narratur, scribendum, περιπατεῖν δ' τοῦτον τῷ διϊῷ καὶ αἰπόλια. aliter non constat Hellenismi ratio. Κάρυα significatione laxa dici omne genus ἀκροδρύων docet nos Athenæus: addens, Ἐπίχαρμος δὲ κατ' ἐξοχὴν ὡς ἡμεῖς, Καπυροτρώγονα κάρυα, ἀμυγδάλας. *sed Epicharmus*, inquit, *per excellentiam* iuglandes nuces *appellauit* κάρυα. poëtæ verba, καπυροτρώγονα κάρυα, ἀμυγδάλας. Longè aliter & interpretes & alios doctissimos viros scimus accepisse: quasi vox ἀμυγδ. non poëtæ sed Athenæi esset: quem putant hoc velle: Epicharmum per κάρυα intellexisse amygdalas. Sed falluntur omnes, quod clarum faciunt nimis voculæ ὡς ἡμεῖς. quis dubitat vulgò Græcis κάρυα fuisse nuces iuglandes? de iis sentire Epicharmum probat auctor, qui καρύων & amygdalarum simul facit mentionem. appositissimus est quem subiicit Athenæus Philylij locus, ᾠά, κάρυα, ἀμυγδάλας. In versu Epicharmi, quid sit καπυροτρώγονα vtcumque explicare possum: analogiam eius verbi inuenire non possum. Scripserit fortasse, καπυρὰ τρωγάλια, κάρυ', ἀμυγδ. Priore significatu κάρυα dixerunt, & amygdalas & castaneas, inquit Athen. confirmat Hesychius, Καρύας, τὰς ἀμυγδάλας καὶ καστάνους. *καρύας vocabant & amygdalā arborem & castaneam.* Μόσυνα κάρυα quænam sint, expecto vt aliquis me doceat. In libris medicorum plurima extant καρύων cognomina. Vnum illorum hîc latet, vt arbitror corruptum. Phrynichi versus mutili sunt; sic, opinor, integrandi, —τοὺς δ' γομφίους Ἁπαντας ὥστε ἐξεκόψεν, ὥστε νῦν Οὐκ ἂν δ. Cypriæ amygdalæ hodie in Hispania præsertim non raræ: inde allatas Lugduni vidimus prorsus vt ait Athen. παρὰ τὰς ἀλλαχόθι ἐπιμήκεις, καὶ κατὰ τὸ ἄκρον ἐπικαμπεῖς. magnitudine triplo aut quadruplo vulgares superant: figurâ accedunt ad siliquas. παρὰ τὰς ἀλλαχόθι ἐπιμήκεις, *oblongiores sunt quàm quæ nascuntur alibi.* Scripti, παρὰ τὰς ἀλλαχόθεν, *quæ aliunde afferuntur.* Μυκηρὸς Lacones dicuntur appellasse τὰ μεγάλα κάρυα. hinc corrigas licet Hesychium, Μυκηρὸς, ait, ἀμυγδαλῆ. τινὲς δ' τὰ μῆλα κάρυα. emenda, τὰ μεγάλα κ. aut τὰ μαλακὰ κ. nam ita M S S. isto loco. Lacones igitur sic: Tenij non magnas sed dulces amygdalas aut nuces μυκηρὸς dicebant. Τήνιοι δ' τὰ γλυκερὰ κάρυα. Tenij sunt populus Teni insulæ, Cycladum vnius. Etymon dictionis *amygdala*, quod ex Herodiano affertur, idem est cum iis quæ ex Oro describit auctor Etymologyci. vbi scribendum, Ἀμυγδαλῆ παρὰ τὸ ἐν τῇ καλυφῇ τῇ μετὰ τὸ ἔξω χλωρὸν πολλὰς ἀμυχὰς ἔχειν. *amygdala inde dicta, quia in tegmine quod extimo viridi proximũ est multas* ἀμυχὰς, *id est, scarificationes habeat* Ita Græci à figura: Hebræi שקד quasi *vigilãtem* vocant amygdalum. quoniam, vt scribit Plinius, *ex his quæ hyeme aquila exoriente concipiunt floret prima omnium amygdala mense Ianuario.* Et arborem & fructum eadem voce significari obseruat Hesychius: ἀμυγδαλῆ τὸ δένδρον καὶ τὰ τραγήματα. ineptissime hodie in codicibus eius grammatici, καὶ τὰ πράγματα. Prouerbium illud, ὄνος βαδίζεις εἰς ἄχυρα τραγημάτων, *Vadis asinus ad paleas bellariorum.* propter verbum βαδίζεις de

iis interpretor, qui postpositis melioribus, eligunt deteriora. Secundæ mensæ neque cibis constant succulentis, & ferè sunt medicis suspectæ. qui ergo nimium illis delectantur, asinis similes, qui non grano frumenti sed palea vescuntur. Ista ex Nicandri Georgicis, φηγινον Πανὸς ἄγαλμα, prorsus Sphingis ænigma vel folium Sibyllæ sunt mihi. Interpretes prouerbium hinc exsculpunt ingeniosius quàm verius. Suetonius auctor est, Lutatium Daphnidem à Lenæo Melisso per cauillationem nominis Πανὸς ἄγημα dictitarum. Poterant istis expleri chartæ, ab iis qui adagium hic latere censent. nobis aliter videtur: & de vero Panis simulacro, quod esset fagineum, Nicandrum esse locutum putamus. quo autem cōsilio hęc paucula verba ab auctore Epitomæ sint excerpta: hoc verò est cuius caussam quæro nec inuenio. φηγοὶ non φηγινον, pars M S S. habet, in qua lectione aliquod fortasse acumen. locus est παρὰ προσδοκίαν cum ait Aristophanes, Ἄγε νυν τὰς ἀμυγδαλὰς λαβὼν ταςδὶ, κάταξον τὴν κεφαλὴν σαυτῷ λίθῳ. *Age sume has amygdalas, & saxo tibi caput frange.* expectabat auditor, *& illas saxo frange.* plenæ exemplis figuræ huius & Aristophanis & aliorum comicorum fabulæ.

CAPVT XIII.

Tryphonis locus illustratur. Μυκηρόβατος, *nucifrangibulum.* κάρυα λόπιμα, *siue Euboica.* κάχρυος *natura, & vox* καγχρυώδες *multis locis restituta.* πλατὺ κάρυον. λελδυκασμένον κάρυον. *Esculi glandes inter bellaria. Ignis igne validior aut remissior. Castaneæ dictæ* ἄμωτα, *vel* μότα.

TRYPHONIS acutissimi grammatici verba sunt: ἀμυγδαλῆ ἢ τὰ δένδρα· κτητικοῦ παρὰ τὸ καρπὸν ὄντος τῇ χαρακτῆρι, καὶ διὰ τοῦτο περισπωμένη. Hoc vult: ἀμυγδαλῆ cum arborem significat, possessiuæ formæ nomen esse, deductum à fructu,(id est, à voce ἀμυγδαλὴ fructum significante) ideóque circumflecti. similis tonus aliorum eiusdem terminationis κτητικῶν, vt χρυσῆ, χαλκῆ, λεοντῆ. Confer interpretationes aliorum cum ista. Reperies eruditissimos viros nescisse exponere παρὰ τὸν καρπόν. est autem vsitatissimum grammaticis hoc genus loquendi. Nucifrangibulum Lacones vocabant μυκηρόβατον, inquit Pamphilus: Hesychius paullo aliter, μυκηρόβας, καρυοκατάκτης. Instrumenti huius formam & vim, eiusque caussas explicat philosophus in Mechanicis, quæstione XIII. Ipse vocat ὄργανα πρὸς τὸ καταγνύναι τὰ κάρυα. Caput vnum sequitur Excerptorum in hanc sententiam, Ὅτι Ποντικῶν καλουμένων καρύων ὁ λόπιμα πρὸς ὀνομάζεσι, μνημονεύει Νίκανδρος. Sæpe questi sumus de negligentia eius qui has Eclogas confecit. Insigne eius exemplum hoc loco. Nam aut Εὐβοϊκῶν ille scripserat, aut scribere debuerat. Hesychius, Λόπιμα, κάστανα· οἱ ἢ Εὐβοϊκά, quin ipsa Nicandri verba non longè pòst sequuntur,

—λόπιμόν κάρυόν τε
Εὐβοῖς, βάλανον ἢ μιπξέπεσι καλέουσιν.

Sequitur locus qui plurimos magnæ eruditionis & philosophos & medicos habuit exercitos: Τὰ ἀμύγδαλα φησὶ Διοκλῆς, πρόσιμα μὲν ἐστι καὶ εὐκοίλια· θερμαντικὰ ἢ διὰ τὸ ἔχειν κεγχρῶδές τι. Falsissimum est quod hic dicitur: amygdalas propterea esse calidas, quia milij naturam participent. id enim est ἔχειν τι κεγχρῶδες. atqui omnium medicorum consensu milium frigidæ naturæ est non calidæ. Doctorū alius aliter emendauit: vel ῥυγχῶδες, vel κερχνῶδες, vel ἐρεβινῶδες, aut etiam si Mufis placet, ἐλαιῶδες. quæ omnes coniecturæ si libere loqui licet, aspernabiles sunt, partim etiam ineptæ. Veram emendationem ipsi, quod præfiscine dictum sit, primi nunc inuenimus: Legendum enim καγχρυῶδες, vel quod idem est, καχρυῶδες. quo etiam modo in M S S. postea exaratum inueni. Qui Theophrasti, Plinij, ac medicorum libros legerunt, κάγχρυν vel κάχρυν vocari sciunt βλάστησιν illam quæ pilulæ ferè forma, in quibusdam nascitur arboribus, vt robore, abiete, larice, picea, nuce & nonnullis aliis. Vim calefaciendi & desiccandi cachryi inesse, Dioscorides, Galenus, & omnes medici affirmant, & cum his Plinius lib. XVI. cap. VIII. Rectè igitur Diocles ac vere, amygdalas esse calidas, quia habeant καγχρυώδές τι. Cæterum cachryos & figura & natura vulgo

vulgo ita erant notæ, vt non rarò philoſophi, medicique huius comparatione ſuas diſputationes illuſtrent. De figura habes exemplum apud Theophraſtum libro tertio Hiſtoriarum, in ſorborum explicatione, & Dioſcoridem libro ſecundo, in deſcriptione ornithogali. De natura & temperamento, præter ſuperiorem Dioclis locum, alios reperias in hoc ſcriptore, ſi ſatis memini, duos: ambos ſimiliter corruptos, & opis noſtræ indigentes. De nucibus Heracleoticis paullo pòſt ſcriptum, ἔχει δέ τι κεγχρῶδες καὶ ἐπιπολαστικόν. doctos ſcio aliter emendare: ego non dubito ſcribendum hîc quoque καχρυῶδες, id eſt, *habet aliquid cachryi ſimile & quod innatet.* τὸ ἐπιπολαστικὸν rerum pinguium ſcimus eſſe proprium. cachryas inter pinguia ponas licet aut λιπαρώδη. Theophraſto in III. Hiſtoriarum κορύνη quædam dicitur καχρυώδης ſimul & λιπαρά. Tertio autem iſtorum librorum, Φιλότιμος τὸ Περσικόν φησι λιπαρώτερον καὶ καχρυῶδες εἶναι. ſcribo & hic καχρυῶδες. Πλατὺ κάρυον Dalecampius *caſtaneam* interpretatur, cùm ait auctor, τὰ δὲ πλατέα φυσωδέστερά ἐστι. ſuſpecta nobis hęc ſententia. ſequitur namque ex Philotimo τὸ πλατὺ καὶ τὸ καλούμενον Σαρδιανὸν δυσκατέργαστά ἐστι. manifeſto ſeparantur nux lata & Sardiana. conſtat inter harum rerum peritos Sardianum κάρυον eſſe caſtaneam: aliud ergo nux lata. nam quod vim huius argumenti eludit Dalec. pro eodem accipiens latum & Sardianum κάρυον, in ſuperiorum verborum verſione: fallitur vir doctus; & incuria Helleniſmi peccat grauiter. Ego non video cui nucum generi latæ cognomen potius conueniat quàm amygdalæ: quam & Diphilus paullo poſt pronuntiat φυσώδη. Galenus nondum perfectè maturas nuces, vel amygdalas, ſolet appellare χλωρὰ κάρυα καὶ ὑγρὰ, & ἄποια καὶ ὑδατώδη. Diphilus apud Athenæum eas quæ tantùm quòd maturitatem ſunt aſſecutæ, λελευκασμένας: quoniam materia illa oui albumini ſimilis quæ tempore ſuo in nucem duratur aut amygdalam, immatura, coloris eſt aquei: matura, candidi. Diphili verba, τὰ ἁπαλὰ καὶ λελευκασμένα εὐχυλότερα ὑπάρχει. & mox, τὰ ἁπαλὰ καὶ πλήρη καὶ λελευκασμένα καὶ γαλακτώδη ὄντα. plenas appellat, quæ non ſunt ſiccæ. λελευκασμένας, quæ probe maturuerint, & ex ipſa maturitate candorem conſecutæ. Lego, τὰ δὲ σκληρὰ καὶ στρυφνὰ, καθάπερ εἰσὶ φηγοί. ſic enim paullo poſt, vbi hæc repetuntur, τὰ δὲ σκληρὰ καὶ στρυφνὰ πεπαίνεται. Φηγοὶ ſunt eſculi glandes: quibus inter bellaria dant locum Plato lib. II. De republica, Alexis, aliique auctores. Aſpera fructuum genera & dura emendari ſcribit auctor, τῇ πυρώσει, *coctura ignis*. addens, ἐάν τις ὀλίγῳ καὶ μαλακῷ πυρὶ χρῆται. Mollem ignem appellat quem Galenus De theriaca ad Piſonem, πῦρ κοῦφον. Theophraſtus & multi comici μαλακώτερον & ἧττον θερμὸν in libro De igne. Philemon comicus, ἀνειμένον. apud Dionem Chryſoſtomum πῦρ χλιαρὸν & ἰσχυρὸν καὶ ἀκμαῖον opponuntur in oratione De inuidia. quo autem modo ignis fiat igne validior aut remiſſior, docebit te acutiſſimus Theophraſtus eo quem modò nominaui libro. In frequentia cohæſionéve partium aut raritate poſitam huius rei cauſſam, verè ſtatuit diuinus vir Iulius Cæſar Scaliger. Nicandri verſum de caſtaneis apud Euſtathium emendes licet ex hoc loco. Ὀδυσ. τ. Caſtaneas quidam vocarunt ἄμωτα, noſter ait. Dioſcorides verò μότα. alteruter videtur corrigendus. Crobyli verba ſic redigi poſſunt ſub metri legem,

—χλωρὰ ἐρεβίνθου τινὰ
Ἐκοπάβιζον κενὸν ὅλως πρᾶγμά δὴ
Ἐστι πίθηκος τοῦτο δὴ τις δυστυχής.

De Homeri verſu conſule eius interpretes Ιλιαδ. ν.

CAPVT XIV.

Xenophanis ætas in tempora Darij Perſæ aut Xerxis incidit. κρεῖος, *genus ciceris. Cicadæ olim eſitatæ. Euſtathij error indicatur. Æliani locus obſcurus.* θεοπαγὲς vel θεοφαγές. ζυμωτικὸς τῆς σαρκός. *Formula imprecationis,* Μὴ ὡραίων ἵκοιτο. θέρμος δημόκοινος. *Emendata & illuſtrata multa.*

ESTITVIMVS ex membranis veram γραφὴν in poſtremo verſuū Xenophanis, Πηλίκος ἦσθ' ὅθ' ὁ Μῆδος ἀφίκετο; nam Μυσὸς prior fuit lectio: quæ eruditis hominibus præbuit occaſionem comminiſcendi aliquid ἀνιστόρητον de Myſis. illi verò fruſtra fuerunt. Μῆδος eſt Perſarum rex, vel Darius

vel Xerxes. ita Græci præsertim Attici Persas nominant, & Latini: Catullus, *Cùm Meds irrupère nouum mare.* Horatius, *Neu finas Medos equitare inultos Te duce Cæsar.* In Xenophanis tempora incidisse Persarum irruptionem in Græciam, vel hic locus manifestò arguit: Sunt è veteribus, qui claruisse Xenophanem tradant Olympiade L. in his, si bene memini, Eusebius. melius Diogenes Laertius, ἤκμαζε κατὰ τὴν ἑξηκοστὴν Ὀλυμπιάδα. florebat Olympiade LX. quin hic quoque numerus iusto fortasse minor est. fuit enim Xenophanes natu minor Pythagora, quem ἀκμάσαι scribunt Olympiade LX. Marathonia pugna qua Darij copiæ ab Atheniensibus deuictæ, pugnata est anno secundo Olympiadis LXXII. Xerxis transitus in Græciam incidit in annum secundum Olympiadis LXXV. Intercessisse annos aliquot puta XV. aut XX. ab ea pugna de qua loquitur poëta, ad id tempus quo hæc ipsi componebantur, per est verisimile. Sedeat nunc ad calculum lector diligens, & temporum rationem ineat. reperiet verum non esse florem ætatis suę obtinuisse Xenocratem circa Olympiadem LX. etsi scio longæuum hunc virum fuisse & vltra XCII. annum vitam extendisse. In verbis Sapphus, ἐπ' ἀϊόνων valet, *in littore.* nam etiam quidam MSS. dissimulata dialecto Dorica ἠιόνων præferunt. Interpres ἀπ' αἰώνων, *perpetuò.* magno errore. Vera lectio etiam apud Eustathium Ἰλιάδ. ν. qui χρυσείνς ἐρεβίνθους interpretatur *coloris buxei*, quia οἱ πυξοειδεῖς ἐρέβινθοι nigris præstent, vt sequitur non longè inferius. Κριοὺς inter cicerum species non solùm Theophrastus recenset, verùm etiam quicumque hoc tractarunt argumentum. Suspicatur Eustathius κριοὺς dictos propter magnitudinem de nomine Crij Cœli filij, vt est in fabulis. Fauent optimi viri coniecturæ Sophili mox verba: ὁ πατὴρ ὁ ταύτης πολὺ μέγιστός ἐστι, κρειὸς ἐρέβινθος. Ac sicut modò per ει, modò per simplex ι scribitur κρειὸς, cum cicer significat: ita & nomen Gigantis in Hesiodo Κρεῖος: Apollodoro Κρῖος. vide & libro tertio, cap. X. Sed de isto genere cicerum contraria scribuntur magnis auctoribus. Plinius κριοὺς ab arietini capitis similitudine scribit appellatum. & paruitate eos facit insignes Galenus lib. I. De viribus alim. μέλανες δ' εἰσὶν οὗτοι καὶ μικροὶ, κατὰ Βιθυνίαν μάλιστα γινόμενοι, καὶ καλούμενοι κριοί. Cicadas venisse antiquitus in pauperum mensas non minus quàm locustas, de quibus dubitat hodie nemo, clarè restatur Alexis, vetulam pannuciam ita loqui faciens, τὰ μέρη δ' ἡμῶν χ' ἡ σύνταξις τοῦ βίου ἐστι, κύαμος, θέρμος, λάχανον, γογγύλις, ὦχρος, λάθυρος, φηγὸς, βολβὸς, τέττιξ. Eustathio hoc adeo visum est absurdū, vt τέττιξ nō τέττιξ hic scripserit, & de nescio quo edulij genere eam vocē exposuerit. Τέττιξ, inquit, hunc locum Alexidis interpretans, βρώσιμόν τι καὶ αὐτό· ὃ καὶ σημείωσαι. Fallitur verò Eustathius: nam esitatas veteribus fuisse cicadas, & quidem prouocādi appetitus gratia, quod magis mirum, auctor Athenæus lib. IIII. ἥδιον, ait, καὶ τέττιγας καὶ κέρκωπας ἀναστομώσεως χάριν. eodémque in libro Anaxandridæ versus habentur de apparatu nuptiarum Iphicratis, vbi τέττιγας ὀπτοὶ inter cætera recensentur. Hinc illa Æliani grauis indignatio contra sui sæculi homines, qui musicum animalculum in cibi vsum vertere non verebantur. Ἐγὼ ἶδον καὶ τέττιγας εἴραντας τινὰς, καὶ παρασκευάζοντας ἐπὶ δεῖπνον· καὶ μάλα γε ἐδείπνει. τὸ γάρ τοι ζῷον τὸ παμβόρον τοῦτο, οὐδὲ ὑμῶν φείδεται· ἀλλὰ καὶ ὑμᾶς ταρίχους ἐργάσασθαι τολμῶσι, καὶ σφᾶς αὐτοὺς λελήθασι ταῖς Μούσαις ταῖς Διὸς θυγατράσι ταῦτα ἀπὸ θυμοῦ δρῶντες. hoc est, *Ego verò quosdam vidi, qui cicadas in lineam digererent, & ad cœnam venderent. nec defuit qui illis, & auidè quidem vesceretur. Istud enim, ô cicada, omniuorum animal, ne vobis quidem parcit, sed etiam de vobis salsamenta conficere homines sustinent: inuitis Musis Iouis filiabus hoc se facere ignorantes.* Ita exponi debet Æliani hic locus. vbi tamen scribi malim, καὶ μάλα γέ τις ἐδείπνει. vel ἄλλος ἰδ. & εἰ καὶ σφᾶς αὐτοὺς οὐ λελήθ. *etsi non nesciunt homines offendi Musas esu cicadarum.* Redeo ad Alexidis anum, quæ ait paullo antè, δύο δ' αὐτοῖς συγκοινωνοῦμεν μάζης μιᾶς. Exarati manu, μικρᾶς. Eadem vetula recensionem ciborum quibus quotidie vescebatur, ita claudit, τό, τι θειοπαγὲς μητρῷον ἐμοὶ μελέδημα, ἰσχάς, Φρυγίας εὕρημα συκῆς: hoc est, *carica diuinum Phrygia ficus inuentum, mea cura.* ita laudat hunc locum Eustathius Ὀδυσ. η. Libro tertio scribitur θειοφαγὲς, *diuinus cibus.* sed ibi membranæ, θειοφανὲς, *à dijs ostensum.* cum ait, Φρυγίας εὕρημα συκῆς, videtur iocari facta allusione ad Phrygiam deam, siue Pessinuntiam. In Pherecratis versu, ταχερὰς ποίησε τοὺς ἐρεβίνθους εὐθέως. poëta scripserat αὐτόθι, vel αὐτόθεν, cuius vocis interpretamentum est εὐθέως. vide libri noni initio. Rectè emendauit eruditissimus Dalecampius ζυμωτικοὶ τῆς σαρκὸς, pro ζημωτικοι: quæ vox cùm nihil significet, à Natali mutata est in ζημιωτικοί. Dalecampio assentiuntur meliores codd.

ζύμωσιν ἥπατος apud Hippocratem interpretatur Erotianus, οἰδηματώδη ὄγκον, *tumidam molem*, id est, tumorem præter naturam flatuosum esse cicer non minus quàm fabam, magisque alere, & ad Venerem incitare scribit Galenus: quæ omnia vocem ζυμωτικὸς nobis explicāt: de quo ad Persiū plura meminimus ante sex septem annos scripsisse. Subiecti verbo ΘΕΡΜΟΙ versus, cuius sint poëtæ ignoramus. Id nobis inuidit auctor istorum Excerptorum. Quia incipit illorum primus, μὴ ὥραισι μετὰ τῶν κακῶν ἵκοιτο, putant docti homines, ex Horis fabula Aristophanis, aliáve Cratini eiusdem nominis locum esse descriptum, & in eam sententiam corrigendum. Vellem pro ea noritia quæ inter nos fuit, nunquam venisset huius in mentem optimo viro: nam planè vana & fallax est ista illius diuinatio. Græcis vsitata formula fuit, cum imprecari alicui exitium vellent, & mortem anno vertente citiorem, μὴ ὥραισιν ἵκοιο. Lucianus in Deorum dialogis, Ἄπαγε· μὴ ὥραισιν ἵκοιτο πᾶν ὑπὲρ αὐτὸν ἐπιθυμῶν. *Apage: pereat anno citius quicumque altiora se concupiscit.* Latini simpliciter dicerent *Malè pereat.* Idem Lucianus in ἑταιρικοῖς dialogis, Μὴ ὥραισιν ἵκοιτο ὁ λῆρος ἐκεῖνος, τοιαῦτα παιδάριον τὸ μειράκιον. in libro De saltatione, Μὴ ὥραισιν ἄρα ἱκοίμην, εἴ τι τοιοῦτον ἀναχοίμην ποτέ. Aristophanes diuerso casu extulit, in Lysistrata, Ἀλλὰ μὴ ὥρας ἵκοισθ'· ὡς ἐστὲ θωπικοὶ φύσει. Theophylactus in epistolis, Μὴ ἵκοιτο ὥρας ὁ λελυπηκώς. Et ὥρας & ὥραισι dictum pro εἰς ὥρας, vt in contraria bene precandi formula apud Theocritum, Κ' εἰς ὥρας χ' ἁτέρα φίλ' ἀνδρῶν ἐν καλῷ εἴης. Plato epistola VII. μήτε ἐπὶ τούτοις τὸν ἐμαυτὸν τοῦτον· εἰς τὰς ὥρας ἄπειθι. Glossarium, εἰς ὥρας *ad annum.* Aristophanes Ranis articulum inserens, diuerso sensu accepit, pro *quot annis.* Ἢ τὴν πόλιν σώζειν φησ' εἰς τὰς ὥρας. Nunc corruptum istius poëtæ locum emendemus. Scribendum enim, Μὴ ὥραισι δὴ ἵκοιθ' ὁ τοὺς θέρμους φαγών. nam illa insititia, μετὰ τῶν κακῶν, reliquiæ sunt scholioli, quo loquendi hoc genus explicabatur. Primæ duæ syllabæ vocis ὥραισι coalescunt in spondæum cum præcedente μὴ, vt apud poëtam, Ἢ οὐχ ὁρᾷς. Olim emendabam,

—μὴ ὥραισι δὴ
Φεῦ τῶν κακῶν! ἵκοιθ' ὁ τοὺς θέρμους φαγών.

Tertium versum ita scribō, Ἀλλ' οὐκ ἀπέπνιγη καταφαγών. τίς δ' ὅδε; Sextum indubitanter ita expleo, Ἀπέβαλεν ὀστρίω λέπος Κλεαίνετος. In priore versu Lycophronis scribo, Καὶ δημόκοινος ἐπιχόρ. non δημόκειτος. θέρμος δημόκοινος, *cicer plebeium.* Persius, *plebeia radere beta.* Alteram lectionem, si cui fortè magis arrideat, exponimus libro sequente. Sed vocem δημόκοινος in Eustathij scimus extare commentariis.

CAPVT XV.

Athenæi mos in describendis poëtarum locis. θερμοκύαμος: *grani* ζώωσις, *vel* θηρίωσις. ἀπεγλυκασμένος, *&* *similia multa.* φώζειν, *vel* φώγειν. δρυπέπεις *oliua. Aristophanis fabula* Νῆσοι. φαῦλαι *oliuæ:* στεμφυλίδες *oleæ &* γεργέριμοι. ξυγγενεῖς δρυπέπεσι. *scandix olus vile. vocis* ῥαφανίδες *penultima anceps.* πλυτοὶ ῥαφανίδες *&* θαλασσίαι, *vel* Θάσιαι.

OLET Athenæus quando plusculos ex aliquo poëta versus describit, multa sæpe omittere, quæ ad sententiæ summam nullum momentum habeant. Hoc obseruato facile est videre quomodo concipiendi hi versus Diphili. Οὐκ ἔστιν οὐδὲν τεχνίον ἐξωλέστερον Τοῦ πορνοβοσκοῦ. Κατὰ τὴν ὁδὸν πωλεῖν περιπατῶν βούλομαι. In secundo versu prætermissus est alicuius sermo, qui loquentem erat interfatus. Obseruandam apud Diphilum vocem θερμοκυάμους, admonet Breuiator ex Athenæo: σημείωσαι φησὶ τὸ θερμοκυάμους, ἐπεὶ καὶ νῦν οὕτω λέγεται. Eustathius, Δῆλον δὲ ἐκ τῶν παλαιῶν καὶ ὅτι συνθέτως θερμοκύαμοι λέγονται, οἱ καὶ ἀσυνθέτως θέρμοι λεγόμενοι. Theophrasti codd. habent hodie, μόνα οὐ ζωοῦται τῶν σιτωδῶν. Athenæus τῶν χεδροπῶν, & ita Eustathius. non refert hilum. sic sæpe suis pro Theophrasteis verbis vtitur, vt suprà quodam loco πεπερασμένον pro πεπερόν. & his similia multa. ζωοῦσθαι granum dicitur, quod ζῶον ἐμφύει, *in quo animal innascitur.* alibi θηριοῦσθαι dixit Theophrastus, vt in primo De caussis, cap. VII. οὐ θηριοῦται καθάπερ τὰ σπερμὰ τῶν

σπέρμα

σπερμάτων. Sed quomodo verum erit cicer non ζωῶδες: cum ſtatim ſequatur, generari in cicere κάμπας? Omnes libri conſtanter, ὁ δ' ἐρέβινθός φησι μέγας γίνεται διεφθαρμένος. Dalec. μέλας. Diphili Siphnij dictum eſt, lupinos abſtergendi vim habere, multumque alere: maximè autem, τοὺς ἐπὶ πλεῖον ἀπογλυκασμένους, hoc eſt, *eos qui aqua dulci diutius fuerint macerati*. Galenus, ἑψόμενος ὁ θέρμος, εἶτα βρεχόμενος ἐν ὕδατι γλυκεῖ μέχρις ἂν ἀποθῆται εἰς αὐτὸ πᾶσαν τὴν σύμφυτον ἀηδίαν, ἐσθίεται. Obſeruabit curioſus lector ἀπογλυκασμένους, pro ἀπογεγλυκασμένους. ſicut lib. III. διέγλυπται pro διαγέγλυπται. & ἀπογλαυκωμένος apud Alexidem, vt dicemus lib. III. c. XXX. ſic ἐβλάστηκεν, ἔκτικεν, ἐβύλλακεν, ἐξιτίακεν, & τινὲς ἐξεγλυμμένος, καὶ ἄλλα μυρία inquit Euſtathius. Libro tertio in Diphili verſu ἀποβρεκτούς: apud Appianum ὑπεμβρυκτούς primo Ἐμφυλ. apud Galenum γασέρα ὑπερθερμασμένην, libro ſecundo, De facult. nat. Eunapius in Libanio vocat λέξεις καταγλωττισμένας, quas alij *gloſſas*, exoticas aut raras voces & interpretationis indigentes. falluntur qui accipiunt aliter. legi apud Achillem Tatium vel Tatij F. libro I. ἐκπεπληγμένον τὸ κάλλος in accuratiſſ. MSS. pro ἐξεπεπληγμένον. ſæpe enim in eo tempore τὴν αὔξησιν omittunt ſcriptores: cuiuſmodi ſunt in Euangelio πεποιήκεισαν παραδεδώκεισαν, & ἐκβεβλήκει: apud Baſilium συζέζευκτο, συνδέδετο, & νενάρκηκει. interdum è contrario ἀναδίπλωσιν non neceſſariam reperias, vt in πεφθάρθαι, & πεφθαρμένος apud Epiphanium: cuius eſt etiam iſtud, ψυχὴ παρὰ τὸ πεψύχθαι. Sed hæc ὁδοῦ πάρεργον. In Epicharmi verſu de phaſelis, edidimus ex MSS. αἴχ' ὁ Διόνυσος φιλῇ. videtur excidiſſe vocula οἱ ante vltimum verbum. φώζειν ſiue φώζειν eſt, *in foco aliquid torrere*. Euſtathio, εἶδος πυρώσεως: melius quàm vt alij, φρύγειν. nam τὸ φρύγειν proprium iis quæ in ſartagine coquuntur. Scripta lectio habet, mox, σηπίαι, δρυπεπεῖς τ' ἐλάαι. non δρυπετεῖς. Vocem δρυπέπεις non ſemel explicat Euſtath. cum accentu in penultima docens ſcribendam. Ait Athenæus, μνημονεύει τῶν θλαστῶν ἐλαιῶν Ἀριστοφάνης. iuuat cum iſtis conferre Pollucis verba libro VI. cap. IX. καὶ θλασταὶ δὲ ἐλαῖαι ἐν Νήσοις ἂν εὕροις Ἀριστοφάνους. Neſas Ariſtophanis citat Pollux etiam ſeptimo lib. cap. XXIV. Ille verò Neſas nunquã: ſed Νήσους fabulam docuerat. Quare ita corrige cum in ſuperioribus locis, tum apud Stobæum ſermone LIV. Eam fabulám videtur poëta edidiſſe, vt inſulanorum miſerias ſub imperio & epiſcopis Athenienſium, populo ob oculos poneret. Meminit Pollux lib. X. cap. XI. Idem libro nono, ἐγὼ δ' εὗρον, ait, ἐν ταῖς Νήσοις Ἀριστοφάνους, αἳ μὴ ὑποπτεύονται τὸ δρᾶμα ὡς Ἀριστοφάνους οὐ γνήσιον. ita ibi legi debet. Deinde ſcribit interpres Natalis, πιτυρίδες καλοῦνται αἱ θλασταὶ ἐλᾶαι. libri noſtri omnes cum editis φαῦλαι ἐλ. præter generalem notionem vocis φαῦλος quæ omnibus rebus conuenit minus bonis: propriè oliuarum quædam ſpecies ita dicebatur, ob paruitatem. grammatici, φαῦλος λέγεται καὶ ὅτι σμικρότατος. ὅθεν ἡ φαύλη ἐλαία ἡ μικρόκαρπος, ἢ καὶ φαυλία, γινομένη φασὶν ἐκ κοπίου κοπτοῦ καὶ μεταφυτευθεῖσα. Oleas στεμφυλίδας alij interpretantur nigras, vt noſter: alij ἀπυρήνους, *quæ nucleum non habent*, vt Heſychius. vbi ſcribe, τὰ πίσματα, vel ἐκπίσματα. non παίσματα. ſpeciem fuiſſe oliuæ quæ γεργέριμος diceretur, etiam Heſychius adnotat. Quod non eaticas ſolùm, ſed etiam genus olearum ἰσχάδας Attici vocarint, verbo indicat ex Didymo Athenæus: pluribus ex Athenæo Euſtathius vltimo in Odyſſ. commentario. Teleclidis locum qui inter deprauatiſſimos retulerit, meo iudicio non errauerit. Interpretes quid ſint in illo aſſecuti, quid non aſſecuti, eſto aliorum iudicium: Nobis videntur pronuntiata hæc in Teleclidis fabula ab aliquo diuite, de miſello quodam, diu male habito, & vt ait Lucilius, fami pleno. Narrabat beatulus iſte, ſe rogatum ab illo ærumnoſo, vt vellet ipſi drupparum ſuarum oliuarum & mazæ copiam facere. Lego, ξυγγιγνώσκειν διὰ χρόνου λιπαρεῖν ὁ μὲ δρυπέπεσι μάζαις τ' ἀεὶ γὰρ σκανδικίσαι. vel διασκανδικίσαι, hoc eſt, *orabat me obnixè, vt ſibi per me liceret druppis & maza tandem veſci: diu namque ſe ſcandice tantum victitaſſe*. ξυγγίγνεσθαι δρυπέπεσιν, *rem habere cum druppis oliuis*, pro illis veſci, elegantia eſt non vulgaris. ſic ὁμιλεῖν οἴνῳ. *vinum bibere*. Non multo aliter Eupolis, σπλάγχνοις συγγίνεσθαι, quod expoſuimus libro tertio, cap. XXXIIII. διὰ χρόνου valet, *tandem, poſt longum tempus*. δρυπέπεσι ſcribendum προπαροξυτόνως. Euſtathius de hac voce ex Athenæo diſputãs, οἱ καὶ δοτικὴν πληθυντικὴν αὐτῶν προφέρουσι προπαροξύτονον. δρυπέπεσι γάρ. Scribimus μάζαις τε: vt dicat miſellus iſte, diu factum eſſe cum mazam non guſtauerit. Nam etſi pane vilior maza: tamen & maza carebant pauperiores: quos ait comicus in Pluto σιτεῖσθαι ἀντὶ μὲν ἄρτου Μαλάχης πτόρθους· ἀντὶ δὲ μάζης, φυλλ' ἰσχνῶν ῥαφανίδων. Scribo denique διὰ δὲ σκανδικίσαι: vel δηρὸν δὲ σκανδ. ſignificat enim ſe vitam diu ſuſtentaſſe olere: & eo

quidem

quidem non legitimo, ſed ſcandice: cuius vilitas ex Ariſtophane & Plinio eſt nota libro XXII. capite XXII. De voce ῥαφανίδης obſeruatu dignum putauit Athenæus, quod nos explicatu non debemus putare indignum. ῥαφανίδες καὶ ἐκτεταμένως καὶ κατὰ συστολὴν λέγεται παρὰ Ἀττικοῖς. Interpretes exiſtimarunt de prima ſyllaba illum loqui. Athenæus de ſecunda ſentit. Audi Euſtathium & cum eo ſcribe hunc locum. ἰστέον, ὅτι ἡ ῥαφανὶς, ὡς ὁ Ἀθηναῖος καὶ αὐτὸ παραδίδωσι, διφορεῖται κατὰ τὴν χρῆσιν (dixerat paullo antè, & breuem & longam reperiri in ea voce penultimam) καὶ ἐκτείνει μὲν φασι τὴν λήγουσαν Ἀττικοὶ παρὰ Κρατίνῳ ἐν τῷ, Ταῖς ῥαφανῖσι δοκεῖ, τοῖς δ' ἄλλοις ἢ λαχάνοις. συστέλλεται δὲ παρὰ Εὐπόλιδι ἐν τῷ, ῥαφανῖδες ἄπλυτοι. Cratini verſus integer eſt anapæſticus trimeter. In verſu Eupolidis τὸ ἄπλυτοι iungendum eſſe cum ῥαφανίδες non ſine cauſſa dixit Athenæus. Heſychius, ἄπλυτοι ῥαφανίδες, οὕτως ἔνιοι, καὶ αἱ ποτάμιαι, ἃς δὴ καὶ θαλασσίας τινὲς ἔλεγον. videtur is grammaticus hunc ipſum Eupolidis locum reſpexiſſe. quod ſi verum eſt, dubitari non poteſt, ſcribendum eſſe, καὶ αἱ σηπίαι, confer cum iſto Athenæi loco diligenter. ſimul obſerua quas vocat Heſychius θαλασσίας ῥαφανίδας, dici in noſtris Athenæi codd. Θασίας. corruptus ſine dubio aut huius aut illius exemplaribus. ab Heſychianis ſtant aliquo modo Theophraſtea, in queis λειοθαλασσία dicitur ſemper quæ λειοθασία in Athenæo.

CAPVT XVI.

Ignis inter cibos. πύος. veteris comœdiæ choragium tenue. σκελὶς hominis ruſtici. διαμασχαλίζειν. σχελὶς & σκελὶς. πιτυΐδες, κῶνοι, πυρῆνες. Mneſithei libri Περὶ ἐδεστῶν. Ἀπύρηνα ἀκρόδρυα, & ἀπύρηνος ἰχθῦς. Nucleus. ὠὸν, ὤϊον, ὤεον & ὤϝεον. Digamma inter duas vocales. Mulieres σεληνίτιδες. Μολιόνη, & Μολίονες. λευκίππος. χνάνειν. Ouorum parandorum multiplex ratio apud veteres.

QVANTVM licet coniicere videtur Callias argumento tenuis illius & ἀπερίττου τροφῆς, cuius in antiquiſſimis comœdiis erat mentio, antiquitatem eius generis poëſeos probatum iſſe. Ait enim auctor, περὶ γοῦν τῆς ἀρχαιότητος τῆς κωμῳδίας διεξιὼν, φησὶν, ἔτνος, πῦρ, γογγυλίδες, ῥάφανοι, δρυπέπεις, ἐλατῆρες. Ignem, vt vides, inter cibos recenſet: quem Euenus τῶν ἡδυσμάτων τὸ ἄριστον & condimentorum optimum appellabat. Alibi dicebamus ignem apud veteres habitum eſſe διαγωγίας σημαντικόν. tamen iſta non adducunt me, vt rectè πῦρ iſto loco ſcribi credam. πύος fortean aut tale quid poëta ſcripſerat. πύος eſt lac illud quod Latini *coloſtrum* vocant. πυρὸν quoque inter ἐδέσματα iure poſuerit. Ephippus comicus etiam inter τραγήματα, χόνδρον, πυρὸν, μέλι. Poteſt etiam Calliæ locus intelligi de more φυλλοβολίας antiquiſſimo apud Græcos: de quo multa diximus non aliena fortaſſe ab hoc loco in ſextum librum Tranquilli. Naſcentis comœdiæ rudimentum, primorumque hiſtrionum tenue choragium deſcribit Ariſtophanes hiſce verbis. ὁ χορὸς δ' ὠρχεῖτ' ἂν ἐναψάμενος δάπιδας καὶ στρωματόδεσμα. διαμασχαλίσας αὑτὸν σχελίσι, καὶ φύσκαις, καὶ ῥαφανίσιν. Hæc eſt σκελὶς hominis ruſtici in priſca comœdia. διαμασχαλίσας valet, *ſuffarcinatus*. σχελίσι MSS. vulgò σκελίσι. quod idem eſſe, auctor Heſychius. Non diſſimilis hominis ruſtici character apud Theophraſtum, ἐκ τῆς αὐτῆς ὁδοῦ παρελθὼν κομίσασθαι παρ' Ἀρχίου τι τοῦ ταρίχους. Mneſitheus medicus Athenienſis, ὀστρακίδας appellabat in libris ſuis περὶ ἐδεστῶν, (huius operis idem argumentum fuit, atque librorum Galeni De facultatibus alimentorum: vbi etiam Mneſithei facit mentionem) τῶν κώνων τοὺς πυρῆνας, ἔτι δὲ κώνους, id eſt, *ſtrobilorum nucleos. quos etiam vocabat κώνους.* Si originem ſpectes, ὀστρακίδας q. d. *teſtulas* eleganter appellaueris opercula illa ſub quibus in ſtrobilo latent ſingulæ πιτυΐδες ſiue nuclei. at Mneſitheus vt obſeruat auctor ipſos nucleos ſic vocabat. ἔτι δὲ κώνους, hoc eſt, vt nos interpretamur, eoſdem nucleos vocabat κώνους. apud Theophraſtum alioſque, conus eſt ipſum pomum, intra quod αἱ πιτυΐδες continentur: interdum arboris nomen eſt, vt in libro VI. Pauli Æginetæ. Dalecampij ſententia

foret

foret vera si esset scriptum, ἔτι δὲ τὰς κάρυς. Porrò variis nominibus appellatum fuisse antiquis Græciæ scriptoribus illud in strobilo quo vescuntur, doctè nec superfluè hîc adnotatur ab Athenæo. qui Hippocratis, Galeni & aliorum id genus scripta amant, habebunt, scio, gratiam. Quod ait, οἱ πολλοὶ δὲ πυρῆνας, verissimum est; nam apud Galenum & cæteros medicos πυρὴν στροβίλου est illud quod edimus è strobilo. hunc vsum vocis πυρὴν probat esse antiquum allato Herodoti loco. Verba illius, quia minus rectè leguntur hîc, apponam: καρπὸν δὲ φορέει κυάμῳ ἴσον, πυρῆνα δ' ἔχει· τοῦτο ἐπεὰν γίνηται πέπον σακκέουσιν ἱματίοισι, ἀποῤῥέει δ' ἀπ' αὐτοῦ παχὺ καὶ μέλαν. de nuce auellana loquitur Herodotus, non de strobile. Ideo frustra allata eius verba putant docti. qui non animaduertunt ab hypothesi ad thesin transisse Athenæum: & illud in genere demonstrare, πυρῆνα Græcis id quoque dici quod in nuce aut strobilo, aut alio quo sit esui aptum. vsitatiore significatione πυρὴν in oliua, maloque punico nucleus ligneus dici solet, in vua τὸ γίγαρτον. Inde appellantur ἀπύρηνα quæ huiusmodi ossecarent: & per translationem in his libris anguilla dicitur ἀπύρηνος ἰχθὺς: vocante auctore πυρῆνα τὴν ὀστώδη ἰχθυηρὰν ἄκανθαν, inquit Eustathius. Simillimum apud Latinos in voce nucleus potest obseruari. In Herodoto planissima esset lectio, τοῦτο ἐπεὰν γένηται πέπον. Athenæum ita scripsisse: neque id temerè ὥςγε ἐμαυτὸν πείθω. Ouum Græci vulgò ὠὸν, Sappho & Iones quidam, ὤϊον, Dores nonnulli ὤεον, Argiui ὤβεον, si Hesychio credimus. Aëoles more suo inter duas vocales digamma illud suum inserebant, vt in similibus omnibus. imitati sunt Latini, vt in plerisque aliis, ouum, ouis, æuum, scæuus. τὰ καλύμματα ὑπερῷα superiores sunt ædium parteis. Latinis cænacula. non autem tabulata aut contignationes. σεληνίτιδας γυναῖκας vanissimum commentum illorum sunt hominum, qui Lunam inhabitari à mortalibus putarunt: cuius delirij Plutarchus meminit in commentario De facie quæ apparet in orbe Lunæ. Ibycus poëta Herculem intellexit cùm caneret, Τούς τε λευκίππους κούρους τέκνα Μολιόνας Κτάνον. is est qui occidit Alectoridas Molionas, siue Molionæ filios. potest scribi vel Μολιόνας, Molionæ: vel Μολίονας, Moliones. nam & Moliona horum mater, & ipsi Moliones poëtis dicti. vide Iliad. λ. rectè etiam λευκίππους, non λευχίππους, consule Eustathium. Erat scriptum, πάντα ταῦτ' ἐχνυόμεθα. fecimus ἐχναυόμεθα. Eustathius, ἔστι καὶ ἑτέρα ὁμοία συνδυασμία παραγωγῆς ἐν τῷ χναύειν, ὅ ἐστι λίχνως ἐσθίειν· οὗ καὶ ὁ Ἀθήναιος μέμνηται. οἷον, πάντα ταῦτ' ἐχναυόμεθα. plura ille de hoc verbo: quæ legant tirones: vt de interpretatione Dalec. ferant iudicium. Ouorum sorbilium ex Nicomacho poëta meminit Athenæus. medicinæ auctores Græci, Latini, Arabes cum istorum passim mentionem faciunt, tum etiam τρομητῶν, ἑφθῶν, ἐξέφθων, πηγανιστῶν & πνικτῶν. quorum & Theophrastus in libro De igne meminit. πηκτὰ legi apud Aëtium: sed πνικτὰ videtur scripsisse auctor. Simeo Sethi etiam τῶν κοινῶς λεγομένων ἀυγοχυλίκων: nisi menda est in codice; eidem ἐξεφθὰ dici inuenio quæ in aqua calida coquuntur. ῥοφητὰ oua nominat Moschion Περὶ γυναικείων capite CXXVI. Sorbilia pene cruda sorbebant, & vt loquitur Dioscorides ὠὰ ἀκροχλίαρα. Scripsimus Ὠὰ ἡμίτομα paullo antè ex Alexide, Latinis secta oua. Martialis, Secta coronabunt rutatos oua lacertos. Alexidis locum obscure ibi indicatum reperies pag. LX. Leges & ταριχηρὰ oua, muria condita: non piscium, opinor, tantùm, sed etiam carnium: teste Platone in Symposio.

CAPVT XVII.

Disputatur de vocis πρόπομα significatione: & cibis qui in gustatione soliti apponi.

ATIS compertum est, non alium ordinem seruatum ab Athenæo in explicandis generibus ciborum, quàm quo solita ab architriclinis fercula disponi in beatorum cœnis. Quod initio Epitomes dicebat illius auctor, texturam sermonum istorum esse μίμημα τῆς τοῦ δείπνου πολυτελείας, verissimum est. Hoc ipsum significare voluit, cùm scriberet isto loco, Πρόπομα. τούτου φησὶ προενεχθέντος ὁ τῶν δείπνων ταμίας, Οὐλπιανὸς ἔφη, εἰ κεῖται παρά τινι τὸ πρόπομα οὕτω καλούμενον, ὡς νῦν ἡμεῖς φαμέν. quorum hæc est sententia, Cœnarum istarum promus condus Athenæus

næus ait, *cum circumferretur gustatio, quæsisse Vlpianum an legeretur apud scriptorem vllum vox προπομα ea qua nobis hodie vsurpatur notione.* ὁ τῶν δείπνων ταμίας est auctor horum conuiuialium sermonum: Athenæus inquam. Sunt autem verba Breuiatoris, quæ aliter accipiens Dalec. ad Vlpianum retulit, & scripsit τιμητής: vertit enim, *cænarum censor.* quàm multa quàm paucis verbis peccat vir optimus? Cæterum vt propositæ ab Vlpiano quæstioni satisfaciamus, ita censemus respondendum. Πρόπομα nomen bifariam accipi solitum pro varietate & temporum & morum. Propria & antiquiore significatione πρόπομα appellatum est, potio omnium prima, & ante omnem cibum hausta. Ita fuit aliquando moris: de quo scribit Plinius libro XIIII. capite XXII. *Tib. Claudio principe, ante hos annos XL. institutum, vt ieiuni biberent, potusque vini antecederet cibos: externis & hoc artibus, ac medicorum placitis, nouitate aliqua sese commendantium.* Clarum ex his, ante Tib. Claudium Romanis nondum fuisse moris cœnas à potu inchoare: cepisse id fieri eodem tempore etiam apud Græcos, cum esset prius inusitata atque inaudita res, scimus ex Plutarchi Symposiacis lib. VIII. cap. IX. Quare apud vetustiores rerum & morum Græciæ scriptores πρόπομα vox legi non potest, cum esset is mos planè incognitus. rerum enim quàm verborum origo anterior. Sed in Plinij verbis ista nobis sunt notanda, *externis & hoc artibus*: nam aliis gentibus inoleuisse eam consuetudinē significat. inter has fuêre Bithyni, delicata gens & multiplicis luxus magistra, quod ex historia scimus. De his scribens Plutarchus, vt refert Athenæus, & moris istius meminit, & vocem πρόπομα, vel primus vel inter primos vsurpauit. Macedonibus quoque non incognitū fuisse iam olim hunc morem ex Hippolochi narratione quam habes lib. IIII. initio facimus coniecturā. Carani enim lautissimas epulas describens, omnium primum hoc ait, singulis conuiuis, statim postquam accubuerant, phialam esse datam quam illi siccauerint. Propterea scribitur libro tertio, vbi multa de gustationibus non procul à fine, Μακεδόνες ὥς φησιν Ἕρμιππος ὁ Ὀλύνθιος, οὐκ ἠπίσταντο πίνειν ἐντέχνως, ἀλλ᾽ εὐθέως ἐχρῶντο μεγάλαις προπόσεσι. Reperio etiam inter Græcos προπομάτων aliquod vestigium. Nam libro quarto narrat auctor, apud Lacedemonium Cleomenem hunc fuisse conuiuij ordinem, vt vini cyathus ante cœnam cuique porrigeretur. Hæc prima & propria notio propositæ ad explicandum vocis πρόπομα: neque aliter illa medici Græci vnquam vtuntur, quàm vt certa potionum genera significent, quibus ante legitimas epulas vtebantur. Sic & Plutarchus accipit, de caussis nouorum morborum ita disputans, μέγα δὲ καὶ τὸ τῶν καλουμένων προπομάτων. οὐδὲ γὰρ ὕδωρ οἱ παλαιοὶ πρὶν ἐντραγεῖν ἔπινον. οἱ δὲ νῦν ἄσιτοι προμεθυσθέντες, ἅπτονται τῆς τροφῆς διαβρόχῳ τῷ σώματι καὶ ζέοντι, λεπτὰ καὶ τομὰ καὶ ὀξέα προσφέροντες, ὑπεκκαύματα τῆς ὀρέξεως, εἶθ᾽ οὕτως ἐμφορούμενοι τῶν ἄλλων. His verbis Plutarchus in tria distinguit sui temporis cœnas: προπόματα præcedunt: sequuntur τὰ λεπτὰ καὶ τομά: deinde cætera omnia. quæ secundo loco posuit, eæ sunt quæ ψυχρὰς τραπέζας teste eodem, vocabant. Ostrea erant, echini, cruda olera, aut ex oleo & garo, & his similia, de quibus etiam Galenus libro secundo, Περὶ τροφῶν δυν. capite De sycaminis & moris. Athenæi sæculum, quod apparet ex his illius verbis, ἦν δὲ τῶν ἐν τοῖς προπόμασι παρασκευαζομένων ἄλλα τε, καὶ δὴ καὶ ταῦτα, & similibus aliis locis non paucis, προπομάτων appellatione vtraque est complexum, quæ κυρίως προπόματα, & quas frigidas mensas prior ætas dicebat. Latini etiam *antecæny, gustationis*, vel *gustus*, aut *promulsidis* vocibus, & propomata, & τὰς ψυχρὰς τραπέζας intellexerunt. Quorum ciborum essent gustationes totis deinceps libris secundo & tertio exponit Athenæus. qui libro tertio, circumlocutione vsque propomata hęc vocauit, τὰς εἰθισμένας παραρτύσεις ἐπιφοράς. vt dicemus libri illius, cap. XXXIIII. Ad enumerationem τῆς ὕλης, τῶν προπομάτων accingit se cùm ait, ἦν δὲ τῶν ἐν τοῖς προπόμασι φησὶ παρασκευαζομένων ἄλλα τε καὶ δὴ καὶ ταῦτα. quæ ita debebant verti: *Athenæus ait, inter ea quæ ad gustationes parabantur, cum alia, tum ista fuisse.* Enumerationem suam orditur à malua: cuius etiam Galenus eo quem diximus loco mentionem facit. Simile album in descriptione cœnæ Metelli antiquissimi pontificis, apud Macrobium: cuius verba adtexam vtiliter, vt cum Athenæi catalogo studiosus lector possit componere. Sic igitur ille, libro tertio. *Cœna*, inquit, *hæc fuit: Ante cœnam, echinos, ostreas crudas quantum vellent: peloridas, spondylos, turdum, asparagos, subtus gallinam altilem, patinam ostrearum peloridum, balanos nigros, balanos albos, iterum spondylos, glycymeridas*, (ostreorum hoc genus, vt chamæ. vide Plinium.) *vrticam, ficedulas, lumbos aprugnos, altilia ex farina inuoluta, murices*

& purpuras. In Satyrico Petroniano gustationis laterculum est huiusmodi: *oliuæ glires, melle & papauere sparsi, tomacula, Syriaca pruna, grana Punici mali.* Martialis in epigrammate ad Iulium Cerealem,

Prima tibi dabitur ventri lactuca mouendo
Vtilis, & porris fila resecta suis.
Mox vetus & tenui maior cordyla lacerto:
Sed quam cum ruta frondibus oua tegant.
Altera non deerunt tenui versata fauilla:
Et Velabrensi massa recocta foco.
Et quæ Piceni senserunt frigus oliuæ
Hæc satis in gustu.

Isidorus Originum libro XVII. *Contra venena radices, nuces, lupini, citrium, apium profuit: sed contra futurum, non contra acceptum venenum. Vnde & apud veteres ante alias epulas hæc* (sic lego, non *hoc*) *solebant mensis apponere.* Pleraque eorum quæ superioribus laterculis sunt commemorata, inter bellaria facile inueniant locum: ideo venustè Plutarchus seriem hanc & ἀκολουθίαν τῶν δειπνων, vt loquitur Athenæus, μεταχόσμιον appellat, & traductionem ἀπ' ὑγρῆς ἐπὶ σῶμα: quod etiam in sequentibus conuiuator noster declarabit.

CAPVT XVIII.

Μαλάχη & μολόχη. malua semen, πλακοῦς. κρηπὶς in operibus pistorum. baltcus. Alimus veterum. σικυωνία cucurbita. Indicæ cucurbitæ: ὀρτυγαὶ: κάτεφθοι. Philosophi comicis irrisi. κνίσσα & τροφὴ ἄκνισσος. Ciborum apparatus μετὰ κνίσσης & ἄνευ κνίσσης. Patina ὡρῶν ἔζεσα. πόλος, cælum. ᾠῶν ἡμίτομα. alia quædam.

NISI alienum locum ista occupant, τοῦτο Ἀττικῶς, in iis quæ de malua scribit Athen. μαλάχη dixerũt Attici, non μολόχη. ita sentit & prior interpres: posterior quam rationem suæ sententiæ & emendatæ scripturæ habuerit, scire non laboro. In Epicharmi acroteleutio πρότερ⊙ legit Eustathius: sed illius codices & mutili sunt hac parte & emendandi, primo in Odysseam commentario. Maluæ σπερματικὸν τύπον appellant Phanias quod Plinius *semen*, Dioscorides τὸν καρπὸν: alij *placentam* ait Phanias. Hesychius quoque, πλακοῦς ὁ σπερματικὸς τύπ⊙ τῆς ἡμέρας μαλάχης. caussam huius appellationis explicat, quòd orbiculus ille pectinatim fit incisus, vt solent incidi placentarum crepidines. τὸ γὰρ κτενῶδες ἀνὰ λόγον κεῖται ὥσπερ ἡ τοῦ πλακοῦντ⊙ κρηπίς. Etiam hodie pleraque eorum operum quę pistores & dulciarij faciunt, limbo denticulato instar repli aut cymatij ornari solent. κρηπὶς eleganter ea lorica dicitur cum suo ornamento. Cato *balteum* nominat sæpius. Sed videtur hæc crepido ceu emblema operi iam absoluto fuisse adiecta: aut vt melius dicam, opus perfectum in ipsam fuisse iniectum. Scribitur enim lib. XIV. in descriptione cuiusdam placentæ, πύελ⊙ ἄρτ⊙ κοῖλ⊙ καὶ σύμμετρ⊙, ὅμοι⊙ ταῖς λεγομέναις κρηπῖσιν, εἰς ἃς ἐντίθενται τὰ διὰ τοῦ πυρὸς σκευαζόμενα πλακούντια. Hesychius non substernit sed imponit crepidinem placentis. κρηπὶς, ait, λέγεται καὶ τὸ ἐπίθεμα τῶν ἰσχύτων πλακούντων. reperio & apud Suidam crepidinis huiusce mentionem in voce ἐξακόνιον. Polluci κρηπὶς proprium placentæ genus descriptum ipsi libro VI. cap. XI. Maluam syluestrem præfert Diphilus hortensi: Dioscoridis iudicio, hortensis est εὐστομαχωτέρα μᾶλλον τῆς χερσαίας. Ex Hermippo refert dipnosophista vetustissimos homines cum celeberrimam illam alimum componerent, indidisse etiam maluam. Ἄλιμον intellige φάρμακον: remedium quoddam id fuit contra famem & sitim: vnde nomen vtrumque ἄλιμα & ἄδιψα. Sapientes illos priscos hoc pharmaco vsos legimus pro cibo & potu. de alimo multi: locus autem Hermippus est sumtus ex illius lib. De septem sapientibus. Proclus in Hesiodeum versum, οὐδ' ὅσον ἐν μαλάχῃ τε & ἀσφοδέλῳ μέγ' ὄνειαρ. ἴσως, inquit, καὶ ἀπ' ἱστορίας τοῦτο λέγει. Ἕρμιππ⊙ γὰρ ἐν τῷ περὶ τῶν ἑπτὰ σοφῶν, περὶ τῆς ἀλίμου λέγει. μέμνηται δὲ τῆς ἀλίμου

καὶ

καὶ Ἡρόδοτος (malim, Ἡρόδωρος) ἐν τῷ ἑπτακαιδεκάτῳ τῶν καθ' Ἡρακλέα λόγων. καὶ Πλάτων ἐν γ τῶν Νόμων, Ἐπιμενίδην φησὶ μικρόν τι ἐδεσμάτιον προσφερόμενον, οὐδ' ἀπολαύειν τῆς ἡμέρας. ἦν δ' ἐξ ἀσφοδέλου καὶ μαλάχης· ὅθεν αὐτὸν ἄλιμον καὶ ἄδιψον εἶπεν. Aliam compositionem alimi refert Tzetzes: cuius hoc loco petulantiam in Proclum nemo mentis compos æquo ferat animo. Mirum verò quare dicatur mox, Megalopolitas appellasse cucurbitam σικυωνίαν. nam ea vox non Megalopolitarum Arcadum propria, sed multorum Græciæ populorum communis fuit. Hesychius, σικυωνία, κολοκύντη. Hippocrates quoque non semel σικυώνην appellat τὴν κολοκυνθίδα, interpretibus Galeno & Erotiano. Proxima verba faciunt mihi negotium. Θεόφραστος δὲ τὸν κολοκυντῶν οὐκ εἶναι φησὶν ἓν μέρος ἰδέας. ipsum primò loquendi genus suspicionem mouet, οὐκ εἶναι ἓν μέρος ἰδέας: quomodo vix putem locutum Theophrastum. sententia deinde manifestò falsa: nam plures esse cucurbitæ species disertè negat philosophus. Σικύα, ait, καὶ κολοκύντης, τῶν μὲν εἶναι φασὶ γένη, τῆς δὲ οὐκ εἶναι, καθάπερ τῆς ῥαφανίδος καὶ τῆς γογγυλίδος· ἀλλ' ἐν τῷ αὐτῷ γένει τὰς μὲν βελτίους, τὰς δὲ χείρους. Athenæi fortassis etiam hic memoriam liceat accusare: aut librariorum perfidiam. nisi credere malumus attentionem illi defuisse qui hæc excerpebat. Legi malim, ἔχει δὲ τὸ νῦν λεγόμενον παρὰ Κνιδίοις τὰς κολοκύντας σικύας Ἰνδικάς. vel sic potius, τινὰς κολοκύντας Ἰνδικάς. nam sine distinctione omnes cucurbitas fuisse dictas Naxiis Indicas, falsum censeo. tamen vt ista lectio sonat, Naxiis ἰνδικὴ tantundem valuit atque κολοκύντη. Cucurbita ἀρτυτὴ condiebatur hyssopo origano, aliisque herbis condimentariis. Aëtius libro primo, χαίρει δ' εἰκότως ὀριγάνῳ ἀρτυομένη, διὰ τὴν ἐν αὐτῇ ὑδατώδη ποιότητα. Sessilem cucurbitam Dalec. vocauit, quæ in prioribus editionibus κάθεδρος. Nos fecimus ex scriptis manu ἀσκαρωτέρα ἡ κάπεφθος, vel vt est in aliis, κάθεφθος, subscribente etiam Naralis codice. κάπεφθος, vt ἄπεφθος, valde cocta vel elixa. paullo post, δεῖ δὲ αὐτὰ λαμβάνειν ἑφθὰ μᾶλλον. Hermippi versum ita potius scribam: Τὴν κεφαλὴν ὅσην ἔχει; ὅση κολοκύντη. quàm magnum caput habet? quanta est cucurbita. non ὅσην κολ. quantum habet cucurbita caput. Comicos Atticos nihil fecisse libentius quàm vt philosophorum disciplinas & institutionem, in scena traducerent & populo ridendam propinarent, ex Aristophanis dramatibus, Diogenis Laërtij historia, & hisce commentariis nemo ignorat. Athenæus hoc loco Epicratis pluscu- los versus descripsit, quibus Platonis schola ridetur salsissimè. inducebatur medicus quidam Siculus discipulis Platonis oppedens, subtilibus atque vt existimabat, inanibus illorum disputationibus & diuisionibus offensus. frendunt iuuenes dentibus, & tantam contumeliam parant vlcisci. fecissentque adeo: nisi eorum motus auctoritas præsentis magistri compescuisset. Ait poëta, Τὸ γὰρ ἐν λέσχαις τοιαῦδε ταῦτα ποιεῖν, Εὐπρεπὴς οὐδ' ἠμέλησε τοῖς μειρακίοις. posterior versus corrigendus omnino est. Scribe, Ἀπρεπὴς· οὐδ' ἠμέλησε τ. ingentem iram concepisse adolescentes indicat illo versu, δεινῶς ὠργίσθησαν, χλευάζεσθαί τ' ἐβόησαν. ergo illi factum medici iudicarunt, sicut erat, ἀπρεπὴς: & οὐκ ἠμέλησαν αὐτοῖς, non neglexerunt factam sibi iniuriam. Sequitur, Ἄλεξις ὁ χαρίεις πρόπομα ὅλον παρατίθεται τοῖς διακρίνειν δυναμένοις: hoc est, *Alexis integram gustationem lectoribus apponit, si quis cum iudicio sequentes illius versus legat.* πρόπομα ὅλον, *genera omnia ciborum qui in gustu soliti apponi.* de hoc satis capite superiore. In versu primo Alexidis, οὗ τὸ πρᾶγμ' ἐβούλετο, *quò res postulabat: quò me accedere mea intererat.* In secundo, τὴν τράπεζαν ἣν ἔχων. scribe τὶς τρ. Versu quarto, appositum sibi negat quicquam eorum quæ nidoris plus exhalent, quàm habeant suauitatis: οὐδὲ παρέχουσαι κνίσσαν ἡμῖν πλείονα Παροψίδες ἢ λῆρος, videlicet παρετέθη. videtur pro parum lautis epulis habere illas quæ constent cibis vnde multus erumpat nidor. contra apud Plut. in Symposiacis, & libro Ὑγιειν. παραγγ. τροφὴ ἄκνισος, est victus simplex ac tenuis, ac frugi hominum. Quis nescit κνίσσαν & nidorem cœnam opiparam semper indicare? Hoc quidem verissimum est: sed de gustarionis cibis poëta loquitur: cui non pinguia adeo & nidorosa conueniunt: verùm tenues cibi & non tam alere apti quàm famem irritare. Plutarchus vocabat τὰ λεπτὰ καὶ τομά. Duplex fuit apud veteres parandi cibos modus: alterum simplicem vocabant & ἄνευ κνίσσης: alterum μετὰ κνίσσης. Simplicem modum coquendi atque etiam assandi carnes describit Galenus his verbis, eo commentariolo quem scripsit in gratiam ἐπιληπτικοῦ pueri. ἔστι δ' ὅτι καὶ τῶν λαχανῶν ἁπάντων ἠρτυμένων ἁπλῶς, ἢ ὀπτημένων, ἄνευ κνίσσης. τὸ δ' ἁπλῶς ἐστὶ δι' ὕδατος ἄνηθον ἔχοντος ἥδυσμα καὶ πράσον, ἔλαιόν τε καὶ ἅλας. ὡς δ' ἄνευ κνίσσης ὀπτηθείη κρέας καλῶς, τὸν παρ' ἡμῖν ἐθισάτω κλίβανον. In sexto scribe, ὑπερηφάνως ὄζουσα τῶν Ἀραβικῶν λοπὰς, non ὑπερήφανος.

Eustathius, τὸ ᾖδζωσα αἰρεῖν, ἀξραπτοπιεῖος δοκεῖ ἐκ τῶ Θεοκρίτε· ὃς πλυθῶναί τι ἔφη πρὸς κεράνας Ωξαῖ, ἤγυν πρὸς ταῖς κρήναις αὐτῶν τῶν αἰρεῖν. ὡς καλλ⊗ ὅτι νοεῖν. σημειωσαι ὀκελ⊗ οὕτως τὸ καλῶς πλυθῆν. Horæ pulchritudines Deæ præsides habebatur. illis tribuebant quicquid in suo genere pulcherrimum esse volebant intelligi. eum ait in septimo, τὸ τῶ πόλυ τῶ παντὸς ἡμισφαίριον, polum appellat non quod astrologi: sed ipsum cœlum. Plato in Epinomide pro orbe accepit, ἐν ᾧ χρόνῳ διεξέρχεται τὸν αὐτῶ πόλον, suum percurrat polum. In decimo ait, ὑπέφαιτιν αἰῶν ἡμίτομον τὰς ἀςέρας. dimidiata eua speciem stellarum præferebant. editum erat, ὑπ. αἰῶν, ἡμίτομον. fecimus αἰῶν ἡμίτομον ex M S S. quanquam alij codd. meliùs seruata eadem sententia, αἰῶν ἡμίτομα. Athenæus paullo antè, λέξεις ἡμίτομά τω αἰῶν λέγ. elegantet illud in vltimo versu, ὀρύ τοι ἀποδέδεγκα κόσμιον: sic apud Lucianum, ἐσθὴς κοσμιωδὸν πεπεγμυιθὴν. Æschylus paullo aliter, τίσχαῖαι δειπνῶ πλέω λέγω.

CAP. XIX.

Aristias comicus. ὀρεχθεῖν. Aristotelis liber De prouerbijs. Cephisodotus Isocrateus obtrectator Aristotelis. Antiphanis fabula Παροιμίαι. *fungi* γηγενεῖς: *item artificio producti. Fungi ad fici radices. Eclogarij querela de corruptis Athenæi codicibus. Amanitæ fungi.* ἐφεῖν, *vel* ἀφεῦαν. *Mortui ex fungorum esu. Nota venenatorum fungorum.* πέζις. *discrimen pezitarum & fungorum. Theophrastus illustratur.*

DIPNOSOPHISTÆ verba, MTKAI. Ἀρισίας, Μύκησι δ' ὀρέχθει τὸ λάινον πέδον. FVNGI. *Aristias: fungis illisis, resonabat lapideum solum.* Aristias iste dramatum poëta parum mihi cognitus; libro x I. Aresias quidam nominatur: qui non est, opinor, alius. sed de illo loco ibi viderimus. Ἀρισίας hic etiam Eustathius agnoscit. Non placet illorum coniectura qui emendant hîc ὀρέγει, & τὸ λαμαργὸν πεδίον. verum est ὀρεχθεῖ, & λάινον πέδον, vt in omnibus libris, vel δάπεδον, vt apud Eustathium Ιλιαδ. ραψ. ο. constabit senarius, si scribas ὠρέχθει. id verbum de sono tei so solum proiectæ dici norunt eruditi. Cephisodotus Isocratis discipulus in iis libris quos contra Aristotelem scripserat, ἐπιτιμᾷ τῷ φιλοσόφῳ, ὡς ἐ ποιήσαντι λόγου ἄξιον, τὸ παροιμίας ἀθροῖσαι. *obtrectat philosopho quasi operæpretium non fecerit, cum prouerbia collegit.* In Aristoteleorum librorum indice reperies apud Diogenem, Παροιμίαι ά. prætereà ex Græcorum parœmiographorum & scholiastarum scriptis, constat liquidò eius argumenti librum sub Aristotelis nomine in studiosorum manibus olim esse versatum. Ea opera summum virum bene esse meritum de studiis literarum, quis tam impudens qui neget? tamen reperti sunt, vt hinc discimus, vitiligatores, homines non nauci, qui eum philosophi laborem secius interpretarentur. tantum potuit in horum animis æmulatio & ἔρις οὐκ ἀγαθή. Notum Aristotelis dictum, Αἰσχρὸν σιωπᾶν, Ισοκράτη δ' ἐᾶν λέγειν. hinc illæ Cephisodoti Isocratis discipuli lacrymæ. Antiphanis versus setibeodi sic, Ἐγὼ γὰρ ἂν τῶν ὑμετέρων φαγοιμί τι, Μύκητας αὐτοὺς ἂν φαγεῖν ἐμοὶ δοκῶ, Καὶ σφυρὰ μῆλα, κἂν ἀποπνίγοι βρῶμά τι. Eam fabulam Antiphanis nostri codd. Παροιμίαι inscribunt. in M S S. melius Παροιμία. Quod ait nasci fungos γηγενεῖς, intellige, sponte & nulla cultura, sed αὐτομάτους, sicut loquitur Florentinus. & Athenæus quoque mox, τὰ ὕδνα γίνεται αὐτόματα ἀπὸ γῆς. ridicula alioquin videatur obseruatio: cum omnia quæ terra nascuntur γηγενῆ possint dici. Sed & artificio prouenire fungos nemo nescit: vt ex decocto fungorum in terram proiecto: aut si resecto populo iuxta truncum aquam sparseris, in qua fermentum dissolueris. populeos istos vocant, de quibus in Geoponicis lib. x I I. cap. vltimo. mitto alia similia inuenta. In versu Nicandri de noxa fungorum, σύγκολλα scribunt docti; pro σύκολλα quod nihil significat. etiam Galenus fungis naturam tribuit παχυτέραν καὶ γλισχροτέραν. Quæ fuerit doctissimi illius poëtæ sententia de fungis ad fici radices nati declarant qui sequuntur versus. Plinius videtur illos optimos pronuntiare. *Fungis,* inquit, *aberit veneni argumentum, quo similior fuerit arborum fici.* Nicander

saltem

ſaltem innoxios, —συκέης ὁπότε σίλεχος βαθὺ κόπρῳ Καμμύψαις ὑδάτεσσί τ' ἀενάοισι ποτίζοις, Φύονται πυθμέσσιν ἀκήδεοι. *ſi arboris fici truncum obruas lætamine, & aqua riges, fungi ad radices naſcentur innoxij.* Sequentia verba contrarium dicere videntur: ὧν σὺ μύκητα Θρέπτειν μήτι χαμαιζήλης ἀπὸ ῥίζης προτάμοιο. videntur, inquam: nam iis mendis hęc ſunt obſita, vt de ſententia parum liqueat nobis. quid mirum? ipſe horum Excerptorum deſcriptor vitium ſuorum codicum non diſſimulat, cæteros verſus ideo ſibi omiſſos fatens, quod legere non potuerit. τὰ ἄλλα, inquit, οὐκ ἦν ἀναγνῶναι. Similes querelas de corruptis iam tum Athenæi codicibus, in integra quam habemus Epitoma, multas inuenimus. Cæterum aliud ſenſiſſe Nicandrum docent nos codices meliores, ex quorum fide ſcribimus, —ὧν σὺ μύκητα Θρέπτειν μήτι χαμηλὸν ἀπαὶ ῥίζης προτάμοιο. Eos ſolos fungos pronûntiat innoxios qui in aggeſto fimo propius truncum nati ſint: non illos qui in extremis imiſque radicibus. Amanitas quoque probat Nicander, vt iſta declarant: καί τε μύκητας Ἀμανίτας πτ' ἐφθίσαις. Galeno auctore omnium ἀβλαβέστατοι ſunt βωλῖται, deinde Amanitæ. perperam Natalis libri, οὐκ ἐφθίσαις. Dalec. quid legerit non ſcio. ἐφθίειν eſt, *igne parare, torrere*, vel *coquere*. Euſtathius legi obſeruat etiam ἀφθίσαις, hoc eſt, inquit, φώξαις, φλογίσαις, ὀπτήσαις. Sequitur triſtis hiſtoria de extincta matre cum tribus liberis eſu fungorum. Ego memini audire puer ab optimo parente, cum referret caſum non minus triſtem amici cuiuſdam & ſi bene recordor, hoſpitis tum ſui apud Santones: qui vno die ſeptem quas ſolas habebat, filias extulit, cum mane in villa pernitialeis fungos auidius comediſſent. Homeri locus à Ptolemęo rege emẽdatus extat Ὀδυσσ. ε. vbi multa in Ptolemæi ſententiam Euſtathius. Sed alienum occupauit locum hiſtoria ſij herbæ paluſtris. nam ad inſtitutum de fungis ſermonem ſtatim reditur. E notis venenatorum fungorum vna eſt hæc, οἱ μετὰ τὸ ἑψηθῆναι καὶ τεθῆναι πηλούμενοι, *qui cocti & appoſiti duriores fiunt.* Plinius, *Noxij erunt fungi qui in coquendo duriores erunt.* Dalec. *qui picis colore nigreſcunt.* putauit legendum πισσούμενοι. quid obſecro, virum doctum impulit ad infelicem adeo coniecturam? Pezicas fungorum genere contineri ſcribit Plinius: ex Theophraſto ſeparat noſter: καθάπερ ἅς καλοῦσι τινὲς πέζιας ἅμα τοῖς μύκησι γινομένας. ita ſcripſi, non πέζικας: etſi *pezicas* aut *pezitas* Plinij codd. ſed Athenęo mox rectum eſt πέζις. Pezias & fungi hoc differunt, auctore Theophraſto, quod cum ſint ambo nullis radicibus, fungi tamen tenue quoddam radicum habent rudimentum. caule enim ſunt prominulo, vnde fibrillæ & capillamenta pendent quibus terræ cohærent, & alimentum capiunt. Verba Theophraſti ita deſcripta ſunt hodie in noſtris codicibus, ἄρριζοι γὰρ καὶ αὐτοὶ τυγχάνουσιν. ὁ δὲ μύκης ἔχει προσφύσεως ἀρχὴν, τὸν καυλὸν εἰς μῆκος, καὶ ἀποτείνουσιν ἀπ' αὐτοῦ ῥινῶν. deeſt aliquid omnino. Lego & ſuppleo, τὸν καυλὸν ὁ μύκης, καὶ ἔχεται τοῖς ἀποτείνουσιν ἀπ' αὐτοῦ ῥινῶν. vel, τὸν καυλὸν ἐς μῆκος ἀποτείνοντα, ᾧ τρέφεται τοῖς ἀπ'. propriè ῥῖνες ſunt vimina & αἱ τῆς οἰσύας λύγοι. duriuſculè hîc, ſi modo ita ſcripſit Theophr. pro fibris radicalibus: quas etiam λεπτὰς καὶ μικρὰς ῥίζας idem alibi appellat. harum congerie fiunt radices θυσανοειδεῖς & fimbriatæ. Προσφύσεως ἀρχὴν vocat, inchoata & imperfecta adhæſionis organa: quia caulis fungi radicem non habet, quæ eſſet vera πρόσφυσις: at qui vocatur caulis in fungo, pediculus potius videtur ac μίσχος. propterea Theophraſtus caulem fungos habere modo negat: vt in primo Hiſtoriarum, ὅτι γὰρ ῥίζαν πάντ' ἔχει, οὔτε καυλὸν, οὔτε ἀκρέμονα, οὔτε κλάδον, οὔτε φύλλον, οὔτε ἄνθος, οὔτε καρπὸν, οὔτ' αὖ φλοιὸν, ἢ μήτραν, ἢ ἶνας, ἢ φλέβας: modo ait: vt libro eodem, cap. VIII. ὁ δὲ τοῦ κυπείρου ἢ βουτόμου καυλὸς ὁμαλότητά τινα ἔχει παρὰ τούτοις. ἔτι δὲ μᾶλλον ἴσως ὁ τοῦ μύκητος.

CAPVT XX.

Athenæi lapſus in laudandis Ariſtotele & Theophraſto. Loci aliquot Theophraſti expenduntur & emendantur.

QVi factum ſit neſcio, quod factum tamen ſcio, vt locis propè infinitis verba Ariſtotelis & Theophraſti deſcribens Athenæus errauerit. Equidem verum cenſeo quod alibi dicebamus: hominem eruditiſſimum non ex ipſis auctoribus, ſed ex ſuis aduerſariis & eclogis pleroſque auctorum

quos laudat locos descripsisse. Sanè quæ de fungis marinis hîc narrat, absque dubio habet ex octaua Theophrasti historia. Errat igitur vt est à Dalec. animaduersum, & mare ad Herculis columnas perperam posuit maris Erythræi loco. Phaniæ verba vt fere semper, crucem figunt mihi: quemadmodum iam antè XII. capite testati sumus. Enim quid appellat *φύειν τὴν ἀνθήλην; ἀνθήλην* quid appellent in plantarum historia scimus. *ἀνθήνη* nusquam nobis reperta in philosophorum aut medicorum libris. ne apud Eustathium quidem Iliad. ο. Phaniæ verba describentem. an legi debet *τὴν ἀνθήλην, paniculam?* an ita potius, *τὰ μὲν φύειν, τὰ δ᾽ οὐδὲ φύειν τὴν ἀρχὴν οὐδὲ τῆς σπερματικῆς ἴχνος κορυφώσεως* (ita Eustathius: alij *κορυφώσεως*) *οὐδ᾽ ἀσπερματώσεως. plantarum alia semen producunt, alia penitus non producunt, ac ne vestigium quidem vllius protuberantiæ seminalis, aut vllius omnino seminis.* Sequitur, *ὁ αὐτός φησι, πτέρις, ἣν ἔνιοι βλάχνον καλοῦσι. Ait idem, πτέρις, filix, quam nonnulli blachnum vocant.* cedò quis ille *ὁ αὐτός*? Phaniam ex superioribus necesse intelligi. ego aliter accipiebam, nam *ὁ αὐτός* est Athenæus: voce *ἔνιοι* Arrianum intelligo in Bithynicis. Eustathius, *πτέρις ἣν ἔνιοι βλάχνον καλοῦσιν, ὡς καὶ Ἀρριανὸς δηλοῖ ἐν Βιθυνιακοῖς.* quia tamen Arrianum hunc nunquam laudat hic scriptor, præstat aliter accipere. Ait, *Θεόφραστος ἐν Φυτικοῖς λειόφλοια καλεῖ, ὕδνον, μύκης, πέζις, γεράνειον. Theophrastus scribit in libris De plantis, leuem habent corticem quædam illarum, vt tuber, fungus, pezis, geranium.* In nostris libris hodie ista apud Theophrastum non leges: Ille quidem *λειοφλόιων* etiam in codicibus qui hodie extant meminit: sed longe alia ibi exempla. Historiarum libro primo, cap. VIII. differentias plantarum ratione corticis explicat philosophus: vbi *λειοφλοίων* exempla ponuntur *μηλέα καὶ συκῆ.* Plinius vertit, *cortex alijs leuis, vt fico & malo.* His opponit Theophrastus *τραχύφλοια* & *ῥηξίφλοια.* ita legendum monemus illo in loco: non *ῥιζόφλοια*, vt vulgò editum, & probauit Gaza: neque *ῥηγόφλοια*, vt ineptè emendant. Basilius homilia quinta εἰς τὴν ἑξαήμερον. *πόσαι τῶν φλοιῶν αἱ διαφοραί; τὰ μὲν γὰρ λειόφλοια τῶν φυτῶν, τὰ δὲ ῥηξίφλοια.* transtulit Plinius, *quibusdam rumpitur sponte cortex.* Sed quid dicemus de Theophrasto, qui læuem corticem tuberibus attribuit? Quid autem? nisi quod flagitij magni compertum habemus isto loco auctorem Epitomæ: in illum enim quàm in Athenæum culpam conijcere malo: quanquam fieri potest; vt aliud agentem Athenæum sua excerpta fefellerint etiam hîc. Vtut sit, liquet nobis negligenter descripta hæc esse ex capite nono primi Historiarum. ibi ista exempla inuenias non quidem *τῶν λειοφλοίων, leuicorticum,* sed *τῶν ὅλως ῥίζαν μὴ ἐχόντων, nullam penitus radicem habentium.* Quod ante nos viri doctissimi hoc non obseruarint, in caussa est deprauatio codicum Theophrasti, in quibus sic scriptum, *ὅλως ἔνια ῥίζαν μὴ ἔχει, καθάπερ ὕδνον, μύκης, πύξος, κράνιον. quædam omnino radices non habent, vt tuber, fungus, buxus, cornus.* qui prodigia spectare volunt, aliò oculos transferre non debent. Quid? buxus & cornus radicibus non nituntur? sanus non erit qui postremas duas voces putabit sanas. prior illarum ex Athenæi isto loco debet emendari, & *πέζις* scribi. fungum peziçam Plinio dictum intelligit: qui sine radice aut pediculo nascitur. Posterioris quoque non difficilis emendatio: nam *γεράνιον* scribendum, quod esse genus tuberum, & dicitur mox disertè: & asserit Eustathius ex hoc loco. quis dubitat tubera esse plane *ἄῤῥιζα,* & nullis radicibus, nullis fibris nixa, ac ne capillamentis quidem? etsi non nescimus Dioscoridem tuber ipsum appellare *ῥίζαν περιφερῆ*, sed *παχυμερῶς* & parum accuratè locutum esse optimum scriptorem cum ibi, tum aliis in locis, neque medici negauerint, & fatebuntur vltrò omnes philosophi.

CAPVT XXI.

Theophrasti locus. Ingus Ægypti: οἶτος, ἄρτος, ἶτος. Tonitrua facere ad tuberum generationem. Tuberum ἀσπερματικὴ ἀρχή. Tiara *collis. Ostrea tubera maris dicta. Prou.* Ναυσικλείδου ἐρημία.

SVPERIORE capite & retinendam apud Athenæum, & restituendam apud Theophrastum vocem *γεράνιον* diximus. Præter auctoritatem Eustathij quam proferebamus, scribit Athenæus ipse, *λέγει δὲ περὶ αὐτῶν Θεόφραστος· τὸ ὕδνον ὃ καλοῦσί τινες γεράνιον, καὶ ἔτι ἄλλο ὑπόγειον.* Theophrasti locum

alitet

aliter ſcriptum exhibent nobis hodie publica exemplaria. Hiſtoriarum libro primo cap. x. καὶ τὸ ὕδνον ἢ ὅ καλοῦσί τινες ἄσχιον, καὶ τὸ οἴγγον, καὶ εἴ τι ἄλλο ὑπόγειόν ἐστιν. ὧν οὐδὲν ἐστι ῥίζα. Diſputat eo loci philoſophus de radicis natura: aitque, ſi pro radice haberi debeat quicquid ſub terra conditum latet, cum alia inter radices fore numeranda contra ipſorum naturam & radicis τὸ τί ἦν εἶναι, tum in his etiam tuber quod ἄσχιον vocant, & vingum, & ſi quid aliud ſimile his ſub terram gignitur: quorum omnium nihil eſt radix. vingum Ægypti non ſemel alibi commemorat Theophraſtus. aſchium inuenies nuſquam. & ſimul mirum eſt, veſtigium nullum in hac periodo apparere vocis γεράνειον: quam reperiſſe conſtat dipnoſophiſtam in ſuo codice Theophraſti. Scripſimus ὅ καλοῦσι μίσυ, pro μίσον ex Plinio & ſcripta lectione: quæ habet ſtatim, καὶ τὸ ἐν τῇ Θρᾴκῃ ἢ γινόμενον ἴτον, non ἴσον. Docti iubent ſcribere οἶτον, ex fideliore, inquiunt codice Theophraſti. Scire velim quis iſte codex fidelior. nã apud philoſophũ, quod ſciam, ea vox nuſquam legitur inter genera tuberum. Plinio tuber quod in Thracia, *ceraunium* non *etus* aut *etum* nominatur lib. XIX. cap. tertio. *etum* de quo ille cap. XV. lib. XXI. Ægypti non Thraciæ herba eſt, ſponte naſcentium vna. Hanc cum vingo Ægyptiaca videntur quidam confudiſſe. Heſychius, οἴγγον, τὸ ὑπ' ἐνίων οἶτον. ita ſcribimus cum magno Turnebo: nam editum eſt, ὕτον & αἶτον. Vides inconſtantiam aut potius τὸ ἀσύμφωνον auctorum, vel certè librorum. Tonitrua facere ad generationem tuberum, & placet philoſophis, & vulgo olim creditum. Iuuenalis,

—poſt hunc tradentur tubera, ſi ver
Tunc erit & facient optata tonitrua cœnas Maiores.—

Obſerua numeri enallagem, καὶ μᾶλλον ὅταν αἱ βρονταὶ ὡς ταύτης αἰτιώτεραι οὔσης. niſi malis ſcribere, ὡς ταύτης τῆς αἰτίας αἰτιωτέρας οὔσης. Prouenire tubera nullo ſatu nullum eſt dubium: ſeminale tamen aliquod principium eſſe illorum ex quorundam ſententia ſic probat: ἐν γοῦν τῷ αἰγιαλῷ τῶν Μιτυληναίων οὔ φασι πρότερον εἶναι, πρὶν ἢ γινομένης ἐπομβρίας τὸ σπέρμα κατενεχθῆναι ἀπὸ Τιαρῶν. Plinius, *Quibuſdam locis accepta tubera rignis feruntur: ſicut Mitylenis negant naſci, niſi exundatione fluminum inuecto ſemine ab Tiaris.* Tiaræ collis nomen, imminentis littori Mitylenæorum. Eum collem aſſiduis imbribus aucti fluuij lauabant, indéque præcipitantes in plana camporum terream ſuperficiem ſecum rapiebant, & ſimul tuberum τὴν σπερματικὴν ἀρχὴν, id eſt, vim illi terræ à natura ingenitam gignendi tubera. Cum generationes diſtinctæ ſpecies ſint τῶν φυομένων αὐτομάτως & τῶν διὰ σπέρματος: videtur hiſtoriæ huius auctor probare voluiſſe hoc argumento, eſſe aliquam & ex ſemine tuberum generationem. Non negamus eorum quæ terra oriuntur eam eſſe naturam, vt & ſemine proueniant & ſine ſemine: ſed de tuberibus hoc non probat ſuperior narratio. verum hæc alibi diſcutiuntur à nobis accuratius. Hodie tuberum genus quoddam in hortis coli non neſcimus. ſed non illa vera & γνήσια tubera. Lyncei Samij verba metri nihil habent. Scitum eſt, quod oſtrea vocauit Matro parodus *tubera maris*, iſto verſu, Ὄστρεά τ' ἤνεγκεν Θέτιδος Νηρηίδος ὕδνα. Hegeſander Delphus, quid intelligebat, cum ſcriberet, ἐν Ἑλλησπόντῳ οὔτε ὕδνον γίνεται, οὔτε γλαυκίσκος, οὔτε θύμος? *in Helleſponto neque tuber naſci, neque glauciſcum, neque thymum?* glauciſcum ego nullum noui niſi piſcem. miror tamen interiectum eſſe piſcis nomen duobus φυτῶν nominibus. glaux apud rhizotomos herbæ nomen eſt. an inde ſit γλαυκίσκος hoc loco nón abſurdè quæri poteſt. Prior interpres ſcribit οὔτε θύννον. noua prorſus ſententia: ſed oppidò incerta; nam licet concederemus quod ex Ariſtotele magni auctores affirmant, thynnum in Ponto ſolùm fœtificare, toto tamen mari noſtro thunnos reperiri certum eſt, etſi maiore alibi, alibi minore copia. Porrò ex hac re natum prouerbium indicant ſequentia verba, διὸ Ναυσικλείδης ἐρημίαν, μήτε ἔαρ μήτε φίλους. *ideo dicunt Nauſiclidis deſertum, neque ver neque amici.* alibi quod ſciam parœmiam iſtam non leges: hîc quoque parum conſtat de vera eius lectione. nam optimi chirographi codd. legunt, διὸ Ναυσικλείδην εἰρηκέναι. *propterea dixiſſe Nauſiclidem, Neque ver neque amici.* ſed hîc quoque variant libri: nam interpres Natalis legit μήτε ἔαρ, μήτε φύλλα. *Neque ver neque folia.* quæ etſi mihi perplacet lectio: alteram tamen in omnibus noſtris libris inuentam non damno. Herbam tuberibus ſoliram ſupernaſci, etiam Heſychius vocat ὑδνόφυλλον.

CAPVT XXII.

Vrticæ inter edulia. ἀσπάραγοι. ἐξανθεῖν. ὄρμενος, *&* ἐξορμενίζειν. *Germinantium impetus. Locus Plinij illustratus. item alius Iuuenalis.* ἐπιμήνια, epimenia. *asparagi facultates. cochlea* ὑλογενής, *vel* ὑδογενής. Σέσηλος *&* σέμελος. *Cochleæ* κωλυσίδειπνοι. Κόχλιας *vocis etymum.*

IN apparatu gustationis recensentur conuiuatori nostro & vrticæ. Negabat tamen Galenus in secundo De facult. alim. reperiri aliquem posse qui vrticas velit esse non cogente fame, & quidem maxima. Sed ingeniosa nimirum gula est, & artifex parare sibi etiam ex aculeatis mollem voluptatem. in superius allato cœnæ Metelli albo, vrticæ non sunt neglectæ. Vulgò pauperes & frugi homines vrticis vt cæteris herbis & oleribus vitam tolerabant. De Aristophanis loco vide libro sequente. De voce ἀσπάραγος siue ἀσφάραγος nemo melius neque vberius Galeno in secundo, Περὶ τροφῶν δυνάμεως. & lib. vi. De simplicibus medica. Ex plerisque herbis cauliculi quos asparagos vocarunt solent vere pleno ἐξανθεῖν, vt loquitur Athenæus: id est, erumpere & foras prodire impellente germinandi vi. hoc Græcis est ἐξανθεῖν. nam *deflorescere* interpretari, & accipere pro ἀπανθεῖν, inscitia mera est. an etiam cum legimus in medicorum libris exanthemata ἐξανθῆσαι, *defloruisse* vertendum censuisset eruditus adeo medicus? Brassicæ asparagum propriè κῦμα quasi κύημα, ait Galenus, nominabant: Attici vt Athenæus obseruat, ὄρμενον: διὰ τὸ ἐξορμᾶν καὶ βλαστάνειν, *quod erumpat & germinet*, inquiunt literatorum filij. inde ἐξορμενίζειν pro ἐξορμᾶν εἰς αὔξησιν. Pulchrum verbum, & naturæ rei conuenientissimum. nam germinatio plantarum sine impetu non peragitur: qui quidem tantus est in moris vt etiam strepitus erumpentis vna nocte germinationis sit auditus. hoc docuit nos Plinius, contentus pro instituto suo exposuisse τὸ ὅτι. Addamus nos ὁδὶ πάρεργον τὸ διότι. caussa enim illius strepitus effectrix, est spiritus comes perpetuus omnis partus. germinatio autem partus instar habet. Verè Artemidorus libro primo, πᾶν σῶμα τίκτον πνεῦμα ἀφίησι. *omne corpus quod parit, spiritum emittit vel flatum.* Imponunt nobis qui comparant cum Athenæi verbis locum Iuuenalis,

—aut veteres Afrorum ormenia bulbi.

vnde verò bellam hanc lectionem nacti sunt? Displicuit, puto, illis vulgata omnium librorum. Saltem nos admonerent, ita se pro sua libidine emendare. Sed ô bene quod correctionem suam non iactarunt: est enim tam falsa quàm quod falsissimum: falsa etiam illorum qui ex Theophrasto & Plinio *epimendia* legi iubent. Nugas hominum! Verum est, *epimenia*. Afrorum *epimenia* vocat, munuscula quibus soliti illi quot mensibus Romanorum procerum gratiam demereri. ἐπιμήνια Græcis, *pensio menstrua* vel *mensurna*, vt loquitur Cyprianus. Arrianus Dissertationum Epicteti lib. primo, cap. vii. διὰ τοῦτο ἡ γυνὴ καλῶς εἶπεν, ἡ πέμψασα θέλουσα τῇ Γρατίλλῃ ἐξωρισμένῃ τὸ πλοῖον τῶν ἐπιμηνίων. vtitur & Polybius in Legationum fragmento cxiv. Sed & Latinè scribentes vsi: Placiades in Glossis, *Epimenia, xenia quæ dantur per singulos menses.* Gildas sapiens, De excidio Britanniæ, *Igitur intromissi in insulam Barbari, veluti milites, & magna, vt mentiebantur, discrimina pro bonis hospitibus subituri, impetrant sibi annonas dari: quæ multo tempore impertita, clauserant vt dicitur canis faucem. inde queruntur non affluenter sibi epimenia contribui, occasiones de industria colorantes.* Scripsimus, παρὰ τὸ ἐξορμᾶν & βλαστάνειν. ex libris melioribus & Eust. doctorum virorum emendatio παρὰ τὸ ἐξορμᾶν, aliena est à vero. nam ὄρμενος non deducitur ab ὁρμῶ, sed ab ὄρω. inde ὀρμενὸς, & ex eo ὄρμενος, κατὰ συστολὴν καὶ ἀνάδοσιν τοῦ τόνου. vel per syncopen ab ὀρόμενος. Paullo antè scribe διουρητικώτερος non διεκκριτικώτερος, asparago tribuit acrimoniam, sicut medicis ῥυπτικὴν δύναμιν: sed lædi asparagorum esu renes & vesicam alibi legere non memini. medici è contrario sine vllo insigni calore aut frigore, quæ sunt ἀφανεῖς ἐκ πάσης qualitates, siccare asparagos scribunt. Subuerebar negationem excidisse, cum scripsisset auctor, καὶ οὐκ ἀδικεῖ. In Achæi versum, ἢ τούς δ' Αἴτνη τρέφει κεράστας, secuti sumus mss. vestigia. nam ex coniectura priùs feceramus, ἄλλον vel ἄλλην τε.

cocbleæ terrestres in syluis, in vepretis, in hortis & vbique fere generantur. natæ in Ligusticis Alpibus palmam obtinere creditæ. In gripho conuiuiali dicitur ὁ κοχλίας ὑλογενὴς, *filius syluæ*: vt in versu Symphosij de naue, *Longa feror, velox, frondosæ filia syluæ.* Scribebam aliquando non absurda coniectura, ὑδογενὴς, vt in Orphei versu de Mose, recensente Scaligero, ὡς λόγος ἀρχαίων, ὡς ὑδογενὴς διέταξε. Vetus opinio fuit, & cochleas & gerenios cum aqua pluuia cadere, aut ex illa certè generari: quorum neutrum placet Theophrasto. pluuia enim aqua, ait ille, ranas non generat, sed ostendit. Aristotelis qui affertur locus dicitur extare ἐν πέμπτῳ περὶ ζώων. optimi libri habent, περὶ ζώων μορίων. Sustulere vocem μορίων, qui animaduerterant, in libris De partibus ascripta verba non reperiri: sunt enim ex tertio De generatione animalium. Integrum locum adscribam, quando sententiam imperfectam hic lector inueniet. μόνον τῶν ὀστρακοδέρμων ἑώραται τὸ τῶν κοχλιῶν γένος. εἰ δ᾽ ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ ἡ γένεσις αὐτῶν ἐστὶν ἢ μὴ, οὔπω ὦπται ἱκανῶς. De voce μορίων in huiusmodi citationibus, quam vbique MSS. mordicus asserunt libro VII. plura dicemus. Additum est, cochlearum quandam speciem σεσίλους dici: Lacedæmonios verò in totum cochleam vocare σίμαλον. alij grammatici hæc aliter tradunt. Spartanis enim cochleas dici σεσήλυς: simpliciter verò cochleas appellari σεμέλυς. Hesychius, σίσηλοι, κοχλίαι, Λάκωνες. idem σίμαλος, κοχλίας. Viderit verò Apollodorus quàm sit verùm cochleas quasdam fuisse κωλυσιδείπνους appellatas. ego existimo contrarium esse verum, & τοὺς κωλυσιδείπνους qui seriùs ad condictam cœnam ventitarent, & moram facerent diligentioribus quos vocabant τριχεδείπνους, conuiuiali ioco dictos esse κοχλίας: quod cochleam vincerent tarditudine, vt ille ait apud Plautum. plurima sunt hoc genus συμβολικὰ ἀξιώματα in scriptis veterum. Suspicio est, scripsisse Apollodorum in explicanda origine huius vocis, ortam videri à κόχλω verbo antiquo idem significante ac γυρίζω, roto: aut ab ὀλῶ τὸ συστρέφω (hæ sunt grammaticorum ineptiæ) ὀλίας primò, deinde κοχλίας dictum, quod non recta procederent, sed per gyros. παρ᾽ ὃ καὶ κοχλίας λέγεσθαι τοὺς κωλυσιδείπνους. Hæc aut similia Apollodorus: quæ lecta negligenter & properanter, neque intellecta ab eo videntur, qui hæc ita scripsit, siue Athenæus, siue eius Breuiator.

CAPVT XXIII.

Prouerbium, μεῖζον ἢ Τροίαν ἑλεῖν. ἀσόλοικον κρέας. ἀκροκώλιον γεννικόν. ἀκρέα *apud Galenum.* Trunculi. φλεβὸς προπωλήρ. προχήλατος κόρη, θρέμμα Καρύστου. στερνοσώματον κύτος. ποδεῖα. vdones. ὑφαίνεσθαι *de impilibus non dici.* Περιγράφειν, circumscribere. *Mos fori Atheniensium.* διαγράφειν.

PRIMIS versibus qui in sermone de bulbis ex comico Eubulo proferuntur, Herculem puto hoc voluisse: inquirunt diligenter homines delicati & ἀπολαυστικοὶ, quænam sit cuiusque cibi natura: ecquis si feruens comedatur melius sapiat: ecquis si frigidus: quem etiam tepentem præster esse: atque hoc probe nosse, id verò putant isti maius quàm Troiam cepisse. Hæc nos ita diuinamus: nam sententia imperfecta est, ac prope interfecta in istis,

> Θερμότερον ἢ κραυρότερον, ἢ μέσως ἔχον
> Τοῦτ᾽ ἔσθ᾽ ἑκάστῳ μεῖζον ἢ Τροίαν ἑλεῖν.

censeo scribendum, ἢ κρυερώτερον. Scimus tostos cibos κραυροὺς & καρκαλέους dici rectè. sed poëta contraria iunxit, non affinia. Tertio versu negat deliciarum vituperator iste, delectari se καυλῷ οὔτ᾽ ἡδὲ σιλφίῳ. non omnium olerum caules à se reiicit Hercules: sed eos tantum qui à sectæ Apicianæ hominibus solent expeti: cuiusmodi erat in primis laserpitij caulis. Versu octauo ἀσόλοικον κρέας μέγα, rectè interpretantur *frustum carnis magnum neque inelegans*, aut *aspernabile.* σολοικίζειν simpliciter posuerunt pro *gerere se inepte*: σολοικὸν pro inepto & vituperabili. Ἀκροκώλιον γεννικὸν verterunt docti, *bonis artus masculi.* Primùm ἀκροκώλια artus non dixerint elegantiores: κῶλα dicuntur in homine brachia & pedes: in brutis anteriores & posteriores pedes.

ἀκρεκώλια in macellis & culinis extremi ſunt pedes mactatarum victimarum: quare Ariſtoteles & Heraclides Tarentinus ponunt illa inter cibos μυξώδεις habentéſque aliquid δλιχώδες καὶ γλίσχρον. poſſunt etiam ἀκρεκωλίων appellatione intelligi omnes vndeunde preciſæ τοῦ ἱερείου partes extremæ quibus veſcuntur: vt aures, roſtra, & ſimilia. Galenus vocat τὰ ἄκρεα μόρια τῶν πεζῶν ζώων. ἄκρεα inquam non ἄκρα. ſolet enim Hippocratis vocem illam vſurpare: vt libro tertio, De facultatibus alim. de pedibus fere accipi videas: itaque vt pedes, ſic ἀκροκώλια alia vocant ὀπίσθια, alia ἐμπρόσθια: quorum Hippocrates meminit tertio Διαίτης. Gaza apud Ariſtotelem primus vertit *trunculos*, Celſi imitatione. Gloſſarij auctor interpretatur κωλεὸν, de quo infrà lib. ix. In Gloſſis ſcribitur, *Trungulus*, κολοβὸς, ἐγκόλιος. ſcribo, *Trunculus*, κολοβὸς, ἐν κωλεός. illud ἐν valet ἴσον. ſic alibi in illo libro. Deinde legerunt interpretes, cum editis σφρικόν, vel σφριγητικόν, quod ex verſione paret, *maſculi*. Scripſimus nos verò, σφριγικόν, *generoſum*, id eſt, *grande*. Ariſtophanes, ὦ σφριγανώτατον κρέας. Scholiaſtes exponit, κρέας ἰσχυρὸν ὃ οὐ καθεψάζεται πυρί. *firma carnes & difficile coctiles*. malim ad quantitatem referre, & magnas carnes intelligere. Sic apud eundem comicum, σφριγῶσι μάζαι, ſunt *grandes maza*. Euſtathius quoque ſic interpretatur: cuius doctiſſimi viri auctoritate ſuſpiciones meas confirmatas vidi libenter. Sic ille, σφριγῶσα σταφυλὴ, τάχα ἡ μεγάλη· καθὰ καὶ σφριγικὸν κρέας παρὰ τῷ κωμικῷ, τὸ ἁδρὸν κόμμα. idem comicus vocat alibi νεανικὸν κρέας, vt docemus lib. IV. cap. XXI. Scribe, ἀλίπαστα τρία. ſic omnes membranæ: ſic nos editum voluimus. Auctor eſt Suidas, Xenarchum poëtam comicum laudatum eſſe in Butalione ab Athenæo libro ſecundo. Videtur Suidas reſpexiſſe eum Xenarchi locum, qui ſuper bulbis laudatus eſt. Itaque ſcribam Ξέναρχος Βουταλίωνι. Primus verſus Xenarchi eſt hypermeter. ſed legendum ex optimis membranis, —φθίνει δ᾽ ὁ μῦς Κλωστοῖσι δικτυωτοῖς κεχηνμένος Τύχαις. Scio vulgatam χαμὴν legi apud Euſtathium Ἰλιάδ. χ. ſed nos Euſtathium non ſequimur. Trium poſtremorum verſuum dictio prorſus aliena eſt ab humili comicorum ſtylo. Non dubito de induſtria poëtam tragica & ampullata loquendi genera vſurpaſſe, vt ſuorum æqualium tragicum aliquem aut dithyrambicum ineptum irrideret: quod videmus ab Ariſtophane & ſæpiſſimè fieri, & ſemper vrbaniſſimè. Polypum vocat φλεβὸς τροπωτὴρ: quia colorem mutat: alius dixiſſet τετριχωμένα. φλέψ, pro corpore aut colore corporis, in tragico ferremus, non in comico: τροπωτὴρ pro eo qui ſubinde variat & mutat, & nouum & durum: nam aliud longè vulgò ſonat vox illa. Porrò diſtinguendum,

Φλεβὸς τροπωτὴρ σωλύπεις, ἁλὸς βροτῶν
Πλεκταῖς ἀνάγκαις, τῆς τροχηλάτου κόρης
Πίμπλησι λοπάδος στρογγυλόγαστον κύτος.

non poteſt dici quanta lux affulſerit tenebricoſiſſimo loco, ex vnica diſtinctiuncula ſuo loco reſtituta poſt vocem ἀνάγκαις. Retia appellat πλεκτὰς ἀνάγκας. at τροχήλατος κόρη dicitur patina fictilis: alluſione clara ad figulinæ rotam. Antiphani quoque in Paraſito caccabus appellatus eſt Θρέμμα Καρύστου γηγενὲς, *filius natus è terra Caryſtia*, qui in Caryſti Euboicæ figlinis erat fictus. κύτος στρογγυλόγαστον eſt patinæ cauum, quod præ ſua magnitudine & pectus & corpus totum vaſti polypi caperet. quis in comico non miretur id verbi? Noli verò dubitare, traduci iſtis væcordem aliquem poëtam, qui veteri dicto fidem fecerat, νοῦς οὐκ ἔνι Κενταύροισι. Archeſtr. verſum ſcribe, Ταῖς τ᾽ ἄλλαις πάσησι παρ᾽ ὄψεσι. Heraclidæ Tarentini verba mutilata ſunt, ex antiquis libris ita ſupplenda: δοκεῖ σπέρματος εἶναι ποιητικὰ, οὐ διὰ τὸ πολύτροφα εἶναι, ἀλλὰ διὰ τὸ ὁμοίας ἔχειν τὰς πρώτας φύσεις. *Bulbus cochlea & ouum ſemen multiplicare videntur, non quia multum alant, ſed quia ſimilem ſemini habent natura conſtitutionem primam.* Mens auctoris non eſt hic obſcura: in ſequentibus obſcuriſſima ſaltem mihi. non enim intelligo, quaſnam habeant bulbus, cochlea & oua τὰς αὐτὰς δυνάμεις τῷ σπέρματι. Scribe, οἱ δὲ λοβοὶ καὶ Λιβυκοὶ σκιλλώδεις, per vocalem tertiam in prima ſyllaba. bulborum & ſquillæ ſimilem in multis naturam eſſe, ſciunt rerum naturæ conſcij. Ex lana bulborum lanigerorum ſcribit Theophraſtus ſolita ὑφαίνεσθαι πόδια, ſiue ποδεῖα. *vdones* Græcis ποδεῖα nuncupari, nemo iam ignorat. Plinius vertit, *ex qua impilia veſteſq; quædam conficiuntur.* Si illi vdones de quibus loquebatur Theophraſtus πῖλοι erant, coactiliorum induſtria coacti, vt videtur exiſtimaſſe Plinius, abuſus eſt philoſophus voce ὑφαίνεσθαι. Impilium erant & Cilicij vdones, de quibus Martialis, *Non hoc lana dedit, ſed olentis barba mariti. Cinyphio poterit planta latere ſinu.* Sed hæc ſunt alterius loci. In extremo ſermone de

de bulbis, τῶν συμποσίων περιγράφων τοὺς βολβοὺς, verte, è conuiuijs bulbos circumscribens. &, περιγράφειν δεῖ τὴν πολλὴν βορὰν. circumscribere oportet copiam ciborum. Fori Attici verbum est περιγράφειν pro adimere, auferre. creditores cum nomina sua extorquere non poterant, in corpora sæuiebant. prima pœna erat, ademtio libertatis eundi quo vellent. Locum enim circumscribebant, vnde illis fas non erat exire ante redditam pecuniam. Hesychius, Περίγραφοι· οἱ δανείζοντες τοῖς μὴ ἀποδιδοῦσι τὸ ἀργύριον περιέγραφον, καὶ οὐχ ὑπερβαίνειν ἕως * λύτων. Lego, περιέγραφον τόπον, ἐξ οὐχ ὑπερβαίνειν ἕως τῆς λύσεως. Inde igitur περιγράφειν ἀπό τινος dici cœpit, pro, velut linea circumscripta arcere ab aliquo. Ita accipiunt & διαγράφειν. Gregorius Palama, ἀλλ' ἐμὲ μὲν τοῦτον ὃν διαγράφει τῆς τοιαύτης ἀξιώσεως, καὶ οἷα τοῦθον ἀποκηρύττει.

CAPVT XXIV.

Turdi ἐλαιοφυλλοφάγοι: ἰλιὰς *&* ἰλλάς. Epicichlides *Homeri poëmatium. De ficedulis quæ Aristoteles & Alexander Myndius.* συκαλίς, πιερίας, πυρρίλας, συκαλίς. ἀγλαΐζειν. *Sturnis olim non vescebantur.* κερχνῆδες. *Pythagoreorum dictum,* ἶσόν τοι κυάμους τρώγειν κεφαλάς τε τοκήων. *Cerebrum sedes sensuum. Cerebrum medulla dictum. Næui scriptorum veterum.*

TVRDORVM factam ab Epicharmo mentionem scribit Athenæus, & illius versum profert, τάς τ' ἐλαιοφυλλοφάγους κίχλας. vbi scribendum ex melioribus Eustathij libris, ἐλαιοφυλλοφάγους. amant enim turdi oliuis non foliis olearum vesci. Integra sæpe olivueta sic turdorum greges populantur, vt inter agrorum calamitates non postrema ista censeatur. Speciem vnam turdorum ἰλλάδα nominat ex Aristotele Athen. hodie in libris Aristotelis, ἰλιὰς non ἰλλὰς scriptum est. Iam olim philosophi locus ille ancipitis lectionis fuit. nam ἰλλὰς tuetur Hesychius: ἰλιὰς Eustathius. Homeri poëmatium quoddam *Epicichlidas* fuisse inscriptum refert Athen. quoniam poëta pueris illud canens, turdos præmium ferret. Ἐπικιχλίδες igitur, non sunt *turdorum additamenta*, vt opinantur: sed *carmen cantatum* ἐπὶ κίχλαις, *pro turdis,* vel *proposita turdorum mercede.* ἐπὶ sic accipiendum, vt in pactis conuentis. De hoc poëmate vide libro XIV. meminit etiam Herodotus. De ficedulis quæ ex Alexandro Myndio narrantur, diuersa sunt omnia à philosophi placitis. Alexander ficedulas speciem facit ægithallorum siue parorum. Aristoteli & ægithalli & ficedulæ species distinctæ sunt auium quæ vermibus vescuntur. Myndius duo genera parorum statuit: Stagirita philosophus tria disertè ponit. Iam in nominibus ipsis nihil simile. ἐλαιοῦ nusquam in Aristotele mentio: nam ἐλεὸς de quo lib. VIII. Historiarum inter aues nocturnas: & ἐλέα cuius extat historia libro IX. capite XXI. alius generis est auis. πιερίας, incognitum philosopho nomen, vt & πυρρίας: quod docti substituunt pro πιερίας. Aristoteli tamen πυρρούλας cum ficedula & melancorypho inter aues σκωληκοφάγους recensetur. In Alexandri verbis obseruamus hæc, ὑφ' ὧν μὲν ἐλαιὸς καλεῖται, ὑπὸ δέ τινων πιερίας, συκαλὶς δ' ὅταν ἀκμάζῃ τὰ σῦκα. si hæc vera lectio, eadem auis pro diuersis anni temporibus diuersa nomina habebit: neque ficedulis suum illud nomen perennabit: sed paucorum tantum erit mensium in anno, hoc mihi videtur absurdum: propterea suspectam habeo librorum fidem, & deesse verba aliquot reor: ita nisi fallor, explenda: συκαλὶς, ὅτι ἁλίσκεται ὅταν ἀκμάζῃ τὰ σῦκα. Pro Εὔβουλος mox, scribendum fortasse Ἔφιππος vt lib. IX. In primo versu, ἐν οἷς νομίζεται rectè meliores libri omnes, non ὀνομάζεται. etsi constat Græcorum amphidromia Romanorum Nominalibus fuisse affinia: proprie ἀμφιδρόμια, dies est lustricus: quo die nomina imponi solita ex Suetonij Nerone clarum. In tertio scribi probo vt est editum, ἕψειν τ' ἐλαίῳ ῥάφανον ἠγλαϊσμένην, non autem ἠγκαλισμένην. *brassicam coquere oleo ita irroratam vt splendeat.* ἀγλαὰ dicuntur quæ nitent & sunt λαμπρά, vt oleum & oleo vncta, aut adipara. ἐλαίῳ ἀγλαΐζειν, *vngere.* vt, *nunc nunc impensius vnge, Vnge puer caules.* Aristophanes, ἵν' ἐπαγλαΐσῃ τὸ παλαιμάτιον, καὶ μὴ βίττον καταπίνῃ. Πνίγειν quarto versu, Πνίγει τι πάχιστον ἄρνειον σηδωνία, interpretor parare certo modo veteribus vsitato,

atque

atque etiam hodie: cum in proprio succo coquuntur carnes intra ollam aut patinam conclusæ, sic, vt nullus exhalationibus pateat meatus. πνίγειν hoc Græci: vnde πνικτὰ κρέα, quæ ita sunt coctæ. nostri item coqui paraturæ hoc genus *suffocationem* vocant. στηθύνιον apud Pollucem per η in secunda syllaba, medium est pectoris. στηθύνιον in Etymologico. perperam. at στηθύνια hic per υ rectè, *pectuscula agnina*. Frequens dictio apud septuaginta: vt Leuitici cap. VII. & VIII. ac X. Πιλῶν vel πλοῖν, vt alibi scribitur, pro edere vsurpauit isto versu, Πιλῶν τε πολλὰς πλεκτὰς ἐπισείρους. nam mandendo cogitur cibus: neque ineptè quod mansum est πίλημα dixeris. Καθαρείους semper meliores codices pro καθαρίους, in istis Nicostrati vel Philetæri, —φεύξεται γὰρ μὴ πολυτελῶς ἀλλὰ καθαρείως. similis locus Antiphanis sub libri VII. finem: & alius item huic simillimus ex Eubuli Nutricibus lib. VII. in lupo pisce. In fine postremi versus scribunt membranæ, χαίρειν γάρ. imperfecta sententia. Lego, ὀρνίθιον τι τῶν ἀγρίων τούτων συχνά· χαίρειν γάρ. Struthos non omnis ætas aut omnes gentes inter ea quibus vescimur habuerunt. non enim temere scriptum à dipnosophista, Ἀντιφάνης δὲ καὶ ψᾶρας ἐν τοῖς βρώμασι καταλέγει. Galenus pro cibo legitimo describit, itémque cæteri medici. Πάντων ἡμᾶς λόγων ἀπαιτεῖς, omnino fuit scribendum, non ἡμῶν. Apud Eubulum στρουθάρια οἷον ἐντραγεῖν accipio, *pullos auium tantùm quod incipientes apti esse ad edendum*. alij ὅσον ἐντραγεῖν, quos non sequor. Κιρκινῆδες auiculæ sunt non semel Aristophani nominatæ. κίρχνη Hesychio: nisi est mendum. Latet hexameter plenus in istis, φάσκοντες τοὺς ἐγκεφάλους μεταλαμβάνοντας ἴσον καὶ κυάμους τρώγειν τοκήων μόνον ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων βεβήλων. Eustathius, Τοῖς παλαιοῖς λόγον φασὶν εἶναι περὶ τούτου, Ἶσόν τοι κυάμους τε φαγεῖν, κεφαλάς τε τοκήων. διὰ τὸ Ψυχῆς αἰζηῶν βάσιν ἔμμεναι ἠδ' ἀναβαθμοὺς Ἐξ ἀΐδαο δόμων ἀνιούσαις εἰς αὐγὰς ἠελίοιο. Pythagoricæ scholæ hoc scitum fuit: quò allusit Lucianus, cum Pythagoram facit apud inferos fabas edere hæc dicentem, οὐχ ὅμοιον κυάμους· ἀλλὰ ἄλλο νεκροῖς δόγματα· ἔμαθον γὰρ, ὡς οὐδὲν ἴσον κύαμοι καὶ κεφαλαὶ τοκήων ἐνθάδε. Caussam cur veteres cerebella non gustarent, hanc affert Athenæus, διὰ τὸ τὰς αἰσθήσεις ἁπάσας σχεδὸν ἐν αὐτῷ εἶναι, *quòd omnes propemodum sensus insint cerebro*. Vellem ne extaret in his verbis τὸ σχεδόν. de externo sensu non loquitur, cuius non est in cerebro sedes, sed de interno, & ea quam κυρίαν αἴσθησιν vocat philosophus. Constat verò ex disputationibus præsertim Galeni, cerebrum esse συμπάσης αἰσθήσεώς τε καὶ τῆς κατὰ προαίρεσιν κινήσεως ἀρχήν: & disertè docet Cous Vates, in libello De comitiali morbo, omnium quæ sensu percipiuntur, cerebrum esse fontem & principium. quò igitur illud *propemodum*? Sed habent profectò etiam optimi scriptores sua παροράματα, suósque næuos. Vel illud quod proximè subiicitur cuiusmodi est? Ἀπολλόδωρος δ' ὁ Ἀθηναῖος οὐδ' ὀνομάζειν τινὰ τῶν παλαιῶν φησὶν ἐγκέφαλον. Nam quid Apollodoro huic viro doctissimo fuit in mentem, cùm negaret extare vocem ἐγκέφαλος in veterum scriptis? Quid? Hippocrates inter veteres censendus non est? at quoties cerebrum nominatum in eius scriptis inuenias? Quid Homerus? etiámne ille inter veteres locum non reperiet? sunt hæc illius Ὀδυσ. ι. Τοῦ κε οἱ ἐγκέφαλός γε διὰ σπέος ἄλλυδις ἄλλῃ Θεινομένου ῥαίοιτο πρὸς οὔδει. Euripides, ait, eam dictionem refugit, neque vti voluit. Quid si hoc quoque falsum? nam ecce Euripidis versus ex fabula Theseo,

> Κάρα τε γάρ σου συγχέω κόμαις ὁμοῦ·
> Ῥανῶ τε σου ἐγκέφαλον· ὀμμάτων δ' ἄπο
> Αἱμοσταγῆ πρηστῆρε ῥεύσονται κάτω.

extant in scholiis Aristophanis, sed corrupti. Quod hîc obseruatur, Sophoclem pro cerebro dixisse, *albam medullam*, idem fere de Platone licet dicere: qui vt cerebri naturam & substantiam declararet, medullam nominauit. Galenus, De vsu partium libro VIII. τὴν δ' οὐσίαν αὐτοῦ, cerebri, βουλόμενος ὁ Πλάτων δηλῶσαι, ὁποία τίς ἐστι κατ' ἀλήθειαν εἶναι, μυελὸν ὀνομάζει. Addit Galenus, si medulla sit cerebrum appellandum, non simpliciter ἐγκέφαλον, sed cum adiectione, μυελὸν ἐγκεφαλίτην, *medullam capitalem* dici debere. cum sit & spinæ quæ dicitur medulla, & aliorum quoque ossium. Sed negat Hippocrates rectè nos loqui νωτιαῖον μυελὸν appellantes quod in spinæ vertebris continetur. μυελὸς γὰρ, inquit, μὴ ὁμοίην ἔχει ὃ δὲ ἄλλος οὐκ ἔχει. Platonis locus quem Galenus intelligit, est in Timæo, ἐπονόμασε τοῦ μυελοῦ ταύτην τὴν μοῖραν ἐγκέφαλον. Ipse Timæus vnde habet Plato dixerat, ἀρχὰν καὶ ῥίζαν μυελῶ εἶμεν ἐγκέφαλον, *principium & radicem medullæ esse cerebrum*. è contrario Praxagoras & Philotimus pronuntiarunt aliud nihil cerebrum esse nisi ὑπεραύξημά τι καὶ βλάστημα τοῦ νωτιαίου μυελοῦ, *redundantiam*

quandam

quandam, & germinationem, (nam hoc est βλάστημα) *dorſalis medullæ*. Etiam Rabbini Hebræorum cerebrum appellant מוח *medullam*. vt cùm homines fatuos nuncupant רקי מוח *vacuos medullæ*: id est cerebro.

CAPVT XV.

E'πιςασία. *Prouerb.* hic vel cerebrum comederit. *Caput olim ſacrum. Sternutamentum pro Deo habitum.* Aſcerah *Hebræorum.* φύλλης, φυλλὶ, φύλλον, φύλλια, φυλλὶς & φυλλιάς. *Ophelio comicus. vrticæ ſemen medetur cicutæ. Græca nomina in ι deſinentia. Oleum Samiacum, acanthinumq́.* Triptolemus *Sophoclis. alia multa.*

VVNQVE Euripidei verſus in ſermone de cerebro recitati, ex illius poëtæ Troadibus fas & ius fuit interpretibus emendare. nos fecimus. ἐπιστασία pro *obſeruatione*, Græcum non eſt quod ſciam. itaque lego, ἔχει δ' ἐπίστασιν ἡ τῶν ποιημάτων τύπων ἐνδοχή. Philoclis verſum adiuuante nonnihil Euſtathio ita ſcribimus, ὡς οὐδ' ἂν ἐγκέφαλον γ' ἔδων λίποι. dictum παροιμιῶδες ac venuſtum de homine ſceleratiſſimo, aut certè voraciſſimo, *hic vel cerebra ſine fine comederit*. nam veſci cerebris antiquitus, peſſimi hominis erat argumentum. qui aliter interpretantur aut ſcribunt, ſine dubio ἄσκοπα τοξεύουσι. Ariſtophanis verſiculum in Ranis inuenies. Caput habitum fuiſſe à veteribus rem ſacram, duplici argumento probat philologus hic: quia per caput iurabant: & capite edita ſternutamenta adorabant, vt ſacra. Iuraſſe veteres Hebræos, Græcos, Romanos per caput ſuum tranſlatitium & omnibus notum eſt. Sternutamentum autem adoratione expiabant, quod non ſacrum eſſe tantùm putabant, ὑπὸν τῶν πταρμῶν, vt in Hiſtoriis ſcripſit Ariſtoteles; verùm etiam Deum. Xenophon De expeditione Cyri, libro tertio, Τοῦτο δὲ λέγοντος αὐτοῦ, πτάρνυταί τις· ἀκούσαντες δ' οἱ στρατιῶται πάντες μιᾷ ὁρμῇ προσεκύνησαν τὸν θεόν. Alij morbum aut morbi indicium ſternutationem interpretabantur. ideo ſternutantibus benè precabantur vſitata formula Ζεῦ σῶσον. Eadem opinio doctores Hebræos tenuit, in quorum libris אסכרה *aſcerah* hic morbus dicitur, & de eo multa narrantur. Pergit Epitomæ auctor guſtationum ὕλην recenſere, & infit, Ὅτι εἰς τὸ πρόπομα καὶ ταῦτα ἐνεβάλλοντο, πέπερι, φύλλης, σμύρνα, κύπειρον, μύρον Αἰγύπτιον. cætera plana & nota: ſed τὸ φύλλης quid ſignificat? aut potius quomodo reſcribenda ea vox vt aliquid ſignificet? Dalec. *malabathrum* vertit. φυλλὶ & φύλλον pro malabathri folio legi ſcimus in libris medicorum, ſed recentiorum tantùm. quare huius patellæ non eſt operculum hoc. nam ſi φύλλον legi volumus, de ſilphij ſemine interpretari malim, vt apud Hippocratem. Sed id quoque alienum, & non eius ſæculi. Scribebam φύλλια: memor legiſſe apud Galenum & comici interpretem, ſic vocata fuiſſe ἡδύσματα κηπαῖα, olera quorum vſus in condimentis: vt origanum, apium, hyſſopum, rutam, coriandrum, alia id genus. piperi iſta iungi appoſitiſſime nemo ibit inficias. ne id quidem placet: & φυλλὶς ſcribo, ex libro tertio, vbi dicitur ſalubre eſſe ſi in guſtationibus apponatur φυλλὶς, aut φυλλιάς, vt in Leuinij codice. etiam auctore Heſychio, φυλλίας eſt ὑποτρίμματί τι ἐκ λαχάνων σκευαζόμενον. Antiphanes comicus verſibus iſtis,

Κἂν μὴ ἀπ' ἀγορᾶς πέπερι τις φέρῃ πριάμενος
Στρεβλοῦν γράφουσι τοῦτον ὡς κατάσκοπον.

in ſycophantas Athenienſes, niſi fallor, inuehebatur: qui ſuis calidiſſimis calumniis vrbis illius nomen reddebant exoſum. Nam qui Athenas piper, aliaſque merces peregrinas in Aſiæ emporiis emtas importabant, per calumniam in periculum capitis ſoliti vocari, tanquam regis Perſarum ſpeculatores, non mercatores. Sic apud Ariſtophanem miſelli Megarenſes & Bœoti qui res ſuas væuum Athenas deferebant, tanquam μηδίζοντες deferuntur, vexanturque. In altero Eubuli verſuum, διάπαττε τὴν ὁδόν, *viam conſperge*; rectiùs quàm ἐξαπάτει. Ophelionis comici etiam alibi fit mentio: & Suidas in illius elogio locum iſtum reſpicit. In verſu Nicandri ſcribunt pars veterum, πολύθρονα non πολύχροα. vtramque ſcripturam poëtæ illius ſcholiaſtes

agnoscit. Theophrasti librum laudat Περὶ πνιγμῶν cuius etiam Laërtius facit mentionem. Puto locutum philosophum eo loco vnde hîc quædam describuntur, de cicutæ veneno quod suffocatione necem inferre scimus. apertè hoc docent præcedentia διὸ καὶ πρὸς τὸ κώνειον βοηθεῖ ταῦτα. quare falluntur qui pro κνίδης καρπῷ τριφθείσης volunt scribi Κνιδίῳ κόκκῳ. Non veniebat illis in mentem, præcipuum medicæ artis auctorem Pedacium Dioscoridem inter cicutæ remedia piper & vrticæ semen iunctim nominare. Nicander quoque in Alexiph. Ἤ πίσσης κνίδης τε μετ' ἀσπερμεία λεήνας Νεήμειας. Canon de vocibus Græcis nunquam in ι desinentibus, vt versio est Dalec. frustratio mera est & falsum ingens. quot nominum casus, quot verborum personæ, quot aduerbia vocalem illam vltimam habēt? vt alius generis vocabula Græca omittam. sed hoc potius dicitur, nullum nomen Græcum generis neutrius in ι desinere, præter μέλι. adde ex Eustathio, καὶ τὸ τί. atque de plenis nominibus cape: nam τέθρι, κρι, ἄλφι, ἶφι, & si qua alia hoc genus inueniantur, non sunt ἀκαλῆ. Scribe deinde, Σαμιακοῦ ἐλαίου μνημονεύει Ἄλεξις. & iterum in versu Antiphanis: nam Σαμικοῦ & metrum & M S S. aspernantur. Inter genera oleorum recensetur & ἀκάνθινον, in Carmania solitum confici auctore Ctesia. Carmaniam oleæ feracem non esse scribit Strabo: vt necesse illis fuerit nouum hoc genus olei excogitare. Satis autem constat, & generaliter omnem spinam Græcis ἄκανθαν dici: & peculiare genus quoddam nomen ἀκάνθης vel ἀκανθίου sibi vindicasse. Plinius lib. XXIV. cap. XII. *Huic similis est spina illa quam Græci acanthion vocant.* Præterea spinarum cognomina multa, albæ, regiæ, acutæ, Ægyptiæ, Arabicæ. Oleum acanthinum ex quo spinæ genere conficerent Carmani, tam incertum mihi, quàm illud est certum, falli eos qui emendant Ctesiæ locum hunc, & scribunt, οἰνάνθινον. Eustathius de pretiosis oleis loquens, ὧν πολυειδῶν ὄντων, ἐγίνετό τι καὶ ἐξ ἀκάνθης, ὡς δηλοῖ ὁ γράψας τὸ, ἐν Καρμανίᾳ ἱστορεῖ Κτησίας, ἔλαιον γίνεσθαι ἀκάνθινον ᾧ χρῆσθαι τὸν βασιλέα. Restituimus ex scripta lectione, Φερεκράτης, ἀναπεπλυμμένη τὴν ὑπήνην τῷ γάρῳ. Σοφοκλῆς Τριπτολέμῳ τοῦ ταριχηροῦ γάρου. Pherecrates, *barbatulli garo est coinquinata. Sophocles Triptolemo,* meminit *gari salsamentorum.* Triptolemus Sophoclis fabulæ nomen est, non Pherecratis. vide libro septimo. Versum illum qui mutilus ab Athenæo profertur, integrum reperimus in lib. VI. Pollucis, ἡ δ' ἡ ταλαίπωρος οὐδὲ ταριχηροῦ γάρου: *misera, quæ ne salsamentorum quidem liquamen dare sustinuit.* In eodem libro Pollucis Cratini versus, qui paullo antè recitatus est, ita scribitur,

Ὁ τάλαρος ὑμῖν διάπλεως ἔσται γάρου.

CAPVT XXVI.

Acetum dictum εἶδος Atticis: atque etiam ἦδος, & ἆδος: fortasse etiam ἡδονή: Ægyptium acetum, & Cleomenium. Πὰξ, pax: ὀξὺς & ὀξύγαρον. abyrtaca ex herba virente.

ACETVM condimentorum omnium esse suauissimum dicebat modò Naucratitã conuiuator. idemque sermonem de aceto ita orditur, Τοῦτο μόνον Ἀθηναῖοι τῶν ἡδυσμάτων εἶδος. καλοῦσι. *solum è condimentis acetum vocant εἶδος Attici.* potuitne scriptor eruditiss. planius quod vellet eloqui? tamen hic tenebræ sunt Cimmeriæ interpretibus. sed non adducti sunt viri docti vt putarent acetum vocatum esse εἶδος: præsertim quia nullum adiicitur testimonium. Id igitur probemus. Iulius Pollux, τὸ δ' ὄξος καὶ εἶδος ἐκάλουν. Antiphanes in Coryco apud Athenæum initio libri x. ἔπειτ' ἐπιτεθείς, τυροῖς πινομένη οἰνάριον, εἶδος τι δίε. *post hæc villulis bilyminis, acetum mittunt:* vbi pecerum granter procant interpretes. Ergo εἶδος acetum est Atticis. Sed cogitemus etiam & etiam, num omnibus hisce in locis ἦδος potius sit scribendum, non εἶδος. Mihi quidem, nisi obstaret tot librorum consensus, hoc perplaceret, acetum κατ' ἐξοχὴν esse appellatum ἦδος quasi ἥδυσμα. testis Hesychius. Apponam illius verba sicut legi debent: nam in vulgatis exemplaribus corrupta sunt multis modis. Ἦδος, ἡδονή, καὶ ὄφελος καὶ ὄξος. οἱ δὲ ὠφέλημα, ἢ ἥδυσμα ἀπὸ τοῦ ἥδεσθαι. τινὲς δὲ ἡδονὴν καὶ ὄξος. sic ista debent continuari: in editionibus perperam insertæ sunt notulæ duæ: ἦδ' ὅς, ἔφη ἐκεῖνος. &, ἦδ' ὡς, κατὰ τοῦτο δὲ οὕτως. Non solùm autem

ἦδος

ἤδος pro aceto Attici, ſed etiam ἄδος alij, mutato Aëolicè ſpiritu, dixerunt. Heſychius Ἄδος παρὰ Δωριολόχοις ὄξος. omitto quæ alij grammatici. Ex ſuperioribus verbis Heſychij colligas etiam ἡδονὴν, quæ vox idem ſignificat atque ἤδος, vſurpaſſe quoſdam pro aceto. Vix credidiſſem, niſi veniſſent in mentem verba huius γαστρολόγου libro octauo: vbi de piſcium conditutis loquens, piſces ſaxatiles optimos eſſe ſcribit, τῇ ἡδονῇ ἁπλῶς ἐσκευασμένας, hoc eſt, vt nos interpretamur, *ſimpliciter cum aceto paratos.* Ex variis locis Gaſtronomiæ Archeſtrati liquido conſtat hanc eſſe piſcium ἁπλῆν σκευασίαν. lectionem mutare quod fecere interpretes, hoc verò iniquum & indignum eſt facinus. Ægyptij aceti mentio apud Iuuenalem,

Si verò pater eſt, comedam, inquit, flebile nati
Sinciput elixi; Phariogꝫ madentis aceto.

De Cleonæo aceto ſcribuntur hæc, Μνημονεύει δὲ αὐτοῦ Ariſtophanes, καὶ τῶν Κλεωναίων ὄξυς ὡς διαφόρου· ἐν ᾗ Κλεωναῖς ὀξύπεδές εἰσι. Lego, ἐν ᾗ καὶ Κλεωναίων ὀξίδες, vel ὀξυβάφα; nam vtroque modo ſcriptum inuenio apud Ariſtophanem & Pollucem. deſcribebat poëta conuiuij apparatum: inter alia adeſſe aiebat, & Cleonæa acetabula. de aceto Cleonæo intelligens, vt interpretatur Athenæus. ἐν pro ἔνι, vt ſæpe Diphili verſiculos ita concipe,

Δειπνεῖ τι κατεδὺς, πῶς δοκεῖς; Λακωνικῶς·
Ὄξους τι κοτύλην· πάξ. τί πάξ; ὄξους μέτρον
Χωρεῖ τοσοῦτο τῶν Κλεωναίων.

loquebatur poëta de quodam non lauti quidem, ſed multi cibi. eum abdidiſſe ſe ait in gurguſtiolum ſuum, quales ſunt pauperum habitationes ſæpe ſubterraneæ: ibi cœnam ſumſiſſe Laconicam: potus loco fuiſſe aceti congium. cùm oſtenderet qui audiebat, mirari ſe credere. quid miraris? ait. aceti Cleonæi menſuram quantam dixi capit iſte. Πάξ mirantis & interpellantis aduerbium Græcis & Latinis: de eo alibi. Heraclidis Tarenti verba de aceto exponimus libro tertio, capite quinto. Lacunam conſtituimus in iſtis, Λεκτέον δὲ . . . . ὀξὺ διὰ τοῦ ῦ. Deeſt manifeſtò dictio vna: hanc ait per ῦ ſcribendam: obiter eos carpens qui ſcriberent per ει. do voce ὀξὺ non loqui, clarum eſt. Arbitramur locutum de voce ὀξὺς, quæ & ὀξὶς inuenitur ſcripta. vas eſt quo continetur τὸ ὀξὺ, id eſt acetum. ὀξὺς ergo ſcribendum non ὀξίς. eadem ratio compoſitorum nominum ὀξύμελι, ὀξύβαφον, ὀξυγάριον. Doctiſſimus Leuinius ſcribebat, Λεκτέον δὲ ὀξύγαρον διὰ τοῦ ῦ. acutè, & vt arbitror verè. Ait, Λυσίας ἐν τῷ κατὰ Θεόπομπον αἰκίας εἴρηκε. *Lyſias dixit in ea oratione qua Theopompum accuſat iniuriarum.* ita ſcribendum & exponendum. Theopompi hiſtorici quæ ſequuntur verba, ex ea parte hiſtoriæ illius deſumta ſunt, qua Xerxis in Ægyptum expeditio narrabatur. Habes integrum illum locum, atque in eo verba hîc recitata, apud Longinum in elegantiſſimo περὶ ὕψους libello. Cratini verſus ſubiicitur; ὦ πρὸς παντὸς ὄξει δεῖγμα χαλκοῦ. eſt quidem elegans hic vſus τῆς πρὸς, vt apud Sophoclem, ὦ πρὸς ἱερῶν σοφοῦ. ſed aliud metri lex ſuadet. ſcribo, ὦ παντὸς ἀνδρὸς ὄξει δ. κ. imitatur notiſſimum prouerbium, ὦ παντὸς ἀνδρὸς ἐς Κόρινθον ἔσθ' ὁ πλοῦς. Antiphanis locus quo res condimentarij generis enumerantur extabat in Leucade illius fabula; teſte Polluce libro VI. cap. x. cuius lectio cum Athenaïca conferenda. Εἴη δ' ἂν, inquit, ἐκ τῶν ἡδυσμάτων, καὶ λίτρον. Ἀντιφάνης ἐν Λευκάδι, σκόροδα, λίτρον, κύμινον, ῥοῦ, μέλιττα, ὀρίγανον, (deſunt hæ duæ voces in Athenæi codicibus) βαλανίου, ὄξους, (ſcribendum ex Athenæo, βολβίου, ὀξ. aut βαλάνιον ὄξους, pro ὀξὺς: non placet) ἐλαιῶν, εἰς ἀβυρτάκην χλόης. poſtrema verba in Athenæi codd. à diſtinctione laborant. nam ita ſcribendum, ἐλαιῶν, εἰς ἀβυρτάκην χλόης. *oliuarum, & herbæ virentis ad abyrtacam.* ἀβυρτάκη genus condimenti quod è ſucco virentium herbarum conficiebant.

CAPVT XXVII.

Cucumis ſpermatias. ſicyopepon ſpermatias & eunuchias. Platonis comici Laius. πελιχάρπιον. λαχανὰ ἐφθὰ & ἐφθητά. γήτειον, γήθυον, γήτιον, & γηθυλλίδες. Locus Theophraſti emendatus. ἐπιχεραστικὰ & ἐπιχεράσαι.

ANAXANDRIDÆ comici allata verba duos hexametros continent: quod genus metri in comœdia rariùs occurrit,

Ἀσφάραγον γήτειόν τι πημῶν, καὶ ὀρίγανον· ὃς δὴ
Σεμνότει τὸ βέκχον ὁμοῦ μιχθὲν κοσμητικῶς.

si quis malit anapæsticos ex his versus constituere, per me licet. quæ ex Vlyssibus Cratini sequuntur, ita scribo ac distinguo,

—πώποτ' εἶδες, εἰπέ μοι,
Τὸν ἄνδρα, σοῦ Λαέρτα φίλε, ἐν Πάρῳ
Σικυὸν μέγιστον σπερματίαν αἰνύμενον;

cucumerem spermatiam interpretatur Athenæus peponem: Hesychius melopeponem: alij aliter. Cratini fabulam Ὀδυσσεῖς nominat etiam Pollux libro x. cap. VII. Meleager quem irridet Plato comicus, statura procera fuit, cruribus gracilibus: quam habitudinem corporis sannis vrbanorum hominum fuisse opportunam dicebamus ad Suetonij librum IIII. In secundo versu deest principium. Legi potest, Μέγας τε, κόκκυξ ἠλίθιος περιλέγεται. sicyopepon eunuchias poetæ dictus, ad differentiam spermatiæ. hi erant compacti & breuiores: illi fluxa carne & in longum producta figura: qualis fuit cucumeris scytalici. De eunuchia cucumere Plinius, *Sunt qui herba quæ vocatur culix nomine, trita semen eorum maceratum seri iubeant, vt sine semine nascantur.* Cæterum Platonis hanc fabulam omnia exemplaria Laium nominant. Similis ex eadem fabula in scholiis Aristophaneæ Pluti, locus. Πλάτων Λαΐῳ φησὶν, οὐχ ὁρᾷς ὅτι Φιλωνίδην ἐκτέτοκεν ἡ μήτηρ ἀνόητον Μελιτέα, καὶ οὐκ ἔπαθεν οὐδέν. sic lego, non Ἀαὶ; Phaniæ verba sequuntur, βρωτὰ μὲν ἁπαλὰ τοῦ περικαρπίου σικυὸς καὶ πέπων ἄνευ τοῦ σπέρματος· πεπεμμένοι δὲ τὸ περικάρπιον μόνον. quæ non experta sunt fatum clementius quàm cæteri omnes fere loci illius scriptoris, qui in his libris hodie reperiuntur. sunt enim plerique omnes deprauati aut mutilatè descripti. Eruditissimus Dalecampius sententiam concinnauit vt potuit. nos quoque nihil adiuuãr scripta exemplaria. An hoc voluit Phanias? cucumeris & peponis dum adhuc sunt teneri, & carnem & semen edi sine noxa: postquam maturuerunt, tantùm carnem. hæc sententia hanc lectionem postulat, βρωτὰ μὲν ἁπαλὰ τοῦ περικαρπίου σικυὸς καὶ πέπων μετὰ τοῦ σπέρματος· πεπεμμένοι δὲ τὸ περικάρπιον μόνον. nihil affirmamus tamen, sed suspicionem nostram dubitanter proponimus. περικάρπιον pro carne semen ambiente in multis fructibus, vox est Aristotelis & discipulorum eius Theophrasti ac Phaniæ. Non multo melior conditio Dioclis Caristij in iis quæ proximè sequuntur. φησὶν ἕψανα ἄγρια εἶ(ναι), θρίδακα· ταύτης κερατίτιν τὴν μέλαιναν, κάρδαμον, ἀδριανὸν, σίναπι, κρόμμυον. hæc scriptura membranarum. prima verba ita emendauerim, ἑψανὰ τῶν ἀγρίων εἶ(ναι), τὴν ἀγρίαν θρίδακα· ταύτης κρ. *herbarum syluestrium coctu facilis est syluestris lactuca.* sed hanc lectionem sequentia infirmant. fuerunt & quæ ἑψητὰ λάχανα vocarent: inque his, brassica, lactuca, aliæ. Pro ἀδριανὸν quod nihil hic significat, κοριανὸν rescribendum, aut simile aliud. cum facit species cepæ, Ascaloniam, & getheum: sine dubio γήτειον est ea cepa quam vocat Plinius gethyum. Hesychius, γῆτα, κρόμμυα ἃ καὶ γήθυα καλοῦνται. Alij γήθυον putarunt esse porrum syluestre. Hesychius, Γήθυα, ἀμπελόπρασα· οἱ δὲ γηθυλλίδας (scribe γηθυλλίδας, & vide nonum librum Athen.) οἱ δὲ μεγάλα κρόμμυα· ἄλλοι χλωρά. Eustathio nihil differunt γήτειον, γήθυον, & γήτιον. Legi etiam γῆθυ pro cepa. Psellus in versibus politicis, quibus obscuras voces exposuit, Κόκαλον δὲ ὁ στρόβιλος· τὸ δὲ κρόμμυον, γῆθυ. Physingas separat ab alliis Diocles cum scribit, σκόροδον, φύσιγγες. ex illorum sententia qui allij propriam speciem statuebant physingas. Hesychius, φύσιγξ, εἶδος σκορόδου· ἄλλοι δὲ σκορόδων κεφαλίδας. Non possum quin Theophrasti locum obiter emendem, vbi ea vox restituenda est; quod summi viri non sunt quiti diuinare. Histor. lib. VII. cap. IV. ita vulgò editum, φύει δὲ φασὶ καὶ τὸ σκόροδον ἐπὶ τῆς σφύρυγγος . . . . σκόροδα καὶ τὰ κρόμμυα. Gaza legit, ἐπὶ τῆς σύριγγος. sed frustra fuit vir optimus: nam scribi debet, ἐπὶ τῆς φύσιγγος σκόροδα, ὡς καὶ τὰ κρόμμυα. Dixerat modò, solitum fieri in cepis, vt ex eadem radice nouæ soboles pullularent: addit nunc, etiam in alliis simile vsuuenire: agnasci enim capitibus alliorum noua allia. Diphili medici locum scribo cum Dalecampio, ὁ πέπων δυσχυλότερός ἐστι καὶ ἐπισχετικός· ὁ σικυὸς κακοχυλότερος, ὀλιγότροφός τε καὶ ψυχρός. In libris medicorum sæpe imperiti librarij pro ἐπισχετικὸς scripserunt ἐπισχεστικὸς, vt factum isto loco: vel contrà. significatio tamen longe diuersa. nam quæ aluum sistunt ἐπισχετικὰ dicuntur, contraria τοῖς ὑπακτικοῖς: at ἐπισχεστικὰ

vocarunt, siue εἰς ὑπέκκρισιν ἐπιτήδεια, vt libro tertio loquitur Athenæus, illa quæ malum in corpore humorem valent temperare, ac tandem mutare, vt explicat Galenus lib. II. De facultatibus simpl. med. & libro nono Method. Idem auctor ἐπικεράσαι & ὑπαλλάξαι τὴν ἐνεχομένην τοῖς μορίοις κακοχυμίαν dixit in commentariolo Qui sint purgandi & ὑπέκκρισιν καὶ κένωσιν alibi coniungit: quæ omnia naturam τῶν ὑπεκκριτικῶν nobis aperiunt.

CAPVT XXVII.

Πρασοκουρίδες, & iuli: βρένθις & βρένθιξ. Lactucæ mortuorum cibus: Lactuca astytis. Olera quomodo attenuent. κινάρα & κυνάρα. scriptor Νησιώτης.

AIT Strattis comicus: Πρασοκουρίδες αἱ κατὰ λόφον ... τῆς ... ἐχουσι βαίνειν. Tolle vel κατά; vel ἀνά: & βαίνουσι habent MSS. Prasocurides à tondendis porris nomen inuenerunt, quasi porricidæ: neque hic licentiam vllam poëticam agnosco. Apparet ex hoc loco simile id insectum esse erucis & iulis, quos μυρίους ἔχειν πόδας ait Dio Chrysostomus in oratione De otio, ideo dicti κατὰ centumpedes Latinis. Diophanes in XII. Geoponicorum vocat animal φιλόκοπρον, & in fimo semper versari scribit. plura de hoc animalculo apud Aristotelem & Theophrastum. in extremo scribo ... vel ..., vt similis sit præcedentibus, ... & .... Quam noster ex Nicandro βρένθιν vocat, Hesychio est βρένθιξ. ad istam lactucam occisus ab apro dicitur Adonis, cùm eò confugisset. sic enim habet scripta lectio, εἰ ὁ Ἄδωνις κατέφυγεν, non καταφυγών. confirmant sequentia, ἐν θριδακίναις κατακλίνεσθαι. Lactucam vocat Eubulus νεκύων βρῶμα, mortuorum cibum. quæ superstitiosa opinio adeò in animis hominum inueterauit, vt ad Augustum principem multis esset religio vesci lactucis, teste Plinio. Τετραχίνη Hesychio non hortensis est lactuca, sed syluestris: ἀστυτὶς lactuca, ἀστυλὶς in multis Plinij codicibus dicitur: quam lectionem qui tueri conantur, faciunt ineptè, nam ingens discrimen est inter astytidem & astylidem. & astytidis & eunuchi appellatio facultatem ψυκτικὴν lactucæ testantur. Galenus non dubitat affirmare succo lactucæ tam facile tolli aliquem posse quàm cicutæ. III. De facultat. simpl. med. Diphili sententia est in commune de omnibus oleribus, esse illa ἄτροφα, λεπτυντικά, καὶ κακόχυλα. *non alere, attenuare, malumque succum generare.* reclamat medicus interpres, & imperitiæ accusat: neque enim attenuare quæ frigida sint & humida. idem tamen fatetur olera esse ἄτροφα. potuit igitur non venire illi in mentem, cum qui ἀτροφίᾳ laboret fieri in dies λεπτότερον? Scribe ex melioribus libris, ΚΙΝΑΡΑ. ταύτην Σοφοκλῆς. Lego etiam Σοφ. ἐν Κολχίσιν. Colchides docuit Sophocles, non Cochlides, de his ad librum VII. Hoc autem voluit Athen. quam herbam per ι κινάραν alij appellant, Sophocli dictam esse per υ κυνάραν. Galenus scribit priores cinaram nuncupasse διὰ τοῦ κ καὶ ι. suos æquales amore nouitatis. διὰ τοῦ κ καὶ υ. apertè Galeno contradicit Athenæus, non solùm his verbis, sed etiam paullo post cùm ita scribit, etiam Sopatrum Paphium, qui temporibus Alexandri Magni vixit, κινάραν ὀνομάζειν; hoc est per ι hanc vocem extulisse, non per υ. Quis ille est Nesiota scriptor lucifugus de quo mox, Καλλίμαχος αὐτὸ (τὸ βιβλίον) ἀναγράφει Νησιώτου: ita omnes antiquæ fidei libri. Editus fuerat à Callimacho Πίναξ παντοδαπῶν συγγραμμάτων. in eo libro videtur contra receptam vulgo opinionem scripsisse, librum qui tunc temporis in eruditorum manibus versabatur hoc indice, Ἑκαταίου Μιλησίου περιήγησις, non esse Milesij: verùm alius cuiusdam Hecatæi hominis insularis, id est, νησιώτου. sed quis ille, aut cuias? nihil enim reperio. Hecatæi ex veterum monumentis noti mihi duo: alter Abderita, alter Milesius. Scribe deinde, ὅτι γῆς εἰ ἔσται ὁ ποιήσας ... καὶ Σκύλαξ ἢ Πολέμων γράφει, &c. mox, ὄρος ... τοῦ ποταμοῦ τοῦ Ἰνδοῦ. Quæ paullo post afferuntur ex commentarijs Didymi in Sophoclis Phœnicem, paucis verbis complecti conatus est Hesychius in voce κυνάρος. sed properauit vir doctissimus cum illa scriberet, ait enim κυνάρα ... τὴν κυνόσβατον ὁ Θεόφραστος λέγει. quàm falsum hoc sit, cum ipsum Didymum testem, cuius verba nobis Athenæus conseruauit, nunquam Theophrastus

naturæ interpres cynoſbatum appellauit conem ligneum: ſed Pythia, miniſtra τοῦ λοξίου θεοῦ. Mirum conſentire omnia Theophraſti & Athenæi etiam manu exarata exemplaria in hac lectione, καρπὸν ἔχει cynoſbatus, παραπλήσιον τῇ ῥοιᾷ: *habet fructum ſimilem malo Punicæ.* & ἔχει δὲ τὸ φύλλον ἀγνῶδες: *habet folium vitici ſimile.* Plinius vt doctiſſimi viri obſeruarunt legit παραπλήσιον τῇ ῥοδῇ: & τὸ φύλλον λυγῶδες. quæ opponamus poſteriori præſertim emendationi non deſunt nobis: ſed ea malumus ad Theophraſtum. Nunc quod inſtat agamus. Epicharmi teſtimonio probat ὁ δειπνολόγος, cactum apud Siculos inter eſculenta locum habuiſſe. Quod de Phania non ſemel queſti ſumus, omnia illius corrupta eſſe in his libris: idem queri licet de Epicharmi pulcherrimis fragmentis huic operi interſertis. non pes, non caput, non veſtigium vllum in illis ſanum. O ſi aliquis oriatur Æſculapius, qui iſta Chironia & δυσαλθῆ vlcera nobis ſanet. interea liceat nobis cliuici medici vices obire. Epicharmi verba ita ſcribuntur etiam in probatæ fidei libris. μήκων, μάραθος, τραχέες τε κακτοι. τοῖς ἄλλοις μὲν φαγεῖν ἐστὶ λαχάνοις εἰς † πὸν αἴκαλις ὀπτήσας καλῶς παραθῇ τις, ἁδὺς ἐστιν αὐτὸς δ' ἐπ' αὐτοῦ χαιρέτω. quis iſta intelligat? *nemo hercule nemo.* ſi ita ſcribas, omnes facilè intelligent, μήκων, μάραθον, τραχέες τε κάκτοι. κἤν ἄλλοις κάκτον φαγεῖν ἐστὶ λαχάνων εἰς τὸ πῖον αἴκα τις ὀπτήσας καλῶς παραθῇ νιν, ἁδὺς ἐστιν αὐτὸς δ' ἐπ' αὐτοῦ χαιρέτω. *papauer, feniculus, & aſperi cacti.* & alio loco, *cactum olus licet edere: quem ſi appoſueris in pingue probe intritum, ſuauis eſt: ipſe per ſe valeat.* τὸ πῖον vt Latinis *pingue*, de omni genere pinguedinis & κνίσσης, oleo, butyro, adipe & ſimilibus. Carduos ſiue cactos Siculos, (nos vocamus *artichaus*) bifariam menſis inferebant: vel per ſe, crudos: ſine vlla omnino *ambanno*: vel pingui madentes, & oleo aut butyro vnctos. Hodie vterque mos ab antiquo manet. Ego verò aſſentior Epicharmo cactos paratos & conditos crudis & inunctis anteponenti. duo loci in vnum erant cõfuſi, vt ſæpe alibi. Sequitur alius locus, Θρίδακας, ἐλάτην, σχῖνον, ῥαφανίδας, κάκτους. Doctis placet ἐλάτην, σχοῖνον· *abietem, iuncum.* ſed omnia exemplaria probant σχῖνον. quin ego alteram potius vocem corrigendam cenſeo. nam quis locus abieti inter eſculenta? ſcribo ἐλαίαν σχῖνον, *oleam, & ſquillam.* τὴν σκίλλαν, ait Plutarchus in Pericle, ἔστιν ὅτε καὶ σχῖνον ὀνομάζουσι. Cratinus in Thrattis Periclem σχινοκέφαλον appellauit, quod ſcillæ inter bulbos nobiliſſimæ, caput haberet ſimile. σχῖνος aliàs lentiſcum ſignificat. an fuerit aliquis baccarum lentiſci in condimentis vſus non facilè dixerim. Poſtremò afferuntur ex eodem Epicharmo hæc, ὁ δή τις ἀγρόθεν ἔοικε μάραθα καὶ κάκτους φέρειν, ἴφυον, λάπαθον, ὀνόστυλον, σκόλυμον, σερίδα, δράκτυλον, πτέριν, κάκτον, ὀνοπορδόν. Hic verò multa digna animaduerſione. Initio ſcribam lubens, ὁ δή τις ἀγρόθεν ἧκε μάραθα καὶ κάκτους φέρων *venit rure aliùs feniculum & cactos ferens.* Iphyum inter bulbos ex Theophraſto notum. qui ex Plinio emendant tiphyum, audiant Heſychium, ἴφυα, ἡ λεχὶς ἄνθος, ἔνιοι λάχανον, ὃ ἡμεῖς λαβανίδα καλοῦμεν. οἱ δὲ ἄνθη ἄγρια τῶν στεφανωμάτων vel ἡ στεφ. vbi velim obſeruent rei herbariæ periti, quid appellet *lauantidem*. lauendulam, opinor intelligit: quæ tamen oleracei generis non videtur eſſe. *otoſtylum* neſcio quid ſit. ἑρπυλλον Dalec. ingenioſè, etſi non aſſentior: & hoc quoque in illis prope infinitis numero quæ ignoramus veterum legentes ſcripta. De ſcolymo pro voce σκόλυμον accedo eius ſententię. σερίδα habetur in м s a. non σερίδα. *dractylum* rectè Dalec. fecit *atractylidem*. in fine ſcribe, καὶ τὸν ὀνόπορδον. nam quòd onopordum cardui genus eſſe doctis placet, quo auctore ſuam ſententiam nobis probabunt? In Græcorum commentariis inuenio, onopordum eſſe ἰλξίνην, quæ herba muralis eſt. Nicandri Græcus interpres plura illius nomina commemorat, nulla tamen iſtius facta mentione, ad Theriaca. ἰλξίνη, ait, καὶ κλύβατις, καὶ σιδηρῖτις, καὶ παρθένιον, καὶ πέρδικιον, πάντα δὲ ἐπὶ ἑνὸς φυτοῦ. Epicharmi locos ſequitur Philetæ diſtichum,

Γηρύσαιτο δὲ νεβρὸς ἀπὸ ψυχὴν ὀλέσασα,
Ὀξείης κάκτου τύμμα φυλαξαμένη.

hoc vult Philetas: hinnulum, ſiue hinnuli oſſa apta eſſe ad lyram, ſi modò cauerit ſibi viuus, ne à cacto pungeretur. Ex oſſibus hinnulorum tibias facere ſoliti veteres, poſteaquam Thebani reliquos Græcos id docuerunt, vt refert Athenæus libro I V: Atque illorum hæc fuit opinio, oſſa hinnuli quem cactus pupugiſſet, faciendæ lyræ eſſe inepta. Heſychius, Κάκτος, ἄκανθα ὑφ' ἧς ἐὰν πληγῇ νεβρὸς, ἀχρεῖα ἔχει τὰ ὀστᾶ εἰς αὐλούς. Reperi etiam vetus ſcholion in optimi & antiquiſſ. cod. hoc loco aſcriptum: ἐὰν ὁ νεβρὸς ὑπὸ τῆς κάκτου πληγῇ, ἀχρεῖα τὰ ὀστᾶ εἰς αὐλοὺς ἔχει. Quid iam iſto Philetæ

diſticho

distichio planius? Sequentia verba de Sopatro Paphio iam exposuimus. Ptolemæus rex Ægypti philologus insignis, cinaram describit aculeatam: neque aliter edulem quàm demtis aculeis. Ait enim, καὶ ἡμῖν προσφέρειν φλῶντας τῶν ἀκανθῶν. Ex hoc loco probare nititur Eustathius, aliud esse cinaram, aliud cactum: quia non fit adeo aculeata cactus. Καὶ ὅρα, inquit, τὸ φλῶντας ἀκανθῶν. ἐξ οὗ φαίνεται, μὴ αὐτόχρημα κάκτον εἶναι τὸ τότε λεγομένην κινάραν. αὕτη γὰρ οὐχ οὕτω τραχύνεται ταῖς ἀκάνθαις. Cinari insulæ, inquit Athenæus, Semus fecerat mentionem. Hic est Semus Delius, scriptor non incelebris famæ. Cinarum insulam σκληρὰν, ἄκαρπον καὶ φυλάδη κακὴν Gyaris parem ex Plutarcho De exilio, habemus cognitam. De palmæ cerebro omnia vulgo nota. Νίκανδρος Γεωργικοῖς scribunt veteres, non Γεωργικῷ. & ita alijs in locis. Illud venustum & παροιμιῶδες in fine libri, ἐγκέφαλον ἔχειν, pro, sapere. cerebrum enim φρονήσεως ἀρχὴ, inquit Hippocrates.

ISAACI CASAVBONI ANIMADVERSIONVM

IN ATHENÆI DIPNOSOPHISTAS LIBER TERTIVS.

CAPVT PRIMVM.

Callimachi dictum, Magnus liber, magnum malum. grammaticus *pro* philologo. *coronæ ex faba Ægyptia. Triplex eius fabæ vtilitas.* διαφύσεις, φλέβες, fila. διάφορον, *pecunia. Prouerbium explicatur,* Τὸν σικυὸν τρώγουσα γύναι τὰν χλαῖναν ὕφαινε. *Tragasæus sal. alia nonnulla.*

LIBRI tertij Excerpta sic incipiunt, Καλλίμαχος ὁ γραμματικὸς, τὸ μέγα βιβλίον ἴσον ἔλεγεν εἶναι τῷ μεγάλῳ κακῷ. non est iste Callimachus grammaticus alius à Cyrenensi stirpis regiæ poëta omnibus noto. grammaticum appellat, propter humaniorum literarum professionem. Seneca & sapientes omnes discrimen ingens, ὅσον οὐρανὸς ἐστ' ἀπὸ γαίης statuunt inter grammaticum & philologum: vsus loquendi apud multos contrarium obtinuit. Itaque etiam è Græcis nonnulli inter grammaticum & philologum aut criticum non distingunt. hoc sensu separabat Philo Iudæus, τὴν γραμματικὴν ἀπὸ τῆς γραμματιστικῆς, sicut diximus in commentario nostro De critica. Poëtam verò Callimachum hic intelligi dubitandum non est. Constat doctissimum virum calumniandi ansam inuidentibus præbuisse, quòd multa quidem, sed breuia carmina ederet. ipse de hac maleuolorum calumnia conqueritur in Apollinis hymno,

ὁ Φθόνος Ἀπόλλωνος ἐς οὔατα λάθριος εἶπεν,
Οὐκ ἄγαμαι τὸν ἀοιδὸν, ὃς οὐδ' ὅσα πόντος ἀείδει.

Propterea solitus dicere Callimachus, magnum librum, magnum esse malum. Martialis allusit, vt monuit Scaliger,

Cui legisse satis non est epigrammata centum,
Nil illi satis est Seditiane mali.

tandem vt os obturaret maleuolis hominibus, magnum poëma Hecalen inscriptum coactus est edere. Scholiastes ad superiores versus, ἐγκαλεῖ διὰ τούτων τοὺς σκώπτοντας αὐτὸν μὴ δύνασθαι ποιῆσαι μέγα ποίημα· ὅθεν ἠναγκάσθη ποιῆσαι τὴν Ἑκάλην. In versu Nicandri de faba Ægyptia scripsimus ex libris, ὄφρα θερείης: non θερίσῃς. Fabam Ægyptiam, inquit, sere, vt possis per æstatem flore vti ad corollas. Paullo post scribit Athenęus, coronas ex hoc flore καυσουμένῳ ὥρᾳ esse ψυκτικωτάτας. Triplicem fabæ huius vtilitatem disertè explicat poet[illegible]; prima est floris ad coronamenta: secunda ciboriorum maturo fructu ad epulas: tertia radicis item ad edendum ex iusculo. De radice Ægyptiæ fabæ colocasio propriè dicta, idem Nicander, —κυάμους λέψας κολοκάσιον, ἐντμήξας τε. scribendum, κυάμου. *fabæ Aegyptiæ colocasium,* id est radicem, *decorticatum intriuit.* vel hoc modo, κυάμους λέψας, κολοκάσιον ἐντμήξας τε. *fabam demto cortice, & colocasium simul conscissum miscuit.* Theophrasti descriptionem confer cum ea quæ extat in Epitome Stephani, voce Ἄκη. Scribe autem apud Stephanum, ἧς ὁ καρπὸς ἢ τὸ ῥίζα πάντως ἐστὶν ὀρφώδης

ὀφιώδης τῷ σκορπίῳ καὶ ταῖς κεφαλαῖς. &c, κολοκάσιον μέν τοι καλοῦσι τὴν ῥίζαν. τὸ δὲ ἐκ τοῦ φυκὸς κιβώριον, ὅπερ ἰδίαν ἔχον, ἰσχυδίμως τε τὰς φλέβας παρέχον. quas vocat Theophrastus διαφύσεις, quasi *scissuras* vel *separatas fibras*, Stephanus φλέβας, *venas*; Martialis *fila*, isto versu, *Improba cum morsu fila manuq. trahes.* Ciborum propriè ipsa est faba Aegyptia vel eius folliculus, non planta quæ fert fabam. pro planta aliquando accipiunt, vt mox Diphilus, οἱ δὲ κνόμενοι κύαμοι ἐκ τῶν κιβωρίων. Sic colocasia propriè fabæ radix: apud Plinium lib. xxi. cap. xv. est integra planta. Quod Diphilus vocat ἐριώδης, *lanosum* cum ait, κρεῖττον δέ ἐστι τὸ ἥκιστα ἐριῶδες. Plinius *araneosum. colocasiam è Nilo metunt, caule cum coctus est araneoso in mandendo.* Martialis, *Niliacum ridebis olus lanasq. sequaces.* Defectiones aquarum pro certis miraculis paullo pòst narratæ, non tam miraculosas quibusdam è veteribus esse visas, ex iis iure colligas quæ scribit Strabo de aquis Aedepsiis libro primo: miraculum enim non est, quod habet perspicuam caussam naturalem. διάφορον pro certa pecunia accipitur in istis, διάφορόν τι ἔδοξαν διδόναι τοῖς ξένοις. ad Theophrasti Characteres eam vocem exposuimus. Prouerbium sub finem horum Excerptorum commemoratum, Τὸν σικυὸν τρώγουσα γύναι τὴν χλαῖναν ὕφαινε, *cucumerem edens, ô mulier, lænam texe*, quomodo ex Aristotele interpretati sint peritissimi rei herbariæ medici non me latet. frigidam eius fructus facultatem & Veneri noxiam putant indicari veteri hoc dicto. Non negamus & cucumerum & peponum frigidum esse temperamentum, atque ἀναφρόδιτον: malim tamen hoc prouerbium aliter interpretari: quod inter rusticos iactatum existimamus, vt alia multa, ad rei familiaris curam, non disciplinam morum pertinentia. Admonebantur hoc dicto mulieres, quarum opera vestes olim confectæ, vt cùm erit maturus ὁ σικυός, de hieme cogitent, & parandis familiæ hibernis vestibus, cuiusmodi est læna. Viri docti si attendissent voci χλαῖνα, aliam interpretationem nostræ huic non prætulissent: quæ simplicissima est, & nisi fallor verissima. Nunquam Græcis aliud significat id nomen quàm hiemale indumentum: vt in alio prouerbio, χλαῖναν ἐν θέρει τρίβεις. Σικυὸν in hoc versu, & *cucumerem* & *peponem* possumus interpretari. affecta æstate & cucumis estur & pepo. Huic adagio simile est, Βαίτη καὶ θέρεος καὶ χείματος ἐστὶν ἀρίστη. quo admonentur matres familiarum, vt lacernas omni tempore suis paratas habeant: hieme propter frigus, æstate propter imbres, & alia aëris incommoda. In ima cera horum Excerptorum præ se ferunt chirographi libri, Φρύνιχος δέ ἐντραγεῖν φησὶ σικύδιον, sed ἐν Τραγαῖς etiam mox, vbi temere hæc verba repetuntur. fortean pro ἐν Τραγῳδοῖς. quam Phrynichi fabulam Athenæus & Suidas commemorant. Paullo ante salem Tragasæum manifestò in Troade Athenæus collocat, consentientibus geographis: diuersè tamen sentientium opinionem refert Pollux lib. vi. cap. x.

CAPVT II.

Σικυοῦ expensum etymon. κίειν, κύειν, σύεσθαι, σεύεσθαι. ἡδύγαιον. Plenilunio crescere cucumeres & echinos. βίος καθάριος. Sacra *ficus Athenis.* Ἡγητηρία *ficus. Alexidis fabula* Poëta. συκοφάντης: προσίθεσθαι πρὸς τοὔνομα.

DEINCEPS cum auctore ipso res nobis futura est, non cum illius mutilatore. Adhuc autem in gustationis descriptione versatur Athenæus. nam eò cucumeres pertinent, non minus quàm pepones, de quibus libro superiore dictum est. Theophrasti verba ex ipso fonte ita scribe, καὶ τούτων τὸν μὲν Λακωνικὸν ὑδρευόμενον βελτίω γίνεσθαι, τοὺς δὲ ἄλλους ἀνυδρεύτους. Deinde pro δυχολότεροι codd. Theophrasti habent γλυκύτεροι. Etymum vocis σικυὸς ex Demetrio Ixione ita explicatur: εὐνομεῖσθαι σικυὸς ἀπὸ τοῦ σεύεσθαι καὶ κύειν· ὁρμητικὸν γὰρ ὑπάρχει. in quibus verbis posita literula vna alterius loco, falsissimam sententiam doctiss. viro affinxit: quasi putauerit Demetrius, Veneri nasci cucumeres. quis ita alienus à lectione medicinæ auctorum, quin hoc falsum esse sciat? frigidum esse cucumerem omnes vno ore affirmant medici. Galenus verò disertè libro secundo De facultat. simplic. medic. inter semen cohibentia recenset melopepones & cucumeres ἤν τε πέπονες, inquit, ἤν τε καὶ μὴ πέπονες ὦσιν. Quomodo igitur Demetrium excusabimus?

literæ

literæ vnius mutatione scribendum aio *κίειν* pro *κύειν*. *progredi* pro *vterum gerere*. Sensus est, *συκῆν* dici à *ὁδεύειν* & *κίειν*, quæ verba motum & progressum in vlteriora significant. quia hæc planta est *ἑρπυστική*, id est, latè funditur in cucumeratio. erat scribendum *σικυός*, sed facta est duarum vocalium *υ* & *ι* transpositio. Eustathius quinto in Iliadem Commentatio, de vocibus disputans, quæ sunt compositæ ex duabus significationis eiusdem, vt *χαμαίπεδον*, *δάπεδον*, *ὀρσοθύρα* & *ἠλίβατον*, *ἐκ τοῦ σεύειν ἤγουν ὁρμᾶν, καὶ τοῦ κίειν ἡ συκῆ· καὶ ἐκ τῶν αὐτῶν δὲ κατὰ τοὺς παλαιοὺς καὶ ὁ σικυὸς κατὰ μετάθεσιν ἢ τροπὴν διχρόνων.* significatione parum differunt *ὁδεύειν* & *σεύειν*. tamen ad etymum satius est cum Eust. scribere *σεύειν*. Heraclides Tarentinus vt obseruat auctor, *ἡδύγαιον* appellauit cucumerem. vellem adiecisset, vtrum *κυρίως* an *ἐπιθετικῶς*. nam quicquid vbere & læto solo prouenit, *ἡδύγαιον* appelles licet, tanquam *ἡδεῖαν* siue *καλὴν ἔχον γῆν*. Plenilunio manifestum in hortis capere cucumeres incrementum, probat dipnosophista, exemplo echinorum. clarum id exemplum & omnibus notum, ex philosophis & poëtis etiam. sunt ad manum Oppiani de ea re versus elegantissimi: quos inde lector petat. Lucilius, *Luna alit ostrea, & implet echinos, muribus fibras* *Et pecui addit*. Inter alia ficuum elogia, dicitur hic fructus melioris vitæ dedisse mortalibus principium. Initio cibus hominum glandes faginæ ac quernæ fuerunt. deinde cognita est ficus, & eius fructus præ glandibus probatus. Hoc fuit alius vitæ initium, quam solent Græci modò *ἥμερον* vel *ἀλληλοτροφίαν βίον*, vt docemus libro XIV. appellare: modò *καθάρειον*. Itaque errant qui hoc loco, *ἡ συκῆ ἡγεμὼν τοῦ καθαρείου βίου τοῖς ἀνθρώποις ἐγένετο*, ingeniosi sunt in mutanda lectione quam etiam Eustathius habet. Addit, *δῆλον δὲ τοῦτο ἐκ τοῦ καλεῖν τοὺς Ἀθηναίους ἱερὰν συκῆν τὸν τόπον ἐν ᾧ τὸ πρῶτον εὑρέθη*. Ego non reperio vllum locum in vrbe Athenis, aut agro Attico, qui diceretur *ἱερὰ συκῆ*. fructum ipsum ita vocatum memini legere in epigrammate de Phytalo, ficus inuentore apud Pausaniam in Atticis,

> Ἐνθάδ' ἄναξ ἥρως Φύταλός ποτε δέξατο σεμνὴν
> Δήμητραν, ὅτε πρῶτον ὀπώρας καρπὸν ἔφηνεν,
> Ἣν ἱερὰν συκῆν θνητῶν γένος ἐξονομάζει·
> Ἐξ οὗ δὴ τιμὰς Φυτάλου γένος ἔσχεν ἀγήρως.

Hegeteriam ficum Eustathius appellat *ἡγητορίαν*, quia ita hic legerat. de ea fusè Hesychius: quem vide, ac vel doce me quale apud Athenienseis festum fuerit Pataplynteria: vel disce à me scribendum esse in Hesychio, *ἐν γὰρ τῇ ἑορτῇ τῶν πλυντηρίων*. Porphyrius quoque libro II. de abstinendo ab animatis, hegeteriæ meminit, pompam Solis & Horarum ex ritibus Atheniensium describens. Alexidis versus & supplendi sunt ex libro secundo, & ita distinguendi ex lege metrica,

> —οἷα δ' ἡ χώρα φέρει,
> Διαφέροντα πάσης Ἱππόνικε τῆς οἰκουμένης·
> Τὸ μέλι, τοὺς ἄρτους, τὰ σῦκα· σῦκα μὲν νὴ τὸν Δία
> Διαφέροντα καὶ πάνυ γ' αὕτη φέρει βοσκήματα
> Ἔρια, μύρτα, θύματα, τυρὸς, ὕδωρ διαφέρον
> Σφόδρ', ὥστε καὶ γνῶναι ἂν εὐθὺς Ἀττικὸν πίνων ὕδωρ.

versus trochaici sunt, tetrametri catalectici. Alexidis fabula quæ paullo post *Ποιητὴς* nuncupatur, non alia est ab illa quæ libro sexto *Ποιηταί*. Pollux libro IX. *Ποιήτριαν* istius poëtæ fabulam citat: quæ an eadem sit cum ista, quærendum est. In eâ fabula reprehendit illos poëta, qui vocem *συκοφάντης* excogitarunt ad denotandam hominis alicuius improbitatem. *ἔδει γὰρ*, inquit, *ὃς τις χρηστὸς ἦν, ἡδύς τ' ἀνήρ* *Τὰ σῦκα προστεθέντα δηλοῦν τὸν τρόπον*. Sensus est, debuit hoc potius fieri, vt si quis esset vir probitate insignis, nomini illius insereretur vox *συκῆ*, in testimonium virtutis. puta, vt vel *φιλόσυκος* appellaretur, vel *συκάγαθος*, *homo eximiè bonus*, vt dicitur *βωμόπορος*, *insigniter malus*. vel *συκολόγος* aut *συκόβιος*, aut *Sycocharmus*. *Προστιθέναι* sic accipe in his versibus, vt apud Aristophanem,

> Περὶ τ' ὀνόματος δὴ ταῦτ' ἐλοιδορούμεθα
> Ἡ μὲν γὰρ ἵππον προσετίθει πρὸς τ' ὄνομα,
> Ξάνθιππον ἢ Χάριππον, ἢ Καλλιππίδην.

Aelianus verbo *συμπλέκειν* in eandem sententiam vsus, epistola quadam, *Θρασυλέων οἶμαι τὸ ὄνομα αὐτῷ, ἢ ἄλλο τι τοιοῦτον συμπεπλεγμένον θηρίῳ*. Sic & in sequentibus vsurpat Alexis,

Νυὶ

Νυνὶ δ' ὅταν πρὸς μοχθηρῷ ἡδὺ προσέλθῃ,
Ἀπορῶ παντάπασι, διὰ τί τοῦθ' οὕτως ἔχει.

Nunc, inquit, *cum* in voce sycophanta *improbo sit additum* & coniunctum *suaue, incertum est qua de caussa id sit factum.* τὸ μοχθηρὸν est φαῦλος, *delator, quadruplator*: τὸ ἡδὺ est vox συκῆ, leuiter initio dictionis corrupta. Doctorum virorum interpretationes horum versuum, planè sunt quod ait Lucilius, *Pergula pictorum, veri nihil, omnia falsa.*

CAPVT III.

Sminthia *Rhodiorum. Ficus pœna nomine aliquando exacta. Pherecratis fabula* Crapatalli. φιβαλέοι *homines.* φιβάλεως. χελιδόνια σῦκα. *Lyncei Samij epistolæ. Prouerbium,* Λυγκέως ὀξυωπέστερος. Caunææ *ficus non* Cauniæ. Toxaliæ *ficus. Prouerb.* τρέπων ἔρινος ἄλλως ἐξερινάζεις λόγῳ.

Φιλόμνηστος δ' ἐν τῷ περὶ τῶν ἐν Ῥόδῳ Σμινθείων. Testatur Strabo locum fuisse in agro Rhodiorum Sminthia dictum, libro XIII. de eo loco & nominis huiusce caussis egerat Philomnestus, siue vt libro X. scribitur Philodemus. διὰ τὸ εἶναι τότε τὰ ἐπιζήμια ἐς τὰς εἰσφορὰς σῦκα, οἶνον καὶ ἔλαιον. Ante receptum vsum nummorum, pecuniæ locum in contractibus, mulctis, præmiis, & omne genus collationibus, obtinuerunt res ad humanos vsus necessariæ, vt docent nos antiquissimi quique auctores, & probant Iurisconsulti auctoritate summi vatis. Non igitur mirum est, apud Rhodios aliquando pœnę nomine exactas fuisse ficus, item oleum, vinum, & similia. Sic apud veteres Romanos ouis & bos. Τὸ τῆς Θεοφράστου μητραῖον ἐμοὶ μελέδημα. exposuimus ista libro superiore, cap. XIV. αὐτίκα καὶ Φερεκράτης ἐν Κραπατάλλοις. Pollux lib. VII. cap. XXX. σῦκα δὲ τῶν φερόντων ἐν Κραπατάλλοις Φερεκράτης. melius Κραπατάλλοις. sic corrige & lib. X. cap. IX. vbi editum Κραπατάλλοις. Hesychio auctore, fatui nomen est, aut nummi cuiusdam. sed & minutos pisces quosdam ita vocari idem scribit. atque inde existimauit Dalecampius nomen inditum huic fabulæ. Ex Polluce diuersam sententiam licet asserere. sic ille libro IX. ὄνομα δέ τι νομίσματος καὶ κραπατάλλους εἴτε παίζων εἴτε σπουδάζων Φερεκράτης ὠνόμασεν, ἐν τῷ ὁμωνύμῳ δράματι· λέγει δὲ τὸν μὲν κραπάταλλον εἶναι ὀβολὸν (lege ἐν ᾅδου) δραχμήν. ἔχει δ' αὐτὸς ὀκτὼ ὀβολοὺς· τὴν δ' ὀβολὸν εἶναι τριώβολον, καὶ δύναται ὀκτὼ κολλύβους. Hactenus Pollux. ὡς χαλαὶ καὶ φιβάλιοι. neque de arbore ficu, neque de fructu hæc possunt intelligi. illa συκῆ dicitur: hi σῦκα. de personis igitur accipiendum. φιβαλέως aut φιβάλεις vocabant Attici homines aridos & exuccos. auctor comici interpres ad Acharnenseis: καὶ τὰς μυῤῥίνας δὲ φιβαλίας λέγουσι. malim φιβάλεως: nam ita potius & cariex & mytti dictæ. vide illum enarratorem, & in Etymologico. Χελιδονίων δὲ σύκων μνημονεύει Ἐπιχάρμης. Hesychius paullo aliter, χελιδόνειος, εἶδος ἰσχάδων. caussam appellationis rimamur lib. IX. Σχελιδόνιον ἀεὶ δρὸς πυκνὸν... interpres σύκων. fortasse non male. Τῶν γὰρ Ῥοδίων μνημονεύει καὶ μνημονεύει Λυγκεὺς ἐν ἐπιστολαῖς. extabant olim Lyncei Samij epistolæ, quarum & Harpocration meminit in Ἰθυφαλλος. in his fuit vna ad Diagoram qua contendens varia esculenta Rhodi nata cum Atticis, palmam Rhodiis adiudicabat. conferendus hic locus cum altero huic gemino infrà eodem libro, vbi de panis generibus disputatur: item alio qui libro VII. in sermone de apuis. reperies & alios similes. τὰ δ' ἐρινὰ τοῖς Λακωνικοῖς ὥσπερ συκάμινα σύκοις δοκεῖ ἐοικέναι. deest verbum; ex aliis eiusdem epistolæ locis supplendum. ἀντιπαραβαλλόμενα, aut simile. Sensus est, Si ficus Rhodiæ erineæ nomine dictę, iis comparentur quę Athenis Laconicę dicuntur, tam impar fore certamen, quàm si ficubus contendantur sycamina, id est mora, si quis aliter interpretetur, non ero pertinax: modo intelligatur similis aliqua comparatio. καὶ τοῦτο ἐπὶ τοῦ σιναπίου εἴρηται. atque hæc comma... appositus, non finita cœna, sed incipiente. sic infrà vbi de pane: vide caput XXV. ὁ δὲ Λυγκεὺς ἐγένετο ὥσπερ ἐγὼ ὀξυωπέστερος. ἀντ ἐγγενῆ τοῦ Διὸς ... *... aliorum acie Lynceus cognomine sibi Lynceum superasset.* Dalecampius Lynceum prouerbio celebratum propter miram videndi facultatem, lynceum bestiam esse credidit primus & solus. τὰ ἀπὸ Καύνου ... ἀλλὰ τὰ ... melius

melius scribas Καυνῶν. vt rectum sit Καῦνοι. vnde fit gentile nomen Καυναῖος. atque ita scribi debet in sequenti versu Parmenonis, Ἦλθον μακρὰν διάλασσαν οὐκ ἄγων οἴκοι Καυναῖα φέρτον. non Κάυνεια φέρτυ. etiam apud Ciceronem *Cauneas* scribendum, quod exauditum est, *Caue ne eas. Cauneas*, caret analogia. *Caunias* alienus ab eo sono. Caunæ, Aolidis oppidi nomen: Caunus, alius oppiduli in Caria. à Καῦνος fit Καύνιος. at Καυναῖος est à Καῦνοι: vt Ἀθηναῖος & Θηβαῖος. In Stephani Ethnicis mutilatè ista explicantur. Τοξαλίαν ἢ σῦκον. *Toxalias* ficus inamœnas atque ingratas palato fuisse declarat qui sequitur Apollodori locus. an igitur ita dictæ, quòd sagittæ instar palatum vulnerarent? sic *crucium* vinum, quòd bibentibus esset ingratum vt crux. Πέπων δ' ἐρινὸς ἀχρεῖος ὢν Ἐς βρῶσιν, ἄλλους ἐξερινάζεις λόγῳ. Sophocleum hoc prouerbium simile est illi, *Lepus tute es, & pulpamentum quæris*. sed scribendum Πέπων ἐρινὸς cum accentu in vltima. arboris nomen est ἐρινὸς & ἐρινεός: fructus, ἔρινος inquit Eustathius, vel potius ἐρινον vt σῦκον, quod clarum ex sequentibus Athenæi: qui obseruat dixisse Sophoclem πέπων ἐρινός, quod arboris nomen est, pro πέπον ἔρινον quomodo fructus appellatur, inquit. cæterùm τροπικῶς id dictum admonet Athenæus. Ita autem vertendum, *tu cum sis grossus nihili & insipidus, ad comedendum inutilis, alios verbis increpas tanquam ignauos & insipidos*. πέπων accipio hîc vt apud Homerum, quando probri loco aliquis dicitur πέπων, mollis & ignauus. Adrianus Iunius magni iudicij vir aliter interpretatur: cui non assentior. Dalecampio multo minus, emendanti ὦ πέπον. reclamant libri, reclamat Eustathius, reclamat sententia: quam, opinor, primi nunc indicamus verè. ἐξερινάζεις λόγῳ, valet, *oratione tua ἐρινοὺς vocas*. non enim vsitata significatione verbum hoc vsurpatur: sed noua & insolente, vt multa apud tragicos & comicos, quando præsertim loquuntur homines irati. Aut, si mauis, interpretare ἐξερινάζεις λόγῳ, *verbis lacessis*, & ad contentionem prouocas: vt sit allusum ad originem vocabuli, quod ab ἔρις deducunt grammatici. Etiam apud Latinos caprificus in significatione vitij vsurpatur: vt,

—& quæ semel intus
Innata est, rupto iecore exierit caprificus.

Priorem versum integrare sic possumus, Πέπων ἐρινὸς αὐτὸς ὢν ἀχρεῖος.

CAPVT IV.

Συρίχοι, συρίσκοι, ἄῤῥιχοι ἄρσιχοι. κόλυθρα & κόλυτρα. Plinij locus de pæonia collatus cum Athenæi verbis. ἀπομαλαϊσμοί. ἀτόπημα. veteres sæpe de ijsdem non eadem dicere. Κυδωνᾶτα σῦκα. Antiphanis comœdia Sclerix. Græstonia *Macedonica. βρύλν. Theophrastus non semel emendatus.*

ISTINGVE Alexidis versus, —καὶ τί δεῖ Λέγειν ἔθ' ἡμᾶς, τὰς τοὺς σύχ' ἱκάστοτε Ἐν τοῖς συρίχοις πωλοῦντας; erat editum, συρίσκοις: si metri rationem non habeas, optimè. Hesychius, συρίσκος, ἀγγεῖόν τι πλεκτὸν, εἰς ὃ σῦκα ἐμβάλλουσι· τινὲς δὲ ὑρίσκον. sed versiculi modulus eam vocem aspernatur. συρίχοις igitur scribendum: aut quia alibi, quod sciam, ea vox non legitur, ἀῤῥίχοις. quæ dicitur Ciceroni *fiscina ficorum*, Græcis est σύκων ἄῤῥιχος, vel ἄῤῥιχος, vel ἄρσιχος: & ἄρισχος: itémque συρίσκος & ὑρίσκος. tanta est linguæ huius volubilitas. Emendandus in hac voce Theophrastus in magno opere De caussis plantarum, lib. primo, cap. septimo. καὶ διὰ τοῦτο ἐν ἐσθιόντες πιθίοις, καὶ κρεμαννύουσιν ἐν αἰξαρίχοις. legendum enim, ἐν ἀῤῥίχοις. Quid sit paullo post ἐγχέας τὸ κέραμα εἰς τὴν γάστρα, ad Theophrastum pridem exposuimus. Ex Amerix Glossis refertur, ἐρινακὰς vocari grossos caprifici. Hesychij exemplaria vocant ἐρινάδας. eidem βασίλεια sunt nobiles caricæ: accuratiùs noster. Κόλυθρα, melius Eustathius quàm nostri κόλυτρα. De glycisside siue pæonia ex Seleuco refert Athenæus, γλυκυσίδην τινὰ καλεῖσθαί φησι, σώζειν τὴν μορφὴν μέλλουσαν ἰσχύειν φυλάττεσθαι δὲ τὰς γυναῖκας, διὰ τὸ ποιεῖν μαλαϊσμούς. Eruditus interpres qui suam ex Plinio & Dioscoride emendationem huius loci imputat lectoribus, non vnam ansam sui carpendi vel æquissimis iudicibus dedit. Quid enim? hoccine est

auctorem

auctorem aliquem emendare appingere illi quicquid velis, & contrariam quoque sententiam affingere? hac mercede neque Athenæus, neque alius auctor corrigi velit. Vtrumque autem à Dalecampio factum hoc loco. Aliena est, neque Athenæi hæc sententia, *pæoniam in cibo sumtam rubra fœminarum profluuia sistere.* ficta & Athenæi verbis contraria, quæ deinceps sequitur: *ac valere contra malum mentis & infatuationes.* Athenæus planè contrarium scribit, *pæoniæ esu abstinere fœminas, quod fatuitatis caussa sit.* μωραίνειν, est μωραίνειν, *facere quod sit indecorum, & gerere se stultè.* Quidam è veteribus hac voce vsi ad notandum peculiare illud ἀτοπήματος genus, cui obnoxius Claudius Imperator. Phauorinus apud Stobæum, ὁ Βοιώτιος ἐντυχὼν θησαυρῷ μετ᾽ ἑβδομήκοντα ἔτη, ἐπάρας τὸ σκέλος ἀπεμωράνθη. *Bœotius quidam annis* LXX. *maior inuento thesauro oppedit.* Damoxenus comicus ἀσχημονεῖν ea notione vsurpauit, de malè paratis cibis loquens. τοιγαροῦν στρόφοι, Καὶ συνδιαπνέοντα γνόμενα τὸν κεκλημένον Ἀσχημονεῖν ποιοῦσι. Equidem non aliter hîc interpretarer τὸ ποιεῖν μωρασμοὺς, nisi ob oculos versarentur Plinij verba, *Editur, ait, etiam contra malum mentis.* ψεύσομαι, ἢ ἔτυμον ἐρέω; κέλεται δέ με θυμός. Diuinabam abiisse in diuersas ac propè contrarias sententias Plinium & Seleucum, quòd in eo auctore vnde hauserunt ambo, lectionem diuersam nacti essent. Plinium legisse; ποιεῖν πρὸς μωρασμούς. Seleucum ποιεῖν μωρασμούς. Verbum φυλάττεσθαι vtrique sententiæ posse aptari certum est. Hesychius, Γλυκυσίδη, φυτὸν ποιεῖ συσταλῆναι πρὸς ἀτόπημά τι τῶν γυναικῶν. neque Plinij neque Seleuci sententiæ hæc rectè accommodaueris: sed ad facultatem pæoniæ sistendi rubros mulierum fluores. ita enim interpreter hîc vocem ἀτόπημα. Non scripsisse eadem de vi eiusdem herbæ Plinium & Seleucum, si quis miretur: næ ille rem miratur parum admirandam. Quid enim frequentius? vel quod procedit de similitudine pæoniæ cum ficu, quis alius veterum dixit cum Seleuco? tamen addit μάλιστα. σύκῳ τὴν μορφὴν μάλιστα ἐοικυῖαν. Postremò emendationi Dalecampij opponimus Eustathij auctoritatem, qui ante annos prope CCCC. legebat vt nos hodie, ad Ὀδύσ. ω. Platonis comici locum de glycyside, nollem periisse. Cleophontem eius fabulam laudat & Pollux, libro x. cap. XIII. Κυδωναῖα σῦκα apud Eustathium sunt κωδωναῖα. neutrum rectum si verè Hesychius, Κοδώνεα, σῦκα χειμερινά. Assentior Dalecampio super illis ex Theophrasto, οἷον ἡ χαρίτειος Λεράτειος καλυμβίνη. quantumuis consentiant omnia exemplaria antiqua. Quid sit, ad Theophrastum θεῷ διδόντος videbimus. Pro, ὅσαι παρ᾽ αὐτοῦ αἱ βλαστήσεις, scribe ὅσαι ὡς αὐτοῦ· male apud Theoph. ὑπὲρ αὐτοῦ· & προσθετικὴν per ω magnum, non προθετικὴν, ex Hesychio. Locus qui paullo post extare dicitur ἐν τρίτῃ φυτικῶν αἰτιῶν, petitus est è quinto eius operis. τρίτῃ tamen omnes codd. nostri. Antiphanis Σκληρίας diu habui de mendo suspectos. postea reperi incerti poëtæ fabulam Sclerias tribus locis apud Stobæum. Rectè mox nostri libri omnes, περὶ τὴν Βισαλτίαν Ἀμφίπολιν. vide Plinium lib. IV. cap. X. minus rectè Eustath. Βισ. καὶ Ἀμφίπολιν. *Grestonia* Macedonica est quam alij Crestonam vocant, & in Thracia collocant Macedoniæ vicinam. adi Stephani Epitomen. Obseruemus proprium & elegans verbum in Theopompi loco; τὰς ἐλαίας ἐν ᾧ χρόνῳ βρύειν εἰκὸς ἦν. de oliua propriè dicitur βρύειν florere incipiente. Græci magistri, τὸ βρύειν κυριολεκτεῖσθαι λέγεται ἐπὶ τοῦ τὴν ἐλαίαν ἀνθεῖν. Sequitur ex Theophrasto, πάντα τὰ ἐν σκίλλῃ φυτευθέντα καὶ θᾶττον αὐξάνεσθαι, καὶ εὐβλαστῆ γίνεσθαι: hoc ita philosophus, ὅλως δὲ πᾶν ἐν σκίλλῃ φυτευόμενον ἔβλαστε· scribe, εὐβλαστεῖ, vt legit Athenæus. alibi in eadem sententia vsus voce εὐβλαστία, vt De caussis libro V. cap. VII. Scribe etiam cum Dalecampio, ἐμπροσθεν φέρει τοῦ φύλλου. & ad librum quintum De caussis adi, capite primo. & paullo post, καρπὸν δὲ τοῦτο τῶν σύκων ἀεί ποτε καὶ γλυκὺν ἔχει. cum doctissimo Gesnero.

CAP. V.

Σῦκα λευκόφια & μελανόφια. Syceas Titan. Andrisci Naxiaca. Superstitio veterum, puerorum oculos ficu recente fricare. Persæ *comœdia incerti auctoris.* Ananias *iambicorum poëta. de vocibus* ὄγκος *&* λαγαρός. εὔογκος.

INTER alia multa quæ ab Athenæo recensentur ficorum vel nomina vel cognomina, λευκόφια sunt & μελανόφια. nam & scripta manu exemplaria sic legunt. sed mendum nihilominus inesse huic scripturæ censeo, & scribo λευκόφαια & μελανόφαια. pullus color inter album & nigrum est medius. quæ pulli coloris sunt vt ficus prout ad albedinem aut nigredinem accedunt, leucophæa dicuntur aut melanophæa, id est, *albopulla*, & *nigropulla*. Doctis qui λευκόφυα corrigunt, & μελανόφυα accedere non possum. De Sycea Titane legi possunt Stephani Ἐθνικά, vbi totidem ferè verbis eadem fabula narratur. Andriscus paullo post nominatus, scripserat Naxiaca, cuius historiæ meminit Parthenius capite IX. & XIX. Locus è Persis dramate Pherecratis insignem veterum superstitionem continet: quam ne assequi valerent interpretes deprauatio lectionis fecit. Ait Athenæus, Φερεκράτης, ἢ ὁ πεποιηκὼς τοὺς Πέρσας φησίν, Ἤν δ᾽ ἡμῶν σῦκον τις ἴδῃ διὰ χρόνου νέον ποτὶ τὼ 'φθαλμὼ προσματτόμεσθα γε τοῦτο τῶν παιδίων· ὡς καὶ ἰάματος ὄντος τοῦ τυχόντος τῶν σύκων ὑπαρχόντων. Legi debet, τὼ 'φθαλμὼ προσματτόμεσθα γε τούτῳ τῶν π. atque ita exponi: *Pherecrates, aut quisquis est qui Persas docuit, ait, Si quis nostrum recentem ficum tandem videat, oculos tenerorum puerorum illa fricamus: ceu habentibus ficis etiam medendi non mediocrem facultatem.* postrema verba non sunt Pherecratis, sed Athenæi, caussam eius moris afferentis. προσμάττειν τὼ ὀφθαλμὼ est id quod expressimus. ad Theophrastum hanc vocem exponebamus. infelicissimè Dalec. pro μεσάζω accepit. In XI. Geoponicorum germanus huic mos ex Zoroastre docetur. Spondebat ille magus oculos integro anno illi non dolituros, qui conspectæ primùm rosæ tribus calycedis eos tersisset. Ζωροάστρης λέγει ἐπὶ ἐνιαυτὸν ἵνα μὴ ἀλγῇ τις ὀφθαλμούς, τὸν ἐν πρώτοις ἰδόντα ἐπὶ τοῦ φυτοῦ, (de rosa loquitur) μεμυκυίας κάλυκας, καὶ τρισὶν ἐξ αὐτῶν ἀπομαξάμενον τὰ ὄμματα. Valde hæc illustrant Pherecratis locum. Cæterum de auctore eius fabulæ dubitatum fuisse à veteribus criticis, palam facit Athenæus: qui tamen alibi, non semel Pherecrati eam tribuit: sicut etiam Aristophanis verus interpres aliquammultis locis. Ananij quem iambopæum auctor vocat, qui proferuntur versus, non sunt iambici, sed Hipponactei scazantes: iambicis tamen potissimum claruisse cognomen declarat. Aristophanes in Ranis & eius scholiastes, hos illius tres iambos nobis seruarunt,

Ἄπολλον, ὅς που Δῆλον ἢ Πυθῶν᾽ ἔχεις,
Ἢ Νάξον, ἢ Μίλητον, ἢ θείαν Κλάρον
Ἴκου καθ᾽ ἱερά, ἢ Σκύθας ἀφίξεαι.

Quia soliti veteres ficos auidissimè comedere, vsus est auctor, in ea re verbis ἐπιπίνειν & καταπίνειν, cùm ait, succum salsum acrimonia mixtum generare μεθ᾽ ἁλῶν ἐπιπινόμενα: & paullo post, καταπινόμενα αὐτὰ ταχέως ἢ λεαίνεται. Hoc eo potissimum dicimus, vt sciamus quid mox appellet πολλοὺς καὶ μεγάλους ὄγκους. Sic ille, διαλύεται μὲν οὖν ταχέως διότι πολλῶν καὶ μεγάλων ὄγκων εἰσενεχθέντων, μετ᾽ μικρὸν χρόνον λαγαροὶ γινόμεθα καθ᾽ ὑπερβολήν. Hæc ita Dalecampius, *itaque multis ficuum esu valde auctam molem corporis, breui post tempore gracilescere ac extenuari supra modum.* Fatemur carnem ex ficorum alimento generatam esse parum firmam, sed ὑπόσομφον καὶ οὐκ ἐσφιγμένην: cæterum de eo ne per somnium quidem cogitabat cùm hæc scriberet Athenæus. Vir optimus neque τοὺς μεγάλους ὄγκους, neque vocem λαγαρὸς intellexit, quibus nihil frequentius in Græcorum medicorum libris. Sententia auctoris est: ficus in ventriculo dissolui facile, hoc est εὔλυτα esse εὔπεπτα. id ex eo constare, quòd postquàm illarum multas & magnas moles in ventriculum coniecimus, non multo post simus λαγαροί, id est liberi ab impedimento ventriculi & laxi. quod euenire non posset, si manerent indigestæ ficus. Apud philosophos ac medicos multis diuersisque modis vox ὄγκος accipitur: quod fusè probamus alibi, plurimis Theophrasti, Galeni, & aliorum id genus magnorum scriptorum locis illustratis. Interdum ὄγκος est cibus in stomachum admissus, qui sua mole illum impedit si maiore copia sit sumtus. Galenus Ὑγιεινῶν libro sexto, in παχυνόσεως curatione, ὄγκους ἐδεσμάτων ὀλιγοτρόφους ἐδίδου, intelligit cibos qui mole implerent ventriculum, non multum tamen alerent. catalogum ὄγκων ἀτρόφων ex Erasistrato habes in libro Galeni de missione sanguinis contra Erasistrateos. in eo albo ponuntur & caricæ. Simeon Sethi de anetho, διαφορητικόν ἐστι καὶ ὠμῶν ὄγκων πεπτικόν. id est, *crudos in ventriculo cibos concoquit.* libro secundo dictum est de aceto, καὶ τὰ ἐν κοιλίᾳ τὰ ἐν τῷ ὄγκῳ διαλύει. verba sunt Heraclidæ Tarentini qui nouo loquendi

genere

genere sic expressit illa quæ sua mole stomachum (abutar ea voce cum multis) habent impeditum. libro nono dicuntur Athenæo succi è carnibus caprinis πολλῷ χρόνου ὑπομένειν ἐν τοῖς ὄγκοις. hic ὄγκος aliter accipitur, pro corporis mole, id est corpore ipso, & ea quam ἕξιν vocat alibi, vt diximus libro primo, capite xx. A priore significatione dicuntur cibi ἄογκοι, qui non distendunt ventriculum neque male habent. Libro octauo ait auctor pisceis saxatileis esse ἀόγκους, καὶ εὐπέπτους ταχέως. errat Dalec. qui putat dici ἀόγκους quòd molem corporis impleant; quod est contra eius artis, quam magna cum laude profitebatur viuus, principia. Etiam de personis ἄογκος dicitur; Euripides Bellerophonte,

—ἐξ ὧν γίνεται βροτοῖς
Εὔογκος ἡ γαστὴρ μὴ πληρουμένη.

hoc est, vt paullo post loquitur Athenæus, ἀλύπως διάγειν καὶ οὐδὲ ἐνοχλεῖσθαι. Hoc ipsum verbo λαγαρὸς declaratur ab auctore: eo vtimur in significanda re laxa, non astricta, non plena & farta. Sic λαγαρὸς & εὐρυκοίλιος apud Hippocratem iunguntur; contrà apud Themistium, λαγαρὸς & μεστὸς opponuntur. & oratione quarta eiusdem βρόχοι λαγαροὶ καὶ εὐδιάλυτοι, *compedes laxa & quibus facile est se exuere.* Sed viris doctis pudorem incutiant hæc verba ex libro octauo, λάπαθον, ἐκπίπτειν τὴν κοιλίαν, καὶ κινούμενον λαγαρὸν γίνεσθαι. Si quis putauerit desiderari hîc aliquid vt sit plena sententia, ei licet per me ita scribere, διαλύεται μὲν οὖν ταχέως· δῆλον δὲ διότι πολλῶν καὶ μ.

CAPVT VI.

Τὰ ἐπιγινόμενα siue ἐπιπινόμενα τοῖς σύκοις. Aristophanis Προαγών. *ὥρα pro æstate. Demetrij Scepsij* Τρωϊκὸς διάκοσμος. *Apollonia ἡ* Μόρδιος. *quid sit.* χυμὸς ξυστικός. *προσαίρεσθαι edere,* *προσάρματα cibi. Canthari poëtæ comici* Tereus. Cydonia *mala & κοδύμαλα. Glossæ* Creticæ.

CVR ficus succum corpori præbeant salsum aut acrem, cum ipsæ natura sua sint γλυκώδεις, caussam hanc affert dipnosophista; ἁλμυρότερον δὲ ποιοῦσι ἢ δριμὺν ἐκ τῶν ἐπιγινομένων. *salsiorem succum edit aut acrem propter ea quæ adiungi solent.* Suadent veteres medici in quorundam morborum curatione, vt fici non solæ comedantur, sed cum aliis: puta si quis oppilatione laboret, cum thymo, thymbra, calamintha, origano, pipere aut zingibere. hæc sunt quæ ἐπιγινόμενα vocat auctor: quasi *adscititia.* nisi legendum ἐπιπινόμενα: quoniam ita paullo antè in eadem sententia scriptum est, χυλὸν δ' ἁλυκὸν δριμύν τε ἔχοντα ἀναδίδωσι μεθ' ἁλῶν ἐπιπινόμενα. Lege cum Dalec. καὶ εἰς λεπτομερεῖς τόμους ἄγει, οἷον πέπερι. Verum nomen est vnius fabularum Aristophanis, Προαγών, rectéque mox scriptum ἐν Προαγῶνι. meminit Iulius Pollux libro x. cap. ix. De Nicophonte siue Nicophrone sub libri finem dicemus. Ficis πρὸς τῷ χειμῶνι γινομένοις, opponuntur τὰ ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς ὥρας, id est, *prouenientibus imminente hieme, illa quæ media æstate matura sunt.* ἀκμὴ ὥρας est plena & feruentissima æstas. Dalec. *in suæ tempestiuitatis articulo.* quasi oblitus esset ὡραῖον mel Plinio verti, *æstiuum*: aut quasi apud Galenum quarto in Epidem. commentario non legisset ὥραν significare æstatem per excellentiam. Sic Galenus, ὡραῖον δ' ἐγχωρεῖ μὲν καὶ τὸ κατὰ τὴν προσήκουσαν ὥραν γινόμενον, ὡς ἐπαινοῦντα λέγειν αὐτόν. ἐγχωρεῖ δὲ καὶ μόνον ὀνομάζειν τὸ κατὰ τὸ μέσον θέρος. Ita etiam interpretare mox, μήτε κατεξηρασμένους λίαν ὑπὸ τῆς ὥρας ἕξει: *quorum succi non sint æstatis feruore exhausti.* Ista, Δημήτριος δ' ὁ Σκήψιος ἐν τῷ πεντεκαιδεκάτῳ τοῦ Τρωϊκοῦ διακόσμου, verte, *Demetrius, Scepsius in xv. ordinationis Troianarum copiarum.* intelligit commentarium librum à Demetrio conscriptum in eam partem Bœotiæ Homericæ, siue ῥαψ. β. Ἰλιάδ. qua recensentur Troianorum copiæ. Immensum fuisse id opus cognoscimus ex Athenæo, qui illius xxvi. librum alibi laudat: cum vix centum versibus constet tota illa enumeratio. Multa de eo atque etiam ex eo multis locis geographus. At Bœotiam totam commentario illustrauerat Apollodorus Atheniensis: quem auctor laudat non multo post, ἐν ἱ περὶ καταλόγου, id est, *libro quinto operis editi ad explicandum nauium recensum.* Apollonia quam mox cogno-

minat τὴν Μόρδιον, olim Μορδίαιον fuisse dictam auctor Stephanus. ac fortasse ita etiam hîc scribendum. Ait trapezorhetor Naucratita, *χυμόν τε ἀναδιδόασιν εἰς τὸ στόμα τὸν καλούμενον ξυστικόν.* quid appellat *χυμὸν ξυστικόν?* quid interpretes *succum radentem?* Galeno auctore ita quidam appellarunt atram bilem. *ἡ μέλαινα* inquit de bile loquens, *χολὴ διεφθαρμένη πολὺ καὶ αὕτη τῆς κατὰ φύσιν. ὄνομα δὲ οὐδὲν ἴδιον κεῖται τῷ τοιούτῳ χυμῷ· πλὴν εἰ ὥσπερ τινὲς ἢ ξυστικὸν, ἢ ὀξώδη κεκλήκασιν αὐτόν.* *bilis atra malignior longè est quàm quæ secundum naturam habet: proprium verò tali humori nullum impositum est nomen: nisi quod fuêre qui radentem aut acetosum vocarent.* Apparet non fuisse hoc nomen vsu tritum in medicorum scholis, & ex eo quod dicit Galenus τινὲς κεκλήκασιν: & magis ex illo, quod in rei medicæ scriptoribus adeò infrequens occurrat ξυστικοῦ χυμοῦ mentio. Inter sapores ξυστικὸν nominari à Rufo Ephesio, incognitum Aristoteli & Theophrasto, aliisque antiquis, probè scimus: sed id ad hunc locum nihil pertinet. Porrò Galenus cùm dicit atram bilem ita fuisse à quibusdam nominatam; Praxagoram antiquum medicum tacitè innuit: quod quidem Athenæi indicio scimus, qui subdit statim, *ξυστικὸς δὲ γίνεται χυμὸς ἐξ αὐτῶν, ὁ λεγόμενος ὑπὸ Πραξαγόρου,* quæ interpretamur, *humor quem ex ijs confieri diximus, is est, quem Praxagoras ξυστικὸν vocauit.* Auctor ille vnde hæc verba describit Athenæus, *τινὲς δὲ πλείους προσαιρούμενοι μᾶλλον ἀπόλλυνται.* Ionicè videtur scripsisse, nam προσαίρεσθαι edendi significatu, eius dialecti est. inde *προσαίρεματα cibi* apud Hippocratem: alij potius dixerunt *προσφέρεσθαι*. Emendauimus ex libris, *καὶ Ἀλκμάν. ἐν δὲ Κανθάρῳ ἐν Τηρεῖ.* desunt verba Alcmanis, quæ tamen ne Athenæus quidem fortasse apposuerat, contentus digitum intendisse, vt sæpe alibi. Cantharus poëta comicus, inter alias fabulas Tereum docuerat. auctor Suidas. Scripserat & Philetærus quoque Tereum: & ex Latinis poëtis, Liuius Andronicus & Accius. In Canthari versu,

Κυδώνιοις μήλοισιν εἰς τὰ στήθια, deest verbum ἐπέβαλον, vel ἔβαλλον. de amante loquitur, qui suam ἐρωμένην malis in sinum coniectis petebat. vt, *Malis me Galatea petit.* & passim poetæ. *Cydonia* mala etiam κοδύμαλα fuisse olim vocata probatur auctoritate Hermonis qui Glossas Κρητικὰς conscripserat. Non sunt ferẽdi qui Glossas κριτικὰς, id est, *iudiciarias*, vt vertunt, sunt commẽti prorsus ἀκρίτως. Olim docti multi Glossas, id est, obscurarum vocum interpretationes, & vt nunc vocat Λεξικὰ ediderant: in his, Amerias, Seleucus, Pamphilus, Nicander Colophonius, Philetas, Philemon Timachidas, Hermonax, alij. Sed fuêre qui vnius tantum gentis vocabulo susciperent interpretanda: vt Philemon, cuius Ἀττικαὶ λέξεις, & Aristophanes, cuius *Glossæ Laconicæ* non multo antè laudabantur. Similiter Hermonax Creticæ dialecti tantum voces complexus opere suo, titulum ei fecerat. Γλῶσσαι Κρητικαὶ cuius libri aliquoties meminit Athenæus. neque debemus dubitare etiam hoc loco de iisdem Glossis eum loqui. quare etiam Ἑρμώναξ quàm Ἕρμων melius scriberetur, nisi fuit iste binominis, vt multi in literis sacris. De voce κοδύμαλα Hesychius eadem. Alcmanis verba sic interpretare, *Alcman malum struthium* (vocat κοδύμαλον) *cùm inquit, minus quàm codymalum.* Hesychius quoque κοδύμαλον ex quorundam sententia malum strutheum interpretatur.

CAPVT VII.

Nicandri Ἑτεροιούμενα. τύποι Κάδμου. Arianus *vel* Rhianus *auctor* Ἡρακλείας. Phaulia *mala.* μηλέα ἐαρινή. ἐπίμηλις. ὀξύμαλα Περσικά. ἀδελα, μάδρυα. *Prouerb.* χαιρέτω Λιβυκαῖσι βίβλοις ταῖς τ' Ἀννωνος πλάναις. *Plinij locus cum Theophrasto collatus. Quando citrium malum ceperit edi.*

Ετεροιούμενα inscripserat poëma quoddam suum Nicander, eiusdem fermè argumenti cum Metamorphosi Nasonis. Multa eius carminis hodiéque fragmenta leguntur apud veteres scriptores, Tzetzem maximè & Antonium Liberalem. Inde afferuntur hîc super mentione Siduntis duo isti versus,

Αὐτίχ' ὅγ' ἐκ Σιδόεντος, ἢ Πλείας ἀπὸ κήπων
Μῆλα ταμὼν χνοάοντα τύπους νωμήσατο Κάδμου.

Periculosæ

Periculosæ plena aleæ res est, vt antè dicebamus, ex paucis verbis integram sententiam vestigare. Enimuero φοβούμενος ὥσπερ ἀεὶ τρόπαιον ἱστάναι, ait verè Plato. tentare autem quid nocet? Videtur ergo poëta de amante hæc cecinisse, qui familiari antiquis more, nomen eius quam peribat cortici mali insculpserat. τύπους enim Cadmi quid aliud quàm literarum characteres interpretemur? Vulgò creditum olim, literas inuentum esse Cadmi. Ausonius, *Pingens aridulæ subdita paginæ. Cadmi filiolis atricoloribus.* Arianus auctor, Ἡρακλείας, vt mox dicitur, is est fortasse poeta ex quo profert Pollux libro secundo hunc versum, Αὐχένιος ἐξ ὑπάτοιο κύβοις ἐπιτέλλεται ἰξύς. nisi tamen Πίσανδρος legendum: quem res Herculis descripsisse quatuor libris testatur Suidas. ipse Ἡρακλείδα vocat. etiam Pisander & Phędimus id argumentum tractauerant, & Ἡράκλειαν ediderant vterque. In Antigoni versu scribe, ἦχε μοι αἰαῖον πολὺ φίλτρος ἠδ' ἄρα μῆλον. non ἠδ' ἐριμῆλον. *Phaulia* mala qualia fuerint non explicat dipnosophista: Hesychius magna quædam mala sic scribit vocata: quod notandum duximus, nam aliud nomen præ se fert. sed molem sine sapore in illis puto fuisse. Μηλίας ἱερωνῆς etiam Theophrastus meminit, vt initio II. Historiarum. Ἐπιμηλὶς etiam Hesychio pyri genus est. Dioscoridi aliud ea vox sonat: & item aliud Galeno. Vulnus graue sequentia acceperunt verba: quod ne dissimulatum periculosiùs noceat aperiendum est, & ita scribendum, Ἑσπερίδων δὲ μῆλον οὕτως καλεῖσθαί τινά φησι Τιμαχίδας ἐν τῷ τετάρτῳ εἰπὼν .... καὶ ἐν Λακεδαίμονι παρατίθεσθαι τοῖς θεοῖς φησὶ Πάμφιλος ταῦτα. desunt verba Timachidæ: præterea anacoluthon est in auctoris oratione. nam rectum erat Ἑσπ. μῆλον μνημονεύει. Doctissimus Dalec. emendat ἐν τῷ τετάρτῳ Δείπνων. immemor laudati libro septimo Timachidam ἐν τῷ ἐνάτῳ τῶν Δειπν. Cæterum ex iis quę de Hesperidum malis hîc leges, emendabis Hesychij codices, vbi scriptum perperam, ἐν Λακεδαιμονίᾳ βρωτά τινα μῆλα. pro ἐν Λακεδαίμονι ἄβρωτα. In Theophrasti loco auctiores vna voce MSS. καὶ καρύαι καὶ βάλανοι, & c. De istis Philotimi, τὸ Περσικόν φησι λιπαρόν πως καὶ κεγχρῶδές ἐστι quid videretur diximus libro secundo, cap. XIII. in Epitome tamen Hæscheliana vt in editis κεγχρῶδες. Dalecampium sæpe de suo liberalem multa auctori largiri de quibus non cogitauit, diligés lector multis locis deprehendet: cuiusmodi est quod ait, Persicum malum *raucedinem stertoremq; excitare.* cuius sententiæ nullum omnino in Athenæi verbis extat vestigium. Sequitur ex Aristophanis Glossis Laconicis, τὰς Λακαίνας καλεῖν ὀξύμαλα Περσικὰ ἅτινα ἄδρια. mirum possit videri pruna duobus nominibus esse appellata à Spartanis *oxymala Persica.* præsertim cùm Hesychius solam vocem ὀξύμαλα interpretetur κοκκύμηλα. non tamen id satis argumenti sit ad inducendum hoc loco τὰ Περσικά nam ea voce sublata non habet hîc locum Athenæi hæc obseruatiuncula. sed corrupta sunt postrema, pro ἃ τινὲς ἄδρια. *quæ*, ait Aristoph. *Alios vocare adria.* libro superiore pruna dicebantur μάδρυα, quasi μαλόδρυα. auctore Hesychio ἄδρυα Siculis appellabantur, quæ aliis ἀχέρδουα. in Hæscheliana Epitoma nihil horum. Prouerbij speciem habent quæ statim sequuntur, εἰ μέν τι τούτων Ἰόβας ἱστορεῖ, —χαιρέτω Λιβυκαῖσι βίβλοις ταῖσί τ' Ἄννωνος πλάναις. *Si quid horum retulit in libros suos Iuba, dignus est quem oblectent Libyci libri de erroribus Annonis.* Simile illi, *Qui Bauium non odit, amet tua carmina Mæui.* Λιβυκαὶ βίβλοι καὶ Ἄννωνος πλάναι figura est ἓν διὰ δυοῖν. Iam olim Carthaginienses nauigationem in Atlantico Oceano instituerunt, & terrarum aliquas plagas multis postea sęculis incognitas, aperuerunt. Classis præcipuæ dux fuit Anno, vel potius Hanno è proceribus Carthaginensium. Sed neque περίπλους ab illo editus, neque libri de eodem argumento ab aliis confecti fidem apud homines inuenerunt. Inde natum prouerbium, quod ita videtur fuisse conceptum, Εἰ μέν τι τούτων ἱστορεῖ τὶς, χαιρέτω Λιβυκαῖσι βίβλοις ταῖσί τ' Ἄννωνος πλάναις. Mox in Theophrasti loco non agnoscunt philosophi codices, ista, ἀνδράχνης καὶ καρύαι. quę tamen sunt in MSS. & Epitoma Hęsch. Sequitur statim ex eodem Theoph. φέρει δὲ τὰ μῆλα πᾶσαν ὥραν· τὰ μὲν γὰρ ἀφῄρηται, τὰ δὲ ἀνθεῖ, τὰ δὲ ἐκπέττει. Theoph. habet ἐκπέττει, non multum diuerso sensu: eámque lectionem tuentur Epitome, & Eustathius: qui quidem aliud agebat cùm hæc Pāphilo tribueret, septimo in Odysseam commentario. Plinius ita vertit: *Arbos ipsa omnibus horis pomifera est: alijs cadentibus, alijs maturescentibus, alijs verò subnascentibus.* Quod dixit Theophrastus πᾶσαν ὥραν, *quocumque anni tempore,* Plinius negligenter, *omnibus horis.* &c. τὰ δὲ ἐκπέττει, *alijs maturescentibus.* immutato verborum ordine. Citrium malum cepisse edi narrat doctus conuiuator, memoria suorum auorum, cùm ad illa vsque tempora nemo inter esculenta

habuisset. Plutarchus seculo vno antiquior suis temporibus parum adhuc id fuisse in mores receptum significat: affirmans plerósque seniorum qui tunc viuerent insolentes eius cibi penitus abstinuisse. πολλὰ γὰρ, inquit, τῶν ἀγεύστων καὶ ἀβρώτων πρότερον, ἥδιστα νῦν γέγονεν: *multa quæ nemo antea gustare aut edere voluisset, suauissima sunt facta.* exempli loco affert, œnomeli, vuluam, cerebrum, sicyopeponem, piper, & hoc ipsum Medicum malum. Plinius de malo Assyria, *pomum ipsum aliâs non manditur.*

CAPVT VIII.

Antiphanis Βοιωτία. Βέρβια. *Mos Alexandriæ, sontes tollere morsu aspidis. Theopompi historici elogium.* κώνειον *pro venenato poculo simpliciter.* λεπάδες ἀστεῖοι. χηκίβαλοι. τηθυνάκια. ἀναρῖται *&* νηρῖται. σκιφύδρια, σκίφος. *solenes* μακρογόγγυλοι, γογγυλόσκηνοι. *conchæ* ἀμαθίτιδες. Amathus *&* Amathos. *Dialectus deorum.* τέλλη, *pro* τελλίνη.

AIT, Ἀντιφάνης ἐν Βοιωτίᾳ. Quotiescumque in his libris laudatur Antiphanes Βοιωτίῳ, legendum censeo mutato genere Βοιωτίᾳ: quemadmodum aliis aliquot locis melius scriptum. Illo sanè qui libri noni principio habetur, vbi scriptum Βοιωτίῳ, Pollux legit Βοιωτίᾳ lib. x. cap. XXIII. Βέρβια in versibus Eriphi ancillæ Barbaræ Barbarum est nomen, vt seruorum pleraque omnia. frustra est vir doctus qui emendabat βεβαίαν πολυτίμητα. Ait, καὶ αἰτιοι διχθέντες οὐδὲν ἔπαθον. Soliti Alexandrini non solùm feris laniandos sontes obiicere, verùm etiam venenatorum animalium morsibus interficere, sicut Athenienses cicutæ haustu. Galenus in commentario De theriaca ad Pisonem hoc illorum publicum institutum commemorat his verbis. Πολλάκις ἐθεασάμην ἐγὼ ἐν τῇ μεγάλῃ Ἀλεξανδρείᾳ τὸ τάχος τοῦ ὑπ' αὐτῶν (de aspidibus loquitur) γινομένου θανάτου. ὅταν γάρ τινα τούτῳ τῷ νόμῳ τῆς κολάσεως καταγνωσθέντα, φιλανθρώπως καὶ ταχέως ἀποκτεῖναι θέλωσι, προσβάλλοντες αὐτῶν τοῖς στέρνοις τὸ θηρίον, καὶ ποιήσαντες ὀλίγον περιπατῆσαι, οὕτω ταχέως ἀναιροῦσι τὸν ἄνθρωπον. *Vidi sæpe in magna Alexandria quanta celeritate mortem aspides inferant: quoties enim damnatum aliquem lege supplicij huius, cum aliqua humanitate, & citò volunt interficere, pectori serpentem admouent, & passus aliquot ambulare iubent: atque ita hominem breui enecant.* Verum est elogium quo Theopompum historicum auctor afficit, μαθόντα περὶ Θεοπόμπου τοῦ Χίου, ἀνδρὸς φιλαλήθους, καὶ πολλὰ χρήματα καταναλώσαντος εἰς τὴν περὶ τῆς ἱστορίας ἐξέτασιν ἀκριβῆ. veritatis amantem, ait fuisse, eiusque peruestigandæ studio magnam pecuniæ vim insumsisse. De impensis Theopompi non tacet Dionysius Halic. in epistola ad Pompeium. De amore veritatis non desunt qui obstrepant. Athenæus ipse libro sexto φιλοψευδίστατον appellat, parum constans sibi. Sed quia ingenua libertate vitia hominum Theopompus carpserat, multorum odia veritas illi pararat. Itaque βάσκανον & aliorum virtutibus inuidentem multi pronuntiarunt: quos refellit Dionysius. Lucianus De conscribenda historia, τὴν αὐτὴν τῷ Θεοπόμπῳ κατηγορίαν ἕξεις φιλαπεχθημόνως κατηγοροῦντι τῶν πλείστων. Hinc Theopompinum scribendi genus nominat Cicero, cùm de omnibus omnia libertate palam dicuntur: ad Atticum libro secundo. Scribi malim, περὶ Κλεάρχου διηγούμενος τοῦ Ἡρακλεώτου, Ἡρακλεωτῶν τῶν ἐν τῷ Πόντῳ τυράννου: vel, τοῦ Ἡρακλεωτῶν τῶν ἐν τῷ Π. τ. Quia in multis Græciæ oppidis, legitimus, vt ita dicam, & vsu plurimo cognitus veneni modus, cicutæ propinatio fuit: κώνειον simpliciter pro venenato poculo vsurparunt: sicut pyxis dicitur etiam ex auro & argento: & χάλκεα poëtis etiam ferrea & chalybea. sexcenta his similia. Ita debuerant accipere interpretes, cùm ait noster, καὶ εἰς τοὺς πλείστους ἰδίᾳ κώνειον πιεῖν, non de *potu cicutæ*, vt verterunt. nam sequitur statim, πίνοντας τὸ ἀκόνιτον, de eodem veneno, vt clarum est, & admonuerunt ante nos viri doctissimi: quibus assentiri non debes, Athenæi codices emendantibus. Stephanus, λέγεται δὲ ἀκόνιτον δηλητήριον φάρμακον, ὡς Ἀθήναιος ἐν τῷ τρίτῳ Δειπνοσοφιστῶν ὅτι (malim, ἱστορεῖ) τοὺς προφαγόντας τὸ πήγανον μηδὲν πάσχοντος ἐκ τοῦ κωνείου. manifesto hîc scriptor imitatione Athenæi κώνειον pro venenata potione ἁπλῶς vsurpauit. Ita autem hîc legunt & membranæ omnes & Hæscheliana Epitoma. Finito sermone de citro, ait, τοῦτ' εἰπόντος τοῦ Δημοκρίτου. vbi scribendum aliquando

putauimus τοῦ Λαρηνσίου. Democritus enim Romani hominis nomen non est. illum autem qui super citrio malo modo disputauit, & Romanum fuisse, & è primoribus, colligitur ex præcedentibus paullo antè verbis, εὖ οἶδα μαθὼν παρὰ πολίτου ἐμοῦ πιστευθέντος τὴν τῆς Αἰγύπτου ἀρχήν. Præfecturam Ægypti alij fuisse creditam quàm Romano ciui putandum non est. sed patuit latè per ea tempora ius ciuitatis Romanæ. verùm de isto Democrito & cæteris conuiuis plura ἐν τοῖς προλεγομένοις. In istis Epicharmi, Ἄγε δὴ παντοδαπὰ κογχύλια Λεπάδας, ἀσπίδους, στραβήλους, κηκιβάλους, τηθυνάκια, scribi probem cum M S S. λεπάδας ἀσπέτους, *lepadas multas*. nam ἀσπίδους nusquam inuenias. ἀστάκους emendari non probo: etsi enim τῶν ὀστρακοδέρμων sunt astaci: non tamen de genere conchyliorum. strabeli ex Athenæo & Hesychio noti: tamen in exaratis manu constanter κραβύζους. de *cecibalis* amplius quæramus: *tethynacia*, sunt parua τήθυα: de quibus multa in sequentibus. Ἀναρῖται, siue ἀνηρῖται, iidem cum iis quos νηρίτας alij vocarunt. in multis dictionibus τὸ α impune adest aut abest. sic strabeli & astrabeli iidem. σιφύδρια Epicharmo sunt quæ aliis ξιφύδρια. Hesychius, ξιφύδρια, κοχλία. sic & σίφος pro ξίφος. Et pisces quoque sciphiæ non alij à xiphiis, sed ab istis Epicharmi conchyliis diuersi longè. Sciphydrium, Latinè, *gladiolus*. de hoc genere ait Epicharmus, τὰ γλυκέα μὲν ἐστὶ ἐπίδην, ἐν πάγῃ μὲν δ' ὀξέα. corrigo, τὰ γλυκέα μὲν ἐστὶ ἐπίδειν, ἐμπαγῆμεν δ' ὀξέα. *qui* gladioli *dulceis quidem sunt in edendo, acuti autem in perforando*. ἐμπαγῆμεν Doricum pro ἐμπῆγιν, nam πήγειν dicebant pro πηγνύειν vel pro ἐμπαγῆναι. quod ita accipiendum ὥστε ἐμπαγῆναί τινα αὐτοῖς ῥᾳδίως. *vt facilè aliquis traijci ab illis possit*. vel hic locus interpretum commenta de etymo vocis σιφύδρια satis refellit. Addit Epicharmus, τάς τε μακρογογγύλους σωλῆνας, emendabat doctissimus Gesnerus μακροκογχύλους. sed cur editam non feramus lectionem? μακρογόγγυλος, *longus ac teres* significat, vt πολυποίκιλος, *multus & varius*. solenes qui etiam dicti sunt digiti, & δόνακες & αὐλοί, quare non possunt μακρογόγγυλοι appellari? sic de alia conchyliorum, vt videtur, specie, factum nomen γογγυλόστομος, id est, Hesychio interprete, γογγύλον ἔχον τὸν οἶκον ἢ τὸ σῶμα. Deinde commemorantur Epicharmo nigrarum & albarum concharum genera. sed versus ille corruptissimus est, qui ad nigras pertinet. scribitur enim, ἅ τε κογχόθηρα πᾶσιν ἐς τρισώνια. scripta manu lectio, nihilo melior, ἅ τε κογχόθηρα πᾶσιν ἐς τρισῶνα. Auctor Epitomæ quæ sanare non poterat, prætermisit prudenter. De nigris ita Epicharmus Θάτεραι δ' ἔτι αἱ κόγχοι αἱ ἀμαθίτιδές τε κακοδόκιμοι κηνυγόνοι, Τὰς ἀνδροφυκτίδας πάντες ἄνθρωποι καλέοντι, Ἄμμες δὲ λευκάς, τοὶ θεοί. Lego κυνογόνοι, & fortasse etiam καλοδόκιμοι. *altera*, siue alterius generis *concha sunt sabulosæ, & malè audiunt, ceu generationis inimicæ: has vulgo mortales appellant* ἀνδροφυκτίδας, *virifugas: nos dij vocamus albas*. Dalecampius ἀμαθίτιδας cōchas putat dictas ab Amatho Veneri sacra. Amathuntem puto voluit dicere. atque huius sententiæ auctor illi Conradus Gesnerus: qui Veneris conchas esse putat quas χοιρίνας & porcellanas volgo appellant. Ne assentiar doctiss. viro facit analogia. qua enim proportione ἀμαθῖτις ab Ἀμαθοῦς possit deduci? quin potius commune hoc epithetum esse censemus illarum concharum quæ in limo generantur. nam vt ait Nicander, testaceorum, quæ ille vocat ὀστρακόδερμα, Πολλὰ μὲν ἐν πέτρῃσι, τὰ δ' ἐν ψαμάθοισι νέμονται. & humanæ sapientiæ pater, in βορβορώδει quidem limo ostrea: in ἀμμώδει verò conchas nasci. quod huc facit in primis. ἀμαθὸς enim vt docent grammatici, ὁ ἀμμώδης τόπος. vt mirum non sit Epicharmo appellari κόγχας ἀμαθίτιδας quas ait philosophus generari in locis ἀμαθώδεσιν, aut quod idem est ἀμμώδεσι. Si probarem à loco istud nomen inditum, non ab Amathunte Cypri: sed ab Amatha oppido Siciliæ deducerem, seruata analogia: cuius maxima semper ratio à sapientibus habetur. Emendat deinde Dalecampius, καλοδόκιμοι & ἀνδροφυκτίδας. nos caussam non videmus cur edita lectio repudietur. Homerum imitatur Epicharmus in istis, ἄμμες δὲ λευκὰς τοὶ θεοί. separat dialectum deorum ab humana: qua de re in Cratylo Plato. Additur & alius Epicharmi locus: ἐν δὲ Μούσαις γέγραπται αὐτὶ τοῦ κόγχος ἀντίλλω καλίομες· ἔστι δ' ἄδιστον κρέας. Prima verba proculdubio corrupta, sic emendamus, ἐστὶ κόγχος, ἃν τέλλιν καλίομες. Vocem τέλλιν interpretatur Athenæus sequentibus verbis, τὴν τελλίναν λεγομένην ἴσως δηλοῖ.

CAPVT IX.

Alcæi locus ab antiquis criticis tractatus. Sopater φλοιακογράφος. φλοίακες. hilarotragœdiæ, *vel phlyacographiæ auctor Rinthon. Homerica locutio,* ἔβη με ἀκοὰς ἐμάς. μελῳδὸς ἦχος. *Epicharmi* Prometheus πυρκαεύς. *Fabularum Æschyli album auctum & correctum.* χηράδης *&* χήραψ. *Ararotis poëtæ nomen restitutum varijs locis.* Cocalus *fabula. Cratini* Archilochi. Πόλεις *vetus comœdia.* κλένες ἐκ Μηθύμνης. *multa emendantur & illustrantur.*

IN hoc de conchyliis ostreisque sermone Alcei locus ab Athenæo profertur, de cuius lectione vera & interpretatione doctissimi viri Aristophanes grammaticus & Dicæarchus diuersa censuerunt. Alcæi verba sunt hæc, ἐκ λεπάδων χαυνοῖς φρένας ἁ θαλασσία λεπάς. quicquid nonnulli muginentur, fatendum est ita scripta hæc sensum nullum habere. Legimus nos, ἐκ λεπάδων δ' ἰαίνοι σε φρένας ἁ θαλασσία λεπάς: vel, ἰαίνοις ἁ θαλασσία λεπάς. optat iocunda omnia amiculæ: in his, vt lepade marina animum oblecter, vt solent pueri fistula, vide sequentia Athenæi. Inter oblectamenta iuuentutis fuerunt & conchyliorum genera quædam, ex quibus varia sibi ludicra pueri conficiebant. Aristophanes pro λεπάς, emendabat χέλυς. credo quia ad illa quę diximus puerilia oblectamenta parum aptas existimabat esse marinas patellas. quantum huic emendationi tribuendum sit, amissis Alcæi poëmatis, æstimare hodie non licet nobis. videtur tamen primus eius odæ versus, non obscurè alteri lectioni fauere, πέτρας καὶ πολιᾶς θαλάσσης τέκνον. nam quid aliud lepas, nisi rupis & maris progenies? Errant qui Sopatrum appellari non ferunt φλοιακογράφον. super membranas & Epitomen, Eustathius fidem facit huic lectioni. φλοίακες in magna Græcia dicebantur, histriones & mimi. mimorum poëtæ φλοιακογράφοι. Huiusmodi poësis proprio nomine hilarotragœdia appellabatur, vel phlyacographia. Suidas eius auctorem facit Rhinthonem. Ῥίνθων, ait, Ταραντῖνος κωμικός, ἀρχηγὸς τῆς καλουμένης ἱλαροτραγῳδίας, ἥ ἐστι φυλακογραφία. Scribendum, φλυακογραφία. nihil interest inter φλύαξ & φλόιαξ. Idem alibi de Sotade, ἔγραψε φλύακας, ἤτοι κιναίδους. De hoc Sopatro plura capite XXXII. In eius verbis elegantia est Homerica, ἔβη με ἀκοὰς ἐμὰς ἦχος. vt, ποῖόν σε ἔπος φύγεν ἕρκος ὀδόντων. membranæ tamen & Epitome, πολλοῖς ἐξαίφνης μέγας: non ἐμὰς τις. in altero versu μελῳδὸς ἦχος pro ἐμμελῳδημένος, aut ἐμμελής. Sequitur, Πᾶ δ' ὁ Ἐπίχαρμος ἐν Πύῤῥᾳ καὶ Προμηθεῖ φησί. Illud Πᾶ pro καὶ quomodo huc irrepserit etiam in MSS. nescio: nam ad superiora pertinere non videtur. cætera sic lego, Ἐπίχαρμος ἐν πυρκαεῖ Προμηθεῖ φ. Epicharmum hoc nomine fabulam docuisse, testatur Pollux libro X. cap. XXIII. Promethei fabulam per partes poëtæ varij docuerunt, & cognominibus sua dramata distinxerunt. in Æschylearum tragœdiarum indice legas, Προμηθεὺς δεσμώτης, Προμηθεὺς πυρφόρος, Προμηθεὺς λυόμενος, sed & Προμηθεὺς πυρκαεὺς ab Æschylo composita est, vt affirmat conceptis verbis Iulius Pollux libro nono. quare augeatur me auctore antiquus ille catalogus, fabulæ istius nomine. Restituatur etiam in eodem albo corruptum nomen alterius dramatis, aut certè prætermissum: nam in litera Θ prima censeri, debuit fabula Θαλαμοποιοί, auctore eodem Polluce, libro septimo, cap. XXVI. Sed ad pensum redeamus. Ex hac igitur fabula Epicharmi ista laudantur, Κἄν τις Ἐλλίπων τῶν ἀνδρῶν τ' ἄν θᾶσαι δὴ καὶ λεπὰς ἴασι. Næ bono fuerunt stomacho qui hæc concoxerunt interpretes. nos fœdè omnia inquinata affirmamus, & ita emendamus ipsa corruptæ lectionis vestigia prementes. καὶ τελλίνας τε κ' ἀμαρίζαν θᾶσαι δὴ, καὶ λεπὰς (vel λεπάδ') ὅσαι: *tellinam & amarinam hunc specta ac patellam marinam, qua magnitudine sint.* Considera superiores eiusdem poëtæ locos, & fauisse hic nobis Musas non dubitabis. θᾶσαι valet *cerne*: extat apud Theocritum & Sophronem eiusdem dialecti poëtas. Mox in Sophronis loco, μελαινίδες γάρ τοι νησοῦν τι ἐμίν. scribo νίσσονται aut νισεῦνται *venient* siue afferentur. Lege etiam, τὸν ἀγχοῖσι ζαν χηράδαν vel χηραμύδαν ὀνομάζει καὶ Ἀρχίλοχος ἢ τῆς χηράδος μέμνηται. sensus est: alios in masculino genere istud nomen extulisse, ὁ χηράδης, vel

vel vt ſcribunt membranæ, ὁ χηράμβης: alios in fœminino ἡ χηρὰμ vel χήραμ, vt λαίλαψ. Herondam comicum cuius Συνεργαζομέναις auctor hîc laudat, non inuenio alibi: neque in Æſchyli Perſis verba quæ ex ea fabula proferuntur. In allatis ex Archippi Piſcibus ἐσχάραι nominantur cum echinis: de quo vide ad lib. VII. cap. vltimo. Araros poëta comicus paullo poſt citatus, filius fuit Ariſtophanis. Nomen illius ſæpe corruptum ab imperitis hominibus. vt apud Pollucem lib. VI. cap. VIII. εἴρηκε τὸ χορδίζειν Ἀριστοφάνης, καὶ τὸ χορδίζοντας Ἀραρώς. ſcribendum, Ἀραρώς. at libro VII. capite XIV. rectè εἰπόντος Ἀραρότος. ſed non rectè Pollux, qui in eius verſu prauam lectionem veræ anteponit, nam ſcribi debet locus quem affert,

—παρθένος δ' ἔτι δοκεῖς

Φορεῖν κερκωτοὺς καὶ γυναικείαν στολήν.

non vt legit Pollux Φορεῖν κεραστοὺς metro reclamante. Clemens Alexandrinus libro ſexto, τὸν μέντοι Κώκαλον τὸν ποιηθέντα ἀραρότως τῷ Ἀριστοφάνει, ποιεῖ Φιλήμων ὁ κωμικὸς, ὑπαλλάξας ἐν Ὑποβολιμαίῳ ἐκωμῳδησεν. inepta & abſurda prorſus lectio. Scribe, τὸν μέντοι Κώκαλον τὸν ποιηθέντα Ἀραρότι τῷ Ἀριστοφάνους υἱῷ, Φιλήμων ὁ κωμικὸς ἐν Ὑποβ. ἐκ. clariſſima ſententia. etſi de auctore eius fabulæ aliter ſentiunt alij: non enim filio Araroti, ſed patri Ariſtophani Cocalum aſcribunt. In vita Ariſtophanis, πρῶτος δὲ καὶ τῆς νέας κωμῳδίας τὸν τρόπον ἐπέδειξεν ἐν τῷ Κωκάλῳ, ἐξ οὗ τὴν ἀρχὴν λαβόμενοι Μένανδρός τε καὶ Φιλήμων, ἐδραματούργησαν. quibus verbis confirmari vides, quod dicebat Clemens de Philemonis furto. Ex argumento Pluti diſces veram cauſſam cur fabulam Cocalum alij patri alij filio iam olim aſcripſerint. Sophronis mox verba allegoricè accipienda, vt docet Demetrius Phalereus: Sophron, inquit ἐπὶ τῶν γυναικῶν ἀλληγορεῖ οἷον ἐπὶ ἰχθύων, σωλῆνες γλυκύκρεων κογχύλιον, χηρᾶν γυναικῶν λίχνευμα. Diſtingue, τίνες δ' ἐντί ποκα φίλα; τόδε τοι μακραὶ κογχαί· σωλῆνες τοῦτι γα. quinam hi ſunt piſces, ô amica? iſtud quidem, concha longa: iſtud verò ſolenes. Cratini fabula Archilochi, ſcripta vt videtur in contumeliam eius poëtæ atque aliorum. Clemens Alexand. Stromat. libro primo, Κρατῖνος γοῦν ἐν τοῖς Ἀρχιλόχοις ποιητὰς καταλέξας, ἔφη, οἷον σοφιστῶν σμῆνος ἀνεδιφήσατε. ſic legendus hic locus. Sic Teleclides alius comicus vni ſuarum fabularum *Heſiodi* nomen indiderat, auctore Athenæo. ſic alij poëtæ. Falluntur qui huius fabulæ titulum aliter putant interpretandum. Verſum Cratini ſcribe vt in vulgatis,

Ἤ μὴν πίννῃσι καὶ ὀστρείοισιν ὁμοῖα· non σπαίνῃσιν.

quod in noſtram editionem ex MSS. neſcio quomodo irrepſit. Fabulæ cuius nomen erat Πόλεις, incertum fuiſſe auctorem declarat auctor cùm ita loquitur, Φιλύλλιος ἢ ἡ Φρύνιχος ἢ Ἀριστοφάνης ἐν Πόλεσιν. & libro VIII. ſic Φιλύλλιός τε ἢ ὁ ποιήσας τὰς Πόλεις. idem tamen hoc ipſo libro verum auctorem Philyllium agnoſcit Φιλύλλιος ἐν Πόλεσι. & ſimiliter Iulius Pollux libro ſeptimo, cap. XXIV. ac libro X. cap. XXVIII. apud Clementem Alexand. lib. V. Strom. Φιλύδιος perperam nominatur, qui nullus vnquam fuit in rerum natura. quare ita corrige, ὁ κωμικὸς Φιλύλλιος βίου τὸν ἄγρια βιόδωρον ὄντα διὰ τοῦτον γινώσκει. in iis igitur quæ habentur hîc ex illa fabula lege ὄστρεια, non ὄστρεα. vide cap. XIII. Deinde ſcribunt optimi libri, χῖνας ἐκ Μιτυλήνης. non vt editum eſt, ἐκ Μηθύμνης. duo ſunt eiuſdem inſulę Leſbi oppida Methymna & Mitylene: quorum in antiquis libris ſæpe inuenimus permutata nomina, vt hîc & libro X. Ἑρμείας ὁ Μιτυληναῖος habent MSS. non Μηθυμναῖος. Iſto loco ſtant ab edita lectione veteres auctores, qui χῖνας Μηθυμναίας celebrant, Clemens Alexand. Pædag. lib. II. & Pollux lib. VI. cap. X. quare nihil mutandum neque hîc, neque infrà paullo poſt. vbi iterum laudatur hic locus. Poſt Αἴρετε ἀνθρακίδας, pone τελείαν στιγμὴν: nam ſequentia ab alio verbo pendent quod deſideratur.

CAPVT X.

Agias & Dercylus *vetuſtiſſimi ſcriptores.* Babylonij *Ariſtophanis. Prouerb.* κόγχην διελεῖν. *Æſchyli* Glaucus Ποτνιεὺς *vel* Πόντιος. Satyri *Phrynichi.* χόρυκοι. κρεῖς *vel* κριοὶ. σκιλλώδης *&* χολλώδης. τράχηλοι *&* τραχήλια. ὠτάριον *ſiue* auricula Veneris.

INVE

INVENIO inter antiquissimos Græciæ scriptores eos qui ab Athenæo nominantur cùm scribit, Ἀγίας ἢ καὶ Δερκύλος ἐν Ἀργολικοῖς. Clemens Alexandrinus hos pariter coniungit in historia capti Ilij, libro primo Strom. Ἀγίας ἢ καὶ Δερκύλος ἐν τῇ τρίτῃ μηνὸς Πανέμου. scribitur in Clementis codicibus Αἰγίας: sed Agiæ puto huic fuisse nomen: nam in Eusebio Ἄγις scribitur. apud quem Κερκύλος male pro Dercylo. Etiam Polluci libro tertio, capite tertio, Ἀγίας ὁ κωμῳδὸς nominatur, qui an iste sit an alius, difficile dictu est, ego alium putem. *Babylonij* Aristophanis, cuius fabulæ meminit mox auctor, inter celeberrima eius poetæ dramata fuerunt, facit mentionem Iulius Pollux libro I V. capite penultimo, & libro I X. itémque lib. x. sæpius. Priscianus lib. X V I I I. *Aristophanes Babylonijs*, ἐνεύει μοι φεύγειν οἴκαδε. *nos quoque similiter, annuit me fugere domum.* Argumentum ex parte indicat auctor vitæ Aristophanis, διήχθρευσεν αὐτῷ ὁ Ἀριστοφάνης ὅτι ἐν δράματι αὐτοῦ Βαβυλωνίοις διέβαλε τῶν Ἀθηναίων τὰς κληρωτὰς ἀρχὰς παρόντων ξένων. *Aristophanes* Cleonis *factus est inimicus, quòd in vna suarum fabularũ Babylonijs, Atheniensium magistratus sorte electos præsentibus peregrinis vituperauerat.* Vide illius interpretem Græcum ad Aues; & in voce Ἰστριανὰ Hesychium. Vetus Græcorum erat prouerbium, quod ex Hesiodi Teleclidis in concharum mentione affertur, κόγχην διελεῖν *concham aperire.* apud Suidam paullo aliter ἀντὶ τοῦ κογχύλην διελεῖν. Locum habet cùm aliquid facillimum factu esse significare volumus. Hesychius, Κόγχην διελεῖν, παροιμία ἐπὶ τῶν ῥᾳδίως τι ποιούντων. Simile huic aliud prouerbium de re vilissima, κόγχης ἄξιον. Hesychius, κόγχης, ἐπὶ τῶν ἀξίων ὡ πολλάς ἐνδύουν. deprauatissimè. Scribe, ἐπὶ τῶν ἀτελῶς λίαν ἐνδεῶν. Sophronis mimi alij dicebantur viriles, alij muliebres, ex ipso argumento. muliebrium hic, virilium alibi fit mentio. & horum & illorum apud Pollucem lib. I V. cap. X X I V. & aliis locis. In Etymologico magno legimus, Σώφρων ἐν τοῖς γυναικείοις ϑεωραίοις, Πρὸς αὐτὰν τὰν νέαν εἰς τὸν μυχὸν σπεύσειν. dubio procul corrupta est vox ϑεωραίοις. Legendum statim, Αἰσχύλος ἐν Ποτνιεῦ Γλαύκῳ. non autem, Ποντίῳ Γλ. *Glaucum marinum* nemo veterum Æschylo editum fuisse est auctor. *Potniensis Glaucus* poetæ illius nota fabula est, ex Strabonis libro nono, Hesychio in ἀμφίστομον & Ἡρίῳ λαμπᾶν. & ipso laterculo tragœdiarum eius poetæ. Erat scriptum Ποτνιεῖ, vnde postea factum Ποντίῳ. Πότνιος autem & Ποτνιεὺς idem., vt annotat in Ethnicis Stephanus. Non desunt qui nullo cognomine Glaucum nominent, vt Pindari interpres ad odam primam Pythionicarum. Versum ex Aristonymi comici (de quo multa Suidas) Theseo, scribi sic malim, κόγχος ἦν βέλτιον ἄλλον ὁμοίως. Satyros Phrynichi fabulam reperies nominatam libro tertio. Pollucis, capite septimo: & in scholiis Aristophaneis ad Nebulas. Quod ait asperas conchas vocatas fuisse à Macedonibus κεράμους, admonet nos vt Hesychium in ea voce emendemus. nam hodie perperam, οἱ δὲ λόγχην pro, οἱ δὲ κόγχην. addit Athenæus, ὑπὸ δὲ Ἀθηναίων χημας. in Eupolidis versu ita interpretamur vocem χημας libro I X. Hesychius vocat sine diphthongo χεύς. similis διπλογραφία in aliis vocis huius significatibus, vt dicebamus libro superiore, cap. X I V. Musculos inter conchas describens Athenæus, quosdam illorum esse ait σκιλλώδεις, κακοχύλους τε καὶ πρὸς τὴν γεῦσιν ἀηδεῖς. *squillam resipientes, mali succi, & saporis ingrati.* Non defuêre qui vocem σκιλλώδεις mutandam censerent cùm hic, tum paullo post: quorum sententiam refutauit doctissimus Gesnerus accurata disputatione. accedat nũc auctoritas membranarum omnium, & Epitomæ, in qua σκιλλώδεις exaratum est: parua menda. alibi iunguntur in simili sententia, κακόχυλοι καὶ κολλώδεις, vt paullo post in explicanda solenum natura. Cum scribit, ἐψέμβροι τὸ καθ' ἑαυτοὺς, οἱ τράχηλοι τῶν πορφυρῶν διαθέουσι πρὸς τὰς τῶν στομάχων ἀξιώσεις: potes accipere de genere purpurarum quas *trachelos* vocabant. Hesychius, τραχήλους, τὰς πορφύρας. sed addit idem, ἔνιοι τοὺς σπονδύλους τῶν κογχυλίων, *quidam interpretantur de vertebris conchyliorum.* Sanè in hoc auctore locos inuenias, vbi tracheli nominantur conchyliorum proprium genus: vt statim in Posidippi versu, πίννας, τραχήλους, μύας: item alios, vbi pars ceruicis aut purpuræ, aliúsve conchylij ita nominatur non κυρίως quidem, sed ἀναλόγως. has partes fuisse ad cibum expetitas scribit Hesychius, in Ταραντῖνοι. Petronius, *mox cibus validioribus pastus, id est, bulbis, cochlearumq́; sine iure ceruicibus, hausi parcius merum.* Ostreum quod ἀφροδίσιον Græci vocant, Æolibus solitum dici autem Veneris, ex Antigono Carystio docet

conui

conuiuator noster. ex quo emendabis ista Hesychij, ὡς Ἀφροδίσιος, οἱ ἁλιεῖς ὀστρεόῤῥυγχα καλοῦσι, imò verò οἱ Αἰολεῖς. nam lectionem nostram tuetur Eustathius ad Vlyssex ῥαψ. ρ.

CAPVT XL.

Περὶ ζώων & Περὶ φυτῶν apud Athenæum quomodo capiendum. Testaceorum diuisio Aristotelica. Mos Athenæi citare ex libris De partibus, quæ sunt in Historijs. obscurus locus Aristotelis, αἱ πίνναι ἐκ τοῦ βυθοῦ φύονται, vel βύσσου. De bysso pinnarum.

OBSERVANDVM est lectori scriptoris huius, cum ab illo vel Aristoteles ἐν τῷ περὶ ζώων, vel Theophrastus ἐν τῷ περὶ φυτῶν laudantur, sic accipi verba illa debere, vt si diceret ἐν τῇ περὶ ζώων, vel φυτῶν πραγματείᾳ: qua appellatione continentur, quæcumque alter eorum variis operibus scripsit de natura animalium: alter de plantarum. Solet autem Athenæus, quicquid de eadem re variis locis dispersè scriptum inuenit apud illos, in vnum congerere. Sic cùm super ostreis ait, Ἀριστοτέλης δ' ἐν τῷ περὶ ζώων, ὀστρεά φησι, pleraque omnia describuntur, quæ de ostreis philosophus dixerat, non in iis solùm libris, qui hodie extant, sed quædam etiam in iis quos hodie non habemus. Nam Historiarum lib. IV. cap. IV. ὀστρακοδέρμων diuersa non parum instituitur diuisio: qui tamen locus cum isto est conferendus. Rectè autem doctissimus Gesnerus, quo loco scriptum est etiam in membranis, etiam in Epitoma, λεπὰς δὲ δίθυρον καὶ λεπίστρακον, legendum censuit μονόθυρον, & τραχυόστρακον. Nam si haberet patella duas θύρας, id est testas, hærere saxis non posset, quod huic ostreo proprium atque ἰδιαίτατον est. Ipsius Aristotelis verba sunt, De partibus libro IV. cap. V. τοῖς δὲ μονοθύροις ἐν τῷ πυθμένι ἡ μήκων, οἷον ταῖς λεπάσι. Ostreorum distributio quæ ex Aristotele hîc affertur in duo genera συμφυῶν & μονοφυῶν longe clarius in philosophi Historiis explicatur. συμφυὲς, ait Athenæus μῦς· μονοφυὲς δὲ καὶ λειόστρακον, σωλὴν καὶ βάλανος: *cohærentibus testis constat musculus: vna testa est, leui, solen & glans.* quanto clariora & dilucidiora verba quæ ascribemus? τῶν δὲ διθύρων τὰ μὲν ἔστιν ἀνάπτυκτα, οἷον αἱ κτένες, καὶ οἱ μύες· ἅπαντα γὰρ τὰ τοιαῦτα, τῇ μὲν συμπέφυκε, τῇ δὲ διαλέλυται, ὥστε συγκλείειν καὶ ἀνοίγειν: τὰ δὲ δίθυρα μέν ἐστιν ὁμοίως δὲ συμπέφυκεν ἐπ' ἀμφότερα, οἷον οἱ σωλῆνες. Ostreorum δίθυρα quæ binis foribus vtrimque concluduntur, quædam ait esse ex parte hiantia, vt pectines & musculos: quædam vtraque ex parte cohærentes fores habere, vt solenes. quibus verbis contradicere vides philosophum dipnosophistæ. nam hic solenes facit μονοφυεῖς, ille συμφυεῖς: quod dissidium etsi non nego posse componi; tamen an istas ἐναντιοφανείας in suis scriptis reliquerit philosophus accuratissimus, iure dubites. Quæ sequuntur obscura sunt, κοινὸν ἐξ ἀμφοῖν κόγχη. Dalec. *ambobus id commune generibus est, quod operiuntur testâ frigida:* planè sententia: nam cùm de solis testaceis sit sermo, quid erat opus hac admonitione? & quare dicit ἀμφοῖν potius quàm πάντων. Enimuero quæ philosophi mens fuerit non diuino: verba autem hoc sonant. *commune ex ambobus est concha.* ἐξ ἀμφοῖν, ex vtroque genere τοῦ μονοφυοῦς καὶ συμφυοῦς. Ait, conchas, quæ peculiaris est species testaceorum, naturam vtriusque generis participare: tam eorum quæ clauduntur, quàm eorum quæ ab vno tantum extremo. Mox scripsimus, ἐν δὲ τῷ πέμπτῳ ζώων μορίων, vt locis aliis quàm plurimis, vbi ita semper omnes M S S. etsi non sunt allata verba ex eo opere, sed ex Historiis; qua de re libro septimo dicemus. Ibi etiam exponimus cap. quinto sequentia verba, Ἀπολλόδωρος ὁ Ἀθηναῖος ἐν τοῖς περὶ Σώφρονος, προσθεὶς (aut potius προσθεὶς) τὰ, λίχνοτ. & cætera. Purpurarum incrementa cognosci ex helice, atque orbibus testæ scribit Athenæus post Aristotelem, φανερὰ ἡ αὔξησις ἐκ τῆς ἐν τῷ ὀστράκῳ ἕλικος. ingenioso compendio expressit quæ pluseulis verbis dixerat philosophus, καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν φανερά ἐστιν ἡ αὔξησις τοῖς διαστήμασι τοῖς ἐν τῷ ὀστράκῳ τῆς ἕλικος. Plinius etiam breuius, *orbes totidem quot habent annos.* falluntur qui ex Aristotele interpellant hoc loco Athenæum. At de sequentibus verbis quid dicemus? Αἱ δὲ πίνναι ὀρθαὶ φύονται ἐκ τοῦ βυθοῦ. nam aliter habent omnes hodie Aristotelis codices, αἱ δὲ

πίνναι

πίνναι ὀρθαὶ φύονται ἐκ τοῦ βύσσου ἐν τοῖς ἀμμώδεσι καὶ βορβορώδεσι. Vtram lectionem probabimus, & veram dicemus? Aristotelicorum librorum scriptura ait pinnam *è bysso oriri in locis sabulosis & cœnosis*: nostra, *ex ipso talium locorum fundo*. Vtraque scriptura suas rationes, suósque auctores habet. Adnasci pinnis quandam vt cum Tertulliano dicam mucosam lanositatem euincit magistra stultorum αὐτοψία. Recentiores naturæ consultissimi viri qui pinnam descripserunt visam sibi tractatamque sæpius, plerique omnes in hoc consentiunt. In veterum tamen philosophorum Græcorum & Latinorum scriptis, si istum Aristotelis locum excipias, altum de hac re silentium. Vnus quod sciam beatissimus pater Basilius eius meminit: qui quidem auream lanam vocat istud siue lini siuè lanæ rudimentum. Ita enim scribit concione in hexaëmeron septima, πόθεν τὸ χρυσοῦν ἔριον αἱ πίνναι τρέφουσιν, ὅπερ οὐδεὶς τῶν ἀνθοβαφῶν ἐμιμήσατο; & in 10 oratione ad diuites, ὅσα σπουδάζονται παρ' αὐτοῖς τὰ ἐκ θαλάττης ἄνθη, ἡ κόχλος, ἡ πίννα ὑπὲρ τὸ ἐκ τῶν προβάτων ἔριον. Quam appellat Basilius lanam auream, Aristoteles (si modò ita ille scripsit) ratione coloris, byssum nominat. nam byssi color vt auri, sub flaui genere continetur. Memini cum ante annum Callirhoæ, vel, vt nos vocamus, Fonte-bellæ-aquæ essem, ac singula oculis vsurparem, quæ in illo nostrorum Regum palatio rara visu, spectatuque dignissima furor bellorum ciuilium pauca de multis fecit reliqua: fimbrias veteris cuiusdam marsupij pro vera pinnæ bysso mihi ostendisse nobilem virum à Beringer, regis cubiculariorum primicerium: Illud κειμήλιον quantum recordor est huiusmodi. Marsupium erat formæ non multum ab illis diuersæ, quæ patres nostri zonæ appensa gestabant: nisi quod magnitudine longè superat, vel maxima quæ essent illis temporibus in vsu. opus è plumis factum est: eleganti & exotico artificio quodam: quà manus immittitur, fimbriæ sunt assutæ, coloris pulli, subtiliorem stuppam cannobinam similitudine quadam referenteis. Harum materiam esse byssum è pinna non dubitabat regius præfectus amplissimo viro Merico de Vicq, & Suffrido Calignoni Nauarræ Cancellario, mihique affirmare. Sic enim visum esse aliquando eximia eruditione prædito archiatro Dortomano, qui apud Arecomicos Volcas diu medicinam docuerat, & pinnas sæpius aiebat vidisse. Non igitur adeò absurda est Aristotelicorum exemplarium lectio, ac censuerunt nonnulli. Rursus pro altera ἐκ τοῦ βυθοῦ pugnant neque paucæ neque inualidæ rationes. Primum sic habent omnes antiqui MSS. itémque Hæscheliana Epitome: sicque rei natura postulat. nam verè ἐκ βυθοῦ nascuntur pinnæ, non illæ solùm quas ἐμβυθίους paullo post auctor vocat, sed omnes omnino. Oppianus, Ὄστρακον αὖ βυθίαις μὲν ἔχει πλάκας. ἐν δὲ οἱ ἰχθὺς Ναρκᾶται. Deinde quale est hoc loquendi genus? vt dicatur pinna ex eo filo nasci per quod adhæret solo in quo generatur. Mitto dicere τὸ βυσσὸν pro τῷ βυσσὸν Græcum non videri. Postremò illud quo innititur pinna, nusquam alibi philosophus, nusquã scriptor vllus byssum appellauit, sed radicem, aut quasi radicẽ. Sic in v. Historiarum legimus pinnas ἐρριζῶσθαι. Athenæus quoque non multo post, ὅσαι ἂν inquit, πίνναι πέτραις ἢ σπιλάσι προσφυῶσι, ῥιζοβολοῦσι. iterum idem naturam radicis huius explicans, διήκει, inquit, ἐκ τοῦ σώματος ἡ σάρξ, μέχρι μέσου τοῦ κόγχου οἱονεὶ ῥίζα. Plinius quod dixerat philosophus, ὀρθὰς φύεσθαι τὰς πίννας, eleganter vertit, *nasci eas surrectas semper.* nulla factæ molestæ istius appendicis mentionem: an incuria, an certo consilio?

CAPVT XII.

Aristophanis Phœnissæ. *Athenæi hallucinatio. Pherecratis* Automoli. *παραφθορά. ἀχαλκίφη vnde dicta. κωμῳδία pro comico ioco. χῆμαι παχεῖαι. solenes οὐρανοχρώματοι. ἀφορμή. σπατάγγαι. βελόνοι vel βρύτοι. Aristophanis* Holcades, *&* Insulæ.

MENDVM ingenuè profitentur prima verba χρείας Aristophanicæ ex Phœnissis, Ἀριστοφάνης ἐν Φοινίσσαις οὕτως ἔχει, τὸ πρῶτον πάντων ἴφυα φυῶν· εἶθ' ἑξῆς τὰς χρεμαὰς ἀκαλήφας· mutata distinctione facilè emendaueris, ἐν Φοινίσσαις· οὕτως ἔχει· τὸ πρ. sed in Collectaneis Suidę aliam inuenimus emendationem, εἰκὸς δὴ πρῶτον π. Phœnissarum autem Aristophanis & Iulius Pollux meminit lib. x. cap. II. & cap. xxxIv. Sed fallitur Athenæus qui κραμαὰς ἀκαλήφας interpretatur hęc de vrticis marinis: nam de planta rectè Dalecampius accipit, vel ipso Athenæo auctore, qui libro secundo de ea herba disputans hoc vsus testimonio. vt taceam comici scholiasten non aliter interpretantem ad Vespas. Sequitur, Φερεκράτης δ' ἐν Αὐτομόλοις, κἂν ἀκαλήφαις τὸν ἴσον χρόνον ἐστεφανῶσθαι. Restitue in integrum poetæ hanc sententiam, ex melioribus Athenæi libris, quibus Suidas vsus, Νὴ τὴν Δήμητρ', ἀνιαρὸν ἦν τὸ κακῶς ᾄδοντος ἀκούειν. βουλοίμην κἂν ἀκαλήφαις τὸν ἴσον χρόνον ἐστεφανῶσθαι. *Ecce ve molesta res est, male canentem audire: malim vel vrticis tamdiu esse coronatus.* Extat etiam in Aristoph. scholiis ad Equites: vnde potius fortasse hausit Suidas, atque illius fabulę mentionem facit etiam Pollux lib. vI. cap. xxx. & Clemens Stromat. lib. vII. Vrticam marinam à piscatoribus dictam ἀκαλήφην refert dipnosophista, κατὰ παραφθοράν. id est, leuiter corruptis vocibus vnde origo illi. quod verum est: nam ἀκαλήφη dicitur, vt statim additur, quasi ἁπαλὴ τῇ ἁφῇ· posito κ loco τοῦ π. & mutato spiritu. in eo est ἡ παραφθορά. grammaticorum propria vox ista: quam malo consilio mutant quidam in παραφοράν. Eustathius, ἐξ ἧς συνήθως παρεφθάρθαι τοῖς τεχνικοῖς δοκεῖ τὸ βυκανίζειν. Cæterùm in hac voce nullius literæ necessaria mutatio: non tantùm enim ἁπαλὸς, sed & ἀκαλὸς dicunt Græci pro molli & tenero. vnde fluuius ἀκαλαῤῥείτης, *placidè fluens*: & Ἀσκάλαφος, quasi ἀκάλαφος, proprium hominis nomen cui tenera & mollis cutis. Ioci quem ait inesse huic versui ex Lysistrata Aristophanis,

Ἀλλ' αἱ τιτθαῖ ἀνδρειόταται καὶ μητρίδιαι ἀκαληφῶν,

explicationem petat lector ex Eustathio ac Suida. nam neque Athenæus, neque interpretes rem satis aperiunt. In Epito. scriptum inuenio, μέμικται κωμῳδία β πρὸς τὴν τιτθὸν καὶ μητέρα. pro eo quod nostri libri habent. μέμικται γὰρ κωμῳδικῶς, πρὸς τὴν τιτθὸν καὶ μητέρα. proba verò lectio Epit. quam & membranæ confirmant, in quibus disertè exaratum μέμικται. appellat κωμῳδίαν, iocum comicum: sicut τραγῳδίαν dicimus pro lamentabili comploratione. β, valet δηλοῖ. Initium loci ex Diphilo descripti, sic omnes scribunt veteres, etiam Eclogarius, χημῶν δὲ τῶν παχειῶν αἱ μικραὶ καὶ λεπτὴν ἔχουσαι τὴν σάρκα. in editis τῶν παχεταῖν. quod ne nos quidem scimus quid sit. videtur tamen altera lectio contradictionem continere: nam quomodo dicentur chemæ παχεῖαι, id est crassæ quæ & paruæ sint & carne defectæ? Deinde quæ subiungitur pars altera huius distributionis, apertè damnat hanc lectionem. ait enim αἱ δὲ παχεῖαι. Atqui absurdum est duas alicuius generis species, eodem nomine εἰδοποιεῖν, vt loquuntur, ἀντιδιαιρεῖσθαι. Legendum censeo τραχειῶν. alioquin expedire me hinc non queo. De solenum colore auctoris verba sic scripsimus, καὶ οἱ μὲν ἄῤῥενες αὐτῶν ῥαβδωτοί εἰσι καὶ οὐ μονοχρώματοι. *mares illorum virgati sunt, neque vnicolores.* Legebatur καὶ οὐρανοχρώματοι. & *cærules coloris*. pręter auctoritatem scriptę lectionis, quam secuti sumus, falsum est solenes cœli colorem imitari. quin vnguium potius colore sunt: quam etiam ob caussam putant quidam veterum dictos esse onychas: etsi Plinius fœminas tantùm ita appellat. confirmant sequentia de fœminis solenibus, οἱ δὲ θήλεις μονοχρώματοι. Inde Plinius, *Fœminæ sunt vnicolores.* In Phaniç verbis, ἀφορμὴν λαβόμενος valet, *nactus pecuniam ad exercendam mercaturam.* ἀφορμὴ & ἐνθήκη mercatorum sunt voces, pluribus expositę nobis alibi. Scribo, οἱ μείζονες καὶ ἐαρινοὶ εὔστομοι. nam ἐνιαύσιοι nulla analogia probat. ostrea ἐαρινὰ sæpe leges. Miram deprehendimus varietatem in appellationibus echinorum ex Aristotele. Ait, τὸ, τι τῶν σπατάγγων. vetus lectio partim habet σπατάγγων. partim σπαραγγων. Hesychio auctore scribendum σπατάγγων. Ait enim σπατάγγαι, οἱ μεγάλοι ἐχῖνοι οἱ θαλάσσιοι. Sequitur, καὶ τὸ τῶν καλουμένων βρισσῶν. atque ita quidem hodie codices Aristotelis. sed Athenęi omnia antiqua exẽplaria scribũt βρυσσῶν. Audiamus verò Hesychium, Βρύττος, εἶδος ἐχίνου πελαγίου, ὥς φησιν Ἀριστοτέλης· οἱ δὲ ἰχθύν· οἱ δὲ περιουλακῶς βρύττοντα. Idem auctor alibi, Ἄμβρυττοι, εἶδος ἐχίνων θαλαττίων. Ἀριστοτέλης δὲ αὐτοὺς βρύττους καλεῖ. scribe βρύττους. Aristophanis Holcades mox nominatæ, videntur ob oculos Atheniensium posuisse ingentem rerum omnium copiam, quæ ex subiectis imperio

ipſorum inſulis eò importabatur. Pollux lib. x. cap. xx. εἴρηκεν Ἀριστοφάνης ἐν Ὁλκάσιν, ὁλκὰς οἴνου. meminit & multis aliis locis. itémque Heſychius in ἀποσκεφάλισον. Semper hic poëta miſeram inſulanorum ſub Athenienſium imperio conditionem miſeratus eſt. quare puto & hanc fabulam illum docuiſſe, & aliam, cuius index Νῆσοι *Inſulæ* apud grammaticos ſolùm ſupereſt, vt inſanum populum leniret & manſuetudinem condocefaceret: vel certè, vt ad retinendum maris imperium ſuos ciueis hortaretur.

CAPVT XIII.

Ἐχῖνοι πεζῇ ἐμπορευόμενοι. *Laconis apophthegma exponitur. Ionis Chij* Phœnix aut Cæneus. *oſtrea optima. Archeſtrati locus.* ὄστρεια *&* ὄστρεα. Pelorides *conchæ. Theophraſti codices ſuppleti. Plinius defenſus à quorundam reprehenſione.*

EPICHARMI fabula fuit *Hebes nuptiæ*, plena nominibus omne genus ciborum: quod facilè poteſt intelligi ex allatis inde à dipnologo Naucratita teſtimoniis. Igitur echinorum ita meminit Siculus poëta, καρκῖνος θ' ἵκοντι, ἐχῖνός τε· τοὶ καθ' ἁλμυρὰν ἅλα νεῖν μὲν οὐκ ἴσαντι, πεζαὶ δ' ἐμπορεύονται μόνοι. legendum πεζᾷ pro πεζῇ vel πεζοί. *aduenient cancer & echinus: qui mare quidem more cæterorum quæ aquas inhabitant, neſciunt: ſed ſoli aquatilium pedatim gradiuntur.* ſpinæ echinis pro pedibus, ait philoſophus. itaque ingredi eſt his in orbem volui. ἐμπορεύεσθαι pro ſimplici πορεύεσθαι, *gradi.* Lacone dignum eſt apophthegma illius Spartani, qui in os iniecto per ſummam rerum imperitiam, echino cum omnibus ſpinis, ὦ φάγημα, inquit, μιαρὸν, οὔτε μὴ νῦν σε ἀφίω μαλακισθεὶς, οὔτ' αὖθις ἔτι λάβοιμι. *O cibe impure, neque nunc ego te præ mollitie animi dimittam, neque iterum poſthac ſumam.* putauit homo durus ſuæ conſtantiæ intereſſe, ne vinci ab echini aculeis videretur. Eſt ferè illi ſimile exemplum quod de Mario narratur, cùm ei varices ſecarentur. Dalecampius μαλακισθεὶν corrigens, & Laconi conſtantis viri gloriam, & ſibi fidelis interpretis ademit. Illud mox rectè idem, Ἴων ὁ Χῖος μαρτυρεῖ ἐν Φοίνικι ἢ Καινεῖ, pro Φοινίκῃ καινῇ. quod ex aliis locis paret corruptum. interdum Phœnicem ſimpliciter eam fabulam vocant critici. Pollux libro nono, Ἴων ἐν Φοίνικι σαφέστερον, Ἀλλ' ὦ θυρετρῶν τῶνδε κοιμῆται θεοί. ita ſcribe apud Pollucem. Oſtrea omnium optima ſunt, ait auctor, τὰ θαλάττια, ὅταν λίμνη ἢ ποταμὸς παρακέηται. *marina, quando lacus adiacet aut fluuius.* intelligit æſtuaria, quaſque Græci vocant λιμνοθαλάττας & στομαλίμνας. Auſonius,

> *Oſtrea Baianis certantia: quæ Medulorum*
> *Dulcibus in ſtagnis reflui maris æſtus opimat.*

Mox pro ψόφους ποιοῦσι, placet cum Dalecampio ψήφους: id enim videtur auctor ſenſiſſe. adiuuant nonnihil ſequentia, καὶ πρὸς τὰς ψήφους ἐστιν οὐκ ἀηδῆ. controuerſia tamen ea emendatio non caret: & ψόφους retinet quantum eſt veterum librorum de quibus aliquid nobis compertum. In vltimo Nicandri verſuum, ſcribebam, Γλισχροὶ πελλῖναί τε, καὶ αὐτῆς φωλεὰ πίννης. ſed fortaſſe aliud hîc latet. ἀλλὰ σκόπει γε, *ſed attendè*, vel *obſerua.* Archeſtrati verſum, Τοὺς μῦς Αἶνος ἔχει μεγάλους, ὄστρεια δ' Ἄβυδος, ad verbum Ennius, *Mures ſunt Aeni, aſt aſpra oſtrea Abydi.* ſed videtur Græcus poëta *muſculos*, aut *mytilos* intelligere, non mures: nam mus piſcis nihil commune habet cum iis conchis quas myas appellat etiam Plinius. Sequente verſu, inuenio in MSS. Τοὺς ἄρκτους Πάριον. vulgò, Τὰς ἄρτους. de quo velim docti cogitent. Archeſtratus, τοὺς δὲ κτένας ἡ Μιτυλήνη. Ennius, *Mitylenæ eſt pecten.* Proximus verſus eſt deprauatiſſimus, Πλείστους δ' Ἀμβρακία παρέχει, καὶ ἀπλᾶ † μετ' αὐτῶν. Eclogarius more ſuo hemiſtichium integrum omiſit, quod propter mendas non intelligebat. conabamur ad Apuleij Apologiam, κάπρους τε μετ' αὐτῶν. rationes ibi reddidimus. Ennius leuiter à nobis emendatus, *—caproſque apud Ambracienſeis.* Ὄστρεα, inquit Athen. μόνως οὕτως ἔλεγον οἱ ἀρχαῖοι. *oſtrea vocabãt antiqui tantùm ſic:* nempe ὄστρεα. quod ait οὕτως, videtur indicare in proximo Philyllij exemplo fuiſſe eam vocem. atque id puto verũ: nam cùm de oſtreis hic auctor agat, quò Philyllij hæc verba ſi in illis nulla oſtreorum mentio? Suprà vbi pluribus

ribus descriptus est istius poëtæ hic locus, ostrea nominantur inter cætera. sed ὄςρια ibi male scriptum pro ὄςρεια, vt admonebamus cap. IX. Non hæc animaduerterunt qui pro ὕτως scribi volunt ὄντως. *Peloridas* conchas scribit vocatas παρὰ τὸ πλώριον. etsi verum est has conchas fuisse πελωρίας, id est, *ingentes*, non tamen hæc vera nominis ratio. dictas enim à Peloro Siciliæ promontorio, vbi solitæ capi, omnes consentiunt. vide libro primo. Sequitur non longè Theophrasti locus de margaritis, ex eius commentario luculentissimo De lapidibus. Extat hodieque ille liber, sed mutilatus & incuria maiorum male habitus. huius adeo loci quem Athenæus hic descripsit, bona pars in editionibus Theophrasteis desideratur: tot nempe verba, πλὴν ἐλάττους μέγεθος ἢ ἡλίκον ἰχθύος ὀφθαλμὸς ὁ μεγάθης. Hinc igitur emendentur & augeantur diuini illius philosophi exemplaria. Clemens Alexandrinus Pædag. lib. II. γίνεται ὁ μαργαρίτης ἐν ὀςρίῳ τινὶ παραπλησίῳ ταῖς πίνναις· μέγεθος δ᾽ ἡλίκος ἰχθύος ὀφθαλμὸς, ὁ μεγάθης. ex eodem sine dubio Theophrasti loco. De margaritifera concha Androsthenis hęc verba recitantur. ἔςι δ᾽ ἡ μὲν τοῦ ὀςρέου ὄψις παραπλησία τῷ κτενί. οὐ διεγλυμμένη δ᾽, ἀλλὰ λεῖον τὸ ὄςρακον ἔχει καὶ δασύ. *ostrei figura similis pectini, sed insecto: habetq́ testam leuem & hirtam.* Plinius libro IX. *Iuba tradit Arabicis concham esse similem pectini insecto, hirsutam echinorum modo.* neque eadem penitus, neque multum diuersa est Pliniana descriptio ab Athenaica. discrepantiam quantulacumque ea est, non mirabitur, qui cogitauerit Plinium quidem Iubę, Athenęum verò Androsthenis verbis locutum. Androsthenem Iuba antiquiorem aliquot seculis fuisse suspicor, & fortasse Iubæ lectum. sed existimandum proprerea non est, merum recitatorem Iubam extitisse verborum Androsthenis. Ridicule igitur faciunt, qui Plinium reprehendere audent, quòd τὸ δασὺ in superiore Androstbenis loco perperam sit interpretatus. Viri optimi si tanta diligentia vestigassent quid Græcis significet τὸ δασὺ, quanta fide sudâsse Galenum videmus in eius vocis explicatione apud Hippocratem, omisso Plinio, de sententia Androsthenis quęsissent accuratius. ὄςρακον δασὺ vertunt illi, *spissam testam.* Non boc Græca vox significat. δασὺ enim ac λάσιον propriè *hirtum* significant, & τὸ τετριχωμένον. δασὺ & ψιλὸν sic opponuntur, vt λεῖον & τραχύ. In libris medicorum δασυντικὰ ἀλωπεκίας medicamenta dicuntur, quæ pilos generant in capite depilato & glabro. Quod igitur testam eandem λείαν & δασεῖαν facit Androsthenes difficultatem patit: nisi de vatiis partibus intelligas. Mendi suspicionem remouent veteres membranæ, & Epitomæ auctor.

CAPVT XIV.

Margaritæ λίθοι, ὀςᾶ, nuclei, concharum vitia *&* verrucæ. *Tonitrua dicta alijs iuuare, alijs impedire concharum generationem. Fabulæ multorum poëtarum* Παιδίον *inscriptæ. Tituli Græci Latinarum fabularum.* ἰφθοπώλια. *Alexandrina.* ἐξ ὑδάτων κρέα. γαςέρες *&* κοιλίαι *inter esculenta.* Πλοῦτος, *vel* Πλοῦτοι, *à multis comicis editæ.* ὑαγὼν *pro* σιαγών. Ὀρύα *vel* Ὀρῦα *Epicharmi fabula. Eupolidis* Capræ: *Cratini*, Pytina.

MARGARITAS appellant Gręci & λίθους & ὀςᾶ, vt Athenęus, ἐξ ὧν ἐξαιροῦντες ὀςᾶ λευκά, προσαγορεύουσι μαργαρίτην. Plinius *nucleos quosdam corporum*: vulgo Latini *vniones*. Tertullianus eleganter *concharum vitia & verrucas.* Obserua vocem προσαγορεύουσιν *appellant:* ij nempe apud quos hęc concha nascitur. Barbarum ergo vocabulum est, non Gręcum: vt paullo post scribitur. Vtro autem genere melius dicatur Græcis μαργαρίτης an μαργαρίτις disputat Galenus libro nono De facultat. simpl. medic. Frequentia tonitruum & imbrium vi adiuuari margaritarum generationem, ex Isidoro Characeno, vt videtur, clarè docet Athenęus. Plinius contrarium planè scribit, *Si fulguret, comprimi conchas, ac pro ieiunij modo minui. Si verò & tonuerit, pauidas ac repente compressas, quæ vocant physemata efficere, speciæ modo inani inflata, sine corpore. hos esse concharum abortus.* Ammianus Marcellinus libro XXIII. *concussæ verò sæpissimè metu fulgurum inanescunt, aut debilia pariunt, aut certè vitijs*

deſluunt abortiuis. Paullo poſt ſcribitur in Epitoma, χωρίσῃ τὴν μάργαρῖτιν, ἀπὸ τῦ κόγχυ μόμ ὑ κάτ τρέφ. ſine voce ἀμπεχόνου, quæ in edita lectione torquet me. Lego mox, Μένανδρος ἐν Παιδίῳ. non autem Πεδίῳ. nam illud alterum probo, inuentum apud Stobæum ſermone LX. & Pollucem lib. X. cap. I. Adſcribam quę Pollux affert, quia non ſunt aliena ab iis quæ hîc leguntur. Χρυσοῦν ἀπόρισμα· εἶδος λιθοκόλλητον ἦν. χλιδὼν ἦν ὑγρός. Videntur etiam affinia iſtis eſſe quæ ex Næuij Pedio in Nonio extant, *Quot res uir hunc priuari pulchras quas vti ſolet*. &, *Mollicinam, crocotam, chirodotam, ricam*. An igitur Menandri fabulam Næuius Latinam fecerat? ſi ita eſt *Pedio* in Nonio corrigendum non minus quàm in Athenęo. Sæpe enim Latini poetæ fabularum quas vertebant titulos Græcos retinebant. cuiuſmodi eſt Næuij *Acontizomenos*, Terentij *Heautontimorumenos*. Cæcilij *Synariſtuſa* & *Harpazomena*. Turpilij *Paraterusa*, *Hetæra*, *Epiclerus*, *Demiurgus*, atque etiam *Pædium*. nam & Turpilium eo indice fabulam docuiſſe, multis locis teſtatur Nonius: in quibus tamen omnibus *Pedium* inuenies ſcriptum. Etiam è Græcis comicis plures eo titulo dramata publicauerant, vt pręter Menandrum Plato: cuius drama Παῖς alibi laudatur Athenæo: vbi ſcriberem, ἐν Παιδίῳ pro ἐν Παιδί. Comici ſcholiaſtes Παιδάριον appellat in iis quæ ſcripſit ad Ranas & Pacem. item Poſidippus. Subiicit enim Athenæus, εἴρηται Ουλπιανὲ καὶ τὸ ἑφθοπώλιον παρὰ Ποσειδίππῳ ἐν Παιδίῳ. Sic ſcriptum in optimis membranis pro Πεδίῳ, quod præferunt vulgati. Mirum eſt quoties in hunc ſcopulum ſocordia ſua impegerint imperiti homines. Apud Harpocrationem extant hi verſus Diphili è Syntrophis, ἀγαθὸς βαφεὺς ἔνεστ' ἐν τῷ πεδίῳ Ταύτῃ γὰρ ἡμῖν ἑφθοποιὰ παντελῶς Τὰ σπάργαν' ἀποδέδειχθαι. ſcribendum in primo verſu, ἐν τῷ παιδίῳ· in altero Ταυτί: in tertio ἀποδέδειχα νῦν. Ἑφθοπώλια vocem eſſe dialecti Alexandrinæ indicatur hiſce verbis, ὥσπερ ἔθος ἐστὶν ἐν τοῖς κατὰ τὴν Ἀλεξάνδρειαν ἑφθοπωλίοις. in Atticæ linguę auctoribus eam non legas, niſi admodum rarò: ſed illius loco, μαγειρεῖα & ἀλλαντοπωλεῖα. popinæ erant in quibus *cocta vendebantur*, vt Gręcum ἑφθοπώλιον Suetonius exprimit in Claudio. Quæ appellat auctor ἐξ ὑδάτων κρέα, Ariſtophanes ἑφθὰ ἐκ ζωμοῦ. Latini, *iurulenta* & *elixa*. Solitos edi veteribus mactatorum animalium ventres probat dipnoſophiſta Ariſtophanis teſtimonio, ex Equitibus, Φύσει σ' ἀδεκάστους κοιλίας πωλεῖν. Non verba ſed mentem poëtæ expreſſit Athenęus. Nam verba comici ſunt hęc,

> Καί σε φασὶ τοῖς πρυτάνεσιν,
> ἀδεκαστούς τῶν θεῶν ἱε-
> ρὰς ἔχοντα κοιλίας.

Poterat antiquiorem Ariſtophane teſtem eius rei laudare. Iam tum enim Homeri temporibus inteſtina illa eſitabant. canit poeta Ὀδυσ. σ.

> Γαστέρες αἵδ' αἰγῶν κέατ' ἐν πυρί· τὰς δ' ἐπὶ δόρπῳ
> Κατθέμεθα, κνίσης τε καὶ αἵματος ἐμπλήσαντες.

Sed vereor ne aliud ſint γαστέρες apud poëtam, quàm κοιλίαι, de quibus hîc agit Athenęus. Nam Demoſthenes Bithynus in paraphraſi verborum poëtę, γαστέρας interpretatur ἤνυστρα. Interpres tamen comici iſta explicans, οὐ πλυνὰς φησὶ τὰς κοιλίας, obſeruat poëtę dici γαστέρας, quæ Ariſtophani, aliiſque poëtis κοιλίαι. Verumtamen γαστέρας quales poëta deſcribit, etiam Ariſtophanes ita nominat, iſto loco ſanè quàm faceto in Nubibus,

> Εἶτ' ἄλλων γαστέρα τοῖς συγγενέσι· κᾆτ' οὐκ ἔχων ἀμελήσας·
> Ἡ δ' ἄρ' ἐφυσᾶτ'· εἶτ' ἐξαίφνης διαλακήσασα πρὸς αὐτὼ
> Τὼ 'φθαλμώ μου προσετίλησε, καὶ κατέκαυσέ μου τὸ πρόσωπον.

Planè iſtud conuenit ventribus ſanguine & pingui plenis, quorum Homerus meminit, quóſque Tertullianus *botulos cruore diſtentos* nominat. Ait, καὶ ἑξῆς, *& deinde*: cùm tamen ſequentia verba in fabula Ariſtophanis modò recitatum locum præcedant. Reſcribe κοιλίας ὑείας. Ait, Κρατῖνος Πλούτοις. aliis hęc fabula inſcribitur Πλοῦτος, vt Ariſtophanea laudat Pollux libro ſecundo. Scripſerat & Archippus eo nomine fabulam, teſte eodem Polluce lib. VII. cap. XIV. & ſcholiaſte Ariſtophanis ad Veſpas. Laudantur & Anaxilæ, atque etiam Antiphanis Πλούσιοι in his libris. Obſeruatur Athenęo, maxillam Gręcis non ſolùm σιαγόνα eſſe dictam: verùm etiam συαγόνα per υ. Legendum verò ὑαγόνα, vt in Excerptis. Euſtathius, Τοῖς δὲ τὸ κατ' ἀρχὴν ἐν σύμφωνον ἀποβάλλουσι, συντακτέον καὶ τὸ σῦς ὗς. σμικρὸς μικρὸς, καὶ τ' ἄλλα ὅσα ἑτέρωθι κεῖται· ἐν οἷς καὶ τὸ σιαγὼν ὑαγὼν τὸ κοινότατον. deinde ſequuntur hæc ipſa verba Athenęi, quamuis diſſimu

dissimulato auctoris nomine. Quas reliqui Græci χορδὰς, Epicharmus Siculus ὀρύας appellauit, Ἐπίχαρμος τι, inquit auctor, καὶ τῶν δραμάτων Ὀρύαν. non puto hæc aliter scripta esse Athenæo: nam eadem lectio apud Eustathium, in Epitoma & membranis. tamen apud Epicharmum legit aliter Hesychius. Ὀρῦα, inquit, χορδὴ, καὶ σύντριμμα πολιτικόν, εἰς ὃ Ἐπιχάρμου δρᾶμα. quid autem intelligit glossographus hic per σύντριμμα πολιτικόν? an edulij genus alicui ciuitati peculiare? puta Syracusis, vnde ortus hic comicus, & vbi scripsit. & fortasse ὑπότριμμα melius scriberetur. sed moueor vocis πολιτικὸν insolentia, vt putem aliud longè diuersum voluisse Hesychium. Videntur quidam existimasse, eam Epicharmi fabulam vituperationem continuisse corporis cuiusdam siue collegij Reipubl. Syracusanę: quod poëta appellauit Ὀρύας, vel ὀρῦα. Itaque legendum coniicio, καὶ σύστημα πολιτικὸν, εἰς ὃ Ἐπιχάρμου δρᾶμα. Eupolidis *Capræ*, nota fabula ex Plutarcho Symposiac. lib. IV. Macrobio, Polluce libro IX. cap. XXIV. Erotiano in Πεόμαλον, & scholiaste Aristoph. ad Vespas. Cratini *Pytinam* nominat Pollux lib. X. cap. XIV. & sępius eodem libro. Priscianus lib. XVIII. Cratinus in Pytina, Ἀτὰρ ἐννοοῦμαι δὴ τὰ τῆς μοχθηρίας Τῆς ἠλιθιότητός τε τῆς ἐμῆς. Argumentum eius comœdiæ cognosces ex interprete Græco Aristophanis Equitum.

CAPVT XV.

Alexidis & Turpilij Fugitiui vel Leucadia. Nuptiæ *diuersorum poëtarum.* χορδῆς μέσαιον. Crateuas. Pancratiastes *Theophili, & aliorum poëtarum.* σιλφίῳ σφενδονᾶν. *Nuptiarum* αἱ ἀκμαῖαι & αἱ ἕωλοι ἡμέραι. repotia, παλία, ἐπίβδα, πεδοστρόφια. *Boues in Cypro* σκατοφάγοι. *Sus Veneris hostia. Pherecratis* Μεταλλεῖς. *Alexidis & Pomponij* Aleones. *Pherecratis* Dulodidascalus. ἑφθοὶ πόδες.

THENÆVS, Ἄλεξις δ' ἐν Λευκαδίᾳ ἢ Δραπέταις. Fecerat de Græca Latinam hanc fabulam Turpilius vetus comicus: nam eius poetæ *Fugitiuos & Leucadiam* citant Varro, Nonius, alij. Pollux lib. X. cap. XXI. laudat Alexidem in Λευκάδι, de quo nihil pronuntio: etsi suspicor Λευκαδίᾳ scribendum esse, & de hoc dramate intelligendum. Sæpe enim, vt antè dicebamus, binomines fabulas alterotantùm appellant veteres critici. In Alexidis versu, χορδαρίου τόμος ἧκε, καὶ πνικτὸν μαγειρεῖον: scribe metri gratia, καὶ πνικτομαγειρεῖον. Idem poëta alibi, τὸ πνικτομαγειρεῖον ἀπόλωλεν. Aristophanes in Equitibus, Πνικτόν μ' ... ἐν τῷ ... Ait, Ἀντιφάνης ἐν Γάμοις. lib. IV. Γάμος hoc drama appellatur. Sed & alius poëta Diphilus Γάμους comœdiam suam inscripserat, teste Athenæo lib. VI. è Latinis tres dramaticos poëtas *Nuptias* docuisse inuenio, Pacuuium, Pomponium, Laberium. In Hemistichio Antiphanis, ἐκτεμὼν χορδῆς μέσαιον, vltimum verbum non intelligo. μεσαῖον Græcum est, exponiturque Hesychio, venter aut intestina tenuia. ei voci locus hîc dari fortasse debet: aut μέσαιον scribendum, vel μέσαινον. Ait, Ποδῶν ἢ καὶ ὤτων. repetendum ex longinquo μνημονεύει. Prauà distinctio fraudi fuit eruditissimo viro: sed hunc errorem auxit ille insigniter cùm πολλὰ ἔχει scripsit, pro ἔχει. nam hoc auctor voluit: *Pedum, auricularum, & rostri, meminit Alexis in Crateua aut Pharmacopola: cuius testimonij multa continentis eorum nominum de quibus est quæstio, paullò pòst proferam.* Inuenies locum Alexidis pagina CVII. Κρατεύας autem in fabulæ huius titulo scribendum esse, doctis omnino assentior. etsi vix vnquam sine menda scriptum hoc nomen in MSS. nam etiam in optimis Κρατίας inuenimus aut Κρατεύς, quod propius abest à recto. Hic est Crateuas nobilis ῥιζοτόμος nominatus Hippocrati, Dioscoridi, Plinio, Galeno, alij. Ait, Θεόφιλος Παγκρατιαστῇ. inter nouæ comœdiæ poëtas hîc Theophilus, vt Pollux docet libro nono. vbi de voce παρεμβολὴ disputans quæ in locum vetustioris σταθμοῦ successit, è Theophili Pancratiaste profert hunc versum,

εἶτ' ἐν χάρακι καὶ ταῦτα καὶ παρεμβολῇ.

Pancratiasten docuerant etiam Alexis & Philemon, & ex Latinis Ennius. Anaxilæ è Coquis postremus versus scribi debet,

Κεχηνὼς ἐφθὸν δεῖ, ῥύγχη, καὶ πόδας.

Sequitur, καὶ ἐν Καμψοῖ. Scribo Καλυψοῖ, ex lib. 1 v. Circe & Calypso nomina fabularum huius poëtæ ex Homero nota omnibus. In isto Axionici, Ζωμευτικὸν θερμὸν ἰχθυδ ἐπεγκατεπλάττειν, scribunt Excerpta ζωμευτικόν. Fortasse scribendum, ζωμὸν ποιῶ. Proximus versus letaliter affectus est. Tertius monstrum est merum: ἀνοίξας εἶτα ἐπεχρῶντα σιλφίῳ σφενδονῶν. Debellemus hoc monstrum si modò pares sumus tanto incepto. Lego, διὸς, vel potius δὶς ὠττάρια τε κ' ἀχρειόλυα σιλφίῳ σφενδονῶν. Vocem certè ὠττάρια rectè à nobis restitutam hoc loco liquebit attendenti ad seriem verborum Athenæi. Σιλφίῳ σφενδονᾷν interpretor, silphij condimentum vibrare & respergere super cibos. durum dictum. sed quid miremur? coquus loquitur. nec mendam tamen abesse præstabo. σιλφίῳ ἐπιχαρᾶν eodem sensu dixit Alexis, μικρὸν ἀφειδῶς ἐπιχαράττων σιλφίῳ. non multo minus insolens vsus verbi ἐπιδονεῖν in Antiophanis Parasito, ἐφθὸς τυρὸς ἐπιδόνει πολύς. Postrema poëtæ verba aut potius gloriosuli coqui sunt ista, ὥστε πάντας ὁμολογεῖν Τῶν γάμων κρείττω γεγονέναι τὴν ἕωλον ἡμέραν. adeo vt faterentur omnes: Ipso nuptiarum primo die lautiora esse repotia. Nuptiarum solennitas pluribus diebus celebrabatur. primum vocabant γάμους: secundum ἐπιβόλια, vt Pindarus: vel παλία. Hesychius, Γάμοι ἡ πρώτη ἡμέρα τῶν γάμων· ἡ δὲ δευτέρα παλία. sic dictus is dies ἀπὸ τοῦ πάλιν εἶναι. si tamen integra satis illa lectio. Latini vocant repotia. Axionicus eleganter ἕωλον ἡμέραν. Græcis ἕωλα dicuntur omnia quæ desierunt esse ἐν ἀκμῇ nouitatis. Sic M. Tullius ἕωλον vocat librum qui primam nouitatis gratiam amisit. Sic transacto nuptiarum die primo, qui deinceps sequuntur, etsi sunt festi, ἕωλοι tamen iure dicuntur. Libro quarto opponit auctor τὰς ἀκμαίας τῶν γάμων ἡμέρας, & τὸ ἕωλον τῆς συμποσίας. Non erat ferendum tam elegantem locum, tam male adhuc esse expositum. Pherecratis Ἄγριοι adducuntur in testimonium à Polluce libro sexto, cap. x i x. & libro x. cap. x x i i. Non extat in præcedentibus locus ille quo reiicit nos cum ait, ὅτι κυρίως λέγεται ῥύγχος ἐπὶ τῶν συῶν προείρηται. Æolosicō Aristophanis & Gerytades inter celeberrimas eius poëtæ fabulas passim memoratæ. De Æolosicone quædam Platonius περὶ διαφορᾶς κωμῳδιῶν. Inde prolata verba sic concinnes licet eum interpretibus, καὶ μὴν ἐς τὸ δεῖπνον ἀχρειόλυά σοι τέτταρα ἥψησα ταχέως. Antiphanis verba sunt, Ἔπειτα καὶ ἀχρειόλυον ὕειον Ἀφροδίτῃ; γελοῖον· ἀγνοεῖς. ἐν τῇ Κύπρῳ δ' οὕτω φιλήδει ταῖς ὕεσι δέσποτα, ὥστε σκατοφαγεῖν ἀπεῖρξε τὸ ζῷον, τοὺς δὲ βοῦς ἠνάγκασε. poterant negotio nullo in legem vel iambicorum vel trochaicorum hæc verba cogi: qui putabunt esse tanti ingenio suo obsequantur. Mendum in fœdo verbo fœdum detegemus nos, & pro καταφαγεῖν comedere, emendabimus σκατοφαγεῖν, stercus vorare. Ita sues amat Venus, inquit, vt in Cypriorum cogeret boues stercoribus vesci, sues ea necessitate exemerit: imò vetuerit facere. Qui nescit quæ περὶ τῶν σκατοφάγων βοῶν vetustas fabulata est, consulat Festum in Cyprio bous, & parœmiographos. Quod sequitur, ὅτι δὲ ὄντως Ἀφροδίτῃ ὗς θύεται, μαρτυρεῖ Καλλίμαχος illustrabunt quæ scribit Aristophanis interpres ad versum hunc ex Acharnensibus,

Ἀλλ' οὐχὶ χοῖρος τῇ 'φροδίτῃ θύεται.

Pro ὑστερία, rectè viri eruditi Ὑστηρία. vide Eustathium Ἰλιάδ. λ. Ait, Φερεκράτης δὲ ἐν Μεταλλεῦσι. De auctore huius fabulæ non consenserunt critici veteres. Eratosthenes Nicomacho eam attribuebat Harpocration, Ἔστι δὲ καὶ δρᾶμα Φερεκράτους Μεταλλεῖς· ὅπερ Νικόμαχόν φησι πεποιηκέναι Ἐρατοσθένης ἐν ἑβδόμῳ περὶ τῆς ἀρχαίας κωμῳδίας. Erotianus in Ἄγριοι, Pherecrati adiudicat, vt Athenæus. Alexidis Κυβευταὶ aut versa aut imitatione expressa videtur fuisse à Pomponio, ex cuius Aleonibus laudant hūc versum grammatici, At ego rusticatim tangam, vrbanatim nescio. In nupera editione male distincta sunt ista, Κἂν παννυχίδ' ἢ Ἑσθῶσι; quę rectè sunt à Dalecampio accepta. Dulodidasćalus Pherecratis passim in his commentarijs laudatur: alibi offendere non memini. In ea fabula fecerat poëta τῶν ἐφθῶν ποδῶν mentionem: sed & apud Hippocratem qui Pherecrate antiquior est, πόδας οἰὸς ἐφθοὺς, pedes ouinos elixos, aliquot locis legere memini.

CAPIT. XVI.

Τυρὸς ἐπεδόνει. Ecphantides poëta comicus. Tagenistæ Aristophanis. ἀπαλὸς ἥπατος. δέλφακος ἐπωετὴς ἡτριαῖα. Collabi placentæ aut panes.

Durum

DVRVM dictum est, quod ex Antiphanis Parasito affertur; ῥοθεῖς τις ἐνδόθεν πολύς. Excusabamus suprà insolentiam phraseos; quia hæc coquus aut parasitus loquitur: quibus solent optimi poëtæ loquendi genera tribuere ganeoni & homini inter ollas ac patinas educato conuenientia. aliter qui ferri queat τὸ ἐνδόθεν non video. ῥοθεῖν est strepitum in turba facere. hic simpliciter ad declarandam rei copiam vsurpatur: quia ferè copiæ comes strepitus & τάραξις, siue δόνησις. fortasse etiam ῥοθοῖς scribendum. Ecphantides, cuius subiectum est testimonium, antiquus fuit comicus: sed ita obscurus, vt parum abest quin ipsius etiam nomen cum scriptis è memoria hominum sit deletum. Seruatur adhuc alicubi, vt hic, & in Glossis Hesychij: cuius sunt verba: ἐκκεχοιριλωμένον· ὁ Χοιρίλου ὕθλον (scrib. τοῦ X. vel ὡς Χοιρ. ὕθλον·) Ἐκφαντίδης γὰρ τὶς κωμικὸς Χοιρίλος θεράπων ἦν, ὃς συνεποίει τὰς κωμῳδίας. In Aristophanis scholiis alicubi Φαντίδης pro Ἐκφαντίδης memini obseruare. *Tagenistarum* Aristophanis meminit eius interpres Græcus ad Ranas, aliisque locis, & Pollux lib. x. cap. xxiii. Poetæ verba, σφαττόμενα γὰρ λεοντῆς χάπλον: ita melius quàm vt in ipsius scholiis ad Acharnenseis, σφαττόμενα γὰρ ἰδίων. Sæpe diximus, veteres grammaticos in recitandis auctorum locis parum fuisse religiosos: & verbis suis sæpe illorum χρείας corrupisse seruata solùm sententia. Sequentia non intelligo, ἀλλὰ φέρει ἀπόβασιν ἡπάτιον. Dalecamp. videtur legisse ἀπόφυσιν ἡπάτου, vel ἡπατίου, qui vertat, *hepatis extremam fibram*. Iecoris ἀποφύσεις & πτερύγια, quæ Hieronymo *pinnulæ*, & ἀπολοβίδας scio quid Galenus, aliiq; medici Græci appellent: ἀπόβασιν hoc sensu legi nunquam. Pro ἀπόφυσιν etiam ἀποφυάδα scribi potest. sic enim ἀποφυάδας ἐπίπλου dixit philosophus libro secundo Historiarum. Omnino de hoc loco parum mihi constat. ἡπατίου quidem non dubium legi debere, vt statim καρδίας. aut certè ἡπατίων, vt in Eubuli versu, Ἠπάτια, νῆστις, πλεύμονες, μήτρα. Pergit Aristophanes, ἡ ἀλλᾶς καλῶς ἔχων. Proba, vt videtur, lectio. tamen aliud suadent membranæ, quæ habent, ἡ ἀλλᾶς, ἡ νῆστις. sic vocatur pars intestinorum & ipsa inter cupedias. Corrupta manifestò quæ sequuntur, ἡ δέλφαξ, ἡ ῥῖνες, ἡ γῆρα. Dalecampius emendauit, ἡ κοιλία. Non erat illa conueniens huius loci morbo medicina. Infrà hoc in libro ita scribitur, ἡ δέλφαξ ὀπωρινῆς ἡ χορεία. Vir optimus vt corruptissimam hanc χώραν damnat: ego probo non vt rectam, sed vt rectæ proximam. Legendum enim, ἡ δέλφαξ ὀπωρινὴ χορεία. partem suillorum intestinorum χορεῖα vocabant. Idem poëta in Thesmophoriazusis, εἰ δὲ χαλιδόνας, οὐδ' χορεῖον δέλφακος. Lucianus Lexiphane, παροψίδες ἦ πολλὰ ἢ ποικίλα, δέλφακα ὕεια, καὶ χελιδόνες ἢ χορεῖα. Iam vocem ὀπωρινῆς asserimus auctoritate Athenæi, qui libro ix. ex hoc loco probat vsurpasse Aristophanem nomen δέλφαξ genere fœminino. esset autem probatio illius nulla si scripsisset Aristophanes ἡ ῥῖνες. Addit postremò comicus, μετὰ κολλάβων χλιαρῶν. *Collabi*, ait vir doctus, *placentæ clauis similes qui fides in citharis tendunt.* vertibulas puto aut verticilla intellexit. At quomodo erunt aut dicentur placentæ isti collabi, si claui formam referunt? nam omnis placenta aliquam habet εἰς πλάτος ἔκτασιν: aut πλακοῦς non erit, nisi quomodo pyxis dicitur, quæ est ex argento vel auro. Qui putabāt è veteribus dictos esse collabos à similitudine vertibularum citharæ, panes illos non placentas appellabant. Verùm alij notationem nominis aliam afferunt: sic enim dici placentam quadratam paruulam; ἐκ μαγάνων κολλυβοειδῆ.

CAPVT XVII.

Dionysiocles medicus, Leonides grammaticus. Damon vetus scriptor. Damius Colophonius. μήτρα μὴ τεκοῦσα ἢ μήτρα τῶν Ἱπποκράτους υἱῶν. *Hippocratis Coi liberi, & de ijs prouerbium,* Tres fratres. *Hippocratis Atheniensis liberi, & de ijs vetus dictum,* τοῦ πατρὸς τὰ παιδία. *Prouerb.* Vitam pulmonum viuere, *vel* ostrei, *vel* plantæ. *grammatici* ἀκανθοβάται; *& eorum spinæ.*

MVLTIS locis factum videas ab Athenæo, vt de apposito cibo testimonia primùm ex poëtis & philosophis proferat, deinde autem ex medicorũ libris naturam illius disponet. Proptereà scribit isto loco, Τοιούτων λεχθέντων καὶ περὶ τούτων, οὐδὲ τῶν ἰατρῶν οἱ παρόντες τὰ σύμβολα μετειλήφασι. *cùm etiam de istis hæc dicta essent, ne medici quidem qui aderant priùs illa gustarunt, quàm symbolam contulissent.* quid symbolas appellet satis declaratum est libro primo, cap. quarto. Videtur autem Athenæus hoc dicere, omnes aut plures certè medicos qui conuiuio intererant aliquid de scriniis memoriæ quod ad rem faceret promisisse in commune. Nam hoc ista spondent, τῶν ἰατρῶν οἱ παρόντες. Spem tamen hanc nostram egregiè auctor destituit: vnius Dionysioclis verba proferens: & eà quidem adeo pauca, vt non sine magna ratione deesse aliquid hac quoque in parte nostris hodie codicibus suspiceris. Statim enim sermonem velut lampada cursu excipit Leonidés: diuersæ professionis homo: Καὶ ὁ Λεωνίδης, Δάμων ἐν τετάρτῳ Ἀτθίδος, ἀφηγεῖται φησί. *Leonidas autem dixit, Damon in libro quarto Atthidis narrat.* Errant qui putant Leonidam esse auctoris illius nomen, cuius mox verba afferuntur. ille verò vnus fuit è conuiuis, vt docent clarè sequentia hæc non multò pòst, ἀντεπηχθεὶς τῷ χαλκεύματι εἰρωνικῶς, ὁ Λεωνίδης ἔφη. philologum fuisse & criticum hæc euincunt, καὶ ὁ Διονυσοκλῆς ἔφη, θαυμάζω ἔγωγε τί ποιήσει ὁ ἀγαθὸς Λεωνίδης, εἰ μηδὲ ἐν χρήσει τῶν δοκιμωτάτων γραμματικῶν. sic enim rectè legit etiam Dalecamp. illo in loco, εἰ μηδὲ, non vt editum est εἰ μή. Errant etiam qui δήμων putant esse à δῆμος. est enim vetustissimi auctoris rerum Atticarum nomen. Is ipse est, cuius testimoniis Plutarchus in Thesea sæpius vtitur, & scholiastes quoque Aristophanis prouerbia explicans ὁ Διὸς Κόρινθος ad Ranas: & *Noctuam, Athenas* ad Aues. an idem sit Damon qui de Byzantio scripserat teste Athenæo lib. x. non scio. Fuit & Damius Colophonius scriptor alius multo recentior, cuius nonnulla extant in Athenæi De machinis bellicis libello. Thymœtes cuius meminit Damon, Oxyntæ regis Athenarum ex concubina filius fuit: qui vltimus stirpis Thesei regnum obtinuit: mox scelere partum imperium scelere amisit spoliante Melantho Messenio. Pausanias, Eusebius, alij. Deinceps de vulua suilla ita scribitur: Μήτρα ἑξῆς ἐπεισηνέχθη, μητρόπολις τις ὡς ἀληθῶς οὖσα καὶ μήτηρ τῶν Ἱπποκράτους υἱῶν, ὡς εἰς ὑώδεις κωμῳδουμένους οἶδα. *Deinde illata est vulua, metropolis re vera & mater filiorum Hippocratis, quos propter ingenium suillum scio esse comicis irrisos.* non sunt isti magni Hippocratis liberi Telesippus, Demophon, & Pericles, de quibus extat vetus dictum, *Tres fratres*: sed lurconis cuiusdam Atheniensis soboles, quæ prouerbium sustulit, τοῦ πατρὸς τὰ παιδία, helluo pater, helluones filij. horum ait forsse metropolin & matrem vuluam suillam: quasi porcos appellaret porca natos. non ex alio animali numerosior materia ganeæ. Alludit autem scriptor eruditissimus ad versus Antiphanis in Philometone, qui infrà per vulua aliquanto post citantur: aut etiam fortassis ad dictum Chrysippi, qui Archestrati carmen quo ganeonum gulam erudiit, μητρόπολιν τῆς Ἐπικούρου φιλοσοφίας nominauit. Apage viri docti emendationem μητρὸς ποιῶν scribentis pro μητρόπολιν. In Platonis loco è Protagora scribe συνεῖναι, non συνιέναι. Ipsum vide. Scribe etiam locum è Philebo sic, ζῴην οὐκ ἀνθρώπου βίον, ἀλλά τινος πλεύμονος, ἢ τῶν ὅσα θαλάττια μετ' ὀστρεΐνων ἔμψυχά ἐστι σωμάτων. *non hominum sed pulmonum vitam viuunt, & eorum marinorum, quæ in testaceis corporibus sunt animata.* non ἔμψυχον. postrema verba periphrasin continent ignauissimorum ostreorum, quorum vita non multum differt à vita plantarum. Platonis locum illustrabunt Galeni verba, quæ ascribam ex commentario de embryonum in vtero formatione, ὥσπερ τὸ κυούμενον οὐ μόνον ὡς φυτὸν ἔτι τὴν διοίκησιν ἔχειν, ἀλλ' ἤδη καὶ ὡς ζῷον, ὁποῖα ζῷα, χῆμαί εἰσι καὶ κήρυκες, καὶ πίνναι, καὶ ὄστρεα, καὶ λεπάδες, ἤτοι γ' ὀλιγίστης, ἀλλ' οὐχ ὅλως ἀμυδρᾶς κινήσεως μετειληφότα. Talia sunt etiam tethya, spongiæ, holothuria, aliaque hoc genus zoophyta, de quibus accuratè Aristoteles libro quarto De partibus animalium. In x. Nicomacheorum, & primo ad Eudemum, qui semper dormiunt φυτοῦ ζῆν βίον dicuntur. pro quo Hieronymus ad Pammachium, *in modum glirium viuere.* Cæterum *ostrei vitam viuere* paullò aliter vsurpat Plutarchus in commentario Salubrium præceptorum, de iis loquens qui necessitatem vnio eodemque semper modo viuendi sibi imposuerunt, οὐκ ἀσφαλὲς, ait, οὐδὲ ῥᾴδιον, οὐδὲ πολιτικὸν, οὐδ' ἀνθρωπικὸν, ἀλλ' ὀστρέου τινὸς ζωῇ προσοικὸς ἢ στελέχους, τὸ ἀμετάστατον τοῦτο. Vlpianum ait Cynulcus τὰς ἀκανθὰς συνάγειν, assiduas illius disputationes de vocibus reprehendens. E

spinas

ſpinas vocabant grammaticorum quæſtiunculas. Antiphanes in epigrammate de grammaticis, *ἀπεχθεῖς οὗτος ἀκανθοβάται*. Sunt quibus placeat, *ἀκανθοβόται*, *qui ſpinis veſcuntur*. ſed verum omnino eſt, *ἀκανθοβάται*, *per ſpinas ingredientes*. quod vnica hac voce Antiphanes intellexit, pluribus expreſsit Athenæus, *ὡς ἂν ἐχινόποδας καὶ ἀνὰ τρηχείας ὀνωνίδας αἰεὶ διατρίβων*, *verſans aſsiduè inter echinopodas & aſperas onones*.. echinopus & ononis, ſiue anonis aculeatarum herbarum genera ſunt.

CAPVT XVIII.

Strena *ἐπινομίς*, & *ἐναρχισμός*. *Strenæ origo. Vlpiani ξενοφωνία. penula ἄχρηστος. Laxiphanes Luciani. ὀπτός, qui eſt in conſpectu. ἀφόρητα ὑποδήματα. εὐήτρια calceamenta. ἐξέφρησα exij. παῖ Λεῦκε. φαινόλης. ἀπολούμενος, loturus. ἦν δ' ἐγώ. ὑπώπιον & πρόσκομμα. Euſtathiani codices.*

Vlpianvm reprehendit Cynulcus, quod ſtrenam Romanorum Græcè dixiſſet *ἐπινομίδα*. Mihi videtur hic Ariſtarchus & imperitè facere & inhumanè. Exiſtimo enim ita ab Vlpiano vocatam non ſtrenam quamcumque, ſed eam quæ Imperatori de more donabatur anni noui initio. hæc verò elegantiſsimè poteſt dici *ἐπινομίς* quippe data vltra legitimum canonem, & onera neceſſaria: quod pulchrè exprimitur Græca illa voce. Notabamus ad Suetonium deeſſe Græcis vocabulum quo Latinum *ſtrena* reddant ἐν ἀνθ' ἑνός. Quare laudanda potius Vlpiani induſtria, qui iſtud non ineptè excogitauit: quàm reprehendendus conatus: etiamſi minus eſt quod voluit aſſecutus. Alij Græci nouum verbum *διαρχισμὸς* finxerunt in eam rem vt pridem diximus. Rectè autem Athenęus ſcribit ſtrenę & morem & nomen ab antiqua traditione ductum eſſe veterum Romanorum. Symmachus lib. x. *Ab exortu pene vrbis Martiæ ſtrenarum vſus adoleuit, auctoritate Tatij regis: qui verbenas felicis arboris ex luco Streniæ anni noui auſpices primus accepit D.D. Imperatores. Nomen indicio eſt, viris ſtrenuis hæc conuenire ob virtutem: atque ideò vobis huiuſmodi inſigne deberi quorum diuinus animus magis teſtimonium vigilantiæ, quàm vsum expectat.* Quæ deinceps ſequuntur reprehenſiones Vlpiani, omnes eiuſmodi ſunt, vt ex illis, (ſi modò iniuria ei non ſit) appareat hominis ingenium prorſus *φιλόκρινον*. Neque enim adduci poſſumus, aut vllo modo debemus, vt viro exactè & ſubtiliter docto ex Helleniſmi imperitia has ſtribiligines excidiſſe arbitremur. Verius puto, Vlpianum his vocibus & loquendi generibus vſum, vel per iocum, vt eos rideret qui ſeriò ita loquerentur: vel vt *πολυμαθημοσύνην* ſuam venditaret, aureſque eruditorum in ſe conuerteret. Fieri enim poteſt, vt iſta quorum nomine hic reprehenditur, apud ſcriptores non poſtremæ notæ reperiſſet. Multa enim vt ſcimus, etiam Ciceronibus & Demoſthenibus; nedum poëtis qui ſibi omnia licere volunt, exciderunt notanda nobis potiùs quàm imitanda. Contrà Vlpianus, cùm in antiquis ſcriptoribus ſemel fortaſſe horum aliquid obſeruaſſet; illo vti non verebatur. Hinc illa ſartago loquendi, cuius hic à cynico philoſopho accuſatur. Ait igitur, *ἐ σὺ εἶ ὁ καὶ τὸν καινὸν καὶ οὐδέπω ἐν χρείᾳ γενόμενον φαινόλην (εἴρηται γὰρ τὸ βέλτιστε καὶ ὁ φαινόλης) εἰπών, Παῖ Λεῦκε, δός μοι τὸν ἄχρηστον φαινόλην*. Quid in Vlpiano reprehendatur hîc à Cynulco non viderunt interpretes. Natalem mitto nimis vbique Natalem. Dalec. exiſtimauit notari vocis *φαινόλης* inſolentem vſum pro *φαινόλης*. ſed fallitur vir optimus: nam ita verti debuit, *nonne tu is es qui nouum & quo vſus nondum eras φαινόλην (reperitur enim vir optime penula dicta φαινόλης) dixiſti ἄχρηστον? Puer Leuce da mihi penulam ἄχρηστον*. Videtur Vlpianus puerum ſuum Latinè compellans pænulam petiiſſe. Cynulcus vt Græcè idem diceret *φαινόλης* pro Latino verbo poſuit. ſed Vlpiani reformidans ingenium excuſationem adiicit: ideo ſe ea voce vti quia extaret apud ſcriptores nonnullos. At Vlpianus ab illo caſtigatur ob dictionem *ἄχρηστος*, qua vſus erat ſanè quàm inſolenter, pro *οὐδέπω ἐν χρείᾳ γενόμενος*, *qui nondum fuit in vſu*. Id verbi hac notione barbarum eſſe conſtat. Quare etiam diſertiſſimus & Helleniſmi peritiſſimus Lucianus in Lexiphane hanc vocem non prætermiſit. Ille liber ingenioſiſſimè confectus, veluti

latercu

latereulum quoddam est omnium dictionum ἀδοκίμων, quas semidocti homines Athenæi & Luciani temporibus, magno cum eruditorum fastidio soliti vsurpare. Verba Luciani sub indocti cuiusdam persona hæc sunt, πυθόμενος δ' ὅτι ὁ στρατηγὸς ὀπτός ἐστι, λαβὼν ἄχρηστα ἱμάτια, δίκτυα, καὶ ἀφόρητα ὑποδήματα, ὀξύφρονα ἱμάτιον. In his paucis verbis multæ ineptiæ notantur. ὀπτός, ridiculè positum pro ὁρατός, *qui potest videri: qui incipit esse in conspectu.* ἄχρηστα ἱμάτια, pro noua, & vt Cynulcus interpretatus est μηδέπω ἐν χρείᾳ γενόμενα. insulsè & barbarè: nam ἄχρηστον est contrarium τῷ χρηστῷ, & rem improbam significat. simile peccatum in ἀφόρητα pro *nondum gestata*. Sic accipe paullo post cùm ait Pompeianus Philadelphensis ore Cynulci, κόμιζέ μοι τὰς βλαύτας τὰς ἀφορήτους, καὶ τὴν ἐφεστρίδα τὴν ἄχρηστον. Ineptè etiam δίκτυα appellat calceamenta. est enim textrinæ vocabulum, & vesti subtili ac bene textæ conuenit. Plato in Politico, πολαῖον καὶ τὸ λεγόμενον δίκτυον ὕφασμα ξυνάγοντα ἐξ αὐτοῦ. Strabo libro XV. τὰς δικτυωτὰς ὑφαίνεσθαι σινδόνας. hic fatuus, δίκτυα ὑποδήματα *elegantes calceos* significans dixit. Etiam Æschylus in Dictyurgieis, (vel Dictyulcis, vt nominat Hesychius,) ducta translatione à vestibus, aliud nescio quid δίκτυον vocauerat, sicut obseruat Iulius Pollux lib. VII. cap. X. Postremò & ineptum & βλάσφημον est pro *exij*, ὀξύφρονα, quod valet ἐξώρμησα in *perniciem abij*. In verbis Vlpiani, τὸ λοῦκα perperam putarunt esse adiectiuum: nam aliud λευκὸς aliud Λεῦκος. Sic vocabant seruos interdum παῖ Λεῦκε non παῖ tantùm, aut proprio solùm nomine. Alexis, Παῖ Στρομβιχίδη μὴ τῶν χειμερινῶν ἀργυρωμάτων. Vocabulum φαινόλης multo ante Athenæi sæculum Grecè loquentibus & scribentibus cepisse vsurpari & indicat obscurè Cynulcus, & scimus nos verum esse ex epistolis Pauli apostoli. Putamus autem, vt iam diximus, præter τὸ ἄχρηστον, cætera latinè dixisse Vlpianum. Sequitur alia castigatio, εἰς βαλανεῖον δέ ποτε πορευόμενος, οὐχ ἕψεις πρὸς τὸν συμπορευόμενον, ποῖ δή; ἀπολούμενος ἦν δ' ἐγὼ ἐπιχαίρουσιν. Duo hic notantur, ἀπολούμενος stultè pro ἀπολουσόμενος *loturus*. cùm significet *periturus*. sed mirum quid prætexi isti voci quiuerit. caussa enim dici nulla potest cur ex ἀπολουσόμενος fiat ἀπολούμενος. In cæteris quo colore peccata tegi potuerint perspicuum est. λούμενος pro λυόμενος scimus dixisse Atticos: pro λουσόμενος nemo vnquam. Præterea in Lexiphane hoc non est notatum à Luciano. Scribebam aliquando ἀπολουσόμενος: satis in eo ratus inesse ἀκυρολογίας, quod pro λούσασθαι dixerit ἀπολούσασθαι. illud enim rectum, hoc non rectum: quemadmodum ex septimo Pollucis intelligimus, & vsu auctorum meliorum. propterea Lucianus suum illum barbarum ita loquentem inducit. δέος μὴ ἐν λουτρῷ ἀπολουσώμεθα. & paullo antè, χαίρω μετ' κύματον ἀπολυόμενος. vbi tamen scribi malim ἀπολούμενος. vt duplex sit culpa: & ἀκυρολογία, & τὸ βλάσφημον. Eclogæ Hæschelianæ vulgatam lectionem apertè confirmant: etsi aliter quàm in editis sententia ibi concipitur, καὶ περὶ βαλανείου, inquit, ἤροντο τὸν παῖδα, ποῖ δὴ ἀπολούμεθα; Retinendum igitur τὸ ἀπολούμενος: quam firmat etiam quod subiicitur, ea die petiisse Vlpiano pænulam Canusinam subreptam à balnearibus furibus, vel prçmiatoribus. Nam indicare voluit Cynulcus, habuisse omen illam non minus infaustam, quàm ineptam vocem ἀπολούμενος. Sic mox, ἐπειδὴ ἄμφω ἀπολούμεθα. *post ista lauabimus nos duo.* Alterum quod in Vlpiani superioribus verbis notatur, est ἦν δ' ἐγώ. quę voculæ tunc frequentes erant in ore τῶν Ἀττικιστῶν. Lucianus non vno loco huius suæ insulsitatis eos admonet, & prout meriti erant falsè irridet. In voce ὑπώπιον error perspicuus est, qui deinceps notatur à Cynulco: neque hic quicquam obscuri. Facetus verò nimis censor iste, errorem errore corrigit, & planè quod ait vetus verbum ἥλῳ τὸν ἧλον, πασσάλῳ τὸν πάσσαλον. Non enim minus est absurdum, πρόσκομμα appellare plagam sub oculo acceptam, quàm ὑπώπιον nominare vulnus tibiæ illatum. Scribe ὡς δή τινι τῶν φίλων ἰατρῷ cum vulgatis: hoc malo quàm ἰατρῶν, quod habent MSS. Ait Cynulcus, ὡς δή τινι τῶν φίλων ἰατρῷ ὑπαλειψάμενος τὰ ὑπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς σπαχεῖ φαρμάκῳ. Eustathius extremo commentario in Iliadis ῥαψ. μ. totam hanc historiolam describens, mirificam prorsus lectionem affert, quam vnde sit nactus non diuino. Sic enim ille, ἀκούσας τῶν τις καὶ αἰσχίων καὶ ἔσω λόγω, τὴν κεφαλὴν εἰς νέωτα ταινίαις διαλαβών, ὃ ἔστι φασκίαις, καὶ ἐρωτηθεὶς τί πάθοι, πρόσκομμα ἔφη. vnde illud εἰς νέωτα? *anno sequente.* vnde illud ταινίαις? quod tamen ceu planè γνώριμον Athenæi non profert solùm, sed etiam interpretatur.

CAP.

CAPVT XIX.

Ἄνθρωπος οὐκ ἀπάνουργος. ὀνοματοθῆραι, θηρολέξης, λεξιθὴρ, λεξιθηρεῖν. ὑποδησάμενος τὸν πώγωνα. ὠμόλινον inuolucre. ὀδοντωτὴ ξύστρα. περιδεῖσθαι πώγωνας. ὀπτὸς τάριχος, cutis squallida. συντρίβεσθαι, συντριβή. Inferiæ mense Februario factæ ex more Græcorum. χάψω de frigore, καύματα, caumata. ἀποκαύματα, pedum perniones. Nix calida quibusdam.

TRANSIT Cynulcus, misso facto Vlpiano, ad similem Pompeiani Philodelphensis criminationem: cui hoc tribuit elogium, ἄνθρωπος οὐκ ἀπάνουργος, ὀνοματοθήρας δὲ καὶ αὐτός. id est, *homo industrius, sed verborum etiam ipse captator.* οὐκ ἀπάνουργος valet πανοῦργος, *solers & industrius*: nam ea vox interdum in bonam partem accipitur. ὀνοματοθήρας dicitur cuius omne studium in vocularum obseruationibus positum. Philo Iudæus de Essenis loquens, φιλοσοφίας τὸ λογικὸν ὡς οὐκ ἀναγκαῖον εἰς κτῆσιν ἀρετῆς λογοθήραις ἀπολείπουσιν. Idem significat θηρολέξης, vt explicat Hesychius. Grauius sonat λεξιθὴρ apud Epiphanium: sic enim solet appellare eum qui vndique ex sacris literis voculas aucupatur ad sui dogmatis confirmationem. vt lib. II. contra Arrianos, προπηδήσαντες τοίνυν οἱ λεξιθῆρες αὐθὺς: & paullo post, περιλείπεται δὲ τοῖς λεξιθήρσι τὸ τοῦ ἁγίου πνεύματος πρόσωπον: & λεξιθηρεῖν sæpe apud eundem magnum scriptorem. Huius igitur Pompeiani ineptias videamus. De illis, βλίτας ἀφορήτους & ἐφεστρίδα ἄχρηστον dictum iam superiore capite. Addit, ἐγὼ γὰρ ὑποδησάμενος τὸν πώγωνα προσαγορεύσω τοὺς ἑταίρους. Videtur fuisse moris vt qui promissam barbam alerent, eam nodo astringerent, aut nescio quomodo vincientes componerent: quod hodiéque facere multos videas. Hanc barbæ δέσιν Pompeianus intelligit: qui tamen vt ineptè vsus in ea re verbo ὑποδῆσαι, βαρβαρισμοῦ reus peragitur à Cynulco. Sic accipiebam apud Lucianum verba Lexiphanis, ἐγὼ μὲν ὑποδησάμενος ἐξυόμην τὴν κεφαλὴν ὀδοντωτῇ ξύστρᾳ: nisi tamen ὑποδησάμενος significat ibi *inuolutis humeris linteo.* ita enim fieri amat quoties aut caput pectimus, aut operam tonsori damus. Plautus Capteiueis, *Ne id quidem inuolucre inijcere voluit, vestem vt ne inquinet.* Græci ὠμόλινον, vt Pollux adnotat, ὀδοντωτὴ ξύστρα, *dentata strigil*, ridicula periphrasis pectinis. Cæterùm qualis ista fuerit barbæ δέσις, nondum didici ex lectione veterum. Nam περιδεῖσθαι πώγωνας in Concionantibus diuerso planè sensu mulieres dicuntur, quæ vt viros mentiantur imberbe mentum ascititia barba sibi vestiunt. Pergamus, ὀπτὸς γὰρ ἔστι μοι τάριχος· κόμιζε δὲ τοῦ ἐλαίου τὴν λήκυθον. *est mihi assum salsamentum: Tu verò affer mihi olei ampullam.* Nihil est in his verbis quod prima facie, cuiusquam eruditas aureis iure offendat. nam quod arbitrantur interpretes, ἐλαίου λήκυθον ineptè dici, tam falluntur iudicij, quàm faciunt imperitè cùm vertunt *trullam.* non poterant absurdius. cæterùm στλεγγὶς καὶ λήκυθος, *strigil & ampulla* adeò nota suppellex est balineas petentium, in omnibus Græcis, Latinisque scriptoribus, vt admonuisse pudeat. Sic autem accipio hîc quoque τοῦ ἐλαίου λήκυθον. quare etiam præcedentia verba ὀπτὸς γὰρ ἔστι μοι τάριχος interpretor de cute squallida & illuuie deformata, quæ insulsa translatione appellatur *assatum salsamentum.* Lexiphanes hoc dixit, καιρὸς δὲ χρίεσθαι τὸν λουσαίς. Subiicit Cynulcus, πρότερον γὰρ συντριβησόμεθα. *prius enim ambo defricabimur.* hoc quidem Pompeianus voluit, sed verbo vsus est & alieno & inominato. ξύεσθαι & τρίβεσθαι Græci hoc dicunt. συντρίβεσθαι idem est, ac Latinis *conteri.* Quid sit discriminis inter συντρίβειν & τρίβειν vel ἐκτρίβειν nemo ignorat linguæ huius non imperitissimus. Leuitici capite VI. 28. ex interpretatione τῶν LXX. vt putant, σκεῦος ὀστράκινον οὗ ἐὰν ἑψηθῇ ἐν αὐτῷ συντριβήσεται· ἐὰν δὲ ἐν σκεύει χαλκῷ ἑψηθῇ, ἐκτρίψει αὐτὸ καὶ κλύσει ὕδατι. *vas testaceum in quo fuerit coctum* συντριβήσεται *confringetur: sin autem in æreo vase coxerit,* ἐκτρίψει *detergebit illud, & aqua abluet.* Inde συντριβή, *calamitas.* Basilius, ὅταν σοὶ προσταλῇ ἀδικηθεὶς, μὴ ὑπερίδῃς αὐτοῦ τὴν συντριβήν. Iure ergo irrisi doctis qui de balneorum frictionibus loquentes eo verbo vsi, vt Pompeianus hic & Lucianus Lexiphanes, εἶτα συντριβέντες καὶ ἀλλήλους καταγωνισάμενοι, καὶ ἐμπαίξαντες τῷ γυμνασίῳ. Quod sequitur de mensis Februarij appellatione, & inferiis quæ eo mense dabantur manibus

defuncto

defunctorum, ex Latinis scriptoribus & Plutarcho nemo hodie nescit. Id verò institutum à Græcis manasse ad Romanos paucis fortasse notum est. Obseruamus tamen nos in diuersis Græcorum vrbibus eadem sacra eodem tempore solita celebrari. De Atheniensibus testis Hesychius, *μιαραὶ ἡμέραι*, inquit, *τοῦ ἀνθεστηριῶνος μηνὸς, ἐν αἷς τὰς ψυχὰς τῶν κατοιχομένων ἀνιέναι ἐδόκουν.* Anthesterion inter Menses Atticos Februarij Romani & Martij partem complectitur. Similiter Apolloniatas mense Anthesterione solitos *τὰ νόμιμα συντελεῖν τοῖς τελευτήσασι* scribit Athenæus libro VIII. Porrò quæ hîc de expiationibus mortuorum dicuntur, non aliò spectant, quàm vt totius anni frigidissimos fuisse illos dies sciamus: ideo ait *ἐν ᾧ τοῦ χειμῶνός ἐστι τὸ ἀκμαιότατον.* cùm igitur hæc anni tempestas esset, hic cœli status, tamen ita loquitur Pompeianus, *οὐκ εἶδές με πολλῶν ἡμερῶν διὰ τὰ καύματα. plures sunt dies cùm non vidisti me propter caumata.* quid appellat *caumata?* non sanè quod somniauit Dalecampius: cuius subtile commentum prorsus est à vero alienum. *Caumata* Græci, Latinique auctores dies anni feruentissimos nominant. *καίειν* enim *vrere* est. Infrà hoc libro *καρτεροῦ καύματος ὥρᾳ*, *valdè æstus tempore.* lib. XIIII. *τὰ δυσοιστότατα καύματα*, *difficillimi ad tolerandum ardores.* Clemens, *ἐκθερίζων ὥρᾳ καύματος, θερόμενος ἡλίῳ.* Hieronymus ad tertium caput Isaiæ, *dicuntur Græcè θέριστρα ab eo quod ἐν θέρει, hoc est in æstate à caumate corpora protegant fœminarum.* sed putidum est pluribus id velle probare, de quo nemo potest dubitare sanus. Insaniam igitur illorum potius notemus, qui contrariam *ἐκ διαμέτρου* significationem huic nomini attribuerunt. non enim solus Pompeianus hoc morbo laborauit. Luciani Lexiphanes, *ἐκείνως διέφθηκα, πέπτη κρύους ἕνεκα καὶ ὅτι καύματα οἶδα· γὰρ ὡς ἐν χειμῶνι σφοδρῷ γίνεται τὰ καύματα.* Nunc erroris huius fontem aperiamus. Calor & frigus etsi contraria sunt, diuersis tamen viribus eosdem effectus edunt in corporibus animalium, germinibus, floribus, fructibus, & aliis. flacciditas primùm exhausto succo aut corrupto, deinde ariditas, casus etiam sæpe, postremò color ater. frigoris enim vehementia naturalem calorem intus compellente, fit illa quæ Aristoteli & Theophrasto dicitur *ἀντιπερίστασις*, Galeno *ἐπαναχάλασις*, recentiorum nonnullis *circumobsistentia.* Et caloris & frigoris effectum eadem voce *καίειν vrere* Græci Latiniq; scriptores expresserunt. nam *frigus vrere* aut *niuem* dixerunt Aristoteles, Theophrastus, Xenophon, Virgilius, Plinius, Lucanus, nemo non. Propriè tamen *καίειν* ignis est: qui autem *τὸ ψῦχος καίειν* dicunt, eos *οὐκ ἀληθῆ λέγειν* pronunciat Theophrastus libro De igne. Nesciuere harum locutionum diuersam esse rationem, isti imperiti, qui summum frigus *καῦμα* censuerunt tam bene posse dici, quàm rectè effectus eius *καῦσις* appellatur. Hinc etiam aliorum stulta manauit sententia, niuem calidam esse affirmantium, quia dicatur *pedes vrere.* & pedum perniones *ἀποκαύματα.* nam ita vocauit recentior Græcia, quæ vetustiores *χίμετλα*, auctore Suida. Galenus De facult. simplic. medic. testis huius vesaniæ, rem tibi fuisse scribens cum homine cui ita videretur. Apponam illius verba, quia sunt elegantissima· *παραπλήσιον ποιοῦσι τῷ λέγοντι τὴν χιόνα τῷ πυρὶ τὴν αὐτὴν αἴσθησιν ἐργάζεσθαι· καί τις ὑπὸ συνηθείας τῆς εἰς τοῦτον ἀλλοκότου χρήσεως τῶν ὀνομάτων, ἔφη μοί ποτε μηδὲν κωλύειν φάναι τὴν αὐτὴν ἔχειν ποιότητά τε καὶ δύναμιν τῷ πυρὶ τὴν χιόνα. καὶ γὰρ καὶ ταύτην ὤφθαι πολλάκις ἀποκαίουσαν τοὺς πόδας τῶν δι' αὐτῆς ἐπὶ πολὺ βαδισάντων. τῶν μέν τοι τοιούτων ἀνθρώπων οὐ σμικρᾶς χρῄζει χρεία τὸν ῥύπον ἀποκαθῆραι τῆς ψυχῆς.* Legant ista & similia his sexcenta in summi illius viri scriptis, quibus persuasum est perire studiis sapientiæ, quicquid temporis impenditur studio linguarum. Sed hunc errorem ἐπιδήμιον alibi satis castigauimus.

CAPVT XX.

Natales Mineruæ Pallas ἀλέκτωρ. Ἠλέκτρα ἄλεκτρος. ἄδικος ἡμέρα. ἡ τῆτες ἡμέρα θεωρὸς ἄχρηστος ἀρχὴ ἀνυπόστατος, potentatus intolerandus. *Miliarium* ἱπποκλέβης. μένανδρος *virgo.* μενεκράτης *columna.* βαλάντιον *iaculum.* μυστήρια, *murium latibula.* Vranopolis *Macedoniæ. Heraclides* Lembus. ὀρθροβόας, βροτοκέρτης. Μάρκος, μάρμων. *Opera male posita in nugis. aliaque quædam obseruata.*

ADDIT

A [illegible] Pompeianus [illegible] gestam Romæ narrat auctor. Itaque [illegible] festum est, Quinquatriorum Romanorum, non Panathenæorum Atheniensium, eius solemnitatis primo die [illegible] Minervæ [illegible] [illegible] *sanguine primo [illegible] fuit* [illegible] *Minervæ* [illegible] Palladem vocat [illegible] *virginem*. [illegible] Electram [illegible] dictam quasi [illegible], aut [illegible] quia [illegible] Helena [illegible] in Euripidis Oreste; [illegible] Ἠλέκτρα [illegible] *virgo verè Electra quæ manendi.* Hoc primum notandum in Pompeiani verbis: [illegible] [illegible] insolens [illegible] *dies nefastos, iustitium.* Lexiphanes etiam [illegible] [illegible]. Tertium prioribus [illegible] & simile [illegible], pro *dies hodiernus.* nam [illegible] de præsente anno dicitur, non de hodierna die. Subiicitur [illegible] Δελφοῖς [illegible]. *Sed alium nostrum Delphis aliquando reuersum, cum & nullum responsum [illegible] dedisset, [illegible]*. veluti diceres [illegible]: sic enim solent Græci auctores loqui. fortasse & [illegible] licet. Sequens nota controuersi iuris est. [illegible] Ῥωμαίων [illegible] *mirandum est Romanorum imperium, cuius [illegible] impetum [illegible]*. Athenæo non probatur hac notione vsurpari vocem [illegible]. Non desunt magni scriptores quorum iudicia [illegible] censuræ Athenæi opponamus. Ita enim sæpe [illegible] Polybius & Dionysius Halicarnasseus scriptorum censor seuerissimus, verborumque diligentissimus. Verba illius sunt lib. [illegible] Σίκελοι [illegible]: vertere potes *intolerandi*, quomodo dixit Iustinus, *ceterùm intolerandi forent, si quantus his impetus est, vis tanta & perseuerantia esset.* Athenæus auctor libelli de machinis bellicis, in descriptione arietariæ testudinis, [illegible] τῶν ἐξ [illegible] τὴν βίαν. In altera tamen significatione vsitatius hoc nomen. Glossarij auctor cum dipnosophista eam solam agnoscit: [illegible], *siue sub[illegible]*. Didymus siue quis est alius auctor libelli de prouerbiis, [illegible] τῶν [illegible]. Etiam Hieronymus vir longe doctissimus, ambiguum esse apud Græcos hoc vocabulum fatetur. Postea reprehenditur Pompeianus, quod vas calefaciendæ aquæ parari solitum Romæ, miliarium appellatum Græcè nuncuparet [illegible]. Miliarium in Glossario vertitur [illegible]: quæ vox corrupta non est, vt docti putant: sed subaudiendum [illegible] & ita accipiendum vt cùm ait Hesychius [illegible] esse [illegible]. Vocem [illegible] damnat & Lucianus: facit enim Lexiphanem ita loqui. [illegible] εἰς κεφαλὴν ἡμῖν [illegible]. De hoc genere vasorum in quibus aquam calefaciebant quædam adnotabamus ad Theophrasti Characteres, capite De impudentia. A Pompeiano transitur ad Dionysium tyrannum: quem narrat auctor etiam in verba sæuitiam suam extendisse, & nouas significationes multis illorum attribuisse. virginem inquit vocabat [illegible], *quia virum expectat. columnam* [illegible], vel [illegible], *quia manet* neque loco mouetur: eademque [illegible], id est, *continet* siue *sustinet* ædificium. iaculum, [illegible] *quia [illegible]*. id est, in hostes qui sunt è regione. Vana est quam afferunt distinctio, quasi [illegible] cum vnico λ; crumenam significet: cum duobus, iaculum. meliores libri hic vnum λ agnoscunt. & in glossographorum commentariis ita scriptum, [illegible]: quæ illorum obseruatio, pene persuadet mihi etiam alios præterquam Siculum tyrannum βαλάντιον pro iaculo vsurpasse. murium latibula, vel, vt vocat Plautus *[illegible]*, [illegible] *quia in illis posita [illegible]*. sed legendum est ex Epitome, [illegible], non [illegible]. Vranopolis ab Alexarcho rege condita, ea est cuius Plinius meminit in descriptione Macedoniæ. Heraclides Calatianus historiarum conditor vnde Lembi cognomen inuenerit, frustra satagunt hodie docti post Diogenem Laertium: quem potius consule in Heraclide Pontico. [illegible] scribendum, non [illegible]. signi-

cant prope idem, ἀλιτεργάς, & δρυοβόλας. scribe etiam vt est editum & habent MSS. βαρυτονέρατων, non autem βαρυτονέρτων. alius dixisset βαρυτονερόντων. Initio epistolæ Alexarchi, μαρκαν legitur in Vindelicianis Excerptis, pro μαρμαν. videtur correctioni fauere, quod in Glossis Hesychij scriptum est, Μάρκος, ἐντολή. nam inde μάρκαν, imperator, rex. Sed cùm fateatur Athenæus ita obscuram esse hanc epistolam, vt ne Apollo quidem illam possit intelligere, morari ista nos non debent. maior temporis rei pretiosissimæ habenda ratio est, quàm vt eius iacturam in his molestis nugis facere velimus. Interpretes conatos esse ista vertere, demiror equidem. Nam quid est operam ludere, si hoc non est? Fecissent consultius multo, si quem laborem vanissimi hominis epistolæ quam nemo queat intelligere, impenderunt, in aliis consumsissent facilibus ad intelligendum, quæ ipsis tamen haudquaquam sunt intellecta, sæpe etiam mutata perperam. Vt cum hoc ipso loco, Καὶ τοῖς Κασσανδρέων ἢ ἄρχουσι τοιαῦτα ἐπέστειλε, rescribit Dalec. Κασσάνδρῳ, & ἄρχοντας vertit duces. sanè quàm incogitanter. certum est epistolam missam fuisse magistratibus Cassandrensium. Cassandrea oppidi Macedonici nomen omnibus notum. Sequuntur Antiphanis iocosi versus de discrimine quod statuunt philosophi inter εἶναι & γίγνεσθαι. multa Plato super ea re in Protagora. Sed turbant nonnihil prima verba Antiphanis, quæ propterea Epitomæ confector more suo prætermisit. Isto loco, ἐν τῷ Λυκείῳ μετὰ σοφιστῶν ἢ δὲ ᾿Α- ... λεπτῶν, ἀσίτων, συκίνων λεγόνθ' ὅτι. vocem ἀσιλεπτῶν diuisimus metri gratia, vt sæpe in comicis. λεπτός, pertenuis, proba vox & Aristophanica. Dalec. emendabat ἀχλευτικῶν. inuitus ab optimo viro toties dissentirem, ni me id iuuitet vel faciam fides. non enim possumus vllo modo ei assentiri, refragante lege metri. Sed illa disiunctiua ἢ ante ἀσιλεπτῶν cedo quò pertineat. Sine dubio vera est coniectura nostra de isto versu quem ita censemus emendandum, ἐν τῷ Λυκείῳ μετὰ σοφιστῶν νὴ Δία Ἀσιλ. corruptelæ huius caussa & origo patet. Septimum à fine versum ita scribe, Οὐκ ἔστιν ὅτι τὸ γίγνεται, ὅτι μὴ γέγονέ πω. In Excerptis posterius hemistichium istius versus & prius sequentis non leguntur. In extremo consule versui, & scribe, εἰδῇ ἂν εἰ 'πύθοιτο μάθοι.

CAPVT XXI.

Ἀριστόνικον κράτος. λυσανίας κακῶν. ὁ θυμὸς ἦν ἀμυνίας. ἀντήνωρ σποδός. ἕκτωρ Iupiter & δεισίαρχος. ἕκτωρ χάρτης κεκρύφαλος. ἕκτορες anchoræ. ἄμφις οἶνος. lens δημόκριτος. Iupiter Ἀγαμέμνων Spartæ dedicatus. Ἡγεσίλαος. ἀφρὺ ἰσχέαιρα. προχοΐδη, sufflamen. ἰσχάδες ancoræ. Samus ἀποβρὼξ Atheniensium. γυνὴ ἀκάθαρτος. Κυνόφοντις ἑορτή. Χορτάζεσθαι. Sophili Φύλαρχος. Κοιλιοδαίμων, κοιλιόδουλος, ὀλβιογάστωρ. Callimedon ὁ Κάραβος. διεκπάγειν.

IBRO decimo inter griphorum species ponitur hæc., τὸ ῥήματα λέγειν ἀνθρώπων ὀνόμασιν ὅμοια. verbis vti, quæ similia sint proprijs virorum nominibus. Exemplum ibi affertur, λαβὼν ἀριστόνικον ἐν μάχῃ κράτος. referens è pugna clarissima victoriæ præmium. ἀριστόνικον κράτος, periphrasis est νίκης. alibi proprium nomen hominis Aristonicus. Eadem ratio est illorum quæ isto loco ex Simonide, Æschylo ac Nicandro affert Athenæus. Similiter etiam in comici Nebulis Philippides dicitur Strepsiadi λυσανίας πατρῴων μεγάλων κακῶν. vbi scribit eruditissimus scholiastes, sic de industria locutum poëtam, vt Sophoclem irrideret, qui vocibus νικομάχας, σταυσανίας, & ἀγνείδας esset vsus hoc modò. Sed & in Equitibus dixit idem comicus, ἀλλ' ὁ θυμὸς εὐθὺς ἦν ἀμυνίας. statim fuit illi animus ad defensionem sui paratus. cum proprium sit, Amynias non minus quàm Lysanias. In Æschyli Agamemnone ἀντήνωρ σποδὸς cinis ille dicitur, qui viui hominis loco domum mittebatur è Troia. Sic ἕκτωρ apud Sapphonem Iouis est epithetum, vt in Simonide Ζεὺς ἀριστάρχος. aliis ἕκτωρ dictus est paxillus qui temonem continet: nonnullis calanticæ vel reticuli epithetum. Hesychius, ἕκτορες, πάσσαλοι ἐν ῥυμῷ. Σαπφὼ δὲ τὸν Δία. Ἀνακρέων δὲ τὸν κεκρύφαλον. postrema significatio facit ad versum hunc epigrammatarij

poëtæ,

poëtæ, Πορφύρεον χαίτης ἔκτορα κεκρύφαλον. Lycophroni ἕκτορες sunt anchoræ: Πολλὰς ὀδόντας ἕκτορας πλημμυρίδος. Lucianeus Lexiphanes hoc imitari in quotidianis sermonibus non erubescebat: Ait enim ἕκτορας τινὰς ἀμφιστόμους καὶ ἰσχάδας σιδηρᾶς ἀφείς. Videtur & ἄμφις οἶνος, cuius mentio facta libro primo is esse quem ἀμφικλεῆ appellant alij: vinum dubium siue ancipitis existimationis. Est verò Amphis nomen κύριον. Simile est etiam libro secundo in Lycophronis versu δημοχαρὴς φακῆ, *lens plebi grata*. si modò δημόκοινος scribendum non est. quod nos censemus, vt ibi diximus cap. XIV. Lacedæmone colebatur olim Ἀγαμέμνων Ζεύς. potest videri ita dictus Iupiter ἀγαμέμνων à Spartanis, vt à Sapphone appellatus est ἕκτωρ. à Simonide ἀρίσταρχος. tamen aliter pij patres acceperunt. qui Agamemnonem mortalem Iouis cognomine pro Deo habitum & cultum fuisse Spartæ, hoc argumento probant. Athenagoras in Apologetica oratione, ὁ Ἰλιεὺς θεὸν Ἕκτορα λέγει, ὁ δὲ Λακεδαιμόνιος Ἀγαμέμνονα Δία σέβει. Verùm ad Cynulcum redeamus. Memini, inquit, Æschylo dictum Orcum ἀγησίλαον. hoc est *ducem populorum*. Callimachus,

Καί μιν ὅδ' ἐπὶ θαίρῃ πεπτυμένος, ἐν νεκύεσσι
Φοιτᾷ σὺν μεγάλῳ τιμῇ ὁ Ἀγησίλας.

Ita accipiendum libro XV. in Nicandri versu, vbi tenebræ magnæ interpretibus,

Σαύρην θ' ἣ χθονὸς πέρατα σιφλὸς Ἡγησίλαος.

Nicander, addit Cynulcus, aspidem vocauit ἰοχέαιραν. hoc est *veneno gaudentem*: vel *fundentem venenum*. id nomen Dianæ quasi proprium est: vt, Οἵη δ' Ἄρτεμις εἶσι κατ' οὔρεος ἰοχέαιρα. sed tunc aliud significat, *fundens sagittas*: vel, *sagittis gaudens*. Sequitur, Πλάτων ἐν τῷ Πολιτικῷ. Interpretes, *Plato in libris de Republica*. Falsissimum hoc, nam locus sumtus est è singulari dialogo, cui nomen Politico. In eo libro scriptum, τῆς τῶν ἀγελαίων τροφῆς ἐστι μὲν ἔνυδρον, ἔστι δὲ καὶ ξηροβατικόν. Herodes Atticus quem facit Athenæus auctorem vocis τροχοπέδη, non multo fuit illo grandior: vixit enim M. Antonino philosopho imperante, ipsi charissimus, vt narrat Philostratus lib. II. de vitis sophistarum. Primus ergo Herodes τροχοπέδην nominauit lignum quo rotarum impetum in decliuibus locis aurigæ cohibent: alij ἐπίχλια vocarunt: Latini *sufflamen*. Glossarij auctor in eius vocis interpretatione, eleganter τροχῶν ἀγκύριον. minus placet quod subiungit idem grammaticus, βοήθεια, κύφισμα ἁμάξης. Non semel alibi obseruaui, laborare interdum Græcos in Latinis dictionibus exprimendis. eiusmodi hæc est: nam verbo *sufflamino*, quo vsus Augustus cum dixit, *Haterius noster sufflaminandus est: ita videtur non currere sed decurrere*: parem in tota Græcia non reperias. ἰσχάδας pro anchoris, etiam Lexiphanes Luciani posuit: cuius verba paullo antè recitauimus. Demadis oratoris, (vel vt Aristoteli & Plutarcho placet, Periclis) dictum, Æginam esse λήμην τοῦ Πειραιῶς, ad Strabonis librum nonum olim exposuimus. Samum idem orator vocauit ἀπόῤῥωγα τῆς πόλεως: nihil hic mutationis opus. Samum missa fuerat Atheniensium colonia. hanc vocat ἀπόῤῥωγα Atheniensium, quasi auulsam à corpore suo partem. Redit tandem Cynulcus ad Pompeianum. de illo enim videtur sentire cùm ait, ὁ δ' ὀνοματοθήρας οὗτος σοφιστὴς ἀκάθαρτον ἔφη γυναῖκα, ἧς ἐπεσχημένα ἦν τὰ γυναικεῖα. Græcis medicis καθάρσεις appellantur mulierum menses. quorum suppressio ἀκαθαρσίη dicitur Hippocrati non semel. inde igitur ἀκάθαρτος. quod tamen vsu probatum non esse declarat hæc Athenæi censura. Κυνοφόντιν ἑορτὴν, cuius meminit Vlpianus Cynulco respondens non sine stomacho, non memini alibi legere. Videntur Argiui festum Cynophontin, (vel potius, Κυνοφόντια, vti legi malim) instituisse pacandæ Dianæ, cùm sacros illi canes occiderent sub caniculæ exortum: quo maximè tempore id animal rabiosum metuit fieri. Versum Cratini sic lege,

ἦδη πανημέριος χορταζόμενος γάλα λευκόν.

De voce χορτάζεσθαι ita habe. Propriè iumentis hoc verbum conuenit, quorum pabulum Græcis dicitur χόρτος: *fenum*. inde χορτάζειν βοῦς apud Hesiodum. deinde ad alia translatum est animalia: vt apud Platonem, χορτάζειν ὑῶν πόλιν. Tandem etiam de hominibus dici cepit. Præter exempla ab Athenæo allata, habes alia apud Pollucem lib. VI. cap. VIII. & ita in Euangelio aliquot locis. Priscianus libro XVIII. Græci dicunt χορτάζω σε ἄρτῳ, & χορτάζω σε ἄρτον. In Sophocleo versu malim, ἐν τοῖσι παγχόρτοισιν ἐξενιζόμην. Sophili comœdia Φύλαρχος, alibi inscribitur Φίλαρχος. & ita etiam Suidas. Verba illius ita distinguimus,

—γαστρισμὸς ἔσται δαψιλής

Τὰ προοίμι' ὡς ὀρῶ ἤδη χορτασθήσομαι.

Hesiodi versus qui mox indicatur, hic est, Μηδ' ἀναβάλλεσθαι ἔς τ' αὔριον ἔς τ' ἔνηφι. Vlpiani de voce κοιλιοδαίμων sunt verba, Εὔπολις τοὺς κόλακας ἐν τῷ ὁμωνύμῳ δράματι οὕτω κέκληκεν. Eupolidis drama Κόλακες laudantur passim ab antiquis. In ea fabula eleganter poeta appellauit parasitos κοιλιοδαίμονας: quorum nempe Deus venter est, & vt loquitur Paulus apostolus, ὧν ὁ θεὸς ἡ κοιλία. Vetus scriptor Anonymus historiæ Romanæ, Ἰοῦνιος ὄνομα εἰς τὴν ἱππάδα τελῶν, καὶ φαγεῖν ζῶν, (scribo, καὶ πρὸς τὸ φαγεῖν ζῶν) συνήθης ἦν τοῖς ὑπάτοις, κοιλιοδαίμων τι καὶ τηγανοκνισοθήρας. Simile est κοιλιόδουλος apud Palladium in vita Marci abbatis. & in his libris alibi, ὀλβιογάστωρ. Clemens Alexand. de hoc genere hominum, καί μοι δοκεῖ ὁ τοιοῦτος ἄνθρωπος οὐδὲν ἀλλ' ἢ γνάθος εἶναι. Idem scriptor eruditissimus Eupolidis hoc verbum nouè vsurpauit pro dæmone ganeunum præside. Sic enim scribit in secundo Pædag. τῶν δὲ ἀμφὶ τὰς φλεγμαινούσας κυπταζόντων τραπέζας, τὰ σφέτερα τιθηνουμένων πάθη, δαίμων καθηγεῖται λιχνότατος· ὃν ἔγωγε, οὐκ ἂν αἰσχυνθείην κοιλιοδαίμονα προσειπεῖν, καὶ δαιμόνων κάκιστον. De Callimedonte Carabo plura Athenæus & hoc libro, & aliis quoque. Nam quoties idem ab illo repetitur? Plutarrhus in Phorione, σπεύδοντος δὲ ἐκείνου καὶ διαμέλλοντος, ἀναπηδήσαντα Καλλιμέδοντα τὸν Κάραβον, ἄνδρα θρασὺν καὶ μισόδημον εἰπεῖν. Alexidis postremus versus mutilus in omnibus exemplaribus simili modo expleri possit recte,

Ὑπὲρ δὲ μήτρας Καλλιμέδων ὁ Κάραβος
Ἑφθῆς, ἴσως προσίοιτ' ἂν ὁ τάλας ἀποθανεῖν.

Pro patria, inquit, *omnes parati sunt mori: pro matrice, siue vulua cocta, Callimedo Carabus etiam mortem oppetere fortasse sustineat.* Fabulam inscriptam Ισοστασιογράφος, Dalecampius Amphicli nescio cui tribuit, perturbatis Athenęi verbis quæ non sunt obscura: & pro διεξίπτατο legit διεκπαίζων: quod interpretatur διαπαίζων. emendatio praua: interpretatio falsa. Sic lego,

—τὴν στοὰν
Διεξίπταιν Ἀμφικλῆς, μήτρας δύο
Κρεμαμένας
Δείξας. ἐκεῖνον πέμψατε φησὶν ἐὰν ἴδῃς.

irrupit per porticum Amphicles, & ostensis sodali cuidam suo vuluis duabus quas gestabat, Illum quem nosti, ait, mitte ad me si videris. διεκπαίειν est vi sibi viam facere per aliquem locum. Sic διεκπαίσαντες τὰς θύρας apud Dionysium Halicarnasseum. frequens verbum historicis, alibi nobis expositum. Κρεμαμένας, pars versus est, cuius cætera verba, vt ad sententiam non necessaria, auctor suo more prætermisit. Simillimum est in Characteribus Theophrasti, capite de rusticitate, κομίσασθαι ἀπὸ τοῦ βορβορίου τοὺς ταρίχους, quæ ibi scripsimus vocem κρεμαμένας nobis hoc loco explicant.

CAPVT XXI.

Antiphanis versus de varijs rebus Cyrenensium. Cyrenenseis aurigatores. Silphium Cyrenaicum. Coria Africana. Agri Cyrenaici βουνοί. μαστοί. Vulua ἐκβολὰς *&* ἐκτομίς. ὀξύθυμος ὀξάλμη· ἔθω *pro* ἔδω. πλακοῦς ἰσθμιακός. *Attica placenta.*

PLVRIMVS olim laserpitij vsus fuit in paratura ciborum inter condimenta. Testimonio sunt innumeri veterum scriptorum loci, vbi σιλφίου mentio fit, & ὀποῦ. Tanta enim plantæ huius æstimatio fuit, vt generalem vocem ὀπὸς propriam sibi fecerit ob singularem præstantiam. ac licet multis Græciæ, Siriæ, Mediæque locis silphium nasceretur, vnde succus exprimebatur in vsus mensarum: omnibus tamen præstabat longè succus ille qui è regno Cyrenaico in Græciam deferebatur. hîc igitur vt omnium optimus & præstantissimus ὀπὸς Gręcis scriptoribus dictus. De eo scribit auctor, Τοῦ δὲ ὀποῦ μέμνηται Ἀντιφάνης ἐν Δυσέρωσι, περὶ Κυρήνης τὸν λόγον ποιούμενος.

—ἐκεῖσε

—ἐκεῖσε δ᾽ ἐκπλέω
Ὅθεν διεσπάσθημεν ἐρρῶσθαι λέγων,
Ἅπασιν ἵπποις, σιλφίῳ, συνωρίσι,
Καυλῷ, κέλησι, μασχάλαις, πυρετοῖς, ὀποῖς.

Aotiphanis fabula, nisi fallor Δυσπρατος inſcripta erat, non Δυσέρωτες. Prima comici verba ita diſtingui debent: —ἐκεῖσε δ᾽ ἐκπλέω Ὅθεν διεσπάσθημεν· ἐρρῶσθαι λέγων Ἅπασιν ἵπποις, &c. Hæc aliquis loquebatur quem vis maior Cyrenen deruſerat, vnde pedem referens & nauigationem in patriam inſtituens, *Ego, ait, illuc nauigio contendo hinc abiens; vnde ſumus diuulſi: longum vale dicens omnibus equis*, & cæteris rebus vniuerſis quibus abundat regio Cyrenaica. In enumeratione mercium Cyrenaicarum res diuerſiſſimas poëta coniungit, coniunctiſsimas ſeparat. nam ἵπποι, συνωρίδες, κέλητες eiuſdem generis ſunt, pertinéntque ad rem equeſtrem ac curulem. Cyrenenſes equitandi & aurigandi peritia olim nobilitabat. Ideo Pindarus εὔιππον Cyrenem vocat in oda ad Arceſilaum Cyreoæum. Enarrator ibi, τὴν Κυρήνην εὔιππον εἶπεν, οὐκ ἐκ τοῦ παρατυχόντος. ἀλλ᾽ ὅτι Ποσειδῶν τοὺς Λίβυας ἐδίδαξε τὴν τῶν ἁρμάτων καταζεύξιν. Inde Barizæi currus Græcorum literis celebrati, vt Sophoclis in Electra, & aliorum. Τῆς Κυρηναίων ἁρματηλασίας meminit & Xenophon ſexto Pædiæ, & Lucianus in encomio Demoſthenis. Quio adeo frequens in illa gente curruum vſus, vt etiam intra vrbis pomæria curru veherentur ſicut Romani rheda, aut carrucis. Alexis,

Ἄνθρωπος εἶναί μοι Κυρηναῖος δοκεῖς·
Κἀκεῖ γὰρ ἄν τις ἐπὶ τὸ δεῖπνον ἕνα καλῇ,
Πάρεισιν ὀκτωκαίδεκ᾽ ἄλλοι, καὶ δέκα
Ἅρματα, συνωρίδες τε πεντεκαίδεκα.

Similiter, σίλφιον, καυλὸς, & ὀπὸς cognata ſunt. Πυρετοὺς in hoc albo ponit iocosè, aërem eius tractus inſalubrem eſſe ſignificans: in quo plurimùm homines febricitent. Vocem μασχάλαις loco moueodam ſuadet metrica lex, & ſcribendum, πυρετοῖς, μασχάλαις, ὀποῖς. Sed quid appellat μασχάλαις? nimis enim ridiculum, in laterculo nobilium mercium *mammas* poocre: An μάσθλαις ſcribendum? vt Coria intelligantur: quorum hodiéque magna copia in Italiam atque Hiſpaniam importatur ab iis mercatoribus, qui cum Afris è regno Fez & Marocho rationem commerciorum ineunt. Idem factitatum iam olim docebat Hermippus libro primo. Ἐκ μὲν Κυρήνης καυλὸν καὶ δέρμα βόειον. An potius ſine vlla vocum tranſpoſitione ſcribi debet, μασπέτοις, πυρετοῖς, ὀποῖς. quid ſit maſpetum declarant in hiſtoria laſerpitij Theophraſtus, Dioſcorides; & Plinius. Minus placet quod probauimus aliquando, μασχάλαις eſſe quos vocabant Cyrenenſes βουνούς. Ager illorum in tres partes erat diuiſus, eam quæ ad mare, βουνούς, & montes. βουνοὺς appellabant regionem mediam inter reliquas duas, in qua plurimi erant colles. vel vt loquitur Hirtius, grumi natura excellentes. Herodotus, τηπίων τε δὴ συγκεκομισμένων, τὰ ὑπὲρ τῶν θαλασσιδίων χώρων τὰ μέσα ὀργᾷ συγκομίζεσθαι, τὰ βουνοὺς καλέουσι. Quos iſti βουνούς, Attici vocabant μασχάλας. Heſychius, τὰ εἰς ὕψος ἀνέχοντα τῆς χώρας καλοῦσι μασχάλας. ſic debent hæc ſcribi. vide & Pollucem. Suſpectum eſt quod ſequitur, Τῆς δὲ διαφορᾶς τῆς περὶ τὴν ἐκτομίδα μνημονεύει Γ᾽ παρχος. Si vera hæc lectio ἐκβολὰς vulua & ἐκτομὶς idem ſunt. quod equidem vix poſſum in animum inducere. Eiectitiam vuluam porcariæ longè anteponit Plinius. Ex eo diuinabam huiuſmodi lectionem, Τῆς δὲ διαφορᾶς τῆς ἐκβολάδος παρὰ τὴν ἐκτομίδα, vel παρὰ τὴν ἐκ τοκάδος. Pronontient eruditi τὴν ἀρεσκουσαν. Soparri verſus, Διεφθα λευκανθεῖσα, τυροῦ τε δέμας. ſcribo, τυροῦται δέμας. *caſeo obtegitur tota*. ſed vocem διεφθα non præſtabo ſanam. Thymo adiecto fieri de oxalme thymoxalmen ex Dioſcoride ſcimus: ſed non concedemus propterea rectè feciſſe interpretem, qui Sopatri verſum, Τὴν δηξίθυμον ἐντὸς ὀξάλμην ἔχων, de thymoxalme interpretatus eſt. Sine vlla controuerſia δηξίθυμον ὀξάλμην appellat δριμεῖαν, *acrem*. Archeſtratus in eadem re, Καὶ μήτραν ἑφθὴν ὑὸς, ἔν τε κυμίνῳ Ἔντ᾽ ὄξει δριμεῖ. Euſtathius, ὀξὺς δὲ. τοιαύτης δὲ σύνθεσις ἅλμης καὶ παρὰ Σωπάτρῳ ἐν τῷ δηξίθυμος ἅλμη ἔνθα τὸ δηξίθυμος ταὐτὸν ἐστὶ τῷ δακέθυμος. legas apud euodem paullo antè & πικρὰν ἅλμην. Quod ſequitur de oon ſolitis olim in guſtatione apponi vuluis, lactucis, & cæteris id genus, expoſuimus iam antè libro ſuperiore. De lactucis idem Martialis,

Claudere quæ cænas lactuca ſolebat auorum,
Dic mihi cur noſtras inchoet illa dapes.

Nono versu Archestrati scribo, ὡς ἂν ὑπάρχῃ δὲ ψη. potius quàm ὡς. In XI. versuum Archestrati scribe, ὡς ἔδει ἴδοντες. vt in Epitoma Hæschelij: pro ἰδόντες. nam & Eustathius sic legit vbi disputat de obsoleto verbo ἴδω. XIV. ita scribitur, Πταχίαις παραδειγμα καλῆς ἑφθῆς, ἐριζίνθοι. Scribo, Πτ. π. καλῆς, ἑφθοί τ' ἐρίζινθοι. Dalec. verò sic, φακῆ ἑφθῆ, ἐρ. non sequor hūc ducem. πλακοῦς ὑβρεῖς, ita dictus vt χ@- δυνάσης etiam apud Latinum poëtam Lucilium. Quod ait de placentis Atticis confirmat Plato libro III. De rep. suis ciuibus fugiendas præcipiens Ἀττικῶν πεμμάτων τὰς δοκούσας εὐπαθείας. Interpretare ista sic, εἰ δ' μὴ ἂν παρ Αὐτὸ ἔχῃς ἐπίρραθι, μὴ ζήτησον ἀπιλθὼν Ἀττικὸν, *sicubi non sit tibi Attica placenta copia, abi statim & oleum Atticum inquire: nam hoc illud est, quod superbas facit placentas Atticas.* Damoxeni Συντρόφους nominat ex hoc loco Suidas.

CAPVT XXII.

Damoxeni comici versus quà illustrantur, quà emendantur.

PERCVRRAMVS Damoxeni versus, quos nobis Athenæus conseruauit ferè ad LXX. Iis continetur sermo à coquo habitus cum nescio qua muliere: cui narrabat ille artem suam edoctum so fuisse ab Epicuro. cùm exclamasset mulier similis non credenti, is cocus ægrè ferens, Scelesta, inquit, nescis naturam cuius interpres Epicurus, omnium artium esse matrem, atque omnium disciplinarum principia in se continere? Versus poetæ quibus hæc dicuntur corrupti sunt. V. ita habet, Τοῦτο δ' τί ἐστι, εἰπέ μοι, καθηγητοῦ. fortasse καθηγήτα, ô magister. ἡγέτης etiam dicitur, & pro καθηγητής καθηγέτης, vt Μυσταγέτης. Deinde scribo,

Μάγειρ@- ἦν κἀκεῖν@-; οὐκ ᾔδεις; Θεὸς
Ποῖ@- μάγειρ@-! ἡ φύσις πάσης τέχνης
Ἀρχέγονός ἐστι, ὦ ἀλιτηρία σύγε.

Illud οὐκ ᾔδεις; à coquo pronuntiatur. Si scribas οὐκ ᾔδειν, mulieris erunt verba: *hoc ego nesciui hactenus.* IX. Οὐκ ἔστιν ἰδεῖν τῷ ποιεῖν σοφώτερον. Scripsi, τῷ ποιεῖν, *vsu & praxi.* In XIII. scribunt veteres, Μὴ Δημόκριτόν τε πάντας ἐξεγνωκότα. Hunc philosophum potissimum coquus nominat, tanquam præcipuum naturalis philosophiæ auctorem, & quem Epicurus in multis etat imitatus. Paullo post innuit poëta de saporibus fuisse scriptum à Democrito, quod verum esse sextus De caussis plantarum docet: itemque Galenus libro II. De elementis, & alibi. XV. Καὶ τὸν Ἐπικούρου κανόνα μυθώσου σαφῶς, Ὡς ἐκ διεγνωκὼς. Dalec. μύθωσαι vel μύθωσον. Sed versus desit opus est, si volumus eam esse quam expressit Dalec. sententiam. σαφῶς in extremo versu mihi satis ἀσαφῶς. Illud, ὡς ἐκ διεγνωκὼς, interpretor, ὡς ἂν ἐκ δ. *Compara tibi Canones Epicuri, tanquam vnus aliquis ex alumnis eius disciplinæ.* In XIX. scripta lectio, ἐπὶ δύσιν Πλειάδων. XXV. ita scribe, Τίς παραπολαύει ταῦτα; τοιγαροῦν φρόνει Καὶ αὐτὸ μ. *Quis coquorum ad ista attendit?* sed ταῦτα pro τοῖσδε non est ferendum. XXXI. versus sphinx est, cui opus Oedipo. Χυμὸς λέγεις· Δημόκριτ@- ὡς ἂν πρᾶγμα τί. Legi potest, Χυμὸς λέγεις; Δημόκριτ@- ὠδίν. ταῦτα δὴ Γινόμενα ποιεῖ τὸν φαγόντ' ἀθηρικόν. Prima verba sunt illius quam alloquebatur cocus. admirata enim quod vocabulo philosophorum ac medicorum χυμὸς in præcedente versu esset vsus hic cocus. quid? ait: χυμὸς tu nosti & de iis loqueris? iam ergo Democritum physicum nihil est cur miremur. Pergit deinde coquus: hæc, inquit, quando ita fiunt, acutū reddunt illum qui cibis ita paratis vescatur. ἀθηρικὸν vel ad aciem oculorum, vel acumen ingenij potes referre. XXXVI. ita emendamus vt fit aliquis sensus, Οἷ' ἐστὶν ἰδεῖν ὅταν ἴδῃς ἐξ ἰχθύων Τ' ἐναντίων αὐτοῖσι ποιοῦντας μίαν. In sequente distingue εἰς ταύτην, λαβὼν Ἐκ. Initio XL. Ὅς μοι κέχρηται. Sensus est: quoties videbis aliquem coquum ex diuersis & contrariæ naturæ piscibus vnum cibum parare, eumque sesamo respergere, oppedat ad illotum vnumquodque: hoc est, factum illius improbet atque aspernetur quicumque vtetur me coquo méque audiet. Scribe XLIII. Καὶ συμπλεκομένης οὐχὶ συμφώνοις ἁφάς: translatio est à lucta συμπλεκεσθαι ἁφὰς, pro μίσγεσθαι μίξεις. In XLVII. σὺ δ'; vel σὺ δ' τί; scribi malim. Dixerat cocus, se in contemplatione occupatum alios finere manum operi admouere.

mouere. quærit fœmina σὺ δ' τί; *tu interea quid facis?* Respondet autem, λέγω τὰς αἰτίας Καὶ τὸ ἀποβαῖνον ὀξύ. *caussas expono, quarum euentus statim apparent.* Versus L. principium conclamatum est, nobis quidem. Ὁμαλιζέτω τοῖς σώχεσι. Tentabamus tamen, Ὁμαλιζέτω τις ἐσχάραν. Nam hoc vult iste imperator, *curet aliquis, vt toto foco sit ignis æqualis.* vel, *Planum aliquis mihi faciat hunc focum.* Sequentia scribe sic, adiuuante Hæscheliana Epitoma, —πρώτη λοπὰς

Ζεῖ ταῖς ἐφεξῆς οὐχὶ συμφώνως. νοεῖς

Τὸν τύπον. Ἄπολλον. ἔτι φαινέται τέχνη;

Heus tu, ait, prima olla non feruet æqualiter cæteris. puta, segnius aut vehementius. *Iam tenes formam meorum imperiorum & artis totius.* Ἄπολλον est admirantis & assentantis. pronunciatur à muliere. sequentia sunt coqui. Mulier hæc eùm audisset fieri mixtionem κατὰ συμφωνίαν in paratu ciborum, quærit versu L. v. Πῶς ἐστὶν αὐτοῖς; *quæ harmonia est in cibis?* aut, quis concentus? respondet magister: *quæ habent inter se harmoniam διὰ τεσσάρων, aut διὰ πέντε, aut διὰ πασῶν, ea compono inuicem, obseruatis paribus internallis.* Καταπυκνοῦν τὴν ἡδονὴν, quod Epicurus dicitur mox fecisse, valet, *præceptis extruere voluptatem.* hoc est, artem parandarum voluptatum componere moltorum eò pertinentium præceptorum obseruatione. est enim ars omnis plurium præceptorum finem eundem habentium σύστημα & καταπύκνωσις. Sic versu quarto, πάλαι τὰ κατεπύκνωσε τέτταρα. Græci rhetores inter ornamenta orationis ponũt quam vocant καταπύκνωσιν sententiarum: qua figura vnus omnium Thucydides, plurimùm vtitur. Postremum versum ita scribo, Ἀφῶμεν οὖν τὰ λοιπά. δῆλα δὴ πάλαι, omittamus, inquit hic magister, alia omnia studia, & philosophiæ Epicuri nos dedamus. respondet muliercula, ex iis quæ disputasti, sic faciendum esse dudum intelligo. Sed hæc in Damoxeni versus satis.

CAPVT XXIII.

Caput glauci; & quæstionis caput. Antiphanis fabula, Στρατιώτης ἢ Τύχων. *Trierarchi sumtibus exhausti.* Carides *vrbs.* Macars. Iasus *Cariæ oppidum. Eupolidis fabula* Δῆμοι. πρόσωπον καρίδος μαθλητίνης. καρὶς *&* σκαρίς. καρίδος *&* καρῖδος. *& super ea re canon grammaticus.*

DAMOXENI ῥῆσιν excipit locus ex ea Platonis fabula cui nomen Συνεξαπατῶντι. Sed de fabulæ huius auctore libro vltimo quædam disputamus: vbi caussam exponimus cur Βάτων scribendum esse suspicemur. Versus x. ita scribitur hic, Ὦ Σωσία πάντη τυχὸν δώσεις ἐμοί. deprauatè quidem: libro tamen VII. deprauatius multo, Εὖ, σοὺς ἅπαντας, ἢ τυχὸν δώσεις ἐμοί. Scias pridem factum eùm insedit vitium huic versui: nam Eclogarius illum prætermisit: quod loci iam tum corrupti certum indicium est. Lego autem, Ὦ Σωσία, πάντη 'σταχ' ἐνδώσεις ἐμοί. *O Sosia omnino futurum est, vt citò manus mihi des mutata sententia.* Sic loquitur senex, nihil habiturum Sosiam existimans quod hisceret aduersus argumentum quo illius sententiam refellit. Dixerat seruus ex sententia Epicuri, positam esse felicitatem in voluptatis perceptione: refutat herus isto argumento: Si voluptas esset bonum, omnes eam sectarentur philosophi: atqui hoc falsum: nam omnes illam oderunt sapienteis. ergo & prius illud falsum. Ait poëta, Καὶ τὴν κεφαλὴν ζητοῦσιν ὡς περὶ πράγματος. Sic petunt caput piscis, vt in tractandis quæstionibus & negotiis solet rei caput peti. hoc est, τὸ κεφάλαιον. Glauci piscis caput maximè solitum expeti, clarum est, ex libro VII. & Polluce. In his sequentibus verbis, Καὶ παρ' Ἀντιφάνει δ' ἐν Στρατιώτῃ τυχὼν παραστρατιώτους εἰσφέρων, suspicionem mendæ iniecerat vitium orationis. postea didici ex libro nono & XIV. scribendum esse, ἐν Στρατιώτῃ ἢ Τύχωνι. Pollux simpliciter *Militem* appellat fabulam hanc libro nono. Deinceps scribe eum Epitoma, ὥς τις ἄνθρωπος φύς. & mox, ἢ χορηγὸς αἱρεθείς. Quod ait ἢ τριηραρχῶν ἀπήγξατο: ex eo intelligimus solitum aliquando fieri Athenis, vt trierarchatu functi laqueo collum sibi frangerent: haut dubiè propter magnitudinem sumtuum, qui totum sæpè patrimonium funditus euertebant. erat enim istud onus in Rep. Atheniensium, onus omnium ma-

ximum. Mox erat vsitatius εἰσηναλίσκων τύχοι. sed repugnant M S S. & Epitom. In tertio versu Theogneti pro ἱερεὺς in M S S. est ἱρεῖ. vtrumque respuit lex metri. Deinde scribendum, Ἀλλότριον ἰδὼ ὁ πλοῦτος ἀνθρώπῳ, πάχει. non πάχεις. sicut statim, Σοφία δ' ἴδιον κρύσταλλος. Sextus versus, Οἴῳ μ' ὁ δαίμων φιλοσόφῳ συνῴκισε: parodia est Euripidei versus ex Andromeda: vbi clamabat misella ceto alligata, Οἴῳ μ' ὁ δαίμων θηρίῳ συνῴκισε. Similiter Vlysses in Cyclope Philoxeni, in antro illius inhumani coclitis conclusus, Οἴῳ μ', ait, ὁ δαίμων τέρατι συγκατεῖρξε. vide Græcos parœmiographos. Aristophanes quoque videtur allusisse illo versu, Οὕτω πολυφόρῳ συγκέκραμαι δαίμονι. Octauo, Ἀντιςρέφει τὸν βίον τὰ βιβλία: simile est quod in Actis apostolorum Festus ait ad D.Paulum, μαίνῃ Παῦλε· τὰ πολλά σε γράμματα εἰς μανίαν περιτρέπει. In tertio versu Alexidis ἐν τοῖς ἰχθύσι verte, *in foro piscario.* ad Theophrasti Characteres genus hoc loquendi exponebamus. Paullò post in Epicharmi loco scribe, κάραβοι ἢ τ' ὄνομα. Ait, Ἀριστοτέλης ἐν πέμπτῳ ζῴων μορίων ἱστορίας. locus est libro v. Historiarum, cap. v I I: de vocis μορίων adiectione antè diximus. In istis, ὀχεύονται ἢ τῆς ἱερεῶς δεχομένης πρὸς τῇ γῇ mutauit de industria ordinem verborum Aristotelis: qui scripsit ὀχεύονται ἢ δεχομένης πρὸς τῇ γῇ ἱερεῶς. amat enim philosophus verborum traiectiones, vt alibi dicebamus. Sequentia, γίνονται δ' οἱ μὲν κάραβοι & cætera habentur Historiarum lib.v. cap.x v I I: Debemus mox Hæschelianis Excerptis horum emendationem, ὅτι καὶ πόλις ἦν Καρίδες περὶ Χίον τὴν νῆσον. nam editum erat πολλαὶ ἦν καρίδες. non solùm perperam, verùm etiam ridiculè propter illa quæ subiiciuntur ex Ephoro. in cuius verbis μετὰ Μακαρέως scripsimus ex membranis, *cum Macare,* vel potius *Macare duce.* vulgò μετὰ μάκαρας, quod interpretes fecit ineptire. cæterum Caridas oppidum illud tantum Stephanus agnoscit, quod in Phrygia ait fuisse. Iasus Cariæ vrbs de qua Archestratus, Ἣν δ' ποτ' εἰς Ἴασον Καρῶν πόλιν εἰσαφίκηαι, ex libris de geographia non est incognita. In Anaxandridæ loco, scribe ψιτταδίοις per κ. nescio quid sit in eo versu καὶ σκινδαρίοις μετὰ κωβιδίων. interpretes vnde suam lectionem exsculpserint nescio. nullum enim illius vestigium, neque in edita scriptura, neque in manu exaratis. nostra coniectura própius accedebat ad vulgatam, καὶ σκιφυδρίων. de Sciphydriis diximus capite v I I I. vel etiam si forte, κοσκινιδαρίοις. Mox lego, Οὐκ ἐπιχιχυφοὶς, ὀρθὸς ὦ βέλτιστ' ἴτη. non ἐπικεκρυφοὶς. & fortasse, ἐρυθρότερον καρίδος ὀπτῆς σ' ἀποφανῶ. etsi ferri potest ὀπτῶν. Scripsimus καὶ Σ'φιλιον Καλλαίσχρου. ex librorum auctoritate, à quibus testimonium dicit Suidas. *Demos* fabulam Eupolidis laudant & grammatici, vt Pollux lib. v I I. cap. x x v I I. & x x x. necnon lib. I x. Harpocration in ὀξυθύμια. Priscianus, lib. v I I I. *Impetro illam rem dicimus, sicut & Attici. Eupolis ἐν Δήμοις;* Αἰγε τοῦ ἐπιθυμεῖς, καὶ ἤδη ἀτυχήσεις ἐμοῦ. In Eupolidis versu, ἔχων τὸ πρόσωπον καρίδος μασθλητίνης. auctor Etymologici μασθλητίνης, interpretatur δερματίνης. *coriacea.* Sed assentior Dalecampio ad colorem referenti: nam μάσθλην aiunt veteres etiam calcei phœnicei genus. sic autem paullo post Epicharmus, καρίδες φοινίκιαι. vel vt in Epit. φοινίκεαι. Carides autem nomen dicuntur inuenisse ἀπὸ τοῦ κάρα, *à capite.* in Etymologico sic, παρὰ τὸ σκαιρωσκαρίς· ἢ παρὰ τὸ κάρα καρίς. sed longè diuersi generis sunt scarides siue scari, à caridibus. Deinceps auctor caussam explicat cur Attici scriptores in voce καρίδες mediam corripuerint. Est autem ratio quam affert, quamque assecuti non sunt interpretes, hæc: Apud Atticos quanta est dissyllaborum in ις desinentium prior: tanta est in illorum obliquis media syllaba. vt βολὶς βολίδος, γραφὶς, γραφίδος. contrà ψηφὶς, ψηφῖδος, κρηπὶς, κρηπῖδος. In καρὶς priorem corripiebant Attici. vnde quid sequatur clarum est. at illi poëtæ qui priorem in ea voce producebant, mediam quoque in obliquis necessariò longam statuebant. Sophronis versum malim ita scribi, ἴδε καλὰς καρίδας, ἴδε καμμάρους, ἴδε φίλα. Dorica formatio in voce καμμάρους caussa extitit deprauationis. καρίδας interpretatur Athenæus *carides.* Hesychius addit, ἢ τὰς μικρὰς ἰσχνώ-μας, τὰς ἢ ἐρυθρὰς καμμάρους. In titulo fabulæ Epicharmi Λογὸς καὶ λογιναὶ postrema vox mendosa est. fortasse scripserat, Λογὸς καὶ λογικὴ vel λογικά. Vel fortasse λόγιαι ex Hesychio.

CAP.

CAPVT XXIV.

Iecinorum varius apparatus. Ἐπικάμπτειν *pro inuoluere.* ἐκλογή. σκευασίαι *&* σκευάσεις. πνευμόνιον. *Alcæus comicus.* πυγαργοὶ, λευκόπυγοι *&* μελάμπυγοι. *adolescentes τηγάνων σύντροφοι.* Τευτλαλλοσκανοθρεπτοι. ἄσειν. τρισμακαρίτης.

SEQVITVR iam aliud cibi genus. Ait enim, ἑξῆς εἰσεκομίσθη ταγηνιστὰ ἤπατα. Variis modis olim iecinora parabantur. frixorum in sartagine facit hic Athenæus mentionem: tostorum in cinere meminit aliquoties Hippocrates, vt in lib. II. De morbis mulieribus, ἧπάρ τ' ἐν σποδιῇ ὀπτὸν αἰγὸς ἢ βοός. & de natura muliebri, ἢν πάλιν σοι ἐξαπιμωθῇ, ἧπαρ ὄϊος ἢ αἰγὸς ἐς τέφρην ἐγκρύψας. Nouè dixit Epicharmus, τὸν ἄρτον ἐπικάμψας ἐπιπλόῳ. *panem omento inuoluens.* ἐπικάμψας posuit pro ἐντυλίξας. sicut mox dicitur, ἐπιπλόῳ ἐντυλιχθείς. hunc insolentem vocis istius vsum obiter illustrare voluit Athenæus cùm subiungit, καὶ ὁ Χῖος δ' Ἴων ἐν ταῖς Ἐπιδημίαις εἴρη τὸ ἐπικάμψας. quorum verborum sententia est: Vocem ἐπικάμψας similiter vt Epicharmus vsurpauit Ion Chius in fabula Epidemiis. Obseruemus σολοικοφανὲς quod interpretibus fraudi fuit: πᾶσα δ' ἡ ἐκλογὴ χρησίμη οὖσα εἰς πολλὰ, ἐπεί τοι νῦν διὰ μνήμης οὐ κρατεῖς, αὐτὸς ἐγὼ διεξελεύσομαι. *Integrum Alexidis locum vtilem ad multa, quando tu illum nunc memoria non tenes, ipse recitabo.* Erat planius, πᾶσαν δὲ τὴν ἐκλογὴν χρησίμην οὖσαν εἰς πολλὰ, &c. sed ita multis locis & Athenæum, & Ælianum loqui potest facilè animaduerti. Appellat ἐκλογὴν locum poëtæ, & vt locutus est suprà cum huc nos reiiceret, τὸ μαρτύριον. neque aliud sunt ἐκλογαὶ, quàm excerpti ex auctoribus loci, vt fieri solitum à se incredibili diligentia scribit Athenæus libro VIII. Sic alibi vsurpat auctor, vt lib. XV. ἔχει δ' οὕτως ἡ πᾶσα ἐκλογὴ οὖσα ἐκ τοῦ διεσκευασμένου δράματος. Cæterùm habere τὸ κάμπτειν aliquando significationem τοῦ ἐντυλίττειν probat etiam quæ dicentur lib. IV. cap. VIII. Alexidis septimus versus ita scribendus: Θαρρεῖν κελεύσας ὡς ἐμοῦ γ', ἅτ' οὐδὲ ἓν Φύσας ἀδικήσοιτ', &c. *Iussi bono animo esse pisciculos illos minutos; quippe illorum nulli me facturum iniuriam affirmans.* In X. scribe, Ὅτι διηγωνικάς. Mox scribendum, Αἰσχυνόμενον πεπαιδίον ᾗ χαίρομαι. Etiam ista corruptè scribuntur, ὥστε τὰς Δειπνεύτας εἰς τὰ λοιπὰ διεμβάλλειν πρό. Legendum enim, εἰς τὰ λοπάδι᾽ ἐμβάλλειν πρό. Versu XXIV. Τὰς σκευασίας πάντων δὲ καὶ τὰς σκευάσεις, vel bis idem dicit: vel σκευασίας interpretandum, *res necessarias ad cibos parandos.* σκευάσεις, *ipsam parandi actionem.* πνευμόνιον cum ait, ὡς ἐν τοῖς κεκαλυμμένοις ἡπατίοις αὐτὸ πνευμόνιον ἔλαβε, non pulmonem integrum significat, sed frustum pulmonis. vt κρέα τρία, *tria frusta carnium*, sic explicandum, & τὸ ἡπάτιον. Versus à Metanira vsurpatus ingeniosissimè, Ἀπολώλαμεν, ὦ πλεῖον μ' ὠλέσαν ὦ δελτυχαί, pronuntiabatur apud poëtam vnde sumtus est, ab Agamemnone, noto vxoris scelere moriente. Non multo aliter apud Æschylum exclamat idem, Ὤ μοι, πέπληγμαι καιρίαν πληγὴν ἔσω. Histotiolam de Metanira excipiunt hæc verba, Μήποτε δὲ καὶ Κρωβύλος ὁ κωμῳδοποιὸς αἰσχυνόμενον εἶπε τὸ τοιοῦτο ἧπαρ, ὥσπερ καὶ Ἄλεξις, ἐν Ψευδυποβολιμαίῳ, λέγων οὕτως. Videndum est, *num & Crobylus comicus eiusmodi iecur* αἰσχυνόμενον pudibundum; *imitatus Alexidem, dixerit in Pseudypobolimæo, cùm ait.* Versus Alexidis quem respicit, XVII. est in præcedente ecloga. Αἰσχυνόμενον πεπαιδίον ᾗ χαίρομαι. Pseudypobolimæus Crobyli non Alexidis fuit drama. vide libro octauo sub finem, & libro nono. Obsecro quanta hæc virorum eruditorum negligentia? Aristophanis *Tagenistas* nominat scholiastes comici ad Ranas. Alcæus cuius laudatur hîc fabula *Palæstra*, non ille nobilis fuit lyricus, sed alius comicus. Vtrumque sæpe laudat noster, sed lyricum quidem, sine vlla carminis inscriptione: aut simpliciter, Alcæus in Odis: comicum semper cum indice fabulæ, vnde quidque ab eo sumitur. Decem comœdias eum docuisse auctor Suidas, in his libris nominantur hæ quinque, *Palæstra, Nuptiæ sacræ, Sorores stuprum passæ*, vel *adulterantes.* item *Ganymedes & Callisto.* Sextam, *Endymionem*, inuenio apud Polluccem libro nono. Septimam *Pasiphaen*, in eiusdem libro X. Hac ipsa fabula cum Aristophane Plutum suam docente certasse Alcæum in Attico theatro veteres critici auctores sunt. Tertium Alcæum nominat Suidas, antiquissimum tragicum. Huius non meminit, opinor, Athenæus: Harpo-

cratioñ

cration fortasse, cùm ait, Ἀλεξῖς ἐν τῇ κωμῳδοτραγῳδίᾳ τοὺς φόβας λόγους ἀδδηφάγους εἶπε. Versus ex Eubuli Laconibus. Ἐγὼ δ᾽ ἔτ᾽ εἰμὶ τῶν μελαμπύγων ἔτι, non rectè vulgò accipitur: falluntur enim qui hepatos pisces dici putant μελαμπύγους. Sensus est: *Ego verò non solùm bilem habeo quod commune est omnibus hominibus: sed hoc amplius, ex validißimis sum, & robustißimis.* Translatitium est, molles homines Græcis fuisse dictos πυγαργοὺς siue λευκοπύγους: strenuos ac verè viros, μελαμπύγους. de quibus circumferebatur prouerbium, μή τῳ μελαμπύγῳ περιτύχοις. Corruptissimus est secundus versuum Eubuli ex Orthana, Ἔρως ἄπηδει, τηγάνων τε σωτῆρα. libro sexto ita scriptum, Ἔρωσα φοιτᾷ, τηγάνῳ τε σωτηρφᾷ. Totum locum ita censemus scribendum,

—πᾶσα δ᾽ εὔμορφος γυνὴ
Ἐρῶσα φοιτᾷ, τηγάνῳ τε σωτρόφα
Τελβαλλοποπανοθρεπτα μειρακύλλια.

Videtur descripsisse solennitatem aliquam, cui interfuerint formosissimæ quæque totius vrbis fœminæ, & quantum erat adolescentulorum mollium & effœminatorum. Pro φοιτᾷ, potest legi etiam πηδᾷ, *exultat* & *salit*, vt in sexto versu. Luxuriosi adolescentes dicuntur τηγάνῳ σωτρόφοι, qui inter sartagines & alia culinæ instrumenta vitam degere ament. Priorem vocem tertij versus syllaba vna auctiorem fecimus: nam scriptum vbique Τελβαλλοπανόθρεπτα, quod interpretari non possumus. nostra lectio idem est fermè ac βωμολόχος, duo exprobrantur hac voce, studium ganeæ, & illiberalis ac sordidus victus: nam Triballos & Illyrios vocabant illiberaliter educatos, & sordidè viuentes. In xi. rectè interpreteres, Δήμητρος κόρη. Scribe etiam cum litera subscripta, ᾄσει. est enim pro ἀείσει, non pro ἄξει; Penultimum non satis assequor. Vlpianus cùm ait de Myrtilo conuiuarum vno, qui modò de sartagine & frixis in sartagine veterum loca recitauit, Ὡς δὲ παναύηκεν ἐπὶ τῷ τηγάνῳ, Ὁ θυοῖσιν ἰχθύας Μυρτίλος: alludit elegantissimè ad fabulam de Myrtilo Oenomai auriga, qui Myrtoo mari nomen dedit. Eidem sordes exprobrat, & victum domi illiberalem, cùm negat illum quicquam eorum comedisse à se emptum, de quibus tam multa disputauerat. Edisse quidem Myrtilum tales cibos non negat Vlpianus, sed in eam rem sumtus vnquam fecisse. non debebant ista secus accipi. Lege mox cum interpretibus, εἰς τὸν Μυρτίλον νέος ἵππος, non νεον. Placet mox edita lectio, Ὁ τρισμακαρίτης εἰσφέρει. non τρισμακάρειος, vel τρισμακάριστος, vt in MSS. locus est in voce μακαρίτης. quæ homini viuo non magis conuenit, quàm Latinorum *diuus*. Sic aliquanto post, μακαρίους μὲν αὐτοὺς, μᾶλλον δὲ μακαρίτας ἐγὼ φημί.

CAPVT XXV.

Artus rex Messapiorum. collatio panis escharitæ Rhodiorum cum forensi Atheniensium. ὀβελίαι *veterum & nostri hodie.* συναυλία. ἀναπνεῖν. Tabarites *panis, &* Achainas. *Aristophanis fabula* Τῆρας. *Panis* ἐγκρυφίας. laganum *&* apanthracis. *alia quædam.*

THVCYDIDIS de Arto rege locus extat historia tertia: sed *Artam* non *Artum* nominant eius codices. καὶ τῷ Ἄρτᾳ ἀνανεωσάμενοι τινα παλαιὰν φιλίαν. Athenæus legit Ἄρτος. apud Suidam in voce Μεσσαπίων mendas multas emendabit, qui non grauabitur cum Athenæo conferre. Distinguendum paullo post, —τοῖς ἄρτοις ὅσους Ἰσθμοῖ σταγόνας οἱ παλαίστεροι βροτοί. Lyncei Samij locus quo panes escharitæ Rhodiorum contenduntur cum agoræis Atheniensium, & corruptè scriptus est: & partim inconcinnè, partim contra auctoris mentem versus est. Totum igitur subiicere visum ex emendatione nostra, & Lyncei mente. *Iam cùm apud Athenienses in pretio sint panes qui vocantur* ἀγοραῖοι, *his nihilo deteriores primæ mediaq; cœna Rhodij mensis apponunt: fessis verò & satiatis conuiuis, suauißimam oblectationem nouam inferunt, panem illum optimum, dictum* ἐσχαρίτην: *qui dulcibus & mollitie sic temperatus est, eamq; habet dum infringitur ac veluti friatur, cum passo conuenientiam excitandi orexin, vt planè mira res sit: atque vt sæpe iam ebrium cernas tanquam sobrium & recentem pocula repetere,*

sic

ſic præ voluptate qui eſchariten panem comedit famem renouat. Panis ἀγοραῖος eſt qui venum in foro exponitur. Hunc fuiſſe Athenis eximium Archeſtratus indicat his verbis, —τὸν δ' εἰς ἀγορὰν πωλούμενον ἄρτον Αἱ κλειναὶ παρέχουσι βροτοῖς κάλλιστον Ἀθῆναι. At ἐσχαρίτης Rhodius, (alius enim eſt vulgaris ἐσχαρίτης, de quo loquitur Philiſtiòn infrà) non ſimplex panis fuit, ſed μαλακὸς ἄρτος καὶ πλακοῦντος, vt eleganter Pollux ſcribit. erat enim conditus μειλίγμασι, hoc eſt melle, aliiſque rebus dulcibus. nomen inuenit ex eo quòd in foco nudo torreretur, non vt ἐγκρυφίας cineribus tectus: vel vt doctis quibuſdam viſum, quòd craticulæ coquendus imponeretur. hunc Lynceus vocat πανάγαθον, inſolenti voce, id eſt, *omnino bonum*. Solebat autem hic panis ita comedi, vt hodie eſtur, qui in Galliis vocatur *oblies*, à Græca voce ὀβελίας. Sub finem cœnæ panem hunc menſis calentem adhuc inferebant, & ex paſſo edebant, vt apparet ex verſibus Antidoti, quos iuuat hic apponere, vt intelligatur conuenientia panis huius cum noſtro quem diximus. Sic ille,

Λαβόντα θερμοὺς ἐσχαρίτας· πῶς γὰρ οὔ;
Τούτους ἀνειλίττοντα βάπτειν εἰς γλυκύν.

Quod ait eſchariten calidum apponi ſolitum, & in vinum dulce intingi, & quidem euolutum expanſúmque: omnia obeliis noſtris ſic conueniunt, nihil vt queat magis. maximè quidem de euolutione quod ſcribit: nam quia tenuis eſt hic panis vi caloris gyrat ſeſe, atque in orbem voluit. Græcus quidem dum in foco torreretur: at noſter qui alio modo fit, dum igni admouetur menſæ imponendus. Etiam vox ἐνθρυπτόμενος, qua vſus Lynceus hoc loco, ab obeliis aliena non eſt. comminuuntur enim facilè, ac quaſi friantur, dum poculo induntur: magis, ſi prius quàm intingantur oti admoueas. Mendas autem quibus obſidetur iſte locus, ita tollendas cenſemus: καὶ τοιαύτην ἐνθρυπτόμενος ἔχει πρὸς τὴν γλυκεῖαν συναυλίαν, ὁμοῦ προσδιαζόμενος, ὡς θαυμαστόν τι συντελεῖ. καὶ καθηδὺς ἀνάν. Abſurdè ſcriptum eſt in vulgaris συναυλιασμὸν: vnde fecimus συναυλίαν ὁμοῦ. præcedens vox τοιαύτην ſatis probat ſcribendum eſſe συναυλίαν. id verbi propriè tibicinum ſimul tibias inflantium concentum ſignificat; deinde ad alia venuſtè transfertur, vt hoc loco, & ſæpe apud ſcriptores. Poſt vocem προσδιαζόμενος, inſerimus ὡς, & καὶ ante καθηδύς. quarum mendarum eadem origo eſt, de qua ſæpe diximus. ἀναθρεῖν & ἀναπειρᾶν pluribus exprimere coacti ſumus tum propter penuriam Latinæ linguæ, tum vt lucem afferremus huic loco, interpretibus nimis tenebricoſo. Libro IV. ἐκνήφειν, eodem ferme ſenſu vſurpatur, περιεδρίοι καὶ κραιπαλῶντες ἀπὸ τῆς μέθης, ὁπότε τι τῶν ἀγομένων θεασαίμεθα, πάντες ἐξενήφομεν. *omnes expergiſcebamur, & ſobriis hominibus ſimiles fiebamus.* vbi iterum errant interpretes. Epitome, quam his ſcriptis inſpeximus, non minus quàm vulgati codices corrupta, vocem tamen συναυλίαν integram retinuit. in eadem, καθηδὺς γάρ. *Tabarites* panis in Ecloge dicitur Ταβυρίτης. Errant qui à Tabis oppido Ciliciæ vel Lydiæ vt placet Stephano, pani huic nomen volunt inditum: nam Ταβίτης, vel Ταβαίτης fuiſſet dicendum. paruum fuiſſe & qui ore capi poſſet, declarat verſus Sopatri, Ταβαρίτης δ' ἄρτος ἦν πλησίγναθος. Eclogarius tamen, quaſi interpretans vocem πλησίγναθος, de ſuo adiecerat, ὅτι ὁ μέγας ἄρτος. ſed fallitur. *Achaïnas* panis à loco nomen habuit: oppido nempe illo niſi fallor, vnde Achainos ceruos poëtæ appellarunt. Acclamatio vſitata in Megalartiorum feſto, Ἀχαΐνην στέατος ἔμπλεων τράγον. haut dubiè corruptam doctis ſanandam relinquimus. nam medicina quam facit huic loco Dalecampius, τρώγνον ſolùm emendans pro τράγον, priſtinam illi ſi quid iudico ſanitatem non affert. Fortaſſe rectum ſit, Ἀχαΐνην στέατος ἔμπλεων ἄρτον. fauente nonnihil quod ſcribit ex hoc loco Euſtathius, ſolitum ἄρτον ἐπιλιγνυάς. Ariſtophanis fabula Γῆρας *Senium*, diuerſa eſt ab alia eiuſdem, paſſim nominata in his libris, Γηρυτάδης. quo nomine etiam Antiphanes fabulam docuerat, niſi fallunt nos Athenæi codices. *Senij* argumentum declarant quæ ſuperſunt fragmenta. De ſenectutis incommodis egiſſe comicum, conſtat ex petitis inde verſibus, qui apud Pollucem libro IV. cap. XXV. Poſtea inducebantur ſenes quidam recocti, ac priori ætati reſtituti, qui fortuna ſua abutentes, ferebant cuncta paſſim atque agebant. Indicio ſunt verba Athenæi hoc loco, ποιεῖ δὲ λέγουσαν ἀρτόπωλιν διηρπασμένων αὐτῆς τῶν ἄρτων ὑπὸ τῶν τὸ γῆρας ἀποβαλόντων. Poſtrema vox mirificè expoſita ab interpretibus. ſed γῆρας ἀποβάλλειν eſt *ſenectutem exuere*. Huius dramatis ſæpe meminit Iulius Pollux. At libro X. cap. XX. ita ſcribe hunc ex eo verſum, Ἐφ' ὑδρίαν δανείζειν πυνδάκων ἢ μείζονα. Idem alibi, Ἀεισορεῖς

Γῆρας οὐ δὴ εὐχαῖς ... corrige, οὐ δὴ ... Panis ſubcinericij, ſiue *encryphiæ* etiam Hippocrates facit mentionem, ſtupo harum morborum lib. v i i. ... ἐγκρυφίας. De ... panc afferuntur teſtimonia Eubuli è Ganymede, & Alcæi item è Ganymede. Sed aut interiorit penitus Eubuli locus: aut illius fuêre iſta ſolùm, ... Sequentia, ... velint nolint docti viri, Alcæo aſſerimus nos. Pollux lib. v i i. cap. x. Ἀλκαῖος ἐν Γανυμήδει ἐντύρας ἄρτους ... ἄρτος νέος ... τευρῶντας. De Alcæi comici fabulis ſuperiore capite diximus: Eubulum quoque Ganymedem docuiſſe, teſtis Athenæus libro v i. *Laganum* & *apanthracis*, vulgo placentas vulgo cenſentur: neque video cauſſam cur hic inter panum ſpecies eorum fiat mentio. Ἀποθραυλίδες Græci vocarunt, ait enarrator Ariſtophanis, omnes ... ſuper pruna toſtos.

CAPVT XXVI.

Explicatur quænam fabulæ dicantur aliarum διασκευαὶ & ἐπιδιεσκευασμένα δράματα. item quæ priores & poſteriores. διασκευάζειν interpolare librum.

ATHENÆI verba ſunt, Ἐπίχαρμος ἐν Ἥβας γάμῳ καὶ Μούσαις· τοῦτο δὲ τὸ δρᾶμα διασκευή ἐστι τοῦ προκειμένου. quid hic ſit διασκευή, intererat fidei interpretum quærere diligentiùs: vel eo ſaltem nomine, quòd non pauci in hoc auctore ſimiles ſunt loci, quos eâdem omnes expoſuerit. Putarunt docti viri διασκευὴν appellari fabulam quæ alteri velut præluderet, eſſetque poſterioris *apparatus & diſpoſitio*, vt illi vertunt. Nos contrà libri primi cap. x x i i i. διασκευὰς & διεσκευασμένα, vel ἐπιδιεσκευασμένα δράματα ſolita appellari dicebamus, fabulas ſemel iam ſcriptas editáſque, ſed quia non ſteterant, noua lima & impenſiore diligentia correctas. Morem hunc fuiſſe veteribus comicis, vt idem argumentum ſæpius tractarent, & emendatas fabulas pro nouis in ſcenam deferrent teſtis comici ſcholiaſtes ad Nebulas ſcribens, Δοκοῦσι καὶ οἱ ἄλλοι κωμικοὶ ἀπὸ τῶν αὐτῶν ὑποθέσεων τὰ αὐτὰ εἰσάγειν δράματα. Has fabulas propriè appellarunt διεσκευασμένα δράματα; vt loquitur Athenæus lib. x v. vel ἐπιδιεσκευασμένα. Galenus docet clarè in Hippocratem De ſalubri diæta. ἐπιδιεσκευάσθαι, ait, λέγεται βιβλίον ἐπὶ τῷ προτέρῳ γεγραμμένῳ τὸ δεύτερον γραφὲν, ὅταν τὴν ὑπόθεσιν ἔχον τὴν αὐτὴν, καὶ τὰς πλείστας τῶν ῥήσεων τὰς αὐτὰς, τινὰ μὲν ἀφῃρημένα ἐκ τοῦ προτέρου γράμματος ἔχει, τινὰ δὲ προσκείμενα, τινὰ δὲ ὑπηλλαγμένα. παράδειγμα δὲ εἰ βούλει τούτου σαφηνείας ἕνεκα, τὸν δεύτερον Αὐτόλυκον Εὐπόλιδος ἔχεις, ἐκ τοῦ προτέρου διεσκευασμένον. Critici veteres in argumento Nebularum Ariſtophanis, Ἀριστοφάνης ἀπορριφθεὶς παραλόγως, ᾤηθη δεῖν ἀναδιδάξας τὰς δευτέρας καταμέμψασθαι τὸ θέατρον. ἀτυχῶν δὲ πολὺ μᾶλλον καὶ ἐν τοῖς ἔπειτα, οὐκέτι τὴν διασκευὴν εἰσήγαγεν. αἱ δὲ δεύτεραι Νεφέλαι ἐπὶ Ἀμεινίου ἄρχοντος (ἐδιδάχθησαν) τοῦτο δὲ ταὐτό ἐστι τῷ προτέρῳ. διεσκεύασται δὲ ἐπὶ μέρους. Paullo poſt, καθόλου μὲν γὰρ σχεδὸν παρ᾽ ἅπαν μέρος γεγενημένη διόρθωσις· τὰ μὲν γὰρ περιῄρηται, τὰ δὲ προσπέπλεκται, καὶ ἐν τῇ τάξει καὶ ἐν τῇ τῶν προσώπων διαλλαγῇ μετεσχημάτισται. Perſpicuum ex his eſt, quid Athenæus intelligat quoties aliquam fabulam alterius appellat διασκευήν: quod verbum diuerſo ſensu vſurpant interdum critici: vt cùm ſcribunt diſcrimen fuiſſe inter veterem & nouam comœdiam & ratione ὕλης *materiæ*, & ratione διασκευῆς *formæ & texturæ*. ἐν μὲν γὰρ τῇ τῆς ὕλης διασκευῇ, inquiunt, χορὸς οὐκ ἴδει. ἐν ἐκείνῃ δὲ δεῖ. ſed aliud eſt διασκευὴν attribuere fabulæ: aliud ipſam fabulam appellare διασκευὴν alterius. Athenæus libro i x. μετασκευάζειν verbo appoſitiſſimo vſus, de iſtiuſmodi fabularum emendatione loquens. Anaxandrides, inquit, ὅτε μὴ νικῴη λαμβάνων ἐδίδου εἰς τὸν λιβανωτὸν κατατέμνειν, καὶ οὐ μετεσκεύαζεν ὥσπερ οἱ πολλοί. *quoties victoriam non referebat, fabulam in manus ſumtam tradebat diſcerpendam ad thuris cucullos: neque vt plerique ſolent eam corrigebat.* Porrò iſta recentata dramata interdum nomen diuerſum habuerunt à priore: cuius rei exemplum eſt iſto loco. Nam prior Epicharmi fabula nomen habuit *Hebes nuptiæ*: poſterior, *Muſæ*. Sic libro v i i i. *Butalion* Antiphanis dicitur fuiſſe διασκευὴ τῶν Ἀγροίκων ἰδός: quæ verba ibi expendemus. Libro x i. Diphili *Miles*, appellatur διασκευὴ τοῦ Αἱρησιτείχους fabulæ prius ab eo editæ. Interdum commune fuit

vtrique

vtrique fabulæ idem nomen: sed prioris & posterioris cognomine inuicem distinguebantur, Sic προτέρας & δευτέρας Θεσμοφοριαζούσας interpretabamur libro primo. Sic eiusdem comici πρώτας & δευτέρας Νεφέλας, & priorem ac posteriorem Pacem, necnon Plutum priorem & alterum, laudatum inuenias. Eupolidis Autolycum πρῶτον καὶ δεύτερον Galenus, Pollux, aliique citant. Archippi priorem & posteriorem Amphitryonem. Neque solum comici hac diligentia vsi: verùm & tragici quoque nonnunquam. Exemplum esto in Euripidis Hippolyto, de qua tragœdia scribunt veteres, ἔστι δὲ οὗτος ὁ Ἱππόλυτος δεύτερος καὶ στεφανίας προσαγορευόμενος· ἐμφαίνεται δὲ ὕστερος γεγραμμένος. Τὸ γὰρ ἀπρεπὲς καὶ κατηγορίας ἄξιον ἐν τούτῳ διώρθωται τῷ δράματι. Phryxum etiam poëtæ eiusdem priorem & posteriorem laudat Aristophanis scholiastes. Non semper autem vtraque fabula producta est, sed tantùm altera: qua de re plura erunt dicenda libro VI. cap. VI. Ab hac notione verbi διασκευάζειν manauit affinis alia, cùm pro librum corrumpere accipitur. Galenus De dogmatis Hippocratis & Platonis libro sexto, τὰ δ' ἀπὸ τῆς κεφαλῆς καταφέρεσθαι λεγόμενα τέτταρα ζεύγη φλεβῶν, ἐμβεβλῆσθαί τέ μοι δοκεῖ τοῖς ἐπιγεγραμμένοις Ἱπποκράτους συγγράμμασι, καὶ διεσκευάσθαι φανερῶς. *videntur mihi inserta esse libris ijs qui sub Hippocratis nomine extant, & manifestò adiecta esse verbis auctoris.* Libro octauo, γεγραμμένου δὲ τοῦ Ἱπποκράτους βιβλίου περὶ φύσεως ἀνθρώπου, προστεθέντος δ' αὐτῷ καὶ τοῦ περὶ διαίτης μικροῦ βιβλιδίου, καὶ τινος παρενθεθείσης ἀνατομῆς φλεβῶν, ὑπὸ διασκευάσεως δοκεῖ μοι προσθεῖναι τῷ περὶ φύσεως ἀνθρώπου, καὶ τῷ περὶ διαίτης. Diogenes Laërtius in Democrito, τὰ δ' ἄλλα ὅσα τινὲς ἀναφέρουσιν εἰς αὐτὸν, τὰ μὲν ἐκ τῶν αὐτοῦ διεσκεύασται, τὰ δ' ὁμολογουμένως ἐστὶν ἀλλότρια. Galenus paullo aliter libro secundo, De Hippocratis scitis & Platonis, τούτους τοὺς ὑμένας ἐτόλμησαν τινες οὐκ εἶναι λέγειν, ἀλλ' ὑπ' Ἐπιστράτου διασκευάσθαι δόγματος ἕνεκεν κατασκευῆς. Scribe, ἀλλ' ὑπ' Ἐρασιστράτου διασκευάσθαι, δόγματος ἕνεκεν κατασκευῆς. *ausi sunt quidam dicere, nullas esse huiusmodi membranas, sed ab Erasistrato esse falsò adiectas, studio defendendi sui dogmatis.*

CAPVT XXVII.

Panis ὅμορος, στεατίτης, ἡμιάρτιος. *Platonis* Nox longa. *Panes* Cilicij *&* collabi. *Eustathij error. Phrynichi fabula* Poastriæ. *mulieres* ποάστριαι. ὀρυιδης ἄρτος. *Philyllij fabula* Αὐγή. πυροὶ τρίμηνοι. μαχωνίδες. *Papauer & sesamum.* ἐνθαλάμια. *chrysocolla. semen lini inter esculenta: itemque cannabinum.* Olen. ἐννίτας ἄρτος, λεκυθίτας, *&* πανος. Blæsus *scriptor.* νατής.

EPICHARMVS in ea fabula de qua proximo capite diximus, panum hæc enumerat genera, κριβανίτην, ὅμορον, στεατίτην, ἐγκρίδα, ἀλειφατίτην, ἡμιάρτιον. quid appellat panem ὅμορον? Auctore Hesychio, ὄμωρα vel ὅμορα dixerunt similaginem cum melle & sesamo coctam. inde & panes quosdam ὁμορίτας appellarunt; quorum meminit idem Hesychius. non dubito de his sentire Epicharmum, & mox quoque Sophronem. στατίτης in Excerptis & quibusdam MSS. στατίτης dicitur. & Hesychius, nisi est mendum, στατίας, ἄρτου εἶδος. Eustathius legit vt nos στεατίτης. In Glossis Hesychij στεατίτης placentæ cognomen. Ἡμιάρτιος panis à figura dimidiati circuli nomen inuenit. Hesych. ἡμιάρτιον, εἶδος ἄρτου ἡμικυκλώδης. In fine verborum Sophronis lacunam expleo, & scribo, καὶ ἡμιάρτιοι καὶ στεατῖται. nam eorundem fecisse illum mentionem ait Athenæus, quorum modò Epicharmus meminit. Sequitur ex eodem poëta, εἰς νύκτα μ' αἰτεῖ σὺν ἄρτῳ πλακίτᾳ. Lego, ἰσχᾶ σὺν α'. & statim, τοῖς παιδίοισι καλῆ. *recentem.* vt tollatur lacuna. Platonis comici fabula cuius index erat *Nox longa*, laudatur & Polluci libro sexto, cap. XXXII. Videtur non dissimilis fuisse argumento Amphitruoni Plauti. Nox enim longa fuit illa qua satus Hercules. In ea fabula Plato τοὺς μεγάλους ἄρτους καὶ ῥυπαροὺς Κιλικίους ὀνομάζει, inquit Athenæus. Operæpretium sit Eustathij verba ascribere, de collabis & Ciliciis panibus disputantis, Ἐν τοῖς τοῦ δειπνοσοφιστοῦ φέρεται, ὅτι δοκοῦσιν οἱ Κίλικες, ἴσως μὲν οἱ Ὁμηρικοὶ, ἴσως δὲ ἕτεροι, οὐκ ἀγαθοῖς ἄρτοις χρῆσθαι· διὸ καὶ οἱ κιλίκιοι ἄρτοι οὐκ ἔπαινον εἶχον, οἱ αὐτοὶ τοῖς κολλάβοις ὄντες. Et mox superiora Athenæi verba respiciens, ὅρα τὸ μὴ ἄλλως,

inquit, ὁ κωλύει ψωμίσκας τοὺς κολλάβους ταῖσι. Sed errat Eustathius, cùm panes Cilicios & collabos eosdem putat. Imposuit illi suus codex Athenæi, in quo sequentia aliquanto post Athenæi verba, τῶν κολλικίων δ' ἄρτων, οἱ αὐτοὶ δ' εἰσὶ τοῖς κολλάβοις. ita inuenit scripta, τῶν κιλικίων δ' ἄρτων. magno errore. Sequitur non longè, Φιλύλλιος δ' ἐν Ποασρίαις hanc ipsam fabulam & libro x. puto intelligi, scribóque etiam ibi Ποασρίαις, non Πλασρίαις. nam Phrynichi Poastrias nominant Pollux lib. v I I. cap. xi lib. x. cap. x x x v I. & Harpocration in ἐξείλης. Ποάστριαι sunt mulieres sarritrices, quæ herbas nocivas de hortis tollunt vel segetibus. Archippus comicus,

Σκαρδόπ εὐκατωρέσι, τοῖς τ' ὀιναρέταις,
Καὶ ταῖς γυναιξὶν ἐργάτισι ταῖς ποαστρίαις.

Hesychius scribit, omnes in vniuersum mulieres quæ opus ruri faciant mercede conductæ, sic fuisse vocitatas. & Pollux docet ποαστήριον veteres appellasse sarculum aut aliud sartitionis instrumentum, quod eius ætate vocabatur χερσοκόπιον. Pergit auctor, ὀρίνδης δ' ἄρτου μέμνηται Σοφοκλῆς. Scribendum, ὀρίνδου. auctoribus Hesychio & Polluce. Locum Aristophanis è Tagenistis emendauimus iam antè capite x v I. Philyllium in Αυγῇ laudat iterum libro I x. & tertium libro x I. magno librorum consensu. In Suidæ Collectaneis legas, Ἀνάλαβοντα, Φιλύλλιος Αἰγῇ. scribo Αυγῇ. Probatur fieri collabos è recente tritico, quia dixit Philyllius, Αὐτὸς φέρων πάρειμι πυρῶν ἐκ ζώντας τριμήνων, χαλαζοχρόους κολλάβους θερμούς. caue confundas πυρὸς τριμήνως, id est, triticum, ante menses tres collectum, cum trimestri tritico, de quo Plinius lib. x v I I I. capite v I I. Μηκωνίδες panes, papauere sparsos fuisse ipsum nomen arguit. inter condimentarias herbas papauer & sesamum non postremum locum tenebant. Multa de vario esu papaueris Galenus libro v I I. De facult. simpl. medic. Ideo cùm aliquid studiosè politum significare vellent, σησαμοειδὲς & papauere ac sesamo sparsum dicebant. Petronius, *audiunt mellitos verborum globulos, & omnia dicta factaq̀, quasi papauere & sesamo sparsa.* Maconidibus Alcmanis non erant dissimiles quæ alij Græci ἐνθρυλάκια vocabant, & ipsa papauere ac sesamo condita. Hesychius, ἐνθρυλάκια, πλάσματα ἐκ μήκωνος καὶ σησάμης. In testimonio Alcmanis scripsimus, ἐπισταφὶς σιλλικῷ τε, σησάμῳ τε. ex M S S. & Epitoma. Vulgò ἐπιτεύφοισης λίνῳ. mendosè: etsi linum potest locum hic habere, vt statim, χρυσοκόλλα ἐστὶ βρωμάτιον διὰ μέλιτος καὶ λινου. Hesychius chrysocollam ait parati ἐκ λινοσπέρμου καὶ μέλιτος. Sic semper λίνον de lini semine interpretandum, quando inter illa censetur quibus vescimur. Indebant cibis semen lini vt acrimoniam illis conciliarent. Ideo Artemidorus lib. primo, cap. L x x. inter acria nominat iunctim ceu cognata, sesamum, lini semen, & sinapi. Galenus libro quinto, De facultatibus simplicum pharm. lini semen inter illa habet, quæ & alimenti & pharmaci vsum præstent. libro autem septimo docet idem, solitum semen lini & frictum & non frictum mensis præparari. Idem erat & cannabini seminis vsus inter tragemata, vt scribit Galenus libro secundo De facultat. alim. In versu Aristophanis, Κολλύραν μεγάλην καὶ χόνδρον ὄψον ἐπ' αὐτῇ. nescio quid mouerit interpretes vt κανδύλον legerent. Scimus quid candylus fuerit olim, & quale cibi genus: sed errare fœdè qui eam vocem huc inferciunt, hoc quoque scimus. Omnes manu exarati Athenæi codices, χονδρον habent: ita etiam legit Eustathius. ita in Aristophane scribitur hodiéque. postremò antiquus comici enarrator de ea lectione ne dubitare quidem nos sinit. In ecloga ex Epilesmone Pherecratis, scriberem, ἄλλων ὀβελίαν ἀποδιῇ ἄρτω ἢ μὴ προτιμᾷ. Olen proprium viri nomen. hunc monet, vt obelias quidem torreat & paret, sed ne pani anteponat. hoc est, vt obeliis vtatur non vt ἐδέσμασι, sed vt ἡδύσμασι. Subiicitur, Δῖνος ἄρτος ὁ πεσσαγομένος λεκιθίτας. Paullo post, vbi plura de hoc pane, scribitur ἰτρίτας. Vera lectio est ἰτνίτας. Hesychius, ἰτνίτας, ἄρτος ὁ λεκιθίτας. conuenienter Athenæo. *Lecithitæ* mentio fit libro octauo, in χελιδονιζόντων cantico. χελιδὼν καὶ λεκιθίταν οὐκ ἀπωθεῖται. sed panem hunc in placentarum censum alij referunt. Eustathius λεκιθίταν interpretatur πλακοῦντα ὠοῦ ἔχοντα φαρμακευτὴν καὶ ὠῶν λέκιθος. placentam cui admixtum oui luteum. quò illis mens qui *lecithitam* dictum tradunt ob affusum oleum, quia λήκυθος sit *trulla olearia*? quot verba in his tot portenta. Non capio satis quod sequitur, παιδὸς ἄρτος. Μεσσάπιοι καὶ τὴν πλησμονὴν πανίας, ἐ πάνια τὰ πλήσματα. Vellem planius animi sui mentem exposuisset. nam hæc ænigmatis similia. an hoc vult? πανὸν apud quosdam Græcorum panem dictum fuisse. Eclogarius ita excerpsit, παιδὸς δέ τις ἄρτος ὑπὸ καλεῖται, ὅτι Μεσσάπιοι τὴν πλησμονὴν πανίας, καὶ

πάνια

κάνια τὰ πλήσμια φασί. etiam M S S. meliores Athenæi πλήσμια scribunt non πλήσμα.. Blæsus qui deinceps laudatur, illaudatus est auctor: nedum vt eius fabula *Mesotriba* nobis aliunde sit cognita. Libro XI. nominatur eius drama Σατυρῶ, *Saturnus*. ex quo suspicamur sub imperio Romano vixisse illum & scripsisse. Hesychius vnus præterea quod sciam è veteribus, Blæsum nominat duobus locis: quorum alter est in litera M. alter in Φ. vterque medicinæ egens. De nasto pane & de voce νασὸς cuius gratia tam acerbè Galenus exagitat Asclepiadem, dicemus alibi ἀκριβῶς. Ad manum sunt quæ de eo pane sine placenta scripsere Pollux, Hesychius, atque Etymologici magni auctor. Pro eo quod hic ζυμίτης appellatur iste panis, in Hesychio reperies ἀζυμίτης.

CAPVT XXVIII.

Κνηστὸς panis rasilis. θρόνος, βάκχυλος. ἀποδίτης. ἄρτων κεκρύφαλος. *Eresi* περιχύμων μαστός. *panis Tegeaticus* σεμιδάλεως ᾗς. Γονῆς δακρύειν. *Theario, Mithæcus, Sarambus.* χελιδόνων ἰσώλια. collices *Thessalici. Chrysippus Tyanæus.* Materia. Cappadocij *panes.* λάγχαν *Syrorum.* boletinus.

KΝηστὸς ἄρτος ποιὸς παρ᾽ Ἴωσι, inquit auctor ex Artemidoro Ephesio Non explicant hæc quale genus panis ita fuerit Ionibus appellatum. minus multo id scias ex Hesychio, cuius hæc, κνηστὸς ἄρτος, Ἀρτεμίδωρος. Caussam nominis suspicatur fuisse Eustathius, διὰ τὸ κνᾶσθαι ὡς εἰκὸς καὶ οὕτω διαδίδοσθαι, quod rasus distribueretur. Hodie panis imponendi mensis procerum crusta inciditur, ac ferè tota adimitur. an hic est κνηστὸς, id est, *rasilis* panis? vt probetur θρόνον panem quendam esse dictum, proferuntur Neanthis verba, ὁ δὲ Κόδρος τόμον ἄρτου τὸν καλούμενον θρόνον λαμβάνει. probatio erit clarior longè si scribas, τοῦ καλουμένου θρόνου. planior item oratio, si λάμι scribas in fine pro νίμαι. De pane *bacchylo* hoc tantum Athenæus, eum esse qui dicatur Eleis ἀποδίτης. expectabam post illa testimonium aliquod veterum scriptorum, qui bacchylum nominassent: uullum affertur: sed Diphili, qui spodite meminit. Hesychius, Βάκχυλον, ἀποδίτην ἄρτον Ἠλεῖοι. vulgò edunt ἀποδίτης. In versu Diphili, ἄρτους ἀποδίτας χρυσοφεῖς περιφέρεις, tertiam dictionem non dubito vitium continere. De eo qui σποδωρίας dicebatur & ζυμίτης, consule si libet, in illis vocabulis Hesychium. Cratini verba inquinatissima sunt, σποδωρίαν ἔχω ζυμίτεμάδε πλέως κνίσαλον. Lego, σποδωρίαν ἔχω ζυμίτην, μὰ Δί᾽ οὐ πλέων κεκρύφαλον. *habeo panis cinerltij fermentati, non plenum reticulum.* κεκρύφαλον appellat quem ζύγαδον alij Græci: Latini *reticulum panis*, vt dicebamus ad Theophrastum. Potest etiam ita, ἐμπλέων γυαράλων. vt de aceroso pane intelligamus. γυάφαλον, *tomentum*, pro acere tritici non inuenustè vsurpauerit. Strabo auctor est, Eresum Lesbi oppidum, sitam fuisse in colle, pertinuisséque ad mare. Hoc voluit Archestratus isto versu, Ἐν Λέσβῳ, κλεινῆς Ἐρέσου περικυμονι μαστῷ. vbi scribi malim, Ἐν Λέσβῳ κλεινῇ, κ᾽ Ἐρ. Vox περικυμων impropriè loco tribuit, quem non ex omni parte pulsat fluctus. melius idem alibi, Πέρι ἐκ Λέσβου περικύμονος ἐκγεγαῶτα. Corrige sequente versu operarum errorem, ac scribe, λευκόταρ᾽ αἰθέρ᾽ αἰς χιόνος. Legit dein Dalecampius, θεοὶ ἀγοράζουσιν. noli sequi: nam verùm & tectum est, θεοὶ δ᾽ ἂν ἔδωσιν ἄλφιτ᾽, ἐκεῖθεν ἰὼν Ἑρμῆς ἀγοράζει. *si dij vescuntur panibus hordeaceis, illuc itat Mercurius vt inde panem ipsis comparet.* Simile est illi Varronis de Plauto, *Musas Plautino sermone locuturas fuisse, si Latine loqui vellent.* Panem Tegeaticum σεμιδάλεως ἄρτον vocat Archestratus, sicut paullo antè Phillyllius collabos τραγοὺς ἐκγόνους. Antiphanis super Atticis panibus allata ecloga sic definit, Μάζας χύεῖς Ἀττικάς, ᾗ δὴ γονεῖς Θεαρίων εἶδεν. postrema verba difficultate non carent. γοναῖς interpretantur docti, *posteris*, id est, ἐκγόνοις. quærant cui probent. nos sic, *quos panes Thearion Panathenæis edidit*, ceu artis suæ specimen. Mos veterum omne genus artificum, solennibus festorum diebus de palma inuicem contendere. Non enim soli poëtæ suas fabulas committebant, verùm etiam omnes alij quicumque artis alicuius fiduciam habebant. Hæ sunt quas Græci δείξεις, Latini *commissiones* passim vocant. de quibus non repetam quæ nota sunt omnibus. dicam

tantùm, verbum ἰδεῖν, hîc aliter accipiendum non fuisse. Γονὰς interpretor *Adfugæ festum natalitium.* Panathenæorum & Quinquatriorum id fuit argumentum. Sequitur Platonis locus, & in eo hæc verba, Θεαρίων ὁ ἀρτοποιὸς, καὶ Μίθαικος, ὁ τὴν ὀψοποιίαν συγγεγραφὼς τὴν Σικελικὴν, καὶ Σάραμβος ὁ κάπηλος, ὁ κάπηλος. hodie apud Platonem scribitur ἀρτοπώλης non ἀρτοποιὸς, ex nupera viri docti emendatione: imò vt vides corruptione. etiam Xenophon vsus eo vocabulo, vt obseruat Pollux. Thearion, Mithæcus, & Sarambus à Platone nobilitati, etiam in aliorum scriptis leguntur. Themistius oratione prima, Μιθαικός τις ἐν ὀψοποιίᾳ ἢ Θεαρίων. Scribe apud eundem oratione I I I I. κάπηλός τις ἢ αὐτοπώλης κομψότερος μικρῷ Σαράμβου καὶ Θεαρίωνος. Illa, ὁ Κάπηλος, non sunt apud Platonem, imò verò, vti censeo, non sunt Platonis, sed Athenæi, variam scripturam codicum Platonis obiter indicantis. Lego audenter, ἢ Σάραβος, ὁ κάπ. sic quidam illum nominant, non Sarambum. vide apud Tzetzem in decima chiliade. Pollux neque hoc neque illud, sed Sarabonem: si modò ita scripsit libro septimo, Σαράβωνα ὁ Πλάτων κάπηλον ὠνόμασεν, ἐπαινῶν αὐτὸν ἐπ' οἰνουργίᾳ. plerique tamen *Sarambum* indigerant: in his etiam Dicæarchus, in geographicis fragmentis. Subiicit Athenæus ex Aristophane, Ἥκω Θεαρίων, ἀρτοπώλιον λιπὼν, Ἵν' ἐστὶ κριβάνων ἑδώλια. postremum verbum quia Græcum non arbitror, muto, ac scribo ἰδώλια. sic appellat baseis quibus insistunt cribani. illas dico æneas mensas sub testa poni solitas, quarum meminit Athenæus libro octauo, ἐπίθημα κριβάνῳ, ὑποθεὶς τραπέζας χαλκῆν, ἐπὶ θάτερα τὸ πῦρ. In fornace calcaria solum lapide sternebant: qui dicitur Catoni *fortax*, cap. X X X V I I I. vt coniiciebat magnus Turnebus. Ergo ita exponamus *Adsum Thearion, relicto meo artopolio, vbi sunt clibani.* κριβάνων ἑδώλια periphrasis, pro *clibani.* Furnis lateres erant subiecti, vt paullo post dicitur. Non multo post ex Ephippo, παρ' Ἀλεξάνδρου δ' ἐκ Θετταλίας κόλλικας φαγὼν κριβανίτας ἄρτους. prima verba ita verte, *cùm edisset collicem ab Alexandro è Thessalia missum.* Alexander, opinor, est Pheræorum tyrannus. Pheræ enim Thessaliæ oppidum. collices Thessalici omnium optimi. Archestratus, Κόλλιξ Θεσσαλικὸς σοὶ ὑπαρχέτω. extrema sunt corrupta. Fortasse, κριβάνιον ἄρτον: vel ἐκ κριβάνου ἄρτον. In iis quæ mox loquitur Arrianus, agnosce reliquias veteris poetæ, cùm ait, ἡμῖν γὰρ ὑπὸ ἀλφίτοισι χαίρειν πλήρης γὰρ ἄρτων ἡ πόλις. si vnam adiicias dipodiam, integri fuerint senarij duo. Ait Arrianus, ἐπεὶ καὶ ἄλλο Χρυσίππου τοῦ Τυανέως συγγράμματι ἐνέτυχον. *incidi in alium Chrysippi Tyanei lib ū.* cur ait aliū? nihil enim præcessit quò istud referas. Scribe, ἐπεὶ κἀγὼ X. & statim ἔρχομαι λέγων nō rectè positum, pro ἔρχομαι λέξων. Herodotus, ἔρχομαι ἐρέων vel φράσων. Athen. non multo post, ἔρχομαι κἀγὼ λέξων τι περὶ αὐτοῦ, τὰ τῆς τέχνης. Chrysippum Tyaneum, ex quo tam multa recitat hic Arrianus, recentem Athenæi tēporibus scriptorem fuisse, indicio sunt Romana vocabula quibus vtitur. vt, διὰ δὲ τὴν μαστίχην ἀνεμπόλιον πεῖν. *Materia* Latinis est, quam vernaculus sermo noster *pastam* appellat. Plinius, *Durat sua Piceno in panis inuentione gratia, ex alica materia.* Panis *Cappadocij* etiam libro quarto fit mentio in Carani nuptiis. προσεδόθη καὶ ἀργυροῦν ἀρτοφόρον ἄρτων Καππαδοκίων. Addit, τὸν δὲ τοιοῦτον ἄρτον οἱ Σύροι λαχμὰν προσαγορεύουσι. *Syris dicitur lachman iste panis.* Hebræis dicitur panis לחם *lechem.* Syris & Chaldæis לחמא *lachma.* Propius ad vocem *lachman* accedit Chaldaica dictio in Glossis Aruk, לחמניות *lachmanijoth*: quam interpretantur de vlrimis mensæ ferculis. Sed monuit me ex aliorum Rabbinorum commentariis Petrus Chevalerius, vir linguæ sanctæ dum viueret peritissimus, mihique ob singularem pietatem & morum probitatem charissimus, לחמניות Syris fuisse appellatas, quas nos Francoceltæ vocamus *oblias*: de quo satis diximus in præcedentibus. *boletinus* & *bolites* videntur esse quem alij βωλίας. Hesychius tamen mazan non panem nominat. βωλία, αἱ, βωλὶς μάζης εἶδός τι ἐν ταῖς θυσίαις. Vox Romana est *tracta*, vbi scribitur, εἰς δὲ τὰ καπυρίδια καλύμματα τράκτα, μίξεις ὀπτηρὰ εἰς ἄρτον. Quid essent *tracta* vel *tractæ* in panificio, exposuit pridem Iosephus Scaliger ad Tibullum. inde reperiet studiosus lector, frequens vox Catoni in placentarum confectione.

CAP.

CAPVT XXIX.

Explicatur Diogenis dictum, placentam *appellantis* panem probè confectum. *Placentæ præcipuæ veterum delitiæ.* σαμίτης *panis*, διαγονὲς, δ...ατος, ἰτρίτης & ἐρεικίτης, ξηροπυρίτης, κυλλάστις *Ægyptius*. ὀξίζων *panis*. βλῆθα, βλωμὸς, buccea, quadra. βρωμίτης· φυστὴ μᾶζα πεφυραμένη & ἄπτιστος. καρδαμύλη, τολύπη. *Mos veterum, sumendi al... de re sacra, quod* ὑγίεια *vocabant. Sanitas Romæ præmij loco data.* Danaides *Aristophanis.* Dalnis *Apollophanis.*

VETVS dictum est, non oportere τοῖς ἡδύσμασι vti, ceu ἰδέσμασι. hæc sunt alimenta, quibus necessariò vescimur, vt exhaustas corporis vires reficiamus: illa sunt scitamenta, quibus appetitum irritamus. Perditissimi catillonis sit, non alimentis velle ali, sed gulæ irritamentis. Hoc discrimen sublatum iuit Diogenes cynicus, cùm auiditate magna placentam vorans, interrogatus quid ederet, *panem*, inquit, *probè confectum* cuius responsionis obscuræ multis, vis patet ex iis quæ antè diximus. Significauit enim canis impurus, sibi esse ἰδέσματα, quæ sint aliis ἡδύσματα: neque vllum se inter illa discrimen facere. frugi hominibus placentæ ad oblectationem, panis ad nutritionem estur. Porrò in hoc maxime genere cupediarum gulæ dediti homines olim deprehensi. Libro septimo, Epicureus quidam icadista pro mortuo dicitur elatus placenta feruente deuorata. Horatius,

—Porcius infra
Ridiculus totas simul absorbere placentas.

Propterea dicebat Bion, μὴ δυνατὸν εἶναι τοῖς πολλοῖς ἀρέσκειν, εἰ μὴ πλακοῦντα γενόμενον ἢ Θάσιον: *non posse aliquem vulgò omnibus placere, nisi placenta fieret, aut vinum Thasium.* Hieronymus ad Marcellam, *Non sunt suaues epulæ quæ non placentam redolent.* Probo mox λοπαδάγχαι scribi, vt emendant docti, non λοπαδάγχαι. Similes sunt voces in hoc scriptore λοπαδοφυσηταὶ, & λοπαδαρπαγίδαι. De pane *thargelo* habes apud grammaticos. de *thalysio* etiam apud Theocriti interpretes in eius poëtæ Thalysia. Σαμίτην panem inuenio nusquam itaque lego, καὶ τὸν σησαμίτην. Sed placet omnino lectio quam subiecit nobis Epitoma Hescheliana, in qua verba hæc καὶ τὸν σαμίτην isto loco non habentur: sed paullo mox, hoc modo, ἔστι δὲ καὶ ὁ σησαμίτης & ὁ πυραμοῦς διὰ σησάμων πεφρυγμένος, καὶ ...χα ὁ αὐτὸς τῷ σησαμίτῃ ὤν. in Excerptis quidem σαμίτης scriptum est, sed quis non videt σησαμίτης esse scribendum necessariò hac admissa verborum textura? Scribendum, ὃς ταῖς ἀρρηφόροις γίνεται. De arrhephoriis festo, & virginibus arrhephoris, Harpocration, Suidas, alij διαγόνας, explicat Hesychius, οἳ παρετίθεντο τοῖς θεοῖς. Pro, ἄρτος καὶ δηλιασταί, malim, εἰσί τι καὶ δηλιασταί. Præterea suspecta sunt, καλούμενοι δ' ἄρτοι ὑπὸ Θεσσαλῶν. panis δαράτης suprà facta mentio ex Nicandri Glossis. Scribe etiam ἰτρίτην & ἐρεικίτην. non est diuersa ratio nominis, nam etiam ἴτριον est ἐρέγμος, siue πυρὸς ἐρηρεγμένος. *Xeropyritam* alibi non memini legere: memini *pseropyritam* adnotare apud Hesychium, vbi suspicio mendæ non habet locum, Eius verba sic eduntur, ψηρεοπυρίτας, ὁ ἀπὸ πυρὸς ἄρτος· οἱ δὲ πυρεοθηκ. οἱ δὲ κακός. dubitare non possumus de eodem pane vtrumque loqui, imò eiusdem glossographi verba vtrumque describere. Hesychium, si quid iudico, sui codices in errorem induxerunt. longè enim Athenæi lectionem antepono. Ægyptij, inquit, τὸν ὑποξίζοντα ἄρτον κυλλάστιν καλοῦσι. Eruditissimus Dalecampius, ὑποξίζοντα ἄρτον interpretatur *subacidum panem.* sic *acidas* vel *acidulas aquas* vocant Latini, quæ Græci ὀξίζοντα ὕδατα. Aliò tamen nos rapit auctoritas Iulij Pollucis, qui pro ὑποξίζοντας dixit, τοὺς εἰς ὀξὺ ἀπηγμένους, *fastigiatos*, vel *turbinatos*, ad instar sorborum. Hesychij locum fere corruptum non præter rem hic correxero. Κυλλάστις ἄρτος τις ἐν Αἰγύπτῳ ὑπὸ ῥιζῶν ἐξ ὀλυρας. cedo istas radices ex quibus confit cyllastis. at enim si fit ex radicibus, quomodo ex olyris? De radicibus olyræ sentit fortasse glossographus. minimè: nam & repugnant verba huic interpretationi: & Herodotus à quo & Hecatæo sumserunt omnes. ἀρτοφαγέουσι δὲ, inquit, ἐκ τῶν ὀλυρέων

ποιοῦντες ἄ τινες, τὰς [illegible] αὐτοὶ κολλύβας ὀνομάζουσι. Quid plura? Scribendum aio ex Athenæo, ἄρτος τις ἐν Αἰγύπτῳ, ὑποξίζων, [illegible] ὀλυρ. De cyllaste infrà iterum libro decimo. quam variè autem nomen hoc [illegible] reperiatur, ante nos aliis obseruatum est. *Danaidas* Aristophanis Pollux libro x cap. I v. meminit. & aliis multis locis: item comici scholiastes ad Plutum, [illegible] in eam fabulam commentatiorum. In ecloga Alexidis posteriores versus ita distingue,

Ἐγχυτῶν [illegible] δῶρο.
Ἀδίκης μὲν ὀκτώ, τῶν δὲ φαιῶν τὰς ἴσας.

penultimi versus omissa pars est, quæ ad institutum nihil faciebat. qua de re plura diximus alio loco. Scribo cum Hesych. βλῶθρα, non βλῆμα. eundem consule de voce πυρός. nam varie exponitur. Βλωμὸς est *buccea tenuis* siue *parua*. Hesych. βλωμὸς, ἰχνος ψωμὸς. inde βλωμιαῖοι ἄρτοι, qui incisiones habent, & diuisi sunt in paruas bucceas. imò vero in quadras. nam ideo subdit, Latinis *quadratos* dici hos panes. βλωμὸς igitur *quadra* est, non *buccea*. quod Hesiodi declarat versus, de alimento operarum rusticarum, ἄρτον δειπνήσας τετράτρυφον ὀκτάβλωμον. ineptum est arbitrari rustici hominis famem octo buccellis posse expleri. At quadræ maiores erant partes in formando pane solitæ notari. Virgilius in Moreto,

—iamq; subactum
Format opus, palmisq; suum dilatat in orbem.
Et notat impreßis æquo discrimine quadris.

Quod sequitur, βρωτίμην τε καλοῦσι τὸν πυρίτην ἄρτον. suspectum est de mendo. falluntur qui ex hoc loco vocem βρωτίμη referunt in censum panum: nam omnia panum nomina vel cognomina eiusdem sunt generis cum ἄρτος. igitur rectum esset, βρωτιμίας. ne id quidem placet: est enim contra analogiam. Scribe, βρωμίτης. Videntur βρῶμον non solùm pro graueolentia vsurpasse, verùm etiam pro insuauitate & ἀηδίᾳ. ex eo panis furfutaceus appellatus βρωμίτης. Auctore Athenæo φύσιν vocarunt Athenienses, mazan τὴν μὴ ἄγαν τετριμμένην, *non multum subactam*. Hesych. ait τὴν ἄτριπτον. & magnus Hippocrates ἀτρίπτου μάζης sæpius meminit, opponens ei τὴν τετριμμένην. Repetio etiam panes ἀτρίπτους apud Aristotelem, Problem. sectione x x I. Mazæ nomen in editis libris est καρδαμάλη. itémque in Hesychianis. literula tamen mutata καρδαμύλην scribendum arguunt Eclogæ auctor & Eustathius. βήραξ magnæ mazę nomen: sed de nomine βάραξ siue βήραξ diximus libro quarto, capite septimo. *Tolypa* mazæ à figura sic dictæ. Lanam purgatam & carminatam in globos componebant, qui postea colo aptabantur. id vocatur τολύπη. Inde igitur tolypæ placentæ, vel liba potius à similitudine formæ nominantur. & lib. x I I I. Clementi Alex. inter orgiorum τὰ ἅγια numerantur σησαμαῖ πυραμίδες τολύπαι καὶ πόπανα πολυόμφαλα. De hordeo Achilleo consule Theophrastum, Galenum in Lexico Hipp. & cum de hoc tum de Achillea maza Eustathium. *Dalnidem* Apollophanis fabulam nusquam si satis memini inuenies. Legebam Δαυνίδι vt alibi in his libris: vel certè Δαυλίς, nam Suidæ nominatur inter huius poetæ dramata Δαλίς. Item aliud *Iphigeron*. cuius meminit Harpocration in ἀδελφίζειν. Almanis verba sic scribe, θεσδαισία τε καὶ κεβαπόντος, vt in Epir. Moris fuit apud veteres, vt qui Deorum templa adirent, domum inde aliquid referrent bonæ scænæ gratia: puta vel libi frustulum, vel vnguenti aliquid, vel denique frondem virentem. valetudini conducere illud quicquid esset quod è loco sacro abstulissent, publicus fuit populorum Græciæ error: propterea decermini illi fecerunt nomen ὑγίεια *sanitas*. Hesychius, Ὑγίεια ἄλφιτα οἴνῳ καὶ ἐλαίῳ πεφυραμένα· καὶ πᾶν τὸ ἐκ θεοῦ φερόμενον, εἴτε μύρον, εἴτε θαλλός. de hac hygiea Athenæus hîc loquitur, *Sanitas appellant maza quæ in sacrificijs datur, vt degustetur.* non dicet morem hunc fuisse vt libum istud domum referrent qui Deos venerati erant. Videtur fuisse liberum, vel ibi statim absumere: vel diutius seruare apud se. Etiam in sacris populi Romani *sanitas* aliquando dabatur præmij loco: sed is ritus diuersus est. Adi ad Plinium libro x x v I I. capite septimo.

CAP.

CAPVT XXX.

Percurruntur pseudohesiodei versus. Bosporus ταριχόπλεως. οἱ πιθόγαστροι. cybia quadrangula. ἀδαλές. ἁλιτευχεῖς piscatores. salsamenta ἀμφαλλαξ τεθέντα. τὰ θύννια. βῖκοι orcæ salsament. Samij Cratetis. Alexidis drama Απεγλαυκωμός.

ABSOLVTO eo sermone quem de panibus conuiuæ habuerunt, transit auctor ad salsamenta. Initio proferuntur versus XIII. quos Euthydemus pro Hesiodeis in libro De salsamentis protulerat. Sed næ fuit hic homo aut imperitus vehementer, aut impudens insignitet, qui putauerit reperiri posse tam fatuos lectores quibus id probaret. Stultitiam hominis siue fraudem docte hic Athenæus coarguit, validissimisque rationibus confutauit. Versus sunt neque docti neque elegantes, neque πίνον illum vetustatis vllo modo redolentes. Hæc fuêre illorum vitia iam olim: nunc isthoc amplius etiam mendis deformibus sunt inquinati. Quibus otij plus est quàm nobis, & maior rei coquinariæ peritia, iis nos emendationem huius μαγειρικῆς ῥήσεως non inuidemus. Interpretes quid præstiterint, quid nos præstare valeamus, ex istis lector cognoscat. Versus primus & secundus ab Eclogario pro deploratis habiti nobis non sunt emendabiles. Vir doctus, quem nullæ salebræ toto opere cogere potuerunt, vt subsisteret, emendabat, πρῶτον μὲν φανὲς καὶ χελιδὼν, τὴν δὴ θοίνην. quanto erat tutius tacere quàm adeo absurda loqui? Nos verba auctoris præstare non possumus: mentem possumus & loci totius sententiam. Loquitur enim de confectione salsamentorum: pendétque hic versus à voce τμήσαντες initio quarti. illo igitur continebantur necessariò piscium & cetorum partes ex quibus salsamenta constabant: puta, caput, κλεῖδες, ἦτρον vel ἤτριον, ὑπογάστριον & omnia intestina. fuêre etiam partes quas vocarent τραχήλους & ὤμους, etsi propriè neque collum neque armos habent pisces. Ita interpretor quæ sola supersunt rectè scripta verba, ἀμφάκης στόμα, de ore scombri aut thunni vtrinque acuto. cętera non possum emendare. Ex iis quæ diximus facilè qui erunt acutiores emendabunt. Ita vicecotis fuerimus functi. In secundo αἰδάξαντο pro ἠνδάξαντο placebat scribi: sed hoc quàm vniuersæ sententiæ conueniat non video. In tertio legendum, Οἷς ὁ ταριχόπλεως ἀεὶ βόσπορος. piscatores & cetarios Ponticos intelligit. pleráque salsamenta è Ponto afferebantur in Græciam. Ideo Bosporum vocat ταριχοπλέων *plenum salsamentorum.* res clara: nec opus testimoniis, quæ in his libris multa. Scribe etiam οἱ πιθόγαστροι. *quibus venter instar dolij est.* non πυθόγαστροι. gulæ deditos vocabant γάστρωνας, πίθους, ἀσκοὺς, & θυλάκους, vt ad Theophrastum dicebamus. sic & Dalecampius scribit, sed aliter interpretatur: quod non probo. IIII. ita habet, Τμήσαντες, τετράγωνα τὰ χητεία τεκταίνονται. ingeniosè Dalecampius, τὰ κύβια τεκταίνονται. nam cybia fuisse dicta quædam salsamenta certum. illis verò optimè quadrat τὸ τετράγωνα. sic enim multa propter quadratam figuram à cubo sunt denominata. Sed abit longè hæc emendatio ab edita scriptura: etiam eo nomine suspecta, quòd τὸ υ in ea voce semper auctores corripiunt. Scribo τετράγωνα ταρίχη τεκταίνονται. vel τὰ ἤτρια. quanquam hoc non placet. V. versus, Ναὶ μὴν οὐκ ἀδαλὲς θνητοῖς γένος ὀξυρύγχου. putarunt ἀδαλὲς esse idem atque ἀηδὲς, *insuaue.* verte, *certè quidem mortalibus non est innocuum genus oxyrynchi.* Hesych. ἀδαλὲς, ὑγιές. quippe δηλεῖν est *lædere:* vnde δηλητήρια *venena.* In VI. scribo, ἁλιτευχεῖς, *piscatores:* ἁλὶ τευχόμενοι. Septimum versum, Καὶ σκόμβρων βυθίων τε καὶ ἄχορτα λειβάτεω, quî concinnarem multa veniebant in mentem: quod probarem nihil succurrebat. plus animi fuit Dalec. qui de raia hîc agi diuinauit, eam, puto, intelligens quæ Græcis λειόβατος. Sed raiæ isti quis locus inter salsamenta? aut quomodo ἄχορτος dicetur λειόβατος? In octauo scribe κολιῶν, cum interprete. κολίας enim non κόλιος dicitur. Reliquos versus ita scribe & distingue,

Γόνιον δ' ἀνὰ κῦμα φυγὼν Γαδειράθεν ἄξει
Βρεττιὸς, ἢ Καμπανὸς, ἢ ἐξ ἀγαθοῖο Τάραντος
Ορκυνίο τρίγωνα ταῦτ' ἐν σάμνοισι τεθέντα
Αμφάλλαξ, ... δείπνοισιν ὀπηδεῖ.

In lacuna deest μακάρων ἀνδρῶν, aut alicuius salsamenti nomen vel aliud quid simile. Sensus est salsamenta ex orcynis & vetulis thunnis e Gadibus & freto Herculeo deferri in Græciam ab Italis mercatoribus: Bruttiis, Campanis, aut Tarentinis. salsamenta multa nomen à figura habebant. vt melandrya, cybia, tetragona, & trigona quæ hic nominantur. Pro ἀμφαλαξ nescio quid legerit Dalec. qui vertit, *hilares*: quasi esset ab ἀλαλάζω. non est dubium πάντα ἀμφαλαξ dici frusta salsamentorum in orcis collocata, aliud super aliud. ἀμφαλαξ valet ἐπάλλαξ. Rectè mox legit Dalec. ὑμῖν δ' ἐστ' ἀρχὴ ... nam criticus fuit Leonides, quem alloquebatur Dionysiodes professione medicus, quemadmodum capite XVIII. dictum est. Illud quod statim sequitur, τὰ ... Dalec. *ex pinguibus vero τὰ αὐχένια, id est, ceruices, faucibus, claustris propinqua*. Musarum fidem! vnde hæc inaudita lectio? Id cuius interpretationem torsit verba necessaria. omnes libri, etiam Eclogarij, etiam Natalis, θύννια, vel θύννεια, aut θυννίδα. cur mutauit? eadem verba iterum recitantur pag. CXX. vbi constat sibi Dalec neglecto librorum omnium consensu. quod eo magis mirum, quia illo in loco post ista verba statim subiicit auctor explicationem vocis θύννια. Sequuntur versus Archestrati, quorum primus non est integer in secundo βῖκοι appellantur orcæ fictiles magnæ in quibus salsamenta habebantur. Auctor Excerptorum scribit, ὅτ' ἐν κυβίοισι ταριχεύεσθαι ἔμελλεν. sed βίκοισι confirmat Eustathius. Βῖκοι, inquit, κεῖνται καὶ ἐπὶ μειζόνων ὀστρακίνων σκευῶν, ὡς ἐμφαίνεται ἐν τῷ, Σικελοῦ ... ταριχευθέντος, Τηνδὶν ὅτ' ἐν βίκοισι ταριχεύεσθαι ἔμελλεν. Mox addit Eustathius vas illud βίκιον à vulgo appellari τῶν κοινολεκτούντων. Cratetis comœdiam *Samios*, laudant parœmiographi in prouerbio, Γέρων γεγράσκοντι τὰ μείονα χύλ' ἐπιβάλλει. & Pollux libro septimo, cap. XIV. Quæ de *elephantino salsamento* inde afferuntur, griphi habent speciem. ἐλεφάντινος ταρίχος interpretari licet, durum instar corij elephantini. cuius durities vel ex loco Plauti nota: *Herus meus elefanti corio circumtectus est*. Aut siccum exsuccumque salsamentum intellexit: *eburneum* vocans quia splenderet vt cornua laternarum. Fauet huic interpretationi vox λαμπρὸν in subiecto Aristophanis loco. Potest etiam ita esse dictum ceti frustum maximum salitum, vltra vsitatum modum. Antiphanes, καὶ τὰ ἱεροφαντικὰ σιτία ἴσως ἐλεφάντων τετράχων. id est, plurima. σκυτίνη χύτρα est *olla coriacea*. ἧψε, est ab ἕψω. vertendumque *coquebat*. Pro σκυλινοισι κυμασι, suspicor scribendum, συνεποίησε κ. Cetera nõ assequimur: imò fortasse assequi ἀδύνατον amissa Cratetis fabula. In versu II. Aristoph. Ἡ Κρατῆτι scribo, non Ἡ'ν Κρ. & ... ὁμιζ..., opinor melius quam ... μιζ... Drama Alexidis non semel ab Athenæo citatum, sub nomine Ἀπεγλαυκωμένος, in cuiusdam contumeliam editum videtur, quem poeta fingebat mutatum in γλαυκὸν, id est, *piscem glaucum*, vel, *marinum Deum*, vt erat Glaucus: aut in γλαυκωμα, *nocticulam*. Hoc Græci dicunt vna voce ἀπογλαυκοῦν. Titulum igitur fabulæ huius scribe, cum Dalecampio vbique, Ἀπεγλαυκωμένος: vt ἀπηγλυμμένος & similia, de quibus libro secundo, cap. XV. Sic legit & interpretatur Galenus apud Hippocratem ἐγλαδ..., pro quo est hodie scriptum in VII. Epidem. ἐκγλαδιασμένος. Locus è fabula Πονηρᾶ *Aerumnosa*, vel Πονηρᾶ, *Improba* descriptus, sic definit in omnibus libris: ἐξ ἧψαι ποτὲ Μυλλον, ἀφύλλον, ἐπιγανώσας σιλφίῳ. vidit acutè eruditiss. Dalec. nullum hic esse locum voci μυλλόν. scribit igitur μαλακὸν ἀφ. quæ mutatio si cui alienior videatur, statuat ille de nostra ἧψα ποτ' ἐς Πυελον ἀφύλλον. *coctum, excussumque in patinam coniici*. πύελον grammatici interpretantur λεκανίδα. patinam grandiusculam intelligo. Sed vt ne dissimulem, parum mihi hic liquet.

CAPVT XXXI.

Differentia inter συμβολὰς *&* σύμβολα. Κοινωνία ἀπὸ συμβόλων. *Pollucis duplex error notatus. Prouerbium,* Ne symbolum quidem habet. *alia nonnulla.*

SEQVVNTVR versus plusculi ex Apeglaucomeno Alexidis descripti: quorum mentem vt facilius caperemus vtiliter admonet nos Athenæus, quis illos apud poëtam pronunriaret. Ait igitur, ἐν τῷ Ἀπεγλαυκωμένῳ συμβολάς τις ἀπαιτούμενος φησί. Hic verò Dalecampius οὐδ' ὑγιής: quem multi

loci

loci arguunt nullum inter *συμβολὴν* & *σύμβολον* discrimen statuisse. Atqui *συμβολὴ* est collatio eranistę ad conuiuium: quisque enim quod ad manum erat conferebant. Ex partes dictæ *συμβολαὶ* & conuiuium huiusmodi *ἔρανος*, vel *δεῖπνον ἀπὸ συμβολῶν*. Mutato verò genere *σύμβολον* vocabant anulum vel quiduis aliud arræ loco solitum dari ei sodalium qui iubebatur cœnam parare. Terentius,

> *Heri aliquot adolescentuli coymus in Piræeo,*
> *In hunc diem vt de symbolis essemus: Chæream ei rei*
> *Præfecimus: dati anuli: locus, tempus constitutum est.*

Apud Lucianum mater obiurgans filiam, quod amasium suum nimis amaret, nimisque ei fideret: *ἀλλὰ τοῦτο*, ait, *ὁρῶ μὲν οὐκ ἔχοντι αὐτῷ καταθεῖναι συμβολὴν, τὸν δακτύλιον δέδωκας, ἀγνοοῦσης ἐμοῦ. ὁ δ᾽ ἀποδόμενος κατέπιεν.* De hoc anuli vsu loquitur Plin. lib. XXXIII. *Celebratior anuli vsus cum fenore cœpisse debet: argumento est consuetudo vulgi ad sponsiones etiamnum anulo exiliente, tracta ab eo tempore quo nondum erat arra velocior.* Plinij opinionem firmant vetustiores scriptores. Theophrastus in fragmento quodam, vbi disputat de forma & iure contractuum, *πέπλυσι δέ τινες καὶ τὸ ἀρραβῶνα πόσον δεῖ διδόναι, πρὸς τὸ πλῆθος τῆς τιμῆς μερίζοντες. ἄτοπον γὰρ ἐὰν δακτύλιον δῷ τῶν δέκα ταλάντων.* Non solùm autem anuli continentur appellatione *συμβόλου*, sed generaliter quicquid arræ loco datur. Lysias in oratione de Aristophanis pecuniis, *λέγων ὅτι ἔλαβε σύμβολον παρὰ βασιλέως τῆς μεγάλης φιάλης χρυσῆς, ὡς Ἀριστοφάνης λαβὼν ἑκκαίδεκα μνᾶς ἐπ᾽ αὐτῇ.* Quin & tesseræ illæ quarum olim in contractibus vsus loco præsentis pecuniæ, *σύμβολα* dicebantur. Sic apud Theophrastum in Characteribus, ab eo qui lucar pendere debuit, pro pecunia exhibetur *σύμβολον*. De his symbolis accipiendum quod scribit Isidorus libro V. *Veteres quando aliquid sibi promittebant, stipulam tenentes frangebant: quam iterum iungentes sponsiones suas agnoscebant.* Describit Isidorus tesseram ligneam, qualis olim fuit interdum qua vtebantur qui ius hospitalitatis inter se colebāt, vt ex Euripidis scholiaste aliisque discimus. Plautus imaginem ceræ impressam & in similem vsum relictam vocat *symbolum*, sed genere masculino:

> *Ea caussa miles hic reliquit symbolum*
> *Expressam in cera ex anulo suam imaginem:*
> *Vt qui huc afferret eius similem symbolum*
> *Cum eo simul me mitteret.*

Idem poëta Bacchidibus:

> *Eo præsente homine, ostendit symbolum*
> *Quem tute dederas, ad eum vt ferret filio.*

Postea symbola dicta sunt pacta inter diuersos populos, quibus totum ius commercij inter ipsos continebatur. hac notione vsurpat illam vocē auctor orationis *περὶ Ἀλονήσου*, vbi multa de iis. Inde dicta *ἡ ἀπὸ συμβόλων κοινωνία*: cuius meminit Aristoteles initio tertij Politicorum, & alibi. Cæterùm quia olim in frequentissimo vsu positum, vt anulum darent pro symbolo, veteres grammatici *ἁπλῶς σύμβολον* exposuerunt *anulum*. quibus accedit Plinius libro iam dicto. *De nomine*, ait, *anuli ambigi video: Græci à digitis appellauere: apud nos prisci vngulum vocabant: postea & Græci & nostri symbolum.* Hæc quia vulgo parum cognita esse animaduertimus, visum explicare paullò diligentius. Sed nostris hominibus facilè ignosco: cum videam harum rerum inobseruantia doctissimum Pollucem errasse errorem crassissimum. Scribit ille libro IX. *εἴη δ᾽ ἂν καὶ σύμβολον βραχὺ νομισμάτιον ἢ ἡμίτομόν τι νομίσματος.* Putat symbolum pecuniæ certę nomen esse: eámque fuisse *ἡμίτομον* & semicirculo similem suspicatur. affert deinde suæ vtriusque sententiæ argumenta. priorem elicit ex his Hermippi verbis in Phormophoris (ita enim emendandum.) *παρὰ τοῦ καπήλου λήψομαι τὸ σύμβολον*: posteriorem ex istis eiusdem: *Οἴμοι τί δράσω σύμβολον κεχαρμένος;* Vide verò quàm facile sit in hoc genere literarum errare ac decipi. nam falsam esse Pollucis opinionem ex iis quæ iam diximus patet. priorem Hermippi versum pronuntiabat aliquis, à caupone anulum simul repetiturus & pecuniam daturus: ita enim fieri solitum. & ita interpretanda isto loco Athenæi verba *σύμβολά τις ἐκπαιδευόμενος φησί*. quæ ineptissimè ab interpretibus versa, sic exponi debent, *quidam à quo symbola repetebantur, sic ait.* Ex verbis poëtæ apparet cauponem illum fuisse qui pro anulo rationes afferebat suas, ex quibus probabat, amplius se in conuiuium impendisse quàm quanti erat datum symbolum. atque ita rationes quidem parent: sed anulus *οἴχεται*. Iure enim suo

vtitur

vtitur qui datum arrabonem vendit non soluta pecunia *ἐν τῷ ὡρισμένῳ χρόνῳ*, vt ait Theophrastus. neque dubium est, caupones genus hominum scelestissimum & fraudulentissimum, incautos adolescentes hac fraude solitos sæpe afficere. Quare alterum Hermippi locum cuius adeò mirabilem interpretationem commentus est Pollux, horsum traho, & verto, *Hei mihi quid faciam symbolo emunctus?* *κεκαρδηκ* eleganti translatione dicitur qui aliqua re spoliatus est & emunctus. Notum illud,

Ἡ μετέραις βουλαῖς Σπάρτα μὲν ἐκείρατο δόξας.

quod vertit Tullius,

Consilijs nostris, laus est attonsa Laconum.

Neque tamen nego loco symboli vel tesseræ, fuisse aliquando vsurpatos dimidiatos nummos, & vt appellat Pollux *ἡμιτόμους*. Scio enim illustre eius rei exemplum extare in nostris etiam historiis, quum res gestas explicant Childerici Francorum regis. Sed hoc nihil ad versum Hermippi. Quoniam autem symbolum non dabatur nisi ab iis qui præsente pecunia deficiebantur: ex eo natum prouerbium de homine paupere, *Ne symbolum quidem habet.* Archippus in fabula Ἡρακλῆς γαμῶν. *Ἀνδρῶν ἄρεσ⟨ος⟩ καὶ μάλισ⟨τα⟩ ἐμοὶ ξένος. Ἀτὰρ παρ' ἐμοί γ' ἄν, εἶχεν οὐδὲ σύμβολον.* laudat hunc quoque locum Pollux, & cum aliis male interpretatur. Ex his clarum quid sibi velit Heraclitus in eximia illa ad Hermodorum epistola, cum ait, *Γελάσω τοὺς ἐν ξυμβόλοις ἡμέρας διὰ δακτύλων πλείονας*; Sensus est: non risurum se, verùm fleturum potius stultitiam eorum, qui in tenui re cùm sint, atque etiam fortasse egestate, nedum paupertate, conuiuia tamen assiduè datis symbolis celebrant.

CAPVT XXXII.

Mus piscis. cichorea inter edulia. delcanus *piscis.* Delco *fluuius:* Delcus *lacus.* λέπτινος & λεβιανός. γνωτίδια *siue* ἀγνωτίδια. Οὔδρος *grammaticus.* τίλτον μέγιστον. *Sopatri Paphij fabula* Μυστακοῦ θήτιον. *Tyriorum* cottana *&* lepidium. *Platonis fabula* Ζεὺς κακούμενος. *Aristophanis* Δαιταλεῖς. τάριχος *homo nihili.* ταλύνειν, maledicere. *Crateris drama* Feræ. *Hermippi* Artopolides. τάριχος ὡραῖα. *Chionida comici* Mendici *&* Heroes.

NVNC Alexidis verba percurramus; quæ quidem vti diximus ab eo proferebantur qui accepto symbolo pignoris loco conuiuij sumtus fecerat: siue ille caupo fuit, siue vnus sodalium. Is igitur symbolum repetenti his verbis respondet,

Παρ' ἐμοῦ δ' ἐὰν μὴ καθ' ἓν ἕκαστον πάντα δῷς,
Χαλκοῦ μέρος δωδέκατον οὐκ ἂν ἀπολάβοις. 1

Falleris, inquit, si speras te recipere à me vel tantillum posse eius quod pro symbolo mihi tradidisti: nisi omnia prius sigillatim solueris, quæ in epulas à te imperatas insumsi. Ait *Χαλκοῦ μέρος δωδέκατον*, *chalci duodecimam partem*, pro eo quod est, vllam vel minimam partem. *χαλκοῦς* æreus fuit nummus pretij minimi. Videtur iste pro symbolo accepisse aureum aliquem vel argenteum nummum magni pretij. In tertio versu scriptum, *ἀβάκιον ψῆφον λέγε.* corrigo *ἀβακίῳ ψῆφον λαβέ.* Versu IV. *ἰσ' ὠμοτάριχος πέντε χαλκῶν.* Dalecamp. *δέκα χαλ.* sine auctore, quod sciam: & versus respuit. V. *Μῦς ἑπτὰ χαλκῶν.* *Mus septem chalcis.* Dalec. *Marina testudo.* Quid audio? an ignorabat piscem esse qui *mus* appelletur? at quoties eius mentio in hoc auctore? VI. distingue, *Λέγε. τῶν ἐχίνων ὀβολός. ἀγαθοῖς ἦν.* In VII. & VIII. parum mihi satisfacio. IX. ita editur, *Οὐκοῦν κιχώρειον γε ἐπράξατο οὐδὲ ἕν.* mendosissimè. Scribebam *Τῶν γοῦν κιχορείων οὐκ ἔπραξά σ' οὐδὲ ἕν.* qui de caritate exterorum quereris, ea saltem quæ leuia sunt, vt cichorea, gratis habuisti. quæ subiiciuntur de olerum caritate, fauent huic sententiæ. *κιχόρεια* ciborum in censu ponit Iulius Pollux. Horatius,

me pascunt oliuæ, Me cichorea, leuesque maluæ. quo autem modo pararentur à coquis habes apud Galenum ex Erasistrato, in libello de sectione venæ ad Erasistrateos. Antepenultimus est, *Ὥσπερ πυρετὸς αὐξάνει, εἶτ' ἐν ἐπιπίλει.* Scribo, *ἔπειτ' ἐπιπόλει.* *Delcanus* piscis auctore Euthydemo à Delcone fluuio nomen inuenit: vel quod

ego probem magis, à Delco Lacu; cuius reperio mentionem apud Hesych. qui etiam ἰχθυοφόρον, *piscosum* vocat. Sequitur, τὸν λεπτινὸν, λεβιανὸν ὀνομάζων. postremæ vocis primas literas temere repertas ceu ſeo, errore translatitio. nam λεβίαν ὀνομάζων scripserat auctor, vt puto. *lebiæ* piscis alibi mentio, *lebiani* nusquam. lebiam dictum fuiſſe & leptinum scriptum alibi non est. hepatum & lebiam eiusdem piscis diuersa nomina inueniri sciunt eruditi: quos velim de hoc loco statuere. Mox μεθ' ὧς περὶ Σμαίτην, scribe μεθ' ὧς τινὲς περὶ Σ. & statim, ὑπὸ μὲν πνεῶν καλλιάδας γνωπίδια. non longe scriptum inuenies, ἀγνωπίδια. atque eam probo scripturam ſterus auctoritate Epitomæ. Grammaticus ille qui in libris editis vocatur insolenti nomine *Vder*, Οὔδηρ, in quibusdam manu exaratis claro nomine Οὔαρος *Varus*. ita literulæ vnius mutatione, labore insanum magno liberamur, quærendi cuias hic Vder fuerit. qua de re suo loco dictum est. In hoc versu ex Antyllo dramate Τίλτον μέγιστον ἄξιον δραχμῆς: sustulimus fidiculam lectionem πίλτον. nam quæ comminiscuntur interpretes ad illius interpretationem, lectu sunt indigna. τίλτον μέγιστον, est frustum maximum salsamenti, quod τίλτον vocabant: Hesychio & Polluce testibus, τίλτον appellarunt εἶδος ταρίχου λεπιδωτοῦ: quod interpretor, *speciem salsamenti facti è squammosis piscibus*. nam τίλαι vel ἀποτίλαι est *desquamare*. Aristophanes, τὸν σαπέρδην ἀποτίλαι χρὴ, καὶ καταπλῦναι. est autem saperda siue coracinus de genere squammosorum. Plato comicus, καὶ περιεῶν ἅμα τίλτον τάριχος ἐπριάμην τοῖς οἰκέταις. Sequentes versus neque distinguuntur rectè, neque sine mendis scribuntur. Eos ita absterſis mendis concipimus,

—δυοῖν
Τ' ὀβολοῖν. ὅγ' οὐκ ἂν καταφάγοιμεν ἡμερῶν
Τριῶν, ἀεὶ κατεσθίοντες. οὐ δυνα-
τὰ καὶ γὰρ ὑπερμέγεθες γάρ ἐστι.

Scribe paullo post, τί διαφέρει τῦ προκατειλεγμένου ἡμιταρίχου, οὗ ὁ καλὸς ὑμῖν Ἀρχέστρατος μέμνηται. in editis omiſſa vocula οὗ, quia geminare eam diphthongum improbus γραφεὺς noluit, totam sententiam obscurauit, quæ nunc clariſſima est. Archestrati locus supra recitatus est: vbi hæc verba, ἀμφορέως ἐντὸς νέον ἡμιτάριχον. Sopater Paphius qui deinceps laudatur, is est qui alibi φλυακογράφος appellatur, vt dictum est capite nono. neque alium puto eſſe ab illo, qui parodus paſſim nominatur: quique libro IV. φακῖος παρῳδὸς. Huius poëtæ fabula hic laudatur Μυστακοῦ θητεῖον. qui meminiſſem horum verborum sub finem libri IV. Σώπατρος ὁ παρῳδὸς ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Μυσταῖ. suspicabar hîc quoque eandem fabulam intelligi, & scribebam, ἐν Μύσταις, ἢ Θύτῃ. sed in eodem libro quarto leges hæc verba, καὶ ἐν Μυστακοῦ δὲ θητείῳ φησίν. itaque nihil hic audendum. Cùm ait Plutarchus conuiuarum vnus, Ταῦτα δὲ τὰ βρώματα ὅτι πολλοί εἰδῶ ὄντα τῶν ὑπό σοι περισπουδάστων κοττάνων καὶ λεπιδίων, οἱ συνειδότες ἴσασι: Vlpianum intelligit hominem Tyrium: & cibos Tyriis familiares coctana & lepidium. Hoc ita eſſe ipse Vlpianus docet nos: de quo Athenæus libro nono, ὀξυλίπαρον δέ τί ἐστι; πλὴν εἰ μὴ καὶ κόττανα ὑμεῖς, καὶ λεπίδιον τὰ πάτρια μου νόμιμα βρώματα ὀνομάζειν μέλλετε. cùm sit nullum ouum ouo similius quàm hi duo loci: Dalecamp. tamen cottana diuersè interpretatur hîc & libro IX. sed quæcunque ab illo scripta sunt ad hunc locum, sunto per me indicta. nimis enim dat se ridiculè. Cottana propriæ Syris ficus, Plinij etiam testimonio, libro XIII. cap. V. *Syria præter hanc peculiares habet arbores: In ficorum genere, caricas, & minores eius generis, quæ cottana vocant.* De lepidio consulendi sunt rei herbariæ auctores. Sed hoc discamus ex istis duobus Athenæi locis, peculiarem fuiſſe Tyriis aut certè Syris herbæ istius inter ea quibus vescimur, vsum. Ait, Κρατῖνος ἐν Διονυσαλεξάνδρῳ. Videtur scripta fabula in tyrannum Alexandrum, qui pro Baccho voluit coli. Meminit Pollux multis locis, libro VII. & lib. X. Laudo mox hanc scripturam, Πλάτων Διῒ κακουμένῳ: non vt alibi inuenias καλουμένῳ, & in his libris, & apud Pollucem libro septimo, cap. XXIX. hinc igitur emendabis. At Δαιταλεῖς Aristophanis, quorum proximè fit mentio, non rectè vertunt *Epulones*. nam quod docuit me vnus Galenus, ei fabulæ nomen ab Atticæ populo qui sic appellabatur. Adscribam verba Galeni, quia plurimum faciunt ad cognoscendum eius comœdiæ argumentum. Sic igitur ille in præfatione Lexici Hippocratei de γλῶττα voce disputans: νομίζω δή σοι τὰ ὑπ' Ἀριστοφάνους ἀρκέσειν. τὰ ἐκ τῶν Δαιταλέων ὧδέ πως ἔχοντα. πρὸς ταῦτα σὺ λέξον Ὁμήρου γλώττας τίνα καλοῦσι κόρυμβα. προβάλλει μὲν γὰρ ἐν ἐκείνῳ τῷ δράματι, ὁ ἐκ τοῦ δήμου τῶν Δαιταλέων πρεσβύτης τῷ ἀκολάστῳ υἱῷ, πρῶτον μὲν τὰ κόρυμβα τί ποτ' ἐστιν, ἐξηγήσασθαι. μετὰ δὲ τοῦτο, τί

καλοῦσιν

καλλίστην ἀμβίκια κάρηνα· κ' ἀκείνος μήποτ' ἀντιπαραβάλλειν τῶν ἐν τοῖς Σόλωνος ἄξοσι γλωττῶν ταῖς εἰς δίκας διαφερούσαις. fequētia ibi legant ftudiofi: multa enim ex eo dramate defcribuntur. Scholiaftes illius poëtæ fcribit ad Nebulas, Daitales fabulam omnium primam ab Ariftophane fuiffe commiffam. in qua, ait, σώφρων μειράκιον εἰσάγει καὶ ἕτερον ἀκόλαστον. διεδοκίμασε δὲ σφόδρα ἐν τούτῳ τῷ δράματι. Ex ifta fabula recitat dipnofophifta verfus hos,

Οὐκ αἰσχυνοῦμαι τὸν τάριχον τιλτὸν
Πλωύειν ἅπασιν ὅσα φιλῶ κἀντοῦ κακά.

quorum maior eft elegantia quàm exiftimauerint viri eruditi. Nam τάριχος hic virum nequam aut fceleftum fignificat, non quod ea vox propriè fonat. Obferuabamus ad Theophraftum, falfamenta inter viliffimos cibos effe habita: vnde prouerbium manarit, ταρίχους ἀξιώτερος apud Ariftophanem. Ex eo ταρίχους appellarunt fordidos homines & improbos. Ita accipitur in parœmia, quæ paullo poft recitatur ab Athenæo, Οὐκ ἂν πάθοι τάριχος αὐτοῦ ἄξιος. etfi poteft ifte verficulus etiam fimpliciter accipi de falfamentis quæ plagis contunduntur, vt duritiem remittant: quo in genere principatum obtinet Germanorum *ftockfifch*, & falpa: *quæ pifcis*, ait Plinius, *nufquam percoqui poteft nifi ferula verberatus*. Cynulcus libro fequente dictionem τάριχον per circumlocutionem expreffit de Magno hunc verfum pronuntians, Εἶδες τὴν Θασίαν ἅλμην οἷ' ἄττα βαΰζει. nam Θασία ἅλμη idem valet ac τάριχος. fic autem eum locum emendamus ex fcripta lectione, vt ibi dicemus. Etiam in voce πλύνειν venufta eft ἀμφιβολία. nam in propria fignificatione id verbi conuenit falfamentis: vt cùm ait idem poëta, τὸν σαπέρδην ἀποπλύναι χρὴ καὶ καταπλύναι, καὶ καλοκαπλῦναι, ἐκπλῦναι. & Athenæus ipfe hoc libro πάντας δεῖ τοὺς ταρίχους πλύνειν. at in hominem τάριχον alia notione competit, pro maledicere & probris onerare. Ariftophanes ἀλλ' ἐμὲ καπηλεύσεις με κ' ἀχυλοβόρον, κ' ἀπολλύων. & Demofthenes non femel. Crates comicus fuorum dramatum vni fecerat nomen Θηρία, *Fera*. fufpicor fuiffe fcriptum in gulofos & helluones, quos θηρία vocauit. Itaque pleraque omnia genera ciborum hac fabula nominabantur, vt ex fuperftitibus reliquiis licet intelligere. quidam etiam aliis omnibus indicti & innominati præter Cratetem: vt ζωμοὺς, de quibus Pollux lib. VI. cap. IX. Eius fabulæ meminit Athenæus hoc loco, & lib. VI. vbi multi ex illa verfus. Hermippi Ἀρτοπωλίδων etiam Pollux facit mentionem libro feptimo, imò ipfe Ariftophanes cùm ait in Nebulis, Εἶθ' Ἕρμιππος αὖθις πεποίηκεν εἰς Ὑπέρβολον. Nam de Artopolidibus Hermippi fentire Ariftophanem docent fcholia. Sed obferuemus verba Athenæi, ἰδίως δ' ἐσχημάτισεν παρ' Ἑρμίππῳ ἐν Ἀρτοπώλισι, Καὶ τάριχος πίονα. iubemur à doctis fcribere, τάριχον πίονα. non repugnabo: fi docuerint me quid fit hac lectione admiffa illud ἴδιον & Hermippi peculiare, quod in illis verbis admonemur ab Athenæo obferuare: nam τάριχον dici mafculino genere, quoniam exemplis probatum eft? In vulgata lectione ineft elegans generis metalepfis in ifta quidem voce Hermippo peculiaris: in aliis verò familiaris multis poëtis. Nam τάριχος πίονα fimile eft illis Nicandri, φολόεις ἐχίδνη & καταψυχθεῖσα ἀκάνθης: item νιφόεντι δηοῖ, & μοσχίτιδος ἔλαφος. fic apud fummum vatem ἀμπελόεντ' Ἐπίδαυρον: de quo etiam Hermolaus Byzantius. & θῆλυς ἐέρση, θῆλυς ἀϋτή. itémque φίλῳ ἐφ' υἱέι. Sophoclis verfum qui fequitur ftatim, Νεκρὸς τάριχος εἰσορᾶν Αἰγύπτιος, non aliter omnes codices fcriptum exhibent. neque laudo emendantes Νεκρὸς ταρ. puto namque allufum ad veterum Ægyptiorum ταριχευτὰς, & cadauerum conditúras, de quibus Herodotus libro fecundo. De Cephifodori comici *Sue*, vide lib. VIII. In teftimonio Pherecratis è Fugitiuis pro λέκιθον, *vitellum oui*, legit Dalecampius λήκυθον: & pro ὀρφανὸν ταρίχιον, ὄρφιον. quæ emendationes plurimum habent probabilitatis. nifi eft comicæ licentiæ dictum, ὀρφανὸν falfamentum, pro folum & ab omnibus aliis rebus deftitutum. Chionidæ comici nomen Χιωνίδης fcribēdum per o paruum, vt femper apud Suidam non per ω, vt hîc. *Mendicos* eius poëtæ fabulam laudat hîc Athenæus. fed apparet ex libro quarto, dubitatum effe ab antiquis criticis de ea fabula. ὁ τοὺς εἰς Χιωνίδην ἀναφερομένους πτωχοὺς ποιήσας. obfcurus planè poëta & lucifuga. cuius tamen *Heroas* inuenio laudatos à Polluce, lib. x. cap. VIII. & Suida in ἄγος.

CAP.

CAPVT XXXIII.

Menandri Epitrepontes. αἱ εἰθισμέναι προπαρατίθεσθαι περιφοραί. *Mos circumferendi cibos. Epicharmi* Ἀγρωστῖνος. τάριχος τέλειος. βρομώδης & βρωμώδης. *Cenæ principium ex quibus cibis melius.* σκιλλώδη *quæ dicantur. Strabonis locus.* Sexitana *salsamenta.* ποτιφόριμον τέμαχος. *salsamenta* ὡραῖα στρυφνός. παρασάγγαι & ἄγγαροι *voces Barbaræ.*

NON fero æquo animo hæc ita scribi, Μένανδρος τρέπουσιν. Imbutus enim sum persuasione legi debere Ἐπιτρέπουσι. Equidem poëtæ huius fabulam noui nullam cuius esset index Τρέποντες: atque adeo fuisse nullam censeo. Ἐπιτρέποντες verò Menandri laudatur libro XIV. & apud Stobæum, sermone XXX. necnon apud Harpocrationem in μαστευλεῖον & ἰχῖνον. suntque de ea comœdia hæc illius verba. Δημοσθένης ἐν τῷ κατ' Ἀφόβου πρώτῳ οὕτως ἤρξατο. εἰ μὲν ἐβούλετο Ἄφοβος, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, δίκαια ποιεῖν περὶ ὧν διαφερόμεθα τοῖς τε οἰκείοις ἐπιτρέπειν. ἀντὶ τοῦ διαιτητὰς αὐτοὺς αἱρεῖσθαι. ὅθεν καὶ Μενάνδρου δρᾶμα Ἐπιτρέποντες. Priscianus libro XVIII. citat Menandrum ἐν Ἐπιτρέποις. legendum suspicor Ἐπιτρέπουσι, vel Ἐπιτρέποντος. Sidonius Apollinaris, libro IV. epistola XII. *Nuper ego filiusq. communis Terentianæ Hecyræ sales ruminabamus: studenti assistebam, naturæ meminens & professionis oblitus. Quoq. absolutius rythmos comicos incitata docilitate sequeretur, ipse etiam fabulam similis argumenti, id est, Epitrepontes Menandri in manibus habebam.* Versus Alexidis de duobus Chærephili salsamentarij filiis, ἰδὼν ἐπὶ τῶν ἵππων, δύο σκόμβρους ἔφη Ἐν τοῖς σατύροις εἶναι, intelligo de equitum transuectione. huic intererant duo isti adolescentes, equis, sicut alij, vehentes, cum dixit Timocles duos scombros inter satyros versari. cur equites appeller satyros quæstionis est. at filios Chærephili scombros fuisse dictos, ex libro VIII. certum. Antiphanis è Curide locus, tertium versum habet vno pede claudum. Scribe, — κἂν ἄπω τύχῃ Παρὼν Εὔθυνος ἀπολογίζου αὐθόπτης. trochæus in secunda sede iambi loco, ex licentia comica. quanquam id apud Græcos rarissimum. Quæ alibi toties appellauit propomata, pluribus verbis circumloquitur cum ait, ex Heraclida Tarentino, λιπτέον σύμμετρον τροφὴν πρὸ τοῦ πίνειν, καὶ μάλιστα τὰς εἰθισμένας προπαρατίθεσθαι περιφοράς. *Mediocris cibus, prius quàm bibas, sumi debet: & maximè qui solent ante alia appositi circumferri.* gustationem inquam intelligit: quæ vt libro superiore dicebamus, nihil est aliud nisi αἱ εἰθισμέναι προπαρατίθεσθαι περιφοραί. Gustationum ὕλην duobus fermè libris Athenæo descriptam, duobus verbis complectitur Heraclides, addens, λέγω δὴ λάχανα καὶ ταρίχων γένη. olera enim & res salitæ præcipua fuerunt antecænij materia. Plutarchus doctè genus vtrumque est complexus λεπτὰ καὶ τομὰ nominans. Solebãt autem in veterum conuiuiis appositæ lances circumferri, vt singulis conuiuarum carpendi fieret potestas. Epictetus in Enchiridio, Μέμνησο ὅτι ὡς ἐν συμποσίῳ δεῖ σε ἀναστρέφεσθαι. περιφερόμενον γέγονέ τι κατὰ σέ; ἐκτείνας τὴν χεῖρα κοσμίως μετάλαβε. παρέρχεται; μὴ κατέχε. οὔπω ἥκει; μὴ ἐπίβαλλε πόῤῥω τὴν ὄρεξιν, ἀλλὰ περίμενε μέχρις ἂν γένηται κατὰ σέ. præclarè istã explicant circumferendi consuetudinem. Infra libro IV. ἀλλὰ δ' ἰδίειν περιεφέρετο πολλά: & statim, σύαγρος κατὰ πάντων περιεφέρετο ἑκάστῳ. quanquam isto loco περιφέρεσθαι potius significat, *in circuitu cuiq. apponere.* Paullo post obscuratum praua distinctione locum illustra & scribe, ἐν οἷς ἐστι καὶ τὸ σίσαρον καλούμενον (οὗ μνημονεύει Ἐπίχαρμος ἐν Ἀγρωστίνῳ, κἀν Γῇ καὶ Θαλάσσῃ καὶ Διοκλῆς ἐν πρώτῳ Ὑγιεινῶν) ἀσπάραγος, τεῦτλον τὸ λευκόν. erat enim continuandus catalogus ab auctore institutus, rerum quæ simul laxãt & stomachum iuuant. Dioclis auctoritas pertinet ad siser non ad sequentia. Eundem locum Dioclis habuit ante oculos Plinius scribens lib. XX. cap. V. *Siser erraticum satiuo simile est & affectu: stomachum excitat, fastidium absterget. Ex aceto laserpitiato sumtum aut ex pipere & mulso, vel ex garo vrinam ciet, vt Opbion credit & Venerem. In eadem sententia est & Diocles.* De satiuo sisere vide eundem libro XIX. cap. V. Epicharmi *Agrostinum* laudat Hesychius in Κόλαφος. Syracusanæ dialecti est vocabulum ἀγρωστῖνος pro ἀγροῖκος *rusticus.* Ἀγροῖκον autem multi comici docuerunt, vt Antiphanes, Philemon, Anaxandrides, alij. Scribe cum antiquis, καθαρτικὸν ἐστιν ἐκχύλισθέν. eodem numero paullo ante

τὰς ἐγχειρήσεις ποιουμένων. Quid appellatur τάριχος τέλειος καὶ μὴ βρωμώδης? *Salfamenta perfecta* interpretor probè macerata, indurata & ficcata. talia euadunt quæ rite falita funt. contra, quæ non fatis diu in muria feruaueris, virofa fiunt & facile corrumpuntur. βρομώδης fcriptum in membranis pro βρωμώδης. fic alibi ἄβρομος pro ἄβρωμος. quam fcripturam etiam in libris Diofcoridis inuenias fæpe. φυλλώδη quid mox appellet diximus libro fuperiore, cap. xxv. Corrupta funt quæ fubiciuntur, ἔτι δὲ τάριχος, εἰς τὰς ὁρμὰς εἰς ταῦτα μὴ ὁμοίως τῶν πολυτρόφων ἀπολαύειν. nullam ex his fententiam vllis fidiculis elicias. Sine dubio deeft aliquid. Attende diligenter auctoris menti: videbis non aliud eum velle quàm hoc. Vtile effe fi cœnæ principium ducatur à parum nutrientibus, qualia funt quæ modo enumerauit: vt primo edendi impetu per ifta fedato, cæterorum quæ multum alunt, tanto minus comedatur. Lego, ἔτι δὲ τάριχος. εἰς τὸ τὰς ὁρμὰς εἰς ταῦτα ἀποπαύειν, καὶ μὴ ὁμοίως τῶν πολυτρόφων ἀπολαύειν. Affinitas vocum ἀποπαύειν & ἀπολαύειν fraudi fuit loco ifti, vt aliis μυρίοις ὅσοις. Negotium faceffunt nobis & quæ iftis adhærent. τὰς δὲ αἰθρέας ἐν ἀρχῇ πρὸς ἐκκλιτικόν. δύσκλυτον γὰρ εἰς πλείονα τῶν ὑγρῶν προσφοράν. quid enim eft δύσκλυτον? mihi planè hîc aqua hæret. affentiebar doctis, legentibus δύσχρηστον γὰρ τὴν πλείονα τ. fed excerpta affenfum meum fufflaminant, in quibus fcriptum δύσκλυτοι γὰρ (nempe αἱ ὠόδεις) εἰς τὴν πλείονα τῶν ὑγρῶν προσφοράν. Cogitemus amplius. At mox fcribe ex iifdem ὁ δὲ σκόμβρος χυλὸς potius quàm χυτός. Sed maioris momenti eft quod fequitur, ὁ κολίας δὲ κολλοσκιλλωδέστερος. nam fcribendum ex Epitoma & membranis σκιλλωδέστερος, vt ex coniectura olim emendabat doctiffimus Conradus Gefnerus. Antiqui medici Græci appellare folent σκιλλώδη, quæ volunt intelligi palato effe ingrata, aut ftomacho parum conducibilia. Sic dicebat Hicefius, quofdam effe μύας σκιλλώδεις, & κακοχύλους καὶ πρὸς τὴν γεῦσιν ἀηδεῖς. Scilla non omnis eft edulis, vt ait Theophraftus: & illius quæ editur, acrimonia parum grata, fæpe etiam noxia. Lucumonis illius acumen qui negat Strabonis fubiectum deinceps locum extare hodie in Strabonis codicibus, pridem retudimus. Nam fi totidem literis eadem non fcribuntur in noftris libris, mirum non eft. Quoties diximus hunc effe morem veterum criticorum & grammaticorum, vt in laudandis priorum fcriptis parum fint religiofi? Non enim verba vt plurimum, fed fenfum fpectant folùm. Exempla eius rei in Athenæo quàmplurima: in Euftathio & id genus aliis prope infinita. Porrò *Sexitana* falfamenta, vel quod eft idem, Ἐξίτανα illa ipfa videntur effe quæ apud Galenum in tertio De facultatibus alimentorum Σαξάνινα apud Martialem *Saxitana* nominantur. Epicharmi *Fugitiuum Vlyffem* adducit in teftimonium & Pollux libro nono. In eius verbis malim ποτιφόρειμον τὸ τέμαχος ἦν. id eft, *efui aptum.* nam ποτφέρεσθαι Dores, quod alij προσφέρεσθαι, *cibum fumere.* alioquin Hefychius φόρειμον exponit λυσιτελὲς *vtile.* pro quo dicunt Dores ποτφορος: vt in Nemeoniceis Pindari, ποτίφορος δ' ἀγαθοῖσι μισθὸς οὗτος. Scio fuiffe viros doctiffimos qui fcriberent non longè infrà, τὰ τῶν ἰχθύων καὶ τῶν ταρίχων ὡραῖα πάντα. fed placet nimis edita fcriptura ὡὰ πάντα, quam & Epitoma tuetur & omnes M S S. horæa pifcium nufquam legi: fed ὡραῖα folùm ταρίχη. Vbi de faporibus recitantur Mnefithei Athenienfis placita, lego cum viris doctis, οἱ δὲ, στρυφνοὶ τὰς ἐκκρίσεις ἴσχουσι. acerbos fuccos adftringere adeo verum eft, vt στρυφνὸν quafi συφνὸν conftet appellatum à verbo σύφω. In verbis Xenophontis legunt veteres, ἢ κακῶς καὶ ἀηδῶν. fanè quidem τὸ μὴ afuerit melius. Paullo poft, Epitome, πέπλεον ὑμῖν τοιούτους λόγους ὁ διαναμενος. elegantius quàm vt editum eft, φέρειν τοιουτ. Pro exemplo vocum alienigenarum, quibus olim vfi Græciæ fcriptores, affert, τοὺς παρασάγγας καὶ τοὺς ἀστάρους. Scribendum verò τοὺς ἀγγάρους, vel τοὺς ἀστάνδας: quod tamen probo minus. Vtraque vox Perfica: vtraque optimis auctoribus Græcis vfurpata. Multa Euftathius ad Ὀδυσσ. τ. de Barbaris hifce vocabulis.

CAPVT XXXIIII.

Archilochi dictum, πάντα ἄνδρα ἀποσκολύπτειν. ἀντιπροπίνειν. *Decocta veterum Græcorum.* Ταύρειον ὕδωρ. *Sophoclis fabula* Αἰγεύς. Ὑόεις *fons. An calidam veteres Græci biberint.* σπλάγχνοισι συγγίνεσθαι. *Anuli phyfici.* περιβόητον ποιεῖν. βάψαι ἀρύταιναν· *Sexuorum vetus iusiurandum,* μη-

δέποτε

δέποτε πίοιμι ὕδωρ ἐλευθέριον. Comicorum ferme omnium scena Athenis. Vinum ἐλευθέριον apud Xenarchum comicum. Auctor fabulæ Aliptria.

VRE merito Cephisidotus Isocratis discipulus, vt ait noster, inter veterum dicta improba Archilochi istud ponit, πάντα ἄνδρα ἀποσκολύπτειν. Est enim illi Neronis simile, quod refert Suetonius: *Ex nonnullis*, inquit, *comperi, persuasissimum habuisse eum neminem hominem pudicum, aut vlla corporis parte purum esse.* σκολύπτειν & ἀποσκολύπτειν obscœnissimæ impuritatis genus significare, ex Harpocratione & Polluce liquet. aliis verbis eandem ἀσχημοσύνην, vt voce vtar D. Pauli, nequissimus poëtarum expressit initio Equitum. Quod ante ex Theodoro nescio quo affertur, πλέον μὲν ἔχειν, ἐπαινεῖν δὲ τὸ ἴσον, ante illum dixerat Hesiodus,

Νῆ' ὀλίγην αἰνεῖν, μεγάλῃ δ' ἐνὶ φορτία θέσθαι.

qui versiculus à Plutarcho exponitur in libello De audiendis poëtis. Prima verba ex Antiphanis Alcestide ita malim scribi,

—ἐπὶ τὸ καινουργεῖν φέρῃ;
Οὕτως ἐκεῖνος· τοῦτό γ.

Tibi noua inuenta placent? etiam illi: qui quidem est persuasus, &c. Restitue postmodum praua distinctione deprauatum locum, ac scribe, Ἀλλὰ προπίνω σοὶ ἔφη φιλοτησίαν (διψᾷς γὰρ λόγων) παρ' Ἀλέξιδος λαβὼν ἐκ Πυθαγοριζούσης. de se dixit Cynuleus λαβών: non de Vlpiano, vt malè arbitratur Dalecampius. Sensus est, quandoquidem tenet te non vini sed verborum sitis, propino tibi in testimonium amicitiæ, locum hunc Alexidis in quo decoctæ fit mentio: quod tu auebas scire. Ita accipitur verbum ἀντιπροπίνειν initio libri quarti. Decoctam vetustis temporibus fuisse cognitam probat dipnosophista testimonio Alexidis, vbi sunt hęc, ὕδατος ἀπέφθου κύαθος. *aquæ decoctæ cyathus.* Rectè hoc quidem Athenæus: cæterùm decoctam Neronianam cuius erat illis temporibus promiscuus vsus, antiquioribus Græcis fuisse incognitam non dubitamus. Vulgaris decoctæ meminit Hippocrates Popularium libro sexto, ὕδωρ ἀφεψηθὲν τὸ μὲν ὡς δίχηται τὸν ἠέρα. τὸ δὲ μὴ ἔμπλεον εἶναι καὶ ἐπίθημα ἔχειν. Ad propositam quæstionem, vbi extaret in scriptis veterum Ταυρέου ὕδατος mentio, respondet Cynulcus, Τὸ δὲ ταύρειον ὕδωρ ὠνόμασεν, ὦ φίλε, Σοφοκλῆς ἐν γῃ ···· ἀπὸ τοῦ περὶ Τροιζῆνα ποταμοῦ Ταύρου, παρ' ᾧ καὶ κρήνη τις Ὑόεσσα καλεῖται. Tolle laceri codicis indicium, & scribe, ἐν Αἰγεῖ. Eius fabulæ argumentum diuinare licet ex Plutarchi Theseo. Coniecturam autem fecimus ex verbis Hesychij, cuius locum turpissimè deformatum adscribam vt emendem. Vulgo editum, Ταύρειον στόμα, ἀπὸ Αἰγίταυρου ποταμοῦ Σοφοκλῆς Τροιζῆνα πάρα καὶ κρήνην ὕοισσα. Lego, Ταύρειον πόμα, Σοφοκλῆς ἐν Αἰγεῖ, ἀπὸ Ταύρου ποταμοῦ περὶ Τροιζῆνα, παρ' ᾧ ἡ κρήνη Ὑόεσσα. Absque dubio ex eodem fonte suos riuos deriuarunt Athen. & Hesych. Itaque eadem ambiguitas sententiæ apud vtrumque. παρ' ᾧ enim vel ad Sophoclem potest referri: *in cuius fabulis etiam Hyoeis fons nominatur*: vel ad Taurũ fluuium, *prope quem fons etiam est Hyoeis* siue *Hyoessa*. Totidem literis hæc leges apud Eustathium Ἰλιαδ. λ. An calidam & veteres biberint in conuiuiis, (de quo hîc aliquid Athenæus) disputat multis Iulius Pollux libro nono. Eupolidis versus ita digere, & scribe,

—τὸ χαλκίον
Θερμαίνεθ' ἡμῖν, καὶ θύη πέπτειν τινὰ
Κέλευ', ἵνα σπλάγχνοισι συγγινώμεθα.

calefacito nobis miliarium, & victimas cura coquendas: vt ex visceribus vnà simus & epulemur. Mos erat veterum, inuitare amicos ad sacrificiorum epulas. Lynceus Samius, Μάγειρ' ὁ θύων ἐστίν, ὁ δειπνίζων τ' ἐμέ. Accipe σπλάγχνα, vt in Suetonio *viscus*, de victimæ parte quæ non adolebatur, sed conuiuis apponebatur. Sic ille de Vitellio, *Ne in sacrificio quidem aut itinere vllo temperauit, quin inter altaria ibidem statim viscus & farra pene rapta è foco manderet.* Nicomachus vetus poëta,

ὀρθῶς ἢ τοῖς σπονδαῖσι διαλογίζεται,
Τοῖς συμπλέουσιν ὁπόταν ἐπιβάλλει μέρος.
Τοῖς δεῖπνα τάδ' αὐτοῦ σπλάγχν' ἔχοντος ἰδίᾳ.

Συσπλαγχνίζεσθαι σπλάγχνοις dixit pro ἐπὶ σπλάγχνοις, *ex visceribus epulari*: paullo aliter libro secundo explicabamus ξυσπλαγχνεύσω ἀμυνίαν, pro *comedere*. hic ξυσπλαγχνεύω id potius est quod Latinis vnà esse. Iuuenalis, — *Tertia ne vacua cessaret culcita lecto, Vnà simus* ait. De illis

τὸ χαλκίον θέρμαινέ τι, prætermittenda non sunt quæ scribit Pollux. Ἐγὼ δὲ τὸ ἐν ταῖς Θεσμοφοριαζούσαις Ἀριστοφάνους εἰρημένον, τὸ χαλκίον θερμαίνεται, ὥς τι πως ἤκουον, ὡς εἰς πότον ἀντεπιζομένων τῶν γυναικῶν. ταὐτὸν δὲ τοῦτο καὶ ἐν τοῖς Εὐπόλιδος Δήμοις ἐστὶν εἰρημένον: vide quæ sequuntur. Errant qui Antiphanis hunc versum,

Παρὰ Φιρζάτου δακτύλιος ἔστι μοι δραχμῆς,

putant emendationis egere. anulum intelligit de genere eorum quos Physicos vocabant. His putabant inesse vim sanandi, aut potius auertendi morbi. Aristoph.

—φορῶ γὰρ πριάμενος

Τὸν δακτύλιον τονδὶ παρ' Εὐδήμου δραχμῆς.

In iis trochaïcis qui afferuntur ex Alexidis *Aleiptria*, siue *Vnctrice*, interpretes nihil viderunt. Sensus est; Si officinam nostram infamaueritis, hauriens feruentem aquam de medio lebete, maximam trullarum in vos effundam. Distinctiones aliquot alienis locis positas ita restitues, ἐὰν δὲ τὴρ γαστήριον ποιῆτε περιβόητον, καταπεσεῖν, νὴ τὴν φίλην Δήμητρα, τὴν μεγίστην ἀρύταιναν ὑμῶν, ἐκ μέσου βάψασα τοῦ λέβητος ζέοντος ὕδατος. In malam partem debet accipi τὸ περιβόητον ποιεῖν. Hæc dicebat ancilla aliptæ, adolescentium, qui commessabundi fores pulsabant, petulantiam castigans propriæ Infamiæ metu. βάψαι ἀρύταιναν quid sit, ad Theophrastum satis exposuimus. Iunge ὑμῶν cum καταχεῶ. Deinde scribe, Εἰ δὲ μὴ, μηδέποθ' ὕδωρ πίοιμ' ἐλεύθερον, id est, *nisi id fecero, ne fiam vnquam libertatis compos*. Etsi verum est quod dixit Plautus, *hoc poëtæ faciunt in comœdijs, Omnes res gestas esse Athenis autumant*: interdum tamen aliter se habet, & fingitur, ἡ σκηνὴ τοῦ δράματος esse non Athenis Atticis: sed in alia vrbe Græciæ. Videtur id factum ab eo poëta cuius hæc sunt. Allusit enim istis verbis ad morem Argis seruatum, vt manumissi haustum biberent aquæ è fonte Cynadra. Eustathius, ἐν Ἄργει Κυνάδρα κρήνη ἐξ ἧς ἔπινον οἱ ἐλευθερούμενοι. ὅθεν τὸ ἐν Κυνάδρᾳ ἐλεύθερον ὕδωρ παροιμιακῶς ἐπὶ τῆς κατ' ἐλευθερίαν ζωῆς. Liberæ aquæ meminit & Pausanias in Corinthiacis. Sed fuisse videntur inter seruos & seruas, vsitata olim genera loquendi, εἴθε πίοιμι τὸ ἐλεύθερον ὕδωρ. & contra, μηδέποτε πίοιμι ὕδωρ ἐλεύθερον, nisi hoc aut illud fecero. Alludebat horsum mulier illa quam Xenarchus poëta faciebat iurare τὸν φρικωδέστατον ὅρκον, vt narrat auctor libro decimo,

Ἐμοὶ γένοιτο σοῦ ζώσης τέκνον,
Ἐλεύθερον πιοῦσαν οἶνον ἀποθανεῖν.

serua erat quę loquebatur: voluit dicere, vtinam priusquam moriar libertatem possim consequi: sed præ amore vini temulenta anus vinum ἐλεύθερον dixit, cum aquam deberet. Cæterùm de fabulæ istius, cui index Ἀλείπτρια, auctore, ne veteribus quidem constabat. Athenæus vel Antiphanem ait esse vel Alexidem. Iulius Pollux Amphidi attribuit. Sic ille scribit libro septimo, capite tertio, Τοῦ δ' ἀλείπτου ἐν ὄντος ἐν χρήσει, ἀλείπτριαν εἰρήκασιν οἱ μέσοι κωμικοί, καὶ Λυσίας ἐν τῷ Διοφάντου περὶ χωρίου. Ἄμφιδος δὲ καὶ δρᾶμα ἐστιν Ἀλείπτρια. Sic scribendus hic Pollucis locus.

CAPVT XXXV.

Ratio frigefaciendæ aquæ. ὕδωρ ψυχρότερον ἀραρότος. *homo* φυτόν. *color* ἀβυσσοποιός. ἀβυρτάκη *&* ἀβύρτακος. ἐκβαχχεύειν ἐπὶ ταῖς ἀβυρτάκαις. *Euthycles comicus.* θεῶν ἄλλας ἐπινοίας. *Apollodori* Ἀπολειπούσα. *Alexidis* Γυναικοκρατία. κνισολοιχὸς *&* κνισοκόλαξ. γῆν ἐπιπάσασθαι. *Multa emendantur & illustrantur.*

VEL Athenæi error est memorialis, vel librariorum qui ista scripserunt, Πλάτων δ' ἐν πρώτῳ Πολιτείας. nam locus est libro quarto. Non semel obseruauimus α & δ sedes inuicem permutasse in manu exaratis libris. Abundat vox vna in istis φησὶ ψυχεῖα (ita meliùs membranæ) κατασκευάσας θέρους ὀρυκτά, ὅπου χλιαρὰ (sic passim MSS, & Epitome pro χλιαρῷ) ὕδατος πλήρη κεράμια κατέθέντες ὕδατος, κομίζονται χιόνος οὐδὲν διάφορα. posterius enim ὕδατος induci debet. atque ita volebam edi. Κομίζονται, est *referunt domum*: non *hauriunt*. Obseruandum

dum est quod ait, aquam iniici in hæc frigidaria quæ sit tepens. potest intelligi, quæ propter anni tempus intepuerit: potest etiam accipi de quæsito tepore admota ad ignem aqua. Nam vt quàm frigidissima fiat aqua, calefacienda prius est quàm in specum demittatur aut puteum. Caussam explicat Alexander eo problemate cuius initium, Διὰ τί τὸ θερμανθὲν ὕδωρ καὶ εἰς φρέαρ χαλασθὲν ψυχρότατον γίνεται. Similis ratio frigefaciendæ aquæ est, quam ex Protagorida mox describit auctor: sole enim prius calefaciebant. Næ male de nobis meriti sunt, qui istud Alexidis è Parasito testimonium primi sic scripserunt, Καὶ τὸ βούλομαι ὕδατός σε γεύσαι· πρᾶγμα δ' ἐστὶ μοι φρέατος ἔνδον ψυχρότερον Ἀράρωτος. quid significant postrema verba? aut, quid est φρέαρ ἀράρωτος? Lege, ψυχρότερον Ἀράρωτος. Volo, ait, aquam tibi propinare. mihi autem res est cum puteo, id est, puteum habeo frigidiorem Ararote. Araros poëta comicus non inter primos, ac ne secundos quidem. Inde occasio venustissimi ioci. Simillimè Gnathæna Diphilum poëtam risit, cùm cœnanti apud se, & frigidam laudanti, non mirum, inquit: ego enim aquam frigefacio iniectis in lacum tuarum comœdiarum prologis. vide librum XIII. De Ararote dictum nobis capite IX. Hominum genus vocat φυτὸν poëta Alexis cum ait εἶτ' οὐ δείλαιον ἐστιν ἄνθρωπος φυτόν. Platonis vox est ἄνθρωπος φυτὸν οὐράνιον οὐκ ἔγγειον. Sextus versus ita scribitur, Ἀκτῆς τροφῆς δὲ τῆς καθ' ἡμέραν. mendosè: neque ad rem facit, quod ἀκτὴ apud Homerum de farina dicitur. Scribe, Κἀκ τῆς τροφῆς δὲ τῆς καθ' ἡμέραν. vel Κἀν τῇ τροφῇ δὲ τῇ καθ' ἡμ. VIII. Ζωμὸν δὲ ταύτῃ μέλανα μηχανώμεθα. ταύτῃ, nempe mazæ. non vt Dalec, eodem die. Mazam candidam in ius nigrū intingebant, cuius etiam M. Tullius meminit. Sed mirum, iuri nigro aliud potius opponi quàm ius album. Nam de maza item sequens versiculus est exponendus: nisi referre volumus ad oculorum ὑπογραφάς: nigro enim inficiebant sibi eam partem quæ formosæ volebant videri. Notabis δολοποιὸν χρῶμα nigrum dici hoc versu, τὸ καλὸν δὲ χρῶμα δολοποιῷ χρώζομεν. cum propriè omnis fusus color, vt Latini loquuntur, δολοποιὸς appelletur. XI. scripsimus vt erat in membranis, Τὸ δ' ὄψον ἐὰν μὴ θέρμον ᾖ, ψυχρὸν ἐροῦμεν. Opsonium nisi calidum apponatur, vituperamus. sic etiam in Epitome, vulgò Τὸ δ' ὅλον. vnde fecit Dalec. Τὸν δῆλον. non inepta quidem coniectura: sed quæ veritati non debeat facere præiudicium. Quantopere feruentes cibos expetierint veteres admonuimus libri primi capite sexto. Si ὄψον velis piscem interpretari, non pugnabo. XIII. Ἐπὶ ταῖς ἀβυρτάκαισι δ' ἐκβακχεύομεν. Abyrtaca Persici inuenti cibus erat, quem acrimonia commendabat. Theopompus, Ἥξει δὲ Μήδων γαῦσα, ἵνδα καρδάμων· Πλεῖστον ποιοῦσι καὶ φρύγανον ἀβυρτάκη. Huic affinis fuit alius cibus quem ποδάγρην vocabant. Hesychius scribit esse ἴδεσμά τι ἀβυρτακῶδες. Nec ἀβυρτάκη solùm legas, sed etiam ἀβύρτακος, vt apud Polyænum libro IV. ἐκβακχεύειν ἐπὶ ταῖς ἀβυρτάκαις dixit comicus, pro ἐπιμαίνεσθαι ταῖς ἀβυρ. quod vsitatius est. perditè amare, & cum furore expetere. contrarium est in superiore versu, σκνιπίζομεν: quod murant male in οὐ πνίζομεν. σκνιπίζομαι est, lente & cum fastidio bibimus quasi pitissantes. vel, degustare experiundi gratia vix sustinemus. hoc enim est pitissare, vt notum ex Terentio. Sequitur, Εὐθυκλῆς δ' ἐν Ἀσώτοις ἢ Ἐπιστολῇ. Ita scribi rectè probat Suidas, qui loci huius meminit. Paucissimas ediderat fabulas: vnicam inuenio præter istam. Laudatur enim in Atalanta à parœmiographis in prouerbio βοῦς Ἴσδμιος. Apud Pollucem libro VI. cap. XXXVII. forsasse scribendum, καὶ ἡμίκακον δὲ Εὐθυκλῆς λέγει καὶ Σοφοκλῆς: nam quis ille Euclides quem nominat vulgata eius loci lectio? Asotum vel Asotos plures Græci comici docuerant: etiam è Latinis Ennius atque Cæcilius. cuius poëtæ itemque Afranii Epistulam quoque laudant Festus, Priscianus, Nonius. ἰφύοι mox scribi iusseram non ἰφθοι. Operarum error est & quod sequitur, Λύσιππος ἐν Βάκχοις, pro Βάκχαις. Lysippi Bacchas ex Athenæi lib. III, & XIII. nominat Suidas. Pollux quoque meminit lib. VII. cap. XVII. capite autem X. eiusdem libri scribe sic istum Lysippi versum, ἐπιγνάφὰς καὶ θειώσεις τῆς ἀλλοτρίας ἐσθῆτος θειώσεις. non vt editum est θειάσεις. Nam Pollux hoc testimonio probare voluit, sulphuris aliquem fuisse vsum in officinis fullonum. à θεῖον verò quod sulphur significat, non dicitur θειάζειν, sed θειοῦν. Elegantissime autem Lysippus eum qui aliena inuenta interpolet ceu vestem obsoletam, fulloni comparat. Corrupti sunt & Hesychii codices in mentione huius poëtæ, quo loco vocem, βλίδιος explicat, ὡς φησὶ Λύσιππος. ait τὸ ὄμμα scribe τοὔνομα. poëtæ versus, Κύων δέ τις ἰσόδα βλίδιος, ὥσπερ βλίδιος. id est, tanquam fatuus. Ait dipnosophista, λάχνι meminit Apollodorus ἐν Ἀπολιπούσῃ. Forsasse scribendum est ἐν Ἀπολιπούσῃ. reperio namque laudari hunc

poëtam in Καρυστίοις ὑποληπτοῖσι. Exemplum habes apud Suidam in ἐγκομβώσασθαι. Suspectum est etiam quod sequitur statim, Ἄλεξις δ' ἐν Γυναικοστρατείᾳ. *Alexis in expeditione mulierum.* in Pollucis codicibus libro IX. scriptum Γυναικοκρατείᾳ *Imperio muliebri.* Scribe, κνισολοιχὸς γάρ τις εἶ, καὶ κατὰ τὸν Σάμιον, τοῖς παλαιοῖς ἐκεῖνον, κνισοκόλαξ. edita lectio facit auctorem vocis κνισολοιχὸς Asium poëtam, de quo Strabo & Pausanias: falsò, vt ex subiectis illius verbis liquet. Nesciebant Græcè qui κνισολοῖχος emendabant. repugnat enim analogia, & quantum est veterum grammaticorum. in editis libris, præter accentum nihil mutandum. Simonidis elegantissimum est epigramma, quo niuem iniici suo poculo à conuiuatore vel pincerna postulat. In primo versu scribo τῇ non τήν. Sed ipsos poëtæ versus recitabo: sunt enim elegantissimi, & obscuritatis habent nonnihil.

Τῇ ῥά ποτ' Οὐλύμποιο περὶ πλευρὰς ἐκάλυψεν
 Ὠκὺς ἀπὸ Θρήκης ὀρνύμενος βορέης·
Ἀνδρῶν δ' ἀχλαίνων ἔδακεν φρένας· αὐτὰρ ἐκάμφθη
 Ζωὴ Πιερίην γῆν ἐπιεσσαμένη·
Ἔν τις ἐμοὶ καὶ τῆς χείτω μέρος. οὐ γὰρ ἔοικε
 Θερμὴν βαστάζειν ἀνδρὶ φίλῳ πρόποσιν.

quæ ita vertebamus ὁδοῦ πάρεργον, & omnino aliud agentes.

Piery costas qua circumtexit Olympi
 E regno Thracum flans vehemens boreas:
Quaque inopes læna afflixit: verùm esse molesta
 Desijt, in tumulo viua reposta diu:
Huius partem aliquis dato mi. feruentia amico
 Turpe nimis fuerit pocula porrigere.

Γῆν ἐπιέσασθαι dicuntur mortui quando sunt sepulti, ac terra ceu veste amicti: id enim est ἐπιέσασθαι. At hoc loco festiuissimè dicitur de niue in terram defossa vt seruaretur, ea ratione, quam ante descripsit auctor aut simili. ideo ait niuem terra obrutam fuisse viuam: imò vt viua seruaretur, nec periret. Dalecampius τὸ ἐπιεσσαμένη deduxit à πιέζω. parum abest quin exclamem, Δάμματερ τῆς σοφίας! Olympi montes dicti olim quam plurimi: de Pierio qui in Pieria Macedoniæ poëtam loqui certissimum est ex quarto versu. elegans est antithesis in verbis ἔδακεν φρένας *mordebat* siue vrebat, hyemis videlicet tempore: & ἐκάμφθη, *mollita est.* nam æstate nix est gratissima. Dalec. tamen rescribebat ἐτύφθη. absurda multis modis coniectura.

CAPVT XXXVI.

Ζωμοῦ κεχρημένος. *Antiphanis drama* Bombylius. πέταχνον, *poculi genus.* Χεβρόδλαψος *edulium Syrorum.* Sanchoniathon & Mochus, *scriptores Tyrij.* μυστίλη. Nicophon, Nicophron, & Nicochares *poëtæ. Fabula* Χειρογάστορες & Ἐγχειρογάστορες. κορύξασθαι & κοκκίξασθαι. *Antiphanis* Antea. χόνδρος. ῥοφήματα.

IN versu tertio Asij vetustissimi poëtæ, Ἄκλητος, ζωμοῦ κεχρημένος. *innocatus insculi egens*, nescio quid legerit vir doctus, qui vertit, *iusculum sorpsit.* nostra lectio verissima est. Homerus, κομιδῆς κεχρημένος. Ac videtur mendici descriptionem Homericam Ὀδυσσ. ρ. esse imitatus: Homero enim iuniorem puto Asium, cum Eustatio. Sequitur, Ἀντιφάνης μνημονεύει ἐν Βομβυλίῳ. Bombylium vocabant genus poculi de quo diximus alio loco. Inde huic fabulæ nomen videtur inditum ob frequentem bombylij in ea mentionem. Pollux tamen lib. x. cap. XLVI. Antiphanem laudat ἐν Βομβυκίοις. vtrum id sit diuersæ fabulæ nomen, an huius nostræ, pronuntiare non ausim. Emenda versum istum Alexidis, Ἐν ἀργυρῷ ποτηρίῳ πενταδράχμῳ τινί. & scribe, Ἐν ἀργυρῷ ποτηρίῳ πετάχνῳ τινί. vulgatam scripturam lex metri clamat corruptam. nostræ emendationis auctor & fundus Athenæus ipse, qui libro XI. nos huc reiicit, & sic scripsisse affirmat. media in hac voce corripitur

vt prior in τύχῃ. Ait deinceps, Ἑξῆς ἐπεισηνέχθη σπλάγχνοις ἐκ γάλακτος, ἰτρίων τε καὶ μέλιτος. Dalecampius sustulit hinc vocem ἰτρίων & scripsit σησαμοῦ. quam emendationem neque Epitome, neque veteres codices admittunt; verùm hæc faciente numine ad librum XIV. χαβερδάλαψος quodnam edulium in idiomate Syrorum appellaretur, vellem Athenæus explicuisset. vox est ex pluribus composita. Olim scribebam χαβερδάλα ὄψα πατρίῳ: vt minutalis aut farciminis genus ea voce significetur. Tale quid Syri intelligunt vocabulo תכברה cuius origo est à כבר Hebræorum magistri volunt esse ἐπίτριμμα quoddam ex carnibus & ouis. דל autem λεπτὸν significat. Sed hoc diuinare est, quò non aspiramus nos; neque vnquam pudebit fateri ea nescire quæ nescimus. At quinam sunt isti historiæ Phœniciæ scriptores genere Tyrij, de quibus Cynulcus Vlpianum compellans? ἀλλ᾽ εἰ μὴ παρὰ τοῖς τὰ Φοινικικὰ (ita scribendum, non Φοινικὰ) συγγεγραφόσι Συνιαίθωνι καὶ Μόχῳ τοῖς σοῖς πολίταις. Enimuerò peregrinus sit in Rep. literarum oportet, qui neget pro Συνιαίθωνι scribendum esse Σαγχωνιάθωνι. Huius antiquissimi historici meminerunt multis locis, Philo, Iosephus, Eusebius, Porphyrius, alij. Berytium quidam illum appellant, vt Porphyrius: alij Tyrium, vt Athenæus. Suidas, Σαγχωνιάθων Τύριος φιλόσοφος (ἔγραψε) Πάτρια Τυρίων τῇ Φοινίκων διαλέκτῳ. *Sanchuniathon Tyrius philosophus, scripsit Tyriorum Origines lingua Phœnicum.* Mochum alibi indenite non memini. & fortasse Μόχος aut Μόσχος alicuius Tyrij nomen est, qui apud suos vocabatur משה *Mosche*, vel vt scribi obtinuit *Moses*. est & *Malchus* proprium viri nomen, in Syria frequens. Emendauimus mox, ὅσον, ἔφη μυστίλην. εἰ γὰρ ἂν ἕτοιμοι μύστροι. Legebatur prius, μυστίλην: claro ac manifesto mendo, si attendissent interpretes. Vtebantur interdum veteres cauo pane ad iusculi haustum aut pultis. μυστίλην vocabant, & panem illum, & alia in similem vsum parata instrumenta. Lege Pollucem lib. VI. cap. XII. & scholia Aristophanis in Equites: nam inde dixit comicus μυστιλᾶσθαι ἀμφοῖν χεροῖν, *haurire ambabus manibus*. Ecce iterum similem errorem ex eadem caussa quæ μυστίλην pepererat nobis. sequitur enim, καὶ ὡς τὸ πέπειον ὀνομάσαι τε σπαρίδιον. scribendum σίδιον inducta syllaba quæ perperam geminata est. Nicandri versus quem respicit extat libro secundo, Πολλάκι δ᾽ ἐπὶ σίδιον κόψας νέον, ἢ ἀπὸ Μήδων Κάρδαμον. In tertio versu Nicandri malo scribi χίδρα μὲν ἐπιτρίψειας. Quid sit χίδρον disputamus libro XIV. Per ι autem scribi semper debere hoc nomen, non per υ ψιλὸν districtè admonent nos γραμματικῶν παῖδες. Scribe deinde ac versum vnum ex membranis adiice,

Σωμὸν δὲ βρεχθέντα καταντλήσει λίπος αὐτοῦ

Ἀργύφεον, ἵνα μηδὲν ἐπαφρίζῃ, ἐπὶ δὲ πῶμα Ἀμφιβάλοις.

horum verborum interpretationem Athenæus in erudita paraphrasi Nicandri versuum, quæ statim sequitur, non prætermisit. Postremum versum Ἤρεμα δ᾽ ἐν χλιαρῷ κοίλοις ἐνδαίοιο μύστροις, ita corrige, Ἤρεμα δὲ χλιαρὸν (vel λιαρὸν, vt in Epito.) κοίλοις ἐξαίροιο μύστροις. confer cum Athenæi paraphrasi. Sequitur non longè, λέγει Νικοφῶν ὁ τῆς ἀρχαίας κωμῳδίας ποιητὴς ἐν τοῖς Χειρογάστορσιν. Sic & libro IX. ac lib. XIII. fabulæ istius auctor *Nicophon* Athenæo nominatur. etiam Harpocration in κορδακισμὸς, & Pollux libro IV. capite VII. atque aliis locis *Nicophontem* veteris comœdiæ poëtam agnoscunt auctorem. Aristophanis scholiastes, ipsum *Nicophontem*: at fabulam illius Χειρογαστόρων τούτων nuncupat. Suidæ tamen Νικοφῶν dicitur hic comicus, non solùm in ea voce, sed & aliis in locis: drama verò Ἐγχειρογάστορες. Similiter Πανὸς γονὰς & Pandoram *Nicophroni* tribuit idem non semel. Athenæus, comici interpres ad Aues, Pollux lib. VII. cap. X. & lib. X. cap. XXXIV. *Nicophonti*. Scribit autem Suidas *Nicocharem* alium comicum & ipsum Χειρογάστορας edidisse, quod confirmat noster, qui libro XIV. & Nicocharem & hanc illius fabulam nominat. In ecloge Nicophronis restituimus ex Epitoma ἐγκριδοπώλας. ἐγκρίδες de genere sunt placentarum. Quando ait Æmilianus, βούλομαί σε δίκην ἀλεκτρυόνος ἐμφορηθέντα τοῦ χόνδρου κορύξασθαι: censeo scribendum esse, κοκκύξασθαι, *canere*. at κορύξασθαι est *certare*: quod parum conuenit huic loco. De gallo gallinaceo fere vsurpant Attici verbum ᾄδειν aut κοκκύζειν. quod ab interprete comici alibi exponitur δίκην ἀλεκτρυόνος βοᾶν. hic simpliciter pro λέγειν capitur, vt declarant sequentia, καὶ διδάσκειν ἡμᾶς, &c. Ait, Ἀντιφάνης παρὰ τὰς Διδύμους ἐξ Ἀντείας. libro XII. laudatur Antiphanes ἐν Ἀντείᾳ. Suspicor non aliter etiam hic esse scribendum. nihil statuo tamen. Tertium versum illorum qui ex ea fabula afferuntur, ita concipe posita maiore distinctione in secundi fine, Οὐ Θετταλικὸν τὸν χρυσοῦν εἶ

φασὶ δ'; Duorum qui hic loquuntur, dixerat alter se habere chondrum Megaricum: alter subiicit, mirari se quod non Thessalicum potius emerit qui optimus cluat. Sequentium verborum sententia est imperfecta. Ea autem, nisi menda subest grauior, ita scribenda,

Τῆς Φθιώτιδος σεμίδαλις ἐκ πολλῆς σφόδρ' ἐξ-
—ηρημένη.

Testimonio Aristophanis quo probatur χόνδρον veteres posuisse pro sorbitione, addi potest ex Hippocratis Περὶ παθῶν libro, ῥοφήματα δὲ ἐν τοῖσι νούσοισι ἅπασι διδόναι, ἢ πτισάνην, ἢ κέγχρον, ἢ ἄλητον, ἢ χόνδρον. Idem sapiens alibi χόνδρου ῥοφητοῦ mentionem facit. Dixerunt autem Græci ῥοφήματα, quæ nostri hodie *potages espois*. Theophrastus in libro de igne, ab aquis separat ῥοφήματα hoc discrimine, quod sint συμπεπηγ-μένα καὶ παχύτερα. Libro huic ita finem imponit auctor. Ἐχέτω τέλος ἤδη ἡ βίβλος· ἐπὶ τοῖς λόγοις τοῖς περὶ τῶν ἐδεσμάτων ἔχουσα τὴν καταστροφήν. *Desinat hic liber iste, finem nactus in sermone de cibis.* sic loquitur quasi absoluerit omnem ciborum historiam & enarrationem: quod falsum est: tantum enim de iis egit qui ad gustationes pertinent. Itaque lege περὶ τῶνδε τῶν ἐδεσμάτων. *in sermone de cibis huius generis.* ex queis videlicet antecœnia constare solent. τό

ISAACI

ISAACI CASAVBONI ANIMADVERSIONVM IN ATHENÆI DIPNOSOPHISTAS LIBER QVARTVS.

CAPVT PRIMVM.

Argumentum libri quarti, quinti, & sexti. Caranus *Macedo.* Hippolochus & Lynceus *discipuli Theophrasti.* προπίνειν & ἀντιπροπίνειν. στλεγγὶς. *Panaria veterum:* γύργαθος, reticulum. ὀρτοφόρα διὰ ἱμάντων ἐλεφαντίνων πεπλεγμένα. *item* πλεκτὰ ἐλεφάντινα. Chytri, *festũ Athenienſium.* οἱ κατὰ τοῖς χύτροις λειτουργήσαντες. λειτουργεῖν *de histrionibus.* σκληροπαίκτας.

EXHAVSTA materia vniuerſa guſtationum, ſupererat vt ad cœnam ipſam conuiuator nos deduceret. quod tamen ab eo factum non eſt. Nam ad ciborum hiſtoriam non eſt rediturus ante librum ſeptimum, vbi piſces enumerantur, qui fuerunt cœnæ legitimæ caput. Liber ille ita incipit, Ἐπιπλησθέντων δ' ἤδη τοῦ δείπνου. Cõferri debent cum iſtis verbis quæ ſcripta ſunt extremo lib. III. ἐχέτω τέλος ἤδη ἡ βίβλος ἐπὶ τοῖς λόγοις τοῖς περὶ τῶν ἐδεσμάτων ἔχουσα τὴν καταστροφήν. ἄρχην γὰρ τοῦ δείπνου ἀπὸ τῶν ἑξῆς ποιησόμεθα. Quartus liber, quintus & ſextus varios ſermones continent, habitos à conuiuis dum poſt guſtationẽ expectatur cœna. Initio iſtius narrat dipnoſophiſta qua magnificentia Caranus Macedo nuptiarum ſuarum ſolemnia celebrarit. Huius hiſtoriæ auctor Hippolochus Macedo, in ea epiſtola quàm ſcripſerat ad Lynceum Samium æqualem ſuum & ſtudioſum in Theophraſti ſchola conſortem. Ait enim de Hippolocho, fuiſſe illum Theophraſti diſcipulum; libro autem ſuperiore de Lynceo idem dictum eſt. Συμπεριφέρεσθαι δείπνῳ quid ſit, expoſuimus infra capite XXV. Fruſtra ſunt qui iſta verba τὰ ὅμοια κἀκεῖνο ἀντιπροπινοντός αὐτῷ de mendo habent ſuſpecta. ſunt enim κρότων ὑγιέστερα, quod aiũnt. προπίνειν propriè eſt præbibere & alteri calicem porrigere. ſed poni ſolet ἁπλῶς pro *tradere, præbere,* & vt ſcribit Pindari ſcholiaſtes ad VII. oden Olymp. ἀντὶ τοῦ χαρίζεσθαι. Iohannes Chryſoſtomus in περὶ ἠπιότητος oratione, τοῖς ἀξίοις ἀπωλείας σωτηρίαν ἐπιπροπίνει. Hinc apud ſummum oratorem προπίνειν τὴν Ἑλλάδα, & προπίνειν τὴν ἐλευθερίαν, *tradere per proditionem.* Libro ſuperiore dicebat Cynulcus ſe Vlpiano προπίνειν φιλαρχαιότητα, cum illi veterum teſtimonia ſuggereret, quorum erat cupidiſſimus. Similiter ait hoc loco ἀντιπροπίνειν τὰ ὅμοια Lynceum Hippolocho cum einſdem argumẽti literas ad eum daret. Miror autem, ſi rectè habet quod paullo poſt ſcriptum eſt, οἱ μὲν συγκεκλημένοι ἄνδρες ἦσαν εἴκοσι, *conuiuæ erant numero viginti,* qua ratione, quóve iure inter πολυανθρώπους διατριβὰς cenſeatur infra hoc conuiuium. Suſpicio nobis eſt, excidiſſe literam vnam, neceſſariò reſtituendam, hoc modo, ρ καὶ εἴκοσι. *C. & viginti.* Certè non eſt numerus editus pro cætera magnificentia. Erat Caranus ſponſus nec tenuis cenſus, nec plebei ſanguinis: ſponſa verò Proteæ illius filia fuit, vt arbitror, cuius originem & nobilitatem cõmemorat aliquanto poſt Hippolochus. Nam

quorfum illa de Protea, fi ad fponfæ genus indicandum non pertineant? Hippolochi narrationem non integram hùc tranftulit auctor: fed fumma tantum, vt ait, illius capita: quæ tamen ipfa non fine noxa ad nos perueniffe, vel hoc mihi perfuadet. Scribo autem, εἰσῆλθον φιάλαι δὲ χρυσαῖ ἑκάστῳ μία δωρεάν: non δωρεά. fic melius M S S. Sequitur προσεσφραγίσθη δὲ καὶ ἕκαστος πρὶν εἰσελθεῖν στλεγγίδι χρυσῇ. Quodnam fuerit coronamenti genus στλεγγὶς, explicamus libro X V. Hippolochus στέφανον appellat non multò poft: ἐπὶ πᾶσί τε χρυσαῖ στλεγγίδες ὁλκὴν ἴσαι τῷ πρώτῳ στεφάνῳ. ἀφθονία σεσωρευμένη Hippolocho, quæ Plauto, *ftruices patinarum*. Mox fcribendum, τοῖς κατόπιν διαδιδοὺς παισί: non autem πᾶσι. ficut paullo poft, ἐπεδεξάμεθα καὶ ταῦτα τοῖς ἄλλοις. De hoc more veterum multa olim ad Theophraftum diximus. Lego deinde, ἐπὶ πλεῖστον ἔπινεν. ἦν γὰρ πολυπότης. vel, ἔπινε πλεῖστον. ἦν γ. reftituta in fuum locum voce ἔπινε: quæ abeffe non poteft fine pernitie fententiæ: etfi ne in membranis quidem aliter. Non damno editam lectionem in iftis, ἤδη δ' ἡμῶν ἡδέως ἀπηλλοτριωμένων τοῦ σωφρονεῖν: *cum iam effet bona mens à nobis alienata.* fed neq; manu exaratã improbo, ἀπηλλαγμένων τοῦ σωφρονεῖν. quafi effet iftis ftrenuis potoribus oneri ac moleftiæ mens recta, vel potius pudori. Duriufcula tranfpofitio in iftis videtur, ἐμοὶ μὲν γυμναὶ δοκῶ. mollius fonat fcripta lectio, ἐμοὶ μὲν δοκῶ, γυμναί. Alibi docebamus panaria veterum & Græcorum & Romanorum reticulato opere folita fieri: quare etiam Horatio & Iuuenali *reticulum* appellari vas illud in quo vænales panes ad mercatũ deferebantur. Theophrafto aliifq; Græcis γυργαθούς. Hoc nunc repetimus, vt explicemus ifta Hippolochi, κελεύει δὲ τοφορεῖα διὰ ἱμάντων ἐλεφαντίνων πεπλεγμένα δοθῆναι, *dari iuffit panaria plexa è loris elephantinis.* reticulati operis clarum argumentum vox πεπλεγμένα. *lora elephantina* fortaffe aliquis capiat de corio elephanti. fed ἱμάντας arbitror appellare Hippolochum virgas fubtiles ex ebore, quibus ceu vimine vtebantur in contexendis panariis iftis. Ita exponendum effe declarat quod fequitur de panariis argenteis. nam quæ ifta argentea præcefferunt, erant dubio procul eborea. Atque hæc funt quæ poftea vocantur πλεκτὰ ἐλεφάντινα. Interpretibus qui ex eboris ramentis confici poffe caniftra arbitrati funt, difficile credo non erat, quod inter ἀδύνατα omnes mortales omnium æuorum habuerũt, funem ex arena nectere, vt eft verbum vetus. Legunt verò interpretes ὡς καὶ τῶν δοθέντων ἡμῖν ἀνασεσαγμένων. nos omnium membranarum lectionem reftituimus, ἀνασεσωσμένων. id eft, *quod nobis feruarentur quæ menfæ fuerant appofita.* Ideo enim fportulas afferri iufferat Caranus, vt in eas conuiuæ congererent quicquid domum ad fe vellent auferri. Ait deinceps, εἰσεπεπαίκασιν ἡμῖν οἱ κἂν τοῖς Χύτροις τοῖς Ἀθήνησι λειτουργήσαντες. præftantiam hiftrionum fiue τῶν Διονύσου τεχνιτῶν, his verbis fignificari nõ eft obfcurum. quare ita verte, *ingrediuntur noftrum triclinium hiftriones, digni qui vel Athenis per Chytrorum folemnia producerentur.* Non eft dubium, feftum Athenienfium Chytros, per multos fcenicos artifices folitum celebrari. ideo inter præcipua oblectamenta quibus fruerentur qui in ea vrbe viuerent, ponit mox Hippolochus Λήναια καὶ Χύτρους θεωρεῖν. Eft verò nota ambitio eorum qui publicos ludos Athenis fuo fumtu edebãt. Nullis enim parcebant impenfis, quò poffent hiftriones peritiffimos coëmere, & fumtuofiffimo choragio inftructos in fcenam producere. Non femel mirati fumus λειτουργεῖν vfurpaffe Hippolochum de hiftrionibus: quibus propriè id verbi minimè conuenit: fed eis potius quorum fumtibus ludi curabantur & hiftriones inftruebantur. Nemo oratores Græcos legit quin hoc fciat. Iftud igitur obferuemus: fimul quæramus quinam fint σκληροπαῖκται inter ludicrarum artium artifices Hippolocho nominati. Nam quod Dalecampius σκληροπαῖκται emendabat, ad theatralia pegmata referens, verifimile non eft, nedum verum. fed legendum profectò ψηφοπαῖκται. fcripta lectione nonnihil aftipulante: quæ τὸ λ non agnofcit. Poteft legi & σφαιροπαῖκται. quod tamen haut probem. nam rectum & verum eft omnino ψηφοπαῖκται. de eo genere hominum & ludicro dictum eft libro primo, cap. X V. Præftigias ifto loco defcriptas, fimilium multarum hiftoriarum collatione illuftrauimus in libro De venatione amphitheatrali.

CAPVT

CAPVT II.

Θήβη, arcula, Thebæ & nomina Thebana multa Syriaca. τύπον Νηρηίδων. Μηχανὴ στρεπτηρία. φράγματα. lucerna machinosa. sigilla lucentia in cœnationibus. σιδῦναι & σιγῦναι. Aristotelis & Theophrasti discipulorum disputationes hodiernis dissimiles. Erucæ inter cibos: στρεπτοὶ & στρέμματα, spiræ.

VIDEAMVS si qua sint in reliqua Hippolochi narratione, quæ diligentiam nostram desiderent. Ait Hippolochus, ἐν θήκῃ κατακείμενος ἀργυρᾷ. nemo dubitabit verum esse θήκῃ. mirum tamen vnde manarit edita lectio, quæ in multis etiam antiquis habetur, θίβῃ. antiquissimi Græci eam vocem à Syris mutuati (תבה theba enim illi) videntur vsurpasse pro sua. Hesychius certè agnoscit & interpretatur κιβώτιον. Thebas inde esse nuncupatas à Cadmo Phœnice, non ignorant, qui alia multa tractus illius nomina ad suam originem facile reuocari posse animaduerterint. Ait, τὰ δὲ τοῖς θεράπουσιν ἀποδεδόχαμεν. malim ἐπιδεδώκαμεν. nam ἀποδοῦναι sententiæ non conuenit. Iam dixit, ἐπιδώκαμεν οὖν καὶ ταῦτα τοῖς δούλοις paullo antè verbo ἐπιδοῦναι vsus est in ea sententia. Ait αἰτεῖ σκυφὸν χοαῖον. *scyphum poscit qui congium caperet.* hæc priscorum M S S. hæc Eustathij lectio: non quod visum interpretibus χρυσοῦν. Ait, ἐφ᾽ οἷς λεχθεῖσιν, οἱ δ᾽ ἐννέα πάντες ἀνέσταν. eleganter Homeri verba sententiæ suæ accommodat. Ἰλιαδ. η.

Ὡς νείκεσσ᾽ ὁ γέρων, οἱ δ᾽ ἐννέα πάντες ἀνέσταν.

Si verum est conuiuas non fuisse plures viginti, putem scripsisse Athenæum, οἱ δ᾽ ἐννέα καὶ δέκα πάντες ἀνέσταν. iam enim vnus ex eo numero exemtus erat, Proteas, de quo dictum est. Ait, μεθ᾽ ἃς ὀρχηστρίδες εἰσεκυλισθήσαν τρόπον Νηρηίδων. Hœschelij Epitome, τύπον Νηρηίδων. fortassean non male. Ait, τοῦ ποτοῦ δὲ προϊόντος. scribendum πότου: nam aliud ποτὸς aliud πότος. Sic paullo post καὶ ὁ Κάρανος ἄρξας πότου. non vt legitur, ποτοῦ. & mox ἀναπεταννύουσι τὸν οἶκον, verte, *explicant cœnationem*, vel *aperiunt*. οἶκος est triclinium ipsum vbi cœnabant, vel in ea cœnatione separata pars quædam instar cellæ. etiam Latinis *Oeci*, vt ad Theophrastum obseruabamus. Ait, καὶ ἀναπετασθεισῶν δᾳδὶς ἐφάνησαν λάθρα κατὰ μηχανὰς χαλασθέντων τῶν φραγμάτων, Ἔρωτες, καὶ Ἀρτέμιδες καὶ Πᾶνες. Vetus inuentum est mechanicorum, parua molitione varias rerum species exhibere in loco eodem, aut subiecto, & vt loquitur auctor libri De mundo, παντοδαπὰς ἀποτελεῖν ἰδέας. Id totum peragebatur ope illius quam Græci στρεπτηρίαν μηχανὴν appellant: designatam Hippolocho voce χαλασθέντων. Auctor libri De mundo inter artis illius mirabilia cum neurospostarum solertiam refert, tum eorum industriam, qui διὰ μιᾶς ὀργάνου στρεπτηρίας πολλὰς καὶ ποικίλας ἐνεργείας ἀποτελοῦσιν, *qui assidua vnius conuersionis, multa & varia pariter administrant.* Sic interpretatur Apuleius. Sed non habent opinor Latini propriam vocem qua exprimant Græcam στρεπτηρία, quæ & χαστηρία Hesychio dicitur. *Vertibulas* tamen Ausonius Latine nominat vel χαστηρίας, vel simile quid in eleganti oscillorum descriptione. *Harum*, inquit, *vertibularum varijs coagmentis simulantur species mille formarum: elephantus bellua, aut aper bestia: anser volans,* &c. Petronius, *Laruam argenteam attulit seruus, sic aptam vt articuli eius vertebræq́ in omnem partem flecterentur.* Est autem, nisi fallor, χαστηρία mechanicis Græcis, quod nostris *vn ressort.* huic enim optimè quadrat quod tribuunt Græci τῇ χαστηρίᾳ, continendi vim & impellendi aut laxandi: hoc est motus & quietis quasi principium & incentiuum. Ergo hæc verba χαλασθέντων τῶν φραγμάτων λάθρα κατὰ μηχανὰς, hoc significant: tabulata illa siue pluteos qui obiecti erant fabrefactis candelabris, quæ postea apparuerunt, artificio ingenioso & mechanico fuisse remotos. φράγματα appellat Hippolochus quæ Plato aptius in non dissimili narratione initio VII. De republica, παραφράγματα. *Eroles Panes, Dianæ & Mercurij* sunt lucernæ vel candelabra ad similitudinem Cupidinis, Panis, Dianæ & Mercurij elaborata. Etsi autem quod hîc commemoratur artificium, mirabile admodum nihil habuit: alijs tamen inuentis subtilioribus ansam præbuit. Non enim dubium est, quin ab hoc principio ventum sit ad cœnationes illas versatiles, quarum Seneca, Suetonius & Lampridius meminerunt.

Porrò

Porrò autem fieri folitum olim, vt in nocturni luminis inftrumentis artis fuæ peritiam oftenderent mechanici: cuius rei nobile exemplum fuppeditat hiftoria cœnæ illius quam in Cilicia exhibuit Cleopatra Antonio, vt narrat Plutarchus. Huc etiam pertinet machinofa illa lucerna quæ ipfa fibi oleum miniftrabat, tefte Sozomeno lib. primo. Sigillis Cupidinum & Panum, quæ ait Hippolochus lucernarum vfum præbuiffe, refpondent fimulacra iuuenum heroïcis temporibus rudi adhuc feculo, & incognitis lucernis, in angulis cœnationum deftitui folita, vt facem tenentes lucerent. Homerus de Phæacibus canit,

Χρύσειοι δ' ἄρα κοῦροι ἐϋδμήτων ἐπὶ βωμῶν
Ἕστασαν, αἰθομένας δαΐδας μετὰ χερσὶν ἔχοντες
Φαίνοντες νύκτας κατὰ δώματα δαιτυμόνεσσι.

Lucretius in opulentæ domus defcriptione poëtæ locum non tam imitatus eft, quàm expreffit prope verbatim: quod non obferuant illius interpretes:

—aurea funt iuuenum fimulachra per ædeis
Lampadas igniferas manibus retinentia dextris,
Lumina nocturnis epulis vt fuppeditentur.

Ait Hippolochus συάγροι σιγυνίαις ἀργυραῖς διαπεπερονημένοι περιεφέροντο ἑκάστῳ. Nihil intereft fiue σιγυνίαις fcribas fiue σιβυνίαις, vt in Epitoma. venabulum ita vocant, telum ὁλοσίδηρον, aprorum venationibus aptum. de eo multa in commentario noftro De venatione amphitheatri. Cæterum hic locus fuperiorem noftram de conuiuarum numero coniecturam labefactare nonnihil videtur. Nam vt cuique conuiuarum fuus aper apponeretur, quod fcribitur effe factum, c x x. apros in triclinium illatos oportuerit, fi ftat illa noftra emendatio. Lector igitur eruditus ftatuat, vtrum duorum fimilius vero debeat videri: aut conuiuarum celebris adeo conuiuij tantam fuiffe paucitatem; aut tantam aprorum copiam potuiffe reperiri. De Mandrogene vrbicario mimo adi librum x i v. Ifte, inquit Hippolochus, πολλὰς κατέῤῥηξεν ἡμῶν γελοίας, *multa ridicula in nos effudit*. fic melius quàm vt interpretes. Ait, σὺ δὲ μόνον ἐν Ἀθήναις μένων εὐδαιμονίζεις τὰς Θεοφράστου θέσεις ἀκούων. mallem ἑαυτὸν εὐδαιμονίζεις. *Tu hoc vno te cenfes beatum quod Athenis manens Theophrafti difputationes de propofita thefi audias.* Mos fummorum virorum fuit Ariftotelis & Theophrafti, difcipulos exercere propofita ad defendendum aut oppugnandum quæftione aliqua, quæ dicebatur è re θέσις. Conftat autem fuiffe in illis difputationibus non minus facundiæ certamen, quàm acuminis & εὑρεσιλογίας. Nihil enim fimile erat earum contentiofarum λογομαχιῶν, & vt appellat Romanus fapiens, circumfcriptionum, quibus hodie ad duritiem frontis infelix iuuentus eruditur. ideo dicebat Strabo libro x i i i. folitos Theophrafti difcipulos θέσεις λεκυθίζειν, hoc eft, *de re propofita oratorio more difputare*. Ait θύμα καὶ εὔζωμα, καὶ τοὺς καλοὺς ἰωδίων στρεπτούς. membranæ, καὶ εὔζωμον, Erucæ olim inter tenuiorum lautitias, aliquando etiam in beatorum menfas, admiffæ: vt in Nafidieni cœna apud Horatium. Στρεπτοὶ & στρέμματα operis piftorij nomina funt à figura fic dicti, qua fingebantur. Eadem nominis ratio eft in ea quam Latini *fpiram* vocant. cuius fingendæ modum habes apud Catonem capite L X X V I I.

CAPVT III.

Μικροτραπέζοι φυλλοτρῶγες. *Defenditur contra Ariftophanem, qui narrauerat Athenis, Perfas affare boues integros. tapetes ftrati* μέχρι τῆς ἄρκτου. *Tiraces* butyrophagi. λάκκοι δωδεκάκλινοι. *Miniftri menfæ altè cincti. Sparta* εὐρύχορος. phiala lepafta. *Bulborum* σιρὸς δωδεκάπηχυς. σειρὰ *bulborum, & olerum fafciculi*, ἐψάναι. firi *Thracum*. δεσπόσυνοι *heriles filij.* ὦχρος *&* ὠχρός. δόλιχος *genus leguminis. locus in* εὐρύπρωκτον *& impudicum.*

IN Antiphanis verſibus ex Oenomao ſcripſimus auctoribus libris chirographis, *μικροτράπεζοι φυλλοτρῶγες, tenuis menſæ & oleribus folyſq; herbarum victitantes.* Pro *τέρας* mox ſcriptum inueni *πέταρας.* quod non concoquo. Fruſtra fuit Ariſtophanes cùm tantopere eum rideret qui dixerat Perſarum regibus ſolitos apponi boues integros in clibano toſtos. Ex iis quæ dicentur infrà hoc libro de victu eorum regum, vera illum parebit loqui, quem pro mendace inſignito ſuggillat comicus. Anaxādridæ tetrametri de nuptiis Iphicratis cum filia Cotyis, etſi non ſunt perobſcuri, quædam tamen habent, quæ nos exercere poſſint. Primorum verborum mens pendet ex iis quæ apud poëtam præcedebant. *Κ'ἂν ταῦτα πράξῃς, ὥσπερ φράζω, λαμπροῖς δείπνοις δέχεθ' ὑμᾶς.* ſcribendum *δέξεθ' ὑμᾶς*: vt in membranis: vel fortaſſe *ἡμᾶς.* *Si hæc feceris quæ dixi tibi, ſplendido conuiuio excipiemur.* Dalecampius multa murauit, vt eam ſententiam eliceret quam probauit. nobis non lubet ac ne licet quidem eſſe ingenioſis vbi nihil neceſſe. Quemadmodum autem *οὐρανομήκη* illa dicimus & *cœlos tangere* ac *ferire vertice*, quæ ſunt præalta: ſic Anaxandrides vt ſignificaret ingens illud vix ſpatium quod fuerat tapetibus conſtratum, eos ad Vrſam vſque pertinuiſſe dixit. Ita hæc interpretor, *Κατὰ τὴν ἀγορὰν μὲν ὑποστρῶσαι στρώμασι μὲν ἁλουργοῖς μέχρι τῆς ἄρκτου.* Dalecamp. retulit ad temporis diuturnitatem quo manſère conſtrati tapetes. quam interpretationem non probo. ſed quod ſequentia *Δειπνεῖν δ' ἄνδρας βουτυροφάγους αὐχμηροκόμας μυριοπληθεῖς*, emendat, ſcribitque *βουκόλους*, plane damno. planiſſimè enim proba eſt lectio edita. Thracas poëta facit butyrophagos, cum in Græcia vix butyri adhuc eſſet vſus cognitus, vt docemus alibi. Veteres cùm alicuius cubiculi vellent magnitudinem indicare, dicebant, *tot lectos capit*: vnde eſt appellatio tricliniorum, & *οἴκων πεντακλίνων, ἑπτακλίνων*, atque etiam *εἰκοσακλίνων* & *τριακοντακλίνων.* Eò alluſit Anaxandrides, *Τοὺς δὲ λέβητας χαλκοῦς εἶναι μείζους λάκκων δωδεκακλίνων.* propriè non *λάκκοι*, ſed œci dicuntur *δωδεκάκλινοι*, *lectos* XII. *capere.* Moris erat, vt qui in conuiuiis miniſtrarent altè cingerentur, quò eſſent expeditiores. Horatius, *puer altè cinctus acernam gauſape purpureo menſam pertersit.* Ideo Anaxandrides, *Αὐτὸν τε Κότυν περιεζῶσθαι, ζωμόν τε φέρειν ἐν χοῖ χρυσῇ.* Scribo deinde *τὰς δ' ἁρμονίας μεταβάλλειν.* repetendum ſemper *τὸ φασίν.* Senſus eſt, Aiunt Antigenidam tibicinem, Argam cantorem, & Cephiſodotum citharam pulſantem ei conuiuio interfuiſſe & cecinisse modò quidem Spartam amplis florentem choreis, modò Thebas ſeptem portarum, mutato harmoniæ genere. Errat Dalec. qui *εὐρύχορον Σπάρτην* mutat in *εὐρύχωρον.* quo etiam modo ſcriptum inuenimus in Epitoma Hœſcheliana. perperam. Homericum eſt eius vrbis epithetum: vt, *ἡ δ' εἰς εὐρύχορον Λακεδαίμονα Παλλὰς Ἀθήνη ᾤχετο.* de ea voce multa poëtæ interpretes: de Spartanis choreis Plutarchus in Apophthegmatibus. Apollo fatidicus in oraculo quod refert Herodotus, *Ὑμῖν δ' ὦ Σπάρτης οἰκήτορες εὐρυχόροιο.* Lectio quam edidimus eſt promta è membranis: ſi libeat minimum ab eius veſtigiis recedere, ſcribam, *τότ' αὖ ἐπὶ Θήβας τὰς ἁρμονίας μεταβάλλειν.* non cenſeo dubitandum hanc eſſe veram lectionem. Cùm autem & phiala & lepaſta ſui generis diuerſa pocula ſint, vt didicimus ex libro XI. probem ſcribi, *φιάλην τε καὶ λεπαστήν.* potius quàm vt editum eſt, *φιάλην τε λεπαστήν.* Cum inter alia quæ dotis nomine accepit Iphicrates à rege Thracum, recenſet comicus, *βολβῶν σιρὸν δωδεκάπηχυν*, non abſurde coniiciebamus ſcribendum *βολβῶν σειράν.* & Dalecampio in mentem venit huius coniecturæ: ſed vir optimus perabſurdè vertit *bulborum torquem.* nos *βολβῶν σειρὰν* interpretamur *lineam bulborum*: ſicut dicitur à Iuriſconſultis *linea margaritarum.* ſic hodie cepas in forum deferunt ad inſtar catenæ nexas inuicem more ſertorum non autem transfixas, vt fit in vnionibus. Alia olera in faſciculum colligata proſtabant. Virgilius in Moreto, *Venales olerum faſceis portabat in vrbem.* Hieronymus Conſolatione ad Pammachium, *mundant legumina, olerum faſciculos in feruentem ollam deyciunt.* ex iſtis verbis docemur non ſolitos ſolui iſtos faſciculos: ſed vt emebantur in olitorio foro, ita in ollam coniici. Eius rei cauſſam explicat Galenus Eraſiſtratum ſubſannans, quod in curatione cuiuſdam morbi ſcripſiſſet, *εἶτα δὲ σέρια*, (de cichoreis loquitur) *ὅπως δεδεμένα ᾖ.* Galeni verba ſunt in libro De ſectione venæ contra Eraſiſtrateos qui erant Romæ, *ἆρ' ἐπινοεῖς ἐν δυνάμει τινὰ ἐπιμελέστερον γράψας τὰ σμικρότατα, τοῦ μηδ' ὅτι χρὴ διορίσας ποιεῖν τὸν μάγειρον ὅπως δεδεμένα ἡ συσκευάσαντος; εὔδηλον γὰρ ὅτι τὰ λαχανώδη συνδεδεμένα γίνονται.* Videntur Græci iſtos faſciculos *ἰσάτας* proprie appel-

lasse. Hesychius, ὑψάναι, αἱ τῶν λαχάνων ἀσμαί. Ita exponemus σιφρὰν βόλβων, si cui placeat emendatio. Sic minores aues vendebāt in lineam digestas. Hesych. τιλλοντες τὰ ὄρνια καὶ τιθέντες ἐπὶ πινακοι ἐπώλων, τὰ λεπτὰ ὁρμαθίζοντες. Nobis nūc perplacet quod est editum & in omnibus codd. scriptū, σιρόν. Σιρὸς est fouea in vsum granatij vel apothecę cauata. Hesych. etiam πίθον interpretatur: quia in doliis præter vinum etiā alia seruabant. *Siros* vocant auctores rei rusticæ Varro & Columella. Varro hoc ampliùs, sirorum in Thracia plurimū fuisse vsum scribit. cur igitur hic mutemus vbi de rege Thracię sermo est? At istud fortasse mutandū, τούτων δ' ἴσως πολὺ σεμνότερον καὶ λαμπρότερον. pręcedit γάμος. itaque scribēdum σεμνότερος & λαμπρότερος. nisi malumus πρὸς τὸ σημαινόμενον referre: nempe δεῖπνον. quod verū censeo δεσπόσυνοι sunt *heriles filij* non *heri*. Scio grāmaticos veteres δεσποσύνους & δεσπότας interpretari *vernas*. sed pro herili filio accipi non obscuro testimonio docemus. Appianus lib. I V. Bellorū ciuilium, ἕτερος ἀπελεύθερος ταφὸν δεσπότου φυλάσσων τὸν δεσπόσυνον προγραφέντα ἐφυλασσεν ἐν τῷ τάφῳ, μετὰ τοῦ πατρός. Additur, ἡ σμύρνης καὶ Συρίας ὀδμαὶ; scribe cum Epit. σμύρνης Συρίας. In eadem mox κολλίκων pro χολίκων. & πολυποδίων non πολυποδίων, quod aliud sit, & sententiam faciat imperfectam. Scribe, λαθύρων, ὤχρων, δολίχων, μελίτος. leguminū nomina sunt ὦχρος & δόλιχος. at ὠχρὸς, aliud significat. Idem liber θυννίδες ἑφθαὶ scribit pro ὀπταί. In extremo huius eclogæ inest iocus comicus cùm ait poëta, γέρανος, τυτυὶ (malim ἡ τυτ.) τοῦ χάσκοντος διατετρημένη διὰ τοῦ πρωκτοῦ καὶ τῶν πλευρῶν, διακόψει τὸ μέτωπον. locus inquam est in hominem muliebris patientiæ. Græci impudicos vocabant εὐρυπρώκτους vel λακκοπρώκτους. Hoc vult: grùem illam adeo longum habuisse rostrum, vt si per anum immittatur impudici illius, quem digito indicabat histrio qui ista pronuntiabar, ad latera vsque penetrare, & frontem ipsam tundendo perforare queat. insigniter εὐρύπρωκτον voluit significare, & morbo nefando præ cæteris infamem.

CAPVT IV.

Α'νδία Α'ττική. ἡ ἐν ἄστει παρασκευή. Coqui laus. βλιχανώδης, βληχώδης, βλιχώδης. Ionicus πλεῖστας ὑποστάσεις ποιῶν. ὑποβινητιῶντα & πασχητιῶντα βρώματα· τὰ εἰς ἀνασόμωσιν. Philemonis Μετιὼν ἢ Ζωμίον. Aristophanis fabula Α'νάγυρος, item Α'νάργυρος & Α'γήρως Epilyci comici Κωραλίσκος. παραμασήτης & παραμασύντης. βαυκίζεσθαι τὰ λευκά, & de baucidibus quadam. συμφορὰν εὑρεῖν. Theodectes adiutor Euripidis.

N iis versibus qui ex Lyncei Samij Centauro afferuntur, non capio ista, — ἀνδία γάρ ἐστιν Α'ττική Πατρὶ ξενική scribo vt intelligā, Ὡς παρὰ ξένοις γε. *victus Atticus*, inquit, *non placet, nobis saltem peregrinis*. In responso Hegesandri scribit Eclogarius, τῆς ἐν ἄστει διασκευῆς. malo tamen παρασκευῆς. ea voce intelligitur quicquid in cenam solitum apponi ab Atheniensibus. Quartum versum ex *Apolipusa* Diphili ita corrige, — τί δὲ

Τοῦτ' ἐστὶ πρὸς σε τὸν μάγειρον; τῆς τέχνης

Ἡγεμονία τίς ἐστιν αὕτη γ' ὦ πάτερ,

Τὸ τῶν ἐδομένων τὰ στόματα προειδέναι. Eadem sententia apud Marcialē,

Non satis est ars sola coco seruire parato:

Namq; coquus domini debet habere gulam.

Posidippus, Καὶ τὰ στόματα γίνωσκε τῶν κεκλημένων.

Ὥσπερ γὰρ εἰς ταὐτὸ βλέπειν, τῆς τέχνης πέρας

Τοῦτ' ἐστὶν, ἂν σὺ περιδράμῃς πρὸς τὸ στόμα.

x I I. versum ita concipe, Α'ψινθίῳ σφὶ δεῦσον ὅσα γ' ἂν παραπτῇς. Vltimum verò sic, Πάντες βλιχώδεις εἰσὶ, καὶ μεστοὶ λάπης. Apud Hippocratem sæpius leges, ἐμέει σίαλα καὶ λάπην. Pro βλιχανώδης, quod verbum est non nauci, Dalec. scribebat βληχώδεις: repugnante modulo versus. nos fecimus βλιχώδεις per iota. memores vererem criticum Epiclem exponere apud Hippocratem βλιχῶδες, τὸ λελιπασμένον μετὰ γλοιώδους ὑγρασίας ἀκαθάρτου. *pingui obsitum, cum viscoso humore & impuro*. Hic verò Diphilus ita vocat homines pituita laborantes, eamque ob causam ἀποσίτους. rara enim ciborum appetentia quibus

tia quibus eſt pituita moleſta. idcirco addit, μεσοὶ λάπης. nam & λάπη genus pituitæ. Menandri verſus ſubiiciuntur, quorum nonus expleri poteſt hoc modo, Ἐκ τῆς ὀρεινῆς, Ἀρκαδικὸς, τἀναντίον Ἀθάλασσος. In XI. Ἰωνικὸς πλάθανος ὑποσπάσεις ποιῶν quid ſit ὑποσπάσεις ποιεῖν dubitaui diu: nam viri docti interpretatio, vt eſt, ſic viſa ſemper abſurda. Referebam aliquando ad mollem inceſſum, & motus Ionicos cum ſtaticulis. Sed veram interpretationem docuit me Iulius Pollux: cuius ſunt verba libro VI. cap. IX. αἱ περιελαὶ σησαμοῦντες ἐνθυλεύσεις καὶ μονθυλεύσεις ἐκαλοῦντο. ὡς καὶ παρὰ Μενάνδρῳ αἱ ὑποσπάσεις, ζωμὸς παχὺς ἀμύλῳ πηγνύμενος. Hæc Pollux. reſpiciens abſque vllo dubio hunc ipſum Menandri locum. ſunt igitur ὑποσπάσεις condimenta coagulata vel ſorbitionum peculiare quoddam genus. Vocem πλάθανος ſumſit Menander ab Eupolide: nam vt illius propria adnotatur à veteribus criticis. Pollux libro tertio, ὁ δ' Εὔπολις πλάθανος πέπαικε. ὑποβινητιᾶν eſt cevere, Venerem appetere. inde ὑποβινητιῶντα βρώματα Menandro *cibi ad Venerem ſtimulantes.* Clemens Alexandrinus Menandrum imitatus, παχυποιῶντα appellauit, in ſecundo Pædagogi: πόῤῥω γάρ ἐστι τῶν παχυποιούντων ἐδεσμάτων ἡ τράπεζα τῆς ἀληθείας. Rectè Dalecampius τὰ εἰς ἀναστόμωσιν βρώματα interpretatur, quæ valent ad reſtituendam orexin amiſſam. Propriè ἀναστόμωσις eſt oris obturati reclusio. paſſim apud medicos ἀναστόμωσις φλεβῶν, vel τῶν ἀγγείων appellatur venarum apertio. à qua ſignificatione non recedit cùm pro reſtituto ciborum appetitu vſurpatur. Fere enim contingit faſtidium ciborum cum os ventriculi alienis humoribus eſt obſeſſum. cui malo vt medicina fiat, aperiendi ſunt oceluſi meatus. Fit autem hoc vel cibis ſucci ſubtilis cuiuſmodi ſunt illa quę Plutarcho appellari λεπτὰ καὶ τομὰ dicebamus libro ſecundo, cap. XVII. vel pharmacis eiuſdem facultatis. Lege Galenum de compoſ. medic. κατὰ τόπους, libro octauo. Laudatur deinceps Philemo comicus, ἐν Μενόνῃ ἢ Ζωμίῳ. non diſpliceat nobis quod doctis quibuſdam placet, Μεθύσῃ. aliter tamen etiam libro octauo. Cicadas veteribus fuiſſe eſitatas, & obſeruat hîc Athenæus: & nos probauimus libro II. cap. XVI. In eam rem citatur dipnoſophiſtæ Ἀριστοφάνης Ἀναγύρῳ. Obſeruare licet veterum comicorum, pleráſque fabulas ab Atticis populis eſſe denominatas. Idem de hac comœdia videtur ſentiendum: nam Anagyrus appellabatur tribus Erechtheidis pagus quidam. quanquam non Ἀνάγυρος ſed Ἀναγυροῦς fuit illi δήμῳ verum nomen: vt dicebamus libro ſecundo, cap. XI. Memini tamen repetire alibi ſcriptum Ἀναγύρῳ: cui ſcripturæ fauet locus Pollucis lib. IX. vbi ſcriptum corruptè, Ἀριστοφάνης ἐν τῷ ἐν Ἀγύρῳ, pro ἐν τῷ Ἀναγύρῳ. Alibi apud eundem Pollucem illo ipſo libro citatur Ariſtophanes ἐν Ἀγύρῳ. certum eſt, locum eſſe corruptum. ſed quomodo emendabimus? an ἐν Ἀναγύρῳ, vt aliquot locis ſcriptum in Athenæi codd. an ἐν Ἀγύρῳ, vt in libro XIV. verum eſt Ἀναγύρῳ niſi fallor: nam & apud Pollucem ita ſcribitur lib. X. cap. XII. & cap. XIII. bis. item cap. XXI. & cap. XXV. Obſcurus poëta eſt Epilycus, cuius fabulam Κωραλίσκον laudat mox auctor. Κοραλίσκον vocat Suidas per o paruum. Κοράλισκος eſt *adoleſcentulus*, vt interpretatur Heſychius. Similis inſcriptio earum fabularum quibus Παιδίον fuit index, vt dicebamus libro ſuperiore. E Nicandri ſubiectis verſibus, tertium melioribus ingeniis ſanandum relinquimus. Libri omnes corruptiſſimi, in quibus pro κώνειον ſcriptum, θαύκωνον, vel θηκεῖον. ne in ſequentibus quidem verſibus omnia præſtabo integra. In vltimo ſaltem ἀρύσαι ſcribendum, non ἄμυσαι. *hauri* è vaſculo quod ποιμένιον modo appellauit. Deſtituunt nos libri etiam in ſequentibus verſibus Diphili vel Soſippi. Alexidis *Tarentini* nominantur & Polluci libro X. cap. XIII. Παραμασύντης in eius verſibus rectè exponitur de paraſito. Libro VI. παραμασήτης ſcriptum ex eodem poëta. quòd videtur ἀναλογώτερον: nam μασῶμαι dicimus. ſed vtrumque dixerunt Græci. Heſychius μασσύντης, παράσιτος. Penultimus verſus ita ſcribitur, Καυκιζόμενον τὰ λευκὰ, τὸν ἄβαλλον θ' ἅμα. Scio καυκὶς reperiri pro βαυκίς: hîc tamen βαυκιζόμενον ſcribi malim. Heſychius vbi docuit βαυκίζεσθαι vſurpari pro θρύπτεσθαι, ſubiicit hæc: βαυκιζόμενον, τρυφερὸν καὶ ὀρχηστήν. videtur optimus ille grammaticus hunc ipſum Alexidis locum ante oculos habuiſſe cum hæc ſcriberet. Eſt igitur βαυκίζεσθαι τὰ λευκὰ per laſciuiam oſtentare baucidas (id calceamenti genus) albas. Baucides ferè crocei coloris erant, vt ſcribit Pollux. hic oſtentator ineptus albas geſtabat: eáſque inter ſaltandum ſubinde oſtentabat. Homo ſtultus multis nominibus. nam in totum ineptæ ad ſaltandum erant baucides, non minus quàm illæ quæ hodie nobis à ſubere, id eſt, ἀπὸ τοῦ φελλοῦ, appellantur *pantofellæ.* Baucidibus ſolitum ſuber ſuppingi, (vel quia

hibernum erat hoc calceamenti genus, vel quia à muliereulis gestabatur quæ mendacio staturam irent adiutum,) declarat incerti poëtæ versiculus apud veteres magistros, ὁ φελλὸς ἐν ταῖς καυκίσιν ἐγκακάττυται. Verùm hæc alio loco melius & vberius. Posterius hemistichium ad incitas redegit nos sæpe. Membranæ nos destituunt. Breuiator hunc versum circumscripsit, reliquos omnes describens. causam diximus iam multoties. Scribo τὸ νάβλον θ' ἅμα· videtur ineptulus hic inter saltandum calceos ostentasse, & nablum quod manibus tenebat. Pæne prætermiseram admonere de grauissimis mendis, quæ versum quartum & quintum deformant. Sic enim legitur, συμφορὰν λέγεις, ἄρ' ἂν φαίνης ἂν εἰς συμπόσιον εἰσελθὼν ἄφνω. Quis ista intelligit? *nemo hercule nemo*. Lego planissima & certissima sententia. συμφορὰν σύγ' εἰσορᾶν Φαίης ἂν εἰς συμπόσιον εἰσελθὼν ἄφνω. elegãter συμφορὰν ὁρᾶν de re molesta, & quam videas ingratiis. paullo aliter apud Sophoclem, θάνατος πάρεστ' ἀκούειν, & similia. A libris est τὸ φαίης pro φαίνης. cætera ab ingenio. De Theodecte versus est Antiphanis, Ὁ τὰ κεφάλαια συγγράφων Εὐριπίδῃ. hoc est, qui Euripidi fabulas suas componere aggressuro, summa capita describit, & primam faciem tragœdiæ delinear. Locum ex Alexidis *Isostasio* ita concipe,

> Ἀπὸ συμβολῶν ἔπινον ὀρχεῖσθαι μόνον
> Βλέποντες, ἄλλο δ' οὐδέν. ὄψων ὀνόματα
> Καὶ σιτίων ἔχοντες, οἷον Κάραβος
> Καὶ Κωβιός, καὶ Σεμίδαλις.

Interpres pro βλέποντες legit θέλοντες. non video cur necessum sit mutare. At οἷον in tertio versu pro ὄψων necessariò rescripsimus.

CAPVT V.

Percurritur elegans parodia Matronis. Βορεασμοὶ *&* βορεασταὶ *apud Athenienses.* οὐρανὸς ὀπτανιάων. ὄσμυλοι *&* ὀσμύλια. χονδροφυής. παλάμῃ ἐπορέχθην. *Aqua rosacea, veteribus incognita. Multa alia obiter obseruantur: multa emendantur.*

MVLTVM Athenæo debemus qui Matronis parodiam nobis conseruauit descriptam isto loco. Carmen est & ingeniosum & leporis ac venustatis plenissimum. Merebatur profectò eius venustas, vt plus paullo operæ in illius interpretatione viri docti sumerent. Tirones quibus est otium, si me audient, singula huius parodiæ cum Homerico fonte vnde sunt deriuata, contendent. Suaue erit ac iocundum considerare qua dexteritate sententias poëta in diuersissimum sensum Matro hic detorserit. Multa item eruditissimi Dalecampij παροραμάτια nullo negotio & animaduertent & corrigent. Vtriusque exemplum esto hoc à nobis raptim & properanter editum: festinamus enim ad alia, neque recentes nunc sumus ab Homeri lectione: in quo tamen totius negotij huius cardo versatur. Primus versus, Δεῖπνά μοι ἔννεπε μοῦσα πολύτροφα καὶ μάλα πολλά, quod nemo non videt ex isto factus est, Ἄνδρα μοι ἔννεπε μοῦσα πολύτροπον ὃς μάλα πολλά. proximus, Ἃ Ξενοκλῆς ῥήτωρ ἐν Ἀθήναις δείπνισεν ἡμᾶς: totus est Matronis, nisi quod Homericum verbum δείπνισεν vsurpauit. Sequẽs, Ἦλθον γὰρ κἀκεῖσε, πολὺς δέ μοι ἕσπετο λιμός: totus est poëtarum principis, vnica voce excepta. ἦλθον γὰρ κἀκεῖσε· πολὺς δέ μοι ἕσπετο λαός. Etiam quartus, οὗ δὴ καλλίστους ἴδον ἄρτους ἠδὲ μεγίστους: sine dubio Homeri est. etsi non memini nunc quomodo apud illum scribatur. similis versus in sexto Iliadis: ὃς κάλλιστος ἔην ποικίλμασιν ἠδὲ μέγιστος. Quintum cum legas, Λευκοτέρους χιόνος, ἰδέειν δ' ἀμύλοισιν ὁμοίους: veniat in mentem necesse est istius de Rhesi equis, Λευκότεροι χιόνος, θείειν δ' ἀνέμοισιν ὁμοῖοι. Sextus, Τῶν καὶ Βορέης ἠράσσατο πεπτομενάων. quantum memini apud poëtam legitur paullo aliter de equabus Dardani quas Boreas adamauit. Alicubi sub Iliadis finem recordor legere hunc versum, Τάων καὶ Βορέης ἠράσσατο βοσκομενάων. hîc verò τάων intellige *ἀμύλων. quarum dum coquerentur*, siue, *recens coctarum vel Boreas poterat affici desiderio*. Sensus autem est: adeo bonos panes illos aut placentas fuisse: vt etiam

etiam Borealia celebrantibus apponi potuerint. Moris fuit Athenis Boreæ ſacra facere, demerendi illius gratia. magna ſolennitate is dies celebrabatur, atque in primis lautis opipariſque epulis. Βορεάζειν hoc dicebant, & βορεασμὸν ſuperſtitionis huius ritum. Heſychius Βορεασμοὶ, Ἀθήνησιν οἱ ἄγοντες τῷ Βορέᾳ ἑορτὰς καὶ θύοντες ἵνα αἴολοι (malim ἄνοσοι) ὦσιν. ἐκαλοῦντο δὲ βορεασμοί. videtur dicere thiaſotas horum ſacrorum fuiſſe appellatos βορεασμούς. ego arbitror βορεασμὸν id eſſe quod iam diximus: at qui ſuperſtitionis huius ſacra concelebrarent, eos eſſe dictos βορεασταὶ, vt εἰκαδισταὶ, τετραδισταὶ, & ſimileis: VII. Αὐτὸς δὲ Ξενοκλῆς ἐπεπωλεῖτο στίχας ἀνδρῶν. at Homerus ſic, Αὐτὸς δὲ πτόλεμος ἐπεπωλεῖτο στίχας ἀνδρῶν. VIII. Στῆ δ' ἄρ' ἐπ' οὐδὸν ἰών. χαδόθεν δέ οἱ ἦν περὶ γάστρος. duo hemiſtichia quæ variis locis in Vlyxea leguntur conflauit in verſum vnum. in priore nihil mutauit: poſterius ita habet, σχεδόθεν δέ οἱ ἦλθεν Ἀθήνη. IX. Χαιρεφόων, πετεινῷ τι λάρῳ ὄρνιθι ἐοικώς. inuenies in poëmate de Vlyſſe, Σεῦατ' ἔπειτ' ἐπὶ κῦμα λάρῳ ὄρνιθι ἐοικώς. X. Νῆσις, ἀλλοτρίων εὖ εἰδὼς δειπνοσυνάων. ſcribendum νῆστις. apud Homerum memor ſum legere, εὖ εἰδὼς ἱπποσυνάων, & λελασμένος ἱπποσυνάων. Cætera comparent ſtudioſi adoleſcentes: quibus, vt dixi, plus eſt otij quàm mihi. In XII. non intellexerunt interpres quid eſſet οὐρανὸς ὀπτανιάων. eſt verò culinæ ſiue camini luculenti periphraſis. Ariſtophanes κάπνην vocat in Veſpis, τί ποτ' ἄρ' ἡ κάπνη ψοφεῖ; hoc eſt, vt ſcribit ſcholiaſtes, καπνοδόχη. ἔστι δὲ σωληνοειδὲς ἐπὶ τῶν μαγειρείων. Appianus in IV. Ἐμφυλίων ad vocem οὐρανὸς accedit, καπνώδεις ὑπερῴας nominans. His duobus verſibus,

Οἷς ἐπιτεράφαται μέγας οὐρανὸς ὀπτανιάων Ἠμὲν ἐπιστῦσαι δαπτὺ χρόνον, ἠδ' ἀναμεῖναι.

lepidiſſima coqui periphraſis continetur: neque audiendus vir doctus qui οἱ μὲν & οἱ δὲ ſcribit in poſteriore. Homer. de Horis, Τῆς ἐπιτετράφαται μέγας οὐρανὸς οὔλυμπός τε,

Ἠμὲν ἀνακλῖναι πυκινὸν νέφος ἠδ' ἐπιθεῖναι. In XV. εἴδατα ſunt cibi. poëtica vox eſt Homero frequens. nollem accepiſſet vir doctus pro εἴδεα: quod declarant illius verba, *cibariorum omnigenas ſpecies*. XX. verſus, Ἐν καθαρῷ, ὅτι κύματ' ἐπ' ἠϊόνος κλύζεσκε. ſi animaduertiſſet Dalecampius ſumtum eſſe ex Iliad. rhapſ. ψ. nunquam illa ſcripſiſſet, quæ pro interpretatione horum verborum nobis reliquit. Legant tyrones Euſtathium. Similis error in verſu LXXXVI. Ἐν καθαρῷ ὅθι τῶν λοπάδων διεφαίνετο χῶρος. cum vnica dictio mutata ſit ex Homerico. ἐν καθαρῷ, ὅθι δὴ νεκύων διεφαίνετο χῶρος. XXIV. abſque vlla varietate in omnibus membranis & Epitoma ita conceptus eſt, Τὰς δ' ὁ Κύκλωψ ἐφίλει, καὶ ἐν οὔρεσι ἐξεπεφύκει. Scribebam, τὸν δ' ὁ Κύκλ. & eum ſequenti verſu continuabam. Deſcribit vnum aliquem è ſeruis Xenoclis: illum nempe qui pinnas menſæ intulerat. Eum ait Cyclopi fuiſſe dilectum, atque adeo à Cyclope in ſuo antro generatum. horridum aliquem ſeruum, viſu turpem, & altero oculo captum deſignat. Ioſephus verò Scaliger cum ſuperioribus hunc verſum iungens, ſcribendum arbitrabatur, Τὰς δ' ὁ Κύκλωψ ἤσθιε καὶ ἐν οὔρεσιν ἔξεσε φύκη. Has inquit mandebat Cyclops, & in montibus eradebat τὰ φύκη. nam apuæ cum multa alga capiuntur, quæ eſt φῦκος: & algas ipſas ſuperiore verſu vocabat λιπαρὰ κρήδεμνα. XXV. Πίννας ἦλθε φέρων καὶ ἀμύλας ἐχῖνας. Poſtrema manifeſti vitij ſunt comperta. procliue eſſet emendare, καὶ ἀμύγδαλα ἐχῖνας: niſi & præcedentia obſtarent, & magis ſequentia. Scribe igitur vel cum acutiſſimo Scaligero καὶ τήθη μυλόεντα. vel vt cenſemus nos, καὶ ὀσμύλι' ἐχῖνας. Vocem ἐχῖνας omnino retinendam puto, eſt enim Homeri: quò reſpexiſſe parodum non dubito. oſmyli inter polyporum ſpecies recenſentur. & ὀσμύλια dixiſſe Ariſtophanem in Danaïdibus, ex Athenæo & Polluce diſcimus. Olim ſcribebam, καὶ κογχύλι' ἐχῖνας. XXVI. Ἐς κατὰ φυκότριχος λευκὸν τρέφει ὕδωρ. Sine controuerſia verum eſt quod Scaliger diuinauit, Ἃ κατὰ φυκότριχος. XXVII. χονδροφυῆ paſſerem interpretor, cui mollis caro inſtar alicæ. XXIX. Οὐδ' ἔφθην τρώσας, ἵνα εἴασε Φοῖβος Ἀπόλλων. Scaliger, Οὐδ' ἔφθην τρώσαι μιν· ἄασε δὲ Φοῖβος Ἀπόλλων. Inuenimus in optimis Hœſchelij Excerptis, τρώγλην. Itaque ſic verſum concinnamus,

Οὐδ' ἔφθην τρώγλην· ἐπεὶ ἄασε Φ. A. Homerus, ἐπεὶ φρένας ἄασεν οἴνῳ. XXXII. Αὐτὰρ δ' ἐλόμην χαλκῷ, λαιμὸν δ' ἄπληστον ἄμυξα. *mugilem prehendi, & in contrariam partem traxi per vim, & Stratoclis inexplebile guttur vnguibus laceraui*. Nihil hic mutandum cenſeo. XLVI. Πολλὰ δ' ἄναντα, κάταντα, κατὰ στίχας ἦλθ' ὁ μάγειρος. corripit poſteriorem in στίχας: non ſine exemplo. Theocritus, Ἀ' πιεῖα Διόφαντε μόνα τὰς τέχνας ἐγείρει. ſed & στίχος idem ſignificabit. Scaliger tamen, κατὰ στίχας malebat. Senſus eſt, iſſe rediſſe cocum ſæpius è culina in ſuperiorem contignationem vbi cœnatio. ἄναντα κάταντα eleganter appellet ſcalas. In Homeri verſu Iliad. ψ ῥαψ. loci accliues & decliues ſic dicuntur.

XLIX. Αὐτὰρ ἐπ' Εὐβοίας λοπάδες πόσαι ἐξεχέοντο. melius in Excerptis, ἀπ' Εὐβοίας. sic versu XCV. ἐκ Σαλαμῖνος. Poeta intelligit patinas Carystias: quas fuisse Athenis in pretio discere est ex libro quarto. LIII. οἵη δ' αὖ θύννου κεφαλὴ θαλαμηιάδαο. Recte Dalecampius οἵη. optimè verò Scaliger, θαλαμωνιάδαο. vt alludat ad Homericum τελαμωνιάδαο. θαλάμαι *pistrum cubilia*. Mox, ἕνεκα τεύχεων αἰρομένων, interpretor, *propter lances quæ auferebantur de mensa*. Ea est quam appellat Parodus insignem calamitatem & θεήλατον: cum ait, τὸ δ' πῆμα θεοὶ δόσαν ἀνθρώποισι. LVI. Ῥῖν τὴν φιλέουσι. repetendum est verbum ἦλθε. LXX. Οὐ πλήρης τις ἐὼν κρατερῆς παλάμῃ ἐπορέχθη. In Epitome, κρατερῆς. Scribe igitur, Οὐ πλήρης τις ἐὼν κρατερῆς παλάμῃ ἐπορέχθην, Τοῖόν μ' ἵμερον. Verumque dicunt poëtæ, χεῖρ' ἐπορέξασθαι, & χεῖρα, *manu protensa aliquid petere*. Scribe etiam, τὸ δ' ἀμβροσίη μοι ἔδοξεν. LXXV. Scribe, Σάνδαλα δ' αὖ παρέθηκαν (vel παρέθηκεν) ἀσεμνῶν ἀθανάτων. planos pisceis, cuiusmodi est solea, vocat sandala immortalium: Nereïdum videlicet, & allatum Nympharum marinarum. LXXVIII. corruptus est, & vulnus codicibus illatum, cui neque Excerpta afferunt medicinam. LXXXI. Μόρμυρος ἂν τότ' ἔην μεγάλη ἀνέρος, ὡς ὁ μάγειρος. Scaligero placet, Μόρμυρος, αὐτὰρ δ' ἔην γαλήν, ἀνέρος. ὡς ὁ μάγειρος. acutissimi viri coniecturã adiuuant Excerpta, in quibus disertè scriptũ ἄντα & ὡς. LXXXV. Κεῖτο δέ τις βούτων ὡς οὐδεὶς ἤπλετο δεῖπνον. In membranis, Κεῖτο δέ τις βατὶς & δεῖπνου. quorum neutrum conuenit. LXXXIX. Κωλῆν δ' εἰσεῖδον τοῖς ἔτρεμον. nihil variant MSS. videtur ad Necyiam respicere: vbi τὸ εἰσεῖδον aliquoties vsurpatur. aliter iudicabat Scaliger: qui ex aliis Homeri locis emẽdabat, Κωλῆν δ' ὡς εἶδον τοὺς ἔτρεμον. Sequentem verò versum perspicuè mendosum, sic idem corrigebat, Κεῖτ' ἀρχῷ, κύλικι πλείῃ χεῖρας σὺν ἀπείρονον. XCII. Ὄψομαι, ἀλλά με τυρὸς δεῖ, καὶ μάζη ὀτρηρή. Scriptura veterũ, τυρῷ δεῖ καὶ μάζῃ ὀτρηροῖ. deest aliquid ad perfectionẽ sententiæ. Hoc enim vult. cras pro his lautitiis oportebit caseo & properata maza esse contentũ. XCIII. Νηλὴς δ' οὐχ ὑπέμεινε. βιάζετο γὰρ ῥαχίεσσι. crudelem vocat τὸν κωλῆνα, cuius partem capere non poterat. caussam continet posterius hemistichium. quia, inquit, vi & impetu conuiuarum in frusta discerptus est. omnes manu exarati præferunt ῥαδίεσσι pro ῥαχίεσσι. in versu poetæ quem παρῳδεῖ, est βελέεσσι. XCVII. ἵν' Ἀθηναίων κατέκειντο φάλαγγες. infelicissimè Dalecamp. *vbi Atheniensium phalanges constiterant*. itáne? κατέκειντο *constiterant*? si hoc voluit Parodus, cur mutauit Homericum verbum ἵσταντο? Sic enim poëta, ἵν' Ἀθηναίων ἵσταντο φάλαγγες. Atqui phalanges Atheniensium Matroni nihil aliud nisi conuiuæ, quos ex alio Homeri loco στίχας ἀνδρῶν supra vocabat. Hi non ἵσταντο sed κατέκειντο, *iacebant* in conuiuialibus lectis. CV. Χεῖρας νιψάμενοισιν ἀπ' Ὠκεανοῖο ῥοάων. vera procul dubio scriptura. posterius hemistichium apud principem vatem leges non semel. tamen in Excerptis scriptum ἀπ' Ὠκεανοῖο ῥόδων τε. si liberet argutari, dicerem rosaceam aquam intelligi, esséque figuram ἓν διὰ δυοῖν. Sic hodie finitis epulis vel rosacea vel nardina aut similis, lauandis manibus funditur. sed aquę rosaceæ nulla dum fuit, neque multo post notitia: verùm olei tantum rosacei. Alibi diximus δ & α sæpissime permutata repetiri in antiquis membranis. sic hoc loco ῥόδων male legerunt pro ῥοάων. CVI. Ὡραῖος παῖς ἦλθε, φέρων μύρον ἠεινὸν ἠδύ. Non clam me est, flores distingui in vernos & æstiuos. vt μύρον ἐαρινὸν, siue ἠεινὸν, dictum videri queat, factum ex floribus vernis. puto tamen alienum hoc à veritate, & scribo ἦεινον, aut ἤεινον, nihil enim refert vt diximus libro quinto. & profectò non aliter scripsit Matro. vide libro XV. CX. Λέσβιος οὐ δὴ πλεῖστον ἀνὴρ ὑπὲρ ἄνδρα πεπώκει. Lesbium vinum ita præstans, vt in eo bibendo certarent homines sese inuicem superare. CXIV. ἣν θ' ἀμάμαξιν ἐπίκλησιν καλέουσι. vuarum genus quoddam vocabant ἀμάμαξυν. proba & integerrima lectio.

CAPVT VI.

Ciborum εἰσφοραὶ & παραφοραὶ in conuiuijs Atheniensium. Discrimen inter voces ἔψημα, ζωμός, & ῥόφημα. Clementis locus emendatur. ζωμὸς λευκός. Polemonis liber Περὶ τοῦ παρὰ Ξενοφῶντι κανάθρου. quid sit κάναθρον. Locus Xenophontis ex Plutarcho emendatus. Eupolidis fabula Eilotes.

Voces

Voces Laconicæ, ἄρκλεν, κοπὶς, φυσίκιλλος, βέσκερος. *Diana* Corythalla *Spartæ culta.* Tiassa *fons. Epicharmi* Periallos. *alia nonnulla.*

LEXIDIS versus quibus conuiuia Attica ridet, ita scribi debēt,

Ἔγωγε δύο λαβεῖν μαγείρους βούλομαι,
Οὓς ἂν σοφωτάτους δύνωμ᾽ ἐν τῇ πόλει·
Μέλλοντι δειπνίζειν γὰρ ἄνδρα Θετταλὸν,
Οὐκ Ἀττικηρῶς, οὐδ᾽ ἀπηκριβωμένως
† λιμῷ παρελθεῖν, ἀλλὰ δὴ καθ᾽ ἓν
Ἕκαστον αὐτοῖς παραθέντα μεγαλείως.

In tertio versu scripsimus μέλλοντι pro μέλλοντα. referendum ad duos coquos de quibus dixit: etsi propriè δειπνίζειν de magistro conuiuij dicitur, nō de coquis. penultimum sine ope librorum emendare potis non sum. ac videtur aliquid amplius, quàm huius versiculi caput deesse. Eclogarius eo prætermisso scribit, οὐδ᾽ ἀπηκριβωμένως ἕκαστον αὐτοῖς παραθεῖναι, μεγαλείως δέ. Poëta hoc videtur voluisse: sic parandū esse conuiuium, vt singulis conuiuis singulæ patinæ aut lances probè instructæ apponantur: neque enim περιφοραῖς ciborum futurum locum, vt in Atheniensium mutitationibus. Alibi vocantur hæ ferculorum circumlationes παραφοραὶ à Cynulco: quia plerosque conuiuarum prætteribant tantum cibi, non concessa carpendi facultate. Eò videtur spectare verbum παρελθεῖν. Locus è Centauris Lyncei Samij ante descriptus, huius mentem aperit. Scribe autem, Εὐτράπεζοι δ᾽ εἰσὶν ὄντως: non οὕτως. Sequitur elegans historia de conuiuiis duobus Athenis celebratis: in qua multa peccat ἀθρόως interpres. Ascribemus igitur integram Latinè. *Narrant, cum Athenis duo non ita antiqua celebrarentur in Lyceo & Academia conuiuia: Academiæ quidem coquum, fictilem patinam in alios vsus intulisse: ministros verò sacrorum omnes eam fregisse: quoniam videlicet, res longè posita non rite quæsita atque intus recepta esset: cum ijs oporteat abstinere quæ sunt procul. Lycei verò coquum, qui salitam carnem in modum salsamenti ex piscibus concinnauerat, flagris fuisse cæsum, tanquam versutum & improbè ingeniosum.* κατάξαι πάντας τοὺς ἱεροποιοὺς, puto significare consensu & iussu omnium quibus sacra curæ, fractam esse patinam. alioquin non male scribas πάντως *omnino*: nulla excusatione admissa. Lege, δίοντος, aut δίον ἀπέχεσθαι τῶν μακρόθεν. Mox in verbis Platonis discrimen constituitur inter olera & ἑψήματα hac nostrorum librorum lectione, καὶ λάχανά γε οἷα δὴ ἐν ἀγροῖς, ἑψήματά τι ἑψήσονται: sed melius apud Platonem, καὶ λάχανά γε, οἷα δὴ ἐν ἀγροῖς, ἑψήματα ἑψήσονται. Caue confundas hæc tria ἕψημα, ζωμὸς, & ῥόφημα. Ἑψήματα appellabant cocta olera aut legumina vel alia absque carne. ζωμὸν iusculum in quo carnes coxerant. Clemens Alex. Pædag. lib. sec. tenuis mensæ cibos enumerans: βολβοὶ, ἐλαῖαι, λαχάνων ἔνια, γάλα, τυρὸς, τά τε ὡραῖα, ἑψήματά τε παντοδαπὰ ζωμῶν ἄνευ. κἂν ὀπτοῦ δέῃ κρέως, ἢ ἑφθοῦ μεταδοτέον. Separat Clemens ἑψήματα & ζωμούς. & statim addit, *sin carnibus sit opus.* vnde clarum est ζωμοὺς id esse quod diximus. Sed non ferenda est menda quæ optimi scriptoris sententiam corrumpit. Nam scribendum est, κἂν δέῃ κρέως, ὀπτοῦ μᾶλλον ἢ ἑφθοῦ μεταδοτέον. *Si carnium opus sit, assatas quàm turulentas præstat apponere.* Ita scribendum esse declarant quæ sequuntur. affert enim exemplum discipulorum Domini Iesu Christi, qui illi post resurrectionem cibum petenti, dederunt ἰχθύος ὀπτοῦ μέρος. Quid sit ῥόφημα exposuimus libro superiore. Quod diximus significari voce ἕψημα, Galenus appellat & ζωμὸν, sed cum adiectione λευκόν. Sic ille Ὑγιεινῶν libro quarto, προσαγορεύω δὲ λευκὸν ζωμὸν ὅταν ἄνευ σαρκός τε, καὶ πολὺ δὴ μᾶλλον τῆς ἄλλης καρυκείας, σκευασθῇ ἀνήθου τε καὶ ἁλῶν ἐμβληθέντων εἰς ὕδωρ σὺν ἐλαίῳ καὶ πράσου βραχεῖ. sed notanda sunt verba quæ ista præcedunt, εἰ δὲ σαρκὸς βούλοιτο γεύσασθαι τῶν πετραίων ἰχθύων ἢ ὀνίσκων ἐν λευκῷ ζωμῷ καλῶς ἑψήσαντα διδόναι. ex his intelligimus appellatum fuisse *album ius*, in quo vel olera tantum, vel etiam pisces cocti fuissent: at non item in quo carnes. Significationi huic vocis ἕψημα, adfine est nomen ἕψαται, quo significabantur olerum fasciculi, vt capite I I I. dicebamus. Non autem olerum tantum fiebant ἑψήματα, sed & legumina cocta vocarunt ἑψήματα. Aristoteles lib. I I. De partibus τὰ τῶν χεδρόπων ἑψήματα καὶ τῶν ἄλλων καρπῶν διὰ τὸ γῆς εἶναι τὸ πλεῖστον μέρος ἐξιόντος τοῦ μιχθέντος ὑγροῦ γίνεται σκληρὰ καὶ γεηρὰ πάμπαν. Alibi docet idem vocata esse ἑψήματα, quibus cum frigescunt, superficies in tenuem crustam cōcrescit. De generatione animalium lib. I I. τοῖς δ᾽ ὑγροῖς μὲν σωματώδεσι δὲ θερμαινομένοις περιΐσταται καθάπερ ἐν τοῖς ἑψήμασι ψυχομένοις

τὸ περίζηλον. Legas alibi τὸ ἐκ κίγχρι λῆμμα, quod proptie κεγχρίνην appellabāt. Mox legunt antiqui, ἐκπλαγῆναι κελεύσας: non ἐκπλαγῆναι προκείμενα κτλ. & paullo post, εἰκότως ἀνδρικώτατοι ἁπάντων εἰσὶ Λακεδαιμόνιοι. Sequitūt non longe, Πολέμων δ' ἐν τῷ περὶ Ξενοφῶντι καναθρῳ τῷ περὶ Λάκωσι καλουμένῳ δείπνῳ κοπίδος μνημονεύοντα Κρατῖνον ἐν Πλούτοις λέγειν. deest verbum φησὶν, aut παρεσχεῖ: & miro sermonis compendio ἐν τῷ περὶ Ξενοφῶντι καναθρῳ dictum pro ἐν τῷ περὶ τοῦ παρὰ Ξενοφῶντι καναθρου. Nam hoc vult, *Polemon in eo commentario quo exposuit quid sit κάναθρον apud Xenophontem, scribit (vel profert) Cratinum in Plutis fecisse mentionem earum epularum quæ Lacedæmone celebrantur, & κοπὶς dicuntur.* Locus Xenophontis est in Agesilai encomio. vbi de magni ducis frugalitate loquens, ἐννοησάτω δὲ, ait, ὡς ἐθείναζεν ἐν ταῖς θυσίαις· ἀκουσάτω δὲ ὡς ἐπὶ πολιτικοῦ κανάθρου κατῄει εἰς Ἀμύκλας: Scias autem obscurum fuisse antiquis criticis Xenophontis hunc locum. quando Polemon vocis κανάθρου interpretationem integro commentatio erat persecutus. Diuersas super ea dictione veterum sententias nos quoque obseruauimus. Nam Athenæus paullo post ex Didymo grammatico κάναθρον interpretatur καμαρωτὸν ξύλινον ἅρμα. *currum ligneum fornicatum.* Homeri interpretes nihil aliud fuisse volunt, nisi quem Homerus πείρινθα & ὑπερτερίην vocat: Latini veteres *ploxemum*, aut potius *sirpiculum*. hoc enim è vitili materia constabat vt & canathrum, ex eorum sententia qui πλέγμα & ψίαθον exposuerunt. Hesychius diuersas opiniones attigit: ideo verba illius non sunt prætermittenda. Κάναθρα, ἀστράβη ἢ ἅμαξα πλέγματα ἔχουσα, ἐφ' ὧν πομπεύουσιν αἱ παρθένοι, ὅταν εἰς τὸ τῆς Ἑλένης ἀπίωσιν. ἔνιοι δὲ ἔχειν εἴδωλα ἐλάφων ἢ γυπῶν. postrema verba corrupta sunt. Scribe, εἴδωλα τραγελάφων καὶ γρυπῶν. Plutarchus, κάναθρα δὲ καλοῦσιν εἴδωλα γρυπῶν ξύλινα καὶ τραγελάφων, ἐν οἷς κομίζουσι τὰς παῖδας ἐν ταῖς πομπαῖς. Sed obseruanda nobis sunt præcedentia eiusdem grauissimi scriptoris verba. Καὶ τὸ κάναθρον φησὶν ὁ Ξενοφῶν οὐδέν τι σεμνότερον εἶναι τῆς ἐκείνου θυγατρὸς ἢ τῶν ἄλλων. *Narrat Xenophon canathrum filiæ Agesilai nihil ornatius fuisse quam aliorum.* In Xenophontis codicibus vulgatis, de canathro filiæ Agesilai. ne verbum quidem extat hodie. verùm superius allata disertissimi auctoris verba, ita, nisi fallimur, legit Plutarchus in suis codicibus: ἀκουσάτω δὲ ὡς ἐπὶ πολιτικοῦ κανάθρου ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ κατῄει εἰς Ἀμύκλας, quia sunt aliquot eædem literæ similes in κανάθρου & θυγάτηρ, aliud agens librarius alteram vocem omisit, vt tot locis obseruauimus & indicauimus. *Eilotes* Eupolidis drama mox citatum Pollux etiam commemorat lib. I X. Sequitor deinde expositio duarum Laconicarum vocum κοπὶς & αἶκλον quam mutuatus est auctor à Polemone, cuius propterea facta modò est mentio. Polemonis locus incipit ab his verbis, Δεῖπνον δ' ἐστὶν ἰδίως ἔχον ἡ κοπίς. desinit ante ista, ταῦτα μὲν ὁ Πολέμων. Hunc scriptorem Spartanum fuisse vel Sparta oriundum, declarat quod ait, διαχύσιν οὐ μόνον τοὺς ἐκ τῆς ἡμεδαπῆς ἀφικνουμένους. Laconica vox est φυσικίλλος, quā Athenæus interpretatur patuulum panem: vulgò Lacedæmone panem vocabant βίσκρον, aut panis certè genus quoddam auctore Hesychio. *Corythallia Diana* Spartæ culta festo die Tithenidiorum, ea est quæ in aliis Græciæ vrbibus dicebatur Κουροτρόφος. Dubitari enim non potest. sic dictam quòd faceret τοὺς κόρους θάλλειν. Alij tamen peculiare numen ea voce significari putāt. Fanum huius deæ fuit teste Athenæo παρὰ τὴν λεγομένην τίασον. Lego Τίασσαν: ac verto, *prope Tiassam fontem* nam de fluuio dixisset τὸν non τήν. Hesychius, Τίασα, κρήνη ἐν Λακεδαιμονίᾳ· τινὲς δὲ ποταμόν. Pausanias ait fluuium. Addit Polemon, θύουσι δὲ καὶ τοὺς γαλαθηνοὺς ὀρθαγορίσκους. Puto scripsisse Polemonem ὀρθοβρίσκους, vel ὀρθαγορίσκους. caussam afferemus sequēti capite ibi etiam dicemus, cur ista verba, τὸ δὲ αἶκλον καλούμενον ὑπὸ μὲν τῶν ἄλλων Δωριέων καλεῖται δεῖπνον: interpretibus non rectè accepta, sic verti debeant: *At illud quod dicitur αἶκλον, alijs quidem Doribus significat idem ac δεῖπνον, cœna.* Putauit Polemon τὸ αἶκλον aliud Spartæ, aliud apud cæteros Doras significare. Epicharmi fabula ex qua affertur testimonium à Polemone, lib. v I. duplici nomine inscribitur, Ἐλπὶς ἢ Πλοῦτος. Apud Pollucem verò libro x. cap. x x x v I. simpliciter vt hoc loco ἐν Ἐλπίδι Ἐπιχάρμου εἴρηται τὸ τοῦ γείτονος καλεῖν. Scribo verba Epicharmi, ἐκάλεσε γάρ τύ τις ἐπ' αἶκλον ἑκών. τὺ δ' ἑκὼν ᾤχευ τρέχων. *Vocauit te aliquis cupidè ad conuiuium: tu cupidè eripuisti te fuga.* Quæ autem poëtæ eius fabula appellatur hîc Περίαλλος, sub finem libri Περίαλος vno λ. dicitur. fortasse Περίλαος verum istius dramatis nomen. Id erat vsitatum viri nomen in Sicilia, vt scimus ex historia Phalaridis. Sed & περίαλλος Græcum vocabulum est, de eo qui cæteris præstat, aut vult videri præstare. Nunc dicamus quid Lacedæmone vox αἶκλον significauerit ex sententia Polemonis. Verba

sunt

ſunt illius, ἐν δὲ τῇ Λακεδαίμονι τοῖς εἰσιοῦσιν εἰς τὸ φειδίτιον μετὰ δεῖπνον τὸ καλούμενον αἶκλον, εἰσφέρουσιν ἄρτους ἐν ἀῤῥιχίδι. Praua diſtinctio aliud Polemoni affingit quàm quod ipſe ſenſit ac dixit. ſcribe μετὰ τὸ δεῖπνον, τὸ καλούμενον αἶκλον εἰσφέρουσι. exiſtimauit enim Polemon, appellaſſe Lacedæmonios æclum, apophoreta quæ dabantur conuiuis qui phiditia agitauerant. Hoc quoque ſequens diſputatio probabit.

CAPVT VII.

Didymi contra Polemonem diſputatio. Didymus dictus Βιβλιολάθας, *&* Χαλκέντερος: *Origenes* Συνταχτικός· *currus* καμαρωτοὶ, *cameræ. Tentatus Epilyci deſperatus locus.* βάρακες *&* ἀβάρακες. τολύπαι. καταγγέλλειν τὴν ἑορτήν. προφυράματα μαζῶν. *Multa alia emendata.*

POSTEAQVAM recitauit Athenæus integrum locum Polemonis de Spartanorum conuiuiis, ſubiicit hæc verba: πρὸς ὃν ἀντιλέγων Δίδυμος ὁ γραμματικός: *cui contradicens Didymus grammaticus hæc ſcribit.* Eſt verò prolixus admodum qui deſcribitur ex Didymi ſcriptis locus: continuatur enim per aliquot paginas vſque ad hæc verba, Περὶ δὲ τοῦ τῶν φειδιτίων δείπνου Δικ. aut etiam fortaſſe ad iſta, Δημήτριος δὲ ὁ Σκήψιος ἐν τῷ πρώτῳ τοῦ Τρωϊκοῦ διακόσμου. Solent auctores poſt recitatum alterius ſcriptoris teſtimonium, paullò præſertim longius, his aut ſimilibus verbis lectorem admonere, *Hac ille.* vt modò Athenæus, ταῦτα μὲν ὁ Πολέμων. Id quia ab illo factum non eſt, poſt allatum Didymi locum, diuinandum nobis hodie eſt, quouſque illius grammatici verba extendantur. qua de re iam diximus quid noſtri iudicij eſſet: neque dubitamus idem nobiſcum iudicaturos qui fuerint cumque γνήσιοι κριτικοί. Falſus eſt iudicij dubio procul eruditiſſimus Dalecampius, cum putauit deſinere Didymum loqui in iſtis, ἀλλὰ κενῶς συμβαίνει τὴν πόλιν πρὸς τὴν θέαν. Hic error multorum errorum optimo viro cauſſam præbuit. Et ſanè mirum eſt non vidiſſe illum reprehenſionem Polemonis à Didymo factam, vt teſtatur clarè Athenæus ſequentibus maximè verbis contineri. Quod autem ſcribit auctor Didymum hunc editis CIↃ CIↃ CIↃ IↃ. libris Βιβλιολάθαν *oblinionem librorum eſſe* cognominatum, quód ſuorum ſcriptorum ſæpe non meminiſſet: de numero librorum conſentit Suidas: cognomen verò aliud ei tribuit: Χαλκέντερον enim fuiſſe dictum, vt ſi Latinè dicas *Aeneuentrum* vel *Aenocorcordum*: quod indefatigabili diligentia in ſtudiis vteretur. Non dubito alluſiſſe auctores huius appellationis ad Homericum hemiſtichium, χάλκεον δέ μοι ἦτορ ἐνὶ. Ego Origenem potius Chalcenterum appellauerim: cuius incredibilis aſſiduitas & vigiliæ ſex millia librorum pepererant: propter quæ cognomen meruit Συνταχτικοῦ. verùm hæc obiter. Nunc Didymi verba percurramus. Principiò vt explicaret quid eſſet κάναθρον apud Lacedæmonios, quia canathri vſus præcipuus, vti videtur, erat in Hyacinthiorum celebratione, totum ſolemnitatis eius ritum deſcribit Didymus. in ea narratione plana ſunt omnia, & ſana: niſi cùm ait de virginibus Spartanis, αἱ μὲν ἐπὶ κανάθρων καμαρίων τῶν ξυλίνων ἁμάτων φέρονται. Scribendum enim καναθρῶν καμαρωτῶν ξ. quam lectionem ſuperiore capite expoſuimus. currus tectos vocat Didymus καμαρωτὰς, vt Strabo naues tectas vocatas ait καμάρας, Tacitus, *cameras.* quin iſta quoque tecta vehicula Græci καμάρας nuncuparunt. Pollux libro x. cap. XII. τὰ δὲ κατάστεγα ἢ στεγαστὰ ὀχήματα καὶ καμάραι. οὕτω γὰρ ὀνόμασεν Ἡρόδοτος. Theodoreti Θεοφιλὴς in Maſyma, Heruetro interprete: nam Græcè is liber, quod ſciam, editus non eſt. *Cùm medici deſperaſſent, & puerum moriturum apertè dixiſſent, non abiecit mulier ſpem meliorem: ſed illam imitata Sunamitidem mulis imponit cameram.* videtur fuiſſe in Græco τοῖς ἡμιόνοις ἐπιτίθησι τὴν καμάραν. paullo poſt currum vocat, & temonem ei ac rotas tribuit. Canathris Spartanarum virginum reſpondent Romanorum *carpenta* & *pilenta,* quibus ad Deorum ædes fœminæ vehebantur: item plebeiæ *arcera* & *capſi*: de quibus Nonius, Iſidorus, alij. Obſcuritatem habent hæc quoque; αἱ δ' ἐφ' ἁμίλλαις ἁρμάτων ἐζευγμένων πομπεύουσι. appellat opinor ἁμίλλας ἁρμάτων ἐζευγμένων, currus eo modo & ornatu iunctos, quo iungi ſolent in ludis Circenſibus. Aliæ virgines,

gines, Inquit, pompæ intersunt tectis pilentis vectæ: aliæ curribus deferuntur agonisticis: Transit deinde Didymus ad descriptiooem copidum Laconicarum. Hæc verò pars inquinata adeo est, vt sine memorabili facinore extricare hinc me non queam. Edita scriptaque lectio sic habet: Τῆς δὲ κοπίδος μνημονεύει καὶ Ἀριστοφάνης ἢ Φιλύλλιος ἐν ταῖς Πόλεσιν. Ἐπίλυκός τε ἐν Κωραλίσκῳ λέγων οὕτως, ποτὶ ἂν κοπιδιάσομαι ἐν Ἀμυκλαίοις, παραγγέλλουσι βαρακας πολλὰ οἱ κάρ'ζα καὶ διοδίμασοι μάλα ἀδεῖς. Tot mendis hæc deformantur, vt temeritatis potius notam reformidare debeam, quòd ea restituere aggrediar: quàm veniam desperare, si parum quod volui præstiti. Sic autem scribo, ὁπόταν κοπίδα οἴσωμαι ἐν Ἀμυκλαῖον ἱερὸν δ' ἄρ' ἀγγέλλουσι βάρακας πολλοὶ, καὶ ἄρτοι καὶ ζωμὸς μάλα ἀδύς, hoc est, *quando copida feram ad sacrum Amyclaum: quod iam denuntiant baraces multi, & panes, & iusculum suaue admodum.* Moris erat copides celebrare in Amyclæo templo. eò igitur conueniebant & tam sacrificij quàm conuiuij apparatum deferebant. Epilycus hoc vocat κοπίδας οἴσειν εἰς Ἀμυκλαῖον ἱερόν. non potuimus aliud excogitare quod huic loco magis conueniret. Eleganter verò ait poëta baraces qui tota Lacedæmone parari incipiebant, dare sigoificationem imminentis festi: vt si quis hodie dicat liba & id genus alia quæ pridie Oschophoriorum siue Ramalium nostrorum studiosè confici solent, indicia esse iostantis eius solemnitatis. Apud Strabonem & Pausaniam καταγγέλλειν τὴν ἑορτὴν dicuntur, qui de more festa indicebant. Pro βαρακας, Dalecampius emendat ἀβάρακες. quoniam sequitur τοῦτο γὰρ ἀβάρακες δηλοῦσιν, οὐχὶ τὸ λύπας. Nos è contrario, posteriorem scripturam emendandam ex illa priore affirmamus. ita enim abstergendæ maculæ eorum verborum. τοῦτο γὰρ οἱ βάρακες δηλοῦσιν, οὐχὶ τολύπας ὥς φησι Λυκόφρων· ἢ τὰ προφυράματα τῶν μαζῶν, ὡς Ἐρατοσθένης. Vocis huius varias interpretationes doctorum hominum recitant & Hesychius & qui Etymologicum magnum composuit: sed præcipuarum expositionum auctores ex Athenæo, aut potius Didymo, nouimus. Hesychij verba, in vulgatis libris corruptissima, ita scribe, βάρακες τὰ προφυράματα τῆς μάζης. Ἄττικοὶ δὲ βύρακας. δηλοῖ δὲ καὶ τολύπην. Mox iterum βαραξ, ἤραξ παρὰ Λίβυσι· καὶ φύραμα στρογγύλον ἀφ' οὗ αἱ μᾶζαι γίνονται, καὶ ἐρίων τολύπαι. Ex his verbis discimus quid appellauerit προφυράματα μαζῶν Eratosthenes: vniuersam nimirum massam quæ in mactra subacta est, priusquam in plures mazas diuidatur. De tolypis mazis libro priore diximus cap. XXIX. Sed notanda vox ἐρίων in Hesychij glossa. ostendit enim, Lycophronem cum βάρακας exponeret τολύπας, non solum de mazis tolypis sensisse: verùm etiam de lanarum glomis. Redeamus ad Epilycum. Est verò cæterorum verborum emendatio planè insignis: καὶ ἄρτοι καὶ ζωμὸς μάλα ἀδύς, ex istis, κάρτα καὶ διοδίμασοι μάλα ἀδεῖς. in quibus etsi certa latent veræ scripturæ vestigia, veritatem tamen ex illo puteo Democriteo ἀνιμᾶν & extrahere prope erat nefas: nisi poëtæ locum suis verbis expressisset Didymus incontinenti subiiciens, διαρρήδην λέγων μάζας ἐν ταῖς κοπίσι παρατίθεσθαι. (τοῦτο γὰρ οἱ βάρακες δηλοῦσιν οὐχὶ τολύπας, ὥς φησι Λυκόφρων. ἢ τὰ προφυράματα τῶν μαζῶν, ὡς Ἐρατοσθένης.) καὶ ἄρτους δὲ καὶ ζωμόν τινα καθηδυσμένον περιττῶς, id est, *quibus verbis disertè significat Epilycus, in copidibus solas apponi mazas: (nam istud vox βάρακες significat: non lanarum glomos, vt ait Lycophron: aut primam massam mazarum vt Erastosthenes.) & panes, ac ius quoddam exquisitæ suauitatis.* Ita concipimus Didymi verba, in edita lectione pessimè affecta: & propter amissas parentheseos notas: & propter mendas de quibus iam diximus. Postrema Didymi luce meridiana clarius probant, non aliter fuisse concipiendam Epilyci sententiam, quàm vti est à nobis factum. Omnes membranæ hic nos destituunt. oisi qood ἀδύς scriptum in illis offeodimus. quæ vera scriptura, vt probauimus.

CAPVT VIII.

Ὀρθαγορίσκοι *&* ὀρθραγορίσκοι. βορθαγορίσκια. Persæus *vel* Perseus, *&* Sphærus *scriptores rerum Spartæ. Didymus Polemonem reprehendit de voce* ἄρκλον. ἀνδρεῖα, συναικλεῖαι, ἀνάικλειοι. *Spartani magistratus* harmosyni. *Lauri folia inter bellaria. Epaïcla duplicia.* χορηγεῖν, παραχορηγεῖν, *&* ἐπιχορηγεῖν. Cammata, *&* cammatides. Cothon *poculum Spartiatarum.* ζωμὸς ἱκανὸς παραπέμπειν.

EQVITVR, ἀλλὰ μὴν καὶ ὀρθαγορίσκοι λέγονται ὥς φησι Πολέμων, οἱ γαλαθηνοὶ χοῖροι. ἀλλ᾽ ὀρθραγορίσκοι, ἐπεὶ πρὸς τὸν ὄρθρον παρασκευάζεται. Restituimus veram lectionem ex antiquæ fidei membranis, & optima optimi Hœschelij Epitomà. In superioribus contradixit Didymus Polemoni minus apertè: hîc verò apertè & sine circuitione eum reprehendit. Dixit Polemon, vt vidimus antè, θύουσι δὲ καὶ τοὺς γαλαθηνοὺς ὀρθαγορίσκους. vltimum verbum prehendit Didymus, Polemonem errare affirmans, quod non scripserit ὀρθραγορίσκους: esse enim deductum ab ὄρθρος vocabulum. Vtramque dictionis huius γραφὴν, suos habuisse auctores, certum est. Absque litera canina scribit cum Polemone etiam Hesychius. ὀρθαγορίσκος, ait, χοιρίδιον μικρόν. Qui non obseruant superiùs corrigendam esse scriptionem vocis huius in Polemonis verbis, exempta litera ρ, quid inuenient quod in Polemone Didymus reprehendat? sed de ea coniectura dubitari iam non potest. Cæterùm neque Polemon neque Didymus vocem Laconicam Laconicè extulerunt. nam Lacones dicebant aliter: Hesychius. βορθαγορίσκια, χοίρεια κρέα. καὶ μικροὶ χοῖροι βορθάκιοι Λάκωνες. vbi vides illud ρ pro quo pugnat Didymus, non habere locum. Additur à Didymo ὥσπερ Σαῖος ἱστορεῖ. Legi in codice bibliothecæ Palatinæ, ὡς Περσαῖος ἱστορεῖ. is est scriptor qui mox Περσαῖος nominatur. Prius scribebam, ὥσπερ Σφαῖρος ἱσ. nam etiam Sphæri laudantur libri non multo post, eiusdem & argumenti & tituli. Pergit Didymus: ἔτι φησὶν ὁ Πολέμων καὶ τὸ δεῖπνον ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων αἶκλον προσαγορεύεσθαι. Hîc iam aliud in Polemone carpitur: dixit enim αἶκλον aliud Spartanis significare, aliud cæteris Doricè loquentibus. his αἶκλον valere idem ac δεῖπνον, *cena* vel *conuiuium*. Lacedæmoniis ita appellari apophoreta de quibus diximus extremo capite sexto. Errare Polemonem ait Didymus, παρὰ πολλοῖς, inquiens, ἁπάντων Δωριέων οὕτως αὐτὸ καλούντων. verte, *cum omnes Dores similiter cenam appellent αἶκλον.* Sententiam suam probat clare in sequentibus, allato etiam testimonio Alcmanis poetę domo Laconis. Verba Alcmanis hæc sunt: imò vt dicam melius ita scribuntur hodie. κ᾽ ἤπειται μύλαι, δρυφῆται κ᾽ ἤπι ταῖς συναικλίαις. Lego, κ᾽ ἤπι τὰτ᾽ ἀνδρεῖα φοιτᾶ, κ᾽ ἤπι τὰς συναικλίας. emendationis nostræ non obscura vestigia in scripta lectione. Quæ postea vocata sunt Spartæ phiditia, prius dicebantur ἀνδρεῖα, vt in Politicis scribit philosophus. συναικλίας Didymus ipse interpretatur συνδείπνια sic quem alij Græci vocant ἄδειπνον, Lacedæmonij ἀναικλοι, vt indicio est Hesychius. Sed quod probare instituerat melius demonstrat alter locus Alcmanis, αἶκλον δ᾽ Ἀλκμάων ἁρμόξατο. *cœnam Alcmæon instruxit.* vel, *id conuiuium rexit Alc.* ἁρμόξατο pro *fuit harmosynus.* vt sæpe ἁρμόζειν pro *esse harmosta*, & id genus alia. Harmosyni Spartæ præfecturam in mulierum mores obtinebant. quos dubium non est in conuiuiis præsertim publicis munus suum exercuisse. Καμματίδας & καμματα paullo post significationẽ habere diuersam dicuntur. aliis criticis ambæ voces idem designant: ipsa videlicet lauri folia quibus liba ista inuoluebantur. Sequitur Athenæi aut Didymi obseruatio, ἔθος ἦν τοῖς πάλαι φύλλα δάφνης τραγηματίζεσθαι. *solitos veteres lauri folia comedere inter bellaria.* Opinio fuit antiquorum, laurum ad valetudinis conseruationem conducere, & vt loquitur auctor Geoponicorum in XI. ὑγιείας ἐστὶν ἐργαστική. Ex eo mos iste institutus. Sed & aliæ erant causæ cur folia laurea manderent, vt ad Theophrastum dicebamus. Martialis: *Fœtere multo Myrtale solet vino: Sed fallat vt nos folia deuorat lauri.* Porrò moris huius testimonium affertur à Didymo ex incerti poetæ Cyclopibus, quod ita etiam membranæ nobis exhibent. φύλλα σὺ δείπνων καταλύσεις. ἢ δὲ καθάπερ τραγημάτων, ἣν δ᾽ εἰς τὰ τῶν ἀνδρῶν φειδίτια κομίζητε, σκόπει. &c. Hic primum obseruandum est prauam distinctionem in mirum errorem impulisse viros doctos. Putarunt enim superioribus verbis, ἣν μὲν γὰρ τοῖς παισὶ παρέχωσι, respondere hæc, ἢ δὲ καθάπερ τρ. quod tam falsum est quam absurdum. ista enim pars sunt superioris testimonij: apodosis verò est in sequentibus: ἣν δ᾽ εἰς τὰ τῶν ἀνδ. φ. κομ. Epaïcliorum, inquit, paratura duplex est: alia fit in gratiam puerorũ neque impensa neque opera magna. Alia epaicla confiunt, vt in virorum phiditia deferantur: quorum ratio tota est diuersa. Deinde videamus an vllo smegmate maculæ illæ possint elui, quibus infectum est hoc veteris poetæ testimonium. Et posse equidem puto. Lego enim, φύλλα σὺ δείπνων καταλύσεις ἤδια τῶν τραγημάτων; *Tune illa tolles folia suauia, quæ inter bellaria solent apponi?* Cogitemus quorsum spectet qui hoc recitat testimonium. nempe hoc vult vnum probare, solitos veteres φύλλα δάφνης τραγηματίζεσθαι.

Profectò hoc fatis certum argumentum eft, non aliter poëtam fcripfiffe. Quod hic dicitur epæcla (vel vt conftanter alij libri fcribunt ἐπάϊκλα) ex certis quibufdam animalibus parari, explicatur aliquanto poft vbi de mattya agit. nam ibi enumerantur quæ hic vocat ἀειρόμενα ζῷα. Ait, παραχορηγοῦντος αὐτὰ τοῖς φειδίταις ἑνὸς τῶν εὐπορούντων. *cum hos fumtus fupra legitimas impenfas faciat diuitium aliquis.* χορηγεῖν eft neceffarios fumptus facere. παραχορηγεῖν, vltra modum præfcriptum legibus aut moribus aliquid præftare. idem fignificat ἐπιχορηγεῖν. quare etiam epæcla hæc vocantur ἐπιχορηγήματα τοῦ συντεταγμένου δείπνου. Manifeftò deprauatus eft aut mutilus Nicoclis qui fubijcitur locus: διεχύσας δὲ πάντων ὁ ἔφορος ἤτοι ἀπέλυσεν, ἢ κατεδίκασεν. ὁ δὲ νικήσας ἐζημίωσεν ἐλαφρῶς ἤτοι κάμμασιν ἢ καμματίσιν. Videtur fcribendum, ὁ δὲ νικήσας τὸν νικηθέντα ἐζημίωσεν. *victor à victore multa nomine exigit vel cammata vel cammatidas.* Καμματίδες exponuntur hoc loco, αἷς κάπτουσι τὰ ψαισά. fed voci κάπτουσι nullus hic poteft effe locus. hoc dicunt alij σκέπουσι. quomodo hic fcribendum: aut κάμπτουσι: quod pro ἐντυλίττειν erit pofitum, vt dictum eft libro fuperiore, capite XXIV. Ac videtur Nicocles voluiffe ψαισὰ *liba* dicta effe à verbo κάπτω, *abforbeo, auidè comedo.* καμματίδας verò quibus liba inuoluebant, à κάμπτω, *flecto, inuoluo.* In defcriptione phiditiorum ex Dicæarcho, leguntur ifta inter cætera: εἶτα μᾶζαν μὲν ὅσην ἂν ἕκαστος ἢ βουλόμενος, καὶ πιεῖν πάλιν ὅταν ἡ θυμὸς ἑκάστῳ καθ' ὃν παρακείμενος ἐστι. etfi non eft obfcurus horum verborum fenfus: obfcuriffimum tamen eft quò pertineat vox παρακείμενος. fine cunctatione mendæ locum arguimus, & fcribimus θαῤῥούντως valdè: ὅταν ἡ θυμὸς ἑκάστῳ, κώθων παρακείμενός ἐστι. *apponitur vnicuique fuum poculum, vt cùm libuerit bibas.* κώθων proprium effe Spartanorum poculum, ac proinde optimè huic fententiæ conuenire, liquidò conftat ex libro XI. Mox fcribo, ἐνίοτε δὲ ὑδαρὲς ὀπτὸν πλεῖον. Nam edita fcriptura, ἐνίοτε δέ τι μόνον πλ. capi non poteft. Quod fequitur, πλεῖον ὄψον τι μικρὸν, ἔχον σταθμὸν ὡς τέταρτον μάλιστα. clamat vitium. deeft enim ponderis nomen. Scribo, ὡς τέταρτον μνᾶς μάλιστα. Vt fcias quanta fit hæc parcimonia, cum pro obfonio daretur cuique carnis tam exiguus modus qui libræ quadrantem non excederet: fac veniat in mentem eius quod Pollux fcribit: qui multi cibi, aut etiam fiuis plurimi erant, octo minas carnium vno die comediffe. cuius demenfi pars tricefima fecunda folum eft, quæ iftis phiditis exhibebatur. Plura hac de re fcripfimus ad Iulium Capitolinum in Maximino: Mire vfus eft verbo παραπέμπειν, cum ait, πλεῖον δὲ γε ἀπὸ τούτων ζωμὸς, ἱκανὸς ὢν παρ' ἅπαν τὸ δεῖπνον ἅπαντας αὐτοὺς παραπέμπειν. id fignificat, *deducere aliquem & comitari.* Ita leuatur itineris moleftia: facundus enim comes pro vehiculo eft. Inde tranflatum vocabulum, de eo dicitur venuftè, quod alij rei adiunctum, eam reddit gratiorem. Senfus igitur eft: tanta copia ius apponi, vt fufficiat vel folum, ad leuandam omnibus ficci panis moleftiam: libentius enim ex iure panis eftur quàm folus & ficcus. Scribe deinceps, ὅσον εἰς αὐτὴν δέχειν τὴν συνουσίαν νομίζοντας. τὸ γὰρ πλείονα τῶν ἱκανῶν παρασκευάζειν, περιττὸν εἶ, μὴ μέλλοντά γε προσφέρεσθαι. *quantum ad conuiuium illud putent fufficere: nam plura apparare quàm quæ fint fatis, fuperuacuum effe: quando illa non fis comefurus,* in voce προσφέρεσθαι frequenter lapfi interpretes. Scribo etiam Μετὰ τὸ δεῖπνον εἰώθει ἀεὶ παρά τινος κομίζεσθαι (ἐνίοτε δὲ καὶ παρὰ πλειόνων) παρ' αὐτοῖς κατ' οἶκον ἠρτυμένην ματτύην, ὃ καλοῦσιν ἐπάϊκλον. plana fententia, quæ in edita lectione non procedit.

CAPVT IX.

Σκιάδες & vmbræ. Carnea feftum μίμημα τῆς στρατιωτικῆς ἀγωγῆς. Φρατρία. Ἐνωρότερον, ἐν ὥρᾳ: maturè, de die: *conuiuia* tempeftiua. *Βύσακες quid Spartanis. Lex illorum de non alenda barba in fuperiore labio. alia multa.*

Σκιάδες quarum ex Demetrio Scepfio auctor meminit, fimiles erant iis quas veteres Latini *vmbras* vocabant, vt fcribit Feftus: de quibus dicemus plura libro quinto, capite fexto. Carnea Lacedæmoniorum feftum, vocat Demetrius μίμημα στρατιωτικῆς ἀγωγῆς. habuit igitur ea folemnitas conuenientiam aliquam cum Iudaico fefto, quod XV. Tifri celebrabant & חג הסכות vocabant. LXX. ἑορτὴν σκηνῶν. alij fcriptores facri σκηνοπηγίαν. Quæri poteft quid

appella

appellauerit φρατρίας hic scriptor cum ait, ἔχει τι ἑκάστη σκιὰς (ita scribendum, non σκιὰ) φρατρίας τρεῖς. Dalecamp. legi voluit, ἐκ φρατριῶν τριῶν τρεῖς. audace & immani coniectura. Constat tribuum partes φρατρίας esse nuncupatas in Rep. Atheniensium. an & in Spartana πολιτείᾳ eadem fuerit eius vocis significatio, non facile dictu est. Atque omnino, si quid iudico, difficultate non caret hic locus. Scribe μικρὰ συμπεριενεχθεῖσι νόμου χάριν παρεσκευάζετο. recte Dalec. dicis caussa. Vorem συμπεριενεχθεῖσιν explicamus infrà cap. XXVI. Sequens periodus imperfectam sententiam continet: nisi repetas ex praecedentibus verbum παρεσκευάζοντο. Imò verò qui me audiet, distinctas sententias culpa librariorum, in vnam coniunget ac scribet, ὅταν δὲ καὶ παραγένωνται, μικρὰ συμπεριενεχθεῖσι νόμου χάριν, παρεσκευάζετο καὶ ἄλλα αὐτοῖς, στρωμνή τε τοῖς μ. quæ ita vertet sermonis Græci peritus, *quin siquando ad phiditia conuenirent, postquam dicis caussa paululum vnà fuissent, mox parabantur eis cum alia, tum etiam lecti, &c.* Pergit Demetrius, οἱ δὲ πρότερον ἐπὶ τοῦ κλιντηρίου ψιλοῦ διεκαρτεροῦντες τῆς κλίνης, παρ' ὅλην τὴν συνουσίαν ὅτι τὸν ἀγκῶνα ἅπαξ ἐρείσαιεν. Lego, διεκαρτέρουν, vel διεκαρτεροῦντες ἦσαν. *Veteres Spartani*, inquit, *quandiu conuiuabantur super nuda lecti sponda durabant, postquam semel cubito fulciri ceperant.* Scribe, βρωμάτων παντοδαπῶς πεποιημένων. non παντοδαπῶν. Legi in Epitoma, ἦρξαν δὲ τῆς τοιαύτης βλακείας: quo loco editum est, καὶ τούτων ἦρξαν. nihil tamen mutandum censeo. Sequitur deinde ratio viuendi qua vsus Cleomenes rex Spartæ: qua in narratione primum illud occurrit nobis animaduertendum: πολλῶν δὲ πρεσβειῶν παραγινομένων πρὸς αὐτὸν, οὐδέποτε ἐνωρίστερον τοῦ καθεσταμένου συνῆγε καιροῦ. quia ὡραῖα Græcis appellantur quæ elegantia sunt, Dalecamp. vertit ἐνωρίστερον, *elegantius*. atenim proxima verba τοῦ καθεσταμένου καιροῦ, virum doctum sui erroris admonere debuerant. Igitur ἐνωρίστερον vel ἐνωρίστερον, positum pro ἐνωρότερον, quod significat μᾶλλον ἐν ὥρᾳ. Græci dicunt ἐν ὥρᾳ, quod in idiotismo nostro *bona hora*. Aristophanes Vespis, ὁ κηδεμὼν ἡμῖν ἰφῦν' ἐν ὥρᾳ ἥκειν. Idem Concionantibus, ὅτι τοσοῦτον χρῆμ' ὄχλου Οὕτως ἐν ὥρᾳ ξυνελέγη. Theocritus idyllio XXIV. ἐπεὶ δειπνεῦντες ἐν ὥρᾳ, Εἰ μέμνῃ, τὰς χασεὸς ἐρειδόμεθα. Latini variè exprimunt. M. Tullius, *maturè.* de conuiuio Verris apud Rubrium. *maturè veniunt: discumbitur.* Alij, *de tempore.* Hirtius vel Oppius de bello Hispan. *Ipse de tempore cœnauit.* Plautus *tempori.* Capteiueis, *Nũquid vis?* Heg. *venias tempori.* inde elegans vox facta, *temporius.* Glossæ veteres, *Temporius*, ἐνωρότερον. Quas cœnas tempestiuas Cicero appellat, quæque alij *conuiuia tempestiua*, solita de die inchoari contra maiorum disciplinam: ea sunt Græcis ἐνωρότερα δεῖπνα: & *tempestiuè cœnare*, δειπνεῖν ἐν ὥρᾳ, vel συνάγειν. Addit postea, ἐπί τε τῷ τρίποδι χαλκοῦς ἐπέκειτο, καὶ κάδος καὶ σκαφίον ἀργυροῦν δύο κοτύλας χωροῦν καὶ κύαθος. Plutarchus hęc paullo aliter: craterem vocat quem Athenæus ψυκτῆρα. in tripode autem fuisse ait, φιάλας ἀργυρᾶς δικοτύλους δύο. cado vinum continebatur: *Scaphia* inter potoria vasa etiam Latini nominant, Plautus & Tullius. Pro κύαθος, malim, κύαθοι. Plutarchus, καὶ ποτήρια ὀλίγα. Retrahe mox fugitiuas literas in suum locum, πιεῖν δὲ οὐ προσεφέρετο, εἰ μή τις αἰτήσοι. ἐνεδίδοτο δὲ, &c. scribendum, εἰ μή τις αἰτήσειεν. ἐδίδοτο δὲ κ. Non intelligo quæ sequuntur, τὸ δὲ πολὺ πρῶτον καὶ ὅτι προσενδίσειεν ἐκεῖνος, οὕτως ᾔτουν καὶ οἱ λοιποί. Si modo vani coniectores non sumus, hoc vult auctor: In Cleomenis conuiuiis seruari solitum hoc institutum, vt nemini vinum funderetur nisi petenti: istud cum iam dixerit, nunc addit, vt plurimum Cleomenem omnium primum fuisse qui vinum posceret: deinde vbi datum esset ab illo signum, ita poposcisse & reliquos conuiuas. Itaque scribo, τὸ δὲ πολὺ, πρῶτον αὐτὸς ᾔτει, καὶ ὅτε προσενδίσειεν ἐκεῖνος, οὕτως ᾔτουν καὶ οἱ λοιποί. Mendum subolent etiam ista, τὰ δὲ παρατιθέμενα ἐπὶ μὲν τραπέζης ἦν τοῦ τυχόντος. τὰ δὲ λοιπὰ ὥστε μὴ ὑπεραίρειν μήτε λείπειν. quid appellat τὰ λοιπά? nam & MSS. eam scripturam agnoscunt. Sensus postulat tale quid, τὰ δ' ἦν τοιάδε, vel τοσαῦτα ὥς. aut sic, τὰ δὲ λοιπὰ δέ, ὥς. At Dalecampio non assentior transferenti in alienum locum hæc verba, ὡς εἰς τὸ μηδὲν δαπανᾶν. vertentique, *sumtus vt nullus fiat.* Periodum hanc ita verte, *neque rursus ita contendendum in hoc esse, vt sine vlla vtilitate sumtus facias, excedens moderatum viuendi modum.* δαπανᾶν εἰς τὸ μηδὲν & frustra impensas facere dicit, qui plura apponit quàm possint à conuiuis comedi. similem sententiam superiore capite, exponebamus. Distingue sic primum versum ex Antiphane,

—ἐν Λακεδαίμονι
Γέγονας; ἐκείνων τῶν νομῶν μεθεκτέον
Ἐστί.

Difficile dictu est, quid intelligat hic poëta, cum inter Laconica instituta etiam hoc ponit, τὸ φορεῖν τὰς βύστακας. eruditi viri consentiunt, βύστακας hîc dici τὰς μύστακας, *barbæ pilos qui labium superius vestiunt.* Sed obstat huic interpretationi lex Lacedæmoniorũ, qua erat cautum ne cui fas esset τὸν μύστακα τρέφειν. Auctor Plutarchus in Agide, & De sera numinis vindicta. Non debemus autem existimare elegantissimũ poëtam in tanta ignoratione Laconicæ disciplinę esse versatum, vt rem ignoraret omnibus notam, qui oculorum saltem sensum haberent. Hesych. βύσταγα (ac fortasse βύστακα scripserat) exponit πώγωνα. Si volumus ita hîc accipere, iam nulla difficultas. Barbam enim Lacedæmonios aluisse nemo dubitat. sed cur diceret τοὺς βύστακας potius quàm τὸ βύστακα? Præterea etsi Hesychio plurimũ tribuo, mihi tamẽ suspecta hæc illius interpretatio. Nobis in mentem huiusmodi lectio & interpretatio veniebat. φορεῖν τοὺς βύστακας Μὴ καταφρόνει: *ne ita mores Spartæ asperneris, ut audeas in superiore labro pilos alere.* καταφρονεῖν, vox est, vt Seruius loquitur, prægnans, pro καταφρονεῖν τολμᾶν *præ contemtu audere aliquid.*

CAPVT X.

Κεχραμένον ὕδαρες. βάμβα, βαμβακεύειν, & ἀβαμβάκευστα. ἑκατὸν πάντα παρατίθεσθαι. Heraclides Cumæus auctor Παρασκευαστικῶν. Heraclides alius scriptor libri Περὶ σκευασίας & δοκιμασίας φαρμάκων. Regũ Persarũ ministri albati. ἐξέαστρος. παραιτεῖσθαι. Rex Persarum semel anno caput σμώμενος.

IN iis quæ de Cretensium conuiuiis recitantur, pauca sunt quæ morari lectorem queant. Ait, εἶτα ποτήριον ἐν ἑκάστῃ τραπέζῃ παρατίθεται κεκερασμένον ὑδαρῶς. malim ὑδαρές: etsi consensum librorum non aspernor. ἀβαμβάκευτα rectè ex Hesychio docti interpretati sunt, cibos ἄνευ μαγγανεύματος paratos, & sine vllo exquisito coquorum artificio. Sed originem vocis non omnes habent cognitam. est autem à βάμβα, quod pro βάμμα vsurparunt Dores. Hesychius auctor est ita appellasse Syracusanos *colorem* & alia quædam: nam βάπτειν est *tingere.* Inde est βαμβακεύειν de mangonizatione ciborum. Mox, καὶ τράπεζα τρίτη δεξιὰ ... τοῖς τὰ ἀνδρεῖα. melius, ἐκ δεξιᾶς. vel ἐν δεξιᾷ. Quæ ex Herodoto & Xenophonte describuntur, conferãt studiosi cum ipsis auctoribus. Postea narrat ex Theophrasto, Thyn regem Paphlagoniæ ἑκατὸν πάντα παρατίθεσθαι δειπνοῦντα ἐπὶ τὴν τράπεζαν: quod Dalecamp. *sic reddit:* *omnia centum mensæ apposuisse.* imò verò *omnia centena.* puta, centum boues, centum apros, centum oues, & ita de cæteris quæ inter edulia locum habent. Sic dixit Strabo πάντα θύειν ἑκατὸν, vt olim exposuimus. Parthenius Ἐρωτικοῖς cap. IX. καὶ αὐτὴν δημοσίᾳ θύειν ἐν τῷ πεδίῳ πάντα ἑκατὸν ἐναγίσαντος αὐτῇ. Acutum est Artaxerxis dictum de Thye captiuo suo, splendorem prioris vitæ in epulis retinente, ὅτι οὕτως αὐτῷ δοκοίη ζῆν ὡς ταχέως ἀπολούμενος. sic melius quam οὗτος. Simile est in Apologetico Tertulliani, *Megarenses*, inquit, *obsonant quasi crastina die morituri.* quia plures fuerunt Heraclidæ qui editis libris nomen suum posteritati commendarunt, ideo solent distingui accuratè: vt cùm scribit Athenæus hoc loco, Ἡρακλείδης δὲ ὁ Κυμαῖος ὁ τὰ Περσικὰ συγγράψας ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν ἐπιγραφομένων Παρασκευαστικῶν. addidit hæc, ὁ Κυμαῖος ὁ τὰ Περσικὰ συγγράψας, vt distingueret hunc Παρασκευαστικῶν scriptorem, ab Heraclide Tarentino qui Σκευασίας inscriptum librum ediderat. Vtriusque meminit Laërtius, in Heraclide Pontico quatuordecim eiusdem nominis scriptores breuiter commemorans. Cumæus, vt videtur, regum Persidis victum & totam δίαιταν eo in opere descripserat: Tarentinus professione medicus empiricus, ægrotis ac bonæ valetudinis curiosis consuluerat. nam Galenus huius librum ita inscribit, Περὶ σκευασίας καὶ δοκιμασίας φαρμάκων, libro VI. De facultat. simpl. medic. Fuêre præterea Heraclidæ duo alij, quorum Laërtius non meminit, domo Syracusani qui de re culinaria libros ediderant, teste Athenæo lib. XII. Ex Cumæo Heraclida refert auctor, solitos qui Persarum regibus ministrarent, ἐσθῆτας καλὰς ἔχειν, *elegantes vestes gerere.* MSS. λευκὰς pro καλὰς habent. Sic Romanorum Cæsarum ministri fuerunt albati, & certum est, apud omnes ferè gentes olim, honestiorum vestes fuisse al-

bas:

bus: quod pluribus alibi probamus. Caue confundas δεῖπνον & πότον regum Persarum, quæ duo separatim describit Heraclides, à Dalecampio verò perperam confunduntur. Deprauata paullo post lectio est, cum ita scribitur, τούτοις ἐκτίθεται εἰς τὴν αὐλήν, οὗ ἰδεῖν ἅπαντα μερίδα ποιήσαντες τῶν κρεῶν καὶ τῶν ἄρτων ἴσας διαιροῦνται: quid sibi illa volunt, οὗ ἰδεῖν? Lego, οὗ οἱ ἰδέατροι. de qua voce scribunt veteres, Græcū nomen istud esse, at τὴν χρείαν εἶναι Περσικήν. *mactata victima*, inquit, *è regia in vestibulum afferuntur ad eos qui sumtu regis aluntur: vbi ab epularum præfectis & carnes & panes in portiones distribuuntur, & diuiduntur æqualiter.* Iuuat quod sequitur, τῶν ἀπὸ τῆς τραπέζης περιλειπομένων ὁ τῆς τραπέζης ἐπιμελούμενος δίδωσιν ἑκάστῳ τῶν οἰκετῶν. De his portionibus Daniel loquitur capite primo. Καὶ διέταξεν αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς τὸ τῆς ἡμέρας καθ' ἡμέραν ἀπὸ τῆς τραπέζης τοῦ βασιλέως, καὶ ἀπὸ τοῦ οἴνου τοῦ πότου αὐτοῦ. Cur ad solum prandium non item ad cœnam regis Persarum proceres venirent, caussam hanc affert Heraclides; διὰ τὸ παρητῆσθαι ἵνα μὴ δὶς πορεύωνται, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ τοὺς συνδείπνους ὑποδέχωνται, id est, *propterea quod rex huius officij gratiam illis fecit ne bis veniant, sed & ipsi suos quisq; conuiuas excipiant.* hæc mens auctoris: διὰ τὸ παρητῆσθαι tantundem significat ac si dixisset, διὰ τὸ τὸν βασιλέα ἔχειν αὐτοὺς παρητημένους. vt apud Lucam Euangelistam, ἐρωτῶ σε ἔχε με παρητημένον. Paullo post vbi ex Herodoto narrātur sumtus quos olim fecit Antipater Thasius cum Xerxis exercitum prandio excepit, καὶ γὰρ, inquit, ἐκπώματα ἀργυρᾶ καὶ χρυσᾶ καὶ κρατῆρας παρετίθετο, καὶ ταῦτα μετὰ τὸ δεῖπνον. posttema verba si modò sana sunt hoc significant: non solum prandentibus omnia fuisse exhibenda magnificè: verùm etiam à prandio πότους agitantibus, pretiosis poculis mensas instruendas. aliud est δεῖπνον vel ἄριστον, aliud πότος, vt non semel diximus. Ita possumus non ineptè hanc lectionem interpretari. sed cum de comessationibus istis nihil scriptum sit ab Herodoto, cuius verbis auctor loquitur, censeo inesse huic loco vitium, ex negligentia librariorum profectum. Lego, καὶ ταῦτα μετὰ τὸ δεῖπνον ἔλαβον. *atque isti* omnia aurea & argentea vasa *post cenam capiebant.* Xerxis videlicet milites. Herodotus, οἱ δὲ πλησθέντες, τῇ ὑστεραίῃ τὴν σκηνὴν ἀνασπάσαντες, καὶ τὰ ἔπιπλα πάντα λαβόντες, οὕτω ἀπελαύνεσκον. Fuit cum aliter medicinam isti loco facerem, & cum sequentibus iungens, scriberem, καὶ ταῦτα μὲν τὰ τοῦ δείπνου. εἰ δὲ Ξέρξης δὶς ἐσιτέετο. Sequitur ex eodem historiæ patre, de natalitio regis Persarum conuiuio quod τυκτά vocabant, τότε καὶ τὴν κεφαλὴν σμᾶται μόνον. Non dubito veram esse hanc lectionē quam & Athenæi editi scriptique omnes codd. tuentur, & ipsius Herodoti. tamē & Valla apud Herodotum & Dalecampius hic κοσμᾶται pro σμᾶται legerunt interpretatiq; sunt. Putarunt enim σμᾶσθαι τὴν κεφαλὴν nihil esse aliud quàm sordes capitis radere. quod semel in anno factitatum à rege Persarum, ne nos quidem verisimile putamus. Enimvero σμᾶσθαι operosiorem curam denotat: cum adhibito smegmate caput probe defricatur: quod viri cordati nō sæpe faciunt anni spatio: multi ne semel quidem multis annis. Itaque sicut Romani Cæsares & Francorum veteres reges diem illum soliti festum agere quo vel ipsi vel eorum liberi barbam ponebant aut cæsariem incidebant: sic rex Persarum solemni die caput curabat.

CAPVT XI.

Modus sumtuum conuiuialium. Sacrificia veterum tenuia. Menandri fabula Δύσκολος: *& argumenti eiusdem oratio Libanij:* cistæ διφροφόροι. *Philoxeni Cytherij scripta nugatoria. Platonis comici* Phaon. *Sumtus in rosas.* andrones. *flores in reticulis ad olfactum.*

DE sumptibus in conuiuia olim factis loquens Athenæus, amplius talento impendi vulgo in Græcia non solitum, auctoritate Menandri probat. Versus ex eius comici *Methe* allati, vnde id colligitur, & rectè scripti vnica voce excepta, & apertissimi sunt, vt fere Menandri omnia. quo magis miror in tam plana rectáque via errare virum doctum potuisse. Sensus est: Non pari sumtu cuticulam mortales curare & diis sacra facere. His pro luculenta ostia afferri vix decem drachmarum ouiculam: In conuiuium vnum facile integrum ta-

lentum impendi: iis videlicet emendis quæ menfæ apponenda funt, aut conducendis acroamatis. Poëtæ verba fubiiciam;

Εἶτ' οὐχ ὅμοια πράττομεν καὶ θύομεν
Ὅπου γε τοῖς θεοῖς μὲν ἠγορασμένον
Δραχμῶν ἄγω προβάτιον ἀγαπητὸν δέκα.
Αὐλητρίδας δὲ καὶ μύρον καὶ ψαλτρίας,
Ταύτας, τὸ Θάσιον, ἐγχέλεις, τυρὸν, μέλι,
Μικροῦ τάλαντον γίνεται τὸ κατὰ λόγον.

In tertio verfu fcripfimus δέκα non δώδεκα, iubente metri lege: neque aliter libro octauo. fententia hæc à multis poëtis tractata eft, vt alio loco docet auctor, & probat Clemens Alexand. Stromat. lib. v 11. Terrullianus in Apologetico, *Volo & ritus veftros recenfere, non dico quales fitis in facrificando, cùm enecta & tabidofa quæque mactatis: cùm de opimis & integris fuperuacua quæque truncatis, capitula & vngulas, quæ domi quoque pueris vel canibus deftinaffetis*. Eodem fpectat & alter ab Athenæo allatus locus ex poëtæ eiufdem *Dyfcolo*: quem etiam afcribemus, quia in illo funt nonnulla nobis animaduertenda,

—ὡς θύουσι δ' οἱ τοιχωρύχοι
Κοίτας φέροντες καὶ σταμνί', οὐχὶ τῶν θεῶν
Ἕνεκ', ἀλλ' ἑαυτῶν. ὁ λιβανωτὸς εὐσεβὲς.
Καὶ τὸ πόπανον. τοῦτ' ἔλαβεν ὁ θεὸς ἐπὶ τὸ πῦρ
Ἅπαν ἐπιτεθέν. οἱ δὲ τὴν ὀσφῦν ἄκραν
Καὶ τὴν χολὴν ἔτ' ἐς τὰ βρώματα τοῖς θεοῖς
Ἐπιθέντες, αὐτοὶ τ' ἄλλα καταπίνουσι.

Ex ipfo fabulæ titulo apparet publicos mores obiurgatos fuiffe ab eo qui ifta pronuntiabat. Δύσκολος enim eft morofus homo cui nihil placet nifi quod ipfe faciat: imò ne illud quidem. Talis fuit olim Timon ille ofor & odium mortalium. Mores hominum huiufmodi defcripferat Menander ea fabula: cuius mentio apud Harpocrationem, Ariftophanis interpretem, & Suidam. Libanius quoque rhetor id ipfum præftiterat integra oratione: quæ cum Athenis recitata eft miros tulit plaufus, vt in epiftolis fcribit S. Bafilius. In fecundo verfu fcribendum κίστας non κοίτας ineptum eft putare de lectifterniis poëtam fentire. Spondeo de ciftis eum loqui, in queis deferre moris erat cibos ad facrorum epulas neceffarios. grammatici κίστας vocant ὀψοφόρους, & ita defcribunt, ἀγγεῖα πλεκτὰ εἰς ἐδεσμάτων ἀπόθεσιν. quàm rectè igitur ciftæ coniunguntur σταμνίοις? quod œnophori genus fuiffe nemo nefcit. Penultimum verfum ita fcribe ex Clemente, Καὶ τὴν χολὴν, ὀστᾶ τ' ἄβρωτα τοῖς θεοῖς. etfi poterat tolerari noftra lectio, melior eft tamen Clementina. Sed apud Clementem multo plura emendationis egent: quod ex noftræ γραφῆς comparatione faciendum ftudiofo lectori relinquimus. Locus eft eo quem diximus libro. Subiungitur his ῥῆσις fatis longa ex Philoxeni Cytherij Conuiuio. Extat & libro x i v. alius locus ex eadem fabula. Conftat nobis ex vtriufque lectione, poëtam mira ingenij lafciuia conuiuium fictum à fe, fictis vocibus, planeque infolentibus defcripfiffe. Ludicra enim res fuit tota & ridiculi cauffa ridiculè à faceto poëta defcripta. Quare mirum non eft obfcura hæc effe: vt interea de mendis nihil dicam. Nos & emendandi vtrumque locum & interpretandi laborem omnem inanem cenfemus. Quis enim fe ratione affecuturum fperet quod fine ratione & τοῦ γελοίου μόνον χάριν bambalio aliquis effutierit? Torquere autem fe in iftis, quid aliud eft quàm Philetæ infelicem diligentiam imitari? Omiffis igitur moleftis adeò nugis, quod inftat agamus: fi prius tamen dixerimus *Phaonem* Platonis fabulam cuius hîc facta mentio, rarò quidem inueniri in veterum fcriptis nominatam: interdum tamen, vt apud Harpocrationem in ἀναίνεσθαι. Hiftoriam cenæ illius quam exhibuit Cleopatra Antonio, habet Plutarchus. ex quo fimul & Athenæo ipfo fcripfimus, Ἀπαντῶσα τῷ Ἀντωνίῳ ἡ Κλεόπατρα ἐν Κιλικίᾳ pro eo quod Dalecamp. ἐν Λυκίᾳ. Plutarchus fcribit iuffam ab Antonio Cleopatram εἰς Κιλικίαν ἀπαντῆσαι. Κυλίκεια quorum paullo poft in hac hiftoria mentio quid fuerint, libro x i. explicatum. Sequitur, ταλαντιαίως εἰς ῥόδα μισθοὺς δέδωκε. Rofa olim non poftrema cura & amor eorum qui nepotinis fumtibus oblectabantur. Exemplum hoc infigne, & quod narrat Suetonius in Nerone cap. xxvii. fimilia in aliorum Imperatorum vitis. Secuti fumus membranas cùm ita fcripfimus, καὶ κατεστρώθη ἐπὶ πήχυα βάθη τὰ ἐδάφη, hoc eft,

est πηχυαῖα. Testantur tamen eruditi homines in Farnesiano codice scriptum esse ἐπὶ πυκνὰ βάθη. quod placet minus. Sed quid sibi volunt membranæ in quibus constanter scriptum reperimus τὰ ἰδάφη τῶν ἀνδρῶν? Non video qui ferri appendix ista queat: nisi scribamus τὰ ἐδάφη τῶν ἀνδρώνων: & per ἀνδρῶνας intelligamus cœnationes. Proprie vt scribit Vitruuius, *Græci ἀνδρῶνας appellabant æcos vbi conuiuia virilia soleni esse, quod eò mulieres non accedant.* sed Ægyptiam reginam Cleopatram non astringebant leges plebi Græcarum mulierum positæ. Præterea quia virilia conuiuia celebrari solita in andronibus, dicere licet, vel gynaconitidem Cleopatræ ἀνδρῶνα potuisse sic appellari, vt dictum scimus ab optimis auctoribus οἰνοχοεῖν νέκταρ, ἵππους βουκολεῖν, χειροτονεῖν σκέλεσιν, & similia. sic cucurbitulam appellamus, quæ est ex ære aut vitro: pyxidem, quæ ex argento vel auro. Athen. lib. XII. ἀνθινά τε πολλὰ τῶν ἐδαφῶν ἐν τοῖς ἀνδρῶσι κατεσκεύασε. etsi longè alia ibi sententia est: fauent tamen hæc verba nonnihil coniecturæ nostræ. Additur in eadem periodo, ἐμπεπετασμένων δικτύων τοῖς ἔλιξι. Quid significet hîc dictio ἔλιξι non scio: & mendæ suspicionem mouet illud quoque τοῖς quod ἔλιξι non conuenit, sed ταῖς. suspicor scribendum τοῖς κάλυξι: nihil enim conuenientius in mentem nobis venit: κάλυξ autem proprium rosarum vocabulum esse, nemo dubitat. Sensus est: super rosas quibus pauimentum erat constratum retia fuisse expansa ne ingredientium pedibus auferrentur, & soli planities æqualis vbique corrumperetur. Retium istum vsum nemo mirabitur, qui obseruauerit consuetudinem veterum inuolucris pellucidis, aut etiam reticulis inuoluendi rosas: quo facilius earum fragrantiam perciperent. M. Tullius in Verrem libro quinto, siue De suppliciis. *Nam, vt mos fuit Bythyniæ regibus, lectica hexaphoro ferebatur: in qua puluinus erat pellucidus Melitensi rosa fartus: ipse autem coronam vnam habebat in capite, alteram in collo, reticulumq́ ad nares sibi apponebat, tenuissimo lino, minutis maculis plenum rosa.*

CAPVT XII.

Σχεδία. Διονυσιακὰ ἀθύρματα. τὰ ἐξ Ἰταλίας ἀκροάματα. *Mos prælucendi & spectandi è tectu. Tecta veterum, Iudæorum, Græcorum, & Romanorum.* προφαίνειν ἐκ τῶν τεγῶν. *Prou.* stare in extrema tegula. *Athenæi memoria suspecta fides.* Πλάταια & Γλαταιά. παρατάττεσθαι τοῖς Ἕλλησι. περιγίνεσθαι. *alia multa obseruata.*

MVLTA perperam accipiunt interpretes in ea quę sequitur de eodem Antonio narratione. Vt cum σχεδίαν *cœnaculum* interpretantur in istis: ὑπὲρ τοῦ θεάτρου καταλισκευάσαντα σχεδίαν. significat enim pontem theatro fuisse impositum, super quo fictitium istud antrum est extructum. cum Διονυσιακὰ ἀθύρματα vertunt, *ornamenta ludorum Bacchicorum* pro Bacchi crepundia, vel *ludicra*. cum τὰ ἐξ Ἰταλίας ἀκροάματα, *quos super conuiuium memoriter varia recitaturos accersiuerat Italis hominibus*: potuit verò ignorare vir in Græcis auctoribus ita versatus, ἀκροάματα esse *histriones* & *mimos* neque aliter vertendum esse cum & Latini sic loquantur? Hi autem sunt illi ipsi quos in vita Antonij appellat eleganter Plutarchus τοὺς ἀπὸ τῆς Ἰταλίας κῆρας. etiam ista non intellexit interpres ἀπὸ τῶν τεγῶν λαμπάσι δαδουχουμένης πάσης τῆς Ἀθηναίων πόλεως. quæ ex veteri more lucem accipere debent. Soliti enim antiqui non Iudæi tantum, (de quibus ex sacris literis constat) sed & Græci & Latini, tecta suarum domorum ita confecta habere, vt in ea spectādi caussa ascenderetur, quoties aut pompa ducebatur, aut alia caussa stimularet. De Græcorum tectis constat ex hoc loco: nam ita vertendum est: *cum tota Atheniensium vrbe essent qui facibus è tectis prælucerent.* Lucianus οἱ δὲ ὁπότε προΐοιμι, καὶ ἐπὶ τὰ τέγη ἀνιόντες ἐν μεγάλῳ ἐπιθυμίᾳ ἀκριβῶς ἑωρακέναι τὸ ζεῦγος τὴν ἱερεῖαν. Tacitus de Agrippinæ aduentu Brundusium: *Atque vbi primum ex alto visa classis, complentur non modo portus & proxima maris, sed mœnia ac tecta.* De Latinorum tectis en testem locupletem. Plinius in Panegyrico de Traiani in Vrbem ingressu loquens, *Videres referta tecta ac laborantia, ac ne eum qui-*

dem vacantem locum, qui nonnisi suspensum & instabile vestigium caperet. Hieronymus in Epiraphio Fabiolæ: *Non placeæ, non porticus, non imminentia desuper tecta capere poterant prospectantes.* Plutarchus in Cicerone, τὰ δὲ φῶτα πολλὰ κατέλαμπε τοὺς στενωποὺς, λαμπάδας καὶ δᾷδας ἱστάντων ἐπὶ ταῖς θύραις. αἱ δὲ γυναῖκες ἐκ τῶν τεγῶν προὔφαινον ἐπὶ τιμῇ καὶ θέᾳ τοῦ ἀνδρός. caue assentiaris doctissimo & Græcæ linguæ peritissimo viro qui προφαίνειν ἐκ τῶν τεγῶν interpretatur *spectare è tecto.* cum προφαίνειν sit *prælucere.* Locus ille periculosus quem intelligit Plinius, is est vnde manauit prouerbium Latinorum de summè periclitantibus, *stare in extrema tegula.* Seneca epistola x i i. *iucundissima est ætas deuexa iam, non tam præceps: & illam quoque in extrema tegula stantem iudico habere suas voluptates.* Ex his autem duorum scriptorum locis licet colligere non habuisse Romana tecta illam loricam, qua munire iussus est lege Dei populus Iudaïcus sua tecta. Formam huiusmodi tectorum describit Eustathius his verbis decimo Odysseæ commentario extremo. πίπτει δὲ, ait, καταντικρὺ τέγεος ὁ Ἐλπήνωρ ἐν ὑπαίθρῳ ἄνω κείμενος. διὰ τὸ τὰ δώματα μὴ κεραμωτὰ ἀλλ' ὁποῖα καὶ νῦν ὡς εἰκὸς πολλαχοῦ ἐν ταῖς δοκοῖς γῆ ἐπαμᾶται). ὡς ἐντεῦθεν τὴν στέγην χρήσιμον εἶναι καὶ πρὸς τὸ ἐγκοιμᾶσθαι, id est, *cadit Elpenor è tecto, cum sub dio iaceret in summa domo. quia tecta non fiebant è tegulis: sed vti videtur, erant qualia nunc quoque locis infinitis videntur: aggestam super trabes terram habentia: vt in eiusmodi tectis, etiam cubare aliquis posset.* Hæc Eustathius de antiquissimorum temporum tectis, & quibusdam etiam sui sæculi: quibus non dissimilia sunt quæ de multiplici genere tectorum queis est vsa rudis antiquitas, disputat doctè Vitruuius libro secundo. At illa de quibus locuti sumus quamuis erant plana & sine fastigio, tamen & tegulas habuerunt. nisi cùm in illis aut horti Instituebantur, aut viridia. nam & in tecta olim Romæ scandebant syluæ. Plinius libro x v. capite x i v. Seneca, epistola c x x v. & alij. Sed hæc preter institutum. Imperatorem Caium cognomen inuenisse Caligulæ scribit Athenæus, διὰ τὸ ἐν στρατοπέδῳ γεννηθῆναι *quòd in castris esset natus.* Sed hæc caussa proxima non est: verùm illa quam ex Latinis scriptoribus & Dione norunt omnes. Redit mox Athenæus ad tenuem Græcorum victum de quo dicere instituerat libri huius initio: & ait, Εἰς ταῦτα ἐστὶν ἀποβλέποντα τὰ ὑπὲρ ἡμᾶς ἀγαπᾶν τὴν ἑλληνικὴν πενίαν. cui bono adiecta sint ista τὰ ὑπὲρ ἡμᾶς non capio: & delenda censeo vel mutanda. Qui mox dicitur ex Herodoto Αὔταμνος, in M S S. est Αἴταμνος. scribendum vt in Herodoto Ἀτταγῖνος: nisi Athenæus ipse memoria hîc lapsus: sicut videtur fecisse cum addit, ὅν φησιν Ἡρόδοτος ἐν τῇ ἐνάτῃ μεγάλως πλούτῳ παρεσκευάσθαι, hoc est *à diuitijs magnificè paratum* · siue *magnis diuitijs instructum fuisse.* Audiamus Herodotum. Ἀτταγῖνος ὁ Φρύνωνος, ἀνὴρ Θηβαῖος, παρασκευασάμενος μεγάλως, ἐκάλεε ἐπὶ ξείνια αὐτόν τε Μαρδόνιον, καὶ πεντήκοντα Περσέων τοὺς λογιμωτάτους. *Attaginus Phrynonis F. Thebanus, cum magnificè omnibus rebus necessarijs se instruxisset, hospitio excepit Mardonium & alios L. è præcipuis.* παρασκευασάμενος μεγάλως, vernaculo sermone diceremus *apres auoir faict de grands preparatifs.* Sequitur elegans auctoris iocus in alienissimum sensum à Dalecampio detortus. Ἡγοῦμαι δὲ, inquit, ὅτι οὐκ ἂν περιεγένοντο, οὐδ' ἂν ἐδέησε τοῖς Ἕλλησι περὶ Πλάταιαν παρατάξασθαι, ἀπολωλόσιν ἤδη ὑπὸ τῶν τοιούτων τροφῶν. *Si esset verum*, ait Athenæus, *quod dixit Clitarchus, Bæotos cum Persas conuiuiis exciperent, non aliud eis apposuisse quàm illas ciborum quisquilias quibus soliti ipsi se alere, perissent opinor Persæ, neque illis opus fuisset stare in acie contra Græcos in campis Plataicis: quippe queis iam tales cibi perniciem attulissent.* περὶ Πλάταιαν auctoritate Homeri licet tueri. omnes alij Πλαταιάς semper. παρατάξασθαι τοῖς Ἕλλησι dictum pro eo quod est vsitatius, πρὸς τοὺς Ἕλληνας. Vtrumque inuenient tirones apud optimos scriptores. hoc tamen vel maximè viros doctos videtur in errorem impulisse. sed & περιγίνεσθαι male acceperunt pro *vincere*: nam idem significat hic atque apud Herodotum cum illo ipso in loco ait: τουτέων πάντων ὄψεαι, ὀλίγου τινὸς χρόνου διελθόντος, ὀλίγους τινὰς τοὺς περιγινομένους. Ac fortasse illum locum auctor respiciebat hæc scribens: nam de iisdem Persis editum est illud, quod refert Herodotus, dictum fatidicum.

CAPVT

CAPVT XIII.

Maza loco panis. Mazonomi. *Mos veterum, acclamandi in conuiuijs* εὖ δειπνήσειας, *vel* ζήσειας. μάζων. *terrores nocturni.* οἱ τιμοῦχοι. *cultri in vsum mensarum.* παρηρτημένον. κόρμα *vel* κοῦρμι. *Mos veterum Gallorum, vertere se ad dextram inter adorandum.*

Καὶ τἄλλα τὰ πρὸς τὴν ἄρτυσιν τῶν ἱερείων ἁρμόζοντα. *& alia quorum vsus in conditura carnium.* pessimè Dalecampius, *& alia quæ ritè faciundis sacris conuenirent omnia.* quia vocem ἱερεῖον ita capiendam esse non videbat, vt libro primo dicebamus, cap. xi. etiam vocabulum ἄρτυσις cuius notissima significatio est, male accepit. πλὴν τῶν περὶ τὸν μάγειρον σκευῶν ὁ χορηγός. pro, ἃ παρεῖχεν ὁ χορηγός. & fors fuat ita auctor scripserat. μᾶζα νόμου χάριν. *maza dicis caussa apposita.* sic loqui amāt scriptores de iis quę non tam ad vsum quàm ad speciem parari solent: cuiusmodi fuit assis Caianus in veterum mancupiis. cur hîc dicatur maza apposita fuisse tantum dicis caussa, vellem exposuisset. nam alioquin cœnas frugales, qualis erat quæ hîc describitur, frequentabat maza, non vt ulli legi aut instituto satisfieret, sed vt locum panis obtineret, sicut docuimus alibi ex Aristophane. Τὸν περιφερῆ καλούμενον μαζονόμον, ἀπὸ τῆς χρείας εἰληφότα τὴν ἐπωνυμίαν. Initio mazonomi dicti à mazis, quæ apponi in iis solitæ: postea quæuis lances rotundæ & ligneæ. Glossas Hesychij sic emendabis, Μαζόνομον τὸν κύκλον, ἢ τὸν ξύλινον πίνακα. Varro, De re rustica. *vt in eodem tecto ornithonis inclusum triclinium haberet, vbi delicatè cœnitaret, & alios turdos videret in mazonomio positos coctos.* Pro mazonomus dixerũt & *mazophorus* vel *mazophoris*. Hesychius μαζοφορίς ὅμοιον κανῷ. ἐν κεραμείῳ χονδρίδι, scribe, κεράμῳ, vt lib. xi. καὶ ὁ προσφέρων ἂν εἶπεν εὖ δειπνήσοις. Lego, εὖ δειπνήσειας: adstipulante scriptura lib. vndecimi. simillima formula εὐφημίας conuiuialis Græcis & Romanis in vsu, Ζήσαις: cuius meminit Dio in Commodo. in moribus nostris vestigia clara sunt eius consuetudinis. Precamur enim vt prosit quod estur aut bibitur. μάλιστα δὲ τοῖς λεγομένοις μάζωσι· τοῦτο γὰρ ἔτι καὶ νῦν ἡ Διονυσιακὴ σύνοδος ἔχει τοὔνομα. Ait μάζωνας vocari conuiuia Bacchica. Olim, vt apparet, generale id fuit conuiuiorum omnium nomen. An à Græco μᾶζα, quasi locus quò mazæ congererentur? an potius ab Hebræo מזון *mazon*, id est, *cibus, opsonium*? at μᾶζα est illorum מצה *matsah*: quod genus panis aut placentæ illis significat. τοῦτο ποιοῦντες ἕνεκα τῶν ἐν ταῖς ἀμφόδοις γινομένων ἐγκλεισάντων φόνων. Addit Eustathios, sed de suo, ὧν αἰτία εἶναι ἡ Ἑκάτη ἐδόκει. Hecaten in compitis fuisse cultam notissimum est: quæ fuit Dea χθονία, & vt appellatur à Theocrito, δασπλῆτις, id est, interprete Hesych. *difficilis accedentibus.* ὑπὸ τῶν τιμούχων ζημιοῦται. Sic vocabantur magistratus in aliquot Græcorum ciuitatibus vt in hac Naucrati, & Massiliæ. Strabo libro quarto. καὶ τούτων μεταλαμβάνειν κοτύλην οἴνου. Puto deesse aliquid. nam sententia est pendens & imperfecta. oratio autem ἀσύντακτος καὶ ἀκατάλληλος. Vtcumque vulnus obligaueris, si scribas, καὶ τούτων μεταλαμβάνειν ἅμα λαμβάνειν κοτύλην οἴνου. ὡς πρὸ ἐνιαυτοῦ καὶ πρὸ τοῦ μέλλειν. *antequam deberet quemquam excipere,* ferri potest fortasse hæc lectio. magis tamen probem quod aliquando reposueram πρὸ τοῦ ἐπεισελθεῖν. non multo antè scriptum est, ἐπεισελθόντας ἴσασιν Γαλάτας πάντας ἐνιαυτόν. ἐπειδὰν δὲ εἰσέλθωσιν εἰς τὸ δεῖπνον πάντες. In describendo Xenophontis loco vsus auctor consuetudine sua. multa enim prætermisit, quę ad formam conuiuij minus pertinebant: quædam etiam aliter scripsit quàm Xenophon: vt ista, ἀλλὰ καὶ ποιοῦσιν ὑπὲρ σοῦ καὶ προκινδυνεύσουσιν ἐθελονταί. nam in autographo est, ἀλλὰ καὶ στρατευόμενοι καὶ ποιοῦσιν ὑπὲρ σοῦ καὶ προκινδυνεύουσιν. Sine caussa Dalecampius quæ ab Athenæo erant cōsultò consilio prætermissa, in suam interpretationem inseruit. Κελτοί φησι, τὰς χοὰς παρατίθενται. Editum volui τὰς τροφάς. ex coniectura primum ita emendaueram. deinde in membranis sic inueni scriptum. & sequitur mox, ἐφ᾽ ὧν τὰς τροφὰς παρατίθενται. ἐὰν δὲ ᾖ τι δυσαπόσπαστον, μαχαιρίῳ μικρῷ παρηρτημένον. *sin aliquid sit quod auelli nisi ægrè non queat, gladiolo paruo vt quicque incidit secantes.* elegans vox παρηρτημένον, cuius vim nisi pluribus verbis Latinis non exprimas. significat enim cultros istos non fuisse mensis appositos, quod hodie fit: sed quoties erat opus solitos educi, & in suum mox

locum reſtitui. non diſſimilem vim habet præpoſitio παρὰ in verbis παραβολεῖν & παραγδίαζ. de quibus ante diximus. Potes etiam παρατέμνοντες exponere, *agrè ſecantes*: quod valeat ad declarandam paruitatem cultellorum iſtorum: quare etiam μαχαίρια vocat: neque hoc ſolum, ſed etiam μικρά. Videntur Græci cultrorum menſalium diu ignoraſſe vſum: nam in vniuerſa illorum lingua nullum vocabulum eſt, quod propriè ἐπιτραπεζίους cultros denotet. Latina vox *culter*, Syriacam originem habet à קטל *occidit*. tranſpoſitis literis poſterioribus. Græci etiam cultros μαχαίρας vocant aut μαχαίρια. Vetuſtiſsimi Græci appenſam gladij vaginæ machæram geſtabant, eaque vtebantur pro cultro. Homerus,

Ἀτρείδης δὲ ἐρυσσάμενος χείρεσσι μάχαιραν
Ἥ οἱ πὰρ ξίφεος μέγα κουλεὸν αἰὲν ἄωρτο,
Ἀρνῶν ἐκ κεφαλέων τάμνε τρίχας.

hæc poëtæ verba afferunt lucem ſequentibus Poſidonij, quibus declaratur Celtarum mos, non quidem penitus idem, ſed tamen affinis. ὃ τοῖς κολεοῖς ἐν ἰδίᾳ θήκῃ παράκειται, id eſt, *qui culter enſis vaginæ adiacet in peculiari theca* etiam hodie enſium noſtrorum vaginæ cultris condendis peculiarem thecam habent. τὸ δὲ ποτὸν οἱ διακονοῦντες ἐν ἀγγείοις περιφέρουσιν, ἐοικόσι μὲν ἀμβίκοις ἢ κεραμέοις ἢ ἀργυροῖς. neque placet τὸ μὲν iſto loco: neque video quid appellet ἀμβίκους. non enim puto eſſe vaſculi genus illud, quod libro XI. ἄμβιξ dicitur Fortaſſe ſcribendum, ἐοικόσι μικροῖς βίκοις. quod autem ſubiicitur, etiam lances eos habuiſſe ſimiles: ad materiæ ſimilitudinē refero, non figuræ. παρὰ δὲ τοῖς πολλοῖς καθ' αὑτὸ καλοῦνται δέρκομαι. Scribendum, παρὰ δὲ τοῖς πολλοῖς καθ' αὑτό. καλεῖται δὲ κόρμα, id eſt, *bibitur vulgò zythum per ſe: & vocatur corma.* καθ' αὑτὸ intellige merum, ſine melle: quo temperari ſolitum dixit ab iis qui vinum quidem bibere non poterant ob cenſus tenuitatem: ſed erant tamen cætera turba de qua nunc loquitur paullo ſaltem beatiores. Κόρμα verò omnino ſcribendum cum membranis & Epitoma. Dioſcorides vocat κοῦρμι. περιφέρει δὲ ὁ παῖς ἐπὶ τὰ δεξιὰ καὶ τὰ λαιά. orſus à dextris deſinebat in læuis. ſi hoc voluit, poterat omittere καὶ τὰ λαιά. quis enim non ita intelligit οἰνοχοεῖν ἐνδέξια apud poëtam? καὶ τοὺς θεοὺς προσκυνοῦσιν ἐπὶ τὰ δεξιὰ στρεφόμενοι. imò verò Galli religioſius putarunt ſiniſtrouorſum ſe vertere in adorando, quàm dextrouorſum more Romano. Plinius lib. XXVIII. cap. ſecundo. *In adorando dexteram ad oſculum referimus, totumq́ corpus circumagimus: quod in læuum feciſſe Galli religioſius credunt.* καὶ ῥῖψαι αὐτῷ παρατρέχοντι. *eiq́ ieciſſe currenti ad ipſius currum.* παρατρέχειν eſt currere iuxta currum quo vehitur is quem honoris cauſſa proſequeris. Ita olim moris fuit, vt ad Suetonium notabamus. διὸ καὶ τὰ ἴχνη τῆς γῆς ἐφ' ἧς ἁρματηλατεῖ, χρυσὸν καὶ εὐεργεσίας ἀνθρώποις φέρει. adulatio ingenioſa non inelegantis poëtæ, ad exprimendam Bituiti beatitatem ſummam & liberalitatem. Eadem ἔννοια apud Latinos poëtas. Perſius, *—quicquid calcauerit hic roſa fiat.* Et, *—nunc non è manibus illis Nunc non è tumulo fortunataq́ fauilla Naſcentur violæ* κεχωρισμένην ἔχει καὶ τὴν τράπεζαν μόνῳ, καθάπερ ἥρῳ. Lege μόνος καθάπερ ἥρως. conuenit hoc veterum opinioni quam de ſuis heroibus habebant. quia enim moroſos & iracundos putabant, ad illos accedere verebantur. propterea vt rem miram fingit comicus in Auibus, eſſe locum quendam ἔνθα τοῖς ἥρωσιν οἱ ἄνθρωποι συναριστῶσι καὶ ξυνεισί. ad quem locum pluta enarrator. τὸ δὲ ποτὸν κεκερασμένος οἶνος οἷος δήποτε, ὕδατι ψυχρῷ. *potus erat vinum qualecumque aqua frigida dilutum.* nihil hic fuit mutandum interpretibus.

καὶ τῶν προσφάτων καθιερωθέντων. ſcribe, προσφάτως. *recens mactatorum.* hæc κυρία notio vocis huius. ταύτην δ' εἶναι ὁμοίαν ταῖς ἐγγυθήκαις. de incitegis dicimus libro ſequente, cap. XIII. Dalecamp. rectè vertit *repoſitoria.* ἐν τῇ τρίτῃ καὶ εἰκοστῇ τῶν ἱστοριῶν. Scripta lectio ἐν λγ τῶν ἱστοριῶν. hoc eſt, τρίτῃ καὶ τριακοστῇ.

τοὺς Τυῤῥηνοὺς φησι πρὸς αὐλὸν πυκτεύειν. Alibi docemus Græcos ſcriptores πυκτεύειν ſæpe pro μονομαχεῖν vſurpare. quomodo hîc cenſeam capiendum.

παρατεθέντων κεκλήκων, τὸ μηρίον ὁ κράτιστος ἐλάμβανεν. exponimus libro nono, cap. I. καὶ πιστωσάμενοι τὴν δόσιν. *donatione firmata.* intellige caueri ſolitum perituro vel pignoribus captis, vel chirographo, vel fideiuſsione. nam ſolutio mercedis conuentæ differebatur poſt cædem morituri entis: imò tunc tantum promiſſum præmium deberi incipiebat. Mirum planè genus contractus: quando teſtator ad heredes ſuos tranſmiſit, quod ipſe habuit nunquam, neque habere potuit viuus. καθ' ἃ δικαιότατός ἐστιν ἕκαστος αὐτὸς ἀποτυμπανισθῆναι, *quibus contendunt vnuſquiſque quod iuſtiſsimum*

nium sit, sibi potissimum caput amputari. Torquent se hoc loco interpretes in exprimenda voce ἀποτυμπανισθῆναι: quæ hic quidem perspicuè ponitur pro eo quod paullo antè dixit, τὴν κεφαλὴν ἀποκοπῆναι. Eustathius doctè, postquam ista ex Athenæo verba Euphorionis descripsit, Καὶ ὅρα, inquit, τὸ ἀποτυμπανισθῆναι, ταυτὸν ὂν τῷ τὴν κεφαλὴν ἀποκοπῆναι. Aristophanis locum ex Phœnissis ita scribe & distingue,

—ἐς Οἰδίπου δὲ διπτύχω κόρω
Ἄρης κατέσκηψ'· οἵγε μονομάχου πάλης
Ἀγῶνα νῦν ἱστᾶσι.

in geminos Oedipi filios Mars ingruit: qui luctæ singularis & gladiatoriæ certamen nunc instituunt. δισσὰς in vulgata lectione, glossa est corrupta vocis poëticæ δίπτυχος pro διπλός. Κατασκήπτειν est cum pernitie aliquò ingruere more fulminis. eleganter hic de Eteocle & Polynice vsurpatur, qui soli totius belli aleam subibant. πάλην μονομάχον interpretati sumus, *luctam singularem & gladiatoriam.* vt appareat mens Athenæi: qui ex isto loco probare instituit, gladiatores iam tum fuisse notos. In quo equidem assentiri illi non possum. Quid enim gladiatoribus commune cum iis quos veteres historiæ narrant singulari certamine decertasse? Antiquissimi fuit moris, commissione vnius duorúmve aut trium parium salutem contrariorum exercituum redimere, & ex euentu eius pugnæ populorum controuersias dirimere. Exempla sunt in historia sacra Hebræorum, Græca, Romana. Hi sunt de quibus ait mox Athenæus, plura se alibi scripsisse. Ait enim, Ὅτι δὲ καὶ οἱ ἔνδοξοι καὶ ἡγεμόνες ἐμονομάχουν, καὶ ἐκ προκλήσεως τοῦτ' ἐποίουν, ἐν ἄλλοις εἰρήκαμεν. Videtur eruditissimus vir, alio in opere eorum ducum historias collegisse, qui pro salute sui exercitus ceu publicas victimas se deuouerunt. Vtinam extaret is liber hodie: quæ fuit huius viri diligentia, disceremus inde, opinor, fortium aliquot virorum & nomina & res gestas: quarum fortasse hodie funditus extincta est memoria. Fuit & illud veteribus ducibus genus μονομαχίας non incognitum, cuius quotidie exempla eduntur à male consulta nobilitate Gallica. Rixæ inter nobiles ex leuibus sæpe offensis cientur. offensam condonare & ignoscere, quod sapientes magnanimitatis proprium putarunt, turpe & ignominiosum habetur. vnicum hodie nobilitatis sinceræ specimen est, suum ius armis persequi. in hoc cardine vertitur summa illorum existimatio, & is quem falsò honorem vocitant. qui iniuriam paruam magnam sibi factam arbitratur, illius auctore ad singulare certamen prouocat. concurritur. horæ momento alter ambóve mutuis vulneribus pereunt. Certissimum est, nullum sæculum ex veteri historia nobis cognitum, adeo crebra huius insaniæ exempla vidisse, atque hoc nostrum planè ferreum: aliquando tamen factum esse iam olim, vt controuersias suas magni duces pugna ex prouocatione finirent, dubitari nequit. Exemplum illud antiquissimum est quod narrat Diodorus lib. XVII. de Coreagi ducis Macedonis pugna cum Dioxippo Atheniense. Ac fieri potest, vt de priuatis huiusmodi pugnis Athenæus illo in libro ad quem nos reijcit tractasset. Inter argumenta declamationum quæ apud rhetores leguntur, extat hæc lex, Νόμος τοὺς ἀριστεῖς δύο ἀριστέας μονομαχεῖν. quæ lex nisi ficta est, vt pleræque in illis libris, duos idem virtutis præmium poscentes, committebat. extat apud Sopatrum & Marcellinum in Hermogenis commentariis.

CAPVT XIIII.

Diyllus *historicus. Ieiunia Iudæorum & veterum Christianorum. Tempus finiendi ieiunij ortus Vesperi, vel hora nona.* φιλοσοφία, *pro religione Christiana.* περιφερόμενα ὁρᾶν πάντα. προσπιὼν ὑασώπου. τὴν ὥραν. *Homerus dictus Syrus & Indus.* δέμας *&* βίος. ἀνάστασις· περιτείνειν. τί τηνικάδε; Νοστων *scriptores. alia multa.*

ΔΙΥΑΛΟΣ δ' ὁ Ἀθηναῖος ἐν τῇ ἐνάτῃ τῶν ἱστοριῶν. Noli quærere quis his fuerit Diyalus. scribendum enim Δίυλλος. Hic est Diyllus de cuius historiarum libris dicebamus ad Laertij librum v, Στέψας τὸν βασιλέα καὶ τὴν βασίλισσαν ἐν Αἰγαῖς. rex & regina sunt Aridæus Alexãdri filius, & eius vxor Eurydice. vide si est operæ Diodorum & Iustinum. Reges Macedoniæ Ægis fuisse solitos

solitos sepeliri etiam Plinius adnotauit. οὕτως ἦγε τὸν βασιλέα. inepta lectio nam ἦγε debet scribi. *ita oblectauit & cepit regem.* περὶ ἀρχαίων συμποσίων ἐπιστάμενοι. Legendum ἐπιστάμενος. *Hac habui, inquit, viri amici & conuiua Græcorum longè principes dicenda quæ scirem de antiquorum conuiuiis.* quia conuiuarum plerique erãt Græci, propterea eos appellat τῶν Ἑλλήνων πολὺ πρώτους. nihil moratus ipsum conuiuij dominum ciuem Romanum. Sed non vnus locus est in quo auctoris vel iudicium vel gratiam in textura horum dialogorum desideres. ὥσπερ ἐν ἁμάξαις ἴδον παρ' ἡμῖν ἐγώ caussa non erat cur corruptam librorum Athenæi lectionem ἐν ἁμαξαις, sinceræ, quæ apud Platonem seruata est, extatque in omnibus M S S. Athenæi quisquam præferret. Qui non ignorant quid sit ἐξ ἁμάξης λαλεῖν, *ex plaustro loqui*, de obscuritate loci huius conqueri non possunt. Adi Suidam & parœmiographos.

ὥσπερ νηστείαν ἄγοντας, καὶ περιμένοντας τὸ ἀνατέλλον ἄστρον, ὅ φασὶ μὴ φανέντος οἱ τὴν χρηστὴν ταύτην φιλοσοφίαν ἔχοντες, νόμιμον εἶναι μηδενὸς γεύεσθαι. carpit dipnosophista religionem aliquam quæ temporibus illis recèns erat introducta. nam illa verba, οἱ τὴν χρηστὴν ταύτην φιλοσοφίαν ἔχοντες, de primis auctoribus nouæ religionis accipi debent. An ad ritus superstitionis Isiacæ respiciebat? nam certum est eorum sacrorum mystas magnam castimoniam præ se tulisse, sæpéque ieiunasse. Ego non dubito hominem Ægyptium aliud potius spectasse, & τὴν χρηστὴν ταύτην φιλοσοφίαν, ironicè appellasse, religionem Iudæorum aut Christianorum. Nam quod ait, nefas grande habitum esse, ante ortum stellæ ieiunium soluere: purus purus est Iudaicus ritus. Hieronymus aduersus Iouinianum libro secundo, *Petrus apostolus non expectans stellam more Iudaico, sed hora sexta in solarium pransurus ascendit.* Idem postea seruatum à Christianis: quorum notæ sunt stationes, xerophagiæ, & crebra ieiunia. Non omnia autem ieiunia eodem tempore frangebant. Vt plurimum sub initium noctis corpori procurando operã dabant. Expectabãt igitur Vesperuginis exortum, & vt ait Athenæus, τὸ ἀνατέλλον ἄστρον. hic erat illis καιρὸς νόμιμος ἀπονηστισμοῦ. Multi scriptores id tempus horã nonã vocant. Prudentius, *Ieiunamus ait, recuso potum: Nondum nona diem resignat hora.* Cassianus, Collat. II. cap. XXVI. *hora nona refectionis tempus indultum est.* Erant alia ieiunia quæ vlterius extendebant. Nam paschale ieiunium non ante galli cantum soluebant. Clemẽs lib. v. canone XII. ἀπονηστεύσαι δὲ προστάξε τῇ ἑβδόμῃ ἡμέρᾳ, ἀλέκτορος φωνήσαντος. & canone XIX. ἀπὸ ἑσπέρας πέμπτης μέχρις ἀλεκτρυοφωνίας ἀπονηστιζόμενοι ἐπιφωσκούσης μιᾶς σαββάτων. Canon Paschalis ineditus, ὁ ὀγδοήκοστος ἔνατος τῆς ἕκτης συνόδου, τὰς τοῦ σωτηρίου πάθους ἡμέρας ἐν νηστείαις ἀπαγέσθαι καὶ προσευχῇ καὶ κατανύξει τῆς καρδίας ἐπιτελοῦντες πιστοὺς, μέσης δὲ νυκτὸς ἀπονηστίζεσθαι. Quod autem φιλοσοφίαν interpretamur religionem, non mirabitur qui Græcos patres legerit: vbi passim Christiana pietas ita appellatur. exempla sunt apud S. Chrysostomum singulis paginis. vnum afferam non dissimilis sententiæ, ex homilia XIII. in epistolam ad Romanos. ὁ νενεκρωμένος τούτοις πάντα συζῶν, καὶ νηστείᾳ καὶ τῇ λοιπῇ σκληραγωγίᾳ τε καὶ φιλοσοφίᾳ, ἐν ἐσπέρᾳ τῆς ἀναγκαίας μεταλαμβάνων τροφῆς μόνον. eidem sanctissimo patri ὁ διὰ πίστεως φιλοσοφῶν vsitata est hominis Christiani periphrasis. ἢ ἐνθάδε πάντα ὥσπερ τοὺς πυρέσσοντας περιφερόμενα ὁρᾷς. Libro nono, τοσαῦτά σοι περὶ τῶν φασιανικῶν ὀρνίθων ἔχω λέγειν, ὡς ἐγὼ διά σε ὥσπερ οἱ πυρέσσοντες περιφερομένους εἶδον. Iocus est in verbi περιφέρεσθαι varia significatione. conuiuæ qui loquuntur interea dum funus sit prandio, vt ille ait, cibis non fruuntur nisi oculis, dum eos vident circumferri, vt erat veterum consuetudo. Hoc ipsum accidit febricitantibus ἀποσίτοις, quibus vt plurimum simul admouentur & amouentur fercula, fastidiente cibos stomacho. sed & morbi genus est σκοτόδινος vel σκοτώματα dicti, Latinis *vertigo*, quo laborantes, omnia cernunt se mouentia & rotantia. eò allusum ab auctore. Simile est libro sexto, de parasito cui contigerat aliquoties cibum qui de more circumferebatur, oculis tantum participare, Πτολεμαῖε, inquit, πότερον ἐγὼ μεθύω ἢ δοκεῖ μοι ταῦτα περιφέρεσθαι; Ὄμνυμι δ' ὑμῖν ἄνδρες. non indicantur cuius sint hi versus: quod docet nos integrior ex libris melioribus lectio. Scribe, Ὄμνυμι δ' ὑμῖν ἄνδρες, κατὰ τὸν ἥδιστον Ἀντιφάνη, ὃς ἐν τῇ Παρεκδιδομένῃ ἔφη, αὐτ.

Ἡμῖν ἐλέσθαι τοῦτον ἂν ζῆν τὸν βίον. Omnino scribendum, ἦ μὴν ἐλ. quis non agnoscit vsitatissimam Græcorum in iureiurando formulam, Ὄμνυμι ἦ μήν. deest autem μᾶλλον, vt passim apud Græcos & Latinos. Πλεονάζων ἐν ταῖς προσφωνήσεσι πρός σε περὶ τῶν ἐπισήμων κλήσεων, &c. *Cum multus sim in te appellando, exponendisq́ tibi conuiuiis illustribus ad quæ fuerim vocatus, vereri subit ne in plenitudinem incidas & de me queraris.*

queraris. ideo visum cœna te facere participem, apud Cebetem Cyzicenum cenatæ. sed prius quam ad has epulas redeas, potionem bibe ex hyssopo. In explicandis auctoribus ibi plurimum ſæpè moleſtiæ, vbi minimum vtilitatis. ſicut ferè accidit, quoties per iocum aliquid dicitur. Tale eſt epiſtolæ huius principium: cuius ne vnum quidem verbum rectè interpretes ſunt interpretati. Senſus is eſt quem expreſſimus. Intelligendum autem eſt Parmeniſcum eiuſdem argumenti literas ſæpius ſcripſiſſe: quibus ſplendidas cœnas ei deſcribebat: ſicut ſolitos facere mutuis epiſtolis Lynceum & Durim non ſemel narratur Athenæo. Hoc planè erat quod aiunt Græci ἰσαῖς λόγοις, & comedendos ſermones, vt Plautus loquitur, dare. Ideo ſcribit Parmeniſcus, vereri ſe ne ex huiuſmodi epulis plethoram Molpis contraxerit, & ſtomachi faſtidium: quo vt illum liberet, velle ſe ait, conuiuium ei narrare non multæ lauticiæ, ſed multi ioci. Poſtrema verba obſcura ſunt, προπιὼν δ' ὑσσώπου τὴν ὥραν ἐπάναγε ἐπὶ τὴν ἰσάδα. diſtinctione tollitur obſcuritas, προπιὼν δ' ὑσσώπου, τὴν ὥραν ἐπάναγε ἐπὶ τὴν ἰς. *ſed vbi hauſeris aquam ex hyſſopo, maturè ad has dapes redi.* πιεῖν ὑσσώπου, vt φαγεῖν ἄρτου. aquam intelligo vbi maceratum fuerit hyſſopum. Calida ea herba eſt, neque inutilis languenti ſtomacho. τὴν ὥραν, pro ἐν ὥρᾳ. de quo antè dictum ſatis. ἄλλων δὲ τὸ ἀπὸ τῆς Πειρήνης. Hæc aqua vt libro ſecundo proditur, omnium in Græcia aquarum leuiſſima.

καὶ τὴν μὲν ἐξηντλημένην φακῆν ἡ δ' ἐπιφορεῖ. ſenarius ex aliquo tragico ſumptus, qui in prouerbium abiit. Arrianus in Euxini periplo, ὡς ἐπεισρεῖν ἡμῖν ἱκανῶς ἀφθόνως τοῦ ὕδατος, τοῦτο δὴ τὸ τραγικὸν, καὶ τὴν μὲν ἐξηντλημένην, ἡ δ' ἐπιφορεῖ.

Πρώτιστον οὐκ ἀνθηρὸν ἐπὶ ταύτῃ φέρων. Hæc & ſequentia obſcuriſſima ſunt. Vt ea illuſtremus, ante omnia ſciendum, his verſibus duos loquentes introduci. Alter parum aſſuetus ſplendidioris vitæ lautitiis conuiuium neſcio quod deſcribens, pro magnis delitiis narrat fuiſſe cuique appoſitum lentis τρυβλίον. atque hoc, ille vocauit primo verſu δειπνάριον ἀνθηρόν. quod cum huic non probaretur, interfatur & ait, Πρώτιστον οὐκ ἀνθηρόν. hoc quod primum recenſuiſti ſplendidum non eſt. Pergit alter in narratione inſtituta. Itaque ſequentia ita diſtingue. B. Πρώτιστον οὐκ ἀνθηρόν. A. ἐπὶ ταύτῃ φέρων Εἰς τὸ μέσον ἐπιχόρευσε σαπέρδης μέγας, Ὑπό τι δυσώδης. *poſt lenticulam proſilyt in medium ſaperda magnus.* φέρων vacat prorſus vt ſæpiſſimè. de illo dicendi genere ὑπό τι δυσώδης ſatis dictum ad primum Suetonij. poſterius hemiſtichium verſiculi huius non poſſum corrigere. ἀνθίας piſcem intelligo.

Οὐ πολλὰ ταῖς κίχλαις ἤδη λέγω. reſtituo pedem qui deeſt manifeſtò, Ὡς πολλὰ χαίρειν ταῖς κίχλαις ἤδη λέγω. τὸν Ὅμηρον Σύρον ὄντα τὸ γένος, κατὰ τὰ πάτρια ἰχθύων ἀπεχομένους ποιῆσαι τοὺς ἀρχαίους. Syros abſtinuiſſe piſcibus, & eius rei cauſſam docemur libro octauo. at Homerum fuiſſe Syrum, tam verum eſt, quàm fuiſſe Indum, aut quod multi tamen crediderunt Ægyptium. Clemens Alex. Ὅμηρον οἱ πλεῖστοι Αἰγύπτιον φαίνουσι. ἡ μόνον ἀνέγνωσ σύγγραμμα αὐτοῦ τὸ ἐπίχειρον λεκίθου καὶ φακῆς σύγκρισιν; Daleeamp. emendat ληκύθου. malè. vertit autem, *olearia trulla*. etiam hoc male. Vocat σύγγραμμα quod fuit poëmatium ioculare. Poeta eo carmine lentem cum piſo contenderat. Euſtathius υ 1. in Odyſſeam commentatio, εἰς ὄσπριον φακῆν γράψαι λέγεται Ὅμηρος, ἐνθέμενος λεκίθου καὶ φακῆς σύγκρισιν. λεκίθου δὲ, δηλονότι οὐ τοῦ ἐν τοῖς ᾠοῖς, ἀλλὰ ὀσπρίου κροκοειδοῦς· ὅπερ ἀττικῶς καλεῖται ὁ λέκιθος. hæc ille.

ἐνδεδέσθαι τῷ σώματι καὶ τῷ δεῦρο βίῳ τὰς ἁπάντων ψυχάς. Hæc veterum multorum philoſophorum ſententia: animam quaſi in ergaſtulo contineri in hoc corpore. ideo δέμας illud dici, & vitam βίον, quaſi βίαν. Themiſtius, τοῦτο γὰρ δέμας καλοῦσιν, ὡς δεδεμένης ὑπ' αὐτοῦ τῆς ψυχῆς ἐνταῦθα παρὰ φύσιν· οὐδὲ γὰρ ἐν ᾧ πέφυκεν ἐνταῦθα κατέχεται βίᾳ· καὶ τὸ δὲ διάγειν τήν τε βίαν ταύτην παραγαγόντες ὠνόμασαν βίον. ὥσπερ οἶμαι τὴν ἑσπέραν Ὅμηρος ἑσπέρου. Epiphanius in epiſtola ad Iohannem epiſcopum Hieroſolymitanum de erroribus Origenis loquens. *Exinde veritatem hiſtoriæ, allegoriæ deprauans mendacio infinita verba multiplicat: & ſimplices quoſque varia perſuaſione ſupplantans, nunc aſſerit animas iuxta Græcam etymologiam ψυχὰς ἀπὸ τοῦ ψύχεσθαι, idcirco vocitatas, quia de cœleſtibus ad inferiora venientes calorem priſtinum amiſerint. nunc corpus hoc ob id iuxta Græcos δέμας, id eſt vinculum, ſiue iuxta aliam proprietatem cadauer dici, quia animæ de cælo ruerint.* hactenus Epiphanius interprete Hieronymo. Ego verò non video quam tandem etymologiam ſecutus Origenes putauerit idem eſſe δέμας ac πτῶμα, *cadauer*. καὶ διέπειν τὸν θεὸν. ſcribe τὸν θεόν. ex membranis. διὸ πάντας ἀλλαξομένους τὴν τῶν κυρίων ἀνάστασιν, φοβεῖσθαι τοῦ ζῆν ἐκόντας ἐκβῆναι. Egregiè emendamus hunc locum in quo

viri

viri docti οὐδὲν ὑγιές. Legendum litercula vnica detracta, ἀνάπασιν, idest, *propterea omnes qui deorum in quorum potestate sunt minas verentur, timere vita exire sponte sua.* οἱ κύριοι, sunt dij, qui & κρείττονες dici solent. sic statim, μετὰ τῆς τῶν κυρίων γίνεσθαι γνώμης, *accidere ex deorum sententia.* Ἀνάτασις est comminatio & ἡ μετὰ πληγῆς ἀπειλή, vt Græci interpretantur. propriè significat baculum attollere, qui est minitantium gestus. Philo Iudæus in commentariolo, Ὅτι πᾶς σπουδαῖος ἐλεύθερος. ἐπανατάσεων δὲ ἀπειλῶν ὡς σοφοῖς ἀνδράσιν ἐπανατείνοντας καὶ ἀπειλοῦσί τινες ἥκιστα φροντιστέον. in editione Philonis magni Turnebi leges ἐπαναστάσεων, eodem atque hic errore. Sopater vel Marcellinus in Hermogenem, ὁ τῷ σφόδρα πλούσιος ἐπανατεινάμενος τὰς χεῖρας, καὶ κρινόμενος ὕβρεως ἀρνήσεται, ὡς οὐχ ὑβρίζων τοῦτο ἐποίησε. Syrianus in eadem sententia dixit, τὰς χεῖρας ὥσπερ οἰκέτῃ προτείνειν. Adiiciamus illud quoque animi caussa. sicut ἀνατείνειν est *minari*: ita παρατείνειν est *cruciare*. propriè extensionem id verbum significat. quia autem tormentis corpora extenduntur, παρατείνειν solet accipi simpliciter pro torquere aut quoquo modo cruciare. Sic accipiendum moneo in hoc loco Xenophontis, qui tot viros doctos exercitos habuit frustra, Παιδείας libro primo, εἰ δὲ πάνυ σπουδάζοι φαγεῖν, εἴποιμ᾽ ἂν ὅτι παρὰ ταῖς γυναιξίν ἐστιν. ἕως παρατείναιμι τοῦτον, ὥσπερ οὗτος ἐμὲ παρατείνει ἀπὸ σοῦ κωλύων. vertendum, *donec hunc ego ita cruciem, vt ipse me cruciat, ab aditu ad te prohibens.* Græci grammatici in similibus locis exponunt ἐπηρεάζειν. quod verbum significat vexationem & cruciatum. μόνον τι τὸν ἐν τῷ γήρᾳ θάνατον ἀσπασίως προΐεσθαι. Lego προσίεσθαι, *lubenter admittere, probare.* οὐ γὰρ ἐπίστασθε ὦ ταλαίπωροι. hic incipit Cynulcus ex sua persona loqui, & suos conuiuas alloqui absoluta descriptione Parmenisceæ cenæ. τὸ γὰρ ἐσθίειν πολλὰ καὶ κρέα φαγεῖν, &c. Clemens Alexandrinus Stromat. librô septimo, νωθρία ἀπὸ τῆς κρεοφαγίας ἐγγίνεται. Androcydes, οἶνος καὶ σωμάτων ἐμφορήσεις σῶμα μὲν ῥωμαλέον ἀπεργάζονται, ψυχὴν δὲ νωχελεστέραν.

πρὸς τοὺς συνδειπνοῦντας τί ποιεῖ ἐνθάδε; *quid istud horæ ibi ageret.* præcedunt hęc verba, ἑσπέρας βαθείας. Plena oratio sit, τί πηνίκα δὴ τῆς ἡμέρας ποιεῖς ὧδε; nam ita loquuntur Græci. Aristophanes de Auibus, πηνίκ᾽ ἐστὶν ἄρα τῆς ἡμέρας; φησὶ γὰρ οὗτος ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν Νόστων. Plures poëtas & scriptores alios edidisse ôlim Νόστους docet Suidas. Index operis, argumentum fuisse ostendit, reditum in patriam, vel Græcorum euersa Ilio: vel Argonautarum è Colchide, vel aliam similem historiam. in hypothesi Medeæ Euripideæ quod extat *Nostorum* fragmentum, de Iasonis & cæterorum Minyarum rebus agit. Auctor *Nostorum* hic dicitur Anticlides. cuius Νόστους & laudat Clemens Alexādrinus in Protreptico, & nominat Suidas. Mox citatur Lysimachus ἐν τρίτῳ Νόστων. fitque eius operis mentio etiam in Pindari antiquis scholiis. Alexandrinum fuisse didici ex Apollonij interprete, libro primo. Stesichorum quoque Νόστους scripsisse, Phalaridis ad ipsum epistola docet. Interdum sine auctoris nomine laudatur scriptor Νόστων, quasi incertus. Apollodorus Bibliothecæ libro secundo: Nauplius, ait, vxorem duxit, ὡς μὲν οἱ τραγικοὶ λέγουσι, Κλυμένην τὴν Κατρέως· ὡς δὲ ὁ τοὺς Νόστους γράψας Φιλύραν, Περιμήδην, Εὐρυβίον, Εὐρύπυλον. alij horum cædem aliter narrant. vide Apollodorum Bibliothecæ libro secundo. οἱ καὶ πάντα Ἡρακλέους ζηλωταί. Diogenes Laertius in Antisthene, & nos ibi.

CAPVT XV.

Τραγικὸν ἡ φακῆ. πρὸ φακῆς λοπάδ᾽ αὔξειν. λοπὰς & τρυβλίον. *Vrticarum esus.* Bolbophace *edulij genus.* πολφοί. *Antiphanis drama* Ὅμοιοι. *Aegyptus lentium fertilis.* φάκινοι *homines. Sopater* φάκιος. χαλκήλατος κολοσσὸς φάκινος. *alia item multa.*

RAGICA *res est lenticula* ait Cynulcus: respiciens eò nisi fallor, quod tragici quidam poëtæ eius leguminis sæpiusculè & frigidiusculè meminissent. nam cùm tragœdia circa reges & principes versetur, lenticulæ nullus esse locus in ea poësi videtur. Notum quantopere exagitatus fuerit Euripides à comicis, propter Telephum quem mendicum ac fortasse lenticulæ sorbitiuncula se oblectantem, induxerat. Athenæi verba sic eduntur: τραγικὸν γὰρ ἡ φακῆ ἐστιν.

ὄζειν. Ἀρχάγαθος ἔφη που γεγραφέναι ῥοφοῦντα Ὀρέστην τῆς νόσου πεπαυμένον, φησὶ Σώφιλος ὁ κωμῳδοποιός. non possum in animum inducere hęc ita rectè scribi, ac lego, τραγικὸν γὰρ ἡ φακῆ ὄζειν, Ἀρχάγαθος ἔφη. ὡς γε καὶ ῥοφοῦντα Ὀρέστην τῆς νόσου πεπαυμένον, φησὶ Σωφ. planissima sententia. integer est senarius quem ex Sophilo affert. Timonis Phliasij versum corrupit vox Ζηνώνειον, alieno loco inserta: pertinebat enim ad præcedentem aut sequentem versum, hoc modo, Καί γε φακῆν ἕψειν ὃς μὴ φρονίμως μεμάθηκε Ζηνώνειον. Cratetis subiecta verba, μὴ πρὸ φακῆς λοπάδ' αὔξων εἰς στάσιν ἄμμε βάλῃς: non dubito esse desumta ex encomio lenticulę, quod ab eo fuisse editũ testatur Demetrius Phalereus in libello Περὶ ἑρμηνείας. Est verò Crates poëtico loquendi genere vsus, quod ne doctissimi quidem viri videntur intellexisse: sic enim vertunt & Erasmus & alij omnes, *Ante lentem ne auge ollam.* atqui erat vertendum, *Ne lenticulæ pretuleris patinam.* Λοπὰς est *patina*, in qua lautiores cibi soliti apponi, vt & doctissimus Erasmus ait rectè, & notissimum est. Lenticulam apponebant non ἐν λοπάδι: sed ἐν τρυβλίῳ, in paropside vt plurimum fictili. Diphilus, φακῆς κατ' ἄνδρα τρύβλιον μεστὸν μέγα. quid inter λοπάδα & τρύβλιον intersit declarat historia Philoxeni libro sexto: Philoxenus, ait, παρακειμένων ἐλαῶν, καὶ μετὰ μικρὸν προσενεχθείσης λοπάδος ἰχθύων, πατάξας τὸ τρύβλιον (in quo erant oliuę) ἔφη, μάστιξον δ' ἐλάαν. Poëticum verbum est αὔξειν, quo vtuntur pro studere alicui rei, eámque curare. In Sardanapali epigrammate, Εὖ εἰδὼς ὅτι θνητὸς ἔφυς σὸν θυμὸν ἄεξε. id est, *genio indulge* & cuticulam cura. apud Homerum & Hesiodum θύρους ἀέξειν, & πένθος ἀέξειν & similia multa, pro, vti plurimum aliqua re. Sic igitur & apud Cratetem λοπάδα αὔξειν exponemus *dedere se patinis*. Plutarchus vt vim huius vocis exprimeret ὑπερβαίνειν verbo vsus est rectè: nam αὔξειν πρὸ φακῆς est, neglecta lenticula transire ad patinas. Verba magni illius scriptoris sunt in commentario Præceptorum salubrium, αὐτὸς δὲ τις ἑαυτῷ παρακελευέσθω, μὴ πρὸ φακῆς λοπάδ' αὔξων ἀεὶ, μηδὲ πάντως ὑπερβαίνων τὴν καρδαμίδα καὶ τὴν ἐλαίαν ἐπὶ τὸ θρῖον καὶ τὸν ἰχθὺν, εἰς στάσιν ἐκ πλησμονῆς τὸ σῶμα καὶ ταραχὰς ἐμβάλλειν καὶ διαρροίας. Sequuntur duæ gnomæ ex Chrysippo, quibus parcimonia & victus tenuitas commendatur. prior est, Μήποτ' ἐλαίας ἔσθι' ἀκαλήφην ἔχων χειμῶνος ὥρᾳ. *Si habueris vrticam, oliuam ne edito hieme.* Frugi homines carnium & piscium loco oliuas esitabant. auctor tamen huius præcepti etiam ab his monet abstinendum. vrticæ, vt scandix & similia agrestia olera, non pauperum sed mendicorum mensis conueniũt. Alterum pręceptum, βολβοφακῆν βαβαὶ βαβαὶ, βολβοφακὴν δ' οἷον ἀμβροσίην ψύχους κρυόεντος. tres voces primæ vitium codicum nostrorum arguunt: nisi alieno loco positæ sunt: quod verum censeo. debuêre enim subiici hexametro versui, quo præceptum hoc continetur: per hiemem pro summis delitiis habendam esse bolbophacen. id est, habenti bolbophacam non alias delitias hieme esse quærendas. sequi debent ista, βολβοφακῆν, βαβαὶ, βαβαί. quæ verba sunt cuiusdam qui aut rem aut nomen βολβοφακῆς abominabatur. Est autem bolbophace, quam ex Aristophane Pollux nominat πολφοφάκην. Veteres magistri explicãt πολφὸς, μηρύματα ἐκ σταιτὸς, *farinæ subactæ massam in fila deductam & productam*. Ex quo facimus coniecturam, non ignorasse veteres genus illud edulij quo plurimum delectantur Prouinciales & eorum vicini Allobroges, quos Delphinates nunc appellant. Probe subactum φύραμα tritici excellentissimi, ducunt tractu in tenuissima fila: ex quibus ceu tela quædam texitur: aliis filis stamen, aliis subtemen referentibus; deinde vbi opus confectum est, & sole siccatũ, in ollam coquendum coniiciunt: fitque planè βρῶμα πολτώδες, quod Erotianus ait esse πολφός. Ipsi à tenuitate & subtilitate filorum *menus* vocant. Sed addunt Græci polphos leguminibus solitos immisceri: vnde ratio apparet compositæ vocis πολφοφάκη. Libro sexto leges in Pherecratis versu λειριοπολφανεμώνην: quia etiam cum herbis quibusdam polphi parabantur, vt lilio & anemone. In Aristophanis versu Πεισανδρον διδάσκεις αὐτὸν ἕψειν ἢ φακῆν: placet iudicium scribentium αὐτὸν, sublata litera quæ perperam repetita fuit. in sequenti versu ἥδιστον ὄψον scribit Eustath. non ὄψων. Ex istis Epicharmi quæ statim sequuntur, χύτρα δ' ἢ φακίας ἥψετο, male intellectis, exculpserat olim Erasmus prouerbium quod nullum vnquam fuit, vt rectè Græcæ linguæ peritissimus vir Henricus Stephanus admonuit. magna sane Erasmi incogitantia, cum ἥψετο *coquebatur*, interpretatus est *attigit* ἥψατο. sed habuit doctissimus Erasmus occupatam alibi mentem cum illa scriberet. non enim ex ignorantia, verùm ἐκ τῆς ἀπροσεξίας ortus hic illius error. At Dalecampium qui neque vidit hunc errorem, neque rectè monentem Stephanum audire voluit, nemo nega-

uerit Hesiodeum illud sustulisse, Ὃς δέ κε μήτ᾽ αὐτὸς νοέῃ, μήτ᾽ ἄλλου ἀκούῃ. Fabula Antiphanis quæ hic inscribitur Ὅμοιαι, ea est de qua libro XI. Ἀντιφάνης ἐν Ὁμοίοις. alibi citatur idem poëta ἐν Ὁμωνύμοις. Antiphanis verba ita fortasse concipienda, εὖ γε γίνεται· ἢ φακῆν ἕψε, ἢ με δίδασκε τῶν ἐπιχωρίων τίς εἶς. *Bene res habet: at tu vel lentem coque, vel quis sis indigenarum doce me.* ἕψειν de eo dicitur qui aliquid coquendum curat: vt in apophthegmate Antigoni regis apud Plutarchum, γόγγρον ἕψειν. Ægyptũ lentibus abundare & scribit Plinius, & testatur Cynulcus his verbis, ἀλλ᾽ ὑμεῖς γε, οἱ ἀπὸ τῆς καλῆς Ἀλεξανδρείας ὦ Πλούταρχε, συντροφοί ἐστε τῷ φακίνῳ βρώματι, καὶ πᾶσα ὑμῶν ἡ πόλις πλήρης ἐστὶ φακινῶν. *at vos pulchra Alexandriæ ciues ô Plutarche, lente plurimum vescimini: atque adeo vniuersa vrbs vestra plena est φακινῶν, lenteorum.* nempe βρωμάτων. aut aliarũ rerum à lentibus denominatarũ. Sed videntur Græci φακινοὺς appellasse à cibi huius vilitate, homines abiectos & nihili: hoc est eos qui hodieque Italis & Gallis *faquini* nominantur. Non enim caret ioco, quòd ait Cynulcus plenam esse Alexandriam φακινῶν. Similis iocus in his, ὧν καὶ Σώπατρος ὁ Φάκιος παρῳδὸς μέμνηται ἐν δράματι Βακχίδι. alibi poëtam hunc φλυακογράφον vocat: hic φάκιον iocosè pro Πάφιον. fuit enim Paphius. alludens ad φακῆν legumen. & homines vt videtur φακινούς. Index fabulæ Βακχίδης, meritò suspectus mihi. neque vllam fabulæ huius mentionem facit Suidas. censeo scribendum vt sæpe alibi, ἐν Βακχίδι. paullo post vocat Μνηστῆρας Βακχίδος. at libro decimo quarto, διλφάκιον, inquit, αὐτὸ τοῦ ὁ φλυακογράφος Σώπατρος ἐν Βακχίδος γάμῳ μνημονεύει. Scribit Suidas, fecisse alicubi Athenæum mentionem fabulæ Sopatri cui titulus Φακῆ: locus quem respicit extat initio libri sexti. Cæterùm verba Sopatri sunt hæc:

Οὐκ ἂν δυναίμην εἰσορῶν χαλκήλατον
Μέγαν κολοσσὸν φάκινον, ἄρτον ἐσθίειν.

In editionibus omissa virgula post φάκινον, quam ex coniectura, Eustathio, & libris restituimus, fecit vt à sensu aberrarent interpretes plus quàm ἡμέρας δρόμον. Negat qui hæc loquitur, posse panem comedere, cùm appositam sibi tanta copia lenticulam cernat. *colossum æreum magnum lenticularem* appellat, paropsidem in qua erat lens apposita. eius magnitudinem, altitudinem & plenitudinem declarat colossi appellatio. voluit enim poëta intelligi eam paropsidem cumulatã atque in altum exaggeratam fuisse ὑψικωμείας. Elegans locus profectò, & dignus qui à nobis non prætermitteretur. Sopatri versus excipiunt Euripidei: quorum primus ab interprete non est animaduersus: hic nempe: Ἐπεὶ τί δεῖ βροτοῖσι πλὴν δυοῖν μόνον; De eo quod subiicitur Diogenis cynici dicto, adi ad Laertium: nam Dalecampius vt pudori suo consuleret sententiã dissimulauit. Locus ex Euripidis Supplicibus paullo aliter apud poetam legitur. Scribẽdum mox, Χρύσιππος ἐν τῇ εἰσαγωγῇ τῇ εἰς τὴν περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν πραγματείαν. aut inducenda ista εἰς τὴν. Pherecratis est hic versus, Πένητας ἀπατρίδας εἶδέ τις ὁρᾶ, vt docet lectio quam ex Epitoma restituimus. sensus hic est: Nemo vnquam vidit pauperem qui inter nobiles locum suum obtineret. ἀπατρίδαι dicuntur bono genere prognati, qui patrem suum ciere queant. posse etiam patritios quamuis nobiles in paupertatem venire quis dubitat? ergo erunt quidam πένητες ἀπατρίδαι quod negat tamen poëta: quia, vt ille ait, *pauper vbique iacet*, neque vnquam pro nobili habetur. In sequente ecloga eiusdem Pherecratis scribe sic versum secundum, Καὶ κύλικα, κἀντραγεῖν, ἵν᾽ ἥδιον πίω. *da poculum & ad edendũ aliquid, vt eo libentius bibam.*

CAPVT XVI.

Κόγχος, conchis. μεγαλοστρύφηλος ὄξυς. *maza ex tàm. maza ex Teco vel Tein.* κόγχος ἀυταλέη. *Maza Erttriaca. Eretria* λευκάλφιτος. κογχίον μικρόν. *herus Zenonius*, τραφῆναι ἐπ᾽ ἐξαγωγῇ.

POSTQVAM multa dixisset Cynulcus de lentibus, gratissimo sibi legumine, cùm nihilominus abstinere ab earum esu conuiuas videret, ἀλλ᾽ ὑμῖν γε, inquit, ποθεινὸν δοθῆναι ἄρτον, μηδ᾽ εἰ μηδὲν τῶν πολυτελῶν, ἀλλὰ κἂν τὴν πολυθρύλλητον ἔχῃς φακῆν, ἢ τὸν καλούμενον κόγχον. Hæc illum fecit loqui Athenæus consulto consilio, vt esset occasio dicẽdi de voce κόγχος, quæ deinceps sequitur.

tur. Enimuero cur de Athenæo iure expostulemus, caussam præbet nobis iste locus: vbi cùm tam multa de nomine κόγχος disputentur, quid tamen hîc eo verbo intelligere debeamus non est ab illo expositum οὐδ᾽ ἐν αἰνιγμοῖς, quod aiunt. Certissimū est falli eruditum interpretem, qui in vulgata significatione κόγχον accipiens, de generis tantum differentia hîc agi putauit: quasi aliud nihil tota hac disputatione ageretur, quàm vt probet auctor nō solum κόγχην sed & κόγχον dixisse veteres. Ille verò ea de re ne cogitauit quidem isto loco. quod affirmare licet absque vlla temeritatis suspicione, eius verba saltem legenti. Quid? nonne suo loco dictum est libro tertio, vbi de cōchis & ostreis agebatur, vtroque genere solitā eam vocem vsurpari? τὰς κόγχας, ait, ἔστιν εὑρεῖν λεγομένας καὶ θηλυκῶς καὶ ἀρσενικῶς. Nos arbitramur, caussam non adiectæ interpretationis esse, quod in communi vsu tum versaretur vox κόγχος ea notione qua hîc accipitur. Quare hoc tantum docere instituit Athenæus, etiam antiquos notum habuisse eum cibum, & ita appellasse vt tum vulgò nominabatur. Quod si rectè diuinamus, cibus quem auctor intelligit appellatione κόγχου, faba est nō fresa, sed integra & cum folliculo, quam Romani *conchem* & *concham* dicebant. Sensus igitur est: petit Cynulcus dari sibi panem, & cum eo aliquid, non de lautioribus cibis, sed vilioribus: puta, ait, lenticulam, de qua tam multa iam dicta sunt, vel quam vocant conchem Romani, Græci veteres κόγχον. Memineris Romæ hos sermones haberi: itaque τὸν καλούμενον debemus exponere, *eam quæ vulgò hîc vocatur conchis.* Quid conuenientius lenticulæ coniungi poterat quàm conchis? Nam & hanc pauperum fuisse ἴδιωμα ex Iuuenalis satyra tertia & XIIII. notissimum est. Martialis,

Cum Saxitani ponatur cauda lacerti,
Et bene si cœnas conchis inuncta tibi.

Memineris etiam Cynulcum esse qui κόγχον nominat. solitus hic vir rerum appellationes quæ erant Romæ in vsu, inter loquendum retinere, cum magno sæpe aurium Circuiti fastidio. Sic libro tertio pastoritia fistula exceptus est, quod δεκόκταν appellasset quam Romani *decoctam*. Ergo etiam hîc conchem appellans κόγχον risum meretur conuiuarum. Nam sequitur, γελασάντων δὲ πάντων καὶ ἐπὶ τῷ κόγχῳ μάλιστα. Ille verò irrisores suos doctè ἀντιμυκτηρίζει, locum Timonis afferens vbi κόγχος id significat, quòd Romæ conchis. Illius sunt hi versus,

Οὔτε μοι ἑκταίη μᾶζ᾽ ἀνδάνει, οὔτε καρύκη
Ἐκ Λυδῶν. λιτῇ δὲ καὶ αὐσταλέῃ ἐπὶ κόγχῳ
Ἑλλήνων, ἡ πᾶσα φιλαστορεύφρητος δίζυς.

Hoc vult Timo, vt indicat mox Cynulcus: sibi homini frugi & parco κόγχον magis placere quàm mazam ἑκταίην, aut Lydiam carycam. Sed expendēda sunt nobis verba Timonis: nam & hîc est quod nos exerceat. ἑκταίην μᾶζαν interpretantur, *ante sextum diem factam.* quæ expositio si admittatur, caussa nulla est cur miremur non probari Timoni mazam ἑκταίην. quæ enim voluptas aut mazam aut panem sex diebus seruatum comedere? Viderint docti quàm hoc quadrare putent Timonis menti: ego absurdum censeo. Probabilius sit interpretari ἑκταίην, *grandem*. vt *grandis polenta* apud Persium, *Inuigilat siliquis, & grandi pasta polenta.* propriè est, maza quæ sex hominibus alendis sufficiat. sic panes ἑκταίους interpretatur Hesychius, τοὺς ἐκ χοινίκων ἕξ. chœnix autem, vt scribit Diogenes Laërtius, victus erat hominis diurnus. Ita possumus exponere editam lectionem ἑκταίη μᾶζα. At neque in manu exaratis Athenæi codd. neque in Epitoma inuenimus ἑκταίη scriptum: sed vel ἐκ vel ἐκτίω. Legendum existimo, ἐκ Τέω extra versum quidem: in versu autem ἡ Τηΐη vel Τεΐη. nam vtrumque rectum, vt docet in Ἐθνικοῖς Stephanus. Fauēt coniecturæ sequentia Cynulci verba: quibus comparat has mazas cum Eretriacis: quasi innueret vtrumque genus à loco vnde afferretur nomen inuenisse. Quare sensus erit: non placere Timoni cibos longe arcessitos, cuiusmodi est maza Teia, aut Lydia caryca: sed pro omnibus deliciis in quibus parandis tantum alij laboris ponant, abundè sufficere, vilem & sordidam conchem, vsitatum Græcorum omnium cibum. De caryca Lydorum satis lib. XII. & alibi. κόγχος αὐσταλέος per contemtum dicitur, vt *scabiosum far* Persio. Pro φιλαστορεύφρητος, extat in MSS. φιλαστοργευφος. quod non probo. placet φιλαστορεύφρητος δίζυς, eo sensu quem expressimus. Quod diximus, in fama fuisse Eretriacas mazas, id Cynulcus probat allato hoc versu Sopatri, Ἐρέτρειαν ἀφικόμεσθ᾽ εἰς λευκάλφιτον. *Venimus Eretriam vbi alba farina.* Quia Sopater Eretriam vocat λευκάλφι-

των, purat Cynulcus satis hoc argumenti esse ad probandum mazas excellentes fieri solitas Eretriæ. non male argumentatur: nam ἄλφιτα Græci vocabant farinam ex qua fiebant mazæ. Itaque λευκάλφιτος valet hoc loco, *mazas habens candidas*. De Strattidis *Phœnissis* alio loco diximus. Sopatri Νέκυια argumentum habuit ex Homeri Necyia, ὀδύσς. λ. Ait Laurentius M. Varronem in Latinis scriptis suis fecisse mentionem Græci prouerbij τὸ ἐπὶ φακῇ μύρον. id verum esse testis A. Gellius libro XIII. cap. XXVII. *Videte*, inquit, *ne existimetis semper atque in omni loco mortales multos pro multis hominibus esse dicendum: ne planè fiat Græcum illud de Varronis satyra prouerbium*, τὸ ἐπὶ τῇ φακῇ μύρον. Habet prouerbij speciem quod ait Laurentius, σὺ δέ μοι δοκεῖς ὦ Κύνουλκε (τούτῳ γὰρ χαίρεις τῷ ὀνόματι, οὐ λέγων ὃ ἐκ γενετῆς σε ἡ μήτηρ ἐκάλεσε) κατὰ τὸν σὸν Τίμωνα, εἶναί μοι καλός τε μέγας τε, οὐκ ἐπιστάμενος. *videris mihi ô Cynulce, homo bonus & magnus, qui hoc nescias*. Fatuos vocabant longos & magnos, vt apud Græcos, Latinósque poëtas passim. versus est Homeri Ἰλιάδ. φ. οὐχ ὁρᾷς οἷος κἀγὼ καλός τε μέγας τε. tamen non ex Homero, verùm ex Timonis Sillis sumit Laurentius. Sed aliter fortasse distinguendum, producta parenthesi vsque ad εἶναι. vt sit sensus: Theodorum Cynicum in hoc Timoni similem esse, quod gaudeat magis Cynulcus dici ascititio nomine: quàm eo quod à matre fuerat inditum. sicut Timo lubentius audiebat Μισάνθρωπος quam Timo. Cæterùm hanc coniecturam infirmant quæ dicimus de Timone sequente capite. In Antiphanis versu κογχίον μικρόν, est *pauca concha*. hoc est, parum conchis. κογχίον, vt apud Latinos *lenticula*. Sextus versuum Sopatri sic editus à nobis, vt habetur in membranis. Lego, Πρὸς πῦρ καπνίζων. Sensus est: Volo de vobis, ô philosophi, sumere experimentum, vtrum verè an falsò de malorum tolerantia vos iactetis. Ego vos ad ignem admotos fumo excruciabo: deinde si quem vestrum crus reducere videro dum torrebimini, addicam illum hero Zenonio & immisericordi, ea lege vt extra fines deportetur: qui quidem sapientiam ementiatur, & falsò nomen philosophi sibi vindicet. Hæc mens poetæ: qua cognita, obscuri nihil in illius verbis. In septimo caue assentiaris Dalec. qui οὐ σπάσαντα scribit pro συσπάσαντα. Duos postremos ita scribe, Ζηνωνικοῦ πραθήσεθ᾽ οὗτος κυρίου. Ἐπ᾽ ἐξαγωγῇ, τὴν φρόνησιν ἀγνοῶν. *Zenonius herus* inclemens & misereri nescius. erat enim Zenonis dogma, τὸν σοφὸν οὐκ ἐλεήσειν. *non cadere in sapientem misericordiam*. παραδοθήσεται κυρίῳ ἐπ᾽ ἐξαγωγῇ, vt editum est, negamus esse Græcam orationem. at πραθῆναι ἐπ᾽ ἐξαγωγῇ, frequens apud oratores & Græcos Iurisconsultos. Pœnæ seruilis genus erat, hac lege atque omine vendi, vt extra fines deportetur seruus nequam, Ælianus in epistolis, τὴν δὲ νύμφην ἀποδώσομαι χἀκείνην ἐπ᾽ ἐξαγωγῇ, ἐὰν μή τι καὶ αὐτὴ τῶν ἔργων τῇ Φρυγίᾳ τε καὶ τῇ Θρᾴττῃ συναπολαμβάνῃ. Proximos Antiphanis versus ita scribo,

> Τῶν Πυθαγορικῶν δὲ τυχὸν ἄθλιοι τινὲς
> Ἐν τῇ χαράδρᾳ τρώγοντες ἅλιμα, καὶ κακὰ
> Τοιαῦτα συλλέγοντες. de alimo ante diximus.

CAPVT XVII.

Antiphanis fabula Κύριος Κώρυκος. μελαγχρής. λέπειν *mazam*. δι᾽ ἡμέρας πέμπτης. *Antiphanis* Δραπεταγωγός: *item* Θομβυκίων. συλλαβοπευσιλαβηταί. ζητηρετησιάδαι. *Zenonis libri futiles. Mos circumferendi horologia*. viatoria pensilia. *Timon* φιλόμηρος. ψυχὴ τελεβώδης.

NON ausim præstare sinceritatem huius lectionis, κἀν τῷ κυρίῳ Κωρύκῳ δ᾽ ἐπιγραφομένῳ φησί. nam alibi simpliciter hæc fabula Antiphanis inscribitur Κώρυκος: quamquam non hoc tam me mouet, quàm quod diuinare nequeam quid sit κύριος κώρυκος. Dalecamp. fortasse non malè κἀν τῷ Κυρίου κωρύκῳ. *Domini pera*, aut *panarium*: vel *corycus*, vt de corymachia veterum exercitatione accipiamus: Lege,

> —τῆς δὲ πλείστης τοῦ βολοῦ
> Μάζης μελαγχροῦ μερίδα λαμβάνων λέπε.

maza

mazæ cuius summum pretium sit obolus crustam nigricãtem sumit ac decorticat. significat mazæ male curatæ & semiustulatæ crustis istũ vesci. μελαγχρὴς pro μελαγχροίης, vt apud Menandrum μελαγχρὴς μειράκιον. auctor Eustathius. λέπειν hîc, mazæ crustã auferre vt arbori librũ. In quinto versu è Tarentinis Alexidis scribe, ἀποκτείνας μὲν οὖν. cum ait, οἱ δι' ἡμέρας πέμπτης ἀλφίτων κοτύλην μίαν. non hoc dicit, quinque diebus eum cotylam hordeaceæ farinæ vnam absumere: sed quinto quoque die solùm edere, & nihil edere nisi mazam factam ex hemina farinæ hordeaceæ. erat autẽ cotyla octaua pars chœnicis: qui censebatur legitimus modus diurni alimenti personæ vnius. Colloca τελείως σημαίνω post ista, νὴ Δί' ἱερεῖον μὲν οὖν Ὁπιστοῦν, (vel Ὀπτὸν ἂν) κάλλιστον ὧν ἔλαβες ἔχη. dixerat alter, existimare se conuiuiũ amici Pythagoricì à quo erat inuitatus, futurum ex instituto disciplinæ Pythagoricæ sine carnibus: sed pro illis datum iri caricas, vuas passas, caseum, & similia. respondet hic: longe aliter futurum: nam conuiuatorẽ victimam esse mactaturum omnium quas haberet maximè opimam. Δραπετοταγωγὸς, fabulæ vnius Antiphanis nomen, de eo interpretor qui fugitiuũ retraxit. Mox Θομβυκίων nomen est alius cuiusdam fabulæ eius poetæ. quod quid sit non scio: nisi forte proprium viri. alibi citatur Antiphanes ἐν Βομβυλίῳ. sed cogitemus amplius. buccea quã describit poeta, parua erat ἐκ τοῦ πρόσθεν, id est, *ex anteriore parte, & quà poterat conspici.* Συλλαβῶν ὑποπλαγῶνται in epigrammate contra philosophos, sunt, *qui in interrogando syllabas captant.* respicit dialecticorum interrogationes & sophistarum elenchos. non placet quod in Epitoma inueni, συλλαβῶν ἀπολαύονται. si cui aliter videatur, per me licet interpretetur de iis qui nihil nisi syllogismos & sorites loquuntur: quique minutis interrogatiunculis obuios cruciant. Ζητησιμυλάδαι sunt quos Latini vocant *aretalogos*, de quibus plura ad Suetonium. scripturam Exceptorum etsi non probo, adscribam tamen fidei meæ caussa. Γνησιμυθώδης. Epigramma istud debebant sequi versus Archestrati de Diodoro Aspendio: sed longissimo hyperbato obscurauit auctor seriem sermonis. Principium hyperbati est in his verbis, Ἀρχέστρατός τε ὁ Γελῷος ἐν τῇ Γαστρολογίᾳ, ἣν μόνην ὑμεῖς, &c. finis verò in istis, longo post interuallo, Ἀρχέστρατος ἢ ὁ Κυνίσκος, ὃν αὐτῇ Ὁμήρῳ, & sequentibus. Facit auctor mentionem librorum Stilponis: qui dialogos IX. ediderat non magnæ rei vel Diogene Laertio teste; item Zenonis Stoici commentariorum: librum, opinor, intelligens ab eo editum, Ἐρωτικῆς τέχνης, *de arte amandi.* sed & De republica libri turpiculi erant: sæpe vt illorum discipulos ipsius puderet. Inter exempla vanissimarum quæstionum à Zenone tractatarum, hanc affert Athenæus, πῶς ταῖς ἐπιχύσεσι χρηστέον. *quomodo trullis vinariis sit vtendum.* hoc significat epichysis: qua voce etiam Varro vtitur. hac vinum hauriebãt è cratera quæ mensæ erat apposita. dicitur & οἰνήρυσις. Scribe paullo post, ὡς ὁ σοφὸς πάντως ἂν εἴη καὶ στρατηγὸς ἀγαθός. *quod solus omnino sapiens etiam bonus ductor exercitus sit futurus.* Quod ait, quæsitum esse à Ctesibio, quid vtilitatis ex studiis philosophiæ retulisset, de eodem interrogatus Aristoteles quid responderit apud Diogenem licet legere. Simile quid etiam apud Eunapium in Ædesio. Diffidentia fere comes est sordium, & auaritiæ, quæ in hominibus angusti animi eam generat. Hoc vitium philosophorum mendicabulis obiicit Bato comicus hisce versibus elegantissimis,

Τὴν λήκυθον περιφέρεις, τὴν λήκυθον
Καταμανθάνεις τοὔλαιον· ὥστε περιφέρειν
ὡρολόγιον δόξει τις, οὐχὶ λήκυθον.

Tanta, inquit, te diffidentia tenet, *vt totum diem à mane summo circumferas ampullam, diligenter considerans* subinde, *quod intus est oleum. vt iure aliquis putet non ampullam te huc illuc gestare, sed horologium.* Qui ex diffidentia metuunt alicuius rei iacturam, solent ei incubare, & subinde illam subiicere oculis suis, quibus ipsis miseri vix credunt; Theophrastus in eius vitij descriptione, καὶ φέρων αὐτὸς τὸ ἀργύριον, καὶ κατὰ στάδιον ἀριθμεῖν πόσον ἐστί. quæ verba pluribus ibi exposuimus. Καταμανθάνειν est diligenter aliquid explorare. an autẽ in ampulla oleum insit necne, motitatione aut pondere cognosci poterat. nam ampullæ vt alibi diximus, scorteæ fuerunt, aut fictiles, vel ex ære. Notabis antiquissimum morem circumferendi horologia: cuius nullum aliud testimonium puto in literis antiquis extare: nisi quod Vitruuius horum meminit lib. IX. cap. IX. appellatq; *viatoria pensilia.* Hodie multiplicis formæ horologia fiunt elegantissima, quæ iam non vtilitatis, sed ornamenti gratia etiam proletariorum mulieres sibi appendunt. Adeo publicorum morum disciplina est corrupta, aut potius nulla.

Scribendum deinde eſt, ὃν ἀντὶ τοῦ Ὁμήρου προσκυνεῖς διὰ τὴν γαστέρα, ἧς οὐ λαμυρώτερον οὐδέν, ὁ Τίμων σοι φησί που. de Epicuro dixit Timon in Sillis, Γαστρὶ χαριζόμενος τῆς οὐ λαμυρώτερον οὐδέν. Ex reliquiis poëmatum Timonis apparet quàm diligens in Homeri lectione fuerit. multa enim illius vſurpat pro ſuis, vel ἀπαραλλάκτως, vel leuiter immutans: vt hîc. verſus enim Homeri eſt, οὐ γάρ τοι στυγερῇ ἐπὶ γαστέρι κύντερον ἄλλο. Fatuos & corrupti iudicij homines quibus nihil palatum ſapit, ſic deſcribit Archeſtratus, Οὐδ' ἔθελον ἰδεῖν ὅσοι κοῦφον τελεβώδη ψυχὴν κέκτηνται θνητῶν. quibus non erit maior linguæ Græcæ vſus quàm nobis, ægrè illis perſuadebitur τὸ τελεβώδη Græcum eſſe vocabulum. atqui non tantum iſto loco, ſed & libro ſeptimo, vbi iterum deſcribuntur Archeſtrati verſus, in ea lectione ſcripti eum editis conſentiunt. Quid ſuper eo verbo ſit ſtatuendum iudicent acutiores. Interea ſunto coniecturæ quas ſubiiciemus, vel οὐκ ἐμπειρίας, vel ἀσχολίας noſtræ monumentum. Poteſt ſcribi, κοῦφον κ' ἐρεβώδη. *mentem leuem & caliginoſam.* ſic τόπος ἐρεβώδης apud Apollodorum. poteſt etiam, Οὐδ' ἔθελον ἰδεῖν οἳ κοῦφον κ' ἐλλεβορώδη ψυχὴν κέκτηνται. *quibus mens eſt ellebori egens*: & vt ait Perſius, *ebria veratro.*

CAPVT XVIII.

Reprehendendi mos per imitationem. Diodorus Pythagoriſta inſolens. περιστάσιμος στοά. ἐπιφαγεῖν & ἐπεσθίειν. ταχέως & παραχρῆμα. κόλαβροι. μέλη παράβολα κροτητὰ μέλη. Vlyſſes *multorum comicorum fabula inſcripta. Diphili* Εὐαγίζοντες. *Mos quorundam, tonſori ſæpius quotidie operam dare. Menandri dramata,* Ὀργὴ & Nauclerus.

IRRIDENDI genus eſt, cum id quod in aliquo carpere volumus, factis dictiſve noſtris imitamur. Nunquam comicus Græcus, tragicorum aut dithyrambicorum poëtarum verba ſeſquipedalia ſubſannat, quin ampullas proiiciat. M. Tullius hominem balbum irridens pene fit ille. Huius nobis in mentem veniat neceſſe eſt, cum legimus quæ referuntur iſto loco de Diodoro Pythagoricę diſciplinæ æmulo, & Stratonico citharœdo, graphicè faceto ſcurra. Diodorus iſte de numero eorum fuit; qui cultu, victúque ſeparant ſe à cæteris mortalibus, famam grauitatis aut ſanctimoniæ inde aucupantes. ideo dixit Timæus, Diodorum ἐξηλλαγμένην εἰσαγαγεῖν κατασκευήν: quod pluribus explicat noſter. Addit poſtea, πρὸς ὃν ἐπιστέλλων ὁ Στρατόνικος, ἐκέλευσε τὸν ἀπαίροντα τὸ ῥηθὲν ἀπαγγεῖλαι τῷ περὶ θηρόπεπλον μανίας ὕβρεώς τε περιστάσιμον στοὰν ἔχοντι Πυθαγόρου πελάτῃ, id eſt, *ad quem ſcribens Diodorus, iuſſit eum qui proficiſcebatur renuntiare quod ipſi dixiſſet, Pythagoræ clienti, cuius porticus magna frequentia celebratur*, dum diſputat *de inſania amiciendi ſe more ferarum, & inſolentia.* Non hic eſt ſtylus aſſuetus Stratonico, quod declarant multa eius acuta dicta quæ magni ſcriptores nobis conſeruarunt: ſed induit Stratonicus φιλοσοφίαν orationis & χαυνότητα, vt eadem vitia in factis illius ad quem ſcribebat irrideret. Porrò Stratonici verba quæ hîc deſcribuntur, videntur eſſe titulus atque ἐπιγραφὴ epiſtolæ quam Diodoro mittebat. Itaque verè Stratonici ſunt tantum hæc,

Τῷ περὶ θηρόπεπλον, & quæ ſequuntur: cætera adiecit Timæus: quem miror equidem ſeriam hiſtoriam profeſſum his nugis chartas ſuas impleuiſſe. Interpretibus nihil hîc lucis affulſiſſe res ipſa loquitur: noſtra interpretatio quàm benè iis conſentiat quæ de Diodoro refert Athenæus, nemo non videt. Debemus Palatino codici elegantiſſimam vocem περιστάσιμον. Περιστασίους ποιεῖν, vt dicebamus ad Theophraſtum, eſt, *agyrtarum more turbam circa ſe cogere.* inde locus περιστάσιμος, qui *frequentia hominum celebratur.* θηρόπεπλον μανίαν quid aliud eſſe dicas, quàm quod expreſſimus? huc pertinent illa ſuperiora verba, κομᾶν, ῥυπᾶν, ἀνυποδητεῖν, & alia in eam ſententiam. Ὕβρις eſt inhumanitas & inſolentia hominis qui deficit à cæterorum moribus & inſtitutis. nam in corporis cultu, vt docet Varro, aliud eſt homini, aliud humanitati ſatisfacere. Paullo poſt ita hæc diſtinguo, ὅτι δ' ὑμεῖς οἱ φιλόσοφοι περὶ τὰ δεῖπνα αἰεὶ τὸν νοῦν ἔχετε (δίοι ἡμᾶς ἐπιφαγεῖν τι αἰτῆσαι, ἢ ἐπεσθίειν τι τῶν κοινικῶν βρωμάτων. ὅτι γὰρ χαριτογλωσσεῖν

ἡμᾶς θέμις.) δῆλοι ἐξ ὧν καὶ A. Scio quid de vocibus ἐπιφαγεῖν & ἐπεσθίειν mox ſcribatur: nihilominus tamē iſto loco non putem otioſam eſſe præpoſitionem. ἐπιφαγεῖν & ἐπεσθίειν interpretor, *edere poſt alium*, & vt ita dicam, *arrodere iam roſa*. Scripſimus auctoribus membranis, Εἰδὼς τὴν Θασίαν ἅλμην, δι' ἅττα βαΰζει. cum eſſet editum θυσίας: immani errore. Libro ſuperiore veram lectionem expoſuimus cap. XXXII. In ſequente verſu ἐν παρέλλῃ dictum, τέχνας καὶ παραχρῆμα. neque mutanda eſt diſtinctio, vt ſentiebat Dalecamp. Tertius verſus elegantiſſimum prouerbium continet οὐ μέντοι παρὰ κωφὸν ὁ τυφλὸς ἔοικε λαλῆσαι. de eo qui maledicenti remaledicens, & vt dicitur Græco prouerbio, τὸν ξύοντα ἀντιξύων, probè ſe vindicauit. Aliquanto poſt ſequitur de Cynulco, ὑπὸ τῆς ἐμφύτου γαστριμαργίας καὶ ἡδυλογίας κολάρους ἀναγινώσκει, ἢ μέλη πάραυλα, καὶ ἀκρότητα κύμβαλα. quid appellat κολάρους? aut omnino quid ea vox ſignificat? Nobis id verbi alibi nuſquam lectum. quin hîc quoque illud non agnoſcit Euſtathius, neque Epitomæ auctor. Dalec. vertit *mutilos*. legit nimirum κολούρους. quam frigida ſententia, omnes intelligunt. μέλη πάραυλα recte Eraſmus expoſuit, *modos ad tibiam non reſpondentes*. Euſtathius, παρὰ Σοφοκλεῖ μὲν βοὴ πάραυλος ἡ ἐξισωμένη αὐλῷ, ἢ κατὰ θρηνῳδίαν, ἢ διὰ τὸ τρανές. παρ' ἑτέρῳ δέ τινι μέλος πάραυλον τὸ ἀπῳδόν. κατὰ τὸ, ὑπ' ἐμφύτου γαστριμαργίας καὶ ἡδυλογίας ἀναπεμπεῖ, (noſtri omnes codd. ἀναγινώσκει) μέλη πάραυλα. hæc Euſtathius. ἀκρότητα κύμβαλα, *ſunt cymbala male ſonantia, neque ex arte modulata*. è contrario κροτητὰ μέλη apud Sophoclem in Thamyra. Οἴχωκε γὰρ κροτητὰ πηκτίδων μέλη. Verſui Alexidis mox ſubiecto, Οὕτω τι τἀλλότρι' ἐσθίειν ἐστὶ γλυκύ, Similis Terentianus: *En oſſum & cibus alienus quid facit*. Additur, Καὶ Θεόπομπος δ' ἐν Ὀδυσσεῖ. Iulius Pollux lib. VII. cap. XVI. fabulam hanc Theopompi inſcribit Ὀδυσσῆς numero multitudinis. Quæ de Vlyſſe hiſtoria fabularis continet, non ſolum epicis & tragicis multorum poëmatum argumentum præbuerunt, ſed etiam comicis multarum comœdiarum. Citatur Epicharmi Vlyſſes duplex: Αὐτόμολος & Ναυαγός. Cratini quoque vt Theopompi Ὀδυσσῆς ſæpe laudantur: item Alexidis Ὀδυσσεὺς ὑφαίνων. nominatur & Anaxandridis Ὀδυσσεὺς Athenæo. Deinceps proponuntur ab Vlpiano quæſtiones aliquot ſuper dictionibus nonnullis, quibus de induſtria vſus eſt auctor in ſuperiore velitatione inter Laurentium, Cynulcum, & Magnum. Primum quæritur auctor vocis ἡδυλογία, quæ præceſsit non longè, ὑπὸ τῆς ἐμφύτου γαστριμαργίας καὶ ἡδυλογίας. profert Cynulcus Phrynichum comicum ἐν τῷ Ἐφιάλτῃ. cuius dramatis & ſcholiaſtes comici in Aueis, facit mentionem: & Iulius Pollux lib. VII. cap. XXIV. vbi male editum eſt ἐν Γ'φιάλτῃ. hinc corrige. Deinde tractat de verbo χειριτογλωσσεῖν: quia præceſsit in oratione Magni: εἴπερ γὰρ χειριτογλωσσεῖν ὑμᾶς θέμις. Poſtea de culinæ vaſis, & voce ἀσώτιον: quia præcedit, ἢ ὡς εἰς ἀσώτιον μαγειρικὰ σκεύη μαθησόμενοι. Quia autem mirari poterat aliquis etiam de culinæ inſtrumento eſſe dipnoſophiſtas locuros, quaſi factum excuſans ait auctor, τούτων γὰρ ἐμνημόνευσαν ἐν τοῖς Ἀρκαδικοῖς δείπνοις μνήμης ἠξιωμένων. hoc eſt *nam & coquinæ vaſorum* noſtri cōuiuæ *meminerūt. vt quorum facere mentionem non ſint dedignati qui Arcadicas cœnas nobis deſcripſerunt*. Intelligit Athenæus Harmodium Lepreaten, cuius præceſſit locus de Arcadum conuiuiis: & in eo hæc verba, ἡ πόλις παρεῖχε τὴν τοιαύτην ἅπασαν παρασκευὴν, πλὴν τῶν περὶ τὸν μάγειρον σκευῶν. Diphili drama, quod hîc Ἐναγίζοντες, *Parentantes*, inſcribitur, alibi vocatur Ἐναγίσματα, *Parentalia*, Penultimus adductorū inde verſuum, Τὸ μνῆμα κατ' ἐνιαυτὸν ἕνα λίθον, neque legitimum pedum numerum, neque ſententiam implet. Lego, Τὸ μνῆμα, κατ' ἐνιαυτὸν ἕνα πωλεῖν λίθον. locus eſt comicus παρὰ προσδοκίαν. nam auditor expectabat verbum πρίασθαι. Volo, ait, legem ferre quæ Cteſippum coget monumentum patris tandem perficere: vt quotannis vnum ſaltem teneatur ſaxum emere: ad conficiendum tādem patris monumentum, quod diu eſt cum aliquot lapidum defectu viſitur imperfectū. Quia aliquot ſaxa de tumulo Chabriæ vendiderat Cteſippus, vt modò dictum eſt, id opus pro inchoato tantum habebatur ab iis qui rei veritatem ignorabant. ideo ait iſte, lege adigendum eſſe Cteſippum, vt operi incepto tandem colophonem imponat. ſed quia veritatem norat qui hæc loquitur, pro πρίασθαι dixit πωλεῖν acerbo ioco immanitatem Cteſippi perſtringens. Timoclis verſus de Cteſippo exponi debent conuenienter menti auctoris, quod docti non fecerunt. Ait poëta, Οὐδ' ὁ Χαβρίου Κτήσιππος ἔτι τρὶς κείρεται Ἐν ταῖς γυναιξὶ λαμπρὸς οὐκ ἐν ἀνδράσι. loquitur de Cteſippo paupere iam facto: & ait mutatam ab eo eſſe vitæ rationem: cum prius ter die tonderi ſoleret. Mollitiem obiici certum eſt: cuius argumentū vult eſſe, quod ſolitus fuerit

ter quotidie tonſori operam dare. Mos fuit θηλυδριῶν, barbam & pilos capitis diligenter tondere: & hoc amplius, alas maxillarum & alias corporis partes ſummo ſtudio vellere. ideo vellent nollent tonſoris opera plurimũ cogebantur vti. apud Theophraſtum inter notas hominis qui nomen comti & venuſti affectabat, leges τὸ πλεονάκις ἀποκείρεσθαι. itaque τρὶς κείρεται interpretor, *ter quotidie operam das tonſori*. ſic λυκάζει πεντάκις τῆς ἡμέρας in verſu Menandri qui ſequitur de eodem Cteſippo. Ὀργὴν Menandri & Athenæus alibi, & Pollux laudat libro VI. cap. XVII. Locus Demoſthenis vbi Cteſippi meminit, nomen eius reticens, hic eſt in ea aduerſus Leptinem, ἀλλὰ νὴ Δία τὸν παῖδα τοῦ Χαβρίου περιίδωμεν ἀφαιρεθέντα τὴν ἀτέλειαν; *Nauclerus* Menandri neſcio an ſit idem drama, cum eo quod aliis inſcribitur *Gubernatores*. Pollux, Μένανδρος Κυβερνήταις. ἐπελάθετο αὐτὸν ὅς τις ἦν. & Stobæus ſermone XXII.

CAPVT XIX.

Pythodelus Iſoballion. Balliones. *Theopompi locus expoſitus contra Athenæi mentem. Athenienſium cum Tarentinis comparatio. Tarentinorum de ſeipſis dictum. Otioſi pauperes vocati in ius Athenis.* ζῆν ἐκ περιουσίας. *Diana* τρίμορφος. Apicius *de quo Poſidonius.*

XIONICI comici de Pythodelo aſoto verſus recitatur hic, Ὁ Πυθόδηλος οὗτος ἰσοβαλλίων. quo in loco ἰσοβαλλίωνα dici exiſtimamus, quaſi ἴσον Βαλλίωνι. *moribus Ballioni ſimilem*. Balliones in vetere comœdia etiam Cicerone teſte, appellabant impuriſſimos homines, vt ſunt lenones & id genus. Lege Pſeudolum Plauti: quem poëtam & nomen illud, & cætera omnia, imò plerarumque fabularum integra argumenta de Græcis fabulis in ſuas tranſtuliſſe, nemo eſt qui neſciat. Proximus verſus, Προσέρχεται ἐπικαλούμενος ἀσωτότατος: tranſpoſitione vocum poſteriorum ſanandus eſt: ſiquidem illum volumus eſſe ſanum. Προσέρχεται ἀσωτότατος ἐπικαλούμενος. Mox, Πολύευκτος δ' Ἀναξανδρίδης ἐν Τηρεῖ κωμῳδῶν. Ὄρνις κεκλήσῃ φησί. διά τι πρὸς τῆς ἑστίας. Non eſt poëtæ τὸ φησὶ, quod verſui illius eſt inſertum. prætera offendit me inſolens vſus verbi κωμῳδῶν. ſed nimis iam elatum aliter ſcribi debere. Lege igitur & diſtingue, Πολύευκτοι δ' Ἀναξανδρίδης ἐν Τηρεῖ κωμῳδῶν, Ὄρνις κεκλήσῃ φησί· διά τι τί. Scribo deinde χωρίσαντες εἶναι. Atticũ eſt pro ἐχώρισαν. Theopompi verò ſubiectum locum quod docti viri non rectè ceperint, equidem facile illis condono. manifeſtò enim fallit nos Athenæus, niſi falſi ſunt omnes noſtri codices. Loquens auctor de Eubulo aſoto Athenienſe, teſtem laudat Theopompum vt qui illius mentionem fecerit. & ſtatim verba iſta Theopompina ſubiicit, καὶ τοσοῦτον ἀσωτίᾳ καὶ πλεονεξίᾳ διενήνοχε τοῦ δήμου τοῦ Ταραντίνων, ὅσον ὁ μὲν περὶ τὰς ἑστιάσεις εἶχε μόνον ἀκρατῶς· ὁ δὲ τῶν Ἀθηναίων καὶ τὰς προσόδους καταμισθοφορῶν διατετέλεκε. quis non iure arbitretur de Eubulo accipienda eſſe verba Theopompi: cum id clarè adeò Athenæus ſignificet? At ſi miſſo Athenæi teſtimonio ipſa hiſtorici verba conſideremus, clara luce clarius eſt non de ciue aliquo hic loqui Theopompum: ſed de vniuerſo Athenienſium populo: cuius comparationem inſtituit cum populo Tarentino. *Longe*, inquit; *ſuperauit luxu & auaritia populum Tarentinum: nam hic quidem epulis tantum vltra modum deditus erat: Athenienſium verò populus, etiam publicos vrbis reditus in mercedem ſibi diuiſit*. Ita accipio τὸ καταμισθοφορεῖν: nam ſententia interpretum aliena eſt à Theopompi ſententia. qui vt vides, iſta voce Athenienſium πλεονεξίαν taxare voluit. quæ autem auaritia eſt, publica pecunia peregrinum militem alere? Scimus autem ex Demoſthene inſaniam eius populi: qui æra militum ſibi ſolitus diuidere ad ludos ſpectãdos. in quo vno duo inerant complicata vitia: τρυφὴ & amor voluptatum: cum ſpectacula anteponerent publicæ ſalutis curæ: auaritia & πλεονεξία: cum in carnem dari ſibi de ærario pecuniam poſtularent, ſuæ parci, publicæ prodigi. Quod paullo poſt dicitur, Tarentinos omnes fere dies in conuiuiis tranſegiſſe, facile credãt qui Strabonis verba legerit de Tarentinis. illum conſule libro ſeptimo. Tarentini, inquit Athenæus, ſoliti dicere τοὺς μὲν ἄλλους ἀνθρώπους διὰ τὸ φιλοπονεῖν καὶ περὶ τὰς ἐργασίας διατρίβειν, παρασκευάζεσθαι ζῆν

αὐτὰς

αὐτοὺς δὲ διὰ τὰς συνουσίας καὶ τὰς ἡδονὰς οὐ μέλλειν, ἀλλ' ἤδη βιῶναι. Acutum, ſcitumque dictum, & dignum quod auctorem alium habeat quàm voluptuarium populum. Is eſto Manilius poëta inſignis, cuius ſunt verba lucentiſſima.

Quid tam ſollicitis vitam conſumimus annis?
Torquemurq́; metu, cæcaq́; cupidine rerum
Aeterniſq́; ſenes curis, dum quærimus æuum
Perdimus: & nullo votorum fine beati
Victuros agimus ſemper nec viuimus vnquam?

quod in Græco eſt παρασκευάζεσθαι ζῆν & μέλλειν ζῆν, dixit Manilius *victuros agere*. De Philippo Alexandri patre & eius ſodalibus quæ deinceps narrantur, ſimilia iis quæ libro ſexto de iiſdem. Rex Cypri quem libri editi *Paſicyprum* appellant, Excerpta *Paſicryppum*. at *Aethiops* ille Corinthius qui mox dicitur fuiſſe Archiæ comes conditori Syracuſarum, in omnibus libris idem nomẽ ſeruat. de Archia multa Strabo aliíque. Scribo; Τοῖς δὲ Παναθηναίοις ἵππαρχος ὤν, ἱππ. non autem ὕπαρχος. primum ita habent Excerpta noſtra: deinde ſic legendum eſſe arguit perſpicuè Xenophontis Hipparchicus. Olim, inquit Athenæus, aſotos, & quibus non ſuppeditabat vnde ſe alerent, ἐκάλουν οἱ Ἀρεοπαγῖται καὶ ἐκόλαζον. Scripta lectio, ἀνεκαλοῦντο οἱ Αρ. Id eſt, *vocabant ad ſe in Areopagiticam curiam*. ſic vſus eſt verbo ἀνακαλεῖσθαι paullo antè, ἀνακαλεσαμένων αὐτὸν τῶν Ἀρεοπαγιτῶν. Commodè accipe quod ait, pœnas luiſſe, τοὺς μὴ ἐκ περιουσίας ζῶντας, *eos qui pauperes viuerent*. hoc Græca verba ſonant. Sæuos iudices! ſi paupertatem verterunt crimini & pro maleficio vindicarunt. ſed laxiorem ſententiam ad eos reſtringe, qui ſimul pauperes & otioſi erant. quin etiam ita fortaſſe ſcriptum fuerat, τοὺς μὴ ἐκ περιουσίας ἀργῶς ζῶντας: *eos qui in magnis opibus non conſtituti, otioſè viuerent*. Lege antiqua Athenienſium, otioſi homines rationem vitæ ſuæ Areopagitis reddere tenebantur. Diogenes Laërtius in Solone. Scribe aliquanto poſt, εἶπεν εἰς ταῦτα ἀνηλωκέναι. non εἰπών: nam præcedit ἀναγνούς. In verſu Amphidis, Πίνουσ' ἑκάστης ἡμέρας δι' ἡμέρας: coniecturam meam conſenſui librorum lubens prætulerim, δι' ἡμέρας. *bibunt ſingulis diebus totos dies*. Dianam & poëtæ & pictores olim faciebant τρίμορφον καὶ τριπρόσωπον. Cleomedes libro ſecundo, ὅθεν καὶ τριπρόσωπον τὴν Ἄρτεμιν ποιεῖν ἔθος ἐστίν. eò reſpexit Diphilus eum diceret aſotos qui dies totos vino ſeſe ingurgitant, κεφαλὰς ἔχειν τρεῖς ὥσπερ Ἀρτεμίσιον, *tria capita habere tanquam aliquod Dianæ ſimulacrum*. συναναστρέφεσθαι τοῖς νέοις mox ſcribunt meliores libri, vbi cæteri συναναστρέφειν. Poſidonius auctor hiſtoriæ quam commemorat noſter ſuper Apitio aſoto, is eſt qui hiſtoriam τῶν μετὰ Πολύβιον libris duobus & quinquaginta deſcripſerat. Satis compertum eſt, vixiſſe illum ante euerſam Rempublicam. Quamobrem Apicius iſte cuius mentionem facit Athenæus ex Poſidonio, alius omnino eſt ab illo ganeone pernobili qui imperante Tiberio viuebat. Pater illius fortaſſe fuerit aut auus. Nam à damnatione Rutilij Rufi, cuius dicitur iſte Apicius extitiſſe cauſſa, ad tempora Tiberij & poſterioris Apicij anni minimum centum intercedunt. De Apiciis plura libro primo, cap. VI. Ἐπιδόσεων morem exponebamus ad Theophraſtum, in charactere illiberalitatis: vbi etiam ſequentem de Phoco locum explicuimus.

CAPVT XX.

Aσώτιον. ζωμήρυσις. τυρόκνηστις παιδική. σκαφίδες. κυβηλὶς πέλεκυς. Ariſtophanis fabula Σκηνὰς καταλαμβάνουσαι. Mos auctorum, fabularum titulos contrahere. κακκάβη & κάκκαβος. βαλάνειον & παλάνιον. χάροπες ὀνομάζουσι. σίπυβος. alia quædam.

PROPOSVERAT Vlpianus paullo antè duas quæſtiones, alteram de voce ἀσώτιον, alteram de coquinæ inſtrumento: deinde aliorum reſponſionem anteuertens, de aſotis quæ legerat apud veteres recitauit. Nunc vt orationi ſuæ finem imponat, redit ad propoſitas quæſtiones, & ait, περὶ δὲ τῶν ἄλλων ὧν φθάσας προὔβαλλον, ὅτι λέγειν ἔχει, ἀναπεπταμένας ἔχει τῶν ὤτων τὰς πύλας. ὥστε λέγετε· ἐπιζητῶ γάρ· καὶ Μάγειρος.

Μάγνος εἴρηκα τὸ ἐπιδιέειν καὶ ἐπιφαγεῖν. Legendum aio, ἐπιζητῶ γὰρ καὶ ὁ Μάγνος εἴρηκε. Iam, inquit, sermonis vices suscipite: quæro enim à vobis, non illa tantum quæ dixi antè: verùm hoc amplius, vbi legantur voces ἐπιδιέειν & ἐπιφαγεῖν, quibus modo vsus est Magnus. Lege superiora cum vel mediocri attentione: neque dubitabis ita scribendum, & exponendum. Multa hîc secius interpretes: maximè cum non animaduertunt Æmiliano grammatico dati partes respondendi, & quæsitis satisfaciendi. Ἀσώτιον, est *ganea.* dictum vt μαγειρεῖον, & similia. Culinę vasa recensentur ex Anaxippi Citharœdo. cuius fabulæ Pollux meminit libro x. Ζωμήρυσις proprie est *trulla ad hauriendum iusculum*: vt οἰνήρυσις *trulla vinaria.* sed coqui variè abutebantur: vt in tollenda ex olla spuma. Philippus in epigrammate, ζωμήρυσίν τε τὴν λίπους ἀφρηλόγον. Vocat τυρόκνηστιν παιδίσκην, (nisi aliter scribendum) quia libenter radulam tractant pueri: vel quia plurimum ea vtebantur in parandis infantium aut puerorum cibis. Στειλειὸν non puto esse radulæ manubrium: sed per se accipi debere, de quodam ligno manubrium securis similitudine quadam referente: cuius potuit esse in culinis multiplex vsus. Σκαφίδες sunt alueoli, vasa inter maximè necessaria coquinæ. errant qui *peluem* esse putant. Vsus alueolorum multus. Antiphanes, καὶ δημιουργοὶ μέλιτος αἰτοῦσιν σκάφας. Ariston in epigrãmate de coqui suppellectile, καὶ τὰς λαιμοτόμους σκαφίδας. significat alueolis solitum excipi sanguinem mactatorum animalium. iterum in eodem, καὶ τὰς χρεοδόχους σκαφίδας. quia, vt puto, in alueolis carnes coquendas lauabant. Sub finem in quibusdam hæret nobis aqua ob mendas codicis. Κύβιλιν scribunt Excerpta: melius κυβηλίς, vt in Hesychio, qui hanc vocem diligenter exposuit. Sequitur, τὴν χύτραν δ' Ἀριστοφάνης ἐν Σκηναῖς καταλαμβανούσαις. Etiam alibi sic scriptum inuenimus, vt libro septimo, & semel in Hesychio: semel item ni fallor in scholiis Aristophanis. apud Pollucem verò sæpissimè. nihilominus tamen mendi hanc scripturam arguere non dubitamus. credimus enim verum fabulæ huius indicem esse, Σκηνὰς καταλαμβανούσας. *Mulieres locum ad tentoria sua occupantes.* σκηναὶ καταλαμβάνουσαι nihil potest Græcis significare. at σκηνὰς καταλαμβάνειν dicuntur qui in foro & viis publicis locum occupant vbi sua vmbracula destituant. Ita soliti facere mercatores, quoties celebrabatur aliqua panegyris. Vetus Theocriti interpres, ἐν ταῖς πανηγύρεσι σκηνὰς ἐποίουν οἱ πωλοῦντες. Sic autem loquitur idem poeta in Pace. εἰς Ἴσθμια σκηνὴν ἐμαυτοῦ τῷ πέει καταλαμβάνω. Videtur Aristophanes descripsisse eo dramate mulierum tentoria sua commodis locis figere cupientium, iurgia & ἀκροχειρισμούς. Non defuere qui hãc fabulam Platoni adscriberent. Athenæus libro x i v. Ἀριστοφάνης ἢ Πλάτων ἐν ταῖς Σκηναῖς. Solent auctores titulos dramatum hoc modo contrahere. vt cum Sopatri Βακχίδος μνηστῆρας appellant *Bacchidem*, de quo capite x v. cum Sophoclis Ἀχαιῶν σύνδειπνον simpliciter Σύνδειπνον inscribit Hesychius: cum Archippi Ὄνου σκιᾶς, cuius mẽtio in scholiis Aristoph. tantum Ὄνον. Harpocration, Ἄρχιππος Ὄνῳ τραχηλίαις, ταῦτα καὶ ποππύσας εἰσῆσιν, οὐκ αὐτὸ μόνῳ emendamus: Ἄρχιππος Ὄνῳ. τραχηλίαις ταῦτα καὶ ποππύσας εἰσῆσιν οὐκ αὐτὸ μόνον. Ergo etiam Σκηνὰς cum legis, intelligere debes hanc fabulam. Hesychius, τριποσάτης, Ἀριστοφάνης ἐν Σκηναῖς, τριπύς, τρίας. Integer titulus fuit vt diximus Σκηνὰς καταλαμβάνουσαι. Sic enim rescribendum vbique est, & in hoc & in aliis scriptoribus. vt apud Hesychium in οὐ γὰρ ἄκανθαι prouerbio. apud Pollucem libro v i i. Ἀριστοφάνης δ' ἐν Σκηναῖς, καταλαμβάνουσ' ἔφη καὶ τῶν πλατυλόγχων ὀβελίαν ἀκοντίων. corrige, Ἀρ. δ' ἐν Σκηνὰς καταλαμβανούσαις ἔφη, Καὶ τῶν πλατυλόγχων. adde alium locum eodem libro extremo: item alios libro x. cap. v. & cap. x i x. necnon capite x x i v. & x x v. Quod ait Æmilianus, comicum in ista fabula κακκάβην dixisse quam alij χύτραν: non omnium hoc fuit iudicium. Pollux enim eo loco κακκάβην interpretatur patinam. καὶ κακκάβην, inquit, τὴν λοπάδα ἐρεῖς εἰπόντος Ἀριστοφάνους ἐν Σκηνὰς καταλαμβανούσαις. In versu Antiphanis rectè Dalec. ἐγχέλεις Βοιωτίας: non Βοιωτίας. neque aliter Epit. Addit noster, Βατάνιον δ' εἴρηκεν Ἀντιφάνης ἐν Εὐθυδίκῳ. ἔπειτα πολύποδος τετμημένος ἐν βατανίοισιν ἑφθός. scribe, βατανίοισιν. Pollux lib. x. cap. x x i i i i. ἐν Ἀντιφάνους Εὐθυδίκῳ, πολύπους τετμημένος ἐν πατανίοισιν ἑφθός. Athenæus legit hîc per β. βατάν. imò etiam Pollux ipse. ex ea fabula recitatur hic versus ab Harpocratione, ἐγὼ ξενιτευόμενος ἐσεβάλλομην. Pergit Athenæus, Ἄλεξις ἐν Ἀσκληπιοκλείδῃ. idem & Pollux sed leuiter mutato dramatis nomine. Ἄλεξις δ' ἐν Ἀσκληπιάδῃ πατάνια εἴρηκε. præterea in versibus quos describit inde Athenæus, πατάνια Pollux legit per π. Athenæus cum secunda litera θ. Secundus versus adiectione articuli fulciendus, Περὶ τὴν Σικελ. Mox scribe, —ἄλλος

ὄψι

ἐπὶ τούτῳ μέγας. Ἥξει τις ἰσοτράπεζος. ita meliores codd. non ἕξει. Paullo post cum ait poëta, — ἐμοὶ δ' οὐ τοὔνομα Οἴει διαφέρειν, εἴτε κάκκαβόν τινες Χαίροντες ὀνομάζουσιν, εἴτε σίττυβον; apud Pollucem scriptum χαίρουσιν ὀνομάζειν. apud Eustathium & in Epitoma simpliciter ὀνομάζουσιν. omnes retento sensu verborum elegantiam & metri legem neglexerunt. Est enim venustatis Atticæ, χαίροντες ὀνομάζουσι, pro *nominant*: vel *nominare solent*. Sed non assentior Eustathio, qui poetæ verba sic accipit, quasi κάκκαβος, λοπὰς & σίττυβος idem sint. Nobis plane videtur contrarium. Ait enim qui ista loquitur, non curare se verborum proprietatem: neque videri sibi quicquam interesse quo nomine vas illud appellet: siue κάκκαβον, siue λοπάδα, siue σίττυβον. hæc iste quidem: at cæteris omnibus Græcè loquentibus, aliud est κάκκαβος, aliud λοπάς: & toto genere ab his diuersum σίττυβος. Hesychius δερματίνην σκηνὴν interpretatur. Eubuli ex Ione locum affert Athenæus vt probet non semper esse idem βαλάνειον & παλάνειον. eundem recitat Pollux vt euincat non planè esse idem παλάνειον & λοπάς. Neuter firmo admodum argumento nititur. nam quid mirum si bis idem dictum sit à comico? qui fortasse stomachabundum aliquem ea loqui faciens, dedita opera battologiam ei attribuit. Sane cum ait, παλάνεια καινὰ τάγηνα diuersis vocibus idem bis dicit. nisi quis putet τὸ καινὰ interpretamentum esse vocis poëticæ τάγηνα.

CAPVT XXI.

Σφάκος. λοπὰς νεανική. *Eupolidis.* Taxiarchi. *Structoris officium. Cratini* Cleobulinæ. *Alexidis* Δρωπίδης. Πρυτανεῖα. *Mulieres* δημιουργοὶ *Athenis. Ephebi nobiles ministri sacrorum.* νοσσάδες ὄρνεις. *alia non pauca.*

IN testimonio ex Alexidis Lebete, quo & Pollux vtitur libro VI. cap. x. non est nulla menda. Secundo versu, Ἀλλά γε λέγ' οὐ δεῖ. scribe, Ἀλλ' ἄγε, λέγ' ὃ δεῖ. In v. malit aliquis non sine caussa, καυλὸν σιλφίου. sed nec sine caussa placeat quod est editum, καυλὸς, σίλφιον. vide locum Antiphanis quem exponimus libro superiore, capite XXI. In sexto, rectè libri nostri, Κορίαννον αὖον, ῥοῦ, κύμινον, καππάριν. male apud Pollucem κορίαννον αὐχμηρόν. quod male emendarunt nonnulli, κορίαννον ἄνηθον. corrupto metro: nam iambicos esse versus testatur disertè Pollux. Deinceps perturbata sunt omnia Ὀρίγανον, γήτειον, σκορόδιον, θύμον, σφάκος, θύμβρα, σίσαλι, πήγανον, πράσον. Restitue eadem opera & veram lectionem & metri legem: Ὀρίγανον, γήτειον, ἄνισον, θύμον, σφάκον, Τόν τ' αὖ σίραιον, σίσαλι (vel σίσελι ex Polluce) πήγανον, πράσον. Vocem ἄνισον restituimus ex Polluce. vbi tamen ἄνηθον minus bene editur. omissum hoc nomen fuerat, quia in quinto versu ἄνηθον poëta recensuerat: sed aliud esse anethum; aliud anisum consulti herbariæ rei sciunt. σφάκος est *saluia*. hoc est, ἐλελίσφακος. Scribe etiam paullo post,

— τῆς δ' ἐργάτιδος Πεσόντος εἰς λοπάδα νεανικήν. nam ἐμπεσόντος facit versum hypermetrum & exlegem. λοπὰς νεανικὴ non est *olla noua*. itáne vir doctus nullum discrimen agnouit inter patinam & ollam? deinde νεανικὸν non est νέον: sed vehemens, more iuuenum: pro magno accipitur. vt apud Aristotelem primo Historiarum, πέτραι νεανικαί. sic λοπὰς νεανική, *patina ingens*. & apud Aristophanem in Pluto, κρέας νεανικὸν, *magnum frustum carnium*. Vocis ἐπίφορημα citatur auctor Eupolis Ταξιάρχοις. & Ταξιάρχης vocat Pollux eam fabulam, & Ταξιάρχας. vt libro septimo, σιδηρῖτιν δὲ τέχνην ἐν Ταξιάρχαις Εὔπολις εἴρηκε τὴν ξανθὴν τῷ σιδήρῳ, οὐ ἐπὶ τῆς εἰκόνος ἐπιτεχνητίας ΣΙΔΗΡΟΦΥΗΣ. confer hunc locum Pollucis cum iis quæ scribit Hesych. in σιδηρῖτιν τέχνην. Antiphanis versus de structoribus ita emendabis,

> — δὲ πλείω σποδὸν, λύχνους
> Θ' ἑτοιμάσῃ, σπονδὰς ποιήσῃ, τἄλλ' ὅσα
> Τούτοις προσῆκει.

Quæ fuerint structoris partes docet Athenæus allato Philemonis loco, Περὶ τὸ ὀπτανεῖον οὐ γίνεθ' ἡ σκευωρία. Τραπεζοποιὸς ἐστὶν ἐπὶ τῷ διακονεῖν, hoc est, *circa culinam non versatur ars illius: est enim* τραπεζοποιὸς *structor, ministerio præfectus*. quàm diuersa dicunt interpretes? Locus Xenophontis non est ἐν δευτέρῳ Ἀπομνημ. vt scribitur in omnibus libris: sed in primo. de auctore culpæ, liberum esto cuiusque iudicium. Menandri

verba

verba è Phania in iamblei legem facile ita redigas, *Φειδωλὸς ἦν τι καὶ ἀγοραστὴς μέτριος*. Cratini *Cleobulinæ* nomen videntur habuisse à Cleobulina Cleobuli sapientum vnius filia, quam libris suis Diogenes Laertius prodidit nobis. solent autem plurali numero inscribi similes comicorum fabulæ: vt Ἀρχίλοχοι, Ὀδυσσεῖς, & similia. Pollux numero singulari, lib. VII. cap. XI. proferens inde vocem ἰπόν: vnde est ἰποῦσθαι *premi*. quo etiam verbo vsus Cratinus, inquit, in his versibus *δυοῖν ἰποῖ κακοῖν δίκλοιν Ἰπούμενος ταῖς συμφοραῖς*. Atque hæc ea fine nunc refero, vt obiter studiosos veterum poëtarum moneam, Aristophanem more suo Cratini verbis vsum pro suis, mutata solùm voce συμφοραῖς in εἰσφοραῖς. Libro X. eiusdem Pollucis, cap. XXIV. laudatur Cratinus ἐν Κλεοβουλίνῃ. & apud scholiasten Aristoph. initio Auium, Κρατῖνος ἐν Κλεοβουλίναις. pendeo animi sitne eadem fabula de qua diximus an alia. Δορπίδης Alexidis, Δορπίας est in libris Pollucis libro X. cap. XXVI. Vtrumutrum sit verum, proprium videtur. Legi in Hesychio, Δορπίας τευχηστός. de quo cogitandum. Aristophanis eclogæ è Nebulis prioribus, expositionem petant tirones ex interpretis Græci eruditissimis commentariis: nam interpretes plus quàm toto cœlo aberrant à via. Πρυτανεῖα in foro Atheniensium, quod in Romano *sacramentum*. Varro, *Ea pecunia quæ in iudicium venit in litibus, sacramentum à sacro. Qui petebat & qui inficiabatur, de alijs rebus vterque quingentos æris ad pontem deponebant: de alijs rebus item certo alio legitimo numero assium. Qui iudicio vicerat, suum sacramentum à sacro auferebat: victi ad ærarium redibat*. Scribo mox, ἀλλ' οὐκ οἶδα σύ. vel οἶσθα σύ. nam οἶδά σύ non rectum. Ait Philyllius, Βούλεσθ' εἴπω 'γὼ φράσω τίς εἰμ' ἐγώ; Ἡ τῶν προτενθῶν δορπία καλουμένη. vultis dicam quis ego sim? Dorpia dicor, primus Apaturiorum dies, quo die prægustatorum turba multum est operata. ex verbis sequentis senatusconsulti ita exponi debere hunc locum liquet. Sententia eius Senatusconsulti est hæc. quò possit senatus, cuius hoc decretum est, festum Apaturiorum cum cæteris ciuibus concelebrare, per tot dies senatoribus remitti necessitatem veniendi in senatum; per quot dies reliquæ curiæ vacent: quinque nimirum dies ab eo quem prægustatores celebrant. Athenis plures curiæ fuêre, Quingentorum, Areopagitarum, aliæ. in Areopago videtur hoc Senatusconsultum esse factum. Initio, quæ fuit curiæ huius seueritas, pauca erant festa, quibus legitimus senatus ab Areopagitis non ageretur. mutatione facta publicorum morum, paullatim & hoc mutauit. Restituimus antiquam lectionem in istis, Τοὺς δὲ τὰ πέμματα πρόσθε τι τοὺς πλακοῦντας ποιοῦντας, οἱ πρότερον δημιουργοὺς ἐκάλουν. in editis necessaria voce ποιοῦντας locus erat mutilatus. Quod si mei arbitrij res fuisset, locum paullo aliter concepissem. Fuisse enim viros vllos qui δημιουργοὶ appellarentur quòd placentas conficerent, & vt loquitur auctor libro primo, ἀπὸ τῆς τῶν πεμμάτων δημιουργίας, neque probant sequentia Athenæi: neque verum censeo. Scripserim igitur, τὰς δὲ τὰ πέμματα, non τούς: & ποιούσας, non ποιοῦντας. Mulierum δημιουργῶν mentio clara in subiectis testimoniis. Hesychius paullo arctius hanc vocem accipit, λέγεται ἡ γυνὴ δημιουργὸς ἡ ἐν τοῖς γάμοις πέμματα ποιοῦσα· ita vult appellari, non publicas pistrices, sed eas mulieres, quibus in nuptiarum solemnibus, munus solitum mandari fingendarum placentarum. Pollux explicat libro tertio, capite de nuptiis. Platoni libro quinto De republica, inter muliebria opera recensetur, ἡ τῶν ποπάνων θεραπεία. Proclus interpres refert ad morem Atheniensium: qui soliti sint in effingendis deorum libis, mulierum vti industria. Verba doctissimi viri sunt ista: Ἔνθα καὶ ἔθος ἐδίδαξε τὸ Ἀττικόν, ὡς ἄρα γυναῖκες ἦσαν οὐχ αἱ ἀλετρίδες μόνον, ἀλλὰ καὶ αἱ πεμματοποιοὶ μιμούμεναι τὰς φύσεις, τὰς πλαττούσας ὅσα τοῖς θεοῖς ἀνιᾶσι ζῶα καὶ φυτά. conferendus est cum istis Procli, pulcherrimus Theocriti locus in descriptione pompæ Ptolemaicæ. Ait poëta recensens pompæ illius fercula,

> Εἴδατά θ' ὅσσα γυναῖκες ἐπὶ πλαθάνῳ πονέονται,
> Ἄνθεα μίσγοισαι λευκῷ παντοῖ' ἅμ' ἀλεύρῳ·
> Ὅσσα τ' ἀπὸ γλυκερῶ μέλιτος, τά τ' ἐν ὑγρῷ ἐλαίῳ·
> Πάντ' αὐτοῖ πετεηνά, τὰ δ' ἑρπετὰ τῇδε πάρεστι.

Mos autem de quo Plato & Proclus, non in omnibus sacris obtinuit Athenis. nam in Furialibus id ministerium obibant nobiles ephebi: quod docet nos Philo Iudæus, cuius verba subscripsi, quia sunt elegantissima. Δεῖ μοι δοκοῦσιν οἱ τῶν Ἑλλήνων ὀξυδερκέστατοι διάνοιαν Ἀθηναῖοι (ὅπερ γὰρ ἐν ὀφθαλμῷ κόρη, ἢ ἐν ψυχῇ λογισμός, τοῦτ' ἐν Ἑλλάδι Ἀθῆναι) τὴν ἐπὶ ταῖς σεμναῖς θεαῖς πομπὴν ὅταν στέλλωσι, δοῦλον μηδένα προσλαμβάνειν τὸ θεράπων, ἀλλὰ δι' ἐλευθέρων ἑκάστῳ τῶν νενομισμένων ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν ἐπιτελεῖν, καὶ οὐχ οἷον ἂν τύχῃ, ἀλλὰ βίον,

ἀλλὰ βίον ἐζηλωκότων ἀνεπίληπτον. ἐπεὶ καὶ τὰ πρὸς τὴν ἑορτὴν πέμματα τῶν ἐφήβων οἱ δοκιμώτατοι σιτοποιοῦσι, πρὸς δὲ δεξίας καὶ τιμῆς, ὅπως δεῖ, τὴν ὑπηρεσίαν πεπέμψονται. Vt ad pensum redeamus, ferri diutius non debet monstrum lectionis in nono versuum Menandri, ὁ μάγειρος γὰρ ἐν Πεμμάτων ποιεῖ. nam ex libro XIIII. scribendum, ὁ μάγειρος γὰρ ἐγχύτους ποιεῖ, Πλακοῦντας ὀπτᾷ, χ. Probat autem omnia peruersè agi, quia coquus opera dulciaria effingat: cum eius sit munus carnes coquere aut pisces, & condimenta condire. è contrario, ὁ δημιουργὸς, inquit, coqui æmula partes illius obit; carnes coquit, turdos parat, & alia curat quæ ad coquorum curam pertinent. hîc sensus est sequentium versuum, Ὁ δημιουργὸς δ' ἀντιπαρατεταγμένη Κρέα δ' ὀπτᾷ, &c. vel vt in lib. XIIII. κρέα δ' ὀπτᾷ. Etsi autem laxa significatione vocis δεῖπνον & antecœnia, & missus omnes cum bellariis continentur: peculiari tamen notione ita vocabant, missum medium qui ex solidioribus cibis constabat. Ideo superiore libro extremo δείπνου ἀρχὴ esse dicebatur, missus ille, qui gustationem excepit. Ita accipiendum moneo verbum δειπνεῖν in XIV. & XVII. Menandri versu, de cœna loquentis vbi peruersa sunt omnia,

> Ἔπειθ' ὁ δειπνῶν μὲν τετραχηλίζεται
> Μυελοτάμενος ἢ ἐ στεφανοσάμενος, πάλιν
> Δειπνεῖ . . . . . τὰ μελίπηκτα ταῖς κίχλαις.

In postremo versu deest vox vna: haut scio, an σωάμα. Appellat νοσσάδας ὄρνεις Seleucus vel potius Panyasis *pullos gallinarum*. Eustathius, ὡς δὲ καὶ συγκόπτει τὸ οἰκεῖον ἡ τοιαύτη λέξις (νοττὸς) κατὰ τὸ νεοττάριον νοττάριον, δηλοῦσιν αἱ παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις νοσσάδες ὄρνεις. Lego mox cum doctis viris, Φέρεσθαι τῇ παρθένῳ δῶρα σπουμίδας. At non illis assentior, cum in Simonideis versiculis, Ὅς δοκεῖ πάντας νικᾶσι νίκης Δινάεντα βαλὼν Ἄναυρον ὕδωρ. corrigunt Ναῦρον. Vide quid sit vulgatorum exemplarium fidem sequi temerè. Nam virum doctum qui ita censuit in eum errorem impulerunt Strabonis editiones quæ nostram præcesserunt: in quibus Ναῦρος hic Thessaliç fluuius nominatur. perperam, vt olim diximus, & est certum atque indubitatum.

CAPVT XXII.

Deliorum coquorum nomina explicantur, Gongylus, Magadis, Artysilaus, Artysitragus. *Delij cur Rhenæi dicti. Critonis* Philopægmon, *& alia fabulæ.* κοπίδων συνώνυμος. Dæton *&* Ceraon *dij veterum.*

DELII, inquit ex Apollodoro Athenæus, coquis suis nomina indere soliti à ministerio quod plurimum obibant. Inde originem habent Deliacorum coquorum appellationes, *Gongylus* & *Magadis*: vel vt scriptum in Excerptis *Magasis*: ἐπειδὴ τὰς μάζας φασὶν Ἀριστοτέλης ἐν ταῖς θοίναις δι' ἡμέρας τρίβοντες παρεῖχον ὥσπερ ἐν γυναιξὶ γογγύλας μεμαγμένας. sine dubio latet vulnus in hac pericopa. vult exponere duarum superiorum vocum *Magasis* & *Gongylus* τὸ ἔτυμον. Magasidas coquos fuisse nuncupatos, *qui in sacris epulis totos dies mazas subigerent.* hactenus rectè. quid illa sibi volunt, ὥσπερ ἐν γυναιξὶ γογγύλας μεμαγμένας? Oculis corporis nihil inuenio in blattariis membranis quod in hoc æstu me adiuuet: oculus mentis videtur inuenisse veram lectionem: ὥσπερ οἱ Γόγγυλοι γογγ. μεμαγ. vel etiam retenta voce γυναιξὶ. ὥσπερ καὶ γυναιξὶ. Γογγύλεις γογγύλας μ. *sicut & Gongyli ita sunt dicti, quod mulieribus conficerent quas vocabant gongylas mazas.* Excerpta sic, ἐπεὶ τὰς μ. φ. Ἀρ. ἐν ταῖς θ. δι' ἡμ. τρ. παρεῖχον γογγύλας. ita nullum erit discrimen inter Magasidas & Gongylos. cur superioris coniecturæ nos pœniteat, opinor, nō est. Quid si tamen ne illa quidem vera? Venit enim nobis in mentem loci cuiusdam Aristophanei, quem suscipio est ex ora libri in contextum verborum esse admissum inconsultò, & cum Aristotelis verbis in vnum veluti cinnum confusum. Comici versus in Pace sunt,

> Ἢν μὴ παράσχω τρίψας δι' ἡμέρας ὅλης
> Ὥσπερ γυναικὶ γογγύλην μεμαγμένην.

Illorum coquorum quos Delij Ἀρτυσιλάους & Ἀρτυσιτράγους vocabant, subobscura est nominis ratio: non aliter tamen libri manuales. nisi quod Ἀρτυσίλεω scribit Eclogaa-

rius. In istis, Πολυκράτων ὁ Κρίθωνος Ῥηναίους δίκην γραφόμενος, καὶ Δηλίους αὐτοὺς ὀνομάζει, ἀλλὰ τὸ κοινὸν τῶν ἐλεοδυτῶν ἐπηγάσατο: restituimus priscam scripturam Ῥηναίους: quæ improbo scelere fuerat mutata in Ἡρωαίους. *Polycrato, ait, Crithonis F. diceam Rhenæis aliquando impegit: quos tamen Delios appellauit nunquam: sed actionem suam inscripsit, Aduersus* τὸ κοινὸν τῶν ἐλεοδυτῶν, *commune coquorum.* Rhenæi sunt incolæ Rheox, vel vt alij vocant, Rheneæ, paruæ insulæ ad Delum, quatuor tantum stadiorum interuallo dissitæ. Hanc Polycrates Samius olim Delio Apollini consecrauit, ἁλύσει δήσας πρὸς τὴν Δῆλον, *Delo annexam catenis*, ait Thucydides. Quare & Rhenæi ex eo Delij dicti. Imò verò omnes Delij Rhenæi erant: quia enim neque nasci neque denasci in Delo fas erat, & primum & vltimum vitæ diem in ea insula omnes agebant. Puto tamen excidisse hinc vocem ita restituendam, Ῥηναίους δίκην γραφόμενος, καὶ Ῥηναίους οὐδὲ Δηλίους αὐτοὺς ὀνομάζει. *in actione contra Rhenaos, neque Rhenaos neque Delios eos vocauit.* Non facilè dixerim qui sit factum vt in nostra editione scribatur, Κρίτων δ' ὁ κωμῳδοποιὸς ἐν Φιλεπαίγμονι. nam priùs edebatur Φιλοπράγμονι, quo nomine etiam Timocles comœdiam docuerat. Ego non memini quando hunc scriptorem cum MSS. contuli, & ex iis emendaui, vsquam ita scriptum reperire: nisi forte in Palatino codice: qui nunc ad manum non est. Cæterùm Critonis huius drama *Aetolos* laudat Pollux, libro IX. & *Messeniam*, libro X. cap. VII. Illum versum, Ναύκληρον ἐν τῷ λιμένι ποιήσας ἄπλουν, interpretor, *cùm in portu nauicularem constituisset hominem nauigationis expertem.* Tertius versus est, Καὶ φορμιῶσαι ναῦς ἀναγκάσας δύο. equidem ista non intelligo, nisi hoc similiue modo corrigamus, Καὶ ἀφορμίσασθαι ναῦς ἀναγκάσας δύο: *cum coegisset naues duas stationem deserere*, id est, nauigare. VI. versu, Οὗτος τρία μόνον ἀγαθὰ κεκτῆσθαι δοκεῖ. scribendum est μόνος. solus hic locus tria habet parasitis admodum vtilia & bona. Quod sequitur testimonium ex Achæo, Τίς ὑποκεκρυμμένος μῦς σπαλακῶν κοπίδων συνωνύμια, corruptissimum est: neque interpretari priùs quàm emendaueris licet. Alius aliam afferet medicinam: nobis hæc non displicebat: Τί δ' ὑποκεκρυμμένος μῦς σπαλακῶν, κοπίδων σὺ γ' ὁμώνυμε; *quid te clam occultans manes nequam, qui vulgo copis clais?* σπαλάκων propriè quis dicatur notum ex Aristotele & Theophrasto. hic simpliciter accipio pro improbo aut nequam homine. Vocat autem κοπίδων ὁμώνυμον, quasi dicas, *victimarium*, vel *carnium ad minutalia inciforem.* Κοπίδας in coquorum instrumento recensent veteres. Ariston in epigrammate de coqui supellectile, Σπλάγχνων ὑπὸ σιβαρᾷ κεκλιμένον κοπίδι. Ex eo κοπίδας appellarunt Delphi eos qui in culinis copidas tractarent. Athenæi quæ sequuntur verba hanc interpretationem non obscurè confirmant. Ait, Ἐπισκώπτουσι γὰρ οἱ Σατύρειοι τοὺς Δελφοὺς ὡς περὶ τὰς θυσίας καὶ τὰς θοίνας διατρίβοντας. Doctis viris, οἱ σατύρειοι sunt *satyrici poetæ.* minimè verò. Non meminerant satyram totam esse Romanorum. etsi tragicorum erant quędam satyrica dramata. at ipsi ex eo nunquam satyrici poetæ dicti. scribo, οἱ σάτυροι: & intelligo satyros quos in Alcmæonem suam introduxerat Achæus. ex præcedentibus ita exponendus est hic locus. Quæ de ridiculis veterum Græcorum numinibus Dætone, Ceraone, & cæteris paullo post narrantur, totidem fere literis apud Eustathium leguntur in Odysseæ commentariis. Non dissimilia apud veteres Romanos deorum mendicabula, de quibus S. Augustinus & alij patres.

CAPVT XXIII.

Hydraulica organa κατὰ κλεψύδραν. *Ctesibius rerum pneumaticarum auctor.* γίγγρος & γιγγραῖνοι αὐλοί. gingrire, χηνίζειν. ἐκ χορδῶν. ἡμμένος φιλοσοφίας. πετάσους ἐπιτεθειμένοι. προσώπια. ἔνιοι γέμοντες οἴνου. *multa emendantur.*

PVD veteres Græcos & Romanos conuiuiorum hæc ratio fuit, vt postquam corpora dapibus satiassent, oculos aurésque variè oblectarent. Ideo finitis epulis acroamata, tibicinæ, saltatrices & qui dicebantur Bacchi artifices in cœnationes introducebant. Hæc est caussa cur Athenæus XIV. demum libro de musica & musicis Instrumentis seriò tractat: Nam qui fuit ordo conuiuiorum, idem est horum librorũ, vt sæpe diximus. Mirari igitur licet quo consilio

ſilio vir eruditiſſimus huc inſercerit ſermonem de organis muſicis qui deinceps hoc in libro habetur. eſt enim alieno loco poſitus:cum ad librum XIV. vt diximus pertineat. Sed videtur Athenæus nihil eorum voluiſſe prætermittere quæ in eo conuiuio dicta eſſent, cui apud Laurentium interfuerat. Quare etſi alius erat ab illo aſſignatus locus huic tractationi: quia tamen inter epulas de muſicis quibuſdam inſtrumentis ſermo ex occaſione inciderat: noluit auctor cōmittere, vt ea pars τῶν δειπνοσοφιστικῶν λόγων in hoc opere deſideraretur. Verùm hac de re plura nobis alio loco erunt dicenda. Nunc Athenæi verba percurramus. Ait, καὶ τὸ ὑδραυλικὸν δ' ὄργανον δοκεῖ κλεψύδρας εἶναι. In Excerptis, κλέψυδρα εἶναι. quo modo legêre interpretes, Membranæ κλεψύδρας. ſine dubio ſcribendum cum Euſtathio, κατὰ κλέψυδραν. abſurdum eſt dicere, *hydraulica organa eſſe clepſydram*: veriſſimum eſt, *clepſydram ea referre*. Ait, διηνεκῶς μὲν ἀξόνων διὰ τοῦ ὀργάνου. hæc videtur citra controuerſiam recta ſcriptura, vt vidit etiam Dalecampius. nam & Vitruuius *axes ex torno ſubactos* in hydraulicorum deſcriptione habet. omnes tamen manu exarati codd. ἀξονῶν retinent. Ait, ἔοικε δὲ τὸ ὄργανον βωμῷ στρογγύλῳ. Hero comparat βωμίσκῳ: Vitruuius *aræ & arulæ*. vt emendauit Turnebus. Addit, καὶ φασὶ τοῦτο εὑρῆσθαι ὑπὸ Κτησιβίου κυρίως ἐνταῦθα οἰκοῦντος ἐν τῇ Ἀσπενδίᾳ. Legendum ἐν τῇ Ἀλεξανδρείᾳ. Cteſibius enim res pneumaticas excogitauit Alexandriæ in taberna ſui patris tonſoris. vt diſertiſsimis verbis narratur à Vitruuio lib. IX. cap. IX. Falſiſsimum eſt quod putarunt docti homines: de Aſpendo Pamphyliæ ciuitate hæc poſſe accipi: nam omnino locus emendationis eget: niſi dicere lubeat fuiſſe aliquam vrbis eius partē, quæ ſic vocaretur, in qua habitauerit Cteſibij pater. De eo ſtatuant eruditi: ego enim nullam habeo cognitam Aſpendiam in vrbe Alexandria neque in eius vicinia. Tryphone auctore de hydrauli Cteſibius mechanicus librum ediderat. hoc poſtquam dixit Athenæus, ſubiicit continuò, ἐγὼ δ' οὐκ οἶδα εἰ περὶ τὸ ὄνομα σφάλλεται. melius MSS. εἰ περὶ τὸ ὄν. σφ. *ego verò neſcio num in nomine ſit error.* Quis ille error in nomine quem Tryphoni obiicit? an quia mechanicum appellauerat Cteſibium hydraulicorum inuentorem? nam hydraulicorum ratiocinationes à tractatu de machinis Vitruuius quoque videtur ſeparare. an in eo potius eſt error, quod auctorem hydrauleos non Cteſibium appellauerat Trypho, ſed vel Chryſippum, vel neſcio quo alio ſimili nomine hodie in noſtris libris deprauato? Sequitur de tibiis Phœnicum, γιγγραίνοισι γὰρ οἱ Φοίνικες, ὥς φησιν ὁ Ξενοφῶν, ἐχρῶντο αὐλοῖς. Scribendum γιγγραΐνοις, vt in Euſtathio: qui hunc locum deſcribit ad ῥαψ. Iliad. σ. Xenophontis locum quærant ſtudioſi: mihi enim in mentem nunc non venit: quin ſi memini ſatis, nulla hodie in eius libris gingrinatum tibiarum mentio. Porrò has tibias tradit Athenæus ita dictas quod eas inflare moris eſſet in Adonis: nam Adonim, inquit, vocant Phœnices Γίγγρην. Pollux quoque, ἡ Φοινίκων γλῶττα γίγγραν τὸν Ἄδωνιν καλεῖ, καὶ τούτῳ ὁ αὐλὸς ἐπωνόμασται. aliis placet à fictitia voce γίγγρι nominatas eſſe tibias gingrinas. Feſtus deducit à verbo *gingrire*, quod de anſeribus propriè vſurpatur. etiam Græci γιγγρίζειν de tibia canentibus dixerunt, vt ſcribitur in XIV. Hebræorum עגור quidam expoſuerunt *anſerem*. inde γίγγρος & γιγγρίζειν. τὸ y mutatum in γ. ſicut in aliis multis. Amphidis quintum verſum leuiter emenda & ſcribe, Ἐν συμποσίοις δεῖ. τί δ' οὐκ ἄγεις. & in fine ὅτι πάντα τὰ πράγματ' ἀνατεταραγμένα κεῖται. elegantiſſimum verbum ἀνατεταραγμένα *perturbare, miſcere omnia.* Nablum eſſe Phœnicum vel Hebræorum inuentum, ipſum nomen indicio eſt, vt ad Strabonem dicebamus. De nablo ait Sopater, — οὔτε τοῦ Σιδωνίου νάβλα λαρυγγόφωνος ἐκκεχόρδωται τύπος. hoc eſt, *neque Sidonij nabli fides ſunt corruptæ.* λαρυγγόφωνος τύπος, periphraſis eſt fidium, per quas intentas ſonus editur, vt per guttur vox prodit. ἐκχορδοῦσθαι, vt ἐξαυλεῖσθαι. vnde dicuntur γλῶτται ἐξηυλημέναι, & παρεξηυλημέναι. Sequens Sopatri locus eſt corruptiſſimus inſcriptio etiam fabulæ obſcura, vt diximus libro ſuperiore. Pro πηγὰς, ſcribe πηγνὺς cum interprete. Secundus Philemonis eſt imperfectus: hoc ſimiliue modo ſarciendus, Νάβλαν τιν', ὁ δὲ νάβλας τί ἐστιν; εἰπέ μοι. & mox, οἶδα ἀγαθόν. Sophoclis è Thamyra teſtimonium nihilo emendatius legitur in membranis: quarum hæc lectio, λύρα μόναυλοί τε, χείμων τε ὡς: & ſequente verſu κωμασαίοις. at in iſto è Sopatri Bacchide, Καὶ τὸν μόναυλον μέλος ἤχησε. deeſt participium λαβὼν, aut ἀναλαβών: vt in verſu præcedente ex Anaxandrida, ἀναλαβὼν μόναυλον ἦλθεν τὸν ὑμέναιον. Deinde ſequitur Protagoridæ locus ex eo libro quem ſcripſerat de ſpectaculis in ſuburbano Antiochiæ Syriacæ Daphne dicto celebrari ſolitis: πάντες δ' ὀργάνου κατάμεστοι ἦσαν κεκλάσθαι ὑπὸ φωνῆς παιδόθεν, τότε ἤδη μοναύλῳ;

τὰς ἡδίστας ἁρμονίας ἀναμινυρίζει. Mendas eſſe in priotibus verbis multas, nemo eſt quin fateatur. Dalecampij emendationes an genium habeant alij iudicent. nobis ſic videtur eſſe ſcribendum, παντὸς δ' ὀργάνου κατὰ μίτον ἧπται, καὶ κροταλῶν, ἡδυφώνου τε πανδούρου. *peritiam habet omnis organi fidibus constantis, & crepitaculorum, & pandori ſuauiter canentis.* ἧπται ſic accipiendum vt apud Ariſtotelem ſæpe, ἧπται φιλοσοφίας, *animum appulit.* & in Metaphyſicis, τοῦτο φανερὸν τοῖς καὶ μετρίως ἡμμένοις. *vel mediocriter verſatis in ea ſcientia.* ὄργανα κατὰ μίτον, periphraſis eſt elegans eorum muſicorum inſtrumentorum, quæ ἐντατὰ & χορδευτὰ nominantur. aut legendum, κατὰ μίτου, quod erit idem atque ἐντατοῦ. Iam pro ὑπὸ φωνῇ quod à ſententia huius loci eſt alieniſſimum, facimus ἡδυφώνου. quo nihil conuenientius. Subijcit auctor elegantem locum Poſidonij, de ridicula expeditione Apámenſium contra Lariſſæos. Deſcribitur eorum ornatus cum in procinctu eſſent: qui potius comeſſabundis adoleſcentibus conueniat, quàm veram pugnam pugnaturis. in ea hiſtoria ſunt hæc verba, πέτασα δ' ἐπιτεθειμένοι καὶ προσώπεια, σκιὰν μὲν ποιοῦντα, καταπνεῖσθαι δ' οὐ κωλύοντα τοὺς τραχήλους. etſi nihil variāt codd. MSS. tamen ſcribendū omnino, πετάσους. niſi cui probetur metaplaſmus generis in hac voce. πετάσους vel πέτασα ἐπιτεθειμένοι, valet, *petaſati.* petaſos habentes capitibus impoſitos. ſic apud Pauſaniam, ἐπιτεθειμένη γυμνασίου σχῆμα. vſitatius eſt τὸ περικεῖσθαι in hoc loquēdi genere. Προσώπεια non aliud ſunt quàm paruæ perſonæ, vel faciei tegumenta, ex tenui & ſubtili materia facta. Has perſonas ait Poſidonius ita fuiſſe aptatas, vt faciem quidem inumbrarent: at vento non obſiſterent quo minus ceruices afflaret. Apage laruas Dalecampij. cenſen' verò delicatulos iſtos, vel ipſum nomen laruæ patientibus auribus, & vt non ter in ſinum deſpuerent, fuiſſe audituros? Quid autem cogitabat vir optimus cum negationem ante κωλύοντα tolleret? Sequitur, ὄνους ἐφελκόμενοι γέμοντας οἴνου καὶ βρωμάτων παντοδαπῶν. Non neſcio γέμειν rectè poſſe verti aliquando, *eſſe onuſtum:* ſed tunc, cum onus recipitur intus, & fit πλήρωμα τοῦ βαστάζοντος. ſic nauis γέμειν dicitur, onuſta eſſe: plena videlicet γόμου. aſinos γέμοντας οἴνου nouè dixit Poſidonius, pro *onuſtis vino.* Scribebam, ὄνους ἐφ. καὶ γέμοντας ἀσκοὺς οἴνου. ſed etiam alij auctores ea voce ita vtuntur impropriè. Monaulum dictum eſſe etiam πυθικὸν ex Ameria Athenæus, ex Athenæo probat Euſtathius. minus rectè apud Heſychium hodie, Τιτυρῖνος.

CAPVT XXIIII.

Percurritur Hedyli deprauatiſſimum epigramma. Theon μόναυλος. εὐπάλαμος. ἥδυμα. γλεύκους μεμεθυσμένα παίγνια. καλαμαῦλαι· ῥαπαῦλαι. *tibiæ* ἔλυμοι. αὐλοὶ μεσόκοποι. *menda multa indicantur ac tolluntur.*

VT probet Athenæus monaulum non aliud fuiſſe organum muſicum, ab eo quod καλαμαύλην vocabant, Hedyli affert epigramma, non inuenuſtum: ſed multis mendarum portentis factum informe. Id igitur adſcribemus hoc loco: ſi quam forte illius malis medicinam queamus excogitare.

Τοῦτο Θέων ὁ μόναυλος ὑπ' ἠρίον ὁ γλυκὺς οἰκεῖ
  Αὐλητὴς, μίμοις κ'ἐν θυμέλῃσι χάρις,
Τυφλὸς ὑπαὶ γήρως εἶχε, καὶ Σκίρπαλον υἱὸν,
  Νήπιόν τ' ἐκάλει Σκίρπαλον Εὐπαλάμου
Ἀείδειν αὐτοῦ τὰ γλυφθλία· τοῦτο γὰρ εἶχε
  Πᾶν μέρπων † ἥδυμα σημαίνων.
Ηὔλει δὲ γλαύκης μεμεθυσμένα παίγνια Μουσῶν
  Ἢ τὸν ἐν ἀκρήτοις Βάταλον ἡδυπότην.
Ἢ καὶ Κώταλον, ἢ καὶ Πάγκαλον. ἀλλὰ Θέωνα
  Τὸν καλαμαυλήτην εἴπατε, Χαῖρε Θέων.

Theonem μόναυλον appellat, qui monaulo ſciret canere. metri lex vetabat dicere μοναύλης vt τυμβαύλης. vel μοναυλήτης. vt in vltimo verſu καλαμαυλήτης. ex primi & vltimi verſus comparatione intelligitur monaulum & calamaulum idem eſſe: quod erat probandum. Tertium ita ſcribo, Τυφλὸς ὑπαὶ γήρως· εἶχεν τὸν Σκίρπαλον υἱὸν: *quem habuit filium*

filium Scirpalus, id est, Scirpali filium. Deinde lego, Νηπίαχόν τ' ἐκάλει Σκίρπαλος Εὐπάλαμον, Ἀείδων αὐτῷ τὰ γενέθλια. *hunc recens natum Scirpalus appellauit Eupalamum, cum eius natales celebraret*: εὐπαλάμους Græci vocant homines manu solertes. poëta ait Scirpalum nomen hoc filio suo imposuisse animo præsagientem futuram illius τῆς αὐλητικῆς peritiam. tibicinum & eorum omnium qui tractant organa ἐντατὰ καὶ ψηλαφητά, eruditos digitos esse oportet. Sic paullo pòst ait Athenæus, Epigonum fuisse μουσικώτατον κατὰ χεῖρα. Ex his constare arbitror, scribendum esse in sequentibus, τοῦτο γὰρ εἶπε Τέτοκα, τᾶν μολπᾶν ἥδυμα σημαίνων. duriusculè dictum, pro, τὸ τᾶν μολπᾶν ἥδυσμα σημ. *vt significaret dulcedinem cantilenarum illius.* ἥδυμα pro ἥδυσμα, vt θαυματὰ ἔργα apud poëtam pro θαυμαστά, & alia id genus, de quibus alibi diximus. Postea ait nomen Eupalami omen habuisse, & euasisse illum tibicinem suauissimum. Lego, Ηὔλει δὴ γλαύκως μεμεθυσμένα παίγνια Μουσῶν. *Ille igitur tibia canebat musto ebria ludicra Musarum.* aut omnia me fallunt, aut verissimè ita emendamus. nam γλαύκης ineptum est multis modis. nostrum γλαύκως planè confirmat vox μεμεθυσμένα. Battalus, Cotalus, & Pancalus nomina sunt sodalium Theonis, siue Eupalami. qui soliti dies condere cum illo potantes. meritò igitur poëta illos testes eiet dulcium Theonis modulationum. Hęc de epigrammate Hedyli. Addit auctor, sicut καλαμαύλας vulgò dicebantur qui calamos inflabant: ita dictos esse ῥαπαύλας τοὺς τῇ καλάμῃ αὐλοῦντας. Scripta lectio, ῥαπαναύλας. Eustathius, ῥαπταύλας. melius: est enim pro ῥαπατταύλης. quare etiam sequentia in Athenæo corrigenda, τοὺς τῇ ῥαπάτῃ αὐλοῦντας. vel certè, τῇ ῥαπάτῃ καλ. Hesychius, ῥαπάτην καλάμην· καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ αὐλοῦντας ῥαπάλας. scribe, ῥαπταύλας, vel ῥαπαταύλας. Tibias ἐλύμους apud Sophoclem interpretatur Athenæus, Phrygias: alij longè aliter acceperunt. vt docebit te, si operæ est scire, Hesychius. Μεσοκόπους αὐλοὺς qui hic nominantur, alibi non reperio. Breuiator scribit, μεσοκόπους. quam esse rectam scripturam non dubito. Hesychius, μεσόκοποι αὐλοί, οἱ ὑποδεέστεροι τῶν τελείων, μέσοι. De hemiopis tibiis producitur Anacreontis testimonium in omnibus hodie exemplaribus valde corruptum. Ait Athenæus, περὶ ὧν φησὶν Ἀνακρέων, Τίς ἐρασμίην θρέψας θυμὸν ἐς ἥβην τέρεν' ὡς ἡμίοποι ὑπ' αὐλοῖ ὀρχεῖται. Tentarunt multi doctissimi viri horum verborum emendationem: quorum sententias non referemus: sed quid nobis videatur, paucis aperiemus. Lego, τίς ἐρασμίην σ' ὦ θέρεψ θυμὸν ἐς ἥβην, τερένων ἡμιόπων ὑπ' αὐλῶν ὀρχεῖσθαι; Videtur poëta Artemonem compellare, olim seruum, postea luxus & mollitiei perfectum exemplum: quod ex alio eiusdem Anacreontis cantico scimus, libro XII. magna ex parte descripto. In eum, aut alium similis conditionis, similiumque morum, inuehens poëta, *Quæ*, inquit, *libido, ô serue, te inuasit, saltandi ad teneras hemiopas tibias?* Postrema sanè illa, τερένων ἡμιόπων ὑπ' αὐλῶν, non aliter concipienda esse, liquidò constat ex ipso Athenęo, scribente aliquanto infrà. διὸ καὶ τέρενας αὐτοὺς (τοὺς ἡμιόπους) κέκληκεν ὁ Ἀνακρέων. non igitur est quod vereamur omnibus membranis fidem hîc abrogare. sunt enim vitiatę omnes. quanquam hoc leue est, præ eo quod mox dicemus.

CAPVT XXV.

Indicatur paginarum aliquot insignis transpositio in omnibus antiquis codicibus commissa. tibia hemiopi, lysiodi, citharisteriæ. Euphorus *historicus. Prouerb.* Μάγαδις λαλήσω μικρὸν ἅμα σοι καὶ μέγα. βάρωμος *&* βάρμος. Phœnix *organum.* χλεψίαμβοι. *Theopompi drama* Ἁρμάτιον. Σκίνδαψος ὀξυΐνος. ἐξύα *&* πτόμαλος. *Anaxilai fabula* Λυροποιός. *Tibiæ* pariambides. *voces Doricæ*, αὐλόφιν *&* γεγαθεῖν. Psalterium. *Ptolemæus Euergetes. Alexandrini dicaces. tibia* ἀλέκτωρ. *Ionis Chij* Φρύγιοι. Idæus ἀλεκτρυών. ἴδη. ἔκτυπος αὐλός. *Phrygius rhythmus. Tibia* χώδων.

DE hemiopis tibiis loquens Athenæus, necdum absoluto eo sermone, repente quasi œstro quodam percitus, aliò transilit. Plane enim παρ' ἀπροσδοκίαν quod aiunt, lectorem suum in diuersa rapit auctor, ἀσύγκλωστα συγκλώθων πράγματα, vt ait Plato, & quæ nihil omnino commune habeant coniungens. Quid enim commune est disputationi de peregrinis, & antiquis instru-

mentis muficæ, cum enarratione Homericorum conuiuiorum? Fatebor hoc loco errorem meum: nam qui rationem nullam excogitare poffem, cur res adeo difiunctæ *εἰς μίαν μύχοιον, τὸ τοῦ λόγου*, effent congeftæ: fcriptorem eruditiffimum fæpius apud me *ἀταξίας* & fupinæ cuiufdam negligentiæ reum egi, eóque nomine pœnas ab illo exegi. *Ἀλλ' οὐκ ἔτ' ἔτυμος ὁ λόγος* dicebat olim Stefichorus, recantans opprobria quæ in Helenam temerè effuderat. Nobis quoque idem neceffariò faciēdum. Nullum enim hic negligentiæ exemplum ab auctore editum eft: fed magna potius facta illi iniuria ab iis qui hoc opus tranfcripferunt. Nefcio enim quo cafu factum fit, vt ex libro fequente transferrentur aliquot pagellæ in locum hunc, & in medium fermonem de tibiis hemiopis. Nam dubitari non poteft, quin coniungi debeant quæ de illis tibiis hic dicuntur, cum iis quæ interuallo fatis magno deinceps de iifdem, obferuantur. Anacreontis verbis quæ fuperiore capite emendabamus, fubijciuntur ifta, pagina CLXXVII. in editione recente. *εἰσὶν δ' οἱ αὐλοὶ οὗτοι ἐλάσσονες τῶν τελείων*. quæ deinde fequuntur vfque ad ifta, *Κατὰ μεταφορὰν Ἰξίων φησί, Τὸν δ' ἡμίοπον καὶ τὸν ἐλάσσονα*, &c. quæ habentur pag. CLXXII. omnia aliena funt ab hoc loco, pertinéntque aliò, vt facile quiuis intelligat admonitus à nobis. vide libri fequentis, caput primum. Iis igitur in fuum locum reiectis, coniungamus quæ malo exemplo diuulfa ab aliquot retrò feculis fuêre. Quare ita continuemus integram Athenæi de hemiopis tibiis obferuationem, *Οἶδα μὲν δὲ καὶ τοὺς ἡμιόπους καλουμένους, περὶ ὧν φησὶν Ἀνακρέων, Τίς ἐρ. θ. θ. ἐσ. τ. ἡμ. ὑπ' αὐ. ὀρχ. εἰσὶ δ' οἱ αὐλοὶ οὗτοι ἐλάσσονες τῶν τελείων. Κατὰ μεταφορὰν δ' Ἰξίων φησί, Τὸν δ' ἡμίοπον καὶ τὸν ἐλάσσονα, ταχέως ὁ μέγας καταπίνει. εἰσὶ δ' οἱ αὐτοὶ τοῖς παιδικοῖς καλουμένοις, οἷς, οὐκ ὄντες ἐναγωνίοις, πρὸς τὰς εὐωχίας χρῶνται· διὸ καὶ τέρενας αὐτοὺς κέκληκεν ὁ Ἀνακρέων. Οἶδα δὲ καὶ ἄλλα γένη αὐλῶν*, & cætera ad libri finem vfque. *Notas habemus & hemiopas tibias, de quibus Anacreon*, Quæ, *inquit*, libido, ô ferue, te inuafit faltandi ad teneras hemiopas tibias? *Hæ tibiæ minores funt iis quas perfectas vocant. Per tranflationem dixit Ixion*, hemiopon & minorē citò magnus deuorat. *Sūt autem iftæ tibiæ eædem cum iis quas puериles vocant, quibus cum in commiffionibus non effet locus, vtebantur ad conuiuia. ideo teneras dixit illas Anacreon.* Non poterant Platonica illa humani corporis *ἡμίτομα* aptius copulari aut arctius, quàm ifta inter fe cohærent. Verfus Ixionis, de pifcibus intelligi debet. *ἡμίοπος ἰχθύς*, vt fi Latinè dicas *gingrinam apuam*, pro parua. quia gingrinæ tibiæ erant breues. Pifces minutos prædam & efcam effe magnorum, certum eft, & multis magnis auctoribus teftatum, vt olim dicebamus ad primum Strabonis. Athenagoras in Apologia pro Chriftianis eodem verbo vfus in eadem fententia, *οἱ δίκην ἰχθύων ζῶντες. καὶ γὰρ οὗτοι καταπίνουσι τὸν ἐμπεσόντα, ἐλάσσονα ὁ ἰσχυρότερος τὸν ἀσθενέστερον.* Sed quifnam ifte Ixion poëta? nam Demetrium Ixionem grammaticum ex Diogene Laertio & Athenæo fatis habemus notum. Ixionem poëtam neque Athenæus alibi, neque alius quifquam, opinor, commemorat è veteribus fcriptoribus. Sufpicor fcribendum effe *Ἴων φησί*, non *Ἰξίων*. Ion Chius inter antiquiffimos & celeberrimos poëtas, notus omnibus. Tentari etiam poteft, nec abfurdè, fcripfiffe Athenæum, *Κατὰ μεταφορὰν δ' Ἰξίων φησίν . . . . Τὸν δ' ἡμ.* in lacuna hæc aut fimilia defunt, *εἰρηκέναι Ἴωνα τὸν Χῖον. Τ.* Atque hæc de hemiopis Athenæus & nos cum illo. Cum iftis pulcherrimè cohærent quæ fequuntur deinceps ad finem huius libri. Pergit enim auctor varia tibiarum genera recenfere; de quibus dictum hactenus non eft. Nimis certum, hæc ita continuanda effe: clara enim & aperta eft feries difputationis, & *ἡ τῶν λόγων ἀλληλουχία*. Hunc tamen errorem tantum neque interpretes odorari funt, neque eruditus ille grammaticus, qui ante tot fecula Epitomen horum librorum contexuit. fequitur enim is quoque *κατὰ πόδας* ordinem qui in libris editis. Nos ipfa potius Athenæi veftigia premamus, & reliquam de tibiis difputationem percurramus. Ait igitur, *Οἶδα δὲ καὶ ἄλλα γένη αὐλῶν τραγικῶν τε καὶ λυσιῳδῶν, καὶ κιθαριστηρίων ὧν μνημονεύουσιν Εὔφορος ἐν τοῖς Εὑρήμασι. De lyfiodis* tibiis adi ad librum XIV. *κιθαριστήριοι* adhibitæ in concentum cum citharis. *Euphorus* qui fcripfit De priorum inuentis, fitne Ephorus notus omnibus hiftoricus, an alius, nondum conftitui. Tibiam magadim & grauem & acutum fonum edidiffe *ἐν ταυτῷ*, id eft, fimul, probat auctor teftimonio Alexandridæ, cuius eft hic verficulus, *Μάγαδιν λαλήσω μικρὸν ἅμα σοι καὶ μέγαν.* Scio fic legi hunc verfum & alibi in Athenæo, & apud veteres nonnullos grammaticos. Sed mihi durius dictum videtur, *μάγαδιν λαλεῖν*, pro, inter loquendum magadim imitari, deinde etiam illud fi quid iudico, duriufculum, *μάγαδις μέγας* aut *μικρὸς*,

pro

pro graui aut acuto magadis sono. Excogitauimus igitur planiorem, & non paullo venustiorem lectionem, Μάγαδις λαλήσω μικρὸν ἅμα σοι καὶ μέγα. corruperunt, qui non videbant particulam similitudinis indicem venustè omissam esse. *Loquar tecum vt magadis, altè & remissè.* De tibiis ex hinnulorum ossibus, dictum libro secundo extremo. Ait, τὸν γὰρ βάρωμον ἢ βάρβιτον, ὧν Σαπφὼ μνημονεύει. Non βάρωμον, sed βάρμον libro XIIII. scribitur. Putabam voce βάρμον alludi ad etymum vocis βάρβιτος. nam persuasum fuit veteribus Græcorum criticis, βάρβιτον quasi βαρύμιτον esse dictam: cum vel Strabone teste Barbara sit ea vox Græcis, & Syriaca. sed baromum siue barmum distinguit auctor à barbito. Additur, Ἀριστόξενος δὲ ἔκφυλα ὄργανα καλεῖ Φοινικάς. Legebam, καὶ ἐκφ. ὄρ. καλεῖ καὶ Φοινικικά. neque enim *phœnicica*, vllum musicum organum nominatum. pleraque autem eorum quæ hîc commemorata sunt, à Syris Græci acceperant. Sed scribendum. καλεῖ φοίνικας ex lib. XIV. vbi geminus huic locus: & scribit ibi Athenæus, *phœnicem* organum à Syris inuentum, ταύτης τυχεῖν τῆς προσηγορίας. Noli quærere κλεψιάγγους qui statim nominantur ex Aristoxeno, apud scriptores alios. nusquam reperies. Legendum, κλεψιάμβους. Hesychius, Κλεψίαμβοι, Ἀριστόξενος μέλη τινὰ παρὰ Ἀλκμᾶνι. Vides eundem auctorem laudari ab Athenæo & Hesychio. nominis caussam explicat noster libro XIV. ἐν οἷς παρελογίζοντο τὰ ἐν τοῖς ἰάμβοις κλεψιάμβους ἐκάλουν. Quare iubeamus μακρὰν κλαίειν commentitios istos *clepsiangos*, & illa *furtiua vasa*, interpretum somnia. In Excerptis non melius, κλεψιάνους. Platonis locum exple atque explica ex ipso. nam pauculorum verborum prætermissio, contrariam eius menti sententiam hîc peperit. Plato enim negat Remp. à se institutam, artifices aliturum τριγώνων καὶ πηκτίδων, & cæterorum. Matronis imitatio Homerica est in his, ita scribendis verbis atque exponendis, Οἱ δ' ὑπὸ πασσαλόφι κρέμασαν, ὅθι περ σκινδαψός.

Σκινδαψός. *Illi verò paxillo* id *appenderunt: vnde etiam scindapsus pendebat.* prima verba quid paxillo appenderent non declarant: fortasse aliud musicum instrumentum: fortasse lagena vini, vt in illo Hermippi comici, Χία δὲ κύλιξ ὑψοῦ κρέμαται περὶ πασσαλόφι. Theopompi Colophonij poëma Ἁρμάτιον in libris publicis inscriptum, in membranis dicitur Αἰμάτιον & Αἰματία. de quo pronunciet quisque τῶν ἀρέσκουσαν. Inde sunt hæc, Σκινδαψὸν λυρόεντα μέγαν χείρεσσι τινάσσων Ὄξινον, προμάλοιο τετυγμένον αἰζήεντος. Dalecampius scribit, ὀξυῶν initio posterioris versus. quod sententiæ non potest conuenire. Lego, Ὀξύϊνον, *fagineum*. Nam ὀξύα Theophrasti quam *scissimam* indigetauit Theodorus Gaza, iudicio eruditorum fagus illa est, operibus ligneis apta arbor, de qua Plinius lib. XVI. capite de lignis sectilibus, *facilis & fagus quanquam fragilis & tenera: eadem sectilibus laminis in tenui flexilis, capsisque ac scrinijs sola vtilis.* Ex hac arbore factum scindapsum ait poëta. Sed videntur ad scindapsi fabricam non vnius generis ligna desiderata. Ideo subdit, προμάλοιο τετυγμένον αἰζήεντος. *elaboratum è ligno promali grandis.* αἰζήεντος valet εὐτραφοῦς, interprete Hesychio. τετυγμένον interpretor non de præcipua scindapsi materia: sed de ligno ad quasdam partes necessario. sic obseruat Theophrastus in V. de plantis, ilicem esse vtilem non simpliciter ad lyram, sed ad ζυγὰ λύραις καὶ ψαλτηρίοις. promalum esse arboris non fruticis nomen, ad Theocritū probabamus. an sit myrica siuè tamarix, quærant amplius rhizotomi. Non memini legere alibi fabulæ titulum Αυροποιὸς, cuius mox fit mentio: Ἀναξίλας, inquit, ἐν Αυροποιῷ. apud Stobæum tamen sermone LV. citatur Anaxilas ἐν Μυροποιῷ. sed puto scribendum Αυροποιῷ, aut certè Λυτροποιῷ. Pollux libro septimo, cap. XXX. in sermone de balneis, Ἀναξίλας λουτήρια αὐτὰ ὠνόμασε. τὰς νῦν λουτῆρας ἐν Λυτροποιῷ λέγων, Ἐν τοῖς βαλανείοις οὐ πάντα λουτήρια. eadem repetit libro X. cap. X. *Pariambidas* videntur appellasse veteres, tibiarum genus quoddam iambicis versibus aptum. Apollodorus, auctore Hesychio, παρὰ τοὺς ἰάμβους αὐτάς φησι πεποιῆσθαι, ἃς οἱ κιθαρῳδοὶ ᾄδουσιν. Athenæus testem citat Epicharmum, qui in Periallo sic illarum meminerit. Σεμέλα δὲ χορεύει, καὶ ὑπαυλεῖ σοφὸς κιθάρα παριαμβίδας· ἁ δὲ γεγαθεῖ πυκινῶν κρεγμῶν ἀκροαζομένα. Non semel questi sumus de Epicharmi fato: cuius omnia pridem est cum fuêre: pauculis fragmentis exceptis, quæ in hoc potissimum scriptore hodie supersunt. illa verò fere sunt omnia quàm corruptissima. Quid enim hac lectione contaminatius? Lego, Σεμέλα δὲ χορεύει ὑπ' αὐλόφιν καὶ κιθάρα καὶ παριαμβίδεσι. *Saltat Semele ad tibiam, & citharam, & pariambidas.* αὐλόφιν, vt πασσαλόφιν, & ὀρέσφιν, & similia. γεγαθεῖν verbum est Siculæ formæ, vt aiunt antiqui critici, pro γαθεῖν: vt πεπλήγω, πεπόνθω & id genus. tamen MSS. γεγάθει. quod varie accipere est. De *Psalterio* multa doctores ecclesiastici, Hieronymus,

Chrysostomus, Augustinus, alij. Sicut autem pleraque alia musica instrumenta à Syris mutuati sunt Græci: ita huius & inuentum & nomen Syris imputarunt. Ac miratus sum sæpe, iam inde à temporibus Nabuchodonosori vetustissimi regis Babylonij psalteriorum nomen in vltimum fere orientem penetrasse. nam apud Danielem פסנתרין *pesanterin* Græca sunt ψαλτήρια. Videtur autem Athenæus psalterium distinguere ab alio organo quod vocat ψαλτήριον ὄρθιον, quodque proprio nomine *lyrophœnix* dicebatur. de hoc fortasse debent intelligi beati Chrysostomi verba in protheoriis ad psalmos, ψαλτήριον τῶν ἐν ζωῶν μὲν ἦν, πολὺ ὄρθιον, καὶ ἄνωθεν εἶχε τὸν φθόγγων τὰς ἀφορμάς. In versu Sophoclis scribe ἀντιφασα retracto accentu. non enim potest esse pro ἀντιφάσιν. Πολὺς δὲ, ait, Φρὺξ τρίγωνος, ἀντίσπαστά τε Λυδῆς ἐφυμνεῖ πηκτίδος συγχορδία. *Multus resonabat trigonus Phrygius, & è contrario resonabat Lydia pectidis concentus.* Ptolemæus rex Ægypti sub quo vindicatas ab interitu literas scribit Athenæus, in historiis dicitur Euergetes secundus: Alexandrinis & viuus & mortuus Cacergetes est appellatus, vt hoc loco docet auctor. Sic soliti Alexandrini in suorum regum mores magna libertate iocari, alium Gastronem aut Physconem, alium Cybiosacten appellantes. erant enim eo planè ingenio quo fuisse Antiochenses in Misopogone prodit Iulianus. Hic Ptolemæus etiam contra fratrem bellum gessit: quæ caussa est cur occiderit postea, πάντας τοὺς κατ᾽ αὐτὸν ἐφηβευσάντας. nam eorum maximè suspecta erat fides tyranno, qui à pueritia cum fratre assueuissent. In Aristophanis verbis intelligendum τὸ αὐλῶ: ita plana erunt cætera. Ion Chius, inquit, tibiam vocauit ἀλέκτορα isto versu, Ἐπειδὴ αὐλὸς ἀλέκτωρ Λύδιον ὕμνον ἀχέων. in promtu caussa est: nam & gallus gallinaceus & tibia cantu dormientes excitant. Similiter Æschylus *Solem* vocat *Iouis alitem*, id est, ἀλέκτορα, in Supplicibus, Καὶ Ζηνὸς ὄρνιν τόνδε νῦν κικλήσκετε. scholiastes, Ζηνὸς ὄρνιν ἥλιον ἐξαιρέσει, ἢ ἡμᾶς, ὡς ὁ ἀλεκτρυών. Poëtæ huius Φρουρὰς adducit intestimonium etiam Hesychius in πρόσωπα Ἑλένη. in ea fabula cum Vlysse loquens Helena versum hunc pronuntiabat, quem in Ranis vsurpauit comicus, Πολλὰ μὲν, ἐχθαίρει δὲ, βούλεται δ᾽ ἔχειν. Ex eodem dramate adducit Athenæus, Προδρωθεὶς δὲ τοι σύριγξ Ἰδαῖος ἀλέκτωρ. vbi, sicut obseruat auctor, τὸ ἀλεκτρυόνα Ἰδαῖον εἴρηκε σύριγγα. offendit me orationis huius τὸ ἀμφίβολον. difficile enim dictu, vox Ἰδαῖος quò pertineat. Ecclogarius ita accipit, ἀλλαχοῦ δὲ τὸν ἀλεκτρυόνα Ἰδαῖον σύριγγα κικλήσκει. *gallum gallinaceū appellauit Idæā fistulam.* Ἰδαῖον valet factam ex buxo, vt exponit Dalec. vel *in sylua natam*, simpliciter: nam ἴδην quamuis syluam dicebant etiā vulgò. Pollux, ἐν δὲ ὕλαις ἀγρός καὶ δρυμὸς ἴδη. idem, τόποι δὲ θηρίων, ἴδαι, νάπαι, ὕλαι, ὄρη. & τὰ δὲ ταῖς ἴδαις τε καὶ ὕλαις χαίροντα. alibi, Εὔναι λαγῶν, θάμνοι συνηρεφεῖς, ἴδαι ἀμφιλαφεῖς. Apud Homerum Idæus nobilis est Troianorum præco. Suspicatus sum nonnunquam eò allusisse Ionem, appellasséque præconem fistulam & gallum gallinaceum. quarum appellationum ratio perspicua. Athenæi verba huic menti inserto καὶ accommodaueris: τὸν ἀλεκτρυόνα Ἰδαῖον εἴρηκε καὶ σύριγγα. Io sequente versu, Ἔκτυπον ἄγων βαρὺν αὐλὸν τρίχορτι ῥυθμῷ, scripta lectio est τρίχορτι. quod refutat Epitoma: in qua sic est adnotatum, Ἴων ῥυθμὸν τρίχορτα τὸν Φρύγιον καλεῖ. Quid est ἔκτυπος αὐλός? an *tibia canora & bene resonans.* sonus ἔκτυπος, *clarus & perspicuus.* propriè locum habet in iis quæ de alio sunt ἀκριβῶς expressa, & vt Græci loquuntur ἐκμεμαγμένα. Non male tamen scripserimus ἔκτυπον. De Phrygio rhythmo scribitur in extremo libro, βαρὺς γὰρ ὢν, παρ᾽ ὃ καὶ τὸ κέρας αὐτοῦ προσάπτουσιν, ἀναλογοῦν τῷ τῶν σαλπίγγων κώδωνι. *Cornu illud*, inquit, *quod adycitur tibia Phrygia, proportione respondet codoni tuba*: Id est, vim eandem habet ad exacuendum grauem aliàs tibiæ Phrygiæ sonum, quam in tuba codon. est autem κώδων orificium tubæ, quà exit spiritus. Sed notandum est, cum multa fuerint tubarum genera (sex enumerant veteres) tibiam Phrygiam non cuicumque, sed tantum Tyrrhenicæ fuisse similem. Eustathius, Ἕκτη, tubæ species, Τυρσηνική, ἧς εὑρεταὶ Τυρσηνοὶ, ὁμοία Φρυγίῳ αὐλῷ, τὸν κώδωνα κεκλασμένον ἔχουσα, ἦχον ὀξύφωνον. Hactenus ad librum quartum.

CAPVT XXVI.

Disputatur de sede legitima fugitiuæ partis de qua superiore capite dictum est. veterum criticorum disputationes de loco Homeri Ἰλιάδ. β. De vocibus συμπεριφορὰ *&* συμπεριφέρεσθαι.

Etsi

EST certi sumus inuasisse alienas sedes disputationem de Homericis conuiuiis, quæ sub libri quarti finem legitur: vnde tamen profecta eò pedem retulerit, & quò reiici domum debeat, dubitari non sine ratione potest. Occurrunt siquidem duo in hoc opere loci, vbi locari hæc dissertatio quàm commodissimè posse videatur. Nam & libro primo conuiuandi ratio heroum Homericorum prolixè (quod ex Epitoma intelligi facile potest,) fuerat exposita: & libri quinti bona pars est de conuiuiis ab Homero descriptis. Inclinat tamen eò sententia, quod tutius putem ad quintum librum ista referre quàm ad primum. Non leue, si quid iudico, eius rei argumentum est, ipsa locorum vicinia. Est enim multo probabilius, ex sequentis libri principio aliquot paginas in istius finem esse, casu quodam, translatas ab imperitis & aliud agentibus exscriptoribus, vel bibliopegis, quàm ex vllo alio, nedum primo. Sed multo clarius hoc ipsum patebit, si fugitiuam hanc partem cum disputationibus primi quintique libri attente contuleris. Reperies non solum similia, sed omnino eadem esse ista cum iis quæ libro quinto disseruntur. Quare eò reiiciamus censeo, quæ nullum dubium est, inde esse abscissa & auulsa. Porro vbi potissimum notari hiatus debeat in libro sequente, nondum pro satis comperto habemus. Quanquam ne illud quidem nimis erit obscurum studiosè ista cum illis contendentibus. Verùm statuat super hoc quisque vt erit libitum. Nos quod instat agamus. Prima verba sunt hæc, Αἰσχύλος γοῦν κατὰ μέτρα σπουδάζοντας εἰσήγαγε. quò & quos? merito duo ista hîc quæras. nihil enim in præcedẽtibus habemus, vnde possit intelligi, quos vocet σπουδάζοντας. & quò εἰσήγαγεν illos de quibus loquitur. Ex sequentibus mens clara auctoris: etsi hæremus in verbis. nam illud κατὰ μέτρα, iunxerunt interpretes cum proximo verbo σπουδάζοντας, hoc sensu: Æschylum in cõuiuium quod descripserat in vna aliqua suarum tragœdiarum, introduxisse conuiuas metrorum studiosos. Mihi ista sententia frigidiuscula videtur, vt est re vera: deinde περὶ μέτρα dicendum fuerat, non κατά. quare aliter accipiendum sine dubio. σπουδάζοντας appellat, viros σπουδῆς μεστοὺς, vt loquitur Xenophon initio Symposij. vide libri quinti cap. secundum. Verte autem, *Aeschylus in suis poëmatis conuiuas inducit de serijs tractantes.* Hoc vult Athenæus: conuiuium Aeschylo descriptum virorum grauium fuisse: Xenophonteum, mistum ex grauibus & plebeiis: Homerum plura descripsisse, ex diuersis generibus hominum, & diuersorum morum. meliùs, ait Athenæus, poëta διάφορα fecit, καὶ περιπεποιημένα συμπόσια. & vt sententiæ melius sit, & vt ne vacet τὸ καὶ, scribo, πολλὰ καὶ διάφορα περιηττ. συμ. cur ita melius, caussam adiicit, πάλιν γὰρ ἐξ ἀντιπαραβολῆς ὁρᾶται μᾶλλον. quid hîc facit τὸ πάλιν? *nempe hoc quod Veneri donata à virgine puppa.* Trudatur ergo vox inanis, & eius loco scribatur, τὸ καλὸν γὰρ ἐξ ἀντιπ. Rectè, ait, fecit Homerus, qui plura & diuersa conuiuia descripsit: nam quod honestum est ac decet, rectius intelligitur ex cõparatione plurium quæ sint diuersa. Deinde enumerantur genera & caussæ conuiuiorũ quæ apud summum vatem leguntur. τὰ δημοθοινίας ἔχοντα & τὰ οἰκείων συνόδους opponuntur, vt festa publica totius ciuitatis solemnitate celebrata, & quæ priuatim quisque cum amicis & necessariis agitat. quis nescit quid appellent Græci δημοτελεῖς ἑορτάς? tamen viri docti inter δῆμον & ὄχλον nesciuerunt facere discrimen. Sequitur disputatio veterum criticorum super Homeri loco ex Iliad. ῥαψ. β. Sapientissimus poëta inducit Menelaum ad fratris conuiuium venientem inuocatum, pro iure necessitudinis quæ est inter fratres. Αὐτόματος δέ οἱ ἦλθε βοὴν ἀγαθὸς Μενέλαος. subiicitur in nostris libris hodie hic versus Ἤιδεε γὰρ κατὰ θυμὸν ἀδελφεὸν ὡς ἐπονεῖτο. negat philologus τοῦ ποιητοῦ esse istum versum, sed παρεμβεβλημένον & subditicium. Quantum ex Athenæo colligitur, eius appẽdicis auctor Aristarchus, aut certè propugnator. aduersus hunc igitur hæc disputatio instituta est. Ait, ᾔδεε γὰρ κατὰ θυμὸν ἀδελφεὸν ὡς ἐπονεῖτο. anceps est versiculi huius interpretatio. si τὸ κατὰ θυμὸν iungas cum ἐπονεῖτο, erit sensus quem probauit Dalecampius: *norat quod frater cruciabatur animo.* Eustathius iungit cum ᾔδεε, & interpretatur, *norat animo, quod frater ἐπονεῖτο,* ἤγουν ἐνήργει περὶ θυσίαν, *parabat sacra & conuiuium.* Ait, ὥσπερ δέον εἰπεῖν. Eustathius & Epit. δέον ὄν. hæc omnia ex persona Aristarchi dicuntur. Iraque τὸ φησὶν in sequentibus σότερον γὰρ φησιν ὡς οὐκ ᾔδει τὸν ἀδελφὸν ἑστιῶντα, mutandum videtur in φαίη vel φήσειεν. loquitur enim ipse Aristarchus, aitque, *Vtrum dicet aliquis, nescisse Menelaum fratrem conuiuium celebrare?* hinc colligit Aristarchus, probabilem esse versus de quo quæritur,

quæritur, fententiam. Addit, καὶ πῶς οὐ γελοῖον, ὁπότε περιφανὴς ἦν ἡ θυσία, καὶ πᾶσι γνώριμος; prior Ariftarchi ratio ad probandum, quod verifimile fit Menelaum refciuiffe de conuiuio quod ab Agamemnone agitabatur. Ridiculum eft, inquit, putare ignoraffe Menelaum rem omnibus vulgò notam. erat enim facrificium fplendidiffimum, & in eam rem multæ magnæque victimæ mactatæ. Sequitur altera ratio: πῶς δ' ἂν ἦλθεν εἰ μὴ ᾔδει; *quomodo*, inquit, *ad conuiuium* Agamemnonis *veniffet* Menelaus, *fi eum conuiuari nefciffet?* ad vifendum ægrum nemo fe accingit, nifi qui fciat ægrotare: neque cœnaturus quifquam ad alium venit, quin fciat illum cœnare. quare cum ad fratrem acceffetit Menelaus vt eius conuiuio intereffet: ignorari ab eo non potuit, fratrem conuiuium celebrare. quantum fit roboris in hoc argumento, alij viderint. mens quidem Ariftarchi hæc. Hinc difce τὸ ἐπονεῖτο cum Euftathio exponendum effe neceffariò: nam altera interpretatio ne veniffe quidem videtur vnquam Ariftarcho in mentem. Subiicitur, ἢ τὴν διὰ περισπώμενον φησὶν αὐτὸν εἰδὼς, συγγνωμόνει τῷ (malim τὸ) μὴ κεκληκέναι, καὶ συμπεριφερόμενος ἦλθεν αὐτόματος; *An obfecro hoc dicet? Menelaum qui fciret fratrem curis varijs diftrahi, veniam ei quod fe non vocaffet dediffe, & vt conuiuio illius intereffet, veniffe inuocatum.* Hæc quoque loquitur auctor fub Ariftarchi perfona. Proponitur his verbis eorum fententia, qui dicebant Agamemnonem fratris effe oblitum: fed illum nihil offenfum fratris obliuione, veniffe αὐτόματον. Horum fententiam poftea confutat Ariftarchus. Sed prius quam ad illa accedimus, obferuandum eft verbum elegantiffimum συμπεριφέρεσθαι: in quo exponendo vtrum diligentior an infelicior fuerit Dalecampius, incertum habeo. ita ille, *& cum huc illuc obambularet vnà cùm cæteris eò perueniffe.* Non obferuauerat vir doctus, hoc verbum quod propriè de corpore dicitur, folitum transferri ad animum. Itaque συμπεριφέρεσθαι dicitur qui accommodat fe alienæ voluntati. Æfchines, de ementita legatione, τοῖς γὰρ χρηστοῖς συμπεριφέρεσθαι ἀνάγκη πρὸς τὸ κράτιστον καὶ τὸν ἄνδρα καὶ τὴν πόλιν. Athenæus libro XIV. Ἰώνων δὲ τὸ πολὺ πλῆθος ἠλλοίωται, διὰ τὸ συμπεριφέρεσθαι τοῖς ἀεὶ δυναστεύουσιν αὐτοῖς τῶν βαρβάρων. Hoc fenfu fæpe legas συμπεριφέρεσθαι & συμπεριφορὰν apud Clementem Alexandrinum, Epiphanium, Diogenem Laërtium, atque alios. Eufebius, τοῖς κυκλικοῖς συμπεριφερόμενοι οἱ Ἕλληνες, ἐξενίκησαν τὴν ἀλήθειαν. *Græci poëtis Epici cycli affenfum commodantes, veritatem oppreſſerunt.* Ita accipe infrà libri feptimi initio, vbi iubente Vlpiano vt fiftererur circumlatio ciborum, reclamans Cynulcus, οὐ συμπεριφέρομαι, inquit, ὦ σοφιστά. *non hoc tibi concedo.* Septuaginta interdum hoc verbo elegantiffimè vfi: vt Prouerbiorum capite XI. Ὁ μὴ συμπεριφερόμενος τῷ ἑαυτοῦ οἴκῳ κληρονομήσει ἄνεμον. In prototypo eft עכר, quod fignificat *turbare.* Putarunt LXX. עם ביתו id effe quod aliis verbis dicitur in Panareto, capite quarto, φαντασιοκοπῶν ἐν οἰκέταις. atque hanc fententiam commodiffimè expreſſerunt verbo Græco de quo loquimur: quo etiam alibi vtuntur ficut iam diximus, elegantiffimè. S. Paulus apoftolus hoc fenfu vfurpauit verbum συναπάγεσθαι, fcribens ad Romanos, μὴ τὰ ὑψηλὰ φρονοῦντες ἀλλὰ τοῖς ταπεινοῖς συναπαγόμενοι. hoc eft, inquit B. Chryfoftomus, εἰς τὴν ἐκείνων εὐτέλειαν κατάβηθι, συμπεριφέρου, συμπεριφοροῦ. Obferuauimus autem peculiariter de conuiuiis vfurpari voces συμπεριφορὰ & συμπεριφέρεσθαι. appellant autem συμπεριφορὰν acceffionem ad conuiuium quando aliquis vocatur. contrarium eft παραίτησις, cum rogatus ad cœnam aliquis excufatione vtitur. Plutarchus in Præceptis fanitatis, ἡ παραίτησις ἂν τὸ ἐπιδέξιον καὶ τὸ ἀστεῖον ἔχῃ, οὐχ ἧττον ἐστὶ κεχαρισμένη τῆς συμπεριφορᾶς. Idem, Problematum libro V. καὶ τὰ συμπόσια θορυβώδεις εἶχε τὰς συμπεριφορὰς, καὶ τὰς διαλύσεις ταχείας. fed & fimpliciter accipiebant pro ἑστιάσεις, vt in eodem libro, θεῖος δέ τις καὶ ὅτων φίλων χοροὺς ἀγομένους διαπεμπόμενος ἐν ταῖς συμπεριφοραῖς. & συμπεριφέρεσθαι fimpliciter pro intereffe conuiuio. initio libri iftius συνήθειας εἶχε δηλοῦν εἴ τινι συμπεριενεχθείη δείπνῳ πολυτελεῖ. vbi rectè Dalecampius, *fiquando fumtuofæ cœnæ intereffet.* at paullo poft, vbi de Laconicis cœnis agitur, ὅτε δὲ καὶ παρεγήγοντο, μικρὰ συμπεριενεχθεῖσι νόμῳ χαριν παρεσκευάζετο. turbauit interpretes ifta vox. is locus expofitus eft fupra, capite IX. Sic vfurpat etiam alibi dipnofophifta: neque aliter hic erat capiendum. Addit deinde, ὥσπερ ὁ φήσας ἄκλητος ἥκειν, ἵνα μὴ τρωΐας ὑποβλέπωσιν ἀλλήλους, ὁ μὲν αἰδούμενος, ὁ δὲ μεμφόμενος. malim, ὥσπερεὶ φήσας. *quafi diceret, fe veniffe inuocatum, ne vbi mane aduenisset, limis oculis fe inuicem refpicerent, dum alterum puderet, alter quereretur.* ὑποβλέπειν Terentius, *limis afpectare.* affine apud Suetonium in Iulio, *vultu minus familiari refpicere.* Subiicitur, ἀλλὰ γελοῖον ἦν ἐπιλαθέσθαι τὸν Ἀγαμέμνονα τοῦ ἀδελφοῦ. Iam refellit Ariftarchus proximè expofitam fententiam.

CAPVT XXVII.

Criticorum velitationes explicantur. ἀνάγκη, *necessitudo.* εὔοχθος *&* εὐοχθέων. καταvοεῖν. ἐπιφωνεῖν. τὰ κρεκάδια τῆς αὐλῆς. ἀμφιδέαι. ἐξάρχειν. περιγράφειν. *De compositis pronominibus,* ἐμαυτὸν, σεαυτὸν, ἑαυτὸν.

THENOCLIS sententia de Homerico loco qui in quæstione hîc versatur, non alia, opinor, erat quàm quæ initio in medium allata est ab Athenæo. quare satis illi fuit paucis eius summam nobis exponere. sed præter auctoris βραχυλογίαν, accessit à librario obscuritatis alia caussa. Non enim diffiteor subobscura mihi esse hæc, διαπαιδαγωγικώτερον ἡμῖν φησὶ τὸν Ὅμηρον καταλιπεῖν, ὡς τῆς ἀνάγκης ὁ Μενέλεως οἰκειοτέρως εἶχεν. scribo εἴχεν: & ita interpretor, sapientissimum poëtam reliquisse hoc nobis intelligendum, Menelaum arctius iunctum Agamemnoni fuisse, quàm vt esset necesse ipsum vocari. ἀνάγκη quam intelligit, est necessitas τοῦ περιμένειν τὸν καλοῦντα, vt mox loquitur. alij accipiunt pro necessitudine: quæ quidem potior fuit inter fratres quàm inter amicos. nam ἀναγκαίους ita accipiunt Græci: vt Chrysostomus in eam ad Romanos, ἡ συγγένεια φύσεως ἐστι καὶ ἀνάγκης. Etiam sequentia verba, quibus explicatur Demetrij Phalerei sententia, faciunt mihi negotium: non factura, si adiectis duabus voculis καὶ ὅτι, scribas, καὶ ὅτι μικρολογίαν ἐμβάλλει τοῖς ἤθεσιν. iam omnia plana. In versibus Bacchylidis rectè εὐόχθους, nec tollendum τὸ θ etsi est ab ὀχὴ, *alimentum.* errant enim tota via qui vertunt δαῖτας εὐόχους, *epulas accessu faciles.* etiam apud Hesiodum εὐοχθέων exposuerunt eruditiores veterum criticorum *bene instructus cibis:* cuius vocis eadem est ratio: euphoniæ gratia litera θ est inserta. Quando ait noster disputans contra Platonem pro fortitudine Menelai, ἐφ' οὗ μόνου τῶν στρατευομένων εἴρηκεν, Ἐν δ' αὐτὸς κίεν ᾗσι προθυμίῃσι πεποιθώς: nō hoc vult, neminem ex omnibus Græcorum ducibus pari elogio affectum esse à poëta: nam maiora de aliis ducibus alibi prædicat poëta: sed istud ait, solum esse Menelaum, cui in recensu exercitus singularem quandam pugnandi alacritatem attestetur Ille Menelai hostis qui eum vocauit μαλθακὸν αἰχμητὴν, Apollo est in sermone ad Hectorem Iliadis ῥαψ. ρ. Magnæ incogitantiæ reum facit Platonem his verbis, τὸ γὰρ μηδὲ τὸν στίχον ὃν ἐπῄνει τελέως κατανοῆσαι, ἄτοπον. *absurdè fecit Plato,* ait, *quòd integrum versum quem reprehendebat non attendit.* κατανοεῖν *est animum aut oculos adycere ad aliquid, spectare,* vt mox κατανοῆσαι τὴν οἰκίαν. Verum est quod ait Athenæus: nam si venisset Platoni in mentem Menelaum eo ipso versu quem arguebat, βοὴν ἀγαθὸν dici à poëta, sententiam, credo, mutasset de ignauia quam ei obiicit. Quid hîc interpretum hallucinationes indicem? qui etiam in sequentibus mirifici planè sunt, τοῖς ἀνδρειοτάτοις Ὅμηρος εἴωθεν ἐπιφωνεῖν. Lego, εἴωθε τοῦτ' ἐπιφωνεῖν. *hoc elogio solet ornare.* hoc est, solet eos appellare βοὴν ἀγαθούς. ἐπιφωνεῖν est, ἐπικατηγορεῖν, *cognominare,* aliquid adiicere ad primum & proprium nomen. Eustathius, βοὴν ἀγαθοὺς ἀποκαλεῖ τοῦτο Ἕκτορα καὶ τὸν Αἴαντα, καὶ τὸν Διομήδην καὶ ἄλλους ἀνδρείους. In hoc versu ex Aristophanis Vespis, Ὅ γ' ἐμοὶ δοκεῖ σοι, κρεκάδι' αὐλῆς θαύμασον, etiam poëtæ illius codices hodie habent κρεκάδιον. quam tamen vocem neque comici scholiastes, neque vllus omninò veterum grammaticorum est interpretatus, ac ne retulit quidem in Græcarum vocum censum. Eruditissimus Dalecampius vt liberaret se molestia quærendi quid essent κρικάδια, deprauatam lectionem κρίκα δι' αὐλῆς probauit, & exposuit. Sed non dubitamus falsam esse illam γραφὴν atque ineptam. Apparet ex Athenæi disputatione, & præcedentibus poëtæ verbis, ornamentum aliquod τῆς αὐλῆς, hoc est, *vestibuli,* hoc verbo significari. sonorum fortasse aliquid erat, & inde nominis ratio. Fortasse etiam κρικάδια leuiter corrupta voce appellarunt τοὺς μικροὺς κρίκους, quasi κρικάδια: sicut κραβάτιον dixerunt pro κραβάτιον. Appellant Græci κρίκους anulos. Inter ornamenta θυρωμάτων fuisse anulos ferreos aut æreos, absurdum non putem. præsertim cùm legere sit apud antiquos τοὺς κρίκους τῆς θύρας, vt apud Hesychium in κορώνη, & Harpocrationem in ῥόπτρον. erunt igitur κρικάδια τῆς αὐλῆς, siue τῆς αὐλείας θύρας, *marculi ianuarum vestibularium.* Possumus etiam interpretari de ferreis catenis quibus fores munitæ moris erat. Lysias, οὐ δυνάμενος ἐκβαλεῖν διὰ τὸ ἀμφιδέαις δεδέσθαι τὴν θύραν. obseruant antiqui grammatici, Lysiam ἰδίως

appel

appellasse ἀμφιδίας istas catenas ferreas. appellationis caussa est, quod ex annulis constarent inuicem consertis. nam ἀμφιδέας exponit Hesychius κρίκους. Herodotus libro secundo ornamenta sacri crocodili describens, ἀρτήματα λίθινα χυτὰ καὶ χρύσεα ἐς τὰ ὦτα ἐνθέντες, καὶ ἀμφιδέας περὶ τοὺς ἐμπροσθίους πόδας. intelligit circulos aureos quibus, ceu anulis, moris erat anteriores sacri crocodili pedes exornare. ex eo etiam periscelidas dixerunt ἀμφιδίας. Sed illa forium munimenta quæ Lysias appellauit ἀμφιδίας, vulgus, nisi fallimur, κρικάδια aut κρικάδας nuncupabat. hoc enim obscurè innuere videntur Græci magistri cum ἀμφιδίας Lysiæ dici scribunt, quæ aliis dicerentur aliter. Σπονδοποιεῖσθαι pro ποιεῖν vel εἰσάγειν σπονδοποιουμένους vsurpauit in istis, καὶ σπονδοποιεῖταί γε τοὺς διαπινομένους. similia his ad Theophrastum olim notabamus. Quod mox de Amphytrionis inuento temperandi vinum sequitur, quo pertineat subobscurum est. Spectat autem eò, ne quis miretur quod postea dicit, Homerum varia temperamenta vini habuisse nota. Cur enim hoc miremur, cum τῆς τοῦ οἴνου κράσεως inuentor sit Amphitryo quem ante Iliaca tempora Athenis regnasse nemo dubitat? Scribo mox, ὅρα γὰρ ἐπίκωμον Ἀλκιβιάδην ὡς ἀσχημονεῖ. non ἐπὶ κῶμον. hiat enim sententia, quæ illo modo τελειοῦται eleganter. Etsi autem Athenæo assentior Aristarchi licentiam in recensendo poëta castiganti: tamen quod adeò contendit, non posse τὸ ἐξάρχειν de saltatoribus dici, parum esse firmum iudico. illud verò manifesto falsum, τὸ ἐξάρχειν τῆς φόρμιγγος esse ἴδιον. Periti sermonis Græci sciunt, verbum hoc de omnibus promiscuè dici posse, qui faciendi aut dicendi, aut canendi exemplum aliis præbent, vt in choro facit ὁ κορυφαῖος, inter remiges pausarius. sic βουλῆς ἐξῆρχε νοοῦσα de eo dixit Homerus, qui princeps curia exibat: & βουλῆς ἐξάρχειν præire concilio vel senatui ad nouas sententias: quod alij dicunt, γνώμην εἰσφέρειν. Lycophron, σέβοντο τὸν αἱματηρὸν ἐξάρχων νόμον. Scripsimus, Διόδωρος δ' ὁ Ἀριστοφάνειος ὅλον τὸν γάμον περιέγραψε νομίζων περὶ τὰς ἡμέρας εἶναι. vulgata scriptura, quam secuti interpretes, περιεγράψατο παίζων, vetè διαπαίζει ἡμᾶς: est enim ridicula. Eustathius nobiscum legit, & τὸ περιγράφειν interpretatur ἀθετεῖν, ἐκβάλλειν, reiicere vt alienum aut adulterinum. Plutarchus libro secundo de Alexandri fortuna scribit, Philoxenum cum sibi liber ad emendandum esset traditus, διθεὶς ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ὅλον μέχρι τῆς κορωνίδος περιγράψαι, id est, *vna litura emendasse*, vt loquitur Martialis. Porro mentem huius loci pluribus explicat Eustathius: vnde licet petant studiosi. etiam quod ait Athenæus, in Homeri versu scribi debere κατ' αὐτοὺς, non καθ' αὑτοὺς, quia ἑαυτοὺς λέγειν sit σολοικόν: diligenter expositum ab eodem Eustathio, quarto in Odysseam commentario. tractat eandem quæstionem Apollonius Alexandrinus libro secundo, cap. XIX. Vult Athenæus, κατ' αὐτοὺς scribi debere non καθ' αὑτούς. id significare κατὰ σφᾶς αὐτούς: esse enim pronomen simplex pro composito. aut vt melius dicam: poëta more suo pronomine vno duorum loco est vsus. composita apud Homerum non leguntur, ἐμαυτοῦ, σεαυτοῦ, ἑαυτοῦ: sed pro illis dicit, ἐμὲ αὐτὸν, σὲ αὐτὸν, ἓ αὐτὸν: aut simpliciter αὐτὸν, omisso altero pronomine. similiter in plurali nunquam dixit ἐμαυτοὺς, σεαυτοὺς, ἑαυτοὺς: sed ἡμᾶς αὐτοὺς, ὑμᾶς αὐτοὺς, & σφᾶς αὐτούς. propterea pronuntiat auctor, in voce ἑαυτοὺς solœcismum inesse: secutus eorum sententiam, qui composita ista pronomina pluralia damnabant: non solùm quod Homerus, Hellenismi canon certissimus, illa esset aspernatus: verùm etiam quia eorum compositio ratione caret, contra analogiam recepta. nam ἑαυτὸν quidem in ἓ αὐτὸν dissoluas rectè. at ἑαυτοὺς non potes. Interpretum magna hic ἀμαρτία. Incerti auctoris verba sunt, de hyporchematis loquentis, Κρῆτα μὲν (vel μιν) καλέουσι τρόπον. τὸ δ' ὄργανον Μολοσσόν. organum Molossum appellat, tibias aut aliud Musicum instrumentum, conueniens Molossicæ ἐμμελείᾳ, siue modulationi (τρόπον vocat poëta), de qua libro decimoquarto.

CAPVT XXVIII.

Explicantur criticæ censuræ ab Athenæo relatæ super aliquot Homeri locis.
ἀκρόαμα. διατίθεσθαι. κεκρότηται τὰ συμπόσια.

Non

ON conſtitueram immorari in criticis cenſuris quæ referuntur in fugitiuo iſto themate. quia tamen non parum obſcuritatis verba Athenæi habent, ſummam diſputationis totius paucis complectemur. Initio obſeruandum eſt, deueniſſe philologum Naucratitam in hunc ſermonem, occaſione iſta. Inſtituerat docere, Homerum non vnum aliquod deſcripſiſſe in poëmatis ſuis conuiuium, ſicut fecerunt poſtea philoſophi multi: ſed varia ac diuerſa, quemadmodum diuerſa ſunt hominum ingenia & differétes mores. Hanc diuerſitatem morum expreſſit poëta. Hinc eſt, ait, quod acroamata patciùs alibi introducit in cœnationes, tanquam ἀναθήματα δαιτὸς, non vt toti in iis ſint conuiuæ: alibi inter præcipuas & ſummas conuiuantium voluptates inducit cantores & alios rerum muſicarum peritos. Huius generis conuiuiorum exempla eſſe ait, in illis quæ apud nequiſſimos procos & delicatiſſimos Phæacas agitantur: temperatorum in iis quæ apud Neſtorem & Menelaum. Hæc vbi dixit, occurrit obiectioni, quàm ſciebat fieri ſibi poſſe ex libro quarto Odyſſeæ: nam eo loco narrante poëta nuptiales epulas filij filiæque Menelai, non prætermittuntur voluptates id genus. Reſpondet Athenæus, verſus illos quibus hoc dicitur, fraude Ariſtarchi collocatos ibi eſſe, ex Iliad. ῥαψ. σ. tranſlatos, vbi ſuus eſt illis locus. Verſus de quibus loquitur ſunt hi: leguntur enim hodie in omnibus codicibus ita planè vt editi ſunt ab Ariſtarcho. Ὣς οἱ μὲν δαίνυντο καθ' ὑψερεφὲς μέγα δῶμα, & qui ſequuntur quatuor alij. Quid Ariſtarchum impulerit in hanc ſententiam declaratur his verbis: οὐ συνέντες οἱ περὶ Ἀρίσταρχον ὅτι συνεχοῦς οὔσης τῆς ἑστιάσεως καὶ τῶν ἀκμαίων ἡμερῶν παραλελυθυιῶν, ἐν αἷς παρείληπτο μὲν ἡ γαμουμένη πρὸς τὸν νυμφίον, πέρας δ' εἶχεν ὁ τοῦ Μενελάου γάμος. αὐτοὶ δὲ μονάζοντες δειπνοῦντο, ὅ, τε Μενέλαος καὶ ἡ Ἑλένη. videtur ſcribendum, οὐκ ἔτι συνεχοῦς οὔσ. Hoc vult: Ariſtarchum quod initio quarti Vlyxeæ legiſſet inuentum eſſe Menelaum à Telemacho δαινύντα γάμον, falsò putaſſe, duraſſe adhuc conuiuium nuptiale. quod ne ieiune nimis à poëta videretur deſcriptum, verſus illos quinque huc inferciit, queis celebritas nuptialis deſcribebatur in armorum Achillis fabrica. Sed falſus eſt iudicij iſte criticus: cum aduenìente Vlyſſis filio, iam prçteriiſſet eius ſolennitatis ἀκμὴ, & noua ſponſa in mariti manum conueniſſet, domum deducta; iámque Menelaus & Helena ſoli agerent. Deinde rationes aliæ ſequuntur aduerſus hanc Ariſtarchi cenſuram: quod contra diſciplinam Spartanã foret, ſi à Menelao eſſent acroamata inducta: quod poëta cantoris nullum nomen ponat, vt ſolet alibi, neque cantileæ quam canerent. poſtremò, quod non ſit probabile Vlyſſis & Neſtoris filios ita ruſticos fingere voluiſſe poëtam, vt eos nihil planè afficerent acroamata: ſed iis neglectis in contemplatione domus animi mentem occuparent. Tam multis argumentis obruitur emendatio Ariſtarchi. cui etiam obiicitur error contra Helleniſmum admiſſus, quando ita ſcripſit:

— μετὰ δέ σφιν ἐμέλπετο θεῖος ἀοιδὸς
Φορμίζων· δοιὼ δὲ κυβιστητῆρε κατ' αὐτοὺς
Μολπῆς ἐξάρχοντες ἐδίνευον κατὰ μέσσους.

debuerat ſcribere, inquit, cenſor noſter, ἐξάρχοντος vt referretur ea vox ad cantorem, nam vt ἐξάρχειν dicantur κυβιστῆρες hoc cenſet Athenæus eſſe contrarium Helleniſmo de quo diximus ſuperiore capite. Ab hac Ariſtarchi ſententia longè receſſit Diodorus grammaticus ſectæ Ariſtophaneæ, cuius obiter recenſetur hic iudicium ſuper Homeri iſto loco. Cenſuit hic, inducendos eſſe omnes illos verſus qui initio libri quarti nuptias indueunt. Atque huius iudicio ſi ſtemus ita concipiendum eius rhapſodiæ principium.

Οἱ δ' ἷξον κοίλην Λακεδαίμονα κητώεσσαν.
Πρὸς δ' ἄρα δώματ' ἔλων Μενελάου κυδαλίμοιο.
Ὣς οἱ μὲν δαίνυντο καθ' ὑψερεφὲς μέγα δῶμα
Γείτονες ἠδὲ ἔται Μενελάου κυδαλίμοιο
Τερπόμενοι μετὰ δέ σφιν ἐμέλπετο θεῖος ἀοιδὸς,
Φορμίζων· δοιὼ δὲ κυβιστητῆρε καθ' αὐτοὺς
Μολπῆς ἐξάρχοντες ἐδίνευον κατὰ μέσσους.

mira verò critici licentia, qui duodecim ipſos verſus περιγράφειν & obeliſco notare non dubitauerit, vnico nixus argumento: quod probabile non eſſet, locum tam illuſtrem de nuptiis duorum Menelai liberorum, adeo negligenter tranſilitutum eſſe

optimum poëtam. Respondet noster paucissimis verbis, nescisse Diodorum ista verba Τὸν δ' ἐξ ἔργον δαινῦντα γάμον rectè capere. malè enim putauit aduenisse Telemachū inchoata solùm nuptiarū solennitate: quæ ex poëtæ mente debuit intelligi iam finita atque peracta. Præterea, inquit Athenæus, solœcismi genus est καθ' ἑαυτοὺς apud poëtam scribere vt voluit Diodorus. caussam antè exposuimus. Hactenus trium criticorum Aristarchi, Diodori, & Athenæi velitationes super principio quartæ Odysseæ retulimus: sequitur iam alia reprehensio Aristarchi. Ait Athenæus, ἀλλὰ καὶ τοῦ Κρητικοῦ χοροῦ τὸν ᾠδὸν ἐξεῖλεν, ἐπιτιμῶν τὰ ποιήματα τὸν τρόπον τοῦτον.

Πολλὸς δ' ἱμερόεντα χορὸν περιίσταθ' ὅμιλος
Τερπόμενος· δοιὼ δὲ κυβιστητῆρε κατ' αὐτοὺς
Μολπῆς ἐξάρχοντες ἐδίνευον κατὰ μέσους.

etiam ex hoc loco licet colligere, nostros hodie codices Homeri, ad editionem Aristarcheam magna ex parte fuisse emendatos. ita enim scribitur hodie in omnibus exemplaribus iste locus. Atqui clarè hîc indicat noster, alias editiones præter Aristarcheam, post vocem τερπόμενοι hæc verba agnouisse, μετὰ δέ σφιν ἐμέλπετο θεῖος ἀοιδὸς φορμίζων. Aristarchum quod ista sustulerit Athenæus exagitat, affirmans ea lectione recepta, ἀνίατον γίνεσθαι παντάπασι τὸ ἐξάρχοντες, μηκέτι δηλουμένης τῆς ἐπὶ τὸν ᾠδὸν ἀναφορᾶς σώζεσθαι. antè reprehendebatur Aristarchus, quòd ἐξάρχοντες male scripsisset pro ἐξάρχοντος. nunc longè grauius peccasse dicitur, cùm sublato versu qui nomen ᾠδοῦ continebat, nihil reliquerit quò possit τὸ ἐξάρχοντες referri. hoc illud est quod vocatur τὸ ἀνίατον: incommodum tantum cui par medicina reperiri non queat. Verte sic, *vt seruari nullo modo possit τὸ ἐξάρχοντες: cum referri id iam non possit ad cantorem.* Proxima etiam verba, διότι δ' οὐ πιθανὸν ἀκρόαμα παρὰ τῷ Μενελάῳ τυγχάνειν, verte, *Quod autem probabile non sit fuisse apud Menelaum cantorem. ἀκρόαμα, ipse qui auditur, cantor.* Quoties huius erroris admonuimus eruditum interpretem? nam quod superius expositas criticorum disputationes non curauerit intelligere, minus miror. Ait, προσκύπτων πρὸς τὸν Πεισίστρατον. respicit hūc versum, ἄγχι σχὼν κεφαλήν, ἵνα μὴ πευθοίαθ' οἱ ἄλλοι. Videamus verò an ita scripta sint ab Athenæo quæ proximè sequuntur, τῶν σκευῶν ἐξεπτοημένος, pro, *in vtensilium admiratione defixus.* Ac videtur τῶν σκευῶν subaudita voce ἕνεκα, ferri posse: etsi duriusculum est, pro ἐπὶ τοῖς σκεύεσι. at ἐξεπτοῆσθαι pro ἐκπλήττεσθαι & vehementius affici, è triuio petitum non est. Sic loquitur & alibi. Ait, παρὰ δ' Ὁμήρῳ κεκρότηται τὰ σύμφορα συμπόσια. doctus interpres κεκρότηται vertit, *plausu celebrantur.* sanè id Græca dictio sonat. sed existimo positum κεκρότηται pro συγκεκρότηται, *coeunt, agitantur* Καὶ ταῦτα μὲν ταύτῃ etiam in hanc partem, vt sæpè dixi, fugitiuam, & alienas sedes occupantem, propriis relictis: pertinet enim ad librum quintum.

ISAACI

ISAACI CASAVBONI

ANIMADVERSIONVM

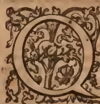
IN ATHENÆI DIPNOSOPHISTAS

LIBER QVINTUS.

CAPVT PRIMVM.

Libri huius argumentum. πανδαισία. Vinum ad conciliandas amicitias valere. φιλητικὰ δεῖπνα. Locus Aristotelis illustratur. φιλεταίρως φυσᾶν ἑαυτούς. thiasi & τὰ ὀργεωνικά. Diogenistæ, & similes conuentus.

VINTVS liber nihil fere aliud nisi Masurij Iurisconsulti viri longè doctissimi sermones continet. Initio de Homericis conuiuiis agitur: deinde aliquot μεγαλοπρεπῶν καὶ φιλοδείπνων regum luxus describitur: postremò cum alij philosophi multorum vitiorum: tum etiã falsi arguitur Plato non vnius. Hæc capita præcipua sunt huius libri. Nunc auctoris verba expendamus. Ἀλλ' ἐπεί, inquit, πολὺς οὗτος λόγος συμποσίων προδιήντληται, ὦ Τιμόκρατες, ἐν τοῖς πρὸ τούτων. Malim οὗτος λόγ. & de quarto tantum libro hæc interpretor. Is solus liber verè λόγος συμποσίων, vel περὶ συμποσίων dici queat. Primus non item: multo minus secundus ac tertius: in queis de cibis non de conuiuiorũ ratione aut modo est actum. Notemus verò etiam & etiam sequentia verba: παραλίπωμεν δὲ αὐτῶν τὰ χρησιμώτατα, καὶ οὐ βαροῦντα τὴν ψυχήν, ὠφελοῦντα δὲ καὶ τρέφοντα κατὰ πανδαισίαν, ἃ πᾶς ὁ θεῖος Ὅμηρος παρεισήγαγε. clarissimè auctor significat, nihil hactenus dictum esse de Homericorũ conuiuiorum ratione. Obsecro, poteràtne clarius demonstrari, non pertinère ad librum superiorem quæ inde auellenda atque huc transferẽda esse dicebamus? Quod autem obiicere aliquis posſit, etiam libro primo de Homericis conuiuiis tractatũ esse: huic obiectioni iam responsum est. nõ enim superiores omnes libros, sed proximum tantummodo respiciebat auctor cum hæc scriberet. Verte ista, ὠφελοῦντα δὲ καὶ τρέφοντα κατὰ πανδαισίαν, *sed quæ iuuant* animum, *& alunt instar epularum omni ciborum genere instructarum*. πανδαισία est, vt explicant veteres, ἡ πολυτελὴς τράπεζα καὶ παντοδαπὰ ἔχουσα ἐδέσματα. vel, ἡ πάσαις αἰσθήσεσιν ἡδονὴν παρέχουσα εὐωχία: quæ explicationes isti loco optimè conueniunt: neque enim is est sensus quem exprimit Dalecampius. Lege cum nostris codd. δοκεῖ γὰρ ἔχειν πρὸς φιλίαν τι ὁ οἶνος ἑλκυστικόν: non πρὸς φιλοσοφίαν, vt scriptum in Excerpris offendimus & Eustathio. Absurdum dictu est, vini potu fieri homines ad studia philosophiæ proniores. deinde vt hoc maximè verũ esset, quid ad institutum sermonem? Quantum valeat liberior vini potus ad conciliandas amicitias, nemo ignorat qui illas saltem δεξιώσεις & manuum cõplosiones nouerit, quibus publica populorum vino deditorum diuersoria percrepant, vbi semel hospitibus liberaliore vini haustu præcordia incaluerunt. Post ista, δῶκε δ' οὐδὲ πρότερον ἠρώτησεν οἵτινες εἶεν, ἀλλ' ὕστερον: in Epitoma erant hæc adiecta, ὡς δῆλον ἐκ τοῦ Βελλεροφόντου ξενισμοῦ τοῦ Ἰοβάτη: quorum tamen in antiquis Athenæi exemplaribus nullum paret vestigium. Sed voluit Eclogarius Athenæi obseruationem exemplo illustrare. Locus autem est quem innuit, in septimo Iliadis: vbi canit poëta, decimo demum die Bellerophonten quis cuiásve esset fuisse interrogatum. Etiam in Odyssęa sic Telemachum Me-

S 2

nelaus affatur. Σῖτε δ' ἅπτεσθον καὶ χαίρετον· αὐτὰρ ἔπειτα
Δείπνου πασσαμένω εἰρησόμεθ' οἵ τινές ἐστον.

Nollem à viro docto factum vt φυλετικὰ δεῖπνα mutaret in φιλετικὰ aut φιλικὰ, vbi scriptum est rectè, οἱ νομοθέται τά τε φυλετικὰ δεῖπνα καὶ τὰ δημοτικὰ προσέταξαν. Nollē etiam προσέταξαν vertisset, *permiscerunt.* quasi interesset nihil intersubere & permittere. Atqui φυλετικὰ δεῖπνα, etiam imperabant leges Atheniensium: sicut ex oratione Demosthenis contra Midiam & scriptoribus aliis constat liquidò: & aiunt Græci τοὺς τῶν φυλῶν ἑστιάτορας alios fuisse ἐθελοντὰς, alios κληρωτοὺς: quibus necessitas imposita præbendi epulas suis tribulibus, id est, τοῖς ἑαυτῶν φυλέταις omnibus. Ad hæc tribulium conuiuia allusit philosophus initio Elenchorum. τὴν ἕξιν, ait, οἱ μὲν ἔχουσιν εὖ· οἱ δὲ φαίνονται, φυλετικῶς φυσήσαντες καὶ ἐπισκευάσαντες ἑαυτούς. *habitum corporis alij bonum habent: alij videntur, cum seipsos more tribuum sufflarint, & refecerint studiosè.* Quid est more tribuum φυσᾷν ἑαυτούς? Olim Athenis, quando ad celebrandam aliquam publicam solennitatem conueniebant, magna inter tribus de victimarum præstantia, & choragij totius magnificentia, æmulatio fuit ac contentio. Itaque naturali victimarum altilium habitudine non contenti, artem adhibebant, quo pinguiores & opimiores viderentur. Incisa bobus cute, spiritum arundine in viscera immittebant, pinguescere eos hac ratione autumantes, vt narrat philosophus Histor. lib. VIII. cap. VII. & ex eo Plinius libro VIII. cap. XLV. hæc verò adulterina erat non genuina εὐεξία. ideo philosophus eos qui bonam valetudinem non habent, sed arte simulant atque ementiuntur, elegantissimè ait φυλετικῶς φυσᾷν ἑαυτούς. quod vt diximus victimis tribuum propriè conuenit. Eius autem æmulationis quam narrauimus, insigne apud Theocritum exemplum, in his versibus ex idyllio quarto.

Λεπτὸς μὰν χ' ὡ ταῦρος ὁ πύρριχος. αἴθε λάχοιεν
Τοὶ τῶ Λαμπριάδα τοὶ δαμόται, ὅκκα θύωντι
Τᾷ Ἥρᾳ τοιόνδε· κακοχράσμων γὰρ ὁ δᾶμος.

Battus optat vt οἱ Λαμπριάδαι φυλέται, (id est Lampriæ tribus cui non fauebat) macram & vescam hostiam sortiantur sacra Iunoni facturi. Amphis poëta de gingra, recens inuento, —Διὰ τί δ' οὐκ ἄγεις Εἰς τὸν ὄχλον αὐτόν; διότι φυλὴν περιμένω Σφόδρα φιλοτιμουμένην λαχεῖν τινά. Porrò δεῖπνα φυλετικὰ & δημοτικὰ aliquando idem significant. Nam in publicis sacris & δημοτελέσιν ἑορταῖς, vt loquuntur Græci, vniuersus populus conueniebat, distinctus diuisúsque tributim: sed & propria sacra & conuiuia singulæ tribus habuerunt, nec multum ab istis differebant τὰ φρατρικὰ, de quibus ad Theophrastum olim notauimus. Thiasi & τὰ ὀργεωνικὰ conuiuia propria collegiis erant, ad peculiarem alicuius deorum cultum institutis. Diogenistæ, Antipatristæ, & Panætiastæ appellati sunt, qui stato anni die Diogenis, Antipatri & Panætij nobilium philosophorum memoriam celebrarent. At qui diem Epicuro sacrum similiter agitabant, non Epicuristæ, sed εἰκαδισταὶ vocabantur: cuius nominis rationem alibi exposuimus ex Diogene Laertio. vnde etiam illustrabis quod de Theophrasto mox dicitur, καταλείπει δὲ καὶ Θεόφραστος εἰς τὴν τοιαύτην σύνοδον χρήματα. respicit Athenæus ista verba ex Theophrasti testamento, τὸν δὲ κῆπον καὶ τὸν περίπατον, καὶ τὰς οἰκίας τὰς πρὸς τῷ κήπῳ πάσας δίδωμι τῶν γεγραμμένων φίλων ἀεὶ τοῖς βουλομένοις συσχολάζειν, καὶ συμφιλοσοφεῖν ἐν αὐτοῖς, & quæ sequuntur deinceps. Scribe, ἀλλ' ἵνα τοὺς κατὰ τὸ συμπόσιον λόγους σωφρ. ἐπιτ. διεξάγωσιν. ita rectè Epitoma.

CAPVT II.

Οἱ περὶ πρύτανιν. *Mos Atheniensium, vt prytanes vnà quotidie cibum sumerent. Aristotelis liber,* Νόμοι συμποτικοί. συνουσιάζειν, vnà esse. βρωτικὴ ἀναισθησία, *aut potius* ἀφολική. *Superstitio veterum in mentione rerum tristium. Epicuri imperitia. Atticæ figuræ plura exempla.*

Συνεδείπνουν δ' ὁσημέραι οἱ περὶ πρύτανιν σώφρονα καὶ σωτήρια τῶν πόλεων συνδεῖπνα. *Solebant & prytanes quotidie agitare conuiuia modesta & suis ciuitatibus salutaria.* οἱ περὶ πρύτανιν non sunt *qui in prytaneo alebantur*, vt putarunt: sed summus prytanis cum suis collegis, & adsessoribus qui Remp. curabant. De Græ-

carum

earum vrbium prytaneis fusè diximus libro vltimo. Athenæus ait τοὺς πρυτάνεις vnà quotidie cibum sumsisse: quod hodiéque & Argentinæ & in multis aliis Germaniæ vrbibus obtinet: annui enim consules in loco publico singulis diebus prandent.

Πρὸς γοῦν τοιοῦτο συμπόσιον φησὶν ὁ Δημοσθένης ἀπηγγέλθαι τὴν Ἐλατείας κατάληψιν. Dalec. legit ἀπηγγελκέναι, & actiuè eam vocem interpretatur. non enim animaduertebat, sequentia verba ἑσπέρα μὲν γὰρ ἦν, &c. Demosthenis esse non Athenæi. Vertendum erat, *Sanè ad huiusmodi conuiuium narrat Demosthenes allatum esse nuncium de capta Elatea. Vespera*, inquit, *erat: venit aliquis nuncians prytanibus occupatam esse Elateam*. Sequitur apud Demosthenem, καὶ μετὰ ταῦτα οἱ μὲν εὐθὺς ἐξαναστάντες μεταξὺ δειπνοῦντες. quæ videntur ab Athenæo fuisse descripta hoc loco: alioquin parũ ab illo fuerit probatum quod voluit demonstrare. Ἀριστοτέλους συμποτικοί τινες ἦσαν νόμοι: *ferebantur olim*, inquit, *leges quædam conuiuales*. In catalogo librorum Aristotelis, qui apud Diogenem Laertium legitur, inuenias νόμους συσσιτικούς: quod an huc pertineat quæstionis est. Fortasse enim scribendum in codice Laertij, Νόμοι συμποσιακοί. quod idem fuerit ac συμποτικοί. Aristophanes, συσσιτεῖν ... συμποτικὸς δέ, καὶ συμποσιακός. quod Latinis, *vnà esse*, (vt, *vnà hodie simus volo*.) Græcis, συμποσιάζειν. Οὐ χρὴ συμποσίοισι φίλους ἀπέχεσθαι ἑταίρους. Lego συμποσίοιο. nam συμποσίοισιν ἀπέχεσθαι excusari non potest. Ἰνὼ δὲ τὰ ἐπὶ θάτερ' ἐξειργάζετο. *Ino ab altera parte conficiebatur*. videtur poëta locutus de Inus metamorphosi, cũ in marinam deam Leucotheam siue Matutam est mutata. καθάπερ ἐν διατριβῇ λέγων Ἀριστοτέλης. Diuinandum est, ait auctor, cum Epicuri Conuiuium legas, qui fiat, vt repente aliquis poculũm manu tenens, quæstiones proponat, non secus ac solitus facere Aristoteles in schola inter discipulos. post vocem Ἀριστοτέλης distinctio ponenda est: nam in ea voce absoluitur sententia. sequenti periodo aliquid deesse clatum nimis. Scribo, ὅς γε ἄλουτος καὶ κονιορτοῦ ἥκει πλήρη τινὰ ἐπὶ τὸ συμπόσιον, ἀπρεπὴς δέ φησιν. quasi auctor dicat: qui quidem philosophus adeo alienus fuit à moribus & rusticitate Epicuri, vt contra facere eum indecenter pronuntiet, qui illotus & pulueris plenus ad conuiuium accesserit. Athenæus libro I v. ἀπρεπὴς γάρ ἐστι φησὶν Ἀριστοτέλης, ἥκειν εἰς τὸ συμπόσιον σὺν ἱδρῶτι πολλῷ καὶ κονιορτῷ. τοῦτο γὰρ ὡς ἀληθῶς βρωτικῆς ἐστιν ἀναισθησίας τὸ συμπόσιον. Legendum cum Hœschelij Excerptis, ἀγροτικῆς non βρωτικῆς. Hesiodeũ inquit, præceptum, quo iubet vt vicinos potissimum inuitemus & mensæ nostræ honore dignemur, conuiuia coegerit stupidorũ re vera ararorum: cui hominum generi versus suos Ascræus poëta canebat. ideo ait, ὡς ἀληθῶς. Prouerbij speciem habet ἀγροτικὴ ἀναισθησία: nam rudes & ab omni cultu alienos vocabant ararores aut messores vel fossores, vt Strabo non semel aliique scriptores. ἄλλον δ' ἀπ' ἄλλης προαιρέσεως ἰδόντων. Hic erat locus nigro theta. nã & corrupta vox ἰδόντων videri non sine caussa possit: & deesse aliquid manifestissimè arguunt præcedentia. illam enim periodum quæ incipit ὧν ὁ μὲν Πλάτων, sequi debebat omnino membrum ita inchoatum, ὁ δὲ Ξενοφῶν. Noremus ergo vitium & labem exemplarium etiam antiquissimorum. desiderantur aliquot saltem versus, quibus exponebatur quales induxerit in suum Symposium conuiuas Xenophon. Atque huc pertinent illa verba initio fugitiuæ partis, ὁ δὲ Ξενοφῶν καί τινας ἰδιώτας συνανέμιξε. vbi repetendum ex superioribus τοῖς σπουδάζουσι. *Xenophon seria tractantibus nonnullos immiscuit idiotas*. appellat ἰδιώτας Philippum τὸν γελωτοποιὸν, & illum comissatorem Syracusanum qui aduenit cum tibicina & saltatrice. Πάλιν Ἐπίκουρος ἐν τῷ Συμποσίῳ ζητεῖ περὶ δυσπεψίας ὥστ' οἰωνίσασθαι. εἶθ' ἑξῆς περὶ πυρετῶν. *Præterea quærit Epicurus in Conuiuio suo de cruditate: vt ex eo liceat ominari: deinde quærit de febribus*. Veterum ea superstitio fuit, vt rerum male ominatarum mentionem super cœnam fieri nollent, aut factam abominarentur. huiusmodi res sunt, cruditas, febris, incendium. de duobus prioribus testatur hic Athenæus. de incendio Plinius, lib. XXVIII. cap. II. *Incendia inter epulas nominata, effusis subter mensam aquis abominamur*. τὴν μὲν γὰρ ἐπιτρέχουσαν τῇ λέξει ἀρρυθμίαν τί δεῖ καὶ λέγειν; *nam dictionis* qua Epicurus vtitur *inconcinnitatem quid attinet dicere*? Epicurum nescisse Græcè loqui probauimus alibi multorum scriptorum testimoniis. in exprimenda voce ἀρρυθμία frustra laborauit Dalecampius: non enim id auctor voluit quod ille dixit. Πλάτων δὲ τὸν μὲν ὑπὸ τῆς λυγγὸς ὀχλούμενον. Totus locus concipiendus est aliter quàm vulgò editur. Scribe, Πλάτων δὲ, (τὸν μὲν γὰρ ὑπὸ τῆς λυγγὸς ὀχλούμενον καὶ θεραπευόμενον ἀνακογχυλιασμοῖς ὕδατος, σὺν ταῖς ὑποθήκαις τοῦ ἰατροῦ, ἵνα τὴν ξίνα κινήσας πτάρῃ, παρίημι· κωμῳδεῖν γὰρ ἤθελε καὶ διασύρειν) χλευάζει τε τὰ ἴσ. &c. Planissima iam sunt omnia. Platonis locus ita habet.

Ariſtophanes cùm ad ipſum vices ſermonis veniſſent, ſingultu impeditus verba proloqui, Eryximachum medicum duo rogat, & vt ſuas partes obeat, & vt ſe ſingultu liberet. vtrumque ille concedit. Præcepta autem ſedandi ſingultus hæc ſunt: ἐν ᾧ δ' ἂν ἐγὼ λέγω ἐὰν μέν σοι ἐθέλῃ ἀπνευστὶ ἔχοντι πολὺν χρόνον παύεσθαι ἡ λύγξ· εἰ δὲ μή, ὕδατι ἀνακογχυλίασον. εἰ δ' ἄρα πάνυ ἰσχυρά ἐστιν, ἀναλαβών τι τοιοῦτο οἵῳ κινήσαις ἂν τὴν ῥῖνα, πτάρε. quæ verba ſic vertimus: *Interea dum ego loquar ſiquidem ceſſauerit ſingultus ſpiritum longo tempore cohibenti*, bene erit: *ſin minus, aqua fauces collue: quod ſi admodum vehemens ſit, ſume aliquid eiuſmodi quo nares moueas, & ſternuta.* Expreſſimus figuram Atticam, quæ Platonis verba eius interpretibus obſcura reddidit. deeſt enim aliquid ante εἰ δὲ μή. Atque hoc loquendi genere etſi plurimum vſi Attici, propriè tamen medicis vt hic fuit qui iſta pronuntiat, videtur conuenire. Hippocratem certè plurimum eo vti obſeruabamus. Περὶ διαίτης ὀξέων ſcribit Cous ſenex, καὶ ἢν μέν σοι ἐπιδιδῷ ἔπι τι βέλτιον· εἰ δὲ μή, προλέγειν. id eſt, *ac ſiquidem melius te habere cœperit*, bene eſt: *ſin minus, medicus præmonendus*. Iterum eodem libro, κἢν μὲν ἱκανῶς ἔχῃ. ἢν δὲ μή, εἰ ἐλλείπῃ, ὀπίσω πιέζειν τὰ ὦτα. vbi notabis illa εἰ ἐλλείπῃ, prorſus non neceſſariò ab Hippocrate adiecta, vt multa ſæpe apud optimos ſcriptores: aut ex gloſſa fortaſſe orta. Idem auctor libro ſecundo De morbis, Καὶ ἢν μὲν τοιαῦτα ποιήσαντι ὑγιὴς γίνηται· εἰ δὲ μή, &c. hoc eſt, *quod ſi tibi talia præſtanti, ſanus euaſerit*, bene habet: *ſin minus*. Ita vertendum niſi legas ποιήσας, quod doctis placet: meo quidem iudicio ſine cauſſa. Idem, De ſuperfœtatione, Καὶ ἢν μὲν ἀπὸ τῆς πυριήσιος ἀποχωρέῃ· εἰ δὲ μή. Libro De diæta, ἢν μὲν οὖν ἐν ταύτῃ παύσηται· εἰ δὲ μή, πτισάνης χυλῷ διαχρῆσθαι. De fiſtulis, Ἢν μὲν οὖν αὐτῇ τῇ νόσῳ παύηται· φιλεῖ γὰρ ὡς τὰ πολλὰ οὕτως γίνεσθαι. εἰ δὲ μή, δίδου τῶν φαρμάκων. Tot locis apud diuinum virum figuram hanc adnotauimus. Alibi ſolet idem quod deſideratur in iſtis exemplis adiicere: puta, ταῦτα ἄριστα. vt De mulierum morbis, ἢν μὲν δυνατὸν ᾖ εἴσω ἀπῶσαι ἄμφω, καὶ διεγερτίσαι τὸ ἔμβρυον, ταῦτα ἄριστα· εἰ δὲ μὴ οἷόν τε ᾖ, &c. vel ἀρκέει. vt De fiſtulis, Καὶ ἢν πρὸς ταῦτα ἀπαλλάσσηται τῆς ὀδύνης, ἀρκέει. ἢν δὲ μή, πίσαι τὸ μηκώνιον. Eſt & illud Hippocraticum non minus quam Atticum genus loquendi, quo vti facit Eryximachum Plato, ἐὰν ἐθέλῃ παύεσθαι ἡ λύγξ. Sed ad nos redeamus & noſtrũ penſum. Igitur ex adſcriptis Platonis verbis patet quàm malè hunc locum interpretes acceperint. At noſtram emendationem leuiter ſaltem confirmant libri omnes meliores, in queis non διαφορεῖ ſed διανοεῖν eſt exaratum. In Epit. malè ὑποθήσεσι pro ὑποθήκαις. quod ſequitur de irriſo Agathone & ſceleſto Alcibiadis amore, ex ipſo Platone petat lector. nam iſti interpretes eius Sympoſium legiſſe non videntur.

CAPVT III.

Athenæ Ἑλλάδος ἔρεισμα, *&* Ἑλλὰς Ἑλλάδος, *item* πρυτανεῖον *&* ἑστία *Græciæ.* νεῦρός *pro* νεβρός. ἐπιστρίβεσθαι. *explicantur Criticorum velitationes ſuper Homeri loco ex quarta Odyſſea.* Διὸς αὐλή. βαθὺς αὐλών, *vt* θῆλυς ἐέρση. αὐλαὶ *palatia.*

RESTITVIMVS ex membranis antiquæ fidei quæ deſiderabantur in Athenarum encomio paullo poſt. Quis non legit apud veteres, Pindaro dictas eſſe Athenas Ἑλλάδος ἔρεισμα? vel Apophthegmata Plutarchi, notum etiam pueris librum, conſule. ad Pindaricum elogium tacitè alluſit Ariſtides in Panathenaico, de Attica ſcribens in hæc verba, καὶ τὸ τῆς χώρας αὖ σχῆμα, τοιοῦτον, ἐκ γῆς καὶ θαλάττης θεωροῦντι. πρόκειται γὰρ αὐτὴ ἄλλη φυλακτηρίου τῆς Ἑλλάδος, τὴν γιγνομένην τάξιν ἔχουσα πρὸς ἥλιον ἀνίσχοντα· προβεβλημένης εἰς τὸ πέλαγος, καὶ μάλα ἐναργῶς συμβαλεῖν, ὅτι τῆς Ἑλλάδος ἐστὶν ἔρεισμα ὑπὸ τῶν κρειττόνων πεποιημένον. Idem poeta etiam alibi eam vrbem dilaudat, vt Pythionicarum ode ſeptima. at Ἑλλάδος Ἑλλάδα nuncupauit Athenas non Pindarus: ſed Thucydides in epigrammate de Euripide, vt placet Athenæo: aliis aliter olim viſum. Auctor vitæ Euripidis, ἐτάφη μὲν οὖν ἐν Μακεδονίᾳ· κενοτάφιον δὲ αὐτῷ Ἀθήνῃσι γέγονεν, ἐφ' ᾧ ἐπίγραψε Θουκυδίδης ὁ ξυγγραφεὺς, ἢ Τιμόθεος ὁ μελοποιὸς, τάδε.

Μνᾶμα

Μνᾶμα μὲν Ἑλλὰς ἅπασ' Εὐριπίδου· ὀστέα δ' ἴσχει
Γῆ Μακεδών. ᾗ γὰρ δέξατο τέρμα βίου·
Πατρὶς δ' Ἑλλάδος Ἑλλὰς Ἀθῆναι. πλεῖστα δὲ Μούσας
Τέρψας, ἐκ πολλῶν καὶ τὸν ἔπαινον ἔχει.

Quod sequitur, ὁ δὲ Πύθιος, ἑστίαν καὶ πρυτανεῖον τῶν Ἑλλήνων, exponi debet ex alio loco eiusdem auctoris. nam libro sexto de Athenis ita scribit: ἦν ὁ μὲν Πύθιος ἑστίαν τῆς Ἑλλάδος ἀνακήρυξε· πρυτανεῖον δὲ Ἑλλάδος ὁ δυσμενέστατος Θεόπομπος. putet aliquis excidisse isto loco Theopompi nomen. sed non aliter ab ipso Athenæo scriptum censeo. ἑστία autem & πρυτανεῖον idem sunt. in Græciæ vrbibus erant quæ dicebantur prytanea, de quibus multa libro x v. ibi Vestam colebant, & publicos focos habebant. *penates & regia* nihil ad ista. Platonis τὰ ἐν τῷ Χαρμίδῃ ἐναντιώματα, id est, *dicta contraria quæ in eius Charmide leguntur*, ex eo dialogo lector cognoscet: quem librum si lectione sua dignati essent interpretes, errores suos agnouissent. exponit quidem illa ἐναντιώματα Athenæus: sed ita obscurè, vt nemo sit rectè capturus eius verba, qui Platonis Charmidem non legerit. Scribit enim, ποιεῖ γὰρ αὐτὸν ἀσυμφώνως ποτὲ μὲν σκοτοδινιῶντα, καὶ μεθυσκόμενον τῷ τοῦ παιδὸς ἔρωτι, &c. videtur loqui de Charmide. quod est tamen falsum. nam de Socrate intelligendum illud αὐτὸν necessariò. miror optimum scriptorem non elocutum esse planiùs quod vellet. sed omnem dubitationem tollit dialogi illius lectio. ἀσυμφώνως valet, *non constans sibi*. nam in eadem ferè pagina fingitur Platoni Socrates modo alienus ab amore, & λευκὴ στάθμη πρὸς τοὺς καλοὺς: modò succumbens formæ pueri Charmidæ. Tolle verò mendum doctis non deprehensum in istis, καὶ καθάπερ νεκρὸν ὑποπεπτωκότα λέοντος ἀλκῇ. scribendum νεβρόν. Equidem aliter nunquam legi: neque enim potest. verùm animaduerti postea esse allusum ad Platonis verba ex illo ipso dialogo. ὅς εἶπεν, ἐπὶ τοῦ καλοῦ λέγων παιδὸς ἄλλῳ ὑποτιθέμενος, εὐλαβεῖσθαι μὴ κατέναντι λέοντος νεβρὸν ἐλθόντα μοῖραν αἱρεῖσθαι κρεῶν. hæc Socrates loquitur: qui statim fatetur clarè victum se quoque amore Charmidæ. αὐτὸς γάρ μοι ἐδόκουν ὑπὸ τοῦ τοιούτου θρέμματος ἑαλωκέναι. Reperi etiam in Excerptis νευρὸν quod idem est. υ pro β positum, vt in multis. Sic montes quidam in Sicilia aliis dicuntur Νεβρώδεις, aliis Νευρώδεις. Xenophontis verba sunt non Athenæi quæ sequuntur, ὥσπερ γὰρ ὅταν φέγγος, &c. Lego mox, καίπερ τῆς Ἑλένης παρούσης περὶ τοῦ κ. apud poëtam, inquit, sermones de amore non reperias parum castos, vt apud Platonem & Xenophontem. ac licet præsente Helena ipsa veritatis vis extorqueat etiam ab ore hostis laudationem eius formę, cogátque in hæc verba erumpere, Οὐ νέμεσις, &c. tamen redit ad se statim qui hæc dixerat, & pronuntiat idem, Ἀλλὰ καὶ ὧς τοίη περ ἐοῦσ' ἐν νηυσὶ νεέσθω. Verbum ἐπιτρίβεσθαι quidam ex antiquis grammaticis exposuerunt παρορμᾶσθαι: quod si accipiatur de impulsione ad malum, optimè conueniet huic Athenæi loco: τίς οὖν τῶν νέων ἐντυχὼν τούτοις οὐκ ἐπιτριβήσεται μᾶλλον ἤπερ εἰς ἀρετὴν προαχθείη; manifestò opponuntur εἰς ἀρετὴν προάγεσθαι & ἐπιτρίβεσθαι: quod translatum à corpore ad animum significat corrumpi prorsus, fieríque hominem perditum. nam qui iis moribus sunt, Græcis dicuntur ἐπίτριπτοι. Sequitur iam critica velitatio super Homeri loco ex quarta Odyssea: vbi dissimulare non possum, dissentire me ab Athenæo, & Aristarchi lectionem quam ille tanto studio conatur euertere veram putare: non illam alteram pro qua pugnat ipse adeo acriter. Legebat Aristarchus, & nos quoque legimus hodie sub principium quartæ ῥαψ.

Φράζεο Νεστορίδη τῷ ἐμῷ κεχαρισμένε θυμῷ
Χαλκοῦ τε στεροπὴν καδ δώματα ἠχήεντα,
Χρυσοῦ τ' ἠλέκτρου τε καὶ ἀργύρου, ἠδ' ἐλέφαντος.
Ζηνός που τοιήδε γ' ὀλυμπίου ἔνδοθεν αὐλή.
Ὅσσα τάδ' ἄσπετα πολλά. σέβας μ' ἔχει εἰσορόωντα.

Quartum versum mendosè editum ab Aristarcho pronuntiat philologus hic: & Seleuci veteris critici iudicium secutus, ita emendat, Ζηνός που τοιαῦτα δόμοις ἐν κτήματα κεῖται. Nobis & falsa videtur hæc emendatio, & rationes quibus mox stabilitur, omnes infirmæ. Prima ratio est, quod versus tertius de supellectile intelligi debeat qua erat instructa domus Menelai: non de ornamentis quæ parietibus eius domus adhærerent. Cum igitur non domum ipsam, sed τὰ ἐν αὐτῇ, id est, supellectilem domus laudet Telemachus, Seleuci quàm Aristarchi lectio conuenientior est ac probabilior. Hæc Athenæus. sed quam ista leuia? ceu verò seruata Aristarchi lectione non

queat eadem seruari interpretatio. Quid enim vetat per αὐλὴν & palatium intelligere, & συνεκδοχικῶς omnia eo contenta ornamenta? Altera ratio continetur his verbis, Οὐκ ἔστι δ᾽ ἀκόλουθον τῷ Ζηνὸς ἀυτοῖς τοιῆδέ γ᾽ ὀλυμπίου ἔνδοθεν αὐλὴ, ἐπιφέρειν, Ὅσσα τάδ᾽ ἄσπετα, πολλά. σολοικὸν ἐν τῷ ἀσυνήθει τῆς ἀναγνώσεως. Sensus est, lectionem Aristarchi insolentem esse & solœcam: quia non respondeant præcedentibus sequentia. nam ita potius fuisse dicendum: Ζ. π. τ. γ᾽ ὀλ. ἔνδοθεν αὐλὴ, Ὅση ἤδη ἐστὶ: non ὅσσα τάδ᾽ ἐστὶ. sed quis non videt argutari nimis virum doctum? nemo enim iuerit inficias posita distinctione maiore post αὐλὴ, rectè subiungi Ὅσσα τάδ᾽ ἐστὶ. Criticorum vox est, ἡ ἀνάγνωσις, vt Latinè, *lectio*, pro scriptura. Sequitur tertium argumentum prioribus par & simile. Vox αὐλὴ, inquit, non rectè vsurpatur pro domo. E contrario affirmamus nos, Διὸς αὐλὴν Homerum appellasse Iouis pa latium. sic enim loqui obseruamus antiquissimum poëtam, & quod in primis ad rem facit, summum Homeri imitatorem, Æschylum: cuius est illud in Prometheo vincto, θεοὶ τὴν Διὸς αὐλὴν οἰκοῦσι. Obiter obseruat auctor, vocem αὐλὼν apud alios quidem scriptores, generis esse masculini: apud poëtas verò semper fœminini. Postea addit, ἐκδεκτέον οὖν καὶ τὸ παρὰ τῷ Ἐρατοσθένει ἐν τῷ Ἑρμῇ θηλυκῶς εἰρημένον, βαθὺς διέρρυται αὐλών. ἀντὶ τοῦ βαθεῖα. καθόλως λέγεται θῆλυς ἐέρση. Affirmanti poëtas semper fœmineo genere dixisse τὴν αὐλῶνα, poterat obiici locus ex Eratosthenis Mercurio, βαθὺς διέρρυται αὐλών. obuiam ergo it auctor, & hoc quoque similiter ait ἐκδεκτέον *accipi debere*. non vt putant interpretes *excipi*. quæ monstruosa penitus interpretatio est. nam quorsum pertineret sequens exemplum θῆλυς ἐέρση? Non igitur verbum αὐλὼν alio genere extulit Eratosthenes quàm alij poëtæ: sed in voce βαθὺς generis metalepsin vsurpauit poëtis familiarem, vt dicebamus lib. tertio, cap. XXXII. Sic θῆλυς στολὴ apud Euripidem in Troadibus. & στολὴ Ἑλλὴν. sic apud Pindarum, in Olympion. πυραὶ ἐπιπλευσθέντες, pro ἐπιπλευσθεῖσαι. Caue confundas rationes duas diuersas, allatas paullo post, cur αὐλαὶ sint appellata magnatum palatia. Prior est, quia solent potentum domus loca ampla subdialia in aditu habere. deinde sequitur altera, ἢ τῷ παραυλίζεσθαι καὶ παρακοιμᾶσθαι τοὺς δορυφόρους τοῖς βασιλείοις. ab eadem caussa apud Latinos appellatum est vestibulum, vt docet A. Gellius.

CAPVT IIII.

Αἵρεσις, secta & ratio vitæ. Pindari locus emendatur. Εὐθυμία μελῶν. συνέδριον & βουλευτήριον. λέσχη, λεσχηνεύεσθαι. Lex Sparta, vt domum à conuiuio redirent sine lumine. Quoties cibum veteres sumerent. Officia diuersa promaconda & τοῦ δαιτροῦ. ἔντεα vnde appellata. ἀλύειν. ἐπικωμάζειν μετὰ κεραμίου & συμφωνίας. Testarum crepitus. *ἡ δι᾽ ὀξυβάφων μουσική. & de ea re multa.*

TΙς ἂν οὖν τῶν ἐκγόνων ἐκείνων τῶν ὑπὲρ τοῦ τοιούτου τεθνηκότων οὐκ ἀνταξίαν δόξειεν τῆς ἐπὶ τῇ στερήσει τοῦ πατρὸς λύπης τῇ τοῦ πατρὸς εὐχαρίστῳ μνήμῃ διορθουμένην; Leue mendum sententiam totam tenebris obuoluit. nam scribendum est, cum acutissimo Turnebo ἀνταξίως: & iungendum id verbi cum voce διορθουμένην. Vertendum: *Quis igitur è posteris illorum qui pro tali viro mortem oppetierunt, non putet, dolori quem ex obitu patris acceperit, abundè satisfactum esse grata hac patris sui recordatione?* διορθοῦσθαι translatum est è foro & hominum contractibus vocabulum. ibi enim locum habet τὸ διορθωτικόν, vt docemur in quinto Nicomacheorum. Τοῦ δὲ δακρυσαντ(ος) πρὸς τὴν μνήμην, ὁ μὲν ἐφίστησι. *Telemacho ad mentionem patris lacrymante, Menelaus silet.* Respicit verba Homeri, quibus ait dubitasse Menelaum animaduerso Telemachi fletu, sineretne illum lacrymis indulgere & suaui patris recordationi, an de singulis pergeret illum interrogare. Atque interea facit illum poëta ἐφιστάναι, *sermonem suum inhibere.* Dalec. *lachrymantis fletum inhibet.* quia poëtam in consilium non adhibuerat. κἂν τούτῳ τῆς Ἑλένης ἐπεισόδῳ, κ᾽ αὐ. In Epit. ἐπεισόδιον. Itaque scribendum arbitror, κἂν τούτῳ τὸ τῆς Ἑλένης ἐπεισόδιον. quid sit ἐπεισόδιον in textura fabularum ex Aristotelis Poëtica & alijs vulgò notum. Prius scribebam, τῆς Ἑλένης ἡ εἴσοδ(ος).

ἀοιδός. interea ingreditur Helena ex ipso poëta. οἴκοθεν ἔχουσα τὴν τοιαύτην αἵρεσιν. *cum domi sui parentis imbuisset hanc sectam & rationem vitæ.* ita exprimit Cicero dictionem αἱρέσεως, cum accipitur pro moribus & institutis. Porrò alibi monemus lanificij curam antiquis temporibus semper ad puellas aut matronas pertinuisse: siue illæ reginæ aut regum filiæ essent, siue cuiuscumque conditionis. φίλος δ' ἢ Μοίσαις εὐθυμίᾳ τε μελῶν εἴλω, τ. ex præcedentibus Athenæi verbis, quam εὐθυμίαν sibi dari postulet Pindarus clarum est. vitam nempe intelligit, quæ non solùm rebus necessariis non deficiatur: sed etiam iis abundet quæ ad oblectationem honestam, & omnium curarum requiem desiderantur. non multo aliter εὐθυμίας accipit libro secundo: οὐχ ὑπὸ πάσης, inquit, εὐθυμίας καὶ πληθώρας τὸ καυχᾶσθαι. Alia est illa εὐθυμία, siue εὐεστώ, quæ in sapientum libris decantatur. Longè item alia quam vulgata huius loci scriptura nobis suggerit. quid enim est εὐθυμία μελῶν, nisi ea voluptas quam bonus poëta percipit ex suo poëmate? aut certè gloria quàm illi sua poësis parit? hanc alibi quoque sibi optat Pindarus: vt in prima oda Olympionicarum, ἐμὲ (δ' εἴη) τοσσάδε νικαφόροις ὁμιλεῖν, πρόφαντον σοφίαν καθ' Ἕλλανας ἐόντα παντᾷ. At isto loco de fama nominis sui cogitasse poëtam, ne suspicari quidem licet: vetant enim clarissimè Athenæi verba, ἢ οὕτω τοσούτῳ χρώμενος ὢν ἱκανὸς ἂν γένοιτο πρὸς εὐθυμίαν, ἣν ὁ Πίνδαρος αἰτεῖται παρὰ τοῦ Διός. Quid multa? Legisse aio Athenæum & legi quoque debere, φίλος δ' ἢ Μοίσαις Εὐθυμίᾳ τε μελῶν εἴλω, fingit Pindarus ποιητικῶς deam Euthymiam, cui optat curæ esse, id est, vt honesta voluptate frui possit. οὐ συνέδριον ἐστιν, οὐ βουλευτήριον, οὐ λέσχη φιλοσόφων. *Platonis conuiuium*, inquit, *non est consessus* grauium virorum, *non senatorum concilium, non philosophorum confabulatio.* videtur statuere discrimen inter συνέδριον & βουλευτήριον: quod re vera nullum est, si vsum auctorum spectes. si propriam vocum significationem, est aliquod. Συνέδριον enim latius patet: βουλευτήριον, senatorum tantùm est consessus. Λέσχη verò antiquissimis Græcis dicebatur otiosorum hominum conuentus vt senum & mendicorum, qui ad blatterandum congregari amant. Ita Homerus, Hesiodus, Herodotus. Postea de sapientum congressibus id verbum cepit vsurpari. nam quas media Græcorum ætas διατριβὰς vel διαλέξεις vocauit, antiquiores dixere λέσχας. Inde λεσχηνεύεσθαι vetus dictio pro συζητεῖν more philosophantium. Vox est peregrina: שיח λέσχη *sermo.* καλεῖ γάρ τις τὰ μεγάλα ποτήρια οὕτως ὠνόμασε. *vocauit*, non autem *vocauerit.* τὶς, id est, Chamæleon. eius locum habes libro vndecimo. πίνει τ' ἐκ τῆς φιάλης ἐπιδέξια. verba sunt ipsa Platonis. τὸ ἐπιδέξια variè accipi potest, vt dicebamus libro primo, cap. XVIII. φησὶ δὲ μετὰ τοῦτο μὲν δύο νυστάζειν. Ait Plato è tribus qui perstiterant duobus somnum obrepsisse, Aristophani & Agathoni. sed prior obdormit Aristophanes: posterior & sub diluculum ipsum, Agatho. Pone τελείαν στιγμὴν post ista, ἤδη δ' ἡμέρας ὑποφαινούσης Ἀγάθωνα. deinde scribe, καὶ τὸν Σωκράτη κατακοιμίσαντα ἐκ. omnia ex Platone: quem vtinam interpretes consuluissent, vt honori suo melius consulerent.

παρὰ δὲ τῇ καλῇ Σαπφοῖ καὶ ὁ Ἑρμῆς οἰνοχοεῖ τοῖς θεοῖς. Debemus hîc multa membranis. Sapphus locum exposuimus libro secundo, capite secundo. καὶ οἱ ἀπιόντες ἀπελύοντο φωτὸς ὄντος. An potius φωτὸς οὐκ ὄντος? *domum redibant sine lumine.* magnum hoc fuerit temperantiæ veterum, de qua loquitur, argumentum. Lacedæmone ita fuisse moris accepimus. Plutarchus narrat in eorum institutis. alioquin φωτὸς ὄντος accipiendum cum Dalec. pro ἔτι φωτὸς ὄντος: quod duriusculum videtur. Latini hoc dicunt, *de die.* vnde illa, *lauare de die.* & *conuiuium apparari de die.* Simile est, quod dixit modò, καὶ νῦν δὴ νέμος ἐκ θυσιῶν τινῶν πρὸ ἡλίου δυσμῶν ἀπιέναι.

Ὁσάκις δὲ τροφὰς ἐλάμβανον προσεξήκαμεν ἤδη· ὅτι δὴ τρεῖς. Quæstionem hanc variè tractatam inuenias ab hoc scriptore. nam quod libro primo dicebamus, nimis verum est: recitatorem interdum agit Athenæus, non Athenæum: hoc est solidè doctum criticum. Quæstio est, quoties die heroes Homerici cibum sumerent. Dicat igitur clarè dipnosophista quid super hoc sentiat. Enimuerò ex eius scriptis, magis quid alij de ea quæstione scripserint, quàm quid ei probaretur cognoscas. Maior pars doctorum tres τροφὰς attribuebat heroibus: ἄριστον sub auroræ exortum: δεῖπνον circa meridiem: δόρπον sub vesperam. Alij duas tantum ἄριστον siue δεῖπνον, & δόρπον. nam apud poëtam συνωνυμεῖν, & eiusdem τροφῆς nomina esse δεῖπνον atque ἄριστον. Philemo verò quater illos comedisse contendebat, & totidem diuersas τροφὰς nominabat, ἀκράτισμα, ἄριστον, ἑσπέρισμα, δεῖπνον. Quid igitur Athenæus? mitto quæ libro primo:

nam

nam illa fortasse parum integra, parum sana: etsi ex Eustathio aliter censeas. isto verò loco sic. diximus, ait, quot τροφὰς sumerent heroës Homerici. quot igitur? ὅτι δὴ τρεῖς. tres nimirum. audiamus quæ subiecta sunt incontinenti. διὰ τὸ τὸ αὐτὸ ποτὲ μὲν ἄριστον, ποτὲ δὲ δεῖπνον ὀνομάζεσθαι. planissimè ista verba illorum sententiam ruentur, qui bis tantum die cibum sumsisse statuebant. quippini? nam horum veram, falsam aliorum sententiam disertim mox pronuntiatur. οὐδεὶς δείξει παρὰ τῷ ποιητῇ τρεῖς (malo τέτρας. vt apud Eustathium) τινὰ λαμβάνοντα τροφάς. quomodo igitur illud stabit, ὅτι δὴ τρεῖς? Vides hominis instabilitatem. nisi tamen scripserat ille, ὅτι οὐδὲ τρεῖς. quod equidem verum censeo. Quare optimum scriptorem culpæ absoluimus. ἀμύρο- ταίνοι δὲ καὶ οἱ ἐφεξῆς τιθέντες τούτους τοὺς στίχους. coniunctim ponuntur hodie in prima Odyssea: libro autem septimo priores duo soli, tertio prætermisso. δῆλον ὡς κρεάτων λείψανα τυγχάνοντα. Lucem fecerit magnam huic loco, qui ista verba notis parentheseos incluserit. explicatur his quid sint εἴδατα apud poëtam in secundo propositorum versuum. Mens est: facere ineptè eos, qui postquam dixit poeta duobus primis versibus, apposuisse promam condam εἴδατα πολλὰ χαριζομένη παρεόντων: tertium versum subiiciunt, quo dicitur ὁ δαιτρὸς multas carnes in lancibus apposuisse. Nam cum ad manum est copia carnium recens coctarum, nemo pridianas reliquias apponit: quas tamen hic trium versuum contextus, non solùm apponi, sed etiam præponi facit. Obseruemus differentiam inter ministeria promæcondæ & structoris, id est, τῆς ταμίης & τοῦ δαιτροῦ. hic acceptos à coquo cibos mensis inferebat, illatos secabat: illa sublatas de mensa reliquias in penum condebat, & promebat. Hæc clara Athenæi mens: in cuius venatione viri docti meri Tiresiæ. Eustathius, παρεόντα βρώματα λέγει, τὰ ἐν τῷ ταμιείῳ ἀποθετά, ἤτοι ἕωλα. τὰ γὰρ πρόσφατα ὁ δαιτρὸς παρατίθησι.

λέγουσι δὲ τὰ, καίνια αἰτία τῶν τοῦ σώματος μερῶν. Lego, καταντία. vt quæ sint opposita corporis partibus. quid poterat ab Athenæo probabilius dici? quid à nobis probabilius excogitari ad restitutionem loci huius? Nam doctorum hominum conatus ex Phauorino emendantium, refutationis non indiget. vbi enim vestigia illius restitutionis in vulgari scriptura? ἔντια igitur quasi ἄντια dicta. ι pro α, vt βίρεθρον pro βάραθρον. sic sæpe α pro ι. vt ἀστεμφὴς pro ἀστριφής. οἱ δὲ νῦν ξένους καὶ ἀνθρώπους νομίζουσι. Lege, ὀνομάζουσι. idem error sæpius commissus. exemplum habes libro secundo. οὐ τύχοι τῆς πόλεως αὐτῶν ἐφαίνετο. Eclogarius prætermisit τὸ ἀλύων. id mendæ argumentum est, vt diximus sæpe. Scribo, ἀλύων ἐφαίνετο. *vagans cernebatur.* Ἀλύειν vt ex Plutarcho nouimus, duo significat: *præ dolore animi sola loca quærere.* ea notio ab isto loco alienissima. item, *errare atque huc illuc ferri præ ignobilis otij abundantia.* quomodo hîc accipitur. ὡμίλει οἷς τύχοι. Scripti quidam, ὃ τύχοι, *quamuis leuissima de re.* sed perplacet quod est editum. ἐπικωμάζων μετὰ κεραμίου καὶ συμφωνίας. Quid hîc significet vox κεραμίου, satis constare potest, ex adiecta dictione συμφωνίας, & ex prisco more. semper enim comissatores tibias, vel alia musica organa secum deferebant. Antiochus vt magis se deiiceret, testas circumferebat tibiarum loco: pauperes in eo imitatus, qui fictilibus crepitaculis, & vasorum figlinorum collisione soliti se oblectare inopia melioris musicæ. Aristophanes Ranis, ποῦ 'στιν ἡ τοῖς ὀστράκοις αὕτη κροτοῦσα; enarrator ibi, ἀπορίᾳ λύρας ὄστρακα τινὲς λαμβάνοντες, ἦχον μὲν ἀπετέλουν, ἄσημον δέ. Sumpta videntur hæc de Didymo, cuius ista refert Athenæus lib. XIV. Δίδυμος φησὶν εἰωθέναι τινὰς ἀντὶ τῆς λύρας κογχύλια καὶ ὄστρακα συγκρούοντας ῥυθμόν τινα ἦχον ἀποτελεῖν τοῖς ὀρχουμένοις, καθάπερ καὶ Ἀριστοφάνη ἐν Βατράχοις φάναι. Hermippus comicus: Λεπάδας δὲ πετρῶν ἀποκόπτοντες, κρεμβαλίζουσι. *Lepadas saxis abscindentes crepitant.* Iuuenalis, *— audias ille Testarum crepitus.* Videntur autem vetustiores soliti in hanc rem acetabulis vti, quæ fictilia erant, & bacillo percussa suauem quendam sonum edebant. hæc est quam Græci vocant ὀξυβάφων μουσικὴν vel ἁρμονίαν. cuius inuentorem facit Suidas Dioclem poëtam comicum Atheniensem aut Phliasium: φασὶν, ait, Διοκλέα τὸν Ἀθηναῖον εὑρεῖν τὴν ἐν τοῖς ὀξυβάφοις ἁρμονίαν, ὀστρακίνοις ἀγγείοις, ἅπερ ἔκρουσεν ξυλυφίῳ. Postea ceperunt fabricari in vsum illum acetabula, ex variis metallis. Isidorus Originum libro tertio, *Tertia est diuisio rythmica, pertinens ad neruos & pulsum: cui dantur species cithararum diuersarum, tympanum, & cymbalum, & sistrum: acetabula ænea & argentea, vel alia, quæ metallico rigore percussa reddunt cum suauitate tinnitum, & cætera huiusmodi.* Sed & Suidas auctor est quo magis sonora essent ista vascula, solita fuisse confici ex pluribus metallis in vnum confusis. ἄλλως, inquit, χαλκὸς ἠχεῖ, καὶ ἄλλως

καὶ ἄλλους σίδηρος, καὶ ἄλλους μόλυβδος, καὶ ξύλον. διὸ καὶ τὰ ὀξύβαφα καίτοι ἐκ διαφόρων κατασκευάζεται ὕλης, διὰ τὴν διαφορὰν τῶν ἀπηχήσεων τὴν ἁρμονίαν ἀποτελέσουσιν. Cassiodorus lib IIII. in erudita epistola ad Symmachum, *Quid acitabulorum tinnitus? Quid dulcissimi soni referam varia percussione modulamen?* Atque hæc sunt quæ vocantur in musicorum organorum diuisione ἔνηχα *sonora* ψόφημα μόνον παρασκευαστικά, inquit, auctor lib. XIV. Fallitur enim Dalec. eo loco confundens enecha cum pneumaticis: vertit enim, *quæ ad sonum inflantur spiritu*. magno certè errore. Huius etiã generis fuerũt *& scabilli*, de quibus ad quartum Suetonij dicebamus: & κρέμβαλα, quæ sine vlla operosiore harmonia, ipso delectabant sono: vt hodie quæ vocantur *carcaneaux* in Gallis. quanquam his iam ars est adhibita. inde κρεμβαλιάζειν, id est, Hesychio interprete, κογχύλια ἢ ὄστρακα ἄμα συγκροτοῦντας ἐρισμόν τινα ἦχον ἀποτελεῖν τοὺς ὀρχουμένους. postrema censeo corrupta, scribóque ἀρρυθμόν τινα ἦχον ἀποτελεῖν τοὺς ὀρχουμένους. nitimur iis quæ auctor scribit libro iam indicato. Cæterùm κεράμιον in hoc Polybij loco nihil verat de acetabulis interpretari: nam illa fictilia olim fuerunt. Antiphanes ὀξυβαφίων κεραμίων ἐπιτηδευμ. & auctor ipse libro XI. ait fuisse εἶδος κύλικος μικρᾶς κεραμέας. ὥστε πολλοὺς διὰ τὸ παράδοξον ἀφισταμένους φεύγειν. Placet ἀνισταμένους, vt alij libri habent. Ita potius loqui amant scriptores.

CAPVT V.

Tali dorcadei. αἱ πρὸς τὰς πόλεις θυσίαι, καὶ πρὸς τοὺς θεοὺς τιμαί. *Olympij Iouis templum Athenis. Æmily Pauli* ἀγῶνες πρεσβέων *&* θεωρῶν *differentia. Nisæi equi.* θεωροίδες *vel* θυωροίδες. εἶρις *pro* ἶρις *& similia.* ὄλκια.

INSANARVM Antiochi Illustris largitionum hoc primũ exemplum commemoratur. ἐδίδου γὰρ τοῖς μὲν ἀστραγάλους δορκαδείους, τοῖς δὲ φοινικοβαλάνους, ἄλλοις δὲ χρυσίον. Tali dorcadei illi sunt de quibus multa nos ad Theophrastum olim. Lusorios enim talos debemus intelligere non ζωϊκούς, vt existimarunt eruditi homines. Citat hunc locum Eustath. ad Iliadis ῥαψ. ξ. His autem inæqualibus muneribus similes erant illæ rerum inæqualium sortes quas solitum Augustum amicis diuidere narrat Suetonius. Addit, ἐν δὲ ταῖς πρὸς τὰς πόλεις θυσίαις, καὶ ταῖς πρὸς τοὺς θεοὺς τιμαῖς mirificè loquitur: nam potius dicẽdum videatur, ἐν ταῖς πρὸς τὰς πόλεις τιμαῖς, καὶ ταῖς πρὸς τοὺς θεοὺς θυσίαις. an igitur ita restituı scriptura debet? non arbitror. est enim figuratè dictum, αἱ πρὸς τὰς πόλεις θυσίαι, καὶ πρὸς τοὺς θεοὺς τιμαί, pro, αἱ πεμπόμεναι πρὸς τὰς πόλεις θυσίαι, εἰς τὸ τιμᾶν τοὺς θεούς. figuram vocant διὰ μέσου. Moris autem fuit Græcorum, non propria tantum suæ vrbis quemque festa agitare: sed etiam aliarum, missis victimis & pretiosis donarijs ornare ac concelebrare. hæ sunt quas appellat auctor τὰς πρὸς τὰς πόλεις θυσίας: clarius Theophrastus in notatione αὐθαδείας, πρὸς τὰς ἑορτὰς πέμπειν, quod ibi sumus interpretati. Ita debere ista accipi sequẽntia probant. Ait enim, munificentiam Antiochi circa peregrinos deos variarum vrbium, posse colligi ἐκ τοῦ παρ' Ἀθηναίοις Ὀλυμπιείου. *ex Olympij Iouis templo quod erat Athenis.* de hoc templo Strabo, Liuius, Pausanias, alij. sed quod tacent alij clarè docet hic Athenæus: sumtus magnos fecisse Antiochum in exstructione huius templi, à Perseo iam inchoati. fecêre idem & alij plures viri principes: donec tandem Adrianus Imper. tentatum à multis opus, & ab aliquot retro seculis manens imperfectum perfecit ac dedicauit. Sic interpretamur hunc locum, ad proditã historiam lectionem omnium librorum accommodantes: nam Dalecampij emẽdationem non necessariam non probamus. quod sequitur planum est, καὶ τῶν περὶ τὸν ἐν Δήλῳ βωμὸν ἀνδριάντων. *& statuis quas in Delo circa aram consecrauit.* etsi huius quoque historiæ aliud testimonium in scriptis veterum, quod sciam, non inuenias. Dele τὲ καὶ ante illa μηδὲν τὸν ἄνθρωπον πρ. officit enim narrationis perspicuitati. Quod ait, ἀκούσας τινὰς ἐν τῇ Μακεδονίᾳ συντετελεσμένους ἀγῶνας ὑπὸ Αἰμιλίου Παύλου, de veris non ludicris Æmilij Pauli certaminibus accipio: nam editos in Macedonia ludos fuisse ab imperatore Æmilio Paulo neque Liuius dicit, neque Plutarchus, neque alius quisquam veterum: &

omnino

omnino simile veri non est. Hos igitur Pauli ἀγῶνας cum audiret Antiochus, βουλόμενος τῇ μεγαλουργίᾳ δωρεᾷ ὑπερᾶραι τὸν Παῦλον. ita omnes codd. Ab Epit. abest vox δωρεᾷ quam equidem suspectam habeo: nam vt oratio stet, inseronda saltē particula καὶ vel scribendum τῇ μεγαλοδωρεᾷ. Sanè verbum μεγαλουργία parum Antiocho quadrat. Ita enim est: Æmilij τὴν μεγαλουργίαν & maximas res gestas, superare nitebatur Syrus δωρεᾷ, id est, opum largitione & in ludos profusione. Quos vt maturè denuntiaret, ἐξέπεμψεν, ait, πρέσβεις καὶ θεωροὺς εἰς τὰς πόλεις. misit πρέσβεις siue legatos vt Rex, & more hominum: θεωροὺς autem tāquam de re sacra. Ludos Daphnicos fuisse sacros quis dubitat? agebantur enim in Apollinis & Dianæ honorem. quinetiam certum est & ludos plerosque omnes, & lautiores etiam epulas παρὰ τοῖς ἀρχαίοις τὴν αἰτίαν εἰς θεὸν ἀνηνέγκαι, sicut paullo antè dictum. Quid differant πρέσβεις & θεωροὶ declarat Plutarchi locus in Demetrio, Vide libri v i. cap. xiii. interpretum inanem περιεργίαν nemo eruditorum ferat patienter. Ait verò conuiuator in descriptione pompæ quam duxit Antiochus, τούτων κατόπιν ἦσαν ἱππεῖς Πισαῖοι μὲν χίλιοι, πολιτικοὶ δὲ τρισχίλιοι. vocat ἱππεῖς, equos cum suis sessoribus: sicut arguunt sequentia duo vocabula, χρυσοφάλαροι καὶ χρυσοστέφανοι: nam hoc viris, illud equis cōuenit. sed quinam sunt isti Pisani equi? Ego verò Polybium scripsisse autumo, Νισαῖοι. Equi Nisæi in Media nascebantur, & in vsus regum Persidis seruabantur, aut ad reges alios mittebantur. ideo videntur auctores regum proprios facere. Strabo, libro x i. τοὺς δὲ Νισαίους ἵππους οἷς ἐχρῶντο οἱ βασιλεῖς. Oppianus: κάλλει δ' ἐν πάντεσσι πέλει περιπρεπέεσσιν ἵππος Νισαῖος, τὸν ἄγουσιν ἱεκτέανοι βασιλῆες. Ingêntem fuisse illorum copiam docet alibi Strabo: scribens, viginti horum millia quotannis mitti solita ad regem Persarum, τοῖς Μιθρακινοῖς ait, vel Μιθρακίοις: hoc est vt nos interpretamur, sub illud tempus quo festum Mithræ Persarum deo sacrum celebrabatur. quis vsus istorum tot equorum esset ad ludos, ex hac Polybij narratione licet colligas. nam inde vel præcipuum pompæ ornamentū erat. Nisæis opponuntur hîc οἱ πολιτικοὶ, *plebeij & domi nati*. Tanslucelæ sunt in Antiochi pompa, sicut narratur mox, etiam θεωρίαι βραχὺ λείπουσαι τριακοσίων, *mensæ sacræ ferme trecentæ*. scribo enim ex vestigiis lectionis Hœschelianæ, θεωρίδες. Mensas quarum in sacris vsus, vocabant θεωρίδας & θυωρίδας, vel etiam θυωροὺς, vt est apud Iulium Pollucem, Diogenem Laertium & Tzetzem. Apage qui *popas* vertunt: errār enim crassè. Cogitemus de numero in istis, βασιλικοὶ δὲ παῖδες ἑξακόσιοι, χρυσώματα ἔχοντες. num enim absurdum regios pueros tradnei tantum 1 ɔ c. cum modò dixerit Dionysium qui erat regi ab epistolis, misisse vsque ad c1ɔ. sed propter vocem χρυσωμάτων possumus hanc lectionem tueri. Mulieres illæ de quibus scribitur, ἐκ χρυσῶν καλπίδων μύροις ἔρραινον, non pueros regios quorum præcessit mentio: sed omnes spectatores, vt quemque illorum præteribant, vnguentis respergebant Quæ deinceps narrantur de exhibito diuersi generis vnguento ad vnctionem, ea sic accipio: Per dies x x x. spectacula varij generis edidit Antiochus: quo toto tempore vnguentorum facta est omnibus qui in gymnasium venirent lotum, à Rege copia. Primis diebus quinque, datum crocinum, cinnamominum & nardinum. reliquis verò diebus telinum, amaracinum, irinum aut liliaceum siue lirinum. nam lib. x. κρίνινον scriptum pro eo quod hic est εἴρινον. quod non aliud quàm ἴρινον. sic enim εἶρις pro ἶρις, κλεῖμα, pro κλίμα, λείχνοι pro λιχνοι, similiaque sexcenta in antiquis libris Hesychij, Suidæ, & ipsius Athenæi: vt aliquanto post, κινναμώμινον καὶ εἴρινος. sic enim & M S S. at in Epit. ἴρινος. Porrò ait Polybius exposita fuisse ista vnguenta ἐν ὁλκείοις: quæ quidem *arcula* non erant, vt versum videmus: sed labra ampla ad instar magnorum craterum efficta. ita describit Hesychius: & confirmant auctorum loci. ex iis etiam claret, holciorum in balneis fuisse vsum. In Plutarchi Alexandro iunguntur ὁλκεῖα, κρωσσοὶ, πύελοι, & ἀλάβαστροι. Sic accipe etiam in historia Iudith, capite x v. Atque hæc ad ea quæ de Antiocho. Transeamus nunc ad regiam verè & incredibilem in modum magnificam Ptolemæi Philadelphi pompam.

CAPVT VI.

Tentoria diebus festis figi solita. Oecorum Ægyptiorum forma. Οὐρανίσκος *&* οὐρανός. μεσόλαβος. Περιστρώματα πυργωτὰ *&* ζωωτά. σύριγξ. *Pictores*

Σικυώνιακοὶ

Σικυωνιακοί. μυθικαὶ διαθέσεις. θυρεοὶ ἀργυροῖ. Νυμφαῖα. τῆς πρώτης ἱερέας. δίεδροι.

ΠΡΟ δὲ τοῦ ἄρξασθαι τὴν κατεσκευασθεῖσαν σκηνὴν ἐν τῷ τῆς ἄκρας περιβόλῳ χ. Sæpe diximus solitas olim per solennes publicorum festorum aut panegyrium dies, exstrui quas vocabant Latini vmbras Græci σκιάδας & σκηνάς. Tabernacula erant in festæ vrbis viis aut suburbanis locis compacta excipiendis peregrinis, qui partim ad ludorum spectacula, partim ad mercimoniorum ineunda commercia vndique concurrebant. Erant etiam festa quædam quorum ritus tentoria iubebant figere, vbi populus vniuersus relictis domibus se continebat certo dierum numero, donec solennitas omnis esset peracta. Talia festa erant de quibus diximus libro superiore capite sx. Videtur & Alexandrinum festum quod hic describitur eodem ritu celebratum. Nam ea caussa, nisi fallimur, fuit, cur rex ipse in tabernaculo morari necesse haberet. Hoc igitur tabernaculū describit Callixenus, priusquam pompæ totius ordinem explicet. Sedes illius fuit ἐν τῷ τῆς ἄκρας περιβόλῳ, *intra arcis septum*: vel, *intra ambitum collis*. vtrumque significat Græcum ἄκρα & munitum in vrbe locum, id est, arcem: & quamcumque editam vrbis partem, vt collem. quomodo hîc malim accipere. κίονες διεστάθησαν ξύλινοι. *columnæ ligneæ certo intervallo statutæ sunt.* ἐφ' ὧν ἐπιστύλιον καθηρμόσθη τετράγωνον ὑπερεῖδον τὴν σύμπασαν τοῦ συμποσίου στέγην. Hęc forma œci Ægyptij, vt appellabant architecti. Vitruuius lib. VI. cap. IV. *In Aegyptijs œcis supra columnas epistylia, & ab epistylijs ad parietes qui sunt circa imponenda est contignatio.* appellat Callixenus συμπόσιον inferiorem partem tabernaculi: quod quidem amplæ vastæque cœnationis instar habuit. atque hoc solùm istius ædificij ad vsum pertinuit: reliqua omnia ad ornatum. * αὕτη δ' ἐπεπέτασθο κατὰ μέσον οὐρανίσκῳ κοκκινοβαφεῖ περιλεύκῳ. *hæc contignatio* (στέγη τοῦ συμποσίου) *circa medium tapetibus tecta est, expansis in cœli modum, coloris coccinei admodum vergentis in albedinem.* οὐρανίσκος est papilio cœli aut tholi formam referens, vt pluribus expositum nobis libro secundo: atque etiam alibi. idem & οὐρανὸς aliquando significat. B. Chrysostomus de Xerxe, Τί δέ σοι ὁ χρυσοῦς οὐρανὸς ἐβούλετο εἰπεῖν. Vocem κοκκινοβαφεῖ tollendam censuerunt docti propter insequentem περιλεύκῳ: sine caussa, vt alibi disputamus. περίλευκος id valet quod diximus: vel, *albo prætextus.* καθ' ἑκάτερον δὲ μέρος εἶχε δοκοὺς μεσολεύκοις ἐν πετάσμασι πυργωτοῖς κατειλημμένας. Scribo, μεσολεύκοις ἱματισμασι π. Repetendum autem ex superioribus τὸ κοκκινοβαφέσιν. *ab vtraque parte habuit* ea contignatio, *trabes circumtectas tapetibus* coccineis *albo distinctis* (vel, *mediocriter albicantibus*,) *turritis*. Cognatę voces sunt quas in commentario De coloribus accuratè explicamus λευκός, ὕπλευκος, διάλευκος, ἐπίλευκος, μεσόλευκος, μιξόλευκος, & περίλευκος. sic autem dicta ἱματισματα πυργωτά, quæ turres pictura vel textura repræsentarent: sicut ζωωτὰ dicuntur & *belluata*, quæ animalium figuras intextas habent. τῶν δὲ κιόνων οἱ μὲν τέσσαρες ὅμ. quatuor illæ columnæ quæ latitudinem designabant: at οἱ ἀνὰ μέσον sunt ternæ reliquæ ab vtroque latere longitudinis. τούτων δ' ἐκτὸς περίστυλος ὑπῆρχε σύριγξ ταῖς τρισὶ πλευραῖς, id est, *vltra istas columnis aliis ad tria latera circumpositis, tres quasi pergulæ confectæ erant, longæ quidem, sed angustæ.* hoc declaratum voluit Callixenus voce σύριγξ, non quod visum Dalecampio. Infra hoc libro, τοῖς κοιτῶσι συνῆπτο σύριγξ κατὰ πλάτος τοῦ κύτους χωρίζουσα τὴν γυναικωνῖτιν. ἐπὶ δὲ τῶν ἀνὰ μέσον χώρων. Scrib. χωρῶν. est enim à χώρα, non à χῶρος. mox, ἐν δὲ ταῖς ἀνὰ μέσον χώραις. διὰ τὴν τοῦ περιέχοντος ἀέρος εὐκρασίαν. Obtinuit apud Græcos, vt ὁ περιέχων dicatur aër. quare vocem ἀέρος tollas licet. sed eum vetustioribus locutus est Athenæus, Aristotele, Theophrasto, aliis: neque mutandum quicquam. Quod ait de aëre Ægypti & cœli temperie floribus apta, notum ex Theophrasti & Plinij testimoniis. huius quidem iudicio *terrarum omnium accommodatissima vnguentis Aegyptus copia rosa*. lib. XIII. cap. III. Sed minus odoratas esse rosas Ægyptias, ceterósque flores satis constat. εἰς τὸ τῆς σκηνῆς ἔδαφος κατεπάσθη χύδην. Eclogarius videtur legisse κατέστρωτο. Ait enim, τὸ τῆς σκηνῆς ἔδαφος ἀπήντα τρισόφιν λειμῶνος ἄνθεσι χύδην κατεστρωμένον. πίνακες τῶν Σικυωνιακῶν ζωγράφων. Dalec. *pictorum Sicyoniorum tabulæ.* sed aliud est Σικυωνίων *Sicyoniorum*: aliud Σικυωνιακῶν. vel vt habent membranæ Σικυωνικῶν. *similium Sicyonijs.* ac fortasse ζωγραφιῶν scribendum, & de picturis Sicyonij generis intelligendum. Diuidebatur enim pictura in

genera, Helladicum, Asiaticum, & Sicyonium cuius auctor Eumolpus Sicyonius. αἱ δὲ μυθικὰς διαθέσεις. *quadam fabularia argumenta*, id est, ex fabulari historia petita. διάθεσις est *descriptio*, vt rectè vertit Dalec. ad primum librum Strabonis eam vocem exposuimus. In subiecta pompæ descriptione ait Callixenus, multas in ea fuisse διαθέσεις ἀκοῆς ἀξίας, id est, multas rerum variarum εἰκασίας dignas narratu. & paullo post de Polemone periegeta scribit, eum ἐξηγήσασθαι διάθεσιν ἐν Φλιοῦντι, id est exposuisse argumentum tabulæ cuiusdam: cuiusmodi erant quas Philostratus interpretatur in Iconibus. θυρεοὶ ἐξεκέχυντο ἐναλλὰξ ἀργυροῖ τε καὶ χρυσοῖ. imò ἀργυρεοῖ τε καὶ χρυσοῖ. neque enim alio genere vocem θυρεὸς vsurpare, opinor, voluit, quàm omnes alij. aut figura est πρὸς τὸ σημαινόμενον: & referendum ad vocem εἰκασίαι. nam reuera θυρεοὶ hoc loco nihil aliud nisi θυρεῶν εἰκασίαι. ἐξ ἑκατέρα πλευρᾷ. Scripsi melius, ἐν ἑκατέρᾳ πλευρᾷ. συμπόσιά τε ἀντία ἀλλήλων αὐτοῖς τραγικῶν τε καὶ κωμικῶν καὶ σατυρικῶν ζῴων, ἀληθινὸν ἐχόντων ἱματισμόν. facessit mihi negotium vox αὐτοῖς. quæ referri aliò non videtur posse quàm ad nomen ἄντρα proximè præcedens. Lego ἐν αὐτοῖς, vel παρ' αὐτοῖς. vt intelligantur cœnationes istæ in antris fuisse compositæ de queis modò est dictum: vel juxta antra & ad illorum latera. sed in ipsis potius antris locatas arbitror, & quidem eo situ vt se inuicem respicerent. ζῷα appellat simulacra integra satyrorum, & personarum tragicarum ac comicarum alioquin erat vsitatius πρόσωπα dicere, vt mox, πρόσωπά τε σατυρικὰ καὶ κωμικὰ καὶ τραγικά. Quod addit, ἀληθινὸν ἐχόντων ἱματισμόν, hoc vult, has personas ornatas fuisse vt cuique earum conueniebat, vestibus veris non simulatis. σκευὴν propriam huiusmodi personis docent nos Iulius Pollux libro quarto, & poëtarum interpretes. Dalecampius lectionem aliam commentus est sibi, & secutus. Νύμφαι ἐλείφθησαν, ἐν αἷς ἔκειντο Δελφικοὶ χρυσοῖ τρίποδες. Lego, νυμφαῖα ἐλείφθησαν, ἐν οἷς. sacra Nymphis loca appellabant νυμφαῖα. de iis accipio hæc verba. etsi disertè scriptum etiam in Epitoma Νύμφαι, & ἐν αἷς. quod quomodo exponi rectè possit non intelligo.

τῆς πρώτης ἐρέας. Dalecamp. emendauit τῆς πρ ἡμέρας. mirum quid hominem doctum mouerit. nam tapetes τῆς πρώτης ἐρέας, id est, *è lana præstantissima*, cur ei displicerent caussæ non erat. Theocritus in simili pompæ descriptione tapetes similiter laudat,

> Πορφύρεοι δὲ τάπητες ἄνω μαλακώτεροι ὕπνω
>
> Ἁ Μίλατος ἐρεῖ, χ' ὡ τὰν Σαμίαν καταβόσκων.

ὥστ' εἶναι δύο κατὰ κλίνην ἐπὶ ἀργυρῶν διφρῶν. vocat δίφρους repositoria tripodum, quæ binos simul capiebant. sic δίφρος propriè sedile duorum capax. τῶν κυλικείων καὶ ποτηρίων. Alia lectio est, κυλικείων. id erit, vasorum potoriorum, & thecis suis contentorum, & extractorum. quid sit κυλικεῖον exponitur libro XI. sed non displicet κυλικείων. Mox tolle particulam καὶ ante κατασκευασμένων. καὶ τὰ γένη μακρὸν ἐφαίνετό μοι δηλοῦν. Scripti libri, διεφαίνετό μοι. Ait autem, τὰ γένη, quia soliti veteres diuersa poculorum genera habere quàm plurima. fidem fecerit vndecimus huius operis liber.

CAPVT VII.

Πομπὴν πέμπειν. Stadium Alexandrinum. πομπὴ ferculum pompæ. αἱ τῶν πεντετηρίδων γραφαί. lampades byßinæ. κανῶν, ῥάβδος & virga. Orpheotelestæ. Vannus mystica Bacchi: item Mineruæ. λικνοφόροι mulieres & viri. Macetæ Bacchæ. smilax inter Bacchi coronamenta. Nysa. λημνίσκοι & λινίσκοι. coli. alia præterea multa.

PERCVRRIMVS descriptionem regij tabernaculi: nunc ipsam pompam paulisper spectemus. Est autem πομπὴ traductio aut traiectio (Græci id dicunt πέμπειν, vel πομπεύειν, item παριέναι, παριέναι, & διαφέρειν) per publicas vrbis vias, à loco certo in certum locum, siue eundem siue alium. In hac narratione vterque terminus siletur & ποῖ & πόθεν. Suspicamur nos, profectam pompam ab

illa

illa vrbis parte vbi fuit Ptolemæo structum tabernaculum, in eius dei templum esse perductam cui ille honos habebatur præcipuè. quà ducta fuerit, non prætermittitur. ἤχθη δὲ διὰ τοῦ κατὰ τὴν πόλιν σταδίου. de hoc stadio facit Strabo mentionem libro vltimo. Ordo autem pompæ accuratissimè explicatur, & tempus quo cepit progredi. πρώτη (videlicet, πομπή, *prima pompa*, vel *primum ferculum*) ἐβάδιζεν Ἑωσφόρου. Luciferum stellam, diem ducentem, in tabula expresserant. ei tabulæ principem locum inter omnia pompæ fercula, tribuerunt. καὶ γὰρ, ait, ἀρχὴν εἶχεν ἡ πομπή, καθ' ὃν ὁ προειρημένος ἀστὴρ φαίνεται χρόνον. *quia duci cepit pompa quo tempore oritur Lucifer*: hæc satis declarant, si attendissent viri docti, præcedentia πρώτη δ' ἐβάδιζεν Ἑωσφόρου. Par & similis ratio eius quod statim sequitur; desiisse pompam sub Vesperi exortum: propterea agmen clusisse illius stellæ simulacrum. Sic enim accipienda ista minimè obscura, nisi ἐπιλογιζομένων verba, τὴν δὲ τελευταίαν Ἑσπέρου συνέβαινεν εἶναι· τῆς ὥρας εἰς τοῦτον συναγούσης τὸν χρόνον. deest etiam hîc nomen πομπή, vt sæpissimè in hac narratione. Atque in huiusmodi locis πομπή non id significat quod ante diximus: sed res singulas in pompa transuectas: siue vt Latini loquuntur, singula pompæ fercula. sic πρώτην vel δευτέραν ἱστορίαν Græci, *primam* vel *secundam historiam* Latini appellant historiæ partem primam aut secundam. Sic etiam intellige quod scribit de secunda pompa, ἐπὶ δὲ ἡ τοῖς βασιλέων γονεῦσι κατωνομασμένη. sequebatur Luciferi simulacrum, ferculum diuis parentibus regis & reginæ sacrum. Deinde auctor multas πομπὰς in vnum cogit, & ait, μετὰ δὲ ταύτας αἱ τῶν θεῶν ἁπάντων οἰκείας ἔχουσαι τὰ περὶ ἑκάστου αὐτῶν ἱστορίας διασκευήν. quę ita erant vertenda: *post has* sequebantur *deorum omnium* pompæ (hoc est, imagines) *ornatu eo qui historia cuiusque illorum conueniebat*. Poterat curiosus lector desiderare pleniorem descriptionem huius partis, quæ vniuersæ pompæ fuit caput. Cõtinebat enim deorum omnium simulacra, fercula, tensas, & totius veterum theologiæ ad viuum expressam imaginem: supersedet tamen Callixenus narratione hac: contentus indicasse cupido lectori, vnde possit reperitare quod hîc non inuenit. Sic enim ille, τὰ δὲ κατὰ μέρος αὐτῶν ὅστις εἰδέναι βούλεται, τὰς τῶν πεντετηρίδων γραφὰς λαμβάνων ἐπισκοπείτω. Si quis, ait, singula pompæ huius scire cupit, sumat in manus tabulas illas quibus quinquennalis ludicri Olympici solennitas depingi solet, atque eas intueatur. quasi dicat auctor, & in ornandis deorum omnium simulacris, & in ordine quo producta est cuiusque effigies, & vno verbo in cæteris omnibus ad deos spectantibus, idem plane seruatum in hac Ptolemæi pompa, atque Olympiæ cum celebratur ludicrum Olympicum. πεντετηρίδων γραφὰς interpretamur pictorum tabulas quarum argumentum erat, celebratio alicuius penteteridis. etsi autem in multis Græciæ locis πενταετηρικοὶ ἀγῶνες celebrabantur: tamen omnium penteteridum longè nobilissima fuit Olympica: quæ ineunte quinto quoque anno incredibili frequentia hominum, maximóque apparatu agitabatur. Quod si iudicij non fallimur, putamus etiam istam pompam Ptolemaicam, agitatam esse occasione festi cuiusdam quinquennalis. quod etiam arguere videtur illa Penteteridis effigies quæ inter cætera dicitur paullo post fuisse gestata. De magnificentia pompæ cæterorum deorum licet facere coniecturam ex vnius Bacchi choragio vbertim hîc descripto. In ea descriptione, scribunt libri veteres, λαμπάδας φέροντες βυσσίνας: non vt editum est, κισσίνας. de ellychnio è bysso possis intelligere. Mox verò, ἐφόρει δ' αὕτη θυμιατήρια ὀξυπρόχη κισσίνοις τε χρυσοῖς κανοῖς † διακεκοσμημένα. exarata manu lectio habet χίοσι: quod non minus corruptum quàm illud κίοσι. fortasse scribendum κίοσι vt interpretes. vel vt censemus nos κανόσι. Cogita lector ingeniose. mihi quidem emendatio perplacet, non quia nostra est, sed quia vox κανῶν huic loco aptissima videtur. sic vocabant in operibus cuiuscunque materiæ extantia à reliqua superficie ornamenta, quæ quidem in longum producerentur, in modum regulæ. sic φακοὺς dixerunt in lectis pedum & similibus operibus ornamenta quædam lenticularis formæ: de quibus plura obseruamus alio loco. Dixi extantia: quæ enim non extant in longum producta, *virga* appellantur. ideo operibus textis ῥάβδους παρυφαίνεσθαι scribit Pollux: vnde *virgata sagula* Virgilio. sed & ῥάβδοι quæ eminent dicuntur: vt in illis ostreis quæ appellant Græci τραχυόστρακα & ῥαβδωτά. Pro ἐπὶ χρυσῶν μαζονόμων est in Epitoma, ἐν χρυσοῖς μαζονόμοις. deinde pro ἐν πορφυραῖς χλαμύσι, inuenio in membranis χλανίσι. Mox non longè supple ex membranis, Ὧραι τέσσαρες διεσκευασμέναι καὶ ἑκάστη φέρουσα τοὺς ἰδίους καρπούς. ἐχόμεναι δὲ τούτων θυμιατήρια δύο κίττινα. Vbi editur, τετράκυκλος πηχῶν τεσσαρεσκαίδεκα. numerum augent M S S. in queis

πηχῶν ιζ, *cubitorum* x v i i. Corruptum est quod statim sequitur, τῇ δὲ πεντακύκλῳ ἱερεῖς καὶ ἱέρειαι· καὶ πέρσης τελεταί, καὶ θίασοι παντοδαποὶ καὶ τὰ λίκνα φέρουσαι. omitto dicere verbum deesse huic sententiæ necessarium ὠχοῦντο vel ἐφέροντο, aut simile: cuius prætermissio etsi duriuscula, ferri tamen fortasse queat. illa certè πέρσης τελεταὶ, clamant vitium percussa. Dalecampius fecit ἐν Περσικῇ στολῇ· ingenio, nisi fallimur, maiore quàm iudicio. vestitum Persicum describunt nobis Xenophon, & côditores Alexandri rerum. etiam Plutarchus, in libro de eius fortuna. sed κενῶν illius sententia εἰς τὸ μέσον. etiam nostra. censemus enim ita scribendum, ἱερεῖς καὶ ἱέρειαι, καὶ Ὀρφεοτελεσταί, καὶ θίασοι παντοδαποί, καὶ αἱ τὰ λίκνα φέρουσαι. opertaneorum sacrorum mystæ atque Interpretes præcipui erant quos vocabant Orpheotelestas, qui fere cum Bacchi orgiastis coniunguntur. Scribebam aliquando, καὶ Περσεφόνης τελεταί. sed id iam non placet. nulla autem orgia aut mysteria sine vanoo peragebantur, quam Virgilius vocat mysticam: Plutarchus in Alexandro μυστικὰ λίκνα. multa de hac vanno scriptores. λικνοφόροι hic sunt fœminæ: alibi viri: vt cum Æschinem licnophorum ait fuisse Demosthenes. Erant & in sacris Mineruæ vanni. Vetus poëta apud Clementem & Plutarchum, Βάτ' εἰς ὁδὸν δὴ, πᾶς ὁ χειρῶναξ λεώς, Οἳ τὴν Διὸς γοργῶπιν ἐργάνην θεὸν Στατοῖσι λίκνοις προστρέπεσθε. Macedoniam olim & *Macetiam* esse appellatam, & Macedones *Macetas* iam vulgò notum. in proximis tamen hisce verbis, μετὰ δὲ ταῦτα αἱ Μακέται αἱ καλούμεναι Μιμάλλονες, καὶ Βασσάραι καὶ Λυδαί: *Maceta* peculiari significatu dicuntor Macedonicæ mulieres Bacchi comites, quæ, ceu deo plenæ, furere solitæ: ἔνοχοι οὖσαι τοῖς Ὀρφικοῖς καὶ τοῖς περὶ τὸν Διόνυσον ὀργιασμοῖς: vt de illis scribit Plutarchus in Alexandro. vide Eustathium ad Iliadis ρα. ξ. Smilacem inter Baccharum coronamenta recenset Callixenus, subiiciens, ἐστεφανωμέναι, τινὲς μὲν ὄφεσιν, αἱ δὲ σμίλακι καὶ ἀμπέλῳ καὶ κιττῷ. de ea re tamen Plinium lege libro x v i. capite x x x v. sic autem etiam Euripides in Bacchis. Nysam celebrant veteres Liberi patris nutricem, etiam M. Tullius & Plinius. ab ea sunt appellati montes Nysæ; descripti geographis in variis orbis terrarum partibus. De fœminâ non de vlla vrbe accipienda erant quæ sequuntur: ἐφ' ἧς ἄγαλμα Νύσης ὀκτάπηχυ καθήμενον, ἐνδεδυκὸς μὲν θαψινὸν χιτῶνα, & cætera. Inuenio deinceps scriptum in Epitoma, Εξῆς εἵλκετο ἄλλη τετράκυκλος: & statim, ἐφ' ἧς καλιὰς ἀσκοῦ λινοῦ. istud quidem perspicuè verum: non quod editur, ἐφεξῆς καλιον. sic modò dictum, ἐφ' ἧς ἄγαλμα Νύσης. In eodem Epitomæ libro scriptum, πλάτος κδ. *latitudo cubitorum* x x i v. vbi habet edita lectio, τεσσαρεσκαίδεκα. hoc melius dubio procul, vt longitudinis mensura arguit: seruemus igitur quod est editum cum hîc, tum paullo post: καὶ κρατῆρες ἑκκαίδεκα· ὧν οἱ μείζους ἐχώρουν μετρητὰς τριάκοντα, οἱ δὲ ἐλάχιστοι πέντε. non assentior doctissimo viro Nicolao Sturioni, qui pro τριάκοντα restituebat τέσσαρα, existimans positum vitio λ pro δ. verius putamus sex fuisse horum craterum ordines, siue pemptadas, magnitudinis diuersæ. primi ordinis quini crateres quinque metretas capiebant, secundæ pempradis decem: tertiæ x v. & sic deinceps ad triginta crateras vsque. Callixenus vt verbis parceret, maximorum & minimorum modum indicasse contentus, cæteros mediæ magnitudinis omnes tacuit. At sequentia perspicuè mendosa, εἶτα λέβητες ἓξ βασωτοὶ εἰς διθ' τέσσαρες ἐπ' ἐγγυθήκαις πέντε. quid enim est βασωτοί? Dalecampius emendabat ἀμφωτοί. grauius, opinor, subest vlcus. nam in βασωτοὶ inesse statuimus vocis ἄωτοι vestigia. illud β numeri nota est. Scribo, λέβητες δὲ ὦτα ἔχοντες· (vel ἀμφῶτοι) ἄωτοι εἴκοσι. Etiam illud non probo, μαζονομίαι εἰκοσιπέντε. Lego mutato genere μαζονόμια, vt semper alibi. malim deinde, ἐστεφανωμένοι οἱ μὲν κισσίνοις. οἱ δὲ πιτυίνοις. vt paullo antè, αὐτὴ δ' ἐστεφάνωτο κισσίνῳ χρυσῷ. non autem κισσῷ. etsi legitur infrà de Priapo, ἔχων στέφανον κισσὸν ἐκ χρυσοῦ. sed melius ibi quoque, κίσσινον. Quid est quod vitij suspitionem in istis mouere queat? ἐκ τούτου περιστεραὶ καὶ φάσσαι καὶ τρυγόνες καθ' ὅλην ἐξίπταντο τὴν ὁδὸν λημνίσκοις τοὺς πόδας δεδεμέναι, πρὸς τὸ ῥᾳδίως ὑπὸ τῶν θεωμένων διαρπάζεσθαι. *ex hoc antro euolabant quàm longa fuit via, columbæ, palumbes, & turtures, lemniscos habentes ligatos ad pedes, quò facile à spectatoribus raperentur.* lemnisci sunt tæniæ angustæ. optimè igitur facit vox illa ad hunc locum. Legendum tamen λινίσκοις, nisi & Eclogarij lectionem, & consentientis etiam hîc cùm illo, Eustathij auctoritatem, insuperhabemus. Huius sunt verba: Ἰστέον δὲ, ὅτι ἐκ τοῦ κοινότερον λεγομένου λίνου, καὶ λινίσκος ὑποκοριστικῶς, ὁ λεπτότατος λίνος· ὅθεν, περιστεραὶ καὶ φάσσαι καὶ τρυγόνες, καθ' ὅλην ἐξίπταντο τὴν ὁδὸν ἔν τινι πομπῇ λινίσκοις τοὺς πόδας δεδεμέναι. Vtrum potius amplectar non facile dixerim. Mox scribit Breuiator, ἐπ' ἐλέφαντος χρυσοῦ κατακείμενος, sed τὸ χρυσοῦ adiecit ille de suo: volebat

enim

enim ſequentium horumce verborum facere compendium: ὁ δ' ἐλέφας σκευὴν εἶχε χρυσῆν. Subdit Callixenus, ὑπεδέδετο δὲ ἐμβάδας χρυσοβαφεῖς. Epitomæ non contemnéda lectio χρυσογράμμους. Caue mutes vocem κώλων cum dicit Callixenus, συνωρίδες τράγων ἑξήκοντα, κώλων διακόσιο. Colum inter quadrupedes non ignobile animal, veteres membranæ variè ſcribunt per ω vocalem modò magnam, vt hic: modo paruam, vt in ſeptimo Strabonis. ἔστι δὲ τῶν τετραπόδων ὁ καλούμενος κόλος, μεταξὺ ἐλάφου καὶ κριοῦ τὸ μέγεθος, λευκός. Valeant igitur, qui emendant λεόντων.

CAPVT VIII.

Varia animalia ad currus iuncta. ἡνίοχος *&* παραβάτης. *Aurigarum habitus* παραναβάτων. thyrſolonchi. *Æthiopes* δωροφόροι. *Ebeni* φάλαγγες *vel* κορμοί. κυλίκιον *&* κυλικεῖον. διαθέσεις. στέφανος, στεφάνη, στέμμα. στεφανωθῆναι τεμένεσιν ἐν Δωδώνῃ. Chryſorrhoæ *fluuij*.

ETSI proprium ludicro Circenſi animal eſt equus: ſunt tamen reperti qui alia animalia iuncta in Romanum circum producerent: puta, elephantas, camelos, leones, tigres, ceruos, etiam canes denique. Hæc nos in commentario De ludis Circenſibus pluribus explicamus. Simile autem eſt, quod à Ptolemæo factum narrat hic Callixenus. Ait enim producta in iſta pompa fuiſſe ἅρματα καὶ συνωρίδας elephátorum, hircorum, colorum, orygum, aliarumque plurium beſtiarum. Narrat deinde, cuique curroi aut bigæ, iuuenes binos fuiſſe impoſitos: quorum alterum παιδάριον, *adoleſcentulum*: alterum παιδισκάριον appellat, ceu ætate & ſtatura minorem. Sic in veris curribus, qui non ad ſpeciem inanem inſtruebantur, ſed ad pugnam vel cum hoſte vel cum antagoniſta, duo ſemper geſtabantur: alter qui habenas tractaret: alter qui pugnaret. ille dicebatur è re ἡνίοχος: hic παραβάτης. erant autem hi duo vt conditione, ſic etiam cultu diuerſi. Pulcherrimè id expreſſum eſt à Callixeno cum ait, ἐπὶ δὲ πάντων τούτων ἀναβεβήκει παιδάρια χιτῶνας ἔχοντα ἡνιοχικοὺς καὶ πετάσους. hic erat verorum aurigarum habitus: ſaga circa humeros breuia, flagellum in dextra, in ſiniſtra habenę, petaſus in capite. ſequitur de cultu parabatarum, ſiue vt poëtæ vocant παραιβατῶν, vt Athenienſeis, apobatarum. παραναβεβήκει δὲ παιδισκάρια διεσκευασμένα πελταρίοις καὶ θυρσολόγχοις, κεκοσμημένα ἱματίοις καὶ χρυσίοις. Hic verò ſunt quædam nobis animaduertenda. Omnium primum παραναβεβήκει poſitum pro παραβαίνειν: niſi tamen ita potius eſt ſcribendum. παραναβάτης quidem certè pro παραβάτης non dicitur. Ornamenta iſtorum ait fuiſſe paruas peltas, & θυρσολόγχους. id eſt, *lanceas ſub thyrſorum ſpecie latentes*: ſiue θύρσους λογχωτούς, vt ad primum Strabonis dudum nobis expoſitum. *Thyrſolonchum* deſcribit Iuſtinus Martyr iſtis verbis, αἱ Βάκχαι διὰ σχήματος εἰρηνικοῦ τὰς λόγχας ἐν τοῖς θύρσοις περιφέρουσι. Epitomæ auctor ſcribit χρυσολόγχοις perperam. Scio poſſe aliquo modo defendi quod ſequitur, κεκοσμημένα ἱματίοις καὶ χρυσίοις. pene tamen perſuaſi ſumus, ſcripſiſſe Callixenum ἱματίοις καταχρύσοις, vel διαχρύσοις: qua voce iam vſus eſt aliquoties. hoc eſt, χρυσοποικίλοις. Porrò iſti parabatæ cum ſuis agitatoribus, in duas factiones erant tributi: nam id declarant proxima verba, ἐπῆσαν δὲ συνωρίδες καμήλων ἐξ ἑκατέρου μέρους τρεῖς. & fuiſſe etiam certamina quædam edita, ſignificant obiter quæ deinceps legas, ἐστεφανώθησαν δ' ἐν τῷ ἀγῶνι καὶ στεφάνοις χρυσοῖς εἴκοσι. Inter peregrina ſpectacula à Ptolemæo in iſta pompa exhibita, nominantur mox & Αἰθίοπες δωροφόροι, *Aethiopes donis onuſti*. docti emendarunt δορυφόροι. reclamãtibus antiquis membranis, & Epitoma etiã. iſtorum ait quoſdam tuliſſe ἐβένου κορμοὺς διχιλίους. videntur eſſe quas Herodotus in Thalia φάλαγγας ἐβένου, & ex illo Plinius libro XII. *phalangas* nominant. propriè tamen κορμός, vnde Romanorum *gremium*, aliud quam *phalanx* vel *palanga*. Paullo poſt in albo traductorum animalium commemorantur καὶ ὅλοι λευκοὶ βόες Ἰνδικοί: ſcriptum erat in editis, κῶλοι λευκοί, βόες Ἰνδικοὶ εἴκοσι ἕξ. ferri poteſt, ſi colorum numerus reſtituatur, geminatis, quæ ſingulæ poſitæ ſunt, duabus literis hoc modo, κῶλοι λευκοὶ ιϛ, βόες Ἰνδικοὶ κϛ. ſed hoc quia mera coniectura eſt, placuit iure ſcriptam lectionem ſequi. Pro κα·θηεσι ſcribe

mox πάνθηρες, ex Epitoma & vsu auctorum. item pro ἄρκηλοι, melius ἄρκιλοι. & pro κυλίκιον· μέσον χρυσοκόλλητον, scribendum aliquoties κυλικεῖον. differunt enim ista vti scimus. etsi passim pro potoriorum vasorum theca (hoc significat κυλικεῖον, non *abacum*, vt hic vertitur neque *repositorium*, vt aliquanto post:) legas κυλίκιον & in hoc auctore & in aliis. Διαθέσεις, in istis, καὶ γὰρ διαθέσεις πολλαὶ ἀκοῆς ἦσαν ἄξιαι, rerum sunt simulacra & repræsentationes mirabili artificio expressarum ad decus pompæ: sicut & sexto capite diximus. Porrò in hac Callixeni narratione tria mihi obseruet lector diligens, in quibus distinguendis doctorum desiderabit industriam. Illa tria sunt, στέφανος, στεφάνη, στέμμα. *coronas* vulgò vertunt hæc omnia nullo discrimine. Atqui significare aliud στέφανον, aliud στεφάνην declarant subiecta verba. ὑπέκειντο δὲ καὶ θρόνοι πολλοί, ὧν ἐφ' ἑνὸς ἔκειτο στεφάνη χρυσῆ· ἐπ' ἄλλου δὲ ἦν κέρας χρυσοῦν· ἐπ' ἄλλου δὲ ἦν στέφανος χρυσοῦς· καὶ ἐπ' ἄλλου δὲ κέρας ὁλόχρυσον. Dalecampius ne cogeretur anquirere quid differrent στέφανος & στεφάνη, expeditissimam iniit viam, deletis istis, ἐπ' ἄλλου δὲ ἦν κέρας χρυσοῦν, ἐπ' ἄλλου δὲ ἦν στέφανος χρυσοῦς. Enimuero sententiam mutasset vir eruditus, si obseruasset, στέφανον quidem dici plectilem, tortilémve, aut cuiuscumque tandem generis coronam, quæ toro constet: στεφάνην verò non esse torum: sed limbum aliquantæ altitudinis in orbem ductum. Itaque στεφάνη quædam Callixeno memoratur altitudine bicubitalis: item alia sex & quinque cubitorum. Atque ex eo murorum minæ στεφάναι dicuntur Græcis, non στέφανοι. Sic accipe semper in hac luculentissima narratione & similibus locis. Στέμμα verò est vitta siue lemniscus. atque vt coronæ lemniscatæ (id est, vt loquitur Theocritus, ἐξ ὠσφρίων ἑλικταί,) honestiores erant: sic stemmata aliis rebus circumplicabantur honoris caussa. Ergo ait Callixenus, ἐφέρετο φαλλὸς χρυσοῦς πηχῶν ἑκατὸν εἴκοσι, διηνθισμένος, καὶ διαδεδεμένος στέμμασι διαχρύσοις. quod erat diadema circum caput, hoc στέμμα circa phallum. Vt in lineam redeamus, scribit de Alexandro, hoc est, de vehiculo quo Alexandri Magni simulacrum transuectum est pompaticè, vt cum Tertulliano dicam, ὃς ἐφ' ἅρματος ἐλεφάντων ἀληθινῶν ἐφέρετο χρυσοῦς. moueant ista verba in animo lectoris acuti suspitionem, quasi illos elephantorum currus, quorum est antè facta mentio, non traxerint veri elephantes, sed vel equi vel muli vel alia nescio quæ animalia in elephanti figuram cōformata. quod quia durum credere est & vt existimo absurdum, scribo, ἐφ' ἅρματος ἐλεφάντων ἀληθινῶς ἐφέρετο χρυσοῦς. *verè aureus gestabatur*. hoc est, ex solido auro, non inauratus. Obscura sunt, & si sequimur interpretes corrupta, quę post absolutam descriptionem pompæ, de coronarum diuisione dicuntur. ἐστεφανώθησαν δὲ ἐν τῷ ἀγῶνι καὶ στεφάνοις χρυσοῖς εἴκοσι. Πτολεμαῖος δὲ ὁ πρῶτος καὶ Βερενίκη εἴκοσι τρισὶν ἐφ' ἁρμάτων χρυσῶν καὶ τεμένεσιν ἐν Δωδώνῃ quinam illi sunt qui ἐστεφανώθησαν? viri docti non alios putarunt, quàm Ptolemæum & Berenicen. quorum sententia si stamus, lectio sic videatur concinnāda. ἐστ. δὲ ἐν τῷ ἀ. καὶ σ. χρυσοῖς, εἴκοσι μὲν Πτολεμαῖος ὁ πρῶτος· ἡ δὲ Βερ. εἴκοσι τρισίν. *coronati sunt in agone coronis aureis, Ptolemæus quidem primus, viginti: Berenice verò tribus & viginti*. Simplicius hos vt editæ lectionis verba sonant, ita interpretabamur. *Coronati sunt in certamine coronis aureis viginti* è victoribus: *Ptolemæus verò primus & Berenice*, XXIII. vt τὸ εἴκοσι de personis intelligatur non de coronis. Est sanè probabile quando certamen esse dicitur, & victores quosdam extitisse, & coronas aureas nonnullis saltem illorum fuisse donatas. Etiam illud admodum probabile, in tanta hominum multitudine viginti minimum esse repertos, qui propter singularem diuersi generis agonum peritiam, coronis aureis à munificentissimo regum, die præsertim adeò festo ornarentur. Absurdum verò quod sequitur prima facie videatur, Ptolemæum & Berenicen στεφανωθῆναι τεμένεσιν ἐν Δωδώνῃ. Nam quomodo intelligemus, ludis iis qui Alexandriæ in Aegypto edebantur, Dodonæi agri portione, Ptolemæo & Berenicæ honorem fuisse habitum? Mitto aliorum interpretationes, quas probare non possum. Existimo enim egisse Ptolemæum cum Dodonæ proceribus, qui ad ludos theori publicè venerant, vt domum reuersi agri partem Ptolemæo primo & Berenicæ consecrarent, eisque duo τεμένη curarent dicanda, inque iis fana extruēda. quod quia sine maximis sumptibus non poterat fieri, ideo inter cæteras Philadelphi impensas refertur hic à Callixeno. Addit autem, harum impensarum summam, talentorum fuisse bis mille ducēnorum triginta nouem, & hoc amplius minarum quinquaginta. quam omnem dispensatores regiæ domus repræsentarint, priusquam spectacula finirentur. hoc significant verba auctoris, πρὸ τοῦ τὰς θέας παρελθεῖν. *priusquam praterirent spectacula*,

siue,

siue, *spectaculorum dies.* interpretes pecuniam in antecessum solutam volunt futuris victoribus, *prius quàm accederent ad ludorum spectacula.* In hæc absurda præcipites eos dedit, verbum παρελθεῖν malè acceptum. Promtæ adeo solutionis caussa affertur, διὰ τὴν τῶν στρατευόντων προθυμίαν non malè hoc quidem: nam quod libenter facimus, citò & expedite facimus. Non dissimulabo tamé animi sensum. Legam enim lubens, προμήθειαν non προθυμίαν. Tanta, inquit, prouidentia Regis ac reginæ fuit, vt ad istos omnes sumtus, pecuniæ quod satis esset maturè coëgerint. Hæc sine dubio propior caussa expeditæ solutionis quàm illa prior. Scribe, ἐν γὰρ ἐν τῷ Περσῶν καὶ B. quod dicitur de Chrysorrhoa Nili cognomine, sic accipe ne erres: nobile id nomen, quod variis Europæ Asiæque fluminibus datum est, si rei veritatem spectemus, vni deberi Nilo, ac soli. Fluuios isto nomine inuenies apud geographos non duos aut tres, sed plures. omnium nobilissimus is qui Damascum Syriæ præterlabitur. Nilum quidem vulgò appellatum fuisse Chrysorrhoam nemo dixit veterum: etsi non nescimus esse qui sic appellent ex antiquis scriptoribus. Sed iam spectatum satis: nimis enim tenuit nos diu pompa regalis.

CAPVT IX.

Prou. Opera Philadelphia. πάροδος *in naue.* ἀκροστόλιον. *nauis* ὅπλα, *arma.* ἐσχάριον *deducendis in mare nauibus.* ἀνάκλασις εὔγραμμος. ἀναπεπταμένα *loca.* πτερὸν & περίπτερος. ἐνάεια. *valuarum ornamenta.* διατονάια τοξευθής. διατόνια. παράστρον.

KAI περὶ πάντα ἐσπουδάκει τὰ κατασκευάσματα φιλοτίμως. de Ptolemæo Philadelpho loquitur: cuius ita μεγαλεπήβολον ingenium fuit, vt ab eo magnifica omnia opera Philadelphia sint dicta. Philo Iudæus De vita Mosis, Πτολεμαῖος ὁ Φιλάδελφος ἐπικληθεὶς, τρίτος μὲν ἦν τῶν ἀπ' Ἀλεξάνδρου τὴν Αἴγυπτον παραλαβόντων· ἀρεταῖς δὲ ταῖς ἐν ἡγεμονίᾳ πάντων οὐχὶ τῶν καθ' αὑτὸν μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν πάλαι πώποτε γεγενημένων ἄριστος. οὗ καὶ μέχρι νῦν τοσαύταις ὕστερον γενεαῖς ᾄδεται τὸ κλέος, πολλὰ δείγματα καὶ μνημεῖα τῆς μεγαλοφροσύνης κατὰ πόλεις καὶ χώρας ἀπολιπόντος, ὡς ἤδη καὶ ἐν παροιμίας εἴδει τὰς ὑπερόγκους φιλοτιμίας καὶ μεγάλας κατασκευὰς Φιλαδελφείας ἀπ' ἐκείνου καλεῖσθαι. Appianus hoc illi magnificum elogium tribuit, ὃς καὶ πορίσαι δεινότατος ἦν βασιλέων, καὶ δαπανῆσαι λαμπρότατος, καὶ κατασκευάσαι μεγαλουργότατος. τὰ δ' ἀπὸ τριήρους μέχρι τριημιολίας διπλάσια τούτων. Ægyptiaci regni opes commemorans Appianus ex Ptolemæi huius rationario, fuisse illi ait, triremes ab hemiolia ad penteres numero mille & quingéntas. Inter triremem autem hemioliam, & trieremioliam qui discrimen aliquod censent statuendum, ij mihi nodum in sirpo quærere videntur.

ἀπὸ παρόδου ἐπὶ πάροδον. Non est *aditus* πάροδος: sed via quæ secundum nauis longitudinem in supremo tabulato patet iuxta remiges eos qui θρανῖται Græcis dicti. Veteres Latini *ageam* vocabant. paullo aliter videtur πάροδος accipi cum Hieronis nauis περίοδος infrà nuncupatur. ὕψος δὲ ἕως ἀκροστολίου, quod ἄφλαστον, siue *aplustre* in puppi, id in prora erat ἀκροστόλιον: quanquam & ἄφλαστον proræ tribuitur. Sunt autem nauium ornamenta & acroteria illis partibus imponi solita. Cæterum nauis istius dimensiones totidem ferè verbis apud Plutarchum legas in vita Demetrij. ἐπὶ τὸ τῇ θαλάττῃ μέρος αὐτῆς, deesse aliquid facile animaduertét, qui criticas aureis habebunt. Lege cum Epit. ἐπὶ τὸ πρὸς τῇ θαλ. μ. πολὺς δὲ ἦν καὶ ὁ τῶν ὅπλων κόσμος. non sunt ὅπλα hîc Martis arma; sed nauis instrumentum vniuersum: vt etiam apud Virgilium *arma.* vtilitatem horum ὅπλων declarant sequentia verba, ἀνεπλήρου δὲ τὰ προσδεόμενα τῆς νεὼς μέρη. hoc vult enim: ex ea copia instrumenti nautici quo nauem instruxerat, reparasse Ptolemæum subinde, quicquid in ea naui poterat desiderari, vt fieri amat in nauigiis præsertim huiusce magnitudinis: semper enim aliquid sarciendum & reficiendum est. Plautus,

Negotij sibi qui volet vim parare,
Nauem & mulierem, hæc duo comparato.
Nam nulla magis res dua plus negotij

Habent, forte si occeperis exornare.
Neque vnquam satis hæ duæ res ornantur,
Neque eis vlla ornandi satis satietas est.

elegantius porrò & magis ex vsu τῶν ἀκριβῶς ἑλληνιζόντων scribas, τὰ προσδόμενα ἀεὶ τῆς ν. μ. de vocis ἀεὶ significatione in huiusmodi locis, tum alibi diximus, tum libri sequentis, cap. VI. εἰς δὲ τὰς ὑπηρεσίας τετρακοσίους. Plutarchus, ναύταις δὲ χωρὶς ἐρετῶν ἐξηρτημένην τετρακοσίοις, ἐρέταις δὲ τετρακισχιλίοις. ἐπισπασμὸς τε οὐκ ὀλίγον. Scribe, vel ἐπισπασμῷ, vel ἐπισιτισμόν. καθειλκύσθη δὲ τὴν μὲν ἀρχὴν ἀπὸ ἐσχαρίου τινός. quæcunque de vocabulo ἐσχαρίου dicuntur hîc à viro docto, ea, vt dicam ingenuè, omnia essent ἄῤῥητα ἀμείνω. Eustathium adhibere in consilium erat satius. Locum illius eruditissimi episcopi integrum huc transferemus: rem enim aperit perspicuè. Ὅτι δὲ, ait, οὐ μόνον κατὰ γῆς ἐσχάραι πυρὸς ἦσαν, ἀλλὰ καὶ περιφορηταὶ, δηλοῖ ὅτι τῷ ἐπόμπευσαν καὶ θυμιατήρια χρυσᾶ, καὶ ἐσχάραι ἐπίχρυσοι. Citat verba desumta ex superioris pompæ descriptione. Addit, Ἀθηναῖος δὲ καὶ ἐσχάριον παράγωγως οἶδε, δι' οὗ καθέλκονται νῆες εἰς θάλασσαν· ὅθεν ἡ ἀπειρόκαλος γλῶσσα παραφθείρουσα, τὸ καινὸν πλοῖον ἀπὸ σκαρίου εἶναι φησί· βουλομένη πάντως ἀπὸ ἐσχαρίου εἰπεῖν. πρὸς ὁμοιότητα δὲ ἴσως ἐσχαρίου τούτου, καὶ ἡ κοινότερον λεγομένη μαγειρικὴ ἐσχάρα καὶ ἐσκευάσθη καὶ ὠνόμασται. Rectè Eustathius, ἐσχάριον hoc loco interpretatur machinam deducendis in mare nauibus aptam. hoc enim postulant omnino auctoris verba. quanquam ex eo quod addit, vulgò nauem recens factam dici solitam ἀπὸ σκαρίου, pro ἀπὸ ἐσχαρίου, vt ipse interpretatur, non male colligas, ἐσχάριον significasse aliquando tectum subitaneum & leuis operæ sub quo naues solent compingi. Sed hæc coniectura tantum est, præterea nihil. Nam isto loco ἐσχάριον non aliud est quàm quod diximus. alibi quoque ea voce Athenæus vsus, pro eo quod *basim & compactionem & transtrorum planitiem* dicit Vitruuius in descriptione testudinis machinæ. Cuius cùm pridem magnus Turnebus in Aduersariis suis nos admonuerit, eò lectorem reiicere, quàm pluribus probare malumus. Porrò formam ἐσχαρίου cuius hîc meminit ex Callixeno Athenæus, ex ipso nomine licet odorari. Erat enim coagmentatio multorum asserum instar ingentis foci, habens, vt opinor, impacta ligna transuersa, instar craticulæ quæ Græcis ἐσχάρα. Sic in ea fossa quæ huic machinæ successit, destitutæ erant palangæ transuersæ, sicut auctor narrat. Etiam Vitruuius ἐσχάραν *basim* alia in re interpretatur, libro X. cap. XVII. τὸ ἀνοιχθὲν κατ' ἀρχὰς ἐμφράξας: scribendum καὶ τὸ ἀν. vel διὰ τὸ ἀν. & distinguendum post vocem præcedentem ναυῶ. Sensus est, postquam nauis in eam fossam deducta est in quam fuerat mare admissum, fuisse obturatam viam quæ patuerat mari, & aquam omnem machinis exhaustam. quibus peractis, resedisse nauim super factitiæ fossæ palangis, ibiq; mansisse tanquam in statione aut nauali. μετεξήντλησε πάλιν τὴν θάλασσαν ὀργάνοις. significat, aquam maris quæ erat ingressa fossam, haustoriis machinis fuisse translatam & exhaustam, neque enim puto assentiendum interpretibus, qui accipiunt de aqua quæ in nauem intrauerat. Id verò contra auctoris propositum manifestò facit: qui docere vult quomodo super fossæ palangas, nauis fuerit firmè collocata. hoc autem non potuit aliter, quàm sublato prius mari quod fuerat admissum, ne iactaretur & fluctuaret in fossa nauis. Τούτου δὲ γενομένου ἑδρασθῆναι τὸ πλοῖον. Supplendum vt sæpe in narrationibus, verbum φησί: vel scribendum ἑδρασθῆναι συνέβη τὸ π. hoc equidem verum censeo. τὸ δ' εὖρος ἦ πλατύτατον, τριάκοντα πηχῶν. *Latitudo, quà fuit latissima, triginta cubitorum.* Contrarium interpres deceptus à vulgata lectione ἢ πλατύτερον. Deinde scribe cum Epitoma, μιᾶς ἀπιδὸς τεσσαράκοντα πηχ. non μικρὸν ἀπιδ. τῆς ἀνακλάσεως διγράμμου φαινομένης. Refero ad rationes opticas: quas ita diligenter ait obseruatas, vt reflexio concinna appareret. Dalecampius legendum censuit διαγράμμου: ego firmatam auctoritate codicum scriptutam non sollicito. Est verò certum, in iis quæ tolluntur in altum, vt in altioribus columnis & similibus, opticis rationibus cauendum esse, ne propter visus ἀνάκλασιν deformitas appareat. Cùm enim eo res quæque minor videatur quo longiore interuallo à nobis spectatur, fallendus oculus est, & symmetriæ laus captanda est ex asymmetria. quod etiam in striatarum columnarum crassitudine docet obseruandum Vitruuius libro IV. cap. IV. In optimæ tamen notæ membranis scriptum ἀνακλίσεως, quod non probamus. μετέωρον ἄγαν ἴσταται. Interpretis περιεργία magnam facit iniuriam nobilissimo fluuiorum. Auctor ait, eius fluctus in altum sæpe attoli:

attolli : interpres, *allidi & irruere*. Latinè parum, falsò prorsus. περίπατοι ἐγεγόνεισαν διωροφοῖ. Ambulationes fuerunt duplices in singulis trium laterum : quarum altera fuit alteri superstructa. Inferiorem vocat κρυπτὸν, quia erat similis ambulationibus quas hypogeas vocarunt : superiorem appellat ὑπερῷον, à situ : à forma autem χρυπτὴν, *tectam*. ne quis hypæthram fuisse putaret. Πέμπτον δ' εἰσιόντι κατὰ πρύμναν ἐπέτακτο πρὸς ἐξ ἐναντιουμένη ἀναπεπταμένη, κύκλῳ δὲ περίπατος. Hæc sunt deprauatissima. Pars membranarum pro περίπατος scribit περίπτερος. Censeo corrigendum πρὸς τὰ ἐξ ἐναντίας μὲν ἀναπεπταμένη, κύκλῳ δὲ περίπτερος. Sensus autem est: Ingredientibus à puppi primam statim occurrisse ambulationem illam superiorem, patentem vsque ad alterum extremum, sine vllo obice aut septo, quod illam diuideret, ac breuiorem redderet: protectum verò in orbem habuisse angustum. Nemo dubitat ἀναπεπταμένα illa loca dici Græcis, quæ sunt aperta & nullo obice intersepta. talis hæc ambulatio fuit. Πτερὸν architectorum esse vocabulum, ex Vitruuio constat & Plinio lib. XXXVI. cap. XIII. etiam munitionis genus erat quod πτερὸν vocabant, de quo ad Polybium: variè enim eam vocem vsurparunt. sed ferè de iis tantum dicitur, quæ similem figuram habent aliquo modo ei quem Græci ταρσὸν vocant. Hesychius interpretatur, ὑψηλὸν, πανταχόθεν ἐξέχον. ἢ στέγην ἔχουσαν ἐξοχήν. harum trium explicationum prima & secunda sunt alienæ. Sæpissime obseruauimus in doctissimis illis Glossis, confusas esse duarum affinium vocum interpretationes. is error hic commissus est: nam priores illæ explicationes, non explicant vocem περίπτερος, sed περίμετρος. teste ipso Hesych. qui scribit paullo ante, περίμετρος, πανταχόθεν ἐξέχον. Tertia interpretatio ita scribenda, τὴν στενὴν ἔχουσαν ἐξοχήν. Ex huius mente igitur, περίπατος κύκλῳ περίπτερος erit, *ambulatio in orbem protectum angustum habens*. nam ἐξοχὴν apud Hesychium quid aliud interpreteris nisi tecti proiecturam? Possumus etiam aliter ex Vitruuio vocem περίπτερον explicare. *peripterum* locum vocat ille, qui, vno columnarum ordine cingitur : *dipterum*, qui duplici. Itaque ambulatio περίπτερος erit, quam columnæ circumuallant. Iuuat quod modò dixit, fuisse hanc ambulationem vndique fenestratam & sepimentis munitam. φεγγίτοις, ait, καὶ θυρίσι περιεχομένη πανταχόθεν. videntur singula intercolumnia suam fenestram habuisse. Sic etiam paullo post οἶκος περίπτερος cum Dalecampio acceperim. & non multo post συμπόσιον περίπτερον, vbi clarè hanc expositionem confirmat auctor, subiiciens statim, οἱ κίονες αὐτοῦ ἐκ λίθου Ἰνδικοῦ συνεστήκεσαν. Ista mox, τῇ δὲ θυρίδι κατὰ στέγος ἄνω πάλιν non intelligo: & videntur deesse quædam.

θυρίδες ὑπέκειντο διάζας παρέχουσαι. non est διάζα, vti putant, *adeundi commoditas* : sed aëris recipiendi ac luminis, vt locus fiat & luminosus, & perflatilis. neque necesse mutare in διαυγίαν : nam διαὴς & διαυγὴς probæ dictiones sunt, etsi ποιητικώτεραι.

ἐλεφαντίνους ἔχουσαι τοὺς κόσμους. bullas intelligit, & si qua sunt alia valuarum ac forium ornamenta. Sed notandum sequentia verba, οἱ δ' ἐνήλωσις οἱ κατὰ πρόσωπον αὐτῶν καὶ τὰ ῥόπτρα ἐξ ἐρυθροῦ γεγονότα χαλκοῦ τὴν χρύσωσιν ἐκ πυρὸς εἰλήφασιν, *claui*, inquit, *qui in operis fronte itemq́ marculi, ex ære rubro facti, auri similitudinem per ignem erant consecuti*. πρόσωπον cape vt in illo Pindari, ἀρχομένου δ' ἔργου πρόσωπον χρὴ θέμεν τηλαυγές. vulgò dicimus in idiomate nostro, *frontispicium*. ista χαλκὸς ἐρυθρὸς τὴν χρύσωσιν ἐκ πυρὸς εἰληφὼς, periphrasis sunt eius speciei æris, quam nos appellamus *lotonum*, lutei planè coloris.

ναὸς Ἀφροδίτης θολοειδής. *templum Veneris ad similitudinem tholi factum*. alibi plura de voce hac & figura diximus : quam non rectè animo ceperunt, qui verterunt, *ædes Veneris camerata, in testudinis rotundum fastigium desinente cacumine*. hui! tot verbis opus fuit vt vnica vox θολοειδὴς exprimeretur? quorsum verò *testudinis* nomen? nam alia figura χελώνης, alia θόλου. vt sciunt qui Romanum Pantheum, aut corporis aut animi oculis viderunt. non dissimilis figura illius ῥομβωτοῦ ὀροφώματος, quod præcedit.

οἱ γὰρ κίονες αὐτοῦ. malim οἱ μὲν. quò enim illud γάρ? Mox scribe, ἔχον τὴν στεφάνωσιν ἐκ λίθων ἀληθινῶν καὶ χρυσοῦ διαδημίως συγκειμένην. Videamus verò sequentia, ἐπιφανὲς δ' ἱκανῶς καὶ ἄλλο συμπόσιον ἦν, ἐπὶ τῇ τοῦ μεγίστου οἴκου στέγῃ κείμενον, σκηνῆς ἔχον τάξιν, ὥστε τῇ μὲν οὐκ ἐπῆν, διατοναία δὲ τοξοειδὴς διά τινος ποσοῦ τινὸς ἐνετέτακτο διάστημα(τος). ἐφ' ὧν αὐλαῖαι κατὰ τὸν ἀνάπλουν ἁλουργεῖς ἐνεπετάννυντο. Mendarum lætam hic segetem acutus lector habet, in qua se exerceat. à scriptis manu codicibus frustra auxilium speres: frustra etiam ab Epitoma, quæ hæc omnia præteruolat, vt iam tum inquinata. Vitij indicium vel in illis satis certum, ἐφ' ὧν. nihil enim præcessit quò hæc possint referri. Lego, ὥστε τῇ μὲν οὐκ ἐπῆν ὀρόφη, διατόναια δὲ τοξοειδῆ διά τινος ποσοῦ τινὸς ἐνετέτακτο, (vel ἐνετέτατο).

διαστήματα

διχοτόματος· ἐφ' ὧν αὐλ. &c. Senfum elicio hunc: œci maximi contignationi impofitum fuiffe cœnaculum, tentorio fimile. Id verò fic factum fuiffe, vt illi quam diximus contignationi nihil fuperftructum effet. puta, nulli parietes, nullum tectum: fed funes quofdam arcuatos certo interuallo fuiffe difpofitos, vel diftentos, fuper quibus aulæa pandebant quoties vfus effet. Vocabulum διχότομα, non memini legere alibi: nec fatis fcio quid propriè fignificet. fed διχοτόμα τοξοειδῆ appellat auctor fine dubio, arcus dimidiatos ex craffis funibus vel ligno factos fuftinendis aulæis: quæ fuper illis expanfa, efficiebant vt dicit auctor, cœnaculi faciem tentorio fimilem. Fortaffe διχοτόμα rectius fcribamus: fed alio fenfu, quàm accipit Hefychius, qui interpretatur χρίκας. Quod diximus de funibus arcuatis, ftare non poteft: nifi intelligamus fuiffe eos fuftentatos perticis aut varis, aut alia re aliqua. Deinde fcribe, Μετὰ δὲ τοῦτο αἴθριον ἐξεδέχετο. ἁλουργεῖ περιστρώματι κατεσκευασμένον. Ignotæ fignificationis verbum eft hic περιστρώματι. fed vel funes fignificat, vt explicat Dalecampius: vel aliud nefcio quod ad oras veli appenfum ornamentum inftar prætextæ, aut fimbriarum.

CAPVT X.

Carpentum quo Alexandri corpus in Ægyptum eft delatum. κατεσκεύασμαι *actiuè & paffiuè.* λευκέα, *& ex ea funes.* Ροδανοῦ *&* Ηριδανοῦ *nomina confufa.* σῶμα *pro feruo.* ἀνθρωπότης *vulgus hominum. helix. de terebra obferuatio. Hieron & Francifcus Magnus principes* φιλόμουσοι. *Horti Adonidis.* κεραμίδες μολύβδιναι.

AIT eruditiffimus conuiuator, Ἱερώνυμος ἐν τῇ κατασκευῇ τῆς ἁρμαμάξης, ἣ συνέβαινε κατακομισθῆναι τὸ Ἀλεξάνδρου σῶμα. Defcriptionem huius carpẽti accuratè perfequitur Diodorus Siculus lib. XVIII. ex eo petat lector. eft enim opus fanè quàm magnificum, & Alexandri corpore non indignum. Hieronymi tamen nomen à Diodoro prætermiffum eft: itemque ab Aeliano libro XII. Ποικίλης, capite vltimo. Ait, εἰς ὕλην μὲν ξύλων ἐκ τῆς Αἴτνης παρεσκεύαστο. fic Epitomas & ferri poteft. planior tamen fententia fuerit, fi fcribamus, εἰς ὕλην μὲν ξύλων, ξυλεία ἐκ τῆς Αἴτ. παρεσκεύαστο, ἱξ. τριηρ. σκ. πλῆθος ἐξεργάσασθαι δυναμένη. Ita vfurpauit paullo antè vocem ξυλεία. ὅ φασι παγῆναι πεντήκοντα πλοίων πεντηρικῶν ξυλείᾳ. aut fic, εἰς δ' ὕλην μὲν ξύλων ἐκ τ. Α. παρεσκεύαστο. parauerat nam & κατεσκεύασμαι & παρεσκεύασμαι tam actiuè quàm paffiuè fumi folent. Scripfimus ex antiquis, καὶ τὴν εἰς τὴν ἄλλην χρείαν ὕλην, τὴν μὲν ἐξ Ἰταλίας, τὴν δὲ ἐκ Σικελίας. poftrema in editis male defiderantur. Sequitur, εἰς δὲ χοινία λευκαίαν μὲν ἐξ Ἰβηρίας· κάνναβιν δὲ καὶ κίττον ἐκ τοῦ Ροδανοῦ ποταμοῦ. Euftathius, Ἀθήναιος ἱστορεῖ περί τινος, καὶ ὅτι εἰς χοινία ἡτοιμάσατο λευκέαν μὲν ἐξ Ἰβηρίας κάνναβιν δ' ἐκ τοῦ Ηριδανοῦ ποταμοῦ. εἴη δ' ἂν ἴσως δέρμα, λεύκης παρόμοιον τῷ ἐκ φιλύρας. Scribe igitur in Athenæo, λευκέαν μὲν ἐξ Ἰβ. fic & Eclogarius. Arboris λεύκης, *populi* librum decorticatum ad conficiendos funes, appellabant λευκέαν. ficut detractam pellem leoni λεοντῆν, vulpi ἀλωπεκέην; & alia id genus. In Hefychij Gloffis alicubi leges, σπάδιξ, λευκαίας χοινίον. Melius idem alibi λευκέα per fimplex ε: quod interpretatur, χοῖνος: rectè: fi accipias pro fune fimpliciter, & ἀντὶ χοινίου. nam iunci fpeciem λευκέαν nouimus nullam. Rhodani nomine intelligo fluminis illius vtramque ripam: vbi etiam hodie cannabis copia non tenuis. Sed fluuij huius nomen diuersè fcriptum inuenimus. in Epitoma difertè Ροδανοῦ. mendosè, vt palam eft. in Euftathij codicibus Ηριδανοῦ. an & hoc mendosè? ita videtur mihi quidem. At voce κίττον quid faciemus? Hederæ vfum effe nullum ad funes nectendos, rectè pronuntiant docti. quare in Excerptis & Euftathio veftigium nullum eius verbi. Πίτταν, opinor, fcripferat auctor: quod etiam doctifsimo Gefnero venerat in mentem. Picem non poftremas obtinere in nautica fuppellectile, omnes norunt. Ait, Ἀρχιμήδης ὁ μηχανικὸς μόνος αὐτὸ κατήγαγε (τὸ πλοῖον) δι' ὀλίγων σωμάτων. Dalec. *paucis inftrumentis.* imò verò, *paucorum feruorum ope.* σώματα, vt in libris Iuris ciuilis Romanorum pafsim *corpora* pro feruis. quanquam id Iulio

id Iulio Polluci non probatur, σώματα, inquit, ἁπλῶς, οὐκ ἂν εἴποις, ἀλλὰ δοῦλα σώματα. sed obtinuisse contrarium, testatur in Ancyroto Epiphanius. εἰώθει ἡ ἀνθρωπότης καλεῖν τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τοῦ ἑνὸς ὀνόματος. οἷον, ὅτι δεσπότης ἐστὶν ὀγδοήκοντα σωμάτων. *Solent vulgo hominem de nomine alterius partium ex quibus constat appellare: vt cum dicimus, est herus* L X X X. *corporum.* ἀνθρωπότητα dixit Epiphanius, pro, *vulgo homines.* sicut solent beati patres Græci τὴν ἀδελφότητα, Latini, *fraternitatem* ponere pro cœtu fratrum & ecclesia. Sed nō solùm vulgus ita locutum: verùm & eruditissimi quique Græcorū spreto Pollucis imperio. Harpocration de institutis à Solone primum lupanaribus loquens, Νίκανδρος, inquit, ἐν ἕκτῳ Κολοφωνιακῶν Σόλωνά φησι σώματα ἀγοράσαντα εὐπρεπῆ, ἐπὶ στέγης στῆσαι. id est, *Nicander lib.* VI. *Colophoniacorū auctor est, Solonem seruas pulchras emisse & in cella prostituisse.* Aristoteles & sentiendi & loquēdi rectè norma, De miraculis auditis λέγουσιν ὑπὸ τὰς οἰκέτας τὰς Γυμνησίας Ἴβηρας κατέχεσθαι, ὥστε ἀντὶ ἑνὸς σώματος θηλυκοῦ διδόναι τοῖς ἐμπόροις πέντε ἢ τρία σώματα ἄρρενα. apud Demosthenem in ea contra Euergum & Mnesibulum, τὸ σῶμα, & ὁ ἄνθρωπος, & τὸ σῶμα τῆς ἀνθρώπου pro eodem ponūntur. Sic etiam accipio in hoc Phlegontis Tralliani loco, cuius mentem doctissimus interpres non est assecutus, ἐὰν μὲν σοι φαίνηται περὶ τούτου γράφειν τῷ βασιλεῖ, γράψις δὲ καὶ ἐμοὶ, ἵνα καὶ τῶν σωμάτων τινὰ τῶν ἱστορούντων τὰ κατὰ μέρος ἐξαποστείλω σοι. vertendum erat, *Si ad principem de ea re videtur tibi scribendum, scribe etiam ad me, vt seruos quosdam tibi mittam eorum, qui rem totam tenent.* quo maior esset fides miraculosæ narrationi, offeruntur serui, qui tormentorum perpessione, si opus sit, veritatem obsignent. Ergo etiam hic, σώματα sunt personarum corpora, non instrumenta. Sed obstat interpretationi huic Procli narratio, primo in Euclidem commentario. Narrat ille deductam hanc nauem non δι' ὀλίγων σωμάτων, *paucorum seruorum opera*: sed vnius Hieronis regis. πάντων ἅμα Συρακουσίων ἑλκύσαι τὴν ναῦν οὐ δυναμένων, Ἀρχιμήδης τὸν Ἱέρωνα μόνον αὐτὴν καταγαγεῖν ἐποίησε. Quomodo conciliabimus? tam facile quàm descendit imber cum pluit. Sic nempe dici Proclo Hieronem solum eam nauem deduxisse, quomodo ait Athenæus solum Archimedem. hic fecisse dicitur, quia faciendi rationem inuenit: ille quia honoris sui caussa operi manum admouit. Quod igitur Athenæus paucorum ministerio Archimedem vsum scribit: idem & de Hierone est intelligendum. atque hoc etsi non ait disertè Proclus, non tamen negat. Ait auctor, πρῶτος δ' Ἀρχιμήδης εὗρε τὴν τῆς ἕλικος κατασκευήν. & Proclus, ἡ ἕλιξ οὐκ ἦν τοῖς πρὸ τοῦ Ἀρχιμήδους σοφοῖς γνώριμη. Sed de helice multa viri docti, quæ non repetam. Ait de clauis æneis quibus munita hæc nauis, διατετρημένων δ' ἦσαν οὗτοι ἡρμοσμένοι. Itaque etsi decem ac quindecim pondo pendebant hi claui, quia tamen terebra terebrata erant foramina in quæ erant immittendi: crassiores sesquidigito ipsos esse non oportuit, aut circiter. nam vltra hunc modum terebra non habet explicationem, auctore Vitruuio libro X. cap. X X I I. Ait, διὰ κλιμάκων πυκνῶν ἡ κατάβασις ἐγένετο. *per scalas plures:* vel, *per multorum graduum scalas.* nam κλίμαξ vtrumque significat, gradum & scalas. Illud commoditatem descendendi indicat: hoc, interuallum magnum quod ab vna contabulatione fuit ad aliam. Ait, ταῦτα δὲ πάντα δάπεδον εἶχεν ἐν ἀβακίσκοις συγκείμενον ἐκ παντοίων λίθων. Exposuimus hunc locum Commentaris ad Suetonium libro primo, cap. X L V I. vbi de musiuo opere notamus. Est verò argumentum principis literarum amantis, quique vt ait Pindarus, ἀγλαΐζεται μουσικῆς ἐν ἀώτῳ, quod obiter hìc obseruatur de Hierone: qui tessellatis suæ huius nauis pauimentis vniuersum Iliadis argumentum curauerat exprimendum. Sic Rex Franciscus pater ille & Mecænas literarum ac literatorum, in cuiusdam prælongæ ambulationis quæ Fonte-bellæ-aquæ visitur, parietibus, vniuersum Odysseæ argumentum solertis pictoris penicillo spectandum exhibuit. Lege autem sic, ἐν οἷς ἦν κατεσκευασμένος πᾶς ὁ περὶ τὴν Ἰλιάδα μῦθος θαυμασίως ταῖς κατασκευαῖς. καὶ γὰρ ταῖς ὀροφαῖς καὶ θυρώμασι δὲ πάντα ἦν ταῦτα πεποιημένα. Ait, ἐν οἷς κῆποι παντοῖοι θαυμάσιοι ἦσαν περιβάλλοντες ταῖς φυτείαις διὰ κεραμίδων ἢ μολυβδαινῶν. Lege, διὰ κεραμίδων μολυβδαινῶν. sublato ἢ. Hoc vult ÷ institutos fuisse omnis generis hortos in ambulationibus illis: ex quibus hortis manantes plantæ per laminarum plumbearum commissuras, nāuem totam circundabant. Κῆποι sunt, herbarum hortensium institutæ areolæ in congesta terra super nauis tegmen: vel erant iis similes quos Adonidis hortos vocant, in quibus alsiosæ plantæ educantur, intra περιφερεῖς testas: cuiusmodi & illa dolia erant, quorum statim fit mentio. Sic plures horti facti erant in ambulationum superficie. Κεραμίδας μολυβδαίνας dixit, vt Suetonius *chartam plumbeam*: quod pluribus ibi exposuimus.

fuimus. laminas plumbeas fignificat, in fpeciem laterum formatas. fic paullo poft, πλίνθοι μολύβδου. Illæ ipfæ funt, de quibus antè locutus eft auctor cum dixit, ταῖς ἐκ μολύβδου ποιηθείσαις κεραμίσιν ἀεὶ καθ' ὃ ναυπηγηθείη μέρος προσελαμβάνετο. & iterum, μολιβδίναις κεραμίσιν ἀπεστεγνοῦτο.

CAPVT XI.

Perfpicuitas prima virtus orationis. Attegiæ & trichilæ. τρόποι. Ἄτλαντες. κεραῖαι. τὰ φατνώματα. Toxicæ. παραστήματα. παραφρήματα, *fiue* παραφρύματα. *Italia* πολύδενδρος. *alia non pauca.*

ΣΑφήνειαν orationis primam ac præcipuam virtutem effe, fcitum eft fapientiffimorum hominum. Vellem huius veniffet in mentem erudito interpreti, qui ifta verba, ἔτι δὲ σκηναὶ κιττοῦ λευκοῦ καὶ ἀμπέλων, ita vertit, *præterea ex albæ hedera & vitibus attegiæ & trichilæ.* nimis hoc quidem ambitiosè. Efto: *attegias* dici poffe pro σκηνὰς, quia poëta fatyricus ea voce eft vfus: & quia Rufinus auctor nimis fæpe ineptus atque imperitus, σκηνοποιΐας Iofephi verbum, tranftulit *attegias componi.* Barbaram tamen vocem Latinæ prælatam effe, quis non miretur? quis non indignetur? deinde fi *attegia* & *trichilæ* funt idem, cur pofuit vtrumque? poftremò cur notum & tritum vfu vocabulum Græcorum duobus obfcuris mutauit? Quod fequitur, ὑπῆρχον δὲ καὶ τῶν τοίχων ἑκατέρωθεν τρόποι προσωρμισμένοι, planius fcriptum eft in Epitome, πῆχοι προσιόντ. Sed hanc lectionem confutat fequens locus, vbi eadem vox iterum pofita. de illo mox viderimus. Hic verò τρόποι tignum fignificare, non male coniicit Dalecampius, vir eruditiffimus. Videtur, fi mendo caret codex, artis fabrilis aut lignariæ proprium effe vocabulum, vt alia multa omnium artium: quæ hodie obfcura effe vel doctiffimis, amiffis eius argumenti libris, mirum non eft. Veteres magiftri hac in parte quanta negligẽtia vfi fuerint, omnes fciũt. Præter vulgò notam & pueris huius dictionis fignificationem, accipitur in re nautica pro funibus vel loris: vt cùm ait fcholiaftes Ariftophanis, μεγάλοι ταῖς τριήρεσιν ὀφθαλμοὶ γίνονται, δι' ὧν τὰς κώπας ἐμβάλλοντες ἐκωπηλάτουν. ἐφράττοντο δὲ καὶ δερματίνοις τρόποις πρὸς τὸ μὴ τρίβεσθαι τὰ σανιδώματα. hanc fignificationem non prætermiferunt grammatici: de ea multa Hefychius. Additur, ἄτλαντές τε περιέτρεχον τὴν ναῦν ἐκτὸς ἑξαπήχεις. Euftathius legit ἐντός. quid fint atlantes & telamones in architectura, habes apud Vitruuium lib. vi. cap. x. Sed adfcribenda funt Euftathij verba, quibus hunc locum expofuit. Καὶ ἴσως τοιαύτης ἐννοίας παρὰ τῷ δειπνοσοφιστῇ οἱ ἄτλαντες, ἐν τῷ, περιέτρεχον τὴν ναῦν ἄτλαντες ἐντὸς, ἑξαπήχεις. εἰ μὴ ἄρα ζῴδια, εἴτουν ἀνδριάντες ἦσαν ἐκπλασσόμενοι πρὸς μίμησιν Ἄτλαντος. *fortaffe ab eadem mente* (fuftinendi nempe fignificatione) *dicti funt apud dipnofophiftam* ἄτλαντες, *cum ait: nauem ambibant ab interiore parte atlantes fenorum cubitorum. nifi tamen figna potius funt, animalis figura: hoc eft, ftatua pro columnis pofita figura Atlantis.* De turribus iftius nauis refert auctor, τούτων δὲ ἑκάστῳ παρεδέδοντο κεραῖαι δύο, ἐφ' ὧν κατεσκεύαστο φατνώματα, δι' ὧν ἠφίεντο λίθοι πρὸς τοὺς ἐπιπλέοντας τῶν πολεμίων. Nolim κεραίας hîc *antemnam* Latinè dicere: fed tignum eminens vel proiectum. Duo fuêre parietibus turrium infixa tignorum capita, fuper quibus extructa erant τὰ φατνώματα. quo nomine intelligitur hic paries aut lorica crebris diftincta toxicis. Appello τοξικὰς cum Symmacho & Græcis Iurifconfultis feneftras longas & anguftas, ad emittenda potius tela, quàm ad lucem admittendam factas. frequentiam earum feneftrarum in illo pariete declarat appellatio φατνώματος: quod verbum opus fignificat ad præfepis formam fabricatum: cuiufmodi fpeciem exhibent lacunata domorum tecta. Cæterùm κεραίαις iftis fimiles illæ fuerunt, quarum mox fit mentio, etfi longè alio in loco fitæ. Non longè fequitur, τεῖχος δὲ ἐπάλξεις ἔχον καὶ καταστρώματα διὰ νεὼς ἐπὶ κιλλιβάντων κατεσκεύαστο. Illud διὰ νεὼς interpretor, fecundum nauis longitudinem. Sed miram fententiam hæc verba continent. quis enim credat murum de quo loquitur fulcris tripedibus fuiffe impofitum? cur non potius tabulato nauis eft fuperftructus? An hoc ea fine factum, vt transferri mangana fimul & hic murus poffent, in quancumque partem opus effet, manente interea naue immota? Nam cum loco mouerentur catapultæ & balliftæ, ipfarum quoque propugnaculum, (quod erat iftud τεῖχος) transferri oportebat.

Probabilius

Probabilius videbatur nobis, non loricam quæ defendebat tormenta sed machinam quæ saxa & hasta iaculabatur, fuisse collocatam super eillibantibus. Quare ita lectionem concinnabamus, τεῖχος δ' ἐπάλξεις εἶχον καὶ καταστρώματα διὰ νεὼς κατεσκεύαστο· ἐφ' ὧν ἐπὶ κιλλιβάντων λιθοβόλος ἐφειστήκει, hoc est, *murus cum propugnaculis, itemq́. tabulata in nauis fuerunt extructa: quibus imposita erat catapulta tripedibus fulcris sustentata.* Deinde verte ista, τριτάλαντον λίθον ἀπ' αὐτοῦ ἀφιείς. *saxum emittens pendo* C C C L X. nam τάλαντα singula Vitruuio pendere sciunt docti pondo C X X. Non intelligo quæ proximè sequuntur verba, μετὰ δὲ ταῦτα παραστρήματα ἐκ τρόπων παχέων συγκείμενα διὰ ἁλύσεων χαλκῶν κρεμάμενα. etsi placuit diu Dalecampij interpretatio, cum apud Vitruuium in descriptione harum machinarum περίτρητον legerem, & alia quædam vnde vir doctus suam interpretationem hausit: qui παραστρήματα vertit *foramina*, & τρόπους *trabes*. Vitruuij verba sunt lib. x. cap. X V I I I. vbi de ballistis & catapultis loquitur, *Sumuntur tigna amplißima longitudine: suprafiguntur chelonia, in quibus includuntur suculæ. Per media autem spatia tignorum insecantur & exciduntur formæ, in quibus excisionibus includuntur capitula catapultarum, cuneisq́; destinentur, ne in contentionibus moueantur.* En *tigna*, en *foramina*, hoc est, τρόπους & παραστρήματα, vt illas voces Dalec. accipit. Sed non est profectò verum, quicquid veri speciem habet: sicut hic accidit. nam falsam esse docti viri interpretationem dubium mihi nullum est. Obsecro, si τρόποι sunt trabes aut tigna, quale dicemus esse hoc loquendi genus? παραστρήματα ἐκ τρόπων συγκείμενα, *foramina ex trabibus composita.* non ex tignis foramina componuntur: sed in tignis aut trabibus vel terebra, vel aliquo alio instrumento fiunt. Præterea cum superiori de petraria machina sermoni subiiciat auctor hæc verba, μετὰ δὲ ταῦτα, errant omnino qui adhuc in istis do illius machinæ partibus tractari putant. Censemus loqui auctorem de puteis quibus tegebatur murus ille modò memoratus. Quamobrem non παραστρήματα scribi debet, sed παραρτήματα, aut παραρρύματα. Vtro modo legas, nec à vulgata scriptura longè abieris: & rem quam diximus intelligi aptè expresseris. posterior tamen dictio apud historicos in frequentiore vsu. quos enim Latini *pluteos* dicunt, illi παραρρύματα, siue παραρύματα, à fine: opponuntur enim ad tuitionem: aut à materia δέρρεις. Quoniam verò plutei isti rei quam defendebant præpendebantur, eleganter & παραρτήματα vocari potuerunt. ἄρτημα est omne quod suspenditur: παράρτημα, quod suspenditur ante aliud, & id obiectu sui tutatur. Loqui Moschionem de re pendente euincunt manifesto ista sequentia, διὰ ἁλύσεων χαλκῶν κρεμάμενα. Porrò pluteos ex alia re alij conficiebant: istos ait auctor, ἐκ τρόπων παχέων fuisse συγκειμένους. Noli dubitare τρόπους hìc esse rudentes & nauticos funes: quam huius vocis significationem supra probauimus. Ex rudentibus conficiebant storeas quas machinis præpendebant. Cæsar De bello Gallico libro secundo. *Storeas ex funibus anchorarijs tres in longitudinem parietum turris, latas I V. pedes fecerunt: easq́; ex tribus partibus quæ ad hostes vergebant eminentibus trabibus circum turrem præpendentes religauerunt. quod vnum genus tegumenti alijs locis erant experti nullo telo neque tormento traijci posse.* Habemus in his verbis quicquid ad interpretationem nostri auctoris iure desideres. τρόποι παχεῖς sunt *funes anchorarij*. παραρτήματα *storiæ præpendentes*. Consideranda nobis sunt & quæ de malis nobilissimæ huius nauis narrat Moschion: nam & in iis sunt quæ nos exerceant. τῶν δὲ ἱστῶν ὁ μὲν δεύτερος καὶ τρίτος εὑρέθησαν. δυσχερῶς δ' ὁ πρῶτος εὑρέθη ἐν τοῖς ὄρεσι τῆς Βρετανίας. Planè Dalecampio assentior de priore membro: quod ille mancum vna dictione iudicauit, legitque εὑρέθησαν εὐχερῶς. possumus & sic scribere, εὑρέθησαν αὐτοῦ, vel ἐν Σικελίᾳ. at Britanniæ nomen in posteriore membro satin' ex fide? mihi non videtur: qui sciam insulam illam iis temporibus, Græcis Latinisque hominibus parum fuisse notam: nauigationem verò in Oceano oppidò paucis adhuc tentatam. Legendum censeo ἐν τοῖς ὄρεσι τῆς Βρεττίας. *in montibus Brutiorum.* eam partem Italiæ sic Græci nominant. Italiam verò nullo nomine æquè celebrant antiqui Græci, ac propter materiæ copiam. ἄφθονα ξύλα ἔχειν, inquit Thucydides: πολύδενδρον appellat Archestratus poeta: εὔξυλον Appianus: neque silet Theophrastus Histor. libro quinto. Cassiodorus libro v. ep. X V I. *Cum nostrum igitur animum frequens cura pulsaret, naues Italiam non habere, vbi tanta lignorum copia suffragatur, vt alijs quoque prouincijs expetita transmittat.* Brutiam syluam Strabo, aliique Geographi describunt. Atque huic tam operosæ naui inditum nomen ab optimo principe *Syracusia.* ita enim narrat, ὄνομα δ' ἦν τῇ νηὶ Συρακουσία. Proclus in Euclidem nominat τὴν τετρήρη. noster paullo post, Συρακουσίαν ἢ Ἀλεξανδρίδα. quasi

Alexandriæ nomen mutauerit. Cur autem Hieron induxerit in animum tantum opus Ptolemæo donare, eius rei cauſſam, ita aperit Moſchio, ὁ δ' Ἱέρων ἐπεὶ πάντας τοὺς λιμένας ἤκουε τοὺς μὲν ὡς δυνατοί εἰσι τὴν ναῦν δέχεσθαι, τοὺς δὲ καὶ ἐπικινδύνως ὑπάρχειν, διέγνω δῶρον αὐτὴν ἀποστεῖλαι Πτολεμαίῳ τῷ βασιλεῖ εἰς Ἀλεξάνδρειαν. vbi aio ſcribendum vel inuitis omnibus codicibus, τοὺς μὲν ὡς οὐ δυνατοί. quàm γραφὴν inuenio nũc in Excerptis Hœſchelianis, melioris ſæpe fidei quam omnes membranæ. Vertendum enim, *Cum intelligeret Hieron omnium Siciliæ portuum, alios nauem hanc capere non poſſe: alios etiam periculo eſſe obnoxios, conſtituit dono mittendam illam eſſe Alexandriam ad Ptolemæum regem.* Proclus tamen Hieronem de induſtria nauem feciſſe auctor eſt, vt ad Ptolemæum mitteret.

CAPVT XII.

Illuſtratur Archimeli epigramma de naue Syracuſana.

ARCHIMELI epigramma recitat Maſurius, ſcriptum in laudem nauis Syracuſanæ, ſiue τριωρόφου. Non eſt illud quidem magnis obſcuratum difficultatibus: quædam tamen habet nobis animaduertenda. Quintum diſtichum eſt huiuſmodi:

Ἄστρων γὰρ ψαύει καρχήσια, καὶ τριλίχνους
Θώρακας μεγάλων ἐντὸς ἔχει νεφέων.

mirificè extollit poëta nauis huius magnitudinẽ & altitudinem. Ait tantum illius eſſe ἀνάστημα, vt carcheſiis ſuis, id eſt, ſummis malis, cœlum tangat: ipſum autem corpus, & τὸ κύτος, intra nubes condat. amplitudinem nauis declarat hac periphraſi, τριλίχνους θώρακας. intelligit autem triplicem contignationem, propter quam vocata eſt nauis hæc à Moſchione τριώροφος. Lege illius verba. Archimelus vt diximus, hac periphraſi ipſum nauis corpus intelligit: quod quidem ait condi ἐντὸς νεφέων, *intra nubes.* & mẽbranæ omnes, & Epitome, & quod caput eſt, ſententia ipſa, tuentur hanc lectionem aduerſus viri incomparabilis ingenioſam emendationem ὑφέων. Addit Archimelus,

Πείσματα δ' ἀγκύρας ἀπερείδεται, οἷσιν Ἀβύδου
Ξέρξης καὶ Σηστοῦ δισσὸν ἔδησε πόρον.

Funes anchorarios Syracuſiæ comparat cum funibus quibus olim Xerxes Helleſpõtum iunxit. Reſpiciebat poëta Herodoti hunc locum in fabrica illius pontis. ταῦτα δὲ ποιήσαντες, κατέτεινον ἐκ γῆς, στρεβλοῦντες ὄνοισι ξυλίνοις, τὰ ὅπλα. οὐκέτι χωρὶς ἑκάτερα τάξαντες, ἀλλὰ δύο μὲν λευκολίνου δασάμενοι ἐς αὐτὴν, τέσσερα δὲ τῶν βυβλίνων. παχύτης μὲν ἦν αὐτὴ καὶ καλλονὴ κατὰ λόγον, ἐμβριθέστερα δὲ ἦν τὰ λίνεα, τῷ (vel, τῶν) τάλαντον ὁ πῆχυς εἷλκε. *His factis, è terra funes tetenderunt, fidiculis ligneis torquentes. neque iam,* vti fecerant prius, *ſeparatim eos collocarunt ſed byblinis quaternis binos è lino albo adiungebant. ac craſſicies quidem & ſpecies talis erat. ſed linei validiores erant ſicut par eſt: cum eorum cubitus vnus talentum penderet.* Subiiciuntur poſtea hæc,

Μαρτυρεῖ στιβαρᾶς κατ' ἐπωμίδος ἀρτιχάρακτον
Γράμμα, τίς ἐκ χέρσου τάνδ' ἐκύλισε τρόπιν.
Φασὶ γὰρ ὡς Ἱέρων Ἱεροκλέος Ἑλλάδι πάσῃ
Καὶ νάσοις καρπὸν πίονα δωροφόρος
Σικελίας σκαπτοῦχος ὁ Δωριεὺς· ἀλλὰ Ποσειδὸν
Σῷζε κατὰ γλαυκῶν σέλμα τόδε ῥοθίων.

Ait, auctorem huius nauis declarari inſcriptione quæ fuit ſculpta in ipſius epomide. deinde illam inſcriptionem verſibus ſuis complectitur. Ea autem fuit huiuſmodi. ΙΕΡΩΝ ΙΕΡΟΚΛΕΟΥΣ ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΣΥΡΑΚΟΥΣΙΩΝ ΤΟΙΣ ΤΕ ΑΛΛΟΙΣ ΕΛΛΗΣΙ ΚΑΙ ΤΑΙΣ ΝΗΣΟΙΣ ΤΟΥΤΟ ΤΟ ΣΙΤΗΓΟΝ ΠΛΟΙΟΝ. ſupplendum eſt verbum, quod in inſcriptionibus ferè omittebant. id autem eſt κατεσκεύασε. Elegantiſſimè verò Archimelus hanc epigraphen verſibus iis expreſſit quos modo aſcripſimus. In eorum primo ἐπωμίδα vocat maximè eminentem & conſpicuam in prora aut puppi partem, vbi elogium hoc erat inſculptum. Omnes libri tuentur hanc lectionem: alioquin ſcriberem ἐπωτίδος. protæ extrema

vtrimque

vtrimque prominentia vocabāt ἐπωτίδας. Fuit motis modò in prota modò in puppi, & nauis & tutelæ nomina, ac quicquid vellent aliud inſcribere. In quarto verſu mendum ingens deprehendimus, cuius mirum necdum ſuboluiſſe tot viris doctis qui hoc epigramma attigerunt. Legendum enim Ἑλλάδι πάσῃ καὶ νάσοις, καρπὸν πίονα δωροφορῶν. non autem δωροφόρων. quod nulla ratione tolerari poteſt. Significat poëta ſtructam hanc nauim ab Hierone, vt frumentum Græcis inſulanis aliiſque aſportaret, ac gratis diuideret. hoc ille vocat δωροφορεῖν καρπὸν πίονα. ſic poëtæ fruges vocant, vel ζείδωρον καρπὸν, vt libro ſecundo dicebamus. Nullum dubium eſt, voluiſſe Hieronem famam hanc de ſe per Græciam ſpargi: ideoque hanc nauem appellaſſe in elogio quod inſculptum eſt, σιτηγὸν πλοῖον. quare etiam Moſchio paullo ante ſic vocauit, Ἱέρων ὁ Συρακουσίων βασιλεὺς ὁ καὶ περὶ ναυπηγίας φιλότιμος, πλοῖα σιτηγὰ κατασκευαζόμενος, ὧν ἑνὸς τῆς κατασκευῆς μνησθήσομαι. cùm hæc dudum ſcripſiſſem, inſpecta Epitome Hœſcheliana accuratius, inueni hanc lectionem, καρπῶν πίονα δωροφορεῖν. laudo & probo. ſic tamen, vt emendationis ſuperioris nos non pœniteat. In iſtis, Σικελίας σκαπτοῦχος ὁ Δωρικός. male accipiunt nomen Δωρικός. poëta ita expreſſit verba inſcriptionis, ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΣΥΡΑΚΟΣΙΩΝ: quis neſcit Syracuſanos Dores fuiſſe? neque enim vana eſt gloriatio illius mulierculæ Syracuſanæ, quæ apud Syracuſanum poëtam ait, Δωρίσδειν δ' ἔξεστι δοκῶ τοῖς Δωριέεσσι.

CAPVT XIII.

Λεύκωλλα τῆς Κώας. Boeotia *Homeri.* ἐγγυθήκη. incitega. repoſitorium. βάσεις. ἀποχρῆται ἰδίῳ. προσαποφέρειν. μηνύειν. περιστέφεσθαι. Athenæo, *qui & Aristio.* ἐπὶ τοῦ τρίβωνος πορφύρα. ἐκ μέσου τῆς οἰκίας ἐξιέναι.

ΠΑρῆλθον δ' ἐκεῖνοι ἐγὼ τὴν Ἀντιγόνου ἱερὰν τριήρη, ᾗ ἐνίκησε τοὺς Πτολεμαίου στρατηγοὺς περὶ Λεύκωλλαν τῆς Κώας. Hæc iam ex ſua perſona loquitur Maſurius. Λεύκολλαν vno λ melius MSS. iidem conſtanter retinent τῆς Κώας. quia tamen apud geographos & hiſtoricos altum de hoc promontorio ſilentium, non eſt reiicienda coniectura Dalecampij, τῆς Κιλικίας. Plinio enim Leucolla Pamphyliæ & promontorium eſt & oppidum. Pamphylia autem vicina Ciliciæ. aut ſcribe, τῆς Κύπρου, ſiue Κυπρίας. ex Strabone. Deinde ſcribo, ὅπου δὴ καὶ τῷ Ἀπόλλωνι αὐτὴν ἀνέθηκεν.

τοσαῦτ' οὖν καὶ περὶ τοῦ τῶν νεῶν καταλόγου οὐκ ἀπὸ Βοιωτῶν ἀρξάμενοι, κατελέξαμεν.

Pene pudet me hunc locum interpretari: eſt enim apertiſſimus. ſed cogit nos in planiſſimis ſæpe locis immorari interpretum ſecuritas: ne dicam ſupinitas. quis credat poſſe aliquem virum doctum repetiri, qui ſecundam Iliadis ῥαψῳδίαν non legerit? atqui doctiſſimus interpres hanc de ſe opinionem poſteris reliquit: qui neſcierit partem eius libri peculiari nomine dictam Νεῶν κατάλογον, vel Βοιωτίαν, quia incipit ab hoc verſu, Βοιωτῶν μὲν Πηνέλεως καὶ Λήϊτος ἦρχον.

καὶ ἐπεὶ τὸν καλὸν Οὐλπιανὸν οἶδα πάλιν προσβαλοῦντα ἡμῖν. Scrib. προσβαλοῦντα. *quæſiturum à nobis.* minus rectè docti προβαλόντα.

τίς αὕτη ἡ παρὰ τῷ Καλλιξένῳ ἐγγυθήκη. Locum Callixeni habes in nupera editione, pag. CXCIX. Qui ſuſpectam habent vocem ἐγγυθήκη & emendare conantur, audiant veteres grammaticos, Ἐγγυθήκη σκεῦός τι. οἱ δὲ ἄγγος κεραμικὸν σκεῦος· ἢ τὴν νῦν ἀγγοθήκην, παρὰ τὸ ἐγγὺς κεῖσθαι. Athenæo mox ἀγγοθήκη eſt aliud. Romani priſci vocabant *incitegam,* vt ad Feſtum ſuum obſeruauit Ioſephus Scaliger. inſecuta ætas aliquando *repoſitorium:* vt Plinius libro XVIII, extremo. *Necnon & conuiuijs menſiſque noſtris, vaſa quibus eſculentum additur, ſudorem repoſitorijs linquentia, diras tempeſtates prænuntiant.* Petronius, *guſtantibus adhuc nobis repoſitorium allatum eſt, cum corbe, in qua gallina erat.* Gloſſæ antiquæ, *Enceteria, machina lignea qua amphora ſuſtinetur.* videntur vſi voce Græca, *engetheca,* quæ hîc leuiter corrupta. De incitegis loquitur Iauolenus Iuriſconſultus in lege centeſima. Dig. De legatis III. & appellat βάσεις. *Cui Corinthia vaſa legata eſſent, & βάσεις quoque eorum vaſorum collocandorum cauſſa paratas deberi Trebatius reſpondit. Labeo autem id non probat, ſi eas βάσεις teſtator numero vaſorum habuit. Proculus verò rectè ait, ſi ænea quidem ſint, non autem Corinthia, non deberi.*

ἄλλο ἔτι μάχεσθαι τὸ αὐτό. hoc eſt, *emblemata quæ poſſunt incitega huic & inſeri & tolli,*

tantum pendunt quantum ipsa incitega. emblemata illa sunt quæ modò nominauit Σατύρων πρόσωπα καὶ βουκεφάλεια. quid autem sunt βουκεφάλεια? an *bubula capita*? vix puto: nam cur coniunxisset cum Satyris? de humani capitis simulacris accipio, vægrandibus & deformibus: qualia solent plastæ in nostrorum caminorum atlantibus sæpe effingere, atque aliis locis inter ridicularia. etiam Satyricæ personæ eius generis erant propter τὸ ἀλλόκοτον τῆς ἰδέας, vt loquuntur Græci. ἀνάθημα Ἀλυάττου οὗ ὁ Ἡρόδοτος μνημονεύει, ὑποκρητηρίδιον αὐτὸ καλῶν. Scribendum per η in tertia, ὑποκρητηρίδιον. non est enim vt scribunt *exiguum tribunal*, sed *quasi craterculà parua*. Sed adscribenda sunt mellitissimi scriptoris verba ad loci huius lucem. Ἀνέθηκε δὲ, ait de Halyatte Lydo, ἐκφυγὼν τὴν νοῦσον δεύτερος οὗτος τῆς οἰκίης ταύτης ἐς Δελφοὺς, κρητῆρά τε ἀργύρεον μέγαν, καὶ ὑποκρητηρίδιον σιδήρεον, κολλητὸν, θέης ἄξιον διὰ πάντων τῶν ἐν Δελφοῖσι ἀναθημάτων, Γλαύκου τοῦ Χίου ποίημα, ὃς μοῦνος δὴ πάντων ἀνθρώπων σιδήρου κόλλησιν ἐξεῦρε. σὺν ἀνδρομήκεσι λημνίσκων πλήμασι χρυσοῖς. & à fronte & à tergo horum verborum poni debet virgula. Pro πλήμασι placebat scribi εἰλήμασι. nam lemniscis cōuenit τὸ εἰλεῖσθαι, potius quàm τὸ πλεῖσθαι. appenduntur enim & circumuoluuntur coronis lemnisci. Quia tamen etiam libro XII. ita scriptum, nec variant codices, feramus hanc lectionem: & lemniscorum πλήματα interpretemur crebram eorum interpositionem & πυκνὴν θέσιν. At χρυσῶν omnino lege non χρυσοῖς. & ita in XII. Capitolinus in gemina huic historia, *Coronas quinctiam datas lemniscis aureis interpositis.* καὶ λαβεῖν τὴν κάμηλον καὶ τὸν παρεστῶτα παῖδα. Libro XII. καὶ λαβεῖν τε τὴν κάμηλον, καὶ τὰ ἐπὶ τὴν κάμηλον, καὶ τὸν π. π. ὥς τε προσαποφέρειν πολλὰ, καὶ καταυλούμενοι πρὸς χελιδόνος πολυχρόου θύρας. Verbo προσαποφέρειν significantur apophoreta, quorum copiam domum referebant quisque conuiuatum. sequentia pertinent ad temulentorum hominum domuitionem post conuiuia intempestiua. Sed claudit oratio, etiamsi scribas vt libro XII. καὶ καταυλουμένους πρὸς χελωνίδος πολυχρόου θύρας. nam omnino deest verbum. Lego sic, ὥστε προσαποφέρειν πολλὰ, καὶ αὐτοὺς ἀποφέρεσθαι καταυλουμένους πρὸς χελωνίδος θύρας. quàm bene ista quadrant in homines tumulentos? χελωνὶς hoc loco idem opinor ac χηλὴ. ὁ δ᾽ Ἀλέξανδρος οὗτος ὢν Ἀντιόχου τοῦ Ἐπιφανοῦς υἱὸς ὑποβληθεὶς διὰ εἶχον μῖσος πάντες ἄνθρωποι εἰς Δημήτριον. Deest verbum ἐτύγχανε, iungendum cum participio ὢν. vel scribendum ἦν. & omnino δι᾽ ὃ non διό. aut accipe διὸ pro γὰρ, vt initio Nicomacheorum, διὸ καλῶς ἀπεφήναντο τ᾽ἀγαθόν. nam qui putant esse illatiuam ibi particulam, διὸ, falluntur. cum ob duplex vitium non procedat argumentatio. Porro caussam odij publici quo flagrauit Demetrius, narrat Iosephus lib. XIII. cap. III. ἀπεχθῶς γὰρ εἶχον πρὸς τὸν Δημήτριον διὰ τὴν ὑπερηφανίαν αὐτοῦ καὶ τὸ δυσέντευκτον. ἕξιν ἔχων ἱκανὴν ἐν οἷς μετεχείριζετο λόγοις. *vsum habens non paruum in ea philosophia quam profitebatur.* id est, doctrinæ Epicuri non mediocriter peritus. Mox distingue; συνεχώρησε, καὶ τὸν στέφανον προσχαρισάμενος. Diogenes ab Alexandro ius tantum petierat purpuræ & aureæ coronæ: quorum illud regiæ maiestatis, hoc sacerdotij in Asia fuit indicium, vt ad Suetonium notauimus. Alexander & ius concessit, & hoc amplius coronam auream dono dedit. Interpreti parum hoc visum, qui & purpuram ait datam. atqui auctor non dicit. ἔμφρων ὁ φιλόσοφος καὶ τὴν λυσιῳδὸν ἐπαινῶν οὐκ ἐπαύσατο. μένειν hic vultus constantiam significat: nam cum Diogenem cachinnarent omnes, ille contra neque erubuit, neque indignatus est, neque aliud signum dedit commoti animi: sed eodem seruato vultu, mulierculæ in laudes effusus est. ὁμώνυμος Ἀθηνίωνι τῇ διανοίᾳ παρητεῖρετο. Eleganter παρετεῖρετο, negligenter alebatur, neque in spem magnam. Fuit hic nebulo binominis: non quomodo Plato, qui prius est dictus Aristocles, aut Theophrastus, qui prius Tyrtamus, aut beatissimus Paulus, qui prius Saülus: sed peculiari more omnium qui ius ciuitatis fraude acquirebant. semper enim παρέγγραφοι ciues nouum nomen in censum & tabulas publicas deferebant, non illud quo antè noscebantur. Ergo iste infans quidem & dum seruit seruitutem appellatur *Athenio*. postea verò *Aristio* appellari cœpit, παρέγγραφος Ἀθηναίων πολίτης γενόμενος, vt mox dicitur. Theophrastus in Notationibus morum, capite de maledicentia. ὁ μὲν πατὴρ Σωσίας ἐξ ἀρχῆς ἐκαλεῖτο· ἐγένετο δ᾽ ἐν τοῖς στρατιώταις Σωσίστρατος, ἐπειδὴ δ᾽ ἐς τοὺς δημότας ἐνεγράφη. Hæc est ratio cur istum alij Athenionem, alij Aristionem nominent, vt Plutarchus & Appianus. τοῦτο μαθόντες οἱ Κεκροπίδαι. Athenienses ridet, qui hac appellatione plurimum gaudere soliti. Aristophanes, χαῖρε σὺ πᾶσα Κεκροπία. Enattator, παίζει

παίζει πρὸς Ἀθηναίους, φιλήκοους ὄντας. ὁ μηδέποτε ἐπὶ τοῦ τρίβωνος ἐπισκὰς πορφύραν προτείνων. Non negauerim ἐπὶ τοῦ τρίβωνος verti posse, quamdiu pallium gestauerit philosophicum. Atque ita summa hominis vilitas indicatur, qui inter scholasticos pueros sic vixerit ignobilis & obscurus, vt nemini vnquam purpurato potuerit innotescere, ac ne videre quidem. Placet tamen magis, vt ἐπὶ τοῦ τρίβωνος interpretemur, *super pallio*. Nam mediocris conditionis homines purpureo clauo (Græci vocant σημεῖον) vestem ornabant, aut instita purpurea prætexebant. hoc igitur indignatur Athenæus, hominem qui nunquam fuerit ἁλιπόρφυρος factum repentè ὁλοπόρφυρον. οὐδενὸς οὐδὲ Ῥωμαίων ἐν τοσαύτῃ φαντασίᾳ καταχλιδῶντος τῆς Ἀττικῆς. id est, *Cum ne Romanorum quidem quisquam tanta specie, ac fastuosa pompa, tanto omnium fastidio Atticam esset ingressus*. De Romanis verè hoc Athenæus & historiæ conuenienter. semper humanius & ciuilius cum Atheniensibus Romani magistratus egêre. Clarum in Antonio exemplum: quem narrat Appianus Athenis cum esset itasse per vrbem sine insignibus potestatis, duobus tantum amicis comitatum, cum totidem famulis. Tacitus secundo Annalium, de Germanico: *Hinc ventum Athenas fœderiq; sociæ & vetustæ vrbis datum, vt vno lictore vteretur*. De vocabulo φαντασία satis dictum alibi. ὁπότε Ἀθηνίων ὁ πένης. ὁπότε est *quandoquidem*, non *interea dum*. neque διὰ τὸν βασιλέα, bene vertunt, *prætextu regis*, sed *per regem*, id est, regias opes. Etiam sequentia non intelligit Dalecampius, ὁ δὲ πρότερον ἐκ μισθωτῆς οἰκίας ἐξιών, nam hoc genere loquendi paupertatem Athenioni exprobrat, qui fuerit solitus in conducto habitare. sed mirum profectò, ἐξιέναι οἰκίας pro οἰκεῖν οἰκίας dixisse. In poëta non esset cur miraremur. sed alludit auctor ad ἐξόδους dierum priuata aliqua solennitate insignium: tunc enim domo sua exire & inde pompam ducere honestius, quàm ex conductitia. Hoc malo quàm sinceram lectionem incrustare, & hoc similive modo rescribere ἐν μισθωτῇ οἰκίᾳ οἰκῶν. Prioribus ἐξόδοις è domo opponit mox pompaticum egressum ex Dieus ædibus. εἰς τὴν Διέους οἰκίαν. Scripta lectio, Δίδυς οἰκίαν. Interpretes ambo, Διδύου οἰκ. nihil habeo quod dicam de isto. κατεσκευασμένην στρωμναῖς τε καὶ γραφαῖς καὶ ἄνδρασι. Quis sanus posuit vnquam viros inter domus ornamenta vel suppellectilem? scio philosopho in Politicis inter patrisfamilias instrumenta censeri seruos: sed quæram rursus, ecquis Græcè doctus ἄνδρας appellauit seruos? absque dubio legendum est ἀνδριᾶσι. statuas non solùm in foris & aliis publicis locis fuisse olim positas, sed & in ædibus priuatis atque atriis, Plinio magistro scimus libro XXXIV. capite quarto. Ἀνέμενον αὐτοῦ τὴν πρόσοδον. scribendum πρόοδον, *dum prodiret in publicum*. frequens vox ea notione in historia Imperatorum. sequitur, ὁ δὲ μόλις προῆλθε.

CAPVT XIV.

M'. Aquilius. Bastarna πεντάπηχυς. μεταμφιάζεσθαι τετράγωνα ἱμάτια. *Pnyx montis Deûm consecrata. Iacchi vox sacra.* Ἴακχον ἐξάγειν *vel* ἐξᾴδειν. τὼ θεώ, *Ceres & Proserpina.* ἀνάκτορον. στρατηγὸς ἐπὶ τῶν ὅπλων. ἴσα βαίνων Πυθοκλεῖ. ἁβρὰ βαίνειν. *Pythagoræ coniuratio.* οἱ Φρακτικοί. *gallinarum demensum.* ὁ Ὀρόβιος. *Græcorum mos in Latinis nominibus. Res maxime à paruis principijs. Regia vestis.*

MANΙΟΣ Ἀκύλλιος ὁ ὑπατευκώς. Recta appellatio Μάνιος vt apud Plutarchum & Appianum. Latinis M'. Aquilius. De eius consulatu quem gessit collega Marij. V. COS. vide in Fastis ad annum DLIII. de eius triumpho, sed minore, hoc est ouatione, in anno sequente. συνδεδεμένον ἔχων ἁλύσει μακρᾷ Βαστέρνην πεντάπηχυν. Iste fuit modus custodiæ militaris: quem ex Seneca & aliis scriptoribus vir clarissimus Iustus Lipsius ad III. Annalium patefecit. Barbari fere vasto & procero corpore erant. Ideo vocat Bastarnam hunc πεντάπηχυν *altum pedes septem & semis*. qua de re diximus ad Suetonij lib. III. cap. LXVIII. οἱ δὲ λοιποὶ μεταμφιασάμενοι τετράγωνα ἱμάτια τὰς ἐξ ἀρχῆς πατρίδας ὀνομα-

ζωσι. De iis auctor loquitur qui per Asiæ vrbes ius ciuitatis Romanæ erant consecuti: quod ius etsi parcius eo tempore adhuc datum, quàm sub Impp. factum postea, certum tamen vel ex M. Tullij actionibus in Verrem, à non paucis qui ambitiose petierant, fuisse impetratum. Hi vbi erant ciuitatem nacti, togam Romanā assumebant: cuius gestandæ peregrinis ius non fuit, vt ex Suetonio constat. Istos igitur ait Posidonius Asiam obtinente Mithridate, metu periculi, Romanæ ciuitati renuntiasse, togamque posuisse, & ad Græcanicum habitum rediisse. τετράγωνα ἱμάτια sunt Græcorum non autem Romanorum. Appianus Ἐμφυλίων lib. v. ἀφῄρει ἢ ἰδιωτικὴν αὖθις ἐξ ἡγεμονίας, καὶ σχῆμα τετράγωνον εἶχεν, καὶ ὑπόδημα Ἀττικόν. quod sequitur, τὰς ἐξ ἀρχῆς πατρίδας αὖθις ὀνομάζουσι, etat vertendum, *priorem quisque patriam fatentur*. In istis vero articulus alieno loco est positus, καταγκαλεῖται τὸν θεὸν βασιλέα. pro καταγκαλεῖται θεὸν τὸν βασιλέα. ὃν ἡ Ῥωμαίων σύγκλητος ἐπηγάγετο ἐπιτείνειν. *quam Romanus senatus fecit vt obtineret*. hoc est inuexit, & cuius caussa est. Mirum verò si hæc non est plani hominis calumnia in Romanum nomen. Sic enim Athenas inuectam ἀναρχίαν à Romano senatu dicit, quasi omnes Atheniensium magistratus ac sacerdotes iussi essent abdicare se magistratu ac sacerdotio, nullo tamen in eorum loca suffecto. Longè aliter historiæ illorum temporum auctores. Strabo in his libro nono, Ῥωμαῖοι παραλαβόντες αὐτοὺς, Athenienses, δημοκρατουμένους, ἐφύλαξαν τὴν αὐτονομίαν αὐτοῖς καὶ τὴν ἐλευθερίαν. ἐπιπεσὼν δ' ὁ Μιθριδατικὸς πόλεμος τυράννους αὐτοῖς κατέστησεν, οὓς ὁ βασιλεὺς ἐβούλετο. καὶ τὴν θεῶν χρησμοῖς καθωσιωμένην Πνύκα ἀφῃρημένην ὑπ' ὄψιν. quasi edicto vetuissent Romani ne in Pnyce conuenirent ciues Athenienses. eum autem dicit τὴν θεῶν χρησμοῖς καθωσ. significat quondam oraculo monitos esse Athenienses, vt eum locum consecrarent. Non reperies hanc fortè neque apud Pausaniam, neque in grammaticorum commentariis: vbi tamen de Pnyce scribuntur non pauca. Sed verissimum est quod in vniuersum de ea vrbe scripsit Strabo: nullam illius fuisse partem de qua non extaret aliqua insignis fabula vel historia. μὴ πειθόμενοι δὲ οἱ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τὴν ἱερὰν τοῦ Ἰάκχου φωνὴν κατασεσιγασμένην. De hac voce sacra Plutarchus in Themistocle: ἐν τούτῳ τοῦ ἀγῶνος ὄντος φῶς μὲν ἐκλάμψαι μέγα λέγουσιν Ἐλευσινόθεν, ἦχον δὲ καὶ φωνὴν τὸ Θριάσιον κατέχειν πεδίον ἄχρι θαλάττης, ὡς ἀνθρώπων ὁμοῦ πολλῶν, τὸν μυστικὸν ἐξαγαγόντων Ἴακχον. Vigesima nempe Boedromionis mensis Iacchum deducebant cum cantu & pompa ex vrbe Eleusinem. Idem auctor in Phocione, εἰκάδι ἡ φέρεσα Βοηδρομιῶνος εἰσήχθη, μυστηρίων ὄντων, ἐν ᾗ τὸν Ἴακχον, ἐξ ἄστεος Ἐλευσῖνάδε πέμπουσι. in Camillo, τῇ εἰκάδι Βοηδρομιῶνος, τὸν μυστικὸν Ἴακχον ἐξάγουσι. vbi nihil interest scribas ἐξάγουσιν an ἐξάδουσιν. vt in scholiis comici, μιᾷ τῶν μυστηρίων εἰκὰς ἔστι, (perperam vulgò ἥγκας) ἐν ᾗ τὸν Ἴακχον ἐξάδουσι. Arrianus lib. 11. rerum Alexandri, καὶ ὁ Ἴακχος ὁ μυστικὸς τούτῳ τῷ Διονύσῳ οὐχὶ τῷ Θηβαίῳ ἐπᾴδεται. pluta de hoc titu Aristophanes in Ranis. Sequitur statim, καὶ τὸ σεμνὸν ἀνάκτορον τοῖν θεοῖν κεκλεισμένον. Dalecampius qui non ignorabat ἄνακας Athenis dictos esse Dioscuros: putauit ἀνάκτορον esse illorum templum. in quo fugit eum ratio: tam enim fallitur quàm sæpe alij etiam doctissimi viri, qui Atticum iusiurandum νὴ τὼ θεώ, vertunt *Aecastor*. Semel moneo τὼ θεὼ apud scriptores Atticos accipiēdum de Cerete & Proserpina. quas hoc loco intelligi præcedens Iacchi mētio docet certissimè. Quis nescit in mentione mysticorum sacrorum hos semper coniungi? Scio ἀνάκτορον exponi ab Harpocratione, ἱερὸν Διοσκούρων. Sed & Cereris templum ita vocasse Athenienses, Hesychio atque aliis obseruatum non nescio. εἵλοντο τὸν Ἀθηνίωνα στρατηγὸν ἐπὶ τῶν ὅπλων. Στρατηγὸς est qui militibus præest, & vt Suetonij vocem vsurpem, ducatum habet. quare igitur addit ἐπὶ τῶν ὅπλων? quia seculo Athenæi στρατηγοὶ in municipiis dicebantur, etiam ciuiles & vrbani magistratus: vt in Actis sanctorum Apostolorum, capite xvi. & lege 6. §. 16. item 15. §. 9. Digest. De excusatione tutorum. Non igitur simpliciter στρατηγὸς Athenarum creatur Athenio: sed στρατηγὸς ἐπὶ τῶν ὅπλων. quæ potestas dictaturæ affinis ac prope eadem fuit. ἴσα βαίνων Πυθοκλεῖ. Quid cogitabant docti cum rescriberent Περικλεῖ? Suidas, ἴσα βαίνων Πυθοκλεῖ. Δημοσθένης ἐν τῷ κατ' Αἰσχίνου. ἀντὶ τοῦ σιωπῶν ἀεὶ καὶ μηδὲ βραχὺ ἀφιστάμενος. καὶ Μένανδρος, παρ' αὐτὸν ἴσα βαίνουσ' ἑταίρα πολυτελής. Assentior Suidæ, ἴσα βαίνειν τινὶ, esse, moribus atque ingenio cum aliquo conspirare. In hoc tamen prouerbio aliter accipiēdum: pro tanto fastu ac pompa incedere ac faceret Pythocles: quod Græci σοβεῖν dicunt. vel pro viuere alicuius moribus. βαίνειν à consequenti est βιοῦν. sic ἁβρὰ βαίνειν dicebant pro molliter & delicatè

catè viuere. Hesychius doctè, ἁβρὰ βαίνων, ἁβρόβιος. aliis dicitur ἁβροδίαιτος.

καὶ ἔφη, διότι νῦν ὑμᾶς ἑαυτῶν στρατηγεῖτε προΐστηκα λέγων. Scribendum est, προΐστηκα δ' ἐγώ. elegans sententia. διότι vacat, omissum proprerea ab Eclogario. Sensus est. Nunc demum ô Athenienses restitutum est vobis in vos imperium: ego autem dux vester sum: itaque τὸ κράτος quidem τῆς πολιτείας penes vos erit: at ego præiuero vobis ceu princeps senatus reliquis senatoribus in libera Rep. τὸ τῶν Πυθαγορικῶν ἀναδείξας δόγμα περὶ τῆς ἐπιβουλῆς, καὶ τί ἦν. Narratio ista de occupata tyrannide ab Aristione, mutilata legebatur in Athenæi codicibus vulgaris. Membranæ multa verba vtiliter suggesserunt. sed nondum tamen persanata sunt omnia. nam τὸ ἀναδείξας mendosum esse codicem arguit: aut etiam fortasse defectum adhuc aliquot verbis. Alluditur ad historiam Diogeni Laertio relatam in Pythagorâ. Tradiderunt quidam affectasse eum philosophum Crotonis tyrannidem, vel vt ait Tertullianus Thuriorum. Aristionem exemplum istud Pythagoricorum renouasse, atque etiam imitatum esse, absque dubio significare auctor voluit verbis iis quæ præscripsimus. Respicit autem ad insidiarum genus quo vsus Pythagoras hoc moliens: quæ historiæ istius pars nobis hodie est incognita. Mox, pro ἀλλ' Ἕρμιππος ὁ Καλλιμάχειος, scribe, καὶ Ἕρμιπ. vel, ἄλλοι τε καὶ Ἕρμιππος. etiam Diogenes Hermippum in hanc rem laudat auctorem. τοὺς μὲν δὲ φρονοῦντας τῶν πολιτῶν παρὰ τὰ Ἀριστοτέλους καὶ Θεοφράστου δόγματα. Liber Excerptorum, περὶ τὰ Ἄρεος. Locus est perturbatus. τὸ παρὰ confirmat quod Athenio fuit peripateticus, ac videtur per iocum dicere Masurius, egregium hunc peripateticum diuersæ sectæ homines, quique aliud probarent quàm quod ipsi placeret, punitum isse. δορυφόρους ἔχων πολλοὺς τῶν φρακτικῶν καλουμένων. Vocat φρακτικοὺς non quos putant interpretes: sed cataphractos milites quorum ferrea omnis species. Eustathius, Ἰλιάδ. N. τὸ δὲ φράξαντες, τοὺς μεθ' Ὅμηρον φρακτικοὺς καὶ καταφράκτους ὁπλίτας παρήγαγε. non dubito respexisse Eustathiũ Athenæi hunc locum, vti solet, cùm φρακτικοὺς nominaret. Distingue sic paullo post, καὶ τὰς πύλας, τριάκοντα καταστήσας ἐφ' ἑκάστῃ, οὔτ' εἰσιέναι τὸν βουλόμενον, οὔτ' ἐξιέναι εἴα. ita nihil opus emendatione quæ aliquando nobis visa est bella, καὶ τὰς πύλας τηρῶν, τριακ. &c.

καὶ τοσαῦτα χρήματα συνήθροισεν, ὡς καὶ φρέατα πληρῶσαι πλείονα. *tantas diuitias coaceruauit, vt ijs vel plures putei impleri potuerint.* accipio enim πληρῶσαι pro πληρῶσαι ἄν. cur enim pecuniam in puteos coniiceret Aristio? nisi tamen id ab illo factum desperata vrbis conseruatione sub extremum obsidionis tempus: quanquam id Plutarchus in vita Syllæ non dicit. Ἀθηνίων δ' ἐπιλαθόμενος τῶν δογμάτων τῶν τοῦ περιπάτου. Accipe εἰρωνικῶς, *ille egregius peripateticus.* sed malo ἐπιλαθόμενος, *oblitus.* Appellat gallinarum nõ hominum demensum, chœnicis quadrantem pro integra chœnice exhibitũ, quia legitimus modus demensi diurni erat chœnix. ὁ Ὄρβιος στρατηγὸς Ῥωμαίων, P. Orbius est, quem rexisse Asiam prouinciam liquet nobis ex ea M. Tullij pro Flacco. Nec tamen Ὄρβιος scripseris in textu Græco rectè. Solent enim Græci nomina Romana sic efferre, vt Græcæ originis speciẽ illis, si fieri potest, inducant. Orbium hac ratione Ὀρόβιον dixerunt: quasi esset ab ὄροβος, *eruum*: sicut alia multa virorum nomina Græca & Latina à leguminum appellationibus deducta. Hoc mihi obseruent tyrones cum Græcos auctores historiæ Romanæ legent. multos enim eruditissimos viros inobseruantia huius rei in errorem impulit.

ἀλλ' ἐξ ἱματίου τύραννος ἦν. *sed occasione vestis, tyrannidem inuasit.* erat enim similitudo magna inter sacerdorum vestes ac principum. Sacerdotis igitur insignia assumere concessus, in tyrannidis παράσημα illa vertit. Adeo parua sæpe sunt rerum maximarum principia: imò verò interdum etiam ridicula: vt cum Regillianus militari ioco, aut versus grammaticali, imperium Romæ promeruit. πορφυροῦν μὲν μεσόλευκον χιτῶνα ἐνδεδυκώς. regia hæc vestis erat, & primorũ quoque sacerdotum. De rege Persarum ex octauo Παιδείας, aliisque locis notum. Lucianus in Pseudomãti, de Alexandro Cocona plano, προσεπεῖμπεται δὲ ὁ Ἀλέξανδρος κομῶν ἤδη καὶ πλοκάμους καθειμένος, μεσόλευκον χιτῶνα πορφυροῦν ἐνδεδυκὼς, καὶ ἱμάτιον ὑπὲρ αὐτοῦ λευκὸν ἀναβεβλημένος. Sequitur, χλαμύδα δ' ἐφεστρίδα περιβεβλημένος, *amictus chlamyde simili trabea.* nam ἐφεστρὶς erat equitum. verùm hæc alibi.

CAPVT XV.

Expenduntur Athenæi argumenta quibus probare nititur falsa esse quæ de militia Socratis Plato, Xenophon & Antisthenes scripserunt.

Platonis locus in Critone.

PLATONIS locus de tribus Socratis stipendiis, est in Apologia, vbi illius militiæ memorantur. sed in Charmide & extremo Conuiuio plura legas de iisdem. meminit & in Critone. Disputationem Athenæi contra Platonem, quanti faceremus, dudum indicauimus ad Diogenem Laertium. Neque est cur nos iudicij eius pœniteat : præsertim cum & Senecam & Plutarchum viros grauissimos videamus, perpessicij huius senis militares labores commemorare : hunc in Alcibiadis vita : illum in epistola centesimaquarta. Credamus & nos tantis auctoribus, potius quàm vni Athenæo: cuius equidem diligentiam in nonnullis, iudicium in multis soleo desiderare. Ac ne sola auctoritate magnorum scriptorum tueri sententiam nostram videamur, age auctoris diuersum sentientis argumenta expendamus. Falsum est, ait ille, expeditioni Amphipolitanæ interfuisse Socratem. Quo argumento autem probat? ἡ μὲν γὰρ, inquit, ἐπὶ Ἀμφίπολιν στρατεία γέγονεν ἐπὶ Ἀλκαίου, Κλέωνος ἡγουμένου μετ' ἐπιλέκτων ἀνδρῶν, ὥς φησι Θουκυδίδης. τούτων δ' εἷς τῶν ἐπιλέκτων ἀνάγκη ἦν καὶ Σωκράτην, ᾧ πλὴν τρίβωνος καὶ βακτηρίας οὐδὲν ἦν. *expeditio aduersus Amphipolin prætore Alcæo* (anno tertio Olympiadis LXXXIX.) *facta est, Cleone duce, ex delectis & grauis armaturæ militibus, vt auctor est Thucydides. horum delectorum militum vnum fuisse oportet etiam Socratem: cui præter pallium & baculum erat nihil in bonis.* Non rectè vocem ἐπίλεκτοι accipiunt, qui putant respicere Athenæum Thucydidis verba, quibus dicit in expeditionem hanc non nisi germanos ciues Athenienses profectos esse. Illuc potius auctor respicit quod ait idem historicus, ὁπλίτας omnes fuisse, id est, grauis armaturæ milites, qui huic militiæ nomen dederunt. Ita igitur disputat dipnosophista. In Amphipolitana expeditione nemo fuit nisi ὁπλίτης. Socrates non fuit ὁπλίτης: homo ita egenus vt πανοπλίαν sibi parare nullo modo potuerit. Quid inde sequatur manifestum est. Sed quis non videt pluma leuius esse hoc argumentum? esto; sic fuerit Socrates egenus, vt arma ὁπλίτῃ necessaria, de suo parare non habuerit. quid? amicos nullos habuit? quò autem illa nobilis & multorum scriptis celebrata Atheniensium ὁπλοθήκη, nisi vt strenuis militibus, sed tenuis census, arma suppeditarentur? Alterum Athenæi telum est huiusmodi. Thucydides & cæteri historici ac poetæ, de hoc Socratis stipendio silent omnes: ergo falsa & conficta res est. Inualidum prorsus telum & verè ἄλογον βέλος. Narrat Olori filius Cleonem in ea expeditione mille ducentos secum habuisse milites: quorum omnium nemo vnus præter ducem nominatim indicatur: In ea turba selectorum virorum latuisse Socratem vilem & pauperem hominem, quid mirum? Sed de hoc argumentationis genere in vniuersum pronuntiat Strabo acerrimi vir iudicij, verè & doctè, nihil eo esse vanius, nihil fallacius. Sequitur de expeditione ad Potidæam: cui interfuisse Socratem, & præmium fortitudinis inde retulisse scribit Plato. reuincit Athenæus, duobus itidem argumentis. prius est; auctorum silentium: qua de re modò diximus. alterum, quod ad Potidæam pugna nulla fuit pugnata. Hæc vrbs tres continuos annos ab Atheniensibus oppugnata, ægre tandem fecit deditionem. Toto eo tempore, nullum memorabile prælium fuisse commissum affirmat auctor, neque nos negamus. Sed decretoriam quidem & ὀλεθρίαν pugnam editam esse, ne Plato quidem dicit. sæpius verò factum vt cum hostibus manum consererent Athenienses, quis sanius dubitabit? à Plutarchus hac de re, ἰσχυρᾶς δὲ γενομένης μάχης, ἠρίστευσαν ἀμφότεροι: Socrates & Alcibiades. Quæ deinceps aduersus militiam tertiam Socratis proferuntur omnia sunt ... &, & tantum coniecturæ, præterea nihil. Omissa igitur eorum confutatione, ... indicemus quæ latet in istis, εἰ γὰρ καὶ τὸ Δήλιον εἴρηκε Σωκράτης ... κρατῶν ... ἐν τοῖς πρὸς τὸν φιλοσωκράτην, ἅμα τοῖς πολλοῖς ἀγνοοῦσιν ... N... sententiam probant ex hac scriptura elicias. Scribe, ἔγνω. Demus, inquit, verum esse quod Herodicus Cratetius tradit: Socratem inter primos Delium occupasse: statim tamen

cum

cum extera turba illum fugiſſe turpiter fatendum erit. Thucydidem lege in octauo belli Peloponneſiaci anno. eius ſunt ſubiecta verba Παγώνδας δύο τέλη ἔχων. ex quarta historia. Mox autem cum ait, μόνος Σωκράτης βρενθυόμενος καὶ τὼ ὀφθαλμὼ παραβάλλων, ad notiſſimum Ariſtophanis verſum alludit ὅτι βρενθύῃ τ' ἐν ταῖσιν ὁδοῖς καὶ τὼ 'φθαλμὼ παραβάλλεις. Alcibiadem prælio ad Delium interfuiſſe, negat diſtrictim Athenæus: aiunt Plato, Plutarchus, alij, quibus fidem habeo potius. Deinceps exerto brachio graue iaculum in Platonem torquet philologus Naucratita: quod cuiuſmodi ſit videamus, ἐν δὲ τῷ Κρίτωνι, ait, ὁ τῇ Μνημοσύνῃ φίλος Πλάτων, οὐδὲ ποιήσασθαι ποτὲ ἀποδημίαν τὸν Σωκράτην ἔξω τῆς εἰς Ἰσθμὸν πορείας εἴρηκε. Platoni obiicit quod vetus dictum ſuſtulerit, *mendacem memorem eſſe oportet*. Ideo per iocum appellat illum, τῇ Μνημοσύνῃ φίλον, *diuæ Monetæ charum*. vult dicere obliuioſum. ita namque accipienda & ſcribenda vox Μνημοσύνη. Oblitum autem ſui Platonem ait, cùm negaret in Critone Socratem ex vrbe vnquam pedem extuliſſe, niſi ſemel quando ad ſpectaculum Iſthmiorum eſt profectus. Non meminerat videlicet Plato cùm illa ſcriberet eorum quæ dixerat alibi de expeditionibus ad Potidæam & Amphipolim vrbes Thraciæ vicinas, aut Thracias. Audiamus Platonem. Verba ſunt illius in Critone, οὐ γὰρ ἄν ποτε τῶν ἄλλων Ἀθηναίων ἁπάντων διαφερόντως ἐν τῇ πόλει ἐπεδήμεις, εἰ μή σοι διαφερόντως ἤρεσκε· καὶ οὔτ' ἐπὶ θεωρίαν πώποτε ἐκ τῆς πόλεως ἐξῆλθες, ὅτι μὴ ἅπαξ εἰς Ἰσθμόν· οὔτ' ἄλλοσε οὐδαμόσε, εἰ μή ποι στρατευόμενος. *neque enim ita plurimum vnus tu ex omnibus Athenienſibus in vrbe maneres, niſi illa plurimum tibi placeret: qui nunquam vel ad ſpectaculum vllum extra vrbem profectus ſis, niſi ſemel ad Iſthmum: aut vſquam aliò: niſi cum militiæ cauſſa aliquò iuiſti.* Ita ſcribitur hic locus hodie in publicis exemplaribus. quem ſi etiam in ſuis codicibus ita ſcriptum inuenit Athenæus, nemo illum pro ſano ſanus habeat. Nam Plato quidem cauere melius non potuit, ne contraria ſcripſiſſe cuipiam iure videretur. Sed omninò alterum duorum neceſſe, vt vel poſtrema Platonis verba in ſuo exemplari non legerit Athenæus: vel in ſuis Excerptis illa non adnotarit, cum ſuperiorem locum excerperet. Sæpe ſcriptorem hunc peccare grauiter, dum ſuorum Excerptorum fidem ſequitur, neque ad fontes ipſos adit, multis locis probatum nobis ſatis ſupérque. Iam in Antiſthenem ſtyli mucronem conuertit auctor: in quo illud reprehenditur, quod ſcripſerit Socratem etiam in pugna contra Bœotos virtutis præmio ceſſiſſe Alcibiadi. Pugna aduerſus Bœotos ea eſt, quam ad Delium commiſſam dicebat Plato. Delium enim Bœotiæ oppidulum fuit, ex illo autem prælio palmam retuliſſe aut meritum eſſe Socratem, nemo veterum, opinor, præter Antiſthenem ſcriptum reliquit. Ego verò cum Athenæo hîc ſentio: & Antiſthenem cenſeo ſcripſiſſe per incogitantiam πρὸς Βοιωτούς, pro eo quod debuerat dicere, πρὸς Ποτιδαιάτας. bis enim præmio donatum Alcibiadem fuiſſe conceſſu Socratis non fit mihi veriſimile. Ait, πρότερον δὲ κατὰ πάντας τοὺς ἱστορικοὺς τῆς ἐπὶ Δήλιον στρατείας ἡ περὶ Ποτίδαιαν ἧς Φορμίων ἐστρατήγει. Non adſcribit numerum annorum, niſi deſunt hæc, ἔτη η. Sic enim res habet. Phormionis in Thraciam expeditio & Potidæam obſeſſam, Pythodoro prætore accidit, anno primo Olympiadis LXXXVII. cum ad Delium pugnatum eſt, Iſarchus erat archon, Olympiadis LXXXIX. anno item primo medium tempus, anni octo.

CAPVT XVI.

Προθεωρία aliquot Olympiadum, ad lucem eorum quæ ab Athenæo diſputantur.

SVPERIOREM aduerſus Platonem velitationem, excipit digreſſio, qua probare nititur Athenæus, philoſophos qui fere viros eruditos & φιλολόγους habent deſpectui, in ratione temporum multa ſoliros peccare & turpiter hallucinari. quod vt probet, dicta quædam duorum nobiliſſimorum philoſophorum Xenophontis & Platonis examinare inſtituit. Ex his duobus qui ſine vlla controuerſia vniuerſi gregis οἱ κορυφαιότατοι fuêre, de cæteris vult fieri coniecturam. Nam ſcopũ ſuum his generaliſſimis verbis auctor indicat: πάντ' οὖν, inquit, ἐνδέχεται οἱ φιλόσοφοι, καὶ παρὰ τοὺς χρόνους γράφοντες οὐκ αἰσθάνονται. Nobilis ſane diſce-

ptario hæc eft : in qua maximi momenti res agitur, temporum recta obferuatio. Sapientiffimè enim Tatiano dictum, παρ' οἷς ἀσυνάρτητός ἐστιν ἡ τῶν χρόνων ἀναγραφή, παρὰ τούτοις οὐδὲ τὰ τῆς ἱστορίας ἀληθεύειν δύναται. Quid autē viro fapienti turpius obiicias quam mendacium & falfiloquium? Ac fcopus quidem difputationis huius, is eft quem dixi. cæterùm de allatis aduerfus Xenophontem & Platonem ab Athenæo argumentis, quid fentiendum fit, indicauimus fuis locis. Quoniam verò fine infpectione faftorum cæca eft omnis quæ de temporibus inftituitur difputatio : priufquam illuftrare & emendare aggredimur quæ in hac parte obfcura habentur & corrupta, breuem atque huic tantum differtationi accommodatam earum Olympiadum defcriptionem fubiecimus, quibus de hic agitur.

OLYMPIAS LXXXVII.

α. Πυθόδωρος.

Phormio in Thraciam ducit exercitum militum ἐπιλέκτων, *& Potidæam pergit obfidere. Socrates inter* ἐπιλέκτους *merens Alcibiadi præmium virtutis parit.*

β. Εὐθύδημος.

Hipponicus Calliæ pater dux exercitus contra Tanagræos. Bellum Peloponnefiacum incipit.

γ. Ἀπολλόδωρος.

Plato nafcitur, inquit Athenæus. alij volunt, anno fequente.

δ. Ἐπαμεινώνδας.

Pericles moritur.
Alexander rex Macedoniæ obit. Perdiccas ei fuccedit : & regnat annos XXIII.

OLYMPIAS LXXXVIII.

α. Διότιμος.

β. Εὐκλείδης.

γ. Εὐθύδημος.

δ. Στρατοκλῆς.

OLYMPIAS LXXXIX.

α. Ἴσαρχος.

Amipfias comicus docet Connum.
Pugnant Athenienfes ad Delium duce Hippocrate. Socrates Alcibiadem periculo eripit. Induciæ annuæ Peloponefiacum bellum interrumpunt.

β. Ἀμεινίας.

γ. Ἀλκαῖος.

Cleone duce mittitur exercitus contra Amphipolim. in eo militat Socrates. Eupolis docet fabulam Κόλακας, *mortuo iam Hipponico. Protagoras fuit tum Athenis : cum paullo ante eò veniffet fecundùm.*

δ. Ἀριστίων, ἢ Ἀρίστων.

Autolycus athleta vincit pancratio. Callias eius nicetería celebrat. Xenophontis Conuiuium. Eupolis docet Autolycum. *Pherecrates docet* Ἀγρίους.

OLYMPIAS XC.

α. Ἀριστόφιλος ἢ Ἀστύφιλος.

Protagoras Platonis dialogus hoc anno habitus fingitur.

β. Ἀρχίας

γ. Ἀντιφῶν.

δ. Εὔφημος.

Agatho tragicus coronatur contra antagoniftas : eiufq; τὰ ἐπινίκια θύεται apud Platonem in Conuiuio.

OLYMPIAS XCI.

α. Ἀριστόμνηστος.

β. Χαρίας.

γ. Πείσανδρος.

δ. Κλεόκριτος.

OLYMP

OLYMPIAS XCII.

α. Καλλίας.

β. Θεόπομπος.

γ. Γλαυκίππος.

δ. Διοκλῆς.

OLYMPIAS XCIII.

α. Εὐκτήμων.

β. Ἀντιγένης.

γ. Καλλίας.

Naualis pugna ad Arginusas vincunt Athenienses Lacedæmonios. Archelaus regnare incipit in Macedonia.

δ. Ἀλεξίας.

OLYMPIAS XCIV.

Ἀναρχία *post Pythodorum vitio creatum. XXX. tyranni.*

β. Εὐκλείδης.

γ. Μικίων.

δ. Ξεναίνετος, ἢ Ἐξαίνετος. *Xenophon ἤκμαζεν, ait Diogenes Laërtius.*

OLYMPIAS XCV.

α. Λάχης.

β. Ἀριστοκράτης. *Archelaus rex Maced. occiditur.*

γ. Ἰθυκλῆς.

δ. Λυσιάδης.

CAPUT XVII.

Expenduntur Xenophontis aliquot χρονικὰ ἁμαρτήματα *obseruata Athenæo.*

Καθάπερ δ' ὁ καλὸς Ξενοφῶν, ὃς ἐν τῷ Σ. Duo chroooica peccata obiicit Athenæus Xeoophonti. Ea cuiusmodi sint videamus. Prius continetur verbis hisce: ὃς ἐν τῷ Συμποσίῳ ὑποτίθεται Καλλίαν τὸν Ἱππονίκου, Αὐτολύκῳ τῷ Λύκωνος ἐρῶντα· καὶ νενικηκότος αὐτοῦ παγκράτιον, ἑστίασιν ποιούμενον, καὶ σὺν τοῖς ἄλλοις δαιτυμόσι παρόντα τὸν ἴσως μηδὲ γεννηθέντα, ἢ περὶ τὴν παιδικὴν ἡλικίαν ὑπάρχοντα. Summa reprehensionis est: abiurde Xenophontem fecisse, cum ei conuiuio quod propter Autolyci athletæ victoriam à Callia celebratum est, quendam iorerfuisse dixerit, qui per ætatem non poterat: quippe aut recens adhuc natus: aut omnino ne natus quidem. postea temporum ratio explicabitur, in quibus dicitur erratū. sed quærendum prius est nobis, quisnam ille fuerit ἀπροσδόκητος conuiua. Aurolycum putauit intelligi eruditissimus Dalecampios, noo scio quid secutus. nam Athenæus vt edita lectio sonat, Calliam ait fuisse. Considera eius verba attentè: non aliud reperies quò referas τὸ παρόντα, quàm illa præcedentia, ὑποτίθεται Καλλίαν. Prorsus ita tantum accipi possunt quæ adscripsimus verba. Sed falsam esse lectionem editam Inuicto argumento probamus nos: quia nempe falsissima hæc sententia est. Absurdum enim dictu, Calliam aut puerulum fuisse Aristone prætore, (eo aono agitatum conuiuium illud Xenophonteum) aut omnino ne oatum quidem. Auctor est Athenæus ipse aliquanto post, Alcæo archonte, siue priore anno quàm Ariston esset archon, Calliam Hipponici patris sui aliquanto ante mortui, creuisse hereditatem. Cum hac clare mox doceat auctor, putabimus illum tam insanum vt de eodem Callia illa scriberet, τὸν ἴσως μηδὲ γεννηθέντα? Porrò de Aurolyco interpretari, quod doctis visum, non placet nobis. Magna enim & violenta mutatione opus fuerit, vt ei sententiæ accommodetur scriptura omnium librorum. Præterea falsum est Autolycum necdum fuisse natum archonte Aristone. Hic est Aurolycus, quem refert Plutarchus, occupata à Lysandro vrbe humi prostrasse Callibium harmostam Lacedæmonium, baculum intentātem: quod egregium facinus magno illi postmodum stetit: occiso propterea ab immanibus

bus tyrannis. Quis verò credat robur hoc animi, & φρόνημα τῆς ψυχῆς in eum cadere qui vix excesserit ex ephebis? Atqui ab Aristone prætore ad annum confusionis, quo venerunt Athenæ in Lysandri potestatem, anni intercedunt vix sedecim aut septemdecim. Exposuimus caussas cur neque in vulgata lectione, neque in priorum censorum interpretatione acquiescere possimus: videtint eruditi an iudicio nostro sint acquieturi: Lego, καὶ σὺν τοῖς ἄλλοις δαιτυμόσι παρέστη ἑαυτὸν, ἴσως μηδὲ γεγονὼς τότε. *Xenophon*, inquit, *in conuiuio facit Calliam Hipponici F. Autolycum Lyconis F. amare: cui post partam pancratio victoriam præbet epulas: atque ei conuiuio ait Xenophon se quoque inter cæteros conuiuas interfuisse: qui fortasse ne natus quidem tum fuit.* Disertè scribit Xenophon initio Conuiuij, se iis epulis præsentem adfuisse quas describit. οἷς δ', ait, παραγενόμενος ταῦτα γιγνώσκω, δηλῶσαι βούλομαι. Quod autem de natalibus Xenophontis dubitanter loquatur, nemini videri mirum debet. Nam & Diogenes Laertius, qui ex professo quæsiuit, & alij veteres annum quo natus ille disertissimus scriptor, ignorarunt. Quare eo prætermisso vigentis maximè ætatis & mortis tempora tantum indicat nobis Diogenes. ἤκμαζεν, ait, κατὰ τὸ τέταρτον ἔτος τῆς τετάρτης (Suidas legit ὀγδόης) ἐνενηκοστῆς ὀλυμπιάδος. Si ponimus humani corporis florem & ἀκμὴν, vt censeo, circa annum trigesimum: colliges hinc tempore acti conuiuij quod ei descriptum est, natum fuisse Xenophontem annos decem: quæ est illa quam παιδικὴν ἡλικίαν Athenæus appellat. vita functum scribit Diogenes anno primo Olympiadis c v. hoc est septuagenario maiorem: si verum est superius ratiocinium. putem ego satis certum: aut si quid mutandum, contrahendum potius hoc curriculum quàm vlterius extendendum. quod quidem emendationem nostram & interpretationem firmat non mediocriter.

ἔστι δ' οὗτος ὁ καιρὸς καθ' ὃν Ἀρίστων ἄρχων ἦν. His verbis declaratur illud tempus quo niceterion Autolyci conuiuium celebrauit Callias. erat, inquit, archon Aristion, siue vt scribit Diodorus Siculus libro x i i. Ἀρίστων. quod etiam clarè mox probatur.

πάλιν ὁ Ξενοφῶν ποιεῖ τὸν Σωκράτην λέγοντα. Transit iam ad posterius χρονικὸν ἁμάρτημα Xenophonteum. Summa criminationis est: Xenophon in Symposio dictum obscœnum quoddam Pausaniæ commemorat, quasi pronuntiatum esset ab illo in eo conuiuio quod Platoni est descriptum. quod neque verum est: nihil enim tale extat in Platonis libro: neque esse potest: nam Xenophonteum conuiuium quatuor ipsis annis antecedit Platonicum. bis igitur peccat Xenophon. Enimuero geminum hoc peccatum vnica responsione facile diluas. Nego enim tibi Athenæe, quod ponis tu pro vero ac confesso: Xenophontem respexisse Platonis conuiuium. nimis enim friget ratio illa qua mox suspicionem tuam tueris. sed de ea paullo post.

θαυμάσια λέγων, εἴγε οἱ φυγάδες. hæc quoque Xenophontis verba sunt non Athenæi vt possint videri. Ac rectè quidem Attica illa Musa Pausaniæ iudicium & sententiam confutat: Athenæus verò lib. x i i i. veteres aliquot huius generis infames militias refert.

Παυσανίου γὰρ οὐκ οἶδα σύγγραμμα, οὐδ' εἰσάγεται παρ' ἄλλῳ. It obuiam obiectioni, & responsionem modò allatam à nobis diluit. Non potest, ait, negari, Xenophontem illa tanquam ex Platone citare. vnde enim habeat? cum neque Pausanias scriptum ediderit vllum: neque alius quisquam Socraticorum qui dialogos scripserunt, tales ei sermones attribuat. En argumentum Achilleum. quasi verò non potuerit bellum istud apophthegma Pausaniæ, etiam nec scriptum memoria hominum contineri, ac per ora virûm volitare. Sic multa ex Platone affert Aristoteles, quæ frustra quæras in libris Platonicis. vt illud eximium Nicomach. libro primo, capite quarto, de duplici via docendi. nam quæcumque ex Platonis scriptis ad illum locum docti proferunt, diuersa sunt & ἀπροσδιόνυσα. Sed Athenæum in hanc sententiam impulerunt hæc maximè Xenophontis verba de Pausania, ἀπολογούμενος ὑπὲρ τῶν ἀκρασίᾳ συγκαλινδουμένων. quæ verba cum aliis nonnullis quæ in illius scriptis habentur, iam olim doctis hominibus persuaserunt, Platonem & Xenophontem ἀντιφιλονεικοῦντας similis argumenti libros edidisse: in queis simultatum inter ipsos latentium vestigia essent non obscurè impressa. Sedenim coniecturam hanc curiosorum hominum, tam facile est nobis contemnere, quàm fuit ipsis procliue in literas eam referre. Addit verò noster, πλὴν εἰ τι καὶ γέγραφε ταῦτα Ξενοφῶν, εἴτ' ἄλλως γεγραμμένῳ τῷ Πλάτωνος ἐνέτυχε Συμποσίῳ, παρείσθω. Contendit his verbis, duorum alterum esse verum: aut falsò id commentum esse Xenophontem: aut incidisse in librum Platonis aliter scriptum atque hodie præferant publica

exempla

exemplaria: vtrum horum potius ſit credendum, de eo, inquit, liberum eſto cuiuſque iudicium. ſic accipi debuerunt illa, εἴτ᾽ ἄλλως γεγραμμένῳ τῷ Πλ. ἐντύχῃ Συμπ. quæ aliter non eſt interpretari. Neque verò dubitare debemus, Platonem poſt primam librorum ſuorum editionem, multa in melius mutaſſe, vel per ſe, vel amicorum monitu: vel denique ab oſoribus ſuis reprehenſum. Itaque οὐκ ἀπὸ σκοποῦ ſuſpicetur aliquis cum Athenæo, infandum illud Pauſaniæ dictum, poſt editum Xenophontis Sympoſium, ab Platone fuiſſe inductum deletumque. Sic ſoliti poëtæ comici tragicique publicatas iam fabulas ſuas, quæ minus placuerant, emendare, vt docuimus libro tertio, cap. XXVI. Sed quid exemplum ab aliis petimus? cum de Platonis diligentia in ſcriptis ſuis emendandis teſtimonium veterum criticorum extet: qui diuinum virum ſuorum correctioni eſſe immortuum memoriæ prodiderunt: multáque poſt ipſius obitum reperta eſſe mutata & emendata. cuius rei & Quintilianus meminit extremo libro octauo. Ἀείσιων ἐφ᾽ οὗ τὸ συμπόσιον ὑπόκειται ἀνηγμένον. Scribe, vt conſtet Helleniſmus συνηγμένον. niſi quis mihi probet ἀνάγειν συμπόσιον Græcum eſſe, vt συνάγειν. de quo verbo auctor admonet libro octauo ſub finem: idémque alibi ſæpe illo vtitur. Hæc Athenæus in Xenophontem: hæc nos ad Athenæum pro Xenophonte. Deinceps ad Platonem reditur: & illius quædam χρονικὰ ἁμαρτήματα ſimiliter notantur. Eam igitur partem percurramus.

CAPVT XVIII.

Platonis χρονικὰ ἁμαρτήματα, quorum ab Athenæo inſimulatur, explicantur & expenduntur.

Ὅλως δὲ λῆρός ἐστι τῷ Πλάτωνι τὸ Συμπόσιον. λῆρος, hoc eſt, res ficta, non verè geſta. grauius hanc vocem interpretari non debemus: neque aliud auctor voluit. οὐ γὰρ ἀγράφως τι ἔλεγεν, ἀλλὰ πάνυ ἐσκεμμένως, ὡς ἐν τῷ Γοργίᾳ γράφων φησί. Scribo ſic, οὐ γὰρ ἀχρείως τι ἔλεγεν, ἀλλὰ πάνυ ἐσκεμμένως; ὡς ἐν τῷ Γοργίᾳ γράφων φησί. ſublata interrogationis nota periodum totam mirè obſcurauit. Male etiam ἀγράφως ſcripſerunt iſti imperiti, pro ἀχρείως. quam vocem reſtituimus ex præcedente ſententia. dixit auctor ibi, Platonem ſcriptis mandaſſe quicquid ἐπ᾽ ἀκαιρίμαν γλῶτταν venisset. Id nunc probaturus lectorem ſuum ita compellat. Quid? ait: dicemúſne Platonem nihil ἀχρείως, nihil ineptè, nec contra temporum rationem ſcripſiſſe, verùm omnia circunſpectè? qui quidem in Gorgia hoc ſcriptum reliquerit. ἀγράφως factum eſſe ex ἀχρείως, ſi non eſt verum, (neque enim dari poſſunt in hoc genere eruditionis γραμμικαὶ δείξεις mathematicorum, vel ἐπιστημονικαὶ ἀποδείξεις philoſophorum) veri certè quàm ſimillimum eſt. Nos hanc coniecturam pro vera amplectimur: cuius tamen prius quàm veniret in mentem, ἀγράφως λέγειν dictum putabamus παροιμιακῶς, pro effutire aliquid temerè, de quo non antè cogitaueris. Propriè iis conueniat, qui, vt Tarſenſes olim rhetores, extemporalem temeritatem, (ſic rectè Quintilianus τὴν αὐτοσχεδίαν λέξιν vocat) colebant. Porrò prima hæc Platonis accuſatio, in eo poſita eſt: quòd inconſultè ſcripſerit in Gorgia, regnante apud Macedonas Archelao, Periclem Athenis recens fuiſſe mortuum: cum ab huius obitu ad initiū regni Archelai, anni intercedant minimum viginti tres. Quid Athenæo reſponderi queat, videbimus poſt aliqua. ἄρχοντος Ἐπαμείνονος. vt in aliis multis, ſic in prætoris huius nomine magna varietas. In Diodori Bibliotheca libro XII. Ἐπαμεινώνδας nominatur. At Laërtius, Πλάτων ἐπ᾽ Ἀμεινίου γέγονεν, ἐφ᾽ οὗ Περικλῆς ἐτελεύτησεν. Alij Aminonem vocant. In argumento Euripideæ Hippolyti, Ἡ σκηνὴ τοῦ δράματος ὑπόκειται ἐν Θήβαις ἐπὶ Ἀμείνονος ἄρχοντος ὀλυμπιάδι πζ, ἔτει δ. Cenſeo verum nomen Ἐπαμείνων, quod idem ſonat cum Ἀμεινίας. & ita ferè Epit. vbi ſcriptum Ἐπαμείνονος. nam Ἐπαμείνων reſpuit analogia. ἐφ᾽ οὗ τελευτᾷ Περδίκκας καὶ τὴν βασιλείαν Ἀρχέλαος διαδέχεται. Quid audio? anno igitur eodem Pericles fato fungitur, & Archelaus regnare incipit? Diua Moneta, tuam fidem! ánnon enim dicebamus paullo antè, hoc vnicum in Platone hîc reprehendi, quod Periclis mortem ad tempora Archelai regis Macedonum tranſtulerit? Nam (dicebat modò auctor) ſi

nuper obierat Pericles, nondum regnabat Archelaus. Si rex erat Archelaus, pridem mortuus erat Pericles. Præceffit enim Archelaum Perdiccas, qui incipiens regnare quo anno extinctus eſt Pericles, habenas regni annos viginti tres tractauit. Cum hæc clariffimè diſputentur ab Athenæo, quis interpretum ſtomacho non inuideat, qui vulgatam loci huius ſcripturam adeo ἀδιστομάχως tulerint? Nos quidem non poſſumus: ac licet ſileant omnes membranæ, affirmare tamen non dubitamus, incogitantia aliud agentis librarij omiſſam eſſe iſto loco periodum integram. Eam igitur ex ingenio, quia ex libris non poſſumus, reſtituamus. Scribendum, Περικλῆς δ' ἀπέθανε κατὰ τὸ τρίτον ἔτος τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου Ἐπαμίνωνος ἄρχοντος ἐφ' οὗ τελευτᾷ Ἀλέξανδρος, καὶ τὴν βασιλείαν Περδίκκας διαδέχεται ὃς ἐβασίλευσεν ἕως Καλλίου ἐφ' οὗ τελευτᾷ Περδίκκας, καὶ τὴν βασιλείαν Ἀρχέλαος διαδέχεται. Quæ bis poſita fuerant verba, ἐφ' οὗ τελευτᾷ: item illa, τὴν βασιλείαν διαδέχεται, ſcriba indoctus caſu an conſilio ſemel præteriit cum integra ſententia. Quoties corruptos optimos ſcriptores prætermiſſionibus hoc genus, antè integrauimus? Hiſtorica veritas quod ad notata hîc tempora ſic habet. Olympiadis LXXXVII. anno vltimo & Pericles peſte Athenis periit, & in Macedonia Alexander rex obiit, cui ſucceſſit Perdiccas. Huius regnum quot fuerit annorum variè proditum ab antiquis hiſtoricis. Sed rectè Athenæus Marſyam & Philochorum ſecutus, annos tres & viginti regnaſſe illum ſtatuit. Quadrat hic numerus exactè cum Diodori Siculi rationibus. Scribit ille libro XIV. Κατὰ τὴν Μακεδονίαν Ἀρχέλαος ὁ βασιλεὺς ἔν τινι κυνηγίᾳ πληγεὶς ἀκουσίως ὑπὸ Κρατεροῦ τοῦ ἐρωμένου τὸν βίον μετήλλαξε βασιλεύσας ἔτη ἑπτά. Occiſum ait Archelaum prætore Ariſtocrate, anno altero Olympiadis XCV. regnaſſe autem annos ſeptem. Ex eo patet liquidò, cœpiſſe hunc regnare anno tertio Olympiadis XCIII. qui archontem habuit Calliam. Ergo etiam anno illo Perdiccas cui ſuccedebat Archelaus deſiit regnare. Inde ſi retrouerſum aſcendas ad annum qui Pericli vitam ademit, Perdiccæ verò regnum contulit, reperies annos ipſos XXIII. Rectè igitur probatum Athenæo, Periclis mortem regnante Archelao nuperam & admodum recentem dici non potuiſſe. Rectè & nos Athenæi codices viriatos & defectos, in integrum reſtituimus. Cæterùm qui Platonis Gorgiam perlegerit, & eum locum diligenter expenderit, vbi de morte Periclis facit mentionem, non erit ei difficile Athenæo reſpondere. Philoſophi eloquentiſſimi verba ſunt, Τί δέ; Θεμιστοκλέα οὐκ ἀκούεις ἄνδρα ἀγαθὸν γεγονότα καὶ Κίμωνα, καὶ Μιλτιάδην, καὶ Περικλέα τουτονὶ τὸν νεωστὶ τετελευτηκότα, οὗ καὶ σὺ ἀκήκοας; Diſputans Plato de dicendi facultate quatuor viros in exemplum profert, ex omni τῶν δημαγωγῶν numero: Miltiadem, Themiſtoclem, Cimonem, & Periclem. omnium horum nouiſſimus obierat Pericles, annis ferè viginti poſt mortem Cimonis, qui & patri Miltiadi ſuperſtes fuerat & Themiſtocli. Cum igitur dicit Plato, νεωστὶ τετελευτηκέναι Periclem, non hoc vult, heri aut nudiuſtertius deſiiſſe illum viuere: vel recentem ἁπλῶς eſſe illius exceſſum: ſed reſpectu ſuperiorum recentem eſſe: quando poſt omnes illos interuallo ſatis longo mori et contigerit. Voces illæ *nuper*, νεωστὶ aſſimiles, nullius certi temporis determinationem habent: ſunt enim τῶν πρός τι, & ad aliquid ſemper referuntur. Itaque modò breuius, modò longius tempus deſignant. Ad hæc, illud mihi cogita: Periclis eam famam, nomen, & res geſtas fuiſſe, vt mirari non debeas, ſi in animo Platonis, & aliorum gratorum ciuium quàm diutiſſimè, quàm recentiſſima vixit, viguitque illius recordatio.

τῶν οὐ Σωκράτης οὐ μᾶλλον κατ' ἀνδραγαθίαν. corruptus ac lacer etiam hic locus. ſententia ex iſtis nulla. quæ optima erit ex integrata hoc modo lectione. τοῦτο δ' ὁ Σωκράτης οὐ δι' ἄγνοιαν ἐποίει, μᾶλλον δὲ κατ' ἀνδραγαθίαν. Scribit Plato, Socratem confeſſum in Senatu, ſe neſcire ſententias rogare. Ait Athenæus, factum id à Socrate non per ignorantiam, quod neſciret in ſuffragia concilium mittere: ſed generoſi animi ſpecimen ab illo editum: ne contra leges & publicam vtilitatem ſancire aliquid cogeretur. hiſtoriam ex Xenophonte repetiit auctor. Quorſum autem ſpectat hæc iſto loco narratio? Vt planum faciat Gorgiam ſcriptum à Platone poſt annum à Periclis exceſſu (quem dicit eo in libro νεωστὶ τετελευτηκέναι) XXIIII. quod extrema verba probant planiſſimè. ἀλλὰ μὴν καὶ ἐν τῷ Πρωταγόρᾳ φησί. Hoc eſt alterum Platonis peccatum παρὰ τοὺς χρόνους. Hoc autem ait. Fingit Plato in Protagora, præſentem in vrbe ſophiſtam illum fuiſſe, cum id colloquium eſt habitum. Quod cum de poſteriore Athenas aduentu Protagoræ intelligatur, neceſſe eſt habitos eos ſermones prætore Amynia, aut Alcæo certè: id eſt, anno ſecundo vel tertio Olympiadis

piadis LXXXIX. Plato tamen disputationis illius annum designat, Olympiadis insecutæ primum, præturam obtinente Astyphilo. In quo bis illum peccare contendit Athenæus. Primum quia Protagoræ posterior in vrbem aduentus, aliquot annis illum præcedit: deinde quia propter bellum Peloponnesiacum eo maximè anno flagrans, Hippias Eleus versari Athenis non poterat. μετὰ τὴν Ἱππονίκου τελευτὴν γενομένου παρειληφότος ἤδη τὴν οὐσίαν Καλλίου. Apparet ex ipso Platone. Ἐπιδημεῖ γὰρ ἄρα Πρόδικος ὁ Κεῖος· ἦν δὲ ἐν οἰκήματί τινι, ᾧ πρὸ τοῦ μὲν ταμιείῳ ἐχρῆτο Ἱππόνικος. νῦν δὲ ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν καταλυόντων ὁ Καλλίας καὶ τοῦτο ἐκκενώσας, ξένοις κατάλυσιν πεποίηκε.

τοῦ Πρωταγόρου παραγεγονότος τὸ δεύτερον οὐ πολλαῖς πρότερον ἡμέραις. Triduò antè aduenisse facit Plato. ὦ τί λέγεις; Πρωταγόρας ἐπιδεδήμηκε; Σω. τρίτην γε ἤδη ἡμέραν. Sed in Athenæi textu verbum deest, supplendum nobis, si volumus rectam procedere orationem. Legendum, τοῦ Πρωταγόρου μέμνηται παρ.γ. Εὔπολις τὸν Πρωταγόραν ὡς ἐπιδημοῦντα εἰσάγει. Verba Eupolidis, Ἔνδοθι μέν ἐστι Πρωταγόρας ὁ Τήϊος. Vir doctus cum non caperet quorsum hæc spectarent, infelici diligentia vsus est in exprimenda voce ἐπιδημοῦντα. Atqui non illud quæritur, primúsne an secundus fuerit is Protagoræ in vrbem aduentus. conuenit enim inter Platonem & Athenæum non primò sed iterum Athenas illum tunc visisse. Verum Athenæus annum illum quærit, quo sophistam inclytum iterum Athenæ viderunt. Atque in hac quæstione tractanda rectam & certam methodum iuisse Athenæum nemo iuerit inficias.

Ἀμειψίας δ' ἐν τῷ Κοννῷ δύο πρότερον ἔτεσι διδαχθέντι. Sic fabulam hanc nominat & Aristophanis scholiastes ad *Aues*. in argumento tamen *Nebularum* Κόννος scriptum. Sed legi malim vbique Κόννος, vt infrà libro septimo extremo, & noui initio. Verum est quod dicitur hîc: Amipsiam biennio prius *Connum* docuisse, quàm ederentur Eupolidi *Colaces*. Enarrator Aristophanis, Αἱ πρῶται Νεφέλαι ἐδιδάχθησαν ἐν ἄστει ἐπὶ ἄρχοντος Ἰσάρχου· ὅτε Κρατῖνος μὲν ἐνίκα Πυτίνῃ, Ἀμειψίας δὲ Κόννῳ. Isarchus hic prætor fuit anno primo Olympiadis LXXXIX. Alcæus, tertio. δῆλον οὖν ὡς μεταξὺ τούτων τῶν χρόνων παραγέγονεν. anno videlicet secundo dictæ Olympiadis, prætore Amynia. Ita inuentum est Athenæo illud quod quærebat tempus. Quid ad hæc responderi pro Platone queat, fateor ingenuè me nihil videre. Nam quod aliquis dicat, Protagoram qui archonte Amynia Athenas rediit, diuturniorem in vrbe moràm fecisse: ideóque nihil errasse Platonem, qui prætore Aristophilo facit illùm adhuc præsentem: etsi potest fieri vt ita sit: tamen ea responsio philosophum culpæ non liberat. disertè enim Plato ait, Protagoram cum id conuiuium agitabatur ante tres dies tantum aduenisse. πρὸ τοῦ τῆς ἐκεχειρίας ἐπὶ Ἰσάρχου ἄρχοντος Ἐλαφηβολιῶνος συντελεσθῆναι ἀσπονδεὶς. Harum induciarum in historia Thucydidis & Bibliotheca Diodori nulla mentio. quod propterea putem accidisse, quia breue tempus durauerunt: sicut etiam Athenæus paullo post satis manifestò indicat. ὁ δὲ τὸν διάλογον ὑφίσταται γινόμενον περὶ τοὺς καιροὺς τούτους. Quid igitur peccauit Plato, si sub ipsum principium induciarum Hippiam in vrbem introducit? Nugæ. non hoc voluit Athenæus, sed eius contrarium potius. Idem nempe commissus hîc error, atque ante in disputatione de Periclis morte & regno Archelai: Desunt, inquam, etiam hîc nonnulla. Lego, ὁ δὲ τὸν διάλογον ὑφίσταται γινόμενον οὐ περὶ τοὺς καιροὺς καθ' οὓς προσφάτως ἐγεγόνεισαν, ἀλλὰ πολὺ ὕστερον: λέγει γοῦν, &c. Plato, inquit, facit interesse sermoni in vrbe habito Hippiam: qui cum esset Eleus & Peloponnesius, belli tempore tutò Athenas ingredi non potuit: nisi forte prætore Isarcho, quando factæ sunt breuis temporis induciæ. sed Plato tempus quo fuit in vrbe Hippias aliud longe denotat: annum videlicet proximum illi quo Pherecrates fabulam Ἀγρίους docuit. vnde efficitur, archonte Astyphilo Hippiam Athenis fuisse: nam Pherecratis drama priore anno fuit editum prætore Aristione. Porro Astyphilus quintus est ab Isarcho, sub quo inducias conuenisse dicebamus. Hæc summa disputationis istius. Apparet verò Athenæum alios historicos illorum temporum habuisse quàm Thucydidem & Diodorum Siculum, qui soli ad nos peruenerunt. Illi induciarum hîc memoratarum nullam faciunt mentionem: sed earum loco fœdus initum narrant prætore Alcæo in annos quinquaginta. Alcæus autem medium locum obtinet in illo quinquennio; quod Isarchus inchoat, claudit Astyphilus. Pluribus hæc nobis exposita necessariò propter interpretum τὸ ἀταλαίπωρον, ne aliud dicam. οἷοις πέρυσι Φερεκράτης ὁ ποιητὴς ἐδίδαξεν ἐπὶ Ληναίῳ. *quales erant in fabula quam superiore anno docuit Pherecrates in certamine Lenaico.*

Scribe vt apud Platonem ἐπὶ Ληναίῳ. Agones diuerfi Athenis celebrabantur in honorem Bacchi, aftycus & Lenæus, fiue Lenaïcus. Lenæum fuit Bacchi templum extra vrbem in ea parte agri Attici, vbi erant vinea & torcularia: vel, vt tradunt alij, vbi credebatur torcular omnium primum fuiffe vifum. inde dicti agones ἐπὶ Ληναίῳ, vel Λήναια: interdum etiam ἐπιλήναιοι. Verterunt πάλαι dudum. inde illæ Cimmeriæ tenebræ. ἀφ' οὗ ἐπὶ ἄρχοντος Ἀψηφίωνος. Diodorus vocat Ἀψεύφιλον: aut certè illius codices. & qui mox fcribitur hic Ἀμεινίας, apud Diodorum, aliófque Ἀμυνίας: quæ fcriptura placet.

CAPVT XIX.

Oraculum de Socratis fapientia. Apollo omnifcius. Sors Æfopo reddita. Mater Socratis βλοσυρά. Vxor Socratis morofa. γόος, lacrymæ ex gaudio manantes. Mufa κάτοχος. ἐπήρεια.

SOCRATEM ab Apolline mortalium omnium pronuntiatum effe fapientiffimum Græci Latinique fcriptores multi, atque etiam è patribus nonnulli, memoriæ prodiderunt. Sed auctores primi eius hiftoriæ vnde fumferunt omnes alij, fine dubio fuerunt Plato & Xenophon: quorum vterque fortem Chærephonti in eam fententiam datam refert, in fua vterque pro Socrate Apologia. Non defuêre iam olim qui non folùm fidem habendam negarent fummis viris in hac narratione: verùm etiam vltro illos accufatum irent, quod rem fabulofam & commentitiam in literas retuliffent. Hoc ipfum etiam auctor nofter facit ifto loco, inftituta ea de re cum Platone & Xenophonte non inepta difputatione. Primum autem ipfos inter fe cõmittit: negãs de eadem re eadem fcripta effe ab ambobus: deinde aduerfus Platonem feparatim: mox aduerfus vtrumque in commune argumenta quædam profert. Ait igitur, Κἀν ἄλλοις δὲ ὁ Πλάτων φησί. Tranfit à præcedentibus criminationibus Platonis & Xenophontis, in queis de temporibus agebatur, ad alias generis diuerfi. ἐν ἄλλοις, id eft, in Apologia Socratis, vt iam diximus. Sequitur poft allatum Platonis locum, κἀν τούτοις ἢ μὴ συμφωνῶν Ξενοφῶντι φησί. Legendum, μὴ συν. Ξενοφῶντι, ὅς φησι. ne in his quidem congruens Xenophonti, qui ait. fubiicitur ftatim ecloga Xenophontis, ex illius itidem Apologia pro Socrate. Vir doctus tamen vertit, qua in re diffidet à Xenophonte. Platonis verba funt. Non poffum quin exclamem, ἡλίκον ἐστὶ τὸ τύμμα καὶ ἡλίκον ἀνδρὶ ἀμαθεῖ. nam quot abfurditates hic commiffæ, ob voculæ δὲ omiffionem? O Critica Critica, quàm afpernanda fæpe proferunt, qui te afpernantur! Sed pergamus. ἀνεῖλεν, ait, ὁ Ἀπόλλων, παρόντων μηδένα εἶναι ἀνθρώπων ἐμοῦ μήτε δικαιότερον μήτε σωφρονέστερον. Dalecampius fic, oraculo Deus pronunciauit, ex hominibus qui viuerent nullum effe me iuftiorem, ac magis temperantem. Legit, νῦν ὄντων μηδένα. vera eft fententia, fed emendatio falfa. quod non potuit ab eo obferuari qui ad ipfum nõ adiffet fonté. Lege, ἀνεῖλεν ὁ Ἀπόλλων πολλῶν παρόντων, μηδένα εἶναι ἀνθρ. refpondit Apollo præfentibus multis, neminem effe, &c. Xenophõtis verba funt, Χαιρεφῶντος γὰρ ποτὲ ἐπερωτῶντος ἐν Δελφοῖς περὶ ἐμοῦ, πολλῶν παρόντων, ἀνεῖλεν ὁ Ἀπόλλων μηδένα εἶναι ἀνθρώπων ἐμοῦ μήτε ἐλευθεριώτερον, μήτε δικαιότερον, μήτε σωφρονέστερον. πῶς ἂν εἰκότως οὖν ἂν ἀπιστοίη, Σωκρ. Probabilius vifum Athenæo, fi quid omnino de præftantia Socratis Apollo pronuntiauit, viri iufti & temperantis teftimonium ei fuiffe exhibitum, vt fcribit Xenophon: quàm fapientis, vt tradit Plato. etfi enim excellentiffimæ virtutes funt iuftitia & temperantia: longè tamen auguftius eft fapientiæ nomen. quæ nullo modo in eum videtur poffe cadere, qui fe nihil fcire profiteatur. nam è contrario verè fapientem illum demum accipimus, qui rerum omnium caufas norit, neque eorum quicquam ignoret, quæ humanis ingeniis funt ἐφικτά. Propter hæc Athenæus Platonem priuatim hîc aggreditur, vt abfurda & parum probabilia locutum. Sic autem difputat. Non eft fimile veri deum omnifcium pronuntiaffe hominem fapientiffimum qui nihil fciret. εἰ γὰρ, inquit, τοῦτό ἐστι σοφία τὸ μηδὲν εἰδέναι, τὸ πάντα εἰδέναι φαυλότης ἂν εἴη. fi nihil fcire fapientia eft, omnia fcire vitium eft. hinc neceffaria elicitur

conclufio:

conclusio: si Socrates qui nihil scit, omnium est sapientissimus: Apollo qui omnia scit, omnium insipientissimus. Apollinis enim peculiaris gloriatio est, quod nihil nesciat. *Οἶδα δ' ἐγώ*, ait, *ψάμμου τ' ἀριθμὸν, καὶ μέτρα θαλάσσης. Καὶ κωφοῦ ξυνίημι, καὶ οὐ λαλέοντος ἀκούω*. Respondeat forrasse Plato. Socratem iudicatum *σοφώτατον*, non quod nihil sciret: sed cùm ob exteram virtutem suam, tum quia plurimarum rerum cognitione præditus, scire tamen suum putauit esse *τὸ μηδέν*, & insciriam meram, comparatione veræ sapiétiæ. Deinceps Athenæus vtrique horum philosophorum fidem eleuare conatur: hanc ipsorum narrationem vt fictitiam & ridiculam exagitans. Scribe, *τῶν Ἀττικῶν ἱερῶν εἰ ἀλλ' ἔτι μαλακώτερα. ἢ τῶν ἐν Βάκτροις καὶ Μήδων εἰ εἰσί τινες δυνατώτεροι*. restituta vtroque loco particula *εἰ*, vt in sequentibus exemplis. Caue etiam male capias proximè sequentia, *ὡς καὶ τὸν πυθόμενον, (ἤτοι Αἴσωπος ἐστὶν ὁ λογοποιὸς, ἢ ἄλλος τις) Πῶς ἂν πλουτήσαιμι Διὸς παῖς καὶ Λητοῦς υἱε; χλευάζων ἀπεκρίνατο, Εἰ τὸ μέσον κτήσαιο Κορίνθου καὶ Σικυῶνος*. prætermissæ parentheseos notæ fecerunt, vt falsissimam sententiam animo conciperet eruditus interpres. Verte igitur, *sicut ei qui quæsierat (siue is est Aesopus fabularum scriptor, siue alius) Qui fiam diues fili Iouis & Latonæ? respondit* Apollo *hominem irridens, Si tuum erit totum quà itur Sicyone Corinthum*. Æsopo editam hanc sortem fuisse vulgò scribunt paræmiographi. quibus accedit comici scholiastes ad Aues, *Αἰσώπῳ τῷ μυθογράφῳ χρωμένῳ περὶ πλούτου, ὁ θεὸς εἶπεν, Εἰ τὸ μέσον κτήσαιο Κορίνθου καὶ Σικυῶνος*. Locus de matre Socratis est in Theæteto: vbi de se ait ipse, *ὡς ἐγώ εἰμι υἱὸς μαίας μάλα γενναίας τε καὶ βλοσυρᾶς Φαιναρέτης*. *mihi*, inquit, *mater est obstetrix generosa valde, & animi ferox Phænareta*. sic vertimus hîc elegantem dictionem *βλοσυρᾶς*; conuenienter, vt puto, tam menti Socratis, quàm Latinitati. propriè *βλοσυρώπης* est *toruitas*, sed alio sensu pius filius Socrates matrem suam appellat *generosam* & *βλοσυρὰν*, vt si vernaculo sermone dicas, *c'est vne maistresse femme*. Latini ferocem animum appellaut: de quo aptè dixeris, quod Aristides verè & eleganter, *ἡ μεγαλοφροσύνη ἔμφυτον κτῆμα τοῖς κρείττοσι*. Videtur Athenæus in deteriorem partem accepisse hoc verbum: qui Platoni vertat vitio, quod fecerit Socratem matrem suam appellantem *βλοσυράν*. Non memini legere apud Platonem quæ subiiciuntur, *οὐδ' ὅτι Ξανθίππῃ χαλεπῇ ἦν γυνὴ, ἥτις καὶ νιπτῆρας αὐτοῦ κατέχει τῆς κεφαλῆς*. in Xenophontis Conuiuio dicitur Socrates *χρῆσθαι γυναικὶ τῶν οὐσῶν, οἶμαι δὲ καὶ τῶν γεγενημένων καὶ τῶν ἐσομένων χαλεπωτάτῃ*. De Aspasia in promtu sunt Platonis, aliorúmque veterum testimonia. In ejus versibus indicium magni gaudij & repentini ponitur sudor. *Κἀγὼ ὅπως ἤκουσα χαρᾶς ὕπο σῶμα λίπαινον ἱδρῶτι*. simillimè apud Persium,

Si tibi crateras argenti, incusaq; pingui
Auro dona feram, sudes, & pectore læuo
Excutias guttas: lætari prætrepidum cor.

Verbum *λιπαίνειν* exponitur ab Hesychio *κλαίειν πιαίνειν* quæ interpretatio non aliena est ab hoc loco, vbi vsurpatur pro rigare vel *τήκειν*. interdum de rebus fusilibus dicitur, quæ conflantur in vnum liquefactæ, vt obseruabamus ad Strabonem. Etiam lacrymæ sæpè subitam lætitiam comitantur: quod & Sophocles & poëtæ alij sæpe expresserunt. Itaque in istis, *βλεφάρων δὲ γόος πίπτει οὐκ ἀθελήτως*, accipiam *γόος* pro lacrymis: quia vt plurimum lacrymæ indicia sunt & comites *γόου*, id est luctus. Socrati amore saucio & anxio ita præcipit Aspasia,

Σπεῦδε πληρούμενος θυμὸν μούσης κατόχοιο
Ἧι τόνδ' αἱρήσεις φίλων δεινοῖσι πόθοισι.

Collige te, inquit, & luctum istum cohibe, animum tuum applicans studiis Musicæ, quæ vim habet conciliandi amicitias, & firmandi. Hac illum capies, acri desiderio cantilenarum illectum. Musa *κάτοχος* actiuè dicitur, *ἡ δυναμένη κατέχειν*, quæ potest iunctos continere animos amantium. Explicat ipsa poëtria cum subiicit, *τῇδε καθέξεις Αὐτὸν, προσβάλλων ἀκοαῖς ὀπτήνεια θυμοῦ*. *hac ratione*, id est, musicâ *illum retinebis, insinuans illi per aures expressam imaginem animi tui*. elegantissimam sententiam in longè alium sensum detorserunt interpretes: quia videre quiti non sunt, qua notione vsurpetur hic vox *ὀπτήνεια*: quam non nego alibi significare id quod illi expresserunt: hic verò aliud nihil est, quàm quod ipsi diximus. Mox *δυσιμερεῖν* de eo dicitur qui non sit in amore suó fœlix: non vt putarût interpretes, de eo qui suam defleat calamitatem.

CAPVT XX.

Æſchinis Socratici Telauges *dialogus.* ἀμαθής. *Veſtes forenſes aliquando conducta à fullone.* κῴδιον. *Locus è libello Demetrij Phalerei illuſtratus.* Teleſas *proprium viri, & ſimilia.* στρατηγὸς νόμιμος. κάτω βλέπον *animal. Boues retro paſcentes. alia non pauca.*

VETERVM philoſophorum plerique etiam comicos maledicentia vicerunt. Hoc & dicit philologus, & conatur demonſtrare. Profert in medium Æſchinis Socratici dialogum, cuius erat titulus *Telauges*: ſimili de cauſſa inditus, ac ſi comici *Nebulas* appelles *Socratem*. præcipuus enim auctoris ſcopus in illo dialogo fuit, Telaugem neſcio quem traducere venuſtè, & vitia illius ridenda omnibus propinare. Demetrius Phalereus, vel quicunque eſt alius auctor libelli illius eruditiſſimi, εἰ ψέγοις αἰχμαλώτους ἴσως δῆλοί τις, παράδειγμα τὸ τοῦ Αἰσχίνου ἐπὶ τοῦ Τηλαυγοῦς· πᾶσα γὰρ σχεδὸν ἡ περὶ τὸν Τηλαυγῆ διήγησις ἀπορίαν παράσχοι ἄν, εἴτε θαυμασμὸς, εἴτε χλευασμός ἐστι. Ex iſtis non ſolùm argumentum *Telaugis* cognoſcimus: verùm etiam genus ipſum ſcriptionis, & modum. Erat enim ſimile ſcriptum ſatyris Latinorum poëtarũ, demto metro. ridés quippe & laudãti ſimilis verum de Telauge dicebat: nec de illo tantum, ſed etiam de aliis. nam ait noſter Critobulũ Critonis F. ἐπ' ἀμαθίᾳ καὶ ῥυπαρότητι βίου ab Æſchine fuiſſe ibidem licentia comica exagitatum. Græci appellant ἀμαθῆ, non illum tantum qui eſt indoctus, & literas neſcit: ſed eum etiam qui eſt moribus impolitis & ſcæuis, atque inhumanis. literæ enim, niſi vt eſt vetus dictum, diſcantur ἐπ' ἀριστερά, humanitatem nos docent, & mores non ſinunt eſſe feros. Sic accipiendum hîc nomen ἀμαθία. Sequitur de ipſo Telauge, τὸν δὲ Τηλαύγην αὐτὸν ἱματίου μὲν φορήσεως καθ' ἡμέραν ἡμιωβόλιον κναφεῖ τελοῦντα μισθόν. Obiicit Telaugi ſordidam vitam & animum illiberalem. notam illiberalitatis affert, quod forenſi veſte carens, à fullone vtendam ſumere ſolitus ſit, pactus cum illo de diurna mercede quam debeat pendere. Sæpe fullones hac fraude vſi, vt traditis ſibi ad poliendum veſtimentis, in quæſtum ſuum abuterentur. Simillima ἀνελευθερίας nota apud Theophraſtum in Characteribus: de eo qui vxori ſuæ in publicum prodituræ famulas ad actum conducit. Simillima etiam quæ ſcribit idem venuſtiſſimus philoſophus in deſcriptione hominis parci. Si quis verba Æſchinis interpretari malit de veſte honeſtiore ad feſtorum celebrationem, quàm de forenſi quotidiana, per me licet. minus tamen probabile eſt, quotidie à fullone veſtem cõduxiſſe Telaugem. Addit Æſchines, κῴδιον δὲ ἐζωσμένον, καὶ τὰ ὑποδήματα σπαρτίοις ἐνημμένον σαπροῖς. ſic ſcribendum. deſcribit adhuc ſordidum Telaugis cultum. ait ſolitum præcingi pellibus lanatis: κῴδιον Græcis eſt δέρμα σὺν τοῖς ἐρίοις. pauperes & mendici ita amiciebantur, necnon operæ ruſticæ, vt alibi dicebamus: vtebantur his etiam pro veſte ſtragula. In Equitibus Ariſtophanes traducit τὸ τοῦ Κρατίνου κῴδιον. Affinia ſunt κῴδιον & θύλακος: nam & θύλακος ſcorteum vel pelliceum ſaccum ſignificat, aut aliud ſacco ſimile. comicus θυλάκους appellauit Perſarum braccas è pellibus. Æſchines igitur vt κῴδιον, ſic & θυλάκους Telaugi attribuebat. quod cognoſcimus ex alio Demetrij Phalerei loco: quem aſcribam vt obiter illuſtrem. χρῶνται δέ ποτε καὶ οἱ φρόνιμοι γελοίοις πρός τε τοὺς καιρούς. οἷον ἐν ἑορταῖς, καὶ ἐν συμποσίοις· καὶ ἐν ἐπιπλήξεσι δὲ πρὸς τοὺς τρυφερωτέρους, ὡς ὁ Τηλαυγὴς θύλακος, καὶ ἡ Κράτητος ποιητική, καὶ φακῆς ἐγκώμιον ἂν ἀναγνοίη τις ἐν τοῖς ἀσώτοις. Lego, ὁ Τηλαυγοῦς θύλακος. non dubium eſt intelligi hunc Aeſchinis dialogum: de quo etiam ſub libri finem ea ſcribit Demetrius, quæ paullò ante protulimus. verbo vnico θύλακος obſcurè indicauit totius libri argumentum. quia, vt videtur, multus fuerat Aeſchines in reprehendẽdo Telaugis amictu. Eodem pertinet calciaminis quo vtebatur deſcriptio, καὶ τὰ ὑποδήματα σπαρτίοις ἐνημμένον σαπροῖς, *& calceamenta geſtantem contexta è funiculis corruptis ac nihili.* alibi exponimus hunc locum vberrim. Pone τελείαν στιγμὴν poſt vocem σαπροῖς: & ſequentia ſic ſcribe, καὶ Τελέσαντα τὸν ῥήτορα οὐ μετρίως ἐχλεύαζε. qui non animaduerterunt vocabulum Τελέσαντα aliter hic accipi debere quàm vulgò vſurpetur, mentem auctoris videre non poterant. Eſt verò *Teleſas* proprium nomen alicuius oratoris vel rhetoris inepti: cuius imperitiam caſtigauerat ridendo Aeſchines.

Sic autem Græci multa participia modò pręſentis, modò indefiniti temporis in propria nomina verterunt: cuiuſmodi ſunt iſta, vt de multis pauca referam: *Aratos* (ἀρατὸς enim) *Alexamenus, Dexamenus, Tiſamenus, Caſſamenus* (reperies apud Parthenium hoc nomen) *Sozomenus, Epamynon, Paraballon, & Parabrycon. Teleſanti* affinia nomina erant *Teleſis* & *Teleſtes*. In ſequentibus poſtquam dixit auctor, Aeſchinis dialogum, cui erat index *Callias*, vituperationem & irriſum cōtinuiſſe duorum celeberrimorum ſophiſtarum, Prodici & Anaxagoræ: quorum priore Theramenes erat vſus magiſtro, poſteriore Philoxenus, & Ariphrades Arignoti frater, ſubiungit: δῆλων ἀπὸ τῆς τῶν διηλωθέντων μοχθηρίας καὶ περὶ τὰ φαῦλα λιχνείας ἐμφανίσας τὴν τῶν παιδευσάντων διδασκαλίαν. nouum & inſolens auribus meis loquendi genus, ἡ περὶ τὰ φαῦλα λιχνεία. ſed puto aliter ſcriptum prius fuiſſe. imò verò legendum eſt omnino, ἀπὸ τῆς τῶν δη. μοχ. καὶ περὶ τὰ φαῦλα σπουδῆς, καὶ λιχνείας ἐμφαν. Prodici & Anaxagoræ tres diſcipulos nominarat & exagitarat Aeſchines, Theramenem, Philoxenum, Ariphradem: ea fine, inquit Athenæus, vt ex diſcipulorum moribus de præceptorum doctrina fieret iudicium In quo feciſſe Aeſchinem improbè negare non poſſumus. Neque enim æquum aut fas eſt, vt τὰ τῶν ὁμιλητῶν ἁμαρτήματα τῶν προεστηκότων ſint κατηγορήματα, ſicut præclarè aduerſus Platonem diſputat ſophiſta Ariſtides in ea quam vocauit κοινὴν ἀπολογίαν. Cæterum ex comicis & aliis ſcriptoribus Græcis nota ſunt eruditis trium iſtorum diuerſi generis vitia. Theramenes cognomento Cothurnus, varius, inconſtans, & verſipellis: Philoxenus non guloſus, ſed gula mera & ingluuies: Ariphrades teſtimonio Ariſtophanis in Equitibus nequam, impurus & infando Leſbiorum morbo infamis. omnia hæc verbo indicauit Athenæus. μοχθηρίαν refer ad Theramenem: τὴν περὶ τὰ φαῦλα σπουδὴν, ad Ariphradem: λιχνείαν ad Philoxenum. Ita nobis ſemper Muſæ faueant vt hæc emendatio eſt vera, certa, & neceſſaria. Mox etiam ſcribe, καὶ περὶ τὰς ἀλλοτρίας γυναῖκας σπουδάσαντα: de Alcibiade loquitur, quem teſtantur hiſtorici & poëtæ omnium mulierum fuiſſe virum. Non longè poſt ſequitur, τούτοις γὰρ τοῖς ἀνδράσι οὐδεὶς ἀγαθὸς σύμβουλος εἶναι δοκεῖ, οὐ στρατηγὸς, οὐ μῖμος, οὐ σοφιστὴς ἀξιόλογος, οὐ ποιητὴς ὠφέλιμος, οὐ δῆμος εὐλόγιστος. vt hîc mendum ſuſpectaremus, duo nos admonuêre. nam & epithetum ſuum deeſſe voci στρατηγὸς, pręcedentia & ſequentia demonſtrant apertiſſimè: & mimos recenſeri inter grauiſſimas perſonas quis ferat æquo animo? Ne dubita ineſſe mendum huic loco. Scribo, οὐ στρατηγὸς νόμιμος. *nemo illis videtur dux legitimus.* vel οὐ στρατηγὸς φρόνιμος. *dux prudens.* ſed malo νόμιμος: neque aliter ſcriptum auctori. Sic eam vocem Auguſtus vſurpat in epiſtola ad Tiberium, *Iucundiſsime, & ita ſim fœlix, vir fortiſsime, & dux νομιμώτατε.* Socratis cum Piſtone thoracopœo colloquium, relatum eſt in literas à Xenophonte Commentariorum libro tertio. ſed ille Πιστίαν vocat, non Πίστωνα. eodem libro habentur & ſermones cum Theodota habiti. & errat dipnoſophiſta, ſi vt habent omnia exemplaria ſcripſit, ἐν δευτέρῳ Ἀπομνημ. ſed eſt fortaſſe exſcriptoris culpa, qui β poſuit pro γ. Scribe etiam, περιπολούντων τινῶν εὐσκιῶν. non περιπολουμένων. In ſecundo Parmenonis verſu, Σκυθιστὶ φωνῇ, οὐδὲ κοππα (vel quod eſt idem κάππα) γιγνώσκων, exprimitur hominis ebrij ſtupor, qui & rationis & linguæ vſum amiſit. Itaque licet Græcè doctus aut Græcus, Scythicè, id eſt, barbarè loquetur: licet callens literarum, neſciet legere, ac ne literas quidem noſcet. In tertio, Κεῖται δ' ἄναυδος ἐν πίθῳ κολυμβήσας. ſcribit Abbreuiator ἄναυλος. non inuenuſtè: imò, vt ego quidem cenſeo, venuſtiſſimè. ineſt enim alluſio ad vtricularios & pithaulas: quos neceſſe eſt manere mutos, ſi in eorum organis ſoni inſtrumenta fuerint corrupta. In quarto corrige operarum erratum φαρμάκων pro φάρμακον. De animali quod κάτω βλέπον vocatum eſt, cum aliis rum Aelianus libro VII. cap. V. in hiſtoria animalium. Quantum autem memoriæ Athenæi fidere debeamus, docent quæ ſcribit de bobus retropaſcentibus: quorum ait nullum hiſtoricum præter Alexandrum Myndium feciſſe mentionem. τοῦτο, inquit, ἄπιστον ὄντα, οὐδεὶς ἕτερος ἐπιμεμαρτυρηκὼς ἱστορεῖ. Id verò falſiſſimum. Omnium auctorum qui boum ὀπισθονόμων, & vt loquitur Ariſtoteles ἀναχωρούντων πάλιν νεμομένων, meminerunt, antiquiſſimus, quod ſciri poſſit hodie, Herodotus eſt. Illius fidem ſecuti ſunt Ariſtoteles De partibus animalium libro II. cap. XVII. Pomponius Mela, Plinius libro VIII. cap. XLV. & , opinor, quicunque alij de iis aliquid ſcripſerunt.

ISAACI CASAVBONI ANIMADVERSIONVM

IN ATHENÆI DIPNOSOPHISTAS LIBER SEXTVS.

CAPVT PRIMVM.

Nexus horum librorum. Auctor fabulæ Ποίησις. ἀπαγορεύειν. ἄρειν δάκτυλον. *Diphili drama* Ελευηφορoῦντες. *Festum* Ελευηφόρια. *Orator Cothocides. Anaxilæ* Εὐανδρεία. *Briareus* τὰς λόγχας ἐσθίων. *Præstigiatores qui ensiculos vorabant.* ὀψωνεῖν Νηρηΐδας. *Vendere* ἴσον ἴσῳ.

TIAM hic libet sermones referre habitos inter gustationem & legitimam cœnam, sicut diximus quarti initio. Appatet moris fuisse vt satis longa interponeretur mora inter vtrumque cibum. nam hoc interuallo temporis facit auctor pronuntiata esse, quæ ipse libris quarto, quinto, & sexto est complexus. Sed iam cœna incipiebat apponi cum ea dicerentur quæ libet iste continet. Ait enim non longe à principio, ἐπεισῆλθον ἡμῖν παῖδες, πλῆθος ὅσον ἰχθύων φέροντες. & sub finem iterum, παρεφάνη πλῆθος εἰκεταῖν τα πρὸς τὴν ἐδωδὴν εὐσκευάζοντες. Ordo in his sermonibus, qui quidem è rerum natura pendeat de quibus agitur, nullus est: inest tamen aliquis ab auctoris ingenio & dispositione profectus. Elegantissimo enim artificio variæ de variis rebus dissertationes ita inuicem nectuntur, vt anuli catenarum. Prior semper sermo posteriori ansam præbet: posterior ex priore ortus non antè desinit, quàm nouæ alicui disputationi occasionem produxerit. Præcipua libri huius capita adnotata sunt ab auctore non longè à principio: item à nobis cum cura in operis totius Synopsi. Initio producuntur eclogæ aliquot veterum poetarum, quibus comparantur inter se comœdia & tragœdia. Nam cum primis libri huius verbis dixisset auctor, Timocratem sodalem suum nonos à se subinde sermones exigere: nata inde est occasio recitandi versiculos Antiphanis, qui comœdiam contendens cum tragœdia, dixerat, omnia in illa noua & inaudita esse afferenda: in hac omnia vulgata & omnibus nota. Similiter & cæteræ partes inuicem connectuntur: quod facile obseruabunt lectores, semel à nobis admoniti. Ait, ὑπομιμνήσω σε τὰ παρ' Ἀντιφάνει λεγόμενα ἐν Ποιήσει. Nolim temere fidem librorum damnare, qui in Antiphanis nomine hîc consentiunt: puto tamen *Poësim* quæ hîc nominatur, eam esse fabulam, quam pars veterum criticorum Aristophani ascribebat, pars Archippo. Auctor vitæ Aristophanis, Ἔγραψε δὲ δράματα μδ. (Suidæ codd. μγ.) ὧν ἀντιλέγεται τέσσαρα ὡς οὐκ ὄντα αὐτοῦ. ἔστι δὲ ταῦτα. Ποίησις, Ναυαγὸς, Νῆσοι, Νιόβη· ἅ τινες ἔφασαν εἶναι τοῦ Ἀρχίππου. qui Antiphani attribuat, noui præterea neminem. neque verò dubium est, socordiâ exscriptorum Antiphanis & Aristophanis nomina multis locis fuisse corrupta, altero alterius loco posito. Versus XII. est hypermeter: Ἥξει πάλιν τί ποιοῦσ' ὅταν μηδὲν δύνωντ' εἰπεῖν ἔτι. duo nempe in vnum conflati: sed quorum prioré etiam membranæ exhibent imperfectum. Sic illæ:

ἥξει, πάλιν τ' ἄπεισι. . . . . . .
Ἐπειδ' ὅταν μηδὲν δύνωντ' εἰπεῖν ἔτι,

Κωμῳδία

Κωμῳδῇ δ' ἀπειρήκασιν ἐν τοῖς δράμασιν,
Αἴρουσιν ὥσπερ δάκτυλον τὴν μηχανὴν,
Καὶ τοῖς θεωμένοισιν ἀποχρώντως ἔχει.

Aſcripſimus pluſculos verſus, quia eos interpres accipit contra mentem poëtæ: qui hoc potius voluit: tragicos quando ipſis hæret aqua, vt neſciant quid dicant, ſed planè in textura fabularum ſuarum ſunt ita impediti, vt victos ſeſe fateri neceſſe habeant, machinam attollere loco digiti aut manus: atque ità ſpectatoribus ſuis abunde ſatisfacere. Ineſt in his, quod non attendunt docti, tacita comparatio tragicorum poëtarum cum athletis: quod declarant voces ἀπειρήκασιν & αἴρειν δάκτυλον. athletæ cum antagoniſtis palmam de ſe coguntur concedere, ἀπαγορεύειν dicuntur: ſolitique iidem in teſtimonium ἥττας, manum attollere, vt ex Plutarcho atque aliis notum. poëtæ huic αἴρειν δάκτυλον, quod Plutarcho τὴν χεῖρα ἀνατείνειν. Ergo vt athletæ victi manum tollunt: ſic tragici cum expedire ſe non poſſunt, machinam, id eſt, Deum è machina repente faciunt prodire. ſed melior longe conditio tragicorum: illi enim cum manum tollunt, victoriam amittunt: hi machinam tollentes vincunt, & ſpectatoribus ſuis abundè ſatisfaciunt. Verſu XVII. tolle vocabulum ſuperfluum κἄπειτα: verſum enim vitiat, nec multum ſententiam adiuuat. In penultimo ſenum comicorum nomina ſunt Chremes & Phidon. Probabam ſcribi, Χρέμης τίς, ἢ Φείδων τις ἐστ. mutato accentu in vocula τίς, commodiore aliquanto ſententia. ſed vulgatam lectionem firmat vltimus verſus. Scribe deinde, Δίφιλος δ' ἐν Ἐλαιηφορουμένοις. feſti nuncupati Ἐλαιηφόρεια Pollux meminit extremo opere. Sequitur Timoclis elegantiſſimus locus, qui ita incipit, Ὦ 'τὰν ἄκουσον ἤν τί σοι μέλλω λέγειν. vbi malim, ὅ, τί σοι μέλλω λ. aut, vt ſcribitur alibi, δοκῶ λέγ. In eo verſum hunc, Ὀφθαλμιᾷ τις; εἰσὶ Φινεΐδαι τυφλοί, ſic edidimus fidem ſecuti Abbreuiatoris: in cuius Excerptis ita ſcriptum diſertè. Quod ſi hæc lectio vera eſt, de Phineo aliter quàm alij ſenſit Timocles. Non enim Phinei liberos, ſed ipſum oculis captum narrant poëtæ. In Stobæo editum, ἴσοφον ἴδε τυφλόν. nec multo aliter veteres Athenæi membranæ οἷον φινίδη τυφλόν. docti emendant ex coniectura, οἰδίπουν εἶσιδε τυφλόν. nos legebamus, Φινε' εἴσιδε τυφλόν. quam χώραν & Turnebus in ſuo codice adnotarat. Teſtificati ſunt quidam, reperiſſe in veteribus, εἰσὶν Ἀρείδαι τυφλοί. de quo docti cogitent. Orator Cothocides qui Demoſthenem irriſit propter ſubtilem diſtinctionem inter δοῦναι & ἀποδοῦναι, eſt Aeſchines. Vtriuſque loci extant hodiéque noti vel iis qui nondum ære lauantur. Verſuum Alexidis vltimus eſt, Ἀποδεδώκασιν τὸ μὴ προσῆκον ἐμοὶ λαβεῖν. Scribendum, ἀποδεδώκασιν. Idem mendum in altero eiuſdem, Οὐκ ἀλλ' ἀποδέδωκας ἐνέχυρόν τι λαβών. concinna metrum, Οὐκ ἀλλ' ἀπέδωκας, ἐνέχυρον δή τι λαβών. Anaxilæ Εὐανδρείαν alibi nominatam non reperio. ea vox *fortium virorum prouentum* ſignificat. Inde ſunt hi verſus, Καὶ τὰς παλαιστρας σοι μὰ τὴν γῆν μή σύ γε δῷς, Ἀλλ' ἀπόδος, καὶ δὴ φέρουσ' ἐξέρχομαι. Emendo libris melioribus deſtitutus, Καὶ τὰς παλάθας ἐμοὶ, μὰ Γῆν, μή σύ γε δῷς, Ἀλλὰ ἀπόδος. Dalecampius aliter coniiciebat, Καὶ τὰς παλαιστρας μὰ Γ. Briareus ille de quo paullo poſt Timocles, ὁ τὰς καταπέλτας τάς τε λόγχας ἐσθίων: vel præſtigiator fuit de genere eorum qui enſes fingebant ſe vorare, quorum mentio apud Plutarchum & alios: vel, quod potius putem, Thraſo aliquis & glorioſus miles, qui de robore ſuo & pugnis ſolitus inuerecunde ſe iactare. de huiuſmodi hominibus vulgò dicere ſolemus, *il mange les charettes ferrees*. cui ſimillimum eſt iſtud Græci poëtæ dictum, *qui catapultas & lanceas comedit*. in quo etſi alluſio eſt ad præſtigiatores de quibus locuti ſumus: de iis tamen non rectè hæc dicantur. Soliti enim thaumatopæi illi, quo facilius fidem inuenirent, paruos enſes vorandos ſuſcipere. ideo Plutarchus, τὰ Λακωνικὰ ξίφη διὰ μικρότητα καταπίνουσιν οἱ θαυματοποιοί. ſimiliter & Gregorius Palamas Theſſalonicæ archiepiſcopus, ſcribit, præſtigiatores ſolitos λίθους καὶ σίδηρα καταβροχθίζειν. Comicæ licentiæ eſt loquendi genus quo vtitur aliquanto poſt Athenæus, vt illatorum menſæ piſcium copiam ſignificet: μονονουχὶ γὰρ καὶ τὰς Νηρηίδας ὀψωνῆκε. *ipſas propemodum Nereidas erat opſonatus*. quid Nereïdibus commune eſt cum piſcibus qui proſtant in foro? Euſtathius, Ἰλιάδ. ρ. φαύλη δὲ συνήθεις ὄψα, οὐ μόνον τὸ ἀσυμμέτρως ὀψωνεῖν, κατὰ τὸν κωμῳδούμενον ὀψωνεῖν τὰς Νηρηίδας, διὰ τὸ πολυτελὲς τῆς τῶν ἰχθύων ἐξωνήσεως. Addit ſtatim, καί τις τῶν παρασίτων καὶ κολάκων ἔφη, τὸν Ποσειδῶ πέμπειν τῷ Νεπτουνίῳ ἡμῶν τοὺς ἰχθῦς· οὐ διὰ τῶν ἐν τῇ Ῥώμῃ ἰχθυοπωλῶν, ἀλλὰ τοὺς μὲν ἐξ Ἀντίου κατακομίζειν, &c. quæ ſic erant vertenda, *paraſitorum & adulatorum dixit aliquis, Poſidonem piſces miſiſſe Neptuno noſtro, non per eos qui Romæ*

piſces

pisces argentum contra vendunt, sed eorum alios Antio fuisse aduectos: alios, &c. aliud longè est διὰ τῶν, quàm διὰ τοὺς: quod non obseruant interpretes. quid sit vendere ἴσον ἴσῳ, declarant Diphili versus,

> Γοργὸν μὲν ὥσπερ ὁ Πρίαμος τὸν Ἕκτορα,
> Ὅσον εἵλκυσεν, τοσοῦτο καταθεὶς ἐπριάμην.

Lautentium vocant isti parasiti Neptunum, vel Neptunium, quasi Neptuni filium: non aliam ob caussam, nisi ob ingentem istam piscium copiam. quàm insulsè & parasiticè?

CAPVT II.

Emendantur loci multi veterum poëtarum apud Athenaeum. ἀνδροφόνος, *scelestus.* πέμφιξ, & πεμφίς. *Diphili* Mercator. *Archippi fabula* Pisces.

ENVSTISSIME sunt illi versiculi ex Amphidis Impostore, quibus graphicè describitur superbia & improbitas piscatiorum Atheniensium. Etsi autem satis perspicua in illis mens poëtæ, si quis mediocrem adhibeat attentionem, quia tamen neque editi sunt sine mendis, neque recte ab interpretibus expressi, eos hîc adscribam emaculatos, & interpretabor.

> Ὅτε ἂν ἐπερωτήσῃ τις, ἢ λαβών τι τῶν
> Παρακειμένων ἔκυψεν ὥσπερ Τήλεφος
> Πρῶτον σιωπῇ, (καὶ δικαίως τοῦτό γε·
> Ἅπαντες ἀνδροφόνοι γάρ εἰσιν ἑνὶ λόγῳ.)
> Ὡσεὶ προσέχων δ' οὐδ' οὐδὲν, οὐδ' ἀκηκοὼς,
> Ἔκρουσε πολύπουν τιν'· ὁ δ' ἐπρίαθη, κ' οὐ λαλῶν
> Ὅλα ῥήματ' ἀλλὰ συλλαβὴν ἀφελὼν, τάρων
> Ὀβολῶν γένοιτ' ἄν. ἡ δὲ κέστρ' ὀκτὼ 'βολῶν.
> Τοιαῦτ' ἀκοῦσαι δεῖ τὸν ὀψωνοῦντά τι.

Non poterat pingi γραφικώτερον fastus istorum hominum. *Istos, ait, si rogaueris,* Quanti? *alius sumens in manus aliquid eorum quæ forte aderunt, caput demittet vt Telephus, ac primò tacebit, (quanquam iure hoc quidem: omnes enim vno verbo piscarij scelerati sunt:) alius tanquam non aduertat animum, & quasi nihil audiuerit, polypum aliquem percutiet: alius incandescet, ac verbis integris loqui aspernans* tuôr, inquit, *obolis emas licet: at sudis hæc octo bolis. Hæc audienda sunt si quid obsonari velis.* Numeri enallage tenebras magnas offudit his versiculis, alioquin parum obscuris. etsi quid apud poëtas frequentius? Sic igitur Amphis, cum dixisset ὃς, subdit λαβών: quod exponendum vt expressimus. nam omnino de piscatio capi debent ista, ἢ λαβών τι τῶν παρακειμένων. item illa sequentia, ἔκρουσε πολύπουν τινα. quibus mirè exprimuntur gestus piscatiorum emtores fastidientium, ac ne responsione quidem dignantium. τὶ τῶν παρακειμένων intellige cultrum, aut simile quid aliud, tabulę vel mensæ illi impositum, super qua prostant pisces. Vox πρῶτον alterius fortasse locum occupauit: etsi ferri potest. ἀνδροφόνους Græci vocant omnes insigniter improbos. Libro nono coquus præcipit discipulo vt sit ἀνδροφόνος: id est, vt in ædibus diuitum omni fraudum genere vtatur. in eodem Gnathæna meretrix appellatur ἀνδροφόνος. Athenæus mox, διδάσκων αὐτὸν τίνα δεῖ λέγοντα πρὸς τοὺς ἀνδροφόνους ἰχθυοπώλας ὠνεῖσθαι ἃ βούλεται. Omnino autem λαλῶν ῥήματα verum est, non λαβών. & κέστρα non est *mugil* (κεστρεὺς enim is dicitur) sed quam alij Græci σφύραιναν vocabant. Latinis, *sudis*. Præter Varronem & Plinium, Glossæ: *Sudis*, σφύραινα ἰχθύς, καὶ σκόλοψ. In ecloga sequente ex Diphilo, male accipiunt hæc, Ὀκτὼ λάβοις ἄν; εἴπερ αὐτῇ τὴν ἑτέραν. Ὦ τᾶν λαβὲ καὶ μὴ παῖζε τοὺς δύο· παράτρεχε. personas ita distingue. qui emturit pisces, ait, *Vin' tu octo obolos?* pro duobus videlicet mugilibus, de quibus dixit, πόσου τοὺς κεστρέας πωλεῖς δύο ὄντας; igitur petenti decem offert octo. respondet piscarius, εἴπερ αὐτῇ τὴν ἑτέραν. accepturum se octo obolos: sed pro altero tantum mugile. Ait deinde emtor, *Sume ô bone* octo obolos & ambos da pisces, neque *nos puta dignos quos illudas.*

at

at piscarius, *aufer te hinc curriculo.* Xenarchi pulcherrimi versus de vaframento piscariorum ad irrigandos pisces in foro, nihil variant in membranis. penultimus tamen manifestus est vitij, Κατηχεῖ, κατὰ καὶ ἢ τῶν ἰχθύων ἅπαξ ἐπαίνου. Lege, Κατηχεῖ· κατὰ γ τῶν ἰχθύων ἀπαξάπαν. Εἴποις γ' ἂν αὖ. In Antiphanis testimonio distingue,

—ἔδωκεν τῶν νεκρῶν ἀναίρεσιν
Τούτῳ κομίσας ὁ δ' ἐξέβαλ' εὐθὺς οἴκαδε.

iunge τὸ οἴκαδε cum remotiore verbo κομίσας: nam si referas ad ἐξέβαλεν legendum esset οἴκοθεν. Qui affertur inter cæteros ex Pylæis Alexidis, Φόρυς· μονονουχὶ διηκολοῦσι τὰς οὐσίας. pede vno decurtatus est: ita absque dubio replendus, Φόρυς· ἡμῶν μονονουχὶ δ. Idem poëta alibi de piscibus, Τῆς οὐσίας γάρ εἰσιν ἡμῶν ὤνιοι. In septimo eorum qui ex Lebete recitantur, Τῆς ἀξίας ἀγαπῶσιν, concise dictum pro τῆς ἀξίας τιμῆς πωλεῖν ἀγαπ. alioquin esset scribendum τὴν ἀξίαν. Cum ait, Κἀνταῦθα καὶ γραῦς, καὶ γέρων, καὶ παιδίον Πεμφθεὶς ἅπαντας ἀγοράσουσι κατὰ τρόπον, hoc significat: Legem modo recitatam Aristonici, adeo vendendi cupidos piscarios reddidisse, vt iam vel anus aliqua aut senex quiuis, aut puer denique possit ab illis mercari se fraude sua, vt erat in x i i. Πεμφεὶς est, πνοὴν ἔχοντας: *viuentes adhuc & spirantes.* Pisces non spirant quomodo cætera animalia, (etsi Hippocrates in libro De flatibus πάντας ἰχθύας ἀναπνεῖν scribit, & ita placet etiam Plinio.) spirant tamen naturæ suæ lege, & ἀναλόγως ea respiratione quam philosophi non ἀναπνοὴν sed διαπνοὴν vocant. sunt qui ἐμπνοὴν propriè dici velint. Clemens Alexandrinus Stromat. lib. v i i. τί οὖν φασι περὶ τῷ θεῷ; πότερον διαπνέεται, ὡς τὸ τῶν δαιμόνων γένος; ἢ ἐμπνεῖται μόνον, ὡς τὰ ἔνυδρα, κατὰ τὴν τῶν βραγχίων διαστολήν; ἢ περιπνεῖται καθάπερ τὰ ἔντομα κατὰ τὴν διὰ τῶν πτερύγων ἐπίθλιψιν τῆς ἐντομῆς. πέμφιξ, siue πεμφὶς, est *flatus, anima.* Hesychius interpretatur ψυχὴν ὀρνίθων. Lycophroni πεμφίδες: sunt animæ defunctorum, isto versu de Vlyssis in orcum descensu, ἀχνὸς κλύειν πεμφίδων ὄπα. Inde πεμφὴς, *habens flatum, siue animam.* In antiquis & Athenæi & Epitomes πεμφθεὶς exaratum erat. quod etiam defendi potest. Paullo post cum ait Εἶτ' εἰς νέωτα φησὶ γράψει κρεμαμένους: obserua sermonis compendium, quod interpretes decepit pro πωλεῖν τοὺς ἰχθύας τοὺς ἰχθυοπώλας κρεμ. Expositio pendet ex præcedentibus. dixit enim lege noua cautum esse ne quis piscarius pisces vendat nisi stans. nunc addit, auctorem huius edictum sequente anno aliud esse promulgaturum in hanc sententiam. Ne quis piscarius pisces vendat nisi pendens. Legis vtriusque ratio est eadem: sed hæc posterior efficacissima erat futura. Quintus versus allaræ χρείας ex Antiphanis *Misoponero*, Καὶ παιδαγωγοὺς αὖθις, ὧν μείζων γε . . . μαίας νὴ Δία ex membranis sanari nequit: omnes enim similiter deprauatæ. Constat versus duos in vnum esse conflatos, deperditis non paucis dictionibus. Lego, Καὶ παιδαγωγοὺς αὖθις ἐξωλεστάτους· Ὧν μεῖζον οὐδὲν ἐστι κακὸν νὴ τὸν Δία. *Scythæ,* ait, *non introducunt in ædeis suas neque nutrices infantibus suis, neque pueris pædagogos, quæ duo sunt mala pessima.* deinde auctor in nutrices acrius inuehitur: quas ait deterius malum esse quàm sint pædagogi, aut etiam impostores & plani Non falsò ea prædicare poëtam de nutricibus, norunt qui earum morositatem, arrogantiam, ἀπληστίαν, & malignitatem, domi suæ quotidie experiuntur. Penultimum versum scribo & expleo, Καὶ μετά γε τοὺς τραπεζίτας, ἔθνος ἕτερον. Deinceps laudatur Diphilus ἐν Ἐμπορίῳ· malim Ἐμπόρῳ. vt paullo post, & libro septimo legitur. sic nominabatur & Philemonis fabularum vna. Plautus, *Græcè hæc vocatur Emporos Philemonis: Eadem Latinè Mercator Marci Accij.* laudatur Varroni & Pacuuius in *Mercatore.* Corrige Harpocrationem in ναύκληρος, vbi citatur Diphilus ἐν ἐμπόρῳ. scribe, Δίφιλος Ἐμπόρῳ. Corruptus est & hic versus paullo post, Ἀνφθῇ νέων τις, καταπεπώκασ' εὐθέως. etsi ita m s s. omnino tamen legendum καταπεπώκασιν, *deuorant*: & ita rectè Dalec. sensus lectionis huius est. Si versa naui iuniorum aliquem cete prehendant, illum statim deuorant. sed enim cete non solùm pueros iuuenes verùm & parectatos, & viros τελείους, & senes absorbent, omnésque obuios cuiuscumque ætatis aut staturæ. Lego, Ἀντεθῇ νεώς τις. hoc sensu: si nauem, aut è naui tabulam aliquis naufragus, viam ad salutem quærens, prehenderit, sæpe tamen nihil agit miser: cùm enim aquarum periculum euasisse videbitur, in feras marinas incidet, à quibus perdetur. Ita legendum esse docent illa in superiore versu, εἶθ' ὡς γίνεται. *vt fieri solet.* nam in naufragio nunquam non fit, vt laceræ nauis tabulæ prehendantur. Addit, Ἐξ ὀνόματος δ' ἰχθυοπώλην κωμῳδεῖ Ἑρμαίαν Αἰγύπτιον Ἀρχέμαχος ἐν Ἱππεῦσιν. Corrigendum ἐν Ἰχθύσιν, & *equites in pisces* vertendi. Primum, poetæ huius *Equites,* nusquam in libris veterum. deinde libro

septimo

ſeptimo, vbi iterum hi verſus deſcripti, veram lectionem inuenias. Hic eſt Archippus comicus, quem vt poëtarum omnium φορτικώτατον, ab æqualibus irriſum ſcribit Ariſtophanis ſcholiaſtes ad Veſpas. *Piſces* Archippi & noſter ſæpius laudat, & Pollux lib. x. cap. v. idem libro v i. cap. i i i. ait, παντοπωλίαν verbum eſſe Archippi in Piſcibus. meminit & Harpocration in πωλητ αἱρετός. Verſus inde hic deſcripti ſententiam hanc continent: Hermæum piſcariorum impuriſſimum, piſces vendere non integros, ſed aliqua parte imminutos, ad maius compendium: puta, ſquatinam & muſtelam degluptos: lupos exenteratos. Longe aliter Dalecamp. ſed non animaduertebat, pro ἐλτίρων, quod hic legitur, ſcribendum eſſe ex libro ſeptimo ἐντερίδων aut ἐξεντερίδων.

CAPVT III.

Synizeſis initio verſûs familiaris. ὠθισμός. ἀγορὰ εὔοψος. φρυκτὰ aut φρυκτοί. τηρεῖν pro τήρει, aut τηρεῖν δεῖ. Opſonomi. δυσώνης. Pherecratis Μέτοικοι. *Philonidæ* Cothurni. *Phrynichi* Tragœdi. Τιμωσιπώλης ἤγανον. χέραμος. *Ariſtophanis comici patria. alia non pauca.*

ANAXANDRIDÆ comici verſus ex Vlyſſe deſcripti & mutilè editi erant, & deprauatè. Quæ deerant, ex membranis adiecimus: quæ corrupta ſunt an ex ingenio valeamus emendare, experiamur. Prius tamen exponēdi ſunt nobis duo verſus illi quos MSS. ſuggeſſerunt. Ἐπὶ τίνα δ' ἄλλην τέχνην, ὦ χρηστὲ σύ, Τὰ στόματα τῶν νεωτέρων καίεσθ' ἀεί, Age, inquit, dic mihi, ô bone, quæ ars eſt alia, cuius gratia iuuenes ora ſibi comburant? Vt integra ſit ſententia, ſupplendum, quemadmodùm propter noſtram artem (hoc eſt, piſces quos capimus) fieri ſolet. Meminetis quàm feruentiſſimos cibos adamaſſe veteres popinones: qua de re dictum eſt libro primo. Addit poëta, vt quidem nos ſcribimus,

Ἢ ὠθισμός ἐστι δακτύλων τοιοῦτος, ἢ
Καὶ πνιγμός, ἐὰν ταχὺ μὴ δύνηται καταπιεῖν,
Ἀλλ' ἡ μόνη γὰρ τὰς συνουσίας ποιεῖ
Εὔοψος ἀγορά;

Ita prorſus eſt ſcribendum. nam in hiſce omnibus operam oleumque docti viri perdiderunt. Offendit iam olim exſcriptores principium huius verſus, ἢ ὠθισμός. itaque omnium ſuffragiis recepta eſt inepta vox ἡδυσμός, quæ & Dalecampio placita. illa verò iſto loco ridicula eſt ἀπαξαπλῶς. Synizeſis initio verſus exemplo Homeri, ἢ οὐχ ἅλις, & ἢ οὐχ ὁράᾳς. Senſus eſt: Artem eſſe nullam niſi piſcatorum, propter quam ſic digiti collidantur, atque adeo homines ſeſe ipſi ſtrangulent, ſi deglutire ſtatim non queant quod in os iniecerint. Solam eſſe denique piſcium copiam quæ conuiuantium menſas inſtruat. Studioſi conferant aliorum interpretationes: veſtigium veræ ſententiæ vix reperient. ὠθισμὸς propriè de conferta turba dicitur, vbi alius aliū impellit. Theocritus, ὠθοῦνθ' ὥσπερ ὕες. elegantiſsimè hîc vſurpatur de digitis plurium manuum, quæ omnes eandē ſimul petant patinam. elegantiſsimè etiā πνιγμὸν adiicit, vt ſummam auiditatem oſtendat eorum qui piſces amant. εὔοψος ἀγορά, *forum vbi piſces abundant.* ὄψον *piſcis.* Sic accipe & in Timoclis verſibus de Corydo paraſito. Ἀγορὰν ἰδεῖν εὔοψον εὐπορῶντι μὲν Ἥδιστον. lege ſequentes ibi verſus. nihil niſi piſces nominat. Significat, tunc maximè agitari conuiuia cum piſcium magna copia in foro. Sequitur, —τίς δ' συνδειπνεῖ βροτῶν Φρυκτοὺς καταλαβὼν ἢ κορακίνους; Ἢ μανίδας; fruſtra hæc conati ſunt interpretari. corrigenda prius erant. Scribe, φρυκτ' ἢ καταλαβὼν, ἢ κορακίνους αὐτούς, Ἢ μανίδας; ὡς. quis eſt mortalium, ait poëta, qui conuiuium inſtituere velit, aut poſsit etiam ſatis lautè, ſi nulli reperiantur venales piſces, aut ſaltem piſciculi? φρυκτὰ vel φρυκτοὺς, omiſsis vocibus ἰχθύδια vel ἰχθῦς, vocabant piſces minutos qui & edebantur & vænum exponebantur fricti. Heſychius, φρυκτά, ξηρὰ ἰχθύδια ὀπτά. Simillimè ἑψητοὺς appellabant piſciculos qui cocti vendebantur. Meminit autem poëta phryctorum, coracinorum, & mænidum, hoc ſignificans: ſi meliores & laudatiores piſces nequeant reperiri, καὶ δεῖπνον πᾶν etiam iſtos expeti. Alioquin

magna

magna istorum erat vilitas: quos quidem Alexis comicus libertinis relinqui vult, indignos qui à proceribus gulæ edantur. Ἀπελευθέρων, inquit, ὀψάρια θρύμματί μοι, Τετρίγλα, καὶ σπινίδια, καὶ φευκτὸς πικρᾶς. Loco vulgatæ scripturæ ἡ μυνδία, quæ ferri nequit, emendauimus, ἡ μαινίδια. volentibus, opinor, omnibus eruditis. Versu penultimo pro δέξεω πύλας, scribendum videtur εἰς φάλε πυλας. sed in eo versu satisfacere nobis nondum quiti sumus. Etiam in superiore quid appellentur ἑφθοὶ προσωπα piscium nescio. fortasse, ἑφθοῖς πατανίοις. *patinis iurulentorum piscium*. Subiiciuntur versus Alexidis, quibus pronuntiat poeta, omnem pauperem qui pisces emat multos sæpiúsve, necessariò grassatorem esse nocturnum ac præmiatorem. Itaque si cui vestis ablata noctu fuerit, manè veniendum esse in forum piscarium, & emtores ibi obseruandum. Nam si aliquem viderit robustum & valentem pauperem anguillas à Micione ementem, huic statim manus esse iniiciendas, & in carcerem obtorto collo rapiendum. Omnia in Græco planissima: nisi quod εἶτα positum pro itaque. τηρεῖν & ἀπαγεῖν, pro τήρει, & ἄπαγε. vt in oraculo quod habetur hoc ipso libro, Καὶ σὺ φέρειν τιμῆεν ἐμοὶ γέρας. vel quod eodem redit, τηρεῖν δεῖ & ἀπάγειν δεῖ. Græcanicæ elegantiæ translatitium genus notum omnibus, queis noti poëtæ. item illud Aristotelis, φέρε τοίνυν εἰπεῖν, id est, εἰπεῖν δεῖ. Scribe mox, Τοῦτο νομιμόν ἐστι βέλτιστ' ἐνθάδε Κορινθίοισιν, ἐάν τ. non, Κορινθίοις, ἵν' ἐάν τ. quò enim τὸ ἵνα? idem mendum in istis Alexidis de cauponum fraudibus, libro decimo, —ἐν τοῖς συμποσίοις ἵν' εἰ πίνῃ Ἀκρατον. nam scribendum συμποσίοισιν εἰ π. Sextus versus transpositione duarum dictionum factus claudus, restituatur earundem traiectu, Ἐὰν ἀπολαύσῃ τοῦτον ἤδη τὸν βίον. Non rectè ὀψωνόμους editum, non longè post. nam analogia postulat vel ὀψωνιονόμους: vel ὀψονόμους. quomodo & membranæ meliores scribunt, & Eustathius. *Opsonomi* sunt ædileis quibus cura piscium venditio: vt videant ne cuiusquam intemperie & ingluuie excandefiat forum piscarium. Græci eos qui non frugalitatis studio, sed amore pecuniæ paruo obsonarent, appellabant δυσώνας, quasi dicas *difficiles emtores*. Atque eam vocem abiisse in prouerbium, auctor Iulius Pollux lib. x. Tali fuit ingenio amicus ille Lyncei Samij, de quo narrat auctor, editam à Lynceo Artem obsonandi, qua docebat δυσώνην quendam suum amicum, quomodo & gulæ & crumenæ simul posset consulere. Vide libro septimo vbi de mormyro pisce agitur. *Menderos* Pherecratis fabulam, vnde existimabimus nomen inuenisse? sic enim Athenæus, τήγανον δ' αὖ βέλτιστ εἴρηκεν ἐν Μυρδήροις Φερεκράτης. sed liquet mihi scribendum esse, εἴρηκε μὲν ἐν Λήροις. Poetæ huius Λήρους sæpe citat dipnosophista. illud alterum neque reperies vsquam: neque est Græcum vocabulum. Sequitur, Φιλωνίδης δ' ἐν Κοθόρνοις, ὑποδέχεσθε βατίσιν καὶ τηγάνοις. videtur esse quæ dicitur figura ἓν διὰ δυοῖν, *excipere raijs & sartagine*: pro, raiis in sartagine frictis. βατίσιν τηγανισταῖς. Pollux laudat libro IX. τὸ πεντηκοσταλογεῖν ἐν Φιλωνίδου Κοθόρνοις ἐστὶν εἰρημένον. Scribe sic hunc versum, vt in tertio libro, Θερμὴ προσεξώπτησα τηγάνου πνοή. & ἐν Ὀρθώσῃ, non Ὀρθάχῃ. *Tragœdi* Phrynichi Athenæo mox laudari, itémque alibi sæpius, nominantur & Harpocrationi in voce διαφῦναι. Ex ea fabula extat apud Pollucem extremo libro VII. hic versus elegantissimus, Σὺ δ' ἡμιωπτώλης ὡς Ἀχιλλεὺς οὐδὲ εἷς. prouerbij speciem habet, *carius vendis quàm vllus Achilles*. Virgilius, *Exanimumque auro corpus vendebat Achilles*. de eo genere venditionis dicebamus capite primo ex Diphilo. neque audiendi qui vocem τιμιοπώλης aliter interpretantur in hoc versiculo. Versum Phrynichi ne Eustathius quidem aliter concipit. aliquando placebat, ἡδὺ δ' ἡ Ἀποτηγανίζειν ἐστὶ συμβολῶν ἄνευ. Pherecratis *Myrmecanthropi* adducuntur in testimonium à Polluce libro VII. cap. III. & cap. XVI. item lib. x. cap. XXIII. Iones, ait auctor, χωρὶς τοῦ τ στοιχείου ἤγανον λέγουσι. & hoc probat allato Anacreontis exemplo. itaque Eustathium non sequor, qui Doribus hoc tribuit. nam Anacreon & moribus & scriptione Ionicus, non Doricus. Quæ de vocabulo κέραμος dicuntur, vsurpato à nonnullis pro argenteis vasis, rationem habent manifestam: sic alia infinita nominata sunt, ἀπὸ τῆς παλαιᾶς χρήσεως, non ex sua natura. vt apud Homerum arma χάλκεα, & vulgò, *pyxis*, κλῆτος, *cucurbitula*, aliáque hoc genus, de quibus doctè Eustathius non vno loco. B. Chrysostomus homilia septima in epistolam ad Colossenses, τί γὰρ εἰπέ μοι, τῆς χρυσῆς πλατείας διαφέρουσι οἱ ἄνοιαν οἱ κεράμια ποιοῦντες χρυσᾶ, καὶ χύτρας, καὶ ἀλάβαστρα. Heliodorus Atheniensis ex quo refert auctor Aristophanem comicum fuisse Naucratitã. is est cuius facit mentionem tot locis in tantulo scripto Harpocration. comicum fuisse peregrinitatis suspectum testantur & veteres grammatici in eius vita: non

tamen Naucratitam, verùm Aeginetam à quibusdam esse dictum illi scribunt, & caussam explicant. Suidas Aegyptium fuisse ex aliis prodidit: quod huic sententiæ Heliodori conuenit. Platonis comici *Legatorum* præter Athenæum meminit Harpocration in χαλκηρύλατος, & in ζητητής. De Epicrate & Phormisio qui in prodocto Platonis loco nominantur, lege Aristophanis scholiasten ad Ranas & Concionantes. nam de iisdẽ Plato loquitur. Alexidis ecloga ex eius *Hippisco*, ex diuerso genere versuum constat. Præcedunt septem integri & ἀρτίποδες senarij iambici: deinde sequuntur trochaïci vt apparet, male distincti. Mihi hoc insolens videtur: quia vna est & continua ῥῆσις. olim conati sumus in iambicos versus omnia redigere. sed repugnat contumaciter verborum modulus plerorúmque. Nam præter octauum versum, qui nullo negotio potest refingi vt sit prioribus similis, ἐω̃ οἶδα ἢ ϗ' ἐγὼ ἡμέτερον πολίτην τινὰ, ne frustra hic fuerimus valdè vereor. Ac venit nunc mihi in mentem forrasse Athenæi ea verba esse non poëtæ: quod acuto lectori diiudicandum relinquo. Eclogarius apertè tribuit Alexidi, Οἶδα τινά φησιν Ἄλεξις πολίτην ἡμέτερον κ.τ.λ.

CAPVT IIII.

Ἀργύρωμα & χρύσωμα. κρείων Ἑλικάων. Sententia Stoicorum de vsu opum. περιηγουμένως. κοσμὸς. δείγματος χάριν. ψῆχαν & ψήγματα. Veterum scriptorum ἀγεωγραφησία Alpes & Pyrenæos cum Rhipæis confundentium.

Ἐπήλαυνον γάρ τινες καὶ τὸν ἄργυρον καὶ τότε εἰς ὑμένος ἰδέαν. Interpres omittit præcipua verba καὶ τότε. nàm hoc obseruat obiter Athenæus, artem ducendi malleo argentũ in tenuissimas laminas, iam ætate Nicostrati antiquissimi comici fuisse cognitã. Hoc ille colligit ex istis illius verbis, λεπτή τις ὀξὶς ἔστι καὶ ψυκτήριον τῶν ἐπιπορφύρων λεγομένων. docti qui putant de bracteis sentire Athenæũ, quas vulgò appellamus *argenti folia* vel *auri*, non rectè sentiunt. nam ex illis non fiunt vasa argentea cuiusmodi erant acetabulum illud Nicostrati, & poculum psycterium. Ἀντιφάνης ἢ καὶ ἐν Λημνίαις. Rectè Dalecamp. *Antiphanes Lemnias* etiam è Latinis poëtis Turpilius ediderat. Θίβρων ὁ Ταντάλου. Scripti, Θιάρων. & sequente versu μαλακὸς, non μαλακόν. Καὶ γυλίον τιν' ἀργυρωμάτων. Scribe, γυλιόν τινα ἀργ. id est, vidulum aut peram vasorum ex argento.

Αὐτὸν, θεραπαίνας, ἀργυρώματα. desumta sunt verba ex Heautontimorumeno Menandri. sententiæ opinor, pars erant, quæ integra apud Terentium: *Hem tot mea Solius sollicitis sunt caussa, vt me vnum expleant? Ancillæ tot me vestiant? sumtus domi Tantos ego solus faciam?* οἱ δ' ἐλληνίζοντες λέγειν δεῖν φασὶν ἀργυροῦν κόσμον καὶ χρυσοῦν κόσμον. Eadem obseruatio apud veteres magistros. ἀργύρωμα, inquiũt illi, aut χρύσωμα pro vasis vel aureis, non vsurpant qui loquuntur accuratius: sed ἀργυροῦν vel χρυσοῦν κόσμον. cui παρατηρήσει quantum sit tribuendum, discant tirones ex Iulio Polluce lib. x. cap. XLIV. ὅπως ἀπιστοῖεν ὁ κατὰ Πίνδαρον ἀφνειὸς πλοῦτος. Pythionicarum oda quinta,

Ὁ πλοῦτος εὐρυσθενὴς
Ὅταν τὶς ἀρετᾷ κεκρα-
μένον καθαρᾷ βροτήσιος ἀνὴρ,
Πότμου παραδόντος αὐτὸν ἀνάγῃ
Πολύφιλον ἑπέταν,
Ὦ θεόμορ' Ἀρκεσίλα.

ὑπὸ πρώτου Γύγου τοῦ Λυδῶν βασιλέως ἀνετέθη. Herodotus vnde sumserunt cæteri scriptores, narrat copiosè libro primo: vbi expositis Gygis donariis, subiicit, οὗτος δὴ ὁ Γύγης, πρῶτος βαρβάρων τῶν ἡμεῖς ἴδμεν, ἐς Δελφοὺς ἀνέθηκεν ἀναθήματα, μετὰ Μίδην τὸν Γορδίεω τὸν βασιλέα. ἀπέδοτο γοῦν τοῖς παρὰ τοῦ Ἱέρωνος ἐν ἐβούλοντο. Repete duas literas à fine vocis Ἱέρωνος, & scribe, ὅσον ἐβούλοντο. Καί μ' Ἀντηνορίδης ἐφόρει κρείων Ἑλικάων. *& me gestabat princeps Helicaon Antenoris filius.* Natalis vertit, *rex Helicanum.* quod probarẽ, si mihi ex geographis aut poëtis notum esset vllum oppidum eo nomine. at Dalecamp. *inter Græcos illustris princeps.* non illi veniebat

bat in mentem hæc ſcribenti cuias fuerit Antenor. Νικήσας ἵπποισι παρὰ πλατὺν Ἑλλήσποντον. Ex Homero de ſumta eſt hiſtoria ſeu fabula, Ιλιαδ. ψ. Δῶκε δ' ἄγειν ἑτάροισιν ὑπερθύμοισι γυναῖκα Καὶ τρίποδ' ὠτώεντα φέρειν. Verte illa, παρὰ πλατὺν Ἑλλήσποντον, non vt interpretes, *in Helleſponto ſpatioſo.* itane? in Helleſponto tanquam in circo certamen curtule peregerunt Græcorum proceres. ſed, *ad ſalſum Helleſpontum.* de voce πλατὺς ſatis libro primo. Πλάτων δ' ὁ θεῖος, καὶ Λυκοῦργος ὁ Λάκων. Platonis lex qua ſancitur vt priuatis pecuniā habere auream vel argenteam fas ne ſit, extat Legum libro quinto. De antiquo Lacedæmoniorum more capite puniendi eos penes quos auri argentiue fuerit repertum aliquid, habes apud Xenophontē & Plutarchum in ipſorum de illa Republica ſcriptis. τὴν μὲν ἀρχὴν αὐτῶν καὶ φυγὴν ἀπεσπᾶν. Rectè & verè Dalecampius, τὴν μὲν ἀρχήν. Poſtea lege, τὴν χρῆσιν δὲ τῶν λιτῶν καὶ ἀναγκαίων προηγμένως ποιεῖσθαι προστάσσων. non vt editum eſt vulgò, & in veteribus etiam ſcriptum, τὴν χρῆσιν δὲ τῶν λιτῶν καὶ ἀναγκαίων προηγορουμένως ποιεῖσθαι προστάσσων. Omnes Græcè docti ſtatim concedent mihi vtrumque verbum à nobis mutatum, neceſſariò fuiſſe mutandum: at vim vocis προηγμένως in qua totius ſententiæ cardo vertitur, non intelligent, niſi Stoicæ philoſophiæ periti. Senſus Athenæi eſt, vt paucis complectar: Zenonem res omnes diuidere in αἱρετά, φευκτά, & ἀδιάφορα: optanda, fugienda & indifferentia: diuitias cenſeri ab eo neque inter optanda, neque inter fugienda, ſed inter indifferentia. præcipere ergo illum ſuis diſcipulis, vt in iis quæ neceſſaria ad vitam, parabilia & tenuia maximè probent: aduerſus diuitias verò ita ſe compatent, vt neque illa mirentur ſi non adſint, neque ſi adſint ab iis corrumpi ſe poſſe metuant. facere aliquid aut probare προηγμένως & propter aliud, ſiue vt loquebantur Stoici, κατὰ περίστασιν, ſunt oppoſita. ὅθεν γὰρ ἡ φύσις ἐκβέβληκεν ἐκ τοῦ κόσμου τῶν ἀργυρίων. Apud Græcos multifariam accipi vocem κόσμος nemo ignorat. Vt interpretes accipiunt, κόσμος hîc eſt, *vita hominum.* iidem ἐκβάλλειν interpretantur, *eycere & contemnere.* Acutiùs exponas & diſputationi huic conuenientiùs, *educere atque in lucem producere.* vt ſit ſenſus: Natura nihil eorum quæ tantopere mirantur homines, obuium eſſe voluit. Argentum igitur & aurum in terram abdidit: vnde extrahi & proferri niſi labore plurimo non queant. Δύγματος μὲν οὖν χάειν ἐπειδὰν ἐπιπόλαιον αὐτῶν ἐστι τὸ γένος, ἀλλ' ἐν ταῖς ἐσχ. Inſtituit probare multis magnīſque difficultatibus auri poſſeſſionem parari. tam clarum hoc ex præcedentibus verbis, quàm quod maximè. Atenimvero contrariam planè ſententiam verba proximè ſequentia continent: facit enim mentionem auri ramentorum, quæ colligere aut nullus eſt, aut certè non magnus labor. quem tamen ipſum multis modis imminuit, cum ait deferri iſta ramenta etiam à paruis fluminibus: itaque addit colligi illud aurum à mulierculis, & viris imbecillis. cedo, difficilis rei hæccine eſt probatio an facilis? Nimis certum, corruptum eſſe hunc locum, & aliquot vocibus defectum. Scribe igitur, vt virium ſaltem appareat. Δύγματος μὲν οὖν χάειν, ... ἐπειδὰν ἐπιπόλαιον αὐτῶν ἐστι τὸ γένος. verba quæ deficiunt velle præſtare, immenſæ fuerit temeritatis. ſententia tale quid poſtulat, Δύγμ. μ. οὖν χάειν αὐτὰ ἐνιαχοῦ ἐκβέβληκε. Senſus eſt: Naturam quæ in totum procul ab hominum conſpectu aurum & argentum abdidit, certis tamen in locis parabilia & inuentu facilia ea voluit eſſe, tantum vt ne ignota eſſent mortalibus. Siquidem, ait, genus eſt quoddam horum quod in ſumma terræ ſuperficie inueniatur. nam in oris & extremitatibus Orbis etiā fluuioli qualeſcumque auri ramenta deferunt: quæ radunt & ſeparant mulieres ac viri inualidi, lotaque in conflatorium coniiciunt. Hac oratione nihil planius, nihil clarius. quid ſit δύγματος χάειν aut γλύμματος, ſatis alibi oſtendimus. τὸ γένος omnino ſcribendum, non τὸ γένος. quod ait de fluuiis extremi Orbis qui auri ramenta voluunt, Tagum reſpicit Hiſpaniæ, & alios Indiæ χρυσορρόας. Et ſententia & verba ab Herodoto. nam in Thalia ſcribit hiſtoriæ pater, αἱ δ' ἐσχατιαί κως τῆς οἰκεομένης τὰ κάλλιστα ἔλαχον. κατάπερ ἡ Ἑλλὰς τὰς ὥρας πολλόν τι κεκρημένας ἔλαχε. & ſtatim de India, χρυσὸς ἄπλετος αὐτόθι ἐστίν, ὁ μὲν ὀρυσσόμενος, ὁ δὲ καταφορεόμενος ὑπὸ τῶν ποταμῶν. ὑποψήχοντες rectè Epit. & Dalec. per ψ non per υ. *radentes, verrētes cum puluiſculo,* vt ille ait. inde ψήγματα *ramenta,* de ſcobe aureo vel argenteo. De hac ratione auri parandi lege Strabonem libro tertio. Diſtingue ſequentia ad orationis lucē ſic, ὡς παρὰ τοῖς Ἰβηρικοῖς, (φησὶν ὁ ἐμὸς Ποσειδώνιος) καὶ ἄλλοις τισὶ τῶν Κελτῶν. Καὶ τά γε παλαιὰ μὲν Ῥίπαια καλούμενα ὄρη, εἶθ' ὕστερον Ὄλβια προσαγορευθέντα, νῦν δ' Ἄλπια, (ἔστι δὲ τῆς Γαλατίας) αὐτομάτως ὕλης ἐμπρησθείσης ἀργύρῳ διέρρύη.

manifestò hic scriptor Rhipæos montes confundit cum Alpibus: qui error multis veterum communis. quare etiam sanctissimus pater Basilius Rhipæos montes appellat, vnde manat fluuiorum rex Eridanus. Sed & Alpes cum Pyrænæis permiscet: nam illa verus fabula de fortuito montium incendio, quo derecta fuerint auri & argenti metalla eo casu liquata, Pyrenæis conuenit non Alpibus: vel nomine teste, quod ex euentu illo volunt impositum. hæc erat veterum ἀγνοιο χειρωσία: cuius illustre exemplum apud Orpheum in Argonauticis: quo loco ait Rhipæos montes Calpen, qui est mons ad Gaditanum fretum, Phlegram & Alpes Cimmeriorum terram circuncludere, & Solis lumine priuare. Eius sunt verba.

— ἔπειτα δὲ Κιμμερίοισι
Νῆα θοὴν ἐπάγοντες ἱκάνομεν· οἱ ῥά τε μοῦνοι
Αἴγλης ἄμμοροί εἰσι πυριδρόμου ἠελίοιο.
Ἐν μὲν γὰρ Ῥίπαιον ὄρος καὶ Κάλπιος αὐχὴν
Ἀντολίας εἴργουσ'. ἐπικεκλιται δὲ πλεῶμα
Ἄσσον ἐπισκιάζουσα μεσημβρινὸν ὑψι Φλέγρη.
Δείελον αὖ κρύπτουσι φάος τανυηκέες Ἄλπεις.

Locum ex Demetrio Phalereo deinceps allatum, ad tertium Strabonis olim illustrauimus: nam eius elegantiam interpretes non cepere.

CAPVT V.

Λυσάνδρειον χρῆμα. Cordistæ Galli. *Strabonis locus. Polemonis varia cognomina, & patria eius incerta. cur* Ἑλλαδικὸς *dictus, item* Στηλοκόπας. *Discipuli olim cognominati à præceptoribus. Polemonis scripta.*

GYLIPPVM Spartiatam inedia vitam finisse fama est, vt narrat dipnosophista, condemnatum sententia ephororum, ob auersam prædæ Lysandreæ partem. hoc postremum ita Athenæus, νοσφισάμενος ἐκ τοῦ Λυσανδρείου χρήματος. Periti linguæ Græcæ mirabuntur mecum vsum hunc vocis χρῆμα: & scribendum iudicabunt ἐκ τῶν Λυσάνδρου χρημάτων. non enim χρῆμα vocant Græci pecuniam & diuitias, sed χρήματα. & Plutarchus in hac historia, Lysander, inquit, τῶν χρημάτων τὰ περιόντα ἀπέστειλεν εἰς Λακεδαίμονα. constantissimè tamen quod editum est tuentur scripti omnes, etiam Epitomæ. Fortasse hoc leuiculum videbitur: at illud non leue quod sequitur. pulcherrimam enim & verissimam sententiam corrumpunt interpretes suis emendationibus. τοῦ δὲ ἀνατιθεμένου θεοῖς, καὶ συγχωρουμένου δημοσίᾳ καθάπερ κοσμήματος καὶ κτήματος, οὐ ῥᾴδιον ἦν τὸν θνητὸν ὀλιγωρεῖν τῶν τοιούτων. *Sed cum Deo consecrarentur aurum & argentum, & publica loca ijs ornari, publiceq́ ipsa possideri concederentur, difficile erat hominem mortalem illa contemnere.* Deliberatum diu à Lacedæmoniis quid facerent præda Lysandrea. decretum tandem, vt pars diis consecraretur, illorum templis appendenda pars verò in vsus publicos asseruaretur. Hoc vbi semel constitutum, difficile erat, inquit auctor, priuatorum cupiditates inhibere. cur enim priuatim aspernarentur, quod publicè æstimari viderent? Plutarchum lege in Lysandro: vbi etiam par & gemina huic sententia. οὐ γὰρ ἦν, ait, δημοσίᾳ τιμώμενον (τὸ χρυσοῦν καὶ ἀργυροῦν νόμισμα) δεδιέναι, ἰδίᾳ καταφρονεῖν ὡς ἀχρήστου. Nemo igitur virum doctum audiat, qui legit hoc loco, τοῦ δ' οὐκ ἀνατιθεμένου θεοῖς. *Cordistæ* Galli, de quibus scribitur, Τῶν δὲ Γαλατῶν οἱ Κορδισταὶ καλούμενοι χρυσὸν μὲν οὐκ εἰσάγουσιν εἰς τὴν αὐτῶν χώραν: sine dubio sunt Scordisci, quos Strabo ex eodem Posidonio Gallos nominat libro septimo. non tamen assentiar diligentissimo Abrahamo Ortelio, qui rescribebat hîc, οἱ Σκορδίσκοι. repugnant enim omnia exemplaria antiqua & Abbreuiator. præterea binomines fuisse Scordiscos, auctor Strabo. cuius quidem verba ita scribuntur, τοὺς δὲ Σκορδίσκους ἔνιοι σκορδισκὰς καλοῦσι. sed geographum censemus scripsisse, ἔνιοι Κορδιστὰς καλοῦσι. sic statim adiicit, *Tauriscos* à quibusdam *Tauristas* esse appellatos. Galli ducis nomen hîc memorati, variè scriptum in veteribus offendimus, Ἀθαυάτης, aut Βαταύατος. Deinceps sequitur longus de vario parasitorum genere sermo: quem dum aggreditur auctor, Polemonis antiquissimi scriptoris varia cognomina obiter πολυμαθίας χάριν nobis indicat

indicat. Sic Ille, Πολέμων γοῦν, (ὁ εἴτε Σάμιος, ἢ Σικυώνιος, εἴτ' Ἀθηναῖος ὀνομαζόμενος χαίρει, ὡς ὁ Μοψεάτης Ἡρακλείδης λέγει, καταριθμούμενος αὐτὸν καὶ ἀπ' ἄλλων πόλεων. ἐπεκαλεῖτο δὲ καὶ Στηλοκόπας, ὡς Ἡρόδικος ὁ Κρατήτειος εἴρηκε) γράφας περὶ παρασίτου φησὶν οὕτως. Quia erant doctorum de huius viri patria discrepantes sententiæ, sequebantur quisque quod probabilissimum videbatur. ita Polemonem alius *Samium* dixit, alius *Sicyonium*, alius *Athenienfem*, alij item aliter. nam, exempli gratia, Suidas natum ait in Iliaco pago *Glycea*: addens, donatum postea fuisse ciuitate ab Atheniensibus. Egregium vero est quod narrat idem, propter hanc caussam Polemonem à nonnullis Ἑλλαδικὸν indigetatum fuisse, vt si Latinè dicas *Græcanicum* aut *Græciensem*. Subiicit Athenæus cognomen aliud Polemonis, *Stelocopam* nominans auctore Herodico Cratetis antiquissimi critici discipuli: vnde ei Cratetij cognomen adhæsit. Olim studiosos literarum adeo non pudebat profiteri per quos profecissent, vt multi à præceptoribus suis cognominari gloriosum sibi duxerint. Sic Herodicus *Crateteus* cognominatus: Diodorus & Artemidorus, Aristophanis grammatici discipuli, ambo *Aristophanei* dicti. sic Ister *Callimachius*. sic Callimachus Herophilius: (quod cognomen aliter extulit Erotianus, eum ait, ὡς ἱστορεῖ Καλλίμαχος ὁ ἀπὸ τῆς Ἡροφίλου οἰκίας.) sic Rholus *Democriteus* sic alij quos prætermitto. Porrò vnde Stelocopas fuerit Polemon appellatus, caussam non adiicit Athenæus. Eruditi homines στηλοκόπαν quasi ἐστηλοκοπημένον aut ἐστηλιτευμένον putant nominatum: quippe cuius nomen ob desertum vadimonium columnæ inscriptum & infamatum fuerit, more qui olim Athenis obtinuit. Quanto est humanius & probabilius etiam, quod nos diuinabamus? dictum Polemonem στηλοκόπαν, propter nauatam ei operam in perquirendis, describendis, & publicandis veterum monumentorum inscriptionibus. Declarant libri ab eo editi, quorum titulos saltem hodie habemus superstites. Eius generis erat volumen, cui nomen fecerat, Περὶ τῶν κατὰ πόλεις ἐπιγραμμάτων, id est, *De inscriptionibus quæ per vrbes Græciæ visuntur.* meminit auctor libro x. item opus aliud cuius erat index, Περὶ τῶν Ἀθήνησιν ἀκροπόλεως: cuius etiam fit in his libris mentio non semel. Sed titulum explicat Strabo libro nono, Πολέμων, ait, ὁ περιηγητὴς τέτταρα βιβλία συνέγραψε περὶ τῶν ἀναθημάτων τῶν ἐν τῇ Ἀκροπόλει. *Polemon periegetes libros quatuor conscripsit de donarijs quæ erant in Arce.* Huc etiam refer illos eiusdem alibi nominatos Athenæo libros, *De donarijs vrbis Lacedæmoniorum: De tabulis quæ Sicyone habentur: De Pœcile porticu vrbis Sicyonis.* Eximiè vero firmant nostram sententiam sequentia mox verba ex Polemone descripta: ἐν Κυνοσάργει, ait, ἐν τῷ Ἡρακλείῳ στήλη τίς ἐστιν ἐν τῷ Ἡρακλείῳ, ἐν ᾗ ψήφισμα Ἀλκιβιάδου. & deinceps alia multa. Qui igitur tanta diligentia Græcarum vrbium inscriptiones de columnis, pilis, statuis, & omne genus donariis descripsisset στηλοκόπας, ioculari quidem sed aptissimo nomine est dictus, παρὰ τὸν κόπον τὸν περὶ τὰς στήλας. Sic δοξοκόπους dixerunt, qui industriam & laborem omnem suum ad gloriæ aucupium referrent. Sic etiam δημοκόπους appellabant qui in demerendo populo assiduè occupabantur: ad cuius beneuolentiam cum malis artibus plerique iter affectarent, ex eo factum, vt in malam partem id vocabulum sumeretur. Næ erat iniquum & indignũ facinus, virtute, studio & præclaris laboribus partum cognomen in probri & dedecoris argumentum doctissimo viro & de literis optime merito vertisse. Nunc ad rem accedamus.

CAPVT .VI.

Parasiti, epulones sacri, Iouis parasiti. Parasiti in templo Herculis. Nothi segregati in sacris ab alys. Keryces *Athenienses.* Pallene *&* Pellene. ἐπὶ φυλῆς ἱερέας. *Lex regia Atheniensium.* βασιλεὺς ὁ ἀεὶ βασιλεύων, *& similia.* βουκολία. ἀρχεῖον.

Ὸ τοῦ παρασίτου ὄνομα, inquit, πάλαι ἦν σεμνὸν καὶ ἱερόν. *Olim parasiti nomen venerabile erat & sanctum.* quia nimirum Græcis quõdam ita appellari, quos Romani in superstitionum suarum ritibus viros epulones dixerunt. puto etiam *Titios sodales*, non multum ab istis fuisse diuersos. Quid quod etiam

deos epulones finxit væſana antiquitas, quos *Iouis paraſitos* vocat beatus Auguſtinus, De ciuitate Dei libro VI. cap. VII. Quæ deſcribuntur ex Alcibiadis pſephiſmate, aucta ſunt à nobis verbis aliquammultis, quæ reperta in chirographis libris: nondum tamen plena eſt oratio, ſed ſuſpenſa & imperfecta, hoc fortaſſe modo concipienda vt integretur. οἱ δὲ παράσιτοι ἔστω ἐκ τῶν νόθων, καὶ τῶν τούτων παίδων κατὰ τὰ πάτρια παρασιτεῖν ἀναγκαζόντων, (vel εἰς τοὺς παρασίτους εἰσαγόντων.) ὃς δ᾽ ἂν μὴ θέλῃ παρασιτεῖν, εἰσαγέτω ὁ ἱερεὺς καὶ περὶ τούτων εἰς τὸ δικαστήριον. Iubet lex, vt Herculani templi quod Cynoſargis erat paraſiti, quotannis vnum è ſpuriis aut ſpuriorum liberis, in ſuum ordinem cooptent: ſi quis iure vocatus non obtemperet, vt de eo ad concilium iudicum referat ſacerdos. Paraſitos & epulones in Herculis templo habitos, non mirum: cum ipſe quoque ἀδηφάγος & voraciſſimus crederetur. Cynoſargis ſacra faciebant ex illegitimo matrimonio nati: quos & lex Moſaica in re ſacrorum iubet eſſe à cæteris ſegreges ad decimam vſque generationem. Deuteronomij cap. XXIII. Plutarchus in Themiſtocle, τῶν νόθων εἰς Κυνόσαργες συντελούντων (τοῦτο δ᾽ ἐστὶν ἔξω πυλῶν γυμνάσιον Ἡρακλέους, ἐπεὶ κἀκεῖνος οὐκ ἦν γνήσιος ἐν θεοῖς, ἀλλ᾽ ἐνείχετο νοθείᾳ διὰ τὴν μητέρα θνητὴν οὖσαν) ἔπειθέ τινας, &c. meminit & in Ἐρωτικῷ. necnon Demoſthenes contra Ariſtocratem. Extat etiam apud Iſæum lex qua arcentur nothi ab omnibus ſacris gentilitiis. Sic enim habet, μηδὲ νόθῳ, μηδὲ νόθῃ μὴ ἀγχιστείαν εἶναι μήθ᾽ ἱερῶν μήθ᾽ ὁσίων ἀπ᾽ Εὐκλείδου ἄρχοντος. Habes ſuper hoc Solonis veterem legem, apud comicum in Auibus. Ait, καὶ τοὺς κήρυκας ἐκ τοῦ γένους τῶν κηρύκων τοῦ τῆς μυστηριώτιδος· τούτους δὲ παρασιτεῖν ἐν τῷ Δηλίῳ ἐνιαυτόν. *& vt duo ſint ceryces ſacrorum miniſtri de genere Cerycum, ex ea familia qua myſteriorum ſacris operabitur. hi vt in Delio templo annum vnum functionem obeant paraſitorum.* Inter antiquiſſimas gentes populi Athenienſium fuit gens κηρύκων qui non erant caduceatores, neque præcones: ſed ſacrorum miniſtri. Diodorus Siculus libro primo Cerycas Athenienſium Aegyptiorum paſtophoris aſſimilat. Hæc ſtirps vt in familias plures erat diſtincta, ita etiam diuiſæ ſingularum familiarum functiones fuerunt. quod obſeruandum, vt intelligantur iſta verba τοῦ τῆς μυστηριώτιδος. vbi neceſſariò deeſt aliquid, ex vſu loquendi omiſſum; puta ἱερομηνίας, vt apud Lucam euangeliſtam: vel μερίδος, aut σπονδῆς. vt cum ait Pollux, ὀνομάζονται δὲ καὶ μυστηριώτιδες σπονδαί, καὶ μυστικαὶ ἡμέραι. Ait, ἐν δὲ Παλληνίδι τοῖς ἀναθήμασιν ἐπιγέγραπται τάδε, id eſt, *Donarijs quæ in Pallenide portica habentur, hæc ſunt inſcripta.* Errant qui de Pallene Achæorum vrbe putant hîc agi. Primum aliud eſt in geographia *Pallene* aliud *Pallenis*. deinde vrbs Achaiæ quam illi aiunt, non Pallene dicebatur verùm Pellene. impoſuit eis deprauata apud Strabonem in deſcriptione Achaiæ ſcriptura in editionibus quæ noſtram præceſſerunt. *Pallene* dicebatur in Attica populus ſiue pagus vnus Antiochidis tribus. *Pallenis* verò loci nomen qui proprius fuit eius δήμου. ſupplendum enim στοά, vel aliud quid. Non intelligo quod ſcriptum ſic eſt, ἐπὶ δὲ φυλῆς ἱερείας παράσιτοι ἐπὶ Λυκοστράτου Γαργηττίου Περικλῆς Περικλείτου Πιτθεύς. vertêre docti, *Sub Lycoſtrato è ſacra tribu paraſiti fuêre Pericles Gargettius Pittheus Periclitis filius.* Legerunt φυλῆς ἱερᾶς, Ego nullam Athenis ſacram tribum noui: imò verò nulla fuit, non dicam ἱερά, ſed neque ἱερατική, qualis apud Iudæos Leuitica. Erit aliquis ſenſus, ſi relicto vacuo ſpatio ad capiendum tribus nomen quod deeſt, ſcribas ἱεροποιούσης vel ἱερωμένης. id eſt, Tali *tribu rem diuinam faciente archonte Lycoſtrato.* Quid ſi aliter accipiẽdum ſeruata voce ἱερείας? Erant enim ſacra quibus fœmina ſacerdos præerat. vnde illa formula apud Thucydidem & alios hiſtoricos frequens, ἐπὶ ἱερείας τῆς δεῖνα. *ſacerdote hac vel illa.* Ita fuerit nomen proprium *Phyle*, niſi aliud eius loco ſubſtituendum, vt, ἐπὶ δὲ Εὐφύλης ἱερείας. de quo ſuum eſto cuiuſque arbitrium, ſua exiſtimatio. Illud verò certiſſimum, ſcribendum eſſe ἐπὶ Λυκοστράτου Γαργηττίου. *Gargettius* & *Pittheus* ex conſuetudine Attica τὸν δῆμον indicant: neque debuêre pro virorum nominibus propriis haberi. Addit, κἀν τοῖς τοῦ βασιλέως δὲ νόμοις γέγραπται. regem intellige ſacrificulum: nam de antiquis Athenarum regibus non loquitur. Scribe mox ex libro Hœſchelij τὸν δὲ τὸν εἰς τὸ συμβίωμα κατειλεγμένον. non καταλελεγμένον. *cum quicum conuiuendum eſt adſcriptus.* Sequitur ſtatim, συγκαταλέγουσι παρασίτους. Dionyſius Sinopenſis de electione paraſitorum apud Athenienſes — οὐδὲ παρέλαβεν εἰς ταῦτα τοὺς τυχόντας, ἀλλὰ κατέλεξεν ἐκ τῶν πολιτῶν δώδεκ᾽ ἄνδρας. Themiſon cuius ſtatim fit mentio, videtur deſcripſiſſe titulos donariorum, & monumenta antiqua omnia quæ erant in Pallenide. ibi inter cætera fuit lex regibus ſacrorum dicta, cuius facta mentio paullo antè.

antè. Colligo ex collatione verborum Athenæi & Pollucis. ille ait, Θεμίσων δ' ἐν Παλληνίδι· ἐπιμελεῖσθαι δὲ τὸν βασιλέα τὸν ἀεὶ βασιλεύοντα, καὶ τοὺς παρασίτους οὓς ἂν ἐκ τῶν δήμων προαιρῶνται, καὶ τοὺς γέροντας, καὶ τὰς γυναῖκας τὰς πρωτοπόσεις. Pollux libro tertio, ἡ ἐκ παρθενίας τινὶ γεγαμημένη, πρωτόποσις ἐκαλεῖτο. γέγραπται δὲ τοὔνομα ἐν τῷ τοῦ βασιλέως νόμῳ. ex his colligere est, verba quæ describit Athenæus, partem esse legis regiæ. at auctorem & opus vbi lex illa extabat docet Athenæus. Βασιλέα τὸν ἀεὶ βασιλεύοντα cum dicunt Græci, non intelligunt, vt vertêre hîc docti, *regem cuius perpetuum erit regnum.* dicant verò nobis, quis ille rex cuius regnū dici meruit perpetuum. Mirum sanè tam absurdam sententiam non pupugisse interpretes, vt quid significaret Græcum illud genus loquendi quærerēt diligentius. βασιλεῖς ὁ ἀεὶ βασιλεύων, vel simpliciter, ὁ ἀεὶ βασιλεὺς, reges sunt, qui alius post alium regnum obtinent. Latinè exprimi ad verbum phrasis hæc non potest. vertas non malè, *quisquis rex erit.* aut simpliciter, *rex* sic apud Dionem & alios, οἱ ἀεὶ ὕπατοι. Latini tantum, *Consules.* οἱ ἀεὶ ἄρχοντες, *pratores.* τὸ ἀεὶ in his & similibus continuam successionem aliorum post alios denotat. Plato libro primo De republica, οἱ λίχνοι τοῦ ἀεὶ παραφερομένου ἀπογεύονται ἁρπάζοντες, πρὶν τοῦ προτέρου μετρίως ἀπολαῦσαι. appellat τὸ ἀεὶ παραφερόμενον, singula fercula, quæ inferebantur mensæ aliud post aliud. potest etiam legi ἐπιφερόμενον, ita enim mos erat in Atheniensium conuiuiis vt libro quarto didicimus. Pro ἀεὶ dicunt Græci interdum, ἑκάστοτε. vt apud Plut. in Sertorio, οἱ ἑκάστοτε πεμπόμενοι στρατηγοί. & ita passim. Parasiti dicebantur olim Athenis, οἱ ἐπὶ τὴν τοῦ ἱεροῦ σίτου ἐκλογὴν αἱρούμενοι. ita noster ex Cratete. Hesychius, quem nullum dubium est indidem hausisse, scribit, ἐκλογεῖς. quod redit eodem: Pollux cum Athenæo ἐκλογεῖς libro VI. cap. VII. Insitata & obsoleta quadam significatione sumitur vox βουκολία in antiqua lege regia, vnde ista proferuntur, τοὺς δὲ παρασίτους ἐκ τῆς βουκολίας ἐκλέγειν ἐκ τοῦ μέρους τοῦ ἑαυτῶν ἕκαστον ἑκτέα κριθῶν, δαίνυσθαί τε τοὺς ὄντας Ἀθηναίους ἐν τῷ ἱερῷ κατὰ τὰ πάτρια. Veterum legum Græcarum & Romanarum verba quàm plurima etiam doctissimis viris fuisse obscura iam inde à multis retro sæculis, ineptus sim si probare aggrediar. omnia ignorat qui hoc nescit. Suspicabar, βουκολίαν hîc dici vel iugerum vel alium agri modum ex quo fas fuit parasito cuique hordei hecteum exigere. sed magis ingenua est, in talibus ignorantiæ confessio. Scribe mox ex libris εἰς τὴν ἐπισκευὴν τοῦ νεὼ, τοῦ ἀρχείου, καὶ τοῦ παρασιτίου. nō cum interpretibus, τοῦ ἀρχαίου. *ad sarciendum templum, tabularium, & parasitium.* ἀρχεῖον non solum est tabularium, sed ærarium, & templi θησαυροφυλάκιον. de eo Pollux lib. primo, capite primo. Idem criticus libro sexto cap. VII. tangit hunc locum legis regiæ, scribens, Καὶ ἀρχεῖόν τι Ἀθήνησι παρασίτιον καλούμενον, ὡς ἐν τῷ νόμῳ τοῦ βασιλέως ἔστιν εὑρεῖν. Lege, Καὶ ἀρχεῖόν τι Ἀθ. verba legis apud Athenæum, sic legit Pollux: εἰς τὴν κατασκευὴν τοῦ νεὼ, τοῦ ἀρχείου τοῦ παρασιτίου, καὶ τ.

CAPVT VII.

Obseruatio super voce παράσιτος. *Carystij libri* Περὶ διδασκαλιῶν. διδάσκειν δρᾶμα. διδάσκαλοι *&* ἀντιδάσκαλοι, διδασκαλία, θέσις *vel* κάθεσις. *Auctores veteres qui de eo argumento scripserunt. Vtilitas* διδασκαλιῶν *ad chronologiam. item alia nonnulla.*

SCRIPSERAT Carystius Pergamenus criticus antiquissimus, *parasiti* nomen ea notione quæ ex Latinis comicis nota est omnibus, ab Alexide comico esse inuentum. Falsam esse hanc Carystij obseruationem docet Athenæus, allato Epicharmi loco vbi parasitorum fit mentio. Epicharmus inter primos antiquæ comœdiæ poëtas fuit, longe antiquior Alexide, mediæ comœdiæ poëta, vt disertè scribitur libro octauo. Hæc animaduersio non est Athenæi, verùm alicuius antiquioris: vnde eam sumserunt & Athenæus & Iulius Pollux æqualis eius, aut paullo etiam natu maior. Sic ille libro sexto, ἐπὶ τῷ παρασίτῳ κατὰ λέξιν ἡ κολακείας εὕρετος Ἐπίχαρμος τὸν παράσιτον ὠνόμασεν, οὐκ Ἄλεξις. Porrò librum suum cuius hoc loco fit mentio, inscripserat Carystius, Περὶ διδασκαλιῶν. Nulla vox est magis vsu trita aut notior ista candidatis Græcæ literaturæ: & tamen paucissimos scio esse,

qui illam hoc & similibus aliis locis recte sint interpretaturi. Magna sane interpretum hallucinatio, qui vertunt vbique *De doctrina*. Non enim de philosophia aut artibus liberalibus tractauerat eo in opere hic criticus: sed de professioni suæ proprio argumento: cuius cognitio & iucundissima, & ad historiæ lucem vtilissima. Rem hodie non vulgò cognitam, iuber paucis, quando oblata est occasio, explicare. Studiorum ea fuit quondam ratio, vt maxima eruditionis pars in dramaticorum poëtarum, ac præsertim comicorum lectione & intelligentia poneretur. Inde puriorem Hellenismum, inde notitiam eorum quæ in Rep. erant gesta, inde vitam & mores primorum ciuitatis Atheniensium hauriebant. Itaque ad illustranda huius generis veterum scripta, certatim viri magni contenderunt, iam inde ab incunabulis criticæ professionis, siue grammaticæ, aut quocunque modo appellare volueris, eam disciplinam quæ rectam veterum scriptorum interpretationem profitetur, & diuinum Aristotelem, vt docemus alibi, auctorem habet primum. Attici scriptores διδασκάλους peculiari notione appellarunt quos dixi poëtas. Harpocration, ἰδίως διδασκάλους λέγουσι τοὺς ποιητὰς τῶν διθυράμβων, ἢ τῶν κωμῳδιῶν, ἢ τῶν τραγῳδιῶν. Comici scholiastes ad Plutum, φαίνεται τὸ τοιοῦτον, οὐ διὰ τῶν χορηγῶν γινόμενα, ἀλλὰ δι' αὐτῶν τῶν διδασκάλων. & cum fabulas suas proferebant spectandas, διδάσκειν eos dicebant: sicut etiam Latini *docere fabulam*. & qui productis in theatri coronam poëmatis de palma inuicem certabant, non ἀνταγωνισταὶ propriè, sed ἀντιδιδάσκαλοι nuncupabantur vel ἀντίτεχνοι. Pindari enarrator ad Nemeonicas; σφόδρα γὰρ τῶν φθεγμένων ἡμᾶς ἀντιδιδασκάλων καὶ ἀντιτέχνων φαινόμεθα καταβαίνοντες. altera voce Plato vtitur in Phædone, & comici interpretes vetus non semel. Hinc appellatæ sunt istæ διδασκαλίαι, de quibus scripserat Carystius, & alij etiam multi, vt mox docebimus. Quid igitur est διδασκαλία? Duobus modis hæc vox in hac re solet accipi. Primum pro actione ipsa fabulæ, & editione, quæ dicitur etiam κάθεσις. Ranarum interpres, Δίδυμος ὅτι οὐ φέρεται ἕτερον Δαρείου οἱ Πέρσαι τὸ δρᾶμα. διὸ τινὲς δίτὰς θέσεις, τουτέστι διδασκαλίας τῶν Περσῶν φασί. Malim δίτὰς καθέσεις. aut si placet θέσεις, feramus libro primo, vulgatam lectionem vbi legitur ὅτι τὴν Ναυσικάαν ἔθηκε. Nobis tamen aliter videbatur, vt cap. xvi i. eius libri dictum. exempla huius significatus passim obuia. Altera significatio vocis διδασκαλία est, cum accipitur pro eo scripto quo explicatur vbi, quando, quomodo, & quo euentu fabula aliqua fuerit acta. Hæ circunstantiæ & similes his necessariæ sunt ad rectam & plenam dramaticorum poëtarum intelligentiam: imò verò ad capienda recte historiæ Græcæ tempora. Ideo non leuiter in hac parte doctissimi veterum fuêre occupati, qui super hoc libros multos conscripserant: quibus & ipsis nomen è re indiderant Διδασκαλίαι, aut Περὶ διδασκαλιῶν. Omnium primus scriptionis huius exemplum dedit vir laudatione omni maior, Aristoteles. Refert Diogenes Laertius inter cæteros conscriptorum ab eo librorum indices, istum, Διδασκαλίαι α. Didascalias nempe inscripserat philosophus, commentarium quo διδασκάλων vetustiorum ac recentiorum ad sua vsque tempora historiam texuerat, dramata singulorum recensuerat, & cuiusque illorum tempora indicauerat. Parœmiographi in explicatione prouerbij Ὄνου σκιά. Ἀριστοτέλης ἐν Διδασκαλίαις καὶ δράματός τινος φέρει ἐπιγραφήν, Ὄνου σκιάν. Harpocration, ὅτι ὁ Πεντακλῆς ποιητής, δεδήλωκεν Ἀριστοτέλης ἐν ταῖς διδασκαλίαις. Aristophanis enarrator ad Aues, εἴη ἂν οὖν ὁ Φιλοκλῆς τὸν ἔποπα ἰσκελοποιηκὼς τῇ Πανδιονίδι τετραλογίᾳ. ἣν καὶ Ἀριστοτέλης ἐν ταῖς Διδασκαλίαις ἀναγράφει. Ibidem, Ἀριστοτέλης ἐν ταῖς Διδασκαλίαις δύο φησὶ γεγονέναι Κινησίας. Idem auctor ad Ranas, ἐπὶ Καλλίου τούτου φησὶν Ἀριστοτέλης ὅτι σύνδυο ἔδοξε χορηγεῖν τὰ Διονύσια τοῖς τραγῳδοῖς καὶ κωμῳδοῖς. etsi non nominantur hîc Didascaliæ Aristotelis: tamen non dubium est, inde sumta quæ affert verba. Reperio etiam sub titulo Κωμικῶν laudatum id opus: de eo namque locutum sentio Erotianum qui in Hippocrateo Lexico Aristotelem laudat ἐν τοῖς Κωμικοῖς. Exemplum Aristotelis secutus est vt videtur discipulus illius Dicæarchus, vir eruditissimus. suadent hoc nobis testimonia aliquot veterum criticorum: licet operis illius titulum nondum inueni nominatim expressum. In antiqua hypothesi Ranarum scriptum, οὕτω ἐθαυμάσθη τὸ δρᾶμα διὰ τὴν ἐν αὐτῷ παράβασιν ὥστε καὶ ἀνεδιδάχθη ὥς φησι Δικαίαρχος. in argumento Oedipi tyranni Sophoclei, victum fuisse poetam in commissione eius fabulæ à Philocle, vnius Dicæarchi testimonio probatur: ex hypothesi autem Aiacis Lorarij vtrumque colligas, & scripsisse aliquid in hoc genere Dicæarchum, & Διδασκαλίας tamen scripto suo nomen non fecisse. Sic enim auctor ille, de vero nomine

eius

eius tragœdiæ loquens, Δικαίαρχος ἢ Αἴαντος θάνατον ἐπιγράφει. ἐν ἢ ταῖς διδασκαλίαις ψιλῶς Αἴας ἀναγέγραπται. Sudauere postea in eodem argumento duo viri πολυμαθέστατοι Callimachus & Eratosthenes. illius laudatur liber hac inscriptione, Πίναξ τῶν κατὰ χρόνους καὶ ἀπ' ἀρχῆς γενομένων διδασκαλιῶν: vel vt scribitur apud Suidam, διδασκάλων. Eratosthenes operi sui Περὶ ἀρχαίας κωμῳδίας titulum dederat. quod quidem multorum librorum fuisse testis Harpocration, qui in μετάλλοις septimum librum laudat. Vtrumque passim citant grammatici in hanc rem. Aristophanis scholia ad Aues, ὁ Καλλίμαχος ταύτης τῆς διδασκαλίας οὐ μέμνηται. In hypothesi Pacis, Φέρεται ἐν ταῖς διδασκαλίαις ὅτι καὶ ἑτέραν δεδίδαχεν ὁμοίως Ἀριστοφάνης Εἰρήνην. ἄδηλον οὖν φησιν Ἐρατοσθένης, πότερον τὴν αὐτὴν ἀνεδίδαξεν, ἢ τὴν αὐτὴν καθῆκε. ad Nebulas, Ἐρατοσθένης φησὶ Καλλίμαχον ἐγκαλεῖν ταῖς διδασκαλίαις, ὅτι φέρουσιν ὕστερον τρίτῳ ἔτει τὸν Μαρικᾶν τῶν Νεφελῶν· σαφῶς ἐνταῦθα εἰρημένου ὅτι πρότερον καθεῖται. Huc spectat locus M. Tullij in epistolis ad Atticum lib. v I. *Quis non dixit* Εὔπολιν τὸν τῆς ἀρχαίας, *ab Alcibiade nauigante in Siciliam, demersum esse in mare? redarguit Eratosthenes. affert enim quas ille post id tempus fabulas docuerit.* Post istos tractarunt idem argumentum Carystius, Aristophanes grammaticus, & item alij. De Carystij Pergameni *Didascalijs* perhibet testimonium Athenæus hoc loco. meminit eius libri subobscurè, auctor vitæ Sophoclis, νίκας, inquit, ἔλαβεν εἴκοσιν ὥς φησι Καρύστιος. *vicit Sophocles vices, vt scribit Carystius*, nempe in Didascaliis. De Aristophane testatur idem libro octauo. Ἐγὼ, ait, οὐ περιέτυχον τῷ ἀσωτοδιδασκάλῳ· ἀλλ' οὐδὲ ἀναγραφῆς ἀξιωθέντι τι συνοίδα· οὔτε γὰρ Καλλίμαχος οὔτε Ἀριστοφάνης αὐτὸ ἀνέγραψαν, ἀλλ' οὐδὲ οἱ τὰς ἐν Περγάμῳ ἀναγραφὰς ποιησάμενοι. Præter omnes hos, industriam suam in isto negorio occuparant nobiles critici Aristarchus, Crates, & alij multi, qui fabulas veterũ poëtarum sunt interpretati. De his accipiẽdum quoties sine nomine laudantur αἱ διδασκαλίαι. Harpocration, ἐν ταῖς διδασκαλίαις ἀριθμεῖται ὁ Σθένελος τραγῳδίας ποιητής. sic apud Sophoclis, Euripidis, & Aristoph. interpretes sępissimè. Non est autem dubitãdum Latinos criticos in recensẽdis poetarũ Latinorũ fabulis, pari diligẽtia versatos. Extant hodieq; Terentianarum comœdiarũ διδασκαλίαι, breuiter & elegãter scriptæ, ac fabulæ cuiusq; fronti præpositæ. Præcipua omnium qui Didascalias ediderãt cura fuit, tempus inquirere, & designare, quo fabularum suarum quamq; comici & tragici docuerant. Itaque ex temporũ ratione digesta erant singulorum poëtarum dramata. Aristoph. grammaticus in didascalia Antigonæ Sophocleæ. λέλεκται ἢ τὸ δρᾶμα τοῦτο τριακοστὸν δεύτερον. significat fabulam illam, inter Sophocleas, quæ fuēre olim c x x. aut eo plures, vt docemus libro septimo, locum tricesimum secundum obtinuisse. Neque tantum singulorum poëtarum separatim, sed etiam omnes omnium quà tragicorum quà comicorum fabulas pro ratione temporum quibus fuerant publicatæ, digestas cernere erat in criticorum Didascaliis. Itaque Athenæus sub finem libri huius plurium comicorum eclogas recitaturus, ait se χρήσασθαι τῇ τάξει τῶν δραμάτων ὡς ἐδιδάχθη. *seruasse in recitando eum ordinem, quo illas auctores docuerunt.* Quantum critici hac diligentia veteres chronologos adiuuerint, soli æstimabunt illi, qui norũt quàm infirma & tenuia præsidia habuerint, qui ad ineundam fugacis temporis rationem primi animum appulerunt. Ego non dubito eò potissimum spectasse Aristotelem cum Διδασκαλίας suas componeret: sicut etiam constat mihi summum virum chronologiæ cuiusdam fundamenta molitum esse, cum Pythionicas omnes singulari libro recensuit, cuius index Πυθιονικῶν ἔλεγχος: item cum Dionysiacorum ludicrorum victorias alio scripto est persecutus. Verùm quod heroica virtute instituerat, aut fortasse etiam cogitauerat solùm maximus philosophus, posteri præstiterunt. eximiè verò Eratosthenes Cyrenæus: cuius Canones chronologici non deteriorem facem ineundæ antiquorum temporum rationi alluxerant, quàm librì de comœdia & fabularum didascaliis, rectè intelligendis antiquorum omnium comicorum scriptis. Non omnia autem comicorum & tragicorum dramata in didascaliis locum habuerunt: sed illa solum quæ fuerunt acta & commissa: quorum etiam maius fuit semper apud doctos pretium quàm illorum quæ scripta tantum non etiam producta. Athenæus hoc ipso libro, οἶδα δ' ὅτι καὶ οἱ Θηριοπέρσαι καὶ τὸ τοῦ Νικοφῶντος δρᾶμα ἀδίδακτά ἐστι· διόπερ καὶ τελευταῖον αὐτῶν ἐμνήσθην. Idem sentiendum de iis fabulis quas post editionem minus faustam auctores interpollauerant & recentauerant. Nam & hæ, nisi illas iterum poëtæ docuissent, ταῖς διδασκαλίαις οὐκ ἐνετέθησαν. Aristophanis scholiastes, Ἐρατοσθένης φησὶ Καλλίμαχον ἐγκαλεῖν ταῖς διδασκαλίαις, ὅτι φέρουσιν ὕστερον τρίτῳ ἔτει τὸν

Μαρικᾶν

Μαρικᾶν τῶν Νεφελῶν· σαφῶς ἐνταῦθα εἰρημένον ὅτι πρότερον καθεῖται. λανθάνει δ᾽ αὐτὸν, φησὶν, ὅτι ἐν μὲν ταῖς διδαχθείσαις οὐδὲν τοιοῦτον εἴρηκεν. ἐν δὲ ταῖς ὕστερον διασκευασθείσαις εἰ λέγεται οὐδὲν ἄτοπον. αἱ διδασκαλίαι δὲ δῆλον ὅτι τὰς διδαχθείσας φέρουσι. quænam fabulæ dictæ fuerint διεσκευασμέναι, exposuimus libro tertio, cap. XXVI.

CAPUT VIII.

Pollucis error indicatur. voces παράσιτος *auctor antiquissimus. Epicharmi versus percurruntur. pelles olim pro lectis & stragulis.* dormio. χοεῖν. *Homerica obseruatio in vulneribus assignandis. Ararotis comici* Hymenæus. *Suidæ locus animaduersus.* Πρυτανεῖα, sportulæ. *Iudicum merces. Multa alia emendantur & obseruantur.*

IN Epicharmi ecloga hoc loco descripta nimis verè dictum experimur à maximo vatum, τοὶ δ᾽ ὕστερον μὲν ἔδωκε πατὴρ, ἕτερον δ᾽ ἀνένευσε. mendas enim codicum vulgatorum, imò verò etiam MSS. omnes abstergere nullo dum studio potuimus: partem certè sustulimus indubitatis, nisi fallimur, coniecturis. Sed monendi sunt initio lectores, commissi in hac quęstione erroris aut ab Athenæo aut à Polluce. Nam cum vterque illorum ex eodem fonte hauserit hanc obseruationem, vt superiore capite dicebamus: diuersè tamen animo concepta & in literas relata est ab vtroque eorum. Quæstio est hæc: quis primus ex antiquis poëtis fecerit parasiti mentionem. De nomine putauit agi Pollux: noster de re non de nomine. Porrò diuersa sunt nomen & res nomine significata. Ego non dubito lapsum Pollucem incogitantia & ἀφροντιξίᾳ: quod ei facillimum fuit, Epicharmi & Alexidis versus quibus de quæritur, ob oculos non habenti. Athenæus verò qui potuit, cum locum integrum Siculi poëtæ describeret? Falsum igitur est quod ait Pollux, πρῶτος Ἐπίχαρμος τὸν παράσιτον ὠνόμασε. Lege versiculos Epicharmi: nusquam in iis nomen παράσιτος. at res eo nomine significata graphicè ibi describitur. hoc voluit Athenæus cum ait de Epicharmo, τὸν παράσιτον παρὰ πότον εἰσηγαγεν. Ipsum quidem nomen & Epicharmo fuit incognitum, & iis qui proximè illum sunt insecuti. In Aristophanis comœdiis quæ supersunt, id verbi non reperias, nisi memoria labimur. Quare etiam Athenæus obscurè indicat, antiquissimum poëtam, in cuius scriptis id nomen notione hac sibi esset inuentum, Ararotem esse Aristophanis filium. Sic interpretor sequentia verba paullo post: Τοῦ δὲ ὀνόματος τοῦ παρασίτου μνημονεύει Ἀραρὼς διὰ τούτων. Sed ad pensum nostrum accedamus. Prima Epicharmi verba sunt deprauatissima, nec possunt à nobis corrigi. Sequentibus versibus ingenium suum & mores describit parasitus. Quintum ita exhibent omnes libri, καὶ κατισάντιον † λησθῶ λέγει. Lege seruatis iisdem literis omnibus, vltima excepta κ᾽ αἴκα τις ἀντίον λῇ τήνῳ λέγειν. *si quis contradicere illi* cui iste parasitatur, *velit.* egregia emendatio. Sed pro λῇ Dorico metrum postulat θέλῃ. Sextus, Τήνῳ κυδάζομαί τε χ᾽ ὥστω πεχθόμην. Sententia & versus stabunt per hanc lectionē, κήνῳ κυδάζομαί τε καὶ ἀπεχθόμαι. *illi ego maledico, & inimicor.* Nonus, Ἔρπω δ᾽ ὀλισθράζων τι καὶ καλαστολ⸗. Ἔρπω αἴκα δ᾽ ἐντύχω τοῖς περιπόλοις. Lego, ὀλισθάζων τε καὶ κατὰ σκότος Ἕρπω. Doricum est ἕρπω pro *ingredior*, vt dictū est libro primo. Ego, inquit, ambulo nutans & labans per tenebras infrequentes ac desertas. vel, ἔρημος, *solus.* Decimum & sequentes duos ita legit Dalecampius, —αἴκα δ᾽ ἐντύχω τοῖς περιπόλοις Τούτοις, ἀγαθὸν ἐπιλέγω τοῖς θεοῖς, ὅτι Οὐ λῶντι παίειν, ἀλλὰ μαστιγῶσί με. & ἀγαθὸν ἐπιλέγω τοῖς θεοῖς, sumit pro, χάριν ὁμολογῶ τοῖς θεοῖς, vt dicat parasitus, se gratias agere, si nocturni circitores contenti flagellatione grauius se non lædant. Ingeniosa planè interpretatio: nec video quî possit commodius exponi ista scriptura. Sed profectò mendæ veram sententiam obtegunt. quæ huiusmodi potius videtur fuisse. Si in vigiles nocturnos incidā, his ego ἀγαθόν τι λέγω, id est dico, dicta quædam de melioribus: atque ita illos mihi concilio, vt inoffensus ab iis discedam. Sententiam, opinor, aut corpore toto, aut saltem lacinia tenemus. verba ipsa prehendere non quimus. Aliis fortasse leporem excitauerimus. Versus reliqui sic eduntur,

Ἐπιδὴ ἔλθω

Ἐπειδὴ χ ἥκο † οἴκαδ' εἰς κατεσ ρωμένα Ἄκρατος δ' ἐδω, κỳ τὰ μὲν πεσὼν' ἐκοῶ Ἄς καμαὶ † ἄκρατος οἶνος ἀμφίοπ φρένας. Censemus emendandum,

Ἐπεὶ δὲ χ ἥκον οἴκαδ', εἰς τὰς διφθέρας
Ἄκρατος δ' εὕδω κỳ τὰ πρῶτ' ἐ κοῶ
Ὅπκα μοι ἄκρατος οἶνος ἀμφέπη φρένας.

postquam verò salvus domum veni, super stratas pelles dormio: atque ubi primum mentem occupavit merum, nihil audio. Olim pro lecto erant pelles lanatæ in angulo cubiculi stratæ. vnde Romanum *dormio* à δέρμα. postea inuentis lectis, culcitis, & vestibus stragulis, pauperibus relictæ sunt pelles. ἐ κοῶ, valet, nihil intelligo, omnium rerum curam pono. κοῶ Doricè pro αἰσθάνομαι & νοεῖν. Paullo post ita hæc distingue, διὸ καὶ φασὶ αὐτὸν ὑπὸ Μενελάου πεπονθέναι κτ τὴν γαστέρα, φησὶν ὁ Σκήψιος Δημήτριος· ὡς ὁ Πάνδαρον διὰ τὸ ἐπιωρκηκέναι κτ τῆς γλώττης. Τιτρώσκει δ' αὐτὸν Σπαρτιάτης ἀνήρ, τὴν αὐτάρκειαν ἐζηλωκώς. Obseruatum est à veteribus, non temere apud poëtam inferri aut accipi vulnera: sed conuenienter anteactæ vitæ & meritis. Podam igitur, ait auctor, quia parasiticam exercuerat, ferit Menelaus in ventre: sicut Pandaro periurij reo linguam abscindit Diomedes. In quinta Iliade habes de Pandaro. De Poda sic Ιλιαδ. ρ. Τόν ῥα κτ ζωστῆρα βάλεν ξανθὸς Μενέλαος. Eupolidis *Colaces* noti ex omnibus antiquis: inter celeberrimas enim ea fabula. Versus inde allatos digerant in pristinam metri legem qui volent. res non tam difficilis quàm incerta, maximè propter trochaicorum & anapæsticorum leges parum seueras. In illa ecloga non agnoscit ista Epitomæ auctor, μικρὸν δὲ τι † χῆμον αὐτοῦ. erant videlicet iam tum corrupta. Quid si scribas, μικρὸν δὲ τι κατελυμάτιον ἔσω? paruam domunculam sic vocat, & vt ait Syracusanus poeta, εἴλεον ἐπὶ οἰκίον. Sub finem narrat parasitus casum Acestoris alterius parasiti. σκῶμμα γὰρ εἴπας ἔλεγεν ὅτ' αὐτὸν ὁ παῖς θύραζ' ἀγαγὼν ἔχοντα κλοιὸν παρέδωκεν Οἰνεῖ. Prima verba sunt corrupta. Dalec. scribit, σκῶμμα γὰρ ὑδὲν εἴπας ἔλεγεν. firmant præcedentia, quibus dixit necesse esse, vt dicta dicant, nisi forâs velint proijci. Nobis placeat ita potius scribere & interpretari. σκῶμμα γὰρ εἴπας ἐλαφρὸν. εἶτα, &c. firmant item præcedentia. non enim dicta dicenda solum aiebat ibi parasitus: sed etiam χαρίεντα, id est, quæ probentur domino. Ergo ita interpretare: vix desierat loqui, & scōma in aliquem iacere: & statim correptus, ac boia collo imposita, traditus est Oeneo. Quis autem iste? Puto fuisse cum Athenis Oeneum quendam notæ sæuitiæ, vel commentariensem, vel publicum seruum, vel alio quo munere fungentem. Quiduis denique fingam prius quā *olviæ cauponem* vertam cum Dalec. Mendum latet in istis, τῷ ᾗ ὀνόματος τῶ ἐφεδροῦντι μνημονεύει Ἀραρὼς ἐν Μεταίῳ. Scribendum ἐν Τυμβαίῳ. vnius ex poëtæ huius fabulis index fuit Τυμβαιος. auctor Suidas in iis quæ de Ararore: Idem grammaticus ex ea fabula quædam laudat in ἀναθῆναι, vbi ingens facinus ausi sunt homines imperiti. Sic ille, ἀναθῆναι καὶ ἐπαναθῆναι τι αὐτῷ. Ἀραρὼς Τυμβαίῳ. ὅπως τε τὴν νύμφην ἐὰν καιρὸς ᾗ μεταῶσαι ἐπὶ τὸ ζεῦγος ἀναθήσῃ συμφέρειν. ineptulus aliquis ignorans Ἀραρὼς nomen esse poëtæ, superioribus versibus subiunxit ineptissimam hanc notam. ὅτι τὸ Ἀραρὼς ἐπίρρημα, ἀντὶ τοῦ πρεπόντως. Ἀραρὼς ᾗ ἁρμοσας. Alexidis versus subijciuntur de parasitorum dupli ci genere. sed versus quintus & septimus quibus nobiles parasiti (quos ille σεμνοπαρασίτους vocat) describuntur mihi sunt obscuri, neque habentur in Vindelicianis Excerptis. Postremum ita accipio. Ait, Ἀλλ' ἂν σ' ἐπαινῶ μᾶλλον αἰτήσεις μ' ἔτι. Duorum qui hic loquuntur, alter discipuli, alter doctoris personam sustinet. doctori promissum de more fuerat mineral. Eidem sciscitanti ánnon bene doceret: respondet discipulus, nolle se ipsum laudare, ne laudatus occasionem inde sumat maiorem exigendi mercedem. Sed scribi malim, Ἀλλ' ἄν σ' ἐπαινῶ γ' ἄλλο αἰτήσεις μ' ἔτι. Parasitos laudans ait deinceps apud dipnosophistam Timocles, —ὑδὲν ἐστὶ γὰρ Ἐν τοῖς τοιούτοις χρησιμώτερον γένος. vbi scribendum autumo, ἐν πᾶσιν ὅλως. *ex omnibus rebus*. Sequitur, εἰ δ' ἐστὶ φιλεταιρεῖν ἕν τι τῶν καλῶν. Dalec. *nam si quod honestum amicis gratum est*. Lege, Εἰ δ' ἐστὶ τὸ φιλεταιρεῖν ἕν τι τῶν καλῶν. hoc est, *si colere sodalitatem res censeri honesta debet*. In fine huius ῥήσεως elegans & acutum est parasiti dictum. Is enim postquam multa dixit de nobilitate & præstantia suæ artis, postremum hoc, sed Achilleum vt vult videri, argumentum profert in medium.

Γέρα γὰρ αὐτοῖς ταυτὰ τοῖς τ' Ὀλύμπια
Νικῶσι δίδοται χρηστότητος οὕνεκα,
Σίτησις· ὗ γὰρ μὴ τίθενται συμβολαὶ

Πρυτανεῖα

Πρυτανεῖα ταῦτα πάντα προσαγορεύεται.

Ineſt in hac argumentatione acumen ſophiſticum. Vis ſcire, ait, quanto in pretio ſint paraſiti? Cogita eundem haberi honorem virtutis ergo paraſitis, qui habetur Olympionicis: τὴν σίτησιν nempe & victum de alieno. Poterat obiici, res diſſimiles confundi, & pro ſimilibus male poni: quia paraſiti quidem in priuatorum ædibus oſſum alienum rodant: at Olympionicæ in prytaneo cibum capiant publicum. It iſte obuiam, & in loco vllum momentum eſſe negat. nam & vulgo illa omnia loca cenſeri prytanea ac ſolita nominari, vbi conuiuari licet nullis collatis ſymbolis, & nullo ſuo ſumtu. Vides acumen paraſiti, vel potius elegantiſſimi poëtæ lepores. Cum ait χρηστότητος ἕνεκα alludit ad vſitatam formulam in Senatuſconſultis quibus decernebatur bene de Rep. meritis, ἡ σίτησις. ſemper enim ea verba addita, aut ſimilia, ἀρετῆς ἕνεκα, vel εὐνοίας ἕνεκα τῆς εἰς τὸν δῆμον. Sed hoc falſò ſumit iſte diſputator ad Cleanthem, tanquam confeſſum: quod nemo ei concedet. nam in hieronicis quidem verum eſt: at in paraſitis nequaquam. Falſum eſt item quod ait, πρυτανεῖα ſolita appellari omnia illa conuiuia aut loca vbi ſine ſumtu datur cibus. debuit dicere, ſuo iudicio eſſe dicenda etiam illa πρυτανεῖα. Aliter hunc locum interpretari non eſt: quem neque eruditiſſimus Dalecampius aliter cepit. Non video quomodo colligatur hinc à doctiſſimis viris, πρυτανεῖα fuiſſe dicta alimenta quæ publicè præſtabantur hieronicis. Nunquam Græci quod ſciam πρυτανεῖα nominant, illas τροφὰς, ſed τὴν ἐν πρυτανείῳ σίτησιν. At prytanea numero multitudinis forenſis vox eſt, qua ſignificabatur Athenis pecunia ſolita in ſacro deponi à litigaturis. Romani ſeruarunt eum morem, & τὰ πρυτανεῖα ſacramentum dixerunt, vt ait Varro. Interpres Ariſtophanis ſcribit, in Romano foro ſportulas appellari πρυτανεῖα Athenienſium. etſi iure mireris cum ſummo viro hanc interpretationem: non tamen iure illam improbaueris. Sportulas intelligit, de quibus Iuſtinianus In Codice libro ſecundo, titulo *De ſportulis & ſumtibus in diuerſis iudicijs faciendis*, & ſequente. Generalis ea vox eſt, qua omnes denotantur ſumtus quos litigantes faciebant: peculiariter autem pecuniam iudicibus pedaneis dandam ita vocabant. Imperator in Nouella LXXXII. *ſportulas* interpretatur δικαστικὰ, ſiue δικαστικὰς δαπάνας. & modum earum definit ἀνὰ δύο μὲν χρυσοῦς παρ' ἑκατέρου μέρους ἐν τῇ προκατάρξει ἀνὰ δύο ἢ ἐν τῷ πέρατι τῆς ὑποθέσεως. Quid erant aliud πρυτανεῖα Athenienſium quàm δικαστικαὶ δαπάναι? nam etiam veteres grammatici πρυτανεῖα interpretantur μισθὸν τῆς εἰσαγωγῆς τῆς δίκης. & certum eſt pecuniam deponi ſolitam Athenis, fuiſſe iudicibus diuiſam. quod docet clarè illa apud comicum in Nebulis diſputatio de die ἕνῃ καὶ νέᾳ. Pollux, libro octauo, τὰ πρυτανεῖα ἐλάμβανον οἱ δικασταί. hoc tantum fuit diſcrimen inter *ſportulas* & πρυτανεῖα: quod illæ ſine circuitu dabantur iudicibus pedaneis à litigantibus: hæc publico præſtabantur, vt inde ſumerent iudices.

CAPVT IX.

Παλαιστὴς αὐτάργειος. προσβάινειν. τελαμών. Καπνοί. Κονιορτοί. ἔχειν ἑστίαν. Dexamenus. *Lupini pro amethyſto* ἀμεθυστιᾶν. *Alexidis* Τιτθὴ κηφὴν παλίμπλυτος. *Paraſitorum exercitatio* λέγειν ἐπὶ κεφαλάδα. λαλεῖν & λαλιά. ἱερὸς γάμος. Καινεύς.

ΠΑλαιστὴν νομίσαι αὐτάργειον μ' ὁρᾶν. *puta te aliquem paleſtritam Argiuum videre:* Luctæ palmam ſibi vindicabant Argiui. Diotimus poëta epigrammatarius, Ἀργείων ἁ πάλα ἡ Λιβύων. ficta vox eſt αὐτάργειος ad exemplum philoſophorum, qui dicunt αὐτοαγαθὸν, αὐτοαληθὲς, αὐτοζωὴ & ſimilia.

προσβαίνειν πρὸς οἰκίαν χρή; κριός. poſitum eſt προσβαίνειν loco τοῦ προσβάλλειν: niſi ita potius ſcribendum. Refert hoc ad nocturnas iuuenum comeſſariones. *Eſtne*, ait, *opus vi perrumpere in aliquam domum? aries* ſum. Πλάττειν; τελαμών. *eſtne aliquid fingendum?* ego ſum *telamon*. videtur artis figulinæ vocabulum eſſe τελαμών, & inſtrumentum aliquod ſignificare fingendis vaſis neceſſarium. erat & architectorum id verbum, vt Vitruuius indicat libro ſexto cap. x. ſed ea ſignificatione nullum habet hîc locum. fortaſſe *Telamon* proprium eſt viri nomen doloſi & fingendis mendaciis

ciis apti. τὰς καλὰς περιφέρειν κάπνος. Aſſentior eruditiſſimo Petro Victorio de explicatione huius loci. Vulgò tamen Athenis Καπνοὶ appellabantur doſontes, & pollicitatores magni. Scholia Ariſtophanis: λέγεται ὅτι Θεαγένης μεγαλέμπορός τις ἐβούλετο εἶναι, πένης (fortaſſe περιλάλητος) ἀλαζὼν, ψευδόπλουτος. ἐκαλεῖτο δὲ Καπνὸς ὅτι πολλὰ ὑπισχνούμενος οὐδὲν ἐτέλει. ἐλαιῷ μήτε χρῆσθαι μήθ' ὁρᾶν, κονιορτός. Hómines ſquallidos & illuuie laborantes Κονιορτοὺς vocabant. Demoſthenes contra Midiam, τοῦ δ' οἶμαι, τούτου περιβέβληνται Πολύευκτος Τιμοκράτης, Εὐκτήμων ὁ Κονιορτὸς. τοιοῦτοί τινές εἰσι μισθοφόροι περὶ αὐτόν. vide ſequentem Anaxandridæ locum. Ἄρχειν, φονεύειν, μαρτυρεῖν. Lego, Ἄγχειν. ſi quem perditum cupias vel laqueo, vel ferro, vel falſo teſtimonio, & me ad omnia paratum. ἔχουσαι, ἤδη κατακλιθεὶς κοσμίως. Lege duos verſus,

Παραχρῆμα τὴν τράπεζαν, πάνθ' ἃ δεῖ
Ἔχουσαν ἤδη, κατακλιθεὶς ὡς κοσμίως.

Ἀριστήσας θ' ἑαυτὸν, ἐντρεχών τι, κ' ἔμπειρ. nec metro, nec menti poëtæ conuenit, τὸ ἀριστήσας, quod editum eſt. ἀριστίζειν eſt *prandium præbere.* Καὶ τὴν θύραν ἀνεῳγμένην, εἰσέρχομαι ἐνθάδε. In voce εἰσέρχομαι finiri debuit verſus: inducta voce ἐνθάδε: quæ facit metrum ὑπέρμετρον, & pede vno longiorem. Mox etiam ſcribe, Ὅτι δ' ἦν τὸ πρᾶγμα ἔνδοξον αὐτὸ ἐκαλεῖτ. & poſt, Ἐν ἅπασι τοῖς δήμοις θυσίας ποιουμένην. & δήμους intellige τῆς Ἀττικῆς. Atticam diuiſam fuiſſe in δήμους, id eſt pagos C L X X I V. & ait Strabo libro nono, & omnis Athenienſium hiſtoria teſtatur. Ἔχοντας θυσίας, καλῶς βεβιωκότας. Verſus ait eſſe corruptus, nec poſſe ſtare hac lectione ſeruata. Scribendum haut dubiè, Ἔχοντας οὐσίας, diuites, & honeſto loco natos: vel, ἔχοντας ἑστίας. Lares habere, inter primas viri boni & καλοῦ κἀγαθοῦ notas. contra ἄοικος & ἀνέστιος de ſcelerato dicitur. Homerus, Ἀφρήτωρ, ἀθέμιστος, ἀνέστιός ἐστιν ἐκεῖνος, Ὃς πολέμου ἔραται. Athenæus de cynicis, κακολόγοι εἰσὶ, καὶ βοροὶ, καὶ ἄνοικοι καὶ ἀνέστιοι. & ſolitus de ſe dicere cynicus Diogenes, in ſe experiri diras tragicorum, quia eſſet πλάνος, & ἄοικος. Aliquanto poſt, initio verſus ſcribe, ἐὰν δ' ἀποπάρδῃ. Quod ait poëta de paraſitorũ origine ſententiam continet hanc. Olim publicè Athenis alebantur in ſingulis pagis, in honorem Herculis: poſtea magiſtratus vt hoc ſumtu liberarent Remp. diuites elegerunt, quibus alendos paraſitos traderent. τρέφειν παρεκάλει de magiſtratu intelligendum: vtique ſi legas τῶν εὐπόρων τινάς. ſin ſcribas τινὲς paululum diuerſa ſententia expones, ipſi diuites hortabantur ſeſe ad exhibendos paraſitos. παραπλήσιον τοῖς ἐν τῷ Κλαυδίῳ νῦν σοφισταῖς. expoſuimus ad Suetonij librum quintum, cap. X L I I. τὸ τεχνίον ἀεὶ τουτό μοι κατασπεύσω. Interpres, καὶ τί τι εἴη nihil pronuncio. Suſpectum habeo fabulæ Alexidis titulũ qui ſequitur, ἐν τῷ Ὀμοθίοις. libro tertio laudatur Alexis ἐν Ὀλυνθίῳ. eandem vocem hic quoque admiſerim libens, vel ἐν Ὀλυνθίοις. Τιμοκλῆς Κενταύρῳ ἢ Δεξαμενῷ. *in Centauro vel Dexameno.* Errat Dalecampius qui emendat Δεξαμενῇ & vertit *Labro.* Dexamenus hic ille eſt, de quo Apollodorus libro ſecundo Bibliothecæ, Ἡρακλῆς δὲ εἰς Ὤλενον πρὸς Δεξάμενον ἧκε κἀκεῖ καταχθεὶς. καὶ κατέλαβε τοῦτον μέλλοντα δι' ἀνάγκην μνηστεύειν Εὐρυτίωνι Κενταύρῳ Μνησιμάχην τὴν θυγατέρα. Deinde ſcribendum, ἀποκαλῶ non ἀποκαλεῖ: aut deeſt aliquid. *Caunios* Timoclis agnoſcit Suidas: alium nullum memini. docuerat & Alexis *Caunios*: cuius fabulæ Pollux meminit lib. V I I. cap. X X X. etiam *Epiſtolas* nominat Suidas. Ἤδη προσωλείχετ' αἴ τι μέλλει, ἀποδιδόντες. Scrib. προσωλειχόμην: minore mutatione quàm vt Dalec. τι ἀποδιδόναι μέλλοι. Cùm ait poëta Κομιδῇ τεθνηκὼς, τῶν ὀκτὼ τὸν βολὸν θέρμους μασήσας: ſignificare videtur. Tithymallum ſiue Dexamenum lupinos quoſdam maximos & plurimos dentibus triuiſſe, vnde ſit ſecutum animi deliquium tantum vt pro mortuo haberetur: quod ita quidam ſunt interpretati, quaſi vitæ affectus tædio inedia ſe enecaſſet: quod Græci ἀποκαρτερεῖν dicunt: ſed hoc poſtea falſum apparuit redeunte ad ſe qui videbatur mortuus: quem ait poëta non ἀποκαρτερῆσαι, id eſt, finire vitam inedia voluiſſe: ſed potius καρτερῆσαι πίνειν. id eſt, obfirmaſſe animum ad ſtrenuè bibendum, ſumtis incautiùs lupinis loco amethyſti. Lupinos impedire ebrietatem non memini legere. orexim quidem illorum eſu excitari teſtis Dioſcorides libro I I. οἱ θέρμοι ἀπογλυκανθέντες, λεῖοι σὺν ὄξει ποθέντες, στόμαχον ἄσιν περαίνουσι, καὶ ἀνορεξίας ἰῶνται. Cùm ait, τῶν ἀν' ὀκτὼ τὸν βολὸν oſtendit lupinorum τὴν ἀδρότητα & magnitudinem: quorum octo menſuram implere potuerint quæ obolo conſtaret. Lege, Οὐ Νεῖλος ἄλφιτ', οὐδὲ Κόρυδος ἀσύμβολος. per ἄλφιτα mazam intellige, & repete ex ſuperioribus ἠξίωσε φαγεῖν. Nilus nomen alicuius comedonis. Καὶ γὰρ αἴτιον

προῖκα τοῖς φίλοις ὑπηρετεῖν. Et modulus versus est deprauatus: & sententia peruersa. Totam lege pericopam: reperies hunc esse sensum: Tithymallum eò progressum insolentiæ, vt non contentus aliena quadra viuere gratis: hoc amplius mercedem vltrò postulet suæ in comedendo operæ sibi dari. Lege igitur, — καὶ γὰρ οὐκ ἠξίου προῖκα τοῖς φίλοις ὑπηρετεῖν *postulabat ne gratis operam suam amicis cõmodaret*. non male etiam scribas, — καὶ γὰρ οὐκ ἀπαιτεῖ το προῖκα τ. In tertio versu scribe, Εἰσπράξεται γὰρ μισθὸν ἐκ τοῦ σοῦ λόγου, Παρ' οἷς ἐδείπνει προῖκα, σύλλεξιν συχνήν. *nam vt tua oratio est, exacturus est mercedem* (siue, *mercedis nomine*) *ab iis apud quos cœnauerit, collectam magnam*. nimis præ ista est inconcinna vulgata lectio. Ἀγορὰν ἰδὼν δίοψον, ἀτηρῶν τι μὴ ἡδύ. de piscibus tantum loquitur, vt dicebamus cap. III. & foro piscario: quod declarant sequentia, ἐγχέλεις ὀρῶν, Θυννίδα, νάρκας, καράβους, ἠμωδία. vbi τὸ αἱμωδιᾶν non idem significat quod apud Aristotelem & Alexandrum in Problematis. illis αἱμωδία est stupor dentium, & νάρκη ἀπὸ ὀράσεως ἢ ἀκούσματος. hic pruritus est dentium, proprium catillonum πάθος: quibus dolere dentes dicuntur, quando cupitos cibos fas illis tantum videre non edere: quæ magna est ei hominum generi ὀφθαλμῶν ἀλγηδὼν καὶ ὀδόντων. Hoc voluerunt veteres qui τὸ αἱμωδιᾶν interpretati sunt τοὺς ὀδόντας ὀδυνᾶσθαι μετὰ κνησμοῦ. *dolere dentibus cum pruritu*. In vltimo versu, Ὁπόσου, πυθόμενος δ' ἀπό τι ἀπὸ εἰς τὰς μαμβρεάδας. scribendum ἀπέτρεχε. ἐν δὲ Τηθῦ. Libro X. Ἄλεξις δ' ἐν Τηθυΐ. *Tethys* pro terra aut mari variè capitur poëtis Græcis & Latinis. Οὐ γὰρ ἔχεις κηφῆνα παλίμπλυτον. Multum in his verbis inest elegantiæ. κηφῆνες Græcis, vt Latinis *fuci*, homines ignaui, & fruges consumere nati. παλίμπλυτον propriè vestimentum dicitur sæpius politum & lotum à fullonibus, ac proinde nullius pretij. similimè τρίβωνας appellabant senes effœtos, & Reipubl. inutiles. Euripides Autolyco, — ὅταν δ' ἀπροσπταίστως γήρας πικρὸν, Τρίβωνες ἐκβαλόντες οἴχονται κρόκας. huius epigrammatis postremi versus ita habent,

Τοῦτο δ' ὁ πρέσβυς ἐρεῖ Κέκροπος πόλι, καὶ παρὰ Νείλῳ
Ἔστιν ὅτ' ἐν Μούσαις δριμὺ πέφυκε φυτόν.

Potest τὸ πόλι & tertius casus esse (non quidem ἐκ συγκοπῆς pro πόλει, sed ἐξ ἀφαιρέσεως alterius ι.) & quintus. Athenas affatur auctor epigrammatis, *O Athenæ senex Macho qui hic est sepultus dicet & notum omnibus faciet, reperiri etiam in Aegypto viros doctos & acri ingenio præditos*. Quisquis ille fuit qui hoc epigramma fecit, ignorauit cuias esset is quem laudabat. Machonem enim produnt in Ægypto natum illa πέφυκε φυτόν. omnes alij Peloponnesium. quanquam Athenæus honori patriæ, opinor, fauens, in numerum sententiarum hanc retulit sententiam. ἀποφθεγγόμενος οὐκ ἄξια βιβλίου καὶ μνήμης, ἐν τοῖς ἄλλοις ἦν ἀηδὴς & ψυχρός. inepta sententia. Neque aliter tueri licet τὸ ἄλλοις quàm si scribatur antè οὐκ ἀνάξια β. aut pòst, ἦν οὐκ ἀ. Sed Epitomam sequamur, ἐν τοῖς ὅλοις ἦν ἀη. Additur de Philoxeno scurra, ὁ δὲ Φιλόξενος οὐδὲν ἐπὶ κεφαλαίου περιττὸν λέγων ὅτι λαλήσειεν ἢ πικρανθείη πρός τινα τῶν ἐνόντων & διηγοῖτο, πᾶν ἐπαφροδισίας & χάριτος ἦν μεστόν. Lege cum Excerptis Hœschelij, πᾶν ὅ, τι λαλήσειεν ἢ πικρανθείη πρός τινα τῶν συζώντων. & male vulgo intellecta verba sic interpretare: *Philoxenus cùm ad propositum argumentum nihil diceret rarum aut singulare, quicquid vel in sermonibus loquebatur, vel irritatus ab aliquo sodalium, vel cum aliquid narraret, omnia erant illius dicta venustatis & salis plena*. Vt philosophi discipulos assuefaciebant θέσεις ληκυθίζειν, & de proposito argumento oratorio more dicere: sic soliti diuites parasitis suis argumentum dare, in quo suæ εὐστοχίας specimen ederent. hoc vocatur ab Athenæo λέγειν ἐπὶ κεφαλαίου. In hoc genere negat excelluisse Philoxenum: sed cum suamet sponte iniussus aliquid diceret. Obseruauimus in multis similia ingenia. Sunt enim non pauci extemporali quadam vrbanitate præditi: quorum subita & è re nata dicta mireris: studio excogitata non probes, aut non magni facias. Ea diuersitas est ingeniorum. λαλεῖν est communi sermone vti. λαλιὰ familiaris collocutio cum amico aut alio. multa de hac Menander rhetor antiquus & doctus, capite περὶ λαλιᾶς. Theophrasto aliud longè significat λαλιά. Eleganter πικραίνεσθαι positum pro iratus loqui. Conuenienter iis quæ dicta sunt de Euclide & Philoxeno nobilibus scurris, facetiis amborum euenit. συνέβη inquit, τὸν μὲν Εὐκλείδην κατὰ τὸν βίον, τὸν δὲ Φιλόξενον ὑπὸ πάντων φιλεῖσθαι & τιμᾶσθαι. Lego vt tuentem sententiam tibicine fulciam, ἀεὶ ὑπὸ π. ille dum vixit in fama fuit: hic semper etiam post obitum. Caussa est, quia Philoxeni apophthegmata digna quæ referrentur in literas sunt visa: Euclidis verò indigna. Ἱερὸν γάμον καλεῖτε. quasi dicas,

dicas, alicuius dearum sponsum. Γάμος pro sponso, aut marito, vt apud Romanos *coniugium* & *matrimonium* pro vxore. Cur ὀλολυγμοὺς vocarent eos qui splendidam & candentem vestem gestantes in publicum prodirent, expositum est ductum ad Theophrastum capite περὶ μικροφιλοτιμίας. Scribe mox vt editum voluimus, ὅπου ἂν ἀκολουθῇ κόλαξ τῷ; Λιμὸς ἐπικαλεῖται. εἰς τοὺς καλοὺς δ' ἄν τις βλέπῃ, Κενεύς. Imò ille κενὸς & κενόφρων, qui istam vocem primus hîc scripsit. In Excerptis est Καινός, ne id quidem rectum: etsi propius recto. Absque dubio legendum Καινεύς. Cæneum appellabant hominem mollem & qui muliebribus curis virilem animum exuisset. Qui memoratur in fabulis Cæneus, olim virgo fuerat. Virgilius iterum fœminam factum canit:

It comes & iuuenis quondam, nunc fœmina Ceneus
Rursus, & in veterem fato resoluta figuram.

Porrò nihil viro indignius, quàm aspectu pulchrę formæ nimis affici. nostra Francoceltarum lingua aptè dixeris *damoiscau*, quem poëta ait vocitatum Athenis *Ceneum*. Eustathius qui totum hunc locum Anaxandridæ in nonum Vlyxeæ commentarium retulit, hæc verba prætermisit. Noli dubitare corruptis iam tum Athenæi codicibus, mendum vidisse Eustathium, emendationem non vidisse. θεατροποιὸς ὑφεῖλετ' ἄγρια παίζων; Ἀτρεὺς ἐκλήθη. Vnde, malùm, vox θεατροποιός? In Excerptis Καινὸς θεατροποιὸς iunctim scriptum. quasi ita olim Athenienses appellassent, quem nostra emendatio *Ceneum* vocabat. de quo præiudicium non faciam eruditorum virorum sententiis. At vocem ποιμένος deesse in vulgatis & Eustathius & Breuiator arguunt. Sic enim scribunt, ὑφεῖλετ' ἄγρια παίζων ποιμένος.

CAPVT X.

Ἥκειν ἐς ἑστίασιν δωδεκάποδος vel δεκάποδος. Suidas notatur. Ἱερὸς γάμος festum apud Athenienses. Nuptiæ Iouis & Iunonis. Antiphanis comœdia Scythæ. *Pollucis inconstantia. Timothei fabula Κυνάριον. προσίστασθαι. Callimachi Πίναξ.*

LEPIDISSIMI deinceps recitantur Menandri versus, quos vt ascribere necesse habeamus, librarij fecerunt & interpretes: illi suo more nimis supini: hi plus æquo ingeniosi. καὶ τῇ Ὀργῇ δέ φησι,

Διατρίβει Χαιρεφῶντος οὐδὲ ποῦ
Ἄνθρωπος, ὃς τις ἐστιν· ὅς κληθεὶς ποτὲ
Εἰς ἑστίασιν δωδεκάποδος, ὄρθριος
Πρὸς τὴν σελήνην ἔτρεχε τὴν σκιὰν ἰδὼν,
Ὡς ὑστερίζων, καὶ παρῆν ἅμ' ἡμέρᾳ.

Primus versus claudit, sanandus ita, Ὅδ' οὐ διατρίβει Χαιρεφῶντος οὐδὲ χοῦ. posteremam voculam imputat nobis Epitome Hœschelij. In tertio scribendum ὄρθριος. quod non fefellit Daleeampium. At vocem δωδεκάποδος malo consilio mutandam censuit idem in δεκάποδος. Quid illum mouit vt necessaria syllaba versum spoliaret? Putàuit nempe condicendæ cœnæ statam & certam horam fuisse olim vmbram decem pedum: qui meminisset legere in Erasmi Chiliadibus prouerbium, ὅταν ᾖ δεκάπουν τὸ στοιχεῖον. sed falsus est. nulla enim fuit legitima hora quam migrasse esset nefas: verùm vt cuique erat libitum maturius, tardius, inuitatos iubebant adesse. Hoc scimus nos ex veterum lectione, qui in ea re modò hanc modò illam pedum mensuram nominant. SEXTÆ HORÆ, siue vmbræ pedum sex Lucianus meminit: cuius nota lex conuiuialis in Saturnalibus, λούεσθαι ὁπόταν τὸ στοιχεῖον ἑξάπουν ᾖ. SEPTEM PEDVM vmbræ Hesychius ex aliquo veteri comico. ἑπτάπους σκιά. τοῖς ποσὶ καταμετροῦν τὰς σκιὰς ὅθεν τὰς ὥρας ἐγίνωσκον. DECEM PEDVM στοιχείου multi faciunt mentionem: neque negauerim procurando corpori eam maxime ordinariam horam fuisse. Iulius Pollux lib. VI. cap. VIII. τῇ σκιᾷ ἐτεκμαίροντο τὸν καιρὸν τῆς ἐπὶ τὸ δεῖπνον ὁδοῦ, ἣν καὶ στοιχεῖον ἐκάλουν, καὶ ἔδει αὐτὸ δεῖν εἰ δεκάπουν τὸ στοιχεῖον εἴη. Scribendum ᾔδει δεῖν. respicit hunc Aristophanis locū è Concionantibus, σοὶ δὲ μελήσει Ὅταν ᾖ δεκάπουν τὸ στοιχεῖον λιπαρῷ χωρεῖν ἐπὶ δεῖπνον.

Emendanda sunt obiter doctissimi interpretis verba dudum corrupta. Τὸ παλαιὸν, ait, καλοῦντες ἐπὶ δεῖπνον ἢ καλούμενοι, παρεσημαίνοντο τὴν σκιάν. καὶ οὕτως οἱ μὲν ᾔεσαν τοὺς κληθέντας, οἱ δ' ἀπήντων ἐπὶ τὰς ἑστιάσεις, οὐδέπω τηρήσεως οὔσης αἰτίας, ἀφ' ἧς οἷόν τε ἦν τεκμηριώσασθαι τὰς πόσας ὥρας προήκει. Legendum, οὐδέπω τηρήσεως οὔσης ἑτέρας. ἀφ' ἧς οἷόν τε ἦν τ. cum nondum exstaret ulla alia obseruatio, ex qua sciri posset ad quot horas Sol esset progressus: hoc est dicere, ante inuentionem gnomonum & horologiorum. Nemo erit, opinor, qui huic emendationi refragetur. Anni sunt tamen amplius quingenti cum hic locus scribitur non aliter. quod ex Suida cognoscimus: qui doctissimi scholiastæ verba referens in suos commentarios, similiter corrupta & deprauata illa descripsit. Enimuerò antiquæ mendæ, non propterea non sunt mendæ. sed hoc ὁδοῦ πάρεργον. DVODECIM PEDVM σκιᾶς meminit hic disertè Menander. Dalecampium lectionem editam sollicitantem, admoneat erroris sui Hesychius, ita scribens, Δωδεκάπουν. οὕτως ἔλεγον ἰλλί-πλικῶς στοιχεῖα ἢ σκιᾶς. ὅτε γὰρ συνετίθεντο ἐπὶ δεῖπνον ἥξειν, τὸ στοιχεῖον ὅτε ἦν δωδεκάπουν, ὡς νῦν πρὸς ὥρας φασι. putes hunc ipsum Menandri locum ab illo exponi. atque adeo ita puto. Sed quid miramur de duodecim pedibus, cum sciamus fuisse qui serius multò ad cœnam accederent. VIGINTI PEDVM στοιχεῖον obseruare iussus erat is de quo Eubulus comicus.

> Εἰπόντος αὐτοῦ τοῦ φίλου, ὁπηνίκ' ἂν
>
> Εἴκοσι ποδῶν μετρῶντι τὸ στοιχεῖον ἥ Ἥκειν.

Qui sequuntur eiusdem poëtæ versus, ita debuerant distingui:

> —ἐμὲ γὰρ διέτρεψεν ὁ
>
> Κομψότατος ἀνδρῶν Χαιρεφῶν. ἱερὸν γάμον
>
> Φάσκων ποιήσειν δεύτερον μετ' εἰκάδα
>
> Καθ' αὐτὸν. ἵνα τῇ τετράδι δειπνῇ παρ' ἑτέροις.
>
> Τὰ τῆς θεοῦ γὰρ πανταχῶς ἔχειν καλῶς.

Quid autem appellat Menander ἱερὸν γάμον? Athenienses eo nomine festum celebrabant, memoriæ perpetuandæ nuptiarum Iouis & Iunonis. Hesychius, Ἱερὸς γάμος, ἑορτὴ Διὸς καὶ Ἥρας. nam & natales suorum deorum notant veteres, & alios dies solennes. Ergo etiam diem illum notant, quo Ioui nupsit Iuno: sed notant, vt puto, soli Athenienses, aut cum paucis. nam alij populi non adeò ingeniosi: quod indicat Theocritus: qui curiosissimas tantum fœminarum de nuptiis Iouis & Iunonis satagere affirmat. Πάντα, ait, γυναῖκες ἴσαντι. καὶ ὡς Ζεὺς ἠγάγεθ' Ἥραν. De eo festo Menandri versum interpretor: maximè quia sequitur, τὰ τῆς θεοῦ γὰρ πανταχῶς ἔχειν καλῶς. Olim scribebam, ἱερὸν γάμων. hoc est, *se sacra facturum breui nuptialia.* eo tempore amicos suos inuitabant, vt etiam docet Plutar. in Sympos. Deinceps habentur Timoclis versus, qui nec satis rectè, & vt puto, mutilatè in omnibus scribuntur libris. Aut proferat aliquis meliores, quàm quibus vsi sumus. Initio asotum hominem bellè περιφράζει poeta. Ο Δημοτίων δὲ παραλέγειν αὐτῷ δοκεῖ Τ' ἀργύριον. nam is est asotus verè & φειδωλῶς, qui assiduas impensas faciens, non cogitat se rem imminuere suam & frangere. deinde cum ait, ὁ Χαιρεφῶν μὲν παντελῶς Οἴκαδε βαδίζειν ᾤετο γ' ὁ ταλαίπωρος. significat tam familiariter Chærephontem ad Demotionem itasse cibi sumendi gratia, quàm si domum ad se iuisset. Sequitur, Ἀντιφάνης δ' ἐν Σκύθῃ. *Scythas* Athenis vocabant publicos seruos, qui in iudiciis petulantiam litigantium compescebant, Sunt qui *Scythas* hanc fabulam inscribant. Pollux lib. VII. cap. XIII. ἐν τοῖς Σκύθαις Ἀντιφάνης ἔφη, Σαράβαρα καὶ χιτῶνας πάντας ἐνδεδυκότας. Sed notemus eius incogitantiam aut inconstantiam. Libro namq; X. cap. XI. postquam ex Nebulis Aristophanis quædam protulisset, addit, ἐν δὲ Σκύθαις ἢ Ταύροις, Σαράβαρα καὶ χιτῶνας πάντας ἐνδεδυκότας. Cum interrogationis nota scribendum, Οὐκοῦν καὶ δᾷδα καὶ στεφάνους λαβόντες; & in sequentibus lege cum Dalecampio, μεμάθηκα κωμάζειν. non ἐγκωμιάζειν. Mox, Τιμόθεος Κυνάριον. mirabar fabulæ huius titulum, & nescio quid hariolabar. sed venit commodùm in mentem verborum Suidæ καὶ Κυνάριον Τιμοθέου δρᾶμα, ὥς φησιν Ἀθήναιος ἐν τοῖς δειπν. Deinde laudatur dipnosophistæ Ἀπολλόδωρος ἐν Ἱερείᾳ. Iulius Pollux lib. X. capite XXXII. laudat hunc poëtam ἐν τῇ Ἐνίᾳ. id est, *in Muta.* nisi tamen ibi quoque scribendum ἐν τῇ Ἱερείᾳ. Cæterum qui inde afferuntur versus, non vnius opus habent correctionis. Sunt autem hi,

> Καινὸν φασὶ Χαιρεφῶντ' ἐν τοῖς γάμοις
>
> Εἰς τὸν Ὀφέλλαν ἄκλητον εἰσδεδυκέναι.

Σπυρίδα λαβὼν γὰρ καὶ στέφανον, ὡς ἦν σκότος,
Φάσκων παρὰ τῆς νύμφης ὁ παῖς ὄρνεις φέρων
Ἥκειν διδυπτικοὺς εἰσῆλθεν εἰσποιῶν.

Primum ita scribo, καὶ νῦν γε φασὶ Χαιρ. Secundum, Ἄκλητον ὡς τὸν Ὀφέλλαν εἰσιόντ. Quartum & quintum, Φάσκων παρὰ τῆς νύμφης ταὼς ὄρνεις φέρων Ἥκειν, διδυπτικ', ὡς ἔοικεν, εἰσποιῶν. Chærephon vt ianitores & admissionales seruos falleret, finxit se iussu sponsæ venire, ac nescio quos pauones afferre. semel autem in ædes intra domum receptus, etiam ad epulas est admissus, vt par erat. quia turpius eiicitur quàm non admittitur hospes. Iocum Diphili poëtæ in Chærephontem versibus Machonis paullo post narratum exposnimus ad Theopbrastum capite περὶ ἀγροικίας. Lepidus est & qui postea commemoratur ab eodem Machone Chærephontis iocus. Est autem argutia omnis posita in verbi προσισταμένου ambiguitate: quod non animaduersum est ab interpretibus. Emebat Chærephon in popina carnes à coquo. fortè accidit vt coquus aliquid valde ὀστῶδες appenderet: tum Chærephon, Μὴ, inquit, προσίστη τοῦτό μοι, id est, *noli cum cæteris carnibus etiam istud osseum mihi appendere.* respondet coquus, *non esse repudiandum illud: nam etiam vulgo dici carnes ad ossa esse gratiores.* ad hæc Chærephon: *Est hoc quidem verum, & quod das nobis suaue est: sed tu dum illud appendis reddis insuaue.* quasi dicat, osseum illud frustum si mantisæ & auctarij loco detur, gratum fore: non si appensum cum cæteris vendatur vt cætera. hoc illa verba significant, Γλυκὺ μὲν, προσιστάμενον δὲ λυπεῖ πανταχοῦ. Iocus est, vt dixi in voce προσιστάμενον: quæ & rem cum aliis apensam potest significare: (nam ἱστᾶν est pendere:) & cibum qui diutius in stomacho remanens grauis est ac molestus. Verbum frequens in libris medicorum. Et vitium inest, & omnino deest vox vna in istis, τοῦ Χαιρεφῶντος καὶ σύγγραμμα ἀναγράφει Καλλίμαχος ἐν τῷ τῶν παντοδαπῶν πίνακι. Legendum enim, ἐν τῷ τῶν παντοδαπῶν συγγραμμάτων πίνακι. Lib. XIV. οἶδα δὲ καὶ Καλλίμαχον ἐν τῷ τῶν παντοδαπῶν συγγραμμάτων πίνακι ἀναγράψαντα. Sed eius operis Callimachi multa apud veteres mentio. Ex quibus etiam constat, hanc rationem tenuisse illum, vt indicato auctore & titulo alicuius libri prima verba describeret, ac mox numerum τῶν στίχων subnotaret. Vnde colligimus, mendum latere in sequentibus verbis, εἶθ' ἑξῆς τὴν ἀρχὴν ὑπέθηκεν. Ἐπειδή μοι πολλάκις ἐπέστειλας, στίχοι τὸ ε. quæ ita interpretatur Dalecampius. *Initium deinde illius operis Callimachus recitat, versibus quinque delineatum, huiusmodi, Quandoquidem ad me sæpius literas dedisti.* non poterat commodius accipi quod ait vulgata lectio de quinque versibus. Sed narro tibi, locus est deprauatus: & scribendum, στίχοι τοε. posito puncto post verbum ἐπέστειλας. *Numerus*, ait, *versuum*, vel, vt vulgo loquimur, *linearum*, CCCLXXV. Ex Iustiniani præfatione in Pandectas, & subscriptionibus epistolarum Pauli Apostoli, & locis multis Diogenis Laërtij aliorumque scriptorum, certum est solitos veteres scriptores versuum numerum inire, & in vltima cera ascribere. Idem mos Hebræorum criticorum: qui cùm in hac parte tum in aliis multis Græcos & Latinos longo interuallo superarunt. Quod autem Callimachus idem fecerit, testis est Athenæus libro XIII. ἀνέγραψεν, ait, αὐτὸν Καλλίμαχος ἐν τῷ τρίτῳ πίνακι τῶν νόμων, καὶ ἀρχὴν αὐτοῦ τήνδε παρέθετο. Ὅδε ὁ νόμος ἴσος ἐγράφη καὶ ὅμοιος. στίχοι τριακοσίων εἴκοσι τριῶν. locum hunc sic debes vertere. *Meminit legis à Gnathæna latæ Callimachus in Legum tabula tertia: & illius tale principium apponit.* Lex ista scripta est æqualis & similis. *Continet versus* CCCXXIII.

CAPVT XI.

Ὄψον πετραῖον. κάραβοι ἀληθινοί. κώβιοι τεμαχιστοί. scarus piscis. τρίγλαι, pro apuis triglitidibus. ἰχθὺς ἔχων ψῆφον. Menandri Ἀξιάγναθος. Mos Athenis, vt coqui apud gynæconomos suum nomen profiterentur. γνώμην ξυμβάλλεσθαι. Mos, vt mali poëtæ lapidarentur. δεῖξις. alia non pauca.

DE Archephonte parasito describuntur Machonis versus, quorum quintus est, Ὄψα πετραῖα παρατεθέντος ποικίλα. melius Epit. παρατεθέντος. ὄψον πετραῖον, piscis est saxatilis, quem Plinius ait petrosis locis viuere, vt locustas, etiam Aristoteli πετραῖος ἰχθύς. Versu sexto καράβους ἀληθινοὺς interpretor

locustas veras, siue exsuccas, & io quibus catnis non esset amplius quàm in locusta terrestri. Dalec. scribebat, χαρχζοντι λιθίνον. In septimo, ἐν ᾗ τεμαχίσκοι τρεῖς ἐνῆσαν κωβιοί. Lego, τεμαχιστοί. Vsitatum Græcis verbum est τεμαχίζειν, *parare ad instar salsamentorum*. inde τεμαχιστοὶ pisces qui & τεμαχῖται. Cum autem gobiorum genera plura noscaotur, de optimis poëta loquitur. Optimos autem Galenus pronuntiat τοὺς πετραίους. etsi videtur Macho istus à saxatilibus separare. Cum ait, Τῶν μὲν σκάρων ἀπείλατο τῶν τριγλῶν θ' ἅμα Καὶ φυκίδων: videotur scarus, trigla & phycis, vilium & insipidorum piscium nomina esse, vt mænis, membras, & apua Phalerica. Satis compertum est eundem piscem, aut certè eiusdem nooinis, non esse vbique locorum in eadem dignatione. Macho Alexandriæ vitam degens, secorus est iudicium suorum popularium. Scarum ergo inter malos ponit, quem alij præferunt omnibus saxatilibus, & cæteris non paucis. τρίγλας intelligo, non mullos pisces: sed apuas triglitides, quas inter λιτοὺς & parui pretij pisciculos ponunt antiqui. Porro caussa cur hic parasitus contentus piscibus vilioribus abstineret ab omnibus melioribus, tribus postremis versibus continetur. τοῦτον δ' οἴεται τοῦτο καὶ δίκαιόν πως. Οὐδ' ἔστιν αὐτοῦ πάτριον ὄντ' ἀσύμβολον Ἰχθὺν ἔχοντ' ἄψηφον ἀδικεῖν οὐδένα. Lego, ἰχθὺν ἔχοντα ψῆφον: aliter neque hellenismus constat neque sententia. Est autem hæc: Chærephootem precario viuentem alieno cibo, religiooi habuisse piscem tangere ad lædendum, id est, vt eo vescatur in mensa, ἔχοντα ψῆφον: memorem oamque sortis suæ ac vilitatis vilioribus piscibus solitum esse contentum. Quid appellat piscem ἔχοντα ψῆφον? Obseruandum allegoricam esse locutionem: sic enim loquitur de piscibus tanquam de hominibus. ideo vsus verbo ἀδικεῖν pro *edere*. In Rep. dicitur ψῆφον ἔχειν, qui habet ius veniendi in comitia: quod iis ciuibus solū conuenit, qui pleno iure ciues sunt; aut meliore saltem cōditione quàm ioquilioi. Videtur hoc allegorico sermone perstringi Chęrephon, tanquam reus peregrinitatis. cuios rei conscientia faciebat illum legitimorum ciuium reuerentem ac metueotem. Locus ex Axionici *Tyrrenico* oon habet perfectam sententiam. quæ fuisse hæc videtur: Nunc certè vinum ipsis non inest: neque ad excusationem suam poterunt isti vinom prætexere, vt fieri solet. Sequitur Silani Atheniensis venustum dictum de Gryllione parasito. Sed lege, περὶ Γρυλλίωνος παρασιτοῦντος ἐρωτηθεὶς τίς ἐστιν οὗτος; *cùm interrogatus fuisset de Grylliene parasito, Quis est iste?* respondet Silanus, Μενάνδρου ἔφησεν Ἀξιόγναθος. Hæc est lectio scripta omnium librorum: qoam & ferre possumus. In vna nempe comœdiarum Menandri mores alicuius insignis lurconis fuerant depicti: cui è re nomen inditum, Axiagnatho. Habent Græci aliquot nomina propria à γνάθος formata, ad denotandam ventris ingluuiem & πολυφαγίας. cuiusmodi sunt Gnatho, Gnathęna, & in Batrachomyomachia vetere & eleganti carmine, Physiognathus. Erit fortasse cui non displiceat vetus nostra coniectura, vt scribatur, Μενάνδρου φησὶν ἀξία γνάθος. *est gula Menandro digna.* id est, digna quæ ab optimo poëta traducatur, qualis fuit Menander. Inueoi io Excerptis magnam isto loco lectionis discrepantiam. Sic enim ibi scriptum: Λυγκεὺς δ' ὁ Σάμιός φησιν ὅτι Σιλανὸς ὁ Ἀθηναῖος Γρυλλίωνος παρασιτοῦντος Μενάνδρῳ τῷ σατράπῃ παρ' ὃν πορφύραν τι περιπατοῦντος μετὰ θεραπείας ἐρωτηθεὶς, Τίς οὗτος; Μενάνδρου ἔφησεν Ἀξιόγναθος. *Narrat Lynceus Samius, cum Gryllio parasitaretur Menandro satrapæ, Silanum Athenensem à purpurato deambulante cum comitatu fuisse interrogatum, Quis iste? respondisse, Menandri est Axiagnathus.* demiror vnde hæc tam diuersa. Corrige mox ἐπιόντος, vbi est editum, ὡς παρὰ τὸν νόμον ἔτι τοῖς τριάκοντα ἑπόντος. quod Dalec. *quia præter legem & statutum triginta conuiuarum numerum, alios secutus se ingessisset.* Scio Græcum verbum esse ἕπω, *sequor*. sed poëticum & ab hoc loco alienissimum. Est verò ab ἐπεῖναι, quod significat *superesse* & legitimum modum excedere. Probat dipnosophista morem fuisse Athenis, vt gynæconomi ventitarent ad conuiuia, & numerum cooniuarum obseruarent. clarè hoc dicit Timocles iis versiculis, qui describuntur. Tertius illorum transpositione vocum deprauatus est: Βούλονθ' ὁ γυναικονόμος λαβεῖν ἀριθμόν. scribendum, Βούλετ' ἀριθμὸν ὅγε γυναικονόμος λαβεῖν. Sequuntur Menandri versus,

Παρὰ τοῖς γυναικονόμοις ἢ τοὺς ἐν τοῖς γάμοις
Διακονοῦντας ἀπογεγράφθαι πυθόμενος
Πάντας μαγείρους κατὰ νόμον καινόν τινα,

in quorum primo τοῖς pro τοὺς rescripsit Dalec. deceptus eo quod in vulgatis post vocem γάμοις posita est virgula. Iunge verò sic, πυθόμενος πάντας τοὺς ἐν τοῖς γάμοις διακονοῦντας

πάντας μαγείρους ἀπογράφεσθαι παρὰ τοῖς γυναικονόμοις. Olim coqui inter priuata seruitia rarò habebantur: sed ad nuptias aut alias solennes epulas conducebantur. Quò autem seuerius & fidelius lex sumtuaria exerceretur, institutum Atheois fuit, vt coqui omnes sua nomina ad magistratus deferrent: quò haberent gynæconomi ei curæ præfecti quos possent percontari de numero conuiuarum, & cæteris quæ contra legem fierent. In primo Corydi apophthegmate eorum quæ auctor commemorat, rectè Leopardus vir doctissimus scribi voluit, εἰσφέρειν ἑκάλευσεν ἕκαστον δύο ὀβολούς: non ὀβολὰς, vt etiam Erasmus legerat. Nos quoque ita editum voluimus, astipulante Hœschelij Epitome. & Γνώμην ἢ συμβάλλεσθαι ὅ, τι δοκεῖ τῷ δήμῳ. allusio est ad vsitata verba in Senatusconsultis, in quibus solitum decerni vt proedri senatus auctoritatem proximis comitiis deferant ad populum, rogéntque vt sciscat quod Senatus προβεβούλευσεν. vt in Senatusconsulto de honore & præmio Eubuli facto, quod nacti beneficio clarissimi præstantissimique M. Velseri Augustani, alibi sumus luce donaturi & illustraturi faciente Deo. In eo scriptum est, δεδόχθαι τῇ βουλῇ τοὺς λαχόντας προέδρους εἰς τὴν ἐπιοῦσαν ἐκκλησίαν χρηματίσαι περὶ αὐτοῦ· τὴν γνώμην ἢ ξυμβάλλεσθαι τῆς βουλῆς εἰς τὸν δῆμον, ὅτι δοκεῖ τῇ βουλῇ στεφανῶσαι Εὔβουλον. Ad istam formulam allusit Corydus in ioculari Senatusconsulto, sed in diuersissimam sententiam verba torquet. Nam totius decreti sententia est: placere vt accumbentium vnusquisque duos obolos conferat ad vinum emendum: Gnome verò id conferat quod populo, id est cæteris conuiuis fuerit visum. collationem accipe, qualis à meretrice peti exigique solet. Alterum apophthegma est hoc, Πολύκτορος ἢ τοῦ κιθαρῳδοῦ φακῆν ῥοφοῦντος, καὶ λίθον μασησαμένου, Ὦ ταλαίπωρε, ἔφη, καὶ ἡ φακή σε βάλλει. *Cum Polyctor citharœdus in lenticulæ sorbitione lapidem mãderet, O miser, ait, etiam lens te* lapidibus *insectatur.* Iocus est acerbus in malum citharœdum. Alludit enim ad morem theatrorum, vbi mali poëtæ saxis petebantur sicut boni iaculo floris serti & soluti honorabantur. φυλλοβολίαν Græci appellant: de qua notauimus plura ad Suetonium. Lapidationis theatralis exempla multa apud veteres, præsertim Lucianum. Macrobius secundo Saturnaliorum, *Lapidatus à populo Vatinius cum gladiatorium munus ederet obtinuerat vt Aediles edicerent, ne quis in arenam nisi pomum misisse vellet.* Seneca pater in Controuersiis, *Hi Ciceroni Cestium præferrent nisi lapides timerent.* Satyrici scriptor, *Ex his qui in porticibus spatiabantur, lapides in Eumolpum recitantem miserũt.* Idem de poeta & recitatore molesto, *Itaque non miror si te populus lapidibus prosequitur. Ego quoque sinum meum saxis onerabo, vt quotiescumque cœperis à te exire, sanguinem tibi à capite mittam. Mouit ille vultum &, ô mi, inquit, adolescens, non hodie primum auspicatus sum: immo quoties theatrum, vt recitem aliquid, intraui, hac me aduentitia excipere frequentia solet.* Huc etiam pertinet λιθίνη βαλλητύς, de qua sub libri noni finem. Atque hinc lux fieri debet etiam sequentibus Machonis versibus sane quàm obscuris:

Κακός τις ὡς ἔοικε κιθαρῳδὸς σφόδρα,.
Μέλλων ποτ' οἰκοδομεῖν τὴν οἰκίαν, φίλον
Αὐτῷ λίθους ᾔτησεν· ὑπόσχου δ' ἐγὼ
Αὐτῶν πολὺ πλείους φησὶν ἐκ τῆς δείξεως.

Vt tenebricosum locum illustremus, velim ante omnia lector cogitet, proferri ab Athenæo hos versus vt probet Machonem mali citharœdi illius fecisse mentionem, de quo dixit Corydus, *Etiam lenticula lapidibus te incessit.* Porrò iam ante non semel monuimus, veterum scriptorum locos multos esse his in libris descriptos, non vt erant in auctore primo: sed compendiosè, multis aliquando vocibus, interdum & periodis integris omissis, vel ab Athenæo, vel ab iis qui opus descripserunt. Eius rei exemplum hic manifestum. Fingit enim poëta, citharœdum infelicem petiisse ab amico saxa ædificandæ domui: φίλον, ait, αὐτῷ λίθους ᾔτησεν. Quis non expectat cum legit hæc verba responsum datum ab amico? Id verò nusquam apparet. Nihil enim hic inuenias quod eò trahi possit. Ista autem quæ subiiciuntur in continenti, ὑπόσχου δ' ἐγὼ αὐτῶν πολὺ πλείους φησὶν ἐκ τῆς δείξεως, citharœdi ipsius sunt, indignantis quod paucos nimis lapides amicus esset pollicitus. Quid? ait ille. tu mihi tam parcè lapides promittis? possum ego plures reportare è theatro, cum artis meæ specimen edens, lapideo imbre fuero complutus. Δεῖξις, cuius loco Dalecampius errore insanùm margino δῆξις substituit, idem est atque ἐπίδειξις: quæ propria theatrorum vox est, sæpe à nobis exposita. Sic iterum vsurpatur infrà hoc libro, ὅπως γάρ τις τῶν σοφῶν τὴν τῶν δείξεων ὥραν ἐκάλει. & libro XIV. Λυσανίας δ' ἐν τῷ περὶ ἰαμβοποιῶν Μνασίωνα τὸν

ῥαψῳδὸν λέγει ἐν ταῖς δείξεσι τῶν Σιμωνίδου τινὰς ἰαμβείων ὑποκρίνεσθαι. Ex istis liquido constat Machonis versus labem accepisse: quod vel tacentibus nobis lex metrica palam facit. Quare ita illos scribamus.

Κακός τις ὡς ἔοικε κιθαρῳδὸς σφόδρα.
Μέλλων ποτ' οἰκοδομεῖν τὴν οἰκίαν, φίλον
Αὐτοῦ λίθους ᾔτησεν . . . .
. . . . ἀποδώσω δ' ἐγὼ
Αὐτῶν πολὺ πλείους φησὶν ἐκ τῆς δείξεως.

CAPVT XII.

Athletarum ἀπογραφὴ, *&* ἔγκρισις. *item* δοκιμασία. διαστῆναι. ὄλπη. *Gallorum* παράσιτοι σφηνοῦσθαι. *coryci athletarum.* οἰκόσιτος. οὐχ ὑπεχεῖν, *&* ὑπαφιέναι τὴν κλῆσιν. *Menandri* Δακτύλιον *drama. Cratetis & Menandri* Synaristusæ. ἄχρηστος εἰς γῆν. *Phrynichi* Μονότροπος· συνημερεύειν. *alia nonnulla.*

Πονηρὸν ἔφη τοῦτ' ἤδη· καὶ γὰρ ὁ Ἡρακλῆς ἀπὸ τῆς Ὀμφάλης ἐπὶ τὴν Ἥβην μεταβέβηκε. Acutum sed amatum dictum. Significare enim voluit, istum breui λεσβιάσειν. ζημιωθῆναι αὐτὸν ἔφη δίκαιον· ὅτι οὐκ ἐπιστάμενος δειπνεῖν ἀπεγράψατο. Alludit ad athletarum morem, qui nomen apud gymnasiarcham soliti profiteri. Græci ἀπογράφεσθαι hoc dicunt. Libanius in epistolis, ὅμοια γε φαίνεται, ὥσπερ ἂν εἴ τις Ὀλυμπιάσι νικήσας πολλάκις, ὕστερον γέρων ὢν ἀπογράφοιτο ὅτι καὶ προκαλοῖτο τοὺς ἀντιπάλους. vel ἐγκρίνεσθαι εἰς τὸν ἀγῶνα, vt apud Themistium oratione prima, vbi plura scriptor disertissimus de hoc more: de quo extat etiam apud Artemidorum caput integrum libro primo. Professioni iuncta erat δοκιμασία. In ea probatione reiiciebantur qui parum se viderentur exercuisse, aut alias esse imperiti & inepti. Græci id dixerunt ἐκκρίνειν τοῦ ἀγῶνος: cuius contrarium est, ἐγκρίνειν. Verbo ζημιωθῆναι alluditur ad pœnas illorum qui ex legibus recepti, non ex legibus decertabant. fuisse enim κακομαχίας pœnam, & eorum omnium quæ παρὰ τὸν νόμον τὸν ἐναγώνιον peccarentur, testata res est multis idoneorum scriptorum locis. Proximum dictum illustrauimus libro quarto, cap. XIIII. Cum autem dicente Chærephonte οὐ δύναμαι τὸν οἶνον φέρειν, respondit Corydus, οὐδὲ γὰρ τὸ εἰς τὸν οἶνον. lusit in vario vsu verbi φέρειν. nam & de homine dicitur φέρειν οἶνον, & de vino φέρειν ὕδωρ. Non mirum, inquit, si vinum ferre nequeas: qui ne aquæ quidem ferendæ sis, vilio similis quod οὐ φέρει πολὺ ὕδωρ. Caussam huius ἀδυναμίας sequentia verba indicant: ex quibus discimus ita solitum Chærephontem cibis oppleri, vt aliud quid amplius capere non posset. τοῦ γὰρ Χαιρεφῶντος, γυμνοῦ ἔν τινι δείπνῳ διεστῶτος. Scripsi τοῦ δὲ Χαιρεφῶντος. Verte autem, *cum Chærephon in quodam conuiuio nudus staret cruribus diuaricatis.* διεστάναι, hic est, *stare suris apertis*, vt loquitur Varro. Sequentia verba, ὥσπερ τὰς ληκύθους ὁρῶ σε μέχρι πόσου μεστὸς εἶ: accipe de ampullis pellucidis: quales erant quæ è cornu fiebant: nonnullæ etiam quæ è corio. Aiunt enim grammatici, ὄλπην dici propriè τὴν δερματίνην λήκυθον δι' ἧς ἔστιν ὁρᾶσθαι τὸ ἔλαιον. *coriaceam ampullam intra quam cerni oleum potest.* εἰωθότος δ' αὐτοῦ ῥυπαροὺς ἄρτους ἐπὶ τὰ δεῖπνα φέρεσθαι. *cum solitus esset ad conuiuia sordidos panes afferre.* intellige de conuiuiis quæ ex symbolis cuiusque conuiuarum constabant, & erani dicebantur. minus rectè interpres: *sordidum panem cænaturis solebat apponere.*

Κελτοί φησι περιάγονται καὶ μεθ' ἑαυτῶν καὶ πολεμοῦντες συμβιωτὰς οὓς καλοῦσι παρασίτους. *Celtæ circumducunt secum etiam bellum gerentes, conuictores quos parasitos vocant.* Caue putes veteres Gallos vsurpasse in lingua sua vocem *parasitus.* sed accipe sic, vocant Gallica voce, quæ respondet Græcę παράσιτος. Ita solent optimi scriptores loqui. Ita autem Posidonius vertit nomen vetustæ Gallorum linguæ *soldurius.* Nicolaus Damascenus σιλοδούρους interpretatur. alij aliter. res omnibus nota. τὰ δὲ ἀκούσματα αὐτῶν εἰσὶν οἱ καλούμενοι βάρδοι. id est, *eorum acroamata sunt Bardi.* de Gallorum Bardis Strabo, alij. οἱ δειπνοῦσιν εἰσφειδόμενοι τ' ἀλλότρια. Inquinatus locus etiam in membranis. Scribebam, οὐ φειδόμενοι. In proximis verbis, ἑαυτοὺς ἀντὶ κηρύκων λέγειν παρέχοντες ἀθληταῖς. Epitome non agnoscit, τὸ λέγειν, quod quidem positum est

eſt pro eo quod dici ſolet, ὡς εἰπεῖν. ac malebam ſcribi, ἀντὶ κωρύκων ὡς λέγει. Sed & hanc & ſuperiorem correctiunculam retracto, cum metricæ legis venit in mentem. Nam Timoclis verba ita diſtinguenda,

—Διφροῦσί τε τῶν ἐπισιτίων
Τούτων τινας, οἳ δειπνοῦσιν † ἐσφελλωμένοι
Τἀλλότρι', ἑαυτοὺς ἀντὶ κωρύκων λέγει
Παρέχοντες ἀθληταῖσι.

In ſecundo iſtorum verſuum forte ſcribendum ἐσφηνωμένοι. Ea voce pulcherrimè exprimitur, quod alibi de paraſitis dictum inuenias, ſedere eos in conuiuiis ἐκ παραβύστου, in anguſtum locum receptos, & quaſi magna vi eò admiſſos. Timotheus Cynario, Ἐὰν μὴ παράβυστός τις γένηται Χαιρεφῶν. Ergo ἐσφηνωμένος eſt παράβυστος. nam σφηνοῦν eſt βύειν. & de conuiuarum preſſura ſolet vſurpari. Vetus ſcriptor apud Suidam, Τιμαγένης κληθεὶς ἐπὶ τὸ δεῖπνον, καὶ σφηνωθεὶς ἀπῆλθεν. Magnus Turnebus emendabat ἐσπενδυμένοι. quæ emendatio, vt ingenuè quod ſentio dicam, eſt optima. Facetè autem poeta homines plenos cibi & probè fartos, corycis athletarum comparat, quos motis erat implere vel ſabulo, vel farina, vel ficuum cenchramidibus. Verſu qui ſequitur, Σὺ δ' οὐδὲ ὅσσον Σμικυθίων ἐπισίτει: plerique codd. ſcribunt ἐπισιτεῖ. tum legerem σὺ initio. Deinde ſcribe, Τίς οὗτος ὑμῖν ἐστι; emendant ἡμῖν. refragantibus libris. & ſtatim, pro Πλάτων ἐν τετάρτῳ Πολιτείας: ſcribunt ἐν τρίτῳ. Locus extat initio libri quarti. *Pelaſgos* Ariſtophanis laudat Pollux quoque libro decimo, cap. XLIV. Paullo poſt, quid illa verba ſignificent ἐν δὲ τῇ διασκευῇ αὐτοῦ τοῦ δράματος, expoſitum eſt libro tertio, cap. XXVI. αὐτὸν ἀπογαλακτιεῖ de paraſito interpretantur qui ſe depellat ipſe à lacte: id eſt, paulatim aſſueſcat poſſe carere lauta menſa. videntur potius regi paraſiti quàm paraſito ea conuenire. Ait, περὶ Φίλου λέγων οὐχ ὑπακούοντος γάμων δεῖπνον, qui vocatus ad cœnam nuptialem recuſabat. οὐχ ὑπακούειν id ſignificat, quod Attici dicunt ἀπειπεῖν, vt Ariſtophanes & alij: vel ἀπειπεῖν τὴν κλῆσιν, Xenophon initio Conuiuij: οἱ μὲν οὖν ἀμφὶ τὸν Σωκράτην πρῶτον μὲν, ὥσπερ εἰκὸς ἦν, ἐπαινοῦντες τὴν κλῆσιν, οὐχ ὑπισχνοῦντο συνδειπνήσειν. Ait; καλεῖται δὲ οἰκόσιτος ὁ μὴ μισθοῦ, ἀλλὰ προῖκα τῇ πόλει ὑπηρετῶν. Cur addit τῇ πόλει? nam etiam in priuatis miniſteriis locum ea vox habet. Theophraſtus in Characteribus, τοὺς δὲ διακονοῦντας ἐν τοῖς γάμοις οἰκοσίτους μισθώσασθαι. Ait, Μένανδρος Δακτύλῳ. Scribe, Δακτυλίῳ. id eſt, *Anulo*, vel *Condalio*. Videtur à Plauto tranſlata: cuius fabulam *Condalium* laudant veteres, Varro, alij. Ait ex Cratete, Ποιμαίνει δ' ἐπισίτιον ῥέγχων δ' ἐν Μεγαβύζου, δέξιτ' ἐπὶ μισθῷ σῖτον. Palatinus codex, Μεγαβύζῳ. Lego, ῥέγχων δ' ἐν Μεγαβύζου δέξιτ' ἐπὶ μισθῷ σῖτον. *in ædibus Megabyzi rigens pro mercede victum capiet.* deſcribebat miſeram alicuius conditionem apud Megabyzum vnum è magnatibus. Cratetis Συναριστωσῶν Pollux meminit libro ſexto, cap. XVII. Etiam Menander *Synariſtuſas* ediderat teſte Plinio libro XXIII. extremo. & inter Latinos poëtas Cæcilius, teſte A. Gellio libro XV. cap. XV. Menandri quæ ſequuntur de ignauo homine verba, ἄχρηστος εἰς γῆν ὁμολογῶν παρατρέφεσθαι, malè diſtinguunt cum editionibus vulgatis interpretes. nam ἄχρηστος εἰς γῆν expreſſum eſt ex illo Homeri, ἐτώσιον ἄχθος ἀρούρης. neque παρατρέφεσθαι eſt *obiter ali*: ſed *immeritum & indignum*. ſunt autem hæc è Menandri *Thraſyleonte*, vnde eſt apud Harpocrationem, φιλοσοφεῖ δὲ τοῦτο ὅπως καταπροίξεται τὸν γάμον. Apud Latinos eodem titulo fabulam docuerat Turpilius, interpres vt videtur Menandreæ. citat Nonius ſæpe. Πωλουμένους Menandri reperio apud Clementem Alexandrinum, Stromat. lib. VI. Μένανδρος ἐν Πωλουμένοις παρωδεῖ ζεται Καλλίᾳ λέγων, Οὐ πανταχοῦ τὸ φρόνιμον ἁρμόττει παρόν. De Phrynichi *Monotropo* lege interpretem Ariſtophanis ad Aues, ibi: τίς εἰμ' ἐγώ; Μονότροπος. citat & alibi ſæpe: item à Polluce lib. VII. cap. V. & cap. vltimo. Citatur Athenæo & Anaxilæ comici *Monotropos*. quis autem Græcis dicatur μονότροπος Galenus docet, libro tertio De differentia pulſuum. Ἄνθρωπον σκληρὸν λέγουσι τὸν μονότροπον καὶ δυσαρεστῆ, καὶ πρὸς ἅπαντας ἀντιτείνοντα. In iſtis antiqui poëtæ, ὡς ὀλιγόσιτος ἦσθ' ἄρα, ὃς κατεσθίεις τῆς ἡμέρας. Μακρᾶς τριήρους σιτία. vocem μακρᾶς iunge interpretando cum τριήρους non cum ἡμέρας. In reſponſo Cliſophi, qui datum ſibi à Philippo equum vulneratum vendiderat, & interrogatus vbinam ille eſſet dixit ἐκ τοῦ τραύματος αὐτὸς πέπρακται, Breuiator ſcribit πέπραται. locus eſt in vocula ἐκ: quæ poteſt ſignificare tam *propter vulnus*, quàm *poſt vulnus*. Lege illa cum interrogatione, εἶτα, οὐκ ἐγώ σε, ἔφη, θρέψω; accipiendum enim quaſi dicat paraſitus: Quis neget, ô rex, æquum iam eſſe vt ego te alam: quando ita

felix es in dictis dicendis & ridiculis excogitandis. hoc significare auctor voluit præcedentibus verbis illis, σκώπτοντος δ' αὐτὸν τοῦ Φιλίππου καὶ δημαρχοῦντος· id est, *cum Philippus dicterio eum petiisset ac plausum tulisse*. Iam alio loco simile peccatum interpretum arguimus: diximusque δημαρχεῖν theatrorum proprium esse vocabulum, de iis dici solitum quibus fauetur. In eo verbo sita totius sententiæ huius argutia· quia τὸ δημαρχεῖν in ridiculis proprium parasiti. Deinde scribendum ex Epit. εὖγε νὴ τοὺς θεούς. pro οὐχὶ νὴ τοὺς θ. formula gratulandi εὖγε vel εὖγε ἐποίησεν. vt in germano huic loco infrà. At mox ὡς συνδειπνούμενος tuentur libri, aduersus doctorum coniecturam, ὡς συνδειπνούμενος.

CAPVT XIII.

Adiatomus Gallus. Σωτιανοί. σιλόδουροι. μικρὸς τὴν γνώμην. Διονυσιοκόλακες. ἀναλαμβάνειν εἰς μνήμην. πραγματεύεσθαι περί τι. πρέσβεις *pro* θεωροί. Ἑταῖροι *regum. multa item alia quæ obseruantur, quæ emendantur.*

IN ecloga è libro CXVI. Nicolai Damasceni, *Adiatomus* dicitur, quem certum est appellari in Commentariis Cæsaris *Adcantuannum*. scripti libri nihil variant. constat tamen alterutro loco mendosè scribi hoc nomen. Σωτιανοὺς Athenæus vocat, vel potius Damascenus, quos Cæsar *Sotiates*, vel *Sottiates* aut *Sontiates*, libro tertio: nam id nomen variè scribitur. Omnino autem scribendum, ὡς καλοῦσι ὑπὸ Γαλατῶν σιλοδούρους, non σιλοδούνους: non solum quia sic in Cæsaris codicibus scriptum: sed etiam quia sic scripsisse Nicolaum & Athenæum probare possumus. Eustathius, Ἰστέον δὲ ὅτι τῆς εὐχωλῆς παρώνυμόν ἐστι φασὶ, τὸ δεσποσυνοὶ, οἱ εὐχωλιμαῖοι. ὅπερ ἐστὶν Ἑλληνικὴ ἑρμηνευτικὴ λέξεως Γαλατικῆς λεγούσης σιλοδούρους, τοὺς τῷ βασιλεῖ σφῶν συζῶντας, καὶ συναποθνήσκοντας, καὶ τοῦτ' αὐτὸ εὐχομένους. Thrasydæum Thessalum appellat auctor ex Theopompi verbis, μικρὸν μὲν τὴν γνώμην, κόλακα δὲ μέγιστον. in multis multorum scriptorum locis μικρὸν perperam scriptum esse pro μιαρὸν, & admoniti pridem sumus ab eruditis, & nos obseruauimus non semel. quare hîc quoque μιαρὸν scribendum esse, per est probabilis coniectura. Sed quoniam hominis est re vera μικροῦ τὴν γνώμην siue animi angusti, adulari & parasitum agere, καὶ τὸ ταπεινῶς ὁμιλεῖν, quod proprium esse adulatoris dicebat philosophus: possumus vulgatam lectionem defendere. Propterea dicebat magnus princeps Demetrius Poliorcetes Atheniensium adulationibus offensus, Ne vnum quidem suo tempore visum esse sibi ex omnibus Atheniensibus μέγαν καὶ ἁδρὸν τὴν ψυχήν. Qui dicitur ab Arcadione prolatus versus, ἔστ' ἂν τὰς ἀφίκωμαι οἳ οὐκ ἴσασι Φίλιππον, cum ab illo Philippus quæsisset, *Quandiu exul & patria fugiens eris?* ex Homero est, paucis immutatis, εἰσόκε τοὺς ἀφίκηαι, οἳ οὐκ ἴσασι θάλασσαν. In iis quæ de Chirisopho narrantur, deest necessarium verbum, quod suppleuit rectè Dalecampius. Ait, ὁ δ' αὐτὸς φησὶ καὶ Χειρίσοφον τὸν Διονυσίου κόλακα ἰδόντα Διονύσιον γελῶντα μετά τινων γνωρίμων. non dicit quid fecerit cum videret ridentem Dionysium. risit autem cum ridente. deest igitur verbum γελάσαι aut συγγελάσαι: quod & Turnebus in codicis sui ora adnotauerat. Dionysij tyranni adulatores προσηγορεύοντο οἱ πολλοὶ Διονυσιοκόλακας. dubitari potest, vtrum per contemptum an per honorem. Videtur hoc quàm illud probabilius. nam Διονυσιοκόλακες sic isti appellati, vt ministri Bacchi Διονυσοκόλακες, & Musarum Μουσοκόλακες: quæ fuêre cum primis honesta nomina De istis mastigiis narratur, quia Dionysius parum acutè cerneret, etiam ipsos oculorum inualentiam simulasse: & cibos appositos non solitos tangere, ἕως ὁ Διονύσιος τὰς χεῖρας πρὸς τὰ λεκάνια προσήγαγε, *donec Dionysius admouisset manus paropsidibus.* Præfero hanc lectionem ei quam habet Abbreuiator, ἕως αὐτῶν τὰς χεῖρας ὁ Δ. πρὸς τὰ λ. π. *donec ipsorum manus Dionysius admoneret paropsidibus.* firmat tamen hanc scripturam sequens narratio isti similis, & vt Hippocratis verbum vsurpem ἀδελφιζομένη, de Hieronis adulatoribus. Quæsiui diu, & adhuc quæro quis ille fuerit Dionysius ad quem Syracusarum tyrannus eiusdem nominis, Damoclem legatum miserit. Nam scribit Athenæus de Damocle, ἐπειδὴ πρεσβεύσας ποτὲ μεθ' ἑτέρων ὡς τὸν Διονύσιον, *functus legatione ad Dionysium.* fuisse autem à tyranno missum palam faciunt sequentia: Ego præ-

ter tyrannum ea ætate alium nullum noui Dionysium de quo rectè ista capi posse videantur. Cogitemus igitur, & videamus, num sit potius scribendum ὡς τὸν Δίωνα. In ea historia scribo, ἐκεῖνοι μὲν τὸν Φρυνίχου ἢ Στησιχόρου, ἔτι δὲ Πινδάρου, παιᾶνα, ἢ τῶν αὐτῶν ποιημάτων ἀναλαβόντες ᾖδον. *illi quidem, ait, aut Phrynichi paeanem, aut Stesichori, aut Pindari, aut etiam sua ipsorum carmina in memoriam reuocantes canebant.* ἀναλαμβάνειν pro ἀναλαμβάνειν εἰς μνήμην: vel simpliciter pro assumere in manus: vt apud Polybium, ἀναλαμβάνων τὰς ἐκείνου βίβλους. Mox scribo, ᾄσω γάρ σοι πεπραγματευμένως περὶ τούτων: Videlicet τὸν εἰς τὸν Ἀσκληπιὸν παιᾶνα. *te paeanem Aesculapio cum cura & studio cecinisse.* Sic Aristoteles, Σωκράτους περὶ τὰ ἠθικὰ πραγματευομένου. Scribe etiam, ἣν ὑπ' αὐτοῦ χειρουργοῦνται, ἢ δοκεῖ τῶν ἄλλων ὀξυδορκέστερος εἶναι. item, παραδοθέντος τινὸς αὐτῷ πλείους σόγχους. non παραπεμφθέντος. sonchus inter vilissima olera. Plinius libro x x i i. *Estur & sonchos, vt quem Theseo apud Callimachum apponat Hecale.* & in Euripidis versu Μισῶ τραπέζαις ὅς τις ἐξογκοῖτ' ἄγαν: non τραπέζας. Verbum ἐξογκοῦσθαι declarant quæ scripsimus libro tertio, cap. quinto. τὸν Χρεμωνίδειον πόλεμον quærant amplius historiæ Atticæ studiosi. Miratur dipnosophista, Athenienses qui Demadem talentorum decem multa affecerant, quod θεὸν εἰσηγήσατο Ἀλέξανδρον, *auctor fuerat, vt pro Deo coleretur Alexander:* nullum fecisse Epicrati negotium, qui cẽsuerat, vt loco nouem prætorum annuorum, totidem legati crearentur ad regem mittendi. Hic verò iure aliquis ipsum miretur Athenæum, qui in eadem lance ponat, eum qui legatos ad regem quotannis creandos sententiæ loco in senatu dixerit, & illum qui palam suis ciuibus nouum deum obtrusit. Sed desinet mirari qui obseruauerit, vocem πρέσβεις in hac narratione sumi impropriè pro θεωρούς. Legatos ad principes aut qualescumque mortales Græci vocant πρέσβεις, vel πρεσβευτάς. de hoc genere legationis non sensit Epicrates: verùm de alio cuius erat caussa religio & honos diuinus, qui dijs quibusdam præstabatur ab Atheniensibus. Sic narrant Plato, Plutarchus, alij, solitos mitti Athenis legatos in Delum, ad ludos Olympicos, Pythicos & alios, qui more maiorum prò sua Rep. sacra facerent & dona dijs offerrent. hos Græci non πρέσβεις, sed θεωροὺς vocarunt. de istius generis legationibus sine dubio sentiebat Epicrates. Nam quod πρέσβεις hic nominantur non θεωροί: aut de industria factum id ab Epicrate, quò inuidiam verbi fugeret: vt cum Romani principes nomen regis à se alienarunt, regni vim tenuerunt. aut Athenæi incuriâ alterum nomen positum alterius loco. Tentare etiam fortasse licet, superscriptam loco glossæ vocem, genuinæ sedem occupasse fraude librariorum. Quicquid huius sit, clara ex iis quæ diximus impia mens Epicratis, qui diuinis honoribus regem iuerit affectum. Simile Stratoclis commentum, de quo Plutarchus in Demetrio ἔγραψεν ὅπως οἱ πεμπόμενοι κατὰ ψήφισμα δημοσίᾳ πρὸς Ἀντίγονον ἢ Δημήτριον, ἀντὶ πρεσβευτῶν θεωροὶ λέγοιντο καθάπερ οἱ Πυθοῖ καὶ Ὀλυμπίαζε τὰς πατρίους θυσίας ὑπὲρ τῶν πόλεων ἀπάγοντες ἐν ταῖς Ἑλληνικαῖς ἑορταῖς. Non possum tam facile emendare quàm indicare mendam istorum verborum: Narrat, inquit, Polybius libro x i v. fuisse adulatorem, Ἀγαθοκλέους τοῦ Οἰνάνθης υἱοῦ, ἑταίρου δὲ τοῦ Φιλοπάτορος βασιλέως Φίλωνα. securi libros scripsimus Οἰνάνθης, cum antè scriptum esset Οἰνάν. Sed aut desunt hîc quædam, aut locus concinnandus in hanc sententiam: Narrat Polybius Philonem fuisse adulatorem Agathoclis cui Oenanthe mater, quique sodalium regis Philopatoris vnus fuit. non opus violenta mutatione: tantum scribe ἑταίρου pro ἑτέρου. Notum satis qui dicantur regum ἑταῖροι in historiis Græcorum & Macedonum. Agathoclem hunc duabus notis distinguit ab Agathocle illo figuli filio celeberrimi nominis tyranno: de quo Diodorus Siculus libro x i x. Breuiator excerpsit hinc verba ista, φασὶ δὲ καὶ τοῦ Φιλοπάτορος βασιλέως κόλακα Φίλωνα. Ita solet hic grammaticus omissis iis quæ non intelligebat quia erant deprauata, sententiam sibi fingere ex sua libidine non ex auctoris mente. Cæterum qui dicitur in editionibus *Cato Sinopensis*, dicendus *Bato*. Lege itaque ex Epitoma Βάτων ὁ Σινωπεὺς ἱστορεῖ. hunc Batonem auctor libro x i v. laudat, & alibi non semel. Paullo post, καὶ θεραπεύσαι τοὺς ἐν τοῖς ἐξουσίαις μέχρι τῆς τύχης δεινός. Dalec. *mirum artificem eos colendi qui opibus florerent, quoscumque nactus esset.* quod erat in sententia præcipuum corrupit. nam μέχρι τῆς τύχης est, *dum fortuna maneret.* Imminutum fuerat Lysimachi nomen prima syllaba, in istis, Ἀτάλου δὲ τοῦ βασιλέως ἐγένετο κόλαξ καὶ διδάσκαλος Λυσίμαχος. restituimus fide librorum. nam *Simachus* ne Græcum quidem est, sed *Simichus* & *Simichidas.* quod addit, ὃν Καλλίμαχος μὲν Θεοδώρειον ἀναγράφει, significat, Lysimachum istum dictum fuisse à Callimacho in indice auctorum Theodoreum: quasi Theodori athei

(do

(de quo Diogenes Laertius) sectam secutum: neque iis esse assensum, qui Theophrasti discipulum fuisse vellent. Legebatur mox Ἀνδρόμαχον τὸν Καρπηνόν: fecimus vt esset τὸν Καῤῥηνὸν, ex coniectura primò, deinde ex membranis, quibus adstipulatur Plutarchus in Crasso. Scripsimus etiam, ὡς τὸν Κράσσον πάντα ἀνακοινούμενον, προδοθῆναι Πάρθοις ὑπ' αὐτοῦ. inuenimus vbique ἀνακινούμενον, quod Dalec. *omnia tentantem vt saluus euaderet.* ingeniosè, sed falsò. Nā auctor non aliud voluit, quàm quod Plutarc. scribit, Crassum cum omnium consiliorum participem faceret Andromachum, ab eo fuisse proditum. καὶ τοῦτο ἰδὼν, ait, μηδένα πρὸ ἡμέρας Καῤῥηνῶν ἐξελθεῖν. φωραθέντα δὲ ὁ ἀπιστότατος Ἀνδρόμαχος, ὑπὸ Κράσσου καὶ τοῦτο πιστευθείς.

CAPVT XIV.

Atheniensium & Romanorum publicæ adulationes. Leænæ Veneris & Lamiæ Veneris templa, & de eo genere consecrationis. Paanes translati ad hominum laudationem. Nomina clarorum virorum inserta Saliari carmini. Veteris ecclesiæ similis ritus. Demetrij dictum de Atheniensibus.

MVLTA hactenus dipnosophista de singulis adulatoribus dixit, longumq; eorum ex vetere historia catalogum contexuit, qui per infamem assentationem nomen & famam sibi fecerunt. Nunc de publica quorumdam populorum adulatione, scriptor eruditissimus ac πολυμαθέστατος sermonem instituit. Nam & ingeniorum publica quædam est interdum lues, non minus quàm corporum neque solùm λοιμικαὶ καταστάσεις, & morbi epidemij, sed & vitia & morum corruptela vniuersos aliquando populos inficiunt. Inest profectò rebus cunctis mortalium quidam velut orbis: & quemadmodum temporum vices, ita morum vertuntur. Insigne eius rei exemplum est ac documentum, quod nobis hîc ob oculos ab auctore ponitur. Narrat enim, tantam repentè in Atheniensium publicis moribus factam esse mutationem, vt qui fuerant acerrimi modò libertatis vindices, in fœdissimam & turpissimam regum adulationem sint ἀθρόως prolapsi. Miratur Athenæus non sine causa hanc in eo populo instabilitatem tantam & ingeniorum deprauationem. Sed quid hoc mireris in Atheniensibus, populo tumidi semper animi verius quàm magni, cùm Romanis illis terrarum dominis, id ipsum videas vsuuenisse? Lege mihi immutatæ Reip. historiam apud Dionem & historicos alios. Rem stupore dignam inuenies, quomodo ferox ille & superbus populus, postquam semel iugum collo recepit, fœda ac tetra adulatione principum omnes alias gentes longo interuallo superarit. Non illi plurium annorum duro seruitio fuit opus, vt generositatem omnem exueret. Ad primum nuntium cladis Pompeianæ & Cæsaris victoriæ ὁλοσχερῶς, repente factus est alius. Porrò adulationis publicæ Atheniensium exempla aliquot profert Athenæus: in quibus animaduertenda & obseruanda quædam sunt nobis. Primum est huiusmodi: Λεαίνης μὲν καὶ Λαμίας Ἀφροδίτης ἱερὰ, καὶ Βυρίχου, καὶ Ἀδειμάντου καὶ Ὀξυθέμιδος τῶν κολάκων αὐτοῦ. καὶ βωμοὶ, καὶ ἡρῷα καὶ σπονδαὶ τούτων ἑκάστῳ καὶ παιᾶνες ᾔδοντο. deest in istis verbum ἀφιδρύθη, vel ἱδρύσαντο: nam Excerpta mutato casu habent βωμοὺς & σπονδάς. aut pendet oratio ex illis superioribus, ἐλυπεῖ καὶ τούτων ἕνια αὐτόν. Indicatur autem obliqua consecratio quædam, & tacita ἀποθέωσις, in illis, Λεαίνης μὲν καὶ Λαμίας Ἀφροδίτης ἱερά. semel positum Veneris nomen bis intelligendum. *Posuerunt*, inquit, *templa Leænæ Veneri & Lamiæ Veneri.* ita soliti prisci adulatores diis hominibusq; fucum facere, adiecto deorum vnius nomine ad mortalis eius nomen quem diuinis honoribus vellent affectum. Ita habes hic *Lamiam Venerem*, *Leænam Venerem*, *Philam Venerem*: libro XIII. *Pythionicen Venerem.* libro VII. *Themisonem Herculem.* Latini quoque traditum à Græcis morem retinuerunt. Vnde legere est in eorum monimentis *Iouem Augustum, Iuliam Iunonem, Drusillā Venerem*, & similia. Epitomæ sarcinator de iis qui deinceps nominantur Buricho, Adimanto & Oxythemide, sic notat, καὶ ἦσαν οὗτοι Ἀθηναίων κόλακες, in quo errasse illum constet: erant enim isti non Atheniensium adulatores, sed regis Demetrij. ideo mox appellantur Athenienses, κολάκων κόλακες, propter tributos parasitis hisce honores. Burichum inter Demetrij duces nominat Diodorus

dotus Siculus libro xx. Cæterùm distinctione recta opus habent Athenæi verba, in hunc modum concipienda. Λεαίνης μὲν καὶ Λαμίας Ἀφροδίτης ἱερά. καὶ Βουρίχου καὶ Ἀδειμάντου καὶ Ὀξυθέμιδος τῶν κολάκων αὐτοῦ, καὶ βωμοί, καὶ ἡρῷα καὶ σπονδαὶ ἐπιτελοῦνται δι᾽ ἑκάστου καὶ παιᾶνες ᾔδοντο. Olim apud Græcos religioni habitum pæanem in cuiusquam mortalium honorem canere. Nota est in Aristotelem calumnia prope ipsi exitialis, quòd diceretur pæanem in Hermiam confecisse. Adulatores verò etiam isto genere honoris ornandos viros principes censuerunt: eratq; etiam hic tacita quędam consecratio & in numerum deorum relatio. Multa auctor libro xv. de hoc pæanum abusu: vbi etiam recensionem instituit eorum quibus tributum hoc fuisse Græca historia testatur. Sed primus omnium fuit Lysander, cui παιᾶνες ᾔδοντο, ait Plutarchus in vita. Inuenias in Romanorum historia, quod cum hac obseruatione iuuet conferre. Est enim simile quod factitatum Romæ legimus: vt eorum nomina quos eximio honore vellent decorare, saliari carmine canenda decernerent. Germanico mortuo hic honos inter alios tributus, auctore Tacito libro secundo. Et M. quoque Antoninus Philosophus, mortuo filio Vero, iussit vt nomen eius Saliari carmini insereretur: teste Spartiano. Iam olim id Romæ institutum: vt ex iis constat, quæ de Mamurio Veturio, & Lucia Volumnia scribunt Varro, Ouidius, Festus, Plutarchus & alij. Vetus quoque Ecclesia Christiana hunc, vt videtur, morem ad pium vsum traduxit: instituto, vt nomina sanctorum martyrum, Imperatorum, pontificum summorum & aliorum fide ac meritis excellentium virorum, sacris diptychis inserta, inter hymnodias recitarentur. qua de re dicemus multa alibi, si vitam Deus produxerit: scitu digna, nec protrita. Addit Athenæus offensum Demetrium tam fœda Atheniensium adulatione, dignam magno principe vocem edidisse; ὅτι οὐδεὶς ἐπ᾽ αὐτοῦ Ἀθηναίων γέγονε μέγας καὶ ἀνδρεῖος τὴν ψυχήν. neminem extitisse ipsius ætate ex omnibus Atheniensibus, virum magnum, & generosi animi. Par querela Tiberij de sui temporis Romanis, quoties curia egrederetur Græcis verbis in hunc modum eloqui soliti: O HOMINES AD SERVITVTEM PARATOS. In Demetrij verbis quæ adscripsimus, scribebatur perperam & ineptè, ἐπ᾽ ἄδε pro ἐπ᾽ αὐτοῦ. quod interpretibus fraudi fuit. Veram lectionem etiam Excerpta habuerunt. Sequitur, τὸ δ᾽ οὖν παράδοξον οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς κόλακας κόλακας ἐποίουν. οἱ εἰς αὐτὸν τὸν Δημήτριον παιᾶνας καὶ προσόδια ᾄδοντες. Videtur auctor indignari vehementius ob cantatum Demetrio regi pæanem: quam ob præstitum honorem eundem illius assentatoribus. Caussa, opinor, est, quod illis quidem tributum hoc decus mortuis: Demetrio verò superstiti adhuc. Manibus autem defunctorũ diuini honores minore semper inuidia delati, quàm viuis hominibus.

CAPVT XV.

Honores varij Demetrio Poliorcetæ habiti ab adulatoribus Atheniensium. Itur obuiam cum altaribus, coronis, & odoribus. ξενισμοὶ Cereris & Bacchi eidem decernuntur. Ithyphallicum carmen in honorem eius cantatum, cum Athenas ingrederetur. Ipsum carmen illud exhibitum. quale genus carminis id fuerit. idem variè illustratur atque emendatur. De Atticis Dionysiis & Mysteriis minoribus & maioribus. non rectè ea confundi à quibusdam. notata illorum tempora. Gradus distincti in accipiendis mysteriis. ἐποπτεύειν. Plutarchi locus animaduersus: alia multa obseruata.

PVBLICÆ Atheniensium adulationis non poterat magis insigne monimentum ab auctore proferri, quàm quod ex Demochatis & Duridis Samij historiis commemoratur. Planè eximius hic locus est, & dignus qui à nobis curatiùs illustretur. Igitur de honoribus Demetrij in hæc verba scribit Demochares: ἐπανελθόντα τὸν Δημήτριον ἀπὸ τῆς Λευκάδος καὶ Κερκύρας εἰς τὰς Ἀθήνας, οἱ Ἀθηναῖοι ἐδέχοντο, οὐ μόνον θυμιῶντες καὶ στεφανοῦντες καὶ οἰνοχοοῦντες, ἀλλὰ καὶ προσόδια καὶ χοροὶ καὶ ἰθύφαλλοι μετ᾽ ὀρχήσεως καὶ ᾠδῆς ἀπήντων αὐτῷ, καὶ ἐφιστάμενοι κατὰ τοὺς ὄχλους ᾖδον ὀρχούμενοι καὶ ἐπᾴδοντες. Hic est ille Demetrius Poliorcetes, Antigoni F. qui Demetrium Phalereum

Cafandri Macedoniæ rege aufpiciis, fub fpecie oligarchiæ Athenis dominantem, vrbe expulit, & priftinam Reip. formam, ac libertatem reftituit: Anno altero Olympiadis CXVIII. iftud accidit, auctore Diodoro libro XX. Tum igitur populus Atheniensis incredibili geftiens lætitia ob recuperatam libertatem poft annorum XV. feruitutem, in ornando Demetrio nihil reliqui fecit. Facta funt de illius honoribus varia Senatusconfulta, quorum fummam habes apud Plutarchum & Diodorum. Refert Plutarchus inter alia decretum fuiffe, *δέχεσθαι Δημήτριον, ὁσάκις ἂν παραγένηται, τοῖς Δήμητρος καὶ Διονύσου ξενισμοῖς: vt quotiefcumque in vrbem veniret Demetrius, iifdem ritibus ac ceremoniis peregrè adueniens exciperetur, quibus folerent Ceres & Bacchus.* Eò referri debet ifta Democharis ecloga de ingrediente quondam Athenas Demetrio, & exhibitis illi honoribus: *Demetrium,* inquit, *Athenas à Leucade & Corcyra redeuntem, Athenienfes non folum fuffitibus, coronamentis, & libationibus vini exceperunt: fed etiam chori procefferunt ei obuiam, cum profodiis & ithyphallis, faltantes & canentes.* Olim omnia hæc diis erant propria, & in illorum tantùm honorem fieri folita, cum vel in pompa traducerentur, vel aliás loco mouerentur deorum fimulacra: ficut monuimus dudum ad librum IV. Suetonij. Sed fuffitus quidem, coronæ, & vini affufio, iam ante Demetrij ætatem ad mortalium decoramentum populorum adulatio tråftulerat. Q. Curtius de Alexandro loquens Babylonem ingrediente: *Plures obuiam egreßi funt: inter quos Bagophanes arcis & regiæ pecuniæ cuftos, ne ftudio à Mazæo vinceretur, totum iter floribus coronisq́ conftrauerat, argenteis altaribus vtroq́ latere difpofitis, quæ non thure modo, fed omnibus odoribus cumulauerat.* Verbum οἰνοχοεῖν quo vtitur Demochares minus propriè, declarat Plutarchus in Dione, *ἀνίει δ' ἐκ τῆς Ἀχραδινῆς ἑκατέρωθεν παρὰ τὴν ὁδὸν τῶν Συρακουσίων ἱερεῖα καὶ τραπέζας καὶ κρατῆρας ἱστάντων· καὶ καθ' οὓς γένοιτο προχύταις τε βαλλόντων, καὶ προστρεπομένων ὥσπερ θεὸν κατ' εὐχάς.* Quæ fubiungit his Demochares primo omnium mortalium Demetrio tributa funt: vt obuiam ei procederent chori, profodiaca & ithyphallica in eius gratiam compofita carmina canentes. Quemadmodum pæan Apollini propriè facrum fuit carmen, fic ithyphallicum Baccho: neque magis fas fuit hominum laudes ifto quàm illo genere carminis perfequi. Potentium adulatores vtrumque genus profanũ reddiderunt: fed pæan minore, vt apparet ex libro XV. religione, & multo antè quam ithyphallus. Tandem & hic mortalibus eft communicatus. Primò omnium, vt ante diximus, Demetrio id delatum eft honoris, cum demagogis Athenienfibus certatim fœda & nimia cenfentibus, quæfitior hac adulatio nulla reperiri poffet. Iam antè fimile quid tentatum fuerat, ab adulatoribus Demetrij Phalerei: vt narratur libro XII. ex Duride. fed nondum eò progreffa erat iftorum impudentia. Atque hi funt illi ξενισμοὶ Cereris & Bacchi decreti Demetrio, quos grauis fcriptor Plutarchus facit adulationis extremam lineam. Sed magnitudinem honoris iftius aliunde melius æftimare non poffumus, quàm ex carminis ipfius lectione. En illud tibi, candide lector, diligentia noftra rediuiuum: cum in textu verborum Athenæi ita diffimulatum haétenus latuerit, vt à nemine agnofci dum potuerit. Nos primi, quod præfifcinè dictum fit, non paruo aliquo aut crepundiis, fed corpore omni & agnouimus, & tibi exhibemus agnofcendum. Id ita habet.

ΞΕΝΙCΜΟC ΔΗΜΗΤΡΟC ΚΑΙ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ.

SIVE

Ithyphallicum carmen Demetrio Poliorcetæ cantatum, cùm Athenas ingrederetur.

* * * * *

Ὡς οἱ μέγιστοι τῶν θεῶν καὶ φίλτατοι
Τῇ πόλει πάρεισι.
Ἐνταῦθα γὰρ Δήμητραν ἰδὲ Δημήτριον
Ἅμα παρεσᾶ ὁ καιρός.
Χ' ἡ μὲν τὰ σεμνὰ τῆς Κόρης μυστήρια
Ἔρχεθ' ἵνα ποιήσῃ.

Ο' δ'

Ὁ δ' ἱλαρὸς, ὥσπερ τὸν θεὸν δεῖ, καὶ καλὸς,
Καὶ γελῶν πάρεστι.
Σεμνὸν ὅθι φαίνοιθ' οἱ φίλοι πάντες κύκλῳ,
Ἐν μέσοισι δ' αὐτός.
Ὅμοιος ὥσπερ εἰ οἱ φίλοι μὲν ἀστέρες,
Ἥλιος δ' ἐκεῖνος.
Ὦ τοῦ κρατίστου παῖ Ποσειδῶνος θεοῦ,
Καὶ θεᾶς Ἀφροδίτης.
Ἄλλοι μὲν ἢ μακρὰν γὰρ ἀπέχουσι θεοὶ,
Ἢ οὐκ ἔχουσιν ὦτα,
Ἢ οὐκ εἰσὶν, ἢ οὐ προσέχουσιν ἡμῖν οὐδὲ ἕν·
Σὲ δὲ παρόνθ' ὁρῶμεν.
Οὐ ξύλινον, οὐδὲ λίθινον, ἀλλ' ἀληθινόν.
Εὐχόμεσθα δή σοι.
Πρῶτον μὲν εἰρήνην ποίησον φίλτατε·
Κύριος γὰρ εἶ σύ.
Τὴν δ' οὐχὶ Θηβῶν ἀλλ' ὅλης τῆς Ἑλλάδος
Σφίγγα περικρατοῦσαν
Αἰτωλίδ', ὅς τις ἐπὶ πέτρας καθήμενος
Ὥσπερ ἡ παλαιὰ,
Τὰ σώμαθ' ἡμῶν πάντ' ἀναρπάσας φέρει,
Κ' οὐκ ἔχω μάχεσθαι.
Αἰτωλικὸν γὰρ ἁρπάσαι τὰ τῶν πέλας·
Νῦν δὲ καὶ τὰ πόρρω·
Μάλιστα μὲν δὴ κόλασον αὐτός· εἰ δὲ μὴ
Οἰδίπουν τιν' εὗρε,
Τὴν σφίγγα ταύτην ὅς τις ἢ κατακρημνιεῖ,
Ἢ πετρῶν ποιήσει.

Carminis huius elegantissimi argumentum quidem ex Demochare Athenæus recitat: versus verò ipsos, & verba ex Samio Duride. Quod autem ante hunc diem nemo eruditorũ hoc animaduerterit, menda codicis est in caussa. Nam vbi scriptum est, Δοῦρις δ' ὁ Σάμιος ἐν τῇ δευτέρᾳ καὶ εἰκοστῇ τῶν ἱστοριῶν κατ' αὐτὸν τὸν ἰθύφαλλον ὡς οἰμείζεσαι, &c. Scribendum erat, καὶ αὐτὸν τὸν ἰθύφαλλον παρέθετο ἔχοντα οὕτως . . . . . Ὡς οἱ μεγ. Demochares, inquit Athenæus, summam recitauit carminis huius: sed Duris Samius ipsum ascripsit, atque inseruit historiæ suæ vicesimæ secundæ. Confer Democharis verba cum iis quæ ex Duride afferuntur: ita rem habere luce meridiana clarius comperies. Iam igitur beneficio nostro habent studiosi exemplum Ithyphallici carminis, quale nullum reperias aliud in omnibus Græcis aut Latinis monumentis. Constat genus hoc carminis senario versu iambico, & trochaïco dimetro brachycatalecto. Propriè Ithyphallicus hic posterior nuncupatur, & ab illo carmen Ithyphallicum. Hermogenes de ideis libro priore, capite de orationis grauitate, de isto versu loquens, σκιὰν μελλῶν Πληϊάδα δείξιν κατ' ὦμον. δύο, inquit, εἰσὶν ἐνταῦθα ἰωνικαὶ συζυγίαι, καὶ μετὰ ταῦτα τὸ ἰθυφαλλικὸν καλούμενον μέτρον, ἐκ τριῶν συγκείμενον τροχαίων, δι' ὧν ἐκλυθῇ πᾶς ὁ ῥυθμὸς βιασθεὶς πρὸς τὸ ἐναντίον ἐλθεῖν δακτυλικοῦ καὶ σεμνότητος. Tres trochæi quos ait Hermogenes fuere initio isti, Βάκχε, Βάκχε, Βάκχε. Malè enim cepit illius mentem Græcus scholiastes, qui de Ithyphallicis nescio quid ad hunc locum muginatur, nodum quærens in scirpo. Terentianus Maurus,

Ithyphallica porro dicarunt,
Musici poetæ:
Qui ludicra carmina Baccho
Versibus petulcis
Graio cum cortice phallo
Tres dabant trochæos
Vt nomine sit sonus ipso
Bacche, Bacche, Bacche.

Hos versus poetæ cum aliis diuersi generis coniunxerunt. Archilochus omnium primus cum dactylico tetrametro, vt scribit Hephæstion:

Οὐκέθ' ὁμῶς θάλλεις ἁπαλὸν χρόα.
Κάρφεται γὰρ ἤδη.

alij præposuerunt iambicum senarium, vt factum vides in superiore carmine. Exemplum talis coniunctionis à Callimacho principe manauit, auctore eodem Hephæstione. Extat libro x 1. fragmentum cuiusdam Ithyphallici carminis, in quo peruersi numeri sunt ad hoc exemplum restituendi.

Ἐθύσαμεν γὰρ σήμερον συντέκνοι
Πάντες οἱ τεχνῖται.
Μηδ' ἂν πᾶν τοδὶ κέρας, ὡς τὸν φίλτατον
Βασίλεια πάρειμι.

Superest iam vt ipsum carmen percurramus. Initio desunt versus duo, aut fortasse etiam plures. Qui nunc primus est, è præcedentibus pendet, huiusce vel similis sententiæ.

Νῦν δὴ μεγίστην χαρμονὴν χαίρειν χρεών
Νῦν χρεὼν χορεύειν.

Nunc gaudendi tempus & choreas ducendi. Quare? *quia vrbem ingrediuntur maximi & ciuitatis huius amantissimi dij.* Nemo dubitat proximè sequentibus verbis debuisse contineri nomina duorum istorum deorum. Hoc nos cùm certò sciremus, duos versus nullo negotio elicuimus, ex mutilata & corrupta scriptione, in cuius luto hæsit Breuiator. Sic enim scriptum in membranis antiquissimis: παρεισιν ἐνταῦθα. † Δημήτριος ἅμα παρῆν ὁ καιρός. Primùm Cereris nomen certissima coniectura restituimus: deinde labantes versus, quàm commodissimè fieri à nobis poterat, instaurauimus. Cæterùm ex istis verbis & sequentibus coniicere est aliquid de tempore, quo hæc facta sunt Athenis. Ait enim temporis opportunitate coniunctos esse Cererem & Demetrium: cùm quidem illa veniret ad celebranda Mysteria: hic autem, vt Atheniensium afflictis rebus opem ferret. Ergo sub tempus peragendorum Mysteriorum Athenas venit Demetrius. Docti homines nullum discrimen statuũt inter Mysteria & Dionysia. vnde multa absurda necesse est sequi. Verum quidem est initia & τελετὰς communes fuisse Cereri ex Baccho. Quare etiam Cereri iungitur Demetrius ceu Bacchus alter. Demetrius enim res gestas eius dei studiosè imitans, Bacchi cuiusdam instar erat. Diodorus, τὸ σεμνὸν ἐζήλου Demetrius, τὴν μυθολογουμένην περὶ γενέσεως κατ' ἀνθρώπους τοῦ Διονύσου διάθεσιν. eadem Plutarchus quoque. Verùm est etiam, & Dionysia & Mysteria fuisse alia maiora, alia minora. nihilominus tamen falluntur qui ista confundunt. Fuêre enim diuersi initiorum dies à diebus Dionysiorum. Maiora Liberalia mense Anthesterione agebantur. Vlpianus in eam contra Leptinem, Τοῖς μεγάλοις Διονυσίοις Ἀνθεστηριῶνος μηνὸς πλείονος γιγνομένης δαπάνης, εἷς χορηγὸς ἑκάστης φυλῆς καθίστατο. Eadem & antiquiora vocabantur, & duodecima huius mensis instituebantur ad ipsam arcem, in vrbis parte quam vocabant Limnas. Thucydides in secunda historia, τὰ ἱερὰ ἐν αὐτῇ τῇ ἀκροπόλει καὶ ἄλλων θεῶν ἐστι, καὶ τὰ ἔξω πρὸς τοῦτο τὸ μέρος τῆς πόλεως μᾶλλον ἵδρυται, τό, τε τοῦ Διὸς τοῦ Ὀλυμπίου, καὶ τὸ Πύθιον καὶ τὸ τῆς Γῆς, καὶ τὸ ἐν Λίμναις Διονύσου, ᾧ τὰ ἀρχαιότερα Διονύσια τῇ δωδεκάτῃ ποιεῖται ἐν μηνὶ Ἀνθεστηριῶνι. Demosthenes hoc ipsum testatur, docetque hoc amplius annua fuisse hæc Bacchanalia, in oratione contra Neæram. Διὰ ταῦτα ἐν τῷ ἀρχαιοτάτῳ ἱερῷ τοῦ Διονύσου ἐν Λίμναις ἔστησαν, ἵνα μὴ πολλοὶ εἰδῶσι τὰ γεγραμμένα. ἅπαξ γὰρ τοῦ ἐνιαυτοῦ ἑκάστου ἀνοίγεται, τῇ δωδεκάτῃ τοῦ Ἀνθεστηριῶνος μηνός. Diuersa ab hoc festo fuêre Liberalia τὰ ἀστικὰ quæ Elaphebolione celebrabantur, & erant trieterica. At mysteria maiora, non eo mense, sed altero ab isto, qui Munychion dictus. Plutar. in Demetrio, ἐτελοῦντο τὰ μεγάλα μυστήρια Βοηδρομιῶνος. Idem in Phocione, εἰκάδι ἡ φρουρὰ Βοηδρομιῶνος εἰσήχθη, μυστηρίων ὄντων, ᾗ τὸν Ἴακχον ἐξ ἄστεος Ἐλευσινάδε πέμπουσι. eadem penè verba in Camilli vita, & apud Polyænum. Idem Plutarchus in Alexandro scribit, nobilem ad Arbela siue ad Gaugamela pugnam fuisse commissam Βοηδρομιῶνος περὶ τὴν τῶν Μυστηρίων τῶν Ἀθήνησιν ἀρχήν. sed in hac historia dissentiunt alij ab illo. Arrianus in sequentem mensem refert. Τοῦτο τέλος τῇ μάχῃ ταύτῃ ἐγένετο, ἐπὶ ἄρχοντος Ἀθήνησιν Ἀριστοφάνους, μηνὸς Πυανεψιῶνος. Similiter diuersis temporibus peragebantur minora Dionysia & minora Mysteria. Illa quidem mense Posideone. Theophrastus in rustici hominis descriptione, Ποσειδεῶνος τὰ κατ' ἀγροὺς Διονύσια. hæc verò Anthesterione. Plutarchus in Demetrio, τὰ μικρὰ μυστήρια τοῦ Ἀνθεστηριῶνος ἐτελοῦντο. Porrò Mysteria cum nominant auctores simpliciter, maiora intelliguntur. Theophrastus, Βοηδρομιῶνος τὰ μυστήρια. nempe maiora: de quibus verisimile est locutum Ithyphalli

istius

istius auctorem. Ergo circa Boëdromionis mensis diem vicesimam hæc sunt acta Athenis. Sed cum certum sit Demetrium non semel aut iterum venisse Athenas, verùm sæpius, quis fuit annus itineris huius? Id verò silente historia sciri hodie non potest: etsi id tempus designare voluit Demochares, cùm scriberet, tum ista accidisse, cum Athenas est reuersus Demetrius à Leucade & Corcyra. quod hodie amissis illorum temporum historicis, parum nos adiuuat. Quinetiã quod de Boëdromione mense modò dicebamus, eo minus certum, quia constat anno tertio Olympiadis CXIX. Vrbem ingressum esse Demetrium mense Munychione, & statim opertaneorum sacrorum ritus omnes accepisse. Non contentus enim honore ξενισμῷ sibi decretorum, literis missis ad senatum minarum plenis obtinuerat, vt spretis omnibus legibus vno die consequi sibi liceret quod aliis vix longo tempore concedebatur. Magni præmij loco tributum nonnullis (vt Herculi atque Hippocrati) legimus, sed oppidò paucis, vt initiorum fierẽt participes. Soranus in vita Hippocratis, Ἱπποκράτης λαμπροτέρων ἔτυχε τιμῶν παρ' Ἀθηναίοις, οἵ τινες καὶ δεύτερον αὐτὸν ἀφ' Ἡρακλέους ἐμυήσαν τοῖς Ἐλευσινίοις μόνοι. Erant autem quasi gradus in participatione mysteriorum obseruandi. Prima omnium fuit ἡ κάθαρσις, & purificatio quædam: deinde sequebantur mysteria parua, quibus instituebantur & præparabantur ad maiora: postremus erat actus, mysteriorum maiorum acceptio, & illa quæ dicebatur ἐποπτεία. Clemens Alexandrinus, Stromat. libro V. οὐκ ἀπεικότως ἄρα καὶ τῶν μυστηρίων τῶν παρ' Ἕλλησιν, ἄρχει μὲν τὰ καθάρσια, καθάπερ καὶ τοῖς βαρβάροις τὸ λουτρόν· μετὰ ταῦτα δ' ἐστὶ τὰ μικρὰ μυστήρια, διδασκαλίας τινὰ ὑπόθεσιν ἔχοντα καὶ προπαρασκευῆς τῶν μελλόντων. τὰ δὲ μεγάλα περὶ τῶν συμπάντων· οὐ μανθάνειν ἔτι ὑπολείπεται, ἐποπτεύειν δὲ, καὶ περινοεῖν τήν φύσιν καὶ τὰ πράγματα. Etsi autem tria distinctim tanquã diuersa ponuntur à Clemente, non tamen tres erant μυήσεις, sed duæ tantum: nam purificatio non separatur à paruis mysteriis. Harpocration, οἱ μυηθέντες ἐν Ἐλευσῖνι ἐν τῇ δευτέρᾳ μυήσει ἐποπτεύειν λέγονται. vltima autem fuit meta fieri epoptam & ephorum. quare ἐποπτεύειν prouerbij instar de fruitione summi boni dicitur. Aristophanes Ranis, μάλα γ' ἐποπτεύειν δοκῶ Ὅταν καταρρεύσωμαι λάθρα τοῦ δεσπότου. prius dicebantur μύσται non ἐπόπται. Suidas, οἱ τὰ μυστήρια (parua nempe) παραλαμβάνοντες μύσται καλοῦνται. οἱ δὲ τὰ ἑξῆς ἐνιαυτῷ ὕστερον, καὶ ἐπόπται. non est Suidæ ista obseruatio: sed Symmachi antiquissimi critici, ex quo totidem verbis hæc describuntur ab Aristophanis scholiasta. etiam Philochorus apud Harpocrationem separat, τὰ ἱερὰ τά τε μυστικὰ καὶ τὰ ἐποπτικά. Ex verbis Symmachi cognoscimus, non statim à paruis initiis patuisse viam ad maiora: sed annum fuisse intermedium à priore initiatione ad consummationem religionis. Migrauit has leges Demetrius, qui sine vlla intercapedine minora maioraq; initia percipere voluit. Philochorus, Δημητρίῳ ἴδιόν τι ἐγένετο παρὰ τοὺς ἄλλους, τὸ μόνον ἅμα μυηθῆναι καὶ ἐποπτεῦσαι, καὶ τοὺς χρόνους τῆς τελετῆς τοὺς πατρίους μετακινηθῆναι. Quod autem annus necessariò intercederet inter vtramque τελετὴν, etiam Plutarch. testatur in hac ipsa historia. ἐπώπτευον δὲ τὸ ἐλάχιστον ἀπὸ τῶν μεγάλων ἐνιαυτὸν διαλείποντες. Scribe, ἀπὸ τῶν μικρῶν. & obserua verbum non temere positum τὸ ἐλάχιστον. nam re vera minimum spatium quod intercederet annuum fuit. vt plurimum quinto anno post parua suscipiebantur illa maiora. Tertullianus ex emendatione diuina Iosephi Scaligeri *Nam & illa Eleusinia hæresis & ipsa Atticæ superstitionis, quod tacent, pudor est. Idcirco & aditum prius cruciant: diutius initiant, quàm consignant: quum epoptas* (intellige futuros epoptas: nam mystæ tantum fiebant prima institutione) *ante quinquennium instituunt, vt opinionem suspendio cognitionis ædificent: atque ita tantam maiestatem exhibere videantur, quantam præstruxerunt cupiditatem. Sequitur iam silentij officium: attentè custodiunt quod tardè inuenitur. Ceterum tota in adytis diuinitas, tot suspiria epoptarum, totum signaculum linguæ, simulacrum membri virilis reuelatur.* Sed operæ pretium fortasse nonnullum fecerimus, si Plutarchi super initiatione Demetrij verba recitauerimus. Is postquam dixisset iussos fuisse Athenienses à rege hunc ipsi honorem decernere, addit, ἀναγνωσθέντων δὲ τῶν γραμμάτων, μόνος ἐτόλμησεν ἀντειπεῖν Πυθόδωρος ὁ δᾳδοῦχος· ἐπέρανε δὲ οὐδέν· ἀλλὰ Στρατοκλέους γνώμην εἰπόντος, Ἀνθεστηριῶνα τὸν Μουνυχιῶνα ψηφισαμένους καλεῖν καὶ νομίζειν, ἐτέλουν Δημητρίῳ τὰ πρὸς ἄγραν. καὶ μετὰ ταῦτα πάλιν ἐξ Ἀνθεστηριῶνος ὁ Μουνυχιὼν γενόμενος Βοηδρομιὼν, ἐδέξατο τὴν λοιπὴν τελετὴν, ἅμα καὶ τὴν ἐποπτείαν τοῦ Δημητρίου προσεπιλαβόντος. Ait, lectis Demetrij literis solum sustinuisse contradicere Pythodorum daduchum. illum quoque frustra. itum enim in sententiam Stratoclis: eóque auctore decretum, vt mensis qui tum forte agebatur, (Munychion is fuit) vocaretur atque censeretur Anthesterion: itáque Demetrio priora initia sunt communicata. rursus post illa Mu-

nyehion idem de Anthesterione factus Boedromion, reliquos initiorum ritus recepit: ipsamque adeo epoptiam Demetrius consecutus est. In Græco textu quid sit, ἐτέλει τοῦ Δημητρίου τὰ πρὸς ἀγορὰν, non scio. etsi non dubito sententiam esse quam expressimus. Fortè scribendum, τὰ πρότερα ἱερὰ: vel τὰ πρὸς ἁγνείαν. *initiarunt Demetrium ys sacris quæ ad castimoniam spectabant.* ad maiora mysteria non perueniebatur nisi post longam castimoniam: cuius ritus docebantur qui ad minora admittebantur. Nihil enim fuere aliud parua mysteria, nisi præparatio quędã ad altera: sicut etiã docet vetus dictũ, Ὕπνος τὰ μικρὰ τοῦ θανάτου μυστήρια. Duodecimo versu cõparatur Demetrius Soli propter summam pulchritudinem. non hoc ei largiuntur mendacio adulatores: formosissimus enim fuit. adeò vt scribat Plutarchus vicisse illius naturalem pulchritudinem omnium pictorum ac statuariorum artem & industriam. Diodorus quoque, ἦν δὲ, ait, καὶ κατὰ τὸ μέγεθος τοῦ σώματος καὶ κατὰ τὸ κάλλος ἡρωϊκὸν ἀποφαίνων ἀξίωμα· ὥστε καὶ τοὺς ἀφικνουμένους τῶν ξένων θεωροῦντας δι' ὑπεροχὴν καλλωπισμὸν, ὑπεροχῇ βασιλικῇ, θαυμάζειν καὶ παρακολουθεῖν ἐν ταῖς ἐξόδοις, ἕνεκεν τῆς θέας. XV. versum & duos sequentes ita expressit Demochares, οἱ δ' ἄλλοι καθεύδουσιν, ἢ ἀποδημοῦσιν, ἢ οὐκ εἰσί. eleganter. In XVIII. Σὲ δὲ παρόνθ' ὁρῶμεν, similis adulatio atque in illo, *Nec tam præsentes alibi cognoscere diuos.* & *Cælo tonantem credidimus Iouem Regnare: præsens diuus habebitur Augustus.* Sphinx illa de cuius latrociniis conqueruntur Athenienses, dux aliquis Cassandri fuit in Aetoliæ munito loco Atticæ proximo collocatus cum expedita manu militum. ex illa arce faciebat quotidie impressionem in illorum agros qui ab Atheniensibus stabant. sæpè etiam per Locrorum fines, Phocensium, & Megarensium in Atticam vsque excurrebat populabundus: vt res suas ferri agique, & captiuos abduci è suis viderent sæpè Athenienses, cùm interea resistere non possent. Hoc igitur malo tanto liberari à Demetrio petunt Athenienses. cum Aetolis bellum gessisse eum regem Plutarchus indicat: sed eius belli alia videtur fuisse caussa.

CAPVT XVI.

Mos conuiuiorum, libare regibus & principibus. οἱ Λημνόθεν Ἀθηναῖοι. Θρῆσσαι. ἀμύνεσθαι τὸ κάλυμμα. ἄνακτες Cypriorum. Γεργῖνα Γλὶς χλιμάκα χαλασκευάζειν ἐξ ἑαυτῶν. mulieres ἐρωτικὰ εἴδεσι. μαγεύειν Ταυροπολικά. τριοδῖτι mulieres. λήδιον. ψύγμα flabellum. alia nonnulla.

ΟἹ τὸν περιουσιάσαντα τὸν τῶν Περσῶν βασιλέα ἀποκτείναντος. Euagoram intelligit: de quo dictum modò. sine caussa interpretes diuersissimas historias separatim ab auctore indicatas, in vnam conflarunt periodum. Ἀντιγόνου τοῦ βασιλέως νίκης καλῶς. Lege, Ἐπ' Ἀντιγόνου τοῦ βασιλέως νίκης καλῆς. reticetur τὸ ἕνεκα vt passim. Deinde distingue,

. . . . . . φέρε τὸν τρίτον

Φίλας Ἀφροδίτας. χαίρετ' ἄνδρες συμπόται.

Scribe etiam, ὅσον ἀγαθῶν τὴν κύλικα μεστὴν ποιεῖ. non ὅσην. Moris huius etiam Plutarchus meminit in Demetrio. ἡδέως ἤκουε τῶν παρὰ πότον ἐπιχύσεις λαμβανόντων Δημητρίου βασιλέως, Σελεύκου δὲ ἐλεφαντάρχου, Πτολεμαίου δὲ ναυάρχου, Ἀγαθοκλέους δὲ τοῦ Σικελιώτου, νησιάρχου. Athenæus paullo post, τὸν ἐπιχεόμενον κύαθον ἐν ταῖς συνουσίαις Σελεύκου Σωτῆρος καλοῦσι. ἣν ὁ μὲν Πύθιος ἑστίαν τῆς Ἑλλάδος ἀνεκήρυξε. Respicit editam Lacedæmoniis sortem, eum post captas à Lysandro Athenas Apollinem consulerent, quid ea vrbe facerent. Respondit enim, τὴν κοινὴν ἑστίαν τῆς Ἑλλάδος μὴ κινεῖν. Aelianus Variæ historiæ libro quarto. Videtur allusisse Plutarchus De fortuna Rom. ὁ τὴν Ῥώμην ὑποβαλλόμενος χρόνος μετὰ θεοῦ τύχην καὶ ἀρετὴν ἐκέρασε, καὶ συνέζευξεν, ἵνα ἑκατέρας λαβὼν τὸ οἰκεῖον ἀποφήνῃ πᾶσιν ἀνθρώποις ἑστίαν ἱεράν. Ἐπεὶ θ' ὁ μὲν λέμμ' ἐστίν. ὁ δ' ἐπεσθίων. Scrib. ὁ δ' ἔπεισθ' ἄκων. Deinde legitur in Epit. Μύρτις ὁ Ἀργεῖος: sine voce μύσης. Diphili subiectum locum è Nuptiis, ita potes distinguere,

—ὁ γὰρ κόλαξ στρατηγὸν ἢ δυνάστην, καὶ φίλους, καὶ τὰς πόλεις ἀνατρέπει,

Ἀργεῖ

Λόγῳ κακουργῷ μικρὸν ἡδονὰς λόγον.
— νῦν δ' ἡ καχεξία
Τὰς ὑποδέδυκε τοὺς ὄχλους, καὶ αἱ κρίσεις γ'
Ἡμῶν νοσοῦσι, καὶ τὸ πρὸς χάριν πολύ.

οἱ Λημνόθεν Ἀθηναῖοι. Sic dictum, vt οἶνος Λεσβόθεν. & Latinis *vinum Corcyra.* tamen aliter interpretandum: non enim intelliguntur Athenienses nati in Lemno insula, & inde postea aliò translati, vt vina transferuntur: sed οἱ ἐν Λήμνῳ κατοικοῦντες τῶν Ἀθηναίων, vt modò locutus est. ergo Λημνόθεν hîc pro Λημνόθι: vt apud poëtam χαδόθεν pro χαδόν. Lysimachus de quo loquitur, rex fuit Thraciæ & vicinarum insularum, in queis Lemnus. *Τὸ γὰρ κολακεῖον νῦν δεξόμεται ὄνομ' ἔχει.* Scribe, δεξόμενον. etsi aliter omnes libri. *καὶ ἀγάλματα ἱδρυσαμένων Θεαῖοι.* vsitatius, Θριάσι. *Thria* pagus vnus siue δῆμος tribus Oeneidis. fusè Stephanus, siue Byzantius Hermolaus. Nam interpres longè aberrat à via.

· *δι' ὧν ἠμύνετο τὸ κάλυμμα.* Fateor ita scribi etiam in membranis & Epitoma. sed obscurum est ad intelligendum, quid sit, puluinaribus *ἀμύνεσθαι τὸ κάλυμμα*, id est, *operimentum defendere.* quod quid aliud interpreteris nisi impedire ne molestum sit? Sæpe enim stragulæ vestes intempestiuè in faciem cadunt, & molestiam afferunt. sed ad vitandum illud incommodum, quis tapetum vsus? Lego, *ἠμύνετο τὸ καῦμα*: & quod ait habuisse eum *τρία ὑπὸ τῇ κεφαλῇ προσκεφάλαια*, non sic interpretor, quasi tres simul delicatulus hic iuuenis puluinos habuerit capiti subiectos: verùm tot semper cubâti ad manum fuisse, vt simul atque vnus illorum calorem habitu contraxisset, eius loco secundus subiiceretur: cui mox succedebat tertius, illo iam facto calidiore. Ita pulchrè scitulus hic iuuenis *ἠμύνετο τὸ καῦμα.* *ἐφ' ὧν κατέκειτο λευκῇ χλαμύδι.* Fortasse ἐν λευκῇ χλανιδι. *ἀναφέρουσι ἑκάστης ἡμέρας πρὸς τοὺς καλουμένους ἄνακτας.* Id est, ad eos qui proximum à rege locum tenebant. Cypriorum de quibus loquitur peculiaris vox. In eo regno sic vocabantur qui sub Augustis Cæsares dicti. Harpocration: *Ἄνακτες καὶ ἄνασσαι· οἱ μὲν υἱοὶ καὶ ἀδελφοὶ τοῦ βασιλέως καλοῦνται ἄνακτες. αἱ δὲ ἀδελφαὶ καὶ γυναῖκες ἄνασσαι. Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Κυπρίων πολιτείᾳ.*

ἡ πάλαι μὲν ἀπὸ τοῦ γένους Γέργινα, νῦν δὲ Γέργιθα κέκληται. Stephano etiam duobus modis scribitur huius vrbis nomen; *Gergis* & *Gergithus:* nō autem *Gergutha* aut *Gergina.* Sed Strabonem vide lib. XIII. *καὶ ἐπὶ Γλαύτου Καρός.* melius, Γλαύτου τοῦ Καρός. sed scribe potius, ἐπὶ Γλοῦ τοῦ Καρός. nam *Glus* inter Græca nomina obseruauimus: vt apud Xenophontem in primo Anabaseos, Κῦρος τῷ στρατεύματι πέμψας Γλοῦν εἶπεν. & aliis locis. apud Polyænum scribitur Γλῶς. Cæterum illa verba *γεγόνασι παρ' ἡμῖν*, accipe vt à Clearcho profecta, qui fuit Cilix Soleösis, & Aristotelis temporibus vixit. discipulus enim illius fuit. *κλίμακα κατεσκεύαζον ἐξ ἑαυτῶν. scalas ex sese faciebant.* stantibus videlicet, primis, secundis submissioribus, tertiis magis & quartis, postremis etiam genu nixis. Adfine fuit mulierum aliarum ministerium, quas in insula Samo ἐπιτερίδας vocabant. Hesychius, *ἐπιτερίδες αἱ κατὰ Σάμον ταῖς γυναιξὶ τὴν δεξιὰν ἐπέχουσαι κατὰ τὴν ὀσφύν.* Ex istis verbis discimus fuisse in insula illa mulieres colacidibus modò memoratis, similes: quæ nobiles fœminas currum aut equum conscendentes subleuarent, dextra manu ad illarum lumbos admota. Eustathius cùm Athenæi verba de climacidibus descripsisset, addit: sua quoque ætate tale quid factitatum ab iis qui dorsum inclinantes, conscensuris in equos erat pro stapedibus, quos vocant. Erat tamen iam ante Eustathij sæculum vsus eorum adminiculorum notus, quibus hodie vtimur. faciunt enim illorum mentionem antiquissimi Rabbinorum, vt alibi docemus. *προσηγάγοντο, τεχνώμεναι τὰς ἀφρονεστάτας.* Tolle ὑποστιγμὴν post προσηγάγοντο: & verte, *eò deliciarum, ne dicam miseriarum, perduxerunt ista suo artificio stultissimas illas fœminas.* ita interpretor vocem τεχνώμεναι. quo videtur fieri allusio, cum addit, *αὗται μὲν ἐκ τῶν λίαν μαλακῶν ὑπὸ τῆς τέχνης μεταβιβασθεῖσαι, σκληρῶς ἐβίωσαν ἐπὶ γήρως·* quanquam verius puto scribendum esse ὑπὸ τῆς τύχης μεταβιβασθεῖσαι. optima & planissima sententia. *αἱ δὲ τῶν παρ' ἡμῖν ταῦτα διαδεξαμένων ἐκπεσοῦσαι τῆς ἐξουσίας κατῆραν εἰς Μακεδονίαν.* In Excerptis ita scriptum offendimus, αἱ δὲ κατῆραν ἐς Μακεδονίαν ἐκπεσοῦσαι τῆς ἐξουσίας. omissis cæteris verbis, quæ obscuritatis plena sunt. Acutus lector statuat quid sit pronuntiandum. *ἃς πρότερον ταῖς ὁμιλίαις ᾐνίσθουν οὐδὲ λέγειν καλόν.* Legendum διέθεσαν, atque ita editum oportuit. nam suffragatur Epitoma. Verte, *quæ rerum ibi dominas & reginas quales sua consuetudine*

reddiderint, ne dictu quidem est honestum. πλὴν ὅτι μαγευόμεναι καὶ μαγεύουσαι ταυροπολικὰ, τρίοδοί τινες αὗται πρὸς ἀλήθειαν ἐγένοντο. id est, *magicas artes in se atque alijs exercentes, vt fit in sacris Tauropolijs, re vera mulieres è triuio factæ sunt.* Qualia fuisse legimus sacra Cotytûs, omnis turpitudinis & obscœnitatis plena: talia erant & Tauropolia, quemadmodum colligas rectè ex hoc loco. Fuerintne in Macedoniam & Græciam delata è Taurica Chersoneso, vbi Diana ταυροπόλος humanis victimis colebatur: an aliunde initium habuerint, legi nusquam. In Excerptis ita, μαγευόμεναι καὶ μαγεύουσαι, ταυροπόλοι καὶ τρίοδοί τινες αὗται ἦσ. non diuerso sensu. nam quæ sacra Tauropolia procurabant fœminæ, ταυροπόλοι dicebantur. Potes ita vertere, *solitæ incantare & incantari, simillimæ euaserunt ijs quæ sacra Tauropolia curant, & vrbium triuijs plenis purgamentorum omne genus.* τρίοδοι propriè loci in vrbe dicuntur, in quos veteres conijciebant omnia inquinamenta: ipsáque adeo domorum & vrbium quæ vocabant purgamenta. καθαρμάτων γὰρ, inquit Eustathius, ἐκβολαὶ εἰς τὰς τριόδους ἐγίνοντο: & morem hunc multis explicat Harpocration in ὀξυθύμια. Petronius, *Quæ striges comederunt neruos tuos? aut quod purgamentum nocte calcasti in triuio aut cadauer?* Hic verò elegantissimè appellatur τρίοδοι, mulieres omnibus flagitiis circumfusæ atque copertæ: pari elegantia καθάρματα, adfini voce, eas dixeris. λεπτοῖς λῃδίοις συναμπεχομένας. non est corruptus locus vt putarunt interpretes qui contexerunt, λυδίοις. ex antiquis grammaticis constat, λῄδιον vilis aut tenuis vestis nomen esse. ἐκκρεμαμένος ταύτης καὶ ἀνδραποδωδῶς. Loquendi vsus postulat ταύτης. mirum autem adulãdi studium duobus hisce verbis declarat Clearchus. Mox pro κατέψυχε, Dalec. κατέψηχε. quod confirmat Epitome. ὥστε τὸν πρῶτον αὐτὸν ὑπονομάσαντα Σικύαν διὰ τὸ χεῖρας εἰρηκέναι δοκεῖν. Cucurbitulas adhibent medici ad attrahendum: quod cum fit, etiam extenditur cutis. Non igitur ea caussa est appellationis Sicyæ, quam interpretes arbitrantur: sed petenda ea est ex verbis præcedentibus, εἷλκέ τε καὶ ἐξέτεινε. *trahebat, & extendebat.* τῇ δεξιᾷ δὲ Φωκαϊκὸν ψῦγμά τι διεκίνει ὡς αἰωρεῖν ἡδὺς ἦν, ἀλλ' οὐκ ἀποσοβεῖν. Legebatur ψῆγμα: sed perplacet ψῦγμα: nam flabellum intelligit, vt bene iudicauit eruditissimus Dalecampius: quanquam alij fere id instrumentum ῥιπίδα vel ῥιπίδιον vocant. quod cur ψῦγμα non possit vocari caussæ non est: cum ψύξαι exponatur à veteribus etiam ἄνεμον ποιῆσαι, *ventulum facere.* καταψύχειν in ea re posuit elegantissimus poëta Nonnus in ιι. Dionysiacorum: Τίκνα καταψύχουσα, καὶ ἔσβεσε καύματος ὁρμὴν, Ἀντίτυπον φύσημα χέουσα πνοῆς αὐτῆς. Hæc eò spectant, vt doceamus veram lectionem esse ψῦγμα: licet in omnibus antiquis libris aliter scriptum sit hoc verbum. Iam verò legendum est, διεκίνει ὡς αἰωρεῖν. non autem ὡς αἰωρεῖν. Hoc vult: Therem manu dextra flabellum Phocaïcum commouisse, non vt qui muscas expellunt, vehementer: sed leniter, instar eorum qui lectos pensiles agitant. Flabella vtrique rei parabantur: & quærendæ refrigerationi, & muscis expellendis: vnde etiam μυιοσόβας appellarunt. Est igitur διεκίνει ὡς αἰωρεῖν, quod Antiphanes dicit paullo post, σύμμετρον πνεῦμα μὴ περισσὸν ἀλλ' ἥσυχον ποιεῖν. Scribe, ἧς καὶ τὴν Ἀθηνᾶν. non ὡς. & aliquanto post, πρὸς γὰρ τὸ ὑπὸ κολακείας. cum Epit. non πρὸς τῷ τοιούτῳ κολ. melius etiam ὑποκολακεύοντι ὑποπλάττεται, quàm ἐπικολακεύειν.

CAPVT XVII.

Κόλαξ quasi κόλλαξ. expensa alia etymologia quam affert Athenæus. εὔκολος. ἀποστατικός. ὑγρὸς βίος. τέταφέ με. πρόσηνες & πρόσκυνοι. Diana Stophea. εὐφυεῖς homines. ἐπιχεῖσθαι Δημητρίῳ. interpretum & librariorum multa peccata indicantur.

ETYMVM vocis κόλαξ variè explicat philologus Naucratita. Androcydes medicus, inquit, dictum volebat ἀπὸ τοῦ προσκολλᾶσθαι ταῖς ὁμιλίαις. *quod assiduè ijs adhæreat quibuscum versatur.* Auctor Etymologici magni, κόλαξ παρὰ τὸ κολλᾶσθαι, κόλλαξ τις ὤν. σημαίνει δὲ τὸν παράσιτον καὶ παρεπόμενόν τινι. Longè petitum est quod sibi probari ait Athenæus. ἐμοὶ δὲ δοκεῖ διὰ τὴν εὐχέρειαν, ὅτι πάντα ὑπομένεται, ὡς ἄν τις ἀποστατικὸς, νωθρὸν τι τῆς ψυχῆς ἔχει, καὶ βαρυνόμενος οὐδενὶ.

τῶν

τῶν αἰσχρῶν. *Mihi videtur dici κόλαξ propter facilitatem hominis, quia omnia subit onera, tanquam aliquis portandis oneribus assuetus, moribus animi, ceu firmo dorso, nihil non ferens, quique nullius rei turpitudine offendatur.* Quia Græci hominem facilium morum appellant εὔκολον, putauit Athenæus, κόλακα propriè dici τὸν εὐχερῆ, eum qui lubens faciat quicquid volueris. Ego arbitror virum doctissimum non hoc serio scribere. ponit enim dici posse κόλος pro εὔκολος. quod est falsum. longe enim est aliud κόλον, vnde dicitur εὔκολος & δύσκολος. quę voces propriè facilitatem circa victum notant aut morositatem. nam veteres κόλον appellant alimentum, vt verè docemur paullo post. vide sequens caput. ὑποστατικὸς propriè, *qui ferre omnia potest.* Eustathius describto hoc loco, sic interpretatur: Ὅθεν, inquit, τὸ ὑποστατικὸς, χρήσιμον ὂν εἰς τὸ Ὁμηρικὸν στάται, ἤγουν ὑπηρετεῖται, ὑφίσταται, δίκην δηλαδὴ τινὸς κίονος, ὑπανέχοντος τὸ ὑποκείμενον. Quid appellent Græci ὑγρὸν βίον, de quo mox auctor, quid item ὑγρὸν ὀφθαλμὸν, fusè exposuimus ad Persium. B. Chrysostomus homilia XXIV. in epistolam ad Romanos. Ἵνα δὲ καὶ σαφέστερον μάθητε, τί ποτέ ἐστι τὸ πρόνοιαν τῆς σαρκὸς εἰς ἐπιθυμίας, καὶ φύγητε τὴν τοιαύτην πρόνοιαν, τοὺς μεθύοντας, τοὺς γαστριζομένους, τοὺς θρυπτομένους, τοὺς τὸν ὑγρὸν καὶ διαρρέοντα ζῶντας βίον ἐννοήσατε, καὶ εἴσεσθε τὸ εἰρημένον· ἐκεῖνοι γὰρ πάντα ποιοῦσιν, οὐχ ἵνα ὑγιαίνωσιν, ἀλλ' ἵνα σκιρτῶσιν, ἵνα τὴν ἐπιθυμίαν ἀνάπλωσι. Corrupta sunt & peruersè scripta Crobyli sequentia verba. ἡ τοῦ βίου ὑγρότης με τιθαυφι τοῦ σοῦ τὴν ἀσωτίαν. Ὑγρότητα γὰρ νῦν προσαγορεύουσιν τινες. Distingue ac scribe,

—ἡ τοῦ βίου
Σοῦ ὑγρότης με τέθηφι· τὴν ἀσωτίαν
Ὑγρότητα γὰρ νῦν προσαγορεύουσι τινές.

Vitæ tuæ ὑγρότης dat me in stuporem. dico ὑγρότητα: sic enim nunc quidam prodigentiam nominant. Noue dictum τέθηφέ με, pro facit me admirari. nam ita potius loquimur, τέθηπα ἐγὼ τοῦτο, quam τοῦτο τέθηπε. ac fortasse poëta aliud scripserat quod diuinare non possumus. In membranis est τι . . φι. Versum antepenultimum è Diphileis corrumpũt qui scribunt Ἡμῖν τὸ μέγιστον ἔργον ἐστὶ παιδιά. est enim rectum, οὗ γὰρ τὸ μ. Verte, *Nam vbi,* (id est, in ea arte cuius) *præcipuum opus est, ludere, effusè ridere, dictis ferire aliquem, multum bibere, nónne suaue id est?* siue, *nónne ea ars est suauis?* Cnopi regis Erythrarum facit mentionem & Strabo libro XIV. vt quidem nos emendamus. de regni illius euersione Aristoteles libro quinto Politicorum, cap. VI. sed ea historia sic diuersa, vt de alio non autem de Cnopi regno loqui videatur. Ait de regis Erythrarum adulatoribus, οἳ ἐκαλοῦντο πρόσηνες. Deprauatæ vox est ἀντὶ τοῦ προσηνεῖς, ita Græcis appellantur qui sunt comes & blandi. In Epit. scriptum πρόσεινοι. etiam hæc contra analogiam vulgi vsu recepta vox fuerit. sic autem dicti adulatores ab officiosa & demissa potentiorum salutatione. Dianam *Stepheam*, nisi hîc, legere non memini vsquam alibi. Sunt quibus placeat Στοβαία. quia alibi Græciæ cultus olim Apollo *Stephani*. At in Excerptis, Ἀρτέμιδι Στεφαίᾳ. Quod sequitur de Ortyge tyranno & eius sociis, καὶ τῶν μὲν τοὺς ὑμεῖς εἰς τὰς κοινὰς συνουσίας μεταπέμποντο, interpretor de conuiuiis quæ ipsi inter se agitabant. Sed in Excerptis vbi pleraque breui admodum compendio scripta, pro κοινὰς tantum est κοι cum π superscripto: quod equidem quid sibi velit non video. Mox, pro ἐν τῇ ἐννεακαιδεκάτῃ τῶν Φιλιππικῶν, Epitome habet, ἐν τῇ θ. *in nono* pro *in* XIX. At libro quarto vbi de Philippo & eius aula narrantur simillima ex eodem Theopompo, laudatur liber vndequinquagesimus. Non est dissimulandus error viri docti, qui non rectè capiens Athenæi, siue potius Theopompi verba, grauissimam Philippo regi Macedoniæ facit iniuriam. Sic ille, *Theopompus auctor est ab Agathocle qui & ipse aliquando seruierat, in eorum numero quos Thessali Penestas vocant, Philippum ob assentationem magnæ apud ipsum auctoritatis, quod in conuiuiys illi familiaris saltaret, ac risum moueret, contra Perrhæbos missum fuisse.* Quid aliud est, τὸ ἄνω κάτω nisi hoc? nam plane ἄνω ποταμῶν χωροῦσι παγαί per hanc interpretationem. Quare ita rescribe. *Theopompus ita narrat: Agathoclem qui seruitutem seruierat Penestarum Thessaliæ vnus, aduersus Perrhæbos misit, totumque id negotium illi commisit Philippus, apud quem poterat is plurimum propter assentationem, & quia frequens eius conuiua saltare ac ridiculum se præbere erat solitus.* Sic ante dictum est ex eodem Theopompo, Philippum Thessaliæ rebus præfecisse adulatorum suorum alium, cui nomen Thrasydæo. Sed de Agathocle Syracusanorum tyranno cogitabat cum ita scriberet Dalecampius. cui tamen Agathocli certum est non conuenire quæ de isto hîc dicuntur. Refert auctor ex Hegesandro, Philippum Alexãdri

patrem,

patrem, ita ſolitum capi ſcurrarum iocis, vt amicis quos Athenis habuit negotium dederit, mitterent ad ſe ἀποφθέγματα quæ per Diomeorum feſtum Attici ſcurræ proferrent. Simile eſt quod de Iulio Cæſare narrat M. Tullius in epiſtola ad Papirium Pætum: mandaſſe illum ſuis, vt ipſius Tullij dicta cum reliquis actis ad ſe curarent perferenda. De Diomeo autem Herculis templo & vrbanis hominibus eò ſolitis conuenire, vide libri XIV. initio. Addit, plurimum eſſe obleѕtatum illum regem τῶν ἀνθρώπων τοῖς δεξιοῖς καλουμένοις, hominibus ijs quos vocant δεξιούς. Ita Attici vocabant natos aptos dictis dicendis: eſt propriè aliud hæc vox ſignificat. Euſtathius, φασὶ παρὰ γοργοῖ δεξιοὺς πάλαι, ὃ μικρὸς δεξιούς. οἱ δὲ ὕστερον δεξιὸν καὶ τὸν κατὰ τὸν δεξιὸν εἶπον. Ἀττικοὶ δὲ τὸν σκωπτικὸν δεξιὸν ἐκάλουν κατά τινας. Heſychius, δεξιούς, ὁ δὲ ἑτοίμως λέγων καὶ σκώπτων. Plato in ſecundo De republ. τοὺς δεξιούς, id eſt, promto & parato ingenio homines eleganter ita deſcribit, τοὺς ἱκανοὺς ἐπὶ πάντα τὰ λεγόμενα ὥσπερ ἐπιπτάμενοι συλλογίσασθαι. Scribe deinde, ὅτι πλεῖστοι εἰσὶ τῶν Θετταλῶν τῶν αὐτῷ πλησιασάντων, οὓς ἠγάπα μᾶλλον ταῖς συνουσίαις ἢ ταῖς δωρεαῖς. id eſt, *atque adeo ex ijs qui cum Philippo vixerunt, plures erant Theſſali: quos ille adiungebat ſibi conuiuijs & familiari conſuetudine magis quàm donis.* Tertium eorum verſuum qui ex Eubuli Dionyſio (malè capiunt Athenæi verba qui aliter eam fabulam inſcribunt) afferuntur, Αὐτὸν ἀόργητος. ἡγεῖται δέ, ita reſtitue, τἀναντίον ἀόργητος. ἡγεῖται δὲ καὶ Τούτους ἐλευθέρους μόνους κἂν δοῦλος ᾖ. & nota dictum κἂν δοῦλος ᾖ. cogente metro pro, κἂν δοῦλός τις ᾖ. Theopompi verba paullo poſt ſubiecta, ἀνδροφόνοι τὴν φύσιν ὄντες, ἀνδρόπορνοι τὸν τρόπον ἦσαν, proferuntur à Demetrio Phalereo inter exempla elumbis & fractæ orationis. Atque ille iſtis ſubiungit alterum locum, ἐκαλοῦντο μὲν ἑταῖροι, ἦσαν δὲ ἑταῖραι. cum in deſcripta Athenæo ecloga, ita legatur paullò antè, ὅθεν δικαίως ἄν τις αὐτοὺς οὐχ ἑταίρους ἀλλ᾽ ἑταίρας ὑπέλαβεν. Vix putem ita locutum Theopompum, τὸ δ᾽ ἐπιορκεῖν ὃ φενακίζειν, ἐν τοῖς σεμνοτάτοις ὑπελάμβανον. Lego, ἐν τῶν σεμνοτάτων ὑπ. nemo eſt quin agnoſcat Græcanicæ dictionis genus. Impedita etiam eſt oratio in iſtis, τοὺς ἀποβαλόντας τὰς οὐσίας εἰς μέθας, ὃ κύβους καὶ τὴν τοιαύτην ἀκολασίαν (ἐβούλετο γὰρ πάντας εἶναι διεφθαρμένους) οὓς ὃ δὴ προῖειν. Tolle peccantes voculas οὓς ὃ cum Epit. vel ſcribe, ἐφίλει καὶ δὴ προΐει. Pro Φύλαρχος ἐν τῇ δεκάτῃ τῶν ἱστοριῶν non ſine cauſſa dubites num ſit ſcribendum ἐν τῇ ἕκτῃ, vel lib. XIV. niſi potius eo loco menda eſt. Deinceps auctor ex lib. XIV. Phylarchi hæc recitat, ὥσπερ ἰδίως Δημήτριος τοὺς κολακεύοντας αὐτὸν ἐν τοῖς συμποσίοις Δημητρίου μὲν μόνου βασιλέως, Πτολεμαίου δὲ μόνου ναυάρχου, Λυσιμάχου δὲ γαζοφύλακος, Σελεύκου δ᾽ ἐλεφαντάρχου. καὶ ταῦτα οὕτως οὐ τὸ τυχὸν συνῆγε μῖσος. Conferenda ſunt neceſſariò cum iſtis verba Plutarchi in Demetrio. Demetrius, inquit, χλευάζων καὶ γελῶν τοὺς ἄλλον τινὰ πλὴν τοῦ πατρὸς ὃ αὐτοῦ βασιλέα προσαγορεύοντας, ἡδέως ἤκουε τῶν παρὰ πότον ἐπιχύσεις λαμβανόντων Δημητρίου βασιλέως, Σελεύκου δὲ ἐλεφαντάρχου, Πτολεμαίου δὲ ναυάρχου, Λυσιμάχου δὲ γαζοφύλακος, Ἀγαθοκλέους δὲ τοῦ Σικελικοῦ νησιάρχου. Qui diligenter in Plutarcho & Athenæo fuerit verſatus, facile concedet mihi multa apud eorum vtrumque totidem penè verbis legi ex antiquioribus deſcripta. quod hic quoque factum eſt. etſi auctorem ſuum Plutarchus reticet. In noſtris libris quædam correctionis indigent. Initio τὸ ὥσπερ corruptum eſt, pro ἡδέως, vt eſt in Plut. vel ἀσμένως & ἤκουε aptius multo Plutarchus, quàm ἰδίως vt noſter. conciſè etiam, ἐπιχεομένοις Δημητρίου, pro, vinum in menſa libantes Demetrio nominato, ſiue in honorem Demetrij. Plutarchus, ἐπιχύσεις λαμβανόντων Δημητρίου, *capientes epichyſes Demetrij*, id eſt, eius nomini & honori conſecratas. niſi tamen λειβόντων ſcripſerat ille, exprimens ea voce quod ἐπιχεῖσθαι dixit Phylarchus. Scribe etiam, καὶ ταῦτα αὐτοῦ. non οὕτως. & quod pæne prætericeram, Πτολ. δὲ μόνου ναυάρχου. ſic enim melius quàm μόνον.

CAPVT XVIII.

De Alexandrida & Anaxandrida comicis. κόλαξ *proprie quis.* Σαμβρίας βομβυλιός. στενόστομα ποτήρια. *Aratæ inſulæ.* Sunienſium *nobilitas inter Athenienſes.* ἀγορᾷ χρᾶσθαι. *De origine ſeruitutis nonnulla. Mariandynorum ſerui.* μνοία *&* μνῶα. ἀφαμιῶται. πενέστης *pro ſeruo ſimpliciter. Ariſtoteles à criminatione Timæi defenſus. Mnaſonis mille ſerui. alia quædam.*

Ὅτι

Ὅτι εἰμ' ἀλαζὼν τοῦτ' ἐπιτιμᾷς. ἀλλὰ τί;
Νικᾷ γὰρ αὕτη τὰς τέχνας πάσας πολύ,
Μετὰ τὴν κολακείαν· ἐκεῖ μὲν γὰρ διαφέρει.

ita scribi debent hi versus in editis libris malè concepti. In Epit. verò aliter paullo. sic enim illa,

Ὅτι εἰμ' ἀλαζὼν τοῦτ' ἐπιτιμᾷς. ὑπερ-
τείνει γὰρ αὕτη τὰς τ.

Auctor huius eclogæ in editis appellatur Alexandrides. cuius poëtæ nomen neque Suidas agnoscit, neque Eclogarius: qui Anaxandridem illius loco hîc nominat. Fuit cum existimarem, in totum de poëtarum comicorum numero Alexandridem istum esse tollendum: succedente vbique in locū illius Anaxandrida. qui & ex Suidæ Miscellaneis, & aliis multis scriptoribus notissimus poëta est. Sanè *Melilotum* fabulam, quæ initio vndecimi Alexandridæ tribuitur, liber XIV. asserit Anaxandridæ. Fortè & de *Hoplomacho* quæ lib. IV. & XIV. Alexandridem profitetur auctorem in vulgatis libris, idem sentiendum. Sed Alexandridæ comici video etiam alios meminisse. Pollux libro IX. Ἀλεξανδρίδης ἐν Ἀγχίσῃ ἐκ ἡμιχρύσους λέγει. Athenæus tamen non longè hinc *Anchisæ* fabulæ auctorem laudat Anaxandridem, non quomodo Pollux aut Pollucis libri. Nusquam frequentius peccatum in isto opere, quàm vel in auctorum nominibus, vel in librorum indicibus. Velut quod statim sequitur: Ἀντιφάνης ἐν Τερυπάδῃ. nam rectum est, opinor, Αἰσχροφάνης. cuius fabulam eo nomine passim Athenæus, Pollux, aliique veterum citant: Antiphanis, quod sciam, nemo. In sequentibus verbis, Ψιθυρός τε καλῶ ἐ Κόλαξ è re nomina personis indita finguntur *Psithyrus*, & *Colax*. Vox καλῶ mendam continet. Quod auctor vbi tractauit de voce ψωμοκόλαξ statim subiicit, κυρίως δ' ὁ κόλαξ ἐπὶ τούτου κεῖται: id ita interpretare. Κόλαξ in vniuersum dicitur omnis adulator quacumque mercede proposita: propriè tamen locum habet id verbi, in eo quem ψωμοκόλακα appellari modò dicebat. Est autem φερωνύμως ψωμοκόλαξ, qui gulæ gratia adulatur. At non omnes adulatores epulas præmij loco aucupantur. maiora sunt quæ captant regum & principum assentatores. Propterea nemo philosophorum in adulationis definitione mentionem fecit cibi: sed generaliter τοῦ συμφέροντος. Verè hoc & doctè Athenæus: melius quàm antè, cum dicebat τὸν κόλακα ἀπὸ τῆς ἀχρείας nomen inuenisse. Sequitur, Τοσαῦτα τοῦ Δημοκρίτου εἰπόντος, καὶ πιὼν αἰτήσαντος ἐν τῷ Σαμβρίᾳ βομβυλιῷ· ὁ Οὐλπιανὸς ἔφη, τίς ὁ Σαμβρίας οὗτος; post longam orationem de parasitis & adulatoribus facit tandem pausam Democritus, & potum sibi poscit *in Sambria bombylio*. Vasis potorij genus fuisse, quod βομβυλιὸν vocarent, certum est. Sed quid appellat Σαμβρίαν βομβυλιόν? Mouet hanc quæstionem Athenæus; nec soluit tamen. Puto deesse quæ scripta illi fuerant super hoc. Libro vndecimo vbi proprium locum habet hæc disquisitio, non solum de voce Σαμβρίας nihil, sed ne de poculo quidem bombylio. Multa autem desiderari in eo libro dicemus suo loco. Inter alia, vt arbitror, periit explicatio propositæ hic quæstionis. Coniicimus nos scribendum esse, ἐν τῷ Σαμβρίᾳ βομβυλιῷ. *in bombylio Sambriæ*. Sambrias proprium serui aut alius nomen qui in veteris alicuius poëtæ comœdia poculo bombylio plurimum delectari fingebatur. Inde manauit in ora potatorū *Sambriæ bombylium*. Porrò bombylium Græci appellarunt angustioris & colli prælongi vas, ad sugendi vsum potius quàm bibendi paratum. Declarat eximiè Galeni locus, octauo libro de Hippocratis scitis & Platonis: τὰ παιδία, inquit, τῇ θηλῇ τῶν χειλέων, ἐκ τε τῶν τιτθῶν ἕλκει τὸ γάλα, καὶ ἐκ τῶν βομβυλιῶν τὸ περιεχόμενον ἐν αὐτοῖς ὑγρόν. meminit & Paulus Ægineta libro tertio. vide Pollucem libro X. cap. XIX. Fuere in vsu & alia quædam angusti oris pocula, recentioris inuenti, de quibus Artemidorus libro primo, cap. LXVII. ἐστί τινα τῶν ποτηρίων τὸ στόμα ἃ πάλαι ὑπ' ἀνθρώπων εὕρημα. at bombylium & antiqui norant. dictum autem βομβυλιὸν à sonitu quem edit erumpens humor per tramitem angustum. *bilbere* vel *bilbire* Latini. Næuius. *Bilbit amphora*. Similis ratio appellationis *baucaliorum*, vt docet Alexander Aphrodiseus in Proble. libro primo. Scribe, Μαλακοφόρος ἐν τῇ τρίτῃ Κωακῶν. ita libro XIV. melius quàm Κοϊκῶν. Tolle asteriscum in istis, τὰς καλλιμόρφας φησὶν Ἀραιάς. neque temerè doctos audias, qui ex Stephani Ethnicis emendant, τὰς καλλιμόρφας Ἀρέτ. Eustathius locum poëtæ explicans, vbi κνῆμαι ἀραιαί dicuntur. Ἡ ἱστορία, inquit, οἶδε καί τινας νήσους ἐπονομαζομένας Ἀραιάς. respici autem ab Eustathio hunc Athenæi locum non est dubium vllum. At in Epitomâ Stephani locus

it

ita restituendus. Ἀραιαὶ Ἰωνίας νῆσοι τρεῖς, οὕτω λεγόμεναι διὰ τὰς ἀρὰς ἃς Δωριεῖς ἐποιήσαντο πρὸς τοὺς Πενταπολίτας, ὡς Ἀριστείδης. ἄλλοι δ' ἄλλως. τὸ ἐθνικὸν Ἀραιαῖος. Situm Aræarũ ita indicat auctor. μεταξὺ δὲ τῆς Κνίδου καὶ τῆς Σύμης εἰσίν. Scribendũ, τῆς Κνιδίας. supple γῆς. Sitæ sunt Aræ è regione littoris illius, quod est inter Gnidum & Symen Cariæ vrbes. Sequens narratio non caret mendis. nam exempli gratia, εἰς τὸ δωμάτιον ἐπαναχωρεῖν pro, redire in patriam, concoqui à nobis non potest. Quod operas nostras, vel fortasse nos ipsos fugit, emenda paullo post, εἴπωμέν τι καὶ ἡμεῖς ἀναμιμνησκόμενοι περὶ αὐτῶν, &c. & in Pherecratis versu, ἤλων ὄρθριαι, τὰ σιτία pro ἤλαον, vel vt alij scripserunt, ἤλεον. Lepidissimi sunt Anaxandridæ versus, quibus dicitur eam esse humanarum rerum instabilitatem, vt idem modò seruus, modò liber existat. Notabunt tyrones poni à poëta *Sunienses* ceu nobilissimos inter Athenienses ciues. Sicut Romanarum tribuum aliæ aliis erant honestiores: ita videntur è pagis Atticæ nonnullam honoris prærogatiuam (fortasse propter antiquitatem,) quidam habuisse. Verba sunt poëtæ:

> Πολλοὶ δὲ νῦν μέν εἰσιν οὐκ ἐλεύθεροι,
> Εἰς αὔριον δὲ Σουνιεῖς. εἶτ' εἰς τρίτην
> Ἀγορᾷ κέχρηνται. τὸν γὰρ οἴακα στρέφει
> Δαίμων ἑκάστῳ.—

multi, ait, *qui nunc ne liberi quidem sunt: cras erunt Sunienses*. id est, non solũ liberi erunt, & inter Athenienses ciues censebuntur: sed etiam inter honestissimos. Ἀγορᾷ χρῆσθαι expone cum Dalecampio, stare inter venales in foro. dictum vt συμφορᾷ χρῆσθαι & similia. Posidonij sententiam de origine prima seruitutis, conferant quibus erit curæ, cùm iis quæ disputat philosophus in Politicis, & iis quæ docent nos Iurisconsulti de re eadem. Non enim hic locus est eius quæstionis. Vnicum tamen B. Basilij locum quin adscribam facere non possum: est enim elegantissimus, & omnino cum Posidonij verbis comparandus. Sic igitur beatiss. pater in libro de Spiritu sancto, cap. xx. Παρὰ ἀνθρώποις τῇ φύσει δοῦλος οὐδείς. ἢ γὰρ καταδυναστευθέντες ὑπὸ ζυγὸν δουλείας ἤχθησαν, ὡς ἐν αἰχμαλωσίαις. ἢ διὰ πενίαν κατεδουλώθησαν, ὡς Αἰγύπτιοι τῷ Φαραώ. ἢ κατά τινα σοφὴν καὶ ἀπόρρητον οἰκονομίαν, οἱ χείρους τῶν παίδων, ἐκ τῆς τῶν πατέρων φωνῆς τοῖς φρονιμωτέροις καὶ βελτίοσι δουλεύειν κατεδικάσθησαν. ἣν οὐχὶ καταδίκην, ἀλλ' εὐεργεσίαν φήσειεν ἂν ὁ δίκαιος τῶν πραγμάτων ἐξεταστής. τὸν γὰρ δι' ἔνδειαν τοῦ φρονεῖν οὐκ ἔχοντα ἐν ἑαυτῷ τὸ κατὰ φύσιν ἄρχον, τοῦτον ἑτέρου κτῆμα γενέσθαι λυσιτελές. ἵνα τῷ τοῦ δεσπότου λογισμῷ διευθυνόμενος, ὅμοιος ᾖ ἅρματι ἡνίοχον λαβόντι, καὶ πλοίῳ κυβερνήτην ἔχοντι ἐπὶ οἴακος καθήμενον. *Inter homines seruus naturâ est nemo: nam aut vi superati sub iugum seruitutis sunt redacti, vt fit in captiuitatibus: aut propter egestatem serui sunt facti, vt Aegyptij Pharaonis: aut sapienti quodam & arcano consilio, qui erant deteriores è liberis, edicto patris prudentioribus & melioribus seruire damnati sunt. quod beneficij loco non condemnationis aequus rerum æstimator dixerit. Si quis enim mentis inopia facultatem imperandi à naturâ inditam non habeat, vtilius ei est in alterius possessionem venire: vt dominantis ratione rectus, curruì similis sit qui aurigam recepit, & nauigio, ad cuius clauum sedet gubernator.* Cur seruos suos Mariandyni appellarent δωροφόρους potius quàm οἰκέτας, caussam hanc ex Callistrato affert Athenæus: quod nempe id instituerint, ὑφαιροῦντες τὸ πικρὸν τῆς ἀπὸ τῶν οἰκετῶν προσηγορίας. *vt mansuescerent acerbitatem appellationis seruorum*. Est enim amarum & contumeliosum *famulum* appellari. In Epitoma scriptum offendimus, τὸ πικρὸν τῆς τῶν Εἱλώτων προσηγορίας. estque ea scriptura antiqua: nam ita etiam Eustathius legit: atque vt dubitationem omnem tollat scribit, τὸ πικρὸν τῆς τῶν Σπαρτιατῶν εἱλώτων πρ. Ego lectionem nostram rectam censeo, nam fuisse tempus cum Mariandyni suos seruos *helotes* appellarent nemo veterum opinor, scribit. quod tamen necessum est concedi, si stare istam lectionem volumus. Ex sequentibus verbis nata, meo iudicio, deprauandæ lectionis occasio. Scribitur deinde, τὴν κοινὴν δουλείαν οἱ Κρῆτες καλοῦσι μνοίαν, τὴν δὲ ἰδίαν ἀφαμιώτας. consentiunt cũm edita lectione Eustathius & Epitome. Alij duo vocabula Creticæ dialecti μνοίαν & μνῴαν ita distinguunt auctore Hesychio μνῴα est δουλεία, *seruitus*. at μνοΐα est οἰκετεία. sic in Glossis Hesychij est scribendum. non ὠνετεία. Est igitur μνοία, *familia, seruorum multitudo*. Sic accipe lib. xv. in Hybriæ Cretensis scolio: τούτῳ δεσπότας μνοΐας κέκλημαι. *per hoc scutum*, id est, virtute mea *familiæ herus sum*. ἀφαμιῶται dicebantur serui non seruitus. Hesychius, ἀφαμιῶται, οἰκέται ἀγροῖκοι, πάροικοι. In versu comici Theopompi Διαπόντε πενεστῶν ῥυσὰ βαλλάντια: inesse διάχενον vocis πενεστῶν obseruat auctor: sed quæ sit illa διάχενος non explicat. Est verò hæc, quod generaliter vsurpauit pro quocumque seruo. Eustathius

ſtathius ex hoc loco, κωμικὸς δ᾽ εἴ τις ἐστὶ τῆς ἀπλοῦ δ᾽ ἄλλω τὰς τὰ ἴσας τίθησιν. Malè igitur docti accipiunt verba Theopompi: quæ pronuntiabantur de ſeruo qui vicarios habuit: aut de communi Theſſalorum, tyranno alicui ſeruire coactorum. Sequuntur Timæi verba quibus in Ariſtotelem inuehitur homo maledicentiſſimus, falſa de Locris eum ſcripſiſſe contendens. Scripſerat philoſophus de Locrorum Rep. in opere illo quo propè omnium populorum Græcorum ac Barbarorum origines, inſtituta ac mores literis mandauerat. Laudat Clemens Alexandrinus Ariſtotelis Λοκρῶν πολιτείαν. De eo ſcripto loquebatur, Timæus cùm ita ſcriberet καθόλου δ᾽ ᾐτιῶντο τὸν Ἀριστοτέλη διημαρτηκέναι τῶν Λοκρικῶν ἐθῶν. neque hanc ſolum partem reprehenderat Timæus vbi de ſeruis Locrorum agebatur: ſed alia item multa, ſicut ex Polybio conſtat. Ego verò Timæi agnoſco etiam hic ingenium φιλαπεχθήμον & mordax, parumque, vt ſemper, æquum Ariſtoteli: quod alibi pluribus docuimus. Nam ſine cauſſa virulentiſſimum ſcriptorum, iudicioſiſſimo ac πολυμαθεστάτῳ mortaliũ inequitaſſe, en locupletem & idoneum teſtem. Polybius libro XII. poſtquam dixiſſet teneri ſe de Locris quàm honeſtiſſimè loqui, propter arctiſſimæ neceſſitudinis vinculum, quæ ſibi cum illis intercedebat, ἀλλ᾽ ὅμως, inquit, οὐκ ὤκνησα καὶ λέγειν καὶ γράφειν ὡς τὴν ὑπ᾽ Ἀριστοτέλους παραδιδομένην ἱστορίαν περὶ τῆς ἀποικίας, ἀληθινωτέραν εἶναι συμβαίνει τῆς ὑπὸ Τιμαίου λεγομένης. Vtri autem potius ſit habenda fides, Timæo an Polybio, ne dubitari quidem à ſapientibus ſine piaculo poſſit. *Mnaſon* qui dicitur fuiſſe Ariſtotelis ſodalis, ille eſt de quo Ælianus Variæ hiſtoriæ libro III. cap. XIX. Hunc ſcribit auctor χιλίους οἰκέτας κτησάμενον ἀπεχθηθῆναι παρὰ τοῖς Φωκεῦσι. *quod mille ſeruos poſſideret, in odium Phocenſium veniſſe.* Miror vnde ſit nactus Dalec. quam expreſſit lectionem, ἱκανὸν pro χιλίους. nam & hic & aliquanto poſt vbi repetitur hiſtoria eadem, codices omnes in editam γραφὴν conſentiunt. Scribe, εἰθισμένοι, non εἰθισμένοι. At in ſubiecto Platonis loco malè hæc mutarunt, τὰ τῶν λεγομένων περιδίνων περὶ τὴν Ἰταλίαν παντοδαπῶν κλοπῶν ἔργα καὶ παθήματα. quæ non aliter etiam hodie apud Platonem ſcribuntur. Seruemus igitur cum omnibus exemplaribus vocem περιδίνων, & cum Heſychio de piratis exponamus. Vox eſt magnæ Græciæ peculiaris, vt videtur. Lege mox μικρὸν δὲ πρὸ ἡμῶν οἰκέτην τινα μυθολογοῦσιν αὐτοὶ οἱ Χῖοι. deleta voce inutili ὄν. ſed quarè ait μυθολογοῦσι potius quàm λέγουσι? cum non antiquam fabulam, ſed recentem hiſtoriam narret? In lepidiſſima hiſtoria de fœdere inito à Chiis cum Drimaco fugitiuo ſeruo, ſcribi debet, ὅταν τι παρά τινος ὑμῶν λαμβάνω. & ταύτῃ τῇ σφραγῖδι τὰ ταμιεῖα σφραγισάμενος καταλείψω. non τὰ μιᾶ: quod rectè non eſt interpretari, & refutant doctiſſimi Hœſchelij Excerpta. Interpretes totam hiſtoriam peruerterunt, Atqui fœderis cum Drimaco icti hæc fuit lex & conditio. Vt fas eſſet illi ſoli ex omni fugitiuorum numero, neceſſaria ad victum ſibi ſuiſque rapere. Quò autem ſciretur, vt quidque furtò periiſſet, Drimacúſne id furtum feciſſet an alius: tenebatur ex pacto Drimacus prædam omnem bona fide adnotare, & in pittacio ſingula deſcribere, adiecto pondere & menſura. eoque relicto horreum anulo ſuo obſignare vnde aliquid ſuſtuliſſet. Propterea dicitur κατασκευάζεται iſte fugitiuus, propria ſibi pondera, menſuras & anulum feciſſe, ac Chiis oſtendiſſe. Verte ſic, *parat ſibi proprias menſuras, pondera & anulum. Atque illa cum oſtendiſſet Chiis, Ego, ait, quando ab aliquo è vobis aliquid capiam, his ponderibus & menſuris capiam: vbi autem cepero quantum erit ſatis, horrea veſtra hoc anulo ſigillata relinquam.* Solitos veteres etiam τὰ ταμιεῖα σφραγίσασθαι, vel illa de Lacyde narratiuncula doceat, quæ extat apud Numenium & Diogenem Laërtium. Diſtinguenda ſunt ab iis quæ ſuo quodam iure ad ſe ſuſtentandum & ſuos rapiebat Drimacus, illa quæ dono accipiebat à ciuibus, liberè per feſtos dies eorum cœtus in agris frequentans. Ea dona erant, vinum, & hoſtia aliqua. Lege, ὅσα γ᾽ ἂν αὐτοὶ δώσωσιν οἱ κύριοι. *quæ quidem ipſi domini darent.* Hæc ſunt verba quæ interpretes in errorem induxerunt.

CAPVT XIX.

Eupolidis drama, Φίλοι. *Locus Pollucis. ſeruorum iura apud Athenienſes.* ὕβρεως γραφὴ & αἰκίας. δοῦλος & οἰκέτης. ἐρκῖται. ἐργαστῶνες, ergaſtula. σίνδρων. περίδινος. ὑπόπτερος. παραλιθεαθαι. μάττειν, pinſere hordea. Παιώνιον. ἀναχαιτίζειν, στραγαλίζειν. πονθολυγεῖν. *cibus* χάννος. ῥόδον, *natura muliebris.* ἐπίκαστα. ἐπιβλύξ. ναστὸς & νάστος.

AIT, ἡ κέχρη) Εὔπολις ἐν Φίλοις. Meminere huius dramatis Harpocration in προβάσεως, & paræmiographi in explicatione prouerbij, οὐδέ ποτ' ἴσχει ἡ θύρα. Corrige obiter Pollucis exemplaria libro VII. cap. XXIX. vbi poftquam dixit φορεῖον apud Ariftophanem fignificare τὸ κομιστρον, mercedulam baiulis dari folitam, ob afportatum onus è foro in ædes: addit τούτῳ ἄρ' ἔοικε καὶ τὸ ἐν τοῖς Φίλοις Εὐπόλιδος, Τιμῆς δ' εἶπον τις πόσον ἡ φορά; Scribendum, πόσον ἡ δ' ἡ φορά. & fortaffe τιμὴν pro τιμῆς. citat & libro vltimo, cap. XXIII. Quod ait Athenienfes dediffe fuis feruis actionem iniuriarum contra heros, certum eft ex antiquis fcriptoribus: ex quibus conftat iura feruorum longè folutiora fuiffe in Græcia quàm effent Romæ, vt difertè Plautus quoque teftatur. De Athenienfibus fcribit non falsò Demofthenes Philippica tertia, πολλοὺς ἄν τις οἰκέτας ἴδοι παρ' ἡμῖν μετὰ πλείονος ἐξουσίας ὅ, τι βούλονται λέγοντας, ἢ πολίτας ἐν ἐνίαις τῶν ἄλλων πόλεων. Effectus actionis feruis conceffæ erat, vt poffent πρᾶσιν αἰτεῖν, & dominos iniquos adigere vt fe venderent. Inter ὕβρεως γραφὴν & αἰκίας non diftinguitur hoc loco. Ferè tamen ὕβρις & ὑβρίζειν εἰς σῶμα cum dicitur, ftuprum per vim illatum intelligitur. Differentiam inter δοῦλον & οἰκέτην ftatuit Clitarchus, hanc: οἰκέτης eft ὁ τῇ κτήσει καταπεταγμένος: *qui cenfetur in bonis poßidentis*. δοῦλος qui operas præftare domino tenetur. hinc fequitur verum effe quod hîc dicitur: etiam qui liberali cauffa manu fuerit miffus, effe δοῦλον: non tamen οἰκέτην, quia defierit in heri rebus cenferi. Ἐρκίτας interpretatur Amerias, τοὺς κατὰ τοὺς ἀγροὺς οἰκέτας. Siculi ἐργάτινας vocabant. vnde fumferunt Romani *ergaftulorum* & *ergaftulariorum* feruorum appellationem. Hefychius ἱρκῖται, οἱ ἐν ἀγρῷ οἰκέται. melius per ε vt hic, & apud Euftathium: cuius libri ἀποφερτὴν nominant, quem noftri ἀποφορὰν. Σινδρόνα, ait auctor vocabant τὸν δουλικὸν δοῦλον. Hefychius vocis huius originem indicat fubobfcurè. σινδρῶν, ait, πονηρῶν, βλαπτικῶν οἱ δ' ἀπελευθέρους, ἢ δούλους. voce βλαπτικῶν, innuit effe à σίνεσθαι: quod fignificat βλάπτειν, *lædere*. itaque σινδρὸς, idem ac σίντης. non igitur propriè σινδρὸς eft feruus improbus. Eadem ratio ferè vocis σείδινος cum pro feruo accipitur. Ionis verfum è *Laerta* fcribo cum Dalecampio Οἴμοι. δόμον οἰκέτα κλεῖσον ὑπόπτερος, μήτις ἔλθῃ βροτῶν *Hei mihi: domum citus claude ferue, ne quis veniat mortalium*. ὑπόπτερος pro κοῦφος & ταχὺς, *vt qui alas habet*. In ecloga Cratini, fcribunt noftri codd. μᾶζαι δ' ἐν ταῖσι παλαίστραις Αἰγιναίαις κατεβέβλητο, δρυπεπέσι βώλοις τε κομῶσαι non dubium eft, ineffe mendum. Epit. κώλοις pro βώλοις. Fortè, δρυπεπέσιν ἐλαίαις κομῶσαι. olim, inquit, mazæ prægrãdes paffim expofitæ erant in palæftris, ornatæ ac comatæ druppis oliuis. Cratetis fubiectus locus elegantior fit an deprauatior non facilè dixerim. Duo inter fe colloquuntur: quorum alter mira prædicat de ficta à fe Rep. Is cum dixiffet, nullum in fua ciuitate fore locum feruis: fubiicit alter indignabundus ἔπειτα δοῦλον οὐδὲ εἷς κεκτήσεται οὐδὲ δούλην, ἀλλ' αὐτὸς αὑτῷ δῆτ' ἀνὴρ γέρων διακονήσει; *Itáne?* ait, *ferui nulli erunt. fed oportebit vt etiam fenes fibi ipfis miniftrent?* Refponfum ita fcribitur, οὐ δῆτα. ὁδοιποροῦ, τὰ γὰρ ταῦτα πάντα ἐγὼ ποιήσω. Scias iam olim hæc effe corrupta: nam auctor Excerptorum ea prætermifit. Interpretes, vt olim Sabini, quod volunt fomniant. Legendum eft, ὁδοιποροῦντα γὰρ ταῦτα πάντ' ἐγὼ ποιήσω. *Ego faciam*, inquit, *vt ifta omnia domus inftrumenta fefe moueant*. Sequentia deinde ita concipe. τί δῆτα τοῦτ' αὐτοῖς πλέον; cum fupellectilem mobilem reddideris, *quid ex eo commodi hominibus eueniet?* clara deinde refponfio. πρόσεισιν αὐτόματον τῶν σκευαρίων ὅταν καλῇ τις. ita fcribendum & diftinguendum, *vaforum vnum quodq́; fponte fua accedet vocatum*. Poftea eius rei dantur exempla: in quibus corrupta multa. Primum exemplum eft de menfa. παρατίθου, τράπεζα αὐτη, παρασκεύαζε σαυτήν. Scribe, παρατίθου σὺ τράπεζα αὐτή. παρασκεύαζε σαυτήν. *heus tu ô menfa apponere*; fiue apponito te. παρατίθεσθαι de menfa propriè dici, etiam pueri fatentur. Addit ftatim, μάττε θυλάκιον. *panariolum mazam fubige*. θύλακος eft ἀρτοθήκη, *panarium*: non vt docti verterunt *mortarium*: μάττειν eft in magide farinam hordeaceam aqua miftam fubigere faciendæ mazæ. habes non longe hinc fimilem Metagenis locum, & ibi hunc verfum. μάζας μεγίστας αὐτομάτας μεμαγμένας. melius, αὐτομάτως. Verbum μάττειν poëtæ Latini vertunt, *pinfere hordea*. Etiam ifta corrupta funt: ποῦ 'σθ' ἡ κύλιξ, λίαν νίζουσα σαυτήν. Scribe, λίαν νίζε σὺ σαυτήν. Ait, τὴν χύτραν χρὴ ἐξαίρειν τὰ τεῦτλα. Oratio eft ambigua. Potes vertere, *oportet vt olla extrahat betas*: item, *oportet betas ollam attollere* Poftremò pifcem ira compellat, ἰχθῦ μεταστρέψας σεαυτὸν ἀλείπταις εἰσαλείφου. Sententiam expreffit Eclogarius μεταστρέψας σεαυτὸν ἄλειφε. Vera lectio eft quã excogitauimus,

tauimus, *μελασπίνας σταῖτον ἄλσοι πάσαις εἰσαλείψων*. vel *ἐπαλείψων*. Tertium versum sequentis eclogæ, Ἐπὶ κιόνων ὕδωρ διὰ τῶν Παιωνίων, repertum in membranis antiquis in suum locum restituimus. Παιώνιον, si modò ita scribendum, locus in vrbe Athenis fuisse videtur, vbi erant columnæ quæ formas aquæductus sustinebant. Sequitur, -- ὥσθ' ἑκάστῳ ξυνέσται Εἰς τὴν πύελον. ῥεῖ δὲ θ' ὕδωρ ἀνεχέτη. Lectio est deprauata. Excerpta habent, ἀναχαίτη. Vnde facilis emendatio. ἐπεὶ ἣ δ' ὕδωρ ἀναχαιτίσει. *sponte sua influet aqua in peluim: deinde ipsa se sistet plena pelui.* ἀναχαιτίζειν verbum elegantissimum, & sententiæ huic accommodatissimum. Decimum è Teleclideis ita exhibet Abbreuiator, ὥστ' ἀφθονία τὴν ἔνθεσιν ἦν ἄρδοντ' ἁπαλὸν καταπίνειν. hoc est, *ita vt posset aliquis bucceam condimentis irrigare & mollius deuorare.* Docti iudicent. In sequente emendauit Dalecampius perspicuè corruptam γραφὴν scribens, σιδί' ἀνασπάσαι. quod interpretatur, *punicorum auulsa grana.* esto eruditorum iudicium. Nos ita versum concipiebamus, λεκανίσι δ' ἦ κρέα ἁλμάσασα παρῆν, ἡδυσμάτιοις καταπάσασα. *in patinis erant carnes salsæ, condimentis respersa.* Mox pro οἱ παῖδες ἀντεστραγάλιζον: Epitoma, ἀνεστραγάλιζον. quasi diceretur στραγαλίζειν pro ἀστραγαλίζειν, vt στραγαλωτὸς μάστιξ pro ἀστραγαλωτός. Lego etiam, ἄνδρες οἱ μετ' αὐτὸν γενόμενοι μιμησάμενοι ἐπεξειργάσαντο: nō καὶ ὡς οἱ μ. Variè scribitur paullo post vox τονθολυγῶντες. Eustathius hanc scripturam tuetur, non semel ita scribens & explicans, ποιὸν ἦχον ἀποτελεῖν. addit, ὅθεν ἴσως καὶ τὸ τονθορύζειν. Scripta quædam antiqua manu, πομφολυγῶντες. Malim, τονθορυγοῦντες, vt apud Pollucem libro VI. cap. IX. Postea scribo, ὥστ' ἀμβρῆ τε κἀυτομάτην τὴν ἔνθεσιν χωρεῖν. locum aliter non intelligo. Apud Pollucem pro σιζοντες ἐπεχεῖτο editū, σίζοντα. & post vocem καταχυσματίοισιν, inserit idem versum istum, τεῦτλοισι τ' ἐγχέλυα συγκεκαλυμμένα. Legit etiā ἐπὶ πινακίσκων: & χόλιξ βοός. item, Χαυνότερ' ἐπέκειτ' ἐπ' ἀμύλων καθήμενα. cibus χαῦνος mollis & delicatus. nostrum χαυνότερα tuentur veteres. Emendā ex Polluce, Ἐν καταχύτλοις λιπαροῖσι καὶ ἀμύλου τομοῖς. Rursus apud illum ex nostris libris quædam emendabis. inter cætera versum hunc, ὀπταὶ κίχλαι γὰρ ἀνάβραστ' ἠρτυμέναι. sic enim rectum est: *assati turdi, elixi & bene conditi.* Sic mox, Καὶ τολυπίδιοις ἁπαλοῖς κίχλαι τ' ἀναβεβράσμεναι. Vocem ἰδεῖν quæ malè posita initio versus, reiice in superioris finem. ibi deest, hic superest. Errant qui in hoc versu Ἠβυλλιῶσαι καὶ τὰ ῥόδα κεκαρμέναι, nescio quas temerarias emendationes, & malè fultas interpretationes excogitant. Comici locos mulierum vocant ῥόδα. Hesychius, ῥόδον Μιτυληναῖοι τὸ τῆς γυναικός: idem significant, & κῆπος, πεδίον, λειμών, ac βληχών. Quæ appellat Pherecrates λιπαρὰ ἐπίπαστα, alij dixerunt πάστα. Sic vocabant ἔτνος ἀλφίτοις μεμιγμένον, *pultem cum hordeacea farina mixtam.* Rectè nostri codices, Ἀχιλλείοις μάζαις κοχυδοῦντι ἐπιβλύξ, non vt in Excerptis ἐπικλύξ. Eustathius explicans hunc ipsum locum, τὸ ἐπιβλὺξ ait, ἐκ τοῦ βλύζω βλύξω Δωρικῶς παρῆκται paullo antè scripserat, & βρύειν & βλύζειν de scaturiente aqua fontana dici. Scribo, ἀπὸ τῶν πηγῶν τοῦ Πλούτου ῥεύσονται σφῶν ἀρύτεσθ', vel vt in Epit. σφῶν αὐτῶν ἀρύτ. Addit facetus poëta, Ὁ Ζεὺς δ' ὕων οἴνῳ καπνίᾳ κατὰ τοῦ κεράμου βαλανεύσει. *Iupiter vinum capnium pluens tegulas rigabit tanquam aqua balneari.* Inter vina Græcorum est ὁ καπνίας, non postremum: de eo diximus antè ex Theoph. Falluntur nimis qui emēdant & scribunt οἴνῳ τ' καπνίᾳ. Etiam quod in istis μετ' ἀμητίσκων καὶ νασίσκων πολυτύρων, emendant νασίσκων, etsi reprehendi non potest: malo tamen νασίσκων. Placentarum nomina sunt ἄμης & νάστος, quæ sic coniunguntur in hoc versu, vt libro XIV. in albo πλακούντων simul recensentur & explicantur. Ac quanquā ibi quoque νασοῦ fit mentio, probabilior tamen nostra emendatio ob vocem πολύτυρος. nam caseus nano tribuitur non nasto. νάνος, ait, πρὸς πλακουντώδης διὰ τυροῦ καὶ ἐλαίου σκευαζόμενος. Vocem λειριοπολφανεύματα explicuimus lib. IV. capite XV. Scribe, τὰ δένδρη τὰ 'ν τοῖς ὄρεσι. non αὐτοῖς ὄρεσι. Vt præstaret auctor quod antè pollicitus est, de comicorum omnium locis exhibendis, qui imitationem continerent initio positorum Cratini versuum, Pherecrateis versibus subiiciendæ erant similes ῥήσεις ex Aristophanis Tagenistis & Acharnensibus: sed quia in omnium manibus tum versabantur ea dramata, supersedet dipnosophista eo labore, atque hac quasi excusatione vtitur. Τί δεῖ πρὸς τούτοις παρατιθέναι τὰ ἐκ Ταγηνιστῶν τοῦ χαρίεντος Ἀριστοφάνους; πάντες γὰρ τῆς κατ' Ἀχαρνέας αὐτοῦ πλήρεις ἐστέ. *Quid opus est*, ait, *superioribus adycere lepidi poëtæ Aristophanis versus ex Tagenistis? nam ijs certè* epulis *quæ in illius Acharnensibus memorantur pleni estis.* quasi dicat, non dubito meminisse vos similiū versuum qui in Aristophanis Tagenistis leguntur: ac multo magis eorum quæ sunt eodem argumento in Acharnensibus eiusdem. Τῆς κατ' Ἀχαρνέας αὐτοῦ breuiter & concisè dictum pro

τῆς διωχίας τῆς κατ' Ἀχαρ. Locus illius comœdiæ quem intelligit, est hic: Τὰ δ' ἄλλα πάντ' ἐστὶν παρεσκευασμένα. Κλίναι, τράπεζαι, προσκεφάλαια, στρώματα & quæ sequuntur deinceps multis versibus. Nicophontis versus ita distinguendi,

—νιφέτω μὲν ἀλφίτοισι νῦν,
Ψακαζέτω δ' ἄρτοισιν, ὑέτω δ' ἔτνει
Ψωμοὺς διὰ τῶν ὁδῶν καλινδεῖται κρέα.
Πλακοῦς δ' ἑαυτὸν ἐσθίειν κελευέτω.

CAPVT XX.

Suidæ locus αἰνιγματώδης. ἐκφατνίσματα ἄρτων. πλήθουσα ἀγορά: *Hippocratis locus. Achæi poëtæ* Κύκνος. ἐπεύνακτοι *serui*, *&* καταωνακοφόροι. *item* μόθακες. *Lysander inter mothaces. Æliani codices emendati duobus locis. serui Lacedæmoniorum. Seruorum in Ægina numerus.*

MENDVM profitetur in pericopa Metagenis versus hic, † πολλὰ δ' ἀφύλοισι, τῇδε δ' αὖ ταινίαις. Potes scribere, τῇδε δ' ἰφθοῖσι. vel, τῇδε δ' ἰφθαλίοισι. κατὰ τὸν Παιανιέα ῥήτορα ποιήσατε τινῶν μεταλάβωμεν, ἃ μήτ' ἰσχὺν ἐντίθησι, μήτ' ἀποθνήσκειν ἐᾷ. Nullum hic versus vestigium, etsi aliter non sine caussa possit videri. Ipsa Demosthenis sunt verba, ex oratione qua respondet epistolæ Philippi. Sic orator: ἴσως ἂν ἴσως ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πλεῖόν τι καὶ μέγα κτήσαισθε ἀγαθὸν, καὶ τῶν τοιούτων λημμάτων ἀπαλλαγέντι, ἃ τοῖς ἀσθενοῦσι παρὰ τῶν ἰατρῶν σιτίοις διδομένοις ἔοικε, καὶ γὰρ ἐκεῖνα οὔτ' ἰσχὺν ἐντίθησιν οὔτ' ἀποθνήσκειν ἐᾷ. His autem verbis hortatur Cynulcus conuiuas, vt aliquid saltem comedere velint: sin minus quantum par sit, & natura postulet: saltem quantum fuerit satis ad impediendum ne fame enecentur. In Suidæ Lexico hæc verba legere memini, ἰσχναία παρὰ Ῥωμαίοις, τὸ τοῖς ἀσθενοῦσι διδόμενον σιτίον, ὃ οὔτε ζῆν οὔτε ἀποθνήσκειν ποιεῖ. Acutiores hic se exerceant, & ænigma istud, si possunt, soluant. Ego hic Dauus sum non Oedipus, καὶ ἐκφατνίσματά τινα ἄρτων ἔχεις, δὸς τοῖς κυσίν. Etsi propriè φάτνη & eius σύστοιχα iumentis conueniunt: vtuntur tamen auctores voce ἐκφατνίζειν pro reliquias de mensa tollere. Athenæus libro quarto, ἐκφατνιζομένων παροψημάτων ἕκαστος ἀπέφερεν ὁλομελῆ κρέα. inde ἐκφατνίσματα ἄρτων, panis frustula inter analecta mensarum conuerri solita.

ἡνίκα μάλιστα ἥκειν ἀγορᾶς πληθυούσης. Ludit in ambiguo vocis ἀγορά. Iussus fuerat modò Cynulcus ab Vlpiano, si quæreret aliquid edere, abiret εἰς τὴν τῶν λαχάνων ἀγορὰν, id est, *in forum olitorium.* ille respondet se venturum fuisse πληθυούσης ἀγορᾶς, si ad recitationẽ esset inuitatus. Est autem πλήθουσα ἀγορὰ, tẽpus quo maxima est in foro hominum frequentia. Sed Cynulcus capit hic, pro pleno auditorio. de industria nimirum ita facit eum loqui Athenæus, vt semidoctum aliquem irrideat, qui contra omnium auctorum vsum, & publicam loquendi consuetudinem sic abuti eo genere loquendi solitus. Vnde illi nomen vulgo inditum ludibrij caussa Πληθαγόρας, vt statim additur. Aliter in eadem voce peccant Hippocratis interpretes qui πρὶν ἀγορὴν λυθῆναι verterunt *priusquam solueretur concio.* ineptè sanè, nam tempus notatur Hippocrati quo desinunt esse homines frequentes in foro. Ex more Romano intelligitur tempus circa horam decimam, vt ex Paulo Iurisconsulto docebamus ad Suetonium. Locus Coi senis est Ἐπιδημιῶν libro quinto, ἰδρῶς πρὶν ἀγορὴν λυθῆναι, ἅμ' ἡμέρῃ πληγῆς. Similiter & libro septimo, ἀπέθανε πρὶν ἡμέρην λυθῆναι ἐν ᾗ δὲ ἡμέρῃ ἐπλήγη. κατὰ τὸν τοῦ Ἐρετριέως Ἀχαιοῦ κύκλον. Placet coniectura Hadriani Turnebi: in cuius libro reperi ad oram scriptum, videri legendum Κύκνον. Eo titulo tragici comicique fabulas ediderant: vt Achæus hic, & Alexis teste Athenæo libro XI. Laudatur etiam grammaticis doctissimi Varronis Κύκνος ἢ περὶ ταφῆς. οἱ διθυράμβοις φθέγγομαι κατὰ τὸν Σωκράτην. non memini tamen legere facta fuisse Socrati carmina dithyrambica: neque hoc aut Plato dicit in Phædone, aut Diogenes Laertius.

κατὰ γὰρ Ἀμειψίαν δ' ἐν Σφενδόνῃ ἰον. Citat & Pollux libro nono & libro decimo, capite XXXI. Ὄψον γὰρ θαῦμ' εἶπον ἰχθύων γῶν. Inepta sententia, nisi vocem

vocem πάντα inseras, quæ etiam fulciendo versui necessaria est. Nihil est mirum videre pisces: illud mirum & verè θαῦμ' ἄπιστον, omnia piscium genera simul apposita mensæ videre. Puto scripsisse Heniochum,

—ὁρῶ

Ἅπαντα, θαῦμ' ἄπιστον, ἰχθύων γένη.

Sequenti autem versu quin scriptum fuerit à poëta, vt editur hîc, Περὶ τὴν ἄκραν παίζοντα, non ambigo: Cynulci tamen sententiæ minus id conuenit. loquitur enim de copia illatorum mensæ piscium. συμβαλοῦμαί τι καὶ αὐτὸς μέλος εἰς ἔρωτα τοῦ σοφοῦ καὶ φιλτάτου δεῖ μ'. Aliquis putet scribendum εἰς ἔρωτα. nihil tamen mutauerim. Videtur allusum ad Conuiuium Platonis: vbi à singulis conuiuarum loco symbolæ exigitur laudario Cupidinis. Est autem senarius integer, μέλος εἰς ἔρωτα τοῦ σοφοῦ καὶ φιλτάτου, qui Athenæo aliud agenti excidit: nisi est ab aliquo poëta.

προσηγόρευσαν ἐπευνάκτους ὅτι κατετάχθησαν ἀντὶ τῶν τετελευτηκότων εἰς τὰς στιβάδας. *appellarunt* ἐπευνάκτους, *quod fuissent collocati in lectis defunctorum loco.* Constat ratio huic nomini: εὐνάζειν est collocare in cubili. ἐπευνάζειν *inducere in alterius cubile.* communis formatio postulabat ἐπευνάστους. sed Dores in futuro dicunt εὐναξῶ. & in multis retinent τὸ ξ. Hesychius paullò aliter, ἐπεύνακτοι, συγκοιμηταί. Sed quos Phylarchus hic vocat ἐπευνάκτους consentientibus libris omnibus, Hesychius εὐνάκτους. Sic ille, εὐνακτοι, παρθενίαι. vt doceret nos conditionem epeunactorum Spartanorum, postquam inter ciues sunt recepti, acutè vocat eos parthenias. Fuerunt Lacedæmone ciues quidam non pleno iure quos Parthenias appellabant. Sed caue putes inter parthenias propriè dictos & epeunactos nihil fuisse discriminis. Adi Strabonem, Iustinum, & Aristotelem in Politicis. Nemo ferat virum doctum, qui emendat ἐπευνάκτους, perperam & ineptè. Quemadmodum illud quoque intolerādum, quod mox pro καταωνακοφόρους καλοῦσι δούλους τινάς, scribit, καταγναγκοφόρους. Verum est enim quod exhibent scripti editiq; omnes libri, καταωνακοφόρους. Sic dicti isti serui, vel quod loco vestis νάκη, id est, lanatam pellem tenerentur gestare: vel quod herorum suorum comites viatoria cubilia illorum portarent: qua de re plura olim ad Theophrastum. Quid inter *epeunactos* & *catanacophoros* conueniret, non explicatum est Athenæo: ex cuius verbis non aliam nisi nominis inter istos conueniētiam colligas: vtrique enim à ministerio circa lectos nomen inuenerunt, vt exposuimus. Addit, οἱ δὲ μόθωνες καλούμενοι παρὰ Λακεδαιμονίοις, ἐλεύθεροι μέν εἰσιν, οὐ μὴν Λακεδαιμόνιοι. Aliter alij, qui *mothaces* volunt fuisse conditione seruos. Hesychius, Μόθωνες οἱ συντρεφόμενοι τοῖς υἱοῖς δοῦλοι παῖδες. & dicti μόθωνες παρὰ τὸ ὁμοῦ θεῖν: vnde etiā est μόθος. Erant igitur serui à pedibus quī aliis Græcis ἀκόλουθοι dicebantur & μόθωνες, iisdem Laconibus. Quod ait, mothaces liberos quidem fuisse: at non tamen Lacedæmonios: discimus inde, eos tāntum Lacedæmonios censeri solitos, qui plenissimo iure ciues essent, vt Latinè *Quirites*. Et constat ex aliis scriptoribus ius ciuitatis in ea Rep. magnis multisque fuisse circumseptū difficultatibus. Lysandrum iuuenem è mothacibus vnum, quod dicitur hîc, fuisse, ex Plutarcho non discas. fatetur tamen etiam Ælianus lib. XII. cap. XLIII. Καλλικρατίδας γε μὴν, καὶ Γύλιππος καὶ Λύσανδρος ἐν Λακεδαιμονίᾳ μόθακες ἐκαλοῦντο. ὄνομα δ' ἦν ἄρα τοῦτο τοῖς τῶν ἀπόρων, οὓς συνεξέπεμπον αὐτοῖς οἱ πατέρες συναγωνισομένους ἐν τοῖς γυμνασίοις. Desunt hîc manifestò verba quædā Scribo, ὄνομα δ' ἦν ἄρα τοῦτο τοῖς τῶν εὐπόρων παίδων δούλοις κειμένον. οὓς συνεξ. Non semel hoc genus mendi deprehensum nobis in elegātissimo illo scriptore. Exēpli gratia: Lib. I. cap. XXVI. ita scribitur de Phocione, τοὺς ἐν τῇ ἀκροπόλει ἐν Σάρδεσι δεδεμένους ἄνδρας ἠξίωσεν αὐτὸν, ἀφεῖναι ἐλευθέρους αὐτῷ, Ἐχεκρατίδην τὸν σοφιστὴν, καὶ Ἀθηνόδωρον τὸν Ἱμεραῖον καὶ Δημάρατον· ἀδελφοὶ δ' ἄρα ἤστην οὗτοι Ῥόδιοι. nimis ridicula lectio: quæ stare non potest, nisi concedatur hominem Siculum Himeræum. vel vt habent Plutarchi codd. Imbrium, fuisse Rhodium. Sed scribendum, καὶ Δημάρατον καὶ Σπάρτωνα· ἀδελφοὶ δ' ἄρα ἤστην οὗτοι Ῥόδιοι. auctor Plutarchus in Phocione. Varia fuêre nomina quibus seruos suos Lacedæmonij appellarunt, postquam eos libertate donassent. ἀφέτας dixêre quosdam: voce quæ respondet Latinæ *manumissus*. quosdam ἀδεσπότους, vt qui exiissent de seruitute herorum. alios ἐρυκτῆρας. isti tenebantur patronorum corpora stipare. nam ἐρυκτὴρ, est quasi σωματοφύλαξ, *stipator*, & *latro*. Fuêre qui libertos vocarent δεσποσιοναύτας: è re nomine imposito: quasi dicas, *herilium nauium magistri*. item qui νεοδαμώδεις, vt si dicas, *ciues adscriptitios & nouos*. Error est in istis verbis quæ sequuntur, Κτησικλῆς ἐν τρίτῃ Χρονικῶν, τῇ ὀγδοηκοστῇ πρὸς ταῖς ἑκατὸν φησίν

Ὀλυμπιάδι, Ἀθήνησιν ἐξετασμὸν γενέσθαι ὑπὸ Δημητρίου τοῦ Φαληρέως. non est simile veri, habitum hunc Athenis populi recensum à Demetrio Phaleteo adhuc priuato. Itaque cum illius dominatus incipiat ab anno vltimo Olympiadis centesimæ quintæ, falsò hic scriptum, τῇ δεκάτῃ πρὸς ταῖς ἑκατὸν. Probabilius sit, τῇ ἑκκαιδεκάτῃ. Scripta lectio hoc modo corrupta, φησὶν ἐν τρίτῳ & δεκάτῳ πρὸς ταῖς ἑ. Numerum seruorum qui fuêre quondam in Aegina, proditum hic ex Aristotelis scriptis, inuenio etiam alibi. Scholiastes Pindari explicans hæc de ea insula verba, odæ IX. Olympionicarum,

> τεθμὸς δέ τις ἀθανάτων
> καὶ τάνδ᾽ ἁλιερκέα χώραν
> παντοδαποῖσιν ὑπέστασε ξένοις
> κίονα δαιμονίαν.

scribit hæc, πλῆθος ἀνδρῶν οὕτω φασὶ τὴν Αἴγιναν, ὡς εἶναι ἐν αὐτῇ πεντήκοντα ἑπτὰ μυριάδας οἰκετῶν. quæ ex eodem Aristotele sumta esse, nullus dubito.

CAPVT XXI.

Ὁ ἀπὸ Καλῆς ἀκτῆς. *Serui quinque Scipionis. Sybaritarum dictum*, Solem neque orientem videre neque occidentem. Sacra via *Romæ. Apex sacerdotum. Rutilius Rufus. Opsoniorum modus ex lege Fannia.* χαμνιςὰ κρέα. terra nata. *lex sumtuaria de muneribus cauit.*

Claudit librum hunc sermo habitus à doctissimo Laurentio, siue Larensio: quo in sermone non desunt quæ obseruemus. Ait, σύγγραμμα ἐκδέδωκε περὶ τῶν δουλικῶν πολέμων Καικίλιος ὁ ῥήτωρ ὁ ἀπὸ Καλῆς ἀκτῆς. Quia legimus Atticam aliquando fuisse *Acten* appellatam, putarunt docti sic accipiendam hoc loco eam vocem, ac verterunt, *in Acte pulchra genitus*. sed errant hic quoque viri optimi. Hic enim est Cæcilius rhetor Siculus qui Romæ floruit æqualis & amicus Dionysio Halicarnasseo. meminêre Cæcilij præter Dionysium Quintilianus, Longinus, aliique veteres. Καλὴ ἀκτὴ, nomen est oppidi in littore Septemtrionali Siciliæ. Ptolemæi codices Καλάκτα vocant: qui purius Græcè loqui studuerunt, Καλὴν ἀκτὴν, vt Athenæus hîc, & libro XI. necnon Diodorus Siculus Bibliothecæ libro XII. προσαποιησάμενος χρήσιμον αὐτοῦ δέδωκε κτίσαι τὴν Καλὴν ἀκτὴν ἐν Σικελίᾳ. Suidæ corrupta voce dicitur Καλαντις. nato errore ex eo quod Calæctæ incolæ *Callatini* nominabantur, cum deberent *Calactini*. ita certè eos indigerat clarè Diodorus eodem libro: nisi tamen ibi scribendum, τὴν τῶν Καλακτίνων πατρίδα: non vt est editum Καλλατίνων. Ait de Scipione publicè misso ad componendum diuersorum regnorum statum, πέντε μόνους ἐπήγετο οἰκέτας. *quinque solos duxit secum seruos*. totidem & Cato Cēsorius narratur secum habuisse, cum in Hispaniam consul proficisceretur. Quod sequitur de Iulio Cæsare, τρεῖς οἰκέτας τοὺς πάντας συνεπήγετο, minus rectè versum est, *tres seruos habuit*. Ille verò eo tempore, & seruorum ingentem numerum, & familias quoque gladiatorias aliquot habuit: sed non συνεπήγετο *secum ducebat*. De Smindyrida verò Sybarita ait doctus conuiuator, eum quando ad Agaristæ nuptias Sicyonem profectus est, secum duxisse mille seruos, ἁλιεῖς ὀρνιθοθήρας, μαγείρους, id est, *qui erant piscatores, aucupes, coqui*. Si narrationem hanc cum ea conferas quæ apud Aelianum habetur, scias seruorum triplo maiorem fuisse numerum. Scribit enim, ductos χιλίους μὲν μαγείρους, τοσούτους δὲ ὀρνιθοθήρας, καὶ ἁλιεῖς χιλίους. Celeberrimum est voluptuarij istius dictum quod deinde commemoratur, οὐκ ἔφη τὸν ἥλιον ἐτῶν εἴκοσιν οὔτ᾽ ἀνατέλλοντα οὔτε δυόμενον ἑωρακέναι. Hæc fuit vita Sybaritarum, vt pluribus narratur lib. XII. vbi etiam caussa quædam affertur, cur illis ita fuerit viuendum. Scriptores verterunt in prouerbium. Cicero De finibus libro secundo, *Nolim mihi fingere asotos vt soletis, qui in mēsam vomant, & qui de conuiuijs auferantur, crudiq́; postridie se rursus ingurgitent: qui Solem, vt aiunt, nec occidentem vnquam viderint nec orientem.* Seneca epistola CXXII. *Sunt quidam in eadem vrbe antipodes, qui, vt M. Cato ait, nec orientem vnquam Solem viderunt, nec occidentem.* Vetus scriptor apud Suidam, de Timasio loquens, homine asoto, qui sub

Theodosio

Theodoſio vixit. ille, ait, ſummum bonum cenſebat, ἔχειν ἱκανὰ δὲ, τι βέλτιστο χρῆσθαι, καὶ ἀδεῶς διὰ τὸ μεθύειν νύκτα καὶ ἡμέρας οὐκ εἰδέναι, οὔτ' ἀνατέλλοντα καὶ δυόμενον τὸν ἥλιον καθορᾶν, ἴσα ἐστὶ νεκροῖς. Reſtitue negationem, quæ in his deſideratur, νῦν δὲ τὴν ἐκλογὴν τῶν χρησίμων ποιούμενοι παρὰ τῶν ἐναντίων, συναποφέρονται καὶ τὰ μοχθηρὰ ζηλώματα. Scribe, νῦν δὲ τὴν ἐκλογὴν τῶν χρησίμων οὐ ποιούμενοι, παρὰ τῶν ἐναντ. σ. κ. τὰ μ. ζ. *nunc cum nullum vtilium habeant delectum, ſimul cum illis & praua instituta referunt ab hoſtibus.* Ait, veteris Romanorum modeſtiæ & εὐλαβείας teſtimonia ſupereſſe adhuc in ſacris quæ facerent. ὁδῷ τε γὰρ πορευόμεθα τεταγμένας καὶ ὡρισμένας. reſpicit Sacrã viam, ita dictam quod eo itinere vtantur ſacerdotes idulium ſacrorum conficiendorum cauſſa. Ex auctoris verbis colligas ſeruatam fuiſſe eandem religionem in omnibus ſacris. qua de re amplius quærendum. Huc fortaſſe pertinet antiquum Numæ præceptum de non adeundis obiter & ὁδοῦ πάρεργον deorum templis. Lege ex Epit. οὐδὲν πλεῖον τῶν κατὰ φύσιν ἤτοι ἠμφιεσμένοι καὶ περὶ σώματα ἔχοντες, ἤτοι ἀπαρχόμενοι. non ἀπεχόμενοι. neque in nobis, inquit, modum excedimus cum ſacra facimus, neque in iis quæ diis offerimus. Verbis hiſce, πίλους τε ταῖς κεφαλαῖς περικείμεθα, intelligit apicem ſacerdotum, quem Dionyſius appellat πῖλον ὑψηλὸν εἰς σχῆμα κωνοειδὲς συναγόμενον. Poſt iſta, τὰ δ' εἰς τοὺς θεοὺς ἀπαρχαί τινές εἰσι, deeſſe aliquid non dubitamus. nimis enim ex abrupto trãſitus fit ab encomio Romanorum ad eorundem vituperationem. Annon enim vituperatio hæc eſt, cum ait iam olim ex omnibus ciuium Roman. millibus tres ſolùm repertos qui legem Fanniam ſumtuariam ſeruarent? Tres illi fuerunt Mutius Scæuola, Q. Aelius Tubero, & Rutilius Rufus. Itaque pro Ναῦτος Καικίλιος Τυβέρων, ſcribendum ex libris Romanæ hiſtoriæ, Κόϊντος Αἴλιος Τυβέρων. Legi apud virum doctum, Rutiliorum nomen fuiſſe *Nautius*: itaque tranſpoſitis vocibus legendum eſſe, καὶ Ναύτιος Ῥουτίλιος Ῥοῦφος. Vt dicam ingenuè, nihil probo, nihil verum cenſeo. Iſte enim Rutilius ὁ τὴν πάτριον ἱστορίαν γεγραφὼς, is eſt de quo Suetonius in Auguſto, & eruditiſſimus Iuriſconſultorum Iacobus Cuiacius in Obſeruationibus. Publio ei fuit prænomen non Nautio. Laudatur Velleio Paterculo lib. II. Lex Fannia, inquit Laurentius, ſanciebat τριῶν πλέονας τῶν ἔξω τῆς οἰκίας μὴ ὑποδέχεσθαι· κατ' ἀγορὰν δὲ τῶν πέντε. poſtrema ita verte, *diebus autem nundinarum quinque.* Addit, ὀψωνεῖν δὲ πλεῖον τῶν δυοῖν δραχμῶν καὶ ἡμίσεως οὐκ ἐπέτρεπε. Epitome πλέως. quod ſi probarem, ſupplerem ἔξωθεν nomen ἰχθῦς. nam ὄψον & inde ducta proprium locum habent in piſcibus. Sed præſtat vulgata lectio. Obſonari non permittebat maiore pecunia quàm duabus drachmis & ſemis: vel vt Romanè loquamur, denis ſeſtertiis, ſiue aſſibus quadragenis. quàm ſummam in nullo Fanniæ legis capite expreſſam à Latinis ſcriptoribus reperio. Verba legis quæ ad hunc locum pertinent, ſunt hæc, auctore A. Gellio. *Lex Fannia fuit lata quæ ludis Romanis, item plebeys, & Saturnalibus, & alijs quibuſdam diebus, in ſingulos dies centenos aſſes impendi conceſſerat: decemq́, alijs diebus in ſingulis menſibus tricenos, cæteris denos.* Cum igitur lege hac pro diuerſitate dierum, ſumtuum eſſet diuerſus modus præſcriptus: quod hic narrat auctor aliter accipere poſſe non videmur, quàm de impenſis ordinariis: eorum videlicet dierum, quos neque priuata neque publica vlla ſolennitas reddebat inſignes. Atqui eiuſmodi diebus, non denos ſeſtertios, ſed aſſes denos fuiſſe definitos A. Gellius ſcribit. Iam ſequitur aliud caput legis Fanniæ, κρέως δὲ καπνιστοῦ δεκαπέντε τάλαντα δαπανᾶν εἰς τὸν ἐνιαυτὸν ἐπεχώρει. Vocat auctor καπνιστὰ κρέα non vno loco, quæ Theopompus κρέα ταριχευόμενα: vulgo ἁλιστὰ, vt Lat. *ſalitæ carnes*, vel *aridæ*. libro quarto, in deſcriptione cœnæ triumphalis carnibus καπνισταῖς opponuntur τὰ τῶν προσφάτως καθιερωθέντων, id eſt, *recens mactatarum victimarum.* Harum carnium, ſalitarum dico & fumo induratarum, communior eſus ſemper quàm recentium. Modus illarum præſcribitur hoc legis Fanniæ capite: quo permittitur ſingulis patribusfamilias, vt quotannis quindecim talenta ſalitarum carnium abſumant. Talentum vocant Græci ſcriptores libras Romanas CXX. quemadmodum ex Vitruuio libro ſuperiore diximus. Talenta igitur quinadena efficiunt millena ſexcentena pondo menſuræ Romanæ. Apage virorum clariſſimorum & doctiſſimorum ſententiam, τάλαντον hic pro libra accipientium. Quæ enim ratio, quis color ei interpretationi quæri poteſt? At nimia eſt ſumma quàm diximus. Contrarium potius verear. Nulla enim tam anguſta domus, in qua non ſaltem quina pondo aut bubulæ aut porcinæ quotidie impendantur exhibendæ familiæ. Quanto amplius & liberalius ſalarium ab Impp. olim ſolitum aſſignari? Valerianus quidem Imp. Claudio inter cætera dari iuſſit *laridi libras,*

duo millia annua. vt in eius epistola ad Zosimionem procuratorem Syriæ scriptum. Probo autem tribuuntur in salario diurno, præter bubulam & alia quàm plurima, *porcinæ pondo sex, caprinæ pondo decem,* vt legimus in Valeriani epistola ad Præf. Prætor. Subiicit, καὶ ὅσα γῆ φέρει λάχανα, καὶ ὀσπρίων ἑψήματα. Scripta lectio λαχάνων: à qua non video cur debeamus recedere. Plato libro secundo de Rep. καὶ βολβοὺς καὶ λάχανα, οἷα δὴ ἐν ἀγροῖς ἑψήματα ἑψήσονται. quem locum antè exposuimus. ὅσα γῆ φέρει appellat, quæ dicebantur in lege *terra nata.* M. Tullius in epistola ad Gallum: *Lex sumtuaria quæ videtur λιτότητα attulisse, ea mihi fraudi fuit. nam dum volunt isti lauti terra nata, quæ lege excepta sunt, in honorem adducere, fungos, heluellas, herbas omnes ita condiunt vt nihil possit esse suauius.* Mox, *Itaque ego qui me ostreis & murenis facilè abstinebam à beta etiam & malua deceptus sum.* Ait, πρὸς τὸ ἐλαφρότατον νομίμως προήρχοντο. significat, hos tres de quibus loquitur, contra legem fecisse legitimè. Nam summam impensarum lege definitam seruabant illi quidem: verùm hoc ideo, quia ab iis emebant, qui communi pretio res non vendebant. Ita fraus ab iis legi sumtuariæ facta, sine sua ipsorum fraude. Scribe, ὁ μὲν γὰρ Τουβέρων παρὰ τῶν ἐν τοῖς ἰδίοις ἀγρ. ita editum voluimus: etsi omnes M S S. περὶ. ineptè. Ait, ἐ ὠνοῦντο δὲ τὸ μικρότατον ἐδέχοντο. Quid hoc ad legem sumptuariam? nisi eadem ex parte muneralis quoque fuit: déque iis muneribus cauit, quæ fierent esculentarum rerum. Mox, ἧκεν μὲν εἰς πολυτελῆ δίαιταν ἐκ τῆς παλαιᾶς σωφροσύνης. Legebatur prius, ὤκει. In nupera editione expressa est scriptura M S S. exemplarium. Sed didici postea veram lectionem esse ὤκειλεν, vt in libro XII. vbi hæc iterum ex eodem Nicolao descripta. neque aliter in Excerptis. Illud breuiter & concisè dictum paullo post, καὶ μειράκια δ' εὔμορφα ὑπερβαλλούσης ἀγρῶν τιμῆς: pro, τιμῆς ὑπερβαλλούσης τὴν τιμὴν τῶν ἀγρῶν. *Catamitos à quibusdam emi impensiore pretio quàm prædia quædam constiterunt.* Ab Epit. exulat vox ἀγρῶν. quam retinendam omnino censeo, vel mutandam in ἀγροικιῶν. Quod autem præcedit de pretio insano κεραμίου Ponticorum, aliis verbis ex eodem Catone Plutarchus narrat in Symposiacis libro quarto problem. IV.

ISAACI CASAVBONI ANIMADVERSIONVM IN ATHENÆI DIPNOSOPHISTAS LIBER SEPTIMVS.

CAPVT PRIMVM.

Argumentum huius libri & sequentis. εὐφραίνεσθαι. οὐ συμπεριφέρομαι. *Clearchi libri* Περὶ γρίφων. ἐλίζειν ἑορτήν. Φαγησιπόσια & Λαγυνοφόρια. συνοίκια. θοίνη ἕωλος. διὰ νυκτὸς *pro* δι' ὅλης νυκτός, & *similia.* ætatem. *Cœna opportunum tempus. differentia inter* πέψιν & σῆψιν. *Olympiodori locus animaduersus.*

AM dipnosophistæ cœnam legitimam aggrediuntur, vt diximus quarti libri initio. Pisces primi omnium mensæ illati, ante alia omnia describuntur hoc libro, & magna etiam sequentis parte. In ipso huius principio εὐφραίνεσθαι verbum non intellexerunt interpretes. Ait, οἱ κυνικοὶ πάντων μᾶλλον εὐφραίνοντο. illi aiunt, *quàm cæteri magis lætabantur.* debebant, *auidius quàm omnes alij epulabantur.* εὐφραίνεσθαι id esse, ad Suetonium docuimus. Iidem perperam emẽdant ἱστᾶς pro ἱστᾷ, cum ait Cynulcus, ἕως ἡμεῖς δειπνοῦμεν ὦ Οὐλπιανέ, λόγους γὰρ ἱστᾷ, προβάλλω σοι. id est, *quoniam tibi Vlpiane pro epulis sunt sermones, interea dum nos cœnamus, propono tibi hanc quæstionem.* ἱστᾷ passiuum esse non animaduerterunt. Iidẽ mox etiam seriem orationis mirè peruertunt, & quæ auctor facit loqui Cynulcum, ipsi nullo iure tribuunt Vlpiano. Quæstio proponitur Vlpiano hæc à Cynulco: παρά τίνι εἴρηται Φαγήσια ἑορτή, καὶ Φαγησιπόσια; quum nihil veniret in mentem Vlpiano quod responderet, primum circumlationem ciborum inhibet, vt sine fraude sua reuocare in memoriam posset quod legerat olim: deinde cum interiecta modici tẽporis mora nihil ei succurreret, Οὐ συμπεριφέρομαι, ait, ὦ σοφώτατε. id est, *Non concedo tibi ô Cynulce quod à me petis.* significat, elegantissimo loquendi genere vsus, se quò vocaretur à Cynulco non venturum: neque satisfacturum propositæ ab illo quæstioni. Inuitati ad conuiuium si vocationem admittebant, consensum verbo συμπεριφέρομαι indicabant: sin ituri non essent, οὐ συμπεριφέρομαι inquiebant, quod erat dicere, non ibo quò me vocas, & vt Xenophon loquitur, παραιτοῦμαι τὴν κλῆσιν. Vsum hunc istius verbi nemini adhuc, opinor adnotatum, exposuimus libro quarto, capite XXVI. Eruditissimus Dalecampius ea voce non intellecta, absurda multa hîc commisit. Sed ipsa auctoris verba inspiciamus. καὶ ὃς ἀπορηθεὶς, ἐπιχεῖν τι κελεύσας τοὺς παῖδας τὴν περιφοράν, καίτοι ἤδη οὔσης ἑσπέρας. omnia hæc Athenæus ex persona sua de Vlpiano. *cum illi, ait, iussisset aqua, iussissetq́; pueros, vt desisterent cibos circumferre, licet iam aduesperascebat:* sequuntur ipsius Vlpiani verba, οὐ συμπεριφέρομαι ὦ σοφώτατε. ὥστε λέγε σοι καιρός, ἵνα μᾶλλον καὶ δειπνήσῃς ἥδιον. Deest verbum φησὶ post οὐ συμπεριφέρομαι. Malim etiam, ἵνα καὶ μᾶλλον &. *Non exorari me sinam inquit, vir sapientissime: itaque iam accinge ipse te ad dicendum, vt eò magis ac lubentius cœnes.* Subiicitur Cynulci responsum vsque ad illa, θαυμασιώτατον δὲ πάντων τὸ ἀπαίδευτον τοῦ Κυνούλκου. Citatur hic Κλέαρχος ἐν τῷ προτέρῳ Περὶ γρίφων. Legitur alibi

περὶ

περὶ χρωμάτων · quod arridet magis. Sic alii multi de pictura libros ediderant. Antigonum & Xenocratem laudat Plinius libro xxxv. cap. x. Libro xxiii. Παραχαράκτων infcribuntur hi libri, vt puto, ni fendos . Clearchi locus vt eft editus, fenfum nullum habet, Φαγήσια, τὰ δὲ Φαγησιπόσια, προσαγορευόμενα τὴν ἑορτήν. ὅλως τε ἡ αὐτή, καθάπερ ἡ τῶν ῥαψῳδῶν ἦν ποτε κατὰ τὴν τῶν Διονυσίων, ἐν ᾗ παριόντες ἕκαστοι τῷ θεῷ ἄγαλμα τιμὴν ἀπέτινον τὴν ῥαψῳδίαν. Dalecampius fcripfit ἱεράς ῥις, idq; reperimus in Epito. vbi eft etiam παριόντες pro παρεσόντες: & καὶ ἡ τῶν Διονυσίων mutata diftinctione, pro κατὰ τὴν τῶν Δ. Placebat nobis τῷ θεῷ fcribi: cæterorum nihil mutari. Sensum hunc eliciebamus. Phagefiorum feftum celebrari defiit, vt & rhapfodorũ: quod per Bacchanalia agitabant. In eo fefto ftatuam dei (Bacchi nempe) prætereuntes finguli rhapfodi verfus recitabant, atque hoc illi quafi honorarium pendebant. Cùm ait, καὶ τὸ βιβλίον κεκτημένος οὐ φθονήσω, fignificat fe poffidere librum Clearchi. κεκτημένος valet, *qui nactus fim & penes me habeam*: non, *cum nactus fuero*. Callias ille à quo dicitur Euripides quædam fumfiffe, haut fcio an alius fit à Callia comico, ex cuius fabulis quædam tranftuliffe Menandrum in fuas obferuat Clemens Alexandrinus. De eo Suidas. Videamus quid appellet Eratofthenes κτίζειν ἑορτήν, fcribens, τοῦ Πτολεμαίου κτίζοντος ἑορτὴν, καὶ θυσιῶν παντοδαπῶν γένη, καὶ μάλιστα περὶ τὸν Διονύσιον. *feftum inftituere* fine dubio fignificat hoc loquendi genus. Sicut Latini fuum *condere* vfurpant. Scribo autem καλοῦνται Λαγυνοφόρια numero multitudinis ex perpetuo vfu Græcorum: non καλεῖται Λαγυνοφορία. neque laudo Euftathium & Abbreuiatorem, qui pro eo quod in noftris libris fcriptum Φαγήσια ἑορτὴ & Φαγησιπόσια, ipfi fcribunt Φαγησία, & Φαγησιποσία. Corruptum eft Ptolemæi refponfum ad fororem. *Vocatur, ait, hoc feftum Lagenophoria*, ἐν τῷ κομισθέντα αὐτοῖς. οἱ δειπνοῦσι κατακλιθέντες ἐπὶ στιβάδων. Lege, ἐν ᾧ τὰ κομισθέντα ἕκαστοι δειπνοῦσι κ. vel hoc modo, τὰ κομισθέντα αὐτοῖς ἴδια δειπνοῦσι. Sic ftatim, ἐξ ἰδίας ἕκαστος λαγύνου πίνουσιν. & paullo poft δειπνοῦντες κατ' ἰδίαν. Ex eo quod ait, ἐμβλέψασα πρὸς ἡμᾶς, nempe regina Arfinoe, paret defcriptum eo libro fuiffe ab Eratofthene, vel fuum, vel alius cuiufdam cum Arfinoa colloquium. Συνοίκια vocant Græci τὰ πλείονα ἔχοντα, vt interpretatur Hefychius: locum intelligens vbi plures feparatim habitant. Ita etiam nomen συνοικίαν exponit Æfchines orator. hîc verò Arfinoa nominat συνοίκια contubernia epulas agitantium. Elegans eft in illius verbis figura quæ παρὰ τὸ σημαινόμενον dicitur, ἀνάγκη, ait, πῶς οὖν ὁδὸν γίνεσθαι (videlicet ῥυπαράν: & fortaffe id verbum deeft.) παμμιγοῦς ὄχλου θοίνην ἕωλον καὶ οὐδαμῶς εὐπρεπῆ παρατιθεμένων: pro παρατιθεμένου. vt ὡς φασιν ἡ πλῆθος. *Turba ruunt in me*. & in Achæi verfu paullo poft πολὺς ὅμιλος χωρίσαντες, de quo feq. capite. Putidum eft deliberare an legendum fit θοίνην αἰόλον pro ἕωλον. nam imperitiffimus Græci fermonis fuerit, cui perfuaderi potuerit vel tolerabilem effe eam coniecturam. ἕωλον θοίνην vocat *dapes pridianas*. Axionicus in Chalcidico, Γλαύκη βεβρωκὼς τέμαχος ἐφθὸν τήμερον, Αὔριον ἕωλον τοῦτ' ἐσθίοντα ἄχθομαι. Vituperantur vt plurimum ἕωλοι cibi. quanquam memini Hippocratem in libro Περὶ παθῶν præcipere quibufdam ægris vt vtantur cibis ἑώλοις καὶ ψυχροῖσι. Selige mox rectè Ariftophanis verba immixta fuis ab auctore. Sunt autem ifta:

—ἦτε πῶς δειπνήσομεν

· Τοσαῦτα δεῖπνα, ἴσως διὰ νυκτός.

At quæ putarunt comici effe interpretes, Athenæi funt, grammaticè explicantis phrafin Ariftophanis διὰ νυκτός. Ait, perinde effe ac fi dixiffet poëta δι' ὅλης νυκτός. Sic dicimus διὰ βίου, pro δι' ὅλου βίου, & vt explicat Hefychius, διὰ παντὸς ἀεί. Latini fimiliter *ætatem*, pro per omnem ætatem Plautus, *Aetatem velim feruire*, *Libanum vt conuenias modo*. Libro nono fic exponimus δι' ἐνιαυτοῦ *toto anno*. Facit hûc Harpocrationis obferuatio. Δι' ἐνιαυτοῦ, ἀντὶ τοῦ δι' ὅλου τοῦ ἐνιαυτοῦ. Ἀντιφῶν περὶ τοῦ Λυδῶν φόρου. Τηλεκλείδης δ' ἐν τῷ Πρυτανείῳ, δι' ἡμέρας εἶπεν, ἀντὶ τοῦ δι' ὅλης τῆς ἡμέρας. Homerico teftimonio quo probatur nominis ὅλος ellipfis, παννυχίμενος διὰ μῆλον, Epitome interpretamentum adiicit, ἀντὶ τοῦ διὰ πάντων τῶν μήλων. quæ eft apud Euftathium. Ex verbis Ariftophanis δειπνήσομεν διὰ νυκτὸς, occafionem fumit Daphnus medicus aliquid de cœnæ tempore dicendi. Ait igitur cõducibilius effe noctu cœnare quàm interdiu. Cauffam affert fuæ opinionis, quia Lunæ fidus concoctioni aptius fit, vt quod vim habeat putrefaciendi. Nam, inquit, καὶ σήψει ἡ πέψις. deinde exemplis duobus docet Lunam effe σηπτικήν: quod carnes victimarum noctu mactatarum faciliùs corrumpantur: itémque ligna illa quæ Luna lucente fuerint cæfa. Poftremò argumentatione à fimili ducta probat

iuuari

iuuati concoctionem à Luna: quoniam, καὶ τῶν καρπῶν οἱ πλεῖστοι πρὸς τὸ σελήνιον πεπαίνονται. *fructuum plurimi ad Lunæ lumen maturescunt.* Verùm quidem est lucente Luna faciliorem esse viam ad putrefactionem. cum reddat ipsa aërem calidum atque humidum: quod temperamentum est maximè σηπτικόν. sed concoctionem cum putrefactione malè confundit Daphnus, siue potius Athenæus: quem sæpè sumus experti philologiæ quàm philosophiæ sacris auspicatiùs initiatum. Antiquissimi philosophi ita sentiebant. Plutarc. ἡ πέψις ἔοικεν εἶναι σῆψις, ὡς Ἐμπεδοκλῆς μαρτυρεῖ, λέγων, Οἶνος ἀπὸ φλοιοῦ πέλεται, σαπὲν ἐν ξύλῳ ὕδωρ. appellat Emped. *aquam putrefactã*, vitis succum postquam concoctum est, & ad maturitatem peruenit. Sic ἄσηπτον ponebant pro ἄπεπτον, vt docet Galenus sexto commentario in primum Aphorismorum. At esse diuersa σῆψιν & πέψιν nemo iam ignorat ex disputationibus quà philosophorum, quà medicorum. lege Aristotelẽ, in IIII. Meteorologico, & Galenum De facultatibus naturalibus libro secundo. duodecimo verò primæ philosophiæ de discrimine inter hæc duo, sunt hæc notatu dignissima verba. ἡ σῆψις, ait, καὶ τὸ σαπρὸν τελεύτημα τοῦ πεφθέντος ἐστί. Sed obseruemus auctoris nostri verba: neque enim dixit concoctionẽ ciborum esse σῆψιν, sed fieri κατὰ σῆψιν. etiam peripaterici faciunt hæc affinia. Olympiodorus, quo loco explicat quid inter illa sit differentiæ. λέγομεν πρῶτον ὅτι ἡ πέψις. ἀλλὰ πρὸς τὴν ἡμῶν χρῆσιν λέγομεν αὐτὴν πέψιν. ἐπεὶ ὅσον πρὸς τὸ πεπτόμενον, σῆψίς ἐστι. Leguntur hæc in Commentariis ad quartum Meteorolog. Nemo negauerit prima verba, longioris periodi frustum esse. Lego ac suppleo: λέγομεν πρῶτον, ὅτι ἡ πέψις τοῦ πεπτομένου οὐκ ἐστι πέψις ἀλλὰ πρὸς τὴν ἡμῶν &c. hoc est, *coctio non est eius quod coquitur coctio: sed nos ratione vsus nostri eam vocamus coctionem: nam eius quidem respectu quod coquitur putrefactio est.*

CAPUT II.

Ὄψον, ὄψον θαλάττιον, θαλάττια de piscibus. εὐοψεῖν, εὔοψος ἀγορά. Naturales propensiones aut abominationes variarum rerum. vocis ὄψον etymum. πόντιον κοῖλον. χορὸς σάνυσι. Achæi fabula Μοῖραι.

RITE & ordine fecit Athenæus, cum libro hoc tractaturus de piscibus, de communi omnium appellatione initio quædam proposuit. Docet igitur nos isto loco, pisces vulgò dictos etiam ὄψα. Omnia opsonia, inquit, ὄψα appellantur: sed ex omnibus solus piscis obtinuit tandem, vt ὄψον simpliciter cùm dicitur, piscis intelligatur. Antiquioribus Græcis & ὄψον & προσόψημα, nõ aliud significabant, quàm προσφάγιον, id est, *quicquid ad panem adhibetur*, vt vertit Cicero apud Xenophontem. Latini, *opsonium*, aut *pulmentum* siue *pulmentarium*, vt rectè vetus interpres Noui fœderis. At ὄψον pro *pisce*, apud vetustissimos Græcorum scriptorum non legas: sed ὄψον θαλάττιον, vt apud Hippocratem passim. Polybius quoque in describenda felicitate Lusitaniæ, τὸ θαλάττιον ὄψον μεγάλην ἔχει διαφοράν. Atque hæc piscium appellatio ita familiaris fuit primis temporibus, vt non solum marinos verùm sine discrimine omnes pisces dicerent ὄψα θαλάττια, aut etiam θαλάττια solùm. Hippocrates De morbo sacro, ἀπέχεσθαι κελεύοντες θαλασσίων, τρίγλης καὶ μελανούρου, κεστρέος, ἐγχέλυος. anguilla etsi ingreditur maria, fluuiatilis tamen piscis est potius quàm marinus. Libro primo De morbis muliebribus, χρῆσθαι ὄψοισι θαλασσίοισι μᾶλλον ἢ κρέασι. sic & alibi sæpe θαλάσσια & κρέα opponit. non vtique marinos tantùm, sed omnes in totum pisces intelligens. Interpretes, qui obseruatiunculam hanc rectè hic capere non potuerunt, locis sexcentis ὄψον *opsonium* verterunt, cum deberent *pisces*. ὀψάριον, *paruum opsonium*: vbi erat vertendum, *pisciculus*. Glossarium vetus ὀψάριον . . *ciculus*. scribe, *pisciculus*. Somnium merum est, quod iam olim vigilantes quidam grammatici somniarunt, ὀψάριον, non pisciculum significare, sed piscem, παρὰ τὸ ὄψον αἱρεῖσθαι ἐκ τῆς θαλάττης. Iidẽ interpretes εὔοψα χωρία, id est, *loca piscosa*, vertunt *boni opsonij*, in Archistrati versu, Ἄλλως δ' εὔοψον σφόδρα χωρίον ἐστὶ Κάρυστος. Porrò quod pisces appellarint Græci ὄψα, in caussa est auiditas eius cibi quæ fuit Græcis familiaris: cùm ab instituto: erãt enim plerique dediti gulę & cupediis: tũ à natura. Sunt enim naturales quędam propensio

propensiones hominum, quarum caussæ ab humano ingenio afferri non possunt. Hoc voluit Athenæus, cum hoc loco narrare instituit quosdam fuisse bubulæ amantes, vt Herculem: quosdam φιλοσύκους, vt Platonem: alios φιλοσιτέας, vt Arcesilam: nonnullos φιλομήλους, vt Philippum & Alexandrum eius F. Quemadmodum autem propensiones huiusmodi in quibusdam à natura ingeneratas videre est: sic etiam odia & abominationes in multis, quas equidem mirari magis soleo. Quàm multi sunt quos Attalicis conditionibus non adducas, vt caseum degustent, aut pirum, aut vinum? Notus mihi fuit apud Volcas Arecomicos adeo μισόμηλος quidam, vt ad mali aspectum vel odorem totus horreret. Huic cum nuper amicus literas traderet, quas in mantica, vt fit, habuerat, vbi erant poma: ille verò eas abominatus statim proiecit, neque vnquam legere sustinuit. quin hoc adeò hominem commouit, vt ægrè impeditus sit quominus factam sibi iniuriam vltum iret. Conditor ille rerum Alexandri quem vulgati codices *Dorotheum* nominant, in Excerptis dicitur *Theodorus*. Probat deinde voce ὄψον significari generaliter πᾶν τὸ πυρὶ κατασκευαζόμενον εἰς ἐδωδήν. *quicquid igne paratur ad edendum*. Duplicem ei probando vocis ὄψον etymologiam affert. vel quasi ἕψον ab ἕψω: vnde dicantur ἑφθὰ *elixa*. vel ab ὀπτῶ. vt propriè sic dicatur quod assatum est. Sed de hoc etymo audiamus aliorum magistrorum iudicium. Γίνεται, aiunt, ὄψον παρὰ τὸ ὀψέ. διότι οὐχ ἕωθεν ἀλλ' ὀψὲ τοιαύτας τροφὰς προσεφέροντο. ἢ μᾶλλον ὅτι ὀψὲ χαίρει εἰς χρῆσιν ἦλθεν ἀνθρώποις ἡδονῆς χάριν, τὸ ὄψον. τὰ πρὸ τούτου γὰρ ἁπλοϊκῶς ἔζων. τὸ δ' εἰπεῖν ὡς ἐκ τοῦ ἕψειν γίνεται τὸ ὄψον, οὐ πάνυ ἀρέσκεται. πάντα ἄλλα, καὶ ὅτι τὸ μὲν ἕψω δασύνεται, τὸ δ' ὄψον ψιλοῦται. Versus Sophoclis qui sequuntur, ita scripti fuerat à poëta,

Χορὸς δ' ἀναύδων ἰχθύων ἐπιῤῥόθει
Σαίνοντ' οὐραίοισι τὴν κεκτημένην.

Chorus mutorum piscium cum strepitu adueniebat. Atque illi caudis adulabantur suam dominam. Thetim fortasse intelligebat, aut Nereïdum vel Leucothearum vnam. Athenæus more suo poëtæ verba leui mutatione sententiæ suæ accommodauit. Locum Achæi qui statim sequitur, ita scribimus & distinguimus.

—πολὺς γὰρ ὅμιλος ποντίου
Κοίλου σοβῶν, ἐνάλιος θιασεία
Χραίνοντες οὐραίοισι ἐκδίκου ἁλός.

Videtur Acheus superiorem Sophoclis locum in diuersa sententia esse imitatus. fuit enim Sophocles natu grandior, vt scribit Suidas. Πόντιον κοῖλον, periphrasis est maris. *marinum cauum* pro cauo vbi est mare. Neque Gesnerum audiet hic neque Dalecampium, qui doctissimorum hominum auctoritati rationem esse anteponendam statuerit. Iam ὅμιλος χραίνοντες, vt in versibus Sophoclis χορὸς σαίνοντες, & similia, de quibus superiore capite. Achæi fabula vnde hæc sunt, appellatur Μοῖραι, consensu librorum omnium. Hesychius in Νυμφοδῶαι laudat hunc poëtam ἐν Μυροις. vbi fortè scribendum ἐν Μοίραις Laudatur etiam Hermippi comici fabula eodem nomine. Quæ ex Amphidis Leucade adducuntur, scribenda sunt hoc modo,

Ὅστις ἀγοράζων ὄψον . . . . . .
Ἐξὸν ἀπολαύειν ἰχθύων ἀληθινῶν,
Ῥαφανίδας ἐπιθυμεῖ πρίασθαι, μαίνεται.

In primo quædam omissa ad sententiam non necessaria: puta, ὦ δείλαιε σύ. quid autem appellet poëta, pisces ἀληθινοὺς, sciremus si extaret eius fabula. Xenophontis locus extat in tertio Commentariorum. vbi hodie βλακώτατος minus rectè pro βλακίστατος.

CAPVT III.

De epico Cyclo non protrita, & parum vulgò nota.

TRactationem de singulis piscibus vna adhuc obseruatio præcedit. Sophoclis versus est in Aiace Lorario, Ἐφῆκεν ἐλλοῖς ἰχθύσι διαφθοράν. Non passim obuia aut in frequenti vsu posita est vox ἐλλός. Itaque de ea quærunt dipnosophistæ. Quæstio ita proponitur. ζητοῦσί τις, εἰ καὶ πῶν πρὸ αὐτοῦ τις τῷ ὀνόματι κέχρηται. Respondet Zoilus huic quæstioni in hæc verba: οἶδα ὅτι ὁ τὴν Τιτανομαχίαν ποιήσας, εἴτ' Εὔμηλός ἐστιν ὁ Κορίνθιος, ἢ Ἀρκτῖνος, ἢ ὅστις δή ποτε χαίρει ὀνομα-

ζόμβῳ, ἐν τῇ δευτέρᾳ οὕτως εἴρηκεν, Ἐν δ' αὐτοῦ πλωτοὶ χρυσώπιδες ἰχθύες ἐλλοὶ Νηχόμενοι παίζουσι δι' ὕδατος ἀμβροσίοιο. Ἔχαιρε δὲ Σοφοκλῆς τῷ ἐπικῷ κύκλῳ. ὡς καὶ ὅλα δράματα ποιῆσαι κατακολουθῶν τῇ ἐν τούτῳ μυθοποιΐᾳ. Summa responsionis hæc: Sophoclem cum appellauit pisces ἐλλοὺς, imitatum esse vetustissimum poëtam Gigantomachiæ auctorem, qui primus ita locutus. neque hoc mirum videri debere de Sophocle: cùm is poëta Epicum cyclum plurimum amarit: adeo vt integratum fabularum argumẽta inde sumserit. Hæc Zoili mens: quæ etsi clarè à nobis iam expressa est: nemo tamen illam satis assequetur, qui nesciat de Epico cyclo, quæ ignorarunt interpretes. Longè enim fallitur eruditissimus Dalecampius: neque ἐπικὸς κύκλος est quod putauit ille: sed nomen corporis cuiusdam poetici compositi olim ex antiquissimis poetis epicis, qui historiam fabularem descripserant. Pars huius corporis Titanomachia fuit: vt ex isto Athenæi loco discimus, & Eusebij ac Procli verbis quæ mox subiiciemus. Id opus veteres appellarunt Κύκλον, vel Ἐπικὸν κύκλον, vel τὸν τῶν ἐποποιῶν κύκλον. Philostratus in epistola ad Iuliam Augustam. αἱ δὲ ἀποστροφαὶ τε προσβολαὶ τῶν λόγων Γοργίᾳ ἐπιχωριάζον πολλαχοῦ μὲν, μάλιστα δὲ ἐν τῷ τῶν ἐποποιῶν κύκλῳ. quanquam hic locus aliter fortasse exponi debet. Cæterùm Epici cycli argumentum Photius ex Proclo declarat in Bibliotheca, his verbis. Διαλαμβάνει δὲ καὶ περὶ τοῦ λεγομένου Ἐπικοῦ κύκλου. ὃς ἄρχεται μὲν ἐκ τῆς Οὐρανοῦ καὶ Γῆς μυθολογουμένης μίξεως. ἐξ ἧς αὐτῷ καὶ τρεῖς παῖδας γεννῶσιν ἑκατοντάχειρας, καὶ τρεῖς ἑτέρους ἀποτίκτουσι Κύκλωπας. διέξεισι δὲ περὶ θεῶν, τά τε ἄλλα τοῖς Ἕλλησι μυθολογούμενα, καὶ εἴπου τι καὶ πρὸς ἱστορίαν ἐξαληθίζεται. καὶ περατοῦται ὁ Ἐπικὸς κύκλος συμπληρούμενος ἐκ διαφόρων ποιητῶν μέχρι τῆς εἰς Ἰθάκην ἀποβάσεως Ὀδυσσέως. λέγει δὲ ὡς τοῦ Ἐπικοῦ κύκλου τὰ ποιήματα διασώζεται καὶ σπουδάζεται τοῖς πολλοῖς, οὐχ οὕτω διὰ τὴν ἀρετὴν, ὡς διὰ τὴν ἀκολουθίαν τῶν ἐν αὐτῷ πραγμάτων. λέγει δὲ καὶ τὰ ὀνόματα, καὶ τὰς πατρίδας τῶν πραγματευσαμένων τὸν Ἐπικὸν κύκλον. Adscripsimus locum totum: quia insignis est de opere insigni. Habes hîc totius Epici cycli argumentum. Cùm enim Varro historiam omnem in tria tempora distinxerit, adelum, mythicum, & historicum: quicquid vetustissimi poëtę de origine mundi, de generatione deorum, de hominum ætate prima, de gigantibus, siue Titanibus, deq; antiquis heroibus eorumq; gestis cecinerant, eo opere continebatur. Principium illius erat, quale videmus Bibliothecæ Apollodori principium: qui à Cœlo & Terra exorsus est. Desiisse ait Photius in Vlyssis cæde: vt non omne penitus mythicum tempus eo volumine fuerit comprehensum. Quare autem id τεῦχος fuerit appellatum Κύκλος, caussam non video aliam, nisi præstantiam figuræ eius. Nam quia orbis figura omnium absolutissima & capacissima est: propterea id corpus quod historiam fabularem contineret vniuersam à capite ad finem propè totam, *Orbem* aut *Circulum* nominarunt. Sic librum Anthologiæ quo complexus est olim Agathias, quicquid ferè in eo genere laude dignum habuit Græcia, Κύκλον vocant scriptores. Suidas, Ἀγαθίας συνέταξε τὸν Κύκλον τῶν νέων ἐπιγραμμάτων, ὧν αὐτὸς συνῆξεν ἐκ τῶν κατ' αὐτὸν ποιητῶν. neque omnino malè idem Suidas alibi, poemata *Cyclia* interpretatur, τὰ ἐχόμενα τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν. Talia enim fuerunt, ex quibus Epicus cyclus constabat. Porrò antiquissimos tantùm poëtas in eum orbẽ fuisse coactos testatur Alexandrinus Clemens, Stromat. lib. primo. Ταῦτα, ait, προῆχθημεν εἰπεῖν, ὅτι μάλιστα ἐν τοῖς πάνυ παλαιοῖς τοὺς τοῦ κύκλου ποιητὰς τιθέασι. ad quæ verba si diligenter animũ aduertimus, intelligemus auctores Cycli eos fuisse qui à Clemente illo loco nominantur inter vetustissimos. Eos puto fuisse istos. Onomacritum, Leschem, Arctinum, & Eumelum, quem ἱστορικὸν ποιητὴν vocat Pindari scholiastes ad odam XIII. Olympionicarum. Non dubito fuisse item alios: in queis fortasse erat Dionysius poëta antiquissimus κυκλογράφος, vt Tzetzæ appellatur Chiliade XII. quem nescio dicam an negem esse eundem cum Dionysio Samio quem περὶ κύκλου scripsisse, aliquot locis docet Athenæus. sed hunc potius Cycli interpretem quàm poetam fuisse censeam. laudatur Apollodoro libro I. Scholiastes Pindari ad Odam IV. Isthmionicarum, Περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν Ἡρακλέους ἐκ Μεγάρας παίδων, διαφωνοῦσι. Διονύσιος μὲν ἐν δευτέρῳ Κύκλων Θηρίμαχον καὶ Δηικόωντα. Scripsit & Hesiodus Theogoniam: sed quam fuisse in Cycli syntagma relatam non puto. Separatur enim Hesiodus à Cyclicis ab antiquo scriptore, vnde hæc profert Eusebius, Πρoπαρ. libro primo. Ἔνθεν Ἡσίοδος οἵ τε κυκλικοὶ περιηχημένοι Θεογονίας, καὶ Γιγαντομαχίας καὶ Τιτανομαχίας ἔπλασαν ἰδίας καὶ ἐκτομάς. Cyclicos hic intelligo Epici Cycli auctores. à quorum numero Hesiodus excluditur. Sed non defuerunt, qui & Hesiodum & Homerum Cyclicorum appellatione complecterentur.

Magni Etymologi auctor scribit alicubi, παρὰ τοῖς κυκλικοῖς αἱ ψυχαὶ ἰκάδες λέγονται: deinde Homeri versum subiicit ex Iliadis ῥαψ. ι. quasi Homeri poemata pars essent Cycli: quod tamen non arbitror. Verius puto, ad imitationem Epici Cycli, cæterorum quoque poëtarum κυκλικοὺς fuisse solitos appellari, quicunque materiam aliquã continua serie pertexuissent, vt fecit princeps poëta Troianum bellum & Vlysses errores. Similiter Antimachum qui Thebanam historiam multis libris descripserat cyclicum, & eius Thebaidem κυκλικὴν veteres nominant. Athenæus libro x i. ὁ δ᾽ Οἰδίπους ἐκπώματα τοῖς υἱοῖς κατηράσατο, ὡς ὁ τὴν Κυκλικὴν Θηβαΐδα πεποιηκώς φησιν. Isidorum hoc voluisse puto, cum illud nobis ænigma proponeret libro sexto. *Cyclus paschalis vocatus, eo quod in orbe digestus sit, & quasi in circulo dispositum ordinem complectatur annorum sine varietate & vlla arte: vnde factum est, vt cuiusque materiæ carmina simplici forma facta cyclica vocarentur.* quàm ineptum est, à circulo paschali putare nomen inuenisse cyclica poëmata? Sed legerat apud Græcos, quod vetus interpres Aristophanis scribit, κύκλια dici, τὰ τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν ἔχοντα. Etsi autem Cycli epici plures fuerunt auctores: interdum tamen de eo sic loquuntur antiqui, quasi vnius solùm fuisset opus. Eustathius ad quartum Odysseæ, δίκην δὴ Ἀρίσταρχος μὲν τὸν ἐπακτὴν λέγει παρὰ τὸ δίχα, ὁ δὲ κυκλικὸς φασὶν, ἤγουν ὁ τῶν κυκλίων ποιητὴς, ὀνοματικῶς ἀκούει τὴν λέξιν. Cyclicus hîc nuncupatur aliquis e poëtis Epici Cycli: in cuius extremo tota Vlyssis fabula continebatur, vt ex Photio antè diximus. Sic accipiendum apud Horatium,

Nec sic incipias vt scriptor cyclicus olim.

quem poëtam intelligat Horatius, nominatim indicare non possumus: vnum certè aliquem è Cyclicis illis de queis loquimur, voluit significare. Docti putant Stasimum auctorem τῆς μικρᾶς Ἰλιάδος intelligi. Sane eum poëtam inter Cyclicos habitum fuisse ostendunt antiqua in Aristophanem scholia ad Equites: in quibus cum historia quædam ex Iliade parua esse narrata, sequuntur statim hæc verba, τοῦτο ἐκ τοῦ Κύκλου ἀφελκυσαι: nihilominus tamen Stasimum, vel Stasinum Cypriorum poëtam & paruæ Iliadis disertè Photius separat à Cyclicis. Quamobrem ex huius sententia *cyclicus* apud Horatium non erit Stasimus, sed alius quis τῶν ἐκ τοῦ Κύκλου: quos ait idem Photius, non propter aliquam in carmine præstantiam solitos commendari: sed tantum propter rerum seriem eo corpore comprehensarum. Atque hoc valde congruit illi loco Horatij, vbi ineptiarum arcessitur is quem cyclicum nominat. Veterum in Homerum σχολίων auctor, hos Cyclicos etiam *Polemonios* fuisse appellatos indicat. Ait enim, ἡ ἱστορία παρὰ τοῖς Πολεμωνίοις ἤτοι κυκλικοῖς. Quæ autem ratio eius appellationis? An simile est vt si quis ius ciuile Romanorum Tribonianeum diceret, quia Tribonianus id congessit ac digessit? Fieri potest, vt qui primus veteres illos poëtas in vnum iunxit, Polemon vocaretur. & inde Polemonij poëtæ iidem ac Cyclici. Postremo sciendum est, Epicum cyclum in partes tributum fuisse. Clemens enim Alexandrinus quintam Cycli partem laudat in Protreptico. Aliter enim verba hæc illius καὶ δὴ τὸν ἱστοροῦντα τοῦτο Διονύσιον ἐν τῷ πέμπτῳ μέρει τοῦ Κύκλου παρέστησα: accipienda sunt meo iudicio, quàm ista scholiastæ Pindari Isthmionicarum, Διονύσιος ἐν πρώτῳ Κύκλων φησί. hic librum primum intelligit poëmatis Dionysiaci: Clemens quintam Circuli partem, vel tomum, in quo fuit collocatum opus Dionysij.

CAPVT IIII.

Ostenditur adhuc quale fuerit Epici Cycli subiectum, recitatis titulis omnium fabularum Sophoclearum: quarum multas ait fuisse Athenæus argumento è Cyclo petito. Hesychius, Pollux, Harpocration, & alij auctores multis locis corriguntur.

QVID igitur Epicus Cyclus fuerit, & quo argumento, ex iis quæ diximus palam est. Omnino antiquæ mythologiæ id penus quoddam erat amplum. Vt dubitare non debeamus verissimum esse quod de Sophocle apud veteres legimus: omnes eius fabulas aut ex Homeri fonte fuisse haustas, aut ex Epicorum Orbe. De Homero scribitur in vita Sophoclis: τὸ πᾶν μὲν Ὁμηρικῶς

Ὁμηρικῶς ὠνόμαζε, τοὺς τε μύθους φέρει κατ' ἴχνος τοῦ ποιητοῦ καὶ τὴν Ὀδυσσείαν δὲ ἐν πολλοῖς δράμασιν ἀπογράφεται. Quod autem multarum suarum tragœdiarum integra argumenta è Cyclo sumserit, disertim testatur Athenæus hoc loco. Quamobrem qui laborabit scire qua de re in vetustissimo & celeberrimo illo opere tractaretur, is mihi titulos tragœdiarum Sophoclis consideret. Ea fine fabularum illius poetæ nomina, quæ in veterum scriptis legere memineramus, collegimus, κατὰ στοιχεῖον digessimus, & infrà subiecimus. Poteramus ab hoc labore supersedere: sed expressit hanc à nobis opellam eximia principis tragici admiratio. Aequi lectores, spero, istius ἐκβολῆς τοῦ λόγου veniam non grauatè nobis concedent. ΑΘΑΜΑΣ. Hesychius, ἐπιστήματα. ἐπικελεύσματα. Σοφοκλῆς Ἀθάμαντι. Errant qui emendant ἐπιστήματα. neque obseruant quod statim sequitur. ἐπιστῆξαι, ἐφορμῆσαι. Hic est Athamas prior, cuius & alibi non semel meminit idem. Sed corrige locum hunc: Κατογνῶναι ἐπιγνῶναι μέμψασθαι. Σοφοκλῆς Ἀθαμαντίᾳ. Scribe, Ἀθάμαντι α. Fecerunt Athamantes alij multi, vt Aeschylus, Ennius, Accius. etiam comicus Amphis. ΑΘΑΜΑΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ. Hesychius, ἔρκεσι, δικτύοις. Σοφοκλῆς Ἀθάμαντι δευτέρῳ. Aristophanis enarrator ad Nebulas, eius tragœdiæ ὑπόθεσιν paucis exprimit sic. Τοῦτο πρὸς τὸν ἕτερον Ἀθάμαντα Σοφοκλέους λέγει· ὁ γάρ τοι Σοφοκλῆς πεποίηκε τὸν Ἀθάμαντα ἐστεφανωμένον, καὶ παρεστῶτα τῷ βωμῷ τοῦ Διὸς σφαγιασθησόμενον. μέλλοντα δὲ ἀποσφάττεσθαι αὐτὸν, παραγενόμενον Ἡρακλέα, καὶ τοῦ θανάτου ῥυσάμενον, λέγοντα ὡς σώζοιτο ὁ Φρίξος, δι' ὃν ἔμελλεν ἐκεῖνος τεθνήξεσθαι. ΑΙΑΣ Ο ΛΟΚΡΟΣ A. Gellius libro XIII. cap. XVII. *Versus est nota venustatis senarius*: Σοφοὶ τύραννοι τῶν σοφῶν ξυνουσίᾳ. *Eum versum Plato in Theæteto Euripidi esse dicit. quod quidem nos admodum miramur. nam scriptum eum legimus in tragœdia Sophoclis, quæ inscripta est*, Αἴας ὁ Λοκρός. Auctor Græcæ hypotheseos Aiacis. Lorarij, ἐν οἷς ἐστι καὶ κελός τις ἔξοχος, ὃν ᾤετο εἶναι Ὀδυσσέα ὃν δήσας ἐμαστίγωσεν. ὅθεν καὶ τῇ ἐπιγραφῇ προσκεῖται Μαστιγοφόρος· ἢ πρὸς ἀντιδιαστολὴν τοῦ Λοκροῦ Αἴαντος. id est, ad statuendum discrimen inter Aiacem Lorarium, & Aiacem Locrum, geminas Sophoclis fabulas. ΑΙΑΣ ΜΑΣΤΙΓΟΦΟΡΟΣ. extat. ΑΙΓΕΥΣ. Pollux libro decimo, cap. XXXVI. καὶ κέστρα δὲ σφύρας τινὸς εἶδος σιδηρᾶς, ὡς ἐν Αἰγεῖ Σοφοκλῆς, Κέστρα σιδηρᾶ πλήγματα καὶ κατὰ ῥάχιν Ἔλαυνε παίων. Vide lib. III. cap. XXXIV. Inscribitur & Αἰγεὺς ἐκλυόμενος in Stephani Ethnicis, nisi est diuersa ab hac. ΑΙΓΙΣΘΟΣ. Hesychius, ἀρύθμων, ἀσυμφώνων. Σοφοκλῆς Αἰγίσθῳ. ΑΙΘΙΟΠΕΣ. Hesychius, Ἀνάρχετον, ἀνυπότακτον, οὗ οὐδεὶς ἦρξε. Σοφοκλῆς Αἰθίοψι. iterum, Ἀνθόβοσκον, ἀνθοτρεφῶν. Σοφοκλῆς Αἰθίοψι. ΑΙΧΜΑΛΩΤΙΔΕΣ. Passim citantur huius poetæ *Captiuæ* Aristoph. enarrator ad Ranas. οἱ ἀρχαῖοι καλάμῳ ἀντὶ κεράτου ἐχρῶντο. Σοφοκλῆς Αἰχμαλωτίσιν. ὑφηρέθη σοῦ κάλαμος ὥσπερ λύρας. Vide Stephani Ethnica, in βωμοὶ, Εὐρώπη, Χρυσῆ. Etymologicum in φῦλον, & Hesychium in his vocibus, αἰχμαλώτον, ἀλτοκαρπον, ἀμφίλινα, ἀνηκὰς, ἀκεστρον. ἀπειθὴς, βαιὸν, ἐμπλέως, ἐνστρομαρτίαις, & ἐπιμάσσεται. Idem sic scribit, Ἴασνα, ἐν μὲν Αἰχμαλωτίσι Σοφοκλέους ἀπέδοσαν Ἑλληνικά. ἐπεὶ Ἴασνας (scribo Ἴαονας) τοὺς Ἕλληνας λέγουσιν. ἐν δὲ Τριπτολέμῳ ἐπὶ γυναικὸς, ὡς καὶ ἐν Ποιμέσι. τινὲς δὲ τὴν Ἑλένην. ἐπειδὴ δὲ οἱ Βάρβαροι τοὺς Ἕλληνας Ἴωνας λέγουσιν· ἐν δὲ Τρωΐλῳ, βάρβαρον θρήνημα τὸ ἰαύ· ἢ ὄνομα γυναικός. laudantur eiusdem poetæ & ΑΙΧΜΑΛΩΤΟΙ *Captiui*. an eadem sit fabula an diuersa non temere affirmauerim. Nominat Pollux libro decimo, cap. LII. item Hesychius in ἄσυπλον, ἀχίλω Λύδης, ἱερόλας, ἱκτηροδύσομαι. ΑΚΑΜΑΣ. Harpocration, Ἐπίπλουν, τὴν οἷον ἐπιπόλαιον κτῆσιν, καὶ μετακομίζεσθαι δυναμένην. Σοφοκλῆς Ακάμαντι. Fortè, Ἀθάμαντι. ΑΚΡΙΣΙΟΣ. Hesychius, Ἄδοξα, παράδοξα, καὶ ἃ οὐκ ἄν τις ἐδόξασεν. Σοφοκλῆς Ἀκρισίῳ. Lege eundem, in ἀκτῖνας, ἀλοίματα, ἀνταίαν, ἀπόδρομον, ἀποφανθεὶς, ἀρμάματα, ἄσωμος, βίδην, ἱλάδας. Vide infrà in Λαρισσαῖοι. Stobæus sermone octauo. ΑΛΕΑΔΕΣ. Apud Stobæum sermone XXXIII. & LII. atque alibi scriptum in ora libri Σοφοκλῆς Αλιάσι. nescio vnde nomen. Vide infrà in Ἀλευάδαι. ΑΛΕΙΤΗΣ. Sic nominatur ea fabula vnde pulcherrimos versus adducit Stobæus sermone CIV. meminit sæpe alibi. Forte ΑΛΗΤΗΣ melius. Hoc nomen fuit Corinthi conditori: vnde ipsi dicti Ἀλητίδαι. Strabo & Pindari scholiastes. ΑΛΕΥΑΔΑΙ. Clemens Alexandrinus Stromat. lib. VI. Λάβοις δ' ἂν τὸ Σοφοκλέους ἐξ Ἀλευαδῶν, Ἅπαν τὸ χρηστὸν τὴν ἴσην ἔχει φύσιν. Hesychius, Ἐφυμνεῖς, ἐπᾴδεις. Σοφοκλῆς Ἀλιάδαις. Scribebam Ἀλευάδαις. ex Clemente. Aleuadæ nobiles Thessali fuêre: de quibus passim veteres, vt dicebamus ad Theocriti idyllium XVII. Sed moueor consensu librorum: nam Sopho-

clem ἐν Ἀλεάδαις citant plures: vt Aelianus De animal. lib. VII. cap. XXXIX. & sæpe Stobæus. ΑΛΚΜΑΙΩΝ. Hesychius, Αἰνῶ, παρίημι, παραιτοῦμαι ἢ ἐπαινῶ. Σοφοκλῆς Ἀλκμαίωνι. Idem, Ἀῤῥαίας, βλαβερᾶς. Σοφοκλῆς Ἀλκμαίωνι. Scribo, Ἀλκμαίωνι. Stobæi margines ad λόγον LXXVII. in dubio nos relinquunt sitne hæc fabula Sophoclis an Euripidis. ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ἢ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ. Inuenio vtrumque apud Hesychium. Fœminæ nomen in δύσαυλος. Viri in istis: Θυλάστρια, τροφός. ἔστι δὲ ἰακχαί. Σοφοκλῆς Ἀλεξάνδρῳ. Legendum, ἔστι δὲ ἰακόν. *Ionica vox est.* Sic & Euripidis *Alexandram* atque *Alexandrum* produnt nobis Stobæi margines. ΑΜΥΚΟΣ σατυρικός. Laudatur Athenæo libro tertio, & libro nono. ΑΜΦΙΑΡΑΟΣ σατυρικός. Aristophanes in Ranis. ἀλλ' ὦ ἄρα κἀγώ. Ἀλλ' οἶσθ' ὃ δρᾶσον τὴν καρδίαν μου ἀπολέσαι. interpres ibi, Τοῦτο Σοφοκλῆς εἶπεν ἐν Ἀμφιαράῳ σατυρικῷ. Idem poeta in Vespis, Ὁ πινοτήρης αὐτός ἐστι τοῦ γένους. alludit ad versum Sophoclis ex hac fabula, Ὁ πινοτήρης δὲ τοῦδε μαντίως χορῷ. Strabo libro nono, Erotianus, Hesychius, alij. ΑΜΦΙΤΡΥΩΝ. Sophoclis interpres ad Oedipum Coloneum, ἀδύνατον φασὶ τὴν ἀληθινείαν. καθάπερ καὶ ἐν Ἀμφιτρύωνι. Ἐπεὶ δὲ βλαστεῖ, τῶν τριῶν μίαν λαβεῖν Εὔσωμον δοκεῖ. Hesychius, Ἀμφιτερμιος, ἀποσπερματισμένος. Σοφοκλῆς Ἀμφιτρύωνι. iterum, Ἀτμησίφρων, οὐδεμιᾶς τόλμης ἔννοιαν ἔχων. ἀτραυμάτιστος, Σοφοκλῆς Ἀμφιτρύωνι. ΑΝΔΡΟΜΑΧΗ. Auctor Etymologici, Παρασάγγαι· παρὰ Σοφοκλεῖ ἐν Ἀνδρομάχῃ. ἐπὶ τοῦ ἀγγέλου εἴρηται. ΑΝΔΡΟΜΕΔΑ. Athenæus libro XI. Pollux libro X. cap. XXVI. Σοφοκλῆς ἐν Ἀνδρομέδῃ, αὐτοχείλεσι ληκύθοις ἔφη, δηλῶν ἀλαβάστους μονολίθους. Hesychius, Ἀμβλύσκει, ἐξαμβλοῖ. κυρίως δὲ ἐπὶ ἀμπέλου· καὶ ἐκπτερώσκει. Σοφοκλῆς Ἀνδρομέδῃ. item in ἀμφίπρυμνοι πλοῖον. Sunt & alij loci tres ex ea fabula in Hesychio omnes corrupti. Primus ita habet, Κυρίον Σοφοκλῆς Ἀνδρομέδᾳ ἡμιατον κύρειον ἤρεθη πόλει, νόμος γάρ ἐστι τοῖς βαρβάροις θυηπολεῖν βρότειον ἄρχηθεν γένος τῷ Κρόνῳ. Scribo, Κυρεῖον. Σοφοκλῆς Ἀνδρομέδᾳ,

Ἢ τὸ μιαρὸν κυρεῖον ἤρεθη πόλει.
Νόμος γὰρ οὗτός ἐστι τοῖσι βαρβάροις,
Θυηπολεῖν βρότειον ἄρχηθεν γένος.

τῷ Κρόνῳ, postrema verba non sunt poetæ. κυρεῖον propriè est tonsoris officina. sed in hac fabula Sophocles ita vocauerat locum vbi iugulari solebant· κείρειν καὶ κουρᾶν. Alter locus ita editur, Μάθλη. τὰς τομευτὰς ἡνίας. καὶ γὰρ ἡ μάθλη. Σοφοκλῆς Ανδρομέδᾳ καὶ Συνδείπνοις. Corrigo, Μάθλη τὰς, ἱμαντωτὰς ἡνίας. καὶ γὰρ ἱμὰς ἡ μάθλη. Σοφοκλῆς Ἀνδρ. καὶ Συνδείπνῳ. Extat & alius locus ex eadem fabula, vbi iterum poeta eo verbo vsus. Nam in Etymologico sic scriptum. Διχρονος μάθλης, διπλοῦς ἱμάς. ἢ ὅτι οὐ μόνον κατὰ τὴν βαφὴν ἦν τοιοῦτος· ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τοῦ αἵματος ἐκεχρῶστο. Σοφοκλῆς Ἀνδρομέδᾳ, Ἰδοὺ δὲ φοινὸν μάθλητα δίχρονον. Tertius locus est in σαλπτόν: de quo nos in opere De re vestiaria. ΑΝΤΗΝΟΡΙΔΑΙ. Athenæus libro IX. Hesychius, ἀφειψιασάμην, ἀφωμίλησα. Σοφοκλῆς Ἀντηνορίδαις. ΑΝΤΙΓΟΝΗ. extat. ΑΤΡΕΥΣ ἢ ΜΥΚΗΝΑΙ. Hesychius, Ἐπιπασσέσθαι, ἐπιτάξεσθαι. Σοφοκλῆς, Ἀτρεῖ ἢ Μυκήναις, ἐπὶ τῶν ταῖς λινοῖς λαμβανόντων. Malim, τοῖς λίνοις. Alij vno solum nomine hanc fabulam laudant. scholiastes Euripidis ad Hippolytum: Εἰώθασιν οἱ εἰρωνευόμενοι κατὰ τῶν ἐχθρῶν ὀμνύναι. ὡς ἢ Σοφοκλῆς ἐν Μυκήναις.

Μὰ τὴν ἐκείνου δειλίαν ἣ βόσκεται,
Θῆλυς μὲν αὐτός, ἄῤῥενας δ' ἐχθροὺς ἔχων.

ΑΧΑΙΩΝ ΣΥΝΔΕΙΠΝΟΣ vel ΣΥΝΔΕΙΠΝΟΝ. Athenæus libro primo. Idem libro octauo extremo, Σύνδειπνον εἴρηκεν ἐπὶ συμποσίου Λυσίας. Mox, διόπερ τινὲς καὶ τὸ Σοφοκλέους δρᾶμα κατὰ τὸ οὐδέτερον ἐπιγράφειν ἀξιοῦσι ΣΥΝΔΕΙΠΝΟΝ. Solent auctores vocem alteram prætermittere. Hesychius, Αζειῶται, ἔθνος τῆς Τρωάδος, Σοφοκλῆς Συνδείπνῳ Sic apud Stobæum sermone XXVI. vide supra in ANDROMEDA. Diuersa ab hac fuit, quæ inscribebatur ΑΧΑΙΩΝ ΣΥΛΛΟΓΟΣ. Iulius Pollux libro decimo cap. XXX. Σοφοκλῆς ἐν Ἀχαιῶν συλλόγῳ,

Ὡς ναυφύλακες νυκτέρου ναυκληρίας
Πλήκτροις ἀπευθυνοῦσιν οὐρίαν τρόπιν.

Interpres Lyrici Isthmionicarum oda secunda, τὸ ἀπόνειμον ἀντὶ τοῦ ἀνάγνωθι. Σοφοκλῆς ἐν Ἀχαιῶν συλλόγῳ, Ὁ ὧδ' ἐν θρόνοισι γραμμάτων πτυχὰς ἔχων, Νέμει τίς, οὐ πάρεστι τῆς ξυνωμοσίας. Hesychius in ἐπιξενοῦσθαι & in ξυμβόλους. ΑΧΙΛΛΕΩΣ ΕΡΑΣΤΑΙ. Athenæus libro nono. Scholiastes Pindari oda tertia Nemeonicarum, περὶ τῆς μεταμορφώσεως αὐτῆς, Thetidis, καὶ Σοφοκλῆς φησὶν ἐν Τρωΐλῳ,

Ἔγημεν

Ἔγημεν ὡς ἔγημεν ἀφθόγγους γάμους,
Τῇ παντομόρφῳ Θέτιδι συμπλακεὶς ποτέ.

καὶ ἐν Ἀχιλλέως ἐρασταῖς. Τίς γάρ με μόχθος οὐκ ἐπεστάτει;
Λέων, δράκοντε, πῦρ, ὕδωρ.

& ad odam sextam de Achillis hasta loquens, adducit ex eadem fabula hæc, ἡ δορὶς διχόστομον πλᾶκτρον. Aristophanis ad Ranas scholia, Σοφοκλῆς ἐν Ἀχιλλέως ἐρασταῖς φησιν, ὑπὸ Πηλέως λοιδορηθῆναι τὴν Θέτιν καταλιπεῖν αὐτόν. leges eadem verba in scholiis Apollonij ad librum quartum. Præterea scriptum est Commentario ad Vespas, quo loco disputatur nomen παιδικὰ poni ἐπὶ ἀρρένων. Καὶ ἐν τοῖς Ἀχιλλέως δὲ ἐρασταῖς δῆλον ὡς οὕτως ἐξειληπται. ἐπιδόντων γὰρ τῶν Σατύρων εἰς τὴν γυναικείαν ἐπιθυμίαν, φησίν, ὦ παῖδες, Πεπαῖ, τὰ παιδικ' ὡς ὁρᾷς ἀπώλεσας. Etsi poëtæ nomen hic prætermissum est, nemo tamen eruditorum dubitabit Sophocleum drama intelligi. Atque ex hoc loco coniecturam facere licet, fuisse hoc drama satyricum. Hesychius quoque laudans hanc fabulam poëtæ nomen omittit. ὀμμάτειος πόθος, διὰ τὸ ἐκ τοῦ ὁρᾷν ἀλισκεσθαι ἐρωτικῶς, ἐκ τοῦ ἐσορᾷν, γίνεται ἀνθρώποις ἐρᾷν· καὶ ἐν Ἀχιλλέως ἐρασταῖς ὀμματοπλόγχα φησίν. Forte, τὰς ὀμμάτων ἀπὸ λόγχας φησί. Mentionem faciunt & parœmiographi in prouerbio ὁ παῖς τὸν κρύσταλλον. & Stobæus inde affert pulcherrimos versus sermone LXII. ΔΑΙΔΑΛΟΣ. Hesychius, Γοργάδων, ἀλσάδων. Δαιδάλῳ Σοφοκλῆς. Mox sequitur, Γοργίδες, ὠκεανίδες. Alibi, ἰσόφθην, ἰσοβάθεος ἡσύχασα, ἡ χωλεύω. Σοφοκλῆς Δαιδάλῳ. male editur Παιδάλῳ. ΔΑΝΑΗ. Pollux, βιαίων ἐν τῷ Σοφοκλέους Δαιδάλῳ τεκτόναρχος μοῦσα. Hesychius, Ἀφροδισίας ἄγρας. Σοφοκλῆς Δανάῃ. Γόνον τε μήλων κ' Ἀφροδισίαν ἄγραν. critici quàm variè eum versum exposuerint ibi vide. meminit & alibi Stobæus sermone x. ΔΙΟΝΥΣΙΑΚΟΣ. Hesychius, θαχθείς, θαρρηθείς, μαθηθείς. Σοφοκλῆς Διονυσιακῷ. Non legi alibi: nec satis capio indicem huius fabulæ.

ΔΟΛΟΠΕΣ. Hesychius, Εὔναιος λεχώς, Σοφοκλῆς Δόλοψι· κατάπληχής.

ΕΛΕΝΗ. Aristophanes Equitibus, Βέλτιστον ἡμῖν αἷμα ταύρειον πιεῖν. Ὁ Θεμιστοκλέους γὰρ θάνατος αἱρετώτερος. Vetus interpres. Ἔστι δὲ τὰ Σοφοκλέους Ἑλένης. Ἐμοὶ δὲ λῷστον αἷμα ταύρειον γ' ἐκπιεῖν. Καὶ μὴ γε πλείω τῶνδ' ἔχειν δυσφημίας. Fortasse duarum quæ sequuntur alteram intelligit. ΕΛΕΝΗΣ ΑΠΑΙΤΗΣΙΣ. Strabo libro XIV. de morte Calchantis loquens, ἀποθανεῖν δ' ὑπὸ λύπης, καὶ κατά τι λόγιον. λέγει δ' αὐτὸ Σοφοκλῆς ἐν Ἑλένης ἀπαιτήσει ὡς εἱμαρμένον αὐτῷ ἀποθανεῖν, ὅταν κρείττονι ἑαυτοῦ μάντει περιτύχῃ. Hesychius, Ἀναχαιτίζει, ἀναπηδᾷ, ἀναχαλινοῖ, ἀνακρίνεται, ἀναποδίζει. κυρίως δὲ ἐπὶ τῶν ἵππων. Σοφοκλῆς Ἑλένης ἀπαιτήσει. Proponam his doctis emendandum ex ea fabula locum in quo frustra hactenus fui. Erotianus, θεράσει ἐστὶν ὀχλεῖ ὥσπερ Σοφοκλῆς ἐν Ἑλένης ἀπαιτήσει φησί. Γυναῖκα δ' ἐξελόντες ἢ θεράσει γῆς. ὡς τοῦ μὲν ἰαίλου χρασθείσης ἐσημαμένου. ΕΛΕΝΗΣ ΓΑΜΟΣ Athenæus libro tertio. ΕΠΙ ΤΑΙΝΑΡΩ ΣΑΤΥΡΙΚΩ. Hesychius, Ἀργάμων τῶν ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς λευκωμάτων, οἱ δὲ ὀφθαλμοί. Σοφοκλῆς ἐπὶ Ταινάρῳ σατυρικῷ. Idem, ἀλαλίαν, πονηρίαν. Σοφοκλῆς ἐπὶ * παραινέσεις. Lego, Ἐπὶ Ταινάρῳ. aut Ταραρίοις. nam etiam in nono Athenæi citatur Σοφοκλῆς ἐπὶ Ταιναρίοις. ΕΠΙΓΟΝΟΙ. Sophoclis interpres ad Oedipum Coloneum, Πολλάκις τὸ Ἄργος κοῖλον φησι καθάπερ ἐν Ἐπιγόνοις, Τὸ κοινὸν Ἄργος οὐ κατοικήσοντ' ἔτι. ἀλλ' ἐν Θαμύρᾳ,

Ἐκ μὲν Ἐριχθονίου ποτιμάστιον ἴχεθ' κῦρον.
Αὐτόλυκον πολέων κλέπτον οἶον Ἄργει κοίλῳ.

ΕΡΕΧΘΕΥΣ. In Stobæi Collectaneis inuenio nominatam, ad caput LVIII.

ΕΡΙΣ. Hesychius, Εὔωρος γάμος, Σοφοκλῆς Ἔριδι. ἤτοι ἀργὸς ἢ ὀλίγωρος· ὅπερ γὰρ λέγουσι κατ' ἀντίφρασιν· ὡς ὁ αὐτὸς ἐν Σκυρίαις χρῆται τῷ εὐωριάζειν. Nescio an ea sit quæ dicitur aliis Ἔρις. ΕΡΙΦΥΛΗ. Clemens obseruat libro VI. hunc Euripidis versum, Ὦ φίλοι ὕπνου θελκτήριον ἐπίκουρον νόσου, esse ex hoc Sophoclis in Eriphyla, Ἄπελθ' ἵν' ἔπηες ὕπνος ἰατρὸς νόσου. Stobæus sermone primo, septimo, & alibi.

ΕΥΜΗΛΟΣ. Auctor est Harpocration καθηλοῦν vsurpasse veteres pro ἀνελοῦν. vt Sophoclem in *Eumelo*. Meminit & Hesychius explicans verba poëtæ αἱματηρὸς ἄστη Ἄρης. ΕΥΡΥΑΛΟΣ. Parthenius Ἐρωτικῶν capite tertio: Περὶ Εὐίππης ἱστορεῖ Σοφοκλῆς Εὐρυάλῳ. deinde subiicit Parthenius fabulæ totius argumentum.

ΕΥΡΥΣΑΚΗΣ. Hesychius, Ἀδόξαστον, ἀνέλπιστον, Σοφοκλῆς Εὐρυσάκει.

ΖΩΣΤΗΡΕΣ. Apud Pollucem libro septimo, cap. XIV. ita inuenio scriptum, ὁ, τι τῆς Ἀμαζόνος ζωστὴρ, καὶ ἡ ἐν ταῖς Σοφοκλέους Ζωστῆρσιν ἐπιζώστρα. λέγει γοῦν, Ἔχοντες διαζώστας ἐστᾶσιν ἱμάτιον ἐπιζώστρας. ΗΛΕΚΤΡΑ. extat. ΗΡΑΚΛΗΣ.

Stephanus in Χώας. Σοφοκλῆς ἐν Ἡρακλεῖ, Στρέφουσι κρήνης φῦλα χορίτιν τ᾽ ὄφιν. Hesychius, Κύκλωψ καὶ τεχὺς τὰ τείχη. τεχὸν ἢ τὸ τεῖχος, ὡς Σοφοκλῆς Ἡρακλεῖ Κυκλώπειον τεχόν. In Etymologico legitur, Βυθὼν πόλις τῆς Ἰλλυρίδος. Σοφοκλῆς Ὀνομακλεῖ, Ἰνδοῖν Δρίλωνος ἐπὶ προχοῇσιν ἐνασθη. Non est verum editam vllam fabulam à Sophocle quæ vocaretur ONOMACLES: quare scribendum Σ. ἐν Ἡρακλεῖ. Buthœa, Stephano dicitur Buthoa. epici versus etsi tacitus, interdum tamen leguntur apud dramaticos poëtas. Erit fortasse qui malit sic corrigere, Σ. Οἰνομάῳ. de qua fabula mox. Ego aliter censeo. ΗΡΙΓΟΝΗ. Etymologi auctor, Τεττάζειν, σχεδιάζειν, λέγουσιν. καὶ παρὰ Σοφοκλεῖ ἐν Ἠριγόνῃ, ἃ ἢ δόξῃ τεττάζω ταῦτ᾽ ἰδεῖν σαφῶς θέλω. Erotianus, Ὑποφέσει κρυφαῖοι, ὥς φησιν ὁ Ταραντῖνος μαρτυρεῖ γὰρ ὁ Σοφοκλῆς ἐν τῇ μνημονεύων, λέγων. † νῦν δ᾽ εἴσω ὑποφερόμενος ἐξ αἰνῶν Ἐστι κατὰ λεσσ ἀυτὰς ἐξαπωλετέ. Μνημονεύει αὐτῆς κ᾽ ἐν Ἰφιγενείᾳ. Loγο, ὁ Σοφοκλῆς ἐν τῇ Ἠριγόνῃ. fecerat Latinam vt videtur Accius siue Attius. cuius Erigonam citant veteres. ΘΑΜΥΡΑΣ. aliis ΘΑΜΥΡΙΣ. vide libro primo, cap. XVII. In vita Sophoclis legitur, Φασὶ ἢ ὅτι καὶ κιθάραν ἀναλαβὼν, ἐν μόνῳ τῷ Θαμύρᾳ ποτὲ ἐκιθάρισεν. Θαμύραν & comicus Antiphanes docuit. ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ. In ora librorum Stobæi serm. CXIX. leges, *Sophoclis aut Euripidis in Themistocle*. Sed non dubito mendam inesse. Possemus fortasse aliquid certius pronunciare, si Græcas citatorum librorum inscriptiones toto opere non inuidissent nobis viri docti. ΘΥΕΣΤΗΣ ΣΙΚΥΩΝΙΟΣ. Hesychius, Αὐτοφυκτοι παιδὶ, μαινάδες. Σοφοκλῆς, Θυέστῃ Σικυωνίῳ. iterum, αὐτόφερτει, αὐτοδιάκονοι. κυρίως ἢ οἱ ἐν τοῖς ἰδίοις πλοίοις. Σοφοκλῆς Θυέστῃ Σικυωνίῳ. Scribe apud eundem, Αὐτόμοιρος, μονόμοιρος, Σοφ. Θυ. Σικ. Meminit & in voce Ἱππεῖος. interdum vocat Θυέστην τὸν ἐν Σικυῶνι, vt in ἀμόρφωτον. alibi simpliciter *Thyestem* vocat: vt in ἀπείρηναι, Χαῦδα, & ἀπλῆ. Sic etiam Stobæus sermone XXIX. ΘΥΕΣΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ. Hesychius, Ἀφοσιωμέναι, ἀνόσιαι, ἀπαθεῖν τοῦ ὁσίου γεγυμνωμέναι. Σοφοκλῆς Θυέστῃ δευτέρῳ. In libris Hesychij alieno loco hæc sunt posita. Idem, Ἠγόμην, ἐδίγον. Σοφοκλῆς Θυέστῃ δευτέρῳ. ΙΝΑΧΟΣ. Dionysius Halicarnasseus libro primo. Athenæus libro vltimo. Comici interpres ad Plutum dici probat πλούτωνα opes ac diuitias, testimonio verborũ Sophoclis ex hac fabula, Πλούτωνος δ᾽ ἐπείσοδος: item, τοιόνδ᾽ ἐμὸν πλούτωνί ἡ μιμοιρίας χάριν, laudat idem commentario ad Equites & Aues. item Hesychius in κελλόθεσις, ἀγαιδίας φάρος, ἀντίπαλος, & κυάμῳ. In voce αἰλουρὶς scribe. Σοφ. Θυέστῃ καὶ Ἰνάχῳ. ΙΞΙΩΝ. Hesychius; ἄλυτον, ἀπαράλυτον, ἀκατάστατον. Σοφοκλῆς Ἰξί. Interpres Apollonij lib. IV. καὶ παρὰ τὸ ἅψαι Σοφοκλῆς ἐν Ἰξίονι, δίφιον φησὶ τὸ βέβαιον μῦθον. ΙΟΒΑΤΗΣ. Hesychius, ἀφύλλωτον στέγαν, ἄποσον, ἄστεγον. οἷον λεοντείαν. Σοφοκλῆς Ἰοβάτῃ. ΙΟΚΛΗΣ. Iulius Pollux lib. X. cap. VIII. καὶ τυλεία ἢ παρὰ Σοφοκλεῖ ἐν τῷ Ἰοκλεῖ λέγοντι, ἀλλὰ καὶ λινογραφὴς τυλεία. ita lege tum isto loco, tum libro VII. vbi eadem Sophoclis verba. ΙΟΛΑΟΣ. Aristophanes ad Equites, Ἀλλ᾽ ἴθι χαῖρων καὶ πράξειας Κατὰ νοῦν τὸν ἐμόν. καί σε φυλάττοι Ζεὺς ἀγοραῖος, &c. Scholiastes ibi, ταῦτα ἢ παρὰ τὰ Σοφοκλέους ἐξ Ἰολάου. ΙΠΠΟΔΑΜΕΙΑ. Stobæus sermone XXVII. ΙΠΠΟΝΟΟΣ. Clemens Alex. Stromat. lib. VI. λάβοις ἂν Σοφοκλέους ἐξ Ἱππόνου.

Πρὸς ταῦτα κρύπτε μηδὲν, ὡς ὁ πάνθ᾽ ὁρῶν

Καὶ πάντ᾽ ἀκούων πάντ᾽ ἀναπτύσσει χρόνος.

viri docti testantur legi in quibusdam MSS. Ὑπόνοια. vt huic tragœdiæ fuerit nomen *Suspicaci* non *Hipponoo*. sed neque tragœdiæ is titulus satis conuenit: neque fauent testimonia veterum. Hesychius, ἀπαλέξασθαι, ἀπαλύξασθαι. Σοφοκλῆς Ἱππόνῳ. Mox, Ἀπαρθένευτος, ἀπέραστος, καθαρά. Σοφοκλῆς Ἱππόνῳ. Videant eruditi an diuersa ab hac fuerit quæ inscribitur ΙΠΠΩΝ. Iulius Pollux, libro IV. cap. XVI. Σοφοκλῆς ἢ αὐτὸ ἐκ τῶν πρὸς ἐκεῖνον (Euripidem) ἁμίλλης ποιεῖ στατικῆς, ὥσπερ ἐν Ἱππῶνι. Stephanus de Oleno scribens vrbe Achaiæ, Σοφοκλῆς ἐν Ἱππῶνι. Ἐξ Ὠλένου γῆς φορβάδος κομίζομαι. ΙΡΙΣ. Athenæus libro XIV. non puto corrigendum ἐν Ἔριδι, vt in allato supra loco Hesychij. Contrarium putem verius. Etiam Achæus *Iridem* fabulã è suis vnam inscripserat. ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ ΕΝ ΑΥΛΙΔΙ. Hesychius; Ἀπαρθένευτα, ἡ πρέπουσα παρθένοις. Σοφοκλῆς. Ἰφιγενείᾳ τῇ ἐν Αὐλίδι. Alibi simpliciter ἐν Ἰφιγενείᾳ vt in ἀκρωχὸ & ἀπευθύνεος: & in libro XII. Athenæi. Sic Stobæus in XXX. ΙΧΝΕΥΤΑΙ ΣΑΤΥΡΩΝ. Pollux lib. X. cap. VII. Σοφοκλῆς δ᾽ ἐν Ἰχνευταῖς Σατύρων ἔφη, ὑπλαῖα ξύλα τρίγομφα διατορεύσομαι. Athenæus libro secundo Ἰχνευταῖς solùm.

ΙΩΝ.

ΙΩΝ. Hesychius, Χειρώδει. Σοφοκλῆς Ἴωνι. κεκμηκὼς μὲν βυσσίδας αὐλὰς ἐπὶ χέρσω, ἢ χειρώδη χεῖρα, ἢ οὕτως ἐμβατόν. quæ verba auxilium à libris melioribus expectant. Stobæus meminit serm. I I I. & centesimo primo. ΚΑΜΙΚΟΙ. Athenæus libro tertio & nono. ΚΗΔΑΛΙΩΝ. Athenæus libro quarto, & parœmiographi in prouerbio λάλει σάθμη. Hesychius, Αὐτοκλίτους δόμους, οὐ καλυπτοδόμους, ἀλλ' ἐκ ταυτομάτου γεγονημένους, ἢ τοὺς οἰκημένους. Σοφοκλῆς Κηδαλίωνι. idem, διελθὼν, δινῶς. Σοφοκλῆς Κιδαλίῳ. lege, Κηδαλίωνι. ΚΑΤΤΑΙΜΝΗΣΤΡΑ. Erotianus nominat in Lexico Hippocrateo. Ἀντίον δ' ἐκάλουν οἱ παλαιοὶ τὸν σφαῖρον, ὡς καὶ ὁ Σοφοκλῆς ἐν Κλυταιμνήστρᾳ. quæ sequuntur in mendo cubant. quare ibi legantur.

ΚΟΛΧΙΔΕΣ. Athenæus libro XIII. & libro etiam secundo, vbi malè Κοχλίδες. Scholiastes Apollonij libro III. Σοφοκλῆς ἐν ταῖς Κολχίσιν εἰσάγει τὴν Μήδειαν ὑποτιθεμένην τῷ Ἰάσονι περὶ τοῦ ἄθλου δι' ἀμοιβαίων. & sub lib. finem, Καὶ Σοφοκλῆς δ' ἐν Κολχίσι πεποίηκε τὸν ἄγγελον τοῦ Αἰήτου πυνθανόμενον περὶ τῶν προειρημένων.

Ἠ' βλαστὸς οὐκ ἔλαμεν ὑπηχαῖος,
Καὶ καρὸς Φρίξας ἀδελφοῖ σφῶι σωμάτων,
Χαλκηλάτοις ὅπλοισι μὴ προσίξειν.

Hesychius, ἐπαλλαχθέντα, ἐπαλλάξαντα. Σοφοκλῆς Κολχίσι. Reperio & ΚΟΛΧΟΤΣ eiusdem. Etymologicum magnum, Σοφοκλῆς Κολχοῖς, Ἡμεῖς μὲν οὐκ ἀεὶ ἦσαν τὸν Προμηθέα. ἀντὶ τοῦ ᾔδεσαν. Fortè Κολχίσι. ΚΡΕΟΤΣΑ. Pollux libro VI. cap. XVII. τὸ δ' ἰσοθάνατον, Σοφοκλῆς εἰπόντος ἐν Κρεούσῃ, οὐ πάνυ ἀνεκτόν. Hesychius, ἀνέκτημαι, ἀντίληψα. Σοφοκλῆς Κρεούσῃ. Stobæus sermone septimo, XII. XXXVIII. & alibi.

ΚΡΗΤΕΣ. Athenæus libro XV. Hesychius, Ῥυδοὶ, οἱ μυστικοὶ, ἢ κρέμασί τι. Σοφοκλῆς Κρησίν. ΚΩΜΟΣ. Hesychius, Ἀνθρωπίσκε, ἄνω θρώσκε, ὀρχοῦ. Σοφοκλῆς Κώμῳ. Habes infra Μῶμον, alterius fabulæ nomen: si non factæ sunt duę culpa librariorum, quæ vna fuit. ΚΩΦΟΙ ΣΑΤΤΡΟΙ. Interpres Apollonij libro primo de Insecto loquens quod ἰουλὸς Græcis, centumpes Latinis dicitur. σφόδρα δ' ἔοικε τῇ πρὸς φαντασίαν ἐπιπολῇ, καὶ ὄνομα φησιν αὐτὸν κηλεῖσθαι, ὡς περὶ Σοφοκλεῖ ἐν Κωφοῖς σατύροις. Κυλλάδας ἄστις δ' ὁ ἱππεύς. Paullo post, de Dactylis Idæis, Σοφοκλῆς αὐτοὺς Φρύγας καλεῖ, ἐν Κωφοῖς σατύροις. ΛΑΚΑΙΝΑΙ. Pollux libro nono, ἔστι δ' ἡ φαλὶς εἶδος οἰκοδομήματος. ὅπου καὶ Σοφοκλῆς ἐν Λακαίναις λέγει, Στενὴν δ' ἔδυμεν ψαλίδα κοὐκ ἀβόρβορον. ΛΑΟΚΟΩΝ. Aristophanes in Ranis verba quædam ex hac fabula more suo vsurpat. Notat enim scholiastes, Παρὰ τὰ Σοφοκλέους ἐκ Λαοκόωντος, Ποσειδῶν ὃς Αἰγαίου μέδεις πρῶνας, ἢ γλαυκᾶς μέδεις εὐανέμου λίμνας, ἐφ' ὑψηλαῖς σπιλάδεσσι στομάτων. Dionysius Halicarnasseus, libro secundo. Stobæus sermone XXIX. Harpocration, ὧν ἂν καὶ οἱ περὶ τοὺς Ἀττικοὺς λεγόμενοι ἀγυιεῖς, οἱ πρὸ τῶν πυλῶν βωμοὶ, ὥς φασι Κρατῖνος καὶ Μένανδρος, καὶ Σοφοκλῆς ἐν τῷ Λαοκόωντι μεταγων τὰ Ἀθήνησιν ἤθη εἰς Τροίαν, φησί.

Λάμπει δ' ἀγυιεὺς βωμὸς ἀτμίζων πυρὶ
Σμύρνης σταλαγμοῖς βαρβάροις εὐοσμίας.

Sic legendus hic locus in libris editis deprauatus. Hesychius, Καταρράκτης, ὀξεὺς, φύλαξ καὶ ὁ αἰετός. Σοφοκλῆς Λαοκόωντι. καὶ τὰς ἅρπυίας ἐν Φινεῖ. ΛΑΡΙΣΣΑΙΟΙ. Athenęi verba sunt libro XI. ὁ δὲ περὶ τῷ Σοφοκλεῖ ἐν τοῖς Λαρισσαίοις Ἀκρίσιος, ex quibus suspicetur aliquis eandem esse hanc cum Acrisio antè dicta. quod tamen nobis non videtur. *Larissæos* in extremo opere nominat Hesychius, vbi de vocula ὡς disputat, & Stobæus quoque sermone centesimo vigesimo quarto. ΛΗΜΝΙΑΙ. ἢ ΛΗΜΝΙΑΔΕΣ. Stephanus de Chrysa oppido. Σοφοκλῆς Λημνίαις, Ὦ Λῆμνε Χρύσης τ' ἀγχιτέρμονες πάγοι. καὶ ἐν Αἰχμαλώτισι, ταύτην ἐγὼ Κίλλαν τε καὶ Χρύσην ἔχω. sic hunc versum expleo. Apollonij interpres ad librum primum, Σοφοκλῆς ἐν Λημνίαις καὶ μάχην ἰσχυρὰν αὐτοὺς συνάψαι φησί. Hesychius, ἀξύμβλητον, ὃ μηδενὶ ἀπαντᾶν δυνατὸν ᾖ, ἢ ἀσυνάντητον. Σοφοκλῆς Λημνίαις. Iterum, ἀσύλληπτον ὥσπερ, τὸ μεσονύκτιον. ἀπὸ τοῦ γὰρ καὶ ὄρθρου ἰσάλληλον. Σοφοκλῆς Λημνίαις. Scholiastes Pindari, Oda IV. Pyth. πάντας Σοφοκλῆς ἐν ταῖς Λημνίαις τῷ δράματι καταλέγει τοὺς εἰς τὸ Ἀργῷον σκάφος εἰσελθόντας. καὶ Αἰσχύλος ἐν Καβείροις. Scribendum, ἐν Καβείροις. ΜΑΝΤΕΙΣ. Aristophanis vetus interpres de voce γλάμων agens ad Ranas, Σοφοκλῆς ἐν Μάντεσιν ἐπὶ πιῶν ὀρνέων, τοὺς γλαμυροὺς κατὰ φορβάν. Stobæus sermone XXIX. ΜΕΛΕΑΓΡΟΣ. Hesychius, Ἀντίβοιον, ἰσόβοιον, ἀντὶ βοὸς καθαγιαζόμενον. Σοφοκλῆς Μελεάγρῳ. idem ἐξοφερεῖς δρύας, τὰς ἐξάντεις, Σοφοκλῆς Μελεάγρῳ. Lege eundem in κυνέῳ πατρίῳ. ΜΕΛΑΝΙΠΠΗ. Aristophanes in Ranis, ridet περὶ καινὸν λόγον dictum alicuius poetæ Αἰθέρα διόσδω-

μάτων. eum autem poëtam Sophoclem esse indicat scholiastes: ἐν Μελανίππαις ait Σοφοκλῆς, Ὄμνυμι δ' ἱερὸν αἰθέρ' οἴκησιν Διός. etiam Euripides Melanippam docuerat: cuius meminit Erotianus in ἀλάστορες, Stobæus & alij. Scribitur & Μηναλίππη.
ΜΙΝΩΣ. Clemens Alexandrinus, libro VI. λάβοις δ' ἂν Σοφοκλέους ἐν Μίνῳ, Οὐκ ἔστι τοῖς μὴ δρῶσι σύμμαχος τύχη. ΜΟΥΣΑΙ. Iulius Pollux libro X. cap. XLIX. φαίης δ' ἂν καὶ σισύρας λέγεσθαι Σοφοκλέους ἐν Μούσαις, ψαλίδας, τιάρας, καὶ σισυρώδη στόλον. Sed scribendum suspicor; ἐν Μυσοῖς. qua de fabula mox. ΜΥΚΗΝΑΙ. Vide supra, in Ἀτρεὺς ἢ Μυκηναῖαι. ΜΥΣΟΙ. Athenæus libro IV. & libro XIV. Strabo libro VIII. vbi docet poëtas καλεῖν πόλιν τὴν χώραν. Σοφοκλῆς ἐν Μυσοῖς,

Ἀσία μὲν ἡ σύμπασα κλῄζεται ξένε,
Πόλις δὲ Μυσῶν Μυσία προσήγορος.

Hesychius, Ἀπόβαθρα, ἀποβατήρια. ἡ κλίμαξ νεώς. Σοφοκλῆς Μυσοῖς. Lege eundem in ἀποσύρει, ἄσπαρος, & ἄφθιτος γνώμαις. Stobæus sermone XCVI. ΜΩΜΟΣ. Hesychius, Ἀμφίον, ἔνδυμα. Σοφοκλῆς Μώμῳ. Idem, Ἀνασύψαι, ἐπᾶραι τὸ αἰδοῖον, ἢ συγχάσαι. Σοφοκλῆς Μώμῳ. Videtur Hesychius confundere diuersæ significationes voces, ἀνασύψαι, & ἀνασῦσαι. Laudat Momum is grammaticus etiam in ἀποσκολύπτει.
ΝΑΥΠΑΚΤΟΣ. Vetus interpres Apollonij ad quartum, Σκοτεινὴ νὺξ κατειλὰς καὶ λῆται παρὰ τὸ δλοόν. Σοφοκλῆς ἐν Ναυπάκτῳ, νυκτὶ κατειλάδι. ΝΑΥΠΛΙΟΣ ΚΑΤΑΠΛΕΩΝ. Hesychius, τρίτος κρατήρ. Σοφοκλῆς Ναυπλίῳ καταπλέοντι. Laudatum sæpius inuenio ἐν Ναυπλίῳ. Pollux lib. X. cap. XXX. Sophocles ait, οἰακία τὰ πηδάλια ἐν Ναυπλίῳ ὠνόμασε. similiter comici interpres ad Pacem, & Hesychius in ἀνέορτος πόλεμος. In Pindari scholiis è Sophoclea Nauplio habentur ista,

Ζεῦ παυσίλυπε καὶ Διὸς σωτηρίου
Σπονδὴ τρίτου κρατῆρος.

Stobæus serm. CII. An sit hæc alia ab ista & sequente quærendum. ΝΑΥΠΛΙΟΣ ΠΥΡΚΑΕΥΣ. Pollux libro nono, ὁ δ' ἐμπρήσας τάχ' ἂν πυρκαεὺς ὀνομάζοιτο, κατ' Αἰσχύλον καὶ Σοφοκλέα, οὕτως ἐπιγράψαντας τὰ δράματα, τὸν μὲν τὸν Προμηθέα, τὸν δὲ τὸν Ναύπλιον. Hesychius, Πεσσὰ πεντέγραμμα καὶ κύβων βολαί. Σοφοκλῆς Ναυπλίῳ πυρκαεῖ· παρ' ὅσον πέντε γραμμαῖς ἔπαιζον. Alibi poëtæ nomen reticet. sunt enim hæc illius Ναύκληρον πλάτην, ναυτικήν. Ναυπλίῳ πυρκαεῖ. Sophoclem enim citat. ΝΑΥΣΙΚΑΑ. Hæc fabula tota est Homerica. ac videtur satyrica potius fuisse, quam vera tragœdia. Eubulus comicus eidem Nausicaæ soccos aptauerat. De Sophoclea Pollux lib. X. cap. XII. ἔστι δὲ τοὔνομα ἡ λαμπήνη, ἐν τῇ Σοφοκλέους Ναυσικάᾳ. Hesychius, ἀναρροιβδεῖ. Σοφοκλῆς ἐν ναυσὶ καὶ ἀντὶ τοῦ ἀναρρίπτει. Scribe. Σ. ἐν Ναυσικάᾳ. Mens est, Sophoclem in Nausicaa dixisse ἀναρροιβδεῖν σφαῖραν pro, *pilam remittere & repercutere*. ΝΙΟΒΗ. Athenæo nominatur lib. IV. ΝΙΠΤΡΑ. De ista solam afferimus coniecturam ex verbis M. Tullij, lib. II. Tusculanarum quæstionum. *Non nimis in NIPTRIS ille sapientissimus Græciæ saucius lamentatur, vel modicè potius. Pedetentim*, inquit, *ite, & sedato nisu, ne succussu arripiat maior dolor. Pacuuius hoc melius quàm Sophocles: apud illum enim perquam flebiliter Vlysses lamentatur in vulnere.* An igitur Niptra Sophocles ediderat? puto verius Pacuuium mutato nomine sic appellasse quam fecerat Latinam de Græca Sophoclis cui index, *Vlysses achantoplex*, aut *achantopleges*. de ea igitur Cicero loquitur.
ΟΔΥΣΣΕΥΣ ΑΚΑΝΘΟΠΛΗΓΗΣ. Hesychius, ἀθηρόβρωτον ὄργανον. τὸ πτυάριον, ᾧ τὴν θάλασσαν ἀνακινοῦσι. Σοφοκλῆς Ὀδυσσεῖ ἀκανθοπληγεῖ. iterum, ἐλαιάδιστα νηδύς. Σοφοκλῆς Ὀδυσσεῖ ἀκανθοπλῆγι. ἤτοι λαιμάτοσα ἀντὶ τοῦ σκαιά, ἀγρία. ἢ ἀπὸ τοῦ λιλαίεσθαι, πάντα λιχνιζομένη καὶ κατεσθίουσα. ἢ ἀπὸ τῆς ἐλαίας, λιπαρά. Apparet non constitisse inter veteres criticos de lectione eius loci: aliis scribentibus ἐλαιάδιστα, aliis λαιμάτοσα. ΟΔΥΣΣΕΥΣ ΜΑΙΝΟΜΕΝΟΣ. Pindari vetus interpres extremo opere: Σιώτομοι οὐ μόνον Λάκωνες ἀλλὰ καὶ Ἀργεῖοι. Σοφοκλῆς Ὀδυσσεῖ μαινομένῳ·

Πάντ' οἶσθα, πάντ' ἔλεξα ταἰντεταλμένα.
Μῦθος γὰρ Ἀργολιστὶ συντέμνειν βραχύς.

Hesychius, ἐμπειρής, ἔμπειρος. Σοφοκλῆς Ὀδυσσεῖ μαινομένῳ. alibi, ἠμαλάψαι, κρύψαι, ἀφανίσαι. Σοφοκλῆς Ὀδυσσεῖ μαινομένῳ. Affert etiam ex eadem, θρεκτοῖσι νόμοις, quod explicat τραχέσιν. & addit alios legisse eo loco, κρεκτοῖς. meminit & in θριάζειν.
ΟΙΔΙΠΟΥΣ ΤΥΡΑΝΝΟΣ. extat. ΟΙΔΙΠΟΥΣ ΕΠΙ ΚΟΛΩΝΩ. extat. ΟΙΝΟΜΑΟΣ. Athenæus extremo libro nono. Diogenes Laërtius in Arcesila. πρὸς δὲ τὸν νεανίσκον καὶ φιλόλογον, εἰπόντα τι ἀγροικότερον, ἔφη,

Λάθοι

Λίθοισι γάρ τοι καὶ ἀνέμων διέξοδοι
Θήλειαν ὄρνιν, πλὴν ὅταν τέκῃ, φυλάσσεται.

ἐπὶ ἧ ταῦτα ἐκ τοῦ Οἰνομάου τοῦ Σοφοκλέους. Hesychius, Ἀγυραῖος Οἰνόμαος, Δημοσθένης Αἰσχίνην οὕτως ἔφη, ἐπεὶ κατὰ τὴν χώραν τὸν Οἰνόμαον ὑπεκρίνατο Σοφοκλέους τὸν Οἰνόμαον.

ΠΑΛΑΜΗΔΗΣ. Hesychius, ἄκεστρον, φάρμακον. Σοφοκλῆς Παλαμήδη. & alibi, δρυπά, δρυπετῆ. Σοφοκλῆς Παλαμήδη. Huic quoque, vt aliis multis Sophocleis cognominem Euripides fecerat. ΠΑΝΔΩΡΑ ἢ ΣΦΥΡΟΚΟΠΟΙ. Athenæus libro XI. Hesychius, in κεχήλωμαι. καὶ χήλωμα, τὸ σπαρτίον. Σοφοκλῆς Πανδώρᾳ, ἢ Σφυροκόποις.

ΠΕΛΙΑΣ. Erotianus in Hippocratem, παιδικὸν πάθος. παιδίαν ταῦτα τὴν παιδοτροφίαν. ὅθεν καὶ Σοφοκλῆς ἐν Πελίᾳ φησί, λευκὸν αὐτὴν τοῦδ' ἐπαιδεῦσα γάλα. ΠΕΡΙΑΛΟΣ. Hesychius, Καρπομανής, εἰς κόρον ἐξυβρίζουσα. Σοφοκλῆς Περιάλῳ. ΠΗΛΕΥΣ. Aristophanes Auibus, Ὁμορροθῶ, συνθέλω, Συμπαραινέσας ἔχω. Scholiastes, Σοφοκλέους ἐκ Πηλέως. idem ad Nebulas profert hos elegantes versus è Peleo Sophoclis,

Πηλέα τὸν Αἰάκειον οἰκουρὸς μόνη
Γεροντ' ἀγωγῶ κἀναπαιδεύω πάλιν.
Πάλιν γὰρ αὖθις παῖς ὁ γηράσκων ἀνήρ.

Proferuntur & à Clemente Alex. libro sexto. Harpocration in ξηραλοιφεῖν. Σοφοκλῆς Πηλεῖ, καὶ ξηραλοιφεῖν ἡμᾶς ἔλαιον διὰ ψύχων. ita scribendum eo loco. Stephanus in Κυκῖνος. vbi scribe, Σ. ἐν Πηλεῖ καὶ ἐν Ποιμέσιν. ΠΛΥΝΤΡΙΑΙ. Pollux lib. VII. cap. XII. de vocabulo ἐπενδύτης loquens, λαβεῖν αὐτὸ ἐκ τῶν τοῦ Σοφοκλέους Πλυντριῶν, πέπλους κλινίσας, λινοπλυνεῖς τ' ἐπενδύτας. ΠΟΙΜΕΝΕΣ. Athenæus libro septimo & XIII. Stephanus De vrbibus in Γραικός. Erotianus explicans vocem φῖλον. Hesychius Βερεκύντης βρόμος, Φρύγιον αὐλόν. Σοφοκλῆς Ποιμέσι. alibi, Φοινικίοις γράμμασι. Σοφοκλῆς Ποιμέσιν. ἐπεὶ δοκεῖ Κάδμος αὐτὰ ἐκ Φοινίκης κεκομικέναι. ΠΟΛΕΙΣ. Et hæc coniecturâ solum nostrâ nititur. Harpocrationis verba sunt, ὅτι θαλλῷ χαίρουσιν αἱ αἶγες καὶ Σοφοκλῆς Πόλεσιν. ἑωθινὸς γὰρ πρίν τινα αὐλιτῶν ὁρᾶν θαλλὸν, χιλὸν αἰξὶ προσφέρων νεοσπάδα εἶδον στρατὸν στείχοντα παραλίαν. Lego, Σοφ. Πόλεσιν,

Ἑωθινὸς γὰρ πρίν τιν' αὐλιτῶν ὁρᾶν,
Θαλλὸν χίλ' αἰξὶ προσφέρων νεοσπάδα
Εἶδον στρατὸν στείχοντα τὴν γῆν παραλίαν.

Si quis malit Ποιμέσιν non repugnabo. χίλ' αἰξὶ valet *pabulum caprarum*. nam & τὸ χίλον dicitur. aut scribe χίλον αἰξί. Omnino autem νεοσπάδα. ΠΟΛΥΕΙΔΟΣ. Hesychius, Ἀντιαίας, πολεμίας, ἐχθρᾶς. Σοφοκλῆς Πολυείδῳ. vide & in ἀραῖον. ΠΟΛΥΞΕΝΗ. Hesychius, Παράρυμα. Σοφοκλῆς Πολυξένῃ, παράρυμα ποδός. ὡς κρεμαμένων τινῶν ὑφασμάτων ἐκ τοῦ ἅρματος πρὸς κάλυμμα. Meminit Harpocration, in ἠκρωτηριασμένοι. Ex ea fabula erat hic versus, Ἀπ' αἰθέρος δὲ κἀπὸ λυγαίου νέφους, apud Scholiasten Apollonij, libro secundo. Stobæus serm. XCVII. ΠΡΙΑΜΟΣ. Iulius Pollux lib. X. capite XXXI. Οἰνοδόχη δὲ σκεῦη, λάγυνα, γλαρίδες, ὡς Σοφοκλῆς ἐν Πριάμῳ. ΠΡΟΚΡΙΣ. Iulius Pollux, lib. IX. πλὴν τὸ ἐπίλιμπον, ὃ κέχρηται Σοφοκλῆς ἐν τῇ Προκρίδι, κολαστὸν καὶ ἐπίλιμπον. ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ. Pindari scholiastes, ad odam quintam Pythionicarum, de Prometheo, διὸ καὶ τοὔνομα ἀπὸ τοῦ προμηθεῖν ἔχει· καὶ Σοφοκλῆς δ' ἐν τῷ Προμηθεῖ, τὸ προμηθείας δῆλον λέγει τῆς φρονήσεως, ἀντικειμένης καὶ μὴ τῆς μεταμελείας. ΡΙΖΟΤΟΜΟΙ. Macrobius libro quinto, *Sophoclis tragœdia id de quo quærimus etiam titulo præfert. Inscribitur enim* Ῥιζοτόμοι. *in qua Medeam describit maleficas herbas secantem· sed auersam ne vi noxij odoris ipsa interficeretur: & succum quidem herbarum in cados æneos refundentem. Sophoclis versus hi sunt:*

Ἡ δ' ἐξοπίσω χερὸς ὄμμα τρέπουσα
Ὀπὸν ἀργινεφῆ στάζοντα τομῆς
Χαλκέοισι κάδοις δέχεται. *Et paullo post:*
Αἱ δὲ καλυπταὶ κίσται ῥιζῶν κρύπτουσι τομάς,
Ἃς ἥδε βοῶσα κἀλαλάζομένη γυμνὴ
Χαλκέοισιν ἤμα δρεπάνοις.

Apollonij vetus interpres ad lib. III. Σοφοκλῆς ἐν Ῥιζοτόμοις τὴν Ἑκάτην πεποίηκε λέγοντα,

Ἥλιε δέσποτα, καὶ πῦρ ἱερόν
Τῆς εἰνοδίας Ἑκάτης ἔγχος,
Τὸ δ' Οὐλύμπου πολλὸν προφέρει,
Καὶ γῆς ναίουσ' ἱερὰς τριόδους

Στεψα

Στεφανωσαμένη δρυσὶ, καὶ πλέξασα
Ὠμῆς σπείραισι δρακόντων.

Hesychius, ἀιστώσας, δηλώσας καὶ τήξας, Σοφοκλῆς Ριζοτόμοις. ΣΑΛΜΩΝΕΥΣ. Athenæus libro vndecimo. Hesychius, θῆμα, θήκη τάφος, ἀνάθημα. Σοφοκλῆς Σαλμωνεῖ. Alio loco, Καρικοὶ τράγοι, ὡς ἀσελγῶν ὄντων. Σοφοκλῆς Σαλμωνεῖ. εἰ μὴ ἄρα ὑποσυγχέων τοὺς Κιλικίους. ΣΙΝΩΝ. Hesychius, αἰθύσσειν, ἀνασείειν. Σίνωνι Σοφοκλῆς. item, ἄρρητον, ἄφρασον, ἀνιστόρητον, ἀπόῤῥητον, ἄφωνον, αἰσχρόν. Σοφοκλῆς Σίνωνι. alibi, ἐνθρίακτος, ἐνθυσιῶν καὶ ἐνθίακτος. Σοφ. Σιν. ΣΙΣΥΦΟΣ. Hesychius, ζυγὸς τριπάρθενος, Εὐριπίδης Ἐρεχθεῖ, καὶ Σοφοκλῆς Σισύφῳ, χαρίτων τριζύγων. Puto fuisse drama satyricum: nam eius generis fuit Sisyphus Euripideum, teste Aeliano libro secundo, capite octauo. ΣΚΥΘΑΙ. Athenæus libro quinto, Apollonij interpres vetus, ἐν τοῖς Σκύθαις ὁ Σοφοκλῆς ὁμομήτορα τῆς Μηδείας τὸν Ἄψυρτον λέγει. —οὐ γὰρ ἐκ μιᾶς Κοίτης ἔβλαστον· ἀλλ' ὁ μὲν Νηρηΐδος τέκνον ἄρτι βλαστάνοντα· τὴν δ' Εἰδυῖα πρὶν ποτ' Ὠκεανοῦ κόρη τίκτεν. Postea de reditu Argonautarum loquens, οὐ διὰ Ταναΐδος ἐπλεύσαν, ἀλλὰ κατὰ τὸν αὐτὸν πλοῦν, καθ' ὃν καὶ πρότερον· ὡς Σοφοκλῆς ἐν Σκύθαις ἱστορεῖ. Hesychius in Ἀχίλλειον & ἀψάλακτος. ΣΚΥΡΙΑΙ ἢ ΣΚΥΡΙΟΙ. Fœmineo genere citat Hesychius in δωροφόρος. vide in ΕΡΙΣ. at in dictione ἀποσαξεῖς, perperam Σοφοκλῆς Κυρίαις, pro Σκυρίαις. sic in voce ζυγλαὶ male scriptum, Εὐριπίδης Κυρίαις pro Σκυρίαις. nam & *Scyrias* fecerat Euripides. *Scyrios* nominat alibi Hesychius ἀχρήματον, ἀδάπανον. Σοφοκλῆς Σκυρίοις. sic lege etiam in verbo αὐτόσιτον. Stobæus sermone XLIX. & LVII. & CXV. ΤΑΛΩΣ. Interpres vetus Apollonij, libro quarto, ὅτι δὲ εἰμβροτος αὐτοῦ (Τάλω) τελευτῆσαι ῥαγείσης τῆς συριγγος, λέγει καὶ Σοφοκλῆς ἐν Τάλῳ. ΤΕΥΚΡΟΣ. Stephanus De vrbibus, Κυχρεία, πάγος περὶ Σαλαμῖνα. Σοφοκλῆς Τεύκρῳ. Vide Stobæum in CXXI. ΤΗΛΕΦΟΣ. Hesychius, Ἀειφόρος, ἀειθαλής. Σοφοκλέους Τηλέφῳ. ΤΗΡΕΥΣ. Aristoteles in libello De poetica, varios agnitionis modos explicans, καὶ ἐν τῷ Σοφοκλέους Τηρεῖ, ἡ τῆς κερκίδος φωνή. Aristophanes in Auibus,

Ευ. Τὸ ῥάμφος ἡμῖν σου γελοῖον φαίνεται.
Επ. Τοιαῦτα μέντοι Σοφοκλέης λυμαίνεται
Ἐν ταῖς τραγῳδίαισιν ἐμὲ τὸν Τηρέα.

ibi interpres. ἐν γὰρ τῷ Τηρεῖ Σοφοκλῆς ἐποίησεν αὐτὸν ἀπορνιθούμενον καὶ τὴν Πρόκνην· ἐν ᾧ ἴσως ἐσκώψε πολλὰ τὸν Τηρέα. meminit & Hesychius. Sophoclem æmulatus Philocles tragicus, & ipse fabulam fecit, cui nomen indidit Τηρεὺς ἢ ἔποψ. de qua in comici scholiis. Stobæus sermone x. XXXIX. & alibi. ΤΡΙΠΤΟΛΕΜΟΣ. Dionysius Halicarnasseus libro primo. Athenæus libro tertio & libro decimo. Plinius libro XVIII. cap. VI. *Ante mortem Alexandri annis fere* CXLV. *Sophocles poeta in fabula Triptolemo frumentum Italicum ante cuncta laudauit, ad verbum translata sententia,*

Et fortunatam Italiam frumento canere candido.

In Etymologico ita nuper editum, Ἀπεμυδάκωτος, ἡ τραπέζης κύλιξ ἀπύθμενος. Versus est ex ista fabula, sed deprauatiss. Lege, Ἀπεμυδάκωτος ἡ τραπεζίτας κύλιξ. Pollux libro x. cap. XXII. Τὴν ἀπύθμενον κύλικα ἐν Τριπτολέμῳ Σοφοκλῆς ἀπεμυδάκωτον ὠνόμασεν. deinde hunc versum describit: quem & Hesychius attingit in ea voce. Comici interpres, commentatio in Acharn. πλὴξ τὸ βῆμα, καὶ πλίγματα τὰ πηδήματα. ὅθεν καὶ τὸ περιβάδην ἁμαξόπληξ, παρὰ Σοφοκλεῖ ἐν Τριπτολέμῳ. Meminit & Harpocration in μελίνη. & sæpe Hesychius. ΤΡΑΧΙΝΙΑΙ. extat. ΤΡΩΙΛΟΣ. Pollux libro x. cap. XXXVIII. Ξίφους δὲ ὄνομα ἔοικεν εἶναι βαρβαρικὸν ἡ σκαλμὴ Σοφοκλέους εἰπόντος ἐν Τρωΐλῳ, Σκαλμῇ γὰρ ὄρχεις βασιλὶς ἐκτεμοῦσ' ἐμούς. Hesychius, huius fabulæ voces profert, ἁμάσονται, ἄσαι, ἀσελγικὸν, ἔρκη, ἰκτῖνος, Γάννα, καταρβύλοις, & ἀνδρόπαις. Sed versum in quo vsus poëta illa voce repetimus in scholiis Pindari, Σοφοκλῆς ἐπὶ τοῦ Τρωΐλου, Τὸν ἀνδρόπαιδα δεσπότην ἀπώλεσα. vide in Achillis amatoribus suprà. ΤΥΜΠΑΝΙΣΤΑΙ. Athenæus libro quarto. Stephanus de vrbibus, Κόλχος τε, Χαλδαῖος τε καὶ Σύρων ἔθνος. Meminerunt ampliùs, vetus enarrator Sophoclis, commentariis in Antigonen: Etymologici auctor in Δευκαλίων, & Hesychius in ἄδημον. Hesychius, ἀντιστρέφω, ἀντεξιῶ, Σοφοκλῆς Τυμπανισταῖς. vide eundem in Δευκαλίων. Stobæus sermone LVII. ΤΥΝΔΑΡΟΣ. Stobæus sermone CIII. versus affert ex Sophoclis Tyndaro: quorum sententiam in iis quæ extant non semel legas, diuersis verbis expressam. ΤΥΡΑΝΝΟΙ. Hesychius, ἔχθημα, μισήματος.

Σοφοκλῆς Τυράννοις. alibi legere non recordor. ΤΥΡΩ. Athenæus libro tertio & vndecimo, & Stobæus non semel. Macrobius libro quinto, cap. XXI. *Sophocles in fabula quæ inscribitur Tyro*,

Πρὸς τὴν τράπεζαν φάσκων
Προσειληλυθέναι τοὺς δράκοντας
Καὶ ψαῦσαι περὶ τὰ σιτία καὶ τὰ καρχήσια.

Vide Aelianum De animalibus libro XI. cap. XVIII. Laudatur etiam Euripidea Tyro. Aristoteles in libro de poëtica de vtrius poëtæ fabula senserit incertum, cum scribit, καὶ τῶν σημείων, τὰ μὲν ἐν τῷ σώματι, οἷον ψέλλια, τὰ δὲ ἐκτὸς τὰ περιδέραια καὶ οἷον ἐν τῇ Τυροῖ διὰ τῆς σκάφης. Stobæus sermone XX. & XLIV. & sæpius. ΤΥΡΩ ΔΕΥΤΕΡΑ. Aristophanis versus est in Auibus, Νὴ Δί' ἕτερος δὴ ταχ' οὗτος ἔξεδρον χώραν ἔχων. Interpres, ἐκ τῆς Σοφοκλέους δευτέρας Τυροῦς ἧς ἡ ἀρχή. Τίς ὄρνις οὗτος ἔξεδρον χώραν ἔχων; Auctor Etymologici, Ἐρημοβοσκός, ὁ προβατοβοσκός. ἐν Τυροῖ β Σοφοκλῆς. Stobæus laudat cap. CVIII. ΥΒΡΙΣ. Athenæus libro decimoquarto. Stobæi margines capite De obliuione, hæc verba nobis exhibent, *Sophoclis in contumelia Satyri*. Vellem ipsa Greca verba antiquissimarum editionum docti viri in nuperis editionibus retinuissent. Melius longè de nostris studiis essent meriti. Coniicio ex istis Sophoclis Ὕβριν fabulam satyricam fuisse. ΦΑΙΔΡΑ. Hesychius, Ἀγκυρομαχαρεικοῦς αἱ ἀσφάλειαι. Σοφοκλῆς Φαίδραις. melius Φαίδρᾳ. Idem, ἀκλαυστοι, ἢ παραλογιζόμενοι, ἀληθεῖς. Σοφοκλῆς Φαίδρᾳ. vide in ἀψιφίᾳ. & parœmiographos in prouerbio χαλῶντα τὴν ἱερὰν ἄγκυραν. Stobæus serm. XLI. & alibi. ΦΙΛΟΚΤΗΤΗΣ. extat. ΦΙΝΕΥΣ. Aristophanes in Pluto,

—ἀντὶ γὰρ τυφλοῦ
Ἐξωμμάτωται καὶ λελάμπρυνται κόρας.

Interpres, ἐκ Φινέως Σοφοκλέους ὁ στίχος. Athenæus libro tertio. Apud Pollucem libro septimo extremo sic editum. καὶ τὸ κωμῳδούμενον ἐν Σοφοκλέους Φινεῖ βλέφαρον, κέκληται δ' ὡς καπηλείου φύλας. quis hæc intelligit? nec mirum: sunt enim deprauatissima. Emendo verè, καὶ τὸ κω. ἐν Σο. Φινεῖ, βλέφαρον κέκλεισται γ' ὡς καπήλου πύλαι. Ait Pollux, comparasse Sophoclem clusuram oculorum cæci hominis, occlusis cauponis foribus. quod simile, sanè quam frigidum & lõgè petitum, exagitatum fuerit à comicis, sicut alia multa eius poëtæ. De hac fabula accipio verba interpretis Apollonij libro secundo, Πηρωθῆναι Φινέα λέγει Σοφοκλῆς, ὅτι τοὺς ἐκ Κλεοπάτρας υἱοὺς ἐτύφλωσεν, Πλήξιππον καὶ Κράμβιν, πεισθεὶς διαβολαῖς Ἰδαίας τῆς αὐτῶν μητρυιᾶς. Hesychius in ἀποσκώπτουσαν & ἀρτύμασι. ΦΙΝΕΥΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ. Hesychius, Ἀχάλκευτα τεύχεα, τὰ φρύγια πυρεῖα. Σοφοκλῆς, Φινεῖ δευτέρῳ. ΦΟΙΝΙΞ. Athenæus libro secundo. ΦΡΙΞΟΣ. Epitoma Stephani, εὑρίσκεται προασία γῆ ἐν Φρίξῳ Σοφοκλέους.

Ὅρια κελεύθου τῆσδε γῆς προασίας.

Etiam Euripides Phrixum ediderat. alij Φρύξ. ΦΡΥΓΕΣ. Aeschyli interpres ad Prometheum vinctum, Σιωπῶσι παρὰ ποιηταῖς τὰ πρόσωπα, ἢ δι' αὐθαδίαν, ὡς Ἀχιλλεὺς ἐν τοῖς Φρυξὶ Σοφοκλέους. ΦΥΛΟΤΙΔΕΣ. Aulus Gellius libro XIII. *Etiam ille versus non minus notus*, Γέρων γέροντα παιδαγωγήσω' ἐγώ, *& in tragœdia Sophocli scriptus est, cuius titulus*, Φυλόπιδες, *& in Bacchis Euripidi*. Non est dictio Græca φυλόπιδες. Græca erit si τ in π mutetur, Φυλοπίδες. verùm nihil ad rem. esset aliquid Πυλάπιδες. sed malo, atque adeo verum censeo, ΦΘΙΩΤΙΔΕΣ. Ac videor in Græcorum commentariis reperiisse alicubi Sophoclis *Phthiotas* aut *Phthiotidas*. etsi indicare locum nunc non possum. Nam neque memini, neque ad manum sunt omnes Græci scriptores, quos aliquando lectitauimus. Studiosi adolescentes quibus adminiculatior memoria est, quærant, & laterculum superius diligentia sua amplificent. Quanquam si quæ fuerunt aliæ Sophoclis fabulæ, præter quarum titulos hîc exhibemus, oppidò paucæ illæ sunt. In vita ipsius de numero fabularum quas docuit aut fecit, ita legitur: ἔγραψε δὲ ὥς φησιν Ἀριστοφάνης δράματα ἑκατὸν τριάκοντα· τούτων δὲ νοθεύεται δεκαεπτά. *Scripsit auctore Aristophane fabulas* CXXX. *quarum* XVII. *censentur adulterina*. Non longè abest ab hoc numero hic noster. plures enim CXXV. fabularum indices in superiore albo inuenies. Sed non sunt omnes, opinor, Sophoclis eius quem inter veteres tragicos regnum obtinere omnes consentiunt. Fuit enim iunior Sophocles tragicus & ipse poeta, cuius Clemens Alexandrinus meminit, & alij. Fortasse huius fuerunt ex iis quarum titulos adscripsimus, nonnullæ. Sanè scribunt alij non CXXX. sed CXXIII.

solùm

solùm tragœdias sub nomine prisci Sophoclis iam olim in manibus eruditorum esse versatas. Itaque vt dixi, è vere Sophocleis paucæ omnino sunt, quarum titulos desideres. Verum de his aliquando fortasse curatiùs, & diligentiùs. Nunc ad opus institutum reuertamur.

CAPVT V.

Athenæi error ex deprauata lectione librorum Aristotelis. πάρα, ἧς. *παρετυμολογία. amiæ piscis etymum. Archestrateæ Gastronomiæ principium.* οἱ περὶ μετεώρων φόβοι *apud Epicurum.* ἐπίχειρος. *Vetus prouerbium apud Aristotelem emendatum.* ὁ φρόνιμος, *prudentia. De veterum eranis. multa obseruata & emendata.*

AMIAM piscem verbis Aristotelis describens Athenæus, inter cætera hæc ait, χολήν τε ἔχειν ἰσομήκη τῷ ἐντέρῳ, καὶ σπλῆνα ὁμοίως. *fellis vesicam habere intestino parem, & similiter splenem.* Neque de felle quod dicitur satis explicatè dicitur: & de splene quod scribit, falsum est. Fellis vesica in hoc pisce non solum paribus cum intestino est longitudinis: verum etiam illi adhæret, atque vt loquitur philosophus, παρ' ὅλον τὸ ἔντερον ἐν ὑφασμένον ἐστίν. Sed Athenæus breuitatis studio cũ summa capita ex Aristotele excerperet, multa sæpe etiam necessaria verba prætermisit: sæpe etiam malè quædam legit, & pro vera lectione falsam est amplexus. Factum est vtrumque isto loco. Nam de fellis vesica Aristotelis verba sunt, Histor. lib. II. cap. XV. vnde hæc desumta esse constat: ἡ μὲν οὖν ἀμία παρὰ τὸ ἔντερον παρατεταμένην, (τὴν χολὴν) ἰσομήκη ἔχει πολλάκις δὲ καὶ ἐπαναδιπλουμένην. *Habet amia fellis vesicam secundum ipsum intestinum porrectam, longitudine illi parem: sæpe etiam aliquid eius est quod reduplicetur.* De splene verò amiæ nihil philosophus. Vnde igitur illa noster? nempe ex deprauata sui exemplaris lectione. Nam pro καὶ ἐπαναδιπλουμένην legit καὶ σπλῆνα ὁμοίως. Atqui falsissimum est amiæ splenem eiusdem esse cum fellis vesica, & intestino longitudinis. En quid eueniat etiam doctissimis viris, cùm de librariorum temeritate ac perfidia non cogitant. Nam Athenæum aliter non scripsisse, persuasum mihi: non solùm, quia ita membranę omnes habent, & illa optima Hœschelij Epitoma: sed etiam quia vetustissimus Etymologici Magni auctor non aliter hunc locum describit. quanquam ille Athenæum ibi non nominat: sed hoc sæpius ab eo fieri obseruauimus, vt auctoris huius verbis vtatur pro suis tacito illius nomine. In verbis Epicharmi scribo, περὶ μὲν γ' ἀτταγᾶς ἀπ' αὐτᾶς ἀφύας ἀποπυρίζομες στρογγύλας, καὶ δελφάκειά γ' ὀπτάομες κρέα, καὶ πολύποδας, καὶ γλυκύν γ' ἐπὶ τῶν ἐπίομες οἶνον. Sequentia non possum assequi, οἴμοι μοι ζάλας περὶ σῶμά με καλοῦσα. Videntur esse alicuius verba qui doleat se afuisse à memoratis epulis. Etiam sequentia sunt corruptissima, καλισχα λέγει φῦ, τῶν κακῶν. Fortè, καὶ τίς κ' ἀλέξοι, φεῦ τῶν κακῶν! *ecquis, ait, opem ferat? ô sortem duram!* Postea, ὃ καὶ παρὰ τρίγλας τε καὶ . . . . . πάχνα κ' ἀμίαι. nec meliùs membranæ. Possumus scribere, ὄκκα πάρα τρίγλαι τε καὶ παχεῖαί γ' ἀμίαι δύο. nec multo aliter interpres. πάρα tam pro *adsunt*, quam pro *adest* posuerunt. Eupolis hoc libro, ἵνα πάρα μὲν καράβοι. Sic παρῆν pro παρῆσαν. vt statim φάσσαι τε παρῆν. & ἦν pro ἦσαν. idem poeta, ἦν δὲ νάρκαι, ἦν δὲ ζύγαιναι. nisi scribendum ἧς & παρῆς. vt infra ἐνῆς pro ἐνῆσαν. Non legitur hodie in iis quæ habentur Aristotelis, quod ex eo refertur de etymo vocis ἀμία. Ἀριστοτέλης, ait, παρετυμολογῶν αὐτῆς τὸ ὄνομα φησὶν ὠνομάσθαι παρὰ τὸ ἅμα ἰέναι ταῖς συναγελαστικαῖς· ἔστι γὰρ συναγελαστική. Putauit Athenæus non esse verum etymum hoc: sed potius παρονομασίαν quandam: claudicat enim διὰ τὸ κενὸν τοῦ σχηματισμοῦ, vt loquitur Eustathius. ideo ait παρετυμολογῶν. similes paretymologiæ apud philosophos, & alios sapientes. Eustathius aliud veriloquium affert haud scio an ex Athenæo, libris vsus integrioribus: à priuatiua particula α, & μία: nullę enim solæ amiæ conspiciuntur. In versu altero Archestrati scribe, τί σοι τάδε μυθολογεῦμαι; *quid verbis opus?* Paullo post rectè Dalec. καὶ ὑγρὰς ἁλός τε. De principio operis Archestratei scribitur mox, μετ' ἀκριβείας ἐθέλει πᾶσι σ' ἐπιδείξαι, ὅπου ἐστὶν ἕκαστον κάλλιστον βρωτόν τε. Lego adiecta voce quam deesse arguit

guit vocula τε, hoc modo. βρωτόν τε ποτόν τε. ex Athenæo satis constat non minus vinorum genera exposuisse Archestratum, quàm eduliorum. Sed videntur Archestratei operis duo primi versus ita concinnandi ex hoc loco, & alio libri primi,

ἱστορίης ἐπίδειγμα ποιούμενος Ἑλλάδι πάσῃ,
Λέξω ὅπου κάλλιστον ἅπαν βρωτόν τε ποτόν τε.

Sequitur de Epicuro, οἷς τις ἦν ἐστὶν ὁ σοφὸς, καὶ τὸν τῶν ἀσώτων βίον ἀνεπίληπτον εἶναι, εἴπερ αὐτοῖς περιγίνηται τὸ ἀδεὲς καὶ ἵλεων. Inter huius sophi κυρίας δόξας hæc fuit, auctore & interprete Cicerone. *Si ea quæ sunt luxuriosis efficientia voluptatum, liberarent eos deorum & mortis & doloris metu, docerentque, qui essent fines cupiditatum, nihil haberem quod reprehenderem.* Ipsa Epicuri verba sunt, εἰ τὰ ποιητικὰ τῶν περὶ τοὺς ἀσώτους ἡδονῶν ἔλυε τοὺς φόβους τῆς διανοίας, τούς τε περὶ μετεώρων καὶ θανάτου καὶ ἀλγηδόνων· ἔτι τε τὸ πέρας τῶν ἐπιθυμιῶν ἐδίδασκεν· οὐκ ἄν ποτε εἴχομεν, ὅ, τι μεμψαίμεθα αὐτοῖς. Vertit Cicero τοὺς περὶ μετεώρων φόβους, *deorum metus.* ita loquebatur Epicurus. sic alibi, τὰς ὑπὲρ τῶν μετεώρων ὑποψίας. Mendosum est quod statim sequitur, διὸ καὶ οἱ τῆς κωμῳδίας ποιηταὶ καταστρέχοντες πως τῆς ἡδονῆς καὶ τῆς ἀκρασίας, Ἐπικούρους καὶ βοηθοὺς βοῶσιν. Interpretes vt aliquam sententiam elicerent sustulerunt illa καὶ βοηθούς. longè alia nobis ineunda videtur ratio loci emendandi. nō enim ἐξ ἀφαιρέσεως, sed ἐκ προσθέσεως sanare eum debemus. Lego sic, διὸ καὶ οἱ τῆς κωμῳδίας ποιηταὶ πρὸς τοὺς κατατρέχοντάς πως τῆς ἡδονῆς καὶ τῆς ἀκρασίας Ἐπίκουρον καὶ Ἐπικουρείους ἐπικούρους καὶ βοηθοὺς βοῶσι. id est, *Ideo comici poëtæ aduersus eos qui voluptatem & incontinentiam vituperant, Epicurum & Epicureos aduocant* ἐπικούρους, *& in auxilium sibi.* In edita lectione præter manifestum hiatum, hoc etiam est incommodum, quod facit ipsos qui voluptatem incusarēt, in subsidiū suum appellare Epicurum & Epicureos: quod est absurdum. Poëtica vox est ἐπίκουρος, in qua ludit auctor venustè. vtuntur & historici, vt Thucydides sæpè. Extat etiam ea vox in prouerbiali versu, cuius mihi commodùm venit nunc in mentē, vt veram illius lectionem hoc loco indicem. In septima Eudemiorum vbi agitur de amicitia quæ ex vtilitate constat, philosophi sunt verba planè aurea: διὰ τὸ χρήσιμοι εἶναι ἡ τῶν πλείστων φιλία. διὰ γὰρ τὸ χρήσιμοι εἶναι φιλοῦσιν ἀλλήλους, καὶ μέχρι τούτου. ὥσπερ ἡ παροιμία, Γλαῦκ' ἐπίκουρος ἀνὴρ τὸ σὸν φίλον ἔστε μάχηται. nullum ex hac scriptura sensum elicias. Scribendum, Γλαῦκ' ἐπίκουρος ἀνὴρ τόσσον φίλος ἔστε μάχηται. planissima & optima sententia. De Platonis subiecto loco quædam notamus libro tertio. In primo versu ex *Androphono* eiusdem comici, Ἔξεν γυναῖκ' ἔχοντα κατακεῖσθαι καλήν, loquitur poëta de accubitu ad mensam: neque aliter verbum κατακεῖσθαι est exponendum. declarat proximus, καὶ Λεσβίου χυτρίδε λαμβάνειν δύο. Tertium ita scribe. Ὁ φρόνιμος ἐστὶ τοῦτο, τοῦτ' ἀγαθόν. more Thucydidis eleganter positum ὁ φρόνιμος pro ἡ φρόνησις. alioquin poterat, τὸ φρόνιμον. In penultimo deest syllaba, Εἰ τοῦτον ἔζων πάντες ὃν ἐγὼ βίον. restitue, ὃν ἐγὼ ζῶ βίον. Est verò acutè & insidiosè in Epicurum dictum· si omnes eius legibus viuerent & obtineret vulgo eius doctrina, Οὔτ' ἄτοπος ἦν ἄν, οὔτε μοιχὸς οὐδὲ εἷς: nemo reperiretur inhonestus, nemo adulter. Vult dicere fore omnia iura promiscua, & discrimen recti atque honesti sublatum iri. Tolle enim honesti atque inhonesti fines: eâdem omnia peccata sustuleris. Speusippo philosopho auaritiam obiiciens Dionysius tyrannus, scribit ad ipsum in hæc verba, Συ τισὶ φιλαργυρίαν ὀνειδίζεις; αὐτὸς μηδὲν ἐκλελοιπὼς αἰσχροκερδείας. τί γὰρ οὐ πεποίηκας, οὐχ ὑπὲρ ὧν Ἑρμείας ὤφειλεν αὐτὸς ἐκτέτικας, ἔρανον συνάγειν ἐπιχειρεῖς; è veterum Græcorum moribus pendet huius loci interpretatio. Institutum illorum fuit, sicut ad Theophrastum dicebamus, vt si quis in paupertatem delaberetur, ἔρανον ab amicis posset suo iure exigere, subleuandæ inopiæ suæ. Hoc more pulcherrimo abutebantur sæpe homines μικρολόγοι & turpiculi lucelli audi. Sæpe enim cum damnum nullum accepissent, fingebant accepisse, vt ditescendi ex alieno occasionem nanciscerentur. Similis fuit illius versutia, quem ait Martialis sæpius in anno nasci, vt natalitia dona sæpius item exigeret. Non defuerunt qui ius exigendi erani ab afflicto redimerent ceu frumentariam aliquam tesseram, & sua pecunia creditoribus satisfacerent, spe colligendæ mox summæ maioris. In quo turpissimam fuisse nundinationem omnes fateantur. Vtrumque genus sordium in Speusippo notat Dionysius. ad prius spectant verba Athenæi ex ipso Dionysio: ἐρανίζειν αὐτὸν παρὰ πολλῶν διελέγχων. posterius illis indicatur quæ suprà adscripsimus, si modò illa capimus rectè. Ait, nullam infamis lucri ansam eum non captasse: qui cum pecunia sua soluisset quæ debebantur ab Hermia, postea eranum eo nomine exigeret. nisi ita accipias vt sumus

interpretati, friget sententia aut potius nulla est. Scripsimus aliquanto post, ἀφαιρῶν μὲν τὰς διὰ χυλῶν ἡδονάς. vbi priores editiones, & cũ iis interpretes, διὰ χειλῶν, ineptè. Cicero, quem aduersus se laudat vir doctus, *voluptates quæ sapore percipiuntur.* Deinde ex melioribus membranis adiecimus ista, ἀφαιρῶν δὲ τὰς δι' ἀκροαμάτων. Tullius, *detrahens eas etiam quæ auditu & cantibus percipiuntur.* Pro καὶ πεπλάθων φησὶ λέγει. Scribendum λέγων: aut sic, φύσει λέγει τιμητέον τὸ καλόν. Vide librum XII. vnde suppleuimus quæ hic deerant.

CAPVT VI.

Philetæri drama Κυνηγίς. γαμήλιος. *Apollodori fabula* Γραμματιδιοποιός. γραμματίδιον. *Apollodorus Carystius, aut Atheniensis comicus. Apollodorus Gelous item comicus.* πινὸν ἐξιέναι. Ἀφάνης *scriptor.* ἄνθινα. *Apollodori Atheniensis libri* Περὶ Σώφρονος, *id est, commentariorum in Sophronem.* προθείς. χηροειδὴς & κιρροειδής. alphesticus *piscis. item alia.*

ΦΙλέταιρος Κυναγίδι. auctore Suida inter Philetæri fabulas fuit Κυνηγίς. Subiecti versus hanc continent sententiam: optimum esse si quis in diem viuat, & fruatur bonis quæ aderant. nam cùm adeo sint caduca omnia mortalium, frustrà aliquis se torqueat de crastino semper sollicitus, vt magnas opes congerat & in thesauros abdat sibi inutiles. Interpretes contrarium sensum eliciunt: sedulò prouidendum esse ne quid in crastinum desit: quod est planè contrarium ei quod dicitur primis versibus, viuendum esse in diem. Quare integrum locum ita corrige:

> Τί δεῖ γὰρ ὄντα θνητόν, ἱκετεύω, ποιεῖν;
> Πλὴν ἡδέως ζῆν τὸν βίον καθ' ἡμέραν,
> Ἐάν γ' ἔχῃ τις ὁπόθεν. ἀλλὰ δεῖ σκοπεῖν
> Τοῦτ', αὐτὰ τἀνθρώπει' ὁρῶντα πράγματα.
> Εἰς αὔριον δ' οὐχὶ φροντίζειν ὅ, τι
> Ἔσται· περίεργόν ἐστιν ἀποκείμενος πάνυ
> Ἕωλον ἔνδον ἀργύριον.

elegantissimi sanè versiculi, & iam planissimi, abstersis mendis, & punctis in suum locum restitutis. Verbum ἱκετεύω ita insertum orationi elegantiæ caussa, vt apud Latinos *quæso.* cuius loco legas apud B. Chrysostomum εἰπέ μοι singulis paginis sæpissimè.

> Οὐδ' ἐν νεκροῖσι πέττεται γαμήλιος.

in Orco non coquitur placenta *nuptialis.* deest enim ex vsu loquendi nomen πλακοῦς. Placentæ & opera dulciaria, vel præcipua pars olim apud Athenienses apparatus nuptialis: ideo mulieres δημιουργοὶ in eam rem adhibitæ: de quibus satis antè dictum est. Hesychius γαμήλιος· ὁ εἰς τοὺς γάμους πεπεμμένος πλακοῦς. Ἀπολλόδωρος ὁ Καρύστιος ἐν Γραμματιδοποιῷ. melius Γραμματιδιοποιῷ. recoctum aliquem formularium aut litium procuratorem traduxisse eã fabulã videtur poëta. γραμματίδια vocabant litium instrumenta. vt in descriptione ἀπονοίας Theophrastus, ἔχων ἐχῖνον ἐν τῷ προκολπίῳ, καὶ ὁρμαθοὺς γραμματιδίων ἐν ταῖς χερσί. vulgata lectio apud Pollucem, libro VII. cap. vlt. ἐκπωματοποιός, inquit, δρᾶμα Ἀλέξιδος, καὶ γραμματιδοποιὸς Ἀπολλοδώρου. Sed notanda eiusdem Pollucis verba lib. X cap. XXIII. ἐν δὲ τῷ τοῦ Γελῴου Ἀπολλοδώρου Γραμματοποιῷ. κωμικωτέρα μεταξὺ τῶν λόγων τοῦτον εἶναί μοι δοκεῖ. non puto aliam fabulam intelligi. quanquam huius auctorem Apollodorũ Athenæus Carystium nominat, Pollux Geloum. Errauit fortasse huius aut illius mens alibi occupata. nisi hoc verius: variasse iam olim super auctore eius fabulæ criticorum sententias: nam & Apollodorus quidã fuit Gelous comœdiarum factor. Meminit Pollux cõiunctim vtriusque, Geloi inquã & Carystij, lib. X. cap. XXXI. & Carystij separatim cap. XXXII. & XXXIII. Suidas comicos duos prodit nobis eiusdem nominis, neutrum Carystium: sed Geloum alterum, alterum Atheniensem. idem fabulam vnam Geloi Apollodori inscribit Ἀπεγδικτοῦντα hanc ipsam de qua agimus intelligens, nisi fallimur. Itaque locus corrigendus.

Οὐ τοῦτο τὸ ζῆν ἐστι τὸ καλούμενον ... θεῶν ἀληθῶς βίον. Malim βίος. hoc sensu. istud quod viuere nunc vocant, siue hæc communis hominum vita, non est illa vera vita

quæ

quæ dicitur vita deûm. Sic in vltimis versibus, τοῦτ' ἦν τρυφὴ καὶ βίος ἀληθῶς. Cùm ait poëta, Πάλαι Ἀθηναίους ἅπαντας καὶ τοὺς μέχρι Ἐτῶν τριάκοντ' ἐξιέναι. caue sequaris interpretes: sed primum atque vltimum verbum coniunge. ἐπὶ κῶμον ἐξιέναι est *ire comessatum*. Comessatio tam bibendi quàm amoris caussa suscipiebatur, atque ea petulantia vtebantur adolescentes donec alia ætas alios mores postularet. Poëta ius hoc adolescentiæ producens ait, beatam fore hominum vitam, si comessari ad tricesimum vsque annum liceret. Pone deinde πλείαν στιγμὴν post ἔχοντας, & sequentia verba sic accipe quasi esset scriptum, καὶ μυρέψεῖν πρὸ ἡμέρας τοὺς τὴν Μεγαρικὴν ῥάφανον πωλοῦντας. Vitæ beatæ hanc tertiam conditionem statuit: vt omnes ij qui Athenis vendebant ῥαφάνους Megaricas fierent μυρεψοὶ hoc est vnguentarij. Quis est autem scriptor ille obscurus & verè ἀφανής, de quo mox sequitur, Ἀφάνης δ', γράμμα δ' ἦν καὶ οὗτος Ἀρίστωνος, ἐν τῷ Ἀρίστων, καὶ αὐτὸς ἦ τοὺς ἐπιγράψας τὸ σύγγραμμα. Aphanē ex omnibus antiquis nullum ego noui. Aphareum scio fuisse nomen olim vsitatum. sed videtur Ἀφάνης per compendium scriptum pro Ἀπολλοφάνης, aut Ἀριστοφάνης, aut Ἀντιφάνης. De Dionysio Metathemeno Diogenes Laërtius lib. VII. ἀνθινὰ μετημφιάσατο probè & verè scriptum, neque audiendi qui censent mutandum. ἀνθινὰ sunt vestes versicolores, luxuriosis olim propriæ & parum pudicis. Ideo cautum Romæ veteri lege Oppia, *ne qua mulier vestimento versicolori vteretur.* auctore Liuio, lib. XXXIV. & apud Athenienses ἀνθινὰ gestare meretricium fuit. Suidas, Νόμος Ἀθήνησι τὰς ἑταίρας ἀνθινὰ φορεῖν. Similis lex etiam apud Locros, cuius auctor Zaleucus, teste Suida eodem. Ἀπολλόδωρος δ' ὁ Ἀθηναῖος ἐν τῷ τρίτῳ περὶ Σώφρονος τῷ εἰς τοὺς ἀνδρείους μίμους. Hic est Apollodorus antiquus grammaticus, qui & Sophronem & Epicharmum, vt auctor est Porphyrius in vita Plotini, poetas obscuros tadiis ingenij sui illustrauerat. Commentariorum illius in Sophronem sæpe Athenæus meminit, & in vniuersum eos appellat τὰ περὶ Σώφρονος, vt hic, & iterum paullo post, atque in simillimo libri tertij loco. Et tamen viro docto fraudi fuit hoc loquendi genus: qui vertit hîc, *Apollodorus, libro De temperante.* errore vagandi. Sic autem soliti poëtarum antiqui interpretes suos commentarios inscribere. libro XII. Χαμαιλέων ἐν τῷ περὶ Ἀνακρέοντος. id est, *Chamæleon libro Commentario in Anacreontem.* alibi, Δίφιλος περὶ τῶν Νικάνδρου Θηριακῶν. pro, in Nicandri Theriacorum enarratione. Aristophanis scholiastes ad Vespas quartum librum Commentariorum Apollodori in Sophronem laudat, neque aliter inscribit. ὁ δ' Ἀπολλόδωρος καὶ ὅτι τὸ ποτήριον τοῦ ἀγαθοῦ δαίμονος μετὰ τὸ πάλιν ἀποπλύνειν δεδήλωκεν ἐν τῷ δ' περὶ Σώφρονος. Notum autem est Sophronem & *Muliebres* & *Viriles mimos* separatim edidisse: quorum & in Athenæo, & apud alios passim mentio. Ita igitur verto, *Apollodorus Atheniensis lib. tertio Commentariorum in Viriles mimos Sophronis.* deinde quæ sequuntur verba, προθεὶς τὸ καταπυγοτέραν τ' ἀλφηστᾶν, φησὶν, ita accipe: *tum præposuisset ista Sophronis,* καταπυγοτέραν δ' ἀλφηστᾶν, *impudiciorem alphestis, hæc dicit.* videlicet, quæ addit Athenæus. προθεὶς familiare huic scriptori verbum hoc sensu. Qui scribunt commentarios præponunt quod explicandum est suæ interpretationi. Sic libro XII. Χαμαιλέων ὁ Ποντικὸς ἐν τῷ περὶ Ἀνακρέοντος, προθεὶς τὸ ξ. Libro XI. Φιλήμων δ' ἐν ταῖς Ἀττικαῖς ὀνόμασιν ἢ Γλώσσαις προθεὶς κάλπις. In eodem Σωσίβιος ὁ λυτικὸς προθεὶς τὰ ἔπη. libro tertio, Ἀπολλόδωρος ὁ Ἀθηναῖος ἐν τῷ περὶ Σώφρονος. προθεὶς τὰ λιχνότερα τᾶν πορφυρᾶν. In omnibus his locis cæcutiunt docti interpretes: in quibusdam vacillat librorum fides. De errore Breuiatoris quem hîc admisit, & post illum Eustathius, initio operis diximus. ΑΛΦΗΣΤΑΙ' τὸ μὲν ὅλον κιρροειδεῖς, πορφυρίζοντες δὲ κατά τινα μέρη. Potest legi κιρροειδεῖς, qua voce Dioscorides vtitur. Ita ferè scriptum in Excerptis: neque aliter Eustathius. & sequitur ex Aristotele, μονάκανθον εἶδ' καὶ κιρρὸν τὸν ἀλφηστικόν. lectionem tamen editam antepono. ea mox Epicharmus vtitur. Plinius vertit, *lutei coloris.* In verbis Aristotelis suspecta vitij erat vox ἀλφηστικόν. donec comperi non solum *alphestam*: sed & *alphesticum* piscem hunc fuisse nominatum. Sic autem appellat etiam Diocles in primo Ὑγιεινῶν.

CAPVT VII.

Ananias *poëta*. φθινοπωρισμός. τραπῆτιν, trapetes. *Esus catulina & canina*. βαβράζειν. ἐμπρέπειν τισί. *liber Aristotelis* περὶ ζώων ἠθῶν. *callionymi varia nomina*. λύκος *piscis*. *Aeliani locus emendatus*. *Alexandri Aetoli* Ἀλιεῦς. *Veteres abstinuisse ab esu delphinorum*. *Timachidas grammaticus*. Chesias *virgo*. πατρὸς συμφράδμονα θυμὸν ἀέξων. *leucus piscis*.

KAI σηπίας χρόμις τ' ἐν πέλει καπίλον ἄτιμον ἰχθύων πάντων ἄριστος, ἀνθίας δ' ἐν χείματι. Corruptissima hæc sunt, vt ferè omnia Epicharmi. Dalecampius καπίλον scribit, & horum piscium ventosam quandam conceptionem prodit. cui τερατολογίᾳ non est quod vereamur anteponere veritatem. Membranæ sic præferunt, κατ . . . . τὸν ἀναμιον. Spondeo legendum, καττὸν Ἀνάνιον. Doricum est, καττὸν pro κατὰ τὸν, vt ποττὸν apud Theocritum: & infra ex eodem Epicharmo, ποττὰ τινι. nec multo secus scribuntur hæc Epicharmi sub libri huius finem: quamquam male etiam ibi ab interpretibus accipiuntur. Ananius poëta siue Ananias, vt eum vocat Aristophanis enarrator, Epicharmum ætate præcessit. Ait igitur Epicharmus, *Chromius veris tempore, auctore Ananio, piscium omnium est optimus*. ipsa deinde Ananij verba subiicit Athenæus, ceu Epicharmi agens interpretem. ὄψων ἄριστον κάρις ἐκ συκέας φύλλον. Scribe, ἐν συκέας φύλλῳ. vel, ἐν συκέας φύλλοις. Sic paullo antè præcipiebat helluonum magister amiam patare Ἐν συκίας φύλλοις, καὶ ὀρίγανον οὐ μάλα πολλῇ. Proxima verba, ἡδὺ γ' ἰθίειν χειμερὶς φθινοπωρισμῷ κρέας, corrigo in hunc modum, ἡδὺ γ' ἐσθίειν χειμῶνι φθινοπωρισμῷ κρέας. Theocritus, χειμῶνι δ' ἠλὸν κρῆς ἐκ ἀμέλξης. Sicula vox est, φθινοπωρισμὸς pro φθινόπωρον. ὀπωρίζειν, *fructus autumnales colligere*. vel scribendum, φθινοπωρινῷ. videlicet καιρῷ. δέλφακος δ' ὅταν τραπέωσι καὶ πατέωσιν ἐσθίειν. Docti corrigunt, ὅταν τρυγῶσι. editam scripturam tuentur omnes membranæ. ἐκ παραλλήλου igitur dixerit poëta τραπέωσι καὶ πατέωσι. idem namque significant. Ac fortasse posterius interpretamentum est prioris, quod poëticum vocabulum esse obseruat Eustathius. Homerus, Ἄλλαι δ' ἂν τραπέουσι. hinc dicti *trapetes* qui apud Catonem inter vasa torcularia, capite XVIII. & alibi inter olearia. καὶ κυνῶν αὐτῇ τοῦτ' ὥρῃ καὶ λαγῶν. Esitauisse veteres Romanos catulinam carnem ex Festo scimus & Plinio. Græci & catulinam edebant, hoc est, τὴν τῶν σκυλάκων: nam in Hippocratis Περὶ παθῶν libro, κρέα σκύλακος ἑφθὰ legas: & canum etiam grandioris ætatis. Ait enim Hippocrates eodem libro, ὄψον δὲ λαγωῦ κρέας καὶ κυνὸς τελέως. δίοπ αὐτοῦ ὅταν θέρος τι ᾖ, καὶ ἠχέται βαβράζωσι. prima verba quæ deprauatissima sunt, sic rectè emendamus dubio procul. οἰὸς δὲ τοῦθ' ὅταν θέρος τι ᾖ. dixit de carnibus hœdorum, porcorum, canum, leporum & vulpium: nunc loquitur de ouium. βαβράζειν est συντόνως κράζειν, *contentè clamore*. quod valde conuenit stridentibus per Solis æstum mensibus Iunio & Iulio cicadis. vulgò ᾄδειν eas dicebant, vt ait philosophus. ἀλλὰ πάσιν ἰχθύεσσιν ἐμπρεπὴς ἐν μυττωτῷ. Dalecampius emendauit, ἐμπρεπὴς ὁ μυττωτός. non dicam si ita sit potius fore scribendum ἐμπρεπὲς τὸ μυττωτόν. at in vniuersum sententia est falsa. nihil enim est mutandum. Sic κατακεκινδύνευκας ἐν μυττωτῷ apud Aristophanem in Equitibus. Sed non obseruauerat vir eruditus, ἐμπρέπειν τισὶν eleganter dici Græcis pro *excellere inter aliquos*, Verte, *thynnus maris piscis, cibus est non malus: sed contra inter pisces excellit cum alliato*, vel moreto. Ἀριστοτέλης δ' ἐν τῷ περὶ τῶν τῶν ζώων ἠθῶν. hoc est, *Aristoteles in eo loco vbi animalium mores explicat*. Falluntur qui colligunt ex istis, peculiari opere quod hodie non extet, de moribus animalium tractasse Aristotelem. Nonus Historiarum in ea re totus ferè occupatur. ac sunt eius libri prima verba, Τὰ δ' ἤθη τῶν ζώων ἐστὶν, &c. Sic accipe in sermone de mugilibus, vbi laudatur philosophus ἐν τῷ περὶ ζώων ἠθῶν καὶ βίων. nam is locus desumitur ex capite secundo libri noni Historiarum. Variis nominibus callionymi piscis quæ subiiciuntur, vnum adde ab auctore prætermissum. ἡμεροκοίτης enim quibusdam est dictus. Hesychius, ἡμεροκοίτης ὁ καλλιώνυμος ἰχθύς. extat apud Oppianum. Quod autem ex Icesio scribitur, eundem piscem ὑπὸ μέν τινων λύκον, ὑπὸ δ' ἄλλων καλλιώνυμον appellati, mendæ suspicione apud

me

me quidem caret. καλλιώνυμος nomen est ἀσημίας, vt *Euxinus pontus*. λύκος à violentia dictus qua vtitur aduersus alios pisces. est enim σαρκοφάγος vt ex Aristotele refertur. Scio doctissimum virum & naturæ piscium callentissimum Rondeletium emendasse olim hunc locum, & scripsisse λαλκόν. de quo statuat quisque vt erit libitum. mihi quidem aliter videtur. nam quod ille affirmat, piscem nullum *lupi* nomine fuisse Græcis notum, perspicuè falsum est: cum disertè scribat Hesychius ἰχθύω εἶδος dici λύκον. Tueamur igitur lectionem omnium codicum: quemadmodum etiam in eo quod sequitur, εἶτ' ἢ χορδεῦδη καὶ ἀσχυλον. nam vocem χορδεῦδη quæ in omnibus membranis habetur præstat cum Gesnero interpretari, quàm mutare cum Rondeletio. Obseruat mox Athenæus Epicharmum in Musis cum plerosque omnes pisces recenseret, callichrhyn tamen siue callionymum silentio præteriisse. huius silentij caussam ille putat esse, quod ellopem, & callychrhyn siue callionymum non diuersos, sed vnum atque eundem piscem crediderit Epicharmus: itaque facta ellopis mentione, reliquas appellationes siluisse. Ælianus aliter longe sentit. ideo enim & Epicharmo & aliis poetis in descriptione epularum ex piscibus omne genus, prætermissum callionymum, quia inter edules vulgò non haberetur. Sed iuuat ipsa disertissimi scriptoris verba recitare: sunt enim valde corrupta. Sic ille lib. XIII. cap. quarto. Εἰσὶ μὲν οὖν οἱ καὶ φασιν αὐτὸν ἐδώδιμον· οἱ ἢ πλείους ἀντιλέγουσιν αὐτοῖς. οὐ ῥαδίως ἢ αὐτὸ μνημονεύουσιν ἐν ταῖς ὑπὲρ τῶν ἰχθύων πανθοινίαις ὧν τι καὶ ὄφελός ἐστι ποιητῶν θρυμμάτων ἀναδεῖν εἰς μνήμην † ἐνθεσμον. Ἐπίχαρμος ἐν Ἥρας γάμῳ· καὶ γῇ καὶ θαλάσσαι καὶ πέοσιν Μούσαις. Μνησίμαχος δ' ἐν τῇ Ἰσθμιονίκῃ. Et desunt manifesto quædam verba, & scripta multa perperam. Priorem periodum ita concinno vt sit aliquis sensus. οὐ ῥαδίως ἢ αὐτὸ μνημονεύουσι ἐν ταῖς ὑπὸ τῶν ἰχθύων πανθοινίαις, πάντας ὧν τι καὶ ὄφελός ἐστι, ποιητῶν θρυμμάτων ἀναδεῖν εἰς μνήμην ἀγαγεῖν. *callionymi non fit mentio in vlla* descriptione *epularum ex omnibus piscium generibus: cum studuerint poetæ, omnes pisces qui in aliquo pretio sunt, memoriæ prodere*. Sententia quidem Æliani hæc, sed verba fortasse non ista. At sequentia ita sine dubio scripserat Aelianus. εἰσὶ ἢ οἵδε. Ἐπίχαρμος μὲν ἐν Ἥβας γάμῳ, καὶ Γᾷ καὶ θαλάσσᾳ, καὶ προσέτι Μούσαις. Μνησίμαχος δ' ἐν τῷ Ἰσθμιονίκῃ *Poeta* qui epulas è piscibus descripsêre, *sunt isti: Epicharmus quidem in Hebes nuptys, & in Terra ac mari, necnon in Musis. Mnesimachus verò in Isthmionica*. Notæ sunt nobis ex Athenæo tres Epicharmi fabulæ, quarum titulos ponit Aelianus. at Mnesimachi *Isthmionica*, ea fabula est quam Athenæus in eam rem sæpius laudat, & *Hippotrophum* appellat. ex quo discimus, poëtam ei dramati nomen indidisse ἱπποτρόφος ἢ Ἰσθμιονίκης. Comœdiam Epicharmi cuius hîc & sæpe alibi fit mentio, inscribunt antiquæ fidei libri vbique Ἥβας γάμος. alij tamen scribunt Ἥρας, vt in superiore Aeliani loco legitur. & firmat non nihil eam χαρὰν, locus hic descriptus. quem quidem in omnibus exemplaribus quà scriptis quà editis pessimè acceptum, ita concinnamus, vt saltem obligetur vulnus. τόν τε πολυτίματον ἔλλοπα (ὁ ἢ αὐτὸς χαλκοῦ ὤνιος) ἕνα μόνον. καὶ τῖνον ὁ Ζεὺς ἐλάσειν, καὶ κελεύσατο κατθέμεν αὐτῷ τέ οἱ καὶ τᾷ δάμαρτι τᾷ γ' Ἥρᾳ. aliter emendare non possumus vulgatam scripturam, τόν τε πολυτίματον ἔλλοπα. ὁ ἢ αὐτὸς, χαλκὸς ὤνιος ἕνα μόνον † κάμηνον ὁ Ζεὺς ἐλάσεν † κηκελήσατο. κατθέμεν. Initio deest aliquid, ex præcedentibus apud poëtam verbis repetendum.

Ἀλέξανδρος δ' ὁ Αἰτωλὸς ἐν Κερκαιῇ.

Suspicor corruptam esse postremam vocem: fortasse pro Τειταιῇ. Vrs in Achaia fuit nomine Tritæa. Sed non dubito scripsisse Athenæum, ἐν τῷ Ἁλιῇ. vt alibi in hoc libro sæpius. Delphinus, inquit auctor, si pompilum degustauerit, non fert impunè, sed ἀχρεῖος γίνεται, id est, *inutilis sibi ipsi*: ita vt defendere se non queat: sed mergis & laris expositus in littore iaceat. Græcis ἀχρεῖοι vel ἀδύνατοι appellantur, qui in idiotismo nostro *impotentes*. Addit, ἐνίοτε ἢ καὶ ὑπὸ τῶν ταῖς κητείαις παρεδρευόντων ἀνδρῶν περιβρομεῖται. hoc est, *interdum etiam ab hominibus ys qui in cetarys degunt violatur*. Dalecampius postremum verbum emendabat scribens κρεανομεῖται. non facturus profectò, si animaduertisset, auctorem consulto consilio vsum verbo περιβρομεῖσθαι, tanquam abominans eorum audaciam qui delphinos capere atque iis vesci sustinerent. Veteres non multo religiosius ab humana carne abstinebant, quàm ab esu delphinorum: propterea Oppianus veteres Byzantij incolas qui diuersa hac in re consuetudine à cæteris Græcis vtebantur, grauissimis versibus detestatur: quos non grauabor ascribere, interpretationi huic firmandæ:

Ἀλλ' ἵππης καὶ τοῖσον ἐσμὸν προφέροντας
Θρήϊκες ὑβελτοί, καὶ ὅσοι Βύζαντα ἔχουσιν
Ἄστυ, σιδηρείοισι τεκμήμασιν ἀγρώσσουσιν.
Ἦ μέγ' ἀτάσθαλοι ἠδ' ἀλιτήμονες! οὐδὲ κε παίδων
Οὐ πατέρων φείσαιντο, κασιγνήτους δ' ὀλέκοιεν   Prisdicos.

Vides in eadem poni lance esum delphinorum & parricidium. quoniam, vt dixi, inter ea quibus vesci fas non censebatur, fuit delphinus. Hieronymus, Aduersus Iouinianum libro secundo, *Si enim omne quod mouetur & viuit ad vescendum factum est, & praeparatum gulae, respondeant mihi, cur elephanti, leones, vrsi, leopardi, lupi cur viperae, scorpij, cimices, culices, pulicesque: cur vultur, aquila, coruus, accipiter: cur ceti delphines, phocae, minutaeque cochleae condita sint.* Libro XIII. narratur Coeranum quendam Milesium, cum fortè in piscatores publici ritus degeneres incidisset qui captum delphinem erant in frusta dissecturi, pecunia sua vitam illius & libertatem redemisse. καὶ Τιμαχίδας ὁ Ῥόδιος ἐν τετάρτῳ τοῦ Δείπνου. Timacbidam grammaticum laudant aliquoties Harpocration, comici scholiastes, Hesychius, & ipse Athenaeus libro vltimo. at hic poëta fuit. est enim versus heroicus qui ex illo affertur. Sed videtur Eustathius longe aliam lectionem inuenisse. Scribit enim ex hoc loco: quidam τὸν ἱερὸν ἰχθὺν esse volunt τὸν πομπίλον ὡς Τιμαχίδας φάμενος, πομπίλοι ἰχθῦς ἱεροὶ ὡς εἰπεῖν σωτῆρες... ναυτιλλομένων. In Corinnae versu, Πομπίλε ... scribe, πομπίλους: est enim precantis oratio. Χησιὰς ... Φιλῶτιν μεγεῖρα. Haec est Chesias nympha vnde aliquot loca in insula Samo sunt denominata, quorum mentio apud geographos. quin ipsos Sami incolas Chesienses aliquando fuisse dictos memoriae proditum est ab interprete veteri Nicandri. Χησιὰς, inquit, ... ἐν Σάμῳ εἶτα Ἀστυπαλαιεῖς. Mox scribe, λέγουσαν τάδε, sublata distinctione maiore. &, Πατρὸς ἐμοῖο φίλου συμφράδμονα θυμὸν ἀέξων Πομπίλε. sic melius quàm φίλον. perpetuum est, vt loquuntur, patris epithetum φίλος. elegans periphrasis est amici, in illis, συμφράδμονα θυμὸν ἀέξων. Porro Athenaeus occasione anthiae siue callichthyos, quem nonnulli piscem sacrum vocabant, etiam alios recenset, qui similiter à poëtis ἱεροὶ ἰχθῦς sunt appellati. In his *leucum* ponit ex Theocrito. Naturae interpretes hunc *leucum* non agnoscunt: nam eruditissimum Rondeletium qui λεῦκος superiore quodam loco pro λύκος scribebat, errare ostendimus. Cùm igitur leucus hic nusquam inueniatur, suspicati sunt veteres critici γλαῦκος scribendum esse in istis Theocriti versibus, quos ascribit auctor. Colligo ex istis Eustathij verbis: Θεόκριτος δ' ἐν Βερενίκῃ ἄλλον ... βούλεται, εἰπὼν, ἱερὸν ἰχθὺν, ὃν λεῦκον, (ἢ γλαῦκον) καλέουσιν· ὁ γὰρ δ' ἱερώτατος ἄλλων. Multum autem lucis Theocriti versibus attuleris, si eos cum Iosepho Scaligero scripseris & distinxeris hoc modo,

Αἴ τις ἀνὴρ αἰτεῖται ἐπαγρεσίην τε καὶ ὄλβον
Ἐξ ἁλὸς ᾧ ζωή· (τὰ δὲ δίκτυα κείνῳ ἄροτρα·)
Σφάζων ἀκρόνυχος ταύτῃ θεῷ ἱερὸν ἰχθὺν
Ὃν λεῦκον καλέουσιν· ὁ γάρ θ' ἱερώτατος ἄλλων·
Καί κε λίνα στήσαιτο, καὶ ἐξερύσαιτο θαλάσσης
Ἔμπλεα.

Mirabar cum haec legerem, Διονύσιος δ' ὁ καλούμενος Ἴαμβος: & suspicabar scribendum ἰαμβοποιός, vt alibi scriptum in his libris. sed alterum tuetur, supra membranarum auctoritatem, Clemens Alexandrinus libro quinto. Lego deinde, Ἀκήκοα μὲν γοῦν ἁλιέως Ἐρετριέως καὶ ἄλλων πολλῶν ἁλιέων καλούντων τὸν πομπίλον ἱερὸν ἰχθύν. haec sententia lectionem postulat. Fuêre qui dicerent, piscem ἱερὸν non quasi sacrum dici; sed quasi ἱέμενον πρὸς τὸν ῥοῦν, siue κατὰ ῥοῦν, vt apud Eustathium: quorum neutrum est Graecum, si vt interpretes ἱέμενον aspirans, vertas *auidum*. ἱέναι est ὁρμᾶν, *ferri*. & sensus est, ita dictum piscem hunc quod aquae fluxum sequatur. Notum ῥοῦς quid sit in aquis: vnde Graecorum prouerbia duo κατὰ ῥοῦν φέρεσθαι, de eo cui fortuna aspirat: ἀνὰ ῥοῦν χωρεῖν, de eo cui aduersatur. Post longum sermonem de sacro pisce, prius quam ad Apuas transeat dipnosophista, Vlpiano quaestionem vnam proponit ex Archestrati Opsologia. Facit enim ille poëta mentionem cuiusdam piscis qui in Ponto & Maeotide reperitur: quem tamen non nominat, quia illum ἐν μέτρῳ οὐ θέμις εἰπεῖν. repugnante modulo syllabarum eius nominis legi heroici carminis. Non soluitur proposita quaestio ab Vlpiano: nisi desunt hodie illius verba, quod non puto. Doctissimo autem Gesnero assen

ro aſſentior exiſtimanti antacęum piſcem intelligi. Ea vox non magis epicum verſum poteſt ingredi, quàm elegiacum nomen *Tuticanus*, de quo Ouidius conqueritur. ſecunda vtrobique eſt breuis. Vnum video poſſe obiici huic ſententiæ. nam antacęum deſcribunt veteres ſine oſsibus, ſpinis, ſquamis. quare illum non videtur habuiſſe notum Archeſtratus, qui ſolam ex omnibus piſcibus talem faciat anguillam. ἣ φύσει ἐστιν ἀπύρηνος μόνος ἰχθύς. ſed de his verbis plura cap. XIII. Pro ζητείτω, *quærat*, malè quidam, ἐζήτησε *quæſiuit*. Aduerte autem loquendi genus κατά τι εἰπών Ἀρχέστρατος pro εἰπόντος Ἀρχεστράτου.

CAPVT VIII.

Ἀφύη & ἀφύαι. nota veterum criticorum τὸ χ. apua ῥυπαρωτέρα. μινθοῦν. ἀφροὶ apua. Clearchus Περὶ παροιμιῶν. Hermippi Δημόται. Calliæ Cyclopes. *Lyncei Samij locus. apua* Aeneatides *Rhodiorum.*

ΦΥΑΙ. καὶ ἑνικῶς δὲ ἀφύην λέγουσι. Græci ferè ἀφύας dicunt numero multitudinis. Attici quidem ἀφύην nunquam, ſi credimus antiquis grammaticis. Heſychius, λέγουσι δὲ Ἀττικοὶ ἀφύας πληθυντικῶς· ἑνικῶς δὲ οὐδέποτε. Sed huius contrarium probat comici interpres prolatis verbis ex eiuſdem Tageniſtis, ἅλις ἀφύης μοι. qua de re plura mox noſter. Iudicium Ariſtarchi ſubit mirari, qui πληθυντικῶς vſurpari hoc verbum noluerit: auſuſque ſit culpæ notam affigere locis illis comicorum quos recenſuit, vbi vox ἀφύαι habebatur. Scholiaſtes Ariſtophanis ad illa, φαληρικὰς ἀφύας ex Auibus: Ἀρίσταρχος δὲ οὐκ ἀποδέχεται πληθυντικῶς. διὸ τὸ χ. Olim eruditiſſimum Geſnerum torſerunt poſtrema verba. Nos ad libros Diogenis pridem docuimus τὸ χ eſſe culpæ notam: quare in antiquorum poëtarum ſcholiis ſæpe legas διὸ τὸ χ. hoc eſt, propterea critici huic verſui præfixerunt τὸ χ. vt vocis κακόζηλον, aut inſolentiam indicarent. Ariſtonymi locus paullo poſt ſic ſcribitur melius, ὡς πότ' ἀφύην εἶδ' ἐπ' ἀπαλαῖς. De apua cobitide narrat auctor, γίνεται δ' αὕτη ἐκ τῶν μικρῶν καὶ φαύλων τῶν ἐν τῇ ἄμμῳ διαφθειρομένων κωβιδίων. Interpretatur Athenæus iſta Ariſtotelis, γόνος ἐστὶν ὁ κωβίτης κωβιῶν τινῶν μικρῶν καὶ φαύλων οἳ καταδύουσιν εἰς τὴν γῆν. propius ad philoſophi verbum καταδύουσιν, accedit lectio librorum Suidæ, τῶν ἐν τῇ ἄμμῳ φθειρομένων. Ait auctor, Epicharmum in Hebæ nuptiis, ἐν μεμβράσι καὶ καμμάροις τὰς ἀφύας καταριθμεῖσθαι: *inter membradas & cammaros recenſere apuas.* poëtæ verba habes inferius in ſermone de bocibus: ſed ibi ſcribitur σμαρίδες, ἀφύαι, κάμμαροι. non vt hic μεμβράδες. Apuatum genera duo facit Hicesius antiquus medicus: τῆς ἀφύης, ait, ἡ μὲν λευκὴ, ἡ δὲ ῥυπαρωτέρα ταύτης. emendant docti ἡ δὲ λιπαρωτέρα. non animaduertentes opponi ratione coloris τὴν ῥυπαρὰν τῇ λευκῇ. Alibi docemus, voces ῥυπαρὸς & πιαρὸς, non ſordes ſignificare interdum, ſed colorem, qualis eſt veſtis albæ, quæ habendo facta eſt ſordida. Nihil igitur mutemus: ſed libros ſequamur: cum præſertim ſequatur, διαφέρει δ' ἡ καθαρά. quod planè eſt contrarium vocis ῥυπαρά. Scribe Archeſtrati verſum, Τὴν δ' ἀφύην μίνθου πᾶσαν πλὴν τὴν ἐν Ἀθήναις. *omnem apuam Attica excepta aſperge ſtercore.* id eſt, aſpernare & loco ſtercoris habe. μινθοῦν comicis, idem ac κοπροῦν, μολύνειν. vulgò μίνθοι. ſed μίνθου Epitoma. Quod autem apuæ quædam ἀφροὶ appellarentur, & indicat Archeſtratus, cum ait, τὸν γόνον ἐξαυδῶ, τὸν ἀφρὸν καλέουσιν Ἴωνες: & confirmat Heſychius, λέγουσι δὲ καὶ αὐτὰς (apuas) ἀφροὺς διὰ λευκότητα. Sequitur, Κλέαρχος ὁ περιπατητικὸς ἐν τοῖς περὶ παροιμιῶν τῆς ἀφύης φησι. Clearcho librum fuiſſe editum *De prouerbijs*, conſtat. an de prouerbiis apuæ ſingularem aliquem librum edidit? ſuadet hæc lectio, & aſſentiuntur interpretes: ſed hoc falſum eſt. nam ſcribendum vt in Excerptis, ἐν τοῖς περὶ παροιμιῶν, περὶ τῆς ἀφύης φησί. *in libro De prouerbijs, ſcribit de apua.* Deinde ſic lege, περὶ τῆς ἀφύης φησὶν, διὰ τὸ μικροῦ δεῖσθαι πυρὸς ἐν τοῖς τηγάνοις, οἱ περὶ Ἀρχέστρατον ἐπιβάλλοντες κελεύουσιν, ἐπὶ θερμὸν τήγανον σίζουσαν ἀφαιρεῖν. *de apua ſcribit, quia non multo igne opus habeat in ſartagine, iubet Archeſtratus, in calentem ſartaginem eam inijcere, & vbi ſtridere incipit, auferre.* Tranſpoſitio locum ſubobſcurat. & malè vulgò ἐπιβάλλοντες. Hermippi comici Δημόται, quæ mox laudatur fabula, Pollux citat libris ſeptimo, nono, & decimo, cap. XXXVII. at Calliæ *Cyclopum* meminit

Pollox idem lib. VII. cap. XXIV. & XXVI. Lyncei Samij qui ſequitur locus ex eius epiſtola ad Diagoram, cōparari debet cum ſimilibus aliis qui in libris hiſce habentur. euiuſmodi ille eſt, quem libro III. cap. XXV. expoſuimus. Conſtat ea epiſtola contendiſſe Lynceum edulia Rhodiorum cum Atticis, & Rhodiacis palmam adiudicaſſe. Eius verba quæ hîc habentur & diſtinguntur non bene, & nō ſine vitio ſcribuntur: vertuntur autem peſsimè. Legendum, ταῖς μὲν Φαληρικαῖς ἀφύαις τὰς Αἰνιάνδας καλουμένας ἀφύας· τῇ δὲ γλαυκίσκῳ τὸν ἔλλοπα καὶ τὸν ὀρφὸν ἀντιπαραθεῖσα. πρὸς δὲ τὰς Ε. hoc eſt, *Oppoſuit* natura Rhodiis cupiens *apuis Phalericis eas quæ dicuntur Aeniatides: glaucisco, ellopem & orphum: Eleuſiniacis paſſeribus & ſcōbris, & ſi quis alius apud Athenienſes piſcis eſt ipſo Cecrope nobilior, opponendum genuit eum quem alopecem vocant.* In priore parte huius ſententiæ ſcripſimus ἀντιπαραθεῖσα. ſic legendum eſſe euincit vox ἀντιχορηγήσασα. quam tamen voeem interpretes cenſuerunt motandam in ἀντιχρήσας. abſurdè planè, & ἀπροσδιονύσως. Vera lectio quam aſſerimus: vera ſententia quam expreſſimus. vt plena ſit Lyncei oratio, ἔξωθεν aliquid ſubaudiendum, hoc modo, ἀντιπαρατιθεῖσα ἡ Ῥόδος: vel ἡ φύσις δίδοῦσα τοῖς Ῥοδίοις. Simillimus locus eſt qui recitatur libro XI. τὰς ἡδυποτίδας τὰς Ῥοδίας ἀντιδημιουργήσασθαι πρὸς τὰς Ἀθήνησι Θηρικλείους. item alius libro XIV. vbi eodem genere & caſu ſcriptum, εἰσάγουσα ἀνταγωνιστὴν, pro eo quod hic ἀντιπαρατιθεῖσα. Cæterum apuæ quas Rhodij *Aeneatidas* vocabant nomen habuerunt ab Aeno, qui locus fuit in continēte, Rhodo oppoſitus. inde dictæ Aeniatides apuæ, vt Pelorides conchæ, & ſimilia. Cum ait, ἐπάνω τῇ δόξῃ τοῦ Κέκροπος γεγονεν, alludit ad prouerbium, Κέκροπος ἀρχαιότερος. vnde eſt apud Syneſium, ὑπὲρ τὰς ἀρχαίας ἀμφισβητεῖν τῷ Κέκροπι. Iſta, ὁ δὲ τὴν Ἡδυπάθειαν γράψας, &c. verba ſunt Lyncei auctoritate Archeſtrati commendantis Rhodiorum alopecem. non nominauerat Lynceus Archeſtratum, contentus hac periphraſi eum indicaſſe, ὁ τὴν Ἡδυπάθειαν γράψας. poterat tamen non iniuria dubitari de quo ſentiret Lynceus: nam opus Archeſtrati ſolus hic vt libro primo obſeruatum eſt, Ἡδυπάθειαν appellauit: alij vel Ὀψολογίαν vel Γαστρονομίαν, vel alio quo nomine. propterea ſubdit Athenæus, Ἀρχέστρατον λέγει τὸν τρίβων ὁ Λυγκεύς. quæ erant vertenda, *Archeſtratum intelligit Lynceus, nobilem catillonem.* Elegantiſſimè autem ſcriptor Samius verſuum Archeſtrati ſententiam paucis verbis eſt complexus. Calliæ locum ſuper acharno piſce laudatum, ſcribo ſic, κίθαρος ὀπίδος καὶ βατὶς θύννου τι κεφάλαιον τοδὶ, ἐγχέλυα, κάραβοι, Λίνδιός τι ἄχαρνός οὗτος. BATIΣ. vide in Κίθαρος.

CAPVT IX.

Epicharmi Megaris. *Sannyrionis* Γέλως, *& aliæ fabulæ. Error Athenæi perpetuus in citando libro quinto Hiſtoriarum Ariſtotelis. Temerariæ quorundam emendationes contra librorum veterum conſenſum. piſcium* φωνή. Bocis *piſcis etymum.* κορακῖνος *vnde.* βαβραδόνες. *Ariſtomenis* Γόητες. *Antiphanis* Cnœthis. *tetradiſtæ.*

BATIΣ BATPAXOΣ BATOΣ. τῆς μὲν οὖν βατίδος καὶ τοῦ βατράχου μνημονεύει Ἀριστοτέλης. Fortaſſe ſcripſerat, καὶ τοῦ βάτου καὶ τοῦ βατράχου. non enim video cauſſam huius prætermiſsionis. nam philoſophus inter cartilagineos & batidem & batum recenſet: atque adeo hunc ſæpius quàm illam. Sic tamen omnia antiqua exemplaria, & Epitoma. πάρα ſcribe non παρὰ, in iſtis, ἵνα πάρα μὲν κάραβοι καὶ βατίδες. pro παρῆσαν, vt antè monebamus. In Epicharmi ecloga non intelligo iſta, λεῖ δὲ ζύγαιναι, πρῆστις, χαμεῖται. poſtrema vox mendæ ſuſpecta, vel eo nomine, quia in Excerptis prætermiſſa eſt cum præcedente. Dalec. emendat χαμαιδῖται. de quo pronuntient eruditi. Probabilius ſit multo κάπτ᾽ ἔτερα. etſi ne id quidem placet. *Megaris* Epicharmi laudatur & noni initio. quæ inde afferuntur hic, non carent ſuſpicione mendi. Non memini laudari alibi in his libris vetuſtiſſimum poëtam Sannyrionem, niſi hîc, vbi ſcribitur, Σαννυρίων δ᾽ ἐν Γέλωτι, ὦ βατίδες, ὦ γλυκεῖαι κόραι. antiquæ comœdiæ poëta hic fuit antiquiſſimus. de quo & iſta eius comœdia legitur in Ariſtophanis ſcholiis: καὶ αὐτὴ δὲ ἡ παλαιὰ ἑαυτῆς διαφέρει καὶ γὰρ οἱ ἐν

Ἀττικῇ

Ἀθήνῃσι περὶ τὸν συνεσπασμένοι τὸ ἐπιτήδευμα τῆς κωμῳδίας, (ἦσαν δὲ οἱ περὶ Σαννυρίωνα) καὶ τὰ πρόσωπα εἰσῆγον ἀτάκτως, καὶ μόνος ἦν γέλως τὸ κατασπουδαζόμενον. Suidas auctor est, plures poetæ huius fabulas reperiri in Athenæi Dipnosophistis laudatas. & nomina illatum refert, Γέλως, Δανάη, Ἰώ, Ψυχασταί. Si igitur non fallit nos Suidas æstimari hinc potest, quantum hoc opus damni sit passum: in quo, vt dixi, semel tantum in *Risu* laudatum Sanoyrionem inuenias. Huius fabulæ meminere multi: vt Pollux lib. I X. & lib. X. cap. X L V I I I. Harpocration in ναύκληρος. etiam in πίλαγος: sed olim: nam hodie locus est mutilatus & turpiter deformatus. Sic enim editum, λέγεται δὲ πίμματα τινα τοῖς θεοῖς γινόμενα ἐκ τοῦ ἀφαιρεθέντος εἴτε ἐκ τῆς ἄλω. . . . . . . δ' ἐν γέλωτί φησι πίλαγοι . . . . . ἃ καλεῖτε σεμνῶς ἄλφιθ' ὑμεῖς οἱ βροτοί. Legendū, Σαννυρίων δ' ἐν Γέλωτι,

—πίλαγα καλούμενα ἡμεῖς οἱ θεοί

Ἃ καλεῖτε σεμνῶς ἄλφιθ' ὑμεῖς οἱ βροτοί.

Quod ad reliquas fabulas attinet, quæ Suidæ nominantur, *Danaen* reperio quidem: sed apud comici interpretem in commentario ad Ranas, non in Athenæo. *Psychastas* verò & *Ionem* inuenias in his libris: sed hanc Platonis comici, illam Strattidis: neutram Sannyrionis, nisi est mendum in nostris codicibus. Sequitur, Ἀριστοτέλης δ' ἐν πέμπτῳ ζώων μορίων, σελάχη φησὶν εἶναι, τὸν τρυγόνα, βοῦν, λάμιαν, ἀετὸν, νάρκην, βάτραχον, καὶ πάντα τὰ γαλεοειδῆ. Legebatur antè, Ἀρ. ἐν πέμπτῳ ζώων ἱστορίας. rectè, si rei veritatem spectemus. nam constat sumta hæc esse è capite quinto libri quinti Historiarum. Sed iam antè monuimus factum esse casu quodam, vt quæ proferuntur cunque ab Athenæo è libro quinto Historiarum, operi De partibus ab ipso ascribantur. Iudicium nostrum est, euenisse hoc, quia codex Aristotelis ad manum Athenæo non erat referenti in literas hos dipnosophistarum sermones. Excerpta sua vir diligentissimus & eruditissimus solùm habuit: atque ea, vt videtur, confusa & perturbata, titulis peruersis. Hinc illius manauit error. mira enim est optimarum membranarum constantia in hoc & aliis similibus locis: vbi tamen scioli homines & curuorum correctores Historiarum nomen antiquæ lectionis loco substituerant. Enimuero quisquis ille erat qui spreta auctoritate veterum exemplarium, tot præsertim locis consentientium, facinus hoc perpetrare in animum induxit, fidei sublestæ homo is fuit, & criticus pessimus. Nam si peccata veterum scriptorum emendare licet nobis, & ipsorum scripta pro nostra libidine fas corrigere, mutare, atque interpollare: protsus & de antiquis scriptoribus, & de literis ipsis conclamatum est. Apage hanc à nobis temeritatem, audaciam & væcordiam. Vt in Rep. nō semper optimum est, quod prudentissimus senatorum censuerit: sic in recensendis antiquis auctoribus, nō semper amplectendum pro vero & recto, quod vel opinio, vel etiam ratio suaserit esse optimum. Atque vt in publicis consiliis suprema semper lex est, populi salus, & vt ille ait, εἷς οἰωνὸς ἄριστος ἀμύνεσθαι περὶ πάτρης: ita in isto negotio, illud semper anteponendum est, quod ab auctore esse profectum, liquidò constiterit. Nemo igitur miretur restitutam à nobis cum isto loco tum aliis quàm plurimis antiquam lectionem: quam, sicut iam diximus, constantissimè tuentur omnia exarata manu exemplaria. Cæterùm philosophi verba in quinto Historiarum sunt hæc, σελάχη δ' ἐστὶ τά τε εἰρημένα, καὶ βοῦς, καὶ λάμια, καὶ αἰετὸς, καὶ βάτραχος, καὶ πάντα τὰ γαλεώδη. inde est emendanda scriptura nostrorum librorum. nam male ἀμίαν pro λαμίαν etiam membranæ præferunt. at pro τὸν τρυγόνα, melius alij, βάτον, τρυγόνα. Mox in ΒΩΚΕΣ, recitatur versus Numenij, Ἠὲ λευκὸν σινόδοντα, βόακας τε τρηχύς τε. vbi rectè emendant docti βρέγχυς τε. Hesychius, βρέγχος, ἰχθὺς κητώδης. Scribe, Ἀριστοφάνης Σκηνὰς καταλαμβανούσαις, ex iis quæ disputamus libro quarto, cap. X X. Docet philosophus quarto Historiarum nullum esse piscem qui habeat φωνήν: sed tantum ψόφον quosdam aut τριγμόν. Sic accipiendum quod hîc scribitur de boce siue boace, ὀνομασθῆναι δὲ παρὰ τὴν βοήν. Veteres tamen grammatici de appellatione piscis huius differentes, protulerunt tanquam Aristotelis verba hæc, ὅτι φωνὴν προΐεται, καὶ οὕτως ὠνόμασαι. vbi est κατάχρησις vocis φωνή. Apud eosdem extat integrior qui sequitur locus Pherecratis. Sic illi, Φερεκράτης εἶπών,

—τί ληρεῖς; ἀλλὰ φωνὴν οὐκ ἔχει ἰχθύων γε φασὶ τὸ παράπαν. ἐπιφέρει, καὶ τ. &c.

Sed de appellatione piscis huius diuersum sensit ab aliis Aristophanes grammaticus: de quo scribit Athenæus, κακῶς φησὶν ἡμᾶς λέγειν τὸν ἰχθὺν βῶκα, δέον βόωπα· ἐπεὶ μικρὸς ὑπάρχων μεγάλους ὦπας ἔχει. *ait Aristophanes, male appellari* βῶκα *piscem quem melius appellauerimus* βόωπα, *quoniam paruus cum sit, magnos habet* ὦπας, id est, *oculos*. Non probatur

probatur hæc Athenæo sententia, quemadmodum sequentia probant. Ait enim, φρος δὲ λέχεται, εἰ τοῦτο κακῶς ὀνομάζομεν, διά τι κοραχῖνον φαμὲν, οὐ κοροκῖνον; ὠνόμασθη γὰρ ἀπὸ τοῦ τὰς κόρας κινεῖν. τί δ' οὐχὶ καὶ σαῦρον λεγομεν, ἀλλὰ σαλπιγγα; ὠνόμασται γὰρ καὶ οὗτος ἀπὸ τοῦ σαίρειν συνεχῶς τὴν οὐρὰν. Hoc vult: compositas voces originem suam sæpe dissimulare, mutatis, adiectis, detractis literis aliquot. Velle autem publico consensu receptas & probatas dictiones reformare, inanis sit ac vanus labor. quare frustra fuit Aristophanes cum sua hac obseruatione. Subtilius est quod ait auctor, κοραχῖνον vsu vulgi comprobatum esse cum dicendum esset κοροκῖνον: quia sit facta vox ἀπὸ τοῦ τὰς κόρας κινεῖν. Plane ita est: nam ita fieri amat, in huiusmodi compositione nominum. sic ἡμεροδρόμος dicimus non ἡμεραδρόμος: sic ἡμερόκοιτος, non ἡμεράκοιτος: sic ἡμερόβιος, ἡμεροσκόπος, δοξοκόπος, θαλασσοκόπος & similia multa. ergo contra hanc analogiam vsu receptum est, vt dicamus κοραχῖνος non κοροκῖνος: vt & ἀγγελιαφόρος, non ἀγγελιοφόρος. Scribunt membranæ ΒΕΜΒΡΑΔΕΣ. neque aliter in sequente Phrynichi versu. sed rectum esse vtrumque ipse auctor nos docet. At pro βεμβραδίας & βεμβραδώνες Etymologici auctor describens Athenæi hunc locum βεμβράδας semper. E contrario scripta lectio, βαμβραδόνας. alibi in his libris, βαβραδόνας. atque istud placet. Lege, καὶ Σώφρων ἐν Ἀνδρείοις, βαβραδόνι, ῥαφίδι. Non video quò pertineat allatum in sermone de membradibus Numenij testimonium: nam in illius verbis, vt quidam ea nobis exhibent omnes libri, de membradibus altum silentium. desit fortasse aliquid huic testimonio. Βεμβραφύη quæ dicitur in vulgatis libris, in M S S. est βεμβραφύη. in Etymologico bis, μεμβραφύη, vt in Aristonymi subiecto loco. Γόητας Aristomenis citat Pollux libro octauo. βιβλιοπώλην, inquit, ὠνόμασεν Ἀριστομένης ἐν Γόησι. & Harpocration de dictione φορίνη disputans. Mendosè scribitur statim, Ἀντιφάνης δ' ἐν Κνοιθιδεῖ, Τόπος τε κηρύττουσιν ἐν τοῖσιν ἰχθύσι Κήρυγμα, ὃ καὶ νῦν τις ἐκβεβρύχη μέγα, &c. Primum illud certum, fabulæ titulum corruptum esse. Libro decimo Ἀντιφάνης ἐν Κνοιθιδεῖ, ἢ Γάστρωνι. Videtur proprium nomen esse Cnathis. Hæreo tamen adhuc, & dubito num sit scribendum, Σκόθιδι: Atticis dicebatur σκόθης calumniator, & locutuleius. auctor Hesychius. Omnino autem fugitiuum α retrahe, & αὐτοῖς cum Dalec. scribe pro τόποι. Licentiæ comicæ vox est ἐκβεβρύχη. facta vt ad bebradas alluderetur. alioquin ἐκβαβράζει, minus insolens fuerit: cum hoc ipso libro extet in Ananij verbis simplex βαβράζειν. Tetradistæ iuuenes qui in Alexidis versu nominantur, inde nomen inuenerunt, quod quarta cuiusque mensis conuenirent, & conuiuia agitarēt: alij quod die vicesima idem facerent, icadistæ dicti: at qui die trigesima solebant vnà esse, τριακάδισται nuncupati: vnde τετραδισταί, ad quos sodalitas illa nihil attinebat. In versu ex eiusdem poetæ Protochoro, ἀπεπονώτερον με τὸν Διονύσου σκεῦος εἴληχ' ἔχει. malim εἴληχ' ἔχει. & altero ab hinc versu, ἰκέτευ με, potius quàm ἔχειν.

CAPVT X.

Βλέννος & Βέλεννος. Glossa Nicandri ἐκποιεῖν. χέλλοι pisces & χύλλοι. piscis ἐξελυθισμένος. color. καρυκοειδής. διωκάθειν. ὀλολύζειν. Menecrates Ζεύς. ἱεραὶ νόσοι. Herculaneus morbus. Epistola Philippi regis ad Menecratem. alia nonnulla.

BΛΕΝΝΟΣ. Excerptorum auctor semper βλέννος. vtrumque dici inuenias, Sophronis quæ sequuntur imperfectam sententiam habent, τὸ ἀγελαίτας βελέννος θηλαμόνι. vel vt scribunt interpretes θηλαμόνα. Scripsimus, ἔστι δὲ κοιβιῷ τινι ἰδέαν παραπλήσιος, non vt fuit prius, κοιβιῷ: quia doctissimi Hermolai coniecturam optimi codices confirmabant. Scribe mox, μή μοι βαιοί. κακὸς ἰχθύς. atque ita editum volui. qui hic est ΒΟΤΡΑΧΟΣ, sub finem libri dicitur βάγλωττα. Inde etiam lege in versu Archestrati ταύτην θήρα περὶ Χαλκίδα καλλίστην. nam etsi chalcis piscis nomen est: hic tamen locum non piscem significat. Verba Epicharmi, βύγλωσσοί τε καὶ κίθαρος ἐνῆς. melius κίθαρος. infrà suo loco. Deinde, ἐστὶ δὲ καὶ σκιαθὶς. quem piscem alij sciænam vocant, Numenius σκιαδία, Epicharmus σκιαθίδα. aut certè σκιανίδα. nam quo loco de sciæna disputatur infrà, quidam codd. atque etiam Epit.

scribunt

ſcribunt σκιαινίδας. ΓΟΓΓΡΟΙ. Νίκανδρος ὁ ἐποποιὸς ἐν τρίτῳ Γλωσσῶν καλεῖσθαί φησιν αὐτοὺς καὶ γρύλλους. Gloſſæ Nicandri, quod ex illarum reliquiis conſtat, heroico verſu erant ſcriptę ideo ἐποποιὸς hic nominatur. congros eſſe appellatos & γρύλλους alibi temerè non legas. porcellos ita propriè dixerunt, & γρυλλισμὸν editum ab illis ſonum. congris, credo, propter paſcendi auiditatem nomen idem communicatum. vnde etiam γόγγρους dictos tradunt veteres à γρᾶν, quod eſt *edere*. Sed & γύλλους dixêre veteres quoſdam piſces, & γυλλίσκους, teſte Heſychio. Secundum Philemonis verſum Λέξαι μολόντι τὸν ἰχθὺν ὡς ἐσκεύασα, verte, *narrate quomodo illi reuerſo piſcem parauerim.* μολὼν non eſt *viator*: ſed *is qui venit*, aut *redijt*. Tertio, Νὴ τὴν Ἀθηνᾶν, ἡδύ γ' ἐς ἀθανασίαν Ἐπνευσ᾽. ſimile eſt apud Plautum, *Quid eſt ſuauius quàm bene rem genere bono publico.* Quintum ſic ſcribe, Οἷον παρέθηκ᾽ οὐ πεφαρμακευμένον. In ſexto placet quod Dalecampius hæc οὐδ᾽ ἄγωθεν ἐξηνθισμένον ad colorem refert. nam vulgò coqui gratiam condimentis ex colore captabant. Inde illud coqui apud Sotadem τεμμάνοι ὠκέωσα τητοις ἀνθινοι. & paullo poſt, κατέπνιξ᾽ ἐν ἅλμῃ τοῦτον ἀνθινῇ. apud Hippocratem *colorû* genus eſt ὁ καρυκοειδής, vt alibi docuimus. Nonus, τὸν ὀπτὸν ἰχθὺν οὐδὲ πεσσὸν ἔσομαι. Scribe ex libro vetere Ὀπτὸν τὸν ἰχθὺν οὐδὲ πῶ. prior pars ad ſuperiorem verſum pertinet. Decimus, Ὅμοιον ἐγγὺς τ᾽ ὄρνις ὅταν ἁρπάσῃ. Suſtine labantem verſiculum, & ſcribe, Ὅμοιον ἐγγὺς τ᾽ ὄρνις ὡς ὅταν ἁρπάσῃ. Τὶ καταπιεῖν μεῖζόν τι· περιτρέχει κύκλῳ, Τηροῦσα τοῦτο καταπιεῖν. Vbi ſcribo θηρῶσα: *quærens, tentans.* nam τηροῦσα eſt *canens.* at θηρᾶν eſt ζητεῖν, μηχανᾶσθαι & rationem quærere perficiendi quod velis. XIII. ἐπεῤῥεῖ διώκουσα ταύτην. Ipſa lex metri ſuggerit nobis Atticam vocem iſto loco reponendam. Scribe ἐπεῤῥεῖ διώκουσα ταὐτό. In XV. Τῆς λοπάδος ἀντιπήδησε. Emendant μετὰ τὴν λοπάδος ἀνεπ. Nihil niſi diſtinctio mutari debet. Τὴν ἡδονὴν ὁ περιττὸς αὐτοῦ καταμαθεῖν Τῆς λοπάδος, ἀντεπήδησε. XVII. ἐξῆλθ᾽ ὀλολύζων. quid hoc verbum propriè ſignificet, fuſè exponimus alibi. Eſt enim ſacrorum vox, & clamorem mulierum ſacrificantium indicat: qualis eſt ille apud Tibullum,

Agna cadet vobis: quam circum ruſtica pubes
Clamet, io meſſes & bona vina date.

poſtea tamen flendi & lugendi ſignificatione vſurpari cepit. hîc non malè interpreteris *cachinnari* & *ridere*. Deinde ſcribendum,

—οἱ μὲν ἠγόρασάν τι γὰρ,
Οἱ δ᾽ οὐδὲν, οἱ δὲ πάντα. καίτοι παρέλαβον
Ἰχθῦς ποταμίους ἰλύϊ τρεφομένους βορβόρῳ.

Induſtriam ſuam mirum in modum exaggerat coquus. *Atqui*, ait, *piſces ego acceperam*, ab eo videlicet qui illum conduxerat, *fluuiatiles qui limo paſcuntur.* Qualis ergo artifex iſte, qui in mala adeo materia tale ſuæ artis ſpecimen ediderit? Porro hunc locum ita iuſſeram edi ex MSS. codice illuſtriſſimi Principis Palatini emendatum. Nam poſterior verſus peſſimè ſcribitur in omnibus aliis quos videre contigit libris. Vtinam ita res noſtræ tuliſſent, vt beneficio magni Principis diutius frui fas fuiſſet. Non dubito futuram fuiſſe & aliis multis locis eius libri collationem perutilem. Sed erit, ſpero, aliquis ex eo numero doctiſſimorum virorum quos inclyta Heidelberga fouet, qui ope illius librariæ meritò περιβοήτου cætera perpoliat in hoc auctore, quæ noſtra diligentia in ſplendorem dare non potuimus nos. Ita autem ſcriptum etiam in Italicis codicibus, vnde excerptas διαφόρους γραφὰς miſit ad nos Andreas Schottus vir doctiſſimus. Verbum παρέλαβον accipiendum vt ſtatim, εἰ δ᾽ ἔλαβον ἄρτι σαπρὸν: *ſi traditus mihi fuiſſet parandus.* & ita ſæpe in ſequentibus, quando inducitur coquus aliquis loquens. Poſtremus verſus, Ὅταν ὀσφρανθῶσι ποιῶ ζῆν πάλιν. palam mutilus ſic integrari poteſt, ὅταν μόνον ὀσφρ. vel ἐπειδὰν ὀσφρ. ſic tamen iterum paullò poſt. Sequitur vara vibiam. Coqui gloriatio verſibus Philemonis modò recitatis cõtenta, reuocauit in mẽtem Athenæo Menecratis medici furorem. Nam hunc IOVIS nomen palam ſibi arrogaſſe, quia vt aiebat Philemonis cocus τοὺς ἤδη νεκροὺς ἐποίει ζῆν πάλιν, etiam alij teſtantur: vt non vno loco Plutarchus, & Clemens Alexandrinus in Προτρεπτικῷ. Quid appellat auctor τὰς ἱερὰς νόσους, cum ſcribit, τοὺς ὑπ᾽ αὐτοῦ θεραπευομένους ὑπ᾽ αὐτῷ τὰς ἱερὰς καλουμένας νόσους, συγγράφεσθαι ἠνάγκαζεν, ὅτι ἀκολουθήσουσιν αὐτῷ δούλοι περισωθέντες. Medici *ſacrum morbum* norunt vnicum, epilepſiam. Sed noſter non vt medici locutus eſt, verum vt elegantiores Græcorum: quibus magna res omnis & vehemens ἱερὰ dicitur: ſicut etiam Plutarchus ſcribit, & item medici ipſi. Igitur ἱεραὶ νόσοι Athenæo quæ Plutarcho

tarcho ἀπογραψάμενος, nam ait duobus locis de eodem Menecrate, ἐπεὶ κατατυχὼν ἔν τισιν ἀπεγνωσμέναις θεραπείαις. *cum ei res successisset in curatione quorundam desperatorum morborum.* in vita Agesilai & Apophthegmatis. Mox referéte Athenæo Nicostratum Herculis ornamenta & στολὴν omnem assumsisse, τὴν ἱερὰν νόσον θεραπευθέντα à Menecrate: sic accipe vt in libris medicorum. Nam quod Herculem se Nicostratus finxerit, caussæ fuit hoc: quòd comitiali morbo laborauerat: quem Græci vocarunt Ἡρακλείαν νόσον. etsi eius nominis aliam caussam affert Galenus. In extrema epistola Menecratis scribunt omnia exemplaria, Τοιγαροῦν σὲ μὲν Μακεδόνες δορυφοροῦσι. ἐμὲ δὲ καὶ οἱ μέλλοντες ἔσεσθ. Videtur isto loco vox vna excidisse, & scripsisse Menecratem, καὶ οἱ θεοὶ μέλλοντες ἔσεσθ. Parum erat furioso isti quòd Iouem se dicebat: nisi instar Iouis minores deos in comitatu haberet. Sequitur mox, καλέσας αὐτὸν ὁ Φίλιππος μετὰ τῶν ἰδίων θεῶν. & paullo ante περιῄει μετὰ τοῦ θείου χοροῦ. *regiones lustrabat, comitante deorum choro.* Etiam in istis vox desideratur vna, πρὸς ὃν μελαγχολῶντα ἐπέστειλεν ὁ Φίλιππος, Μενεκράτει ὑγιαίνειν. nam geminata voce Φίλιππος scribendum, ἐπέστειλεν ὁ Φίλιππος, Φίλιππος Με. similiter Agesilaus, Βασιλεὺς Ἀγησίλαος Μενεκράτει ὑγιαίνειν. Exemplum epistolæ Philippi est huiusmodi. Φίλιππος Μενεκράτει ὑγιαίνειν. Συμβουλεύω σοι προσάγειν σεαυτὸν ἐπὶ τοῖς κατ᾽ Ἀντίκυραν τόποις. Hunc igitur nouum cœlitem & ipsius deos Philippus συγκατέκλινε πάντας ἐπὶ τῆς μέσης κλίνης ὑψηλοτάτα καὶ μεγαλοπρεπέστατα ἱεροπρεπέστατα κεκοσμημένης, ait Athenæus: hoc significans: Menecrati & eius choro paratum fuisse lectum prorsus ad instar puluinarium quæ diis exstruuntur: de quibus fusè nos alibi. exéplum habes apud Hesychium in πλακίς, & similibus veterum locis, de eo cõuiuio plura Ælianus.

CAPVT XI.

Hegesippi Adelphi. *Locus tractatus à plerisque comicis Græcis, de arrogantia cocorum.* οἱ τὰ βάπτ᾽ ἔχοντες. attrati. *Visitati cibi in conuiuijs funestis.* κηληδόνες *apud Pindarum. Æliani locus emendatur.* ἐρυγγάνειν δάκνια. κόλλοπες *exoleti, & lenones.* ὑπομένειν. συνάγειν ἀπὸ συμβολῶν. ἀποσάττειν ἑαυτόν. χύδην. γευμάτια, *quisquiliæ. alia non pauca.*

REDIT auctor ad cocorum arrogantiam: cuius testimonia aliquot ex antiquis comicis recitat hoc loco. Incipit ab eo quod petitum ait è *Delphis* Hegesandri. Mihi verò & auctoris nomen suspectum est, & fabulæ. Quis legit apud veteres Hegesandrum inter comicos? quis *Delphos* comœdiam vsquam inuenit nominatam? Censeo legendum ex libro nono, Ἡγησίππος ἐν Ἀδελφοῖς: licet reclamantibus & MSS. & Epitoma etiam. Hegesippi comici Suidas aliiq; meminerunt. *Adelphos* autem multi docuerant: vt Menander, Hegesippus, Diphilus, & apud Latinos Terentius, ac L. Pomponius Atellanarum poëta. Primis ῥήσεως huius verbis occurrit poeta auditorum fastidio. quia enim à multis poëtis tractatum fuerat hoc argumentum, vt sibi audientiam faciat Hegesippus, (ita enim post hac appelletur) initio pollicetur dicturum se aliquid noui. Plurimos comicorum locum hunc attigisse, & in Attico theatro cocorum arrogantiam exagitasse, docet clarè Athenæus: qui tot locis tam multa eiusdem sententiæ, mira patiétia, descripsit. Quàm multa iam huius argumenti libro tertio recitata sunt? Ecce iterum paginas aliquot in ea re occupatas. Libro nono inuenies nihilo pauciora, aut plura fortasse. etiam libro XIV. extremo eádem oberratur chorda. Ex his omnibus intelligere est cur poëta sermonem hunc ita ordiatur,

Βέλτιστε πολλοῖς πολλὰ περὶ μαγειρικῆς
Εἰρημέν᾽ ἐστίν. ἢ λέγειν φαινόν τί μοι
Καινὸν παρὰ τοὺς ἔμπροσθεν, ἢ μὴ κόπτε με.

Quartus versus & quintus corrupti sunt: Οὐχ. ἀλλὰ τὸ πέρας τῆς μαγειρικῆς . . . ὁρᾷς Εὕρημα μόνον εἰδέναι τῶν νομιζομένων ἐμέ. Lego,

Οὐχ. ἀλλὰ τὸ πέρας τῆς μαγειρικῆς τέχνης
Εὑρηκέναι τοῦτον νόμιζε μόνον ἐμέ.

Propius

Propius accedere ad editę lectionis vestigia non possumus. IX. Εἴδη λαχανικὰ δ' ἐστί, βιμβράδων τρόπος. Malim τρόποι. vel sic, βεμβράδων δ' ὄψα. In XIII. τὰ βαπτὰ ἐρυθρὰ, rectè vertit Dalec. *strats.* propius tamen ad Græcam vocem accessisset, si dixisset *colorats.* Ita Græci & Latini ambitum earum dictionum circumscribunt. Verùm hæc obseruatio alius est loci. XVIII. malè capiunt, qui putant esse coqui: pronunciatur enim ab eo quicum ipse loquitur. In silicerniis, & circumpotationibus, quas mortui caussa agitabant, non exquisiti cibi apponebantur: sed è vilioribus, cuiusmodi sunt lens & membrades. Ideo miratur iste qui potuerit fieri, vt in tali conuiuio præstaret quod modò dicebat. Quærit igitur mirabundus, an ex ritu lentem & membradas ferali cœnæ illi adhibuerit. Scribe in XXII. εἶδε εἰς ἀδυνάτων. Absurdè verò docti in penultimo corrigunt κατακειμένων, & pessimè vertunt, *ex accumbentibus.* non animaduertebant licentia comica perstringi à poeta spectatorum nonnullos qui bona sua liguriendo in ventrem condiderant omnia. Poëtæ verba sunt,

Πολλοὺς ἐγὼ σφόδρ' οἶδα τῶν καθημένων
Οἳ καταβεβρώκασ' ἕνεκ' ἐμοῦ τὰς οὐσίας.

multos noui ex iis qui sedent spectantes, qui vt opera mea possent vti, facultates omnes suas absumserunt. Non facilè est diuinare quid Pindarus nomine κηληδόνων intellexerit eo loco quem tangit hic Athenæus. Interpretes quidem pronuntiare non verentur quas vocauit Homerus Sirenas, dictas fuisse Pindaro κηληδόνας. Athenæus tamen hoc non dicit: nisi placeat eadem esse quæ dicuntur similia efficere. quod ineptum nimis & ἀσυλλόγιστον. Quare Athenæi verba non aliter accepit Eustathius, cum Ὀδυσσ. λ. exponens illa, οἳ δ' ἄρα πάντες ἀκὴν ἐγένοντο σιωπῇ Κηληθμῷ δ' ἔσχοντο. tum ad sequentem ῥαψῳδίαν, vbi scribit, Ἰστέον ὅτι Πίνδαρος κηληδόνας λέγει ποιούσας τοὺς ἀκροωμένους ἐπιλαθέσθαι τῶν τροφῶν ὑφ' ἡδονῆς. καὶ οὕτως ἀφαυαίνεσθαι. εἰ τοίνυν ἢ δῆλον εἶτε κηληδόνας ἐκεῖνος ἐπιθετικῶς τὰς Σειρῆνας λέγει, διὰ τὸν κατ' αὐτὰς, Ὅμηρος ἂν εἴποι, κηληθμὸν. εἴτε καὶ ἄλλα τινὰ ᾠδικὰ δαιμόνια. Fatetur Eustathius nescire se planè, quomodo accipi debeat apud Pindarum vox κηληδόνες: posse enim vel epithetum esse Sirenum, vel alia quædam suauis cantus numina. In Nicomachi versibus subiectis, melius quędam distincta sunt in Latino textu quàm in Græco: quem inde licet corrigas. In nono item melius Dalec. πρότερον quàm vt est editum πότερον. Versum XVI. planè non intelligo. Etiam XIX. versu quid appellet τῶν ἰχθύων τὰς τέχνας parum assequor. nam interpretatio quæ in promtu est, sententiam frigidiusculam videtur continere. Scribe, XXV. Τὸ πλάνιον ἡμεῖς σφαίρας ἐστὶ τιθέμεθα. Non hoc autem dicit coquus, è culinæ totius ambitu locum deligi, vbi omnia artis totius officia exerceantur: sed hoc potius, culinam sic diuidi à coquis solitam, vt singulis artis suæ partibus proprium locum assignent. In XXXVI. Scribe ἐμοὶ, non ἐμοῦ. Est autem obscurior sententia propter aliquot verborum traiectionem audaciorem. Tirones ordinent sic, Ἤδη τὸ τοῦ ἑκάστου τεθῆναί μοι μετ' νοῦ, καὶ τὸ συμμέτρως, μεταφορὰ ἐστὶ ἀπὸ τακτικῆς τέχνης. *Præterea vbi quæque mihi sint collocanda, ex arte & conuenienter, id translatum est de disciplina tactica.* Vide quàm alienam sententiam poëtæ affinxerint qui sunt aliter interpretati. Tactica ars docet imperatores quomodo instrui acies debeat. Ex ea didicisse ait coquus, rectam & artificiosam paropsidū ac lancium super mensa collocationem: in quo positam esse artis suæ perfectionem, disputat alius coquus libro nono. Ideo Archestratū vocat auctor hoc libro, τὸν τῶν δείπνων λοχαγόν. Epitomator distinguit post συμμέτρως ἐμὸν, & cum superioribus illa connectit. Quare ex eius lectione hoc dicet coquus. Quod sciat in conditura ciborum vti iudicio, & seruare modum, id ex medicinæ notitia se habere. XXXVIII. Ἀριθμοῦ τὸ πλῆθος εἰδέναι μαγειρικῆς. *Coquinæ artis est, numero cognoscere multitudinem.* docet quomodo arithmeticæ cognitio necessaria sit coquo. locatur deinde qui coquum conduxerat, & ait, Οὐδεὶς ἕτερος πρὸς ἐμὲ καὶ γεγράψεται. Lego, πρὸς ἐμέ γ' ἐγγεγράψεται. *nemo alius præter me huic albo inscribetur.* Dixit coquus sibi necessariam esse arithmeticæ cognitionem, vt conuiuarum numerum inire possit. Nunc iste ait, nihil ei iam numerorum scientia fore opus: quia vni soliq; sibi parari velit à coquo cœnam. Distingue in XL. Μικρὰ διάκουσον ἐν μέρει καὶ μοῦ. λέγε. *Nunc tu vicissim pauca ex me audi.* hæc dominus postremum verbum est coci. ἐν μέρει dicunt Græci & ἐν τῷ μέρει. res nota: sed hoc eò dico, vt maculam abstergeam quæ Æliani codices dehonestat. Variæ hist. lib. IX. cap. I. de Hieronis erga fratres amore loquens, τοῖς ἀδελφοῖς συνεβίωσε, τρεῖς ἦσαν οὗτοι, πάνυ σφόδρα ἀγαπήσας αὐτοὺς, καὶ ὑπ' αὐτῶν φιληθείς. ἐν τῷ μέρει

τούτῳ φασὶ καὶ Σιμωνίδην συμβιῶσαι καὶ † Πίνδαρος. Lege, καὶ ὑπ' αὐτοῦ φιλανθεὶς ἐν τῷ μέρει. Τούτῳ φασὶ καὶ Σιμωνίδης συμβιῶσαι καὶ Πίνδαρος. Claudicat pede vno verfus primus è Philemonis ecloga, Ἐάν θ' ὅπως ἔχῃ. τὸ πῦρ μόνον. Scrib. Ἐάν θ' ὅπως τοῦτ' ἔχῃ. Sequentis è Diphilo ῥήσεως, primi verfus corruptiſſimi funt: ideo prætermiſſi à Breuiatore. Ita libri omnes, Οὐ μὴ παραλάβω σε θαμὰ εἰ δράσεις ἐγώ. Ἐπ' ἔργον εἰ μὴ διατελεῖς τὴν ἡμέραν, Τραπεζοποιοῦ ἐν ἀγαθοῖς πολλοῖς χλιδῶν. Dalecampius quam lectionem fibi fabricauerit, non diuino. Nos ita concinnamus, Οὐ μὴ παραλάβω τοὖψον, οὐδ' ἥκω γ' ἐγὼ Ἐπ' ἔργον, εἰ μὴ διατελῶ τὴν ἡμέραν Τραπεζ. quando coquos conducebant, hoc primum fiebat, vt omnia iis traderent opfonia. Hoc fenfu λαβεῖν & παραλαβεῖν toties iam pofita in fuperioribus: neque aliter hic accipiendum. Nam (quod ex præcedentibus Athenæi verbis conftat,) negat cocus fe opfonium vllum tangere velle, aut ad opus accedere, vt iis operam nauet, qui non totum diem fint ipfum occupaturi, & quidem in lautiffimis lautitiis. Commune hoc omnibus melioribus, vt ad leuia, & quę facilè aut breui perficiantur, ægrè trahi fe finant. x. verfus, Ναύκληρος ἀποθύει τις εὐθὺς ἀποβαλὼν Τὸν ἱστόν. fi quis nauclerus facra facit ex voto cuius eft reus falutem nactus ex naufragio. Ita interpretor ἀποθύειν hoc loco. Sed inueni poftquam hæc fcripfi aliam lectionem in Epit. quæ ad hanc fententiam præit nobis. habet enim εὐχὴν pro εὐθύς. verè omnino. Naufcrates *Naucleris*, de mullis loquens, αἷς καὶ θεὰν τιμῶσι Φωσφόρον Κόρην Δείπνων δῶρα πέμπουσι δῶρα ναυτίλοι. Euphron libro nono iftorum, σιμπάλην ἰδὼν ὑμεῖς οἱ Τήιοι Πολιοὶ γέροντες, τῶν πολλῶν πεπλανηκότες. XVII. Τιθεὶς τὰ δ' αὐτοῦ σπλάγχν' ἕκαστος ἐσθίει. Nimis cernunt acutùm qui hic prouerbium aliquod deprehendunt. Contrà affirmamus nos, fimplicem & ἀσχημάτιστον effe orationem. Verte, *& quifque fua vifcera*, (non corporis fui: apage. fed victimæ quam adoleuit.) *fibi apponens ea comedit.* σπλάγχνα accipe, vt in illo Homeri, Ἔνθ' οἱ σπλάγχν' ἐπάσαντο, θεοῖσι δὲ μηρία καῖον. vide ad librum tertium. XIX. Τριταῖος ἀπελθὼν ἀπορηκώς, εὐτυχής. Calamo fcripti multi, ἀποριξωκώς: ceu effet ab ἀπορίζω: quo parum aut nunquam vtuntur Græci. XX. ὡς δέκ' ἐπὶ τῇ μνᾷ γεγονέναι καὶ δώδεκα. Pono ὑποστιγμὴν in fine huius verfus: & feparo hæc à fequentibus. Naucleri vnus hic quæftus eft, quando merces quas aduexit fic vendidit, vt in fingulas minas lucri faceret drachmas decem aut duodecim. In proximo verfu δάνει' ἐρυγγάνειν *fænora eructare*, pofitum pro iactare fe de magno lucro: vel, quærere vbi pecuniam fœnori colloces. XXII. Ἀφροδίσι' ὑπὸ κάλλους μαστροποῖς ποιεῖν. quis formam in lenonibus commendauit? aut quis dictionem κάλλος alibi legit? Illa verò etiam hinc extrudēda, vt verę lectioni κόλλοψι locus fiat. Sic rectè in Excerptis. Ita vocabant exoletos: quafi duros, vt à Latinis poëtis appellantur. Lenones vocat Diphilus κόλλοπας, vel propter vultus truculentiam: vel ob morum peruerfitatem. Voluit enim ea appellatione fignificare, id genus homines non alienæ tantum, fed & fuæ pudicitiæ effe prodigos. XXIII. Ὑπὸ τοῦτον ὑπονύξ' εὐθὺς ἐκβεβάκχευκε. Docti fcribunt, πρὸς τοῦτον ὑπένευσε. fed non eft ὑπονεύειν, quod illi putāt, oculis nictando fignum alicui dare. νύττειν, *pungere.* ὑπονύττειν, *clam pungere.* nifi alia proferatur ex libris lectio, vertam, *leniter hominem pungo.* Adulationis genus hoc eft: cui fimilia in Theophraftea eius vitij defcriptione, floccos veftimentorum eximere, & è barba paleas detrahere, ac fimilia. XXIV. ὑμνήσειν Διὸς Σωτῆρος. formula gratulandi ei qui ex periculo euafiffet. XXVIII. ἀπὸ συμβολῶν συνάγοντα τὰ δι' ἱερά πω. Hic liceat nobis illud vfurpare, *eft aliqua prodire tenus, fi non datur vltrà.* nam mentem quidem huius loci interpretibus οὐδ' ὄναρ vifam, facile nobis aperire: verba in integrum reftituere, hoc verò non poffumus. Prior fententia definit in præcedentis verfus fine. Quare ponenda στιγμὴ τελεία poft verbum προσδέομαι. Nunc ait, at fi qui adolefcentes cupientes ex fymbolis vnà effe, coeant & pecunia vel anulo, vel alia qua re loco pignoris in vas aliquod coniecta, eant deinde per forum & clament: Quis eft qui tenuem cœnam parare velit: ego iftos clamare fino, neque iis operam meam loco. συνάγοντες exponendum ita vt docet ipfe auctor difertè libro VIII. in extremo. Repetendum autem ex fuperioribus μειράκια. Sequente verfu ἀνδραποδία habent libri. neque hoc rectum eft, neque id quod editum eft. In XXXVI. οἰμώξεις μακρά. Melius omnino antiqui libri, οἰμώξει. *Flebit multum primus cocorum:* nempe, qui pecuniam à me flagitabit. XXXIX. πολυτελῶς Ἀδώνια ἄγων' ἑταίρα μεθ' ἑταιρῶν πορνῶν χλιδῶν. Scribendum μεθ' ἑταιρῶν πορνῶν. Vltimus verfus eft, Σαυτὸν ἀποπνίξεις τόν τε κόλλοπ' ἀποτρίχων. Aquam ex filice faciliùs expreſſerim, quàm ex hac lectione vllum fenfum. Lego ἀποπνίξεις. Verfa-

betis,

betis, ait, in tanta rerum copia, vt liceat tibi suffarcinato & præda onusto domum tuam excurrere, atque ibi furta deponere. Quam fuerint olim cocorum cõductitiorum ragaces manus, ex Aulularia, & [illegible] æcorum comicorum sexcentis locis compertum est eruditis. χύδην in superiore versu non est *sparsim*: sed δαψιλῶς, copiose adeo vt omnia circumfluant. Diphilus modò, Τραπεζώματων ἐν ἀγαθοῖς πολλοῖς χύδην. Iam ἀποσάττειν est *exonerare*, siue *onus excutere*. Figura est ἓν διὰ δυοῖν, exonerabis σαυτὸν τόντε κόλπον, *te & sinum*, pro, sinum tuum. In Archedici pericopa non planissima sunt omnia: quod fatetur Breuiator, qui paucula tantum verba inde excerpsit. Deinceps videtur auctor cùm ait, Φιλοσέφαν☉ δ' ἐν Δηλίῳ κ) ὀνόματα ἐνδόξων μαγείρων ἐν τούτοις καταλέγει, catalogum nobilium coquorum polliceri: in subiectis tamen Philostephani versiculis duo solùm nominantur, Dædalus & Thymbron. Vnde non iniuria suspicio doctis est oborta plures eius comici versus fuisse descriptos. quod non putamus nos. nam in Excerptis ita scriptum ex hoc loco, Ὅτι Θυμβρων ἔνδοξ☉ μάγειρ☉ παρὰ Φιλοστεφάνῳ. historiam autem famosorum cocorum habes libro nono, & XIV. Postremus versuum Philostephani vulnus accepit, Δὶς μισθὸν ὃν εἴληφας ἥκω τ δεῦρ' ἀγαγόν σε. Scribo, Δὶς μισθὸν ὅν μ' εἴληφας ὧδέ σ' ἤγαγον. Obscura dictio est γρυμέα, vt quidem à Sotade vsurpatur in istis: —γαλεὸς εἰλήπται μέγας, Ὀπτῶ τὰ μέσα τὴν δὲ λοιπὴν γρυμαίαν Ἕψω ποιήσας τρίμμα συκάμινον. vel potius, συκαμίνινον. Viri docti qui didicerant ex Polluce γρυμαίαν idem significare ac πήραν, *peram*: vertẽte hîc, *aduectos in pera reliquos pisces*. Verius est, ea voce designari res viles ac pretij minimi, vt si Latinè dicam *quisquilias*. Hesychius Glossographorum longe princeps id nos docet: qui postquam nomen γρυμαία (siue γρυμεα: nam vtroque modo scribitur) interpretatus est his verbis, ita scribendis, ἰδίως σκευοθήκη, ἀγγεῖον ἐν ᾧ ἡ γρύτη. addit, ἤδη δὲ καὶ τὰ λεπτὰ σκεύασμα, ἃ καὶ γρύτην καλοῦσιν. significans ita appellari quæ Iurisconsulti & Seneca vocant in supellectile, *friuola*. Apud Themistium Suauiloquum γρυμαία inter inutilia arma ponitur. καταλιπεῖν μὲν τὰ λαισήια, καὶ τὰς ἰκτιδέας (ita legendum) καὶ τὴν γρυμαίαν. λαβεῖν δὲ ἀσπίδα ἀληθινήν. generaliter omnia minuta & parui momenti ita dixerunt. Ergo τὴν λοιπὴν γρυμαίαν coquus hîc appellat pisciculos minutos & non magnæ rei. aut galei piscis extremas partes: quæ demto medio corpore, suo quodam ac peculiari condimento parabantur intritis moris, & aliis nonnullis ex quibus conficiebatur quem vocabant ὀξυλίπαρον χυμόν. Vocem γρυμαία etiam Epicharmus ita vsurpauit, vt docebimus capite XIX. lib. at octauo in Eubuli versu ἰδίαν φλυαρίας eodem sensu. Posterior hæc interpretatio poetæ menti conuenientior est, ac verior. Timocles in *Anulo*, γαλεοὺς καὶ βατίδας, ὅσα τε τῶν ἰχθύων ἐν ὀξυλιπάρῳ τρίμματι σκευάζεται. vide etiam cap. sequenti. Septimo versu scribe metri caussa, Χλόην, κύμινον, ἅλας, ὕδωρ, ἐλάδιον. In XIV. προσεῖλαβον malim quàm προσέλαβον. etsi ferri potest, vt in tricesimo παρέλαβον. XXIV. Ἐμόλυνε ἀλλοίῳ τοιούτῳ τινι. vna dictione est imminutus. Scrib. Ἐμ. ἀλ. ταῦτα τοιούτῳ τινί. vel πάντα. In XXIV. non εἴλησα, probat lex metrica: sed εἴλυσα, quod idem est. Ille opsonator qui ait in Archedici versibus, emisse se δραχμῆς τραχήλους, ceruices congrorum intelligit, vel aliorum piscium, aut conchyliorum, de quibus libro tertio. Sequitur deinde locus eiusdem in voce τράχηλ☉, nonnihil obscurus.

—ἀλλὰ νὴ τὸν Ἥλιον
Κἀμοὶ τράχηλον ἕτερον εἴποθεν λαβεῖν
Ἦν, καὶ τριάδος δυνατὸν, ὃν ἔχω τοῦτον ἂν
Πρὶν εἰσενεγκεῖν ταῦτα δεῦρ' ἀπηγξάμην.

Malim, καὶ τριάδος δυνατὸν ὃν ἔχω τοῦτον λαβ. Si posset, inquit, fieri, vt aliud collum alicunde mihi pararem, & istud meum emtorem reperiret, priusquam istos quos emi τραχήλους intro ferrem, vnam de me literam longam facerem. Paratus erat videlicet, vitam ponere, modò trachelos quos emerat posset edere, aut luculentioribus mutare (non enim satis hic aperit animi sui mentem) & postea vitam recipere.

CAPVT XII.

Γαλεὸς catella. ῥίνη, ſqualus. νωτιδανός. *Cibi menſis illati ſtrepente ſymphonia. De Theſeo & Tlepolemo obſcura hiſtoria.* ἀδικία *pro impudicitia. glauci caput.* προβατεὺς *paſtor. Antiphanis* Paſtor. *Antiphanis* Cyclops. Theoclytus & Theocles *poëta.* Ialyſus. Poſis. *Glaucus marinus deus. Nicandri* Ετεροιούμενα. Hedylus *poëta.*

ΓΑΛΕΟΣ. Gloſſarium vetus, γαλεὸς ἰχθὺς, *catella.* non probo reſcribi *muſtela.* nam etiam in altero Gloſſario ita ſcriptum. Vt à γαλῆ ſuum γαλεὸς fecêre Græci: ſic Latini à *catus, catella.* In eodem libro *ſqualus* eſt ῥίνη. Scribe ſtatim τὸν ἀλωπεκίαν, non τίω. Etſi autem non neſciebamus quæ recitantur mox ex Ariſtotele, neque in libris De partibus (qui non plures ſunt quatuor) extare hodie, neque in Hiſtoriis, teſtituimus tamen etiam hîc omnium veterum exemplarium ſcripturam, & fecimus, Ἀριστοτέλης ἐν τῷ πέμπτῳ ζώων μορίων: qua de re capite nono diximus. Νωτιδανός vocabulum eadem forma factum eſt, qua ἠπεδανὸς, οὐτιδανὸς, βρυκεδανὸς, & alia: in quibus omnibus τὸ δανος formationi tantum ſeruiens nihil ſignificat. Quod ſequitur de accipenſere, notum ex Macrobio omnibus. Etiam in Arbitri Satyrico cibi menſis inferuntur ſtrepēte ſymphonia. Ait dipnoſophiſta Lyncei Samij verbis, Καὶ γὰρ τὸν Θησέα γεγονότα καλὸν ὑπολαμβάνω τοῦ Τληπολέμου τὸν ἰχθὺν τοῦτον αὐτῷ παραχόντος παρεγχειρῆσαι. Auctoritate Theſei viri magni probare inſtituit Lynceus rectum Archeſtrati conſilium eſſe, qui amico ſuadet vt galeum Rhodium iniqua vi rapiat, ſi alia ratione parare eum ſibi non poteſt. Id conſilij placere ſibi indicauit iam Lynceus, cum diceret, δικαίως παρακελεύεται. nunc ait etiam Theſeum feciſſe idem, cum Tlepolemo piſcem eripuit, quem precibus ab eo extorquere non poterat. Hiſtoria quam reſpicit Lynceus, neque Plutarcho in vita Theſei, neque veterum cuiquam eorum qui ad nos peruenerunt, narrata eſt, quod equidem meminerim. Quare certi aliquid de huius loci emendatione velle pronuntiare, hominis ſit, qui non meminerit ſe hominem. Ἀμαθία τὸ πλεῖον μέρος ἐν βροτοῖσιν, aiebat olim ſapiens: quod cum aliâs verum experimur, tum vel maximè, quoties veterum ſcriptorum monumenta ſeriò tractamus. Vtrumque vulnus obligaueris ſi ſcribas, ὃς τοῦ Τληπολέμου τὸν ἰχθὺν τοῦτον αὐτῷ μὴ παρασχόντος, παρασχεῖν, (vel παραχωρεῖν) ἠνάγκασεν. id eſt, *nam & Theſeum,* inquit Lynceus, *puto fuiſſe virum probum, qui Tlepolemum, cum dare ſibi hunc piſcem recuſaret, vi compulit vt faceret.* Sunt qui putent, innui his verbis, Theſeum emiſſe galeum à Tlepolemo pudicitiæ ſuæ iactura. non male eò traxeris ſuperiora illa Lyncei, τῇ ἀδικίᾳ κτήσασθαι τὴν ὀψαρτυσίαν. nam & flagitium ἀδικία eſt, vt virtus omnis iuſtitia. Ita legendum fuerit, ἑαυτὸν παρεγχειρῆσαι. GLAVCI piſcis maximè expeti caput, probat dipnoſophiſta aliquot veterum comicorum teſtimonio. Id ipſum confirmat παροιμιῶδες illud apud Antiphanem, *difficilius cepta deſeram, quàm Callimedon glauci caput.* Ἥττον, ait, ἀποσταίην ἂν ὧν προὔλαβον, ἢ Καλλιμέδων γλαύκου κρανίου. Corrupta eſt poſtrema vox in hoc Archeſtrati hemiſtichio, σημειοῖς γὰρ ἀλίσκεται ἐν πινάκεσσι. Lege, πινάκεσσι. & σημειὸς præſtat quàm σημειοῖς. item, Ἀντιφάνης δ' ἐν Προβατεῖ, in *Paſtore ouium.* προβατεὺς idem ac ποιμὴν. Tertio verſu ex eiuſdem Philotide, ſcribunt omnes veteres, atque etiam Epito. —τὸν γαλεὸν ἐν ὑποτετριμματί-

ζειν. τὸ δ' ἐγχέλιον, &c. vt vox vnica ſit ἐνυποτετριμματίζειν, metri ſolùm cauſſa dialyſim paſſa. galeum piſcem, aut illius partes extremas, intrito quarundam herbarum ſolitas condiri, dicebamus capite ſuperiore. Scribebamus ex coniectura, ἐν ὑποτετρίμματι ζεῖν. In his libris & ζεῖν & ἀποζεῖν non ſolùm pro feruere & coquere, ſed etiam pro facere coquere. Antiphanis *Cyclopem* laudat & Iulius Pollux libro ſeptimo & nono. in eius verbis ſcribunt docti, pro ψύττας κίχλος, quod interpretari non eſt, ψῆττα, κίχλη. nec video quicquam melius. Nauſicratis de glauco piſce verſus integri non ſunt: ſententiam certè vnam continent integram. More ſuo Athenæus de glauco piſce agens, occaſione nominis, de Glauco marino deo quædam affert. Principio eius ſermonis laudatur Θεόλυτος ὁ Μηθυμναῖος ἐν τοῖς Βακχικοῖς ἔπεσι. alibi citatur *Theoclytus* poeta antiquiſſimus: quem ab iſto alium eſſe non autumo. Itaque mallem

hic

hic quoque Θεοκλυτος scribi, vt libro vndecimo, vbi laudatur & Theocles poëta vetustissimus, qui Ithyphallicos fecerat. Ea sunt iudicio meo, quæ vocantur hic *τεχχικὰ ἔπη*. ex quo illud sequitur, Theoclem & Theoclytum eiusdem poetæ leuiter immutata nomina esse. Glaucum hunc Anthedonium fuisse etiam Strabo memoriæ prodidit. De Promathidæ *Hemiambis*, quærebamus libro primo, capite XVIII. huius non semel vetus Apollonij interpres meminit: etsi aliquando Περμαχίδας in eius libris inuenies scriptum. Non potest menda carere vox Γ'ελλημος in istis, *ἁρπάσαντα ἢ Σύμην τὴν Γ'ελλημου καὶ Δωτίδος θυγατέρα ἀποπλεῦσαι εἰς τὴν Ἀσίαν*. Hellenismi ratio vocem illam non admittit. Epitome & Eustath. recitantes hanc historiam, omittunt ista verba. interpretes Γ'αλίμου. ego Γ'αλύσου. nisus Hermolai Byzantij auctoritate: qui Symen insulam de qua Athenæus loquitur, ita nominatam scribit à Syme Ialysi filia, quæ est hæc ipsa. Nihil magis obnoxium errori quàm propria nomina. velut quod sequitur, Πόσεις δ' ὁ Μάγνης. nam melius libro XII. Πόσις. *Posis* ὑποκοριστικὸν nomen est pro Posidonius. vt *Amphis*, pro Amphiaraus. *Iphis*, pro Iphigenia. Quod autem mirabilis illa nauis Argonautarum etiam in Etruscum mare è Ponto deuenerit, non solus Posis credidit. Lege Apollonij Argonauticorum librum IV. sed Glaucum in Argonautarum albo neque Orpheus recensuit, neque Apollonius, neque Valerius Flaccus. Herba illa cuius esu dicitur Glaucus mortalitatem mutasse immortalitate, hic non nominatur: sedum autem fuisse siue ἀείζωον, veteres prodiderunt, vt legimus libro vltimo, & apud Isacium Tzetzem. Conatum doctorum virorum in emendandis proximis verbis, Νίκανδρος δ' ἐν τρίτῳ . . . . Εὐρωπίας Νηρέως ἐρώμενον τὸν Γλαῦκον ἱστορεῖ γενέσθαι, non respondisse voluntati, arguunt Excerpta: in quibus obseruatur hinc, Glaucum fuisse amatum à Nereo, non ab Europa Nereide, vt illi corrigunt. Quare verius est quod de voce Εὐρωπίας semper existimauimus: latere sub illa titulum vnius librorum Nicandri. Possis legere, ἐν τρίτῳ Εὐρωπιακῶν Νηρέως ἐρ. Sic statim *Aetolica* eius poëtæ laudantur: alibi *Oetaica*, *Colophoniaca*, & *Bœotica*. Quia tamen *Europiaca* Nicandri nusquam nominantur, & turpe est sine lege loqui, scribo, ἐν τρίτῳ Ἑτεροιουμένων. cum enim de Glauci mutatione sit sermo, optimè argumento conuenit libri index, *De ijs qui mutati sunt*. Poëma erat simile Ouidianæ Metamorphosi. Eius iterum meminit Athenæus hoc libro & multos hodiéque versus inde sumtos legere est apud Antonium Liberalem & alios. Scribe paullo post, ὑπαγαγεῖν ὑπὸ κρήνῃ τινί, non ἀπαγεῖν. *Hedylogus* Samius siue Atheniensis semper alibi in his libris, & apud auctores alios *Hedylus* nominatur: neque dubium etiam hic scribi debere Ἥδυλος, vt in Epitoma. In tertio Hedyli versu, Τῇ νύμφῃ δυσπειστος αἰθύρματα: lego, δυσπίστῳ. *inexorabili*. aut δύσπιστον, *cuius oratio parum efficax fuerit ad persuadendum*. quarto casu, vt ἔχοντα in primo versu.

CAPVT XIII.

Anguillæ marinæ. παλάνεψις vox Sicula. De generatione anguillarum expensus Athenæi locus ex Aristotele. quomodo in generatione & σῆψις & ὄψις locum habeant. Anguilla ἀπύρηνος μονος ἰχθύς. pisces ἀνάκανθοι, antacæus & huso. ἔγχελις & ἔγχελυς. Anguillas ἐντεροπλανεῖν.

ΓΝΑΦΕΥΣ. Huius piscis & Hesychius meminit: alius veterum, opinor, nemo. ΕΓΧΕΛΥΣ· τῶν θαλασσίων ἐγχέλεων μνημονεύει Ἐπίχαρμος. Anguilla marinus piscis non est, sed fluuiorum aut lacuum: vnde sæpe in mare descendit, ait philosophus libro sexto Historiarum, cap. XIII. Hæ sunt quas marinas vocabat Epicharmus. quem poëtam, piscem hunc appellasse παταινεψιν, obseruat Iulius Pollux: nimirum quod in patella coqueretur, quæ πατάνη Siculis. Ait, πεσθέντος γὰρ αὐτοῦ τὸ λαχεῖν λαβεῖν τῇ χειρὶ ἢ ἄλφιτα ἢ ἄλιτα. Prima & vltima vox sunt deprauatę. Scribe πεσθέντος, & ἄλειτα vel ἄλλεσα. Ait ex Aristo. verba illius referens super generatione anguillarum, nasci eas ἐν τῷ βορβόρῳ καὶ τῇ ἰλύι σήψεως γινομένης, καθάπερ καὶ ἐπὶ τῶν καλουμένων τῆς γῆς ἐντέρων λέγεται. Multa hoc loco, vt sępè alibi, ex membranis adiecimus. Sunt autem omnia quæ de anguillarum ortu hîc ex Aristotele referuntur, sumta de

libro Historiarum sexto, capite XVI. Sed minus rectè expressa est Athenæo mens philosophi. qui nunquam dixit generari anguillas vt generantur quæ vocant terræ intestina: sed ex illis ipsis. Verba eius sunt, *αἱ δ' ἐγχέλεις γίνονται ἐκ τῶν καλουμένων γῆς ἐντέρων· ἃ αὐτόματα συνίσταται ἐκ τοῦ πηλοῦ καὶ ἐν τῇ γῇ τῇ ἐνίκμῳ· καὶ ἤδη εἰσὶν ὠμμέναι αἱ μὲν ἐκδυόμεναι ἐκ τούτων, αἱ δ' ἐν διακνιζομένοις καὶ διαιρουμένοις γίνονται φανεραί*, id est, *nascuntur anguillæ ex lumbricis qui terræ intestina dicuntur. Ij sponte sua generantur in luto, & madente solo. iamq́ visæ sunt anguillæ, aliæ è lumbricis exeuntes: aliæ ijs scissis ac diuisis sunt factæ conspicuæ.* constat ex his quo iure, quáve iniuria sit positum hîc τὸ καθάπερ ab Athenæo. At quod in præcedentibus censuerunt doctissimi viri, pro σήψεως γινομένης, legendum esse πέψεως, falsi sunt iudicij: eo decepti, quòd in prioribus editionibus, perturbata & mutilata verba philosophi recitarentur. Athenæus ista illius respicit, *καὶ ἐν τῇ θαλάττῃ δὲ καὶ ἐν τοῖς ποταμοῖς γίνονται τὰ τοιαῦτα, ὅταν ᾖ μάλιστα σῆψις.* Cæterum quomodo in generatione anguillarum & aliorum quæ non fiunt è seminibus & πέψις necessaria sit, & σῆψις quoque reperiatur, declarat aureus locus diuini philosophi, in libris de prima philosophia: quem non possum quin adscribam. *τῶν αὐτομάτως γινομένων*, ait, *γίνεται μὲν σηπόμενον, ἀλλὰ πεττόμενον. ἡ δὲ σῆψις, καὶ τὸ σαπρὸν, περίττωμα τοῦ πεφθέντος ἐστίν· οὐδὲν γὰρ ἐκ παντὸς γίνεται, καθάπερ οὐδ' ἐν τοῖς ὑπὸ τέχνης δημιουργουμένοις· οὐδὲν γὰρ ἂν ἔδει ποιεῖν. νῦν δὲ τὸ μὲν ἡ τέχνη τῶν ἀχρήστων ἀφαιρεῖ, τὸ δ' ἡ φύσις.* Subdit Sophista cœnarum, *διὸ καὶ Ὅμηρον τῆς τῶν ἰχθύων φύσεως χωρίζοντα τάδε εἰπεῖν.* Sic loquitur quasi ex Aristotele hæc quoque describeret non minus quàm præcedentia. hodie in illius libris hæc non legas, sed extabant adhuc seculo Athenæi scripta alia Aristotelis eodem argumento: vnde potuit ea esse mutuatus. De loco vbi optimæ capiuntur anguillæ extant hi versus Archestrati:

Ἔγχελυν αἰνῶ μὲν πᾶσαν, πολὺ δ' ἐστὶ κρατίστη
Ῥηγίῳ ἀντίπερας πορθμοῦ ληφθεῖσα θαλάσσης.
Ἔνθα σὺ τῶν ἄλλων πάντων μεσσήνιε † ἐθνητῶν
Βρῶμα τοιοῦτον ἔχων ψυχῆς ὑπὲρ σώματος πλεονεκτεῖς.

Tertius versus nullo negotio emendari poterat ab interpretibus: *πάντων Μεσσήνιε θνητῶν.* Per apostrophen alloquitur Messanios Mamertinos, eósque ait *πάντων ἄλλων βροτῶν πλεονεκτεῖν*, id est, felicitate superare cæteros omnes mortales, ob copiam fretensium anguillarum, quæ omnium optimæ. Messanam in Sicilia Rhegium è regione spectare, ne tirones quidem sunt monendi. Illud potius videamus quod de natura anguillarum scribit Archestratus. *Ἔγχελυς, ἣ φύσει ἐστὶν ἀπύρηνος μόνος ἰχθύς.* Eustathius prolato isto versu notat, *ὅθεν ὅρα ὅτι πυρῆνα ἐκεῖνος ἔφη τὴν ὀστώδη ἰχθυηρὰν ἄκανθαν.* *Obserua*, inquit, *poëtam appellasse eleganter πυρῆνα*, id est, nucleum, *osseam piscium spinam*. Rectè Eustathius, neque est aliter interpretari eam vocem. Atqui falsum hoc, anguillam esse penitus exossem: nisi de aliqua peculiari eius specie hodie incognita loquebatur poeta habere enim spinam hunc quoque piscem & αὐτοψία arguit, & testimonia scriptorum: vt paullo antè Athenæus, de Epicureo ieadista, *ἐγχέλυος παρατεθείσης, ἐπιβαλὼν ἐψίλωσε τὸ σαρκῶδες, ἀγαγὼν εἰς ἄκανθαν.* Sed vt hoc Archestrato concedatur, falsum est rursus, solam anguillam ex omni piscium natura carere spina: nam & antacæus est ἀνάκανθος, & huso Danubij, qui est alius ab antacæo Pontico. Verùm de husone Germanico facilis responsio: cum enim Archestratus notum non habebat antacæum non fuisse illi incognitum, dicebamus capite septimo, neque mutamus sententiam sed leuis erat illa notitia, & vt videtur nominis potius quàm rei vel naturæ antacæorum. Cum autem ἔγχελυς dicatur & ἔγχελις rectè, non tamen promiscua fuit Atticis harum vocum vsurpatio, vt hoc loco obseruatur. Enarrator autem Aristophanis hanc litem ita dirimit, vt dicat per iota scribere Bœotos: per υ Athenienses. melius noster & accuratius. Aristophanis *Lemniæ* sæpius citantur Polluci libro VII. Harpocrationi in ἐξαλίδωσαι, & aliis. Eodem titulo plures tragici fabulas ediderunt, vt antè diximus. Lepidissimi sunt versus Antiphanis quibus traducuntur Ægyptij quod anguillam pro deo colerent. Sed in quo præcipuè sita elegantia parum vulgo attendunt: nam cum ait, *πολὺ τῶν θεῶν γὰρ ἐστὶ τιμιωτέρα*: ludit in ancipiti vocis τιμιωτέρα, quæ & *carior* & *honoratior* potest significare. Timoclis versiculos de iisdem ita emendare debes,

Πῶς ἂν μὲν ὦν σώσειεν ἶβις ἢ κύων;
Ὅπου γὰρ εἰς τοὺς ὁμολογουμένους θεοὺς

Α'σιβῶτις

Ἀστεῦντος ὑ διδόασιν ἀδέως δίκην,
Τὴν αἰλούροιο βωμὸς ἐπιτρίψειεν ἄν;

si quis metri causa putet, in secunda vocis αἴλουρος diphthongi loco alteram tantum vocalem à poëta vsurpatam non repugnabo. Multa in hoc genere sibi licere volunt poëtæ contra communem loquendi vsum. vt cum ἔλοψ dicitur Archestrato, qui vulgo aliis ἔλλοψ. ita fortasse Timocles αἴλυρον vel αἴλορον appellauit metro seruiens, quem vulgus αἴλουρον. Anguillas veteres esitabant betæ foliis inuolutas, vt obseruat dipnosophista. Hoc dicebant Athenis ἐγχέλεις ἐντευτλανοῦν. Aristophanes Acharnensibus, --μηδὲ γὰρ θανών ποτε Σοῦ χωρὶς εἴην ἐντετευτλανωμένης. Lego non dubitanter, καὶ ἐν Μηδείᾳ,

Τεύτλ᾽ ἀμπεχομένης παρθένου Βοιωτίας.
Κοπαΐδος, ὀνομάζειν γὰρ αἰδοῦμαι θεόν.

librarios pœnituit operę, & priorem versum duabus vocibus mutilarunt, quia præcedebat similis alius. atqui ea caussa fuit cur iunctim hos duos locos auctor afferret: quia erant simillimi. Vt vulgò scribitur, nescias quo pertineat istud testimonium. Sæpe diximus, nusquam non isto modo peccatum esse. nec moueor quod idem vitium in membranis & Excerptis.

CAPVT XIV.

Ellopes optimi. erythinus *&* erythrinus. encrasicholi. hepseti. *διὰ δωδεκάτης ἡμέρας. Aristophanis* Dramata. *deque ijs fabulis multa. Ionis μέγα δρᾶμα. Ἠπατος piscis. λεβίας.* elacatena. *Theopompi* Callæschrus. *Hipponium Brutiorum. πλευρὰ γεννική. claues καλυπταὶ & ὀπταί.*

Ελλοψ. τεθεώρηται μέν τινα περὶ αὐτοῦ. Respicit disputationem de sacro pisce. Ab Archestrati iudicio qui pronunciat Τὸν δ᾽ ἔλοπ᾽ ἴσθι μάλιστα Συρακούσαις ἐνὶ κλειναῖς, Τόν γε κράτιστον ὄντα: dissentit Varro in libris De re rustica: vbi ellopem ad Rhodum omnibus anteponit. Sententia autem fuit Archestrati, omnes ellopes in Syracusano mari nasci: inde vagari per alia maria. sed quo lõgius abeant, eo fieri graciliores magisque indurari & natiui saporis gratiam amittere. Hic est sensus istorum versuum: —οὗτος γὰρ αὖ ἔστ᾽ ἐκεῖθεν

Τὴν ἀρχὴν γεγονώς, κἂν ἡ περὶ νήσους †
Ἢ περὶ τὴν Ἀσίαν ποτ᾽ ἁλῶ γῆν, ἢ περὶ Κρήτην
Λεπτὸς καὶ στερεὸς, καὶ κυματοπλὴξ ἀφικνεῖται.

in quacũque tandem ora capiatur ellops, ait poëta, scito natum esse in eo mari quod Syracusas alluit. Versum qui imperfectus est, exple ac scribe, κἂν νὴ Δία ἢ περὶ νήσους.
ΕΡΥΘΡΙΝΟΣ. Semper Eustathius ἐρυθινός: & ita Hesychius in ea voce. Κυρηναῖοι δὲ δίκην τὸν ἐρυθρῖνον καλοῦσι. certissimum est ex libri huius fine scribi debere κ. δὲ ὕκην. paullo tamen aliter Hesychius, ὀκός, ἐρυθρῖνος. in Excerptis deprauatissimè δίκην. ΕΓΚΡΑΣΙΧΟΛΟΙ. apuarum genus, & vt placet doctis, *ancheia* Insubrium ac Massiliensium. caput his ingratum & subamarum: ideoq; præcidi solitum. ex eo nomen, ὅτι ἐν τῇ κεφαλῇ ἔχουσι τὴν χολήν, inquit Etymologus. Lege Ælianum libro VIII. capite XVIII. Ἀριστοτέλης ἐν τῷ Περὶ ζωϊκῶν. Videtur esse is commentarius quem alibi vocat Ζωϊκόν. ΕΨΗΤΟΣ. ἐστι τῶν λεπτῶν ἰχθυδίων. Excerpta, ὅτι τῶν λεπτῶν ἰχθυδίων. diuerso sensu. nostra enim lectio hepsetorum facit peculiare quoddam genus: altera, nomen hoc vsurpari de minutis pisciculis, nullo generis discrimine: atque hoc verius. ὦ Χάριτες αἷς μέλλουσιν ἑψητοί. Sententia claudit: sed lego αἷς μέλουσιν ἑψητοί. *ô gratiæ quibus curæ sunt hepseti!* hoc est, ô hepsetos gratissimos. Sic apud Pindarum Εὐθυμίᾳ μέλων εἴην. pro *vtinam sim* εὔθυμος. vide libro quinto, cap. quarto. Εὔβουλος ἐν Περσουσίᾳ ἢ Κύκνῳ. Mendam video, emendationem non video: nisi est, ἐν Προυσίᾳ, ἢ K. quod leuiter tamen placet. Διὰ δωδεκάτης ἑψέμενον ἡμέρας Ἤδη. Vltima vox separari non debuit: sed debuit emendari. Nam scribendum, διὰ δωδεκάτης ἑψέμενον ἡμέρας ἰδῇ. & ita MSS. Verte, *contentus si vel hepsetum vnum coqui videat betis inuolutum, post XII. dierum abstinen-*

siam. Voculam γὰρ accipe vt exposuimus in simili loco lib. II. cap. XV. τὰ γὰρ καλὰ πάντα Δαιδάλου καλοῦσιν ἔργα. Hactenus incertum sintne hæc verba Athenæi an Alexidis. Tum ita fuerint versus concipiendi, — καὶ γὰρ ἐπιπνοῦν τινὲς

παρῆσαν ἡμῖν δαιδάλειοι τοῖς. τὰ καλὰ γὰρ
ἅπαντα Δαιδάλου καλοῦσιν ἔργα νῦν.

Ἀριστοφάνης Δράμασιν ἢ Νιόβη. Non iniuria suspicetur aliquis scribendum Ἀρ. ἐν Δράματι Νιόβῃ. Sic enim loquuntur auctores sæpe. nihil tamen hîc mutandum: sed illud potius etiam & etiam obseruandum: olim fabulas quasdam Aristophaneas aut quæ Aristophani tribuebantur à multis, præter proprium sibi titulum, communi nomine Δράματα fuisse à criticis inscriptas. Ex istis est *Niobe*, quam non hoc solùm titulo veteres laudant, sed vt hîc, Δράματα ἢ Νιόβη. Præter Athenæum scribit Pollux lib. x cap. XLVIII. ἢ μή τοι τὰς πλίνθους ἐπιπλαίσιον, πλινθεῖον καλεῖ ἐν Δράμασιν ἢ Νιόβῃ Ἀριστοφάνης. & cap. XXVI. σαφέστερον δ᾽ ἐν τοῖς Ἀριστοφάνους Δράμασιν ἢ Νιόβῃ, ἀλλ᾽ ὥσπερ λύχνος, ὁμοιότατα κάθοδον ἐπὶ τὸ λυχνίδιον. Sic libro x. capite XXXVIII. καὶ ἔστι τοὔνομα ἐν τοῖς Ἀριστοφάνους Δράμασιν Ἡνιόχῳ. nam scribendum hîc quoque Δράμασιν ἢ Νιόβῃ. *Heniochum* enim, (quo titulo fabulam docuit Menander) nemo veterum attribuit Aristophani. Dramatum fuit etiam alia item comœdia Aristophanis *Centaurus* aut *Centauri*. Pollux libro VII. cap. V. τὴν δὲ περὶ τὴν ἐπιπολίαν ἀθρόαν ὁδὸν ἐν Ἀριστοφάνους Δράμασιν ἢ Κενταύροις. idem libro IX. Ἀριστοφάνης μὲν οὖν ἐν Δράμασιν, ἢ ἐν (malim abesse ἐν) Κενταύρῳ ἔφη, ἐν κοσμητοῖσι καπήλοις ἐπίχαρτον. iterum, Ἀριστοφάνης ἐν Δράμασιν ἢ Κενταύρῳ, λίθος δικατάλαντος. libro x. cap. XXII. Ἀριστοφάνης γοῦν ἐν Δράμασιν ἢ Κενταύρῳ, ἐκκρεμαμένους, (fortè, ἐκκρεμάμενος) τοὺς συνδέσμους εἴρηκε cap. XLII. οἱ ἀναβαθμοὶ τῆς κλίμακος, κλιματῆρες (vel κλιμακτῆρες) ὡς Ἀριστοφάνης Δράμασιν ἢ Κενταύρῳ. & cap. XLVIII. Ἀριστοφάνους ἐν Κενταύρῳ ἢ Δράμασιν εἰπόντος, Ἀλλ᾽ εἰς κάδδιχόν τινα λαβὼν ὕρει. Quemadmodum autem alias binomines fabulas altero solùm nomine scriptores interdum nominãt: sic etiam istas. Nam Athenæus libro XIV. Aristophanem laudat ἐν Κενταύρῳ: illam ipsam dubio procul comœdiam intelligens, de qua diximus. Sed hoc minus est mirum: illud miror citari nonnunquam eum poëtam ἐν Δράμασιν sine vlla adiectione: vt hætere necesse sit lectorem, quia plures fabulæ eo nomine possunt intelligi. Sic tamen Athenæus libro XI. Ἀριστοφάνης ἐν Δράμασι λέγων, πάντας δ᾽ ἔνδον πεπαχνῶσθαι. & libro XV. sub finem Ἀριστοφάνης ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ δράματι, Δράματα. sic enim eum locum emendamus. Hesychius, Ῥόδων τὴν πόλιν Ἀθηνῶν Ἀριστοφάνης ἐν Δράμασι παίζων ἔφη. vbi perperam hodie editur, ἐν Ἀράμασι. Porrò quid caussæ fuerit cur hæ comœdiæ generalem δραμάτων appellationem sibi vindicarint: diuinare difficile est. Suspicor tamen non à poëta esse illas ita nominatas: sed à criticis qui Aristophanis fabulas recensuerant, & didascalias illarum conscripserant. Olim inter Aristophaneas quatuor fabulæ fuerunt *Niobe*, *Centaurus*, *Insula*, *Poesis*, de quarum auctore criticis non constabat. Ex istis videtur vnum corpus esse confectum, eiq; inditum nomen ΔΡΑΜΑΤΑ. Ac quoniam verè Aristophaneis solitę adiungi, atque vnà compingi etiam istæ: obtinuit, vt sic laudarentur quemadmodum antè docuimus. Hæc nostra coniectura est: qui probabilius aliquid excogitauerit, eum vatem perhibebimus optimum. Inuenies non dissimili titulo laudari ab antiquis vnam ex Ionis tragici fabulis. Μέγα δρᾶμα enim nominatur, & quidem sine alia designatione. Pollux libro x. cap. XLV. καὶ νάρθηκα δ᾽ ἂν εἴποις, Ἴωνος ἐν τῷ μεγάλῳ δράματι εἰπόντος, ψαφαρὸν νάρθηκα. Hesychius, ὀνοσταζομένη, πταρνυμένη. Ἴων μεγάλῳ δράματι. Μένανδρος Περινθία. Meminit huius in Andriæ prologo Terentius: item Pollux initio x. & non semel Harpocration.

Ποσείδιππος Ἀποκλειομένῃ. Pollux lib. x. cap. XXIV. τὸ ῥῆμα τὸ τηγανίζειν ἔστιν ἐν Ἀποκλειομένῃ Ποσειδίππου. ΗΠΑΤΟΣ ἢ ΛΕΒΙΑΣ. prius nomen aut figurę aut coloris similitudinem indicat posterius quam vim habeat cogitandum amplius. etiam de istis, quæ in Hesychij Glossis leguntur, λέβιαι, τὰ λεπίδας ἔχοντα τὰ ῥύγχη. καὶ ἰχθῦς λιμναῖοι. puto scribendum, λεβίαι. & τρίχη, non τὰ ῥύγχη. ἔχον καρδίαν τρίγωνον, λευκήν. Pene assentior eruditissimo Rondeletio, qui graues rationes affert, cur legendum censeat, καρδίαν τρίγωνον, ἧπαρ λευκόν. non possum tamen illius coniecturam librorum auctoritate confirmare. Membranæ omnes stant ab edita lectione: quam etiam firmat aliquo modo similis locus eiusdem Aristotelis, etsi de alio pisce: καρδίαν ἔχον λευκὴν καὶ πλατεῖαν. infrà de citharo. In Excerptis hoc tantum, ἔχον καρδίαν λευκήν. Archestrati versum Καὶ λεβίαν ὄψετον ἥπατον ἐν περικλύστῳ, lege cum Gesnero,

Καὶ

Καὶ λεϐίαν λαϐὼν, τὸν φασὶν ἥπατον. nisi malis, Καὶ λεϐίαν γε λαϐεῖν, τόν γ' ἥπατον. ΗΛΑΚΑΤΗΝΕΣ. Nullum dubium est, *elacatenam* piscem ex eo nomen inuenisse, quod ἠλακάτην, id est, *muliebrem colum* similitudine aliqua referat. quam etiam ob caussam & ἠλακάτη & ἄτρακτος, ad alia nonnulla transferuntur. Μένανδρος Κόλωσι. nihil hæc vox significat. Dalec. Κολωνοῖς. Malim Κόλαξι. certum enim editos à Menandro Κόλακας. ΘΥΝΝΟΣ. Pura puta vox est Hebræa תנין *thannin*. illis quidem cetus omnis: at Græcis & Latinis certum genus cetorum. Non enim orcynos solum (de quo genere thynnorum Archestrati ὃν καλοῦσιν ὄρκυνον. ἄλλοι δὲ αὖ κῆτος.) sed in totum omnes thynnos quidam è veteribus inter cete retulerunt, ob vastam corporis molem, ait Ælianus, De animalibus libro XIII. cap. XVI. Vt desinant nugati qui Græcam originem nomini huic affingunt: in queis est etiam Athenæus. Φωλεύει δ' ὁ θύννος καίτοι πολυαίματος ὤν. Hæc est omnium veterum γραφὴ, non πολυκύματος. ὃ τρέπει ταχέως καὶ μὴ τέλει τιμῆς. Pridem corruptus locus: nam auctor Epit. hæc prætermisit. Fortè, --τοῦτον δὲ θεοῖς χρὴ ὀψωνεῖν ὃ τρέπει ταχέως, καὶ μὴ περιμίμνειν. vel si diis paranda sit cœna emendus orcynus, & quidem citò ac sine cunctatione quanti quanti fuerit indicatus. Ἔστι δὲ γίνεται Βυζαντίῳ ἔντε Καρύστῳ. Malim Βυζάντιος. κέφαλοι δέ τ' ἀμείνους. Omitto aliorum sententias: quarum nullam possum probare. Lego sic, --Κεφαλοιδὶς ἀμείνους Πολλῷ τοῦδε τρέφει θύννους καὶ Τυνδαρὶς ἀκτή. In eadem ora vbi Tyndaris, etiam Cephalœdis fuit, vt nominatur id oppidum Plinio ac Ptolemæo: nam Strabo vocat Cephalœdium. Ἂν δέ ποτ' Ἰταλίας ἱερᾶς Ἱππώνιον ἔλθῃς † Ἑρπίδον εἰς ὕδατος στεφάνης. Cuius primum in mentem Dalecampio venit æstuanti hoc loco, id secutus videtur, cum verteret, *Aut aquarum Metauri fluuij ostia.* Duo nobis proposita in similium locorum emendatione semper esse debent: sententiæ veritas, & antiquæ lectionis vestigia. aberrare ab altero istorum nefas si coniecturis, si φιλοπονίᾳ verum licet rangere: altero non est fas temere. Videmur vtrúque in corruptissimi huius loci restitutione præstitisse. Legimus enim Βρεττίων ὑδατοστεφέων. Hipponium de quo loquitur Archestratus Βρεττίων, id est Brutiorum oppidum fuit, vt scribit Stephanus, ad mare situm. Lycophron Cassandra.

—ἔνθα Λαμπέτης
Ἱππώνιον πρηὼν εἰς Τηθὺν κέρας
Σκληρὸν νενευκώς.

Ideo Archestratus Hipponiatas Brutios appellat ὑδατοστεφεῖς. etsi propriè non nisi insulis ea vox conuenit. καὶ Θεοδωρίδας δέ φησιν. Hic est Theodoridas Syracusanus poëta dithyrambicus, cuius *Centauros* laudat noster libro XV. extremo. De hoc etiam loquitur Pollux lib. X. cap. I. sed malè ibi editur Θεοδωρίτας. Lege igitur, Θεοδωρίδας Ἥφαιστον ἔφη φυσητῆρσι μολγίνοις χρῆσθαι. id est, *Theodoridas dixit Vulcanum pro follibus vsi corij bibuli vtribus.* Φησὶν ὅτι βάλανοί εἰσι κατὰ βάθος ἐν τ. Eadem & Strabo libro tertio ex eodem fonte. ἀκροκώλιον δραχμῆς υἱόν. Dalec. *ô fili.* Imo verò legendum ὕειον aut ὕιον. pedes porcinos intelligit aut simile quid. Vocem ἀκροκώλιον exposuimus libro tertio, cap. XV. Deinde scribe, Ταῦθ' οἱ πένητες. & ὡς εἰδῇ μακαρας ἀποφορὰν οἶμαι θεούς. Θεόπομπος ἐν Καλλαίσχρῳ. Meminit Pollux libro nono: sed locus ibi deprauatus, ita restituatur, Τὰ δὲ στυγνῆς ἄξια, στυγνίδια φαίης ἂν, ὡς Θεόπομπος ἐν Καλλαίσχρῳ, ὁ φησιν ἀπὸ τῶν ἑταιρούντων τὰς μίσας στυγνιδίας. Notabis typum nominum in ιδιος pro ιος: qua de re plura alibi notamus. Ὑπογάστρι' ἐλθὼν ὅσα Ποσειδῶν ἀπολέσοι. Suspecta vox ἐλθών. & ἀπολέσαι *perdat.* omnino non ἀπολέσοι. est imprecantis oratio. Τατίεον τι γρυνικῶς παραιονδαλίζεται πλευρὰν μετ' αὐτῶν. Malim γρυνικήν. πλευρὰ γρυνική, *latus vagrande.* suis puta aut alius victimæ. sic γρυνικὸν κρέας apud Aristophanem vt dictum est in superioribus. Etiam de phryctis, quorum mox Alexis meminit, libro sexto satis. Οὗτος πρότερον κεφαλὴν εἰ λάϐοι θύννου. Metro consulamus si sententiæ minus licet: Οὗτος δὲ κεφαλὴν πρότερον εἰ θύννου λάϐοι. & sequente versu ἐνόμιζεν cum Epit. non ἐνόμιζον. In Aristophontis versibus ex Pirithoo, iocus est lepidus in voce κλεῖδες: quæ & frustum aliquod thunni significat, & quod omnes sciunt, claues. Porrò Græcis veteribus duo clauium genera erant in vsu: cõmunium, & Laconicarũ: quæ etiam καλυπταὶ dicebãtur, vt scribunt poëtę interpretes ad illa verba, πυκναὶς δὲ θύρας σταθμοῖσιν ἔπηρσε. Multa nos alibi de clauibus veterum, ad lucem auctorum antiquorum. Oppositum καλυπτῆς siue *occulti*, est τὸ ὑπτὸν,

quod cerni potest. nam ὀπτὸν vtrumque significat, & *assatum* & *visibile*. Vide libro sequente, capite quarto. Ex his intelliguntur lepidissimi versiculi Aristophontis.

A. Καὶ μὴν διεφθάρθαι γε τοὔψον παντελῶς.
Κλῆδες μὲν ὀπταὶ δύο παρεσκευασμέναι.
B. Αἷς τὰς θύρας κλείουσι; A. Θυννὶς μὲν οὖν.
B. Σῶμα τὸ βρῶμα. A. καὶ τρίτη Λακωνική.

Falsus est Dalecampius, qui penultimam vocem emendabat, scribebatq; τρίγλη λακ. Nam vt diximus clauis Laconica, alio nomine καλυπτὴ appellata, opponitur ταῖς δυσὶν ὀπταῖς.

CAPVT XV.

Ἀθὴρ & ἀφαρεύς. *Locus Aristotelis varie lectus iam olim. pisces* ἐκτοπιστικοί. κίμβιξ & κίμμιξ. *Antiphanis* Acestria, & Rusticus *siue* Butalion. Γάπυρος & ἔπυρος *piscis.* ἀρυβύτης *idem quibusdam.* δοίης. ὕκκης. *iulides* ἔντερα γῆς. χρέμις & χρόμυς. *Archestrati locus obscurus.* πλεκτὸν ὕφασμα σχοίνου. δονεῶν ψῆφος. δωρήματα ἄρθρων μηλείων.

ON ὄρκυνον φασὶ λέγειν τοὺς Ἀττικούς. Vir doctus, τὸν θυννὸν ὄρκυνον φασὶ λ. neque video quæ sit sententia editæ lectionis: licet non aliter in MSS. τὸ ἔχειν ὑπὸ τῇ γαστρὶ πτερύγιον ὃ καλεῖται ἀθέρα. Scimus & nos apud Aristotelem Historiarum libro secundo, capite nono legi ἀφαρέα, non autem ἀθέρα: confirmante etiam Hesychio, cuius verba, ἀφαρεὺς τοῦ θήλεος θυννου τὸ ὑπὸ τῇ γαστρὶ πτερύγιον. nihilominus tamen stabilitam consensu omnium exemplarium lectionem repudiare non potuimus: cum accederet præsertim Breuiatoris auctoritas, qui disertè scribit ἀθέρα. Non igitur scripsisse aliter Athenæum: sed in Aristotele aliter legisse existimamus. Sanè vox ἀθὴρ non ineptè pinnulam de qua loquitur philosophus, significauerit. quo faciliùs veræ lectionis subdititia hæc locum inuasit & occupauit. Scripsimus etiam auctoribus libris omnibus, ἐν δὲ τοῖς περὶ ζώων μορίων, cum Epitoma: licet non nesciremus locum indicari qui extat Historiarum lib. v. cap. xi. In Cratini verbis subiectis, duo insunt integri senarij iambici. Rursus ex Aristotelis De piscibus citantur hæc, ἀγελαῖον καὶ ἐκτοπιστικὸν ἐστὶ τὴν θυννίδα. etsi liber ille ad nos peruenit, agnoscet tamen philosophi verbum qui fuerit in illius scriptis paullo versatior: Nam initio Historiarum inter cæteras animalium differentias hæc ponitur, καὶ τὰ μὲν ἐπιδημητικὰ καὶ τῶν ἀγελαίων καὶ τῶν μοναδικῶν. τὰ δὲ ἐκτοπιστικά. Ἀρχέστρατος δ' ὁ κίμμιξ φησί. pro κίμβιξ. literæ β & μ passim permutantur. Notum quis dicatur κίμβιξ apud Aristotelem in Ethicis, qui vitium hoc inter species ἀνελευθεριότητος statuit. Aliter paullo hîc vsurpatur, de Archestrato, qui in rebus nihili tantum studij posuit. grammatici explicant ῥυπαρὸς καὶ μικρολόγος. In Epit. scriptum ὁ κύμβιος. nec multo aliter Hesychius, Κύμβινον, ait, ἐπὶ μικρολόγου ἔταττον. Κἂν ξηρὰν ἴδῃ λαῖς ἴδοιεν γυναῖκα πλοῦνται. Scribēdum γυναῖκας πλοῦνται, vt dicebamus in Lectionibus Theocriticis. ita legit Eustathius quoque. De sequentibus Antiphanis verbis è *Paderaste* iambicos senarios nullo negotio confeceris. Scribe deinde & distingue sic,

— ὁ μὲν ἀγρεῖ τεθραμμένος
Ὄψον θαλάττιον ἔστι οὐδὲν οἶδέ που.
Πλὴν τοῦ παρὰ γῆν. γόγγρον τιν' ἢ νάρκην τιν', ἢ
Θυννίδος τὰ πρὸς τῇ ποίᾳ. τὰ κάτωθεν λέγω.
Τούτους φάγοις ἄν; τοὺς γ' ἄλλους νενόμικα
Ἀνθρωποφάγους ἰχθῦς. ταυτὶ δὲ μὲν ἐσθίεις;
Ταυτὶ κακόσιτα; ποῖα; Κωπαΐδας λέγεις.

Acestria, & *Rusticus siue Butalion*, duo sunt eiusdem poetæ dramata, in quorum vtroque nonnullos superiorum iambicorum suo iure Antiphanes vsurpauerat. Hoc voluit Athenæus, non quod fingunt interpretes. Ἀκέσασθαι, est laceras vestes sarcire: inde ἀκέστρια. Acestriæ Antiphanis mentio est etiam lib. ix. & lib. xiii. Pollux lib. iv.

capite

capite XIX. Ἀκεστρίας inscribit. Alterius fabulæ multa in his libris mentio. nominat Pollux lib. VI. ΙΠΠΟΥΡΟΙ. Ἀριστοτέλης ἐν πέμπτῳ ζώων. In exaratis manu liquido scriptum offendimus, ἐν δεκάτῳ ζώων μορίων. obstinato librorum omnium & Epit. consensu. Locus est Historiarum libro V. cap. decimo. *Hippurum alij videntur appellasse* ἵππουρον. nam ita Hesychius. de ratione huius appellationis eruditè Gesnerus: sed non spondebo tibi veris notis deprehensum esse dum nostris hominibus veterum hippurum. διὸ καὶ δενδρίτην ὀνομάζουσι. Falsum est quod ex hoc loco persuaserunt sibi eruditissimi homines: hippurum piscem alio nomine δενδρίτην vulgò olim esse appellatum. Imposuit eorum diligentiæ menda loci huius. nam pro ὀνομάζουσι scribendum ὀνομάζει αὐτόν. Breuiator, καλεῖ αὐτόν. Verum est, hippurum dici Numenio δενδρίτην. at illud falsum, dicere poëtam sic eum vulgò nominari. Audiamus Numenium, ἠὲ μέγαν σπινόεντα, ἢ δενδρίτην ἵππουρον. Ἄλλως τ' ἄβοφον σφόδρα χωρίον ἐστὶ Κάρυστος. *& aliàs piscosus admodum locus est Carystus.* Parcant nobis docti viri manes: sed profectò & legere vt illi placitum, & interpretari vt ab eo factum, φαῦλος οὐ σοφοῦ ἀνδρὸς βούλευμα, quod dixit olim sapiens. vide caput secundum. Sic Strabo libro quarto, ὀστράκια δ' ἔχει πάμπολλα. καὶ ἄλλως εὔοψον. *abundat ostreis & in vniuersum piscibus.* Ἢ σκάρον, ἢ καῖδον προφίλην, ἢ αἰναίδια λεῖον. Aliquanto post, vbi iterum hic versus, scriptum, ἢ αἰναίδια δοῖλον. Siue λεῖον probes, siue δοῖλον, obscurum est, de quo piscis genere sentiat Numenius. Dalec. αἰναίδια vertit *cinædum*, & voces προφίλην ac λεῖον sedes suas cogit mutare. Gesnero δοῖλος nomen piscis est. quod probare nequeo. non probo item λεῖον: nisi est poëtæ licentia λεῖον appellantis quem cæteri λειοβάτον. Locus videtur corruptus, hoc aut simili modo restituendus, ἢ αἰγίδια γ' ὕκκον. Idem Numenius, ἢ σκάρον ἢ ὄκκας ἀγλαΐδας. vel, ἢ αἰδώνιδα λεῖον. exocœti siue adonidis genus esse cui conueniat optimè epithetum λεῖος, sciunt naturæ periti. Χαίτους τριχίας ἐγχέλεις τε καὶ ἐοικχίον πίτυων. Hypermeter est hic versus: quare hoc saltem melius in altera lectione quæ habetur sub finem libri, χαννίους τε τιλίας τε καὶ ἐοικχίνην πίτυων. Viri docti emēdarunt variè. nostra coniectura erat. χαννίας τε, λεβίας τε, καὶ ἐουχίην ἐρίτιμον. Sed omnino certi nihil. Vocem ἐουχίην non ad colorem retulerim: id enim duriusculum: sed ad piscationem nocturnam. ΙΟΥΛΙΔΕΣ. περὶ τούτων Δωρίων ἐν τῷ περὶ ἰχθύων φησὶν ἰουλίδας ὑπάρχειν μὲν ἐν ἄλλαις, ἐπίσημοι δ' ἐπὶ τιγάνι. Eustathius, ὅτι πρὸς ὁμοιότητα μεταφορικὴν καὶ γῆς ἔντερα λέγεται, ὁ παρὰ τῷ Ἀθηναίῳ κείμενος Δωρίων δηλοῖ, λέγων, ἴουλοι κίναδοι τὰς μέλανας γαιηφάγους, ἔντερα γαίης. Καὶ ἄρα τὸ ἴουλοι δοκεῖ γε ὁ Δωρίων ἔντερα γῆς εἰπεῖν. ὅθεν ἐστὶ καὶ πάντα τὰ ὑπὸ γῆν σκωλήκια. μόνους δὲ τοὺς πολύποδας ἰούλους. Rectè obseruat Eustath. non omnes lumbricos (Græci ἔντερα γῆς vocant) dici ἰούλους: sed eos tantum qui numero pedum sunt insignes. Nam Athenæi sequentia verba lectorem fallere poterant, cum ait, ἰούλους ὀνομάζει τὰ ἔντερα τῆς γῆς. At veri ἴουλοι sunt πολύποδοι atque vt sic dicam πολύποδες. Dion Chrysostomus, oratione de seruis, οἱ ἴουλοι μυρίους πόδας ἔχοντες βραδύτατοί εἰσι τῶν ἑρπετῶν. Hoc igitur rectè Eustathius: fallitur tamen cum Dorioni tribuit quæ sunt Numenij. nam Dorionis præter suprascripta verba, nihil extat neque de iulis, neque de iulidibus. In Numenij secundo versu, scribe, καὶ ἰοβόλον σκολόπενδραν. non ἰοβόρον σκολόπενδραν. In quarto, ἠὲ καὶ ἕρπυλλας δολιχόποδας. in Epito. ἕρπυλας. æquè obscurè. sed mox item in alio eiusdem poëtæ versu ἕρπυλλαν scriptū. In penultimo Ἀμμώδεις κλύζονται ἐπ' ἄκρῃ κύματος αἰγῇ. Lege, αἰγῇ. littus vocant poëtæ αἰγόν, vbi fluctus illisi ἀγνυνται, id est franguntur: vnde & ἀκταὶ, & ῥηγμῖνες, & θῖνες. Vetus poeta apud grammaticos: πολλῇ δ' ἐπὶ κύματος αἰγῇ τέγξε πόδας. ΚΡΕΜΥΣ. Ἀριστοτέλης ἐν τῷ Περὶ ζώων φησὶ τάδε. ἀνόδοντα καὶ λεῖα ὡς ῥαφίς, καὶ τὰ μὲν λιθοκέφαλα ὡς κρεμύς. Excerpta, λειοκέφαλα ὡς κρ. Prorsus mendosè. Aristoteles Histor. lib. VIII. cap. XIX. μάλιστα δὲ πονοῦσιν ἐν τῷ χειμῶνι οἱ ἔχοντες λίθον ἐν τῇ κεφαλῇ. οἷον χρόμις. cremys & chromis idem. Sequitur de apro pisce ecloga Archestrati obscurior. Quare integrum locum recitabimus. Postquam enim multis versibus nos esset hortatus vt Ambraciensem aprum compararemus quoquo pretio, subdit:

Τούτου δ' οὐ θέμις ἐστὶ φαγεῖν θνητοῖσιν ἅπασιν,
Οὐδ' ἐσιδεῖν ὅσοισιν, ὅσοι μὴ πλεκτὸν ὕφασμα
Σχοίνου ἐλειοτρεφοῦς κοῖλαι χείρεσσιν ἔχοντες
Εἰκάθασι δινεῖν ψήφοις αἴθωνι λογισμοῦ,
Ἀρθρων μηλείων ἐπὶ γλῶσσα ἀνθήματα βάλλων.

Negat poeta piscem hunc (aprum nempe) ob summam præstantiam ipsius & pretium

tium par, ab aliis posse emi, quàm ab eo genere hominum quos loculentis versibus describit. Quinam igitur illi homines sunt? Dalecampius piscatores putauit intelligi: nos affirmamus trapezitam & multinummum mensarium. Nimis absurdum est aut dicere aut existimare, optimos & pretij maximi pisces non ab aliis quàm à piscatoribus esitari. Quis nescit genus id hominum non sibi sed beatioribus maria scrutari? Sed virum doctum deceperunt illa verba, πλεκτὸν ὕφασμα χοίνου ἐλεισοχοίνου: quibus nassam putauit describi: cum poëta vas intelligat è iunco aut sparto texi solitum ad maioris pecuniæ summas capiendas. Latini, *fiscos* vocant κυρίως. Asconius, *Sporta, sportula, sportella, nummûm sunt receptacula: & sacci, sacculi, sacelli, & crumenæ, & vellerea & scortea, & mantica & marsupia. ita fisci, fiscina, fiscella, spartea sunt vtensilia ad maioris summæ pecunias capiendas.* In veteribus Glossis *fiscus* vertitur κόφινος ἀργυρικός. quia & nassa & fiscus in quo pecunia continebatur, viminea opera erant. In tertio horum versuum κοῖλον scribendum non κοίλω. Iungendum enim cum ὕφασμα. fisci capacitatem hoc verbo designat. Ait, Εἰώθασι δονεῖν ψήφους αἴθωνι λογισμῷ, id est, qui solent tractare calculos ardente animo. elegantissimum est, δονεῖν ψήφους, agitare sic calculos vt tinniant. hoc nos dicimus in idiotismo nostro, *faire sonner.* par elegantia in illis αἴθων λογισμὸς, ad declarandum vehemens studium & ardens argentarij rationes putantis, aut pecuniam sollicitè spectantis metu fraudis: vnde est ortum prouerbium, sicut alibi dicebamus, ὀξυζοῦν ἀργυραμοιβικῶς. In fine huius versus ponenda στιγμὴ τελεία. Nam quæ sequuntur, Ἄρθρων μηλείων ἐπὶ γῆν δωρήματα βάλλειν, non pendent ex superioribus, sed ex se sunt apta. Ait poëta, eam esse piscis huius præstantiam, vt quando eius copia est, carnes ouinas, agninas & veruecinas (quanquam harum rarior Græcis vsus) aspernari oporteat. Lego autem βάλλειν, pro βάλλε, *proyce.* aut δεῖ βάλλειν, *oportet humum deycere.* non aliter legit Breuiator: cuius fides locis plurimis plurimum nos adiuuit. ἄρθρα μήλεια quæso quid sunt aliud quàm artus pecudum, quæ μῆλα Græcis dicuntur? Ait autem δωρήματα ἄρθρων μηλείων, vt hoc significat, vel dono datas carnes cedere debere apto pisci impensa maxima comparato.

CAPVT XVI.

Cyclopes *fabula Calliæ aut Dioclis.* νεοθὴξ μάχαιρα. κορδύλη. *leucisci genus mugilum.* χελλὼν, χελλὼν *&* χαλλών. *mugiles* σφηκίσκοι *siue* σφηνίσκοι. *de voce* λαγαρός. δακτυλεὺς *mugil. Dioclis poëta* Θάλαττα. *Euphronis* Αἰσχρά. τρίτη Θεσμοφοριάζων. *Theopompi* Ἡδυχάρης. *Ellopes pisces &* μύνδοι. *alia multa emendantur & obseruantur.*

KIΘΑΡΟΣ. Ἀριστοτέλης ἐν τῷ περὶ ζώων ἢ περὶ ἰχθύων. Ante in sermone de bocibus, Ἀριστοτέλης ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Ζωικῷ ἢ Περὶ ἰχθύων. mihi hic titulus videtur mirus. Pherecratis prima quæ sequuntur verba, imperfectam sententiam habent, & sunt fortasse corrupta. Quod sequitur, Καλλίας δ' ἢ Διοκλῆς καὶ κύκλωψ ἢ κίθαρος ὀπτός, manifesto corruptum est: quod & Dalecampius vidit, qui vt affecto loco medicinam faceret, pro κύκλωψ emendabat ἔλλοψ. Virum optimum sua μαντικὴ hic defecit: non enim ita curari debuit istud vulnus: sed hoc modo, Καλλίας ἢ Διοκλῆς ἐν Κύκλωψι, κίθαρος ὀπτός. Libro XII. τοὺς δ' σύμπαντας Ἴωνας ἐπισκώπτων Καλλίας ἢ Διοκλῆς ἐν Κύκλωψί φησι. alibi quoque dramatis huius meminit, ac ferè Calliæ tribuit omissis illis, ἢ Διοκλῆς. Archestrati versus qui mutilus editus, expleri facile potest, sic: — κίθαρον δ' κελεύω Βόθυς ἐὰν μὲν λευκὸς ἔῃ στερεός τε πεφύκῃ. vel, Ἂν μὲν λευκὸς ἔῃ χροίαν στερεός τε πεφύκῃ. Scripsimus νεοθῆγι μαχαίρᾳ. vbi erat perperam νεοθηγῆ. νεοθὴξ, vt ἀκροθὴξ, βουθήξ. In ΚΟΡΔΥΛΟΣ scribe, καὶ τηλεδαπῶν ὑπὸ τῷ ἡλίῳ ἀναφανθέντα. In altero autem Numenij versuum, Κύρυλον ἢ σπαρίνα, ἢ ἐν αἰγιαλοῖσιν ἔρπυλλαν. quia σπαρίνα nomen piscis non est, assentior eruditis quibus placet, ἢ σφύραιναν. nihil enim video probabilius. Sed iis non assentior qui in istis, μάρμυραι δ' καὶ κορδυλίδες, emendant κορδυλίδες. nam etsi ita Numenius in suo versu: non ideo tamen in Athenæi verbis ita scribendum. nam hic quidem vulgò recepta appellatione vtitur: ille poëtica, vt legi metricæ consuleret. Scribebam in Numenij versu, ἢ λαιψηρὸν κορδύλην.

πεγόλλη. ſed placet κορυδῆλις, eadem formatione factum nomen ac φυξῆλις. In ΚΑΜΑΡΟΙ, ſcribe ſic verba Epicharmi, ἐν δὲ πετ̃ύ τοις βῶκες, &c. Nihil corruptius toto opere quàm Doricorum poetarum Epicharmi & Sophronis reliquiæ: Velut quod ſtatim ſequitur Sophronis in ΚΑΡΧΑΡΙΑΙ. θυννοθηρικὰ δὲ γαστρ ὑμίων, καρχαρίας ὀργάνῳ δίκῃ. vbi priora verba non aſſequor: non enim iuuat multum quod paullo antè dixit auctor vocem θυννοθήρας extare in Sophrone: hunc fortaſſe illius locum reſpiciens: aut alium infrà vbi eadem vox. Poſteriora ſic ſunt ſcribenda, καρχαρίας ὄκκα τήνῳ δίκῃ. *quando ille carcharias comedebat.* Additur, ΚΕΣΤΡΕΥΣ. νήστις φησί. τῶν δὲ καλουμένων λευκίσκων πλείονά ἐστιν εἴδη. Facit leuciſcos commune genus mugilum. alij aliter digerunt. In ſimili loco libri quinti, *glauciſci* nominantur qui hîc leuciſci. Nam ait, γλαυκίσκοι, κέφαλοι, κεστρεῖς, μύξινοι, χελῶνες, ὅμοιοι εἰσι κατὰ τὴν τροφήν. ſed vera lectio cum hîc tum ibi eſt λευκίσκος: quod ex Euſtathio citante & explicante hunc locum intelligitur. Χρῆσις, inquit ille, μυξίνου καὶ ἐν τῷ, λευκίσκων πλείονα εἴδη· κέφαλοι, κεστρεῖς, μύξινοι, χελλῶνες οἱ καὶ βάκχοι· εἰκὸς δὲ τοὺς μυξίνους, οἳ δὴ λέγονται γενικῶς λευκίσκοι, ὡς οἷα λευκοί, παρὰ τὴν γλαυκότητα γίνεσθαι μύξαν, ἣ κεῖται παρὰ τῷ Ὀππιανῷ. In vocabulo χελὼν mira librorum inconſtantia. nam ſi analogia quadam dictus hic piſcis ἀπὸ τοῦ χείλους, vera vtique appellatio eſt, χείλων, quaſi *labeonem* dicas: tamen & χελὼν, & χελλὼν & χαλλὼν ſcriptum inuenias. Ariſtoteli chelō & cephalus duo ſunt eiuſdē piſcis nomina. Cautè accipe ſequentia verba, οἱ χελλοι δ᾽ εἰσὶ σφόδρα καὶ πολύτροφοι καὶ ἀδικώτατοι: quæ ſi ſpectetur orationis ſeries ad chelones pertineant. Ita fieret ridicula ſententia: vt qui ex omnibus leuciſcis peſſimi ſunt, tot elegiis ornentur. Hanc ἀτοπίαν viri docti alius aliter ſuſtulerunt. Sed placet nimis Dalecampij ſententia, qui de vniuerſo genere leuciſcorum hæc accepit. Quæ citantur ex Ariſtotele, ἐν πέμπτῳ ζώων μορίων, extant Hiſtoriarum libro v. cap. x I. Sed qui dicitur in noſtris exemplaribus ſemper φυραῖος, in Ariſtotelicis eſt πεμαίας. Ait, λέγεται δὲ καὶ ὅτι τῶν γόνων τῶν κεστρέων εἶδός τι τῶν θηρίων καλεῖσθαι. Oppianus poeta eximius de mugilibus,

Τοὔνεκα καί τιν᾽ ἔχουσι μετ᾽ ἰχθύσι τίμιον αἰδῶ·
Οὐ γάρ τις κείνων νεαρὸν τέκος, οἷά περ ἄλλων Σίνεται.

At mugiles adultos vorat lupus, vt paullo poſt ex Ariſtotele ſcribitur: item glaucus vt canit Oppianus in tertio. Athenæus ad mugiles tranſtulit quod de cephalis dixerat philoſophus: cuius verba neque ambigua ſunt neque obſcura. Hiſtoriarum libro octauo, capite ſecundo. Narratur deinceps genus eſſe quoddam mugilum, quos vocabant σφηνέας, ὅτι λαγαροὶ καὶ τετράγωνοι. atque hanc lectionem libri confirmant omnes, & hoc amplius Gloſſæ veterum magiſtrorum. σφηνεὺς, inquit Heſychius, ἰχθὺς ποιὸς θαλάττιος. Non defuerunt qui ſcriberent σφηκίας: vt à σφὴξ denominati ſint hi piſces non à σφὴν. Et profectò vel ita ſcribendum: vel idem ſignificatur vocibus σφηνεὺς, ac σφηκώδης. Nam vt λαγαροὶ dicuntur hîc piſces σφηνεῖς, ſic verſus quem vulgò grammatici λαγαρὸν nominant, etiam σφηκώδη nuncupant iidem: τὸν σφιγγόμενον, vt ſcribit Euſtathius, ἀπὸ δακτύλου εἰς τροχαῖσμον, ἀπ᾽ ἐναντίας τῷ προκοιλίῳ· qui eſt ſubſtrictus, & quaſi coactus in anguſtius ſpatium legitimo. ſic homines σφηκώδεις & λαγαροὺς qui concinna & expedita figura ſunt corporis, non obeſi, neque ventriones. Comici interpres, τοὺς λαγαροὺς τοῖς σώμασιν ἀνθρώπους, καὶ μὴ προκοιλίους, σφηκώδεις ἐκάλουν. Opponuntur προκοίλιος & λαγαρὸς, vt obeſus & gracilis. neque eo minus verum quod dicebamus libro tertio, λαγαρὸν & ἀργυροίλιον de eodem dici. diuerſo nempe reſpectu. An & mugiles ſpheneí λαγαροὶ hîc ſimili de cauſſa dicantur vt homines, αὐτοψία ſola planum fecerit. Lege cum Epit. τὰ δὲ τῶν δακτυλίων, non διδακτυλίων. nam ita modò præceſſit. Poſtea ſequuntur verſus Anaxilæ quibus traducitur voracitas Matronis ſophiſtæ. male enim τὸν Μάτωνα editur pro Μάτρωνα. & Anaxilæ etiam verſiculi ita legendi, Τοῦ κεστρέως κατεδήδοκεν τὸ κρανίον Ἀναρπάσας Μάτρων. ἐγὼ δ᾽ ἀπόλλυμαι. plura de hoc Matrone & iſto Anaxilæ loco infrà libro octauo. Male accipiunt iſta, qui ſcribunt, Διοκλῆς, θαλάττῃ ἄλλεται δ᾽ ὑφ᾽ ἡδονῆς κεστρεύς. melius nos, Διοκλῆς Θαλάττῃ· ἀλλ. nam Θάλαττα titulus vnius comœdiarum Dioclis poëtæ antiquiſſimi. Suidas de illo, δράματα αὐτοῦ Θάλαττα, Μέλιτται, Ὄνειροι, &c. Debemus eidem grammatico illud etiam, quod errorem qui in iſtis paullo poſt latet, deprehendimus. Εὔφρων, αἰσχρῶς μὲν δὲ κεστρεὺς ἐστὶ νῆστις περιπατεῖ. Nam ſcribendum, Εὔφρων Αἰσχρᾷ. Μίδας δὲ κεστρεὺς ἐστὶ νῆστις περιπατεῖ. Euphronem comicum *Aeſchram* fabulam edidiſſe, probat Suidas ex iſto Athenæi loco. Verte iſta, μὴ καὶ ἡμεῖς νήστεις ἄγωμεν θεσμοφορίων τὴν μέσην ὅτι

δεῖπνον κεστρέων νῆστιν ἄγομεν; an & nos Nestεam medium Thesmophoriorũ diem celebramus, qui instar mugilum sic ieiunemus? Thesmophoria multi Græciæ populi agitabant, diuerso dierum numero: nam alibi fuit illud festum dierum nouem, alibi trium, alibi quatuor, vt scimus ex Hesychio in τρίτη Θεσμοφορίων. Athenis, vt videtur tres dies durabant Thesmophoria. non certe quatuor: nam è quatuor diebus nullum propriè appellaueris medium, vt facit Athenæus hoc loco, & Aristophanes quoque in Thesmophoriazusis. Eum diem præcipua castimonia colebant, & omnis cibi abstinentia, & νηστείαν nominabant. Aristophanes, ἐπεὶ ἐν Θεσμοφορίοις νηστεύομεν αἱ δὲ ξυνθῶμεν. Sequitur, ὑπολαβὼν δ' ὁ Μυρτίλος, καὶ εἶτ' ἐφεξῆς κατὰ τὸν Θεόπομπον Ἡδυχάρην, κεστρέων νῆστις χορός: melius alij libri, ὡς εἶτ' ἐφ. Integer versus est Theopompi, Ὦ εἶτ' ἐφεξῆς κεστρέων νῆστις χορός. Daleeampius scribit ἡδυχαρὴς & iungit cum χορός. mutaturus sententiam si venisset illi tum in mentem, editum à Theopompo drama inscriptum Ἡδυχάρης, cuius etiam libro x v. facta mentio, & in Laërtij Platone, atque alibi, vt olim in Notis Laërtianis dicebamus. Obseruemus genus loquendi planè poëticum, mugil, ait, animata esca non vescitur, καὶ ἀνελκυσθεὶς δ' οὐ δελεάζεται οὔτε σαρκὶ, οὔτε ἄλλῳ τινὶ ἐμψύχῳ. *extractus non inescatur neque carne neque vlla re animata.* ἀνελκυσθεὶς οὐ δελεάζεται dixit, pro, οὐκ ἀνελκύεται δελεασθείς. *non capitur allectus.* ἀνελκύεσθαι piscis dicitur, quando è mari captus extrahitur & sursum attollitur. Infra hoc libro, ὑπονηστιν ἀνέλκει δοὺς ἐθέλει πολύπους. In Platonis versu de mugilibus, Ἰχθῦς ἀσίτους καὶ τοὺς πονήρους ἦγέ μοι. scribendum est, vt sit & oratio Græca, & sententia vera, ἰχθῦς ἀσίτους κ' οὐ πονηροὺς ἦγέ μοι. *attulit mugiles impastos & nonmalos.* probant sic esse scribendum præcedentia non longe Aristotelis verba, κεστρεὺς μὴ νῆστις ὢν φαῦλός ἐστι. Myrtilo dein proponitur hæc quæstio, διὰ τί οἱ ἰχθύες ὑπὸ τῶν ποιητῶν ἔλλοπες καλοῦνται; Poëtica vox est, vt hinc paret, ἔλλοψ pro *pisce.* Græci poetæ vsi sæpe dictionibus non vniuersæ Græciæ notis: sed alicui populo peculiaribus. Sic Sophocles μυώδεις pisces appellauit, quia Asiatici Græci μυώδεις quasi μὴ αὐδῶντας *mutos* vocabant. Similiter Cretenses dixere mutos ἔλλοπας, ceu ἐλλιπεῖς τὴν ὄπα, *voce cassos.* Inde igitur poëtæ mutuati, ἔλλοπας *pisces* in genere appellarunt. At vulgò Græcis, & sapientibus etiam, ἔλλοψ proprium piscis genus est, vt in anthia dictum supra. De origine vocis ἔλλοψ multa antiqui grammatici, quæ otium ipsorum maius quàm acumen indicant. neque item placet quod & Plutarchus & Athenæus produnt, ab ἰλλὰς derivari. nam cum in deriuationibus dictionum propria significatio spectari fere soleat: nego ἰλλὰς esse εἱργάς propriè, vt Athenæus scribit. βούλονται γὰρ inquit, κατὰ τὴν ἀναλογίαν ἰλλοπαί τινες εἶναι. vbi notabunt φιλόκαλοι elegantiam Atticam in verbo βούλονται. Latinè hoc imitari non licet. perinde enim est, ac si diceret simpliciter, ἔλλοπες κατὰ τὴν ἀναλ. ἰλλοπαί τινες εἰσι. Sic Plato & alij loqui amant, vt pridem obseruatum eruditis viris. at interpretes hoc non ceperunt. Sed longius à vicinia veritatis aberrant iidem, dum interpretantur verba quæ ascribemus: ἐγὼ δὲ κατὰ τὸν σοφὸν Ἐπίχαρμον, μηδὲν ἀποκρινομένου τοῦ κυνὸς, τὰ πρὸ τοῦ δύ' ἄνδρες ἔλεγον εἷς ἐγὼν ἀποχρέω. Propositæ quæstioni ab Vlpiano respondit quidem Myrtilus aliquid, sed cynici nihil. hos igitur more suo vexans Vlpianus, *Ego,* ait, *quando Cynicus hic tacet, vt dixit sapientis. Epicharmus, ad ea quæ soliti antè duo homines dicere, vnus sufficiam.* Epicharmi verba prouerbij locum obtinent: cui erit tum locus quando vnus aliquis duorum partes sustinet: vt cum idem sibi respondet qui interrogauerat. Ita hîc accipitur: ita prorsus & libro octauo: vbi cum Myrtilus Vlpiano quæstionem proposuisset, neque ille respõderet, ἐπεὶ δὲ σιγᾷς, inquit Myrtilus, ἐγὼ ἐρῶ. κατὰ γὰρ τὸν Συρακούσιον ποιητὴν, τὰ πρὸ τοῦ δύο ἄνδρες ἔλεγον, εἷς ἐγὼν ἀποχρέω. Cæterùm verbum ἀποχρέω, nisi illud Dorum dialecto ascribamus, contra Hellenismum videtur vsurpata pro *sufficio.* In scriptis libris quos vidimus, scripturæ cõpendio eodem vsi librarij, cum hic tum libro octauo diuinandum nobis reliquerunt, ἀποχρέωσ-ne an ἀποχρέων scriptum voluerint. esset autem ἀποχρέως vt ἀξιόχρεως. Recte post ista lacerι codicis nota est apposita. desunt enim quædam. Sed non est difficilis diuinatio, ita scripsisse Athenæum. καὶ φημὶ ὅτι λέγονται ἔλλοπες διὰ τὸ εἶναι λεπιδωτοί. *Aio,* inquit, *pisces dici* ἔλλοπας, *quia sunt squamosi* λεπὶς & λοπὶς *squama* dicitur. Inde pars veterum deriuauit nomen ἔλλοψ, vt refert vetus Theocriti interpres, & Etymologus, in voce μαλλωψ: vbi scribe, οὐκ ἀπὸ τοῦ ὄπα οὐκ ἔχειν: non vt editum est, ὄπα ἔχειν. refellit placitam vulgò notationem nominis huius à vocis dete[illegible]u. nemo autem dixit vnquam, dictos pisces ἔλλοπας ex eo quod vocem haberent: sed contra ex eo quod non haberent. Proxima quæstio de Pythagoricorum

abstinentia

abstinentia ab esu piscium, tractatur à Plutarcho, Sympos. lib. octauo, problemate octauo, vbi prope eadem verba inuenies, si conferendi laborem non detrectaueris.

CAPVT XVII.

Coracinus à *colore. saperda Ponticus.* πλατίσακος *piscis.* κυπρῖνος & κυπρῖνος. *lingua cyprini.* ὑπὸ στόματος & ὑπὸ στόμα. κωθωπλύτης, κωθωνίας, κώθων. χάλανδρος *Phalerici gobiones* & *Otrynici.* ἄγριος περὶ παῖδας. thursio. *lupi piscis vafrities. Eubuli* Nutrices. πυάνιον. λάτος *piscis.* mæotæ *pisces.* simus *piscis. Platonis comici* Sophistæ.

KORAKINOS. Niger color pisci huic hoc nomen peperit. Oppianus, κορακῖνοι ἐπώνυμοι αἴθοπι χροιῇ. Atque hoc Græcum nomen est piscis qui aliter vocabulo Pontico appellatur saperda. Apud Hesychium in σαπέρδης scribe, ἄλλοι ὑπὸ Ποντικῶν τὸν κορακῖνον ἰχθύν. non καρκῖνον. propriam accolarum Ponti dictionem vult esse τὴν *saperda.* Persius, *saperdam aduehe Ponto.* eadem verba similiter corrupta in Etymologico. Sed coracinum à saperda facit diuersum Athenæus scribens mox, πλατίσακος καλεῖται ὁ σαπέρδης, καθάπερ ὁ κορακῖνος. Libro tertio ex Dorione *platistacus* diuersi piscis à coracino aut saperda nomen erat. Hesychius refert inter obscœnas voces: deinde ait, etiam piscem quendam sic nominari. Testificor adhuc, vbi editum est etiam in nupera editione, Ἀριστοτέλης ἐν πέμπτῳ ζώων ἱστορίας, constare sibi antiqua exemplaria, & scribere ἐν πέμπτῳ ζώων μορίων. Locus est capite decimo quinti libri Historiarum. Aristophanis *Telmessenses* laudantur Polluci libro decimo, cap. XX. & cap. XXIII. & Harpocrationi in στοιά. Nouo genere dicendi vsus est Naucratita philologus, cum subiicit, καλοῦσι δ' αὐτοὺς οἱ Ἀλεξανδρεῖς πλάτακας, ἀπὸ τοῦ περιέχοντος. quid appellent Græci scriptores τὸν περιέχοντα vulgus etiam nouit. aërem nempe, res omnes ambientem ac capientem. hic ipsam corporis figuram ita nominat. nam sensus est, πλάτακα piscem hunc nominari, quoniam latum spatium occupet in circumfuso aëre: quod consequens est rei latæ atque amplæ. Seneca in quinto Naturalium, τὸν περιέχοντα vertit, *hoc quo circundati sumus spatium.* KYPRIANOS. Scripta lectio, Κύπριος aut κυπρῖνος: vt apud omnes auctores alios. Plane χειρῶδες videtur, quod de cyprini lingua scribitur hic, τὴν δὲ γλῶτταν οὐχ ὑπὸ τῷ στόματι, ἀλλ' ὑπὸ τὸ στόμα κεκτῆσθαι. Si de sententia ex Aristotele non constaret, nemo ista quid sibi velint facilè diuinaret. Antiquissimæ membranæ nihil variant. In Epitoma sic, οὐχ ὑπὸ στόματος, ἀλλ' ὑπὸ τὸ στόμα κ. quæ non displicet lectio. Est autem, linguam ὑπὸ στόματος κεκτῆσθαι, quod clarius poterat dici, habere linguam in ore solutam: λελυμένην ἐντὸς στόματος. sed Athenæus στόμα impropriè appellat, superiorem oris partem, palatum, cui lingua subiacet. Sic ὑπὸ τὸ στόμα linguam κεκτῆσθαι, pro δεδεμένην ὑπὸ τὸ στόμα: linguam habere ad palatum affixam. vtrumque participium est apud Aristotelem, qui inter alias linguæ differentias hanc quoque ponit libro primo Historiarum, & libro etiam quarto piscibus quibusdam tribuit linguam ἀκανθώδη καὶ οὐκ ἀπολελυμένην. Athenæus hoc dixit habere linguam ὑπὸ στόμα. obscurè nimis. qui tamen videtur philosophi verbis ita locutus: ex aliis libris quàm quos habemus hodie: ex quibus multa noster multis locis. Libro autem quarto Historiarum de cyprini lingua hæc habentur, ἀλλ' ἐνίοις τῶν ἰχθύων ὁ οὐρανός ἐστι σαρκώδης· οἷον τῶν ποταμίων τοῖς κυπρίνοις. In KOBIOI, obseruat dipnosophista, κώθων illum piscem esse appellatum à Numenio: quo pertinet glossa Hesychiana κῶθον, κώβιος. Forte, κῶθος. tum adiicit, καὶ Σώφρων ἐν τῷ Ἀγροιώτικῷ κωθωλυσοπλύται φησὶ, καὶ τὸν τοῦ Θησεοδήρα ᾗ υἱὸν ἴσως ἀπὸ τούτου κωθωνίαν προσηγόρευσε. non desunt hîc quæ animaduertamus. Titulus primum minus placet. ac videtur syllaba κω ex principio sequentis dictionis huius fini temere adhæsisse: cum esset prius scriptum, ἐν τῷ Ἀγροιώτῃ. Deinde nomen κωθωλυσοπλύται, (quod attendenti mediocriter constabit satis,) corruptum est, pro κωθωπλύται aut κωθωνοπλύται. nam ferendi non sunt qui emendant θυννοπλύται. necessium enim est, vt in hac dictione insit nomen κῶθος: non enim alia fine affertur, nisi vt probetur gobios nominari etiam κώθους. Fieri autem potest, vt ex pluribus quàm duabus dictionibus hoc nomen Sophron composuerit, comica vsus licentia. Non ineptè igitur scripseris,

κωθωνοπλύται, qui cothos desquamant & lauant. sic iunxit Aristophanes duo illa verba, eo versu, τὸν σαπέρδην ἀποπλῦναι χρὴ καὶ κωθωνίζειν. vel κωθωνοπλύται: qui cothos ita lauant & aqua macerant, vt linum linoplytæ, quorum Hesychius meminit. Quod autem Athenæus putat nomen κωθωνίας probri loco à Sophrone obiectum adolescenti cuidam, à cotho pisce ductum esse: meritò id ab ipso non affirmatur. etsi enim illius sententiam vtcumque reddit probabilem quod thynnotheræ & piscatoris filius is adolescens erat: probabilius tamen est à *cothone* poculo petulantē & lasciuum iuuenem esse appellatum κωθωνίαν. Hesychius, κώθων, ἄσωτος, μέθυσος. Epicharmi verba etiam hîc, vt nusquam non, vetustas accepit malè. sunt autem hæc, τρίγλαις τ' ὀπισθόκιντροι, † καὶ χάλανδροι κωβιοί. quid sibi vult τὸ χάλανδροι? grabbatum ea vox significat, vt placet veterib. quod nihil ad hunc locum. Epitome, χαλάδριος. an verum est χαράδριοι pro χαραδραῖοι? vt gobionem saxatilem poëta intelligat. nam & gobiones quidam inter pisces πετραίους teste Oppiano Ἁλιευτ. libro primo. Quid si hoc melius? καὶ μέλ' ἀδροὶ κωβιοί. Epicharmo subiicitur Antiphanes: cuius lepidissimos versus non valuerunt assequi interpretes. Sic ille,

Ἡμῖν δὲ τοῖς θνητοῖς ἐπιπέμψω κωβιούς.
Ὡς προσβαλεῖν δ' ἐκέλευσα τὸν τοιχωρύχον
Τὸν ἰχθυοπώλην, προστίθημι, φησί, σοι
Τὸν δῆμον αὐτῶν· εἰσὶ γὰρ Φαληρικοί·
Ἄλλοι δ' ἐπώλουν ὡς ἔοικ' Ὀτρυνικούς.

Placet doctis scribi hic ὡς ἔοικεν ὀθνείους pro ὀθνείους. Negamus nos quicquam esse mutandum. Negamus etiam τὸ προσβαλεῖν (in quo verbo sita omnis vetustas) id esse quod ipsi putarunt. Sensus est: cum in emendis gobiis iuberem piscarium, velut auctarij loco & ἐπιδόσεως, aliquid adiicere, vt fieri amat in foro: respondit scelestus piscarius, *Ego verò*, προστίθημι σοι τὸν δῆμον αὐτῶν. id est, *auctarij loco adijcio tibi gobionum quos emisti patriam: sunt enim Phalerici*: quo nomine carius indicari debuerunt. δῆμον accipe vt in historia Attica passim. nam vnus τῶν δήμων agri Attici Phalerum fuit, qui & Phalereus dicebatur. alius etiam pagus Atticæ erat Otryna, siue Otryneus: sed obscurus, & præ illo altero ignobilis. Inter cætera quæ Phalereum nobilitabant præter portum & alia multa, fuêre etiam gobiones Phalerici, qui tantum cæteris præstare credebantur, quantum Otrynici gobiones ab aliis vincebantur. Ideo subiicit, Ἄλλοι δ' ἐπώλουν ὡς ἔοικ' Ὀτρυνικούς. Putares, inquit qui pisces emerat, solum hunc esse toto piscario foro, qui Phalericos gobiones venderet, alios omnes vendere Otrynicos. Hanc esse veram lectionem, & poëtæ mentem affirmamus. Otryneus δῆμος sic fuit obscurus, vt ex antiquis omnibus scriptoribus paucissimos liceat nominare qui eius meminerint. Ego vnicum memoria teneo Demosthenem: multa autem Pæaniensis orator de Otryna in oratione contra Leocharem. ΚΟΚΚΥΓΕΣ. Ἐπίχαρμος, καὶ γλαυκοὶ κοκκυγες, ὡς παραχίζομες πάντας. Scripta lectio παρχίζομες. Scribo, ὡς παρχίζομες πάντας, ὀπτῶντες δ' ἡδύναντες αὐτοὺς χναύομες. Culinæ verbum παραχίζειν, *per medium secare aut findere*. Dotion statim, δεῖν αὐτοὺς ὅλους παραχίσαντας κατ' ῥάχιν. Alexis, σπινοφάγας ἀκανθίας τοὺς κύκλῳ παρασχίσας χρηστῶς. In Theognidis versibus scribe ex ipsius libris, Ἤμος δ' ἥλιος. &, Δειπνῶ δὴ λέγομεν ὅπου τινὰ θυμὸς ἀνώγοι. Mox ferendæ interpretibus non erant sordes quæ inquinant hunc versum, Εἶτ' εἶπεν χαλῶ μὲν ἱμέρου ὕμνον ἀείδειν. facilis fuit ex ipso fonte emendatio, Εἶθ' ἅμα σ' Ἀργάδημε ἱφίμερον ὕμνον ἀείδειν. Pro διηρόωντι: alij libri scribunt διηρυσαντοιν. Atque ex his Theognidis versibus constare ait Athenæus, ὅτι οὐδὲ τὸ παιδεραστεῖν ἀπαναίνεται ὁ σοφὸς οὗτος. Excerptorum auctor, homo Christianus absque dubio, vt turpi verbo abstineret Attico genere loquendi vsus est elegantissimo, neque noto in vulgus. Sic ille, ὅτι περὶ παῖδας ἄγριος ἦν ὁ Θέογνις. Attici ita vsurparunt dictionem ἄγριος. Aristophanis scholia. ἀγρίως καὶ χαλεπῶς διωκ... ἐκάλουν τοὺς ταῖς ἀπηγορευμέναις πράξεσι χρωμένους. Octauo versuum Archestrati pes deest vt sit integer. Scribendum, Μηδ' ὕδατος πηγὴν αὐτοῖς μὴτ' οἴνου ὄξος συμμίξῃς. De versu x i v. diximus aliquid libro quarto. Quemadmodum autem accidisse videmus in Latinis scriptoribus, vt si quid Græci suis libris inseruissent, id mirè deformaret scribarum imperitia: sic in hoc aliisque auctoribus Græcis nihil æquè corruptelæ obnoxium, ac voces Latinæ, si quæ forte fuerint interiectæ. cuius rei exempla insignia habentur lib. x i v. & aliis etiam locis. Eiusmodi etiam est quod sequitur: nam in omnibus antiquis codicibus scribitur constanter,

ταύτῃ τοῦ ἰχθύος μέρος· ἔστι καὶ ὁ ὑπὸ Ῥωμαίων καλούμενος θυρσίων. Vel exercitatissimos in Latinorum librorum lectione hærere necesse est in voce *thursio*. Leguntur quidem in Plinij historia *tursiones*: sed qui pertinere ad hunc locum nullo modo queant. libro nono, capite nono. Fortasse verum est quod visum eruditissimo Dalecampio: scribendom esse ὁ ὑπὸ Ῥωμαίων καλούμενος θυρσίων. In ΛΑΒΡΑΚΕΣ citatur Aristoteles ἐν πέμπτῳ ζώων μορίων. extat eius locus Historiarum libro v. cap. 10. Lupum ingeniosum esse in quærenda salute, & vt dicit Athenæus, ἐπιστημονικὸν εἶναι τοῦ διασώζειν ἑαυτὸν, præter Oppianum libro tertio, & alios qui animalium naturas descripserunt, probat etiam Cassiodorus libro xi. *Piscens lupus*, ait, *arenis se mollibus, vt plumbati lini insidias euadat, immergit: cuius vt supradicta retia eius tergum diraserint, alacer in vndas exilit, & vitati periculi gaudia liberatus agnoscit.* Alcæus quoque, inquit auctor, μετέωρον φησὶν αὐτὸν νήχεσθαι. id est, *extantem supra summas aquas*: vel *suspensum & erectum* animo, insidias vndique cauentē, fugitiuo regi & sacerdoti Dianæ Aricinæ similem. Archestrateæ eclogæ de lupis initiū est hoc. λάμβανε δ' ἐν Γαίσωνος ὅταν Μίλητον ἵκηαι Κεστρέα τὸν κέφαλον, καὶ τὸν θεόπαιδα λάβρακα. explicat hos versus paullo post Athenæus: Scribit etiam vetus Aristophanis interpres. Ἐν Μιλήτῳ τῆς Ἀσίας, μέγιστοι οἱ λάβρακες διὰ τὴν παρεσπείουσαν λίμνην εἰς τὴν θάλασσαν· χαίροντες γὰρ οἱ ἰχθύες τῷ γλυκεῖ ὕδατι, εἰς τὴν λίμνην ἐκ τῆς θαλάσσης ἀνατρέχουσι· καὶ οὕτω πληθύνουσι παρὰ τοῖς Μιλησίοις. Addit, καὶ Εὔβουλος δ' ἐν Τίτθαις. Φησὶ μὴ πολυτελῶς ἀλλὰ καθαρίως. *Nutricum* Eubuli variis locis meminit dipnosophista: libro autem secundo ex alio poëta similis huic locus citatur. Τί οὖν ἀγοράζω; φράζε γάρ. μὴ πολυτελῶς, ἀλλὰ καθαρίως. at libro octauo simillima his ex Philippo comico recitantur: vnde emendari debent reliqua huius testimonij; quæ deprauatissimè sic scribuntur hoc loco ὅτι † ὁσαπνοσίας ἕνεκα σηπίδια ἢ τευθίδια πλεκτάνια. Viri docti conati sunt medicinam facere vulneri huic coniecturis suis. frustrà, nam è lib. octauo scribendom sine controuersia, ὅ, τι ἂν ὁσίας ἕνεκ' ἄρκει. sic enim illo in loco auctor. Ἤδιστος δ' ἐστὶ καὶ ὁ παρὰ τῷ αὐτῷ ποιητῇ (Φιλίππῳ) ἐν τοῖς Ὀβελιαφόροις νεανίσκος καταχρημάτων ἄπιστα τὰ περὶ τὴν ὀψωνίαν, καὶ λέγων ὧδε. Ἀλλ' ἀγόρασον εὐτελῶς· ὃ, τι οὖν γὰρ ἱκανόν ἐστι. Φράζε δή ποτε. Μὴ πολυτελῶς, ἀλλὰ καθαρίως ὅ, τι ἂν ὁσίας ἕνεκα, ἀρκεῖ· τευθίδια, σηπίδια. Hactenus eadem verba in vtroque poëta. cætera sunt diuersa. Vter prior scripserit Eubulus an Philippus, mitto quærere. alterum certè ab altero versus aliquot esse mutuatum claret. Sed illud puto verius, quod libro sequente dicturi sumus cap. xv. ὁσίας ἕνεκα pro eo quod Latini *dicis caussa*, translatitium est. χοιράπιον, quod scriptum est in testimonio Eubuli, nihil significat. sed scribendum, χόρια, πυὸν, aut πυάνιον. Hesychius, πυάνιον, τὸ διὰ τοῦ γαλακτος ῥόφημα· οἱ δὲ πανσπερμίαν ἑψημένην ἐν γλυκεῖ. Archippi deincipem locum exposuimus libro sexto, capite secundo. ΛΑΤΟΣ opinor veteri Græciæ fuit incognitus. & id nomen, nisi fallor, vel Italicum vel Ægyptiacum. Verte mox ista, εἰσὶ δὲ πολλοὶ περὶ τὸν Πόντον, φέροντες τὴν ὀνομασίαν ἀπὸ τῆς λίμνης τῆς Μαιώτιδος. *multi sunt* mæotæ *in Ponto: sic dicti à palude Mæotide.* nam ineptum est dicere multa Ponticorum piscium genera à Mæotide palude inuenisse nomen: vnus enim *mæota* fuit. Conferenda cum sequente laterculo Niliacorum piscium verba geographi libro vltimo, ἰχθύες ἐν τῷ Νείλῳ πολλοὶ μὲν καὶ ἄλλοι, χαρακτῆρα ἴδιον ἔχοντες καὶ ἐπιχώριον· γνωριμώτατοι δ' ὅ, τε ὀξύρυγχος, καὶ ὁ λεπιδωτὸς, καὶ λάτης (fortasse λάτος) καὶ ἀλάβης, (noster ἀλλάβης) καὶ κορακῖνος, καὶ χοῖρος, καὶ φαγρώριος, ὃν καὶ φάγρον καλοῦσιν ἔτι σίλουρος, κιθαρὸς, θρίσσα, κεστρεύς· ὀστρακίων δὲ λύχνος (malim, ἢ λύχνος) φῦσα, βοῦς, κοχλίαι μεγάλοι φωνὴν ὀλολυγώσῃ ὁμοίαν φθεγγόμενοι. Atheoæus quosdam nominat indictos Straboni: in his *simum*. non enim debet accipi ἐπιθετικῶς nomen σιμός. ac melius scribunt alij σίμος. Iam ista, ΛΕΙΟΒΑΤΟΣ. οὗτος καλεῖται καὶ ῥίνη. non iniuria doctis negotium faciunt: nam certum est, ῥίνην siue squatinam, neque esse liobatum, neque eam appellationem admittere. in libris tamen chirographis, nulla omnino varietas. Addit, Πλάτων Σοφισταῖς, κἂν ἢ γαλεὸς, καὶ (melius κἂν) λειόβατος, κἂν ἔγχελυς. Libro decimo inscribitur hæc comœdia Σοφιστής, vt apud Harpocrationem, Ἀπόλεξις, εἰς τῶν νῦν (melius τινὲς) συγγραφέων, ὃν Πλάτων κωμῳδεῖ ἐν Σοφιστῇ. at Pollux libro septimo capite vigesimotertio; & libro decimo capite xl. item scholiastes Aristophanis ad Vespas, Σοφισταῖς, vt hic. quo etiam modo Platonem philosophum dialogorum suorum vnum inscripsisse notum est.

CAPVT XVIII.

Theophraſti liber Περὶ ἰχθύων. *Cauſſa cur anguillæ & murenæ extra aquam diutius durent.* Symmachia *Platonis aut Canthari fabula.* ἐχέτλιον. λιμώδεις ἐρημίαι. *murænarum coitus cum ſerpentibus.* μύρος *&* μύραινα. *piſces* ἀνθρωποφάγοι. leucomænides, melandcrinus, pſygrus, pſorus. μυρμίαι, *vel* μύρμαι. *Diphili in Nicandrum commentarij.* ὁ ἐκ Γέλας. ὀρφὼς *&* ὀρφός. melandrya. μαξῖνός. χαλλαρίας *&* γελλαρίας. *Sophoclea vox* τρέφω *pro* ἔχω. *plura eius rei exempla.*

MYRAINAI. Θεόφραστος ἐν πέμπτῳ περὶ τῶν ἐν τῷ ξηρῷ διατριβόντων. Ex Diogene Laertio ſcribendum, ἐν τῷ περὶ τῶν. nam eo auctore liber fuit ſingularis quem eo argumento Theophraſtus ediderat. aut pro ε, alia numeri nota apud illum reſtituenda. Extat hodiéque inter Theophraſti opera libellus, περὶ ἰχθύων inſcriptus: quem illum ipſum eſſe, aut eius ἀποσπασμάτιον, nemo dubitabit qui legerit. Sed titulus malè vulgo concipitur, & imperfectè: qua de re dicemus, aliquando, ſi longioris vitæ vſura nobis cōceditur, cum eum auctorem edemus à nobis recenſitum. Cæterum in hac ſententia nihil Theophraſto proprium: nam multo antè eadem ſcripſerat eius præceptor non vno loco, vt lib. quarto De partibus, cap. XIII. Sanè ex his verbis Theophraſti, διὰ τὸ μικρὰ ἔχειν τὰ βράγχια, καὶ ὀλίγον δέχεσθαι τὸ ὑγρόν, veram & primã cauſſam capere non eſt, cur anguillæ & murenæ extra aquam diutius poſſint viuere. Melius Ariſtoteles, οὐ γὰρ πολλῆς δέονται καταψύξεως. Nam quia internum calorem habent hi piſces imbecillum, propterea refrigeratione multa opus non habent, quæ in piſcibus eſt inſtar reſpirationis. ὥσπερ γὰρ πρὸς ἀναπνοὴν ἡ τῶν βραγχίων φύσις, inquit philoſophus. Atque hæc eſt cauſſa cur branchias paucas, paruas, & minus firmas eis natura dederit: quæ neque fruſtra quicquam facit, neque ſuperfluum. Pro ἐν πέμπτῳ ζώων μορίων, inuenimus in optimis quibuſdam libris, ἐν δευτέρῳ ζώων μ. Reſpicit Hiſtor. lib. quintum, cap. decimo. Peccarunt ſolennia librarij imperiti in Epicharmi chria, οὔτε γόγγρων τι παχέων, οὔτε μύραινα γέτης. Scribo, οὔτε μυραινᾶν τι πᾶ. *nihil quicquam congrorum illorum pinguium, neque etiam murænarum*: ſcilicet, reliquum factum eſt: aut neſcio quid aliud. Sequitur, Πλάτων δὲ ἢ Κάνθαρος ἐν τῇ Συμμαχίᾳ. Similis cum in his libris alibi, tum apud Harpocrationem dubitatio, ἀμφιβολίας, ait, ὁ ὀρνιθοθήρας. Δείναρχος κατὰ Πυθέου. καὶ Πλάτων ἢ Κάνθαρος Συμμαχίᾳ. In primo verſu Nicandri ſcribe, ἢ καὶ ὑπαγρὸς ἀλλήας non ἐπί. & in ſecundo ἐμβρύξασα melius editiones eius poëtæ quàm ἐκβρύξασα. In tertio, ἐχέτλιον ἐξαναδῦσα, *prorumpens è receptaculo piſcium in naui.* at Dalecampius ἐχέλλιν vel ἐχιδνίν, vel neſcio quid aliud. Vertit enim, *quæ è vipera prognata eſt.* Audiamus veterem Nicandri interpretem, ἐχέτλιον, τόπος τοῦ πλοίου, ὅπου τοὺς ἰχθῦς τιθέασι καὶ συλλέγουσι. Andream De falſo creditis in eandem rem laudat ille etiam celticus. φησὶ δὲ ὁ Ἀνδρέας, ψευδὲς εἶναι. καὶ μήτε τὰς μύραινας ποιεῖσθαι, μήτε τὸν ἔχιν παρέρχεσθαι ἐπὶ τὸν αἰγιαλόν. Aliis verbis hæc Athenæus οὐδὲ γὰρ ἐπὶ τεναγώδεις ἔχεις νέμεσθαι, φιλερημοῦντας λιμώδεσιν ἐρημίαις. nō enim in cœnoſis locis degere viperas, quæ loca ſola amēt, vbi nihil corū inueniatur quibus fames ſedatur. ita interpretor λιμώδεις ἐρημίας, quando in omnibus omninò libris ſcriptura iſta ſeruatur. & iuuat quod ſcribit Plinius, viperas vel annua fame durare. Ariſtoteles ſcribit, ſolas viperas latitare ſub ſaxis cum alij ſerpentes in terram ſe condant. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι ὄφεις ἐν τῇ γῇ φωλεύουσιν. αἱ δὲ ἔχιδναι ὑπὸ ταῖς πέτραις. pugnant cum hac ſententia Plinij verba, *Serpentium vipera ſola terra dicitur condi: cæteræ arborum aut ſaxorum cauis.* Superiori Andreæ ἀποφάνσει opponit Athenæus Soſtrati auctoritatem: quem ait, συγκατατίθεσθαι τῇ μίξει. id eſt, *ſentire cum vulgo murænas coitu ſerpentum impleri.* quod & alij multi ſcribūt, Archelaus, Ælianus, Oppianus, Baſilius, & ex eo Ambroſius, item alij. MYROS. ὁ δὲ μύρος ὥς φησιν Ἀριστοτέλης ἐν πέμπτῳ ζώων μορίων. Hiſtoriarum libro quinto, capite x. vbi ſcribitur, ἡ μὲν γὰρ σμύραινα διαφόρως ποικίλον καὶ ἀσθενέστερον, &c. &; ὁ δὲ σμύρος ὁμόχρους καὶ ἰσχυρός. Plinius vertit, *myrus vnicolor & robuſtus.* non vt noſtri omnes codd. ὁ δὲ μύρος λειόχρους. Murænæ marem Græci vocant, & μύραινον & μύρον, ſiue σμύρον. Præterea habent exemplaria philoſophi

losophi, καὶ τὸ χρῶμα ὅμοιον ἔχει τῇ πίτυϊ. melius & verius quam nostra, ὅμοιον ἔχει ἰῷ. In ΜΑΙΝΙΔΕΣ. scribe verba Epicharmi, ὄκχ' ὀρῇ βῶκας πολλὰς καὶ σμαρίδας. & in Epæneti testimonio, ἔνιοι καλοῦσι κυνὸς εὐνάς: doctorum hominum cōiecturas respuunt antiquæ manus exemplaria. sed de verbis Epæneti deliberemus adhuc: nam etiam sub finem libri, κυνὸς εὐνὰ pertinaciter. Postea scribendum, Ἀντιφάνης ἐν Ἀρχαίῳ ἢ Βουταλίωνι. vel ἐν Ἀρχαίοις Βουταλίωνι. vt dicemus libro octauo, cap. XIIII. In ecloga inde producta magni pisces appellantur ἀνθρωποφάγοι, voraces hominum: διὰ τὸ πολυδάπανον τῶν ἐξωνουμένων αὐτούς: propter ingentes sumtus qui faciendi sunt, si quis emere eos velit. Ita interpretatur Eustathius. rectè. neque habet hic locum aliorum acumē, qui de accentu vocis huius nescio quid argutantur. Melius de nobis essent meriti si in penultimo Antiphanis versu Δηλαδὴ ταῦτα ἐστὶν Ἑκάτης βρώματα, veræ lectionis nos admonuissent, ἐστὶν Ἑλένης βρώματα. id quod clarum est ex libro sequente. non negauerim Antiphanem fecisse mentionem & Ἑκάτης βρωμάτων: id enim Athenæus eo libro docet: verùm ex alia eius fabula, non Butalione: aut vt dicam verius, non ex eadem editione eius comœdiæ: sed priore & minus accurata. Malè etiam illa capiūt, πῶς ἂν ἄνθρωπος φάγοι; quæ pronuntiantur ab eo cui dictum fuerat magnos pisces anthropophagos esse. si edunt homines, ait ille, quomodo eduntur ab hominibus? & qui fit vt eorum esum non abominentur homines? At libro octauo sic, πῶς ἂν ἰχθὺς ἀνθρώπους φάγοι. LEVCOMÆNIDAS idem esse ac boacas, aut certè pro eodem pisce accipi scribit Athenæus: nec tamen vllo testimonio probat. nam Polyochi qui affertur solus locus, contrarium potius doceat. Sic enim poeta,

Ὅπως σ' ἐ[...]η μηδὲ εἷς πρὸς τῶν θεῶν :
Τοὺς βώακας ἄν ποτ' ἔλθῃ λευκομαινίδας Καλεῖν.

id est, oro te per deos ne si ille fortè ad te veniat, sinas tibi persuaderi vt boces appelles leucomenidas. videntur alicui dici ista, cui pro bocibus, piscibus satis magnis, minuti pisciculi leucomænides exhibebantur. De hoc igitur amplius cogitent qui habent ἀπὸ τῆς αὐτοψίας certiorem harum rerum notitiam. Multa enim in hoc genere incerta, & ex coniectura tantùm nota, non solùm nobis οἳ οὐκ ἴσμεν θαλάσσια ἔργα: sed etiam antiquis & peritissimis viris. MELANVRVM deinceps auctor explicat. de quo pisce, postquam recitata sunt aliquot veterum scriptorum testimonia, sequuntur ista. ΜΕΛΑΝΔΕΡΙΝΟΣ. ὅμοιον δὲ τῷ μελανούρῳ φησί. Σπεύσιππος δ' ἐν δευτέρῳ Ὁμοίων τὸν καλλίχθυν ψυχρὸν ὃν Νουμήνιος καλεῖ ψόρον εἶναι, ἢ ψόρον ἢ σύλλογος ἢ αἰγιαλῖτα φρουρεῖν. Tria hîc habes nomina quæ alibi temerè non inuenias. nam quis piscem melanderinum aut psygrum vel psorum nominat ex omnibus scriptoribus? Hîc quoque incerta omnia. Rondeletius pro ψυχρὸν scribebat ψωρόν, & ψόθον pro ψόρον. Atque hanc viri docti coniecturam pro vera & certa probaunt Dalecampius. Mihi dubium nullum est, transituros in alia omnia quicunque vsum maiorem in literis Græcis habuerint. nam piscem vllum Græcis esse dictum ψωρὸν aut ψόθον quasi squallidum aut sordidum vt illi interpretantur, sine idoneo fideiussore credere debemus nemini. Epitoma Hœscheliana quam toties laudamus, sententiam longè aliam suggerit nobis. In qua, voce μελανδέρινος sublata, reliqua sic concipiuntur. ὅμοιον δὲ μελανούρῳ Σπεύσιππός φησι τὸν καλλίχθυν ψύρον, ὃν Νουμήνιος καλεῖ ψόρον. etiam in antiquissimis membranis pro ψυχρὸν exaratum ψύρον. Ita vides optimi codicis auctoritate comprobari, quicquid ex coniectura mera super hoc loco scripsit olim Conradus Gesnerus Tigurinorum decus immortale. In vulgata scriptura vitium codicum profitentur ista, ὅμοιον δὲ τῷ μελανούρῳ φησί. Dalecampius φασὶ legit, vt mendæ suspicionem amoueret, sed vlcus fodere aliquando satius quàm dissimulare. Pergamus porrò. Pisces ΜΟΡΜΥΛΟΥΣ appellari Epicharmo μόρμυας, obseruant. μύρμας scribunt antiqui: & ita mox in verbis Siculi poëtæ. Epicharmi inquam: non, vt aliud agens scripsit interpres, Numenij. Malè etiam concipit ille hoc testimonium: quod cum facile emendari posset ex ipso auctore, ingenio hîc quàm diligentia & fide vti præoptarunt infeliciter. Scribe igitur, χαλκίδες τε μύρμαι (vel μύρμηκες) τοίτ' πολλὰν μείζονες ἐντί. integram sententiam habes infrà in ΣΚΟΜΒΡΟΣ. Mox autem scribendum, Αὐγελλὸς δ' ὁ Σάμιος ἐν τῇ ὀψαρτυτικῇ τέχνῃ, ἣν προσφωνεῖ τινι τῶν ἑταίρων δυσώνῃ Ζήνωνι. In Arte opsonandi, quam nuncupauit amico cuidam suo ægrè & parcè opsonanti, Zenoni. Exposuimus libro superiore capite tertio. Deinde, ἐπιχειρῆ Ἀρχεστράτου τὸν κατ. 31. ἢ τῶν ἄλλων τινὰ ποιητῶν. Ab Archestrati verbis separanda sunt diligenter ista, ποῦ δ' ἔαρ ἐστι. item ista, ποῦ δ' ἐστι θέρος.

non enim sunt poetæ: sed illius qui versum eius profert cōtra piscatium. In ΝΑΡΚΗ recitantur Platonis philosophi verba, τῇ θαλαττίᾳ νάρκῃ: adde vt perficiatur sententia, ὁμοιότατος εἶ δοκεῖς. tum postea, διὰ τῶν ξύλων καὶ διὰ τῶν τρυποδόντων. & fortasse, Δίφιλος δ' ὁ Λ. ἐν τοῖς Περὶ τῶν Νικάνδρου Θηριακῶν, non ἐν τῷ. nam Diphili commentarios in Nicandrum plureis in libros fuisse tributos, testis scholiastes Nicandri ad decimum idyllium. In ΞΙΦΙΑΣ proferuntur Archestrati versus quibus accuratè docemur quę partes torpedinis quibus in locis optimè sapiant: & additur statim, τίς οὕτως τακτικὸς ἀκριβὴς, ἢ τίς οὕτως κριτὴς ὄψων, ὡς ὁ ἐκ Γέλας, μᾶλλον δὲ καταγέλαστος οὗτος ποιητής; quæ sic erant vertenda, non vt insulsè nimis factum. *Quis possit esse adeo peritus instruendi* conuiuij, *aut tam bonus obsoniorum iudex, vt poeta hic ortus Gela vel potius dignus* γελωτος, id est, *irrisu?* τακτικὸς propriè est, qui disciplinam instruendæ aciei tenet: sed etiam ad conuiuia transfertur: vt antè dicebamus. ὁ ἐκ Γέλας est Archestratus Gelous teste Athenæo libro primo. In antiquis plerisque, pro καταγέλαστος scriptum καταγέλας. & sic editum olim: noua & insolente formatione si ita scripsit. ΟΡΦΩΣ. Ἀριστοτέλης ἐν πέμπτῳ Ζώων. Historiarum libro v. capite decimo. at membranæ constant sibi, & scribunt hic quoque Ζώων μορίων, vt tot iam locis antè. Proprium pisci huic, (orphum dico) τὸ δύνασθαι πολὺν χρόνον ζῆν μετὰ τὴν ἀνατομήν. *etiam postquam dissectus est diu posse viuere.* Simplicem sententiam feceris geminam si scribas, καὶ μετὰ τὴν ἀνατομήν. vt duo auctor dicat: orphum diu viuere, & viuere etiam dissectum. Oppianus:

—ὀψιμόρων γένος ὀρφῶν
οἳ πάντων πεφίαλλα κατὰ χθόνα δηθύνουσι
Ζωοὶ, καὶ τμηθέντες ἔτι ζώουσι σιδήρῳ.

In altero versuum Numenij non intelligo illud acrostichum, τοῦ γὰρ ἐπ' ἄκρης. Fortassean, δεικνὺς ἀπ' ἄκρης. videlicet θαλάμης. *ostentans ab extremo cubili.* Dorioni placet tenetum orphum ὀρφακίνην dici: quæ vox non fit ab ὀρφὸς, sed ab ὄρφαξ, *orphus grandiusculus.* vt apud Dioscoridem νόσαξ vel νόσταξ, & πλίταξ, μώμαξ alia. Archippi versum ita lego, ἱερὸς γὰρ ἦλθ' αὐτοῖσιν ὀρφὼς τῷ θεῷ. non ἱερεύς. refero enim ad ἰχθυομαντείαν, id est, diuinationem quæ fiebat ex piscibus, orpho maximè. de qua Ælianus, & nos alibi prolixè si vita prolixior. In Aristophanis versu, ἢν μὲν ὠνῆταί τις ὀρφὼς, vetustissimi codices habebant ὀρφως, vt testatur vetus interpres comici. etiam Athenæus ita videtur scripsisse: qui hoc testimonium subiiciat versui Platonis vbi est ὀρφοῖσι, eadem formatione. Attici, inquit, efferunt hoc nomen cum graui in fine ὀρφώς. Etymologus verò circumflecti ab Atticis & ὀρφῶς & λαγῶς. Salsamentorum quæ fiebant ex *orcyno* varia obseruantur nomina, & in his erant melandrya. Græci μέλαν δρυὸς appellant intimam quercus partem, & vt quidam interpretantur ipsam medullam. Inde τόμοι μελανδρύαι, qui ex interiore pulpa orcyni conficiebant. οἱ λεγόμενοι, ait μελανδρύαι ἐξ αὐτῶν ταριχεύονται. Plinius, *melandrya vocantur, cæsis quernis assulis simillima.* Non intelligunt hanc vocem qui apud Iobum dictionem Hebraïcam מפלי *miphle* vertunt *melandrya:* non minus absurdè, quàm si succidiam appelles viuentem porcum. Ait in ΟΝΙΣΚΟΣ, ex Aristotele, καὶ μόνος οὗτος τῶν ἰχθύων τὴν καρδίαν ἐν τῇ κοιλίᾳ ἔχει. Apuleius in Apologia, *Quod Aristoteles si sciisset, nunquam profectò omisisset: qui aselli piscis solius omnium in media aluo corculum situm pro maximo memorauit.* Edi iusseram Epicharmi verba hoc modo, μεγαλογαστοράς τε χάννας, ὀκταπλογάστορας ὄνους. alludit ad originem vocis χάνναι. quæ est à χαίνω. vide infrà. sequentem vocem ex vestigiis antiquæ scripturæ ita concinnauimus. plerique codd. scribunt, σπλάγχνα πολογάστορας. Clemens Alexandrinus, Pædagogi lib. secundo, capite primo, τὸν ὄνον ὀκταπλόγαστρον Ἐπίχαρμος καλεῖ ὁ κωμικός. malim, ὀκταπλογάστορα. Quem nostri codd. μάξενον indigetant, MSS. μύξινον. myxinos inter mugiles agnoscunt Aristoteles, Oppianus, alij. pisces μαζίνας Theophrastus memorat libro de quo diximus initio capitis. vide libri sequentis cap. 11. De asello Archestrati versus pessimè accepti sunt.

Τὸν δ' ὄνον Ἀνθηδὼν τὸν καλλαρίαν καλέουσιν,
Ἐκτρέφει εὐμεγέθη, σομφὴν δὲ τρέφει τινὰ σάρκα
Καλῶς οὐχ ἡδεῖαν ἐμοί γε † ἄλλα
Δαίνυνται. χαίρει γὰρ ὁ μὲν τούτοις ὁ δ' ἐκείνοις.

Primo versu καλλαρίαν vocat qui paullo ante dictus est γαλλαρίας. sic in multis κ & γ confundi videas, etiam in Glossis veterum, Hesychij præsertim. In secundo τρέφειν σάρκας eleganter positum pro ἔχειν. Ita solent poetæ, præsertim Sophocles. in Antigone,

gone, καρτ' ἐν ἐλπίσιν τρέφω, id est, *ſpem magnam habeo.* Vetus interpres, ὁ ἐπιφορος Σοφοκλῆς εἰς τὸ τρέφω ἀντὶ τοῦ ἔχω. non falſum hoc: quod ſequentia exempla euincunt. in Aiace Lorario, οἵας λατρείας ἀνθ' ὅσου ζῆν τρέφει. Plautus dixit, *ſeruitutem colere.* in eadem, νῦν (ἄξιν) οὗτος τίς ἐθρέψατ' αἰών. ſcholia, ἐθρέψατο, ἔσχεν. ibidem, ἡ γλῶσσα σου τὸν θυμὸν ὡς μέγαν τρέφει. Oedipo tyranno, τἀληθὲς γὰρ ἰσχῦον τρέφω. Scriptum in Suidæ collectaneis litera T. Τάλεσιν, ἀναλώμασι. ἀληθὲς γὰρ ἰσχῦον τρέφω. ἀντὶ τοῦ ἔχω. Mera hic portenta: duæ notulæ in vnam confuſæ. & Τάλεσιν indoctus ſcriba commentus eſt pro πλέοσιν. quare in ſuum locum reiiciantur ea verba. deinde ſcribe τἀληθὲς ex hoc loco Sophoclis. In Trachiniis, οὕτω δ' αὖ τὸν Καδμογενῆ τρέφει. nempe τὰ κύματα. ſchol. τρέφει ἀντὶ τοῦ ἔχει. *fluctus malorum habent Herculem.* Sic Euripides in Hippolyto, οἱ πόνοι τρέφοντες βροτούς. præcedit in eodem choro apud Sophoclem, εὐμναςον ἀνδρὸς δεῖμα φέρουσαν ὁδοῦ. vetus lectio fuit, τρέφουσαν. vera ſine dubio. *quæ habet metum memorem* (id eſt, aſſiduum,) *de itinere viri.* paullo antè dixerat Deianeira, ἀεὶ τιν' ἐκ φόβου φόβον τρέφουσα κείνου προυξηραινομένα. ſic ferè ſub finem, ὄγκον μητρῷον τρέφειν. *habere animum elatum ob matrem.* in Philoctetа, τρέφειν νόσον. *habere morbum.* in Coloneo Oedipo, ὅ, τι καὶ πόλις τρέφοιεν ἄφιλον. *quicquid habet odio ciuitas.* iterum, ὥς ἐμὲ τρέφειν βίᾳ. *vt eos retineat me inuito.* nec multo aliter in Trachiniis, παίδων δὲ τοὺς μὲν ξυλλαβοῦσ' αὐτὴ τρέφει. Poteram alia adiicere ſimilia his, tum Sophoclis, tum aliorum poëtarum: ſed præſtat ab hoc diuerticolo redeamus in viam. Tertius Archeſtrati verſus corruptiſſimus eſt etiam in membranis omnibus. ſed nullum eſt dubium quin emendemus verè,

Ἄλλοις οὐχ ἡδέας, ἐμοὶ δὲ μάλιστ' ἀν—
δάνουσαν. χαίρει γὰρ ὁ μὲν τούτοις, ὁ δ' ἐκείνοις.

carnem habet, inquit, σομφήν τινα. *raram, & fungoſam quodammodo, aliis quidem parum gratam, mihi verò maximè placentem.* Vocem. ἀνδάνουσαν diſtraxit poëta, vt paſſim in his libris, vel ſcribe ἐμοὶ δὲ μάλιστα ἁδοῦσαν. veteri verbo.

CAPVT XIX.

Sepiarum & loliginum φυσητῆρες. βοτρυδὸν *&* βοστρυχηδόν. βράκανα. *cauſa mutandi coloris in polypis.* ὁ πολύπους ἐστὶ συντηκτικός. *polypi* τὸ ἀφροιῶδες. *cui potiſſimum aſſimiletur polypus. Cur dicantur polypi* οὐ δέχεσθαι τὴν θάλατταν. *Theophraſtus præceptoris veſtigia ſequitur. Illuſtratur epigramma de concha dicata Veneri Zephyritidi. Iulis & Iuliopolis.* Venus Zephyritis, Arſinoe Chloris, Hippia. θαλάμαι. ἐκλεπάμενον *mare. Athenæi codices ante multa ſecula eſſe deprauatos.* χυμεῖαι ἐριθακώδεις. σελάχια.

ΠΟΛΥΠΟΥΣ. Πληγαὶ λέγονται πολύπου πληγμένου. Metrum poſtulat πουλύπου, vt in prouerbio ad quod alluditur iſto verſu. Athenæus tamen non ſic ſcripſit, verùm ita, τοῦ πολύπου πληγέντος. vt apparebit attendenti. ὧν τοὺς μὲν εἶναι δύο καὶ κάτω ἐλαχίστους. Scribo, καὶ δύο κάτω. vel καὶ ἴσους κάτω ἐλ. illud malo, & cauſſam habeo. τίκτει δὲ διὰ τοῦ λεγομένου φυσητῆρος. Ariſtot. de ſepiis & loliginibus, à quibus parùm differunt polypi: ἐκτίκτει δὲ κατὰ τὸν φυσητῆρα καλούμενον. καθ' ὃν ἔνιοι καὶ ὀχεύεσθαι φασὶν αὐτάς. In polypodibus vocat αὐλὸν, & Plinius *fiſtulam.* Oppianus de ouis quæ parit polypus, στεινοῖο μόγις διανίσσεται αὐλοῦ. καὶ τίκτει ᾠὰ βοτρυδόν. Ariſtoteles ea de re, τίκτει δὲ τὸ ᾠὸν καθάπερ βοστρύχιον, ὅμοιον τῷ τῆς λευκῆς καρπῷ. iterum idem, καὶ ἀποτίκτει μὲν ὁ πολύπους ἢ εἰς τὰς θαλάμας, ἢ εἰς κεράμιον, ἤ τι ἄλλο κοῖλον, ὅμοιον βοστρυχίοις οἰνάνθης, καὶ λευκῆς καρποῖς. An igitur βοστρυχηδὸν Athenæus ſcripſerat: ſed βοτρυδὸν expreſſit Plinius, *pariunt verè oua tortili vibrata pampino.* Oppianus.

—οἱ γὰρ τίκτουσιν ἀπειρέσιον, οἷα καὶ ἄλλης
ὠὰ δὲ ἐνθρυσκόεσιν ἐοικότα δ' ἀλλήλοισιν
Βοτρυδὸν, στεινοῖο μόγις διανίσσεται αὐλοῦ.

ἐν θρύοισι καὶ βρακάνοις καὶ σπηλαίοις ζῆν. Vetus menda obſidet prima verba. aſſentior autem doctorum emendationi, ἀνθερίσκοισι καὶ βρ. vel ἀνθερικίοισι. nam Heſychius ait, ἀνθερίσκον, λάχανον ἔχον ἄνθος. Sequentem dictionem fuiſſe à nonnullis ſollicitatam demiror. nam olera ſylueſtria ſic vocabant. Heſychius, βράκανα, τὰ ἄγρια λάχανα.

Τοῦτο

Τῦτο δ' ἐστὶ ψεῦδος. Philosophi hæc sententia est, quam non omnes naturæ interpretes amplectuntur. Histor. lib. octauo, cap. 15. φοβούμενος διὰ τὸν φόβον μεταβάλλει τὰς χρόας. ait διὰ τὸν φόβον, *metu*, ex sententia Theophrasti: cui placet polypum colorem mutare, φόβῳ καὶ φυλακῆς χάριν. est tamen certum, etiam extra metum, mutari ab eo colorem: vt cum piscibus insidiatur, quibus vesci solet. Aristoteles hanc vel præcipuam mutationis caussam facit. καὶ θηρεύει τοὺς ἰχθῦς τὸ χρῶμα μεταβάλλων, καὶ ποιῶν ὅμοιον οἷς ἂν πλησιάσῃ λίθοις. τὸ δ' αὐτὸ τοῦτο ποιεῖ καὶ φοβηθείς. Ælianus Variar. lib. primo. Plinius, *colorem mutat ad similitudinem loci, & maximè in metu*. Plutarchus de caussa & modo huius mutationis disputat in libello Αἰτίαι φυσικαί. longè abiens à sententia Aristotelis, ac Theophrasti quoque in libro de iis animalibus quæ colorem mutant. Τοῖσιν ἐφαρμόζων. Melior Eustathij lectio, & Epitomę, ἐφαρμόζει. ὁ δὲ πολύπους ἐστὶ συντηκτικός. & sententia & dictio Aristotelis. συντηκτικὸς hîc qui habet patibilem qualitatem τοῦ συντήκεσθαι. Propriè συντηκτικὸς, *qui liquefacit*, non *qui liquefit*. Sic in medicorum libris febris συντηκτικὴ, quæ carnem consumit. sed similium vsurpationum exempla alibi attulimus. Hanc autem polyporum σύντηξιν Plinius appellat *tabem*. omnis enim τηκεδὼν Latinis est tabes, non solùm φθίσις & μαρασμός. Aristoteles ita describit, τὸ πλεῖστον γένος τῶν πολυπόδων οὐ διετίζει. καὶ γὰρ φύσει συντηκτικόν ἐστι. σημεῖον δ' ἐστι. πιλούμενος γὰρ ἀφίησιν ἀεί τι, καὶ τέλος ἀφανίζεται. *plerique polypi integrum biennium non durant: natura enim sua in liquorem solubilis est: cuius rei signum: quod pressus aliquid semper ex se emittit: tandemque sic perit totus*. ἐφωράθησαν δέ ποτε καὶ ἐπὶ τὸ ξηρὸν ἐξιόντες. & hoc ex Aristotele, Historiarum lib. nono, cap. XXXVII. sed alludit fortasse ad historiam aliquam ei similem quæ refertur Plinio libro nono, cap. XXX. & illi quam Ælianus commemorat libro XIII. cap. sexto. καὶ χαίρουσι δὲ τῶν φυτῶν καὶ ταῖς ἐλαίαις. Ælianus libro primo cap. XXXVIII. Mox scribe, ἐάν τις κλάδον τοῦ φυτοῦ τούτου καθῇ. vel καθιῇ. λέγεται δὲ αὐτῶν τὸν ἄρρενα ἔχειν αἰδοιῶδές τι ἐν μιᾷ τῶν πλεκτανῶν. Non ausus est vocare genitale, sed genitali simile: neque philosophus simpliciter vocat αἰδοῖον, sed ita nominari ait à nautis. In omnibus libris ἔλκειν non ἔχειν, summo consensu. Plinius hanc πλεκτάνην habētem duas κοτυληδόνας videtur appellare *caudam bisulcam & acutam*. libro nono, cap. XXIX. ἐν δὲ τρίτῳ μορίων φησὶν Ἀρ. Historiarum libro quinto, capite XII. sed more suo Athenæus multa in vnum congerit ex diuersis philosophi locis. τὸν πολύποδα φησὶ τοῖς πετρώδεσι μάλιστα τόποις συνεξομοιοῦσθαι. Pro τόποις scriptum in editionibus prioribus μόνοις. & ita quoque in vetustiss. codd. Sed ad fulciendam sententiam restituimus vocem τόποις, quæ & apud Theophrastum. Dalec. qui vocem πετρώδεσι sustulit, haud dubiè grauem admisit errorem. Verius est enim deesse aliquid quàm superesse. Quare etiam in quibusdam libris lacunæ nota est apposita. Ne longum faciam, legendum censeo, τοῖς πετρώδεσι μάλιστα ἢ μόνοις τόποις συνεξ. verissima sententia. polypi enim, vt quibusdam visum est, non saxosis tantùm locis assimilantur, quod vulgata lectio ait: sed & aliis cum locis tum rebus: idque Theophrastum eo in libro quem Athenæus laudat, scripsisse, scimus ex iis quæ hodie supersunt. Nam in iis Excerptis scriptū sic est, Ὅτι τὰς χρόας μεταβαλλόμενοι καὶ ἐξομοιούμενοι φυτοῖς καὶ τόποις καὶ λίθοις οἷς ἂν πλησιάσωσι, πολύπους ἐστὶ καὶ χαμαιλέων καὶ τάρανδος. quia tamen saxis potius quam vlli rei alij similes fieri polypos curiosi harum rerum obseruarunt, ideo ait Theophrastus, colorem eum mutare ad similitudinem saxorum potissimum, aut etiam solorum. Hanc esse Athenæi mentem probant scripta exemplaria, in quibus omnibus τὸ μόνοις inuenias. Accedit eò quod plerique auctores polypum similem fieri scribunt, non cuiuis rei, sed πέτραις. Plutarchus μεταβάλλει οὕτως ὥστε τὴν χροιὰν αἷς ἂν πλησιάζῃ πέτραις ὁμοιοῦν. Oppianus, οἳ πέτρῃσιν ὁμοίιοι ἰνδάλλονται Τὴν καὶ προσπτύξωσιν. Ælianus, πολύποδες ὑπὸ ταῖς πέτραις κάθηνται, καὶ ἑαυτοὺς εἰς τὴν ἐκείνων μεταμορφοῦσι χροιάν. & ante hos omnes dixerat philosophus, polypum similem se reddere, οἷς ἂν πλησιάζῃ λίθοις. & Theognis, —ὃς ποτὶ πέτρῃ Τῇ προσομιλήσῃ τοῖος ἰδεῖν ἐφάνη. οὐ δέχεσθαι φησὶ τοὺς πολύποδας τὴν θάλατταν. Parum se versatum in philosophia Aristotelis & Theophrasti prodit interpres, qui ista accepit tam absurdè. Athenæus enim & Theophrastus hoc voluerunt: polypos respirationis gratia, siue ad temperandum calorem internum omnibus viuentibus ἔμφυτον, aquam maris non admittere. hoc disertè negat Theophrastus eo libro quem laudat auctor. qui liber etsi non extat hodie integer, superest tamen integra adhuc illius sententia

ſententia hæc. Eam paullo pluribus lubet deſcribere: eſt enim locus eximius. ἐκεῖνο, ait, θαυμαστὸν εἴ τι δύναται τοῖς αὐτοῖς μορίοις ὡς ὀργανικοῖς ὁτὲ μὲν ἐπισπᾶσθαι τὸν ἀέρα, καὶ ἕλκειν. ὁτὲ δὲ τὸ ὑγρὸν δέχεσθαι. τάχα δὲ τοῦτο μᾶλλον, εἰ ὁτὲ μὲν ὁ ἀὴρ σύμμετρος πρὸς τὴν καταψύχειν (ἢ ὁποῖον δήποτε ἐστὶν ἐκ τῆς ἀναπνοῆς γινόμενον) ὁτὲ δὲ τὸ ὑγρόν. οὐ γὰρ ἅμα γε ἄμφω. τὸ δὲ τῶν πολυπόδων ἧττον θαυμαστόν. οὐ γὰρ δέχονται τὴν θάλατταν. hoc eſt, *Illud mirum, an poſsit vllum animal partibus yſdem inſtrumentalibus modò aerem trahere: modò aquam recipere. magis tamen fortaſſe mirabile, ſi modò quidem aer ſit aptus & congruens ad refrigerationem (aut quicquid eſt id quod reſpiratio confert) modò verò aqua: ambo namq́; ſimul admitti non queunt. De polypis minus mirum: quia illi maris aquam non recipiunt.* Sunt & alij multi loci in ſcriptis duorum illorum philoſophorum, vbi δέχεσθαι τὸ ὑγρὸν, & δέχεσθαι τὴν θάλατταν, ita accipiuntur. vnum tantum afferam, ex libello Ariſtotelis De reſpiratione, ex quo vt ex aliis ſexcentis conſtare ſtudioſis philoſophiæ poterit, non ouum ouo eſſe ſimilius, quàm duorum horum, magiſtri inquam & diſcipuli ſcripta. Ait igitur Ariſtoteles, καὶ τῶν ἐν τῷ ὑγρῷ δὲ ζώντων, ὅσα ἄναιμα πλείω χρόνον ζῇ ἐν τῷ ἀέρι τῶν ἐναίμων καὶ δεχομένων τὴν θάλατταν. οἷον τῶν ἰχθύων. διὰ γὰρ τὸ ὀλίγον ἔχειν τὸ θερμὸν, ὁ ἀὴρ ἱκανός ἐστι πολὺν χρόνον καταψύχειν. οἷον τοῖς τε μαλακοστράκοις καὶ τοῖς πολύποσιν. ἐν δὲ τῷ περὶ τῶν κατὰ τόπους διαφορῶν. Id ipſum legitur hodie in Excerptis ex eo Theophraſti libro cuius modò facta mentio.

Ἐφ' ἑαυτὸν ἔχων τὸ ὄστρακον. id eſt, *pronus*, vel, *teſtam ſuam habens pronam.* Oppianus —ἀνὰ δ' ὑπτιόωντ' ἄκρον ἐς ὕδωρ Νηχιὲς, ὄφρα κε μή μιν ἐναντλήσῃ θάλασσα. Plinius tamen, *Supinus*, ait, *in ſumma aequorum peruenit*. qua ratione ſatis bellè accipi poſſit, non video: neque capio doctiſſimorum hominum ſuper ea re ſententiam.

Ἐὰν δέ τι πτοιὸν ἴδῃ, δήσας συστείλει τοὺς πόδας. Quid huc facit δήσας? Dalecampius eam dictionem rectè omiſit: rectius feciſſet ſi mutaſſet in δείσας *metuens*: quod nos facilè vidimus vel ab Ariſtotele moniti, qui ait, ἐὰν δὲ φοβηθῇ. Plinius vertit, *& ſi quid pauoris interueniat.* Oppianus, Ἀλλ' ὅτε ταρβήσῃ χαλεπὸν κακόν. membranæ tamen δήσας. at Hœſcheliana Excerpta δείσας. Κόγχος ἐγὼ Ζεφυρῖτι παλαίτερος. Mos olim fuit, vt virgines cum exceſſiſſent puellares annos, iamq́; eſſent nubiles, oblectamenta pueritiæ ſuæ Veneri conſecrarent. Perſius. *Nempe hoc quod Veneri donatæ à Virgine puppæ.* Inter puellarum ludicra & puppæ erant & conchæ Venereæ & ocellata, ſiue καλλαβίζες, & id genus alia: vt concha nautili, quæ ſpecie pulcherrima eſt, acatij modo carinata, & candore ac leuitate mirabili. Huiuſmodi concham habuit Selena Cliniæ filia, Smyrnæ quidem nata, ſed in Ægyptum poſtea vt videtur, tranſlata, vbi & habitauit & fortaſſe nupſit. Nam occaſione ferè nuptiarum talia donaria à virginibus Veneri ſuſpendebantur, vt ex Varrone docet Cornutus in Perſiū. Selena igitur chariſſimam ſibi concham Veneri Zephyritidi, ſub cuius nomine colebatur Arſinoe, dicat conſecratq́;: futuram deinceps παίγνιον Ἀρσινόης. ſimilis argumenti in Græcorum epigrammatum κύκλῳ extat epigramma Leonidæ, quo adoleſcens Philocles nucibus relictis, vti ille ait, κουροσύνας παίγνι' ἀνεκρέμασεν, & Mercurio conſecrauit. eſt ibidem & aliud, quo reſta carabi, piſcatoris nomine, Priapo dicatur. auctor epigrammatis Q. Mælius. Primum illius verſum ita ſcribe. Ἀκταίης ναέτα Πρίηπε χοιράσιν ἀλιξάντοισι. appellat χοιράδας ἀλιξάντους ſcopulos ad quos fluctus maris iugiter alliduntur. ξαίνειν poetis interdū, *pulſare, tundere*. ita Suidas quoque. at vulgo ἀλιξάντοισι. peſſimè. Sed ad rem. Σεληναίη poëtica eſt paragoge pro Σελήνη. vt Niçæa pro Nice, Phocæa pro Phoca. Cum autē dictio οὖλος varia ſignificet, quomodo capiemus cum ait poeta, οὖλος ἐρέσσων Ποσσὶν ἵν' ὡς ἔργῳ καὶ τοὔνομα συμφέρεται. Poteſt enim pro ὅλος *totus*. nautiſus enim cum flat ventus parte cirrorum vela ſibi pandit: parte alia remigat. quando eſt malacia omnibus ſuis brachiis æquora ſulcat. Poteſt etiam exponi *criſpus*, id eſt, criſpantibus pedum cirris. quod tamen minus probo. At non diſpliceat ſcribi αὐτὰς, vt in illo Muſæi, αὐτὰς σὺν ἔργοις, αὐτόσολος, αὐτόματος νηῦς. Vox ἵνα protſus tollenda, & legendum, τοῖς ποσὶν, αὐτὸς καὶ τ. σ. vel, ποσσὶν ἰδίοις, id eſt, *idiis, meis*. In ſeptimo ſcribo cum viris doctis, Ἔστ' ἐπίμοι παρὰ θῖνας Ἰουλίδος. non Ἰουλίδας. nam quod iidem accipiūt de Iuliopoli Ægypti, conſtat mihi falli eos egregiè. Locus Plinij libro ſexto capite XXIII. qui eſt vnicus vbi Iuliopolidis fiat mentio, incertæ fidei eſt. nam vetuſtiores & meliores codices aliter exhibent. quod ſi aliqua in iis oris fuit Iuliopolis, non dubium eſt, à Iulio Cæſare aut aliquo alio gentis Iuliæ id nomen ortum: quare nihil hoc ad Callimachi iſtum verſum. Accipiamus igitur de Iulide antiqua vrbe inſulæ Ceo, patria Simonidis, Ariſtonis Cei, & Eraſiſtrati medici

Deinde

Deinde scribe cum interpretibus, --δῶρα χαρίζομαι Σοὶ τὸ περίσκεπτον παίγνιον Ἀρσινόη. vocandi casu, non Ἀρσινόης. *Venus Zephyritis, Arsinoe, Chloris, Hippia*, sunt συνώνυμα. Quintum distichum scribo,

Μηδὲ μοι ἐν θαλάμησιν ἔθ' ὡς πάρος, (εἰμὶ γὰρ ἄπνους)
Τίκτοιτ' αἰνότεραι ὠεα Ἀλκυόνες.

Non hoc iam peto à Venere, ait nautilus, quod viuus petere eram solitus, vt vos infelices Alcedines mihi nidificetis & in mari pariatis. id est, vt tranquillum mare mihi præstet Venus: sed vt Selenæ faueat, & factum velit. θαλάμας Aristoteles & Oppianus vocāt piscium in aquis cubilia: Callimachus, nidos alcyonum, de quorum artificio mirabili multa Aristoteles in nono Historiarum, capite x i v. & ex eo Plinius, Aelianus, alij. Nihil iam est in hoc epigrammate, quod vel mediocriter erudito homini faciat negotium. Auctoris tamen Epitomæ, viri sine controuersia eruditissimi, extat ingenua confessio, ita corruptos ipsius temporibus fuisse hos versiculos, vt in illis non multum intelligeret. Ait enim, εἰς τὸν ναυτίλον τοῦτον φέρεταί τι ἐπίγραμμα Καλλιμάχου τοῦ Κυρηναίου· ὃ ἐπεὶ ἐσφαλται ὁ μετέγραψα. Τὸ πλατὺ λιαζομένοις ἐκλιπαινεῖ πέλαγος. ἐκλιπαίνειν est *impinguare* vel *pingui madefacere*. καταχρηστικῶς hic, turbatum mare sedare. videri potest longe translata significatio: sed non ita est. Nam mare commotum si aspergatur oleo quiescit, vt docemur ab Aristotele & Plutarcho. eò respexit Posidippus. Eclogam Epicharmi, πώλυποί τε σηπίαι τε καὶ ποταναὶ τευθίδες. vbi Dalecampius corrigit, ψόττιαι τευθίδες. exponimus infrà vbi de loligine. At pro χαλκοειδεῖς βολβίτις, scribo, χ' αἱ δυσώδεις βολβίτις, & *fœtida bolbitis*. Pro γραῖαι τ' ἐρυθακώδεις, quid aliud legi queat, non video, nisi γρυμαῖαι τ' ἐρυθακώδεις. id est, *& viles ciborum paratus ex intestinis piscium quorundam*. γρυμαία quid dicatur capite vndecimo iam exposuimus. vilitas cibi ea voce indicatur: materia verbo ἐρυθακώδεις. auctore enim Hesychio ἐρυθάκην appellabant, τὸ ἐγκοίλιον τῶν ἰχθύων τῶν μαλακῶν.
μαλάκια ἣ καλεῖται τευθίδες. Scripta lectio, τευθίδια. In sequentibus, σελάχια ἣ τὰ τῶν ἱρέων φῦλλα. Epitome, φῦλα. rectè. cætera non minus deprauata. Videtur facere τὰ σελάχια, quasi genus τῶν χονδρωδῶν καὶ τῶν μαλακίων, si ita est, scribendum σελάχια ἣ τὰ ἑκατέρων φῦλα.

CAPVT XX.

Lita in indignationibus. καλόν γε ἂν εἴη. *piscis* ἀκανθοστεφής. χρᾶσθαι *pro habere.* ῥαφὶς *piscis, qui & βελόνη. ξίνη* squatus. celtis. *Vetus Iobi interpretatio emendata. lingua scari.* θεοὶ. *scari intestina. an scarus dormiat.* τειχιόεσσα Μιλήτου κώμη. ἀγελνίδες ὗκκαι. *piscis* λινοπληγὲς ἅλς. *Admonitio de nupera editione Athenæi.* ἀόνες *pisces.* ἁλίζωοι. Pægnia Salpæ. σκέπινος *vel* σκέπανος. σκίαιναι *aut* σκινίδες *vel* σκιαινίδες.

IN ΠΑΓΟΥΡΟΙ quod profertur vnicum testimonium veteris poëtæ, corruptum est, & dispunctum prauè. Sententia exigit γραφὴν huiusmodi, εἶθ' ἁλιεὺς ὢν ἄκρος σοφίαν, ἐν παγούροις μὲν θεοῖς ἰχθυηροῖς καὶ ἰχθυδίοις εὕρηκα παντοδαπὰς τέχνας. γέροντα βούγλωττον τὸ μὴ ταχέως πάνυ συναρπάσαι με καλόν γ' ἂν εἴη. Loquitur piscator indignabundus quòd vetulum buglossum ægrè caperet. *Ego*, inquit, *piscator cum sim, meam artem perfectè callens, ad capturam pagurorum dijs inuisorum & pisciculorum, artes sexcentas inueni: Itaque veterem* hunc *buglottum, si non citò admodum cepero, pulchrum sanè fuerit.* Indignantis verba esse constare poterat vel ex sola voce εἶτα, elegantissimè initio sententiæ posita, vt passim apud Atticos, & alios quoque scriptores non rarò. scripsimus συναρπάσαι με, ex corrupta lectione συναρπάσομαι: coniectura nimis certa. Illud, καλόν γ' ἂν εἴη, valet, *mira & indigna res sit*. pari venustate Francoceltæ diceremus, *il feroit beau voir*. In ΠΗΛΑΜΙΣ laudatur Phrynichus ἐν Μούσαις. cuius fabulæ meminit Pollux libro septimo, capite x x. item libro decimo capite x x i i i. laudatur item Ἀρισοτέλης ἐν περὶ ζώων μορίων. hoc est, vt sæpe iam diximus, libro quinto Historiarum, capite decimo. Scribo Numenij versum in ΠΕΡΚΗ, Ἄλλοτε δ' αὖ πέρκας, ὁτὲ δ' ἐρυθρὰς παρὰ πέτρην Φυκίδας. aut si mauis ἐρυθρὰς

παρὰ

περὶ πέτρας. ſed eam vocem accipe, non cum interpretibus, de inſulis Strophadibus: verùm pro ἀλιστεφεῖς & *rotundas*, quæ vndique mari cinguntur. Videtur etiam Epicharmi teſtimoniũ de percis voce vna eſſe imminutum. nam ſtatim in ΦΥΚΙΣ ſubobſcurè hoc innuit Athenæus. Ibidem referuntur verba Ariſtotelis, ἀκανθοστοιχόν φησιν εἶναι καὶ ποικιλόχροα φυκίδα. Fortè, ποικιλόχρουν. ſed & vulgata ferri poteſt, aſſumta θύραθεν voce ζῷα. non ſolum autem ποικιλόχρους eſt phycis, ſed etiam πτερύγωσις, vt docet philoſophus Hiſtoriarum lib. octauo. ἀκανθοστοιχῆ autem vocat phycidem, reſpiciens ad pinnam quæ per dorſum huius piſcis continua porrigitur. quod proprium non eſt phycidi: ſed in multis reperitur. Additur item ex philoſopho, τῶν δὲ γραμμοποικίλων, τῶν τε πλαγίαις ῥάβδοις κεχρημένων, πέρκη. Docti corrigunt κεχρωσμένων: ſcripti tuentur κεχρημένων. nec video cur mutemus. χρᾶσθαι in multis loquendi generibus, quod veteres Latini *fungi*. vulgò *habere*. Ariſtoteles in Phyſiognomonicis, ὅσοι τῶν μεγάλων ξηραῖς σαρξὶ κεχρημένοι εἰσὶ καὶ χρώμασι. Planè alieno loco poſita ſunt proxima verba, καὶ παροιμία δ' ἐστὶ, ἕπεται πέρκη μελανούρῳ. quid hoc enim ad *phycides*? Suus illis locus erat ante vocem ΦΥΚΙΣ. alluſit ad prouerbium hoc Numenius verſu qui antè recitatus eſt, Σκορπίον, ἢ πέρκην τε καθηγητὴν μελανούρων. Quæ appellantur deinceps ΡΑΦΙΔΕΣ, nomen à ſpecie corporis inuenerunt. eſt enim genus piſcis prælongi & vtrimque in acumen deſinentis. Ariſtoteles in libris Hiſtoriarum non ῥαφίδα, ſed alia voce eiuſdem notionis, βελόνην appellat. Plinius & *acum* & *belonen*. dicebatur & αὐλωνίας, ſi modò ita rectè ſcriptum libro octauo. cum ait, ἐν σώματι ζώων μορίων, reſpicit vt videtur, verba philoſophi Hiſtor. lib. v. cap. XI. PINÆ autem Plinio teſte *ſquatus* vel *ſquatina* Latinis nuncupatur. ſed aliud quoque illius nomen inuenio, affinis tamen ſignificationis. Gloſſæ priſcæ, *Celtis*, ῥίνα ἰχθύων εἶδος. Propriè *celtis* eſt celum, γλύφειον. Vetus interpres ſacrorum librorum, Iobi capite XIX. *quis mihi det vt exarentur in libro ſtylo ferreo, & plumbi lamina, vel celte ſculpantur in ſilice?* in recentibus libris etiam Antuerpienſibus, editum *certè*. quin etiam doctiſſimi & præſtantiſſimi viri ita ſcribi iubent. quos certum eſt falli. nam aliter verſionis auctor ſcripſerat: vide librum Hieronymi ad Pammachium aduerſus errores Iohannis Ieroſolymitani. Quare vocatur Archeſtrato Miletus *noua*? nam ait, Καὶ σελάχη μέν τοι χαρὴν Μίλητος ἄριστα Ἐκτρέφει. ſed error eſt in ea ſcriptura. Veteres quidam, καὶ νὴ Μ. pro καὶ γ' ἡ Μ. vel κλεινή. De tertio verſu Archeſtrati cogitandum amplius. Nunc verò pergamus. ΣΚΑΡΟΣ. τοῦτον Ἀριστοτέλης φησὶ καρχαρόδοντα εἶναι καὶ μονήρη καὶ σαρκοφάγον. Ex libris Ariſtotelis, & res ipſa, dudum emendauit Rondeletius φησὶν οὐ καρχαρόδοντα εἶναι. Hiſtoriarum libro ſecundo, cap. XIII. καρχαρόδοντες πάντες οἱ ἰχθύες, ἔξω τοῦ σκάρου. Librorum chirographorum quantum eſt, nihil aliud hîc, niſi veteris mendæ teſtimonium nobis exhibent. In iiſdem quod ſequitur de lingua ſcari, ita ſcriptum, καὶ γλῶτταν οὐ λίαν, προσπεφυκυῖαν. melius nos hodie οὐ λίαν προσπεφυκυῖαν. nam peculiare aliquid in ſcari lingua voluit obſeruare philoſophus his verbis. at illud omnibus ferè piſcibus commune, non læuem ſed ſcabram linguam habere, & adhærentem, atque vt verba illius vſurpem, σκληρὰν καὶ ἀκανθώδη, καὶ προσπεφυκυῖαν οὕτως, ὥστε μὴ δοκεῖν ἔχειν. Linguam autem piſcis huius diuerſam ab aliorum piſcium linguis eſſe non mirum: ſi verè ſcribit idem philoſophus, ſolos ex omnibus ſcarum & fluuialem porcum φθέγγεσθαι. qua de re libro octauo, capite primo. Deinde ſcribe cum doctiſſimo Rondeletio, ἧπαρ λευκὸν, τρίλοβον. in Epitoma hoc ſaltem rectè, quòd τρίλοβον ſcribit non vt editum eſt, cætera nihilo melius. In Epicharmi ecloga, τῶν οὐδὲ τὸ σκώρ θέμιτον ἐκβαλεῖν θεοῖς, non contemnenda Excerptorum lectio, θεοί, pro θεοῖς: nam ita etiam Euſtathius. θεοί, exclamationis vox: vt *Doctis Iupiter & laborioſis*. at θεοῖς, ſimile eſt illi Archeſtrati de optimo vino τῷ ἐσμυρῶσθαι καὶ θεοὶ αὐτοί, quod libro primo expoſuimus. Ideo autem Epicharmus ſcarorum ſtercoris meminit, quia piſcis huius ſolùm inteſtina comedebant gulæ proceres. Martialis,

Hic ſcarus æquoreis qui venit obeſus ab vndis,
Viſceribus bonus eſt, cætera vile ſapit.

Falſum eſt quod mox refertur ex Seleuco Tarſenſe, μόνον τῶν ἰχθύων τὸν σκάρον καθεύδειν. *ſolum ex omnibus piſcibus ſcarum dormire.* Quid igitur? piſcium vniuerſum genus ſomni expers? atqui verè pronunciat philoſophus, cadere ſomnum in omne animantium genus: ſolis fortaſſe teſtaceis exceptis: de quibus ſcribit, nõdum experientia eſſe compertum dormiant an non. Poteſt fieri vt contrarium ſenſerit Seleucus

hic: πολλὰ γὰρ πολλοῖς φαίνεται, inquit philosophus: quorum ratio nulla haberi debet. Sed vereor ne viro docto facta sit iniuria: sublata negatione, & in contrarium versa ipsius sententia. Lego, μόνον τῶν ἰχθύων τὸν σκάρον οὐ καθεύδειν. firmant clarè subiecta verba. διὸ οὐδὲ νύκτωρ ποτὲ ἁλῶναι. ideo nunquam noctu capitur. non somni hic est effectus, sed assiduæ vigilantiæ. ab eadem mente etiam quod sequitur: τοῦτο δ' ἴσως διὰ φόβον αὐτῷ συμβαίνει. fortasse, ait, à metu hoc illi vsuuenit. cedo, vtrum probabilius, metum ingentem conciliare somnum an insomniam? Rei veritas apud Oppianum poëtam, & philosophum de meliore nota,

> Μοῦνον δ' οὔ ποτέ φασιν ἀνὰ κνέφας ἀσπαλιῆες
> Εἰς ἄγρας πίσυνοι ἀπατηλὸν σκάρον ἑλεῖν· οὐ γὰρ ὑπνοῖ
> Εὐτύχιον κοίλοισιν ὑπαὶ κευθμῶσιν ἰαύειν.

Sic est profectò, quia negabat piscatores capi posse noctu scarum, induxêre quidam in animum credere de illo quod hic Seleucus narrat: nunquam scarum dormire. Præceptum Archestrateum istud, —χειμῶνι δὲ τρίγλαν ἔσθι' εἰς ψαφαρῇ ληφθεῖσαν τειχιοέσσῃ Μιλήτου κώμῃ, verte, mullum ede in arenoso Mileti vico, Tichiunte, captum. Τειχιόεσσα κώμη periphrasis est Tichiuntis, vt appellatur aliis, & Athenæo ipsi, libro octauo. Thucydides tamen Tichussam: auctor se ipse explicat, de mullis loquens infrà, Ἀρχέστρατος ἐπαινέσας τὰς ἐν Τειχιοῦντι τῆς Μιλησίας τρίγλας. neque putemus Tichinntem ex eo nomē inuenisse, quod mœnibus pulcris esset cincta: sed quod bene munita. Non igitur à Leopardo solùm dissentiunt qui aliter vertunt, sed à veritate procul abeunt. In tertio versu rectè Dalec. Καρῶν πόλις ἀγχιγόνων. sic volumus editum ex membranis & Epitoma. item πηλῷ non πηλῷ. melius etiam θαλασσιος, quàm θαλ. etsi aliter sæpe M S S Ο'νίαν, genus quoddam scarorum fuisse testis etiam Hesychius. In ΣΠΑΡΟΣ corruptissima sunt Epichatmi verba, quæ vix aliquis emēdauerit sine librorum præsidio. pro ἀγεμὰν scribendum ex aliis locis ἀλλ' ἐδέβαμ. At in istis Numenij, ἢ σπάρον ἢ σαργὰς ἀγελαΐδας, non erat difficile veram lectionem restituere ex libri fine, ἢ σπάρον ἢ ὕκκας ἀγ. Sed sparum aut hyccas ex iis esse qui gregem faciunt non est existimandum. Quare ἀγελαΐδας vocem poëticam caue putes positam pro ἀγελαίας, sed pro ἀγελείας, predatrices. nam & λαὶς poëtis idem ac λεία, præda. In ΣΚΟΡΠΙΟΣ ita editum est, οἱ γὰρ πελάγιοι μελανοσαρκότεροί εἰσι. Demitor qui fugerit nos aut operas nostras hic locus. Nam communi sensu careat necesse est qui vel solum dubitat scribendum esse, μαλακοσαρκότεροι. neque aliter omnia manu exarata exemplaria. Ait, Ἀριστοτέλης ἐν πέμπτῳ μορίων. Lege caput nonum quinti Historiarum. Ait, ὅτι καὶ σκόρπιοι καὶ σκ. Melius scribas, ὅτι δὲ καὶ σκορπίοι καὶ σ. Ait, Ἀρχέστρατος ἐν τοῖς χρυσοῖς ἔπεσιν. alludit ad Pythagoreorum χρυσᾶ ἔπη siue carmen aureum. In Archestrati versu præstat scribi, ἂν οὐ μὴ μεῖον τοῦ πήχεος. Ait de SCOMBRIS, προφήμους δὲ τῶν κολιῶν καὶ ὀξυλαστέρους, οὐ μὴν ἀλιπεστέρους. Legebam προφημοτέρους. sed aliter concinnat Epit. προφήμους δὲ καὶ ὀξεῖς, οὐ μὴν ἀλιπεστέρους τῶν κολιῶν. SARGUM appellat Archestratus λωποδυτότατον ἰχθύν, quia omnium maximè cum retibus certat, eáque vehementi iactatione vel attritu vt Plinius scribit, frangat. hoc significat λυσσώδης propriè: nam quod antiqui grammatici interpretantur φρενοπλήξ, translatum est à notione prima: quia capti piscis iactatio intra retia similis furori insanientium. Còrrige illa, Ἀριστοτέλης ἐν πέμπτῳ περὶ ζώων ἱστορίας. est quidem verum recitata hic verba, extare in quinto Historiarum capite nono: sed omnes ad vnum chirographi libri consentiunt in errore de quo diximus toties. quare Athenæi errorem secuti scribamus etiam hic, περὶ ζώων μορίων. Epicharmi prius testimonium in postrema voce corruptum est: αἱ δὲ λῆς σαργοί τε χαλκίδες τε καὶ τετράποι. docti corrigunt, χαλκίδες τε πόρναι. nos sic potius, χαλκίδες τε, καὶ τοὶ φίλαυλοι. At in altero testimonio eiusdem poëtæ, editionis nuperæ διορθωτὴς qui operas suas prelis locauerat, ex imperitia φίλταλη scripsit pro φίλτεραι: illaudabili & magno facinore. quod eò dico, ne quis putet talium παραδιορθώσεων, si quæ inter legendum erudito lectori deprehendantur, à nobis rationem esse poscendam. Ita igitur cum libris omnibus & Eustathio scribe, ἆς δὲ σαργῖνοι, μελάνουροί τε, καὶ φίλτεραι ταινίας, ἃς θεοῖς μὲν ἀδεῖ αἰεὶ. Doricum est, φιλτέρος pro φιλτάτος. Restituendam censeo etiam in hoc versu Archestrati, τὸν δὲ ἀγαθὸν μαλακόν τε φύσει, καὶ πίονα σάρκα, vocem compositam sed distractam pridem cum sententię labe, πιονόσαρκον. alioquin hiulca & suspensa oratio relinquitur. Non agnosco pisces cnones, qui nominantur in istis, † ΣΑΛΠΗ. Ἐπίχαρμος Ἥβας γάμῳ, σάλπας, φάγροι τε, λάβρ. &

λαῦρ. & profectò nulli vnquam ea appellatione fuerunt Græcis noti. ſed nomen hoc vatiè deprauatum eſt in hoc opere:nam ſub libri finem λανς ſcriptum pro ἀσ͂ονς:imò verò pro ἀόνες, quod eſt indubitatè verum nomen horum piſcium, auctoribus quibuſdam M S S. & Heſychio, Ἀῶν, ἰχθύς ποιός. Addit Syracuſanus poëta, σπαλοφαγοι,σάλπαι βδέλυχραί. ſcribendum ex libris Euſtathij, βδέλυγραί, vel βδελυγμαί pro βδέλυραί. Philoſophi locus extat Hiſtoriarum libro quinto, capite nono. Recte viri docti in Panctatis verſu, ἄς τι βόας φορκῆες ἁλίζωνοι καλέουσι,damnarunt vocem ἁλίζωνοι. nam Halizoni populi nihil ad hunc locum. at ἁλίζωοι piſcatores dicuntur, *in mari degentes*, vel *è mari viuentes*, id eſt, piſcatione marina. Theocritus, Αἴ τις ἀνὴρ αἰτῆται ἐπαχθοσιωίω τε καὶ ὄλβον Ἐξ ἁλὸς ᾧ ζωά. Recte etiam in ſequente verſiculo, Οὕνεκα χαστέρα φυξῷ ἀεὶ ἁλιγυοισι δέδοισι, emendarunt ἀλίωοι: licet vtrique emendationi refragetur ſcripta lectio. quæ non vtique ſemper aſſenſum meretur. vt cum paullo poſt legitur in Excerptis, de Botrye Meſſanio, γλυκὺς εὑρετὴς τῶν παραπλησίων παιγνίων τῆς προσαγορευομένης σάλπης. nam rectum eſt, quod editum vulgò, τοῖς προσαγορευομένοις Σάλπης. *Pægnia Salpæ* appellabant, quorum auctor Mnaſeas Salpa. de quo lib. I. diximus, cap. XVII. Scribe, Ταῦτα ἡ πάντα Καρφ φεράζω, καὶ πρὸς σε Κλείαισι. non φεράζων. & in Ephippi catalogo, κίφαλ. σίρκη, non κεφαλῆς, σίςκης. neque φυκία ſed φυκία. melius etiam μυλλ. vt in Gloſſis Heſychij, & λεβίας. ΣΚΕΠΙΝΟΣ qui memoratur ex Dorione, alibi, quod ſciam, non legitur: niſi eſt is de quo Oppianus primo Halieuticωn, Σαῦροι τε σκιαιναι τε, καὶ ὅσ' ἐντέγεσι πηλοῖς. In verbis Epicharmi de SCIÆNA, ſiue vmbra, ſcribo cum Epit. ἐντὶ ἡ σκιαινίδες, non σκιαδίδες. In tertio Galeni περὶ τροφῶν, ex Philotimo *ſcinides* ſemper nominantur. & diſertim Galenus σκινίδας ἢ σκίαιναι· δύνασις γὰρ ὀνομάζονται. fortaſſe σκιαινίδες.

CAPVT XXI.

Ἀπειθὴς πρὸς τὴν γεῦσιν. ſphyrænam plus congris alere. σηπία. σφρᾶν *pro* γίνεσθαι σώφρον. *loligines volucres.* πολανὸς *gratus vel ſimilis.* ὑπόσφαγμα. ταράττεσθαι, *truare.* καταπίμνειν κύβος, *pro* ἐς κύβος. τρίγλη *vnde dicta.* σκαρίς. *mullus piſcis gregalis. eius dentes. Sophronis* Παιδικά. *cinædus* ἐμπροσθεν & ὄπισθεν. *mullus Hecatæ ſacer.* τριγλωος. γλήνη. Κίθα *piſcis Baccho ſacer :* νῆττα *Neptuno : mænides Hecatæ. Cratini* Trophonius. *mulli Aexonici. alia quædam.*

ΣΦΥΡΑΙΝΑΣ ταύτας φησὶν Ικέσιος τροφιμωτέρας εἶναι τῶν γόγγρων, ἀπειθεῖς δὲ τὴν γεῦσιν καὶ ἀσομας. Melius, ἀπειθεῖς ἢ πρὸς τὴν γ. vt libro tertio ex eodem Hicefio, τοὺς μὲν ἐνίοι κακόχυλοί τε καὶ πρὸς τὴν γεῦσιν ἀπειθεῖς. neque aſſentiri debemus iis qui emendant ἀηδεῖς. Obſeruat Suidas locum habere hanc vocem non ſolùm in perſonis, ſed aliis quoque rebus. Profert exemplum ex Aeliano, εἰ γὰρ Ῥωμαῖοι ἔνθα αν τοῖς ἐχθροῖς ἐνέτυχον, ἔπαυσαν δῆτα καὶ ἠγωνίζοντο, εἴτε ἦσαν ἀπειθεῖς οἱ τόποι, καὶ τραχεῖς, εἴτε δύσβατοι δέχεσθαι ὁπλίτας καὶ ἄβατοι. loci ἀπειθεῖς, *incommodi ad pugnam.* alius auctor, Ἀλαλκομεναὶ πόλις ἔστιν καὶ ἄκρα αὐτῶ μήτ' ἐφ' ὑψηλῷ κεῖσθαι καὶ ἀπειθὴς λόφω, μήτε τειχῶν ἐπίβολον ἔχειν. collem ἀπειθῆ vocat, quem difficile aſcēdas: vt Hiceſius piſcem ἀπειθῆ, quem non lubens comedas. ſic fere ἀπειθεύς ἐν γελοίῳ libro octauo, de eo qui non ſit natus dicta dicere. Sed ſphyrænas plus congris alere falſum eſt, vt ex diſputationibus doctiſſimi Rondeletij conſtat liquidò. Quem autem falſi huius inſimulabimus? Hiceſiúmne an Athenæum, an librarios? In hos culpam coniiciebat Geſnerus: σμυραιναι ſcribendum affirmans non σφυραιναι, cum iſto loco, tum in alio ſimili ſequentis libri. Sed de illo ibi viderimus. Hic autem Athenæi potius vel Hiceſij fides ſuſpecta mihi quàm librariorum. Srant ab edita lectione omnes codices, & quæ plurimi facio non iniuria, Auguſtana Excerpta. præterea quę ſtatim ſubiiciuntur niſi de ſphytæna capiantur, ecquem hic locum habebunt? Adde quod de muræna ſuo loco in elemento μ tractatum eſt. σμύραιναι autem & μύραιναι tanquam diuerſos piſceis παρὰ τὸ γράμμα ſeparatim explicare, cuius fuerit ſtuporis? Non igitur librarij culpa hic vlla, ſed vel Athenæus minus fideliter alienam ſententiam recitauit : ſi quod de

muræna dixerat Hicesius, aut deprauatum secutus codicem, aut aliud agens sphyrænæ tribuit: vel Hicesius ipse contra aliorum sententiam sic sensit perperam. quod in eo argumento nemo mirabitur, qui fuerit in medicorum scriptis paullo versatior. Extant quidem in superioribus ex eodem Hicesio verba hæc, τροφίμους τὰς μυραίνας εἶναι φησὶν ὁ Ἱκέσιος οὐχ ἧττον τῶν ἐγχελείων, ἀλλὰ καὶ τῶν γόγγρων. sed ex istis non rectè colligas quod voluit eruditissimus Gesnerus, dixisse Hicesium, murænas plus alimenti quàm congros præstare. Solet dipnosophista præceptiunculas grammaticorum non aspernari. cuiusmodi est in ΣΗΠΙΑ, quod scribit de eius vocis accentu: ὡς αἰτίας ἡ παραλήγουσα ὀξύνεται, ὡς Φιλήμων ἱστορεῖ· ὁμοίως καὶ ταῦτα, παιδία, ταμεία, οἰκία. Sed primum exemplum delendum est: nam Græca vox non est παιδία. meritóque eam prætermisit Eclugarius: aut scribe, ἀπαιδία. ἐν ἢ πέμπτῳ ζώων. Scribendum & hic vt semper alibi ἐν π. ζώων μορίων. Respicit caput sextum v. Historiarum.

τὰ ᾠὰ ὁ ἄρρην περιχυθεὶς καταφυσᾷ καὶ σιφρᾷ. Sæpe monuimus Athenæum sententiam magis quàm verba auctorum spectare. Itaque etsi apud Aristotelem vnde est hic locus scriptum hodie legimus καὶ γίνεται σιφρὰ, cap. XII. lib. v. Historiarum, fortasse tamen verbo σιφρᾶν vsus erat noster conuiuator duorum loco: quod cur ab illo fieri non potuerit, caussam non video. Ita legunt scripti omnes. Cæterùm huius loci sententiam à doctissimis viris rectè expositam, ex eorum scriptis petant studiosi. nam actum agere nostri moris non est. πωλύποδές τε σηπίαι τε, καὶ ποταναὶ τευθίδες. Qui paullò ante iubebat nos scribere πότνιαι, idem vir doctus, quasi sententiæ pœniteret, corrigit hic ποταναί. Volucres loligines esse & πτεροφόρους vt vocat Oppianus, vel ex etymologia eius vocis constat: nam auctore Varrone *loligo* dicta quod subuolet quasi *voligo*. quare etiam auctor Epit. ποταναὶ semper scribit in hoc Epicharmeo versu. Nobis membranarum Athenæi & editorum librorum γραφὴ non videtur temere mutanda. ποταινὸς Epicharmo idem ac ποταίνιος *recens* vel *similis*. posterioris interpretationis auctor mihi Hesychius, qui non solùm νέον καὶ πρόσφατον interpretatur, verùm etiam ὅμοιος. Igitur ποταιναὶ τευθίδες, *vicinæ loligines*, siue *similes*: sepiis nempe antè nominatis. Confirmat hanc interpretationem quod subiicitur incontinenti, facere hunc Epicharmi versum confirmandæ sententiæ Speusippi, qui scripsit sepiam & loliginem esse similes. E contrariò si cui placet Epitomæ lectio ποταναὶ, interpretari oportebit πρὸς Σπεύσιππον, *contra Speusippum*.

ὑπόσφαγμα δ' ἐστὶ κρέασιν ὀπτοῖς ἐκ τοῦ αἵματος, περιεργασμένοις μέλιτι, τυρῷ, ἁλὶ, κυμίνῳ, σιλφίῳ, † ἐξ ἑφθοῖς. Lege περιεργασμένον, videlicet τοῦ αἵματος, cum Eustathio: vel περιεργασμένον vt in Excerptis: nempe ὑπόσφαγμα. Male capiunt Erasistrati mentem, qui fieri aiunt hyposphagma ex carnibus assis aut elixis. non hoc edita lectio significat. Verte itaque *Paratur hyposphagma carnibus assis ex sanguine confuso cum melle, caseo, sale, cumino, lasere: paratur & elixis carnibus.* περιεργάζεσθαι culinæ vocabulum, est, *truare*, id est, τῇ τορύνῃ siue *trua κινεῖν*, non in olla, verùm in patina. hyposphagma enim condimenti genus est, atque vt ait Eustathius, ὑποτρίμματά τι. postrema verba ita corrigimus, ἔστι δὲ καὶ ἐφθοῖς. iam exposuimus. αἷμα ἑφθὸν καὶ σίλφιον. Excerpta, καὶ σιλφίου. καὶ φύλλα διὰ δὴ τετμημένα. Eustathius, τετριμμένα. Excerpta, vt est editum. ἀλλ' ἔντεραγε τὴν σηπίαν τὴν διελαβοῦσαν, καὶ τοδὶ τὸ πολύποδιον. Scribe cum Epitomatore τηνδὶ λαβοῦσα. at interpretis emendatio est absurda.

Καὶ τὰ περίεργα συντέμων ἑφθὰ ποιῶ. loquitur coquus, non coqui herus: quod tamen sine caussa interpres sibi persuasit: & ideo totum locum male cepit, male interpolauit. In isto versu τὸ δ' ἄλλο σῶμα κατατεμὼν πολλοὺς κύβους, notemus elegantiam non vulgatem: cum omittitur præpositio εἰς post verbũ τέμνειν, aut aliud cognatæ significationis. Aristoph. Equitibus, διαπρησθείην διατμηθείην τε λέπαδνα. id est, *dissecer in lora ingalia*. Theocritus, τὸν σίσαρον πλαί με κατατυτίκα λεπτὰ ποιήσεις. id est, εἰς λεπτά. Postremũ versiculum scribe ex melioribus libris, Ἐπὶ τὸ τάγηνον σίζον, ἐπιθεὶς ἂν φέρω. aliter neque stat versus, neque sententia. ΤΡΙΓΛΗ. κίχλη διὰ τοῦ η. habes eundem canonem supra in κίχλη. ἐν πέμπτῳ ζώων. Scribe ἐν πέμπτῳ μορίων, ex libris omnibus. Locus est Historiarum lib. v. cap. nono. Quod ait videri mullum τρίγλην dictum Græcis quia ter in anno fœtum edat: de eo etymo sic Artemidorus libro II. cap. XIV. ex Aristotele, & Aristophane grammatico, qui in philosophi libros eius argumenti commentarios ediderat. τρίγλη γυναιξὶν ἀτέκνοις οὐκ ἀγαθή· τρεῖς γὰρ κύει. (malim τρὶς vt in Athenæo) ὅθεν αὐτὴ καὶ τοὔνομα εἰκότως φασὶ κεκλῆσθαι καὶ Ἀριστοτέλης

ἐν τοῖς

ἐν τοῖς περὶ ζώων, καὶ Ἀριστοφάνης ἐν τοῖς εἰς Ἀριστοτέλην ὑπομνήμασι. Σκάρος δὲ ἀπὸ τοῦ σκαίρειν καὶ σκαρίς. etsi totidem literis hæc etiam apud Eustathium scribuntur: quia tamen scaridis piscis veterum, opinor, nemo meminit, scriberem lubens καὶ καρὶς, οἷον σκαρίς. In Etymologico, vbi multa sæpe ex Athenæo descripta obseruauimus, legas, καρὶς παρὰ τὸ σκαίρω, σκαρὶς καὶ καρίς. alioquin vulgatam lectionem interpretabimur de lumbricis quos vocant σκαρίδας. ἔστι δὲ καρχαρόδους συναγελαστικός. Vtrouis modo legas συναγελαστικὸς aut συναγελαστικὴ, semper de mullo hęc erunt intelligenda: quem inter gregales refert Aristoteles nono Historiarum. At dentes serratos habere mullum, neque Aristoteles scripsit, & falsum esse arguit αὐτοψία. si modò is est veterum mullus quem linguam & dentes habere negant Rondeletius & Belonius, viri de hac parte philosophiæ quàm optimè meriti. ἐν δὲ τοῖ ἐπιγραφομένῳ παιδὶ κάαιτοι· Φυξὶς φησὶ τρίγλας μὲν πίονας. τρίγολας δὲ ὀπιθίαν. Corruptissimus locus. à libris subsidium nullum. Lego ex ingenio, ἐν δὲ τῷ ἐπιγραφομένῳ Παιδικὰ παιδικὰ ποιφύξεις φησί. id est, *Sophron in mimo inscripto Delicię*, vel *Amasius: amasium terrebis*, ait. sequentia deinde verba perfectam sententiam non continent. Fortasse tamen ita scripserat Sophron, Παιδικὰ ποιφύξεις τριγόλα τ' ἐμπροσθία, τριγόλα τ' ὀπισθία. Latet sub his verbis aliqua obscenitas. vt in illo apud Plut. in Sympoliacis, ὅθεν Ἀρκεσίλαος οὐδὲν ἔφη διαφέρειν τοῖς ὄπισθεν εἶναι κίναιδον ἢ τοῖς ἔμπροσθεν. & eo quod de Agathocle Siculo iactatum est olim, πάντων τῶν βδελυρῶν τοῖς ὄπισθεν καὶ τοῖς ἔμπροσθεν γενόμενος. Rectè autem emendari à nobis παιδικὰ ποιφύξεις ex vestigils corruptæ lectionis, en testem locupletem. Scholiastes Nicandri explicans verba poëtæ in Theriacis, Ἄκειτα ποιφύσσοντος: scribit, τὸ δὲ ποιφύσσειν, πολλαχῶς λέγεται· καὶ ποτὲ μὲν ἐπὶ τοῦ ἐκφοβεῖν, ὡς Σώφρων ἐν Μίμοις· παιδικὰ ποιφύξεις· ποτὲ δὲ ἐπὶ τοῦ πνεῖν. ὡς Εὐφορίων, ζέφυρε μέγα ποιφύξαντος. ὅθεν Τύφων φησί. Scripti libri notæ melioris, Τρύφων. Mox deest ecloga Sapphus: nam qui versus hexametros subiectos putant illius esse, falluntur: sunt enim Archestrati, vt scimus ex libro primo. τριοδῖτις γὰρ καὶ τρίγληνος. Scrib. τριοδῖτις. voce τρίγληνος alluditur ad nomen τρίγλη. nam ideo Hecatæ sacer mullus, id est τρίγλη, quia ipsa τρίγληνος. in qua voce exponenda frustra sunt interpretes. Propriè τρίγληνος dicitur qui tres oculos habet: qualis ille τριόφθαλμος ἡγεμὼν, cuius mentio in antiquo oraculo apud Pausaniam. γλῆναι sunt *oculi*. Sed cum τρίγληνος Hecate dicitur, γλήνη est facies, à parte eius præcipua. τρίγληνος igitur, dea triformis: vulgò Græcis, τριπρόσωπος & τρίμορφος. οἰκειοῦσιν Ἀπόλλωνι μὲν κίθαρον, Ἑρμῇ δὲ βόακα, Διονύσῳ δὲ κιττόν. Longè petitum est, quod substituit Dalec. ἐξώκοιτον pro κιττόν. vnde autem didicit exocœtum Arcadum, siue adonidem, dicatum fuisse Baccho? vt maxime ita esset, nihil tamen id nomen ad institutum sermonem: vbi agitur de animalibus, quæ occasione nominis alicui deûm sacra habita. Non minus aliena coniectura eorum qui scribunt τὸ σκύμνον. Noli ambigere scripsisse Athenæum, Διονύσῳ δὲ κιττόν. Cittan aut cissan, piscem nouisse veteres, Hesychianæ Glossæ arguunt. κίσσα, inquit, ἰχθύς ποιός. Citta ergo Baccho dicata, ob communem appellationem cum hedera, quæ Græcis κιττός. Veteres grammatici, ἀνάκειται Διονύσῳ κισσός· κισσητὸς γὰρ ὁ οἶνος, οὗ δοτὴρ ὁ Διόνυσος. Baccho sacra habetur hedera, siue κισσός· quia vinum cuius ipse largitor, est κισσητὸν, auidéque expetitur. Quin & certa & vera sit nostra de hoc loco sententia, vix puto futurum qui dubitet. vulgi tamen scripturã non solùm in antiquis Athenæi codicibus, & in Epit. verùm etiam apud Eustathium. neque ego pugnabo: si mihi concedatur, Athenæo κιττὸν dici piscem illum quem ex Hesychio appellauimus *cittam*. καὶ τὴν νῆτταν δὲ καλουμένην Ποσειδῶνι τινὲς οἰκειοῦσι. dicta enim νῆττα à verbo νῶ, *nato*. Neptunus autem est aqua, in qua sola potest natari. hæc nominis conuenientia. Dalecampius emendat ψῆτταν pro νῆτταν. Respondeat si potest Eustathio, qui libris omnibus conspirantibus in vnum, falsi actionem aduersus ipsum meditatur. Nonnullæ auium, inquit Eustathius, diis fuerunt consecratæ, διὰ τὴν πρὸς ἐκείνους συγγένειαν, ἢ κατὰ τὸν τῆς κλήσεως τύπον, ἢ κατὰ ἐνεργείας ταυτότητα· οἷον ἡ νῆσσα τῷ Ποσειδῶνι· ὑγρὰ μὲν γὰρ οὐσία ὁ Ποσειδῶν· νῆσσα δὲ παρὰ τὸ νεῖν ἤτοι τὸ κολυμβᾶν ἐτυμολογεῖται· ἐξ οὗ καὶ τὸ νήχω καὶ ἡ ναῦς, καὶ ὁ Νηρεύς. καὶ τρίγλην καὶ μαινίδα ὅτι καὶ θαλάττιος ἡ Ἑκάτη· non hæc est proxima caussa cur τρίγλη aut μαινὶς, Hecatæ offerantur: sed de mullo quidem ea quam antè exposuimus: de mænide autem ratio est, quia credębant μανίας & furorem ab ea hominibus immitti. Eustathius, θύεται μαινὶς τῇ Ἑκάτῃ. ταυτὸν δὲ εἰπεῖν τῇ σελήνῃ· διὰ τὸ δοκεῖν εἶναι οἷς μανιῶν

αἰτία ἐστ. Quæ autem Τριγληνθίνη mox hic dicitur Hecate, in libris Eustathij est Τριγλανθίνη. Scribe, ἐὰν δ' ἐναποπνιγῇ τρίγλη ζῶσα ἐν οἴνῳ. Quæ sequuntur ex Archestrato, melius capias, si integer locus apponatur: quod ex aliis Athenæi locis & membranis faciemus.

> Καὶ σκάρον ἐξ Ἐφέσου ζήτει. χειμῶνι δὲ τρίγλαν
> Ἔσθι' ἐν ψαφαρῇ ληφθεῖσαν Τειχιοέσσῃ
> Μιλήτου κώμῃ, Καρῶν πέλας ἀγκυλοκώλων.
> Κἀν Θάσῳ ὀψώνει τρίγλην. κ' οὐ χείρονα λήψῃ
> Ταύτης . . . . κεδνὴ δὲ καὶ αὕτη
> Ἐν Ἐρυθραῖς ἀγαθὴ θηρᾶται αἰγιαλῖτις.

Sensus est: Ephesi scarum capi optimum: mullum Tichiunte, qui fuit vicus Milesij agri: sed & in Thaso insula mullos esse bonos, & Tichiuntiis nihilo deteriores. videtur postea alium quoque locum nominasse vbi pisces eius generis haut pœnitendi inuenirentur. Postremò ait, etiam Erythris bonam capi αἰγιαλῖτιν τρίγλην. species ea est mulli plurimum littora frequentantis. Versum penultimum ex MSS. adiecimus. In eo autem spatio quod vacuum reliquimus, scriptum est in membranis, ἐν δὲ τῷ γείρῳ. quæ non potuimus emendare. Κρατῖνος δ' ἐν Τροφωνίῳ. Pollux libro septimo, ἀργυροκοπιστῆρας δὲ λέγων ἐν Τροφωνίῳ παίζει Κρατῖνος. meminit & libro decimo, cap. XXVI. eodem titulo fabulas docuerunt Alexis & Cephisodorus. οὐδ' Αἰξωνίδα ἐρυθρόχρων ἐσθίειν εἶτι τρίγλαν. Dele εἶτι: aut muta in ἐθέλει, vel εἴωθε. nam desideratur verbum aliquod. Mulli Æxonici absque dubio ab Æxona Atheniensium pago dicti. non ab Æxonia Magnesiæ vrbe. parum enim probabile est è Magnesia aut Ionica aut Macedonica mullos fuisse Athenas importatos. Deinde in Ethnicis Stephani legimus, Αἰξωνὶς formari ab Αἰξωνὴ, quod est nomen δήμου Atticæ, vt diximus. οὐδὲ τευχόν, οὐ τὴν δεινόφλου μελανούρου. Scribo, οὐδὲ τευχόν, οὐδὲ δεινοῦ φυὴν μελανούρου. neque pastinacam, neque solertis ingenij melanurum. Cur ita vocet ex Oppiano & Æliano clarum. ὡς κλύδων Ἐξωνικός. Scribendum Αἰξωνικός. Scimus tamen etiam in antiquissimis codd. scribi hoc nomen per αι & per ε promiscuè: cui similia in Glossis Hesychij & aliorum multa.

Πασῶν ἄριστος ἐν τόποις παιδεύεται. Non est negligendum quod in Excerptis legimus, ἐν τρόποις. nam vulgata lectio mihi non placet. Legam potius ἐν τρόποις &c. *Fluctus*, inquit, *Aexonicus castigat subinde*, (id significat παιδεύειν) *mullos, & eos docet sapere.* dictum ἀλληγορικῶς & venustè.

CAPVT XXII.

Eupolidis Προσπαλτίων *nomen variè corruptum.* Tæniæ *muliebres.* Taulopias *priscis nomen fictum Athenæo ex praua lectione. Antiquorum librariorum imperitia & negligentia.* Dium Piericum. Baphyras *fl.* Ταινίδες *&* ὕες. ψαμμῖτις ἐριχθὴ *&* ψαμμοδύτης. *Hycca* ἐγχέλεις. φάγρος dentatus. ἀχάρναξ *lupus.*

IT in TAINIAI, ὅταν δ' Εὔπολις ἐν Προσπαλτίοις λέγῃ. In Commentariis comici ad Vespas laudatur Eupolis ἐν Προσπαστίοις: ad Nebulas, ἐν τοῖς Προσπαλτίοις. ad Aues, ἐν Προσπαλτίοις. atque hæc sola scriptura placet. Nam ei fabulæ nomen impositum ab vno è populis Atticis, vt Acharnensibus Aristophanis & aliis plurimis fabulis. Prospalta is δῆμος dicebatur: vnde Προσπάλτιοι. quare ita rescribe superiores locos: & vbicunque laudatam hanc fabulam reperies. Nam fere corruptè semper hoc nomen scribitur. Exempli gratia: Priscianus libro XVIII. *Impetro illam rem dicimus, sicut & Attici. Eupolis* Προσπέλτοις, πανὸς γὰρ τυχὼν αἰτῇ. Lego indubitanter, Προσπαλτίοις. Eupolidis autem verba quæ profert Athenæus sunt hæc, μήτηρ τις αὐτῷ Θρᾷττα ταινιόπωλις. addit interpretamentum, τὴν ἐπὶ τῶν ὑφασμάτων λέγει καὶ τῶν ζωνῶν, αἷς αἱ γυναῖκες περιδέονται. istæ ταινίαι sunt fasciæ, quarum multiplex vsus olim in cultu præsertim muliebri. Erant enim aliæ pectorales,

les, aliæ pedules, aliæ aliarum partium. Has conficiebant Athenis pauperes mulieres, vt plurimum peregrinæ, qualis ista quã Eubulus Threſſam vocat. qualis item illa Euxij mater, quàm vt conditionis ſeruilis fuiſſe probaret Eubulides, qui filium eius numero ciuium exemtum cupiebat, aiebat ſediſſe in foro vendentem faſcias. Lege Demoſthenem in ἐφέσει contra Eubulidem. In ea oratione vox ταινιόπωλις ita exponitur, vt hic ab Athenæo. Corruptiſſimus eſt Numenij verſus in ΤΡΑΧΟΥΡΟΙ, hic, Ἀκονίας κιγκάλους τε καὶ ἀλλοπίλω τράχυρον. nihil ſuccurrit probabilius, quàm quod Geſnero videbatur, Αἰολίας κίχλας τε, καὶ ἔλλοπας, ἠδὲ τραχούρους. Aut vera aut certè ſimillima veri hæc coniectura. ſicut etiam quod ſequitur acutè, & doctè vidit Geſnerus idé, vir immortali laude digniſsimus. Nam quod genus piſcis ſit ΤΑΥΛΩΠΙΑΣ, neque Athenæus explicat, neque Ariſtoteles, aut Ælianus, aut Oppianus, vel omnino quiſquam veterum qui adhuc ſuperſunt. Sed nec eorum qui fuerũt, opinor, quiſquam taulopiæ meminerat: non Epicharmus, non Numenius, non Dorion. Non enim arbitremur Athenæum in illorum libris verſatiſsimum, eorum teſtimonia in hoc piſce prætermiſſurũ fuiſſe, contra quàm in cæteris feciſſet omnibus. Enimuero nimis iam certum eſt, Archeſtratum in prolatis ab Athenæo verſibus, non de taulopia ſibi vni noto piſce locutum eſſe: verùm de eo qui Ariſtoteli aliiſque αὐλωπίας & αὐλωπος dicitur. En quid ſit & quantum incidere in libros parum emendatè ſcriptos; à quo fonte multos veterum eruditorum manaſſe errores, docemus multis exemplis alibi. Inter illa eſt hoc quoque: nam taulopiam piſcem primus in mundo finxit Athenæus: cum in Archeſtrati verſu παρᾶ μεγάλυ ταυλωπία culpa librarij ſcriptum inueniſſet, pro παρᾶ μεγάλυ τ' αὐλωπία. Veteres parum diſtinctè ſcripſiſſe, & omnino parum diligenter, nemo poteſt ignorare qui Ciceronis, Strabonis, Galeni, & Hieronymi querelas de eo genere hominum recordabitur. In Archeſtrari verſu altero ſcribe Κεραὸν, ὅσσω φ. non κεραίον. Ait in ΤΕΥΘΟΣ, ἐν ᾗ πέμπτῳ ζώων, βραχύβιον φησὶν εἶ τὸν τεῦθον καὶ τὴν σηπίαν. Membranæ antiquum obtinent, ἐν πέμπτῳ μορίων. Locus extat in quinto Hiſtoriarum, capite XVIII. Videamus quàm rectè interpretes accipiant verſiculos Archeſtrati de teuthidibus,

Τευθίδας ἐν Δίῳ τῷ Πιερικῷ παρὰ χεῦμα
Βαφύρα, καὶ ἐν Ἀμβρακίᾳ παμπληθείας ὄψει.

Dium, olim plurium oppidorum fuit nomen. Ideo poeta diſtinctione cauit ne falleremur, cum addit τῷ Πιερικῷ. Pieriam Macedoniæ regionem ex geographorum ſcriptis norunt omnes. igitur de Dio Macedonica ſentit Archeſtratus, quod etiam confirmant ſequentia παρὰ χεῦμα Βαφύρα. *ad fluenta Baphyræ.* Is fluuius Dium Macedoniæ prærerlabitur. & Dij huius & Baphyræ meminit Pauſanias in Bœoticis. Ex his vides quo iudicio viri eruditi χεῦμα interpretati ſint *euripum*, vt in ſequente verſu pro Βαφύρα, ſuam nobis obtruderent emendationem, Καὶ Πύῤῥα. Verſus primus ex *Eretrico* Alexidis, Τευθίδες, πίνναι, βατὶς, δῆμος, ἀφύαις, mendam continet in voce δῆμος. non diſplicet Dalec. coniectura, δῆμος ἀφυῶν. etſi aliter poëtam ſcripſiſſe arbitror. piſcis enim nomen, hîc videtur fuiſſe, vel oſtrei. Fortè, βατὶς, χῆμαι, ἀφύαι. aut κορδύλος. Poſtea ſcribit Epitome σητίαι μικρὰν παραμίξας, περιπάσας ἡδύσματα, λεπτοῖς χλωροῖς ἀνθυλλίσαι. Non video cauſſam, imò nulla cauſſa eſt, cur proxima verba pro adulterinis docti habenda cenſuerint, Καὶ πέμμα δέ τι τευθίδα ὀνομάζειν Ἰατροκλέα ἐν Ἀρτοποιϊκῷ (vel vt in antiquis, Ἀρτοποιητικῷ) φησὶ Πάμφιλος. *Pamphilus auctor eſt*, (in Gloſſis nempe) *Iatroclem in libro De confectione panis, genus quoddam libi appellaſſe* τευθίδα. Confirmat Heſychius, τευθὶς, πέμμα πλακουντῶδες. Paullo poſt de hyænidibus & ſuibus ſimul tractat auctor. Itaque ei parti duplex præfigi lemma debuit, ΤΑΙΝΙΔΕΣ ἢ ΥΕΣ. ſint ne iidem piſces an diuerſi parum liquet vel Athenæo. qui etiam dubitat an ψαμμίτης ὀρυκτὴ Archeſtrati, & *pſamathis* Numenij, diuerſorum piſcium nomina ſint an eiuſdem. Illius verba ſunt, τὴν νῦν ἀγόραζε, Ἣν καλέουσι τινὲς θνητῶν ψαμμίτιν ὀρυκτήν: huius verò, Ἄλλοτε καρχαρίην, ὁτὲ δ' ἐόθιον ψαμαθίδα. Inuenio in Gloſſis Heſychij nomen eſſe cuiuſdam piſcis ψαμμοδύτης. quod verbum affine eſt tam Numenij pſamathitidi: quàm Archeſtrati ψαμμίτιδι ὀρυκτῇ. ſed pſammodyten ait Heſychius etiam callionymum vocari: quare alius videtur eſſe. Numenij verſum de ΗΥCCIS, expoſuimus capite XX. Lego deinde in hiſtoriola quæ recitatur ex Timæo, ſuper appellatione oppidi Siculi Hyccari, ἰχθῦς εὑρεῖν τοὺς καλουμένους ὕκκας, καὶ τούτους ἐγκύους. *piſces inueniſſe quos vocant Hyccas, & eos quidem in terra.* Ita auctor Excerpto-

rum, nō ἐγχέλυς. quomodo enim *pragnantes Hycca?* ΦΑΓΡΟΥΣ auctor Gloffarij Latinè indigetat *dentatos*. Ouidius & Plinius *pagros* aut *phagros*. fcribe ἀόνις non λόνις: ficut diximus capite vicefimo. Ibidem nominantur pifces ἀκαρνᾶνες ex Hicefio: quorum & libro octauo mentio fit. fortaffe idem cum eo qui fuprà dicebatur ἄχαρνος, aliis ἀχάρνα. Gloffographo ἀκάρναξ eft λάβραξ, *lupus*. Cotem dictam effe Cretenfibus φάγρον, non mirum: excedit enim & atterit ferrum licet fecandi exors. φάγρος autem à φάγω.

CAPVT XXIII.

Recenfentur Strattidis comici fabulæ, & loci aliquot in earum mentione corrupti emendantur.

DE pagris agens dipnofophifta, geminum è Strattide teftimonium profert: alterum è *Limnomeda*: alterum è *Philoctetа*. Obferuauimus inter legendum veteres, fæpe factum vt in nomine huius poëtæ vel fabularum ab eo editarum, librarij aliud fcriberent, quàm quod rectum & verum erat. Vt igitur malè conciliati homines ftudiofis ne imponant, de Strattide & illius dramatis, quæ nobis funt comperta paucis hoc loco exponemus. Scribit Suidas, Strattim (fiue Stratim: nam vtrunque inuenio) Athenienfem tragicum fuiffe, qui plures fabulas docuerit, quarũ titulos commemorat: poftea addit, ὥς φησιν Ἀθήναιος ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν Δειπνοσοφιστῶν. quafi omnium poëtæ iftius fabularum indices haufiffet ex vnico Athenæi libro fecundo. quod non ita eft. nam ex vniuerfo Dipnofophiftarum opere is catalogus eft collectus. Illud grauius, quod Strattidem Suidas facit tragicum: qui fuit comœdiarum poëta non tragœdiarum. Harpocration, Λαγίσκας τῆς ἑταίρας μνημονεύει καὶ Στράττις ὁ κωμικός. Plutarchus in Ifocrate, ὅθεν εἰς τοὺς αὐλοὺς κεκωμῴδηται ὑπὸ Ἀριστοφάνους καὶ Στράττιδος. Neque probo quod placuit viro exactifsimę diligentiæ, & iudicij non vulgaris Lilio Gyraldo, duos extitiffe cognomines poëtas, alterum comicum, alterum tragicum. nam vt verum id effet, nihilo tamen excufatior abierit Suidas: cum ex iis quæ dicemus liquidò conftiturum fit, comœdias fuiffe quas ille habuit pro tragœdiis. Fuit alius comicus, cui nomen Stratoni: quem cum Stratide non vno loco fcribarum imperitia confudit. De hoc Suidas, Στράτων, κωμικὸς τῆς μέσης κωμῳδίας· τῶν δραμάτων αὐτοῦ ἐστὶ Φοῖνιξ. Omnino pauca fcripfiffe Strato hic videtur: neque apud veteres eius nomen temerè inuenias, nifi cum Stratidis locum occupauit. Inter nouæ comœdiæ comicos hunc ponit Suidas: at Stratis in albo poëtarum veteris comœdiæ recenfetur ab antiquis criticis, quorum extant in Ariftophanem lucubrationes. Ibi etiam legimus dramata Stratidis fuiffe fedecim. Nos quoque totidem inuenimus. Sunt autem hæc. ΑΓΑΘΟΙ. ἢ ΑΡΓΥΡΙΟΥ ΑΦΑΝΙΣΜΟΣ. Meminit huius Suidas: alius, quod meminerim, nemo. ΑΝΘΡΩΠΟΡΕΣΤΗΣ. Athenæus libro III. extremo σεμιδάλεως μέμνηται Στράττις ἐν Ἀνθρωπορέστῃ. Suidas nominat. In hac fabula comicus Euripideam Oreftem riferat. Apparet ex illius verfibus, quos proferunt comici interpretes ad ifta è Ranis. Ἔξεστι δ' ὥσπερ Ἡγέλοχος ἡμῖν λέγειν. Ἐκ κυμάτων γὰρ αὖθις αὖ γαλῆν' ὁρῶ. non nominant illi quidem hanc fabulam: fed inde effe quos afferunt verfus teftis fcholiaftes Euripidis ad Oreftem: vbi leges eadem. atque ibi non Ἀνθρωπορέστης fcribitur hoc nomen, fed ΑΝΘΡΩΠΟΡΑΙΣΤΗΣ. videtur poëta ficto nomine allufiffe ad κυνοραιστὰς de quibus philofophus in Hiftoriis animalium. Sed alteram lectionem librorum noftrorum & Suidę reiicere facile non debemus. Similis compofitio nominis Δυλορέστης. quo titulo fabulas ediderunt Latini poëtæ Ennius, Pacuuius, Næuius. ΑΤΑΛΑΝΤΗ. Athenæus libro feptimo, & libro nono: item Suidas. fed alibi apud hunc ΑΤΑΛΑΝΤΑΙ fabula infcribitur, vt in voce διφροφόροι. Hefychius in Διονυσοχρυσοτυράννου. τὸν γὰρ Διόνυσον κυρίως ὄντα κωμῳδεῖ. κυρίως ἦν ἐπὶ τῆς πίστεως, ὡς δηλοῖ, ὁ τὰς Ἀταλάντας συνθείς. Comici interpres ad Aues, μνημονεύει αὐτοῦ ὡς μέγα ῥύγχος ἔχοντος ὁ τὰς Ἀταλάντας ποιήσας. At comici vetus interpres non numerum, fed genus mutat, fcribens ad Ranas. τοῖς Φασιτοῖς σκαῖς περί-

τον κεχηνὼς Στράτιν. ἐν Ἀταλάντῳ δράματι. ψόφιδος δέ. πολλοῖς γὰρ ὕστερον τῶν Βατραχων ὁ ΑΤΑΛΑΝΤΟΣ Στράτιδος ἐδιδάχθη. ΖΩΠΥΡΟΣ ΠΕΡΙΚΑΙΟΜΕΝΟΣ. Hesychius laudat hanc fabulam, explicans Græcorum prouerbium, οὐ μάλα κικκᾶς, illi Plautino par & geminum, *ciccum non interduim*. ΙΦΙΓΕΡΩΝ. Huius quod sciam, solum superest nomen apud solum Suidam. qui cum videatur non aliunde quàm ex vnius Athenæi libris titulos quos commemorat sumsisse, admonet nos quanto vberior rerum copia in libris integris Athenæi fuerit, quàm nunc sit in mutilatis & imperfectis. ΚΑΛΛΙΠΠΙΔΗΣ. Athenæus memorat libro XIV. & ex Athenæo Suidas. ΚΙΝΗΣΙΑΣ. Athenæus libro XII. ἦν δ' ὄντως μακρότατος καὶ λιπότατος ὁ Κινησίας, εἰς ὃν καὶ ὅλον δρᾶμα γέγραφε Στράτις. De hoc Cinesia & hac fabula Strattidis plura Harpocration. Meminit & scholiastes Aristoph. ad Plutum. item Pollux lib. x. cap. LII. & lib. quarto, cap. XXIII. vbi minus recte ἐν τῷ Κυνησίᾳ. pessimè verò qui apud Athenæum emendant ἐν Κυνηγεσίᾳ, & vertunt *in venatione*, vide in Μακεδόνες. Aristophanis vetus interpres ad Aues, Μέμνηται αὐτοῦ, Lasyodix, φιλυλλιος (ita scribendum) ἐν ταῖς Πλυντηρίαις (melius Πλυντρίαις) ὡς Φιλοδίκου. ἔχει δὲ καὶ περὶ τὰς κνήμας τινὰς αἰτίας (vel αἰκίας) ὥς φησι Στράττιν ἐν Κινησίᾳ. legendum Στράτις. ΛΙΜΝΟΜΕΔΑ. Athenæus hoc loco. Suidas tamen ΛΙΜΝΟΜΕΔΩΝ. quasi *princeps lacus*. apud alios per η in prima, ΛΗΜΝΟΜΕΔΑ. vt apud Harpocrationem in ἀλλᾶς. In vndecimo Athenæi etiam vetustissimi codices, Στράτων ὁ κωμικὸς ἐν Λιμνομέδᾳ. duplici errore. ΜΑΚΕΔΟΝΕΣ. Athenæus libro septimo, duobus locis. & ex Athenæo Suidas. iterum Harpocration in τοπεῖα. & Etymologus in eadem voce. At in nono Athenæi scriptum est, ὁ Στράτις εἶπεν ἐν Μακεδόσιν ἢ Κινησίᾳ. quod si mendum non continet, de diuersis titulis duarum comœdiarum accipi debet, non de vna binomine. sed fortasse locus est corruptus: nam libro XIII. ita legitur, Στράτις ἐν Μακεδόσιν ἢ Παυσανίᾳ Κορινθίας αὐτὴν φησί. *Cinesias*, *Macedones*, & *Pausanias*, trium diuersarum comœdiarum nomina sunt, auctore Suida, atque ipso Athenæo. ΜΗΔΕΙΑ. Athenæus libro XI. & XV. item Suidas. Meminere grammatici in explicatione prouerbij Μυσῶν λείαν. Nemo autem existimet, quia Medeam scripserunt plures tragici, & quia tragœdiæ conueniunt quæ de illa narrantur, alienum penitus à comœdia id argumentum esse: ac propterea fabulam hanc Strattidis non comœdiam, sed tragœdiam fuisse. Sane videtur Suidas non alia ratione ductus, vt Strattidem faceret de comico tragicum, quàm consideratione huius in speciem tragici lemmatis, & aliquot aliorum: sed nihili hoc argumentum est, atque omnino fallax: cum certum sit plurimos antiquorum comicorum tragicis argumentis comicos cothurnos aptasse. Quid τραγικώτερον Oreste? hoc tamen titulo fabulam docuerat Alexis comicus, non minus quam Euripides tragicus. *Cyclopem* scripsit Epicharmus. *Athamantem* Sophocles tragœdiarum poëta: sed & Amphis comœdiarum. *Septem* ἐπὶ Θήβας, Æschyleam legimus etiam hodie. Amphidis *Septemthebanam* laudant veteres. *Persas* Æschylus docuit: *Persas* item Phecrates. *Nioben* Sophocles & Aristophanes. *Lemnias* incertum est plures tragici docuerint an comici. *Medeam* quoque tragici diuersi: & comici pariter diuersi: in his Strattis, & Eubulus. possem si operæ esset alia hoc genus innumera exempla in medium afferre. ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ. Athenæus libro XIIII. & inde Suidas. vide etiam in Μακεδόνες. ΜΥΡΜΙΔΟΝΕΣ. Pollux libro nono, ὅθεν καὶ ἐν τοῖς Στράτιδος Μυρμιδόσιν εἴρηται. ΠΙΤΤΣΟΣ. Aristophanis interpres Vesparum commentario, postquam recitasset quosdam versus è *Troilo* Strattidis, subiicit, ἀλλὰ καὶ ἐν Πυτίσῳ. ἐγὼ δ' ἄτε Ἐπὶ τεῖχος ὀργισθεὶς ἔφη τῷ σώματι μὴ δράσω τοιοῦθ' ἀπὸ τοῦ αἰσχροῦ τέτιπται. Fortè ἐν Πιτύλῳ. Saltem Græca vox ea fuerit. Nauticæ turbæ ἀταξίας videtur exagitasse: vel fuit similis argumenti, *Monotropo* Anaxilæ. nam πίτυλον interpretantur veteres etiam φαντασιοκόπον. ΤΡΩΙΛΟΣ. Athenæus libro tertio. Suidas, & comici interpres ad Vespas. ΦΙΛΟΚΤΗΤΗΣ. Athenæus hoc loco, & Suidas. ΦΟΙΝΙΣΣΑΙ. Athenæus libro quarto, καὶ τὴν Στράτιδος τοῦ κωμῳδοποιοῦ Ἰοκάστην, ἥτις ἐν ταῖς ἐπιγραφομέναις Φοινίσσαις φησί, Παραινέσαι σφῷν τι βούλομαι σοφόν Ὅτ' ἂν φακῆν ἕψητε μὴ 'πιχεῖν μύρον. Etiam in hac fabula Euripidem ridendum propinauerat. Aristoteles De sensu & sensili, ἀληθὲς γὰρ ὅπερ Εὐριπίδην εἶπε σκώπτων Στράτις, Ὅταν φακῆν ἕψητε μὴ 'πιχεῖν μύρον. Iterum meminit Athenæus libro XIV. & post illum Suidas. Pollux libro nono, ὅθεν καὶ Στράτις ἐν Φοινίσσαις,

φοινίσαις, εἶθ' ἥλιος μὲν πέιθεται τοῖς παιδίοις, ὅταν λέγωσιν ἔξεχ' ὦ φίλ' ἥλιε. meminit & libro x. cap. XLVII. & Erotianus explicans dictionem λιβηρὶς apud Hippocratem. Nec præteriit Suidas, qui auctor est, Stratonem comicum de quo antè diximus scripsisse fabulam, cui esset nomen φοῖνιξ. Eius facit mentionem Athenæus libro octauo, sed φοινικίδην nominans. ΦΟΡΤΙΚΟΣ. Inuenio in Glossis Hesychij citatum Strattidem ἐν Φορτικῷ δερμάτιῳ. Locus est in κολικάνοι. ΧΡΥΣΙΠΠΟΣ. Athenæus lib. IIII. necnon Suidas. Iulius Pollux lib. x. cap. XIII. ὁ γοῦν Στράτις ἐν Χρυσίππῳ λέγει, Πρόσαγε τὸν πῶλον ἄτρεμα περιλαβὼν τὸν ἀγωγέα βραχύτερον. οὐχ ὁρᾷς ὡς ἄβολός ἐστι. ΨΥΧΑΣΤΑΙ. Athenæus libro tertio, nono, & vndecimo. quo ex loco de ratione nominis licet facere coniecturam. ibi namque agitur de vocabulo ψυκτήρ. quod est affine verbo ψυχάζειν *frigus captare*: vnde ψυχασταί. Meminere Suidas & Pollux lib. x. capite XXIV. cap. autem XXVIII. scribit idem, Στράτις ἐν Ψυχασταῖς περιθεὶς ῥιπίδα, ἐκόμισε σκιάδιον. quæ etiam verba titulum nobis aperiunt.

CAPVT XXIV.

Χάνναι & χαῦναι chrysophrys & ioniscus. trichides & thrissæ. thunnides & trichiades. πρημάδες. Nicocharis Lemniæ. ἀνθραχθεὶς. apanthracides. Archippi locus obscurus. θρᾷτται. Aristotelis super chalcide pisce inconstantia. alia item multa.

ΧΑΝΝΑΙ. In libris antiquis constantissima inconstantia modò χάνναι, modò χαῦναι. De Numenij versu ante diximus. Epicharmi etiam proximè sequentem locum in ΧΡΟΜΙΣ emendauimus capite sexto. Distingue verba Archestrati, & scribe Τὸν χρόμιν ἐν Πέλλῃ λήψῃ μέγαν (ἔστι δὲ πίων Ἂν θέρος ᾖ) καὶ ἐν Ἀμβρακίᾳ. ΧΡΥΣΟΦΡΥΣ. Ἀρχέστρατος ἐν Ἰχθύσιν. ἱερὸς Ἀφροδίτης χρύσοφρυς Κυθηρίας. sine caussa docti corrigunt Κυθηρείας. & Veneris cognomen omnibus notissimum mutant in piscis appellationem ineptam & parum analogam. *Chrysophryn* Ephesi esse appellatum *ioniscum*, clarè testatur Archestratus. χρύσοφρυν ἐξ Ἐφέσου τὸν πίονα μὴ παράλειπε, Ὃν κεῖνοι καλοῦσιν ἰωνίσκον. sed poëta vt metro consuleret deminutiua forma vsus, cum vulgo ἴωνος ille piscis diceretur, auctore Hesychio. In Excerptis οἰωνίσκον, non rectè. In ΧΑΛΚΙΔΕΣ, verba sunt Numenij qui *Halieuticon* scripserat, —οὐ δέ ἄν καὶ χαλκίδα ἐκείνην Αὐτοὺς ἂν πείραιο καὶ ὀλίγην μαινίδα scribendum, Αὐτοὺς ἀμπείραις καὶ ὀλ. μ. pro ἀναπείραις. *chalcidem*, inquit, *tam facilè transfixeris atque menidem paruam*. Ex ipso libri titulo diuinare licet, locutum Numenium de varijs piscandi generibus. Cum igitur alij pisces aliter capiantur, negat fuscina posse capi paruos pisciculos, vt sunt mænis & chalcis. Sic apud Strabonem κεστρεῖς τριόδουσι περιπείρειν libro quarto. ΤΡΙΧΙΔΑΣ & ΘΡΙΣΣΑΣ diuersi generis pisces quidam faciunt, quidam eosdem. Aristophanes auctor est, trichidas si maiore copia edantur tussim ciere. in Concionantibus, —ὁ γοῦν ἀνὴρ τὴν νύχθ' ὅλην Ἔβηττε, τριχίδων ἐσθίων ἐμπεπλησμένος. Enarrator: τριχίδων: λέγει νῦν τῶν καλουμένων θρισσῶν. αὗται ἐσθιόμεναι βῆχα ἀνεγείρουσι. At auctor idem commentario in Acharnenses, de eodem solum dubitat, nec quidquam statuit. Aristoteles, Athenæus, Eustathius aliiq́ diuersos pisces pronuntiant. vterque piscis à tenuitate aristarum nomen inuenit. In tertio versu Eupolidis, Ὅτι τ' ἀν. Σάμιοι δ' ἦν ἡμιωβολιμαῖα κρέα, omnes codd. distinguũt post ἦν, posita ὑποστιγμῇ. quare ita possumus interpretari, semel in vita ante bellum contra Samios pisces emit, & quidem trichidas, non magni pretij. at quandiu res Samiorum steterunt, qui rebellione sua, vt esset Athenis annona arctior fecerũt, iste solitus in opsonium carnes emere semiobolo. Samiorum ἀπόστασιν ab imperio Atheniensium narrant Thucydides & alij historici. Sequuntur hæc, Νικοχάρης Λημνίαις, τριχιάδας ἢ καὶ τὰς πρημάδας τὰς θυννίδας ἔλεγον: quæ verba si rectè capiunt qui hinc colligunt & θυννίδας & τριχιάδας appellatas fuisse πρημάδας, ponenda est τελεία στιγμὴ post vocem Λημνίαις: & vacuum spatium relinquendum, vt deesse appareat Nicocharis locum integrum.

Sed nos *thunnidas* vocatas fuisse *trichiadas*, non assentimur doctissimis viris. Quare totum locum ita concipiendum censemus. Νικοχάρης Λημνίαις. τριχιάδας ἢ καὶ πημάδας. πρημάδες ἢ τὰς θυννίδας ἔλεγον. Nicocharem laudat auctor πεποιημένως, quia τριχιάδας nominauerat, quibus de sermo erat institutus: sed cum fecisset Nicochares πρημάδων simul mentionem, inde occasione sumta, eam vocem exponit hic Athenæus. Quare ita legendum vt scripsimus, repetita dictione πρημάδας, quæ incuria librariorum semel tantum posita est. Fauet huic emendationi auctor Excerptorum, qui ex hoc loco retulit in σημειώσεις suas, ὅτι πρημάδας τὰς θυννίδας ἔλεγον. quod si aliorum vera esset sententia, scribendum ei fuit, ὅτι τριχιάδας καὶ πημάδας τὰς θυννίδας ἔλεγον. Sunt qui trichiadas aliud interpretentur quàm trichidas: quod ex Athenæi verbis non potest colligi: & promiscuè vsurpari eas formationes ex aliis multis nominibus constat. aliter tamen nonnullis visum, vt Heracleoni qui τριχιάδας putauit esse membradas. nam quod in Hesychio scribitur, τριχθάδες, mendosum puto, ac lego, τριχιάδες, αἱ χαλκίδες. Ἡρακλέων δὲ, μεμβράδες. Vocem πημάδες alij scripserunt cum litera vna amplius, πρημάδες. neque aliter Vindeliciana Excerpta. Hesychius, Πρημάδες καὶ πρῆμνοι, εἶδος θυννώδους ἰχθύος. Porrò *Lemnias* Nicocharis & noster laudat alibi, & Pollux lib. x. cap. x x i v. minus rectè apud Etymologum in κάδιον, Νικοχάρης Λημνίᾳ. In testimonio ex Europa comici Platonis, ἁλιεὺς ὀφθαλμοῖς ποτ' αὐτὸν εἶδον Ἀνδράχμην μετὰ πημάδων, κἄπειτ' ἀφῆκεν ὅτι ἦν βραχύς: laudo quod in Excerptis offendi, αὐτὸν εἶδεν ἀνδραχθῆ. Quantum diuinare possum, loquitur de præcone aut alio qui Mercurium impensius colebat. Hunc ait piscantem aliquando vidisse, & captũ intra retia boacem piscem Mercurio sacrum: (vt dictum est paullo antè) quem statim superstitiosus ille dimiserit. ἀνδραχθὴς, *magnus, & qui hominis iustum sit onus*. De trichide narratur ex Aristotele, ὅτι ἥδεται ὀρχήσει καὶ ᾠδῇ: quod Eustathius confirmat: addens, solitos suæ ætatis piscatores modulatis saltationibus, (κρότους ipse vocat) hunc piscem capere. Mox de BRITTIMIS scribe, ἡδέως δ' ἐστὶ καὶ ἐν ὑποτρίμματι. & statim corrige locum Epæneti χαλκῖν, σμαρίδα, ἣν ἔνιοι καλοῦσι κυνὸς εὐνάν. quanquam vide capite x v i i i. Addit, Ἀριστοτέλης δ' ἐν πέμπτῳ ζώων ἱστορίας. Scribendum, ἐν πέμπτῳ μορίων. fide membranarum. quod tamen meminerim, philosophus neque in illo libro, neque in vllo alio sardini fecit mentionem. Quod ait, τὰς γὰρ εἰς τὸ ἀπανθρακίζειν ὀπτηθείσας ἰχθῦς εἰς ἅλμην ἀπέβαπτον, de ea re lege quæ scribit eruditiss. interpres Aristophanis ad hos versus Acharnẽsibus,

ποίας ἐπανθρακίδος οὐ φθηρουμένας,
οἱ δὲ Θασίαν ἀνακυκῶσι λιπαράμπυκα.

Quæstio deinde tractatur ab Athenæo hæc: quinam pisces illi sunt qui in Archippi dramate *Pisces* inscripto, nominantur *thrattæ*. Variè agitatam hanc quæstionem fuisse ab antiquis criticis & philologis, ex iis quæ Athenæus narrat, satis liquet. maxime cum scribit, librum integrum à se editum hoc argumento. Hic vero eius commentarij solùm τὰ κεφάλαια recitantur. In quo sermone, ait, κατὰ τὰς συγγραφὰς γὰρ τῶν ἰχθύων καὶ τῶν Ἀθηναίων. hoc est, *in ea fabulæ parte qua continẽtur fœdera inter pisces & Athenienses*. vel, *inter pisces & homines*: nam pro Ἀθηναίων suadent scribi ἀνθρώπων sequentia ista, ἀποδοῦναι τοῖς ἀνθρώποις συντίθενται). nisi ibi legendum τοῖς Ἀθηναίοις. Vocem autem συγγραφὰς ita accipiendam esse vt exposuimus, manifestò arguit proximum συντίθενται). De eo fœdere recitantur verba Archippi, ἀποδοῦναι δ' ὅσα ἔχομεν ἀλλήλων. ἡμᾶς μὲν τὰς Θράττας καὶ Ἀθερίνην τὴν αὐλητρίδα, καὶ Σηπίαν τὴν Θύρσου, καὶ τοὺς τριγλίας, καὶ Εὐκλείδην τὸν ἄρξαντα, καὶ Ἀναγυρουντόθεν τοὺς κορακίωνας. καὶ κωβιὸν τὸν Σαλαμινίου τόκον. Comici poëtæ figmentum ex tam paucis verbis superstitibus augurari velle nimia fuerit temeritas. Apparet attendenti ludere poëtam in appellationibus quarundã Athenis notarum personarum, quæ communia cum piscibus nõnullis nomina habebant. Lex initi fœderis proponitur hæc: vt redderent piscibus homines quicquid ab iis accepissent: & similiter piscibus homines. Deinde quædam nominantur quæ restituturi erant pisces mortalibus. Θρᾶτται in his primo loco recensentur. pisces nimirũ eo nomine quosdam Archippus nouerat: sed viles & parum in vulgus notos. hinc illæ antiquissimorum criticorum variæ de loco Archippi sententiæ: aliis corruptos eius codices affirmantibus: aliis aliud pronuntiantibus. Mirum est fuisse qui aliud hîc legi vellent, quàm τὰς Θράττας. Thrattis autem piscibus commune nomen inter homines habebant mulieres Thressæ, vel oriundæ è Thracia, quales multas semper fuisse Athenis scimus ex veterum scriptis. Ἀθερίνη notum est piscis nomen: sed fuit Athenis

cum

eum doceretur ea fabula *Atherina* quædam tibicen. *Sepia* item aliqua tum vixit, cuius patri nomen fuit Thyrso. Erant & *Triglæ* quidam, ἀπὸ τῆς τρίγλης ita dicti. In *Euclide* hæremus: nam prætorem quidem Euclidem fatis notum habemus, vt libro primo dicebamus capite fecundo: fed inter pifcium nomina, nullum nouimus huic adfine: nifi fortaffe allufum eft ad illas quas vocabant κλεῖδας inter falfamenta. Frigidiufculum hoc, fateor, & longius arceffitum. fed meminerimus hunc effe Archippum quem veteres critici pronuntiant omnium comicorum ψυχρότατον, & cuius facetias fæpe inficetas fuiffe teftantur Ariftophanes & eius antiqui interpretes. *Coracienes* fratres videntur fuiffe aut fodales ex Anagyrunte pago, quibus nomen à pifcatione aut venditione κορακίνων. Lego enim cum Excerptis, καὶ τοὺς Ἀναγυράντοθεν Κορακιῶνας: non κορακιῶντας. Κωβιῶ τόκον interpretor filium cuiufdam vel pifcarij vel falfamentarij qui vulgò dicebatur. *Gobio*, & filij eius *Gobionis filij*, aut fortaffe Κωβιῶνες. vfitata in nonnullis patronymica forma. Βάτραχος, & ranam fignificat, & nomen eft alicuius, qui cum odio multorum Athenis tum paredri vices fungebatur: vel eo minus vulgo gratus, quod non Athenis natus erat: fed in Hiftiæa fiue Oreo Euboeæ. ideo ait poeta τὸν ἐξ Ὠρεοῦ. Scribe paullo poft Anaxandridæ verba, καὶ συμπαίζειν κορακινιδίοις μετὰ ψηττιδίων καὶ θρᾳττιδίων. fic enim alibi in his libris: meliùs quàm vt hic συμπλησιάζειν. Quis autem ille δήμου ἁλιεὺς, *populi pifcator*, in primo Antiphanis verfuum è *Tyrrhenico?* Ego verò fufpicor iftud δήμου aliter exponendum effe. fic nempe vt cum ait Diogenes Socratē fuiffe τῶν δήμων Ἀλωπεκῆθεν: Xenophontem τῶν δήμων Archienfem. quare fcribo Δήμου Δεκελεεὺς ἐστιν. *eft è pago Decelia.* In ΨΗΤΤΑΙ melius fcribas, παραπλήσια φησὶν εἶναι ψῆτταν, βούγλωσσον, ταινίαν. Locum philofophi qui dicitur effe ἐν πέμπτῳ ζώων μορίων, lege quinto Hiftor. cap. nono. ibi rectius fcriptum τῶν ἰχθύων, quàm ἰχθυδίων vt hic. nam thunnus certè & mugil pifciculis annumerari non debent. Porrò de chytis pifcibus Ariftotelis verba funt, καλοῦνται δὲ χυτοὶ οἱ περὶ τὰ δίκτυα περιεχόμενοι, θύννος, πηλαμὺς, κεστρεὺς, χαλκίδες, κοχλίαι, χρόμις, ψῆτται, καὶ τὰ τοιαῦτα. Non multum differunt apud philofophum pifces χυτοὶ, ῥυάδες & ἀγελαῖοι. In fuperioribus verbis Ariftotelis, quidam nomen χαλκίδες cenfuerunt inducendum: quos refellit Athenæus hoc loco. etfi miramur nos quoque fummi viri inconftantiam: qui in fexto Hiftoriarum fcribat, χαλκὶς δὲ τίκτει τρίς. quod ex ipfo refert & Plinius. adeo nemo homo eft cui nòn aliquando fomnus obrepat. Ait, ἐσχάρους καλοῦσι καὶ χόερας. Hefychius, ἔσχαρος, ἰχθύς. Libro tertio in Archippi verfu ἐσχάραι recenfentur inter conchylia. An autem fint idem *efcharus & efchara*, non facile dictu eft. Alterius appellationis χοερὰς, alibi fieri mentionem non memini. Eruditiffimus Gefnerus horfum trahebat verba Hefychij χοιρομιτραῖς, ζῶον θαλάσσιον. emendabatq; χόερος, ἔσχαρος. probabili nimis coniectura: nifi literarum feries repugnaret. Non video quid hic faciant illa verba, βουγλώσσους δ' ὀνομάζει καὶ Ἐπίχ. & fequentia: cum totidem verbis eadem fuo loco fint fcripta. Archeftrati verfum fcribe vt ante, Βούγλωσσον. ταύτην θέρεος περὶ Χαλκίδα κεδνήν. Chalcis non eft Eubœa, vt temerè fcribunt: fed vrbs Eubœæ ad euripum fita. Naufkratis verficuli iam ante eodem hoc libro defcripti habentur: hic autem ea folùm fine recitantur, vt probetur ψῆτταν pifcem, etiam ῥόμβον fuiffe vocatum Græcis, non Romanis tantùm. hoc igitur ex poftremis huius ῥήσεως verbis neceffariò nobis eliciendum eft. Quare nifi paratum habemus credere Athenæum nugatorem egiffe hic infigniter, corruptiffima verba hoc fimili ve modo emendabimus, —χαλκηλοχρῶτα Σικελὸς ὃν ὄχλος ὀνομάζει ῥόμβον. ἢ ψῆτταν λέγεις; Ex hac lectione difcimus, quam ψῆτταν interior, vt ita dicam, Græcia appellabat: Siculos, (quorum idioma fuit ab antiquo deprauatum, vel Plauto tefte) vocaffe ῥόμβους. à Siculis Romani, & hoc & alia multa vocabula acceperunt.

ISAACI CASAVBONI ANIMADVERSIONVM IN ATHENÆI DIPNOSOPHISTAS LIBER OCTAVVS.

CAPVT PRIMVM.

Cohærentia libri octaui cum septimo. Σπανία, pro Hispania: & regionis eius felicitas. σίκλος & σίγλος. ὗς δείπνων. ἀλλαγὴν ποιεῖσθαι. λογάρια. Tios & Cromna. Pisces vocales. Ladon, Clitor, Aroanius *fl. Pisces mansueti.*

EXPOSITA sunt libro superiore, pleraque genera piscium, quorum præsertim veteres comici & poëtæ alij fecissent mentionem: octauo isto referuntur varij sermones à dipnosophistis habiti super piscibus, aut occasione piscium. Initio dilaudatur conuiuator Larentius: qui nullis parcens sumtibus, eam dicitur Romæ suis conuiuis felicitatem & mirabilem omnium rerum copiam præstitisse, quam in Lusitania prædicabat Polybius. Multa de fertilitate eius regionis, & aliarum aliquot Hispaniæ partium, varij scriptores iam olim memoriæ prodiderunt: sed nemo aut vberiùs aut maiore fide quàm ille nobilis historiarum conditor Megalopolitanus: quod ex Strabone, Diodoro Siculo, Plinio, & Athenæo hodie cognoscimus. Ἰσπανία quæ dicitur in vulgatis libris, Σπανία est in antiquis membranis Athenæi: sicut apud Paulum Apostolum in ea ad Romanos, & apud alios quoque. Non est vox Græca σίκλος, sed Græcis Barbara. Polybius, qui in rebus Hispanorum explicandis ea vtitur, docet nos in communi vsu eam fuisse apud illos. Ait enim, καὶ ὁ τῶν κριθῶν σίκλος, (μέδιμνός ἐστι) δραχμῆς. *siclum* interpretatur medimnum siue modium, vt puto, Atticum. Ita videntur Carthaginenses eam dictionem vsurpasse: vnde Hispani multa sumserunt & locorum & aliarum rerum vocabula. Hebræis, à quibus cæteri omnes acceperunt, שקל est mensuram pondere examinare, & *secel* pondus. Ab eadem origine σίγλος in Perside genus nummi est appellatum, teste Xenophonte. Addit Polybius, ὡς δίπνων ἑκατὸν μνᾶς ἄγων, ἀντὶ δραχμῶν. Ne errent hic tirones, doctorum virorum interpretatione decepti. Negamus Græcum loquendi genus esse ὡς δίπνων. scribendum est, ὡς ἡπίων. quamuis reclamantibus antiquis exemplaribus, & Excerptis. Verte ista, τὰ δὲ τῶν ἀγρίων ζώων κρέα σχεδὸν οὐδὲ καταξιοῦται τιμῆς, ἀλλ' ἐν ἐπιδόσει καὶ χάριτι τὴν ἀλλαγὴν ποιοῦνται τούτων. *ferina pretio fere nullo habetur: sed vel auctarij loco eam tradunt, vel gratis largiuntur.* ἀλλαγὴν ποιεῖσθαι dicuntur, & qui emtiones & venditiones contrahunt, vt fit in foro & macello: hic verò etiam qui donant aliquid. In vniuersum omnis contractus est ἀλλαγή, ex antiqua permutandi consuetudine. Corrupta mox sunt grati conuiuæ de splendido conuiuatore hæc verba, ἐμπίπλησι παντοδαπῶν ἀγαθῶν ὁσημέραι, τοῦ δίου καὶ μεγαλόφρονος φιλοτιμούμενος οὐδὲν φερομένοις οἴκοθεν, ἢ λογάρια. manuales Athenæi codices nihil nos adiuuant: at iuuant Excerpta, ex quorum fide scribendum, ἐμπίπλησι παντοίων ἀγαθῶν ὁσημέραι μετὰ τοῦ ἡδέος καὶ μεγαλοφρόνως φιλοτιμούμενος οὐδὲν φερομένους οἴκοθεν ἢ λογάρια. id est, *non solùm suauem nobis se præbens, sed etiam magnificè liberalem ac munificum, quotidie omne genus bonis nos replet, qui domo nihil afferimus nisi dissertatiunculas.* Appellat λογάρια recitatiunculas ex vetere lectione, quas libro primo vocabat τὰ ἀπὸ τῶν σπουδασμάτω-

διομων γράμματα: & libro septimo τὰς ἐκ τῶν βιβλίων συμβολάς. λογάρια hic *oratiunculas* interpretari nolim. In Glossis legitur, λογάδιον, *ratiuncula.* malim λογάριον aut λογίδιον, nam λογὰς est aliud. Scribe deinceps, ἀλλὰ μὴν, ἄνδρες ἰχθύες κατὰ τὸν Ἄρχιππον, παραλέλειπτέ τι. *atenim ô viri pisces vt est apud Archippum, aliquid est a vobis prætermissum.* Archippi nihil est præter illa, ἄνδρες ἰχθύες: quæ & infrà non longè repetuntur. Sunt autem ex Archippi fabula, quam *Pisces* inscripserat, ex qua multa libro superiore. Deinceps narrantur aliquot piscium miracula. Ac primum de piscibus terrenis agit: δεῖ γὰρ, inquit, καὶ ὑμᾶς μικρὰ προσαναμνῆσαι τοὺς ὀρυκτοὺς ἰχθύας. Interpretes ὑμᾶς, libri vt est editum. de piscibus fossilibus Aristoteles in libello De miraculis auditis, & Strabo libro quarto, ac XII. Ætatis quoque nostræ viri docti ad Albim in Germania atque alios fluuios, pisces effodi obseruarunt, ac monumentis suis prodiderũt. Ait, καὶ περὶ Τῖον τοῦ Πόντου τὴν Μιλησίων ἀποικίαν, ἱστορεῖ τοῦτο περὶ αὐτοῦ Θεόφραστος. *narrante id Theophrasto.* sed malo, ἱστ. περὶ αὐτῶν τοῦ Θ. *commemorante eos Th.* In fragmento libelli Theophrastei De piscibus inscripto, Τῖος non nominatur, sed simpliciter regiones Ponticæ. Plinius ex eodem pro Tio *Cromnam* habet. Fuit is pagus *Tio* vicinus. Ex his & aliis item duobus Amastris vrbs in Ponto nobilis fuit composita. Ait, ὀρύττεσθαι γὰρ κατὰ βάθος πλέον ἐς τοὺς τόπους. Lege κατὰ βάθος πλείονος τ. Plinius idem tradit, *In Paphlagonia effodi pisces gratissimos cibis terrenos, altis scrobibus in his locis vbi nulla restagnant aquæ. miraturq; & ipse gigni sine coitu.* videamus quid sibi illa velint, ὑπὸ θερμῶν ναμάτων· nam quorsum aquæ Herculaneæ ad piscium generationem? sed neque Plinius harum meminit Theophrasti hunc locum interpretans: neque illarum vlla in Theophrasti codicibus mentio: vbi scribitur, τοῖς δὲ τόποις οὔτ' ἐπίκλυσιν ποταμοῦ λαμβάνειν, οὔθ' ὕδατος σύστασιν. Sine dubio scripserat hic Athenæus ὀρύττεσθαι γὰρ κατὰ βάθος πλείονος τόπους ὑπὸ ποταμῶν ἐπιχύσεις ἔχοντας, οὔθ' ὑγρῶν ναμάτων. Eandem sententiam magnus præceptor iam ante aliis verbis ita expresserat. οὔθ' ὑδάτων φανερῶν πλησίον ὄντων, οὔτε ποταμῶν ἀπορρεόντων. Inueni in optimis Excerptis sic, οὔτε ποτ. ἐπ. χ. ἰχ. οὔτε θερμῶν ναμάτων τὸ καινότατον. sed postrema verba neque Theophrasti sunt, neque Athenæi. quanquam illa habet etiam Eustathius: quem sæpius lapsum hoc duce initio ostendimus. Sequitur iam aliud miraculum de piscibus vocalibus. Ait, Μνασέας ὁ Πατρεὺς ἐν τῷ Περίπλῳ, τοὺς ἐν τῷ Κλείτορι φησὶν ἰχθῦς φθέγγεσθαι. In eodem Arcadiæ tractu, tres vicini fluuij sunt, Ladon, Clitor, & Aroanius. In quo ex istis tribus amnibus pisces vocales fuerint, magna inter veteres dissensio. Mnaseas ait in Clitore: Philostephanus mox in Aroanio: Clearchus paullo post in Ladone. Eustathius vt Mnaseam & Clearchum conciliaret, scribit, τοὺς ἐν τῷ Κλείτορι ποταμῷ Ἀρκαδίας περὶ τὸν Λάδωνα ἰχθύας. melius paullo post Athenæus: περὶ Κλείτορα τῆς Ἀρκαδίας, ἐν τῷ Λάδωνι καλουμένῳ ποταμῷ, id est, *in Ladone fluuio Arcadiæ circa vrbem Clitorem.* Errat auctor Epitomæ, si modò ille ita scripsit, vt noster liber habet, ἐν τῷ Κλείτορι ποταμῷ Ἀρκαδίας, ἐν τῷ Λάδωνι ποταμῷ. In verbis Philostephani, pro ἐν Ἀόρνῳ τῷ ποταμῷ, scribendum est ἐν Ἀροανίῳ τῷ π. quod & Dalecampio venisse in mentem video. Philostephani & Mnaseæ sententias non difficile composueris. Clitor enim & Aroanius fluuij, è diuersis locis orti, in vnum postea conueniunt, illo in hunc influente. Itaque ex duobus fit vnus binominis. Pausanias auctor: qui istos pisces nominat pœcilias. & addit se captos quidem pœcilias vidisse: at sonum illorum non audisse: cum tamen capiendi experimenti caussa ad amnem hunc accessisset, atque in ripa ad vesperam vsque esset præstolatus: quod eo maximè tempore dicerentur audiri. Plinium qui vocalem facit exocœtum Clitoris fluuij piscem, non dubito pœcilias cum exocœto confudisse. vt dicemus sequente capite. Hic autem ex Aristotele refertur, solos ex omnibus piscibus φθέγγεσθαι κάπρον καὶ τὸν ποτάμιον χοῖρον: vbi nos editum voluimus σκάρον, non κάπρον. edebatur antè σκάρφον. Eustathius ad Odyss. μ. disertè scribit σκάρον. quam lectionem confirmat, quod de lingua scari ex eodem Aristotele superiore libro narrabatur. vide caput XX. Ex quo autem philosophi opere hæc describat auctor, nescio: In quarto certè Historiarum capite nono, vbi hoc argumentum accuratè tractatur, longe docemur aliter. Tertij miraculi loco sunt pisces mansueti, quorum nonnulla proferuntur exempla. Possunt iis addi quæ de aliis mansuefactis piscibus scribit Lucianus in libello De Syria dea, quorum & Plinius meminit. Varro, Rei rusticæ libro tertio, *Hi loculatas habent piscinas, vbi dispares disclusos habent pisces, quos proinde vt sacri sint, ac sanctiores quàm illi in Lydia, quos sacrificanti tibi Varro ad tibicinem Græcum gregatim venisse*

dicebat ad extremum litus atque aram, quod eos capere auderet nemo. Possent etiam veteribus his exemplis recentia addi non minus mirabilia. Recta scriptura est, τά τε ἀπὸ τῶν ἱερείων σπλάγχνα. neque audiendi qui faciunt ἱερῶν. Portento illi quo maris imperium Atheniensibus promissum, simile illud quod bello Siculo Augustum erexit in spem potiundi maris, vt narrant historici, & Plinius lib. IX. cap. XVI.

CAPVT II.

Pisces terreni ad Pyrenaeos. Indici pisces miraculosi. μάζοι *vel* μαξενοί. *Exocoetus fluuialis an marinus sit. Plinij hallucinatio.* τράγος *piscis. Aues* παρθενιασταί. *pisces nec guttur habent, nec sonum edunt.* τρισμὸς *quorundam piscium.* Πτολεμαεῖς. πλησίαλος *&* αἰγίαλος. *Neptunus* Τροπαῖος. δῖνα. τὸ δραστήριον τοῦ πράγματος. *Breuitas figurata. Prou.* ficus edere.

ITERVM de terrenis piscibus ex Polybio. Narrat à Pyreneis ad Narbonem fluuium planitiem quandam porrigi, pérque eam φέρεσθαι ποταμοὺς Ἰλίβεριν καὶ Ῥόσκυνον. in huius tractus campis passim effodi pisces. de hoc plura olim ad quartum librum Strabonis: qui magnus auctor rem eandem ex eodem Polybio ibi commemorat. Itaque scribe hîc ex illo loco, ποταμοὺς Ἰλλίβεριν καὶ Ῥυσκίνωνα. Scribe etiam, ὑπὸ δὲ ταύτην, διαμμου τῆς γῆς οὔσης, ὑπὸ δύο καὶ τρεῖς πήχεις ὑπορρεῖν τὸ πλαζόμενον ἀπὸ τῶν ποταμῶν ὕδωρ. Non ὑπὸ sed ἀπὸ & sensus postulat & Hellenismus. Nam aqua illa quæ per obscuros terræ meatus penetrat, dicitur πλάζεσθαι ἀπὸ τῶν ποταμῶν, id est, *fluuijs relictis errare.* In Excerptis non male, πλαζόμενον τὸ ποτάμιον ὕδωρ. at interpres τὸ πελαζόμενον: sanè quàm absurdè. Inter miraculosos pisces referũtur non iniuria Indici illi, quos auctor est Theophrastus ranarum instar in siccum salire solitos. ἐν Ἰνδοῖς δὲ, inquit, φησὶ Θεόφραστος τοὺς ἰχθῦς ἐκ τῶν ποταμῶν ἐξιόντας καὶ πηδῶντας πάλιν ἐς τὸ ὕδωρ ἀπιέναι. vt sunt Athenæi verba, credas omnibus piscibus omnium Indiæ fluuiorum, hanc esse naturam communem. Theophrastus ait esse quosdam in India pisciculos hoc ingenio. Astringamus igitur laxam nimis orationem, & scribamus, τινὰς ἰχθῦς. Plinius vertit, *Quin & in Indiæ fluminibus certum genus piscium* exit in terram, *ac deinde resilit.* Isti autem de saliorum prosapia pisces, similes dicuntur esse τοῖς μαξενοῖς καλουμένοις ἰχθύσιν. In Theophrasti codicibus hodie, τοῖς μαζίνοις καλουμένοις. & quærunt docti quinam sint isti mazinæ quorum alius nemo fecerit mentionem. Libro tamen septimo in Epicharmi versu nominantur μάζοι pisces. sed μαξενοὶ disertè libro eodem ex Dorione De piscibus: ὃν καλοῦσί τινες ὀνίσκον τε καὶ μαξενόν. Et fortasse vera vbique scriptura μαξενὸς aut μάξενος. vel certè μυξῖνος ex Aristotele & membranis, vt dicebamus libro superiore, cap. XVIII. Exilientium nobilissimus piscis est exocœtus, qui & adonis. Plinius hunc facit Arcadiæ proprium libro nono, cap. XIX. fluuialis igitur. Arcadia enim in Peloponnesi meditullio sita, nulla ex parte mare contingit, & vt cum Plinio dicam, vndique à mari est remota. quin manifestò fluuialem esse exocœtum indicat, scribens, *Miratur & Arcadia suum exocœtum, appellatum ab eo quod in siccum somni caussa exeat: Circa Clitorim vocalis hic traditur & sine branchijs: idem aliquibus adonis dictus.* Græci scriptores consentiunt marinum esse hunc piscem. Clearchi clarissima hic verba, quibus nihil potest opponi. similiter Oppianus, Ἄλλοι δ' ἐξώκοιτον ἐφήμισαν, οὕνεκα κοίτας Ἐκτὸς ἁλὸς τίθεται. Fallitur igitur Plinius in hac historia, & duo genera piscium, pœciliarum & exocœtorum, vnius loco accepit, non simplici errore. Porrò exocœtum pronuntiat Clearchus τὸ σύνολον ὁμοιότατον τῷ καλουμένῳ τράγῳ ἰχθυδίῳ. mænam marem dici τράγον quo tempore dat operam soboli, auctor est Aristoteles libro octauo Historiarum. an eundem piscem Clearchus Solensis intellexerit, quæri potest. Placet enim doctis viris τράγον hic esse gobionem nigrum, non Aristoteleum tragum. sed cum ἰχθύδιον hircum istum Clearchus appellet, mænam potius quàm gobionem, nisi fallor, designat: est enim mæna re vera pisciculus gobione minor. Accedit quod Clearchus Aristotelis fuit discipulus inter primos & γνησιώτατος: à quo didicerat & res, & proprias

rerum appellationes. Probo scribi, φυλάττεσθαι τῶν ὀρνίθων τὰς παρδαλιζούσας καλυμβίνας, potius quàm παρδαλισάς. nam παρδαλιάζειν dicitur, non παρδαλίζειν. Eleganter autem παρδαλιάζειν illæ aues dicuntur, quæ alcyonia studiosè captant, vt per littora vagantes aliæ piscieulis, alga aliæ se satient, aut similibus quisquiliis, quæ inter maris eiectamenta habentur. Consideremus verba Clearchi de piscibus vocalibus: ἐπεί τινες τῶν ἰχθύων οὐκ ἔχοντες βράγχια φθέγγονται· τοιοῦτοι δ' εἰσὶν οἱ περὶ Κλείτορα τῆς Ἀρκαδίας ἐν τῷ Λάδωνι καλουμένῳ ποταμῷ· φθέγγονται γὰρ, καὶ πολὺν ἦχον ἀποτελοῦσιν. Aristotelis sententia est, quæcumque animalia vocem edunt, aut φθόγγον, ea φωνεῖν τῶν ἄλλων μορίων οὐδενὶ πλὴν τῷ φάρυγγι: *vocem edere non alia corporis parte quàm gutture.* guttur autem piscibus nullum est, qui neque pulmonem habent, neque respirant. Quare & voce carent iidem, neque aut φωνεῖν aut φθέγγεσθαι possunt. Ex his intelligimus, cur dicat hîc Clearchus οὐκ ἔχοντες βράγχια. appellat βράγχια, quem philosophus φάρυγγα & λάρυγγα. etsi aliud propriè φάρυγξ, aliud βρόγχος. Tacitè igitur Clearchus præceptoris sui placitum conuellit: qui διαρρήδην negauerat, animalia gutture carentia posse edere aut vocem aut sonum. Sed ex Plinij verbis de exocœto quæ paullo antè recitauimus, suspicio est scripsisse Clearchum, οὐκ ἔχοντες βράγχια. Non habere bronchum siue guttur, omnium prope piscium commune πάθος est; at branchiis carere, & tamen sonum edere, plane rarum & miraculosum. Nam quod aliis animantibus in edendo voce est guttur, id piscibus sunt branchiæ in formando eo stridore quẽ vocat philosophus τρισμόν. Clearchum tamen puto falsum animi: & pisces istos vocales non penitus carere branchiis existimo, sed ἔχειν μὲν, ἔχειν δ' ἀμυδρῶς, vt de talibus loqui solet philosophus. habent, inquam, vel minus perspicuas, & quasi imperfectas branchias: vel aliquid intus ἀκανθῶδες, cuius attritu fit ille qui dicitur stridor, quem nominat Clearchus ἦχον. Quod subiicitur miraculum ex Nicolao Damasceno, illustrari debet ex similium casuum historiis quæ apud Strabonem libro primo. De piscium & ranarum pluuia, quærendum alibi accuratius. In ea historia quæ refertur ex Posidonio, scribe, ὡς ὁ Σαρπηδὼν λειφθεὶς, *victus*. non ληφθείς. Sarpedonem & Strabo nominat paucis hanc historiam ex eodem Posidonio describens: sed cuius auspiciis bellum gereret Sarpedon, non dicit geographus. Ex historia illorum temporum facile cognitu est, ducem egisse hunc copiarum Demetrij regis Seleuci F. qui in expeditione contra Parthos periit. Errant qui Demetrium hunc putant esse Demetrium Poliorcetem, cuius vitam scripsit Plutarchus. errant inquam tota via. Male etiam accipiũt verba Strabonis qui ex iis eliciunt Ptolemæo Sarpedonem militasse. οἱ Πτολεμαεῖς, inquit Strabo loquens de Ptolemaïde Syriæ, μάχην συνάψαντες πρὸς Σαρπηδόνα τὸν στρατηγόν. boni viri transformarunt Πτολεμαεῖς qui sunt Ptolemaïdis oppidi ciues, in Ptolemæi regis duces. multa iam incredibilis cuiusdam incogitantiæ argumenta habuimus. μετὰ καὶ τοῦτο τοῦτο γενέσθω. Victus igitur eo prælio Sarpedon pro Demetrio pugnans, à Ptolemaensibus qui tum stabant à Tryphonis partibus. De his accipienda sunt hæc, οἱ δὲ τῷ Τρύφωνι στρατιῶται οἱ ἄλλοι κατὰ τὸ πλησίαλον νικήσαντες τῇ μάχῃ. restitue scripturam veterem, & Athenæi ipsius, οἱ δὲ ἄλλοι κατὰ τὸ πλησίαλον νικήσαντες τὴν μάχην. Eustathius, ὁ δὲ αἰγιαλὸς τόπος καὶ ἀμφίαλος διασημαίνουσι τὸ μέσον κατὰ τοὺς παλαιούς· οὕτω δὲ καὶ ὁ πλησίαλος, ὡς χρῆσις κατὰ τὸν Ἀθηναῖον περὶ Ποσειδωνίῳ, ἐν τῷ, οἱ δὲ ἄλλοι, &c. Cum autem repentina inundatio Ptolemaenses obruisset, & mortuos in littore destituisset, Sarpedonis milites reuersi τοῖς τῶν πολεμίων σώμασιν ἐφήδησαν, *hostium strage visa lætati sunt.* Dalecampius emendat ἐφείσαντο aut ἐφείσαντο, & vertit *pepercerunt.* nihil potẽ inconsultiùs. nisi hoc fortasse, quod mox pro θύσαι ΠΟΣΕΙΔΩΝΙ ΤΡΟΠΑΙΩ, reperti sunt qui corrigerent scilicet, καὶ ἔστησαν Ποσειδῶνι τρόπαιον. Posidonius hoc voluit: ad Ptolemaïdis portas fuisse facta sacra Neptuno Tropæo cognomine, quasi dicas hostium auersori, vel *Statori*: etsi aliud propriè vox sonat. Ac videtur, ad memoriam eius casus fanum ibi à Sarpedone statutum Neptuno, eo cognomine posthac colendo. Assentior doctis qui sequentem historiam sanè mirabilem περὶ ἰχθυομαντείας τῆς ἐν Λυκίᾳ, de diuinatione illa accipiunt, quam Myrensis lacus pisces in Lycia soliti edere, Æliano teste libro XII. De animal. quanquam eius narratio si cum Polycharmea hac conferatur, non parum diuersa inuenietur. verùm is est mos auctorum, vt res easdem non eodem modo narrent. Ait, ὅταν γὰρ διέλθωσι πρὸς τὴν θάλασσαν. melius, ὅταν γὰρ δὴ ἔλθωσι. nulla hîc loci designatio, sed hoc ideo, quia antè nominatim indicatus fuerat à Polycharmo: quod non erat Athenæo prætermittendum. Ait, ἐν ᾧ ἐστιν ἡ δίνη ἐπὶ τῆς ἀμάθου.

ἀμάθῳ. appellat *δίναν verticem* quam Ælianus πηγὴν, *fontem*. Artemidorus δινάζοντα τόπον. Fons fuit altus & vorticosus. Ait, ἔχοντας ἐφ' ἑκατέρῳ σάρκας ὀπτάς. scribe ἐφ' ἑκατέρῳ. Ait, ὁ δὲ μαντευόμενος ἐμβάλλει τοὺς ὀβελίσκους εἰς τὴν δίναν. inepta res, nisi commodè accipiatur. *qui consultum venit pisces*, inquit, *verua aquæ inijcit.* cedo, cur verua potius quàm extractas verubus carnes? aut quomodo verubus carnes eximere pisces poterant? Quare arbitrabar per ὀβελίσκους intelligi frusta carnium quæ fuerant in obeliscis assatæ. sed obstant nostræ sententiæ Artemidori mox verba de re eadem, οἱ δινάζοντες ἐμβάλλουσιν ἀπαρχὰς τῶν θυσιαζομένων ἐπὶ ξυλίνων ὀβελίσκων. Ælianus multo clariùs, καὶ ὁ τοῦδε τοῦ θεοῦ ἱερεὺς κρέα μοσχεια ἐξαιρεῖ τῶν τῷ θεῷ τεθυμένων. planè dicit idem, sed aliter. Ait, ὥστ' ἐκπλήττεσθαι τὸ ὄρατὸν τοῦ πράγματος. Breuiator, ὥστ' ἐκπλήττεσθαι τὴν ὅρασιν. & profectò insolens genus loquendi est, τὸ ὁρατὸν τοῦ πράγματος pro τὸ ὁρώμενον πρᾶγμα. Ait, φαίνονται δὲ ὀρφοὶ, γλαυκοὶ, ἐνίοτε δὲ φάλαιναι ἢ πρίστεις. Simplicius multo Ælianus, ὀρφοὶ δὲ οἱ ἰχθύες ἀθρόοι πεφήνασι. In proxima historia quæ ex Phylarcho narratur, insigne est ἀνανταπόδοτον. Nam ista verba, ἀλλ' ὅγε Πάτροκλος, nullam habent constructionis conuenientiam neque cum præcedentibus, neque cum sequentibus: sed ita accipi debent, quasi auctor diceret, *verùm vt ad Patroclum redeam & missum ab illo munus.* Amat has βραχυλογίας καὶ ἀνανταποδότους λόγους, vnus omnium maximè Aelianus. Ait autem Phylarchus, Antigonum regem missum ad se munus à Patroclo quod constabat ex magnis piscibus & ficis recentibus sic esse interpretatum, ἢ θαλαττοκρατεῖν φησὶν ἡμᾶς Πάτροκλος, ἢ τῶν σύκων τρώγειν, id est, *aut Patroclus vel imperium maris obtinere nos* debere, *vel, ficus edere.* videtur Patroclus de Ptolemæo cui militabat prodendo cogitasse, & tacitè cum eius hoste conspirasse. quem quidem tanquam ænigmate monet vt rei nauticæ curam capessat, ac classem instruat: aut sciat paratam sibi ignominiam quæ victos sequitur. *Ficus edere* παροιμιακῶς de iis dici solitum qui mollius & delicatius viuerent. Vide quæ scribit Aristophanis enarrator ad illa è Vespis, σὺ δὲ νῦν σῦκα μ' αἰτεῖς;

CAPVT III.

Καμασῆνες *pisces.* Cypriorum *poëta. Photij locus. Nemesis Helenæ mater.* νέμεσις. ἀποπυρίδες, *&* ἀπόπυρις. *Apollonia Chalcidica. Ichthyas Megaricus.* Brizo *dea, siue* Brizomantis. βρίζειν, *&* καμβρίζειν. λάθη. Ζεῦν. *Sardanapalus* ἀδιανοητότερος κατὰ τὴν προσηγορίαν τοῦ πατρός. *Idem dictus &* Conosconcolorus. θυμὸν ἀέξειν. *Fabularum mediæ comœdiæ numerus. Athenæi* πολυαναγνωσία *& diligentia in conficiendis Excerptis. Sophistarum* πύλαι. Manes. τυρβάζειν. *Prou.* χελώνης ἢ δεῖ φαγεῖν ἢ μὴ φαγεῖν. στραγγεύεσθαι.

OI ἰχθύες καμασῆνες ὑπὸ Ἐμπεδοκλέους ἐλέχθησαν. non solus Empedocles ea voce vsus, sed alij quoque poëtæ Græci antiquarij & κακόζηλοι. Antipater,

Φεύγεθ' ὅσοι λόκκας, ἢ λοφνίδας, ἢ καμασῆνας,
Ἄιδετε ποιητῶν φῦλον ἀκανθολόγων.

ὁ τὰ Κύπρια ποιήσας ἔπη εἴτε Κύπριός τίς ἐστιν ἢ Στάσινος, ἢ ὅστις δήποτε χαίρει ὀνομαζόμενος. Operis huius antiquissimi, & in multos libros tributi (vndecimus eorum vltimo libro laudatur) auctor iam olim incertus. Homerum quidam putarunt, alij Cyprium nescio quem, alij Stasinum, nonnulli Hegesiã. Libro xv. leguntur hęc, ἀνθῶν στεφανωματικῶν μέμνηται ὁ τὰ Κύπρια ἔπη πεποιηκὼς Ἡγησίας ἢ Στάσινος. Δημοδάμας γὰρ ὁ Ἁλικαρνασσεὺς ἢ Μιλήσιος, ἐν τῷ Περὶ Ἁλικαρνασσοῦ Κυπρια Ἁλικαρνασσέως δ' αὐτὰ εἶναι φησὶ ποιήματα. Locus vitij suopte indicio manifestus. sensus enim ex istis elici potest nullus. Videtur scribendum, Δημοδάμας δ' ὁ Ἁλικαρνασσεὺς ἢ Μιλήσιος, ἐν τῷ Περὶ Ἁλικαρνασσοῦ, Κυπρίας τοῦ μὴ Κυπρίου γενομένου, Ἁλικαρνασσέως δὲ, αὐτὰ εἶναι φησὶ ποιήματα. *Cyprius* & *Cyprias* idem. vt *Hegesias*, & *Hegesius.* sic *Hegesius* in Excerptis Photij M S S. qui Athenæo *Hegesias.* Qui Homerum faciebant auctorem τῶν Κυπρίων

ἐπῶν, addebant, pium parentem pro dote filiæ poëma illud Stasino Cyprio genero suo dedisse: & de ipsius patria appellasse Κύπρια ἔπη. Refellit horum sententiam Photius in Eclogis suis. Ratio Photij est, quia si ab insula Cypro esset illis nomen inditum, non Κύπρια, cum accentu in antepenultima, sed Κυπριακὰ fuerant inscribenda. hanc sententiam elicio ex istis Photij verbis, μηδὲ γὰρ Κύπρια προπαροξυτόνως ἐπιγέγραφθαι τὰ ποιήματα. id est, *neque enim Κύπρια cum accentu in antepenultima inscripta fuissent ea poemata.* ἐπιγεγράφθαι interpretor, ἐπιγεγράφθαι ἄν. nisi voluit hoc Photius: non Κύπρια sed Κυπρία ἔπη, id est, *Cypria versus* pro Cyprij vt ante diximus, vetam esse tituli huius scripturam. Νέμεσιν ποιεῖ διωκομένην ὑπὸ τοῦ Διὸς καὶ εἰς ἰχθὺν μεταμορφουμένην. Post hæc verba adiicit auctor Epitomæ, ἢ Διοσκούρους καὶ Ἑλένην ἔτεκε. De Nemesi Helenæ matre habes apud Lycophronis interpretes. Scribe mox, ἐτείρετο γὰρ φρένας αἰδοῖ. Καὶ Νεμέσει κατὰ γῆν τε καὶ ἀτρύγετον μέλαν ὕδωρ φεῦγεν. ita malo quàm vt diu placitum. —ἐτείρετο γὰρ φρένας αἰδοῖ, Καὶ νεμέσει· καὶ τὸν δὲ κατ' ἀτρύγετον μέλαν ὕδωρ φεῦγεν. id est, *cruciabat illi animum pudor & vindictæ metus. itaque Iouem fugiens in mare irruit.* νέμεσις non male accipi potest de metu ab indignatione Iunonis cuius pellex esse ista verebatur. Scribe etiam, Ἄλλοτ' ἀν' Ὠκεανόν. & sequente versu, ἀν' ἤπειρον. οἷδα δ' ἦ καὶ τὰ περὶ τὴν ἀπόπυριν καλουμένην. Vt ἐψητοὺς Græci dixerũt pisciculos quosdam à genere costuræ: item alios φρυκτοὺς, alios ἀπανθρακίδας: sic & ἀποπυρίδας appellarunt minutos pisces super pruna torreri solitos. neque multum differunt ἀποπυρίδες & ἀπανθρακίδες. nam ἄνθρακες & πυρὰ fermè idem. Sic accipit paullo post Athenæus cum ait, super tumulo tibicinis Charmi, qui viuus plurimum pisces amauerat, alium tibicinem ἐπαγίσαι ἀποπυρίδας. libro superiore in Epicharmi versu legas ἀποπυρίζειν ἀφύας. Hic verò ἀπόπυρις aut ἀποπυρὶς, vox est Apolloniatarum propria. Sic enim illi appellabant illam pisciculorum ingentem copiam, qui statis temporibus in Olynthiaco flumine reperiebantur.

περὶ τὴν Βολύκην λίμνην. Scriptura vetus quorundam librorum, Βόλβην. est autem Bolbe lacus in Macedonia ex Thucydide, Stephano aliisque notus. sed an is sit de quo sentit Athenæus, hoc verò quærendum. Mox legendum, περὶ Ἀπολλωνίαν τὴν Χαλκιδικὴν δύο ποταμοί εἰσιν. multæ olim erant Apolloniæ, quæ cognominibus distinguntur. *Chalcidica* ista fuit in Macedonia. Scribo etiam, καὶ κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον. vel κατὰ γὰρ τὸν καιρὸν τοῦτον. Multa hoc loco ex antiquis membranis adiecimus in nupera editione, antè inedita. Verte autem, *Atque eo tempore infinitam piscium multitudinem è lacu in Olynthiacum fluuium conscendere. Is paruus est, vt vix talum tegat. nihilo tamen minus tanta piscium copia venit, vt ex ijs omnes qui circumiacent populi salsamenta in vsus suos abundè parent.* Τοσαῦτ' εἰπόντες ἃ ὑδῶ, ἰχθύας ὁ Μεγαρικὸς φιλόσοφος. Scribe, τοσ. εἰπόντες ὅσα ὑδ. ἰχ. & Μεγαρικὸν caue interpreteris *Megarensem*. id enim sectæ nomen est. Laërtius in historia philosophorum Megaricorum, Τῶν δ' ἀπὸ Εὐκλείδου ἐστὶ καὶ Ἰχθύας Μετάλλου, ἀνὴρ γενναῖος, πρὸς ὃν καὶ Διογένης ὁ κυνικὸς διάλογον πεποίηται.

δι' ὑμᾶς δ' ἦ καὶ τῷ παιδὶ παραγγέλλομαι. significat, se dum sermones audit de piscibus longos & prolixos, in eius opsonij venisse fastidium, & esse factum ἀπεχθῆ. δι' ὑμᾶς *propter vos*, aut *per vos*. nou, *vestra omnium gratia*. θεῷ θύουσι τῇ Βριζοῖ, αὕτη δέ ἐστιν ἡ ἐν ὕπνῳ μάντις. ideo hæc dea aliis dicta *Brizomantis*. Hesychius, Βριζομάντις, ἡ ἐνυπνιόμαντις. neque censeo corruptum. Βρίζειν quod interpretatur Athenæus καθεύδειν, propriè esse volunt meridiari, & à cibo dormire. quasi βορίζειν, hoc est, ἀπὸ τῆς βορᾶς ἵζειν. Homero βρίζειν est, νυστάζειν, *cessatorem agere instar dormitantium.* vt, ἔνθ' οὐκ ἂν βρίζοντα ἴδοις Ἀγαμέμνονα δῖον. vbi tamen legunt alij, ἔνθ' οὐ καταβρίζοντα ἴδοις. ita Hesychius. pro καταβρίζοντα. χλεύην τε ποιεῖ καὶ γέλωτα καὶ λάσθην. Vox est Ionica λάσθη, irrisio & contumelia. Iungi amat cum γέλως. Herodotus Eratone, πέμψας τὸν θεράποντα ἐπὶ γέλωτι καὶ λάσθῃ, εἰρώτα τὸν Δημάρατον ὁκοῖόν τι εἴη τὸ ἄρχειν μετὰ τὸ βασιλεύειν. Vetus scriptor apud Suidam, οἱ δὲ Μιλήσιοι σὺν λάσθῃ καὶ γέλωτι οὕτως ἄθυρμα τῶν Σπαρτιατῶν τὰ πρῶτα τοῦ Διὸς ἀναθήματα διέθηκαν. οὐ γὰρ μὰ τὸν Ζᾶν. Rara vox, & quam temerè non legas alibi. Respiciebat hunc locum Eustathius commentario primo in Vlyxeam. ὅτι τοῦ Ζανὸς ἔστι καὶ εὐθεῖα παρὰ Πολυκράτει τῷ σοφιστῇ μονοσύλλαβος, τὸν Ζᾶν, παρὰ Ἀθηναίῳ. ὃν ἀδηλότερον εἶναι κατὰ τὴν προσηγορίαν τοῦ πατρὸς Ἀριστοτέλης φησι. *quem obscuriorem fieri cum de nomine patris appellatur, scribit Aristoteles.* ἀδηλότερος, qui difficile dignoscitur. Patrum nomina adiiciebant Græci ad faciliorem notitiam, atque vt faciliùs animo conciperetur is quem designarent:

designarent : quod verè dicebat Aristoteles non habere locum, quando aliquis ad Sardanapali nomen patris ipsius appellationem adiiciat. Sed erat & alia caussa cur de patris nomine aliquem vocarent Græci. nam in eo fuit aliquod honoris specimen. Aelianus Ποικίλης libro sexto, cap. 11. ψιλαῖς ταῖς χερσὶ πρὸς κυβιστητῆρας ἀγωνιζόμενος, ἀθλίως τὸν βίον ἐτελεύτα. πατρόθεν οὖν τὸν νεανίαν προσεῖπον, κυδαίνοντες αὐτὸν Ὁμηρικῶς. At Sardanapalo etiam aliud fuit nomen, paucis hodie notum, Κονοσκογκόλερος. ἐφ' οὗ τοῦ τάφου ἐπιγεγράφθαι φησὶ Χρύσιππος τάδε. Inscriptio hæc literis Assyriacis, quemadmodum & Strabo scribit, fuerat concepta. Græci eam variis modis expresserunt, prorsa alius, alius versu : item alius totam, alius ex parte : prout nẽpe argumento suo quisque conuenire iudicabat. Sic lib. XII. vt probaret Athenæus non penitus otiosum vixisse Sardanapalum, profert ex illa inscriptione verba quibus dicebatur Tarsum & Anchialam die vna condidisse. Chrysippus verò, vnde ista nunc describuntur, de luxu illius tantum agebat. Quare fallitur Dalecampius, qui ex Strabone & libro XII. vt ait, huc sine ratione infercit, quæ sunt prorsus aliena huic loco. Vt taceam de libris antiquis : per quos illi non licet esse liberali. θυμὸν ἄεξεν poëtica phrasis est, pro genio indulgere, & animo suo morem gerere. non aliter debuit accipi in epitaphio Sardanapali, Εὖ εἰδὼς ὅτι θνητὸς ἔφυς σὸν θυμὸν ἄεξε Τερπόμενος θαλίῃσι. Familiare poëtis verbum αὔξειν vt libro quarto dicebamus. paullo aliter in epigrammate Bacchidæ, πάντα τᾷ ψυχᾷ δόμεν. sententia eâdem. at diuerso sensu συμφραδμονα θυμὸν ἀέξειν alius poëta, vt libro superiore dicebamus capite septimo. Quinto versu scripsimus cum antiquis, τὰ δὲ πολλὰ καὶ ὄλβια πάντα λέλειπται. alij libri λέλεπται quod videtur ab iis profectum qui putabant fuisse dicendum λέλυται : cum tamen probissimum sit λέλειπται, vt apud poëtam, καὶ σπάρτα λέλυνται. corrupta sunt, perierunt. tamen in parodia Chrysippi est λέλεπται. Τερφθῆναι χρὴ ἡδέως. Scrib. τὴν ἡμέραν. & verte ista, Μικροῦ δὲ βιότου ζῶντ' ἐπαύρεσθαι χρεών, vita quæ sit tam breuis, dum viuimus frui oportet. ἐκ θεῶν δυστυχὴς in versiculis Amphidis, dicitur homo diis exosus, & diuinitus infelix : ᾧ τις γυμβέβηκε συμφορὰ θεήλατος. Prior Bacchidæ versuum malè vulgo scribitur, Πιεῖν, φαγεῖν, καὶ πάντα τᾷ ψυχᾷ δόμεν. restitue Doricam scripturam, Πιὲν, φαγὲν pro πιεῖν & φαγεῖν. πλείονα τῆς μέσης καλουμένης κωμῳδίας ἀναγνοὺς δράματα τῶν ὀκτακοσίων, καὶ τούτων ἐκλογὰς ποιησάμενος. Magnę diligentiæ exemplum. Ait legisse & excerpsisse se plures octingentas fabulas mediæ comœdiæ. non existimandum est negligentius versatum fuisse in aliis fabulis, quà nouæ, quà antiquæ comœdiæ. Adde his tragicorum dramata : item alios omnis generis poëtas, & illorum interpretes veteres criticos. Taceo historicos & philosophicos, quorum omnium scripta legisse, vel sola, improbus sit labos. Athenæus verò cum ex horum libris, tum ex aliis omnibus sibi lectis, excerpta confecerat viatica, vt sæpe dictum nobis. Cæterùm in numero hîc posito hæremus : quia legere meminimus mediæ comœdiæ fabulas fuisse solùm DCXVII. Auctor προλεγομένων in Aristophanem. Τῆς μὲν οὖν μέσης κωμῳδίας εἰσὶ ποιηταὶ νζ. καὶ τούτων δράματα χιζ. ἀλλ' οὐδὲ οἱ τὰς ἐν Περγάμῳ ἀναγραφὰς ποιησάμενοι. concisè dictum τὰς ἐν Περγάμῳ ἀναγρ. pro, τὰς ἀναγραφὰς τῶν ἐκ τῆς βιβλιοθήκης τῆς ἐν Περγάμῳ. eos enim intelligit, qui indices collegerant & conscripserant librorum qui erant Pergami in bibliotheca regum Attalicorum. Nebulonis illius mens qui in Alexidis Asorodidascalo pronuntiabat ista

Τί ταῦτα ληρεῖς φληναφῶν ἄνω κάτω
Λύκειον, Ἀκαδημίαν, Ὠιδεῖον, πύλας, λήρους σοφιστῶν

fuit hæc: sapientiam & sapientium scholas omnes præ luxu & voluptaria vita, meras nugas esse. Itaque non possumus πύλας interpretari de Thermopylis & Amphictyonum cõnsessu. quid enim illis cum sapientiæ studiis? Si vera ea scriptura, referam ad mẽdicabula philosophorum & aretalogos, qui passim per vrbium portas, per plateas, per angiportos, & publica omnia loca oberrantes, de virtute multa declamitabant. Viderint tamen eruditi num sit potius legendum, Λύκειον, Ἀκαδημίαν. Ὠιδεῖον, Ποικίλην. MSS. quod nunc primum obseruo, præferunt, ᾠδεῖον πύλας. Πεπωμένη ἐκπίνομεν . . . . . . σκεῖν. Malè affectus versus in omnibus libris. In quibusdam ἐμπίνομεν, & in extremo συκεῖν. nihil excogito : nisi cui non displiceat, ἐκ κυλίκων συχνῶν. Τύρβαζε μανία, γαστρὸς οὐδὲν ἥδιον. Aio scribendum vel inuitis libris, Τύρβαζε Μανῆ· γαστρὸς οὐδὲν ἥδιον. O Manes, dede te voluptati : ventre nihil suauius. Manes seruile nomen, vt sciunt omnes. quod autem seruos alloquatur iste, testantur ver-

ba fuperiora, οἰκέτλω πεποιῆσθαι περιεπτόρθμοντες ὁμοδούλους. At τυρβάζειν id effe quod expreſsimus, non quod interpretes, ex Suida poteſt probari: qui τύρβην interpretatur ἀπόλαυσιν, *vitam voluptuariorum*, & eorum quos vocat philoſophus ἀπολαυστικούς. inde igitur τυρβάζειν, viuere eam vitam. ἀπεσχεδιακέναι τι τὸν Τερψίωνα καὶ *** τὸ χελώνης ἢ φαγεῖν ἢ μὴ φαγεῖν. Explicatur hoc prouerbium à Zenobio, & eius auctor Terpſion dicitur etiam illi. Apponam eius verba & ſimul emendabo. Ἢ δεῖ χελώνης κρέα φαγεῖν ἢ μὴ φαγεῖν. Τῆς χελώνης ὀλίγα κρέα βρωθέντα στρόφους ποιεῖ. πολλὰ δὲ καθαίρει. ὅθεν ἡ παροιμία. λέγεται δὲ ἐπὶ τῶν ἐγχειρούντων ὁρμᾷ ἐπί τι, στραγγευομένων δέ. Φασὶ δὲ αὐτὴν Τερψίωνος εἶναι. *Teſtudinis carnes ſi intra modum edantur generant tormina: ſi maiore copia, purgant. vnde natum prouerbium*, Teſtudinis carnes aut comedere oportet, aut non comedere. *Alÿ putant dici de ÿs, qui magno impetu rem aliquam inchoarunt, ſed poſtea languidos ſe prabent. auctor dicitur eſſe Terpſio.* In Zenobij libris peſsimè ſcriptum, στραγγευομένων δέ. atque idem error etiam apud Suidam. fecimus στραγγευομένων. quæ emendatio fideiuſſorem, credo, non deſiderat.

CAPVT IV.

Dorion συγγραφεὺς ὀψολόγος *&* κρουματοποιός. *Mylon oppidum Ægypti*: Zenopoſidon. *æquitas animi ſapienti eſt pro condimento. Dorionis dictum de locuſta marina. Nicocreon tyrannus. Lepidi verſus de mente tibicinum explicantur. piſces Dorioni dicti* θεοί. *Timothei poëta* Nauplius. ὀπτός. *Epicharmi* Λόγος ἢ λογίνα. νότος λαμπρός. *Alexidis* Demetrius *verſa à Turpilio. Antiphanis* Ἀλιευομένη καλλιμέδων *pro locuſta*. γόγγρος. Smiſgolas *Athenienſis*. ἐρεθίζειν *ſiue* ἐρέθειν ᾠδάν, *&* ἐρεθίσματα.

IBRO ſuperiore ſæpiſſimè vſus eſt auctor teſtimoniis Dorionis, in explicanda piſcium hiſtoria. Is auctor obſcurus fuit & paucis cognitus: ideo miratur Democritus, inter ὀψολόγους & eos qui de piſcibus ſcripſerunt, eum cenſeri, qui in eruditorum vulgus non aliter innotuerit quàm ceu κρουματοποιός, id eſt magiſter ſymphoniæ, aut neſcio quorum muſicorum inſtrumentorum pulſator. Πόθεν δ' ὑμῖν ὦ σοφώτατοι, inquit, ἐπῆλθε, καὶ ὁ ὀψολόγος Δωρίων, ὡς καί συγγραφεύς τις γενόμενος, ὃν ἐγὼ κρουματοποιὸν οἶδα ὀνομαζόμενον καὶ φίλιχθυν, συγγραφέα δ' οὔ; clariſsima verba obſcurant interpretes, dum ὀψολόγος aliter vertunt quàm oportuit. ſed & corrumpunt iidem, cum temere emendant cùm hîc, tum aliis etiam in locis, χρωματοποιόν, pro κρουματοποιόν. meminerant videlicet inter modulationum genera quæ à muſicis explicantur *chromata* nominari. ceu verò non & κρούματα ſint muſicorum: de quibus tam multa Plato, Ariſtoteles, Plutarchus. Illud potius meminiſſent, in Plutarchi commentario De muſica, κρουμάτων ποιητὴν dici, quem vna dictione κρουματοποιὸν vocat auctor. Minus autem mirandum eſt, de hoc Dorione quædam Athenæo fuiſſe comperta, quæ vulgo doctis eſſent incognita: nam & Athenæus Ægyptius fuit, & Dorion quoque, aut in Ægypto certè vixit: quod docent nos Machonis de Dorione verba, Ὁ κρουματοποιὸς Δωρίων ποτ' εἰς Μύλον Ἐλθών. nam Mylon Ægyptiaci oppidi nomen teſte Hermolao Byzantio. Quintum verſum Machonis, Ἰδών τ' ἐπιθύοντα τὸν νεωκόρον: malim ita ſcribi, Ἰδών τ' ἔπειτα θύοντα τὸν νεωκόρον. In octauo facit poëta mentionem fani cuiuſdam Ζηνοποσειδῶνος: id eſt, *Iouineptuni*. Nam interdum veteres duo numina in vno ſigno coluerunt: vnde illa nomina apud M. Tullium, *Hermathena, Hermeracla*, & hîc *Zenopoſidon*. Egregiũ eſt Dorionis apophthegma quod ſtatim commemoratur. ἐπαινοῦντός ἄλλου τὰ τῶν θυννων ὑπογάστρια. καὶ μάλα ἔφη. δεῖ μέντοι γε ἂν ἐσθίειν αὐτὰ ὥσπερ ἐγὼ ἐσθίω. εἰπόντος δέ, πῶς; ὁ δὲ, πῶς; ἡδέως, ἔφη. Omnia quibus veſcimur, atque adeo quæcunque in longa vita mortalibus eueniunt, vel per ſe & natura ſua nobis grata ſunt, vel poſſunt fieri. Nam qui ſapiẽter vitam inſtituũt, ſi non poſſunt quod volunt, id volunt quod poſſunt. Dorionis hæc mens fuit, cum diceret, probari ſibi thunnorum abdomina, & bonum cibum videri: non quod talis

eſſet

esset natura sua: sed quia ipse talem efficiebat, æquitatem animi pro condimento adhibens, & moderationem, per quam vel mali saporis cibi palato comedentis sapiant. Hoc voluit Dorion: neque obstat quod Archestratus & poëtæ alij quorum in his libris verba recitantur, laudare hypogastria thunnorum videntur. nam si deterioribus comparentur, laudem mereantur non iniuria: si cum aliis non contendantur, & illa & omnia alia salsamentorum genera beatorum mensis parum digna. Ideo dicebat Galenus in tertio de facultat. alim. pisces τοὺς τεμαχιζομένους καὶ ταριχευομένους, ἐδωδίμους ὄντας, ἀηδεστέρους τῶν ἀταριχεύτων. Aiebat idem Dorion, τοὺς καράβους τρία ἔχειν, διατριβὴν, καὶ διατροφὴν καὶ θεωρίαν. *locustas marinas tria habere*, (id est, ad hæc tria esse commoda) *oblectationem, escam, & contemplationem.* non intellexerunt hunc locum qui verterunt, διατριβῶν *exercitationem.* Iocundas occupationes ad tempus fallendum & otium oblectandum, διατριβὰς vocant Græci. Locustæ verò marinæ ea compages ac fabrica est, vt pegnij & ludicri cuiusdam loco haberi queat. θεωρίαν appellat, opificij diuini in natura huius aquatilis sedulam considerationem. Quando vixerit Dorion non est, difficile cognitu ex sequentibus, ἐν Κύπρῳ παρὰ Νικοκρέοντι δειπνῶν, ἐπῄνεσε ποτήριόν τι· καὶ ὁ Νικοκρέων ἔφη, ὃ ἂν βούλῃ ὁ αὐτὸς τεχνίτης ποιήσει σοι ἕτερον. σοί γε ἔφη, ἐμοὶ δὲ τοῦτο δός. *cœnans in Cypro apud Nicocreontem, laudauit poculum quoddam: tum Nicocreon, Quod volueris cumque, inquit, idem artifex simile alterum tibi conficiet. at Dorion, Tibi quidem, ait: mihi vero da tu* nunc *istud.* Nicocreon hic Cypri tyrannus vixit Isocrati æqualis. Meliùs autem & vberiore sententia M S S. ὃ ἂν βούλῃ: quàm interpretes, ἐὰν βούλῃ. quasi dicat Nicocreon, ex omnibus generibus poculorum quæ vides in cylicio apposita, elige quod maximè probaueris, & simile illi alterum confiet tibi. De more apponendi cylicium, libri vndecimi initio. Non carent difficultate versiculi lepidissimi, quibus negatur mens inesse tibicinibus. Sunt autem hi:

Ἀνδρὶ μὲν αὐλητῆρι θεοὶ νόον οὐκ ἐνέφυσαν.
Ἀλλ' ἅμα τῷ φυσᾶν χὡ νόος ἐκπέταται.

posteriore istorum versuum dicuntur tibicines dum tibias inflant mentem amittere. si amittunt, ergo habent. quare falsum illud in priore, θεοὶ νόον οὐκ ἐνέφυσαν. Aut igitur commoda interpretatione molliendum quod dictum videtur est duriusculè: & accipiendum quasi diceret, datam quidem & tibicinibus mentem à dijs: sed non firmam nec perpetuam: verùm quæ tunc illis adimatur, cum tibias inflant. aut legendum, Ἀνδρὶ μὲν αὐλητῆρι θεοὶ νόον εἰσενέφυσαν. stant ab hac emẽdatione, non codices quidem, in queis vulgata lectio habetur: sed particulæ μὲν & ἀλλά: si volumus earum vim recta ratione expendere. Iusserat Dorion puerum opsonatorem pisces emere: cum ille non fecisset, herus flagris eum cecidit, atque inter vapulandum iussit optimorum piscium nomina recitare. morem gerit misellus, & orphum, glaueiscum, congrum & similes bis alios nominat. tum Dorion, *Ego te,* inquit, *piscium nomina iussi dicere, non deorum.* cur pisces illos appellat deos? an hæc acciderunt cum adhuc in Aegypto esset Dorion? ibi enim plerosque pisces pro numinibus fuisse cultos, testantur veteres comici, vt libro septimo legere est. Verius censeo, Dorionem cum esset insigniter piscium amans, (vnde illi Philichthys cognomen,) & de eo genere hominum quibus venter Deus est, vt D. Paulus ait, piscium illos qui palato suo maximè saperent, appellasse deos. Ait, ὁ αὐτὸς Δωρίων καταγελῶν τὸν ἐν τῷ Τιμοθέου Ναυτίλῳ χειμῶνα. Lego Ναυπλίῳ. Non enim *Nautilum* sed *Nauplium* fecerat poëta Timotheus. Suidas nominat Πέρσας ἢ Ναύπλιον. De Nauplio quod facit huc leges in Apollodori Bibliotheca lib. 11. Lasi Hermionensis vetustissimi sapientis, & vt quidam arbitrati sunt, vnius è septem, iocus, dicentis, τὸν ὠμὸν ἰχθὺν ὀπτὸν εἶναι, speciæ analogiæ ludit nos. nam vt dicimus νοητὸν ὃ ἔστι νοῆσαι, & ἀκουστὸν ὃ ἔστιν ἀκοῦσαι. sic prorsus ὃ ἔστιν ὀπτεῖν, τοῦτο ἔστιν ὀπτόν. Athenæus dum scribit, καὶ ὃ ἔστιν ἰδεῖν, τοῦτό ἐστιν ὀπτόν, manifestissimam analogiam fecit esse obscurissimam, corrupta argumentatione quæ ducitur à coniugatis. sed vitauit obsoletum verbum ὀπτεῖν, pro ἰδεῖν *videre.* extat in vetere senatusconsulto Lacedæmoniorum de Timotheo, quod recitamus capite vndecimo huius. nisi malumus ex glossemate τὸ ἰδεῖν in contextum irrepsisse. Verum est autem, ab ὀπτεῖν fieri ὀπτὸς *visibilis.* at ὀπτὸς *assus,* contractum est ex ὀπτάω. Addit dipnosophista, τοιαῦτα δὲ καὶ Ἐπίχαρμος παίζει, ἐν τῷ Λόγῳ καὶ Λογίνᾳ εἶπεν. hæc sunt corrupta sine dubio: etsi conatus est eruditissimus Dalec. sensum commodum reperire aliquem. Ego memini reperire laudatam Epicharmi fabulam cuius titulus scriberetur λόγος ἢ λογίνα quod

etsi

etsi non satis assequor, & suspectum etiam habeo: tamen certus sum eius comœdiæ indicem hoc loco restituendum esse. De eo dramate & cæteris eius poëtæ dicendum nobis alibi accuratè. *λαμπρὸν ἄνεμον* Græci appellant vehementem & *σφόδρα πνέοντα*. Synesius, *ἐπειδὰν καὶ νότος συνεπιλαμβάνει λαμπρὸς, ὑφ' οὗ ταχὺ τὴν γῆν ἀποκρύπτομεν*. Ita accipi dêbuit ea vox in his Alexidis, *Πρότερον μὲν εἰ πνεύσειε βορρᾶς ἢ νότος Ἐν τῇ θαλάττῃ λαμπρὸς, ἰχθὺς οὐκ ἐνῆν*. nam qui aliter distinguunt in errore versantur. Cæterum Alexidis *Demetrium* vnde erant superiores versus, Turpilius verterat Barbare, vt ait Plautus. nam inde citat Nonius, *Antea si flabat aquilo aut auster, inopia, Erat piscati.* quæ est verborum Alexidis interpretatio pænè ad verbum, imò ad literam. Antiphanis *Ἀλιευομένην* memorat Pollux libro nono. In ea fabula inducebatur quidam pisces emens à piscatore, vel à piscario. Ac primam sepias dari sibi postular, vt more emturientium dispiciat quàm bonæ sint. Poëtæ verba videamus: quæ quidem ita scribuntur,

> Τῆς σηπιάδος πρῶτον Ἡράκλεις ἄναξ,
> Ἅπαντα πεθολώκασιν. οὐ βαλεῖς πάλιν
> Εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ πλυνεῖς, μὴ φῶσί σε
> Δωριὰς ἀλλ' οὐδὲ σηπίας εἰληφέναι.

Primus versus sic emendandus, *Τὰς σηπίας δὸς πρῶτον. Ἡρακ.* similiter versu sexto *δεσπότης*. Videntur fuisse viuæ sepiæ de quibus hîc poëta. quas cum prehendit emtor, illæ atramento suo & illum & se inquinant. quod poëta dixit, *ἅπαντα πεθολώκασι*. Ideo petit emtor à venditore vt ipsas in mare proiiciat ablnendas: ne, inquit, cepisse dicaris non sepias sed *δωριάς*. sed hæc vox corrupta alterius locum occupat. nam interpretum somnia vigilantibus non possunt placere. Sententia hanc aut similem huic scripturam flagitat, *Σκώρ μιαρὸν οὐχὶ σηπίας εἰληφέναι*. vel *Ἀποπατὸν οὐχί σ.* Sequentia ita concipi debent:

> Τὸν κάραβον δὲ τόνδε πρὸς τὰς μαινίδας
> Ἀπόδος· παχύς γε νὴ Δί', ὦ Ζεῦ! τίς ποτ' ἦν
> Ὦ καλλιμέδων σὲ κατέδει ἄρτι τῶν φίλων.

Scripsimus minuscula litera initiante nomen *καλλιμέδων*. Nam ea vox hoc loco locustam significat, estq́; planè idem ac *κάραβος*. Callimedon orator fuit Athenis, vt toties dictum, cui cognomen *Κάραβος*. comicus alterum nomen alterius loco vsurpauit *μεταληπτικῶς*. In quo venustatem esse non translatitiam fatebuntur, qui erunt harum rerum idonei iudices. Multa poëtæ interpretes de hoc genere *μεταλήψεως*, & Strabo etiam aliquid. Aliter longè hîc docti: sed non debuerant. Versu XII. scribendum, *Καὶ τὸν Σινώπης γόγγρον, ἤδη τετραχήλικας Ἔχοντ' ἀκάνθας*. Petulantia comica Callisthenem perstringit, vt vetulæ Sinopes amatorem: quam ne in extremo quidem senio artem desiisse, Anaxilæ versus docent libro XIII *ἡ Σινώπη δ' αὖ παρόντες οὐχ ὕδρα σύνεστι νῦν; Γραῦς μὲν γὰρ αὕτη*. In effœta anu *γόγγρον* appellat eam partem, quam alij poëtæ *κῆπον, λειμῶνα, χοῖρον*. XV. versum corrige, & scribe, *—ἀλλὰ κίθαρον οὗτος ὃν ἂν ἴδῃ, τὰς χεῖρας οὐκ ἀφέξεται*. *Smigolas hic*, inquit, *quemcunque citharum viderit, in eum manus iniyciet.* XIX. corruptissimus est, *Ἀνδροβάρεστον κωβιὸν πανδῶντ' ἔτι*. Vel cæcus, propè dixerim, videat scribendum. *Ἀνδρεῖον δ' ἄριστον Κωβιὸν πανδ.* quanquam in codd. optimis inuenimus *ἀνδροβάρεστον*. quod minus placet. Ludit poëta, & gobionem piscem non suo nomine appellat, sed cuiusdam Gobionis viri Atheniensis de quo habes non multo post. Hunc aliquando Pythionice amatorem habuit. ideo addit iste, Gobioné hunc *Πρὸς Πυθιονίκην τὴν καλὴν πέμψαι με δεῖ*. sed meretrix non diu Gobionem amauit: quin mox insuperhabuit, & ad diuitis cuinsdam salsamenrarij filios animum conuertit. Declarant ista manifestissimè, si modò scribantur rectè: hoc nempe modo. *ἀλλ' ὅμως οὐ γεύσεται. Ἐπὶ τὸ ταρίχος ἐστιν ὡρμηκυῖα γάρ.* quamuis (ait) gobius quem ad Pythionicen mittit est pinguis ac succulentus (errant, qui illa mutant, *Ἁδρὸς γάρ ἐστι*.) illa tamen, scio, ipsum habebit despicatui: nam ad salsamentum suum iam animum & amorem transtulit. Athenæus ipse explicat statim. Postremò ait poëta,

> Ἀφύας δὲ λεπτὰς τάσδε καὶ τὴν τρυγόνα,
> Χαίρειν Θεανοῦ εἰ δίεφθον κατειλήφαμεν.

legendum, *εἰ δίεφθον γ' ἀντίῤῥοπον*. *si inuenietur pastinaca aqui ponderis.* Iocus videtur esse in paruam Theanus staturam. Pænè præterieram Smigolam de quo hîc auctor, & Antiphanes etiam in præcedentibus versibus, corrupto nomine sic nuncupati.

nam

nam verum est Μισγόλας, vt semper in Aeschinis libris. Hesychius, μισγόλας, θόρυβος. sed hic proprium est viri nomen, aut vt in Excerptis Σμισγόλας, quod Α'ττικώτερον est. simili errore σμίγειν alio loco offendimus, pro μισγειν aut σμίσγειν. De hoc Misgola postquam recitasset dipnosophista Aeschinis verba, quibus ait, ipsum circa musicam & citharœdos ἐσπουδακέναι δαιμονίως, subiiciūtur Teleclidis e Phaone versus hi, Ο' Σμισγόλας (scribe Σμισγόλας) οὐ πέποιθεν σοι Φάων) Α'νθεσι τοῖς νέοισιν ἠρεθισμένος: vbi si postrema vox nihil aliud significat, quàm quod interpretes exprimunt, qui vertêre *irritatus*, nescias quò hic locus pertineat. Enimuerò si antecedentia legimus non somnolentè, facile intelligemus probatum isse auctorem Misgolam tibicinibus & instrumentis musicis fuisse deditissimum. Vocem igitur ἠρεθισμένος interpretemur opus est, non *stimulatus*: sed καταυλούμενος καὶ ψαλλόμενος ἢ κιθαριζόμενος, cantu oblectatus, aut tibiarum flatu. Nam & ἐρέθειν ᾠδὰν pro *canere* obseruauimus dixisse Theocritum in Piscatoribus, —ἐκ βλεφάρων ῥ' ὕπνον ἀποσεισάμενος σφετέραις φρεσὶν ἤρεθον ᾠδάν. & ἐρεθίζειν pro *susurro oblectare*, apud Anacreontem. Παρὰ δ' αὐτοῖς ἐρεθίζει Πηγὴ ῥέουσα Πειθοῦς. Idem poëta vt refert Athenæus, Musicam dixit esse συμποσίων ἐρέθισμα, γυναικῶν ἠπεροπεῦμα. id est, *conuiuiorum oblectamentum, mulierum deceptionem*. propriè ita vocatur æmulatio plurium musicorum, & ex ea manans voluptas. Chorus apud comicum in Nebulis laudans Athenas, ait, verè ibi esse εὐκελάδων χορῶν ἐρεθίσματα. scholiastes explicat, ἁμίλλας, ἢ ὄργανα μουσικά. Scribe, Τὸν Σμισγόλαν οὐ τὸν κιθαρῳδός εἰμ' ἐγώ. vel metri modulus in hoc & superiore senatio doceat sic debere scribi hoc nomen.

CAPVT V.

Nicoclis Acarij. *Pythionicæ amatores cur* Scombri *dicti.* ἄλμη ἀγρία. ὄψον, *piscarium forum*, καταργίζειν εἰς τὸν ὄψον *vel* εἰς τὴν ἀγοράν. *pisces oleo* ἀλείφειν καὶ λούειν. ὀρνίθιος ζωμός. *Androcydis* ὀψοφάγου *tabula de Scyllæ piscatione. Timothei* Charon ὁ ἐκ Νιόβης. *Charonis* πορθμὸς *aut* πορθμίς. γαστὴρ ἐπιθεμένη *ex cholera morbo. larus. Syrorum à piscibus abstinentia. alia item multa.*

YTHIONICEN amasse Chærephili salsamentarij filios, probatur duplici testimonio Nicoclis comici, ex *Acarys.* obscurus hic poeta: drama istud illud obscurissimum: menda codicis, opinor, non obscura. Suidas qui diligentissimè comicos veteres ex Athenæo commemorauit, & plerasque eorum fabulas, Ι'καρίων non meminit, ac ne poëtæ quidem huius nomen posuit. Athenæus quoque neque poëtam hunc, neque fabulam hanc laudat alibi. Quid multa? Scribendum censeo, ὡς Τιμοκλῆς ἐν Ι'καρίοις φησί. Timocles ex hoc scriptore & Suida, notissimus. *Icarios* autem illius & noster citat aliquanto post: & Suidas agnoscit, inter eius fabulas. Anytus cuius in priore testimonio mentionem facit Nicocles, is videtur esse quem accusatio Socratis omnibus notum fecit. Hunc ait à Pythionica solitum inuitari ὁπόταν Χαιρεφίλου τοὺς δύο σκόμβρους ξενίσῃ μεγάλους ἤδη ἤδη. non sine caussa malit aliquis μεγάλους. sed stare potest quod editur. perpetuum stolidorum conuitium, vt vocentur *magni*. tales erant isti Pythionicæ amatores: stolidi, inquam, insipidi, insulsi: vnde etiam *Scombrorum* cognomen inuenerunt: quod virus salsamentorum redolerent, salsis muriaticis similes, de quibus Plautus, Pœnulo:

Soror cogita amabo, item nos perhiberi
Quasi salsa muriatica esse autumantur:
Sine omni lepore, & sine suauitate.
Nisi multa aqua & diu macerantur,
Olent, salsa sunt, tangere vt non velis: item nos sumus
Eiusmodi mulieres sunt insulsæ
Admodum atque inuenustæ sine munditia & sumtu.

Ex hoc elegantissimo loco intelligimus, cur σκόμβρους poeta hic, atque alij vulgo

appellarint

appellarint Pythionicæ amatores: perinde enim est ac si eos vocarēt ταρίχυς vel ἄλμην, quemadmodum alibi loquitur Athenæus, & nos suo loco exposuimus. atque adeo hic ipse poëta in versibus qui sequuntur, eosdem illos fratres vocat ταρίχυς καὶ ταῦτα ἀνάλτυς καὶ πλατυῤῥύγχυς, salsamenta, & quidem insulsa, ac deformia ob nasi latitudinem. τὴν ἄλμην appellat ἀγρίαν Axionicus infrà hoc libro: quia muria tetrum virus solet exhalare. vnde etiam dicitur lib. tertio τάριχ☉ βρωμώδης. In sexto etiam Cerybion quidam Σκόμβρ☉ nominatur isto versu Alexidis, Ἔπειτα Κυρβδ☉, Κορ-βίων, Κηρυβίων ὁ σκόμβρ☉. sed Chærephili istius filiis maximè hoc cognomen adhæsit. Alexis in Epidauro,

Τὺς Χαιρεφίλυ δ' υἱεῖς Ἀθηναίυς ὅτι
Εἰσήγαγε̄ν τάριχ☉· ὥς καὶ Τιμοκλῆς
Ἰδὼν ὅτι τῶν ἵππων δύο σκόμβρυς ἔφη
Ἐν τοῖς σατύροις εἶναι.

In proxima Nicoclis ecloga, quarto versu scribit Dalec. Ὅμως ἢ δύναί σοι κίλδιον σαρδίνας. nihil melius possum excogitare. quanquam & σαργίνυς inter species mugilum inuenies. Sequuntur istā, ἄπορος γὰρ τυγχάνει Ἔχινα, καὶ συνέστιν ἀφ' † δ' εἰς δυσίν: vnde fecit Dalec. καὶ συνίσι ταρίχοις δυσίν. quæ vera lectio est, aut ista certè quàm comminiscebamur, καὶ συνέστιν ἀπ' ἠῶς εἰς δύσιν. ab aurora ad solis occasum durat cum quibusdam salsamentis. Mox scribi malim, Ἄλεξις ἐν Κρατεύᾳ ἢ Φαρμακοπώλῃ. caussam antè exposuimus. In eo Alexidis loco rectè libri omnes, Ἃς ᾄδε Μελάμπυς ὃς μόν☉ τὰς Προιτίδας: nec scio vnde sit, quod legitur in Latino textu *Melanthus*. Taceo Græcorum de hoc testimonia. adeatur ad Seruium super illo, *Prœtides implerunt falsis mugitibus agros.* Notum est solitos Athenienses varia fora, aut fori partes, de nominibus rerum quæ ibi vænales prostarent, nominare. Sic passim accipi debent apud scriptores Atticos εἰς τὔλαιον, εἰς τὰς χύτρας, εἰς τὰ σκόροδα, & quod vsitatissimum, εἰς τὺς ἰχθύας, hoc est, *forum piscarium*: quod & ἰχθυόπωλις & ὀψόπωλις ἀγορὰ, aut simpliciter ὄψον. Nam omnino interpretari debes ὄψον *forum piscarium* in istis Alexidis, quæ auctor subiicit,

Ἀγορανομήσεις ἂν θεοὶ θέλωσι σύ·
Ἵνα Καλλιμέδοντ' εἰς τὔψον, εἰ φιλεῖς ἐμὲ,
Παύσῃς καταιγίζοντα, δι' ὅλης ἡμέρας.

breuiter poëta Callimedontem, magnum gluttonem pisces vorare, procellæ comparat, quæ in forum piscarium incumbens omnia euertat cum pulusculo, nedum annonam excandefaciat. Ita accipiendum est verbum καταιγίζειν. atque vt καταιγίζειν εἰς τὔψον Alexis hic dixit, pro *forum piscarium procellæ instar turbare.* sic in Demetrio καταιγίζειν εἰς τὴν ἀγορὰν, poëta idem. cuius verba sunt cum superioribus conferenda,

Τύτοις Φάϋλλ☉ προσγέγονε, χειμὼν τρίτ☉.
Ἐπὰν γὰρ ἐνσπείας καταιγίσας τύχῃ
Εἰς τὴν ἀγορὰν, τὔψον πριάμενος οἴχεται.

Scribe in Eubuli ecloga, Ἔπειτα ἢ τοῖς θεοῖσι vel Ἔπειτα δ' ἑταιρείοις. & τεμαχίτας, cum MSS. per ι, non η. In iis quæ ex Theophilo τὸ πατρὸς alterius vocis, vt videtur locum occupat. Deinceps enumerantur quidam ὀψοφάγοι, id est, *piscinori*: quo in catalogo primus recensetur Antagoras. Ἀνταγόρας, inquit, ὁ ποιητὴς οὐκ εἴα τὸν παῖδα ἀλεῖψαι τὸν ἰχθὺν, ἀλλὰ λῦσαι. Dalec. verba ἀλεῖψαι & λῦσαι transtulit alterum in alterius locum: non video quid ea ratione vigoris affetatur languenti sententiæ. Quid si ita interpretemur? Antagoram puero suo solitum præcipere, vt pisces quos sibi pararet, non oleo inungeret, vt fieri amat, sed oleo lauaret. λύειν, maius est aliquid, & sumtus certè maioris, quàm ἀλείφειν. An eo modo gratia aliqua pisci concilietur, viderint μαγείρων παῖδες. Si ita est, scribendum, οὐκ εἴα τὸν παῖδα ἐλαίῳ ἀλεῖψαι τὸν ἰχθὺν, ἀλλὰ λῦσαι. quæ subdita est de eodem Antagora & Antigono rege historia extat in Apophthegmatis, & Symposiacis Plutarchi. Dein refertur eiusdem Antagoræ dictum, quo negabat se vel matris fidei commissurum iusculum vbi gallina coxisset. ἐγὼ ἂν εἶπε τῇ μητρὶ ὀρνίθιον ζωμὸν πιστεύσω; id est, *Egóne vt matri meæ gallinaceum iusculum credam?* Interpretes ὀρνίθιον putarunt esse idem ac πτηνὸν, & *volucre iusculum* nobis exhibent. O rem ridiculam, & nimis facetam! Secundus inter pisciuoros refertur Androcydes pictor, qui præ amore piscium, eximiè ac γραφικώτατα pinxisse dicitur τὰς

περὶ τὴν

περὶ τὴν Σκύλλαν ἰχθῦς. Tabulam hic summo artificio elaborauerat, cuius argumentum sumserat ex his poëtæ versibus de Scylla,

Αὐτοῦ δ' ἰχθυάᾳ σκόπελον περιμαιμώωσα
Δελφῖνάς τε κύνας τε, καὶ εἴ ποθι μεῖζον ἕλῃσι
Κῆτος, ἃ μυρία βόσκει ἀγάστονος Ἀμφιτρίτη.

Expresserat igitur in ea fabula Androcydes Scyllam piscãtem, & variorum piscium effigiem, colorem & ἤθη, quæ quidem penicillo pote est indicare. Ac scribit etiam Plutarchus, quod piscibus mirifice oblectaretur, eò factum esse vt ἐμπαθέστατα καὶ ζωτικώτατα piscationem hanc repræsentaret. Sed male accepit Androcydes poëtæ verba: nam, etsi vsus est verbo ἰχθυᾷν, quod propriè significat *pisces capere*: tamen apud Homerum Scylla non pisces captat: sed solùm delphinos, canes marinos, & cetos alios, qui appellatione ἰχθύων non continẽtur. Hæc quorundam ex antiquis criticis sententia est. Tertius in ὀψοφάγων albo est Philoxenus Cytherius: de quo multa in his libris. Machonis septimus versus claudit vt vulgo scribitur, Κακῶς σφόδρ' ἔχειν εἶτ' ἰατροῦ τινός. stabit si scribas plenè σφόδρα & εἶτα. In XIX. Timothei Charon ὁ ἐκ Νιόβης non illud est, quod docti volunt. πολλά γε καὶ δεῖ. sed est allusio ad fabulam Timothei *Niobe* inscriptam, vbi erat Charon inter alias tragœdię personas. Poëta hic parum habitus ingeniosus, & multum ψυχρός. Ideo certatim illum vrbani scurræ irriserunt. Eiusmodi est Dorionis cρumatopœi illud non multo antè, Dorion, ait, καταγελῶν τοῦ ἐν τῷ Τιμοθέου Ναυπλίῳ χειμῶνος ἔφασκεν, ἐν κακκάβᾳ ζεούσῃ μείζονα ἑωρακέναι χειμῶνα. Tale est etiam quod capite XI. sumus dicturi. Sed Machonem audiamus, qui morientem Philoxenum ita facit alloqui medicum à quo interpellatus fuerat. Ὁ Τιμοθέου Χάρων σχολάζειν μ' οὐκ ἐᾷ, Οὐκ τῆς Νιόβης· χωρεῖν δὲ πορθμὸν ἀναβοᾷ. Καλεῖ δὲ μοῖρα νύχιος, ἧς κλύειν χρεών *Timothei*, inquit, *Charon*, *ex Niobe*, *otium mihi non concedit: sed abire suam cymbam inclamat.* πορθμὸν nominat Timotheus quam alij πορθμίδα. sed vereor vt hoc persuaderi cuiquam possit Græcè docto. Itaque scribendum, χωρεῖν δὲ πορθμίδ' ἀναβοᾷ. Tolle ex isto versu, Ἡ ὑξατέ τε ἐῶν ἔχειν τὸν λάρυγγα πηχῶν, voculam τὸν, quæ metrum corrumpit. Elegantissimè dictum est Athenæo, Διογένης ὁ Κυνικὸς ὠμὸν πολύποδα καταφαγὼν, ἀποθλιβομένης αὐτῷ τῆς γαστρὸς, ἀπέθανε. Vult dicere quod Sotades, cuius extat de obitu Diogenis Cynici versus, Πολύποδα φαγὼν ὁ Διογένης ὠμὸν τέθνηκεν: & Diogenes Laërtius in eadem historia, Diogenem cynicum χολερικῶς ληφθέντα: & Censorinus quoque, *in choleram*, inquit, *solutus est.* quod quid sit, semel experti scimus, ante annos aliquot beneficio supremi numinis præsentissimo vitæ periculo perfuncti. Vim eius morbi appositissimo verbo auctor expressit, ἀποθλιβομένης τῆς γαστρός. Est verò ἀποθλίβειν, *instare & persequi aliquem atque vrgere.* in idiotismo nostro dicimus, *donner la chasse.* ἀποθλίβει ἡ γαστὴρ dicitur, fluxa aluus quæ quiescere non finit. Doctorum emendationes huius loci cur simplici huic interpretationi anteponamus caussæ non est. Etiam illud Timoclis elegantissimum est, nec rectè interpretibus acceptum, de Hyperide celeberrimi nominis oratore Atheniensium,

Τοὺς ἰχθυοπώλας πλουσίους ἡμῖν ποιεῖ.
Ὀψοφάγος γὰρ ὥστε τοὺς λάρους εἶναι Σύρους.

Hyperides, ait, piscarios nostros ditabit: tantus enim piscium vorator est, vt illius caussa piscium prædatrices aues, vt sunt larus, gauia, mergus, & aliæ, fiant Syræ: hoc est, piscibus abstinere cogantur vacuefactis maribus: adeo profunda est Hyperidis τοῦ ὀψοφάγου gula. Larum auem esse, quæ captura piscium viuat, quis potest ignorare, qui Homeri saltem illa legerit?

Σεύατ' ἔπειτ' ἐπὶ κῦμα, λάρῳ ὄρνιθι ἐοικὼς,
Ὅς τε κατὰ δεινοὺς κόλπους ἁλὸς ἀτρυγέτοιο
Ἰχθῦς ἀγρώσσων πυκινὰ πτερὰ δεύεται ἅλμῃ.

Rectè igitur exponi hic locus potest vt eum sumus interpretati. Si cui tamen fidem veri excedere sententia hæc videatur (quale enim est, ob vnius helluonis ventrem maria esse exhausta piscibus?) possumus λάρους interpretari de lurconibus alijs Hyperidi similibus: quos omnes ait poëta factos Syros. Abstinuisse Syros piscium esu, si non didicerant interpretes, qui Hyperidem falsò produnt nobis Syrum, ex Diodoro, Strabone, Hygino, & Arati Græcis Latinisque interpretibus: saltem ex Athenæo discerent, cuius sunt verba hoc ipso in libro non longè hinc. Οὐ μάταιος δὲ τὰ Σύρων πάτρια καὶ ἡμᾶς τῶν ἰχθύων ἀπεσχῆσθαι. Addit, Καὶ ἐν ἑκαβείοις δὲ ὁ αὐτὸς ποιητής φησι, τοὺς

ἰχθυόῤῥοι π. Præferemus quæ ex isto loco scripta offendimus in Excerptis: nam aliud nihil possumus amplius. Καὶ ἀλλαχοῦ, Τόν τι ἰχθυόῤῥουν στόμα Τ περιόδων μέγαρος, ὃς μυδαλέος ἄρδει τὰ πεδία τοῦ διδόντος. cætera quæ in nostris libris habentur, & ille vir pro conclamatis habuit, & nos emendare quiti non sumus.

CAPVT VI.

Κομίξας Doricum. Timæi in Aristotelem calumnia. Atheniensium θαλαττοκρατία. ἐσπλεῖν. Nesiarchi *Atheniensium.* παραπομπὴν νόμῳ καταχλείειν. Euphanes. *Leuconis comœdia* Φράτερες. *Pherecratis* Petala. *Diocles* ὀψοφάγος. *Iubæ regis epigramma variè emendatum & illustratum.*

ΑΛΛΟΝ ἢ ἰχθὺν μεγέθει πίσυνόν τινα. *alium piscem magnitudine sua fretum*, id est, permagnum & validum. dictio poëtica & Ionica, πίσυνος. at interpres, ἀπεχώρεσεν. κομίξας Γλαυκὸς ὡς ἐν πόντῳ γαλεός. Probabiliter Dalec. ἐκ πόντου γαλεόν. illud κομίξας, Doricum, vt multa apud Theocritum. Φέρω καὶ ὦμον ἵνα. Forrasse, καὶ ὦμον τι. & pro λιάσμασι lego λιπάσμασιν, in istis, ἢ τῆς ἀγρίας ἅλμης λιάσμασι σῶμα λιπαίνεις. quid enim est λιάσμασι? nam quę de illa scriptura docti viri scripserunt, non probo. ἅλμην ἀγρίαν exposuimus superiore capite. Et pro, κἀμφὶ ταρίχης ἀγάλλῃ, scribendum, ἀμφὶ ταρίχῃ γ' ἀγάλλῃ. Maledicentissimo hominum Timæo Tauromenitæ qui scriptum reliquit Aristotelem gulæ fuisse deditum, & ὀψοφάγον, quantum tribuendum sit ad Diogenem Laertium pridem docuimus. Sapientes non dubitabunt, scio, falsissima esse omnia quæcumque de diuino viro Epitimæus iste muginatus est. ὃ πάρεστι τῆς Ἀρχεστράτου λιχνείας ἐμφανίσαι ὑμῖν. Lege ἐκ τῆς Ἀρ. id est, *quod licet vobis palam facere ex Archestrati cupedijs.* sic vocat Archestrati Gastrologiam. In eo libro docuerat poëta inter alia etiam hoc: quæ pars in quoque pisce optimè saperet. qua de re extāt libro superiore in glauco, loci aliquot veterum poëtarum. Videtur Athenæus cum hæc scriberet, Archestrati librum non habuisse ad manum, sed excerpta solùm sua: in quibus cum nihil reperiret de capite mugilis, ad ipsos Archestrati libros nos reiicit. Τῆς μὲν θαλάττης ἀξιοῦσί τινας Τ ὑμῶν, ας. id est, *Indignum facinus esse, quosdam è vobis, ô* Athenienses, *imperium maris huic ciuitati vindicare, atque in eam rem multos sumptus publicè fieri: & tamen nihil propterea piscium in vrbem importari. Frustra igitur præfectos nostros in insulis habemus.* Interpr. ἡμῶν pro ὑμῶν. res eodem redit. De Atheniensibus autem poëta loquitur: quos scimus θαλαττοκρατῆσαι, & maris imperium tenuisse annos LXXV. semper autem conatos id sibi asserere & vindicare. Inter cætera commoda quæ ἡ θαλαττοκρατία afferebat, fuit hæc, τὸ ὄψον εἰσπλεῖν, vt hic dicitur ab Antiphane: hoc est, quod ex subiectis insulis pisces Athenas importabantur. Ita debent illæ voces exponi. εἰσπλεῖν dicuntur non solùm naues cum portum ingrediuntur, sed & merces cum in aliquem locum nauibus importantur. Sed deest versui pes vnus, Ὄψον δὲ μηδὲν εἰσπλεῖν μηδὲ χρῶ. scribo, ὄψον δὲ μηδὲν ἐνθάδ' εἰσπλ. Νησιάρχους Antiphanes vocat insularum præfectos Athenis eò mitti solitos, cum ait, Τί ὦν ὄφελος τῶν νησιαρχῶν ἐστι? at viri docti emendant πεντηκονταρχῶν. hoc scilicet emendare est.

δεῖ Νόμῳ καταχλείειν τοῦτο, παραπομπὴν ποιεῖν Τῶν ἰχθύων. verte: *Oportet lege cauere vt teneantur qui præerunt cumque insulis, tutam piscium importationem præstare.* παραπομπὴ est propriè deductio vel honoris vel præsidij caussa. Hac notione accipi potest isto loco: vt ad nesiarchas referatur: sed aliquādo παραπομπὴ est idem ac κομιδή, *inuectio alicuius rei.* quo etiam modo accipi hic potest, si ad ipsos insulanos referimus: νόμῳ καταχλείειν elegantissime dictum, pro lege comprehendere & sancire.

Εὐφάνης δ' ἐν Μούσαις. Tam incognitus mihi hic Euphanes, quàm ille Aphanes de quo libro superiore, capite sexto. Τίς φησιν εἶναι δεινὸς ἐκ κοινοῦ φυγεῖν. Ridicula lectio. φαγεῖν scribendum: & ita edi volueramus. Parasiti hominis hæc descriptio est. Itaque subiicit poëta conuenienter his, τοῦ Κόρυδος ἢ Φυρόμαχος, ἢ κοίλη βία. Parasiti fuerunt Corydus & Phyromachus, de quibus libro sexto: neque assentiendum

dum interpretibus; qui istos putant notari vt μολγὸς, & fures pecuniæ publicæ. sed huius versus postrema sunt corrupta. Forte, ἢ μαιεῦ βίᾳ: *Phyromachus populi violentia:* id est, qui iura populi cum violentia turbari solet. ex iis quæ de Phyromacho narrantur libro sexto, apparet fuisse hominem impetuosum & violentum. Habuisse autem & populum Atheniensem suos parasitos, satis alibi demonstratum est.

κωμῳδοῦσιν αὐτὸν ἐπὶ ὀψοφαγίᾳ Λεύκων ἐν Φράτερσι. Leuconis comœdiam Suidas commemorat, cuius fuit titulus φράτορες. sed scribendum in Suida Φράτερες. nam in illius commentariis legimus alibi. Πλάτης. οὗτος πολῖταί τινα τοῖς Ἀθηναίοις ἐπεμψε δῶρα. Λεύκων Φράτερσιν. Ἀ'πὸ ὁ Μεγακλῆς οὗτος Πλάτιδος Τπίρβολος τ' ἀπαντα μάτα κατεδήδοκε. Φράτηρ antiquioribus Græcis idem ac posterioribus φράτωρ. Addit, καὶ Φερεκράτης ἐν Πετάλῃ. Verte, & *Pherecrates in Petala.* Pollux lib. VII. cap. XXX. ἀπὸ δὲ πιθων ὁ πιθὼν Φερεκράτους εἰπόντος ἐν Πετάλῃ. ἂν πιθῶνος ἤρυσεν ἄκρατον. & lib. X. cap. XX. ex eadem fabula profert hunc versum, κύλικα τορνευτὴν μέλανος ἀνθοσμίου πῦλην διὰ χώνης. Priscianus libro XVIII. *Pherecrates* ἐν Πετάλοις, ὡς τοὶ κοινὸν ὄζει. Lego, ἐν Πετάλῃ. vide Harpocrationem in κοινωνικοῖς. meminit etiam Hesychius in Μιλήσιοι Diocles qui inter piscium auidos nepotes mox nominatur, medicus ille est, opinor, ex cuius scriptis præclara multa in hoc opere descripta. coniecturam facio ex ipsa quæstione quæ illi proposita fuisse dicitur, πότερος χρηστότερος ἰχθὺς, γόγγρος ἢ λάβραξ. id est, vter piscis est melior, & ad valetudinem conducibilior. Sequitur epigramma regis Iubæ in Leonteum histrionem tragicum, ὅτι κακῶς τὴν Ὑψιπύλην ὑπεκρίνατο, id est, *cum male Hypsipylen saltasset.* Hæc est Hypsipyla Lemni regina, quæ ob pietatem in patrem Thoantem, celeberrimum nomē in fabulari historia nacta est. Porro pridem factum esse cum deprauatum est regium hoc epigramma, Hœscheliana Excerpta arguunt. Quare dignissimi venia sunt interpretes, qui in his tenebris cæcutierunt, & ab auctoris mente ὡς ἐπίπαν aberrarunt. Non omnibus licet Corinthum adire. Ipsi an feliciores fuerimus, doctorum iudicium esto. Hoc quidem affirmare non dubitauerim, Iubæ mentem si non peruiśam, certè visam esse nobis: licet emendationes nostras pro veris & certis venditare nolimus. Verùm ad rem. Facit Iuba Leonteum loqui post infeliciter actam Hypsipylam. Petit autem à spectatoribus qui testes fuerāt illius inscitiæ, & viderant δυσημερίαν, ne se propter vnam Hypsipylen saltatam infeliciter, tam artis suæ eudem semper fuisse putent. fuit namque tempus, ait Leonteus, cum ego inter histriones qui sunt Διονύσου τεχνῖται excellerem, & Baccho gratus essem: qui profectò de cuiusquam voce & artificio toto histrionico non iudicat Midæ auribus, hoc est ineptè & imperitè. At postquàm gulæ cepi me dedere, cibi quibus me ingurgitare sum solitus, variè parati & multiplices, vocem mihi ademerunt, quam ante optimam habui. Sic fantem inducit Rex Iuba histrionem suum, & de sua ingluuie ac voracitate fatentem. Qui ad verba Athenæi & scopum illius in describendo hoc epigrammate attenderit, non negabit mihi, aut hoc omnino aut aliud quid parum dissimile Iubam voluisse. sed rationem interpretationis nostræ reddamus. Ac primum ipsum epigramma proponamus vt est à nobis concinnatum,

Μή με Λεοντίου τραγικοῦ τὸν ἀρείφατον ἦχον
  λεύσσων Ὑψιπύλης, εἰς κακὸν ἦθος ὅρα.
Ἦν μὲν γάρ ποτ' ἐγὼ Βάκχῳ φίλος· οὐδὲ τινὸς δὴ
  γῆρυν χρυσοφόρεις οὔασιν ἠγάσατο.
Νῦν δέ με χυτρόποδες κέραμοι, καὶ τήγανα ξηρὰ
  χήρωσαν φωνῆς, γαστρὶ χαριζόμενον.

In primo disticho λεύσσων emendauimus ex libris, pro χλεύσων quod ineptè editum. est autem sensus pro sensu positus. λεύσσων enim est, *spectans, videns.* atqui sonus non vsurpatur oculis, verùm auribus. τὸν ἀρείφατον ἦχον fecimus ex illis, κεναρήφαγον ἦχος, quod nihil significat. Illud interpretamur, vocem malam corruptam & interfectam, vt apud Plautum, *interfecta hæc res est.* apud Aristophanem, τὸ τρύβλιον τέθνηκέ μοι pro κέκλασται fractum est, periit. & in codice Theodosiano *interfectum negotium.* & multa his similia. vel, vocem asperam & bello conuenientiorem quàm theatro. nam ita etiam vox ἀρείφατος potest capi. ἦχος Ὑψιπύλης est vox qua vsus histrio cum ageret Hypsipylam. sed fuit cum distinguerem post λεύσσων, & nomen Hypsipylæ ad sequētia referrem. hoc sensu: si male egit histrio Hypsipylam, noli propterea de nobili heroina male sentire, & ob inepti actoris peccata, illam putare ineptam aut stultam.

Quarto versu ἠγάσατο legimus consentientibus membranis pro ἠγήσατο quod versus non capit. χρυσοβόεργε etiam pro χρυσοβόλοις emendamus. *auriuoras* Midæ *aures* eleganter, si quid iudico, appellauit, & poëticè, quæ propter auri famem illi sunt datæ. nota Midæ fabula. imperitum autem musicarum rerum iudicem, Midæ aures habere hoc est asininas, venustissimum dictum est: Persius de Nerone, qui nec meliores versus fecit, nec sapientius de aliorum carminibus iudicauit, quàm vixit, *Auriculas Asini Mida rex habet.* Quinto versu per χυτρόποδας κεράμους & ollas fictiles, intelligit Iuba cibos elixos: per τήγανα ξηρὰ pisces τηγανιστὰς, id est, *frictos in sartagine.* In sexto χήρωσαν scribimus auctoribus libris, non χώρησαν.

CAPVT VII.

Hermippi Μοῖραι. βελονοπώλιδες. *Platonis* Syrphax. *epigramma de Cleone pisciuora.* κιχλίζειν. *Cephisodori* Sus. προσαπεπονθέναι. περικαθής. ἐισάγειν introducere. Νικολαΐδες Μυκόνιαι. Μύκωνος & Μίκωνος. ἡ Πισᾶτις. *Diana Elaphiaa, vel* Alphiæa. *Strabonis locus.*

Οὐ δυνηθέντα ὅσον ἤθελεν ἀφελεῖν τοῦ ἰχθύος. id est, *cùm non potuisset de pisce ad solum carpere quod volebat.* non enim totum piscem initio voluit capere, sed partem tantum: verùm cum piscem frangere non posset, à quo fortasse aberat longius, totum ad se traxit οὐ προηγουμένως, sed ex occasione. deest μόνον in hac sententia, vt sæpe apud scriptores. At interpretes aliter, sed perperam. Venustissimè autem vsurpatur & in diuersum sensum torquetur hic versus, Τὰ δ' ἀντιτείνοντ' αὐτόπρεμν' ἀπόλλυται. Sophoclis est ex Antigona. Locum descripsimus libro primo. στρέψας καὶ αὐτὸς καὶ διαψιλώσας φαγών. Næ scriptura veteris haut paullo melior: στρέψας καὶ αὐτὸς καὶ διαψιλώσας, φαγὼν ἐπεῖπεν. hoc vult enim: piscem cuius pars superior erat nudata, inuersum esse à Bione: qui statim id quoque latus carne nudauerit, & comedere incipiens, tragicũ versum vsurpauerit, Ἰνὼ δ' ἐπὶ θάτερα &c. ἐπειδὴ ποιῶν αὐτῇ τὸ παρεύρετικον ὀψοφάγοι. Melius ὀψοφαγοῖ, vel ὄψον φάγοι. ἀποπυρίδας ἐπὶ τοῦ μνήματος ἐνήγιζεν αὐτοῦ. quod in sacrificiis deorum θύειν, in mortuorum parentationibus dicitur ἐναγίζειν, *adolere & sacrificare.* quid sit ἀποπυρίς, exposuimus capite tertio. Μοίρας fabulam Hermippi vnde probatur Nothippi tragici ὀψοφαγία, laudat Pollux libro septimo: τὰς δέ γε βελονοπώλιδας εἴρηκεν Ἕρμιππος ἐν Μοίραις: scribi malim, βελονοπώλιδας. multa enim inducunt me vt sensisse putem Hermippum de mulieribus quæ acus ad opera Mineruæ, aut ad ornandum (Græci βελόνας κομμωτρίας nominant) potius quàm de telorum venditricibus, nescio quibus. Iuuant alij ex eadem fabula loci in eodem scriptore, vt libro x. cap. XXXI. ἐν Ἑρμίππου Μοίραις, ῥάμμ' ἐπεκλώσας. & statim, καὶ βελονίδας ὡς Ἕρμιππος ἐν Μοίραις. Qui autem ex ea comœdia hîc descripti sunt ab auctore versus, anapæstici sunt, ita digerendi,

Εἰ δ' ἦν τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων τῶν νῦν τοιόνδε μάχεσθαι,
Καὶ βατὶς αὐτῶν ἡγεῖτ' ὀπτὴ μεγάλη, καὶ πλευρὸν ὕειον·
Τοὺς μὲν ἂρ ἄλλους οἰκουρεῖν ἐχρῆν, πέμπειν δὲ Νόθιππον
Ἐκόντα· ὅς γὰρ μόνος ἂν κατεβρόχθισεν ἂν τὴν
Πελοπόννησον ἅπασαν.

κωμῳδεῖται ὑπὸ Πλάτωνος ἐν Σύρφακι. *Syrphacem* Platonis comici laudat Harpocration in κατάστασις. Binominis ea fabula fuisse videtur Σύρφαξ & Μωμοθήρας Hesychius, παλινῳδία, τὸ σκύτος. Πλάτων Συρφακι καὶ Μωμοθήρᾳ, παλινῳδίας ἀναίσως αὐτοῦ καταθήσω. sed fortasse diuersæ fuerunt fabulæ, quia dicit καὶ non ἢ. λείψανα τὸν ἐν βροτῶν ψῆφος διώλεσεν φλογμενηδότην φίλον ἀπεύργειν. Nemo hîc de menda monendus, quæ soricinæ naturæ est. Ego lubens monear ab aliquo diligentiore quàm ipse sim, quo loco legantur alibi in his libris ista verba: legi enim scio, & probe memini, aut fallor egregiè. Inde tollendæ istæ maculæ. Quantum meminisse possum ita ferè scriptum alio loco, τὸν ἐν βροτοῖν ψόγος διώλεσεν ἀσυμβόλου δεῖπνα φίλον ἀπείργειν. Postea scribo,

ſcribo, πῶ δ' ὐδ' ἄν τις ἐρυγγάνει· βρυκεῖ γὰρ ἅπαν τὸ παρόν· τρίγλη δ' κἂν μάχοιτο. Lacerum eſt Hedyli teſtimonium de Phædone: item illud de Agide. In fine tertij verſus ſcribe, ἀλλ' ὑπολείπει. vt in M S S. Deprauatiſſimum etiam eſt epigramma de Clione piſciuora muliere: quod nos cum pedibus manibuſque emaculare contenderemus, adhuc fruſtra fuimus. à libris antiquis leue aut nullum auxilium: ab Epitome nihil: cuius auctor primos verſus tres & quarti partem, quia nihil in iis intelligebat, ſuas res habere iuſſit. In tertio tamen placet θεσμὸν ὄν, potius quàm θεσμόν. Poſtremum diſtichum fermè caret mendis:

Ἡμετέρη σὺ Μέδουσα· λιθούμεθ' ἅπαντα πάλαι σου,
Οὐ Γοργοῦς, γόγγρου δ' οἱ μέλεοι λοπάδι.

Scribe in priore verſu, λιθούμεθα ὡς τὰ πάλαι σου. & integrum diſtichum præſtabo ſartum tectum. Aiunt guloſæ Cliûs conuiuæ, ſibi illam eſſe inſtar Meduſæ. adeo enim ſtupere ſe ad ſpectaculum voracitatis eius, cõgrum in patina comedentis, vt iis aſſimilentur, quos olim viſa Gorgo in ſaxa mutabat. Familiare eſt poëtis, vt magnum ſtuporem ita exprimant. Sic initio libri ſexti, ait helluo quidam, ſe conſpectu piſcariorum, carò piſces in foro indicantium, lapideum ſtatim fieri, vt qui olim Gorgones vidiſſent. Ita verte: *Tu noſtra es Meduſa: in ſaxa mutamur ô miſeri, vt olim* factum aiunt: *non quidem Gorgûs* capite, *ſed congri patina*. de hoc congro dixit verſu ſecundo. ὁ μὲν τὸν ὀφθαλμὸν καθελάσετο, in oculum glauci manum iniecit, vt caput videlicet illi auferret, ac ſibi ſumeret: nam glauci optima pars cenſebatur caput. οἷος ἦν κατεσθίειν. ſimilis erat comedenti. Frequens apud Græcos dicendi genus. Boues qui piſcibus veſcerentur commemorant præter Athenæũ alij quoque: vt Strabo libro X V. item Ælianus libro X V. cap. X X V. De proprietate animalium. ſimilia etiam quæ de Cypriis bobus fabulantur ichthyophagis & ſcatophagis. Εἴρηται δ' καὶ ὁ ὀψοφαγος ὡς ἵπποι, καὶ τὸ ὀψοφαγεῖν. Mirum loquendi genus. Quare etiam docti mutarunt, legeruntque καὶ ἱππεύς. vel, καὶ παρ' ἱπποις. nos putabamus Athenæum voluiſſe dicere ὀψοφάγος ita dici vt alia ſimilia vocabula. puta, μονοφάγος, κρεωφάγος, τυροφάγος, ἰχθυοφάγος, & ſimilia his. Non diſplicet tamen altera ſententia. Verſus Ariſtophanis in eius libris ita ſcribitur, Οὐδ' ὀψοφαγεῖν, οὐδὲ κιχλίζειν, οὐδ' ἔχειν τὼ πόδ' ἐναλλάξ. at κιχλάζειν quod in noſtris eſt, Græcis non in vſu. & ita hunc verſum Plutarchus quoque in libro Εἰ διδακτὸν ἡ ἀρετή. Scribendum poſtea, Κηφισόδωρος τε, οὐδ' ὀψοφάγος, οὐδ' ἀδολέσχης. *Suem* comici huius Athenæus lib. I I I. & Suidas nominant. Θεμέλιος ἡμῖν, συμπαθεῖν τι δεῖ. Coquus loquitur, & ſe gulæ deditum prædicat: idque affirmat artis totius fundamentum eſſe. Cauſſa eius rei continetur verbo συμπαθεῖναι· quod ab interpretibus non intellectum, fecit vt integram ſententiam inſigniter deprauarent. At poeta hoc voluit: debere coquum qui non eſt cibos corrupturus, ſed in arte ſua præſtiturus, συμπαθεῖναι τι, id eſt, tangi aliquo affectu erga cibos: vt de eorum bona conditura, non ex alieno pronũtiet palato, ſed ex ſuo ipſius, & affectu proprio. Tum addit hic magiſter, eum qui rei iſti ſtuduerit, nunquam malum cocum fore. atque ita affectum eſſe, vocat habere καθαρὰ τὰ αἰσθητήρια. Iam intelligimus quid ſit συμπαθεῖναι. ſic accipitur nomen ἐμπαθὴς libro primo, vbi dicitur Philoxenus ἐμπαθὴς ὢν τοῖς ὄψοις, id eſt, *piſcium auidus vorator*, qui libro iſto paullò antè inter ichthyophagos eſt commemoratus. & fortaſſe melius ei loco συμπαθὴς quàm ἐμπαθὴς conueniat. nam ſermonis Græci callentes concedẽt mihi aliud eſſe, συμπαθεῖναι τινὶ, aliud ἐμπαθεῖν τινί. ille affectus eſt auidiſſimè fruentis, aut frui cupientis: hic cum quadam iunctus eſt miſeratione. Poſtremo verſu huiuſce ῥήσεως iocatur cocus, cum deſcripto cœnæ totius apparatu, tandem adiicit, Εἰσάγειν διὰ πασῶν Νικολαΐδας Μυκωνίας. iocus eſt in διὰ πασῶν, quod genus loquendi eſt muſicorum. ſed longè aliter hic accipitur: Senſus enim eſt, tot numero introducendas eſſe meretrices præſtantiſſimâ formâ, quot ſunt conuiuæ. εἰσάγειν in ea re ſignatum verbum: vt apud Latinos *introducere*. vnde apud Ciceronem & Senecã *introductiones matronarũ, & exoletorum*. *Nicolaidas* vocat mulieres (ſi tamẽ publicæ libidinis victimæ, ſunt mulieres) quæ νικῶσι Λαΐδα, Laidem forma ſuperant & laſciuia. ideo vocat Μυκωνίας, faciens alluſionem ad prouerbium quo notati Myconij, ſoliti ad conuiuia venire inuocati. Fuiſſe eundem morem & iis quæ corpore merebant, teſtis Plautinus paraſitus,

Iuuentus nomen indidit ſcorto mihi,
Eò quia inuocatus ſoleo eſſe in conuiuio.

Cæterum claudentem versum redde ἀέλιποδα, ac scribe Μυκονίας per ο paruum. Scio scribi non semel Μυκώνιος, per ω lib. pr. itémque apud Suidam, & in libello Græcorum prouerbiorum: vbi etiam Μύκων ista insula nominatur. sed apud geographos semper Μύκονος. sic etiam in exemplaribus Clementis Alex. atque aliorum.
Οἶδα δὲ καὶ τὴν ἐν Πισάτιδι γραφὴν ἀνακειμένην ἐν τῷ τῆς Ἀλφειώσας Ἀρτέμιδος ἱερῷ. *Habeo etiam cognitam illam picturam, quæ in regione Pisatide, dedicata est in Dianæ Alphiusæ templo.* Legebatur τὴν ἐπὶ Σάτιδι. mendosè. ex re ipsa & antiquis exemplaribus, locum emendauimus. Interpretes vnde suam lectionem exsculpserint, demiror. Erat autem in Pisatide ad Alphæi ostium lucus & tēplum Dianæ, quam alij *Elaphiæam*, alij *Alphiæam*, vel *Alphiusam* nuncupabant. Docet clarè Pausanias in Eliacis: innuit breuiter Strabo libro octauo. Magni huius scriptoris verba recitare iuuat. πρὸς δὲ τῇ ἐκβολῇ Alphei nempe, τὸ τῆς Ἀλφιονίας Ἀρτέμιδος ἢ Ἀλφειώσης ἄλσος ἐστι (λέγεται γὰρ ἀμφοτέρως) ἀπέχον τῆς Ὀλυμπίας εἰς ὀγδοήκοντα σταδίους. hæc scriptura est omnium exemplarium. sed cum *Alphioniæ* Dianæ veterum nemo faciat mentionē: & constet ex Pausania Alphiæam Dianam ab aliis Elaphiæam fuisse dictam: non est dubitandum scripsisse etiam Strabonem τὸ τῆς Ἐλαφιαίας Ἀρτέμιδος ἢ Ἀλφ. ortum id cognomen vt placet Pausaniæ, à ceruorum venatione: vt malueruntalij, à muliere quadam, cui nomen Elaphio. Alterum ab Alpheo cognomen variè effertur ab auctoribus: aut scribitur certè variè. apud Strabonem Ἀλφειώσα, Athenæum, Ἀλφειώσα. in Pindari scholiis Pythionicarum oda 11. Ἀλφειώα. Pausaniæ est Ἀλφειαία.

CAPVT VIII.

Ὀψωνεῖν, προσοψωνεῖν, & ἰχθυολογεῖν. ἕτερ' ἐξ ἑτέρων παρεισφέρειν. Institutum Syrorum abstinere à piscibus. Gatis & Atergatis. Astarte & Astartæ. οὐ γινώσκειν ψήφους. ψελλὸν difficile ad intelligendum. λεβητοχάρων. Stratonici salse dicta. Prou. οὐδεὶς μέγας σαπρὸς ἰχθύς. δυσωπεῖσθαι τὸ πωλούμενον. Formula in sacris familiaris. Ἀκούετε λαοί.

CVM multa de piscibus esset locutus Democritus, quo satisfaceret Vlpiani Cirucirri curiositati, vela iam orationis suæ contrahens, τοσαῦτα inquit καὶ αὐτὸς ὑμῖν προσοψωνήσας, οὐκ ὀψοφαγήσων παρῆλθον, διὰ τὸν πάντα ἄριστον Οὐλπιανὸν, ὃς διὰ τὰ Σύρων πάτρια καὶ ἡμᾶς τῶν ἰχθύων ἀπεστέρησεν, ἕτερ' ἐξ Ἐρετρίας παρεισφέρων. Etsi hæc scriptura est omnium exemplarium, deprauatissima tamen est. Prima quidem verba planiora longè fuerint si ita potius concipiantur, τοσαῦτα καὶ αὐτὸς ὑμῖν προσοψωνήσας. οὐκ ὀψοφαγήσων γὰρ ἦλθον διὰ τὸν πάντα ἄριστον Οὐλπιανόν. Conferenda hæc sunt cum primis Democriti verbis: dixit enim initio, velle se προσοψωνῆσαι τοὺς ὀψολόγους ἰχθύας. vt ἰσίαν λόγοις dicimus: sic Democritus ὀψωνεῖν vsurpat pro *sermones habere de piscibus*. siue ἰχθυολογεῖν. Infrà hoc libro, ταῦτα καὶ παρ' ἡμῶν ἔχετε ἄνδρες φίλοι, ὀψωνησάντων κατὰ δύναμιν τὴν ἑαυτῶν ὑγιεινῶς. & προσοψωνεῖν, pro *addere ijs quæ dicta sunt de piscibus*. Latinè hic locus satis commodè verti non potest, ob paronomasiam in vocibus προσοψωνεῖν & ὀψοφαγεῖν. Sed sensus est. Hęc sunt quæ de piscibus habemus adiicienda antè dictis: nam vti video, pisces esurus huc non veni, propter Vlpianum. Sequentia verba declarāt, qua de causa & quomodo Vlpianus impedierit cum hunc, tum alios conuiuas, ne piscibus vescerentur. caussa fuit, quia homo Syrus ex moribus gentis suæ, alios quoque voluit ab esu piscium auertere. modum impediendi declarant ista, ἕτερ' ἐξ Ἐρετρίας παρεισφέρων. *alia ex Eretria clam inferens.* mirùm non exposuisse auctorem, quæ nam istæ fuerint Eretriacæ cupediæ, quæ auidos piscium, fecerint à præsente & oculis illorum obiecta copia piscium abstinere. Ne multis lectorem morer: aio hæc esse corruptissima. Legebatur, ἰδ' ἐξ Ἐρ. auctoribus chirographis exēpl. fecimus ἕτερα. id quidem rectè: sed nondum veram scripturam tenemus: quæ est hęc sine controuersia: ἕτερα ἐξ ἑτέρων ἀεὶ παρεισφέρων. *alia semper ex alijs inferens.* hoc est, alias semper quæstiones post alias nectens & proponens: atque ita sermonibus occu-

paros

patos nos habens, vt appositis piscibus vescendi non fuerit facultas. quàm bene Citueito ista conueniant si pluribus dicendum putem, ineptus sim. Deinceps explicat dipnosophista vnde sit hoc receptum in Syrorum mores, vt pisciũ esum abominentur. Gatim quandam fuisse reginam Syriæ quæ hoc prima instituerit, & edicto cauerit. Nam quæ vulgo dicebatur *Atergatis*, ex sententia Antipatri Stoici *Gatim* esse nominandam. quoniam verò edictum à Gatide fuisset aliquando promulgatum, *Ne quis* ἄτερ Γάτιδος (id est, præter Gatidem) *pisces vellet esse*: ὑπ' ἀγνοίας τοὺς πολλοὺς αὐτὴν μὲν Ἀτεργάτιν ὀνομάζειν, ἰχθύων δ' ἀπέχεσθαι. *vulgus veritatis ignarum, ipsam quidem Atergatin nominare, à piscibus verò abstinere.* Hac Athenæus ex Antipatro Stoico: cuius sectę homines nusquam ineptiores, quàm in scrutãdis antiquorum vocabulorum caussis. Tam enim verum etymum istud est, quàm vera illorum sententia, qui Hierosolyma dicta sic esse tradiderunt, ἀπὸ τοῦ τὰ ἱερὰ συλᾶν. Incredibilis sanè Græcorum hominum in hoc genere stupor, incredibilis confidentia. Certum est nomen Atergatis, vel vt alij scribunt Atargatis, corruptum esse ex Astarta. Nam Atargatis eadem quæ Derceto, Strabone teste libro XVI. Derceto autem & Astarte eiusdẽ deæ nomina sunt. Atharam prius vocatam scribit geographus. sed fortasse ibi legendum Ἀθάραν, non Ἀθάραν. Syrorum pura puta vox est עשתרה Ἀθάρα. quanquam in sacris literis semper scriptum עשתרות *Astaroth*, numero multitudinis: quem & LXX. interdum seruarunt, vt Iudicum capite secundo, ἐλάτρευσαν τῇ Βάαλ καὶ ταῖς Ἀσταρτίαις. Ephippi ῥῆσιν de piscibus portentosæ cuiusdam magnitudinis, missos facio: sunt enim difficillimi ad emendandum, vt omnia iocularia, & quæ nihil nisi mera figmenta, omni veritate cassa continent. Mox in istis, Τοιαῦθ' ὑθλῶν δεσπότης καὶ ζῇ θαυμαζόμενος μετ' μειρακίων οὐ γινώσκων ψῆφον ἀριθμοῦ, laudo sententiam Dalecampij, qui ζῆν οὐ γινώσκοντα ψῆφους interpretatur, alieno sumtu viuere, & impensarum rationem calculis non putare. Aut igitur sic accipe, aut interpretare de homine imperitissimo. Græci enim de alienis ab omni cultu dicere soliti ἀριθμὸν οὐκ ἐπίσταται. In Æschyli versu è Prometheo vincto, Τῶνδ' ἐστί σοι ψελλὸν καὶ δυσεύρετον, translatione venusta ψελλὸν pro obscuro ponitur: quia parum intelliguntur qui balbutie laborant. Quid apud vetustum poëtam Cercidam significaret vocabulum λεβητοχάρων, quo nomine hîc à Cynulco afficitur Vlpianus, non facile diuinatu est: neque satis scio an satis rectè ita nostri codices. In Epitoma quidem hæc inuenimus: λέβητος χάρις φησὶν ὁ παρὰ τῷ Ἀθηναίῳ τούτῳ Οὐλπιανός. sed auctor fortasse scripserat λεβητοχάρης, *qui lebetibus gaudet*. ironia est Cynulci, ventrem & gulam obiicientis homini qui toties in hisce libris dictus est cibi non multi, quiq; sermones epuletur pro esca. Sequuntur iam aliquammulta Stratonici citharędi dicta vrbana: quæ vnius occasione, in quo piscium extat nomen, relata omnia sunt isto loco. Illud quod cæteris aditum patefecit, & loco principe memoratur, huiusmodi est. Propis quidam fuit Rhodius citharista, mole corporis maior, quàm artis suæ peritior. de hoc interrogatus Stratonicus quid sibi videretur, respondit. οὐδεὶς, κακὸς, μέγας, ἰχθύς. Lepos omnis in eo, quod prouerbium vetus μέγας οὐδεὶς κακὸς (vel σαπρὸς) ἰχθύς, in diuersissimũ sensum detorsit, distinctè vocem vnam quanq; pronuntians: cum vetus sensus adagionis omnes illas vno spiritu sine distinctione vlla postulet efferri. Nulla hîc est difficultas: nisi quod malè concipiuntur vulgò ista ab interpretibus, hoc modo: δηλονότι τὴν παροιμίαν, μέγας, οὐδεὶς, σαπρὸς, ἰχθύς. Dalec. praua hac interpunctio impulit, vt παροιμίαν hîc verteret, *sententiolam*. Sed distinctiones omnes tollendæ, & vertendum, *diuisis* vocibus *prouerbij* huius, *Magnus nullus est malus piscis*. δυσωνεῖσθαι τὸ πωλούμενον de emptore dicunt Græci, qui difficilẽ se præbet in emendo, & iustum æquumq; rei emendæ pretium venditori denegat. qui sunt eo ingenio δυσῶναι nominabantur, vt libro tertio diximus & septimo. Illo autem verbo vtitur mox Aristoteles in superioris prouerbij explicatione. Scribe, ὅτι μᾶλλον ἂν εἵλοντο Τελεσαγόρᾳ δοῦναι, ἢ τοσοῦτον ἀναδέξασθαι: non τοσοῦτον. Veteres cum sacra facerent præcones adhibere soliti qui vt facerent audientiam, & adstantium coronam monerent fauere linguis, clamabant, Ἀκούετε λαοί: vel vt dicebant Attici λεῴ. & εὐφημεῖτε πᾶς λεώς. siue λεώς. ad hanc formulam respiciebat Aristonicus, cum Mylassa Cariæ oppidum ingressus, templa multa videns, ciues autem raros, clamauit, Ἀκούετε ναοί.

CAPVT IX.

Percurruntur Stratonici apophthegmata quæ Macho poëta in literas retulerat. Αὐτίκα *&* εὐθέως *initio periodi.* ψαλλόμενος. *Mos, Soli narrabant sua somnia.* κύαθος. ξενωνίσαι *Anni ratio incerta & perturbata apud veteres.* κήρυκες, murices. *Mos sacra facientium, linguis fauere.* οὐ χρᾶσθαι λύρᾳ. Paryfades *&* Berifades. Nicocreon, Nicotheon *&* Nicocles. *Græcorum mulieres ventitaſſe ad conuiuia. Biothea ſubtile commentum ad celandam* ἀποψόφησιν. κιθᾳν *pro cithara oblectare aut iuuare. Locus inſigniter reſtitutus.*

MPENDETVR caput iſtud Machonis elegantibus ſenariis, quibus Stratonici acuta & ſcita quædam reſponſa memoriæ prodidit. Primo verſu, Στρατόνικος ἐπεδήμησεν εἰς Πέλλαν ποτέ: legam ἐπιδημήσας. vt paullo antè, εἰς Μύλασα δ' ἐπιδημήσας. at verſu XXIX. rectè, εἰς Ἄβδηρα δ' ἀποδημήσας ἐπὶ τὸν ἀγῶνα. non ἐπιδημήσας. In XI. ſcribe ἐμπεσὼν metri cauſſa. & in V. παρὰ non περί. Nonum & ſequentem ita reſtitue, Τῆς κοιλίας τὸν σπλῆν' ἔχοντας διπλασίω, Καθήμενός, φησ', ἐνθάδ' ὅδε φαίνεται Τὰ ἱμάτια &c. alludit ad ſeruos balnearios, qui in apodyterio veſtes ſeruabant. Καθήμενος caue iungas cum φησί. debet enim cum ὅδε connecti. Sed quæro quî potuerit Stratonicus lienis hunc tantum tumorem in homine veſtibus induto, aut etiam nudo, aſpectu ſolo deprehēdere? nimis iſtud quidèm, ſi quid iudico, nugatorium eſt. Εὐθέως vt poſita eſt diſtinctio in editis, iungendum cum λαμβάνων: ſed malim ita, Τηρεῖν ἅμα καὶ τοὺς σπλῆνας. εὐθέως, ἵνα Μηδ' ἧττον αὐτοῖς ἔνδον ᾖ συγχωρία. Eleganter initiô ſententiæ poni ſolet τὸ αὐτίκα pro *nempe*, vel *puta*, aut *fortaſſe*. Macho eodem modo hîc vſurpat τὸ εὐθέως. cuius vſurpationis non recordor aliud exemplum. XVII. Ψαλλομένου ὁ Στρατόνικος οὐκ ἔχων δ' ὅτῳ Διαλέξεθ' ἑτέρῳ, συγκατέθλα τὸ ποτήριον. Scribe, Διαλέξεθ' ἑτέρῳ. ſic metro Excerpta conſulunt. ψαλλόμενος vertit Dalec. *auſcultans canentem* cum auctoris mente pugnat è diametro hæc interpretatio. Nam canebat quidem pſaltes; & Stratonicus ἐψάλλετο: ſed ipſe tamen non auſcultabat: verùm occaſionem potius quærebat animum ab eius cantu auocandi. Itaque cum omnibus ſilētibus, & ad cantorem diligenter attendentibus, haberet neminem quicum colloqueretur, appoſitum ſibi poculum fregit: quaſi eo pacto habiturus qui ſecum ſermones ſereret, & colloquij vices exciperet. Omnino autē periphraſi vtendum, vt Latinè exprimamus participia ψαλλόμενος, κιθαριζόμενος, καταυλούμενος, & id genus alia. Atque hîc iudicium opus eſt interpretum, vt pro loco vertant commodè: alibi igitur aliter: hîc verò ſic, *cum obtunderetur eius cantu Stratonicus.* XX. Τῷ δ' ἡλίῳ τὴν κύλικα δείξας, συντόμως Πιὼν ἐκάθευδε. citharœdus imitatur tragicos poëtas: apud quos qui ſomnia vidēre, ſi neminem habent cui ſuas calamitates narrent, Soli illas recitant: quia vt verè ait ſanctiſſimus Nazianzenus, φάρμακον ἀλγεός ἐστι καὶ ἧττον μῦθον ἐνισπεῖν. Sic Stratonicus, qui neminem habebat cui præbiberet, Soli calycem oſtentauit, propinanti ſimilis. nam verbo δείξας exprimitur mos & geſtus præbibentiū, & quod Homerus dicere ſolet δειδίσκετο. Interprès emendauit τὰς κύλικας. abſurdiſsimè. verùm hoc ideo, quia ſuperiore verſu vocem κυάθους non intellexit. eſt verò κύαθος, trulla qua vinum de cratera hauriebant. ſed accipitur pro hauſtu vno. Stratonicus igitur multis trullæ hauſtibus calycem illum magnum impleuit, atque eo pleno ſe proluit. XXIV. Ἔξοινος ὁ Στρατόνικος ἐγένετ' εὐθέως. Muta diſtinctionem & hîc & in ſequentibus, ac ſcribe,

> Ἔξοινος ὁ Στρατόνικος ἐγένετ'. εὐθέως
> Παραπυνθανομένων δ' ὅτι πολὺ πιὼν ἀεὶ
> Οἶνον, ἐμεθύσθη συντόμως ἀπεκρίνατο.

comeſſatores qui poſt cœnam aduenerāt, & neſciebant magnum vini calycem, illum de quo modo eſt dictum, extra ordinem à Stratonico eſſe epotum, mirantur, quod homo largiter bibere vinum ſuetus, tam facilè inebriatus fuiſſet. Hæc omnia corrupēre interpretes: nec minus reſpōſum Stratonici: quod eſt huiuſmodi,

> Ὁ γὰρ ἐπίβουλος καὶ κατάρατος ψάλτης, ἔφη,

Ὡς βοῦν

ὡς βοῦν ἐπὶ φάτνῃ δειπνίσας ἀπέκτεινεν.

interpretes τὸ δειπνίσας verterunt *ad cœnam inuitatum.* non intellexerunt Stratonici acumen. verte, *cœnatum*, siue *post cœnam.* vult dicere, iam saturum & vini cibiq; plenum. alluditur ad cædem Agamemnonis & poetæ verba. Imò verò Stratonicus verba Homeri in hac responsione vsurpauerat: quæ vt potuit, suis senariis adaptauit Machon. Versus Homeri quem pronuntiauit Stratonicus est hic: ἐμὲ, dixit, psaltes iste κατέκτανε

Δειπνίσσας, ὥς τίς τε κατέκτανε βοῦν ἐπὶ φάτνῃ.

XXXII. κηρύττουσι ἕκαστον αὐτῶν ὅτε θέλοι νουμηνίας. Hæc fuit olim anni confusio & perturbatio, in iis præsertim ciuitatibus vbi minus literæ florebant. Similis ferè ἀταξία in annum Romanum inuecta per pontifices ante Iulium Cæsarem, vt auctor est Suetonius. Male hæc aliter à nonnullis accipiuntur. XL. τοῖς ὅλοις μὲν ἐρρώμαι ξένε. Lego, τοῖς κώλοις. Κῶλα sunt brachia & pedes. XLI. Καὶ τὸν κολάκων πολὺ μᾶλλον ἐπὶ δεῖπνον τρέχω. alluditur ad cognomen iocularę parasitorum & id genus gulæ mancipiorum. τρεχέδειπνοι enim vulgò isti nominabantur. XLIII. Μή ποτ' ἐπιβὰς κήρυκι τὸν πόδ' ἀναπαρῶ. In præcedentibus versibus κῆρυξ erat *præco*: hic est *murex.* In Glossis rectè, *Muraces*, κήρυκες, πορφύρα. Inde Latinis in re militari *murices* dicti, qui Græcis τρίβολοι, vel σιδηροῖ κατεργολαί. nec video cur, istos *rumices* appellent eruditi sed hæc ad Polybium, vt speramus, breui. XLV. εὐφημεῖν μὲ χρὴ, σπείσαντες εὐξώμεθα φησὶ τοῖς θεοῖς. Lego & distinguo. εὐφημεῖν γὰρ χρή. Σπείσαντες εὐξόμεσθα φησὶ τοῖς θεοῖς. Acutissimè dictum: sed cuius vim non capiunt omnes. Ritibus sacrorum receptum olim, vt cum sacra facerent abstinerent ab omnibus malis verbis. propterea qui aderant monebãtur præconis voce, εὐφημεῖν, id est fauere linguis, & verbis parcere malè nominatis. Id verò maximè desiderabatur cum diis vota facerent. Hinc iocus hic Stratonici. nam cum inciperet tibias inflare tibicen indoctus & malus, homo facetus significans malum huius sonum non minus quàm mala verba à sacris summoueri debere, *quando*, inquit, *εὐφημία ad preces necessaria, peractis sacris* (hoc valet σπείσαντες) *diis vota nuncupabimus.* hoc est, postquam tibicen iste inflare tibias desierit. desinebat autem libatione & reliquis sacrorum ritibus peractis. XLVIII. Δεινῶς ἀπᾴδων τῇ λύρᾳ τ' οὐ χρώμενος. *qui vocem absonam habebat, & cithara vtebatur non bene.* οὐ χρῆσθαι λύρᾳ Græcum dicendi genus, pro nescire lyra vti. LI. Στρατόνικος ὁ κιθαρῳδὸς ὡς Βηρισάδην ἔπλευσεν εἰς τὸν Πόντον. Putabam esse Parysadem, quem inter Ponti reges olim ad Strabonem commemorauimus. sed Berisades iste Thraciæ rex fuit: de quo multa Græcus orator in ea contra Aristocratem: & Dinarchus in ea contra Demosthenem. LIV. Ὡς δ' αὐτὸν ὡς ἔοικεν οὐ προσίετο. cum rex Stratonicum sibi valedicere cupientem non admitteret: atque hoc modo illum apud se diutius detineret. vel αὐτὸν οὐ προσίετο pro τοὺς αὐτοῦ λόγους περὶ ἀπαλλάξεως οὐ προσίετο. cum Stratonici sermonem de reditu ipsius respueret. LVI. Εὖ γὰρ δέχεται αὐτὸν καταδύειν. Forte, Εὖ γ' ὅλως δύναι. versus est nonnihil obscurus: neque satis capio acumen huius responsionis. Intelligendum autem est, his dictis abiisse Stratonicum insuperhabita regis voluntate. LXII. Δυσπότμου φησίν. illa nempe anus hoc dixit, non Stratonicus. Quare caussæ non erat cur inter responsa Stratonici hoc referretur: quod dictũ est non Stratonici, sed de Stratonico. Verùm extat simile huic, vel ipsissimum hoc potius, dictum Stratonici de Satyro sophista, non multo post Athenæo relatum inter alia huius ἀστείσματα. LXV. Ἡ Νικοθέοντος εἰσιοῦσα Βιβία. Assentior doctis qui censent Nicocreontem hunc esse Cypri tyrannum, de quo dicebamus capite quarto. Regis huius siue tyranni nomen scriptores variè efferunt: *Nicocreontem* pars maxima nominat: *Nicoclem* paulo post Phanias, & Diodorus Siculus: Macho hîc *Nicotheontem.* non enim videtur temerè contra antiquissimarum membranarum consensum emendandus hic locus; ne Eclogæ quidem Hœschelianæ constãt sibi: nam in Machonis versu Nicocreontem hunc nominant: paullo post verò Nicoclem in testimonio Phaniæ peripatetici: De huius vxore scribit Machon,

—εἰσιοῦσα Βιβία
Γυνὴ μετὰ παιδίσκης ἄβρας εἰς τὸν † πολεμὸν
Ἀπέψοφησε.

Manifesta hîc scripturæ deprauatio. Eruditissimus, & (quæ non multorum laus est) iudicij in literis recti, Paulus Leopardus emendabat εἰς συμπόσιον. cui tamen assentiri nequeo.

nequeo. Puto enim veram lectionem esse, εἰς σκότον. nam si quis obiiciat ex Cornelio Nepote, fœminas in conuiuia more Græcorum non esse adhibitas: in promtu sunt Græcorum scriptorum testimonia, quæ contrarium sæpissimè factum arguant. Taceo iniuriam fieri vxori tyranni, si æquo iure cum ceteris Greciæ mulierculis censeatur. ancilla ἄβρα est, quæ honoris caussa nobilem mulierem comitatur. L X V I I. κατὰ τῶν Σικυωνίων Α'μυγδαλῶν ἐπιβᾶσα συνετρίβεν τύχῃ. Acutè Leopardus, τὴν ἀγκύλην ἐπιβᾶσα. vt de calceorum amento intelligatur. Dextrè hoc & de industria factum à Biothea, vt tegeret τὴν ἀποψόφησιν, de qua dictum est. voluit enim videri, non ventris crepitum eum esse: verùm lacerati calcei stridorem. Ingeniosa mulier, ingeniosus etiam Leopardus, qui hoc illius subtile commentum diuinauit, & hunc locum ita constituit. At in Hœscheliana Epitoma hæc historia non hîc, sed aliquanto post sic narratur. Βιοθέα ἡ Νικοκρέοντος γυνὴ ἀπεψόφησέ ποτε. κατὰ Σικυωνίαν ἀμυγδαλῆν ἐπιβαλοῦσα συνέτριψε. id est, *Biothea Nicocreontis vxor crepitum aliquando emisit: deinde Sicyoniam amygdalam deiecit, & pede contriuit.* Sanè & nuces & amygdalæ cum franguntur crepant: neque est à verisimili alienum, quod hæc scriptura continet. Amygdalæ Sicyoniæ hîc nominantur, fortasse quòd molliori essent cortice quàm ceteræ. non enim quæuis amygdala pedis pressura est fragilis. L X I X. Στρατόνικος εἶπεν, Οὐχ ὅμοιος ὁ ψόφος ὑπὸ νύκτα. Infelicem Stratonicum, qui vt sorex indicio suo perit. Nam verbis hisce voluit dare significationem intellecti Biotheæ doli: quam impotentis mulieris offensam morte expiauit. Sed quid significant illa verba ὑπὸ νύκτα? nam equidem illa explicare non possum. Suspicabar scribendum ὑπὸ ῥῖνα. hoc sensu: vterque sonus non similis ad nares accidit. siue, posterior sonus nō ita ferit nares vt prior: neque idem olet. At Excerpta vulgatam lectionem tuentur: quæ hoc dictum Stratonici referunt sic: οὐχ ὅμοιος ὁ ψόφος ὁ ὑπὸ νύκτα. L X X V. Ὡς αὐτὸς αὐτὸν οὐκ † ἰθαλλέσιδα. Et hic versus portentosè corruptus est: & ceteri qui præcedunt in hac narratiuncula neque scripti, neque distincti sunt recte. Totum locum ita concipiet qui nos audiet.

Ἐπιδεικνυμένου ποθ' ὡς ἔοικεν ἐν Ἐφέσῳ
Ἀφυοῦς κιθαρῳδοῦ τὸν μαθητὴν τοῖς φίλοις,
Παρὼν κατὰ τύχην ὁ Στρατόνικος τοῦτ' ἔφη,
Ὃς αὐτὸς αὐτὸν οὐ κιθᾷ ἄλλως κιθᾷ.

id est, *cùm Ephesi ineptus citharœdus discipulum quendam suum amicis ostentaret, Stratonicus casu interueniens dixit: Qui non potest se ipsum facere citharœdum alios facit.* cætera plana, neque de lectione potest dubitari: pro παρὼν malit aliquis παριών. At postremi versus vulgata scriptura nulli Africæ portento de monstruositate concesserit. Quàm multa de hoc loco ab eruditissimis viris scripta sint, frustra doctos moneam. Omnia tamen, iudicio nostro sunt eiusmodi, vt meritò conatum laudes omnium, emendationem nullius. Quærebant nempe longius, quod habebant præ manibus. Nam in vulgata lectione vera latet, ne litera quidem vna addita: sed vnica solùm deperdita quæ geminari debuit. enim in ἄλλως deest τὸ α: quia dictio præcedens desinebat in α, leue autem est, quod pro ὃς perperam scriptum ὡς. Magnum saneè tot doctissimos viros non vidisse manifestissimam antithesin inter αὐτὸς αὐτὸν & ἄλλως: quæ vel minimùm attendētium oculis cerni poterat. Sed eorum acumen retudit vox κιθᾷ: quam nos putamus lasciuia ingenij vel à Stratonico vel à Machone fictā iocosè, aut ab antiquiore alio poëta pro *cithara oblectare*. Primùm hoc loci sentētia flagitat manifestissimè: deinde certum est, in hac volubili lingua nihil non sibi licere poëtas præsertim comicos voluisse. quanquam & alij poëtę non dissimili licentia, δῶ pro δῶμα, ἧλ, pro ἧλος, σανδὰ pro σανδάλιον, βρὶ pro βριαρὸς, ῥᾶ pro ῥᾴδιος, παῦ pro παῦσαι: λοφᾶν Aristophanes pro λοφοπωλῶν in Pace, & similia his multa formarunt: de quibus poëtarum interpretes, & Cappadox geographus libro octauo.

CAPVT

CAPVT X.

Μοχθηρὸς & μόχθηρος. Cilicum & Pamphyliorum ingenia. Phaselitæ & Sidetæ. κατὰ & contra in inscriptionibus. Pœnæ improborum arguunt DEVM *esse. Mos veterum regum, vrbes aut prouincias dare dynastu ad vectigal. Ἰλίεια ludi. Rhodij, Cyrenenses albi. mores Cyrenensium. Heraclea ἀνδροκόρινθος. Byzantium cur μασχάλη τῆς Ἑλλάδος. Leucadij cur ἕωλοι Κορίνθιοι. Ambraciotæ cur μεμβρακιῶται. μικροπολιτικὸν τὸ μὴ δύνασθαι συμπληρῶσαι, variè expositum. verbi ἐθέλειν vsus Atticus. ῥῆμα. εἰς subauditur. Carcinus poëta.*

OXΘΗΡΟΝ Græci dicunt & qui ærumnosam vitam degit, & qui improbis moribus est. Non iniuria dubitari potest, vtro modo id verbi acceperit is qui Stratonico hanc quæstionem proposuit, τίνες εἰσὶν οἱ μοχθηρότατοι τῶν ἐν Παμφυλίᾳ; Et olim & nunc Cilicum atque Pamphyliorum misera & dura vita inter saxa & cautes degentium. Sed & latrociniis fraudibúsque infames iidem. Scire hoc licet ex vetere historia, Græcorum prouerbiis, & eorum sermonibus, qui per illorum fines iter aliquando fecerunt. Fere enim ingenia hominum de cœlo suo & solo mores trahunt, & vt Græcis eleganter dicitur, οἱ τρόποι συνεξομοιοῦνται τοῖς τόποις. Hæc posterior interpretatio potior videatur. quam firmat nonnihil alterum eiusdem dictum de eodem populo, quod paullo post commemoratur. etsi ad priorem interpretationem non nimis reluctátem illum quoque locum traxeris. Stratonici responsum ita habet, Φασηλίτας μὲν ἔφησε μοχθηροτάτους εἶναι, Σιδήτας δὲ τῶν ἐν τῇ οἰκουμένῃ. Quod aliis locis sexcentis accidisse sæpe diximus, idem huic quoque censemus euenisse: vt geminandæ aliquot voces negligentiâ exscribentium sint prætermissæ. Nam & dixit Stratonicus, & scripsit Athenæus, Τῶν ἐν Παμφυλίᾳ μὲν Φασηλίτας ἔφησε μοχθηροτάτους· Σιδήτας δὲ τῶν ἐν τῇ οἰκουμένῃ. Interrogatus fuerat de Pamphyliis, respondet de Phaselitis, qui non in Pamphylia erant, sed in Lycia. vel quia finitimorum populorum fines parum discreti: vel iocosè nomen παμφυλίας in alium sensum accipiens pro vniuersitate mortalium, hoc est, ἀντὶ πάντων φύλων. Tropæorum inscriptiones apud Græcos fere sine verbo concipiebantur. ΚΑΤΑ ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΩΝ. Talis illa nobilis scorti, ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΑΚΡΑΣΙΑΣ. Talis etiam ista hoc loco ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΚΑΚΩΣ ΚΙΘΑΡΙΖΟΝΤΩΝ. Latini pro κατὰ dicunt *contra*, vt Suetonius: vel *aduersus*, vt in antiqua inscriptione pantomimi CORONATVS ADVERSVS HISTRIONES & OMNES SCENICOS ARTIFICES. Θυμελικοὺς ἀγῶνας qui paullo post, in θεατρικοὺς verterant, ridiculi sunt ne aliud dicam grauius. sed indignor doctos viros errare cum illis maluisse, quàm libros meliores & Eustathium de quo erat ipsis compertum, sequi. Cum aliquando trabis ruina homo sceleratus esset oppressus, dixit Stratonicus, Ἄνδρες, δοκῶ, εἰσὶ θεοί· εἰ δὲ μὴ εἰσί, δοκοί εἰσι. variè hæc interpretantur: nos ita probamus, *O viri sunt dij, δοκῶ, puto equidem: sed si non sunt dij, sunt δοκοὶ per hanc trabem.* id est, quamuis dij non essent, poterat huius improbi mors persuadere hominibus deos esse. Pœnæ improborum vel perditis & desperatæ audaciæ hominibus confessionem hanc exprimere solent, Deos esse. eorundem felicitas vulgo multos dubitare fecit an dij essent. Notissimi sunt versus,

Marmoreo Licinus tumulo tegitur: Cato paruo:
Pompeius nullo: creditis esse deos?

Ille qui apud Stratonicum gloriabatur, ὅτι πάντα ὑπάρχει αὐτῷ οἰκεῖα, hoc voluit: omnia quæ ad vitam rectè, commodè, & iocundè degendam expeti solent, sibi esse abundè domi. vitæ commoda præstare poterant quæstus quos redimendis operibus faciebat: honestatem & iocunditatem filij spondebant, quorum alter fuit ludimagister, tibicen alter. Scribe, Ἐρομένου δέ τινος, διὰ τί τὴν Ἑλλάδα πᾶσαν ἐξενιτεύει, ἀλλ' οὐκ ἐν μιᾷ πόλει ἐξενιτεύει (?). clarissima ista quidem: at non adeo quæ respondet Stratonicus. Παρὰ τῶν Μουσῶν ἔφη εἰληφέναι τέλος τὰς Ἑλληνίδας ἁπάσας, παρ' ὧν πράττεσθαι μισθὸν ἀμουσίας. Magna iux

gna lux tenebricoſo loco acceſſerit ſi ſcribas, εἰληφέναι εἰς τέλος, hoc eſt, *Dixit Stratonicus à Muſis ſe accepiſſe ad vectigal omnes Græcos: à quibus mercedem exigat* ipſorum *imperitiæ*. Salſum & venuſtum dictum. Reſpicit Stratonicus ad magnorum principum antiquam conſuetudinem: qui ſatrapis & dynaſtis ſuis, aliiſque quibus cupiebant certas vel prouincias, vel vrbes aſſignabant, vnde vectigalia in vſus ſuos exigerent. Sic legimus antiquæ reginæ cuidam Ægyptum datam fuiſſe εἰς κόσμον à marito: Themiſtocli Lampſacum εἰς οἶνον, Magneſiam εἰς ἄρτον, Myuntem εἰς ὄψον, Percotam & Palæſcepſin εἰς στρωμνὴν καὶ ἱματισμόν. Similia narrantur de Pytharcho, de Alcibiade, de aliis. Eò reſpiciens homo εὐφυὴς, Muſas quidem monarchæ alicui aſſimilat, cui omnes mortales non vt ſubditi, verùm vt ἄμουσοι & indocti, tributum teneantur pendere. Ex omnibus porrò prouinciis vnam ſibi conceſſam, Græcorum nempe, à quibus id tributum exigat: quod vocat ipſe μισθὸν ἀμουσίας. de vocula εἰς quam deſiderari diximus, plura ſequente cap. *Ilica* appellati ſunt ludi quos Ilienſes agebant: Ἰλιεῖα ab Ilio, vt *ludi Romani* à Roma. Feſti celebritas ex eo apparet, quod etiam ex remotiſſimis locis ſcenici artifices eò properarent. Falluntur qui mutant hanc ſcripturam, Πυθωδικοσμ☉ δ' ἐν Ἰλίῳ ἐπιδημοῦντ αὐτὸν ἐν τοῖς Ἰλιείοις, Ἀεὶ, ἔφησεν, Ἰλίῳ κακά. id eſt, *cum audiſſet Satyrum Ilium veniſſe cum celebrarentur Ilica, Semper, inquit, Ilio mala.* Ait, Μυνάκη δ' αὐτῷ περὶ μουσικῆς διαμφισβητοῦντος. Scribendum Μυννάκῳ. ſic enim Pollux hunc ſutorem nominat, & Heſychius: in cuius codices mendi ſuſpicio, hic quidem, vix cadit. Ait, τοὺς Ποντικοὺς ἐκ τοῦ πολλοῦ ἥκειν Πόντου, ὥσπερ ἐκ τοῦ ὀλέθρου. Suſpecta vox πολλοῦ: neque mentem ſatis video. Ponti regionem, opinor, vituperat. Ait, τοὺς δὲ Ῥοδίους ἐκάλει λευκοὺς Κυρηναίους. ſimilibus moribus fuiſſe Rhodios & Cyrenenſes ſignificat. Simillimè hodie homines ſceleſtos ſunt qui vocent Mauros albos. qui autem Cyrenenſium fuerint mores, verbo indicat, cum addit, καὶ μνηστήρων πόλιν. erant enim Cyrenenſes ſplendidi, magnifici & ἀβροδίαιτοι. & vt mox dicitur, ἀσελγεῖς καὶ θερμοπόται. de Ariſtippo & Anniceride cæterorum noſce ingenia. & ſunt ad manum teſtimonia poëtarum aliorumque ſcriptorum. Scribe verò, καὶ τὴν Ῥόδον, μνηστήρων πόλιν. καὶ τὴν Ἡράκλειαν ἀνδροκόρινθον. Obſcurum eſt ecquam è multis Heracleis hic intelligat. etiam illud, quare vocet ἀνδροκόρινθον. an hoc ſignificat? tantam eſſe Heracleæ impudicorum virorum multitudinem, quanta erat Corinthi fœminarum Veneris ſacris operararum? Ait, καὶ τὸ Βυζάντιον μασχάλην τῆς Ἑλλάδος. & iſtud diuersè acceperunt docti. In homine μασχάλη eſt ala ſiue alarum cauitas. inde tranſlatum id nomen ad multa. Byzantium Stratonicus vocat μασχάλην, hoc ſignificans: ſi quis eam vrbem occupauerit, ſimilem reliquam Græciam fore homini quem aliquis alâ prehenſum teneat. ſiue loci naturam conſideres, ſiue hiſtorias conſulas, neque Stratonico viri prudentis, neque mihi fidelis interpretis laudem inuidebis: Sicui tamen hoc minus arridet, afferemus aliam interpretationem, opinor, haut malam. Poteſt enim Stratonicus ea appellatione aut vrbi immunditias, aut ciuibus ſordidum victum obieciſſe. nam cauitati alarum proprius eſt fœtor qui dicitur τράγος: vnde illos τραγομασχάλους nominabant, quibus *grauis hirſutis cubat hircus in alis*. Ait, τοὺς δὲ Λευκαδίους ἑώλους Κορινθίους. hoc eſt, frigidos & vanos Corinthiorum imitatores. Leucas colonia Corinthiorum fuit vt ſcribit Strabo. reſtabant igitur in eorum moribus veſtigia quædam prioris patriæ: ſed parum expreſſa & obſoleta: ſicut nec pridianæ reliquiæ ſapiunt idem ac recèns cocti cibi: quicquid argutetur deparcus & triſtis Tiberius. Vocem ἕωλος, non vno loco expoſuimus. neque nunc repetendum. Ait, τοὺς δ' Ἀμβρακιώτας μεμβρακιώτας. haut ſcio an ita ſcripſerit. tamen ita disertè antiquæ fidei exemplaria. alluſit fortaſſe ad membrades piſciculum vilem. ſi ita eſt, cur non dixit potius μεμβραδιώτας? aut ad nomen μειρακιώτης. Vtrumque dicunt Græci & μειρακιῶδες & μειρακιωδῶς. Ait, ἰδὼν ἐν τῷ κύφωνι δεδεμένους δύο, ὡς μικροπολιτικὸν ἔφη, τὸ μὴ δύνασθαι συμπληρῶσαι. Quia variis modis ſolet accipi verbum πληρῶσαι, ideò hæremus ad quam potiſſimum notionem Stratonicus reſpexerit. Proponemus diuerſas interpretationes, vt acutus lector eligat quod amplectatur. πληροῦν interdum eſt, quod inſtitueris conſummare. Potes igitur vertere, *cum in ligneis compedibus duos publicè vinctos vidiſſet, Quàm hoc eſt, inquit, ciuitatis inualidæ argumentum, rem non poſſe perficere.* Non habendos in vinculis diutius, ſed ſupremo ſtatim ſupplicio afficiendos fuiſſe noxios, ſi recta hæc interpretatio eſt, ſignificat Stratonicus. Facit aliquid ſtabiliendæ huic ſententiæ, quod non ſimpliciter ait vinctos: ſed ἐν τῷ κύφωνι. ſic enim videtur innuere capital ab iſtis fuiſſe admiſſum: ideóque habitos in cyphone.

quem

quem fuisse scribût veteres, ξύλον ὧ κατέπηγον τοὺς θανάτῳ καταγνωσθέντας. πληρωτὴς etiam dicitur nauis magister, qui nauem instruit remigibus: πληρώματα enim Græcis sunt remiges ipsi. fortasse eò allusum est à Stratonico. nam in multis ciuitatibus capitis damnati aut bello capti remis addicebantur. Aliter accipitur idem verbum, quando dicimus πληροῦν ἔρανον, pro ἀποδιδόναι, vel etiam εἰσφέρειν. vnde apud Demosthenem non semel πληρωτὴς ἐράνου. Philostratus libro sexto De vita Apollonij, οἱ δὲ χρηστοὶ Ἕλληνες, ἢν μὴ ὀβολὸς ὀβολὸν τέκῃ, καὶ τὰ αἴτια αὐτοῖς ἀπιλήψονται καπηλεύοντες ἢ καθειργνύντες, οὔ φασι ζῆν· ἀλλ' ὁ μὲν θυγατέρα σκηπτόμενος ἐν ὥρᾳ γάμου, ὁ δὲ υἱὸν ἤδη τελοῦντα ἐς ἄνδρας, ὁ δ' ἔρανον πληρῶσαι, &c. inter varias caussas quæ prætexi ab hominibus auaris solent, cur fœnus & fraudes exerceant, ponit & ἔρανον πληρῶσαι, id est, collationem eorum quæ vel publicè pendi solent à ciuibus: vel quę priuatim amicis pauperibus & afflictis prętabantur nomine erani: vt multis dudum expositum nobis ad Theophrasti libellum aureolum Characteres. Hic igitur συμπληροῦν hoc loco interpretari licet, collata pecunia dependere quod alius debeat. concisè dictum, pro συμπληρῶσαι τοὺς ἐράνους αὐτοῖς. Ita vertimus: *quàm angusti animi ciues sunt, qui non possunt stipe collecta pro his soluere.* Homines auari, illiberales ac deparci, & sunt & dicuntur Græcis μικρόψυχοι, μικρολόγοι, atque etiam μικροπρεπεῖς, vt alibi probauimus. quò allusum à Stratonico vocem μικροπολιτικὸν in hac re vsurpante. Erani ad dissoluendum æs alienum collati exemplum habes extremo libro XIII. Mala nomina, aut qui iudicatum non soluissent habere ἐν ξύλοις, id est, ligneis compedibus, antiqui fuit moris. Hesychius, ἐγκαλοσκελής, οἱ μὴ ἀποδιδόντες τὰ χρέα, ἐγκάλοις (siue ἐν κάλοις) ἐδεσμεύοντο τοὺς πόδας. Ait, ἤθελεν ἔφη γνῶναι κατά τινα τόπον ἐστὶ τῆς πόλεως. *dixit se posse cognoscere in qua parte sit vrbis.* ἤθελεν eleganter & Attice pro ἐδύνατο. sic in idiotismo nostro, *volo hoc facere*, pro, spondeo me hoc posse facere. tamen Excerptor noster, ἔχειν ἔφη γνῶναι. Ait, τοῦ δὲ Τηλεφάνου ἐπεὶ ἀναφυσᾶν ἤρξατο, περισκεψάμενος ἔφη, ὡς οἱ ἐρυγγάνοντες. Vindelicianus Breuiator, περισκεψάμενος, ἄνω ἔφη, ὡς οἱ ἐρυγγάνοντες. Ait, τοῦ δὲ βαλανέως ἐν Καρδίᾳ ῥύμμα γῆν μοχθηρὰν καὶ ὕδωρ μοχθηρὸν παρέχοντος. saponis loco aut κονίας βαλανευτικῆς, id est, *creta balnearis*, malam terram balneator exhibuerat. ῥύμμα, pro εἰς ῥύμμα. sed præpositio interdum omitti solet: & ita possit defendi fortasse, vulgata lectio eo loco, παρὰ τῶν Μουσῶν ἔφη ἀλγεῖναι τέλος τὰς Ἑλληνικὰς ἀπωλείας. vbi scribebamus εἰς τέλος. sanè melius. Scribe mox, ᾄσαντος δέ τινος, ἤρετο τίνος τὸ μέλος. *Carcinus* quem Stratonicus ridet, is est qui ab Aristophane tam acerbè traducitur. apparet autem ex hoc loco, non solum tragœdiarum poëtam fuisse, verùm etiam carminum lyricorum.

CAPVT XI.

Timothei carmen, Semelæ partus. *Stratonici de eo dictum. Lacedæmoniorum Senatusconsultum aduersus Timotheum. Vetus Spartiatarum lingua frequentissimè vsa litera gamma. exempla eius dialecti plurima.* acus *&* *venter Latinæ voces vnde, alia multa.*

TIMOTHEVS poëta tragicus, dithyrambicus atque etiam lyricus, quem dicebamus capite quinto, vt frigidum & nimis sæpe ineptũ facetorum risum sustulisse, inter alia multa carmen fecerat, cuius fuit & argumentum & titulus, Σεμέλης ὠδίν. sed in hoc poemate Musæ illi fauoris sui auram nihilo magis aspirarant quàm in cæteris: imò, vt exitus probauit, multo etiam minus in isto quàm in aliis. De hoc carmine, (quod vidit primus omnium Paulus Leopardus) accipienda, quæ scribit Athenæus inter commemorandum Stratonici acutè dicta. ἀκούσας δὲ τῆς ὠδῖνος τῆς Τιμοθέου, Εἰ δ' ἐργολάβον, ἔφη, ἔτικτε, καὶ μὴ θεόν, ποίας ἂν ἠφίει φωνάς; fecerat nempe Semelen in Bacchi partu deformiter & indecore eiulantem: nulla habita ratione maiestatis eius dei: quem par erat minore matris cruciatu, & aliis legibus venisse in hanc lucem, quàm è vili popello aliquem homunculum. Iure igitur ineptus poëta ineptiarum Stratonico pœnas dedit. At Spartani non vitio tantùm hoc illi verterunt, sed vt crimen vindicarunt. Nam in Senatusconsulto

Lacedæmoniorum quo vrbe pellitur Timotheus, duo solum illi obiiciuntur, quod veterem musicam corrupisset nouis inuentis: & quod indecoris figmentis suis de Semelæ partu iuuentutis animos corrumperet. Ipsum consultum, quia insigne est, ait Boetius, Spartiatarum lingua, σ literam in ρ vertentium, neque vsquam satis emendatè scribitur, apposui. ΕΠΕΙΔΕ ΤΙΜΟΘΕΟΡ Ο ΜΙΛΗΣΙΟΡ ΕΛΘΩΝ ΑΜΕΤΕΡΑΝ ΠΟΛΙΝ ΤΑΝ ΠΑΛΑΙΑΝ ΜΟΛΠΑΝ ΑΤΙΜΑΣΔΕ, ΚΑΙ ΤΑΝ ΔΙΑ ΤΑΝ ΕΠΤΑ ΧΟΡΔΑΝ ΚΙΘΑΡΙΞΙΝ ΑΠΟΣΤΡΕΦΟΜΕΝΟΡ, ΠΟΛΥΦΩΝΙΑΝ ΕΙΣΑΓΩΝ ΛΥΜΑΙΝΕΤΑΙ ΤΑΡ ΑΚΟΑΡ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΔΙΑ ΤΑΡ ΠΟΛΥΧΟΡΔΙΑΡ· ΚΑΙ ΓΑΡ ΚΑΙΝΟΤΑΤΑ ΤΩ ΜΕΛΕΟΡ ΑΝΕΓΚΕ ΠΟΙΚΙΛΑΝ ΑΝΤΙ ΑΠΛΟΑΡ, ΚΑΙ ΤΕΤΑΓΜΕΝΑΡ ΑΜΦΙΕΝΝΥΤΑΙ ΤΑΝ ΜΟΛΠΑΝ ΕΠΙ ΧΡΩΜΑΤΟΡ, ΣΥΝΙΣΤΑΜΕΝΟΡ ΤΑΝ ΤΩ ΜΕΛΕΟΡ ΔΙΑΣΤΑΣΙΝ ΑΝΤΙ ΤΑΡ ΕΝΑΡΜΟΝΙΩ ΠΟΙΩΝ ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΟΝ ΑΜΟΙΒΑΝ. ΠΑΡΑΚΛΗΘΕΙΣ ΔΕ ΚΑΙ ΕΝ ΤΟΝ ΑΓΩΝΑ ΤΑΣ ΕΛΕΥΣΙΝΙΑΡ ΔΑΜΑΤΡΟΡ ΑΠΡΕΠΕΑ ΔΙΕΣΚΕΔΑΣΑΤΟ ΤΑΝ ΤΩ ΜΥΘΩ ΔΙΔΑΧΑΝ. ΤΑΝ ΓΑΡ ΣΕΜΕΛΑΡ ΩΔΙΝΑ ΟΥΚ ΕΝ ΔΙΚΑ ΤΩΡ ΝΕΟΡ ΕΔΙΔΑΣΚΕ. ΔΕΔΟΧΘΑΙ ΠΕΡΙ ΤΟΥΤΩΝ ΤΩΡ ΒΑΣΙΛΕΑΡ ΚΑΙ ΤΩΡ ΕΦΟΡΩΡ ΜΕΜΨΑΣΘΑΙ ΤΙΜΟΘΕΟΝ· ΕΠΑΝΑΚΑΣΑΣΘΑΙ ΔΕ ΚΑΚ ΤΑΝ ΕΝΔΕΚΑ ΧΟΡΔΑΝ ΕΚΤΑΜΟΝΤΑΡ ΤΑΡ ΠΕΡΙΤΤΑΡ ΥΠΟΛΕΙΠΟΜΕΝΑΝ ΤΑΝ ΕΠΤΑ· ΟΠΩΡ ΕΚΑΣΤΟΡ ΤΟ ΤΑΡ ΠΟΛΙΟΡ ΒΑΡΟΣ ΟΡΩΝ ΤΕΤΑΡΒΗΤΑΙ ΕΥΤΑΝ ΣΠΑΡΤΑΝ ΕΠΙΦΕΡΕΝ ΤΙ ΤΩΝ ΜΗ ΚΑΛΩΝ ΕΘΩΝ, ΜΗ ΠΟΤΕ ΤΑΡΑΤΤΗΤΑΙ ΚΛΕΟΡ ΑΓΩΝΩΝ.

In ea decreti huius parte qua condemnatur Timotheus, pro μέμψασθαι suspicabar scribendum πέμψασθαι, vt esset simplex pro composito ἀποπέμψασθαι amandare, vrbe pellere. alioquin ex hoc Senatusconsulto colligi non potest, Lacedæmonios Timotheum exegisse de Laconica, quod Boëtius scribit. Sed idem Boëtius, summam proponens huius scripti, vtitur verbo *succensuisse*: quæ caussa est cur mutare ausi non simus. M. Tullius secundo De legibus, *Illa seuera Lacedæmon neruos iussit, quod plures quàm septem haberet, in Timothei fidibus incidi.* Expressit illa verba, ἐκ τᾶν ἕνδεκα χορδᾶν ἐκταμόντας τὰς περιττὰς, ὑπολειπομένας τὰν ἑπτά. meminit Plutarchus in Laconicis institutis. Non defuerunt qui auctores essent, Timotheum cum inuidiam nouitatis à se depulisset, producta in medium vetusta effigie Apollinis, in ipsa vrbe Lacedæmoniorum inuenta, lyram tenentis quæ nouem neruos haberet, fuisse absolutum. Narrat ex Artemone Athenæus libro XIV. vbi non obscurè alluditur ad verba huius Senatusconsulti, cum ait de Timotheo, διδασκόμενον ὡς παραφθείροι τὴν ἀρχαίαν μουσικὴν, καὶ μέλλοντος τινὸς ἐκτέμνειν αὐτοῦ τὰς περιττὰς τῶν χορδῶν. Quod autem vetus non solùm Spartiatarum, vt Boëtius scribit, sed omnium Dorum atque Aeolum lingua plurimum vteretur τῷ ρ tam in mediis quàm in extremis dictionibus, præter antiquos grammaticos testis Strabo libro decimo, vbi de Eretria Eubœæ scribit auctor eruditissimus, ἐποίκους δ' ἔχουσα ἀπ' Ἤλιδος· ἀφ' οὗ καὶ τῷ γράμματι τῷ ρ πολλῷ χρησάμενοι οὐκ ἐπὶ τέλει μόνον τῶν ῥημάτων, ἀλλὰ καὶ ἐν μέσῳ κεκωμῳδήνται. Plato in Cratylo, Οἶσθα οὖν ὅτι ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἡμεῖς μὲν φαμὲν σκληρότης, Ἐρετριεῖς δὲ σκληροτήρ. Extant adhuc in antiquorum Glossographorum libris nonnulla vocabula veteris illius Spartiatarum linguæ, qua scriptum vides antiquissimum hoc & pulcherrimum vetustatis monimentum. Clarè liquet ex illis, caninam literam plurimum adamatam & frequentatam fuisse à priscis Spartanis. Nam, exempli caussa, αἶκηρ, vetere eius populi dialecto erat *cella penaria*. ἄσωρ, *clamor*. αὔλοβρ, *tibia*. ἀδελφὴρ, ἀδελφός. *frater*. Αἰγλαήρ, *Aesculapius*. αἴδωρ, *magnum*. ἀκαλαχαντίρ, aucula *achantis* dicta aliis Græcis, vel ποικιλίς. ἀσκόρ, aliis ἀσκός. Latini *vtrem*. ἀσχαλίβαρ, *grabatus*. ἀμπαίτηρ, pro ἐπιβάτης. præfectus & ἐξεταστής. ἀμπτίαρ Hesychio exponitur περιπατοῦσα, *quæ stat in acie*. sic idem ἄναρ explicat ἥκουσα *quæ venit*. αἴλιηρ, herbæ nomen. ἀσσαλτὴρ, *inguen, bubo*. ἀμβοΐδορ, *concinnè*. ἄφαιρ, *carceres stadij*. aliis ὕσπληξ. ἄχυρ, vnde *acus* Latinorum vulgò ἄχυρον. Sic Κέρκυρ Alcmani Spartano poëtæ, pro Κερκυραῖος. βίλλιρ, *galea*. βίωρ pro ἴσως, *fortasse*. βούαγορ, *dux armenti*. vel is qui postea dictus Spartæ παιδονόμος. ὁ τῆς ἀγέλης ἄρχων παῖς Hesychius. βρετάχορ *imago*. Γέντερ locus τῶν ἐντέρων. τὸ γ est hic, digamma Aeolicum. inde Latinum *venter*. Γῶνορ, pro γωνία, *angulus*. Δαδοῦχορ aut δαιδοῦχορ, *candelabrum*. δαῖμορ, *terra πετρώδης*. δερπίταρ, *lora*. vulgò

δολίρας

διδιτηρίας οἶνος. διασάτης, ludere. διαφοργόμορ, dies phiditiorum. δίκαρ iudices. ἔλιμορ. vulgò ἔλυμος. panicum vel aliud *σπέρμα σπῶδες* milij simile, vt quidam scribunt. *ἐσδικαδίνορ,* vasculi genus. *ἐνιχῶρ* dicebant pro *ἐν τῷ χορῷ. διαμιρτας, instrumentum ad hauriendum. ζυίοινες, βόες ἐργάται.* ita scribendum in Hesychio. quo auctore idem significabat & *ζυγόνες. ἴδαρ,* cibus. poëtæ dicunt *εἶδαρ.* quod vocabulum & similia huic, vt *ἄλκαρ, μῆλαρ,* & cætera, Laconica sunt. *ἴκμορ, humor, νοτίς. ἱσπάτορ claui vestimentorum. Καλαμινδαρ, πλάτανος, οἱ Δωριεῖς.* sic corrigendus codex Hesychij. *καλλίαρ simia. κίττορ* pro *κισσός. hedera. κορυς* à *κορυφή, summitas alicuius rei. κερνίδαρ, longæuus.* alij Græci, *χρόνιος,* aut *πολυχρόνιος. κραύγαρ, qui valet viribus.* Homero *βοὴν ἀγαθός.* similiter *λιγάνορ, cicada.* poëtis *ἀχέτης τέττιξ. μαχάτας aduersarius.* pro *μαχητής. μιργάζωρ, τὸ λυκόφως. crepusculum.* cum lux & tenebræ miscentur. est enim dictum quasi *μισγαως.* inter duas vocales inseritur β vt in multis Latinis dictionibus τὸ v, ex dialecto Aeolica, *αἰὼν, æuum. αἰών, æuum. σκαιὸς, scæuus. μῦρκος* pro *μυχός. μῦσταρ, pileus. μυμὸρ* & *μῶμορ,* pro *μῶμος,* propriè *macula,* est enim Hebr. מום sed à corpore ad animum transtulerunt. *νικυρ,* pro *νίκυς. νῆσορ* pro *νεοττός, pullus auis. νῖκος pernities. παλαίωρ, stultus,* pro *παλαιὸς.* reliqui Græci *ἀρχαῖον* vocant. *πέλανορ,* nummi genus. *πασορ,* pro *πασσός.* male in editionibus Hesy. *πάσσον. πέλλαρ,* vide Hesych. at *πέλλας,* exponitur *vorax. πίσορ* pro *πίθος, dolium. πλατῆορ, expansa manu ferire. πλατὺρ, seruus.* pro *πελάτης. πλεφίλορ, sesamum frictum. ποπαρ, pater aut auus. πὸρ* pro *ποῦς. πῶρ, plenum. ῥιπὶρ,* pro *ῥιπίς. flabellum. σαλαβαρ, coquus. σαφὶς, palmæ termes.* aliis Græcis est *σπάδιξ. σιὸς,* pro *θεός.* vide amplius capite vltimo. *σκέλεφορ,* iactus tesserarum nomen. *σοορ* vel *στρορ.* pro *τυρὸς, caseus. σπαδυχὴρ, discerpit. σύλλις, saccus.* pro *θύλακος. τεορ* pro *σοῦ. ψιάδης, oliuæ nucleus. ψιλάκας, coryphæum agere.*

CAPVT XII.

Dictum Stratonici de Cyrenensibus emendatur. Musicorum διαγράμματα, *siue* tabulaturæ. *Inuentor harum descriptionum Stratonicus.* διάγραμμα συστῆσαι. *Prouerbium,* ἀφ' ἑνὸς διαγράμματος ἀεὶ τὸ αὐτὸ ἀποκρέκειν. *Mors Stratonici variè prodita. Vnde didicerit Aristoteles quæ scribit de piscibus.* οἰνὰς *columba. hedera in cerui cornu nata.* κόρακες *nycticoraces. Locus Aristotelis animaduersus.* ἀκρέαστερος *&* ὑδρχέαστερος.

VERBA Athenæi sunt, quibus explicat nobis cur Stratonicus Rhodios appellarit *Cyrenenses albos* : Rhodiorum vrbem, *μνηστήρων πόλιν : χρώματι μὲν,* inquit, *εἰς ἀσωτίαν διαλλάττειν ἐκείνων ἡγούμενος αὐτούς. ὁμοιότητι δὲ εἰς καταφέρειαν ἡδονῆς τὴν πόλιν μνηστήρων εἰκάζων.* etsi non est obscurum quid sentiat Stratonicus : offendit me tamen oratio hæc. quid enim est *χρώματι εἰς ἀσωτίαν διαλλάττειν* ! & *τὴν πόλιν μνηστήρων εἰκάζων,* vereor vt ferant teretes aures. Omnem difficultatem sustuleris, si hanc scripturam admiseris, *χρώματι μόνον, εἰς ἀσωτίαν δ' οὐδὲν διαλλάττειν ἐκείνων ἡγούμενος αὐτούς. ὁμοιότητι εἰς καταφέρειαν ἡδονῆς τὴν πόλιν μνηστήρων εἰκάζων βίῳ.* Solent musici & harmonici discipulis suis proponere quas *tabulaturas* vulgus nũcupat. Eæ sunt descriptiones phthongorũ ex quibus composita fuerit alicuius cantici harmonia Res pulcherrima & ingeniosissima : nam ea est quasi scriptura tonorum & soni. Huius præclari inuenti auctorem facit Eresius Phanias nobilis peripateticus Stratonicum citharœdum, & *τῆς κιθαριστικῆς διδάσκαλον* : illum cuius tot recitantur apophthegmata à Strabone, Plutarcho, Athenæo, & aliis antiquis. Ait autem Phanias, *Στρατόνικος ὁ Ἀθηναῖος δοκεῖ τὴν πολυχορδίαν εἰς τὴν ψιλὴν κιθάρισιν πρῶτος εἰσενεγκεῖν, καὶ πρῶτος μαθητὰς τῶν ἁρμονιῶν ἔλαβε, καὶ διάγραμμα συνεστήσατο.* Appellat διάγραμμα, descriptionem qualem dicebamus : & διάγραμμα συστήσασθαι est, phthongorum systemata, vt musici appellant, in tabula describere ac spectanda oculis exhibere. Non clam me est viros doctos aliter hanc vocem esse interpretatos. Sed falluntur profectò eruditi homines : omniũ verò longissimè a vicinia veritatis aberrauit Leopardus, qui *διάγραμμα συστήσασθαι* vertit, *mercedem instituere.* quod equidem non semel

miratus sum: erat enim Leopardus, in Græcis scriptoribus adprime versatus. Atqui certum est quod diximus: neque soli geometræ aut astrologi διαγράμματα habent: verùm etiam musici. à quibus manauit prouerbium de eo qui dicit idem sæpius, & vt poeta ait, eâdem oberrat chorda, ἀφ' ἑνὸς διαγράμματος ἀεὶ τὸ αὐτὸ ὑποκρέκειν. Plutarchus in libro De discrimine adulatoris & amici, ὅθεν ἁπλῶς ἀμιμητικὸς ὁ φίλος τῇ πρὸς τὸ καλὸν καὶ συμφέρον μεταβολῇ, τὰ μὲν ἐνδιδοὺς, τὰ δ' ἀντιτείνων, πολλάκις μὲν ἡδὺς, ἀεὶ δ' ὠφέλιμός ἐστιν· ὁ δὲ κόλαξ ἀφ' ἑνὸς διαγράμματος ἀεὶ τὸ ἡδὺ καὶ τὸ πρὸς χάριν εἰωθὼς ὑποκρέκειν, οὔτ' ἔργον οἶδεν ἀντιτεῖνον, οὔτε ῥῆμα λυποῦν, ἀλλὰ μόνῳ παρέπεται τῷ βουλομένῳ, συνᾴδων ἀεὶ καὶ συμφθεγγόμενος. Quod additur ex eodem Phania, Stratonicum quia petulantiùs iocatus esset in filios Nicoclis Cyprij regis, haustu veneni fuisse exstinctum. in nomine regis, caussa mortis, & genere illius dissentit Macho, cuius versus antè recitati sunt. Quærenti autem Athenæo vnde & à quo didicerit Aristoteles piscium mores: quid agant? quomodo cubent? quam teneant viuendi rationem? responderi potest pro philosopho: diligenter ipsum piscatores consuluisse, qui cum in aquis viuant assiduè, non adeo mirum longo vsu maris talia fuisse ab iis obseruata: multa etiam de piscibus qui in viuariis seruantur potuisse facilè cognosci, quis dubitat? Facit philosophus non vno loco τῶν περιστερῶν plura genera: φάττας, οἰνάδα, τρυγόνα. Potest videri οἰνὰς factum nomê esse ex deprauatione Hebraïcæ appellationis יון vel יונה *ionah*: Græcos tamen à nomine οἶνος istud deriuasse, quia viderentur hæ columbæ colorem illum referre quem οἰνωπὸν vocant, constanter scribunt veteres grammatici. Quare non debuêre interpretes neglecto exemplarium omnium consensu, scribentium & hîc & apud Aristotelem οἰνάς, Rondeletij suspicione mera freti, emendare ἰνάς quam vocem scimus omni vetustati fuisse incognitam. Scribit Athenæus, ἐν τῷ Περὶ μακροβιότητός φησιν, ὅτι ὦπταί τις μυῖα ἔτη ἓξ ἢ ἑπτὰ ζήσασα. In eo commentariolo Aristotelis qui extat hodie eo titulo ista non reperias. sed in eo De respiratione inuenias hæc verba, τῶν μελιττῶν ἔνιαι ζῶσι καὶ ἑπτὰ ἔτη, καὶ τἆλλα δὲ ὅσα βομβεῖ, οἷον σφῆκες, καὶ μηλολόνθαι, καὶ τέττιγες. Quærit amplius philologus, πῶς δ' ἂν ἐκ κεφαλῆς ἐλάφου κισσὸν ἀναφῦναι; respicit historiam quæ extat libro nono, capite quinto: neque ego dubium vllum facio, quod ibi scribitur verum esse: captum aliquando fuisse ceruum habentem in cornibus innatam hederam. Sed Athenæus cum in Excerptis suis hæc legeret, videtur existimasse, philosophi mentem esse, occulta quadam naturæ proprietate ex cuiuscunque cerui cornu hederam posse nasci: de quo ille ne per somnium quidem cogitauit vnquam. Subiicitur, γλαῦκες δέ φησι καὶ κόρακες ἡμέρας ἀδυνατοῦσι βλέπειν. διὸ νύκτωρ τὴν τροφὴν ἑαυτοῖς θηρεύουσι. καὶ οὐ πᾶσαν νύκτα, ἀλλὰ τὴν ἀκρέσπερον. Philosophi verba cum istis componenda. libro nono, cap. XXXIV. γλαῦκες καὶ νυκτικόρακες καὶ τὰ λοιπὰ ὅσα τῆς ἡμέρας ἀδυνατεῖ βλέπειν, τῆς νυκτὸς μὲν θηρεύοντα τὴν τροφὴν αὑτοῖς πορίζει. οὐ κατὰ πᾶσαν δὲ τὴν νύκτα τοῦτο ποιεῖ, ἀλλ' ἄχρις ἑσπέρας καὶ περὶ ὄρθρον. *Coracas* Athenæus simplici nomine vocat sine exemplo, quos Aristoteles νυκτικόρακας, genere, figura & natura diuersos à coruis. sed fortasse scripserat noster integrum nomen, vt est apud philosophum. tamen aliter omnes veteres membranæ & Breuiator. Cæterùm in superioribus verbis Aristotelis scribitur perperam & contra eius mentem ἄχρις ἑσπέρας *vsque ad vesperam*. Scribendum est, ἀλλὰ τὴν ἀκρέσπερον, καὶ περὶ ὄρθρον. id est, *sub crepusculum & sub diluculum*. Vocem ἀκρέσπερον inuentam in omnibus antiquis codd. non possumus damnare. alioquin verius cen[illegible]n, τὴν ἀκρέσπερον. sic vocant Hippocrates & Nicander primam vesperam, quando iam est dies creperus. Galenus explicat, τὴν ἄκραν ἑσπέραν, τουτέστι πρώτην καὶ ἀρχομένην. Mox afferuntur exempla hæc eorum animalium quæ fel habent intestinis coniunctum vel etiam cohærens, ὡς ἔλαφοι καὶ συναγρὶς καὶ σμύραινα, καὶ ξιφίας καὶ χελιδών: omisit primum & postremum verbum quæ in Aristotelis catalogo, βάτραχος & στρουθός. Talia multa obseruabit, qui verba auctoris nostri cum autographo vnde sunt descripta, non negligenter contulerit.

CAPVT

CAPVT XIII.

Locus Aristotelis de proprijs cuique elemento animalibus. defenditur philosophus aduersus quorundam criminationem super genitis in igne animalibus. Philonis locus insignis. mundum plenum esse animarum. Epicuri in Aristotelem calumnia. φορμὸς, σπεῖρα, cesticillus, arculus.

CONSTANT sibi antiqua omnia exemplaria in asserenda falsa scriptura, in istis ex Aristotele petitis verbis: *τῶν δὲ ἰχθύων τὰ μὲν εἶναι χερσαῖα, τὰ δὲ ἔνυδρα, τὰ δὲ πυριγενῆ*. terrestres quidem pisces interpretari licet fossiles, quos Aristoteles & Theophrastus ὀρυκτοὺς, Plinius semper *terrenos* appellat. sed quinam sunt pisces πυριγενεῖς, in igne geniti? Omnino scribendum est cum eruditis viris τῶν δὲ ζώων. vt non piscium, sed omnium in vniuersum animalium hæc distributio esse intelligatur. Philosophorum placitum est, omnia elementa, sui generis animantia producere, alere, & fouere. Aristoteles in III. De generatione animalium, terræ tribuit plantas (nam & hæ sunt τῶν ζώων:) aquæ τὰ ἔνυδρα: quæ improprie vno piscium nomine complectimur: aëri τὰ πεζά. qua appellatione comprehenduntur omnia quęcunque super terram mouentur. De igne ait ibi philosophus esse quærendū alio loco. Est ignis duplex: elementaris & hic noster. vtrumque habere sua animantia placet philosophis. de igne nostro probatur Historiarum libro quinto: vbi philosophus naturam enarrat quorundam animalculorum quę in niue & in igne generantur in Cypri insulæ fornacibus ærariis: eadem quoque Strabo commemorat libro vndecimo. In nono autem Historiarum ait Aristoteles, auctores quosdam esse chlorionem auem ἐκ πυρκαϊᾶς γίνεσθαι: *nasci ex incendio*. quod ille tamen fabulam meram cēset. Quin pronuntiat idem in vniuersum de hoc nostro igne, nullum omnino generari ab eo animal: πῦρ, ait, οὐδὲν γεννᾷ ζῷον. οὐδὲ φαίνεται συνιστάμενον πυρουμένοις οὔτ' ἐν ὑγροῖς οὔτ' ἐν ξηροῖς οὐδέν. Accusant magni viri inconstantiæ Aristotelem: qui in Historiis nascentia in igne animalia narrans, in secundo De generatione (inde sunt quæ modò descripsimus) neget fieri id posse. ipsi potius accusandi, qui non intelligunt aliud esse πῦρ γεννᾷν, aliud γεννᾶσθαι ἐν πυρί. neque vnquam dixit philosophus, *ignem generare eos vermes qui in fornacibus Cypri reperiuntur*: sed, *generari eos in igne*. præterea etiam si ob certam causam & propriam quandam naturam suam ignis illarum fornacum animalia produceret ac generaret: non sequeretur tamen igni per se & omni conuenire, vt vim habeat τοῦ γεννᾷν ζῷα. quod in secundo De generatione philosophus negabat. Quare falluntur qui ipsum sibi contraria dicere & sentire scribunt. At Seneca Aristoteli planè contradicit. *Ignis*, ait ille, quinto Naturalium Quęstionum, *qui omnia consumit, quædam etiam creat. & quod videri non potest simile veri, sed tamen verum est, animalia igne generantur.* De igne elementari accipio philosophi verba in libro De spiratione, τὰ μὲν τῶν ζώων ἐκ γῆς πλεῖστον συνέστηκε, τὰ δ' ἐξ ὕδατος, τὰ δ' ἐξ ἀέρος, τὰ δ' ἐκ πυρός. ἕκαστα δ' ἐν τοῖς οἰκείοις τόποις ἔχει τὴν τάξιν αὐτῶν. quæ ait ex igne ζῷα nasci, dęmones sunt, quibus eas sedes veteres philosophi assignarunt. Porphyrius libro tertio De abstinentia ab esu animatorum. Οὐ κακῶς δέ τινες κἂν τῶν τόπων πεπείρασι) πολλὰ δ' ἐπικινεῖ μᾶλλον ἡμῶν [illegible] ... ὡς γὰρ τὰ κατὰ τὸν αἰθέρα ζῷα ἐστι λογικὰ, οὕτω φασὶ τὰ μετ' ἐκεῖνον εὐθέως τὸ πλησιάζει οἰκοῦντα, ὁποῖα τὰ ἐν ἀέρι. εἶτα τὰ ἔνυδρα διαζῆν. οὐδ' οὕτως τὰ ἐπίγεια ὡς τὴν ὑποστάθμην οἰκοῦμεν. Philo tamen Iudæus dæmonas in aëre collocat, in libro de Gigantibus: οὓς ἄλλοι φιλόσοφοι δαίμονας, ἀγγέλους Μωσῆς εἴωθεν ὀνομάζειν. ψυχαὶ δ' εἰσὶ κατὰ τὸν ἀέρα πετόμεναι. καὶ μηδεὶς ὑπολάβῃ μῦθον εἶναι τὸ εἰρημένον. ἀνάγκη γὰρ ὅλον δι' ὅλων τὸν κόσμον ἐψυχῶσθαι, τῶν στοιχείων κατὰ στοιχειώδους μερῶν ἑκάστου τὰ οἰκεῖα καὶ πρόσφορα ζῷα περιέχοντος. γῆς μὲν τὰ χερσαῖα, θαλάττης δὲ καὶ ποταμῶν τὰ ἔνυδρα, πυρὸς δὲ τὰ πυρίγονα. λόγος δ' ἔχει ταῦτα κατὰ Μακεδονίαν μάλιστα γίνεσθαι. κρανοῦ δὲ τὰς ἀστέρας. ἐστιν ὧν ἀναγκαῖον καὶ τὸν ἀέρα ζώων πεπληρῶσθαι. descripsi pluribus hunc τοῦ Ἰουδαίζοντος Platonis locum, quia visus mihi insignis: vel propter illa animalia ignea quæ nasci ait solere in Macedonia. Quod scribit mundum in omnibus suis partibus animas habere, consentit philosophus, qui in tertio De generatione animalium scriptum reliquit.

τρόπον τινὰ παῖδα ψυχῆς ἐστι πλήρη. Cum ista mox legas, ἐστὶ δ' οὖν ἐλλέγησεν ὁ φαρμακοπώλης: scias verissimè dictum, *Homine imperito nihil quicquam iniustius.* At illud, Ἐπίκουρον τὸν φιλαληθέστατον: rectè: modò accipias dictum εἰρωνικῶς. Alibi satis ista sceleratorum hominum commenta confutauimus. Addit, Καὶ κατὰ μικρὸν εἰς τὴν θεωρημάτων ἐξῆλθε. Auctor Epitomæ cum hæc, vt videtur, non intelligeret magis quam nos, ita sententiam concepit: καὶ κατὰ μικρὸν ἐγένετο οἷός ἐστι. nobis tam beatis esse non licet: qui auctori huic non sententias tantùm suas verùm & verba etiam sua restituere laboramus. Videamus igitur an aliquis sit coniecturis locus. fortasse enim scripsit Athenæus, aut Epicurus potius, εἰς τὴν οἰκουμένην ἐξῆλθε. *prodit è tenebris prioris vitæ in hanc celebritatem nominis, quam per orbem totum obtinet.* Epicurum neque optimè neque elegantissimè locutum esse, norunt eruditi, vel ex Cleomede mathematico. Possumus etiam scribere, εἰς τὴν θεωρίαν τοῦ ὄντος ἐξῆλθε. simile mox de Protagora, ἀφ' οὗ ἐπὶ τὸ σοφιστεύειν ὥρμησε. Sed de hoc sophista præcedunt ista ex Epicuro, Πρωταγόρας φησὶ τὸν σοφιστὴν ἐκ φορμοφόρου καὶ ξυλοφόρου πρῶτον γενέσθαι γραφέα Δημοκρίτου. Non primus Dalecampius falsus iudicij est in voce φορμοφόρος, quam in φορτοφόρος voluit mutari: repugnant libri, non Athenæi solum, sed & Diogenis Laërtij in Protagora & in Epicuro: repugnat auctoritas certa Glossographorum Græcorum, quibus nihil potest opponi. sed non omnes vident vnde appellentur baiuli φορμοφόροι. sic autem dicũtur à puluillis quos super capite aut humeris substernunt oneribus: φορμὸς inter alia & straguli genus significat, vt alibi probamus. quia substernuntur hi puluilli: propterea φορμοὶ Græce dicti. Laërtius τύλην quasi dicas *culcitam* appellat in Protagora: quem facit eius inuentorem. à forma alij vocant σπεῖρας, vt Apollodorus de Diis libro 11. quia rotundi sunt: imò verò σπεῖρα propriè dicitur pannus in spiram tortus, quo hodiéque ancillæ nostræ loco puluilli vtuntur. similiter Latini à similitudine cestuum & forma rotunda *cesticillum*, & *arculum* vocarunt. Vbi legimus, τἀγαθὸν Πλάτωνα πανταχῆ. ante hæc verba deesse aliquid Dalecampio facilè assentior, & id nota aliqua indicari in hac editione volebam. Tres senarios qui sequuntur ita lego,

—Τἀγαθὸν τὸ κατὰ Πλάτωνα πανταχῆ
Ὅπου παρῇ, φῂς ἀγαθὸν εἶναι; μανθάνεις
Τὸ δ' ἡδὺ πάντως, ἡδὺ πάντως καλὸν δοκεῖ.

CAPVT XIV

Metagenis Mammacythus *vel* Auræ. *ἰαμβεῖον. Platonis* Mammacythus. *τὰ προσφερόμενα & προσάρματα. αἱ σφύραιναι τροφιμώτεραι τῶν γογγρων. ἀβλεννὴς & ἀβλεμής. πώλυψ. pelamys & cobium.* chelidonias *piscis. χελιδών.* costæ *pisces. κόμμαρος.* xanthias *piscis. ἔκφυσις τοῦ δέρματος. ἡδονὴ acetum. κυματοπλήξ. πυροῦντες pisces & ἔμπυροι. ῥοῦς aquarum. οὐ συνίεμαι. ἐκφέρεσθαι πότου. διαλαμβάνειν. Tragicorum & comicorum πραγματεῖαι plurium fabularum. Antiphanis* Rustici, & Rusticus.

ΠΕΙΠΩΝ τὸ ἐκ Μαμμακύθου, ἢ Αὐρῶν Μεταγένους ἰαμβεῖον. Ex libro XIII. emendat interpres, τὸ ἐξ Μαμμακύθου Ἀρισταγόρου, ἢ A. pene illi eram assensus, cùm vulsit aurem Suidas, qui auctor est Metagenem quoque *Mammacythum* fabulam edidisse. quare emendatione Dalecampij opus non habemus. Imò verò falli interpretes putamus nos in illius loci interpretatione, vnde hunc emendare conatus est vir doctus. qua de re ad illum locum dicimus. Καὶ ταῦτα μὲν ταύτῃ. sed vbi est ille quem Athenæus ait, versus iambicus? sequentia enim verba in iambicorum legem nunquam coegeris. libro autem XIII. post similem auctorum istorum laudationem, subiiciuntur versus hexametri. neque obscurum est eius generis esse quæ sequuntur. nam vocula δὴ ni fallor, excidit, cum scripsisset auctor,

—ὥσπερ ἐπειδὰν
Δειπνῶμεν σοῦ, δὴ τότε πλεῖστα λαλοῦμεν ἅπαντες.

quid igitur ἰαμβεῖον hîc Athenæus appellet, amplius quæramus. In Excerptis hoc loco offendi

offendimus, vetus hoc prouerbium esse, *In conuiuio plurimum omnes loquimur.* Mammacythus nomen est hominis stultitiæ notæ. ideo poetæ comici stultitiam quorundam pro fabulæ argumento sumentes, *Mammacythus* illis nomen indiderunt. de Aristagora testatur Athenæus: si tamen ille locus sic accipi debet. de Platone Hesychius, cuius verba sunt · Μαμμάκυθος μωρός· ἔστι δὲ καὶ δρᾶμα πεποιημένον Πλάτωνι. de Metagene iam diximus. Περὶ τῶν προσφερομένων τοῖς νοσοῦσι, καὶ τοῖς ὑγ. τὰ προσφερόμενα ex vsu Græcè loquentium, sunt *cibi quibus vescimur.* Hippocrati προσαρμάζω, vt dictum alibi. προσφορὴ *esus.* προσφέρεσθαι *edere.* quare interpres non rectè *De his quæ efferuntur.* saltem adderet, *in cibum.* quanquam id quoque non probo.

αἱ δὲ σφύραιναι τῶν γόγγρων εἰσὶ τροφιμώτεραι. superiore libro ex Hicesio idem auctor adnotauit in elemento Σ. falli doctos qui censuerunt corruptum eum esse locum satis ibi probauimus. quare si ex eodem Hicesio sumit quæ nunc scribit hîc, non dubito rectè legi σφύραιναι. nam sphyrænam magis quàm congros alere, sentẽtia Hicesij fuit, vera an falsa. sed quia paullo antè medicos nominans, vnde hæc sine dubio sunt descripta, Hicesium prætermiserit, ferri potest emẽdatio quam in codice Palatinæ bibliothecæ inuenimus: vbi τὸ φ, in hac voce erat superscriptũ το μ. vt fieret σμύραιναι quod doctissimo Rondeletio videbatur. Mox pro . . . . οὐκ ἄπεπτος, ταχὺ, lego cum interprete ex doctissimi Rondeletij emendatione, ὁ μὲν κν εὔφθος ἄπεπτος· ταχ. testor tamen non aliter M S S. habere. Sed quod in his, κοινῶς δὲ πᾶσα αἱματώδης καὶ κοιλιακή: tollit vocem αἱματώδης Dalec. & negationem addit. non video qua ratione fultus ita censuerit. Repugnant omnes libri: & confirmat vulgatam quod paullo post de sepia dicitur similiter, eam esse κινητικὴν τῆς δι' αἱμορροΐδων ἐκκρίσεως. καλεῖται γε καὶ ἀβλεννής. Epit. ἀβλεννής: Rondeletij etymon postulat duo ν ν. à βλέννα. si legeretur ἀβλεμὴς fere eadem ratio esset huius appellationis, quæ apuarum: nam ἀφύαι, dictæ quasi ἀφυεῖς. idem significat ἀβλεμὴς, infirmus ἀσθενής. γλαυκίσκοι κέφαλοι κεστρῆς. Lego cum Rondeletio λευκίσκοι. adi ad superiorem librum, qua parte de mugilibus agitur. ὁ δὲ σαπέρδης συνεργεῖ μέν. Mirari licet, cur vocem hanc alius dialecti sine causa vsurpauerit. ita autem & M S S. habent, & Eustathius legisse videtur. Extat sanè & apud Pollucem, sed alio sensu, libro quarto, capite quo medicinæ vocabula explicat, σαπέρδης, ait, σὰρξ ῥινὶ ἐπιφυομένη.

ταριχευθεῖσα δὲ καλλιώνυμος ὁμοίως δὲ κ. Epit. simpliciter, ταριχευθεῖσα δέ. Rondeletio visum, κυβίῳ ὁμοίως. Non semel in hoc opere legas, pelamydem ἀνάλογον τῷ κυβίῳ. quibus verbis separantur pelamys & cybium: licet scribat Plinius, cybium esse pelamydem. Sed accipi varie dictionem cybion, modò pro sui generis pisce · modò pro parte piscis sale indurati, obseruatum eruditis. Interpretis quidem coniecturam, rescribentis, ταριχευθεῖσα δὲ κύβιον δύσπεπτον καὶ λεπτυντικὸν, vt longiusculè ab edita lectione recedentem non probo. Minus illud, quod Rondeletij secutus iudicium ista omnia censuit inducenda, ἀνάλογον μέν τοι ὁ χελιδονίας τῇ πηλαμύδι, σκληρότερός ἐστι. nam qui existimant Græcis nullum *chelidoniam* piscem fuisse cognitum, falluntur · cum etiam Hesychius mẽtionem eius fecerit. Ergo non temere antiqua exemplaria spernamus. quæ etiam cum editis mox consentiunt omnia in istis. ἡ δὲ χελιδὼν ἡ τῷ πολύποδι ἐοικυῖα, ἔχει τὸ ἀφ' αὐτῆς ὑγρὸν, εὐχροίας ποιητ., καὶ κινεῖ αἷμα. non vt quibusdam placuit, ἡ τῷ πομπίλῳ ἐοικυῖα. neque vt alij, ἡ ἐλεδώνη ἡ τῷ πολ. ἐοι. neque etiam vt nobis aliquando venerat in mentem, καὶ καθαίρει αἷμα. *Costas* alibi legi negant docti quàm in subiectis dipnosophistæ verbis, οἱ δὲ κοσταὶ λεγόμενοι, ταριχευθέντες εἰσὶ μέσοι. Nos videmur etiam alibi tenebrionem hunc deprehendisse latitantem. Scribitur enim in doctissimi Hesychij Glossis, κοσίας, κο.λιας, κόμμορος. quæ sic interpretamur: nomine κο ας siue κοσίας piscem significari coliæ similem: aut ex sententia aliorum gammaracei generis esse. lego, κολίας ἢ κάμμαρος. quanquam inuenias & κόμαρ siue κάμμαρος pro eodem. *Xanthiam* vero de quo sequitur, ξανθίας δ' ἐστὶ πόσει βορβορώδης ἐστὶν, aut βρωμώδης, nec nos quidem vsquam alibi inuenimus. doctis placebat ξιφίας. sed constant sibi omnia exemplaria & Epitoma. Scio *xandarum* nominari antiquis inter Atlantici maris cetos, facie bouis: sed de eo non sentit dipnorhetor. ἐπίφυσιν τοῦ δέρματος eleganter nominat auctor, corium quod cæteris omnibus superexcrescit. τὰ δὲ καλούμενα δαρτὰ, inquit, τὰ μὲν ὅλον ἐστὶν ὅσα τραχέα ἔχει τὴν ἐπίφυσιν τοῦ δέρματος. sed non negligendum quod inuenimus in Excerptis, τὴν ἐπίχυσιν τοῦ δέρματος. Græci ἐπίχυσιν appellant τὴν κονίασιν, *parietis dealbationem.* hîc simpliciter, pro superficie. Cur dicantur τὰ τελεῖα esse εὔοσμα,

iam expofuimus libro tertio, cap. v. Ηδύοξον veteres vocabant acetum: neque aliter interpretamur fequentia verba, τα ῃ πετραῖα καὶ τῇ ἡδονῇ ἁπλῶς σκυβαλώδη. de quibus libro fecundo, cap. x x v i. Scribe mox ἐπι ῃ πελάγη μεγάλα, καὶ κόλποι θαλάττης. non autem πελάγη. &, σκληροὶ καὶ λεπτοὶ καὶ κυματοπλῆγες εἰσὶν οἱ πλεῖους. fic in Excerptis, non κυματοπλήγεις. κυματοπλὴξ vt οιοπλὴξ, παραπλὴξ, & apud Archeftratum ποδῶξ μαγαυρα. Lege cum Excerptis, πρὸς ῃ, ἡ ὄρα καὶ πόλεις σύνεγγυς εἰσι. elegantius quàm vt editum eft. & ftatim fupple ex iifdem, καὶ πρὸς ἡδονὴν, καὶ πρὸς εὐπεψίαν, καὶ πρὸς τὴν τροφὴν τῶ σώματος. Non affequor mentem auctoris cum de fluuialibus pifcibus fcribit, τῶν ποταμίων βελτίστοι εἰσιν οἱ ἐν τοῖς ὀξυτάτοις τῶν ποταμῶν ὄντες, ὅτε πυρῶντες. Fallor, aut fcribendum, οἵτε δὴ ῥοῦν ἰόντες. fed non fallor profectò, neque aliter legendum. ῥοῦς in flumine eft, quâ maximè vergit aquarum impetus. ea pars rapidiffima. ibi igitur optimi pifces. quemadmodum docere auctor hic voluit, & toties apud Galenum, aliófque medicos legere licet. Poteramus *pyruntas* pifces interpretari empyros, de quibus vltimo capite dicturi fumus: fed id non probatur nobis. Habentur deinceps verfus Antiphanis, quos ita nobis exhibent edita exemplaria fimul & manu exarata.

Ἐγὼ περὶ τὴν ὀψωνίαν μὲν οὐ πάνυ
Ἐσπούδακ', οὐδ' αὖ συντέτμημαι λίαν πάνυ,
Ὡς ἄν τις ἄλλως ἐξετασθῶσιν,
Ὅπου τι διαλάβοι κραιπάλην Ἑλληνικῶς.

quod ex præcedentibus Athenæi verbis liquet, & parafitus ille qui apud poëtam ifta loquebatur, & Cynulcus qui nunc iftos verfus vfurpat nihil fignificare aliud volebant, nifi cupediarum & delitiarum gulę effe fe rudes. Hæc in fumma horum verficulorum mens. Planiffima funt prima verba · *Ego in arte obfonandi rectè non multum operæ pofui.* In magnatum familiis erant qui dicebantur *obfonatores* fiue ἀγορασταί. horum fuit propria ἡ τέχνη ὀψωνητικὴ quæ dicebatur lib. feptimo. Parafiti vt docebamus ad Theophraftum, vbi deerant opfonatores, eas partes fubire foliti. Ex quo intelligimus cur neget hic parafitus fe eius artis effe callentem. Cætera deprauata iuxta funt & obfcura. Experiamur an hîc quoque fit aliquis noftris coniecturis locus. Fortaffe enim non longè abieris à vera lectione fi fcribas,

Ἐγὼ περὶ τὴν ὀψωνίαν μὲν οὐ πάνυ
Ἐσπούδακ' οὐ.. αὖ συνετά μοι λίαν πάνυ
Ὡς ἄλλως ἄλλων ἐξετασθῆ τῶν πότε
Αὐτὲς διαλάβοι κραιπάλην Ἑλληνικῶς.

Ego rationes obfonandi non teneo neque mihi nota funt illa per quæ aliquis poßit, fublatis de triclinio cæteris, ipfe crapulam impedire: quod plerique Græcorum faciunt. Poeticum eft, οὐ συνετὰ μοι pro οὐ συνίημι. Conuiuiorum Græcanicorum τὸ κεφάλαιον fuit in potatione pofitum. Ideo plurimum illa expetebantur quæ impediendæ ebrietati valere credebantur. Ideo etiam folita parari illa amethyfta, & μέθης φάρμακα, de quibus lib. i. capite vltimo. Porrò temulenti proprium eft, ἐκφέρειν τὸ πότε, fiue vt fcribit Tullius, de conuiuiis auferri. διαλαμβάνειν eft intercipere medium, & impedire malum iam inchoatum. Aliud excogitare fanando huic loco nihil potui. Moris fuit & comicis & tragicis poëtis idem argumentum in plures fabulas diuidere, quas vno communi nomine infcribebant. Sic laudatur Sophocli Ὀρέστεια vel Ὀρεστιάς: item ἡ περὶ Ὀδυσσεία τετραλογία. Similiter Antiphanes comicus plures fabulas affines argumento docuerat, titulo Ἀγροίκων. fed præter hunc communem titulum proprium comœdiæ fingulæ habebant. Sic accipimus verba Athenæi cum ait Ἀλλὰ μὴν οὐδ' οὕτως εἰμὶ φιλιχθὺς, ὡς ὁ παρὰ τῷ αὐτῷ ποιητῇ ἐν Βουταλίωνι ὅπερ δρᾶμα τῶν Ἀγροίκων ἐστὶν ἐκ διασκευῆς. id eft, *neque porrò ita fum pifcium auidus, vt ille apud eundem Antiphanem in Butalione: quæ fabula editio altera eft & emendatio vnius è Rufticis.* De voce διασκευὴ fatis difputauimus libro tertio, capite x x v i. vnde licet intelligi quantum à vera fententia abfint qui *apparatum conuiuy* ea dictione putant fignificari. Quemadmodum autem in philofophia, idem fæpe eft & generis vniuerfi, & fpeciei vnius è pluribus nomen: fic horum Ἀγροίκων, vni peculiare nomen fuit Ἀγροῖκος. nam fubiicitur mox, ἐν ῃ τῷ Ἀγροίκῳ. Hæc ita interpretamur, quia vulgatam lectionem noftrorum librorum in omnibus manufcriptis inuentam follicitare religio nobis eft. alioquin poteramus ex libro feptimo fufpicari, non hîc τῶν Ἀγροίκων ἐνὸς legi debere: fed τῶν Ἀγροίκων ἐστὶ διασκευή. nam id drama cuius pofterior cura fuit Butalion, illud fuit ipfum quod

Ἀγροῖκος

Ἀχοῖκος dicebatur, vel Ἀγερῖνοι. Principium Antiphaneæ eclogæ multimodis corruptum est. Lege, & corrige.

—καὶ μὴν ἐσῖασεν γε τήμερον
Τ'ιμας ἐγὼ· σὺ δ' ἀγοράσας ἡμῖν λαβὼν
Τοδ' ἀργύριον· ἄλλως γὰρ οὐκ ἐπίσαμαι
Χρηστῶς ἀγοράζειν· φράζε δὴ φιλιππίω
Ο ψῶ τίνι χαίρεις;

Sequentes versus habes & libro septimo.

CAPVT XV.

Philippus, Ephippus, & Eubulus comici. Suidæ locus. ἄργυρος ἀ αργυρος. Mos stipem sub alieno nomine colligendi. Coronistæ. λάχος πυρως. ἥμαθος nummulus. ἀλὸς χόνδρος. ἀγκλίνειν. μυχὸς domus. Chelidonistæ. πεοκυκλεῖν, ἐκκυκλεῖν, siue ἐγκυκλεῖν. Aeliani locus emendatus insigniter.

IN NVMERO Græcorum comicorum Philippus & Ephippus fuerunt mediæ comœdiæ poetæ duo. Recitantur autem isto loco versus quidam sub Philippi nomine, qui non longe post Ephippi esse dicuntur. Ac cum illi versus promantur ex *Philyra & Obelisphoris*, sub quibus titulis alibi horum librorum Ephippum inuenire est laudatum: non sine caussa censeas scribendum hîc, ἐκφυλίζων ἢ καὶ Ἔφιππος τοὺς μικροὺς τῶν ἰχθύων ἐν φιλύρᾳ φησι. sin hic retinemus Φίλιππος, mox etiam scribendũ ita fuerit non Ἔφιππος. Res sanè difficilis ad affirmandum: cum libro septimo ex Eubuli *Nutricibus* iisdem verbis quædam proferantur, atque hic ex *Obelisphoris* Philippi. Auctor est Suidas, in Athenæi Dipnosophistis laudatum inueniri Philippum comicum in *Codoniastis*. hoc falsum est hodie. nam *Cydonem* quidem Ephippi Athenæus nominat libro septimo & XIV. *Codoniastas* verò Philippi, quod sciam nusquam. Coniicimus fortasse non vanè, Suidam legisse hic Φίλιππος non Ἔφιππος. ac quoniam *Coronistarum* fit hoc loco mentio, scripsisse per incogitantiam Philippum in *Coronistis* siue *Coroniastis* laudatum fuisse ab Athenæi dipnosophistis. Si igitur ita videatur, scribamus in Suida, Φίλιππος κωμικὸς τῶν δραμάτων αὐτοῦ ἐστι κορωνισταὶ (vel Κορωνιασαὶ) ὡς Ἀθήναιος ἐν Δειπνοσοφισαῖς. Porrò non hîc solùm Eubuli & Ephippi nomina inuicem confusa animaduertimus. Vide libro nono capite secundo. Huius igitur siue Philippi, siue vt puto verius Ephippi, male scribitur hic versus Οὐκ οἶδ' ὅτι ἀργύριον ἐστ' εἰς ἄργυρον. neque certò scio quî illum constituam. Scribebamus tamen, Οὐκ οἶδα δ' ὅτι τ' ἀργύριον ἐστ' ἀναργυρον. iocus comicus haud illepidus. vt si dicas, *opes nostræ sunt inopes*. Locum ex *Obelisphoris* ita digere,

—ἀλλ' ἀγόρασον εὐτελῶς·
Ἅπαντα γὰρ ἱκανά γ' ἐστι· φράζε δή ποτε.
Μὴ πολυτελῶς· ἀλλὰ καθαρείως ὅτι ἄν.

vide libro superiore, capite XVII. Quintum hunc versum, Κἂν κάραβόν τις ἢ λαβεῖν, εἰς ἀρχεῖον, scribi malim, κἂν κάραβόν τιν ἢ λαβεῖν, εἰς ἀρχεῖον. Corruptus etiam septimus & scribendum vel Θήβης μοι εἶτ' εὐχῇ ἐκ τούτου λαβεῖν. vt sit proprium viri nomen Thebas. vel Θήβη, & ἐκ ταύτης. Decimum & reliquos ita scribe,

Ὡς μικρολόγος εἶ· σὺ δὲ γε λίαν πολυτελής
Παντως· χρεία ἡμῖν ἐστι πόθεν ἐπιμελῇ τις;
Οὐκ· ἀλλ' ἔφησεν ἡ γυνὴ, τὸ μείζιον
Τὸ τῆς κορώνης αὐριον δειπνίσομεν.

In iis autem quæ proferuntur e *Dyscolo* Mnesimachi, scribo sic hos duos versus, Μέτρια γε τῷ θύω σεαυτῷ· πῶς εἶπ' Μετριώτερ' ὦ δαιμόνιε; πῶς; σιώπησον καὶ E. Adiecimus verba ista e MSS. ὄψον δ' ἂν λέγῃς ἕτερον καλεῖ ὀψάριον. *si de alio opsonio loquaris, voca id mihi opsoniolum*. Deest mox aliquid vt plena sit sententia cum ait, ἐπεὶ γε κατὰ θεὸν ἐν τοῖς πεοκειμένοις. fortasse, ἐπιτυχόμεν τοῖς πεοκειμένοις. id est, *quandoquidem Deo ita volente incidimus in recitatos modo versus*. Fuit olim veteribus in vsu mendicandi quidã honestus modus:

modus: cum non fibi qui mendicabant, fed alij fe ftipem cogere dicerent. Erant igitur qui Matri deûm, fiue Peffinuntiæ deę, ftipem cogentes fingula oppida luftrarent: alij aliud quid prætexebant. In his fuerunt *coroniftæ* & *chelidoniftæ* de quibus deinceps tractant docti conuiuæ. οἶδα ᾖ, ait auctor, Φοίνικα τὸν Κολοφώνιον ἰαμβοποιὸν μνημονεύοντά τινων ἀνδρῶν, ὡς ἀγειρόντων τῇ Κορώνῃ. quia fine cauffa maiufcula litera adhibita fuit initio vocis Κορώνη, putauerunt interpretes proprium id fœminæ effe nomen: tum illi nefcio quas nugas ex Paufania de Coronide hoc loco effutiuerunt. Arenim κορώνη hîc aliud nihil nifi cornix. quare Euftathius hunc locum defcribens vt ne locus dubitationi relinqueretur vllus, addidit τὸ ζῶον. Cornicem videlicet circumferebant agyrtæ ifti, doctam, vt videtur, conari noftra verba. Huic fe ftipem cogere dicebant non fibi. Quod autem in verfibus Phœnicis dicitur cornix filia Apollinis, allufio eft ad fabulam. Stipem petere, Græci dicunt ἀγείρειν. & ἀγερμὸν id mendicationis honeftæ genus. Primo verfu petunt coroniftæ dari fibi χεῖρα κριθῶν, id *plenam volam hordei*: vel, *manipulum hordei*: non enim inepta eft Dalecampij fic vertentis fententia. Altero verfu pofcunt λέχος πυρῶν, id eft, Dalec. interprete, *ad cubile ftratum e tritico*. Nimium verò delicati ifti frugiperdæ, fi non nifi fuper frumenti palea cubare fe poftulant. Ne quid diffimulem, aliud poëtam fcripfiffe cenfeo, ac lego, ἢ λάχος πυρῶν, id eft, *portionem aliquam frumenti*. Noli dubitare hanc effe veram fcripturam: πυρὸς enim interpretari paleam frumenti abfurdum nimis fuerit. Auctor Epit. vt emendandi labore fefe liberarer, fimpliciter fcripfit ἢ πυρὸς. Idem fecunde verfu omifit vocem quam non intelligebat, ἢ ἡμαιθον. Scimus nos ex Hefychio ἡμαιθον fiue ἡμιθον nummi paruæ æftimarionis nomen apud quofdam Græcorum fuiffe. dimidio oboli quidam æftimabant: alij duobus obolis. De hoc coroniftæ fenriunt. nam quare emendemus ἢ ἱμάτιον, cauffæ non eft. Addunt, καὶ ἅλα λάψαι χόνδρον. metri lex coegit poëtam ἅλα χόνδρον dicere pro ἁλὸς χόνδρον, *granum falis*. aut dixit ἅλα χονδρὸν pro χονδρίτην: vt ταύτης δρόμος, pro ταυικὸς: γυνὴ μάζας pro γυναικεῖος, & fimilia, de quibus ad Theocritum. Dalec. fpreta lege verfus, ἅλα κὴ χόνδρον. pari iudicio ac verfu proximo κηρίον *fauum* mutauit in κηρὸν, *ceram*. Etiam ifta peffimè accipiunt interpretes, Ὦ παῖ θύραν ἄγκλινε· Πλοῦτος ἤκουσε. *O puer portam aperi. Plutus audiuit* noftram petitionem. Priore parte huius verfus petunt coroniftæ, qui ceu mendici ad beatorum fores fuam cantilenam decantabant, vt fibi ianua aperiatur. ἀνακλίνειν *aperire* eft. Homerus —θαλάμοιο πύλας πυκινῶς ἀραρυίας Καλλιπόλι ἀγκλίνας. Fingunt deinde coroniftæ, vota fua iam effe exaudita, ac bene fibi ominantur. *Ecce, inquiunt, iam admiferunt noftras preces qui nos poffunt ditare*: πλοῦτος ipfi diuites funt. Non poteft negari hæc effe elegantiffima. Ita folent qui aliquid vehementer aut cupiunt aut metuunt fieri, factum putare. Ab eadem mente funt ifta in Apollinis hymno apud Callimachum,

Καὶ δὴ που τὰ θύρετρα καλῷ ποδὶ Φοῖβος ἀράσσει
Οὐχ ὁράας; ἐπένευσεν ὁ Δάλιος ἀδὺ ὁ φοῖνιξ.

& in Palladis lauacris, Συρίγγων αἴω φθόγγον ὑπαξονίων. item ifta Catulli in Epithalamio Auruncuiciæ, *Virgo adeft. viden' vt faces Splendidas quatiunt comas* x. verfum, Θεοὶ γένοιτο μετάπιμπτος ἡ κόρη. fcribe ex libris melioribus quos Schorrus confuluit, Θεοί, γένοιτο παῖς ἄμεμπτος ἡ κόρη. &, Καὶ μητρὶ κηρὸν εἰς τὰ γόνατα καθέτω Θάλλος. non θαλός. Homerica dictio θαλλός, pro liberis & fobole. vt λελοιπότα τοιοῦτον θάλος χερσὶν ἀποσχέσθαι. Poftremo verfui deeft à fine aliquid, Καὶ δοῦλε καὶ μὴ δοῦλε ὑπήνετον γε. melius, τῶν πεσόντων aut quid fimile. Μυχὸς coroniftis eft locus in quo opes & cimelia feruantur, τὸ θησαυροφυλακεῖον. fic enim aiunt, ἀλλ' ὦ 'γαθοὶ ἐπορέξατ' ὧν μυχὸς πλουτεῖ. *At, ô boni, porrigite aliquid eorum quibus apotheca veftra abundant*. Homerus μυχὸν δόμου eam partem appellat, non fimpliciter μυχὸν, vt in hoc coronifmate. Sed fallimur profectò: nam poëta eam vocem non prætermiferat, verùm initio fequentis verfus collocauerat: vnde quia abeft hodie, relictus eft verfus imperfectus. Ita ergo fcribere debes,

Ἀλλ' ὦ 'γαθοὶ ἐπορέξατ' ὧν μυχὸς πλουτεῖ
Δόμου· Δὸς ὦναξ, καὶ σὺ πολλά μοι νύμφη
Δός μοι Κορώνη.

Legebatur νόμος Κορώνη· quod cum interpretationem nullam admittat, fecimus δός μοι κορώνη. Sequentia fufpicione mendæ non carent. Quemadmodum coroniftæ cornici, fic hirundini, id eft, χελιδόνι Chelidoniftæ ftipem cogebāt. Sed non vbique

Græciæ

Græciç ea consuetudo obtinuit: verùm apud Rhodios vt videtur, aut solos aut cum paucis. Disertè enim scribitur, χελιδονίζειν καλεῖται παρὰ Ῥοδίοις ἀγερμός τις ἄλλος. Ita ceto errore apud Eustathium scripserunt librarij, παρὰ Ῥωμαίοις. In chelidonismate quod ex Theognide affertur, obscura sunt ista, πυλάβαις ἐκ προκυκλεῖς ἐκ πίονος οἴκου, οἶνόν τε δέπαστρον. Eustathius breuiter ita expressit & ἐν συνόψει, vt ait: πυλάβαις ζητοῦμεν, οἶνόν τε δέπαστρον. Legendum προκυκλεῖν, vel προκυκλεῖ. est autem προκυκλεῖν, *in medium proferre*. sic etiam ἐκκυκλεῖν solet accipi. Translatio ducta est à theatrorum pegmatis, in quibus versatione machinæ res oculis spectatorum vel admouebantur, vel amouebantur. Clemens Alexandrinus in Protreptico, καὶ αὐτάς γε τὰς κεκρυμμένας ὑμῶν θεοὺς, αἳ αἱ τελεταὶ μυστικαὶ, οἷον ἐπὶ σκηνῆς τοῦ βίου, τοῖς τῆς ἀληθείας ἐκκυκλήσω θεαταῖς. rursus ibidem, γυμνῇ τῇ κεφαλῇ ἐκκυκλεῖ τοὺς θεατὰς τοὺς θεούς. Epiphanius in Ancyroto, Christianę pietatis doctores vocat τοὺς τῆς ἀληθείας ἐκκυκλητάς. quanquam editiones vulgatæ scribunt ἐγκυκλητάς. vt in vtroque loco Clementis ἐγκυκλεῖν pro ἐκκυκλεῖν. Eadem vox apud suauissimū scriptorē Ælianum: sed olim: nam hodie glossema locum occupat genuinæ vocis. Ποικίλης lib. 11. cap. x1. Docet ibi Socrates non esse causæ cur tenuis conditionis homo principibus viris inuideat, si attendamus quales exitus faciant apud tragicos Atrei, Thyestę, Agamēnones & Ægisthi. οὗτοι μὲν γὰρ, inquit, ἀποσφαττόμενοι καὶ ἐκτραγῳδούμενοι, καὶ ποιηρὰ δεῖπνα δειπνοῦντες, καὶ ἰδιώται ἑκάστοτε ἐκκαλύπτονται. Lege ἐκκυκλοῦνται. Sunt multa in eo scriptore ab imperitis librariis mutata, & deprauata: sæpe quidē admodū ridiculè. Velut quod sequitur, οὐδεὶς δὲ οὕτως ἐτόλμησε τολμηρὸς, οὐδὲ ἀναίσχυντος τραγῳδίας ποιητὴς, ὥστε εἰσαγαγεῖν εἰς δρᾶμα ἀποσφαττόμενον χοῖρον. quid audio? regibus & principibus viris ex aduerso ponuntur porci? posthac igitur corrigamus censeo vetus dictum, *aut rex aut fatuus*: & dicamus *aut rex aut porcus*. Sed misso ioco, corruptum affirmamus esse hunc locum, ab iis qui antiqui libri compendium non assequebantur. Scribendum, ὥστε εἰσαγαγεῖν εἰς δρᾶμα ἀποσφαττόμενον χειροτέχνην. regibus opponit τοὺς χειροτέχνας, *eos qui manuum opera & labore victum quaerunt*. Sæpe inculcant nobis Seneca & sapientes alij, non fieri tragędiam nisi de rege aut magnate: de paupere quidem nunquam. Hoc ipsum & Socrates voluit. Poteramus aliter emendare corruptam lectionem in eandem sententiam: sed nemo qui manu scriptorum exemplarium vsum aliquem habuerit, dubitabit de superiore emendatione. Verùm hęc obiter. Scripsimus ex Epitoma, Eustathio & M S S. ἁ χελιδὼν καὶ λεκιθίταν οὐκ ἀπωθεῖται. *chelidon ne lecithitam quidem placentam respuit*. λεκιθίτης πλακοῦς, ab ouorum vitellis immixtis dictus. de hoc suo loco. Venusta & Attica ellipsis est in proximo versu, Εἰ μέν τι δώσεις· εἰ δὲ μὴ οὐκ ἐάσομεν. Nam post illa εἰ μέν τι δώσεις: *si quid dederis*: supplendum vt sit plena sententia, lęti & gratias agentes abibimus. de ista figura satis dictum lib. v. cap. secundo. Simillimè Homerus in cantico ætuscantium in Samo insula,

Εἰ μέν τι δώσεις· εἰ δὲ μὴ οὐχ ἑστήξομεν.
Οὐ γὰρ συνοικήσοντες ἐνθάδ' ἤλθομεν.

CAPVT XVI.

Adrianus Imp. μουσικώτατος. ὑλεία. Subura. *Sophronis* Νυμφοπόνος. Eranus, συναγὼν. θίασοι *quasi* σίασοι. Σεῖος, *vox Laconum*. ἐλαπίνη *vnde*. λαγὼν, κενεών. ἐχή. εὖ ἔχειν, *&* εὐδιατίθεσθαι ἑαυτόν. ἵλεως *&* ἱλαρός.

Οἱ περὶ Φάλανθον ἐν τῇ Ἰαλύσῳ πόλιν ἔχοντες. Ialysus in Rhodo insula vrbs est: in vrbe autem vrbs haberi non potest. Sed medentur docti, πρὸς τῇ Ἰαλύσῳ. rectè: nisi seruare malis antiquam lectionem & interpretari, *in ea parte insulæ vbi nunc est Ialysus*. Pro, τὴν Ἀχαΐαν καλουμένην: Excerpta Ἀχαΐδα. In Stephani De vrbibus scriptum est, multos fuisse olim locos, qui Ἀχαΐαι appellarentur. Eorum vnus iste est. ἰάσειν ἐξάγειν ὅ, τι κατὰ γαστρὸς αἴροιντο. Hanc conditionem fœderi adscribi siuerat Iphiclus, existimans hoc velle Phalanthum, vt sibi & suis liceret edere prius quàm exirent quantum vellent, &, si possent, quicquid alimentorum erat reliquum absumere. De fonte Hypelæo lege Strabonem

initio

initio lib. XIV. In mirabili historia de pisce qui è prunis exiliens cum viuo carbone syluam incendit, scribe, καὶ ἀφθῆναι ὑπ' αὐτοῦ λόχμην. Deinde scribe, ἵνα καὶ οἱ κνησιῶντες, τοῖς κνησμοῖς ἐλίγῳ κλίζωσι τρήχηναι. Imperatorem Adrianum appellat auctor μουσικώτατον. interpretes, *humanissimum.* melius dixissent *literarum amantissimum*, vel *doctissimum.* Vtrumque significat Græca vox: vtrumque Adriano scimus conuenire. Vlpianus Cynulcum vituperans, quod voce βαλλισμὸς esset vsus, σὺ δ' ἡμῖν, ait, ἐκ γῆς Συβύρας ὄνομα ποιμένιος, ἀπώλεσας τὸν οἶνον ἐπιχέας ὕδωρ. Græcè docti non agnoscēt pro vocabulo Græco τὸ συβύρα. Interpretes qui vertunt *è terra subulca*, quam scripturam aut coniecturam sint secuti nescio. nam si volumus id Græcè dicere quod illi in animo habuerunt, ἐκ τῆς ὑηνίας erit dicendum. ὑηνία est vehs porcorum vel hara. atque ea dictione etiam τὴν ἀμαθίαν (vt docemur à veteribus) significarunt. Hîc verò legendum est, ἐκ τῆς Συβύρας. quemadmodum apud Eustathium inuenimus nos. & ita etiam emendat in ἀνεκδότοις elegantissimi vir ingenij, & eruditissimus Muretus. Subura vicus Romanus infamia sola nobilis ex Horatio, Martiale, aliis. Ait igitur Vlpianus id verbum canibus Suburanis potius conuenire quàm viro erudito. Sequens versus Aristij poëtæ est: pronuntiatus à Polyphemo in fabula *Cyclope*. Scribe statim, ἀποδείξω σοι τὸ ὄνομα οἱ ἐπιλιμᾶς, vel ἐπεὶ ἐπιλιμᾶς. Locus Epicharmi è *Thearis* siue *Theoris* (nam vtroque modo scribitur) vbi meminit βαλλισμοῦ, sic scribitur in editis scriptisque libris. λέβητες χάλκεοι κρατῆρες. ὁ δ' λοιποὶ † γάμοι ὑπαυλοῦντες καὶ λοιποὶ βαλλίζοντες ὅσον χρῆμα ἄν. Sunt ista corruptissima. Possumus probabiliter recoquere, & facere vt sit aliqua sententia. λέβητες χάλκεοι, κρατῆρές τε. οἱ δ' λοιποὶ γὰρ μὰν ὑπὸ δεταῖς καὶ λοιποὶ βαλλίζοντες ὅσον χρῆμα ἦς. *lebetes anei, crateresque, cæteri autem prælucentibus facibus, & pracinente tibia saltantes, quam erant res miræ?* sententia non est plena: pendet enim ex superioribus. Protulimus autem hanc ex coniectura lectionem, non quod affirmemus ita scripsisse Epicharmum: sed vt ostendamus, propius ad veram lectionem accedi posse, quàm factum esset ab interpretibus: quorum absurdas sententias nemo sanus admiserit. Addit, Σώφρων δ' ἐν τῇ ἐπιγεγραμμένῃ Νυμφοπόνῳ φησί. Νυμφοπόνος est ancilla ornatrix vel alia mulier cui cura ornandæ sponsæ. Pollux lib. X. ἐν Νυμφοπόνῳ Σώφρονος εἴρηται παλαιὴν αὐτοπόνητος. Non solum autem eo loco quem Athenæus affert βαλλισμοῦ meminerat Sophron: sed & aliis. Demetrius Phalereus, vel quicunque est auctor libelli De interpretatione, loquens de venustate quæ orationi conciliatur ex similium comparatione: Σώφρων, ait, καὶ αὐτὸς ἐπὶ τοῦ ὁμοίου εἴδους φησί. Θᾶσαι, ὅσα φύλλα καὶ κάρφεα τοὶ παῖδες τοὺς ἄνδρας βαλλίζοντι. οἷον τί φασὶ φίλε τοὺς Τρῶας τὸν Αἴαντα τῷ πηλῷ. Pro ἀναπιμπασαμένου, in Excerptis ἀναπιμπασμένος. cui similia alibi notauimus. Epicharmea quę sequuntur, τὰ πρὸ τοῦ δύο ἄνδρες ἔλεγον εἰς ἔρανον ἀπόχρεω, exposuimus lib. VII. cap. XVI. Quod genus conuiuij *eranus* fuerit, his verbis declaratur, ἔρανοί εἰσιν αἱ ἀπὸ τῶν συμβαλλομένων εἰσαγωγαί. Putabam συναγωγαὶ scrihendum esse: ab ea videlicet verbi συνάγω significatione, qua sumitur pro *vna esse & epulari.* vel auctore Athenæo extremo hoc lihro. & ita συναγὴ ἀπὸ συμβολῶν, libro superiore exponebamus. συναγώγιμα δεῖπνα leges aliquanto post. Sed aliter omnes MSS. & Eustathius: qui descriptis verbis hisce obseruat, ὅθεν καὶ τὸ ὅτι αἱ ἀπὸ τῶν συμβαλλομένων εἰσαγωγαί ὅτι ἐστι περίφρασις τοῦ, αἱ συμβολαὶ αἱ συμποσιακαὶ δηλαδή. ex hac interpretatione nihil aut parum erit discriminis inter eranum & conuiuium è symbolis. Eranum verò dictum scribit, ἀπὸ τοῦ συνερᾶν καὶ συμφέρειν ἕκαστον. *ab eo quod mutuo ament, & conferant singuli.* Ita exponimus τὸ συνερᾶν: cuius loco est apud Eustathium συνεράσθαι. Sed τὸ συνερᾶν possumus aliter interpretari: ita vt posterior vox sit prioris interpretatio. Nam vt ἐξερᾶν, frequens apud oratores verbum, significat *eycere*: sic συνερᾶν potest verti *conycere, conferre.* verùm hoc fortasse subtilius. Vocis θίασος veriloquium ita explicatur, Τοὺς μὲν οὖν θιάσους ἀπὸ τοῦ θεοῦ προσηγόρευσαν. καὶ γὰρ αὐτοὺς τοὺς θεοὺς σιοὺς φασι. quorsum pertineat illud γὰρ, nemo intelligat, nisi post verbum προσηγόρευσαν aut addas, aut ἔξωθεν suppleas, οἷον σιάσους. nam mens ea est: θιάσους quasi σιάσους esse dictos. quia, inquit, deos vocant Lacones σιούς. Ideo scribunt antiqui, σίασος, καὶ τροπῇ θίασος. καθὰ καὶ ὁ βρυχισμὸς ὡς μυκησμός. καὶ τροπῇ ὁμοίᾳ βρυχηθμός. Quod autem σιὸς dicerent Spartani pro θεὸς, multi veterum testantur. inde etiam σεῖος apud eosdem pro θεῖος, *diuinus.* Plato in Menone, καὶ οἱ Λάκωνες ὅταν τινὰ ἐγκωμιάζωσιν ἀγαθὸν ἄνδρα, σεῖος ἀνὴρ, φασίν, ἔστι. minus rectè edunt vulgo apud Platonem, θεῖος. præter grammaticorum testimonia, scribit philosophus in Nicomacheis lib. VII. οἱ Λάκωνες εἰώθασι προσαγορεύειν ὅταν ἀγασθῶσι σφόδρα του, σεῖος ἀνὴρ, φασίν.

At vetu

At vetustior Spartiatarum lingua dicebat σιὸς & σιῶος. Hesychius, σιὲρ, θιὸς, Λάκωνες. De vocabulo εἰλαπίνη scribitur deinceps inter cetera, τὰς δὲ τοιαύτας εὐωχίας Αἰσχύλος καὶ Εὐριπίδης εἰλαπίνας ἀπὸ τοῦ λελαπάχθαι. & hic aliquid ἔξωθεν supplendum reliquit. nam εἰλαπίνη non fit à λελαπάχθαι: esset enim λελαπίνη: sed ab Attica formatione eius vocis. Nam vt dicunt Attici εἴληφα pro λέληφα, εἴλεγμαι pro λέλεγμαι, εἵμαρμαι pro μέμαρμαι: sic εἰλαπάχθαι pro λελαπάχθαι. Inde est εἰλαπίνη: vt quidem explicatur etymum illud hoc loco: nam poetæ interpretes lõgè aliter. Mox, λάπτειν δὲ, τὴν τροφὴν ἐκπέπτειν λέγει est, cibum facilè concoquere. at libro XI explicatur ἀθρόως πίνειν. ingurgitare se poculis. Vtrumque verum est: sed ex consequenti vtrumque: nam propriè λάπτειν ficta vox est exprimẽdo sono quem tuburcinatores edẽdo edunt. Vocem λαγαρὸς exposuimus lib. III. & septimo. Inde est λαγὼν inquit noster, locus infra costas ita dicitur: quasi laxus & vacuus, quia caret costis. quam ob caussam κενεὼν quoque Homero dicitur, & λαπάρα. ab eadem origine & λαγανὸν placentę aut libi genus quoddam: à figuræ proprietate: quod caua fingerentur lagana. εὐωχίαν negat auctor dici ἀπὸ τῆς ὀχῆς: quę tamen sentẽtia est multorum ex antiquis grãmaticis: qui ὀχὴν alimentum Argiuis propriam dictionem fuisse volunt. ipse vult dici ἀπὸ τοῦ εὖ ἔχειν. sic pro conuiuari & epulari lautius, dicebant εὖ διατιθέναι ἑαυτόν. Verum est quod statim obseruatur, ὅτι τὸν αὐτὸν ἵλεων καὶ ἱλαρὸν ἔλεγον. propriè ἵλεως is dicitur, qui Romanis propitius. qua notione vsurpatur in superûm suppliciis. sed interdum idem est atque hilaris. Plutarchus in Æmilio Paulo, τότε δὲ πρὸς τοὺς Μακεδόνας ἐπιδεικνύμενος ἵλεων καὶ φαιδρὸν ἑαυτόν. & sæpius idem alibi. Plato autem libro septimo De legibus, ἵλεων opponit τῷ δυσκόλῳ, quem ille ait esse θρηνώδη. è contrario eum qui dicatur ἵλεως, & voluptatibus frui decenter, & laborem, si opus sit, non refugere. atque hanc διάθεσιν voce ἵλεως significatam, diis, inquit Plato, tribuunt omnes homines κατά τινα μαντείας φήμην. Ælianus lib. XIV. capite VI. Πάνυ σφόδρα ἐῤῥωμένως ἐώκει λέγειν ὁ Ἀρίστιππος, παραγγέλλων, μήτε τοῖς παρελθοῦσιν ἐπικάμνειν, μήτε τῶν ἐπιόντων προκάμνειν. εὐθυμίας γὰρ δεῖγμα τὸ τοιοῦτο, καὶ ἵλεω διανοίας ἀπόδειξις. Empola Ephippi vnde habuerit nomen dicebamus ad Suetonium.

CAPVT XVII.

Καλαμυρίζειν τοὺς οἰκέτας. ἐν οἴνῳ, in vino. τὸ κατὰ λόγον. Cœnæ ἐπιδόσιμοι. Τὸ ἀπὸ σπυρίδος δεῖπνον, & Romana sportula. συμβολαί. Mos in conuiuiis ἀπὸ συμβολῶν. χῶς. ἔμπυρος, piscis.

NON memini legere alibi, ac ne extare quidem vsquam censeo, verbum καλαμυρίζειν, nisi in sequẽtibus istis, καθεζόμενοι μετὰ τοῖς τέκνοις, λοιδοροῦντες δὲ ταῖς γυναιξὶ, καλαμυρίζουσι τοὺς οἰκέτας, ἀπειλοῦσι τοῖς πολλοῖς. Confert reuerentiam quam sacris faciendis adhibebant veteres, cum irreuerentia tunc hominum. Nihil autem religiosius cauendum monebant sacrorum antistites, quàm ne verbis malè ominatis inter sacrificandum vterentur. qua de re, conuenientissimum huic loco Platonis testimonium proferebamus ad Theophrasti caput περὶ δυσχερείας: vbi hunc ritum pluribus exposuimus. In Excerptis & multis MSS. offendimus, πλήττουσι τοὺς οἰκέτας. Sed vulgatam γραφὴν à quo principio dicemus ortam? non enim sine caussa in pletisque sic scriptum. Fortè erat prius, καταμυχθηρίζουσι καὶ πλήττουσι τοὺς οἰκέτας. In illis hexametris qui afferuntur ex Hesiodi Eœis, defectus nota etiam in antiquis apposita est sexto versui. Frustrà, vt videtur: nam integraueris vnum versum in duos perperam diuisum, si ita scripseris, Οὐχ ὑπολύσας αὐτὸν, ὁ δ᾽ ᾤχετ᾽ αὐτὸς ὁ θύων τοῦ κατακλύοντι. Adiicit verò auctor horum versuum,

> — καὶ δεῖν ἐκ᾽ ἐλεγεῖα
> Μηδένα μήτ᾽ ἀνάγκᾳ μένειν κάλεσαι παρ᾽ ἡμῖν,
> Μήθ᾽ ὕδωρ ἐπάγειν Σιμωνίδη. εἰ γὰρ ἐπ᾽ οἴνοις
> Τοιαῦτα λεγόμενα ἀφανίζοντες φίλον ἄνδρα.

Describit poëta mores sordidi & μικρολόγου: qui si casu aliquo amicos ad cœnã vocauerit: tamẽ neq; ipse eos ad bibẽdũ inuitabit, neq; feret si è cõuiuis aliquis id fecerit.

hoc dixit poëta præcedentibus verbis: nunc addit, loco illius amicę inuitationis quę in compotationibus locum habere ſolet, durum iſtum hominem vetus dictum vſurpare: quo admonemur ne abiturientem hoſpitem retineamus: néue ad bibendum ſtimulemus eum qui biberit quod ſit ſatis. Ita accipimus illa μήθ' εὕδοντ' ἐπέγειρε. Atque hæc præcepta quæ ſuis conuiuiis ſoliti cantare præparati conuiuatores, vocat ἐλεγεῖα: quia antiquiſſimus poëta Theognis elegiaco carmine, & iſta & alia his ſimilia eſt complexus. Integer parænetici poëtæ locus ita habet.

Μηδένα μήτ' ἀέκοντα μένειν κατέρυκε παρ' ἡμῖν,
Μηδὲ θύραζε κέλευ' οὐκ ἐθέλοντ' ἰέναι.
Μηδ' εὕδοντ' ἐπέγειρε Σιμωνίδη, ὅν τινα ἡμῶν
Θωρηχθέντ' οἴνῳ μαλθακὸς ὕπνος ἕλοι.

Poſtrema verba cum interrogatione legi debent. nónne verum eſt, inquit, ſolere nos inter pocula hæc dicere, cum amicos inuitauimus? quaſi dicat: hi ſunt ſermones, quibus hodie vtuntur auari homines, ſi quando conuiuia agitent. ἐπ' οἴνοις, vt apud Ariſtophanem & alios ſæpe, ἐν οἴνῳ. Latini etiam, *in vino*. Quod additur, εἶτ' ἔτι καὶ ταῦτα προστιθέμεθα, connecti debet cum præcedentibus, in hanc ſententiam. nos hodie & illa facimus, ac dicimus quæ iſte poëta in ſuis hominibus reprehendebat: & inſuper alia addimus parilis inciuilitatis ſimiliumq́; ſordium. Subiecti verſus Heſiodi ſunt. De vilitate rerum quæ diis, velut dicis cauſſa, offerebantur alio loco diximus. Menandri ſuper hoc præclaram ῥῆσιν deſcribit hoc loco Athenæus. Primus verſus ita habet, εἶτ' οὐχ ἅπαντα προστίθεμεν καὶ θύομεν. nos hæc non intelligimus. ſcribimus, εἶτ' οὐκ ἀτοπώτατα προστίθεμεν καὶ θύομεν; Quis neget, ait, aliena rationi eſſe quæ in ſacrificiis vulgò facimus? qui quidem in illa omnia quæ diis offerimus, vix drachmarum decem ſumtum faciamus: cum interea cænarum noſtrarum apparatus, dum tibicinas & ſaltatrices conducimus, vnguentum emimus, & id genus alia, μικροῦ ταλάντου γίνεται τὸ κατὰ λόγον: propè talenti ſummam coöficiunt iſtæ impenſæ. τὸ κατὰ λόγον, (ſic enim ſcribendum) appellat omnia æra in vnam ſummam collecta. Scribe deinde,

Δραχμῶν μὲν ἀγαθὸν ἄξιον λαβεῖν δέκα
Ὑμᾶς, ἐάν γε καλλιερηθῇ τοῖς θεοῖς.

par eſt vt qui deûm cultui decem drachmas impēdatis, paris æſtimationis bonum aliquod ab ijs recipiatis, ſi quando litare contingat vobis. Omnino ἀγαθὸν legendum, non ἀγαθῶν. & ὑμᾶς non ἡμᾶς. deus enim erat qui iſta loquebatur, vt dicitur verſu vndecimo. Sequente verſu ſcribo, Τούτων δὲ δεῖ πρὸς ταῦτ' ἀντλεῖν τὴν ζημίαν. ſed non videtur perfecta ſatis ſententia. Ἐπιδόσιμα δεῖπνα, de quibus poſteà tractatur, conficiebant ex ea pecunia quam conferebant ſodaleis, vltra id in quod tenebātur ex pacto, vel ex infelici iactu aleæ. notum quid ſit ἐπιδιδόναι & ἐπίδοσις. De his adiectitiis cœnis recitantur verſiculi quatuor Crobyli veteris comici: in quibus interpretandis ſingularis vel negligentia vel infelicitas viri docti. Primum igitur ita eos ſcribe.

Λάχης, ἐγὼ δὲ πρός σε. πρόαγε. ποῖ;
Ὅποι μ' ἐρωτᾷς; ὡς Φιλουμένην. παρ' ᾗ
Τἀπιδόσιμ' ἡμῖν ἐστιν. ᾗ χθὲς πάνυ
Κυάθους ἕκαστον ἐβιάσω σὺ δώδεκα.

Mens quidem ex ſuperioribus pendens, ſubobſcura: cæterùm verba hoc ſonant. A. *Laches, ego verò ad te* venio. *precede*. B. *quo?* A. *Quò me rogas? ad Philumenam*: (vel *amicam*.) *apud quam cæna adiectitia nobis eſt conſtituta. cui heri præbibere vnumquemq́; cyathos duodecim coëgiſti tu*. Τὸ ἀπὸ σπυρίδος δεῖπνον cœna eſt quam aliquis in ſportula fert à ſe ad amicum, vt cœnet quidem cum ipſo, ſed ſuomet cibo. Huius quoque generis conuiuia agitaſſe veteres Græcos, probat doctè eruditiſſimus Athenæus teſtimonio Pherecratis. Συσκευασάμενος δεῖπνον ἐν τῇ σπυρίδι, Ἐβάδιζον ὡς πρὸς Ὠφέλην. Multa poëtæ interpretes de hoc Græcorum more, ad illa Ὀδυσ. θ. δμὼς δὲ τίθει κάνεον, καλλιόνι τραπέζῃ. Caue cum huiuſmodi cœnis Græcanicis è ſportula, confundas Romanas ſportulas quarum mentio in hiſtoriis Impp. & apud Martialem. nam etſi rerum Romanarum ſcriptores Græci iſta quoque nominant ἀπὸ σπυρίδος δεῖπνα: res tamen planè alia eſt, & diuerſa. Heſychius doctè & breuiter: ἀπὸ σπυρίδος δειπνεῖν ἢ δειπνίζειν, τὸ ἀντὶ δείπνου δεχόμενον τὰ μέρη ἐν σπυρίδι λαβεῖν ἢ δοῦναι. hæc interpretatio Romanę conſuetudini potius quàm Græco mori conuenit. ſed de Romanis ſportulis, plura, cum Deo, alibi. Superius Pherecratis teſtimonium ex ea fabula ſumtum dicebatur, cui

titulus

titulus Ἐμπλήσμων ἢ Θάλασσα. non semel miratus sum, diuersa adeo eiusdem fabulæ nomina. Libro septimo laudatur hic comicus ἐν Ἐμπλήσμονι. In Græcis verò commentariis Vesparū Aristophanis, ἐν Ἐμπλήσμοσι duobus locis scribi scimus. Ait, συνδείπνου ἄρχειν ἐπὶ συμποσίῳ Λυσίας ἐν τῷ κατὰ Μικίνου φόνῳ. Sicilissat hæc oratio non Atticissat. Lego, ἐν τῷ κατὰ Μικίνου λόγῳ: aut κατὰ Μ. φόνου λόγῳ. Ita soliti orationum tituli concipi. vt apud Demosthenem, κατ' Ὀνήτορος ἐξούλης λόγος. & κατὰ Στεφάνου ψευδομαρτυριῶν λόγος. Scribo, καὶ συναγώγιμον συμπόσιον ἐπιπληροῦσι. non ἐπικληροῦσι. Sequitur ex Menandro, ἐπλήρωσάν τε τὸ συναγώγιον. quibus verbis describi, quod vocabant τὸ ἀπὸ συμβολῶν δεῖπνον, neque ait Athenæus, neque negat. Et sanè patet latius τὸ συνάγειν, aut πληροῦν τὸ συναγώγιον: quàm ἀπὸ συμβολῶν δειπνεῖν, vel ἀπὸ συμβολῶν συνάγειν, quod libro septimo exponebamus. Non est prætermittendum quod de istis symbolis scribitur: τίνες δ' εἰσὶν αἱ συμβολαὶ αὐτὸς Ἄλεξις ἐν Μανδραγοριζομένῃ σημαίνει διὰ τούτων,

Ἧκω φέρουσα συμβολὰς τοίνυν ἅμα.
Πῶς συμβολάς; τὰς ταινίας οἱ Χαλκιδεῖς,
Καὶ τοὺς ἀλαβάστους συμβολὰς καλοῦσι γραῦ.

Vt doceret nos quid Græci συμβολὰς appellarent, locum Alexidis recitat; ex quo intelligimus Chalcidensibus dictas fuisse συμβολὰς, tænias, corollas, vnguenta, aliaq́; paruo parabilia, quæ inuitati ad regem conuiuij conuiuæ deferebant. Videtur qui ista loquebatur hoc caussatus seu verè seu falsò, vt pro veris symbolis quæ maioris sumtus erant, minus penderet. Sanè Athenis & in reliqua, vt existimo, Græcia conuiuiorum è symbolis contraria fuit ratio consuetudini Chalcidensium: nam corollas & vnguenta dare munus erat conuiuatoris, siue illius in cuius ædibus cęnabatur: cætera afferebantur à singulis conuiuantium in commune. Scholiastes Aristophanis, οἱ καλοῦντες ἐπὶ δεῖπνον, στεφάνους καὶ μύρα καὶ τραγήματα, καὶ ἄλλα τινὰ τοιαῦτα παρατίθεσαν. οἱ δὲ καλούμενοι ἔφερον ὀψήματα, καὶ κίστην (ita scribendum: hæc est cista ὀψοφόρος siue δειπνοφόρος vulgò è re nuncupari solita.) καὶ χοᾶ. Sequitur, Ἀργεῖοι δ' ὡς ἐν τοῖς ὑπομνήμασι φησὶν Ἡγήσανδρος, γράφουσιν οὕτως. Manca oratio est: scribendum, Ἀργεῖοι δ', ὡς ἐν τοῖς ὑπομνήμασι φησὶν Ἡγήσανδρος, χοῦν ἐκάλουν. γράφει δ' οὕτ. De ea voce scribit Eustathius postquam Athenæi sequentia verba adduxit. καὶ ἔστι τὸ χοῦν ἐκ τοῦ χεῖν, ὅπερ ἐστὶν ἀγγεῖον συμποτικόν. ὃ καὶ χοεὺς Ἀττικῶς λέγεται, οὗ κλίσις χοέως χοᾶς ὡς Πειραιέως Πειραιᾶς. ἀναλογία δ' αὐτῇ κατὰ τὸ βοῦν. ὡς γὰρ βοῦς, βοῦς Δωρικῶς, οὕτως καὶ χοεὺς χοῦς. In Empedoclis versibus quibus se quondam piscem fuisse profitetur,

Ἤδη γάρ ποτ' ἐγὼ γενόμην κοῦρός τε κόρη τε,
Θάμνος τ' οἰωνός τε, καὶ ἐξ ἁλὸς ἔμπυρος ἰχθύς.

secuti sumus veteres codices. antè scriptum erat ἔμπυρος. apud alios ἔλλοπος. quorum hoc nullo modo conuenit: illud non iniuria tueamur fortasse etiam aduersus librorum auctoritatem. nam apud Laertium in Empedocle ita legitur: & empyri piscis etiam beatus pater & facundissimus scriptor Gregorius Nazianzenus mentionem facit istis versibus.

Ἰχθὺς δ' ἔμπυρός ἐστι, καὶ ὃ πυρὶ δάμνατ' ἄπιστα
Ἔμπυρος αἰθόμενος δὲ μέσοις ἐν λαίμασιν ἅλμης.

ISAACI CASAVBONI
ANIMADVERSIONVM
IN ATHENÆI DIPNOSOPHISTAS
LIBER NONVS.

CAPVT PRIMVM.

Nexus & argumentum libri noni. κωλῆνες, κωλεαὶ, & κωλεοί. Sales ἡδυσμένοι. ἅλς θυμίτης. De voce ταχερός. νάπυ, σίναπι, & σιναπίζειν.

AVTARVM cœnarum mensæ primæ variis constabant diuersorum eduliorum ferculis. Cœna quam dipnosophistæ cœnarunt, prima παράθεσις post gustationem fuit piscium omne genus. Is missus duobus ipsis libris septimo & octauo materia sermonum fuit, vt antè dictum. Nonus liber reliqua omnia primarum mensarũ fercula cõtinet. Olera hîc habes, & omnis fermè generis carnes, puta porcellinam, porcinam, aprugnam, lepotinam: item phasianorum, perdicum, gallinarum & cæterarum volatilium quibus vesci mos est. Ac præcipua quidem libri capita hæc sunt. Sed Athenæus solens more suo τοῖς ἔξωθεν λόγοις ἐπλήρωσε τὸν λόγον, vt ait philosophus. Semper autem in principio & in extremo cuiusque libri Timocratem suum compellat auctor. Hunc igitur librum ita orditur Homeri verbis,

Δόρπου δ' ἐξαῦτις μνησώμεθα· χερσὶ δ' ἐφ' ὕδωρ
Χευάντων· μῦθοι δὲ καὶ ἠῶθέν περ ἔσονται.

ἐμοί τε καὶ σοὶ ὦ Τιμόκρατες. apud poëtam est, Τηλεμάχῳ καὶ ἐμοὶ διαειπέμεν ἀλλήλοισι. non est dubium τὸ ἠῶθεν positum esse pro ἠοῖ, vel ἅμ' ἠοῖ. vult enim Menelaus dicere, differamus sermones in crastinum mane: nunc edamus. neque hîc aliter exponi hæc debent: nam δόρπος Athenæo est edere, & verba facere de cibis: relictis aliis omnibus sermonibus. Primùm apponuntur κωλῆνες. Quæ vocantur in viuis animantibus κῶλα, extantes è corporis trunco partes, in mactatis victimis sunt κωλῆνες, vel κωλεοί, aut κωλεαί: tot enim modis effertur istud nomen. Hesychius κωλῆνας idem vult esse atque ἀκρόκωλα: de quibus dictum nobis libro secundo, capite XXIII. sed hæc vox extremas partes τῶν κώλων propriè designat: κωλῆν integrum membrum: puta, pedes, crus, & femur totum. Argumento est vel hic locus libri quarti, περιαιρεθέντων κωλήνων τὸ μηρίον ὁ κεράστης ἐλάμβανε. Ac propriè quidem, nullo discrimine cuiuscumque victimæ partes illæ quas diximus, κωλῆνες sunt & dicuntur antiquis scriptoribus: vsus tamen recentior obtinuit, vt κωλῆνα ἁπλῶς cum dicimus, pernam suillam aut petasonem intelligamus: ob singularem videlicet suillæ carnis præstantiam. nam etiam in idiotismo sermonis vernaculi, idem licet obseruare. Cum igitur appositi essent κωλῆνες, & quæsisset aliquis εἰ ταχεραί εἰσιν, nata inde est occasio dicendi de voce ταχερός. Περιενεχθέντων, inquit, κωλήνων, καί τινος εἰπόντος εἰ ταχεραί εἰσι; παρὰ τίνι κεῖται τὸ ταχερόν; ὁ Οὐλπιανὸς ἔφη. In Excerptis, εἰ ταχεροί εἰσι. neque aliter potest: nisi πρὸς τὸ σημαινόμενον, potius respexit, quàm ad vocem κωλήνων quæ præcessit. Κωλῆν semper masculinũ: κωλεὸς, apud Athenienses fœmininum, apud alios masculei generis. Sic Epitoma, & Eustathius Athenæi sequentia verba capiunt: ὁρῶ γὰρ ἐν παροψίσι περιφερόμενον μετὰ τῶν κωλήνων· οἶδα γὰρ καὶ οὕτως λεγομένους κωλεοὺς ἀρσενικῶς, καὶ οὐχ ὡς οἱ ἡμεδαποὶ Ἀθηναῖοι

μόνον

μόνον θηλυκῶς. Nobis quædam videntur animaduertenda in verbis hisce: quorum pleraque antiquis membranis debet recens editio. Ante omnia scribendum μετὰ τῶν κωλεῶν, non κωλήνων. nisi volumus sine caussa vlla & inepte vsurpatas auctori voculas γὰρ & οὕτως. Deinde Athenæi verba intelligo aliter quàm Eustathius vel Breuiator. Putamus enim Vlpianum de industria vsum voce κωλεὸς, cum dixit, μετὰ τῶν κωλεῶν: vt ei præberetur ansa subiectæ ab illo obseruationis, quæ hæc est: reperiri apud probatos auctores vocem hanc ἀρσενικῶς formatam ὁ κωλεὸς: non solùm θηλυκῶς ἡ κωλῆ, vt semper eam dictionem efferunt Attici. Postremò nihil librorum consensum moratus, in quibus ἡμεδαποὶ exaratum, lego ὑμεδαποί. Vlpianus loquitur homo Tyrius, ad illos è conuiuis sermonem conuertens, quos notat esse Athenienses. In Epicharmi loco è Megaride ὄρεα minus rectè libri omnes, pro ὄρυα vel ὄρμα, vt dictum libro III. cap. XIV. Beatorum mensis olim sal inferri solitus non merus, & qualem natura edit: verùm aliquo artificio mangonizatus. De eo genere salis Athenæus: καὶ ἅλας ἡδυσμένας ὁρῶ ἐν ἅλαις παρεσχίσι. Salis conditi speciem esse arbitror, quos vocat Aristophanes ἅλας θυμίτας, salem cum thymo tusum & suaueolentem. in Acharnensibus: Αἱ λῆς ἀείδε νῦν μοι ἀεὶ θυμιτιδῶν ἁλῶν. vetus interpres, οἷον μετὰ θύμου τετριμμένων καὶ ἡδυσμένων, ἅλας θυμίτας δὶς ἐμοὶ καὶ κεόμμυα. His opponit dipnosophista ἅλας ἀνηδύντους, sales insulsos, quibus ait Cynicos abundare. Deinde recitat ex Antiphane non vno loco deprauatos versus. Eos hic subiiciemus emendatos ex animi nostri sententia.

—τῶν θαλαττίων δ' ἀεὶ
Ο'ψάριον ἔνεχ' ὁ μὲν διὰ τέλους ἅλας, ἐπὶ δὲ
Τούτοις φέρομεν οινάριον, εἶδος νὴ Δία·
Πεσόδον, οἷον τοῖς παροῦσι συμφέρεις
Απαξάπασιν ὀξυβάφῳ ποτηρίῳ·
Ο'ρῶ δ' καὶ μετ' ὄξους ἀναμεμιγμένον γάρον.

tertio versu εἶδος est acetum, hoc est vinum aceto simile, & corruptum. vide libro secundo, capite XXVI. Ad propositam super voce τακερὸν quæstionem, ita respondet Zoilus grammaticus: Ἀριστοφάνης, ὦ οὗτος, ἐν Λημνίαις τὸ τακερὸν ἔταξεν ἐπὶ τοῦ τρυφεροῦ. Primaria notione τακερὸν dicitur quod quasi liquescit, adeò molle & tenerum est. sic vulgò dicimus *in ore liquescere*, quæ tenerrima esse volumus indicare. Hippocrati in libro De morbis mulieribus ἀκροκώλια ἑφθὰ τακερὰ dicuntur, quæ Pherecrates libro sexto vocabat ἑφθὰ ἀκροκώλια. Galenus τῶν κατὰ τόπους libro secundo: οὐκ ἐδέθη τοῦ ἐμφήματος ἐν ἀρχῇ, ἀλλ' ὅταν ἤδη πως γίγνωνται τακερά. paullo post opponit Athenæus, τὰ τακερὰς ἐμφερῆ τοῖς κομψαλέοις, id est, *iurulenta ys quæ assando tosta sunt*. Hic verò κωλῆνες ταρεροὶ dicuntur, probe saliti, & delicati. Ita enim Græci ταριχεὰ appellant quæ sale sunt macerata, vt ταρίχη & ἁλιστὰ κρέα: quæ Artemidorus ait, ὑπὸ τῶν ἁλῶν πεπῆχθαι. libro primo, capite LXXIII. Similiter & legumina εὔτηκτα vocabant, quæ facilè coquantur. Lucianus Hermotimo, οἱ ἐρέβινθοι καθαροὶ καὶ οἱ φακοὶ εὔτηκτοι. Nicandri mox recitatur versus è Georgicis, Κάρδαμόν ἀρινόν τε μελάμφυλλόν τε σίνηπι. Fortasse scribendum, ἄρρινον. *naribus molestum*. vel, Κάρδαμ' ἀνάρρινόν τε, μ. anarrini paullo post Speusippus meminit, ῥαφανὶς, γογγύλις, ῥάφυς, ἀνάρρινον, ὅμοια. Quod Latini Græca voce dicunt sinapi, trifariam enunciant Græci, νᾶπυ, σίναπυ, & σίνηπι. Negat autem Athenæus extare vsquam in scriptis eorum qui Atticè locuti sunt vocem σιναπι. οὐδεὶς Ἀττικῶν, inquit, σίναπι ἔφη. In Epit. σίναπυ: & Eustathius, qui solum νᾶπυ relinquit Atticis. νᾶπυ, ait, Ἀττικὴ λέξις· τὸ μέντοι σίναπυ οὐδεὶς τῶν Ἀττικῶν ἔφη, ὡς ἐν τοῖς τοῦ δειπνοσοφιστοῦ κεῖται· οὐ μὴν οὐδὲ τὸ σίνηπι. A nomine σίναπι fit verbum σιναπίζω, *vultum adduco*. quod proprium indignantium. Xenarchus in Scythis, Τινὶ τὸ κακὸν οὐκ ἔστ' ἔτι κακόν· τὸ θυγάτριον τί μοι σεσινάπικεν διὰ τῆς ξένης. vbi fortasse scribendum, εἶτ' ἔτι πλεῖον. reperti sunt qui iuberent rescribi per ι σεσιναπικεν. errarunt. Eustathius, ἐκ τοῦ σίναπι καὶ ῥῆμά ἐστι κωμικὸν σιναπίζω· οἷον, τὸ θυγάτριόν μοι σεσινάπικε διὰ τῆς ξένης. ἤγουν ἐδριμύξατο.

CAPVT II.

Antiphanis Bœotia. Magnes *comicus*. paropsis. παραχαλεδίειν. αἰτίαν ἔχειν. *Theopompi* Irene. *Aristophanis* Πελαργοί. *Platonis* Grypes. σίκοι, *pipiones*. Ἀπολλᾶς. ζακελτίδες. ἐπιχωριάζειν *de peregrinis feminibus*. Κύμη *pro* Κυμάη. *Crambe cur sacra*. *Teleclidis* Πρυτάνεις. Empodus *scriptor*. *Polyzeli* Μουσῶν γοναί. πελασώδης σπερμάτων φύσις. σκιὰς ἢ ἐμιηφόνος.

EPI' τῆ σκολιᾶς εἴρηκεν Ἀντιφάνης Βοιωτίῳ. Legendum Βοιωτίᾳ ex Polluce lib. x. cap. XXIII. Καὶ ὁ τὰς εἰς Μάγνητα ἀναφερόμενα ποιήσας. Magnes hic ille est antiquus comicus, quem auctor est Aristophanes in senectute τῆ σκωπτῶν ἀπολειφθέντα, pastoritia fistula solitum in theatro Athenis excipi, cum antè primas semper tulisset. Locus est in Equitibus. Sub huius nomine circumferebantur fabulæ duæ, Διονυσος ὁ πρῶτος, cuius hic mentio: & Διόνυσος ὁ δεύτερος, de qua libro XIV. Inter exempla quibus probatur *paropsidem* vas significare mensarium, afferuntur Sotadis duo versus,

Παροψὶς δὲ φαίνομαι τῷ Κρωβύλῳ.
Τοῦτον μασῶνται, παραχαλεδίει δέ με.

mihi videntur hæc locum potius habere debere inter præcedentia testimonia, quibus altera probatur dictionis παροψὶς notio: cùm pro opsonio accipitur quod alij additur instar condimenti. Vt pani adiicitur opsonium: sic opsonio paropsis, siue ea fuit maza, siue iusculi genus quoddam, siue aliud ἀπλὸς ἔδεσμα, ait Pollux, quod & παροψήματα vocabant: quasi dicas secundarium quoddam opsonium. de hoc accipiendum censeam Sotadis verbum παραχαλεδίειν, *cum alio & quasi obiter aliquid comedere*. μασᾶσθαι de præcipuo opsonio dicitur. Sermo est tropicus, de eo qui duobus incommodet: alteri quidem προηγουμένως, & consulto consilio: alteri verò, per occasionem, & quia res ita tulit. Athenæi aliud agentis culpa an librarij scelere, posita sint hoc loco Sotadis verba, non pronuntio. Αἰτίαν ἔχειν Græcis significat nonnunquam, idem ac *dici*, *nominari*, & κατηγορεῖσθαι. vt cum scribit Plutarchus De musica, τῆς δευτέρας δὲ καταστάσεως τῆς περὶ τὴν μουσικὴν, Θαλήτας ὁ Γορτύνιος καὶ Ξενόδαμος μάλιστα αἰτίαν ἔχουσιν ἡγεμόνες γενέσθαι. *dicuntur esse auctores* Athenæus lib. XII. αἰτίαν ἔχων ὡς τὰ ἐπιφάνεια τῆ ἀδελφοῦ θύειν. *cum diceretur sacra facere quæ appellabat fratris sui epiphaneia*. libro XIII. ἐτύγχανε δὲ αἰτίαν ἔχουσα λιθιᾶν. *dicebatur calculo laborare*. Non aliter locutio hæc debuit accipi in istis versibus ex *Chirone* fabula, incerti auctoris, sed quæ Pherecrati vulgò tribuebatur, vt dicitur hic & lib. XIV. Priscianus lib. XVIII. Χείρωνας inscribit. Versus hi sunt,

Νὴ τὸν Δί' ὥσπερ αἱ παροψίδες
Τὴν αἰτίαν ἔχει' ἀπὸ τῶν ἡδυσμάτων.
Οὐ ὁ Καλλίας ἄξιος τῆ μηδενος.

ait paropsidas elogium consequi à condimentis. nam prout illa sunt bona aut mala: sic dicuntur paropsides bonæ aut malæ. qua de re loquatur poeta ex adscriptis verbis non potest sciri. Initio tertij versus deest aliquid, vt lex metri arguit. Stabit versus per hanc scripturam, ὡς ὁ καλὸς οὗτος ἄξιοῖ τῆ μ. Theopompi *Irenen* laudat & Pollux libro tertio capite secundo. & lib. x. cap. XXVI. & XXVII. Σκέλη δὲ καὶ κωλῆνες ἀπὸ τῆ ῥίθυ. Plenus versus, sed non sententia plena. qui emendant τῆ ὄρθου, quin fallantur non ambigo. Εὐριπίδης Σκείρωνι καὶ κωλῆνες νεκρῶν. Legendum νεβρῶν. Idem mendum non vno loco in superioribus indicauimus.

Οἴμοι δὲ κωλῆς ἧς ἐγὼ κατήσθιον. *Hei mihi propter pernam quam comedebam*. cum diues eram nēpe. quod obseruant ad hunc locum, οἴμοι lætitiæ signum esse, falsum est. præcedit apud comicum versus hic, πεινῶς τὸν ἑ παρόντα καὶ μάτην καλεῖς. qui hunc explicat. cur hanc Aristophanis fabulam appellet Πλῦτον δεύτερον diximus libro tertio, cap. XXVI. eiusdem comici Πελαργοὺς qui hîc laudantur, nominat & Pollux lib. VII. cap. XXIV. item Harpocration in οἰκισκῳ. Platonis comici Γρῦπας Harpocration in πλεισηριάσανῖς. Perperam interpretes capiunt Xenophanis versiculos, male vulgò interpunctos:

Πέμψας γὰρ κωλῆν ἐρίφου, σκέλος ἤγαγε πῖον
Ταύρου λαρινοῦ, τίμιον ἀνδρὶ λαχεῖν,
Τοῦ κλέος Ἑλλάδα πᾶσαν ἀφίξεται οὐδ' ἀπολήξει
Ἔστ' ἂν ἀοιδάων ᾖ γένος Ἑλλαδικῶν.

misso hædi membro, crus tauri larini & prepinguis reportasti: quod quidem consequi pro magno duxisset sibiq; honorificum iudicasset vir ille, cuius gloria Græciam vniuersam peruagabitur: neque desinet dum erunt Græcorum poëtarum carmina: Paullo post, ὡς ἢ καὶ τοὺς νεοσσοὺς ὀρνίθων ὡς ἴππους ἰωὰς καλοῦσι. Mirum extare hanc lectionem in omnibus antiquis. an ἴππους alicubi Græciæ appellarunt ab ἵπταμαι, pullos auium volare incipientes? Sed assentior lubēs doctis viris, & scribo πίππους. sic vocat noster quos Latini *pipiones*. Græcis tamen eam vocem ignotam fuisse non dubito: etsi πιπίζειν scimus Græcum & Aristophaneū esse verbum. ΓΟΓΓΥΛΙΔΕΣ. ταύτας Ἀπόλλας ἐν τῷ Περὶ τῶν ἐν Πελοποννήσῳ πόλεων. Puto esse eum scriptorem cuius Delphica laudantur: quanquam is Clementi Alexandrino Ἀπελλᾶς nominatur in Protreptico. Placeat Ἀπολλᾶς, quod est ὑποκοριστικὸν nomen τοῦ Ἀπολλώνιος vel Ἀπολλόδωρος, vt Δημᾶς τοῦ Δημήτριος, & similia.

τὰς ἢ γογγυλίδας ζεκελτίδας. Scribo etiam hic vt paullo post ζακελτίδας. Hesychius, ζακελτίδες, κολοκύνται ἢ γογγυλίδες. complexus est paucis & Ameriæ & Nicandri glossas. idem scribit alibi, olera dici Phrygibus ζέλκια. ῥαφανὶς, φησὶ, γογγυλὶς, ῥάφυς, ἀνάρρινον, ὅμοια. Nihil censeo mutandum. ita enim libri omnes. *anarrinum* & *antirrhinum* esse nomina herbarum constat. Γογγυλίδας ἀνδέοις ἢ κυλινδρωτῆς ἐφ' ἀλώος. Lege, κυλινδρωτῆς ἐφ' ἄλωος. pro ἄλω: vt κάλως pro κάλω. ὄφρ' ἂν ἴσαι πλατάνοισι χαμηλότεραι θαλέθωσι. *vt pares platanis sed humiles vireant.* Platanis comparat rapinas, propter vbertatem foliorum longè latéque fusorum. ἀλλ' εἴσω ῥαφάνοις εἴσω λαθηρωποί. Scribo vt sit aliquis sensus, ἀλλ' εἴσω ῥάφανοι, κ' εἴσω θαλέθωσι γογγυλίδες. Sequentia, δοιὴ γάρ τ' ἐκ ῥαφ. &c. paullo aliter libro quarto, vbi plusculi deinceps versus leguntur. καὶ μάλιστα ἡ διὰ νάπυος γινομένη. apud Hesychium lego, ἀλμάδες, αἱ διὰ σινάπυος γογγυλίδες.

τῆς ἢ ῥαφάνου (λέγω ἢ τὴν κράμβην) ἡ μὲν ἐστιν οὐλόφυλλος ἡ ἢ ἀγρία. Inclusa notis parentheseos neque in Theophrasteis codicibus leguntur, neque sunt Theophrasti. sed ea putauit auctor inserenda, ne falleremur in voce ῥάφανος, quæ apud Atticos brassicam significat, apud alios rhaphanum. Itaque scribendum λέγω. non λέγω. Supple etiam membrum quod deest hic ex libris Theophrasti: ἡ ἢ λειόφυλλος, ἡ ἢ ἀγρία. μεθ' ὃν χρόνον πάλιν ἐπιχωριάζει. Theophrastus auctor est peregrina semina assumere naturam loci in quem sunt trāslata, anno ad summū quarto. hoc vocat ille μεταβάλλειν εἰς τὰ ἐπιχώρια. Athenæus eleganter vno verbo ἐπιχωριάζειν. Theophrastum lege libro septimo Historiarum, cap. v I. & libro octauo, cap. octauo. Ἡ ὕλη καὶ τύρος ὁ † θαμμίτης πέταλοισι. Si fas ducerem deprauatæ lectionis vestigia floccifacere, dicerem legendum, ἡ ὕλη, σελίνοιο ἰσειδομένη πέταλοισι. videtur enim selinusiam brassicam describere, quam dicebat modò Athenæus, διὰ τὴν ὁλοτητα ἐμφερῆ εἶναι τῷ σελίνῳ. Sed aliò nos vocat scriptura edita & librorum: qui habent θαμμίτης. puto verius θαμνίτης. cætera emendare non possum: nunc quidem certè, cùm animus curis æger sarcoboris, aliò auocatur. *Tyrius color* hîc interpretis somnium est, aliud nihil. Ex libris emendatum est, versu sequente, καὶ αἰχμηρῆσιν ὁμοίη. alij, ἀλμυρῆσιν. Proximo versu, βατραχίη τε Κύμη τε καυλόχροος, prior dicta est à colore quem βατράχειον Græci dicunt: de quo disputamus accuratè in commentario nostro De coloribus. posterior, à loco, vbi plurima reperiebatur. Κύμη pro Κυμαίη: vt Πέρσης, & Σκύθης, pro Περσικὸς & Σκυθικὸς, atque his similia apud poëtas passim. In eo qui sequitur versu πέδιλα παλίμβολα sunt calceamenta vetera & trita.

Μή ποτε δ' ὁ Νίκανδρος μάντιν κέκληκε τὴν κράμβην ἱερὰν οὖσαν; Genus loquendi grammaticis frequens quoties dubitanter aliquid pronuntiant. Nam ita Athenæus hoc loco: fortasse, inquit, Nicander brassicam vocauit μάντιν, id est, diuinā, quia sacra habetur. Id autem probat ille testimonijs Hipponactis, Ananij, Teleclidis, Epicharmi & Eupolidis: qui homines induxerunt per brassicam iurantes, ναὶ μὰ τὴν κράμβην: aut illi supplicantes. In verbis Hipponactis scribe, ᾧ θύεσκε Πανδώρη Θαργηλίοισιν ἔγχυτον πρὸ φαρμάκου. Sed dictio postrema non potest menda carere. reliqua ex M S S. certa: *cui pro sacrificio offerebat Pandora Thargeliorum festo enchytum.* Teleclidis Πρυτάνεων inuenio mentionem apud Pollucem libro septimo, cap. XXX. *Empodum* nuíquam

inuenio: & suspectum nimis, quod hîc legitur de formula iurisiurandi Zenoni Stoico familiari, per capparim, ὡς Ἐμπεδοκλῆς φησιν ἐν Ἀπομνημονεύμασιν. & fors fuat legendum, ὡς καὶ ὁ Ποσειδώνιός φησιν. errorem pepererit compendium scripturæ: vt aliis locis infinitis. Quæ mox pro Ephippeis recitantur è *Geryona*, in libri secundi Excerptis tribuebantur Eubulo. sed *Geryonem* Ephippi sæpius laudatum inuenias. de hoc autem errore diximus libro superiore cap. xv. Lego ex libro II. ἧψεν τ' ἐλαΐαν ῥάφανον ἐγλαισμένην. exposuimus libro II. cap. XXIV. Ibi melius, Ὁ μοῦ τι χαίνει τοῦ δεῖπνου σπυρίδια. In ecloga Antiphanis nescio quid sint περίγματα Ἑλλάδος περίεχον. sed meliùs MSS. σφίγματ' Ἑλ. suspecta item alia nonnulla. cum autem scriberetur ἔτ@- θαῦμ' αὐλοῖς πεινον: fecimus, ἔτ@- θ' ἅμ' αὐλοῖς πίσινον. perspicuè verè & rectè. In primo versuum Diphili, Οἰκοι φερομένη scribo, non Ἠκει φερομένη. cætera auxilium flagitant librorum. Polyzeli comici Μουσῶν γοναί, à Musarum natiuitate sunt appellatæ. γοναί, partus. natiuitas. Docuerat idem poëta & Διονύσου γονάς, & Ἀφροδίτης γονάς. quo titulo fabulam ediderat & Nicophron poëta antiquus. sicut Araros Aristophanis F. Πανὸς γονάς. In Stobæi marginibus notare memini Ἑρμοῦ γονάς Polyzeli: cuius dramatis meminit aliquot locis Iulius Pollux. Alius ab isto est Polyzelus historicus. καὶ δείλημα πῶς ὡς κακῶς λέγουσι, καὶ τὰ τοῦ πλατυτέλλιδας καλῶν. Volui editum καλουμένη. Testificor tamen fidei meæ caussa legi in quibusdam optimis etiam MSS. vt fuit prius editum, καὶ τὰ τοῦ πλατυτέλλιδας καλῶν. Mox betarum genus vnum ex Eudemo appellatur πασον. imò verò ἀσπασόν vt in omnibus antiquis. In ΣΤΑΦΥΛΙΝΟΣ deprauatum Numenij versum scribe, τ' ἄφων τ' ἱμπιδίου, καὶ καυκαλίδ' ἀγρειώτην. caucalis ab aliis vocatur δαῦκος ἄγριος teste Dioscoride. eadem sententia olim Gesneri. Nicandri primum & secundum versum ita scribo,

Ἐν δ' ἄρα καὶ μαράθου καυλὸς βαθὺς, ἐν δ' ἴσα ῥίζαι
Πετρίου, σὺν δ' αὐτοῖς ἔτ' αὐχμήεις σταφυλῖνος.

hoc est, *cum istis erat feniculi caulis profundus, & radices petroselini*, (sic interpretor hîc πέτριον) *& cum his amplius squallida pastinaca*. Scribe etiam, Ἡ δ' ἔστιν ὄρνιθος κλυσταὶ χάλκη. non καλεῖ). καλεῖ δὲ τὴν αὐτοῦ τοῦ σπερματίου φύσιν ὁ καλούμενος σὶψ, καὶ τὸ τοῦ σταφυλίνου σπέρμα. Iam antè libro II. cap. XII. prædiximus, Phaniæ Peripatetici pleraque omnia quæ sunt in hos libros relata, aut suapte sponte obscura esse, aut vitio librariorum, sæpe etiam vtrumque. Idem dixerim de verbis hoc loco descriptis: sunt enim & difficilia ad intelligendum, & vt arbitror, corrupta. quid enim significant verba quæ adscripsimus? nam vt eliciatur ex iis sententia quam interpretes expresserunt, multa mutatione opus: nec tamen ea sententia placet. πυξοειδὴς σπερμάτων φύσις, est illud quod solent σκιάδιον appellare rhizotomi in fœniculaceis. At illa quis intelligit? σκιὰς ἣν ἔνιοι μυοφόνον. Ex veterum monumentis qui plantas nobis descripserunt, aconiti speciem nouimus cui è re nomen indidêre Græci *myophono* vel *myoctono*. an hæc alio nomine σκιὰς fuerit appellata nescio. hoc quidem Phanias dicere voluit, nisi est hic mendum. vt mox δρακόντιον ὃ ἔνιοι ἀγρι δράκοντα. postrema vox tollenda, aut certè emendanda.

CAPVT III.

Καρτὸν pastinacæ species. καρωτὸν, carotæ. γηθυλλίδες. Phrynichi Κρόνος. Theoxenia festum omnium deorum. Atheniensium πολυθεΐα, & deus ignotus ab ijs cultus. Aristophanis Ὧραι. Attica aër temperatissimus. ὑρισός. rapa καρὸ dicta. ὀπλωίκα. ἀπολαύειν. alia quædam.

IN tractatu de pastinaca post alia omnia scribit dipnosophista, τὸ δὲ κάρτον καλούμενον, μέγας δ' ἐστὶ καὶ δίαυξης σταφυλῖνος, διχυλότερος ἐστι τοῦ σταφυλίνου. ex quibus verbis liquet nobis pastinacæ speciem aliquam, aut aliud quoddam affine genus φυτοῦ, cognitum fuisse antiquis sub καρτοῦ vel κάρτου appellatione. Viri docti qui sciebant *carotas* dici hodie nobis satiuæ pastinacæ speciem quandam, coniectura ducti, scripserunt hîc καρωτόν. quam scripturam nos quoque inuenimus in quibusdam veterum exemplarium. Esse tamen eam veram & antiquissimam

ſimam χαφὴν, vix adduci poſſum vt credam. nam *carotum* in tractatione plantarum, neque Latinus neque Græcus, ſi hunc ſolum excipias, auctor vllus nominat. *cartum* inuenio etiam alibi. velut apud Galenum Methodi lib. x i i. vbi ceparum ita cognominatarum clara mentio. κρόμμυα inquit, τὰ κάρτα καλούμενα μὴ ἄρτι ὠπτημένα ἐσθίειν. Memini etiam legere hæc verba in Geoponicorum libro ſecundo, κυπειρον, ὃν τινες ζίγιαν καλοῦσι, φύλλα ἔχει ὅμοια κάρτῳ δέξυφυῆ, ἰσχνὰ καὶ καυλίον ὥσπερ χοίνε ἰσχνότερον. Græci καρτὸν vocant, quod fuerit detonſum. Solent olitores quarum plantarum radices aut bulbos optant fieri grandiores, has ſæpe tondere. Vni harum videtur nomen pluribus commune adhæſiſſe ceu proprium: quod in multis factum ignorat nemo. Verùm de hac re cenſeo referamus ad rhizotomorum & botanicorum ſenatum. Qui καρωτὸν ſcribunt, quomodo eam dictionem interpretabuntur? Fortaſſe aliquis dicat καρωτὸν idem eſſe ac κεφαλωτὸν *capitatum*: quia κάρα Græcis vſurpatur pro κεφαλή. Id verò locum nullum habet: cum ſtatim κεφαλωτὸν & κάρτον, vel vt ipſis placet καρωτὸν, ſeparentur, vt non parum differentia. Et verò poëtica dictio ac vulgo incognita, qui potuit in vulgi vſum hoc verbi parere? eſt quidem in libris medicorum frequens vox καρωτικός: ſed quæ originem aliam habeat, & ſignificationem ab hoc loco alieniſſimam. ne pernegemus tamen poſſe etiam ſic accipi vocabulum καρωτὸν, faciunt, quæ dicemus paullo poſt de rapa quæ dicebatur *caro*. Quare vt diximus, de hoc loco Crateuarum iudicium eſto. Auctor eſt Athenæus, Didymum ſcripſiſſe, *gethyum* herbam ampeloproſo ſimilem, etiam γηθυλλίδα fuiſſe vocatam. ſed iure docti eam vocem damnarunt, & ſcripſerunt τὰ δ' αὐτὰ καὶ γηθυλλίδας λέγεσθαι. quanquam reclamant M S S. Phrynichi fabula vbi γηθύων fecerat mentionem, Κρόνος hic inſcribitur: apud Heſychium in σελλίσαι, eſt Κρόνος. ſed Pollux lib. v i i. cap. x x x. Φρύνιχος, ait, ἐν Κρόνῳ καὶ ἀλεκτρυονοπωλητήριον εἴρηκε. In Ariſtophaneis verbis, ἔχουσας σκοροδόμηλον φύσιν, ſcribo, σκοροδόπνικτον, vel σκοροδόδμητον. quidam σκοροδομίμητον. Τῇ θυσίᾳ τῶν Θεοξενίων. In multis Græciæ locis feſtū celebrabatur nulli priuatim Deo ſacrum, ſed in vniuerſum omnibus. *Theoxenia* eum diem vocabant. Heſych. Θεοξένια κοινὴ ἑορτὴ πᾶσι τοῖς θεοῖς. Athenis autem potiſſimum videntur Theoxenia celebrata: nam inter propria Reipub. illius inſtituta hoc fuit, quod θεοὺς ξένους colerent quàm plurimos. Heſychius, Θεοὶ ξενικοὶ παρὰ Ἀθηναίοις ἐτιμῶνται, ὡς καταλέγει Ἀπολλοφάνης ἐν Κρησίν. Inde illa ara θεῷ ἀγνώστῳ, de qua D. Paulus in Actis. Sed videntur Theoxenia quorum hic mentio Apollinis honori peculiariter fuiſſe conſecrata. Apollo enim Delphorum ſummum erat numen. & alibi quoque Theoxenia eidem deo ſacra, vt apud Pellenenſes, de quibus in Achaicis Pauſanias, Ἔστι καὶ Ἀπόλλωνος Θεοξενίου Πελληνεῦσιν ἱερόν. τὸ δὲ ἄγαλμα χαλκοῦ πεποίηται· καὶ ἀγῶνα ἀγουσι Θεοξένια τῷ Ἀπόλλωνι. Sequitur non longè, καὶ ἐπιμιμνησκόμεθα ἂν ἐν Ὥραις ὁ χαρίεις Ἀριστοφάνης εἶπεν ἐπαινῶν τὰς καλὰς Ἀθήνας. Argumentum fabulæ huius ex titulo apparet. continebat enim encomium agri Attici à ſitus commoditate & optimo frigoris & caloris temperamento: item à præſtantia & copia optimarum frugum. ſimiliter eandem vrbem laudauit Euripides,

Εἰ δ' αὖ πάρεργον, inquit, χρὴ 'ν κομπάσαι γυναι,
Οὐρανὸν ὑπὲρ γῆς ἔχομεν εὖ συγκεκραμένον·
Ἵν' οὔτ' ἄγαν πῦρ, οὔτε χεῖμα συμπίτνει.

Ariſtides in Panathenaico, ἀλλὰ μὴν τόνγ' ὑπὲρ γῆς ἀέρα, καὶ τὴν τῶν ὡρῶν κρᾶσιν οὕτω σύμμετρον εἴληχεν, ὥστ' εἰ τῷ λόγῳ μετρίως εἰπεῖν ἦν, δεικτὸν ἂν ἦν. ἴσον γὰρ ἁπάντων ἀπέχει τῶν δυσχερῶν, καὶ μετέχουσα τῶν ἀγαθῶν τῆς δυνάμεως ἑκάστης, ἃ λοιπὰ προσεστιν ἑκάσταις πάρεστι. τεκμαίρεσθαι δ' ἔξεστιν οὐ μόνον τοῖς ὡραίοις, νικῶσι καὶ παρὰ τὴν ἐπωνυμίαν, καὶ τοσοῦτο τοῦ παντὸς ἔτους κατέχουσι χρόνον. Poſtrema verba ſummatim id aiūt, quod pluribus perſequitur Ariſtophanes hoc loco. Ex hac fabula ſunt duo hi verſus quos profert Pollux libro v i i. capite r r. explicans quid ſit πρᾶσιν αἰτεῖν.

Εἰ μὴ κράτιστον ἔστιν εἰς τὸ Θησεῖον δραμεῖν
Ἐκεῖ δ', ἕως ἂν πρᾶσιν εὕρωμεν, μένειν.

Meminit & aliis locis: item Harpocration, aliiq; veterum & Heſychius in Ἀρᾶς ἱερόν. Ait comicus, πτίλας, ἐμβρύεια. De cicadarum eſu diximus multa in ſuperioribus libris. ſequentem vocem mutare poſſumus cum Dalecampio in νέβρεια. ſupple, κρέα quæ vox omitti ſolet. Addit, ὑελαστὰς δ' ἴδοις ἂν νιφομένας. Heſych. ὑελαστὰς. φορμός. aliis ὑρίσκος vel συρίσκος: quas voces explicamus libro tertio, capite quarto. Videtur durè dictum quod ſequitur, ὕπειτα κολοκύντας ὁμοῦ ταῖς γογγυλίσιν ἀρῶσι. durum inquam,

cucurbitas

cucurbitas & rapas arare, pro aruum arare vbi cucurbitæ & rapæ ferantur. Videamus num aliud hic lateat. Atque adeò fortean poëta fcripferat, ταῖς γογγυλίσι κάραις *Videas, ait, eodem tempore, & cucurbitas, & rapas quæ capitatæ dicuntur.* Κάραις quafdam rapas olim dictas fuiffe, teftis Galenus libro De bonis & malis fuccis: μέσαι ῥίζαι διχύμων καὶ κακοχύμων, αἵτε τῶν ἀγρίων εἰσὶ καὶ τῶν γογγυλίδων, ἃς καὶ ξενιάδας ὀνομάζουσι, καὶ τῆς χελιδονίας κάραις. Sed cogitemus amplius de hoc loco: nam quid opponi poffit non ignoro. Subiicit comicus, ὥς τ' οὐκ ἐπιειδὼς οὐδ' ὁπηνίκα ἐστὶ τοῦ ἐνιαυτοῦ. *nemo fit quænam fit anni tempeftas*: tanta cœli clementia eft, vt perpetuum ver agi Athenis videatur. πηνίκα & ὁπηνίκα de anni parte vfurpatur, vt hîc: vel diei, vt in Auibus eiufdem poëtæ,

— πηνίκ' ἐστὶν ἄρα τῆς ἡμέρας;
Ὁπηνίκα; σμικρόν τι μετὰ μεσημβρίαν.

Porrò ait, μέγιστον ἀγαθὸν εἴπερ ἔστι δι' ἐνιαυτοῦ ὅτου τις ἐπιθυμεῖ λαβεῖν. Ante μέγιστον collocanda interpunctio. poftquam prior qui in his verbis loquitur, felicitatem agri Attici defcripfit, fubiicit alter, *Maximum id quidem bonum eft, fi liceat toto anno ea quæ optes confequi.* δι' ἐνιαυτοῦ pro δι' ὅλου τοῦ ἐνιαυτοῦ. de quo genere loquendi Athenæus ipfe nos monuit libro feptimo. Ait alter, κακὸν ὂν μέγιστον. Scribe, κακὸν μὲν οὖν μέγιστον. *Imò verò magnum id malum eft.* Additur, ἐγὼ δ' τοῦτον ὀλίγον χρόνον φύσας ἀφειλόμην ἄν. In Ariftophanis Ὧραις fabula, vnde hæc funt, dij inducebantur tempeftatum anni auctores: in his erat vt videtur, Æolus, aut quicumque alius ifta proferebat verba, quibus hoc ait: poffe fe, breue tempus flantem, adimere Athenienfibus defcriptam modò felicitatem & εὐδαιμονίαν. Legimus autem, ἐγὼ δ' τούτων ὀλίγον χρόνον φυσήσας ἀφειλόμην ἄν. Qui deinceps fequitur verfus habet hanc fententiam: atque adeò id facio in omnibus vrbibus præter Athenas: vbique enim afperatur aër, & immitis hiems fentitur. fcribò verò κἀργάζομαι ταῖς ἄλλαις πόλεσι δρῶ ταῦτα πλὴν Ἀθηναίων. Vbi dicit poëta, ἀπέλαυσαν ἄρα σέβοντες ὑμᾶς interpres ἀπήλασαν legit: vel ἀπέλαυσαν putauit effe ab ἀπελαύνω. vtrumque tantidem facere debemus. errat enim: nam vertere debuerat, *Ergo illi hoc fuæ in vos pietatis fructum perceperunt, vt aut ἀπολαύειν* & poëtarum ἐπαυρεῖν, vno verbo Latino exprimi non poffunt multis locis. vt cum ait idem poëta in Auibus, Ἀπέλαυσα γὰρ νὴ τὸν Δί' ἐλθὼν ἐνθαδί. quod vernaculo fermone eleganter dixeris, *i'ay bien gaigné d'eftre venu icy.* Αὐτὰς μὲν σικύας τμηκτῶν ἀνακλάσμασι πείραις. Lego, τμηκτῶν ἀνὰ κλάσμασι πείραις. pro ἀναπείραις. vt κεράιζον δ' ἔτι μῦθον ἔπαλλε. Vult Nicander, cucurbitas transfigi fractorum lignorum acutis furculis. interpres abfurdè emendat ἀπείραις. fi putarem aliquid mutandum effe, fcriberem, Αὐτὰς μὲν σικύας γεμιστὰν ἀνὰ κλώσμασι πείραις. μίτου κλῶσμα fili eft periphrafis. vel fic, τμητὰς ἀνὰ κλώσμασι πείραις. & fortaffe hæc vera lectio, nam paullo poft σικύης ὅρμους vocat frufta cucurbitæ per quæ filum tranfmiffum. Τῇ ἐνὶ μὲν σικύης. figura eft in τῇ quam πρὸς τὸ σημαινόμενον vocant. nam præceffit χύτρον. nifi legas, πολυχανδέα χύτραν. aliter tamen M S S.

CAPVT IV.

Olera κνηστὰ *&* κνιστά. *Menandri* Epiclerus *&* Didymæ. κρεῖοι. *gallus gallinaceus* ἡμερόφωνος *&* ὀλόφωνος. *Cratini* Ὧραι. *locus Alcmanis.* δέλφαξ. ἀμνή. *Sacerdos Mineruæ Athenis à quo cafeo abftineret.* Χοῖρος *de porca.* εὐθηλήμων. ἀφεύειν. σφέτερος. *notatus fcholiaftes Apollonij.* πεταλίδες. *alia multa.*

DEINCEPS commemorantur gallinæ cucurbitis impofitæ & κνηστοῖς λαχάνοις. Scribebam κνηστοῖς cum Epit. & Euftathio, cuius funt verba: ὅτι δ' καὶ λάχανα κνηστὰ ἐκαλοῦντο τὰ σύγκοπα, ἐκ τοῦ κνῶ κνήσω τὸ κόπτω· καὶ κνηστὸς δ' ποιός τις ἄρτος παρὰ Ἴωσι, διὰ τὸ κνᾶσθαι ὡς εἰκὸς καὶ οὕτω διατίθεσθαι, ἐν τοῖς τοῦ Ἀθηναίου δηλοῦται. fed & κνιστὰ olera per ι in Hefychio nominatim expofita inuenias. & extat verbum καταχνίζεσθαι ea notione pofitum paullo poft in ifiiciorum defcriptione. Addit, ὡν ὀρῶ περιφερομένων πλῆθος. Melius, περιφερόμενον. Citatur mox Menander ἐν Ἐπικλήρῳ προτέρᾳ. Docuerat is poëta & priorem & pofteriorẽ *Epiclerum*. illius mentio hic,

hic, posterioris apud Harpocrationem: ὄρχος, inquit, στίχος ἐν γεωργικῷ χωρίῳ. Μενάνδρῳ ἐν δεδιότερῳ, (scribe δεδ/ιερᾳ) Επιπλήρῳ. Sequitur deinde, Μένανδρος Διδύμαις. Harpocration, ἐκωμῳδοῦντο οἱ Ποτάμιοι, ὡς ῥᾳδίως δεχόμενοι τοὺς παρεγγράπτους. ὡς ἄλλοι τε δηλοῦσι καὶ Μένανδρος ἐν ταῖς Διδύμαις. οὐδ' εἶτ' ἂν χοίρους μὴ ἰσχυρὰν τέκνα; Athenienses χοίρους vocabant conchas asperas. ita autem videtur Eupolis adolescentem quendam appellasse, à morum asperitate, & insuauitate. Eius pater est qui ista pronuntiat. In sequenti versu, non rectè, ὄρνεις θ' ὁμοίως. Scribe, ὄρνεις δ' ὁμοίως τοὺς νεοττοὺς τῷ πατρί. Λήδα σὸν ἔργον δεῖ σ'. distingue, Λήδα, σὸν ἔργον. δεῖ σ' ὅπ. *Leda, tua nunc sunt partes: faciendum tibi vt decenter gallinæ mores assumas.* De Ledæ partu nota fabula. Ἐπὶ τῷδ' ἐπῳάζει. Versus pede vno longior est, quàm oportuit. Scribe, Ἐπὶ τῷδ' ἐπῳάζουσαν ἐκλέπειν καλόν. μὴ κεκρυμμένον ἐν τοῖς σεαυτοῖς. hoc est, vt paullo post loquitur, μὴ τυχὸν νίκης. *quam fabulam cum docuis poeta iudicum sententia victus est: aut prima palma excidit.* καὶ ἄλλα δράματα τῶν ὁμοίων τοῦ αὐτοῦ. Deesse aliquid videtur. sententia talem aliquam lectionem desiderat, καὶ μὴ ἠφάνισται, ὥσπερ ἄλλα δρ. Σιμωνίδης, ἱμερόφωνος ἀλέκτωρ. Censeo veriùs ἡμερόφωνος, *diei nuntius.* Vocem ἱερόφωνος legas apud Alcmanem, eo in loco quem paullo post describimus. Κρατῖνος Ὥραις, ὥσπερ ὁ Περσικὸς ὥραν πᾶσαν καναχῶν ὁ λοφῶν ὁ ἀλέκτωρ. scribe ὁλόφωνος. *qui totus vox est, præterea nihil*, vt de luscinia dixit olim Spartanus quidam. vel, *qui toto veluti corpore cantat.* attollit enim se gallus gallinaceus cantaturus. Cratini hunc locum puto Hesychium respexisse cùm scriberet, Ὁλόφωνος, ὁ ἀλεκτρυών, ἢ ἀπὸ τοῦ λόφου, ἢ ἀπὸ τοῦ ἐν τῷ ᾄδειν ὅλον αἴρεσθαι καὶ μετεωρίζεσθαι. Cratini fabulam Ὧραι non semel auctor laudat: citatur ab auctore, & Harpocratione in descriptione ξυσίδος: necnon Hesychio in χήλιον & μυσίκαρφι. Polluce lib. VI. cap. II. & lib. VII. cap. XXX. & sæpius alibi. sed videtur fabula hæc fuisse inscripta Πυλαίαις ὥραις, si rectè capio verba Aristopha. scholiastæ, qui ad Aues, Κρατῖνος, inquit, δηλοῖ Χείρωσι (καὶ) Πυλαίαις ὥραις. Quod ad sequentia Alcmani verba, ἁλιπόρφυρος ἱαρὸς ὄρνις, an hæc vera lectio esset, aliquando dubitaui: memineram enim scripsisse alicubi eúdem Alcmanem ἁλίβαπτος πορφυρᾶ ὄρνις. Hesychius, ἁλίβαπτον πορφυρέαν ὄρνιν Ἀχαιὸς καὶ Ἀλκμάν. Sed commodùm venit postea in mentem loci cuiusdam Antigoni, quem hîc adscribam. Historiarum enim mirabilium capite XXVII. postquam dixit alcedonum mares cerylos vocari: atque hos vbi consenuerint solere fœminas in alas receptos gestare: addit, καί ἐστι τὸ ὑπὸ τοῦ Ἀλκμᾶνος λεγόμενον τούτῳ συνῳκειωμένον. φησὶ γὰρ ἀσθενὴς ὢν διὰ τὸ γῆρας, καὶ τοῖς χοροῖς οὐ δυνάμενος συμπεριφέρεσθαι, οὐδὲ τῇ τῶν παρθένων ὀρχήσει,

Οὔ μ' ἔτι, παρθενικαὶ μελιγάρυες ἱερόφωνοι,
Γυῖα φέρειν δύναται. βάλε δὴ βάλε κηρύλος εἴην.
Ὅς τ' ἐπὶ κύματος ἄνθος ἅμ' ἀλκυόνεσσι ποτῆται,
Νηλεὲς ἦτορ ἔχων, ἁλιπόρφυρος εἴαρος ὄρνις.

Sequitur, καὶ τὴν γλυκεῖαν, οἶδα δ' ὀρνίχων νόμως πάντων. scribo mutata distinctione, καὶ τὴν γλυκεῖαν οἶδα, δ' ὀρν. Epicharmi locus in ΔΕΛΦΑΞ admodũ corruptus. In vltimo versu τοῖς Ἀχαιοῖς προδιδόμενον τι, scribe, προδιδόμενή τι. Anaxilas, ait, vocem δέλφαξ posuit καὶ ἐπὶ τοῦ τελείου. quod non est mirum: cum exponat Hesychius τὸ δελφακοῦσθαι, τελειοῦσθαι τοὺς ὗς. At pro, ποίησον δέλφακας ἀλιβάτας: scribe ex Epitome ὑλιβάτας. libro nono, τράγος ὑλιβάτης. τῆς ὀλιγωρίας ἕνεκα τῶν ἑκατὸν θρεμμάτων. Dele τὸ ἑκατόν. nam ex Eustathio & Epito. superesse eam vocem constat planissime. id vt non esset, cæcus sit qui non hoc videat. de veteri illa lege satis in superioribus libris. Quod autem addit, διὸ τὰ ἤδη τέλεια ἤσθιον: verum est, & in genere de omnibus acceptum. & priuatim ad Homerici versus interpretationem relatum. Nam facit Homerus Vlyssis famulos edere χοίρους, id est, porcos τελείους. sic enim accipiendum Athenæus docet, & ex eo repetit Eustathius. Mali critici sunt qui sequentia poëtæ verba inutiliter hoc loco inserta pronuntiant. Eustathius ex isto loco, οἱ ἀμφὶ τὸν Εὔμαιον οὐ σιάλους ἀλλὰ σιάλους ἤσθιον. neque aliter antiqua exemplaria omnia. Scribe statim, καὶ νῦν ἡ τὴν τῆς Ἀθηνᾶς ἱέρειαν ἔθος οὐ θύειν ἀμνόν. Vocem ἔθος quæ abest ab editis, ex Eustathio & Excerptis supplemus. & addit eruditissimus Eustathius, καὶ ὄρα ἀμνόν: admonens nos, minus eam vocem esse vsitatam. sic autem appellari agnum anniculum auctor idem alibi. Sed quod addit dipnosophista, Atticam sacerdotem Mineruæ τυροῦ οὐ γεύεσθαι, *caseo abstinere*, si vt verba sonant accipias falsum est. Strabo libro nono, de Salamine loquẽs

Attici littoris infula: πλὴς ἢ ἀπὸ τῦ τῶν ἱέρειαν τῆς Πολιάδος Ἀθηνᾶς χλωρῦ τυρῦ τῦ μὲ ἐπιχωρίου μὴ ἅπτεσθαι, ξενικὸν ἢ μόνον προσφέρεσθαι χρῆσθαι ἢ κατὰ τὴν Σαλαμῖνα, ξένην φασὶ τῆς Ἀττικῆς τὴν Σαλαμῖνα. οὐκ ἐδὲ· καὶ γὰρ τὸν ἀπὸ τῶν ἄλλων νήσων τῶν ὁμολογουμένως τῇ Ἀττικῇ προσχωρῶν προσφέρεσθαι. ξενικὸν πάντα τὸν ἐξαγόμενον νομισάντων τῶν δεξάντων τὸ ἔθος τοῦτο. non igitur in totum cafeo abftinuit Mineruæ facerdos: fed tantũ recente, qui quidẽ in Attica preffus fuiffet. Corruptiffimè aliquanto poft fcriptum etiam in membranis, vbi poëtarum teftimonia afferuntur, qui vocem χοῖρος de fue fœmina pofuerunt. καὶ Σοφοκλῆς ἐπὶ Ταιναρίοις τετραμμένη φυλάξαι χοῖρος ὥστε δεσμίαν. De tragœdia Sophoclis quæ hîc nominatur, diximus libro feptimo. poëtæ verba fic poffunt concipi,

—τετραμμένη
ἔδει φυλάξαι χοῖρον ὥστε δεσμίαν.

poftrema fanè quin ita debeant emendari ex ipfo Athenæo dubitare non poffumus. generis enim fœminei vfurpationem folùm probare voluit. Sequitur ex Ptolemæi regis Commentariis, εἰς Ἄσσον ἐπιδημήσαντι μοι οἱ Ἄσσιοι παρέστησαν χοῖρον ὑὸν ἔχοντα, τὸ μὲν ὕψος δύο καὶ ἡμίσεως πήχεων. ὅλον δ' ἄρτιον πρὸς τὸ μῆκος τῇ χροιᾷ χιόνινον. non clam me eft quomodo viri doctiffimi expofuerint χοῖρον ὑὸν ἔχοντα. fed nõ adducar vnquam vt exiftimem eruditiffimum regem appellare voluiffe in foluta præfertim oratione, porcellum ὑὸν χοῖρον. Lego verò mutata diftinctione, παρέστησαν χοῖρον ὗς aut ὗιον. vel fimpliciter χοῖρον. nam in Excerptis non comparet vox ὑὸν, neque alia vlla eius loco. In iifdem eft χιόνιον non χιόνινον. Subiunguntur ex Æfchylo verfus tres: quorum duo priores fcribuntur in antiquis variè, Ἐγὼ ἢ χοῖρον καὶ μάλ' εὐθηλούμενον Τὸν δ' ἐν νοθεῦντι κριβάνῳ θήσω, in aliis εὐθηλύμενον. nec peccauerit fortaffe qui εὐθηλήμονα, vt in illo veteris poëtæ apud Suidam, Ἄγε τι καταβρύχοντα τὸν εὐθηλήμονα μόσχον. inuenimus etiam in optimis codicibus, ἐνθυλωμένον. quod non eft abfurdum, fi leuiter emendetur. nam ἐνθυλακωμένον fuerit fcribendum, vt in aliis horum librorum non paucis locis. vide libro primo, cap. quarto. vix putem ἐνθυλοῦν dixiffe Æfchylum pro ἐνθυλακοῦν. quod tamen fi admittimus, νοθεῦντι κριβάνῳ tueri licet fequente verfu, & interpretari, *falfum furnum*. vas teftaceum quo inuerfo vfus erat loco furni, fic videtur appellare. νεθοῦν fiue νοθιῶν, nouè pro νοθεύω. fed vocem hanc pro deprauata habuit auctor Epit. cùm cætera defcriberet. antiquam veteris codicis manum, affequi hîc non fumus quiti. Proximos duos eiufdem tragici verficulos fine controuerfia debes ita concipere,

λευκός. τί δ' οὐχί; καὶ καλῶς ἠφαδμένος
Ὁ χοῖρος. ἕψε μηδὲ λυπηθῇς (aut λυπηθεὶς) πυρί.

Erant magnopere qui offenfi voce proba ἠφαδμένος, nihili verbum ἠφανμένος, eo quidem fenfu quem afferunt, fcribi voluêre. notiffima Græcis vocabula ἀφεῖν & ἀφαδεῖν, pro *igne torrere*. Eft & hic eiufdem tragici verfus, de fue malefica, Δοιούσα καὶ τρίπουσα τύρβα ἄνω κάτω. vbi videtur poëta φιλόκαινος pro eo quod eft aliis τυρβάζειν, dixiffe τρίπειν τύρβα. aduerbium τύρβα non memini equidem legere alibi: Græcum tamen & δόκιμον videtur, eadem analogia qua κρύβδα & μίγδα formantur. Poft ifta narrant docti conuiuæ, fuem apud Cretenfes habitum animal facrum, & illorum ritibus religiosè cultum fuiffe. Ridiculæ adeo fuperftitionis cauffam ex antiquo fcriptore Agathocle Babylonio afferunt hanc: μυθολογοῦσιν ἐν Κρήτῃ γενέσθαι τὰς Διὸς τεκνώσεις ἐπὶ τῆς Δίκτης, ἐν ᾗ καὶ ἀπόρρητος γίνεται θυσία. λέγεται γὰρ ὡς ἄρα Διὶ θηλὴν ὑπέσχεν ὗς· καὶ τῷ σφετέρῳ γρυσμῷ περιοιχνεῦσα τὸν κνυζηθμὸν τοῦ βρέφους ἀνεπάϊστον τοῖς παριοῦσιν ἐτίθει. διὸ πάντες τὸ ζῶον τοῦτο περισεπτὸν ἡγοῦνται· καὶ οὐ φησι τῶν κρεῶν τὰ δαίσαιντο. *Iouem in Creta natum fabulantur, in monte Dicta, vbi etiam arcana quædam facra agitantur. Aiunt enim fuem illi fugendam mammam præbuiffe: & circumcurfantem grunnitu fuo impediffe, ne illius vagitus poffet intelligi. ideo omnes animal hoc fumma veneratione dignum cenfent: neque eorum quenquam adduxeris vt fuilla vefcatur.* Malè editum vulgo περιεχνεῦσα pro περιοιχνεῦσα ita legunt Excerptor & Euftathius. Ionica vox eft, qua dialecto plurimum vfus Agathocles, vt ex reliquiis apparet. Scripti quidam περιοιχνοῦσα. quod minus placet. Scripfimus etiam ex iifdem κνυζηθμὸν, non vt vulgò, κνυζισμόν. Obferua damnatam locutionem nonnullis veterum criticorum, τῷ σφετέρῳ γρυσμῷ, pro ἑῷ. de vnica enim fue loquitur, non de pluribus. Notatus hoc nomine Apollonius Rhodius non femel ab antiquo interprete, magno doctrinæ viro. vt libro tertio, ad ifta, Τοὺς δ' ἀμειβόμενος σφέτερον χλέος: οὐκ ὀρθῶς, ait, τὸ σφέτερον. ἔστι γὰρ τρίτον πρόσωπον πληθυντικόν. καὶ ἀμφιβάλλει. fic & alibi fæpius.

fed

ſed hunc quoque canonem grammaticorum optimi auctores interdum migrarunt. Polybius in quinta historia, ὁ βασιλεὺς ἤθροιζε τὰς τε τῶν Ἀχαιῶν νῆας, καὶ τὰς σφετέρας. ſic alibi σφέτερος ſimpliciter pro ἴδιος vſurpatum inuenias. Præterea ſcribit Euſtathius τοῖς παρ᾽ ἡμῖν non παρ᾽ ὑμῖν. Cùm ait Athenæus, Πραίσιοι δὲ καὶ ἱερὰ ῥέζουσιν ὑΐ, καὶ αὕτη προτελὴς αὐτοῖς ἡ θυσία νενόμισται: appellat προτελῆ θυσίαν hoſtiam præcidaneam, quæ ante alias cædebatur: erant enim aliæ præcidaneæ (ſiue præcidariæ) aliæ ſuccidaneæ. Legimus & in Romanis ritibus *porcam præcidaneam*. ſed aliud eſt θυσία προτελὴς ὑὸς Præſiorum in Creta, de qua loquitur hîc Athenæus: aliud *præcidanea porca*, quæ deſcribitur in Feſti reliquiis. Simillimè apud Græcos προτελὴς θυσία diuersè accipitur: interdum ea notione quam expreſſimus: interdum peculiare ſacrificij genus eſt, quod ante nuptias faciebant. vnde eſt προτέλεια θύειν, & προτελὴς ἑορτή. Adultas porcas & iam grandiores, πιταλίδας Græci vocabant: ſicut teſtimonio Achæi poëtæ probat dipnoſophiſta. Propriè non ſuibus ea appellatio conuenit: ſed vitulis aut bobus, qui patentia cornua habeant. hos enim Græci πίταλυς ſiue πετήλους: Latini *patales* dixerunt. Ait, πιταλίδας δὲ τὰς σῦς εἴρηκεν, Achæus, μεταφέρων ἀπὸ τῶν μόσχων. οὗτοι γὰρ πίταλοι λέγονται ἀπὸ τῶν κεράτων, ὅταν αὐτὰ ἐκπέταλα ἔχωσιν. In Exceptis non πίταλοι ſcriptum ſed πέταλοι. ita etiam Heſychius, πεταλίδων ὑῶν. μετήχθη ἀπὸ τῶν μόσχων. πέταλοι γὰρ οὗτοι λέγονται. non dubito & Athenæum & Heſychium, ab eodem auctore, vetere nimirum Achæi interprete, hæc ſumſiſſe, & vſum pro ſuis. Atque hoc eo notaui vt alterum eiuſdem Gloſſographi locum emendarem, qui doctiſſimis viris fraudi fuit. Ait enim, βοῦς πετλευὸς, ὁ ἀναπεπταμένα τὰ κέρατα ἔχων. Scribendum, πετηλός. Quemadmodum autem patalium boum appellatio ad ſues tranſlata eſt: ſic & larinorum boum. his enim non illis primò tributum eſt hoc nomen. Eratoſthenes tamen vt hîc obſeruatur, τὰς σύας λαρινὰς προσηγόρευσε, μεταγαγὼν καὶ αὐτὸς ἀπὸ τῶν λαρινῶν βοῶν. οἳ οὕτως ἐκλήθησαν ἀπὸ τοῦ λαρινεύεσθαι, ὅπερ ἐστὶ σιτίζεσθαι. Σώφρων, βόες δὲ λαρινεύονται. Græcis λαρὸν & λαρινὸν dicitur τὸ ἡδὺ, quod placet ac gratum eſt: inde λαρινεύειν dictum: quod non ſimpliciter σιτίζεσθαι ſignificat, vt Athenæus interpretatur: ſed *habere molliter & delicatè*. Epirotici boues larini dicti, quos ad victimas impinguabant, vt docet Varro libro ſecundo De re ruſtica. At valentes boues qui facilè proſcindunt glebas non λαρινοὺς ſed χαμινοὺς vocabant. Heſychius, χαμῖνες, οἱ ἀπλόεργοι βόες, ἰσχυροὶ καὶ ἐργάται. Latinis *glebarij*.

CAPVT V.

Porcellus ſimul aſſus & elixus: idemque fartus, & tamen integer. Iſicia. *πολύφρασιν. ἀληθινὸς μάγειρος. τόπον διδόναι τῷ κενῷ. πέρας artis. θῦμα. τὸ πρᾶγμα δέχεσθαι. ῥαχία. προσπαίζειν. alia item non pauca.*

LEGANS fuit illius coqui artificium, qui dipnoſophiſtarum menſæ porcellum intulit ab altera parte ὀπταλέον καὶ κεραμβαλέον *aſſatum & probè toſtum*: ab altera vero ὡς ἂν ἐξ ὕδατος ἐψημένον παρέφης, id eſt, *iurulentum, vt pote in aqua coctum*: tot hiſce verbis nihil aliud ſignificatur, niſi quod vna dictione paullo poſt dicitur, ἑφθόν. Accedebat aliud ſubtile commentum: quod erat ἄσφακτος hic porcellus, vt loquitur coquus: neque vllum exhibebat veſtigium letalis ſui vulneris, aut vllius apertionis: cum tamen non ſolum exéteratus: verùm etiam impenſa multa farctus & oppletus eſſet. Quod ad farturam attinet, ſimilem habes narrationem libri quarti initio: ſed ſine vlla ſubtilitate: de iſto autẽ fusè paullo poſt idem qui parauerat coquus. Lege, ὑπογάστριον τε μέρη χοιρείων: ſic melius libri: non χοίρων. videntur autem petita hæc ex aliquo poëta: nam integros aliquot ſenarios hîc facilè deprehendas. τὰ χειρουργῶν τῶν ὠῶν vitelli ouorum nominantur cum hîc tum infrà in deſcriptione patinæ rhoduntiæ. Inter cætera autem quæ dicuntur in porcelli ventrem condita, nominantur & τὰ ἐκ τῶν σαρκῶν εἰς λεπτὰ καταχνιζόμενα (malim καταχνιζομένων) καὶ μετὰ πεπερίδων συμπλαττόμενα. tot Græcis dictionibus περιφράζει Leonides ſiue Athenæus, quæ vno verbo Romani appellabant *iſicia*. quare additur, ἰσίκια γὰρ ὀνομάζειν αἰδοῦμαι τὸν Οὔλπιανόν. vel vt alij libri, διὰ τὸν Οὔλπιανόν. Romanam

eſſe vocem conſtat ex Arnobio, Apicio & Macrobio libro ſeptimo, cap. VIII. Alexander Aphrodiſeus vnde illam diſputationem mutuatus videtur Macrobius, ἴσικον nominat problemate XXII. libri primi. Paxamus quem dicit Leonida iſiciorum feciſſe mentionem, is eſt quem de paratu ciborum, déque agricultura, & tincturæ arte ſcripſiſſe teſtatur Suidas: quemq́ etiam in Græcorum commentariis de re ruſtica laudatum offendimus. Recitatur deinde prolixa ῥῆσις è Poſidippi comici *Choreuuſis*: vbi poſtquam dixiſſet culinariæ rei doctor, optimum artis coquinariæ condimentum eſſe τὴν ἀλαζονείαν, hoc eſt, ſi norit aliquis probè ſe venditare: addit, τὸ καθόλου δὲ τῶν τεχνῶν Ὄψεις δ' ἔχοντι τοῦθ' ἡγούμενον. Lego vt verſum & ſententiam expleam, Ὄψει νοῶν γ' ἔχοντι τοῦθ' ἡγούμενον: id eſt, non in noſtra tantum arte, verùm in omnibus cernas eos qui plurimum ſapiunt, oſtentatione ac iactantia plus præſtare quàm vlla re alia. tum quid ἀλαζονείαν vocet clarè & ſub exemplo docet. Ait,

Ξεναγὸς, ὡς τις ἂν † θώρακ' ἔχῃ
Φολιδωτὸν ἢ δράκοντα σεσιδηρωμένον,
Ἐφάνη Βριάρεως. ἂν τύχῃ δ' ἐστὶν λαγώς.

dux militum, ait, *ſi loricam geſtauerit ſquameam, & draconem in clypei ferrea lamina ſculptum habuerit, apparet Briareus: cum tamen fortaſſe ſit lepus.* deinde arti ſuæ hoc exemplum applicat. Sic autem legendum.

Ὁ μάγειρος ἐὰν μὲν ὑποδιακόνους ἔχων
Πρὸς τὸν ἰδιώτην καὶ μαθητὰς εἰσίῃ,
Κυμινοπρίστας πάντας, ἢ λιμοὺς, καλῶς·
Ἔπτηξ' ἕκαστος εὐθύς. ἐὰν δ' ἀληθινὸν
Σαυτὸν παραβάλλῃς, καὶ προσεκδαρεὶς ἄπει.

Senſus eſt: ſi coquus miniſtratum alicui veniat habens famulos dicto ſibi audientes, & diſcipulos arti ſuæ conuenienter moratos: tum ſilent omnes, & ne γρῦ quidem aduerſus coqui voluntatem mutiunt. (hoc ſignificat. ἔπτηξ' ἕκαστος εὐθύς.) ſin verus coquus acceſſerit, id eſt, ſine vlla pompa & ſpecie inanium, non ſolùm contemnitur: ſed & flagris ſæpe cæditur prius quàm diſcedat. Legebatur in quarto verſu ἔπιπηξ' ἕκαστος, quod leuiculum mendum quam atras tenebras huic toti loco intulerit, ſciēt qui noſtram interpretationem cum interpretum ſomniis contulerint. πτήσσειν autem id eſt quod diximus: item ἀληθινὸς is quem expreſſimus. non enim ita accipere debemus vt cum paullo poſt Soſipater cocum ἀληθινὸν appellat, τὸν ἐκ παιδὸς ὀρθῶς εἰς τὸ πρᾶγμ' εἰσηγμένον. Coquorum diſcipulos λιμοὺς appellat, quia integram famem in ædes alienas afferebant: κυμινοπρίστας autem, vt omnia etiam minima arrodentes, & ſibi rapientes de ſingulis aliquid. Pergit coquus in eandem ſententiam, Ὥσπερ οὖν ὑπεθέμην τῷ κενῷ χώραν δίδου. *Igitur*, ait, *ſicut initio dixi, da locum vanitati.* hoc eſt ἀλαζόνευε καὶ πομπεύου. eſto vanus & vt Tertulliani verbum vſurpem, pompaticus. χώραν διδόναι τῷ κενῷ ſiue τῇ ἀλαζονείᾳ, non eſt *cedere*: vt cum dicimus, *cedere ſuo iure alicui* ſed eſt *dare locum & in ſe admittere.* non multo aliter Paulus Apoſtolus, δότε τόπον τῇ ὀργῇ. quod interpretatur Chryſoſtomus, συγχωρήσατε τῷ θεῷ ἐπεξελθεῖν. Proximus verſus aliud præceptum continet, Καὶ τὰ στόματα γίνωσκε τῶν κεκλημένων. malim στόματα. ſic ſemper alij poëtæ, & ita neceſſe. hoc præceptum optimus magiſter ſimili hoc illuſtrat,

Ὥσπερ γὰρ εἰς τἀμπόρια τῆς τέχνης πέρας
Τοῦτ' ἐστὶν, ἐὰν δὲ προσδράμῃς πρὸς τὸ στόμα.

Hoc ait: quemadmodum ei qui nundinas petiturus eſt, illud ante omnia fuerit conducibile, ſcire quid libenter emturi ſint ij ad quos merces delaturus eſt: ita in arte ganeæ præcipuum eſt, vt cibi congruant cum palato conuiuarum. appellat πέρας artis quam ἡγεμονίαν dixit Diphilus in ſimili ſententia. nam apud illum de ſua arte loquens coquus,

Ἡγεμονία τις αὐτῆς, ἔστιν, ὦ πάτερ,
Τὸ τ' εἰδέναι τὰ στόματα προσειδέναι.

Verſu XIX. τὸ θῦμα βοῦς, inquit coquus, hoc eſt, victima quæ propter ſolennitatem nuptiarum mactatur, bos eſt: quare cibi parandi ſunt quales poſſunt ex eo carnium genere parari optimi. θῦμα idem atque ἱερεῖον: quam vocem expoſuimus libro primo capite XI. Sequente verſu, Ὁ διδοὺς ἐπιφανής. ἐπιφανὴς ὁ λαμβάνων, de patre ſponſæ loquitur, & ſponſo. ὁ διδοὺς, is qui filiam ſuam nuptum collocat: ὁ λαμβάνων, ſponſus qui vxorem ducit. XXI. Τούτων γυναῖκες ἱερεῖαι τῇ θεᾷ. Huius ſolennitatis pars potior

fœminæ

fœminæ sunt: quare probi coqui officium est, illa potissimum parare, quæ fœminis plurimum solent esse grata. Sed quænam illa dea est quæ hoc versu nominatur? Præterea versus proximus hypermeter est, Θεοὶ, κορύβαντες, αὐλοὶ, παννυχίδες, ἀναστροφή. Ne multa, scribendum censemus,

Ταῦται γυναῖκες ἱερεῖαι. τοὶ θεοὶ
Κορύβαντες, αὐλοὶ, παννυχίδες, ἀναστροφή.

Sequitur, ἱππόδρομος οὗτός ἐστί σοι μαγειρικῆς. Venusta translatio. Plautus Milite, *Iam est ante ædes circus vbi sunt ludificandi mihi.* Subiicitur & alia eiusdem poëtæ μαγειρικὴ ῥῆσις: in cuius quarto versu, ὁ βαθὺς τῇ φύσει στρατηγὸς ἕστηκεν, καὶ τὸ πρᾶγμ' ἐδέξατο: pro βαθὺς emendarunt ἰθὺς, qui ignorabant Græcis & Latinis vsitatam locutionem, quam ad Suetonij Vitellium exponebamus. at pro ἕστηκε, postulat lex metri potius ἕστη. vel siue copula, ἕστηκεν, τὸ πρᾶγμ' ἐδέξατο. *alti animi dux stabit, & molem belli sustinebit.* Famelicum & eum cui longa est cœnæ expectatio pulchrè describit Posidippus cùm ait, Τηρῶν πότ' ἐπὶ τὰς χεῖρας οἴσει τις: *expectans quando aqua afferetur lauandis manibus.* eam aquam Græci vocant ὕδωρ ἐπὶ χεῖρας. Notanda etiam & etiam vox rara, & alibi quod sciam, non lecta, ῥακεία, pro re vili & abiecta. νοεῖ, inquit, ὄχλου τοιούτου ῥακείαν ἠθροισμένην. *cogita talis turbæ farraginem conuenisse.* sed nos de eo vocabulo amplius cogitemus. sermo Gallicus Græcam vocem si modo legitima est, integram retinuit. Euphron mox in simili sententia συρφετὸν pro eo dixit. Posidippum excipit Euphron: ex cuius Synephebis affertur similis superioribus ῥῆσις μαγειρική. Sic autem incipit, Ὦ παῖ ἱερευσαῖς Καρίων ἀρχεσιῆς Οὐκ ἔστι παίζειν, οἷς ἃ μεμάθηκας ποιεῖν. Coquus discipulum alloquitur, & præcepta ei dictat. *cum pauperibus*, ait, *operam locaueris, cuiusmodi sunt qui ex symbolis vnà sunt, non licet ludere, neque ea facere quæ soles.* Honestè vocat παίζειν furta committere, vt fieri solitum à famulis coquorum. sed melius Gallicè vertas τὸ παίζειν, *il ne s'y faut pas iouër.* q. d. seriò in re animaduertetur, si quid furto abstuleris. Tum autem adiicit, hunc pridie ob furta quæ tentauerat, valde periclitatum: sed locus est maculosus. nam ita scribitur, Ἐχθὲς κεκινδύνευκας, οὐδεὶς εἶχέ σοι Κωβιός. ὅλως γὰρ ἧπαρ, ἀλλ' ἦσαν κενοί. Doctus interpres violentia iter sibi patefecit, vt ad sententiam perueniret quam putabat esse veram. Illa verò sententia tam est falsa quàm inepta. Is igitur pro ἧπαρ scribit παρῆσαν, securus vt ferè vbique de versu. Quid nos? vtemur nempe ingenio, & ea quam tantopere miramur semper lenitate. Apex vnus mutandus non est: sed interpunctio solum corrigenda.

Ἐχθὲς κεκινδύνευκας. οὐδεὶς εἶχέ σοι
Κωβιὸς ὅλως γὰρ ἧπαρ. ἀλλ' ἦσαν κενοί.

Heri in magno periculo versatus es. gobionum enim qui tibi traditi fuerant ad coquendum, *nullus habuit iecur: sed omnes inuenti sunt vacui.* Coniunctio γὰρ transposita in alienum locum, vt sæpe. octauo versu, μισθὸν διδόντας ὅσον ἂν αἰτήσῃς ἁπλῶς Εἶναι δίκαιον. potest ferri hæc lectio vtcunque. malim tamen, διδόντος. *si mercedem persoluerit* qui te locauit, *esto iustus.* οὗ δ' νῦν βαδίζομεν Εἰς τοὺς γάμους, ἀνδροφόνον. *apud illum verò qui hodie opera nostra est vsurus ad curandas nuptiales epulas, nullum fraudis genus est prætermittendum.* quo sensu hic accipiatur vox ἀνδροφόνος dictum iam libro sexto, cap. nono. In fine dictum elegantissimè, ὡς δ' καὶ γλισχρὸν βλέπει. *viden' vt parcum cernit.* hoc est, deparci & sordidè auari vultum præse fert.

CAPVT VI.

Πέπραται τὸ πρᾶγμα. Sicon & Æolosicon. κόπτειν & καλακόπτειν. Ἡφαίστου κύνες. ἀρτεῖν. θρίον. Chariades vel Charinades. Ζωμὸς μέλας. λαμβάνειν. Nautarum sacrificia ex voto. πέμπτην ἡμέραν pro περὶ πέμπτην ἡμ. Unde fieret olim vt victimæ sine corde aut sine iecore aut renibus inuenirentur. alia multa.

NVLLVS fermè fuit Græcus poëta nouæ comœdiæ, qui communem locum de cocorum arrogantia non attigisset. Inde illa tam multa quæ tot locis in eam sententiam recitantur ab eruditis conuiuis hisce, sicut libro sexto obseruabamus, capite vndecimo. Ac de aliis quidem alibi. nunc autem sequitur ex Sosipatri (vel fortasse Sopatri) *Catapseudomeno*, prolixa coqui oratio iactantiæ & vanitatis plena: in qua nonnulla sunt digna quæ nos aduertant. Initio postquam dixit artem μαγειρικὴν, magnam artem esse & magni faciendam: addit, Ἀλλὰ σιέπαυλαι τὸ πρᾶγμα, καὶ πάντες σχεδὸν Εἶναι μάγειροι φασιν, οὐδὲν εἰδότες. non fero hic vocem πέπαυται [?]: quam & metri modulus falsi arguit. Lego πέπτωκε [?]: *peryt*. ita poëtæ eo verbo vtuntur. Est autem simile illi dictum, *Porrò Quirites artificium peryt.* Restituendus nobis ex coniectura hic locus versu x. —Τρεῖς ἡμεῖς ἐσμὲν ἔτι λοιποὶ Βοιδίων καὶ Χαριάδης. Scribo, —τρεῖς ἡμεῖς μόνοι Ἐσμὲν ἔτι λοιποί. In XIII. malim abesse interrogationis notam post ἐγώ. & vertam. *Ego verò hoc aio.* respondet illis, τί φής; In XIV. *Sicon*, proprium est viri nomen: quod qui censent mutandum in Sicyon, errant. inde est Æolosicon Aristophanis fabulæ titulus: de Siconis cuiusdam leuitate & stultitia: quod & Adrianus Turnebus ad hunc locum notauerat. Mutilus est versus XV. Ἐδίδαξεν ἡμᾶς πρῶτον ἀστρολογεῖν. expleueris si addas à fine, καλῶς, aut tale quid. XX. Ἄρα σύ με κόπτειν οἷος εἶ γε φίλτατε; melius ἆρα. *ergo tu me loquacitate obtundere paras.* qui accingunt se ad faciendum aliquid, Græcis dicuntur οἷοι εἰσὶ ποιεῖν. Dalec. κόπτειν vsu tritissimum hac notione, vt libro VII. ἢ λέγων φαίνου τι μοι Καινὸν παρὰ τοὺς ἔμπροσθεν, ἢ μὴ κόπτε με. mutat in κρύπτειν fallaci & absurda coniectura. Idem interpres in simili dissertione coqui alius ex Anthippo comico postea hoc libro descripta, κατακόπτειν *obtundere* vertit isto versu, Ἐμὲ κατακόψεις, οὐχ ὃ θύειν μέλλομεν. sed melius ibi vertisset, *enecabis* propter sequētia verba. iocatur enim poëta in ambigua significatione τοῦ κατακόπτειν: quam Latinè non minore elegantia expresseris, si vertas, *Tu quidem me enecabis, non victimam quæ parata est.* at in isto Alexidis qui sequitur non longè, Μὴ κόπτε μ' ἀλλὰ τὰ κρέα. παῖδες παράγετε. aliter interpretandum vt cap. VIII. dicetur. Faciunt mihi negotium hi duo versus. Ego, inquit iste artis suæ encomiasta, dum puer venit è foro,

Μικρὰ διαλεχθῆναι σοι περὶ τοῦ πράγματος,
Ἵνα τι λαλεῖν λάβωμεν εὔκαιρον χρόνον.

Non est obscurum ex superioribus, quam sententiam ἡ ἀκολουθία τοῦ λόγου postulet: sed διαλεχθῆναί τινα pro *sermonem habere cum aliquo*, quale est loquendi genus? præterea non ἵνα λάβωμεν, verùm ἐπεὶ ἐλάβομεν videtur fuisse dicendum. XXIV. scribe, Ἄπολλον ὡς ἐργώδης! ἄκουσον ὦ 'γαθέ. In XXXIX. scribendum, τ'ὀπτάνιον [?], non τ'ὑπτανεῖον [?]. & λαβεῖν in proximo non λαμβάνειν. In XLIV. Τί οὖν ἔτι σοι δίειμι τὰ στρατηγικά Ἔχειν γε τὸν μάγειρον; non τοιοῦτον ἔτι σοι δή [?]. Lacunam sequentium verborum, ἡ τάξις ..... Σοφὸν μὲν ἁπανταχοῦ 'στι κἀν πάσῃ τέχνῃ: explemus inserta voce σαφῶς, non minus verè, opinor, quàm aptè. ἡ τάξις σαφῶς Σοφὸν μὲν ἁπ. Vltima verba ita scribe, —σὺ δ' ἐπεὶ παραδέδειχας ἐμοὶ Τὰ δέοντ' ἀπελθὼν, αὐτὸς ἡσυχίαν ἄγε. qui cocum in foro conduxerat, vexatus ab eo longis sermonibus, quibus suæ artis mysteria illi pandebat, bellè se nunc vlciscitur: negans opus sibi esse amplius coqui opera, posteaquam tam bene fuerit in ea arte institutus: quare cum iubet facessere & alia curare. Insequens Alexidis ecloga tota est plana, vsque ad illa sub finem,

Εἰς τοὺς σοφιστὰς τὸν μάγειρον ἐγγράφω.
Ἑστήκαθ' ὑμεῖς· αἴρεται δέ μοι τὸ πῦρ
Ἤδη· πυκνοὶ δ' ἄπτουσι Ἡφαίστου κύνες
Κοῦφοι πρὸς αἰθέρα, οἶδ' ὃ γεννᾶταί θ' ἅμα·
Καὶ τὴν τελευτὴν τοῦ βίου συνάπτει πῶς
Μόνους ἀνάγκαις δεσμὸς οὐχ ὁρώμενος.

Vulcani canes eleganter appellat è crepitāte ligno volātes huc illuc scintillas. Eubulus in Orthana, vt narratur lib. tertio & lib. VI. Ῥιπὶς δ' ἐγείρει φύλακας Ἡφαίστου κύνας. Pro ἄπτουσι videtur scribendum ἄττουσι propter sequentia verba, κοῦφοι πρὸς αἰθέρα. Si legamus ἅπτουσι, canes Vulcani erunt coqui discipuli. quod optimè cum superioribus cōueniet: nam quantum suspicari licet, quinque postremi versus continent ἐπεξεργασίαν eius quod præcedente dixerat: coquos & sophistas in eadem lance ponendos esse.

Probat

Probat hoc duobus argumentis, nam & coqui & ſophiſtæ diſcipulos habent quibus imperent, quique ſibi ſint obſequentes: & vtriſque eorum illud proprium, vt præ timiditate atque ignauia à morte violenta nihil metuendum habeant. Prius argumentum elicitur ex hac lectione antepenultimi verſus, quam excogitauimus, Κηφοι πρὸς αὐτὴν, ἅμ' εἶπα, γηγίνεται θ' ἅμα. Familiare Græcis prouerbium, ἅμα ἔπος, ἅμα ἔργον. Poſteriorem rationem eliciebamus ex ſequentibus duobus verſibus. Ait auctor, δικαστὰς γὰρ ὑμᾶς οὐκ ὀκνήσαιμ' ἂν καλεῖν, ἀναμφήριστον τὴν ὑμετέραν τῶν αἰσθητηρίων κρίσιν. memineris qui hæc legis, ſub perſona coqui iſta dici: nam ſi accipias vt ab auctore dictũ, res eſt inepta. de literis enim non iudicamus per ſenſus, etſi non ſine ſenſibus. Hoc moneo, quia Dalecampius aliter accipiens malè mox interpretatur iſta, οὐδεὶς ἐμνήσθη τοιαῦτ' ὧν ἐγὼ πολλάκις ὑμῖν τυγχάνω παρασκευάζων. quæ ſimiliter vt à coquo profecta capi debent, & verti: *nullius talis paratus ciborum Euphron meminit, quales ego ſæpe vobis paro.* Percurramus nunc ipſa Euphronis verba, πολὺ νεώτατος verſu quarto, *omnium meorum diſcipulorum natu longè minimus.* Scribe quintum verſum, Ἄγις ὁ Ῥόδιος ὤπτηκεν ἰχθὺν μόνος ἄκρως. Νηρεὺς δ' ὁ Χ. Verſu ſexto, Ὄρειον τὸ λευκὸν, οὐξ Ἀθηνῶν Χαριάδης. Poſterius hemiſtichium emendabat Dalecampius, τὸ δὲ ξανθὸν Χαριάδης. ſanè quàm ἀστόχως: nam macula huius verſus in prima voce conſpicitur. ὄρειον enim perperam legitur pro θρῖον. edulij genus apud Græcos fuit τὸ θρῖον. parabatur variis modis, vt docemur ab Heſychio atque aliis. ideo additur λευκὸν, ad diſtinctionem plurium modorum, quibus thria cõficiebant. *Chariades* Athenienſis fuit, etiam alibi nominatus in hoc libro. ſed *Charinades* fortaſſe melius. Ariſtophanes, Χαρινάδην τις βοσκέτω. Etiam cæteri qui hîc nominantur, *Lamprias, Aphthonetus, Euthynus,* & alij Athenienſes fuiſſe, aut artem ſuam in ea vrbe exercuiſſe exiſtimo. Nugatur enim hic cocus, iuris nigri inuentum Lampriæ tribuens. Ζωμὸς μέλας ηὑρέθη πρώτῳ Λαμπρίᾳ. cum Lacedæmonios ab antiquiſſimis temporibus eo vſos conſtet. aut ita accipe hunc verſum: excelluiſſe Lampriam in parando eo iuſculo, & primas tuliſſe. Cum ait, Ἀλλᾶντας Ἀφθόνητος, Εὔθυνος φακῆν, ſic accipe: Aphthonetus allantes (εὗρε ſupple, *inuenit:*) *Euthynus lentem*, hoc eſt, rationem parandæ lentis quàm optimè. Errant qui aliter accipiunt verſum hunc, & ſuis emendationibus illum deprauant. Addit, Ἀπὸ συμβολῶν συνάγουσιν Ἀρίστων πόρους. hîc quoque ſupplendum ἔξωθεν verbum εὗρε. *iis qui volunt ex ſymbolis vnà eſſe*, inuenit *Ariſtion rationes compendiarias.* ſuperioribus aliquot locis teſtatus eſt Athenæus, conuiuia è collatis ſymbolis fuiſſe λιτὰ & frugi. in his igitur oportuit cocos inuenire πόρους: hoc eſt, varias rationes conficiendi cibos diuerſos ex eadem materia. Ita interpretamur πόρους hoc loco. quid ſit συνάγειν, quid συμβολαὶ ſuperiore libro & ſæpe alibi dictum. Interpretes hîc οὐδὲν ὑγιές. Poſtquam autem priorum inuenta prædicauit hic ſapiens: ego verò, ait, cæteris artis noſtræ partibus occupatis, inueni τὸ κλέπτειν πρῶτος, ὥστε μηδένα μισεῖν με διὰ τοῦτ' ἀλλὰ πάντας λαμβάνειν: furta facere, adeo ſuccenſente nemine, vt contra omnes opera mea vti præoptent. λαμβάνειν eſt, *conducere ad opus faciendum*, & vt veteres loquebantur, *emere.* peccata aliorum piget perſequi. XVII. Πέμπτην ἔθυον ἡμέραν οἱ Τήνιοι. Tenij quidam nautæ cùm vix quinto die Athenas appulerint diis vota reddunt, defuncti periculoſa nauigatione. De hoc more diximus ad librum ſeptimum. Ita autem neceſſariò exponimus πέμπτην ἡμέραν θύειν. *Tenus* Cycladum vna eſt, non ita longo interuallo Athenis diſtans, vt quinque dierum eſſet nauigatio: ſed iſti tempeſtatem paſſi videntur Quid ſi compendio ſermonis dictum putemus, pro πέμπτην ἀγόμενοι ἡμέραν ἐξ οὗ ἔθυον οἱ Τήνιοι, vel πέμπτην ἡμέραν pro περὶ πέμπτην ἡμέραν, *quinto abhinc die.* ſic fere paullo poſt τὸν ὄρθρον, pro περὶ τὸν ὄρθρον. Porrò qui ex hac cauſſa ſacra faciebant, quàm minimo poterant ſumtu pietatis officio defungebantur. Diphilus de naufrago vota ſoluente, Ἀφῆκα τὸν τοιοῦτον· οὐδὲν ἥδιον Ποιεῖ γὰρ οὗτος· ἀλλ' ὅσον νομίζεται. Propterea ſubiicitur hoc loco, nautas Tenios mactaſſe hœdum paruum & λεπτὸν, macilentum & exſuccum. nulla poteſt cauſſa afferri cur λευκὸν pro λεπτὸν emendari voluerint viri docti. Sed hunc locum ita ſcribe,

Λεπτὸν ἔριφον καὶ μικρόν. οὐκ ἦν ἐκφορὰ
Τότε τῶν κρεῶν σοι οὐδὲ τῷ διδασκάλῳ.

monſtrum eſt, non Græca vox, τὸ τε λευκοκρεῶν, quod omnibus hactenus placitum. cum erat magna ciborum copia, facile erat coquis ſuffurari aliquid. Hic famulum ſuum laudat, quod etiam in eo ſacrificio vbi præter hœdum nihil dabatur parãdum, ingenioſa furta ſit primus omnium commentus. Ita verte, *nihil tum poterat carnium au-*

ferri furto, neque tibi, neque etiam mihi, qui tuus sum praeceptor: sequitur, Ἑτέρους πορίσασθαί δύ' ἐρίφους ἠνάγκασας. tu verò, ait, subtilibus commentis tuis *vt alteros duos hœdos pararent, vel inuitos adegisti*. Interpres ἠνάγκασα. contra poëtæ mentem planissimè. nam huius inuenti palma ad discipulum pertinet, non ad magistrum qui loquitur. Sed videamus quæ sequuntur: Τὸ γὰρ ἧπαρ αὐτῶν πολλάκις σκοπούμενον, Καθεὶς κάτω τὴν χεῖρα, &c. Stratagemata famuli exponit, quibus ille vsus effecerat, vt miseri nautæ pro hœdo vno tres mactarent. Hic verò interpretum me miseret. Res ita habet: Mactato primo hœdo, dum curiosiùs ex perpetuo ritu, iecur spectant nautæ, nebulo iste manum vlterius promouet, renem magna audacia aufert, iacitque in propinquam foueam: quem vbi animaduersum est deficere, tumultuari nautæ & sibi timere, quibus hoc portentum esset oblatum. Quando igitur non litarant hac prima victima, succidaneā præcidaneæ substituunt. sed hoc quoque frustra: nam & hæc sine corde repetitur, fraude simili eiusdem hominis sacerrimi. Ita opus est tertio hœdo. Narrationis hæc summa. Atque ex his discimus quî factum sit olim, vt toties hostiæ parte aliqua intestinorum defectæ reperirentur: cuius rei testis tot locis Græca & Latina historia. Ego non dubito popas & victimarios sui compendij caussa sæpe iis artibus vsos quas coqui frequentabant, vt docet hoc loco poëta. Versum hunc ita scribe, Τὸ γὰρ ἧπαρ αὐτῶν πολλάκις σκεπτομένων. nisi malis, αὐτὸς πολλάκις σκοπούμενος. res eodem redit. Ait, οὐκ εἶχε νεφρὸν, Ἔλεγον, ἔκυψαν οἱ παρόντες τὴν ἀποβολήν. *dixerunt omnes, non habuit* hæc hostia *renem: tum qui aderant caput demiserunt propter hanc iacturam*. Sine caussa emendāt ἴλεγες. iidem absurdissimè versu xxx. scribunt, ἐγὼ μόνος διέρρηκα τέχνην: cum & sentētia & metrum postulent quod editur σὺ μόνος διέρρηκας τέχνην. pari errore in xxxiii. ἐτερέτιζον scribūt pro ἐτερέτιζες. Eo loco ludit venustè poëta in voce χορδὴ, quæ & intestinorum partem significat, quibus vescimur, & fidem lyræ. Narrat magister de suo discipulo, fecisse illum χορδῆς furtum: & postea cato aliquo vaframento, quod equidem non satis capio, adstantium animos alibi occupasse, vt sibi daretur χορδῆς deuorandæ facultas. Lego donec aliquid melius docear,

Χορδῆς δ' ὀβελίσκου δ' ἡμέρας ζητουμένου
Ἰχθὺς δύ' αὐτοὺς εἰς τὸ πῦρ ἀπώσεσας.

sequitur iocus de quo diximus, Καὶ πρὸς τὸ δίχορδον ἐτερέτιζες. *atque interea strepebas ad dichordum instrumentum*. sensum iam expressimus.

CAPVT VII.

Platonis Lacones. περίκομμα. λαφυροπώλης. Corœbus *olympionica*. ἀναδήσασθαι τὸν ἀγῶνα, *vel* νίκην. πηγὸς, *pro albo*. λευκὸς λόγος, *perspicuus & clarus*. ἀνθρωπίνως λαλεῖν, humanè loqui. *illustrata multa & emendata.*

ΣΩΦΡΩΝ δ' ἐν Γυναικείοις. *mimis* nempe. quoties iam facta mentio μίμων γυναικείων & μίμων ἀνδρείων Sophronis? καὶ Πλάτων δ' ἐν Λάκωσιν. Obseruo dubitasse veteres cuius esset hoc drama. Harpocration, ἐκωμῴδει Σθένελον ὁ τοὺς Πλάτωνος Λάκωνας γράψας, ὡς τἀλλότρια ἀποσφετεριζόμενον. οἰνογευστῇ, περίκομμ' ἐν τοῖς στεφάνοις. Fuêre qui scriberent, οἰνογευστεῖ. Si quid mutandum probarem, Ἀριστοφάνης ἐν Διδύμαις, ἀγευστεῖ περικομμάτων τ. ς. nam ex fine præcedentis vocis videntur temerè aliquot literæ repetitæ. Περὶ ἡμιόπου καὶ ἡμιέφθου καὶ ἀσφάλου γεμιστῆ χοίρου. Vt libro septimo singulorum piscium nomina, & libro xi. poculorum: sic hæc verba tanquam inscriptio capitis, sequenti narrationi præscribuntur. dubitet aliquis an sint Athenæi: puto tamen esse. εἴκασα καὶ τἄλλο μέρος ἐνηψήσας. non malè qui legunt ἔασα. Τὰ κρέα ποιήσας ταῦτα καὶ ζέσας σφόδρα. Nullus sensus ex primis verbis potest elici ita scriptis: emendemus igitur, & scribamus Τακερὰ ποιήσας ταῦτα. posterior versus pars priorem explicat. Nam ζέσας valet hic, *faciens feruere*. τακεραὶ autem fiunt carnes coctura diuturna. Sensus est. vt fallas eos qui numerata carnium frusta tibi tradiderunt, fac tandiu coquantur donec dissoluantur. ita enim numerus iniri nullo modo poterit. ἰχθὺς ἁδρὸς πάρεστι ταῦλος.

ταυτός. ἐστι σός. an & hic legi poteſt, ζωμερός ἐστι σός. ſi eum vehementer coquas tuus eſt: non quidem totus, ſed pars illius. Ideo adiicit, quaſi explicans ſe, κἂν τέμαχός ἐκκλίνης τι. *fruſtum ſaltem aliquod eius auertes.* Περικόμματος ἡ τάξιν ἡ θέσιν φέρει. edulij facti è paruis carnium fruſtis nomen eſt περίκομμα. Latinorum *minutal*, res non admodum diuerſa. Hîc verò pericommatis loco eſſe dicuntur particulæ è ſingulis cibis decerptæ & furto ablatæ. Εἰς αὔριόν σε κἀμὲ ταῦτ' ἀφέρευα. Lege, εἰς αὔριόν σε κἀμὲ ταῦτά γ' ὠφέρευν. Τοῖς λαφυροπώλῃ παντάπασιν μεταδίδου appellat autem λαφυροπώλην, ianitorem foribus appoſitum, vt exeuntes coquos & alios ſuſpectæ fidei, excuteret. Poteſt legi & ὠφέρευν. vel τούτοις ὠφέρευα. οἱ δ' ἡμέτεροι οὗτοι ἅμα ἴσως ταῦτα ἐκμανθάνοντες. Videtur corruptum aliquid. Fortaſſe ſcribendum, οἱ δ' ἡμέτεροι οὗτοι μάγειροι ταῦτα ἐκμ. Mox autem pro, ἢ ἐπιμετρίοις ἐμαυτὸν ἐγὼ οὐ μεγαλαυχούμενος ἐπ' ἐμαυτῷ, ſcribendum paret, ἢ ἐπὶ μετρίοις ἐμαυτὸν ἐγὼ μεγαλαυχούμενος ἐπαινῶ; *an illa ſunt mediocria propter quæ elato ſpiritu me ipſum laudo?* ὁ πρῶτος τῶν τὸν Ὀλυμπιάσιν ἀγῶνα ἀναδησαμένων Κόροιβος ὁ Ἠλεῖος. Pauſanias Eliacorum libro priore, ἐξ οὗ γὰρ τὸ συνεχὲς ταῖς μνήμαις ἐστι, δρόμου μὲν ἆθλα ἐτέθη πρῶτον, καὶ Ἠλεῖος Κόροιβος ἐνίκα. teſtatur idem & in Arcadicis. Interpreti multum debet hic Corœbus, qui de coquo & curſore poëtam eum facit. Sed eo miſſo vertamus, *primus eorum qui ex Olympiaco certamine coronati ſunt, vicit Corœbus Eleus.* ἀναδήσασθαι ἀγῶνα, pulcherrimum dicendi genus, de eo qui ludis fuerit coronatus. Sic dicunt Græci ἀναδεῖσθαι νίκην. Zoſimus libro primo, ταῦτα δὲ διαθεὶς τὸν εἰρημένον μοι τρόπον, καὶ κατὰ βαρβάρων ἀνεδήσατο νίκας, δύο πολέμους ἀγωνισάμενος. Contra, qui aliqua ignominia fuerit affectus, dicitur is αἶσχος ἀναδήσασθαι. Procopius, αἶσχος ἀναδησαμένην οὕτω μέγα πρὸς πάντων ἀνθρώπων. Quamobrem fruſtra ſunt eruditiſſimi viri, qui Euſtathium emendant ſcribentem, ὅτι δὲ καὶ τὰ ἐν τῷ καταλόγῳ μνημονευθέντα Ὀλύμπια οὐκ ἀεὶ μεγάλους ἱκανὰς εἶχεν ἀγωνιζομένους, δηλοῖ ὁ πρῶτος τὸν Ὀλυμπιάσιν ἀναδησάμενος ἀγῶνα Κόροιβος ὁ Ἠλεῖος, οὐ μεγάλης τύχης ἄνθρωπος ὤν, ἀλλὰ μάγειρος, ὡς ἐν τοῖς τοῦ Ἀθηναίου κεῖται. ipſa ſunt, vt vides, Athenæi verba.

Σφόδρ' ἀγανάκτησ' ὥσπερ ἠδικημένος. Scribo, ἠγανάκτησ' ὥσπερ. pro ἠγανάκτησεν. ille verò indignari cepit, & ſuam iniuriam interpretari, quod nullum vocaſſem ad cœnam: dætymonem. Male acceperunt pro ἠγανάκτησαι. nec rectè diſtinxerunt.

Οὐδέτερον αὐτῶν. πρόβατον δ' οὐκοῦν ἔφη. Et hæc & quæ ſequuntur, peruerſè ſcripta. Lego,

α. Οὐδέτερον αὐτῶν, πρόβατον δ'. β. οὐκοῦν, ἔφη,
Ἔστιν τὰ μῆλα πρόβατ'; α. ἔφην, οὐ μανθάνω
Ἔγωγε τούτων οὐδὲν οὐδὲ βούλομαι.
Ἀγροικός εἰμι· ὥσθ' ἁπλῶς μοι διαλέγου.
β. Ὅμηρον οὐκ οἶδας λέγοντα μῆλα σύ;
α. Ἐξῆν ὃ βούλετ' ὦ μάγειρ' αὐτῷ λέγειν.

multa hic fecimus meliora. itaque omnia iam ita plana, vt vel mediocriter verſati in literis interpretem non ſint deſideraturi. penultimi verſus ſententiam ita excerpſit Breuiator, Οὐκοῦν τὰ μῆλα πρόβατα Ὅμηρον οὐκ οἶδα λέγοντα; quod noſtram emendationem ſtabilit. Πηγὸς πάρεστι; πηγός; οὐχὶ λευκὸς εἶ. Inuenimus hanc lectionem οὐχὶ λευκὸς εἶ; ſanè venuſtam & acutam. nam quia πηγὸς exponitur apud poëtam μέλας: videtur ita accepiſſe ea notione qui quærentem coquum audierat an aliquis adeſſet πηγός. quare vt ad eam interrogationem reſpondens, πηγός; ait οὐχὶ λευκός; *nigrum* quæris aliquem? *num tu verò albus es?* Hic ſenſus eſt huius lectionis. quam equidem ambabus, quod aiunt manibus amplecterer, niſi impedirent ſequentia. ſed ea ſcriptura admiſſa, quid fiet ſequente voce ἐρεῖς? præterea in antiquis membranis locus ſimiliter ſcriptus vt in editis: quare earum auctoritate nobis commendare ſe ea lectio non poteſt. Excerptorum auctor quæ videbat maculoſa tangere noluit. Coniicimus ſcribendum eſſe,

Πηγὸς πάρεστι; πηγός; οὐχὶ λευκά σου
Ἐρεῖς, σαφέστερον θ' ὃ βούλει μοι λέγειν;

minus vulgo nota ſignificatio vocis λευκὸν quando orationi tribuitur perſpicuæ & claræ, fecit vt corrumperetur ab imperitis hic locus. atqui οὐχὶ λευκὰ ἐρεῖς elegantiſſimè dictum, pro, *non tu ea dices quæ poſsint intelligi?* Euſebius Προπαρασκευῆς libro XI. καὶ τοῦτό γε λευκότερον διασαφήσας ἐν τῷ φάναι, μηδὲν ἄλλο εἶναι τὸ ὄν, ἢ τὸ οὐ σαρκὸς ὀφθαλμοῖς ὁρώμενον, νῷ δὲ καταλαμβανόμενον. ibidem τὴν δὲ διὰ τοῦ δόγματος διάνοιαν καὶ Φίλων ὁ Ἑβραῖος

λευκότερον ἱμματίων, τόνδε παρίστησι τὸν τρόπον. Sic lib. x v. λευκοῖς τοῖς ἐλέγχοις ἀπεγυμνώσε. sic & alij auctores. Μισυλλᾶ, μοίρας, δίπτυχ', ὀβελοὺς. Voces Homeri sunt: quibus facit poëta istum vti ad ostentationem eruditionis. Sed legendum μύσιλλε, & metri caussa, & Homeri: cuius est versus quem respicit, vel ex Martiale omnibus notus. μίστυλλόν τ' ἄρα τ' ἄλλα. μισυλλᾶν Atticorum, hic non habet locum. μοῖραι Homero, quæ aliis μερίδες. etiam δίπτυχα Homericum vocabulum, ex his illius exponendum, κατὰ δ' κνίσσῃ ἐκάλυψαν Δίπτυχα ποιήσαντες. indidem est ὀβελός. nam ait poeta, καὶ ἀμφ' ὀβελοῖσιν ἔπειραν. Atque hæc sunt illa verba ἃ οὐδεὶς ἤκουσεν ἄν, inquit hic paterfamilias. id est, *quæ nemo possit intelligere*. sic malo quàm vt alij, *inaudita*: propter particulam ἄν. ἀκούειν pro *intelligere* sæpe inuenies. Τῶν τοῦ Φιλήτα λαμβάνοντα βιβλίων. Malo & præstat, τὸ τοῦ Φιλήτα λαμβάνοντα βιβλίον. Glossas Philetæ intelligit, quas ille versibus scripserat, vt alibi diximus. Ἀνθρωπίνως λαλεῖν τι. Arbiter in Satyrico, *Rogo inquam quid tibi vis cum isto morbo? Non minus quam duabus horis mecum moraris, & sæpius poeticè quàm humane locutus es*. prorsus conuenienter huic loco. Sic apud Hieronymum accipe *humanum sonum*, eum in Apologia aduersus Rufinum φράσιν hanc illius exagitans, *quæ mihi ad suspicionem veniebant*, ita loquitur: *compeditam putes linguam eius, & inextricabilibus modis ligatam, vix in humanum sonum erumpere*. Galenus in libello εἰ κατὰ φύσιν αἷμα ἐν ἀρτηρίαις περιέχεται, disputans aduersus Erasistrateos, ταῦτα τινὲς αὐτῶν μόγις αἰσθανθέντες ὥσπερ ἐξ ὕπνου βαθέος ἐγερθέντες, οὐκέτ' ἀγροίκως τε καὶ ἀγρίως, ἀλλ' ἤδη λογικῶς τε καὶ ἀνθρωπίνως ἐπιστρέψαντες ἐπιχειροῦσι διαλέγεσθαι. Libro autem 11. Περὶ διαφορᾶς σφυγμῶν, studium suum purè loquendi & intelligibiliter, appellat προαίρεσιν μέτριον καὶ φιλάνθρωπον. At in illa mirabili D. Pauli ad Romanos epistola, ἀνθρώπινον λέγω, B. Chrysost. interpretatur, ἀπὸ ἀνθρωπίνων λογισμῶν, ἀπὸ τῶν ἐν συνηθείᾳ γινομένων. τὸ γὰρ σύμμετρον τῇ προσηγορίᾳ τοῦ ἀνθρωπίνου δηλοῖ.

CAPVT VIII.

Οἰνέα Πηλέα ποιεῖν. *Commentum artis* μαγειρικῆς. κρεάδια δροσώδη τὴν σχέσιν. *tenera rori assimilata. iecur anseris. Eubuli* Stephanopolides. *Anticlidis* Nosti. ἀναβράττειν *&* ἀνάβραστα κρέα. *Testiculi in cibum. ijdem dicti* νεφροὶ *&* παραστάται. Oxyliparum. ἀκρολίπαρος. ὑπόξυλος *&* κατάχρυσος. *Metagenis* Auræ. *Platonis* Pisander. *Menandri* Carthaginensis. Ἀπολλον. *alia nonnulla.*

ΠΙΤΙΜΩΝΤΕΣ δ' ἔνιοί φασιν, Μὴ δεῖν τὸν Οἰνέα Πηλέα ποιεῖν. Eustathius ita interpretatur: Oeneus & Peleus personæ heroïcæ positæ sunt pro οἶνος & πηλὸς, vnde ortæ videntur. Reprehenditur autem his verbis pincerna, qui vinum in cyathum sic fundit, vt effundat. vinum humi cadens fit πηλὸς *lutum*. scimus etiam πηλὸν dictum veteribus fuisse vinum: vt ego arbitror non merum & sincerum, sed mixtum aut mangonizatum: inde κάπηλος qui tale vinum vendit. quare possumus etiam sic exponere non oportet οἰνέα facere πηλέα: id est, *bonum vinum malum facere, & corrumpere*. Quis primus hoc dixerit, non nunc memini. Vetustissimum quidem dictum est: cuius etiam facit mentionem Demetrius Phalereus, vel quicunque est libri eius auctor. πεῖραν τῆς τέχνης ἧς ἡγήσατο ἀπολαύσας. *cum mihi experienti bene cessisset ars quam ille primus docuit*. Ars autem illa est, peritia corrigendi retorridas & κραμβαλέας iam nimia coctura carnes. Id πάθος esse ait ἰάσιμον: si olla in qua torrendo corruptæ fuerint carnes, immittatur bene calida in peluim aceto frigido plenam. Prima Alexidis verba opem desiderant meliorum librorū. quos dum expectamus, recta saltem interpunctione ea illustrabimus:

α. † ἦψε μοι δοκεῖ
Πνικτὸν ἐν ὕψον δελφάκιον. β. ἥδυγε.
α. Ἔπειτα προσκεκαυκε. β. μηδὲν φροντίσῃς·
Ἰάσιμον γὰρ τὸ πάθος ἐστί. β. πῶς τρόπῳ;

Proximum

Proximum versum ita scribo, Ὄξος λαβὼν, εἶτ' εἰς λεκάνην νιν ἐγχέας. In eo qui sequitur, non concoquo τὸ ξυνεὶς, nec scio quî emendem. Postea lege, καὶ ζύμωμα μὴ ὅτι πᾶς κισήρεις λαμβάνει διεξόδους Σομφάς. Malè in x I. Τὰ κρέα δ' ἔσαι. scribendum, Τὰ κρεάδι' ἔσαι. vt molliriem carnium indicet, non κρέα appellat, sed κρεάδια. Propterea addit fieri illa δροσώδη τὴν χρόαν. hoc est, vt vulgo etiã loqui solemus, *tenera instar roris*. Quia ros est, ἀσθενὴς καὶ ἀδρανὴς ὄμβρος, ideo rori comparantur quæ sunt tenera & mollia. Alciphron in epistola quadam, Σχέτλια πεπόνθαμεν. τοῖς γὰρ ἄλλοις ἦθος καὶ μήτραι, καὶ ἧπαρ δρόσῳ προσοικὸς, διὰ τὴν ἐκ τῆς πόσεως λεπτότητα, παρέκειτο. ἡμῖν δὲ ἔτνος ἦν τὸ βρῶμα. Æschylus quoq; in Agamemnone δρόσους nominat teneros auium pullos. Anacreon, ἀπαλὸν δὲ καὶ δροσώδες Στεφέτω μέτωπον ὀφρῦς. Ab eadem mente ποντίαν ἔρσαν Nemeonicarum oda septima quidam è veteribus exposuerunt, coralium quod lentet adhuc. Sed primus omnium pater elegantiarum Homerus ἔρσας, id est rorem tenellos agniculos vocauit, in x. Vlyxeæ. χωρὶς μὲν πρόγονοι χωρὶς δὲ μέτασσαι χωρὶς δ' αὖτ' ἕρσαι. quasi dicat, τὰ ἐρσώδη siue δροσώδη πρόβατα. Theophrasto etiam dicitur veris aër μαλακὸς καὶ δροσώδης. *mollis ac tener*. etsi aliter ibi possumus eam vocem interpretari.

ἀλλ' ανωμαλίσι κατεφαγόν. Scripti quidam, ἀνωμαλίσι. nihil hîc intelligo. Scribe, Πολλά γ' ἀμείνων, ὡς ἔοικας, ἦσθ' ἄρα Λογ. Χοιρίδια περιφόρεια κρημβώσας ὅλα. Lego, χοιρίδια περὶ φορίνην ἀκρεῖ κραμβαλία paullo antè, καὶ τ φορίνης ἡμωμένης κραμβαλίας. Δυέρεσιν ὑπάγω χλιὰν τῷ φυσήματι. Plinius de iecore anseris. *Fartilibus in magnam amplitudinem crescit: exemptum quoque lactè & mulso augetur.* Nota res ex poëtis Latinis. Iis autem quæ disseruntur hoc loco de altilibus anseribus, adiice quæ libro x I v. appinguntur hîc prætermissa. σκυλάζει νοστιεῖν ὀπτὸν ἁπαλῶς καὶ τόνδε. melius ὀπτῶν. αἰετὸς ἀργὴν χῆνα φέρων. Edebatur ἄρπην. fecimus ἀργὴν: nam ἄρπης nihil ad rem. ἄρπη autem etsi dicitur quibusdam ζῶον ἀετώδες, miluo tamen propior quàm aquilæ: neqoe hîc locum habet ea significatione. est verò Homeri versus Ὀδυσ. ο. Ἀτιταλαμένη δὲ ταῦτα κατ' τὴν τ' αὐλήν. Plinius lib. x. cap. x x I I. de anseribus, *Nostri sapientiores, qui eos iecoris bonitate nouère.*

Εὔπολις ἐν Στεφανοπώλισι. Lego Εὔβουλος: cuius poëtæ *Stephanolopolidas* siue *Coronarias* laudat libro x v. non semel. at Eupolidis eo lemmate fabulam quis veterum nominauit? λέγειν δ' οὕτως Ἀριστοφάνης ὁ γραμματικὸς Ἀχαιοὺς, ὁ Μυρτίλος ἔφη. Deest verbum φησὶ, post nomen Ἀριστοφάνης. nam vertendum, *Myrtilus tum dixit scribere Aristophanem grammaticum*, κρεοκάκκαβον *esse vocem Achiuorum*. Myrtilus vnus fuit è conuiuis. Interpres sustulit hæc verba, ὁ Μυρτίλος ἔφη. sed bene est, quod non datum ei sine prouocatione imperium. Ἀντικλείδης δ' ἐν ἑβδομηκοστῷ ὀγδόῳ Νόστων. De hoc & aliis *Nostorum* poëtis diximus in superioribus libris. Sed cogitemus de hoc numero: nam quale id poëma fuit, quod libros contineret L X X V I I I. aut etiam plures? Ἀναβράστων δὲ κρεῶν μνημονεύει Ἀριστομένης Γόησιν. Aristomenis poëtæ comici, cognomento Θυροπιοῦ, & fabulæ illius Γόητες inscriptæ, meminit non semel hic auctor. Hîc verò deest illius poëtæ testimonium. Possumus Aristophaneum loco Aristomenei substituere. Ait enim comicus in Ranis, Καὶ κρέα γε πρὸς τούτοισιν ἀνάβραστ' εἴκοσιν Ἀνημιωβολιαῖα. vetus interpres exponit, ζεστὰ ἑψηθέντα, *quæ feruendo cocta fuerint*, in caccabo nempe. At in Acharnensibus ait idem poëta, Ἀναβράττετ', ὀξοπτᾶτε, τρέπετε, ἀφέλκετε Τὰ λαγῷα ταχέως. Athenæi sunt non Aristomenis sequentia verba, καὶ ὄρχεις δὲ ἤσθιον, ὡς καὶ νεφροὺς ἐκάλουν. ac miror potuisse in hoc decipi viros eruditos: verùm hoc ideo, quia deesse Aristomenis verba non cogitabant. Quod autem etiam testiculis vesci solerent antiqui probatur auctoritate Philippidæ comici, cuius sunt verba:

Ἔπειτ' ἐπὶ τούτοις πᾶσιν ἧκ' ὄρχεις φέρων
Πολλούς· τὰ μὲν οὖν γύναια τ' ἄλλ' ἠκκίζετο·
Ἡ δ' ἀνδροφόνος Γνάθαινα γελάσασα,
Καλοί γε, φησὶν, οἱ νεφροὶ νὴ τὴν φίλην
Δήμητρα. καὶ δύ' ἁρπάσασα κατέπιεν·
Ὥσθ' ὑπτίους ὑπὸ τοῦ γέλωτος καταπεσεῖν.

Secundum versum deformiter immutat Dalecampius: qui est vel Crotone sanior. Verte, *Venit tandem aliquis multos afferens testiculos: ac cæteræ quidem mulieres iis vesci recusabant. Gnathæna verò scelesta, ridens, Eccere, inquit, pulchri hi renes sunt: & simul duos rapuit ac deuorauit*, &c. Νεφροὺς autem appellarunt testiculos illi quos δυσφημεῖν pudebat.

Latini

Latini veteres *polimenta*. vulgo Græci παρασίτας. Sequitur poſt paginas aliquammultas, παρῆσαν δὲ πολλάκις ἡμῖν καὶ οἱ καλούμενοι παρασάται: & ſtatim, εἰσὶ δ᾽ οἱ ὄρχεις οὗτοι καλούμενοι. melius feciſſet auctor, ſi hæc iunctim non ſeparatim poſuiſſet. Tertius verſus tibicine fulciendus ne claudat, Ἡ δ᾽ ἀνδροφόνος αὕτη Γναθαίνα κλ.

ὀξυλίπαρον δὲ τί ἐστι; De oxyliparo dictum aliquid libro ſeptimo. ex nomine ipſo pater natura condimenti: quod pingui conſtabat & aceto, aut rebus aliis acidis. Sed id vocabulum parum vſu receptum fuiſſe indicat Vlpianus cum addit, πλὴν εἰ μὴ καὶ κόττανα καὶ λέπιδιν (vel potius λεπίδιον) τὰ πάτρια μου νόμιμα βρώματα ὀνομάζειν μέλλεις. quaſi dictio oxyliparum, non minus eſſet Græcis Barbara, quàm *cottana* & *lepidium*, quæ ſunt Syriacarum rerum Syriacæ appellationes, vt expoſitum eſt libro tertio, cap. XXXII.

Ἀκρολίπαροι· τὸ δ᾽ ἄλλο σῶμ᾽ ὑπόξυλον. Habitus corporis in quibuſdam hic eſt, vt cùm faciem ſpectes ſucculentos & pingues putes: qui tamen reliquo corpore ſint exſucci, macilenti, & ſolùm oſſa ac pellis, quod aiunt. De iſtis videtur Alexis nomen ἀκρολίπαρος vſurpaſſe: vt colligi poteſt ex illius verſu, ἀκρολίπαροι· τὸ δ᾽ ἄλλο σῶμ᾽ ὑπόξυλον. *in ſummo pingues ſunt: at reliquum corpus eſt inſtar ligni aridum.* Elegans vox ὑπόξυλος. cuius tranſlatio longius etiam ab optimis ſcriptoribus extenditur. vt cùm ieiunos & elumbes oratores vocat Hermogenes ὑποξύλους σοφιστάς, in libro Περὶ ἰδεῶν. vbi ſcholiaſtes vetus doctè. ὑπόξυλα, ait, κυρίως καλεῖται τὰ ἀγάλματα, οἷς ἐκ ξύλων κατεσκευασμένοις, ἐπὶ πολλοῖς (ſcribe ἐπιπολῆς) ἐπελήλαται ἄργυρος ἢ χρυσός· κεῖται δὲ ἐπὶ τῶν λαμπρῶν μὲν ἔξωθεν καὶ ἐπιεικῶν, πονηρῶν δὲ τὰ ἔνδον. καὶ Μένανδρος Πωλουμένη (ſcribo Πωλουμένῃ) φησίν. Οὐδ᾽ αὐτός εἰμι σὺν θεοῖς ὑπόξυλος. ἀντὶ τοῦ κίβδηλος καὶ οὐ γνήσιος. huic contrarium eſt κατάχρυσος ſimili tranſlatione. Diphilus, Ἄγ᾽ ὁ κατάχρυσος εἶπε πολλ᾽ Εὐελπίδης.

ὀψάριον γὰρ παρ᾽ οὐδενὶ τῶν ζώντων λεγόμενον οἶδα. Si hoc dicit Vlpianus, ſe in nullius eorum qui tunc viuerent ſcriptis, reperiſſe vocem ὀψάριον, nihil habeo quod ei ſuccenſeam: ſin de vniuerſis ſcriptoribus ſenſit, memoriam accuſet ſuam: cùm in præcedentibus ea vox habeatur tot locis. Rectè autem monemur ab auctore Excerptorum ὀψάριον in allatis Athenæo locis eſſe *piſcem*.

τὰ ἐξ Αὐρῶν Μεταγένους. Poteſt videri Αὐρῶν ſcriptum pro Ἀβρῶν. vt καλαύροψ pro καλάβροψ, & hoc genus alia. quin ipſum αὔρα pro ἄβρα legimus apud Ariſtænetum libro priore epiſtola XXII. tamen & libro XIII. & apud Suidam, itémque in ſcholiis *Auium* Ariſtophanis ſemper Ἄβραι. Reſtitue poëtæ huius & fabulæ iſtius nomen apud Harpocrationem in οἰκίσκῳ, vbi reperies vtrumque fœdè corruptum.

ὀπιστατός μοι ἁπάντων. Emenda ex hoc loco Pollucis codices libro ſexto, cap. decimo.

Πλάτων ἐν Πεισάνδρῳ. Fabulæ huius Plut. meminit in vita Antiphontis: ſed locus hodie corruptè editur. κεκωμῴδηται δ᾽ εἰς φιλαργυρίαν ὑπὸ Πλάτωνος σὺν Πεισάνδρῳ. ſcribendum ἐν Πεισάνδρῳ.

Μένανδρος Καρχηδονίῳ. Alij numero multitudinis inſcribunt. Scholiaſtes Ariſtophanis ad Veſpas, μίσαλος ἀντὶ τοῦ μισῶν καὶ Μένανδρος Καρχηδονίοις. Ex ea comœdia afferuntur hæc, Ἐπιθυμήσας τῷ Βορέᾳ ἴδιον ὀψάριον οὐδὲ ἓν ἔλαβον ἑψήσων φακῆν. quæ nihil ſignificant ita ſcripta. Lego,

—ἐπεὶ δὲ θύσας τῷ Βορέᾳ ἴδιον

Ὀψάριον οὐδὲν ἔλαβον, ἑψήσω φακῆν.

Inter præcipua piſcationis incommoda eſt ventorum flatus vehementior:

Λάβρους γὰρ ait verè Oppianus, τρομέουσι καὶ ἐχθαίρουσιν ἀήτας

Ἰχθύες, οὐδ᾽ ἐθέλουσιν ὑπὲρ ἅλα δινεύεσθαι.

Εὐκραῆ δ᾽ ἀνέμῳ περιδέξιος ἵσταται ἄγρη.

Ideo Boream impenſius colebant quorum viuendi rationes in piſcium captura erant ſitæ. Hoc pietatis officio functũ ſe ait iſte piſcator. fruſtra tamen. nihil enim piſcium capere quitum eſſe. quare ſibi rem rediiſſe non ad reſtim quidem, ſed ad lenticulam.

εἰ μὴ παραμύθημ᾽ ὀψαρίοις ἐκαστοτε. Scribe, παραμυθούμεναι. atque in hoc loco, ait, vocem ὀψαρίοις, ἀντὶ τοῦ προσοψήμασιν ἀκούομεν. *accipimus pro pulmentis*, non pro piſcibus.

Ἄπολλον ψυχρὸν τὸ μέσον ἐστὶ δηλαδή. Diſtingue iſta. α. Ἄπολλον. β. οὐκοῦν τὸ μέσον ἐστὶ δηλαδή. Interrogatus an vellet frigidos ſibi apponi cibos, dixerat μηδαμῶς. idem poſtea rogatus an vellet feruentes, reſpondet, Ἄπολλον, quæ abominantis exclamatio eſt. pro Ἄπολλον ἀποτρόπαιε. ſicut etiam dicebant, Ἡράκλεις ἀλεξίκακε. Lat. *Dij auertant*. Cum igitur iſte neque feruentes neque

neque frigidos cibos probaret: infert alter rectè, οὔκουν τὸ μέσον ἔσται δηλαδή. *ergo medium erit videlicet aliquod.* Ita probatum eſt quod primis verſibus ridebatur.

Σὺ πρὸς θεῶν ἔθυσας τὸν ἔλαφον. Debilis vno pede hic verſus. Potes Σὺ πρὸς θεῶν μεγάλων ἔθ. Proximum ita diſtingue, Μὴ κόπτε μ', ἀλλὰ τὰ κρέα. παῖδις παράγετε. *Heus tu ne occide me, ſed has carnes concide.* ita exprimenda hoc loco elegantia verbi κόπτειν, de quo plura capite ſexto. Οὐ ζῶντος. οὐχ οἷόν τε γὰρ τί ἄλλο ναί. Interpunge, Οὐ ζῶντος. οὐχ οἷόν τε γάρ. τί ἄλλο; ναὶ Ἴσπαλιον ὅπλον περιέλαβον. ἐγώ σοι ἦρι μάλ' οὐχ Ἑλλήσποντον πλεύσας, ἀλ. Alludit Vlpianus ad Homeri locum Iliadis libro nono.

Ὄψεαι αἰ ἐθέλῃσθα, καὶ αἴ κέν τοι τὰ μεμήλῃ,
Ἦρι μάλ' Ἑλλήσποντον ἐπ' ἰχθυόεντα πλεύσας
Νῆας ἐμάς.

CAPVT IX.

Theophraſti opus Περὶ ζώων. *Actio* ἐξαπατήσεως *quomodo* δημοσία. *Iſter* ξυγγραφεὺς Καλλιμάχειος. *Attagen.* ἀποπνίζων. *Socratis liber* Περὶ ὅρων, *&c.* ποταμὸς κοῖλος ῥυείς. κοιλαίνειν. *Athenæus memoria lapſus.* ἀτταγᾶς. *Canon de accentu* τῶν εἰς ας.

IN ſermone eo quem de phaſianis habet, editum eſt, ἐν ᾗ κατοικοῦσιν ἀπράγμονα. Scribe ἀπράγμον. de duobus loquitur. In ſequentem autem locum è comici Nebulis, τοὺς Φασιανοὺς οὓς τρέφει Λεωγόρας, non debuit inſeri vox ὄρνεις. quæ neque eſt apud poëtam, neque poteſt. alioquin illi quæſtioni non erat locus quæ iactata eſt inter philologos ſuper voce Φασιανούς, vt narratur hîc. Sequitur ſtatim, κωμῳδεῖται γὰρ ὁ Λεωγόρας ὡς γαστρίμαργος ὑπὸ Πλάτωνος ἐν Περιαλγεῖ. Platonis locus quem intellexit Athenæus, nec tamen appoſuit, hic eſt:

Ὦ θεῖε Μόρυχε· νῦν γὰρ εὐδαίμων ἔφυς·
Καὶ Γλαυκέτης ὁ ψῆττα, καὶ Λεωγόρας·
Οἳ ζῆτ', ἀτερπὲς οὐδὲν ἐνθυμούμενοι.

Extat apud comici veterem interpretem, ſed deprauatus. *Morychum & Glaucetam* Ariſtophanes quoque in Pace ganeones fuiſſe teſtatur. De *Leogora* addit ſcholiaſtes Ariſtophanis, Εὔπολις ἐν Αὐτολύκῳ β, ὡς καὶ διὰ Μυρρίναν ἑταίραν τὰ χρήματα ἀποβάλλει φησί. Sextus liber Theophraſti De animalibus, qui ſtatim citatur, in chirographis eſt decimus tertius. ſic enim præferunt, Θεόφραστος δ' ὁ Ἐρέσιος Ἀριστοτέλους μαθητὴς, ἐν ιγ Περὶ ζώων. Alteram lectionem firmat Diogenes, qui Theophraſti illud opus, ſex librorum facit non plurium. Pergit auctor, Ἀριστοτέλης ἐν ζ Ζώων ἱστορίας. Occulti libri nec publici, ἐν ὀγδόῃ. neutra lectio vera. Vide nonam hiſtoriam, cap. XLIX. Callixeni qui mox indicatur locus, fuſè deſcriptus eſt libro quinto. De illis, ὡς ἐγὼ διά σε ἀσσῶ οἱ πυρετοῖσι περιφερομένους εἶδον. ſatis libro quarto, cap. XIV. Scribe mox, σὺ δὲ κατὰ τὰς συνθήκας ἂν μὴ αὔριον ἀποδῷς τὰ ὡμολογημένα, δίκην ἐξαπατήσεως δημοσίᾳ σε γράψομαι. Atque hic vocē δημοσίᾳ cautè accipe. nam actio quam aduerſus Vlpianum ait ſe non ſuſcepturum Myrtilus, pacti non ſeruati videlicet, neque publica eſt, neque popularis, ſed prætoria. Itaque δημοσίᾳ non poteſt verti, *apud populum,* ſed *publicè.* & hoc interpretare, in iure vel apud prætorem. Non attendunt ad vocem συγγραφεύς, qui Ἴστρον Καλλιμάχειον συγγραφέα vertūt, *Iſtrum Callimachi interpretem.* quis neſcit συγγραφέα eſſe *hiſtoriæ conditorem?* neque porrò ignorat quiſquam in Græcorum libris vel mediocriter verſatus, Iſtrum libros hiſtoriarum edidiſſe, non in poëtas commentarios. ſed errarunt, quia *Callimacheus* appellatur. quod quam vim habeat, dicebamus libro ſexto, capite quinto. Non eſt autem putandum, quia dicat, Πολέμων ὁ περιηγητὴς Ἴστρον τὸν Καλλιμάχειον συγγραφέα εἰς τὸν ὁμώνυμον κατεπόντου ποταμόν: reuera Iſtrum à Polemone in Danubium fuiſſe demerſum: ſed κατεπόντου vertendum, *demergebat.* per iocum nempe, in aliquo ſuorum ſcriptorum loco. Senſus igitur eſt: quemadmodum Polemon Iſtrum hiſtoricum in Iſtrum fluuium demergendum dicebat: ſic ego te niſi præſtas quod pollicitus

citus es de phasiano, ad Phasim te amandabo. Attagenem inter delicatissimos cibos habitum argumento est versiculus Aristophanis, Ἀτταγᾶς ἥδιστον ἐν ἐπινικίοις κρέας. Hieronymus in eadem libra ponit cum accipensere: de cuius præstantia inter pisces dictum est: Sic ille in epistola ad Asellam, *Tu attagenem ructas, & de comeso accipensere gloriaris: ego faba ventrem impleo.* Poëtæ interdum per simplex τ nomen hoc scribunt. Phœnicides, —κ' οὐδὲν ἦν τούτων ὅλως Πρὸς τὴν ἀτταγῆνα συμβαλεῖν τῶν βρωμάτων. Colorem auis huius ita describit nobis philologus, ὅλος δ' ἐστὶ κατάγραφος τὰ περὶ τὸ νῶτον, κεραμεοῦς τὴν χροιάν, ὑποπυρίζων μᾶλλον. *toto dorso varijs notis est compunctus, colorem habet fictilium, sed magis subruffus.* Lego enim ὑποπυρρίζων. vt erat emendatum in Excerptis. Verum quidem est, ignis similitudinem interdum assumi ad coloris significationem: qua de re plura alibi: sed πυρίζειν pro *coloris ignei esse*, nemo dixit. πυρρότης sitne fuluus color an ruffus, non est loci huius quærere. fecimus alibi, in commentario De coloribus. vbi etiam exponimus quis sit κεραμεοῦς color, quis ῥυπαρόχρωμος, de quo aliquid cap. XII. Sequitur historia de translatis in Ægyptum ex Lydia attagenibus, pulcra & digna quam pensiculariùs consideremus. Auctor illius dicitur Socrates quidam in libro Περὶ ὅρων καὶ τόπων καὶ πυρὸς καὶ λίθων. Cogitemus de hoc lemmate: non enim librum aliquem, sed Nestoris centum hic promittit titulus. quo nihil magis contrarium rectè docendi rationi. Pro ὅρων scribunt nonnulli ὀρῶν. sanè probabilius. Ita fuerit vniuersus liber physico argumento: quod per alteram lectionem vix licet suspicari. Nobis placebat Περὶ ὡρῶν καὶ τόπων. vt intelligamus actum eo libro de rerum varietate pro anni tempestatibus, & locorum diuerso ingenio. sic Hippocrates ὥρας καὶ χώρας solet coniungere. vel, Περὶ ἀέρων καὶ τόπων. vt in lemmate commentarij eiusdem senis, Περὶ ἀέρων, ὑδάτων καὶ τόπων. Ait igitur Socrates: recitabo enim eius verba, quia sunt in illis quædam animaduertenda nobis, Ἐκ τῆς Λυδίας μετακομισθέντες οἱ ἀτταγαῖ, καὶ ἀφεθέντες εἰς τὰς πύλας, ἕως μέν τινος ὄρτυγος φωνὴν ἀφῆσαν. ἐπεὶ δὲ τοῦ ποταμοῦ κοίλου ῥυέντος λιμὸς ἐγένετο, καὶ πολλοὶ τῶν κατὰ τὴν χώραν ἀπώλλυντο, οὐ διέλιπον σαφέστερον, τῶν παίδων τῶν τρανοτάτων ἴσως νῦν λεγόντες, Τρὶς τοῖς κακούργοις κακά. συλληφθέντες δὲ οὐ μόνον οὐ πεφωνήκασιν, ἀλλ' οὐδὲ φωνὴν ἐπαφιᾶσιν· ἐὰν δ' ἀφεθῶσι φωνήσαντες πάλιν γίνονται. Hæc lectio est non solùm editorum librorum, sed omnium etiam MSS. de quibus compertum nobis. Nunquam tamen dubitauimus pro ἀφεθέντες εἰς τὰς πύλας scribendum esse εἰς τὰς ὕλας: sempérque mirati sumus doctissimos viros in ea scriptura explicanda operam & oleum perdidisse. Postea coniecturam nostram apud Ælianum reperimus: qui totidem verbis ex eodem Socrate, dissimulato tamen auctoris nomine, historiam hanc refert libro XV. cap. XXVII. Obseruemus in proximis verbis genus loquendi, cuius ignoratio etiam peritissimis linguæ huius fuit fraudi, τοῦ ποταμοῦ κοίλου ῥυέντος. & Æliani & Athenæi interpretes, & alij multi, *Cælum* fluuium ex his verbis commenti sunt: qui in rerum natura nullus vnquam fuit. Absurdissimum verò quod somniant quidam de *Olyra* fluuio Pylas siue Thermopylas præterlabente. Heus vir optime, ποῖ παρεπλάγχθης φρενῶν ἀγαθῶν; Nos olim quia de Ægypto est sermo, calidè emendabamus Νείλου οὐ ῥυέντος: sed frigidam suffudit Aeliani librorum & omnium exemplarium in hac scriptione consensus. Quare ita legamus, & quæramus quid sit fluuium κοῖλον ῥεῖν. Puto autem de flumine dici quod alueum suum non implet, nec ripas attingit. sic enim relinquitur inanis & vacuus fluuij lectus. illud inane non male κοῖλον appellaueris. Sic κοίλην aut κοιλαινομένην θάλατταν dicunt scriptores cum turbato mari *unda dehiscens Terram inter fluctus aperit.* & in vniuersum τὸ κοιλαίνειν pro detrahere & minuere accipitur, contrarium τῷ ἐξαίρειν. Agathias libro quinto, δέον προσεξαίρειν καὶ συνανιστᾶν τὸ πεποιθὸς καὶ προθυμούμενον, ἀλλ' ἔγωγε κοιλαίνω ταῦτα τοὐναντίον καὶ καθαιρῶ μᾶλλον. Hæc vera interpretatio est huius locutionis: cæterùm ad loci istius sententiam nihil refert, siue ita accipias, siue è contrario de flumine cuius aquæ intumuerint. Nilus enim, quem ποταμὸν vocat per excellentiam, siue intra legitimum staret modum, siue vltra illum se efferret, æquè famem Aegypto indicebat. dico famem: probo enim Athenæi lectionem λιμὸς ἐγένετο: quam & Excerpta Hœscheliana, & omnes MSS. stabiliunt: nec moror quod præferunt Aeliani publica exemplaria, λοιμὸς ἐγένετο. Verba Socratis ita verte, *Ex Lydia in Aegyptum translati attagenes, ac deinde in syluas dimissi, coturnicis vocem aliquandiu ediderunt: sed cum aliquando fluuius humilior fluxisset, fames secuta est, quæ multos in ea regione perdidit:* ex eo *non cessarunt attagenes illi clarius dicere quàm qui vel planissimè loquantur pueri*, Ter maleficis mala. *Hi si capiantur, non solùm*

non exerantur; sed ne vocem quidem amplius edunt: sin dimittantur, iterum fiunt vocales. Illa verba φωνῶν, Aelianus non agnoscit, qui Socratis sententiam ita extulit, οὐ διαλεγόμενοι ὄρνιθες εἶναι πολλοὶ σαφέστερον καὶ ἐναρθρότερον παίδων μᾶλλον (lego μᾶλλον) φθεγγόμενοι. Idem pro φωνάεντας πάλιν γίνονται, maluit πάλιν γίνονται ἔμφωνοι. sed noster etiam alibi vocẽ φωνάεντας vsurpat hoc libro. Memoriæ lapsus est in proxima dipnosophistæ obseruatione: Attagenum, inquit, meminit Aristophanes in Acharnensibus; ὡς πλεοναζόντων αὐτῶν ἐν τῇ Μεγαρικῇ dicendum erat, ἐν τῇ Βοιωτικῇ. Bœotus namque est, non Megarensis, qui apud comicum sic loquitur, φέρω δ' ὅσ' ἐστὶν ἀγαθὰ Βοιωτοῖς ἁπλῶς, ὀρίγανον, γλάχω, ψιάθους, θρυαλλίδας, νάσσας, κολοιούς, ἀτταγᾶς, φαλαρίδας, τροχίλους, κολύμβους. similis in Pace locus: etsi attagen ibi non nominatur: Κἀκ Βοιωτῶν γε φέροντας ἰδεῖν, χῆνας, νήττας, φάττας, τροχίλους. Porrò qui vulgo dicebatur Græcis ἀτταγὴν, Atticis erat ἀτταγᾶς. de cuius vocis accentu scribit philologus, aduersus normam cęterorum similium nominum, vltimam huius dictionis circumflecti ab Atticis: tum canonem adiicit, qui est huiusmodi: τὰ εἰς ας λήγοντα ἀρσενικὰ ὑπὲρ δύο συλλαβὰς, ὅτε ἔχει τὸ α παραλήγον, βαρύτονά ἐστιν, οἷον ἀκάμας, ἀδάμας, ἀκάμας. *quæ desinunt in ας longum vltra duas syllabas, cum in penultima habent α, graui notantur: vt* ἀκάμας, ἀδάμας, ἀκάμας. Interpretes, pro otiosis illa verba habuerunt, ὅτε ἔχει τὸ α παραλήγον, & sustulerunt. haud oportuit. melius Eustathius, qui vndecimo in Iliadem commentatio eundem canonem totidem verbis descripsit: voce excepto quod sine dubio est corruptum, ἀκάμας. neque auctor Epit. eam dictionem agnoscit. tollatur igitur, vt cœlo Græco incognita. aut mutetur in Αρεύγας. quod & melius.

CAPVT X.

Ambulationum varia species. ῥύγχος *pro* ῥάμφος. κάψει πίνειν morsu bibere. κάπτειν *pro bibere. Ibyci locus animaduersus.* πέρδιξ *pro astuto & libidinoso.* κάκκαβος *pro perdice.* λαβεῖν σύστασιν. Corydallus δῆμος. otus & otis. νυκτερινασέσθαι. σκώπτειν. καλασοχάζεσθαι τοῦ σκωπτομένου. βάλλειν ἔπεσι. *animalia* εὔγλωττα. *Locus Alexandri Myndij. Galli gallinacei consecrati. passeres Veneri sacri.*

ΠΟΡΦΥΡΙΩΝ· διὸ καὶ τοῦτο Ἀριστοφάνης μάρτυρα. Sic loquitur, quia inter Aristophaneas fabulas notissima est *Aues*: vbi porphyrionum non semel fit mentio. ἀγχόνη τὸ ζῆν περιγράψας. vitam suam laqueo circumscribens ac terminans. Ælianus libro tertio cap. XLII. καὶ ἐὰν καταγνῷ μοιχείας τῆς οἰκίας τὴν δέσποιναν, ἀπάγχει ἑαυτόν. εἰ μὴ περιπατήσῃ τόπον ἵνα ἐξαρκεῖν ἑαυτῷ ὑπολάβοι. Nihil erat caussæ cur hac lectione quisquam offenderetur, nisi autem vellerer Aelianus. Ex eo intelligimus scribendum τρόπον τινὰ, non τόπον. Neque enim hoc voluit Polemon vnde habent & Athenæus & Aelianus: porphyrionem quærere locum in quo ambulet prius quàm lauet: sed inuenisse illum conuenientem sibi deambulationem. Quàm multas ambulationum species notas habuerint veteres, Hippocrates, Galenus, & vniuersus medicorum grex docent. Verba sunt Aeliani: πρὶν ἂν βαδίσῃ ἵνα ἀριθμὸν βαδίσεως ἀρκοῦντά οἱ. vbi non sine caussa aliquis scribat, ἵνα ῥυθμόν. nihil tamen censeo mutandum. nam & numerus passuum imbatur à gymnastis.

ῥύγχος ἠρεμαῖον ἐκ τῆς κεφαλῆς φοινικοῦν. *rostrum illi, incipiens a capite puniceum esse.* id est, non extremum tantum illi rostrum puniceum est, sed totum omnino. ἠρεμαῖον, probum verbum Græcum: quod cur mutandum interpretes censuerint, vellem nos docuissent. De voce ῥύγχος norat Eustathius ex hoc loco, poni etiam pro ῥάμφος: aduersus eorum sententiam, qui suillo generi proprium ῥύγχος esse voluerunt. Aristoteles sic, στόμα δ' οἱ ὄρνιθες ἔχουσιν, ἴδιον δέ. οὔτε γὰρ χείλη οὔτ' ὀδόντας ἔχουσιν, ἀλλὰ ῥύγχος. διὸ τῶν λαμβανομένων εἰς τὸν στόμαχον παραμένει μικρὰς τὰς ψωμίδας. Mirabar quorsum istud *adeo* spectaret. propterea codices inspexi diligentius. cum nihil nos iuuissent membranæ, in doctissimi Hœschelij Excerptis reperi quod quærebam. ibi enim ante διὸ habentur hæc verba: στόμαχον δ' ἔχει λεπτόν: *habet meatum ventriculi angustum.* Iam ergo eius libri beneficio caussam tenemus, cur bucceas paruas

deglutire hæc auis dicatur. κάπτων ϯ πίνει. Huius quoque loci emendationem imputat nobis Epitome. nam priores editiones σκάπτων ineptè: membranæ βάπτων, haut multo melius. Magni doctoris scitum eſt, ſolum porphyrionem ex omnibus animalibus bibere κάπ]ει: cetera vel ἀμυσί vel λάπ]ει. Plinio interprete κάπ]ει πίνειν eſt, *morſu bibere*. Poëtæ pro bibere poſuerunt τὸ κάπτειν. vt Timocles in *Porphyra*, Μὰ τὸν Διόνυσον σὺ κάπ]εις ἴσον ἴσῳ. ἰχθραίνει γὸ τοὺς πτόσσοντας αὐτῷ τῇ τροφῇ. Ælianus, καὶ σίλησμ© δ' ὅπι μαρτύρων ἄχθε]). Ι'βυκ© δέ τινας λαθιπορφύρας ὀνομάζει διὰ τέτων. Quam magis cogito de hoc loco, tam magis quid pronuntiem incertus ſum. membranæ omnes corruptæ: Epitome ſilet. Auctor ipſe, vt quidem hęc lectio eſt, ſibi contradicit. nam lathiporphyræ aues in ſequente Ibyci loco nullæ ſunt. Eſſet emendatio in prompeu, vt ex ſubiectis verbis legeremus πορφυρίδας ὀνομάζει. Sed ex verbis Athenęi adducor, vt credam Ibycum aliter ſcripſiſſe. ſatis enim clarè patet ex voce τινὰς, alias quàm porphyridas intelligi, ſiue diuerſas reapſe, ſiue nomine ſolùm. Lego igitur totum hunc locum ita, Ι'βυκ© δέ τινας ἀλιπορφύρας ὀνομάζει διὰ τέτων, τοὶ μὲν πετάλοισιν ἐπ' ἀκροτάτοισι ξανθοῖσι ποικίλαι, ἀλιπόρφυραι. . . . . . πανέλοπες, αἰολόδειροι, &c. in lacuna præter vocem ἀλιπόρφυραι quam inſeruimus deſunt ſimilia his: καὶ Α'λκμ© ϯ πορφυρίδων μνημονεύει. Verba quæ ſequuntur eſſe Athenęi non Ibyci, docuit nos ſcholiaſtes Ariſtophanis, qui ad comici Aues hæc profert ex Alcęo: ὄρνιθες τίνες οἵδε; Ωκεανῶ γὸ ἀπὸ περάτων ἦλθον, πανέλοπες, ποικιλόδειροι, τανυσίπτεροι. Τὸ ϯ ζῶον ὅπι λαγνείας συμβολικῶς παρείληπ]αι. hoc eſt, Phrynichus in allato loco Perdicis filium vocat Cleombrotum, notans hoc ſymbolo eius libidinem. In perdicis ingenio duo obſeruantur, libido & aſtutia: propterea comici & libidinoſos vocabant Perdices, vel Perdicis filios, vt Phrynichus: & aſtutos ac vafros, vt proditores & id genus peſtes. Ariſtophanes in Auibus,

Εἰ δ' ὁ Πεισίυ προδοῦναι τοῖς ἀτίμοις τὰς πύλας
Βούλε]), πέρδιξ γενέσθω τοῦ πατρὸς νεόττιον.
Ὡς παρ' ἡμῖν οὐδὲν αἰσχρόν ὅπιν ἐκπερδικίσαι.

Ε'πίχαρμ© δ' ἐν Κωμασαῖς, βραχέως σηπίας. Diſtingue melius. Ε'πίχαρμ© δ' ἐν Κωμασταῖς βραχέως, σηπίας, &c. nam hoc vult, Epicharmum corripuiſſe τὸ ἰῶτα in voce πέρδικας. Lege præcedentia. ζῇ ϯ ἔτη πέντε καὶ δέκα. Ita pronuntiat philoſophus in nono Hiſtoriarum: id nimirum ſpectans, quod plerumque fieri amat. in ſexto verò etiam vltra annos ſedecim quaſdam viuere ſcribit. ὅταν ϯ γρᾶι ὦσι θηρεύε]). Leuiter immutat verba Ariſtotelis Hiſtor. libro I X. cap. V I I I. Vide, lege, & confer: non ſine fructu feceris & voluptate. Nam philoſophi oratio longe floridior atque elegantior. καθίζοντας ὅπι τ̃ κεράμων. Ariſtoteles, καὶ πολλάκις καθιζάνουσιν ὅπι κεφαλάς. membranæ & Epit. cum noſtra lectione conſentiunt.

τούτυ δ' αἴτιον ἡ τῇ ψυχῇ γινομένη φαντασία. Hæc eadem vel præcipua cauſſá eſt τ̃ ἐξονειρώξεως, quæ maribus fœminiſq; ſolet accidere. κραλαῦσι) δ' ὑπ' ἐνίων οἱ πέρδικες κακκάβαι. Et κακκάβη & κάκκαβ©, perdix eſt Heſychio. Ariſtoteli κακκαβίζειν & τρίζειν propriæ voces ſunt ad exprimendum perdicum ſonum. ἂν κῦ μικρὸν λαβὼν σκίαν τὴν μυωτικήν. Malim, λαβὼν σκιάσιν. periphraſis eſt verbi σκιάσασθαι vel σκιᾶσαι. ὅπι ταῖς τῦ Κορυδαλλῦ πρὸς τὸ ἄστυ. Corydalus, ſiue, vt alij ſcribunt Κορύδαλλ©, pagus fuit tribus Hippothoontidis, ea via quà in Bœotiam ibatur: quod etiam declarant ſequentia non longè. μεμνηχὸν δ' ἐστι τὸ ζῶον τῦτο ὁ αὐτ©. manifeſtiſſimè confundit otum & otidem: quę tamen duo ſunt diuerſarum auium genera. quod doctis viris dudum obſeruatum rectè.

ἐκ τ̃ λεκανίδων. apud Euſtathium, λεκανιδίων, modò vocabat λεκανίσκας.

τὸ ῥύγχ© οὐχὶ κινναβάρινον ἔχον. Excerpta ὑ κινναβάρινον. retenta negatione quam tollit interpres. τὰ ζῶα βλέποντα εἰς τὸν ὀρχούμενον νευροσπαστεῖται. *aues intuentes eum qui ſaltat, mouentur ad inſtar ſigillariorum quæ neruis agitantur.* hoc ſignificat verbum νευροσπαστεῖσθαι. non quod abſurdè putauit interpres. elegantiſſimè autem hac voce vſum Athenæum intelligent, qui meminerint quid ſit apud Græcos philoſophos νευροσπαστεῖσθαι τὸν ἄνθρωπον. ſed de neuroſpaſtis multa olim diximus ad illa Perſij, *nec quicquam extrinſecus intrat, Quod neruos agitet*, cum in poëtam illum præſtantiſsimum commentarios ſcriberemus: quos edemus, vbi erit occaſio, σὺν τῷ θεῷ.

σκώπτειν καλοῦσιν τὸ σκωπτάζειν. vult dicere, σκώπτειν ſignificare non ſimplicem irriſionem quæ verbis ſolis fiat: ſed quæ geſtu quoque formato ad inſtar eius quem

irriſum

irrisum volumus. Latini *sannam* & *subsannare* dicunt. addit in eandem sententiam, καὶ καταγελάζειν τοὺς σκωπτομένους vel vt legit Eustath. τῶν σκωπτομένων. Significat, eos qui subsannantur velut scopum esse expositos irrisoribus suis. vnde illæ locutiones βάλλειν ἔπεσιν, & βάλλειν ἔπη. Latinè, *iacere in aliquem dicta*. & conuitia poëtis dicuntur ἐπεσβολίαι. non igitur audiendi qui emendant εἰκάζειν. πάντα δὲ τὰ τῶν ζώων εὔγλωττα, καὶ διηρθρωμένα ἔχει τὴν φωνὴν, καὶ μιμεῖται τοὺς τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν ἄλλων ὀρνίθων ἤχους. hoc est, *omnia animalia quæ linguam bene formatam habent, & articulatam vocem edunt, & cum hominum, tum aliarum auium sonos imitantur*. quod de omnibus animantibus in totum dicitur, ex ipso argumento, & sequente voce ἄλλων, restringi debet ad auitij genus. εὔγλωττα autem appellantur, quæ habent linguã humanæ linguæ similem. homo enim est, ad cuius formam omnes omnium animantium partes exigi debent. nam id perfectissimum animal est. Ita exponi potest vox εὔγλωττα. ne temere discedamus à vulgata & omniũ librorum lectione. alioquin legi poterat ex Aristotele πλατύγλωττας quod & fecerunt interpretes. ὁ Μύνδιος δὲ Ἀλέξανδρός φησι τοὺς παρ' Ὁμήρῳ χωρὶς τοῦ σ κῶπας εἶναι. Homeri versus est Ὀδυσ. ε. Σκῶπές τ' ἴρηκές τε, τανύγλωσσοί τε κορῶναι. Sed non defuêre critici qui κῶπες emendarẽt pro σκῶπες. Itaque ait Athenæus, probatum Alexandro Myndio fuisse κῶπες sine σ. Planè contrarium tamen scribit Theocriti vetus interpres: cuius sunt hæc ad idyllium primum, Ἀλέξανδρός φησι, τοὺς σκῶπας οὐκ ἐπιτερπεῖς τῇ φωνῇ· διὸ καὶ παρ' Ὁμήρῳ φησὶν ὀρθῶς δοκεῖν γράφεσθαι σκῶπές τ' ἴρηκές τε. οὐ δεῖ γάρ φησι γράφεσθαι χωρὶς τοῦ σ. Non laborabo in tollenda hac contrarietate: neque dicam de alio Alexandro loqui hunc grammaticum, non de Myndio. nam id falsum iudico. Dicerem potius, corrigendum Athenæi librum, & scribendum, τοὺς παρ' Ὁμήρῳ οὐ χωρὶς τοῦ σ σκῶπας εἶναι. nisi cum edita lectione consentirent, & MSS. omnes & Eustathius. Firmat etiam, quod vulgatum est, Athenæus ipse, paullo post scribens etiam Speusippum κῶπας legisse in illo poëtæ loco. nam τὸ καὶ indicat clarè Alexandrum de quo erat dictũ κῶπας probasse. Sed mirum etiam illud quod subiicitur ex eodem Alexandro, καὶ Ἀριστοτέλη οὕτως ὀνομάζειν. nam falso dixit hoc Alexander. locus, quem citat ex Historiis est, libro nono, capite XXVIII.

τῶν ἀνατεθειμένων ἐν τοῖς ἱεροῖς ἀλεκτρυόνων. Gallos gallinaceos variis numinibus consecrauit antiquitas: Marti præsertim & Aesculapio: de quorum templis sensisse Aristoteles videtur. Ait igitur philosophus de his sacris gallis, τὸν ἀνατεθέντα οἱ προσόντες ὀχεύουσι, μέχρις ἂν ἄλλος ἀνατεθῇ. hoc est, galli gallinacei prius consecrati eum qui nouissimè accessit cohorti suæ ineunt, donec alius offeratur, qui tanquam nouissimus gallinæ loco ab iis habeatur. Hæc philosophi mens: quàm in contrarium vertere interpretes absurdissimè. Perplacet verò quod in Excerptis inuenimus, οἱ προόντες, non οἱ προσιόντες. nisi ita malumus; οἱ πρόοντες, πρεσβεύοντες ὀχεύουσι. elegantius etiam scripseris, τὸν ἀνατεθέντα ἀεί. de quo loquendi genere ante diximus. In iis quæ hodie extant Aristotelis, hunc locum haud inuenias, si satis memini: sed habetur huic simillimus alius in nono Historiarum, capite octauo. ἐν τοῖς ἱεροῖς, ait, ὅπου ἄνευ θηλειῶν ἀνάκεινται οἱ ἀλεκτρυόνες, τὸν ἀνατιθέμενον πάντες διαλόγως ὀχεύουσι. id est, *In templis vbi absque fœminis consecrantur galli gallinacei, vt quisque dicatur, eum omnes seruato ordine ineunt*. διαλόγως, si mendum non est, neque ὡς λόγος scribendum, interpretor ἐφεξῆς, & vt poëtæ dicunt, ἐπισχερώ. alius post alium, primas tenente eo qui primus fuit consecratus. Quia autem Venere plurimum vti hanc auem proditum est ab historiæ naturalis auctoribus: ideo fortasse, καὶ ἡ Σαπφὼ, inquit Atheneus, ἀπὸ τῆς ἱστορίας τὴν Ἀφροδίτην ἐπ' αὐτῶν φησιν ὀχεῖσθαι. *Sappho hanc historiam de salacitate passerum secuta, Venerem illis vehi ait*. Extat hodieq; suauissimæ poëtriæ locus, quem respiciebat auctor hæc scribens. Nam ait in hymno Veneris qui apud Dionysium Halicarnasseum,

—πατρὸς δὲ δόμον λιποῖσα
χρύσιον ἦλθες
Ἅρμ' ὑποζεύξασα· καλοὶ δέ σ' ἆγον
Ὤκεες στρουθοὶ, πτέρυγας μελαίνας
Πυκνὰ δινοῦντες ἀπ' ὠρανῶ αἰθέ-
ρος διὰ μέσσω.

Notemus etiam de passeribus vsurpari vocem πρόσωπον, cum ait Alexander Myndius, de illis loquens, τὸ δὲ πρόσωπον οὔτε λίαν λευκὸν ἔχουσι οὔτε μέλαν. Dura sanè κατάχρησις.

CAPVT XI.

Eupolidis Πόλεις. *Pratinæ* Lacænæ *aut* Caryatides. *Coturnices* ἡδύφωνοι. σιαλὶς *&* *fialendru auicula. Ortygometra Ithacensis. Cratetis aut Pherecratis* Γείτονες. Chennia *cibus vilis apud Ægyptios. Zythus Ægyptiorum. Ægyptij* παπυροφάγοι. Bœonis *liber* περὶ ὀρνιθογονίας. φὰψ *&* φάττα. *Æschyli* Proteus. *Differentia colorum* σποδιᾶ *&* τεφρᾶ. τιθέναι, congerere. Catagogia *&* Anagogia. *columbæ pro nuntijs. alia item multa.*

COTVRNICEM fœminam his Alexandri Myndij verbis describit Athenæus: ὁ θῆλυς ὄρτυξ λεπτοτράχηλός ἐστι τοῦ ἄρρενος, οὐκ ἔχων τὸ ὑπὸ τῷ γενείῳ μέλανα. ἀνατμηθεὶς δὲ πρόλοβον οὐχ ὁρᾶται μέγαν ἔχων· καρδίαν δὲ ἔχειν μεγάλην, καὶ ταύτην τρίλοβον. Scribendum, λεπτοτραχηλότερός ἐστι τοῦ ἄρρενος: vel μᾶλλον λεπτοτράχηλος. Restituimus autem hic duas dictiones πρόλοβον & τρίλοβον: cum earum loco ederetur prius τρίβολον. ineptissimo aut nullo potius sensu. Phanodemum ait dipnosophista, scripsisse aliquid in secũdo rerum Atticarum de generatione coturnicum: deinde eius historici verba quædam recitantur. sed nihil in illis inuenias de eo quod fuerat propositum. caussam putamus esse, quod hodie in nostris libris non integer locus Phanodemi habeatur, quem Athenæus descripserat. Scribo, ὡς καλεῖχον Ἐρυσίχθων Δῆλον τὴν νῆσον. non vt habent libri omnes, καλοῦσιν. Vel scribe καλεῖν. Ex historia Thucydidis nota est Deli ἡ κάθαρσις. Scribe etiam, ἔχαιρε γάρ φησι καὶ φιλοίνῳ τῷ ζώῳ τούτῳ. *nam etiam cum esset in vinis eo animali gaudebat.* malè φιλοίνων. Eupolidis comici Πόλεων, (quæ fabula mox laudatur,) meminit & Pollux cum alibi, tum libro VII. cap. II. vbi scribe ita hæc verba, Καὶ τοιάδε πάσχουσιν, οὐδὲ πρᾶσιν αἰτοῦσι. quid significet πρᾶσιν αἰτεῖν, quod proprium est seruorum, alibi est expositum. meminit etiam Harpocration in ἐπισκέψεις. Multas aues alibi mutas esse, alibi vocales, aut sonũ mutato loco mutare nõ ignorant periti rerum naturalium. Quare non est quod miremur nimis sequentem philologi obseruationem: Πρατίνας, ait, ἐν Δυμαίναις ἢ Καρυάτισιν ἀδυφώνους ἰδίως καλεῖ τοὺς ὄρτυγας. πλὴν εἰ μή τι παρὰ τοῖς Φλιασίοις ἢ τοῖς Λάκωσι φωνάεντες, ὡς καὶ οἱ πέρδικες. Rectè iudicauit Dalecampius, lemma tragœdiæ Pratinæ quæ hîc nominatur esse corruptum: rectè etiam pro Καρύτισι emendari ab illo censemus Καρυάτισι. Legimus enim, Πρατίνας ἐν Λακαίναις ἢ Καρυάτισι. Lacænæ virgines annuas choreas Dianæ Caryatidi agitarunt. Hinc videtur natum huius fabulæ argumẽtum. Phliasius autem fuit Pratinas. Phliûs in Peloponneso vrbs fuit, non procul Sicyone. Ait igitur Athenæus: quod coturnices appellauerit vnus Pratinas Phliasius ἀδυφώνους: id eo factum esse fortasse, quoniam in agro Phliasiorum essent vocales coturnices non minus quam perdices. Quæ sequuntur de appellatione cuiusdam auiculæ, quæ σιαλὶς diceretur, nec satis manifestam cohærentiam habent cum præcedentibus: neque agnoscuntur ab auctore Epitomæ. *fialendris* ex Hesychio saltem nota auis: *fialis* incompetta nobis alibi. Certum autem est, Athenæum totam istam obseruationem ex Didymi commentariis in Pratinæ superiorem locum hausisse. Quare illius ἀπὸ τούτου expositio pendet è præcedentibus: non hîc quidem apud Athenæum: sed olim apud Didymum Ortygometra, quæ Italis *qualiarum rex* nominatur, in Ithaca insula frequentius spectata olim videtur, quàm in aliis Græciæ partibus. non enim temere Ἰθακησίαν ὀρτυγομήτραν dixit vetus poëta. μνημονεύει, ait, Κράτης ἐν Χείρωσι λέγων, Ἰθακησίαν ὀρτυγομήτραν. Suspicor legendum Φερεκράτης. quia semper alibi eius fabulæ auctor nominatur Pherecrates. Aut scribe, Κράτης Γείτοσι. Potest etiam ita, Κράτητος Χείρωσι. vide ad librum XI. Censeo legamus mox, Περὶ τοῦ ἐν τῇ Πλάτωνος πολιτείᾳ μαθηματικῶς εἰρημένου. ita enim concipi debet lemma libri à Clearcho editi. & mutilam periodum quæ statim sequitur de infelici gracculorum amore aduersum sui generis aues, ita exple, καὶ τοῖς κολοιοῖς δὲ διὰ τὴν φυσικὴν φιλοστοργίαν ἁλίσκεσθαι συμβαίνει. εἰ γὰρ καὶ τοσοῦτον πανουργίᾳ διαφέρει, ὅμως. &c. Ex iis quæ scribuntur de chenniis, duo cognoscimus: solitam inter vulgares aues chennium haberi, quæque etiam inter salitas carnes in familiæ vsum asseruaretur: & Ægyptios

plurimum

plurimum hoc cibo eſſe vſos. Patet illud prius ex Cleomenis verbis in epiſtola ad Alexandrum M. vbi inter ciborum quiſquilias nominantur χέννια ταριχηρὰ μύρια. Extat etiam elegantiſsimum veteris poëtæ epigramma in ſordidum quendam, ſolitum ſuis conuiuis minimi pretij dapes apponere: in queis chennia ſalſa numerantur:

Ἡμεῖς δ᾽ ἐσθιόμεν κεκλημένοι ἁλμυρὰ πάντα,
 Χέννια, καὶ τυροὺς, χλιαρὸς ἁλιστὰ λίπη,
Ὄρνια καὶ μόσχεια. μίαν δ᾽ ἐπιπίνομεν αὐτοῖς.
 Πάσχομεν ἔσκοπα σύ, Τάνταλε, πικρότερα.

Quod autem propria Aegyptiis fuerint chennia, probant liquidò Hipparchi verſiculi, quos ex Iliade Aegyptia, poëmate illius, deſcripſit Athenæus. Eos deſcribemus & nos, vt medicinam ſi poſſumus aliquam faciamus eorum vulneribus. Sic ergo Hipparchus.

Οὔ μοι Αἰγυπτίων βίος ἤρεσεν, οἷον ἔχουσιν
Χέννια τίλλοντες † καλκαλιάδη ἀπαλέοντα.

Si licet hiſcere in tantis tenebris, legam, χέννια τίλλοντες καὶ ἄλδιρα ἀεὶ ἀλέοντες. vel καὶ ἀεὶ κριθὰς ἀλέοντες. Libro decimo, Αἰγυπτίους Ἑκαταῖος ἀρτοφάγους φησὶν εἶναι, κυλλήστιας ἐσθίοντας. τὰς δὲ κριθὰς εἰς πόμα καταλέοντας. vides eadem propè verba: de zytho Aegyptiorum ex hordeo, præter hiſtoricos & medicos, Aeſchylus quoque in Supplicibus, Ἀλλ᾽ ἄρσενας τοι τῆσδε γῆς οἰκήτορας Εὑρήσετ᾽ οὐ πίνοντας ἐκ κριθῶν μέθυ Nemo mihi negauerit coniecturam hanc plurimum continere probabilitatis: quia tamen velut in biuio hæremus ductu librorum deſtituti, tentemus aliam quoque viam: ſi fortè quam quærimus veritatem inueniemus. Nam quia valde paupertatem Aegyptiorum extenuare voluit poëta, ſcribi fortean poteſt, καὶ βίβλον ἀεὶ ἀλέοντες. eſum byblici panis exprobrat Aegyptiis. quorum tenuiores pane è papyro ſe ſuſtentaſſe obſeruauimus. Apud Aeſchyium Danaus rex Argiuorum ita conſolatur puellas, quas vi infeſta Argiuis eripere manus Aegyptia parabat: βύβλου δὲ καρπὸς ait, οὐ κρατεῖ στάχυν. Scholiaſtes, παπυροφάγοι οἱ Αἰγύπτιοι ἦσαν. Rara apud ſcriptores Græcos mentio eſt Bœi vetuſti auctoris, qui Περὶ ὀρνιθογονίας ſcripſerat. De eo noſter, Βοῖος δ᾽ ἐν Ὀρνιθογονίᾳ, ἢ Βοιώ, ὥς φησι Φιλόχορος, ὑπὸ Ἄρεως τὸν Κύκνον ὀρνιθωθῆναι. non ſatis capio illa verba, ἢ Βοιώ. nam abſurdum eſt quod ſuadet hæc lectio, titulum editi à Bœo libri fuiſſe Βοιὼ Βοῖος. puto verius, Βοῖος ἢ Βοιώ. videntur dubitaſſe veteres vir fuiſſet an fœmina auctor poëmatis illius. Βοιὼ, vt Δηώ, Μυρώ, Θεανὼ & ſimilia mulierum nomina. Citatur Βοῖος ἐν Ὀρνιθογονίᾳ ab Antonino Liberali in Metamorphoſi. Cygnum in auem ſui nominis eſſe mutatum à Marte quod ait Bœus, non aſſentiuntur alij. Ouidius Neptunum αἰτιᾶται. *-corpus Deus æquoris albam Contulit in volucrem: cuius modò nomen habebat.* Liberalis Apollinem. καὶ ἐγένοντο βουλῇ Ἀπόλλωνος ὄρνιθες ἀμφότεροι ἐν λίμνῃ. hiſtoria duodecima. Miratur ſcriptor cœnarum Ariſtotelem in enumerandis auibus columbini generis τὴν φάσσαν prætermiſiſſe: cuius tamen alij meminerint, vt Aeſchylus. ἐν πέμπτῳ, ait, περὶ ζώων μορίων τὴν φάσσαν οὐκ ὀνομάζει. locum philoſophi reſpicit Hiſtoriarum libro v. cap. XIII. De errore huius citationis ſeptimo libro ſatis. illo in loco nulla phabis mentio: ſæpe tamen in Hiſtoriis φαβὸς & φάττας diſtinctim habetur mentio. Verſus Aeſchyli ſic ſcribuntur, Σιτουμένου δύστηνον αἰθλίαν φάσσα Μέσοικτα πλευρὰ προσπτύοις πεπλεγμένην. pendet ſententia ex præcedentibus apud poëtam. ſed poſterior verſus ita ſcribendus, Μέσαν τὰ πλευρὰ πρὸς πτύοις πεπλεγμένην. citantur hæc è *Proteo* Aeſchylea. Ea fuit fabula ſatyrica, vt cognouimus ex Heſychio in ἐπάσω. tamen in membranis hic inuenimus, Αἰσχύλος ἐν τῷ τραγικῷ Πρωτεῖ. Columbini & vt loquitur philoſophus περιστεροειδοῦς generis, ſpecies ſunt phatta & trygon, ſiue turtur: de quarum differentiis ſcribit Athenęus ex Ariſtotelis non extantibus libris: ἡ δὲ φάσσα ἀλεκτορίς τὸ μέγεθος, χρῶμα δὲ σποδιόν. ἡ δὲ τρυγὼν πάντων ἐλάττων, χρῶμα δὲ τεφρόν: duabus notis phaſſam à turture ſeparat: à magnitudine & à colore. illam gallinæ parem facit: hanc, cęteris omnibus quæ ad columbinum genus referuntur minorem. prætetea phattam viuum cinerem ſimilitudine coloris referre: turturem verò cinerem extinctum. Ita interpretamur σποδιὸν χρῶμα & τεφρόν: nam doctiſſimorum virorum acquieſcere ſententiæ non poſſumus, qui nullum diſcrimen ſtatuentes inter eas voces, ſola magnitudine diuerſas faciunt turturem & phattam. Sunt ſanè res affines σποδὸς & τέφρα: ſed tamen diuerſæ: ſicut accuratè docemus in commentario De coloribus. Ibi explicatum eſt quid differentiæ ſit inter τεφρὸν colorem, & eum qui σποδιὸς Athenęo

& Eustathio, ποδες Hesychio, ποδοειδῆς Hippocrati & Aristoteli dicitur. τιθέναι pro nidificare translatitium non est. Sic autem vsurpatur, cum hîc dicitur τίκτουσι δὲ πᾶσαι ὥραν τοῦ ἔτους. διὸ δὴ καὶ δεκάκις καὶ ἑνδεκάκις τοῦ ἐνιαυτοῦ τιθέασι. ἐν Αἰγύπτῳ δὲ δωδεκάκις. sic Latini *congerere.* vt, *aeria quò congessere palumbes.* Aristot. vnde noster, vsus verbo τίκτειν. Historiarum libro sexto, capite quarto. τίκτουσι δὲ τοῦ ἐνιαυτοῦ καὶ δεκάκις καὶ ἑνδεκάκις. αἱ δ' ἐν Αἰγύπτῳ καὶ δωδεκάκις. Diffudit philologus βραχυλογίαν philosophi: solitus sępe verbis suis alienas sententias referre. Errant qui repugnãtibus libris & Excerptis Athenęum hîc censent emendandum: imò verò deprauandum. Ælianus Variæ hist. lib. I. cap. x v. pro τιθέναι posuit ὠδίνειν. vide locum. Tollenda mox lacunæ nota, sine caussa istis impacta: ἔτι ἐν τῷ αὐτῷ φησὶν ὁ Ἀριστοτέλης † ὅτι περιστερὰ ἕτερον, πελειὰς δ' ἄλλο, &c. nihil enim deest: sed locus illustrandus è libro v. Histor. cap. x i i i. vnde est descriptus. Scribe mox, ἴδιον δὲ λέγει τῆς περιστερᾶς τὸ κυεῖν αὐτάς, ὅταν μέλλωσιν ἀναβαίνειν, ἢ οὐκ ἀνέχεσθαι τὰς θηλείας. cum Epit. non τῆς θηλείας. Locus est libro v i. cap. secundo. philosophi quidem non sunt hęc verba, tamen etiam Aelianus, quasi ex Aristotele, μὴ γὰρ ἀνέχεσθαι τὰς θηλείας τὴν τῶν ἀρρένων ὁμιλίαν τοῦ φιλήματος ἔρημον. Scribendum etiam, ὁ Μυνδιος δ' ἐν ... φησὶ τὴν φάτταν ἀνακύπτουσαν ὥσπερ τὴν τρυγόνα. non ἀνακόπτουσαν. Aristotelis obseruatio est, Histor. lib. i x. ἴδιον δὲ ταῖς περιστεραῖς δοκεῖ συμβεβηκέναι, καὶ ταῖς φάτταις καὶ τρυγόσι, τὸ μὴ ἀνακύπτειν πινούσας, ἐὰν μὴ ἱκανὸν πίωσι. Bello Persico quod duce Mardonio gestum est, albas primùm columbas Græcis esse visas non hîc solùm legas. Dodonęarum tamen columbarum historia longè antiquissima est: verùm nigro colore illas fuisse disertim testatur Herodotus in Euterpe. Proximus locus Aristotelis, hodie aliter in nostris libris legitur. Sic enim Athenæus, ὁ Ἀριστοτέλης φησίν, ὡς αἱ περιστεραὶ γενομένων τῶν νεοττῶν, τῆς ἁλμυριζούσης γῆς διαμασησάμεναι, ἐμπτύουσιν αὐτοῖς διοιγνῦσαι τὸ στόμα, διὰ τούτου προπαρασκευάζουσαι αὐτοὺς πρὸς τὴν τροφήν. at hodie sic, γενομένων δὲ τῶν νεοττῶν φροντίζει ὁ ἄρρην τῆς ἁρμοζούσης τροφῆς. ἧς διαμασησάμενος, ἐμπτύει τοῖς νέοις, &c. ne existimemus ignaui librarij figmentum esse quod habet Athenęi lectio περὶ τῆς ἁλμυριζούσης γῆς. quod nobis quidem perplacet. Eryx in Sicilia oppidum fuit, vbi præcipuo cultu Venus Erycina colebatur, de qua, vt Græcos omnes taceam, multa Cicero in libris contra Verrem. Duæ autem in anno solennitates ab Erycinis & aliis Siculis obseruabantur, quarum alteri *Anagogia*, alteri *Catagogia* nomen è re fecerant. caussam appellationis vtriusque festi, planissimè explicat hîc Athenæus. *Anagogia*, inquit dixerunt illum diem quo credebant Venerem è Sicilia in Africam ἀνάγεσθαι: id est, *sublatis ancoris enauigare.* illum verò diem quo redire Venerem & in portum Erycinum κατάγεσθαι pro certo habebant, *Catagogia.* Mendosè scriptum in Athenæi libris, τῆς δὲ Σικελίας ἐν Ἔρυκι καιρός τις ἐστιν, ὃν καλοῦσιν ἀναγωγάς. Lege, ὃν καλοῦσιν ἀναγώγια. Aelianus primo Variæ histor libro, ἑορτὴ ἐστὶν ἣν καλοῦσιν ἀναγώγια. Scribe, μιᾶς προπετασθείσης ἐκ τοῦ πελάγους περιστερᾶς. non προσπετασθείσης. ita Epito. multa Aelianus de huius columbæ colore & præstanti forma. Recitatur paullo post hic versiculus è Pherecratis Pictoribus, ἀποπέμψον ἀγγέλλοντα τὸν περιστερόν: quo versu tangitur mos antiquorum, vtentium sæpe columbis internuntiis: sicut Romæ fieri solitum in theatris. Sed & in historia seria inuenias huius rei exempla: vt apud Plinium libro decimo, cap. x x x v i i i. Vide etiam Aelianum libro nono Ποικ. cap. I I. Nostra quoque memoria idem factitatum in obsessa quadam Belgij vrbe & audiui sæpius & legi. Περιστέριον blandientium vox est: vt in proximo Pherecratis loco, ἀλλ' ὦ περιστέριον ὅμοιον Καλλισθένει πέτου. *ô columbula, vola similis Callistheni.* at περιστερίδιον non columbulam, sed pullum columbæ significat: vt apud L x x. Leuitici capite primo, καὶ προσοίσει ἀπὸ τῶν τρυγόνων, ἢ ἀπὸ τῶν περιστεριδίων τὸ δῶρον αὐτοῦ. In textu Mosis est, מן בני היונה.

CAPVT XII.

Ῥυπαροκέραμος. διδυμάδες, testiculi. πατανίων σωρεύματα, *patinarum strui-ces.* γαλαθηνὰ κρέα. *Heniochi* Polyeuctus. *Suidæ suspecta fides.* κερόεσσα ἔλαφος. *Cratetis comici* Γείτονες. ἀωτεῖν ὕπνον. τιτθὸς ἃ θηλάζει. dorcades, dorcones, & zorcones. *Demus Pyrilampis F. Platonis locus illustratus.* ταὼς *Atticorum.*

ΩΝ δὲ βοσκάδων καλουμένων, ὁ μὲν ἄῤῥην κατάγραφος νήττης. In Excerptis hoc solùm, ἔστι δὲ ὁ ἄῤῥην ἧττον νήττης. incertum est, vtro potius modo legendum. an ἥττων νήττης, *minor anate*: an κατάγραφος ἧττον νήττης: *minus varius quàm anas.* ῥυπαρομέλανα τὴν χροιάν. Scribendum vt in Epit. ῥυπαρομέλαινα. Offendimus in scripta lectione quod hîc expressum est, τὸ ῥύγχος ὀξὺ ἔχει, σκέπτοντα τὰ ὄμματα. vulgò, σκεπτονται: quorum hoc absurdum, illud suspectum. τὸ χρῶμα δὲ ῥυπαροκέραμος ἐστι. Excerpta, ῥυποκέραμος. Eustathius ad secundam Odysseam, ὑποκέραμος. Vulgatam explicat simul & tuetur alius locus eiusdem Alexandri paullo post de tetrace. τέτραξ τὸ μέγεθος ἴσος σπερμολόγῳ, τὸ χρῶμα κεραμοῦς, ῥυπαραῖς στιγμαῖς καὶ μεγάλαις γραμμαῖς ποικίλος. καὶ Σίμαρος ἐν τρίτῳ Συνωνυμιῶν. Scribendum Σιμάριστος. ex aliis multis Athenæi locis.

καὶ οἱ καλούμενοι διδυμάται. ratio nominis, quia gemini sunt. vide Hesychium, & corrige ex medicorum libris. de horum esu, capite octauo huius libri. Καὶ πνικτὰ Σικελικὰ παντανίων συνεδρίματα. Iusseram, πατανίων. βατάνιον & πατάνιον idem. Sed hoc σικελικώτερον. vnde Latinis patina. & πατανίων συνεδρίματα, Plauto *struices patinarum*. in Menæchmis, *Tantas struices concinnat patinarias.* Δημήτηρ βροτοῖσι χάρμα δωρεῖται φίλων. Prima & postrema vox in mendo cubant. Scribendum omnino, — ἣν φερέσβιος Δηὼ βροτοῖσι χάρμα δωρεῖται φίλον. Τί λέγεις; Τραγῳδίας παραινῶ Σοφοκλέους. Repone loco inepti hoc loco verbi παραινῶ, περαίνω: quo nihil conuenientius. Sic περαίνειν ῥῆσιν, & περαίνειν νόμον κιθαρῳδικόν. Γαλαθηνὰ ἐναντίον τὰ τέλεα. opponit γαλαθηνοῖς, id est, subrumis, τὰ τέλεα, quæ perfectæ sunt ætatis. Sic apud Hippocratem τὰ γαλαθηνὰ κρέα τοῖς ἰσχυροτέροις opponuntur. neque solum porcellos γαλαθηνοὺς dixerunt, sed & agnos, hœdos, hinnulos, carulos, & omnes alios fœtus teneros qui lacte nutriuntur. mox etiam γαλαθηνὰ βρέφη, quæ dicitur esitasse immanis & illaudatus tyrannus Phalaris. Alcæi corruptissima verba sunt ex quibus duos hosce faciebamus senarios, non vana fortasse coniectura.

Οἴει δ' ἀκούειν αὐτὸν, εἰ μὴ γρύξομαι,
Ὧν σοὶ λέγω πλέον τι γαλαθηνοῦ ὑός;

censen' istum quæ dicam tibi intellecturum magis quàm porcellum, nisi grunniam? videtur in aliquem dictum cui obiiciebatur ὑωνία, & suillum ingenium. κομψός γε μικρὸς κρομακίσκος, ὗτος γαλαθηνός. Quid est κρωμακίσκος, aut quomodo interpretabimur? si quis me hoc roget, iubebo ἄλλην δρυῒ βαλανίζειν. nam mihi barbarum id verbi est. Sed puto verius, esse scribendum aliter. puta, κομψός γε μικρὸς τὸ σῶμα μειρακίσκος ὗτος γαλαθηνός. *venustus sanè & paruo corpore adolescentulus hic subrumus.* aut sic κομψός γε, μικρός τι σῶμα, ὑϊκὸς ὗτος γαλαθηνός. Ἡνίοχος Πολυεύκτῳ. Suidas præit nobis ad diuersam admodum lectionem. Scribit enim Polyeuctum comicum fuisse, cuius fabulam *Heniochos* laudet in Dipnosophistis Athenæus. nempe ita legit: ἐν Ἡνιόχοις Πολυεύκτος. Ego falli Suidam non ambigo: nam vel ipsius testimonio rectum esse quod editur, probare possumus. Scribit ille alio loco, Heniochum veterem comicum, inter cæteras fabulas edidisse & Polyeuctum. Porrò Heniochi comici non hîc solùm Athenæus meminit: Polyeucti, neque Athenæus vsquam alibi, neque vllus alius. In posteriore versuum Heniochi, scribe ex membranis, τέθνηκε τὸν χοῖρον λαβών. non τέτοκε, quod nimis absurdum. ὅστ' ἐν ὕλῃ κερόεις ἀπολειφθεὶς ἀπὸ μητρὸς ἐπτοήθη. Non dubiè vera est scriptura antiqua, κεροέσσης: vt mater cornuta dicatur non hinnulus. Sed hoc mutarunt, qui absurdum putabant, si ceruæ cornua tribuerentur. ceu verò Græcos poëtas versantibus frequentius quicquam in oculos incurrat, quàm κερόεσσα ἔλαφος: qua de re multa vetus Pindari interpres, aliique viri naturalium rerum periti. Κράτης Γείτοσι. Verum vtrumque nomen, & poetæ & fabulæ. Vtriusque testis Iulius Pollux libro septimo sub finem, & libro decimo capite x x v i. Cratetis verba ita habeant melius, νῦν γὰρ ὑμῖν παιδικῶν δαίσομ' ὥσπερ ἀρνῶν ἔτι γαλαθηνῶν τε καὶ χοίρων. Σιμωνίδης δ' ἐπὶ τῆς Περσέως τὴν Δανάην ποιεῖ λέγουσαν. De hoc Simonidis cantico lege Dionysium Halicarnasseum extremo libro Περὶ συνθέσεως ὀνομάτων. Quæ inde afferuntur hîc verba sunt inquinata mendis: ὦ τέκος οἷον ἔχω πόνον, σὺ δ' αὖτε εἰς γαλαθηνῷ δ' ἤτορι κνώσσεις. Restitue poeticum & Homericum verbum ac lege, ὦ τέκος οἷον ἔχω πόνον· σὺ δ' ἀωτεῖς, γαλαθηνῷ τ' ἤτορι κνώσσεις. *O fili quantos ego cruciatus fero: at tu interea dulcem somnum carpis, & infantis*

animo flertis. ἀωτεῖν est ἀπανθίζειν τὸν ὕπνον, quod vulgo dicimus, primum somnum dormire. Homerus, Μηκέτι νῦν δ᾽ εὕδοντες ἀωτεῖτε γλυκὺν ὕπνον. Neque alter qui sequitur locus Simonidis de Archemoro caret menda: Ἰοστεφάνου γλυκεῖαν ἐδάκρυσαν ψυχὰν ἀποπνέοντα γαλαθηνὸν τέκνον. Archemorum Hypsipylæ filium infantem periisse testis Apollodorus & quicunque de Nemeorum institutione aliquid scripserunt. Vox ἰοστεφάνου neque Archemoro conuenit, neque sententiæ horum verborum. Non ausim dicere scripsisse poëtam, ὅτε σέγ᾽ ἄνθρωποι γλυκεῖαν ἐδάκρυσαν, &c. sed ponamus ita esse donec proferatur aliquid melius. Itaque verte, *cùm quidem omnes te flebant tener fili, dulcem animam efflantem.* καὶ ὁ τίτθὸς ἐντεῦθεν, ἀπὸ τοῦ ἐντιθέναι τὰς θηλάς. à verbo θῆσαι, non solùm θηλὴ deducitur, verùm etiam τίτθὸς: vtraque vox mammam significat. ex M S S. adiecta periodus. Lege Eustathium. sequens versus & laceri, & fortasse perturbati codicis argumentum est. μόνας δορκάδας λέγονται, δόρκωνας δὲ οὐ. accipe λέγονται pro dici debent: aut, à probatis auctoribus nominatæ reperiuntur. nam *dorcones* non dici omnino, falsum est. cum & *dorcades*, *&* *dorcones*, & *zorcones* legantur. ΤΑΩΣ. ὅτι σπάνιος οὗτος ὁ ὄρνις δηλοῖ Ἀντιφάνης. Videtur melius, ὅτι σπάνιός ποθ᾽ οὗτος ὁ ὄρ. nam ex sequentibus Antiphanis verbis non colligas rectè raros pauones fuisse temporibus ipsius: sed aliquando fuisse raros. Poëtæ versus ita distinguendi,

† τῶν ταῶν μέν ὡς ἀπάξης, (lego ἅπαξ)
Ἐν ζεῦγος ἤγαγεν μόνον· ἀπὸ σπάνιον ἦν
Τὸ χρῆμα· πλείους δ᾽ εἰσὶ νῦν τῶν ὀρτύγων.

At Breuiator longe hæc accipit aliter: nam illa, σπάνιον ἦν τὸ χρῆμα. πλείους δ᾽ εἰσὶ νῦν τῶν ὀρτύγων, pro Athenæi verbis habet, eáque subiicit sequenti testimonio Eubuli. nam Antiphaneum, vtpote mendosum omittit. καὶ ταῦτα οὐχ εἰσάπαξ· ἀλλὰ παρ᾽ ἡμέρας δύο. Aristoteles, καὶ οὐκ ἐφεξῆς, ἀλλὰ διαλιπὼν δύο ἢ τρεῖς ἡμέρας. libro sexto Histor. cap. IX. μή ποτε θρέψαι παρὰ Περσεφόνῃ τοιοῦτο ταών, ὃς τοὺς καθεύδοντας ἐγείρει. Verba sunt cuiusdam, ingrato pauonũ clamore plurimum offensi, quod is sæpius se excitasset. Ait igitur, veteri se ne molestam adeò auem cogatur alere etiam apud Proserpinam, id est in orco, cum fuerit mortuus. vt, *Ad generum Cereris sine cæde & vulnere pauci Descendunt Reges.* Viri docti aliter: sed error est. quemadmodum etiam grauiter iidem errant, cum ista, ὄρνεις δὲ ποικίλους πολλάκις ἐν αὐτῷ ὀνομάζει, φάσκων τούτους τρέφειν Δῆμον τὸν Πυριλάμπους. interpretantur sic vt dicant, populũ Atheniensium pauones splendidos aluisse. Vertendum erat, *In ea oratione Antiphon pauones nunquam nominat: sed semper* aues varij coloris, *dicens, Demum Pyrilampis F. has alere.* Demus hic ille est φιλόκαλος & comtulus iuuenis, quem vt mollem & formæ studiosum comici perstrinxerunt. Aristophanes Vespis,

Καὶ νὴ Δί᾽ ἄν ἴδῃ γέ που γεγραμμένον
Τὸν Πυριλάμπους ἐν θύρᾳ Δῆμον καλόν.

vbi vetus interpres, μέμνηται τούτου καὶ ἐν Πόλεσιν Εὔπολις. Καὶ τῷ Πυριλάμπους Δήμῳ ἄρα κυψέλη ἔνεστιν· ἦν δὲ καὶ εὔμορφος ὁ Δῆμος. Ex istis lucem afferes loco Platonis in Gorgia, vbi ait Socrates de se & Callicle, ambos se duorum amore teneri: ipsum quidem Alcibiadis & philosophiæ: Calliclem verò δήμου Atheniensium, & Δήμου Pyrilampis, id est, populi & Demi qui erat filius Pyrilampis. Philosophi verba sunt, λέγω δ᾽ ἐννοήσας ὅτι ἐγώ τε καὶ σὺ νῦν τυγχάνομεν ταυτόν τι πεπονθότες, ἐρῶντε δύο ὄντε δυοῖν ἑκάτερος· ἐγὼ μὲν Ἀλκιβιάδου τε τοῦ Κλεινίου καὶ φιλοσοφίας· σὺ δὲ δυοῖν, τοῦ τε Ἀθηναίων δήμου, καὶ τοῦ Πυριλάμπους. scribendum, καὶ τοῦ Πυριλάμπους. non enim Pyrilampem amabat Callicles iuuenis senem & ἀπὸ τῶν ἐρωτικῶν alienum: sed illius filium, cui erat nomen Demo, vt diximus. subiicit Socrates non multo post, καὶ πρὸς τὸν Πυριλάμπους νεανίαν τὸν καλὸν τοῦτον τοιαῦτα ἕτερα πέπονθας. ταῶς δὲ λέγουσιν Ἀθηναῖοι. Apollonius grammaticus libro quarto, ἐπεὶ οὐδὲν κώλυε τοῖς συσημαινομένοις ὅμοια αὐτὰ καθίστασθαι τῷ δίοι, οἷον (hæc vox est corrupta) καὶ ἔτι τῷ παρ᾽ Ἀττικοῖς ταῶς. Scribit Hesychius, τάως Cretensium vocem esse, pro τίως: at pro pauone, scribi ταῶς. sic in multis aliis dictionibus spiritum medium notabant: vt in ἀώρους cum est ab ὥρα. & in πλησιάλος ac similibus de quibus libro superiore. Emenda ex Aristophanis codicibus subiectum hunc illius versum, Τηρεὺς γὰρ εἰς ὑπόπτερον ὄρνις ἢ ταῶς. nam rectum est, Τηρεὺς γὰρ εἶ σύ; πότερον ὄρνις ἢ ταῶς; sequentia verba non leguntur apud comicum eo quidem loco: neque hic in Excerptis. Iam pro ὡς ἐν τῷ αὐτῷ Ἀριστοφάνης, inuenimus scriptum ἐν τῷ αἰγύρῳ. itaque lego, ἐν τῷ Ἀναγύρῳ.

γύϱφ. de ea fabula diximus alibi. Exempla tenuis ſpiritus cum eius nota ſuperſcripta habet Euſtathius, ἠώς, Τυνδαϱεώς, & reliqua ad hunc modum. Ex eodem Euſtathio ſcribendum mox in diſputatione de ſpiritûs natura, καὶ ἐνδεδυθοῖ πεϱατῶσα, (non πϱαττῶσα) καὶ τάχιον ἐκδῦσα, διὰ ἐπιπολῆς ὄντι τῶν λέξεων. vulgò διʼ ἐπιπολῆς. nullo ſenſu. Significat aſpirationis hanc naturam eſſe, vt in dictionibus ſimplicibus initiales vocales ſemper occupet: quò ſeſe proripiens, & velut curſu anteuertẽs ipſam dictionem, non pars illius cenſeri debeat, ſed aliquid illi inſiſtens. Quod de Ͱ Græco & H Romano ſubiicitur, cuiuſmodi ſit omnes intelligunt.

CAPVT XIII.

De antiquis auium & plantarum appellationibus. Diuerſa ſtudia philologorũ & philoſophorũ. De tetrace auc: ea duplex fuit. σπεϱμολόγυ itẽ vocis duplex notio. φοινικοέιμων. Κάθοδος Ἡϱακλειδῶν. ψὶν, ψόα, ψοία. pſœadici. Clearchi liber Πεϱὶ σκελετῶν. νευϱομήτϱαι, ſiue νεφϱομήτϱαι. ψύα vnde dicta.

Vivm & ceterarum animantium, itémque plantarum nomina quæ apud vetuſtos ſcriptores leguntur, reuocare ad vulgares appellationes, iocundus quidem & vtilis, ſed oppidò difficilis labor eſt. Id enim commodè præſtare queat nemo, quin rei qua de âgetur, & τῦ τί ἦν εἶ) αὐτῆς certam notitiam habeat. Atqui pleraque illorum quæ diximus, vix cognitione τῦ ὅτι, & ſolo nomine ſunt nobis nota, cum in libris Hebræorum, Græcorum, & Romanorum ea legimus. Cum autem duplex hoc modo ſit omnium naturalium rerum cognitio: philologi & veterum ſcriptorum interpretes, hac fere quæ leuior eſt, neceſſariò contenti, illam philoſophis relinquunt. Ea namque vera & γνησιωτάτη philoſophia eſt, quæ Naturæ, hoc eſt Dei O P T. M A X. opera ſcrutatur, & ſolidam perfectámque eorum intelligentiam gradum facit ad illius notitiam, quem vnum noſſe vera eſt ſapientia, & verè, vt aiebat Plato, πάντων τῶν μαθημάτων θϱιγγός. Ad hanc rerum naturalium intimam, vt ſic dicam, cognitionem cum non aſpiret profeſſio philologorum, quos vulgò etiam Græci grammaticos vocarunt, mirum non eſt, ſi illis vſuuenit, quòd hoc loco eruditiſſimus conuiuator Laurentius (ſiue is eſt Larenſius) eleganter ait. ἴδος, inquit, γϱαμματικῶν παϱὰ τοῖς πάντων τῶν πεϱιβαλλομένων λέγειν, εἶδος φυτῶ, εἶδος ὀϱνέω, εἶδος λίθω. Quid miraris Laurenti? χωϱὶς τὰ Μυσῶν καὶ Λυδῶν ὁϱίσματα. aliud inquam philologus profitetur, aliud philoſophus: neque vnquam illum puduerit ea fateri ſe parum intelligere, quæ in veterum ſcriptis parum dilucidè explicata inuenerit. Talis illa confeſſio eſt ingenui pudoris plena, doctiſſimi Hebræorum Rabbini Aben Ezræ: ſcribentis in ſecundum Moſaïcæ Geneſeos caput, de nominibus fluuiorum qui in libris ſacris nominentur, item familiarum, regionum, auium, & ceterorum animalium, necnon lapillorum, non poſſe cuiquam conſtare, niſi quis, ait, in ſomnis viderit, κατʼ ὄναϱ χϱηματισθείς. Ipſa verba ſapientiſſimi viri lubet adſcribere:

ואין ראיה על פישון שהוא היאור רק שתרגם החוילה כפי צרכו כי אין לא קבלה וכן עשה במשפחות ובמדינות ובחיות ובעופות ובאבנים אלי בחלום ראם

Quod ſi vnquam venia digna in homine docto ignorationis confeſſio, tum certè digniſſima eſt, cum de re agitur non tranſlatitia, ſed cuius nomen pauciſſimis tantum locis vſurpatum ab antiquis inueniatur. Sunt autem huiuſmodi quàm plurima, vel potius, propè infinita, quæ ſemel aut non multo ſæpius nominata offendas, cum omnia vetuſtatis monumenta diligenter excuſſeris. In hoc album vox τέτϱαξ referri debet: de qua eruditiſſimus vir Laurentius diſputat hoc loco. Nota erat doctiſſimis illius conuiuis *tetrax* auicula & ſpermologo ſimilis, ex Alexandri Myndij libris De animalibus, & poëtis qui eius meminerant. ſed fuit eodem nomine diuerſa alia auis, vni vt videtur, Ariſtophani nominata, ac propterea neque Laurentij conuiuis, neque aliis eius ſæculi doctis cognita. Vetus ſanè comici interpres, homo magnæ & reconditæ doctrinæ, quod genus auis eſſet *tetrax* ſatis apertè indicat ſe neſcire, cum ad eos qui de animali hiſtoria ſcripſerunt reiicit nos, vt quæramus ipſi. εἶδος ὀϱνέου, ait, ἐκ τῆς τῶν ζώων ἱστοϱίας

πεϱὶ

τίς ὁ τέτραξ. Tetragem Aristophanis non esse illam minutã auem quam diximus, pro certo & confesso sumit Laurentius: credo, quia comicus eam porphyrioni coniungit, pelecano, & pauoni quæ sunt non mediocris magnitudinis aues. Describit deinde Laurentius τέτραγα Aristophaneam, vt quidem ipse existimauit, veris & certis notis: id seriò triumphans, quod rem doctissimis viris incompertam ipse comperisset primus, & illos docuisset. Cæterùm an hæc Pæonum, vt ait, & Mysorum tetrax ea ipsa auis sit, de qua sensit Aristophanes, non sine magna ratione aliquis dubitauerit. Quod autem dicebamus de Alexandri Myndij tetrage, clarum ex eius verbis quæ affert Laurentius: τέτραξ τὸ μέγεθος ἴσος σπερμολόγῳ. Dalecampius enim dum putat se hunc locum corrigere, ille verò corrumpit. τέτραξ namque vera lectio est, non τέτριξ, vt illi placitum contra librorum omnium & Eustathij auctoritatem. quo autem consilio vertitur ab eodem, ἴσος σπερμολόγῳ, *frugum semine vescitur*? Obseruaret potius nomen σπερμολόγος & generis & speciei nomen esse. Interdum sic generatim vocantur omnes aues, quæ id faciunt, quod nomen sonat: frugum inquam semina legũt & comedunt: interdum spermologus propria & sui generis auicula est, de qua loquitur hîc Alexander Myndius, & mox Epicharmus. De eadem & philosophus, cum libro octauo Historiarum, capite tertio, vermiuoras aues enumerans, tandem scribit, ἔτι βασιλεὺς καὶ σπερμολόγος. Semper autem verum est, quod docebat philosophiæ dictator, ἑνὸς ἀτόπου δοθέντος alios errores necessariò consequi. Vir doctus qui male acceperat in Alexandri testimonio verba de quibus modò dictum, in eadem descriptione pro καρποφάγος scribendum censuit ποηφάγος: ne videlicet cogeretur fateri bis idem dictum esse: quod cum semper in philosophi oratione vix tolerabile sit: in eorum vtique descriptionibus, aut definitionibus prorsus est intolerabile. Hoc metu liberat nos recta interpretatio: quæ hoc dicit: tetragem magnitudine parem esse spermologo, καρποφάγον, id est, quæ frugibus vescatur, quod omnes αἱ σπερμολόγοι faciunt. In Epicharmi ecloga perperam scribitur, φοινικονήμονας τέτραγας. Tolle superfluam literam, & scribe, φοινικοείμονας. spondeo non aliud scriptum à poëta. φοινικοείμων, vt μελανοείμων, *punicea veste indutus*, id est, puniceus. Longius petitum quod placitum Dalecampio, φοινικοκνήμονας. neque verum censeo. At illud verum quod subdit Laurentius, Aristotelem tetragis nusquam fecisse vllam mentionem. Est quidem inter aues Aristoteli dictas *tetrix* quædam: verùm ea longè diuersa ab Aristophanea & Laurentiana tetrage. atque addit philosophus, Atheniensibus non *tetrigem* eam auiculam fuisse appellatam, sed οὔραγα. censeo faciendum, vt de hac voce cogitemus, quam alibi opinor non est reperire. ac fieri potest, vt τέτραγα scripserit. neque tamen propterea minus erit verum quod affirmatur à Laurentio. nam siue *tetrigem* appelles siue *tetragem* auem illam de qua loquitur Aristoteles, semper verum erit diuersam esse eam de qua Aristophanes & Laurentius. Scribe in extremo sermonis huius, καὶ τὰ κρέα αὐτοῦ ἐν παραπλήσια τοῖς τῆς μεγάλης στρουθοῦ. Postea sequuntur hæc: ΨΥΑΙ. ὁ τὴν τῶν Ἀτρειδῶν κάθοδον πεποιηκὼς, ἐν τῷ τρίτῳ φησὶν, Ἶσον δ' Ἑρμιονεὺς ποσὶ καρπαλίμοισι μετασπών, ψυας ἔγχεϊ νύξε. Quæri potest, quorsum ista hoc loco de *psyis*. Sed ratio est, quia in coquinis vsitatum id fuit vocabulum, non quatenus pars corporis humani sic vocatur: verùm pro ferculi appellatione, quod ex carnibus τῶν ψυῶν victimarum aut auium parabatur. Exempla tamen quæ ab Athenæo afferuntur propriam eius vocis significationem potius respiciunt. Porrò Atridas fuisse patria expulsos, inque eam postea rediisse, nemo veterum quod sciam aut meminerim tradidit. at reditum in Peloponnesum Heraclidarum, anno post euersam Troiam LXXX. quis veterum non celebrauit? Καθόδου namque Ἡρακλειδῶν inter alios meminere Strabo, Pausanias, Tatianus, Clemens Alexandrinus, Velleius Paterculus, atque vno verbo omnes veteres chronologi. Quare legendum hîc quoque autumo, ὁ τὴν τῶν Ἡρακλειδῶν κάθοδον πεποιηκώς. fortasse vnus hic fuit de Cycli epici poëtis. Puto etiam scribendum, retracta in locum suum fugitiua litera, φησὶ Νῖσον δ' Ἑρμιονεὺς: & μεταστών, non μετασπῶν, quod fieri non potest, id est, *Nisum Hermioneus celeri pede consecutus*. quæ hîc adnorantur de Hermione & Pyrrho, arbitror aliena esse hoc loco. Præterea videtur hîc poëta scripsisse, ψοιας ἔγχεϊ. vt quodam loco apud Hippocratem. ψύη, ψόα, & ψοία idem. Inde apud Cælium Aurelianum *psoadici*, qui clunium dolore afficiũtur. Chronion libro quinto, capite primo. Sic Leuitici capite tertio, 9. priores editiones habent, καὶ τὴν ὀσφὺν ἄμωμον, σὺν ταῖς ψόαις περιελεῖ αὐτό. in nupera sine caussa fecerunt

ψόας

ψοας. Sic autem vocant LXX. quam Moses יָרֵךְ. Dubitabam de fide nostrorum librorum in sequentibus istis, Κλέαρχος δ' ἐν δευτέρῳ περὶ σκελετῶν οὕτως φησίν: & ex libello Rufi Ephesij de appellatione partium corporis humani, legebam Κλέαρχος: sed didici postea, Rufum non Athenæum emendationis indigere: nam apud Pollucem qui totum ferè Rufi librum in suum secundum transtulit, Κλέαρχος scriptum: & de anatomicis rebus scripsisse Clearchum Solensem Aristotelis discipulum, testatur Pollucis verba è libro secundo, τῆς μὲν οὖν ὅλης χειρὸς ὀστᾶ ἐξ καὶ εἴκοσιν εἶναι φησὶν ὁ Σολεὺς Κλέαρχος, εἷς τῶν Ἀριστοτέλους μαθητῶν. *Psyas* alio nomine appellari scribit Clearchus νεφρομήτρας. vbi nos ex Suida iudicamus rectum esse, νεφρομήτρας. Ait ille, ἐν ψόαις ἔγκεινται οἱ νεφροί, δι' ὧν αἱ ὀρέξεις κινοῦνται πεφύκασιν. Idem constare potest tum ex Hippocrate, qui νέφρον & ψόαν iunctim nominare solet: tum ex interpretatione Rufi: quanquam in huius editionibus Clearchi hic locus ita scribitur: Κλέαρχος τὰς ἔξω κατὰ τῆς ῥάχεως μύας ψόας καὶ νεφρομήτρας φησὶ καλεῖσθαι, οὐκ ὀρθῶς. sed & Κλέαρχος emendari debet hic, & νεφρομήτρας, aut νεφρομήτορας. Veriloquium vocis huius sic traditur statim, ὀνομάσθησαν δ' οὕτως διὰ τὸ ῥᾳδίως ἀποψᾶσθαι, οἷον ἥτις ἐστὶν ἐπιφαίνουσα σάρξ, καὶ ἐπιπολῆς τοῖς ὀστέοις ὑπάρχουσα. *nomen inuenerunt* ψόαι, *quod facile possint* ἀποψᾶσθαι, id est, *radi: vt quarum tactui obnoxia sit caro, super ossa eminens.* ἀποψᾶν est *radere*, vt in Characteribus Theophrasti, σφόδρα ἀποψᾶν. facile autem psyas posse radi, clara res & αὐτόπτος. nam id commune omnibus partibus quæ protuberant & κοῖλαι non sunt, sed potius κυρταί. Quare non diuino quid sibi velit Etymologici auctor, cum scribit. ψύαν dici quasi ξύαν: sed per antiphrasim, ἢν δυσχερῶς ξύσαι τι δυνάμεθα. In Glossis Hesychij ψύαι. & variè interpretantur. Non prætermittam dicere, In verbis Athenæi videri diuersas sententias super origine huius nominis in vnam confundi. nam alij à ψᾶν deduxerűt, alij à ψαύειν. quare ita scribi malim, διὰ τὸ ῥᾳδίως ἀποψᾶσθαι. ἢ οἷον τι οὖσα ἐπιφαίνουσα σάρξ. Auctor Etymologici, ψύα, παρὰ τὸ ψαύειν, ἡ ἐπιφαίνουσα σάρξ καὶ ἐξ ἐπιπολῆς οὖσα τοῖς ὀστέοις.

CAPVT XIV.

Teleclidis Στερροί. οὖθαρ, *sumen*, ὑπήτριον, ὑπογάστριον. λαγῷα κρέα. *lepores* hirundinini. *Apri integri soliti apponi.* σῦς *dictus quasi* θῦς. ὁ καλούμενος ψευδολόγος τῶν λόγων. προσποιεῖσθαι *&* ἀποπροσποιεῖσθαι. ἀσχέδωρος. ἐπός. *casei varia differentia.*

IT, Οὖθαρ. Τηλεκλείδης Στερροῖς. Veri similitudinem habet quod legitur libro XIV. (vbi sine caussa hæc repetuntur) Ἑταίροις pro Στερροῖς. non tamen id verum est. *Sterrhos* Teleclidis & noster laudat alibi, & Suidas ex Athenæo fabulæ eius meminit. Ait, σπανίως δὲ ἔστιν εὑρεῖν τὸ οὖθαρ ἐπὶ τῶν ἄλλων ζώων λεγόμενον. *rarò inuenias* οὖθαρ *vsurpatum de alijs animalibus.* imperfectè concipitur hæc obseruatio: non docet quid rectum sit, sed quid minus rectum. non enim ex his discas, quibus animalibus propriè conueniat. Scribunt alij, οὖθαρ esse μαζὸν τῶν προβάτων. id quoque parum satisfacit. nam οὖθαρ in vniuersum appellatur mamma in homine & quadrupedibus: aut pars illa tota vbi sunt mammæ: τῶν ζώων τὸ κατὰ τοὺς μαστούς, inquiunt veteres. Sed hanc vocem ganea sibi vindicauit, & οὖθαρ appellauit edules mammas: vel partem illam corporis vbi mammas habent porcæ, & alia bruta. Latini *sumen* vocant. De his igitur οὖθαρ propriè vsurpatur: interdum non κυρίως, sed ἀναλόγως de aliis quoque dicitur: puta, de piscibus aut cetis: sed hoc rarò & contra vsum rectè loquentiű, vt obseruatur hic. cum ὑπογάστριον potius de istis dicatur. ὑπήτριον autem & ὑπογάστριον in re culinaria idem esse etiam Hesychius scribit. Verba Theopompi è *Callæschro*, suspecta nobis meritò: de ea fabula diximus alibi. de *Sirenibus* eiusdem, Pollux libro VII. capite vltimo. In ΛΑΓΩΣ perperam scribuntur verba Archestrati, τοῦ δὲ λαγὼ πολλοί τε τρόποι, πολλαί τε θέσεις Σχεδασίας εἰσί. Lego, πάμπολλά τε εἴδη Σχεδασίας εἰσί. minus rectè etiam ista Aristophanis, λύσας ἴσως ἂν τὸν λαγὼν συναρπάσειεν ἡμῶν. nam videtur sententia postulare λαθών. Mox scribe, ἵνα δὴ παρὰ μὲν βαιόνδις, &c. vt libro VI. in similibus locis. Rectè autem scripsimus, ναὸς, χελιδών.

nam

nam Atticum κάλως non fit à καλὸς, *pulcher*, sed à κάλῳ, *funis*. Ait, τὸ μηδ᾽ τοι, ἢ πίονα λαγωόν: id est, apud Homerum in illo versu Iliadis ῥαψ. χ. Ἁρπάζων ἢ ἄρν᾽ ἀμαλὴν, ἢ πτῶκα λαγωόν. Statim, λαγῷα δ᾽ λαγὼ κρέα. Dalecampius doctè, *Leporinam* τὰ λαγῷα *vocant*. Hippocrates quidem τὰ λαγῷα: sed Attici τὰ λαγῷα. Aristophanes Equitibus, Ἀλλ᾽ οὐ λαγῷ᾽ ἕξεις ὅθεν δῷς. Quemadmodum autem κρέα aut κρεάδια dicebant τρία vel τέτταρα, pro frustis carnium tribus aut quatuor: sic & λαγῷα similiter. Idem in Pace,

Ἦν δ᾽ ἢ καὶ πυὸς ἧς ἔνδον, καὶ λαγῷα τέτταρα
Εἰ τι μὴ 'ξενήγκεν αὐτῶν ἡ γαλῆ τ᾽ ἑσπέρας.

& sæpius alibi idem poëta: vbi tamen λαγῷα sunt qui scribant, παρ᾽ αὐτοῖς ὁ κτ᾽ αἰσαν. Ait, καλοῦνται δ᾽ ἔνιοι τινὲς καὶ χελιδόνιοι λαγωοί. Hi lepores dicti *hirundinini* propter aliquam coloris similitudinem. Eustathius ita explicat, τοιοῦτοι δ᾽ ἴσως οἱ ἄνω μὲν μέλανες, τὰ δ᾽ κάτω ὑπόλευκοι. ὁποῖαι καὶ αἱ χελιδόνες, ἐξ ὧν εἰπόντα τὸ, χελιδὼν ἐπὶ γαστέρα λευκὰ, ἐπὶ νῶτον μέλαινα. Athenæus libro XIV. ficus quoque chelidonias ita dictas innuit à colore, quia sint ἐρυθρομέλανες. Vt fuerunt Romanorum mores, parum lautus conuiuator habitus fuisset Laurentius, si conuiuis suis aprugnam non apposuisset: Ille verò, sicut fieri tum solitum, aprum integrum mensæ inferendum curauit: de cuius magnitudine narrat dipnosophista, Συὸς δ᾽ ἀγρίου εἰσκομισθέντος, ὃς κατ᾽ οὐδὲν ἦν ἐλάττων τοῦ καλοῦ γραφομένου Καλυδωνίου. sonant hæc verba, *aprum in tricilinium illatum esse & dipnosophistis appositum nihilo minorem Calydonio, qui pulcher pingi solet*. ferat fortasse aliquis hanc lectionem: qui teretes habeat aures nemo ferat. Pro καλοῦ scribi potest κάπρου: verùm ne id quidem satis explanat quod salebrosum est. Historiam Calydonij apri à Meleagro occisi narrat poëta in nono Iliadis, & præter alios poëtas Philostratus in Imaginibus. Paullo mox scribe, οἱ δ᾽ σοῦ εἰρηκότος οἱονεὶ θυῶ, τὸν εἰς θυσίας ἐπιτήδειον. Varro libro II. De re rustica, *Sus Græcè dicitur* ὗς: *olim thys* (malè editum *thysus*) *est dictus ab illo verbo quod dicunt* θύειν, *quod est immolare. Ab suillo enim genere pecoris immolandi initium primum sumtum videtur*. Lege Porphyrium Περὶ ἀποχῆς. Ouidius libro primo Fastorum,

Prima Ceres auidæ gauisa est sanguine porcæ
Vlta suas merita cæde nocentis opes.

Sophoclis versus ex *Achillis amatoribus*, sic scribitur in Epitoma, & apud Eustathium, Σὺ δ᾽ ὦ σύαγρε ποιλιωνυχὸν βρέφος. In historia de morte Philetæ, ὁ καλούμενος ψευδολόγος τῶν λόγων est id sophisma, quod *pseudomenon* omnes Græci & Latini appellant. mutandum tamen nihil censeo in hoc librorũ consensu. sicut nec paullo post, ἐπεὶ δ᾽ σὺ καὶ τὸ προσελθεῖν σοι ἀποπροσποιήσῃ περὶ τ᾽ χορδὰς τοῦ Καλυδωνίου συός. est quidem in promtu vsitatior vox quam istius loco substituamus ex ipso auctore, ἀποπροσποιήσῃ: respicit enim superiora hæc, ὁ δ᾽ σφόδρα φροντίσας, καὶ τὸ προσελθεῖν ἀποδιοπομπησάμενος. sed temerè quod editum est, & exaratum in omnibus mutari nolim. προσποιεῖσθαι est, *sibi asserere & vindicare aliquid*. huius contrarium verbo ἀποπροσποιεῖσθαι significat auctor: *negare* nempe *ad se aliquid pertinere*. Græcos Siceliotas aptum appellasse ἀγχέδωρον probat auctor. non soli Siculi ea voce vsi: sed vniuersa ora illa Italiæ, quæ Magna Græcia dicebatur. quare ita accipe quod Hesychius scribit, ἀγχέδωρος ὁ σύαγρος παρὰ Ἰταλοῖς. nam emendare quidem nihil necesse, cum etiam apud Eustathium alius grammaticus tribuat hoc verbum τοῖς Ἰταλιώταις. esse tamen vocabulum Græcæ originis veriloquium arguit, quod rectè explicant γραμματικῶν παῖδες. HOEDI deinceps commemorantur, variè parati: quorum erant quidam, πολὺ τοῦ ὀποῦ ἔχοντες. sic scribe non πολλοῦ. laser autem intelligo, & Cyrenaicum succum, quem Græci κατ᾽ ἐξοχὴν dicunt ὀπόν. docti viri cùm hunc locum interpretarentur obliti erant eius discriminis quod statuit Theophrastus, & omnis medicorum schola inter χυλοὺς vel χυμοὺς & ὀπούς. Quoties autem dictum in his libris de laserpitij in condimentis vsu? Non malè fortasse scribas aliquanto post verba Antiphanis ex *Acestria*, sicut ea Breuiator nobis exhibet. Κρέα δ᾽ τίνος ἥδιστ᾽ ἂν ἐσθίοις; προβάτων μὲν οἷς ἔνι μήτ᾽ ἔρια μήτε τυρὸς φίλτατε. τῶν δ᾽ αἰγείων κτ᾽ ταῦτα, ἃ μὴ τυρὸν ποιεῖ. διὰ τὴν ἐπικαρπίαν γὰρ τ᾽ ἀνθρώπων, ἐσθίων τὰ φαῦλα τἀπ᾽ ἀνέχομαι. interrogatus aliquis quibus carnibus libentissimè vescatur, respondet: ex ouibus quidem sibi eas probari, quibus neque vellus adhuc ademtum, neque pressa vbera ad caseum: è capris similiter quæ caseum adhuc nullum dederint. non est obscurum agninam & hœdinã hisce verbis intelligi. quod etiam vulgata lectio palam ait, quæ dictionibus ἀρνὸς & ἐρίφου est auctior. Idem poëta cum ait in Cyclope, ὁ μὲν ἥξει παρ᾽ ἐμοῦ τυρὸς χλωρὸς, τυρὸς ξηρὸς, τυρὸς κοπτὸς, τυρὸς ξυστὸς, τυρὸς τμητὸς, τυρὸς πηκτός:

lasciuia comica ad copiæ ostentationem species fingit, quæ nullæ sunt: nam *χλωρὸς* quidem caseus est recens: *ξηρὸς* siccus ac durus: *ξυσὸς* rasilis, cuius ramentis cibi asperguntur: *πηκτὸς* recentissimus & tantum quod coagulatus: at *κοπτὸς* & *τμητὸς*, non veræ vt puto differentiæ, sed fictæ sunt à poëta. Quare in illis explicandis operam abuti non debemus.

CAPVT XV.

Mnesimachi Hippotrophus. thalamus κυπαριττοστρόφος, siue κυπαριττόροφος. Hermæ Atheniensium. φύλαρχοι. μελετᾶν, meditari. *διαλαιμοτόμησις. κρατὴρ ἐξερροίβδηται. λέπεται κόρδαξ. Formula parandæ attentionis, οὗτος, βλέψον δεῦρο. φυξίκινος piscis. ἀπία γῆ. μάρον.*

REFERENS Athenæus aliquot veterum comicorum locos, quibus cœnarum descriptio continebatur, longam *ῥῆσιν* affert ex *Hippotropho* Mnesimachi: qua vniuersum cuiusdam conuiuij choragium luculenter & *κατὰ λεπτὸν* facetus poëta descripserat. Nemo qui istam Mnesimachi eclogam legerit, caussam requisiturus est, cur Aelianus, sicut libri septimi, cap. VII. dicebamus, inter *δειπνολόγους* poëtas hunc præcipuum faciat cum Epicharmo. Inducitur initio aliquis vel cocus vel architriclinus, qui Manem seruum iubet conuiuas è foro arcessere, aliisque locis, & paratam cœnam illis nuntiare. *Βαῖν' ἐκ θαλάμων*, inquit, *κυπαριττοστρόφων ἔξω Μάνη, στεῖχ' εἰς ἀγορὰν πρὸς τοὺς Ἑρμᾶς. οὗ προσφοιτῶσ' οἱ φύλαρχοι.* thalamus *κυπαριττοστρόφος* ferri potest, si ferimus *θάλαμον* pro ampiæ domus ambitu, vbi horti sint & viridaria: sin hoc durum, non aspernāda coniectura nostra, quæ est, vt litera vnica demta scribamus *ἐκ θαλάμων κυπαριττορόφων. è thalamis quorum cupressina lacunaria.* non debet vox *θάλαμος* aliter hîc accipi quàm in nota significatione: ac videntur epulæ nuptiales à poëta hîc describi. quod etiam illa mox verba confirmant, *ἀκολασταίνει τοὺς μοιχικοὺς.* de sponso enim videtur loqui. sequentibus verbis designatur ea pars fori vbi reperiri queant inuitati. *ito in forum ad Hermas: vbi solent frequentes esse tribuum magistri.* Diuersorum morum homines diuersis in locis & vrbis aut fori partibus soliti conuenire: quod docet eximiè Plautus in Curculione, scena *Aedepol nugatorem lepidum.* Noti autem sunt Atheniensium Hermæ, & statuæ illæ *ἄκωλοι*, quas in foro, aut non procul neque à foro neque à gymnasio fuisse positas, ex Pausania discimus. Ad Hermas ventitasse ait inuitatos, quos appellat *φυλάρχους*, quasi præfectos tribuum. vel quod nunc primulum venit nobis in mentem, *φιλάρχους*, vt significet primores ciuitatis esse, qui honores soliti petere & gerere. Addit poëta, *τούς τε μαθητὰς τοὺς ὡραίους, οὓς ἀναβαίνειν ἐπὶ τοὺς ἵππους μελετᾷ Φείδων καὶ καταβαίνειν.* Malim, *τούς τε μαθητὰς ὡς τοὺς ὡραίους. οὓς ἀναβαίνειν* i. *vade etiam ad formosos* illos *discipulos*: id est, ad illud gymnasium vbi exercentur adolescentes delicati. *vbi discit Phidon in equos ascendere, & ex ysdem descendere.* in vulgara lectione *μελετᾷν* accipitur pro *docere*: quod insolens planè: nam *μελετᾷν* est *discere, meditari.* vnde apud Plinium in Paneg. *meditatio campestris turmarum.* Itaque non *οὓς ἀναβ.* sed *οὓ* lego. vt in præcedenti periodo, *οὗ προσφοιτῶσιν οἱ φ.* Ait, *σπλάγχνα ὀπτᾶται χαιῶν.* Scribendum *ὤπτηται χαιῶν.* vel mutata distinctione hoc modo, *σπλάγχνα ὤπτηται. χοιρίων ἥρπασται κρέας ἐξ ἅλμης.* Addit, *διαλαιμοτομεῖθ' ὑπὸ τῶν ἔνδον.* Malim, *διελελαιμοτόμηνθ' ὑπὸ τῶν ἔνδον. qui intus sunt omnes victimas iugularunt, quæ ad epulas necessariæ. διαλαιμοτόμησις* magni conuiuij designationem habet: cuiusmodi est quod Hebræi vocant ברה quasi dicas *excisionem.* Eodem sequentia spectant malè accepta interpretibus, *κρατὴρ ἐξερροίβδητ' οἴνου, προπόσεις χωροῦσι. cratera largiter impleta est vino.* (id est, crateri vinum è cado infusum est abundè:) *iam incipiunt* conuiuæ *poculis se inuitare. ῥοῖζος* (siue *ῥοῖβδος*) exponitur à veteribus *ῥεῦμα σφοδρὸν*: quia vsurpatur etiam ad soni eius significationē, quem edit fluens aqua vehemētius. hic verò *κρατὴρ ἐκρεροιβδεῖσθαι* dicitur, qui largiore fluxu vini è cado fluentis fuerit impletus. Pergit qui Manem alloquitur, *λέπεται κόρδαξ. ἀκολασταίνει τοὺς μοιχικοὺς. πάντες δ' ἔνδον τὰ κάτωθεν αἰαῖ.* Sunt qui emendent, *ἕλκεται κόρδαξ* quæ & nobis placeret emendatio, nisi *λέπεται* mordicus

defendant libri omnes, neque caussa est cur mutemus. Nam vt ἐκαρχίσκιον exprimeret omnia pridem parata, & dudum in mora esse conuiuas ad quos Manes mittebatur, cum iam epulis se accinxissent qui domi erant, λείπεται κόρδαξ, inquit: quasi hoc dicat: id superesse vnum, vt mensis remotis saltatio instituatur: non enim saltare incipiebant, nisi finitis epulis. Pro, τὰ κάτωθεν ἄνω, placeat magis, nec opinor sine caussa, τὰ κάτω θέουσιν ἄνω. syllaba ου, quæ fuerat geminanda, semel scripta, deprauando loco fuit. Quàm variè accipiant Græci suum illud ἄνω κάτω, alibi multis docemus. Scribe deinde elegantissimum locum hoc modo. μέμνησ' ἃ λέγω. πρόσεχ' εἰς ἐμὲ. βλέψον δεῦρ'. οὕτως ταυτὶ φράζεις. *memento eorum quæ dico: attende ijs quæ loquor. ofcitas? heus tu, huc aspice. vt si fieri potest eadem illis dicas.* scribebatur χασκεις αὐτὸς. corrupta venustate huius loci. ὢ pro ὢ initio periodi frequens apud Atticos. elegans formula est, βλέψον δεῦρο, qua etiam vulgo vtimur cum pueros nostros ad ea quæ dicimus iubemus attendere. Sic apud Sophoclem Deianira Licham compellat, οὗτος, βλέψ' ὧδε. πρὸς τίν' ἐννέπειν δοκεῖς; & in Oedipo tyranno, Οὗτος σὺ πρέσβυ, δεῦρό μοι φώνει βλέπων ὅσ' ἄν σ' ἐρωτῶ. Plautus in Amphitruone. *Sosia age: me huc aspice.* in Capteiuis. *quæso hercle agedum aspice ad me.* in Mostellaria, *Quæso edepol huc me specta, & responde mihi.* paullo post, *Surge, ne nugare: aspice dum contra me.* Sequitur, αὐτίκ' ἰσθι σοι πάλιν ἐξ ἀρχῆς ἥκειν ἤδη καὶ μὴ μέλλειν. τοῖ τι μαγείρῳ μήτε λυμαινέσθ. non malè vocem αὐτίκα præcedentibus connectas, mutata interpunctione. omnino autem μὴ scribendum non μήτε. die illis vt videant, ne quid sua mora coco noceant. perit enim multis cibis sua gratia, nisi opportunè comedantur. Lege descriptos antè hoc libro Alexidis super hoc versus, ex eius *Milesiis.* Inter alios pisces Mnesimacho hîc nominatos, φυξικινός quidam est, quem alibi non reperimus. Græcis φυξακινὸς idem ac *meticulosus.* an aliquem piscem ita nominauerint piscatores, queis nota eorum ingenia nescio. Lege mox, θῦννος, κωβιὸς, ἠλακατῆνες. vt libro septimo. & de istis, κωβιὸς ἥπατον ἢ καρχαρίας, vide libro eodem, in σαῦρος. inde emendabis & alia nonnulla piscium nomina, quæ in hoc laterculo minus rectè scribuntur. Non damnem mox, καὶ μυρί' ἄλλ' εἶπεν θαυμαστὸν ὅσ' ἔστ' ἀγαθῶν πλῆθη. magis tamen ex vsu sit, θαυμαστά γ' ὅσ' ἔστ' ἀγαθῶν πλῆθη. Subiicit, στωμαὶ δ' αὐλῶν ἄγαν αἱ φωναὶ, μολπαὶ, κλαγγαί. Scrib. μολπαί, κλαγγαί. in proximis verbis non pauca corrupta. nam quid est hic νιται? quid, κέρας κροσιαι ἀπὸ γᾶς ἀγας? interpres non malè, quod ad sententiam κρίμου ῥοσίαν ἀπὸ γᾶς Ασιας. aut scribe, ἀπὸ γᾶς ἀπίας. Homerus, τηλόθεν ἐξ ἀπίης γαίης. Deinde, ὀσμὴ σμυρνη μυξίνης ὀδμὴ λιβάνου μακρά. scribo, μακρὰν. *procul nares ferit odor thuris.* Hesychio auctore μῶσυ herbæ cuiusdam nomen est: id si huic loco velis accommodare, quod fecit interpres, per me licet. minus tamen probo. proxima his non vno modo possis ex libro vltimo concinnare: sed quod admodum placeat nihil dum excogitaui. Quare vtemur comperendinatione. Atque hæc ad Mnesimachi ῥῆσιν.

CAPVT XVI.

Sophon *proprium nomen.* φλεδόνες. χορὸς Ἀσπένδιος. *Prou. Aspendius citharœdus.* πρός τινι γίγνεσθαι. *Dionysij tyranni fabula* Θεσμοφόρος. *discrimen inter* μάγειρον *&* ὀψοποιὸν, *siue* διάκονον. ἡ μαγειρικὴ καπηλιζομένη τύραννις. *Mos assumendi vestes dijs proprias.* ἐξωμίζειν.

SOPHON in primo versu ex Anthippi *Encalyptomeno*, parum Græcis vsitatum viri nomen est. Σόλων fortean verius: tamen & versu XVIII. *Sophon.* In sexto scribe, Καὶ τὴν θυείαν ηὕρατο ἐν τῷ μέσῳ. Inter præcipua culinæ instrumenta est mortarium, ad intrita & condimenta. Sed Labdacus nouis inuentis suis effecisse dicitur ne eo opus esset amplius. deinde poëta se ipse explicat. Octauum versum sic libri nobis exhibent, — οἷς ὁ Κρόνος ἐπὶ Ὀνόματι Ἐχρᾶτο, πάντα φίλων τὸ ποιεῖ δ' ὑπέλαβεν. Si aduertimus animum non est obscura loci huius sententia, vtut inquinatæ hominum infrunitorum manus omnia corruperint. Hoc autem ait generosus iste orator: cocos illos de quibus initio dixit, omne priorum artificium superasse & vanitudinis atque ineptiarum arguisse. quasi illi nugas egissent, non coquos, peritos

peritos ſuæ artis. Scribo igitur ſeruatis veſtigiis corruptæ lectionis: —εἷς ὁ Κρόνος δεῖγμά τι ἔχεται, πάντα φλεδόνας εἶναι δ' ὑπέλαβον. φλεδόνες, nugæ, λῆρος. Timon in Sillis, Ἀλλ' οὐδὲν τούτων φλεδόνων μέλει. potes & φλήναφον, aut φλυαρίαν ſcribere. XXII. Ἐμὲ κατακόψεις, οὐχ ὃ θύειν μέλλομεν. *enecabis me nimirum, non hoſtiam qua facere volumus.* expoſuimus iam capite ſexto. apage doctorum emendationem, οὐχὶ θύειν μέλλομεν; XXIV. Ἔχοντα, καὶ ζηλοῦντα κατὰ τὴν τέχνην. Scrib. ζηλοῦντα τὰ κατὰ τὴν τέχνην. *ea veſtigantem quæ ad artem pertinent.* XLV. Οὐδὲν χορδάριον σοι διαφέρει τ' Ἀσπενδίου. Mendum palam faciunt metri lex, & ſententia: quæ nulla eſt: nam de interpretatione viri docti quid aliud dicas, niſi quod olim de Menecle? Emendemus igitur quod corruptum eſt, vt ſententia ſit aliqua, & ſtet verſus. Lego, Οὐδὲν χοροῦ σοι διαφέρει τ' Ἀσπενδίου. per chorum Aſpendium intelligo citharœdum: de quo extat prouerbium Ἀσπένδιος κιθαριστής. ac fortaſſe ſcribendum Οὐδὲν κιθαριστοῦ διαφέρει τ' Ἀσπ. Eo prouerbio vtebantur, quoties de eo loquerentur, qui ſua ſibi commoda non aliorum ſectaretur: cuiuſmodi ſunt auari & quæſtus cupidi. ὁ γὰρ φιλοχρήματος, ait Zenobius, exponens hoc prouerbium, οὐδὲν τῶν πέλας ἕνεκα οἰκονομεῖ. ἕλκει δὲ ἐφ' ἑαυτὸν πάντα. hęc ille. ſed non minus venuſtè de alio vſurpaueris, qui ſibi non aliis laborem ſuum vult eſſe vtilem. Sic igitur & cocus hic ſimilem ſe ait eſſe Aſpendio citharœdo: vel ad cocorum rapaciſſimas manus alludens: quæ ſexcentis iocis materiam præbuere apud Plautum & Græcos comicos: vel potius hoc ſignificans: ſe libenter veſci eo quod parauerit, ſi fiat modò copia. Atque hanc interpretationem proximus verſus confirmat. Γεύσομαι δ' ἐὰν βούλησθε τῶν εὑρημάτων. *meis inuentis fruar lubens ſi per vos liceat.* XXXVI. Πρὸς τὸ φιλεῖν δὲ τὴν διάνοιαν ἔχων. Scrib. πρὸς τῷ φιλεῖν. ſic loquuntur Græci. Ariſtotel. VIII. Polit. ὅταν δὲ ἐπὶ τρία πρὸς τοῖς ἄλλοις μαθήμασι γένωνται. Sic libro ſequente, οἱ πρὸς ταῖς ὑπηρεσίαις ταύταις. *qui in eo miniſterio occupantur.* XL. principium repete ex ſuperioris fine, ac ſcribe, Ὅταν ἰχθύς. ἐὰν δ' ὅδ' ὕστερος, δεῖ τοῦ φακῆν. In XLIV. tranſpoſitis vocibus malim ſcribi, Σίναπι τούτοις παρατίθημι, καὶ ποιῶ χυλ. Anthippi μαγειρικὴν ῥῆσιν excipit alia poëtæ neſcio cuius. Nam ait, Καὶ παρὰ Διονύσω δ' ἐν Θεσμοφόρῳ ἄνδρες δραματικοὶ τί φησι; quis autem hic *Dionyſius* dramaticus poëta? Lego Διονυσίῳ, & hanc quoque fabulam Dionyſio tyranno tribuo: certum eſt aliquot comœdias ab hoc editas. *Adonidem* illius paullo ante laudauit auctor: nunc Θεσμοφόρον: quam vocem vtro genere accipiamus, viriline an fœmineo, & qua notione, incertum. Totum huius eclogæ principium corruptum eſt. Apponemus aliquot verſus ita vt legendi videntur nobis.

—σφόδρα
Μικράν γε χάριν ἀεὶ μίαν, νὴ τοὺς θεοὺς
Ταυτὶ περιεῖπας τὸν μάγειρον εἰδέναι.
Πολὺ δεῖ γὰρ αἰεὶ πρότερον οἷς μέλλει ποιεῖν
Τὸ δεῖπνον, ἐγχειρεῖν, ποιεῖν πόλλ' εἰδέναι.
Ἂν μὲν γὰρ ἕν τις τοῦτ' ἐπιβλέψῃ μόνον,
Τὸ ψεῦ ποιῆσαι κατὰ τρόπον πῶς δεῖ τινα
Τρόπον δὲ παραθεῖναι, πότ', ἢ πῶς σκευάσαι,
Ἂν μὴ προΐδῃ τι τοῦτο, μηδὲ φροντίσῃ,
Οὐκ ἔστι μάγειρος, ὀψοποιὸς δ' ἔστ' ἴσως.

qui antè locutus erat, cocum aliquem laudauerat, eo vnico nomine, quòd cibos optimè condiret. at ille cuius hæc ſunt, negat coqui eam eſſe laudem: ſed vilis ὀψοποιοῦ. Artem enim coqui maius aliquid eſſe, & ex pluribus obſeruationibus collectum. Sic alij poëtæ in recitatis alibi teſtimoniis diſcrimen ſtatuunt inter μάγειρον & ὀψοποιόν, ſiue διάκονον, vt Nicomachus libro ſeptimo. Quod dixerat de differentia inter μάγειρον & ὀψοποιόν, pulchro ſimili ſequentibus quatuor verſibus illuſtrat: quibus hoc ait: vulgo quidem ductorem quemcunque exercitus στρατηγὸν dici: cæterùm ſi rei veritas ſpectetur, aliud eſſe στρατηγὸν, aliud ἡγεμόνα: hac enim appellatione ducatus militum functionem ſolummodo deſignari: illa, vniuerſam totius imperatoriæ artis notitiam. Scribe ſic hunc verſum, Καὶ γὰρ στρατηγὸς πᾶς καλεῖθ', ὃς ἂν λάβῃ Δυν. Mox ait, Πάντα μὲν λήψῃ σχεδὸν, ἀεὶ γὰρ οὐκ ἀεὶ δὲ τὴν Τούτων ἀρχὴν ἔχειθ' ὁμοίαν, οὐδ' ἴσην τὴν ἡδονήν. Sententia horum verborum eſt: poſſe quidem omnia omnibus anni tempeſtatibus reperiri: at non omnia ſemper ęquè emi commodè: cum alia aliis anni tempeſtatibus ſapiant magis, & ſint palato gratiora. Prior horum verſuum eſt hypermeter. Sed legendum,

—ἅπαντα μὲν
λήψει σχεδόν γ'· ἀεὶ γάρ. οὐκ ἀεὶ δ' ἔτι
ἀκμὴν ἔχοντ' ὁμοίαν, οὐδ' ἴσην τὴν ἡδονήν.

more suo Athenæus quædam non descripsit, quibus loquentem cocum erat aliquis interfatus: qua de re lectorem monebamus libro secundo, cap. x v. Ab istis separari sequentia debent, quorum hæc est sententia: credi vulgò artis μαγειρικῆς doctorem magnum esse Archestratum: cum è contrario multa ille ignorauerit, & omnino nihil in eo argumento laude dignum præstiterit. Porrò errare eos grauiter, qui putent ex scriptis aut dictatis magistrorum τῆς μαγειρικῆς, artem addisci & perfectè cognosci posse: nam illius hanc esse naturam, vt scriptis eam complecti queat nemo: dominari enim in hac re τὸν καιρόν: cuius nulla possunt certa præcepta dari. Hæc quidem sententia est istius loci: sed in vicesimo septimo versu, Τῶν βιαίων ἱδ' ἕνεκα τὰ γεγραμμένα, & tribus sequentibus, hæremus. x x x. fortasse ita concipiendus: Αὐτὴ δ' ἑαυτῆς ἐστιν οὐχὶ δεσπότης. Sanè duos proximè sequentes scribere sic debes:

Ἂν δ' αὖ σὺ μὲν χρήσῃ τέχνῃ, τὸν τῆς τέχνης
Καιρὸν δ' ἀπολέσῃς, παραπόλωλεν ἡ τέχνη.

Postremi versus huius ῥήσεως melioribus libris opus habent. At Hegesippei quos statim pronuntiat Æmilianus ex *Adelphis*, debuerant interpretibus emendari ex libro septimo. Ibi eos lege capite x i. Mutila est coqui responsio ad Æmilianum, καταφρονεῖς ὅτι μάγειρός εἰμι. ἴσως ὅσον ἀπὸ ταύτης τῆς τέχνης εἴργασμ' ἐγὼ κατὰ τὸν κωμικὸν Δημήτριον. vt sit perfecta sententia, videtur aliquid desiderari. Hoc vult enim: contemnis me quia sum coquus: atqui eruditio tua (erat Aemilianus grammaticus) non attulit tibi tantum compendij: quantum ego lucri ex hac mea arte feci. Eleganter in tertio subiectorum è Demetrio versuum dicitur ἡ μαγειρικὴ esse καπνιζομένη τυραννίς: *tyrannis fumo obnoxia.* appellat *tyrannidem*, honoris coquorum caussa: quia in aulis principum & [illegible]annorum nunquam non sunt coqui: addit καπνιζομένη, vt faciat discrimen inter v[illegible] tyrannidem siue potentiam, & eam coquorum, qui imperium habent culinæ p[illegible]etibus circumscriptum. Deinde magnates commemorat quibus ministrauerit: Seleucum nempe Syriæ regem, & Agathoclem Siculum tyrannum: versu sexto fulci labans metrum, Τῷ Σικελιώτῃ, τὴν τυραννικὴν φακῆν. Sequentes vel summis ingeniis faciant negotium, nedum nobis. Sic enim scribuntur in omnibus exemplaribus.

Τὸ μέγιστον οὐκ εἴρηκα: Λαχάρης πρὸς
Ὅτ' ἦν ὁ λιμὸς ἑστιῶντος τοὺς φίλους
† Ἀνάληψιν ἐποίησ' Ἀθηνᾶν Λαχάρης
† Οὐδὲν ἐνοχλῆσαι δ' ἐνοχλοῦντα νῦν ἐγώ.

Non verebimur suspiciones nostras in medium proferre etiam hîc: neque enim ceu κυρίας δόξας illas haberi volumus, sed vt coniecturas meras. Videtur autem poëta Lacharem Atheniensem ducem, cuius in Atticis historiis mentio, in Attico theatro more comico proscindere: quod in summa annonę caritate, cum pars magna ciuium fame periret, conuiuium lautissimum celebrasset, cui meretrix aliqua amata ipsi, Mineruæ cultu ornata interesat. Id aliquando factitasse homines dissolutos & luxu diffluentes, testis sit vel Augusti cœna illa δωδεκάθεος, de qua Suetonius libro secundo, capite L x x. Quare ita lego,

Ἅμ' ἀνθρώποις ἐποίησ' Ἀθηνᾶν Λαχάρης
Δία τότ' ἐνοχλῆσαι, Δί' ἐνοχλοῦντα νῦν ἐγώ.

Quod maximum est, inquit, non dixi vobis: nam Lachares quidem cum aliquando tempore famis amicos conuiuio exciperet, effecit vt in mortalium conuiuarum turba censeri Minerua non recusaret: ego verò nunc faxo vt etiam Iupiter vocatis ad cœnam accenseri velit. ἐνοχλεῖν hîc turbæ interesse significat: etsi aliud vulgò sonat. In manu exaratis vox ἐγὼ cum sequentibus iungebatur: puto fuisse bis scribendam. neque enim parum elegantię accesserit sequenti aposiopesi Aemiliani, si scribas: Ἐγώ, ὁ Αἰμιλιανὸς ἔφη, εἰ μὴ δείξῃς ὃ, ἢ φέρεις. Ait coquus, ῥόδα τὰ εὐοσμότατα ἐν ἴγδῃ τρίψας. Libri meliores, ἐν ἴγδῃ. rectè. nam ἴγδις pro pila & mortario non dicitur: sed ἴγδη. In pilam hanc iniecisse se narrat iste, ἐγκεφάλους ὀρνίθων τε καὶ χοίρων σφόδρα ἐξινιασθέντας. Dalecam. *cerebra diligenter commixta, & ad vnitatem redacta.* mirum verbum finxit videlicet ἐξινοῦν. Melius Excerpta ἐξινιασθέντας. interpretamur autem ἐξινιάζειν fibras siue fibrillas adimere: quod puto factum trāsmissis per colum cerebellis. Affines sunt apud alios voces ἐξινοῦν & ἐξινᾶν, quæ sumuntur simpliciter pro *vacuare.*

CAPIT

CAPVT XVII.

Αὐταῖς χύτραις. locus Euripidis. ἔτνος & ἕψημα ἐτνηρόν. λέκιθος. Eupolidis χρυσοῦν γένος vel χρυσογένης. λαβάργυρος ὡρολογητής. Serui qui horas obseruabant. ὑποστατικαὶ δίκαι. alia nonnulla.

EQVITVR, Μετὰ ταῦτα δὲ περιενεχθεισῶν ὀρνίθων τε ὀπτῶν, φακῆς τε καὶ πισῶν αὐταῖς χύτραις. Malim πίσων. nam πίσον dicitur. sequitur tamen ex Phania πισούς. significat fuisse dipnosophistis oblatas assas gallinas, & lentem ac pisa cum ipsis in quibus coxerant ollis. ita accipiendum erat τὸ, αὐταῖς χύτραις. vt cum dicunt passim historici, periisse naues αὐτοῖς ἀνδράσι. Restitue loquendi hoc genus Euripidi, in extremo Cyclope: vbi ait furens Cyclops,

Οὐ δῆτ᾽ ἐπεί σε τῆσδ᾽ ἀπορρήξας πέτρας
Αὐτοῖσι σὺν ναύταισι συντρίψω βαλών.

scribendum, Αὐτοῖσι συνναύταισι. nam plenum est, σὺν αὐτοῖς τοῖς συνναύταις. Mox narratur ex Eresio Phania fabam & pisum ἑψήσεως ἕνεκα σπείρεσθαι: quod cum obscuriusculè dictum sit, additur ἐτνηρὸν γὰρ ἐκ τούτων ἕψημα γίνεται id est, *fit namque ex istis sus densum pultaceum.* Videtur Phanias differentiam aliquam statuere inter pultem & id quod vocat ἕψημα ἐτνηρόν. Ex leguminibus vtrumque parabant: & pultem, siue ἔτνος, & ἑψήματα, de quibus libro quarto, capite sexto. Interpres longè hæc aliter. sunt sanè quæ deinceps habentur Phaniæ verba, cæteris illius quę in his libris, similia: obscura inquam, & ab imperitis hominibus male accepta, quod sæpe iam questi sumus. melius autem scribas τὰ δὲ πάλιν αὖθις λεκιθώδη, quàm vt editum, per υ λεκυθώδη. leguminis species est λέκιθος. Ait dipnosophista, πισοῦ (vel πίσου) τοῦ ὀσπρίου μνημονεύει καὶ Εὔπολις ἐν Χρυσῷ γένει. In comici scholiis ad Ranas, fabula hæc Eupolidis laudatur, & Polluci libro septimo, cap. XXII. at in eiusdem libro nono, & iterum libro decimo, cap. XVII, & XXXI. ἐν Χρυσογένει scriptum offendes, pro χρυσῷ γένει. eadem scriptura apud Harpocrationem, in σπύα. An igitur duas fabulas Eupolis docuerat, alteram Χρυσοῦν γένος inscriptam, alteram Χρυσογένης? Cum dixisset Vlpianus per iocum, se de Eleusinia balletye (id festi nomen) quæ sciret non dicturum, εἰ μὴ παρ᾽ ἑταίρου ἐκ τούτου μισθὸν λάβοντα: subiicit Democritus, ἀλλ᾽ ἔγωγε οὐκ ὢν λαβάργυρος ὡρολογητὴς κατὰ τὸν Τίμωνος περίδειπνον, λέξω τὰ περὶ τοῦ Ἡγήμονος: quæ ita vertenda fuerant, *Ego verò qui non sum mercenarius horarum nuntiator, vt ille apud Timonem qui horas ante cœnam obseruat, de Hegemone dicam quæ habeo comperta.* Veteres cum horologiorum vsum ignorarent, diei tempus ex vmbra in foro aut alio patente loco coniiciebant. Quare illuc semper eundum erat, vt scires πηνίκα ἦν τῆς ἡμέρας, sicut loquuntur Attici. Propterea in beatorum ædibus vnius seruorum propria & peculiaris cura fuit, horas obseruare & nũtiare: quod ex Hesychij commentariis discere est. Horam verò cœnæ parasiti vt plurimum nuntiabant, curiosi talium obseruatores. Plutarchus De discrimine inter parasitum & amicum. ὃν οὐκ ἔστι λαβεῖν περὶ τὸ πλατεῖον, οὐδὲ ἁλίσκεται σκιὰν καταμετρῶν ἐπὶ δεῖπνον. Videtur itaque Timon in Sillis suis, quibus omnes priores philosophos proscinderat, parasiticum ingenium alicui illorum istis verbis obiecisse: aut vilis cuiusdam lucelli ignominiam nescio cui impegisse: quia dicat λαβάργυρον. Non est περίδειπνος titulus carminis Timonei. Scimus fecisse illum Ἀρκεσιλάου περίδειπνον: sed nihil hoc ad rem. Quia cœnæ potissimum gratia horas scire cupiebant: ideo ὡρολογητὴς hic, Timoni dicitur περίδειπνος. qui horas adnotaret ἐπὶ δεῖπνον, vt Plutarchus loquitur. Eustathius vltimo in Iliadem commentario, Ἡ δὲ τοιαύτη ὥρα, καὶ τὸ ὡρολογεῖν ποιεῖ, καὶ τὸν ἐξ αὐτοῦ ὡρολογητὴν· ὅν ὁ παρὰ τῷ Ἀθηναίῳ Τίμων λαβάργυρον ἔφη, ὡς ἐπὶ μισθῷ ὡρολογοῦντα. In tertio versu parodiæ Hegemonis offendit me elisa contra morem diphthongus in istis, χωρ᾽ ἐς τὸν ἀγῶνα. ac scribebam magis ex vsu χώρει ᾽ς τὸν ἀγῶνα, vel etiam χώρει ἐς τ. ἀ. nam huiusmodi coalitiones frequentes poëtis: sed cum vulgatis scribunt membranæ & Eustathius ad ῥαψ. φ. Iliadis. Plures versus cum istis cohærentes legas libro vltimo. Pergit auctor narrare de eodem parodo, Εὐδοκίμει δὲ ὁ ἀνὴρ οὗτος μάλιστα ἐν ταῖς παρῳδίαις καὶ περίβοητος ἦν, λέγων τὰ ἔπη ποικίλως καὶ ὑποκριτικῶς. etsi nulla hic designatio temporis: ex sequentibus tamen apparet, de certa die loqui Athenæum, qua pluri-

mum Athenienses oblectauit Hegemon recitandis parodiis suis. nam sequitur, καὶ διὰ ταῦτα σφόδρα τοὺς Ἀθηναίους ὀχλήσειν ὡς ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ πλεῖστον αὐτοὺς γελάσαι. Sed aliquid libris nostris deesse, docet Excerptor, scribens sic, ἐν ᾗ τῇ Γιγαντομαχίᾳ οὕτω σφόδρα τοὺς Ἀθηναίους ὀχλήσει. obserua genus haut scio an Athenæi, ἐν τῇ Γιγαντομαχίᾳ, pro *quando recitata est ab Hegemone Gigantomachia*. τὰ περὶ Σικελίαν ἀτυχήματα Atheniensium, nota satis ex Thucydide, Diodoro, & Plutarcho in Nicia. Cum diu potestatem habuissent Atheniensium Nesiatchi de litibus insulanorum statuendi: postea hoc illis ius ademtum est, quando Athenienses ἀνῆγον εἰς ἄστυ τὰς νησιωτικὰς δίκας, id est, *in vrbem traduxerunt insulanorum lites*. Hoc voluit Athenæus, qui verbis hisce caussam indicat, cur Hegemo Thasius Athenas se sistere ad litem disceptandam fuerit coactus. Sciūt eruditi quid appellet ποικίλην κλῆσιν Aristophanes in Auibus. Eleusinia balletys, de qua bis interrogatus Vlpianus ne semel quidem respondere sustinuit, auctore Hesychio, solennitas quædam fuit, Athenis celebrari solita in honorem Demophontis Celei filij. Tantum nobis de ea compertum.

CAPVT XVIII.

Timocles duo, comicus & tragicus. τῶν δήμων. *Timoclis fabula* Icarij *satyri.* χέρνιβον *&* χέρνιψ. Καρχόα. *Aristophanis* Heroes. τὰ ἐυλόδη. *apomagdaliæ* κυνάδες. *Clidemi* Ἐξηγητικόν. *item aliorum eodem argumento & titulo.* πάθεια θυγατρίδων. χειρόμακτρον *de homine.* χειρόμακτρα πελαγόνων. *nomen pueri à poculis ab Hercule occisi.*

ἈΛΛ᾽ ἐκ μὲν ἀνθρώπους καλὰ Δημοσθένης μηδεὶς χύτρας. respicit ea verba quæ initio superioris capitis sunt exposita. Τιμοκλῆς ὁ τῆς κωμῳδίας ποιητής, (..... τραγῳδίας.) Sic edidimus fide membranarum: vnde multa adiecimus antè inedita. Suppleo autem quæ deesse hic vides, ἦν ᾗ καὶ ἕτερος ποιητὴς τραγῳδίας. Timocles dramatici poetæ plures fuerunt. duos Suidas commemorat, ambos comœdiæ poëtas: Athenæus hic clarè alterum facit comicum, tragicum alterum. δῆ ᾗ καὶ τὸν δῆμον Ἀχαρνεὺς ὁ Τηλέμαχος. Restitue ex Epitoma genus loquendi Atticissimum, τῶν δήμων. de quo sæpe diximus: nam ineptissimè vertunt, *natione gentéque Acharnensem*. Θαυμαστὸν χαλκῶ χύτρας φέρει. Et mutilus hic versus est, & corruptus. Fortasse allusio hîc aliqua fuit ad mancipiorum πανήτων κατάχυσματα: de quibus Demosthenes, & Aristophanes & huius veteres interpretes multa. Sed cum cogito, pene videtur certum ex iis quæ de Telemacho isto mox dicuntur, scripsisse poëtam, Ἐ᾽ τις κυαμίνῳ τῷ χαλκῷ χύτρας φέρει. sententiam quidem poetæ confido nos tenere: de verbis non idem affirmauerim. ἐν δικαρίοις Σατύροις φησίν. Dalec. *Idem in Satyris bicipitibus*. imò verò, *in Icarijs Satyris*. nam omnino legendum, ἐν δ᾽ Ἰκαρίοις Σατύροις. Hæc est illa Timoclis fabula *Icary*, de qua dicebamus libro superiore, capite quinto. sæpe illam laudat noster: sed neque ex ipso, neque ex Suida discas, quod discere est ex hoc loco: integrum lemma eius fuisse *Icarij Satyri*. Δημοσιεύοντες quidem Nicoclis in Suida legas: sed alterius non huius comici. Οὐδὲ Παύσωνι φῄς τὸν δεῖνα προσλελαληκέναι. Scrib. Παύσωνι φῄς τὸν δεῖνα προσλελαληκέναι. Καί τις αὐτῶν ἀπήντησε, λέγων τὸ ἐν Ἰλιάδι. Obseruant veteres, semel omnino extare apud poëtam vocem χέρνιβον: cum alibi semper λέβητα hoc vas appellet. Locus est Iliadis vltimo libro. At χέρνιψ legas alibi apud summum vatem: sed notione diuersa, pro ipsa nempe aqua lauandis manibus effundenda. λουτρολέβητας χαλκείους. Fortasse verum erat, λουτρολέβητας, λέβητας χαλκέους. Etiam illud statim non rectè, Ἀμερίας Σφενδόνη. melius libro sexto Σφενδόνη. sed & σφενδόνι esse scribendum potest videri, ex libro decimo.

ἐν τοῖς πρὸς τοὺς Καλλιμάχου πίνακας. id est, *in ys quæ scripsit super scriptorum indicibus quos ediderat Callimachus*. De Callimachi in hoc genere diligentia & scriptis, libro sexto satis, capite decimo. Ait autem πίνακας, non πίνακα: quia diuersa genera auctorum in diuersas tabulas Callimachus coniecerat. Cæterum obseruationem Aristophanis

gramma

grammatici, quæ hic commemoratur, paullo post falsi conuincit Athenæus.

τῇ μὲν φησι νίψασθ. Hæc distinguuntur non rectè. nam νίψασθ principium est Homerici versus. Sic enim poëta non vno loco, χέρνιβα δ' ἀμφίπολος προχόῳ καλῇ χρυσείῃ φέρουσα νίψασθ· παρὰ δὲ ξ. In Sophronis testimonio, Τάλαινα Κοικόα καὶ χερὸς δῦσα ἀπόδος ποθ' ἡμῶν τὴν τράπεζαν: fieri potest, vt proprium barbaræ ancillæ nomen sit *Cocoa*: sed & corruptum ac corrigendum videri potest, ex idiomate Dorico: αἴ κοᾷ, vel κοᾷς. *si auscultas*. si vis tandem ad ea quæ dico animum aduertere.

ἴτω δὲ ὕδωρ εἰς ὃ ἀποβάπτων δαλὸν ἐκ τοῦ βωμοῦ λαμβ. Lustralem aquam intelligit, de qua olim nonnulla ad Theophrastum. Ἀριστοφάνης ἐν Ἥρωσι χερνίβιον εἴρηκεν. Eius fabulæ mentio apud Pollucem libro septimo, cap. secundo. sic enim concipienda ista illius, τούτων δὲ, (mercantium) καὶ θεοὶ ἴδιοι, ὁ ἐμπολαῖος Ἑρμῆς, καὶ ὁ ἀγοραῖος. καὶ ἐμπόλαιο Διοσκόρω ἐν Ἥρωσιν Ἀριστοφάνης. meminit & capite sequenti, & alibi sæpius: itémque Harpocration in πωλίδα. Etiam Menander *Heroem* docuerat. Ὅτι δὲ καὶ διάδησι τὰς χεῖρας κατεχρῶντο, τὰς ἀπομαγδαλιὰς τιμὰς αἱματώσαντες. Ait διάδησι: nempe σμήγμασι, vel χρίσμασι. & deest fortasse non solùm abest altera harum dictionum. sed apparet studio breuitatis ita esse locutos: nam & paullo post iisdem verbis vtitur Athen. & mox quoque in Antiphanis versu, διάδη λαβών, simpliciter. Sed quinam illi fuerunt, obsecro, *magdaliarum honores?* fictitij nempe & nugatorij: imò nugatoris alicuius figmentum. Legendum aio, τὰς ἀπομαγδαλίας αἱματώσαντες. oscitans librarius bis scriptis aliquot literis, bellam istam lectionem peperit. Addit, ἃς οἱ κατακείμενοι ἐκβάλλουσι κυσὶν, ex re ipsa nomen: nam apomagdalias canibus proiiciebant. etiam fuêre qui κυνάς appellarent non tantum κυνάδας. Τὰς χεῖρας διάδη λαβὼν τὴν γῆν. Potes explere versum, διάδη λαβὼν, τὴν γῆν θ' ἅμα. Tolle notam defectus sine caussa inustam huic Dromonis versui, Ἐπεὶ δὲ δεῖπνον ἤδη ἡριστηκότες. Sed recitabimus & reliquos: sunt enim corruptissimi. Eos autem hoc modò concinnamus,

Περιεῖλε πάσας τὰς τραπέζας, νίμματα
Ἐπέχεεν, ἀπονιζόμεθα, τοὺς στεφάνους πάλιν
Τοὺς ἰρίνους λαβόντες ἐστεφανούμεθα.

ἴσως δὲ καὶ τὴν λεκάνην οὕτως ἔλεγον, ἐν ᾧ τρόπῳ καὶ χειρόνιπτρον. Totidem literis hæc descripsit auctor Epitomæ. præter morem suum ille quidem: non enim, magis ipse hæc, opinor, intellexit, quàm nos facimus. ὡς καὶ Κλείδημος ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ. Ἐξηγητικῷ. Clidemus antiquissimus scriptor, obscuras voces collegerat & exposuerat, libróque suo titulũ indiderat Ἐξηγητικῷ: non vt posteri eius qui commẽtarios eius argumenti vocarunt Λεξικά. Hebræi antiquissimi ערוך quasi dicas στοιχείωσιν, propter digestas κατὰ στοιχεῖον dictiones. De hoc libro censeo loqui auctorem Etymologici, cum in τριτοπάτορες ita scribit, ὁ δὲ τὸ Ἐξηγητικὸν ποιήσας, Οὐρανοῦ καὶ Γῆς φησὶν αὐτοὺς εἶναι. Laudatur & Anticlidis Ἐξηγητικὸν, itémque aliorũ: sed cum adiectione auctoris quem sunt interpretati. Cæterum ex subiecto Clidemi loco duo colligimus: non vocum tantum antiquarum expositionem continuisse id Exegeticon, sed etiam morum priscorum, & institutorum ac rituum. Deinde autem non soluta oratione id scriptum fuisse, verùm numeris adstricta: quomodo & Philetas & Nicander idem argumẽtum tractauerant. Scribo sic Athenæi verba, προθεὶς γὰρ περὶ ἐναγισμῶν, γράφει τάδε: non προσθεὶς, vt editum est. nam illa περὶ ἐναγισμῶν, sunt tanquam lemma & inscriptio subiiciendæ tractationis. De hoc vsu verbi προτιθέναι in libris commentariis, dictum antè non vno loco. Clidemi verba rituum parentationum & formulam veterem complectuntur. Postea additur, παρέθετο ταῦτα καὶ Δωρόθεος φάσκων καὶ ἐν τοῖς τῶν θυγατριδῶν πατρίοις τάδε γεγράφθαι. Græci πάτρια appellant antiqua instituta, & ferè publica ciuitatis alicuius & populi. Ita dixit libro octauo, τὰ τῶν Σύρων πάτρια Athenæus. deest vox νόμιμα in hac locutione, vt sæpe in hac lingua. At πάτρια θυγατριδῶν quomodo interpretabimur? Liquidò constat nobis corruptam lectionem esse. Existimo corrigendum, ἐν τοῖς τῶν Θυατειρηνῶν πατρίοις. *in libro De institutis & moribus Thyatirenorum.*

Σοφοκλῆς Οἰνομάῳ. Pollux libro decimo, cap. XIII. Σοφοκλῆς ἐν Οἰνομάῳ, Διαψήκτρας σοι ὀρῶ ξανθὴν καθαίροντα ἵππου αὐχμηρὰν τρίχα. plura lib. septimo. Caue autem emendes versum inde hîc allatum, Σκυθιστὶ χειρόμακτρον ἐκκεκαρμένος. Hæc vera lectio, non ἐκκεχρημένος. appellat χειρόμακτρον hominem propius cutem detonsum: quæ dicebatur Scythica tonsura vel Thracica. Theocritus, ἠδὲ Θρᾳκιστὶ κεκαρμένα. Demonici locus aliquanto post mutilus est. ἰατυδέχει δ' ἕκαστος ὡς ἂν ἴδιον

ἅμα τ᾽ ὀξύπεινον ἄνδρα καὶ Βοιώτιον. Vbi in istis est τὸ κατὰ χειρὸς ὕδωρ, quod solum iuir demonstratum? mutilus nempe hic locus: neque hoc solùm: etiam corruptus. Nam ἐπιὼν scribendum: si id agimus vt sit oratio Græca. De Bœotorum voracitate multa libro sequente Athenæus. Ωμολίνοις κόμη βρύουσ᾽ ἀτιμίας πλέως. Miram loquendi genus: nam intelligit aliud nihil, nisi caput hirtum instar lintei è materia crassiore & parum polita. ὠμόλινα Hesychius interpretatur τὰ ἀχρεῖα ὀθόνια. sed obseruant alij Græci, sic vocatum esse linteum quo solent tonsores humeros eorum tegere qui sibi dant operam, vt ne vestem inquinent: atque ita Plutarchus accipit. Plautus alibi vocat *linteum*, alibi *inuolucre*. χειρόμακτρα ἢ καλγόνων πορφυρᾶ. Lego πλαγγόνων. nam illud alterum nihil significat. Dalec. vertit, *temporum*. Voluit nempe scribi κροτάφων: aut λαγόνων, nouo sensu: nulla omnino ductus verisimilitudine. Appellat Sappho χειρόμακτρα πλαγγόνων, ornamenta capitis, non sui, sed pupparum. quę quidem ornamenta simul cum ipsis puppis Veneri consecrasse ait, more veterum virginum. Persius, *Nempe hoc quod Veneri dicata à virgine puppa*. Vel χειρόμακτρα πλαγγόνων, periphrasis est reticulorum, quibus vtebantur virgines. Hesychius, πλαγγόνες, κεκρύφαλοι. Totus locus sic possit non absurdè neque ineptè concipi. χειρόμακτρα ἢ πλαγγόνων πορφυρᾶ, καὶ ταῦτα μάλα τιμάεντα γ᾽ ἔπεμψα Σαπφῶς πὰς δῶρα τίμια. sequitur iam Athenæi interpretatio: κόσμον λέγει κεφαλῆς τὰ χειρόμακτρα. Quod ait, χειρόμακτρον præter notam significationem etiam ornamenti genus significare, confirmatur ab Hesychio, qui interpretatur μανδύλιον. Mandylium siue mantelium, non solum fuisse mantile ad tergendas manus: verùm etiam genus amiculi, constat vel è versu Plauti: *Neque fallacys vllum est mantelum meis*. Scribe, δι᾽ ὃν καὶ ὀξεχόρηνε Καλυδῶνος: non δι᾽ ὧν. Pueri à poculis ab Hercule occisi, nomina quæ hîc commemorantur, *Archias*, *Cherias*, *Eunomus*, *Cyathus*, error vetustorum librariorum, nisi fallor multiplicauit. Nam *Cherias* apud Hellanicum, videtur παράφθορα nominis *Archias*: quo ille historicus eum puerum alibi nominauit. In vetere argumento Trachiniarum dicitur *Eunomus Architelis F.* Apollonij scholiastæ *Cyathus Architelis F. Oenei pincerna*. De eodem puero adiicit Athenæus: ᾧ καὶ ποιῆσαι φησι τέμενος ὑπὸ τοῦ Ἡρακλέους ἐν Προσχίῳ: *fuisse ei consecratum ab Hercule lucum in Proschio*. ἀπαξ non est *relinqui*. & mali critici sunt qui olim emendarunt ἐν προαστείῳ: vt legimus in quibusdam M S S. quique nuper correxerunt ἐν πετάλῳ. Proschium loci cuiusdam in Ætolia nomen fuit. auctor Stephanus Περὶ πόλεων.

ISAACI

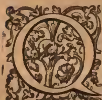

ISAACI CASAVBONI ANIMADVERSIONVM IN ATHENÆI DIPNOSOPHISTAS LIBER DECIMVS.

CAPVT PRIMVM.

Nexus libri huius cum superioribus: eiusdem argumentum. Prolixitatis excusatio qua vsus Athenæus initio istius libri. Epicharmi Busiris. *Aures hominu immobiles: aliquando tamen motitantes visæ.* εὐφαγία *siue* εὐστομία. *Larus auis Herculi sacra.* Lepreas.

QVEMADMODVM post gustationem pausa edendi facta, & locus datus variis colloquiis, quæ tribus libris recitata sunt, quarto, quinto, & sexto: sic etiam legitimæ cœnæ pars prior & posterior siue prima & secunda mensa, insititiis dissertationibus diffinduntur: quibus referendis sese pariter & lectorem suum occupatum habet dipnologus hic, totis decimo, vndecimo, duodecimo & decimotertio etiam libris. Quin & decimi quarti pars magna iisdem sermonibus impenditur, vsque ad illa: Τοσαῦτα τοῦ Μασουρίου διεξελθόντος, ἐπεισηνέχθησαν καὶ αἱ δεύτεραι καλούμεναι τράπεζαι. inde principium habet vniuersi operis pars vltima. Ac de cæteris quidem libris alibi. Decimus autem hic velut præparatio quædam est ad liberaliorem vini potum, cui de more locus erat sub cœnæ finem. Initium totum, imò verò pars libri maxima in commemoratione vel singulorum hominum, vel populorum vino deditorum versatur: non sine graui & erudita vitij eius detestatione. Hîc etiam explicantur varij modi temperandi vinum aqua, quorum extabat in priscorum libris mentio: itemq; alia nonnulla ad potum spectantia. Postremò griphi quidam, ænigmata, & id genus aliæ quæstiones proferuntur, quibus soliti olim homines eruditi in conuiuiis sese oblectare. Inter comedones principem locum iure suo Hercules obtinet: de quo dicturus auctor, Timocratem suum initio libri, vt semper, affatur his verbis. Ἀλλ᾽ ὥσπερ δεῖπνον γλαφυρὸν ποικίλην διασκευὴν τὸν ποιητὴν δεῖ παρέχειν τοῖς θεαταῖς τὸν σοφὸν, ἵνα ἀπίῃ τις τοῦτο λαβὼν καὶ φαγὼν, ὥσπερ πιὼν χαίρει, καὶ σκευασία μὴ μία ᾖ τῆς μουσικῆς, Ἀστυδάμας ὁ τραγικὸς ἐν Ἡρακλεῖ σατυρικῷ, ἑταῖρε φησὶ Τιμόκρατες, φέρε εἴπωμεν ἐνταῦθα τοῖς προειρημένοις τὰ ἀκόλουθα, ὅτι ἦν καὶ ὁ Ἡρακλῆς ἀδηφάγος. Vt ferè in longioribus omnibus periodis, obscuritatis hîc est non parum. sed accessit huic incommodo fraus librariorum qui multa deprauarunt. Ita enim aut non multo aliter fuerat scribendum:

Ἀλλ᾽ ἐπειδὴ ὥσπερ δεῖπνον γλαφυρὸν ποικίλην διασκευὴν
Τὸν ποιητὴν δεῖ παρέχειν τοῖς θεαταῖς τὸν σοφόν·
Ἵνα ἀπίῃ τις τοῦτο λαβὼν καὶ φάγοι, ὅσπερ φαγὼν καὶ πιὼν
Χαίρει· καὶ σκευασία μὴ μία ᾖ τῆς μουσικῆς.

Ἀστυδάμας ὁ τραγ. &c. Omnia quæ vocem Ἀστυδάμας antecedunt, poëtæ sunt verba, non Athenæi: vnico fortasse verbo ἐπειδὴ excepto: quod neque in editis habetur, neque in MSS. est tamen ad sententiam omnino necessarium. Poëtæ versus vt sunt à nobis concepti, interpretis operam non desiderant. Athenæi quoque vsurpantis

verba ista hoc loco non obscura mens. It enim obuiam fastidio lectoris ἀψικόρου, prolixitatem operis huius excusans: debere namque eum qui philologiam & πολυμάθειαν profiteatur, adeò referrum esse eruditione varia & multiplici rerum atque historiarum cognitione, vt omnibus discendi cupidis possit facere satis. Itaque mirandum Timocrati non esse, quod historiam δειπνοσοφιστικὴν, nouas narrationes prioribus subinde connectens, tot iam libris persequatur. Solet enim in hoc literarum genere vsuuenire, quod de alia re dicit pater sanctissimus Basilius: ἀεὶ, inquit, τὸ προσλαμβανόμενον οὐχὶ τὴν ὁρμὴν ἵστησιν, ἀλλ' ἀναφλέγει τὴν ὄρεξιν. Quare nullum hîc locum habet illud satyrici, *depinge vbi sistam.* Τοῖς προειρημένοις τὰ ἀκόλουθα appellat, argumento quod susceprit & tractauit hactenus conuenientes sermones. Complectuntur autem titulus & argumentum operis, omnia illa quæ ad esum potúmue, & conuiuiorum vsum aut oblectamenta vllo modo spectant: cuiusmodi sunt manifestò quæ hoc libro contineri diximus. Hæc præfatus, ad rem accedit: & Herculis voracitatem auctoritate Epicharmi primùm probat: recitatis quibusdam versibus ex eius *Busiride.* Mentionem eius fabulæ inuenio factam Polluci libro nono: vbi postquam dixit ῥογοὺς Siculis esse horrea vbi frumentum conditur: καὶ ἔστιν, ait, τοὔνομα ἐν Ἐπιχάρμου Βουσίριδι. Pingit autem Epicharmus χαριέντως Herculem tuburcinantem: qui præ vorandi auiditate faucibus, maxilla, dentibus omnibus & naso quoque sonum edat. Sed notemus, quod ait postremò: κινεῖ δ' ὦτα τὸ τετράποδον ὥσπερ ἴτιον: nam reliqua plus ἀηδίας habent quàm miraculi: istud verò planè communi hominum naturæ contrarium est: quibus dedit aureis ἡ πολυποίκιλος τοῦ ΘΕΟΥ σοφία moueri suapte sponte nescias. Narrat tamen Eustathius sacerdotem fuisse quendam aureis motitantem. Accepimus etiam à viris fide dignis, visas manifestò aures mouere viro cuidã eruditissimo, cum per Allobrogũ fines transiens, viuicomburij periculum sibi à magistratu imminere intellexisset: quòd diceretur nefandi criminis reus Tolosa in Italiam fugere. Epicharmi versibus subiicitur testimoniũ Ionis ex Omphala, quod ita scribitur: ὑπὸ δὲ τῆς ἀδηφαγίας κατέπινε καὶ τὰ κᾶλα καὶ τοὺς ἄνθρακας. etsi retinent omnes membranæ hanc lectionem, non tamen ambigo deprauatam esse vocem ἀδηφαγίας, & alterius locum occupare: puta ἀφαγίας: quæ erit poëtica vox pro πολυφαγίας: vel ἀδιστομίας. sicut Gallicè dicimus *bonum os habere* eum qui facilè quiduis comedat. Excerptor pro deploratis hæc habuit. at κᾶλα malè scribi pro κᾶλα, ex eo didici. Ita igitur scribe, ac verte, *deglutiebat ligna & carbones.* Obseruat dipnosophista, Ibycum à Pindaro sententiam hanc esse mutuatum. Sed locus Pindari turpissimè deformatus est. παρὰ Πινδάρῳ δὲ ait, τοῦτ' εἴληφεν, εἰπόντος, διὰ βοῶν θερμὰ εἰς ἀνθρακιὰν στέψαν πυρέχοντα τὰ σώματα. καὶ τότ' ἐγὼ σαρκῶν τ' ἐνοπὰν ἠδ' ὀστέων στεναγμὸν βαρὺν ἦν ἰδόντα διακρῖναι πολλὸς ἐν καιρῷ χρόνος. Nullum hîc nobis à membranis subsidium: nullum ab Epit. vbi nihil horum. Qui ex ingenio sic emendauerit, vt doctorum mereatur assensum, virum putabo. Mens quidem Pindari ex superioribus Ibyci captanda nobis, sicut ab Athenæo monemur. Vulnera verbis imposita, vtcumque sic possunt colligari. βρύχε δὲ βοῶν θερμὰν εἰς ἀνθρακιὰν στέψας πυρέχοντα σώματα· καὶ τότ' ἐγὼ σαρκῶν τ' ἐνοπὰν ἠδ' ὀστέων στεναγμὸν βαρὺν ἦν ἰδών. τὰ διακρῖναι πολλὸς ἐν καιρῷ χρόνος. Ait, vorasse Herculem boum integra membra pene cruda, & ardentium carbonum plena. sic ex Ibyco interpretor πυρέχοντα. Iure igitur, subdit Athenæus, larum Herculi dicauit vetustas cognómine βουφάγον. quod idem est ac πολυφάγον vel ἀδηφάγον. Comici interpres ad Aues, τὸν λάρον διὰ τὴν ἀδηφαγίαν τῷ Ἡρακλεῖ προσανατίθει. Sequitur, Εἰσάγεται δὲ ὁ Ἡρακλῆς καὶ Λεπρεῖ περὶ πολυφαγίας ἐρίζων. Narrat Pausanias, Eliacorum libro priore, vocátque Λέπρεον: at Callinici interpres Λεπρέα. Ancipitis sententiæ est, quod ex Matride mox affertur: καὶ εἰς πολυποσίαν τὸν Ἡρακλέα προκληθῆναι ὑπὸ τοῦ Λεπρέως, καὶ πάλιν νικηθῆναι, *etiam ad bibendi certamen prouocatum esse Herculem à Lepreo: & iterum victum esse.* hoc Græca verba sonant: sed aut diuersus abiit ab aliis in hac narratione Matris, aut scribendum, καὶ πάλιν νικηθῆναι τὸν Λεπρέα. Secundus in numero τῶν ἀδηφάγων censetur Vlysses ex poëtæ testimonio: iure an iniuriâ mitto quærere: quæri certè potest.

CAPVT

CAPVT II.

Theagenes athleta. Θεαγένης. ἐπαιτεῖν. *Titormus.* διερίζεσθαι βοῦν. *item* συνδιαιτήσασθαι βοῦν. *Astydamas Milesius.* φακὸς τῆς κλίνης. *& de voce* φακὸς *multa.* lenticulæ. *sceptrorum* κονδυλώματα *&* κομβώματα. *Euripidis* Autolycus. Τέσσαρες ἐκλείποντες κρόκας. στιτῶν δημοσίων κτεάνων. *multa emendantur & illustrantur.*

EX antiquis hominibus voracitatis insignis, Theagenem tertio loco Athenæus commemorat. Hic est ille athleta nobilis quem ornarunt variis certaminibus quæsitæ palmæ mille & ducentæ, vt in Politicis narrat Plutarchus: vel mille & quadringentæ, vt auctor est Pausanias libro posteriore Eliacorum. πολυφαγίας Theagenis testis Posidippus, in Epigrammatis. cuius tamen non integrum affertur epigramma: sed quatuor hi tantum versus,

Καὶ γ' ἐκ συνθεσίης ἔφαγεν ποτὲ Μηόνιον βοῦν.
Πάτρη γὰρ βρώμην οὐκ ἂν ἐπήρκε Θάσος
Θεαγένει, ὅσσα φαγὼν ἔτ' ἐπῄτεον· οὕνεκεν οὕτω
Χάλκεος ἕστηκεν χεῖρα προϊσχόμενος.

Ita scribitur & distinguitur hoc tetrastichum in editis: nisi quod in tertio versu minus rectè Θεαγενεῖ, mutato accentu, pro Θεαγένει. vt Θεόγνιδος ἐστὶν ἔπη. pro *Theognidis.* pessimo consilio emendandum censuerunt interpretes in ἔδει δεῖ. At in primo legendum, Καὶ γ' ἐκ συνθεσίης. Videtur Posidippus hoc epigrammate quicquid in variis locis fecerat Theagenes, vt virium suarum specimen spectatoribus præberet, commemorasse. Hoc versu ait, venisse eum in Lydiam, (Mæones enim sunt Lydi) & bouem ibi comedisse, die vno videlicet. ita enim intelligendum: ἐκ συνθεσίης, inquit, id est, de quo pactus erat, ni eum voraret. Sequentibus versiculis caussam reddit poëta, cur Theageni posita esset statua quæ cauam manum porrigeret: qui gestus est mendicantium, vt dicebamus ad Suetonium, & ratio affertur: quod cum non posset explere eius profundam gulam patria Thasus, ille ἐπῄτεεν, id est, *mendicabat*, & ἐπαιτης esse sustinebat. Quod autem die vno taurum absumserit, etsi disertè non dicitur, neque à poëta, neque ab Athenæo: necessariò tamen ita exponendum: si volumus esse in hac narratione aliquid παράδοξον, quæ demta circumstantia temporis adeò breuis, aut non multò certè longioris, iacet planè ac friget. Sic mox de Milone, μόνος ταῦρον κατέφαγεν ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ. Si quis duabus hisce historiis fidem abroget, meminerit illius phagonis de quo Vopiscus in Aureliano. In albo voracium fuit & Titormus bubulcus, quem de robore certasse cum Milone narrant Græci, vt Ælianus Ποικίλης lib. XII. cap. XXII. certauit cum eodem & περὶ πολυφαγίας: Nam subiicit Athenæus, Τίτορμός τε ὁ Αἰτωλὸς διηρίσατο αὐτῷ (Miloni) βοῦν. non queas aliter interpretari διερίζεσθαι βοῦν, nisi certare cũ aliquo de boue: videlicet edendo. sed insolens hoc genus dicendi, nec satis Græcum. nam saltem fuerat dicendũ, διηρίσατο αὐτῷ βοῦν φαγεῖν. At in Excerptis pro διηρίσατο legimus διηριστήσατο: quę perplacet lectio: sed adiuta leuiter. Scribo, Τίτορμός τε ὁ Αἰτωλὸς συνδιητήσατο αὐτῷ βοῦν. *Titormus Aetolus bouẽ cũ eo prandens absumpsit.* hoc est, ambo simul comederunt bouẽ. Sequitur de Milone, ταῦρον καταφαγεῖν κατακλιθέντα πρὸ τοῦ βωμοῦ τοῦ Διός. Melius antiquæ manus codices κατακλιθέντα. id est, *accumbentem mensæ in conspectu Iouis.* Dorieus in sequente epigrammate, Πρόσθεν Πισαίης ξεῖνε θυηπολίης. Placet eruditis Astydamantem Milesium trisolympionicam de quo statim auctor, eum esse nobilem pugilem, qui in Theocriti scholiis nominatur Astyanax Milesius. Fieri potest, vt sit ita: nihil tamen afferri video cur id credamus. Ne imponat rudioribus praua interpunctio, quæ fraudi fuit interpretibus: continuãda enim hoc modo sententia, Ἀστυδάμας δ' ὁ Μιλήσιος τρὶς Ὀλύμπια νικήσας κατὰ τὸ ἑξῆς παγκράτιον, κληθ. id est, *Astyd. Mil. qui ter Olympia vicit continuis vicibus in certamine pancratij.* Iste igitur Astydamas, inquit auctor, iussus à Persa edere aliquod specimen sui illius decantati roboris, φακὸν τῆς κλίνης χάλκεον ὄντα κλάσας ἐξέτεινε μαλάξας. Turbauit interpretes vox φακός. Dalecãpius *vinculum*, nescio quid secutus, vertit. Quod Plinius ait libro XVIII. cap. XII. *lenti suam esse figuram. vnde vario vsu translatum est in*

lenticulas nomen, recte intellectum, planum nobis faciet hunc locum. Vult autem Plinius, *lenticulas* appellari, varij vsus vascula pressulæ rotunditatis, quæ est sua lenti figura. Hoc verum est non minus in Græca quam in Latina lingua. nam φακὸν Græci vocant, non *lentem* solùm, sed quicquid est φακοειδὲς, & formam lenticularem habet. In medicorum libris, φακός est πυελίδιον κεραμεοῦν. vasculum fictile quod cineribus calidis refertum, aut alia re, teneri inter manus solebat, vitandi frigoris caussa: interdum etiam aliis partibus imponi. Iustinus Martyr φακὸν vocat lenticulam siue vrnam lenticulari forma ex ære factam, in qua sibyllæ Cumanæ reliquias sibi ostensas narrat. Verba sunt, illius in oratione priore ad Græcos, ἡμῖν ὑποδειξάντων καὶ φακὸν ἵνα ἐκ χαλκοῦ κατεσκευασμένον ἐν ᾧ τὰ λείψανα αὐτῆς σώζεσθαι ἔλεγον. Athenæus φακὸν hic appellat ornamenti lectorum genus, lenti simile. Vt in sceptris torno factis, sunt bullæ & nodi, & quæ vocant Græci κονδυλώματα, κομβώματα & κονδύλους: sic in lectorum pedibus ac columnis sunt φακοὶ lenticulæ: quas veteres laminis æreis vel argenteis tegebant. propterea ait auctor hunc φακὸν fuisse περίχαλκον, ære circumtectum. sed laminas non admodum tenueis fuisse opus est: quando miraculi instar habitū, quod athleta hic manibus suis potuerit frangere primùm eam lenticulam: deinde æs extendere de rigido flexile & molle reddens. id enim est ἐξέτεινε μαλάξας. Eustathius descripto hoc loco, addit, Καὶ σημειωτέον ἐνταῦθα τήν τε ἐν χερσὶ βεβαιότητα τοῦ ἀνδρὸς, καὶ ὅτι ὁμώνυμον καὶ ὁ φακὸς, οὐ δήπου ὀσπρίῳ ἐπιλεγόμενος. neque plura ille de hac voce. Lectorum lenticulis simillima erant quæ vocat Hieronymus *mala*, cap. XXV. Prouerbiorum. vbi tamen Hebraica veritas aliter habet: sed hæc alibi. Scribe, μόνον καταφαγεῖν φασί. postrema vox excidit ob similitudinem soni cum fine dictionis antecedentis. A singulis personis ad genera transit Athenæus, & omnes generatim athletas plurimum esitasse aliquot veterum testimoniis demonstrat. Recitantur primo loco versus Euripidis planè in eam sententiam insignes: quos neque Galenus prætermisit, neque vllus alius eorum qui athletas exagitarunt. Ait, διὸ καὶ Εὐριπίδης ἐν τῷ πρώτῳ Αὐτολύκῳ λέγει. Satyricum fuit hoc drama. Docuit nos Iulius Pollux libro X. capite XLVI. Εὐριπίδης ἐν Αὐτολύκῳ σατυρικῷ εἰπόντος, χοινίκας γὰρ ἵπποισι φλιὰς ἡνίας πλέκει. Euripideæ ῥήσεως versus VI. ita editur in libris nostris, Κλῶσαι τ' ἂν ὄλβον εἰς ὑπερβολὴν πατρός. neque variat scripta lectio. Placet tamē nimis quod est apud Galenum, εἰς ὑπεκτροφὴν πάτρας. *ad alendam necessario tempore patriam*. probo vice versa quod præferunt nostri mox, ἔθη γὰρ οὐκ ἐθισθέντες καλὰ Σκληρῶς διαλλάσσουσιν εἰς τὰ μήχανα. quod interpretor, *rebus dubijs agrè possunt sibi consulere*: at Galeni codices, μεταλλάσσουσιν εἰς ἀμήχανον. XI. ὅταν δ' ἐπέλθῃ γῆρας πικρὸν, Τρίβωνες ἐκβαλόντες οἴχονται κρόκας. Diogenes Laertius in Solone, de hoc ipso hominum genere loquens, γέροντές τε γινόμενοι κατὰ τὸν Εὐριπίδην, τρίβωνες ἐκλείποντες οἴχονται κρόκας. Est autem venustissima translatio. Vestimenta habendo amittunt κρόκας, & contrahunt sordes. Eupolis in Tribunis militū, de veste veteri, ὅτ' ἦν μὲν ὅτ' ἦν νεώτερος κρόκας πέντε στήμονας εἶχε (vel ἦγε) καὶ μὰ τὸν Δία· νῦν δ' ἐστὶ γὰρ δύο τάλαντα ῥᾳδίως. Persius in eadem sententia, contrarium dixit Euripidi, —*mihi trama figura Sit reliqua: ast illi tremat omento popa venter*. videntur contraria κρόκας ἐκβαλεῖν, *& tramam solam habere reliquam*. ambo tamen de obsoleta veste dicuntur. Scribe deinde, Ἐμέμψατο μὲν δ' καὶ τὸν Ἑλλήνων νόμον, Οἳ τῶνδ' ἕκατι σύλλ. Ex eo quod ait, Græcorum panegyres Τιμᾶν ἀχρείους ἡδονὰς δαιτὸς χάριν. non malè colligas, sacrorum ludorum agonistas parta victoria solitos conuiuio excipere omnes spectatores, qui vndique conuenissent. & de multis hieronicis clarum hoc ex historia. Fuit diu suspectus grauioris mendæ posterior versus, distichi huius in sequente Xenophanis elegia,

Καί κε προεδρίην φανερὴν ἐν ἀγῶσιν ἄροιτο.
Καί κεν σίτησιν δημοσίων κτεάνων.

sed non videtur quicquam mutandum: nisi vt σίτοιη scribatur pro σιτείη. eleganter dixit σιτεῖν δημοσίων κτεάνων. pro ἀπὸ τῆς δημοσίας. intelligit enim τὴν ἐν τῷ πρυτανείῳ σίτησιν. Priorem versum illustrant quæ de iure προεδρίας obseruamus ad Theophrasti Characteres, capite Περὶ ἀρεσκείας. Hæc scripseram cum venit in mentem sententia doctissimi viri, qui scribendum ita iudicat, mutata distinctione Καὶ κέ τι οἱ εἴη δημοσίων κτεάνων. Ἐκ πόλεως. Turnebus, σιτ' εἴη. Quod subiicit Athenæus elegis Xenophanis, Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα ὁ Ξενοφάνης κατὰ τὴν ἑαυτοῦ σοφίαν ἐπαγωνίζεται διαβάλλων, ὡς ἄχρηστον καὶ ἀλυσιτελὲς τὸ τῆς ἀθλήσεως εἶδος. sine dubio non plane ceperunt interpretes: verbum enim ἐπαγωνίζεται non expresserunt. Sed desino mirari. Locus enim deprauatus est: senten-

tia mutilata: oratio hiulca neque Ἐλλωνίζουσα. Scribo, Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα ὁ Ξενοφάνης κατὰ τὴν ἑαυτοῦ σοφίαν τῇ σοφίᾳ (vel etiam, τῇ αὐτοῦ σοφίᾳ) ἐπαγωνίζεται, διαβάλλων εἰς ἀχ. id eſt, *multa alia in poematis ſuis dicit Xenophanes ad defenſionem ſapientiæ, vituperans artem athleticam.* πολλὰ ἄλλα ἐπαγωνίζεται pro ἐπαγωνιζόμενος φησι. familiare magnis ſcriptoribus. Quare hoc dicat noſter clarum ex præcedentis elegiæ verbis, vbi infit poëta,

Οὐκ ὢν ἄξιος ὥσπερ ἐγώ. ῥώμης γὰρ ἀμείνων
    Ἀνδρῶν ἠδ' ἵππων ἡμετέρη σοφίη.

& ſimilia his alia. Scribe ſtatim, Καὶ ὁ Ἀχαιὸς δὲ ὁ Ἐρετριεὺς: non autem, Ἀχίλλειος ὁ Ἐρετριεὺς, vt editum, exaratúmque eſt in omnibus. Sæpe in his libris citatum videas Achæum hunc Eretrienſem: Achilleum nuſquam vnquam. Paullò poſt, Ἀχαιὸς δ' ἐν Ἄθλοις. Verte hæc, Ἡράκλειτος δ' ἐν τῷ Ξενίζοντι, Ἑλένην φησί τινα γυναῖκα πλεῖστα βεβρωκέναι. *Heraclitus in Hoſpite ait, mulierem quandam nomine Helenam omnium plurimum ediſſe.* Ita diſtinguit Epitoma: alij ſic, ἐν τῷ ξενίζοντι Ἑλένην, *in fabula cuius index, Hoſpes Helena.* Ἡράκλειτος porrò libri omnes antiqui, non Ἡράγκλειτος.

CAPVT III.

Poſidippi epigramma de Phyromacho exponitur & emendatur: ῥωγὰς καπετός. *expenduntur Athenæi & Pollucis verba de Hermodoro tubicine.* ἀγχανά. περίοδον νικᾶν. perihodici agones. *Neſtor* Θεατρικῶν *ſcriptor. item alius Neſtor poëta.* Σαλπίζειν τὸ πομπικόν. *Æliani & Pollucis codices non ſemel corriguntur.*

N antiqui æui guloſis, & Phyromachus quidam nomen ſuum profitetur: εἰς ὃν, Athenæus inquit, καὶ τόδε Ποσείδιππος ἐπέγραψε. vulgò τάδε. MSS. τόδε. id eſt, *in quem* mortuum *Poſidippus hoc epigramma fecit.* Id epigrãma corruptiſſimũ hodie extat in Athenæi codicibus. Sic enim editur.

Φυλόμαχον τὸν πάντα φαγεῖν βορὸν, οἷα κορώνην
    Παννυχικὴν, αὕτη ῥωγὰς ἔχει καπετός,
Χλαίνης ἐν τεύχει Πελληνίδος· ἀλλὰ σὺ τοῦτον
† Καὶ χρίσα εἰς τύμβον Ἀττικὸ καὶ στεφάνου
Εἰπόντες οἱ πρόχοων συνηκόμασιν. ἦλθε δ' ἀμαυρὰ
    Βλέψας ἐκ πελίων νεκρὸς ἐπισκυνίων.
† Ὀστιχὶ διαφθείρας μονολήκυθος. ἐκ γὰρ ἀγώνων
    Τῶν τοτε Λεωναικὴν ἦλθ' ὑπὸ Καλλιστὼ.

Quantum ex iſtis impuriſsimarum harpyarum reliquiis coniectura licet aſſequi, Phylomachus hic gurges atque helluo, pugil athleta fuit, qui & vixiſſe dicitur miſerrimè in ſumma paupertate: & mortem obiiſſe triſtiſsimo caſu, cum è certamine quodam reuerſus eſſet otocatacta, & pugnis probè contuſus. In primo verſu Φυρόμαχον verius cenſemus, quàm Φυλόμαχον, fidem habentes antiquiſsimis libris, & Breuiatori, qui valere iuſsis Poſidippi verſibus iam tum corruptis, hoc ſolum in Excerpta ſua retulit, Ποσείδιππος δὲ Φυρόμαχον πάντα φαγεῖν βορόν φησι. Sic igitur & in Athenæi verbis paullo ante corrigendum. Appellat poëta ῥωγάδα καπετὸν ſcrobem malè cauatum, & parùm altè: in quem proiectus videri poterat hic ganeo potius quàm honeſtè conditus ac ſepultus. Nam per cõtemtum iſta dicuntur. Tertio verſu pro ἐν τεύχει, quæ vox nihil ſignificat, ἐν τρύχει emendauimus. & hoc fide membranarum. τρύχος eſt fruſtum veſtis laceræ, ῥάκος. Solebant olim mortui efferri in quàm honeſtiſſima veſte. Iuuenalis: *Pars magna Italiæ eſt, ſi verum admittimus, in qua Nemo togam ſumit niſi mortuus.* non ſolis Italis de quibus ſatyricus loquitur, ſed vulgò etiam Græcis Latiniſque moris fuit, vt comtiores efferrentur quàm vixiſſent. erant enim καλῶν ἐνταφίων ſtudioſiſsimi. ideo Poſidippus vt extremam paupertatem Phyromachi indicaret elatum ait, ἐν τρύχει χλαίνης Πελληνίδος, fruſto Pellenicæ chlænæ tectum leuiter, & ſoiùm dicis cauſſa. Proxima verba ſic contorta, vt mentem eorum capere nequeamus. Etiam quintus eſt corruptus: ſed videtur hoc dicere: cum veſpillones hunc efferrent, non abiiſſe comitatiorem quàm cane vno, qui ſolitus illi præire. Deinde

ait venisse in Orcum Phyromachum oculis suggillatis, liuentibus superciliis, edentulum. Penultimo versu lego, Ὦτα διεφθαρμένος, μονολήκυθος. *fractis auribus, nullam aliam suppellectilē secum vehentem quàm ampullam.* Non ausim spondere veram hanc coniectutam esse: ineptam quidem non putamus. Posttema ita emendamus, ἐκ γὰρ ἀγώνων τῶν τότε Ληναϊκῶν ἦλθ' ὑπὸ τῶν χαμαιλόν. nihil ante dictis conuenientius poterat excogitari. Quod ita coopertus plagis ad plures se penetrarit Phyromachus, caussam affert his verbis: quia è Lenaicis ludis rectà in foueam descenderit. Subiungitur huic epuloni accuratior narratio de Herodoro Megarense tubicine. Dicitur hic statutam habuisse cubitorum trium semis: ita noster ex Amaranto: alij dicunt quatuor ipsorum cubitorum. in his Pollux lib. IV. cap. XI. Sic & in cæteris multum discrepant Amarantus & Iulius Pollux. Verbi gratia; ait Amarantus comedisse Herodorum κρεῶν λίτρας εἴκοσι. *carnium libras vicenas.* ille duodecim minas: ὀκτὼ δὲ μνᾶς κρεῶν. Amarantus, πίνειν δὲ χόας δύο. *bibisse congios vini binos.* Apud Pollucem ita scriptum, οἴνου δὲ δίπινε χόας. corrige, δύο ἔπινε χόας. Amarantus, κοιμᾶσθαι δὲ ἐπὶ ἄρκτου δορᾷ ... ἐπὶ λεοντῆς μόνης. & hoc Iulius aliter. Solitum nempe pro culcita pellem vrsi habere: pro veste stragula qua tegeretur pellem leonis. ὑπεστρώννυτο δὲ ἀρκτῷ δορά, καὶ λεοντῆν ἐπεβέβλητο. Quod addit Amarantus, Demetrio Argos obsidente, cum ad trahendam helepolin machinam robur militibus deesset, per Hermodorum duabus simul tubis canentem, rediisse illis virtutem in præcordia: de eo notanda Pollucis verba: Machinæ, inquit, cōtumaces erant, & moueri recusabant: ibi tum Herodorus δύο αἰγανὰ λαβὼν, σφοδρὸν ἐνέπνευσε τοῖς ὀργάνοις τούτοις. hoc est, *duo caprina* cornua *arripit, atque ea super illis machinis inflat.* αἰγανὰ appellat τὰ αἴγεια κέρατα. & fortasse αἴγεια scripserat. Pergit Athenæus, ἐνίκησε δὲ τὴν περίοδον δεκάκις. Dalec. *Decies in canendi certamine fuit alijs superior.* Hoc quid sit. Nam vnde illud de canendi certamine? verte, *vicit perihodum decies.* Festus: *In gymnicis certaminibus perihodon vicisse dicitur, qui Pythia, Isthmia, Nemea, Olympia vicit: à circuitu eorum spectaculorum.* Est igitur περίοδον νικᾶν, orbem implere ludorum sacrorum: qui in Græcia erant quatuor. Notissimus versus est: Τέσσαρές εἰσιν ἀγῶνες ἀν' Ἑλλάδα, τέσσαρες ἱεροί. hinc etiam periodici agones dicti, iidem qui & sacri. Ita accipe Plutarchi verba de Theagene Thasio, οὐ μόνον τὴν περίοδον νενικηκώς, ἀλλὰ καὶ πολλοὺς ἀγῶνας. id est, *cum non solum è sacris ludis omnibus victoriam reportasset, verùm ex multis quoque alijs.* Similiter Arrianus in Dissertationibus Epicteti lib. III. cap. XXXIV. καὶ λοιπὸν, ὡς καλὸς ἀθλητὴς περιέρχῃ νενικημένος τὴν περίοδον. ὅμοιος τοῖς ἀποφυγοῦσιν ὄρτυξι. quibus in locis etiam eruditissimi viri lapsi grauiter: quod non veniret illis tum in mentem ludos sactos etiā *periodicos* & *periodum* esse dictos: cuius rei Pindaricus scholiastes non semel nos admonet. Cæterum Polluci cum Athenæo ne hîc quidem conuenit in numero: sic enim ille, ἑπτακαίδεκα δὲ περιόδους ἀνείλετο τῶν στεφανιτῶν ἀγώνων. Quod autem in illis ludis etiam præconio & contentione vocis certaretur, satis ad Suetonium probauimus. Vide Pollucem libro IV. capite XII. Nestorem, ex cuius Θεατρικῶν libris proximè dicta de Hermodoro sumta dicūtur, non memini reperire alibi citatum. Non dissimili argumento libros duos Suetonius ediderat: quos inscribit Suidas, Περὶ τῶν παρὰ Ῥωμαίοις θεωρικῶν καὶ ἀγώνων. *De spectaculis & ludis Romanorum.* Alium censeo fuisse Nestorem Larandensem, poëtam, cuius Suidas meminit. De eo Menander rhetor eruditissimus, capite περὶ λαλιᾶς. Δεῖ δὲ ζηλοῦν καὶ τὰς μεταμορφώσεις καὶ ὀρνίθων καὶ δένδρων. γέγραπται δὲ καὶ Νέστορι ποιητῇ καὶ σοφισταῖς μεταμορφώσεις φυτῶν καὶ ὀρνέων. vixit principe Seuero. Post tam multa de Herodoro tubicine, mentionem iniicit de Aglaïde muliere tuba canere docta, cuius etiam Aelianus meminit: Καὶ γυνὴ δὲ ἐσάλπισεν Ἀγλαῒς ἡ Μεγακλέους ἐν τῇ ἑορτῇ ἀχθείσῃ μεγάλῃ πομπῇ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τὸν πομπικὸν περιθέτην ἔχουσα, καὶ λόφον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς. Lege & interpunge, ἐσάλπισεν, &c. τὸ πομπικὸν, περιθέτην ἔχουσα. id est, *tubâ cecinit pompæ conuenienter, personam habens.* σαλπίζειν τὸ πομπικὸν, vt τὸ πολεμικὸν, τὸ ἀνακλητικὸν, & similia. vocem περιθέτη explicat Iulius Pollux. Lego mox, λέγει δὲ περὶ αὐτῆς Σωσίθεος ὁ τραγῳδοποιὸς, ἐν δράματι Δάφνιδι ἢ Λιτυέρσᾳ. caussam exposuimus dudum in Lectionibus Theocriticis capite duodecimo: vbi multa de hoc Lityersa. Placet edita lectio in istis versibus Phœnicidæ comici, de lurcone Chærippo. Iste, ait, ἐσθίει μέχρις γ' ἐὰν διδῷ τις, ἢ λάβῃ διαρραγείς. Τοῦτ' ἔχει ταμεῖον ὥσπερ οἰκίαι. Ingeniosè quidam in priore versus, ἢ λακῇ διαρραγείς. vt in Euangelio de proditore Iuda, ἐλάκησε μέσος. sed λάβῃ verum arbitror. omnino autem in altero versu, ὥσπερ οἰκίαι. qualem penuariam cellam singulæ domus habere solent. non vt emendarunt, ὡς παρ' οἰκίαις. Non prætermittendum est,

Cambletem

Cambletem Lydorum regem inter phagones hîc nominatum, apud Ælianum Ποικίλης libro primo, capite XXVII. dici Καμβύτης vitio librorum. itemq; Θῦος τὸν Παφλαγόνα, qui hîc melius & libro IV. Θύς. malè etiam Καλαμοδρυν Aeliani codices indigerant, qui rectè in nostris est Καλαμόδρυς. ibidem Χαρίδας nuncupatur is, qui in Athenæo Χείριλας. de quo suum cuique permitto iudicium.

CAPVT IV.

Timocreontis responsum ad Persam. Erysichthon dictus Æthon. *Hellanici* Deucalionea. *Alcmanus loci quidam restituti insigniter.* πέδα *pro* μετά. τετυγμένα διατίθεσθαι κοινώνεια τοῖς φίλοις. δειλινόν. ἔπη τριπήχη. Lamia *fabula Cratetis.* χαπανικώτερα. *Ægyptij* ξηροφάγοι. *multa corriguntur & illustrantur.*

VERSABATVR in aula regis Persarum Timocreon Rhodius, non obscuri nominis vir cum propter facultatem poëticam, tum etiam ob robur athleticum, & gulam profundam. Hunc cum Rex animaduertisset ingentem copiam ciborum in ventrem condere, *Dic sodes*, ait, *hisce tam multis cibis, quid facturus es?* cui Timocreon, *Ego verò Persas concidam innumeros.* Idem postridie multis victis qui singulari certamine cum ipso pugnauerant, gesticulari cepit: miratus Rex cur Timocreon aërem pugnis verberaret, caussam percontatur. Ille respondens sicut narrat noster, ἀπολείπεσθαι ἔφη, τοσαύτας εἰ προσίοι τις πληγάς. interpunctiones minus rectè collocatæ in istis verbis, viris doctis oculorum vsum ademerunt: nihil enim hic vidêre qui verterunt, *animo se defectum iri dixit si plagas aliquis tot infligeret.* Distingue, ἀπολείπεσθαι ἔφη τοσαύτας, εἰ προσίοι τις, πληγάς. *respondit, sibi* post adeo multos victos, *superesse tot plagas, si quis accedat* secum certaturus, *inferendas.* Ingeniosum Timocreontis hoc commentum fuit: qui vt probaret Persæ, superesse adhuc sibi integras vires, postquam multos qui secum in arenam descenderant superasset, χειρονομεῖν & gestus agere manibus pedibusq; instituit. Significabat hoc pacto, paratum se plagis contundere omnes qui secum vellent cõgredi, & plagiparidarum cognomen quærere. Pergit auctor, & refert ex Hellanico, Erysichthonem Myrmidonis F. cuius nota ex Callimacho & Ouidio βουλιμία, quia cibis expleri non poterat Αἴθωνα dictum esse. Eustathius, λέγεται δὲ ἰδίως Αἴθων καὶ Ἐρυσίχθων ὁ Μυρμιδόνος. διὰ τὸ εἶναι φασὶ βορᾶς ἄπληστος. παρὰ τὸ αἴθειν ὅ ἐστι καταχαίειν. ὅθεν καί τις ἕτερος πολυφάγος Κεραυνὸς ἐκαλεῖτο. ἐπεὶ κατά τινα ποιητὴν ἀβάτως ἐποίει τὰς τραπέζας, κατασκήπτων αὐταῖς τῇ γναθμῷ. quod ait Eustath. de cognomine fulminis, ex sequentibus sumtum est. Rectè autem scribi ἐν πρώτῳ Δευκαλιωνείας, non vt prius fuit editum, en testem idoneum: Clemens Alexandrinus libro VI. Pædagogi, Διδυχίδας ὁ Μιγαρικὸς τὴν ἀρχὴν τοῦ λόγου ἐκ τῆς Ἑλλανικοῦ Δευκαλιωνείας μετήλαβε. Sequentia verba de Cerere Himalide, explicabimus, σὺν θεῷ, libro XIV. At proxima his, καθάπερ ἐν Δελφοῖς Ἑρμοχεῖ, non agnoscit Breuiator. Putauit nempe corruptam vocem Ερμοχου: quod & mihi videtur ad antecedentia & consequentia attendenti. Quid si ἐπίμοχοι? esset certè conuenientius. Ait de Alcmane, καὶ Ἀλκμὰν δὲ ὁ ποιητὴς ἑαυτὸν ἀδδηφάγον εἶναι παραδίδωσι. Aelianus, ὁμολογεῖ δὲ καὶ Ἀλκμὰν ὁ ποιητὴς ἑαυτὸν πολυβορώτατον γενέσθαι. Ipsum Alcmanis de sua voracitate testimonium recitat noster: cuius sunt prima verba, Καί ποκά τοι δώσω τρίποδος κύτος ᾯ ἔνι καὶ Νηλέα τρίπηχυς. ἀλλ' ἔτι νῦν γ' ἄπυρος. quid sibi velit poëta non assequor: & puto locum esse non sanum. Fortasse ᾧ καὶ Πηλείδῃ Ἀτρείδης. Dabo tibi tripodem, sicut olim Agamemnon Achilli, quando in gratiam cum eo rediit. Alludit ad Homeri locum de muneribus quibus Achillem sibi voluit conciliare Agamemnon. Iuuat quod ait, esse eum tripodẽ de quo loquitur ignis expertem. Nam & Agamemnonei erant ἄπυροι. Homerus vocat ἑπτ' ἀπύρους τρίποδας. Subiicit Alcman, τάχα δὲ πλεῖος ἔτνεος, οἷον ὁ παμφάγος Ἀλκμὰν Ἡράσθη † Χάρεος παῖδα τὰς τροπάς. Egregia hic nostra (absit verbo inuidia) emendatio. Nam *Chareus Alcmanis puer delicatus,* meræ nugæ. Scribendum, οἷον ὁ παμφάγος Ἀλκμὰν ἠράσθη χλιερὸν πρὸ τὰς τροπάς. id est, *qualem pultem amat*

vorax Alcman bene calidam, poſt ſolſtitium hibernum. ſiue, tempore hiemis. Non omnium eduliorum eadem ſemper eſt gratia. Teſtantur hæc verba, ſolitum Alcmanen hiberno tempore pulte calida ſe oblectare. πέδα Doricum eſt pro μετὰ pridem à nobis reſtitutum in multis diuerſorum auctorum locis. Quemadmodum autem multi cibi ſe fuiſſe ingenuè fatetur Alcman ſuperioribus verbis: ſic cupediarum & λιχνείας inuidiam deprecatur cum addit ſtatim: Οὔτι γὰρ οὐ τετυγμένον ἔσθει. Ἀλλὰ τὰ χρηρὰ γὰρ ὥσπερ ὁ δᾶμος ζατεύει. Ita quidem leguntur iſta in omnibus exemplaribus: ſed nullo planè ſenſu. is enim quem docti eliciunt & abſurdus eſt, & ridiculus. Affirmamus in eam quam diximus ſententiam locum emendandum: Οὔ τι γὰρ οὗτος τετυγμένον ἔσθει. Ἀλλὰ τὰ κοινά γὰρ ὥσπερ ὁ δᾶμος ζατεύει. Dixerat Alcmanem plurimum pulte delectari: quod erat vile & tenuiorum edulium: nunc ait, *Nihil enim Alcman elaboratum diligentius comedit: ſed vulgares cibos, vt plebs, quærit.* Quid hac emendatione ſimilius vero? τετυγμένα Græci appellant, quæ ſunt arte elaborata & exculta induſtria. omnino autem κοινὰ ſcribendum non χρηρά. pultem vocat κοινὴν & plebeiam. ſic Lycophron vnica voce elegantiſſimè θέρμον vocauit δημόκοινον. de quo libro ſecundo, cap. XIV. Alter locus Alcmanis de ipſius polyphagia, ſoricina nænia confeſſior eſt: ita enim ſcribitur, ὥρας δ' ἔσηκε τρεῖς θέρος, καὶ χειμὰν ὀπώραν τρίταν καὶ τέτρατον τὸ κῆρας. ἀλλ' οἱ μὲν ἔσθει ἐν ἄιδαν [illegible] ἰσι. Tentemus an ex ruderibus hiſce aliqua ſententia poſſit ædificari. Lego, ὥρας δ' ἔδη κα τρεῖς, θέρος καὶ χειμῶν' ὀπώραν τε τρίταν. καὶ τέτρατον τὸ γα ἔαρ. ἀλλ' εἰ μὲν ἔσθεις ἐνθάδ' ἐσθ' Ἀΐδα οὐκ ἐδῇ. *per continuas anni tres tempeſtates edere potes, æſtatem, hyemem, & tertiam autumnum: quartam quoque ver* nempe. *Sed ſi hîc ita edis, at in Orco non edes.* Cteſiæ helluonis etiam Ælianus ex Anaxila facit mentionem. Anaxilæ verſiculos de phagone Damippo, cui *Ceranno* cognomen, ſic ſcribo:

ὁρῶ γὰρ ἐκ παλαίστρας τὸν φίλον
Προσιόντα μοι Δάμιππον. εἰ τοῦτον λέγεις
Τὸν πέτρινον; τὸν οἱ φίλοι καλοῦσί σου
Νυνὶ δι' ἀνδρείαν Κεραυνόν. εἰκότως.
Ἀβάτους ποιεῖ γὰρ τὰς τραπέζας οἴομαι
Αὐτὸν, καταστράπτοντά γ' αὐτῇ τῇ γνάθῳ.

vel vt apud Euſtathium αὐταῖς *menſis.* In primo verſu è *Pancratiaſta* Theophili, operarum peccatum emenda, & ſcribe, λέγ' ἄλλο. ῥυγχίον. In vltimo pro Ἀπολλόδωρε καὶ Σαβάζιε: quarum vocum altera manifeſtò corrupta, ſcribi poteſt, Ἄπολλον, Διόνυσε καὶ Σαβάζιε. ſed quærendum aliud moneo, quod propius veritatem accedat. Vox ἀκράτου ad ſuperiorem verſum pertinet. Aliquanto poſt ſcribe, ὡς οὐδὲ δειπνῶν, ὡς λέγουσ', ἐμπίπλαται. ita rectè Dalecamp. In altero verſuum è *Cercopibus* Eubuli, —καὶ κοπτὸν γ' ἔχει Ἐπὶ ταῖς θύραις ἕκαστος. malim, κοπτὸν γ' ἔχει. & omnino id rectum eſt, extat vox eadem in ſequente teſtimonio eiuſdem poëtæ ex *Myſis.* in tertio, πλήρει Βεωτῶν, ſuſpicione mendæ non caret. poteſt tamen ferri, exponiq; homini pleno & probè farto. pro πλήρει Βεωτῷ. In vltimo ſcribe, παγγέλαστός ἐστ' ἰδεῖν. Mneſimachi verba è *Buſiride,* —εἰμὶ γὰρ Βοιώτιος, Ὀλίγα μὲν λαλῶν, ταῦτα πολλὰ δ' ἐσθίων, ſonant hoc: *Ego ſum Bæotius: qui de alijs quidem pauca comedam: hac verò multa.* videtur dicere, Bœotos panis & carniũ fuiſſe voraces. cætera quæ delicatuli expetunt, non multum curaſſe. Mox lege verſum Alexidis, ὡς ἀνίκητοι νῦν εἰσι βοᾶν καὶ πονεῖν μόνον. cum eruditiſſimo Sylburgio. Pempeli reſponſum de Bœotis, cum fuiſſet interrogatus qoid ipſi viderentur eſſe Thebani? ſalebroſum eſt. licet cum editis ſcripti omnes conſentiant. Scribit Polybius & refert Athenæus, ὡς Βοιωτοὶ μεγίστην δόξαν λαβόντες μετὰ τὰ Λευκτρικὰ, κατὰ μικρὸν ἀνέπεσον ταῖς ψυχαῖς· καὶ ὁρμήσαντες ἐπ' εὐωχίας καὶ μέθας, διέθεντο καὶ κοινώνεια τοῖς φίλοις. appellat κοινώνεια, conuentus ea fini ſolitos agi, vt amici vnà eſſent. & διατίθεσθαι κοινώνεια τοῖς φίλοις, eſt reditus in eam rem aſſignare, & locum prouidere. Addit Polybius, πολλοὶ δὲ τῶν ἐχόντων γενεὰς ἀπεμέριζον τοῖς συσσιτίοις τὸ πλεῖον μέρος τῆς οὐσίας· ὥστε πολλοὺς εἶναι Βοιωτῶν οἷς ὑπῆρχε δεῖπνα τοῦ μηνὸς πλείω τῶν εἰς τὸν μῆνα διατεταγμένων ἡμερῶν. Verbum ἀπεμέριζον diuidebant, interpretor de vltimis voluntatibus: quaſi ſcriptum eſſet ἀπέλειπον. Et nota ſis ſtultitiam horum hominum immanem: qui non ſolum dum viuerent ſoliti bona ſua in conuiuia illa prodigere: ſed & morientes pecuniam amicis relinquerent perdendam ἐν τοῖς κοινωνίοις: quæ heſtiaroria quædam erant. Hæc fuere Græcorum ingenia, cuius rei clara teſtimonia in teſtamentis veterum philoſophorum quæ recitat Laërtius Diogenes. Quare aliter Polybij verba non debuerant accipi. Δειλινὸν (videlicet

βρῶμα)

βρῶμα) eſt cibus pomeridianus, ſiue merenda: nam veteres interpretantur, τὸ μεταξὺ δείπνου καὶ ἀρίστου. Ita vocabant Thebani κοινωνιστὰς ſuas illas epulas: vel propter diei tempus, quo ſoliti conuenire ex ſodalitij inſtituto: vel minuendæ rei inuidiæ, quaſi eſſet aliquid leuius δειλινὸν quàm vel prandium, vel cœna. Sic hodie ſolent frugiperdæ homines extraordinarias epulas ſuas appellare merendas: quæ tamen cœnæ ſunt quantumuis dapſiles & lautæ. Cum autem moriturientes Thebani tanto ſtudio ornandorum cęnoneorum ducerentur: non mirum eſt, eueniſſe quod ſcribit Polybius: vt multi merendas haberent ſibi ab amicis legatas, plures numero in ſingulos menſes, quàm dies eſſent in menſe. Simile ex parte quod narrat Strabo de Tarentinis: plures illis fuiſſe in anno feſtos dies, quàm eſſent ipſius anni dies. Deinceps probaturus auctor omnes in vniuerſum Theſſalos plurimum comediſſe, ait, Κράτης φησὶν ἐν Λαμίᾳ, Ἐπεὶ τριπήχη Θετταλικῶς πεπλησμένα. Lego, Ἔπη τριπήχη, vt, *ſeſquipedalia verba.* non videtur hinc poſſe colligi quod voluit probare Athenæus: ſed ſcire licet Craterem cum ira loqueretur, alluſiſſe ad fruſta carnium, quæ incidi ſolita à Theſſalis. ideò addit Athenæus, vice fungens interpretis, Τοῦτο δ᾽ εἶπεν, ὡς τῶν Θετταλῶν μεγάλα κρέα τεμνόντων. alioqui poterat dici ſcripſiſſe poëtam Κρέα τριπήχη. ſed verum eſt quod dixi. *Lamiæ* Crateris meminit Pollux libro nono: vbi ex hac fabula verſum affert, vt doceat ἡμίεκτον & octo obolos tantidem valuiſſe. Eum verſiculum ita concipe: ἡμίεκτον ἐστι χρυσοῦ. μανθάνεις; ὀκτὼ ὀβολοί. Theſſali propria ſuæ dialecti voce καπανικὰ κρέα vocabant magna, & quæ plauſtrum poſſint onerare ſingula. Auctor Athenæus his verbis. Ταῦτα δὲ καπανικὰ εἴρηκεν Ἀριστοφάνης ἐν Ταγηνισταῖς. Τί πρὸς τὰ Λυδῶν δεῖπνα καὶ τὰ Θετταλῶν; Καὶ Θετταλικῶν μὲν πολὺ τάδε καπανικώτερα: οἷον ἁμαξιαῖα. Θετταλοὶ γὰρ τὰς ἀπήνας καπάνας ἔλεγον. Non ſunt comici, ſed Athenæi illa: οἷον ἁμαξιαῖα: quæ & diſtincta & verſa ſunt perperam. familiare grammaticis verbum οἷον hoc ſenſu. Ariſtophanis verſum reſpiciens Heſychius, καπανικώτερα, inquit, ἀπὸ τῆς φάτνης χορταστικώτερα. τινὲς δὲ ἀντὶ τοῦ μείζονα. καπάνας γὰρ ἀπήνας λέγουσι. Ægyptij mox non ſimpliciter voraces: ſed panis tantum ſcribũtur fuiſſe. *cylleſtim* eum panem vocabant: de quo habes apud Herodotum & ſupra libro tertio. ἀρτοφάγους hic interpretamur, qui multo pane veſcantur: quoniam de polyphagis hîc ſermo eſt. alioquin videri potuit Hecatæus Aegyptios appellaſſe artophagos, ad Græcorum differentiam: qui erant vt plurimum mazophagi: ſicut Pœni & quondam Romani pultiphagi. ſed prior interpretatio non ſolum inſtituto ſermoni conuenientior: verùm etiam ad proximè ſequentia propè neceſſaria. διὰ ταῦτα καὶ Ἄλεξις ἐν τῷ περὶ αὐταρκείας ἔφη μετρίᾳ τροφῇ κεχρῆσθαι τὸν Βόκχοριν. quare διὰ ταῦτα? quia in populo edaci rex ſobrius non aliter notabilis, quàm cocles inter cæcos. Bocchoris ille eſt Aegypti rex de quo Diodorus Siculus libro primo.

CAPVT V.

Oſtenduntur & emendantur maculæ multorum locorum. ἔχειν ἡδέως ἑαυτοῦ. *Lycophronis* Satyri. τὰ ἐκτὰ τρύπα. τὰ Σαμοθράκια. *Dij Potes ventorum promicondi olim crediti. Duo principia generationis terra & aqua. Clementis Alex. locus.* ἐπιρραπίζειν, *verbu obiurgare.*

ἈΛΛ᾽ ἔγωγε τοῦ τὰ δέοντ᾽ ἔχειν. non eſt principium verſus: ſed initio quædam prætermiſſa. Ὡς ἡδὺ πᾶν τὸ μέτριον. Ita verte & diſtingue: *Quàm ſuaue eſt omne mediocre! ego nunc neque ſupra modum cibo onuſtus abeo, neque inanis: ſed ſuauiter me habens.* farto nimia ciborum copia ventriculo opponit ſtomachum qui λαγαρὸς quidem eſt, at non inanis. id vocat ἔχειν ἡδέως ἑαυτοῦ. Timotheus mox καλῶς γίνεσθαι. Puſillus error paullo poſt interpretibus fraudi fuit in hac pulcherrima ſententia: μᾶλλον γὰρ ἡμᾶς τῇ μεθ᾽ ἑαυτῶν συνουσίᾳ προσήκειν ἐστὶν εὐφραίνειν, ἢ τῷ πλήθει τῶν παρεσκευασμένων οἱ διακονοῦντες τὰ πλεῖστα δαπανῶσι. Scribe, ἢ τῷ πλήθει τῶν παρεσκευασμένων, ὧν οἱ διακ. τὰ πλ. δ. εἰσῄεσαν εἰς τὸν ἐπὶ τοῦτο παρεσκευασμένον οἶκον. *in triclinium ingrediebantur ei rei paratum.* non ſemel expoſuimus vocem εἰκῇ. μαρτυρεῖ περὶ τούτων Λυκόφρων ὁ Χαλκιδεὺς γράψας Σατύρους.

Μενέδημον, ἐν οἷς φησὶν ὁ Σ. Scribe, γράψας Σατύρους εἰς Μενέδημον. ἐν οἷς φ. vocat Satyros, drama satyricum ad irrisum Menedemi compositum. Libro secundo, Λυκόφρων ὁ Χαλκιδεὺς ἐν σατυρικῷ δράματι, ὃ ἐπὶ καταμωκήσει ἔγραψεν εἰς Μενέδημον. In Lycophronis versibus quid sit καλίχη dictum est libro primo: & pro δημόκρατος melius lectum iri δημόκοινος, ostendimus libro secundo. Ἀνάστηθι νῦν σὺ Ἀρίδικες. σὺ δ' ἀπελθὼν τὰ ἐκτὰ τρύπα. Iusserat Arcesilaus Apellem pro ea quæ inter ipsos fuit familiaritate, vt vinum per colum traiiceret: ille eius ministerij imperitus conturbauit etiam magis: vertit Arcesilas huius imperitiam in occasionem ioci: & conuersus ad Aridicum familiarem alterum, qui inter conuiuas accumbebat mensæ: *tu verò*, ait, *surge Aridice*. supplendum est, & vinum cola. deinde Apellem affatur, & ait, σὺ δ' ἀπελθὼν τὰ ἐκτὰ τρύπα. continetur his verbis sine dubio, vrbani hominis iocus aliquis: ridiculum enim vt videtur ministerium imperat. Sed locus est corruptus etiam in Excerptis: quod satis miror: nam ille auctor quæcunque inuenit in suis libris mendosa, omnia fere prætermisit. Existimamus fuisse aliquod prouerbium illi simile, quod est apud Galenum κέγχρον τρυπᾶν, de inani labore & vano conatu. Pro Ἀρίδικες, scribo Ἀρίδικε cum Excerptis. οἱ δὲ νῦν συναγαγόντες ἐπὶ τὰ δεῖπνα, κ. de sui temporis philosophis Athenæus loquitur: & quod addit, καὶ μάλιστα οἱ ἀπὸ τῆς καλῆς Ἀλεξανδρείας, de iis debet intelligi, qui publico sumtu alebantur in Museo & Claudio Alexandriæ: de quibus ad Suetonium nonnulla. Τὸ γὰρ τοιοῦτο ὁ οἶκος Ὁμοῦ μὲν θυμιαμάτων γέμει. Malè digesta, male versa hæc. Locus est Sophoclis, qui ita habet initio Oedipi tyranni,

Πόλις δ' ὁμοῦ μὲν θυμιαμάτων γέμει
Ὁμοῦ δὲ παιάνων τε καὶ στεναγμάτων.

Athenæus οἶκος posuit pro πόλις. hoc enim voluit: ei qui tanta immodestia vtatur in conuiuio, triclinium abundare gaudio simul & mœrore. Εὔπλες γὰρ δεῖπνον οὐ ποιεῖ παροινίαν. Transpositione aliquot vocum senarium integrum feceris: Δεῖπνον γὰρ εὔπλες οὐ ποιεῖ παροινίαν. καὶ ὡς ἀληθῶς κατὰ τὸν χαρίεστατον Ξενοφῶντα πολέμου ἐργαστήριον. Locus Xenophontis est in Agesilao: vbi scribitur de Epheso. ὥστε τὴν πόλιν ὄντως ἡγήσω πολέμου ἐργαστήριον. ὥστε πολλάκις Αὐτὸν καλληνοῖς Σαμοθρᾳκί᾽ εὔχεται λῆξαι πνέοντα, καὶ γ. Quæ ad hunc locum scripsere viri docti, nihil ad rhombum. Nam sensus hic est: adeò vt sæpe qui eum vocauit oret, desinant flare venti Samothracij, & vt tranquillior tandem fiat tempestas. hic enim adolescēs Telephus, amicis à quibus inuitatur hiems est, & procellæ instar. sequentia namque sic scribenda: —καὶ γαληνίσαι ποτέ. Χειμὼν ὁ μειρακίσκος ἐστὶ τοῖς φίλοις. cætera vt superflua in spongiam digna incumbere. τὰ Σαμοθρᾴκια intellige πνεύματα. Sic vocabāt Græci boream, quem ex eius tractus regionibus in suam flare videbant. Etiam apud philosophos θρακίας ventus non aliunde nomen habet. Sed videntur veteres credidisse, ventorum flatus in potestate esse Cabirorum, siue Potium deorum, qui in Samothracia colebantur. Nam in tempestate deprehensi, illis potissimum vota faciebant, & seruati reddebant, vt ait vetus scriptor apud Suidam. Diodorus quoque Siculus libro quarto narrat, Orpheum petiisse tranquillitatem maris turbati & agitati à diis Samothracibus. ἐπιγενομένου δὲ μεγάλου χειμῶνος καὶ τῶν ἀριστέων ἀπογινωσκόντων τὴν σωτηρίαν, φασὶν Ὀρφέα τῆς τελετῆς μόνον τῶν συμπλεόντων μετεσχηκότα ποιήσασθαι τοῖς Σαμοθρᾳξὶ τὰς ὑπὲρ τῆς σωτηρίας εὐχάς. εὐθὺ δὲ τοῦ πνεύματος ἐνδόντος, &c. Mox, τοὺς Ἀργοναύτας ἐμπεσόντας χειμῶνι παραπλησίως ἐπικινδυνεύειν· τοῦ δ' Ὀρφέως εὐχὰς ποιησαμένου τοῖς Σαμοθρᾳξί, λῆξαι τοὺς ἀνέμους. non parum ista Alexidis hunc locum illustrant. Τόνδ' εἶδον αὐτὸν † αἰώνιος μεῖζον. Versus quidem stabit si ita scribas, Τόνδ' εἶδον αὐτὸν αἰῶνος μείζονα. de sententia verò nihil pronuntio. Ἐρευσίας οἷον στομ. an ἐρεύσας? Ὑγρὰ δὲ μήτηρ οὐ πεδοστιβὴς τροφὸς Θάλασσα. Verte: *nostra est nutrix mater humida, non illa quæ calcatur pedibus, Mare*, inquam. Homerus duo principia agnoscit creationis animalium, aquam & terram: vt cum ait: Ἀλλ' ὑμεῖς μὲν πάντες ὕδωρ καὶ γαῖα γένοισθε. Homerum secutus est Xenophanes Colophonius, & duas illas πρώτας ἀρχὰς esse, ac solas pronuntiauit. Euripides quem veteres scenicum philosophum non sine caussa dixerunt, eiusdem fuit sententiæ: quod non obscurè significant hæc verba sic exposita, vt nos illa vertimus. *Mater* Euripidi appellatur τὸ γεννητικὸν στοιχεῖον, vt loquuntur φιλοσόφων παῖδες. atque hanc matrem poëta duplicem manifestò statuit: alteram πεδοστιβῆ: terram nempe, quæ pedibus calcari & perambulari potest: alteram

alteram ὑγρὰν: mare videlicet: quod explicat ipſe ſubiiciens, θάλατ]α, τῶνδ' ἀγρῶν. Seiunge ab Euripidis verſiculis illa verba, Μέγα γὰρ ἀνθρώποις κακὸν ἡ γαστήρ. non enim poetæ verba ſunt, ſed Athenæi. In tertio verſuum Alexidis ſcribe, Εἰ δ' ὡς ἄφιλοι τοῦτ' ἀφ' ἡμῶν τὸ μέρος. Νικᾷ δὲ χρεία μ' ἡ ταλαίπωρος. Locus Euripidis quem ſuis verſibus inſerit Diphilus, extat apud Clementem Alexandrinum ita ferè ſcriptus: certe ita ſcribendus. Νικᾷ δὲ χρεία μ', ἡ κακῶς τ' ὀλουμένη Γαστὴρ, ἀφ' ἧς δὴ πάντα γίγνεται κακά. εἰς ἣν φέρων τι πάντ' ἂν ἐμβάλοις. Hæc prima ventris incommoditas: qui non vnius certę rei ſit capax, ſed omnium: quod ſecus eſt in omni prope vaſorum genere, quibus aliquid continetur. Ad proxima verba, Ἀλλ' οὐχ ἕτερον ἀγγεῖον, repetenda ex ſuperiore verſu præpoſitio εἰς: quod ſi cuius teretes offendit aures (eſt enim duriuſculum) legendum, Ἀλλ' οὐκ ἐς ἕτερον ἄγγος. Cum addit poëta, in ventrem conijci recte poſſe Τὰ πάνθ' ἑαυτοῖς μηδὲν ὁμολογούμενα: res diuerſi generis intelligit, & quæ nulla ſocietate iunguntur. eleganter περιφράζει ingenioſus poëta, τὰ μὴ ὁμογενῆ, vt loquuntur philoſophi. Talia ſunt, exempli gratia, carnes, piſces, legumina & fructus. male referunt ad noxia & ſalubria. Subiungit Diphilus: Καὶ τὰ προςτίθημι τἄλλα. quaſi dicat, taceo quod ait ibidem Euripides, ventrem omnium malorum eſſe cauſſam. more autem vſus oratorum, quod fingit ſe prætermiſſurum, diſertim dixit. ſequitur enim: διὰ ταύτην Διὰ τὴν τάλαιναν πάντα ταῦτα γίνεται. Legendum, πάντα τὰ κακὰ γίγνεται. nam Euripides dixit, ἀφ' ἧς δὴ πάντα γίγνεται κακά. ἐπερράπιζε Δημήτριον τὸν Φαληρέα, σὺν τῇ πήρᾳ τῶν ἄρτων καὶ λάγυνον πέμψαντα οἴνου. Abſurdum eſt hoc quidem loco, ἐπιρραπίζειν de inflicto colapho interpretari: nam etſi impudens Crates fuit, vt Canis: nunquam tamen virum tanta auctoritate percutere eſſet auſus. & Diogenes Laërtius in eadem re vſus verbo ὀνειδίζειν. Verte igitur, *Demetrium Phalereum obiurgauit, quod ſimul cum pera panis, vini lagenam miſiſſet.* Sequitur Crateris apophthegma tunc temporis pronuntiatum, εἴθε γὰρ ἦσαν τὰς κρήνας καὶ ἄρτους ἂν φέρειν. *Vtinam inquit, fieri poſſet vt fontes etiam panes producerent.* Supple quod deeſt perficiendæ ſententiæ: nam ſi id ſit, ego nemini de pane ſupplicem: quemadmodum à nemine quod bibam peto. Planius aliquanto Diogenes, Εἴθε γὰρ αἱ κρῆναι καὶ ἄρτους ἔφερον. At interpres quàm errat?

CAPVT VI.

Καταριστᾶν. σεμνὴ θεὰ *Athenienſium & σεμναὶ θεαί. Mos libandi principibus.* δημιοεργία. ζωρότερον. *Antiphanis* Milanion. Iapyx. ζῶον *in compoſitione pro magno.* μανθάνειν *pro ſolere.* didiciſſe *pro eodem. Hyperidis oratio Deliaca, & collecta quædam eius fragmenta. Chori puerorum, & virorum. veſtes* Thetaicæ. Φυλλεῖς. *Tabulæ quibus depictæ ſolennitates ſacrorum aut ludorum. Romani Æolas imitati.*

ONGO hyperbato obſcurat dipnothetes ſeriem orationis, cum mox ſcribit, Ἐπὶ τούτοις ὁ Οὐλπιανὸς ἔφη, ἐπεὶ δεδειπνήκαμεν εἴρηκεν Ἄλεξις ἐν Κυρίδι. oratio manet ſuſpenſa vſque ad illa paginæ ſequentis initio: Τοῖς μὲν θεοῖς κατὰ τὸν Πλάτωνα, ὡς ἐν Φιλήβῳ φησὶν, εὐχόμενοι κεραννύωμεν. Vlpiani oratio debuerat in hunc modum continuari, ἐπεὶ δεδειπνήκαμεν, τοῖς θεοῖς, κατὰ τὸν Πλάτωνα, κεραννύωμεν. Sed de induſtria vſus eſt voce δεδειπνήκαμεν, vt de ea & affinibus aliis obiter dicendi naſceretur occaſio. Καταριστᾶν eſt abſumere prandendo, ſiue in prandia. vſus hoc verbo Antiphon orator, ſiue rhetor, non vt putauerunt interpretes poëta. Scribe eius verba, ὅταν τις πράγματα τὰ ἑαυτοῦ ἢ τὰ τῶν φίλων καταριστήσῃ. Adiecimus è membranis, quæ ſequuntur de verbo παραδειπνῆσαι: quod ad Theophraſtum expoſuimus dudū. Varro dixit in primo De re ruſtica, *comeſa cæna venire.* Antiphanis verſum hunc ita ſcribam ne ſit inepta ſententia. Ἐπεχεάμην ἄκρατον. οὐχὶ παιδίον; *nonne ita eſt, ô puer?* Cum ait, ſe libaſſe Κυάθους θεῶν τε καὶ θεαινῶν μυρίους· Εἶτα ἐπὶ τούτοις πᾶσι τῆς σεμνῆς θεᾶς, hoc ſignificat, poſt libationes ſexcentis diis deabúſque factas, poſtremo loco Mineruæ ſacrum cyathum effudiſſe: quis dubitat σεμνὴν θεὰν *deam venerandam* Athenis eſſe

Palladem. At σεμναὶ θεαὶ ſunt Eumenides, Furiæ: quibus nihil commune cum vini libationibus: erant enim ſacra illarum νηφάλια & abſtemia. Interpretibus aliter viſum: qui etiam verſum vltimum, Καὶ τοῦ γλυκυτάτου βασιλέως διμοιρίαν, corrumpunt, dum emendant neſcio quomodo. non viderunt perſtringi à comico fœdam quorundam adulationem: qui ſingulos cyathos ſingulis diis libantes in conuiuiis, in honorem regis duos cyathos effunderent. Ita ſoliti Athenienſes regibus adulari, vt dicebamus libro ſexto, cap. x v i. διμοιρία eſt *dupla portio*. Non ſunt Antiphanis quæ ſequuntur verba. Homeri locus è nono Iliadis, ζωρότερον δὲ κέραιε, quàm variè expoſitus ſit à veteribus, ſciunt eruditi etiam ex Plutarcho & poëtæ interpretibus. Apud Hippocratem libro περὶ ἐγκατατομῆς ἐμβρύου, legas κεράσας δὲ ζωρότερον pro eodem. At in libro De natura muliebri dixit idem, ζωρότερον πίνειν, pro πίνειν οἶνον ζωρότερον κεκραμένον. Et tamen Ephippus poëta videtur quaſi propriam Homero facere hanc vocem, iſto qui ſequitur verſu Δοίκειν κεράσας ζωρότερον Ὁμηρικῶς. male enim poſtremam eius verſus vocem capiunt interpretes. Antiphanis Μειλανίων, diſplicuit interpretibus: qui fecerunt vt eſſet Μελανίων, *Nigrinſculus*. mirum commentum. nam id verbi pro Græco non agnoſcent Græci. At Milanion & Atalanta ex fabulari hiſtoria cui non ſunt noti? Iulius Pollux libro ſeptimo in ipſo fine Μιλανίωνα fabulam Antiphanis nominat. an aliam ab iſta? an hanc ipſam? ſed locus corrigendus. Ἰάπυξ mox ſeruile nomen eſt, à patria, vt *Myſus, Dauus, Geta*. Sine ratione diſcedunt ab edita lectione in iſtis, ἄλλοι δὲ τὸ δεξιτερὸν: & ſcribunt ἀκρατέστερον tefragantibus membranis, Epitome & Euſtathio. ὥσπερ τὸ δεξιτερὸν ἀντὶ τοῦ δεξιοῦ, ita accipe: ſicut vox δεξιτερὸς per paragogen quandam producta eſt pro δεξιὸς: non autem συγκριτικὸν eſt id nomen: ſic ζωρότερον pro ζωρὸς vſurpatum. Scribebam cum Dalecampio, καὶ τὸ ζα δὲ μέγεθος ἢ πλῆθος σημαίνει. non vt editum eſt, τὸ ζῶον vel τὰ ζῶα. ſed euntem pedibus in eius ſententiam prehendit lacinia Euſtathius, & ire iuſſit in alia omnia. Sic ille, Σημειωτέον δὲ ζωρὸν οἶδε τὸν πολυετῆ ἐνόρισάν τινες, οὐκ ἀπὸ τοῦ ζῶ ἢ ζεῖν, ἀλλ' ἐκ τοῦ ζῶον καὶ τὸ ὥρος· οὐ ὥρος μὲν ὁ ἐνιαυτὸς, ἤτοι ἔτος. ζῶον δὲ αὐτὶ τοῦ μέγα καὶ πολὺ, ἃ δὴ σημαίνεσθαί φασι διὰ τῶν ζώων. Sequitur, Δίφιλος δ' ἐν Παιδεραστῇ φησὶν, Ἔγχεον σὺ δὴ πιεῖν, Εὐζωρότερον γὰρ νὴ Δία παιδός. Reſtitue mirè deformatam lectionem ſic,

—ἔγχεον σὺ δὴ πιεῖν.
Εὐζωρότερόν γε νὴ τὸν Δία παιδός. τὸ γὰρ
Ὑδαρὲς ἅπαν τοῦτ' ἐστὶ τῇ ψυχῇ κακόν.

In Empedoclis iſto verſu Αἶψα δὲ θνητὰ φύοντο τὰ πρὶν μάθον ἀθάνατ' εἶναι, Græcanica elegantia eſt quam non cepere interpretes: quibus τὸ μάθον prima perſona eſt ſingularis: cum re vera tertia ſit pluralis. ſed μάθον poſitum pro εἰώθεισαν aut ἐπεφύκεισαν. *Et ſtatim facta ſunt mortalia quæ erant natura ſua immortalia.* μάθον εἶναι, *didicerant eſſe* pro erant: vel, ſolebant eſſe. Æſchylus, Ἔχειν, πένεσθαι δ' οὐκ ἐπίσταται δόμος. id eſt, οὐ πένεται. *nunquam eget.* Plautus, *Non didici hariolari gratis.* Idem, *Cur negas? quia vera didici dicere.* alibi *excidionem facere condidici oppidis.* Ait, τοιοῦτον ἐστὶ καὶ τὸ ἐν Εἰρήνῃ Ἀριστοφάνους ἀπεσπασμένον. Poëtæ verba ſunt,

Καὶ ταῦτα δαιμονίως ἀπεσπασμένα
Ἅπαξ ἅπασαι, καὶ κυάθοις προσκείμεναι.

Pro φρυνίχου Παυσανίας, placitum interpreti Παυσανίᾳ. ſine cauſſa, opinor: at non ſine cauſſa nos lib. tertio, cap. x x v i i. Πεμπτέας ſcribebamus. Sequitur, ὀλίγον δὲ καὶ ἔμβολον τοιοῦτον σκεῦος. Vide ſcholia Ariſtophanis ad Veſpas. Libro autem x i. poculi id nomen eſt. Inter exempla συγκριτικῶν in τερον, afferrut ex Epicharmo δεξιτερόν. in apocryphis libris & vetuſtis eſt δεξιτερόν. quod fuerit ἐνωρίτερον, ſiue ἐνωρότερον. ſed Euſtathius firmat quod eſt editum. Laudatur deinceps Hyperides *in Deliaca*. Ὑπερείδης, ait, Δηλιακῷ, καὶ τὸν κρατῆρα τὸν πανιώνιον κοινῇ οἱ Ἕλληνες κεραννύουσι. hæc oratio cum cæteris huius oratoris diu factum eſt cum periit. Sed reperio eius mentionem apud Hermogenem. Argumentum eius orationis vtcumque poteſt percipi ex reliquiis quæ hodiéque extant apud veterem Hermogenis interpretem ad librum De ideis, capite περὶ σεμνότητος. Verba illius, quia non omnium manibus teritur ille liber, lubet hîc adſcribere. Sic igitur interpres ille. Διόπερ τοῖς ἐν Δηλιακῷ Ὑπερείδῃ προοίμιον τοῦτον ἱστάναι φησί (nempe τοῖς ἐννοίαις τοῦ Πλάτωνος περὶ θεῶν) βουλόμενος γὰρ ἐκεῖνος ἐξ ἀρχαίων δεῖξαι, τοῖς Ἀθηναίοις τὰ ἐν Δήλῳ ἱερὰ προσήκοντα, πολλοὶ κέχρηνται τῷ μύθῳ, λέγων οὕτω. λέγεται γὰρ τὴν Λητὼ κύουσαν τοὺς παῖδας ἐκ Διὸς ἐλαύνεσθαι ὑπὸ τῆς Ἥρας κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν. ἤδη δὲ αὐτὴν

βαρυνομένην

n.

βαρυνομένην καὶ ἀποσεῦσαι, εἰς τὴν γῆν ἐλθεῖν τὴν ἡμετέραν, καὶ λῦσαι τὴν ζώνην ἐν τῷ τόπῳ, ἐν ᾧ Ζωστὴρ καλεῖται. Sed videntur ista velut ἐν παρόδῳ in ea oratione dicta esse: nam ad præcipuum ipsius argumentum, nihil hæc de Latonæ partu narratio spectabat. Sopater in Hermogenem. Ἔχεις δὲ διπλοῦν στοχασμὸν περὶ Ὑπερείδη ἐν τῷ Δηλιακῷ. ἐκθησόμεθα δὲ τὰ εἰρημένα, ὑπὲρ τοῦ γενέσθαι σαφὲς τὸ λεγόμενον. Ἀφίκοντό τινες εἰς Δῆλον ἄνθρωποι Αἰολεῖς, πλούσιοι, χρυσίον ἔχοντες πολὺ, κατὰ θεωρίαν τῆς Ἑλλάδος, ἀποδημοῦντες ἐκ τῆς ἰδίων. οὗτοι ἐφάνησαν ἐν Ῥηνείᾳ ἐκβεβλημένοι. τοῦ δὲ πράγματος περιβοήτου ὄντος ἐπιφέρουσι Δήλιοι τοῖς Ῥηνεῦσι αἰτίαν ὡς αὐτῶν ταῦτα πεποιηκότων. καὶ γράφονται τὴν πόλιν αὐτῶν ἀσεβείας. οἱ δὲ Ῥηνεῖς ἠγανάκτησάν τε τῷ πράγματι, καὶ προσκαλοῦνται Δηλίους τὴν αὐτὴν δίκην. οὔσης δὲ τῆς διαδικασίας ὁπότεροί εἰσιν οἱ τὸ ἔργον πεποιηκότες, ἠρώτων οἱ Ῥηνεῖς τοὺς Δηλίους, δι' ἣν αἰτίαν ὡς αὐτοὺς ἀφίκοντο. οὔτε γὰρ λιμένας εἶναι παρ' αὐτοῖς, οὔτε ἐμπορεῖον, οὔτε ἄλλην διατριβὴν οὐδεμίαν. πάντας τε ἀνθρώπους ἀφικνεῖσθαι πρὸς τὴν Δῆλον ἔλεγον· καὶ αὐτοὶ τὰ πολλὰ ἐν Δήλῳ διατρίβειν. τῶν δὲ Δηλίων ἀποκεκριμένων αὐτοῖς, ὅτι ἱερεῖα ἀγοράσοντες οἱ ἄνθρωποι διέβησαν εἰς τὴν Ῥήνειαν. διὰ τί οὖν, ἔφασαν οἱ Ῥηνεῖς, εἰ ἱερεῖα ἧκον ὠνησόμενοι, ὥς φατε, τοὺς παῖδας τοὺς ἀκολούθους οὐκ ἤγαγον τοὺς ἄξοντας τὰ ἱερεῖα; ἀλλὰ παρ' ὑμῖν (manusc. ἡμῖν) ἐν Δήλῳ κατέλιπον, αὐτοὶ δὲ μόνοι διέβησαν; πρὸς δὲ τούτοις τριάκοντα σταδίων ὄντων ἀπὸ τῆς διαβάσεως πρὸς τὴν πόλιν Ῥηναίων τραχείας οὔσης ὁδοῦ δι' ἧς ἔδει αὐτοὺς πορευθῆναι ἐπὶ τὴν ἀγορασίαν ἄνευ ὑποδημάτων διέβησαν· ἐν Δήλῳ δὲ τῷ ἱερῷ ὑποδεδημένοι περιεπάτουν. Scripsimus cum antiquis Athenæi membranis, ὠρχοῦντο δ' οὗτοι περὶ τὸν τοῦ Ἀπόλλωνος ναὸν τοῦ Δηλίου, τῶν πρώτων . . . . . τις Ἀθηναίων, καὶ κατεδέδυντο ἱμάτια τῶν Θηραϊκῶν. sed nullum est dubium, quin suppleri quod deest sic debeat: τῶν πρώτων παῖδες Ἀθηναίων. Chorus duplex erat: alter è viris, alter è pueris. Hinc illa distinctio frequens in libris Græcorum, vt Demosthenis, Plutarchi, & aliorum, χορὸς παίδων & χορὸς ἀνδρῶν. In sequẽtibus hæret aqua nobis. nam & κατεδέδυντο pro ἐνδέδυντο, nouum atque insolens: & vestes *Thera̧ica* mihi quidem obscuræ. tamen ita MSS. omnes, non Θηραϊκῶν, vt aliâs editum. An scribendum Θηρειακῶν? vt è pellibus confectę vestes intelligantur, quales Romæ gestabant luperci per vrbem currentes ac saltantes: quas Hippocrates δερμάτινα ἱμάτια nominat, in libro Περὶ φύσιος τοῦ παιδός. Subditur his, ὁ δὲ Ἀπόλλων οὗτός ἐστιν, ᾧ τὰ Θαργήλια ἄγουσι, καὶ διασώζεται Φυλῆσιν ἐν τῷ δαφνηφορείῳ γραφὴ περὶ τούτων. Scribendum, Φυλῆσι. *in pago Phyla*. errant omnino qui accipiunt pro φυλαῖς. Adi ad Stephani Ἐθνικά. Neque probo quod γραφὴν *literas publicas* verterunt. De pictura accipimus nos: cuius erat argumentum saltatio orchestarum circa Apollinis Delij templum, & quicquid ad ritum illum pertinuit. De huius generis tabulis antè dictum libro quinto capite septimo. Verissimum est quod scribit aliquanto post Athenæus: Romanos & in moribus institutisque multis, & κατὰ τοὺς τόνους τῆς φωνῆς Æoles potissimum ex omnibus Græcis esse imitatos. Vtriusque linguæ periti fatebuntur ita esse: ac memini Dionysium Halicarnasseum, & Priscianum aliquot locis disertim huius nos admonere.

CAPVT VII.

Plinius vetus orator. ταῦροι vox Ephesiorum. κήρυκες. ἡβητήρια. Hebe dijs à poculis. Dioclis Melissæ. *Prou.* ἢ πέντε πίνειν ἢ τρία, ἢ μὴ τέτταρα. *Hermippi* Θεοί. Epichysis *genus* παιδιᾶς. *Superstitio veterum, mortuis cõsecrandi quæ de mensa caderent. Tragicorum* τετραλογίαι. *&* *satyricæ fabulæ. Sophoclis* Σατυρικὸν δρᾶμα. *item Æschyli. Vinum* Samagoreum. *alia non pauca.*

NON temere laudatum inuenias Philinum oratorem Atticum, quem super *ænoptis* citat noster. Facit illius mentionem Clemens Alexandrinus in eo tractatu quo de Græcorum furtis agit. Ibi vir diligentissimus, prima verba eius De corona, cum simillimis Philini componit. Ephesiis ταῦροι dicebantur qui per Neptuni festum vina ministrabant iuuenes inuestes, & integri. Hoc refert Athenæus ex Ametiæ Glossis. Inde & Hesychius sumens, ταῦροι, ait, οἱ παρ' Ἐφεσίοις οἰνοχόοι. Sapphus locum de Mercurio diis vinum fundente emendamus libro

libro fecundo, capite fecundo. Veteres, inquit, τοὺς πρὸς ταῖς ὑπηρεσίαις ταύταις κήρυκας ἐκάλουν: *eos qui pincernarum officio fungerentur vocabant κήρυκας*. Imò notant Græci, & verum eft, antiquiffimis temporibus eo nomine omnes qui in ædibus miniftrabāt fic fuiffe vocatos. κήρυκες, aiunt, οἱ διάκονοι οἱ τὰς ὑπηρετικὰς ἐπιτελοῦντες πράξεις. Notemus locutionem, καὶ τὴν Ἥβην δέ τινες ἀνέπλασαν οἰνοχοοῦσαν αὐτοῖς. Ait, τινες. miror equidem, nam Homeri ipfius hoc commentum eft. Iliadis ῥαψ. δ.

—μετὰ δέ σφισι πότνια Ἥβη
Νέκταρ ἐῳνοχόει.

Magis miror quod addit, ἴσως διὰ τὸ ἡβητήρια καλεῖσθαι τὰ συμπόσια. Quod Heben finxerint diis effe à poculis, hæc fortaffe, inquit, ratio eft: quia conuiuia vocabant ἡβητήρια. appellat συμπόσια œcos vbi conuiuabantur, & triclinia. Hefychius quoque ἡβητήρια interpretatur ἐφήβεια, & καταλύσιν. Alij inter ædilem metuentia loca referunt: neque aliter auctores ea voce vtuntur. Sed friget omnino me iudice Athenæi ratio. Acutius & verius comici interpres: ἥβην, inquit, appellant veteres voluptatem quæ ex conuiuiis capitur: quam ob cauffam poeta Heben finxit, & ei conuenientiffimum nomini fuo minifterium præbuit, vt effet diis à poculis. hæc doctiffimus ille grammaticus ad Vefpas. cui & Hefychius fubfcribit obfcurè: ἥβην interpretans ἀκολασίας. Clearchi verfus è Citharœdo, qui leguntur mox interciſi, apud poetam ita continuabantur,

—τήνδ᾽ ἐγὼ
Μεστὴν ἅπασαν ἐπιχεάσας προπίομαι
Τοῖς συγγενέσι, πίστωμα γε φιλίας· πιὼν
Ἔσχατα πικρόν. προπίομαι γάρ. ἀλλ᾽ ἐπιρρόφει.

Quæ fequuntur de variis vini temperamentis, conferant ftudiofi cum iis quæ de eadem re & Athenæus fcripfit alibi, & Iulius Pollux aliique. Citatur non longè Διοκλῆς ἐν Μελίσσαις. cuius & poetæ & fabulæ Pollux meminit libro x. cap. xxiv. Scribe autem Dioclis locum hoc modo. Πῶς δὲ καὶ κεκραμένον πίνειν τὸν οἶνον δεῖ με; τέτταρα καὶ δύο. *Quomodo temperatum vinum bibere me oportet? quatuor* aquæ, *vini duo.* hanc fuiffe antiquiffimorum Græcorum vini temperaturam, auctor Hefychius. τὸ πάλαι, ait, ἐκέρνατο τρία ὕδατος λαμβάνειν, τὸ δὲ τέταρτον οἴνου. Difertim Athenæus hîc contrarium fcribit: qui fubiicit Dioclis verbis, ἀφ᾽ ἧς κράσεως αὐτῷ παρὰ τὸ ἔθος οὔσης, ἐπιμυνον (fcribo ἐγγίνησι) τάχα καὶ τὴν θρυλλουμένην παροιμίαν, Ἢ πέντε πίνειν ἢ τρία, ἢ μὴ τέτταρα. quæ ita verte: *Ab hac igitur temperatura quæ præter confuetudinem erat, natum fortaffe prouerbium vfu tritum, aut quinque bibe aut tria: non autem quatuor.* Idem tamen paullo antè de hac crafi locos recitauit antiquiffimi poetæ Hefiodi, & Anaxilæ comici. Sed certiffimum eft, nullam fuiffe communem omnibus Græcis certam κρᾶσιν. Ariftophanes in Equitibus temperamēti meminit quod ait eius interpres habitum omnium optimum: cum quinque partium tres aquæ, duæ erant vini. Habent & medici fuas κράσεις. Hippocrates quidem plurimis locis meminit τῆς ἴσον ἴσῳ, alibi aliarum. Admodum paullo poft deprauatus eft hic locus. Ἕρμιππος Θεοῖς,

Ἔπειθ᾽ ὅταν πίωμεν ἢ διψῶμεν,
Εὐχόμεθα πρὸς τοῦθ᾽ ὁ οἶνος ἀκρέμας † γλύω •
Οὐκ ἀεὶ καὶ πηλοῦ 'γὼ φέρω παίζων ἅμα,
Κ᾽ αὖθις γεγράφθαι τοῦτο πέντε καὶ δύο.

præftare hæc farta tecta non poffumus, & fortaffe aliquid deeft. In fecundo verfu, οἶνος δίκαιός μοι γλυκὺς fcribendum, vel vt fere habent membranæ δίκαιος γλυκύς, vel γένοιθ᾽. In tertio verè fcribimus abfque controuerfia, Οὐκ ἐπὶ καπήλου 'γὼ φέρω Hermippi autem Θεῶν meminit Pollux libro nono in defcriptione lufionis quam πενταλιθα vocant. & comici interpres ad Vefpas & Aues: item Hefychius in μίλαξ & ἥλικα. Corruptus eft & infequens Anacreontis locus,

Ἄγε δή, φέρ᾽ ἡμῖν ὦ παῖ κελέβην·
Ὅκως ἄμυστιν προπίω.
Τὰ μὲν δέκ᾽ ἐγχέας ὕδατος,
Τὰ πέντε δ᾽ οἴνου κυάθους·
Ὡς ἂν ὑβριστιῶσαι ἀναδιαβασσαρήσω.

Fortaffe ita corrigas non malè, τὰ πέντε δ᾽ οἴνου κυάθους ὡς ἂν ὑβριστιῶσαν φρένα δοὺς βασσαρήσω. vel, φρέν᾽ ἀναδοὺς βασσαρήσω. *vt cum luxuriantem animum cyathis rigauero, furere*

furere incipiam. Scribe, Ἀχαιὸς δ' ἐν Αἴθωνι, σατυρικῷ, τὰς σπονδὰς ποιεῖ δυσχεραίνοντας. negligentia operarum excidit vox ποιεῖ. Quænam erant illæ auditorum libationes, de quibus legimus hîc. ἦσαν δὲ τῶν ἀκροατῶν ἐπιχύσεις, ὥς φησι Θεόφραστος ἐν τῷ Περὶ μέθης ἢ παλαιαί. Eruditissimus Dalecampius, vt expediret se, mirificam interpretationem attulit: sed enim libationes quas discipuli doctoribus facerent, nullas nouimus ex antiquorum monumentis. Existimamus legendum, ἦσαν δ' αἱ τῶν ἀκρατῶν ἐπιχ. Tangit auctor morem aliquem dissolutorum & strenuorum potatorum. narrat ex Theophrasto eum morem antiquum non esse: quippe priscis temporibus, nullam in vsu fuisse ἐπίχυσιν, nisi cum diis libabant, vel cottabo ludebant. Ex istis intelligi vtcumque potest, epichysin genus παιδιᾶς fuisse, cum madidi conuiuæ cyathos in caput mutuo sibi inuergerent: petulanter sanè, & nimis improbè. Sed quid temulentia non ausit? Non dissimilia his sunt quæ referimus libro primo, capite XIV. Simillimum verò & fortasse hoc ipsum παιδιᾶς genus est, quod de temulentis Thracibus infrà non longè scribitur, καὶ κατὰ τῶν ἱματίων καταχεόμενοι, καλὸν καὶ εὐδαίμονα ἐπιτήδευμα ἐπιτετηδευκέναι νομίζουσι. Quid si scripsit Athenæus, ἦσαν δὲ τῶν ἐρώντων αἱ ἐπιχύσεις? Nam soliti amantes in honorem & recordationem τῶν ἐρωμένων vinum ἐπιχεῖσθαι. Suspectum mox est δαίζων verbum eum ait de cottabismo, ὄντος τοῦ παιγνίου Σικελικοῦ· καθάπερ καὶ Ἀνακρέων ὁ Τήϊος πεποίηκε· Σικελικὸν κότταβον ἀγκύλῃ δαίζων. & cohærens huic sententia parum plena, διὸ καὶ τὰ σκόλια καλούμενα μέλη τῶν ἀρχαίων ποιητῶν πλήρη ἐστί. deest αὐτοῦ. vel scribendum, ὡς δὴ καὶ τὰ σκ. In scolio Pindari, Ἀγάθωνι δὲ καλῷ κότταβον, positum καλῷ pro ἐπὶ καλῷ, siue ἐπιφημίζω. *Agathoni cottabum hunc nuncupo.* vel scribe, Ἀγάθωνι τῷ καλῷ κότταβον. vt in Symposio Xenophontis, Ἀλκιβιάδῃ τῷ καλῷ. Quæ de mensa inter epulandum caderent, mortuis consecrauit antiquitas illa verè ἀρχαία & βεκκεσέληνος. postquam id nos docuit Athenæus, subiicit, διὸ καὶ Εὐριπίδης περὶ τῆς Σθενεβοίας φησίν, ἐπειδὴ νομίζειν (malim, νομίζοι aut νομίσῃ) τὸν Βελλεροφόντην τεθνάναι,

Πεσὸν δέ νιν λέληθεν οὐδὲν ἐκ χερός·
Ἀλλ' εὐθὺς αὐδᾷ τῷ Κορινθίῳ ξένῳ.

Athenæi sunt non Euripidis omnia quæ præcedunt verbum πεσόν. Sensus est: solitos veteres quę de mensa cadunt amicis defunctis assignare: ideo Sthenebœam apud Euripidem, Bellerophontis audita morte, quicquid sub mensam, vt fit, caderet, illico statim nuncupasse. Græca ita expone. *ideo etiam Euripides ait de Sthenebœa, postquam illa Bellerophontem mortuum putauit, Nihil eam quod de manu cadat latet: Sed statim id nuncupat Corinthio hospiti.* vel, *Sed statim dicit, Corinthio hospiti.* sacrum esto, videlicet, quod cecidit. Bellerophontem Corinthium fuisse & in ipsius amorem incidisse Sthenebœam Prœti vxorem nemo nescit. Scribe, καλῶς οἱ παροιμιαζόμενοι λέγ. Satis constat, & nos alibi pluribus docemus, tragicos poetas in Attico theatro non singulis fabulis: sed quaternis solitos cum antagonistis de palma contendere. hæ quatuor fabulæ tetralogia dicebantur: quæ constabat è tribus tragœdiis, & satyrica fabula vna. Semper autem in tetralogia drama vnum fuit, quod σατυρικὸν & esset & diceretur. Exemplum σατυρικοῦ δράματος habemus hodiéque in Euripidis Cyclopibus: quam ex omnibus omnium poetarum tragicorum eius generis fabulis, iam suo tempore extitisse vnicam scribit Eustathius ad Odysseæ ῥαψ. σ. Athenæi seculo multæ adhuc fuerunt superstites: nam Aeschyli, Euripidis & Sophoclis plures satyricæ fabulæ ab eo, & Polluce atque aliis laudantur. Cùm hæc ita habeant, quomodo accipiemus quod legitur post aliquam multa? Καὶ ὁ Σοφοκλῆς ἐν δράματι σατυρικῷ φησὶν ὡς ἄρα — τὸ πρὸς βίαν πίνειν, ἴσον κακὸν πέφυκε τῷ διψῆν βίᾳ. Sic loquitur, quasi vnam aliquam solùm satyricam fabulam Sophocles fecisset: quod ex antè dictis falsum paret. Nempe ita res habet: vel deest hîc proprium dramatis nomen: vel fuit inter Sophocleas olim quædam fabula SATYRVS aut SATYRI inscripta. Hoc putamus verum esse: nam & libro septimo capite quarto inter eius poëtæ dramata, titulum vnius commemorauimus Σάτυροι κωφοί: & memini Hesychium laudare Sophoclem in *Satyrico* vel *Satyrisco*. Sic ille, ἀρράγες ὄμμα, οὐ δακρύον. ὡς τρόπῳ φαμὲν, κατερράγη μου δάκρυον. Σοφοκλῆς Σατυρίσκῳ. Si cui placeat ita potius interpretari, *Sophocles in vna suarum satyricarum fabularum*, non nimis refragabor: cum præsertim ita interdum loqui grammaticos recordet Hesychius, ἀπόφυλοι ξένοι, οἱ μὴ ἔχοντες φυλήν. Αἰσχύλος Σατυρικῷ. Porrò inter alia Sophoclis satyrica dramata, *Hercules* fuit: vt cognoscimus ex Polluce libro VII. capite XXV. De progressu vitiorum, & publicorum morum deprauatione loquens

dipnoso

dipnosophista, inter cetera scribit: ἐπεὶ δὲ τρυφᾶν ἤρξαντο, καὶ χλιδῶσι, καταρρυέντες ἀπὸ τῶν δίφρων ἐπὶ τὰς κλίνας, καὶ λαβόντες σύμμαχον τὴν ἀνάπαυσιν καὶ ῥαστώνην, ἀνειμένως ἤδη καὶ ἀτάκτως ἐχρῶντο τῇ μέθῃ, χορηγούσης τῆς παρασκευῆς εἰς τὰς ἡδονάς. malè ista capit eruditiss. Dalec. ita melius: *postea quam delicatè viuere ceptum, & homines luxu diffluunt, de sellis in lectos tricliniares sunt delapsi: atque ita vbi comes accessit quies & commoditas, remisso animo & dissoluto, ebrietati se dediderunt: fomites ministrante apparatu illo ad voluptates.* In nupera editione Athenæi ita scribitur hoc distichum Theognidis:

Πρὶν μεθύειν δ' ἄρξῃ γ' ἀπανίστασο, μή σε βιάσθω
Γαστὴρ, ὥστε κακὸν λάτριν ἐφη μόριον.

quis malum! hanc monstrosam lectionem excogitauit? nam rectè quantum est librorum, ἐφημέριον. Sed aliquem audaculum huius editionis προσδιορθωτὴν impulit, vt ita scilicet emendaret, ineptissima versio interpretis. Theognidis clara mens: Noli, inquit, ventri seruire tanquam aliquis vilis mercenarius, qui in dies singulos operas solent locare. Scribe in Crobyli versu, Α'ποστερῶν θ' ἑαυτὸν τῆς σωφρονῆς. non σωφρ. quod lex metri respuit: sed φρονῆς, quod extat paullo post, vbi iterum hic locus. Sententiam verò illam sanè quam pulchram, quæ sequentibus Alexidis versibus continetur, aliis verbis Clearchus comicus expressit: studiosi versiculos vtriusque poëtæ comparent inter se. habentur Clearchi initio libri XIV. quid significetur illis verbis, ἐν τῇ διατροφῇ τῆς Φρυγίας, scire licet ex libro III. cap. XXVI. Vinum quod in publicis Athenæi libris Σαμαγόρειον ex Aristotele nuncupatur: In membranis est Σαμαγόριον: in Excerptis Σαμβάγεον. nullus locus mihi notus vllo horum nomine.

CAPVT VIII.

Criticorum variæ sententiæ de Alcæi loco. Alcæi alij loci variè illustrati & emendati. ἀμφικνέφαιος *&* ἀμφικνέφαλος. περίστασις. *Sophili comœdia* Ἐγχειρίδιον. *item Menandri. Suidæ locus.* καταστάδην, ἐνστάδην, ἐπιστάδην. *vinum* ὑδαρὲς *&* κεκραμένον.

REDITVRVS Democritus ad institutum paullo antè sermonem de variis modis temperandi vini quorum mentio apud veteres extabat, Ε'γὼ δὲ inquit, ἐπεὶ παρεξέβην περὶ τῆς ἀρχαίων κράσεων διαλεγόμενος, ἐπαναλήψομαι τὸν λόγον, τὰ (ita scribendum) ὑπὸ τοῦ Α'λκαίου τοῦ μελοποιοῦ λεχθέντα ἐπὶ τῶν βαλλόμενος φησὶ γάρ που οὗτος, Ε'γχεεν κίρνας εἷς ἕνα καὶ δύο. Digressio quæ tractatum περὶ κράσεων interrupit, inde cepit, Η'σαν δὲ τῶν ἀρχαίων αἱ σπονδαί, ὥς φησι Θεοφ. &c. Locus Alcæi qui hic proponitur, & deinceps explicatur pluribus à Democrito, ita legendus Ε'γχεε κίρναις ἕνα καὶ δύο. neque aliter paullo post scriptum inuenias. Athenæi sententia est, iubere Alcæum his verbis, vt puer à poculis vinũ de more in cratera misceat, eo κράσεως genere quod vocabatur εἷς καὶ δύο. cum infusis in craterem cyathis duobus vini, aquæ vnus infunditur. Alij critici aliter censuerunt, vt Chamæleo Ponticus: qui negans de temperatura vini locutum eo versu Alcæum, significari à sobrio poëta voluit, se in compotationibus vnum primò poculum meri solitum educere, deinde duo, non amplius. Hæc ita Athenæus: ἐν τούτοις γάρ τινες, οὐ τὴν κρᾶσιν οἴονται λέγειν αὐτόν. ἀλλὰ σωφρονικῶς δῆλον, καθ' ἕνα κύαθον ἄκρατον πίνειν καὶ πάλιν κατὰ δύο. Auctorem huius interpretationis, & suum de illa iudicium proximis verbis aperit Democritus. τοῦτο δὲ ὁ Ποντικὸς Χαμαιλέων ἐκδέδεκται τῆς Α'λκαίου φιλοινίας ἀπείρως ἔχων. offendit hæc oratio aureis nostras: & videtur τούτῳ scribendum. *Hac interpretatione*, ait, *demonstrauit se Chamæleon Ponticus temulentiæ Alcæi ignarum.* Hic est Chamæleon Heracleota, qui De ebrietate opus conscripserat: cuius facta est paullo antè mentio. meminit eius libri etiam Clemens Alex. Stromat. libro primo. In eo commentario locum Alcæi tractauerat. Sed parum fuisse versatum Chamæleontem in Alcæi poësi, probat mox Democritus. κατὰ γὰρ inquit, πᾶσαν ὥραν, καὶ πᾶσαν περίστασιν πίνων ὁ ποιητὴς οὗτος εὑρίσκεται. id est, *nam quacunque anni tempestate, & quocunque suarum rerum statu siue tristi siue læto*, (hoc significat κατὰ πᾶσαν περίστασιν,) *poeta hic bibens reperitur.* deinde quod ἀθρόως hic dicitur, sigilla-

rim

rim probatur à Democrito. Profert Alcæi testimonia de suis potationibus primum hibernis, æstiuis, & vernis: deinde in rebus aduersis, & rebus secundis. De hieme verba Alcæi sunt:

Ὕει μὲν ὁ Ζεὺς. ἐν δ' ὠρανῷ μέγας
Χειμών. πεπάγασι δ' ὑδάτων ῥοαί.
Κάββαλε τὸν χείμων', ἐπὶ μὲν τιθεὶς
Πῦρ. ἐν δὲ κιρναὶς οἶνον ἀφειδέως
Μελιχρόν. αὐτὰρ ἀμφὶ κόρσᾳ μαλθακὸν
Ἀμφὶ γνάφαλλον.

In quarto versu tmesis poëtica est ἐν δὲ κιρναὶς pro ἐγκιρναὶς δέ. hoc verò Doricum pro ἐγκιρνάς. sic ὀλίσαις apud Pindarum pro ὀλίσας, & similia alia. Sequentia exprimit Dalecampius sic: *Mellitum vinum largius tempera: sed capiti lene, obscurum vtrinque.* Censuit nimirum legi debere ἀμφικέφαλον: quam vocem restituebat idem in ænigmate de ichneumone, quod recitatur ab Athenæo intra hoc ipso libro sub finem. Nobis videbatur restituenda hoc loco dictio ἀμφικνέφαλον. vt sit mens Alcæi: præsidium aduersus hiemem petendum esse ab his tribus: igne luculento: optimo vino: & molli lecto. Genus lectorum fuit quos ἀμφικεφάλους vocabant, auctore Polluce libro x. capite v i. plura de ea voce infrà, capite x v i i i. Sed hanc interpretationem vix admittant poëtæ verba. Nam qualis esset hypallage? *circa caput lectus esto.* Quare de emendatione quidem nihil muto: verum ἀμφικέφαλον hic *puluinum* interpretor non *lectum*. Sequitur, θέρευς δὲ, τεύχη περδίμοσας οἴνῳ. Ita exarati manu: pro τέγγε vel τέγγε vt scriptum referunt alij. De tempestate verna, sic ex Alcæo Athenæus: τῶ δὲ ἦρος, ἦρος ἀνθεμόεντος ἐπάιον ἐρχομένοιο. Dalec. emendat ἐπιόντος. vt id probetur quod instituit, docere: similis est vero hæc correctio, non vera, iudice me. nam rectum est ἐπάιον. Principium est odæ: quo ait poëta, iam ver aduenisse: & statim vinum sibi misceri iubet in cratera. Audiamus Athenæum: καὶ προελθὼν, ἐν δὲ κίρνατε τὸν τῶ μελιαδέος ὅττι τάχιστα κρατῆρα. id est, *& postea ait Alcæus in eo carmine, misce quantocyus in cratera vinum suauissimum.* Quod modo dicebamus κατὰ πᾶσαν περίστασιν significare, *quocunque rerum suarum statu, læto aut tristi*, certissimum est ex creberrimo auctorum vsu. Dalecampius tamen vertit, *quouis statu cœli.* Itaque non mirum malè cepisse eum postea Athenæi verba quibus probat quod antè dixerat: Sunt autem hæc: ἐν δὲ τοῖς συμπτώμασι, id est, *bibisse Alcæum rebus aduersis* paret ex istis: sequuntur verba Alcæi: οὐ χρὴ κακοῖσι μῦθον ἐπιτρέπεν. προκόψομεν γὰρ οὐδὲν ἀσάμενοι ὦ Βακχί. φάρμακον δ' ἄριστον, οἶνον ἐνεικαμένοις μεθυσθῆναι. Legendum θυμὸν non μῦθον. *haud par est malis animum permittere:* (hoc est cogitationi aduersorum casuum se dedere, & luctui indulgere:) *proficiemus enim nihil cum nos cruciauerimus, ô Bacchi: remedium verò optimum est, si vino huc allato ad ebrietatem vsque biberimus.* Sequuntur verba Athenæi: ἐν δὲ ταῖς εὐφροσύναις: id est, *rebus lætis bibisse Alcæum* constat ex his. tum recitantur Alcæi hæc, Νῦν χρὴ μεθύσκειν καί τινα πρὸς βίαν πονεῖν, ἐπειδὴ κάτθανε Μυρσίλος. Lego, καί τινα πρὸς βίαν πίνειν. *Nunc oportet ebrium fieri, & vel inuitum bibere: quando Myrsilus obijt.* De ea mixtione quæ vocabatur ἴσον ἴσῳ, recitantur hæc Alexidis è Dorcide, —τῆς φιλοτησίας ἐγὼ Μισκὸς προπίνω σοι ἴσον ἴσῳ κεκερασμένας. Legendum τῇ. *cui ego præbibo amoris pocula temperata par pari.* Citatur etiam comicus Sophilus ἐν Ἐγχειριδίῳ. haut scio an verè. nam Suidas olim scriptum reperit in suo codice ἐν Χοιριδίῳ: sicut restatur ipse in iis quæ scripsit de Sophilo. Fecerat sanè & Menander *Enchiridium* inscriptam fabulam: cuius mentio hoc ipso libro, & alibi. In ecloga ex Alexidis *Tocista*, sic ista distingue.

Ἡδύ γε τὸ πῶμα. ποδαπὸς ὁ Βρόμιος; τρυφῇ.
Θάσιος. ὅμοιον καὶ δίκαιον, τοὺς ξένους.

Illud τρυφῇ insertum orationi præter rem, accipio pro *delicias facis: rides.* Cautè accipe verba Athenæi, quibus explicat verbum καταβοήσειν in istis Menandri,

Ὀλίγοι τις ἀπεχεῖν ἀνεβόα καὶ δώδεκα
Κυάθους, ἕως κατέσεισε φιλοτιμούμενος.

Subiicit his Athenæus: κατασείειν δὲ ἔλεγον ἐπὶ τῶν ἐν τοῖς πότοις καταπινόντων. postremum verbum interpretes impulit, vt crederent κατασείειν in Menandri similibúsque locis de iis dici qui vino graues caderent. falluntur autem: nam contra de iis vsurpabant hoc verbum, qui sobrij ipsi alios cogebant bibere ad ebrietatem vsque, & donec caput declinarent, & puluino fulcirent, si mensæ accumberēt: aut humi caderent, si io-

gredi conarentur. Cautè igitur capiendum τὸ καταπιπλόντων. nam fi volumus accuratè loqui, non ἐπὶ τῶν καταπιπτόντων vfurpabatur verbum καταφοιεῖν. verùm de iis qui facerêt alios καταπίπτειν. propterea addit: τὴν μεταφορὰν λαμβάνοντες ἀπὸ τῶν καρπῶν καταφορόντων. Nemo dixerit fructus qui cadunt καταφοιεῖν: fed faltuarium qui pertica eos decutit. Etiam pro *inuergere vas in aliquem*, καταφοιεῖν pofuerunt. Philemon in Phafmate, ἐπεὶ ἡ Ῥόδη κυμβίον ἀκράτου καταφοιήσειν ἡμῖν ἄνω. vel ἐνσείειν. Philetærus, ἐνέσεισε μεστὴν ἴσον ἴσῳ ματτυολοίβιδα μεγάλην. idem fignificat interdum & ἐπισείειν. Alexis, εἶτα τετρακότυλον ἐπισόβεί κώθωνά μοι. Diodori Sinopenfis verfus peruersè fcripti editiq́; funt. Nefciuerunt difcrimen facere inter vinum ὑδαρὲς & κεκραμένον, qui in lepida hiftoria de Lyfandro fcripferunt contra librorum fidem, ὡ κεκραμένον ἐκέλευσεν αὐτὸν πωλεῖν. res ita habet: animaduerterat Lyfander caupones qui fuum fequebantur exercitum, vinum ὑδαρὲς vendere: hoc eft immixta aqua corruptum pro mero. ille vt eorum fraudi obuiam iret, iuffit temperatum vendere non aliter. Duo inde neceffario fequebantur: vt nemini dilutum vinum pro mero poffet obtrudi: nam lex merum emere non finebat: & vt caupones cogerentur fincerum vinum emere, vt poffet ab iis vendi temperatum. nam vappa aut lora, vel fine vlla generofitate villum, cuiufmodi fuit illud cauponeum ὑδαρὲς vinum, emtorem vix ac ne vix quidem inueniat, fi temperatum vendendum fit. Legendum hoc modo: τὸν οἶνον ὑδαρῆ πωλούντων τῶν καπήλων ἐν τῷ στρατοπέδῳ, κεκραμένον ἐκέλευσεν αὐτὸν πωλεῖν. ἵν' αὐτὸν ἀκρατέστερον ὠνοῖντο. In tertio Alexidis melius eft, ἐν τοῖς συμποσίοισιν οὐ πίνετε Ἄκρατον.

CAPVT IX.

Vinum ἠλφιτωμένον. Δήμητρος ἀκτή. κυκλοῦν θιασον. λῆσις. *Lacedæmoniorum fobrius victus. Neftoris poculum* Ἄρεως φιάλη. *Poculum datum muneri, vt fymbolum* ἀδρανείας. *Siti nihil* πολυπενθέστερον. *Reftituuntur multi loci Æliani, & vnus Epiphanij.* Ἀλεξάνδρου παιών. *alia multa.*

IT dipnofophifta, ἐν τάξει δὲ μᾶλλον τούτων ἔπινον οἱ πολλοὶ καὶ ἄλφιτα ἐπιβάλλοντες τῷ οἴνῳ. Libri primi capite octauo mentionem vini faciebamus, cui effet aliquid σταιὸς admixtum: idq́; plus virium habere quàm fimplex & planè merum dicebamus. An ij de quibus hìc fcribitur eò refpexerint, non facilè dixerim. In Excerptis fcriptum eft ex hoc loco, ὅτι πολλοὶ ἀπαλφιτίζοντες τὸν οἶνον ἔπινον. non ineptum verbum finxit ἀπαλφιτίζειν, pro, *farina hordeacea vinum refpergere.* Athenæus mox ἀπαλφιτοῦν. In primo Mnefimachi verfu Ἐπαλφίτου πίνοντα τὸ θέρος ποτὲ Σελευκόν, non abeft quin fit mendum. Fortè, Ἐπ' ἀλφίτοις π. In feptimo, Ἐσμὸν μελίσσης τὸν ἀκρολόχου γλυκύν, non concoquo vocem ἑσμόν: non enim apes, fed mel videtur intelligere. ea voce feruata γλυκὺν fcribendum, non γλυκύ. & ita Excerpta: vbi eft ἀκροχόλου pro ἀκρολόχου. In penultimo, Δήμητρος ἀκτὴ πᾶν γεφυρώσας ὑγρόν. non damno penitus γεφυρώσας: fed neque difplicet coniectura noftra, γῇ φυρώσας. Eft autem Δήμητρος ἀκτὴ periphrafis farinæ, poëtis familiaris, vt iam alio loco diximus. In vltimo Κατησίμωσα πῶμα καὶ μολ λύσιν, notte κολλασιμοῦν pro *conficere, parare.* nam αἰσιμοῦν eft confumere. Nemo cui in literis cor fapiat dubitabit corrupta effe quę fequuntur, ὁ δ' αὐτὸς ἱστορεῖ κἂν Θηραίοι ταῖς νήσοις ἐπιπάττοντα λέκυθον ἀντὶ ἀλφίτου πίνειν. deeft nempe proprium alicuius viri nomen: fiquidem rectè fcriptum ἐπιπάττοντα. Legebam, ἱστορεῖ καὶ Ἀνθέαν τὸν ταῖς νήσοις ἐπιστ. id eft, *narrat idem de Anthea, qui à Seleuco rege fuerat infulis præfectus.* Sed reperi poftea in Excerptis ita fcriptum, ἱστορεῖ τινὰς ἐπιπάττοντας λέκυθον ἀντὶ ἀλφίτου πίνειν. Quare ita forte locus concipiendus. ὁ δ' αὐτὸς ἱστορεῖ καί τινας τοῖς οἴνοις ἐπιπάττοντας λέκυθον. id eft, *narrat idem quofdam farinæ loco vinum afpergere vitello oui, & ita bibere.* In quarto Critiæ verfu, Μηδ' ἐπὶ δεξιτερὰν χεῖρα κυκλοῦν θίασου: melius θίασον. Eft autem κυκλοῦν θίασον, in orbem per fingulos conuiuas poculum ducere. refpicit enim ad morem τοῦ περιφέρειν τὸ ποτήριον: quod à dextris fieri incipiebat. Scripfimus in XII. λῆσις δ' ἐκτήκει μνημοσύνην πραπίδων. *obliuio delet memoriam ex animo.* λῆσις idem eft ac λήθη: fic Epitome. rectè. prius erat λῆσις. quod non probo. Scribi

deinde

deinde debet, Τέρψασαί σε λυποῦσ' εἰς τὸν ἅπαντα χρόνον. Postea lege ac distingue,

Ἡ Λακεδαιμονίων ἢ δίαιθ' ὁμαλῶς διάκειται.
Ἔσθειν καὶ πίνειν σύμμετρα πρὸς τὸ φαγεῖν,
Καὶ τὸ πονεῖν ἐστὶ δυνατούς. οὐδ' ἐστ' ἀπότακτον
Ἡμέρα οἰνῶσαι σῶμ' ἀμέτροισι πότοις.

In secundo versu negotium facessunt postrema verba. quid si ita scribamus? σύμμετρα πρὸς τὸ φαγεῖν Καὶ τὸ πιεῖν εἶναι δυνατούς. Spartanorum diæta est, sic edere & bibere, vt cum recedunt de mensa, adhuc possint edere & bibere. Sapientum est præceptum fugiendam esse πλησμονὴν, & nunquam ad satietatem vsque bibendum aut edendum. Etiam magnus medicorum Apollo iubet ἀοκνεῖν ἀκορίην τροφῆς. Ait de Agamemnone, ὃν ὡς πολυπότην ἐπιπλήσσει Ἀχιλλεύς. respiciens hunc poëtæ versum: Οἰνοβαρὲς, κυνὸς ὄμματ' ἔχων, κραδίην δ' ἐλάφοιο. Ait de Nestore, & eius poculo illo nobili, ἐστρατεύετο γὰρ μετ' αὐτοῦ. interpretes, siquidem cum poculo is prælabatur: confundunt στρατεύεσθαι & μάχεσθαι, res diuersissimas. nusquam in Homero leges Nestorem cum poculo pugnantem. Sed facit eum poëta in expeditionem profectum cum suo poculo. id autem est στρατεύεσθαι, obire militiam. Non absurdè autem dicit Athenæus Nestoreum istud poculum Ἄρεως φιάλην posse dici κατὰ τὸν Ἀντιφάνους Καινέα. vnde discimus Antiphanem comicum in Caneo ita locutum: sed quid appellauerit poëta phialam Martis, nescimus: quia corrupta sunt illius verba quæ descripserat auctor hoc loco. Aristoteles libro De poëtica: ὁμοίως ἔχει φιάλη πρὸς Διόνυσον, καὶ ἀσπὶς πρὸς Ἄρην. ἐρεῖ τοίνυν καὶ τὴν ἀσπίδα φιάλην Ἄρεως, καὶ τὴν φιάλην ἀσπίδα Διονύσου. Eadem pene verba in Rhetorica ad Theodectem, non vno loco, sine vlla Antiphanis aut alius poëtæ mentione. Sequitur de alio Nestoris poculo quod dono datum ei est ab Achille. Ἀλλὰ μὴν καὶ διὰ τὴν φιλοποσίαν ὁ Νέστωρ καὶ παρ' Ἀχιλλέως λαμβάνει δῶρον φιάλην ἐν τῷ ἐπὶ Πατρόκλῳ ἐπιτελουμένῳ ἀγῶνι. οὐχ ὅτι καὶ οὐχὶ τῷ νικηθέντι ἔδωκε δέπας ὁ Ἀχιλλεύς. τοῖς γὰρ φιλοπόταις οὐ παρέπεται τὸ νικᾶν διὰ τὸ ῥᾴθυμον. Leuiter corrupta est penultima periodus, mens tamē clara, si vel mediocriter attendissent interpretes. Caussam affert dati poculi ab Achille Nestori. fortasse, ait, ratio fuit, quod id munus erat symbolum ἀδυναμίας, & effœtarū virium. Quare etiam alij qui victus in eo funebri spectaculo fuerat, datur itidem poculum ab Achille agonotheta. Respicit illum versum eiusdem libri, Τῷ δ' ἄρα νικηθέντι τίθει δέπας ἀμφικύπελλον. auctoris verba fingi & reformari possunt: simplicissimum fuerit, ὅτι καὶ τῷ νικηθέντι ἐδίδου ὁ Ἀχ. Quod autem addit, ὁ δ' Εὔμηλος λαμβάνει θώρακα δραμὼν ἆθλον ἐπισφαλῶς καὶ ἀμοχθεὶ ἀσφαλείας ὅπλον. id eò spectat, vt probetur Achillem apud principem vatem iudicio diuisisse munera, & id cuique attribuisse quod ei erat conuenientissimum. Eumelo igitur, qui in curruli certamine periculosè cucurrerat non sine labore, dat thoracem: quod armorum genus tutamen corpori præstat. Sententia auctoris hæc est: sed pro καὶ ἀμοχθεὶ scribendum omnino καὶ οὐκ ἀμοχθεί. vel ita potius, ἐπισφαλῶς καὶ ἀμυχθείς. nam Excerpta optima habent καὶ ἀμυχθείς. quod quia Græcum non est scribendum ἀμυχθεὶς, id est, periculosè & leuiter etiam læsus. Homeri de Eumelo versus istos respicit,

Αὐτὸς δ' ἐκ δίφροιο παρὰ τροχὸν ἐξεκυλίσθη,
Ἀγκῶνάς τε περιδρύφθη, στόμα τε ῥῖνάς τε·
Θρυλίχθη δὲ μέτωπον ἐπ' ὀφρύσι.

Cum scribit, τῆς δὲ δίψης οὐδὲν ἐστι πολυποθητότερον, significat, nullum esse affectum qui acriora aut plura desideria in nobis excitet, quam sitis faciat. desiderium intellige liquoris, vocem πολυπόθητον actiuè accipit, quæ propriè passiuè sonat. atque ita sumitur statim in proximis verbis, quæ contra auctoris mentem capiunt interpretes: διόπερ καὶ τὸ Ἄργος πολυδίψιον ὁ ποιητὴς ἔφη, πολυπόθητον διὰ τὸν χρόνον. hoc est, propterea poëta appellat Argos πολυδίψιον, multum desideratum, propter longi temporis absentiam. Frequens est apud Homerum, πολυδίψιον Ἄργος ἱκοίμην. sed id epithetum variè antiqui sunt interpretati. In posteriore Sophoclis senariorum,

Διψῶντι γάρ τοι πάντα προσφέρων σοφὰ,
Οὐκ ἂν πλέον τέρψειας μὴ πιεῖν διδούς.

Scribendum suadente metro, τέρψειας, ἢ πιεῖν διδούς. sitientem nulla orationis elegantia ita oblectaueris, ac si dederis quod bibat. vel τέρψειας, οὐ πιεῖν διδούς. frustra tentes sitientem eruditis sermonibus oblectare, si potum non dederis. Ἐρίω an Græcū sit pro amo aut cupio, admodum dubito. sic tamen in subiectis hisce Archilochi, μάχης δὲ τῆς σῆς ὥστε διψέων πιεῖν, ὡς

ἱερέα. fed arbitror fcribendum, ἱερέα. Platonis locus extat in octauo De republica. inde refcribe, καλῶν οἰνοχόων προσταλούντων τῇ πόλει. etfi iterum aliquando poft προστατούντων. De Alexandri M. temulentia & ephemeridibus in queis dies fuerant adnotati per quos ille crapulam edormiebat, Plutarchus quoque facit mentionem, & Ælianus Ποικίλης libro tertio cap. XXIII. in extremo eius capitis fcribe, ὧν καὶ Εὐμένης ὁ Καρδιανὸς καὶ ἐκεῖνός ἐστι. clarum & certum ex hoc Athenæi loco. in omnibus editionibus, ὧν καὶ δὲ μὲν ὁ Καρδ. fimili errore foluta, & corrupta nomina propria inuenias plurima. In Ancyroto Epiphanij, ὁ δ' ἐφ' ἡμῶν ἕτερος κωμικὸς φησιν, οἱ ἵνα θεὸν σέβοντες, ἐλπίδας ἔχουσι καλὰς εἰς σωτηρίαν. ineptiffimè. Scribe, ὁ δὲ Φιλήμων ἕτερος κ. Theophilus ad Autolycum libro tertio, πῶς οὖν αὐτῶν πεπληρωμένη; Φιλήμονι τῷ κωμικῷ λέγοντι, οἱ γὰρ θεὸν σέβοντες ἐλπίδας καλὰς ἔχουσιν εἰς σωτηρίαν. Sed poteft vnus Ælianus plura exempla fimilium errorum nobis fuggerere. Vt cum libro eodem cap. XX. ita fcribitur, ὁ δὲ Λύσανδρος, Ἀλλὰ τοῦτο μὲν ἀπὸ δότε τοῖς εἰδόσιν. ἐλεύθερα γὰρ οὐκ ἔστι βρῶμα. Legendum eft, τοῖς Εἵλωσι. Liberis hominibus, ait, non conuenit hic delicatus cibus: date igitur Eilotibus. Nota eft hiftoria. item cum libro fecundo vbi vinofos enumerat, poftquam in id album Agronem regem Illyriorum retulit, fubicit: καὶ ἕτερος Ἰλλυριῶν βασιλεὺς Σφυραγὸς πίνειν καὶ ἐσθίει τὸ ἑαυτοῦ ἀκρατῶς. reftituendum, καὶ ἕτερος Ἰλλυριῶν βασιλεὺς Γενθίος, πίνειν καὶ ἐσθίειν ἀκρατῶς. hic eft Gentius Perfei compotor, qui bello Macedonico implicitus, mox Anicio Rom. imperatori triumphum de fe peperit. Athenæus quoque aliquanto poft inter πολυπότας iftum recenfuit, Gentionem nominans, vt dicemus. Libro eodem, capite XXXIII. Ψωφίδιοι Arcadiæ populus nominantur, qui Ψωφίδιοι erant dicendi ex libris geographorum. ibi etiam fcribitur, Χερρονήσιοι δὲ οἱ ἀπὸ Κνίδου καὶ αὐτοὶ τὸν αὐτὸν ποταμὸν ὁμοίως, humana videlicet forma effingunt. quis ille αὐτὸς fluuius? interpretes Alpheum fignificari putarunt, cuius proximè facta ibi mentio. non videtur recta hæc fententia: & omnino falfa eft. Lego, καὶ αὐτοὶ τὸν Κνίδον ποταμόν. Cnidus fluuius inter nobiliffimos nominatur etiam Ariftidi in laudatiuncula putei Æfculapij. capite autem XXXI. inter antiquos atheos clari nominis, *Sofias* quidam recenfetur: qui in rerum natura nunquam fuit: fed vel Ἱππίας vel Γοργίας fcribendum, inducto feruili nomine. Libro fexto, cap. XIII. memoratur ἡ Λευκανίων περὶ Βόσπορον τυραννίς: cum Λευκωνιδῶν fit verum nomen. Leuconem tyrannum & eius pofteros intelligit: quorum nota ex hiftoria Græca & oratoribus tyrannis. Similia his fexcenta in eo fcriptore aliifque nobis pridem obferuata. Verùm ad inftitutum. Menandri locum hîc recitatum ita fcribe, κοτύλας χωροῦν δέκα ἐν Χαμαιλαδιᾳ κόνδυ χρυσοῦν Σπευδία, τρεῖς ἔπιεν μεστὸν γε. De condy poculo adi librum fequentem, vnde hæc correximus. Verte ifta, Νικοβούλη δ' ἢ ὁ ἀναθεὶς ταύτῃ τὰ συγγράμματα, φησιν. *Nicobula aut is qui huius nomine fcripta illa edidit.* Nicobulam hanc & libro XII. in fimili fermone laudat. Circumferebatur in Alexandri conuiuio meri poculum omnibus conuiuis educendum: cum ad Calliftheneem id perueniffet, homo triftis & liberi fpiritus accipere recufauit. Quærendi deinde cur non biberet, refpondit, οὐδὲν δέομαι, Ἀλεξάνδρου πιὼν τοῦ Ἀσκληπιοῦ δεῖσθαι. *Faciendum non eft, vt ego cum Alexandri* poculum *bibero, Aefculapio opus habeam.* Ita emendaueramus hunc locum è membranis. Quid profuit? Ἀλεξάνδρου πιών, pro τὸν Ἀλεξάνδρου πιών. Loco eorum verborum quæ referuntur ex epitaphio Darij, apud Strabonum libro XV. hoc tantum, ΠΑΝΤΑ ΠΟΙΕΙΝ ΗΔΥΝΑΜΗΝ.

CAPVT X.

Charidemus Orita. χαλκῆ κύλιξ. μυστικὸς ἀγὼν ἐγκωμίων. Æliani locus animaduerfus. Mos diis confecrandi coronas conuiuales. Simulacra Deûm pre foribus. γεραραὶ facrorum miniftra quæ Baccho fiebant in Limnis. Dionyfius Metathemenus. πυρδισκεῖον.

TESIAS narrat, inquit, παρ' Ἰνδοῖς οὐκ ἐξεῖναι τῷ βασιλεῖ μεθυσθῆναι. vel τὸ ἐξεῖναι pofitum pro ἐξεῖναι. vel deeft vox νόμιμον: aut fcribendum, ἐφεῖσθαι vt ftatim, παρὰ δὲ Πέρσαις τῷ βασιλεῖ ἐφεῖσθαι μεθύσκεσθαι. Mox de impotentia temulentorum ad generationem: ἐξυβρίζειν γάρ φησιν Ἀριστοτέλης τῶν τοιούτων τὴν γονήν.

ϛολώ. ſcribe ἐξυδαρεῖς. familiare philoſophis verbum: quo tamen non vtitur Ariſtot. hanc quæſtionem tractans in iis quidem problematis quæ hodie extant. Ait de Philippo Macedone, Φίλιππος ἦν τὰ μὲν φύσει μανικὸς, καὶ προπετὴς ἐπὶ τῶν κινδύνων, τὰ δὲ διὰ μέθην. ἦν γὰρ πολυπότης, καὶ πολλάκις μεθύων ἐξεβοήθει. non diſpliceat ἐπὶ τὸν κίνδυνον. at qui ſcribunt ἐξεβόησε non ſunt ferendi. minus cum neglectis vocibus τὰ μὲν & τὰ δὲ ſententiam philoſopho dignam meſſore indignam reddunt. Eſt autem hæc: *Philippus partim natura furioſus erat, & temerarius in obeundis periculis, partim ob temulētiam: plurimum enim bibebat: ac ſæpe vino madidus vt ſuis opem ferret in hoſtes iniit.* Iterum de eodem, πιὼν δὲ τὴν νύκτα πᾶσαν καὶ μεθυσθεὶς πολὺ, καὶ παίξας. Lege cum Hœſchelianis Excerptis, πολλὰ καὶ παίξας. *cum multum luſiſſet.* Deinde ait auctor, φιλοπότας δὲ καὶ μεθύσους καταλέγει Θεόπομπος. Confer hunc vinoſorum catalogum cum eo qui apud Ælianum libro ſecundo Variæ hiſtoriæ, cap. XLI. & diſce hinc vnde ille habeat. De adulatoribus Dionyſij iunioris tyranni ſatis libro ſexto. Scribendum vt alibi monebamus, διὸ καὶ κληθῆναι Διονυσιοκόλακας. non autem Διονυσοκόλακας. *Hipparinus* in noſtris libris rectè, qui *Hipparion* in Æliano. Qui in hoc albo ſextus nominatur tam Athenæo quàm Æliano, Charidemus eſt Orita Eubœenſis, Seellij F. Cotyis Thraciæ regis gener, & ducum Cherſobleptæ regis vnus. Ciuitate donatum eſſe fauente & adnitente Demoſthene calumniatur Dinarchus. Extat tamen Demoſthenis oratio quam contra eos ſcripſit, qui nimiis honoribus eum publicè affici ſtudebant. De hoc etiam accipiendum quod narrat Polyænus libro tertio. Nam fuiſſe ab Orita Charidemo Ilium captam, teſtis etiam Demoſthenes, in ea contra Ariſtocratem. An hæc ſit tertia Ilij ἅλωσις quam apud Lycophronem deflet Caſſandra: imò an ita debeat ille verſus accipi, alibi diſputamus. Epigramma quod narrat dipnoſophiſta tumuli potatoris Arcadionis fuiſſe inſculptum quatuor verſibus, Excerptorum auctor in duo contraxit, hoc modo:

Τοῦ πολυκώθωνος τοῦτ' ἠρίον Ἀρκαδίωνος.
Ὃς θάνεν ἐκ χανδῆς ζωροποτῶν κύλικος.

non eſt autem χανδὴ κύλιξ *poculum ore hiante hauſtum*, vt fingit vir doctus: ſed magnum & capax. Heſychius χανδὸν explicat πολύ. eidem χανδὸν πιεῖν dicitur eſſe, bibere ἀθρόως ὅλῳ τῷ στόματι. *vno ſpiritu ore toto.* Octauus in albo polypotarum & Æliano & Athenæo eſt Eraſixenus. vel, vt habent MSS. Eryſixenus, de quo recitatur hîc epigramma iſtud,

Οὐ βαθὺν οἰνοπότην Ἐρασίξενον ἡ δὶς ἐφεξῆς
Ἀκρήτου προπεσοῦσ' ᾤχετ' ἔχουσα κύλιξ.

Dalecampius legit τὸν βαθὺν οἰνοπ. & habet hæc emendatio manifeſtam rationem. quia tamen omnes libri habent οὐ βαθὺν, poſſumus ex ea lectione hanc ſententiam elicere. Eryſixenum qui non erat ſtrenuus potator, neque altus vini gurges, rapuit alterum meri poculum. Scrib. Χάρης ὁ Μιτυληναῖος ἐν ταῖς περὶ Ἀλέξανδρον ἱστορίαις. Ex hoc auctore ſcribit, ὅτι καὶ ἐπὶ τῷ μνήματι τοῦ Καλάνου διέθηκεν Ἀλέξανδρος γυμνικὸν ἀγῶνα καὶ μουσικὸν ἐγκωμίων. Poſtremam vocem præter aliorum conſuetudinem adiecit ſiue Chares ſiue Athenæus. Aelianus ſic narrat ex eodem, ἀγῶνα μουσικῆς καὶ ἱππικῶν καὶ ἀθλητῶν διέθηκε. Pergit dipnoſophiſta, & narrat ex Timæo, ὡς Διονύσιος ὁ τύραννος τῇ τῶν Χοῶν ἑορτῇ τῷ πρώτῳ ἐκπιόντι χόα ἆθλον ἔθηκε στέφανον χρυσοῦν· καὶ ὅτι πρῶτος ἐξέπιε Ξενοκράτης ὁ φιλόσοφος, καὶ λαβὼν τὸν χρυσοῦν στέφανον, καὶ ἀναλύων τῷ Ἑρμῇ τῷ ἱδρυμένῳ ἐπὶ τῆς αὐλῆς ἐπέθηκεν. Meminêre huius hiſtoriæ duo ſcriptores alij, Aelianus & Diogenes Laertius: omnes ex Timæo ſumſerunt dubio procul: etſi ſolus Athenæus auctorem illum laudat. Eſt vero quod in vtriuſque illorum narratione lectorem moneam οὐκ πάρεργον. Ait enim Aelianus, Καὶ ἐν Διονύσου δὲ τῇ τῶν χόων ἑορτῇ προὔκειτο ἆθλον τῷ πόνῳ. Nulla facta mentione Dionyſij tyranni apud quem iſta acciderunt. ſed videtur ſcripſiſſe Aelianus. Καὶ ἐν Διονυσίου δὲ τῇ τῶν χοῶν ἑορτῇ, id eſt, *etiam apud Dionyſium in feſto Choum.* corrupêre illius verba qui putabant Athenis hoc factum: quod ſcirent eo nomine feſtum Baccho ſacrum in ea vrbe celebrari. Diogenis autem Laërtij verba ſunt libro quarto, καὶ χρυσῷ στεφάνῳ τιμηθέντα ἐπ' ἄθλῳ πολυποσίας, τοῖς κατὰ χοῦσι παρὰ Διονυσίῳ, ἐξιόντα θεῖναι πρὸς τὸν ἱδρυμένον Ἑρμῆν. non video quid ſibi illa velint τοῖς κατὰ χοῦσι. Ex ipſo argumento hiſtoriæ lego, τοῖς χουσί *feſto Choum.* Quod autē dicitur Xenocrates diſcedens è cōuiuio coronam ibi acceptam diis conſecraſſe: narrat ſimile factum legatorum Romanorum apud Ptolemæum Aegypti regem Iuſtinus libro XVIII. *Miſſi a ſenatu in Aegyptum legati, cum ingentia ſibi a Ptolemæo rege miſſa munera ſpreuiſſent,*

interiectis diebus ad cœnam inuitatis, aurea corona missa sunt, quas illi honoris caussa receptas, postera die statuis regis imposuerunt. Moris autem fuit veteribus, habere præ foribus ædiũ suarum alicuius numinis simulacrum: vt plurimum Mercurij: quem positum fuisse ait Athenæus ἐπὶ τῆς αὐλῆς, id est, in primo domus aditu sub dio. Aelianus simpliciter, πρὸ τῶν θυρῶν. Manifestum est anacoluthum, cum de solennitatis Choum institutione scribit, πρὸς ἣ τὰ ἱερὰ ὁ Θῆλον αὐτὰ προσόντα: nam erat dicendum ὁ Θήλοντα, vt superioribus congrueret. sic autem Homerus sæpe: sic optimi quique auctores. *Limnæ* loci nomen fuit Athenis, vbi in honorem Bacchi Lenæa agitabant, vt libro sexto dictum cap. XV. Sacra etiam ibi fiebant à mulieribus XIV. Bacchi sacerdotibus, quas vocabant γεραράς. Hesychius, γεραραί, ἱέρειαι κοινῶς· ἰδίως ἣ αἱ τῷ Διονύσῳ τῷ ἐν Λίμναις τὰ ἱερὰ ἐπιτελοῦσαι, τῷ ἀριθμῷ δεκατέσσαρες. Interpres qui in hac historia vertit ista, πρὸς τὸ ἐν Λίμναις τέμενος: *in eo nemore quod lacus ambit*, pluribus castigandus non est. sicut nec cum paullo post Διονυσίου Ἡρακλεώτου τοῦ ἐπικληθέντος Μεταθέμενου, interpretatur, *Heracleotis Dionysij, quem Transpositorem cognominabant.* pro, *Heracleotæ Dionysij, qui appellatus est Metathemenus.* hoc est, immutatus. fuit enim repens huius morosophi mutatio, & à virtute ad vitia inclinatio. fuse Diogenes Laertius. Refert auctor, hunc Dionysium, cum in summa senectute die festo oblata esset illi meretrix, alicui sodalium eam tradidisse, ac dixisse, Οὐ δύναμαι τανύσαι· λαβέτω ἣ καὶ ἄλλος. non animaduerterunt interpretes inesse hic elegantem parodiam Homerici versus, ὀδυσσ. φ. vbi Leodes frustra conatus arcum Vlyssis tendere, Ὦ φίλοι, ait, οὐ μὲν ἐγὼ τανύω· λαβέτω ἣ καὶ ἄλλος. Non sunt δημόσιαι παιδίσκαι *plebeiæ ancillæ*, sed infelices puellæ publicæ libidinis victimæ. neque παιδισκεῖον recte exponunt *ancillarum ædes.* sic appellat lupanar aut pergulam in qua prostabant apud lenonem, quæ corpore merebant. Consentiunt omnes codices in scriptura istorum: Ἀνάχαρσις ὁ Σκύθης παρὰ Περιάνδρῳ τεθέντος ἄθλου περὶ τοῦ πίνειν, ᾔτησε τὸ νικητήριον, πρῶτος μεθυσθεὶς τῶν συμπαρόντων. ὡς ὄντος τέλους τούτου καὶ τῆς ἐν τῷ πότῳ νίκης, ὥσπερ καὶ τῆς ἐν τῷ τρέχειν. atqui sententia est imperfecta, nisi aliquid adiicias, vt vidit eruditissimus Dalecampius: puto tamen non aliter scripsisse Athenæum: nam & facile est quod desideratur intelligere: &, vt dixi, sic omnes libri veteres. deest autem tale quid, τὸ πρῶτον διαδραμόντι τὸ στάδιον. Vt in cursus certamine præmium refert is qui primus ad metam peruenit: sic cum poculis certamen instituitur, victorem renunciari voluit Anacharsis eum qui primus fieret ebrius: non eum qui plurimo vino certem intenderet: quod tamen vulgò apud Græcos habebatur τέλος νίκης. Non longè ab his, pro Σκόπαι & Σκόπα legendum esse Σκοπαι & Σκόπα pridem à doctis obseruatum est. Scopadæ in Thessalia diu floruerunt, vt inter alios docet Theocritus idyllio XVI. In membranis tamen Σκόπας. in Exceptis Κόπας. Mox scribas non male, ᾧ ἂν ἡ τύχη διδῶσι, λαβέτω. tamen etiam Excerpta, τίνι τύχη διδῶσι; λαβέτω. Quare autem petulantiam & lasciuiam Antiochi regis furiosi, descriptam vbertim libro quinto, hic iterum totidem verbis commemorandam auctor censuerit, ipse viderit. At nos si quid ibi adnotauimus, hoc loco non repetemus.

CAPVT XI.

Agron & Gentius *reges Illyrici.* Ὀροφέρνης. Γαχὴ ἀσωτία. *Matronas Romanas abstinuisse temeto, non omni vino.* Passum. κυρέα. *Matronas Romanas non habuisse claues cellæ vinariæ. Antiphanis* Mystis. *Conuicium in temulentum,* vas vini. *Prou.* Mulierum mens in caupona· περιγράφεται. Κίββασος. Δόρδων.

NTER vino deditos, de quibus ex veteri historia verba faciunt docti conuiuæ, duo sunt Illyrici reges. Agron horum prior: quem referunt ex Polybio, insigni clade affecisse τοὺς μέγα φρονοῦντας Αἰτωλούς. ex MSS. sunt illa per nos adiecta τοὺς μέγα φρονοῦντας. Aetoli ferox populus fuerunt, & inuictos sese appellare soliti, vt testimoniis Liuij & Iustini cognoscimus. præterea apud Polybium vnde mutuatur Athenæus, sic est, περιχαρὴς γενόμενος ἐπὶ τῷ δοκεῖν Αἰτωλοὺς

τὺς

τῆς μεγίστου ἔχοντας τὸ φρόνημα, νενικηκέναι. De altero rege ſcribitur ſtatim, ὁ αὐτὸς Γενθίωνα φησὶ τὸν τῶν Ἰλλυριῶν βασιλέα, διὰ τὴν πολυποσίαν πολλὰ ποιεῖν ἀσελγῆ κατὰ τὸν βίον. Hic eſt Gentius rex de quo capite nono. etiam Athenæus libro x i v. Γένθιον vocat, non *Genthionem*. quidam Græcorum Γένθιον: & ita fortaſſe hic fuerat ſcribendum. vulgo tamen etiam in membranis Γενθίωνα. Qui autem ὁ ϱοφέρνης hic dicitur, in codice Excerptorum eſt Ὀλοφέρνης, vt in Apocrypha hiſtoria. in Aeliano ὁ ϱοφέρνης, non rectè. Dicitur autem hic ſatrapa in Cappadociam, quæ fuit illius prouincia, εἰσαγαγεῖν τὴν ἰακλὴν καὶ τεχνικὴν ἀσωτίαν. Dalecampius ſcripſit ἰακχικήν. id enim non ſine ratione videbatur ſequenti voce melius conuenire. libri chirographi omnes, τὴν ἰακλήν. & nota eſt mollicies Ionum vel ex Latinis poëtis. vt, *Motus doceri gaudet Ionicos Matura virgo*. nihil ergo mutandum. Scribe, γυναῖκά τινα ἀναγράφει πολυπότιν, Κλεὼ ὄνομα. & in altero Phalæci verſu, Τῆνδε Διωνύσῳ δῶρον ἔδωκε Κλεώ. cum ait poëta, ἴσα δὲ πίνειν οὔτε οἱ ἀνθρώπων ἤθελον, οὐδ᾽ ἅμα πω: videtur eſſe ſenſus, neque ſingulos, neque plures vnà auſos eſſe in πολυποσίας certamen cum Cleone deſcendere. Iuſiurandum illud φερνιζέτων, quod apud Xenarchum iurat multibiba quædam anicula, expoſuimus libro tertio, cap. x x x i v. Romanas matronas vino abſtinuiſſe olim, vulgò notum eſt. Ea autem de re ſcribit Athenæus ex Polybij ſexta hiſtoria, παρὰ Ῥωμαίοις ἀπείρηται γυναιξὶ πίνειν οἶνον. τὸν δὲ καλούμενον πάσσον πίνουσι. ex quibus verbis intelligimus, non prorſus abſtemias fuiſſe Romanorum mulieres: non enim ab omni vino abſtinebãt, ſed tantum à temeto: quam vocem in antiqua Romuli lege ea de re lata, poſitam fuiſſe, conijcimus ex A. Gellio libro x. cap. x x i v. Paſſum inter vinorum dulcium genera cenſeri, dubitare non poſſumus: cum auctorem habeamus Plinium libro x i v. cap. i x. Varro, De vita populi Rom. libro primo, *Paſſum nominabant, ſi in vindemia vuam diutius coctam legerent, eamq́ue paſſi eſſent in ſole aduri*. Quare etiam Vlpianus Iuriſconſultus in lege nona Dig. *De tritico, vino, vel oleo legato*, vini appellatione & paſſum poſſe intelligi, docet diſertè. Vnde fieret paſſum ita explicat dipnoſophiſta, τοῦτο δὲ ποιεῖται μὲν ἐκ τῆς ἀσταφίδος καὶ ἔστι παραπλήσιος πινόμενος τῷ Αἰγοσθενεῖ τῷ γλυκεῖ, καὶ τῷ Κρητικῷ. Scribe, τῷ Αἰγοσθενείῳ γλυκεῖ. Gloſſarium, *Paſſum*, σαφυλίτης. Lege, σαφιδίτης, vel σαφίτης. Ait amplius de matronis Romanis, οὐδ᾽ ἔχει οἴνου κυρίαν ἡ γυνή. Libri veteres & Suidas, κυρείαν: rectè: pro ἐξουσίαν, poteſtatem & liberam adminiſtrationem. Claues cellæ vinariæ non habebant matresfamiliarum. Nota hiſtoria eius matronæ, quæ vt refert Plinius ex Fabio Pictore, *quòd loculos in quibus erant claues vinariæ cellæ reſignauiſſet, à ſuis inedia eſt mori coacta*. Addit, τὸ πρᾶγμα κἂν γεύσηται μόνον, οὐ προσδεῖ διαβολῆς, id eſt, *ſi qua fœmina vel guſtauerit vinum, nulla opus criminatione*. quippe cum ipſum crimen inter oſculandum ſe prodat. In iſtis, ὃν ἐκέλευσεν αὐτὸν παρελθόντα εἴσω σκοπεῖν τὸν πίθον. libri habent ὃν καὶ ἐκέλευσε παρ. ſed retinendum eſt τὸ αὐτὸν, poſita ſubdiſtinctione poſt ἐκελ. *eum iuſſit, vt ipſe ingr*. Diſtingue verſiculos Antiphanis,

—γείτων ἐστί τις
Κάπηλος. οὗτος εὐθὺς ὅταν ἔλθω ποτὲ
Διψῶσα, μόνος οἶδε· ὅτε μοι κεράννυται Οὐθ᾽ ὕδωρ,

Myſtidem Antiphanis reperies Pollucí laudatam libro x. cap. x i x. vbi non diſſimilis ſententiæ locus, καὶ τὸ ἐν Ἀντιφάνους Μυστίδι ἐξ ὀξυβαφίου κεραμέου ἐπινόμην. Non caret menda quintus Alexidis verſus, ex Orcheſtride, Λέγων γέρων γε δαιμονίως ἀσπάζομαι. Poteſt ſcribi, Ἄγων γέρων γε. vel Οἶνον γέροντα δαιμονίως ἀσπάζομαι. Dubitabam quò pertinerent proxima verba, ἐν δὲ Δὶς πενθοῦντι, Ζώπυρός φησι καὶ ζώπυρα οἰνηρὸν ἀγγεῖον: donec inſpecta Epitoma, reperi ſic ibi ſcriptum, ὁ αὐτὸς Ζωπύρας τινὸς μνησθεὶς, λέγει, Ζωπύρα οἰνηρὸν ἀγγεῖον. id eſt, *Antiphanes idem Zopyræ cuiuſdam multibibæ facit mentionem, his verbis, Zopyra vas vino plenum*. Ita ergo ſcribamus in Athenæo, ἐν δὲ Δὶς πενθοῦντι, Ζωπύρας τινὸς μνημονεύει, καὶ φησὶ, Ζωπύρα, οἰνηρὸν ἀγγεῖον. *Zopyram* melius legi quàm *Zopyrum* ex præcedentibus certum: nam de fœminis hic agit. venuſte autem multibibam & merobibam appellat vas οἰνηρόν: ſicut alij potores dicti *Cotylæ*, aut *Chonæ*, aut *Choes*. Platonis comici ῥῆσις multifariam eſt corrupta. Primo verſui deeſt pes vnus. Εἶεν γυναῖκες ὡς ὑμῖν πάλαι. puto, ὡς ὑμῖν ἔφην πάλαι. Secundus, Οἶνον γνωρίζω τὴν ἄνοιαν δέχομαι, quem ſenſum habeat non video Dalec. ἔννοιαν. quam emendationem ſi ſequamur vertendum, *pridem eſt cum cupio vos de* vino *cogitare*. ſed aliò nos vocat metrica lex. Quid ſi Γευσάξ οἶνον τὴν ἄνοιαν δέχομαι? videtur enim ad temulentiam fœminas hortari. Tertio & ſequenti verſu, Ὑμῖν γὰρ οὐδὲν, καθάπερ ἡ παροιμία Ἐν τῷ καπήλῳ νοῦς ἐστιν· αἵ μοι δοκεῖ.

ſignificari videtur fuiſſe apud Græcos prouerbium, Γυναιξὶν ὁ νοῦς ἐν καπηλείῳ. *mulierum mens eſt in caupona.* eo obiicitur vinoſitas ſequiori ſexui, notata etiam Latina parœmia, *Anus ad armillum.* Sed ἐν τῷ καπήλῳ pro ἐν τῷ καπηλείῳ aut καπηλίῳ vix putem Græcam eſſe orationem. nihil autem vetat καπηλίῳ ſcribi, coaleſcentibus duobus ſyllabis in vnam, vt paſſim apud poëtas. vel ἐν τῷ καπήλου. vt ἐν ᾅδου. Quintũ ita diſtingue, Εἰ γὰρ Φάωνα δεῦρ' ἰδεῖν, περιτέλεια δεῖ τ' μ. In octauo ſcribit interpres, ἄμυλος ἐγκύμων κίχλαις. ſed reſpuit eam correctionem ſequens verſus. Scrib. ἄμυλος, ἔγχυτος, κίχλαι. Nonus, Ἐγχέλεια χ' ὀλόκληροι μάλιστ' ἀμεμιγμέναι, eſt hypermeter. Scribe, Ἐνδεχ' ὀλόκληροι. In decimo, λαγῷα δώδεκα ſunt, *duodecim fruſta carnis leporinæ.* expoſuimus eam vocem libro nono. ſed cur addit ἐπὶ σελίνῳ? vix tamen probem ἐπὶ σέλινα. Claudicat & vndecimus, Ἤδη ταῦτ' ἀποτελέσατ'. ἄκουε δή. poteſt impleri, Ἤδη τοιαῦτά γ' ἀποτελέσατε. emenda etiam XII. & ſcribe, Βολβῶν μὲν Ὀρθάνη περὶ ἡμιεκτῖα. In XIII. παραστάται, vel teſticuli ſunt, vel de eorum nomine ſic appellata numina. In XVI. legunt interpretes, Πυρῶ τετάρτη. & ſequente verſu, Κυβδάσω τριώβολον. *Cybdaſus* ſiue *Cibdaſus* contumeliæ cauſſa nomen inditum videtur. nam κίβδης eſt homo vafer & ſceleris plenus. & fortaſſe Λόρδωνι initio verſus: præſtat quàm Δορδῶνι. nam λορδοῦν & λορδὸς Græca ſunt vocabula. Δορδὼν, quod ſciam, Græcam originem habet nullam. Scrib. Γυναικὶ δὴ πιστέα μὴ πίνειν ὕδωρ.

CAPVT XII.

Βηματίζειν & βηματιστής. Itinerariorum veteres ſcriptores. Menandri Ἀῤῥηφόρος. Theopompi Philippicæ hiſtoriæ. Ariæi *populi. horum πελάται. differentia inter παροινίαν & μέθην. μεθύειν, οὐδὲν ἕτερον. ὁ ἕτερος, pro quod ad alterum attinet. ἄκρατος ἐλευθερία. ἄγειν τι εἰς τὸ πρόσθεν τινός. emendata multa.*

POSTQVAM de ſingulis vinoſis egit, de populis integris vino deditis quædam commemorat. *Tapyri* in his principem locum obtinent: cuius gentis φιλοινίαν commemorans Aelianus Variarum lib. III. non ſolùm, ait, ad potum vino abutũtur, ſed & vngunt ſe vino ſic, vt alij oleo. οὐ μόνον εἰς πόμα καταχρῶνται αὐτῷ ἀλλὰ καὶ χρίσματα ἐστὶν αὐτοῖς ὁ οἶνος, ὥσπερ ἄλλοις τὸ ἔλαιον. Eadem Athenæus, indicatis auctoribus primis eius hiſtoriæ. Βαίτων, inquit, ὁ Ἀλεξάνδρου βηματιστὴς ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Σταθμοὶ τῆς Ἀλεξάνδρου πορείας. vox eſt Macedonicæ dialecti βηματίζειν, ſignificans *pedibus metiri.* Inde βηματιστὴς *metator itinerum.* Affine miniſterium in iiſdem caſtris Alexandri, eius quem σταθμοδότην vocat Plutarchus: ſed huius opera ad militiæ vſum ſpectauit: illius ad locorum & geographiæ cognitionem. Multos autem è veteribus libros eius argumenti edidiſſe ex Strabone ſcimus & Plinio. Athenæus Bætoni adiungit Amyntam qui Σταθμοὺς conſcripſerat. Euſebius quoque libro nono Præparationis euangelicæ, inter cæteros auctores laudat τὸν τῆς Συρίας σχοινομέτρην, id eſt, eum qui Syriæ per ſchænos dimenſionem fecerat & ediderat. Tapyros ſequuntur *Phigalenſes*: hos *Byzantij*: quorum viuoſitas etiam Aeliano deſcripta libro tertio Ποικίλης, cap. XIV. ex iiſdem ſcriptoribus. Menandri Ἀῤῥηφόρον laudat Pollux libro decimo, capite XLV. & Aelianus dicto loco, ſed non adiecto fabulæ nomine. Verſus qui inde recitantur hoc loco, ita ſcribas rectiùs:

Πάντας μεθύσους τοὺς ἐμπόρους ποιεῖ Βυζάντιον
Ὅλην ἐπίνομεν γε τὴν νύκτα διὰ σέ,
Καὶ σφόδρ' ἄκρατον οἶνον ὥς γε μοι δοκῶ.
Ἀνίσταμαι γοῦν τέτταρας κεφαλὰς ἔχων.

Lege mox, ἐπὶ δὲ τοὺς πότους καὶ ῥᾳθυμίαν καὶ πολλὴν ἀκολασίαν ὡρμηκότες. ἐπιεικῶς δ' εἰσὶ πάντες οι[illegible]ραλες πολυπόται. & ſtatim de Cleomene tyranno, ὁ καὶ τὰς μαστροπὰς τὰς εἰθισμένας προσαγωγεύειν τὰς ἐλευθέρας γυναῖκας, τρεῖς ἢ τέτταρας τὰς ἐπιφανέστατα ἐμπορευομένας ἐνδήσας εἰς σάκκους καταποντίσαι προστάξας. vt ſit ſenſus, non omnes lenas à Cleomene fuiſſe ſublatas: ſed eas ſolùm fuiſſe in maris profundum coniectas, quarum extiterat

notabilior

notabilior in lenocinio opera atque industria. Cleomenis egregium adeo facinus longo post tempore renouauit Caius princeps, vt narrat Tranquillus. In hoc vinosorum albo leges hîc Argiuos, Corinthios, Thraces, & Illyrios: de quibus omnibus simul Ælianus lib. III. cap. XV. Illyris subiunguntur statim *Ariei*. de vtrisque agit Athenæus ex eodem scriptore Theopompo nempe historico. nam falluntur interpretes qui ista verba, ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ τῶν Φιλιππικῶν, Ἰλλυριοὶ φησι, accipiunt de Hermippo quem Philippicas fingunt scripsisse instar Demosthenis & Ciceronis. nugæ. auctor loquitur de Theopompo cuius facta mentio paulo antè. quis nescit editum à Theopompo historiæ corpus ingens *Philippica* inscriptum? de eo Suidas, ἔγραψε Φιλιππικὰ ἐν βιβλίοις οβ. librum quinquagesimum modò laudauit Athenæus. Ex iis libris desumpta sunt, quæ de Illyris & Ariæis hîc recitantur. Sed *Arieos* populos nusquam in libris veterum geographorum inuenias. neque enim assentiendum est doctissimo illi viro qui Ariæ regionis in Asia celeberrimi nominis incolas putauit intelligi. nam ab Aria hac deductum gentile, Ἄρειος, est vel Ἀρειανός, vt disertim Hermolaus Byzantius docet, probátque vsus omnium scriptorum. quis verò ferat Theopompum si de eo populo sentiebat, bella Gallorum & Ariæorum nobis commemorantem: mirum sanè quid potuerit populos ita dissitos committere. Non est dubitandum, iudicio meo, corruptos hîc esse omnes codd. cum & Theopompus, & Athenæus, Ἀρδιαῖοι scripsissent. Inter Illyridis barbaras & agrestes nationes, Ardizos nominant geographi omnes, & Aristoteles etiam in libello De miraculis auditis. Hi igitur, possedisse aliquando dicuntur προσπελάτας ὥσπερ εἵλωτας τριάκοντα μυριάδας. Athenienses πελάτας & προσπελάτας vocabant, quos fere Romani veteres dicebant *clientes*. & προστάτης iisdem est *patronus*. Ardizorum πελάται isti, similes videntur fuisse Gallorum soldurijs. Cùm at mox Pontianus in temulentiæ criminatione, διὰ τὸν οἶνον καὶ τὰς μέθας, καὶ τὰς μανίας, ἔτι δὲ καὶ τὰς παροινίας γίγνεσθαι, nisi rectè accipias vocem παροινία, frigebit gradatio hæc, quæ tamen est elegantissima. nam μέθη & μανία, mentis deprauationem significant: παροινία verò eius deprauationis est effectus: cum nō ebrius tantùm est aliquis: sed hoc amplius propter ebrietatem facit alicui contumeliam. non est παροινία *amentia*, vt vertit vir eruditus: ne *temulentia* quidem aut *vinositas*: verùm ex temulentia nascens ὕβρις, petulantia, & iniuria. Doctè vt semper Hesychius, παροινία, inquit, ἡ ἐκ τοῦ οἴνου ὕβρις, καὶ οἱαδήποτε ἁμαρτία. & in eam sententiam plura. Athenæus ipse post pauca, τὸ παροινεῖν ἐκ τοῦ μεθύειν γίνεται. Post verbū γίγνεσθαι ponenda est μετελεία: deinde scribendum, fide Excerptorum, οὐ τοὺς ἐκπαιδὸς μεταλαμβάνοντας, ἢ χαλκοῦς ὁ Χαλκοῦς ἐπικαλούμενος Διονύσιος ἐν τοῖς ἐλεγείοις, κυλίκων ἐρέτας ἔφη. deinde sequuntur Dionysij versus duo: & statim, περὶ τοῦδε (τὸ γὰρ φίλον οὐκ ἀπόλωλε) Ἄλεξις δ' ἐν Κυρίδι & cætera. ante Ἄλεξις erat distinguendum maiore distinctione. præcedentia verba corruptæ sunt reliquiæ versus aut distichi è Dionysio allati. In Alexidis ecloga interpunge sic, μεθύει γὰρ, οὐδὲν ἕτερον. *ebrius est, nihil aliud*. quasi dicat, hoc vnum & solum nouit vinum bibere ad ebrietatem vsque: aliud nihil. Simile est lib. XI. Πολὺ γε ἡ γραῦς, ἄλλο δ' οὐδὲ ἓν βλέπει. & apud Aristoph. μηδὲν ἄλλ' εἰ μὴ ἴδοι. Distingue etiam ὁ δ' ἕτερος, τί ἂν τύχοιμι ὀνομάσας; Βῶλος, δε. Græcanica elegantia est, ὁ ἕτερος, pro, quod ad alterum filiorum meorum attinet. Obiicit autem pater iste huic suo filio vitæ rusticæ nimium studium. Malè hæc mutabat vir doctus. Ælianus in Varia historia: ὁ Ἀντισθένης πολλοὺς προὔτρεπεν ἐπὶ φιλοσοφίαν. οἱ δὲ οὐδὲν αὐτῷ προσεῖχον. & ita sæpius in his libris. De Platonis loco diximus capite nono. Sed scribe ἀκράτου αὐτῆς μεθυσθῇ, non αὐτοῦ. vocat Plato ἄκρατον ἐλευθερίαν, libertatem non temperatam legibus: quæ non libertas est, sed licentia. breuius hoc ipsum Aristoteles, velut ex tripode non Apollinis, sed rectæ rationis pronuntians in Politicis, ἡ ἄγαν ἐλευθερία εἰς δουλείαν τελευτᾷ. Antiphanis versus ita distinxeris melius & legeris.

—ὅτε γὰρ νῆφοντα δεῖ με' ὑμᾶς
Πάτερ παροινεῖν, οὐδ' ὅταν πίνειν δέῃ
Δεῖ νοῦν ἔχειν . . . .
Ὅσῳ δὲ μεῖζον ἢ κατ' ἄνθρωπον φρονεῖς,
Μικρῷ πεσοῦσα ἄθλιον νομίσματι,
Εἰς ἀφθονον ἐλθὼν ὅμοιον αὐτὸν ὄψει
. . . . ἐὰν σκοπῇ
Τὰ τοῖς ἰατροῖς τοῦ βίου τεκμήρια·

Τὰς

Τὰς φλέβας ὅπη φέρουτ' ἄνω τε καὶ κάτω,
Δι' ὧν ὁ θνητὸς πᾶς κυβερνᾶται βίος.

Elegantissimi sanè versiculi: quos proferebat filius cum patre austeritatis & tetricitatis nimiæ viro disputans. Solens autem Athenæus more suo quædam omisit quæ ad perficiendam sententiam nullum habebant momentum; & fortasse ab alio interpellante pronunciabantur. Eos autem potissimum reprehendit hic censor, qui opibus tumentes, supercilium adducunt & separant se ab aliis, affectata quadam grauitate. Sic dicebat Theophrastus in Characteribus hominis αὐθάδους notam esse, quod in conuiuiis neque canere, neque ῥῆσιν εἰπεῖν, neque saltare dignetur. frustra igitur laborant docti de interpretatione illius versus, μικρὸν πεποιθὼς ἀθλίῳ νομίσματι. est enim manifesta descriptio hominis propter diuitias superbientis. Ἄγειν δὲ εἰς τὸ πρόσθεν τινὸς loquendi genus est, quod de eo vsurpatur, qui anteponat aliquid alij rei. Antiphanes in ea quæ sequitur apud Athenæum ecloga,

—— οἶνον παρὰ λαβὼν ποιεῖ
Οἶνος φρατηγὸς (ὃς μόνος θνητοῖς ἄγει
Τὴν τόλμαν εἰς τὸ πρόσθε τῆς ἀβουλίας)
Νύκλωψ ἀνασὰς ἔπιχεν αὐτὸν ἠβούλετο.

inclusa notis parentheseos hoc sonant: *quod solum mortales* impellit, *vt audaciam anteponant recto consilio*, id est, vinum reddit homines audaciores quàm prudentiores. Sic ὄπισθεν ἱστάναι pro contemnere & insuper habere. Sophocles, γνώμας πατρῴας πάντ' ὄπισθεν ἱστάναι. Vocem ἴξοινος quæ deinde adnotatur ex Hegesandro & libro primo legitur, & alibi in opere. plura de ea dictione libro XIV. Versus in Rhodophontem aleatorem, Ὦ γέρον ἦ μάλα δή σε νέοι τείρουσι κυβευταί, parodia est illius Homerici, Ὦ γέρον ἦ μάλα δή σε νέοι τείρουσι μαχηταί. Scribendum; οὐκ ἔχοντος ἀξίωμα παρὰ τοῖς Ῥοδίοις. non ἰδίωμα.

C A P V T XIII.

Errores in nominibus propriis. σύμβακχοι. Perseus. χαμμύσας ἔκπινε. λογισμὸς εἰς μέσον παλαξάτω. Vinum ἀρχεσίγυιον. Platonis fabula, Αἱ ἀφ' ἱερῶν. Πίνειν τὴν ἐπίστιον. menda multa indicantur & tolluntur.

MAGNA vbique in propriis nominibus diuersitas veterum librorum. *Antheas* Lindius Cleobuli συγγενὴς in Excerptis est *Anareas*. & qui dicitur hic *Philodemus* auctor libri Περὶ τῶν ἐν Ῥόδῳ σμινθείων, libro tertio erat *Philomnestus*. Ibi expositus est capite tertio eius libri titulus. Antheas, inquit auctor, πάντα τὸν βίον ἐδιονυσίαζεν, ἐσθῆτα Διονυσιακὴν φορῶν, καὶ πολλοὺς τρέφων συμμάχους. Perplacet quod extat in Excerptis, συμβάκχους. nam & Antheas Bacchum simulabat ac cultu vitæque genere imitabatur: & sodales ipsius βακχεύοντας αὐτῷ συμβάκχους, veri symbacchi & syndionysiastæ, β & μ passim sedes permutarunt, vt sæpe dictum. Quæri potest quorsum illa mox spectent de Perseo: ἀλλ' ὁ Περσεὺς ὁ ὑπὸ Ῥωμαίων καθαιρεθεὶς, & quæ sequuntur. Nam si Perseus temperans fuit, & vini parcus, quid attinebat eius isto loco meminisse? Sed videntur de hoc rege diuersa scripsisse veteres: aliis temperantiam illis laudantibus: aliis eum vinositatis arcessentibus: quos obiter refutare auctor instituit. Liuius sanè libro XLI. ita vario scribit Perseum fuisse ingenio, vt mirum non sit de eo non consentire historicos. Non tres, sed duos solùm Antiphanis versus recitat Vlpianus: istos nempe,

Ὅλην δὲ χαμμύσας ἔκπιθι. μέγα τὸ φορτίον
Οὐχ ὅτῳ αὐτῆς ἐστὶν ἔμπειρος ἔχειν.

qui habitus est tertius Antiphanis versus, metri nihil habet. Sic autem interpretare quos adscripsimus: *totum* calycem *oculis conniuentibus ebibe. Magnum onus est. Minimè verò si quis sit bibendi peritus.* χαμμύσας valet, sine mora & cunctatione, non attendens ad poculi magnitudinem, qua terreri posset aliquis. Sic solemus eos qui difficilè pharmaca bibunt hortari ne intueantur, sed statim vt in manus sumserint, hauriant.

Non

Non probo tolli negationem ex istis, πῖθι ἂν ὦ ἑταῖρε, καὶ μὴ μεστὸς ἀεὶ ἔλκεσθαι. & omnino tollenda non est. Antiphanis *Traumatias* citatur Polluci libro quarto, capite xxv. & libro x. cap. x. Inde sunt ista quibus Vlpianus ad hilarem vitam sodales hortatur,

> Α᾽λλὰ καὶ λογισμὸς εἰς μέσον παιξάτω τις,
> καὶ λεπτὸν ἢ μελίσκιον στροφὴ παρελθέτω τις
> ἢ αὐτὸ λέγων ἐστὶ μεταβολὴ παντὸς ἔργα πλὴν ἑνός.

Pronuntiabat ista aliquis apud poëtam sub cœnæ finem, conuiuas stimulans, vt postquam esset edendo exemta fames, scitis sermonibus, aut recitationibus tragicarum ῥήσεων sese oblectent. Primus versus obscurus non est: *Age*, inquit, *prodeat in medium subtile aliquid & solerter excogitatum.* παίζειν eleganter pro erumpere per vim. dicitur de omni re quæ studio magno fiat. Secundus leuiter adiuuandus est, inserta disiunctiua ante στροφή. *prodeat in medium aut delicatulum aliquod melos, aut stropha aliqua.* Alludit ad consuetudinem recitandi in conuiuiis tragicorum poëtarum versus: de quo more diximus alibi. Tertius ita scriptus nihil significat, mihi quidem. Lego, γλυκὺ λεγόμενόν ἐστι μεταβολὴ παντὸς ἔργα πλὴν ἑνός. Recitemus ait, tragici alicuius versus præclaros, qualis est ille Euripideus, γλυκὺ μεταβολὴ παντὸς ἔργα πλὴν ἑνός. *rerum omnium mutatio grata est vna excepta.* Notissimus est versus Euripidis: quem Antiphanes suis integrum inseruit. Insignior fuerit huius loci deprauatio an eiusdem restitutio non facilè dixerim. Dubitari potest an etiam sequentia sint Antiphanis: παράδιδου δ᾽ ἑξῆς ἐμοὶ οἶνον δερκεσίγυιον ὡς ἔφασκ᾽ Εὐριπίδης. Εὐριπίδης γὰρ τοῦτ᾽ ἔφασκεν, ἀλλά τις Φιλόξενος δήπουθεν. οὐδὲν διαφέρει. ὦ τὰν ἐλέγχεις μ᾽ ἕνεκα συλλαβῆς μιᾶς. & verius est, aut Antiphanis aut alius poëtæ ea esse. Sic autem hæc digerimus.

> —παράδιδου δ᾽ ἑξῆς ἐμοὶ
> Τὸν δερκεσίγυιον ὡς ἔφασκ᾽ Εὐριπίδης.
> Εὐριπίδης γὰρ τοῦτ᾽ ἔφασκεν; ἀλλά τις;
> Φιλόξενος δήπουθεν. οὐδὲν διαφέρει.
> Ὦ ᾽τὰν ἐλέγχεις μ᾽ ἕνεκα συλλαβῆς μιᾶς.

Apud poëtam vnde sunt ista, poscebat aliquis dari sibi vinum: sed ille non οἶνον appellat, verùm δερκεσίγυιον. vt comico more Philoxenum rideat qui sic erat locutus. at de industria ignorantem fingit qui loquitur, & Euripidi tribuit quod erat Philoxeni verbum. cuius insolens sermo ex iis notus est nobis, quæ prolixè libro quarto & decimoquarto recitantur. In ea voce illud nouum, quod epitheton vini pro appellatione vini vsurpat: deinde δερκεσίγυιον vinum appellans Homero cōtradicit, qui contra ἀπογυιοῦν id dixit. Μή μοι οἶνον ἄειρε μελίφρονα πότνια μῆτερ, Μή μ᾽ ἀπογυιώσῃς. vtraque sententia vera est, pro modo vini quod bibitur. Interrogatur deinde Vlpianus vbi legeretur vox πῖθι: ille respondet, ἀποσκοτώδης φίλτατε, ἀνάσας οἶνον τοσοῦτον. παρὰ Κρατίνῳ ἔχεις ἐν Ὀδυσσεῦσι, Τῆ νῦν πῖθι λαβὼν ἤδη. Breuiator dictioni ἀποσκοτώδης interpretamentum adiicit, : ἀντὶ τοῦ ἐζοφώθης τὸν νοῦν, *mens tibi caligine obducta est.* Cratini prima verba sunt imitata ab Homero: Κύκλωψ, τῆ πίε οἶνον. In quarto versu subiectæ eclogæ Antiphanis Τοῦ τῆς ἑορτῆς οὐ μέμνημαι. ἄρτι γὰρ Ἐξ ὀξυβαφίων κεραμέων ἐπίνομεν. lib. xi. sic legitur, Τὸ τῆς ἑορτῆς οὐ μὰ Δί᾽ ὀρθίως γράφω. probo vt hic: si pro μέμνημαι scribas μεμνήμεθα, aut μεμνήμεθα. Pro πίομαι dixisse veteres πιοῦμαι obseruat dipnosophista, & exemplis probat. quod affertur ex Aristophanis Equitibus mutilum est voce illa cuius vnius gratia recitatur. Scribe, καὶ Ἀριστοφάνης Ἱππεῦσι, κοὐ ποτ᾽ ἐκ τούτου πίεται πολαγνή: ex ipso poëta. & statim, καὶ ἐν ἄλλοις, πικρότατον οἶνον τήμερον πιῇ. non πίῃ. probant insequentia. Laudatur mox Plato comicus, ἐν ταῖς ἀφ᾽ ἱερῶν. Dalec. *in victimis quæ sacrificantur.* Legi nempe voluit, ἐν τοῖς ἀφιερωμένοις. vel ἐν τοῖς ἱερείοις. vtrumque tantundem à veritate abest, quam lectio vulgata continet. Pollux libro septimo, capite xiii. Πλάτων ἐν ταῖς ἀφ᾽ ἱερῶν καὶ μαλλωτὰς χλαμύδας εἴρηκε. Hesychius, λινοῦ, ἡ ὁρμιά. ὡς Πλάτων ἐν ταῖς ἀφ᾽ ἱερῶν, Πόθεν λίνον καὶ κάλαμος. Fabulæ titulus fuit, αἱ ἀφ᾽ ἱερῶν, id est, *mulieres deo sacræ.* vnica voce Græci ἱεροδούλους vocant. vel, *redeuntes è sacris fœminæ.* Ait, Καὶ, τῆ πῖε, καὶ πῖνε. mira breuitas. sed πῖε scribendum. priora exemplum habent τοῦ πίε priore correpta. Homeri sunt τῆ πίε οἶνον. docet deinde non solum πίε dici, sed etiam πῖνε. Velim considerent studiosi proxima Athenæi, καὶ σὺ οὖν ὦ ἑταῖρε κατὰ τὸν Ἄλεξιν, ὃς ἐν Διδύμοις φησὶ, τοῦτο πρόπιθι, ἵνα καὶ αὐτὸς ἄλλον, καὶ δύνηται ἡ παρ᾽ Ἀνακρέοντι καλουμένη ἐπίσειστος. φησὶ γὰρ ὁ μελοποιός. Μηδ᾽ ὥστε κῦμα πόντιον λάλαζε τῇ πολυκρότῃ σὺν Γαστροδώρῃ καταχύδην, πίνουσα τὴν ἐπίστιον. τοῦτο δ᾽ ἡμεῖς ἀνίσωτα φαμέν. nisi scribendum κατὰ τὸν Ἄλεξιν

ἐν Δι

ἐν Διδύμοις, τούτῳ πρ. fatendum erit excidiſſe verſum Alexidis : quem appoſitum fuiſſe arguit illud φησί. arguunt item ſimiles alij multi loci in præcedentibus. Atque hoc clarum eſt : illud obſcuriſſimum adhuc mihi : quid ſit apud Anacreontem προπίνειν τὴν ἐπιδέξιον. fuerat quidem ab Athenæo adiecta interpretatio, quę id nos doceret quod quærimus. nam ita accipi debent illa, τοῦτο δ᾽ ἡμεῖς ἀνίσωντα φαμέν. ſed & huius corrupta ante multa ſæcula interpretatio : & vnde lucem afferam tenebricoſis verbis Teij poetæ, nihil dum aut inueni in libris veterum: aut excogitare ipſe potui. Apparet tamen ex illis Athenęi, τούτῳ προπίνειν, ἵνα καὶ αὐτὸς ἄλλῳ, genus inuitationis intelligi, cum ordine calycem propinabant alius alij, donec à ſummo ad imum compotorem perueniſſet poculum. Diuerſa fuit ab iſto more, quam vocabant περιφορὰν τοῦ ποτηρίου, de qua alibi.

CAPVT XIV.

Βρῦτον. βλύζειν αὐλῷ βρῦτον. κυβάβδα. *Hellanici* Κτίσεις. Ἔλαιον ἀπὸ γάλακτος *pro butyro. De butyro quædam.* ἔλαιον ὑός. oleum ex adipibus. θαλίαι ἀνάκτων. *alia nonnulla.*

AIT, τὸν δὲ κρίθινον οἶνον καὶ βρῦτον τινὲς καλοῦσιν, ὡς Σοφοκλῆς ἐν Τριπτολέμῳ, βρῦτον δὲ τὸν χερσαῖον οὐ δυεῖν. ſunt qui βρύτον ſcribant pro βρῦτον. vt Heſychius. In Sophocleo verſu plerique libri præferunt οὐ δυεῖν iunctim. Lego igitur οὐδ᾽ ἰδεῖν. ac videtur ita explendus verſus, Βρῦτον δὲ τὸν χερσαῖον οὐδ᾽ ἰδεῖν χαμαί. Adiungit dipnoſophiſta, καὶ Ἀρχίλοχος, ὥσπερ αὐλῷ βρῦτον ἢ Θρᾷξ ἀνὴρ ἢ φρὺξ ἔβρυζε. κύβδα δ᾽ ἦν πονουμένη. obſcuriſſima hęc, & quæ opinor, intelligat nemo. Cenſemus poſſe non ineptè emendari hoc modo, ὥσπερ αὐλῷ βρῦτον ἢ Θρᾷξ ἀνὴρ ἢ Φρὺξ ἔβλυζε κυβάβδα δ᾽ ἦν πονουμένη. Significat Archilochus, ægrotam quandam fœminam ſic ſanguinem reieciſſe, vt cum bryti vel zythi ſalientem ex ore mittit Thrax aut Phryx aliquis. αὐλὸν accipe vt apud Homerum, quando κρουνὸν ſignificat. βλύζειν αὐλῷ βρῦτον. poetica elegantia pro βλύζειν αὐλὸν βρύτου. Pro κύβδα, quod quid ſit non ſcio, ſcribo κυβάβδα : quod *ſanguinem* deſignare ſcio. Amathuſiorum (is Cypri inſulæ populus) dialecti id verbum eſſe diſcimus Heſychio doctore : quem fatebuntur eruditi in Lexicon ſuum id vocabulum non fuiſſe relaturum, niſi eo vſus eſſet aliquis ſcriptor Græcus. nos illum ſcriptorem putamus eſſe Archilochum: & hunc eius locum ab illo critico eſſe ſpectatum εἰκοτολογοῦμεν. Vt non ſit vera hæc coniectura, probabilis tamen eſt: non abſurda neque inepta vt illorum qui ſtatim pro Ἑλλάνικος ἐν Κτίσεσι, ſcribunt κτήσεσι, & vertunt, *Hellanicus in Prædijs.* atqui verum erat ἐν Κτίσεσι. Græci κτίστας nuncupant primos vrbium conditores, & populorum antiquiſſimos principes qui fere coloniarum duces fuerunt, vt Moſes, Archias, Phereclus, alij ſexcenti. de his & de vrbibus quas condiderant eo libro egerat Hellanicus auctor antiquiſſimus. titulus operis ab Hellanico editi vberior apud Stephanum in Ethnicis, voce Χαριμάται. ibi namque laudatur hic ſcriptor ἐν Κτίσεσιν ἐθνῶν καὶ πόλεων. nam perperam vulgati codices ἐν Κτήσεσι. Citatur & Dionyſius Athenienſis ἐν Κτίσεσιν, vt interpreti Ariſtophanis ad Nebulas, & in Etymologico. vbi tamen κτήσεσι ſcripſerunt imperiti exſcriptores. Scripſerant eodem titulo hiſtorias & alij: quidam etiam ἱερῶν κτίσεις : vt Heraclides, quem in Protreptico laudat Clemens Alexandrinus. Expoſuimus iam capite quarto Hecatæi de Ægyptiis repetita hîc verba, ὡς ἀρτοφάγοι εἰσίν: deinceps verò ſcribe, ἐπιφέρει, τὰς κριθὰς εἰς τὸ πόμα καταλέουσι. vel vt ſcriptum in quibuſdam antiquis, καταγνῦσι. id quoque expoſitum eſt libro octauo, cap. x i. Subiicitur ex eodem Hecatæo de Pæonibus, ἀλείφονται δ᾽ ἐλαίῳ ἀπὸ γάλακτος. rectè quidem viri docti iudicant butyrum hac periphraſi denotari: ſed neque cauſſam aperiunt, cur Hecatæus appellet oleum, quod omnes alij butyrum : neque vertunt rectè, *oleum quod à lacte ſeparatur.* ἀπὸ hîc non eſt nota differentiæ : verùm materiam declarat vnde id oleum fiat : vt cum dicimus οἶνος γίνεται ἀπὸ τῶν βοτρύων. Obſeruent igitur ſtudioſi, antiquiſſimis Græcis Latiniſque nullum aliud pingue curando corpori, aut parandis cibis, fuiſſe in

vſu,

vſu, præter oleum quod propriè ita dicitur, quia ex oliuis exprimitur. Butyri rem nomenque diu ignorarunt Græci, nec Romani minus. Non enim adhuc nouerant diuerſas ſubſtantias in lacte comprehenſas ſeparare. Sunt in lacte tres οὐσίαι: ἡ τυρώδης, ἡ ὀῤῥώδης, & ἡ λιπώδης. atque hæc poſtrema eſt, quæ à cæteris ſeparata, butyrum vulgò dicitur: quod nomen didicerunt Græci vt ex Ariſtotele etiam conſtat, à vicinis populis, qui etiam rationem eius conficiendi ipſos tandem docuerunt. Qui Thraciam, Pæoniam, Scythiam, aliáſque nationes barbaras adierant, cum earum περιήγησιν ederent, primi id nomen in Græciam inuexerunt. At propriam appellationem eius pinguis ſubſtantiæ quæ habetur in lacte, ſola Hebræa lingua nouit חמאה Græca Latináque nullam habent. Quemadmodum igitur primi Græcorum, quibus ſaccarum eſt cognitum, propter ſaporis & vſus ſimilitudinem mel arundineum, dixerunt: ſic butyrum qui nouêre primi oleum ex lacte nuncuparunt, vt hoc loco Hecatæus. Plinius oleoſum eſſe natura ſcribit, & barbararum gentium: etiam Galenus ἐλαιῶδές τι εἶ) butyrum. Auguſtinus *oleum ex adipibus* in epiſtola ad Deogratias. *Poſſunt*, inquit, *tales putare oleum ex adipibus non debere natare ſuper aquam, ſicut quod ex oliua eſt: quoniam longè eſt vtriuſque origo diſsimilis, quando illud ex ligno, hoc ex carne profluxerit.* Similiter Hippocrates ſuillam pinguedinem, ſiue vt loquitur Erotianus, τὸ ὕειον στέαρ appellat ἔλαιον ὕος. Sed obtinuit apud Græcos Romanóſque butyri appellatio: quæ inde orta eſt, quia fere ex vaccarum lacte, non ouium aut caprarum fit butyrum. tamen & ex ouino, caprino, atque etiam equino & aſinino cogi butyrum à nonnullis nemo dubitat: etſi videtur Galenus id ignoraſſe libro tertio Περὶ ἁπλῶν φαρμάκων δυνάμεως, capite De butyro. Quod vſitatius dicunt Græci καθ' ἡμᾶς, auctor τῷ ἡμετέρῳ χρόνῳ, ſcribens hoc modo: τῷ δ' ἡμετέρῳ χρόνῳ οἶνος φίλος ὢν θυρσοφόρος, μέγα πρέσβιον Διονύσου φησὶν Ἴων ὁ Χῖος. ſignificat, ſua ætatê præcipuam hominum oblectationem fuiſſe vini potum. Lego, θυρσοφόροις. Verſus Ionis Chij ſequentibus cohærens ita concipiendus, οἶνος θυρσοφόροισι φίλος, μέγα πρέσβιον Διόνυσος. Tertium Ionis verſum, Αἵτε πανελλήνων ἀγοραὶ, θαλίαι τε ἀνάκτων, ſic interpreter, *conuentus omnium Græcorum, & ſolennitates deorum*, ſiue quæ in honorem deorum inſtituuntur: ſupple ceperunt ἐξ οὗ, &c. θαλίαι ſunt conuiuia ſacrorum cauſſa fieri ſolita. In quinto ſcribe, θαλερῷ ἐπλήξατο πήχει per υ non κ. Sextum habeo mendæ ſuſpectum. non ſanè intelligo quid velit. In ſeptimo, Παῖδες φωνήεντες ἐκ ἄν σίσῃ ἄλλος ἐπ' ἄλλῳ, loqui videtur de ſtrepitu quem edunt vuæ cum in torcular coniiciuntur calcandæ. In nono, Νέκταρ ἀμέλγονται μόνον ὄλβιον ἀνθρώποισι, non eſt ἀμέλγονται *emulgent*: ſed *mulgentur*, hoc eſt, preſſæ reddunt: ſiue iis exprimitur. Decimo, Ξυνὸν τῦ χαίρειν φάρμακον αὐτοφυές, alluditur ad Ægyptiacum nepenthes, de quo pharmaco Helena apud poëtam in Odyſſea. τὸ μόνον præcedentis verſus, iungendum cum φαρμακον. *Stillant*, ait, *vuæ nectar, quod ſolum* eſt *mortalibus commune remedium ad lætitiam ingenuum, & nulla arte compoſitum.* In vndecimo, Τῦ θαλίαι φίλα τέκνα, φιλοφροσύναι τε χοροί τε, eleganter vini filias appellat conuiuia quæ deorum cauſſa celebrantur, & quæ ad voluptatem hominum agitantur, & fouendæ inter ipſos amicitiæ. non cepere hanc elegantiam, qui φίλα τέκνα putarunt eſſe vocādi caſus. Fingit vinum patrem eſſe omnium lautitiarum & hilaritatum: quia vt ait verſu proximo, Τῶν ἀγαθῶν βασιλεὺς οἶνος ἔδειξε φύσιν.

CAPVT XV.

De griphis antiquorum. Expenditur griphi definitio ex Clearcho allata ab Athenæo.

PERVENIMVS ad libri huius partem vltimam, quæ eſt de veterum griphis. Hæc tractatio media collocatur inter ſermones de vino potúque, qui præceſſerunt, & eos qui ſequuntur toto libro vndecimo, de poculis. propterea ſic loquitur Æmilianus hoc loco, Ὥρα ἡμῖν ἄνδρες φίλοι, ζητεῖν τι καὶ περὶ γρίφων, ἵνα κἂν βραχὺ διαπνεύσωμεν ἀπὸ τῶν ποτηρίων. Vt haberemus in his libris perfectam omnibus ſuis numeris ἱστορίαν δειπνολογικήν, neque ſilendum erat de griphis, neque alio loco de iis agendum. Mos antiquorum fuit, vt in conuiuiis poſt epulas,

oblectamentis omne genus sese recrearent. Ea fine multæ diuersęque (prout sunt hominum diuersa ingenia ac studia) rationes excogitatæ & in mores receptæ, honestarum voluptatum. de aliis enim non loquor: quarum vtinam extincta esset omnis memoria. Erant quos canere iuuaret, vel assa voce, vel ad lyram. erant quos ῥῆσιν εἰπεῖν, & veterum poëtarum versus recitare. quidam sermonibus serendis tempus transigebant. alij proponendis soluendisve quæstionibus sese occupabant, non ex penetralibus quidem philosophiæ peritis: sed in quarum tamen solutione aut acuminis aut eruditionis specimen appareret. Huius generis sunt sirpi, siue griphi de quibus dicere aggreditur Æmilianus dipnosophista. Præclara res mehercle, & quæ fidem faciat sapientissimi viri dicto, πάντες ἄνθρωποι τοῦ εἰδέναι ὀρέγονται φύσει. Insita enim à natura omnibus hominibus scientiæ cupiditas, effecit, vt etiam inter epulas libēter aliquid aut docerent aut discerent, aut didicisse se ostēderent. Hoc verum est principiū symposiaci moris huius. cuius inuentum antiquissimum est: sicut fere omnium rerum ad quarum desiderium & amorem natura duce ferimur. Priscos mortales rudi adhuc & impolito seculo, solitos sua conuiuia quæstionibus huiusmodi atque ænigmatis condire, testis est historia sacra: quæ Samsonem hominem Mauortium, in epulis nuptialibus, suis conuiuis crucem fixisse narrat proposito ad soluendum ænigmate sanè quàm obscuro. Repetiūtur & alia in Hebræorum libris exēpla, in queis cum antiquitate certat elegantia. Porro hæc Æmiliani de griphis tractatio, siue περίβασις, vt appellatur extremo libro, ad duo capita referri potest: altero natura griphorum explicatur, speciésque variæ, necnon conditiones quibus olim proponebantur: altero cōtinentur exempla sirpotum, eorum maximè qui in antiquorum comicorum fabulis adhuc Athenæi temporibus extabant. Nihil inuenias in iis quæ restant de libro decimo, quod ad capitum istorum alterutrum non pertineat: sed parum distinctè & mixtim, vtrumque eorum auctor exposuit: nimis vbique (dicendum enim quod res est) de ordine & recta docendi via securus. melius enim fecisset, si quæ diuersis locis hîc & sub finem libri ex Clearcho recitat, continuasset. Sed feramus sanè in scripto philologico, quod in philosophico ferre non possemus. Ipsa iam Aemiliani verba expendamus. Proponit primum de griphis esse dicendum, κατὰ τὴν Καλλίου τοῦ Ἀθηναίου ἐπιγραφομένην γραμματικὴν τραγῳδίαν. de industria, vt ferè solet, tragœdiæ huius mētionem iniicit, vt nascatur inde occasio de ea loquendi: quod facturus est aliquanto post. Addit, ἀλλ' ἡμεῖς ζητήσωμεν πρότερον μὲν τίς ὁ ὅρος τοῦ γρίφου. *nos verò quæramus primùm quidem quæ sit definitio griphi.* obseruandum in his verbis τὸ ἀνανταπόδοτον. debuit enim subiicere, *deinde hoc dicemus & illud*, nunc ait, τίνα δὲ Κλεοβουλίνη ἡ Λινδία προὔβαλεν ἐν τοῖς αἰνίγμασιν ἱκανῶς γὰρ εἴρηκε περὶ αὐτῶν ὁ ἑταῖρος ἡμῶν Διότιμος ὁ Ὀλυμπηνός. in quibus parum aut nihil vidisse interpretes, minus mirum. præter anantapodotum, de quo illi non cogitarunt, fraude librariorum periodus hæc negationem amisit, necessariò restituendam, si volumus suam mentem auctori restitutam: qui profitetur his verbis, se nihil de ænigmatis à Cleobulina proponi solitis esse dicturum: quia, inquit, argumētum illud ab amico nostro Diotimo sufficienter fuit tractatum. Lego igitur, τίνα δὲ Κλ. ἡ Λ. π. ἐν τοῖς αἰνίγμασιν οὐ ζητήσομεν: vel παραιτησόμεθα. Exemplum habes ænigmotum Cleobulinæ apud Diogenem Laertium, in Cleobuli patris vita. nam quod ænigma patri Diogenes attribuit, alij adscribunt filiæ. Deinceps Athenæus, sub Laurentij persona sirpi definitionem hanc ex Clearcho affert: γρῖφος πρόβλημά ἐστι παιστικόν, προστακτικὸν τοῦ διὰ ζητήσεως εὑρεῖν τῇ διανοίᾳ τὸ προβληθέν, τιμῆς ἢ ἐπιζημίου χάριν εἰρημένον. etsi erat Clearchus hic vir magnus, & in Aristotelica philosophia adprimè versatus: nihil tamen video in hac definitione quod præceptoris subtilitatem aut ἀκρίβειαν resipiat. nam quis talem πλοκὴν verborum pro vera definitione habeat? *Griphus est problema ludicrum, quo iubetur vt vestigatione mentis quod propositum est inuestigetur: honoris aut mulctæ gratia, in medium prolatum.* Cęterum griphi appellationem latius producunt & Clearchus & dipnosophistæ, quàm cæteri scriptores, & vniuersum, opinor, vulgus olim Græcè loquentium. Illis, griphus est quæstionum conuiuialium species propria, ænigmati simillima, rem quam significat ambagibus de industria tegens: Clearcho non solum τὰ αἰνιγματώδη problemata griphi nomine continentur: sed omnes in vniuersum quæstiones, quibus soliti docti conuiuæ inter se ludere ad ostentationem vel acuti ingenij, vel eruditionis, vel memoriæ. Vtimur hac partitione, vt omnia problemata complectamur, quę griphi nomine Clearchus est complexus.

Lege

Lege omoia griphorum exempla quę ex eius libris statim & iterum post aliquam-multa recitantur: nullum io iis reperies cuius solutio specimen acuminis habeat: sed aut eruditionis, id est πολυμαθείας καὶ πολυαναγνωσίας, aut memoriæ. quod genus plurimum fuisse frequentatum arguit μνημονικῶν appellatio. Sic enim vocarunt auctore Theodecte, peculiari nomine ea problemata, ad quorum solutionem maximum & pręcipuum in memoria pręsidium. Longe aliter habet in cęteris quę ex aliis scriptoribus commemorantur: ad quorum enodationem quisquis accesserit imparatus ab ingenij acumine, fretus eruditione aut memoria, is meo iudicio promouebit non multum. Generis loco posuit Clearchus in sua griphi definitione, aut verius, quasi-definitione, πρόβλημα: alij λόγος: vt qui ita circumscripserunt: γρῖφος λέγεται ὁ δύσκολος καὶ συμπεπλεγμένος λόγος, ὁ ἔχων πάθος ἐν ἑαυτῷ μὴ φαινόμενον. vtrumque diuerso respectu verum est. griphus per se consideratus, oratio est: cum alteri proponitur ad soluendum, problema. sic in historia de Samsonis ænigmate, τὸ חידה verterunt LXX. πρόβλημα. Iosephus λόγον. Addit Clearchus παιγνικὸν: vt iocosa hæc problemata quibus inter pocula saturi conuiuæ se oblectabant, distinguat ab iis quæ serio tractantur à sapientiæ candidatis. reuera enim ludus & iocus res erat tota. Iosephus de Sampsone epulas nuptiarum suarum apud Thamnitas celebrante: τοῦ πότου προβαίνοντος καὶ παιδιᾶς οὔσης, οἷα φιλεῖ παρὰ τοῖς τοιούτοις καιροῖς, ὁ Σαμψὼν εἶπεν. Ἀλλὰ προβαλλοντος ἐμοῦ λόγον εἰ λύσετε τοῦτον ἐφ' ἡμέρας ἑπτὰ ποιούμενοι τὴν ζήτησιν, ὀθόνας καὶ στολὰς γέρας τῆς συνέσεως κατ' ἄνδρα ἕκαστον φέρεσθε παρ' ἐμοῦ. Iulius tamen Pollux, posteaquam zetemata ista συμποτικὰ siue κυλίκεια in duo tribuenda docuit, αἴνιγμα & γρῖφον: ita hæc duo distinguit: καὶ εἶχε τὸ μὲν αἴνιγμα παιδιάν. ὁ δὲ γρῖφος καὶ σπουδήν. quibus verbis significare videatur, ænigmatum materiam iocos esse & sales: griphorum verò res serias & graues. Quare minus rectè aut verè dixerit Clearchus γρῖφον εἶναι πρόβλημα παιστικόν. Sed alia profectò mens Pollucis: neque ille vnquam iuit negatum etiam griphum habuisse παιδιάν: sed hoc dicit, griphum præter ludum & iocum etiam solidæ eruditionis aliquid admixtum habuisse: quod nemo negauerit, qui Clearcheos griphos considerauerit. Athenæus infrà hoc libro ex eiusdem Clearchi libro primo De parœmiis, τῶν γρίφων ἡ ζήτησις οὐκ ἀλλοτρία φιλοσοφίας ἐστι. καὶ οἱ παλαιοὶ τὴν τῆς παιδείας ἀπόδειξιν ἐν τούτοις ἐποιοῦντο. & iterum paullo post, ὥστε τὴν παιδιὰν μὴ ἄσκεπτον οὖσαν, μήνυμα γίνεσθαι τῆς ἑκάστου πρὸς παιδείαν οἰκειότητος.

CAPVT XVI.

Explicantur griphorum species de quibus Clearchus apud Athenæum.

QVEMADMODVM Aristoteles, exposita natura παραλογισμῶν sophisticarum, certos statim modos proponit nobis soluendi omnia sophismata: sic Athenæus vbi griphorum naturam ex Clearcho nos docuit, continuò species eorum diuersas ex diuersis principiis originem trahentes explicare aggreditur. Sic igitur ille ex eodem quidem Clearcho, sed libro non eodem. apponam autem integrum locum, tui Lector commodi caussa: multa enim nobis in eo animaduertenda. Ἐν δὲ τῷ Περὶ γρίφων ὁ αὐτὸς Κλέαρχος φησὶν, ἑπτὰ εἴδη εἶναι γρίφων. ἐν γράμματι μὲν, οἷον ἐροῦμεν ἀπὸ τοῦ ἄλφα ὡς ὄνομα τι ἰχθύος ἢ φυτοῦ. ὁμοίως δὲ κἂν ἔχειν τι κελεύῃ τῶν γραμμάτων, ἢ μὴ ἔχειν. καθάπερ οἱ ἄσιγμοι καλούμενοι τῶν γρίφων. ὅθεν καὶ Πίνδαρος πρὸς τὸ σ ἐποίησεν ᾠδήν, οἱονεὶ γρίφου τινὸς ἐν μελοποιίᾳ προβληθέντος. Ἐν συλλαβῇ δὲ λέγονται γρῖφοι, οἷον ἐροῦμεν ἔμμετρον ὅ, τι δήποτε οὗ ἡγεῖται βα; οἷον βασιλεύς. ἢ ὧν ἔχει τελευτὴν τὸ ναξ, ὡς καλλιάναξ. ἢ ὧν τὸ λέων καθηγεῖται, οἷον Λεωνίδης. ἢ ἔμπαλιν τελικὸν εἶναι, οἷον Θρασυλέων. Ἐν ὀνόματι δὲ ἐροῦμεν ὀνόματα ἁπλᾶ ἢ σύνθετα δισύλλαβα, οὗ μορφή τις ἐμφαίνεται τραγική. ἢ πάλιν ταπεινὰ ἢ ἀθεόφορα ὀνόματα, οἷον Κλεώνυμος. ἢ θεοφόρα; οἷον Διονύσιος. καὶ τοῦτο εἴτε ἐξ ἑνὸς θεοῦ ἢ πλειόνων, οἷον Ἑρμαφρόδιτος. ἢ ἀπὸ τοῦ Διὸς ἄρχεσθαι, Διοκλῆς. ἢ Ἑρμόδωρος. ἢ λήγειν εἰ τύχοι εἰς νικος. Facit Clearchus septem griphorum species, siue τρόπους τοῦ γρίφους προβάλλειν. Cogitent studiosi de hoc numero. nam si griphi appellationem tam laxè hic accipit Clearchus quàm in superiore loco quem proximo capite tractabamus: non est dubium multas

esse griphorum ideas præter commemoratas hîc ab illo. quin videntur expositi hîc sirpi à doctore Solense, toto genere diuersi esse ab iis quos alij omnes scriptores griphos aut ænigmata appellabant. Non igitur ἁπλῶς omnium griphorum species sunt septem: sed vnius tantum generis illorum, quo veteres fidem memoriæ suæ in veterum lectione periclitabantur. quanquam huius ipsius generis alias species hîc prætermissas ex eodem Clearcho sub libri finem refert Athenæus. Ergo nihil accurati in hac partitione, nihil subtilis. Sed nec cuiuis promtum septem quæ dicuntur species in sequentibus verbis denotare. Nam aut plures videantur non iniuria recenseri, aut pauciores. Si summas differentias spectemus Clearchi verbis comprehensas, tres solum griphorum aperiuntur fontes: litera, syllaba, nomen. sin omnes distinctiones attendamus expositas verbis quæ adscripsimus, decem non septem tantum griphorum modi inuenientur. Septem erunt si hanc ineamus partiendi rationem.

I. ἐν γράμματι. Griphi in litera positi duo modi ostenduntur, qui veteribus in vsu. Præmium ei proponebatur qui proferendis piscium plantarúmve aut similium rerum nominibus, à certa litera (puta α) incipientibus, sodales anteuertisset: aut plura recensuisset. In vtro posita esset victoria, celeritate nominandi, an copia nominum, Clearchus non declarat. nobis dubium non videtur, horum alterum aut vtrumque spectatum esse in huiusmodi musicis certaminibus. Piscium autem nomina quorum prima litera sit α, plurima apud Græcos, etiam præter illa quæ libro septimo in ordinem coacta legimus. plantarum item plurima, vt ἄμπελος, ἀμυγδάλη, ἄκανθα, ἄνθος, ἄνισος. Hic prior est modus: alter sequitur: cum iubebant nomen aliquod proferre quod certam literam haberet: aut contra quod certam literam non haberet. Exempli gratia. piscis nomen vbi litera canina: ῥίνη. vbi non est eadem litera: ἀμία. sic de cæteris. Addit καθάπερ οἱ ἄσιγμοι καλούμενοι τῶν γρίφων. intelligit problemata γριφώδη iactari solita in conuiuiis, quorum erant formulæ concepta sine vllo sibilo, aut litera sigma. Sequitur statim, ὅθεν καὶ Πίνδαρος πρὸς τὸ σ ἐποίησεν ᾠδὴν, οἱονεὶ γρίφου τινὸς ἐν μελοποιίᾳ προβληθέντος. *Vnde etiam Pindarus odam fecit vbi exemplum est litera σ: ceu gripho quodam proposito in lyrica facultate.* & falsa & inepta est sententia quam ex his verbis eliciunt homines eruditi. Græcorum πρὸς multifariam accipitur: estq; hîc opus iudicium interpretis. Nam ex præcedentibus non erat difficile diuinatu, quid hîc significet πρὸς τὸ σ ποιεῖν ᾠδήν. præterea explicat sese Clearchus idem infrà non longè: cùm scribit, composuisse Pindarum odam ἀσιγμοποιηθεῖσαν. id est, *in qua nullũ erat σ.*

II. ἐν συλλαβῇ. Griphi in syllabæ obseruatione positi, duo proponuntur modi. Alter est, versum dicere qui à certa syllaba incipiat, puta βα. vt, Βακτηρία γάρ ἐστι παιδεία βίου. & βάδιζε τὴν ἀ..θῆναι, ἣν δίκαιος ᾖ. adiicit Clearchus, οἷον βασιλεύς. quod ita interpretamur, *vt si quis proferat versum incipientem à voce βασιλεύς.* vt hic è Phœnissis Euripidis: Βασιλεὺς μὲν ὧν βέβηκα κοσμηθεὶς ὅπλοις. sic etiam interpretamur statim, ὡς καλλιάναξ. Dalec. accipit aliter vtrumque. quare etiam ἔμμετρον, vertit, *dictionem versibus accommodatam.* Negamus nos dari posse vllam vocem, quæ non possit accommodari alicui metro. plurima enim sunt & diuersissima genera metrorum. nulla igitur vox esset οὐκ ἔμμετρος. quare nulla hîc esset difficultas: nullum diligentiæ aut memoriæ argumentum. Idem Dalec. pro ἐροῦμεν *dicemus*, scribit, ἐρώμεθα: nobis placet quod vulgatum est scriptumq; in omnibus antiquis, ἐροῦμεν ἔμμετρον, *versum recitabimus.* Alter modus: versum dicere qui desinat in certam syllabam, puta αξ. vt initio Supplicum Euripidis. Ἄπαιδες εἰσιν, ὥς ποτ' Ἀργείων ἄναξ.

III. His duobus modis subiiciuntur alij duo, quorum obseruatio non in vnica syllaba est posita, sed in duabus. Si volumus in Clearcheis verbis septem quas pollicitus est species inuenire: separandi huius generis griphi à præcedentibus. Perspicua magis fuerit partitio, si scribatur, ἢ ἐν συλλαβαῖς, οἷον ὧν τὸ λ. κ. Prior est illorum, ὧν τὸ λεων καθηγεῖται, οἷον Λεωνίδης: id est, *versum dicere cuius duæ primæ syllabæ sint λεων, vt si inchoet à nomine Λεωνίδης.* Posterior modus, ἢ ὧν πάλιν τὸ λῆγον ἐστὶ, οἷον Θρασυλέων. versum dicere qui desinat in vltimas syllabas λεων: vt cuius vox postrema fuerit Θρασυλέων. Possumus vocem ἔμμετρον etiam aliter accipere: vt neque versum neque dictionem versui aptam intelligamus: sed certum pedem metricum. vt βασιλεὺς exemplum sit dictionis à βα incipientis, quæ constet anapæsto, καλλιάναξ, dictionis in αξ desinentis, quæ constet choriambo. Λεωνίδης exemplum est iambicæ dipodiæ, siue ταυτοποδίας. Θρασυλέων, quarti pæonis. Statuet lector eruditus, vtram interpretationem sit satius sequi.

IIII. ἐν ὀνόματι. Omnes quæ deinceps explicantur species griphorum ad vnum caput referri possunt: versantur enim omnes in nominis cuiuspiam obscuratione. sed vt septem illæ species de quibus dictum est inueniantur, necessariò separatim explicabimus singulos modos qui hîc proponuntur. Ait igitur, ἐν ὀνόματι ἐρεῖν ὀνόματα ἁπλᾶ ἢ σύνθετα δισύλλαβα, οὗ μορφή τις ἐμφανεῖται τραγική. *Griphus vt sit in nomine, dicemus, nomina simplicia aut composita duarum syllabarum, vbi tragica species quædam appareat.* siue, *quibus persona quæpiam tragica repræsentetur.* Vellem esset exemplum à Clearcho adiectum. nam obscura mihi hæc verba. attulimus duplicem vocis μορφὴ interpretationem: prior spectat tragicarum personarum σκευὴν, quæ describitur fusè Iulio Polluci libro quarto, capite XIX. Sensus est, proferendum esse aliquod nomen quo designetur ornatus alicuius tragicæ personæ. puta, regis, aut reginæ, aut alicuius senis, aut vetulæ lamentantis, aut nuncij, vel alius è similibus personis, sine quibus non fit tragœdia. posterior interpretatio ad personas ipsas respicit quarum nomina ex historia fabulari & ex antiquorum tragicorũ fabulis sunt omnibus obuia. Tragicum nomen simplex disyllabum, vt *Tydeus, Peleus, Oeneus, Minos.* Tragicum nomen compositum disyllabum, vt Ἀτρεύς. est enim ab α, & τρέω: & cum propriè significat, qui est impauidus. Νηλεύς, *misereri nescius.* Κύκλωψ, Περικλῆς, Πρόκνη & id genus.
V. ὀνόματα ταπεινὰ ἢ ἄθεα οἷον Κλεώνυμος. *nomina humilia*, quid aliud interpretari est quàm humilium personarum? puta seruorum aut seruarum. ἄθεα nomina, quæ honesta quidem sunt, sed nullius tamen deûm nomen in se continent, vt Cleonymus, Aristoteles, Demosthenes.
VI. ὀνόματα θεοφόρα. Nominibus atheis, id est, *sine deo*, contraria illa quæ deûm aliquem in se continent; vt *Dionysius.* Διόνυσος enim est *Bacchus.* vel plures vt *Hermaphroditus.* insunt huic vocabulo Mercurij & Veneris nomina. Aliquando proferenda erant nomina quorum ἀπὸ Διὸς principium, vt Diocles: aut ἀπὸ Ἑρμοῦ, vt Ἑρμόδωρος.
VII. ὀνόματα λήγοντα, εἰ τύχοι, εἰς νῖκος. vt Aristonicus, Demonicus, Callinicus. Non video magnum discrimen inter hanc & tertiam speciem.
Addit Clearchus, οἱ δὲ μὴ εἰπόντες οὓς προσετέτακτο ἔπινον τὸ ποτήριον. *qui non dixerant quod iussi fuissent, poculum bibebant.* non exponit quale illud poculũ fuerit: propterea subijcit Laurentius, καὶ ὁ μὲν Κλέαρχος οὕτως ὡρίσατο. τί δ᾽ ἐστὶ τὸ ποτήριον καλῶ μοι Οὐλπιανὸν ζητεῖν. In extremo libro satisfit quæstioni huic: & ex Antiphanis Ganymede docetur muriam solitam infundi in eorum poculum qui non potuissent quod fuerant iussi præstare. Diserrè Antiphanes, ἅλμης ἔχειν ἢ προσφέρειν ποτήριον. Hoc ipsum & Pollux confirmat, ὁ μὲν λύσας γέρας εἶχε κρεῶν τινὰ περιφοράν. ὁ δὲ ἀδυνατήσας, ἅλμης ποτήριον ἐκπιεῖν. Sed non arbitrandum est certam vllam pœnam fuisse ita moribus receptam, vt eius consuetudo apud Græcos omnes obtinuerit. Hesychius pro muria merum istis propinat, aut aquæ cadum. Idem cẽsendum & de præmio rectæ responsionis: quod apud alios aliud solitum proponi ne dubitandum quidem est. Non prætermittam super hoc mirifica Eustathij verba è XXII. in Odysseam commentario. γρῖφος, ait, ἀπόσκολον ζήτημα ὃ ἐν συμποσίοις ἔλεγέ τις προκειμένης φιάλης οἴνου γλυκέος: καὶ ὁ ἐπιλυσάμενος τὸ ἀπορηθὲν, ἐξέπινεν: εἰ δὲ μὴ, ὁ ἀπορήσας ἐκφορεῖτο τῆς φιάλης. Quis fando accepit simile genus certaminis? cum victo victoriq; par & eadem conditio proponitur: & vt ait poëta ἐν ἰῇ τιμῇ ἠμὲν κακὸς ἠδὲ καὶ ἐσθλός. Sic enim dicit: *qui griphum soluit appositam vini phialam ebibit: qui victus difficultate succubuerit, phiala se ingurgitat.* Sed præstat exponere ὁ ἀπορήσας, *is qui griphum proposuit.* hoc melius.

CAPVT XVII.

Exponitur hic griphus, ὅ, τι φέρων τις μὴ φέρει. item alij de olla carnium, de placenta, vino, aqua, myrrha.

SVPEREST iam, vt ad diuersi generis griphos verè γριφώδεις, quos ex antiquis comicis recitat dipnosophista, accedamus. Primus omnium est, quem describere ait ex Antiphane ἐν Κνοιθιδεῖ ἢ Γάστρωνι. iure suspecta nobis prior tituli huius vox: sicut libro septimo dicebamus, capite nono. Poëtæ versus infrà descripsimus.

Ἐγὼ πρότερον μὲν τοὺς κελεύοντας λέγειν
Γρίφους παρὰ πότον, ᾤόμην ληρεῖν σαφῶς,
Λέγοντας οὐδέν. ὁπότε τις προσταχθείη
Εἰπεῖν ἐφεξῆς, ὅ, τι φέρων τις μὴ φέρει.
Ἐγέλων, νομίζων λῆρον οὐκ ἂν γενόμενον.
Οὐδὲ ποτέ γ' οἶμαι πρᾶγμα παντελῶς λέγειν
Ἐνέδρας δ' ἕνεκα. νῦν δ' ἔγνωκ' ὅτι
Ἀληθὲς ἦν. φέρομεν γὰρ ἐννέ' ὄντες ἄν-
θρωποι δέκ' εἰ φέρει δὲ τούτων τὴν φορὰν
Οὐδείς. σαφῶς οὖν ὅ, τι φέρων τις μὴ φέρει
Τοῦτ' ἐστι. ἐνθ' ὁ γρῖφος ἐνταῦθα ῥέπει.

Non solum interpretes Athenæi, sed etiam alij viri eruditi, qui in colligendis exponendisq; antiquis griphis posuerunt operam, crediderunt griphum, cuius hic Antiphanes meminit, non aliò quàm ad eranos & collectas conuiuiales pertinere. Vt longè aliter sentiamus, comici verba nos impellunt: ex quibus difficile non est intellectu, iactatum fuisse vulgo in conuiuiis griphum hunc, & singulos conuiuas de eo solitos ordine interrogari, vt is demum auferret præmium qui rem acu tetigisset. quod autem eranis hic accommodatur: etsi non est illepidum commentum: à vera tamen interpretatione, & ea sententia quam griphi auctor animo conceperat, prorsus alienum videtur. Sed profectò ita est: qui apud Antiphanem hæc loquebatur, non id agebat vt seria responsione propositum sibi griphum solueret: sed per ludum & iocum illiberalibus eranistis eum applicat. Putaui hactenus, ait, nugas agere eos qui in conuiuiis griphos soluendos proponerent, cuiusmodi hic est: *Quidnam illud sit, quod ferens aliquis, non fert tamen.* hoc inquam, ait ille, putabam merum nugatorum hominum commentum, omni veritate cassum, quodq; interpretationem nullam admitteret. Nunc autem rerum experimentis edoctus, sententiam veram eo gripho contineri didici. Nam ecce, cùm inter nos sodales decem conuenisset, vt quisque pecuniam aliquam conferret ad cœnam, vt vnà essemus apud vnum ex ipsis, qui omnium mandatu cœnam patare iussus fuerat: ille quidem cœnam parauit: & reliqui sodales, vt conuenerat, apud illum cœnarūt: pecuniam verò nemo eorum cōtulit: nemo symbolam dedit: omnes tamen eranistæ haberi volunt, non gratis excepti conuiuę. Quare in istis solo nomine eranistis, non reapse eranum pendentibus, verū apparet quod aiebat griphus, esse qui ferentes aliquid non ferant. Vel sic interpretare: Decem sumus sodales qui eranum conferimus ad epulas: sed nemo nostrum est qui totum ferat eranum. omnes tamen ferre dicimur: ferimus igitur & non ferimus. Notemus in primo versu τοὺς κελεύοντας, *iubentes*: & in tertio τὸ προσταχθείη *iubetur*. Sic enim fuit moris, vt magister conuiuij, aut alius è conuiuis potestatem haberet iubendi, vt ad propositam quæstionem ænigmaticam singuli responderent. Ideo Clearchus in definitione griphi vsus voce προστακτικός. respondebant autem eo quo sedebant aut accumbebant ordine: ideo ait versu quarto, εἰπεῖν ἐφεξῆς. nam ἐφεξῆς non est *subito* aut *confestim*. sed ἑξαρχῆς. eleganter λῆρον οὐ γενόμενον appellat orationem merè nugatoriam. contra apud Demosthenem οἱ γενόμενοι λόγοι, sunt veri sermones. Sextum versum menda non carere satis liquet: nam ᾤμην saltem erat dicendum non οἶμαι. sed aliud poëtam censemus scripsisse. Lego, Οὐδέποτέ γ' ὂν τὸ πρᾶγμα παντελῶς λέγειν. vel ὄντα πράγματα. putabam eos dicere quæ nullo modo essent in rerum natura, sed mera commenta. Melius scribas in septimo, Ἕνεκα δ' ἐνέδρας. solum decipiendi caussa, vt in re nihili occupatos sic homines tenerent, tanquam in re seria. Vndecimus est Aristophanis mutata leuiter, Οὐκ οἶδ' ὅπως ὁ χρησμὸς ἐνταῦθα ῥέπει. Cæterùm griphum hunc interpretari ex mente auctoris, fortasse difficile est: illud non nimis difficile, excogitare qui exponas non ineptè. Nam verbi gratia, qui equo vehitur aut naui, & gladium fert, is quod fert non fert. Etiam qui aduersam fert fortunam, is & fert, (sic enim loquuntur omnes linguæ) & non fert: κυρίως nempe. Pater futurus sobolis suæ, prius quam generauerit, eam fert & non fert. fert semen δυνάμει ἄνθρωπον: actu non fert. Cum plures collatis viribus onus ferunt, quisque eorum fert & non fert. pro virili fert: in totum non fert. Vtraque enuntiatio æquè vera: ὁ συμβαστάζων βαστάζει. & ὁ συμβαστάζων οὐ βαστάζει. Sexcenta alia possunt excogitari. Atque hoc de industria quæsitum videtur, vt eiusmodi problemata proponerent, quorum posset afferri

multiplex

multiplex interpretatio. Ita poterant singuli conuiuarum ingenium exercere. Quod diximus Antiphanem detorsisse hunc sirpum ad eos qui collectas non soluerent: probatur non obscurè sequentibus versibus:

Ἀλλ' οἷα λογοποιοῦσιν ἐν τοῖς σκευάγμασι,
Οἵ τ' ἀργύριον μὴ καταθέντες· ὡς σφόδρα
Φίλιππος ἄρ' ἦν εὐτυχής τις, νὴ Δία.

quorum tamen sententia ex iis quæ non extant pendens, peruideri non potest. Sequuntur alij griphi ex eodem comico ἐν Ἀφροδίσῳ. ita omnes codd. mendosè. Laudatur alibi fabula huius comici Ἀφροδίτης γοναί. de ea loquitur fortasse, & ἐν Ἀφροδισίῳ dixit, pro ἐν δράματι Ἀφροδίτης. Primum describitur δι' αἰνιγμάτων olla carnium. dicitur olla τροχορρυμασίτευκτον κοιλοσώματον κύτος, πλαστὸν ἐκ γαίας, ἐν ἄλλῃ μητρὸς ὀπτηθὲν στέγῃ: *rota impulsu factum caui corporis vas, fictum è terra, coctum in alio tecto eiusdem matris.* nihil obscurum hic. Similis illa patinæ descriptio alius comici, τῆς τροχηλάτου κόρης Πίμπλη τὰ λοπάδος στρογγυλοσώματον κύτος: de qua libro secundo, capite XXIII. In membranis & Epit. scriptum τρόχου ῥύμασι τευκτόν. non probo. at τὸ ἢ quod præponitur huic voci in omnibus libris, suspicionem mouet mihi ita scribenda esse præcedentia: Πότερον ὅταν μέλλω λέγειν σοι τὴν χύτραν, χύτραν λέγω; ἢ τί πως. *Sat sibi habeam verba facere de olla, utrum placet tibi, vel ut ollam dicam, vel ut his* utar ambagibus? Sic paullo post ἢ σαφῶς πλακοῦντα φράζω σοι; Deinde carnes agninæ in olla coquentes sic exprimuntur, Νεογνοὺς ποίμνης δ' ἐν αὐτῇ πνικτὰ γαλακτοθρέμμονα τακεροχρῶτας διχθυμούς. Sed vox postrema corrupta est deformiter: neque in Epitoma ullum eius vestigium. Subiicitur griphus alius quo placenta describitur ex melle, lacte, farina subtili artificio ficta. Sic Antiphanes,

—Ξουθῆς μελίσσης νάμασίν τε συμμιγὴς
Μηκάδων αἰγῶν ἀπορρυεὶς θρόμβος ἐγκαθήμενος
Εἰς πλατὺ στέγαστρον ἁγνῆς παρθένου Δηοῦς κόρης,
Λεπτοσινδόνοις τρυφῶντας μυρίοις καλύμμασιν.

etiam si non adiecta essent sequentia verba, ἢ σαφῶς πλακοῦντα φράζω σοι; non erat attendenti obscurum futurum, placentam his versibus describi. in primo scribendum συμμιγῆ. in postremo, λεπτοσινδόνοις, videlicet καλύμμασι. & τρυφῶντα nempe θρόμβον. Nemo etiam dubitabit, cur vocat vinum βρομιάδος ἱδρῶτα πηγῆς. At proximus versus corruptissimus est, λιβάδα δ' ἡ φαινοσφαῖ ῥέθρο ὀφθάλμιον, ὕδωρ φάθι. Legendum ex Vindelicianis Excerptis, λιβάδα φαιὰν δροσώδη νάμ. vel potius φαιὰν δρ. quod verum esse nullus dubito, de vero aquæ colore, & an ullus ei sit color, alibi disputamus: sed poeta φαιὰν *pulli coloris* appellat Homeri exemplo: cui semper aqua dicitur nigra. passim enim in eius poesi κρήνη μελάνυδρος. & μέλαν aut δνοφερὸν ὕδωρ. Proximo versu, κασσίας αὔραν δι' αἰθέρος, interpretatur comicus *myrrham*. mirum: nam aliud casia aliud myrrha. sed videntur myrrham lata notione posuisse pro quolibet aromate, quare etiam à מר quod Hebræis *myrrham* significat, fecerunt μύρον commune nomen omnium eius generis. qua tamen quem locum habere queat dictio μακρὰν initio insequentis versus non video: fortasse scribendum est, σμύρναν εἰπέ μοι ἢ κασσίαν. Sed mallet fortasse aliquis μακρὰ pro μακρὰν rescribi. Hoc igitur καθ' ὑμᾶς μόνον. At in iis quæ adiicit comicus legi metricæ consulere non nunc laboro: sententiæ utcunque consuluero per hanc lectionem & interpunctionem: μηδὲ τοῦτον ἄλλο μηδέν μοι λέγε τοὔμπαλιν λέγων, ὅτι δοκεῖ, τοῦτ' ἔργον εἶναι μεῖζον ὥς φασί τινες· αὐτὸ μὲν μὴ λέγειν, πέριξ δ' αὐτὸ δ' ἄλλα συστρέφειν πυκνά. *myrrham, ait, dic mihi aut casiam* (vel, ἢ κασσίαν) *neque quicquam eiusmodi mihi* dixeris, *loquens contrario modo* atque omnes alij: *quoniam* videlicet, *magnum videtur nonnullis, rem quidem ipsam non dicere: sed circa rem alia multa torquere.*

CAPVT XVIII.

Gryphus de somno: de podice: de ichneumone. ἀτελεόφθαλμος. ἀμφικνέφαιος, ἀμφικνέφαλος, & ἀμφικέφαλος. *multa de ichneumone. Obscurus griphus de camo iudiciali.*

ENIGMA de somno quod deinceps recitatur ex Alexide, circumferebatur debile, & tantummodo hemitomum. nos alterum hemitomum ex Eustathio & membranis adiecimus: sed perperam distincta sunt quædam. ideo hic describemus.

Οὐ θνητὸς οὐδ' ἀθάνατος, ἀλλ' ἔχων τινὰ
Σύγκρασιν ὥστε μήτ' ἐν ἀνθρώπου μέρει
Μήτ' ἐν θεοῦ ζῆν. ἀλλὰ φύεσθαί τ' ἀεὶ
Καινῶς, φθίνειν τε τὴν παρουσίαν πάλιν.
Ἀόρατος ὄψιν, γνώριμος δ' ἅπασιν ὤν.

non est mortalis neque immortalis, sed habet mixtum temperamentum: itaque nec vt homo, nec vt Deus viuit: sed cum nascatur subinde noue, perit rursus eius præsentia: id est, ipse postquam est renatus. *inuisibili specie, notus est omnibus.* Quare inuisibilem somnum dicat, stultum sit quærere. simul enim nascitur somnus, & cæcus fit homo: simul redit facultas videndi, & abit somnus. tamen argutantur grammatici & eius rei caussam afferunt nec caussam. Aiunt enim, ὅτι ἡ τοῦ τοιούτου γρίφου τὸ ἀόρατος ὄψιν, ἐξ Ὁμήρου· ὃς ἀόρατον Διὶ τὸν ὕπνον πεποίηκε. quia dixit poëta, Δία δ' οὐκ ἔχε νήδυμος ὕπνος. Insequuntur aliquot griphi ex Eubuli Sphingocarione, cum ipsorum interpretatione. Griphum hexametris versibus complexus est poëta: instar oraculorum, quæ sæpe fabulis suis eo genere versuum inserunt comici. interpretatio iambicis senariis scripta est. Primi griphi primus versus ita scribitur in vulgatis libris, Ἔστι λαλῶν ἄγλωσσος, ὁμώνυμος, ἀρρενόθηλυς. melius scripta lectio, ὁμώνυμος ἄρρενι θῆλυς. *siue mas siue fœmina idem* habet nomen. Versu tertio, non damno quod est editum, Ἀξύνετ' ἀξυνέτοισι λέγων. coniectura nostra an omnino damnari debeat viderint eruditi: ἀξύνετα ξυνέτοισι λέγων. Sed iam coniectura hæc non est, postquam ita scriptum reperimus in Excerptis. Quid hic significet, νόμον ἐκ νόμου ἄλλον, melius declarari non potest. quam verbis Aristophanis in Nubibus. ὥσπερ βροντῇ τὸ ζωμίδιον παφλάζει, καὶ δεινὰ κέκραγεν· ἀτρέμας πρῶτον παππὰξ, κἄπειτ' ἐπάγει παπαπαππάξ. Scribe vltimum iambicum, Λέων. τί βούλει; πολυμάτων πολλῶν φύλαξ. Transeamus ad proximum griphum. Ait Eubulus,

Ἀττελεβόφθαλμος, μὴ πρόστομος, ἀμφικνέφαλος,
Αἰγυπτίοις παίδων ἀγόνων γόνον ἐξαφανίζων.

hic sanè opus habebamus Oedipo: nam hæc Sphinx Dauis οὐ ξυνετὰ hic loquitur. Ichneumonem intelligi ipse auctor griphi docet nos. Posterior versus totus ab eo est expositus: de priore videamus. Igitur versu isto Ἀττελεβόφθαλμος, μὴ πρόστομος, ἀμφικνέφαλος, describitur ichneumon bestia tribus notis. prima est, quod sit ἀττελεβόφθαλμος, id est, *oculos habeat locustæ oculis similes*: quarum species vna ἀττέλεβος vel ἀττέλαβος dicta Græcis. In quo autem hæc similitudo? Locustarum genus constat esse ἐξόφθαλμον. & σκληρόφθαλμον: *habere oculos eminentes & praeduros.* Ichneumonis oculi adeo non prominent, vt ἰλλόφθαλμοι adoumeraodi sint potius quàm ἐξόφθαλμοι. restat igitur vt in oculorum duritie similitudo sit posita. de quo tamen amplius censeo pronuntiandum: nam visus mihi ichneumon oculorum acie plurimum valere. at τὸ σκληρόφθαλμον inter maxima oculorũ vitia. quare non dubitauit olim Nigidius negare locustas oculos habere. De oculis ichneumonis nihil Aristoteles, nihil Plinius, nihil Nicander. Oppianus philosophus & poëta magnus, tribuit ei oculos igneos, isto versu, Νόσφι μόνης ὄψις τε πυρὶ ὀφθαλμῶν πελόντων. item λοξὸς & toruum tuentes: sed tum quando prædæ est intentus.

Δὴ ῥα τότ' ἰχνεύμων δόλιχον ἐπὶ μῆλον ὑφαίνει
Λοξοῖς ὀφθαλμοῖσιν ἀπείρονα θῆρα δοκεύει.

Plinius paullo aliter, *In dimicatione caudam attollens ictus irritos auersus excipit, donec obliquo capite speculatus inuadat in fauces.* Altera nota est μὴ πρόστομος: quæ si non accipitur cautè falsa est: nam ichneumonem rostro acutissimo esse dubitat nemo: quod negari videtur hac voce: πρόστομα enim vocantur, quæ sunt acuta vt gladius, & id genus. Sed non est nouum, vt eadem vox diuersas atque adeo contrarias aliquando interpretationes recipiat. Propriè idem est πρόστομος atque ἐστομωμένος, *ore praeditus.* gladius πρόστομος dicitur, qui secat & vorat quæ sunt obuia, quod ore faciunt animalia. Alia notione ichneumon dicitur μὴ πρόστομος, quia os propriè dictum non habet: sed rostrum mucronatum: nam habet istud animal ῥύγχος insigne, vt scimus ἐκ τῆς αὐτοψίας. Sustuleris hanc difficultatem si contra librorum auctoritatẽ scribere

sustineas

ſuſtineas καὶ πόσομος, vel μικρόστομος. quod nobis propè temerarium videatur. Tertius character eſt ἀμφικνέφαλος. vel quod idem eſt, ἀμφικνάφαλος, *caput habens tomentaceum*, aut *puluino ſimile*. quod ne deus quidem Hermes rectè poſſit ἑρμηνεύειν. Dalecampius emendauit ἀμφικνίφαιος, ad colorem referens, qui eſt ſanè ſubobſcurus, vt omnium rerum ὀστίφραιν. Eſt autem κνεφαῖος *caliginoſus*. ſic apud Hippocratem ζοφοειδὴς coloris eſt nomen, vt obſeruamus alio in opere. Sed neque huic emendationi aſſentiri debemus: cum in antiquiſſimis membranis, & optimis Excerptis diſertè ſcriptum ſit ἀμφικέφαλος. Sic etiam alibi dictiones ἀμφικέφαλος & ἀμφικνέφαλος reperimus inuicem confuſas. Nam quæ Polluci lib. x. cap. vi. ἀμφικνέφαλος κλίνη dicitur, hanc alij grammatici ἀμφικέφαλον nuncupant. ſed veriorem puto Pollucis γραφὴν: & in Etymologico ita cenſeo emendandum. Κνέφαλον dicebant τὸ προσκεφάλαιον. inde ἀμφικνέφαλος κλίνη, lectus habens vtrinque puluinar. At in hoc gripho ἀμφικέφαλος ſcribendum omnino: vel quod idem eſt & metro conuenit potius, ἀμφικάρηνος. Videtur gloſſa irrepſiſſe in locum vocis legitimæ, vt ſexcentis locis apud poëtas. Porrò ancipitem appellat Eubulus ichneumonem, ſiue vtrinque capitatũ, quia in dimicatione auerſus pugnans pro capite vtitur cauda. Adde quod eius cauda ſpeciem aliquam capitis præ ſe fert, auctore Oppiano, cuius fides in talibus non facilè ſuſpecta ſapientibus. Sic autem ille:

Οὐρὴ δ' ἐν δολιχὴ μὲν ὀφιοείνη τε τέτυκται
Ἄκροισι κεφαληδὸν ἐειδομένοισι κορύμβοις.
Αὐτὰ μελαινομένη θηρὸς φολίδεσσιν ὁμοίη.

ſatis manifeſtò ſimilitudinem aliquam cum capite caudæ tribuit voce κεφαληδόν. Sed quid aliorũ quærimus teſtimonia? Eubulus ipſe auctor griphi idemq; interpres, mox ἀμφίστομον ichneumonem vocat: & cauſſam adiicit, quia, ait, κεντεῖ κάτωθεν τοῖς δὲ χείλεσιν δάκνει. quare nullum dubium ἀμφικέφαλος ſcribendum eſſe, aut ſicut dicebamus, ἀμφικάρηνος. Vidimus nos Frãcofurti ad Mœnum ante hos decẽ annos ichneumonem ex Ægypto allatum. Forma erat qualis eſt ictidis, vt rectè cecinit Nicander.

Μορφὴ δ' ἰχνεύμων κινωπέτου εἶδον ἀμυδρῆς
Ἴκτιδος, ἥτ' ὄρνισι κατοικιδίοισιν ὄλεθρον
Μάπτει, ὃξ ὕπνοιο καθαρπάζουσα πελαύρων.
Ἔνθα λέχος τεύχονται ἐπ' ἰκρίων.

deſcribit poëta quem vulgo furetum vocant: cuius inſidiæ gallinis perniciosiſſimæ. muſtelarum genere & appellatione Plinius ictidas complectitur. Huic ergo animali, quantum recordamur, ſimilis erat ichneumon quem vidimus: magnitudine felem ſuperabat: roſtrum illi acutiſſimum: auriculæ perbreues & quarum rotundus ambitus: cauda pro cætero corpore admodum producta: color cinereus: ſed in roſtro & pedibus crebræ erãt nigræ maculę: irritatus pilos ſurrigebat. cætera de ichneumone Petrus Bellonius, vir magnus, & cui multum ſtudioſi omnes debent. Subiecta duo verba his duobus verſibus, Ἰχνεύμων Αἰγύπτιος reliquiæ ſunt integri verſus Eubuli. Integrare poſſis hoc modo: Τίς ἐστι; ἰχνεύμων δ' ἐς Αἰγύπτιος. Griphus de pappo interpretis non eget. In explicatione ſubiecta, penultimus verſus mutilus eſt: ſententia non diſſimile aliquid poſtulat, —ὅταν δ' ἀποβάλῃ τὴν ὑγρότητα τοῦτο, πίπτει κῦφος αὖ. vel, ὅταν δ' ἀποβάλῃ τοῦτο, πίπτει πάλιν κῦφος ὡς ἔχων πρό. Poſtremus griphus ex Eubulo recitatus ita habet:

Ἔστιν ἄγαλμα βεβηκὸς ἄνω, τὰ κάτω δὲ κεχηνὸς
Εἰς πόδας ἐκ κεφαλῆς τετρημένον, ὀξὺ, διαμπερὲς
Ἀνθρώπους τίκτον κατὰ τὴν πυγὴν ἕν' ἕκαστον.
Ὧν οἱ μὲν μοίρας ἔλαχον βίου, οἱ δὲ πλανῶνται.
Αὐτὸ δ' ἕκαστος ἔχων αὐτὸν καλεῖσι φυλάττειν.

Eubuli interpretationem non ſubiecit Athenæus: contentus verbo monuiſſe intelligi τὸ κληρωτικὸν. *instrumentum ſortiendi*. Nullum dubium eſt, referendam eſſe hanc deſcriptionem γραφικὴν ad conſuetudinem Attici fori, vt ferè omnia quæ apud comicos etiam Latinos, nedum Græcos, leguntur. Cum autem calculis ſuffragia ferre moris eſſet in ea vrbe: duo vaſa in eos vſus admoueri ſolita legimus: καδίσκον, ſiue κάδον, & κημὸν: quorum erant formæ diuerſiſſimæ. Cadus vrna erat ſatis capax, quæ coniectos calculos aut chœrinas continebat. camus vaſculum erat ſiue textum vimine opus, oblongum, ab altera parte latum, ab altera anguſtum, vtrinque patens, per

quod

quod in cadum calculi immittebantur. Pollux lib. VIII. *καδίσκος μὲν ἦν ἀγγεῖον, ᾧ τὰς ψήφους ἐνεβάλλοσαν: κημὸς δὲ δι' οὗ καθίεσαν αἱ ψῆφοι, ἐπικείμενος τῷ καδίσκῳ.* Docti viri de cado griphum hunc sunt interpretati: nos de camo auctorem griphi sensisse contendimus. Sed verba inspiciamus. Ita autem vertimus: *Est statua,* inquit, *cuius basis in summo est, in imo hians, à capite ad calcem perforata, desinens in acutum, ubique foramen habens, viros pariens per nates,* (id est *posticam partem*) *vnumquodque, quorum alij sortem vitæ nanciscuntur, alij errant.* Appellat *ἄγαλμα* camum, quia vt statuæ super sua basi solent collocari, sic camus super ore caddisci siue vrnæ: nam & Græci *ὑδρίαν* vocant. neque probem *simulacrum* exponi: minus probo eruditorum hominum sententias super sequentibus verbis, *βεβηκὸς ἄνω, τὰ κάτω δὲ χιχλωός.* legunt *μεμυκὸς ἄνω. conniuens superne*, siue *clauso ore.* quod absurdum est. Nam camus immittebatur in os cadi, & per ipsum traiiciebantur sortes in cadum: quare veteres colo & infundibulo comparant camum, cùm ratione figuræ, tum propter vsum. Scholiastes Aristoph. *κημὸς ὁ ἐπὶ τοῦ καδίσκου, εἰς ὃν τὰς ψήφους καθίεσαν ἐν τοῖς δικαστηρίοις. Κρατῖνος δὲ αὐτὸν ἐν Νόμοις χοίνιον ἠθμὸν καλεῖ. τοιοῦτος γὰρ ἐγένετο. καὶ ἦν παρόμοιος χώνῃ.* Scribendum *χοίνινον ἠθμόν. Cratinus camum appellat, colum iunceum.* Hesychius, *χοίνινος ἠθμὸς, δι' οὗ τὰς ψήφους εἰς τὰς ὑδρίας οἱ δικασταὶ καθιᾶσι.* respicit sine controuersia illum ipsum Cratini locum. Iidem grammatici camum vocant *πλέγμα κωνοειδὲς καὶ ἠθμοειδές. textum coni figura, colum referens:* & cur ori cadisci imponeretur camus caussam afferunt, *ἵνα μὴ ὀλισθαίνωσιν αἱ ψῆφοι: ne calculi aberrantes ab angustiore cadisci foramine dilaberentur.* Quare etsi specie veri blàditur illa lectio *μεμυκὸς ἄνω*: quia opponuntur inter se *μύειν* & *χαίνειν*: falsa tamen est, atque adeo ridicula. *βεβηκέναι* est rectum insistere, vt cùm super basi sua stat statua. at quæcunque sunt *κωνοειδῆ* vt colum, infundibulum, & camus, inuersæ pyramidi similia sunt: cuius basis est sursum versa, cuspis deorsum. Ex his intelligimus quàm eleganter Eubulus camum appellet *ἄγαλμα βεβηκὸς ἄνω.* In secundo versu *διατρὲς* positum pro *διάτρητον.* Videtur autem battologia mera, *τετρημένον, ὀξὺ διατρὲς,* nisi commodè exponatur. In Excerptis & membranis pro *διατρὲς* scriptum inuenimus *διάτρωτον.* fortè pro *διάτρητον.* aliquando legebamus *διαμπερὲς*, pro *διαμπερές.* sed pœnitet coniecturæ. In tertio versu *τίκτον* scribe cum Excerptis. in iisdem est *ἓν' ἕκαστον. vnumquemque:* siue *singulos homines.* quia de singulis sontibus separatim feruntur suffragia. non displicet *ἓν ἕκαστον.* vt obscurè respiciatur ad diuersos camos. duos enim, (aut etiam tres) cados cum suis camis statuebant. in alterum nigri, in alterum albi calculi conticiebantur. *πυγὴν* appellat angustam cami partem, per cuius foramen calculi in vrnam ingrediebantur. Obscurè dictum & planè *αἰνιγματωδῶς*, *homines parere,* pro ferre decretoriam de vita aut morte hominis sententiam. magis propriè vsus esset verbo *γονᾶν.* tum enim generatur & concipitur sententia, cum per camum sortes in vrnam mittuntur: paritur autem tum, quando edens vrna immissos calculos palam facit iudicum voluntatem. In quarto legunt Excerpta, *ὧν οἱ μὲν μοῖρας ἔλαβον βίου.* eos intelligit qui absoluuntur. *πλανᾶσθαι* est in exilium pelli, quæ ciuilis mors est. Vltimus versus est corruptissimus. Breuiatori licuit eum prætermittere: liceat & nobis idem. hoc malumus, quàm incidere in fumum, vitantes humum. quod scimus accidisse iis qui adhuc de eius interpretatione aliquid scripserunt. Nam quicquid est quod isto versu significatur, omnino ad camum iudicialem id pertinet: qui aliò referunt, errant, & Athenæum inscitiæ aut supinæ ac dolo proximæ negligentiæ insimulant.

CAPVT XIX.

Antiphanis Problema, & Sappho, *dramata duo. Griphus de libidinoso: item alij. Achæi tragici* Iris. *cucurbita* κόλλησις. *alia non pauca.*

DEINCEPS referuntur alij griphi ex Antiphanis *Problemate.* videtur hic comicus hanc fabulam edidisse, vt inanes sophistarum *λογομαχίας* traduceret. Primus griphus ita concipitur,

ἰχθύσιν ἀμφιβόλοισιν ὁμοῖος πολλοῖς ἐπιβάλλων

οὐδεὶς

Οἰνωθεὶς, μεγάλῃ δαπάνῃ μίαν εἵλκυσε πέρκην,
Καὶ ταύτην ψευσθεὶς, ἄλλην κεστρεὺς ἴσον αὐτῇ
Ἦγεν. βυλομένῳ δ' ἕπεται πέρκη μελανούρῳ.

Viri docti ſcribunt ἀποβάλλειν οἰνωθείς. nihil cenſemus eſſe mutandum ſed οἰνωθεὶς interpretor cum animos iam ſuſtuliſſet ob ſpem prædæ. nam ita accipitur τὸ οἰᾶν. vnde eſt veteris ſapientis dictum ſapientiſſimum: οἴησις ἐστὶν ἐγκοπὴ προκοπῆς. *ſpiritus elatus eſt, qui progredientes facit regredi.* In tertio ſcribendum videtur, Καὶ ταύτης ψευσθέντ' ἄλλην κεστρεὺς ἴσον αὐτῇ Ἦγεν. vel αὐτῷ. In vltimo ſcribunt veteres, βυλομένη. Sic autem exponi poteſt ænigma: *Quidam* libidinoſus, *multis piſcibus*, (fœminis aut meretricibus) *rete iniecerat: cum magnam de ſuo incepto ſpem concepiſſet, magno ſumtu vnam percam extraxit: cum & ab iſta deluſus fuiſſet, mugil* leno *aliam priori parem ei adduxit. volentem autem* & cupidum *ſequitur perca* hæc *melanurum*, id eſt, ſcortum ſcortatorem, ἡ πόρνη τὸν πόρνον. Sequens griphus quid ſibi velit neſcio: & fortaſſe merum eſt nugamentum. Obſcurum eſt etiam de pinna & mullo ænigma. in eo verſum ſecundum qui ante fuit corruptiſſimus, è libris ita iuſſimus ſcribi, πόλλ' ἐλάλει περὶ ὧν ἦν, πρὸς ὄντ' ᾤοντο λέγειν τι. In vltimo ſcribit Dalecampius, ἀποβρίψει, non ἀποτρέψει. Fortè ἀποτρίψει. Poſtea recitatur griphus alius ex eiuſdem Antiphanis dramate cui titulus *Sappho*. eius fabulæ meminiſſe Pollucem memini lib. ſeptimo extremo. Proponitur primum griphus planiſſimis quinque heroicis verſibus: deinde ſubiicitur interpretatio non minus perſpicua ſenis cuiuſdam, acuti quidem: ſed cuius acumen iuueni Sapphoni haut probetur. Ea interpretatio verſibus ſeptem continetur: quorum poſtremus eſt, Ὁ δῆμος οὐδὲν οὔτ' ἀκούων οὔθ' ὁρῶν. hinc ſumit occaſionem Sappho improbandæ expoſitionis huius ſenis: quia videbatur mutos facere Athenienſium oratores & demagogos: quorum canina facundia forum ſemper & comitium perſonabant. Ait igitur,

Πῶς γὰρ γένοιτ' ἂν ὦ πάτερ . . . . .
Ῥήτωρ ἄφωνος, ἢν μὴ ἁλῷ τρὶς παρανόμων.
Καὶ μὴν ἀκριβῶς ᾤμην . . . . .
Ἐγνωκέναι τὸ ῥηθέν· ἀλλὰ δὴ λέγε.

Poteſt impleri verſus primus ſi adiicias à fine πρὸς τῶν θεῶν. Quid ais, ô pater? nullius vocem eſſe auditam à populo? quid igitur demagogis factum, obſecro te per deos? aut quis vllum oratorem vidit obmutuiſſe, niſi qui ter fuerit iudicio damnatus, quod contra leges aliquid ſuaſerit? ἁλῶναι παρανόμων frequentiſſimum dicendi genus Græcis oratoribus. Tertium verſum impleueris ſi ſcribas, Καὶ μὴν ἀκριβῶς ᾠόμην τέκνον φίλη ἐγν. Proponitur deinde problema, *Quid ſit omnium rerum validiſſimum?* idque etiam inter griphos voluerunt cenſeri veteres. In fragmentis Danielis quæ habentur inter libros Apocryphos, pulcherrimè diſputatur hęc quæſtio, & apud Ioſephum Ben Gerſon libro primo. *Irim* fabulam ſatyricam Achæi Eretrienſis laudant & parœmiographi in prouerbio βοῦς ἕβδομος. Griphum inde prolatum ab auctore, ita recitat Breuiator: λέγει γοῦν πυ, λιθάργυρος (non αἰθάργυρος vt operarum incuria in noſtris libris) δ' ὄλπη παρῃωρεῖτο χρίσματος πλεκτὸν Σπαρτιάτην γραπτὸν κύρβιν. addit τὸν γὰρ λευκὸν ἱμάντα ἐξ οὗ ἡ ἀργυρᾶ λήκυθος ἐξήρτητο Σπαρτιάτην γραπτὸν ἔφη κύρβιν. ἢ τὴν Σπαρτιάτην σκυτάλην. melius, Σπαρτιᾶτιν. horum comparatione illuſtrari & exponi debet noſtrorum librorum lectio. Adiicitur, Ἰὼν δ' ἐν Φοίνικι ἢ Καινεῖ δρυὸς ἱδρῶτα εἴρηκε τὸν ἰξόν. Locus hîc erat præclaræ θεωρίας de generatione viſci: ſed neque inſtituto noſtro conuenit quæſtiones philoſophicas pluribus explicare: & de ea re griphóque hoc Ionis ita doctè, accuratè, & ſubtiliter diſſeruit Iulius Cæſar Scaliger, vt tanti viri pudor vel maxima ingenia ad Lucilianum mu iure poſſit adigere. Studioſi legant quæ ſuper hoc ſcripſit vir incomparabilis cum in Commentariis ad Theophraſtum De cauſis plantarum libro ſecundo, tum in Exercitationibus contra Cardanum. Ionis ſunt verba de aucupe quodam,

—δρυὸς μὲν ἱδρὼς (vel μ' ἱδρ.)
Καὶ θαμνομήκης ῥάβδος, ἥτ' Αἰγυπτίη
Βόσκει λινοῦλκος χλαῖνα, θηράγρος πέδη.

alit me, inquit poëta, *quercinum viſcum, & ſurculoſa virga longa, & læna ex Aegyptio lino facta, pedica beſtiis capiendis apta.* appellat λινοῦλκον χλαῖναν retia quibus ceu veſte amictę auiculæ capiuntur. vocem βόσκει quare damnarũt? Theocritus De piſcatore, ἐξ ἁλὸς ᾧ ζώει· τὰ δὲ δίκτυα κείνῳ ἄροτρα. Scribitur poſt aliqua, (In quibus cur immoremur

nihil

nihil est.) Πόλλοι ἢ χεῖφων καὶ τοιοῦτοί εἰσιν: non est plena oratio. erit hoc aut simili modo: πολλοὶ ἢ χεῖφων ὄντων, καὶ τοιοῦτοί τινές εἰσι. Gripbus subiicitur,

Ἄνδρ' εἶδον πυρὶ χαλκὸν ἐπ' ἀνέρι κολλήσαντα,
Οὕτω συγκόλλως, ὥστε σύναιμα ποιεῖν.

malè editum est πυρίχαλκον. melius apud alios πυρὶ χαλκὸν: neque aliter potest. Omnis gratia & obscuritas huius griphi est in duabus vocibus κολλᾶν & σύναιμα. sed maximè in illa: sicut docet philosophus in tertio Rhetoricorum: Εἰ δὲ ἦ, inquit, μὴ πόρρωθεν δεῖ, ἀλλ' ἐκ τῶν συγγενῶν καὶ τῶν ὁμοειδῶν μεταφέρειν τὰ ἀνώνυμα ὠνομασμένως, ὃ λεχθὲν δῆλόν ἐστιν ὅτι συγγενές. οἷον ἐν τῷ αἰνίγματι τῷ εὐδοκιμοῦντι, Ἄνδρ' εἶδον πυρὶ χαλκὸν ἐπ' ἀνέρι κολλήσαντα. ἀνώνυμον γὰρ τὸ πάθος. ἔστι δ' ἄμφω πρόσθεσίς τις. κόλλησιν τοίνυν εἶπε, τὴν τῆς σικύας προσβολήν. Negat philosophus esse propriam in Græca lingua vocem ad denotandam coniunctionem cucurbitæ cum cute: quod verum est. medici ferè προσβολὴν vocant. Galenus κόλλησιν sæpe, non sine allusione ad hunc griphum. Cornelius Celsus τὸ κολλᾶσθαι vertit *inhærescere*: τὸ κολλᾶν *imponere*. Iulius Pollux qui libro quarto scribit τὸ κολλῆσαι vocabulum esse medicæ artis, non horsum respexit, vt aliquis putet: verùm ad coalitionem partium vulneratarũ aut alio casu diuulsarum, quæ etiam κόλλησις dicitur Græcis medicis: vt Galeno περὶ ἀναλογ. ἐγχειρ. αἱ κυνδυλώδεις τὸ πολλάκις κολληθέντων, ἀπόλλυνται μένειν τὰ διὰ βάθους. & ita semper. Olim, vt opinio nostra est, solo hexametro hoc ænigma constabat: posterior ætas hexametro adiecit pentametrum: cuius apud antiquissimos auctores mentio nulla. inest illi velut alter griphus in voce σύναιμα. nam ad declarandam arctam coniunctionem cucurbitæ cum carne air fieri ambo σύναιμα, id est, consanguinea. vel eundem sanguinem participantia: quod verum est, cum τῇ κολλήσει adiicitur scarificatio.

CAPVT XX.

Griphorum auctores. ὁ μνημονευόμενος γρῖφος. *locus* γριφώδης *in* εὐρύσομον, *siue potius* εὐρύπρωκτον. *Variæ quæstiones* γριφώδεις. *Calliæ* Tragœdia Grammatica. *Vocalium septem nomina.* ψῶ *obscænum verbum. Castorionis versus artificiosi.*

NVMERANTVR aliquot veteres ænigmatum auctores γρίφων, inque his Aristonymus psilocitharistes & Cleon cognomine mimaulus. ambos fuisse pantomimos saltationis Italicæ artifices, non obscurè indicatur, cum vbi dixit de Cleone, ὅστις καὶ τῶν Ἰταλικῶν μιμων ἄριστος γέγονεν αὐτοπρόσωπος ὑποκριτής, addit dipnosophista, καὶ γὰρ Νυμφοδώρῳ προεῖχεν ἐν τῷ μνημονευομένῳ μίμῳ. videtur dicere, victum Nymphodorum à Cleone cum ambo mimum quendam Romæ recitarent, & gestum agerent in theatro. sed quis ille μνημονευόμενος mimus? aut titulus hic later alicuius mimi corruptus: aut aliquem celeberrimum mimum intelligit, vulgò omnibus tum notum: cuius tamen fama sit hodie extincta, in hac bonorum librorum penuria. Mutila sunt & corrupta sequentia non longè verba, τῶν Ἀριστωνύμου δ' ἦν εὐτραπέλων λόγων. sine libris ne hiscere quidem licet nobis. Desunt fortasse non pauca. nam videtur his verbis transitum facere ad Aristonymi ænigmata: quorum aliquot, opinor, exempla posuerat. Refertur inter griphos etiã hic sanè αἰνιγματώδης mihi quidem: Σωσιφάνης ὁ ποιητὴς εἰς Κηφισοκλέα τὸν ὑποκριτὴν εἶπε, λοιδορῶν ὡς εὐρύσομον· ἐνέβαλον γὰρ ἄν σου φησὶν εἰς τὰ ἰσχία λίθον, εἰ μὴ καταρραίνειν ἔμελλον τοὺς περιεστηκότας. offendit me ista lectio multis modis: nam si latius & nimis diductum os (quid enim aliud τὸ εὐρύσομον? interpretis ille ex pituita fluor, ineptum commentum est.) Cephisocli iuit obiectum Sosiphanes, quid attinebat ἰσχίων, id est coxarum aut natum facere mentionem? Deinde nihil penitus video in his verbis vnde colligi possit vlla ratione Cephisoclis deformitas ex oris latitudine. postremò illud καταρραίνειν λίθοις haut scio an satis probum censeri debeat genus locutionis. In Excerptis καταρραίνειν offendimus. Acutiores excogitabunt aliquid melius. Nos ita censemus: non τὸ εὐρύσομον, sed τὸ εὐρύπρωκτον exprobrat Sosiphanes Cephisocli. Id quid sit, norunt

ſit, norunt omnes qui non ſunt in Græcorum ſcriptorum lectione peregrini. pro καταῤῥαίνειν, lego καταξαίνειν. Quid poterat ingenioſius dici ad declarandam *δεινοτεχνίαν* quàm hoc? *Ego tibi in nates conijcerem lapides: niſi vererer ne transmiſsis ſaxis circumſtantes feriam.* in corona hominum hæc dicta ſunt, & vt opinor, in theatro: vbi moris erat malos poëtas & hiſtriones imperitos lapidare: quemadmodum antè probauimus. Etiam ſi non adiecisset Athenæus ſuam interpretationem tribus quæſtionibus ænigmaticis quæ ſequuntur ſtatim, non erat arduum illas ſoluere: nos ita reſpondiſſemus, partim vt ab eo factum, partim paullo aliter. Exempli gratia: *Quid eſt quod omnes docemus cum neſciamus tamen?* ſi quis me roget: dicam, *præcepta medicinæ.* etiam imperitiſſimos, etiam aniculas præcepta recuperandæ aut conſeruandæ valetudinis alijs dare videas. nobiliſſimam artem pauci rectè tenent, quos æquus amauit Apollo. Athenæus verò reſpondet, τὸ ψυχὰς ἔχειν. *quod animas habeamus.* paralogiſmus eſt in hac reſponſione. nam verum quidem eſt, ignorari vulgò quid animus ſit, itémque alia quę de anima & animo quærunt ſapientes: at illud falſum eſt, neſciri à nobis quod animam habeamus. hoc igitur omnes docemus, quod ſcimus omnes. illud alterũ quod ſcit nemo, docere etiam aggreditur nemo: niſi ſoli ſapientes aut ſapientiam profeſſi. Altera quæſtio, Τί ταυτὸν οὐδαμοῦ καὶ πανταχοῦ; reſpondiſſem, *Infinitum.* ſiue *Deus*: de quo noti ſunt Arati verſus: & illud, *Iouis omnia plena.* talia multa apud ethnicos: ne de noſtris dicam. Ad tertiam quæſtionem, τί ταὐτὸν ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς καὶ ἐν θαλάττῃ etſi poteſt etiam aliter: malim tamen cum Athenæo reſpondere, *canis, aquila, vrſus, & ſerpens.* etiam marinos ſerpentes eſſe, pluráque eorum genera, auctor Ariſtoteles. Hiſtor. anim. lib. II. Sequuntur iam quæ de Callia Athenienſi multis verſibus commemorat dipnoſophiſta. Tragœdiam narrat ab eo compoſitam, τὴν καλουμένην Γραμματικὴν θεωρίαν. ita ſcribitur hoc in loco: & aſſentiuntur veteres libri atque Excerpta. paullo antè vocauit Γραμματικὴν τραγῳδίαν. Artificium poëtæ ea in componenda primum ex literarum ſingularum nominibus, deinde ſyllabarum, curioſi talium diſcant ex Athenæo: & ſi videbuntur facturi operæpretium, eam partem nobis illuſtrent: item quod de Euripidis Medea & Sophoclis Oedipode dicitur ibidem. Oedipum autem intellige Tyrannum. nam quod ait, Sophoclem δηλοῦν φασὶν ἀποτολμήσαι τὸ ποίημα πρὸ μέρους τοῦτ' ἀκούσαντα, καὶ ποιῆσαι ἐν τῷ Οἰδίποδι οὕτως· ἐγὼ οὔτ' ἐμαυτὸν οὔτε σ' ἀλγυνῶ ταῦτ' ἐλεγχθείς: reſpicit hoſce duos eius fabulæ verſus à Tireſia pronuntiatos:

Ἐγώ τ' ἐμαυτὸν οὔτε σ' ἀλγυνῶ. τί ταῦ-
τ' ἄλλως ἐλέγχεις; οὐ γὰρ ἂν πύθοιό μου.

hinc erant emaculandi interpretibus codices Athenæi. cæterùm de huius loci ſententia quæremus alibi accuratè. Quid ſint στροφὴ & ἀντίστροφος, quid ῥῆσις & παραγραφαί non ex interpretibus Athenæi, ſed ex Hephæſtione & Græcis tragicorum comicique interpretibus diſcent ſtudioſi. Lege ſubiecta Calliæ verba hoc modo.

Ἄλφα πρῶτον ὦ γυναῖκες, ΕΙ τὸ δεύτερον μόνον
Χρὴ λέγειν. τρίτον δὲ μόνον οὐ χρὴ λέγειν, ἀλλ' ΗΤ' ἐρεῖς.
Ἄρα φήσεις καὶ τὸ τέταρτον αὖ μόνον; Οὐκ· ΙΩΤΑ γοῦν.
Τί δὲ τὸ πέμπτον; πέμπτον, ΟΥ. τὸ δ' ἕκτον Υ μόνον λέγε.
Λοίσθιον Ω τῶν ἑπτὰ φωνῶν, ἑπτὰ δ' ἐν μέτροις μόνον.
Καὶ τοῦτο λέξασ', εἶτα δὶς ταὐτὸ λαλεῖ.

Inducitur magiſtra quę diſcipulas ſuas literarum vocalium nomina docet. Prima vocalis, inquit, Alpha nominatur: ſecunda E I tantum: tertia non per ſe dicitur H, ſed H T A. Quid quarta? ait diſcipularum vna: an ſimpliciter nominanda eſt vt ſonat? Non: reſpondet magiſtra: quin potius I Ω T A dicendum. Quid quinta? quinta O Y. ſextam Y tantum dicito. vltima eſt Ω ſeptem vocalium: quæ quidem non ſono ſunt ſeptem, verùm τῇ προσῳδίᾳ tantum & temporum ratione. nam alioquin ι & η non differunt, neque ο atque ω. Hoc poſtquam ſemel dixit grammatica hæc mulier, iterum eadem repetit. Hęc mens eſt horum verſuum: de quibus erudite diſputatum eſt ab elegantiſſimo & politiſſimo Mureto initio libri XVIII. Variarum: cuius hãc particulam nobiliſſimus & eruditiſſimus Marcus Velſerus nobiſcum communicauit. quemadmodum autem ου pro ſimplici vocali ο ponitur hic ita alij ο ſimplex poſuerunt pro ου diphthongo, vt libro ſequente ſcribitur. vide ibi capite quinto. Afferuntur amplius ex eodem Callia ſenarij iambici quinque: quorũ duobus prioribus fatetur quædã fœmina eſſe ſe grauidam: ſed cuius rei grauida, hoc verò ſe audere negat

palam proloqui. tum verficulis tribus literæ defcribuntur quibus embryonis huius nomen fcribatur. eæ funt Ψ Ω. conftat liquido ex Athenæi verbis obfceni aliquid à poëta intelligi. fed qua notione inter prætextata verba cenfeatur τὸ ψῶ, alium quàm me malo explicare. Mæandrius fcriptor nequitiarum, Calliæ imitator, mihi incognitus. ῥῆσιν ἐγγραμματον vocat auctor plufculos verfus quibus literæ depinguntur: hoc enim eft ῥῆσις vt fæpè diximus. Recitantur autem tres ῥήσεις trium tragicorum, quibus elegantiffimè defcribuntur literæ nominis ΘΗΣΕΥΣ. Literæ figma figuram hoc verfu declarat Euripides: Τρίτον δὲ βόστρυχός τις ὡς εἱλιγμένος. vbi non affentior viris magni nominis & eruditionis qui defcribi putarunt figuram τοῦ figma C Latino fimilem. de qua Martialis,

Adfpice lunata fcriptum teftudine figma.

ego non video quî recte appelletur talis figura *cincinnus contortus.* nam aliud longè eft κεραία fiue hemicyclus, aliud ἕλιξ. & quod in eandem fententiam dicit mox Agatho de fimilitudine literæ huius cum arcu Scythico, non illi figuræ quadrat, verùm ifti Σ. quod pluribus alibi oftendimus. Neoptolemus Parianus cuius citatur liber Περὶ ἐπιγραμμάτων, videtur collegiffe in vnum infcriptiones ftatuarum, quæ per vrbes Græciæ vifebantur. fimiliter Polemo librum ediderat, Περὶ τῶν κατὰ πόλεις ἐπιγραμμάτων. de eo dictum abundè in fuperioribus. Ex Neoptolemo refertur huiufmodi epigramma:

Τοὔνομα θῆτα. ῥῶ. ἄλφα. σάν. ὖμ. ἄλφα. χῖ. ὖ. σάν.
Πατρὶς Χαλκηδών· ἡ δὲ τέχνη σοφίη.

Ita editum in omnibus libris: ita etiam fcriptum in plerifque. atqui arguit mendæ priorem verfum lex metrica. deinde cum aliæ omnes literæ feparatim pofitæ fint, quid cauffæ eft cur duæ folæ ὖμ cohæreant? nimis certum eft, ita emendari verfum debere. Τοὔνομα θῆτα. ῥῶ. ἄλφα. σάν. ὖ. μῦ. ἄλφα. χῖ. ὖ. σάν. Caftorionis Solenfis artificium, quo vfus eft cum carmen in Panem componeret, eft huiufmodi. Verfus eius poëmatis fenarij funt iambici, quorum omnes pedes vna pluribúfve dictionibus integris finiuntur. vnde euenit vt transponi finguli pedes in varias fedes tutò poffint. omnes enim pedes æquè ἡγεμονικοὶ atque ἀπολυθητικοί. pedes intellige, iambicas dipodias. Exemplum efto in hifce verfibus:

Σὲ τὸν βόλοις νιφοκτύποις δυσχείμερον
† Ναίονθ' ὁδός θηρονόμε Πὰν χθόν' Ἀρκάδων,
Κλήσω γραφῇ, τῇδ' ἐν σοφῇ, πάγκλυτ' ἔπη
Συνθεὶς ἄναξ, δύσγνωστα μὴ σοφοῖς κλύειν.
† Μουσοπόλε θὴρ κηροχύτων ὃς μείλιγμ' ἱείς.

In fecundo verfu vitio fcriptum ὁδός. nec minus male ὁδοὶ in MSS. Lego, Ναίονθ' ὅμως. *Te qui ictibus nimis refonantibus* (id eft niue) *infeftam colis tamen ô Pan paftor ferarum, terram Arcadum, celebrabo fcripto hoc erudito: compofitis ô rex inclytis verfibus, quos difficile intelligant indocti,* fuauem *ô Mufis amica fera* Pan, *mittens vocem qua demulcearis.* In vltimo verfu corruptè in omnibus libris κηροχύτων, pro χαρίεσσαν. orto errore ex repetitione vocis θήρ. deinde error errorem pepetit, vt fieri amat. Tolle igitur tres literas primas in corrupta lectione, ac fcribe, χαρίεσσαν. aut alia dictione eiufdem fignificationis. appellat θῆρα Panem ob caprinos pedes. pingebatur enim αἰγομελὴς & αἰγίπους. Viri eruditi in primo verfu βώλοις fcripferunt: in poftremo, θηρὸς κηροχύτου legerũt, verterúntque *animalis ceream veftem induti.* fanè quàm abfurdè, fiue fententiam fpectes, fiue metrum. Sunt enim vt diximus fenarij iambici, ita facti vt finguli pedes transponi commodè poffint: hoc modo. Νιφοκτύποις σὲ τὸν βόλοις δυσχείμερον. vel, Δυσχείμερόν σε τὸν βόλοις νιφοκτύποις. fic in cæteris. Hoc amplius feruatum eft à Caftorione in his verfibus, vt effet τῶν ποδῶν ἕκαστος δεκαγράμματος. *haberent finguli pedes decem literas.* rem ad calculos reuoca; non femper verum reperies: verum eft in hoc, σ. ε. τ. ο. ν. β. ο. λ. οι. ς. & ifto, ν. ι. φ. ο. κ. τ. υ. π. οι. ς. & aliquot aliis. falfum in nonnullis, vt θ. η. ρ. ο. ν. ο. μ. ε. Π. α. ν. literæ funt vndecim: totidem in fequente dipodia: nifi legas χθόν' Ἀρκάδων familiaris figura Græcis Latinifque poëtis. Diphthongus pro litera fimplici cenfetur: contra quàm foleat fieri. Martialis, *Næuia fex cyathis, feptem Iuftina bibatur.* idem, *Sex iubeo cyathos fundere: Cæfar erit.*

CAPVT

CAPVT XXI.

Pindari ἀσιγμοποιηθεῖσα oda. Veteres literam sigma refugisse. vocales σχοινοτενεῖς. ἀοιδὴ σχοινοτενής. Lasus Hermionensis. *Cereris templum Hermionæ. Eustathij & Breuiatoris error. ἄσιγμος pro ἄσιγμος. Κλύμενος pro Plutone. Ἀπιοσάνη vnde dicta. Antiphanis* Ἀυτοῦ ἐρῶν. *προφαλίδες λινόσαρκοι.*

AIT, Πίνδαρος δὲ πρὸς τὴν ἀσιγμοποιηθεῖσαν ᾠδήν, ὥς ὁ αὐτός φησι Κλέαρχος, οἱονεὶ γρίφου τινὸς ἐν μελοποιΐᾳ προβληθέντος, ὡς πολλῶν τούτων προσκρουόντων, διὰ τὸ δυνατὸν εἶναι ἀποσχέσθαι τοῦ σίγμα, καὶ διὰ τὸ μὴ δοκιμάζειν ἐποίησε, Πρὶν μὲν ἕρπε σχοινοτενεία † τε ἀοιδὰ καὶ τὸ σὰν κίβδηλον ἀνθρώποις. De ode Pindarica cui nullum inerat sigma, dictum iam cap. XVI. Ibi loco subobscuro ex istis verbis lucem faciebamus. Vtinam aut ex illo loco aut aliũde occurreret aliquid, quod nunc auxilio esset nobis. Heremus enim in explicatione pericope quam præposuimus. corrupta Athenæi siue Clearchi verba: corruptum Pindari testimonium: quodque molestissimum est, ad veritatis peruestigationem nulla nos ducunt vestigia. Pergemus tamen ἀγαθὴν ἐλπίδα περιεχόμενοι; spem dico veniæ, si minus possumus quod optamus exsequi. Legimus sic hunc locum: Πίνδαρος δὲ ποιήσας τὴν ἀσιγμοποιηθεῖσαν ᾠδήν, ὥς ὁ αὐτός φησι Κλέαρχος, οἱονεὶ γρίφου τινὸς ἐν μελοποιΐᾳ προβληθέντος, ὡς πολλῶν τούτῳ προσκρουόντων, διὰ τὸ δυνατοὶ οὐκ εἶναι ἀποσχέσθαι τοῦ σίγμα, ἢ διὰ τὸ μὴ δοκιμάζειν, ἐποίησε, Πρὶν μὲν ἕρπε σχοινοτενής τ' ἀοιδὰ, καὶ τὸ σὰν κίβδηλον ἀνθρώποις ἀπὸ στομάτων. vel ἀπὸ διθυράμβων. *Pindarus cum odam sine sigma fecisset, vt ait Clearchus idem, ceu gripho quodam proposito in lyrico poeseos genere, contracta multorum offensione quod non possent ipsi à sigma abstinere, vel quia id parum probarent, cecinit in dithyrambico carmine, Olim quidem exulabat à carminibus exilitas, & sigma reprobum ex oribus* mortalium *ô homines*: vel, *ex dithyrambis.* Mirum verbum initio istorum occurrit ἀσιγμοποιηθεῖσαν: sed quod extra omnem suspicionem est, per membranas, Epitomen, Eustathium. Pro τούτων προσκρουόντων, recte emendari à nobis τούτῳ neminem dubitaturum confido. Atque hinc primum odorati contigit nobis veram sententiam totius loci: quæ nisi fallimur hæc est. Laudem magnam tulerat Pindarus ex asigmo illo cantico. secuta est comes inuidia, multis τῶν ἀντιτέχνων non adeò felicis ingenij, idem conantibus, non pari successu. cum isti igitur Pindaro obtrectabant, tum alij non minus qui studium illud euitandæ literæ huius quod fuit in veteribus, se non probare dicebant. Hos maleuolos obtrectatores suos perstrinxit Pindarus prolatis ab Athenæo verbis. Scripsimus, διὰ τὸ δυνατοὶ οὐκ εἶναι. id enim visum est conuenientissimum. Si cui placet vulgata lectio, διὰ τὸ δυνατὸν εἶναι, erit sensus: vbertatem ingenij conflasse Pindaro multorum inuidiam: qui oculis rectis eum non poterant tueri, cui impares erant ingenio. Pindari adtexta verba, principium erant cuiusdam dithyrambici carminis, vt testatur disertim Strabo lib. x. vnde etiam licebit studiosis de argumento eius dithyrambi non pauca cognoscere. apparet poëtam eo carmine recentem poësim cum vetere comparasse, & instituta antiquorum poëtarum cum nuperis inuentis. quod & prima cantici verba declarant. Legebatur εἶπε, vel ἦρπε, vt lib. XI. emendauimus ἕρπε ex Dionysio Halicarnasseo: cuius verba necessario ascribenda. Scribit Dionysius in libro De compositione dictionum, loquens de litera σ, quam ait refugisse veterum nonnullos: τῶν γοῦν παλαιῶν σπανίως ἐχρῶντό τινες αὐτῷ καὶ πεφυλαγμένως. εἰσὶ δὲ οἳ ἀσίγμους ᾠδὰς ὅλας ἐποίουν. δηλοῖ δὲ τοῦτο Πίνδαρος ἐν οἷς φησί. Πρὶν μὲν ἕρπε σχοινοτενῆ φωνήεντα διθυράμβων, καὶ τὸ σὰν κίβδηλον ἀνθρώποις. Hæc est lectio librorum Dionysij. Atque vt hæc scriptura est, Pindari mens erit: fuisse tempus cum dithyramborum poëtæ in sua carmina non admitterent vocales σχοινοτενεῖς, neque adulterinum illud sigma. Eruditi viri existimarunt vocales σχοινοτενεῖς esse, vocales longas, & quæ buccas impleant: vt α Doricum & ω. planè contrarium vox Græca significat. σχοινοτενεῖς enim, vt si dicas *iuncea*, literæ sunt exiles & tenuis soni: puta inter vocales ι & ε, inter consonantes σ. inde oratio σχοινοτενής, soluta & inconcinnis longisque periodis constans, parum torosa. Photius de Maximo monacho, ἔστι δὲ τὴν φράσιν σχοινοτενής τε ταῖς περιόδοις, καὶ χαίρων ὑπερβάτοις. Placet nimis hæc lectio Dionysiana, σχοινοτενῆ φωνήεντα.

quam tamen restituere hoc Athenæi loco ausi non sumus, vt nimis remotam à vulgata scriptura, non hîc solum, sed & libro XI. & apud Strabonem. Ex libro sequente adiecimus illa ἀπὸ στομάτων. Inde atque etiam ex Dionysij Hal. superioribus verbis manifestissimum est, vtut de lectione parum constet, Pindarum hoc dicere: priores homines literam sibilantem studio fugisse: propterea adiicit hîc Athenæus: ταῦτα σημειώσαιτ' ἄν τις πρὸς τοὺς νοθεύοντας Λάσου τοῦ Ἑρμιονέως τὴν ἄσιγμον ᾠδήν, Lasus Hermionensis antiquissimus poëta fuit, & vt quidam tradiderunt, vnus septem sapientum: sub eius nomine circunferebatur oda quędam sine sigma, ἥτις ἐπιγράφεται Κένταυροι *inscripta Centauri*. multi critici inter ψευδεπίγραφα id carmen habuerunt. aduersus istos, inquit Athenæus, obseruari debet superius Pindari testimonium: vnde paret liquido antiquissimos homines euitasse τὸ σ. Addit, καὶ ὁ εἰς τὴν Δήμητρα δὲ τὴν Ἑρμιόνῃ ποιηθεὶς τῷ Λάσῳ ὕμνος ἄσιγμός ἐστιν. Scribo, τὴν ἐν Ἑρμιόνῃ. *etiam hymnus à Laso compositus in honorem Cereris qua Hermione colebatur, sigma nullum habuit.* De Cereris sacris apud Hermionenses adi Pausaniam in Corinthiacis. hanc esse veram γραφὴν affirmare non verear. tamen Eustathius legit initio vltimi commentarij in Iliadem, καὶ ὁ εἰς τὴν Δ. δὲ τῷ Ἑρμιονεῖ ποιηθεὶς Λάσῳ ᾆσ. Decepit, opinor, Eustathium Breuiator noster, qui scripsit in suo codice ex hoc loco, ὅτι εὕρηται παρὰ Πινδάρῳ ἀσιγμοποιηθεῖσα ᾠδή. καὶ Ἑρμιονεὺς δὲ ἐποίησεν ἄσισμον (videtur σ positum pro γ) ᾠδήν. καὶ Λάσος ἄσιγμον ᾠδὴν εἰς Δήμητραν. errore manifesto. Libro XIIII. similis locus similiter corruptus. Initium eius hymni fuit, Δήμητρα μέλπω κόραν τε Κλυομένοιο ἄλοχον. scribendum Κλυμένοιο, vt libro XIV. *Clymenus* est Pluto, vt docent mythologi. Alius griphus;

Ἐν φανερᾷ γενόμαν. πάτρη δέ μοι ἁλμυρὸν ὕδωρ
Ἀμφὶς ἔχει. μήτηρ δ' ἐστ' ἀριθμοῖο παῖς.

quidam MSS. & meliores, πατρὰ δέ μ. metalepsis in vocibus φανερὰ pro Delo, & ἀριθμὸς pro Κοῖος vt explicat auctor. alius de ptisana: Κριθῆς ἀφλοίου χυλὸν ὀργάσας π. ι. *succum hordei decorticati cum aqua macerauerís bibe.* ὀργάσας valet φυράσας, μαλάξας. nunquam factum vt ὀργάσαι significaret *tundere*. Veriloquium vocis πτισάνη obiter explicat dipnosophista: ὠνομάσθη δὲ ἡ πτισάνη τοὔνομα ἀπὸ τοῦ πτίσσειν καὶ αἰνεῖν. Fatalis etymologistarum ἀκυρία. nam verius est posteriores huius dictionis syllabas, meram esse nominis formationem: sic ab ὀρθοῦν fit Ὀρθώνης, ab ἔργον Ἐργάνη, & id genus. Pausaniam grammaticum huius commenti auctorem laudat Eustathius. ἐκ τοῦ πτίσσειν καὶ αἰνεῖν, ταὐτοδυνάμων λέξεων, ὥς φησι Παυσανίας ἐν τῷ αὐτοῦ Λεξικῷ, ἡ πτισάνη. sed de voce αἰνεῖν siue αἰνεῖν erudite idem Eustathius ad ῥαψ. κ. Iliad. & Hesych. Ait dipnorhetor, Ἀντιφάνης δ' ἐν Αὑτοῦ ἐρῶντι φησί. De hac fabula Pollucis verba capio lib. X. cap XXXII. ἀρυβάλλους δ' inuenias nempe, ἐπὶ τοῦ ἐπισπαστοῦ (ita scribendum, vel σπαστοῦ ex Platonis Symposio) ἐν Ἀντιφάνους Αὑτοῦ ἐρῶντι. melius Αὑτοῦ ἐρῶντι. *in seipsum amante.* vt *Heautontimorumenos* Menandri & Terentij. item Damoxeni Αὑτὸν πενθῶν. προφαλίδες λιτόσπαρτοι in gripho ex Antiphane, tenues casei sunt. & ita explicat etiam Eustathius vltimo in Iliadem Commentario.

CAPVT XXII.

Griphus ex Antiphane: alius ex Timocle. Platonis comici Adonis. *Asclepiadis liber*, Τραγῳδούμενα. *Epeus aquæ vector.* Carthæa *Cei inf. opp. Griphus alius obscurus.* ἐνστοιχεῖν συγγράμμασι. *Scriptores varij* Γαστρολογίας. *alia multa.*

RIPHVS ex Antiphanis *Aeschra* descriptus duobus trochaicis continetur.

Ἀρτίως διηρτημένα καὶ τὰ μὲν διλωχῆ
Σώματος μάρη δαμάζετ' ἐν πυρικτύποισι γῆς.

Subiicitur senarius iambicus quo de interpretatione quæritur: eum ita scribo: Τιμόθεος ἔφη ποτ' ἄνδρας. εἰ χύτραν λέγων, *ita locutus aliquando Timotheus. an ollam significans?* auctor igitur griphi est Timotheus dithyrambicus poëta: de quo multa libro VIII. capite quinto, & XI. In-

ter illius frigida dicta licet hoc referas. nam πυρίκτυπα γῆς ollas appellare, non magni ingenij argumentum est, sed tumidi. At Timoclis ænigma de mensa per est venustum. In eo ἠρμένη τράπεζα est *remota mensa*, non *parata*. eadem dicitur Φύλαξ φιλίας: quia sunt amici quidam τραπεζῆες: vt erat Podes Hectori. estq; prouerbium vetus, ζῇ χύτρα, ζῇ φιλία. de his, hoc est, de parasitis gulonibus, extat griphus antiquus, dignus quem ab Athenæo prætermissum non prætermittamus nos.

Γαστὴρ ὅλον τὸ σῶμα, πανταχῇ βλέπων
Ὀφθαλμός, ἕρπον τοῖς ὀδοῦσι θηρίον.

Claudicant duo Timoclis postremi versus, futuri δειπνήσεις si scribas:

Τράπεζα· πρότερον γε ἐν τὸν οὐρανόν.
Ἐξὸν γὰρ ἂν φράσαι τράπεζαν συντόμως.

Platonis comici *Adonidem* Iulius quoque Pollux nominat libro x. cap. xxiv. Ait, καὶ τὸ τῆς Σφιγγὸς δ' αἴνιγμα Ἀσκληπιάδης ἐν τοῖς Τραγῳδουμένοις τοιοῦτον εἶναί φησι. Vir doctus qui vertit, *Asclepiades libro De ijs quorum nomine edita sunt tragœdiæ*, existimauit titulum libri ab Asclepiade editi fuisse masculino genere Τραγῳδούμενοι. Ille verò Τραγῳδούμενα conscripserat, inquit Plutarchus. Sic alij libros suos Θεολογούμενα, vel Γεωγραφούμενα vel Μυθολογούμενα inscripserunt: qui exposuerant theologiam, geographiam, aut fabularem historiam. Quare noli dubitare Asclepiadis Τραγῳδούμενα poëtarum tragicorum ἐγκύκλια argumenta, & omnes tragicas heroïci temporis historias esse complexum. Scripserat & Demaratus quidam Τραγῳδούμενα, eiusdem procul dubio argumenti. Clemens Alex. in Protreptica. Ἐρεχθεὺς τὴν ἑαυτοῦ ἔθυσε θυγατέρα Φερεφάττῃ, ὡς Δημάρατος ἐν πρώτῃ Τραγῳδουμένων. In posteriore griphorum Simonidis, aquam vehens asinus nominatur Epeus. caussam aperit Athenæus. In Securi quoque Simmiæ Rhodij siue Theocriti leges de Epeo, οὐκ ἐνάριθμος γεγὼς ἐν προμάχοισι λαῶν, Ἀλλ' ἀπὸ κρανᾶν καθαρὸν ναμ' ἐκόμιζε δυσκλεής. *Carthea*, geographis Græcis est *Carthaa*: vna quatuor vrbium Cei siue Ceæ insulæ. Adnumeratur griphi generibus, καὶ τὸ ῥήματα λεγόμενα θεμάτων ὀνόμασιν ὅμοια. qua de re dictum est adfatim lib. tertio, cap. xx. & xxi. Exemplis ibi propositis possunt alia adiici: vt cum ἄτρια δῆμον Ἀθηνῶν dixit Euphorion, teste Hermogene. Olim vulgo notum fuit istud ænigma quod appellat dipnosophista τὸ περιφερόμενον.

Πέντ' ἄνδρες δέκα ναυσὶ κατέδραμον εἰς ἕνα χῶρον.
Ἐν δὲ λίθοις ἐμάχοντο, λίθον δ' οὐκ ἦν ἀνελέσθαι.
Δίψῃ δ' ἐξαπόλλυντο, ὕδωρ δ' ὑπερεῖχε γενείου.

nobis hodie obscurum illud est. Interpretum conatus, iudicio meo, plus meretur laudis quàm eorum interpretationes. Incidi nuper in viri magni explicationem sanè acutam, quæ est huiusmodi. *Quinque viri* pugiles, *decem nauibus*, manibus: quia πίτυλος Græcis vtrumque dicitur, nauis, & pugnus ad feriendum protensus, *inter se concurrerunt*. *Pugnabant illi super lapidibus*, strato lapidibus pauimento, siue lithostroto: *lapis tamen non poterat attolli*: *Siti miserè peribant*: *aqua tamen erat supra mentum*: sudor nempe. Perplacet hæc interpretatio: siue illa est vera: siue tantum similis vero. Nam vt dubitem quædam me impellunt. vt numerus impar, qui pugilibus minus videtur conuenire. committuntur enim singula pyctarum paria: deinde πίτυλος pro naui, quod sciam legitur nusquam. frequens vox tragicis: sed pro sono qui editur cum secantur maria tonsis. Alioquin duplex erit metalepsis, vt in nonnullis etiam apud poëtarum partem. at κατέδραμον εἰς ἕνα χῶρον pro ὁμόσε χωρεῖν, elegantissimum. Clearchi quæ deinceps habentur, coniungi debent cum aliis eiusdem verbis quæ exposita sunt capite xv. & xvi. Ait, τοὺς τῶν Ἀφροδισιακῶν συνδυασμῶν. respicit Cyrenæ τὸ δωδεκαμήχανον, & σχήματα συνουσιῶν Elephantidis, & Philænidis. Aduertat iure aliquem locutio hæc: ζημίαν δὲ τοῖς ἐπιθυμοῦσι τάχιστα ἄκρατον πιεῖν, ὃν ἥδιον τῆς ὑγιείας πίνουσι. cuius vim rectè expressit Dalecampius: *quod quidem merum bonæ valetudinis tuendæ studio gratius illis est*. At ἐνοικεῖν συγγράμμασι eleganter pro multum versari in lectione librorum: πάνυ τοῖς Ἀρχεστράτου συγγράμμασιν ἐνῳκηκότος. Simile apud Senecam, *persedere apud philosophiam*, epistola xix. paullo aliter *vestem inhabitare* Varro apud Nonium, & Augustinus epistola quadam ad Paulinum, & in Historia miscella. Separat Clearchus γαστρολογίας inscriptos libros, ab opere Archestrateo. eum tamen à nonnullis etiam Archestratiopus γαστρολογία fuerit nuncupatum, vel γαστρονομία, non solum Ἡδυπάθεια. Sed fuere non dissimilis argumenti ab aliis scripti libri, quorum is titulus magis

proprius: vt Cleoftrati Tenedij: cuius γαστρολογίας laudat nofter libro feptimo. Scribe, τῷ πρώτῳ ἔπος ἰαμβεῖον εἰπόντι, ἀντὶ πρότερος ἔπος, ποιητοῦ τινὸς ὃ εἰς τὴν αὐτὴν εἶπε γνώμην. non ὃ εἰς. Sed quia fubdit ftatim, ἔπειτα δὲ λέγειν ἕκαστον ἰαμβεῖον: fortean non malè induxeris vocem ἰαμβεῖον poft ἔπος. vt fit fententia Clearchi hæc: melius facturos literarum amantes, fi inter epulas ita potius fe oblectent: vt cum vnus ἔπος id eft, verfum Homeri protulerit, alter ex alio poëta alium recitet eiufdem fententiæ: tum autem adiiciant finguli è dramaticis poëticis fimilem locum. Scribe mox, ὥστε τὴν παιδιὰν non παιδείαν. quod etiam Muretus obferuauerat. expofuimus capite x v. Lege, Εὐκαταφρόνητοι εἰσὶ πενία Δερκύλε non ἐστίν. Verfus qui ait, Ἡ τοῖς φίλοις σοι πίστις ἔστω κεκραμένη. *Efto fides quam amicis tuis habebis mixta:* aliqua nempe diffidentia. fimile præceptum continet Epicharmeo Νᾶφε, καὶ μέμνασ' ἀπιστεῖν. ἄρθρα ταῦτα τῶν φρενῶν. Sed aliam fententiam fuggerit vetus lectio: ἔστω σοι κεκριμένη. *Fidem habe amicis: verùm antè probatis.* De victi poculo dictum fupra, capite x v i. In verfibus Antiphanis ita diftinguendæ funt heri & ferui perfonæ. Prior loquitur feruus.

A. οἴμοι. σφεῖ πλοκαῖς
Δίαν μ' ἐρωτᾷς. B. ἀλλ' ἐγὼ σαφῶς φράσω.
Τῆς ἁρπαγῆς τοῦ παιδὸς εἰ ξυνοισθά τι
Ταχέως λέγειν χρή, πρὶν κρέμασθαι. A. πότερά μοι &c.

Sextum & feptimum ita fcribe, Τί γὰρ δίδωμι τὸ ἔνθεν; A. ἔξω τις, δότω ἱμάντα ταχέως, οἷον οὐκ ἔγνως ἴσως. interrogatus feruus de raptu pueri, refpondet eam quæftionem effe fibi inftar griphi: cum herus foras aliquem exire iuberet qui lorum afferret: ioco iram illius eludit feruus: negans eam effe pœnam qua puniendus fit qui griphum non foluerit: nam illud potius fuiffe faciendum, vt muriæ poculum afferretur: refponfum heri ita fcribe & fequentia fic diftingue. Οὐδ' οἶσθ' ὅπως γε δεῖ τοῦτο σ' ἐκπιεῖν; A. ἐγώ. B. Κομιδῆ γε. πῶς; A. ἐπισχεῖν ἀποφέροντά σοι. B. Οὐκ ἀλλ' ὀπίσω τὼ χεῖρε ποιήσαντα, δεῖ Ἕλκειν ἀπνευστί.

ISAACI

ISAACI CASAVBONI ANIMADVERSIONVM IN ATHENÆI DIPNOSOPHISTAS LIBER VNDECIMVS.

CAPVT PRIMVM.

Libri huius nexus cum superioribus. Vinum in conuiuijs veterum ad tria. Adrasti conuiuium. Polyidus. κατακλίνειν. θαλλία. *locus Æliani. Athenæus in scribendo interdum minus diligens: interdum nimis. Mortuorum* πρόθεσις. *alia quædam obseruata.*

VETERES in conuiuiis suis vino vtebantur ad hæc tria, necessitatem, voluptatem, & pietatis officium. Quod necessitati dabatur, promiscuè inter edendum sumebant, vt quemq; sitis admoneret, & bibendi appetitum in quoque lex naturæ excitaret. At bibere voluptatis caussa, & diis libationes facere, finitis demum epulis, aut saltem primis mensis comesis, incipiebant. poscere illi tum maioribus, & pocula diuersi generis expedire: & simul in hilaritatem omnibus modis se effundere. Seruauit hunc ordinem Athenæus in textura horum librorum, vt sæpe diximus, & semper meminisse Lector debet. Opportunè igitur coniecta est in locum istum totius δειπνοσοφιστικῆς φιλολογίας, pars ea qua de poculis agitur. Cùm autem plurimas species, figuras & nomina vasorum potoriorum haberent antiqui, omnia fermè quæ de eo argumento dici poterant collegit auctor, quæ fuit eius singularis diligentia, & κατὰ στοιχεῖον digessit: quædam prius in genere de poculis & voce ποτήριον præfatus. Eum sermonem reliquis conuiuis silentibus, ita orditur Vlpianus, Περὶ μὲν τοῦ Ἀδράστου ἄνδρες φίλοι, καθίσαντες οἱ ἀριστεῖς δέχεται. Non est Adrastus hic, neque poëtæ nomen, neque poëmatis vllius titulus, vt falsò crediderunt: sed hic est ille rex Argiuus Talai filius, qui Tydeum & Polynicem, auibus parum bonis generos sibi conciliauit. Hunc aiunt veteres, vt Polynici regnum patrium restitueret, domi proceres Græciæ conuocasse. Apollodorus disertè scribit libro III. Bibliothecæ, eum συναθροίσαι τοὺς ἀριστέας. quin eorum catalogum habes apud Statium libro quarto Thebaidis, & ipsum Apollodorum, & Diodorum quoque Siculum libro quarto. Nulla autem pars fuit historiæ fabularis, quam plures poëtę tractauerint. Ex eorum aliquo hæc nunc sumit auctor, & nisi fallor, ad Epicum Cyclum respiciebat cum hæc scriberet Athenæus: aut, quod pene certum est, ad Antimachi Thebaidem Cyclicam. nam similia his ex eo poëta proferuntur infra in ἐπίπαστον. Verisimile enim est, poëtas Græcos id argumentum tractantes conuiuia descripsisse, quibus Adrastus excepit principes à se aduocatos. Quanquam referre possumus ad conuiuium nuptiale, cum Tydeus & Polynices vxores suas duxerunt. Obseruat autem Athenæus, sedisse tum conuiuantes proceres, non decubuisse. apud Statium tamen Papinium, vbi conuiuium Adrasti describitur, *tori* nominantur. canit enim poëta primo Thebaidos,

> *—vario strepit icta tumultu*
> *Regia: pars ostro tenues auroq; sonantes*

Emunire toros, altosq; inferre tapetas:
Pars teretes leuare manu, ac disponere mensas.

& mox de Adrasto,

—iamq; ipse superbis
Fulgebat stratis, solioq; effulsus eburno.

Etiam quod ait de Polyido in via sacrificante (propter viam fortasse faciebat *καὶ ὀξιτήεμα ἔθυεν*) & prætereuntem Peteoum ad epulas detinente, ex aliquo Cycli epici poëta petitum videtur. Polyidus ille est opinor, de quo Apollodorus libro tertio, non is de quo Homerus in Iliade. ætate enim prior fuit & antiquior: nàm Peteos, siue Peteous Menesthei pater est, quem bello Troiano Atheniensiũ copiæ ducem habuerunt. Imago pristinæ simplicitatis & antiqui æui in historia quę hic commemoratur. Polyidus sacra facit in via ipsa publica, sicut Menelaus apud poëtam in littore, suorum liberorum γάμους ἑστιᾷ. cum forte illac iter faceret Peteous, benignè eum ad epulas inuitat Polyidus, detinétque: & iusso sedere in floreo gramine, *θαλλίαν καταχλάσας· ἀντὶ τραπέζης παρέθηκε τῶν θυθέντων, frondem virentem defringens, futuram pro mensa, partem victimæ ei apposuit.* κατακλίνειν ferè significat collocare aliquem in lecto: vel facere discumbere. hic pro facere sedere: nam loquitur auctor de more veterum sedendi non accumbendi ad mensam. θαλλία & θάλλος & oleæ termitem κυρίως, & omnem frondem virentem significant. Corrige Ælianum in hac voce Ποικίλης libro XII. cap. XVI. vbi loquens de colle semper ardente, qui in agro Apolloniatarum: *καὶ περὶ αὐτὸν ἐστι δένδρα δὲ θαλλῆ, καὶ πολλὰ χλωρά, καὶ τὸ πῦρ πλησίον ἐνακμάζον οὐδὲν λυπεῖ, οὔτε τὴν τῶν φυτῶν βλάστην, οὔτε τὴν τ... θηλυαν* . non debuit appingi defectus nota: sed erat scribendum οὔτε τὴν θαλλίαν. Addit deinde, etiam Autolycum non discubuisse in mensa verùm sedisse, cum ei finita cœna nutrix Vlyssem adhuc puerulum attulit, & super genibus collocauit. Hæc quidem nota historia est: Homerũ enim habemus, vnde sumitur. Sed adire ad fontem neglexere interpretes. Itaque non viderunt structuram rectam orationis, quæ est huiusmodi: Αὐτολύκῳ ἡ τροφὸς, καθημένῳ δηλονότι, (οὕτως γὰρ ἐδείπνουν οἱ τότε) τὸν Ὀδυσσέα ἐκάθισεν ἐπὶ τῶν γονάτων, καὶ οὐχὶ παρὰ τοῖς γόνασιν ἔστησεν. Hæc præfatus ad rem accedit, his quidem verbis: Ἡμεῖς οὖν μὴ διατρίβωμεν, ἀλλ' ἤδη κατακλινώμεθα. Etsi hunc scriptorem facio vt par est plurimi: fatendum tamen quod res est, posse interdum in textura horum sermonum aut iudicium, aut diligentiam desiderari. Nam quæ hæc consequentia est? postquam dixit sedisse veteres ad mensam, inferre statim Ἡμεῖς οὖν κατακλινώμεθα. Plenum etiam otiosæ περιεργίας quod hic obseruatur: primum ex omnibus scriptoribus (ita intellige vocem πρῶτον.) Simonidem Amorgium ποτήριον ὀνομάσαι. Quid enim refert hoc didicisse? & sunt qui dissentiant de Simonide Amorgio: nam Iulius Pollux eius loco Ionem Chium nominat. τὸ ποτήριον, ait, Ἴων ἐκάλεσεν. Simonidis versum scribe sic: Ἀπὸ τραπέζης εἷλέ νιν ποτήρια. *sustulerunt illum mensæ pocula.* Verba quæ ex Alcmæonide recitantur, ita melius scripseris: νέκυς δὲ χαμαιστρώτοις ἐπὶ ἵνθεν εὐρείης στιβάδος προέθηκεν αὐτοῖς δὲ θαλλίας τε καὶ ποτήριά τε στεφάνους τ' ἐπὶ κρασὶν ἔθηκεν. Refer hæc ad morem τῆς προθέσεως, & collocationis mortuorum. de quo alibi multa dicimus. Artemidorus libro primo, cap. XIV. οἱ ἀποθνήσκοντες ἰσχνοὶ μὲν οἷς ἐνειλοῦνται ῥάκεσιν, ὡς καὶ τὰ βρέφη, καὶ χαμαὶ τίθενται. explicant ista vocem χαμαιστρώτους. sequentia verba quibus ait ornatos mortuos fronde virenti, poculis & coronis capiti impositis, pertinent ad veterum funerum consuetudinem. Soliti enim antiqui his similibusque modis honorem habere defunctorum cadaueribus. θαλλίαν malo quam θαλείαν. Verùm hæc alius loci. Obscurum est quod additur: ὡς τὸ ἔκπωμα οἱ Ἀττικοὶ ἐπὶ τῆς ὑδροποσίας καὶ οἰνοποσίας λέγουσι. quorsum vox ἔκπωμα? cuius quidem in subiectis testimoniis nulla mentio. Legendum videtur, ὡς τοῖς ἐκ πίομαι οἱ Ἀττ. id est, *Attici vtuntur vocibus à πίομαι deductis, tam de aqua, quàm de vini potu.* adde, siue alius cuiuscunque rei. nam in proximo Aristophanis exemplo neque vini mentio fit, neque aquæ, sed sanguinis. Scribe, Πολλοῦ γ' ὁ Βάκις ἐχρῆτο τῷ ποτηρίῳ: non διεχρῆτο. &, Κρατῆρ μοι ἐστι κτλ. vide inferius in κύλιξ. Ait, ἔστι δὲ ῥῆμα καὶ παρὰ τῷ ποιητῇ οἰνοποτάζειν γὰρ εἴρηκε. Græcos cum τὸν ποιητὴν dicunt, Homerum intelligere sciunt & pueri. Ita possumus hic accipere: nam canit poëta Ἰλιάδ. ῥαψ. υ.

Αἰνεία Τρώων βουληφόρε, ποῦ τοι ἀπειλαὶ
Τὰς Τρώων βασιλεῦσιν ὑπίσχεο οἰνοποτάζων;

interpretes de Anacreonte ceperunt, cuius proximè facta mentio. ferri potest: nam

habetur

habetur paullo post hic illius versus, Οὐ φίλος, ὃς κρητῆρι παρὰ πλέῳ οἰνοποτάζων. erit igitur παρὰ τῷ ποιητῇ, *apud hunc poëtam.* Sequitur, Καὶ Σαπφὼ δ' ἐν τῷ δευτέρῳ ἔφη, Πολλὰ δ' ἀνάριθμα ποτήρια καλαίφις. Vetus lectio καλλίφης. Scribo, καὶ Σαπφὼ δ' ἐν τῷ δευτέρῳ, Π. δ' ἀν. π. καλά, ἔφη. At testimonium Alcæi pro deposito non iniuria habuerim. Sed tentare quid vetat? Ἀλκαῖος, ait, ἐκ δὲ ποτηρίων πώνης † δειπνομένῳ παρίσδον. Scribo, ἐκ δὲ ποτηρίων πόντες, δειπνυμένῳ παρισδον. *cum è poculis bibissent, illi cœnanti assederunt.* vel δειπνυμένω π. Diomenes vsitatum Græcis nomen. κατὰ τὴν Ἀνθίων χώραν verte, in agro Anthensium. Anthea vrbs Peloponesi apud geographos: cuius ἐθνικὸν est Ἀνθεύς.

CAPUT II.

Mos apponendi pocula in altera mensa. κυλικεῖον. *Heroes picti cum poculis.* ἀναλακισμένη γῆ. τέμενος. οἰνόπεδον. Cylicranes. Scythinus Teius *poëta.* *Syracusanorum libatio quam mari faciebant aut dijs marinis.*

Olet interdum Athenæus orationem suam longiusculis hyperbatis obscurans, minus attentum lectorem fallere, vt libro superiore dicebamus, capite sexto. Idem obseruare licet etiam hîc, cum scribit: Ἄξιον δ' εἶναι νομίζω ζητῆσαι ὑμᾶς πρὸ τοῦ καταλόγου τῶν ποτηρίων, ὧν πλῆρές ἐστι τὸ κυλικεῖον τοδί. εἴρηται γὰρ οὕτως ἡ τῶν ποτηρίων σκευοθήκη. manet suspensa oratio ab εἴρηται ad extremam paginam, vbi desinit hæc multorum versuum παρενθήκη. Vertendum: *Sed quærendum vobis censeo, prius quàm recensere pocula instituimus, quibus est refertum hoc* κυλικεῖον*: ita enim appellatur poculorum theca,* &c. quid sit quærendum non hic dicit: sed dicetur infrà, ἄξιον δὲ ἐστι, ibi inquit, ζητῆσαι, εἰ οἱ ἀρχαῖοι μεγάλοις ἔπινον ποτηρίοις. Hîc verò de dictione κυλικεῖον disputat philologus. Simul veteris consuetudinis nos admonens: quæ fuit, vt in diuitum conuiuiis cum cratera apponeretur poculorum ingens theca, magis ad opum ostentationem quàm ad vsum. Propria autem erat mensa vbi κυλικεῖον spectandum exhibebant, quam Seruius poculorum mensam vocat. Lucianus in Lexiphane, ποτήρια δ' ἔκειτο παντοῖα ἐπὶ τῆς δελφινίδος τραπέζης. mox, κυμβία δὲ ἦν καὶ φιαλίδες, καὶ ποτήρια γραμματικά, ὥστε μεστὸν ἦν τὸ κυλικεῖον. De Alexandridę *Meliloto* dictum libro sexto, cap. XVIII. Cratini versus ita distingue, & scribe,

—πολλοστῷ δ' ἔτει
Ἐκ τῶν πολεμίων οἴκαδ' ὡς ἧκον πάλιν
Τοὺς συγγενεῖς καὶ φράτορας καὶ δημότας
Εὑρὼν μόλις, ἐς τὸ κυλικεῖον ἐγράφην.

mirum autem est, Athenęum ita proferre hunc locum, quasi accipiatur hîc κυλικεῖον in vulgata significatione: cum longè alia sit mens poëtæ. Ait qui ista loquebatur: se diu patria afuisse, in hostico retentum: vnde longo post tempore domum redux, vix agnoscere potuerit suos cognatos, tribules, ciues. tandem inuenisse tamen: & fuisse statim ascriptum ἐς τὸ κυλικεῖον. voluit dicere album tribulum, quod seruabatur in curiis. oratores sępe illius mentionem faciunt. Sed ludens in tribules suos, homines vinosos, ait se ascriptum in cylicium: quasi tribules omnes eius essent nihil aliud nisi cotylæ, & οἰνηρὰ ἀγγεῖα, siue ἀμφορῆς νεναςμένοι. sic enim vulgo vocabant vino deditos vt libro superiore dicebamus, & ad Theophrastum. Locus Chamęleonis quo afferũtur caussę cur dynastę & magna pars diuitum poculis sese oblectent, lucem accipiet ex simili disputatione apud Platonem in Protagora. Τοὺς ἥρωας, inquit, δημιουργοῦσι πίνοντας ἐκπώμασι μεγάλοις, id est, pictores, statuarij, plastici, sculptores, cælatores, aliique id genus artifices heroas faciunt è magnis poculis bibentes: propterea ῥυτὸν quod nomen est potorij vasis percapacis, heroibus proprium assignarunt. Caussam pluribus exsequitur Athenęus. Ita autem debemus accipere hîc vocem δημιουργεῖν. Et notasis hanc de antiquissimis heroum imaginibus obseruationem. Addit, οἱ φάσκοντες τὸ μέγα ποτήριον φρέαρ ἀργυροῦν εἶναι. Libro quinto, καὶ πίνει ἐξ ἀργυροῦ φρέατος· καλῶς γὰρ ὡς τὰ μεγάλα ποτήρια οὕτως ὠνόμασεν. Caussam cur tertio poculo depositus fuerit Cyclops, ait posse ascribi pręstantię vini illius, ἣν αὐτὸς Ὅμηρος ἐξηγήσατο. respicit illum versum, Ἀλλὰ τόδ' ἀμβροσίης καὶ νέκταρός ἐστιν ἀπορρώξ. aut hęc erit caussa, inquit, τὸ

ἀηδὲς

ἀηδὴς τῆς πόσεως τοῦ Κύκλωπος. Emendabam ex coniectura ἀνηδὴς: nam bibere fine voluptate nihil ad cauffas ebrietatis: at infolentia bibendi vinum ad eam rem efficaciffima. deinde ita fcriptum offendimus in Excerptis & Euftathio. Poft hæc fermonem de calycibus & poculis habiturus Plutarchus, ita orditur, Ἀλλὰ μὴν, ὁ Πλούταρχος ἔφη, κατὰ τὸν Φλιάσιον ποιητὴν Πρατίναν, οὐ γᾶν αὐλακισμένην, ἀνδρῶν, ἀλλὰ σκύφον ματεύων, κυλικηγορήσων ἔρχομαι. Lego, οὐ γᾶς αὐλακισμένας ἀρῶν, ἀλλὰ σκ. elegans fanè locus: emendatio etiam elegantiffima. fed cuius laus magna ex parte Hœfchelianis Excerptis debetur. ibi inuenimus, οὐ γᾶν αὐλακισμένην ἀλλὰ σκύφον ματεύων. fed ille fcriptor more fuo Pratinæ locutionem immutauit, præcipuum illius verbum excerpfiffe contentus. Pratinę funt non quęcunque putarunt interpretes, verùm ifta tantum, οὐ γᾶς αὐλακισμένας ἀρῶν ἀλλὰ σκύφον ματεύων. Olim bene meritis agri portio folita præmij loco dari: τέμενος propriè vocabant. αὐλακισμένη γῆ, arui eft periphrafis. Atque hæc Pratinę verba fententię fuæ accommodat Plutarchus, planè venuftè. Iocatur autem in vocibus κυλικηγορεῖν & Κυλικράνης, cum fubiicit, οὐ τῶν Κυλικράνων εἷς ὑπάρχων, id eft, *quamuis eorum vnus non fim, qui appellati funt Cylicranes*. Cylicranes (quorum & Macrobius meminit, vt videtur ex Athenęo) tanquam viles maftigiæ habiti. ὡς, ait nofter, χλευάζων Ἕρμιππος ὁ κωμῳδοποιὸς ἐν τοῖς ἰάμβοις φησὶν, εἰς τὸ Κυλικράνων βαδίζων σπληνόπεδον ἀφικόμην. ridicula vox σπληνόπεδον. fi quid in literis iudicamus. Ac cenfeo equidem emendandum effe, vel οἰνόπεδον: vinea fic propriè vocantur: fed pro agro fimpliciter acceperunt. vt in illo Theognidis, Ἀμπέλου δ᾽ ἀγαθὸν κείρεται οἰνόπεδον. vel θηλόπεδον. Diftinguendum autem,

—εἰς τὸ Κυλικραίων
Ἐγὼ βαδίζων οἰνόπεδον ἀφικόμην.

Non dubito hunc ipfum Hermippi locum ab Hefychio indicari, cùm fcribit: Κυλικράνων. Πολέμων φησὶν ὅτι τοὺς ὤμους κεχαραγμένοι ἦσαν κύλικας. οἱ δὲ τοὺς ὑπὸ τῇ Οἴτῃ Ἡρακλεώτας ἀπό τινος οὕτω ὀνομασθῆναι. Adfcripfi hæc vt legi debent: nam in Hefychij editionibus multa corruptiffimè fcribuntur. Cylicranas autem ex quorundam fententia nomen inueniffe fcribit Athenęus ἀπό τινος Κύλικος γένος Λυσοῦ. arbitror verum effe Λυδοῦ, vt paullo poft, ὅτε ἀφικόμενοι ἐκ Λυδίας. vel fi diuerfa fuit traditio, γένος Λουσιεύς. à Lufis vrbe Arcadię, de qua Stephanus. *Scythinus Teius* is eft quem Diogenes Laertius in Heraclito appellat τὸν τῶν ἰάμβων ποιητήν. in Phyficis Stobęi laudatur eius liber Περὶ φύσεως. Locum illum in Illyrico, vel in Epiro, vbi tumulus Cadmi & Harmoniæ vifebatur, geographis non eft prætermiffus. De eo etiam Dionyfius periergetes, de Ceauniis montibus loquens,

Κεῖνον δ᾽ ἂν περὶ τύμβον ἴδοις περιηγέα τύμβον
Τύμβον ὃν Ἁρμονίης Κάδμοιό τε φῆμις ἐνέπει.

videtur poëta verbo περιηγέα figuram loci refpexiffe, cuius gratia appellatus fuerit Cylices, quod Athenæus ait. At Feftus Auienus aliter defcribit:

Tunc prorepentis qua funt vada turgida Nerei
Harmoniæ & Cadmi fuftentat gleba fepulcrum.

Quoties lego infequentem obferuationem Athenæi de calyce Syracufanorum, venit mihi in mentem populi Veneti, qui tradito more à maioribus, mare quot annis defpondent. Simile quid factitatum effe olim à Syracufanis, videmur poffe colligere ex Athenæi verbis: quanquam ille non plane defcripfit vetus hoc illorum inftitutum. Polemo narrat, inquit Athenęus, ἐν Συρακούσαις ἐπ᾽ ἄκρᾳ τῇ νήσῳ πρὸς τῷ τῆς Ὀλυμπίας ἱερῷ, ἐκτὸς τοῦ τείχους ἐσχάραν εἶναί τινα, ἀφ᾽ ἧς φησὶ τὴν Κύλικα ναυστολοῦσιν ἀναπλέοντες, μέχρι τοῦ ἀφανῆ γενέσθαι τὴν ἐπὶ τοῦ νεὼ τῆς Ἀθηνᾶς ἀσπίδα. καὶ οὕτως ἀφιᾶσιν εἰς τὴν θάλασσαν, κεραμέαν κύλικα, καθέντες εἰς αὐτὴν ἄνθεα καὶ κηρία καὶ λιβανωτὸν ἄτμητον, καὶ ἄλλα ἄττα μετὰ τούτων ἀρώματα. *Syracufis in extrema Infula iuxta Olympiæ templū extra vrbis muros eft quidam focus: vnde calycem naui deducunt tendentes in altum, vfque dum clypeus Mineruæ templo impofitus, videri poffe definat. ibi tum calycem hunc fictilem in mare dimittunt: coniectis prius in illum floribus, fauis, thuris granis integris, & alijs præterea quibufdam aromatis.* Infula quæ hic nominatur, vna fuit è quinque vrbis partibus. fuit enim hæc vrbs πεντάπολις: qua de re olim ad Strabonem. Lege, τὴν κύλικα ναυστολ. nifi hoc loco aliud fignificat κύλιξ quàm calycem. quia fequitur κεραμέαν κύλικα. non puto tamen. at qui ἀναπλέοντες mutant in ἀναπιμπλάντες, & calycem cineribus plenum hîc comminifcuntur, infeliciter hariolati funt. quod ait de floribus & cæteris rebus folitis in pateram illam coniici, ad ritum pertinet ornandi iactu florum & aliarum rerum: de quo multa ad Suetonium.

CAPVT

CAPVT III.

Οἶνος ἀνθεσμίας ὀσδόμενος. Modus bibendi. νίζειν pro effundere. Critiæ antiqui scriptoris Πολιτεῖαι. Præbibendi modus ἐπιδέξια. μανία vehemens studium. γυναικομανεῖς & similia composita. Mos Atheniensium edendi in theatro. Gloriatio veterum de poculis. πάρεδροι & πάρασιτοι. Agathoclis tyranni dictum. πάνξενοι. Gras. Pausaniæ locus.

QVOD vulgo Græci anthosmiam vinum appellabant, Xenophanes intellexit illo versu apud dipnosophistam: Μείλιχος ἐν κεράμοις ἄνθος ὀσδόμενος. Legitimum bibendi modum definit idem poëta hisce versibus,

Οὐχ ὕβρις πίνειν δ' ὁπόσον κεν ἔχων ἀφίκοιο
Οἴκαδ' ἄνευ προπόλου, μὴ πάνυ γηραλέος.

Tantum vini bibere licet, inquit, quantum te non impediet domum redire sine puero qui prælucear, aut sine itineris duce. hoc significat ἄνευ προπόλου. Mediocris potationis vtrumque est indicium. Disciplina Laconum vt Spartanos sobrietati assuefaceret, iubebat eos è conuiuio domum redire δίχα λαμπάδος, vt Xenophon & Plutarchus scribũt. Illa, μὴ πάνυ γηραλέος, in contrarium sensum vero ab interprete sunt detorta. Exceptio enim est, qua permittit senibus Xenophanes, vt propter ætatem domum à cœna redeant non soli. In XIII. scribe ὑμνεῖν. XX. ita scribam, ὅσσ' ἡ Μνημοσύνη, ἢ τὸ ὅσ' ἀμφ' ἀρετῆς. eos sermones probat inter pocula, qui nos reddant aut doctiores aut meliores. XXIII. † φείδονας τοῖς οὐδὲν χρυσὸν ἔνεστι. acutè Scaliger φλεδόνας vidit reponendum. Versum ita concipio, Οὐδ' ἄλλας φλεδόνας, ταῖς οὐδὲν χρηστὸν ἔνεστι: Θεῶν δὲ προμηθείην, &c. Omnino autem secundum & tertium versum Ionis Chij scribe sic: Ἡμῖν δὲ κρητῆρ' οἰνοχόοι θεράποντες Κιρνάντων προχύταισιν ἐν ἀργυρέοις. non κρητὴρ, neque προχοιαῖσιν. vide infrà in προχύτης. Quod addit, ὁ δὲ χρυσὸς Οἶνον ἔχων χειροῖν νιζέτω εἰς ἔδαφος: periphrasis est libationis: quam fieri præcipit ex aureo poculo vini pleno, manu prehenso, & in terram effuso. χειροῖν νιζέτω, *effundat è manibus*. νίζειν propriè est *lauare*, sed quia lauantur manus effusa aqua, hic positum pro effundere. Hanc interpretationem sequentia confirmant: Σπένδοντες δ' ἁγνῶς. at χειρῶν ἔδαφος positum esse pro manibus, quis ferat? deinde quæ voluptas est tanta, manus vino lauare? Scribebam, συνοίσει ἡμῖν ἐπὶ τὰς Διονυσιακὰς ταύτας θαλίας. sed λαλιὰς etiam Excerpta. Paullo post vix feram, πρὸς οἷς λεκτέον. sed πρὸς οἷς vel τούτοις. *præterea*, siue, *præter illa quæ iam exposita sunt, dicendum est*, antequam instituatur enumeratio poculorum. Critias, cuius laudatur mox ἡ Λακεδαιμονίων πολιτεία, librum edidisse olim videtur non de sola Spartanorum Rep. sed in vniuersum de Rebuspublicis. nam Iulius Pollux libro VII. cap. XIII. eum citat ἐν ταῖς πολιτείαις. Ex eodem opere promtum scibis, locum pulcherrimum, quem relatum à Clemente in sextum Stromat. non possum quin adscribam: Κριτίας γράφει. Ἄρχομαι δέ τοι ἀπὸ γενετῆς ἀνθρώπου, πῶς ἂν βέλτιστος τὸ σῶμα γένοιτο, καὶ ἰσχυρότατος. εἰ ὁ φυτεύων γυμνάζοιτο, καὶ ἐσθίοι ἐρρωμένως, καὶ ταλαιπωροίη τὸ σῶμα. καὶ ἡ μήτηρ τοῦ παιδίου τοῦ μέλλοντος ἔσεσθαι ἰσχύοι τὸ σῶμα καὶ γυμνάζοιτο. Sequitur, Τὴν δ' ἐπιδέξια πίνειν μονομαχίην καὶ Ἄτακ. Alibi notamus, fuisse peculiarem præbibendi modum, qui vocaretur ἐπιδέξια. Pollux libro secundo, παρὰ Εὐπόλιδι προπόσεως σχῆμα (κάλεῖται ἐπιδέξια) ὅ ταὶ δὲ πίνουσι τὴν ἐπιδέξια. In ecloga Chœrili poëtæ scribendum duce Gulielmo Cantero — εἶτά τε πολλὰ Πιδύμα Διωνύσοιο πρὸς ὕβριος ἔκβαλεν ἀκτάς. est enim sermo allegoricus. Vocem πιδύμα, nisi ita scripseris, nunquam rectè exposueris. Rectè mox libri nostri, αἱ Ῥοδιακαὶ φησὶ προσαγορεύονται χυτρίδες. emendandus est Eustathius, in cuius codicibus ἰτρίδες perperam pro χυτρίδες. ad nonam Odysseam. Quia sequitur statim, οὐ δεῖ οὖν ἡμᾶς ἐκμανεῖς πίνειν: sumit auctor occasionem ex verbo ἐκμανεῖς, docendi obiter, vocabulum μανία multis dictionibus solitum adiungi à Græcis quarum studium vehemẽs vellent declarare. Sanè ita est: μανία dicitur omne vehemens desiderium cuiuscumq; rei. Omitto poëtas. Eunapius in Proæresio, ὁ δὲ χρυσῆς πρὸς αὐτὸν μανίας ἐπιλαβούσης, ἰδεῖν τὴν Ἑλλάδα: id est, *cum eum cepisset aurea cupiditas insaniam magna visendæ Græciæ*. cæterùm quam vim habeat τὸ μανία, cum quosdam vocamus γυναικομανεῖς, ὀρνιθομανεῖς aut χρυσομανεῖς expendit Galenus in quarto De dogmatis Hippocratis & Platonis,

adversus

aduersus Chrysippum disputans: à quo (Chrysippum dico) sumit noster hanc obseruatiunculam. Scribe, οὐκ ἀλλοτρίως τῆς μανίας κειμένης ἐν αὐτοῖς, ὡς ἁμαρτάνουσι μανικῶς, καὶ τῆς ἀληθείας ἐπὶ πλεῖον ἀπαρτωμένοις. *non abs re posito nomine* μανίας *in talibus: ceu peccantibus furiosè*, quibus illæ appellationes tribuuntur, *& à veritate plurimum recedentibus*. Deinde ita interpunge, ἡμεῖς οὖν, ὡς καὶ παρ' Ἀθηναίοις ἐγίνετο, ἅμα ἀκροώμενοι τῶν γελωτοποιῶν καὶ μίμων, ἔτι δὲ τῶν ἄλλων τεχνιτῶν ὑποπίνομεν. nihil pote planius. In Philochori testimonio de more Atheniensium edendi in theatro inter spectandum, notemus illa, καὶ τραγήματα παρεφέρετο. nam & philosophus in decimo operis pulcherrimi De moribus ad Nicomachum id confirmat. χαίροντες ὅτε μὴ σφόδρα, inquit, οἱ πάνυ δρῶμεν ἕτερα, καὶ ἄλλα ποιοῦμεν ἄλλοις ἠρέμα ἀρεσκόμενοι. οἷον καὶ ἐν τοῖς θεάτροις οἱ τραγηματίζοντες ὅταν φαῦλοι οἱ ἀγωνιζόμενοι ὦσι, τότε μάλιστα αὐτὸ δρῶσι. Eustratius qui verba Aristotelis interpretatur de Circensibus, docet nos simile eius æuo fieri solitum esse Constantinopoli. Verùm de his alibi. Euripidis versum scribe: Αἰθοπα σπαίνοντ' ὀρχάτους ὀπωρινῆς. In Timothei verbis è *Cyclope*, Excerpta habent ἐνέχευεν. ἀμπέλου δέ. & πηγᾶν pro νυμφᾶν. Apud Eustathium extat verbum quod hinc excidit: nam scribendum εἴκοσι δ' ὕδατος μέτρ' ἔχευεν. Veteres ita pocula adamarunt, vt reperti sint, qui gloriarentur non adeo de diuitiis, atque ἐπὶ τῷ κεκτῆσθαι πολλὰ ἐκπώματα ex auro argentoque. Hoc probat auctor exemplo Pyrheæ Arcadis: qui monumento suo inscribi mandauit moriens hoc elogium: plura se pocula possedisse quàm mortalium quenquam. In vltimo versu, Τῶν προτέρων πάντων πλείονα πασσάμενος: rectè Dalecampius quod editum est expressit. nam πάσασθαι prima breui, vel πάσσασθαι poëticè, idem ac γεύσασθαι. Sed neque ea lectio placet, neque sententia. Scribo, πασάμενος. πάσασθαι prima longua est *possidere*. Verte igitur, *Qui plura* nempe pocula, *possedi quàm omnes priores*. Sextum versum è Thebaide Cyclica ita emenda, Αἶψα δὲ παισὶν ἑοῖσι μετ' ἀμφοτέροισιν ἐπ' ἀρὰς ἀργαλέας ἠρᾶτο. pro ἀρὰς ἐπηρᾶτο. Penultimum sic lego, Ὡς οὔ οἱ πατρώϊ' ἐνὶ φιλότητι δάσαιντο. vel ἐνηεῖ φιλότητι. est autem ἐνηής, *benignus, mitis*. Oedipi diras habes apud Sophoclem in Oedipo Coloneo, & alios. Exposuimus libro sexto cap. XXI. illa, *Cæcilius rhetor* ὁ ἀπὸ καλῆς ἀκτῆς. Agathocles Siculus de figulo tyrannus, cum multa pocula aurea possideret, solitus est amicis illa ostendens dicere, *Ex fictilibus quæ finxerat hæc esse confecta*. Hoc ita Athenæus, ἐξ ὧν ἐκεράμευσε κατεσκευασμένα ταῦτα. vel, vt membranis, κατεσκευακέναι. locus est Agathoclis, tenuitatem prioris fortunæ ingenuè confitentis inter familiares. Verba sonant, quasi ille ex artis suæ quæstu in eas opes peruenisset. Dalec. legit. ἐξ οὗ. inepta & falsa sententia. Menda est in primo versu è *Larissæis* Sophoclis. Πολλὼ δ' ἀγῶνα πάγξενα κηρύσσεται. Lego, πανξένοις. *omnibus hospitibus & peregrinis*. πάνξενοι, vt πανάχαιοι & πανέλληνες. *Gras* qui dicitur hîc dux fuisse coloniæ in insulam Lesbum deductæ, is est opinor, quem Pausanias in Laconicis κτιστὴν fuisse Æolidis, Echelati F. Penthili neporé, Orestis abnepotem: nam Æolicarum vrbium ἡ Λέσβος σχεδόν τι μητρόπολις ὑπῆρχεν, vt ait Strabo. *Graïs* tamen hîc Pausaniæ dicitur non *Gras*. Ego hoc malo: ac scribam lubens apud Pausaniam, συνήγετο δὲ τῷ Γρᾷ: non vt editum est Γραΐδι. Inuenias vsitatum hoc nomen apud Græcos: & scribit de eo antiquissimus grammaticorum Dionysius Thrax, τὰ εἰς ας κύρια ἰσοσυλλάβως κλινόμενα, καὶ ἐπὶ τέλους ἔχοντα τὸν τόνον, περισπᾶται· οἷον ὁ Γρᾶς, τοῦ Γρᾶ, ὁ Λᾶς τοῦ Λᾶ. *Enallus* mox in MSS. est *Enalus*, diuersa nominis origine. In ea historia quæ de hoc Enalo narratur, postrema verba confuderunt exscriptores cum versibus Alexidis, propter aliquam similitudinem, vt dicturi sumus sequenti capite.

CAPVT IV.

Exhibetur fragmentum libri huius nunquam hactenus editum. idem postea leuiter percurritur.

VTILI sunt editi codices Athenæi, amissis, temporum iniuria, paginis aliquot statim post illa verba, de quibus nouissimè tractatum est à nobis. Summam eorum quæ desiderantur, inueniram in illo optimo libro Excerptorum Dauidis Hœschelij, & altero parili huic, qui fuit penes eruditissimum

ditifsimum virum Ioannem Leuinium, vt accepimus à nobilifsimo Marco Velsero, descripsimus, & infrà subiecimus. Sic igitur in vtroque eorum libro scriptum. non enim ficus ficui similior, quàm hæc duo exemplaria: in hac certè parte: imo, vt persuadeo mihi, etiam in cæteris. facilè enim ex vnguibus leonem. nam Leuinianus codex nobis inuisus.

Καί ποτε καὶ κύματος ἐπιφερομένου συγκολυμβήσαντα αὐτὸν ἐκβῆναι, ἔχοντα κύπελλον χρυσοῦ, οὕτω θαυμασίως ὡς τοῖς παρ' αὐτοῖς αὐτὸ παραβαλλόμενον, οὐδὲν διαφέρειν τοῦ χαλκοῦ. Τιμιώτατον δὲ ἦν πάλαι τὸ τῶν ἐκπωμάτων κτῆμα. Ἀχιλλεὺς οὖν ὡς ἐξαίρετόν τι εἶχεν ἀνάθημα δέπας. οὐδέ τις ἄλλος Οὔτε θεῶν πίνεσκεν ἀπ' αὐτοῦ, Οὔτε θεῷ σπένδεσκ', ὅτε μὴ Διΐ. Καὶ ὁ Πρίαμος δὲ τὸν υἱὸν λυτρούμενος τοῖς ἐπισημοτάτοις κειμηλίοις, καὶ δέπας δίδωσι περικαλλές. Αὐτός γε μὴν ὁ Ζεὺς τῆς Ἡρακλέους γενέσεως ἄξιον ἡγεῖται δῶρον Ἀλκμήνῃ ποτήριον, ὅπερ Ἀμφιτρύωνι εἰκασθεὶς δίδωσι. Ἁ δ' ὑποδεξαμένα θάήσατο χρύσεον αἶψα ποτήριον. Τὸν δὲ Ἥλιον ὁ Στησίχορος ποτηρίῳ διαπλεῖν φησὶ τὸν ὠκεανόν. ᾧ καὶ τὸν Ἡρακλέα περαιωθῆναι, ἐπὶ τὰς Γηρυόνου βόας ὁρμῶντα. Οἴδαμεν δὲ καὶ τὸ Βαθυκλέους τοῦ Ἀρκάδος ποτήριον, ὃ σοφίας ἆθλον ὁ Βαθυκλῆς τῷ κληθέντι ἀρίστῳ τῶν καλουμένων σοφῶν ἀπέλιπε. Τὸ δὲ Νέστορος ποτήριον πολλοὶ κεκραμένοι. πλεῖστοι γὰρ περὶ αὐτοῦ συντετάχαντο. Καὶ θεοφιλὲς δὲ τὸ ποτήριον. Χρυσέοις γοῦν δεπάεσσιν ἀλλήλους δεξιοῦνται. Ἐλευθέριον δέ φησι καὶ ἐμμελὲς ἐν οἴνῳ διάγειν μὴ κωθωνιζόμενον, μηδὲ Θρακίῳ νόμῳ ἄμυστιν οἰνοποτεῖν· ἀλλὰ τῷ πόματι φάρμακον ὑγείας ἐγκεραννύναι τὸν λόγον.

Ὅτι διὰ σπουδῆς εἶχον οἱ ἀρχαῖοι ἀκολάστοις ἱστορίαν ἔχειν ἐν ἐκπώμασιν. Ἐν ταύτῃ δὲ τῇ τέχνῃ διεδοκίμησαν Κίμων καὶ Ἀθηνοκλῆς. Ἐχρῶντο δὲ καὶ λιθοκολλήτοις ἐκπώμασι. Μένανδρος δέ τι πω φησὶ καὶ ποτήρια τορευτὸν, καὶ τορευτὰ Ἀντιφάνης.

Ἄλλοι δὲ καὶ δὴ βακχίου παλαιγενοῦς
† Ἀφρῷ σπιλὰ, καὶ χρυσοκόλλητον δέπας
Μέσον κύκλῳ χορεῖον ἕλκουσι γνάθοις.
Ὁλκοῖς ἀπαύστοις, παντελῶς ἐσπασμένοις,

Τ' ἄνω κάτω δεικνύντες. φησὶ πρός τινα Νικόμαχος, Ὦ χρυσόπλουτα καὶ χρυσοῦς ἰμάτ... Φιλιππίδης. τὰ ποτήρια ἂν ἴδῃς τὰ παρεσκευασμένα, ἅπαντα χρυσᾶ, τρόφιμε, νὴ τὸν οὐρανὸν ἀπέφηνα. Ἐγὼ μὲν γὰρ ἐξεπλάγην ἰδών. Κρατῆρες ἀργυροῖ κάδοι καὶ μείζους ἐμοῦ.

Ὅτι Παρμενίων συγκεφαλαιούμενος ἐν ταῖς πρὸς Ἀλέξανδρον ἐπιστολαῖς τὰ Περσικὰ λάφυρα, ποτηρίων, φησὶ, χρυσῶν σταθμὸς τάλαντα Βαβυλώνια ογ, μναῖ ιβ, ποτηρίων λιθοκολλήτων σταθμὸς τάλαντα Βαβυλώνια νς, μναῖ λδ. Ἔθος δὲ ἦν πρότερον ἐν τῷ ποτηρίῳ ὕδωρ ἐμβάλλεσθαι, μεθ' ὃ τὸν οἶνον. Ξενοφάνης,

Οὐδέ κεν ἐν κύλικι πρότερον κεράσειέ τις οἶνον
Ἐγχέας, ἀλλ' ὕδωρ καὶ καθύπερθε μέθυ.

Ἀνακρέων. Φέρ' ὕδωρ, φέρ' οἶνον ὦ παῖ, φέρε δ' ἀνθεμεῦντας ἡμῖν στεφάνους. ἔνεικον, ὡς μὴ πρὸς ἔρωτα πυκταλίζω. Πρὸ δὲ τούτου Ἡσίοδος, Κρήνης τ' ἀενάου καὶ ἀπορρύτου ἥτ' ἀθόλωτος τρεῖς ὕδατος προχέειν, τὸ δὲ τέτρατον ἱέμεν οἴνου. Θεόφραστος, ἐπεὶ καὶ τὰ περὶ τὴν κρᾶσιν ἐναντίως εἶχε τὸ παλαιὸν τῷ νῦν παρ' Ἕλλησιν ὑπάρχοντι. οὐ γὰρ τὸ ὕδωρ ἐπὶ τὸν οἶνον ἐπιχέουσιν, ἀλλ' ἐπὶ τὸ ὕδωρ τὸν οἶνον, ὅπως ἐν τῷ πίνειν ὑδαρεστέρῳ χρῷντο τῷ ποτῷ, καὶ τούτου ποιησάμενοι τὴν ἀπόλαυσιν ἧττον ὀρέγοιντο τοῦ λοιποῦ. καὶ τὸ πλεῖστον δὲ εἰς τοὺς κοττάβους κατανήλισκον. Ἔνδοξοι δὲ τορευταὶ Ἀθηνοκλῆς, Κράτης, Στρατόνικος, Μυρμηκίδης ὁ Μιλήσιος, Καλλικράτης ὁ Λάκων, καὶ Μῦς. οὗ εἴδομεν σκύφον Ἡρακλεωτικὸν, τεχνικῶς ἔχοντα Ἰλίου ἐντετορνευμένην πόρθησιν, ἔχοντα ἐπίγραμμα τόδε,

Γράμμα Παρρασίοιο, τέχνα Μυός. εἰμὶ δὲ ἔργον
Ἰλίου αἰπεινᾶς, ἃν ἕλον Αἰακίδαι.

Ὅτι κλεινοὶ λέγονται παρὰ Κρησὶν οἱ ἐρώμενοι. σπουδὴ δὲ αὐτοῖς παῖδας ἁρπάζειν, καὶ τοῖς καλοῖς παρ' αὐτοῖς ἄδοξόν ἐστιν ἐραστοῦ μὴ τυχεῖν. Καλοῦνται δὲ οἱ ἁρπαγέντες παρασταθέντες. δίδοασι δὲ τῷ ἁρπαγέντι στολὴν καὶ βοῦν, καὶ ποτήριον. ἣν καὶ πρεσβύτεροι γενόμενοι φέρουσιν, ἵνα δῆλοι ὦσι κλεινοὶ γενόμενοι.

Ὁρᾶς δ' ὅταν πίνωσιν ἄνθρωποι τότε,
Πλουτοῦσι, διαπράττουσι, νικῶσι δίκας,
Εὐδαιμονοῦσιν, ὠφελοῦσι τοὺς φίλους.

αὔξει γὰρ καὶ τρέφει μεγαλύνει τε τὴν ψυχὴν ἡ ἐν τοῖς πότοις διατριβὴ, ἀναζωπυροῦσα καὶ ἀνεγείρουσα μετὰ φρονήσεως τὸν ἑκάστου νοῦν, ὥς φησιν ὁ Πίνδαρος, ἁνίκ' ἀνθρώπων καματώδεες οἴχονται μέριμναι στηθέων ἔξωθεν, πελάγει δ' ἐν πολυχρύσοιο πλούτου πάντες ἴσα νέομεν ψευδῆ πρὸς ἀκτάν· ὃς μὲν ἀχρήμων ἀφνεὸς τότε· τοὶ δ' αὖ πλουτέοντες· εἶτα ἐπάγει, ἀέξονται φρένας ἀμπελίνοις τόξοις δαμέντες.

ΑΓΚΥΛΗ. ποτήριον πρὸς τὴν τῶν κοττάβων παιδιὰν χρήσιμον. Κρατῖνος, Πιεῖν δὲ θάνατος οἶνον, ἂν ὕδωρ ἐπῇ. ἀλλ' ἴσον ἴσῳ μάλιστ' ἀκράτου δύο χοᾶς Πίνουσ' ἀπ' ἀγκύλης ἐνονομάζουσα Γνησ

λάταγας τῷ Κορινθίῳ πίῃ. καὶ Βακχυλίδης, Εὖτε τὴν ἀπ᾽ ἀγκύλης ἵησι τοῖς νεανίαις λευκὸν ἐντείνασα πῆχυν. Ἐντεῦθεν νοοῦμεν τοὺς παρ᾽ Αἰσχύλῳ ἀγκυλητοὺς κοττάβους. λέγονται δὲ καὶ δόρατα ἀγκυλητὰ, καὶ μεταγκυλᾶν, ἀλλ᾽ ἀπὸ ἀγκύλης, ἤτοι τῆς δεξιᾶς χειρός. καὶ ἡ κύλιξ δὲ ἡ ἀγκύλη, διὰ τὸ ἐπαγκυλοῦν τὴν δεξιὰν χεῖρα ἐν τῇ προέσει. ἦν γὰρ τοῖς παλαιοῖς πεφροντισμένον, καλῶς καὶ εὐσχημόνως κότταβον προΐεσθαι. καὶ οἱ πολλοὶ ἐπὶ τούτῳ μᾶλλον ἐφρόνουν μέγα, ἢ ἐπὶ τῷ εὖ ἀκοντίζειν. ὠνομάσθη οὖν ἀπὸ τοῦ τῆς χειρὸς σχηματισμοῦ, ὃν ποιούμενοι εὐρύθμως ἐρρίπτουν εἰς τὸ κοττάβειον. Καὶ οἴκους δὲ ἐπιτηδείους κατεσκεύαζον εἰς ταύτην τὴν παιδιάν.

Ὅτι παρὰ Τιμαχίδᾳ ΑΙΑΚΙΣ ἡ κύλιξ καλεῖται.

ΑΚΑΤΟΣ, ποτήριον ἐοικὸς πλοίῳ. Ἐπικράτης, Κατάβαλλε τἀκάτια κυλίκια, αἶρε τὰ μείζω, κᾆτ᾽ εὐθὺ τοῦ καρχησίου ἄνελκε τὴν γραῦν, τὴν νέαν δ᾽ ἐπουρίσας, Πλήρωσον ἐντρεπτῆ τε τὸν κοντὸν ποιῶ, Καὶ τοὺς κάλους ἔκλυε, καὶ χάλα πόδας.

ΑΩΤΟΝ. παρὰ Κυπρίοις τὸ ἔκπωμα, ὥς Πάμφιλος. Φιλήτας δὲ, ποτήριον οὖς οὐκ ἔχον.

ΑΡΟΚΛΟΝ ἡ φιάλη παρὰ τῷ Κολοφωνίῳ Νικάνδρῳ.

ΑΛΕΙΣΟΝ καὶ δέπας τὸ αὐτό. Ὅμηρος ἐν Ὀδυσσείᾳ περὶ Πεισιστράτου, ἐν δ᾽ οἶνον ἔχευε χρυσείῳ δέπαϊ: εἶτα παρακαλῶν, τὸ αὐτὸ, τοὔνεκά σοι δώσω χρύσειον ἄλεισον· καὶ ἑξῆς τὸ αὐτὸ πάλιν, δῶκε δὲ Τηλεμάχῳ καλὸν δέπας. Φησὶν οὖν Ἀσκληπιάδης ὁ Μυρλεανὸς, δοκεῖ μοι φιαλῶδες εἶναι τὸ δέπας· σπένδουσι γὰρ ἐν αὐτῷ. λέγει γοῦν Ὅμηρος δέπας δ᾽ οὐ Διὶ μόνῳ σπένδεσκεν Ἀχιλλεύς. Καλεῖται δὲ δέπας, ἤτοι ὅτι δίδοται πᾶσι τοῖς σπένδειν βουλομένοις, εἴτε καὶ τοῖς πίνειν· ἢ ὅτι δύο ὦτας εἶχε (ταῦτα δ᾽ ἂν εἴη τὰ ὦτα) τὸ δὲ ἄλεισον, ἤτοι ἀπὸ τοῦ ἄγαν λεῖον εἶναι· ἢ ὅτι ἀλίζεται ἐν αὐτῷ τὸ ὑγρόν. Ὅτι δὲ δύο ὦτα εἶχε δῆλον. ἤτοι δ᾽ καλὸν ἄλεισον ἀναιρήσεσθαι ἔμελλε Χρύσεον, ἄμφωτον. Ἀμφικύπελλον δὲ λέγων αὐτὸ, οὐδὲν ἄλλο σημαίνει ἢ ὅτι ἦν ἀμφίκυρτον. Σιληνὸς δὲ ἀμφικύπελλον φησὶ τὸ μὴ ἔχον ὦτα. ἄλλοι δὲ τινα ἀμφὶ αὐτὸ περιείναι· τὸ ἢ περίποτον τὸ πανταχόθεν πίνειν ἐπιτήδειον. Παρθένιος δὲ διὰ τὸ περικεκυρτῶσθαι τὰ ὦτα. κύφον γὰρ εἶναι τὸ κυρτόν. Ἀντίκλειος δὲ τὸ μὲν κύπελλον φησὶ φιάλην εἶναι· τὸ δὲ ἀμφικύπελλον ὑπερφίαλον, τὸ ὑπερήφανον καὶ καλόν. εἰ μὴ ἄρα τὸ ποικίλον τῇ κατασκευῇ ἄλεισον δηλοῖ ὡς ἀκοῦσαι, ἔξω λειότητος ὄν. Πείσανδρος δὲ φησιν Ἡρακλέα Τελαμῶνι τῆς ἐπὶ Ἴλιον στρατείας ἀριστεῖον ἄλεισον δοῦναι.

Ὅτι ἐστὶ ποτήριον ΑΜΑΛΘΕΙΑΣ ΚΕΡΑΣ καὶ ΕΝΙΑΥΤΟΣ καλούμενον.

ΑΜΦΩΤΙΣ. ξύλινον ποτήριον, ᾧ χρῆσθαι τοὺς ἀγροίκους Φιλήτας φησὶ τοὺς ἀμέλγοντας εἰς αὐτὸ, καὶ οὕτω πίνοντας.

ΑΜΥΣΤΙΣ. καλεῖται μὲν οὕτω πόσις τις, ἣν ἔστιν ἀπνευστὶ πίνειν μὴ μύσαντα. καλοῦσι δὲ οὕτω καὶ τὰ ποτήρια ἀφ᾽ ὧν ἔστι πιεῖν εὐμαρῶς. καὶ τὸ ῥῆμα δὲ ἐξαμυστίσαι, φασὶ τὸ ἐφ᾽ ἓν πνεῦμα πιεῖν. ὡς ὁ κωμικὸς Πλάτων.

Λύσας δ᾽ ἀργὴν σφράγισμ᾽ εὐώδους ποτοῦ
Ἵησιν εὐθὺς κύλικος εἰς κοῖλον κύτος.
Ἔπειτ᾽ ἄκρατον κοὐ τεταργανωμένον
Ἔπινε, κἀξημύστισεν.

Ἔπινον δὲ τὴν ἄμυστιν μετὰ μέλους μεμετρημένῳ πρὸς αὐτὴν χρόνῳ. ὡς Ἀμειψίας,

Αὔλει μοι μέλος· σὺ δ᾽ ᾆδε πρὸς τήνδ᾽. ἐκπίομαι δ᾽ ἐγώ.
Τέως αὔλει σὺ καὶ τὴν ἄμυστιν λάμβανε.
Οὐ χρὴ πολλὰ ἔχειν θνητὸν ἄνθρωπον.
Ἀλλ᾽ ἐρᾶν καὶ κατεσθίειν· σὺ δὲ κάρτα φείδῃ.

ΑΝΤΙΓΟΝΙΣ. ἔκπωμα ἀπὸ τοῦ βασιλέως Ἀντιγόνου, ὡς ἀπὸ Σελεύκου σελευκὶς καὶ ἀπὸ Προυσίου προυσίς.

ΑΝΑΦΑΙΑ. ἡ θερμοποτὶς παρὰ Κρησίν.

ΑΡΥΒΑΛΛΟΣ. ποτήριον κάτωθεν εὐρύτερον, ἄνω δὲ συνηγμένον, ὡς τὰ συσπαστὰ βαλάντια, ἃ καὶ αὐτὰ διὰ τὴν ὁμοιότητα ἀρυβάλλους τινὲς καλοῦσιν. Ἀριστοφάνης Ἱππεῦσι· καταισπένδειν κατὰ τῆς κεφαλῆς ἀρυβάλλῳ ἀμβροσίαν· οὐ πόρρω δ᾽ ἐστὶ τοῦ ἀρυστίχου ὁ ἀρύβαλλος, ἀπὸ τοῦ ἀρύειν καὶ βάλλειν. λέγουσι δὲ καὶ πρόχουν ἀρύστιν. Σοφοκλῆς,

Κακῶς σὺ πρὸς θεῶν ὀλουμένη,
Ἣ τὰς ἀρύστεις ὧδ᾽ ἔχουσ᾽ ἐκώμασας.

Ἔστι δὲ καὶ πόλις Ἰώνων Ἄρυσις.

ΑΡΓΥΡΙΣ. εἶδος ποτηρίου, οὐ μόνον ἐξ ἀργυρίου. Ἀναξίλας. καὶ πίνειν ἐξ ἀργυρίδων χρυσῶν.

ΒΑΤΙΑΚΙΟΝ, λαβρώνιος, τραγέλαφος, πρίστις, ποτηρίων ὀνόματα. Περσικὴ δὲ φιάλη ἡ βατιάκη· Ἀλεξάνδρου δὲ τοῦ βασιλέως ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς ταῖς πρὸς τοὺς ἐν τῇ Ἀσίᾳ σατράπας φέρεταί τις ἐπιστολὴ, ἐν ᾗ ταῦτα γέγραπται, Βατιάκαι ἀργυραῖ κατάχρυσοι τρεῖς. κόνδυα ἀργυρᾶ ρς΄. τούτων ἐπίχρυσα λς΄. τισιγίτης ἀργυροῦς εἷς. μύστροι ἀργυροῖ κατάχρυσοι λβ. λαγυνοθήκη ἀργυρᾶ μία· οἰνοφόρον βαρβαρικὸν ἀργυροῦν ποικίλον ἕν. ἄλλα ποτήρια παντοδαπὰ μικρὰ κθ. ἄλλα ποτήρια μικρὰ

ῥυτὰ,

ῥυταὶ, καὶ βατιακαὶ, καὶ λυκιουργοὶ ὑπόχρυσοι, καὶ θυμιατήρια, καὶ τρύβλια.

ΒΗΣΣΑ ποτήριον παρ' Ἀλεξανδρεῦσι, πλατύτερον ἐκ τῶν κάτω μερῶν, ἐστενωμένον ἄνωθεν.

ΒΑΥΚΑΛΙΣ. ἐν Ἀλεξανδρείᾳ καὶ αὕτη. ὡς Σώπατρος ὁ παρῳδὸς, βαυκαλὶς ἡ τετρακύκλος· καὶ πάλιν, νᾶμα μελισσᾶν ἡδὺ μὲν ὄρθρου καταβαυκαλίσαι τοῖς ὑπὸ πολλῆς κραιπαλοβόσκου δίψης κατόχοις. κατασκευάζουσι δὲ φησὶν οἱ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τὴν ὕαλον, μεταρρυθμίζοντες πολλάκις πολλαῖς ἰδέαις ποτηρίων, παντὸς τοῦ πανταχόθεν κατακομιζομένου κεράμου τὴν ἰδέαν μιμούμενοι. Λύσιππον τὸν ἀνδριαντοποιόν φασι Κασάνδρῳ χαριζόμενον, ὅτε συνῴκισε τὴν Κασάνδρειαν φιλοδοξοῦντι, καὶ βουλομένῳ ἴδιόν τινα εὑρεθῆναι κέραμον, διὰ τὸ πολὺν ἐξάγεσθαι τὸν Μενδαῖον οἶνον ἐκ τῆς πόλεως, φιλοτιμηθῆναι, καὶ πολλὰ καὶ παντοδαπὰ γένη παραθέμενον κεραμίων, ἐξ ἑκάστου ἀποπλασάμενον ἴδιον ποιῆσαι πλάσμα.

ΒΙΚΟΣ. Ξενοφῶν Ἀναβάσεως πρώτῳ, Κῦρος ἔπεμπε βίκους οἴνου ἡμιδεεῖς. Ἔστι δὲ φιαλῶδες ποτήριον κατὰ τὸν Πασιανὸν Πολυδεύκην.

ΒΟΜΒΥΛΙΟΣ, θηρίκλειον ῥοδιακὸν περὶ τῆς ἰδέας Σωκράτης φησὶν, οἱ μὲν ἐκ φιάλης πίνοντες ὅσον θέλουσι ταχὺς ἀπαλλαγήσονται, οἱ δὲ ἐκ βομβυλίου κατὰ μικρὸν στάζοντες. Ἔστι δὲ καὶ ζῷον τι.

ΒΡΟΜΙΑΔΕΣ. ἔκπωμα ὅμοιον τοῖς μακροτέροις τῶν σκύφων.

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΝ ἔκπωμα, τὸ γράμματα ἔχον ἐγκεχαραγμένα. Ἄλεξις· τὴν ὄψιν εἰπὼ τοῦ ποτηρίου γέ σοι Πρῶτιστον· ἦν γὰρ στρογγύλον, μικρὸν πάνυ, Παλαιὸν, ὦτα συντεθλασμένον σφόδρα. Ἔχον κύκλῳ τε γράμματα.

Οὐ πάντες οἱ ἀρχαῖοι τῷ ου ἀντὶ τοῦ ο στοιχείου προσεχρῶντο· παραπλησίως δὲ καὶ τῷ ει ἀντὶ τοῦ ε. σὺ δὲ, &c.

A descriptione poculi quæ narrationem Anticlidis de Enalo claudebat, transiliit librarius ad alius poculi descriptionem, quæ Alexidis versibus continebatur in sermone de literatis poculis. Errori, vt videtur, ansam præbuerunt vocabula aliquot tam ab Anticlide quàm ab Alexide vsurpata. Atque hic error semel commissus in vno libro, in omnia deinde exemplaria de quibus aliquid nobis compertum, propagatus est. Sæpe iam de hoc genere mendæ questi sumus. Non temerè vllum inuenio scriptorem antiquum, cuius codicibus non sit aliquod simile ex eadem caussa vulnus impositum. Sed enim hoc insigne exemplum est: Neque enim vt ferè fit, periodi aliquot, sed integræ paginæ sunt prætermissæ. Anticlidis verba ita, opinor, Athenæus scripserat συγκολυμβήσαντα αὐτὸν ἐκβῆναι. ἔχοντα κύπελλον, στρογγύλον, μικρὸν, πάνυ παλαιὸν, χρυσοῦ δὲ οὕτω θαυμασίου, ὡς τὸν παρ' αὐτοῖς αὐτῷ παραβαλλόμενον, οὐδὲν διάφορον εἶναι χαλκοῦ. Alexidis autem versus sic: Γραμματικὸν ἔκπωμα. τὸ γράμματα ἔχον ἐγκεχαραγμένα Ἄλεξις.

Τὴν ὄψιν εἰπὼ τοῦ ποτηρίου γέ σοι
Πρῶτιστον· ἦν γὰρ στρογγύλον, μικρὸν πάνυ,
Παλαιὸν, ὦτα συντεθλασμένον σφόδρα,
Ἔχον κύκλῳ τε γράμματ'. ἆρά γ' ἕνδεκα
Χρυσᾶ, ΔΙΟΣ ΣΩΤΗΡΟΣ; οὐκ ἄλλ' οὖν.
Τοιοῦτον, &c.

Ἀχιλλεὺς οὖν ὡς ἐξαίρ. Locum respicit qui est Ἰλιαδ. ῥαψ. π. de Priami poculo vide ῥαψ. ω. Αὐτός γε μὴν ὁ Ζεὺς. vide infrà in sermone De carchesio, & de scypho. Stesichori locum de Solis poculo habes infrà in *Herculeo* poculo. Οἱ δὲ περὶ δὲ καὶ τὸ Βαθυκλέους τοῦ Ἀρκάδος ποτήριον. Nota historia, ex Diogenis Laertij Thalete. De eodem aliquid iterum infrà in ΠΕΛΛΑ. Χρυσίοις οὖν δεπάεσσι ἀλλήλους δεξιοῦνται. dij videlicet, apud poëtam. alludit ad hos versus,

Οἱ δὲ θεοὶ πὰρ Ζηνὶ καθήμενοι ἠγορόωντο,
Χρυσέῳ ἐν δαπέδῳ· μετὰ δέ σφισι πότνια Ἥβη
Νέκταρ ἐῳνοχόει· τοὶ δὲ χρυσέοις δεπάεσσι
Δειδέχατ' ἀλλήλους.

Ἀντιφάνης. ἄλλοι δὲ καὶ δὴ Β. Quatuor hic senarij iambici, & pars quinti. Sed versus secundi prima πευτοποδία in vtroque Excerptorum libro similiter scripta, quomodo sit restituenda non possum coniectura assequi. Τάλαντα Βαβυλώνια σγ', μναῖ ιβ'. Ita Hœscheliana Excerpta: at Leuinij, μναῖ νβ. Ἔθος δ' ἦν πρότερον ἐν τῷ ποτ. Durat hic mos hodiéque in Narbonensi Gallia: vbi pueri à poculis aquam in scypho offerunt, deinde vinum ex œnophoro aut lagena infundunt. In Anacreontis verbis, Φερ' ἀνθεμεῦντας ἡμῖν στεφάνους: Aeolicum est ἀνθεμεῦντας pro ἀνθεμοῦντας: hoc

autem pro ἀνθεμόεντας. *affer nobis floreas coronas.* In neutro libro perscripta erat hæc dictio: sed notata compendio eodem. Ratio medica moris huius quæ ex Theophrasto affertur, vt epoto prius, quod erit magis aqueum, minus auidè vinum experatur: subtilior est quàm verior. Nam contra: cum aquæ prius infusæ vinum superfunditur, prius quàm aqua vinum bibitur: vtpote labro propius. aquam voco & vinum, quod plus aquæ aut vini mixtum habet. Hoc igitur videamus. At illud rectè: remedium aduersus temulentiam fore, si potu τῷ ὑδαρεῖ naturæ satisfactum fuerit prius. Nec dissimile est quod lib. III. dicebamus, cap. XXXIII. οὐ εἰδότες σκύφον Ἡρακλεωτικόν. quid appellet scyphum Heracleoticum disce ex iis quæ dicuntur infrà, vbi agitur de scaphide. Οἱ δὲ κλεινοὶ λέγονται περὶ Κρήτην. Ex istis Excerptis diuinare non possumus quomodo delatus sit Athenæus in hunc sermonem tam alienum huic loco: nam alibi plura auctor de hoc Cretensium furore. Sed de occasione digressiunculæ huius licet facere coniecturam ex simili loco infrà in Χόννοι. vide fragmentum alterum capite XV. descriptum. Cæterùm de voce κλεινὸς adi Hesychium, & Eustathium qui hæc citat. Subiecti versus, Ὁρᾷς ὅταν πίνωσιν, &c. Aristophanis sunt ex Equitibus. αὔξει γὰρ καὶ τρέφει, μεγαλύνει τε τὴν ψυχὴν ἡ ἐν τοῖς πότοις διατριβή. Libro XII. ἔστι γὰρ τὸ μὲν ἥδεσθαι καὶ τὸ τρυφᾶν ἐλευθέριον. ἀνίησι γὰρ τὰς ψυχὰς καὶ αὔξει. & in hanc sententiam alia multa. Ἀγκύλη. Vide libro XV. & Hesychium. Sed & infrà hoc libro in Κοτταβὶς eadem penè verba. Αἰακὶς ἡ κύλιξ καλεῖται. Perperam apud Hesychium, αἰακὶξ. Eustathium lege hæc describentem. Ἄκατος. acatum pro poculo vsurpatum esse, etiam grammatici nos docent. In Epicratis verbis κοντὸς est quam vocabant nautæ κατάπειραν τηρίαν. Festus in voce *percontor.* χάλα πόδας Hæsch. Exc. πόδα Leuinij. notum quid *pes* in re nautica. Ἄρουλον. Vix videtur verè Græcum vocabulum. Eadem tamen omnia totidem literis in vtroque Excerptorum libro. De poculis quæ vocabant *amalthea cornu*, & *entantum* Eustathius ex Athenæo, καὶ τι ἐργασμένον. hoc est, ἐργασον. de quo capite XIII. ποιητὴς ἀργυροῦς εἷς. Disertim ita scriptum in vtroque exemplari. Barbaricum & nomen & poculum. ἐξ ἰκάσει ἀποπλαττόμενον ἴδιον ποιῆσαι πλάσμα. In vtroque libro erat ἰδία, superscriptis τῷ α literis ον. Puto scribendum, ἐξ ἰκ. ἀπ. τὸ ἴδιον, ἰδία ποιῆσαι, πλάσματα. vel, ἰδιάζον τι. πλάσμα. De bombylio dictum libro sexto, capite XVIII. Γραμματικὸν ἔκπωμα. quicquid erat literas inscriptum, Græci γραμματικὸν, Latini *literatum* dixerunt. vt, *frons literata.* & in Rudente, de vrna, *Nam hæc literata est: ab se cantat cuia siet.* γραμματικῶ ποτηρίω meminit Lexiphanes Lucianeus.

CAPVT V.

Pocula literata. Veteres pronuntiasse τὸ ο, ου. γνάλαι. δεῖνος *&* δῖνος. ἔργον ποδῶν. *Epigenes vetus criticus. poculum* δακτυλωτὸν *&* ἄχραντον πυρί. *Cypsela.* ἐμβασικοίτας *&* ἐμβασιχύτας. προπίνειν κώμην τινί. *Pollucis locus. Veterum figmentum Solem in poculo vehi. Manis hæresiarchæ adfine commentum. plurima emendata.*

LITERATI poculi exemplum commemorat sophista cœnarum, Capuæ visum sibi, Dianæ consecratum, ex Homericis versibus petito cęlaturæ argumento: ipsis etiam insculptis inibi versibus poëtæ: tanquam esset Nestoris poculum: non quod voluerit artifex persuadere hominibus, esse hoc illud ipsum poculum, quo Nestor vsus: sed hanc fuisse illius figuram, auctore poëta. Similes poculo huic videntur fuisse illi duo scyphi Homerici Neronis, de quibus Suetonius in vita, cap. XLVII. Faciunt iniuriam industrij artificis manibus, qui stolidum hic illum appellant. Sed non assecuti sunt viri boni mentem Athenæi: qui infra in Νεστορὶς scribit, vulgus Capuanorum pro verè Nestoreo id poculum habuisse. Subiicitur huic aliud literas inscriptum poculum ex Achæi tragici Om-

la: cuius versus malè in vulgatis codicibus acceptos ita scribimus. Loquitur vnus satyrorum.

> Ὁ δὲ σκύφος με τοῦ θεοῦ καλεῖ πάλαι,
> Τὸ γράμμα φαῖνον, δέλτ', ἰῶτα, καὶ τρίτον
> Ὄ, νῦ τ' αὖ πάρεστι, κ' οὐκ ἄπεστιν ὗ.
> Ἐκ τοῦ 'πίκρια σὰν, τόδ' ὁ κηρύσσετον.

Dudum est cum me dei scyphus vocat, literam ostendens, Δ. Ι. *& tertiam* Ο. *etiam* Ν *adest: neque abest* Υ. *Vlterius prædicant* dei nomen *duæ literæ* Σ. *&* Ο. Vt plenum sit Διονύσου nomen vnum à fine υ desideratur: quod cur à cælatore fuerit prætermissum, vel ab Achæo potius, explicat accuratè Athenæus. Est autem eius rei caussa: quod veteres (legendum enim ex Epit. πάντες οἱ ἀρχαῖοι non οἱ Ἀχαιοί.) vocalem ο pronuntiabant ου. Vnde factum vt pro simplici vocali interdum scriberent ου: vt libro superiore capite xx. & contra pro diphthongo simplex ο: vt in hoc loco. Addit Athenæus, παραπλησίως δὲ καὶ τὸ υ γράφουσιν ὅταν καὶ καθ' αὐτὸ μόνον ἐκφωνῆται, καὶ ὅταν συζευγνύμενον τῷ ἰῶτα. Vt ο pro ου scripserunt: sic etiam υ pro diphthongo υι. Ita quidem vulgata lectio: at non ita manu exarata. Nam in Excerptis summa huius παρεκβάσεως ita proponitur. Ὅτι πάντες οἱ ἀρχαῖοι τῷ ου ἀντὶ τοῦ ο στοιχείου προσεχρῶντο. παραπλησίως καὶ τῷ ει ἀντὶ τοῦ ι. Fortasse non malè. De *san* Dorico, vulgò notum ex Herodoto & aliis. Pindari verba exercuerunt nos libro x. capite xxi. Eubuli locus per nos haud desinet esse stigmatias. Ad alia. ΓΥΑΛΑ. vel inuitis libris omnibus γυάλαι scribendum. legi apud Euripidem γύαλα κεραμίων: neque abnuero etiam γύαλα κυλίκων posse dici. at γύαλον pro poculo non leges: sed γυάλης. sic in omnibus deinceps exemplis. Pro ΔΕΙΝΟΣ scriptum in Excerptis Δεινιάς: quod est idem: & additur, λέγεται δὲ ἡ δεινιὰς καὶ δῖνος. Versus est elegans veteris comici, Ποτήριον ἡ γραῦς, ἄλλο δ' οὐδὲν βλέπει, sententiæ eiusdem cum Latinorum prouerbio, *Anus ad armillum*. In Archedici versu non Σχολεδείνην, vt hodie, sed Σχολεδίνην legit Eustathius: atque hinc probat etiam poculi nomen per ι scribi solitum. neque obstat quod etiam in Græcorum Lexicis per ει scribitur. nam vt alibi diximus ει & ι passim confusa in antiquis Lexicographorum libris: itémque αι & ε. Scribo igitur verba Archedici:

> Α Νικοστράτην τιν' ἤγαγον περὶ ὀλίγου σφόδρα
> Γρυπὴν, Σχολεδίνην ἐπικαλουμένην ὅτι
> Δῖνον ποτ' ἦρεν ἀργυροῦν ἐν τῷ σκότῳ.
> Β Δῖνον; κακόν γε τοῦτο δείδοικ' ὦ θεοί.

Ait, Cyrenensium dialecto δῖνον significasse τὸν ποδονιπτῆρα, *peluim siue pollubrum*: affini significatione vsurparunt alij pro psyctere, vt postea dicetur. In ΔΕΠΑΣΤΡΟΝ. videtur scribendum, παρὰ Κλειτορίοις τὰ ποτήρια δέπαστρα καλεῖσθαι. In ΔΑΚΤΥΛΩΤΟΝ. versus sunt Ionis, vbi οἴσει δῶρον exponere debes, *auferet præmium*. non *afferat*: &, Κάστορος δ' ἔργον ποδῶν. *opus pedum Castoris*. id est, quod olim Castor præmium cursus est consecutus. Epigenes qui laudatur deinde, antiquus fuit criticus, multorum poëtarum interpres. Scripserat in Ionem Chium vt hîc apparet: item in Orpheum, vt docent ista Clementis Alex. lib. v. Ἐπιγένης ἐν τῷ περὶ τῆς Ὀρφέως ποιήσεως, τὰ ἰδιάζοντα παρ' Ὀρφεῖ ἐκτιθέμενος, φησί. Huius verba sunt explicantis δακτυλωτὸν ἔκπωμα apud Ionem, τὸ ἀμφωτον ποτήριον, εἰς ὃ οἷόν τε τοὺς δακτύλους διείρειν ἑκατέρωθεν. *poculum vtrinque auritum, in quod digitos inserere poßis ab vtraque parte*. perperam vulgati libri & interpretes διαιρεῖν. quod emendauimus primum ex ingenio, deinde ex Eustathio & Excerptis. idem error paullo post corrigendus, in verbis Philemonis. In illis Ionis versibus quibus poculi digitati fit mentio, idem ἔκπωμα etiam ἄχραντον πυρὶ nuncupatur. Id quoque explicatur Athenæo: & quidem multifariam: vt satis appareat, parum constitisse inter veteres criticos cur Ion sic esset locutus. At Didymus in enarratione eius fabulæ Ionem reprehendere ausus est, ac dicere poculum illi dictum esse ἄχραντον πυρὶ, quia malè accepisset Homeri versum in decursione Patrocli, πέμπτῳ ἀμφίθετον φιάλην ἀπύρωτον ἔθηκεν. de quo vide infrà in φιάλη. putauit Ion, ait Didymus, φιάλην illo versu poculum dici: falsò: nam Homerus intelligit æneum vas patens admodum, lebeti simile, suscipiendæ frigidæ aptum. Dalec. quod de Ione dixerat Didymus ad Epigenem transtulit. melius Breuiator, Δίδυμός φησιν ὅτι παρήκουσεν Ἴων Ὁμήρου. Sed hoc leue, præut quod volunt iidem pro ἀφάμαρτος scribendum esse ἀφαμάρτος. nam quid absurdum si hoc non est? simile illud, cum in Homeri versu πέμπτῳ exponunt *quinto*

connina. cum debuissent, *quinto equorum agitatori*: Mox, προθεὶς κάλπης, φησὶ δακτυλωτὸν ἔκπωμα. id est, *praposita* ad exponendum *voce* κάλπης, *ait esse poculum digitatum.* de hoc vsu vocis προθεὶς sæpe diximus. de hoc poculo infra. in ΕΛΕΦΑΣ scribe, ὡς Δαμόξενος φησὶν ἐν ἑαυτὸν παραδιδοῦσι. meminit Suidas ex hoc loco. &, τὸν ἐλέφανθ' ἥκει φέρων ὁ παῖς. & versum tertium, Δικερωνον. ἡλίκον ; τρεῖς χωροῦν χόας. necnon in extremo πῶμεν δέ μοι ποτὲ Ἐν Κυψέλοισιν ἡδέως. melius quàm vt alij emendant. *Cypsela*, nomen arcis in Arcadia: & oppidi cuiusdam in Thracia. ΕΦΗΒΟΣ. τὸ καλούμενον ποτήριον ἐμβασικοίτας οὕτως φησὶ καλεῖσθαι Φιλήμων. Eustathius legit ἐμβασιχύτας. quod sum miratus. nam & membranæ & Excerpta & Petronius Arbiter ἐμβασικοίτας tuentur. In versu Stephani, Τούτῳ προὔπιεν ὁ βασιλεὺς κώμην τινά, sic erat exponendum προπίνειν κώμην τινὶ, vt apud Demosthenem, προπίνειν τῷ Φιλίππῳ τὴν ἐλευθερίαν, & τὰς πόλεις. pro, inter pocula dare & prodere. veteres explicant χαρίζεσθαι, vt illo Anacreontis, ἀλλὰ πρόπινε ῥαδινοὺς ὦ φίλε μηρούς. Sic libro XII. de Alcibiade, προπιὼν τῷ Θρασύλλῳ τὰ ἡμίση τῶν ποτηρίων τῶν ἐπὶ τῆς κυλικείου. id est, *cum propinasset Thrasyllo dimidiam partem poculorum, quæ in poculorum theca erant.* vel, *super mensa poculorum.* propter ἐπί. At κώμην esse poculi nomen tam alienum à vero quàm quod maximè. Versu isto, Εἰς τάσδ' ὁ δεινὸς ὄλβος ἀπηνέχθην ἐγώ, quid sit restituendū quærō adhuc, nisi cui placeat, Εἰς τάσδε διαβολὰς ἀπῆλθον. i. iudicent eruditi. ΗΔΥΠΟΤΙΔΕΣ. Apud Pollucem lib. VI. cap. XVI. ita scriptum est in poculorum censu. καλοῦνται δὲ καὶ ἡδυποτίδες, ἀβερύμιοι, ῥυταί, δῖνοι. nihil hîc sani, sed sanatu facilia omnia. scribe, καὶ ἡδυποτίδες αἱ Ῥόδιαι, ῥυτὰ, δῖνοι. Finxerunt olim poetæ & pictores, Herculi ad Geryonis boues nauiganti pro naui magnum poculum fuisse: sicut etiam superiore capite dictum est. Caussam eius figmenti suspicatur Athenæus esse hanc: quod magnis poculis solitus Hercules delectari. Sic ille, μή ποτε δὲ ἐπεὶ μεγάλοις ἔχαιρε ποτηρίοις, ὁ ἥρως, διὰ τὸ μέγεθος παίζοντες οἱ ποιηταὶ καὶ συγγραφεῖς, πλεῖν αὐτὸν ἐν ποτηρίῳ ἐμυθολόγησαν; puto verius, οἱ ποιηταὶ καὶ οἱ γραφεῖς. nam pictores & poetæ talium figmentorum fabri extiterunt, non οἱ συγγραφεῖς. per pictores intellige omnes simulacrorum artifices, de quibus dictum capite secundo, cum in gemino huic loco explicaremus verbum δημιουργοῦσιν. Addit auctor, fuisse qui dicerent vehi Solem ab Oriente ad Occidentem in poculo. Inepti homines cum nunquam totus appareat Solis globus, induxerunt in animum credere, id quod oculis cernimus esse τὸ κυρτὸν caui cuiusdam quo Solis corpus contineretur. atque illud cauum appellauerunt poculum, siue nauigium. nam olim vtriusque eadem ferme fuerunt & figura & nomen. vt κύμβη, κύμβιον, ἄκατος, σκαφὶς, & κάνθαρος. Quid hoc fingi queat magis ridiculum? tamen etiam sapientes de Sole & Luna disputantes nomen disci videas vsurpare. Videtur autem Manes hæresiarcha hinc mutuatus suum illud ridiculum dogma: Solem & Lunam nauigia esse quibus defunctorum animæ in beatorum regionem transportarentur. Theodoritus Polymorphi libro primo, in Manetis hæresi, ποτὲ δὲ πλοῖα λέγοντες εἶναι, intellige Solem ac Lunam, τὰς τῶν τελευτώντων ψυχὰς ἀπὸ τῆς ὕλης μεταφέροντα πρὸς τὸ φῶς. Epiphanius, πλοῖα ἤτοι πορθμεῖα εἶναι λέγει Manes, τοὺς δύο φωστῆρας. Improbissimi hominis commentum tale fuit eodem auctore: ἐλθὼν, Dei filius, καὶ ποιήσας τὴν δημιουργίαν πρὸς σωτηρίαν τῶν ἀνθρώπων, μηχανὴν συνεστήσατο ἔχουσαν δώδεκα κάδους, ἥτις ὑπὸ τῆς σφαίρας στρεφομένη ἀνιμᾶται τῶν θνησκόντων τὰς ψυχάς. καὶ ταύτας ὁ μέγας φωστὴρ ταῖς ἀκτῖσι λαβὼν, καθαρίζει καὶ μεταδίδωσι τῇ σελήνῃ, καὶ οὕτω πληροῦται τῆς σελήνης ὁ δίσκος, ὁ παρ' ἡμῖν προσαγορευόμενος. In Antimachi verbis, metricæ legi ita possumus consulere, τότε δὴ χρυσείῳ ἐνὶ δέπαϊ σφῷ Ἠέλιον π. Æschylea ex Heliadibus sunt corruptissima. Erit aliqua sententia si ita concipias: ἔνθ' ἐπὶ δυσμαῖσι σοῦ πατρὸς Ἡφαιστότευχὲς δέπας, ἐν τῷ διαβάλλων πολλοῦ οἰδμαίνοντα περᾷ δρόμου πόρον. φεύγων μελανίππου προφυγὼν ἱερᾶς νυκτὸς ἀμολγόν. Verba sunt cuiusdam qui Heliadum vnam alloquebatur. *in occidente est poculum patris tui Solis, opus Vulcani: in quo trayciens, longum & æstuosum curriculum conficit: cum ad orientem abit relicta Noctis veneranda silentio.* ἱερᾶς scribimus ex MSS. Lucretius, *& noctis signa seuera.* Scribe, ὃ αὐτὸν ἐφόρει σὺν ταῖς ἵπ. &, ἡ νῦν ἀνίσχει ὁ ἥλιος. vel ᾗ δή.

CAPVT

CAPVT VI.

Ἠθάνιον. Thericlea vetustißima fictilia fuisse. Plinius notatur. veterum vocabulorum metalepses. iphicratides. *ἕλκειν bibere. Alexidis* Hippiscus. *Pollux emendatur. Ritus consecrandi simulacra Iouis Ctesij. καδίσκος & κάδος vnde. ἑιὸς ἄωτος. Ἑρμῆν ἕλκειν.* cantharus. *γύλιον. item alia.*

HΘANION. nusquam alibi, opinor, extat vox ἠθάνιον, quam in Hellanici loco quem auctor subiicit. etsi autem suadet vocabuli origo, colū hac voce significari: puto tamen non sine graui caussa inter pocula esse hîc positum id nomen. illud certum ex verbis Hellanici, ad cœnaculi atque adeo mensæ supellectilem spectasse quicquid est quod hac voce significatur. οἶκοι Αἰγύπτιοι non sunt *ædes Aegyptiorum.* sed *triclinia*, siue *œci Aegypty*: de quibus aliquid dicebamus libro quinto, cap. VI. Θηρικλείῳ φησὶ τὸν Ἡρακλέα πίνοντα. Alij ἐν Θηρικλείῳ. nihil hîc affirmat auctor. Θηρικλῆς ὁ Κορίνθιος κεραμεύς. Erant igitur initio thericlea fictilia: neque sine ratione pater ille stribiliginum Lexiphanes, ait apud Lucianum, ποτήρια γήινα πολλά, οἷα Θηρικλῆς ὤπτα διειχανῆ. postea è signo fieri cepere auro & argento. atque istorum ferè mentio apud scriptores. Plinius verò libro XVI. cap. XL. Thericlem τορευτὴν non figulum vult fuisse. sed errasse Plinium arbitror: nam Aratos æqualis aut suppar Thericlis, apertè fictorem figulinorum facit. Ὦ γαῖα κεραμεῦ σ' ὁ Θηρικλῆς ποτὲ Ἔπλαξε κοίλης λογχίον διερωίας βάθος. In altero versuum Theopompi lege, ὄνομα σοι τί θώμεθα; cætera non satis assequor. τὰ τοίνυν ῥήματα καὶ ὅσα τ. sententia parum plena. sed hoc voluit: veterum inuenta vt plurimum nomine ipso auctorem suum esse professa: attulerat plura eius rei exempla: quibus hæc adiicit: οἷον θηρίκλειος, δεινίας, ἰφικρατὶς (ita scribendum non ἰφικράτης.) ταῦτα γὰρ πρότερον συνιστόρει τοὺς εὑρίας. φαίνεται δὲ ἔτι καὶ νῦν. εἰ δὲ μὴ ποιεῖ τοῦτο, μεταβεβληκὸς ἂν εἴη μικρὸν τοὔνομα. id est, *vt thericleum, dinias, iphicratis: nam ista prius inuentores simul indicabant. quod & fit nunc quoque aliquo modo. sin hoc non fit, mutatum nempe est paullatim id nomen.* vt hæc melius intelligas, titulum cogita libri vnde sumuntur: in quo tractabat auctor περὶ μεταλήψεως: hoc est, *de translatione dictionum ab vna significatione ad aliam.* Sensus est: nomina huiusmodi naturam suam & genuinam significationem mutasse. Exempli caussa: Thericles prima notione viri proprium fuit: thericleum inde deriuatum, poculi & inuentoris illius significationem habuit: sed olim: nam paullatim extincta vulgò memoria Thericlis, solam poculi indicationem id nomen habere cepit. quia tamen, penes eruditos remansit veritatis cognitio, addit, φαίνεται δέ τι καὶ νῦν. ex hic manifestus error interpretum. Noli putare *Iphicratidis* siue *iphicratidum* nomine poculum significari. quod falsissimum est: nam calceos ita vocabant: vt docemus alibi pluribus. Notabis, auctore Cleanthe dinum siue diniadem poculum à Dino inuentore nomen habuisse. συνιστόρει necessariò scripsimus, non συνιστορεῖ. τοὺς θῆρας κλονεῖ ἀπόνδοντα ταῖς κύλιξι. Melius in Excerptis, ἀπονίζοντα. Inde etiam in primo versu ex Eubuli *Aleonibus* scribo μάλ' ἀνδρικὴν *grandem*: non μαλανδρικήν. Pro περὶ Καθωνοχειρος, Excerpta, παρακαθωνόχειρον. In fine ἐπικαλούμενοι εἷλκον Διὸς Σωτῆρος, *poculum istud conuiuæ singuli bibebant, Iouis Seruatoris nuncupantes.* ἕλκειν & αὐαίνειν significant *educere & siccare calycem.* Teleclides, μελαγχρὸν οἶνον ἕλκειν ἐξ ἡδυπνόου λεπαστῆς. & ita sæpe in his libris. In Epitoma scriptum ἐπικαλούμενος. Ita εἷλκον erit primæ personæ. Ὦ γαῖα κεραμεῖ σ' ὁ Θηρικλῆς ποτέ. Scrib. κεραμεῦ σ' ὁ Θηρ. vel vt MSS. σὲ Θηρ. Non dubitabunt periti corruptum esse statim, ἐν Ἠπείρῳ. ego non dubito scribendum ἐν Ἱππίσκῳ. qui titulus est fabulæ Alexidis, quem leges in multis locis operis huius. Etiam hæc deprauata, κοίλην ὑπαρθύουσαν. Scribe cum eruditissimo Sylburgio, ὑπερβρύουσαν. Ἐκ τῶν τοιούτων ἀγγεῖα ποτηρίων. Scribe Ἀγχυΐα vel Ἀγχυΐη. εἶτ' ἐλθὼν ἔρανον ἀφῆκε βαπτίσας ἱεροσυλήσας. An ἱεροῤῥύμβως? *validè, multum.* Pro IΣΘMON, scribo cum Excerptis & Eustathio ἴσθμιον. ΚΑΔΟΣ. Σιμμίας ποτήριον παρατιθέμενος Ἀνακρεόντειος Ἡρίστευσεν ἴτε. Desunt initio huius periodi φησὶν ὅτι· nam vertendum fuerat, *Simmias*

ait poculum esse, proferens ex Anacreonte Ἠρίσησα, &c. errant qui sequens testimonium putant esse Simmiæ: cum variis locis ea verba Anacreonti auctor tribuat: vt lib. XIV. similis error interpretum in simili loco, in λεπτῇ. Testatur & Pollux Anacreontis esse hoc testimonium: etsi mirè deformata lectio quæ in eius libris. In decimo ait, cap. XX. de voce κάδδος loquens. Καὶ Ἀνακρέων δέ φησιν, οὐδ' ἐξ ὅπιων κάδδον. Lege ex hoc loco, οἴνου δ' ἐξέπιον κάδδον. vel κάδον. Mox in Epigenis senarios turbant codices, qui præferunt constanter, ὁλκεῖα, κρουνεῖα, ἴσα δὲ κρουνίαναι. nam postrema mendo non carent. & sine illis locus idem est descriptus infrà in λουτήρια. contra in κρατεῖα, clarum eorundem vestigium. Vltimus Hedyleorum corruptus manifestò, Ἡδύλε μεταζῶν εἰς κενὸν οὐ μεθύων: ex opinione sic restituimus, ——καὶ λέγει, παῖζε Ἡδύλε; μισῶ ζῆν εἰς κενὸν οὐ μεθύων. *rigato me aliquis vini Chij cadis: & hoc mihi accinat lude Hedyle: odi viuere frustra, non ebrius.* quasi dicat, vnica est viuendi causa bibere. Placet Dalec. coniectura in isto, Εἰς κῶ πίνει τετραχόοισι κάδδοις, *quatuor congiorum cadis.* at proximorum verborum, Ἡρόδοτος δ' ἐν τῇ τρίτῃ φοινικικοῦ φησιν οἴνου κάδον: & lectio praua & interpretatio. Scribe, Ἡ. δ' ἐν τῇ τρίτῃ, Φοινικίου οἴνου κάδον. Pollux quoque laudat hunc locum. Atque ille κάδον vel κάδδον, (nam vtrumque inuenias) non inter pocula, verùm inter vasa recenset vbi vinum habetur aut portatur. Neque debemus existimare omnia nomina hoc libro exposita ad potoria vasa tantum pertinere. Ne longe ab eam ΚΑΔΙΣΚΟΣ statim, non solum ποτηρίου εἶδος esse dicitur: sed etiam ἀγγεῖον diuersissimi vsus. Nam ait: ἀγγεῖον δ' ἐστὶν ἐν ᾧ τοὺς κτησίους Δίας ἐγκαθιδρύουσι. Antiqui præter publicas religiones, & ea numina quæ in templis colebãt, priuatos habebant multiplices deos. alium enim pro foribus statuebant, alium in vestibulo aut atrio, alium in cubiculo, (vnde cubiculares imagines de quibus nuper ad Suetonium) alium ad focum, alium in domo intima. postremò etiam in promptuariis cellis posita signa. Hi sunt quos Δίας κτησίους Anticlides mox vocat, & cum eo hic Athenæus. Harpocration: τὸν κτήσιον Δία ἐν τοῖς ταμιείοις ἱδρύονται. Ritum dedicationis horum signorum insequentibus verbis exsequitur Anticlides. Illa verò mendis sunt deformata multifariam. symbolam ad eorum emendationem Excerptorum confector contulit: pleraque de ingenij coniectura ita emendabamus. Διὸς κτησίου σημεῖα ἱδρύεσθαι χρὴ ὧδε. καδίσκον καινὸν δίωτον ἐπίθημα τοῦτο στέψαντα τὰ ὦτα ἐρίῳ λευκῷ, καὶ ἐκ τοῦ ὤμου τοῦ δεξιοῦ αὐτοῦ καὶ ἐκ τοῦ μετώπου ἄωτον κρόκινον κρεμανῦναι, καὶ ἐπιχέαι ὅ, τι ἂν εὕρῃς; εἶτα οἱ χέαι ἀμβροσίαν. ἡ δ' ἀμβροσία, ὕδωρ ἀκραιφνές, ἔλαιον, παγκαρπία. ἅπερ ἔμβαλε. *Iouis Ctesij signa ita statuenda. Cadiscum nouum vtrinque ansatum operculo tegendum: simulacri auribus coronam è lana alba imponito. ex humero eius dextro lanam suspendito coloris croces: amicito etiam, vt erit tibi commodum. deinde ambrosiam illi affundito: est autem ambrosia, aqua pura, oleum, & fructuum omne genus: hæc omnia misce ad ambrosiam.* Signa quæ domi colebant collocabant in larariis: & erant simulacra hæc armariis inclusa, quæ ad sacellorum modum confiebant. Græci vocant vulgò ναΐδια: Anticlides hic καδίσκους. rectè enim Dalecampius existimauit cadiscum hoc loco signi esse receptaculum non ipsum signum, vt summi quidam viri sunt arbitrati. Hesychius, καδδίσκοι, σκεύη εἰς ἃς τὰ ἱερὰ ἐτίθεσαν. Ac videtur ea primũ significatione nota vox κάδος vel καδίσκος fuisse Græcis, ab Hebræo קדש vnde est מקדש *sedes rei sacræ.* etsi non ignoramus κάδος pro mensura esse כד Syrorum. Videtur autem peculiare signis Iouis Ctesij fuisse, vt auribus coronas haberent impositas, non toti capiti, vt mos est omnium. non est aliter interpretari ista, στέψαντα ὦτα ἐρίῳ λευκῷ. sed fortasse non errauerit qui scripserit, στέψαντα ἀώτῳ λευκῷ. poëtæ, οἰὸς ἄωτον, aut simpliciter ἄωτον lanam vocant. sæpe autem in sacris vsi veteres remotis ab vsu communi verbis. Perperam mox libri omnes, Στράτων ὁ κωμικὸς ἐν Ληψνομέδῃ. Legendum Στράττις, vt ostensum est libro septimo, cap. XXIII. In versibus Stratidis qui laudantur hic, Ἑρμῆς est nomen ποτοῦ, qua de re libro primo, capite vlt. Ἑρμῆν ἕλκειν est *educere illud poculum quod sic vocabant.* ineptissimè enim interpretes, *Mercurium precari atque innocare.* quoties legitur in his libris ἕλκειν pro *bibere?* ΚΑΝΘΑΡΟΣ: ὅτι μὲν πλοίου ὄνομα κοινόν. *Cantharus pro nauigij nomine translatitium est:* quod etiam poculũ significet, docet deinde Ath. Macrobius planè aliter: *Cãtharus pro poculo quidem nota res est, vel ex ipso Virgilio, qui aptissimè proprium Liberi patris poculum assignat Sileno: sed id, vt supra polliciti sumus, etiam pro nauigio poni solitum debemus ostendere.* tum affert locum è Nauclero Menandri, qui sequitur non longè. In trochaicis Alexidis ἐν Κρατεία, scribe, πλησίον δ' ἡ κάμβρα Στρωματά τε καὶ γύλιον αὐτοῦ. Hæc militis suppellex; stragula & pera in qua soliti poculum

allia

allia & cepas circumferre. Græci ita describunt. γύλιον ἀγγεῖον ἐστὶ ὁδοιπορικὸν εἰς ἀπόθεσιν τῶν ἀναγκαίων, ᾧ ἐχρῶντο οἱ στρατιῶται. Athenæus infrà non longè, cothonem scribit fuisse Laconicum poculum ἐπιτηδειότατον εἰς στρατείαν, καὶ εὐφόρητον ἐν γυλίῳ. Postquam de cantharo testimonia tria attulit ex Eubulo comico, subiicit, Ἀρεσίας, μέγαν πάνυ καὶ ξηρὸν ἐποίησε τὸν κάνθαρον. viri docti hæc malè confuderunt cum Eubuli verbis: est enim diuersi poëtæ locus. sed *Aresias*, nullus opinor fuit. Lego Ἀρεσίας. is est de quo libro II. cap. XIX. ξηρὸν ποιεῖν τὸν κάνθαρον eleganter, vt, *siccare calyces*, Horatius. In ecloga è Phrynichi *Comastis* (cuius fabulæ meminit Pollux libro IV. cap. VII.) ἕκαστος τῆς ἡμέρας ἕλκων οἶνον, κανθάρους, non intelligo: & verius puto, εἶλκεν. In Menandrea pericopa legunt veteres quidam, Πρῶτος λέγω σοι: deinde Macrobius τὸν δ' ἔχρυσον κάνθαρον. Ποῖον; τὸ πλοῖον. εἰδὲ μ' οἶδα σὺ ἄθλιε. vel εἰδὲν οἶδα. Fortasse autem scribendum in iis quæ sequuntur, Τὴν ναῦν σπουδαῖα μοι λέγεις; ἐγώ. τὴν ἐμὴν ἐκείνην ναῦν ἣν Καλλικλῆς ἐποίησε. τότε πλοῖον ἐμὸν ὁ Εὐφράνωρ ἐκυβέρνα Θούριος. constáter mox omnes codd. & Epit. χρυσῷ τὰ χείλη περιτετραμμένας. aut περιτετραμμένας. quod quid significet? Lego igitur περιτετραμμένας. aliis verbis idem dicit paullo post, τὰ χείλη περιαργυροῦντας καὶ χρυσοῦντας.

CAPVT VII.

Carchesium *poculum. Macroby locus emendatus.* λιωὸς *in naui.* κέρχνος & κερχνοειδῆ. Theodoridas *poëta. Atheniensium* διμιόπεατα. *poculum* περισκελές. Κέρνος. cernophori. μήκωνες λευκοί. *Vannus mystica. Pocula hederacea.* Cissybium. Polis. κήθιον. Ciborium. *explosa eius vocis etymologia quam aliqui adferunt.* condy. Κονώνιος & κώνιος.

KARCHESION. ex Callixeno ita describit Athenæus: ποτήριόν ἐστιν ἐπίμηκες, συνηγμένον εἰς μέσον ἐπιεικῶς, ὦτα ἔχον μέχρι τοῦ πυθμένος καθήκοντα. Vertit ad verbum Macrobius. *Carchesium est poculum procerum & circa mediam partem compressum, ansatum mediocriter, ansis à summo ad infimum pertinentibus.* Ita omnes hactenus Macrobij editiones: absurdè: neque enim *ansatum mediocriter* potest dici, cuius ansæ ad infimum pertingunt à summo. medicina quam facere conati sunt quidam, medicina non est, verùm sententiæ διαφθορά. nihil hîc opus audacibus coniecturis. peccantem vocem restitue in suum locum, & scribe ex verbis Græcis, *circa med. par. compressum mediocriter, ansatum, ansis à s.* Λιωὸν in naui mox vocat, quam poetæ ἰσοδόκην & μεσόδμην. Quę aspera sunt κεγχρὰ siue κερχνώδη dicuntur, illa propriè quæ in superficie densas habent asperitates milio similes: nam Ionibus milium appellatur κέρχνος pro κέγχρος. Fuere qui hinc deducerét vocem καρχήσιον, vt sit poculum cuius superficiem tales ἀνωμαλίαι protuberantes exasperent. Athenæus, ὠνομάσθη τὸ καρχήσιον διὰ τὸ τραχύσματα ἔχειν κεγχροειδῆ. καὶ εἴρηται κατ' ἐναλλαγὴν τοῦ ε πρὸς τὸ α ἀντὶ τοῦ κερχήσιον. διὸ καὶ Ὅμηρος τοὺς ὑπὸ δίψης κατατετριμμένους καρχαλέους εἶπεν. Iliadis ραψ. φ. δίψῃ καρχαλέοι κεκονιμένοι ἐκ πεδίοιο φεῦγον. alij legunt καρφαλέοι, & in hoc & similibus locis.

ΚΑΛΠΙΟΝ. Hesychius paullo aliter κάλπος, εἶδος ποτηρίου. Supra in δακτυλωτὸν dicebatur κάλπις. ΚΕΛΕΒΗ. Scribe, ἄδηλον ὅ τι ποῖον εἶδός ἐστι ποτηρίου, ἢ εἰ πᾶν ποτήριον κελέβη καλεῖται. & in versu Antimachi Ἀσκὸν ἐμπλείον. tolle ὑποστιγμὴν ex istis, Διονύσιος δ' ὁ Λεπτὸς ἐξηγούμενος Θεοδωρίδα τὸ εἰς τὸν Ἔρωτα μέλος, id est, *Dionysius Leptus interpretans Theodoridæ carmen in Amorem.* noli quærere apud Græcos *Theodoridem* carminis genus. nullum vnquam fuit. Theodoridas poëta Syracusanus doctis non incognitus. Post dictionem ΚΕΡΑΣ multas adiecimus ex membranis. Pindaricum testimonium scribe ex librorum fide,

Ἀνδροδάμαντ' ἐπεὶ φῆρες
δάεν ῥιπὰν μελιαδέος οἴνου·
ἐσσυμένως ἀπὸ μὲν λευκὸν γάλα
χερσὶ τραπεζᾶν ὤθεον· αὐτόματοι δ' ἐξ
ἀργυρέων κεράτων πίνοντες ἐπλάζοντο.

Falsò ſcriptum paullo poſt, Ἐρμιππος Μυροις. Scribe Μοίραις. vt ſæpe alibi male etiam ἐν χρυσαῖς περιστομαῖς τε ἄλλων κεράτων puto, μεγάλων κερ. Solita fieri Athenis pocula argentea, quæ vocabant κέρατα, ſic probat. ἔστιν οὖν τοῦτο εὑρεῖν ἐν τοῖς δημιοπράτοις ἀναγεγραμμένον οὕτως. Ἐξ στήλης ἀνακειμένης ἐν Ἀκροπόλει, ἣ τὰ ἀναθήματα περιέχει. κέρας, ἔκπωμα χρυσοῦν, καὶ περισκελές, πόσσεται κέρατος ἀργ. &c. Athenienſium mos fuit, cum alicuius ſontis bona publicabantur, venum illa in auctione exponere: atque omnia quæ ita vendebantur, minima, maxima, in columna inſculpebant, quam vel in Arce dedicabant, vt illam cuius auctor meminit: vel in aliis locis vrbis, aut vicinorum pagorum. nam poſitæ Eleuſine ſtatuæ meminit Pollux libro decimo, cap. x x i v. de voce δημιόπρατα loquens: ἐν δὲ ταῖς Ἀττικαῖς στήλαις, inquit, αἳ εἰσιν ἐν Ἐλευσῖνι, τὰ τῶν ἀσεβησάντων περὶ τὼ θεὼ δημοσίᾳ πραθέντα ἀναγεγράφθαι· ἐν αἷς ἄλλα τε πολλὰ σκεύη ἐστὶν ὀνομασμένα, καὶ μολυβδὶς κεχρηταί. Capite autem ſeptimo eiuſdem libri, meminit Pollux illius ſtatuæ in qua fuerant bona Alcibiadis publico iudicio damnati, omnia adnotata, quæ in auctione vænierant. ac ſingula fere decimi eius libri capita, teſtimoniis τῶν δημιοπράτων ſunt referta. Quid ſit περισκελὲς poculum, viderint docti. habet hæc vox duplicem originem. à σκέλλω exſicco, & à σκέλος. à priore deductum huic loco non conuenit. περισκελῆ enim vocantur quæ ſic exaruerunt, vt ſint prædura· vnde appellant poëtæ contumax & refractarium ingenium φρένας περισκελεῖς. & libro x i v. περισκελῆ καύματα ſunt æſtus difficiles toleratu. quare niſi vox artis eſt, vt argenti genus quoddam appellarint aurifabri Athenienſes περισκελὲς, quomodo hæc notio eius vocis locum hic habere poſſit non video. Quid ſi igitur à σκέλος deducamus, & exponamus de poculo quod binis pedibus tanquam cruribus inſiſtit? Quid ſi ita? ἔκπ. ἀργ. καὶ περισκελὲς πόσει. Ceras eſt poculum argenteum, & præterea intortum. vt non ſine cauſſa eorum nomen credamus huic poculo fuiſſe tributum. Cum iſtis quæ ex antiqua ſunt inſcriptione, confunduntur peſſimè ſequentia verba. nam ΚΕΡΝΟΣ literis grandioribus ſcribi debuit & à prioribus, quibuſcum commune habet nihil, ſeiungi. in voce enim πόσει'n deſinit tractatio de cerate. Ita accipit auctor Epit. Accedit ſeries literarum: nam ordo inſtitutus poſtulat, vt poſt Κέρας ſequatur Κέρνος. Nec te moueat quod non vt poculum deſcribitur hic cernus: nam auctor, quæ fuit eius diligentia, vel leuem figuræ aut vſus ſimilitudinem iuſtam cenſuit cauſſam, cur de eo nos hîc doceret quæ obſeruauerat. Fictile vas fuit multos corylíſcos in ſe continens, quos feſto die quodã fructibus omne genus implebant, & ex religionis auitæ ritibus ad ſacra deferebant. propriũ id fuit miniſteriũ eorum quos vocabant cernophoros: ſicut alios ob ſimile miniſteriũ licnophoros, ceſtophoros, oſchophoros thyrſophoros, paſtophoros. Quæ ſolita indi in cerni cotyliſcos enumerat his verbis: ἐν οἷς φασὶ μήκωνες λευκοί, πυροί, κριθαί, πίσοι, λάθυροι, ὦχροι, φακοί. hæc Athen. hoc loco: idẽ infrà in Κοτυλος multo plura huius generis recenſet repetens iſta ipſa. Non eſt nouum in hoc ſcriptore ſæpius legi eadem: ſed repetitionis iſtius non obſcura cauſſa. At non debuerat Dalecampius transferre hûc quæ ſtudio breuitatis auctor hîc prætermiſerat. Μήκωνες λευκοὶ interpretor de ea quam Theophraſtus μήκωνα Ἡράκλειαν nuncupat, cuius eſt, inquit, ὁ καρπὸς λευκός. vel ita diſtinguendum, μήκωνες, λευκοὶ πυροί. frumentum candidum leges apud Plinium in verſu Sophoclis ex Triptolemo. Addit, ὁ δὲ βαστάσας αὐτὸ, οἷον λικνοφορήσας τούτων γεύεται, id eſt, qui cernum geſtauit veſcitur iis quæ ſunt intus: ſicut faciunt qui vannum myſticam Liberalibus ferunt, aut aliis ſacris. hoc addimus: quia ſcribere Harpocrationem meminimus, vannum πρὸς πᾶσαν τελετὴν καὶ θυσίαν ἐπιτήδειον. Colligere eſt ex iſto loco vannum quæ πομπεύειν ſolita, panearpiam & fructus omne genus continuiſſe, non minus quàm cernum de quo dictum eſt. ΚΙΣΣΥΒΙΟΝ.

alij, κισσύμβιον. vide Macrobium. Ex hederæ ligno pocula fieri ſolita, ſicut etiam hodie. Serenus Samonicus, Mollibus ex hedera tornantur pocula lignis. meminerunt & alij. In Euripidis verſibus placet diſtinctio Macrobij librorum & Dalec. vt πόνων ἀναψυκτήρια ad vinum referamus, non ad lac. Varro de Vino, Hoc agritudinem ad medendam inuenerunt. male apud Euſtathium πόνων pro πόνων. Ruſticum & paſtoritium poculum fuiſſe ciſſybium ex Homero probat: qui faciat Cyclopem ciſſybio bibere: & Eumæo alterum tribuat. de illo verſus eſt hic nono Odyſſeæ, Κισσύβιον μετὰ χερσὶν ἔχων μέλανος οἴνοιο. de Eumæo iſte, ῥαψ. π. Ἐν δ' ἄρα κισσυβίῳ κίρνα μελιηδέα οἶνον. Athenæi verba ita ſcribe, Πολύφημος μέντοι κισσυβίῳ ἐχρῆτο. θατέρῳ δὲ Εὔμαιος. Placeat ſtatim Καλλίμαχος δὲ ἔοικε διαμαρτάνειν ἐν τῇ συγχύσει τῶν ὀνομάτων. tamẽ omnes codd. συγχύσει.

At, παρὰ τῷ Ἀθηναίῳ Πόλιδι ἐπαδόμενος. optimè. non vt emendant πολίτῃ. *Polis* & *Poles* propria virorum nomina Athenis non rara. Illa, οὐδὸς δ' ἀμφοτέρους ὅδε χείσεται male referunt ad Eteoclem,& Polynicem: peius emendant. Apud poëtam ait Vlysses de se & Iro, *Hoc limen ambos capiet*. Scribe, καὶ κώθιον τὸ χῆπον τὸ χωρῶν τοὺς ἀστραγάλους. Vult dici κώθιον translata Ionico more aspiratione, quod ex analogia erat dicendum χήπον, à χήνδι. sic κιθὼν Herodotus pro χιτὼν & similia. Scripsimus cum omnibus membranis, Διονύσιος ὁ Σάμιος ἐν τοῖς περὶ τοῦ κύκλου. vulgo περὶ τοῦ Κύκλωπος. conuenientissimè subiectis verbis. sed κύκλῳ etiam alibi. idque expositum libro septimo, cap. III.

ΚΙΒΩΡΙΟΝ. Græcis peregrinum poculum: opinor & nomen. etsi potest videri deriuatum vnde & κιβωτός. sed constat in Ægypto primum cepta fieri ciboria, ex Ægyptiæ fabæ ciboriis: deinde ex alia materia, figura eadem. Hesychius disertè, Κιβώριον, Αἰγύπτιον ὄνομα ἐπὶ ποτηρίου. Ecclesia vsu fecit suum hoc nomen. sed nugantur interpretes Græci sacrorum rituum, qui voce hac significari volunt κιβωτὸν φωτισμοῦ θεοῦ. τὸ γὰρ κιβ, aiunt, ἐστὶ κιβωτὸς τὸ δὲ ώριον φωτισμὸς Κυρίου, ἢ φῶς θεοῦ. hoc est, יה אור color esset aliquis, si in eum vsum dicerent excogitatum id nomen. quod scimus esse antiquius nomine Christiano. Syris כבר vasculi nomen est. Scribo statim, λαβὼν δὲ τῶν κιβωρίων ὡς ἔξοινος ὢν καὶ μεθύων ἐσκέπησε.

ΚΟΝΔΥ. Hoc poculum Persis proprium fuit, vt testatur Pollux, & sequentia docent. & ratio nominis. nam *condy* est appellatum, quia simile erat aliquomodo vesti quam *candym* vocabant. quæ etsi diuersa fuit à tiara, L X X. tamen interpretes cum exponunt vocem גביע in Historia Iosephi περιάζοντος suos fratres, verterunt κονδυ. id fortasse spectantes, quod מגבעה eiusdem originis vox, tiaram significat. fuisse autem poculi huius vsum in Aegypto, ex eo licet colligere, quod Nicomachus in libro de festis Aegyptiorum, eius meminerit. Extat id vocabulum & in Isaia apud L X X. vt obseruauit etiam Hieronymus in Genesim. Locus Menandri extat & libro x. Verba Nicomachi male accepta ab imperitis: & deesse aliquid videtur. concinnare potes hoc modo: τὸ δὲ κονδυ ἐστὶ μὲν Περσικὸν τὴν ἀρχὴν· εἶδος δ' ἔχει ὡς φησιν Ἑρμιππος ἀστ.

ΚΟΝΩΝΙΟΣ. In Excerptis Κώνιος. posset videri ducta appellatio à forma. *cononius* verò à Conone inuentore, vt *thericleum*, & *dinias*. atque hoc verum, vt dicitur infrà in λυκιουργεῖς.

CAPVT VIII.

Κότυλος & κοτύλη. Cratetis fabula Παιδιαί. ἡμίνα. Sophronis ὁ ἐπιγραφόμενος μῖμος. calyces φοξαί, ambix vasis nomen: alembix. *Prou. δάκτυλος ἡμέρα. & id genus alia multa obseruata & emendata.*

ΚΟΤΥΛΟΣ, τὰ μόνωτα ποτήρια. Hesychius inter alias interpretationes vocis κοτυλίσκος, τινὲς, ait, τὰ μόνωτα ποτήρια. Horum plurimus vsus, addit auctor, παρὰ Σικυωνίοις. Excerpta, παρὰ Σ. καὶ Ταραντίνοις. Lege, καὶ νέμει, ὅσοι ἂν ὦσι τὸ κέρνος περιενηνοχότες, id est,& diuidit omnibus qui cernum circumgestauerunt. de hoc satis capite superiore. Vocem ὄρμενος ex libris adiecimus: scribe, οἷος ἱερὸν ἄπλυτον. vel ὅσιον. In testimonio Aristophanis è *Cocalo* suspecta vox μεστὸν: & verius censeam, κοτύλαις μεγάλαις ἐνέχεον ἐς σφέτερον δέμας οὐδενὶ κόσμῳ. *magnis cotylis* vinum *infundebant in suum corpus nullo pudore.* Manca est oratio in his, Σιληνὸς καὶ Κλείταρχος ἔτι τε Ζηνόδοτος. nam ita interpretandum: *poculi huius meminerunt Silenus, Clitarchus,& Zenodotus quoque.* subiectus versus, Πάντῃ δ' ἀμφὶ νέκυν κοτυλήρυτον ἔρρεεν αἷμα. nullius est istorum, sed poëtarum principis Iliad. ψ. Ineptè mox, Σιμάριστος δὲ τὸ λουτὸν ποτήριον οὕτω καλεῖσθαι. scribe cum Excerp. & Eustath. τὸ λεπτὸν ποτ. quasi dicatur propriè κότυλος, poculum capiens quantum caua manus. nam κοτύλη, *caua manus* est. Nec rectè Κράτης ἐν Παιδείαις: sed vt Dalecampius Παιδιαῖς. Pollux enim veterum lusiones explicans, plerásque earum in hoc Cratetis dramate commemoratas scribit. Ἡ δὲ κυνηνίδα, ait, ἐστὶ τῇ κοινῇ, ὃ δεῖ καταφιλεῖν ὀνόμασιν ὥσπερ ὑποδηλοῖ ἔοικε Κράτης ἐν Παιδιαῖς· σχεδὸν δὲ καὶ περὶ τῶν πλείστων ὁ ποιητὴς εἴρηκεν οὗτος ἐν τῷδε τῷ δράματι. Contra istud rectè, Θουκυδίδης. ἐδίδοσαν αὐτοῖς ἑκάστῳ ἐπὶ ὀκτὼ μῆνας κοτύλην ὕδατος, καὶ δύο κοτύλας σίτου.

οἶτω. non vt apud Euftathium, δύο κ. κελθῶν. neque vt apud Pollucem libro feptimo, cap. vltimo. δ. κ. οἶνω. Locus eft extremo libro feptimo nobiliffimæ hiftoriæ. fed ex ipfo Polluce error clarus: profert enim verba Thucydidis, vt *cotylam* probet menfuram effe & liquidorum & aridorum. Cum dixit Ariftoph. ὁ δ' ἀλφίτων πριάμενος τρεῖς χοίνικας, κοτύλης δεούσας εἴκοσ' ἀπολογίζεται: & δεούσας fcribi poteft, & δεούσης. *cum farinæ hordeaceæ tres chœnices emiffet, & deeffet* iuftę menfurę *cotyla vna, viginti obolos* de conuento pretio *detraxit.* Παιδίσκη ἐγκοτύλη, etiam ἐν κοτύλῃ dicta. vide Euftathium & Pollucem. Locus ex Acharnenfibus, κοτυλίσκιον τὸ χεῖλος ἀποκεκομμένον, hodie fic habet apud comicum, κυλίσκιον τὸ χεῖλος ἀποκεκρουσμένον. & de poftrema voce firmant Excerpta & Euftath. Quæ fubiiciuntur tanquam Epicharmi, alius funt poëtæ, vt obferuatur libro x v. Ad ifta Sophronis, Καθάστρεφον τέκνον τὰν ἡμίναν, addit Euftath. fed, opinor, de fuo: δεῖ δὲ χρὴ σκοπεῖν ἡμᾶς. μήποτε ἡμίνα ἢ τὸ ἥμισυ τοῦ ἀν. ὦ χεῦσις ἐν τῷ, ἔλαιον, πλέον ἡμέξ ιν. Ait, καὶ τὰ κύμβαλα δ' Αἰσχύλος ἐν Ἠδωνοῖς κοτύλας εἴρηκεν. Habes Aefchyli illum ipfum quem refpicit locum apud Strabonem libro decimo. Ibi lege. Pro, καὶ οἷς χέονται οἱ μύσται, leges apud alios, καὶ οἷς χρῶνται οἱ μ. vt in Hefych.

ΚΟΤΤΑΒΙΣ. Ἁρμόδιος ὁ Λεπρεάτ. Libro quarto capite x r I. poftrema verba teftimonij huius emendauimus. Sequitur, ὥστε εἰς τὰ συμπόσια παραφέρειν ἆθλα κοττάβια καλούμενα. Plato comicus ita vocat illo verfu, Παίζειν τίθεμαι κοττάβια σφῷν ἐγώ. de quo ad librum x r v. in Hefychio perperam κοτταμια. Οἶκοι κυκλοτερεῖς, funt triclinia, fiue cœnationes. ΚΡΑΤΑΝΙΟΝ. Μήποτε τὸ νῦν καλούμενον κράνιον ἔκπωμα. *crataníum* pro poculo leges alibi: κράνειον, quod fcio, nufquam. an igitur κρήνιον: de qua voce mox. In Polemonis laterculo fcribe χύτρος ἀργυροῦς: aut Ionicè κύθρος, non κυτρος. & βατάνιον, non βαπάνιον. patina eft, vt alibi diximus. ΚΡΟΥΝΕΙΑ. Ἐπιγένης Μνημαπέμ, κρ. vide fupra in κάδος. ΚΥΑΘΙΣ. κοτυλώδες ἀγγεῖον. Σώφρων ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ μίμῳ, γυναῖκες αἳ τὰν θ. Quemadmodum libro fuperiore capite x I x. fufpecta erãt nobis hæc verba, καὶ ἐν Νυμφοδώρῳ ἐν τῷ μηνοδομένῳ μ. μω: quia memorari mimi proprium lemma non eft adiectum, ficut fieri amat: ita etiam hæc eandem ob cauffam. Sophronis *Viriles* & *Muliebres mimi* ex Athenæo & Stobæo noti omnibus. Ij funt tituli operum duorum, quorum vtroque plures vt videtur, mimi continebantur, partim in viros, partim in mulieres fcripti. quare non poffumus multum tribuere coniecturæ noftræ, valde alioquin probabili, τὸ γυναῖκες mimi epigraphen effe. Scribi autem poteft, αἳ τὰν θεὸν φαντὶ λέξαι. & pòft, τρεῖς ἀλεξιφαρμάκων. *tria alex.* Argis elaborati calyces, vt obferuat dipnofophifta, formam habuerunt diuerfam à cæteris: erant in fummo & circa labra faftigiati: cum ferè pocula omnia ab ea parte plus pateant: hoc ita Athenæus: φοξαὶ γὰρ ἦσαν τὸ χεῖλος, ὥς Σιμωνίδης φησὶ ὁ Ἀμόργιος. αὕτη δ' ἡ φοξύχειλος, ἡ εἰς ὀξὺ συνηγμένη, οἷοί εἰσιν οἱ ἄμβικες καλούμενοι. ambix vafis nomen eft. quo antiqui ita fermè vtebantur, vt nos hodie eo quod fermo vernaculus *alambicem* vocat. eius mentio in Græcorum medicorum libris: vt apud Diofcoridem libro quinto, vbi Plinius *calicem* vertere maluit Græca alia dictione, quàm iftam retinere. Arabes primi frequentarunt huius vafis vfum: à quibus nos didiciffe teftatur nomen hybrida. Eiufdem naturæ cum alia vocabula quædam funt: tum in primis famofiffimæ artis *Alchymiæ* nomen: nam quod aiunt ita dictam quafi ἁλὸς χυμείαν, quia finis eius fcientiæ proximus vltimo fit, fal illud θαυματουργὸν de cunctis rebus extrahere: ciniflonum recens commentum eft, parum falfum, & omnino falfum. Scribendum, Ἀχαιὸς ὁ Ἐρετριεύς. non Ἀρχαῖος. imperiti homines tragici huius nomen variè corruperunt in his libris. Achæi verfus lego ad hunc modum,

Ἀλλ' ὡς τάχιστα μέλανα δεῦρ' οἶνον φέρε
Καινόν τι (vel καινὸν) χρὴ κρατῆρα καὶ κυλιχνίδας.

Subiicitur Alcæi locus elegans, qui eius poëtæ φιλοινίαν de qua dictum eft libro decimo arguit manifeftiffimè. Πίνωμεν, ait, τί τὸν λύχνον ἀμμένομεν; δάκτυλος ἁμέρα. Antiqui cum ferè parcius pranderent, & cœnabãt liberalius, & compotationes fuas eò referuabant. Tempus autem cœnæ erat, vefpera & λύχνων ἁφαί. Ita viri graues & occupati: nam qui aliter vitam instituebãt, hi & tẽpeftiua agitabant conuiuia, & ad pocula de die accedebãt. Hoc igitur Alcæo poëtę vinofo nunc dolet, quod propter fobrios fodales, horam lucernarem cogatur expectare. Quid moras trahimus? inquit, quid expectamus vt vefpera fit? Ecce jam aduefperafcit: iam qui reftat dies digitus eft, fiue digito non longior. Rerum menfura pro varia ipfarum natura variè iniri folet.

Sed

Sed poëtæ locutionibus ſuis naturam rerum interdum peruertunt. Tale hoc Alcæi δάκτυλος ἁμέρα. Nam digitus non eſt menſura tempori conueniens: verùm locorum interuallis, & corporibus continuis: dies per horas, ſemihoras, & vigilias metimur. Simili elegantia dixit comicus Alexis, Κρείττων ἐκεῖνός ἐστιν ἡμέραις δρόμοις. & Ariſtophanes in Ranis quoſdam adoleſcentes ait eſſe Εὐριπίδου πλεῖν ἢ σταδίῳ λαλίστερους. idem in Nebulis, τῶν Ἑλλήνων εἶναί με λέγειν ἑκατὸν σταδίοισιν ἄριστον. Athenæus libro tertio, nonnullos inſolentia locutionum πολλοὺς ὑπερσοφίσας ὑπερδραμεῖν τὸν Διονύσιον. Aſſentior autem doctiſſimo & de literis Græcis optimè merito Henrico Stephano, exiſtimanti, dictum iſtud Alcæi δάκτυλος ἁμέρα, pridem in prouerbium abiiſſe: quod Græci parœmiographi per imperitiam corruperunt, & in Δακτύλου ἡμέρα perperam commutarunt. Epigrammatarius poëta eodem ſenſu dixit δάκτυλος ἀώς: nam ἠώς, inter cætera, etiam diem ſignificat, vt obſeruant poëtæ interpretes. neque dubium eſt, quod primus omnium rectè eruditiſſimus idem ille Stephanus obſeruauit, Alcæi ſuperiora verba reſpexiſſe eum poëtam epigrammatorum, cum faceret.

Πίνωμεν Βάκχου ζωρὸν πόμα. δάκτυλος ἀώς.
Ἦ πάλι κοιμιστὴν λύχνον ἰδεῖν μένομεν;

Alcæi verba, quia parum emendatè ſcribuntur iſto loco, partim ex libro ſuperiore, partim ex coniectura emendata nobis, adſcribemus.

Πίνωμεν. τί τὸν λύχνον ἀμμένομεν;
Δάκτυλος ἁμέρα. κὰδ δ' ἄναιρε
Κυλίχναις μεγάλαισι καὶ πυκιναῖς.
Οἶνον γὰρ ὁ Σεμέλας καὶ Διὸς
Λαθικαδέ' ἀνθρώποισιν ἔδωκεν.
Ἔγχεε κίρναις ἕνα καὶ δύο πλέαις.

CAPVT IX.

Κυλίχναι, culignæ. καρῶν & ἀναχαιτίζειν de vino. Cymbium. Phiditia Cyrenenſium. κύπελλον vnde. υ, pro ο in multis. κόπαιον, ſiue κόπτον. multa emendantur & illuſtrantur.

ΕΚ τοῦ βαλανείου γὰρ διεφθορυῖ' ἔρχομαι. mendæ manifeſtus verſus: metrum legem excedit: & mulier eſt non vir quæ loquitur. Scribe, διεφθορυῖα. redire ait è balneo nimis calido, eſſeq; iam cocta, imò toſta. quare hoc dicat, ſequentia palam faciunt. Γλαύκεσιν τι μὴ τὸ σίαλον, νὴ τὼ θεώ. Scrib. γλισχρόν. id eſt, κολλῶδες. at νὴ τὼ θεώ, *per geminas deas*: non, *per deos*. Cererem & Proſerpinam intelligit, vt alibi dictum. Εἰ λάβω † κυρίσσοι τὴν κυλίσκην μηδαμῶς. Potes emendare; θέλεις λάβω σοι τὴν κυλίσκην; μηδαμῶς. Ancilla loquitur aut famulus, & ait: quando ita ſitis, vin' ſumam in manus culignam, vt tibi miniſtrem? minime, ait hera. κυλίσκαι & κυλίχναι ſiue κυλιχνίδες (Latini veteres *culignas* dixerunt) ſunt caliculi, id eſt, parua potoria vaſa oris compreſſioris: quare etiam pro cucurbitulis, ſi fortè earum copia non erat, caliculis vtebantur, teſte Cornelio Celſo libro II. cap. XI. Κύχ δυσεμῦτ' ὑδὲ κόγχλω. Scrib. χωρῶσιν τα. Φασὶ δ' αὐταῖσι βαθείας κύλικας ὧσ. mulieres ſibi fieri præcipiunt calices altos. repetendum eſt verbum κεραμεύειν. Calices autem deſcribit ventrioſos & doliolo ſimiles, habentes infra labra rotundam figuram vini capaciſſimam. hoc ſignificant ſequente verſu illa verba, μέσας γαστρίδας. in Excerptis μέσαις offendimus: quod non habet locum. ἀνελογίστως πλεῖστον οἶνον ἐκπίνειν, eſt plurimum vinum bibere, quod tuis rationibus non inferatur. CYMBII magnitudinem demonſtrat hoc argumento: quia Vlyſſes tertio cymbio (ſiue quod idem eſt ciſſybio) Cyclopem depoſuit. Huic argumento quid reſponderi poſſit dictum ſupra initio huius libri. ἀκολουθεῖν αὐτοῖς φάσκων ξύλα καὶ κυμβία. Locus Demoſthenis quem ex ea contra Midiam adnotauit hic Macrobius, & ex eo Dalec. is ipſe eſt dubio procul, quem reſpexit auctor, hæc ſcribens. quanquam hodie in noſtris libris vox ξύλα non extat eo loci: ſed aliquanto

post, vbi ait orator, καὶ τρεῖς ἀχολίθους ἢ πίθακας αὐτὸς ἔχων, διὰ τὴν ἀγορᾶς σοβεῖ, κυμβία καὶ ῥυτὰ καὶ φιάλας ὀνομάζων. Athenæus vero more suo duos locos in vnum contraxit. Cùm apud Anaxandridem dixisset aliquis Κυμβί' ἐκάρωσεν ἡμᾶς. subiicit quidam, ἀνακεχαίτικεν μὲν οὔ. non prorsus, ait, ἐκάρωσεν, sed tamen ἀνακεχαίτικεν. allegoricus sermo est: de vino enim loquitur tanquam de equo. καροῦν dicitur vinum, quod dat in somnum grauem, vel de statu mentis deturbat. equus, quando deiicit in caput sessorem quod maius est, quàm cum ἀναχαιτίζῃ, id est, iubas caputque erigens, vectori præbet se immorigerum. ἀλλὰ κυμβίον μόνον φιάλην προσκεκτημένῳ. Non aliter apud Macrobium: tamen scribendum est, ἀλλὰ κυμβίον μόνον, φιάλην κτ. mirari licet quod qui cyathum nullum haberet præ summa egestate aut parcimonia, sed solùm cymbium, idem phialam possideret. Ex his intelligere est cymbium alicubi Græciæ poculum fuisse pauperum, qui neque cyathum, neque aliud vas potorium honestius parare sibi poterant. Quæ sequuntur post verbum παρειληφέναι incertum est verum sint Athenæi an Eratosthenis. Macrobius quidem ea non descripsit: sed puto tamen esse Eratosthenis: quod vel illa arguant, καθὰ καὶ νῦν παρ' ἡμῖν ποιοῦσιν ἐν τοῖς Φειδιτίοις. nam παρ' ἡμῖν, interpretor Cyrenæ: quæ fuit patria Eratosthenis. ibi seruata pleraque instituta Lacedæmoniorum: ergo etiam phiditia more Spartiatarum agitabant. Cyrenenses enim Lacedæmoniorum sanguis fuerunt. vel legendum παρ' ὑμῖν. *Lacedæmone.* scribit enim ad Spartanum Hagetorem. Ephippi versus ambo cum interrogatione legendi. Διονυσίου δ' ἐδειπνοτ' ἐκμαθεῖν δοκεῖ. intellige Dionysij tyranni comœdias: vide libro primo de Philoxeno. Proximus versus est corruptus, Καὶ Δημοφῶντος ἄττ' ἐποίησεν εἰς Κότυν. nescio an rectum sit, εἰς Κότυν. deprauatus etiam qui sequitur. fortasse Ῥήσεις τε κατὰ τὸ δεῖπνον ὡς ἐμοὶ λέγοι. vt mihi cœnanti veterum poëtarum versus recitet. etiam reliqua sunt mendosa. Κύμβα ποτήριον. Ἀπολλόδωρος Πάφιος. Inutiliter hæc posita isto loco. vide mox in κύμβη. tamen in Excerptis hoc ipso loco, ἔστι δὲ καὶ κύμβα πλῆθει. ΚΥΠΕΛΛΟΝ. Τῶν ποτηρίων ἐστὶ ταυτὸν τῷ ἀλείσῳ, καὶ τῷ δέπαϊ, ἢ ὀνόματι διήλλαξεν. Locutio digna quæ nos aduertat: nam erat dicendum, καὶ ὀνόματι μόνον διήλλαξεν. rem claram non explicabo pluribus. ἀπὸ τῆς κυφότητος, ait, τὸ κύπελλον. Hoc verum: prius dicebant κυφέλλα, vt Lycophron aliquoties. omne cauum sic vocabant, in quo aliquid poterat contineri. Inde etiam nubes κύφελλα dictæ, quæ ea obtegunt quibus insident. Lycophron eleganter Xerxis militum sagittas, tanta copia in Græcos missas, vt cœlum illis eriperent κύφελλα ἰῶν appellat. Vtraque significatio, & vocis origo ab Hebræo fonte. nam כפף est *incuruare*, κάμπτειν & κυφὸν facere. inde כף vola manus, qua aliquid potest capi: item acetabulum: ponitur etiam pro nube. Inde etiam κύφων, torquendi instrumentum, quod collo applicabant. in paraphrasi Chaldaica appellatur כִּיפְתָא. χρύσειον ἄμφωτον quod legi ait apud poëtam, versum respicit, ὀδυσ. χ. Ἤτοι ὁ καλὸν ἄλεισον ἀναιρήσεσθαι ἔμελλε χρύσεον ἄμφωτον. Refert ex Simaristo κύπελλον quibusdam dictum esse, τὸ δίωτον ποτήριον. apud Hesychium scriptum τὸ ἄωτον. nisi est mendum. nam α & δι sæpe deprehendimus inuicem corrupta. Ita Cyprij: at Syracusani, κύπελλα appellasse dicuntur, τὰ τῆς μάζης καὶ τῶν ἄρτων ἐπὶ τῆς τραπέζης καταλείμματα: reliquias mazæ aut panis, quæ euangelistis quatuor κλάσματα nuncupantur. hac notione κύπελλον originem habet à κόπτω, vt κλάσμα à κλῶ. In loco τοῦ ο positum est υ, vt in ὄνυμα pro ὄνομα: ἀσύτερον pro ἀσότερον. Posterior ætas alia forma idem nomen formauit: nam apud Suidam, & in aliquot Glossarij locis κόπαιον siue κόπιον legere est, pro frusto rei & fragmento.

CAPVT X.

Critiæ locus de supellectile Lacedæmoniorum. Cothonis Laced. figura. ἄμβων. ambon. περιχέεσθαι *verbum balneorum.* λαβρώνιον. *Menandri* Ἁλιεῖς. *eiusdem* Philadelphi. *Diphili* Tithrausta. δέπας λάπτον. *anus* βρυτική *vel* βρυκτική. *Philylly* Auge. στέρον. lepastæ *ex diuersa materia. Telecldis* Prytaneis. *alia non pauca.*

ΚΩΘΩΝ

KΩΘΩΝ. Λακωνικὸν ποτήριον, οὗ μνημονεύει Ξενοφῶν ἐν πρώτῳ Κύρου παιδείας. Putes dicere, Xenophontem sic poculi huius meminisse, tanquam Laconici: quod non ita est. Verba eius sunt, de Persarum institutione loquentis, φέρονται δὲ οἴκοθεν σῖτον μὲν ἄρτον, ὄψον δὲ κάρδαμον, πιεῖν δὲ ἤν τις διψῇ, κώθωνα ὡς ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ ἀρύσασθαι. Locus Critiæ qui sequitur, est malè acceptus ab exscriptoribus. initio enim deest aliquid perficiendæ sententiæ. Ait autem Critias, Lacedæmonios vti suppellectile & instrumentis vitæ minimo pretio parabilibus, & commodissimis. profert exempli gratia, calceos Laconicos, vestes, & cothonem. Non est dubium hanc esse Critiæ mentem: sed verba præstare sarta tecta non possumus. Vocem σμικροτάτα suspicor cubare in mendo: & pro ὑποδήματα scribendum esse δημιουργήματα. Suadet Plutarchus, qui in Lycurgo hunc ipsum Critiæ locum ita expressit. διὸ καὶ τὰ πρόχειρα τῶν σκευῶν καὶ ἀναγκαῖα ταῦτα, κλιντῆρες καὶ δίφροι, καὶ τράπεζαι, βέλτιστα παρ' αὐτοῖς ἐδημιουργεῖτο. καὶ κώθων ὁ Λακωνικὸς ηὐδοκίμει μάλιστα πρὸς τὰς στρατείας, ὥς φησι Κριτίας. eadem Porphyrius libro quarto De abstinentia ab animalibus. οὗ δὲ ἕνεκα στρατιωτικόν, πολλάκις ἄν. Hic quoque deest aliquid. Sententia huiusmodi lectionem suggerit. οὗ δὲ ἕνεκα στρατιωτικὸν δοκεῖ μάλιστα τοῦτο τὸ ποτήριον εἶναι, τόδ' ἐστί. καὶ γὰρ πολλάκις ἀνάγκη ὕδωρ πίνειν οὐ καθαρόν. Cùm igitur cogantur sæpe milites aquam bibere impuram, prima commoditas quam ex cothonibus capiunt est, τὸ μὴ λίαν κατάδηλον εἶναι τὸ πόμα. In poculis altioribus quàm latioribus, vt illi scyphi sunt quibus pharmacopolæ medicamenta ægris propinant, quod intus continetur, minus est conspicuum. Plutarchus ad colorem cothonis refert. Ait enim τὰ ἀναγκαίως πινόμενα τῶν ὑδάτων, καὶ δυσωποῦντα τὴν ὄψιν, ἀπεκρύπτετο τῇ χρόᾳ. Altera sequitur commoditas poculi huius: ἅτε ἄμβωνας ὁ κώθων ἔχων ὑπολείπειν τὸ οὐ καθαρὸν ἐν αὑτῷ. Legendum ὑπολείπειν ποιεῖ: vel ὑπολείπει. Sed videamus quid sint ἄμβωνες in poculis: nam qui margines vertunt longè errant: sunt enim diuersissimæ res κρηπὶς & ἄμβων. neque audiendi viri eruditissimi, qui apud Plutarchum vertunt *amfractus atque sinus*. Est verò Græcis ἄμβων, Latinis *umbo*, quicquid in plano eminet ac protuberat, figuram habens rotundam aut κωνοειδῆ. Origo vocis ἀπὸ τοῦ ἀμβαίνειν, siue ἀναβαίνειν. In veteri historia ecclesiastica suggestus episcopi in templo concionantis *ambon* Græcis & Latinis multis dicitur. In poculis & ollis ἄμβωνες sunt, inquit Pollux, αἱ ἑκατέρωθεν πλευραί: id est latera & ventres, quales sunt in ollis, & argenteis pateris quibus vulgo vtimur, formâ ollæ dimidiatæ. quorum autem poculorum rectà assurgunt latera, ea ἄμβωνας non habent. Atque hæc figura vasorum ambonem habentium, aptissima est ad detinendam aquæ impuræ ὑποστάθμην & sordes: vt rectè sensit Critias. sunt etiam phialæ vitreæ, quarum fundum introrsum adactũ & admodum prominentem, rectè ambonẽ appellaueris. estq; etiam illa forma apposita nimis ad id de quo agitur. sed cothones ita fingi solitos non puto: nisi quod more istarum phialarum collum habebant, vt sequens Theopompi locus indicat. κώθωνα παῖδα φάρυγος. Postrema vox est corrupta: aut aliquis mihi exponat cur poculum dicatur gutturis filius. nam potius τροχοῦ filius dicatur, id est, figulinæ rotæ. Non puto omnes cothones στρεψαύχενας fuisse: itaque cùm dicitur mox, ἐγὼ γὰρ κώθωνος ἐκ στρεψαύχενος πίομαι, τὸν τράχηλον ἀνακεκλασμένης. interrogationis notam censeo adiiciendam. *Egóne vt è cothone curua ceruice bibam, cuius collum obtortum & reflexum?* κώθωνες διμετραῖοι δύο. Ex libro quarto rectè Dalec. διμέτρητοι. ἀναπαύου μικρῶς περιχεάμενος. Verbum balneorum est τὸ περιχεῖσθαι: quod non obseruant qui vertunt *stragulis circumtectus*. Atqui περιχεῖσθαι dicitur qui affusa aqua aut oleo perfunditur, vt loquitur Suetonius libro secundo. lib. I. αἱ γὰρ ἐμβάσεις περιεχυμένη πανταχόθεν τοῖς πόροις τοῦ ὕδατος, φράττουσι τὴν τῶν ἱδρώτων ἔκκρισιν. Galenus Methodi libro quinto, ἐν τούτῳ τῷ οἴκῳ τὸ ἔλαιον ἔστω χλιαρόν, ὡς ἐνδίως περιχυθῆναι τῷ κάμνοντι. & passim. Hoc ministerium fuit in balneis eorum qui λουτροχόοι & παραχύται dicebantur vel περιχύται, vt scribitur libro sequente. τῷ μικρῶς siue μετρίως περιχεῖσθαι statim opponit auctor πλείονι τῷ λουτρῷ χρῆσθαι. Non est rectum singulare ΛΑΒΡΩΝΙΑ, sed plurale. nam λαβρώνιον dicebant non λαβρωνία. Hesychius, λαβρώνιον, εἶδος ποτηρίου πλατύ. Sic accipe etiam in sequente versu, καὶ ἐκπωμάτων πρόσωπα, τραγέλαφοι, λαβρώνια. extulerunt & genere masculino ὁ λαβρώνιος: vt ex allatis testimoniis apparet: Μένανδρος Ἁλιεῦ. vel Ἁλιεῦσι. nam Menandri Ἁλιεῖς citat Pollux libro decimo, capite xxx. sed numero singulari idem

fabulam hanc inscribit cap. xxx. libri eiusdem. Totus locus inde allatus disruptus est, nec sanari facilis. *Philadelphos* eiusdem comici Pollux libro x. nominat, vbi locus indicatur hic descriptus : τὴν μυοσόβην ἐν τοῖς Μενάνδρου Φιλαδέλφοις ἔστιν εὑρεῖν. sed *Philadelphas* idem, libro eodem capite xxxi. Non assequor quò spectaret lemma fabulæ Diphileæ de qua mox, Δίφιλος Πιθραύστῃ. videor reperisse alibi scriptum, Τιθραύστῃ. Forte Τιθρασίῳ. Tithras nomen vici ynius Attici. Inde nomen fabulæ, vt *Anagyro* Aristophaneæ, ab alio vico. Ita multæ fabulæ inscriptæ. vel scribendum Τιθρασίοις, vt *Acharnenses*, & aliæ non paucæ. ΛΑΚΑΙΝΑΙ, non prætermittit Hesychius, λάκαινα, κυλίκων τι εἶδος. Locus Aristophanis pluribus libro sequente describitur. At qui mox citatur in ΛΕΠΑΣΤΗ eiusdem poëtæ locus, ex ipsius libris ita scribendus, τί δῆτ' ἐπειδὰν ἐκπίῃς οἴνου λεπαστήν; Nimium verò faceri sunt qui putant sequentia verba, ἀφ' ἧς δεῖ λάψαι, τοῦτ' ἔστιν ἀθρόως πιεῖν, Aristophanea esse. cum manifestissimè Athenæi sint, veriloquium vocis λεπαστὴ explicantis. ex eo sumit Eustath. & pluribus persequitur. Idem Eustathius proximo versu, τὸ δ' αἷμα λελαφας τοῦ μὲν ὤναξ δίανοῖα, scribit τὸ δῆμας. quod & nos in membranis inuentum probamus. Fauet Athenæi interpretatio, οἷον ἄθρουν μ' ἐξέπιες. versus ita stabit : τὸ δῆμας ἢ λέλαφας τ. Præterea ibi, ἐνέχεέ τι σφόδρα κυανοχόλωθῆ, legit Eustathius, κυανοβενθῆ. & accipit tanquam lepastæ epithetum : quod in nostra lectione aliter habet. In Epito. sic, κ.... κινηθῆ. mentem poëtæ explicant proxima verba, τὸ βάθος παρίστησιν ὁ κωμικὸς τοῦ ποτηρίου. Videamus de istis quæ statim recitantur ex Antiphanis Æsculapio, τὴν δὴ γραῦν τὴν αἰσθενοῦσαν πάνυ παλαι τὴν βρυλικὴν ῥίζιον τρίψας τι μικρὸν, δελεάσας τι γυναικὴ τὸ μέγεθος κοίλῃ λεπαστῇ, τοῦτ' ἐπείσεν ἐκπιεῖν. ingeniosa est interpretatio Dalec. qui βρυτικὴν exponit *rugosam & squallidam*, vt sunt τὰ βρύτεα. id est, *vinaces*. sed vt possit ea interpretatio doctis probari dubito : imò ne quid dissimulem veram non puto. Legam potius τὴν βρυκὴν, *illam voracissimam*. nam βρύκειν est vorare cibum auidius, & cum aliquo dentium sono. Vocem γυναικὴ mutauit idem in γυναικῆ. ita erunt otiosæ & tollendæ voces τὸ μέγεθος. nostra emendatio clementior & verior, γυναικῇ τὸ μεγεθος. Iam antè exposuimus quid sit γυναικὸν κέρας & similia. ita hîc γυναικὴ λεπαστή, id est, *magna*. loquitur de medico qui aniculam ægrotantem fefellit, & vegrandem vini lepastam ei propinans, potionem medicatam fecit haurire. pharmacum indicat cum ait ῥίζιον τρίψας τι μ. In Glossis Hesychij, βρυτωνία radicis est cuiusdam nomen. an igitur hoc verius? de hac radice loqui comicum. Philyllij sequitur locus ex *Auga*, siue *Aegeo*:(nam Suidæ in ἀνάλφιτον, inscribitur hæc fabula Αἰγεὺς, non Αὐγή : idem tamen in iis quæ de Philyllio scripsit, duas illius fabulas commemorat Αὔγην & Αἰγέα.) πάντα γὰρ ἦν μετ' ἀνδρῶν μειρακίων πινόντων, ὁμοῦ δ' ἄλλων γραϊδίων μεγάλαισιν οἴνου χαίροντα λεπαστᾶις. ait πάντα, nempe τὸν χρόνον. ea vox aut deest, aut repeti debuit ex præcedentibus. χαιρόντων autem scribendum est. Non est perfecta sententia in his ex Theopompi *Pamphila*. σπόγγος, λεκάνη, πτερὸν λεπαστὴ, πάνυ πυκνὴν ἐκπιοῦσ' ἄκρατον ἀγαθοῦ δαίμονος τέτιξ κελαδεῖ. falluntur qui primis verbis mundum muliebrem describi putant. verius est, luxus instrumenta intelligi, & supellectilem tricliniarem. spongia opus ad analecta mensarum. *peluis & πτερὸν pinna*, ad prouocandum stomachum, vt vinum nimia copia sumtum reiiceret. Alibi diximus de hoc more veterum. Cratinus Ὥραις. Μῶν βδελυγμ' ἔχεις; πτερὸν ταχέως τις καὶ λεκάνην εἰσενεγκάτω. Vides similiter vt hîc iungi λεκάνην & πτερόν. Deinde scribendum, vel λεπαστὴν πάνυ πυκνὴν : vel πάνυ πυκνὸν ἐκπιοῦσ' ἄκρατον. Aliquanto post repetitur idem hic Theopompi locus aut simillimus alius. In penultimo hexametrorum qui ex eiusdem *Medo* referuntur, lege, Οἷον δ' οὐ κήλησε. solum non demulsit Rhadamanthum. Moschus paullo post lepastam esse ait, κεραμεοῦν αἰγῷον: sed & æneæ quædam fuerunt. Varro De vita populi Ro. lib. I. *Lepastæ etiamnum Sabinorum fanis pauperioribus plerisque, aut fictiles sunt, aut aneæ.* addit Moschus, similem esse lepastam ταῖς λεγομέναις πωματίσι. quarum non inueni nomen alibi. constant tamen sibi MSS. quidam maluerunt πωματίοις. Hesychio sanè πῶμα est idem atque ἔκπωμα. sed malo ἐπίχυσιν. Inepta est lectio versiculi ex Apollophane, Καὶ λεπαστὸν ἀδύοινον εὐφραίνει δ' ἡμέρας. Lego, Καὶ λεπαστὰ δ' ἀδύοινος μ' εὐφραίνει δ' ἡ. vel cum Dal. λεπαστὴν ὅσ' εὐφραίνει. Incredibilis prope negligentia Dalecampij in verbis quæ adscribam, Νίκανδρος δ' ὁ Θυατειρηνὸς, κύλιξ, φησὶ μείζων παρὰ Ἀθηναίοις Τηλεκλείδης ἐν Πρυτάνεσι, καὶ μελιχρὸν οἶνον ἕλκειν ἐξ ἡδυπνόου λεπαστῆς. id est, *Nicander Thyatirenus, Lepasta est, inquit, calyx maior: afferens locum è Teleclidis Prytanibus*, Καὶ μελ: &c. & *mellitum vinum educere ex suauis*

odoris

odoris lepasta. At vir doctus quo deus bone præceps abiit? Oblitus est Nicandrum Thyatirenum veterem criticum fuisse qui Glossas ediderat. Harpocratio citat huius librum, Ἐξηγητικὰ τῆς Ἀττικῆς διαλέκτου. Noster quàm multas dictiones ex eo interpretatus est? oblitus est Teleclidem veterem comicum fuisse qui Πρυτάνεις fabulam docuerat: cuius in his libris toties mentio. Distingue & scribe verba ex Hermippi *Mæris*, vel vt veteres dixêre, *Mortis*,

—ἐὰν δ' ἐγὼ
Πάθω τι, τήνδε τὴν λεπαστὴν ἐκπιὼν
Τῷ Διονύσῳ τὰ πάντ' ἐμαυτοῦ χρήματα
Δίδωμι.

ΛΟΙΒΑΣΙΟΝ. vt λείβειν & σπένδειν in re sacrorum pro eodem sumi solent: ita inde orta λοιβὴς, λοιβάσιον, & σπονδεῖον prima notione idem significant. Vsus distinxit, vt fit hic ab Athenæo. Latini patera vinum in conuiuiis deo dabant, vt ait Varro.

CAPVT XI.

Eustathij error: forte & Athenæi super voce λέσβιον *apud Hedylum. Huius epigramma de muliere Tricongia illustratur.* διαπίνεσθαι ἀνδράσιν. Paphia. *Epigenis* Mnematium. *De vocibus* λυκοεργὴς, *&* λυκιουργής. Lycius *statuarius. Plinij locus correctus.* μέλη *&* ᾠδὸς *poculorum nomina. Calyx metaniptris sacer* Ὑγιείας.

ΛΕΣΒΙΟΝ poculi cuiusdam nomen esse, probatur Hedyli testimonio. Scio non solum Athenæum huius sententiæ fuisse: verùm etiam Eustachium, qui λέσβιον significare ait genus aliquod ποτηρίου καὶ λουτηρίου. Mihi tamen videtur hoc mirum, neque ἀβασανίστως admittendum. Eustathius quidem parum aut nihil nos mouet: quem scimus auctoritatem vnius Athenæi secutum esse. quin etiam fallitur manifestò Eustathius: cum illa addit καὶ λουτηρίου. nam Athenæus nunquam dixit, vas vllum ad lauandum λέσβιον esse dictum. Decepit nimirum etiam hîc Excerptorum auctor Eustathium: qui per incogitantiam male accipiens quæ de altero genere poculi quod appellabant λουτήριον, deinceps Athenæo scribuntur, retulit hæc in suas Eclogas: Ὅτι λέσβιον ποτηρίου εἶδος καὶ λουτροῦ, siue λουτηρίου. Athenæus verò sic: Λέσβιον. ὅτι ποτηρίου εἶδος, Ἡδύλος παρίστησιν ἐν ἐπιγράμματι τούτοισί λέγων.

Ἡ δ' ἐκπινομένη Καλλίστιον ἀνδράσι, θαῦμα
Κ'οὐ ψεῦδος, νῆστις τρεῖς χόας ἐξέπιεν.
Ἧστο δὲ οἱ Παφίη ζωρὸν μετρεῦσα θυωδὲν
Κεῖται πορφυρέης λέσβιον ἐξ ὑέλου.
Ἥγε σάου πάντως, ὡς καὶ πάντων ἀπ' ἐκείνης
Σοὶ τοῖχοι γλυκερῶν σκῦλα φέρωσι πότων.

In quarto versu κεῖται quî rectè exponi queat non capio. Lego itaque αἰεὶ: & elegantissimum epigramma ita interpretor. *Callistium, quæ solita potu cum viris certare, (mira res, sed non falsa) ieiuna tres congios ebibit. Assidebat illi Paphia* ancilla, *merum vinum odoratum, Lesbium admetiens subinde ex purpureo vitro. Hanc tu,* ô Bacche, *serua omnino: vt per illam omnium suauium compotationum spolia tui parietes consequantur.* Apparet in viuam non autem mortuam scriptum esse ab Hedylo hoc epigramma: cui occasionem & argumentum præbuit nobile facinus Callistij strenuæ potatricis: quæ conuiuio quodam tres ipsos vini congios hauserat. quod cum iure videri queat incredibile, poëta ne quis figmentum putaret cauit illis verbis θαῦμα κ'οὐ ψεῦδος. Magnum re vera mirum est, mulierem posse reperiri tricongiam: cum olim pro miraculo sit habitum, virum quendam tres congios capere. Plinius libro XIV. *Gloriam* bibendi *virtute Parthi quærunt, famam apud Græcos Alcibiades meruit: apud nos cognomen etiam Nouellius Torquatus Mediolanensis, ad proconsulatum vsque è prætura honoribus gestis, tribus congys, (vnde & cognomen illi fuit) epotis vno impetu, spectante miraculi gratia Tiberio principe.* Non excidêre memoria quæ diximus alibi de quorundam vinosorum capacitate: verum illi & viri erant, & ferè athletæ: quibus studium omne à primis annis erat distendere sese cibis

& potu, quàm maximè fieri posset. quare nihil propter istos minuit fœminæ huius tricongiæ miraculum. ἐξεπιναξ ἀνδράσιν interpretor, *certare cum viris* περὶ πολυποσίας. Egregia hæc Aristij laus, quod non solùm cum sexus sui fœminis certaret poculis, sed cum ipsis etiam viris. in epigrammate de Cleone multibiba, —ἴσα ἢ οἴνειν οὐ ὡς οἱ ἀνθρώπων ἤεισαν. vbi ἀνθρώπους intelligo ἄνδρας, *viros*. Ita necessariò exponendum τὸ ἐξεπινομένη. vnde enim illa spolia quorum postremo versu fit mentio, nisi ex victoria? illa autem vnde, nisi ex bibendi certamine? In tertio versu *Paphia* nomen est ancillæ, genere Paphiæ: sic enim peregrinas Athenis nominabant siue liberas siue seruas. vt Mysis, Lesbia, Andria, Perinthia, Phrygia, Pyrhias, Dorias. ridiculum est de Venere accipere: quomodo enim diceretur Venus isti mulierculæ vinum ministrare? ζωρὸν intellige μέθυ non οἶνον. quia neutro genere dicit θυωδὲς, siue potius θυῶδες. ita enim emendandum censemus: quoniam θυωδὲς vinum quid sit, coniectura assequi non valemus. θυῶδες est bene olens, & ἡδύπνοον. In quarto versu λέσβιον interprete Athenæo poculi nomen est: nobis placet λέσβιον dici *vinum Lesbium*, quod sciunt omnes in magna fama fuisse, iam inde à Troicis temporibus: sicut passim Χῖον πίνειν Græci pro vinum Chium bibere. Ἤγε σὺ ἥ πάντως, apostrophe est, non ad Venerem: sed ad Bacchum. est namque Liber pater communis omnium vinosorum & vinosarum προστάτης deus. Ad Venerem quidem referre nullo modo possumus: non enim hîc agitur de rebus Veneris. Deinde quæ à victoribus referebantur præmia ex hoc certamine, Baccho non Veneri suspendebant omnes, quà viri quà mulieres. Phalæcus in epigrammate Cleûs,

Χρυσοῦν κεκρύφαλον περιζώσασα χιτῶνα
Τοῦτο Διονύσῳ δῶρον ἔδωκε Κλεώ.

Quæ deinceps scripta sunt in ΛΟΥΤΗΡΙΟΝ, confer cum iis quæ suprà in Κάδος. *Mnematium* titulus est fabulæ cuiusdam Epigenis: nam ita cum hic tum ibi omnes libri. Dalec. non constat sibi: qui hoc loco emendauit Ὑπομνηματίῳ sed & Diphili Μνημάτιον laudatam reperies in his libris. Ex quorundam sententia scribit Athen. ΛΥΚΙΟΥΡΓΕΙΣ φιάλας τινὰς οὕτω καλοῦνται ἀπὸ Λύκωνος τοῦ κατασκευασαμένου. sed profectò vt à Lycone elaboratum opus λυκιουργὲς dicatur, neque ratio patitur, neque afferri vlla exempla possint, quæ nos impellant ad credendum. nam quod subiicitur, ὡς καὶ Κονώνιοι αἱ ὑπὸ Κόνωνος ποιηθεῖσαι, pene dixerim esse ineptum. nam ibi clara & aperta analogia. Meritò igitur postquam ex aliorum opinione hæc scripsit, veram sententiam postea recitat philologus. omnino λυκιουργὲς opus vel à regione Lycia, vel ab auctore Lycio appellatum est. Demosthenis locus de phialis lycurgidibus ex ea Pro corona, non mihi nunc occurrit: & de eo φροντιστέον. alter verò qui recitatur hîc locus extat hodiéque in ea oratione quam Athenæi codices inscribūt, πρὸς Τιμόθεον ὕβρεως. perperam: siue lapsus etiam hîc memoria auctor ipse: siue peccatum est librariorum. nam scribendum erat, πρὸς Τιμόθεον ὑπὲρ χρέως. Sciendum autem in Demosthenicis codicibus non λυκιουργεῖς scribi, sed λυκουργεῖς. quare paullo post dicturus est Athenæus, corrigenda oratoris exemplaria sibi videri, & scribendum λυκιουργεῖς. Vide Suidam in ea voce, & ex Athenæo corrige. Emenda mox Herodoti locum. Ait ille describens Thracum Asiaticorum qui Xerxi militabant armaturam: ἀσπίδας δὲ ὠμοβοΐνας εἶχον μικράς, καὶ προβόλους δύο λυκοεργέας ἕκαστος εἶχε. ad istud exēplum emendandi Athen. codices, inducta etiam voce ἡμιεργέας. Porrò λυκιουργεῖς προβόλους interpretatur Athenæus *iacula in Lycia facta*. idem affert Didymi interpretationem, τὰς ὑπὸ Λυκίου φησὶ κατεσκευασμένας. quid exponit Didymus? si Herodoti locum, scribi debet τὰ κατεσκευασμένα. si quod editum est placet, referemus ad phialas λυκιουργεῖς, de quibus propositum initio. Videtur sanè locus perturbatus, & Didymi interpretationem pertinuisse ad superiora Demosthenis verba constat liquidò ex Suida. Addit de Lycio, ἦν δὲ οὗτος τὸ γένος Βοιώτιος ἐξ Ἐλευθέρων, υἱὸς Μύρωνος τοῦ ἀνδριαντοποιοῦ. Lycium statuarium Myronis filium, etiam Pausanias memoriæ prodidit. Sed quare notatur hîc ex parentibus liberis eum ortum? Locus absque dubio corruptus. Legendum ἐξ Ἐλευθερῶν. Eleutheræ oppidum Bœotiæ. ea fuit Lycij vera patria. quare etiam apud Plinium libro XXXIV. cap. VIII. scribendum, *Eleuthereus Lycius Myronis discipulus fuit.* non *Buthyreus*: vt omnes libri habent. neque *buthytes*, vt eruditissimus Pincianus diuinabat. istud quidem planè ἄστοχος. Atque obiter nota Plinio dici Myronis discipulum, quem Græci constanter filium aiunt fuisse. fuerit fortasse initio discipulus: postea adoptione filius.

filius. Obseruabis grammaticum loquendi genus : ἵνα κέινται τὰ ἐν Λυκίᾳ εἰργασμένα. vsitatius fuerit, ἵν᾽ ἀκῶνται. sed nihil mutandum temere. & est verbum κεῖσθαι familiare auctorum interpretibus Græcis non vna potione. cur mutat genus? nam erat dicendum ἵνα κέινται vel ἵνα κέινται αἱ ἐν Λυκίᾳ εἰργασμέναι. sed hoc sanè leue est: neque adnotassem, nisi videretur hoc Suidam impulisse vt referres ad illa Herodoti ἀκόνια. itaque legit ille, Μή ποτ᾽ ἐν νηΐ ᾠδῇ τῇ Ἡροδότου γεραίτερον λυκ. &c. ΜΕΛΗ. Sicut genus aliud poculi ἀπὸ τῆς ᾠδῆς dictum fuit ᾠδός, vt docemur postea : sic ἀπὸ τὸ μέλος, quod idem est atque ᾠδή, *mele* hæc nominata. ita enim efferebant fœmineo genere, non neutro, vt aliquis putet ex Hesychio. clarum ex Athenæo, Epit. & Eustathio. In ΜΕΤΑΝΙΠΤΡΟΝ, scribe verba Phileteri, ἐνέσεισε μεστὴν ἴσον ἴσῳ μετανιπτρίδα μεγάλην, ὑπειπὼν τῆς ὑγιείας τοὔνομα. Sic concisè loquebantur, πινειν. φιάλην vel κύλικα ἴσον ἴσῳ. supple κεκερασμένην. postrema verte, *simul dicens, esse id poculum Hygieæ sacrum.* Pollux libro VI. μετανιπτρίδα calicem eum solitum appellari quem sumebant postquam lauissent: essèque habitam metaniptridem sacram τῇ ὑγιείᾳ. sicut erat cratera Iouis Seruatoris sacra. Philoxeni verba ita scribam : σὺ δ᾽ ἐκ τάνδε Βάκχιον εὔδροσον πλήρη μετανιπτρίδα δέξαι· πραΰ τοι Βρόμιος γάνος τόδε δὺς ἐπὶ τέρψιν ἀπάντων ἔχει. nec multo aliter Dalecampius. δὺς ἔχει Atticum est.

CAPVT XII.

Μαστός. μαθαλλίδες. Blæsus poëta. ἐπίχεε τῷ γλυκυτάτω. μάνης. *Pollucis locus. Nestoreum poculum. Ars* ἐμπαιστική. *Opera* ἔμπαιστα. *Cur in multis vasis forma rotunda primis inuentoribus sit placita.* σελῆναι. καρπῶν συναίρεσις. *Poculum etiam* ξηρᾶς τροφῆς δεκτικόν. Κυκεών. Πελειάδες. *Hesiodi* Ἀστρονομία *&* Γῆς περίοδος. Ο ς *pro* δ. *& contra. Criticorum alij* λυτικοί, *alij* ἐνστατικοί. *Prou.* οὐχ ὑπ᾽ ἄλλων ἀλλὰ τοῖς σαυτοῦ πτεροῖς ἁλίσκῃ. *Locus Galeni & alter Apuley emendatur.*

MΑΣΤΟΣ Græcis appellatum est poculi genus quoddam, vt præter Athenæum testatur etiam Hesychius. ratio nominis obscura non est : atque ad alia multa similis figuræ, id est, quæ dimidiatum globum referant, id nomen Græci transferre solent. Illud obscurum quod statim sequitur, ΜΑΘΑΛΛΙΔΑΣ, vel vt scribit Hesychius, μαθαλίδας, poculorum aliquod genus fuisse dictum. sed videntur & nomen & res nomine significata in Græciam aliunde inuecta, vt alia infinita. Blæsus comicus qui solus ex antiquis omnibus nisi fallor, ea voce vsus, in Sicilia aut Magna Græcia vixit & scripsit Doricè : quod paucula hæc eius verba declarant, ἐπίχει ἡμῖν τῶ γλυκυτάτω. vt ἀρτι φαγῶν, sic ἐπιχέειν οἴνω. nam malè τῷ ι subscriptum. ΜΑΝΗΣ quoque pro poculo vsurpatum est: sed translatione ducta, & à paucis : nam longe aliud in instrumento cottaborum id nomen significat, vt docet nos Athenæus. citatur Athenæo Νίκων Κιθαρῳδὸς qui vsurparit pro poculo Et Iulius Pollux eodem auctore in eandem rem vtitur, lib. VI. cap. XVI. cuius codices ex Athenaïcis emendabis. Rursus ex Polluce scribe in Ath. λαβὲ, non ἔχε. *cape*, ait hanc *manem.* probant vltima hæc, χωροῦντα κοτύλας πέντ᾽ ἴσως. ἰδὲ ξάμην. ita distinguendum. qui mutant πέντε in δέκα, agant cum Polluce, qui falsi eos arguit. Antiphanis locus è *Veneris natalibus*, habetur & libro XV. conferant studiosi vtramque lectionem. Tertius versus est hypermeter, ὑποκείμενον ἄνω τὸ μικρὸν τὸ πινακίσκιον λέγει. constabit si tollas aut ἄνω aut μικρόν. & speciem habet absurditatis, dici aliquid ὑποκείμενον ἄνω. non aliter tamen lib. XV. ac fortasse desunt verba pluscula. Etiam locus Hermippi extat lib. XV. ibi aperimus eius mentem. Scribo autem, μάνης ἢ ὑδρίς· λατάγων ἢ τὴν τάλ. Deinceps explicatur ΝΕΣΤΟΡΙΣ Homerica, (κύλιξ nempe) de cuius artificio libros integros quidam veterum criticorum ediderant. Sunt hîc nõnulla quæ manum sculptoris desiderent, potius quàm verba. Sed nos aliò vocamur : cum erit plus otij, & hæc & similia his alia figuris illustrabimus : si modò vitæ longioris vsuram largiatur nobis ὁ ὑπερφέρτατος θεός. Proponuntur initio quæstiones aliquot super hoc poculo, vel potius Homericis versibus in eius descriptione. cuiusmodi est hoc de clauis

aureis quibus ait poëta fuiſſe hoc poculum argenteum *πεπαρμένον*. quod ita explicatur, *οἱ μὲν οὖν λέγουσιν ἔξωθεν δεῖν* (ita ſcribe) *ἐμπείρεσθαι τοὺς χρυσοῦς ἥλους τῷ ἀργυρῷ ἐκπώματι κατὰ τὴν ἐμπαιστικὴν τέχνην.* ſic legimus ex libris & Euſtat. quidam codd. *κατὰ τρόπον τὸν τῆς ἐμπαιστικῆς τέχνης.* Fabrilis artis verbum eſt *ἐμπαίειν*. quod ſignificat clauis bulliſve adactis & infixis ſceptrum aut vas aliquod ornare. Opus ita elaboratum *ἔμπαιστον* appellabant: artem *ἐμπαιστικήν*. De huiuſmodi operibus quædam ad librum ſecundum Suetonij notabamus. quibus poteſt addi locus Senecæ epiſtola quinta. *Non habeamus argentum in quod ſolidi auri cælatura deſcenderit.* Adiiciemus & hoc exemplum non quidem admodum antiqui, ſed magni tamen ſcriptoris, Pauli Iouij: cuius ſunt, verba è libro XXVIII. *Abduxit Buda Solymannus, tria inuſitatæ magnitudinis operoſiq́; artificij tormenta: quum paſſim ad ornamentum inſignia & literæ, argento ſculptoria arte æri incluſo, eſſent admiranda.* Apellis tornatoris (vtamur ea voce cum Firmico) demonſtratio quomodo anſas quatuor haberet Neſtoris, in Græco textu ſatis plana: ſed non pauca obſcurant interpretes. Hæc eſt ſumma. Poculi *τὸ κυρτὸν* ornabant prominentiæ quædam in longum productæ, quas ob ſimilitudinem virgas vocat. Hæ non ſimplices erant, ſed duplices. ſimul enim currebant binæ parallelæ à fundo ad labrum poculi. octo in vniuerſa ſuperficie virgæ erant, ſed quatuor ſolùm paria. omnium idem initium, ab ea nimirum parte, qua pes poculi centro illius committitur. quatuor iſta paria æqualibus interuallis à ſe diſſita, in quadrantes pares ſuperficiem poculi diuidebant. Porro binæ virgæ quæ vnam *συστοιχίαν* faciebant, producebantur aliquantum (puta duos tranſuerſos digitos) ſupra labrum poculi: ibi committebantur earum extrema. Ita fiebant anſæ quatuor, ſiue aures Neſtoridis: quibus etiam fulciebatur ſi in menſam aliquis eam inuertiſſet. Ita capimus deſcriptionem Athenæi: non tamen negamus poſſe quædam paullo aliter accipi: maxime propter illa verba, *καθ' ἑκάτερον οὖς.* Sed, vt diximus, aliâs hæc vt ſperamus, examinabimus penſiculatiùs. Sæculo Athenæi cernebatur adhuc ea figura in quibuſdam manus antiquæ poculis. *μάλιστα δὲ*, inquit, *ἐπὶ τῶν λεγομένων σελευκίδων.* Epit. *ἥκιστα δέ.* ſcribo, *οὐχ ἥκιστα δέ.* Erunt qui ſuſpecta mox habeant iſta, *σκύφος δὲ παραχείλια ἔχοντα τὰ ὦτα* non aliter tamen omnes libri & Euſtath. Subiicitur Aſclepiadis Myrleani diſſertatio prolixa de Neſtoride. Primis illius verbis docemur, quid cauſſæ ſit, cúr primi rerum inuentores, figuram rotundam in plerîſque vitæ huius inſtrumentis vſurparint. cauſſam affert hanc: quia auctores primi, qui ab agreſti vita ad hanc humaniorem nos traduxerunt, vniuerſi figuram, & Solis ac Lunæ imitandam in iſtis ſibi propoſuerunt. Hæc pars editur corruptiſſimè, hoc modo: *Οἱ παλαιοὶ καὶ τὰ περὶ τὴν ἥμερον τροφὴν πρῶτοι διαταξάμενοι τοῖς ἀνθρώποις, πειθόμενοι τὸν κόσμον εἶναι σφαιροειδῆ, λαμβάνοντες ἔκ τε τοῦ ἡλίου καὶ τῆς σελήνης σχήματος ἐναργεῖς καὶ τὰς φαντασίας, καὶ τὰς περὶ τὴν ἀΐδιον τροφὴν τῷ περιέχοντι κατὰ τὴν ἰδίαν τοῦ σχήματος ἀφομοιοῦν εἶναι δίκαιον ἐνόμιζον.* nemo hæc ſatis intelligat ita ſcripta: omnes facillimè intelligent, ſi ita ſcribamus. *οἱ παλ.* &c. *λαμβάνοντες ἔκ τε τοῦ τοῦ ἡλίου καὶ τοῦ τῆς σελήνης σχήματος ἐναργεῖς τὰς φαντασίας, καὶ τὰ περὶ τὴν ἀνθρώπινον* (erat ſcriptum *ἄϊνον*, vt ſemper in MSS. hoc imperitos fefellit) *τροφὴν τῷ π.* & reliqua. deinde adiiciuntur exempla rerum diuerſarum in quibus amor apparet rotundæ figuræ, & imitatio ſummi artificis. Scribe, *καὶ τοὺς φθόϊς κυκλοτερεῖς*, & fortaſſe, *καὶ ἃς καλοῦσι σελήνας.* Græci enim *σελήνας* appellarunt non illas ſtellulas, quibus ornabant *τοὺς φθόεις*, ſed liborum peculiare aliud genus. *Ἄρτου* etymum vulgo explicant grammatici, ſed aliter quàm hic Aſclepiades. In Arati verſu ſcribe, *οὐρανῷ δ' ἐναίρηεν.* Paullo poſt *καρπῶν συναίρεσις* Myrleano dicitur, quæ vulgò aliis *συγκομιδή*. Deinde poſtquam docuit Homerum poculo Neſtoris Pleiadas inſculpſiſſe, quia ſint & generationis & maturitatis fructuũ indices, addit, *καὶ γὰρ τοῦτο τῆς ἑτέρας τροφῆς δεκτικὸν ἀγγεῖον.* Legebam, *καὶ γὰρ τοῦτο καὶ τῆς ἑ.* *nam & hoc vas etiam alterius generis alimentorum* (intelligit *τὴν ξηρὰν τροφήν*) *capax eſt.* vel *καὶ γὰρ τοῦτο ἑκατέρας τρ.* Probatur infrà *τὸ δέπας ἀμφοτέρων τῶν τροφῶν εἶναι δεκτικόν.* quia in poculo *τὸν κυκεῶνα* exhibebant. Erat autem cocetum, medium aliquid inter eſculenta & potulenta. Multa de eo Galenus & alij interpretes Hippocratis: qui non ſemel *κυκεῶνος* meminit. vide etiam infrà vbi de *pentaploo* agitur. Hæc cum ſcripſiſſemus, in Euſtathij locum incidimus, qui vulgatam lectionem ſequitur atque explicat. Eum lector vide: atque ipſe iudex eſto. Simonidis locus; vbi Peliadas appellauit, quas alij Pliadas, vel Pleiadas, propter Doricæ dialecti vſurpationem praue ſcriptus eſt. Lego *δίδωσι δ' αὐτὸς Ἑρμᾶς, ἐναγώνιος Μαίας εὐπλοκάμου παῖς. ἔτικτε δ' Ἄτλας ἑπτὰ ἰοπλοκάμων θυγατέρας,*

θυγατέρας, τὰν ἔξοχον εἶδος, αἳ καλέονται πελειάδες οὐράνιαι. In quinto poëtriæ Mœrus versu scribe cum Camerario, Γαμφηλῇ φορέουσι ποτὸν Διὶ μητιόεντι. Circumferebatur olim sub Hesiodi nomine astronomicum quoddam poëma: de quo Athenæus, καὶ ὁ τὴν εἰς Ἡσίοδον δὲ ἀναφερομένην ποιήσας ἀστρονομίαν. etiam Theon Commentariis in Aratum laudat Hesiodi ἀστρικὴν βίβλον. Strabo libro septimo citat eiusdem Γῆς περίοδον: vt videatur cascus ille vates cœli & terræ descriptionem aggressus: de quo vel cogitasse illis temporibus, satis luculentum magni ingenij testimonium Ait dipnosophista, τὸ δὲ αὐτὴ προτακτικοῦ δὲ ὁ Ὅμηρος οὐδέ ποτε τίθησι. non dicit & pro ὃ nunquam vsurpari: sed Homerum ita nunquam vsurpasse, qui est norma Hellenismi: at hoc poëtæ alij sibi licere voluerunt. Nicander initio Alexiphar. τίων ἀναδέγμεθα βλάψας. τίων est τῶν. illud positum pro ὧν. quod reprehendit scholiastes: quem iterum vide sub finem ad ista, τίης ἰχθήεντο κλῶνας. Contra Homerus: vt hic obseruatur, αὐτὶ δὲ ὑποτακτικοῦ παραλαμβάνει τὸ προτακτικὸν ὅ. vt Odyss. ῥαψ. β. κλῦθί μευ ὃ χθιζὸς θεὸς ἤλυθες. Sequitur postea, Σωσίβιος δ᾽ ὁ λυτικὸς προθεὶς τὰ ἔπη Κλάζω μέν μοι. &c. γράφει κατὰ λέξιν οὕτω. Veterũ grammaticorum alij appellatici sunt ἐνστατικοί, alij λυτικοί: illi quod propositis quæstionibus sui ordinis homines sæpe vexarint: hi quod soluerint, Eustathius ad Iliad. σ. ἐκ δὴ τούτου δῆλον, ὡς οὐχ ὥρισται ὁ χιτὼν κατὰ τοὺς ἐνστατικοὺς ἐπὶ μόνῃ τῇ προστιχῶς ἐπικεχυμένῃ τῇ σαρκί. Idem ad Iliad. χ. οἱ δὲ παλαιοὶ λυτικοὶ λέγουσι πολλὰ καὶ ἄλλα εἰς λύσιν τῆς ἐνθέσεως ἀπορίας. & ita multis locis. Sed huius tanti dubiorum solutoris frigidiuscula sæpe videntur fuisse cõmenta & violenta. Itaq; rex pereruditus & vrbanus Ptolemæus Philadelphus cum imitatus parum probabiles eius inuentiunculas hominem illusisset, *teneris*, inquit, *non alienis sed tuis ipsius technis*. Hoc ita Græcè, καὶ ταῦτα, οὐχ ὑπ᾽ ἄλλων, ἀλλὰ τοῖς σαυτοῦ πτεροῖς, κατὰ τὸν θαυμάσιον Αἰσχύλον, ἁλίσκῃ. Prouerbium est Græcorum, quo videtur primus omnium scriptorum vsus Æschylus in Myrmidonibus: vt obseruat comici enarrator ad Aues. Galenus libro quarto De Hippocratis & Platonis scitis, disputans aduersus Chrysippum sibi passim contradicentem in suis scriptis, καὶ τάχ᾽ οὐχ ὑπ᾽ ἄλλων ἀλλὰ τοῖς αὐτῶν πτεροῖς ἁλισκόμενα. Lege, καὶ ταῦτα, & πτεροῖς ἁλ. Apuleius in Apologiæ epilogo: *imò contra vbique, si cum septem pennis eum tenui*. olim quæsti sumus de menda huius loci. Sed videtur idem planè dicere voluisse cum Galeno. Itaque legimus, *imò contra vbique, si suis captum pennis eum tenui*. aut, *si captum suismet pennis eum t.*

CAPVT XIII.

Ὅλμος. *Cratini* Pytina. ἀποδεῖν. *Cratini* Thrattæ. πελίκα. *Clearchus glossographus.* τάργανον *vinum, siue lora.* πέτακνον, *pocula.* πέταχνον, *&* πέδαχνον. Critias *tyrannus.* ῥέοντα. *Cratini* Leges. *Diphili fabula* Αἱρησιτειχεύς, *&* Στρατιώτης. *Hedyli obscurum epigramma illustratur.* Βῆσα.

ΛΜΟΣ. ποτήριον κερατίῳ τρόπον εἰργασμένον. Μενεσθένης ἐν τετάρτῳ Πολ. Et poculi cauum, & pila in qua pinsitur, globi dimidiati figuram habent. Inde illa nominum catachresis: cuius testis etiam Hesych. Pro Μινεσθένης docti ex coniectura Μεγασθένης: cui parcè in talibus fidẽdum. non meminimus sanè legere hoc nomen. at *Menestheus*, probum est & Græcis vsitatum nomen. Pro ἀλβαλάνης, MSS. αἰθαλάνης. nihil video: nisi sit nomen fœminæ. Primus versus è Cratini *Pytina* in ΟΞΥΒΑΦΗΟ allatus legitimam superat mensuram, nisi tollas vocem λίαν: aut initio illa τίς ἄν. πότω autem scribe non ποτῷ. Cæterum fabulæ huius argumentum habes fusè expositum apud Aristophanis interpretem ad hæc verba ex Equitibus, οἰμώζειν ἐν Κρατίνου κάδοιν. Tertio versu, Καὶ τοὺς καδίσκους συγκεραυνώσω σποδῶν: non dubitabis scribendum συγκεραυνώσω απ. *cadiscos simul omnes conteram tundendo.* ἀποδεῖν etiam παίειν significat, & quoquomodo perdere aliquid. De Antiphanis loco è *Mystide* vide libro superiore. ΟΙΝΙΣΤΡΙΑ. οἱ μέλλοντες ἀποκείρειν τὸν σκόλλυν φησὶ Π. De hoc more dicebamus ad Theophrastum. Seruabatur non Athenis solùm: sed & alibi Græciæ. Varro in Logistorico. *Itaque Ambraciæ primum capillum puerilem*

puerilem demtum, item cirros ad Apollinem ponere solent. ΠΕΛΙΚΑΙ. Καλλίστρατος ἐν ὑπομνήματι Θρᾳττῶν Κρατίνου ἀποδίδωσι κύλικα. id eſt, *Call. in commentarys ad Cratini fabulam Thrattas interpretatur calycem.* Cratini *Thrattas*, ſiue *Threcias*, laudant paſsim multi veterum. Pollux verò huoc ipſum locum affert lib. x. cap. x i x. πελίχνας δὲ τὰς ἐν Θρᾴτταις Κρατίνου πελίκας, ἢ κύλικας ἢ πελίχνας εἶναι δοκοῦσιν. Heſych. πελικὴν, εἶδος ποτηρίου ξυλίνου, διὰ τὸ πεπελεκίσθαι. ſcribendum πελίκα. vel in quarto caſu πελίκας. Calliſtrati interpretationi vocis πελίκαι, ſubiicitur expoſitio Craretis alius critici: qui Ioois Chij locum citat in hæc verba, ἐκ ζαθέων πιθακνῶν ἀφυσσόντες ὄλπαις οἶνον ὑπερφίαλον κελαρύζειν. vbi vocem ὄλπαις variè acceperũt. Ergo de ea quoque hic Athenæus, etſi noo ſuo loco. τὴν δὲ ὄλπην ait, καὶ τάριχος Κορίνθιοι μέν φησι καὶ Βυζάντιοι καὶ Κύπριοι τὴν λήκυθον ἀποδίδοναι, Θεσσαλοὶ δὲ τὴν πρόχοον. quod oondum, credo quiſquam animaduertit, fœdè inquinatus eſt hic locus quorſum enim, per omnes Muſas, pertinet vox τάριχος? nam qui exiſtimarunt ὄλπην aliquando *ſalſamentum* ſignificare, plus quàm toto cœlo errarunt. Enimuerò fauentibus Muſis veram lectionem odorati ſumus. Nam legendum, τὴν δὲ ὄλπην Κλείταρχος K. id eſt, *Clitarchus ſcribit vocem ὄλπην Corinthys quidem & Byzãtys ac Cyprys ampullam ſignificare: at Theſſalis guttum.* Clitarchus, cuius hic diſsimulatum fuerat nomen, Gloſſarum auctor fuit: quas paſsim Atheoæus laudat. vel vide ſtatim ſequentem ex iiſdem locum. In ΠΕΛΛΑ debuerant Hipponactis ſcazontes verè Hipponactei, ita diſtingui,

Ἐκ πελλίδος πίνοντες. οὐ γὰρ ἦν αὐτοῖς
Κύλιξ. ὁ παῖς γὰρ ἐμπεσὼν κατήραξε.
& poſtea, ἐκ δὲ τῆς πέλλης
Ἔπινον ἄλλοτ', αὐτὸς ἄλλοτ' Ἀρήτη προὔπινεν.

vbi mallem, αὐτὰρ ἄλλοτ' Ἀρήταιη προὔπινεν. Phiala de qua recitantur Phœnicis verſus, illa eſt de qua tam multa Laërtius in Thalete. Deſcribitur & alter locus eiuſdem poëtæ: quem deprauatum omnes codices nobis exhibent.

Ἐκ πελλίδος τάργανον, καὶ τῇ γαίῃ
Κωλοῖσι δακτύλοισιν θ' ἡ τίρη σπένδει
Τρέμων οἷον πὲ ἐν Φοινίκῃ νοσσός.

eruditus interpres cenſuit emendandum τῷ τ' Οὐρανῷ καὶ τῇ Γαίῃ. & verſu ſequente, Κολοβοῖσι δακτύλοισι τῇ θ' Ἥρῃ σπ. non abſurdè ille quidem: ſed longiùs tamen recedeos ab editæ lectionis veſtigiis: quæ nos magis premimus, & ſcribimus, Ἐκ πελλίδος τάργανον, καίτοι γυίοις χωλοῖσι, δακτύλοις τε, θητέρῃ σπένδει. vel τῇ θεῇ. hoc eſt, *ille quamuis debilis artus & digitos, altera manu* (vel, *alteri deæ*) *targanum libat.* Loquitur de ſene paupere & vieto: quem ait libaſſe non vinum quidem, ſed quod ad donum aderat. τάργανον Heſychius interpretatur πόμα ἐκ στεμφύλων, *loram.* οἶνον στεμφυλίτην alij vocaot comicus Plato οἶνον τεταργανωμένον dixit iis verſibus qui recitati ſunt in ἀμυστις. ΠΕΛΛΗΤΗΡ agnoſcit etiam Heſych. ſed & πελλὴρ pro eodẽ. Scribe in ΠΕΝΤΑΠΛΟΑ. ἀγῶνα ἐπιτελεῖσθαι τὸν ἐφήβων δρόμον. quod nuper editum eſt, habent antiquiſs. libb. ſed malo lectionem priorem quæ & in Excerptis. De oſchophoriis Athenienſium, paſſim grammatici, & Photius aliiq́. ΠΕΤΑΧΝΟΝ, ποτήριον ἐκπέταλον, οὗ μνημονεύει Ἄλεξις ἐν Δρωπίδῃ. πλάκει) δὲ τὸ μαρτύριον αὐτοῦ. Poculum iſtud & *petacnum* & *petachnum*, per κ aut χ ſcribi, auctor eſt Heſychius. ſed ecce aliam γραφὴν ex eiuſdem libris, πέδικνα, ait, τὰ ἐκπέταλα καὶ φιαλοειδῆ ποτήρια. Lego, πέταχνα. nam & verbum agnoſcit idem, πεταχνοῦσθαι, quod exponit, ἐξυπτιάσαι καὶ τρυφᾶν. Quod ait, iam ante recitatum eſſe Alexidis teſtimonium vbi petachni fecit mentionem, per emendationem oostram verum eſt hodie. vide libro tertio, capite vlt. In Excerpt. conſtanter πεντάχνον. mendosè. Addit Athenæus: καὶ Ἀριστοφάνης ἐν Δράμασι λέγων, πάντες δ' ἔνδον πεταχνοῦνται. De iis fabulis Ariſtophanis quæ *Dramata* vocatæ ſunt, diſputatum ſatis libro ſept. capite x i v. quæ hîc citantur ex illis mendoſa habeo. quid enim ſignificat vocabulum πεταχνοῦνται? Ego verò cenſeo legendum, πάντες δ' ἔνδον πεταχνούμεναι: aut ſic potius, πᾶς τις δ' ἔνδον πεταχνοῦται. non dubitabunt periti harum literarum hoc poſterius eſſe veriſsimum; neque aliò Heſychium reſpexiſſe, cum ſcriberet, πεταχνοῦται, ἐξυπτιοῦται. τρυφᾷ. Critias ille qui in ΠΛΗΜΟΧΟΗ appellatur tyrannus, vnus erat è triginta tyraoois quos Lyſander Athenienſibus impoſuit: ſed omnium ferè immaniſsimus & ſceleſtiſsimus: vt non iniuria ἁπλῶς tyrannus nominetur. Verba illius hæc, ἵνα πλημοχόας τάσδ' εἰς χθόνιον χάσμ' εὐφήμως προχέωμεν. non προχ. loquebatur de

inferiis

inferiis quæ mortuo fiebant, effusa in foueam libatione. vide extremo libro nono locum ex Clidemi Exegetico. ΠΡΙΣΤΙΣ. ὅτι ποτήριον εἶδος πρίστιν, ἐν τῷ περὶ τοῦ βαπτισίου λόγῳ. Adi fragmentum quod capite quarto descripsimus. vide etiam in λαβρωνία. In sermone de PROCHVTA nescio quid sit, μνημονεύει αὐτοῦ καὶ Ἀλέξανδρος ἐν τυφῶνι. Vereor ne plus æquo velim mihi concedi, si postulem rescribi auctore me, Ἀλ. ἐν Ἀλιεῖ. ita tamen Athenæus alibi. ΠΡΟΤΟΣΙΑΣ. ὅπου τὸ ποτήριον τοῦτο ἐξορθὸν δεῖ προπιεῖν. Obiter hoc dictum supra, vbi actum de celeba. Pocula autem PEONTA videntur quibusdam appellata quæ aliis ῥυτά, sola nominis formatione inter se differentia. Posteriores versus Astydamantis sic scribendi,

Ῥέοντα διαδοχ'. ὧν τὰ μὲν δὴ ἀρχαῖα ἀργυρᾶ
Ἦν, δύο δὲ χρυσᾶ. χρυσοῦν ἓν, ἕτερον πηγασοῦ.

ΡΥΣΙΣ. φιάλη χρυσῆ Θεόδωρος. Κρατῖνος ἐν Νόμοις, ῥυσίδι σπένδων. De rhyside eadem Hesychius. Legum Cratini fabulæ meminit Pollux libro VI. cap. X. & lib. VII. cap. XXII. item Aristophanis interpres ad Equites. ΡΟΔΙΑΣ. Δίφιλος Αἱρησιτείχει. τὸ δὲ δρᾶμα τοῦτο Καλλίμαχος ἐπιγράφει Εὐνοῦχον. auctore Hesychio, ῥοδιακὸν & ῥοδιὰς species sunt ποτηρίου καὶ ἐκπώματος: sic enim loquitur. Diphili fabula cum primum in scenam prodiit, Αἱρησιτείχης nomen habuit: vt si dicas Pyrgopolynices aut Poliorcetes, deinde à poëta emendata, & denuo edita est, nouo titulo Εὐνοῦχος ἢ Στρατιώτης, vt Plauti Miles gloriosus. auctor Athenæus paullo post. sic enim τὸ ἀρχαϊκὸν exponimus libro tertio. Epinici locus ex Hypoballomenis descriptus in ΡΥΤΑ, antè fuerat promissus in descriptione elephantis poculi: quem locũ vide. Ibi fiebat mentio elephanti, qui capiebat tres congios: is de quo hic Epinicus, duos solùm. Illius verba perturbata vulgò, ita concinnabis.

Ἔστι δ' ἐλέφας. ἐλέφαντας περιάγεις; ῥυτὸν
Χωροῦντα δύο χόας, ὃν οὐδ' ἂν ἐκπίοι
Ἐλέφας. ἐγὼ δὲ τοῦτο πέπωκα πολλάκις.
Οὐδὲν ἐλέφαντος γὰρ διαφέρεις οὐδέ γε.

In τοῦτο est figura πρὸς τὸ σημαινόμενον: non enim congruit cum ἐλέφας: sed cum ποτήριον. De sequentibus Theoclis Ithyphallicis versibus dictum est libro sexto, cap. XV. Dionysij Sinopensis locum quò nos statim reiicit, in superioribus, opinor, non inuenias. Subiicitur Hedyli epigramma de rhyto quodam machinoso, quod Ctesibius mechanicus confecerat, & Veneri Zephyritidi, siue Arsinoæ consecrauerat. Videtur Hedylus epigrammatis suis descripsisse donaria quæ in Arsinoæ templo eius ætate visebantur. nam hoc videtur indicare cum ait, Καὶ τοῦτο in primo versu. Sanè pleraque Hedyli quæ extant hodie epigrammata, donariorum sunt ἐπιγραφαί. De Arsinoæ cultu & variis nominibus dictum libro septimo, cap. XIX. Cùm autem & mutilum & multis modis deprauatum istud Hedyli epigramma hactenus sit editum: quæ desunt quidem, ea nos ex fide membranarum supplebimus: sed corrupta emendare non possumus. Sic igitur libri chirographi,

Ζωροπόται καὶ τοῦτο φιλοζεφύρου κατὰ νηὸν
† Τὸ ῥυτὸν αἰδεῖσθε δεῦτε δὴ τ' Ἀρσινόης
Ὀρχηστὴν Βήσαν Αἰγύπτιον. ὃς λιγὺν ἦχον
Σαλπίζει κρουνοῦ πρὸς ῥύσιν ἠπλωμένου †
Καὶ πολέμου σύνθημα. διὰ χρυσέου δὲ γέγωνεν
Κώδωνος κόμου σύνθημα καὶ θαλίης·
Νεῖλος ὁκοῖος ἄναξ μύσταις φίλον ἱεροχόοις
Εὗρε μέλος θείων πάτριον ἐξ ὑδάτων.
Ἀλλὰ Κτησιβίου σοφὸν εὕρεμα τίετε τοῦτο.
Δεῦτε νέοι νηῷ τῷδε παρ' Ἀρσινόης.

Compotores suos affatur poëta, & ad rhyti contemplationem vocat, quod arte subtili elaboratum à Ctesibio hydraulicorum inuentore, (vt libro quarto, cap. XXXIII. dictum) Arsinoæ Veneri fuerat consecratum. Tertio versu lego βῆσαν minore litera initiante. Ait poculum hoc quod Græci alij ῥυτὸν appellant, Ægyptium esse besam. ita vocabatur Alexandriæ genus potorij vasis: quod in fragmento capitis quarti ita describitur, Βῆσα (fortè βῆσας) ποτήριον παρὰ Ἀλεξανδρεῦσι, πλατύτερον ἐκ τῶν κάτω μερῶν, ἐστενωμένον ἄνωθεν. hæc figura conuenientissima est poculo isti, quod ad instar hydrauleos fecerat Ctesibius. cur ὀρχηστὴν appellet nescio, & fortasse locus est corruptus.

Quartò

Quarto versu lego, πρὸς ῥύσιν ὑγρῶν, ait, effluente liquore edi aliquando acutum sonum, & quodammodo bellicum. ideo comparat tubæ classicum canenti. aliquando verò mollem edi sonum, & conuiuiis atque comessationibus conuenientem. Quartò disticho comparat sistro dulcisonum hoc poculum. & est locus insignis de inuentione sistri, imitatione susurri quem Nilus edit per confragosa quædam fluens. si quis malit ad hydraulica respici, per me licet. Sistrum tamen Ægyptiorum sacrorum mystis familiare fuisse, omnes mihi concedent.

CAPVT XIV.

Σκάλλιον, & σκαφή. Euripidis Eurystheus. *Pollucis locus correctus. Dercyllidas dictus* Scythus *&* Sisyphus. tabætas. aëromeli *siue* δροσόμελι. *Fabula* Κονιάτης *Alexidis aut Amphidis.* ψυχρήλατα. *Theopompi* Althæ. *Telestes comicus. Quædam ex libris antiquis nunc primum edita.*

ΣΚΑΛΛΙΟΝ. Et σκάλλιον & σκαλλὸν poculorum esse nomina etiam Hesychius obseruat. Ratio autem appellationis hæc. Σκάλλειν Græcis idem significat ac τὸ σκάπτειν *fodere, cauare.* Quemadmodum igitur à σκάπτω deductis nominibus σκάπη, σκαφὶς, σκαφεῖον, & σκύφος, varia instrumenta nominarunt, quæ cauando fieri videbant: sic à σκάλλω cauatum lignum in vsum poculi appellarunt σκάλλιον. In vltimo versuum allatorum è Melampodia Hesiodi, in ΣΚΥΦΟΣ scribendum est, Ε῎σ(λ)εν Φύλακος: maiuscula litera initiante. *Phylacus* enim regis nomen est, vt ex præcedente versu apparet, & Bibliotheca Apollodori aliisq́. pro ἔσ(λ)ε MSS. ἔσ(λ)ε: quod minus placet. Scribendum Εὐριπίδης ἐν Εὐρυσθεῖ, non Εὐρυσθεία. nam τὸ α malè adhæsit fini huius dictionis ex sequentis initio. Fabulæ argumentum ex ipso nomine satis notum. Nam Herculem nouit nemo quin Eurystheum norit. de Eurysthea muliere, nugæ. Præterea Euripidis *Eurystheum* non semel apud Stobæum inuenies laudatum. Pollux libro x. cap. xxiv. tragicum hunc laudat, ἐν Εὐεσθεῖ σατυρικῷ. an pro Εὐρυσθεῖ? potest dubitari. Locus ex *Omphala* Achæi pluribus descriptus est in sermone de literato poculo. πολύφαντος ὀργῇ scribam potius in Alcmanis loco, & initio versus Stesichori, Σκυπφεῖον ἢ λαβὼν ὁ(ν)ίπας. ΛΑΓΥΝΟΝ. καὶ ἐν Πατρῴοις δὲ φησι τὴν ἢ τὸ μέτρον τὴν λάγηνον. quis φησί? verius est φασί. & τὴν λάγυνον Epit. non λάγανον. Verte, τῶν κατεσαμπισμένων ἡμῖν λαγυνίων. *Lagenarum quas diffudimus.* Pollux lib. vii. Malim, καὶ δυσχερὴς λάγυνος ἐστὶ πλήρης ὢν ὄξυς: quàm πλησίον ὀξ. & ἰδίδει δ᾽ ἑκάστῳ λαγ. Locus Diphili ex Adelphis comicum aliquod figmentum continet, imperfecta sententia Pollux lib. x. cap. xx. hunc ipsum Diphili locum intelligebat, cum scripsit τὸ ἢ λαγυνίον εἴρηκε Δίφιλος ἐν Διλφοις. corrige igitur ἐν Ἀδελφοῖς. Inquinatissima quæ sequuntur: τὸ δ᾽ ἐν Γηρυονίδη. λαγυνώους Στησιχόρῳ ἔμμετρον ὡς τριλάγυνον τὴν τῶν τριῶν χοῶν ἀμφιβολίαν ἔχει. nullum dubium respici versum Stesichori qui præcedit non longè, Σκυπφεῖον ἢ λαβὼν δέπας ἔμμετρον ὡς τριλάγυνον. Ergo ita emendandum, τὸ δ᾽ ἐν Γηρυονίδη Στησιχόρου, λαβὼν δέπ. &c. pertinet autem obseruatiuncula hæc ad genus vocis λάγυνος, de quo hic agitur. interpretes planè hîc ridiculi. Dercyllidam Spartanum appellatum fuisse *Scythum* ex Ephorô narratur aliquanto post: & caussæ dicitur fuisse, quoniam inerat moribus illius πολὺ τὸ πανοῦργον καὶ θηριῶδες. tales erant & habebantur vulgò Scythę. inde homines truculentos & immanes dixerunt Gręci σκυθρώς. inde etiam peculiare istud Dercyllidæ cognomen. At Xenophon, non *Scythum*, sed *Sisyphum* prodit esse hunc appellatum. an quia vtrumque vulgò datum Dercyllidæ cognomen? illud propter feritatem, hoc propter vafritiem. nam vtrūque fuit Spartanus hic, & πανοῦργος & θηριώδης. de Sisyphi illius antiqui dolis nemo iam monendus est. an locus Xenophontis ex isto Ephori emendandus nobis hodie?

ΤΑΒΑΙΤΑΣ. Subiectus locus Amyntæ ex Asiæ itinerario non Græcum sed Barbarum hoc vocabulum esse nos docet. arculam propriè significatam puto illa dictione ab Hebraïca non obscurè deflexa. ἀερόμελι hodie in officinis *mannam* vocant. Galenus δροσόμελι & ἀερόμελι. ΤΡΑΓΕΛΑΦΟΣ. Ἄλεξις ἐν Κονιάτῃ. Iulius Pollux libro vii. capite xxvii. καὶ κονιάματα δ᾽ ἂν εἴποις. καὶ τὸ ῥῆμα κονιᾶν.

κονιᾶν. καὶ τὸν τοῦτο δρῶντα κονιάτην. Ἄμφιδος ἢ καὶ δρᾶμα Κονιάτης. in dubio mihi est animus, Athenæumne ex Polluce censeam emendandum, an ex Athenæo Pollucem.

ΥΣΤΙΑΚΟΝ, ποτήριον ποιόν. In Excerpt. Ὑασιχον. perperam. Notanda Hesychij verba. ὑστιακὸς, ποτήριον ποιὸν Ἰταλιώταις. ΦΙΑΛΗ. Ὅμηρος μὲν ὅταν λέγῃ ἀμφίθετον φιάλην ἀπύρωτον ἔθηκε. de hoc versu aliquid suprà in ἀμφικύπελλον. Vocis ἀπύρωτος duplex sequitur interpretatio: ἢ ψυχήλατος, ἢ ἐπὶ πῦρ οὐκ ἐπιτιθεμένη. Vocant autem ψυχήλατα Græci, non *frigidis malleis ducta*: id enim est ineptum. sed τὰ μετὰ τὸ ἐλαθῆναι ψυχρῷ βαφέντα: *quæ postquam sunt malleo ducta, in frigidam fuêre mersa*. Scribe, τὸν μὲν ἐμπορευόμενον, τὸν δ' ἀπύρωτον. & mox, Κρατῖνος δ' ἄπυρος ἐν Δραπέτισιν, δέχεσθαι φιάλας τάσδε βαλ. vt statim. Scribe etiam, Ἴστ', ἐκφορεῖτε. Suspectus fabulæ titulus, cum laudatur Theopompus ἐν Ἄλθαις Hesychius ἄλθαι interpretatur θερμασίαν ἢ θεραπείαν, *calefactionem aut curationem*. luxum balneorum, de quibus hic loquitur Athenæus, fortasse ea fabula traduxerat poëta. nisi est verius, scribendum ἐν Ἀλφαίᾳ. Pollux libro decimo, capite XLVI. Θεόπομπος ἐν Ἀλφαίᾳ,

Τὴν οἰκίαν γὰρ εἶχεν εἰσελθὼν ὅλην
Κίστην γεγονυῖαν φαρμακοπώλου Μεγαρικοῦ.

Mox lege, Τιλέσης δ' ἄκρατον ὠνόμαζεν. ὡς τοῦ Τελέσου ἄκρατον τὴν φιάλην εἰρηκότος. Prima verba sunt Timarchi: sequentia Athenæi, ea velut explicantis. Telestes comici nomen, vt scimus ex Athenæo & Suida. quàm absurdè ista docti acceperint, piger dicere. In Cratini versu, Χρυσίδι σπένδων γέγραφε τοῖς ὄφεσι πιεῖν διδούς. malim, τοῖς σοφοῖς π. δ. Post Hermippi versum, allatum in sermone de *chryside*, iterum lacuna fuit notanda: etsi vulnus acceptum dissimulant antiquæ membranæ. In Excerptis tam Leinianis, quàm Hœschelianis legebantur isto loco quæ hic descripsimus. Ἐκαλεῖτο δέ τις καὶ ΒΑΛΑΝΩΤΗ φιάλη, ἧς τῷ πυθμένι χρυσοῖ ὑπέκειντο ἀστράγαλοι. Σῆμος δ' ἐν Δήλῳ ἀνακεῖσθαί φησι χαλκοῦν φοίνικα, Ναξίων ἀνάθημα, καὶ καρυωτὰς φιάλας χρυσᾶς. Ἀναξανδρίδης δὲ φιάλας Ἄρεος καλεῖ τὰ ποτήρια ταῦτα. Αἰολεῖς δὲ τὴν φιάλην ἄρακιν καλοῦσιν. ΦΘΟΙΣ. πλατεῖαι φιάλαι ὀμφαλωτοί. Εὔπολις. σὺν φθοῖσι ποππυλιακοῖς. ἔδει δὲ ὀξυτόνως ὡς Καρσί, παισί φθοισί. ΦΙΛΟΤΗΣΙΑ. κύλιξ τις ἦν κατὰ φιλίαν πεμπομένη, ὥς φησι Πάμφιλος. Δημοσθένης δέ φησι, καὶ φιλοτησίαν προὔπινεν. Ἄλεξις, φιλοτησίαν σοι τήν δ' ἐγὼ ἰδίᾳ τε καὶ κοινῇ τὴν κύλικα προπίνομεν. Ἐκαλεῖτο δὲ καὶ τὸ ἑταιρικὸν συνδειπνεῖν ἐρχόμενον φιλοτήσιον. Ἀριστοφάνης, ἐπείπερ νῦν οὐκ ἔστιν σιτία ἐπὶ τὸ δεῖπνον, ὡς ἤδη καλεῖ μ' ὁ χορός (vel χεῖρος: nam in vtroque est χόος.) ὁ φιλοτήσιος. λέγεται δὲ ἐπὶ τοιούτων προσώπων ἐκαλεῖτο καὶ κύλιξ φιλοτησία. ὡς ἐν Λυσιστράτῃ, Δέσποινα Πειθοῖ, καὶ κύλιξ φιλοτησία. ΧΟΝΝΟΙ. παρὰ Γορτυνίοις ποτηρίου εἶδος ὅμοιον θηρικλείῳ, χάλκεον, ὃ δίδοται τῷ ἁρπασθέντι ὑπὸ τοῦ ἐραστοῦ φησὶν Ἑρμῶναξ. ΧΑΛΚΙΔΙΚΑ ποτήρια, ἴσως ἀπὸ τῆς Χαλκίδος τῆς Θρᾳκικῆς εὐδοκιμοῦντα. ΧΥΤΡΙΔΕΣ. Ἄλεξις, Ἐγὼ Πτολεμ. &c. prætermisit fabulæ nomen: quod corruptum extat in vulgatis libris: vbi hodie poëtæ nomen desideratur. Scribe, Ἄλεξις δ' ἐν Ὑποβολιμαίῳ. Ἐγὼ Πτ. Scribe, χυτρίδια βαθέα δώδεκα.

CAPVT XV.

Ὁ ψυκτηρίας. φωνῆς καταλλαγὴ & φωνῆς ἀπότισις. Aegimius *veteris poëmatis nomen. Aegimius vetus scriptor* Περὶ παλμῶν. Περάμειν Αἰμόδιον. *Platonis quædam* χρονικὰ ἁμαρτήματα. *Prou.* δρᾶν ταῦτα τοῖς εὐχομένοις. *Platonis dictum de ambitione. Ephippi locus elegans explicatur.* θρασυμαχειοληψικερμάτων. ἀνάγκη ληψιμιαθος. *calcei elegantiorum.* ἐλίγματα, *fasciæ tibiales. Baculus in manu ex Attico more.*

ΨΥΓΕΥΣ ἢ ΨΥΚΤΗΡ. Πλάτων Συμποσίῳ. Platonis locus è Conuiuio desinit in verbo ἰσχειν. sequentia male cum præcedentibus continuarunt. quæ quidem vnde sint descripta non indicatur in nostris libris, deficientibus etiam hic vocibus aliquot. Sequitur, Διώξιππος φιλαργύρῳ, παρ' Ὀλυμπίχῳ δὲ θηρικλείους ἔλεγεν ὀξίζοντας δύο ψυκτῆρας. Lego, vt deleatur vox mendosa & palam corrupta, θ. ἐλ. ἐξ. εἶναι τοὺς δύο ψ. Eclogam Alexidis ex *Hippisco*, lege pluribus & melius descriptam libro

sexto. sed prima verba valde hic corrupta. Ita scribere possumus: certè quidem, ita distinguere,

—ἀπήνυσαν τῇ ξύνῳ
Εἰς τὴν κατάλυσιν· ὕτος ἦν δ᾽ αἴθων ἀνήρ·
Τοῖς κωμοῖ τ᾽ ἄπω, (δύο γὰρ ἦσαν οἴκοθεν)
Τὰ ἐκπώματ᾽ εἰς τὸ φ. & cætera vt libro sexto.

In primo versu Euphorionis, Ε᾽παν δὲ καλῶς ψυγέα τὴν ψυκτηρίαν. scribendum τὸν ψυκτ. Eustathius ad nonam Odysseam: genera, ait, poculorum sunt apud Athenæum, τὸ ψυκτήριον, καὶ τὸ ψυκτηρίδιον, καὶ ὁ ψυκτηρίας ὡς κοχλίας. Postremis verbis Euphorionis, δι᾽ ἀρεῖνον ἀσπὶς χρυσίῳ φωνῆς ἀπόπειν Πυρσόδομι καταλλαγήν. appellatur φωνῆς καταλλαγὴ, vocis & sermonum commercium: cùm duo aut plures, sermonis vices dant inter se atque suscipiunt. φωνῆς ἀπόδοσις, est sermonis tanquam debiti solutio: necessitas nempe respondendi cum fueris interrogatus. Paullo aliter Pindarus χρέος ᾠδᾶς, & λόγῳ τόκον dixit, in oda quam diu antè promissam misit tandem Agesidamo cum fenore. Qui dicebat apud Antiphanem, ὁ δὲ καλὸς πῖλος, καλὸς ψυκτὴρ, hoc voluit, *pulchra hæc cassis erit pro pulchro psyctere.* Hesychius, πῖλος χαλκοῦς, εἶδος περικεφαλαίας. etiam Latini *galerum* ac *galericulum*, pro galea vsurpant. ψυκτῆρας, inquit, vocabant καὶ τοὺς ἀλσώδεις καὶ συσκίους τόπους. idem Hesychius: sed scribe apud illum ψυκτῆρια, non ψυκτηρίας. Tragœdiam Æschyli Νεανίσκους laudatã mox, reperies in indice fabularum eius poëtæ, & apud Hesychium in ἀφολκόν. Eius versum edi iusseram ex libris, Σαύρας ὑποσκίοισιν ἐν ψυκτηρίοις. malim etiam in versu Euripideo, φιλαισιν ὠλέναισι δεξίας: quàm λεξίτας. Addit Athenæus, καὶ ὁ τὸν Αἰγίμιον δὲ ποιήσας, εἴθ᾽ Ἡσίοδός ἐστιν, ἢ Κέρκωψ ὁ Μιλήσιος. Aegimius quidam fuit scriptor antiquissimus, quem Περὶ παλμῶν, siue de pulsibus scripsisse omnium primum fuere qui traderent, vt legimus apud Galenum in quarto De differ. pulsuum. Callimachus quoque Aegimium inter antiquissimos παλαιοτροπικῶν librorum recensuerat, teste Athenæo libro XIV. At poëma Αἰγίμιος inscriptum, quem auctorem habuerit, etiam prisci critici ignorarunt. Scholiastes Apollonij ad librum tertium, ὁ τὸν Αἰγίμιον ποιήσας, διὰ τὸ δέρας αὐτὸν αὐθαιρέτως φησὶ προσδεχθῆναι. idem librum secundum eius operis alibi citat. Cercops Milesius historiæ fabularis auctor fuit antiquissimus, laudatus Apollodoro libro secundo Bibliothecæ. Περαίνειν Τελαμῶνα aut Παιῶνα, aut Α᾽ρμόδιον in versibus Antiphanis, mox recitatis in sermone de O D o poculo, est, recitare antiqua scolia, quorum & argumenta & tituli illis nominibus declarantur. habes de his, imò hæc ipsa libro vltimo.

Ω O N. Δίνων ἐν τρίτῳ Περσικῶν φησὶν οὕτως· ἔστι δὲ ποτίβαζις ἄρτος κρίθινος, καὶ πυρ. Barbarum & vt videtur Persicum vocabulum est ποτίβαζις. nisi cui placeat coniectura, ὑπὸ τραπέζης. εἶδον ἄμπελον καχλάζουσαν ὀρθρεῦσαν. Poeta scripsit, ἀμπ. δρόσῳ καχλάζουσαν. Pindari verba, initio odæ quintæ Olymp. καὶ ὁ τοὺς μίμους δὲ πεποιηκὼς Sophron celeberrimus mimorum poëta: quem scribunt veteres ita studiosè lectitatum à Platone, vt ei non solùm inuigilaret, sed interdum etiam indormiret. Sed descriptis hic verbis nihil fingi potest corruptius. Interpretes debellando huic monstro vires defuerunt. Vtinam maiorem difficultatem alibi non essemus experti. Legendum haut dubiè, κύλικα κεκοχλιηρίσαμες· ἀντὶ τοῦ πεπώκαμεν. vel κεκοχλιηρίκαμες. Sophronis est locus, productus, vt probaret κοχλιηρίζειν significare idem ac πίνειν, vt declarat interpretatio Athenæi. Elegantissimè dictum à Xenophonte quod statim sequitur: plantas nimis vbertim & ἀθρόως rigatas, non posse erigi, οὐδὲ ταῖς αὔραις διαπνεῖσθαι. manu tamen exarati quidam, οὐδὲ ταῖς αὔραις διεγείρεσθαι. neque aliter in Excerptis. De æmulatione & simultatibus Platonem inter & Xenophontem, A. Gellij notus est locus. Cum ait, μονονουχὶ εἰπὼν οὐκ ἔστ᾽ ἔτυμος λόγος οὗτος. ad Stesichori palinodiam alludit, Οὐκ ἔστ᾽ ἔτυμος ὁ λόγος οὗτος, Οὐδ᾽ ἔβας ἐν νηυσὶν εὐσέλμοις, Οὐδ᾽ ἵκεο πέργαμα Τροίας. Scribo, ὁ τοὺς ἄλλους ἀπαξαπλῶς κακολογήσας. ὁ τοιαῦτα ἐν τῇ Πολιτείᾳ εἰπών, ὅταν οἶμαι δή. Locus est in octauo De repub. Athenæo iam non semel descriptus. quid autem in his sit, cur Platonem aliquis reprehendat, nullus video. Ait, Παρμενίδῃ μὲν γὰρ καὶ ἐλθεῖν εἰς λόγους τὸν τοῦ Πλάτωνος Σωκράτην, μόλις ἡ ἡλικία συγχωρεῖ. Auctore Diogene Laërtio Parmenides florebat circa tempora Olympiadis sexagesimæ nonæ, iam grandis natu, & πάλαι ἀνδρωθείς. natus autem Socrates olympiade septuagesima septima. Itaque etiam si concedamus Parmenidem quàm diutissimè vixisse: incidet tamen iuuentus Socratis in ætatem illius decrepitam. De secũdo Protagoræ

aduentu

aduentu Athenas, satis libro quinto disputatum est, capite XVIII. Sed consideremus Athenæi verba, Ἀλλὰ μὴν οἱ διάλογοι Πάραλος καὶ Ξάνθιππος οἱ Περικλέους υἱοὶ τελευτήσαντες τῷ λοιμῷ, Πρωταγόρᾳ διαλέγεται, ὅτε δεύτερον ἐπεδήμησε ταῖς Ἀθήναις, οἱ ἐπὶ πρότερον τελευτήσαντες. Qui assuetas Hellenismo aures habebunt, concedent mihi non grauatè mendum subesse in illis οἱ πρότερον. consulamus Hellenismo, & scribamus, ἔτει πρότερον. habemus iam orationem Græcam, sed ἀσύστατον. ergo etiam huic malo medeamur, & legamus ἐ ἔτει πρότερον. Vera omnino & certa hæc emendatio. nam anno quinto prius quàm Protagoras veniret iterum Athenas Periclis filij peste fuerant extincti. anno videlicet altero olympiadis LXXXVIII. per vrbem grassante pestilentia. Protagoras erat Athenis anno tertio olympiadis sequentis. Huius χρονικοῦ ἁμαρτήματος etiam Macrobius meminit Saturnal. libro primo. *Paralus & Xanthippus, quibus Pericles pater fuit, cum Protagora apud Platonem disserunt, secundo aduentu Athenis morante, quos multo antè infamis illa pestilentia Athenis absumpserat.* Platonis dialogus περὶ ἀνδρείας, is est cui titulus Laches. Scribe deinde ἔτι ῥᾳ τὸν Ἀθηναῖον δῆμον εἰρηνικὸν εἴρηκα χείρων. non ὅτι. plenius eadem statim repetuntur. Euphræus Orita, is est qui paullo post vocatur Εὐφράτος. perperam. Suidas. Εὔφραιος ὄνομα κύριον. Ὠρείτης δ' ἦν τὸ γένος, μαθητὴς τῆς τοῦ Πλάτωνος διατριβῆς. Platonis animi erga omnes maligni hoc inter cætera affertur argumentum: καὶ Φαίδωνι τὴν τῆς δουλείας ἐπιστὰς δίκην ἐφωράθη. *deprehensus est, inquit, cum institueret actionem vindicarum contra Phædonem.* constat hunc philosophum durum seruitutem Athenis seruiêtem, Socratis familiarium beneficio nactum esse libertatem. Plato, si vera hæc sunt, id moliebatur, vt per aliquem status ei controuersia moueretur, & in seruitutem sententia iudicum retraheretur. sed vbi patuerunt eius consilia, ab incepto destitit. hoc auctor voluit. Pulcherrimum Platonis est dictum, quò alludit Athenæus aliquanto post, τὴν κενοδοξίαν, inquit Plato, ὥς τελευταῖον χιτῶνα ἡ ψυχὴ πέφυκεν ἀποτίθεσθαι. Tacitus, *etiã sapientibus cupido gloriæ nouissima exuitur.* Euagrius scholasticus libro primo, capite XXI. & ex illo Nicephorus Callistus, libro XIV. cap. L. Sed beatus Chrysostomus aliter. nam etiam post cineres durare ambitionem eorum exemplo demonstrat, qui superba funera sibi fieri mandant. τὰ μὲν ἄλλα πάθη μαραίνεται, inquit, καταλύεται τῷ θανάτῳ· ἡ δὲ κενοδοξία καὶ μετὰ τελευτὴν βιάζεται καὶ φιλονεικεῖ τὴν αὐτῆς ἐπιδείκνυσθαι φύσιν ἐν τῷ τεθνηκότι σώματι. ὅταν σήματα λαμπρὰ καὶ πᾶσαν αὐτῶν ἀναλίσκοντα τὴν οὐσίαν ἐπισκήπτωσι τελευτῶντες αὐτοῖς ἀνιστᾶν, καὶ ἐν ταφῇ ἀσωτίαν πολλὴν ἐπιδείξασθαι προσαπαιτῶσι. Lege quæ sequuntur. Atque hoc est, quod Platoni hic ab Athenæo obiicitur: ipsum qui exui tandem gloriæ cupiditatem dixerat, suæ φιλοδοξίας impressa vestigia reliquisse in iis quæ post obitum sibi fieri testamenti tabulis cauit. Lege postea, ὅπου γὰρ μήτ' ἀνάμνησις ἔστιν ὕστερον ἡμῶν, μήτ' αἴσθησις, εἰ καὶ τὸ σύνολον ἡμῶν, τίς χάρις ταύτης τῆς ἀθανασίας; Legis definitio Aristotelica quam in hac disputatione auctor recitat, extat in præfatione Rhetorices ad Alexandrum: nec multo aliter in ipso opere. Vetus fuit Græcorum prouerbium: fracta naue non esse precibus locum: sed prehendi debere quicquid primum fors obiecerit. multi enim è naufragio arrepta tabula euaserunt: vt Vlysses κέλησθ' ὡς ἵππον ἐλαύνων. Hoc sum respexit Athenæus scribens de Platone, ἔχειν ἦν ἃ πείσει λέγων, ταῦτα καὶ γράφειν, καὶ μὴ ταυτὰ ποιεῖν τοῖς ἀρχομένοις, ἀλλὰ τοῖς τῶν ἐνδεχομένων ἀντεχομένοις. Scribo, ἐοίκασι δ' ἐκ τῶν Ἀντιδότου. Ait, Ἀλλὰ τὰ κατὰ τὸν ἄνθρωπον ἅπερ ἐπαγγέλλεται, &c. quæ si mendosa non sunt ita interpretor. cætera inquit, non melius discas ex Platonis libris, quàm ex aliorum scriptis: sed ea solùm quæ ad Socratem pertinent: quanquam ne illa quidem rectè sunt ab eo tradita. non abest mendi suspicio. *Euphræus* non *Euphratus* scribi debere iam dictum. *Euagon* hîc, aliis est *Euaeon.* vt Diogeni Laertio. Hic Euagon, ait Athenæus, δανείσας τῇ πατρίδι δάνειον ἐπὶ ἐνεχύρῳ τῇ ἀκροπόλει, καὶ ἀποστερήσας, τύραννεῖν ἐβούλετο. non facile dictu quid faciant in hac narratione illa, καὶ ἀποστερήσας. nam id verbi Lampsacenis potius conueniat qui pecuniam Euagonis detinebant: quàm ipsi, cui pignoris loco arx fuerat tradita. In Excerptis scriptum inuenimus ἀφυστερήσας: quod etiam interpreteris non facilè. Forte ἀφυστερησάσης, aut καθυστερησάσης. id est, *cum ciuitas non restituisset dicta die pecuniam suam Euagoni.* πολυτελῶς ἀσκῆσαι extremo libro eleganter, quod alij dicerent ἀσκεῖν πολυτελείᾳ. Postremò recitatur Ephippi comici elegantissima ῥῆσις, qua philosophi quidam Platonicæ sectæ comtuli & venustatis plus æquo studiosi traducuntur. multa hic perperam accepta à viris doctis: velut cum tertium versum Ῥεύσων ὁ θεραπευμαχειολαψικερμάτων, emendant nescio quomodo. atqui rectè Βρύσων. Ex Aristo-

tele & aliis veteribus notus Bryfon, quem tetragonifmi demonftratio etfi minus recta, tamen nobilitauit. de hoc videtur poëta loqui. Hunc igitur vocat θρασυμαχειολημψικερμάτωνα, hoc eft, infolentem in difputando & fimilem Thrafymacho, de quo tam multa Plato: & fordidi lucelli auidum. ingeniofa nimis huius dictionis compofitio. nam quicquid dixit Plato prolixiffima illa difputatione qua fophiftæ naturam veftigat, id omne hac fola voce complectitur poëta. addit πληγεὶς ἀνάγκῃ ληψιγομίσθῳ τέχνῃ. caret analogia vox penultima. Legendum, ληψιμίσθῳ τῇ τέχνῃ. feptimus verfus, εὖ δ' ὑποκαθεῖσαι τ' ἅμα πώγων βάθη. Scribe, εὖ δ' ὑποκαθεὶς τε μακρὰ πώγωνος βάθη. VIII. εὖ δ' ἐν πεδίλῳ πολλὰ πόδας ὑπὸ ξυρόν. Videbatur deeffe aliquid ad fententiæ συμπλήρωσιν. Sed poftea animaduerti ὑπὸ σφυρὸν legi debere non ξυρόν. loquitur de calceis: quos iftiufmodi homines ornabant lunulis, vt & Romani. Nono, κνήμην ἱματίων ἰσομέτροις ἑλίγμασι: belle defcribit fafcias tibiales. de quibus & diximus iam multa, & dicemus plura, fi Dei benignitas fiuerit, in commentariis de re veftiaria. XI. Σχῆμ' ἀξιόχρεων ἐπικαθεὶς βακτηρίᾳ. nihil ferè eorum prætermittit Ephippus, quæ propria iis erãt quos φιλοκαλία & cultus faciebant notabiles, cum fimulata quadam grauitate. σχῆμ' ἀξιόχρεων eft vultus triftis eorum hominum, quos cum videas putes quãtiuis effe pretij. Atque hos fcipionem folitos in manu habere indicat. prorfus ex more Athenienfium, vt pridem ad Theophraftum demonftrauimus. Antiphanes delicatum philofophum ita defcribebat in Antæo:

Λευκὴ χλανίς, φαιὸς χιτωνίσκος καλός,
Πιλίδιον ἁπαλόν, εὔρυθμος βακτηρία,
Βαιὰ τράπεζα. τί μακρὰ δεῖ λέγειν; ὅλως
Αὐτὴν ὁρᾶν γὰρ τὴν Ἀκαδημίαν δοκῶ.

Ἐπικαθεῖναι σχῆμα ἀξιόχρεων βακτηρίᾳ eft, *vultus triftitiam præferentem, baculo incumbere.* Nihil dici poterat elegantius. Scribe, πεπεραιώσθω καὶ ἤδη ἡ συναγωγή.

ISAACI

ISAACI CASAVBONI ANIMADVERSIONVM IN ATHENÆI DIPNOSOPHISTAS LIBER DVODECIMVS.

CAPVT PRIMVM.

Libri huius argumentum. verbi ellipsis Attica. ἀπόλαυσις. μέλιτα pro μέλιττα. ξουθαὶ apes. ἡδοναὶ diuersi generis, sed κατ' ἐξοχὴν corporis. ἡδὺς βίος. Ἀφροδίσιος ὅρκος. καθομιλεῖν τοὺς καιροὺς, vel τοῖς καιροῖς.

Convivialivm sermonum contenta libro duodecimo pars, ad tria capita potest referri. Primùm de voluptate disseritur: quã auctor hic & oppugnat initio libri leuiter, & statim propugnat idem, molli item brachio. Deinde ex antiqua historia catalogus gentium voluptuosarum instituitur. Postremò virorum: si viri sunt dicendi, quibus amor voluptatum, & luxus mollitiésque non vera virtus nomen peperit. Orditur autem Athenæus ab excusatione: ait Timocratem suum compellans, non fuisse se hos de voluptate & voluptati deditis dipnosophistarum sermones in literas relaturum, si sui arbitrij res fuisset: nunc vinci se assiduis ipsius Timocratis precibus. Notemus venustam ellipsim in his illius verbis: ἀλλ' ἐπεὶ πάνυ λιπαρῶς ἡμᾶς ἀπαιτεῖς καὶ τὸν περὶ τῶν ἐπὶ τρυφῇ διαβεβοημένων λόγον, καὶ τῆς τούτων ἡδυπαθείας. ἡ γὰρ ἀπόλαυσις δήπου μετ' ἐπιθυμίας πρότερον ἔπειτα μεθ' ἡδονῆς. Familiaris est scriptoribus Atticis huiusmodi ellipsis ante voculas εἰ ἢ μὴ, vt lib. v. cap. 11. dicebamus; hic eadem est figura post ἀλλ' ἐπεί. nam ita fuit dicendum, ἀλλ' ἐπεὶ ἀπαιτεῖς λόγον, &c. ἀποδώσομεν καὶ τοῦτον. Sed auctor animum intendens ad voluptatis naturam de qua dicere parabat, ab inchoata nec dum finita periodo ad aliam fertur. Ex Aristotelis Nicomacheis accuratius discere licet quid sit ἐπιθυμία, quid ἡδονὴ, quid ἀπόλαυσις. item quę voluptates ἐπιθυμίᾳ sint coniunctę, quæ contra ἄνευ λύπης καὶ ἐπιθυμίας contingant nobis. Perceptionem rei cupitæ, siue illa verè sit bona, siue opinione solùm, Græci ἀπόλαυσιν dixerunt. Hanc ait Athenæus fieri primò cùm appetitu siue concupiscentia, vt vulgus loquitur: deinde cum voluptate. significans obscurè, vt videtur, duabus de caussis experi voluptates à voluptuosis hominibus. primum quidem vt desiderio satisfiat, quod in omnibus mortalibus natura excitatur. est enim quidam appetitus naturalis edendi, bibendi, Veneris, & cæterarum voluptatum quæ ad reliquos sensus pertinent. Huic caussæ alia accedit postea, non iam naturalis: aut non ita certè vt illa prior: amor ipse voluptatum propter ipsas, non propter illum finem, cuius gratia illæ φυσικαὶ ὁρμαὶ nobis sunt inditæ. Hæc est illa fruitio voluptatum quam peculiari notione ἡδονὴν vocat, vel ἀπόλαυσιν μεθ' ἡδονῆς. Subtilius ista & accuratiùs tractari poterant: sed memor philologus noster suæ professionis, non tam quid sit voluptas inquirit, quàm quid de ea priscis scriptoribus dictum sit commemorat. Eius vestigia sequemur nos, & recensendo huic voluptuario libro, temporis aliquid, pro instituto nostro, impendemus. Empedoclis locum habes etiam apud Porphyrium περὶ ἀποχῆς ἐμψύχων libro 11. Inde scribas melius, ξουθῶν τε σπονδὰς μελιτῶν. poëticum est ξουθὸς pro ξανθός. & μέλιτα pro μέλιττα. Meliùs etiam in Homeri

versu χωλὸς ἐὰν τέχνῃσι, τὸ καὶ μοιχάγρι' ὀφέλλει. Homericum est τὸ pro eo quod alij τῷ. vt ἀλλ' ὀφέλλειν ἀθανάτοισιν εὔχεσθ. τὸ κὲν ἤν πανύστατον ἦλθε διάκονον. Ait, ἡδέως ἢ λεγ. τ Ἀρσείδε βίον ἡδὺν, ἀλλὰ τὸν Σμινδυρίδε ἢ Σ. Sic est: cum sint animi, sint corporis voluptates, vsus loquendi obtinuit, vt illæ quæ tactu & cæteris corporeis sensibus percipiuntur κατ' ἐξοχὴν ἡδοναὶ & voluptates nominentur. ergo etiam illa propriè ἡδέα quæ huiusmodi voluptatem participant. Sic cum bonorum tria genera sint, animi, corporis & quæ fortunæ vocant: tacito tamen omnium propè populorum consensu bona ἁπλῶς cum dicimus, non animi ornamenta intelligimus, quæ præstantissima sunt omnium: neque etiam corporis: quæ sunt illis proxima: sed τὰ ἐκτὸς quæ sunt postremissima omnium. Melius autem & veriùs vitam illorum de quibus Athenæus loquitur, ἀπολαυστικὸν cum philosopho, quam ἡδεῖαν appellaueris. Adiicit, ὡδὶ τὸν Ἀγησιλάου τ Α. βασ. ἀλλὰ μᾶλλον εἰ ἐπιχεῖν τὸν Ἀνανι⁊ οὕτως ἀόρατον κατὰ δόξαν ὄντα. quis hic Ananis? equidem non scio. ac vereor ne nimis ineptum sit velle hodie lucifugam tenebrionem è latebris in lucem protrahere: quem neget auctor vllum nomen dum viueret vnquam esse adeptum. hoc enim est, ἀόρατον κατὰ δόξαν ὄντα. Frustra est vir eruditus qui de Anaco vetustissimo rege nescio quid hîc muginatur. In Excerptis nulla varietas. In membranis sic: τὸν Ἀνανίαν⁊ ἀορατ. neque sanè vox οὕτως locum hic habet. Scribe, ἐν ταῖς ἡδοναῖς ταῖς περὶ τὰ ἀφροδίσια, αἳ δὴ μέγισται δοκοῦσιν εἶναι. Quod ait de impunitis amantium periuriis, apud eũdem Platonem in Conuiuio sic Pausanias, ὃ δὲ δεινότατον ὥς γε λέγουσιν οἱ πολλοί, ὅτι καὶ ὀμνύντι μόνῳ συγγνώμη παρὰ θεῶν ἐκβάντι τῶν ὅρκων. Ἀφροδίσιον γὰρ ὅρκον οὔ φασιν εἶναι. mitto quæ passim poëtę vtriusq; linguę. Quę de Hercule mox dicuntur, libro ɪx. & decimo fusè probata sunt. στολὴν Ὁμηρικὴν intellige, quam Homerus tribuit heroïbus suis. nam de ornamentis Herculis nihil poëta, neque in eius hymno, neque vsquam alibi. Καθομιλεῖν τοὺς καιρούς, quod fecisse dicitur Vlysses, cum apud Phæacas fingeret se voluptati deditum, est, vt poëtę interpretes loquuntur, πολυειδεῖν καιρίως: scire vti foro, & πολύτην ὀργὴν ἔχειν, accommodare sese eorum ingenio quibuscum verseris. Græci hoc dicunt καθομιλεῖν τοὺς καιρούς, vel τοῖς καιροῖς, vt obseruatum nobis non vno loco apud parœmiographos, explicantes, cur Theramenes Cothurnus fuerit dictus. Athenæus alibi, καθομιλεῖν Φαρνάβαζον. astu demereri Ph. Scribe, τὸ παρὸν δι' ἐπιγνώσας, vel τὰ παρόντα.

CAPVT II.

Σοῦσον εἶναι τῇ Ἑλλήνων φωνῇ τὸ κρίνον. *Parthorum regiæ variæ.* Hecatompylus. χρᾶσθαι διὰ τῆς αὐλῆς. Malophori *Persarum.* τὰ πεπόμενα ἐπὶ τὴν τράπεζαν. Chirothecarum *vsus olim incognitus Græcis & Latinis. Locus Xenophontis. Mos τρυφητῶν, ornari ὀφθαλμῶν ὑπογραφῇ & χρώματος ἐντρίψει.*

NTER voluptuarios populos notissimi iidémque nobilissimi Persæ fuerunt. Iure igitur in albo gentium ἀπολαυστικῶν primi Persæ recensentur. De his loquens Athenæus, ait, σοῦσον γὰρ εἶναι τῇ Ἑλλήνων φωνῇ τὸ κρίνον. *susum enim Græca lingua* (id est, Græcè loquentibus) *κρίνον esse.* potest scribi, τῇ ἐκείνων φωνῇ. *susum enim ipsorum* Persarum *lingua esse κρίνον.* sed contra librorum consensum nihil mutandum. nimis rudes sunt harum literarum, qui similes ἀμφιβολολογίας inter legendum veteres non obseruarunt. Interpretes cui persuadebunt σοῦσον *liliũ* dici Græcis? Hebræi lilium שושן quasi foliorum senorum florem dixerunt. Mutilus est locus de Parthorum regiis: οἱ Παρθῶν βασιλεῖς, ait, ἐαρίζουσι μὲν ἐν Ῥάγαις, χειμάζουσι δὲ ἐν Βαβυλῶνι . . . . . τὸ λοιπὸν τοῦ ἐνιαυτοῦ. De opinione explendum censeo διάγουσι δ' ἐν Ἑκατομπύλῳ τὸ λοιπὸν τοῦ ἐνιαυτοῦ. Habeo enim auctorem Strabonem, qui libro xɪ. Hecatompylum regiam Parthorum fuisse indicat. Diodorus Siculus libro xvɪɪ. vrbem appellat εὐδαίμονα: in qua magna sit copia omnium eorum quæ ad beatè viuendum solent experi. Trésne Parthorum regias an quatuor (tot enim Persarum sunt relatæ) Athenæus recensuisset hoc loco, deficientibus libris, θεὸς ἂν

εἰδείη

εἰδάρ. Dinonis locum de cidari Persarum pluribus descriptum habes in Hesychij Glossis. conferant studiosi. Ait, reges Persarum ccc. mulieres solitos habere in aula sua, quæ totam noctem canentes psallentésque ad lucernas eum oblectent. & addit, χρῆται δ' αὐταῖς καὶ πολλάκις ὁ βασιλεὺς διὰ τῆς τῶν μηλοφόρων αὐλῆς. In multis loquendi generibus propositiones διὰ & ὑπὸ eleganti sermonis compendio vim habent participij ad perficiendam sententiam necessarij: vt διὰ μαρτύρων καλεῖν, id est, *præsentibus testibus.* sic igitur hoc loco, χρῆται γυναιξὶ διὰ τῆς αὐλῆς, *vti fœminis per aulam admissis.* vel, *per aulam ad eas adeuntem.* vel διὰ accipe pro ἐν. vt cum dicimus, διὰ τῆς πρώτης βίβλου, *libro primo.* paullo post, ἱστορεῖ Ἀριστοτέλης διὰ τῆς πολιτείας αὐτῶν, *in tractatu de republ. illorum.* Sed de hoc loco statuat eruditus lector. *Malophori* Persarum interpretibus *clauatores* ineptè dicũtur, nã Græca vox erat retinẽda. Mille numero erant satellites regis, sic appellati à colore vestis melino: incedebãt enim πορφυρᾶς καὶ μηλίνας ἠσθημένοι στολάς, vt legimus apud Ælianũ, & infrà quoq; in Athen. etsi hic caussa alia affertur. Subiicit, αἱ δὲ ἐπὶ θύραν ἐξιοῦσι, καὶ αἱ παλλακίδες αὐτοῦ συνεξῄεσαν. Lego nõ dubitãs ἐπὶ θήραν, vt in simili ex parte loco apud Xenophontẽ, primo Παιδείας. ὅταν δ' ἐξίῃ βασιλεὺς ἐπὶ θήραν, ἐξάγει τὴν ἡμισέαν τῆς φυλακῆς. neque aliter Excerpta. Sequitur, ἐκ τῆς περὶ Μήδων ταύτης Περσαίους μηλοφορίαν, μὴ μόνον ὧν ἔπαθον τιμωρίαν, ἀλλὰ καὶ τῆς τῶν δορυφορούντων τρυφῆς, εἰς ὅσον ἦλθον ἀνανδρίας ὑπόμνημα. Interpretes hic sani nihil. Clearchus hoc voluit. Persas cum Medos coëgerunt sibi satellites esse malophoros, non solum suas iniurias esse vltos, quas à Medis acceperant dum illis parebant: sed ipsos etiam tali seruitio monuisse sui pristini luxus, & quò deuenissent ignauiæ. ἀγύρτας ἀποφαίνειν membranarum est lectio. quidam tamen codd. ἀργυρίτας. Sequentia Clearchi verba de præmio dari solito ei qui nouum aliquem cibi paratum regi Persarum indicasset, vitio omnium exempl. intelligi à nobis non sunt quita: etsi mentem vtcunque per nebulam videmus. sed desunt, opinor, nonnulla. νοῦν ἔχων valet, *si mentem haberet.* scripti tamen quidam, νοῦν οὐκ ἔχων. Non semel dolui elegantissimum locum ita male acceptum esse ab imperitissimis hominibus. Nam quod iterum hoc libro idem Clearchi locus tangitur ab Athenæo, nihil admodum id nos iuuat. τὰ πεττόμενα ἐπὶ τραπέζαν, periphrasis est panis, & eorum omnium quæ locum panis obtinent vt placentæ. Persæ, inquit, Xenophon apud nostrum, non contenti caput, corpus & pedes rectos habere, ἀλλὰ καὶ περὶ ἄκραις ταῖς χερσὶ χειρίδας δασείας καὶ δακτυλήθρας ἔχουσι. Neque Græci neque Romani habuẽre in vsu manuum tegumenta, quibus etiam rustici hodie vtuntur. ideo inter cætera luxus & mollitiei Persarum argumenta hoc quoque Xenophonti recensetur, quod digitabulis contra frigus manus suas munirent. Chaldæi iam olim, vt videtur, iis vsi. nam in Lexico Talmudico, מנב exponitur manuum indumentum. Romani temporibus Plinij iam eorum vsum didicerant. nam de ipso scribit Plinius iunior, *In itinere quasi solutus cæteris curis, huic vni vacabat: ad latus notarius cum libro & pugillaribus: cuius manus hieme manicis muniebantur, vt ne cæli quidem asperitas vllum studijs tempus eriperet.* Sequitur ex eodem, νῦν δὲ στρώματα πλείω ἔχουσιν ἐπὶ τῶν ἵππων, ἢ ἐπὶ τῶν εὐνῶν. *Stragula nunc habent super equis plura quàm super cubilibus.* quis credat? equidem falsum puto. nam si in altero luxus Persarũ creuit, cur non & in altero? aut quæ ratio cur sedere in equo mollius studerent, quàm in lecto iacere? Lego, ἢ τότ' ἐπὶ τῶν εὐνῶν. vel ἢ πρίν. etsi aliter hodie in libris mellitissimi scriptoris. Demum ait Xenophon, habere Persas suos κοσμητάς, οἳ ὑποχρίουσί τε, καὶ ἐντρίβουσιν αὐτοὺς καὶ τἆλλα ῥυθμίζουσι. refer ad oculorum pigmenta, & intritos colores ex more Medorum: nam illi soliti ornari ὀφθαλμῶν ὑπογραφῇ, καὶ χρώματος ἐντρίψει, ait Xenophon idem alibi. vide infrà in sermone de Sardanapalo. Eadem consuetudo fœminarum terræ Græciæ: quibus tribuit Philostratus non solùm oculorum ὑπογραφάς, verùm etiam ζωγραφίας παρειῶν & χειλέων βαφάς. Multa de his nobis obseruata in Cõmentariis de re vestiaria. apud Iulium Pollucem leges στίμμι ὀμματογράφον. habes etiam apud Galen. titulos tractatuũ quos olim Criro medicus ediderat in libris περὶ τῆς κομμωτικῆς indices similis studij in mulieribus Romanis, quarum gratia videtur Crito eos commentarios conscripsisse, medicum agens Imperatoris. Eiusmodi sunt tituli, ὀφθαλμῶν ἐπίχρισμα. & στιμμισμάτων ἔγχριστα.

CAPVT III.

Lydorum παράδεισοι κηπαῖοι. ἀλλάξασθαι τὸν τῶν γυναικῶν βίον. Γλυκὺς ἀγὼν & γλυκὺς ἀγκών. Paxamus scriptor Ὀψαρτυτικῶν : *item* Criton. *Etruscorum Resp. similis Platonicæ. ῥῆμα λαμβάνειν. Nam σκάνδαλοι anserum πελάγιοις. ἄνθρωποι οὐκ ἄνθρωποι. Formula veterum Senatusconsultorum, εὐνοίας ἕνεκα τῆς εἰς τὸν δῆμον. Πυέλοι balneorum Sybariticorum.* Amyris *siue* Thamyris. *Caussa deleta Sybaris.*

PERSAS Lydi sequuntur : de quorum delitiis multa veteres auctores. quinetiam spectaculorum hi primi inuentores fuisse crediti : vnde Latinum vocabulum *ludi* esse dictum, preter Latinos scriptores etiam Græci adnorarunt. Lydi igitur, vt ex Clearcho narratur hic, διὰ τρυφὴν παραδείσους κατασκευασάμενοι καὶ κηπαίους αὐτοὺς ποιήσαντες ἐσκιατροφοῦντο : *pra luxu constructis viridarys, & ad hortorum similitudinem redactis*, ibi *in vmbra degebant.* & Hebræum פרדס, & Græcum παράδεισος propriè septum locum arboribúsque consitum significant. ferè tamen Græci paradisos vocarunt viuaria, id est, septa vbi viuæ feræ alebantur. siue in hac siue in priore significatione accipias, differunt παράδεισος & κῆπος, siue hortus: sicut Hebræis aliud גן aliud פרדס. In veris κήποις aut pomariis, non erant nisi ἥμερα δένδρα, quemadmodum scribit auctor inferius : in paradisis vbi feræ pascebantur, arbores pangebantur omnis generis. hæc eò dicimus, vt intelligantur illa verba, κηπαίους αὐτοὺς ποιήσαντες. nam Dalecampius legit αὐτοὺς, & interpretatur longe aliter. Ἀγκῶνα vocem, frustra quidam habent suspectam, propter sequētem ἀγκῶνα. tuentur membranæ, Excerpta, & Eustathius. Breuis & συντομος est oratio, cum ait, καὶ τέλος τὰς ψυχὰς ἀποθηλυνθέντες, ἠλλάξαντο τὸν τῶν γυναικῶν βίον. nam accipiendum, quasi esset scriptum ἠλλάξαντο τὸν τῶν ἀνδρῶν εἰς τὸν τῶν γυναικῶν βίον. *virilem vitam muliebri commutarunt.* Legunt omnes libri quā scripti quā editi, τὸ γὰρ ὑπὸ γυναικὸς ἀρχθῆς ὑβρισθῆναι, σημεῖον ἐστι βίας. non vt video emendari, ὑβρισθείσης. etsi eam emendationem stabiliunt præcedentia, quibus dicitur, Omphalen fœminam, regnum Lydorum occupasse μίαν τῶν ὑβρισθεισῶν. Vulgata lectio sententiam hanc habet : Est enim signum coactæ nec spontaneæ subiectionis, quod imperio fœminæ parerent quotidianis cōtumeliis ab ea affecti. Nihil mutandum etiam in istis, ὅθεν οἱ Λυδοὶ τὸ παρὸν τῆς ἀφέξεως ἀπεικαζόμενοι τὸν τόπον καλοῦσι Γυναικῶν ἀγῶνα γλυκὺν ἀγκῶνα. etsi habent Excerpta γλυκὺν ἀγῶνα. perperam & exscriptoris vitio : nam etiam Eustathius, vtramque agnoscit vocem ἀγκὼν & ἀγών. neque aliter paullo post. Non erat attēdenti arduum cognoscere quod etiam Excerpta, & membranæ quædam me docuerunt, post ista, τὴν ἐπιθυμίαν ἔχε, deesse aliquid. nam de amborum Midæ & Omphalæ suppliciis dicere aggressus, in Omphala nostram expectationem eludit. rectè igitur in Excerpt. post illa quæ diximus verba erat additum τὴν ἢ . . . . . fortè, τὴν ἢ κλῖναι. In accurata eorum scriptorūm enumeratione qui Ὀψαρτυτικὰ ediderant, omittitur Paxamus, nisi vitiū est in nostris codicibus. Sed caussa huius prætermissionis esse potuit, quòd de antiquis solùm loquitur Athenæus: non de æqualibus suis, vt hic fuit, vt ipsius testimonio cognoscitur libro nono. at Pollux in simili catalogo eum non prætermisit: etsi paullo natu grandior, sicut existimamus nos, Athenæo. Locus est libro sexto, cap. x. vbi quosdam reperies, qui tantæ lectionis vitum, Athenæum dico, fugere potuerunt. Criton qui in hoc albo nomen suum profitetur, non est opinor alius ab eo qui περὶ κομμωτικῆς τέχνης, vt loquitur Galenus, accuratissimè scripserat. sunt enim adfinia argumenta, & τῷ αὐτῷ ἤθει. Alexidis de candaulo ῥῆσις, non integrè descripta est, & multis modis corrupta. poteramus multa restituere nullo negotio : sed malumus integrum negotium iis relinquere, quibus vires ingenii hic periclitari libitum fuerit. nam orium maius nonnulla desiderant. Menandri locum alibi exposuimus. etiam De Heraclidis *Parascenasticis* antè dictum. Rex ille Arabiæ thuriferæ qui dicitur hic αὐτοτομος καὶ οὐδενὸς ὑπήκοος. *sui iuris fuit, & nemini parebat* : nempe maiori regi, vt infiniti alii in Oriente reguli. male Dalec. Lydis subiiciūtur orti Lydis Etrusci veteres.

Olim

Olim magnæ eius populi opes, vt ſcimus ex hiſtoria Romana. luxus igitur & delitiæ pro opibus. Atque ecce exemplum in mundo reipublicæ à Platone multo poſt inſtitutæ. Ait enim, τρέφειν ἢ τὰς Τυῤῥηνὰς πάντα τὰ γινόμενα παιδία, οὐκ εἰδότας ὅτου πατρός ἐστιν ἕκαστον. Sed eripiamus nos ex his cloacis. In ſermone de Sybaritis narratur hæc hiſtoriola: ἀνὴρ Συβαρίτης εἰς ἀγρὸν ποτὲ πορευόμενος, ἔφη ἰδὼν τοὺς ἐργάτας σκάπτοντας, αὐτὸς ῥῆγμα λαβεῖν. homo delicatulus cum videret qui agrum foderent, ita offenſus eſt aſpectu laborantium, vt ſibi ipſe videretur fodi. id dixit auctor ῥῆγμα λαβεῖν: ſic enim maluit quàm ὄρυγμα. cedo autem quid aliud eſt ῥῆγμα λαβεῖν niſi ὀρύττεσθαι? non aſſentior eruditiſſimo medico, qui ῥῆγμα hîc ex arte ſua aliter interpretatur. proxima narratiuncula noſtram expoſitionem ſatis firmat. De athletarum æmulatione in fodienda terra ſatis in Theocriticis lectionibus. Nani σκωπαῖοι, in antiquis per ω magnum ſcribuntur σκωπαῖοι. rectè. Euſtathius, ἴσως ἢ τῶν σκώπων, (id eſt nomen auis imitatricis & ſaltatricis) παρώνυμοι καὶ οἱ παρὰ τῷ Τίμωνι σκωπαῖοι, παρὰ Λάκωσιν ἐπιχωριάζοντες· ἀνθρωπάρια ἐκεῖνοι μικρά, καλούμενα παρὰ τισὶ σίλπωνες. incogitantiâ dixit παρὰ Λάκωσι: cum debuiſſet παρὰ Συβαρίταις. Maſſaniſſæ apophthegma, ſiue, vt auctor vocat ἀπόκρισιν, imitatus eſt Cæſar eo dicto quod refertur Plutarcho in vita Periclis. Diſtingue verſus Eubuli,

Καὶ γὰρ πόσῳ κάλλιον, ἱκετεύω, τρέφειν
Ἄνθρωπον ἐστ' ἄνθρωπον, ἄν γ' ἔχῃ βίον;

quanto honeſtius eſt, obſecro, hominem alere hominem, ſi cui opes ſuppetant. addit Eubulus, Ἢ χῆνα πλαταγίζοντα καὶ κεχηνότα. anſerum πλαταγισμὸς ſiue πλατυγισμὸς ſonus ille eſt, quem in lacu edunt aut ſtagno, aquas alis tundentes. nam quando gratitant aut gingriūt, παππάζειν Græcis dicuntur, ſi modo rectè ſcriptum in libris Pollucis: quod alibi conſiderandum. Lego cum Excerptis, πλείστους οἰκέτας ἔχοντα ἀεί, τούτοις παρὰ τὴν δίαιταν ἀφικνουμένοις εἰς τὸ συμπόσιον ἥδεσθαι. *Archytam cum plurimos ſemper haberet ſeruos, ſolitum oblectari ſi ipſo cibum ſumente, illi in cœnationem venirent.* Hæc ita in Excerptis. vulgò ἀφικνουμένοις εἰς τὸ σ. Sed quorſum hoc? iure quærat aliquis. nam agit hîc auctor non de moderatione clementis domini erga ſeruos: verùm de oblectatione quæ ex infantibus capitur honeſtius, quàm ex pumilis aut ſimiis. Conſtat nobis quæſito verborum cōpendio, deprauatum eſſe hunc locum. Nam de eodem loquens Ælianus ita narrat: Archytam vernulis ſuis plurimum eſſe oblectatum. Sic ille, verbis propè iiſdem: Ἀρχύτας ὁ Ταραντῖνος, πολιτικός τε καὶ φιλόσοφος ἀνὴρ γενόμενος, πολλοὺς ἔχων οἰκέτας, τοῖς αὐτῶν παιδίοις πάνυ σφόδρα ἐτέρπετο, μετὰ τῶν οἰκοτρίβων παίζων. μάλιστα δ' ἐφίλει αὐτοῖς τέρπεσθαι ἐν τοῖς συμποσίοις. Siue igitur inſtitutum ab Athenæo ſermonem ſpectes, ſiue Aeliani teſtimonium, ſcribendum paret hoc modo. τοῖς τούτων παιδίοις παρὰ τὴν δίαιταν ἀφικνουμένοις εἰς τὸ συμπόσιον ἥδεσθαι. *ſolitum oblectari, ſi ipſo cibum ſumente, eorum nati in cœnationem venirent.* conuenienter huic narrationi addit auctor, ἀλλ' οἱ Συβαρῖται ἔχαιρον τοῖς Μελιταίοις κυνιδίοις, καὶ ἀνθρώποις οὐκ ἀνθρώποις. appellat *homines non homines*, non vt in veteri gripho, eunuchos: ſed pumilos: quos & ſimiles ipſis Auguſtus vocabat *ludibria naturæ & mali ominis.* de his ad Suetonium. Pergamus. Sybaritæ, inquit, publica conuiuia ſæpe agitare ſoliti: καὶ τοὺς λαμπρῶς φιλοτιμηθέντας χρυσοῖς στεφάνοις ἐτίμων· καὶ τούτους ἀνακηρύττουσιν ἐν ταῖς δημοσίαις θυσίαις καὶ τοῖς ἀγῶσι, προσκηρύττοντες οὐκ εὔνοιαν, ἀλλὰ τὴν εἰς τὰ δεῖπνα χορηγίαν. In aliis Græciæ ciuitatibus, maximè autem Athenis, ſi quis de republica bene eſſet meritus, huic corona præmium dari ſolita: quæ eius capiti imponebatur cum vel ſacrorum vel ludorum cauſſa maxima vndique turba hominum conueniſſet. accedebat præconis elogium, & vt dicam cum Iuriſconſultis ſuperdictum, proclamantis, haberi τὸν δεῖνα hunc honorem ΕΥΝΟΙΑΣ ΕΝΕΚΑ ΤΗΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΔΗΜΟΝ. At Sybaritæ cum lauros conuiuatores donarent coronis, vſitatam formulam, quæ fuit eorum væſania, in iſtam mutarunt: ΧΟΡΗΓΙΑΣ ΕΝΕΚΑ ΤΗΣ ΕΙΣ ΤΑ ΔΕΙΠΝΑ. MAGNIFICENTIÆ ERGO QVAM IN EPVLIS PVBLICIS EXHIBVISSET. Interpres cum non animaduerteret quam vim haberet præpoſitio πρὸς in verbo προσκηρύττοντες, totam ſententiam corrupit. Atqui manifeſta eſt alluſio ad formulam à præcone ſolitam coronandis ſuperdici. In Creſiphontis decreto quo decernebatur corona Pæanieo oratori, fuit ſcriptum. Κτησιφῶν εἶπεν, ὡς δεῖ στεφανῶσαι τὸν Δημοσθένην τοῖς Διονυσίοις, ἐν τῷ τοῦ Διονύσου θεάτρῳ, καὶ πᾶσι τοῖς Ἕλλησι καὶ τούτων ἐναντίον ἀνειπεῖν τὸν κήρυκα, ὅτι ΣΤΕΦΑΝΟΙ ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΝ ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΠΑΙΑΝΙΕΑ Η ΠΟΛΙΣ ΑΡΕΤΗΣ

ΑΡΕΤΗΣ ΣΥΜΠΑΣΗΣ ΕΝΕΚΑ ΚΑΙ ΕΥΝΟΙΑΣ ΤΗΣ ΠΡΟΣ ΑΥΤΟΝ. Cicero vertit: *Ctesiphon scitum fecit, vt corona aurea Demosthenes donaretur, eaq. donatio fieret in theatro populo cōuocato, atque ita prædicaretur,* EVM CORONA VIRTVTIS ERGO BENEVOLENTIAEQVE QVAM ERGA POPVLVM ATHENIENSEM HABERET. Sic in Senatuscons. quo decernitur statua Demetrio Diodoti F. Syracusano ita scriptum ΕΔΟΞΕ ΤΟ ΔΟΓΜΑ ΤΟΔΕ ΚΟΛΑΨΑΝΤΑΣ ΕΣ ΧΑΛΚΩΜΑΤΑ ΔΥΟ, ΤΟ ΜΕΝ ΕΝ ΑΝΑΘΕΜΕΝ ΕΙΣ ΤΟ ΒΟΥΛΕΥΤΗΡΙΟΝ· ΤΟΔΕ ΑΛΛΟ ΑΠΟΔΟΜΕΝ ΔΗΜΗΤΡΙΩ, ΔΙΟΔΟΤΟΥ ΣΥΡΑΚΟΥΣΙΩ, ΥΠΟΜΝΑΜΑ ΤΑΣ ΠΟΤΙ ΤΟΝ ΔΑΜΟΝ ΕΥΝΟΙΑΣ. & in altero decreto in eiusdem honorem facto à Melitæis: ΑΡΕΤΗΣ ΕΝΕΚΑ ΚΑΙ ΕΥΝΟΙΑΣ ΗΝ ΕΧΩΝ ΔΙΑΤΕΛΕΙ ΕΙΣ ΤΟΝ ΗΜΕΤΕΡΟΝ ΔΗΜΟΝ. Allusit apud Aristophanem in Philonida, qui de hero dicebat, ἐμοὶ ὁ δεσπότης θηρίκλειον ἔδωκεν, οἶμαι χρηστότητος ἕνεκα. Sequitur aliud luxus argumentum, παρὰ Συβαρίταις δ' εὑρέθησαν καὶ πύελοι ἐν αἷς κατακείμενοι ἐπυριῶντο. non sunt πύελοι cœnacula, sed balneorum solia aut cellæ. Neque aliud voluit auctor quàm fuisse inuentam à Sybaritis nouam cellarum formam, prioribus Græcis incognitam. Intelligit autem πυριατήριον, siue cellam sudatoriam: aut solij machinosam aliquam formam, quę esset ἀντὶ πυριατηρίου. De matulis tricliniaribus dictum libro primo. Deesse aliquid videtur in istis, Δοκεῖ δὲ μέγα τῆς εὐδαιμονίας αὐτῶν εἶναι, δτ. puta σημεῖον aut τεκμήριον. & periodi eiusdem postrema verba sunt corrupta. nisi ita concipias, σπουδάσαι παρεξελθεῖν ἅπαντας ἐκτρυφῆσαι, καὶ πᾶν ποιῆσαι ὡς ζῆσαι ὑπὲρ τὸ μέτρον ἐκλελυμένως. sed meliorum librorum expecto hic auxilium. Corruptè mox, ἐπιπέμψαι δέ ποτε καὶ εἰς θεοῦ τοὺς χρησομένους, ὧν ἦν Ἰσάμυρις. nam scribendum, ὧν ἦν ὁ Ἄμυρις: vel ὁ Θάμυρις. hic est, qui prouerbio celebratur Ἄμυρις μαίνεται: aut Θάμυρις. nam vtroque modo scribitur. Consule Eustathium & parœmiographos. Versus primus sortis editæ Sybaritarum legatis, Εὐδαίμων σὺ ἔσῃ πάντα χρόνον αἰὲν ἐόντων, ex duobus conflatus est. Nam alibi scriptum,

Εὐδαιμον Συβαρῖτα, πανευδαίμων σὺ μὲν αἰεὶ
Ἐν θαλίῃσι θεῶν πάντα χρόνον αἰὲν ἐόντων.

Insignis est historia, quam & alij narrant, deletæ Sybaridis irâ Deûm, vnius ob culpam. πολλάκι γὰρ ξύμπασα πόλις κακοῦ ἀνδρὸς ἐπαυρεῖ. Ea culpa fuit: reuerentia erga patrem quàm erga numen maior. Simillima caussa & Coriolanum perdidit. plus enim apud illum matris nomen, quàm patriæ maiestas, aut deorum religio valuit. Scribe, γενομένων αὐτοῖς σημείων πολλῶν τῆς ἀπωλείας. Elegans historia est de Sybarita illo, qui Sybari Crotonem nauigaturus, conducto nauigio pactus dicitur cum nauis magistro ἐφ' ᾧ οὐ ῥανθήσεται. ne aquæ guttis aspergeretur. rectè Dalec. accipit de aqua palmulis remorum tunsa. illud non rectè, quod nauigationem hanc in fluuio factam censet: neque ad locorum situm, neque ad auctoris sui verba attendens.

CAPVT IV.

Lex Syracusana super veste muliebri floridi coloris. Lex Sybaritica de vocandis ad conuiuia mulieribus. προάγειν ἐπὶ τὰς κλήσεις. *Lex alia Sybaritica de præmio coquis proposito. Sybaritarum conatus abolendi ludicri Olympici.*

SYRACVSANÆ legi qua fuit cautum ne qua mulier vestem gestaret floridi coloris, aut purpura prætextam, nisi quæ inter publica scorta nomen profiteri vellet: addit Eustathius velut interpretans, καὶ οὕτω οἰκεία εἶναι τῇ χρυσῇ Ἀφροδίτῃ, τῇ καὶ ἑταίρᾳ: *& ita pertinere ad auream Venerem, quæ etiam* ἑταίρα *cognominatur.* est autem, *pertinere ad Venerem*, censeri inter mulieres illi sacras quæ corpore in eius templis merebant & Corinthi & alibi. Strabo ἱεροδούλους vocat. Legi huic frugalitatis magistræ, subiicitur Sybaritarum lex contraria, verè nepotina. Συβαρῖται, inquit, ἔγραψαν νόμον τὰς γυναῖκας εἰς τὰς ἑορτὰς καλεῖν, καὶ τοὺς εἰς τὰς θυσίας καλοῦντας, πρὸ ἐνιαυτοῦ τὴν παράκλησιν ποιεῖσθαι, ἵνα ἀξίως ποιούμενοι τὸν χρόνον τῶν θ' ἱματίων καὶ τοῦ λοιποῦ κόσμου προάγωσιν οὕτως εἰς τὰς κλήσεις. Nemo harum rerum peritus æstimator

mator negabit postquam attenderit diligentiùs corrupta esse in istius legis verbis nonnulla. quoquo enim te vertas, nunquã rectè illa exponas, ἵνα ἀξίως παρεσκευασμένοι, &c. Non clam me est, quid de hoc loco magni viri scripserint: quorum sententia est, verborum aliquot traiectione depravatum eum esse, neque alius indigere medicinæ. Nobis tamen aliter videtur: nam & detractione & mutatione vocum nonnullarum censemus hîc esse peccatum. Sic autem scribimus, καὶ τὰς εἰς τὰς θυσίας καλοῦντας, πρὸ ἐνιαυτοῦ τὴν κλῆσιν ποιεῖσθαι, ἵνα ἀξίως ποιούμενοι τοῦ χρόνου τὴν παρασκευὴν τῶν τε ἱματίων καὶ τοῦ λοιποῦ κόσμου, παράγωσιν οὕτως εἰς τὰς κλήσεις. id est: *sanxerunt mulieres ad festorum epulas vocandas: & vt ij qui illas ad sacrificia vocaturi essent, anno prius inuitarent: vt pro spatio temporis dignè præparatæ vestibus, & cæteris ornamentis, sic prodirent ad conuiuia.* Omnino ita scribendum esse omnes mihi assentientur viri cordati, si legis de qua auctor loquitur non aliam fuisse sententiam probauerimus. Esto igitur mihi eius rei testis Plutarchus qui in septem sapientum conuiuio ita scribit, Συβαρῖται δὲ, ὡς ἔοικε, πρὸ ἐνιαυτοῦ τὰς κλήσεις ποιοῦνται τῶν γυναικῶν, ὅπως ἐκγένοιτο κατὰ σχολὴν παρασκευασαμέναις ἐσθῆτι καὶ χρυσῷ φοιτᾶν ἐπὶ τὸ δεῖπνον. *Sybaritæ ante annum mulieres ad conuiuia vocant: vt per otium instructæ vestibus auroque ad cœnam veniant.* En sententiam hoc loco reponendam: nam ex lege quam Phylarchus hîc commemorat, morem illum manasse, quem ait Plutarchus, ne dubitandum quidem est. Vera ergo & firma emendatio quam proferimus. Quod autem putarunt doctissimi viri, ad vocatores designatorésque epuli sacri hæc pertinere, probarem si probari posset, solitum aliquando fieri, ἐν ταῖς δημοσίαις ἑορταῖς, vt mulieribus inuitatis de publico vestes darentur. Quo loco scribimus, πρὸ ἐνιαυτοῦ τὴν κλῆσιν ποιεῖσθαι: possumus seruata lectione edita ita emendare, πρὸ ἐν. τὴν παρασκευὴν καὶ τὴν κλῆσιν ποιεῖσθαι. quod dixit Plutarchus, φοιτᾶν ἐπὶ τὸ δεῖπνον, Phylarchus, παράγειν ἐπὶ τὰς κλ. est enim παράγειν, progredi, prodire. atque hæc vox appositissimè hîc vsurpatur, nam vt ait comicus, χαλεπαὶ αἱ τῶν γυναικῶν ἔξοδοι. id autem est παράγειν. vt cum παράγειν agmen dicitur. Non capio proximam legem latam in eadem vrbe de coqui prærogatiua, qui nouum aliquem ciborum paratum inuenisset. εἰ δέ τις τῶν ὀψοποιῶν ἢ μαγείρων, inquit, ἴδιον εὕροι βρῶμα καὶ περιττὸν, τὴν ἐξουσίαν μὴ εἶναι χρήσασθαι τούτῳ ἕτερον πρὸ ἐνιαυτοῦ, ἀλλὰ αὐτῷ τῷ εὑρόντι τὸν χρόνον τοῦτον, ὅπως ὁ πρῶτος εὑρὼν καὶ τὴν ἐργασίαν ἔχῃ πρὸς τὸ τοὺς ἄλλους φιλοπονοῦντας αὐτοὺς ὑπερβάλλεσθαι τοῖς τοιούτοις. Posterior periodus sine dubio corruptissima. Scribendum, ἀλλ' αὐτῷ τῷ εὑρόντι. ὅπως τὸν χρόνον τοῦτον ὁ πρῶτος εὑρὼν, καὶ τὴν ἐργασίαν ἔχῃ. πρὸς τὸ τοὺς ἄλλους φιλοπονεῖν ἀλλήλους ὑπερβάλλεσθαι τοῖς τοιούτοις. planissima sententia. Lex hoc iubet. *Si quis cocus peculiarem & excellentem aliquem cibum inuenerit, ne cui alij fas sit eo vti ante annum, nisi ei qui inuenerit: vt toto illo tempore auctor eius inuenti quæstum inde faciat: quò laborent & alij omni studio sese inuicem talibus inuentis superare.* De Telyis tyrannide lege Diodorum Siculum libro XII. Historiam de improbo conatu Sybaritarum abolendæ, quod in ipsis foret, solemnitatis Iouis Olympici quæ in Elide celebrabatur, paucis perstrinxit Athenæus: idémque mox addit, auctores non deesse qui de Crotoniatis id narrent, non de Sybaritis. Nos putamus Sybaritas potius: nam plures ita tradunt veterum. Vetustissimus Periegeseos auctor, Iambicorum poëta, de Sybari loquens:

Λέγεται γὰρ αὐτοὺς μικρὸν τοῖς νόμοις ἔτι
Τοῖς τοῦ Ζαλεύκου τ' ἀκόλουθα συντελεῖν.
Τρυφὴν δὲ καὶ ῥᾴθυμον ἑλομένους βίον
Χρόνῳ προελθεῖν εἰς ὕβριν τε καὶ κόρον:
Σπεύσαι δὲ καὶ τὸν τῶν Ὀλυμπίων ὅπως
Ἀγῶνα καταλύσωσι. ταῖς δὲ τοῦ Διὸς
Ἀντιθεῖσι τιμαῖς τῇδε τῇ παρεδρείᾳ.
Ἀθροισθέντων δ' ἀγῶνα γυμνικόν τιν' ἐπιτελεῖν
Κατὰ τὸν χρόνον τὸν αὐτὸν Ἠλείοις. ἵνα
Πᾶς τις πρὸς αὐτοὺς τοῖς ἐπάθλοις ἀγόμενος
Ἥκῃ.

CAPVT V.

Θοινᾶσθαι πλὼ ὥραν. αἱ ἐξ ὀυρανοῦ βολαί. Γεργίθων φόνος ἀπολεμίστων. συναλοιᾶν. πισσήρων μόρος. Prouerb. ἀποσκυθίσαι. χλίδος. Callinus antiquißimus poëta. ῥάμβοις ὑφάντα vestimenta. vestium nomina farapis, calafiris, actxa. Prou. βαδίζειν ἐς Ἡραῖον ἐμπεπλεγμένον.

TARENTINORVM luxuriam defcribens Athenæus, ἐφόρει, ait, καὶ παρυφὴν διαφανῆ πάντες, οἷς νῦν ὁ γυναικῶν ἁβρυνέται βίος. vel ᾗ fcribendum pro οἷς: vel ita potius concipienda fententia, ἐφ. καὶ π. διαφανῆ, πάντα τε οἷς νῦν. Sicut dicimus ἱκανῶς vel διαρκῶς fimpliciter pro explere defiderium alicuius rei: fic Athenæus hoc loco θοινᾶσθαι τὴν ὥραν dixit, pro libidinem explere. ait, loquens de captiuis Carbinatibus, quos in loca publica Tarentini concluferant: καὶ ὁ βουλόμενος καθιεὶς εἰς ἀτυχῆ παραπορευόμενος ἀγέλην ἐθοινᾶτο ταῖς ἐπιθυμίαις τὴν τῶν ἀθροισθέντων ὥραν, πάντων μὲν ὁρώντων, μάλιστα δὲ ὧν ἥκιστα ἐκεῖνοι προσεδόκων θεῶν. poftrema accipiunt malè, qui ἐκεῖνοι referunt ad Carbinates. de Tarentinis cape, & verte, *omnibus fpectantibus, dijs quoque, de quibus ipfi minimè cogitabant.* Seqnitur in fermone de luxu Iapygum, ἐμφανῆ γάρ ἐν μέχρι πόρρω κεχαλκευμένα τὰ ἐξ ὀυρανοῦ βολῶν. videtur deeffe vox σημεῖα, vel potius εἴδωλα, aut alia fimilis: & βελῶν fcriberē, non βολῶν. hoc enim dicit: manfiffe diu facta ex ære fimulacra fulminum, quibus icti fuerant Iapyges. more poëtarum fulmina appellat *cælitus miffa tela.* Deeft item vox vna cum iftis mox iungenda, vt fit plena fententia, καὶ οἱ τὴν Σῖριν δὲ κατοικοῦντες ἐν πρῶτοι κατέσχον οἱ ἀπὸ Τροίας ἐλθόντες, ὕστερον δὲ ὑπὸ Κολοφωνίων. fupplendum ἀνεκτήθη: aut tale quid. Oraculum quod Milefiis editum narratur,

> Καί μοι Γεργίθων τε φόνος μέλει ἀπολεμίστων
> Πισσήρων τε μόρος καὶ δένδρον ἀειθαλές.

neque integrum eft: aliquid namque deeft à fine pofterioris verfus: & tertius etiam, vt puto fuerat adiectus, aut etiam plures: neque menda caret. Legendum enim ἀπολεμίστων. quod etiam in Excerptis inuenimus. Γεργίθων φόνος ἀπολεμίστων, eft *cædes puerorum patrata à Gergithibus.* ἀπολέμιστοι, *imbelles*, infantes & pueri funt. præcedit de Gergithibus qui diuites vrbe eiecerant: conduxerunt, ait, τὰ τέκνα τῶν φυγόντων εἰς ἀλωνίας, βοῦς συναγαγόντες (forte, βοῦς τε ἐπαγαγόντες) συνηλόησαν, malè editum συνηλοίησαν, quod leuiculum mendum de recta fententia deturbauit interpretes. Significant autem hæc verba, diuitum liberos à iunctis bobus fuiffe contritos, tanquam in area frumentum triturantibus. & ideo ait mifellos effe congregatos εἰς ἀλωνίαν. At πισσήρων μόρος, eft mors eorum qui pice illita fuerant combufti, & perierant πισσοκαυήτῳ μόρῳ, vt locuti funt Æfchylus & Cratinus. addit, καὶ δένδρον ἀειθαλές, quia, vt dictum eft, ad tanta fcelera quafi exhorruerat, & exaruerat facra olea. Agitur deinceps de priftina Scytharum felicitate & calamitatibus quæ corruptam illorum vitam funt fecutæ. Crudeles in fubditos captiuos & feruos fuiffe: vnde manarit prouerbium ἡ ἀπὸ Σκυθῶν ῥῆσις: eorundem poftea miferias alteri prouerbio locum dediffe, quo celebratur *tonfura Scythica.* nihil eft mendi in explicatione prioris parœmiæ. pofterioris expofitio non fine ratione fufpecta nobis. quia tamen confentiunt MSS. potes ita vertere: *Igitur propter multitudinem calamitatum quas perpeßi funt, quando fimul cum opibus fuis, etiam comis vniuerfi per luctum fuerunt fpoliati: alij populi tonfuram quæ contumeliæ cauffa fit, vocarunt* ἀποσκυθίσαι. Græcè fic: διὰ τὸ πλῆθος οὖν τῶν κατασχουσῶν αὐτοὺς συμφορῶν, ἐπεὶ διὰ τὸ πένθος ἅμα τότε τὸν βίον ὄλβον, καὶ τὰς κόμας περιεσπάσθησαν πάντες ἔθνους, οἱ ἔξω τὴν ἐφ' ὕβρει κουρὰν ἀποσκυθίσαι προσηγόρευσαν. vel vt in Excer. ἀποσκυθίσαι. In Hermippi verfibus de Abydenorum mollitie, cum alia non rectè videntur fcripta: tum hic verfus manifefto corruptus: Gaude, inquit, κόμη τε νεανικῇ, φέρει τε βραχιόνων. Scribo, χλιδῇ τε βρ. paullo poft, ἐφόρουν χλιδῶνας περὶ τοῖς βραχίοσι. poëtica funt vocabula χλιδή, χλίδημα, χλιδών, & χλίδος, pro ornamentis quæ collo aut brachio appenduntur. Super Ionum moribus citantur verfus Ariftophanis ex *Triphalete* eius comœdia: quam inuenies apud Iulium Pollucem libro IX. & X. fæpe nominatam. cap. autem XXXVI. libri X. extat

hic versus ex eadem fabula, καὶ τὴν κωμῆν ἔχειν μα κυρβασίαν δοκεῖς; perperam vulgò editum κωμῆν. Tertium versum hic lege Ὅπως ἔχων τὴν παῖδα πωλήσει 'ς Χίον. pro, πωλήσεις ἐς Χίον. vt statim, Ἕτερος δ' ὅπως ἐς Κλαζομένας. Nota etiam ex prouerbio antiquo Magnetum mala: quæ illis contigerunt ex amore insano voluptatum, vt hic scribitur. Ait enim: Ἀπώλοντο δὲ καὶ Μάγνητες οἱ πρὸς τῷ Μαιάνδρῳ, διὰ τὸ πλέον ἀνεθῆναι, ὥς φησι Καλλῖνος ἐν τοῖς ἐλεγείοις, καὶ Ἀρχίλοχος, meminerunt, inquit, calamitatum quas Magnetes ad Mæandrum passi sunt, Callinus & Archilochus. de Callino videtur Clemens dissentire: qui antiquiorem eum poëtam facit Magnetum rebus aduersis. Sic ille primo libro Stromat. de Archilocho & Simonide locutus, Καλλῖνος δὲ πρεσβύτερος οὐ μακρῷ. τὴν γὰρ Μαγνήτων ὁ μὲν Ἀρχίλοχος ἀπολωλότων, ὁ δὲ εὐημερούντων μέμνηται. Theognis, Τοιάδε καὶ Μάγνητας ἀπώλεσεν ἔργα καὶ ὕβρις. De Callino Strabo lib. XIII. Quid sint vestimenta ῥόμβοις ὑφαντά quærimus accuratè in commentario De re vestiaria. Eustathius scribit in primum Odyss. δοκεῖ ὁ ῥόμβος καί τι ἐργαλεῖον εἶναι τοῦ ὑφαίνειν, afferens hunc ipsum locum. Sed in antiquo exemplari Athenæi quo vsus est is qui Excerpta confecit, scholium fuit adiectum: quod à Breuiatore conseruatum hic appingemus cuicuimodi illud sit. Sic autem is grammaticus. ἐν δὲ τῷ σχολίῳ τοῦ βιβλίου ὅθεν αἱ Παρεκβολαὶ τάδε ἦσαν περὶ τοῦ ἄνω γεγραμμένου ῥόμβου, ῥόμβος ἐστὶ τροχίσκος, ὃν τύπτοντες ἱμᾶσι καὶ στρέφοντες, ποιοῦσι περιδινεῖσθαι καὶ ψόφον ἀποτελεῖν. ῥόμβον δὲ αὐτὸν Εὔπολις εἶπεν. καλεῖται δὲ καὶ βεμβίξ. *sarapis* hic vestis Persicæ nomen est coloris melini: aliis dicitur fuisse coloris μεσολεύκου. Scribe, καὶ καλασίρεις Κορινθιουργεῖς. εἰσὶ δὲ αἱ μὲν πορφυραῖ τούτων, αἱ δὲ ἰοβαφεῖς, αἱ δ' ὑακίνθιναι. nec aliter Eustath. Athenæo auctore *actæa* vestis dicta est Græcis ἡ σπαθητὴ, densa & contraria tallæ. Plinius vocat *crebram pavcratam*. de voce ἀκταία multa Eustathius. Prouerbium cuius obiter mentio fit ex Duride, βαδίζειν Ἡραῖον ἐμπεπλεγμένον, ita potius concipiendum, βαδίζειν ἐς Ἡραῖον ἐμπεπλεγμένον, *vadere ad Iunonis festum cum implexis capillis*. ex ipsius Duridis narratione. non vt doctissimi viri vertunt, *incedere Iunonium*.

CAPVT VI.

Emendantur & illustrantur Asij poëtæ vetustißimi versus de luxu Samiorum. κόρυμβαι. διασκευάσθαι τὰς κόμας. ἡ χρυσῆ παροιμία *testis luxus Ionum.* συνδοκεῖν τὰ Ῥωμαίων. Pronax.

ANTIQVISSIMI poëtæ Asij versus de luxu Samiorum pessimè scribuntur in omnibus libris: ita nempe.

Οἱ δ' αὔτως φοίτεσκον, ὅπως πλοκάμους κτενίσαιντο
Εἰς Ἥρας τέμενος πεπυκασμένοι εἵμασι καλοῖς,
Χιονέοισι χιτῶσι πέδον χθονὸς εὐρέος εἶχον,
Χρύσειαι δὲ κόρυμβαι ἐπ' αὐτῶν τέττιγες ὥς
Χαῖται † δορεβετώμων χρυσείοις ἐνὶ δεσμοῖς
Δαιδάλεοι δὲ χλιδῶνες ἄρ' ἀμφιβραχίοσι †
Νηστύλες ὑπασπίδιον πολεμιστήν.

Primus versus & secundus ex Duridis paraphrasi clari sunt. Tertio significat poëta, syrmata eos gestasse, & vestes albas, poderes siue ad terram pertinentes. interpres nescio quid legerit pro εἶχον. sed ferri potest, εἶχον πέδον χθονὸς, pro pertinebant ad terram eámque tangebant. Quarto vocat κορύμβας cicadis similes, tutulos Samiorum, eadem forma cum Atticis, quos nuncupat Thucydides κρωβύλους insertis cicadis ornatos. Samij ab antiquis Atheniensibus hunc morem retinuerant: quod non est obscurum ex præclara magni illius historici præfatione. vbi notabis illa verba, διὰ τὸ ἁβροδίαιτον: quod huc in primis facit. Sed locum præstat adscribere: mirè enim illustrabit Asij hos versus: καὶ οἱ πρεσβύτεροι αὐτοῖς τῶν εὐδαιμόνων, διὰ τὸ ἁβροδίαιτον, οὐ πολὺς χρόνος ἐπειδὴ χιτῶνάς τε λινοῦς ἐπαύσαντο φοροῦντες, καὶ χρυσῶν τεττίγων ἐνέρσει κρωβύλον ἀναδούμενοι τῶν ἐν τῇ κεφαλῇ τριχῶν. Quintum sic emendamus, Χαῖται δ' ἠώρευντ' ἀνέμῳ χρυσείοις ἐνὶ δεσμοῖς. *agitabatur coma flatu venti aureis* adstricta *vinculis*. intellige autẽ capillos extremos: nam capiti pars proxima quæ vincta erat, agitari non potuit. Sextum & septimum ita

scribo, ἀμφὶ βραχίοσιν ἴσαν, ὥσπερ ὑπασπιδίῳ πολεμιστῇ. partim certa, partim probabili coniectura. Scribe, διὰ τὴν πρὸς ἀλλήλους μικρολογίαν, ὥσπερ Συβαρίτας τὴν πόλιν ἀπολέσαι. In Philarchi testimonio, πλέκεσθαι διασκευασμένοι τὰς κόμας χρυσῷ κόσμῳ. non est τὸ διασκευάζεσθαι simpliciter, exornari, sed discretim ornare comam, hoc est, διακεκριμένως ἀσκεῖσθαι. Nam ita soliti homines ἁβροδίαιτοι & facere & loqui. Lucianus in Amoribus, ἀλλὰ λιπαρᾷ παλαίστρᾳ μέλουσί μοι, καὶ φαιδρὰ μὲν ἐσθής, μέχρι ποδῶν τὴν τρυφὴν καθειμένη, διακεκριμένη δὲ ἠσκημένης κόμης ἐπιμέλεια. Quartum versum Xenophanis, Οὐ μείους ἤπερ χίλιοι εἰς ἐπίπαν, accipe de astypolis, qui fuerunt Colophone haut pauciores mille, sicut mox sequitur. Lege, ὅτε καὶ βασιλεῦσι αἰτίνιοι τότ᾽ ἦν. vel ὅπη. non ὅθεν. & ἡδυπαθὴς ὄχλος. Hæreo in sequentibus: Θεόφραστος δ᾽ ἐν τῷ περὶ ἡδονῆς, καὶ δὴ καὶ τοὺς Ἴωνάς φησι διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς τρυφῆς ἔτι καὶ νῦν ἡ χρυσῆ παροιμία διαμεμένηκε. Oratio primum offendit me. neque dubitauerim affirmare deesse aliquid. deinde, quænam illa *aurea paræmia*, ego sanè non scio. nisi eo respexit Theophrastus, quod omnia delicata & mollia dicuntur παροιμιακῶς *Ionica*: & homines ἀφροδίσιοι, *Ionici*. vt apud Menandrum, Ἰωνικὸς πλούταξ, ὑποσαθρὸς ποιῶν. & Μισογύνῃ Ἰωνικοὶ sæpe. etiam apud Latinos *Ionici motus*. Aristophanis locum è fabula cui nomen fecerat Δαιταλεῖς, & mutilum & corruptum ita restituendum monemus. Ἀλλ᾽ οὐ γὰρ ἔμαθεν ταῦτ᾽ ἐμοῦ πέμποντος. Ἀλλὰ μᾶλλον πίνειν, ἔπειτ᾽ ᾄδειν καὶ τὰς Συρακοσίων τραπέζας, Συβαρίτιδάς τ᾽ εὐωχίας, καὶ Χῖον ἐκ Λακαινᾶν κυλίκων μεθύ, *non ea didicistis quorum caussa vos illuc miseram: sed potius bibere, deinde Syracusanas mensas, Sybariticasque lautitias assiduè habere in ore: & Chium merum è lacanis calicibus.* leuiter nos M S S. adiuuerunt. at lacunam ex libro superiore expleuimus. Posidonij locum de Syrorum molli vita, restituimus libro quinto: capite XIII. Ait de Capuanis, διόπερ ὑπὸ Ῥωμαίων ἁλόντες δεινὰ ἔπαθον. Tolle vocem δεινὰ auctoribus libris. & est sine dubio alterius glossema. Capuanorum mollitiei opponitur Perelinorum constantia, qui, deserentibus Romanos omnibus vicinis populis, manserunt in fide soli. sed hi cum diuturnam obsidionem passi essent, οὐδενὸς βοηθοῦντος οὐδὲ συναδικοῦντος Ῥωμαίοις παρέδωκαν ἑαυτούς. ita narrant Athenæi omnes codices. Ego non capio quid ad Perellinorum gloriam faciat, quod nemine Romanorum consentiere deditionem fecerint. nam inde contrarium potius sequatur: tandem eos patientiam rupisse, & Romanorum amicitiæ renuntiasse. Legendum verò, οὐδὲ συναδικοῦντος τὰ Ῥωμαίων. *cum nemo opem ferret, neque Romanorum partes cum ipsis sequeretur.* Liuius, *Petellini vni ex Brutijs manserant in amicitia Romanorum.* De Curetibus doctè & vbertim Strabo libro decimo. Πρόναξ statim, Talai filius est, Adrasti frater, Lycurgi pater, de quo Apollodorus Bibliothecæ libro primo, & Pausanias in Laconicis: apud quos Πρώναξ melius per ω magnum. Scribe, Κόμας ἐκειράμεθα (φησὶ) μάρτυρας τρυφῆς.

CAPVT VII.

Mos veterum mollium, supercilia pingere & vnguentis illinere. Etiam mulieres supercilia atramento infecerunt. Exempla veterum qui viuicomburium omnibus mortis generibus pratulerunt. τἄλλα οὐκ ἄξια τούτου. non huius facio. λεωλογεῖν. ἀμιθρεῖν *pro* ἀριθμεῖν. παίζειν & ludere.

HACTENVS de publica variorum populorum intemperantia & studio voluptatis: dein ager Athenæus περὶ τῶν κατ᾽ ἄνδρα. Initium ducit etiam huius partis à Barbaris. Ait, καὶ οὗτος ἦν ἔνδον μένων καὶ τρυφῶν. Melius, καὶ οὗτος. non enim solus Ninyas: sed & alij plerique omnes reges Assyrij casarij fuerunt, & domi latuerunt: Ait de Sardanapalo, ἀναβάλλων τε μετ᾽ αὐτῶν καθήμενος τὰς ὀφρῦς, γυν. non est obscurum deesse participium cum illis iungendum τὰς ὀφρῦς. nisi malumus in alium locum eas voces transferre, & scribere mox, καὶ ὑπογεγραμμένος τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὰς ὀφρῦς. Et pingebant supercilia οἱ παλαιοὶ τρυφηλοί, & vnguentis illinebant. Antiphanes, *Thorycijs*, Ἀμαρακίνῳ τὰς ὀφρῦς καὶ τὴν κόμην. Alexis, Τὰς ὀφρῦς πυρρὰς ἔχει τις; ζωγραφοῦσιν ἀσβόλῳ. Clemens Alexandrinus Pædagogi libro tertio, καὶ ταῖς ὀφρύσι τὴν ἄσβολον ἀναματτόμεναι. & moris fuisse scribit Artemidorus

libro

libro primo, vt formę studiosę mulieres atramento supercilia sibi inficerent. *αἱ γυναῖκες*, ait, *ὑπὲρ εὐμορφίας καὶ μέλανι χρίονται τὰς ὀφρύας*. Quæ mox notis parentheseos includuntur, vt inuenta sunt in membranis, eo loco descripsimus: penitus tamen integra non arbitror. Porrò Sardanapalum per infames voluptates, & omnis generis delitias actam vitam spontaneo finiuisse viuicomburio, cum Ctesia scribunt alij è veteribus multi. Atque ego miratus sum sæpe, cum sit ignis supplicium *τῶν κολαστηρίων τὸ μέγιστον*, vt ait Clemens Alexandrinus: aut inter maxima certè tormenta censeatur: qui factum sit, quod tam multi olim, quibus liberum erat mortis arbitrium, hanc potissimum leti viam probarint. Nam præter Sardanapalum sic Zimri periit, cuius historia legitur Regum primo libro, capite XVI. sic Calanus Indus: sic vulgò Indorum sapientes: sic passim multi incolę insularum Chenerag, quos Dogbiin vocant, vt narrat Beniamin in Itinerario. Eundem exitum fecit & Iudacilius Asculanus, de quo Appianus libro primo *ἐμφυλίων*: Scapula etiam inde Pompeianus, de quo idem auctor libro secundo: item Statius Samnis & Cestius quidam, de quibus idem Appianus libro quarto. qui & libro quinto alius Cestij similem interitum narrat. Memoriæ etiam proditum est, Timanthem Cleonæum athletam, cum fractis præ senectute viribus, quibus olim plurimum præstiterat, vitæ afficeretur tædio, pyra exstructa se combussisse. Taceo de Hercule, de Aesculapio, quod in prisci æui fabulis legitur. Taceo etiam Peregrini historiam, de quo extat Luciani liber integer. Quid quod vniuersi populi genus hoc mortis aliis omnibus, quæ quidem infinita sunt, antepofuerunt? Exemplo sint Saguntini, Astapenses, Metulij, & in Lycia Xanthij. quorum omnium miserabilem inter ardentis ignis flammas exitum narrant historici. sed Xanthiorum insignis fortuna præ cæteris. non semel enim sed sæpius factum, vt eius vrbis populus incēdio sese ab hostili manu liberaret. bis ait Plutarchus: semel *ἐπὶ τῶν Περσικῶν*: iterum cum à Bruto obsiderentur. Appianus ait ter: semel ob Harpalum: iterum ob Alexādrum: tertio propter Brutum. Sed ad Sardanapalum redeamus: qui, vt scribitur mox, *δείκνυσιν ἐν τῷ τοῦ μνήματος τύπῳ τοῖς δακτύλοις, ὡς καταγέλωτός ἐστιν ἄξια τὰ τῶν ἀνθρώπων πράγματα· οὐκ ἄξια ὄντα ψόφου δακτύλων ὃν ποιοῦνται τῷ σχηματισμῷ οἷς ἐν χερσὶ ἡ περὶ τὰ λοιπὰ σπουδή*. In monumento regis huius post illud præclarum præceptum, *Ede, bibe, lude*, sculptum erat in ima tabula, *ὡς τἄλλα πάντα οὐκ ἄξια τούτου*. *quia cætera omnia non sunt facienda huius*. quid significaret illud *τούτου*, declarabat erecta manus, habens duos digitos, pollicem nimirum & medium, in summo iunctos. Strabo & Athenæus *τούτου* explicant *τοῦ τῶν δακτύλων ἀποκροτήματος*. sic in Adelphis Terentius, *huius non faciam*. defectum codicem ex coniectura explere atque emendare non facile est. Post Aristobuli verba, malè accipiuntur hęc, *τοῦ ἀποκροτήματος ἔοικε λέγειν*. quę ex superioribus plana sunt. *Androcotus* aliis dicitur *Sandrocotus*, vt ad Strabonem obseruabamus. Versus quem dicitur Aristoteles vsurpasse de Xenocrate, *χεῖρες μὲν ἁγναί, φρὴν δ' ἔχει μιάσματα*. Euripidis est, ex Hippolyto coronato. sed malè scriptum *μιάσματα* pro *μίασμά τι*. Phœniceæ *ῥήσεως* de Nino rege versus quartus, *Ὃς οὐκ ἴδ' ἀστέρ' οὐδ' τ' ἴζων ἐδίζητο*, ita corrigendus, *οὐδ' ἰδεῖν ἐδίζητο*. nunquam domo egressum significat. Etiam octauus est corruptus, *Οὐ λαολογεῖν ἐμάνθαν' οὐκ ἀμιθρῆσαι*. vox *λαολογεῖν*, quam alibi vix inuenias, nihil aliud significare potest, nisi *loqui de populo*. vt *θεολογεῖν loqui de Deo*. *φυσιολογεῖν de natura*: *παθολογεῖν, de morbis*. prorsus inepta vox hoc loco. Lego, *οὐ λεπτολογεῖν ἐμάνθαν', οὐκ ἀμιθρῆσαι*: neque literas didicerat, neque numerare. studia literarum vocat *λεπτολογήματα*. Pro *ἀμιθρῆσαι* clarum erat scribi debere *ἀριθμῆσαι*: nisi constaret nobis ita etiam dixisse veteres, facta literarum metathesi, quemadmodum in aliquot aliis. Hesychius. *Ἀμιθρεῖν ἀριθμεῖν*. sed omnino legendum, *ἀμιθρεῖν*. præcedit enim *ἄμιθρος*, *ἀριθμός*. hunc opinor Phœnicis versum respiciens Eustathius, *κωμολόγος τις ποιητής*, inquit, *ἀμιθρεῖν λέγει τὸ ἀριθμεῖν*. Addit postea Phœnix. *ἀλλ' ἦν ἄριστος ἐσθίειν τε καὶ πίνειν, Κηρᾶν*. postremum verbum, quod non animaduerterunt viri docti ita scribi debuit, *Κ' ἐρᾶν*. quis ignorat semper hæc tria coniungi, edere, bibere, ludere? Homerus, *ἀλλ' ἔφαγόν τ' ἔπιόν τε καὶ αἰδόιοισιν ἔδωκα*. & paullo ante in Sardanapali tumulo, *ἔσθιε, πῖνε, παῖζε*. nam *παίζειν* & *ludere*, nihil aliud significant nisi *ἐρᾶν*. Interpretibus tuborem exprimat versus XVIII. *Χ' ὠκόσ' ἐρασθῶ*. At versu XVII. cum ait, *Ἔχω δ' ὁκόσσ' ἔδαισα, χ' ὠκόσ' ἤεισα*. per *δαίειν*, intelligit cibum & potum: per *ἀείδειν* cæteras voluptates conuiuiorum comites, quæ auribus percipiuntur. XVIII. autem mutilum hodie ita licet expleas, *Χ' ὠκόσ' ἐρασθῶ, ταῦτα μὲν ἔχω λοιπά*

CAPVT VIII.

Παρακινεῖν πρὸς ἡδονάς. διατετάσθαι. οἱ λέγοντες καὶ τὰ ψηφίσματα γράφοντες. *Theopompi liber* De iis quibus Delphicum templum spoliatum est. *Notantur Excerptorum auctor & Eustathius. Bacchicum simulacrum Athenis habitum pro imagine Pisistrati.* τὸ ἐν Διονύσου πρόσωπον. *Acrati facies Athenis.* ἅρμα ζεύξασθαι ἑταιρῶν. *Themistoclis apophthegma.*

ΠΑΡΑΚΙΝΕΙΝ πρὸς τὰς ἡδονὰς male interpretati sunt, *ad voluptates titillari.* est enim contractum genus dicendi, quod si velis implere, dicendum fuerit, παρακινεῖν τοῦ πρέποντος vel τοῦ καλοῦ, πρὸς τ. ἡ. *deflectere de via virtutis ad voluptates.* Sic loquitur Theopompus apud nostrum. καὶ τοσούτῳ μᾶλλον ἐκείνων παρακεκινήκει πρὸς τὰς ἡδονὰς ὅσῳ οἱ μὲν. *& tanto magis quàm illi ad voluptates exorbitauerat,* &c. minus rectè etiam διατετάσθαι *immorari* verterunt, cum de quodam loco Thraciæ dicitur fuisse illud πρὸς τὸ διατετάσθαι κεχαρισμένον. Solent enim Græci id verbum vsurpare de iis qui genio indulgent, & molliter ac delicatè se habent. De Charete scriptum paullo post, τῶν χρημάτων τῶν εἰσφερομένων εἰς τὸν πόλεμον, τὰ μὲν εἰς ταύτην τὴν ὕβριν ἀνήλισκε, τὰ δ' αὐτοῦ κατέλειπεν Ἀθήνησι. Dalec. legit, τὰ δ' αὐτοῦ. *sua domi relicta.* verum est, αὐτοῦ. *partem ibi reliquit Athenis.* Proxima his verba, τοῖς τε λέγουσι καὶ τὰ ψηφίσματα γράφουσι. demagogorum Atheniensium periphrasim continent: neque aliter erant accipienda. Ambigua sunt quæ sequuntur, καὶ τῶν ἰδιωτῶν τοῖς δικαζομένοις. potest ita accipi, pecuniæ partem Athenis relictam ab imperatore Charete, vt partim demagogis ea diuideretur: partim priuatis, si quis litibus torqueretur, aut iudicio condemnatus iudicatum soluere non posset. Ita omnes Athenienses sibi conciliabat Crates. vel accipe quasi esset scriptum, τοῖς δικαζομένοις αὐτῷ. *si quis priuatorum absenti litem intenderet.* Theopompi librum quem interpres inscribit *Syngramma,* titulum habuit, *De ijs quibus Delphicum templum spoliatum fuit.* quis credat communissimam appellationem omnium scriptorum præsertim historicorum, vlli historiæ narrationi fuisse pro titulo præscriptam? Sic accipe hæc verba, ἐν δὲ τῷ ἐπιγραφομένῳ Θεοπόμπου συγγράμματι, Περὶ τῶν ἐκ Δελφῶν συληθέντων χρημάτων, Χάρητα φησὶ τὸν Α. leuicula traiectio verborum viros doctos fefellit: libro XIII. Θεόπομπος ἐν τῷ Περὶ τῶν συληθέντων ἐκ Δελφῶν χρημάτων. Qui historiam belli sacri norit, & libri huius argumentum norit. Initio Theopompei testimonij verbum deest: Χάρητα τὸν Ἀθηναῖον διὰ Λυσάνδρου τάλαντα ἑξήκοντα. supple ἔλαβεν, vel simile aliud. Scribe. ἀφ' ὧν ἐδείπνισεν Ἀθηναίους ἐν τῇ ἀγορᾷ. Sed & in Heraclidis versibus eadem de re mendæ insunt plures: quas ex Epit. tolle & scribe:

καταπέπαυται· οὐ γὰρ εἶχεν οὐδέπω λοφον.
Ἐτέως κατακόψας μάλα συχνὰς, ἐδείπνισεν
Χάρης Ἀθηναίους τόθ'· ὡς στρατηγὸς ἦν.

Narratur postea ex Idomeneo, Pisistrati filios Hippiam & Hipparchum ἀφεῖναι θαλίας καὶ κώμους δύο καὶ ἵππους καὶ ἑτέρων πολλῶν ἀπολαύσαι τὸ πλῆθος παρ' αὐτοῖς· ὅθεν βαρεῖαν αὐτῶν γενέσθαι τὴν ἀρχὴν. Excerptorum auctor non agnoscit quæcunque hîc leguntur inter duas voces κώμους & ὅθεν. credo illi mirum esse visum, equos dici adhibitos aut ad θαλίας epulas, aut ad κώμους, comessationes. & meritò, nam neque ad conuiuia, neque ad lasciuorum iuuenum nocturnas comessationes equis est opus. Forte, δύο καὶ πορνῶν καὶ ἑταιρῶν &c. De Cimonis liberalitate, eadem Plutarchus in Pericle: nam & hîc non minus suarum rerum profusus populo largitor. Clarum est de Cimone loqui auctorem, cum scribit mox, καὶ λέγουσιν ὡς συνηκολούθουν μὲν ἀεὶ νεανίσκοι δύο ἢ τρεῖς, &c. Errant igitur auctor Excerpt. & Eustath. eum secutus, qui de Pisistrato hæc accipiunt: cōtra apertissimam Athen. narrationem. & ait quoque Probus in Cimonis vita, *Semper eum pedissequi cum nummis sunt secuti, vt si quis opibus eius indigeret, haberet quod statim daret.* vide cætera: nam ille auctor quasi ad verbum Theopompi totum locum vertit. Athenæus in medium sermonem de Pisistrato, interiecit quæ de Cimone commemorat. Redit enim postea ad Pisistratum, & ὁ δὲ Πεισίστρατος, inquit, καὶ ἐν πολλοῖς βαρὺς ἐγένετο, ὅπου καὶ τὸ Ἀθήνησι τοῦ Διονύσου πρόσωπον ἐκείνου τινὲς φασὶν εἶναι εἰκόνα. Vult probare Pisistratum grauem & exosum multis Atheniensium fuisse. Id ex eo constare dicit, quod

quod multi existiment simulacrum aliquod Bacchicum, quod Athenis fuit, esse Pisistrati imaginem. Verba quæ adscripsimus habent hanc mentem, non quam putarent viri docti. Sed quomodo hinc probatur quod erat propositum? Arbitror imaginem Bacchi de qua loquitur auctor eiusmodi fuisse, vt tristitiam vultus præ se ferret, & animum truculentum. Cùm igitur durarer apud Athenienses παρὰ ποδὸς δόξ@ opinio, eam esse Pisistrati expressam ad viuum figuram: rectè qui ita crediderunt, ex ea imagine colligebant, talem ipsum cum viueret fuisse. Sed de eo simulacro aliter vulgus, aliter eruditi, vt vides, sentiebant. Mirum sanè Pausaniam nullam huius rei fecisse mentionem, virum adeò omnium ἀρχαιολογιῶν diligentem. Ille verò, vt existimo, ne hoc quidem prætermisit: huc enim refero quod de Acrati effigie narrat. ἐνταῦθά ἐστιν, ait, καὶ δαίμων τῶν ἀμφὶ Διόνυσον, Ἄκρατος. πρόσωπόν ἐστιν οἱ μόνον τοίχῳ ἐνῳκοδομημένον. *Est in fano Bacchi vnus Bacchi comitum deus Acratus: faciem solam habet parieti inclusam.* prorsus de hac facie loqui Athenæum censeo. nam quod effigies eadem habita sit ab aliis δαίμον@ Ἀκράτου, siue *Meribibi*, ab aliis hominis sæui & truculenti, rationem manifestam habet. Lego igitur in Athenæo, ὅπου καὶ τὸ Ἀθήνησιν ἐν Διονύσου πρόσωπον. *cum etiam facies quæ Athenis in Bacchi templo, &c.* non τοῦ Διον. qui articulus non est in Excerpt. Idomenei de Themistocle verba, quorum ancipitem esse mentem Athenæus ait, quia ipse non adscripsit, nos adscribemus. Οὐχ ἅρμα ζευξάμεν@ ἑταιρῶν πληθούσης ἀγορᾶς, εἰσήλασεν εἰς τὸ ἄστυ; ἦσαν δ᾽ αὗται Λαμία καὶ Σκιώνη, καὶ Σατύρα καὶ Νάννιον. vide libro sequente. Quod si loquendi genus attendimus, non potest ζεύξασθαι ἅρμα ἑταιρῶν, aliter accipi quàm de iunctis more iumentorum scortis ad trahendum currum. non dubium est eò interdum progressam lasciuorum hominum petulantiam: qua de re plura in Circensibus nostris. Si aliter interpreteris similis de Antonio historia in secunda Philippica. Narrat ex Clearcho, Themistoclem exstructo Magnesiæ triclinio pulcherrimo, dixisse, ἀγαπᾶν εἰ τοῦτον φίλων πληρώσει: *existimare se bellè secum actum iri, si triclinium æcum amicis posset implere.* cùm magnos fecisset sumtus Themistocles in ornanda omnibus modis cœnatione quam ædificandam curauerat trium lectorum capacem: reprehensus est à familiaribus suis, quod nimis augustam fecisset. iis igitur respondens vir sapientissimus hoc ἀπεφθέγξατο. ita significans quod planius dixere multi vt Pindarus in Nemeonicis: παύροισι δ᾽ ἐν πόνοις περὶ βροτῶν καμάτου μεταλαμβάνειν. Triclinium non multos homines capit. nouem conuiuæ tribus lectis ferè capiebantur. Lecti autem tres solùm in triclinio: alioquin non τρίκλιν@ οἶκ@, sed vel τετράκλιν@, vel πεντάκλιν@ esset dicendus.

CAPVT IX.

Artemon ὁ περιφόρητος. Εὐρυπύλη μέλει. μέλημα, mea cura. βερβέρινα καλύμματα. Βερβένιοι. βερβίνια. Σετίναι. καθέματα χρύσεα. παῖς Κύκης. καθομιλεῖν Φαρνάβαζον. Κλεόμβροτος. καταδεῖν διά τινων ὑπολαμπάδων. Ægyptiorum templa secundum Nilum. Eretrienses ἀνασκευασθέντες. περισχιδεῖς calcei. Scriptores varij Ὅρων.

NON obscurum inter antiqui æui molles τρυφητὰς Artemon ille nomen habet, quem ex Anacreonte potissimum nobis describunt veteres. Athenæus igitur isto loco primum Anacreontis hæc de illo verba recitat. ξανθῇ δ᾽ Εὐρυπύλῃ μέλει ὁ περιφόρητ@ Ἀρτέμων. Interpres τὸ μέλει in μέλει vel ἀμέλει aut vtrumque mutari voluit. frustra. Verte, *flaua Eurypyle cura est.* amatorium est verbum. vnde etiam μέλημα, vt Latinè, *mea cura.* familiaria amantibus verba. Cur autem Artemonem περιφόρητον vocarit Anacreon, caussam affert dipnosophista, διὰ τὸ τρυφερῶς βιοῦντα ἐπὶ κλίνης φέρεσθαι. *quod delicatè viuens, in lectica gestaretur.* Alij caussam adferunt, quòd propter pulchritudinem raperetur ab omnibus. Volunt enim τεθρῦφθαι τὴν περιφορὰν ἐπὶ κάλλει καὶ ἁρπαζόμενον πρὸς πάντων παιδός. præter grammaticos, Plutarchus in Pericle. Deinde vt probet Athenæus è paupere factum esse Artemonem & diuitem & luxuriosum, describitur eiusdem lyrici canticum: cuius prima verba tenebricosa

mihi quidem. Ait, Πρὶν μὲν ἔχων βερβέριον καλύμματα ἐσφηκωμένα, καὶ ξυλίνους ἀστραγάλους ἐν ὠσὶν, &c. Hæc lectio eſt omnium exemplarium, prius erat βερβέριον κάλυμμα τ' ἐσφ. Vtraque vox neceſſariò deriuanda nobis à dictione Barbara βέρβερι, quæ conchæ margaritariæ genus ſignificat, de qua libro III. ex Androſthene. Sed quî conuenient berberina integumenta Iro alicui? nam certum eſt paupertatē Artemonis his verbis deſcribi. Eruditiſs. Dalec. βερβέρια legit: quia ſcribit Heſychius βερβερίνας eſſe γένος τι Ἀρκαδικόν. neque eſt alienum à ſimilitudine veri, egenæ gentis, vt ferè omnes in Arcadia, veſtes fuiſſe pretij minimi. Idem Heſychius auctor eſt βερβέρια dicta fuiſſe ligna clauis confixa, ex quibus lychni pendebant in pauperum cellis. Quare videndum an legi poſſit hoc loco, Πρὶν μὲν ἔχων βερβέριον καλύμματ' ἐσφηκωμένον. vt dicatur Artemon domo caruiſſe (quod ſupra dicebamus extremę paupertatis habitum eſſe argumentum) & gallinis fuiſſe ſimilem, quæ noctu ad ſua petauta ſe recipiunt, & tabulas illas, in quibus ſolent cubare. Vulgatam lectionem qua ratione exponamus recte non video: niſi cui placeat βερβέρεια καλύμματα appellari pauperum gurguſtiola anguſta, & conchæ ſimilia. Pro ἐν ὠσὶ, quod defendunt M S S. docti viri ἐν ποσί. vt puto, non male. Extremo cantico Artemonis luxum ſignificans poëta, νῦν δὲ, ait, ἐπιβαίνει σατινέων. veteres σατίνας exponunt ἁμάξας. Anacreon verò non plauſtrum ſed currum vel ἁρμάμαξαν, aut lecticam ea voce deſignat: quod ex ſuperioribus verbis Athenæi clarum. Addit, χρύσεα φορέων καθέρματα. Ita codd. melius quàm vulgò, καὶ θέρματα. Legendum autem, χρ. φ. καθέματα. Heſychius, κάθεμα, ὁ κατὰ στήθους ὅρμος. torques in pectus demiſſus. Quod autem vocatur à poeta Artemon παῖς Κύκης. ſuſpectum habuerunt docti viri: haud ſcio an iure: nam ſeruum ſerua natum videtur ſignificare. quod enim emendant iidem, ἄχικος, non dubito falſos eſſe iudicij. Cyca, ſeruile nomen fœminæ, vt Manes viri. Sequitur inter alia de Alcibiade, τὴν δ' αὐτοῦ γυναῖκα πρῶτον ὡς ἵππος ἐποίησεν αὐτῇ χιλίους Δαρεικούς. niſi deeſt aliquid ante hæc verba, prorſus legendum eſt Ἀξίοχος pro αὐτοῦ. vtique autem ἑταίραν pro ἵππος. Scribe, χιλίους γὰρ ὤν. quod ſequitur de quatuor vrbibus, quarum opibus ad ſuam libidinem abutebatur Alcibiades, melius capias ex Plutarcho. Lyſiæ locus extat & libro XII. Καθομιλῶν Φαρνάβαζον, expoſuimus capite primo, atque hoc illud eſt, quod Plutarchus ſcribit de Alcibiade. ἦν μία δεινότης αὕτη τῶν πολλῶν ἐν αὐτῷ, καὶ μηχανὴ θήρας ἀνθρώπων, συνεξομοιοῦσθαι καὶ συνομοπαθεῖν τοῖς ἐπιτηδεύμασι καὶ ταῖς διαίταις. Libero metu illos qui Κλεομβρότῳ contra Helleniſmum ſcribunt in epigrammate Pauſaniæ, ne fiat verſus hypermeter. συνίζησις huic incommodo ſatis medetur. alioquin Κλεομβρότῳ ſcribendum foret. Paullo poſt refert philologus, Ptolemæum ſecundum καταπεπονημένον ὑπὸ ποδάγρας πλείους ἡμέρας, ὥς ποτ' οὖν ἐρράϊσε, καὶ κατεῖδεν διά τινων ὑπολαμπάδων τοὺς Αἰγυπτίους, παρὰ τὸν ποταμὸν ἀριστοποιουμένους, καὶ τὰ τυχόντα προσφερομένους, ἐπί τε τῆς ἄμμου χύδην ἐρριμμένους εἰπεῖν, ὦ τάλας ἐγὼ, τὸ μηδὲ τούτων ἕνα γενέσθαι. Domi in valetudinario adhuc incluſus, ſemiæger Ptolemæus, aerem apertis feneſtris non admittebat: ſed per ſpecularia aut ſimile quid aliud foras proſpiciebat. Hæ ſunt quas ὑπολαμπάδας auctor vocat: quod non plane cubiculum illuſtrarent, ſed velut ſubluſtris noctis imaginem in illud inducerent. Ita interpretamur hanc vocem: quam neque nos alibi offendimus: & ſibi non intellectam confeſſus eſt auctor Epit. Non dicitur in hac narratione, quare ad Nilum conuiuia agitarent Aegyptij. Ego diuino, id factum per occaſionem alicuius feſti & δημοτελοῦς ἑορτῆς. Tunc ſoliti veteres in deorum templis epulas celebrare de reliquiis hoſtiæ quam mactauerant. Ergo cum ad templa quæ erant circa Nili ripam, πανσυδεὶ exiiſſent Alexandrini: pars in ipſis ædibus ſacris, pars in adiunctis τεμένεσιν epulabantur: pleríque ſecundum Nili ripam. Mos fuit Aegyptiorum ad Nilum templa ædificare. Vitruuius libro quarto cap. V. *Si ſecundum flumina ædes ſacræ fient, ita vt in Aegypto circa Nilum, ad fluminis ripas videntur ſpectare debere.* Ait, προστάξας ἀνασπάστους γενέσθαι ποιῆσαι τὴν πόλιν. Tolle alterutrum duorum verborum γενέσθαι ποιῆσαι. nec multum refert vtrum potius. Ait, καὶ ἀνασπαστωθέντων ὑπὸ τῶν Περσῶν ἁπάντων τῶν Ἐρετριέων. Interpr. *omnibus Er. occiſis.* imò verò *tranſlatis alio.* μετοικισθέντων. Eretriēſes fuiſſe omnes occiſos nemo hiſtoricorum dixit: ſed euerſa ipſorum vrbe tranſlatos eſſe in Aſiam. Ephippi Olynthij verba de Alexandro confer cum iis quæ ex eodem hiſtorico habentur libro decimo. Περσικαὶ in narratione Ephippi, calceorū genus quoddam, pretioſorum vt vel ex hoc loco apparet. In quorum albo Iulius Pollux χρυσίδες & λευκοχρυσίδες recenſet. at Heſychius calceos πολυχρυσίδας inter viles vult fuiſſe. Miro

errore

errore vbi est scriptum, Καὶ ἔκτοτε οἱ πρότερον καλούμενοι Διονυσοκόλακες, Ἀλεξανδροκόλακες ἐκλήθησαν, habent Excerpta, Διονυσοκομικοὶ & Ἀλεξανδροκομικοί. at in membranis, Διονυσιοκόλακες. de his satis libro sexto. In testimonio Posidonij de Antiocho Grypo, scribe ex libro quinto, στεφάνων ἐκ σμύρνης καὶ λιβανωτοῦ, σὺν ἀνδρομήκεσι λημνίσκων πλήμασι, πλήθη. Sequitur, Ἄλεξις δ' ἐν τρίτῳ Σαμίων ὅρων. Non hic solùm, sed & libro sequente, Alexidis Σάμιοι aut Σαμιακοὶ ὅροι laudantur. vt nullam excusationem mereatur docti viri περιεργία, cui placitum hic scribi ὡρῶν: vt esset libri titulus, *De Sami pulchritudine.* Atqui nemo ei concesserit vel ἀκροθιγῶς Græcè doctus, librum eo argumento quod ipse hariolabatur, posse inscribi Περὶ ὡρῶν Σαμίων. Teneamus igitur omnium librorum lectionem, & vertamus, *De Samiacis finibus.* Familiaris hic antiquis scriptoribus titulus, cum alicuius vrbis τοπογραφίαν instituerent, aut antiquitates in literas referrent. Sic fuere qui Ἀθηνῶν ὅρους, vel ὁρισμοὺς inscriptos libros ederent: quorum mentio in scholiis Aristophanis ad Aues. Libro septimo laudatur Heropythas in Κολοφωνίων ὅροις. libro octauo, Chreophylus ἐν τοῖς Ἐφεσίων ὅροις. Ita Alexis Samiacos fines descripserat. De hoc opere sensisse Antigonus Carystius videtur, cum scribit, ὁ δὲ τοὺς Σαμιακοὺς ὅρους συγγεγραφὼς ἐπὶ τῶν προειρημένων κληθέντων μαθητῶν τῶν περὶ Ἡρόστρατον, φησὶ χελιδόνα λευκὴν φανῆναι. Sed & Duris Samius, & Aëthlius quidam eodem titulo libros conscripserant. quorum non vno loco Athenæus meminit.

CAPVT X.

Samiorum λαῦρα. στενὴ *pro* στενωπός. λαῦρα *vicus. Beatorum* λαῦρα *quæ Alexandria.* λαῦρα *&* λάβρα. λαυρὸν *&* λαβρὸν, *& similia. Epiphanij locus exponitur, malè à quibusdam acceptus.* λαῦραι *diuersæ sub Archiepiscopo Alexandrino.* ἄμφοδος *idem ac* λαῦρα. *Veterum monachorum* lauræ *vel* labræ. *Euagrij locus emendatus.*

OLYCRATIS Sami tyranni luxuriem commemorans dipnosophista, sic infit ex Clearcho: ὅθεν τὴν Σαρδιανῶν ἀγκῶνα γλυκὺν προσαγορευομένην παρὰ τοῖς Σαμίοις λαύραν ἀντικατεσκεύασεν ἐν τῇ πόλει. Erat in fama ille infamis Sardium vrbis locus Γλυκὺς ἀγκὼν dictus: de quo satis supra hoc ipso libro. æmulatione Sardianorum Polycrates exstruxit in vrbe Samo eam quæ dicta est λαύρα Σαμίων. quid sit, mox explicatur. ἡ Σαμίων λαύρα στενὴ ἦν τις ἐν ᾗ γυναικεῖον δημιουργῶν καὶ τῶν πρὸς ἀπόλαυσιν καὶ ἀκρασίαν πάντων βρωμάτων. ὧν ὄντως (vel ὄντων) ἐνέπλησε τὴν Ἑλλάδα. postrema verba ita scribi & distingui debent, in editis malè concepta. *Samiorum laura,* inquit, *vicus fuit vbi habebant mulieres quæ placentas & dulciaria opera conficiebant, & omnes cibos ad voluptatem & luxuriam.* nisi est mendum, στενὴν ἀντὶ στενωποῦ posuit, id est pro vico aut via in vrbe. erit igitur ellipsis nominis ὁδός. sed fortasse verius est, omissam vocem incuria librariorum restitui debere: & scribendum, στενὴ ἄμφοδός τις. vel στενωπός τις ἦν. Græcum est purum putum vocabulum λαύρα Latino *vicus* respondens. vtraque dictione significatur, & via in vrbe: & συνοικία, siue plures domus coniunctæ, quæ vnam magnam insulam efficiunt. Eadem voce & Alexandrini sunt vsi: de quibus statim subiicitur, οἶδα δὲ κἀγὼ παρὰ τοῖς ἐμοῖς Ἀλεξανδρεῦσι λαύραν τινὰ καλουμένην μέχρι καὶ νῦν εὐδαιμόνων, ἐν ᾗ πάντα τὰ πρὸς τρυφὴν ἐπωλεῖτο. *Noui ego quoque apud Alexandrinos meos quendam vicum, qui vocatur hodieque,* Beatorum vicus, *vbi quæcumque ad delicias faciunt vendebantur.* Alexandriæ λαύρα εὐδαιμόνων, vt Romæ *Tuscus vicus.* nam vt diximus λαύρα & *vicus* idem. Nihil autem interest siue λαύρα scribas per υ siue λάβρα per β. etsi enim aliud propriè λαῦρα, aliud λαβρὸν, vulgò tamen & pronuntiatio & scriptura eadem. Sic λαυρὸν ὕδωρ apud Homerum & Hippocratē, & λαυρὸν ἐπαγίζειν apud Apollonium in Argonauticis pro λαβρόν. sic χαλαύρους & χαλάβρους passim. νεβρίδιον & νευρίδιον, σπάταβρα & πέταυρα apud Suidam. & cum significatu longè differant ἅβρα *delicata,* & αὔρα *aura,* tamen ἀπὸ τῆς στερεᾶς ἅβρας ἑρμηνεύεται, leges apud Epiphaniū lib. tertio. Quamobrem errat insigniter vir ille magni nominis, qui vocem λάβρα apud eundem Epiphanium quæ nihil aliud est quam λαύρα, peregrinam dictionem vult videri. Locus Epiphanij

eximius, & dignus qui obiter hic à nobis explicetur. Sic igitur ille initio tractatus de Ario & Arianorũ secta. Φασὶ αὐτὸν Λίβυν τῷ γένει, ἐν Ἀλεξανδρείᾳ πρεσβύτερον γεγονότα, ὃς προΐστατο τῆς ἐκκλησίας τῆς Βαυκάλεως ἐπὶ καλουμένης. ὅσαι γὰρ εἰσὶν ἐκκλησίαι τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ὑπὸ ἕνα ἀρχιεπίσκοπον εἰσί, καὶ κατ' ἰδίαν ταύταις ἐπιτεταγμένοι εἰσὶ πρεσβύτεροι διὰ τὰς ἐκκλησιαστικὰς χρείας τῶν οἰκητόρων πλησίον ἑκάστης ἐκκλησίας ὄντων καὶ ἀμφόδων, ἤτοι λαυρῶν ἐπιχωρίως καλουμένων, ὑπὸ τῶν Ἀλεξανδρέων κατοικούντων πόλιν. Sedebat Alexandriæ archiepiscopus & patriarcha, regendæ vniuersæ ecclesiæ totius regionis. Erant præterea in singulis vrbis vicis constituti presbyteri qui ecclesiastica negotia suorum quisque vicanorum curabant. Vni harum minorum ecclesiarũ Baucalis nomen fuit: quia videlicet in vico eiusdem nominis erat sita: nisi fuit aliqua peculiaris caussa eius appellationis. Ἀμφόδους appellat Epiphan. cum omnibus Græcis vicum in vrbe, id est plures domos cohærentes inuicem ad modum magnæ insulæ. quod & nomen declarat: nam ἄμφοδος est συνοικία περὶ ἣν ἔστιν ὁδός. multæ domus quos via publica ambit. & addit Epiphanius has ἀμφόδους Alexandrinis dici vulgò λαύρας. Alexandriam Græcam vrbem fuisse, & vulgo Alexandrinos Græcè locutos esse, imperitissimi sunt veteris historiæ qui nesciunt, impudentissimi qui negant. Illi igitur vicos suos, & ἀμφόδους quidem vt alij Græci: sed magis vsitatè λαύρας vocabant, aut quod idem est λάβρας. Credamus ita esse, vel quia Epiphanius hoc scripsit: vel propter Athenæum hominem Ægyptium: qui vocem λαύρα pro vico solitam esse vsurpari Alexandriæ ita clarè demonstrat, vt clarius nihil queat. At viro illi docto de quo diximus, ne credamus: qui tantum verborum perdidit, vt de voce λαύρα, & loco isto Epiphanij ea nobis persuaderet quæ sunt falsissima. Omninò enim quæcumque sunt ab illo, partim in Academia, partim in Notis ad Biblia super hoc adnotata, ἄρρητα sint ἀμείνω. An negabit vir eruditus ἀμφόδους ab Epiphanio dici *vicos?* atqui sic veteres interpretantur; quorum testimoniis supersedeo. Galenus in XVI. De vsu partium, τὰς ἐν ἀμφόδοις κρήνας appellat, *fontes vicanos*. Procopius De ædificiis Iust. διελὼν τοῖς στενωποῖς τὰς ἀμφόδους ἁπάσας. alij ἄμφοδα potius dixerunt. vide Suidã in ἀγυιαί. Significat ἄμφοδος & viam in vrbe, vt Latinorum *vicus*. Procopius De ædificiis Iust. libro quinto, loquens de Hierosolymis, τὰς ἀμφόδους ἐν κλίμακος τρόπῳ ἀπὸ ὀρθίου εἰς τὸ πρανὲς καθατείνοντας. Porrò quemadmodum plura in vrbe ædificia inuicem cohærentia λαύρας vel λάβρας dixerunt: sic etiam monasteria vbi plures monachi habitabant in diuersis cellis, sub vno tamen præfecto Abbate *lauras* Ecclesia vetus appellauit. Euagrius libro IV. capite VII. συνήκμαζε τῷ Ζωσιμᾷ ἀνὴρ Ἰωάννης τοὔνομα, ταῖς ἀρεταῖς παραπλήσιος, ἐν Χυσικᾷ τῇ λαύρᾳ. capite XXXVIII. Εὐσόχιος κατεξανίσταται καὶ μάλιστα ἐν τῇ καλουμένῃ νέᾳ λαύρᾳ τῶν τὰ Ὠριγένους πρεσβευόντων δόγματα, πάσας ἔθετο σπουδὰς τούτους ἀπελάσαι. Apertius idem lib. I. cap. XXI. loquens de Eudocia Theodosij vxore, quæ pietatis zelo Hierosolyma venerat, & multa ibi deuoti animi monimenta reliquit: ὅτε, ait, καὶ διαγωγὴ μοναδικῆς φροντιστήρια, καὶ τὰς καλουμένας λαύρας. ἐν αἷς ἡ μὲν δίαιτα διάφορος, ἡ δέ γε πολιτεία ἐς ἕνα τελευτᾷ θεοφιλῆ σκοπόν. ita scribendus hic locus, qui in editis libris corruptus est. Phocas Imp. in constitutione quadam, Κελλία ἢ καὶ τὰς καλουμένας λαύρας ἐν ἐρήμοις οἰκοδομεῖν οὐκ εἰργόμενοι. Alibi λάβραι indiscriminatim pro eodem scriptum offendes. In constitutione Manuelis Conneni qua immunitas ecclesiasticis & monachis conceditur. διὰ τοῦ παρόντος χρυσοβούλλου θεσπίζει καὶ διορίζεται πάντα τὰ σήμερον νεμόμενα ἀκίνητα παρὰ τῶν ἁπανταχόθεν ἀριθμουμένων μοναστηρίων, ἢ καὶ ἡσυχαστηρίων, ἢ καὶ ἀναχωρητικῶν κελλίων, ἢ λαβρῶν, ἢ ἁπλῶς κατοικητηρίων μοναχικῶν. Auctor historiæ miscellæ, libro XXIV. *monasteria duarum magnarum labrarum, sanctæ videlicet memoriæ Charitonis, & Cyriaci Sabæ.* paullo post; *Similiter autem & lauræ eremi opinatissimæ, sancti Charitonis & sancti Sabæ, & reliqua monasteria & ecclesiæ desertæ factæ sunt.* Etiam hodie montis Atho incolæ monachi, sua cœnobia *lauras* vulgò nuncupant. Hæc si obseruasset eruditus ille vir, nunquam de superiore Epiphanij loco adeò alienam vero sententiam in medium protulisset.

CAPVT

CAPVT XI.

Aristotelis τὰ Θαυμάσια. *Diodori Siculi* τὰ περὶ βιβλιοθήκης. περιδρομή. ἔδαφος πεποικιλμένον ὑπὸ δημιουργῶν. μουσεῖον & μουσιῶται. *Demetrius Phalereus. fratris sui* τὰ ἐπιφάνεια θύων. *Parrhasius* habrodiætus. πέπηγεν ὅρος. ἀμώμητον οὐδέν. *voluptas* μονόχρονος. *alia nonnulla.*

HISTORIA de panno illo mirabili Alcisthenis, desumi dicitur ex Aristotele ἐν τοῖς Θαυμασίοις. intelligit librum περὶ θαυμασίων ἀκουσμάτων, vbi extat hodieq; totidem pene verbis planéque iisdem narratio hæc. Meritò igitur priorem lectionem, ἐν τοῖς περὶ τρυφῆς θαυμασίοις respuimus, falsa est enim. Scribe ex Aristotele, καὶ τῶν δεικνυμένων μάλιστα πάντων ἐκεῖνο θαυμάζεσθαι. Excerpta sic, καὶ δεικνύμενον ὑπὸ πάντων ἐ. θ. Ait, μετέωρας ὑπὸ τοὺς τῶν χειρῶν ὄνυχας βελόνας ἀνέλκον αὐτάς. de hac historia adi ad Strabonem libro sexto. Paullo post, Διόδωρος δ' ὁ Σικελιώτης ἐν τοῖς περὶ βιβλιοθήκης, Ἀκραγαντίνους φησὶ κατασκευάσαι Γέλωνι κολυμβήθραν πολυτελῆ. nunquam factum, vt Diodorus Siculus historicos suos Annales inscriberet *De bibliotheca.* sed *Bibliotheca*, quod longè est aliud. Præterea apud Diodorum Siculum libro vndecimo, non est vox Γέλωνι in sermone de hac piscina: neque ex eius verbis possis eam tueri. Adde quod Agrigentum non Gelonis, sed Theronis in potestate tum fuit. hæc παροράματα sunt huius philologi, dum Excerptorum suorum fidem sequitur. De Siculo Damophilo auctore belli Siculi, lege eiusdem Diodori reliquias lib. XXXIV. περιδρομὴν eleganter Athenæus vocat homines ad vtrumque latus accurrentes cum Damophilus rheda aut lectica veheretur. Ait, ἀνθινά τε πολλὰ τῶν ἐδαφῶν ἐν τοῖς ἀνδρῶσι κατεσκευάζετο διαπεποικιλμένα ὑπὸ δημιουργῶν. *multa in andronibus pauimenta confiebant florida, picturata ab artificibus musiuarys.* Græci veteres hos artifices ψηφοθέτας vocabant, vt dictum est ad Suetonium. recentiores imitati Latinos μουσοῦν vsurpant pro *picturare de musiuo.* μουσίωμα Illis opus eiusmodi. μουσιώτης, *artifex musinarius* ἀνθινά pauimenta appellat, vel picta multis diuersis coloribus: vel in queis veri flores depicti. Quod autem Demetrius ἐπιμελεῖτο καὶ τῆς ὄψεως, arguit *Calliblephari* cognomen, ab hoc studio illi inditum. Assentior mox Dalecampio, legenti ᾖδεν ὁ χορὸς εἰς αὐτὸν ποιήματα Κασορίωνος τοῦ Σολέως. eius poetæ facta mentio libro decimo extremo. Sequitur, Demetrium occiso fratre ipsius Himeræo ab Antipatro, cum Nicanore versatum esse, αἰτίαν ἔχοντα, ὡς τὰ ἐπιφάνεια τοῦ ἀδελφοῦ θύοντα: Id est, *credente vulgo, fratri suo epiphania sacra ipsum facere.* Impietatis crimen est, quod hic Demetrio impingitur: quasi ille fratrem suum in deorum numerum retulerit, & more cæterorum deorum statis sacrificiis festísque colere instituerit: consecrato honori eius die, quem *epiphania* appellabat. Græci ἐπιφανείας deûm vocant eorum præsentiam in terris: quando vel oculis spectandos se exhiberent, vel aliquo modo præsentiam suam testatam facerent. Dionysius Halic. libro secundo, πάνυ δ' ἄξιον καὶ τὴν ἐπιφάνειαν ἱστορῆσαι τῆς θεᾶς, ἣν ἐπεδείξατο ταῖς ἀδίκως ἐγκληθείσαις παρθένοις: idem paullo post Epicureos grauiter reprehendit, & omnes philosophos, τοὺς διασύροντας τὰς ἐπιφανείας τῶν θεῶν. Inde instituta sunt festa ἐπιφάνεια, ad celebrandam memoriam alicuius deorum ἐπιφανείας. Existimo autem Demetrio fratrem in quiete visum, aut tale quid accidisse, quod eum impulerit, vt ei epiphania faceret, & priuatam hanc solennitatem institueret. Veteres Athenienses impietatis eos arcessisse, qui defunctis honorem vllum diis proprium haberent, testis est Attica historia. & nota omnibus calumnia in Aristotelem. *Theognis* deliciæ Demetrij in MSS. est Διογνις. De Lucullo plura auctor libro sexto, sub finem. De Parrhasio iterum libro vltimo. *Habrodiætum*, inquit Plinius, *se appellauit Parrhasius.* respiciens versum hic descriptum, Ἁβροδίαιτος ἀνὴρ ἀρετήν τε σέβων τόδ' ἔγραψε. Alibi diximus, ὅρον aut πέρας alicuius rei dici, quod volumus intelligi summum esse. sic πέρας φιλίας, ὅρος πενίας, *summa amicitia, summa paupertas.* πέρας τέχνης, ars perfecta cui nihil possit addi. cocus apud Hegesippum: οὐχ. ἀλλὰ τὸ πέρας τῆς μαγειρικῆς τέχνης εὑρηκέναι τὰ πρῶ νόμιζε μόνον ἐμέ. Sic in descripto hic epigrammate, postquam dixit Parrhasius sibi inuenta artis suæ τέρματα: addit, ἀνυπέρβλητος δ' ἐπέπηγεν ὅρος.

ὅρος· ἀμώμητον δ' οὐδὲν ἔγεντο βροτοῖς. pessimè viri docti ista acceperunt, qui οὖρον siue ὅρον *tumulum* interpretati sunt. nihil ineptius. nam Parrhasius pergens in gloriatione consummatæ artis, *hæret*, inquit, *terminus, nulli* pictori *superabilis. cæterum nihil est in rebus humanis quod reprehensioni non sit obnoxium.* venusta planè epigrammatis clausula, vbi autem legerunt interpretes μωμήσασθαι pro *conqueri?* Iidem, cum in præcedentibus hisce verbis, εὔχησι δ' ἀνεμεσήτως ἐπὶ τούτοισι καὶ ἄπιστα κλύουσι λέγων, negationem desiderari animaduertissent, quod nimis certum est: ante vocem ἀνεμεσήτως eàm collocaruot: quod non probamus nos, qui ita potius scribendum censemus: H. δ' ἀν. ἐπὶ τούτοις, ἔτι οὐκ ἄπιστα τοῖς κλύουσι λέγων. id est, *gloriatus est citra inuidiam, facile credentibus qui audiebant cum diceret*, ea nimirum quæ deinceps sequuntur. Si cui placeat magis τὸ, οὐκ ἀνεμεσήτως, dicemus respexisse Athenæum, iudicium illud quo magnis suffragiis superatus est Parrhasius à Timanthe Sami. Μονόχρονον voluptatem mox appellat auctor ex Aristippi sententia, cuius sit vnum tempus. Vulgò tempus diuiditur in præteritum, præsens & futurum. at voluptas Aristippo vnum dicitur habere tempus; præsens nempe. quia præteritæ voluptates non sentiuntur amplius: futuræ, nondum. auctor ipse explicat se: neque aliter accipiendum. Tertius Alexidis versus vulnus accepit in medio. Expleri sic potest:

—καὶ φιλοσοφεῖν
Ἐπίθετο, ὅτ' Ἀθήνησι Κυρηναῖος ἦν
Ὡς φησ' Ἀρίστιππος.

Deinde scribe, περιττῶν ἁπάντων τῶν τότε. In fine scribe, τὴν δ' δεξιουργίαν συνήρπασε. vel δεξιουργίας. artem μαγειρικὴν intelligit, vt rectè Dalec. tamen δεξιτηρίαν MSS. In quarto Antiphaneo scripsimus, πιλίδιον ἁπαλὸν, *pileolus delicatus.* ex MSS. prius legebatur πελίδιον, ineptè. nec minus ineptè quinti initio, Γεῦσαι τράπεζα. renuente etiam metro.

CAPVT XII.

Καταδεδουλῶσθαι ταῖς ἐπιθυμίαις. *Voces Epicuri*, καταγγισμοὶ & ἐπεντρώματα. χορηγίαι & λειτουργίαι. περίστασις *pro vita non philosophica.* συμπεριφοραί. *In Anaxila* Λυροποιός. ὠὰ κολάπτειν. Annuli velares. *Prou.* ταχὺς ὗς ἔχει ἐπὶ στόμα. ἀγριμαῖα κρέα.

NE membranæ quidem antiquæ manus, aliter hæc nobis exhibent, quàm vt vulgò eduntur: Ἀριστόξενος ὁ μουσικὸς ἐν τῷ Ἀρχύτα βίῳ ἀφίνσι παρὰ Διονυσίου τοῦ νεωτέρου πρεσβευτάς. cum tamen manifestissimum sit ἀφίνσι scripsisse homines imperitos pro ἀφικέσθαι φησί. In Polyarchi dissertatione qua probare nititur sapientis esse ἀκολουθεῖν ταῖς ἡδοναῖς, turbant ista verba: τὸ δὲ ἀντιτείνειν καὶ καταδεδουλῶσθαι ταῖς ἐπιθυμίαις οὔτε εὐδαίμονος οὔτε εὐτυχοῦς, οὔτε ξυνιέντος εἰδέναι τίς ἐστιν ἡ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως σύστασις. Illud quidem non dubium εἰδέναι perperam scriptum esse pro εἶναι. *non esse eius qui intelligat*, &c. Sed est in voce καταδεδουλῶσθαι nonnulla difficultas. Apud philosophos, & sacrarum etiam literarum auctores serui cupiditatum appellantur, qui totos se illis dediderunt. Si ita hîc accipiamus, sensus erit, parum sapere qui aduersantur & quasi reluctantur naturæ cupiditatibus: & item eos, qui ita sese illis manciparunt, vt ipsis quasi dominis seruiant, optima quidem sententia: sed an hoc Poliarchus (siue Polyarchus: vtroque modo enim scribitur.) voluerit, id verò quæstionis est: non enim videtur hæc sententia ei thesi quadrare quam ipse propugnat. Itaque καταδεδουλῶσθαι ταῖς ἐπιθυμίαις, potius interpretor, inuitum parere cupiditatibus. de incontinentibus loquitur, qui assiduè cum cupiditatibus suis pugnantes, assiduè succumbunt, & illis ἑκόντες ἀέκοντί γε θυμῷ manus dant. seruiunt igitur & isti voluptatibus, non minus quàm intemperantes, sed seruiunt coacti: qui poterant, imò debuerant ex huius Thaletis præcepto, naturam ducem secuti carere ea molestia, & æquo animo frui voluptatibus. Cum ait, ὅκου μὲν γὰρ ἦτε Ἀσία ὅλη χορηγεῖ, deesse aliquid apparet nisi legas, ἡ Ἀσία vel ἥγε Ἀσία. sed verius opinor desiderari vnum aut alterum verbum. nam Persæ tunc temporis præter Asiam parebat Europæ etiã pars aliqua,

aliqua, & Ægyptus, fortasse, quam plerique ab Asia separarunt. Mox scribe, μήδοις ἢ Πέρσαις διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν non τοιαύτην. Ait, καὶ τὸν θάνατον ἢ ἀποσημαίνων τῆς βασιλείας, φησὶν ὡς ἀμφὶ κρ. locus quem respicit est in Necyia, ὀδυσ. λ. Ait, ἵνα μὴ τοὺς καλαγισμοὺς λέγω, καὶ τὰ ἐπιντρώματα, ἃ πολλάκις προφέρεται ὁ Ἐπίκουρος, καὶ τοὺς γαργαλισμοὺς καὶ νυγματα. his quatuor vocabulis solitus vti Epicurus, vt exprimeret animi ad voluptates ruentis impetus. Sed vocem ἐπιτρώματα quis ferat? equidem referamus censeo inter eas Epicuri dictiones quæ damnatæ antiquis criticis, de queis olim ad x. Diogenis Laërtij dicebamus aliquid. Epicurei Roma pulsi consulto senatus nominantur mox Alcius & Philiscus. Aelianus libro nono, cap. XII. *Alcaeum* vocat. In fine edicti Antiochei contra philosophos, scribe, καὶ μὴ ἄλλως γίνηται. supple ὅρα. Lyconem philosophum, qui familiam Athenis duxit, ita damnosum & πολυτελῆ fuisse scribit dipnosophista, ὥστε καὶ πολλοὺς ὀρρωδεῖν καὶ βουλομένους προσιέναι πρὸς τὴν διατριβὴν ἀνακόπτεσθαι, καθάπερ εἰς πολίτευμα πονηρὸν καὶ χορηγιῶν καὶ λειτουργιῶν πλῆρες διαλαβομένους προσάγειν. ad scholam huius sophi, inquit, sic verebatur accedere & illi nomen dare, quemadmodum iure aliquis metuat ciuis fieri malè institutæ ciuitatis, cuius videat ciues ordinariis pro republica impensis, esse exhaustos. Duabus vocibus auctor complexus est omnes sumtus, qui olim in multis Græcarum ciuitatum à priuatis pro rep. necessariò fiebant. χορηγίαι, sumtus ad solennia sacrorum & ludos. λειτουργίαι multa erant genera: vt propter bellum, aut annonæ angustiam. Athenis, maximum onus fuit trierarchia, & illæ quas vocabant ἐπιδόσεις. Huiusmodi quædam onera sustinenda erant iis qui Lyconi vellent operam nauare. ἃ δὴ πάντα, inquit mox Athenæus, ἐφαίνετο λόγῳ μὲν ἀλλότρια καὶ φιλοσοφίας εἶναι, τρυφῆς δὲ καὶ περιστάσεως οἰκειότερα. opponit philosophiæ περίστασιν, id est, vitæ alienæ à cura rerum humanarum, occupatam & sollicitam, qualis solet esse vulgo hominum. περιστάσεις dicuntur casus qui hominibus vsuueniunt læti aliquando, sæpius aduersi & tristes. hic περίστασις est vita exposita huiusmodi casibus: in sacris literis est ὁ κόσμος, cum opponitur τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. frequens vox in Stoicorum libris & eiusdem ætatis scriptoribus: de qua plura alibi. apage hinc *coronas & circulos* interpretum. Mox ante hæc, οὐ γὰρ ἵνα συρρυέντες, desunt aliquammulta verba. nam superioribus non cohærent sequentia. loquitur enim de conuentibus & sodalitatibus aliorum philosophorum: quos ait non voluptatis ergo vnà esse solitos: ἀλλ' ἵνα φαίνωνται καὶ τὸ θεῖον τιμῶντες, καὶ φυσικῶς ἀλλήλοις συμπεριφερόμενοι. Nicolaus Sturio emendabat φιλικῶς. & est sententia optima. non probo tamen, quia in omnibus libris disertè φυσικῶς. id est, *secundum naturam hominis.* homo enim est φύσει ἀγελαῖον ζῶον, & societatis amans. hoc maximum coagulum est sodalitatis, καὶ συμπεριφορᾶς, id est, mutitationum. id enim est συμπεριφέρεσθαι, *mutitare*, siue *mutuitare.* vide libro IV. addit, ἐπιεικοῦς ἀνέσεως καὶ φιλολογίας. Excerpta, φιλολογήσεως. quid ἄνεσις quid φιλολόγησις hoc loco eleganter explicat A. Gellius libro XVIII. cap. II. In narratione de Anaxarcho multa peruerrunt interpretes. Studiosi eorum peccata emendabunt. nos ad alia properamus. Scribendum, τὰ ἐκ τοῦ Ἀναξίλα Λυροποιοῦ. non Ἀοροποιοῦ. ex ipso Athenæo & Polluce. ᾠὰ κολάπτων, *oua tundens*, recte omnes libri non λάπτων. ouum in calido cinere coctum qui vult esse, tundat oportet. id est κολάπτειν. Ne quem decipiant qui ista paullo post corrigunt, φιλοτάπιδα ἔχοντα κρικωτὴν καθάπερ τοὺς στρωματεῖς διπλῆν, id est, *super tapete leui annulos habente, vt illa segestria quibus annuli inuoluuntur.* Habuisse τοὺς στρωματεῖς annulos quibus vtebantur in constringendis stragulis, testis locuples Theophrastus Historiæ Plantarum libro quarto, loquens de arbore cucifera, quam & ipsam Plinius vocat *cuci.* habet, inquit, πυρῆνα μέγαν καὶ σφόδρα σκληρὸν, ἐξ οὗ τοὺς κρίκους τορνεύουσι, τοὺς εἰς τοὺς στρωματεῖς τοὺς διαποικίλους. Plinius vertit, sed accommodans sententiam seculo suo, *lignum intus grande, firmaq́; duritiæ, ex quo velares detornant annulos.* vberius ista in commentario De lectis veterum. I nunc, & lege κροκωτὴν cum Dalec. ac de croceo colore interpretare. Historia de Dionysio Heracleæ tyranno, qui ὑπερσάρκησεν, extat etiam in Memnonis fragmentis, & apud Aelianum libro nono, cap. XIII. Qui apud Menandrum dicebant, παχὺς γὰρ ὗς ἔκειτ' ἐπὶ στόμα, exules erant Heracleotæ: qui liberam sibi fuisse in patria facultatem querendi de suis malis negabant. metuisse enim tyrannum quem vocabant παχὺν ὗν. vt Latini *porcos* appellant, quos edacitas obesos reddidit. Est autem allusum ad prouerbium, βοῦς ἐπὶ γλώττῃ μέγας, quo vsus Æschylus, & alij tragici. Scribe: ἔχοντα πολλὰς χολάδας κἀνάπιον. *aucto ventre & bene farcto.* cum ait Menāder, καὶ τὸ πνεῦμ' ἔχοντ' ἄνω. intelligit quam medici

medici vocant ὀρθόπνοιαν. Scribe in verbis Ptolemæi, πολλὰ μὲν τῶν ἀγρευμάτων ἦν κεῖται. ex libb. & Eustath. *ferinam* vocant ἀγρεύματα. adiicit Ptolemæus, πολλάκις δὲ ἴσως καὶ κιθάρειον ἀκολουθίσκον προσδέδωκε. non potest κιθάρειον aliud significare quàm *paruam citharam*. quod alienum est. qui accipiunt pro κιθαριστὴν, negligunt analogiam. Legendum, καθάρειον, *mundum*, *elegantem*. ferè apud auctores mundities opponitur τῇ πολυτελείᾳ. ita hic accipiendum. significat, datum puerum à pedibus non magnæ rei: sed quem cultus mundities commendaret. descriptis impensis quas priores sacerdotes soliti facere, narrat Ptolæmæus, se omissis illis omnibus, phialas ex argento confecisse, τὸ τίμημα ἔχουσαν ἑκάστην, ἧς προειρήκαμεν δαπάνης: id est, quæ tanti constabant singulæ, quanti totus ille apparatus quem antè descripsit, constabat. Scribe, εἰ ἦ τὸ σχῆμα, non εἰ ἦν. pendet enim oratio ab ἐφαίνετο. De hoc Lacedæmoniorum instituto Aelianus Variæ historiæ libro x i v. cap. v i i. Simile illud Strabonis de veteribus Gallis: ἴδιον δὲ καὶ τοῦτο. ἀσκεῖν γὰρ αὐτοὺς μὴ παχεῖς εἶναι καὶ προγάστορας. τὸν δ' ὑπερβαλλόμενον τῶν νέων τὸ τῆς ζώνης μέτρον ζημιοῦσθαι.

CAPVT XIII.

Λεωτροφίδης. Thumantis. *Melitus tragicus. notata leuitas Græcorum super quorundam prodigiosa tenuitate.* βάλλειν λήκυθον κενήν. *Mercurius* θεῶν πρόπομπος. *Prou.* περιλεπιδῶσθαι. *Cephisodori* Trophonius. *Antiphanis* Thoricij. *Cratini* Chirones. *Mos veterum florem gestare auri impositum. Cur flores, fructus, & id genus alia præ manibus habere sit moris.* συντυχία. προϋπογράφειν. ὡραΐζεσθαι.

POSTEAQVAM multa dixisset Athenæus de præpinguibus quibusdam & catasarcis, ad Timocratem suum conuerso sermone, πόσῳ ἄν, inquit, κάλλιόν ἐστιν ἀγαθὲ Τιμόκρατες, γενόμενον εἶναι λεπτότερον ὧν καταλέγει Ἕρμιππος, &c. pendet oratio hæc, vsque ad illa quæ interuallo satis magno sequuntur, πολλῷ ἂν κάλλιον ἐστι τοιοῦτον εἶναι τὴν ἰδέαν, ἢ ὥς φησιν Ἀντιφάνης & quæ sequuntur. Inter hæc sermo interiectus est de quibusdam miræ tenuitatis hominibus, atque adeo prodigiosæ. talia enim re vera sunt nonnulla eorum quæ hîc narrantur, exempla. Primi in hunc censum nomina sua deferunt *Leotrephides* & *Thumantis*, quorum simul meminit Hermippus in *Cercopibus*. Extat idem Hermippi locus in antiquis comici scholiis ad *Aues*. atque ibi scriptum Λεωτροφίδης, non solum apud interpretem, verùm etiam apud ipsum poëtam, qui huius meminit illa in fabula. In versu Hermippi pro Θυμάντιδος rescripsit Dalec. Θαυμάντιδος, & de Iride interpretatur φιλοσοφικώτερον. Quàm vellem acumine isto ingenij esset vsus alibi. nam hîc quidem non licuit ei esse ingenioso, propter frigus sententiæ quam inuehit: propter constantiam vulgatæ lectionis in omnibus exemplaribus etiam apud scholiasten Aristophanis, qui hæc ipsa describit. postremò propter ipsum etiam Aristophanem, qui Thumantidis huius sic meminit in Equitibus,

Μηδὲ Θούμαντιν αὖθις αὖ
Λυπεῖν ἑκούσῃ καρδίᾳ·
Καὶ γὰρ οὗτος ὦ φίλ' Ἄπολλον
Πεινῇ, θαλεροῖσι δακρύοις
Σᾶς ἁπτόμενος φαρέτρας
Πυθῶνι ἐν, διὰ τὸ κακῶς πίνειν.

ex quibus verbis duo licet cognoscere: & præ fame exsuccum ac macilentum hunc fuisse: & fatidicam Apollinis laurum solitum mordere. atque inde nomen. nam Θούμαντις, est θυόμαντις. ita nullus Thaumantidi illi supposititiæ locus relictus. Versus primus ῥήσεως Aristophaneæ ex *Gerytade*, sumtus est, vt plurimi alij eius poëtæ de Euripide initio Hecubæ. Quartus manifestò corruptus initio, Οὐ σημαίνοντας αἰδοφοίτας. nihil enim illa significant, οὐ σημαίνοντας. præterea lex metri mendam arguit. Legebam, Ἐκεῖ μένοντας. sed quia sequitur, θαμὰ Ἐκεῖσε φιλοχωροῦντας: melius, Ὧδε μένοντας. qui etsi

habitant

habitant inter viuos, inter mortuos tamē sæpe cōparent. *Μέλιτος* constanti errore tet mox scribitur pro Μέλιτ⊙. ita igitur posthac emendemus. nam τὸν in media syllaba vocis huius versus respuunt, & qui hic recitantur, & omnes alij in quibus misellı huius tragici fit mentio. Aristoph. *Ranis*, Σκολιῶν Μελήτου καὶ Καρικῶν αὐλημάτων. Enarrator vetus, τραγικὸς ποιητὴς ὁ Μέλιτ⊙. ἐσὶ δὲ ἐπὶ Σωκράτη χαρακτῆρ⊙. omitto Ælianum Ποικίλης libro decimo, capit. v i. In *Cinesia* gracılitatem, extant & alij Aristophanis ioci: vt in *Ranis*,

> Εἶτ' ἐκ πλευρᾶς Κλεόκριτον Κινησίας,
> Αἴροιεν αὔραι πελαγίαν ὑπὲρ πλάκα.

Proximi tres versus qui apud poëtam non longè à præcedentibus erant collocati, habent hanc sententiam. Eorum qui legatos istos adeo tenues & leues in Orcum misissent, spes esse admodum tenues: quia periculum ingens esset, ne istos parui ponderis legatos Diartœas fluuius correptos secum deferat, si eius aquæ forte intumuerint. Poëtæ verba sunt leniter à nobis emendata.

> Ὡς σφόδρ' ἐπὶ λεπτῶν ἐλπίδων ὠχοῦντ' ἄρα.
> Τούτους γὰρ, ἢν πολλὸς ξυνέλθῃ, ξυλλαβὼν
> Ὁ τῆς Διαρροίας ποταμὸς, οἰχήσεται;

Quartum his versum adiicit Daleс. de Sannyrione. sed locus apparet mutilatus: neque est causæ, cur cum illo sentiamus. Quoties lego quæ de Philetæ & vatis Archestrati paruitate & gracilitate narrāt Græci scriptores, non possum quin satyrico poëtæ subscribam, cuius est dictum, *& quicquid Græcia mendax Audet in historia*. De Phileta probabilior saltem Æliani narratio: qui gestasse eum scribit non globos, sed soleas plumbeas. & quærit idem non iniuria, si tanta fuit Philetæ imbecillitas, qui potuerit hæc inter eundum pondera trahere. De altero quis adeo communi sensu caret, qui credat quod hic narratur? repertum esse cum appenderetur ὀβολοῦ ὅλκην ἔχοντα! nam in librarios culpam conİicere, haut scio an sit licitum. Ælianus enim per omnia huic narrationi consentit. Etiam Hipponax inter homunculos de quibus hic est sermo, recensetur: sed additur fuisse eundem adeo εὔεκτον & validis lacertis, ὥστε πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ κενὴν λήκυθον βάλλειν μήκιστόν τι διάστημα. id est, *vt præter alia* roboris argumenta quæ edebat, *etiam inanem ampullam iaceret longissimè*. Duplex hic non pœnitendarum virium specimen. quod ampullam longè vibraret: quod vacuam. facilius enim plena quam vacua διὰ τὴν ἐκείνης ὁρμὴν impulsa feratur: male in Excerptis κενὴν pro καινήν. Alexidis versus de Philippide, Ἑρμῆ θεῶν πομπαῖε καὶ Φιλιππίδη: duplici nomine suspectus mihi. πομπαῖος Græcū non est, sed πομπαῖος. Mercurius autē non est deorum πομπαῖος sed mortuorum. Lego, Ἑρμῆ νεκρῶν πομπαῖε καὶ Φ. Suprà dicebantur ᾅδοφοῖται similes Philippidæ homunciones. id ipsum aliis verbis significat Alexis. similiter statim Aristophon mortuis accenset Philippidam: à quo manauit, sicur obseruatur hic, vt supra modum extenuatum dicerent, πεφιλιππίδωσθαι. Ita bis scriptum ın plerisque libris omnibus, imò bis peccatum. nam πεφιλιππίδωσαι rectum est, illud falsum: etsi non nescimus ita scribi apud Suidam quoque: falso: vt cùm analogia, tum lex metri arguunt. De iisdem dici solitum, *posse ipsos per annulum traijci*. Aristophanes, διὰ δακτυλίου μὲν οὖν ἔμεγ' ἂν διελκύσαις. Locum Alexidis ita lege.

> Κακῶς ἔχεις, ἰσχνὸς ἀκαρὴς νὴ τὸν Δία,
> Πεφιλιππίδωσαι. μὴ σὺ κακῶς μοι λαλεῖ.
> Ἐγὼ τέθνηκα. τί παλαιστρόμε πάθω;

Morem fuisse veterum delicatorum pedes vnguentis vngere probatur testimonio Cephisodori in *Trophonio*. cujus versus ita distingue

> Ἔπειτ' ἀλείψων τὸ σῶμά μοι πρίω
> Μύρον ἴρινον καὶ ῥόδινον.

Eius fabulę Pollux meminit libro septimo: Τὰς δὲ σμηματίδας, inquit, sic enim legendum. Κηφισόδωρ⊙ ἐν Τροφωνίῳ εἴρηκε. meminit & aliis locis. Citatur in eandem rem & Antiphanes ἐν Θορυκίοις. Scribendum per ι. Θορικίοις. plena inscriptio est lib. x v. Θορικίοις ἢ διορύττοντι. traducebat hæc fabula Thoricios. Thoricus vnus erat τῶν δήμων agri Attici. Versus Anaxandridæ scribendi sic ex libro x v.

> Μύρῳ δὲ παρὰ Πάραμον ὅσος ἀπέδοτο
> Ἐχθὲς Μελανώπῳ πολυτελοῦς Αἰγυπτίου,
> Ὃ, νῦν ἀλείφει τοὺς πόδας Καλλιστράτου.

Sequitur, Teleclidem in fabula *Prytanibus*, luxu diffluentem exagitasse: ... σπαταλῶντα βίον. hæc scriptura non Themistoclem priuatim, sed omnes qui illis sæculo vixerunt accusat, Interpr. τὸν τοῦ Θεμ. β. dissentiunt libri. Mox, Κρατῖνος δ' ἐν Χείρωσι τὴν τῶν στεφάνων ἐμφανίζων τὴν τῶν παλαιοτέρων, φησὶν, ἁπαλὸν δὲ σισύμβριον ῥόδον ἢ κρίνον παρ' οὖς ἐθάδιζεν, διὰ χερσὶ δὲ μῆλον ἔχων, σκίπωνά τ' ἠγόραζον. Alibi, vt in Pericle Plut. & scholiis Aristoph. inscribitur hæc fabula non Χείρωνες, *Chirones*: sed Χείρονες, *Deteriores*. Hesychius contrà in αὐτόφορτος, Χείρωνα, *Chirone*, A. notum nomen ex fabulis. Ex hoc autẽ Cratini loco apparet variè ad oblectationem aut voluptatem floribus esse vsos veteres. Caput, collum, & pectus coronis ornasse illos notum omnibus. multa libro xv. de eius generis coronis. Sed etiam auribus flores aut solutos aut sertos imponebant: argumentõ sunt Cratini verba, *molle sisymbrium, aut rosa, aut lilium auri insidebat*: legimus namque παρ' οὖς, non παρ' ὡς: quod ferri non potest. Remansit in moribus nostris hæc consuetudo: cuius hic testimonium habes antiquissimum. præterea tribuit Cratinus habrodiæto quem depingit, malum in manu, & scipionem siue baculum. de malo quæritur mox: de scipione dictum extremo libro vndecimo. Proponitur deinceps hæc quæstio ex Eroticis Clearchi: cur flores, fructus, & id genus alia manibus gestamus. Summa responsionis est: quoniam per ista, & occasionem colloquendi nanciscimur: & præbendi exemplum desiderij nostri: id est, docendi sub exemplo quid ipsi expeteremus. hoc ita Clearchus: ἀρχή τι γὰρ ἐντυχίας, καὶ παράδειγμα τῆς βουλήσεως αὐτοῖς γίνεται διὰ τούτων. quid appellat ἀρχὴν ἐντυχίας? an principium amoris? quam isti summam felicitatem putant. nugæ. Legendum συντυχίας. *colloquij*: declarat quæ subiicitur ab eodem explicatio. αἰτηθεῖσι μὲν τοῖς προσαγορευθεῖσιν. δῆλοι δὲ προσυγχάροντες ὅτι δεῖ καὶ αὐτοὺς μεταδιδόναι τῆς ὥρας. Cum habet aliquis præ manibus aut flores, aut fructus & bellaria, qui vident, concupiscunt. mouet enim, aiunt, obiectum potentiam. petunt igitur: inde colloquiorum occasio & principium. qui dant autem, ait Clearchus, hoc ipso satis indicant quid postulent, & quid sibi dari æquum censeant. ὑπογράφειν, vt dicebamus ad Strabonem est loqui tacendo, & rectè aliquid significare. Lege mox sublato asterisco, καλὸν γάρ ἐστι τὸ τῆς ὀπώρας καὶ τὸ τῆς ὥρας ὄντως πρόδρομον. Parum vsitatum verbum est ὡραΐζεσθαι quo vtitur Clearchus: οἱ ἐρῶντες οἷον ἐντρυφῶντες ὑπὸ τοῦ πάθους καὶ ὡραϊζόμενοι τοῖς ὡραίοις ἁβρύνονται. pro eo quod vsitatius dicitur ὡραϊζόμενοι. Lege, ὅθεν καὶ οἱ περὶ Περσεφόνην ἀνθολογεῖν λέγονται. Diodorus Siculus initio libri quinti, Claudianus in Raptu Proserpinæ, & alij. Qui dicitur extremo libro Ἀξωνεὺς Θρασύλλος, *Thrasyllus* est Æliano libro I v. cap. XXV. omninò autem Αἰξωνεὺς scribendum.

ISAACI CASAVBONI ANIMADVERSIONVM IN ATHENÆI DIPNOSOPHISTAS LIBER DECIMVSTERTIVS.

CAPVT PRIMVM.

Argumentum libri huius. Notata veterum in scriptis περιεργία & lasciuia. Lacedæmoniorum coniugia. Aristotelis liber Περὶ εὐγενείας. ὁ χρείων. Meta prima Herculis coniunx. Philippi regnum. παρανομώτερος pro παρανομώτατος. Prau. ἀλλ' ἐξέπεσε πορθμὶς ἐλατίνῳ πλάτῃ. Α'ρχειν pro ἐπιμελεῖσθαι, vel facere. ἡ νόμῳ γαμετή. Cupido, Mercurius, & Hercules in gymnasijs dedicari soliti.

LIBRI huius argumentum verbo declarauit Athenæus, qui Ε'ρωτικὸν, siue τὸν περὶ ἐρωτικῶν λόγον illum inscribit. Videtur auctor æmulatione Platonis huiusmodi sermones dipnosophistis suis attribuisse. nam in Conuiuio Platonico, de Amore solùm disputant conuiuæ. Sed ille, vt philosophus, amoris naturam, ortum & caussas eo commentario nos docet. hic, vt philologus, quæ de amore & rebus ad eum spectantibus apud veteres legerat, quorum hodie scripta desideramus, vt plurimum αὐτολεξεὶ commemorat. Finis huius scriptionis quem ob oculos Athenæus habuit, est πολυμαθεια, & illa rerum omnium antiquarum cognitio, quæ & per se expetitur, & ad intelligendos veteres scriptores, sanè quàm necessaria est: maximè autem comicos: ad quorum lectionem totum hoc opus εἰσαγωγὴν quandam esse & παρασκευὴν, vbertim docuimus suo loco. Ibi satis detestati sumus veterum eruditorum hanc lasciuiam siue petulantiam, aut immanem certè περιεργίαν: qui bonas horas talibus sermonibus malè perdere non erubuerint. Non est profectò viri sapientis, doctrinæ & πολυαναγνωσίας laudem, pudoris, vel leuiculo damno, nedum iactura, ire sibi ascitum. Verùm hæc quia reprehendere quidem possumus, sed mutare non possumus: quod solum in nobis est, leuiter adeo istam partem attingemus, vt facile omnes intelligant, nos hîc, ceu in aliquo ædilem metuente loco, non lubenter aliquot horas esse versatos. Igitur ἐγκαλυψάμενοι dipnosophistarum sermones raptim percurramus. Scripsimus cum omnibus libris, ἀπὸ συμβολῶν τε πολλάκις δεδειπνηκέναι, καὶ περὶ ἑταίρας κτλ. edebatur παρὰ ἑταίρας. interpres, παρὰ ἑταίρᾳ. neutrum probo. Postea distinguendum & legendum, Η'μεῖς οὖν τὸν περὶ ἐρωτικῶν λόγον ἐνταῦθα μέλλοντες καταβάλλειν· (ἐγένοντο γὰρ καὶ περὶ γαμετῶν καὶ ἑταιρῶν πολλάκις λόγοι.) οὐκ εἰδόσιν ἐκθέμενοι τὴν ἱστορίαν, τὸν M. negationem ante εἰδόσι restituit etiam Dalec. sed minus rectè interpretatur. nam hoc ait Athenæus: nos qui conuiuio interfuimus, historiam hanc nescientibus volentes exponere, Eratonem prius inuocabimus, &c. De Lacedæmoniorum coniugiis scribit Plutarchus in Lycurgo, ἐγάμουν δὲ δι' ἁρπαγῆς. hunc raptum videtur mox auctor intelligere: etsi rem narrans paullo aliter. quemadmodum & cœlibum alias pœnas leges apud Plutarchum. In sermone de Socratis vxoribus olim ex coniectura scribendum monueramus in Notis Laërtianis

Περὶ διζυγίας, pro συζυγίας. & sic postea in antiquis libris inuenimus. Cassandram, ait, εἰς τὴν Ἑλλάδα ὁ κρείων ἐπηγάγετο. sic omnes M S S. durum planè, nisi alluderet ad Homerica verba. Herculis sobolem & τὸ τῶν τέκνων πλῆθος recenset Apollodorus libro secundo Bibliothecæ. Hopletis filiæ de qua noster, πρῶτον μὲν γὰρ ἤγημεν Aegeus τὴν Ὁπλήτου θυγατέρα, *Meta* fuit nomen. Apollodorus libro tertio, γαμεῖ δὲ πρῶτον μὲν Μήταν τὴν Ὁπλήτου. Mox de Alexandro, ὃς περὶ τῶν ὅλων πολεμῶν τριακοσίας πεντήκοντα περιήγετο παλλακάς. id esset, *de summa rerum pugnans*. sed aliter libri, περὶ τὸν ὅλον πόλεμον. Philippum regnasse ait annos X X. ἐν ἔτεσι γοῦν εἴκοσι οἷς ἐβασίλευσεν ὥς φησι Σάτυρος. historiæ non congruit hic numerus. Scripti quidam, εἴκοσι καὶ δυοῖ. minus malè id quidem. Diodorus Siculus annos regnasse X X I V. scribit libro X V I.

Οὐ γάμος ὃς ἂν δύναιτο παραγομώτατον φράσαι. Excerpta, ὃ γάμος ἂν δύναιτο. superlatiuus pro comparatiuo. vt apud Herodotum Musa tertia, ὁ ἀνὴρ ἀλλοτριώτατός τοι τῶν παίδων.

Ἡ δὲ Ναννὼ τί νῦν διαφέρειν Σκύλλης δοκεῖ; Excerpta, Ἡ δὲ Ναννίον τί δέ. Et Nanno & Nannium eiusdem farinæ mulieres in his libris. Elegans prouerbium est, quod Anaxilas vsurpat, ἀλλ' ἐξέπεσε πορθμὶς ἐλατίνῃ πλάτῃ. *nanicula euasit tandem ope remorum*. de eo qui ex summo periculo emersit. Ἔπειτ' ἔχειν προῖκ' οὐχὶ τιμὴν παίχομεν. Nicolaus Sturio emendabat φάσκομεν. placet. tam fatui, ait, sumus, vt auctoramentum seruitutis nostræ vocemus dotem. In sequente versu χολὴν *iram* malè vertunt: cum omnino *fel* debuissent: propter id quod subiicitur. Ἄρχειν pro ἐπιμελεῖσθαι, *curare*, posuit Alexis: quia τῶν ἀρχόντων, id est magistratuum officium est, curam habere eorum quibus præsunt. sic interpretor hæc, Ὧν οὐκ ἐχρῆν ἄρχουσιν, ὧν δ' ἄρχειν ἐχρῆν ἀμελοῦσιν. etsi non displicet accipere cum Dalec. ἄρχουσι, *instituunt*, *facere aggrediuntur*. Alibi dicebamus, & Græcos ἄρχεσθαι ποιεῖν pro ποιεῖν, & Latinos, *instituere agere*, pro simplici agere, solitos vsurpare. Corrupit paullo post nuperus corrector hunc Amphidis versum in comparatione legitimæ vxoris & amicæ illegitimæ. Ἡ μὲν νόμῳ γὰρ καταφρονοῦσ' ἔνδον μένει. prius fuit νόμῳ. doctissimi viri censuerunt esse mendosum locum: & νόμον scripserunt, & σωφρονοῦσα pro καταφρονοῦσα. frustra. rectum est νόμῳ. vxorem legitimam περιφράζει sic: ἡ νόμῳ supple γαμηθεῖσα συζευχθεῖσα. Vertendum. *Nam vxor quidem* maritum *negligens intus manet*. opponit delitias & illices amoris blanditias amasiæ seueritati legitimæ coniugis. Καὶ Θεόφιλος δ' ἐν Νεοπτ. superiora duo disticha Theognidis Theophilus iste senatiis quatuor eleganter expressit.

πρῶτον γενέσθαι πόλεμον φασὶ δύο γυναικῶν Ὀλυμπιάδος καὶ Εὐρυδίκης. Significant hæc verba, primum omnium bellorum extitisse cuius fuerint auctores duæ mulieres Olympias & Eurydica. falsum hoc: quis dubitat? etiam si restringas ad bella propter mulieres excitata. omnino suspecta nobis vox πρῶτον. & fortasse Ἠπειρωτικὸν rectè emendauerimus. suadent & mulierum harumce nomina. Duris autem Samius vnde hæc historia describitur, Macedonicarum rerum historiam multis libris erat persecutus. meminit sæpe Athenæus eius historiæ. & vetus comici interpres ad Nebulas librum X V. Μακεδονικῶν citat. addit de Eurydica, ἀσκηθεῖσα τὰ πολεμικὰ παρὰ Κυνάνῃ τῇ Ἰλλυρίδι. non est *Cyna* loci nomen, vt voluerunt: sed fœminæ viraginis Illyricæ, quæ Eurydicæ pro campidoctore fuit. Κυνάνα, opinor, melius legatur. Euripidei cantici de amore prima verba eduntur perperam. Scribo, Παίδευμα δ' Ἔρως (vel Ἔρωτι) σοφίας ἀρετῆς τε πλεῖστον ὑπάρχει· Καὶ προσομιλεῖν οὗτος ὁ θεὸς ὅδ'. Senarius Euripideus qui mox habetur imperfectus, nullo negotio sic potest expleri, Ἢ μὴ διδάσκει τὰ καλὰ τοὺς βροτούς. Ait, Amorem in gymnasiis solitum συνιδρῦσθαι Ἑρμῇ καὶ Ἡρακλεῖ. notabunt studiosi de Cupidine: non enim passim obuium. At Mercurium & Herculem ornamenta fuisse omnium gymnasiorum, passim testantur Græci & Marcus Tullius ad Atticum. itaque fuerunt qui vnum ex duobus signum conficerent: Hermeraclam vocat idem Tullius.

CAPVT

CAPVT II.

Cupido Thespiensium. Erotidia *festum apud eosdem.* Halia *Rhodiorum.* Erxias *scriptor.* συννενημένος. *Sophoclis locus exponitur & emendatur.* ἐξοπτᾷν. μετρεῖν ὀφθαλμόν. πλουσιακὸν κακόν. ἱππόπορνος. κάττυμα. *calcei egenorum.* αἱ εὐανδρίαι. *Sparta* καλλιγύναιξ. *alia quadam.*

PERPERAM scriptum est, Θεσπιεῖς τε τὰ Ἐρωτίδια τιμῶσι, καθὰ Παναθήναια Ἀθηναῖοι, Ῥόδιοι τὰ Ἅλια. Legendum, Θεσπιεῖς. Thespiæ vrbis in Bœotia nomen, vbi Cupido factus à Praxitele, dedicatus autem à Phryne vel Glycera colebatur. auctores Cicero, Strabo, Plutarchus, Pausanias, Sidonius Apollinaris, alij. De festo hoc sic Pausanias, ἄγουσι δὲ καὶ τῷ Ἔρωτι ἄθλα οὐ μουσικῆς μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀθληταῖς τιθέντες. *Halia* Rhodiorum qui putant fuisse monumentum veteris θαλασσοκρατίας, errant. non enim ab ἅλς id festi nomen deducendum: sed à voce Dorica Ἅλιος pro Ἥλιος: vt apud Plautum *Alis* pro *Elis*. Quis nescit Rhodios Solem apud se natum (ita credebant) præcipua religione coluisse? Adi Strabonem libro XIV. & Aristotelem in Rhodiaca. Scribit Eustathius, fuisse apud Rhodios templum Soli sacrum, quod Ἅλειον vel Ἁλίειον appellabant. Noli dubitare & festos Soli dies *Halia* fuisse illis nuncupatos. Thebanorum ἱερὸς λόχος pluribus expositus nobis ad Polyænum. Ἐρξίας ἐν Κολοφωνιακοῖς citatur mox: alibi quod sciam nusquam. libro octauo laudatur Ergias quidam, qui de Rhodo scripserat. fieri potest vt idem sit, corrupto aut hîc aut ibi nomine. Scribe in Alexidis ecloga è *Phadro*, ἀλλὰ συννενημένος Πανταχόθεν, ἐν ἑνὶ τύπῳ πολλ᾽ εἴδη φέρων. est enim à νέω *accumulo.* vnde frequens apud poëtam νένηκε. & in fine, Οὐκ οἶδ᾽ ὅ,τι ἐστίν. ἀλλ᾽ ὅμως ἔχει γέ τι Τοιοῦτον. ἐγγύς εἰμι δὴ τοῦ ὀνόματος. Legit mox Dalecamp.

Ἦν ἴδιον ἰδεῖν ἐστιν ἢ τὸ θεωρικὸν
Αἴτιον ὑμῖν διανέμειν ἑκάστοτε.

non displicet lectio: interpretatio displicet: nam θεωρικὸν est pecunia quæ publicè diuidebatur, vt haberent tenuiores vnde locum penderent. Videtur poëta fecisse hæc loqui ipsum Atheniensium populum. Reperi in quibusdam libris scriptum aliquanto post, καὶ ὁ Ἀριστοτέλης δ᾽ ἔφη τ. Ῥητορικῶν τρίτῳ, τοὺς ἐραστὰς, &c. sed non dubium ex ora libri irrepsisse illa τ. Ρητ. τρ. cum fuissent adnotata ad sequentia hæc, ἐν οἷς τ. αἰδῶ κατοικεῖν. Extât enim in Rhetoricis similia istis quędam: vbi ait philosophus, ὅθεν ἡ παροιμία τὸ ἐν ὀφθαλμοῖς εἶναι αἰδῶ. διὰ τοῦτο τοὺς ἀεὶ παρεσομένους μᾶλλον αἰσχύνονται, καὶ τοὺς προσέχοντας αὐτοῖς, διὰ τὸ εἶναι ἐν ὀφθαλμοῖς ἀμφότερα. non est tamen hic locus in primo, sed in secundo libro. Vide etiam in Problematis eiusdem Sophi. Proximus Sophoclis locus, ex Hippodamia tragœdia est, nisi fallor. is ita habet,

Τοιάνδ᾽ ἐν ὄψει ἴυγγα θηρατηρίαν
Ἔρωτος ἀστραπήν τιν᾽ ὀμμάτων ἔχει.
Εἶθ᾽ ἅλλεται μὲν αὐτὸς, ἐξοπτᾷ δέ με
Ἴσον μετρῶν ὀφθαλμὸν, ὡς τέκτονος παρὰ
Στάθμην ἰόντος ὀρθοῦται κανών.

Loquitur, vt monemur ab Athenæo, Hippodamia de Pelopis erga se amore. Pelops, inquit, ita fixos in me oculorum radios, amoris illices habet, vt quamuis in currum insiliens, eique insistens citis rotis agitato, nihilo tamen minus rectis oculis me semper intueatur. Aspicere rectis oculis & immotis, eorum est, qui gratissimæ alicuius rei spectaculo fruuntur. Poëta ὀρθοὺς ὀφθαλμοὺς qui dicuntur in prouerbio periphrasi extulit: quæ deprauando huic loco fuit. nam legendum, ὥσπερ τέκτονος Σταθμὴν ἰόντος ὀρθοῦται κανών. Verbum ἐξοπτᾷ accipit Dalec. pro ὁρᾷ *cernit.* sanè etiam λινοπτᾷν est *retia seruare*: vnde λινοπτώμενος in Aristophanis Equitibus. potest verti, *vrit me* aspectu suo. μετρεῖν ὀφθαλμὸν poëticè dictum pro radios oculi aliquò intendere, sicut linea qua aliquid mensuratur. quare pergens in eadem translatione, comparat hos radios lineæ perpendiculari, quam facit materiarius faber demissa norma vel amussi. Quod autem τὸ ὁρᾶν ἐστὶ τοῦ ὁρᾶν γίνεται, passim testantur poëtæ ἐρωτικοί: quorum testi-

monits fuperfedeo.   Τύπτων ἔχει τὸ θάτερον; Tolle interrogationem, & transfer in finem præcedentis verfus. Vides ne aliquem refinatum aut rafum? hic duorum alterum habet: illa duo fequentibus verbis explicantur. vel ignauus eft, inquit, & qui militiæ nihil faciat pro viro forti, cuius indicium eft barba: vel diuitum morbo laborat, id eft, mollis & impudicus eft, ac virum quærit. Scribe, Ἢ πλουσιακὸν τὸ τούτῳ παρατίθεν κακόν.   τί δεῖν ὁ ἱπποπόρνος, νῦν δ' ἐξηκύναι. locatur Diogenes: quafi ἱπποπόρνος vulgò diceretur *eques mœchus*. quod falfum eft. nam in hac voce τὸ ἵππος fignificationem folû auget, & magnum ftupratorē defignat: vt in ἱππομάραθρον, ἱππολάπαθον, & fimilib. fic βοῦς in βουπόρνος aliifque.   καὶ τ' ἦχον ἐμπίπλαςθ') ὦτα, καὶ τ. Diftingue ac lege, ἀφέστατε ἐπὶ ταῖς τῆς φιλαργυρίας θύραις, ῥυπαροὺς ζῶντες, καὶ τριβωνάρια περιβαλλόμενοι μικρά. καὶ τ' ἦχον ἐμπίπλαςθε ὦτα, κατύματα καὶ κιναίδους καλοῦντες, &c. Vos ftoaces miferi non folùm fordidè & fqualidè viuitis: verùm etiam, fi quos videritis elegantiæ ftudiofiores, conuitiis illos profcinditis, κατύματα & *cinados* appellantes. τῶν ἦχον ὦτα ἐμπίπλαςθε, *fonis aureis impletis*, dixit pro *aßiduè clamatis*. Κάττυμα, propriè eft folea quæ calciamento fuppacta vfu teritur: hic eft conuitium in hominem pathicum, & vt veteres locuti funt, officiofum. fic prorfus apud Latinos *fcortum*, ἀπὸ τοῦ σκύτους, id eft, *corio*. Hæc fcripferamus eum infpectis diligentius antiquæ manus libris, reperi ἥλων pro ἦχον. neque ὦτα, fed ὁ τά. quæ lectio fententiam diuerfam fuggerit nobis, oppido elegantem. Scribendum, καὶ τ' ἥλων ἐμπίπλαςθε τὰ κατύματα, κτ. id eft, *clauis* calceorum *foleas impletis*. rufticitatis & fordium argumentum, clauis fuppactos calceos geftare. qua de re ad Theophrafti Characteres multa.   καὶ γὰρ ἐν ταῖς ἐυανδρίαις τοὺς καλλίστους ἐκκρίνουσι. Dalec. *nam quibus in ciuitatibus magnus eft virorum bonorum fortium ac bellicoforum numerus, pulcherrimos feligunt.* non eft negandum τὸ εὐανδρεῖν hoc fignificare: hic tamen locus aliter fine dubio eft exponendus. εὐανδρίας appellat, felectos iuuenes ex omni pube, ad ritus religionis obeundos. declarat cum addit, καὶ τούτους προτοφορεῖν ἐπιτρέπουσι. neque enim πρωτοφορεῖν eft *obtinere primas*: fed *primum vel inter primos ferre aliquid*. puta, thyrfum, vel vannum, vel ciftam, vel cernum, aut fimile aliud: cum pompa ducitur thyrfophororum, aut licnophororum, aut cernophororum. Fauet huic interpretationi Hefychius, qui εὐανδρίαν exponit πλῆθος νέων. fed errorem aliter accipientium palam faciunt fequentia verba, τῷ πρώτῳ τὰ τοῦ θεοῦ φέρειν τύχῃ δίδο'). Cum autem ait, ὁ δὲ τρίτος τὰς θυηλὰς ἐπιτίθησι vertendum erat, *tertius liba & fruges falfas hoftiæ imponit*. morem hunc expofuimus fusè ad Theophraftum, capite περὶ μικρολογίας. interpretum *infulæ, vittæ, coronæ*, nihil ad Bacchum. Spartanas fœminas à forma fuiffe commendatas indicant illa, καλλίστας γυναῖκας τὰς Σπάρτης τὰς γυναῖκας. fidem facit huic dicto vetus oraculum, ἵππον Θετταλικὴν, Λακεδαιμονίαν δὲ γυναῖκα. ideo Spartam καλλιγύναικα nuncupant poëtæ. Difcipulus Phafelita quem fuus præceptor Ariftoteles depetiffe dicitur, Theodectes, opinor eft, non alius. fed mirum, hunc potius quam Hermiam Atarnenfem in medium effe productum.   Καὶ ὁ Κύνουλκος, ταύτῃ καὶ τολμᾷς σὺ λέγειν ὦ ῥοδοδάκτυλος εἶναι κατὰ τὸν Κρατῖνον, ἀλλὰ βολίτινον ἔχων θάτερον σκέλος. MSS. ταῦτα καὶ τ. Cratini nomen reftitutum hîc ex antiquis: alij Καρκῖνον. Etfi non extat integer poëtæ locus ad quem alluditur: tamen non dubitamus defcriptam his verbis fuiffe Empufam. hoc enim docuit nos Ariftophanes: qui alienis verbis, vt fæpe folet, fic loquitur in Ranis.

Δι. Ἔμπουσα τοίνυν γ' ἐστί. Ξαν. πυρὶ γοῦν λάμπεται
Ἅπαν τὸ πρόσωπον, καὶ σκέλος χαλκοῦν ἔχει.
Δι. Νὴ τὸν Ποσειδῶ, καὶ βολίτινον θάτερον.

ἐκείνου τοῦ ὁμωνύμου σοι ποιητοῦ τὴν μήνην φορεῖν. Fuit quidem poëta comicus Athenienfis Myrtilus: fed de eo non loquitur Cynulcus: verùm de alio qui ea ætate in fordibus & pædore vitam degebat. nam ait διαιτᾶται. aut legendum διῃτᾶτο. quia dicit μήνην φορεῖν.

CAPVT

CAPVT III.

Timoclei dramatis titulus correctus apud Athenæum & Harpocrationem. ἐπιχάρως, ἐπὶ κέρως, & ἐπισχερὼ siue ἐνσχερώ. Pindari locus correctus. νόσοι, vitia. πατρίδιον & ἀπφάριον. Prou. ἐν τῇ χειρὶ τὴν ψυχὴν ἔχειν. ἐμπορεύεσθαι γυναῖκας. Laïdis patria incerta. item alia nonnulla.

ΛΑΧΑΝΟΝ τι τρώγων ὤκιμον διεφθάρην. *vescens ocimo olere sum corruptus.* sermo est figuratus. intelligit consuetudinem quam habuit cum Ocimo scorto. vel lectionem fabulæ spurcidicæ cuiusdam, cui fuerat nomen inditum Ocimo, ab illa nobili meretrice. hanc interpretationem sequentia nonnihil adiuuant.

ὁ τῶν Κορινθίων σοφιστής. Dalec. *rerum Corinthiarum sophista.* melius, *qui Corinthi sophistam egisti.* Sophistam vocabat ætas illa, qui acroases apud discipulos de eloquentia aut literis humanioribus haberent. horsum respiciens paullo post Myrtilus, ἐξαρνός τ' ἀπὸ τῆς καλῆς Κορίνθου, ἐπειδή μοι τὴν αὐτόθι σοφιστείαν ὠνείδισας. καὶ ἄλλα δὲ πολλὰ ὧν αἰδ. . . . . . δράματα. Sic erat in MSS. Prius editum, ὧν ἀναιδής. Legi potest, πολλὰ τῶν ἀρχαίων δράματα. vel πολλὰ ὧν αἰδοῦμαι τὰ ὀνόματα λέγειν, &c. Iis autem fabulis quas exempli gratia profert, multæ addi possunt: vt Alexidis *Polyclea*, de qua libro XIV. Antiphanis *Archestrata*, & cum eiusdem tum etiam Alexidis *Antea*. Timoclis *Neæra*. aliæ. Καὶ ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Δρακοντιδῃ ταυτοκλείδης. Harpocration de Parabysto Atheniensium foro loquens: μνημονεύουσι δ' αὐτοῦ ἄλλοι τε τῶν κωμικῶν, καὶ Τιμοκλῆς ἐν Ὀρεσταυτοκλεῖ. Constat liquidò de eadem fabula loqui vtrumque. quare non potest, quin alterius horum corrupta sint exemplaria: imò vt equidem iudico vtriusque. Alibi quod sciam aut meminerim, non inuenies nominatam hanc fabulam. MSS. ab edita lectione nihil demutant. Sola est in subsidium relicta ingenij coniectura. Suspicamur scripsisse Athenæum Καὶ ἐν τῷ ἐπ. δ' Ὀρεσταυτοκλείδης. exagitabatur hac fabula sceleratus quidam Atheniensis, quem poëta vocat *Orestautoclidem*, ceu conflatū monstrum ex Orestis & Autoclidis vitiis. Orestis notum parricidium. Autoclides insano puerorum amore vulgo infamis. Harpocration, Αὐτοκλείδης καὶ Θέρσανδρος ὡς παιδεράσται σφοδροὶ διαβέβληνται. Ita emendabis & in superiore Harpocrationis loco. Atq; hæc videtur esse Timoclis fabula quam simplici nomine Suidas *Orestem* vocat.

τ' ἄλλα αὐταῖς πάρεργα γίνεται. Lege vt apud Clementem Alexandrinum, Πρῶτον μὲν γὰρ ἐς τὸ κέρδος καὶ τὸ συλᾶν τοὺς πέλας Πάντα τ' ἄλλα αὐταῖς πάρεργα γίνεται.

Φελλὸς ἐν ταῖς καυκίσιν ἐγκαττύεται. In Excerptis βαυκίσι. ita scribe. In iisdem non legitur pars illa tota huius ῥήσεως, quæ mulierum artificium declarat celandæ ventris amplitudini. Scias iam tum sic deprauata Athenæi exemplaria, vt putauerit satius eruditus ille vir aliquot versus prætermittere, quàm operam ludere exscribendo quæ non intelligeret. nec multo melius apud Clementem Alex. hæc scripta inuenias Pædagogi libro tertio, cap. secundo. Quæsiuimus tamen nos diligentissimè de poëtæ mente, in nostris De re vestiaria commentariis. Eò te lector reiicere fas & ius esto nobis. Quod si spes humanæ nos non frustrētur, ne nos quidem tuā expectationem σὺν θεῷ εἰπεῖν frustrabimur. Legebatur mox, τῷ κρηπιδοποιῷ πρὸς ὃ πολλά σοι συμφέρειν ὁ διδάσκαλος σκότῳ βλέπειν. non difficili ad corrigendum mendo. quis enim non videat πρὸς loco πατρὸς esse scriptum, vt ferè semper in manu exaratis? Ante annos XXX. de hoc errore monuerat eruditissimus vir Henricus Stephanus, in Appendice sua ad Erasmi Chiliades. Studiosi inde petant totius huius loci interpretationem. nam interpres excusari non potest, qui rectè præeuntem virum doctum sequi noluit.

Πόλεις Κύπριδος ἐξηρτημένας. Deest verbum fulciendo versui necessarium. puta, Π. φιλομμειδοῦς Κυπ. vel χρυσῆς τε Κυπ. Γυμνὰς ἐφεξῆς ἐπιχάρως τεταγμένας. Aldi editio & scripti quidam ἐπιχάρως. pro ἐπὶ κέρως. cui lectioni suffragatur lex metri. sed ἐπιχάρως omnes membranæ meliores, etiam Excerpta, cum hîc tum in sequentibus aliquot locis. ea vox idem significat cum ἐφεξῆς. Suidas, ἐπιχάρως παραπλέοντες, τουτέστι μίαν κατακολουθοῦσαι τῇ ἑτέρᾳ. Suadet tamen lex metri, vt ἐπὶ κέρως potius scribamus, aut ἐπισχερὼ, quod est, *continua serie*, ἐχομένως, & κατὰ τάξιν. elegans Homeri vox & aliorum poëtarum. Pindarus non ἐπισχερὼ, sed ἐνσχερὼ dicere solet. vt oda

sexta Isthmionicarum, μυρίαι δ' ἔργων καλῶν τέτμηνθ' ἑκατόμπεδοι ἐν σχερῷ κέλευθοι. Restitue hanc dictionem odæ vltimæ Nemeonicarum, & scribe, ἐν σχερῷ δ' οὔτ' ὦν μέλαιναι καρπὸν ἔδωκαν ἄρουραι. id est, *arua non ferunt fructus continuos*: sed per interualla, & vt statim addit poëta, ἐν ἀμειβόντι, alternis. Sexto versu scribe, Παρ' ὧν βεβαίως ἀσφαλῶς ἕξεις σοι: non παρόν. Καὶ μὴ λαθραίαν Κύπριν αἰσχίστην νόσων Πασῶν διώκειν. Lego, αἰσχίστην νόσων Πασῶν. omnia vitia Græci vocant νόσους. alibi dicitur Euripidi ἡ γλωσσαλγία αἰσχίστη νόσος. Postremi duo versus huius ῥήσεως quomodo præcedentibus cohæreant non video. Πατρίδια, τοὺς δ' ἀπφάρια τοὺς νεωτέρους. Eustathius, postquam docuit nomen πατρὶς non esse diminutiuum aut ὑποκοριστικὸν, addit, Τὸ μέντοι παρὰ τοῖς ὕστερον πατρίδιον, φανερῶς ὑποκορίζει κωμικώτερον. οἷον, αὗται, ἤγουν αἱ ἑταιρίδες, βιάζονται εἰσελθοῦσαι (scribe εἰσέλκουσαι) τοὺς μὲν γέροντας ὄντας ἐπικαλούμεναι πατρίδια. ὅπερ ἐστὶ πατέρων ὑποκορισμός· τοὺς δ' ἀπφάρια τοὺς νεωτέρους. λέγει δ' ἀπφάρια, κατά τινας τὰ ἀδέλφια· μάλιστα δὲ ὡς εἰπεῖν πατέρια. ἀπφὺς γὰρ δωρικῶς ὁ πατὴρ, ἀφ' οὗ δηλαδὴ ὡς ἔοικε. non probat Eustathius, vt ἀπφάρια exponatur *fraterculi*. discedit non solum ab aliis, verùm etiam à seipso: nam sæpius idem scribit alibi ἀπφὰ vel ἀπφὰν vsitatum Atticis nomen fuisse inter blandiêtes inuicem fratres aut sorores. & ita præstat hîc accipere.

ἐν τῇ χειρὶ τὴν ψυχὴν ἔχοντα. Prouerbium est elegantissimum, de eo qui versetur in summo discrimine, *habet animam in manu*. Præter Xenarchi hunc locum, non occurrit Græcorum quisquam aut Romanorum qui eo sit vsus. Hebræi verò scriptores passim vsurpant venustissimè. Dauid rex & propheta in diuino illo psalmo CXIX. נפשי תמיד בכפי ותרתך לא שכחתי *anima mea assiduè est mihi in manu mea*. id est, quotidie in periculum vitæ vocor. tractat hunc locum Hieronymus in epistola ad Suniam & Fretelam. Samuelis libro priore cap. XIX. de Dauide, καὶ ἔθετο τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ ἐπάταξε τὸν ἀλλόφυλον. & capite XXVIII. ait mulier fatidica ad Saulem, ἰδοὺ δὴ, ἤκουσεν ἡ δούλη σου τῇ φωνῇ σου, καὶ ἐθέμην τὴν ψυχήν μου ἐν τῇ χειρί, id est, *vt tibi obtemperarem grande periculum adij*. Sic & Iobus loquitur capite XIII. & auctor libri Iudicum capite XII. Iosephus ben Gorion lib. V. המלחמה הזות אשר נלחמתי ואשר שמתי נפשי בכפי, id est, καὶ πόλεμον τόνδε ὃν πεπολέμηκα, καὶ ἐν ᾧ τὴν ψυχὴν ἐν τῇ χειρί μου ἔθηκα. Homerus idem dixit paullo aliter, Αἰεὶ ἐμὴν ψυχὴν παραβαλλόμενος πολεμίζειν. Καὶ Φιλήμων δ' ἐν Δελφοῖς. repete ex superioribus, ὅτι τιμᾷ τοῖς παραπλησίοις σοι βίοισι. & putabit non nemo scribendum Ἀδελφοί. quo nomine editæ sunt à multis fabulæ. sed Δελφοί legimus & alibi. Σὺ γὰρ λέγουσιν, εὗρ' ἰδεῖν πρῶτον. Deest vltima vox. Fortasse, πρῶτον βροτῶν. vel μάλα quod iungetur cum sequentibus. Postea lege,

Οὐχ ἡδέ σαυτῷ τυγχάνεις ἔχων; ἔχεις
Πῶς ἡ θύρα σοὶ ἔσται ἀεὶ ἀνεῳγμένη.
Εἷς ὀβολός· εἰσπήδησον. οὐκ ἔστ'.

id est, *Non bene se tua res habent? habes quomodo semper tibi fores patebunt. Vnus obolus* petitur *irrue. nemo erit*, &c. Καὶ Ἀσπασία δ' ἡ Σωκρατικὴ ἐνεπορεύετο πλῆθη καλῶν γυναικῶν *Etiam Aspasia Socratica multas habuit forma præstantes fœminas ex quibus quæstum faciebat*. ἐνεπορεύετο non est *præbuit*: sed id quod diximus. Gallicè dicimus, *faire marchandise de quelque chose*. Sic in illo veteri versu, Λόγους μὲν Ἑρμόδωρος ἐμπορεύεται. Locus Aristophanis de Aspasia est in Acharnensibus: ibi vide. Τοῖς ἀετοῖς, ἤτοι γὰρ ὅταν ὦσι νέοι. Scribe, Τοῖς ἀετοῖς· οὗτοι γὰρ ὅταν ὦσιν νέοι. & sequentem versum Μετέωρ' ἀναρπάζοντες ἀπὸ τῆς ἰσχύος, ita interpretare, sublimia rapientes attollentésque pro viribus quibus sunt præditæ aquilæ iuuenes. Proximus ἀρτίπους non est. ὅταν δὲ γηράσκωσιν ἤδη, τότε. Scribe, γ. ἤδη, δὴ τότε. vel ἤδη ποτὲ, τότε. Mox, Δέχεται δὲ καὶ στατῆρα καὶ τριώβολον. olim stateribus multis noctes singulas vendebat: nunc etiam triobolos lubens capit, nedum stateres singulos. ingeniosè tamen Dalec. Δέχεται δὲ καὶ στατῆρας ἀντὶ τριωβόλου. Versu vltimo extremæ paupertatis argumentum quod Τἀργύριον ἐκ τῆς χειρὸς ἤδη λαμβάνει: *pecuniam porrecta manu capiat*. hoc quam vim habeat non intelligunt omnes. elatum est autem ex iis quæ de cauæ manus protensione obseruabamus ad Suetonium libro secundo, capite XCI. Τὴν ἐκ Κορίνθου Λαΐδ' οἶσθα; πῶς γὰρ οὔ; Τὴν ἥμερον. postremum verbum negotium facit nobis. ineptum sit accipere ἀντὶ τοῦ ἥμερος. Fortasse, Τὴν νῦν ἔρημον. nam hoc vetulæ Laïdi vsuuenit. aut, Τὴν Ἱμεραίαν. *quæ nata est Himeræ* in Sicilia. Vt Homeri & aliorum celebertimorum virorum, ita & Laïdis patriam veteres ignorarunt. nam vt Solinus ait, eligere ipsa maluit

quam

quam fateri patriam. Corinthiam vulgò appellarunt, quia Corinthum illa sibi patriam elegerat. Fuêre qui Pancarpiæ in Phrygia natam dicerent: plerique aut Hyccaris, aut Crasti: quæ erant Siciliæ oppida. quidam Himeræ, vt coniicimus ex hoc loco.

CAPVT IV.

Metagenis fabula Auræ *vel* Mammacythus. Aristagoras. *Menandri* Παρακαταθήκη. *Pollucis locus.* Euschemus *poëta parum notus.* Oscula passerina. *Veneris Samiæ cognomina.* ἐπὶ τοῖς ἱεροῖς παρεῖναι. εὐνῆς μαλακώτερον.

KATA τὰς Μεταγένους Αὔρας, ἢ τὸν Ἀρισταγόρου Μαμμάκυθον. Hæc lectio duos poëtas Metagenem & Aristagoram, itémque dramata duo *Auras & Mamecythum* siue *Mammacuthum* nobis prodit. sed istum Aristagoram vnde repente prodiisse poëtam existimabimus? nam veterum, opinor, nemo huius meminit, ne Suidas quidem. Præterea *Mammacuthum* Epigenis fabulam fuisse, ex libro octauo & Suida constat satis. certum etiam, idem Epigenis drama duplici nomine *Auras aut Mamacuthum* fuisse inscriptum. vide libro octauo, capite XIV. Faciunt ista, vt suspecta illa habeam τὸν Ἀρισταγόρου. atque adeo aut inducenda sunt, meo iudicio: aut in aliam sententiam concinnanda. Solebant comici emendatis à se fabulis nomen nouum imponere. exempli gratia: Diphili dramatis quod erat inscriptum *Heresiticheus*, ἢ ἀγνοιῶν nomen habuit *Eunuchus aut Miles.* Puto idem vsuuenisse in hac fabula Epigenis. poëta cum illam primùm edidit, Αὔρας inscripsit: cum eandem recensuit, titulum fecit, Ἀρισταγόρας ἢ Μαμμάκυθος. Hæc nos ita diuinamus. qui aliquid probabilius excogitauerit, is esto μάντις ἄριστος. Interea legemus hic, κατὰ τὰς Μεταγένους Αὔρας, ἢ Ἀρισταγόραν ἢ Μαμμάκυθον. Μένανδρος ἐν Παρακαταθήκῃ. Menandreæ huius meminit Pollux libro nono. proferam eius verba, non alio fine nisi vt obiter emendem. Τὸ δὲ χρυσίον ὅτι τοῦ ἀργυρίου δεκαπλάσιον ἦν, σαφῶς αὐτὸς ἐκ τῆς Μενάνδρου Παρακαταθήκης μάθοι. ποιήσαντος γὰρ, Ὁ λευκὸ ταλάντου χρυσίου σοὶ παιδίον Ἔσται τριῶν· ἐπάγει μετὰ ταῦτα περὶ τοῦ αὐτοῦ λέγων, Μακάριος ἐκεῖνος, ἀκαταλόγιστος καταφαγών. etiam Harpocration eandem nominat: item Hesychius: cuius verba in libris editis perperam scripta, ita restitue, Ὄρφεις. τὰ ἀρχαιοτάτα γενόμενα ψέλλια Μένανδρος ἐν Παρακαταθήκῃ τοὺς ὄρφις λέγει. Καλοὺς γέ μοι ἠγόρασας ὄρφεις. Πεποίηκατ᾽ ἔργον οὐχ ἑταίρων. ταῦτα δ᾽ ὄντα γράμματα. Versus hic non est versus: supersunt enim legitimæ mensuræ nonnulla. Sine dubio hîc quoque solennia peccarunt librarij, & genus mendæ commissum est de quo dicebamus libro XI. capite quarto. Lege igitur,

Πεποίηκεν ἔργον οὐχ ἑταίρων νὴ Δία,
Μᾶλλον δ᾽ ἑταιρῶν· ταυτὰ δ᾽ ὄντα γράμματα
Ἴσως προσαγορεύουσιν οὐ σφόδρ᾽ εὔσημον ποιεῖ.

Ita apertè quod Athenæus ait, ἀπὸ τῶν ἑταιρῶν τὰς ἑταίρας ὀνομάζει. appellat προσαγορεύουσιν εὔσημον, parum honestum ἑταιρῶν, id est, *meretricum* nomen.

Περὶ δὲ τῶν ἑταιρῶν Εὔσχημος ἐν Ἐπιστολῇ τάδε φησί. extremo libro octauo descriptus est hic idem locus, sub Ephippi comici nomine, non *Euschemi.* An igitur hîc quoque sic legemus? non videtur de eo dubitandum. Suidas tamen legit vt nos hodie Εὔσχημος. sed non semel deprauati codices illi grammatico fraudi fuerunt. expectabimus tamen eruditorum super hoc sententiam. Primum huius poëtæ versum ita lege, Ἔπειτ᾽ ἐὰν εἰσιὼν ἐὰν λυπούμενος τύχῃ τις. & versu tertio καὶ φιλεῖ non καὶ φιλήσῃ. Postea sic,

—ἀλλὰ τοῖς στρουθίοις
Χαίνουσ᾽ ὁμοίως, ἦσε, παρεμυθήσατο,
Ἐποίησέ θ᾽ ἱλαρὸν, εὐθέως τ᾽ ἀφεῖλε πᾶν
Αὐτοῦ τὸ λυποῦν, κἀπέδειξεν ἵλεων.

Græcis στρουθία φιλήματα vel στρουθιακὰ appellantur oscula libidinosa. nota passerum salacitas: etsi vocem στρουθία generalius accipit in hoc loco Eustathius. Turnebi emendatio est τὸ ἦσε, qua nihil certius. ἀλλ᾽ ἐκάστου μικρὸν ἀναπίτδει, ὥσπερ παρθένος Μιλησία. quid sit ἀναπιτδῶν, ne Apollo quidem omniscius sciuit. πιτδεῖν enim nihil ad hunc locum. interpres longè abiit, vt mentem auctoris fugeret. Scribendum

bendum est, ἰκάσι μικρὸν Α'ν ἰνίγδι', ὥσπερ π. Μ. *similis virgini Milesiæ de singulis paruum degustasset*. τ. positum loco γ. vt sæpe. non poterat felicius emendari hic locus.

Ε'κ γείτόνων αὐτοῖ κατοικούσης τινός. cum in vicinia prope huius ædes habitaret quædam lupa. eam intelligit de qua sunt sequentes versus. at Dalec. *Cum quandam duxisset uxorem è vicinia.* putauit κατοικεῖν & συνοικεῖν esse idem. magno errore.

μέτρια λέγουσα τοῖς δεομένοις. Excerpta, τοῖς δυναμένοις. in acroteleutio voces transponendæ, λέγουσα μέτρια. Ephippi exemplum ἐν Σαπφοῖ, ita legimus,

—ὅταν γὰρ εἰσελθὼν τις
Ω'ν ἀλλότριος τὸν ὄψον ἐσθίειν μάθῃ.

iuuant Excerpta, vbi est ἀλλότριος non ἀλλότριον. Paullo post volui editum, τὰς φρουρὰς τὰς ἐν αὐτῇ ποτὲ θυσάσας. ἣν οἱ μὲν ἐν καλάμοις καλοῦσιν, οἱ δ' ἐν ἑλείοις. Malim, ἑλειοις. id est, ἑλώδεσι τόποις. Venus ista, in ea parte Sami fuerat dedicata, vbi Pericles castrametabatur. ad littus nempe maris, vbi erant paludes, & in iis arundineta. Ideo Venerem hanc alij vocabant ἐν καλάμοις, quasi dicas, inter arundines consecratam: alij ἐν ἕλει, vel ἐλειαλκοις, propter naturam loci. ἐν Ερίσω φησὶν ἱερὰ ἱδρύσασθαι. Lege Breuiatoris fide, ἱερὸν ἱδρύσασθαι. Mox, Δημοσθένης δ' ὁ ῥήτωρ ἐν τῷ κατὰ Νεαίρας λόγῳ, ὃ γνήσιος, ὃν Απολλόδωρος εἴρηκε. etsi multa Apollodori mentio in ea Demosthenis oratione, non tamen Apollodoro, sed Theomnesto scripta est. quare fallitur & hîc Athenæus. In editionibus summi oratoris legimus hodie, τὰς δὲ παλλακὰς τῆς καθ' ἡμέραν θεραπείας τοῦ σώματος. Athenæus, vt omnia eius exemplaria testificantur, legit, τῆς καθ' ἡμέραν παλλακείας. τὴν αὐτόθι σοφιστείαν ἐνεῖδετας. *quod Corinthi literas docuerim mihi vitio vertistis*. dictum iam capite tertio. quàm absurdè hæc viri eruditi! καὶ ὕστερον ἐπὶ τοῖς ἱεροῖς παρεῖναι. Significat, non solum concipiendis votis frequentes adfuisse de more prostituti pudoris mulieres: verùm etiam postea sacris interfuisse quæ voti sui rei Corinthij deæ reddebant. Sic accipe etiam mox, τὰς τότε ποιησαμένας τὴν ἱκετείαν, καὶ ὕστερον παρούσας. neque putemus παρεῖναι τοῖς ἱεροῖς idem esse ac ἐν τῷ ἱερῷ διατρίβειν. Oda Pindari cuius initium Τρισολυμπιονίκαν ἐπαινέων οἶκον, decimatertia est libri primi. Verba hæc scolij quod cecinit idem poëta, sic scribe, Ω' Κύπρου δέσποινα τεὸν δεῦτ' ἐς ἄλσος φορβάδων κορᾶν ἀγέλαν, ἑκατόγγυιον, Ξενοφῶν τελέαις ἐπήγαγεν εὐχωλαῖς ἰανθείς. & iunge ἄλσος ἑκατόγγυιον. *nemus centum iugerum*, id est amplum. Scribe etiam, ἤρξατο δ' οὕτω τοῦ μέλους. In sequentibus non pauca meliorum librorum auxilium desiderant: multa enim corrupta: vt ista, αἱ παῖδες ἱερεῖ σεναῖς εὐναῖς μαλθακώτερας ἀπὸ καρπὸν δρέπεσθαι. scribendum, ἐρατεινᾶς ὥρας μαλθακώτερας. vel μαλθακώτερον ἀπὸ καρπὸν δρ. Omnia suauia lectorum molliciei comparant non solùm poëtæ, verùm alij quoque scriptores. Philostratus, ἡ γῆ δὲ ὑποστόρνυσι πόας μαλακωτέρας ἢ αἱ εὐναί. Idem in epistolis, ῥόδα ἄφατα μαλακὰ καὶ πάσης στρωμνῆς ἁπαλώτερα. Scribe, σὺν δ' ἀνάγκᾳ πᾶν καλόν. Addit, ἀρξάμενος δ' οὕτως, ἑξῆς φησίν, Α'λλὰ θαυμάζω τί με λέξοντι Ἰσθμοῦ δεσπόται, τοιάνδε μελίφρονος ἀρχὰν εὑράμενον σκολίου ξυνάορον ξυναῖς γυναιξί. Primum λέξοντι scribendum pro λέξουσι. deinde quærendum quid illa sibi velint ὁμοῦ δεσπόται. Caue enim putes generosi spiritus virum appellasse Corinthios suos δεσπότας. Ignorabat adhuc melior illa ætas istiusmodi blanditias. An scripserat ille, Ἰσθμοῦ δεσπόται? nam re vera Corinthij erant Isthmi domini: quorum oppidum vocat idem vates in carmine cuius quasi appendix fuit hoc scolium, Ἰσθμίου πρόθυρον Ποσειδᾶνος ἀγλαόκουρον. Non est plena sententia in istis ex eodem scolio, ἐδιδάξαμεν χρυσὸν καθαρᾷ βασάνῳ. &, vt videtur, καθαρᾷ melius.

CAPVT V.

Mos in iungenda affinitate, vt sponsus phialam dono acciperet. Soli *oppidum Cypri.* Mania *nomen Phrygiacum fœminæ.* ἀνίστασθαι ἐς δαστῆρα. Κύλλα *Atticum & Caricum vocabulum.* χιμὼν ἐπ' ἐρίφοις. στραγγεύεσθαι περὶ τὰς συμβολάς. *Mos gestandi thecam calamariam cingulo appensam.*

VLCHERRIMA illa fiue fabula fiue hiftoria eft, quæ deinceps narratur fuper Odatidis Homartæ regis filiæ, cum Zariadre nuptiis. Videtur autem moris fuiffe cũ affinitatem inter fe diuites cõtraherent, vt gener à focero, vel à fponfa fpõfus phiala donaretur. De fponfa exemplum eft in iftis, Ἡμεῖς ὦ θύγατερ Ὀδάτι, νῦν ποιούμεθα τοὺς σοὺς γάμους· περιβλέψασα οὖν καὶ θεωρήσασα πάντας, λαβοῦσα χρυσῆν φιάλην, καὶ πληρώσασα, δὸς ᾧ θέλεις γαμηθῆναι. Aliquanto poft in alia hiftoria, ἔδει μετὰ τὸ δεῖπνον εἰσελθοῦσαν τὴν παῖδα, φιάλην κεκερασμένην ᾧ βούλοιτο δοῦναι τῶν παρόντων μνηστήρων. De focero teftimonium præbent Pindari hæc, in feptimæ Olympionicarum:

φιάλαν ὡς εἴ τις ἀ-
φνειᾶς ἀπὸ χειρὸς ἑλὼν
ἔνδον ἀμπέλου καχλάζοι-
σαν δρόσῳ δωρήσεται
νεανίᾳ γαμβρῷ.

Verba Idomenei de Themiftocle expofita funt libro fuperiore. De Thaïde & incenfa Perfepoleos regia Diodorus Siculus lib. XVII. & alij. Εὐνόστου ὁ Σόλων τῶν ἐν Κύπρῳ βασιλέως. Interpret. *quæ Solonis Eunofti regis Cypriorum vxor fuit.* imò verò, *Eunofti regis Solorum quod eft oppidum in Cypro infula.* Solos vrbem recenfet Ptolemæus in Cypri defcriptione inter duo promontoria, Crommyum, & Selinufam. Legi Ariftophontis quæ lata dicitur prætore Euclide ὃς ἂν μὴ ἐξ ἀστῆς γένηται νόθον εἶναι, fi tempfe legem de iure connubiorum habes in ea Demofthenis contra Neæram. Χωρὶς ἑταίρα, fortaffe non *Choris* fed *Chloris* vocabatur. Περαιοῦσθαι in Machonis verfibus, non eft *migrare*, fed aliud quod non dicam. Scribendum mox, νάρδον τινὰ Διόνυσ' ἐνεγκεῖν . . . . . τῇ χειρί τ' αἰ- δοῖον ἀποτρίψας. in lacuna deeft, κ' ἐγχέειν. Αἰσχρὸν γὰρ ὄνομα Φρυγιακὸν γυναῖκ' ἔχειν. nam Phrygiacum, feruile nomen eft *Manes*: cuius fœmininum *Mania* iure videatur. Ἢ τὴν Ἀθηναίων τί κωλύσαι π. Legendum cum interrogatione Ἢ τὴν Ἀθηναίων τί κωλύσαι πόλιν, Ὑφ' ἧς ἅπαντές εἰσιν ἐπηνωρθωμένοι quis fatis obiurgauerit Athenienfes, à quibus honeftas in reliquos Græcos cenfetur propagata, fi Phrygiacum nomen ciui Atticæ indi fiuerint? τί κωλύσαι, *quid coegerit in ordinem, & fui officij admonuerit.* aut fcribe τί κολάσαι ἄν. τὸ μὲν μέγ' εἶδ. poteft verfui confuli fic, τὸ μέγεθος. Μανίαν τὴν Μέλιτταν ὡς καλεῖν. apparet veteres cum aliquid vehementer extollerent, folitos tanquam exclamantes orationi fuæ vocem μανία infetere. vnde manarũt illæ locutiones, μανικὸν ὅσον μέγα, & *Infanum magnum molior negotium.* hoc genus loquendi cũ plurimum vfurparet Melitta, fuauiludij homines ex eo cognomen illi fecerunt Maniæ. hoc ita Machon, Διὰ τῆς μανίας ἐπίρρημ' ἐκτείνας δοκεῖ Καλέσαι τις αὐτὴν τῶν ἐραστῶν Μανίαν. Senfus eft, qui plurimũ in ore habebat Melitta nomen μανία, quidam amatorum eam appellare cepit Maniam, producta prima fyllaba, quæ in voce μανία eft breuis. ἐπίρρημα eft cognomen quod priori nomini accedit. prima in μανία femper corripitur. in Μάνης quod ferui eft nomen, producitur. ergo etiam in Μανία, cum eft mulieris proprium, prima producetur. Ita exponendum eft τὸ ἐκτείνας. Ἐνομοθέτητο τοῦθ' ὑπὸ Διφίλου. Adde à fine ποτέ, vt ftet verfus. Non tam facilè expleueris fimiliter defectum mox verfum Πλαγγὼν τί φής. Ἀγαμέμνονος παῖ, ν. Duo verfus funt ex prologo Sophocleæ Electræ. Εἰς τόνδε . . . . ἂν συμπαρέλαβον ἕνας. Lego, ἣν δ' εἰς τὸ δεῖπνον συμπ. Ἀνιστάμενος τε πολλάκις εἰς δασύποδα. cum affurgeret fæpe, vt ad leporem qui menfę erat appofitus, peruenire manus ipfius poffet. Quid fit ἀνίστασθαι εἰς δασύποδα, non ignorabunt, qui reuocauerint in memoriam Plautinum verfum in Milite, *Sed procumbunt & fe percellunt, dimidiati dum appetunt. dimidiatum aliquid appetere*, eft, ἀνίστασθαι εἰς τι τῶν παρακειμένων. Ὁ δὲ στρατιώτης ὑπό τι σκυθρωπάσας. Scribe, ὑπό τι τότε σκυθρ. ob metum. de illis ὑπό τι, & ftatim, ὑπό τι δέδοικά σε. fatis ad Suetonium. ὑπολιποῦσα δ' ἡ ἑταίρα. Scribe propter verfus legem, ὑπολιποῦσ' ἡ ἑταίρα δέ. Λάθη δ' ὑπ' αὐτῆς ἐκπιὼν ἀγαπώμενος. Forte, Ἀεί τ' αἰεὶ ὑπ' αὐτῆς. vel, Ὡς δῆθεν ὑπ' αὐτῆς. Scribe, Τῷ παιδί τ' ἐπέταξ' ἐγχ. &, Εἶτ', φησίν, ἤδειν ἡ Γν. Ille verfus Οὕτω γ' ἐν Ἀθήναις Καρικοῖς χρῆται σταθμοῖς: docet nos in idiomate Carum βαρβαροφώνων, vt ait poëta, menfuræ nefcio cuius nomen fuiffe κύβδα. Athenis verò id verbum inter obfcena, vt fcimus ex Ariftophane. lanius

vsurpauerat Α᾽πλικισί: significans obscurè se vix tribus obolis empturum, vt eum ista auis caput posset limare. scortillum accipit Καρασί. Καὶ δ᾽ ἤδη ὑπολεπτόμενοι δ᾽ εἰς τὴν αὔριον. corruptus locus. nec video qui corrigam: nisi cui placet, Καὶ δεῖ ἤδη ὑπολειπόμενά τι ἐς τὴν αὔριον. Interpres simplicem narrationem vnam in duas diuisit: quod non oportuit factum. Auctor Epitomæ summam hoc verborum compendio est complexus. Στρατοκλέους δ᾽ ἐρίφους διδόντος τοῖς γνωρίμοις λοπάδας τε σιναλμυρὰς, ἀφ᾽ ὧν συνέβαινε διψᾶν τι, καὶ μακρὰς εἰς τὰ λοιπὰ συμβολὰς, Γναθαίνα ἔφη, Στρατοκλῆς ἐπὶ ἐρίφοις χειμῶνα ποιεῖ. id est, *cum Stratocles suis familiaribus in cœna dedisset hædos & patinas salitas probe, ob quas contingebat vt sitirent illi, & Stratocles magni pretij symbolas pro cæteris quæ fuerant apposita exigeret: Gnathana dixit, Stratocles in hædis tempestatem excitat.* Acumen omne huius dicti est in illis, ἐπ᾽ ἐρίφοις: quæ verti possunt, *postquam dedit hædos.* &, *in hædorum exortu*: id signum valde procellosum est. Theocritus Thalysiis.

Ἔσσεται Ἀγεάνακτι καλὸς πλόος ἐς Μιτυλάναν
Χ᾽ ὤταν ἐφ᾽ ἑσπερίοις ἐρίφοις νότος ὑγρὰ διώκει
κύματα.

Sic autem res habet. Promiserat Stratocles suis sodalibus, se illis hœdinam appositurum si ad se venirent. venerunt, & quod erat appositum comederunt. Sed vt pecunia suos conuiuas emungeret Stratocles, id egerat callidè, quò diu pitissantes, & aliud semper ex alio poscentes sibi dari, vt fit, ad multam noctem conuiuium traherent. id autem effecit, præsalsa condimenta illis exhibens. inde conuiuas sitis occupat: quam dum conantur exstinguere, improbi conuiuatoris dolo tanguntur. Erat autem mos eorum qui è symbolis aut collatitia stipe vnà fuerant, mensa remota impensarum rationem inire. Malè editur Ἐπισυνάπτειν βυλομένοις τὸν ἑωθινόν. corrige, βυλόμενος. cum id ageret Stratocles vt vespertina cœna ad diluculum produceretur. Ferat aliquis fortasse, Στρατ. δλόμενον ὁρῶσα περὶ τὰς συμβολάς. *cum videret Gnathana vnum è conuiuis pugnantē de symbolis.* Scimus quidē τὸ μάχεσθαι sic solitum eleganter accipi: sed σπεπολεῖσθαι hic aures nostræ non ferunt. Lego, σφαγ'δ᾽ζόμενον. Eleganter σφαγ'δεσθαι vsurpauit de eo qui rixatur de pretio. in idiomate nostro, *bargniguer*: sed Græcum verbum generaliter id significat, quod vulgò dicimus, *marchander à faire quelque chose.* Scrib. Θυγατρὶ μεθ᾽ αὐτῆς συμπ. Multos paullo post versus duos ita licet concinnare,

Εἶπεν δ᾽ αὐτῷ δὸς ὅσον ἐπιθυμεῖς, πάτερ.
Οἶδε γὰρ ἀκριβῶς, καὶ σαφῶς ποιήσει ὅλα.

Ἐπειδὴ πῶς οὐχ ὁρᾷς. Scrib. Ἔπειτα. Τὸν μηδὲν ὠφέλημα τῶν ὑπὸ τὰς στέγας. & hic & qui sequitur Euripidis aut alius tragici sunt versus: sed in aliam sententiam ingeniosè detorti. nam τῶν ὑπὸ τὰς στέγας, periphrasis est τῶν ἑταιρουσῶν, in lenonis pergula prostantium. falluntur qui mutandum censent versus sequentis principium.

Πίνακα καὶ γραφεῖον ἐξηρτημένον ἔχοντα. id est, *habentem tabellam in manibus, & thecam atramentariam appensam.* siue, de zona pendentem. Quod hodie fieri amat à recoctis formulariis, vt scribendi instrumenta cingulo appensa gestent, id ipsum & olim fiebat. Testis est hic locus, & similis alius prophetæ Ezechielis, capite nono. καὶ εἷς ἀνὴρ ἐν μέσῳ ἐνδεδυκὼς λινοῦν, καὶ πινακίδιον γραφέως ἐπὶ τῆς ὀσφύος αὐτοῦ. Sic ex Hebræo vertit eum locum Symmachus. melius quàm LXX. alij seruata voce Hebraïca, κάσυ γραμματέως. Σοφοκλῆ δεῖν φησι παρ᾽ ἐμοῦ λαβεῖν φίλημα. Scrib. Σοφοκλεῖ δίδως, παρ᾽ ἐμοῦ λαβεῖν ὦ φίλτατε. Καλλιστοῦς δὲ τῆς Ὑὸς καλουμένης. Restitue metrum & scribe, Καλλιστίου. postremus autem narratiunculæ huius versus ita legendus, Α᾽λλ᾽ ἡ Κορώνη χ᾽ ἥτερ᾽ ἐκείνη μέμφεται. id est, *alia queritur Corone, alia autem illa.* allusum est ad prouerbium ἄλλο μὲν γλαὺξ, ἄλλο δὲ κορώνη φθέγγεται. non aliud hic acumen quærendum est. Τὸν ἐπὶ τοῦ χόρτου ποτὲ γενόμενον. *qui Ptolemæo regi fuerat à cura pabuli & iumentorum.* Duos versus in hoc sermone deprauatos ita restituo, Α᾽λλ᾽ ἐγχείτω μοι ποτοῦ τις τέτταρας Κοτύλας, ἔπειτ᾽ εἰς τὴν μεγάλην. βασιλεὺς λέγει, Εἰς τὴν λεκάνην μὲν οὖν. Explicat pluribus Eustathius ad ῥαψ. φ. Iliadis.

CAPVT.

CAPVT VI.

Ἀπαντήσεις. εὔθικτος & εὔθηκτος. ἐρωτικὰ σοφίσματα. ἔγχαλκα. *Eſus ampullarum aut calceorum.* Lycus & Eleutherus *fluuij.* hamæ. Abydus. *Hyperides* κατὰ Μαντιθέου αἰκίας. *Theopompi* Ἀρχαικαὶ *epiſtolæ.* θαλλὸς νεοσπὰς εἰπεῖν μετὰ προχειλίας. *alia nonnulla.*

ΔΙΟΠΕΡ εὔθικτοι πρὸς τὰς ἀπαντήσεις ἦσαν. Sic membranæ, non ἀποκρίσεις. quomodo aliquoties iam locutus. Sed & ἀπαντήσεις vocant Græci acuta dicta è re nata: prorſus vt ſermo vernaculus, *des rencontres.* εὔθικτος autem per ι ſemper MSS. non εὔθηκτος per η. etſi dicitur vtrũque. & exponitur vocabulum vtrumque à veteri Hermogenis interprete. τὸ δὲ εὔθηκτον, inquit, διὰ μὲν τοῦ η γραφόμενον, τὰ τμητικὰ δηλοῖ καὶ ἐνεργῆ καὶ δραστήρια ἀπὸ μεταφορᾶς τοῦ τεθηγμένου ξίφους· διὰ δὲ τοῦ ι τὰ οἱονεὶ εὐαφῆ καὶ εὐμεταχείριστα, καὶ πολλὴν τὴν ἐπιτυχίαν ἐμφαίνοντα, καὶ εὔθετον τῷ λόγῳ τὴν ἐπαφὴν παρεχόμενα. εὐαφιλῆ καὶ ἐρωτικὰ σοφίσματα διδάσκοντα. Quid appellat ἐρωτικὰ σοφίσματα? an de amore diſputabat Stilpon, vt Plato in Conuiuio, & alibi? ſed eiuſmodi diatribæ aut ſcholæ quare appellentur ſophiſmata? an igitur ſcribendum ἐρωτητικά? nam ſophiſmata ſemper interrogabantur. τῶν δὲ πινόντων παρ' αὐτῇ βαλλομένων εἰς βολβοφάκην. De bolbophace diximus libro quarto, cap. xv. Dalecampium hic ſequor ſcribentem, βαλλομένων ἑαυτοὺς τῇ βολβοφάκῃ. ἔγχαλκα ἔφη παιδίον. *ſunt ærea, inquit.* hoc eſt, ære paranda, ſi quis velit edere. τίς δὲ μᾶλλον ὑπερήφανος; ὃς οὐδὲ καλούμενος ἔρχῃ. locus eſt in particula οὐδέ: quæ iuncta verbo ἔρχῃ, ſententiam faciet, *qui ne vocatus quidem venias.* id autem ſuperbi hominis. eadem iuncta participio καλούμενος eum ſignificat, qui veniat inuocatus, vt paraſitus Plautinus. ἤτοι τὰς λημύθους ἔφη ἢ τὰ ὑποδήματα locatur in paraſiti egeſtatem. Negauerat ille ſe triduo quicquam comediſſe, vim morbi ſui ita declarans. illa aliter accepit: &, Rogas, inquit, hoc triduo quid te putem ediſſe? ego verò, aut ampullam tibi comeſam arbitror, aut calceos. In ſumma rerum inopia, vt cum deeſt annona, aut in obſidionibus, & calceos & ampullas ſcorteas, quæ ὄλπαι dicebantur propriè, aliáque talia fuiſſe manducata, teſtis eſt Græcorum hiſtoria, & noſtrorum temporum confirmat experientia. Paraſitorum epulæ domeſticæ quales fuerint docet eius ordinis homo Ergaſilus.

paraſiti, ait, *rebus prolatis latent*
In occulto miſeri victitant ſucco ſuo.

δύο ποταμοὶ ἐμβάλλετε μοι, Λύκος καὶ Ἐλεύθερος. duo ſunt fluuioli ſiue torrentes agri Attici, qui in idem barathrum præcipitant. inde eſt iocus. ἐνδιατρίβειν γὰρ δικέλλας ἄμας. Hæc ita iungunt MSS. vt in aliis ſcriptoribus ſæpe. Hamarum in hunc vſum meminit Iuriſconſul. lege tertia, Digeſt. De officio præf. vigilum. Sed locus leuiter caſtigandus, & aliter accipiendus quàm factum eſt ab interpretib. δικέλλας ἄμας τε. ἀλλ' εἰ ταῦτ' εἴχετε ὑμεῖς, εἶπεν ἡ Γνάθαινα, ἐνεχυράσαντες τὸ μίσθωμα ἂν ἀπεστείλατε. Negat verum eſſe, quod minitantes iſti dicebant, habere ſe ligones & hamas ad parietes fodiendum, & fores effringendum. Nam, ait, ſi hæc inſtrumenta haberetis in veſtra poteſtate, dudum ea pignori oppoſuiſſetis, & mercedem miſiſſetis quam poſtulo. μίσθωμα, turpe verbum eſt, & capturam meretricis ſignificat, vt monebamus ad Suetonium. Vir doctus pro εἴχετε legit ἔχετε: peruerſa ſententia tota. nec minus illorum peruerſa mens, ὅδε ὁ νόμος ἴσος ἐγγράφη καὶ ὅμοιος πῆχυν τριακοσίων εἴκοσι τριῶν. de quibus libro ſexto, cap. x. Σινώπη Ἄβυδος ἐκαλεῖτο διὰ τὸ γραῦς εἶναι. effœta anus dicta eſt *Abydus*, poſtquam de ſummo ſplendore in quo vixerat, ad parem vilitatem eſt redacta, facta diobolaris. Credo cauſſam cognominis eſſe, quia tunc iacebat Abydus: non autem quod אבד ſignificet Hebræis *perijt.* quanquam videtur ea vrbs id nomen inueniſſe ab Hebræa voce, propter ſitum ad mare periculoſum, in littore importuoſo. Fieri etiam poteſt, vt quoniam alia quædam meretricula *Seſtus* vulgò dicebatur, (cuius nominis ratio paullo poſt explicatur) *Abydus* iſta ſit dicta laſcinorum amantium ioco. ὁ δ' αὐτὸς Ὑπερείδης ἐν τῷ κατὰ Μαντιθέου αἰτίας. Omnino ſcribendū αἰκίας. *in ea contra Mantitheum quæ eſt actio iniuriarum.* Sic inter De-

mosthenicas vna est, quæ inscribitur ὁ κατὰ Κόνωνος αἰκίας λόγος. Θεόπομπος ἐν τοῖς περὶ τῆς Χίας ἐπιστολῆς. Editum fuerat à Theopompo volumen epistolarum: quas fuisse Ἀρχαϊκὰς inscriptas, duobus locis ait Dionys. Halicar. nisi nos fallunt eius codices. Non abs re igitur dubitaueris, num & hîc legendum, ἐν ταῖς ἀρχαϊκαῖς ἐπιστολαῖς. Vir optimus & eruditiss. Fredericus Sylburgius scribebat ἐν τῇ πρὸς τοὺς Χίους ἐπιστολῇ. sic paullo post citatur eiusdem ad Alexandrum epistola. καὶ εἰκόνα χαλκῆν αὐτῆς ἱστάναι τολμήσαι παρ' αὐτὴν ἑαυτοῦ. Scribendum, ἱστάναι. & παρὰ τὴν ἑαυτοῦ. de Harpalo intellige, non de Glycera. Αὐτοῖσι τοῖσιν Ἀγῆνος οὐκ ἐλάττονος. Inepta lectio & quæ interpretationem non poterat non ineptam parere. Scribe, Αὐτοῖσι τοῖσ' Ἀγῆνος οὐκ ἐλάττονας. Audio, ait poëta, Harpalum misisse Atheniensib. myriadas tritici non pauciores quàm Agen. Agenis historia obscura est: de Harpalo omnia nota ex oratione Dinarchi, Plutarcho in Demosthene, & aliis scriptoribus. Vide infrà hoc libro, vbi hæc melius descripta. μή ποτε δὲ δεῖ γράφειν αὐτὸ τῆς Ἀνθείας Ἄντεια. Cuius sit hæc coniectura potest dubitari. nam etiam Harpocration totidem verbis sic scribit, Ἄνθεια. ὅτι μὲν ἑταίρα δῆλον. μή ποτε δὲ Ἄντεια γραπτέον διὰ τοῦ τ ὥσπερ οὕτως εὑρεθὲν παρὰ Λυσίᾳ. Sed verius est, Athenæi hunc locum spectasse Harpocrationem: qui & alia id genus nonnulla fatetur accipere de nostro. Θαλλὸν χαμαὶ τὰ προσφέρων νέας πόδα. Verè emendamus nullum dubium est, νεοσπάδα. θαλλὸς νεοσπὰς, termes oliua aut ramus alius recens auulsus. Emendabis hinc Harpocrationis locum in Ναννίον: cuius tamen verba libro septimo, paullo aliter recensuimus ex coniectura, cum huius loci tum in mentem nobis non veniret. Τοσαῦτα εἰπὼν μετά τινος τραχυλίας ὁ Μυρτίλος. postquam hæc Myrtilus dixisset cum magna festinatione & linguæ volubilitate: vel cum aliqua contentione. Expressit Homericam vocem ἐπιτροχάδην, de Menelao.

> Ἤτοι ὁ μὲν Μενέλαος ἐπιτροχάδην ἀγόρευε
> Παῦρα μὲν ἀλλὰ μάλα λιγέως.

& in Odyssea de Vlysse ait Irus, Ὢ πόποι ὡς ὁ μολοβρὸς ἐπιτροχάδην ἀγορεύει. Alibi fusè ostendimus, quid sit apud Græcos scriptores τὸ τάχος τῆς σημασίας vel τῆς λέξεως.

οἱ τὸν τῆς ἡδονῆς τοῖχον ὑποσκάπτοντες ὥς πῃ Ἐρατοσθένης φησί. De Aristone dixit Eratosthenes discipulus ipsius, in libro cui titulum fecerat Ariston, ἤδη δέ ποτε καὶ τοῦτον πεφώρακα τὸν τῆς ἡδονῆς καὶ ἀρετῆς μεσότοιχον διορύττοντα, καὶ ἀναφαινόμενον παρὰ τῇ ἡδονῇ. Scrib. τὴν παρθένον ἴσως τὴν Α. & mox ἐξ Ὑκκάρων φησὶ Σικελικοῦ φρουρίου οὐδὲ ὑβριστικοῖς αὐτῇ χρωμένους. Melius, οὐδὲ τοὺς ὑβρ. ne illos quidem repudiabat qui insolentes se erga ipsam præbebant, & contumeliosos. non debet mutari hæc lectio.

ταῖς ξυλίναις χελώναις πεπληρωμένην. eadem narrantur in Aristophaneis scholiis ad Plutum. χελώνη est ὑποπόδιον. ἐν ταῖς τοῦ φιλοσόφου διαθήκαις. Verum est: ipsas testamenti tabulas apud Diogenem Laërtium inspice. κατὰ τοὺς Σωκράτους τοῦ Φαναγορίτου Οἴκους. Exposuimus dudum ad Strabonis librum primum.

ὁ δὲ Ὑπερείδης συναγορεύων τῇ Φρύνῃ ὡς οὐδὲν ἤνυε λέγων. Alciphron in epistola Bacchidis ad Phrynen, Μηδὲ τοῖς λέγουσιν ὅτι εἰ μὴ τὸν χιτωνίσκον περιρρηξαμένη τὰ μαστίδια τοῖς δικασταῖς ἀπέδειξας, οὐδὲν ὁ ῥήτωρ ὠφέλει, πείθου. καὶ γὰρ αὐτὸ τοῦτο ἵνα ἐν καιρῷ γένηταί σοι, ἡ ἐκείνου παρέσχε συνηγορία. ὑπισχνεῖτο τειχιεῖν τὰς Θήβας. Propertius.

> *Nec quæ deletas potuit componere Thebas,*
> *Phryne tam multis facta beata viris.*

Τὸν τότε χρόνον εἴη, τ. Scrib. τὸν τότε χρόνον εἶ, τόν γ' ἀγῶν' ἀκήκοας.

CAPVT VII.

Στάσιμον genus carminis. Stasimus *poëta.* *αἱ γλαῦκες ἐπὶ τάφων.* *Alcidamas Eleata.* *ἐπὶ νῶν βάλλεσθαι vel λαμβάνειν.* *Discrimen inter mortuorum monumenta publico sumtu facta, & facta decreto senatus.* *Sapphones duæ.* *alia multa.*

ΤΑΥΤΑ

TAYTA εὑρίσκειν ἐκ τῶν εἰς Ὅμηρον ἀναφερομένων. Sic est: nam in Homeri vita cuius auctorem titulus facit Herodotum, habentur præcedentes versus, tanquam Homeri. In tertio versu scribe Ἡ δ' ἐπιτεμπέδω. pro αὐτὴ δὲ. Quartus, ἴσχει ἀπημβλωσε τέ, νῦς θεῖος ἢ μεμονότα: sic scribitur apud Herodotum, ἢν ὥρη μὲν ἀπημβλωσε, θυμὸς ἢ μεμονότα. Τῆς δὲ Θεωρίδος μνημονεύει λέγων ἐν τινι στάσιμῳ οὕτω. Carminis lyrici genus vocari στάσιμον veteres grāmatici auctores sunt. ea notione si hoc loco accipimus, scribendum, λέγων ἐν τινι στασίμῳ οὕτως. Fuit & *Stasimus* siue *Stasinus* dictus vetus quidam poëta: de quo an hæc sint intelligenda, esto eruditi lectoris arbitrium. ὥσπερ αἱ γλαῦκες ἐπὶ τάφων καθηνται. Tumulis interdum animal aliquod, velut noctuam aut aquilam: interdum aliquid aliud τοῦ ἐπιτηδεύματος aut rerum gestarum monumentum insculpebant. Μεγάσθραν ἔχων ἐρωμένην καὶ Καλλιώ. Interpr. καὶ καλλιώ. aliter MSS. locus est mihi suspectus.

κἀθάσῃ καὶ Ἀλκιδάμας ὁ Λαΐτης. Legendum ὁ Ἐλαΐτης. Alcidamas Gorgiæ discipulus patriam habuit Elæam Æolicarum in Asia vrbium vnam. inde dicitur Ἐλαΐτης auctore Stephano. Apud Suidam scribitur, Ἀλκιδάμας ἀπὸ Ἐλέας τῆς Ἀσίας. tu scribe Ἐλαίας. magnum enim discrimen. τὴν δὲ Ναΐδα ταύτην Λυσίας. Deest verbum ἱστορεῖ, vel ὀνομάζει. De coniectura Athenæi super versu Aristophanis, vbi Ναΐς scribendum censet pro Λαΐς, lege doctissimum comici interpretem. Citatur Athenæi locus hic & ab Harpocratione. τοιγαροῦν καὶ ὁ γραμματεὺς ποτ' αὐτὸς εἶπεν. Lego περὶ αὐτῆς εἶπεν. alioquin non est oratio integra. Pronuntiata autem hæc sunt à scriba in aliquo εὐθυνῶν iudicio: cum post exactum magistratus annum, ratio reddebatur omnium, facta omnibus per præconem potestate accusandi. ὁ δὲ συλλαβὼν καὶ προσποιηθεὶς συγχωρεῖν. Hæc sunt fragmenta periodi longioris: multa enim desideramus. Res videtur sic gesta. Conspirauit in Sophronem Ephesi tyrannum, (aut illi oppido impositum ab aliquo rege potentiore, puta Syriæ aut Aegypti) Laodice eius vxor conscia Danaë, veteri amica Sophronis, & Laodiceæ succuba. Illa verò memor prioris amoris, rem ei aperit. Sophron ipsam comprehendi iubet, fingēs nullam se ei fidem habere. Ac quoniam Danaë in potestate erat Laodices, petit ab vxore, vt eam sibi concedat torquendam: eam cognitionem in diem tertium differens: concedente Laodice quod postulauerat, Sophron intermedio tempore vtitur ad salutem: & nihil dum suspicante vxore noctu ex arce in vrbem aufugit. Rem opinor, tenemus. verba amisimus negligentia librariorum. Lego autem δύο ἡμέρας. & pro οὐδὲν τῶν πεπραγμένων φιλανθρώπων ἐπισυμβαλλομένη, scribo, ἐπὶ νῦν βαλλομένη: vel λαμβανομένη. quod familiare est Græcis dicendi genus. Athenæus paullo post, τὰ Εὐριπίδου ἐπὶ νῦν λαμβάνων λέγω. ἡδέως δὲ αὐτὴν καὶ Λαμπιτὼ προσηγορεύετο. Emendabamus ad Diogenem Laërtium, ἡδέως ἑαυτὸν καὶ λαμπ. πρ. nam scribit ille Demetrium ipsum & Lampitonem & Callibleph arum esse appellatum.

μάλιστα μὲν ὑπὸ τῆς πόλεως δημοσίᾳ κατεσκευασμένον, εἰ δὲ μὴ δεδογμένον κατασκευάσασθαι. Si quis Pythionicæ monumētum spectet, putabit sumtu publico id fuisse extructum: aut certè publico decreto factum. Ex hoc loco rectè exposito rem scitu dignam cognoscimus: discrimen statuendum esse inter monumenta sumtu publico facta, & ea quæ decreto tantum publico. Non enim fuit ius in Rep. Atheniensium ornare sepulcra defunctorum, quantum aut heredis, aut ipsius etiam defuncti ambitio postulasset: verùm de tumulis maioris impensæ cognoscebatur, neque is honos vulgò omnibus, sed claris tantùm viris concedebatur. Diuersus fuit publicæ sepulturæ honos, qui bene de Republ. meritis deferebatur. atque his interdum mausolea de publico excitabantur. ἣν γὰρ πάντες ᾔδεισαν κοινῆς δαπάνης. Duę voces postremæ παρέλκουσι. quare iis sublatis, sic lego, ἣν γὰρ πάντες ᾔδεισαν κοινὴν τοῖς βουλομένοις γιγνομένην. Paullo post, ἱστοῖ τ' εἰκόνα χαλκῆν τῆς Γλυκέρας ἐν Ταρσῷ τῆς Συρίας. Legendum, ἐν Ῥωσσῷ, ex ipso auctore qui locum Theopompi descripsit antè pluribus. & statim, ὥσπερ καί σε αὐτὸν ἀναδεῖν μέλλει. non μέλλειν. memineris autem sumta hæc ex epistola ad Alexandrum scripta, quam retulerat Theopompus in suos libros, vt dixit Athenæus suprà. ὁ δ' ἱερίτωμα. apparent vestigia vocis ἐπίτομα. sed locus est miserè corruptus. Deinde scribendum, Πόρνης ὁ κλεινὸς ναός. non λαός. templum intellige Pythionicæ consecratum. Postea, Ἔπεισαν εἰς ἄξονα τὴν ἀρχὴν ἄνω. non ἀξιῶσι. Scribe etiam,

Δωρίχα ὀςέα μὲν σα πάλαι κοσμήσατο δεσμὸς
Χαίτης, ἥτε μύρων ἔμπνοος ἀμπεχόνη.

prius quam defunctam comburerent, erinem ſecuerant, & poſtea in vrnam vbi aſſeruatæ reliquiæ, coniecerant cum vnguentis. & quinti initio, Σαπφῶς αἱ δὲ μένουσι. Diſtingue in ſeptimo. Οὔνομα σὸν μακαριςόν. ὃ Ν. Poſtremum ita ſeribe, Ἔςτ' ἂν ἐπὶ Νείλου ναῦς ἐφαλος πελάγη. *donec naues ſecundo Nilo defluent in mare.* Καὶ ἡ ἐξ Ἐρέσου δὲ ἑτέρα Σαπφὼ τοῦ καλοῦ Φάωνος ἐρασθεῖσα. Palam eſt, voce vna mutilam eſſe orationem. Lego τῆς ἑτέρας ὁμώνυμος Σαπφώ. Diſſentit autem ab aliis, qui Phaonem amatum aiunt non ab Ereſia, ſed à Mitylenęa. Deeſt & in proximis verbis aliquid, ἀλλὰ καὶ γονέων καὶ κατὰ παιδείαν ἑτέρας ἦν. Lego, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ γονέων ἐνδόξων κ. vel breuiùs, ἀλλὰ καὶ δι᾽ ἄλλων καὶ κατὰ π. Scrib. ἐναπέθανε ταῖς βασάνοις. Sequitur, ἑρμηνέων εἶχε τὴν ἐπικληθεῖσαν Λήμην ἑταίραν τὴν καλουμένην Παρόεςμον Demiror vnde hæc lectio. nam prius erat Λιμήν: neque aliter membranæ. At in Excerptis Λήμην. quaſi indicaretur hac voce, meretricem iſtam eſſe aliis probro, dedecori ac damno, vt eſt glama in oculo. Ita dicta inſula Piræeo vicina, λήμη εἶναι τοῦ Πειραιῶς, vt eſt apud Strabonem. Pro Παρόεςμον quidam codd. habent Παρόεςμα.

CAPVT VIII.

Ἐκ πρώτης παιδός. κνημῶδαι. δουρὶ κεκλιμένη πατρίς. οἰνηρὰ πατρίς. ῥίον. Lectum. πάζες κατενίασατο λαύρας. κατέδειν ſiue ἄρδειν καρδίαν. πορφυροβαφὴς χείρ. *Mulieres olim infectrices. Cleomenes Laminthius, poëta* Ἐρωτικῶν.

Ν Θ Α Χάρων ἀπολὺ ἐλκέται εἰς ἄκατον ψυχὰς οἰχομένων. Non dubium vocem ἀπολὺ eſſe deprauatam. non tamen poſſum emendare: niſi αἰνὴν, aut πικρὰν aut λυγρὰν vel ſimile epitherum Charonteæ cymbæ placeat. Dalec. accipit pro ὡς ὁ λόγος, *vt fama eſt.* durum hoc & ἀπίθανον. Ἠοίην ἐκ πρώτης παιδὸς ἀνερχόμενος. Scrib. Ἠοιῶν ἐκ πρώτης παιδὸς ἀνερχομένην. *laudauit Eœam Aſcræam virginem vix pueritia annos egreſſam*, ſiue *à puero*. παῖς pro ἡλικία παιδική. ſic multa Græci & Latini. vt apud poëtam δι᾽ εἰδυῖς τόξων, id eſt, τῆς τοξικῆς. Quid ſi verò totum diſtichum ita concipiamus, ſententia paululum diuerſa?

Πόλλ' ἔμαθεν, πάσας δὲ λόγων συνεγράψατο βίβλους
Ἠοιῶν, ἐκ πρώτης παιδὸς ἀνερχόμενος.

id eſt, multa ſtudiosè ſerutatus eſt de laudibus fœminarum, & dum omnes recenſet libros conficit Eœas: in quibus orditur à prima puella cuius nomen in vetuſta hiſtoria celebrabatur. Sequitur non longè,

Κάλλιπε μὲν Ναννοῦς. πολιοὶ δ' ἐπὶ πολλὰ χιμαίραι †
Κνημωδεὶς κώμης † οἶχε συνδραμέιν

Planè interfecti verſus; & vix ipſi Æſculapio ſanabiles. micant tamen hic nonnullæ ſcintillæ: ſed quæ lucem faciant vniuerſæ ſententiæ non magnam. Primum enim, κάλλιπε Ναννοῦς cum non ſit Græcum, clarum ex eo ſcribendum eſſe Κ. μ. Ναννὼ ἀπό. hoc certum: ſequentium incerta emendatio. Tentabamus tamen, πολλὰ δ' ἐπὶ πολλάκι μόχθῳ Κνημωδεὶς, κώμης ἔσχον ἀφραδίη. auctore Heſychio κνημῶδες eſt φθειρῶδες. Mox ſcribe, ἰδὲ φίρικλον. Κάλλιον ἴξαον, ἦλθεν ἀποπρολιπών. Vult dicere, Antimachum relictis Sardibus, (eam vrbem intelligit, cum canit Πακτωλοῦ ῥόον μ' ἐπίβη ποταμοῦ: Sardes enim ad Pactolum.) veniſſe Colophonem, quæ fuit Ioniæ vrbs. Quare legi poteſt, Σάρδεις Ἰαόνων δ' ἦλθεν ἀποπρολιπὼν Ἄκραν ἐς Κολοφῶνα. Οἰνηρὴν Δ' ἦλθεν κεκλιμένην πατρίδα. Inepta lectio. Scribendum, δουρὶ κεκλιμένην. *armis ſubiugatam.* ita paſſim loquuntur poëtæ. Οἰνηρὰ non eſt proprium alicuius loci nomen: ſed commune omnium vini feracium. Vetus poëta in ſcholiis Hephæſtionis, ἔρχεται πολὺς μὲν, Αἰγαῖον διαπρήξας ἀπ' οἰνηρᾶς Χίου. Sequitur,

Λέσβον ἐς ἀείνεν. τὸ δὲ μυρίον εἴσατο λέκτρον.
Πολλάκις Αἰολικοῦ κύματος ἀντιπέρας.

quid

quid appellat τὸ μυρίον λέκτρον? non est verbis opus, vt falsi coouincatur hæc lectio. Scribo, τὸ ἢ Ἀρ ρίον ὑπὸ Λεκτὸν. vera & perspicua emendatio. Lectum promontorium Æolidem & Troadem disterminans, insulę Lesbo est oppositum. ῥίον poëticum vocabulum ἀκρωτήριον, *promontorium.* πάντων μῖσος κἀφθονον ἐκ συνοχῶν. Postrema vox nulli pretij est. Legi potest, ἐκ δανέων Πασας ἀμφὶ γυναῖκας. Verte, *Ac etiam illum poetam semper abstinentem, & qui omnium odium sibi conflauit ex maledictis in omnes mulieres, illum, inquam, ictum tandem,* &c. πάσας καλινδεῖτο λαύρας, est, *omnes Macedoniæ vicos lustrauit.* neque enim λαύρα est lupanar, sed id quod libro superiore dicebamus. Ἀργείων μιθέντι δ' Ἀρχέλαῳ ταμίην. Malim Ἀργείῳ. In vita Euripidis historia aliter narratur. omnia incerta. Ἐρᾷ μὲν ὄμβρου γαῖα. Egregius locus, quem grauissimo sermoni accommodauit M. Antoninus Imperator, re & nomine Philosophus libro x. Συμφέρει, inquit, ἑκάστῳ, ὃ φέρει ἑκάστῳ ἡ τῶν ὅλων φύσις. καὶ τότε συμφέρει, ὅτε ἐκείνη φέρει. ἐρᾷ μὲν ὄμβρου γαῖα. ἐρᾷ δ' ὁ σεμνὸς αἰθήρ. ἐρᾷ δ' ὁ κόσμος ποιῆσαι ὃ ἂν μέλλῃ γίνεσθαι. Terram fingebant Cœli vxorem. Virgilius:

Tum pater omnipotens fœcundis imbribus æther
Coniugis in gremium lætæ descendit.

Παῖς ἔξ᾽ ατομεν ἐν τῷ παντὸς ἐπὶ δέξιον ὦμον. Legeodum, ἐπιδέξια νωμῶν, ex Homero. & ita in Excerptis. In penultimo m s s. ἐπ' ἄκρωσι παθίζει. Mox de Alcmaoe, Ἀλκμᾶνα, γεγονέναι τῶν ἐρωτικῶν μελῶν ἡγεμόνα, καὶ ἐκδοῦναι πρῶτον μέλος, ἀκόλαστον ὄντα καὶ περὶ τὰς γυναῖκας, καὶ τὴν τοιαύτην μοῦσαν εἰς τὰς διατριβάς. Tota periodus ma'è affecta. non negabunt eruditi qui attenderint paullo diligentius. Lego sic, καὶ ἐκδοῦναι πρῶτον μέλος ἀκόλαστον, ἀκόλαστον ὄντα περὶ τὰς γυναῖκας, καὶ τὴν τοιαύτην μοῦσαν εἰσηγαγεῖν εἰς τὰς δ. Subiiciuntur Alcmaois verba, Ἔρως με δ' αὖτε Κύπριδος ἕκατι γλυκὺς κατείβων καρδίαν ἰαίνει. *Amor dulcis rigans animum me oblectat.* Καλεῖσθαι est ἄρδειν. Iam ἄρδειν καρδίαν pro oblectare & recreare elegantissimum est. Sic apud Hebræos ποτισμὸς ὀστέων dicitur, quod suaue est & conducibile: vt Prouerbiorum cap. tertio. & ἄρδειν ψυχὴν. Ieremiæ capite xxxi. nam hoc significat τὸ רוה non μεθύειν vt verterunt lxx.

Καὶ τοῦτον δεικνύντες Ἀρπάγιον καλοῦσι. Alij aliter traduot. Strabo libro xiii. Strephaous Ἁρπάγιον ὀνομάζουσι, τὸν τόπον περὶ Κύζικον, ὅθεν ἡρπάσθαι φασὶ Γανυμήδην. ἐκ ἀπεδήσας, πάλιν ἀνακλάσας ἐφίλησε. Non poterat melius exponi τὸ ἐκ ἀπεδήσας, quàm vt factum à Dalec. Ego fortasse nimis suspectiosus, qui censebam legendum ἐκδὺς ἐρυθριάσας. vel ἀπερυθριάσας posito omni pudore. aut, ἐκ ἀπωθήσας. delicias non repulit, vt par erat, sed osculum repetiit. Θάψας εἰς αὐτό. Lego, imò legendum est, τελευτήσαντα αὐτὸν θάψας, εἰτα καὶ ἱερὸν αὐτῷ. Stephanum lege in Ἀρπάγιον.

πορφυροβαφὴς χεὶρ καὶ ἡ καλῆς γυναικὸς ποιήσει. fecerit manus conuenientes purpurei coloris infectrici potius quàm pulchrę mulieri. πορφυροβαφὸς infector est purpurei coloris. mulier πορφυροβαφὴς quæ eam artem exercet. Olim id artificium fuit muliebre. Homerus,

Ὡς δ' ὅτε τίς τ' ἐλέφαντα γυνὴ φοίνικι μιήνῃ
Μηονὶς ἠὲ Κάειρα.

Statim, γελασάντων δὲ, ὁ μὲν Ἐρετριεὺς ἐνεπλήσθη τῆς ἐπιρραπίσεως, *cum illi risissent, Eretriens pudore suffusus est, quod fuerat à* Sophocle *obiurgatus.* aspero nimis verbo ἐπιρραπίσεως vsus hic Athenæus: nam Sophocles puerum hunc non obiurgauerat, sed leuiter tantum reprehenderat: aut vt dicam melius, erroris sui admonuerat. εὐωπέστατα. οουὲ vsurpauit pro δυσωπεῖσθαι. ἀλλὰ μηδὲν πεπεῖσθαι. Non caret mendo vox postrema. hoc certum habeo: quid autem rescribam incertus sum.

κισσς . . . . . τὸν χρυσοῦν. Lando coniecturam Dalecampij, κισσύβιον χρυσοῦν, κισσὺ πεποιημένον. cyssibia ex hedera fiebant: sed istud erat iouuratum. ἐφάνη διὰ τὸ τὸν τοῦ θεοῦ στέφανον ἀνῃρῆσθαι. Scribe, διὰ τὸν τοῦ θεοῦ στέφανον ἦν ἀνῃρημένη.

ἐρωτικὰ μεμάθηκα. Verba sunt ex fabula Epicratis *Antilaide.* quare ita debes distinguere,

—ἐρωτικὰ
Μεμάθηκα ταῦτα παντελῶς Σαπφοῦς μέλη
Ἢ τοῦ Κλεομένους τοῦ Λαμινθίου.

sed quis iste poëta *Cleomenes?* & vnde ille dictus *Laminthius?* Ineptum censeam de Cleobulo Lindio aliquid suspicari: etsi Lyrica carmina eum fecisse scimus ex veteribus. Hoc igitur quia longius à vulgata lectione recedit, missum faciamus. Lego,

τοῦ Λαπηθίου. Lapethus vel Lapithus Cypri vrbs fuit. Inde est Λαπηθία χώρα apud Diodorū Siculum libro XIX. atque ille scribit per ι non per η. quomodo videtur & Epicrates: nam articulus τοῦ non est in optimis libris. Notemus igitur, de Cleomene poëta E'ρωτικῷ: cuius rara admodum ac pene nulla in veterum scriptis mentio. Athen. lib. XIV. ὁ τοὺς εἰς Χιονίδην ἀναφερομένους ποιήσας Πτωχοὺς, Γνησίππου τινὸς μνημονεύει παιγνιογράφου ἱλαρᾶς μούσης λέγων οὕτως, Ταῦτ' οὐ μὰ Δία Γνήσιππος οὐδ' ὁ Κλεομένης Ἐν ἐννέα χορδαῖσι καταγλυκαίνεται. In sermone de elephanto, scribe, τὴν σκάφην ἐκίνει καὶ κατεκυμάτιζεν αὐτό.

CAPVT IX.

Stoicum dogma. legati θεωροὶ νεανικός. προστιθέναι, addicere in auctione. σεληνόφως. Charemonis Alphesibœa. *flores dicti ἔαρος τέκνα. plantæ nouellæ νήπια. τιθήνημα.* Χαλκὶς καλλιγύναιξ. Sacas *vel* Sacadas *poëta antiquissimus. Pollucis locus. Sophocles qui Athenis philosophos expulit. τί μαθὼν vel τί παθών. Pherecratis* Ἰπνὸς ἢ Παννυχίς. *locus emendatus in Polluce. alia multa quà illustrantur, quà emendantur.*

DISCEDIT à suæ sectæ placitis Persæus cum ait apud dipnosophistam, καὶ ὁ καλὸς κἀγαθὸς ἀνὴρ μεθυσθείη ἄν. nam Stoicorum sententia erat, ὁ σοφὸς οἰνωθήσεται μὲν, οὐ μεθυσθήσεται δέ. Idem cum scribit, ὃ καὶ συνέβη γίνεσθαι ἐπὶ τῶν ἐξ Ἀρκαδίας θεωρῶν πρὸς Ἀντίγονον παραγινομένων, legatos appellat θεωρὺς, non πρέσβεις: quod quam vim habeat, dictum libro sexto, cap. XIII. Sed adulatur Persæus Antigono regi, tanquam seruus hero suo, aut libertus patrono: nam & inter ministros eius fuerat, τροφεὺς & baiulus filij eius, cui nomen Alcyoneo. auctor Diogenes Laërtius. ἐν τῷ ἀγοράζειν πάνυ νανίσκος ἦν. Scribendum, νεανικὸς. *temerarius, animosus & cupidus emtor.* sic Græci loquuntur. καὶ τῷ πωλοῦντι ἄλλῳ τινὶ δοῦναι προσθέντος ἀμφισβητεῖ. Lego προσθέντι. rixatum ait cum vendente, quod alteri eiius addixisset, nec sibi facultatem licendi fecisset. Interpres προσθῆναι hîc accipit pro *licere*, πλειστηριάζειν. ego pro *addicere*. Sequens narratio Antigoni Carystij de Zenone qui discipulum suum reliquias pudoris seruantem bene & nauiter reddit impudentem, male accipit Dalecampius. Εἶχετο γὰρ ἡ μὲν εἰς σεληνάφως. Vetus lectio, σεληνόφως. melius: nam ita dictum, vt λυκόφως. Ait, huius mammam splendorem albescentem emisisse qualis est Lunæ. Τῆς δ' αὖ χορείας λαγόνα τὴν δεξιὰν ἔλυσε. Forte, Τῆς δ' αὖ βορέας λ. *huius boreas nudauit latus.* aut, χορεία. nam inter saltandum & tripudiandum idem fieri amat. IX. versus, Ἡ δὲ κλαγγῶσιν χλανιδίων ὑπὸ πτύχας. Scribe, ἐκραγεῖσιν. XV. Πετάλων οἰκίας εἴδωλον εἰσομόργνυτο. Nemo ista assequatur. Sed legendum vel monente versu II. σκιᾶς. ἐν Ἀλφεσιβοίᾳ φησί. Non est vox Græca. Lege Ἀλφεσιβοίᾳ. auctor Suidas. Mox, ἐν δὲ τῇ Ἰοῖ ἔαρος τέκνα προσηγόρευσε τὰ ἄνθη. Etiam Theophrastus nouellas plantas vocat νήπια. Historiarum libro octauo. Ἔνιοι δὲ καὶ περὶ τὴν Ἑλλάδα πάντα περιϊστορεῖν εἰώθασι, διὰ ψύχει τὰ τῆς χώρας, ὥσπερ οἱ Φωκεῖς, ὅπως ἂν οἱ χειμῶνες μὴ νήπια καταλαμβάνωσι. In subiecto versu vbi dicuntur rosæ τιθήνημ' ἔαρος ἐκπρεπέστατον. quid intelligi voluerint interpretes per *veris nutricem*, ne ipsi quidem sciuerunt. est verò τιθήνημα, idem ac θρέμμα, τέκνον, *soboles*. Si Ctesiæ fidem habemus, omnia nomina sunt corrupta in istis, ὅτι ἡ Βαγάζου γυνὴ, ἥτις ἦν ὁμοπάτριος Ξέρξῃ ἀδελφὴ, ὄνομα Ἄνυτις, καλλίστη ἦν τῶν ἐν τῇ Ἀσίᾳ γυναικῶν, καὶ ἀκολαστοτάτη. nam illa mulier impudicissima de qua loquitur, non *Anutis* sed *Amytis* vocabatur: neque *Xerxis* fuit soror, sed *Xerxis* quidem filia, *Artaxerxis* verò soror. postremò eius maritus, non *Bagazus*, sed *Megabyzus* Ctesiæ multis locis nominatur. Quare ita constituenda lectio fuerit ex huius mente, ὅτι ἡ Μεγαβύζου γυνὴ, ἥτις ἦν ὁμοπάτριος Ἀρταξέρξῃ ἀδελφὴ, ὄνομα Ἄμυτις καλλ. De huius impudicitia multa idem Ctesias. ὡς Ἀθηνᾶς πειραιεῖδος ἔχουσαν. In MS. bibliothecæ Palatinæ, legere memini cum is liber esset in manibus meis, ὡς Ἀθηνᾶ περῶν. vtrumque mendosum: neque nos Clio Herodoti quicquam docet, quod sit sanando huic vulneri. Hesiodus cum τὴν ἐν Εὐβοίᾳ Χαλκίδα καλλιγύναικα εἶπε, non aliquam fœminam laudauit cui esset

Chalcidi nomen: sed vrbem in Eubœa notissimam ex historicis & geographis. Hanc poeta vocat καλλιγύναικα habentem pulchras mulieres, vt Homerus veterem Helladem. Οἳ δ' εἶχον Φθίην τε καὶ Ἑλλάδα καλλιγύναικα. Scribe, τὰς δὲ σφαδὸν αὐτοῖς διδοὺς μυρίνης. sic melius quàm μυρίνην. Animaduertenda nobis sequentia verba sunt. Si quis te roget, inquit, nomina eorum qui Durium equum sunt ingressi, ἑνὸς καὶ δευτέρου ἴσως ἐρεῖς ὄνομα. καὶ οὐδὲ ταῦτ' ἐκ τῶν Στησιχόρου (χολὴ γὰρ) ἀλλ' ἐκ τῆς Ἀκάτου Ἀργείου Ἰλιουπέρσιδος. primum τὸ χολὴ locum hic non habet: nisi scribatur, χολῆ γὰρ τοῦτό γε. ita Græci loquuntur. deinde quis hic est *Acatus* auctor antiquissimus? Tu verò ne quæsieris. non enim inuenias. Legendum est, geminata litera σ, quæ semel posita duabus dictionibus inseruit, ἐκ τῆς Σάκα τοῦ Ἀργείου Ἰλ. *Sacas* veteris tragici nomen est. Suidas, Σάκας, ὄνομα κύριον, τραγῳδίας ποιητής. Potest etiam legi Σακάδα Ἀργείου. vel Σακάδα τοῦ Ἀργείου. hæc certissima coniectura est. constat enim Sacadam Argiuum poëtam fuisse, qui & odas & elegias scripsit. Plutarchus De musica. γέγονε δὲ καὶ Σακάδας Ἀργεῖος ποιητὴς μελῶν τε καὶ ἐλεγείων μεμελοποιημένων. ὁ δ' αὐτὸς καὶ ποιητὴς ἀγαθὸς, καὶ τὰ Πύθια τρὶς νενικηκὼς ἀναγέγραπται. Moneo etiam emendandum apud Pollucem nihili verbum σακαδονόμος & scribendum, ὁ δὲ Σακάδα νόμος. libro IV. cap. X. Sequitur, Καὶ Σοφοκλῆς δέ τις ψηφίσματι ἐξήλασε πάντας φιλοσόφους τῆς Ἀττικῆς. non erat prætermittendum illud τις, velut otiosum: non est enim. sed eò adiicitur, ne quis putet hunc esse Sophoclem Sophili F. poëtam, cuius noti omnibus cothurni. nam qui Athenis philosophos censuit exigendos alius fuit, Anticlidæ filius, Suniensis. Pollux libro nono, ἔστι δὲ καὶ νόμος Ἀττικὸς κατὰ τῶν φιλοσοφούντων γραφεὶς, ὃν Σοφοκλῆς Ἀμφικλείδου Σουνιεὺς εἶπεν· ἐν ᾧ τινὰ κατ' αὐτῶν προσθεὶς, ἐπήγαγεν, Μὴ ἐξεῖναι μηδενὶ τῶν σοφιστῶν διατριβὴν κατασκευάσασθαι. Paullo post de Diagora, ὅτε καὶ πλέον ναυαγίῳ ἐχρήσατο. Conatus est vir doctus istud πλέον interpretari. sed frustra fuit: nam πλέων omnino legendum est: id est, *cum quidem nauigans naufragium fecit*. Scribe, αἰσθήσεσθε πολλοῦ ὑστεροῦντες. non πολλάν. Quid sit ἀφορμῆς δέομαι clarebit ex iis quæ in superioribus dicebamus de notione huius vocis inter Græciæ mercatores. Interpretes hæc non sunt assecuti. Nouem illi oboli qui ab Aeschine proximis verbis promittuntur, menstrua vsura sunt minæ vnius. Corruptissima sunt Pherecratis quæ subiiciam: καταμυροπωλεῖν τι, μαθὼν τὸν δὲ χρῆν καθήμενον: ita sine controuersia emendanda: κᾆτα μυροπωλεῖν τί μαθόντ' ἐχρῆν καθήμενον; *quid accidit*, inquit, *cur oporteret sedentem vnguenta vendere?* Non venditabimus hanc emendationem: cuius elegantiam soli capient γνήσιοι κριτικοί. purum putum Atticum dicendi genus, τί μαθὼν, vel τί παθὼν. pro simplici τί, *quare*. Dicitur autem petitum hoc testimonium è Pherecratis fabula cui titulus Ἰπνὸς ἢ Παννυχίς. Pollux libro X. cap. XLVII. *Somnum* simpliciter inscribit. Φερεκράτης ἐν Ἴπνῳ, Σκεύη παρείρκτος παρίβολος κάνναισι. Sed docuit nos Harpocration vtrumque auctorem hac parte esse deprauatum. De voce enim ἰπνὸς, quæ caminum significat, loquens, ita scribit, Ἰπνὸς μέρος τι τῆς οἰκίας οὕτω καλεῖται. τὸ λεγόμενον παρ' ἡμῖν μαγειρεῖον. ἔστι γοῦν δρᾶμα Φερεκράτους, Ἰπνὸς ἢ Παννυχὶς, ἐν ᾧ δηλοῦται τοῦτο, ὅτι μέρος τῆς οἰκίας ἐστι. Pessimè etiam vulgo ista capiuntur: ὅσους δ' ἐράνους συνείλεκται, τὰς μὲν ὑπολοίπους φορὰς οὐ κατατίθησι, ἀλλὰ περὶ τοῦτον τὸν κάπηλον, ὥς περὶ στήλην διαφθείρονται. Sensus est: Pecunia omnis quam ab amicis potest Æschines corradere nomine erani: non impeditur ab eo in soluendis bona fide reliquis pensionum quas debet, atque adeo propter quas à sodalibus stipe collatitia fuit adiutus: sed vniuersa illa pecunia, quãta quãta est, apud proximũ cauponẽ perit, sicut nauis quę ad colũnas impegerit. Cicero ad Pisonem: *Ne Scyllæo illo æris alieni in freto ad columnam adhæresceret, in tribunatus portum profugerat*. Non est illepidus iocus Lysiæ in anum decrepitam: ἧς, ait, ῥᾷον τοὺς ὀδόντας ἀριθμῆσαι, ἢ τῶν χειρῶν τοὺς δακτύλους. notata est dicti huius venustas à Demetrio Phalereo in libello De interpretatione. A mala manu sunt ista ὅσοι ἐλάττους ἦσαν: quæ in multis libris post verbum ἀριθμῆσαι comparent. Studiosus quidam lector ad vocem ἐλάττους adnotauerat in ora sui libri, velut caussam explicãs dicti huius, παρ' ὅσον ἐλάττους ἦσαν. inde error librarij qui primus Lysiæ verba illo emblemate vermiculauit. Postremo ait Myrtilus, Ἐγὼ δὲ κατὰ τὸν Ἀρίσταρχον τὸν τραγικὸν ποιητὴν, Τάδ' οὐχ ὑπάρχων, ἀλλὰ τιμωρούμενος, καταπαύσω τὸν λόγον. quem dicit esse Aristarchi versum, reperio apud Demosthenem, aut quicumque auctor orationis contra Neæram. ὥστ' οὐχ ὑπάρχων, inquit, ἀλλὰ τιμωρούμενος, ἀγωνίζομαι τὸν ἀγῶνα τουτονί. Bene est: emersimus iam ex hoc ingratissimorum nobis sermonum cæno: quod suspenso pede calcasse, fraudi nobis, spero, apud æquum lectorem, non erit.

ISAACI CASAVBONI ANIMADVERSIONVM

IN ATHENÆI DIPNOSOPHISTAS

LIBER DECIMVSQVARTVS.

CAPVT PRIMVM.

Argumentum libri. Bacchus μαινόμενος. ἔξοινος. Πιέζομαι vox seruorum ἀκολούθων. Seruorum nomina vnius aut duarum syllabarum. σχολή & σπουδή. δήμιος pro Δημήτριος. alia nonnulla.

DVAS partes ὁλοσχερεῖς habet iste liber. Prior, reliquias continet sermonum illorum de quibus diximus libri decimi initio. Atque hîc de actoamatis & gelotopœis agitur. solebant enim sub cœnæ finem admitti qui partim serus recitationibus, partim dictis factísque ridiculis saturos conuiuas exhilararent. audiebantur etiam cantores, tibicines, citharœdi, & quicunque alij musica instrumenta tractare, pulsare, aut inflare nossent. Acroamata vno verbo Græci Latiníque hos omnes vocant. De his loquuntur eruditi conuiuæ ad hæc vsque verba: τοσαῦτα τοῦ Μασουρίου διεξελθόντος ἐπεισήχθησαν, καὶ αἱ δεύτεραι καλούμεναι τράπεζαι. Ibi posterior libri pars incipit: cuius præcipua materia sunt mensæ quæ dicuntur secundæ, & bellaria. Præterea coniecit auctor eo loci analecta quædam obseruationum suarum super iis quæ prioribus libris sunt exposita: quemadmodum suis locis indicaturi sumus. Sermoni de dictis ridiculis conuenientissimam obseruationem præposuit Athenæus: Bacchum μαινόμενον dictum esse & Homero Ὀδυσ. φ. & aliis, quia non nisi bene poti vt plurimum dicta dicere ridicula soleant, aut ea facere quæ sint aliis ludibrio & risuum argumento. & vt cum Herodoto dicit auctor, καταδύντος τοῦ οἴνου ἐς τὸ σῶμα ἐπαναπλέει κακὰ ἔπεα καὶ μαινόμενα. Obiter de voce ἔξοινος aliquid etiam hîc. de ea Pollux quoque libro VI. cap. III. qui tamen censor, deductum ab ἔξοινος vocabulum ἐξοινία improbat, vsurpatum Athenæo haut semel. adeo interdũ diuersi gustus sunt vel eruditissimi critici. Scrib. ὥστε τῶν πλείστων πινόντων ὅτι ἐς, ὥστε τῶν ἐξοίνων γενομένων. Anaxandridæ verba super inuentoribus τῶν γελοίων ita legerem, καίτοι πολύ γε πονοῦμεν. τὸν δ' ἀσύμβολον βίον εὗρε γελοῖα λέγων Ῥαδάμανθυς καὶ Παλαμήδης. Sed non discedendum temerè ab edita lectione: τὸν δ' ἀσ. εὗρε γελοῖα λέγειν Ῥα. quam ita interpretor, *Inuentum est Rhadamanthi & Palamedis, vt is qui symbolam conferre non posset, ridicula dicta diceret.* Cum ait Philippus scurra apud Xenophontem vnde noster recitat, Καὶ τὸν παῖδα γ' πάνυ πιέζεσθαι, διά τε τὸ φέρειν μηδὲν, καὶ διὰ τὸ ἀνάριστον εἶναι, dicti huius pessimè à Dalec. accepti, elegantiam non capiet, qui non meminerit eius quod ad Theophrastum dicebamus capite περὶ βδελυρίας: solitos ea ætate comicos in omnibus propè fabulis suis seruum aliquem inducere, qui gemens sub iniquo sarcinarum pondere, clamaret πιέζομαι. Comicos igitur Atticus hic scurra imitatur: & ait suum quoque puerum πιέζεσθαι, & deficere: non quidem præ oneris grauitate: sed quod nihil adhuc ederit, & quod deterius est, nihil habeat quod possit edere. Mox, ὥς φησι Φύλαρχος ἐν τῇ ἕκτῃ τῶν ἱστοριῶν. at libro sexto, ἐν τῇ δεκάτῃ. Solitus dicere rex Demetrius Lysimachi aulam comicenũ scenæ esse similem, ἐξιέναι γὰρ ἀπ' αὐτῆς πάντας δισυλλάβους.

δουλάζεις. Seruorum apud Græcos nomina vel vnius syllabæ fuerunt, vt *Mus*, seruus Epicuri: éstque verbum vetus, πᾶς δοῦλος δεσπότῃ μονοσύλλαβος. vel duatum, vt *Dauus, Geta, Manes, Stichus, Mysus, Dromo, Sabas, Adon, Telus, Cion, Babys, Crexus*, & similia his. per seruos autem pleraque in comœdiis administrantur. Contra in tragicam scœnam reges vt plurimum & proceres prodeunt. Tragœdia enim non fit nisi de principibus: neque tragœdiæ argumentum ingrediuntur meretrices: sine quibus nulla fere Plauti nec Terentij comœdia: neque veterum Græcorum τῆς νέας κωμῳδίας, quos Latini sunt imitati. ideo dicebat Demetrius quidem, πάντας ἐξεῖναι παρ' αὐτοῖς Πολυνείκας καὶ Μενελάους, οὐχ Ὀξυθέμιδας. Lysimachus verò, ἐγὼ πόρνην ἐκ τραγικῆς σκηνῆς οὐκ εἰσάγω ἐξιοῦσαν. *non vidi, ait, è tragica scena prodeuntem in pulpitum meretricem*. male capiunt interpretes illa, οὐκ εἰσάγω. De Sylla locus quò reiicimur est libro sexto. Pro Ἕρμιππος ὁ Λυσίμαχος scrib. ὁ Λυσιμάχου, vel Λυσιμάχειος. Asteriscum mox licet tollas per hanc lectionem, quàm libris tacentibus comminiscimur, λαβόντες οἰκείαν ἔννοιαν ταῖς ἑαυτῶν ἀσελγείαις. Ait, περὶ τῶν θαυματοποιῶν ἤδη προείρηκαμεν. de præstigiatoribus dictum est, inquit, in præcedentibus. libro nempe primo, vt ex illius fragmentis paret. nam Athenæi quidem verba οἴχεται. nos in libris De venatione amphitheatrali & Circensibus pridem multa scripsimus. Noui, inquit, Cephisodorum planum, τὴν σχολὴν εἰς τοῦτο τὸ μέρος τοῦ βίου κατακεχωρημένον. Lego cum Dalec. τὸ πλεῖστον τοῦ β. vel sic, εἰς τὴν σχολὴν τὸ πλεῖον μέρος τοῦ βίου κατ. Vitam partiuntur etiam sapientes in otium & negotiū, σπουδὴν καὶ σχολήν plano huic pro negotio erat otium. Proxima & obscura sunt, & vt puto corrupta. Reperi in Excerptis non μέλλων ὑπὸ τοῦ δημίου σφάττεσθαι, sed ὑπὸ τοῦ Δημητρίου. male notatus accentus hanc lectionem peperit. nam si acutus paululum productior inclinetur, hoc modo, δημῖος, ipsissimum fuerit vocis Δημήτριος compendium, quo nihil frequentius in membranis.

CAPVT II.

Κακότης. ὀλοσιαλοκάλαμος & ὀλεσιαυλοκάλαμος. Λιβὺς αὐλός. *Strites auctor* τῆς αὐλητικῆς. αὐλήσεις *modi tibiales*. Comus & tetracomus. μέλες & αὔλησις *confunduntur*. sicinnis, sicinnotyrbe. κνισμὸς & κνησμός. *multa emendata*.

POSTREMA sunt verba eclogæ Melanippideæ, de Minerua tibias proiiciente: ἔρρετε αἴσχεα σώματι λύμα. ἐμὲ δ' ἐγὼ κακότητι δίδωμι; ita scribendum cum interrogatione. *egóne animum applicem rei turpi?* κακότητα appellat τὴν ἀσχημοσύνην, indecoram vultus compositionem tibias inflantium. Clemens Alexandrinus Pædag. libro secundo, παντεκτέον δὲ μάλιστα τῆς ἀσχημοσύνης ἣ καὶ τὴν Ἀθηνᾶν φησὶν ὁ μῦθος, ἥτις ποτ' ἦν, προμηθησαμένην αὐτῆς, τῶν αὐλῶν ἀπορρίψαι τὸ ἀπρεπὲς διὰ τὸ ἀπρεπὲς τῆς ὄψεως. Corrupta sunt paullo post ista, αἱ γὰρ παρθένιαι ἀγανὸν καὶ ἄπαιδ' ἀπένειμε Κλωθώ. Lego, καὶ γὰρ παρθενίαν ἄγαμον καὶ ἄπ. Et mox, σὺν ἀγλαάτω † κυτάπι χειρῶν κόμψαι † δ. Scribo, σὺν ἀγλααῖς ὠκυτάτῃ χειρῶν κομψῷ γε. In hypotchemate Pratinæ legunt & veteres, οἷά τε κύκνον ἄγοντα. opinor, pro ᾄδοντα. nam cygni non ἄγουσι μέλος, neque ducunt choreas: sed ᾄδουσι canunt. Postea scribe cum Dalec. ὁ δ' αὐλὸς ὕστερον χορευέτω. ex superioribus Athenæi verbis & Excerptis: At pro deprauatissimis hisce, καλεῖς † ἐπηρεῖς βασίλεια: censeo legi posse sublato puncto à fine superioris vocis ἀοιδᾶν, hoc modo: σοῖς ἐπὶ ἱεροῖς βασίλεια. In Epit. scribitur statim, θηραμάχαισι τε πυγμαχίαισι νέων θία. prima dictio θηρομάχοις scribatur melius. Nulli pretij vox est quæ sequitur, φλέγε τὸν ὀλοσιαλοκάλαμον. mutato spiritu vox Græca fuerit, non inelegans: qua significauerit poëta tibiam nihil esse aliud nisi arundinem sputo plenum. vel ita scribe, ὀλεσιαυλοκάλαμον. Ephippi *Empolam* qui mutant in Ἔμπορον castigandi non laudandi sunt. exposuimus pridem ad Suetonium. Prima eius verba ita scribe,

——κοινὴ γὰρ ἡ μεγαρικὴ
Ἡ ᾽ν τοῖσιν αὐλοῖς μουσική.

Quid sit συναυλία habes apud Pollucem & in scholiis comici initio Equitum. Eustathius

thius Athenæi super ea re verba describit ad Ἰλιάδ. φ. Antiphanis sequens ecloga, merum Augiæ stabulum. expectandus νέος Ἡρακλῆς. interea videamus an postrema sic possint emendari:

Ἡδυωπικὸν μαλ' ἔστι, τοῦ χωρὶς πάλιν
Συνθημάτων προβλήματος οἷς σημαίνεται
Ἕκαστα.

tantum hic video: cætera relinquo τοῖς ὀξυδερκεστέροις. Ait, Λίβυν δὲ τὸν αὐλὸν προσαγορεύουσιν οἱ ποιηταί. Euripides Hercule furente, παρά τε χέλυος ἑπτατόνου Μολπὰν καὶ Λίβυν αὐλόν. Σειρίτης, inquit, δοκεῖ πρῶτος εὑρεῖν τὴν αὐλητικήν. Tibias Phryges inuenerunt Olympus & Marsyas. Plinius & Clemens Alexandrinus. *Sirites* hic, non tibias reperit, sed viam excogitauit inflandi arte tibias. Adi ad Iulium Pollucem libro quarto, cap. x. Atque hic Sirites κατηύλησε τὰ μητρῷα πρῶτος, id est, *primus ad matris deûm sacra tibiam adhibuit.* Αὐλήσεις quarum species & nomina deinceps enumerantur, *modos tibiales* dicam potiùs quàm *cantiones tibiales.* etsi scio αὐλεῖν Latinis dici, *canere tibijs.* & αὔλησιν, Cælio Aureliano *cantionem tibiarum.* Sed ea interpretatio confundit discrimen quod est inter ᾠδὴν, sonum humanæ vocis, & αὔλησιν, quæ tibiarum inflatu editur. Erant autem tibiales modi pro diuersitate argumenti, diuersi. Κῶμος est ille tibiarum inflandarum modus quo vtebantur quando ibant comessatum: qua de re multa obseruamus alibi. Idem sentiendum de cæteris αὐλήσεων appellationibus. De *gingra*, dictum est libro quarto. Hesychius, Γιγγρὸς αὔλημα τι, δι' ὅ ἔνιοι γίγγρον. scribe, γίγγραν. De *tetracomo* audiamus veteres potius quàm interpretem. τετράκωμος, (verba Hesych.) μέλος τι σὺν ὀρχήσει πεποιημένον, εἰς Ἡρακλέα ἐπινίκιον. ἐκαλοῦντο δὲ τέσσαρες κῶμοι. appellat μέλος quam noster αὔλησιν: quia miscebatur in tetracomo cantus cum tibijs. Similiter πολεμικὸν Athenæus inter αὐλήματα recenset: Hesychius vocat μέλος: vtrumque rectè. Eadem ratione ἡδύκωμος Athenæo est αὔλησις: Hesychio γένος ᾠδῆς. & *mothon* ei grammatico est saltationis genus: modus tibialis cum saltatione cani solitus. & vt redeamus vnde sumus digressi, τετράκωμος à Polluce inter saltationis species refertur, sicut & κνισμὸς & μόθων. Vnde autem dictus sit tetracomus quærit Pollux eodem loco. Ἐπίφαλλος in Excerptis est ἐπιφαυλος: sic mox in iisdem φαυλοφόροι scriptum pro φαλλοφόροι. Eustath. ἐπίφαλλος. rectè. non est obscura nominis ratio. Χορεῖος, apud Hesychium est χορεῖον αὔλημά τι. At καλλίνικος eidem saltationis nomen est. Iungebantur nempe tibiæ cum saltatione. Sic ille, καλλίνικος, εἶδος ὀρχήσεως ἐπὶ τῇ τοῦ Κερβέρου ἀναγωγῇ. Fuit *sicinnis* genus cantionis & saltationis, atque vt puto etiam αὐλήσεως, pyrrichæ adfinis: militum nempe & σύντονος. *Sicinnotyrbe* quæ hic recensetur inter αὐλήσεις, quid distaret à *sicinne* parum explicant veteres. erat fortasse non militaris αὔλησις, sed in circulis & stationibus coactæ hominum turbæ vsurpari solita. Species est aut pars comi tibialis ille modus qui hîc dicitur, θυροκοπικὸν καὶ κρουσίθυρον. Nam comissatores inuerecundi cum incaluerant vehementius, fores pulsabant, tibias simul inflantes conuenienter ei quod agebant. Eiusdem argumenti sed remissior modus est, παρακλαυσίθυρον. Qui est κνισμὸς in nostris libris, apud Eusthatium κνησμὸς per η. sed Hesychius, Κνισμὸς, μέλος τι κνισμῷ αὐλούμενον. De mothone consule comici veterem interpretem.

49

CAPVT III.

Explicantur veterum cantionum appellationes aliquot. ἱμαῖος, ἐπαυταῖος, ἐπιμύλιος. ἱμαλὶς *&* νόστος. Εὔνοστος. ἔλινος, *siue* αἴλινος. ἀμάλλαι, ἴουλοι. *Ceres* Chloa. Χλοεῖαι. *Nutricum nenia. Pollux emendatur.* ἑώρα, *pro* αἰώρα. lityersa, τὸ πτισικόν. *Nicocharis* Hercules Choragus. ὕπιγγοι. borcus. *Cassander rex & criticus. alia non pauca.*

DEINCEPS enumerantur ᾠδῆς ὀνομασίαι, appellationes cantus variæ. Prima est, ἱμαῖος ἡ ἐπιμύλιος καλουμένη, ἣν παρὰ τὰς ἀλέτους ᾖδον. eadem cantio & ἐπαυλαῖος dicta, & ἐπίνοστος, auctore Hesychio. si scriberemus ἐπαυλαῖος, esset eadem fere nominis ratio, ac τοῦ ἱμαῖος. nam ἱμᾶν est ἀντλεῖν. etsi videtur Athenæus

Athenæus noluisse vocem ἱμαῖος inde esse deriuatam. Manifesta etiam fit ratio, si ἐπιμυλαῖος scribemus: ab ea quæ dicitur poëtis ἀκτὴ Cerealis, id est, farina. Exemplum ἐπιμυλίου siue molaris cantilenæ extat apud Plutarchum in Conuiuio sapiētum, hoc. Ἄλει μύλα ἄλει. καὶ γὰρ Πιττακὸς ἄλει μεγάλας Μιτυλάνας βασιλεύων. Sunt auctores, qui *himaeam* cantilenam propriam scribant fuisse aquam haurientibus, quod Græci dicunt ἱμᾶν. Callimachus, Ἄειδει καί πού τις ἀνὴρ ὑδατηγὸς ἱμαῖον. Aristophanes in Ranis vocat ἱμονιοστρόφου μέλη. Subiicit Athenæus, ἴσως δὲ ἀπὸ τῆς ἱμαλίδος· ἱμαλὶς δ' ἐστι παρὰ Δωριεῦσιν ὁ νόστος, καὶ τὰ ἐπιμέτρα τῶν ἀλετῶν. Falluntur eruditi viri qui νόστος hic in ea significatione accipiunt, quam vulgò apud Homerum habet & alios, pro *reditus in patriam*. Eustathius postquam Athenæi hunc locum descripsit, sic vocem explicat: λέγει δὲ νόστον ὁ ῥήτωρ ἐνταῦθα οὐ τὸν Ὁμηρικὸν καὶ συνήθη, ἀλλά τινα δαίμονα ἐπιμύλιον ἔφορον τῶν ἀλετῶν, ὃς καὶ Εὔνοστος ἐλέγετο, ὃ παρώνυμον νόστιμον. id est, *Significat νόστον hoc Athenæi loco, non quod apud Homerum & vulgò, sed molarem quendam deum, molitoribus præfectum, qui & Eunostus dicitur: inde est νόστιμον.* hæc Eustathius. sed de voce νόστιμον quod ait, rectè accipe: nam apud poëtam νόστιμον ἦμαρ, nihil ad hanc dictionis νόστος significationem. sed significat & καρποφόρον, vt explicant veteres. Est & *Himalis* inter Cereris cognomina, vt *Sito*. vide libro decimo. Pro ἐπιμέτρα τῶν ἀλετῶν, legitur apud Hesychium, τῶν ἀλεύρων. id est, *qui efficit vt farina mensura sit cumulata.* Telam texentium cantilena ἔλινος in omnibus Athenæi codicibus nuncupatur. sed melius in Epit. αἴλινος. Caue autem confundas αἴλινον cuius hîc ex Epicharmo fit mentio, cum aliorum scriptorum ælino. nam illi ælino nihil commune cum textoribus: sed tristis cuiusdam cantilenæ est nomen, vt in versu intercalari apud Æschylum Agamemnone: αἴλινον, αἴλινον εἰπέ· τὸ δ' εὖ νικάτω. Eustathius de *lino* & *ælino* cantilenis disputans, ἡ μέν τοι, ait, ἐξ Ἐπιχάρμου χρῆσις ἐθέλησε τὸν αἴλινον ᾠδὴν τῶν ἱστουργούντων εἶναι, ὡς τὸν Λίνον τὸ κύριον ἐγκεῖσθαι τῷ αἰλίνῳ βούλεσθαι, ἀλλὰ τὸ λίνον: Ait, τὰ δράγματα τῶν κριθῶν αὐτὰ καθ' αὑτὰ προσηγόρευον, ἀμάλας. alij scribunt ἀμάλλας. inde ἀμαλλοδετῆρες apud Homerum & Theocritum. vtraque γραφὴ in optimis libris. Sequitur, συναθροισθέντα δὲ καὶ ἐκ πολλῶν μίαν γινόμενα δέσμην, οὔλους καὶ ἰούλους. appellarunt οὔλους tanquam ὅλους: nam ex pluribus manipulis fiebat vnus οὖλος: vel à torto vimine quo cōstringebantur: nam οὖλον est τὸ συνεστραμμένον. id vinculum veteres ἀμάλλιον, posteriores ἀλλόδετον dixerunt. At ἴουλοι appellari fasces isti, inquit Eustathius, πρὸς ὁμοιότητα ἴσως, ἢ τοῦ κατὰ τὴν ἤβην ἰούλου ἐν τοῖς προσώποις, ἢ τοῦ πολύποδος ζωυφίου· ἢ διὰ τὸ ἰέναι εἰς ὁλότητα. In totum quæ fimbriatis similia sunt, ἴουλοι Græcis dicuntur. Cererem, inquit, vocabant ὁτὲ μὲν Χλόην, ὁτὲ δὲ Ἰουλώ. *Chloa* cognomine colebatur in Attico agro, vbi fuisse scribit Pausanias Δήμητρος ἱερὸν Χλόης. idem scriptor cupientem scire eius cognominis caussam, ad sacerdotes reiicit: quæ tamen magis est anceps quàm obscura. Eupolis *Marica*. Ἀλλ' εὐθὺ πόλεως εἶμι· θῦσαι γάρ με δεῖ Κριὸν Χλόῃ Δήμητρι. Sophocles Oedipo Coloneo, Τὸν δ' εὐχλόου Δήμητρος εἰς ἐπόψιον Πάγον μολοῦσαι. Multa ibi scholiastes. Lego vt orationi consulam & veritati: οἱ αὐτοὶ καὶ δημητρίουλοι, καὶ καλλίουλοι. καὶ πλεῖστον οὖλον οὖλον ἵει, οὖλον ἴει. antiquum erat verbum ἵω: cuius postea locum obtinuit ἵημι. Cùm paullo antè dixerit esse *iulum* τῶν ταλασιουργῶν, deinde ex aliorum sententia manipulorum victoribus attribuisset, repetit postea id quod prius dixerat, ἄλλοι δὲ φασὶν ἐριουργῶν εἶναι τὴν ᾠδήν: iulum nempe. De nutricularum næniis quæ hîc nominantur καταβαυκαλήσεις, dictum adfatim ad Theophrasteas Notationes morum, capite περὶ λαλιᾶς. Quintilianus libro primo, capite decimo. *Chrysippus etiam nutricum quæ adhibentur infantibus, allectationi, suum quoddam carmen assignat.* Positum est ι pro αι cum additur, ἦν δὲ καὶ ἐπὶ ταῖς ἰώραις τις ἐπ' Ἠριγόνῃ. nam αἰώραις intelligit. multa ita scripta in libris Glossographorum. at in Pollucis libris, ᾆσμα ταῖς ὥραις προσᾳδόμενον. malè. Rectè autem eruditissimus Leopardus, ἣν καὶ ἀλῆτιν λέγουσιν ᾠδήν. Væ illis qui tanti viri obseruationum reliquos decem libros nobis inuident. Ne errent tirones in subiectis verbis, ἀπέθανε δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Θεόδωρος ὕστερον βιαίῳ θανάτῳ· λέγεται δὲ γενέσθαι Τρύφων τις, ὡς ἐκ τῆς ποιήσεως δῆλόν ἐστι. legendum enim τρυφητής, aut litera minuscula τρύφων τις. eadem sententia. τρύφων, vt τρίβων. Messorum cantilena dicta est λιτυέρσης, à Lityersa Midæ filio, de quo multa in Lectionibus Theocriticis. vide etiam Pollucem libro quarto, capite septimo. Oda pinsentium mulierum dicebatur τὸ πτισικόν. Phrynichus *Comastis*, Ἐγὼ δὲ νῦν δὴ πρῶτα τὸ πτισικόν. vel simpliciter πτισμός. Nicophon, *Chirogastoribus*: Ἀλλ' ἴδι προσαύλησόν σὺ νῷν πτισμόν τινα. *Thesmophoriazusas* accipe non illam quæ extat fabulam: sed alteram eiusdem nominis, de

qua

qua libro primo. *Herculem choragum* Nicocharis appellat etiam Pollux libro VII. cap. XII. Docuerat hic poëta & Herculem γαμούμενον: cuius idem meminit lib. VII. cap. XI. Epicharmi fabula dicta hic *Vlysses Naufragus*, simplici nomine Polluci Ναυαγὸς nominatur libro X. cap. XXX. *Philelias* Apollini sacra sic appellata est ab intercalari versu, qui proprius ei asmati. ἔξιχ' ἔξιχ' ὦ φίλ' ἥλιε. *Vpingi* Dianæ, ab eius deæ nomine Οὖπις. Callimachus in eius hymno, Οὖπι ἄνασσ' εὐῶπι, φαεσφόρε. *Linus & alinus*, inquit, οὐ μόνον ἐν πένθεσιν ἀλλὰ καὶ ἐπ' εὐτυχεῖ μολπῇ κατ' Εὐριπίδην. Scribendum μολπῇ, vt apud Eustath. & Breuiatorem. at μολπὸς est poëta vel cantor. Legam lubens, ὡς μῦθον ἐν τοῖς λεγομένοις Ἰουλ ἔρομεν. *Ius* noti errores per omnes ferè orbis plagas. tamen Ἰουλ libri scripti. *Borcum* Hesychius duobus locis *Bormum* nominat. Βῶρμον, ait, θρῆνον ἐπὶ Βώρμῳ νυμφολήπτῳ Μαριανδυνῶν. accedit scriptura Excerptorum, vbi *Borbus* appellatur. β. at μ. vt scimus passim permutantur. ἀφανισθῆναι hic est, correptum à Nymphis disparuisse, vt Hylam. ideo Hesych. νυμφόληπτον dicit. Μαριανδυνοὺς melius quam Μαριανδυνὸς, ex aliis scriptoribus. Importunitatem verò specta Lector istorum correctorum: qui versus inueniunt, etiam in soluta omni lege oratione: quod cum alibi factum ab iis perperam: tum isto loco sanè quàm ridiculè, in his verbis, Οὐκ ἀπελείποντο δὲ ἡμῶν, &c. Cassander Macedo, inquit, adeò φιλόμηρος fuit, vt & plurimos poëtæ versus memoria teneret: & haberet Iliadem atque Odysseam ἰδίως γεγραμμένας. Puto hoc velle Athenæum: Homeri poëmata à Cassandro fuisse emendata: quemadmodum antè fuerant ab Alexandro & Aristotele. Cassander igitur poësin vtramque Homericam habuit non ex publicis, & vulgatis codicibus descriptam: sed propria ipsius industria correctos. De Homeristis Diomedes libro III. *Olim partes Homerici carminis in theatralibus circulis cum baculo, id est virga, pronuntiabant, qui ab eodem Homero dicti sunt Homerista.* Clearchi liber qui Παροιμιῶν hic inscribitur, alibi nomen habet Περὶ γρίφων: quæ lectio placet magis, vt dictum initio septimi. tamen ne id quidem verum censeo: sed Περὶ γρίφων. vide infrà cap. XV. Totum locum ita debes vertere, *Clearchus libro priore De griphis, Simonides inquit, Zacynthius sedens super sella in theatris, Antilochi versus recitabat.* Sed quis iste fuerit Antilochus, discam lubens si est qui me doceat. In Excerptis Ἀρχιλόχου inuenimus non Ἀντιλόχου. iuuat, quod modò nominatus Archilochus inter eos poëtas quorum versus recitabantur. Quare ita legamus: aut certè τὰ περὶ Ἀντιλόχου. vt intelligamus eam partem ῥαψ. ψ. Iliadis, quæ est de Antilocho. Scrib. Μνασίωνα τὸν ῥαψῳδὸν λέγει non λέγειν.

CAPVT IV.

Magodus. σχινίζεσθαι, *&* σχοινίζεσθαι. σχοινίνη φωνή. σχοίνων *saltatio.* φλοίαξ. ἐπιβόητιλα *seria.* φλέφυρα. κριαδέμεν, *ridere.* *Hesych. corrigitur.* νεασπάτωλον. σπάτος, σπατίον. ἔπσιν περάμειν. σχέδλω. ἄρνια. φωνάριον περιαυγές. *multa emendata.*

MAGODVM esse dictum aiunt docti conuiuæ, τὸν ἀνδρεῖα καὶ γυναικεῖα πρόσωπα ὑποκρινόμενον. Dalecampius legit, ἀνδρεῖα γυναικείοις. repugnant veteres codd. & disertè Eustath. ad Ὀδυσ. ψ. sed virum eruditum non abs re mouerunt sequentia, τὸν ἢ γυναικεῖα ἀνδρείοις λυσιῳδόν. Præterea aliquantò post tribuuntur magodo πάντα τὰ περὶ αὐτὸν ἐνδύματα γυναικεῖα. Magodo dicitur esse *hilarodus* σεμνότερος, quoniam οὐδὲν σχινίζει. Etymologici auctor postquam retulit hominum delicatorum morem, lentiscum habendi in ore, vt dentibus candorem concilient: inde, ait, dicitur χινίζεσθαι. Vellem adiecisset de significatione eius vocis aliquid. neque enim huic Atheneo illa significatio cõuenit, qua sumitur pro lentiscum rodere: sed insignem aliquam in gestu mollitiem designat: qualis fuit pantomimorum, aut Gaditanarum puellarum in theatro Ro. saltantium. Ita autem libri omnes χινίζεσθαι: quorum consensus facit vt diffidam coniecturæ meæ: scribendum esse χοινίζεσθαι: eoque verbo notari impudicos & omnifarios mimorum motus. nam χοινίζεσθαι est flectere se instar iunci. & vocem fractam atque effœminatã Græci vocant σχοινίνην,

vel

vel σχοινίων. Hesych. σχοινίων φωνὴν, τὴν σαθρὰν καὶ διερρωγυῖαν. Fuit etiam genus quoddam saltationis, σχοίνιον Hesychio, χοινίων Plutarcho De musica, nominatum similem, vt probabile est, ob caussam. Arbitrium esto docti & acuti lectoris. Cæterùm quid ea dictione significari auctor voluerit, claret ex sequentibus verbis, σχοινίζεταί τε καὶ πάντα ποιεῖ τὰ ἔξω κόσμου, &c. Magodiam vult auctor sic dictam, ἀπὸ τοῦ οἱονεὶ μαγικὰ προφέρειν. Hesychius magum quem profert nomine Chrysogonum, à quo μαγῳδὴ saltatio est nominata. Legit Eustathius οἱ δὲ φλοίακας οἱ Ἰταλοί. per οι. vulgò φλύακας. vide lib. III. capite IX. Italos hîc accipe, magnæ Græciæ incolas. in his erant Tarentini. Stephanus De vrbibus, ἀνέγραψε καὶ Ῥίνθων Ταραντῖνος φλύαξ, τὰ τραγικὰ μεταρρυθμίζων ἐς τὸ γελοῖον. tamen illum locum aliter acceperunt eruditissimi viri. Recitantur Strattidis elegantes versus è Phœnissis, quibus probatur Bœotos aliter locutos esse ac Græcos alios. Sepiam, inquit vocant ὀπιτθοπίλαν, vel ὀπισθοπίλαν, vt Hesych. scribit & Eustath. apud quem omnium harum vocum Thebanæ dialecti legat qui volet in commentaris ad Odyss. ῥαψ. ε. Pons siue γέφυρα, Thebanis βλέφυρα. ita codd. Athenæi Breu. βλέφυραν. Falsum est Thebanorum dialecto dici τὸ γελᾶν ἐκκεκλάδιμεν. verum est quod reponemus, τὸ γελᾶν δὲ κεγλάδιμεν. auctor & fundus nobis huius emendationis Hesych. qui Bœoticam esse hanc vocem scribit, significantem γελᾶν. sed narro tibi, Lector, vitiosi etiam hîc doctissimi illius critici sunt codd. & scribendum his Strattidis versibus γελᾶν. nam, vt contra Strattidem ex Hesychio emendemus, lex metrica vetat. Quare ita scribe in optimis illis Glossis, Κεγλάδιμεν, γελᾶν. Βοιωτία ἡ λέξις. Non dubitabis Strattidis versum hunc ab Hesychio esse spectatum. Claudit postremus versus Strattidis, Νεασσάτωτον δ' ἦν τι νεοκάττυτον. Scrib. ἦν ἢ δὲ νεοκάττυτον. Emendationẽ Dalec. vitij manifestam lex metri arguit, vt alia taceam. Significat, calceos νεοκαττύτους, id est, quibus suppacta recens solea, dici Bœoticè νεασσάτωτον, vel νεοσπ. Ex hac voce licet coniicere, Bœotis σσάτος corium dici. quare de illis accipio Glossographi verba, σσάτος, δέρμα σκύτος. non dicit, vt ferè solet, cuias vox ea sit, sed hoc nos docet hic Strattidis versus. Idem interpretatur σπάτειον, δερμάτινον. Ergo etiam σπατῆν, opus ex corio facere aut sarcire dixerunt, id est, vt exponit Strattis, καττύειν. Scribe Semi Delij testimonium, quod homines infruniti versu constare existimarunt. οἱ αὐτοκαβδαλοι ἐστεφανωμένοι κιττῷ σχέδην ἐπιῤῥαίνοντο ῥήσεις. non autem ἐπιῤῥαίνον. neque enim est ab ἐπιῤῥαίνω. nam id quidem ineptissimum: sed à περαίνω. ῥήσεις sunt integri poëtarum loci. περαίνειν ῥῆσιν, planè est ῥαψῳδεῖν. alij dicunt ῥήσεις εἰπεῖν. nam & περαίνειν pro εἰπεῖν vsurpant Attici. σχέδην est ἡσυχῇ, & cum lentitudine quadam decora. vel ponitur pro βάδην, cui mox opponitur ταχὺ. Paullo post, αὐτὰ καυνάκας τε περιβεβλημένοι παρέρχονται. alij has vestes appellant καυνάκας. & ita fortasse scribendum hîc quoque. Cogitemus de proximis verbis, οἱ μὲν ἐκ παρόδου, οἱ δὲ κατὰ μέσας τὰς θύρας βαίνοντες ἐν ῥυθμῷ. Venerat in mentem κατὰ μέσας τὰς χορείας. sed nihil pronuntiare tutius est. In tertio versu distingue post ἀπαρθένευτον maiore distinctione: & postea scribe, ἔτι τοῖς πάρος κεχήμεθα τὴν ᾠδαῖσι. Omninò autem in primo Eubuli, ἕστηκας ἐν πύλαις. Nono versu, Παρεγκέκαπται στεγνὶ ἐντὶ ἡ δέκα. non displicet coniectura Dalec. τ' ἀρνία. *agniculi.* magis tamen placet vel ἄρνια pro ἀρνεῖα. supple κρέα. vt dicimus λαγῷα, simpliciter pro leporinæ frustis. vel σπρνία: vt ea significentur, quæ in superioribus libris σπθύνια & σπθέδια dicebantur. culinæ & macelli sunt vocabula. Decimus Antiphaneæ ῥήσεως olim corruptus est, Κεστρεῖς λεπιδωθεὶς καὶ † σπαδωθεὶς, χελωθεὶς, σφαγεὶς. Dalec. ἀλλ' ἐπαδωθεὶς: rectè: si negligere modulũ versus rectum est. idem dixeris de Breuiatore, qui scribit, Κ. λ. σπαδωθεὶς, σφαγεὶς, χελωθεὶς. Nos legimus, Κ. λ. καταπλυθεὶς, χ. σ. seruato metro, plana sententia. In penultimo, ὥστ' ἔσωθι μὴ μέλλε, χώρει. δεῖ γὰρ ἠριστηκότας, versum corrumpunt prima verba ὥστ' ἔσωθι: quæ non sunt Antiphanis, sed Sophonis qui Antiphaneam ῥῆσιν pronuntiabat. quanquam fieri potest, vt ea fuerit vltima dipodia præcedentis versus, cuius cætera omnia, more suo, Athenæus prætermiserit. Deprauatus est & Clearchi vltimus, τὸ φωνάριον ἡμῖν περίσαρχον γίνεται. Legam, περίαυγον, aut περιαυγὲς, *vox clara*, cur non ita dici queat, sicut φωνὴ λαμπρὰ & μέλαινα?

CAPVT V.

Musica παιδιὰ *&* παιδεία. διάφοροι τὰς γνώμας. *Musica vis ad sedandas animi perturbationes.* ἀνὴρ τοῖς ἤθεσι διαφορῶν. *Cantiones ad medelam morborum adhibita.* καταυλεῖν τοῦ τόπου. Ananius *poëta. item alia.*

DE musica deinceps tractatur. Ait, πάντων ἐπαινέσαντες τὴν παιδιὰν ταύτην. musicam vocat παιδιὰν, non malè. Est enim animi quædam oblectatio ad modum lusus. Censeo tamen παιδείαν ταύτην scripsisse Athenæum. confirmant sequentia. Ait, καὶ γὰρ τὰ ἤθη παιδεύει καὶ τοὺς θυμοειδεῖς καὶ τὰς γνώμας διαφόρους καταπραΰνει. furiosi & qui mente non constant διάφοροι τὰς γνώμας dicuntur: quasi in diuersa rapti. Quod autem musica grauiores animi motus demulceantur, componantúrque ignorat nemo. Illustre & certum in Saule exemplum, omnibus Christianis notum. Multa in hanc sententiam proferri possent ex antiquis scriptoribus: quibus lubens supersedeo. Afferam tantum quæ de ea te legi in Græcis commentariis libri Hermogenis Περὶ ἰδεῶν. non enim omnium manibus teritur ille liber. Probatus scriptor ille musicam vim quandam in animum habere, ὁ Τιμόθεος, ait, αὐλήμασιν ἐκίνει πρὸς θυμὸν καὶ ὅπλα τὸν Ἀλέξανδρον. καὶ Λακεδαιμόνιοι πρὸς τὸν ἐμβατήριον τοῦ αὐλοῦ ῥυθμὸν κατὰ πολεμίων ἐχώρουν. φασὶ δὲ καὶ τοὺς Πυθαγορείους εἴποτε κινηθεῖεν αὐτοῖς τὰ πάθη, ἢ ὀργὰς ἰσχυρὰς ὑπ' αὐτῶν κατεχομένους διαστεῖλαι, διά τε ἐν αὐλοῖς τε καὶ κιθάραις ῥυθμῶν μεταγαγεῖν ἐπὶ τὸ ἡμερώτερον τὴν ψυχήν. ὁ Πυθαγόρας δὲ ὡς Ἰάμβλιχός φησιν, ἐν τῷ Περὶ τῆς Πυθαγορείου αἱρέσεως, μέσων νυκτῶν ἀστρονομούμενος, νεανίαν τινὰ σὺν αὐλητῇ κωμάζοντα μετὰ λαμπάδος κατ' αὐλητρίδος (scripti. καὶ αὐλ. sed deesse aliquid patet.) τοῦ τε οἴκου αὐτῆς ἐμπρῆσαι ὁρμῶντα διὰ ζηλοτυπίας, ἐπέσχε τῆς μανίας, παρακελευόμενος τῇ αὐλητρίδι μεταβάλλειν τὸν ῥυθμὸν ἐπί τι καταστηματικώτερον μέλος, τὸ καλούμενον σπονδεῖον. Ἐμπεδοκλῆς δὲ ὁ Ἀκραγαντῖνος ὁ Πυθαγόρου μαθητὴς, ὁ Κωλυσανέμας ἐπίκλην, σπασαμένου τινὸς ἤδη κατὰ τοῦ πλησίον τὸ ξίφος, ὃς ἐδόκει τὸν πατέρα τοῦ θυμουμένου ἀνῃρηκέναι, ἀναρμοσάμενός τι καταστηματικὸν τῇ κιθάρᾳ μέλος, ἣν ἔτυχε μετὰ χεῖρας ἔχων, διεκώλυσε τὸν φόνον γενέσθαι, χαλάσας τοῦ νεανίσκου τὸν θυμὸν μαλθακωτέρῳ ῥυθμῷ. Habes hîc nonnulla quæ non temerè alibi legas: at quod de Pythagora narrat, paucis perstringit Quintilianus, *Pythagoram*, ait, *accepimus, concitatos ad vim pudicæ domui afferendam iuuenes, iussa mutare in spondeum modos tibicina, composuisse.* Sequitur ex Chamæleone Pontico, Κλεινίας καὶ τῷ βίῳ καὶ τοῖς ἤθεσι διαφορῶν, &c. Ælianus eandem historiam recitans ex eodem, vt puto, & sæpe obseruauimus, scriptore. pro istis habet, Κλεινίας ἀνὴρ ἦν σπουδαῖος τὸν τρόπον. Vt igitur eadem sententia sit etiam in Athenæo, scribendum διαφέρων pro διαφορῶν. *vir excellens vita & moribus.* sed cogitemus amplius de hoc loco. Scripta lectio, καὶ τῇ γνώμῃ καὶ τοῖς ἤ. vt videatur ad ista alludens Athenæus scripsisse, τοὺς τὰς γνώμας διαφόρους καταπραΰνει. Addit, ὅτι δὲ καὶ νόσους ἰᾶται μουσικὴ Θεόφραστος ἱστόρησεν ἐν τῷ Περὶ ἐνθουσιασμοῦ. Apollonius in historiis mirabilibus, Ἄξια δὲ ἐστιν ἐπιστάσεως τὰ εἰρημένα Θεοφράστῳ ἐν τῷ Περὶ ἐνθουσιασμοῦ. φησὶ γὰρ ἐκεῖνος τὴν μουσικὴν πολλὰ τῶν περὶ ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα γινομένων παθῶν ἰατρεύειν. καθάπερ λειποθυμίαν, φόβους, καὶ τὰς ἐπὶ μακρὸν γινομένας τῆς διανοίας ἐκστάσεις. ἰᾶται γάρ φησιν ἡ καταύλησις καὶ ἰσχιάδα καὶ ἐπιληψίαν. Et testatur idē paullo post, plurimos adhuc sua ætate præsertim Thebanos, cantionem tibialē ad morborū medelā adhibuisse. mitto quæ scribit Galen. καταυλεῖν τοῦ τόπου est, *super loco affecto tibia canere.* Cælius Aurelian. ita expressit, *Philistionis frater scribit quendā fistulatorē loca dolentia decātasse.* Lege & distingue, τρία γὰρ καὶ γενέσθαι Ἑλλήνων γένη, Δωριεῖς, Αἰολεῖς, Ἴωνας, οὐ μικρὰς οὔσης διαφορᾶς ἐν τοῖς τούτων ἤθεσι. Λ. &c, οὐ πανοῦργον δὲ ἀλλὰ ἐξηρμένον καὶ τεθαρρηκός. cum Dalec. De Laso & eius hymno in Hermioneā Cererem satis lib. x. & de *Clymeno*: qui est Plutus. eius coniūx Proserpina Græcis dicta & Μελίβοια & Μελιτώδης. estque, opinor, duarum harum appellationū eadem ratio. Lege Theocriti scholiasten ad idyllium x v. & Porphyrium in disputatione de antro Nympharum. In Lasi verbis perperam scribuntur multa: quæ ita pro virili emendare conabamur: Δάματρα μέλπω κόραντε Κλυμένοιο ἄλοχον Μελίβοιαν, ἀνάγων Αἰολίδ' ἀνὰ βαρύβρομον ἁρμονίαν. *hymnum meum redigens ad Aeolicam harmoniam.* id est, aptans ei harmoniæ. Subiicitur, ἐπεὶ οὖν τὸ μέλος ἐστὶν ὑποδώριον, καὶ τὰ μέλη εἰκότως Αἰολίδα φησὶν εἶναι τὴν ἁρμονίαν ὁ Λάσος.

λάσος. manifeſtò παρέλκουσιν hæc verba, καὶ τὰ μέλη. niſi aliquid latet hîc grauioris mali. Cæterũ Αἰολίδα μολπὰν dici eam quę ſit Dorica, Strabo nos dudum admonuit. Paullo poſt è libris nonnulla adiecimus, ſed eſt oratio adhuc ſuſpenſa & ἀκατάλληλος: Fortaſſe aliquid deeſt amplius. In quibuſdam ſcriptum offendimus, Δώριον μὲν ὠ νομίζων. pro νομίζουσι. neutrum rectum eſt. Scribo, νομίζειν. non auſi ſunt, inquit, harmoniam Æolidem Doricam appellare: ſed hypodoricam, ceu paullo minus quàm Doricam, dixerunt. Scribe, φασὶ δὲ Πύθερμον τὸν Τήϊον ἐν τῷ γένει τῆς ἁρμονίας ταύτης ποιῆσαι σκολιὰ μέλη. aut fortaſſe σκολιά. Sequitur de hoc Pythermo, οὗ μνημονεύει Ἀνάνιος ἢ Ἱππώναξ ἐν τοῖς ἰάμβοις. *Anany* nomen mutauit Dalec. in *Clazomenium*: & Hipponactem qui fuit Epheſius, Clazomenium ab Athenæo putat appellatum. hæc verò coniectura immanis eſt. Lego, Ἀνάνιος ἢ Ἱππώναξ. ita ſolet loqui Athenæus de iis ſcriptis quorum incertus auctor. Ananio vetuſtiſſimo poëtæ non ſemel iniqui fuerunt operis huius interpretes. Plura de eo nos in ſuperioribus. Si cui ſeruandus potiùs videatur locus vacuus, ad denotandum deeſſe Ananij teſtimonium non repugnabo. Non longè poſt ſcribendum, τρεῖς ἂν αὗται, καθάπερ ἐξ ἀρχῆς εἴπομεν, εἰσὶν ἁρμονίαι, ὅσα καὶ τὰ ἔθνη. *Sipylum* aſſignat Lydiæ: alij Phrygiæ. Lege Strabonem. Polybij locus inſignis paullo mox deſcriptus, extat libro quarto magni hiſtorici. Ita autem ille incipit: Οὐ γὰρ ἡγητέον μουσικὴν ὡς Ἔφορός φησιν ἐν τῷ προοιμίῳ τῆς ὅλης πραγματείας, οὐδαμῶς ἁρμόζοντα λόγον αὐτῷ ῥίψας, ἐπ' ἀπάτῃ καὶ γοητείᾳ παρεισῆχθαι τοῖς ἀνθρώποις. pro οὐχ ἡγητέον dixit Athenæus, οὐ περιληπτέον. niſi ille ſcripſerat, οὐ γὰρ ὑποληπτέον. Mox, χορεύουσι κατ' ἐνιαυτὸν τοῖς Διονυσιακοῖς αὐληταῖς, *præbent ſe chori loco Bacchicis tibicinibus*. ſcriptura hæc eſt omnium exemplarium Athenæi: in Polybio eſt αὐλοῖς. Supple mox cum labe ſententiæ omiſſa verba, & ſcribe, οὐχ ὑπὸ τὰς ἀγωγὰς ποιοῦνται διὰ τ ἐπεισάκτων ἀκροαμάτων. ſcribe etiam aliquanto poſt, παραχρῆμα αὐτοὺς ἐξεκήρυξαν. & vide Polybium. item Κυναιθεῖς per υ non ι. φρύγιος ὀσμὴ, venuſta tranſlatione à ſenſu auditus ad ſenſum olfactus, dicitur odor ſuauis & mollis, qualis eſt Phrygia harmonia. Ita accipiendum in iſtis, Ἀγίας ὁ μουσικὸς ἔφη τὸν λιβανωτὸν τὸν ἐν ταῖς ὀρχήστραις θυμιώμενον τοῖς Διονυσίοις, φρύγιον ποιεῖν ὀσμὴν τοῖς αἰσθανομένοις.

CAPVT VI.

Χαλκιδικαὶ σπάθαι. νώροψ χαλκός. κύπασις. *Virtus bellica olim maximo in pretio. Æſchyli epitaphium. Lacedæmonij ter Muſicæ vindices. Saltantium* σχήματα. λέγειν κατὰ τὴν ὄρχησιν. ὑπορχήματα. Phialia *&* Phigalia.

N Alcæi verſibus non capio illa, θώρακές τε νέῳ λίνῳ. & cenſeo ſcribendum, νέω λίνω Doricè. *thoraces noui lini*. Id eſt, linei noui: vel, ἀσπίδες τε πολλαί. Parum etiam intelligo proxima verba. Κοιλαί τε κατ' ἀσπίδες βεβλημένον, ſed neque alius quiſquam mortalium capiat, quin emendarit priùs. Lego, κεῖνται δὲ καὶ ἀσπίδες βεβλημένων, *iacent in meis ædibus, & clypei occiſorum*. vel κεῖνται δὲ ἀσ. Scripti quidam βεβλημέναι: quod etiam ferri poteſt. Quemadmodum autem neceſſario hæc erant emendanda: ſic errant grauiter qui hæc πὰρ δὲ Χαλκιδικαὶ σπάθαι, *propè ſunt Chalcidica ſpathæ*. cenſent corrigenda & legunt Χαλυβδικαί. Veteres Chalcidica appellabant opera ex ferro aut ære alióve metallo: quia Chalcide in Eubœa cœpta conflari opera ex ære: quod probant antiqui argumento ex ipſo nomine petito. Stephanus, τινὲς Χαλκιδεῖς φασὶ κληθῆναι διὰ τὸ χαλκουργεῖα πρῶτον παρ' αὐτοῖς ὀφθῆναι. vel *Chalcidicas* expone Scythicas. Chalcis enim vrbs nobilis fuit Scytharum, cuius meminit idem Stephanus. Vtriuſque interpretationis ſubobſcurè meminit Heſychius. Similiter apud poëtam νώροπα χαλκὸν exiſtimarunt quidam è veteribus dici à gente illa quæ poſtea leuiter mutato nomine appellata eſt Norica: ibi enim antiquiſſima ex ære & ferro facta eſſe opera. Clemens Alex. Νώροπες ἔθνος ἐστὶ Παιονικόν, νῦν δὲ Νωρικοί· χαλκὸν δὲ κατειργάσαντο χαλκὸν, καὶ σίδηρον ἐκάθηραν πρῶτοι. Ait Alcæus, Παρ δὲ ζώματα πολλὰ καὶ κυπασίδες. Lego κυπασσίδες. Heſychius, κύπασις, περίζωμα καὶ χιτωνίσκος. ex Alcæo colligas, cingulum militare ita dictum, aut aliquam aliam armaturæ

partem. plura Suidas : apud quem fcriptum κύπασις. Poftremò addit lyricus : ἐπειδὴ προέπεσε ὑπὸ ἱερὸν ἴσαμον τόδε. Corrigo, προέπεσον. *quia primus fletimus in ea pugna.* Vulnus acceptum diffimulat periodus hæc, οἱ παλαιοὶ τὴν ἀνδρείαν ὑπολαμβάνοντες εἶναι μεγίστην τῶν πολιτικῶν ἀρετῶν, καὶ ταύτῃ τὰ πολλὰ προσένεμον ἢ τοῖς ἄλλοις. In Epitoma eft τὰ πολιτικὰ non τὰ πολλά. Lego, καὶ ταύτῃ τὰ πολλὰ, (vel τὰ πολιτικὰ) δεῖν προσνέμειν ἢ ταῖς ἄλλαις: *& huic virtuti cenfebant deferendam effe reip. adminiftrationem, non alys.* vel τοῖς ταύτην ἔχουσι τὰ π. δ. π. ἢ τοῖς ἄλλοις. *bellica virtute praditis committendam effe Remp. non alys.* Quanti autem veteres fortitudinem fecerint, quæ Romanis ἁπλῶς *virtus* eft dicta, vt obferuat Iuftinianus Imper. non eft hic locus exponendi pluribus. Ipfa vtriufque linguæ vocabula multa, primorum hominum iudicium hoc fuiffe, arguunt clarè : vt omittam grauiffimas rationes ex penetralibus cùm philofophiæ tum hiftoriæ, quibus id poffit demonftrari. Æfchylus, inquit nofter, vir tantus in poëfi, nihilominus infcribi monumento præoptauit fortitudinem, & fortia fua facta ποιήσας : id eft, *factis verfibus*, qui fequuntur. Ἀλκὴν, &c. In Aefchyli vita legimus, Geloos apud quos extremum ille vitæ diem obiit, publicum ei funus feciffe virtutis ergo : eiúfque tumulo tetraftichum infcripfiffe, cuius pars pofterior ij funt verfus, quos adfert Athenæus, & ab ipfo Aefchylo fcribit effe compofitos: quod in ipfius vita non legas. minus commodè ifta docti acceperunt. Lege verba Epicharmi, οὐκ ἔστι διθύραμβος ὅκχ' ὕδωρ πίνῃ. Soliti gloriari Lacedæmonij fe τρὶς ἤδη σεσωκέναι διαφθειρομένην τὴν μουσικήν. hoc eft, ter à fe muficos effe coërcitos, qui in emendanda veteris muficæ harmonia peruersè fuerant ingeniofi. Rectè fcriptum τρίς : confentiente hiftoria, quæ in tres muficos Terpandrum, Timotheum, & Phrynidem fimilem ob cauffam animaduerfum teftatur. Φορτικῶς ὀρχήσασθαι eft, *ineptè & indecorè faltaffe.* non *laboriosè*. non etiam *grauiter*. neutrum horum fignificat τὸ φορτικῶς. Fallitur eruditus interpres, qui in his, συνετίθεσαν οἱ ποιηταὶ τοῖς ἐλευθέροις τὰς ὀρχήσεις, καὶ ἐχρῶντο τοῖς σχήμασι σημείοις μόνον τῶν ᾀδομένων : σχήματα interpretatur de iis quas vulgò mufici *tablaturas* vocant. Atqui fic exponi mens auctoris debuerat : *Poëta faltationes liberis affignabant : & figuris* faltationum *vtebantur tantum pro fignis eorum qua voce canebantur : femper in ys animum feruantes virilem & generofum: quam ob cauffam* ὑπορχήματα *appellarunt, quafi dicas, faltationes voci fubferuientes Si quis autem figuras exprimeret non feruato modo, & cantionibus congruens nihil diceret in faltatione, eum improbabant.* διατίθεσθαι τὴν σχηματοποιΐαν, vt lib primo, διατίθεσθαι ὑπόρχημα. Venuftè dictum eft, λέγειν κατὰ τὴν ὄρχησιν, pro exprimere aliquid faltando, congruentia faltationis cum eo quod voce canitur. Hoc vocat λέγειν : vt apud poëtas indices animi oculorum nutus dicuntur *loquaces*. Quas nominat *figuras faltationis*, Ariftoteles *rythmos figuratos*, inquiens in libello De poëtica, οἱ ὀρχησταὶ διὰ τῶν σχηματιζομένων ῥυθμῶν μιμοῦνται καὶ ἤθη καὶ πάθη, καὶ πράξεις. Proprium huius ftudij vocabulum eft σχήματα. Ariftophanes *Pace* : μηδαμῶς πρὸς θεῶν Πρᾶγμα κάλλιστον διαφθείρητε διὰ τὰ σχήματα. id eft, *faltationis cauffa*. & σχηματίζειν idem ac *faltare*. ibidem, Ἀλλ' ἔγωγ' οὐ σχηματίζειν βούλομαι· ἀλλ' ὑφ' ἡδονῆς Οὐκ ἐμοῦ κινοῦντος αὐτὰ τὰ σκέλη χορεύεται. Quod ait de appellatione *hyporchematum*, illuftrat Lucianus in libro De faltatione. Ἐν Δήλῳ δέ γε οὐδὲ αἱ θυσίαι ἄνευ ὀρχήσεως, ἀλλὰ σὺν ταύτῃ καὶ μετὰ μουσικῆς ἐγίνοντο. παίδων χοροὶ συνελθόντες ὑπ' αὐλῷ καὶ κιθάρᾳ, οἱ μὲν ἐχόρευον, ὑπωρχοῦντο δὲ οἱ ἄριστοι προκριθέντες ἐξ αὐτῶν. τὰ γοῦν τοῖς χοροῖς γραφόμενα τούτοις ᾄσματα, ὑπορχήματα ἐκαλεῖτο. Lege Athenæum libro primo. In veteri epigrammate quod inferius recitatur, fcribebam, ἦν δ' Ἄναξ Φιγαλεύς. Phigalia vetus Arcadiæ oppidum, non obfcuri nominis. fed rectum eft Φιαλεύς, cuius vocis præs eft nobis Stephanus De vrbibus. *Phialia* eadem quæ *Phygalia*. Poftea lego, ἦ ῥα θεοῖσιν ἐν Σικυῶνι x. Diftingue & fcribe, ὅθεν ἐπινοήθησαν αἱ καλούμεναι πυρρίχαι, καὶ πᾶς ὁ τοιοῦτος τρόπος τῆς ὀρχήσεως, καὶ αἱ πολλαὶ παρονομασίαι αὐτῶν.

CAPVT VII.

Saltationum plures modi. Nomina quadam eo fpectantia illuftrantur. Scamon. *vetus fcriptor.* Pyrrichus *nomen Laconicum.* προσῴδιον *fiue* προσόδιον. apoftolicus *modus. Pronomi inuentum.*

Saltationis

SALTATIONIS olim multi modi ſchematis & nominibus diſcreti. Exempla aliquot referuntur ab Athenæo, & Iulio Polluce libro quarto, capite XIIII. ſed multas appellationes ab vtroque eſſe prætermiſſas, non eſt dubium. Lucianus, Πολλοὶ πρὸ ἡμῶν περὶ ὀρχήσεως συγγεγραφότες, τὴν πλείστην διατριβὴν τῆς γραφῆς ἐποιήσαντο, πάντα τῆς ὀρχήσεως τὰ εἴδη ἐπεξιόντες, καὶ ὀνόματα αὐτῶν καταλέγοντες, καὶ οἷα ἑκάστη, καὶ ὑφ᾽ ὅτου εὑρέθη, πολυμαθείας ταύτην ἐπίδειξιν ἡγούμενοι παρέξειν. auctores qui de ſaltatione ſcripſerunt, indicatos hic à Luciano, habes enumeratos infrà poſt aliquot pagioas. Saltationem ἀπόκινον, inquit Athenæus, ὕστερον μακτρισμὸν ὠνόμασαν. Pollux, Βακτρισμὸς δὲ καὶ ἀπόκινος, καὶ ἀπόσειστις ἀσελγῆ εἴδη ὀρχήσεων, ἐν τῇ τῆς ὀσφύος περιφορᾷ. *Mactriſmus* & *bactriſmus* ſiue *bactriaſmus*, idem. β pro μ poſitum ex praua conſuetudine ſcribentium. nam verior lectio noſtra quàm Pollucis. Heſychio μάκτρα appellatur. Sequitur, ἣν καὶ πολλαὶ γυναῖκες ὠρχοῦντο, ἃς καὶ μακτριστρίας ὀνομαζομένας οἶδα. videtur poſtulare analogia, vt μακτριστρίας ſcribatur. cæterùm incerta veritas. *Dactylum* ſaltationem deſcribit Heſychius: ex quo & Polluce multa hîc ſtudioſorum diligentia illuſtrabit. νιγλαρισμὸς, Heſychio dicitur νιβατισμός. In Excerptis νιτισμός. & μίγλας pro μόγλας. κερνοφόρος ea eſt quam ſaltabant cernophori, de quibus libro ſeptimo. *anthema* ſaltatio, à floribus eſt appellata, vt ex nomine paret: nam ἄνθος & ἄνθεμον ſignificatione non differunt. paret etiam ex ſubiectis verbis, quæ quidem ita concipiuntur in Excerptis. ποῦ μοι τὰ ῥόδα; ποῦ μοι τὰ ἴα; ποῦ μοι τὰ καλὰ σέλινα; ποῦ μοι ταδὶ τὰ ῥόδα; ταδὶ τὰ ἴα; ταδὶ τὰ σέλινα; *Chitona* ſiue *Chitonea* Dianæ propriam ſaltationem, fuiſſe & ipſam nominatam Chitoneam, per eſt vero ſimile: quia tamen hoc Athenæus non dicit, interpretes ipſum potius ſequi par erat. *Angelica* πάροινος Heſychio eſt ἀγγελὴν παροίνιος. Inter ſchemata ſaltantium nominantur *xiphiſmus*, *calathiſmus*, *callabides*. auctore Heſychio, ξιφίζειν etiam *ſaltare* ſignificat. ſaltationem autem *xiphiſmum*, alio nomine *cola* vocabant, teſte eodem, in voce κῶλα. καλλαβίδες alibi in hoc libro κολλαβίδες. minus probo: nam exiſtimo eſſe Heſychij καλαβίδα. Æſchyli *Theoros*, inuenio duplicem habuiſſe titulum vt multa alia dramata. nam Heſychius in ἰαμβίς, nominat Θεωρὸς ἢ Ἰσθμιασταί. Sunt è ſchematis, etiam θερμαστρὶς & κατερίδες. imò θερμαστρὶς & ἐκλακτίδες. ita legendum ex Polluce. cuius verba, ἐκλακτίδες καὶ θερμαστρίδες ἔντονα ὀρχήματα. Aliis criticis thermaſtris exponitur ὄρχησις ἔντονος καὶ διάπυρος ταχεῖα. *Sicinnus* ille Barbarus à quo dicta eſt *ſicinnis* ſaltatio, ipſe eſt liberorum Themiſtoclis pædagogus, homo Perſa: qui meruit aſtutia ſuâ inter claros Græciæ propugnatores illorum temporum nominari. Huc facit Clementis Alexandr. locus. Καὶ τῶν Θεμιστοκλέους παίδων ὁ παιδαγωγὸς Σίκιννος, οἰκέτης ῥάθυμος ἦν. ὀρχεῖσθαί φασιν αὐτὸν καὶ σικιννίζειν εὑρηκέναι. Super ſicinnide laudatur Σκαμων ἐν τρίτῳ Περὶ εὑρημάτων. paullo poſt dicitur idem Scamno. apud Euſebium *Scammo*. Clementi *Scamo* vt hic. & omnino rectum Σκάμων. vt apud Suidam. Porrò antiqua ſaltatio pedum motu ſolùm peragebatur: poſtea acceſſit motus & geſticulatio manuum: quæ etſi recens inuentum non eſt: nam Leſbonax auctor antiquiſſimus χειρισόφους appellauit, quos alij ὀρχηστάς: ante Auguſtum tamen perfecta non eſt. Tunc conſummata eſt ars pantomimorum, ſolertium quicquid vellent pedibus manibuſque loqui. Propterea ſcribitur hic, πρότερον δὲ εὕρηται ἡ περὶ τοὺς πόδας κίνησις τῆς διὰ τῶν χειρῶν. recte paullo poſt ſcribitur, φθέγμα μηδὲ μέλος, μηδ᾽ αἰδοῖα κακὸς εἶ: etſi apud poëtam vnde habet, erat, μηδ᾽ αἰδοῖα καλὸς εἶ. Pyrricham dixêre quidam à Pyrricho Lacone eſſe nominatam. qui opinationis ſuæ hanc afferebant rationem, Λακωνικὸν γὰρ εἶναι μέχρι καὶ νῦν ὄνομα τὸν Πύρριχον. quoniam, aiebant, *Laconicum nomen etiam nunc eſt Pyrrichus*. intellige nomen viri proprium. Non eſt vanum argumentum. nam etiam in propriis nominibus differentia poteſt obſeruari inter Græciæ populos. πύῤῥιχος autem Dorica vox eſt, & eum eſt κύριον ὄνομα, & cum ἐπιθετικόν. Theocritus, λεπτὸς μάν χ᾽ ὡ ταῦρος ὁ πύῤῥιχος. Saltationis τρόποι ὀσχοφορικοὶ ij ſunt, qui ab oſchophoris ſeruabantur cum oſchophoria celebrabant. Excerpta ὠσχοφορικοί. quam ſcripturam alibi quoque obſeruauimus. nota celebritas Atheniēſium ex Harpocratione, Plutarcho, & Photij grammaticis Excerptis. Errant qui confundunt modos *proſodiacos* & *apoſtolicos*. diuerſi enim ſunt. Προσώδιον ſiue προσόδιον (nam vtrumque præferunt multorum ſcriptorum codices) carmen eſt ab iis cantari ſolitum, qui ad Apollinem accedebant. Exempla quæ paſſim ſunt obuia non adferemus, ne operam abutamur. Inde & προσωδιακὸν ſiue προσοδιακὸν μέτρον

apud metricos: & *prosodiaca* saltatio hic. *apostolicus* modus quod ex ipso nomine licet conijcere, is est, qui conuenit τοῖς ἀποστόλοις vel ἀποστολεῦσι: quæ erant apud Græcos præfecturæ nauticæ vocabula. Redit deinde Athenæus ad sermonem de tibiis, &, Olim, inquit, ἦσαν ἴδιοι καθ' ἑκάστην ἁρμονίαν αὐλοί, καὶ ἑκάστοις αὐληταῖς ὑπῆρχον αὐλοὶ ἑκάστῃ ἁρμονίᾳ πρόσφοροι ἐν τοῖς ἀγῶσι. Πρόνομος δ' ὁ Θηβαῖος πρῶτος ηὔλησεν ἀπὸ τῶν αὐλῶν τὰς ἁρμονίας. prior periodus planissima. fuisse olim & harmonias tres, & tria genera tibiarum diuersarum. posterior de Pronomo obscura est, quia corrupta. desunt enim nonnulla, vt facile intelligent eruditi, qui mediocrem attentionem adhibuerint. Eruditissimus vir ita vertit. *Pronomus Thebanus primus pro varietate tibiarum modos distinxit.* hæc sententia neque præcedentibus cohæret, neque ex edita lectione potest elici: & omnino falsa est. nam contra, primus omnium Pronomus, discrimen tibiarum quod obtinuit apud vetustiores sustulit. Pausanias in Bœoticis: τέως μέν γε ἰδίας αὐλῶν τρεῖς ἐκτῶντο οἱ αὐληταί· καὶ τοῖς μὲν αὔλημα ηὔλουν τὸ Δώριον. διάφοροι δὲ αὐτῆς ἐς ἁρμονίαν τὴν Φρύγιον ἐπεποίηντο οἱ αὐλοί. τὸ δὲ καλούμενον Λύδιον ἐν αὐλοῖς ηὐλεῖτο ἀλλοίοις. Πρόνομος δὲ ἦν ὃς πρῶτος ἐπενόησεν αὐλοὺς ἐς ἅπαν ἁρμονίας ἔχοντας ἐπιτηδείους· πρῶτος δὲ διάφορα ἐς τοσοῦτον μέλη ὑπ' αὐτοῖς ηὔλησε τοῖς αὐλοῖς. Quamobrem ita emendabis, Π. δ' ὁ Θ. π. ηὔ. ἀπὸ τῶν αὐτῶν αὐλῶν τὰς τρεῖς ἁρμονίας.

CAPVT VIII.

Μουσικὴ πάνδημος. ἐκβολή. ἡ λήγουσα. μέλος. *Homeri poësis* μεμελοποιημένη. Choragi *qui*. sambuca. *Polybij & Plutarchi loci animaduersi. alia multa.*

KAI ἐς μεγάλην διαφορὰν προελήλυθεν ἡ πάνδημος αὕτη μουσική. Omissio literæ vnius deprauat totam sententiam. Legendum, διαφθοράν. tantulum errorem non deprehenderunt acuti homines. qui etiam non animaduertunt allusum esse voce πάνδημος, ad Volgiuagã Venerem, quæ Græcis πάνδημος cognominatur. & de hac & de Cœlesti Apuleius in Apolog. multa. Videtur, ait, antiqua Græcorum sapientia τῇ μουσικῇ μάλιστα ᾖ δεδομένη. putem scribendum, δεδεμένη. duriusculum hoc, fateor: at illud plus quàm durum. Versus acephali exemplum ex Homero affertur, Ἐπίτονος τέτατο βοὸς ἶφι κταμένοιο. cui licet addas ex eodem poëta, Ἐπίτονος βέβλητο βοὸς ῥινοῖο τετευχώς. Extremum versum appellat ἐκβολὴν, quando scribit, Μύουροί εἰσιν οἱ ἐπὶ τῆς ἐκβολῆς τὴν κολότητα ἔχοντες. Eustathius descriptis verbis Athenæi: ἔνθα, inquit, σημειῶσαι ὅτι ἐκβολὴν ἔφη τὴν λήγουσαν, ὡς ἐκ μεταφορᾶς τῶν ποταμίων ἐκβολῶν. Vulgò grammatici τὴν λήγουσαν appellant syllabam dictionis vltimam. si ita accipit hic Eustathius, incogitanter nimis ἐκβολὴν in hoc Athenæi loco interpretatur τὴν λήγουσαν. nam exempli gratia, hic versus Καλὴ Κασσιέπεια θεοῖς δέμας εἰκυῖα, miurus est. vitium tamen non in vltima syllaba postremæ dictionis: sed in prima syllaba. sed Eustathius opinor, λήγουσαν intelligit, dictionem, non autem syllabam. Non puto Græcum verbum esse εὔτυχος. Ita lego mox cum Excerptis, Λάκων ὁ τέττιξ, εὔτυκος εἰς χορόν. vel εὔτυκτος. *Laconicus est musicus, aptus ad choreas.* Sequitur, διὸ καὶ οἱ ποιηταὶ διετέλουν οὕτως προσαγορεύοντες τὰς ᾠδάς. *propterea poetæ sua cantica sic nominare perseuerarunt.* quomodo? nempe μέλη. colligo ex superioribus. Propriè μέλος dicitur carmen μεμελοποιημένον: id est, in cuius compositione habita ratio harmoniæ, vt cani possit. talia sunt Lyricorum in primis carmina. sed & aliorum antiquorum poëtarum carmina habuisse μελῳδίας, vt Homeri, Xenophanis, Solonis, Theognidis, Phocylidis, necnon Periandri, antè dictum est Athenæo. qui nunc ait, ex eo factum esse, vt omnes poëtę sua carmina appellent ᾠδὰς & μέλη. Exemplum quod adiectum est, imperfectum ad nos peruenit: vt neque de auctore constet, neque de sententia multo magis. Quis enim dubitet illa esse corrupta? καὶ μέλεα μελιπτέρωτα Μουσῶν. Scribo, καὶ μέλεα. μέλη πτερωτὰ Μουσῶν. *carmina alata Musarum.* Poëtæ se vocant alites, & θείους ὄρνιχας: versibus suis tribuunt alas. vulgata res. Mox, καὶ τὸ χρησόμενον, καὶ μὴ παραβαίνειν τοὺς ἀρχαίους τῆς μουσικῆς νόμους. Non bene ista cohærent: neque enim alia hîc incipit sententia, sed continuanda ista cum superioribus. *Choragos*, inquit, hodie vocant eos, qui pecunia sua chorum conducunt & instruunt: at primitus χορηγὸς dicebatur is qui erat verè ἡγεμὼν τοῦ χοροῦ: cuius erat officium, videre ne imperitiâ chori aut lasciniâ

vetus

vetus musica corrumperetur: sed pura atque sincera seruaretur. Lege sic integrum locum, ἐκάλουν δὲ καὶ χορηγοὺς οὐχ ὥσπερ νῦν τοὺς μισθουμένους τοὺς χορούς, ἀλλὰ τοὺς καθηγουμένους τοῦ χοροῦ, (καθάπερ αὐτὸ τοὔνομα σημαίνει) πρὸς τὸ χρησομαθεῖν, καὶ μὴ παραβαίνειν τοὺς ἀρχαίους τῆς μουσικῆς νόμους. Etsi autem verissimum est, hanc esse genuinam vocis *choragus* significationem: vix tamen reperias ex omnibus Græcis qui ita vsus sit eo verbo: quod in historia præsertim Attica frequentissimum est. Athenis enim inter publica munia diuitibus necessariò obeunda, fuit τὸ λειτουργεῖν. Inde postea manauit latius eius verbi significatio. Homeri locus de Achille fortium laudes ad lyram canente extat in nono Iliad. cogimur hoc dicere propter interpretum incuriam, qui falsissimam Athenæo sententiam affingunt. Antiquos etiam Barbararum gentium musicos, graues fuisse viros, & qui à rerum actu alieni non essent, illustri exemplo docet nos dipnosophista. Astyagi enim prædixisse cantorem quendam futuram Cyri virtutem, & bellum ab eo contra Astyagem suscipiendum. Profert Dinonis qui *Persica* ediderat locum, non sanè obscurum, neque deprauatum: perperam tamen ab interpretibus acceptum. Græca sonant: *Quo tempore Cyrus, (qui in Astyagis aula, initio satellitum præfectus fuerat, deinde militum, postea abijt) relicto Astyage ad Persas se contulit: rege cum amicis conuiuante, Aggares quidam, omnium eius cantorum clarissimus, vocatus in cœnationem, cum alia pro more, tum ad extremum hoc cecinit: Dimitti in paludem feram apro truculentiorem, quæ si semel locorum circa se fuerit potita, facile cum paucis aduersus multos pugnabit.* Musicum instrumentum quod *sambucam* dicebant, Parthis & Troglodytis paullo post assignat Euphorion. Certum est, vetustissimos Orientis populos eo organo esse vsos. inde trāsiit postea ad Græcos & res & nomen. Daniel propheta, capite tertio, ᾗ ἂν ὥρᾳ ἀκούσητε τῆς φωνῆς τῆς σάλπιγγος, σύριγγος, καὶ κιθάρας, σαμβύκης τε. in Chaldaico textu Danielis est, סבכא *sabbeca*. Sambucam verò militarem cuius fit statim mentio, descripserunt Græci & Latini scriptores nonnulli: sed obiter, & parum plenè aut exactè. Extat accuratior eius descriptio in Mechanicis Athenæi, non quidem ex Bitone aut Andrea Panormita, ad quos reiicit nos hoc loco dipnosophista: verùm ex Damio quodam Colophonio. Plura nos de his rebus in Polybiana editione, quam defuncti molestissimo hoc labore, aut curabimus θεοῦ διδόντος, breui, aut æternis tenebris semel damnabimus. Nihil demutant ab edita lectione veteres libri, cum de sambuca militari scribitur, ὡς ἀπὸ δύο ὄνων προσάγοιτο τοῖς τῶν ἐναντίων τείχεσι. Placet tamen iure clarissimi viri Iusti Lipsij coniectura, haut temere suspicantis ἀπὸ δύο νεῶν potius esse scribēdum. Allegoricus sermo est, quo vsus Marcellus cum diceret, ταῖς μὲν ναυσὶν αὐτοῦ κυαθίζειν ἐκ θαλάσσης Ἀρχιμήδην, τὰς δὲ σαμβύκας ῥαπιζομένας ὥσπερ ἐκ πότου μετ' αἰσχύνης ἐκπεπτωκέναι. *Archimedes*, inquiebat, *nauibus meis ceu cyathis aquam haurit è mari: sambucæ autem colaphis percussæ, tanquam è compotatione cum dedecore sunt eiectæ.* Interpretes cum allegoriam non animaduerterent, integerrimum locum emendare aggressi sunt: nam pro ἐκ πότου scribit Dalec. εἰς πόντον. planè absurdè. Apud Polybium legitur hodie, ὥσπερ ἐκσπονδους. id quoque absurdum. sed videtur scripsisse, ἐκ σπονδῶν: quod more suo velut interpretans Athenæus, mutauit in ἐκ πότου. Refert & Plutarchus Marcelli iocos. sed καθίζειν ibi scriptum pro κυαθίζειν. emenda igitur.

CAPVT IX.

Phyllis *vetus scriptor. Hesychij locus.* παλάμθελος. Diogenes *tragicus.* τύπανον *&* τύμπανον. κρέκειν μάγαδιν. iābycæ *&* sambucæ. *Delia palma. Pythagoræ tripus* Τρίοψ, ὁ τοὺς Εἵλωτας πεποιηκώς. Dare chorum poëtæ, *vel* scenam, *quid.* λαμβάνειν χορόν. *locus Aristophanis illustratus. eius scholiastes notatus. Cratini* Bubulci. *Locus Hesychij emendatus.* ἐμοὶ διδάσκειν. *Homeri* Epicichlides. ποίησις διὰ λόγου.

ΥΔΕ Φίλλις ὁ Δήλιος ξυνόγραφε ᾗ καὶ οὗτος περὶ αὐλητῶν. Melius Φύλλις. Hic est Phyllis quem musicum appellat, & cum Aristoxeno bis terve laudat scholiastes Aristophanis. De illo versu, Μάγαδιν λαλήσω μικρὸν ἅμα σοὶ καὶ μέγαν, diximus libro quarto, capite XXV.

μάγαδιν αὐλὸν

ἀκύει τὸν κιθαριστήριον. eadem interpretatio apud Heſychium: ſed quam in vulgaris libris peſſimè acceptam ex Athenæo emendandam eſſe ſtudioſos velim monitos. παλαιθετῶν τ' μουσαοιδῶν. Ferri poteſt, pro *dudum compoſitorum.* νέαν pro νεών, tranſlatitium. tamen hæc dictio neſcio quomodo parum ſatisfacit. an παλαιδετῶν? Heſychius παλαιδέτης, πρεσβύτης pro παλαιτης. Διονύσιος δ' ὁ τραγικὸς δὲ. Hic etiam Oenomaus dictus: Athenienſis fuit, & plures fabulas edidit. Tertij verſus initio ſcribe τυπάνοισι, non τυμπάνοισι. vtrumque dixerunt Græci: hoc viſitatius eſt: illud ἀνὰ λόγον magis: ſicut τύπανον. Quarto verſu, Βόμβοις βρεμέτας ἀντὶ χερσὶ κυμβάλων, malim βρόμοις: & quia hoc Ἀττικώτερον, & quia præcedit vox βόμβοισι. videndum etiam an ſcribi oporteat ἀντίχερσι. Poſtea ſcribe,

Ψαλμοῖς τριγώνων πηκτίδων τ' ἀντιζύγοις
Ὀλκοῖς κρεκούσας μάγαδιν, ἔνθα Πιερικῷ
Νόμῳ ξυναυδεῖς αὐλὸς ὁμοιοῖ χοροῖς.

Ita dictum κρέκειν μάγαδιν, vt apud Ariſtophanem κρέκειν αὐλόν. Latè patet verbi huius vſus. κρέκειν ὕμνον dixit Teleſtes Selinuſius: Τοὶ δ' ὀξυφώνοις πηκτίδων ψαλμοῖς κρέκον Λύδιον ὕμνον. male in editionibus κρεκούσαις: nam iungi debet cum ſuperiore voce Λυδάς. cætera ante nos reſtituerat optimus Sylburgius. σάμβυκαι, ἰάμβοι καὶ τρίγωνα, κλεψίαμβοι. In hac enumeratione ἀσυνδέτῳ mendi ſuſpicionem mouet τὸ καὶ ante τρίγωνα. Legendum eſt, σάμβυκαι, ἰάμβυκαι, τρίγωνα. Separat *iambycas* à *ſambycis.* quid autem iambycæ fuerint mox declarat. Vtrumque & Heſychius verbis pæne iiſdem. Ἰάμβυκαι, ὄργανα μουσικὰ ἐν οἷς τοὺς ἰάμβους ᾖδον. ἡ δὲ σαμβύκη ἕτερον ὂν διῄρημένον. De *barito* & *barmo* dictum in quarto. τὰ μὲν ἐγχορδα, τὰ δ' ἔνηχα κατεσκεύαζον. *alia fidibus intendebant, alia ſonora faciebant.* id eſt, vt mox loquitur, ψόφου μόνου παρασκευαστικά. expoſuimus libro quinto, capite quarto. τά τ' ἐν Ἕλλησι ξόανα ἠδυμελῆ. Excerpta, ξόανα. Sophoclis mentem ex his tam paucis verbis, ne Oedipus quidem capiat. Delia palma ex qua facti erant ancones phœnicis organi, illa eſt de qua multi Græci poëtæ Latinique. Homerus,

Δήλῳ δή ποτε τοῖον Ἀπόλλωνος παρὰ βωμῷ
Φοίνικος νέον ἔρνος ἀνερχόμενον ἐνόησα.

Marcus Tullius, *Quod Homericus Vlyſſes Deli ſe proceram & teneram palmam vidiſſe dixit, hodie monſtrant eandem.* καθάπερ ὁ Πυθαγόρου τοῦ Ζακυνθίου τρίπους. Hic muſicus tripus Pythagoræ, etiam τρίοψ eſt dictus: quaſi triplex, aut trium ſpeciem vel vſum præſtans: quod poſtea explicatur Athenæo. Coniicimus ex Heſych. in cuius commentariis leguntur hæc αἰνιγματώδη verba. Τρίοψ ὁ ὑπὸ τῶν Πυθαγορικῶν ἐν Δελφοῖς τρίπους. Ex hoc Athenæi loco facienda lux optimo ſcriptori. Senſum hunc elicimus. Τρίοψ eſt illud muſicum inſtrumentum, quod ſub Pythagoræ nomine vel Pythagoreorum Delphis in Apollinis templo viſebatur. & tripus vulgò appellabatur. De auctore huius organi diſſentire Athenæum & Heſychium, non mirabitur, qui meminerit eorum quæ Dionyſius Halicarnaſſeus & Diogenes Laërtius de duobus Pythagoris ſcripſerunt. πρῶτον κιθαρίσαι Μεναιχμος. Verbum λέγει in ſequentem periodum à fine huius tranſlatum videtur. Tertius verſus Anaxandridæ Εἶτ' ἐχαδίασι δερμάτας ἐν παπαί, claudit. Tolle vocem inutilem ἐν, & ſcribe, παπαὶ παπαί. Mox autem lego cum Dal. ὁ τοὺς Εἵλωτας πεποιηκώς, non Ἰλεώτας. ita cõceptum poëmatis huius indicem memini alibi obſeruaſſe. Totũ locum iure arbitrario ita conſtituo, male diuulſum, male ſcriptum. καὶ ὁ τοὺς Εἱ. δὲ π. τὰ Στησιχόρου τε καὶ Ἀλκμᾶνος Σιμωνίδου τε τῶν ἀρχαίων ἀείδοντα Γνήσιππον ἔστιν ἀκύειν· κεῖνος νυκτερ, &c. nam & ſequentia, eiuſdem ſunt poëtæ non Athenæi verba. & ita auctor Epitomæ. Corrige hæc Cratini, τίς ἄρ' ἐρῶντα μ' οἶδεν ὦ Γνήσιππε. Scribe, Τίς ἄρ' ἐρωτᾷ μ', οἶδας ὦ Γνήσιππε; Sed expendenda ſunt quæ ſtatim ſubiiciuntur. Σκώπτει δὲ αὐτὸν εἰς τὰ ποιήματα καὶ ἐν Βουκόλοις. quis eſt ille quem ait traduci à Cratino in *Bubulcis*? Si præcedentia reſpicias, non potes αὐτὸν aliter interpretari, quàm de Gneſippo: ſi ad verſus ipſos comici oculos referas, de Cleomacho videbis eum loqui. Cenſeo defecti codicis notam eſſe ponendam ante verbum σκώπτει. deeſſe autem hæc aut ſimilia his verba, Τῷ δὲ Γνησίππῳ ὅμοιος ἦν καὶ Κλεόμαχος. σκ. Ac fortaſſe in verſu Chionidæ paullo antè recitato, Ταῦτ' οὐ μὰ Δία Γνήσιππος, οὐδ' ὁ Κλεινεδύνης, ſcribendum, οὐδ' ὁ Κλεόμαχος. ab illo verſu egit de Gneſippo: nunc teſtimonia profert de Cleomacho. vulgatam γραφὴν probauimus libro ſuperiore, capite vltimo. Nunc Cratini verba conſideremus.

πὸς

Ὅς οὐκ ἔδωκ' αἰτοῦντι Σοφοκλέει χορὸν
Τῷ Κλεομάχῳ δ'. ὃν οὐκ ἂν ἠξίουν ἐγὼ
Ἐμοὶ διδάσκειν οὐδ' ἂν εἰς Ἀδώνια.

Loquitur Cratinus de ſordido aut imperito diuite: qui Athenis choragus cum eſſet, & inſtruendum chorum haberet, poſſetque Sophoclis poëtæ præſtantiſſimi opera vti, cum Cleomacho ignobili & inepto poeta paciſci maluerat. nempe hic pecuniæ tenacior quàm gloriæ cupidior fuit. Nam quo melior & celebrior poëta erat qui fabulam fecerat, eo carius docebat. Sed nullis ſumtibus parcere ſoliti paullo qui eſſent honoris publici auidiores, quo poſſent quàm optimi poëtæ fabulam producere, & ornamentis chori ſui alios choragos ſuperare: cuius ſtudij cum alibi in his libris certa ſunt teſtimonia, tum in Midiana Demoſthenis illuſtre habetur exemplum. *δοῦναι χορὸν* alicui poëtæ eſt, eius opera vti in choro inſtruendo, & docenda fabula: quas partes qui ſuſcipit, dicitur *λαμβάνειν χορόν*. Ariſtophanes Ranis, de quibuſdam malis poëtis,

Ἐπυλλίδια ταῦτ' ἐστὶ καὶ στωμύλματα
Χελιδόνων μουσεῖα λωβηταὶ τέχνης.
Ἃ φροῦδα θᾶττον, ἢν μόνον χορὸν λάβῃ
Ἅπαξ προσουρήσαντα τῇ τραγῳδίᾳ.

Mali poëtæ non facile ſuorum dramatum emtores inueniebant propter illam quam diximus *φιλοτιμίαν* & æmulationem. Ideo ait Ariſtophanes, eius farinæ tragicos incredibili geſtire gaudio ſi ſemel operam ſuam ad ſcenam locauerint, & fiat illis poteſtas vnam aliquam tragœdiam producendi in theatrum ac committendi. rectè vetus comici interpres *φροῦδα* explicat hîc *ἀφανῆ γίνεται ὑπὸ τῆς χαρᾶς*. ſed quid ſignificaret *λαμβάνειν χορὸν* non intellexit eruditiſſimus ille grammaticus. ſic enim explicat poëtæ verba, *εἰσὶ ἅπαξ τοὺς προεστῶτας ἐπαινέσας χοῦν τῶν δραμάτων*. Atqui non aliud eſt *chorum accipere* quam id quod diximus. Sunt enim relata *δοῦναι* & *λαμβάνειν*. perſpicuũ autem eſt ſuperioribus Cratini verbis *dare chorum* dici choragum, qui poëtę alicui curam committit inſtruendi chori. tota enim ornamentorum ratio ex argumento fabulæ pendebat. Conſtat autem, in delectu poëtæ ſpectatam aliquando fuiſſe, non choragi ſolùm, aut tribus vnius volũtatem, ſed vniuerſi populi. Auctor vitæ Æſchyli ſcribit, Athenienſes tãtopere eum poëtam fato iam functum amaſſe, vt lege ſanxierint, *τὸν βουλόμενον διδάσκειν τὰ Αἰσχύλου χορὸν λαμβάνειν*: id eſt, *vt qui vellent docere Aeſchyli fabulas, cæteris præferrentur, & chorum acciperent*. Quemadmodum autem de poëtis dramaticis dicebant *δοῦναι χορὸν* & *λαμβάνειν*, ſic de aliis qui in theatrum produci ſolebãt, *δοῦναι σκηνήν*. Athenæus libro primo, *Ἀθηναῖοι Ποθεινῷ τῷ νευροσπάστῃ τὴν σκηνὴν ἔδωκαν, ἀφ' ἧς ἐνεθουσίων οἱ περὶ Εὐριπίδην*. Hæc alibi expoſita non legimus quare interpretibus facile ignoſco, in Cratini ſuperioribus verbis planè cæcutiẽtibus. Obſeruent autem ſtudioſi, deſumi iſtos Cratini verſus ex ipſius *Bubulcis*: in cuius fabulę prologo grauiter conqueſtus erat poëta de choragi cuiuſdam contumelia, qui alij neſcio cui comico potius quàm ipſi chorum dederat. Heſychius: *Πυρπερέγχει, Κρατῖνος ἀπὸ ἀθυρεύματος ἐν βουκόλοις ἐξάμβρος, ἐπειδὴ χορὸν οὐκ ἔλαβεν παρὰ τοῦ ἄρχοντος ἐστιν οὐ † ἠτήρει*. vix eſt alius in toto Heſychio æquè male acceptus locus, atque hic eſt. Lego verò, *Πῦρ πῦρ, ἔγχει. Κρατῖνος ἀπὸ διθυράμβου ἐν Βουκόλοις ἐξάμβρος ἐπειδὴ χορὸν οὐκ ἔλαβε παρὰ τοῦ ἄρχοντος παρ' οὗ ἠτήκει*. De eodem Archõte accipiendos cenſeo & verſus iſtos qui ab Athenęo hic recitantur. Quare tam inſignem Heſychij locum prætermittere noſtrum non erat. Cùm ait poëta, *ὃν οὐκ ἂν ἠξίουν ἐγὼ Ἐμοὶ διδάσκειν οὐδ' εἰς Ἀδώνια*, hoc vult: Si mihi choragi munus fungendum eſſet, nollem Cleomachum mihi docere vel Adoniis: quod feſtum fuit Athenis non magnæ celebritatis: nedum eius opera vti velim ad Quinquatrus aut Liberalia, quando edebantur ludi omnium celeberrimi. *ἐμοὶ διδάσκειν* non eſt *me docere*: ſed *docere me chorago*. *ἐμοὶ* pro *ἐμοῦ χορηγοῦντος*. ſicut *militare alicui* dicitur qui eius ductu vel auſpiciis militat. & iure ita loquitur: poëtæ enim in theatro docebant non ſuo magis quàm choragi periculo. Sequitur non longè, ex Clearchi *Ἐρωτικῶν* libro 11. *ἐν δὲ τὰ Ἀρχιλόχου καὶ τὰ Ὁμήρου ἐπικιχλίδων τὰ πολλὰ διὰ τῆς ἐμμέτρου ποιήσεως τούτων ἔχεταί τινος τῶν παθῶν, ἀλλὰ καὶ τὰ Ἀστοποδώρου περὶ τοὺ ἔρωτα, καὶ πᾶν τὸ τῶν ἐρωτικῶν γένος, ἐρωτικῆς τινὸς διὰ λόγου ποιήσεώς ἐστι*. Quis iſta interpretetur? nemo Hercule nemo: qui quidem non emendauerit prius. Ita autem ſcribendum, *οὐ μόνον δὲ* (vel *ἔτι δὲ*) *τὰ Ἀρχιλόχου καὶ τῶν Ὁμήρου Ἐπικιχλίδων τὰ πολλὰ διὰ τῆς ἐ. π. τ. ἐ. τ. τ. παθῶν*.

παιδῶν. ἀλλὰ καὶ τὰ Ἀσ. περὶ τ' Ἔρωτος, καὶ πᾶν τὸ τῶν ἐρωτικῶν ἐπιστολῶν γένος ἐρωτικῆς τινος διὰ λόγου ποιήσεώς ἐστιν. nihil apertius verbis hisce ita scriptis. Ait Clearchus, amatoria fuisse & Archilochi carmina, & Epicichlidum Homeri magnam partem. quin etiam quæ scripserat Asopodorus de Cupidine, & omnes in totum amatorias epistolas, genus quoddam esse amatoriæ poëseωs in oratione soluta. Hæc omnino mens Clearchi est. Epicichlidum Homericarum nomen saltem ex libro secundo nosse debuerant interpretes. Pessimè edebatur ἐπιλόγῳ, quod ex libris emendatum est in nupera editione. Verè autem dixit Clearchus non multum interesse inter poëtarum scripta ἐρωτικὰ, & eiusdem argumenti epistolas: quales videlicet hodieque extant Æliani, Alciphronis, Aristæneti, & aliorum ἐρωτομανῶν Græculorum.

CAPUT X.

Mensæ secundæ non semper appositæ. Sacæa festum Babylonium. Mos arcendi seruos à quibusdam sacris. ἀκλητῆρες βότρυς. κλητῆρες. *Athenienses* φιλόδικοι *& sycophantæ.* πυός, πυριάτης. *Platonis* Atlanticus. *alia nonnulla.*

SEQUITUR pars libri huius posterior, qua agitur potissimum de mensis secundis. Has non omnibus conuiuiis esse solitas adiici, docent nos hæc verba, αἱ δὲ δεύτεραι καλούμεναι τράπεζαι, πολλάκις ἡμῖν διδόμεναι, οὐ μόνον ταῖς τῶν Κρονίων ἡμέραις. Qui in Homeri poësi versati sunt, agnoscent loquendi genus poëtæ aliisque non infrequens, Ῥωμαίων παισὶν ἔθος ἐστὶν ἑστιᾶν τοὺς οἰκέτας, αὐτοὺς τὰς τῶν οἰκετῶν λειτουργίας ἀναδεχομένους. Narratur mox ex Beroso, ἄγεσθαι ἑορτὴν Σακέαν προσαγορευομένην ἐν Βαβυλῶνι. In Hesychij Glossis *Sacea* dicitur fuisse Scytharum quoddam festum: & Scythæ ipsi nominantur *Sacæ*. Sed Babylonio potius Beroso credamus, qui solennitatem *Saccam* vel *Sacæorum* suis popularibus asserit. Dio Chrysostomus oratione quarta de regno τὴν τῶν Σακκῶν ἑορτὴν nominat, & Persis attribuit. Ita autem describit: Οὐκ ἐννενόηκας τὴν τῶν Σακκῶν ἑορτὴν ἣν Πέρσαι ἄγουσιν; λαβόντες τῶν δεσμωτῶν ἕνα τῶν ἐπὶ θανάτῳ, καθίζουσιν εἰς τὸν θρόνον τὸν βασιλέως, καὶ τὴν ἐσθῆτα διδόασιν αὐτῷ τὴν αὐτὴν, καὶ τρυφᾶν, καὶ ταῖς παλλακαῖς χρῆσθαι τὰς ἡμέρας ἐκείνας ταῖς βασιλέως. καὶ οὐδεὶς οὐδὲν κωλύει ποιεῖν ὧν βούλεται. μετὰ δὲ ταῦτα ἀποδύσαντες καὶ μαστιγώσαντες ἐκρέμασαν. *An Saccorum solennem ignoras quod Persæ celebrant? Vinctorum qui duci ad supplicium debent aliquem in sella regis collocant, & veste regia ornant, faciuntque ei potestatē delicatè & molliter viuendi, regiisque pellicibus per eos dies utendi: neque illum quisquam impedit, quominus quicquid voluerit faciat: deinde exutum & flagellatum suspendunt.* sed fortasse scripserat Dio Σακέων vel Σακαίων. etsi videtur verum nomen huius Babyloniorum ἑορτῆς fuisse *Sesacca*. quod more suo Græci corruperunt decurtaruntque: nam apud Hieremiam prophetam duobus locis Babylon nominatur ששך *Sesac*. inde hæc solennitas nomen habuit, vt Romani ludi à Roma. Ζωγάνην per o paruum scribunt quidam MSS. Ait, Κῷοι δ' ὅταν τῇ Ἥρᾳ θύωσιν δοῦλοι οὐ παραγίνονται ἐπὶ τὴν θυσίαν. Non solum Coi à suis istis sacris seruos arcuerunt: sed & alij Græciæ populi sacris quibusdam mancipia sua excluserunt: puta Athenienses, cum rem diuinam Furiabus facerent. testatur Philo in commentario quo probat omnes qui virtutem colunt esse liberos. eius verba descripsimus libro quarto, cap. XXI. item Aeginetæ monophagi, quorum ritus describit Plutarch. Κεφαλαίων Ῥωμαϊκῶν quæstione XLIV. αὐτῷ positum pro αὑτῷ, cum dicitur, τὴν τράπεζαν ἀφθόνως αὐτῷ κεκοσμημένην τῷ Πελώρῳ παραθεῖναι: *mensam sibi paratam Peloro apposuit.* res vulgatissima doctos tamen fugit. Torserunt eruditos viros ἀκλητῆρες βότρυς quorum mox fit mentio in versibus Eubuli. nec mirum: nego enim alibi vsquã legi racemos istos *acleteres*. Sed poëtã audiamus.

Ἐν τῷ γὰρ αὐτῷ πάνθ' ὁμοῦ πωλήσεται,
Ἐν ταῖς Ἀθήναις σῦκ' ἀκλητῆρες βότρυς,
Γογγυλίδες, ἄπιοι, μῆλα, μάρτυρες, ῥόδα,
Μέσπιλα, χόρια, χέδοπες, ἐρέβινθοι, δίκαι,
Πυὸς, πυριάτη, μύρτα, κληρωτήρια,
Ὑάκινθος, ἄρνες, κλεψύδραι, νόμοι, γραφαί.

Quid igitur sunt ἀκλητῆρες βότρεις. iterum nego tibi Græcam eam dictionem esse: nam qui accipiunt pro ἄκλητος, honestiùs tacuissent. Legendum, Ἐν ταῖς Ἀθήναις εὐχὴ κλητῆρες, βότρεις; vel, ἡ κλητῆρες, β. Iocatur poëta tota hac pericopa, & specie laudantis Atheniensium τὸ φιλόδικον acriter insectatur. Eum populum litium & iudiciorum fuisse amantissimum, omnes sciunt, qui Aristophanem saltem legerunt. Ideo ingeniosus poëta Athenas laudare simulans, vt omnium rerum ad victum necessariarum copia abundantes, simul ea commemorat ex quibus veteratorium eorum ingenium appareat. Eò spectant insertæ voces singulæ singulis versibus, secundo, tertio, quarto & quinto: κλητῆρες, μάρτυρες, δίκαι, κληρωτήρια: in vltimo verò tres istæ, κλεψύδραι νόμοι, γραφαί. Omnia hæc forensia sunt vocabula: quorum exponendi non hic est locus. Etsi sunt multorum ingenia à veritate auersa: non putamus tamen reperiri aliquem posse qui de nostra hac emendatione, vel dubitet. κλητῆρες dicebantur, qui reos in ius vocabant. Scribe in quarto χόρια per ο. vt χαλεπὸν χορίων κύνα γεῦσαι. In quinto versu nihil significat quod ad rem faciat τὸ πυρεῖα. Potest legi, πυὸς πυρός τε *colostrum & frumentum*. Verius tamen censeo, πυός, πυριάτης, μ. Aristophanes Vespis, ·ἴζων ἐν πᾶσι λαγῴοις, Καὶ στεφάνοισιν παντοδαποῖς, καὶ πύῳ καὶ πυριάτῃ. vtrumque nomen lac significat, sed cum aliqua differentia. scholiasten vide. Ferri potest paullo post, ἵως ἂν περὶ τῶν ἐπιδορπισμάτων εἴπῃ. vt sit oratio Vlpiani de Pontiano ad conuiuas directa, non ad ipsum Pontianum. aut scribe εἴποις. In versu Philippidæ Ὅλην λέγοντα μ' ἐπιλίποι τὴν ἡμέραν, absurdissima lectio ferenda nobis non est: sed ad hunc modum corrigenda. ὅλη λέγοντά μ' ἐπιλίποι γ' ἡ ἡμέρα: *vel integer dies me deficiat si narrare aggrediar*. Non video difficultatem vllam in Sophili ecloga è *Deposito*. Ἡδύ γε μετ' ἀνδρῶν ἐστὶν Ἑλλήνων ἀεὶ Συνάγειν. &c. in versione tamen Dalec. vix aliquod vestigium deprehendas veræ sententiæ: quæ est hæc: *Iucundum semper est cum Græcis hominibus conuiuia agitare: res est planè elegans: nemo ibi clamat, Infunde duos cyathos: nam comissatum est eundum ad Tanagricam: vt ibi decumbens pro secundis mensis comedat asininas mattyas.* συνάγειν accipe, vt Athenæus ipse docuit libro VIII. Qui hæc loquitur comparabat Græcorum elegantiam & modestiam in conuiuijs, cum petulantia Barbarorum, puta, Thracum, aut Asiaticorum. Platonis locus de quo Athenæus, Πλάτων ἐν τῷ Ἀτλαντικῷ μεταδόρπια αὐτὰ καλεῖ ἐν τούτοις, extat in Critia dialogo, qui & *Atlanticus* inscribitur, propter illum de Atlantide Insula sermonem. Sed more suo Athenæus alienam sententiam partim auctoris partim suis verbis refert. At Dalecampius putauit esse versus Platonis comici. Non capio prima verba, πάντα τε εὐώδης ἔφαίνετο τοῖς κατοικοῦσιν ἡ γῆ. Sed accedendum propius ad Platonis mentem simul & verba, scribendumque, πάντα τὰ εὐώδη ἔφυε τότε τοῖς κατοικοῦσιν ἡ γῆ. in hæc verba contraxit, quæ dixit Plato pluribus: ὅσα εὐώδη τρέφει που γῆ τανῦν, ῥιζῶν, ἢ χλόης, ἢ ξύλων, ἢ χυλῶν ἢ σταζόντων, εἴτε ἀνθῶν, εἴτε καρπῶν, ἔφερέ τε ταῦτα καὶ ἔθρεψεν εὖ.

CAPVT XI.

Philyllij Φρεωρύχος. ἐπιδορπίσασθαι *pro comedere. Prou.* Ἀβυδηνὸν ἐπιφόρημα. *Hesychij locus.* ἐπιτραπεζώματα. *bellaria dicta* παροψωνήματα. ἀμφιδεύτατα *apud Pindarum. alia quædam.*

ΦΙΛΥΛΛΙΟΣ δ' ἐν Φρεωρύχῳ φησί. Pollux libro VII. sub finem, καὶ φρεωρύχος εἴη ἂν τέχνης εἶδος. Φιλυλλίου γὰρ δρᾶμά ἐστι ὁ Φρεωρύχος. τὸ δὲ φρεωρύχων ἐργαλεῖον παρ' αὐτῷ καλεῖται τορεύς. ita scribendum, non τορεύτης. aliis hoc instrumentum vocatur τόρος. at vide eiusdem Pollucis librum x. cap. XXXI. cur autem paullo post repetantur hæc verba ab Athenæo; caussam video nullam, & suspecta hic nobis librorum fides. καὶ Ἄρχιππος ἐν Ἡρακλεῖ, καὶ Ἡρόδοτος ἐν πρώτῃ. Nulla prorsus caussa est cur hic nominentur duo isti scriptores: nam statim, id est, suo loco, eadem verba repetuntur, nescio qua occasione bis posita, cum semel debuissent. Postquam docuisset auctor secundas mensas dici ἐπιδορπίσματα & ἐπιφορήματα: nunc addit, veteres aliquando vsos voce ἐπιδορπίσασθαι pro ἐντραγεῖν *comedere* simpliciter, non *bellaria comedere*. parique ratione ἐπιφορήματα appellasse cibos omnes præter panem, id est,

opsonia

opſonia & τὰ προσφαγία. Vſum hunc verbi ἐπιδορπίσασθαι nullo exemplo firmat: dictionis alterius duo affert teſtimonia, Archippi vnum, alterum Herodoti. His cognitis de lectione facilè ſtatuet acutus lector. Sequitur, τὸ μέντοι κατὰ τῆς παροιμίας λεγόμενον Ἀβυδηνὸν ἐπιφόρημα, τέλος τί ἐστι καὶ τὸ ἐπιμήνιον. Lego, τέλος τί ἐστι καὶ ἐλλιμένιον: *vectigal eſt aliquod & portorium.* poſterior vox priorem explicat: nam τέλος generale nomen eſt cuius ſpecies ἐλλιμένιον: vectigal quod in portu penditur, ei qui Athenis vocabatur ἐλλιμενιστής. Hoc igitur Athenæus voluit: prouerbio iſti occaſionem præbuiſſe illud portorium: quod cùm acerbè exigeretur, improbiſſimis portitoribus anſam ſæpe dedit multa per calumniam peregrinis eripiendi. Omnis enim exactio, quod ait Suetonius in Augusto, calumniatum ſeges & benigna materia eſt. Ex his intelligimus quod ſcribunt Græci in prouerbij huius explicatione. εἴρηται aiunt, ἡ παροιμία καὶ ἀπὸ τοῦ ὑπ' αὐτῶν συκοφαντεῖσθαι τοὺς ξένους. ὅθεν Ἀριστοφάνης τὸν συκοφάντην Ἀβυδηνοκόμην (Heſych. & Euſtath. Ἀβυδοκόμης) εἶπεν. Vſum adagionis docent: cauſſam non aperiunt: quam noſtra huius loci emendatio & interpretatio palam facit. Porrò quod apud Heſych. Ἀβυδηνὸν ἐπιφάνημα ſcribitur pro ἐπιφόρημα, mendoſum cenſeo vt alia multa in eruditi illius critici Gloſsis. quod non animaduertit ille vir doctus, quem Heſychij librorum deprauata lectio impulit, vt de hoc Athenæi loco abſurda quædam ſcriberet. Ita ſæpiſsimè errorem gignit error. Non video cauſſam cur Athenæus in iſto Platonis verſu, ὡς ὀλίγα λοιπὰ τῶν ἐπιτραπεζωμάτων, exponat ἐπιτραπεζώματα *bellaria.* melius Heſych. qui ſimpliciter exponit, *cibi menſis impoſiti.* hoc enim eſt ἐπιτραπεζοῦσθαι: quod non eſt proprium menſis ſecundis: ſed omnino commune quæ menſæ imponuntur quacunque de cauſſa. Ita dixit Sophocles, Ἀπωδύνατος ὁ τραπεζοῦται κύλιξ. λέγεσθαι ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ..... τραγάλια. Videtur ita ſcriptum fuiſſe, ὑπὸ τ. ἀρχ. τραγάλια· τραγάλια γὰρ ἐπιδορπισμὸς ἐστί. habes poſt aliquammultos verſus eundem locum Ariſtotelis plenius deſcriptum: vnde hæc & exponenda ſunt & corrigenda. δεῖπνον ἢ λήγοντος γλυκὺ τραγάλιον. Et Clemens Alex. & Euſtathius ſola hæc ſine ſequentibus verbis proferunt. Idem Clemens eleganter alicubi τὸ τραγάλιον vocat παροψώνημα: nam vt opſonia adiiciuntur pani: ſic bellaria opſoniis deliciarum cauſſa accuduntur.

Ὁρᾷς τὸν ἐπιτράπεζον ὡς ἡδὺς βίος; *Viden' quàm ſit iucunda eorum vita inter ſtruices delicatarum patinarum?* Ex mente Athenęi Pindarica hęc τραπέζαισι δ' ἀμφὶ δεύτατα κρεῶν σέθεν διεδάσαντο, καὶ φάγον, debebāt vertere interpretes, *In menſas circa vltima,* (id eſt, exitum conuiuij) *tuarum carnium fruſta diuiſerunt, & comederunt.* aliter exponunt alij: nihilo fortaſſe deterius. ſed cum ſecundas menſas probare hinc velit auctor, ineptum eſt, aliter hîc interpretari. Poſtea producitur teſtimonium Achæi: in cuius interpretatione viri docti nihil niſi peccata peccatis cumularunt. Primum ita lege totum locum.

A. Θοίνῃ σε πρῶτον τέρψομεν. πάρεστι γάρ.
B. Τὸ δεύτερον δὲ τῷ με κηλήσεις τρόπῳ;
A. Μύρῳ σε χρίσω πάμπαν εὐόδμῳ δέμας.
B. Ὕδωρ δὲ νίψαι χεῖρας οὐ πρόσθεν δίδως;
A. Ναί. καὶ τράπεζά γ' ἐκποδὼν ἐπαίρεται.

Ita autem explica: A. *Epulis primum te oblectabimus: adeſt enim earum copia.* B. *deinde autem quo me oblectabis modo?* A. *Vnguento odorato corpus totum tibi inungam.* B. *Quid? aquam lauandis manibus non prius dabis?* B. *Sanè: atque è veſtigio menſa auferetur.* Mēſam hic intellige ſecundas menſas. nam auctoris mens, de qua ne minimum quidem ſuboluit interpretibus, hæc eſt. Probare inſtituit, veteres ſine diſtinctione primæ aut *ſecundæ menſæ,* τράπεζαν ſimpliciter appellaſſe & primas & vltimas epulas. Achæi locus de vltimis intelligendus eſt, quæ ſunt aliis ſecundæ menſæ. ſic etiam accipiendum apud Xenophontem in Sympoſio, ὡς δ' ἀφῃρέθησαν αἱ τράπεζαι. & fortaſſe in hoc etiam Platonis verſu, τί οὐ τρέχων σὺ τὰς τραπέζας ἐκφέρεις; atque omnino quoties apud poëtas *menſæ remotæ* dicuntur. Ariſtophanes eo loco quem auctor ſubiicit, de primis epulis loquitur: ſicut paſsim Homerus & alij ſcriptores, quando τράπεζαν παρατεθῆναι dicūt. Scribe mox, ὄντως γὰρ ἐπιδορπισμὸς τραγηματισμός τίς ἐστι. ſic etiam Euſtath. rectè: non οὕτως. Antiphanis verſus ita diſtinguo & ſcribo, iuuantibus MSS.

Οἶνον Θάσιον πίνοις ἄν; εἴ τις ἐγχέαι.
Πρὸς ἀμυγδάλας δὲ πῶς ἔχεις; εἰρηνικῶς.
Μαλακὰς σφόδρα, δι' ἃς μάλιστα προσπαίζειν δεῖ.

Μελίπηκτα δ' εἴ σοι προσφέροι, τρώγοιμι ἄν.
Κ' αὐτὸν δὲ καταπίνοιμ' ἄν, οὐδ' ἄλλου τινός.

Tertium versum præstare nolim sincerum. sanè in Excerp. vnde Eustath. describit ad ῥαψ. α. Ο'δυσ. pro Μαλακὰς σφόδρα, solùm est μᾶλλον. Postea scribe cum Dalec. ἐν δὲ Ο'μοίαις. Fabulam Antiphanis Ο'μοίας inscriptam, laudat dipnosophista non semel.

CAPVT XII.

Α'ληλεσμένος βίος quid dicatur. grati cibi θεοὶ nuncupati. καλῶς ἔχει, formula gratias agendi. ἐπάικλια vel ἐπάικνια. καννάβιδες. ἀεροναυτο-τα μέλεα.

NIHIL nobis membranæ conferunt ad salutem horum versuum ex Amphidis *Gynæcomania*:

Η'δη ποτ' ἔκυσας βίον ἀληλεμένον
Αἰτῶ. τυχεῖν ἔστι σαφῶς. †

Est verò scribendum in priore quidem ἀληλεσμένον: posterior autem sic: Αἰτῶ. τυχεῖν γὰρ ἔστι τούτου σοι σαφῶς. Pulcherrimis versibus describit poëta beatorum hominum vitam, rerum omnium bonorum & lautarum copia abundantem. atque hanc vocat Amphis *vitam molitam*: id enim est ἀληλεσμένος βίος. Scio emendatum à viris doctis ἀληλιμμένον. vt sit *vncta vita*. sed errasse illos grauiter, id quoque scio. Inter Græcorum parœmias refertur etiam ista ἀληλεσμένος βίος: cui similes sunt aliæ parœmiæ, βίος μεμαγμένος, & βίος ἐξηυλημένος. Opponitur *vita molita*, vitæ primorum hominum, qui, vt creditum est, glande se sustentabant: item eorum qui primis proximi frugibus non molitis sed tantùm fresis vescebantur. His successit tertium genus hominum, qui & fruges molere ceperunt & circa victum esse curiosiores. Hæc illa est *molita vita*, iure cæteris prælata Porphyrius περὶ ἀποχῆς ἐμψύχων, libro secundo de prioribus duobus viuendi generibus locutus, ὁ δὲ ἀληλεσμένου βίου παρὰ τὰ πρόσθεν μακαρισθέντος, ἀπαρξάμενοι τῆς φαιδρότητος τροφῆς, πρώτον εἰς πῦρ τοῖς θεοῖς. omitto quæ Græci parœmiographi & Eustathius. Vltimus versus ῥήσεως huius, ita habet, Ο'νόματα τῶν δώδεκα θεῶν διεληλυθώς. quem si capio rectè, voluit dicere qui eum pronuntiabat, superioribus versibus nominata esse genera duodecim eduliorum, non minus sibi gratorum quam duodecim qui dicebantur dij. Sic apud alium poëtam, pisces à proceribus gulæ experi soliti, θεοὶ nominantur, vt expositum est libro VIII. capite quarto. Cùm igitur præcedentibus Amphidis versibus non duodecim: sed septem solùm ciborum nomina inueniantur: desiderantur, opinor, quinque aliorum eodem spectantia nomina, simili versu comprehensa vt hic est, Γογγυλίδες, ἄπιοι μῆλα, βότρυες, ῥοαί, vel ῥόδα. Emenda & hunc Anaxandridæ, Οὔπω παρεζῶν χρηστῶς οὐκ ἔζων τότε: ac lege, οὔπω γὰρ ἔζων χρηστῶς, ὡς ἔζων τότε. *nondum enim mihi contigerat lautè viuere, vt tunc vixi.* In proximo versu Clearchi, λαβὲ ὕδωρ κατὰ χειρός. μηδαμῶς. καλῶς ἔχει. λαβὲ σὺ γαθέ. τὸ καλῶς ἔχει, formula est qua vtebantur cum vocati ad cænam ire nollent, sed gratias agerent, vt dicebamus ad Theocritum. Deinde scribe. Οὐδὲν χεῖρον. παῖ ἐπίπαθε ἐπὶ τὴν τράπεζαν. Postea, Κ' ἀργοὺς ἔχειν μηδέποτε τὰς σιαγόνας. & mox, Ο'ψοισι καὶ ζωμοῖς ἀπολεῖ μ' ὦ θεοί. Sequitur, Α'πίων δὲ καὶ Διόδωρος ὥς φησι Πάμφιλος, ἐπάικλειά φησι καλεῖσθαι τὰ μετὰ τὸ δεῖπνον τραγήματα. Pro Διόδωρος, melius in nonnullis scriptum, Η'ρόδωρος. vt semper alibi. Etsi autem ἐπάικλεια scriptū in omnibus libris etiam Excerp. tamen ἐπάικλια legendum aut ἐπάικνια. ita dictum ἐπάικλιον Doribus, vt aliis ἐπιδόρπισμα. nam αἶκλον aut αἶκνον. idem ac βρῶμα, plura libro IV. & Eusthathius Legitur statim in Excerptis, Ε'φίππος δὲ τραγήματα ἀπαριθμούμενός φησι. Pro φοινίκων βίκος, melius Φοινικικοῦ. extat & libro primo. item παραμασυνται οὐαὶ παραβόσκομαι. vel παραμασήτας. nam vtrumque dicitur. non παραμασύντας venustè allusum est ad parasitorum nomen verbo παραβόσκειν. Veteres dictionem βράγχος non agnoscunt. βρυγμὸς quid sit nescio, nisi si τρύγιος scribendum. καννάβιδες auctore Hesychio interea censebantur quæ suffiebant. sed scimus nos relatum à Galeno etiam cannabi semen inter ea quibus vescerentur. alioquin tentari poterat ex lib. IV. num καμμαρίδες, sit

legendum, quod nobis quidem non probatur. De Philoxeni Cytherij loco dictum libro IV. cap. XI. In pericopa Antiphanis de Philoxeno ineptiſſimè hodie legitur, *φέρεται μὲν τοῖς ὀνόμασιν ἰδίοις καὶ καινοῖσι χρῆται πανταχοῦ.* quæſo quid potè abſurdius? tamen & Excerpta & membranæ conſentiunt. ſed ſcribendum vt & verſui conſulatur, & ſententiæ, *πρῶτα μὲν γὰρ ὀνόμασιν ἰδίοισι κ' οὐ καινοῖσι χρ. π.* & verſu quarto, *Ἐπέπτα τὰ μέλη μετ.* Sextus eget tubicine qui labantem fulciat. Scribe, *Ἐκεῖνος εἶδως ὡς ἀληθῶς μουσικήν.* Penultimi verſus ſcripturam refutat lex metri. Poteſt legi *Ἀνθηρὰ πασὰ μέλεα.* ſed premenda magis cenſeo vulgatæ lectionis veſtigia: præſertim cum etiam in Excerptis ſit ſcriptum, *Ἀνθεσιπότας.* Lego, *Ἀερσιπότητα μέλεα μελεοισὀνόμασι Ποιοῦσιν ἐμπλέκοντες ἀλλότρια μέλη.* Quæ ſublimia ſunt Græci dicunt *ἀέρι ποτᾶσθαι.* Euripides de Tanralo in Oreſte, *Ἀέρι ποτᾶται καὶ τίνει ταύτην δίκην.* inde *ἀερσιπότης*, vel *ἀερσιπότητα* carmina *tumida & inflata. μέλεα μέλη, infelicia & fatua carmina.*

CAPVT XIII.

Πεμφθεὶς pro πέμψας. ἄσπλαγχνος. ἀπλάκουντος. Pariana placenta. Alexis ab Athenæo reprehenſus. Πάρος pro Πάριον. Samiæ placentæ. Placentarum aliquot genera, & nomina expoſita. enchytos, amulus. *Menandri Πτωχὴ ἢ Ῥοδία. Hecatæ inſula. ἄθαρα & ἀθαρίτης.* epichytus. *κρῆιον.*

ΥΧ ὡς τοῦ Ἀλκιβιάδου πεμφθέντος Σωκράτει. vel ſcribendum τοῦ ὑπ' Ἀλκιβιάδου πεμφθέντος. vel formationi paſſiuæ agendi ſignificationem attribuit: vt ſolent Græci ſæpiſsimè. Deeſt aliquid ex quo poſſit intelligi mens iſtorom, *μνημονεύων νῦν ὁ κωμικὸς Πλάτων εἴρηκε.* Non etiam intelligo, quid ſit in Platonis verſu, *ἄσπλαγχνος ἐσπλαγχνίζομαι. ſine viſceribus & carnibus perenno. σπλάγχνα* Græci appellant, vt alibi dicebamus viſcera victimarum & quæcomque peractis ſacris edebantur. inde *ἄσπλαγχνος* Platoni qui caret illis epulis. licenter more comicorum vſus eſt hac voce. itaque Galenus cum libro tertio De dogmatis Hipp. & Platonis varias huius dictionis ſignificationes accuratè explicaret hanc non attigit. Platonis ſunt & illa duo vocabula, *Ἀπλακούντος, ἀλιβάνωτος. ſine placenta, ſine thure.* mirum, fuiſſe qui aliter ſentirent. nam Athenæus ſolùm ob vocem *ἀπλάκουντος* Platonicam *χρῆσιν* recitauit. Alexidem reprehendit Athenæus, quòd Parianas placentas, quæ olim in fama erant, putauerit ab inſula Paro ſic dici: cum ab Helleſponti vrbe Pario ita dicerentur. ibi enim fieri optimas, non in Paro inſula, de qua tamen ſenſiſſe Alexim, non poteſt ambigi. clara enim ſunt illius verba:

Ὦ τὴν εὐτυχῆ ναίων Πάρον ὄλβιε πρέσβυ.
Ἣ κάλλιστα φέρει χώρα δύο τῶν συμπασῶν
Κόσμον μὲν μακάρεσσι λίθον, θνητοῖς δὲ πλακοῦντας.

conſtat vel ex Plinij libro XXXVI. cap. IV. marmor Parium, non aliunde quàm ex inſula Paro fuiſſe petitum. quare non licet hic poëtam excuſare, quaſi Parum appellaſſet quæ vulgo dicebatur Parium. cuius excuſationis venerat in mentem nobis, recordantibus Ariſtophanei verſus ex Veſpis, *Ἐγὼ δὲ τεθεώρηκα πώποτ' οὐδαμοῦ Πλὴν εἰς Πάρον.* nam vetus interpres *Parum* hîc manifeſtò accipit pro *Pario*, niſi imponunt nobis vulgati codices. *τὸ δὲ Πάρον, ait, πόντου πόλις. καὶ παροιμία, Ἐν Παρίῳ ψυχρὸν μὲν ὕδωρ καλαὶ δὲ γυναῖκες. Samias placentas*, fuiſſe in pretio & Iulius Pollux obſeruat: *εὐδόκιμοι, ait, καὶ οἱ Σάμιοι πλακοῦντες.* Deinceps genera placentarum recenſentur, quarum nomina legerat dipnoſophiſta apud ſcriptores priores. Conferendus hic locus cum iis quæ libro tertio de panum variis nominibus & formis ſunt ſcripta. Omnia hoc genus *ἄρτων* appellatione ſunt complexi. Ex primo Galeni De facultatibus alimentorum diſcere eſt, quid differant *ἄρτος, πέμμα, πλακοῦς, ἴτριον.* ENCHYTOS vnde nomen inuenerit, declarant Catonis verba in eo capite, quo docet quemadmodum fieri debeant. *ita in vnguen caldum fundito.* De ſubiecto Menandri loco diximus libro quarto cap. XXI. Inde corrige, *Σεμίδαλιν αἰεὶ πάντα τὸν ἐνιαυτόν.* ΑΜΗΣ, vt placet grammaticis dictus eſt ab auiditate comedentium: *ἀπὸ τοῦ ἐξαμᾶσθαι αὐτὸν σπουδῇ ὑφ' ἡδονῆς, ὡς μᾶλλον καταρροφούμενον.*

κατακρεμάμενον. quod præ voluptate cupidè decerpiatur, vt melle rigatum. vel ab ἅμα. mutato spiritu, vt sæpe in deriuatis: quod multa in vnum coniiciant qui ametem faciunt, siue *amulum*: de quo M. Cato capite LXXXVII. Menandri corruptissimum testimonium, τὸν ἄμητα χαιρέτω καὶ ἐς πόλιν τινὰ, iure arbitratio sic constituimus: τὸν ἄμητα χαίρεις που ἤ ὑποτιθέν τινα; At Iones, ἄμυλον αὐτὸν καλοῦσι. Hesychio neque ἄμη neque ἄμης rectum est, sed ἀμυλοί. vt legi possit, ἀμυλοῖα αὐτὸν καλοῦσι. ΔΙΑΚΟΝΙΟΝ quid sit parùm explicat noster: Suidam omnino lege. Erat editum, Φιλήμων ἐν Πτωχῷ Ἡρωδίᾳ. Ἄρτεμι φίλη διακόνιον, &c. Dalec. emendauit Ἐνοδία Ἄρτεμι. nos fecimus vt esset Πτωχῇ ἢ Ῥοδίᾳ, vt extat alibi. videtur esse id drama quod Ῥοδίας inscribit Pollux libro x. capite XXXS. *Hecaten* Diphili nominat idem scriptor libro x. cap. XX. ΒΑΣΥΝΙΑΣ: placentæ nomen Barbaricum. de eo sic scribitur ex Semo. ἐν τῇ τῆς Ἑκάτης νήσῳ τῇ Ἴριδι θύουσι Δήλιοι τοὺς βασυνίας καλουμένους. omnia hic corrumpunt interpretes. Hecatæ insulam putabamus esse vnam earum paruarum quas *Hecatonnesos* vocabant. sed appellationis illarum aliam caussam affert Strabo libro XIII. Audiamus igitur Hesychium, Ἑκάτης νῆσος ἡ περὶ Λέσβον. vel Suidam: cuius verba notatu digna. Ἑκάτης νῆσος πρὸ τῆς Δήλου κεῖται ἡ ὑπονύμιον, ὃ ὑπ' ἐνίων Ψαμμίτη καλεῖται. καλεῖσθαι δ' οὕτω φασὶν αὐτὴν, διὰ τὸ τοῖς ψαμμίτοις τιμᾶσθαι τὴν θεόν. ΨΑΜΜΙΤΟΝ δέ ἐστι φαιστὸν τις ἰδέα. Lege etiam Harpocrationem vnde habet Suidas. *Iris* notæ ex Homero & aliis poëtis deæ nomen est: non autem loci, vt absurdè existimarunt. ΣΤΡΕΠΤΟΙ καὶ ΝΕΗΛΑΤΑ. τούτων μνημονεύει Δημοσθένης. Verba oratoris, μισθὸν λαμβάνουσι τούτων στρεπτοὺς καὶ νεήλατα. plura de his vocibus grammatici. ex iisdem, pete vocis ἀνδαλίδες in Nicocharis versu, interpretationem. ΕΠΙΧΥΤΥΣ cum *enchyto* pene idem. dicebatur & ΑΤΤΑΝΙΤΗΣ, vel vt in Excerpt. ἀτλανίτης. Ἄτταρα, vocabant τὰ τήγανα. inde ἀττανίτας πλακοῦς, pro τηγανίτας. *in sartagine frictus.* sic libro tertio ἄρτος τηγανίτης. Fuerunt & *attalides*, diuersum ab attanitis placentarum genus. Hipponacteos tres scazontes ita distingue, ac scribe,

> Οὐκ ἀτταγᾶς τε καὶ λαγὼς καταβρύκων,
> Οὐ τηγανίτας σησάμοισι φαρμά[...]
> Οὐδ' ἀττανίτας [...]ρίοισιν [...]πλων.

ΚΡΗΙΟΝ plac[...] nes immixtas habuisse, aut intus recepisse, instar earũ quas vernacul[...] sermo pastas vocat, suadet nomen. nam κρήϊον apud nescio quem exponitur ab Hesychio κρεοδόχον. ΓΑΤΚΙΝΑΣ aliis cum duplici ν scribitur.

CAPVT XIV.

Ἐμπέπτας. *Hesychij locus emendatur.* encrides, epicyclij. spira. γῶρος. κυρβάνας. κριμνίτης. κρίμνα ἐσχαρόπεπτα. χαρίσιος. ἐπίδαιτρον. nanus & nastus. ἄμορα. χόρια. παισά. echinus. corylifcus.

ΕΜΠΕΠΤΑΣ, ὁ αὐτός φησι πύρινος ἄρτος κοῖλος καὶ σύμμετρος, ὅμοιος ταῖς λεγομέναις κρηπῖσιν· εἰς ἃς ἐντίθενται τὰ διὰ τοῦ πυρὸς σκευαζόμενα πλακοῦντα. Conferri debent cum istis verba Hesychij non semel corrupta, sed multifariam. Ἔμπηπτα, πλάγια τὰ σύγκεια εἰς ἃς ἐντίθενται τὰ διὰ τυροῦ Ῥόδιοι. liquido claret de re eadem vtrumque loqui. Itaque ἐμπέπτας scribe: nisi melius apud vtrumque legere ἔμπεπτα. pro πλάγια τὰ, scribendum πλακοῦντα. & εἰς ἃ, non εἰς ἃς: nisi desunt vitio Librariorum quæ habet hic Athenæus: apud quem rectè εἰς ἃς. describit istas κρηπῖδας Pollux libro sexto, cap. XI. dictum aliquid de istis suprà libro secundo. Illud probo in Hesychiana lectione τὰ διὰ τυροῦ σκ. non πυροῦ, vt in omnibus Athenæi codicibus. inde censeo corrigamus. In Excerpt. corruptè διὰ κηροῦ. ENCRIDES verbis penè iisdem grammatici describunt. Extat id verbum aliquoties in bibliis Græcis. ΕΠΙΚΥΚΛΙΟΣ *spira* Catonis fuerit potius quàm *globulus*. nam aliud κύκλος aliud σφαῖρα. spira verò siue σπεῖρα, quid aliud nisi κύκλος ἐπὶ κύκλῳ? vt cum serpens conspirat se, aut cum ora soluta conspiratur. idem igitur *epicyclius* & *spira*. Deinde subiicitur ΓΟΥΡΟΣ ὁ πλακοῦντος εἶδος, ὁ Σόλων ἐν τοῖς Ἰάμβοις φησί. In Exc. est γῶρος. & prætermissa voce κυρβάνας, quæ statim sequitur, goro siue guro tribuũtur,

quæ in libris noſtris de cyribanis dicuntur: eſſe nimirum placentæ genus Laconicum. Veteres membranæ ſtant ab edita lectione. eſſe tamen Laconicam vocem γάϱϱος Heſychius indicat, cùm ſcribit; Γαυρῦνα, σκιρτοῖ, Λάκωνες. Solonem in *Iambis*, laudat Pollux quoque libro x. cap. xxiv. καὶ ἐγδῆ ἢ τὴν θυίαν κέκληκε Σόλων ἐν τοῖς Γαυβοις λέγων, Σπεύδουσι δ' οἱ μὲν ἴγδιν, οἱ δὲ σίλφιον, Οἱ δ' ὄξος. Ita ſcribimus illum locum. deeſt verbum φέροντες, aut ſimile aliud. Remanſit hoc piſtorij operis nomen in Gallico ſermone, leuiter corruptum: *gaufres* enim dicimus. ΚΥΡΙΒΑΝΑΣ explicans inquit auctor, καὶ Σωσίβιος ἐν τρίτῳ περὶ Ἀλκμᾶνος τὸ χημαστοειδὲς ἢ φάσκων αὐτούς. non facile eſt diuinaru quid hic ſignificet vox χημαστοειδὴς. præterea illud τὸ mendam arguit. Membranæ, vt ſæpe, deſtituunt nos. Excerpta ſic, Γαῦρος. οὗτος τῷ χήματι μαστοειδὴς ἐστὶν ὥς φησιν Ἀλκμάν. Audiamus Athenæum ipſum ſcribentem libro tertio. Σωσίβιος ἐν τρίτῳ περὶ Ἀλκμᾶνος, κριβάνας φησὶ λέγεσθαι πλακοῦντάς τινας, τῷ χήματι μαστοειδεῖς. Inde nobis emendandus iſte locus. κριβάνας autem ſcripſimus, non vt vulgò κρίβανα. neque vt hic editum κυριβάνας. id enim rectum non eſſe euincit Heſychius. Scribe ex MSS. Ἀπολλόδωρος παρ' Ἀλκμᾶνι. ΚΡΙΜΝΙΤΗΝ placentam intelligi exiſtimo ab Hippocrate Ἐπιδημιῶν libro quarto, cum ſcribit, ἀντὶ σιτίων ἰχαροπίτην κρίμνων ἀποφαγόντι, ἢ χαστὴρ συνίστη. & fortaſſe ἰχαροπίτην melius. ΧΑΡΙΣΙΟΣ deinde recenſetur: vel χαρίσιον. cauſſa nominis explicatur libro ſequente, vbi eſt χαρίσια &c: & ſic Heſychius. ſed τὸν χαρίσιον habes hic in Eubuli verſu. ΕΠΙΔΑΙΤΡΟΝ videtur eſſe quod omnium poſtremum diuidebatur conuiuis. Heſychius ὄψον interpretatur laxè nimis. ΝΑΝΟΣ qui interpretatur ἄρτος πλακουντώδης, libro tertio νασὸς dicebatur inter genera panum. vt ita ſentiam adducit me Heſychius, qui νασὸν exponit ἄρτον εἰς θυσίαν πλακουντώδη. Pollux quoque in tractatione de placentis, νασοί, ait, οἱ αὐτοὶ καὶ σκαστοὶ καλοῦνται. *nanos* in cenſu placentarum non legi alibi. Athenæus tamen diſertè & *nanum* & *n...um* placentas agnoſcit ſeparatimq; explicat. ΨΩΘΙΑ præter Atheneum inuenias vix al... qui annumerarit placentis: & verior eſt altera expoſitio. ΑΜΟΡΑ Heſychio eſt *ſimilago* ... *melle cocta*. eidem ἀμορῖται dicuntur quædam placentæ. Athenæo paullo poſt ΑΜΟΡ...ΤΗΣ. Notatu dignum, in album placentarum referri & ΧΟΡΙΑ: eo videlicet nomine, ... lacte pararentur. ΠΑΙΣΑ nuſquam inuenio. huc tamen referri debet quod ſcribit Hely..., ...ίστανον dici eum qui panem aut vendit aut facit. Scribe mox καλλαβίδας ἢ βαίνει, vt ſuperius pro σποδιμίδας ἢ χέζει, Epit. ὄζει. non eſt vera emendatio, etſi honeſtior oratio. ΕΧΙΝ... auctoribus Heſychio & Polluce libum vel placenta fuit νησιωτικόν, id eſt, Rhodi & in alijs inſulis fingi ſolitus. ΚΟΤΥΛΙΣΚΟΣ, inquit Athenæus, placenta erat ἐκ τρίτου μέρους τῆς χοίνικος. appellationis cauſſam continent hæc verba: nam chœnix tres ſolùm cotylas capiebat. In CHOERINARVM deſcriptione ſcribit Euſtath. γίνεται γὰρ ταύτην ἐκ τυροῦ περιεχομένων. id enim erat vſitatius quàm περιεσομένων, quæ vera eſt γραφή. ſic περιφανομένος φακὸς apud Hippocratem, & ſimilia in his libris.

CAPVT XV.

Chryſippi Tyanei Ἀρτοκοπικόν. Ὀβελοκόπος. Ὀβελοκοπεῖν. *Percurritur locus illius ab Athenæo relatus.* Ταραντῖνος. Κρασιανός, Σικελός. Craſtus *Siciliæ.* κλοῦστρον *pro* κροῦστον, cruſtum. *Error Græcorum in peregrinis vocabulis. cruſtum* Iulianum, Apicianum, Canopicum, pellucidum. ἠγλαϊσμένα. ἐλασῦθαι. πλίκιος πλακοῦς. γουττᾶτος. cruſtum Cœrianum. κροῦστον τουττᾶτον. Ταβωνιανόν. μουστάκια. κρ. πύριον. ſcriblita, ſubitillus, ſauillus. λούκουλλοι. λίβος, κίρκος. κλουστροπλακοῦς. catillus ornatus. oſtracites, irneus. τυροκόσκινος. ὑποτυρίδες. φλαβέλλιον & φραγέλλιον. *Locus Ioannis Euangeliſtæ. Heſychius emendatur ſæpius.* γάστρις.

HACTENVS de placentis ea retulit dipnoſophiſta, quæ apud antiquos ſcriptores legerat. deinceps ſubiicitur prolixus locus è Chryſippo Tyaneo, qui non multo ante Athenæi tempora, vt videtur, librum ediderat *De panis conficiendi ratione*. Opinio noſtra eſt, vixiſſe hunc Romæ, aut in aliqua

aliqua alia vrbium Italicarum, professione medicum: vt mirandum non sit tot peregrina vocabula contra Græcorum morem isti scripto immisceri. Nam etsi Græcus genere auctor hic erat, qui tamen inter Italos & Romanos viueret, merito id operam dedit, qui posset etiam illis profuturum commentarium in lucem edere. Quemadmodum autem in Latinis libris Græca ferè semper corruperũt superiorum sæculorum imperiti Librarij, Latinè solùm docti: ita vicissim in hac parte Græci librarij pleraque Latina vocabula turpissimè deformarunt. Frustra autem MSS. hic opem imploraueris: omnes enim deprauati: & vt vetus dictum fuit, Sardi venales, alius alio nequior. Breuiator hoc solùm adnotauerat isto loco, Χρύσιππος δ' ὁ Τυανεὺς μυρία εἴδη πλακούντων ἐν τῷ Ἀρτοποιικῷ καταλέγει, βάρβαρα τὰ πλείω. Videamus igitur ista Barbara vocabula, vt iis quoque aliquam, si possumus, lucem afferamus. Chrysippi commentarius libro tertio inscribebatur Ἀρτοποιϊκὸν: hic verò Ἀρτοκοπικόν. quod est Ἀττικώτερον verbũ. artoptas enim & pistores Attici ἀρτοκόπης dixerunt, vt Xenophon: & ἀρτοκοπεῖν vetus comœdia, pro ἀρτοποιεῖν. In hoc igitur libro, inquit Athenæus, recensentur εἴδη πλακούντων καὶ ἄρτων τάδε. Ταργήτιον, Κρ. Placentarum relata hìc ex Chrysippo nomina, aut patriam illarum indicant, vbi ceptæ eo modo fieri, vt Ταργηνῖτος: aut inuentorem, vt Ἀπικιανὸς: aut formam & figuram, vt πελλυκίδιος, & πλίκιος: aut aliquid eorum quæ indebantur, vt ὀρυζίτης, & μυστίκια σησαμάτα. Ταραντῖνος itaque, placenta est Tarentinarum more confecta. Κρασιανὸν Σικελὸν quid appellet nescio: sed lego Κρασσιανὸν Σικελὸν, & placentam interpretor *Crastianam Siculam*. Crastus vel Crastis oppidum fuit Siciliæ. Turnebus Apollo literarum, Κρασσιανὸν legebat: *Crassianam*, vt *Apicianam*. Non etiam intelligo, Κλῦστρον, Ἰουλιανόν. & censeo scribendum, κρῦστον Ἰουλιανόν. *crustum Iulianũ*. Generale nomen est dulciariorum ex melle operum *crustum*. *crustarij* & *crustularij* dicti. non abludit ab hac dictione τὸ אסקריטין quo vtitur auctor Targum pro crusto vel crustulo, vt etiam Arus interpretatur. Scripti libri constanter & hìc & in sequentibus κλῦστρον per λ. & fortasse non aliter Chrysippus scripserat, neque Athenæus. nunquam Græci ῥωμαΐζουσιν aut ἑλληνίζουσι, quin voces peregrinas male pronuntiantes faciant suas. *Iuliani* cognomen his crustis ob præstantiam fortean inditum: Ἀπικιανοὺς πλακοῦντας vnde appellarint nemo dubitat. vide libro primo capite sexto. Κανωπικὸν excogitarunt Canopitæ τρυφηλοί, de quibus Strabo libro vltimo. πελλυκίδιον interpretor *pellucidum*: à tenuitate operis, aut peculiari quodam artificio pellucidas placentas vocarunt. Græcis poëtis vncta pingui edulia ἀγλαὰ & ἠγλαϊσμένα dici solent. iidem ἐλαιοῦν accipiunt pro splendere: vt in Troilo Sophocles, θρὶξ ἐλαιοῦται. Addit, Καππαδοκικόν. etiam libro tertio panis Cappadocicus cõmendabatur. proxima duo verba, ἡδύβια, μύριντον nullus capio. flagitium in illis vocabulis non dubito admissum. Turnebus *dubiam placentam* ex his eliciebat. fors fuat etiam in tertio, πλίκιον error est. nisi putamus ab implicita figura ita esse quasdam placentas nominatas. γυτλᾶτον accipio *guttatam*: id est, guttis olei aut mellis cõspersam. *guttare* est στάζειν. Μοντιανὸν vnde ita cognominarint, non diuino. Μουκιανὸς, esset *Mutiana*, à Mutio quodam. vulgata lectio neque ἑλληνίζει, neque λατινίζει bona fide. κλῦστρον siue κρῦστον κουριανὸν, non extrico. κουριανὸς esset à curiis. *placenta curialis*, qua vescebantur cum dies curiæ agitabant. alio sensu apud Plautum *agnus curialis*. κρῦστον τυτλᾶτον corruptè scriptum pro γυτλᾶτον. vel quoniam guttaræ facta mentio, τυτυλᾶτον. *placenta tutulata*, quæ flaminicarum tutulos referret. aut ὑπτλᾶτον. At κρῦστον Ταβωνιανὸν vnde censebimus nomen inuenisse nisi à Tabonio quodam? Μουστάκια Chrysippo, Latinis *mustacei*. conficiendi rationem explicat M. Cato. κρῦστον πύρεον, *crustum purum* est, opinor. χοσυγλωσσάνιος, nobis imò omnib. credo hodie incognitus. Παυλιανὸς, vt Ἀπικιανός. Sequitur, ἐν τυρῷ δὲ φητιγίνεται πλακουντηρὰ τάδε, ἔγχυτος, σκρειβαιτήσου βίτυλλος. monstra hæc: sed non difficilia ad debellandum. Lege, σκριβλίτης, σουβίτυλλος. *scriblita*, *subityllus*. enchytum & scriblitam Cato describit. *subityllum* Chrysippus videtur appellare quem *spuillum* idem Porcius, capite LXXXIV. nisi obstat, quod alicam hìc desiderat Chrysippus: Cato ad squillum farinam simpliciter. Sed hoc leue argumentum est: quotidie enim confectiones & paratus huiusmodi innouantur, seruatis iisdem nominibus. Sic statim *spiram*, fieri ait immixto caseo. quem tamen non adhibet. Cato, cap. LXXVII. λούκουλλοι fieri potest vt à Lucullo sint denominati. alludit tamen id nomen ad *lucunteres*: quod erat operis pistorij nomen. ἀρτυριτεύφημα vox, quid hoc loco faciat, aliis quærendum relinquo. λίβος, mutato genere *libum*

est. *κίρκος*, *circus* vel *circulus*. *αἰξάφας* folium Sibyllę, nobis quidem. *κλησροπλακῆς*, mixtum aliquod genus pistorij operis ex crusto & placenta. *φθόις* notus est ex Græcis grammaticis. *καπιλλ⊕ ὀρνᾶτ⊕*, *catillus ornatus* pluribus Chrysippo describitur: sic tamen vt ex illius verbis ratio nominis parum intelligatur. *catillus*, *πίναξ* exponitur in veteri Glossario. Apud Catonem in savilli descriptione, & catini fit mentio & catilli. Subijcit Chrysippus, *ἄλλα πλακούντων γένη, ὀστρακίτης, ἀτλακίτας, τυρηκόαστον*. post ista poni debet *στρμὴ τελεία*. *ostracites*, in siglino testu coquebatur: & fortasse Catonis est *irneus*, in irneam fictilem indi solitus, quæ demittebatur in aulam aheneam aquæ calidæ plenam: itaque ad ignem coquebatur. *attacita* Chrysippo sunt, opinor, qui paullo antè dicebantur *attanitæ*. de *amylo* quædam mox Laurentius: & nos ibi. *τυρηκόαστος* poterat videri deprauatum nomen pro *τυροκτης⊕*. sed repugnant omnes codices. Erit igitur placenta cui adijciebatur caseus per cribrum succretus. Cato in placentę confectione, *Deinde cribrum farinarium purum sumito, caseumq́, per cribrum facito, transeat in mortarium*. *ὑποτυρίδες* placentæ erant ex lacte multo, melle & farina factæ, caseolorum formam referentes. Quod ait, *φλαβελλίοις κηροῖς χρῶ, ἐν οἷς τὸ πῦρ ῥιπίζεται*, poterat breuius, *ῥιπιστηρίοις χρῶ*, vel *ῥιπίσι*. Glossarium, *flabellum*, *ῥιπιστήριον*. sed vocem Latinam pridem iure ciuitatis donarunt Græci: sicut & affinem aliam, verùm significatione diuersam, *flagrum* aut *flagellum*. dicunt enim Græci *φραγέλλιον*: éstque ea dictione vsus euangelista Ioannes. Aristophanis scholiastes quodam loco *ἱμαντὰς* explicat *λώρους*, *φραγέλλια*. addens *τὸ γὰρ παλαιὸν φραγγέλλαις* (melius *φραγελλίοις*) *ἔτυπτον οἱ λογισαὶ τοὺς τῆς ἀγορᾶς*. quæ annotatio locum Ioannis illustrat, vbi Dominus noster flagellis collybistas cædit. inde verbum *φραγελλοῦν*, quo vsus Matthæus. Non possum non obiter lucem facere & simul medicinam Hesychio. *Σκυτάλαι*, inquit, *ὄφεων εἰσὶ φλαγέλλια, λῶροι*. inepta lectio, etiamsi de scytala serpente coneris interpretari. Lego verò *τῶν ὀχέντων φρ.* & refero ad agitatorum flagella: quæ in antiquis nummis passim cernere est, & in antiquis scriptoribus obseruare. Iuuenalis libro tertio,

—clara Lateranus luce flagellum
Sumet, & occursum nunquam trepidabit amici.

Placentaceum edulium quod *γάστριν* Chrysippus nuncupat, Hesychius *γάστριον. γάστριον*, ait, *πέμμα λιπαρὸν ὁμαμῶδες, παρὰ Ἀκρισίῳ*. sic vulgò editum. sanè deformiter. primum *σησαμῶδες* scribendum erat. etiam Chrysippus sesamum infriari solitum huic placentæ auctor est. deinde quis hic Acrisius? quærant alij: nos interea legemus *παρὰ Κρησὶν* non *παρὰ Ἀκρισίῳ*. disertè Chrysippus, *ἐν Κρήτῃ* ait hoc dulciarium *γίνεσθαι*. elegans emendatio, & certa. Scribe, *ῥυθμισθὲν τε αὐτό*. ab *ῥυθμίζειν*, non *ῥυθμεῖν*.

CAPVT XV.

Pancarpia *Alexandrinorum.* itrium. *placenta ἐνθρυπτοι.* byblus *ad edulia astringenda, aut* folia ficulnea *vel* maluarum. *Luciani locus.* Πόλτος *Græcorum &* puls *Rom.* χίδρον *quid variè traditum ab antiquis. Veteres esitasse tritici grana tosta.* granea. *Vetus Bibliorum interpres* χίδρα *confudit cum polenta. Cruda grana comesa. Aristophanis locus illustratus. Rusticorum prou.* ἦλθα χίδρα ἐν σωτηρία.

Hrysippeæ eclogæ subiicitur breuior alia ex Harpocrationis, cuiusdam Mendesij libro De placentis. sed aliud nihil ex isto recitatur, nisi pancarpiæ Alexandrinæ confectio. Græci *παγκαρπίας* appellarunt quicquid ex pluribus diuersi generis rebus compositum est: sicut diximus in commentario De Circensibus. Itaque non sine exemplo dulciarij Alexandrini edulium hoc pancarpiam dixerūt. Harpocration ita describit: *ἴτρια δὲ ἐστι ταῦτα συντιθέμενα ἅμα μετὰ μέλιτος ἑψόμενα καὶ μετὰ τὴν ἕψησιν σφαιρηδὸν συντεθέντα περιδεῖται βύβλῳ λεπτῇ ἕνεκα τοῦ συμμένειν*. non rectè sentiunt qui separant ista à superioribus, quasi nihil ad Alexandrinorum pancarpiam pertineant. Faciebant igitur pancarpiam ex itriis contritis & cum melle coctis: quæ vbi coxissent ad instar globulorum fingebant, & tenui byblo

adstringe

adſtringebant. Paullo antè itrium deſcribebatur vt ſui generis libum aut placenta, à cæteris peculiari aliqua nota diſtincta. hîc adhibentur itria ad conficiendam pancarpiam. Sic libro tertio in libum Romanum induntur itria. Nam ait Athenæus ibi, ἐπεισηνέχθη πλακοῦς ἐν γάλακτος ἰτρίων τε καὶ μέλιτος, ὃν Ῥωμαῖοι λίβον καλοῦσι. Erant placentæ quas ἐνθρύπτας dicebant, vt attalides apud Heſychium. ad hoc genus referri poteſt iſta Alexãdrina, ob vocem συντεθρυμμένα. Quod ait de byblo, id ita fiebat in Ægypto vbi multa byblus. in Græcia ficulnea folia eundem vſum præſtabant, vt docent nos veteres cum deſcribunt quæ vocabantur θρῖα Athenis. vtebantur & maluæ foliis. Lucianus Περὶ τῶν ἐπὶ μισθῷ συνόντων. κατάκεισαι μάρτυς μόνον τῶν περιφερομένων, τὰ ὀστᾶ, εἰ ἀφίκοιτο μέχρι σοῦ, καθάπερ κύνες περιεσθίων, ἢ τὸ σκληρὸν τῆς μαλάχης φύλλον, ᾧ τὰ ἄλλα συνειλοῦσιν. Fortaſſe ſcribendum, ᾧ τοὺς ἀλλᾶντας εἰλοῦσιν. Poſtea ſcribit doctor cœnarum, Πόλτου δὲ μνημονεύει Ἀλκμὰν οὕτως. ἤδη παρέξει πυάνιόν τε πόλτον, χίδρον τε λευκὸν, κηρίναν τ' ὀπώραν. In hac parte operis δειπνολογικοῦ, quæ bellaria & ſecundas menſas complectitur, multa explicantur, quæ pertinuiſſe ad menſas ſecundas, exiſtimare non debemus. Eius generis eſt quod περὶ πόλτου hic diſputatur. nemo enim facile mihi perſuadeat, πόλτον in veterum Græcorum conuiuiis ſolitum apponi inter opera dulciaria, plenis & probè fartis conuiuis: ſed quoniam de eduliis quæ parabantur è farina hîc tractabatur, ſatis iuſtam cauſſam ex eo putauit ſe nactum Athenæus, vt hîc potiſſimum περὶ πόλτου ageret. Porrò Græcorum πόλτος & Romanorum *puls*, præter nominis vicinitatem, & generis, (ambo enim ἑψημάτων genere vel ῥοφημάτων continentur) nihil admodum habuerunt commune. quare etiam ſcribit Plinius pultem ignotam Græciæ fuiſſe. Πόλτος ex fabacea farina conficiebatur: nam veteres interpretantur, τὸ πυάνιον ἕψημα. vel πυάνιον, vt hîc Alcman vocat. ſed eam vocem interpretans Athenæus multa alia fuiſſe adiecta fabaceæ farinæ non obſcurè indicat. ἔστι δὲ, inquit, τὸ πυάνιον πανσπερμία ἐν γλυκεῖ ἡψημένη. ſimilia legere eſt apud alios. Πόλτος qui deſcribitur à Græcis medicis, vt Galeno lib. v i. De facult. ſimpliciũ medicamẽtorum propior eſt Romanorum pulti quàm veterũ Græcorum. Addit Alcman, χίδρον λευκόν. Athenæus χίδρον hîc exponit ἐφθοὺς πυρούς. *cocta tritici grana.* ita legit Euſtathius ad Odyſſ. ῥαψ. ζ. & cum eo omnes antiqui codd. ſed videtur Athenæus ἐφθὸν ἀντὶ πεφρυγμένου vſurpaſſe. nam vt frictum cicer vulgo Romani edebant, ſic fricta tritici recẽtis grana, aut toſta, multi olim populi. *graneas* Latini vocarunt, Græci χίδρα, vel χίδρα ἐρεικτὰ, quia hæc grana prius frangebant quàm torrerent. Subiit ſæpe mirari veterum Grammaticorum inſcitiam neſcio dicam an inconſtantiam in explicatione huius vocis. Exemplo ſit eruditiſſimus comici interpres, cuius verba ſunt, χίδρα, πυρὸς ἄγρια λάχανα. εἰ δὲ τὰ ὄσπρια, ἢ τὰ ἐξ ὀσπρίων ἄλευρα, ἢ κρίμνα, ἢ στάχυες νεοδρεπεῖς. κυρίως δὲ τὰ ἀπὸ χλωρᾶς κριθῆς κενόμενα ἐρεικτά, χίδρα δὲ λέγεται παρὰ τὸ χεῖσθαι. Idem alibi, χίδρα τὸ ἀπὸ ἰλύμου γινόμενον ὄσπριον ἔδεσμα περὶ Καρίαν. ἤτοι τὸ ἀπὸ χλωρῶν κριθῶν, ἢ εἶδος βοτάνης. ἢ ἐρεικτὰ ἐκ κριθῆς νέας γινόμενα. Omitto alia cæterorum magiſtrorum interpretamenta: à quorum lectione incertiorem quàm antea lectorem diſcedere neceſſe eſt. Nos eam maximè expoſitionem probamus quæ ait eſſe πυροὺς νεοδρεπεῖς. *nouella tritici grana.* Leuitici capite ſecundo, themate x i v. ita legitur in Græco textu. Ἐὰν δὲ προσφέρῃς θυσίαν πρωτογεννημάτων τῷ κυρίῳ νέα πεφρυγμένα χίδρα ἐρεικτά. Quòd dixit Moſes גרש כרמל *contuſiorem ſpicæ virentis*, verterunt χίδρα ἐρεικτά. Euſebius ita interpretatur, χίδρα ἐστὶν, ὅταν ἀπὸ τῶν ἀκμασάντων σταχύων λαβόντες ἀποθρύψῃ μεταξὺ χερσὶν, οἱονεὶ ἀλέσας. ἐρεικτὰ δὲ τὰ ἐν μύλῳ πτισθέντα, καὶ τὸν φλοιὸν ἀποβαλόντα ὄσπρια ἢ λάχανα. Paraphraſtæ Chaldaici diuersè expreſſerunt. Oncelus hoc modo, אביב קלי בנור פירוכן רכיכן id eſt, *ſpicas virentes, toſtas igni, contritas & teneras.* τὸ פרך ſignificat *exſiccare & frangere.* vnde פרך *fragilis.* deductũ inde פרוכן non malè Græco ἐρεικτὸν reſpondet: ἐρείκειν enim eſt frangere. concinit & Hebraïcum גרש. nam גרש ſiue גרם eſt *contundere, frangere.* à quo non multum differt ſignificatione τὸ רוף vnde eſt vox הריפות quam exponunt Rabbini, *tritica contuſa.* Ionathanis paraphraſis ita habet, מהבהב קלי בנורא קמח קלי ופירוכן *ſpicas toſtas igni, farinam toſtam & contuſas* ſpicas. Hieronymus libro Quæſtionum Hebraïcarum in Paralipomenon, *Primitiæ ſpicarum quando deferebantur, torrebantur, & grana comedebantur, quod genus cibi vulgo graneas vocant.* Leuitici capite x i x, καὶ ἄρτον καὶ πεφρυγμένα χίδρα οὐ φάγεσθε ἕως τ' αὔριον. etiam hîc in Hebræo eſt, קָלִי וְכַרְמֶל. Vetus interpres, *Panem & polentam & pultem non comedes.* confudit χίδρα cum *pulte* & *polenta*, quæ nec erant diuerſæ. Narrat Galenus populos quoſdam eſſe qui *alphitas* hoc eſt, farina facta è probè toſtis hordei recentis granis

vtantur loco panis: καθάπερ inquit, ἐπὶ τῶν ἀγρῶν εἶδον ἐν Κύπρῳ καίτοι πλεῖστον γεωργοῦσι σιτίον. hoc quoque ad *polentam* pertinet non ad χίδρα. Græci ferè cum dicunt ἄλφιτα, *polentam* intelligunt. Lege Plinium lib. XVIII. cap. VII. locus Galeni est in primo Περὶ τροφῶν δυνάμεως. Quin & cruda grana tritici esitabant, si amor edendi stimularet, neque esset ignis copia. Lucas apostolus capite sexto, ἐγένετο δὲ ἐν σαββάτῳ δευτεροπρώτῳ διαπορεύεσθαι αὐτὸν διὰ τῶν σπορίμων. καὶ ἔτιλλον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ τοὺς στάχυας, καὶ ἤσθιον, ψώχοντες ταῖς χερσί. Porrò inter præcipuas delicias quibus se rustici oblectabant, fuêre τὰ χίδρα. probat hoc manifestissimè chorus rusticorum qui apud comicum aduenientem Pacem his verbis excipiunt:

Τοῖς γεωργοῖσι γὰρ ἦσθα
Χίδρα καὶ σωτηρία.
Ὥστε σε τά τ' ἀμπέλια
Καὶ τὰ νέα συκίδια
Τ' ἄλλα θ' ὅσ' ἐστὶ φυτὰ
Προσγελάσεταί σε λαβόντ' ἄσμενα.

quemadmodum ἐν τοῖς ἐρωτικοῖς, *mel* appellatur cuius gratissimus conspectus est: sic ruris pleni homines χίδρα Pacem appellant: quia soliti cum maxima voluptate chidra comedere. At doctissimo viro, & vtriusque linguæ callentissimo, scribendum in superiore Aristophanis loco videbatur χύτρα pro χίδρα. cui emendationi penè assenseramus, moti auctoritate tanti viri: sed mox in contraria omnia rapuit nos hic ex Equitibus eiusdem poëtæ locus, isti suppar & planè geminus. Ita enim Aristophanes:

Εἰ δέ ποτ' εἰς ἀγρὸν οὗτος ἀπελθὼν εἰρηναῖος διατρίψῃ,
Καὶ χίδρα φαγὼν ἀναθαῤῥήσῃ, καὶ στεμφύλῳ εἰς λόγον ἔλθῃ,
Γνώσεται οἵων ἀγαθῶν αὐτὸν τῇ μισθοφορᾷ παρέκοπτες.

CAPVT XVI.

Μελικηρίδες & μελίκηρες. Hesychij locus. τὰ εἰς Ἐπίχαρμον ἀναφερόμενα ποιήματα. ἄμυλος, amylum. κοπτή. σκεύη ὅμοια. Oua. inter bellaria. πιστάκια vel φιστάκια. ὁ Ποντικὸς λεσχηνευτής. Nicandri locus variè iam olim lectus. Apia Peloponnesus. Alexidu Βρέντια. Aristomenu Dionysius. Bætica vox σίδη pro malo Punico à Sida oppido.

MELICERIDAS placentas nusquam legere memini, nisi in istis Athenæi, καὶ τῶν καλουμένων δὲ μελικηρίδων μνημονεύει Φερεκράτης ἐν Αὐτομόλοις οὕτως, ὥσπερ τῶν αἰγιδίων ὄζειν ἐκ τοῦ στόματος μελίκηρας. Atque hîc lectionis vides inconstantiam, μελικηρίδας & μελίκηρας. Non explicabimus nos hunc nodum: implicabimus magis. Nam ecce Hesychij verba turpiter accepta, quæ hûc nisi fallimur, omnino spectant. Μελίκακι σκεύασμά τι βρωτὸν διὰ πυρός. Lego, μελίκηρις σκεύασμά τι βρωτὸν διὰ πυρῶ. Ait lautus conuiuator, πλὴν ἡμεῖς οἱ τὰ εἰς Ἐπίχαρμον ἀναφερόμενα ποιήματα πεποιηκότες οἴδαμεν. Adhibe ad loci huius lucem, quæ scribit auctor libro XI. in *Cotyla*. Quid hîc appellet *poëmata vulgò attributa Epicharmo*, declarant proxima verba: quæ Latina faciemus, quia interpretes Athenæum non sequuntur: *Fabulas quæ falsò tribuuntur Epicharmo, viri clari fecerunt: Chrysogonus nempe tibicen eam quæ inscribitur* ΠΟΛΙΤΕΙΑ, *vt scribit Aristoxenus libro octauo Legum politicarum: Axiopistus autem genere Locrus an Sicyonius* CANONEM *&* GNOMAS, *teste Philochoro in libro De diuinatione.* Ait, τοῦ δὲ ἀμύλου μνημονεύει Τηλεκλείδης Σ. Græcis ἄμυλος ὁ vel ἡ: Latinis *amylum* τό. Aristophanes Pace, Ἔπειτ' ἐπεισέφερε τὰς ἀμύλους καὶ τὰς κίχλας. Scholiastes, ἄμυλοι, πλακοῦντές τινες. οἱ δὲ ζωμοὶ πλακουντώδεις, ὃν νῦν ἀμυλάτον φασιν. Plato comicus similiter amylum turdis coniungit illo versu, πλακοῦς ἐνόρχης, ἄμυλος ἐγκύμων, κίχλαι. Eubulus, Ἀμύλους παρόντας ἐσθίειν ἑκάστοτε Ἄνηθα καὶ σέλινα καὶ φλυαρίας. Theocritus, ἔχω δέ τι καὶ δ' ὅσον ὥραν Χείματος, ἢ τεῦδος κερύκαν ἀμυλοπαρόντος. Adijciam & interpretis Græci verba, ἄμυλος ἐστὶ τὸ γαλακτῶδες τοῦ σίτου βεβρεγμένου καὶ στεσημένου, καὶ ἀποπιεσμένου, εἶτα τῷ ἡλίῳ ξηραινόμενον. Confer cum Catone, cap. LXXXVI. & Græcis medicis, Galeno

præsertim

præsertim libro I. De facult. alimentorum, & Plinio lib. XVIII. cap. VII. Κοπίλω pro marino porco agnoscit etiam Hesychius: pro pistrinarum opere nominatur à Clearcho Solense ἐν τῷ Περὶ γρίφων, inquit Athenæus. sed scribendum sine controversia Περὶ γρίφων. constat liquidò ex sequentibus Clearchi verbis, σκάφην κολλύβοις λέγει ὅμοια εἰπεῖν, &c. si quis ea conferat cum aliis eiusdem scriptoris è libro De griphis, quæ exposuimus libro decimo, capite XV. Inde & ex libri illius fine perspicuum erit, quomodo debeant hæc accipi, σκάφην κολλύβοις λέγει ὅμοια, ἀπεῖν, τρίπους, χύτρα, &c. Vasa vocat ὅμοια, similia, quæ melius dicantur ὁμοιογενῆ quàm ὅμοια. parum enim habent inter se similitudinis pleráque eorum quæ hîc nominantur: sed sunt omnia eiusdem generis, ad culinæ instrumentum spectantia. Dictio vna est ἀχλαῖα, de qua cogitandum. In Clearcheis verbis quibus bellaria recensentur, ἔνπλαστος quid sit parum liquet: item quid ῥοδοῖον. sed de hoc satis acceptum nobis est, scribi debere ῥόαι, ᾠόν. vt etiam Sylburgius coniecerat. Etiam oua inter bellaria censebantur. Ephippus, εἶτ' ἴτρια τραγήματα θῆκε. πυραμοῦς, ἄμης, ᾠόν. & auctor ipse paullò ante, ἐδίδοτο καὶ ᾠὰ ἐν τῇ δευτέρᾳ τραπέζῃ. Omnino autem aliquanto post scribendum, παρέκειτο ἡμῖν ἐπὶ τῆς τραπέζης καὶ ΦΙΣΤΑΚΙΑ, vel ΠΙΣΤΑΚΙΑ, cum interpretibus membranæ omnes corruptæ. etiam Excerptorum vacillat fides, modò φιτάκια, modò βιστάκια scribentium. Pistacia ex Plinio, medicorum libris & vsu quotidiano satis nota: nam & hodie sic vulgò vocant. ὁ Ποντικὸς λογελωδιστής, opinor est Chamæleo Ponticus, aut Heraclides Ponticus. Sequitur Nicandri versus, πιστάκι' ἀκρεμόνεσσιν ἀμυγδαλέοισιν ὅμοια. Locus poëtæ ita habet,

Ὅσσα δ' ὑπ' Ἰνδὸν χεῦμα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης
Πιστάκι' ἀκρεμόνεσσιν ἀμυγδαλόεντα πέφανται
Καυκαλίδας, σὺν δ' αἰθοῖ βάλοις φιμώδεα μύρτα.

neque aliam lectionem Græcus interpres, homo doctus, & non indilegens. Olim diuersa γραφὴ obtinuit, vt vides: sed vulgatam Nicandreorũ codicum annotat obiter Athen. γράφεται δὲ, inquit, καὶ ἀστάκια ἀμύγδαλα ὄντα πέφανται. absque dubio corrigendum, φιστάκι' ἀκρ. ἀμυγδαλόεντα πέφανται. Criticorum vox propria γράφεται, cum lectionis diuersitatem indicare volunt, quomodo hîc accepta sit à Dalec. æstimabit eruditus lector. Rectè mox καρπὸν ἀφίησι λεπτόφλοιον ὄντα. etsi erat in Epito. λεπτοφαῆ. De connaro & paliuro sic Hesych. Κόνναρον, καρπὸς δένδρου ὅμοιος παλιούρῳ. Fort. ὁμοίου παλ. Habent MSS. μέγεθος κατὰ φαυλίαν ἐλαίαν. Mox, Τούτων δὲ πρῶτον ἱμείρουσιν ἄνδρες φίλοι. cur ais πρῶτον? nullam probabilem rationem inuenias. Scribo, τὰ νῦν. Peloponnesum *Apiam* fuisse olim dictam ex Homero & eius interpretibus etiam pueri scire possunt. sed id illi nomen esse inditum, διὰ τὸ ἐπιδαψιλεύειν ἐν αὐτῇ τὸ φυτὸν, *quod multæ in ea regione pyri arbores nascerentur*, alibi temere non legas: & omnino falsum puto. Corruptus est titulus Alexideæ fabulæ, quam libri omnes Βρεττίαν mox inscribunt. Dalecampius Βρεττίαν appellat, & *Brutiam*. Sed non fuerunt ætate Alexidis ita noti Atheniensibus Italiæ Brutij, vt de eorum nomine comici suas fabulas inscriberent. Fort. ἐν Ἀντείᾳ vel Ἀλειπτρίᾳ, vel Κρατεύᾳ. quibus titulis editas Alexidis fabulas constat. Prima verba ita distingue,

—εἶδές ποτε
Πεινῶσιν ἀνθρώποις ἀπίους παρακειμένας
Ἐν ὕδατι πολλάς;

dictum de hoc veterum & nostro etiam more aliquid libro II. cap. XI. Aristomenei *Dionysij* plenior epigraphe extat libro tertio extremo Pollucis: vbi laudatur Aristomenes ἐν Διονύσῳ ἀσκητῇ. Indicatum hîc Aëthlij locum, habes paullo post. Non obscurum deesse aliquid illo loco, Ἀνδροσθένης δ' ἐν τῷ Περὶ γεωργικῶν, Φαινίδας φησὶ εἶδός ἀπίων εἶναι, ῥοᾶν δὲ σκληροκόκκων. Sanaueris aut verè aut certè in speciem, si hæc ῥοᾶν δὲ σκλ. transtuleris in suum locum infrà non longè post vocem ἀπυρηνοκόκκων. vt sic legatur, Ῥοᾶν δὲ σκληροκόκκων Ἀγλαοφάνης Βοιωτίᾳ. repete ex proxima periodo μνημονεύει. Interiicitur locus Aristophanis ἐν Ἀγήρῳ. siue potius ἐν Ἀναγύρῳ, vt dicebamus libro quarto Σίδας inquit τὰς ῥοιὰς καλοῦσι Βοιωτοί. etiam Empedocles eo versu quem interpretatur Plutarchus in quinto Sympos. οὕνεκεν ὀψίγονοί τε σίδαι καὶ ὑπέρφλοια μῆλα. Caussam deinde exponit Athenæus Epaminondæ verbis, Sidam agrum eo argumento Bœotiæ asserentis contra Atheniensium vindicias, quòd σίδη Bœotis diceretur quæ Atheniensibus ῥοά. ὁ δὲ τόπος, ait, τοῦτ' ἔχει τὸ φυτὸν ἐν αὐτῷ πλεῖστον, ἀφ' οὗ τὴν ἐξ ἀρχῆς εἴληφε προσηγορίαν

σπορίαν, καὶ ἐπίκνον. Videntur initio σίδαι appellatæ illa mala quæ in Sideno agro nascerentur: paullatim verò obtinuisse, vt omnia sic vocarentur à Bœotis. Poterat contrarium verius videri: copiam nimirum σιδῶν loco Sidæ nomen dedisse, nam multa loca de iis rebus quarum feraces erant nomen adepta. cum Epaminonda tamen historia consentit: quæ oppidulum Sidam à Danai filia Sida fuisse denominatum testatur, referente Pausania. Fuit & Pamphyliæ Sida: de qua Stephanus. Scribo post hæc, λέγεται δέ τι καὶ φυτὸν ἄλλο σίδη ὅμοιον ῥοιᾷ: non ἐν αὐτῇ σίδη quod rectè nunquam exposueris. Etsi autem multa Theophrastus quo loco sidam Orchomeniam commemorat, de Ægyptiis Niliacisque plantis scribit: quod tamen hic refert Athenæus, ceu inde petitum, ibi non leges.

CAPVT XVIII.

Athenæi lapsus memorialis. φοίνικες ἔνορχοι. Phormus *comicus.* Atalantæ *drama.* nicolai *palmulæ.* nicolai *panes.* ἰσχάδες παράσημα τῶν Ἀθηνῶν. *Thymum Atticum. Phœnicidæ* Phylarchus *&* Misumenus. *Suidæ locus.* τὰ προπύλαια. *caricæ Ægilides.* πρωκνίδες *caricæ. menda multa sublata.*

DE palmulis tractans Athenæus, Ἡρόδοτος, ait, ἐν τῇ πρώτῃ περὶ Βαβυλῶνος λέγων φησίν. Editio Aldi habuit ἐν τῇ δευτέρᾳ. Corrector Basiliensis qui sciret Herodoti locum haberi libro primo, ex ipsa re sic emendauit. Membranæ omnes & Excerpta stant ab Aldina lectione, & Athenæi memoriam accusant hic quoque. Ait infrà non longè, Μελανιππίδης ὁ Μιλήσιος ἐν ταῖς Δαναΐσι, φοίνικας τὸν καρπὸν οὕτως ὀνομάζει, τὸν λόγον ποιούμενος περὶ αὐτῶν. Τῶν γὰρ αἰδῶν οὐ γὰρ ἀνθρώπων φορεῦν, μορφὰν ἐνεῖδος οὐδὲ τὰν αὐτὰν γυναικείαν ἔχον, ἀλλ' ἐν ἁρμάτεσσι διφρούχοις ἐγυμνάζοντο † ἄνδιν λιασδία πολλάκι θῆρες φρένα τερπόμεναι, ἱερόδακρυ λίβανον εὐώδεις τε φοίνικας κασίαν τε καλεῦσαι τέρενα. Corrupta hic multa: quibus sine libris medicinam facere frustra fortasse tentauero. Proponemus tamen eiusmodi lectionem, quæ neque à lectione edita longè recedit: & sententiam continet non malam. Ita igitur labantem locum statuminamus, aut lapsum potius erigimus. Τῶν γὰρ αἰδῶν οὐκ ἀνθρώπων φορεῦν μορφὰν καὶ εἶδος, οὐδὲ τὰν αὐδὰν γυναικείαν ἔχον. ἀλλ' ἐν ἁρμάτεσσι διφρούχοις ἐγυμνάζοντο ἀν' ὕλας ἴδας τε, οἷα πολλάκι θῆρες φρένα τερπόμεναι, ἱερόδακρυν λίβανον, εὐώδεις τε φοίνικας, καὶ κασίαν κρατεῦσαι, τέρενά τε Συρίας μυρώματα. id est, *Melanippides Milesius in Danaïdibus, fructum ipsum palmæ nominat* φοίνικας, *ita loquens de Danai filiabus. Plutonicam istæ non humanam formam, ac speciem gerebant: neque etiam vocem habebant muliebrem: sed in curribus sellam habentibus per syluas, monteisque arboribus vestitos, vt facere amant feræ se exercebant, thus sacrum, & suaueolentes palmulas casiamque manibus tenentes, & mollia Syriæ vnguenta.* Scripsimus ἀν' ὕλας ἴδας τε, quia videbantur vtriusque vocis extare vestigia in corrupta lectione ἄνδιν λιασδία. si quis existimabit priorem dictionem posterioris esse glossema, non pugnabo contra. ἴδη pro sylua ἁπλῶς, non solum poëtis, sed etiam aliis scriptoribus. Postrema etiam hoc modo scribi possunt, τέρενα Συρίας τε ῥεύματα. periphrasis est vnguentorum liquidorum, aut Συρίας ἀρώματα. Pro φοινίκων ἐνόρχων, Dalec. scribit, ἀνόρχων. fauet coniecturæ quod iidem vocabantur *eunuchi.* MSS. aliter. *Phormi* comici Suidas meminit: & fabulæ illius quam Ἀταλάντην vocat, non Ἀταλάντας. sine nomine citat Hesychius, ὁ τὰς Ἀταλάντας συνθείς. Fuerunt apud veteres non solum palmulæ *nicolai* dictæ, de quibus hic Athenæus: sed etiam placentæ quædam aut panes quibus ab eodem Nicolao Damasceno impositum nomen esse, scribit Photius in Bibliotheca. Palladius in vita Abbatis Apollo, *nicolaos panes maximos* vocat. Ait Dinon de Persidis regum diæta loquens, ξενικῷ γὰρ οὐδενὶ οὔτε βρώματι οὔτε ποτῷ ᾤετο δεῖν ὁ ἐξ ἀρχῆς τοὺς βασιλεῖς χρῆσθαι. Non est caussæ cur hæc lectio repudietur. nec malè tamen scribas, ὁ ἐξ ἀρχῆς βασιλεὺς τοὺς βασιλεῖς χρ. *non putauit rex Persarum primus, cibis peregrinis vti reges debere.* Rex ille primus, Cyrus est, conditor regni Persici, & multorum regni illius institutorum auctor. In subiecta historia de caricis Atticis regi Persarum ab eunucho oblatis, vt expeditionis aduersus Athenienses suscipiendæ illũ admoneret, respõsum

Persæ

Persæ ita scribitur omnium librorum consensu, ἐρωτήσας ποδαπαὶ εἶεν. ἐπεὶ δὲ ἐπύθετο ἐξ Ἀθηνῶν, τοῖς ἀγορασταῖς ἐκέλευεν ὠνεῖσθαι, ἕως ἂν ἐξουσία γένηται αὐτῷ λαμβάνειν ὁπόταν ἐθέλῃ, καὶ μὴ ἀγοράζειν. id est, *regem quæsisse aiunt vnde istæ caricæ? cum intellexisset, Atticas esse, iussit opsonatores emere, vsque dum liceret sibi quando vellet cumque sumere, & quidem inemtas.* ita clarè innuit Persa cogitare se de bello Atheniensibus inferendo. Cedo aliquis mihi si quid hîc aut obscurum aut corruptum: ego nullus video. Dalec. tamen corrigebat, οὐκ ὠνεῖσθαι. & mirificam ex his verbis sententiam eliciebat. omnia ferre possumus: modò ne auctoris mentem peruertat: quod videtur hîc fecisse sanè quàm licenter. ἀγορασταὶ sunt *obsonatores*, vt Athenæus ipse interpretatus est lib. IV. Alexis poëta cum faceret, εἰσέβαινον ἰσχάδες τὸ παράσημον τῶν Ἀθηνῶν, καὶ θύμου δέσμαι τινες: iocatus est nō inuenustè ad nauiū παράσημα, de quibus non repetā qoæ doctè ab eruditis viris sunt obseruata. Ait, nauibus Atheniensium pro insignibus caricas esse: quia nusquam totius Græciæ nec plures nec meliores caricæ reperiebantur quàm in Attica. Ergo inde in alias oras mittebantur: & cum viatico naues instruebantur, non postremum locum caricæ obtinebant. His adiicit thymum: meritò, nam & plurimum & laudatissimum in Attica: vnde etiam translatum in alias regiones, & flore satum constat. Cum nihil demutent antiqua exemplaria ab edita lectione in istis, Φοινικίδης δ' ἐν Μισουμένῃ φησί: Suidas tamen aduertit nos: cuius sunt de Phœnicide verba, τῶν δραμάτων αὐτοῦ ἐστι φύλαρχος μισούμενος, ὥς Ἀθήναιός φησιν ἐν τῷ βιβλίῳ τῶν Δειπνοσοφιστῶν. Si ita scripsit, duarum fabularum lemmata in vnum conflauit, imperitè. nusquam enim *Phylarchum exosum* poëtæ huius, laudatum ab Athenæo meminimus. sed *Phylarchum* quidem libro decimo: *Misumenum* verò aut *Misumenam* hoc loco. Scripserat opinor Suidas, φύλαρχος καὶ Μισούμενος. Atticæ consuetudinis est, loca vrbis ab iis rebus designare quæ ibi vænum exponuntur. ὄψον vel ἰχθύα *forum piscarium*: κρεά *macellum vbi carnes venduntur*. λάχανα *forum olitorium*: μύρα, *Tuscum vicum*. contrarium videtur fecisse Phœnicides isto versu, Καὶ τῶν προπυλαίων, καὶ τέταρτον ἰσχάδων, τούτων ἐγὼ στάμνον. appellat προπύλαια, bellaria, aliásve cupedias in ædium sacrarum, aliorúmve publicorum locorum vestibulis solitas venire. Celebrantur ex Philemone *caricæ Aegilides*: de quibus Theocritus, —καὶ ἀπ' Αἰγίλω ἰσχάδα τρώγοις Ἀδήαν. constat de nomine pagi vnius Atticæ sic denominatas. eum pagum Theocritus cum suo interprete *Aegilum* vocat: noster hic *Aegila* τά: alij omnes *Aegiliam*: atque ita legam hoc loco. De colore caricarum chelidoniarum dictum libro IX. cap. XIV. *Tithrasiæ*, à Tithrante pago tribus Ægeidis sic dictæ. Adhibe mox scalpellum, & scribe ademtis superuacuis dictionibus, ὄντως γὰρ κατὰ τὸν Ἀριστοφάνην, οὐδὲν γλυκύτερον τῶν ἰσχάδων. Refertur ex Glossis Pamphili, fuisse προσκνίδας, γένος ἰσχάδων. Dalec. adiecta litera scribebat προσκνίδας: nos vnam detrahimus, & legimus προκνίδας. Hesychius, πρόκνις, εἶδος ἰσχάδων.

CAPVT XIX.

Βότρυς & σταφυλή. Staphylus. πηλὸς *vinum*. *Quid appellet Plato* γενναίαν σταφυλὴν, & γενναῖα σῦκα δίδου πυκνάς. *Breuiatoris hallucinatio.* Aethlius *Samius. Hecatombæon primus mensis.*

VAM Græci βότρυν & σταφυλὴν dicunt. sed Athenæi sæculum βότρυς nomen frequentauit magis: contra quàm factum ab Homero & aliis antiquissimis scriptoribus: quos altera potius appellatione vti solitos obseruatur his verbis. Βότρυς δὴ μὲν κοινὸν δῆλον. σταφυλῆς δ' μέμνηται καί τοι δοκοῦντος τοῦ ὀνόματος Ἀσιατικοῦ εἶναι, Κράτης, ἐν δευτέρῳ Ἀττικῆς διαλέκτου, ἐν τοῖς ὕμνοις τοῖς ἀρχαίοις φάσκων ἀντὶ τοῦ βότρυος τὴν σταφυλὴν κεῖσθαι. Asiaticum esse nomen σταφυλή, quod ait Crates, illi crediderunt, qui vuam *staphylam* nominatam à Staphylo quodam existimabant. grammatici hunc Staphylum Liberi patris filium nominant: Nonnus in Dionysiacis regem Assyrium, *Botryis* patrem. Aliis placet Græcæ originis verbum esse: & σταφυλὴ quasi σταπηλὴν dici, παρὰ τὸ στάζειν τὸν πηλὸν, quod *guttatim vinum funderet.* πηλὸς enim vinum primitus significasse, sciunt eruditi. Verba adducta ex antiquis hymnis integrum continent hexametrum: Αὐτῇσι σταφυλῇσι μελαίνῃσιν κομόωντες. loquebatur

batur hymni poëta de oschophoriis quæ in honorem Bacchi Seirradis Mineruæ Athenis celebrantur. nam hic versus ad *oschas* pertinet. sic vocabant palmites cum suis vuis. Quæstioni ab Vlpiano propositæ, quid appellet Plato γενναίαν σαφυλὴν & γενναῖα σῦκα, bifariam respondet Masurius: prior responsio est: γενναῖα λέγει τὰ εὐγενῆ ὁ φιλόσοφος, ὡς καὶ Ἀρχίλοχος, Πάρελθε, γενναῖος γὰρ εἶς. Vult Masurius dici γενναῖα omnia quæcunque in suo genere excellunt. & ita *generosas vuas*, & *generosas ficus* appellatas esse à Platone. Hanc interpretationem etsi non improbo, malo tamen aliter paullò accipere. puto enim magnitudinem rei indicari, voce hac. Eustathius post relatum Athenæi istum locum. *Fortasse*, inquit, *magna vua est quæ Platoni dicitur* γενναία σαφυλή: *sicut dixit comicus* γεννικὸν κρέας pro ἁδρὸν κόμμα. Gallicè dixeris, *vne bonne piece de chair.* Atque ego cum Eustathio sentio. neque mihi dubium γενναίας μάζας in secundo De republica esse *grandem mazam*, sicut apud satyricum *vagrandis polenta*. Non probo alteram interpretationem quæ adiicitur à Masurio, ἢ τὰ ἐπιγεγεννημένα. ὁ γὰρ Ἀριστοτέλης καὶ ἐπεμβολάδας αὐτὰς ὀνομάζει. aut vocat Plato γενναίας vuas & ficus, *quæ post insitionem nascantur: sicut Aristoteles insititia pyra nuncupauit* ἐπεμβολάδας ἀπίους. apud Suidam est Ἀριστοφάνης. Eustath. legit vt nos: quem si lubet lege. Sequitur, Εὔβουλος γοῦν ἐν Καταπαλλομένῳ φησίν,

—ἀλλὰ παραλαβών
Ἀχερδῶν κρεῶν, καὶ δίδου πυκνὰς, καὶ βότρυς
Τρώγειν ἀνάγκαζ' αὐτὸν ἐξ οἴνου συχνούς.

neque sententiæ neque versus modulo congruit τὸ ἀχερδῶν. quid sit restituendum nemo possit certò scire: iocosum enim, opinor, aliquid comicus fingebat. Fortè, Κάρυα το, vel Ἀχέρδ' ἄν τὸ κρεῶν. incertum etiam est cum ait δίδου πυκνὰς, vtrum debeamus supplere, κύλικας an πληγάς. quin propter metrum videtur legendum vel καὶ δίδου συχνά, καὶ β. vel διδοὺς συχνὰς, β. Istis, ὅτι ἦν ἐν ταῖς Ἀθήναις διηνεκεῖς ἦσαν αἱ ὀπῶραι πᾶσαι, μαρτυρεῖ Ἀριστοφάνης ἐν Ὥραις, reiicimur tacitè ad libri noni principium, vbi extat Aristophaneum testimonium. errat Breuiator, qui eius loci immemor, illorum verò memor quæ de re eadem in Pace leguntur hodiéque, scripsit hic ἐν Εἰρήνῃ. Grauem mendam sustulimus è proximis verbis sine omni periculo: cùm enim priùs ederetur, Ἄεθλιος ὁ Σάμιος ἐν πέμπτῳ Σαμίων ὡραίων, fecimus vt esset Σαμίων ὥρων. non solùm propter ea quæ obseruabamus lib. XII. cap. IX. sed etiam propter ipsum Athenæum, qui paullo ante Æthlij locum huncce indicans, scriptum illius Ὥροι Σαμίων inscribit: non dissimulanda viri docti negligentia: qui vicinis adeò locis de eadem re tam diuersa scripserit. Aethlium hunc laudat & Clemens Alexandrinus, in exhortatione ad Græcos. Lyncei qui sequitur locus conferendus est cum aliis simillimis ex eadem epistola ad Diagoram, de quibus non semel ante dictum. Scribe ἀντληθεὶς, non ἀνληθείς. Eleganter verò Lynceus vuam quæ totum annum seruari poterat incorrupta, ἀλληγορικῶς, tanquam de seruo aliquo loqueretur aut mercenario, ita expressit, αὐτοτρίφυοι βότρυν ὃς ἀπὸ Ἑκατομβαιῶνος μηνὸς, ὥσπερ ἀγαθὸς οἰκέτης διαμένει τὴν αὐτὴν ἔχων εὔνοιαν. Græci tempora sua putabant ab Hecatombæone: qui Iulio Romanorum magis quàm Iunio respondet. hoc igitur dicit Lynceus, Hipponiam Rhodiorum vuam à principio anni ad finem vsque perennare, eâdem saporis gratiâ.

CAPVT XX.

Appendix ad librum nonum. προσαναπληροῦν τινὶ τί. meleagrides. *Lerus.* ξυλοειδὴς *color.* ἀνθίζειν πυρὸς ἀκμαῖς. τριωβολοκρεῖσκον. Horæ *Athenis cultæ.* περισκελῆ καύματα. *turulenta sicciora quàm assa.*

SEQVVNTVR Athenæi verba ista: Ἐπεὶ δὲ πολλάκις ἡμῖν εἴρηται περί τε κρεῶν καὶ ὀρνίθων, καὶ περιστεριδίων, ἔρχομαι κἀγὼ λέξων ὅσα ἐκ πολυαναγνωσίας εὑρεῖν ἠδυνήθην παρὰ τὰ προειρημένα. Massurius est quem hæc loqui facit auctor. Ait, adiecturum se ad ea quæ de carnibus maximè auium, superioribus libris contineantur, quicquid assidua veterum scriptorum lectio sibi suggeret, prioribus qui de iis rebus sermonem habuissent indictum. Est verò pars ista aliud nihil nisi

appendix

appendix quædam ad librum nonum. Ea legitima ſedes erat omnium illorum quæ hic alieno loco obſeruantur à Maſurio. Cauſſam huius ἀταξίας ſuo loco expoſitam non repetemus. Prima obſeruatio eſt ſuper voce περιστέριον aut περιστερίδιον, vel potius ſuper vtraque: etſi diſſimulata eſt hodie dictio περιστερίδιον in diſputatione Maſurij. Addenda hæc erant ſermoni περὶ περιστερῶν, qui libro nono continetur. Idem obſeruandum etiam in cæteris. Tetraonas cum phaſianis non Athenæus eſt qui confundit: ſed rex Ptolemæus, cuius verba ſolùm recitat. in queis manifeſtum eſt ἀνακόλουθον, niſi ſcribas μετεπέμψατο. mutato numero pro μετεπέμψαντο, quod editum eſt. ſequitur enim ὑπολαβὼν ἐποίησε πλῆθος. Ait, προσαναπληρώσειεν ἂν ταῖς πολυθρυλλήτοις ἱστορίαις τῶν ὑπομνημάτων τούτων τῶν εἰκοσιτεσσάρων, καὶ ἄλλην μίαν. Scribendum προσαναπληρώσει. niſi eſt iis ſimile, de quibus libro ſecundo, cap. xv. Προσαναπληροῦν τινί τι, dixit Athenæus pro *ſupplere quod alicui rei deeſt*. ἄλλην μίαν ἱστορίαν, vt Latinè *prima hiſtoria* αὐτὶ τοῦ primus liber hiſtoriæ. Senſus eſt: ad eos xxiv. libros hiſtoriarum quos edidit, vnum inſuper adiecisſet librum. Scribi mox iuſſeram Στράτις ταριστηνον ἐν Παυσανίᾳ. vide libro ſeptimo, capite xxiii. Corruptus eſt poſterior verſuum Anaxandridæ, quo it probatum furioſi hominis eſſe pauones domi alere, ἐξὸν, inquit, τοιούτους ἢ δύ' ἀγάλματ' ἀγοράσαι. Suſpicor legendum, Ἐξὸν τοιαῦτ' ἥδιω ἀγάλματ' ἀγοράσαι. *cum liceat emere talia ſimulacra quæ ſint gratiora*. Deſcriptionem *meleagridum* quæ affertur ex Clyto Ariſtotelis diſcipulo, nemo non videt gallinis iis conuenire, quas vulgò *Indicas* vocamus. Eius initio ſcribunt veteres, ἐν Λέρῳ. neque aliter Ælianus. *Leros* Sporadum vna eſt: de cuius incolis extat dictum Phocylidis, Λέριοι κακοί. non temerè audiendi viri docti qui Ὤλερῳ ſcribi volunt ex Stephani Ethnicis. Edebatur antè, καὶ τὸ σῶμα ξυλοειδές. Scripſimus χρῶμα enim omnibus M S S. In eo cõmentario quem ſcripſimus, De coloribus, docemus etiam Theophraſtum lignei coloris meminiſſe libro ſeptimo Hiſtoriarum, capite tertio. Differunt, inquit, ſemina & coloribus: τὰ μὲν μέλανα, τὰ δὲ ξυλώδη, τὰ δὲ λευκότερα. quem locum doctiſſimi viri deprauatum cenſuerunt: fruſtra. Scribendum, καὶ ἐρυθρότερον τῆς τῶν ὀρνίθων. ſed non ſemper hæc caro rubet. mutat enim colorem pro affectu quo mouetur. Poſtea ſcribunt Excerpta, τὰς δὲ πτέρυγας πεποικίλθαι πεποικίλθαι ποικίλοις σχήμασι πυρώδεσι πρὸς ἄλληλα κεχρωσμένοις. Familiare eſt apud Græcos comicos: vt coqui induerentur glorioſuli, & de artis ſuæ experimentis magnifica prædicantes. Sic in Epicratis verſibus qui hîc recitantur,

—ἐπὶ τοῖς δ' ἐγὼ,
Μάγειρον οὔτε Σικελία καυχήσεται
Τρέφειν τοιοῦτον ἄρταμον καὶ ἰχθύων.
Οὐ † κήλις' ἔνθα δελφάκων ἐγὼ κρέα
Κάλλιστ' ὄπτησα πυρὸς ἀκμαῖς ἠνθισμένα.

Abſit à moribus noſtris omnis vanitas. ſed veram huius loci lectionem inuiſam doctis, vidimus nos nullo negotio. Scribendum enim, Οὔτ' Ἦλις, ἔνθα δή. neque Sicilia, inquit, neque Elis talem vidit artificem parandorum ciborum qualis ego ſum. Significat ſe eum apud Siculos ἀβροδιαίτους, tum apud omnes Græcos, qui ludicri Olympici cauſſa in Elidem venerant, artis ſuæ ſpecimen ediſſe, & nomen ac famam inde retuliſſe. ἀνθίζειν πυρὸς ἀκμαῖς eſt, toſtura flauum reddere & κεραμβαλέον. Obſcura vox eſt τριοβολοκρεῖσκον, in ſequentibus verſibus Alexidis. Si abeſſent duæ literæ σκ. poſſet exponi olla carnium triobolaris. id enim eſt κρεῖον. Homerus, Αὐτὰρ ὅγε κρεῖον μέγα κάββαλεν ἐν πυρὸς αὐγῇ. ſed videndum an ſatis conueniat ea interpretatio poëtæ verbis, τὸ εἶον, ὀπτὸν, θερμὸν ἀἰχυλώτερον. Auctor eſt Porphyrius libro primo, Περὶ ἀποχῆς ἐμψύχων, moris fuiſſe Athenis pompam quot annis Soli & Horis ſimul ducere. De ea ſolennitate ſentit mox Philochorus, Ἀθηναῖοι ταῖς Ὥραις θύοντες οὐκ ὀπτῶσιν ἀλλ' ἕψουσι τὰ κρέα, παραιτούμενοι τὰς θεὰς ἀπείργειν τὰ περισκελῆ καύματα καὶ τοὺς αὐχμούς. quid propriè περισκελὲς dicatur, antè eſt expoſitum. vſurpatur de omnibus quæ tolerare durum eſt & moleſtum. & περισκελῶς φέρειν, pro *ægrè ferre*. Menander, Ὁ γὰρ μετρίως πράττων, περισκελέστερον Ἅπαντα τ' ἀνιαρὰ λαμπρία φέρει. Ait, τὰ δὲ ὀπτὰ τῶν ἑφθῶν ὠμότερα καὶ ξηρότερα. Videtur hoc, & rationi conſentaneum, vt ſicciora ſint aſſa quàm iurulenta: & ex Ariſtotele petitum, cuius modo nomen poſitum eſt: tamen aliter habet vtrumque. Audiamus magiſtrum, Meteorolog. libro quarto, ξηρότερα τὰ ἑφθὰ τῶν ὀπτῶν· οὐ γὰρ ἀνασπᾷ εἰς αὐτὰ τὸ ὑγρὸν τὰ ἑψόμενα. κρατεῖ γὰρ ἡ ἔξωθεν θερμότης τῆς ἐντός. εἰ δὲ ἐκράτει ἡ ἐντὸς εἵλκεν ἂν εἰς ἑαυτήν. Mendosè ſcriptum, ταδέρων ταριχηρῶν

φλογίδος. Dalecampius ταυρεῖα φλογ. propiùs ad editam lectionem accesseris, si scribas, Ταύρων τ' ὀξυκέρων φλ.

CAPVT XXI.

Λαγῷον, Simonidis sordes. Nota sordium, muneri missa vendere. ὀτρίχας, οἰέτεας. δέλφακα δεραιότατον. ῥάρος. ε & ω confundi. ἀδρῶσαι pro ἀνδρῶσθαι insigni loco restitutum. Refutantur qui Strabonem negant esse Strabonem. Pernæ Κιβυρικαὶ & Κανταβρικαί

Ὀτ' ἀποβληθέντος αὐτῷ ἐπὶ τὴν τράπεζαν, καθάπερ καὶ τοῖς ἄλλοις λαγῴου. non est à recto λαγωὸς, vt putarunt interpretes: sed à neutro λαγῷον. frusta leporina solita singulis conuiuis apponi, Græci vocant λαγῷα, vt monebamus libro IX. cap. XIV. Neque existimandum est in eo conuiuio cui Simonides interfuit, singulis conuiuis integrum leporem fuisse obiectum: sed vnicum mensæ fuisse illatum, & à carpo in partes tributum: quod etiam declarant in dicto Simonidis hæc verba, οὐδ' εὐρὺς ἐών. Est autem Homeri versus venustè παρῳδηθείς. Ait, οὕτως δ' ἦν ὡς ἀληθῶς κίμβιξ ὁ Σιμωνίδης καὶ αἰσχροκερδής. Hoc multi testantur. Aristophanes de Simonide iactatum fuisse prouerbium indicat, Κέρδους ἕκατι κἂν ἐπὶ ῥιπὸς πλέοι. Taceo quæ de huius poëtæ auaritia & sordibus Pindarus & Theocritus dixerunt. Callimachus, —οὐ γὰρ ἐργάτιν τρέφω τὴν Μοῦσαν ὡς ὁ Κεῖος Ὑλίχου νέπους. Addit, solitum Simonidem quotidiana munuscula quæ sibi ad victum mitteret Hieron, vendere. Magnum hoc restricti animi indicium semper est habitum, habetúrque. Nicetas Choniates de Ioanne Puzeno, καὶ σμικρολογίαν νοσῶν, καὶ γλισχρότητα, καὶ τὰ πεμπόμενα πολλάκις τοῦ ἰδεῖν μὴ ἀνέπεμπεν εἰς τὸ πωλητήριον. & narrat idem de hoc Ioanne accidisse nonnunquam, vt res easdem ter sibi missas ter venderet. Sed qui hoc faciant facilè excuset & culpa liberet Tiberij Imperatoris exemplum: qui mullum ingentis formæ missum sibi in macellum deferri & vænire iussit, vt narrat Seneca epistola XCV. Scribendum, Οὗ αὐτὸς ὁ Τηλεκλείδης μνημονεύει ἐν Στερροῖς. vide lib. IX. cap. XIV. ibi etiam de voce ὑπογάστριον. In parodico versu Maronis legebatur Ἀτρίχας ὀιτίας. etsi non ineptè, falsò tamen: nam sine omni dubio imitatur Homeri versum, Ὄτριχας, οἰέτεας, σταφυλῇ ἐπὶ νῶτον ἐΐσας. quare verte, *vnius coloris, vnius ætatis*. Scribe deinde, πολὺ δέλφαξ σιτευτὸς ἐγένετο. Sequitur, Δέλφακα δὲ σιτευτὸν εἴρηκε Πλάτων ἐν Ποιητῇ, δέλφακα δεραιότατον. Non facilè credam verbum Græcum esse δέραιον, pro eo qui amplas ceruices habeat. MSS. optimæ notæ, δέλφακα δὲ ῥαιότατον. ne id quidem agnoscimus pro Græco. auctore Hesyc. ῥᾶρος veteribus Græcis idem significauit atque ἰσχυρός. an ea vox locum hîc habeat nescio. Lego verò, δέλφακα δ' ὡραιότατον. *porcum grandiusculũ, & mactationi opportunũ.* ω & ε passim in MS. confunduntur. inde error. Locũ Eupolidis quo probatur dici τ δέλφακα, ita editum: σὺ ἄλλ' ἐθὸν δέλφακα † ὀδόντ' εἰσιᾶ, καὶ μάλα καλήν, ita emendamus ex vestigiis corruptæ lectionis: ὃς γαλαθηνὸν δέλφακα ἀνόδοντα θ' εἰσίᾳ, καὶ μάλα καλήν. id est, *qui conuiuio exhibuit lactentem, & adhuc sine dentibus porcellam, valde pulchram.* quid sit δέλφαξ γαλαθηνὸς sciuus ex libro IX. Ait. Ὅτι δὲ τοῖς εἵλωσιν ὑβριστικῶς πάνυ ἐχρῶντο Λακεδ. Hæc erant illis adiicienda, quæ de seruorum variis generibus dispntata sunt libro sexto. Ἀνδρῶσαι nihil aliud Græcè loquentibus significat, nisi peruenire ad virilem ætatem. Quare si verum est quod narratur mox, Lacedæmoniorum leges certam constituisse pœnam heris Ilotum, εἰ μὴ ἀποκτείνοιεν αὐτοὺς ἀνδρουμένους: sequitur fuisse Ilotes omnes ἡβηδὸν occidendos prius quàm viri fierent. sed hoc quis credat? cum ne infensissimi quidem hostes id fecisse nisi rarissimè legantur. Non abest quin fraudem hîc aliquam impuri homines sint frausi. atque adeo ita est: nam auctor scripserat τοὺς ἀδρουμένους. Omnino Lacedæmonij ἀνδρῶσαι quidem suos seruos, & voluerunt & siuerunt: at ἀδρῶσαι eosdem, id est, corpulentos euadere & nitere, neque voluerunt neque siuerunt. En quàm ridiculam sententiam literulæ vnius adiectio efficiat. τὸ ἀδρῶσαι proprium est τῇ διέξει, quam esse ait Aristoteles πυκνότητα σαρκὸς, id est, ἀδρότητα. Athe-

næus

næus hoc verbo expressit quod pluribus modò dixerat, ὑφαρπάζειν τὴν ὀπτωμένην ἐπιφάνειαν. contra, strigosum esse, macilentum, squallidum atque horridum, signa sunt hominis miseri & male habiti. Non est autem mirandum, Spartanos qui legitimum cinguli modum liberis suis præfinierant, quem non liceret impunè excedere, erga seruos suos fuisse iniquiores. Vt probet Strabonem Γεωγραφούμενα eruditissimum scriptorem, non adeo recentem auctorem esse, ac videretur nonnullis, ita scribit, λέγει γὰρ αὐτὸς ἐν τῇ ἑβδόμῃ τῆς αὐτῆς πραγματείας ἐγνωκέναι Ποσειδώνιον, τὸν ἀπὸ τῆς στοᾶς φιλόσοφον, ᾧ πολλάκις μεμνήμεθα, συγγενόμενον Σκιπίωνι, τῷ τὴν Καρχηδόνα ἑλόντι. In libris Strabonis hodiè ista non legas. Sed ô bene quod disertè Athenæus librum nominat, vbi de se & Scipione Africano magnus auctor erat locutus. ni fecisset, color aliquis futurus erat tenebrionis illius calidissimo mendacio, qui probare hinc nititur dudum Strabonem fuisse: neque Strabonis sed Stratonis nomen præscribi debere iis libris quos hactenus pro Strabonianis omnes omnium ætatum eruditi habuerunt. Tu verò mattucine libri septimi iacturam sarci, & lacunam imple si potes: atque ego spondeo tibi, quod ex integris libris suis Athenæus promsit, fore vt reperiamus & nos in nostris integratis. Eiusdem farinæ alterum quoque Lucumonis illius argumentum est. non esse Strabonis hæc, quia scriptum sit hodie in codicibus Strabonianis ταῖς Καντάβρικαῖς ὀπώμαις: non vt hic ταῖς Κιβυρατικαῖς. ridiculum caput: nam si pondus habet hęc ratio, per hanc monstrificã Circen neque Plato fuerit Plato, neque Aristoteles Aristoteles, neque Theophrastus erit Theophrastus. plurima enim, vt sæpe indicauimus, ex istorum libris aliter descripsit philologus, quàm habeantur hodie in vulgatis editionibus. Omnia denique si huic argumentationi locum damus, ἄνω τὰ κάτω γενήσεται, vt ait poëta. Sed valeat infrunitus criticus, cum peruerso isto iudicio. Porro de lectione Straboois ad Strabonem egimus: hîc autem fidei nostræ caussa eam expressimus χωρίων, quam scripti omnes exhibebant. Culpam hîc commissam Athenæóne attribuam an exscriptori, incertus animi hæreo. nam illa μνημονεύει δ᾽ αὐτῶν Στράβων, si ita accipias, *Pernarum mentionem facit Strabo*: nihil vetat credere locum Strabonis ab Athenæo bona fide recitatum, à librario fuisse corruptum, qui pernarum Cantabricarum nomen audiuerat nunquam: *Cybiricas* verò siue *Cybiraticas* modo nominatas Athenæo meminerat. Sine caussa autem vòci Ποσειδωνίου defectus & vitij notam præfixerunt. eam tolle: nihil enim deest.

CAPVT XXII.

Τροφαλὶς Σικελική. *Caseus* Τρομιλικός. *Prouerb. ex deprauata lectione fictum,* Iouis lac. ἀποξάγημα. Mæson *cocus &* tettix. *Megarenses Nisæi. Olim ijdem coci & popæ. Alexander victimarium è Macedonia accersit.* ὀργιαστικὰ *sacra. Olympias ijs dedita. serpentes ad illa sacra adhibiti. ijs nomen* παρεῖαι *vel* παρουαί. *Volumen epistolarum Alexandri, & aliorum ad Alexandrum.*

EΠΕΙ δὲ καὶ Σικελίας αὔχημα τροφαλὶς ἥδ᾽ ἐστί. alludit ad poëtæ alicuius verba. Aristophanes Vespis. Τροφαλίδα τυροῦ Σικελὸν κατεδήδοκε. & rursus in eadem, Ἀποδρὰς γὰρ εἰς τὴν γωνίαν τυρὸν πολὺν Κατεσικέλιζε. Caseus qui Τρομιλικὸς nominatur in libris editis, Breuiatori est Στρομβιλικός. quod si rectum est, Στρομβιλίδα vtique mox scribendum. alterum malim. Noli quærere quid appelletur *Iouis lac*, isto versu quem recitat dipnosophista: Καὶ τυρὸς ὀπίας ἐστὶ καὶ Διὸς γάλα. è Cyclope Euripidis est hic versus. Ibi hodiè scriptum βοὸς γάλα. quæ vera est procul dubio lectio. Faceti sanè homines, qui bouem in *Iouem* mutarunt. quanto hoc maius, quàm ex musca elephantum? Eruditissimus parœmiographus si Euripidis codices inspexisset, deprehensum errorem emendare prӕoptasset, quàm Chiliadas suas fictitio prouerbio reddere auctiores. Ἀποτράγημα interpretatur Athenæus apud Eupolidem, λείψανον τῶν πραγμάτων καὶ τρωξίμων. ex his emendabis Hesychij codices, vbi perperam scriptum ἀποτράγημα, λείψανον, βρῶμα. Sequitur

Φιλιππίδης ἐν Αὐλοῖς, Τοὺς δὲ πυρέθους καὶ τὰ λάχανα ταῦτ' ἔχων. conferenda hæc cum iis quæ scribit Pollux libro sexto, cap. IX. vbi aliam lectionem inuenies. Postea coquus inducitur μαγειρικὰς multas ῥήσεις ex antiquis poetis recitans: quæ illis sunt adiiciendæ, de quibus libro septimo, capite XI. diximus. Obseruat iste dixisse veteres τὸν μὲν πολιτικὸν μάγειρον Μαίσωνα, τὸν δ' ἐκτόπιον τέττιγα. qua de re Festus, *Mason, persona comica appellatur, aut coci, aut nautæ, aut eius generis. dicta ab inuentore eius Masone comœdo ait Aristophanes grammaticus.* at Hesychius scribit hoc nomen per ω. Μαίσωνες, inquit, οἱ κορυφαῖοι τῶν μαγείρων, ἢ οἱ τεχνῖται. sed verba sunt eiusdem alio loco, Τέττιξ ἐξώτικον ζῶον παρὰ Ἀττικοῖς, οἱ τῶν μαγείρων ὑπηρέται ξένοι, οἱ δ' ἐντόπιοι μαίσωνες. Obseruo etiam inter comicas personas vnam fuisse quæ θεράπων τέττιξ dicebatur, auctore Polluce libro quarto. Paullò post pro καὶ Φιλήμων δέ πού φησιν, aut errauit librarius aut Athenæus: Stratonis enim sunt versus, non Philemonis. vide libro nono. Megarenses veteris & antiquæ Græciæ distinguuntur ab aliis Megarensibus Siculis cognomine Nisæorum. Theocritus, Νισαῖοι Μεγαρῆες ἀριστεύοντες ἐρετμοῖς. & Athenæus hîc, τὸν Μαίσωνα ἐκ τῶν ἐν Σικελίᾳ φησὶν εἶναι Μεγαρέων, καὶ οὐκ ἐκ τῶν Νισαίων. Noua fuit & insolens illa coqui gloriatio, qui apud Posidippum hos versus proferebat,

Ταυτὶ μὲν οὖν τοιαῦτα. συμβαίνει δέ τι
Νῦν μοι διακονοῦντι παρὰ τοῦ δεσπότου
Λαθεῖν, οὐχ ἁλώσομ' ἐκφέρων κρέας.

Moris fuit coquis cum cibos mercede conducti pararent, furto quicquid possent auferre. Ideo soliti ianitores excutere diligenter cum abirent. Hoc toties iam probatum in superioribus, vt exemplis non sit opus. Iste vero coquus, vel quod macilentas carnes habuisset despicatui, vel quod propter tenuitatem apparatus, aut vigilantiam custodis appositi non potuisset, id nunc gloriatur, & laudi sibi verti postulat, quod ianitores se non essent in fraude & carnium furto deprehensuri. Simillimus est apud comicum initio *Pacis* locus: nam ibi famulus qui stercoreas turundas scarabæo pinsebat, hoc vnum saltem ex ea opera consecuturum se prædicat, quod nemo illum sit accusaturus, quasi mandentem inter pinsendum: quo nomine sæpe famelici aut gulones serui pœnas sordidis, vel delicatis heris dabant: nam vtrosque hoc facto offendebant. Aristophanis verba sunt,

Εἶς γ' οὖν μὲν οἱ ἄνδρες ἀπολελοῦσι μοι δοκῶ.
Οὐδεὶς γὰρ ἂν φαίη με μάττοντ' ἐσθίειν.

Æstimet ex his eruditus lector quo iure, quáve iniuria in tertio versuum Posidippi negationem tollendam interpretes censuerint. vt taceam de labe verius. Multa in iis quæ deinceps recitantur, & mutila & corrupta suprà humani ingenij coniecturá. Simonidis testimonium fortasse ita non male scribas: χ' ὅσα θεῶν σεμνῶς ἐμέμελεν ᾔδειν. *quæ ad deos spectant, ea peritè parani.* Deinde. Τί καὶ γὰρ οὐ καλῶς ἐπίσταμαι; non κακῶς. Transeamus ad sequentia: egent enim censura nostra. Ait, ἐμφαίνει δ' αὐτῶν τὴν ἐμπειρίαν, καὶ ἡ πρὸς Ἀλέξανδρον Ὀλυμπιάδος ἐπιστολή. παρακαλουμένη γὰρ μάγειρον αὐτῇ πέμψαι θυσιῶν ἔμπειρον, ἡ μήτηρ φησί, Πελίγναν τὸν μάγειρον λαβὲ παρὰ τῆς μητρός. οὗτος γὰρ οἶδε τὰ ἱερά σου τὰ πατρῷα ὃν τρόπον θύεται, καὶ τὰ ἀργαδιστικὰ καὶ τὰ βακχικὰ ὅσα τε Ὀλυμπιὰς προθύεται, οὗτος οἶδε. μὴ οὖν ἀμελήσῃς ἀλλὰ λαβέ, καὶ ἀπόστειλον πρὸς ἐμὲ τὴν ταχίστην. Dicebat modo Athenæus veteres cocos rituum sacrificandi & πάσης τῆς θυτικῆς notitiam habuisse. Nunc ait, posse id ipsum constare ex Olympiadis ad Alexandrum epistola. deinde ipsa Olympiadis verba proferr, & quod instituerat, clarè probat. quid dico probat? imò verò probabat olim: nunc peruersa lectio huius loci sententiam omnem peruertit. Nam ineptissimum est quod vulgata scriptura continet. Initio petit mater à filio, vt coquum sibi sacrificandi peritum emat: deinde autem offert è vestigio eadem filio suo Pelignam coquum planè qualem se desiderare dixerat. Enimuero si habet bonum θύτην, cur vsque inde ex Asia, aut India sibi petit mitti? Sed neque illud intelligo, quorsum Olympias Macedoniam inhabitans, cum desideret qui Asiaticorum sacrorum ritus norit, Græcanicorum aut Macedonicorum ignoret. nisi putemus, quod absurdissimum est, more populorum Orientis sacra factitasse Olympiadem. Quid multa? interpretum qui hæc absurda concoxerunt, stomachum nemo satis deprædicarit. Legendum affirmo, παρακαλούμενος γὰρ μάγειρον αὐτῷ πέμψαι θυσιῶν ἔμπειρον, ἡ μήτηρ φησί. id est, *nam cum Alexander eam hortatus esset, vt ad se mitteret popam sacrificiorum peritum, ait mater: Accipe popam Pelignam à matre tua,* &c.

Cur

Cur è Macedonia victimarium accersierit Alexander, obscura caussa non est: nam & pietatis intererat, & existimationis illius, vt more patrio sacra faceret. quod ostendit Olympias manifestò cum subiicit: ἦν ϑὸ γὰρ οἶδε τὰ ἱερά σοι τὰ πατρῷα. Quænam autem sunt ἀργὰ sacra quorum Olympias meminit? quæ item illa διαγαστικά. Prorsus nisi ineptire volumus, legendum, καὶ τὰ ὀργιαστικά, καὶ τὰ Βακχικά. Olympiadem valde fuisse deditam orgiasticis sacris & Orphicis, disertè Plutarchus scribit in Alexandri vita. Addit idem, solitam Olympiadem mansuetorum serpentum genus quoddam ad ista sacra adhibere: qua de re multa etiam Lucianus scribit in Pseudomanti. Ex Suida & Hesychio conicere est, ἀργόλας vel ἀργὰς istos angues fuisse appellatos. Qui horum meminissemus, putauimus aliquando posse hunc locum in eam sententiam accommodari non magna mutatione: vt dicat Olympias, illa etiam sacra Pelignæ esse nota, ad quæ serpentes argæ adhiberentur. Sed displicet nobis iure merito hæc sententia. neque dubitamus verum esse quod priùs diximus. Quærant etiam doctiores quænam illa sint sacra ὅσα Ολυμπιὰς προθύεται. nos qui frustra quæsiuimus legemus interea, ὅσα Ολυμπικά. ea sacra intelligit, quæ Olympiæ fiebant ab agonistis priusquàm certamen inirent. Sciẽdum autem, extitisse olim in doctorum bibliothecis epistolas Alexandri, & aliorum ad Alexandrum. multa harum mentio apud veteres scriptores, vt Plutarchum, Athenagoram, Athenæum, alios. sed & grammatici earum testimoniis aliquando vtuntur. Hesychius, in voce σκοῖδος, quæ Macedonum lingua prætorem iudiciis præfectum significabat, ἡ λέξις κεῖται ait, ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς Αλεξάνδρου. meminit & in Α᾿ρόπαιοι. eiusdem verba sunt quæ subiiciam, Γηπικὰ παρὰ Α᾿λεξάνδρῳ ἐπιστολαὶ ποτήρια ὑπὸ χαλκίδρα. corrigendum, παρὰ Α᾿λεξάνδρῳ ἐν ἐπιστολαῖς. Epistolarum Olympiadis ad filium meminit A. Gellius libro XIII. cap. IV. & Pollux lib. VII. cap. IX. obseruans nominari Olympiadi ἱερηγεῖον, qui dicitur vulgò ἰσιών: nam ita scribi debet is locus. & iterum mox legendum, βέλτιον δὲ ὁ ἰσιών, vel ἰσιών, vt in Glossario scribitur. pessimè libri Pollucis, ὀϊσύδιον. Earum quas ad matrem scripserat Alexander mentionem fecere item multi. Octauius Minutius Felix, *Alexander ille Macedo insigni volumine ad matrem suam scripsit, metu suæ potestatis proditum sibi de dijs hominibus à sacerdote secretum.* Pollux lib. VI. cap. XII. ἐν Α᾿λεξάνδρου πρὸς τὴν μητέρα ἐπιστολῇ, μέμνηται ἐν ἄλλοις σκεύεσι καὶ τὸν μύστρον ἐξεάν.

CAPVT XXIII.

Ceryces *Atheniensium.* ῥέζειν ἐπὶ τοῦ θύειν. ἔρδειν. θύειν. δρᾶν. *antiqua sacrificia.* ἀναχαφαὶ παλαιαί. *Clidemi* Atthis. *Prou.* Καινὸς οὗτός ἐστι Παλαίφατος. *Palaphatus mythographus.* τὸ εὐχ δρώμενον λάχανον. περιαποδεῖν τὸν δεσπότην. ἀποδεῖν. myma & mimarcys. νομάς, *gallina Numidica. Philemonis* Α᾿ρπαζόμενος.

FAMILIA fuit Athenis *Cerycum*, quos ait Diodorus Siculus μετενηνέχθαι ἀπὸ τῶν Αἰγυπτίων παστοφόρων. erant sanè & pastophori Aegyptiorum, & Atheniensium ceryces sacrorum administri, popis & victimariis non dissimiles. Propterea scribit Athenæus, ὅτι σεμνὸν ἡ μαγειρικὴ μαθεῖν ἔστιν ἐκ τῶν Α᾿θήνησι κηρύκων. ineptè facias si vertas hîc κήρυκες *præcones. Homerus*, inquit dipnosophista, τὸ ῥέζειν ἐπὶ τοῦ θύειν τάσσει. id est, *quod nos* θύειν *dicimus, victimam Deo mactare, id Homero est* ῥέζειν: vel simpliciter absque vlla adiectione: vel adiecta voce ἱερεῖον, aut alia simili. vt —Φοίβῳ θ᾿ ἱερὴν ἑκατόμβην Ρ᾿έξαι ὑπὲρ Δαναῶν. sic Latini. *cum faciam vitula.* Plutarchus de iis loquens, qui diis hostias primi mactarunt: παρατιθέμενοι καὶ δειμαίνοντες, ἔρδειν ἐκάλουν καὶ ῥέζειν, ὥς τι μέγα δρῶντες τὸ θύειν ἔμψυχον. Athenæi verba non rectè accipiunt interpretes. Addit, τὸ δὲ θύειν ἐπὶ τοῦ ψαιστὰ μεταδορπια θυμιᾶν. antiquissimi homines cum sacrificia cruenta ignorarent: hostiarum loco vel folia & glãdes dũ ipsi adhuc ἰβαλανηφάγοι: vel ψαιστὰ & fractas fruges diis offerebant. atque hoc illi vocabant θύειν, inquit Porphyrius περὶ ἀποχῆς ἐμψ. libro II. & obseruant critici nunquam apud poetam τὸ θύειν mactandi significatione esse positum, sed τοῦ θυμιᾶν.

Sequitur, καὶ οἱ παλαιοὶ τὸ θύειν δρᾶν ὠνόμαζον. id eſt, δρᾶν veteres vſurpabant pro mactare & iugulare victimas, quod nos hodiè θύειν dicimus: etiam grammatici δρᾶν exponunt θύειν. & ita ſtatim accipitur, ἔδρων οἱ κήρυκες, id eſt, *ſacrificabant ceryces*. at verbum θύειν ſignificare ἁπλῶς *agere*, quis docuit interpretes? Mox, κήρυκες δ' αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ κρείττονος ὠνόμαζον. reddit rationem cur ſacrorum miniſtros κήρυκας appellarint ἀπὸ τοῦ κηρύττειν, quod eſt, *aliquid proclamare*. à præſtantiore, ait, parte muneris quod obibant ſic dicti. Iidem namque & hoſtias mactabant adolebántque, & cum fiebant ſacra, populum initiò iubebant fauere linguis, acclamantes, Εὐφημεῖτε. σιγῇ πᾶς ἔστω λεώς. peractis verò ſolennibus religionis, populum dimittebant his verbis, λαοῖς ἄφεσις. id eſt, *extemplò*, vel *ite: Miſſa eſt*. Hæc pars eſt miniſterij cerycum, quam vocat auctor potiorem & præſtantiorem. Quod ſequitur, οὐδ' ἐγέγραπταί τι οὐδαμοῦ μαγείρῳ μισθὸς, ἀλλὰ κήρυξι, qui de Homero putant accipiendum, multifariam errant. Non dubitamus nos, aliorſum eſſe hæc referenda: puta, ad leges ſacrificiorum, qualis illa regia lex fuit, cuius meminere Pollux & noſter libro ſexto. Ea lege & ſimilibus alijs definiti erant ſumtus ſacrorum, & quantum cuique dari de publico deberet. Ait igitur Athenæus, in nullo huiuſmodi monumento vetuſtatis fieri mentionem μαγείρων, ſed ſemper κηρύκων. Legebatur, Ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ τῆς Ἀτθίδος Δῆμος. emendauimus Κλείδημος: cuius ſcriptoris Atthidem & Athenæus, & alij laudant ſæpe. Athenioneæ ῥήσεως verſum XII. ſcribe hoc modo, Ὡς δ' ἦν δὲ τὸ κρέας ἥδιον ἀνθρωπείου κρεῶν. *cum viſa eſſet occiſæ victimæ caro ſuauior humana*. ſic ſtatim, ὡς δ' ἀπὸ τῆς ἡδονῆς ἐμπειρίαν τιν' ἔλαβον. Deinde mutata diſtinctione, τὰ σπλάγχνα τοῖς θεοῖσιν ὀπτῶσι φλογὶ, ἅλας οὐ προσάγοντες. De ſale quod ait Athenio, verum eſt Lege omnes ſacrificiorum deſcriptiones apud antiquiſſimos poëtas: nulla vſquam ſalis mentio. præterea ſcribit Plutarchus in octauo Sympoſiacorum, ἰχθύων δὲ καὶ τοὺς ἱερεῖς ἱστορεῖ ἔτι νῦν ἀπέχεσθαι. ἁγνεύοντες δὲ καὶ τὸν ἅλα φεύγουσιν, ὡς μήτε ὄψον προσφέρεσθαι μηδὲν ἅλσι θαλαττίοις μεμιγμένον. XXVII. Καινὸς γάρ ἐστιν οὗτος Παλαίφατος. Omnino καινὸς legendum, non κοινὸς, vt placet Dalecamp. qui etiam παλαίφατος vertit *fama publica*: quaſi eſſet παλαιὰ φάτις. tam aliena vero ſententia ne refutari quidem meretur. Euſtathius poſtquam de Palæphato nobili mythographo locutus eſſet, addit, Παλαιφάτου δὲ μέμνηται καὶ Ἀθήναιος, ἔνθα μάγειρον σοφιζόμενον, καὶ τὴν οἰκείαν τέχνην ἀποσεμνύνοντα, ἔφη τὸ, καινὸς οὗτος Παλαίφατος. ὃ δὴ καὶ παροιμιάζεται εἰς τοὺς πιθανολογοῦντας τὰ μὴ οἷά τε προσοχὴν ἔχειν. Palæphatus antiquiſſimus auctor de fabulis veterum ita doctè & accuratè ſcripſerat, vt locum prouerbio fecerit, quod hic vſurpatur. nam vt de eximiæ fortitudinis viro dicebant ἄλλος οὗτος Ἡρακλῆς: ſic de eo qui mendacia fingere probè noſſet, ac rebus incredibilibus πιθανολογίαν περιάπτειν, dicebatur, καινὸς οὗτος Παλαίφατος. Eſt verò obſeruandum in Athenionis ῥήσει pronuntiari hunc verſum non à coquo, ſed ab eo qui cum loquebatur coquus. Eiuſdem perſonæ eſt hic quoque verſus paullò poſt: Ἄνθρωπε χαῖρε περιπόρδει τῷ δεσπότῃ, de quo mox dicemus. XXX. verſus eſt hypermeter: ſequens fœdè corruptus. auxilium à libris cenſeo expectemus. hoc ſolùm tutò videmur poſſe tentare, —δίλαβε Περικομματίοισιν ὑπερβάνας. μετέπειτα δὲ τοῦ. Arte coquorum ita interdum cibi diſſimulantur condita, vt cum eos edas, nihil minus putes eſſe quam quod edis re vera. Exemplo ſit ille qui de rapis fecit apuas, vt dictum libro primo. Eò reſpicitur verſu XXXII. cum ait comicus ἐπεσκευάκασι τὸ οὐχ ὁρώμενον λάχανον. inferunt enim coqui in conuiuia olus, non quale ſolitum verſari in hominum adhuc πεφαγμένων menſis: ſed arte paratum, ſic, vt olus non videatur olus. XXXIV. & ſequentes ſic accipe. Poſteaquam propter dictas voluptates plurimum quiſque ab eo afuit, vt hominem occidere atque eſſe vellent: tunc omnes cum primis auctoribus vitæ huius volebant vitam degere: tunc cœpêre homines in vnum congregari, vrbes condi: atque id beneficium mortalibus imputat ars parandi cibos. Hæc mens eorum quæ dicit coquus ad verſum XXXIX. vſque. Ibi interfatur alter, & ait, Ἄνθρωπε χαῖρε, περιπόρδει τῷ δεσπότῃ. Hic cum audiiſſet coquum magnifica de ſe & arte ſua prædicantem, ipſum ſalutat ceu magnum aliquem virum, & vt ſeruile iugum excutiat, ſuumque herum iubeat μακρὰν κλαίειν, hortatur. quaſi diceret: rem eſſe indignam, ſi adeo peritus homo tam nobilis artis, ſeruiturem ſeruiat. Exiſtimamus hanc eſſe ſententiam iſtius verſus. ſed περιποδεῖν nulli pretij verbum ferri hic non debet. Scribo, περιαπόρδει τὸν δεσπότην. obſcenum verbum eſt πορδεῖν apud comicos: ſed quod hoc loco nihil niſi contemtum ſignificat. eſt enim extrema contumelia

quæ

quæ homini libero fieri poteſt, cogere aliquem pati muliebria. ſic apud Catullum & alios Latinorum eiuſdem ſignificationis verba capi non negabunt eruditi. XLV. ſcribe, ἀλλὰ δεδίζό μοι συνιέναι. Per υ mox ſcribendum ἐνθρυμματίδες. alij vocant θρυμματίδας, vel ἐνθρυμματίδας. In verſibus Poſidippi ſcribe, Ρῖνα κεραμικὴν πρὸς τύφον. &, χαυνωτικὸς προσχαυνωτικός vel προσκνωστικὸς, vt olim Turnebus. In Ecloga Antiphanea, Οὐκοῦν τὸ μεγαλαυχεῖσθαι ὥσπερ ἄλλοτε Εἶπεν ἐν ἄλλ. In Battonis pericopa, Τί σοφὸν καταλέλοιπεν ἡμῖν Ἀκτύδης. eius ῥήσεως poſtremus verſus non habet plenam ſententiam nec metrum: Scribo, Τὰ μέγιστα. πόσα ταῦθ'; ὅσα οἱ τεθνηκότες. interrogatus an in arte ſua noui aliquid excogitaſſet: *Ego vero.* ait, *maxima. quot autem ſunt quæ inueniſti?* inquit alter: reſpondet, *quot vel omnes priores qui nunc ſunt mortui.* Poſt tam multa exponitur tandem, quid ſit *myma*: ὃ σκευάζεται ἐκ κρεῶν καὶ αἵματος. Reperio aliam paraturam apud Heſychium, cuius verba ita ſcribenda. μῦμα, θριδάκων κρίμμα, καὶ ὑπόχυμά τι. Ac videtur Athenæi *myma*, aliorum eſſe *mimarcys*. de quo edulio Heſychius & Pollux. *Cratinus* qui de republica Theſſalorum ſcripſerit, alibi quam hîc non inuentus nobis: & fortaſſe melius Κριτίας: de quo & eius Politiis antè dictum eſt. Mox ſcribi poteſt, εἴτε ἱερεῖον, εἴτε ματτύη. omnino autem, ἐξ οὗ καὶ ὁ Ἀρτεμίδωρος παρέθετο μαρτυρίαν Ἀλεξίδος, non μαρτύριον. Quid appellet Athenæus ἐκλογὴν, quid διεσκευασμένον δρᾶμα ſæpius iam dictum eſt. In tertio Alexidis verſu ſcribe, περιπόσεις πίνεις. conſentiente Euſtathio: non περίποσιν. Deeſt verbum in iſtis, εἴπας τῆς ὄρνιθος ματτύης. videlicet ὀρίζεται, aut ſimile. Ait, ἐσφάχθω διὰ τοῦ στόματος εἰς τὴν κεφαλήν. *iuguletur* immiſſo cultro, *per os in caput.* καὶ νομάδα παχεῖαν ἧγε. quid virum doctum impulit, vt νομάδα verteret *columbam*? aut cur νομὰς gallina Numidica vel Africana eſſe non queat? quod etiam confirmat vox κακκυζόντων, quæ de eo genere auitij propriè vſurpatur. Scrib. Ποτηρίων καὶ ματτύης διεφραίνετο. Philemonis fabula vnde eſt hic verſus inſcribitur hîc Ἀγκαζόμενος. apud Pollucem Ἀγκαζομένη libro ſeptimo, cap. IX. ſed in eiuſdem libro X. cap. XXIV. vt hîc. verſus primus è Nicoſtrateis ita ſcribi debet, Εὖγ' ἄνδρες, εὖ σφόδρ'. ἀλλὰ μὴν τῇ ματτύῃ Οὔτ.

ISAACI CASAVBONI ANIMADVERSIONVM IN ATHENÆI DIPNOSOPHISTAS, LIBER DECIMVSQVINTVS.

CAPVT PRIMVM.

Nexus libri huius & argumentum. Mores veterum aliquot, post finitas epulas. παραχέειν λίτρον, *vel potius* νίπτρον. παραχέειν μύρον. νίτρον, λίτρον, νίπτρον, νίψασθαι. ὕδωρ κατὰ χειρός. *Dicaarchus Messenius.* ἐξίσταντο τῶν σκιμαπόδων οἱ δυσκολεύοντες. *Locus è scholijs Aristoph. emendatus. Cottabissantium præmiola. Locus Aristotelis animaduersus.* Ισθμιάς.

NIVERSAM δειπνοσοφιστικὴν ἱστορίαν in tres partes fuisse tributam ab auctore, suo loco diximus. Harum duas, τὰ πρὸ τοῦ δείπνου, & τὸ δεῖπνον, libris ipsis quatuordecim executus est. Tertia restat, vnico hoc libro comprehensa: quem inscribas licet cum Athenæo Τὰ μετὰ τὸ δεῖπνον ἐπιτελούμενα. Habes hîc prolixam eorum explicationem quæ remotis mensis fieri olim solita cum surrexissent, aut inter surgendum. Cottabis nempe ludebant antiqui: flores sumebant, siue sertos siue solutos: vnguentis etiam se perfundebant, aut vngebant: tum autem extremo poculo educto, quod vocabant ἀγαθοῦ δαίμονος, ac de more recitato aliquo scolio vel pæane, aliôve carmine, domuitioni tandem facibus accensis se accingebant. Hæc præcipua capita sunt omnium sermonum qui vltimo hoc libro continentur. Initio locus recitatur è Platone comico elegantissimus: quo velut ob oculos ponitur strepitus ille qui in cœnationibus solet excitari, cum surgunt de mensa conuiuæ, & omnia illa quæ diximus geruntur. Seruus est atriensis qui loquitur aut architriclinus: qui ministrantium puerorum alium aliud citò facere præcipit. Ἐγὼ δὲ, inquit, λίτρον παραχέων εἰσέρχομαι. Moris fuit vt post finitas epulas, aqua manibus lauandis funderetur, deinde vnguenta exhiberentur. illud Plato vocat παραχέειν λίτρον, hoc, παραχέειν μύρον. Nitro vsos veteres in balneis & plerisque lotionibus, probari possit multis Hebræorum, Græcorum & Romanorum testimoniis. λίτρον Attici, alij νίτρον ex Hebræo נתר. Atque hæc quidem ita: sed an λίτρον pro aqua lauandis manibus laturi sunt qui habebunt ῥῖνα κεκριμένην? equidem vix puto. etsi scio non aliis solùm rebus, sed & corpori lauando, nitrum esse adhibitum. Athanasius, in sermone de virginitate, Οὔτε νίψῃς τὸ πρόσωπόν σου, οὔτε ταῖς δύο χερσίν· οὐδὲ μὴ ἐκτρίψῃ τὰ μῆλα τῆς ὄψεώς σου, οὐδὲ μὴ βάλῃς σμῆμα οὐδὲ νίτρον, οὐδὲ τὰ ὅμοια τούτοις. Legam λιπτρὸν, aut νίπτρον. quæ dominans in hac re vox est. nam νίψασθαι propriè de lotione post epulas: νίπτρον aqua in eam rem: at lotio ante cœnam propriè ὕδωρ κατὰ χειρός. Lacunam in his versiculis adnotatam explere licet hoc modo, ποῦ δὴ μέλλων; ἤδη λέγοντι: Καὶ σπονδή γ' ἤδη πόρρω. Deinde scribo & distinguo, —μέλλω μελίζεσθαι Τοῖς συμπόταισιν. ἄλλην Τρίγωνον οὐδὲν ἔχουσαν, Ἤ γ' ἤδη π. Dicæarchus is qui ab Aristotele doctus, vt Cicero scribit, non Milesius fuit, sed Siculus ex Messana vrbe, auctore Suida non vno loco. Falsa igitur est lectio quæ sequitur non

longè

longè, Δικαίαρχος ὁ Μιλήσιος Ἀριστοτέλους μαθητὴς ἐν τῷ Περὶ Αλ. melius libro XI. Δικαίαρχος ὁ Μεσσήνιος ὁ Ἀριστοτέλους μαθητὴς ἐν τῷ Περὶ Αλκ. ita igitur ſcribe. In Euripidea pericopa ex *Oeneo*, ſcribe ἆθλα κότταβον διδούς, cum Dalec. hoc enim agit, vt probet κότταβον etiam appellari præmium τῶν κοτταβιζόντων, id eſt, eorum qui vt loquitur Plinius, *elidebant in pauimento ſonum, ex vini reliquijs.* Ait, Πλάτων δ' ἐν Διὶ κακουμένῳ παιδιᾶς εἶδος παροίνιον τὸν κότταβον εἶναι ἀποδίδωσιν, ἐν ᾗ ἐξίσταντο καὶ τῶν σκευαρίων οἱ δυσκοβοῦντες. id eſt, *Plato in Ioue cruciato luſus eſſe genus tradit, in quo vaſculis ſuis* vincenti *cedebant qui infeliciter iaciebant.* Significat philologus, etiam propoſito præmio certaſſe veteres cottabiſmo: ſed præmio tenui & non magnæ rei. atque illa præmia vocat σκευάρια, paucis verbis more ſuo mentem nobis exprimens in ſequentium Platonis verſuum. quid igitur ſunt σκευάρια? crepidæ puta, & cotylus, quorum in ſubiectis verſiculis fit mentio. Hæc ſunt quæ propriè vocabant cottabia, vt mox dicetur. In ſcholiis Ariſtophaneis vbi laudatur hic locus malè ſcriptum, Διὶ καλουμένῳ: quod alij multi loci arguunt. & ἐξευνουβίσαντες pro δυσκοβοῦντες. id quoque malè: nam δυσκοβεῖν probum verbum eſt, etiam Polluce teſte. Multa in Platonis ecloga corrupta. Ita autem incipit:

Πρὸς κότταβον παίζειν, ἕως ἂν σφῷν ἐγὼ
Τὸ δεῖπνον ἐσκευάσω πάνυ βούλομαι.

Scribo, τὸ δεῖπνον ὧδε σκευάσω, π. β. & deeſſe verbum explendæ ſententiæ videtur. Coquus loquitur: qui vt tempus habeat parandæ cœnæ, optat conuiuas cottabo interea ludere. III. verſus prope conclamatus. Ἀλλ' ἄνεμος ἐστάλεις θυίαν παῖς θεοῦ. eum adoleſcentes ad cottabiſmum hortatus eſſet cocus, illi expediri, proferrique omnia ad eam rem neceſſaria iubent. Inter alia requirebatur vas aliquod grandiuſculum aquæ capax: cuius vſum & Athenæus mox, & Pollux libro ſexto nos docent. Scribitur libro XI. habuiſſe veteres vaſa quædam ad hunc tantum luſum fabricata. Quod etſi verum eſt, nihil tamen vetat, etiam alia formæ non diſſimilis, cum ad manum propria non erant, cottabiſmo inſeruiſſe. Nos quidem non dubitamus, θυίαν, id eſt, *mortarium*, in iſto verſu, locum peluis tenere in quam ſolita ad cottabos aqua coniici, vt modò dicebamus. Hoc igitur ratum eſto: præſertim cum aquæ ſtatim mentio fiat. Verba ſic aptaueris huic ſententiæ. Ἀλλ' ἄγε μόνον, vel ὕδωρ παῖ ζεῖ εἰς θυίαν παιδίον. *Age igitur, ô puer, aquam infunde in pilam.* Interdum ſcitè cottabiſſantibus præmij loco concedi ſolitum, vt præſentium fœminarum oſcularentur quam vellent. Ideo ait Plato verſu quinto, παίζωμεν ἢ περὶ φιλημάτων. Calippus.

Ὁ δ' ἀγχιστίνους τὸν συγκαμόντα λήψεται
Τὰ κοτταβεῖα, καὶ τῶν παρουσῶν ἣν θέλῃ φιλήσει.

Septimo ſcribe, Παίζειν ἢ τίθεμαι κοτταβεῖα σφῷν ἐγώ. id eſt, *ego verò cottabiſmi præmia hæc vobis ſtatuo*: crepidas nempe, quæ ſequenti verſu nominantur, & cotylum. hæc præmia κυρίως vocabantur κοτταβεῖα, vel κοττάβια, auctore Athenæo libro XI. & Polluce libro ſexto. Ariſtotelis locus eſt paucis rectè intellectus, vbi horum præmiorum fit mentio, quem ὁδοῦ πάρεργον attingemus. Rhetoricorum libro ſecundo, enumerans philoſophus eos qui opportuni ſunt iniuriæ & εὐαδίκητοι, inter cætera ſcribit: καὶ τοὺς ὑπ' ἄλλων μέλλοντας, ἂν μὴ αὐτοί, ὡς οὐκέτι ἐνδεχόμενον βουλεύσασθαι· ὥσπερ λέγεται Αἰνεσίδημος Γέλωνι πέμψαι κοττάβια ἀνδραποδισαμένῳ, ὡς καὶ αὐτὸς μέλλων. hoc eſt, *Facile eos lædimus, qui inibi ſunt, vt, ſi tu non occupes, alius ſit ipſis nociturus: iam enim videtur integrum non eſſe de eo deliberare. ſicut dicitur Aeneſidemus Geloni miſiſſe cottabia, poſtea quam Gelo quoſdam ſubegiſſet, quibus & ipſe imminebat.* nihil hac interpretatione manifeſtius. non illepidè hoc pacto ſignificauit Gelo Æneſidemo, victum ſe ab eo diligentia & feſtinatione, cum alioquin idem & ipſe meditaretur. ἂν μὴ αὐτοὶ conciſè poſitum ab Ariſtotele pro ἂν μὴ αὐτοὶ φθάσωσι: vel κἂν μὴ αὐτοὶ ἀδικῶσι. ante vocem ἀνδραποδισαμένῳ deeſt populi à Gelone oppreſſi nomen, aut ſcribendum, τινὰς ἀνδραποδ. viri eruditi, qui eos libros ſunt interpretati, philoſophi mentem non ſunt aſſecuti. Reuertamur ad Platonem, cuius poſtremos duos verſus ita ſcribe:

Καὶ τὸν κότυλον τὸν σόν. βαβαιάξ οὗτος ὁ
Μείζων ἀγὼν τῆς Ἰσθμιάδος ἐπέρχεται.

maius certamen ſibi propoſitum ait, quàm ſi agatur de pinu Iſthmica, ſiue ludorum Iſthmicorũ præmio. pluris nempe facit præmia hîc propoſita, quàm coronam ludicri Iſthmici. Ἰσθμιάδος, intellige πίτυος: nam Iſthmionicæ coronabantur πίτυϊ.

CAP.

CAPVT II.

Cottabi καταχτοὶ. Pollucis locus correctus. Premium cottabiſſantū optime καρκινοῦν τοὺς δακτύλους. radicum καρκίνωσις & τάῤῥωσις. χλανίδες & βλαῦται. coſſabus, & κόσσαβος. Calippus comicus, ſiue Calliſtus. abſterſa maculæ multa.

IT, ἐκάλουν δὲ καὶ καταχτὰς λατάγας κοτταβεῖς· ἐπὶ δὲ λυχνίας ἀνεκρέμαντο πάλιν τε συμπέπλεκτο. Intellige ex Polluce hunc locum, τὸ κοττάβειον ἐκρέματο ἀπὸ τοῦ ὀρόφου ὕπτιόν τε καὶ τέλειον χαλκοῦν πεποιημένον, ὥσπερ λυχνίας τὸ ἐπίθεμα, ὃ τὸν λύχνον ἐπ' αὐτοῦ φέρει. ita ſcribitur in vulgatis libris. perperam cum ſit legendum, ὕπτιόν τε καὶ λεῖον χαλκοῦ πεποιημένον. id eſt, *Pendebat ex lacunari æramentum ſupinum ex ære leui factum, ei ſimile quod lychnum ſuſtinet.* Plura leges in Commentariis Græcis ad Ariſtophanis *Eirenen.* & in ipſo Athenæo aliquanto poſt. Sequitur ex Antiphane,

— ὠὰ μὲν πέντε νικητήριον . . . . Poſſumus hic vetuſtati facere inuidiam, & quod ipſa fuit abolitum, reſtituere in integrum. Nam paullò poſt Athenæus, de præmiis, ait, cottabo ludentium antè diximus ex Antiphane: ὠὰ γὰρ ἔστι καὶ πεμμάτια, καὶ τραγήματα. Non eſt dubium reſpici hunc locum. Quare neque illud dubium eſſe poteſt, ſcripſiſſe Antiphanem, — ὠὰ μὲν καὶ πέμματα καὶ τράγημα νικητήριον. Alibi dicit Athenæus, præmium fuiſſe pyramuntem placentam. Artemidorus libro primo, ἦν γὰρ ὁ πυραμοῦς παρὰ τοῖς παλαιοῖς ἐπινίκιος. Videſis Plutarchum Sympoſiacorum libro nono, capite x v. Sextum & ſeptimum verſum ita emenda, Ἀφεὶς ἐπὶ τὴν πλάστιγγα· ποῖαν; τοῦτο τὸ τ' ἐπικείμενον. τὸ μικρὸν πινακίσκιον λέγεις; plura diximus ad librum x i. De modo rectè cottabiſſandi recitantur eiuſdem comici verſus pluſculi: quorum primi ſunt hi,

Σοὶ δεῖ λαβεῖν τὸ ποτήριον δεῖξον νόμῳ,
Αὐλητικῶς δὲ καρκινοῦν τοὺς δακτύλους,
Οἶνόν τε μικρὸν ἐγχέαι καὶ μὴ πολύν.

Legendum autumo, Ὡ δεῖ λαβεῖν τὸ ποτήριον δεῖ σ' ἐννόμως. nam vulgatam ſcripturam rectè interpretari non queas. Καρκινοῦν autem τοὺς δακτύλους dicitur tibicen, qui tibia canens, non ſolùm curuat digitos, ſed etiam torquet, flectitque in obliquum, ſicut cancer pedes ſuos cum ſe mouet. Græci de obliquis hiſce motibus verbum καρκινοῦσθαι vſurpant. Obſeruant veteres propriè dici καρκινοῦσθαι radicum fibras & fibrillas, quæ contortis mutuiſque nexibus inuicem implicantur. Pherecrates *Fugitiuis*, ἵνα τὰ λῷα συγκαρκινωθῇ. Theophraſtus Hiſtoriarum libro primo, de differentiis radicum, μικρὰν ταύτην, (ῥίζαν ἔχει) τὰς τε ἄλλας μείζους, καὶ ὡς κεκαρκινωμένας. Idem, De cauſſis, libro tertio, χειμῶνος δ' ἐπιγινομένου παρ' αὐτοὺς χρήσιμον ῥιζοῦνται γὰρ καὶ καρκινοῦνται μᾶλλον. quid ſit τὸ καρκινοῦσθαι explicatur ab eodem libro primo De cauſſis, cap. x i i i. cognatæ ſignificationis verbum apud eum philoſophum τὸ ταῤῥοῦσθαι quod alibi pluribus explicamus. affine etiam apud Hebræos τὸ סבך quo non ſemel vtitur auctor libri Iob. Legitur in Gloſſis, καρκῖνος χαλκέως, *forfex.* rectè nam teſte etiam Euſtathio, forfices appellarunt καρκίνον, propter iugationem qua connectuntur duæ χηλαί. Poſt μάνθανε ponenda fuit τελεία στιγμή. nam falluntur qui ſequentia quæ ſunt Athenæi, cum præcedentibus Antiphaneis connectunt. ἀγκυλοῦν τὴν χεῖρα quid ſit, docent clarè pluribus relata eiuſdem Dicæarchi verba libro x i. in voce κοτταβίς. de ancyle poculo habes in fragmento libri x i. cap. quarto. Corrupta ſunt multa in Æſchyli verſibus ex *Oſtilegis.* Primo deeſt ſyllaba: in ſecundo αἰκεῖας nihili vox eſt. Scribe verò,

Εὐρύμαχος οὐκ ἄλλος οὐδὲν ἧσσον αὖ
ὕβριζ' ὕβρισμοὺς οὐκ ἐναισίους ἐμοί.

ceu alter Eurymachus, non minore contumelia me affecit, quam equidem ferre non queo. de Eurymachi inſolentia viſe Homeri Odyſſeam: eò enim reſpicit ὁ φιλόμηρος tragicus. Tertio verſu exponebatur magna illa contumelia de qua ſecundo dictum. ſed lectio eſt contaminatiſſima: ſic enim legitur, Ἦν μὲν γὰρ αὐτοῦ κότταβος αἰεὶ τὸ μὲν . . . coniicimus, ſiue mauis, diuinamus, dicere hoc poëtam: caput eius qui loquitur à

læuo

ſæuo & truculento tyranno habitum loco ſcopi, in quem cottabiſſans vina iacularetur. Scriptura ita fortaſſe concinnanda. Ἦν μὲν γὰρ αὐτοῖς κοτταβεῖον μὲν χόρα. cætera non capio. Scribe mox cum Euſtathio, ἐπάνω τι ἐπ' αὐτῆς. In teſtimonio ex Hermippi *Mœris*, pro χλανίδες ὁμαλαί, lego, χλανίδες δ' ἁπαλαί. hoc eſt, *molles & delicatæ*. Deſcribebatur belli apparatus, omiſſis rebus voluptuariis, & omni luxus inſtrumento, vt ſunt molles veſtes, blautæ, ſoleæque conuiuantium, & vniuerſum cottaborum choragiũ. Ait, βλαύτης δ' οὐδεὶς ἑτέρας λαβὼν. mentem iſtorum iam expoſuimus: in verbis hæremus. quid ſi ita? βλαύτης δ' οὐδεὶς ἑταίρων λόγος. Chlanides & blautæ eorundem ſunt & hominum & morum: ſæpéque apud ſcriptores coniunguntur. Anaxilas comicus: μύροις χρῶτα λιπαίνων, χλανίδας θ' ἕλκων, βλαύτας σύρων. Poſtea lege, μανης δ' οὐδεὶς λατάγων ἢ που τῶν θαλαττῶν πλάστιγγ' οἶδας ἄν. Sequuntur Achæi verſus è *Lino*:

Ῥιπτοῦντες, ἐκβάλλοντες, ἀγνοῦντες τὰ μὲν
Λέγοντες ὦ κάλλιστον Ἡρακλεῖ λάταξ.

io priore malim, ἀγνοοῦντες τὰ ἐμά. *res meas male perdentes*. de petulantia comeſſantium loqui videtur. poſteriore ſignificat, compotores iſtos pocula inuergentes, vt Lyæi laticem cottabis illiderent, Herculem inuocaſſe, vt ſolebant in conuiuiis ſcorta, quod ait Plautus. Moris enim fuit & cum biberent, & cum cottabos vibrarent τὰς ἐρωμένας, ſiue τὰς ἐρωμένας appellare: vt verſum hunc explicans docet Athenæus, & repetit ex ipſo comici interpres. Inde intelligimus pronuntiata hæc ab iis fuiſſe, qui Herculem peribant. Non igitur κάλλιστον ſcribi debet, ſed καλλίστῳ, aut certè καλλίστη. Explicatio huius moris ab Athenæo ſubiecta, ita habet: τοῦτο δὲ λέγοντες παρ' ὅσον τῶν ἐρωμένων ἐμέμνηντο, ἀφιέντες ἐπ' αὐτοῖς τὰς λεγομένας κοσσάβους. Vox λέγοντες Achæi eſt, quam interpretatur Athenæus. Poteſt ſcribi, Τοῦτο δ' ἔλεγον, παρ' ὅσ. Videtur autem ſeparare *coſſabos* à *cottabis*: quùm tamen inter eas voces nihil interèſſe & teſtentur grammatici, & euincat analogia. In Heſychio ſcribitur κόσσαβος. In hanc rem recitantur inter cætera Callimachi hæc:

Πολλοὶ καὶ φιλέοντες ἀκόντιον ἧκαν ἔραζε,
Οἰνοπόται Σικελὰς ἐκ κυλίκων λάταγας.

editum eſt Σικελᾶς. perperam. non enim ſecũdus caſus eſt, ſed quartus. malè in ſcholiis Ariſtophanis, οἰνοπόταισι κενάς. Vocem ἀκόντιον interpretatur Critiæ verſus de cottabo, Ὃν σκοπὸν ἐς λατάγων τόξα καθιστάμεθα. *Calippus* comicus is eſt, vt arbitror, qui dicitur Polluci *Calliſtus*, libro ſecundo. itaque alteruter emendandus. Addit, Ὅτι δ' ἐσπούδαστο παρὰ τοῖς Σικελιώταις ὁ κότταβος, δῆλον ἐκ τοῦ καὶ οἱ βήματα ἐπιτήδεια τῇ παιδιᾷ κατασκευάζεσθαι, ὡς ἱστορεῖ Δικαίαρχος ἐν τῷ Περὶ Ἀλκμαίωνος. Contaminata ſcriptura adegit interpretes de ſubſelliis hic neſcio quid commiſceri planè abſurdum: ſed emendandum erat, ἐκ τοῦ καὶ οἰκήματα ἐπιτ. triclinia intelligit ſic de induſtria exſtructa, quomodo futura erant ad cottabiſmum quàm commodiſſima. libro XI. vocabat οἴκους. Pro περὶ Ἀλκμαίωνος ex aliis ſimilibus locis ſcribendum, περὶ Ἀλκαίου. Similiter ex ipſo Athenæo emendandus venit Dionyſij Chalci hic verſus, Φαίακος Μουσῶν ἐρέτας ἐπὶ σέλματα πέμπε. ita nempe, Φαίακας κυλίκων ἐρ.

CAPVT III.

Cratini iunioris Omphala. πρόχοσις *munus*. ἀοιδὰς ἀντιπροπίνειν. καλὸν νόημα. *Platonis problema* συμποτικόν. *multa emendantur. Ælianus inſigni loco reſtitutus.*

ΑΤΑ δὲ τὸν νεώτερον Κρατῖνον ὅς ἐν Ὀμφάλῃ φησί. Iulius Pollux libro ſeptimo, capite XIII. ἐν τῇ τοῦ νεωτέρου Κρατίνου Ὀμφάλῃ εἴρηται. In verſu Cratini Πίνειν ᾄδοντα τὸν καλῶς εὐδαίμονα κρεῖττον: cenſeo ſcribendum Π. γελῶντα. *iucundam & hilarem vitam agentem*. opponit ſequente verſu huic vitæ μάχας & πόνους.

Ἀγγελίας ἀγαθῆς δεῦρ' ἴτε πευσόμενοι. *adeſte huc nuntium bonum audituri*. malè πατούμενοι, vel πειθόμενοι vulgò & interpretes. Subiiciuntur Callimachi iſta:

—τὰς

——τὰ δὲ ῥόδα φυλλοβολοῦντα
τῶν † ἀνδρῶν ἀπὸ στεφάνων πάντ' ἐρρύετο χαμαί.

ita vulgò editur. nos aliam lectionem inuenimus. ——τὰ δὲ ῥόδα φυλλοβολοῦντος Ἀνδρὸς ἀπὸ σ. ne hoc quidem placet. Legam potius, τ' ἀνδρὸς ἀπὸ στ. vel τῶνδ' ἀπὸ σ. Primi versus quos ex Dionysio Chalco refert Democritus, & mutili sunt & peruersè scripti:

Τήνδε προπινόμενος τὴν ἀπ' ἐμοῦ ποίησιν
. . . ? . . . ἐγὼ δ' ἐπιδέξια πέμπω
Σοὶ πρώτῳ Χαρίτων ἐγκεράσας χάριτας.

Vocem ποίησιν non admittit versus. Sine omni dubio legendum πρόποσιν. etsi intelligit poeta ποίησιν, id est, carmen suum, quod amico propinat, sine dono mittit, ideo munus suum vocat πρόποσιν. sic & mox loquitur, ἀοιδὰς ἀντιπρόπιθι. idem loquendi genus Athenaeo vsurpatum non semel, vt diximus libri quarti initio, aliisque locis. Sed vnde vox ποίησις? an ex glossemate, quia re vera πρόποσις hic aliud nihil nisi ποίησις? an ex sequentis versus initio? hoc puto verum: atque ita lacunam expleo: Τήνδε ἐμοῦ ποίησιν ἐγὼ δ' ἐπιδέξια πέμπω Σοὶ πρ. Ἀπολύσασθε τὴν ζήτησιν, parum est vsitatum, sed ἐπιλύσασθε. Quare ita scribam, Σὺ μὲν οὖν δεῖν οἱ μουσικώτατοι τὴν χιλιοστήν μοι ταύτην ζήτησιν ἐπιλύσασθε Δημόκριτε. non tamen nego etiam ἀπολύσασθε legi interdum. διὰ τὸ πρὸς τὴν ἐπιφανῆ κόσμου περιαίρεσιν. Deest aliquid implendae sententiae. Possumus ita acceptum vulnus dissimulare, διὸ οὐκ ἀτόπως τὴν ἐπιφανῆ κόσμου π. Notent tirones locutionem οὐκ ἀσχημάτιστον cum ait ex Clearcho, ἢ διὰ τὸ πολλάκις τοὺς ἐρῶντας διὰ τὴν πλῆσιν, ὡς ἔοικε, στεφανουμένους περιαιρεῖν αὐτῶν τὸν στέφανον, ἀντιπεριφερόμενον τῇ ὑπονοίᾳ τὸ πάθος. turbauit interpretes ἡ ἀνακόλουθος syntaxis: nam & verborum traiectione, & mutatione casus, oratio facta est obscurior. Ita autem capienda haec, vt si esset scriptum, ἢ διὰ τὸ πολλάκις τοῖς ἐρῶσι στεφανουμένοις, περιαιρεῖν διὰ τὴν πλῆσιν, ὡς ἔοικεν, αὐτῶν τὸν στέφανον. hoc modo planissima sunt omnia. Nescio quid sit νόημα in istis Lycophronis: Τόδ' ἀνατίθημί σοι ῥόδον καλὸν νόημα, καὶ πέδιλα. Fortasse scribendum, καλὸν ἄνθημα: vel τὸ ῥόδον καλὸν τόδ', ἱμάτια πέδιλα. si cui placet καλὸν νόημα interpretari, ô *pulchra & ingeniosa amica*, liberum esto per me. similes locutiones exponebamus libro primo, capite nono. alio sensu Anaxagoras olim Νοῦς dictus. Proponitur paullò post ex Platone problema συμποτικόν: quod neque est per se obscurum: & planissimè ab auctore explicatur. Quaedam tamen corrupta, quae incautos interpretes in errorem perpulerunt. Platonis problema est: Numeros malorum aut coronarum inuenire, qui aequè in plures ac pauciores conuiuas diuidi possint aequis partibus. Probat Democritus talem esse numerum sexaginta, si in sex tribuatur. Sunto inquit LX. coronae in manu conuiuatoris: eaeque primo conuiuae qui in coenationem fuerit ingressus dentur omnes. hic dabit secundo partem dimidiam. vterque eorum habebit tricenas. ambo autem LX. accedat deinde tertius: & dantor huic ab vtroque priorum denae, vt habeant singuli coronas vicenas. ter viginti faciunt LX. hanc partitionem inter conuiuas tres, ita exprimit Athenaeus: καὶ τρίτῳ ἐπεισελθόντι ἐξ εἴκοσι συνδιαιρούμενοι, τοὺς πάντας ἑξήκοντα ἔχουσι. Dalecampius corrigit συνδιαιρούμενος. contra perspicuam auctoris mentem. nam Athenaeus coronas facit diuidi semper communi opera ab iis omnibus qui priores aduenerant. ideo ait numero plurali συνδιαιρούμενοι, & statim κοινωνήσαντες. Praepositio ἐξ pro ἀνὰ ponitur, particula distributiua. quare etiam in Excerptis est ἀνὰ εἴκοσι. sed ita statim, ἐκ δεκαπέντε. Inquit enim, τετάρτῳ πάλιν ὁμοίως κοινωνήσαντες ἐκ δεκαπέντε † γίνονται. Epitomae auctor nullam hîc lacunam agnoscit. Nos putamus legi debere, κ. ἐκ δεκαπέντε, ἴσοι γίνονται. aut potius quod omnino verum arbitramur, τὰ πάντα ξ γίνονται. *postquam conuiuae quatuor coronas inter se communicauerint, diuiserintque in quindenas, vniuersae erunt* LX. quindecim nimirum quater sumta, LX. reddunt: qui est numerus initio propositus. posteriores syllabae vocis δεκαπέντε absorpserunt sequentes dictiones τὰ πάντα. librariorum antiquorum solenne flagitium, vt saepe diximus, & exemplis multis demonstrauimus. μέχρι καὶ τοῦδε τοῖσι χρήσθω. Aelianus lib. IIII. Ποικίλης ἱστορίας, cap. XVII. ἔλεγε (Πυθαγόρας) ὅτι πάντων σοφώτατος ἐστὶν ὁ ἀριθμὸς, δεύτερος, ὁ τοῖς πράγμασι τὰ ὀνόματα θέμενος. Doctissimi viri qui eum politissimum scriptorem interpretati sunt, sic ista verterunt, *Dicebat binarium numerum esse omnium sapientissimum, eo quod nomina rebus imponeret*. etsi absurda & falsa est sententia: interpretibus tamen succensere par non est: qui quod erat in Graeco textu fideliter expresse

expresserunt. sed omnino ridiculus fuit Pythagoras cum mathesi sua, si verum est quod hæc lectio significat. Non clam me sunt quæ de dyade philosophati sunt mystici veteres: quorum sententias breuiter relatas legere est in Excerptis Photij ex Nicomachi Geraseni Theologumenis arithmeticis. Sed neque de illis subtilissimis afaniis cogitauit Aelianus: neque eo concesso, propterea minus absurda futura est huius scripturæ mens. Quid? sinemus persuaderi nobis numerum secundum, siue τὴν δυάδα nomina rebus imposuisse? Apage has ineptissimas ineptias. Enimuero nobile hîc exemplum habemus eius generis mendarum, de quo modò dicebamus. Scribendum, ἔλεγεν ὅτι πάντων σοφώτατος ὁ ἀριθμὸς δεύτερος. δεύτερος, ὁ τ. Dicebat Pythagoras, omnium sapientissimum fuisse, eum qui numeros inuenit. proximum huic eum qui nomina rebus imposuit. quia affinitas aliqua est soni & scripturæ inter voces δεύτερον & δεύτερος, aliud agens librarius, alteram harum omisit. Planè insignis restitutio, si per osores harum literarum verum licet dicere. Redeo ad dipnosophistas: qui postremò addunt, πέμπτῳ δὲ ἐκ δώδεκα, καὶ τῷ ἕκτῳ ἐκ δέκα. id est, *quinto communicantur coronæ* diuisæ *in duodenas: sexto item* diuisæ *in denas*. Theogneti locus, Οἴμοι μ' ὁ δαίμων, &c. pluribus describitur libro tertio. ibi vide.

CAPVT IIII.

Tenarus *vel* Tænarus *grammaticus.* τέναρος. *Cares barbari. antiquißimi incolæ Sami, Cares.* λύγου θωράκιον. Τόνεα, *siue* Τόναια *festum. Apollo Hyblæus, & ab eo editæ sortes.* Abæ. Demetrius Antimottyras. Andrantus, *siue* Adrastus *peripateticus.* Promachia *festum Spartanorum.* οἱ ἐκ τῆς ἀγωγῆς. στλεγγὶς, *corona, siue* ταινία. *Aristonis Cei* Ἐρωτικὰ ὅμοια. *Mos, frontem coronandi. Oda Anacreontica non prius edita.*

Τέναρος δὲ ἀγροικικὸν ἐστὶ λέγει στεφάνωμα τὸν λόγον. Non possumus lucem facere tenebrioni huic lucifugæ: quem alibi nominatum reperire non meminimus, nisi fortè in antiquis Pindari scholiis, quæ hæc literis mandanti ad manum non erant. grammaticus fuit obscuri nominis. Glossographi τέναρος interpretantur nobis κακοῦργος, συκοφάντης. Veterum Etruscorum ὁ λῃστρικὸς βίος, satis notus ex Strabone, & aliis. πεπεισμένους τοὺς Ἀργείους absolutè dixit pro πεπεισμένοις τῶν Ἀργείων. Ait, ὡς δ' ἂν βαρβάρους Κᾶρας, ὑπονοήσαντας αὐτόματον ἀποδεδρακέναι, πρός τι λύγου θωράκιον ἀπερείσασθαι, &c. Vertendum erat, *at Samios, vt qui erant barbari Cares, suspicatos sponte sua simulacrum aufugisse, in caua salicis gremio illud delituisse, & attractis vtraque ex parte longißimis ramis vndique colligasse.* Prima verba, male accepta ab interpretibus, quasi interpretans Breuiator, ita extulit, οἱ περὶ Σάμον Κᾶρες ὄντε βάρβαροι. rectè omnino. fidem narrationi suæ conciliare voluit, cum illa adiecit, ὡς δ' ἂν βαρβάρους Κᾶρας. nam mirum & ἄπιστον poterat videri, eò dementiæ quenquam deuenisse, vt crederet simulacrum loco Dei à se cultum, inuitum detineri vsquam posse. sed hoc in hominibus barbaris mirandum negat. Cares à Græcis habiti pro barbaris, cum moribus institutisque, tum lingua: cuius gratia vatum principi dicuntur βαρβαρόφωνοι. Superest iam ostendamus, antiquissimos Sami incolas Cares fuisse. non multum in eo laborabimus. Scribit enim Strabo libro XIV. ἐκαλεῖτο δὲ Σάμος Παρθενίας πρότερον, οἰκούντων Καρῶν. deinde, τὴν δὲ πόλιν ᾤκουν Κᾶρές τε καὶ Λέλεγες. interpretes non solùm in horum verborum interpretatione errãt: sed etiam paullò post, cum ignari veteris historiæ Etruscos faciunt Cares: vt taceam alia absurda quibus sese impediunt. λύγου θωράκιον interpretamur, cauum salicis Amerinæ cariosæ & semimortuæ. Videre est annosas arbores, quarum superest tantum velut quædam crusta, exesis cæteris omnibus. hæc crusta eleganter θωράκιον, id est, lorica & tegmen appellatur eius rei quæ cauo contineatur. ita autem omnes libri scripti editique. Dalecampio emendationis quam excogitauit, gratiam facimus. falsam enim scimus esse. Pergamus: καὶ καλεῖσθαι Τονεάτην ἑορτὴν, ἐν ᾗ συντόνως συμβῆναι περιληφθῆναι τὸ βρέτας. Scribe cum aliis libris, καὶ καλεῖσθαι Τόνεα τὴν ἑορτήν. *Tonea* vt Nemea. porrò Τόνεα, siue

τόνεια, à voce τόνος, in memoriam vincti simulacri. Subiicitur, τῶν Καρῶν δεισιδαιμονίᾳ περισχεθέντων, ὅτι τὸ μαντεῖον τοῦ θεοῦ παραγενομένων εἰς Ὕβλαν. Caras Sami incolas, qui Iunonis delubrum vinculis alligauerant, incessit postea religio, & metus: Samios inquam, non Tyrrhenos. itaque metuentes sibi ab ira Iunonis, Apollinem consulunt, missis Hyblam ad oraculorum sedem, theoris. sic quidem librorum quantum est. nos Hyblæum Apollinem nusquam legimus: minus fuisse vnquam oraculorum sedem in oppido Hybla. Abas fortean intellexit auctor: vbi olim sortes consulentibus edi solitæ. Pausanias in Phocicis, Ἀπόλλωνος δὲ ἱερὰς νενεμήκασιν οἱ ταῖς Ἄβαις ἐκ παλαιοῦ. καὶ χρηστήριον αὐτόθι ἦν Ἀπόλλωνος. Quod sequitur de impunita Prometheo pœna, vitio librorum obscurum est: & desunt opinor nonnulla. Legebatur ante nuperam editionem, Ἐγγύς γὰρ πομελα δίμωιον ἐνδαπίης. quæ lectio frustra viros doctos habuit exercitos. nam rectum est ποιμάλη. *prope adest cubile viticis indigenæ.* *Demetrius Antimottyras* apud quem vidisse ait Athenæus Hephæstionis librum sibi prius non visum, bibliopola aliquis videtur fuisse: quales erant Romæ temporibus illis quàm plurimi, qui libros vndique conquisitos à familia seruorum, quos in eam rem alebant, describendos curabant. non ausim contra librorum consensum sollicitare hîc vulgaram lectionem, ὄντος νῦν ἐν τῇ Ῥώμῃ διέγνων, παρά τῳ Ἀντιμοττύρᾳ Δημητρίῳ. Addit, Τοιοῦτος δέ τις καὶ ὁ Ἡφαιστίων συγγραφεὺς καὶ περὶ του καλου ἡμῖν Ἀνδραντου ἐγένετο. Dele illa verba, ὁ Ἡφαιστίων συγγραφεὺς καί. sunt enim inutilia, vt quæ ex libri margine in contextum irrepserint. quis autem iste *Andrantus?* Græcis quod equidem sciam, vsitatum id nomen viri non fuit: neque inter Aristotelis interpretes (talem hunc facit Athenæus) Andrantum reperies vsquam nominatum. Adrastum peripateticum, interpretem librorum Aristotelis, multi nominant. Atque hic Athenæo amicus, vel etiam fortasse præceptor esse potuit: vixit enim sub Antoninis, iuuene adhuc Athenæo, vt non sine caussa eius viri nomen hoc loco restituendum esse videatur. quod tamen non ponimus nos, sed tantùm proponimus. Antiphontem sophistam memorat Xenophon, Commentariorum libro primo, & Socratis cum eo colloquium. iste est de quo Athenæus hoc loco. Scribe, καλὸν ἰδίαι προσέξομεν. Lacedæmonij, inquit, calamo coronantur ἐν τῇ τῶν Προμαχείων ἑορτῇ. Sunt codices in quibus scribitur, Προμαχείων: sed omnes meliores & Epitome Προμαχείων. Existimo cultam apud Lacedæmonios, (quorum dij omnes fuêre armati) Mineruam πρόμαχον: indéque dicta Promachia, sacrum illi deæ diem. sic in alijs Peloponnesi locis Promachormam eandem cognominatam legimus, vt apud Corinthios, teste Pausania. De hoc solenni verba sunt Athenæi, ἐν ταύτῃ συμβαίνει τοὺς μὲν ἀπὸ τῆς χώρας καλάμῳ ἐστεφανῶσθαι, ἢ στλεγγίδι, τοὺς δ᾽ ἐκ τῆς ἀγωγῆς παῖδας ἀστεφανώτους ἀκολουθεῖν. appellat τοὺς ἀπὸ τῆς χώρας, iuuenes Spartanos rusticos, aut ex alijs locis ditionis Spartanorum, non autem ex vrbe. at οἱ ἐκ τῆς ἀγωγῆς, iuuenes sunt Lacedæmonij vrbani, quorum maior quàm externorum cura. horum disciplina propriè ἀγωγὴ dicta. Plutarchus in Agesilao, ἔχθει τὴν λεγομένην ἀγωγὴν ἐν Λακεδαίμονι, σκληρὰν οὖσαν τῇ διαίτῃ καὶ πολύπονον, παιδεύουσαν δὲ τοὺς νέους ἄρχεσθαι. Vocem στλεγγίδι qui vexat interpretes, quàm inconsulti! στλεγγὶς, idem ac στλεγγίς. ea dictio præter notissimam strigilis significationem, etiam ornamenti genus quoddam designabat. laminas nimirum fabricabant, quibus pro coronis vtebantur, στλεγγίδας, propter aliquam veterum strigilium similitudinem nuncupantes. Antiqui grammatici ἔλασμα χρυσοῦν interpretantur. probo quod dicunt fuisse ἔλασμα, laminam: nam & balnearis strigil, lamina erat incurua cum manubrio, vt scimus ex antiquis marmoribus. non probo quod addunt χρυσοῦν: quasi ex auro solùm fierent strigiles ad ornatum. nam ex vili materia fuisse quasdam factitatas, testis hic locus: item alius initio libri quarti, vbi ait, περιεστεφανώθη ἕκαστος πλινθίον τε καὶ στλεγγίδι χρυσῇ. nam si erant omnes aureæ, cur addit τὸ χρυσῇ. Placet quod scribit Pollux, στλεγγίδα fuisse pellem deauratam, capiti solitam aptari. in ζ, inquit, καὶ ἕτερόν τι στλεγγὶς δέρμα κεχρυσωμένον, ὃ περὶ τὴν κεφαλὴν φοροῦσι. Erotianus quoque ταινίδιον interpretatur. Constat ex varijs operis huius locis, editum ab Aristone Ceo fuisse librum hoc indice, Ἐρωτικὰ ὅμοια. quare etsi non damno vulgi scripturam in istis, Ἀρίστων δ᾽ ἐν δευτέρῳ Ἐρωτικῶν, καὶ Κέλσον ὁ περιπατητικὸς, Κεῖος δὲ τὸ γένος, ἐν δευτέρῳ Ἐρωτικῶν ὁμοίως φασίν. suspicor tamen excidisse vocem vnam, & scribendum, ἐν δευτέρῳ Ἐρωτικῶν ὁμοίων, ὁμοίως φασί. aut sine dictione ὁμοίως. Obseruat philologus, solitos veteres frontem sibi coronare: afferéque in eam rem

Anacreontis hoc testimonium. ἐπὶ δ' ὀφρύσι σελίνων στεφανίσκους θέμενοι, θάλειαν ἑορτὴν ἀγάγωμεν Διονύσῳ. extant hodieq; in odario quodam eius poëtæ verba hæc, στεφάνους δ' ὅπως πυκάζω, Τὰ μέτωπα μ' ἐπιχύει. Venit etiam in manus meas oda quædam Anacreontica poetæ veteris nescio cuius: vbi moris huius fit mentio. ipsum carmen subiiciam: quia adhuc publici iuris, quod sciam, factum non est. Ecce illud tibi:

Ἀνακρέων ἰδών με
Ὁ Τήϊος μελῳδός,
Ὄναρ λέγων προσεῖπεν·
Κἀγὼ δραμὼν πρὸς αὐτὸν,
Περιπλάκην φιλήσας.
Γέρων μὲν ἦν, καλὸς δέ.
Καλός γε καὶ φίλευνος.
Τὸ χεῖλος ὦζεν οἴνου·
Τρέμοντα δ' αὐτὸν ἤδη
Ἔρως ἐχειραγώγει.
Ὁ δ' ἐξελὼν καρήνου
Ἐμοὶ στέφος δίδωσι.
Τὸ δ' ὦζ' Ἀνακρέοντος.
Ἐγὼ δ' ὁ μωρὸς ἄρας
Ἐδησάμην μετώπῳ·
Καὶ δῆθεν ἄχρι καὶ νῦν
Ἔρωτος οὐ πέπαυμαι.

CAPVT V.

Mos veterum: pectus coronare, & vnguentis illinere. ὑποθυμιάδες. cephalalgiæ paratissimum remedium, caput vincire. ὁ βίος, humanum genus. vita eodem sensu. Suidæ locus animaduersus. παραιτεῖσθαι & περιΐστασθαι, pro fugere aliquid.

PECTVS etiam coronasse sibi veteres, vnguentisq; illeuisse, deinceps Athenæus obseruat: caussam simul adiiciens, quod in ea parte sedes sit cordis. ἐστεφανοῦντο γὰρ, inquit, καὶ τὰ στήθη, καὶ ἐμύρουν ταῦτα, ἐπεὶ αὐτόθι ἡ καρδία. Clemens Alexandrinus aliam rationem affert, Pædagogi libro secundo, capite octauo, Οἱ ἰατροὶ ψυχρὸν ὄντα φυσιολογοῦντες τὸν ἐγκέφαλον, μύρῳ χρίειν ἀξιοῦσι τὰ στήθη. Testis huius moris est Alcæus, iubens καταχέαι τὸ μύρον αὐτῷ κατὰ τᾶς πόλλα παθοίσας κεφαλᾶς, καὶ τῶ πολιῶ στήθεος. sed omnium primus dixerat Archilochus, ἐσμυρισμένας κόμας Καὶ στῆθος ὡς ἂν καὶ γέρων ἠράσατο. Has coronas vocabant ὑποθυμιάδας vel ὑποθυμίδας, vt auctor est Athenæus: qui etiam nominis caussam aperit. meminit & Plutarchus in Symposiacis: item Hesych. Alcæi verba ita scribe, ἀλλ' ἀνήτω μοι περὶ ταῖς δέραις περθέτω ὑποθυμιάδας τις. Doricum ἀνήτω pro ἀνήθου. laudant hæc Alcæi Pollux, & Theocriti scholiastes. Cur autem veteres anetho coronati cibum sumerent, caussam explicat Galenus libro sexto, De facultatibus simplicium med. ὑγρότερον καὶ ἧττον θερμόν ἐστι τὸ χλωρὸν ἔτι καὶ ἔγχυμον, ὥστε πεπτικώτερον μὲν καὶ ὑπνοποιὸν ἐστι μᾶλλον τοῦ ξηροῦ, διαφορητικὸν δ' ἧττον. διὰ τοῦτό μοι δοκοῦσι καὶ οἱ παλαιοὶ ἐξ αὐτοῦ στεφάνοις χρῆσθαι κατὰ τὰ συμπόσια. Deprauata exhibent nobis omnes codices & proxima verba Sapphus, καὶ πολλαῖς ὑποθυμιάδας πλεκταῖς ἀντία παλαιδίρᾳ. Scribe, καὶ πολλαὶ δ' ὑποθυμιάδες πλεκταὶ, κ' ἄνθεα περιδέραια. postremorum duorum verborum emendatio est Gulielmi Canteri. sed & priora emendationis indigebant. bis autem idem dixit ἡ καλὴ Sappho: nam hypothymiades & flores de collo pendentes ταὐτόν. Scribe, ἀντίποινα τῆς ἐκείνου δισμοῦ, non ἀντίποιος. Æschyleum verbum est. Adeamus ad stabulum ipsum Augiæ: sic appellarim iure verba Sapphus, quæ statim recitantur, hoc modo scripta. σὺ δὲ στεφάνοις ὦ δίκα παρθέσθ' ἐραταῖς φόβαισι ὄρπακας ἀνήτω συνέρραις ἁπαλαῖσι χερσίν. εὐάνθεα γὰρ πέλεται καὶ χάρις τε μάκαιρα μᾶλλον προτέρην στεφανώτοισι δ' ἀπυστρέφονται. omnia

inquinata, fani nihil. Sed benè confuluit nobis Athenæus, qui lepidiffimæ poëtriæ mentem fuis verbis nobis indicauit. Subiicit enim, ὡς εὐανθέστερον γὰρ καὶ κεχαρισμένον μᾶλλον τοῖς θεοῖς, παραινεῖ στεφανοῦσθαι τοὺς θύοντας. Lege igitur, Σὺ δὲ στεφάνοις Δωρικὰ παρθεό γ' ἐραταῖς φόβαισιν, ὄρπακας ἀνήτω συνέρψαισ' ἀπαλαῖσι χέρσιν. εὐάνθεα γὰρ πέλεται, κεχαρισμένα τε μάκαρσι μᾶλλον τά γ' ἱερεῖα· ἀστεφανώτους δ' ἀποστρέφονται. adiuti fumus à doctiffimis viris Scaligero & Cantero in reftitutione huius plane conclamati loci. Doricæ nomen loco vocis inutilis ὦ Δίκα fubftituimus ex libro x i i. Scribi oportuit mox, οἱ μὲν αὐτῶν μανιωδῶς ἐκτετοπισμένοι παρέπαιον. Sequitur in fermone quo explicatur coronarum inuentio: ἰδόντες ἐν βοηθημάτων τοῖς ἐν τῷ πότῳ τὴν κεφαλὴν ἐπιθλιβόντων. εὖ δὲ δεσμὸς ἐξ αὐτῶν περιεχειρίσθη. Canterus, ἐξ αὐτοῦ. nos probamus ἐξ αὐτῶν, nempe τῶν βοηθημάτων. ex omnibus cephalalgiæ remediis paratiffimum erat vinculum capitis: nam & hoc inter remedia, vt fubiicit auctor, & probat quotidiana experientia. Cornelius Celfus, *Quidam caput dolens deuinciunt: alij ceruicalibus veftimentifq; onerant.* Ὁ βίος cum dicunt Græci fæpe non vitam, id eft actum animæ in corpus intelligunt: neque etiam victum & τὰ ἐπιτήδεια: quæ eft altera vocis βίος nota vulgo fignificatio: fed ipfos viuentes, fiue mortales, & genus hominum. Ita accipe in his Athenæi, καὶ ταύτῃ μοι δοκεῖ Διονύσῳ ὁ βίος ἀναθεῖναι τὸν στέφανον. *propterea videntur mihi mortales coronam hederaceam Baccho facraffe.* paullo poft, περιέθηκεν ὁ βίος ἀεί τι τοῖς χελιδόσι τῶν εἰς ἀπόλαυσιν καὶ τρυφὴν ἀγόντων. libro x i i. ἰσόρρυ πάντα οἷς νῦν ὁ τῶν γυναικῶν ἁβρύνεται βίος. hoc eft, αἱ γυναῖκες. Dionyfius Halicarnaffeus in methodo nuptialium orationum, ἀπὸ τούτων τῶν θεῶν (Iouem intelligit & Iunonem) καὶ ὁ τῶν λοιπῶν θεῶν χορὸς παρῆλθεν εἰς τὸν βίον, τῶν ἐπιφημισθέντων τοῖς γάμοις. & ftatim, παρῆλθον εἰς ἀνθρώπους. eodem fenfu. fic idem alibi. Diofcorides libro fexto, ἐν τῷ βίῳ καθωμίληται. *notum eft vulgò.* Ælianus de doctrina Epicuri, ἣν ὁ Γαργήττιος σοφιστὴς ὥσπερ τὰ ἐκ Τιτανικῶν σπερμάτων φυτὰ τῷ βίῳ προσετρίψατο. id eft, *quæ mortalibus impegit Epicurus.* Lucianus Icaromenippo, de Epicureis item, ἢν ἅπαξ οὗτοι πείσωσι τὸν βίον δυνηθῶσιν, οὐ μακρίως πεινήσετε. *efurietis,* ait, *ὁ δῆ, plus fatis, fi femel hominibus fua dogmata ifti approbauerint.* Extat vetus dictum paganorum apud Chryfoftomum in commentatio epiftolæ Pauli apoftoli ad Philemonem: ἐπὶ ἀνατροπῇ τῶν πάντων ὁ χριστιανισμὸς εἰς τὸν βίον εἰσενήνεκται. Idem Clemens, οἱ δὲ πρὸς κακοῦ ἂν τὴν φιλοσοφίαν εἰσδεδυκέναι τὸν βίον νομίζουσι. Vetus fcriptor apud Suidam, de Polyeucto quodam, θεοστυγής, βαρυόργητος, κακοῦ τε καὶ Στυγὸς δεινὸν καὶ ὀλέθριον τῷ βίῳ ἐκλόχευμα. Epiphanius de Ario, μέγα κακὸν φοιτῆσαν τῷ βίῳ *magnum malum quod inter mortales verfatum eft:* fiue, *peftis quæ inter homines graffata eft.* & mox, καὶ αὐτὸς δεινόν τι ἐξειργάσατο τῷ βίῳ, & ita fæpe. Apollonius grammaticus libro primo, καθάπερ ἐν τῷ βίῳ φαμέν. id eft, *quemadmodum vulgo dicimus.* Suidas de Antiphonte Rhamnufio, nobili oratore, ὃν πολλοὶ μιμήσασθαι θέλοντες, παροιμίας ἔλεγον τῷ βίῳ, ὥστε τοὺς καλοὺς ῥαμνουσίους καλεῖν. Locus Suidæ eft in Ῥάμνος: fed corruptus, itáque reftituendus. Ῥαμνούσιος ἐπὶ τῶν σοφῶν, καὶ ἐλλογίμων. Ῥαμνοῦς γὰρ δῆμος Ἀττικῆς, &c. & in fine Ῥαμνουσίους καλεῖν. Atque ex hoc loco difcimus vnde ortum fit, quod claros in literis viros Rhamnufios παροιμιακοὺς vocarunt: quod explicare magnus vir Erafmus non potuit. Ait igitur, παροιμίας ἔλεγον τῷ βίῳ. affine eft apud Senecam, *inftruenda vita eft exemplis illuftribus.* πορίζειν δεῖ τῷ βίῳ ἐπίσημα παραδείγματα. neque aliter Plinij illud capiendum initio libri x x v. *vitæ profuit.* Idem in præfatione, *adiectis rebus plurimis, quæ aut ignorauerant priores, aut poftea inuenerat vita.* Poftea fcribimus: ἐπειδὴ δὲ εἰς ἡδονὴν τραπέντες, τὸ μὲν εἰς συμφέρον τούτων, καὶ τοῖς ἐκ μέθης παρακολουθοῦσιν ἐλαττώμασι, περιεφρόνουν. τῇ δὲ πρὸς ὄψιν, ἢ πρὸς ὀσμὴν ἐπιτερπεῖ ἐφρόντιζον. id eft, *poftea cum ad voluptatem animos conuertiffent homines, vtilitatem quæ ex coronis percipiebatur, atque auxilium quod illæ adferebant ebrietatis incommodis, neglexerunt: tranflata cura ad eam fuauitudinem, quam oculis vel naribus coronæ pariunt,* Ita hunc locum Canterus conftituit: rectè, fi quid iudico, & acutè. nifi quod pro εἰς συμφέρον debere legi cenfebat ille, εἰς πότον. cuius fententiæ rationem video nullam. quare adiecta voce neceffaria quæ excidit, emendauimus; τὸ μὲν εἰς συμφέρον τούτων. Non dubitamus hanc effe Athenæi fententiam: de verbis non idem affirmauerim. Epitome fic, τὸ μὲν τοῖς ἐκ μέθης παρακολουθοῦσιν ἐλαττώμασιν ἀφεῖκαν. In eodem libro παραιτητέον fcriptum pro περιιστέον, vbi dicitur, ἅπαντας τοὺς καρποὺς δ' ὡς ἀμφίβους ἢ βαρύνειν ἄλλως κεφαλὴν, περιιστέον. id eft, *fugiendum & reyciendum eft.* quia vfitatius verbum eft παραιτεῖσθαι quam περιίστασθαι, propterea ille grammaticus obfcurius verbum more fuo, mutauit notiore. fed & περιίστασθαι interdum fignificat *fugere aliquid.*

aliquid, at declinando vitare. Ita accipe in his Iamblichi De vita Pythagoræ, cap. XXXI. *Τὸν Διονύσιον τὸν τύραννόν φασιν, ὡς πάντα ποιῶν, οὐδαμῶς αὐτῶν ἐπετύγχανε τῆς φιλίας, φυλαττομένων καὶ περιϊσταμένων τὸ μονήρχικὸν αὐτοῦ καὶ παράνομον. cauentibus illis ac refugientibus ingenium Dionysij tyrannicum & iniquum.* nihil hîc aliud significat περιΐστασθαι quàm φυλάττεσθαι. Beatus Paulus duobus locis accipit pro περιΐστασο: quod pulchrè Syrus expressit, seruata vocis Græcæ analogia, verbo אשתאל : sed hæc alibi accuratius expendenda propitio numine.

CAPVT VI.

Ναυκρατίτης στέφανος. *Expensa Athenæi obseruatio.* Θετταλὸς ποικιλόμυθος. γλῶττα *calceorum.* στέφανοι ὑπὸ γλώτταις. ἴσθμιος στέφανος. Antinoea *corona.* ἐν Μυσῶν. Πυλέων. Ellotia. Gymnopædiæ *Spartanorum.* ἐπιθυμίδες & ὑποθυμίδες. *alia nonnulla.*

Περὶ δὲ τοῦ Ναυκρατίτου στεφάνου τίς ἐστιν ἡ ἄνθη. Scio ἄνθην Græcam esse dictionem, legiq; etiam apud Theophrastum: non possum tamen mihi persuadere vllo modo conuenire id verbum isti loco. ἄνθη enim siue ἄνθησις, ipsa est florum eruptio: quod alienissimum est à loci huius sententia. Lego. τίς ἐστιν ἡ ἀρχή. *qualis omninò sit.* ita enim loquuntur Græci. τὸ καὶ μετὰ τῶν ῥόδων ὑπὸ τοῦ Ἀνακρέοντος φορεῖσθαι. Male ista vulgò capiuntur. Auctor hoc vult: probari sibi, coronam Naucratitem non aliam esse quàm myrteam, hoc etiam argumento: quia Anacreon eam gestari dicat cum rosis, siue corona è rosis. Respicit descripta superius Anacreontis verba. Στεφάνους δ' ἀνὴρ τρεῖς ἕκαστος εἶχεν, Τοὺς μὲν ῥοδίνους, τὸν δὲ Ναυκρατίτην. Rosa & myrtus bellè inter se conueniunt & solent copulari. In hoc vis est omnis huius argumenti. non præstabo integritatem horum verborum: sententiam non aliam esse, hoc verò præstabo. Ridiculos pronuntiat philologus eos qui dicerent Naucratitem coronam esse eam quæ constaret è biblo coronaria. perstringit, vt sæpe grammaticorum vulgus, quibus ita visum. Hesychius, Ναυκρατίτης στέφανος, ἀπὸ τῆς Αἰγυπτίας Ναυκράτεως, ὁ βύβλινος, ἢ ὁ ἐκ φιλύρας, ἢ ὁ σαμψύχινος. postrema interpretatio sola Polluci placuit libro VI cap. XVIII. Erit qui malit, στεφανωτίδος quàm στεφανοτρίδος. sic tamen etiam in Excerptis. Audiamus philologum: δεῖξαι οὐκ ἔχεις ὅτι ἐξελελυμένως τις εἴρηκε ῥόδων στέφανον, καὶ ἴων στέφανον. τὸ γὰρ παρὰ Κρατίνῳ κατὰ παιδιὰν εἴρηται, ναρκισσίνους ὀλίσκους. Negat dixisse veteres ῥόδων στέφανον, aut ἴων στέφανον: sed ἴα, ῥόδα, aut στέφανον simpliciter: vel certè στέφανον ῥόδινον. Videtur hæc Athenæi mens esse. Quamobrem Cratini verba ita scribenda iudicamus, ναρκίσσου στεφανίσκους. non vt editum est, neque vt placitum Dalecampio, ναρκισσίνους τεχλίσκους. Sed ingenuè fateor de hac dipnosophistæ obseruatiuncula, nondum mihi liquere. Nam si negare voluit, sic locutos veteres vt dicerent, *rosæ coronam* aut *violæ*: sed *rosaceam* aut *violaceam*: in promtu exempla sunt quæ falsi ipsum arguant. nam apud poëtas στέφανος κισσοῦ, vel σελίνου, aut λευκοΐων passim legere est. etiam apud Platonem in Symposio leges ῥόδων στέφανον καὶ ἴων. Falsum igitur hoc τηρησείδιον. An ergo fidem codicum vocabimus in dubium, quasi auctor contrarium voluerit? veteres nempe ῥόδων στεφάνους dixisse, non autem ῥοδίνους, aut ῥοδόεντας: neque ναρκίσσου sed ναρκισσίνους. istud verò falsissimũ. Theocritus, —ἀνήθινον ἢ ῥοδόεντα Ἢ καὶ λευκοΐων στέφανον περὶ κρατὶ φυλάσσων. Excipiat fortasse aliquis, loqui Athenæum de vocibus ῥόδον & ἴον tantùm: negareq; duorum istorum nominum τὰ κτητικὰ fuisse veteribus vsurpata. equidem facile concesserim de posteriore: non enim temerè inuenias, qui ἴινον στέφανον dixerit. at ῥόδινον leges apud antiquissimos. Anacreon, στεφάνους μὲν κροτάφοισι Ῥοδίνους συναρμόσαντες. Idem, ῥοδίνοισι στεφανίσκοις Πεπυκασμένος χορεύσω. Semus Delius paullò mox ait, τὸ παρὰ μὲν ἡμῖν στέφανος, παρὰ δέ τισι στέμμα προσαγορευόμενον. Canterus emendat, τὸ παρὰ μ. ἡ. στέφος. & statim, κέκληται δὲ στέφος ἀπὸ τοῦ στεφάνου. melior quidem hæc lectio quàm vulgatis, quæ ineptissima est. sed siue ita corrigamus, siue vt placebat nobis, κέκληται (aut κέκληνται) δὲ στέφανος ἀπὸ τοῦ στεφανοῦν: nunquam efficiemus quin grammaticum acumen eius qui hæc scripsit liceat mirari. quanquã hoc minus mirabitur qui in antiquorum

sapientum scriptis serio fuerit versatus. Ait, σὺ δ᾽ οἴει μεθύειν Θετταλὸς ποικιλόμυθος, &c. hæc verba sunt Vlpiani: nam Thessalus ποικιλόμυθος est Myrtilus. alibi nominantur Thessali ποικιλόδιφροι. propter singulare artificium sellarum Thessalicarum, de quibus libro primo. eò allusum hac voce. Platonis comici locus quem recitat, valet ad loquacitatis & γλωσσαλγίας exprobrationem. Platonis sunt verba:

Καίτοι φορεῖτε γλώσσας ἐν ὑποδήμασι,
Στεφάνους δ᾽ ὑπὸ γλωττίσιν, ὅτι πιντέον,
Καὶ χαλλιερῆτε γλῶτταν ἀγαθὴν πέμπετε.

ita estis lingulacæ, inquit, *vt etiam in calceis linguam gestetis*. obstrigilla calceamentorum appellat γλώττας, *linguam*, siue *ligulam*. Secundo versu ait, *coronas etiam cum linguis* gestatis *in compotationibus vestris*. ὑπὸ sæpe significat σὺν, vt & hoc loco. ita autem ὑποφέρζει coronas hypoglottidas, de quibus loquitur: sic dictas à nexus genere: fortasse quod propendentem aliquam ligulam haberent, aut etiam plures. Sic explicamus quod hic scriptum inuenimus in omnibus codicibus. Iure tamen ex ipsis Athenæi verbis suspicemur, scripsisse comicum στεφάνοις δ᾽ ὑπογλωττίσι. quæ lectio qua ratione sic concinnari queat, vt commodam sententiam aliquam habeat, viderint acutiores. In tertio scribe, Κἂν καλλιερῆτε. Euripides cum diceret, Ἐκ παντὸς ἄν τις πράγματος δισσῶν λόγων Ἀγῶνα θεῖτ᾽ ἄν, εἰ λέγειν εἴη σοφός, hoc vult: facile esse diserto & facundo viro de quacumque re orationem instituere, aut aiendo aut negando. κατάφασιν & ἀπόφασιν vocat δισσοὺς λόγους. Totus locus de corona quæ ἰσθμιον dicebatur, valde corruptus est: quare etiam Epitomæ auctor nihil inde excerpsit. ἰσθμὸς etiam collum significat, venusta translatione ab eo qui propriè isthmus dicitur geographis: nisi tamen antiquior est vocis illius acceptio pro corporis nostri parte, notione ea quam habet apud geographos. inde est ἰσθμιον, colli ornamentum, siue corona sit, siue torques. cætera de hac voce Hesychius, & Eustathius. Obseruandum est, desiderari hodie in nostris libris Callixeni veteris scriptoris verba quę descripta fuerant super mentione *isthmiæ* coronæ. quare labes codicum indicanda fuerat post illa verba, γράφων οὕτως. Quæ enim sequuntur de corona *Antinoea* & *lotina*, omnino Athenæi ea sunt, non Callixeni. quem virum ego non dubito Adriano fuisse antiquiorem: cuius tempore nomen Antinoeæ coronæ primum est cognitum. Sanè in re tam recente quid opus fuerit dipnosophistæ auctorum testimoniis non video. De Antinoo Adriani deliciis, quem ille amissum in Ægypto consecrauit, & coli pro Deo instituit, nota res ex Spartiano & sanctis patribus, Iustino, Tertulliano, Hieronymo, aliis. Sequitur, ἐσθεὶς ἐν ἔδει τῇ τῆς ἑορτῆς ἀργυρῷ καὶ χρυσῷ, τὴν ἐν Μουσῶν αὐτοῖς ἔχειν ἱερωσύνην. nisi est mendum librariorum, figurate dixit ἑορτῆς ἀργυρῷ καὶ χρυσῷ, pro ἐν ἀργ. αὐτῇ καὶ χρυσῷ. vt, *paterâ libamus & auro*. ἐν Μουσῶν noue dictum, vt ἐν Ἀΐδου, pro, in æde Musarum: hoc est in Museo, quod fuit Alexandriæ: sed puto verius ἐν Μουσείῳ. Cratinus, inquit auctor, lotum appellauit στεφάνωμα, διὰ τὸ πάντα τὰ φυλλώδη ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων στεφανώματα λέγεσθαι. Hesychius addit, καὶ πόαι, in voce στεφανώματα: qui locus hinc est illustrandus. ΠΤΑΕΩΝ vocabulum in censu coronarum ponitur, quasi is esset rectus casus. Hesychius sic, πυλεῶν, στέφανον. ceu esset obliquus. sed scripserat, opinor, Hesychius, στέφανος. vide infra cap. VIII. In priore Philetæ versuum, Ἐσχε ἀμφίκομον ὁ ἐάνῳ ἀγχόθι φαρέος. malim, ἀμφικόμοις. nisi est proprium nomen. Ἐλλωτὶς corona ἑλλωτὶς est Hesychio. ἑλλωτίς, ait, Εὐρώπης στέφανος πλεκόμενος. (deest opinor ἐκ μυρσίνης) πηχῶν εἴκοσι. de Ellotiorum autem festo scribit idem, Ἑλλώτια ἑορτὴ Εὐρώπης ἐν Κρήτῃ. à Cretensibus igitur acceperunt Lacedæmonij, vt reliquorum suorum institutorum magnam partem. *Thyreaticas* coronas etiam Hesych. Lacedæmoniis assignat. *Gymnopædia* numero multitudinis festi nomẽ apud Spartanos. etsi autem longè differũt παιδιὰ & παιδεία, in hac tamen voce promiscuè scripturam vtramque repetias, γυμνοπαιδίαι & γυμνοπαιδεῖαι. Ait, χοροὶ δ᾽ εἰσὶ τὸ μὲν πρόσω παίδων, τὸ δ᾽ ἐξ ἀρίστου ἀνδρῶν γυμνῶν ὀρχουμένων καὶ ᾀδόντων Θαλήτα καὶ Ἀλκμᾶνος ᾄσματα. Canterus corrigebat τὸ δ᾽ ἐξ ἀριστερῶν, ἀνδρ. sed cum duorum tantum chororum fiat mentio, & vocetur eorum alter ὁ πρόσω: non male iudicio meo scribas, τὸ δ᾽ ἐξῆς, ἀρίστων ἀνδρ. poëta cuius hîc fit mentio, non *Thales* dictus est, sed *Thaletas*, patria Cretensis. multa de eo Plutarchus in libro De musica. Deinde scribendum, μελανθίων δ᾽ ἐστεφάνωμαι. cum Dalec. de his coronis affertur Alexidis testimonium, στεφάνους τε πολλοὺς χρησαμένους μελιλώτινους ἐπιθυμιάς. nihil erat caussæ cur mendam in his verbis

verbis suspectaremus, nisi sequeretur absurdum magnum. nam subiicitur incontinenti, Σέλευκος φησὶ τὰ πάντα στεφανώματα. quod aliter nequeas exponere, quàm vt dicamus omnia coronamenta fuisse appellata μελιλωτίνους στεφάνους. hoc verò quis credat? ego falsissimum esse non opinor, sed scio, & meo periculo credi postulo. quod postquam semel animaduertissemus, non difficile nobis fuit veram lectionem diuinare; quæ est huiusmodi. ς. τε π. κρ. μελιλωτίνας. ΕΠΙΘΥΜΙΔΕΣ. Σέλευκος φησὶ, &c. prima verba sunt Alexidis: deinde solito more proponit vocem explicandam: quomodo fecit in historia piscium, poculorum, & nunc quoque in coronarum recensione. Ait igitur, ἐπιθυμίδας fuisse dictas omnes coronas in vniuersum: ὑποθυμίδας verò eas quæ collo applicantur. verè Athenæus, verè etiam nos. Hesychius, ἐπιθυμίδες τὰ παντοδαπὰ στεφανώματα. Ita liberamus scriptorem hunc antiquissima menda, quæ etiam Breuiatorem in erroris casses induit. Notemus locutionem qua vsus auctor: Τιμαχίδας δέ φησι τὰ παντοδαπὰ στεφανώματα, ἃ τὰς γυναῖκας φορεῖν, ὅτως καλεῖσθαι. post verbum φορεῖν deest nomen ἔθος: siue ab ipso Athenæo prætermissum, siue ab exscriptore. Quæ de *hypoglottide* corona sequuntur, sine caussa eo loci posita sunt: cum paullò ante eadem ex iisdem scriptoribus descripsisset.

CAPVT VII.

Κυλιστὸς siue ἐκκύλιστος στέφανος. Pollucis locus emendatus. Cato *siue* Batto *comicus. Sophoclis Σύνδειπνοι. γένεον διηλιφές. ἀνθέων χειμόταλον. χειμάζειν. πρᾶγμα δυσχείμιστον apud Libanium. διεζωθισμένοι στέφανοι. συντίθεσθαι, σύνθημα, συνθηματικοὶ στέφανοι.*

DEINCEPS scribit philologus, Εὑρίσκω δὲ καὶ παρὰ τοῖς κωμικοῖς ΚΥΛΙΣΤΟΝ τινα καλούμενον στέφανον, καὶ μνημονεύοντα αὐτοῦ Ἄρχιππον ἐν Ῥίνωνι. Docuimus ad librum secundum, cap. x. κυλιστὸν στέφανον, siue ἐκκύλιστον, eam coronam fuisse appellatam, quasi *rotatilem* dicas, quæ solidiorem & firmiorem compagem haberet. Talem oportet esse, vt rotari queat: alioquin orbis non durabit, neque puncto insistere poterit, sed satiscente mole ac corruente vitiabitur. Non aliunde esse nominatum κυλιστὸν στέφανον, Eubuli locus declarat, — περιφοραῖς κυκλούμενος Ὡσπερ κυλιστὸς στέφανος. neque aliud voluerunt qui exposuerunt ἀδρὸν, firmè ac solidè compactum. In Hesychij Glossis mecum mirentur viri docti hæc, ἐκκοιλιστοὶ στέφανοι, μεγάλοι, ἀδροί. nam & antecedentia & consequentia suadent κοι non κυ ipsum scripsisse. Apud Pollucem sic scriptum est, στεφάνων δὲ εἴδη ἐκκύλιστος, ὥσπερ Ἄρχιππος εἴρηκεν ἐν Ἥρωι, ἀπέρχεται στέφανον ἔχων ἐκ τῶν κυλίστων. librarij culpa manifesta. emendabis igitur ex Athenæi hoc loco. Archippi verba ita concipe, minus rectè vulgò scripta in libris Athenaicis:

Ἀθῷος ἀποδὺς θοιμάτιον ἀπέρχεται
Στέφανον ἔχων τῶν ἐκκυλίστων οἴκαδε.

Sequitur, Μνημονεύει δ' αὐτοῦ καὶ Ἀντιφάνης ἐν Ἑαυτοῦ ἐρῶντι: eundem locum innuens Pollux, καὶ κυλιστὸν δὲ inquit, εἴρηκεν Ἀντιφάνης. *Catonem* Græcum comicum produnt nobis editiones quæ scribunt paullò post, καθάπερ οἱ παρὰ Κάτωνι τῷ κωμῳδιοποιῷ ἐν Συνεξαπατῶντι φιλόσοφοι. sed non temerè eruditissimus Canterus emendabat παρὰ Πλάτωνι. nam libro tertio & septimo Platonis *Synexapatontes* laudati sunt: neque dubium erit locum hunc cum superioribus conferenti, de eadem fabula & hic & ibi auctorem loqui. nihilominus tamen de veritate eius emendationis dubitamus nos, quia scimus Battonem comicum scripsisse eodem titulo fabulam: cuius rei testis est Suidas, qui ex Athenæo fere habet nomina fabularum, quas in comicorum vitis cōmemorat. Quare existimamus eius poëtæ nomen & hîc restituendum esse, & libris tertio ac sexto, vbi editum Πλάτωνος. Battonis poëtæ, & aliis locis meminit dipnosophista: & Stobæus etiam sermone sexto. Subiicitur, περὶ ὧν καὶ Σοφοκλῆς Συνδείπνοις φησὶν ὧς σοι παραπλησίοις. Fabula Sophoclea hîc laudata, ea est quam alibi vocât Ἀχαιῶν σύνδειπνον. itaque Συνδείπνῳ potius legendum videatur, nisi obstent simile,

loci, vbi laudatur Sophocles Συνδείπνοις. cùm hoc libro tùm alibi. In primo versu inde allato, οὔτοι γλίσχρος οὐδὲ χρὴ ἀνηλειφὲς, scribendum ἀνηλιφὲς. *peruncium*. ita dictum vt ἀπηλιφὴς *innunctus*. In istis αἰθαλωτὸς πάλιν ἥκεις γέρον, menda manifesta. Canterus emendabat, αἰθ' ὀλυμπιονίκης γέρον. Mira traiectione vsus auctor cum scriberet, λέγε ἡμῖν περὶ τῶ προκειμένω, ἵνα μὴ κατὰ τὸν θεῖον Πλάτωνα ὑπολάβωμεν σε ὑποδυέντα μεταμορφωθῆναι ἐν τῇ περὶ ψυχῆς. nam rectum erat κατὰ τ. θ. Π. ἐν τῇ περὶ ψ. Scribendum etiam ὑπολάβωμεν. In Eubuli testimonio super *struthio* corona, pro ὦ μακρὴ ἕως, placitum Cantero ὦ μακαρίτης. non caret vitio vocabulum ἀντεχάρειος. fortè, ἀντεχέ, ὦ μέγιστος ὤπ. sed parum mihi satisfacio. Deinceps scribitur, κατάλεγε δ' Εὔβουλος καὶ αἰγίνου στεφάνους. Αἰγίδιον, σὺ δὲ τόνδε φορήσεις στέφανον πολυποίκιλον, ἀνθέων χρυσοτατον, χαριέστατον ἀζδι. τί γὰρ αὐτὸν ἔχουσα φιλήσει. ex præcedentium lectione patet, petitum hoc Eubuli testimonium esse ex ipsius *Stephanopolide*. vt non obscurus sit eorum error, qui pro Αἰγίδιον scribunt Αὐγή. quia meminerant citari alibi comici illius *Augen*. sed non rectè ex eo colligas, ita scribendum esse etiam hìc. *Aegium* siue *Aegidium* scorti nomen est, vt scimus ex libro XIII. Pro χρυσότατον, quod nihil significat, lego, χρυπότατον. *florum rapacissimum*. id est, ἐπαγωγότατον, *illecebrosissimum*. Vel hoc verbum firmauerit satis vocem Αἰγίδιον, aduersus quorundam emendationem: nam hæc sunt verba mulieris coronariæ merces suas venditantis, & meretricem plurimas capturas iubentis sperare, si hoc flore se ornet: hunc enim maximam habere vim illiciendis amatoribus. Ita interpretamur vocem γρυπότατον. ac fortasse verius scribatur γριπότατον. γριπίζειν idem significat cum ἀγρεύειν, *capere*. inde δυσγρίπισος in recentiorum Græcorum scriptis, *auarus, sordidus, è quo nihil capias commodi*. Libanius in epistola ad magnum Basilium, πᾶς ἐπίσκοπος χρῆμα δυσγρίπισον. non memini legere id verbum apud auctorem Libanio antiquiorem. imò, vt arbitror, ante id sæculum incognitum id vocabulum fuit ea certè notione. Itaque Basilio legenti epistolam Libanij, facessit illa vox negotium, vt ipse fatetur, ita scribens, Εἰ τὸ κερδαίνειν τοῦτο γριπίζειν λέγεται, καὶ ταύτην ἔχει τὴν σημασίαν ἡ λέξις, ἣν ἐκ τῶν Πλάτωνος ἀδύτων ἡ σοφιστικὴ σου ἡμῖν προεχειρίσατο, σκόπησον ὦ θαυμάσιε, τίς μᾶλλον ἐστὶ δυσγρίπισος. at sequens ætas probauit & retinuit. Nicetas Choniates de Iohanne Puzeno, κίμβιξ δ' ἦν εἰς ἄκρον, καὶ γλίσχρος, καὶ δυσγρίπισος. id est, tenax, & à quo nihil extorquerent egeni; vt postea dicit. locus est libro primo. Vltima Eubuli non inuitus scribam cum Dalecampio, τίς ἄρα τὴν αὐτὸν ἔχουσαν φιλήσει. Non placet quod legitur mox in altero Eubuli loco, ἢ τῶν ἀλωθηριδίων. Lego ἀλωθισμένων. & στεφάνους ἀλωθισμένους ita arbitror dici, vt vestimenta ἀλωθισμένα, *varijs coloribus picturata*. ergo & coronæ ἀλωθισμέναι fuor, quæ ex variis diuersorum colorum floribus nectuntur. his opponuntur myrteæ, serpyllinæ, & quæcumque vnius generis flore constant. De *helictis* siue tortilibus coronis recitantur verba Chæremonis tragici, Κισσῷ τε ναρκίσσῳ τε περιέλικας κύκλῳ Στεφάνων ἑλικτῶν: quorum imperfecta sententia est, & obscura. Canterus maluit περιέλικτος. omnes antiqui, etiam Epitome, stant ab edita lectione. Hellanici verba sunt in Ægyptiacis, πόλις ἐπιποταμίη Τίνδιον ὄνομα. non opus hìc emendatione: ea est vrbs cuius meminit Stephanus περὶ πόλεων: neque obest quod ille Libyæ vrbem vocat. caussam vel initiati solùm geographiæ studiis norunt. Perperam editum, αὐτὴ θεῶν ὁμήγυρις. Legendum, ἐν αὐτῇ. perperam item καὶ ῥοιῆς ἄνθος, pro ἄνθους. Non etiam ista concoquo, ἀνθεῖ δ' οὗτος ὅταν ἀκμάζῃ, καὶ ἐστὶ τῷ χρώματι τὸ ἄνθος καὶ ἀπρεπές. deest, puto, aliquid. Adi ad Theophrastum. Memnonis cædem, & super eo luctum multorum, canit Q. Smyrnæus libro secundo. Συνθέσθαι Græcis est *pacisci*. Homerus, σὺ δὲ σύνθεο καί μοι ὄμοσσον. iidem κυρίως appellarunt συνθήματα, pacta cum ergolabis & mancipibus de opere faciendo. Iureconsulti vocant hoc genus pacti, do vt facias. inde opus συνθηματιαῖον dicitur, quod Gallis, *besongne faite de commande*. ita dixit συνθηματιαίους στεφάνους Aristophanes. quos interpretatur Athen. ἐργολαβημένους καὶ ἐκδοσίμους.

CAPVT VIII.

Corona *nomen Græcum.* κορώνη, *&* κορωνίδες. χορωνός. τέττιγες, *mali poëtæ.* ἄκινος *herba.* ambrosia *pro lilio.* amaracus *&* sampsucus *idem.* πόθεν: *vnde;*

vnde Ὁμήρειοι κεκρύφαλοι. *Reticula purpurea luxuriæ argumentum. Apollodorus* Περὶ θηρίων & Περὶ Πάρθων. *chamæpitys, pinus.* ἀκακαλλίς. *flores iridis* λύχνοι *dicti. Hesychij locus.* κάλχη. εὐόμφαλος *pro* εὔοσμος. ἵμαλα *pro* εἵμαλα. *Multa emendata.*

ROMANORVM vocabulum *corona*, Græcum esse origine, pridem moniti sumus ab eruditissimis viris, nemo cui cor ritè saliat in dubium hoc vocauerit. At deriuatio vocis anceps. nam equidem à Græco κορώνη *coronam* deducam. antiquissimis glossographis κορώνη exponitur εἶδος στεφάνου. inde sunt dictæ in brachij ἀνατομῇ *coronæ* siue *coronæ* apophyses cauæ duæ literam (referentes. Galenus De partibus, libro secundo, ἐσχηματισμέναι δ' εἰς ἀλλήλαις τῶν ἐν αὐταῖς κοιλοτήτων, μία μεγάλη γίνεται κοιλότης ἐξ ἀμφοῖν, ἐοικυῖα τῷ σίγμα γράμματι. ἀτὰρ καὶ ὀνομάζουσι τὰς ἀποφύσεις ταύτας κοινῇ ἀμφοτέρας κορώνας καὶ κορωνὰ, διότι περιφερεῖς εἰσί. & κορωνίδες apud Stesichorum sunt *corollæ*. sic enim ille in *Helena* carmine, πολλὰ μὲν Κυδώνια μᾶλα ποτερρίπτουν ποτὶ δίφρον ἄνακτι, πολλὰ δὲ μύρσινα φύλλα, καὶ ῥοδίνους στεφάνους, ἴων τε κορωνίδας οὔλας. hoc nobis videtur: aliis aliud. Scribit enim hoc loco Athenæus. ΧΟΡΩΝΟΣ. Ἀπίων ἐν τῷ Περὶ τῆς Ῥωμαϊκῆς διαλέκτου φησὶ, τὸν στέφανον πάλαι χορωνὸν καλούμενον, ἀπὸ τοῦ τοὺς χορευτὰς ἐν τοῖς θεάτροις αὐτῷ χρῆσθαι, αὐτούς τε περικειμένους καὶ ὅλῳ τὸν στέφανον ἀγωνιζομένους. Scribendum, αὐτ. τ. κεφαλῇ τὸν στέφανον ἀγ. laudatur in hanc rem Simonides: sed eius testimonium pessimè acceptum animaduersionis nostræ indiget. καθὼς ἐν τοῖς Σιμωνίδου ἐπιγράμμασιν ἰδεῖν ἔστιν οὕτω καλούμενον. Φοῖβος ἐσαγεῖται Τυνδαρίδῃσιν ἀοιδὴν σαν ἄμετροι τέττιγες ἐπεμψαντο χορωνῷ. Meminisse nos oportet, sumtam esse hanc χρείαν de Simonidis epigrammatis. hoc posito, nihil cunctabimur ita locum & digerere & corrigere:

Φοῖβος ἐσαγεῖται Τυνδαρίδῃσιν ἀοιδὴν,
Τὰν ἄμετροι τέττιγες ἐπεστέψαντο χορωνῷ.

id est, *Phœbus docuit Tyndaridas canendi artem: quam cicadæ modorum nesciæ coronarunt corona.* hoc vult: Castores musicam didicisse ipso Apolline magistro: multasq; reportasse coronas ex certaminibus cum imperitis cantoribus. τέττιγες sunt mali poëtæ, aut cantores. mediam autem in hac voce producunt poëtæ. ἐπεστέψαντο pro ἐπεμψαντο, suadente metro & sententia θαρρῶντες restituimus. prior versus pentameter est: sed quod in fine positum vides vocabulum, id sine dubio ad proximè præcedentem pertinuit. Athenæus verò more suo, non versui, sed sententiæ consulens, vocem necessariam alterius loco posuit, in qua momenti nihil erat. nam ita erat apud poëtam:

—ἀοιδὴν
Φοῖβος ἐσαγεῖται Τυνδαρίδῃσι καλὴν
Τὰν ἄμ. &c.

Hesiodus, καλὴν ἐδίδαξεν ἀοιδὴν. In sermone de ACINNIA corona scribe cum doctis, οἱ ἐκ τῆς ἀκίνου τοῦ φυτοῦ. non ἀκίδος. Hesychius, ἄκινος πόα τις. ergo & ἄκινος vno ν. Florum coronariorum catalogum ex Theophrasto hic subiectum ab Athenæo, ex ipsius libris emendare, non est arduus labor, præsertim post Dalecampium. Ipsum igitur Theophrastum studiosi consulant. Scribe, ἐάν τις τῷ ἑλιχρύσῳ τῷ ἄνθει στεφανῶται. & confer cum Theophrasto, libri noni, capite XXI. Proxima Alcmanis verba sunt deprauata non vno modo: καὶ τὶν εὔχομαι φέροισαν τόνδε ἑλιχρύσω πύλεω ἀκηράτω κυπέρω. Lego, καὶ τὶν εὔχομαι φέροισα τόνδ' ἑλιχρύσω πυλεῶνα καὶ ἀκηράτω κυπαίρω. Dorici casus sunt, vt suprà, αὐτὸς στέφανος. & τὶν pro σοί. Iunonem alloquitur sacram ei coronam dicans, quæ Spartano vocabulo dicitur à poëta πυλεών. aitq; hanc esse factam ex helichryso & illibato cypero. Scribe cum eruditissimo Cantero, καὶ τέρενα ἄμβροτα. *Lilium*, inquit, *Corinthij vocant* ἀμβροσίαν. & Hesychius, ἀμβροσία, Κορίνθιοι τὸ κρίνον. At *amaracum*, ait auctor, ex Diocle σαμψυχόν τινες καλοῦσι. Succurrunt verba Seruij non aliena huic loco. *Amaracus puer regius vnguentarius fuit, qui casu lapsus dum ferret vnguenta, maiorem ex confusione odorem creauit. Vnde optima vnguenta amaracina dicuntur. Hic posteà in herbam sampsucum dicitur versus, quam nunc amaracum dixit.* Sed coronam amaracinam à sampsuchina diuersam facit etiam Artemidorus lib. I. cap. LXXIX.

Postquam

Postquam dixisset ex Clearcho, Lacedæmonios τὸν παλαιότατον τῆς πολιτικῆς κόσμου συμπατήσαντας ἐκτετραχηλίσθαι: addit, rectè de illis dictum esse ab Antiphane in *Citharista*.

Οὐκ ἐφύσαν οἱ Λάκωνες ὡς ἀπόρθητοι. πόσε;
Νῦν δ' Ὁμηρείους ἔχοντες πορφυροῦς κεκρυφάλους.

Hæc sunt deformatissima. Lego:

Οὐκ ἔφυσαν οἱ Λάκωνες ὡς ἀπόρθητοι. πόθεν;
Οἱ νῦν γ' Ὁμηρείους ἔχοντες πορφυροῦς
Κεκρυφάλους.

Non sunt, inquit, natura inexpugnabiles Lacedæmonij. non. qui quidem luxui iam se, vt cæteri mortales dedant. Itaque cum pristina instituta deserant, vinci facilè posse sunt existimandi. omnino ἔφυσαν verum est, non ἐφύσαν: quod modulum versus corrumpit. neque πόσε rectum, sed πόθεν. quod Atticis scriptoribus cum interrogatione enuntiatum, negationis vim habet. Dionysius Halicarnasseus libro quarto, ἀεὶ γε τὴν ἡγεμονίαν παρέλαβεν οἱ ἀπὸ αὐτοῦ γενόμενοι βασιλεῖς πόθεν, πολλοῦ γε καὶ δεῖ. Arrianus Dissertationum Epicteti libro secundo, capite xxi. εἰ γὰρ ὡς ἀποθησόμενοι, ἢ ἐπανορθώσοντες, ἢ ἀλλ' ἀντ' αὐτῶν ληψόμενοι ἤρχεσθε. πόθεν; οὐδ' ἴχνος. Latini sunt imitati. Plinius Epistolarum libro quarto, *Quæ nos refugimus, non quia superiores: vnde enim? sed quia timidiores sumus.* quid appellet Ὁμηρείους κεκρυφάλους, non satis scio: & subesse mendam suspicor. mens tamen ea est quam diximus: nam in argumentum luxuriæ proferuntur reticula purpurea: qualia erant corpore merentium fœminarum. vt in epigrammate,

Ἡ δὲ φιλοπλέκτοιο κόμας σφιγκτῆρα φίλαινις
Βαπτὸν ἁλὸς πολιῆς ἄνθεσι κεκρύφαλον.

Quod sequitur, Ἀπολλόδωρος ἐν τῷ Περὶ θηρίων φησὶ χαμαιπίτυν, οἱ δ' Ἀθήνησιν ἰωνιάν, dubitationem aliquam habet: nam paullò post in eodem argumento laudatur hic scriptor, ἐν δ' Παρθικῶν. quare videndum num sit alterutro loco menda. quod literarum similitudo aliqua suadet. Vise & confer locum vtrumque. *Chamæpitis* etiam *pinus* Latinis dicitur. Virgilius IIII, Georg.

Ipse thymum pinosq́ue ferens de montibus altis.

Ἀγκαλλὶς pro narcisso Creticum vocabulum fuit, vt obseruat Hesychius. qui tamen eo verbo non narcissum, sed narcissi florem significari scribit. Lege statim ex Theophrasto, vbi de serpyllo, τὴν ἄγριον κομίζοντες ἐκ τῶν ὀρῶν. non vt hic editum, ἐκ τῶν ἀγρῶν. Flores iridis λύχνους esse dictos ex Philino obseruatur. Hesychij scripturam emendabis, λύχνος τὸ τῆς ἰρέως ἄνθος. imò verò τῆς ἴριδος. nisi scripserat ἴρεως. Rectè scribitur in omnibus codicibus, ὅμοια ταῖς καλυκώδεσι κάλχαις. neque audiendi qui mutant. Hesychius, κάλχη, βοτάνιον ἀνθοφόρον. Aiunt dipnosophistæ, Τιμαχίδας ὁ ἐν Δείπνοις, τὸ ῥόδον φησὶ τοὺς Ἐρετριάδας καλεῖν διόμφαλον, ἀντὶ τοῦ διόσμον. Vulgò Græcis ὀμφὴ est vox, dictio. at dialecto Dorum ὀμφὰ est ὀσμὴ, *odor*. inde ὄμφαλος & διόμφαλος, *suaue olens.* Hesychius. Scribe cum Cantero, ἐν ταύτῃ μέμνηται ἀνεμώνης. De auctore Κυπρίων ἐπῶν libro octauo, cap. III. vbi tractauimus proximè sequentem locum. In primo versu ἵματα pro εἵματα, vel ἱμάτια tuentur omnia exemplaria: quorum auctoritas insuper habenda non est, cum adstipuletur & Hesychius. ex quo patet dictum fuisse vtrumque. Scrib. οἷαι, νεκταρέῳ, ἐν τ' ἀμβροσίαις καλύκεσσι. &, καλλίρροον, δι' Ἀφροδίτη. & θεαὶ λιπαροκρήδεμνοι. notum verbum ex Homero.

CAPVT IX.

Percurruntur Nicandri versus è secundo Georgicorum, quibus flores coronarij à poëta explicantur.

OBSCVRISSIMA est Nicandri ῥῆσις tota è libro secundo Georgicorum, quæ septuaginta ipsis versibus florum coronariorum historiam complectitur. Iam olim cum adhuc librariis antiquis constaret fides, poëtam hunc φιλάρχαιον & πολυμαθῆ, vt eum iure appellat noster libro tertio, posse rectè interpretari, magnum videbatur & arduum. Quid nunc? cum ad priores difficul

difficultates perfidia exscriptorum accessit, quæ omnes doctissimi vatis reliquias mirè deprauatas, fœdeq; inquinatas ad nos transmisit. Humani ingenij modum excedat longè oportet, qui se speret coniecturis & diuinationibus suis pulcherrimum quidem, sed deformatissimum fragmentum istud posse rediuiuum præstare. Omnino dux hîc & auctor opus est: fidelis nempe codex aliquis: cuiusmodi an vllus extet vsquam hodie, nescio. Dalecampium hîc, vt sæpe alibi, mirari quàm imitari sapientes malint. & profectò vir eruditissimus tam longè ab eo afuit, vt desperantia vlcera sanaret, vt quædam leuiter affecta, & de facili ἀκεστὰ, pessimè acceperit: quinetiam multis locis cum Græca verba Nicandri respicies, quid ille sit secutus in versione sua, non facile diuinaueris. Acuti & maturi iudicij lectores felicius in hac palæstra se exercebunt. Nos ista raptim & solùm ἀπαρασκεύως ἕνεκα animaduertebamus. Octo primis versibus de violis agit poeta. Græci eum florem ἴον appellant. Nicander ἰάδα licentia poëtica: & appellationis huius originem ex antiqua fabula affert istam. Ionidas siue Iadas nymphas Ioni primo coronam ex isto flore dedisse, cum ipsis dormituro post occisum aprum, qui agrum Pisanum quâ fluit Alphęus, infestabat viuus. Scribe sic primos duos versus:

Ἀλλὰ τὰ μὲν σπείροιό τε καὶ ὡραῖα φυτεύοις
Ἄνθη Ἰαονίηθε· χέρειον γὰρ μὲν ἴασι δίσσά.

poëtica violarum periphrasis est, ἄνθη Ἰαονίηθε, id est ἴα. allusio est ad nomen eius floris obscurior: nam alioquin ἄνθη Ἰαονίηθεν, omnes flores dicantur ex Ionide afferri soliti. sicut οἶνος Λεσβόθεν, & apud Varronem, *vinum Lesboli* ita autem rectè & verè, nulla ferè mutatione, editam scripturam, quæ peruersissima est, Iosephus Scaliger correxit. In tertio scribit Canterus, ὠχρόν τε, χρυσῷ τε φυλῷ εἰς ὦπα ἐοικός. propius ad vestigia deprauatæ lectionis accesseris, si scribas, εἰς ὦπα ἰδέσθαι. Obseruemus, separari hoc versu ὠχρὸν & χρυσοειδῆ colorem: nisi deest aliquid post istum versum. Nam mirum sanè est, cum sint violæ quædam luteæ (κροκίας istas vocant Græci) quædam albæ. Nicandrum in luteas & auro similes eas distinguere. nihil enim aut parum discriminis est inter ὠχρόητα & auri colorem. taceo quod purpurearum violarum nullam facit mentionem. cuius omissionis caussam afferemus aliquam ad versum LIX. In quarto, σύματα quid sit nescio. Fortè, δοσά γ' Ἰωνιάδες. In quinto, ποθέσαισι quàm ποθέσαισιν mauult Scaliger. at pro ἐνὶ κλήροισι, Dalec. ἐνὶ κήποισι. sine caussa. Sextum ita emendamus, Ἤνυον γὰρ χλούνην γε μέσσοπυρ θυμὸς σκυλάκεσσι. *aprum*, inquit, *confecerat, persecutus cum canibus* potes etiam sic, & fortasse verius, Σὺν ἀγροῖς χλούνην ἦ μιν vt semper apud Homerum. Nonus & decimus rosarij instituendi rationem aperiunt. eos ita concipimus cum Scaligero & Cantero:

Αὐτὸς πρὸς κεῖσθαι ἐλαίοιο ῥόδα καταπίμπεο βλωσὰς
Τάφροις τ' ἐμπήξειας, ὅδον διπάλαιστα τελίσσων.

Fossam vult cauari, in qua roseæ virgæ defigantur. nam pueriliter labuntur, qui τάφροις vertunt, *terræ tumulis* posteriore hemistichio dicere videtur vacuum locum ad viam secundum fossam vbi rosas plantaueris, palmorum duûm esse relinquendum. Proximis tribus indicabatur à poëta locus vbi rosæ omnium præstantissimæ; & quidem sexagenis foliis insignes, circa Philippos & Pangæum montem fuisse etiam centifolias auctor est Theophrastus. an de eo tractu senserit Nicander, viderint eruditi. nos de vndecimo versu nihil habemus dicere. corruptissimus namque est: etiam si pro Ὠδονίης scribamus cum Cantero. Ὠλενίης. XII. ita habet, λείπωμεν κλήροισιν ἀνεγρέφει ἠμαθίοισιν. Canterus emendabat, λείπων ἐν κλ. non multo melius. Audax fortean videbitur, at non tamen inepta coniectura, cuius nobis nunc primum venit in mentem. Πηλίῳ ἐν κλήροισιν ἀνατρέφετ' Ἠμαθίοισι. vel, ἀνατρέφετ' Ἠμ. Thessalicas rosas etiam alij commendant. λείπωμεν traiectione literarum corruptum vocabulum est, pro Πηλίῳ ἐν. aliter medicinam facere huic loco nequimus, quod si hîc rem acu tetigimus: Θετίδος scribam in superiore versu, non Θήμιδος. Scribe & distingue cum doctis, Δεύτερα Νισαίης Μεγαρηίδος· οὐδὲ Φασηλὶς Οὐδ' αὐτὴ Λευκόφρυς ἀγασταμένοις ἐπιμεμφὴς ἀνθ. secundæ existimationis rosæ sunt, quas fert Megaris Nisæa. sed neque Phaselis, neque Leucophrys eo nomine fuerint contemtu dignæ, verùm admiratione potius. In XVI. Ληθαίου Μάγνητος ὕδατα, periphrasis est fluuij ad Leucophryn se exonerantis. Hæc geographia alibi nobis expendenda nam in XII. Strabonis aliquanto aliter. XVII. Κίσσου δ' ἄλλοτε κλῶνας ἐυρρίζου κατίσαιο. Lego,

κλῶνας,

κλῶνας, & σκαπτοῖσι. Dalecampius rectè, *scrobibus*. Hesychius, σκαπτὲς, τάφρος. Ridiculum est quod sequens versus videtur dicere. interdum coronam ipsam hederaceam cum suis racemis esse plantandam. sed ne dubita aliter Nicandrum scripsisse. XIX. ita concinnant docti, δάσκιον, ἀργωπόδην ἠδὲ κλαδέεσσι κομήτην. XX. Scaliger & Canterus, Βλαστὰ δρέπε δ᾽ ἐν τοῖσι, καὶ εἰς μίαν ὥρεο κόρσην. XXII. Canterus, ἐπιζυγέοντι κόρυμβοι. Scribe deinde caussa metri, συνερίζωσι. & στηρεφεῖς recto casu. Nec XXV. menda caret: Σπερματίην χάλυκας κεφαλήγονοι αὐθήλεισι. postrema non assequor: priorem partem ita scribam, Σπερματικὴν χάλυκας κεφαλήν. appellat Nicander σπερματικὴν κεφαλήν, quam Phanias peripateticus in historia plantarum, σπερματικὴν κορυφώσασι, qua de re dictum est in superioribus libris. XXVI. Ἀργήεις πετάλοισι. scribo, Ἀργυφέοις. XXIX. Ἤριον τῷ χροιῇ. Dalecampius Ἴριον. XXXI. ita Canterus concipiebat, Ἴσας δ᾽ ἐν ῥίζῃσιν ἀγάλλεται ἢ ὑακίνθῳ Αἰαστῇ προσέοικεν. & in extremo versu πέλει non πέλλει. Deinde lege cum Scaligero, αἴτ᾽ ἀνὰ κόλπῳ φυλλάδα μηλείην ἐκχεύετον. XXXV. Εἴδοντ᾽ ἠμύουσαι. Lego, Εἴδοντ᾽ ἠμύουσαι. & in fine præcedentis versus malim ἀέξησει δ᾽, non enim placet Dalecampiana distinctio. XXXVI. Σὺν καὶ τῇ τέξια χροιῇ λυχνίς. Scribam, Σὺν καὶ πορφυρία λυχνίς. *cum his censeatur & purpurea lychnis*. Dioscorides tamen sic, Λυχνὶς στεφανωματική. ἄνθος δὲ ἔχει ὅμοιον λευκοΐῳ, ὑπόπορφυρον δέ. non tribuit purpureum lychnoidi colorem: sed purpureo adfinem. XXXVIII. Scribe, Οὐδὲ βοάνθεμα κεῖν᾽ ἄγ᾽ ἐπιπίτνον χάρμ᾽ ὕψοι. quam rhizotomi buphthalmon indigetant, poëta boanthemon dixit, poëtica voce: & florem hunc anthemidi subiunxit, cui multum est similis, vt etiam Dioscorides indicat. Sic & Dalecampius accipit. Si quem moueat, quod in LVIII. buphthalmi poëta meminit, scribere potest, ἠδὲ γε ἄνθημα. Scribit deinde Scaliger, Φλὸξ ἢ Διὸς αὐγῇσιν ἀπερχομένης ἀνιοῦσα. notum floris nomen ex scriptis veterum. Tres sequuntur de serpyllo versus: quos palam vitium profitentes ita refingimus. Ἕρπυλλον δ᾽ ἐφύδροισιν ἐνὶ βώλοισι φυτεύσεις. Ὄφρα κλάδοις μακεροῖσιν ἐφερπύζων ἀλάηται, Καί κε καταχρεμάσαιτο ἐφιμείρων ποτὶ νυμφέων. XLV. Scaliger emendat, Φύλλα σπεῖραι γὰρ πάντα ἀνοιγομένοισι δ᾽ ἐφίζει Ἑρπετά. & statim, ἄλλοτε ῥινῆς Ἤϊξαν σαρκοτύπην. item, ὕπο τί που βρ. & in sequente, ἐνισκίμψαντα. Quæcumque autem de papaueris cultura docentur hîc à Nicandro, non temerè alibi legas: quo etiam nomine δυσνοητότεροι sunt nobis. Scribe in LII. cum Scaligero, βαθεῖ ἐν τεύχει, non τοίχει. Lego etiam, νέους κλάδας. non vt editum est νέας. neque hoc nihil refert. In LV. παιδὸς ἔρωτος diælysi poëtica, pro παιδέρωτος. quod plantæ est nomen Dioscoridi ἀκάνθῃ dictæ. versu proximo λευκὴν *populum* Dalecampius interpretatur. conuenientius videtur, vt de ea accipiamus, quam ἄκανθαν λευκὴν Græci, *spinam albam* Latini nominant; ἄνθη πορφυρᾶ ei tribuit Dioscorides. Septimus supra quinquagesimum versus claudit, principio mutilus. sic enim editur, ... κύπρος τε, σισύμβριος, ὅσσα τε χ᾽ οἶα. explemus nos & scribimus, Κύπειρος, κύπρος τε, σισ. Sequitur, Ἀπὸ τ᾽ ἐκ νεομένοισι ποτοῖς ἀνεγείρατο λειμών. Legendum, ναομένοισι, vel ναιομένοισι. nam & ναίω & ναίειν pro ῥεῖν vsurparunt. & fortasse τόποις non ποτοῖς. id est, locis irriguis, & per quæ aqua fluit. *Iouis florem*, ex Theophrasto, Plinio, Hesychio, & botanicorum libris omnes norunt. Dalecamp. non assentior, qui dictionem διώδης censuit esse damnandam. contrarium enim posuit, *inodorus*. Versu LIX. male scriptum Χάλκας, pro Κάλχας nam κάλχην appellarunt Græci paruulam quandam herbam, cuius florem in serta & coronamenta legebant. auctores, Athenæus paullò antè, Hesychius, alij. Vulgatam lectionem Χάλκας, tueri possumus per Ionicam tenuium & aspiratarum transpositionem. Finem versus scribo cum Scaligero, ἰωνιάδας τε χαμηλάς. violas vocat ἰωνιάδας, vt suprà ἰάδας, & ἄνθη Ἰασίνθε. loquitur autem poëta non in vniuersum de omnibus violis, sed de iis solùm quibus est color ὀρφνότερος, *magis fuscus*: nam addit, Ὀρφνοτέρας ἃς τάς ἔχει μετ᾽ ἄνθεσι Περσεφόνεια. *quas violas fecit Proserpina inter flores esse obscurioris coloris*. Purpureas violas intelligit, quarum facit distinctam speciem ab illis de quibus dixit initio. nec male conuenit purpurearum colori vox ὀρφνοτέρας. nam errat Dalecampius, qui ὀρφνοτέρα emendauit, vt ad Proserpinam posset referri. sanè perperam. Quid? nonne Dioscorides in purpureæ violæ descriptione, voce μελάντερον vsus est? sed hæc διασκέψομαι alibi accuratius, si otia Deus fecerit. ὑψήεντα πανόσμιον quid appellet Nicander non diuino. ex argumento huius eclogæ, & ipso nomine, coniicere licet, florem aliquem coronarium ea appellatione fuisse veteribus cognitum, notabilis, inter alios generis eiusdem, altitudinis: cui ab odoris præstantia, aut

pro tempore varietate, inditum nomen πανόσμῳ. sic Pausanias in Messenicis, mediearæ cuidam aquæ tribuit ἰδέαν πᾶσαν, καὶ χρόαν, καὶ ὀσμήν. Absurdum est πανόσμῳ interpretari Panis arbor: absurdum de pinu accipere: absurdissimum omnium existimare, posse pinum inter στεφανωματικὰ ἄνθη nomen suum profiteri. In extremo versu τύμβοι potest ferri: τύμβοις tamen malim. Porrò sequentibus ad finem vsque hexametris sepulcrales quidam flores recensentur: quos ad mortuorum honorem solita vetustas adhibere. Caussa fortasse fuit, quod in sepulcretis flores huiusmodi sua sponte nasci viderent. cæterùm ampla hic quoque mendarum seges. In L X I I. scribebat Caoterus, φάσγανα παρθενικαῖς νέοχυ ποιὸν ἀμφεχέονται. neque nos aliquid videmus, quod potius amplectamur. etsi durum verbum νεοχυ, pro, *recens tumulata*: aut, cui recens χοαὶ factæ. id est, νεόφθιτος κόρη. vt alij poëtæ loquuntur. In L X V. ἱμερόεντα μένει valet allicientes, & gratiam hominum sibi conciliantes. varia lectio quæ annotatur, ex deprauata glossa est orta. Scrib. περιβάλλει: Non intelligo illa πολλάκι θάλλει καλά. & non dubito esse mendosa. λόγεια tectum mox, non λήγεια. Postremi versus ita scribuntur:

Καὶ γεράων πώγωνα, καὶ εὐτρεπίας κυκλάμινα
Σαύρην τ' ἣ χθόνιον πείρατα σίφος Ἡγησιλάου.

poëtica dialysi γεράων πώγωνα appellat, herbam dictam rhizotomis γεροντοπώγωνα: quæ vel tragopogoni similis est, vel etiam fortasse eadem. Sed gerontopogonis nomen in veterum medicorum aut philosophorum libris, legere non meminimus. Quare aliquando scribebamus Καὶ γε τράγου πώγωνα. Deinde scribe, εὐτρεπίας, vel εὐτρεπέας κυκλαμίνας. & sequente versu Ἀγεσιλάου. herbam quandam sepulcralem vocat *terrenam coronam Agesilai*. id est, Orci ima terrarum habentis. poëtæ Orcum nominant *Agesilaum*: quod cum disertè nos docuerit Athenæus libro tertio: prorsus excusatione carent interpretes qui nugas nugacissimas hîc de Lacedæmonio Agesilao effutierunt. Nec meliore iudicio vtuntur iidem, cum principio huius versus, pro Σαύρην τε, fecerunt Καρδάμον. quid enim vetat omnia γίνεσθ' ἐναλλα, vt ille ait, si temerariis huiusmodi coniecturis locum damus? *sauram* tamen in plantarum censu ne nos quidem vsquam reperimus. emendemus igitur si placet: sed probabiliore & commodiore aliqua via. Existimamus autem, reiecto initiali sibilo in finem vocis præcedentis, vnde manifestò excidit, veram lectionem esse hanc: Αἴρην θ', ἣ χθονίη πείρατας σίφος Ἀγησιλάου. quàm probabilis coniectura, αἴρην pro αὔρην vel σαύρην? neque aliena vero, vt arbitror, sententia: Videntur enim veteres è lolio mortuis serta & coronas texere soliti. Non semel apud Virgilium legas *Infelix lolium*. quod ad morem hunc referri potest. paullò aliter in veteris legis carmine *arbor infelix*.

CAPVT X.

Θήσιον. λίμαξ & λειμάς. pro λειμών. μεθύσης. ἐπίχυτος, ἡ μαζαγρέτας. ἀδὺ τραπεζεύς. Coronæ vnguento delibutæ. Xenophontis locus illustratus. μῦρον ἀπὸ τοῦ μύρεσθαι τὸ λεγόμενον ἐλευθέριον. pictura è numero liberalium disciplinarum sublata quibusdam. multa quà illustrata, quà emendata insigniter.

KAI' θήσιον ἢ ἀναγράφει καλούμενον ἄνθος. Hesychius, θήσιον, φυτόν τι ποιόν. Ἀδικοεργης ἱερὸν, περικαλλὲς, ὅν ῥα μάλιστα φίλατο. Prima dictio est corrupta. Dalecampius scribit λέξατο. non assentior: nam proprium fœminæ nomen puto hîc latere. Fortasse, Λαοδίκας deinde scribe ob metrum, ὅν ῥα μ. imò totum versum ita concipe, Λαοδίκης ἱερὸν περικαλλέος, ὅν ῥα μάλιστα φίλατο. Sed de Ariadnæ corona lege Photij Excerpta è libro quinto Ptolemæi Hephæstionis F. vbi explicatur hic versus, Καὶ Περικλέους ἵπποι χλωρὰν φαλάκρωσιν ἔδωσιν. qui versus non est Crinagoræ, sed Eubuli comici. ὦ μαλάχας μὲν ὀξεῖαν. Dalecampius ὀξεῖαν. quod sanè melius videtur: etsi dubitatione non caret. omnino autem, ἀνακινέων δ' ὑάκινθον. deinde, ἔχει, κ' ἀπέβεφ τρίτον π. duce

Cantero. μαλακῶν τ' ἴσον λίμακα καὶ τρίφυλλα. Scribendum λείμακα. poëtis λεῖμαξ & λειμας, idem significant ac λειμών. οἱ δ' ἐν τῷ μύρῳ λελεῖται καὶ ὁ. Pone στιγμὴν τελείαν post μύρῳ. & scribe cum Cantero, λαλεῖ δή τι. tum autem aliquanto post, ἀνθέρισκε ὅσα φόβη, τά τ' ἀσφάραγ μαλακώτατα. ex ipso Athenæo. Melius etiam mox δι' ἄγηλα κλάδον. & statim καὶ δι' ἑτέρας, non δι' ἐν. Scio esse qui in istis, ὅπου δ' ἐὰν ὕηκε τὸν μεθυσον λέξις. corrigant μέθυσον: immemores nempe sic quoque Græcorum nonnullos eam vocem extulisse. Ὅμηρα καὶ βῶς ἐργάτης ἐργάζεται. Legendum videtur, περὶ ὅμηρα. Συνδείπνου ὁ πίνων ἢ μαζαγρέτας. hoc est, conuiua huic adest vel remigum aliquis, vel egenus è raptis mazis solitus victitare. non dubito rectè legi θρανίτης. nautæ, remiges, & nauicularij omnes inter vilissimos semper habiti. At *mazagreta* appellatio duplicem habet vilitatis significationem: nam & mazam edere non panem, paupertatis specimen est: cogi verò mazam ἀγρεύειν siue ἀγρεῖν furto aut mendicatione (nam vtroque modo exponi potest) miserrimum est. Scio Eustath. Odyss. ξ explicare μαζαγρέτας voce ἀπολ. sed ea interpretatio quàm bene conueniat huic dictioni, viderint alij: huic certè loco aptari non potest. Ferri etiam nequit in proximo versu Αἰδὼ χαπίζοις: quod vertere docti, *pudeat mensarie*. certum est debere scribi, ᾅδου τραπ. *Orci commina*. sic vocat hominem μαζαγρέταν, famelicum, & viuam mortis imaginem. Fauet emendationi titulus fabulæ, Κῆρες, *Parcæ*. ἐπιγκεῖν δὲ δ' ἐκ τοῦ χερσὶν δύο. Versus integer ita habuit, Στεφάνας ἐπιγκ. Etsi autem non damno scribi in hoc versu χερσῖν, & in sequenti χερσὶν ac χερσί: dubitari tamen haud opinor, absurdè queat, num vbique potius per ι sit scribendum parat enim auctor transitum facere ad sermonem de vnguentis: quorum varius, & multiplex vsus, per eam quam diximus lectionem pulchrè indicatur. σέφανοι χρισοὶ, sunt coronæ delibutæ vnguento: nam & coronas interdum ἰδρόσιζον τοῖς μύροις, id est, vnguentis irrorabant, vt loquitur Athenæus: & coronarum vnguentis madidarum Plinius quoque meminit libro XXI. capite III. δᾳδὸς χρισ fax erit ex odorato ligno inspicata: aut etiam vnguento illita: quam etiam ob caussam χρισὸν πῦρ. non ineleganter, etsi ποιητικώτερον appellauerit. quod autem etiam è facibus & nocturno lumine odoris suauitatem captarint iam olim habrodiæti, ex Homero norum & Virgilio. ἡ στοχεία πῶς μοι παρ. Sequere interpretem, & sublata interrogatione, iunge cum sequentibus.

Ἰσα καὶ ἀσμένως ἐπιώ μεθα. Apud Xenophontem ἀσμένως. vtrumque rectum: nam vtroque modo Græci loquuntur: & tertio quoque ἀσμένως ἐστιν, vt λέγων. ἄλλως τε ἂν καὶ νύμφαι ὦσι. Vsitatius erat, ἄλλως τε καὶ ἂν ᾖ. sed etiam apud Aristidem rhetorem, ἄλλως τε ἢν καὶ ᾖ. ὥσπερ ὁ Νικήρατος τε τῇ ᾗ καὶ Κρι οἱ ὄλη. repere νύμφη, sponsa, aut recens nupta. Conuiuio Xenophonti descripto, intersunt Niceratus & Critobulus iuuenes, & id adhuc ætatis agentes, vt faciant absurdè interpretes, qui filias nubiles ipsis tribuant. Lege autem adiecta interrogationis nota, μύρου μὲν τί καὶ προσδέονται; vt monuit dudum Henricus Stephanus. Nam sensus is planè quem ait Aristides rhetor, ἀνδρὸς δ' ἀνδρὸς μύρου οὐ προσδέονται. Probat Socrates virum non decere vnguenta: nam propter virum, siue vt sit aliquis acceptior viro vir vnguento non indiget: vxoris verò caussa vngere se maritus non debet: mulieres enim quæ sunt ipsæ pro vnguento suis maritis, quid amplius vnguento alio opus habent? de elegantia quæ inest huic loco, Aristidem si lubet consule περὶ ἀξιλῶς λόγω. Ineptissimam lectionem, καὶ ταῖς γὰρ τοῦτο ὄζειν. muta in αὐταῖς γὰρ τούτου ὄζει. Scribe etiam, ἐλαίου δὲ τοῦ ἐν γυμνασίοις ὀσμὴ καὶ παροῦσα ἡδίων ἢ μύρου γυναικὶ, καὶ ἀπούσα ποθεινοτέρα. Originem vocis μύρου paullò post aperiemus: nam Chrysippus quem ait noster, deriuasse eam dictionem ἀπὸ τοῦ μετὰ πολλοῦ μόρου καὶ πόνου μάταιαν γίνεσθαι, tam malus grammaticus, quàm bonus Stoicus fuit. imò verò ludibrium planè debuit Chrysippus, si tam fatuus fuit, vt μύρον à μόρος deductum putaret: quod lectio hæc significat. Fortasse non aliud voluit quàm quod placet vulgo grammaticorum, μύρον esse ἀπὸ τοῦ μύρεσθαι. propter difficultatem conficiendi vnguentorum. tum foret hic scribendum, τὴν ὀν. φ. λ. τὰ μύρα ἀπὸ τοῦ μύρεσθαι: διὰ τὸ μετὰ πολλοῦ μόρου, &c. Lego cum interrogatione, ὑμεῖς δ' οὐκ ἂν τὴν ἀρετὴν χωρὶς ἡδονῆς ἔχειν τι τρυφερὸν; *vos autem putatisne talis sine virtute delicias esse delicatas?* Sappho, inquit auctor, ἡ δὲ ἢν τὸ καλὸν τῆς ἀρετῆς ἀφελεῖν. Scribendum, ἡ δὲ οὐδὲν. *erubuit honestum separare à voluptate.* Amœnissimæ poëtriæ verba lege ex emendatione Canteri sic, ἐγὼ δὲ φίλημι ἁβροσύναν καί μοι τὸ λαμπρὸν ἔρως

ἀνδρεῖον, καὶ τὸ καλὸν λέλογχε. confirmat hanc emendationem, Athenæi penè ad verbum interpretatio. Sequuntur mendarum portenta aduersus quæ excitandæ vires ingenij, si quæ sunt in nobis. Παῤῥάσιος δ' ὁ ζωγράφος, inquit Athenæus ex Clearcho, καίπερ παρὰ μέλος ὑπὲρ τὴν ἑαυτοῦ τέχνην τρυφήσας, καὶ τὸ λεγόμενον ἐλευθέριον ἐκ ῥαβδίων ἐκτείνειν ποτηρίων ἁλούσης. λόγω γοῦν ἀντελάβετο τῆς ἀρετῆς, ἐπιγραψάμενος τοῖς ἐν Λίνδω πᾶσιν αὐτοῦ ἔργοις Ἁβροδίαιτος ἀνὴρ, ἀρετήν τε σέβων, τάδ' ἔγραψε Παῤῥάσιος. Reprehendit Parrhasium Clearchus, tanquam παρὰ μέλος λαμπρυνόμενον, vt diceret Aristoteles, quòd pictor cum esset, & manibus opus faceret, tractans penicillum, cestrum, & viriculum, laudem ex eo studio sibi vindicaret; debitam ingenuis & liberalibus artibus. nisi fallor iudicij hoc auctor voluit: obliquè picturam ex albo liberalium artium eradens, contra multorum veterum sententiam. Porrò vt hæc eliciatur sententia, scribendum, καὶ τὸ λεγόμενον ἐλευθέριον ἐκ ῥαβδίων τινῶν, ἤτοι καυστηρίων ἑλκύσας: *qui laudem liberalis instituti vt vocant, ex viriculis quibusdam & cauterijs traxit.* penicilli, ῥάβδοι siue ῥαβδία, (vnde appellatus Parrhasius ῥαβδοδίαιτος) cestra, viricula siue viruecula, & cauteria, pictoris sunt suppellex. καυστηρίων igitur scribo, non ποτηρίων, & refero ad genera pingendi encausto, de quibus Plinius libro xxxv. cap. xi. Tertullianus aduersus Hermogenem hæreticum ex pictore. *Præterea pingit licitè, nubit assiduè: legem Dei in libidinem defendit, in artem contemnit: bis falsarius & cauterio & stylo.* Conferendus autem hic locus de Parrhasij iactantia, cum iis quæ de eodem scribuntur libro xii. Interpres non id dicit quod Clearchus, sed verba Plinij sine caussa nobis hic pro Clearcheis obtrudit. pessimè verò idem ista cepit, ὃ κομψός τις εἶναι ἐμοὶ δοκεῖ, ὑπεραλγήσας ῥυπαίνοντι τὸ τῆς ἀρετῆς ἁβρὸν καὶ καλὸν, ἅτε φορτικὸς μεταλαμβάνων τὴν εἰς τρυφὴν δεδομένην ὑπὸ τῆς τύχης χορηγίαν, παρέγραψε Ῥαβδοδίαιτος ἀνήρ. id est, *cui inscriptioni aliquis elegantis vir ingenio, vt mihi quidem videtur, offensus vehementer quod magnificum & honestum virtutis* nomen *inquinaret* Parrhasius, *vt qui ἀρετὴν alieno nomine illam artem insulsè appellasset, quam fortuna hominibus largita est delitiarum instrumentum, adscripsit, Ῥαβδοδίαιτος ἀνήρ.* hæc est mens: cuius nullum reperias vestigium in interpretatione Dalecampij. Ex his autem discimus quomodo Clearchus nomen ἀρετῆς interpretatus sit in versu Parrhasij, Ἁβροδίαιτος ἀνὴρ, ἀρετήν τε σέβων τάδ' ἔγραψε. Subiiciuntur Anacreontica hæc, τί μὲν πέτῃ, συρίγγων κοιλότερα στήθεα χρισάμενος μύρῳ. Lego, τί μὴ πέτῃ, cum interrogatione. *cur non aduolas, habens illitum vnguento pectus, magis cauum quàm fistula?* hanc formam probarunt in suis deliciis veteres nequitiæ magistri: vt eminentibus hinc inde mammis, cauitas esset in medio. atque hoc est, quod idem poëta μεταμάζιον vocat, in pictura Bathylli. μεταμάζιον δὲ ποίει, διδύμας τε χεῖρας Ἔρως.

CAPVT XI.

Sedes animæ in corde, ex quarundam sententia. Cor salire vario sensu dictum poëtis. Vocis μύρον etymon ex sententia Athenæi. Stacte è sola myrrha. Theophrasti & Plinij dissensus. item Plinij & Athenæi. ἶρις & φοῖνιξ pro vnguentis inde factis. Cyzicenum vnguentum. Plinij locus cum Græci scriptoris verbis collatus.

SEDEM animæ in corde esse, quæ fuit veterum quorundam medicorum sententia, probat dipnosophista argumento locutionum quarundam, queis Homerus est vsus. Quod si in hac quæstione valeret argumenti hoc genus, posset hæc sententia planissimè ex sacris literis constitui: vbi toties, quod ait beatus Augustinus, sedes animi monstratur in corde, etiam à Christo: qui, vt omnis boni, etiam omnis sapientiæ fons est & auctor. Verum ineptam esse hanc totam rationem, etiam mediocriter literis tincti norunt. Melius Damascenus, ἡ ψυχὴ συνδέδεται τῷ σώματι ὅλη ὅλῳ, καὶ οὐ μέρος μέρει καὶ οὐ περιέχεται ὑπ' αὐτοῦ, ἀλλὰ περιέχει αὐτὸ, ὥσπερ πῦρ σίδηρον. Ait recitatis aliquot poëtæ locis, ὃ δὴ καὶ σημεῖον φέρουσι τοῦ τὸ κυριώτερον τῆς ψυχῆς ἐνταῦθα κεῖσθαι. quod alij τὸ ἡγεμονικὸν τῆς ψυχῆς, Stoici vocarunt

τὸ, μέσον, καὶ τὸ κυριώτερον. Galenus libro secundo de dogmatis Hippocr. & Plato. τούτῳ γὰρ φασι δεῖν ὁμολογεῖν, ὅτι τὸ λογιζόμενον τῆς ψυχῆς, ὃ δὴ ἡγεμονικόν, τοῦτο καὶ αὐτό φησι καὶ κυρίως αὐτὸς ὁ Χρύσιππος ὀνομάζων, κατὰ τὸν ἐγκέφαλον ἐστι. non solum autem ἡ φράσις, sed & sententia Stoicorum sectæ conueniens est: quam quidem magna contentione defenderat Chrysippus lib. primo De anima, vsus in hanc rem poëtarum testimoniis infinitis. habes magnam eius libri partem apud eruditissimum Galenum libro tertio, operis modò nominati. Primus autem Zeno hoc conatus est demonstrare argumento illo, quod refert libro secundo idem Galenus. Zenonem secutus est Diogenes Babylonius, vt legitur ibidem. Sequitur, θυμοῦ δ' ὑπὸ Φαιδρᾶς χορεύει θαμβήσι θυγάτηρ. Sophoclis sunt verba, sed deprauata. videtur appellare cor, id est καρδίαν filiam pauoris: quia cordis palpitatio oritur ex pauore, ceu generante caussa. sic Æschylus gloriam laboris filiam nuncupat. τῆς πονηρᾶς ἐκ θεῶν ὀφείλεται ... τοῦ πόνου κλέος. Scripserit igitur Sophocles, θυμοῦ δ' ὕπο καρδία χορεύει θ. θ. vt Sophocles καρδίαν χορεύειν, sic mox Anaxandrides ὀρχεῖσθαι. Plautus in Captiuis subsultare dixit. alio sensu satyricus, cor tibi rite salit. Hæc emendatio eò minus probatur nobis, quia non cor ipsum, sed palpitatio quæ in eo fit, iure appelletur filia pauoris. quare satius nihil mutare, nisi accentum in voce Φαιδρᾶς: & ita interpretari, In animo meo iam à Phædra, non amplius saltat pauoris filia. id est, trepidatio, ἡ πήδησις τῆς καρδίας, vt Plato aliique loquuntur. In Anaxandridæ versu nemo dubitat rectè Canterum ὀρχεῖ pro ἔρχῃ scripsisse. Post hæc vocis μύρον, quæ omne vnguenti genus Græcis significat, originem explicat philologus: sanè melius quàm grammatici vulgò faciant: qui à Myrrha nota ex fabulis poëtarum, ridiculè id verbum deriuant: vel παρὰ τὸ μυρίαις genere ineptissimè, vt capite superiore dicebamus. Athenæi verò sententiam non sunt interpretes assecuti, quia malè ista ceperunt; μύῤῥα γὰρ ἡ σμύρνα παρ' Αἰολεῦσιν, ἐπειδὴ τὰ πολλὰ τῶν μύρων διὰ σμύρνης ἐσκευάζετο. Athenæus hoc voluit: μύρον dictum quasi μύῤῥινον, ab Æolica voce μύῤῥα, quæ myrrham significat. nam quia, inquit, pleraque vnguenta mixta myrrha componuntur, quædam etiam sola myrrha constant, vt stacte: vsus obtinuit, vt ἀπὸ τῆς σμύρνης, omnia vnguenta μύρα nominarentur. Hæc mens auctoris: cui equidem assentior: neque dubito μύρον vocem Homero & primis Græcorum incognitam, tunc primùm Græciæ innotuisse, quando Asiaticorum vnguentorum primam notitiam habere cœperunt. μύρον igitur est מר Hebræorum, id est, myrrha, vt rectè censet noster. Adiicit, καὶ ἥ γε στακτὴ καλουμένη διὰ μόνης ταύτης: quæ dicitur stacte, è sola constat myrrha. Videtur hæc esse ratio, cur Latini myrrham ab vnguentis seiungant. Varro, magistratus myrrha, vnguentisque vngetur. Theophrastus in eruditissimo commentario De odoribus, ἐκ σμύρνης κεκομμένης ἔλαιον ῥεῖ. στακτὴ καλεῖται διὰ τὸ μικρὸν στάζειν. ὃ δὴ μόνον αὐτὸ φασιν ἁπλοῦν εἶναι καὶ ἀσύνθετον τῶν μύρων, τὰ δ' ἄλλα πάντα σύνθετα. Plinius, Myrrha & per se vnguentum facit sine oleo, stacte duntaxat: alioquin nimiam amaritudinem affert. sed scripserat idem paullò antè, Singuli quoque succi nobilia vnguenta faciunt: in primis malobathrum, postea iris Illyrica, & Cyzicena amaracus. quæ planè euertunt illud μόνον, & τὰ ἄλλα πάντα, in superioribus Theophrasti verbis. Plinius scribit: Quis primus inuenerit vnguenta non traditur. Iliacis temporibus non erant, nec thure supplicabatur. ab hac Plinij sententia discrepat noster: ὁ δ' Ὅμηρος, ait, τὴν μὲν χρῆσιν οἶδε τῶν μύρων, ἔλαια δ' αὐτὰ καλεῖ μετ' ἐπιθέτου. vnguenta, inquit, & Homerus nouit: sed μύρου nomen haud nouit, ἔλαια nominans cum epitheti adiectione: Ait, καὶ ἀλλαχοῦ ἤ λεγεται τεθυωμένον. si quis tollenda hæc verba censuerit, non multum repugnauero. nam statim sequitur de voce θύωμα, quò hæc pertinent. Fuerunt olim certis locis nobilia vnguenta: quorum historiam ex Apollonio persequitur Athenæus. Ita autem orditur: ἰρινὸν μὲν ἐν Ἤλιδι χρηστὸν ἐστὶ καὶ ἐν Κυζίκῳ. ἴρινον pro irino vnguento, vt mox οἰνάνθη pro œnanthino: sic φοῖνιξ apud Theophrastum pro vnguento palmeo, & id genus alia. Plinius sermonem eundem similiter ordiens, ex eodem, vt videtur Apollonio Herophili discipulo, & sectatore. Irinum, ait, Corinthi diu maximè placuit, postea Cyzici. Græci interdum vocant Cyzicenum vnguentum. Pausanias, Messeniacis, ὁ δὲ ἐκ Κυζικηνοῦ μύρου μάλιστα ἰδεῖν εὐφραίνει. Componamus inter se etiam in cæteris Apollonium & Plinium. Ille ait, ῥόδινον δὲ κράτιστον ἐν Φασήλιδι, καὶ τὸ ἐν Νεαπόλει δὲ καὶ Καπύῃ. hic autem, simili modo rhodinum Phaselis, quam gloriam abstulere Neapolis, Capua, Præneste. Apollonius, κρόκινον δ' ἐν Σόλοις τῆς Κιλικίας, καὶ ἐν Ῥόδῳ. Plinius, crocinum in Solis Ciliciæ, diu maximè laudatum, mox Rhodi. Apollonius, νάρδινον δὲ τὸ ἐν Ταρσῷ.

Plinius cùm cætera omnia verteret, hæc prætermisit, credo, quòd ipsius ætate desiisset medinum Tarsicum esse in pretio: nomus rei Athenæus nullam habuit rationem: cui erat hoc vnum propositum, testimonia veterum de quacumque re proferre. Inquit Græcus; οἰνάνθη δὲ Κυπρία, εἶτα δὲ Αἰγυπτία. at Plinius sic, *œnanthinum in Cypro, deinde in Aegypto prepositum*. Apollonius, ἀμαράκινον δὲ Κῷον καὶ Μήλιον. sonant hæc verba, amaracinum maximè laudari quod ex Insula Co, aut Melo alia insula afferretur: sed Plinius aliam interpretationem suggerit & lectionem. Vertit enim, *amaracinum in Coo, postea eodem loco prelatum est melinum*, legit καὶ μήλινον, parium. fiebat autem melinum è cotoneis quales dicuntur strutheis. Apollonius, Κύπρινον δὲ κρίνεται τὸ ἐν Αἰγύπτῳ. διάκειται δὲ ἐστὶ τὸ Κυπριακὸν καὶ τὸ ἐν Φοινίκῃ, καὶ πρῶτος τὸ ἀπὸ Σιδῶνος. Plinius hæc paullò aliter, *Cyprinum in Cypro, deinde in Aegypto, vbi Mendesium & metopium subitò gratius factum est: mox hæc abstulit Phœnice, & cyprinum landem Aegypto reliquit*. Pergit Græcus scriptor, τὸ δὲ Παναθηναϊκὸν ἀγαθὸν, ἐν Ἀθήναις. & Plinius similiter, *panathenaicum suum Athenæ perseueranter obtinuere*. subiungit ille, ἐκαλεῖτο δὲ καὶ μετώπιον ἐξ ἐλαίου τοῦ ἀπὸ τῶν πικρῶν καρύων. Plinius de metopio, *oleum hoc est, amygdalinum, expressum in Aegypto*. sed de eius confectione plura ibi Plinius. caussam appellationis explicat Dioscorides. Ægyptiacum enim est vocabulum.

CAPVT XII.

Μεγαλεῖον vnguentum, vel μεγάλλιον. Optimum vnguentum quod natat in summo. Differentia inter ἄλειμμα & χρῖσμα. βάκκαρις & βακχαρις. ψυκτήρια πτερά, in ornatu capitis muliebris. Lydorum delicata vita. Ἀνδοπαθὴς pro ἡδυπαθής. Βρένθιον μύρον, & βασίλειον. ψάγδας. Eupolidis Marica. *Μεγάλλειον vnguentum.*

MEΓΑΛΕΙΟΝ vnguentum ob singularem præstantiam, & vt Plinius loquitur, propter gloriam, ita esse dictum quibusdam placebat: quos reprehendunt alij, ab inuentore Megallo sic nominatum perdendentes. & scribendum esse μεγάλλιον. antiquissimi tamen Athenæi codices, & hic ἐν μεγαλείῳ, constanter, & alibi quoque non aliter, vt extremo capite dicemus. Galeno, vt norunt qui sunt in eius scriptis versati, μύρον Αἰγύπτιον, Μενδήσιον, & μεγαλεῖον differunt nihil. Quod ait, non permansisse gloriam vnguentorum iisdem semper locis, neque hoc prætermissum Plinio, cuius adscribam verba: *primum id scire conuenit, mutatam auctoritatem, & sæpius transisse gloriam*. Rectè mox docti ἐν Κυρήνῃ, non Κερύνῃ. Rectè etiam vulgati codices, μάλιστα δὲ τὸ τήλινον. Excerpta, λήινον: quo nomine nullum vnguentum nouimus nos: at telinum & ex ipso nomine, & ex Dioscoride, Plinio aliisque notum. Obseruatu digna est sequens locutio huius auctoris, si modò ita scripsit: ἐν δὲ Περγάμῳ πρότερον ἦν ἐξοχή, νῦν δὲ οὐ. μυρεψοῦ τινος ἐν τούτῳ τὸ παρ' οὐδενὶ πω γεγονὸς, ἰσοδύναμόν τε λιβανωτῷ μύρον. breuiter & duriusculè dictum, ἐν Περγάμῳ ἦν ἐξοχή, pro; *fuit cum Pergamus vnguentorum laude clareret*. estque hic suspecta librorum fides. quemadmodum & proxima nonnihil turbant. ac videtur deesse aliquid. Fortasse scribendum, ἐν μυρεψοῦ τινος ἐστι. nam his verbis fuit expositum, opinor, Athenæus, cuius vnguenti palma olim penes Pergamenos fuerit. Dalec. aliter accipit, & quædam adiicit, quædam mutat. non assentior. Sequitur alia obseruatio: μύρον δὲ χρηστὸν μύρου δεῖ ἐπιπλεῖν ἀπαρχόμενον ἐπὶ πολὺ μένει. Vnguenti eadem quæ olei ratio: olei autem quod optimum est in summo natat: quod deterrimum in fundum imum sidit. contrarium fit in melle. caussas quærit Plut. Sympos. libro septimo, cap. III. In Achæi versu lege cum Cantero, εἰσαρχόμενος, & χρισμάτων. Proponitur deinde vnguentorum distinctio in χρίσματα & ἀλείμματα. nec dubium esse inter ista discrimen statuendum: etsi difficile est auctorem inuenire qui his vocibus non sit vsus promiscuè. Ne testimonia procul accessam, scribit paullò post Athenæus, μυρίσματα significare χρίσματα ἀλείμματα. ita enim ibi non χρίσματα, omnes M S S. etiam Epit. nec multo aliter libro XII. ἀλείμμασιν ἐχρῶντο αὐτοῖς. tamen, vt dixi magna differentia est.

nam ἀλειφὰς proprium voluptuariorum & mollium: χρῖσις etiam sobriis interdum & ex virtute viuentibus conuenit. Clemens Alexandrinus, Pædagogi libro secũdo; διαφέρει δὲ ὅλως τὸ μυρηλοιφεῖν τῷ μύρῳ χρίεσθαι. τὸ μὲν γὰρ θηλυδριῶδες· τὸ δὲ χρίεσθαι τῷ μύρῳ καὶ λυσιτελεῖ ἔσθ' ὅτε. Emenda monitu Canteri, καὶ ῥόδινον μὲν πρὸς πότον ἐπιτήδειον. sicut statim sequitur de aliis vnguentis. Theophrasti locum insequentem confer cum archetypo ipso: nam extat hodieq; ille liber. Pro ἐν δὲ Κύπρῳ καὶ τὸ κρίνον, corrige ex ipso auctore, καὶ ἡ κύπρος καὶ τὸ κρόκινον. appellat κύπρον cyprinum vnguentum, vt irim, irinum, nardum, nardinum. pro φύεται βραχὺ καὶ πολύχρονος. Theoph. codd. πολύχρονος. quod magis ad rem facit. In versu primo Antiphanis, scribe ex libro XII. —λοῦται δ' ἀληθῶς ἀλλὰ τί; in testimonio Cephisodori male μύρον τ' ἴρινον. tolle copulam, vt lib. XII. & ξανθὰ non ξανθῷ. deinde, Καὶ τοῖς ποσὶν χωρὶς πρίω μοι βάκκαριν. Ὦ λακκόπρωκτε βάκκαριν τοῖς σοῖς ποσίν. Ἐγὼ πρίωμαι λακκόπρωκτε βάκκαριν. Nomen βάκκαρις modò per geminum κ modò per κχ scribunt antiqua exemplaria, & scriptoris huius, & aliorum. In secundo Anaxandridæ, Ἐχθὲς μελανοπτερω propter metrum. In ecloga Theopompea Canterus, αὐτὸν Πέρσαις, non αὐτὸν περὶ μύρον. nihilo tamen minus claudit versus. Achæi versus scribe sic, auctore eodem eruditissimo viro,

—βακχάρει χρισθέντα καὶ ψυκτηρίοις
Πτεροῖς ἀνασπάσαντα πρὸς ἄνω τρίχα.

cultum molliorem nescio cuius describit qui hæc loquitur. Ait, baccari se ipsum inunxisse, & crines anteriores erexisse, sustulisseq; in altum ope crinalis: quod poëta vocat alas: quia elata coma ab vtraque parte capitis, speciem alarum non malè exhibet. quod & cernimus hodieq; in crinium compositione nobilium fœminarum. quare etiam alas vulgò censores nostri appellitant. Etiam viros olim θηλυδρίας capiti suo crinale aptasse, nullum dubium. Ouidius libro quinto Metamorph. de Aty,

—ornabant aurata monilia collum:
Et madidos myrrha curuum crinale capillos.

qui locus non mediocriter Achæi verba illustrat. At ψυκτηρίας vocat alas istas, quoniam suscitati crines, vt loquitur Tertullianus, flabellis similes sunt, quibus ventum facere & frigus captare soliti etiam veteres. Adde quod hoc modo composita coma, ceu expansum velum, admisso vento caput potest refrigerare. In primo versu Ionis scribe βάκκαριν. in vltimo τόνον potius quàm τρόπον. Canteri hæc emendatio. cui astipulor: etsi de voce τρόπον potest ambigi. Διαβόητοι, inquit, ἐπὶ ἡδυπαθείᾳ οἱ Λυδοί· καὶ τὸ παρ' Ἀνακρέοντι Λυδοπαθὴς, ἀκούουσιν ἀντὶ τοῦ ἡδυπαθής. Æschylus Septem ad Thebas, Ἁβροδιαίτων δ' ἕπεται Λυδῶν ὄχλος. ad quem locum scholiastes notat, quæ retulisse operæ sit pretium. ἁβροδίαιτοι ὄντως οἱ Λυδοί· ὅθεν καὶ τὸ παρ' Ἀνακρέοντι Λυδοπαθὴς τινὲς, ἀντὶ τοῦ ἡδυπαθὴς. καὶ τὸ περιφερόμενον, Μήτε μοι Λυδῶν καρυκας, μηδὲ μαστίγων ψόφους. καὶ ὁ Λυδοφοίτης δὲ μυροπώλης ταυτὴν τὴν τρυφὴν δηλοῖ, καὶ τὴν βάκχαριν δὲ ἔνιοι μύρον Λυδῶν ἔφασαν. id est, re vera erant Lydi gens luxuriosa & mollis: vnde est apud Anacreontem Λυδοπαθὴς τινὲς, pro ἡδυπαθὴς, voluptuarij. vulgò etiam dici solet, Neque Lydorum condimenta mihi contingant, neque flagrorum crepitus. & eiusdem luxus testis est vnguentarius qui dicitur poëtæ cuidam Λυδοφοίτης, tanquam frequens in Lydia. præterea baccharim nonnulli appellarunt vnguentum Lydorum. Ait, Βρενθίῳ δὲ μύρῳ μονῳδεῖν φερεκράτης ἐν Λήρεις. Vnguenti huius meminerunt Clemens Alexandrinus, Hesychius, Eustathius, alij. nec caussa vlla cur βρενθίῳ hic legere quidam malint. Ait, Βασίλειον δὲ μύρου μονῳδεῖν Κρ. Plinius, Regale vnguentum appellatum, quoniam Parthorum regibus ita temperatur. Ψάγδης vnguentum in Hœschelij Excerptis σάγδα semper vocatur: & ita etiam Athenæus aliquanto post. accedit Hesychius, σαγδὰς εἶδος μύρου, ἢ ψάγδας. ita scriptum eo loco in litera σίγμα. alibi sic, ψάγδας, ψαγδῆς μύρου ποιόν. sic in Alexandrino Clemente, & Galeno. Ait, Εὔπολις δ' ἐν Μαρικᾷ καὶ ψάγδαν ἐμνημόνευσε. Prope superfluum est monere scribendum ἐν Μαρικᾷ. Interpres qui meminisset Colacas Eupolidis fabulam aliquoties laudatam fuisse in superioribus; hic quoque id verbum putauit sibi locandum, nulla editæ lectionis habita ratione. Atqui Maricam quoque docuerat Eupolis aduersus Hyperbolum, vt Equites contra Cleonem Aristophanes. Quintilianus, Apud Eupolim Maricas qui est Hyperbolus, nihil se ex musicis scire nisi literas confitetur. Mitto sciens & prudens alia Græcorum testimonia, qui fabulæ huius meminerunt quàm sæpissimè. propriè Maricas seruile nomen Asiaticum. vide

Hesy

Hesychium. Corruptus est Eubuli versus, Αἰγυπτίῳ ψάγδαν ἐγὼ λελουμένη. Canterus faciebat, ψάγδαν τοῖς λ. tamen aliter solent Græci nomen hoc efferre, vt paullò ante monebamus: sed multum semper iidem in barbaris dictionibus sibi permiserunt. Quid si ita? Αἰγυπτίῳ ψάγδᾳ εἰς τοὺς λελουμ. vel νίτρῳ λελουμένη. *Aegyptia psagda vncta, & nitro lota.* νίτρον pro manuum lauacro habes libri initio, in vulgari quidem lectione. Claudam caput hoc vnde cepi: nam de megalio vnguento sequuntur Athenæi verba, ὡς καὶ τὸ μεγάλειον. ὠνομάσθη γὰρ καὶ τοῦτο ἀπὸ Μεγάλλου τοῦ Σικελιώτου. εἰ δὲ Ἀθηναῖοι φασὶν ἢ τὸν Μεγάλλον. non est dubitandum quin ita scripserit Athenæus, quod etiam Eustathius probat. Hesychius tamen eosdem laudans scriptores, Aristophanem videlicet ac Pherecratem, *metalleum* hoc vnguentum vocat. Μετάλλειον, inquit, μύρον Ἀριστοφάνης. Μεταπέμπου νῦν ταῦτα σπεύδε, καὶ μύρον δὲ χρῖμα Μεταλλ. Μέταλλος γάρ τις Σικελιώτης τὴν τοῦ μεταλλείου μύρου κατασκευὴν εὗρεν. μνημονεύει δὲ καὶ Φερεκράτης ἐν τῇ Πετάλῃ. sunt quidem adfines literæ γ & τ: sed Hesychium non aliter scripsisse literarum series arguit.

CAPVT XIII.

Μίνδαξ, species suffitus. Σαλακωνεία quid. Caussa canitiei ex sententia Aristotelis. Locus Aristotelis emendatus. ἀνοσίης Attica vox. quædam alia.

IN Amphidis versu, Ἔπειτ' ἀλείφειν τῷ μεγαλλίῳ μύρῳ, poëtarum more ἀλείφειν dictum pro ἀλείφειν. non fallitur vir doctus qui argumento eius vocis, sequentem versum corrumpit scribens θυμιᾶν pro θυμιάτι. atqui non ex isto fuit ille emendādus: sed contra exponendus hic ex illo. *Mindax* cuius meminit Amphis est θυμιαμα ποιόν, ait Hesychius. In iis quæ repetuntur nescio quare de sagda, iterum corruptus est titulus Eupolideæ fabulæ, nam scribitur, καὶ ἐν Μαρικᾷ Εὔπολις, σαγδὰν ἰσχυζάνοντα, interpres planè patientia nostra abutitur: qui adeo vicinis locis tam diuersa pronunciet. Adeo verum est, erroris multas esse vias, veritatis vnicam. Lepidissimorum versuum Alexidis principium ita scribe:

> Οὐ γὰρ ἐμυρίζετ' ἐξ ἀλαβάστρου πρᾶγμά τι
> Γεγενημένον αἰεὶ Κρονικόν.

id est, *non enim vngebatur ex alabastro, quod vulgò fieri solet, estq́ id institutum Saturnium.* desinit autem testimonium Alexidis in hoc versu, Ἠλειφόμην θυόμενος ἰρίνῳ μύρῳ. proximè sequentia verba scribe cum doctissimo Cantero, πρὸς θεῶν, φίλοι, ποία ἡδονή, μᾶλλον δ' οὐ σαλακωνεία, θυμιᾶτα πολυώνια; Dalecampius si ex Aristotele & Theophrasto curasset discere quodnam vitium Græci appellent σαλακωνείαν, absurdæ interpretationi suæ, & ridiculæ scripturæ quam commentus est, facile veritatem anteposuisset. Est autem σαλακωνεία hoc loco, ἀπειροκαλία quædam & inepta opum ostētatio. philosophus vocat solœcismum hominis diuitis, in opum suarum ostentatione decorum non seruantis. qualis omnino fuit iste: qui dum magnificus nouo genere vult videri, suarum conniuarum vestes corrumpit, nouum hoc σαλακωνείας edens exemplum. Nimium satagunt, qui in subiecta disputatione de caussa cur in compotationibus caput madefiat vnguentis, suspecta habent hæc verba, ἵνα μὴ πρὸς τὸ ξηρὸν, ταύτῃ δὲ καὶ πολύκενον, mendi habent suspecta, atque adeo corrigunt, appellat *rem siccam* squallens caput & nullo vnquam humore madens. αὐχμῶσαν κεφαλὴν modò dicebat. addit autem, ταύτῃ δὲ καὶ πολύκενον, id est, quodque propterea multum vacui habet. rectè & verissimè. quis communi saltem sensu præditus nescit, cerebrum, vt omnia αὐχμηρὰ, siccum angustiore loco capi quàm humore plenum & madens? Sensus autem est: cerebri sicci vacuitatem humores prauos ad se attrahere ἐκ τῶν λαμβανομένων, id est, ex iis cibis quibus vescimur. Atque hoc probat auctor, argumento ἐπιβρεγμάτων quæ capiti imponuntur, quando febri corpus ardet: nam ideo caput madefieri, ne si reperiretur siccum, & ex siccitate multum habens inanis, morbi vis eò faceret impetum. Cum ait, τὰ σφαγκνήμενα, intelligit vicinas capitis partes, quas morbi caussa obsidet. Dalecampius, τὰ σφραγιζόμενα non ineptè. Illud

ineptissimum, quòd τὰ χλιδῶσι mox vertunt *Illius.* & erat tamen digna solertia quam laborarent intelligere. Ait enim, πεσόντος δ᾽ ὁ βίος ἄν (melius ἐπεὶ) πρὸς ἀφελ- ἐστὶ, καὶ .ων τις ἀπολαυσιν καὶ τρυφὴν ἀγοντων, ἐπὶ τὴν τούτων χρῆσιν ἀφῖκται. *adinuento scilicet per aliquid vita vtilibus, etiam eorum quæ ad voluptatem & delicias spectant, vsum instituit.* Addit, ζητεῖ δ᾽ ὁ φιλομαθέστατος Ἀριστοτέλης ἐν τοῖς ἐυτοῖς προβλήμασι διὰ τί οἱ μυρίζόμενοι πολιώτεροι. in eo qui extat hodie Problematum libro, hæc quæstio non legitur. Adscribemus autem Clementis Alexandrini locum ex eodem philosopho depromtum, vt claret ex eius comparatione cum Athenæo. Sic ille Pædagogi libro, αἱ δὲ ἀφραινουσαι γυναῖκες, βάπτουσαι μὲν τὰς πολιὰς, μυρίζουσι δὲ τὰς τρίχας, πολιώτεραι θᾶττον γίνονται, διὰ τὰ ἀρώματα ξηραντικὰ ὄντα. διὸ καὶ αὐχμηρότεροι γίνονται οἱ μυριζόμενοι. ὁ δὲ αὐχμὸς πολιωτέρους ποιεῖ. ἤτοι γὰρ αὐανσις τριχῶν πολιά, ἤτοι ἔνδεια θερμοῦ, τῆς ξηρότητος τὴν οἰκείαν τῆς τριχὸς ἐκπινούσης τροφὴν τὴν ὑγρὰν καὶ πολιὰς ἀποτελούσης. duas affert sententias super canitiei caussa: alteram eorum qui dicebant ex ariditate eam manare: alteram caussantium defectum caloris naturalis. quam esse veram canitiei caussam, probat philosophus, De generatione animalium libro quinto, capite IIII. Priorum opinionem refellit idem Historiæ animalium libro tertio, capite XI. vbi moneo scribendum, ἢ καὶ δῆλον ὅτι οὐχ αὐότης ἐστὶν ἡ πολιότης ὥσπερ τινές φασιν. vulgo editum, ὅτι οὐ χαυνότης. nato errore ex praua librariorum distinctione, & inscitia eorum qui ignorabant Atticos scribere οὐχ αὐότης, non vt cæteros οὐκ αὐότης. Atqui docent nos antiqui magistri proprium Atticis fuisse hunc πνευματισμὸν. cuius rei certissimum argumentum in ἀφαυαντικὸν. sic enim Attici non ἀπαυαντικόν. Scribe, μυρίων Βαβυλωνίων ἔχοντες ὀσμ. *Poeta Cythertus*, est Philoxenus dithyrambicus. Super Iano patre citatur Dracon Corcyræus, ἐν τῷ Περὶ λίθων. nisi cui placeat περὶ θεῶν, ex ipsa re qua de agitur ducta coniectura. Placet mox Canteri sententia, scribentis, τοῦτον δὲ τὴν ἀδελφὴν γήμαντα Καμίσην, υἱὸν μὲν Αἴθηκα, θυγατέρα δ᾽ Ὀλιστήνην γεννῆσαι. fieri potest, vt in liberorum Iani nominibus sit mendum: sed quia neque Græca neque Latina historia Iani stemma & prosapiam nobis descripsit, feramus quod mutare non possumus, nisi temerè. Camisem reperio in Catonis Originibus, sed fratrem Iani: non autem Camisen illius vxorem. Catoni assentitur Hyginus ex Protarcho Tralliano, auctore Macrobio, libro primo Saturnal. cap. VII. Hactenus de coronis & vnguentis: deinceps de conuiuialibus carminibus tractatur.

CAPVT XIIII.

Harmodij melos, *carmen conuiuiale.* Σκολιά, μέλη παροίνια. θάνατοι ἄωροι. θάνατοι ἔνωροι. ὥρα ἔτους. ἐμφαχίαι νεκροί. acerba funera & immatura. *Locus LXX. interpretum.* ἀμάρτιον. πένθος ἄωρον. *Ceres* ὁμπνία.

ΑΡΜΟΔΙΟΣ ἐκαλεῖτο, παιὰν ᾔδετο. Aristophanes Acharnensibus, Οὐδὲ παρ᾽ ἐμοί ποτε τὸν Ἁρμόδιον ᾄσεται Συγκατακλινείς. Solebant, vt obseruat ibi scholiastes, in compotationibus & conuiuiis carmen canere quod vocabant *Harmodij melos.* Eius principium fuit; Φίλτατ᾽ Ἁρμόδι᾽ οὔ τί πω τέθνηκας. paulló post describit Athenæus id scolium. Scribo, θεῶν θνητοῖς ἁπάντων χρησιμώτατος πολὺ Ὁ Ζεὺς, ὁ σωτήρ. potiùs quàm χρησιμώτατον. Nihil ista significant, Οὐδεν μᾶλλον ἀείδεις θαρρῶν. acutè cruditissimus Canterus, οὐδὲν μᾶλλον σοι, πίθι θαρρῶν. Nicostrati versum scribe, Μετάπτυξον δ᾽ αὐτῷ τῆς ὑγιείας ἔγχεον. ex libro XI. & mox, ὡς ἐὰν ποτε νυστάζειν γε κ᾽ αὐτὸς ἄρχωμαι. non est δεξιὸς iste versus, ἀπόλεσον αὐτῷ καὶ κατεπόντωσον μ᾽ ὁρᾷς. Canterus ἀπόλεσόν ναύτην. finem versus ita scribo, καὶ καταπόντωσον ὡς μ᾽ ὁρᾷς. deinde, ἐκπιὼν δίνας. postea, οἶνον τὸν ἐπὶ τῷ δείπνῳ διδόμενον. & statim Excerpta, ὅπως ἐλάχιστον ᾖ τὸ πινόμενον. non δεῖ. in iisdem, φησὶ θεσμὸν τεθῆναι pro eo quod vulgó, θεσμὸς φησιν ἐτέθη. & melius, vt libro secundo. inde corrige ista & scribe, πεσοφιλεῖν μετὰ σιτία, πᾶσιν ἀκράτου μόνον ὅσον γεῦμα. Vbi dixit præcipuos scoliorum auctores fuisse Alcæum & Anacreontem, de Sicyonia Praxilla adiicit, καὶ Πράξιλλα δ᾽ ἡ Σικυωνία ἐθαυμάζετο ἐπὶ τῇ τῶν σκολιῶν ποιήσει. non δή. Huius fœminæ μέλη παροίνια laudant veteres, vt comici interpres. ea autem sunt scolia: nam vulgò grammatici nomen σκολιὰ

interpre

interpretantur, μέλη vel ᾠδὰς παροινίας. Quæ de scoliis obseruantur deinceps, conferri possunt cum Hesychij verbis indidem petitis. Aiunt dipnosophistæ, περὶ ὧν φησιν Ἀρτέμων ὁ Κασανδρεὺς ἐν δευτέρῳ Βιβλίων χρήσεως (suspectus nobis hic titulus) ἐν οἷς τὰ ᾀδόμενα τῶν σκολίων ἦν ἀδόμενα, ὧν τὸ μὲν ὑπὸ πάντων, ὃ δὴ κατὰ τάξιν ᾄδουσι νόμος. &c. Artemoni hæc erat mutuatus à Dicæarcho, cuius sunt verba in libro De agonibus musicis: τρία γὰρ ᾠδῆς ἦν γένη· τὸ μὲν ὑπὸ πάντων ᾀδόμενον· τὸ δὲ κατὰ ἕνα ἑξῆς· τὸ δὲ ὑπὸ τῶν συνετωτάτων, ὡς ἔτυχε τῇ τάξει, ὃ δὴ καλεῖσθαι σκολιόν. deest tertium membrum, quod apud Athenæum ex Artemone est secundum: inde potest Dicæarchi locus expleri. In descriptione scolij est cur lectorem aduertat hæc locutio, καὶ κατ' ὃν ἂν τόπον τύχοι ὤν: nam voluit dicere, καὶ καθ' ὃν ἂν τόπον τύχοι ὤν. tamen in Excerptis quoque eadem lectio. ex eo libro scribendum, τῶν ᾀδομένων, non καθ' ἕνα. Post hæc recitantur antiquissima scolia quædam, prorsus vt dicebat modò auctor, ἀρχαιότητι καὶ ἀφελείᾳ τῶν ποιησάντων dignissima quæ non aboleret vetustas. In primo oratur Minerua vt præstet ciuitatem & ciues ἄτερ ἀλγέων τε καὶ στάσεων καὶ θανάτων ἀώρων. immunem à calamitatibus, seditionibus, & funeribus intempestiuis. mortes ἄωροι sunt, cum moriuntur homines ante naturalem fatorum conditionem, vt loquitur Iustinus: vt quos publicæ lues absorbet, aut hostilis gladius intercipit, aut qui iuuenes diem vltimum obeunt. Obseruant prisci grammatici, πρόμοιρον quidem mori dici eum qui non defungitur sua morte: ἄωρον verò, qui iuuenis obit: inde ἄωροι θάνατοι. sed in optimis Hœschelij Excerptis legitur ὀπωρινῶν. mortibus quæ circa autumni tempestates eueniunt. mutationes tempestatum periculosæ sunt, & sæpe morborum mortisque caussa, vt docet diuinus Hippocrates. vel accipe ὀπωρινῶν, quæ diebus canicularibus contingere solent. ὀπώρην ἔτους id tempus vocant Græci, auctore Galeno in Hippocraticis commentariis, & alibi non semel. Ego non recedam ab edita lectione. ἄωροι θάνατοι, aliter appellabantur βιαιοθάνατοι, ut Latinis acerba funera; vel immatura. Nam, vt ait Iulianus Archiepiscopus Toletanus libro primo, tria sunt genera mortis, acerba, immatura, naturalis. acerba infantum, immatura iuuenum, naturalis senum. Ἀώρους igitur mortes iure deprecatur poëta, & Mineruæ supplicat vt eas auertat: censebantur enim οὐκ ἄθεοι huiusmodi casus contingere: sed alicuius deûm ira. Quamobrem etiam LXX. interpretes librorum sacrorum vocem quæ peccati pœnam significat, & ex Æschylo ἀμπλάκημα verti eleganter potest, interpretati sunt πένθος ἄωρον. vt in Prouerbiorum Salomonis, capite decimo. Sequitur, Πλούτου μητέρ', Ὀλυμπίαν ἀείδω Δήμητρα. posset ferri minore litera initiante ὀλυμπίαν, cælestem. quin omnes superi ὀλύμπια δώματ' ἔχουσιν, vt ait poëta. sed præstat scribere, Ὀμπνίαν. nam proprium id esse Cereris cognomen, auctores Hesychius & Eustathius: ille in vocibus Ὀμπνία & ὄμπνιος λειμών. hic ad Iliad. ραψ. ο. vbi tamen Ὀμπνίαν scriptum. Scrib. ἣ τήνδ' εὐφροσύνην πόλιν. de Diana dicitur, ἃ γυναικῶν μέγ' ἔχει κράτος, id est, quæ in mulieres magnam habet imperium. Scribe, Ἰὼ Πὰν Ἀρκαδίας μεδέων κλεεννᾶς Ὀρχηστά. Lege, δεύτερον δὲ καλὸν φυὰν γενέσθαι. aut si vnam volumus esse dictionem, καλοφυᾶ. sed illud verum: Platonis locus est in Gorgia. Rectè Canterus, Καλὸς δὲ γενέσθαι ἀνδρὶ θνητῷ, non πιεῖν.

CAPVT XV.

Scoliorum argumenta βιωφελῆ. septem sapientum ἀποφθέγματα. Explicantur aliquot scolia ab Athenæo recitata.

VERISSIMVM est quod paullo antè dicebatur, scoliorum argumenta fuisse vitæ præcepta. quin etiam existimamus pleraque illorum facta de septem sapientum dictis & responsis, quæ vt probauimus alibi, ᾠδικῶς olim dicta sunt, quia moris erat ea cantare in conuiuiis. Exempli gratia: recitatur huiusmodi scolium isto loco,

ἐκ γῆς χρὴ κατιδεῖν πλόον,
εἴ τις δύναιτο, καὶ παλάμην ἔχοι

ἐπεὶ

ἐπεὶ δέ κ' ἐν πόντῳ γένηται,
τῷ παρεόντι τρέχειν ἀνάγκη.

prius dixerat Pittacus, συνετῶν ἐστιν ἀνδρῶν πρὶν γενέσθαι τὰ δυσχερῆ, προνοῆσαι ὅπως μὴ γένηται: ἀνδρείων δὲ γενόμενα εὖ θέσθαι. omnino sapientis huius dictum venusta allegoria expressit scolij auctor. nam ad verbum hoc ait poeta: *è terra oportet navigationem prospicere, si quis possit & facultatem habeat: sed vbi semel in mari fuerit, præsenti* vento *currere necesse est*. Sensus est, sapientem virum quoad eius fieri possit, non debere se periculis navigationis committere: cæterùm vbi semel navem conscenderis, vento qui se offerat vtendum esse æquo animo, & mutata velificatione, καὶ δεῖ πρὸς πνοὴν tendendum esse ad portum. quid sibi velit hæc allegoria, non est obscurum. Sic etiam sequentibus scoliis βιωφελῆ præcepta varia continentur, separatim exponenda; quod non animaduertens Dalecampius mirè omnia perturbauit. Primum præceptum est, χεῖλε τὸν ὄφιν λαβών. sic emendamus editam à Cantero lectionem χαλᾷ. in Epito. χαλᾷ deprauatissimè. Verte, *laxa* manum *serpente prehenso*. allegoricè monemur, si quando cum homine improbo amicitiam contraxerimus, vt statim eam dissoluamus. Subijcitur præceptum alterum, εὐθεῖα χρὴ τὸν ἑταῖρον μὴ σκολιὰ φρονεῖν. Ita emendauit Canterus veterem lectionem quam profert. Nos in MS. exemplari ita offendimus, εὐθὺν χρὴ τὸν ἑταῖρον ἐν μὲν, καὶ μὴ σκολιὰ φρονεῖν. quæ lectio ferri potest, si pro ἐν μὲν scribas ἔμμεν. sed in Excerptis paullò aliter, εὐθὺν χρὴ τὸν ἑταῖρον ἔμμεν. fortasse pro εἶμεν. sensus eodem redit. Aliud scolium:

ἐν μύρτου κλαδὶ τὸ ξίφος φορήσω,
ὥσπερ Ἁρμόδιος καὶ Ἀριστογείτων,
ὅτε τὸν τύραννον κτανέτην,
ἰσονόμους τ' Ἀθήνας ἐποιησάτην.

monet scolij poeta, prudentia & astu interdum esse vtendum, sicut factum ab Harmodio & Aristogitone. Prima verba quæ prouerbij speciem habent, sic interpretantur veteres: ὅτι Ἁρμόδιος καὶ Ἀριστογείτων ἐν μύρτοις κρύψαντες τὸ ξίφος, τὸν ἵππαρχον τὸν τύραννον ἀπέκτειναν. Alius scolij principium est in illis Φίλταθ' Ἁρμόδι', vt iam antemonuimus. item in illis, Ἀδμήτου λόγον ὦ 'ταῖρε. necnon in istis, Παῖ Τελαμῶνος. In eo scolio quod incipit Ἀδμήτου λ. opponuntur ἀγαθοὶ & δειλοὶ, non eo sensu quo putarunt interpretes: sed vt boni & mali. nam ita accipienda vox δειλοὶ, vt in aureo Pythagoræ carmine, & apud vetustissimos auctores. In Παῖ Τελαμ. perperam scriptum, de Aiace, ἄριστον ἐλθεῖν Δαναῶν καὶ Ἀχιλλέα. melius apud Eustathium, μετ' Ἀχιλλέα. Alcæus in antispastico versu, qui apud Hephæstionem, Κρονίδα βασιλῆος γένος Αἶαν, τὸν ἄριστον πεδ' Ἀχιλλέα. sic olim eum locum emendauimus. πεδὰ Doricè pro μετά. Ergo etiam paullò post scribendum μετ' Ἀχιλλέα. Placet Canteri emendatio, scribentis, σύν μοι πῖνε, συνήβα, συνέρα, σ. Scribe, αἰὲν ποτέρων κύριοι. In Hybriæ Cretensis carmine: quod scolium esse censuerunt quidam, negarunt alij; vocem τούτῳ aliquoties repetitam non intellexerunt qui vertêre *cum hoc*. nam Hybrias voluit, *per hunc*, clypeum. id est, virtute mea & robore omnia mihi ipse suppedito. τούτῳ ἀρῶ, inquit: non multò aliter Theocritus de piscatore, τὰ δὲ δίκτυα κεῖνῳ ἄροτρα. ait Hybrias, τούτῳ δεσπότας μνοΐας κέκλημαι. *huius opes herus familiæ audio*. id est sum. nam κηλεῖαι pro εἶναι vsurpabant, vt alibi dicebamus. μνοΐα Creticum vocabulum est, de quo libro sexto. pergit miles hic gloriosus, & imbelles, ait, qui arma tractare nesciunt, πάντες γόνυ πεπτηῶτες ἐμὸν κυνέοντι δεσπόταν, καὶ μέγαν βασιλῆα φωνέοντι: *omnes inclinati genu meum osculantes, herum & magnum regem* me *vocant*. Subditorum mos, genu osculari, non manum, non frontem, nec faciem. sed non displicet vetus coniectura nostra: πάντες ποτὶ γόνυ πεπτηῶτες ἐμὸν, ἐμὲ κυνέοντι δεσπόταν. *omnes ad genu mihi accidentes, me pro hero adorant*. nec multò aliter scriptum postea apud Eustathium reperimus. πάντες γόνυ πεπτηῶτες ἐμοὶ κυνέοντι δεσπόταν. id est, προσκυνοῦσι. Atque hæc satis ad ea quæ de scoliis scripta sunt Athenæo. Id genus poëseos, sicut antè dictum, maxima ex parte fuisse βιωφελὲς, & ad vitam rectè instituendam pertinuisse, etiam Timocreontis scolium arguit: quod ab auctore prætermissum, adtexemus nos isto loco. Sic igitur Timocreon de contemtu diuitiarum:

Ὤφελές σ' ὦ τυφλὲ Πλοῦτε,
μήτ' ἐν γῇ, μήτ' ἐν θαλάττῃ,
μήτ' ἐν ἠπείρῳ φανῆμεναι.

ἀλλὰ Ταρταρόν γε ναίειν κ' Ἀχέροντα.
διά σε γὰρ παντ' ἐν ἀνθρώποις κακά.

CAPVT XVI.

De natura pæanum quædam. Georgus *siue* Gorgon *antiquus scriptor.* ποιητὴς τῶν λεγομένων κολάβρων. κολαβρίζειν. *chorus* συρβηναίων. σύρβη. Eunidæ *familia sacra Athenis. Hegemonis Thasij parodia multis locis illustrata.*

ΔΗΜΟΦΙΛΟΣ εἰς αἰδῶ τε προσκαθαθεὶς ὑπ' Εὐρυμέδοντος. Dele superfluam voculam τε. Ait, Eurymedontem in caput Aristotelis Demophilum subornasse εἰς αἰδῶ. id est, vt accusatori maior præstaretur honos & reuerentia. Apparet Demophilum inter suos ciues magna fuisse auctoritate.

Σαφῶς ὁμολογεῖ, κ.τ.λ. τὸ γεγενῆσθαι τεθνηκότα, τέλος. duobus argumentis probat Aristotelem cum hoc carmen aureolum fecit, de scribendo pæane nihil quicquam cogitasse. Prior ratio est huiusmodi: fatetur Aristoteles disertim, cum quem laudat mortem obiisse: quod Deo non conuenit cui proprius pæan. non igitur pæanem scribere voluit. altera est hæc: omnis pæan habet acclamationem pæanicam ἰὴ παιὰν ἰή: carmen Aristotelis nullam habet: ergo pæan dici non potest. Priori argumento responderi possit, quod etiam Castori & Polluci canebatur pæan: quos è terris in cœlos transcendisse, & mortem obiisse, omnes sciunt. Xenophon, Παιδείας libro III. ἐπεὶ ἤκε τὸ σύνθημα, ἐξῆρχε Διοσκούροις παιᾶνα τὸν νομιζόμενον. Γεωργὸς ἐν τῷ Περὶ τῶν ἐν Ῥόδῳ θυσιῶν. Hesychio nominatur quidam Γόργων ἐν τῷ Περὶ θυσιῶν. qui an hic sit quem Athenæus laudat, doctorum esto arbitrium. Locus est in voce καταρρηνίτης. ὡς θνητοῦ μνῆμα καθοσιώζων. Legendum καθεσκεύαζεν, vt conueniat cum sequente verbo ἐκοσμήσατο. aut ibi scribendum ἐκοσμήσατο.

μετὰ τῶν τοὺς κολάβρους καλουμένους συνθέντων. & statim, ποιητὴς τῶν καλουμένων κολάβρων. quæ de colabris eruditissimus vir Lilius Gyraldus scripsit, vero sunt aliena & ἀπροσδιόνυσα. nos ex antiquorum scriptis tantum didicimus. Κολαβρίζειν Græcis est σκιρτᾶν, *lasciuè saltare.* inde genus saltationis petulantis & lasciuæ, κολαβρισμὸς est dictus. cantiones quas inter colabrissandum cantitabant, κόλαβροι vocabantur. parum honestas & spurcidicas eas fuisse, clarum nimis ex Athenæi hoc loco. Iulius Pollux colabrismum affinem pyrrichæ saltationi facit, Thracum & Carum inuentum. Vocem κόλαβροι quomodo hic capitur, pro obscœno & inhonesto carmine, non temerè alibi legas quàm hoc loco, & simili alio libri quarti, si per impuros librarios licuisset. Ita ibi scribitur in omnibus codicibus, ὑπὸ τῆς ἐμφύτου γαστριμαργίας καὶ ἀδολεσχίας κολάβρους ἀναγινώσκει, καὶ μέλη παρακαλα, καὶ ἀκρότητας, κύμβαλα. Frustra quæsieris quid vocet κολάβρους sophista cœnarum. Neque eruditissimo Turnebo facilè assentior κοβάλους emendanti. Legendum profectò κολάβρους. ἡ καὶ ὁλ.γον σε πεφροντικέναι κόσιν ἀσιδῆς. postrema sunt poëtæ: cuius est versus, Πῶς δέ σε νῦν μέμφοιας κύνα ἀσελγῆς αὐτὶ ἡμῶν; ἔρχομαι σοι λέξων τὸν Συρβηναίων χορὸν ὅσας ἔχει.

Accedit tandem ad soluendam initio libri quæstionem. Etsi autem constanter συρβηναίων scriptum in Athenæo vbique offendimus, verius tamen scriberetur συρβηνέων, quemadmodum legitur apud Græcos parœmiographos. σύρβη, idem ac τύρβη, *strepitus, tumultus*, & *confusio.* σ & τ literas passim commutari inuicem quis ignorat? grammaticis tamen lubet esse subtilibus, & vocis huius originem aliunde rimari. Athenæus sub libri huius principium, & prouerbij vsum ostendit, & originem vetam, cum dixit de Cynulco. ἐπεὶ θόρυβος κατεῖχε τὸ συμπόσιον, ἔφη, τίς ἦχος ὁ τῶν συρβηναίων χορός; *chorus Syrbenæorum*, est turba hominum ἀτακτούντων, & temerè tumultuantium. σύρβη, siue τύρβη, est idem ac θόρυβος. Xenophon, ἡ τύρβη τῶν ἀγοραίων, καὶ αἱ τούτων φωναὶ καὶ ἀπειροκαλίαι. Κλέαρχος ὁ λέγει ἐν δευτέρῳ Περὶ παιδείας. Clearchei operis huiusce meminit Hesychius in Μαιτρων.

Ἔστι δέ τις Κλεινίκος ὃν ἀθάνατοι λάχε γῆρας. Scribe, ὅς. omnes autem hi versus ex Homericis leuiter sunt immutati. καὶ ὅστις, ἡδίως ἔφη τῶν ἐπῶν, ὦ καλέ μοι ἑταῖρε. Locus mutilus & aliquot verbis defectus. Scribo, seruatis editæ lectionis vestigiis, καὶ ὅς, τίς ἡ παρῳδία, ἔφη τῶν ἐπῶν, ὦ καλέ μοι ἑταῖρε. καὶ Κράτης ἐν Εὐνείδαις.

Ἐνειδαις. alibi Ἐυνείδαις. Vt Cerycum familia fuit Athenis, sic & Eunidarum. illi sacrorum administri erant, hi citharœdi ab antiquo. plura de istis Hesychius. Similis fuit apud Milesios *Euangelidarum* sacra familia: cuius originem explicat Conon apud Photium, narratione XLIV. Porrò inter Cratini dramata *Eunidæ* excellebant. cuius fabulæ lectione sic delectatum ferunt Alexandrum M. vt post eius mortem ad ipsius caput is liber fuerit inuentus. Ptolemæus τοῦ Ἡφαιστίωνος libro quinto, τοὺς Ευνείδας Κρατίνου πρὸς τῇ Ἀλεξάνδρου τοῦ βασιλέως Μακεδόνων τελευτήσαντος κεφαλῇ φασὶν εὑρεθῆναι. Ἐς δὲ Θάσον μ' ἐλθόντα κτλ. Describit poeta his versibus quomodo exceptus fuerit à popularibus suis Thasiis, cum longo, vt videtur, interuallo repetita patria, versus suos in theatro recitare institueret. Legunt autem MSS μετεωρίζοντες ἔβαλλον πολλοῖσι σπελέθοισι: non μετεωρίζοντες, neque σπελέθοισι, vt legebatur prius. sed in aliis membranis, & in optimis quoque Excerptis, est λίθοισι. vt legi queat, πολλοῖσίν τε λίθοισι. Ait Thasios florum loco, qui in eos soliti olim conlici, quorum placebat ἡ δεῖξις, lapidibus se petiisse, ceu aliquem rabiosum canem. plura de hoc more libro XIII. & alibi. Altera lectio fimum fuisse in Hegemonem coniectum significat: nam & fimum & lutum, & id genus alia contumeliæ caussa iaciebant, vt ad Suetonium libro octauo notamus. Vox μετεωρίζοντες, etsi commodam interpretationem non respuit, non penitus tamen suspicione mendi caret. Sunt & alia quà mendosa quà obscura in hac parodia: quæ breuiter attingemus. Versu III. τίς σ' ἀνέπεισεν εἰς καλὴν κρηπῖδα, ποσὶν τοιοῖσδ' ἀναβῆναι. *quis te impulit pulchras adeo crepidas talibus pedibus inducere?* Sermo est allegoricus: nam sensus est, quis ô inepte, imperite & opice te impulit, vt ad poëticam repentè animum appelleres? Quinto versu, μικρὸν μὲν τοῦτ' ἔπος εἶπον. non est anastrophe, vt putauit Dalecamp. pro μὲν μικρόν: sed est tmesis familiaris Homero, cuius verbis loquitur, pro μικρὸν τοῦτ' ἔπος μετεῖπον. Sexto, Μνῆμ' ἀνέπεισε γέρ. Non dubitandum censeo, quin τὸ μνῆμα alterius vocis locum occupet. illa verò quænam sit quæstionis est. an legendum, Μοῦσ' ἀνέπεισε. an potius, Πεῖν' ἀνέπεισε γ. vel Πεῖνα μ' ἔπεισε. fames fecit me versificatorem: & vt ait satyricus, *Magister artis ingenij largitor, Venter, negatas artifex sequi voces.* VIII. Ἐς κύρον βδελυρόν. Epitome, Εὐκύρον. Legebamus, Ἐς χόρον vel χῶρον. X. Οἷς καὶ ἐγὼ μὴ τοῖσι τὰ χρηΐζων ἐπίθησα. Fortasse, μὴ τοῖσιν ἀχρηΐζων ἐπέθηκα. huic studio, ait, animum adieci factus iam ἀχρήϊστος, & ad alia omnia inutilis. XII. Μηδὲν ποιμαίνων κλυτὸν ἄργυρον ἐγγυαλίζω. Tenebræ magnæ isto loco. Quantum ex sequentibus verbis possumus colligere malè apud suos Thasios audiebat Hegemon, ob crebras peregrinationes, & vxoris totiusque rei suæ contemtum. Mulieres in primis cum ipso expostulabant, egestatis non ignaræ, qua absente Hegemone, ipsius vxor premebatur. Vt igitur calumniandi sui ansam præcidat, pollicetur se omnem pecuniam quam cogere potuerit, in patriam delaturum, vxorique traditurum, fide bona. Lego, Μηδὲν πημαίνων. XIV. Πελοσφαδύης ἀλόχῳ τὸν Ἀχαϊκὸν ἄρτον ἐν οἴκοις. Verius censeo, Πεισοφαδύης. Dalecam. Γελοσφαδύης. non malè. quid appellet Achaicum panem, imò verò an ita scripserit, non facilè dixerim. Scimus ἀχαΐνας inter panum genera fuisse, docente Athenæo libro tertio. Sed quamuis concederetur ἀχαΐνον posse hîc legi, tamen ea vox isti loco non conuenit. Vilis enim & sordidus panis Hegemoni describitur: non is qui apud Delios *achainas* dicebatur. Sed fieri potest, vt per *achaïnum* panem intelligat poëta vile aliquod placentæ genus. nam quod sequente versu scriptum est, μικρὸν τηεῦντας ἰδοῦσα, mendosum existimamus, scribimusque μικρὸν τυροῦντ' ἐσιδοῦσα. Sententia, nisi fallor, est huiusmodi. Matronæ Thasiæ cum vxorem meam vident ipsam sibi placentulas parantem, iisque tenuiter vescentem, esse me ipsi iniquum clamitant: qui peregri luculentum faciens questum, miserè ipsam victitare cogam. XVI. Ὡς φιλίων ὄρμῳ παρ' Ἀθηναίοισιν ἀείσας, πεντήκοντ' ἔλαβεν δραχμάς. Si rectè scribitur ἔλαβεν, non possumus hæc aliter interpretari quàm vt sit Φιλίων proprium viri nomen. poëtæ nimirum cuiusdam, qui in Attico theatro carmen recitauerat Ὅρμῳ inscriptum, & cum placuisset, præmium drachmarum quinquaginta erat consecutus. Videtur poëta narrare quomodo & quam ob caussam factus sit poëta. Ego, inquit, dum alio vitæ genere vterer, nec ære grauis vnquam domum redirem, ignauiæ arcessebar à Thasiis matronis, coniugis meæ egestatem iniquo animo ferentibus. atque illæ mihi Philonem quendam, (Thasium, opinor, & ipsum) obiiciebant: qui ex recitatione suorum versuum rem Athenis strenuè faciebat: cum tu, ô Hegemon, aiebant illæ

pauxillu

pauxillulum modò tuam vxorem adiuues. His vocibus impulsum se ait Hegemon, vt repente sic prodiret poëta: accedente præsertim Mineruæ cohortatione, quam sequentibus versibus commemorat. Hæc ita exponimus, seruata scriptura vulgari ἐλαβεν. sed visum aliquando nobis scribendum, Θασιακοὶ ἐπῆλθες, ου ἢ μικρὸν ἐπὶ μάσσειν mentem ante exposuimus. verba sunt mulierum Thasiarum, cum Hegemone exposiulantium, quod multa Athenis lucratus, patellas solùm vxori mitteret. Illa verba, φιλῶν ὁρμῶν, argumentum continent alicuius carminis ab Hegemone compositi, & magna cum voluptate caueæ totius recitati. Fortasse *Gigantomachiam* intelligit; quod Hegemonis carmen cùm est commissum Athenis, miros plausus tulit, vt libro nono dictum est. φιλιῶν aut εἰλῶν ὁρμὴ, *coniuratorum impetus*. Vel eo carmine Sacra Thebanorum cohors laudabatur, ex amantibus conflata: & aliquot fortia facta illorum narrabantur. Scio *Philinnen* comœdiam ab Hegemone fuisse editam: quam tamen vix putem hîc intelligi. x x. δεινὰ παθοῦσα ὑπὸ ... βδελυγμῶ; χωρεῖς τὸν ἀγῶνα. Legendum vt in Excerptis, χώρ᾽ εἰς τὸν ἀγῶνα. vel, quia diphthongus illa temerè elidi non solet, χώρ᾽ ἐς τὸν ἀγῶνα. *Grauia passa, Phace infrunita descende in certamen.* Hortatur Minerua Hegemonem, vt ad poëticæ studium se applicet, & recitationes καὶ ἐπιδείξεις carminum suorum compendij sui gratia instituat. x x i. Καὶ τότε δαρόνουσα καὶ ἦδον πολὺ μᾶλλον de se poëta loquitur. genus fœmineum ferri potest: quia Hegemoni cognomen adhæsit *Phace*. sic in præcedente versu. hîc tamen scribendum censeo

Καὶ τότε δὴ θαρόνουσα, καὶ ἦδον πολὺ μᾶλλον.

CAPVT XVII.

Alexandri Ætoli versus corruptißimi & obscurißimi, quà emendantur, quà illustrantur.

Qvo propius ad finem accedimus, eo maiores difficultates impetum nostrum remorantur. De parodis poëtis agens Athenæus, obseruat, Siculos olim genus hoc poëseos magnoi fecisse. affert in eam rem elegiacos versus Alexandri Ætoli tragici poetæ: in quibos omnia sic mendis deformata sunt, vt magnis censoribus, qui ante nos in hac parte operam posuerunt, animus defuerit eorum emẽdationem aggrediendi. Interpretibus animi plus fuisse, quàm peritiæ τῆς ἀληθινῆς κριτικῆς, non negauerint idonei harum rerum iudices. Eorum exemplo periclitabimur etiam nos ingenij vires in his quoque versibus. Primum distichum sic habet in libris omnibus: nam manuscripti, vt sæpe alibi, produnt nos hac in parte:

Ω᾽ς Α᾽γαθόκλε@ λασιαὶ φρένες ἤλασαν ἔξω

Πατρίδ@ δεχομένη ἦν δ᾽ ἀνὴρ ...

non male Dalec. mutata distinctione post πατρίδ@, scribebat, ὃν δ᾽ Α᾽γαθοκλέους. Ille quem patria extorrem fecit Agathocles, talis erat. Nobis videbatur poëta Agathoclis cuiusdam hieronicæ reditum in patriam describere, post partam in sacris ludis coronam. quare ὡς scribebamus, pro ὥστε, & εἴσω οον ἔξω. Notum est qua magnificentia à suis ciuibus exciperentur hieronicæ, cum recèns quæsitam palmam patriæ suæ inferrent. speciem triumphi habuit istorum in vrbem introitus, vt testatur etiam M. Tullius. Ipsi εἰσέλασιν vocabant. & ita hîc interpretor ἤλασαν εἴσω. hoc est, εἰσήλασαν, vt apud Artemidorum libro primo, cap. LVIII. εἰσελαύνειν εἰς πόλιν ἀγαθὸν ἀθλητῇ ... ἐστίν. Deinde ait poëta:

Εἰδὼς ἀνθρώπ@ ἀεὶ ξείνοισιν ὁμιλεῖν

Εὐν@. Μιμνέρμου δ᾽ ... χρηστόν.

priore versu laudat Agathoclem, quod diu multumq; peregrinatus, quomodo agendum esset cum peregrinis, & iura omnia hospitalia, probe calleret: posterior portentosè deprauatus, luxatusq; in suos artus ita restituendus est. Μιμνέρμου δ᾽ εἰς ἔπ@ ἀρχαῖον. si vsquam alibi hîc certè fauit nobis Critice: cum absque vlla vllius literæ immutatione pulcherrimum loquendi genus cum sententia optima restituatur.

mus. Quis non legit apud Græcos, εἰς ἄκρον ἥκειν σοφίας? Ita hîc dicitur Agathocles εἰς ἄκρον ἱκνεῖσθαι ἔπος Μιμνέρμου. id eft, calluiffe eximiè poëfim Mimnermi, fiue, poëfeos id genus in quo excelluit Mimnermus. quorfum hoc pertineat, explicat ftatim, fubiiciens, Παιδομανεῖ σὺν ἔρωτι πόθοις ἴσος. fignificat Agathoclem affidua Mimnermi lectione talem euafiffe, qualem fuiffe Mimnermum ipfius arguit poefis: Veneris nimirum & Bacchi iuxta magnum cultorem. De ingenio eius poëtæ nemo expectat pluribus hic agam: res enim vulgo nota. Eft verò elegantiffima locutio, M. εἰς ἔπος ἄκρον ἰών. prò εἰς ἄκρον ἔπεων. nam ita dicendum potius fuit, fi per metri legem licuiffet. Tertium diftichum ita fcribunt & membranæ & vulgares editiones;

Παιδομανεῖ σὺν ἔρωτι πόθον, ἴσον ἔγραφε δ' ὤν
Ἠρεῦς † παρ' Ὁμηρείην ἀγλαΐην ἔπεων.

primum fcribe, πόθοις ἴσος, quod iam expofuimus. deinde iterum malè diftractas fyllabas connecte, & fcribe, ἔγραφε δ' ὤν τις Καὶ παρ' Ὁμ. tam plana fententia, quàm certa emendatio. Sequuntur mera monftra, quibus debellandis ne Ariftarchus quidem, opinor, fufficiat:

Πιστυχίων φωνεῦσαι αἰδέσας, ἢ τινα χλοίνην
Φλοΐων αἰθήρη σὺν κακοδαιμονίῃ.

prioris verfus Chironeum vlcus ne attingẽdum quidem duximus. pofterior ita fortaffe fanandus: Φλοίακ' ἀταρπηρῇ σ. κ. vocem Φλοίαξ fiue φλύαξ non femel expofuimus in fuperioribus. Poftremo ait:

Τοῖα Συρηκοσίοις καὶ ἔχειν χάριν, ὡς ἣ Βοιωτὺς
— Ἔχλυεν, Εὐβοίῳ τέρπεται οὐδ' ὀλίγον.

Lego, Τοῖα Συρηκοσίοισιν ἔχειν χάριν ᾗ νὺ Βοιωτῷ Ἐκ. Bœotus & Eubæus nobiles parodiographi poëtæ fuerunt, vt paullo antè docuit nos Athenæus. Atque ego demiror eruditum interpretem aliorfum hæc traxiffe, contra perfpicuam Athenæi & ipfius poëtæ mentem. fed virum doctum corrupta lectio decepit Βοιωτὺς pro Βοιωτῷ. Καὶ ταῦτα μὲν ταύτῃ. Tranfeamus ad fermonem de lucernis & facibus.

CAPVT XVIII.

Λυχνίον, λυχνεῖον, λυχνία, λυχνεύς. λοφνία & λοφνίς. ἑλάνη fiue σελάνη. φανοὶ, λαμπάδες, λυχνοῦχοι. δέλεξον. νέοι νυκτερεύοντες. χάβια. Alexidis Midon, *fiue* Medon. *Alexandridæ* Ὕβρις ἢ Κόνδυλος. πανός. *Euftathij error.* μνημονικός. *Accij poeta. Philippidæ* Συμπλέουσαι.

ΜΕ´Ν τις ἔλεγε, Παῖ, λυχνεῖον, οἱ δὲ λυχνία. Euftathius fcribit ex hoc loco λυχνίον. & ita Pollux, Hefychius, alij. noftri codices λυχνεῖον. λυχνίον autem & λυχνία propriè vas ipfum notant cui oleum infunditur, & ellychnium aptatur: aut candelabrum cui lucerna imponitur, vel appenditur. Diphilus, ἅψαντες λύχνον λυχνεῖον ἐζητοῦμεν. *accenfa lucerna quærebamus candelabrum.* Sic etiam interpretor in Ariftophanis loco paullò poft relato. —τὼν ἀκοντίων Συνδήσαντες ὀρθὰ τρία λυχνείῳ χρώμεθα. intelligo enim, furrecta & in fummo colligata iacula tria candelabri vicem præftitiffe. At Euftathius cepit longè aliter: quafi tria iacula fimul iuncta vinctaq; facis vfum præbuerint. τὴν ἐκ ξύλων πεποιημένην, inquit, συνήθειαν τὸ ἀπὸ φανῶ εἴτε λύχνου, δηλοῖ φασὶ καὶ Ἀριστοφάνης ἐν τῷ, τῶν ἀκοντίων Συνδήσαντες ὀρθὰ τρία, λυχνείῳ χρώμεθα. Notemus etiam vocem λυχνὶς vfurpatam fuiffe pro λύχνος aut λυχνίον. nam vulgò lapidis pellucidi genus quoddam ita vocabant. Equidem nullius fcriptoris memini, qui eo vocabulo ita fit vfus. Quid quod veterum grammaticorum ne vnus quidem eft, qui hanc fignificationem nominis λυχνὶς obferuarit? non Pollux, qui περὶ λύχνου, & de vocibus eò fpectantibus fusè fcripfit libro decimo, cap. XXVI. non Euftathius, qui ad feptimam Odyffeam, hanc totam Athenæi difputationem, more fuo, in pauca contraxit. An igitur fcribemus, οἱ δὲ λυχνίαν? vt fit meus auctoris: è conuiuis alios veteri voce λυχνίον vfos effe: alios recentiore, & quæ in vfu

tum

cum fuit, λυχνία. Satis conſtat inter has dictiones non aliud fuiſſe diſcrimen. Additur, ὁ δὲ λοφνιῶν ὕπο καλεῖσθαι φάσκων τῶν ἐκ φλοιοῦ λαμπάδα. Vſitatius eſt λοφνὶς, cuius περιλήπτως eſt ἡ λοφνία ait Euſtathius: ſic λοφνὶν dicitur & λόφις. Originem vocis explicant variè. non diſplicet quod aiunt nonnulli λοφνὶς & λοφνία, quaſi λιοφωνὶς dicta per Æolicam ſyncopen, ἡ λίαν φαίνουσα. Sequitur, ἄλλο δὲ ἑλάνην, ὅ δὲ τις ἰλάνας. Vtraque vox aſpero ſpiritu notanda, vt apud Euſtathium. Fuère qui aſpirationis loco ſibilum vſurparent (vt in multis aliis dictionibus) & faces vocarent σελάνας. Heſychius, σελάναι, λαμπάδες. ſcribo, σελάναι. Dicta autem σελάναι, inquit auctor, παρὰ τὴν ἕλην. addit Euſtathius explicandi gratia, ἥτις ἐστὶν εἵλη, ἀφ᾽ ἧς πολλὰ γίνεται. ὅν καὶ τὸ εἱληθερεῖν, καὶ τὸ θειλόπεδον. Silenum veterem Gloſſarum ſcriptorem, veluti aſpernans vocat γλωσσογράφον. aut certè γλωσσορράφον. Refert autem ex eo, Ἀθηναίους λέγειν τὰς λαμπάδας φανούς. Veteres Athenienſes appellabant φανοὺς quas vulgus Græcorum λαμπάδας. hoc etiam Pollux innuit. At poſterior ætas φανοὺς nuncupauit, quos Athenienſes λυχνούχους, & M. Tullius etiam, cumque ſecutus Suetonius, *lychnuchos*. teſtes ſunt grammatici. Sed & Artemidorus varium huius vſum obſcurè innuit, ſcribens libro quinto, Ἔδοξέ τις τὸν δοῦλον αὐτοῦ φανὸν γεγονέναι, τοῦτον ὃς αὖ λαμπτῆρα καὶ κτλ. nam qui ſciret diuerſis modis eam vocem capi, interpretationem adiecit. Διεγερτικοί ex Timachida interpretatur, τὸν φανὸν, οἷον οἱ νυκτερεύσαντες ποτ᾽ ἂν ἔχωσι. Heſychius ſic, δίλεγον, φανὸς ὃν οἱ νυκτερεύοντες φαίνουσι. ſed quinam ſunt quos appellat Timachidas, *iuuenes pernoctantes*? an lucubrantes, & ſtudiis inuigilantes? an comeſſantes? an potius in ſpecula & ſtatione militari excubias agentes. Erant quondam in vſu ligna inſpicata pro facibus. Virgilius, *—ferroque faces inſpicat acuto* Græcia proprio nomine γράβια dixit. Seleucus apud noſtrum: γράβιον ἐστι τὸ πρίνινον ἢ δρύϊνον ξύλον, ὃ περιθλασμένον καὶ κατεσχισμένον ἐξαπτέσθαι καὶ φαίνειν τοῖς ὁδοιποροῦσι. deeſt φασὶν, aut ἴσθι, vt ſæpe in explicationibus grammaticorum. Ex verbis Theodotidæ, πολλὰ δ᾽ ὑπὸ γραβίων ἔπαιζε, non male colligit Euſtathius, grabium genus fuiſſe δᾳδῶν. Exiſtimo ſanè grabia facitata de ligno alicuius arborum earum quæ picem ferunt: cuiuſmodi ſunt in Europa pinus, pinaſter, picea, abies, larix, & quæ propriè dicitur tæda. Nego ferendum eſſe librorum etiam ſcriptorum lectionem in hoc verſu Alexidis: Σιδηρέου τ᾽ ὀδοντωτοῦ ἐναλίων θηρῶν μέλους. nam ſcribendum βέλους. β & μ quod ſciunt omnes, paſſim permutata ſunt inuicem. appellat *marinarum beſtiarum telum* fuſcinam ſiue tridentem: quo plurimum eſſe vſos piſcatores, ex Strabone, Oppiano, aliiſque ſcimus. Dixit modò Athenæus, deſcribi his verſibus τριόδοντα καὶ λυχνοῦχον. & ita eſt: nam hic fuſcinæ, ſequens lanternæ continet periphraſin. & mirum non hoc eſſe interpretibus viſum. Libro ſeptimo laudabatur Alexis *Minoe*: hic Μίδων. non arbitror reſcribendum Μίνων. nam & in Pollucis libris *Midonem* aut *Medonem* Alexidis videor legiſſe: etſi non nunc ſuccurrit locus. Mox, Ἀναξανδρίδης δ᾽ ἐν Ὕβρει κοσμεῖ τὸν λαβὼν τὸν φανὸν ἅψας καὶ λυχνοῦχον. Dalecampius ἐν Θησαυρῷ. non clam me eſt, editam eo nomine fabulam ab hoc comico, laudatam alibi in his libris. ſed vbi ſunt veſtigia eius vocis in edita lectione, quam & ſcripta manu exemplaria retinent? quin potius eamus quò nos vetus ſcriptura videtur ducere. Scribo, ἐν Ὕβρει ἢ Κονδύλῳ. ſcripta fabula aduerſus aliquem πλήκτην, qui obuios ſolitus depalmare, aut pugnis petere: quod Græcis eſt ὑβρίζειν inde geminus fabulæ index Ὕβρις ἢ Κόνδυλος. ſic Midiana Demoſthenis titulum præfert, Περὶ κονδύλου, ἢ περὶ ὕβρεως. Recitantur Menandri verſus:

> Ὁ φανὸς ἐστι μεστὸς ὕδατος ἐντός,
> Δεῖ τ᾽ οὐχὶ σείειν, ἀλλὰ ἀποσείειν αὐτόν.

In priore ſcribendum πανὸς, vt docet ipſe Athenæus ſtatim. appellat plenam aquæ facem, quæ erat confecta ex ligno viridi, & ſucci adhuc pleno. Euſtathius, ὁ πανὸς δὲ φασὶ χρῆσις καὶ παρὰ Διφίλῳ (Menandrum debuit dicere) ἐστὶν, ἀλλ᾽ ὁ πανὸς ὕδατος ἐστὶ μεστός. ἤτοι ὁ φανὸς ξύλα ἔχει χλωρότατα, καὶ διὰ τοῦτο ὑδαρές. Altero verſu negat poſſe hanc madentem facem accendi ſi quis eam quatiat, vt fieri ſolet; ſed in calentibus cineribus eſſe ſiccandam, inſtar acapnorum lignorum. Legendum, Δεῖ τ᾽ οὐχὶ σείειν αὐτὸν, ἀλλὰ γ᾽ ἀποσείειν. Sententia quam eliciunt interpretes ex tertio verſu Nicoſtrati teſtimonij, mutationem ſcripturæ non leuem deſiderat, cum nulla ſit opus. ſed viſum illis abſurdum, ſi diceretur acetum vendi à caupone: cum tamen certum ſit etiam acetum potui fuiſſe veteribus: quod non ex hiſtoricis tantum ſcimus, verùm etiam

ex libris Iuris ciuilis Romanorum, lege tertia §. quinto. Dig. De penu legata. Quare ita verte, *Vicinus hic caupo siue vinum alicui vendat, siue oleum, siue acetum*, emptorem dimittit, non aliter *quam infusa aqua*. Φιλιππίδης συμπλεούσαις.

Ο᾽ φασὶ· ἡμῖν οὐκ ἐφαίνετ᾽ ἡδὺ ἔτ.

Ἔπειτα φυσᾷν δυστυχὴς οὐκ ἠδύνας

Philippidæ fabulam hane Pollux libro nono Συμπλεούσαι inscribit. posterius trimetrum mirabiliter suis coniecturis corrumpunt interpretes. quibus silentium indicunt Eustathius, vetera exemplaria, & sententia ipsa: *At tu infelix, non poteras flatu facem excitare?* quæ ex Equitibus Aristophanis describere ait auctor, in ea fabula hodie non leges.

CAPVT XIX.

Dionysij λύχνος mirabilis. Prytanea Græcorum Vestæ sacra. Prouerbium, τὸ λύχνιον ἐν πρυτανείῳ. Locus Theocriti illustratur. Piscatio nocturna. Prytanea olim in singulis Græcorum vrbibus. vt Tarentinorum, Corinthiorum, Rhodiorum, Milesiorum, Tenediorum, Argiuorum, Siphniorum, Thasiorum, Eresiorum, Mitylenæorum, Cyzicenorum, Eleorum, Naxiorum, Ephesiorum, Naucratitarum.

NARRANT dipnosophistæ, Dionysium iuniorem Siciliæ tyrannum Ταραντίνοις ἐς τὸ πρυτανεῖον ἀναθεῖναι λυχνεῖον δυνάμενον καίειν τοσούτους λύχνους, ὅσος ὁ τῶν ἡμερῶν ἐστιν ἀριθμὸς εἰς τὸν ἐνιαυτόν. Mos veterum fuit, vt scribit Plinius libro XXXIIII. delubra lychnuchis pensilibus ornare. Græcorum autem prytanea Vestæ erant sacra: in cuius honorem perpetuus ibi ignis fouebatur, Inde πρυτανεῖον dictum volunt, quasi πυρὸς ταμιεῖον. etsi aliter ἐτυμολογοῦσιν alij. Propterea Dionysius in Tarentinorum prytaneo mirabilem hunc lychnuchum cum suis amplius CCCL. lucernis dedicat. Nam ignis ille Vestæ, nihil nisi lucerna semper ardens fuit. Quoniam autem maxima cum religione solitum caueri, ne olei defectu lucerna extingueretur, natum ex ea re prouerbium est, τὸ λύχνιον ἐν πρυτανείῳ, quo vtebantur, quando perpetuam & nunquam deficientem alicuius rei copiam volebant significare. Sanè quidem eo sic vsus est Theocritus idyllio XXI. cuius locus doctissimos viros mirè habuit exercitos. Asphalion piscator ibi piscatorem alium alloquitur, quicum in ipso piscationis loco, ad littus maris cubabat. refert somnium quoddam suum, illiusq; interpretationem à sodali petit: ac ne forte hoc ipsi denegaret artificij lectiq; socius, rationes duas affert, cur æquum sit hoc sibi concedi. prior est: quod suppetat otium ad tales cogitationes: quando neque aliquid agere eorum quæ postulat vsus, queant propter noctem: neque diutius dormire propter strati insuauitatem. sequitur altera ratio: —τὸ δ᾽ λύχνιον ἐν πρυτανείῳ. Φαντὶ γὰρ αἰὲν ἄγειν τόδ᾽ ἔχειν. quæ ita interpretamur. Iam verò cur de victu simus solliciti, caussæ non est: certam enim habemus spem, nos cum mane surgemus aliquid omnino capturos: neque magis defuturam nobis ἄγραν, quàm lucernæ quæ in prytaneo semper ardet, deficit vnquam oleum. securitatis huius caussam reddit, quod ea pars maris vbi piscaturi erant, piscosa admodum esse vulgò credebatur. Existimamus obscurissimi loci hanc esse mentem. Minus probamus magnorum virorum interpretationem, qui referunt ad genus piscationis, quæ fit noctu ad ignes: etsi non dubitamus eam piscationem veteribus fuisse notam. putem eò pertinere legem decimam. Dig. De incendio, ruina, &c. Vbi ait Vlpianus: *Ne piscatores nocte, lumine ostenso fallant nauigantes, quasi in portum aliquem delaturi, præsidis prouinciæ religiosa constantia efficiat.* Sed quod aiunt, non conuenire piscatoribus Siculis, qui tantum loca vicina piscationibus suis notant, vt de Atheniensium prytaneo loquantur: respondemus, non de illo prytaneo ipsos sentire, quod Athenis fuit: verùm de eo quod in ipsorum vrbe, Syracusis. Nulla siquidem vrbs tota Græcia olim fuit, quæ suum prytaneum non haberet. nam & Vesta in omnibus

nibus culta. Sed fecit splendor Athenarum, vt eius vrbis prytaneum alia omnia obscura, & penè incognita redderet. Quare hodie etiam eruditissimis viris persuasum esse video, prytanei rem nomenq; proprium solis Atheniensibus fuisse. Atqui Tarentinos suum prytaneum habuisse, inq; eo πῦρ ἄσβεστον seruasse, testis historia quæ hic narratur. Habuerunt & Corinthij, vt ex Pausaniæ Corinthiacis didicimus: facit enim mentionem Corinthiorum πρυτανείου: qui non aliunde quàm ab vrbis suæ prytaneo sic dicti. Simili ratione, quia πρυτανείας Rhodiorum & Milesiorum meminit Aristoteles in Politicis, prytanea Rhodi & Mileti fuisse, non malè inde colligas. & Tenedi quoque: cum extet Pindari oda in laudem Aristagoræ Tenedij prytanei. item Argis: nam Æschylus facit puellas supplices regem Argiuum sic alloqui: σὺ δ' πρύτανις ἄκριτος ὢν κραίνεις βωμὸν ἑστίας χθονός, Μονοψήφοισι νεύμασιν σέθεν. Siphnios quidem habuisse constat Herodoti testimonio, in Thalia, τοῖσι δ' Σιφνίοισι τότε ἦν ἡ ἀγορὴ, καὶ τὸ πρυτανήϊον Παρίῳ λίθῳ ἠσκημένα. de Thasiis Theophrastus auctor est libro De odoribus: ὁ ἐν Θάσῳ οἶνος ὁ ἐν πρυτανείῳ διδόμενος, θαυμαστός τις. etiam Eresus habuit: nam Phaniam Eresium scripsisse περὶ πρυτάνεων narrat noster libro octauo. Mitylenæi ci mentio est libro decimo. σιτοῦντα ἐν τῷ πρυτανείῳ τοῖς Μιτυληναίοις. Cyziceni, Liuius libro XLI. vbi scribit de Perseo, *Cyzici in prytaneum, (id est penetrale vrbis, vbi publicè quibus his honos datus est, vescuntur,) vasa aurea mensæ vnius posuit.* Prytaneum Eleorum pulchrè descriptum habes apud Pausaniam. Naxiorum meminit Parthenius Ἐρωτικοῖς, cap. XVIII. καὶ ἐπειδὴ αὐτὴν ἐξῄτει ὁ Ὑψικρέων, ἱκέτις προσκαθίζετο τῆς ἑστίας τῆς ἐν πρυτανείῳ. Ephesini Achilles Tatius libro octauo. de Cresiphonte, qui cædis damnatus Ephesi fuerat, τῆς ὑπὸ τῆς βουλῆς καὶ τῶν πρυτάνεων κατεγνωσμένης. Naucratim quoque, licet Ægypti vrbem, in prytaneo Vestam coluisse ait Naucratita Athenæus, libro IV. παρὰ Ναυκρατίταις ἐν πρυτανείῳ δειπνοῦσι, γενεθλίοις Ἑστίας πρυτανιτιδος. Sed nihil opus ire per singulas Græciæ vrbes: cum certum sit, in omnibus & publicè cultam Vestam: & non alibi quàm in prytaneo potuisse eam consecrari. nam vbicumque Vesta, ibi necessariò prytaneum. ideo canit Pindarus initio odæ XI. Nemeonicarum, Παῖ Ῥέας ἅτε πρυτανεῖα λέλογχας Ἑστία. & notat ibi scholiastes, πρυτανεῖα φησὶ λαχεῖν τὴν Ἑστίαν, παρ' ὅσον αἱ τῶν πόλεων ἑστίαι ἐν τοῖς πρυτανείοις ἀφίδρυνται, καὶ τὸ ἱερὸν λεγόμενον πῦρ ἐπὶ τούτων ἀπόκειται. Eandem ob caussam Dionysius Halicarnasseus curias Romanorum confert cum Græcorum prytaneis, doctè scribens de vtrisque: ἱστιατόριον δὲ κατεσκευασμένον ἑκάστῃ φρατρίᾳ, καὶ ἐν αὐτῷ καθωσίωτο τις ὥσπερ ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς πρυτανείοις Ἑστία κοινὴ τῶν φρατριῶν. melius quàm Plutarchus, qui de ea re sic loquitur in Numa, quasi Athenis solùm & in templo Pythico sacer ignis seruaretur à Græcis. Dio Chrysostomus oratione quinquagesima, inter sanctiora loca vrbium Græciæ nominat, ἀγορὰν, πρυτανεῖον, βουλευτήριον, & τὰ ἄλλα ἱερά.

CAPVT XX.

Hermippi Phormophori. *Pollux multifariam correctus in eius fabulæ mentione.* σύγχοι *calcei. Hesychij locus. Æschyli vox* πανός. xylolychnuchus. *Lumen nocturnum olim, tæda aut ligna.* λαμπτῆρες. βωμοί. *Locus Glossarij. Lychnorum inuentum.* λαμπὰς *vnde. Metagenis* Philothyta. λυχνοκαυτία, λυχναψία *&* λυχνοκαΐα. *Mos discedentium à conuiuio, acclamare* Ὑγιείας. *Expensa quæ de ea acclamatione scribit Athenæus. Mos libandi in discessu.* ἀρχὴ ἰσοδαίμων. *Coronis operis totius.*

ON planè liquet mihi de integritate proximorum verborum: Ἕρμιππος δ' ὁ κωμῳδοποιὸς ἐν ἰάμβοις τὸ στρατιωτικὸν λυχνοῦχον συνθετον οὕτως ὀνομάζει. sed quia periit Hermippi ecloga, nihil amplius de hoc loco dicere habemus. Subiicitur, ἐν δ' Φορμοφόροις δράματι, Τῇδ' ἐξιόντι δεξιὰ ὦ λυχνίδιον. φορμοφόροι sunt calones & caculæ militares, qui storeis in vsum stratorum onusti, milites ægrè sequebantur. Familiare comicis Græcis argumentum, vt dicebamus ad

Theophrastum: vbi etiam exposuimus vocem φορμός. Hermippeæ huius fabulæ titulum passim inuenies corruptum. Pollux libro septimo, cap. XXII. ὕπηχλοι δὲ πολυτελὲς ὑπόδημα ἀνδρεῖον, ὧν Ἕρμιππος ἐν Μορφόφοροις μνημονεύει. literarum transpositione commissus error: nam scribendum, Φορμοφόροις. sed neque calceorum de quibus loquitur, rectè scriptum est nomen. ὑπηχλους enim reperies alibi nusquam. Lego, καὶ σύκχοι de sycchos & sycchadas calcei Phrygiaci genus commemorant veteres. Emendandus & ille Pollucis locus eodem libro, vbi citatur Hermippus in Ὀρμοφόροις. Libro autem decimo, cap. XXVI. laudatur hic idem poëta ἐν Θεσμοφόροις. scribo etiam ibi Φορμοφόροις. suadent ipsa quæ inde afferuntur verba: σκάφη, ait, χαλκίδια καὶ χαλκεῖα. nam videntur ista pars fuisse oneris quod gestabant calones. Hesychius, Διὸς βάλανοι, Ἕρμιππος Φορμόφοροις. scribe, Φορμοφόροις. Pro φανὸς dixerūt veteres etiam πανός. probat philologus ex Menandro & Diphilo: tum addit, πρότερος δὲ τούτων Αἰσχύλος ἐν Ἀγαμέμνονι μέμνηται τοῦ πανοῦ. Legit nempe Athenæus in Æschylea Agamemnone, —πανὸν ἐκ νήσου τρίτον Ἄθῳον αἶπος ἐξεδέξατο. non vt editum hodie φανός. *Xylolychnuchus* Alexidi, M. Tullio ad verbum *lychnuchus ligneolus* nominatur. Scribe autem cum Epit. καὶ ταχα τούτῳ ὅμοιόν ἐστι τὸ παρὰ Θεοπόμπῳ ὀβελισκολύχνιον. Portò obeliscolychnij vsum & formam capere possumus ex iis quæ scribit philosophus libro quarto De partibus, capite sexto, & Politicorum libro quinto, capite XV. Obseruatio est Athenæi, Οὐ παλαιὸν δ' εὕρημα λύχνος· φλογὶ δ' οἱ παλαιοὶ τῆς τε δᾳδὸς, καὶ τῶν ἄλλων ξύλων ἐχρῶντο. Ita est: antiquitus, ignotis adhuc lucernis, facibus, candelis, & similibus omnibus, in vsum nocturni luminis tædam accendebant, aut ligna alia. In Etymologico scriptum verè, οἱ παλαιοὶ οὐκ ἐχρῶντο ἐλαίῳ καὶ λύχνῳ, ἀλλὰ ξύλοις. Pater vatum λαμπτῆρας nominat ligna in foculis ardentia ad faciendam lucem. Ὀδυσ. σ.

Αὐτίκα λαμπτῆρας τρεῖς ἵστασαν ἐν μεγάροισιν
Ὄφρα φαείνοιεν.

ad eum locum notat Eustathius, durare eum morem apud rusticos. Ἰστέον, ait, ὅτι λαμπτῆρας λέγει ὡς νῦν οἱ ἀγροῖκοι λυχνίας φασίν. ἐφ' ὧν δᾳδὸς κείμεναι (aut potius ἱστάμεναι) κατὰ δόρπον ἀνάπτονται, ἢ ξύλα ξηρὰ διὰ τὸ ἄκαπνον, ἢ καὶ ἄμφω ἀναμίξ. Virgilius Homerum imitans, *Vrit odoratam nocturna in lumina cedrum.* Poëta alibi vocat βωμοὺς, focos sublimes in hunc vsum fabricatos in ædibus beatorum: aut sedes simulacrorum quę ligna vel facem tenentia prælucebant. ὀδυσ. ῥαψ. η. quò referri fortasse possit obscurus Glossarij locus, qui ita editur: *Lanterna*, φανὸς, ἑστία πλάγιος κρίβανη. Doctissimi viri qui non videbant quid sibi magister hic vellet, vocem ἑστία putarunt esse vitiosam. Nos ipsum potius interpretationis huius auctorem falli censemus, vt sæpe in cognatæ significationis vocibus. Putauit Latinæ vocis *laterna* adeò latè patere significationem, vt etiam foculos illos denotaret, in cubiculis olim altiusculè ædificari solitos ad lucendum. Lychnos verò inuenerunt Aegyptij, auctore Clemente Alexandrino in Stromatibus. Lampadum quoque & vsum & nomen à Syris accepērūt Græci: nam λαμπὰς est Hebræorum. לפד Lucernæ δίμυξοι, ait noster, meminit Μεταγένης ἐν Φιλοθύτῃ, καὶ Φιλωνίδης ἐν Κοθόρνοις. Metagenis *Philothytam* inuenio nominatam Polluci libro IX. cap. XXIII. at Philonidæ verba extant apud eundem libro X. cap. XXVI. ὥσπερ οἱ δίμυξοι τῶν λύχνων. Idem libro sexto, cap. XVIII. λύχνου δὲ δίμυξου τῶν κωμῳδῶν Φιλύλλιος μνημονεύει. minus rectè editum Φιλήλιος, & hic & alibi. Homeri versus, vbi lampadas appellat δεπὰς est è ῥαψ. λ. Iliad. Sequitur, Λυχνοκαυτίαν δὲ ἣν οἱ πολλοὶ λέγουσι, λυχναψίαν Κηφισόδωρος ἐν Τ' χοῖ. Scribendum, ἐν Ὗΐ λέγει. indubitata coniectura. Cephisodori *Suem* nouimus ex libro tertio, & libro octauo prætermisit Herodoti vocem λυχνοκαΐην. Ait de Cynulco, καὶ ταῦτ' εἰπὼν, οὐρὰν ὑπήλασε ὑπὸ λεοντόπουν βάσιν. Ita iussimus edi ex coniectura malè vulgo conceptum versum, etiam in MSS. Dalecam. ὑπὸ λαιαν ποδὸς βασιν. sanè quàm ἀσόχως. nostram verò coniecturam possumus iam confirmare Erotiani auctoritate, qui in Hippocrateo Lexico citat hūc senarium, ita planè scriptum: nisi quod pro ὑπήλασε habet ὑπήλλασε. ex illo cognouimus Euripidis esse versum, ex Oedipode fabula. Videtur poëta leonem iratum descripsisse eò loci. leones enim in principio iræ terram cauda verberant, vt Plinius scribit. Mos olim fuit multorum, vt finito aliquo negotio, vel etiam conuiuio, ἰὴ Παιὼν, aut Παιὰν acclamarent. Caussa eius consuetudinis fusè explicatur isto loco.

qua

qua in parte manca est ista periodus, haut facilè sine libris melioribus sanabilis: ἀλλὰ τὸ λίαν ἡμῶν ἐν συνήθεις λανθάνειν ἐν παροιμίᾳ, οἱ δὲ τὸ τοιοῦτον λέγοντες οὐχ ὡς παροιμίας. Quod ex Heraclide Pontico subiicitur, friuolum est, & vt rectè iudicat noster, φανερῶς πέπλασται. Aiebat ille, Apollinem primum super libatione ter dixisse, ἰὴ Παιὼν, ἰὴ Παιὼν, ἰὴ Παιάν. eaque acclamatione dedisse mortalibus exemplum trimetri versus non vnius generis. nam si in vtraque harum vocum ἰὴ Παιὼν priores produxeris, feceris heroicum spondaicum. hexametros vulgò vocant metrici: sed erit τρίμετρος si metiaris κατὰ διποδίαν. Quod si priores syllabas corripueris, erit senarius iambicus ex puris iambis. si corripiens in cæteris, producas in vltimo pede, Hipponacteum scazontem concinnaueris. hæc mens est eorum quæ ex Heraclide relata, hodie in omnibus exemplaribus scribuntur non sine vitio. Sed distinguendum ac legendum, βραχέων δ' αὖ γενομένων, εἰ δύο τὰς ἀπαρχὰς τῷ τελευταίῳ συλλαβὰς μακρὰς ποιήσῃ τις, ὁ ἱππωνάκτειος ἰαμβὸς ἔσται. Potest autem prior in voce ἰὴ produci, si deduci volumus ab ἰάω, quod est sano. nam τὸ ι vocis ἰατρὸς, & τοῦ ἰαίνειν producunt poetæ. Verùm inepti sumus nimis, si in explicandis hoc genus afaniis, operam nostram abutimur. Veteres inter surgendum à mensa, discessuri è conuiuio diis libabant, aut thus, vel aliud thymiama adolebant. Non siuit hoc indictum doctor noster: sed debilis hodie & mutila hæc periodus est etiam in membranis. sic enim omnes codices Μετὰ ταῦτα ἤδη μελλόντων καὶ ἡμῶν ἀνιστάσθαι, ἐπεισῆλθον παῖδες φέροντες ὁ μέν τις θυμιατήριον, ὁ δὲ . . . . . . Ex coniectura & re ipsa, lacunam ita explemus, ὁ δὲ λιβανωτὸν, ὁ δὲ σπονδεῖον. alius, inquit, thuribulum ferebat, alius in acerra thus, alius pateram ad libandum. Pulcherrimum est quod sequitur canticum in commendationem Sanitatis: Athenæus pæanem indigetat, alij simpliciter ᾆσμα. Maximus Tyrius principio diatribæ XL I. ᾄδεται δ' ἐκ ἀρχαίου ᾆσμα ἐν εὐχῆς μέρει, Ὑγίεια πρεσβίστα μακάρων, κ. &c. Pro τᾶς ἰσοδαίμονος τ' ἀνθρώποις βασιληΐδος ἀρχᾶς, in Excerptis legitur, ἰσοδαίμονος. meliùs. vulgi iudicio imperia & principia homines diis æquant, redduntque Διὶ ἰσοταλάντους καὶ ἀντιφερίστους. Idem liber scribit, Τέθαλε πάντα, καὶ λάμπει χαρίτων ὄαρι. & in ora libri ὄαρ. neutrum placet: rectum est ἔαρ. Quæ post Ariphronis pæanem subiiciuntur vsque ad vocem ταῦτα, quò pertineant ob vitium codicum non assequimur: & fortasse alieno loco sunt posita. sed præeuntes membranas Italicas sumus secuti: à quibus nihil planè variat scriptus liber, quem à præstantissimo viro Hutaldo Messæo vtendum paucos ante dies accepimus. Demum operi suo colophonem imponit auctor, &, Ταῦτα, ait, φίλτατε Τιμόκρατες, κατὰ τὸν Πλάτωνα, οὐ Σωκράτους νέου καὶ καλοῦ παίγνια, ἀλλὰ τῶν δειπνοσοφιστῶν σπουδάσματα. Platonis locus quem respicit hic est ex epistola secunda. Διὸ οὐδὲν πώποτ' ἐγὼ περὶ τούτων γέγραφα· οὐδ' ἔστι σύγγραμμα Πλάτωνος οὐδὲν, οὐδ' ἔσται. τὰ δὲ νῦν λεγόμενα, Σωκράτους ἐστὶ καλοῦ καὶ νέου παίγνια. ita videtur Athenæus eum locum Platonis legisse: non vt nunc editur καλοῦ καὶ νέου γεγονότος. addit postremò, κατὰ γε τὸν Χαλκοῦν Διονύσιον, —τίνα σ' ἀρχομένοισιν ἢ καταπαυομένοις, ἢ τὸ ποθεινότατον; Ne vltimæ quidem dictioni operis huius pepercerant isti librorum tortores. Legebatur enim priùs, ἢ τὸ πιθανώτατον. quam lectionem pluribus exprimere conatus est Dalecampius. frustra. nam verum est, quod ex Epitoma publicauimus. Solet Athenæus in principio omnium librorum & multorum fine, amicum suum Timocratem affari, & nominatim compellare. nunc quoque in extremo opere illum appellat: atque, aliena verba, vt ferè solet, sententiæ suæ accommodans: nihil esse pulchrius, quàm & inchoantem aliquid & absoluentem, eius meminisse quod tibi sit charissimum: puta, amici coniunctissimi, qualis Athenæo fuit hic Timocrates. Certum est, nihil esse amantibus iocundius, quàm suorum amorum nomina sæpe vsurpare. Aristænetus: ἧς δ' ἐρῶ τὰ πολλὰ οἶδα καὶ νῦν τὸ προσφιλὲς ὄνομα πολλάκις εἰπών. Ac quoniam hominum generi nihil est Deo amicius: ab eo incipiendum, in eo desinendum monent sapientes. Gregorius Nazianzenus in Apolog. τάξις ἀρίστη παντὸς ἀρχομένῳ καὶ λόγου καὶ πράγματος, ἐκ θεοῦ τε ἄρχεσθαι, καὶ εἰς θεὸν ἀναπαύεσθαι.

Sic igitur in amici Timocratis iocundissimo nomine opus istud suum claudit Athenæus. At nos, quibus dedit DEVS OPT. MAX. longi adeò, & tam molesti, ne dicam ardui, incepti finem videre, in quo potius desinemus,

quàm in ὑπηρεσίᾳ καὶ ὑπερεσέντῳ ipsius nomine? εἰ γὰρ νοῦν εἴχομεν, aiebat sapientissimus senex Epictetus, ἄλλο τι ἔδει ἡμᾶς ποιεῖν καὶ κοινῇ καὶ ἰδίᾳ, ἢ ὑμνεῖν τὸ θεῖον, καὶ εὐφημεῖν, καὶ ἐπεξέρχεσθαι τὰς χάριτας αὐτοῦ; οὐκ ἔδει καὶ σκάπτοντας καὶ ἀροῦντας καὶ ἐσθίοντας ᾄδειν τὸν ὕμνον τὸν εἰς τὸν Θεόν; Μέγας ὁ ΘΕΟΣ, ὅτι ἡμῖν παρέσχεν ὄργανα ταῦτα, δι' ὧν τὴν γῆν ἐργαζόμεθα. Μέγας ὁ ΘΕΟΣ ὅτι χεῖρας δέδωκεν, ὅτι κοιλίαν, ὅτι αὔξεσθαι λεληθότως, ὅτι καθεύδοντας ἀναπνεῖν. ταῦτα ἐφ' ἑκάστου ἐφυμνεῖν ἔδει· καὶ τὸν μέγιστον καὶ θειότατον ὕμνον ἐφυμνεῖν, ὅτι τὴν δύναμιν ἔδωκε τὴν παρακολουθητικὴν τούτων, καὶ ὁδῷ χρηστικήν. Tibi ergo æterne, immortalis, ter sancte DEVS, tibi soli ἐάων δοτῆρι, pro absoluto opere, gratias supplex quantas possum maximas, & ago nunc, & portò semper, viuus nec viuus agam: dum quidem vigiliæ hæ nostræ manebunt: quas non magis ἐπιθυμίας πρὸς τὰ κάλλιστα τῶν μαθημάτων animi, quàm piæ mentis, & deuotæ numinis tui maiestati extare apud posteros monumentum optamus. Tibi quoque, vir amplissime, MERICE DE VICQ, qui pro illo tuo admirabili erga literas amore, otia nobis ad has lucubrationes profusa quadam liberalitate fecisti, gratias agimus toto pectoris affectu, & portò semper quoad erimus agemus. Qui tibi, tuisq; pro summis in nos meritis tuis μυριομακαριότητα duit ὁ μέγας ἐν οὐρανῷ ΘΕΟΣ.

ADDEN

ADDENDA ET SVIS
LOCIS INSERENDA,
Lectori candido.

Erat iam absoluta, Lector candide, harum Animaduersionum editio, postremo libro excepto: cum repentino nuntio sub mensis February finem, Lutetiam, relictis rebus, proficisci sumus coacti. Etsi autem nullum temerè diem ex eo tempore, vacuum grauibus curis egimus: non tamen ita penitus actum malè nobiscum est, vt non aliquando oculos referre ad libros simus quiti. Quemadmodum autem, perquam illud molestum nobis accidit, quod opus hoc affectum iam & plusquam ἡμιτελὲς, *relinquere* ἀτελὲς *tandiu cogeremur: ita ex eo incommodo hoc saltem commodi sumus consecuti, vt quæ erant edita leuiter percurrere, & primi omnium censuram in nos exercere possemus. Accipe igitur, Lector, secundas hasce curas, quibus aut illustramus priores, confirmamusque, aut interdum etiam emendamus.* Ἄνθρωπος γὰρ ἦν, πρᾶγμα πρὸς ἁμαρτίαν εὐόλισθον, *ait verè beatissimus Chrysostomus.*

LIBRO PRIMO.

Cap. I. Pag. 2. 26. sed de certis generibus dicuntur. *adde.* etsi non negamus συγγραφεὺς pro *auctor* simpliciter, cum aliis vsurpari, tum Galeno passim, verùm aliter antiqui Græci, & quicumque sermonis diligentiores fuerunt. Propr *&c.*

31. *vt pater verbi sit potius quàm interpres.* adde, Libanius, De sua fortuna τοῦ δ' οὐκ ἄλλως εἰδότ' ἦν, μὴ τὰ τοιαῦτα πάσχειν, πατέρα πολλῶν λόγων γεγενημένον. Et in vniuersum Græcis, primus cuiuscumque rei auctor dicitur πατήρ. Idem paullò post· πατὴρ γενόμενος τῆς τιμῆς ἧς γὰρ ἦν ἂν ἐμιμεῖτο. Πάππ. *&c.*

50. rhetorum χρείαι. *adde.* Si quis malit τὰς τούτων χρείας, *eorum vsum*, aut *vtendi modum*, interpretari, referemus ad ea quæ ex libris medicorum recitantur variis locis super cuiusque cibi natura, conditione, atque vsu. Placet tamen interpretatio altera: quam multi loci confirmant, vt cum libro nono Vlpianum sic appellat Democritus: οὐ δεινὸς μεταλαμβάνειν ἅπερ παρὰ τῶν παραφυλαττομένων, πρὶν μαθεῖν εἰ ἡ χρῆσις μὴ εἴη τῶν ὀνομάτων παλαιά. Infit, *&c.*

Pag. 3. 19. Cynulcus libro tertio. *adde.* In istis, ἔχει ὄνομα τοῦ κυρίου ἐλασσονεύτερον: Aldina editio vocem κυρίου asterisco insigniuit, vt mendi suspectam. frustra. nomen intelligit quod recens nato parentes indiderunt. Libro IIII. σὺ δέ μοι δοκεῖς ὦ Κύνουλκε, τοῦτο γὰρ χαίρεις τῷ ὀνόματι, οὐ λέγων ὃ ἐκ γενετῆς σοι ἡ μήτηρ ἐκάλει. Similis sententia apud Libanium declamatione octaua, πολλάκις ὑμεῖς τοῦτον ἀπὸ τῆς πράξεως ὀνομάζετε μᾶλλον, ἢ ὃ ὁ πατὴρ ὄνομα ἔθετο. Idem, De sua fortuna. περὶ τὰς γλώττης ἰδέας τῇ Νέστορι παρεικασμένον· καὶ αὐτὸ δὴ τοῦτο καλούμενον, μᾶλλον ἢ ὃ ὁ πατήρ τε αὐτῷ καὶ ἡ μήτηρ ἔθεντο. Perg. *&c.*

39. Ω'ς ἐγλόγιον δόξει τις οὐχὶ λήκυθον. *adde.* In sequente quæstione, εἰ μήτηρ καλεῖται ἐπὶ τῶν ἐδωδίμων βρωμάτων: malim mutato numero, ἐπὶ τοῦ ἐδωδίμου βρώματος. vel ita potius, ἐπί τινος τῶν ἐδωδίμων βρωμάτων. Daphnus, *&c.*

50. verè Christiano. *adde.* (etsi aliter scribunt alij: nam Photij verba sunt de hoc, & ipsius patre, in Excerptis ex Isidori vita: ἄμφω δὲ καὶ ὁ παῖς καὶ ὁ φὺς ἀσεβεῖς ἤστην. ex eorum, puto, sententia, qui magicas artes illis obiiciebant, aut ἀσεβεῖς appellat, non Christianos: nisi scribendum εὐσεβεῖς.) οἱ ἰατρ. *&c.*

Pag. 4. 13. Nominum πολιτικῶν quæ apud Aristophanem. *adijce,* (quid autem appellet *ciuilia nomina*, declarat hic eiusdem Galeni locus è tertio commentario, in Epidem. Hippocr. φαίνεται Hippocrates συνηθεστάτοις τε καὶ διὰ τοῦτο σαφεστάτοις ὀνόμασι χρῆσθαι

χαχεμιδρ@, ἀ καλεῖν ἰθ@ ἐπὶ τοῖς ῥητορικοῖς πολιτικά.) eorum, q. &c.

Cap. III pag. 6. 41. Proptereà est illud additum, καὶ ἀδιαφόρως. *adde*. Exemplum hecatombæ falso nomine sic dictæ, esto sacrificium quod legimus aliquando fieri solitum ex centum ouibus, & boue vno. Hesychius, βουφόροι. θυσία τις ἐξ ἑκατὸν προβάτων, καὶ βοὸς ἑνός. Mox, &c.

P. 7. 12. quod Attici scurræ dicebant, Noctuam Athenas. *adde*. Χῖος κεράμιον igitur, vt apud alios χαδ@ Χῖος. Hedylus, Ἀλλὰ χαδοις Χίου με κατάβρεχε. Sed & Χῖον seruari potest, manente ea quam asserimus sententia. Sic Χία κύλιξ apud Hermippum, pro *Chy vini calyx*. & Κλεωναῖαι ὀξύβαφα, apud Aristophanem, *aceti Cleonæi acetabula*. & Machon, Παρῆν ἔχων δύο Χῖα, θάσια τέτταρα. nempè κεράμια. atque ita recitantur verba Athenæi in Aristoph. scholiis, & apud Suidam non semel. In el. &c.

35. bene, rectè, ὑγιῶς. *adde*. Eo verbo vtitur Athenæus, & libro quinto, ἐπιλυάζει ὑπ' αὐτὸν Ἀλέξανδρ@, καὶ ὄντα τῷ βίῳ φαῦλον. Pœne, &c.

Cap. IV. p. 9. 53. Scribe vbique Σκιάθος. *adde*. per υ: aut Σκιάθος per ι. nam vtroque modo libri veteres. Martianus Heracleota in Periegesi iambicis versibus scripta: Κεῖται δὲ καὶ νησίδιον αὐτῇ πλησίον Σκῦρ@, Πεπάρηθ@, Σκίαθ@. Mox, Νῆσον συνοικίζουσι τὴν Σκύθον δὲ καί. Τὴν Σκίαθον ἐκ Θράκης διαβάντες, ὡς λόγ@, Πελασγιῶται.

P. 10. 16. toti. *adde*. Porrò extat hic ipse Aristophanis locus apud Iulium Pollucem libro decimo, cap. XXXV. vbi tractans de vasis ad vsum fori, περιστίδιον, ait, φακεῖς, καὶ γόγγρα θεν καὶ θήκης. Ἀριστοφάνης ἐν Δαιταλεῦσιν εἰπόντ@, Ἢ μὴ δικῶν τε γόγγαθ@, ἀφανισμάτων τε θήκη@. Archestr. &c.

Cap. V. p. 12. 10. pudore impudentissimus, *adde*. Scribunt autem veteres codices, ἐντρεπτικῶς τοὺς πλησίον ἐπὶ τοῖς γινομένοις. Alij libri, τοὺς πλησίον ἐπὶ τοῦτο γινομένους. id est, eos qui prope ipsum accumbebant ad epulandum. Mox libri meliores περιλελειμμένον, non περιλειπόμενον, aut περιλειμμένον. Illis, &c.

Cap. VI. p. 14. 15. docemus. *Scribe sic*; Cæterum placentas Apicianas alibi quàm apud hunc libro XIV. legere adhuc non memini.

Cap. IX. p. 19. 32. *post Aeschyli versum adde*: Primum & secundum potes etiam sic concipere, cum Iosepho Scaligero:

Καὶ ταξιάρχας, καὶ στρατάρχας, καὶ ταγοὺς
Ἔταξα. σῖτον δ' εἰδέναι διαιρετά. Eust. &c.

Cap. X. p. 20. 53. quomodo dicatur ὁμοίσιον, hoc est ἴσον. *adde*. Cum ait, καὶ τοῖς διατιθεῖσιν ἄλεισον· καὶ γὰρ ταῦτα εἰς ἴσον χορηγεῖσθαι ἐγένετο: obscurè innuit veriùs quàm indicat vocis ἄλεισον etymum. Curiosi harum λεξιολογιῶν pensiculatiùs ista expendant: nam in prima syllaba non est nihil difficultatis. multa Eustathius & Etymologici auctor. Post, &c.

p. 21. 18. Doctiores veram lectionem quærent. *adde*. Conradus quidem Gesnerus scribebat, ἐκ τοῦ προτεραίου βίου. Quid si verò ita concinnemus? ἐκ τῆς προτέρας ἀναιβίας, *loco prioris violentiæ*. Hoc vult enim: homines initio ferarum more vitam egisse per rapinas & violentiam: postea mansuetam, æquabilem, & bonis politam moribus. Voculam ἐκ ita sæpe accipere scriptores Atticos, alibi dicebamus. Concludit. &c.

Cap. XII. p. 24. 9. ἐκαλεῖτο δὲ φαινίνδα ἀπὸ τῆς φενακίσεως. *adde*. Sequitur, ὅτι τε ἄλλον δεικνύντες ἐπ' ἄλλον ῥίπτουσι. melius libri qui scribunt, ἢ ὅτι Φερένικος αὐτ. est enim diuersa nominis notatio à superiore. In ver. &c.

Cap. XIII. p. 25. 25. antiquus poëtæ scholiastes. *insere*. Turnebi editio pro ἐσπούδαζον legit διεγίγνοντο, *operam dabant*. non assentior. & omnino rectum est quod edidimus: vsurpat enim poëtæ verba, vt indicauimus. Hyp. &c.

Cap. XIV. p. 26. 7. In descriptione πεττείας procorum. *ita rescribe*. In descriptione πεττείας procorum, præferunt libri quidam, non καὶ κλήρῳ μὲν τὸν λαχόντα: sed, καὶ κληρωθέντα τὸν λαχόντα. Alij, καὶ κλήρῳ μὲν τὸν λαχόντα. Verumque dicunt Græci, & κλήρῳ λαχεῖν, & λαγχάνειν κληρούμενον. Deinde scribe ex Eustathij melioribus libris, ἐκπεσόντα πρόσω τὴν ψῆφον Πηνελόπην. & statim, pro οὐδ' ἂν βαλεῖν τὴν ἑτέραν: scripti quidam, τὴν ἑαυτοῦ: Turnebi editio, τῇ ἑτέρᾳ. deinde iterum ex Eustathio scribe, τὸ δ' ἐφ. &c.

Cap. XV. p. 29. 1. ἐπεσθίειν. *adde*. Gregorius Nazianzenus, in oratione de Athanasio, ἀλλὰ ταυτὸν ἦν ψήφοις τε παίζειν, τὴν ὅλην κατευθύνοντας τοῖς τάχει τῆς μεταθέσεως. Scholiastes ibi, ὥσπερ οἱ ψηφοπαῖκται οἱ διαχειριζόμενοι τὰς ψήφους, καὶ τὰς ὄψεις αὐτῶν ἐξαπατῶντες τῷ δι' ὧν

τῇ διστροφίᾳ τῶν χειρῶν, καὶ τῷ τάχει τῆς καμψέως τῶν δακτύλων, ὡς τὰ τοσαῦτα τῷ ἀριθμῷ τυχὸν μὴ τοσαῦτα διφίσκεσθ. Idem oratione altera qua Iuliani nomen proscripsit, ἐντεῦ. ἐκεῖνο θαυμάζειν ἔχω. πολλοὺς γὰρ τῶν ἑαυτοῦ συνήθων τε καὶ γνωρίμων, ἐκ τῶν κτ. τὴν Ἀσίαν διατριβῶν μάλιστα, ἐκάλει μὲν κτ. πᾶσαν συνήθειαν, ὡς δράσων θαυμάσια οἷα, καὶ ταῖς ἐλπίσιν ἐπήγειρε μεμυημένους τῶν ἀπορρήτων· ἐπεὶ δὲ παρῆσαν, τοῦτο ἐκεῖνο, αἱ τῶν ψήφων κλοπαὶ, καὶ τῶν ὄψεων ἀπάται· τοὺς μὲν τόνδε τρόπον διέπαιζον, τοὺς δὲ τόνδε. Idem oratione tertia de pace, ceu prouerbium illa vsurpat, καὶ τὸ χάριεν, ἡ τῶν ψήφων μετάθεσις, de iis qui temere eundem modò pro orthodoxo, modò pro hæretico haberent: aut qui facile ipsi fidem mutarent. Ea namque fuit Ecclesiæ Dei illis temporibus conditio. propterea scribit idem in oratione ad C L. Episcopos, σήμερον συνθρονοι καὶ ὁμόδοξοι, ἂν οὕτω φέρωσιν ὑμᾶς οἱ ἄγοντες, αὔριον ἀντίθρονοι καὶ ἀντίδοξοι. Ibidem: ἐμβρόντητε καὶ πολύτροπε, εἴποι τις ἂν καὶ πλάσμα τοῦ πονηροῦ, καὶ τοῦ σοφιστοῦ τῆς κακίας, ὅστις ποτὲ εἶ ὁ τοῦτο παθὼν κατὰ τὴν ἀλήθειαν εἰπεῖν, ἀνοητότατε, ὅτε σοι χθὲς ἦν εὐσεβής, καὶ πῶς ἀσεβὴς σήμερον; Alludit & alibi facundissimus ille scriptor, ad præstigiatorum istas fallacias: vt in ea De amore in pauperes, τὰ μὲν γὰρ ἐστι ῥευστὰ καὶ πρόσκαιρα, καὶ ὥσπερ ἐν παιδιᾷ ψήφων, ἄλλοτ᾽ εἰς ἄλλους μεταρριπτούμενα καὶ μεταπηδώμενα. & in posteriore Iulianea, de martyre loquens, καὶ πολλά τινα τῆς ἀσεβείας, καὶ τῶν λόγων καταγελάσας, ὡς ψηφολογικῶν καὶ γελοίων, μετὰ πλείονος ἐξῆλθε τῆς παρρησίας. Auctor, &c.

Cap. XVI. p. 27. 27. itaque non possumus nos Athenæum. *adde.* nisi lubet dicere, sentire Athenæum de tempore quo cepta est vrbs restaurari: Diodorum, de tempore quo operi tanto coronis est imposita. Fauet verbum quo vsus Athenæus συνοικιζομένης, id est, eum denuò incolis frequentaretur. Plinius manifestò in hac historia alios auctores sequitur. Scribit enim libro XXXIV. cap. VIII. *Leontius fecit Apollinem citharædum, serpentemq́ eius sagittis confici: qui Dicæus appellatus est, quod cum Thebæ ab Alexandro caperentur, aurum à fugiente conditum, sinu eius celatum esset,* Herodotus, &c.

p. 30. 4. *post verba Chrysostomi adde.* Idem vir maximus alibi θηρίον τρέφειν dixit, pro vitium aliquod fouere, eiq́; indulgere: quod valde illustrando huic loco facit. Locus est homilia XVII. in epistolam ad Romanos: vbi loquens de gloriæ appetentia, ὅτι δὲ δυναστικώτερον ὄντα καὶ πολυτελῆ τὸν οὕτω νοσοῦντα, καὶ ἁρπάζειν, καὶ πλεονεκτεῖν δεῖ ἀνάγκη, παντί που δῆλον· ἵνα γὰρ ἔχῃ τῷ θηρίῳ παρέχειν τροφὴν, εἰς τὴν τῶν ἄλλων ἐμπίπτει ἑαυτῶν φίλος χρήματα. & in oratione Περὶ ταπεινοφροσύνης, verba faciens de arrogantia, quam ipse ἀπόνοιαν appellat, ὅταν μέλλῃ ἐπεισιέναι τὸ θηρίον ὑμῖν, τότε διὰ τῶν ῥημάτων, φησὶν, ἀπόκλειε τὰς θύρας αὐτῷ. Noster quoque libro sexto adulationem θηρίον χαλεπώτατον nuncupat. Salustius: *Auaritia bellua fera, immanis, intoleranda est.* Greg. &c.

Cap. XVII. p. 30. 44. Ἀθηναῖοι δὲ Πυθῖνος τοῦ ὑδροποτασίου τὴν σκηνὴν: *insere*: (vel σκηνὴν, vt legitur in quibusdam. Alibi dixit χορὸν δῦναι: quod exposuimus non semel) ἰσδύκασι, &c.

49. quæ vera omnino scriptura est. *adde.* vel Εὐπαλίδου. videtur enim hic ille esse Euclides ἐπὶ γελοίοις δόξαν εἰληφὼς, de quo plura ex Lynceo narrantur libro sexto. Duobus, &c.

p. 31. 20. *Homeri verbis, subyce ista.* Post hæc quæ sequuntur ἀντιμαχεῖ ἐλεγεῖ ἐκ τοῦ σημείου. præferunt membranæ, Τοιαῦτα ποιῶν ηὐδοκίμει καὶ . . . ὁ ἀθ . . . . Εὔδοξ. In iisdem paullo mox pro, οὐκ ἄν τις σκοπὸν πόῤῥω τοξεύσει λέγων. reperimus, τοξεύων λέγοι. Est autem quod sequitur, Polemonis sophistæ dictum de Roma, vt ex Galeno discimus. Eam vrbem fuisse reuera Athenæi temp. &c.

Cap. XVIII. p. 32. 49. At Suidas pessimè duobus locis scribit ἐπιδεξιολαλοθήρως. *adde.* secutus codices inemendatos, sine dubio: nam & nos in aliquot exemplaribus offendimus ἐπιδεξιολαλοθηρίως. Plato, &c.

p. 33. 18. capite περὶ ἀγροικίας. *adde.* Sequitur, Φιλέταιρος ἢ Ἄμφις. vbi non temerariæ dubitationi est locus. nam libro VII. laudatur Amphis ἐν Φιλεταίρῳ. quod ad hæc verba Turnebus adnotauerat. Alibi citatur ambiguè Νικόστρατος ἢ Φιλέταιρος. Initio huius testimonij secuti sumus scriptam lectionem, Ἀμφιβαλλε στέρνοις φᾶρος. alij libri, καλλιστείρον φᾶρος εἰ καθηκόντως ἔχλαν; Turnebo placebat, κάτω περιστερῶν φ. propter sequentia ἄνω γόνατος. Lego deinde, ὡς ἀπ. &c.

Cap. XIX. p. 34. 39. *Loco horum,* Non capio ista verba, &c. *vsque ad* nullus video, *sit potius scribe.* Non capio ista verba ita scripta, ἀναγκάζεται πίνειν ἵνα περὶ τοῦ κυνὸς ἰδὼν πιεζόμενα ἀκλυστον φορῇ. emendabamus, ἄκλυστον, vel ἄκλυστον εἶ φορῇ. id est, *ne etiam*

ante

ante caniculam pulmonem omni humore destitutum haberet. proba quidem, sed cassa veritate sententia. Nam apud Plutarchum in septimo Sympoſiacorum ſcriptum ἀλλ' ὑγρὸν quæ vera eſt lectio. Proprie dicitur ἄλυρος neruus ad lyram ineptus, quod nimio humore madeat. Poëtæ generaliter acceperunt de quacunque re humida. Heſychius enim explicat ἔνικμον καὶ ὑγρόν. Senſus eſt: ſolitum Protagoram iubere Calliam bibere, vt ſaltem ante caniculam & Sirij caumata pulmonem haberet humectum. Macrobij libri, & noſtra etiam antiqua exemplaria ἄλυρον, facili errore. In Antipha. *&c.*

53. *dele hæc verba.* non memini alibi legere nomen Sicon.

p. 36. 11. ſolet dicere. *adde & ſcribe.* Sequitur ſtatim, ὅτι δ' ἢ καὶ ἐκεῖ ἐνδεῖν Σαρπηδὼν δῆλον ποιεῖ, ὁμοιῶν τὴν ἄλωσιν πανάγρῳ δικτύου θήρᾳ. MSS. ſunt, qui legant, τὴν ἄλωσιν, inepte. Locus Homeri eſt in quinto Iliadis, vbi Sarpedon ad Hectorem, Μήπως ὡς ἀψῖσι λίνου ἁλόντε πανάγρου. Eubuli locus qui deinceps affertur, ita digerendus ſunt enim, *&c.* *In fine capitis adde.* Paullò poſt ſcribe, Τιμοκλῆς. Χῖοι πολὺ ἄριστοι ἀνθρώπων ὀψαρτ. id eſt, *Chij, mortalium longè optimi artem condiendi cibos inuenerunt.*

Cap. XX. p. 37. 12. in libro De veteri medicina. *adde.* Accidit hoc, cum aliis ex cauſſis: tum etiam interdum ex natura vini quod biberis, vt patet ex ſuperioribus. Eadem & ciborum quoque ratio: nam & illorum alij quietem verè quietam afferũt: alij inſomniis, & diris viſis perturbant. Plutarchus VIII. Sympoſiacorum: Ὅτι δὲ ἐστὶ τῶν βρωμάτων ἔνια δυσόνειρα καὶ ταρακτικὰ τῶν καθ' ὕπνον ὄψεων, μάρτυρσι χρῶνται τοῖς τε κυάμοις καὶ τῇ κεφαλῇ τοῦ πολύποδος. Laudat, *&c.*

Cap. XXII. p. 39. 44. Legendum, Τυρρηνὴ δὲ κύλιξ. non Τυρρηνῶν. phiala Etruſca præſtat. *adde.* Tuſcanica opera etiam Plinius laudat libro XXXIV. De illa, *&c.*

p. 40. 8. *Loco iſtorum,* Rotæ figul. *& quæ ſequuntur ad illa,* Diogenes quoque Laërtius: *ſic ſcribe.* Rotæ figulinæ inuentores dicuntur Critiæ fuiſſe Athenienſeis, poſtremis huius ἔπεσιν verſibus. ſed fallunt nos deprauati codices. Nam ſine controuerſia ſcribendum, Τὸν δὲ τροχοῦ (non autem τρόχον) γαίης τε καμίνου τ' ἔκγονον εὗρε. non dicit Critias rotam figulorum ab Athenienſibus eſſe inuentam: verùm artem ipſam fingendi opera figlina. quæ eleganter appellantur à poëta, *ſoboles,* id eſt, *opus rotæ, terræ, & camini.* Sic in ænigmate, de quo libro decimo, capite XVII. olla dicitur τροχοῦ ῥυμοῖσι τελεσθὲν κύτος, πλασθὲν ἐκ γαίης. & ſimilia alibi. Vide libro ſecundo, cap. XXIII. Plinius lib. VII. cap. LV. *Figlinas Corœbus Athenienſis inuenit.* Κερ. *&c.*

Cap. XXIII. p. 41. 32. *Poſt verſum Ariſtophanis* Μηλοσφ. *&c. ſubijce hæc.* etiam in Concionantibus ait idem poëta, πολὺ δ' ἐμπέπτωκεν ἀπὸ τῶν ἀπαντῶν τοῖς θύραις ἀμφορείδια. In ſec. *&c.*

p. 42. 8. non obſcurè declarat poëta. *adde.* Septimo verſui deeſt ſyllaba: Οὐ καὶ ἀπὸ στόματος στόμιον ἀνοιγομένων. Scribe: ἀπανοιγομ. Σατυρ. *&c.*

35. ſi legas Κάμαν Τίον. *dele iſta, & ſcribe.* ſi legas Ακμαμάνιον, Τίον. cuius emendationis partem excogitauit Turnebus, partem nos. Ille ſcribebat Ἀκμαμάνιον: auctore Stephano, cuius ſunt verba: Ἀκμαμάνιον ἐστι πόλις τῆς μεγάλης Φρυγίας, Ἀκμάμαντος κτίσμα, τοῦ Θησέως. nos vt numerum perficiamus ab auctore definitum, Ἀκμαμάνιον, Τίον. notæ vrbis in Paphlagonia nomen Tium, vel Τίος. Attypſus, niſi fallor, quæ geographis Attymneſus: aut quæ Artaca. Stephanus, Ἀρτάκη, πόλις Φρυγίας, ἄποικος Μιλησίων. *Sceptra,* quæ aliis, *&c. deinde in fine adde.* Scribe etiam Λεπεδυοσαι. & Οἰνοαίων: nam ab Οἰνόη gentile formatur Οἰνοαῖος, non Οἰνοδίς.

Cap. XXIV. p. 43. 11. ſi iambicum ſenarium eſſe volumus. *adde.* Sed non dubium eſt veram lectionem eſſe, Εδέξατο βιβλίνου μ' ἐκπώματι. ſublata voce μεθυσ. Ὁ δ', *&c.*

16. de quo ſuperiore capite. *inſere.* In Turnebi editione abſque vlla mutili codici nota, ſcriptum, ὅτι παρέξω Λέσβιον, Χῖον, Πάσαπτον, Θάσιον, β. atque ille exiſtimabat, πάσαπτον, quaſi *totum putre* id vinum dici, quod alij σαπρίαν nominant. παῦσαι, *&c.*

Cap. XXV. p. 44. 36. vt multa ſæpe in iſto opere. *inſere.* Non adſcribitur autem hic locus Strattidis: quem repeties libro XI. in voce καδίσκος. Vide Animadu. eius libri, caput ſextum. In ſeq. *&c.*

p. 45. 12. vt ſic dicam defæcata. *inſere.* Vt ad vina redeamus, placebat Turnebo, ἀδυνατος ſcribi non ἄδηπος, cum ait auctor, ὁ δ' Ἀδριανὸς χαλαρός ἐστιν ἄδηπος. non diſplicet quidem magni viri coniectura: nam inter boni viri laudes, & τὸ ἀδυνατον cenſerur & τὸ ἀδιστεγ, vt dicebamus antè capite X X. ſed alteram lectionem cōſtanter omnes

libri

libri retinent, non iſto ſolum loco, verùm & aliis aliquammultis, vbi ſimiliter ἄπνουν id eſt, *ſuauiter ſpirans* vinum dicitur. Sequitur, ὁ δὲ ἀπὸ Κιλικίας Ἀβάτης καλούμενος, κοιλίας μόνον ἐστὶ μαλακτικός. De hoc vino Galenus, in commentariolo de bonis maliſve ſuccis. αὐστηρὸς δὲ οἶνος ἅμα καὶ γλυκὺς, ὁ Κιλίκιος ὁ Ἀβάτης, ἀπὸ χωρίου τὴν προσηγορίαν ἔχων. malè in quarto De ſimplicium medic. facult. ἀλβάτης. alibi etiam deteriùs. De aquis, *&c.*

28. vide libri I I. cap. V. *adde.* In narratione è Theopompo ſcribe χαλκοῖς λέουσι τρεῖς. non χαλκεῖς. Plinth. *&c.*

LIBRO II.

Cap. I. p. 48. 4. vt dicitur non multo poſt. *adde.* In vltimo Ionis verſu, οἶνον ἀερσίνουν, ἀνθρώπων πρύτανιν: malim ἀερσίνοον. Panyaſis de vſu vini immodico: μή σ' ὕβρις ἐν φρεσὶ θυμὸν ἀέρσῃ. Accedit ſcripta lectio, ἀερσίπνοον. Legenti m. *&c.*

Cap. VI. p. 54. 25. nihil iis commone. *adde.* Paullò poſt cum ita ſcribitur, ἀφ' ἧς οἱ Μιλήσιοι ἐφρυάξαντο, φασὶ τὸν ἥρωα δεῖ ἀποκτεῖναι Στράμβηλον τὸν τῶν Λελέγων βασιλέα: heros, eſt Achilles: Strambelus, Telamonis fuit filius, Aiacis frater, ab Achille occiſus. Hiſtoriam fuſè perſequitur Parthenius, Ἐρωτικῶν capite XXVI. Ibi leges inter cætera, Τρέμβηλον δ' οὐ πολὺ μετέπειτα τίσις ἐλάμβανεν ἐκ θεῶν. ἐπειδὴ γὰρ Ἀχιλλεὺς ἐκ τῆς Λέσβου πολλὴν λείαν ἀποτεμόμενος ἤγαγεν, οὗτος ἐπικαλεσαμένων αὐτὸν τῶν ἐγχωρίων βοηθὸς συνίσταται αὐτοῖς· ἔνθα δὴ πληγεὶς εἰς τὰ στέρνα, παραχρῆμα πίπτει. ἀγάμενος δὲ τῆς ἀλκῆς αὐτὸν Ἀχιλλεὺς ἔτι ἔμπνουν, ἀνέκρινεν ὅστις τε ἦν καὶ ὁπόθεν. ἐπεὶ δὲ ἔγνω παῖδα Τελαμῶνος ὄντα, πολλὰ κατοδυρόμενος, ἐπὶ τῆς ἠϊόνος μέγα χῶμα ἔχωσε. τοῦτο ἔτι νῦν ἡρῷον Τρεμβήλου καλεῖται. Et Lycophron, Ἐλᾷ δὲ πάτρας τῆλε Τρεμβήλου νάπη. Lege igitur etiam in Athenæo Τράμβηλον, cum eruditiſſimo iuuene Ioanne Meurſio, qui ſuperiores Parthenij & Lycophronis locos ſuggeſſit nobis. Clearchus, *&c.*

Cap. VIII. p. 59. 32. *poſt allatum ex Hippocrate locum; adde.* Poſteriores ſcriptores μονόσιτος & μονοσιτεῖν acceperunt pro μονοφάγος & μονοφαγεῖν. Inter capita criminationis qua in Ioannem Chryſoſtomum vſi ſunt eius inimici, fuit etiam iſtud: ὅτι τὴν φιλοξενίαν ἀθετεῖ, μονοσιτίαν ἐπιτηδεύων, καὶ Κυκλώπων ζῇ βίον. At cur ſolus cibum ſumeret, pium illud pectus, cauſſæ fuerunt ipſi multæ & graues: quas, ſi operæ eſt, lege apud Photium in iis quæ excerpſit è libro Georgij Epiſcopi Alexandrini, de Chryſoſtomi vita, variiſq; caſibus.

Cap. XI. p. 64. 11. in diſco frigidam continente, exhibere. *adde.* Athenæus, libro XV. ὅτι πᾶσαν [illegible] εἰσέφερον εἰς τὰ συμπόσια, Ἄλεξις παρίστησι διὰ τούτων. vide cætera. Igitur, *&c.*

Cap. XV. p. 70. 47. ὁμιλεῖν οἴνῳ, pro vinum bibere. *adde.* & τῷ οἴνῳ προσιέναι apud Ælianum in tertio Variæ hiſtoriæ: item συνεῖναι μαινομένοις, infrà libro ſeptimo, ex Phececrate. Simile etiam illud Ariſtophanis in Veſpis, [illegible] ἐς λόγους ἐλθεῖν: & hoc etiam Alexidis, [illegible] δ' ἔτι μοι [illegible] φρέατος ἔνδον ψυχρότερον Ἀρείου. de quo libro tertio, cap. XXXVI. Nec multo aliter, *&c.*

Cap. XXIII. p. 81. 46. ſed poëta contraria iunxit non affinia. *ſubiunge.* Scibis autem comicum Eubulum de tragico Euripide mutuatum eſſe hunc verſum, Τοῦτ' ἔσθ' ἑκάστῳ μεῖζον ἢ Τροίαν ἑλεῖν. nam in Andromacha Euripidea Menelaus ait:

Εὖ δ' ἴσθ', ὅτου τις τυγχάνει χρείαν ἔχων,
Τοῦτ' ἔσθ' ἑκάστῳ μεῖζον ἢ Τροίαν ἑλεῖν.

82. 36. in Caryſti Euboicæ figlinis erat fictus. *adde.* Faciunt huc quæ libro X. cap. XVII. obſeruamus. Κῶνος, *&c.*

LIBRO III.

Cap. I. p. 93. 30. Athenæus & Suidas commemorant. *adde.* At in MS. codice, cuius mihi nuper copiam fecit vir ampliſſimus Andreas Hurældus Meſſæus, ita legitur: ῥαφανίδιον δ' [illegible] Φρύνιχος [illegible]. ſine dubio vllo pro Φρ. Μονοτρόπῳ. ea fabula hodieq; notiſſima eſt ſaltem titulo tenus, inter Phrynicheas. Adi ad librum VI. cap. XII. Paullo, *&c.*

Cap. 4. p. 97. 20. vocem [illegible]. *adde.* Quanquam non neſcimus poſſe eam

dictionem accipi etiam ἀπὸ πορδῆς. quem inhonestum flatum Artemidorus πέρδομα ἄτεχνον appellat, libro primo, cap. LXX. ἰσχυρῶς ait, καὶ κύαμος χυτοὺς εἶναι συμπτωτικοί, ὡς μὲν διὰ τὸ διδύξασθαι ὡς δὲ διὰ τὸ πεδμα[illegible] ἐστι ποιητικὸς ἀτόνου. Non scr. &c.

Cap. v. p. 98. 25. vetus interpres aliquammultis locis. *adde*. & Pollux libro VII. cap. 11. Φερεκράτης εἴρηκεν ἐν Πέρσαις. Ad Ranas verò comici scholiastes dubitationem suam prodit satis, laudans sine nomine τοὺς ποιήσαντας τοὺς Φερεκράτους Πέρσας. *extremo capiti adijce hæc*. Προ μὴ ταχὺ [illegible] τῶν σύκων, habent omnes M S S. τὰ σώματα. quod idem est: nam σώματα vocat quos modò ὄγκους dixit.

Cap. VII. 101. 14. vt initio 41. Historiarum. *adde*. Lege mox, τεθαύμακα τὰ κατὰ τὴν Ῥώμην παρεσκευασμένα μῆλα. non ἐν τῇ Ῥώμῃ. nam casum quartum retinent omnes antiqui. In Theocriti versu, Μᾶλα μὲν ἐν κόλποισι Διωνύσοιο φυλάσσων, scribunt omnes ad vnum codd. Δ. φέρων. Επίμηλις. &c.

35. in Hæscholiana Epitoma nihil horum. *adde*. Placent nobis quæ de istis αἶγας εἰς αἶγας ἡμᾶς ἀγρίας Χαιτιπιμαντεῖς ζητοῦντες: olim Erasmus scripsit. Fortasse tamen respectum ad fabulares capras, quæ Phrygibus quondam oracula edidisse dicuntur. Clemens Alex. in Προτρεπτικῷ μὴ ἀρχαίας τοὺς Φρύγας διδάσκουσιν αἶγας μυθικαί. & mox, συνίστωσαν τῆς δὲ τοὺς χοηλείας αἶγες, αἱ ἐπὶ μαντικὴν ἐπηνέθησαν. Prou. &c.

Cap. IX. 104. 27. mimorum poëtæ φλυακογράφοι *adde*. vel etiam φλύακες, aut φλύακες simpliciter. Stephanus De vrbibus. Ῥίνθων Ταραντῖνος φλύαξ, τὰ τραγικὰ μεταρρυθμίζων εἰς τὸ γελοῖον. Vir doctus qui in hoc Stephani loco vocem φλύαξ aliter accipit, fallitur. Huiusmodi, &c.

Cap. 11. p. 107. 42. Mox scripsimus, ἐν ᾧ πάμπολυ ζώων μορίων. *adde*. (nam vox ἱστορίας quæ in nupera editione remansit, furcillis hinc extrudi debet:) vt locis aliis quamplurimis, vbi ita semper omnes M S S. & qui Romæ seruantur, aut in aliis Italicis bibliothecis: & is etiam quem magni Huraldi beneficio penes nos habemus, etsi non. &c.

Cap. 14. p. 112. 49. Antiphanis πλάνοι in his libris. *adde*. In Xenophontis testimonio, σαγήνα μακρὰν συναπαλαμβάνειν. libri notæ melioris μακράν. Obseruatur, &c.

Cap. XV. p. 114. 22. tam malè adhuc esse expositum. *adde*. Ἑλαφηβολίων desinentis festi, pulchrè in ἐκφράσει Καλανδῶν describit Libanius. eius verba adscribemus: sunt enim venustissima. τοὔνομα, inquit, ἀμφισβητεῖ μὲν ἀπ' ἐκείνων τῆς ἑορτῆς ἀπολαβεῖν τὸ πᾶν οὐ ταῦτα ἡ μετ' ἐκείνην οὖσαν ἡμέρα. ἀλλ' ὅσον αὐτῷ ἐπὶ τῷ λοιπῷ τέλει, καὶ ἔχει τοὺς ἀνθρώπους ὁ καιρὸς ἐν ἀφροσύναις ἀμυδροτέραις. Pherecr. &c.

Cap. 16. 115. 23. Ἡ πάντας ἔσας, πολλὰ μηνος, πληγαῖς. *adde*. Sed audendum hic opinor, aliquid: si ad probabilem aliquam sententiam locum hunc in omnibus M S S. corruptissimum, volumus refingere. Possumus ita concinnare: Ἀλλὰ φέρε ἢ προβάτων ἢ ποιμνίων, ἢ κατ' ἐσθίειν κελεύεις. secur ouinum, vt arbitror, intelligit. Sic alibi hanc vocem cum adiectione simili legas: puta, aut οἴων, aut αἰγῶν, aut ἀρνῶν. Pergit, &c.

Cap. XXIII. p. 128. 44. In titulo fabulæ Epich. *hæc* [illegible] *sequentia*, *ita rescribe*. In titulo fabulæ Epicharmi, λόγος καὶ λογίνα, etsi postremam vocem non intelligo, suspicor tamen non multo aliter poëtam scripsisse, nimis enim manifesta eius scripturæ vestigia extant omnibus aliis in locis, vbi fit eius fabulæ mentio. vt cum scribit noster libro octauo, τοιαῦτα ἢ παρὰ Ἐπιχάρμῳ ἀνίζεται ἐν λόγῳ καὶ λογίνᾳ. Hephæstion in Enchiridio, Ἀρ[illegible] καὶ αὐτὸς Ἐπίχαρμος [illegible] ἐν λόγῳ καὶ λογίνᾳ. in quem locum extat hoc scholiolum nescio cuius parum, vt videtur integre scriptum. ὁ Ἐπίχαρμος τὸ ἀληθὲς δρᾶμα ὑπὲρ ἐπιγράφει λόγον καὶ λογίνα.

Cap. XXIV. p. 129. 30. Legendum enim, εἰς τοὺς λοιποὺς ἐμβάλλειν [illegible]. *adde*, confirmatur hæc emendatio poëtæ eiusdem testimonio: qui in alia fabula hunc versum & sequentem totidem pene literis vsurpauit more Homerico. Sic enim ille in Asclepioclida:

—ὥς τι τὰς·

quod igitur [illegible] dixit, εἰς βαλανεῖα, hic eis. λοπάδα.

Cap. XXV. [illegible] *adde* [illegible] apud eundem magnum scriptorem [illegible] gas νόθον καὶ [illegible], tanquam ἐκ [illegible] posita vocabula in Hippo[illegible] commentariis. Porrò autem quas vocabant dramatici poetæ [illegible], alij auctores

 ιας vel

νέας vel δευτέρας ἐκδόσεις. Sæpe enim accidit, vt scriptores accurati editos à se libros sub incudem reuocarét; seriò castigatos denuò ederent, & vt de se ait Tertullianus, properatum opus pleniore scriptione rescinderent. Vnde eueniebat aliquando, vt in doctorum manibus scripti eiusdem duæ diuersissimæ editiones versarentur. Quo ex fonte errores multos manasse non dubitamus, obseruatos sæpe nobis etiam in antiquissimis veterum auctorum manuscriptis. Eiusmodi est, quod de Eunapio scribit Photius; cuius verba non grauabimur adscribere: Δύο δὲ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως τὴν αὐτὴν περιεχούσας ἱστορίας συνεγράψατο, πρώτην καὶ δευτέραν· καὶ ἐν μὲν τῇ πρώτῃ πολλὴν κατὰ τῆς καθαρᾶς ἡμῶν τῶν χριστιανῶν πίστεως καταχέεται βλασφημίαν, καὶ τὴν Ἑλληνικὴν ἀποσεμνύνει δεισιδαιμονίαν, πολλὰ τῶν εὐσεβῶν βασιλέων καθαπτόμενος. ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ, ἣν καὶ νέαν ἔκδοσιν ἐπιγράφει τὴν μὲν πολλὴν ὕβριν καὶ ἀσέλγειαν, ἣν κατὰ τῆς εὐσεβείας ἐκώμαζεν, ἀποτέμνεται. Lege quæ sequuntur. Similiter & Zosimus alter Christiani nominis hostis, historiæ prius publicatæ νέαν ἔκδοσιν postea edidit, auctore eodem Photio.

Cap. XXVII. p. 133. 45. In fine verborum Sophronis lacunam exple, & scribe. *lege potius*, explêbam & scribebam. *deinde post illa*, quorum modò Epicharmus meminit, *adde*. Sed reperi postea in Huraldino codice eam vocem, cuius in libris aliis tenues solum extant reliquiæ. Ita igitur scribe, καὶ ἡμαρ' ποι ἐπιδεῖται. οἶδ, Sequitur; *&c.*

P. 134. 7. & Harpocration in ἐξώλης. *adde*. Reperio & Aristophanem eodem titulo fabulam docuisse: nam auctor commentariorum in Aues, Ποιησίας Aristophaneas laudat. Ποιησ. *&c.*

Cap. XXVIII. pag. 135. 25. an hic est κνηστὸς, id est rasilis panis? *adde*. an κνηστὸν eum potius appellarunt quem idiotismus noster, *pain gratté*? id enim est κνᾶν. Homerus αἴγειον κνῆ τυρὸν κνήστι χαλκείῃ. inde caseus κνηστός. Similiter igitur dictus panis κνηστός. Libro XII. in descriptione candauli, qui fuit Lydorum cibus, χόνδρος δὲ ἑφθὸς κρέας καὶ κνηστοῦ ἄρτου, καὶ φρυγίου τυροῦ. Vt probetur, *&c.*

p. 136. 14. in geographicis fragmentis. *adde*. Apud Plautum celebris vinarij nomen est *Exarambus*. in Asinaria: *Sed vinum heri quæ vendidi vinario Exarambo*. Ego non memini eam viri appellationem vsquam apud Græcos legere. Ac fortasse *Sarambo* scripserant & Plautus, & Græcus ille comicus, quem poëta Latinus sequitur auctorem.

Cap. XXIX. p. 137. 16. cùm auiditate magna placentam vorans. *adde*. (Gregorius Nazianzenus σησαμοῦντα ait fuisse: scribens in priore Iulianea, non sine allusione ad hanc historiam, Diogenem præ cupediarum amore postposuisse τοὺς εὐτελεῖς ἄρτους τοῖς σησαμοῦσι.) interrog. *&c.*

LIBRO IIII.

Cap. I. p. 154. 15. scripta lectio, ἐμοὶ μὲν δοκεῖ γυμνοί. *adde*. Sequitur: πίναξ δὲ χρυσοῦς ἐπὶ πάχος οὐκ ὀλίγον περίχρυσος ὅλος ὥστε δέξασθαι μέγεθος χοίρου Videtur scribendum, περίχρυσος ὅλος, τοσοῦτος ὥστε δεξ. Alibi, *&c.*

Cap. V. pag. 160. 47. λευκότεροι χιόνος, θέρμοι δὲ ἀνέμοισιν ὅμοιοι. *adde*. Similis alia eiusdem poëtæ parodia. λευκοτέρας χιόνος ἰδέσθαι μυλλοῖσιν ὁμοίας. Τάων φυομένων ἠγάσατο πότνια γαστήρ Sextus, *&c.*

Cap. VI. p. 163. 46. at non item in quo carnes. *adde*. Idem Galenus libro tertio De facultatibus alimentorum, capite eo quo tractat de piscibus carnem habentibus mollem, album ius ita fusè describit. αἱ τῶν μαγειρικῶν λοπάδων σκευασίαι, ἃς τ' ἐπιπολάζουσι εἰσὶν αὗται· κάλλισται δὲ εἰσὶν εἰς πέψιν αἱ διὰ τοῦ λευκοῦ ζωμοῦ. γίνεται δ' οὗτος, ὕδατος δαψιλοῦς ἐμβληθέντος, ἐλαίου τις αὐτάρκης ἐπιχεῖται αὐτῷ τε καὶ πράσου μικρὸν εἶθ' ἡμιέφθους, προστιθέασιν ἄλλοι τοσοῦτον ἁλῶν, ὡς μηδέπω φαίνεσθαι τὸν ὅλον ζωμὸν ἁλμυρόν.

Cap. X. p. 170. 21. quæ morari lectorem queant. *adde*. Ait, εἰσὶ δ' πανταχοῦ κατὰ τὴν Κρήτην εἶναι δύο ταῖς συσσιτίαις. Codex Huraldinus κατὰ τὴν πόλιν. sensu nihil variante: nam πανταχοῦ significat, in singulis Cretæ vrbibus. malo quod est editum, consentientibus Italicis codd. & Epit. Ait, τὸν δ' ἄλλον ἐν ᾧ τοὺς ξένους κοιμίζουσι. Liber idem, κομίζουσι. quod verbum huic loco quàm conuenientissimum est. significat enim κομίζειν curare aliquem, & res necessarias ei ministrare. inde κομιδὴ, ea cura quæ de hospitibus habetur. crebra apud poëtam & alios scriptores vocabula. Sed repugnant

huic lectioni subiecta statim verba, κοινωνίαν μετασυμφέρειν: nam κοινωνεῖν fuerat dicendum: quod verbi in nullo inuenimus exemplarium. *Fini capitis adijce*: Quod autem σφαῖραν τὴν κεφαλὴν id quod diximus significet, clarum ex Græcorum medicorum libris: qui ita sæpe sunt locuti. Lege Galenum De compositionibus medicamentorum κατὰ τόπους libro primo.

Cap. XI. q. 172. 31. quod œnophori genus fuisse nemo nescit. *adde*. Sed vetus est siue consuetudo, siue error librariorum, scribere κοίτην pro κίστη, & κοιτὶς pro κιστίς. Ptolemæus Hephæstionis F. Ἡσαν δὲ δωρήσεις Χλαμύδα, καὶ Ἀθηνᾶν αὐλοὺς Νηρία δὲ τὰς ἄλλας καλυμμένας ἐν κοιτίσι. ita nuper eruditissimus Hœschelius edidit: rectè, Hesychius: κοίτη, κίστη, ἐν ᾗ τὰ βρώματα ἔφερον αἱ δὲ μικραί, κοιτίδες.

Cap. XIV. p. 180. 31. fit & eius operis mentio etiam in Pindari antiquis scholiis. *adde*. Plutarchus De fluminibus: καλεῖται δὲ Ἀδράστεια, καθὼς ἱστορεῖ Πλησίμαχος ἐν β΄ Νοστων. Scribendum, ἱστορεῖ ὁ Λυσίμαχος. Alexandr. *&c.*

Cap. XVIII. p. 187. 12. quàm frigida sententia omnes intelligunt. *adde*. Sed locus est emendandus, literæ vnius adiectione, scribendumque καλάθους. Vide libro XV. cap. XVI.

Cap. XX. p. 190. 41. necnon capite XXIV. & XX. *adde*. quibus tot locis potes adiicere alium Harpocrationis similiter deprauatum in Δίφιλος. Atque huic nostræ emendationi suffragatur amplissimi Messæi codex MS. non isto quidem loco, sed in alio gemino huic, quem ex coniectura emendamus libro septimo, capite IX. nam disertè codex ille præfert eo loco, Ἀεισοφάνης Σκηνὰς καταλαμβανούσαις. Quod ait, *&c.*

Cap. XVI. p. 201. 26. vide libri quinti, caput secundum: *adde*. In Huraldino exemplari, quod non minus hoc loco paginarum aliquot deprauatione corruptum est, quàm omnia Italica: mirificam vocem offendimus, καταμασπουδάζοντας. non potest id vocabulum ferri. Olim forrasse fuit καταπουδάζοντας, id est, *de rebus serijs, seriò agentes*. sic libro sexto, κατασπουδασμένος ἀνήρ, *homo nanus*. Verte, *&c.*

p. 202. 26. Diogenem Laertium, atque alios. *ita hæc scribe & adde*. Diogenem Laertium in Zenone Stoicorum principe. Ex quo lucem facias licet Photio scribenti in Excerptis ex Isidori vita: οὔτε πεπυρωμένος ἦν ὁ Ἰσίδωρος, οὔτε δυσόμιλος, ἀλλ᾽ ἠγάπα τὴν σωφρονικὴν συμπεριφοράν. Euseb. *&c.*

22. Ita accipe infra libri sept. *Dele hæc & periodum totam, vsque ad vocem* Septuag. *& vide libro septimo, capite primo.*

38. contrarium est παραίτησις. *adde & scribe*. contrarium est τὸ μὴ ὑπακούειν. vt libro VI. Μένανδρος ἐν τῇ Ὀργῇ περὶ φίλου λέγων οὐχ ὑπακούοντος γάμων δεῖπνον φησιν: item τὸ παραιτεῖσθαι, cum rog. *&c.*

Cap. XXVIII. p. 206. 30. sed existimo positum κεκεόντωται pro συγκεκεόνται, *coeunt, agitantur. adde*. sic enim Græci loquuntur vsurarius: vt Chrysostomus in eam ad Romanos, καὶ μάλιστα τοῖς τὰ φιλικὰ συγκεχρῆσθαι συμπόσια. Aristides in Apologia, εἰ μὴ ἀεὶ ἦν ἐν τῷ Ἡλυσίῳ πεδίῳ τὸ συμπόσιον συνεχόμενον. Καὶ τ. *&c.*

LIBRO V.

Cap. I. 207. 48. liberaliore vini haustu præcordia incaluerunt. *adde*. Sed legendum esse φιλίων, vel hic Libanij simillimus locus euincat, in De fortuna sua: δεινοὶ γὰρ δὴ οἱ κύβοι καὶ τὰ μέχρι μέθης συμπόσια φιλίας ἰσχυρὰς κεράσαι.

Cap. II. p. 209. 32. Hic erat locus nigro theta. *adde & corrige sic*. Nam corruptam esse vocem ἰδόντων non dubium. Lego, ἄλλων δ᾽ ἀπ᾽ ἄλλης περιφορᾶς, διόντων. Cæterùm deesse aliquid arguunt præced. *&c.*

Cap. VII. p. 219. celebratio alicuius pentetericis. *adde*. Notamus & alibi de hoc genere tabularum. Sed non fuit prætermittenda hoc loco Athenæi verba è libro XII. ἀφικόμενος δ᾽ Ἀθήνησιν ἐξ Ὀλυμπίας, δύο πίνακας ἀνέθηκεν, Ἀγλαοφῶντος γραφάς: ὧν ὁ μὲν εἶχεν Ὀλυμπιάδα καὶ Πυθιάδα στεφανούσας αὐτόν. ἐν δὲ θατέρῳ Νεμέα ἦν καθημένη, καὶ ἐπὶ τῶν γονάτων, καλλίων φαινόμενος τῶν γυναικείων προσώπων.

Cap. VII. *adde in fine*. Hybridarum animantium nouum genus exhibent hîc nobis calamo exarata exemplaria, onelaphos nescio quos, asinorum ceruorumque naturam participantes. Nam vbi scribitur, ὀρυγῶν συνωρίδας ἀπὸ, ἐλάφων ἐπί. Huraldinus

dinus codex, & aliqui etiam Italicorum habent ὀνλάφον ἐπεί.

Cap. v i i i. 233. 13. qui sic appellent ex antiquis scriptoribus. *adde.* Gregorius Nazianzenus in epitaphio Athanasij, Νεῖλον, τὸν χρυσορρόαν ὄντως καὶ δίτην χιῶν. Sed, *&c.*

Cap. x v. p. 2 . 6. 47. Quæ deinceps aduersus milit. *adde & scribe sic.* Tertia sequitur Socratis militia; de qua extat luculentum M. Tullij testimonium, libro primo De diuinatione: *Socrates, cum apud Delium male pugnatum esset, Lachete prætore, fugeretque cum ipso Lachete; vt ventum est in triuium, eâdem quâ cæteri fugere noluit. Quibus quærentibus, cur non eâdem via pergeret, deterreri se à Deo dixit. Tum quidem ij qui alia via fugerant, in hostium equitatum inciderunt.* Quæ aduersus hanc militiam Socratis proferuntur, *&c.*

Cap. x v i i i. p. 241. 24. neque aliud auctor voluit. *adde.* Quod autem Plato in deligendis Symposij sui conuiuis, nullam temporum rationem habuerit; non solus hic criticus, neque primus obseruauit: sed & alij è veteribus ante ipsum. Aristides in Apologia communi, ἐν τῷ Συμποσίῳ Πλάτων συνάγει εἰς ταυτὸν Ἀριστοφάνην καὶ Σωκράτην καὶ Ἀγάθωνα ἐπὶ μειράκιον, ὅλα ὡς φησι. παίζει δ᾽ εἰς τοσοῦτον τοὺς χρόνους, τίσι, & quæ deinceps sequuntur. Macrobius primo Saturnaliorum postquam aliquot Platonis anachronismos notasset: *Annos ergo coeuntium*, ait, *mitti in digitos, exemplo Platonis nobis suffragante, non conuenit.* εἰ δὲ, *&c.*

LIBRO VI.

Cap. i. p. 249. 19. Ἐλαιοφόρια, Pollux meminit extremo opere. *adde.* Codex Huraldinus, ἐν Ἐλαιωνι φρουροῦσι. quasi fuisset huius Diphileæ fabulæ index, οἱ Ἐλαιῶνα φρουροῦντες. *Præsidium Eleone.* non placet, non vna de caussa. Seq. *&c.*

27. εἰσὶν Ἀργυρίδαι τυφλοί. de quo docti cogitent. *adde.* Nos vero consensus omnium M S S. de quibus aliquid exploratum habemus, impellit, vt Diphilum à cæteris diuersum poëtis, ita scripsisse vt editum est, censeamus. nam etiam in magni Messæi codice, ita liquidò scriptum. Orator, *&c.*

Cap. i i. p. 250. 21. eos hîc ascribam emaculatos & interpretabor. *adde.* si prius tamen hoc monuero, raram nimis esse locutionem, quam initio huius ῥήσεως Diphilus vsurpauit. Πρὸς τοὺς στρατηγοὺς ῥᾷόν ἐστι μυρίαις Μοίραις προσελθόντ᾽ ἀξιωθῆναι λόγου. pro eo quod dixisset alius ῥᾷόν ἐστι μυριάκις, dixit μυρίαις μοίραις. quod genus dicendi idiotismus noster vsurpat. Sed eos versus de quibus dicere institueram videamus. Οὓς ἄν. *&c.*

Cap. x. p. 269. 35. *adde in extremo.* Cæterùm non solus Callimachus hoc argumentum attigerat, verùm alij quoque multi, qui similiter libros suos *Tabularum* titulo proscripserant. De huiusmodi commentariis Galenus loquitur quoties Πινάκων facit mentionem: vt in librum De articulis, verba faciens de scripto quodam pseudepigrapho, cui erat titulus, Ἱπποκράτους περὶ ἀδένων οὐλομελίης: eum librum negat esse τοῦ παλαιοῦ, cum aliis argumentis, tum etiam isto: quod auctores Πινάκων nullam eius fecissent mentionem. οὐδ᾽ οἱ τοὺς πίνακας γράψαντες ἴσασι τὸ βιβλίον.

Cap. x i. p. 272. 47. ita solent optimi scriptores loqui. *adde.* Vt eum, exempli gratia, scribit noster libro quarto, ὃν νῦν καλοῦσι οἱ Ῥωμαῖοι πορφυροῦν. falsum hoc, nisi iuuetur commoda interpretatione. sic dixit Galenus, τὸ σῆμα τὸ Ῥωμαϊκὸν, & alia ad hunc modum multa. Ita autem P. *&c.*

Cap. x i i i. p. 274. 50. de Hieronis adulatoribus. *adde.* Non omittam dicere, in omnibus manu exaratis libris λεκάρια scribi, non λεκάνια. Ita ergo emendabis. Errant qui apud Phrynichum, aut alios mutant veterem in hac voce scripturam per ρ. sic libro quarto. λεκάριον πλοσάτης, & alibi. Quæsiui, *&c.*

p. 275. 36. cum ante scriptum esset Οἰναν. *adde.* Huraldinus codex, τοῦ Οἰνάνθου υἱῷ. cætera vt in aliis. Sed, *&c.*

p. 276. 2. legebatur Mox, Ἀνδρόμαχον τὸν Καρπῆνον. *adde.* in Huraldino Καρύγνον, & Καρνῶν, constanti errore. Fecimus, *&c.*

Cap. x v i i. p. 285. 24. In membranis est τι . . φι. *adde.* In amplissimi verò Messæi libro, τιθέρθι.

Cap. x v i i p. 286. 16. ita restitue, τὸν αὐτ. *tolle hæc verba, atque ita rescribe*, præeunte Huraldino codice, ita restitue. Ἐαυτὸν διόρχηλος ἡγεῖται δ᾽ ὡς Τίτυος ἀδελφέους μόνους, καὶ

δύλος ἦ. Corruperunt hunc locum, qui vocem εὐόργητος non capiebant. Est verò probum atque elegans verbum, eum designans, qui in ira modum tenet: quibus, & quo modo æquum est, irascens: & nota d. &c.

Cap. XIX. p. 291. vel ἐπιλανθάνω. *adde.* Porrò videtur istud facetissimi poetæ figmentum, occasionem Simoni mago dedisse tentandi eius miraculi, quod ὁ ψευδεπίγραφος ille Clemens ita narrat. ἐν δείπνοις inquit, εἴδωλα παντοδαπῶν ἰδεῶν παρίστησι τὰ ἐν τῇ οἰκίᾳ σκεύη ὡς αὐτόματα φερόμενα πρὸς ὑπηρεσίαν ὁρᾶσθαι ποιεῖ, τῶν φερόντων οὐ βλεπομένων Tercium, &c.

Cap. XX. 292. 6. ad impediendum ne fame enecetur. *adde.* Libanius in declamatione de auaro, ὅτι οὔτοι παρ' ἡμῶν κόλακας εἰσιόντων, τότ' ἐγὼ μετὰ τῆς γυναικὸς καὶ τῶν παιδίων φόνω ἰδεῖν τινα ἐκβάλλων μὴ παλαιστῇ. In Su. &c.

205. 11. nisi est ab aliquo poeta. *adde.* Quod non temere suspicati semper, verum esse postea non sine aliqua voluptate animi deprehendimus, cum in hæc Athenæi verba è libro XV. incidissemus. ἐπεὶ δ' ἐνταῦθα τοῦ λόγου ἐσμέν, συμβαλοῦμαί τι μέλος ὑμῖν εἰς ἔρωτα, κατὰ τὸν Κυθήριον ποιητήν. poëta Cytherius, est Philoxenus, vel ex his libris satis notus. προσέχετε. &c.

LIBRO VII.

Cap. s. p. 297. 30. Legitur alibi. *Tu hæc ita concipe.* Legitur alibi, Περὶ γραφῶν: quod arridet magis. nisi tamen verum est Περὶ γρίφων. nam ex libro Clearchi *De griphis*, multa etiam alibi recitantur Athenæo. vide lib. x. Sic, &c.

Cap. III. p. 302. *in fine capitis adde.* Quæ diximus de epico cyclo, lucem afferent veteri epigrammati in Apollodori bibliothecam, quâ explicantur antiquæ fabulæ de diis & heroibus. Id ita habet;

Αἰῶνος σπείρημα ἀφυσσάμενος ἀπ' ἐμεῖο,
Παιδείης μύθους γνῶθι παλαιγενέας.
Μηδ' ἐς Ὁμηρείην σελίδ' ἔμβλεπε, μηδ' ἐλεγείην,
Μὴ τραγικὴν μοῦσαν, μηδὲ μελογραφίην.
Μὴ κυκλίων ζήτει πολύθρουν στίχον· εἰς ἐμὲ γὰρ ἀθρῶν,
Εὑρήσεις ἐν ἐμοὶ πάνθ' ὅσα κόσμος ἔχει.

Olim qui fabularis historiæ cognoscendæ studio ducebantur, ad Homerum adibãt, aliosque poëtas omne genus: puta, elegiacos, tragicos, lyricos: maximè autem ad illos, ex quibus fuerat conflatum corpus Epici cycli: quod epigrammatarius poeta κυκλίων πολύθρουν στίχον appellat. Atque vel ex hoc loco, & argumentum eius operis, & prolixitas etiam satis claret.

Cap. IV. p. 303. *ita scribe.* ΑΙΑΣ Ο ΛΟΘΡΟΣ. Aristides in communi aduersus Platonem Apologia: Οὐδέ γε Εὐριπίδου φήσομεν οἶμαι τὸ ἰαμβεῖον εἶναι, τὸ Σοφοὶ τύραννοι τῶν σοφῶν συνουσίᾳ. οὐδ' εἴ τις οὕτω τῶν σοφῶν εἴρηκεν. ἔστι γὰρ ἐξ Αἴαντος τοῦ Λοκροῦ. Clarius idem dicit A. Gell. &c.

ΚΩΦΟΙ ΣΑΤΥΡΟΙ. *adde.* plura de hac fabula libro decimo, capite septimo. Aristides in Apologia communi: αὐτὴν μὲν γὰρ οὐκ ἴδωσι τὴν Ἑλένην, Ἑλένην λέγω, θεράπαιναν μὲν οὖν ὁποίαν ὁποίαν Μένανδρος τὴν Φρυγίαν, καὶ ὅτι τὰ παιδικὰ ἀποφαίνουσι τοὺς ΣΑΤΥΡΟΥΣ τοὺς Σοφοκλέους. ΝΙΟΒΗ. Athenæo nominatur libro quarto. Idem libro XIII. καὶ Αἰσχύλος μέγας ὢν ποιητής, καὶ Σοφοκλῆς ἦγον εἰς τὰ θέατρα διὰ τῶν τραγῳδιῶν τοὺς ἔρωτας· ὁ μὲν τὸν Ἀχιλλέως πρὸς Πάτροκλον, ὁ δ' ἐν τῇ Νιόβῃ τὸν τῶν παίδων.

P. 308. 32. *scribe.* ΠΟΙΜΕΝΕΣ. Athenæus libro septimo, & XIII. Stephanus De vrbibus in Γρυνικός. Erotianus explicans vocem πίλον. Harpocrationis verba sunt. ὅτι θαλλῷ χαίρουσιν αἱ αἶγες καὶ Σοφοκλῆς Ποιμέσιν. ἑωθινὸς γὰρ πρίν τιν' αὐλιτῶν ὁρᾶν θαλλὸν χιλαῖς προσφέρων νεοσπάδα εἶδον στρατὸν στείχοντα παρ' ἀκτὴν ἄκραν. Lego, Σοφ. Ποιμέσιν,

Ἑωθινὸς γὰρ πρίν τιν' αὐλιτῶν ὁρᾶν
Θαλλὸν χιμαίρᾳ προσφέρων νεοσπάδα
Εἶδον στρατὸν στείχοντα παρ' ἀκτὴν ἄκραν.

Vide infra libro XIII. cap. VI. Hesychius, Ἐφ. &c. *dele deinceps quæ sequuntur post Hesychij verba vsque ad* ΠΟΛΥΞΕΙΔΟΣ.

P. 311. *adde & scribe.* ΦΙΛΟΚΤΗΤΗΣ. extat. Sed non dubito plures eo nomine fabulas Sophocli editas. Nam in ea tragœdia quæ edita est, arcessitur ad Troiam

Philocte

Philoctetes. Reperio autem docuisse eundem tragicum fabulam aliam, cuius argumentum erant casus Philoctetæ ad Troiam. Quare illius fuit index, ΦΙΛΟΚΤΗΤΗΣ ΕΝ ΤΡΟΙΑ. auctor Hesychius in Ζητεῖ.

Cap. VI. p. 314. 37. melius γεγυμνασμένοι. adde. neque aliter, vetus Messæi liber. recte. &c.

Cap. VII. p. 316. 16. ab interpretibus accipiuntur. adde. sane quidem in amplissimi Messæi codice ταῦτα liquido perscriptum est. Attamen

p. 318. 12. pecunia sua vitam illius & libertatem redemisse. adde. sciendum tamen mutatis moribus paulatim hanc superstitionem mutasse. Quare iam in ipsa Galeni temporibus repertos esse qui delphini carnibus vescerentur nullum dubium est. non enim caussam allatam inuenias, cur de qualitate eius cibi princeps ille medicus differat lib. III. De facultat. alim. non vno loco.

Cap. IX. 322. 26. & loculeius auctor Hesychius. adde. Quid si legas Κωδώνιον nam eo potissimum deducũt nos corruptæ lectionis vestigia. υ & ν in antiquis membranis exiguo, ac pene nullo discrimine separantur: eoq; sæpissime confunduntur. etiam ex α facere οι, error est facilis nimis. Equidem libro octauo, κώδωνας [illegible] offendisse memini; vbi absque omni dubio auctor scripserat [illegible] Omnino, &c.

Cap. XIII. p. 330. 47. plures tragici fabulas ediderunt vt antè diximus. adde. Testificor autem fidei meæ caussa, isto loco, Ἀριστοτέλης δ' ἐν τοῖς περὶ ζώων [illegible] εἴρηκεν: scribere Huraldinum codicem, ἐν τοῖς Περὶ ζώων μορίων: sicut alibi tot numero locis, de quibus antè diximus sæpius. Quin etiam auctore eodem libro scribi oportuit aliquanto post ΙΠΠΟΥΡΟΙ. Ἀριστοτέλης ἐν πέμπτῳ ζώων μορίων. Lepidiss. &c.

Cap. XVI. p. 337. 23. in Aristotelicis est [illegible]. adde. in vetere Huraldino [illegible] constanter. Ait, λέγ. &c.

C. XVII. p. 341. 29. In amplissimi Messæi cod. ita est, [illegible]. Distingue male iunctas literas, ὅτι ἐὰν ἡ ὀσίας ἦν. quod idem est cum emendatione nostra. [illegible]

Cap. XVIII. p. 344. 13. noua & insolente formatione si ita scripsit. adde. neque aliter vetus Huraldinus habet. Ac videtur auctor non aliter scripsisse, imitatur per iocum & ludum veteres poëtas, qui truncata à fine verba soliti vsurpare, vt dicebamus libri octaui capite nono. nisi placeat sic dici καλαγγέλας pro καλαγγέλαστος, vt ἀδάμας pro ἀδάμαστος, ἀκάμας pro ἀκάμαστος, αὐτοκέρας vel αὐτοκρεὰς pro αὐτόκρεως. etiam μάκας legimus pro μακρολόγος. Tacit. &c.

Cap. XXII. p. 354. 44. atque hæc sola scriptura placet. adde. neque aliter scriptum in Messæi viri amplissimi libro antiquo. Nam, &c.

Cap. XXIII. p. 356. ΑΓΑΘΟΙ. *Rescribe sic.* ΑΓΑΘΟΙ, ἢ ΑΡΓΥΡΙΟΥ ΑΦΑΝΙΣΜΟΣ. huius fabulæ Suidas meminit. Fuêre qui Pherecrati ascriberent, auctore Athenæo, lib. X. ΑΝΘΡ. &c.

Cap. XXIV. p. 360. 19. quare scribo, Δήμου Δεκελεὺς ἐστιν. est è pago Decelia. *horum loco ita substituantur.* Quare scribo è libro præstantissimi Messæi, Δήμου δ' Ἁλαιεύς ἐστιν, *est è pago qui dicitur Halæ.* Duo fuerunt in Attica δῆμοι nominati Halæ: sed cognominibus distincti & tribubus: Halæ Araphenides tribus erant Ægeidis: Halæ Æxonides, tribus Cecropiæ. Vtriusque gentile nomen erat Ἁλαιεύς, vel legitur hic in illo MS. vel Ἁλαεὺς absque ι, vt disertè docemur à Stephano in [illegible] &c.

LIBRO VIII.

Cap. III. p. 367. 50. nisi cui non displiceat [illegible]. adde. Sed eandem huius versiculi lectionem impurat nobis codex Huraldinus: ille quidem corruptus: verùm ita, vt ad veram scripturam nos quasi ducat manu. Ita ille, [illegible]. Iure clarius scribendum esse, [illegible] Σίκων, Σίκων. Proprium viri nomen fuit apud Græcos, Sicon, vt obseruabamus libro nono, cap. VI. Sed ille, opinor, nomen id erat, vt pleraque Græcorum duûm syllabarum, aut vnius. Malè ass. &c.

Cap. IV. p. 366. 39. appellasse Deos. adde. Notamus tale quid & libro XIV. capite XII. Ait, &c.

p. 370. 1. tamen certus sum eius comœdiæ indicem hoc loco restituendum esse: adde. plura diximus de illius Epicharmeæ fabulæ titulo, libro tertio, capite XXXIII.

Vide quæ ad illum locum nunc addidimus. Cæterùm de eo dt. *&c.*

Cap.6.p.375.5. satis alibi demonstratum est. *adde.* In Huraldino codice, superducta virgula voci κοίλυ, proprium id viri nomen esse designat. Erit igitur Homerica phrasis, imò periphrasis, ἡ Κοίλυ βίη, pro Cælus: vt βίη Ἡρακλείη & similia. Κοιμ. *&c.*

Cap xi. *adde post vltima capitis huius verba.* Postquam hæc à nobis scripta essent, & iam chalcographi typis dudum expressa, perlata ad nos est Maniliani Astronomici noua editio, à præstantissimo viro Iosepho Scaligero eius auctore muneri missa. Quod opus aureum dum auidè statim percurreremus, reperimus doctissimum, acutissimumque virum hoc ipsum Lacedæmoniorum, siue ψήφισμα siue πρόβλημα, cuius emendationem eramus hîc aggressi, correctum à se publicasse, atque illustrasse. Gauisi sumus nec mediocriter, eodem tempore ipsum quidem Lugduni Batauorum, nos verò Lugduni Conuenatum, idem, ὁδῷ πάρεργοι occasione diuersa aggressos, idem propemodum sensisse, idem scripsisse. Sed nos videlicet πεζοὶ παρ' ἀνδρ' ἄρμα διώκομεν τὸν ἐκείνου δρόμον.

Cap.xiii. p.389.23. eadem quoque Strabo commemorat libro xi. *adde.* Diogenes Laertius libro nono, τῶν ζώων τὰ μὲν χωρὶς μίξεως γίνεται, ὡς τὰ πυρίγονα, καὶ ὁ Ἀράβιος φοῖνιξ, καὶ ἕλμις. Cicero De natura Deorum libro secundo: *cum igitur aliorum animantium ortus in terra sit, aliorum in aqua, in aëre aliorum: absurdum esse Aristoteli videtur, in ea parte quæ sit ad gignenda animalia aptissima, animal gigni nullum putare.* Et libro primo dixerat idem, *Bestiarum terrena sunt alia, partim aquatiles, aliæ quasi ancipites in vtraque sede viuentes: sunt quædam etiam quæ igne nasci putentur, appareantque in ardentibus fornacibus sæpe volitantes.* In nono, *&c.*

Cap. xiv. p.391. 5. *post locum Hesychij adde.* scholiastes Aristophanis, ad ista ò Ranis, κεχηνότες μαμμάκυθοι. ita scribit. Ἀρίσταρχος μὲν φησιν ὀνοματοπεποιῆσθαι· πῶς οὖν, Δημήτριος φησὶν, εἰ μὴ συνήθες αὐτοῖς τὸ ὄνομα; ὅπου καὶ δρᾶμα ὅλον οὕτως ἐπιγέγραπται Μαμμάκυθος ὃ λέγεται Πλάτων λέγων. de Met. *&c.*

Cap.xv.p.394.50. Δός μοι Κορώνη. *adde.* Sic μυχὸς πόλεως, pro ærario vrbis & publicis opibus dixit Xenophanes: cuius extat libro decimo hic versus, οὐ γὰρ πιαίνει ταῦτα μυχὸς πόλεως. Legeb. *&c.*

Cap.xvii. p.397.43. Forte erat prius καταμυκτηρίζουσι καὶ πλύνουσι τοὺς οἰκέτας. *istorum loco scribe.* Noli dubitare scripsisse Athenæum, κλαυθμυρίζουσι τοὺς οἰκ. Verbum κλαυθμυρίζειν vtroque modo accipiunt Græci: & pro eiulare, aut flere, & pro in fletum aliquem adducere. In ill. *&c.*

LIBRO IX.

Cap.iv. p.409. vnde est πεντήλεια θύειν, & πάνδημος ἑορτή. *adde.* Subiicit auctor, τὰ παραπλήσια ἱστορεῖ καὶ Νεάνθης ὁ Κυζικηνὸς, ἐν δευτέρῳ περὶ τελετῆς. hic est Neanthes, quem in explicandis veterum superstitionum ritibus Clemens Alexandrinus, aliique laudant. Harpocrationis in Ἄττις verba sunt. τὰ δὲ περὶ αὐτὸν δεδήλωκεν ὁ Ἄνθης. μυστικὸς δὲ ὁ λόγος. Scribendum, δεδήλωκε Νεάνθης. Adult. *&c.*

Cap.vii. p.414.39. *annotationi primæ subiice istam.* Περίφερε κύκλῳ τὸν σκύφον μεστόν. Sic edidimus hunc Sophronis ex Italicis exemplaribus: quorum ferè secuti sumus fidem, cum nuperam editionem adornaremus. Veteres editiones ita habuerunt: περίφερε † κοίκοα μεστὸν τὸν σκύφον. quam scripturam inuentam à nobis etiam in Huraldino M S. neutiquam esse aspernandam, iure nunc censemus. Lego igitur, Περίφερε Κοικόα (vel Κοικύα) μ. τ. σκ. *Cæcoa* siue *Cæcoa*, mulieris nomen, cuius non semel in eo opere fecerat Sophron mentionem. Athenæus sub finem libri huius, Καὶ Σώφρων ἐν Γυναικείοις, Τάλαινα Κοικόα, κατὰ χειρὸς δίδου ἀπόδος ποθ' ἁμῖν τὰν τράπεζαν. Καὶ Πλ. *&c.*

Cap.xi. p.425.28. puto verius Βοῖος, ἢ Βοιώ. *adde.* sicuti postea liquidò scriptum inuenimus in Huraldino. Videntur, *&c.*

Cap.xii. p.428.16. Poëtæ versus ita distinguendi. *dele hæc & sequentia vsque ad illa,* At breuiator, *& scribe.* Poëtæ versus, vt ex libro xiv. patet, ita sunt distinguendi:

Τῶν τεττάρων μὲν ὡς ἅπαξ τις ζεῦγος ἤγαγεν μόνον
Σπάνιον ὂν (vel ἦν) τὸ χρῆμα· πλείους δ' εἰσὶ νῦν τῶν ὀρτύγων.

trochaici sunt tetrametri catalectici. At breu. *&c.*

Cap. xiv. p. 432. 52. Idem poëta cum ait in Cyclope, *ὑμῖν ita scribe.* Idem poëta

eum in Cyclope, facit hæc illum loqui: τῶν χειρουίων δ᾽ ὑμῖν ἥξει παρ᾽ ἐμοῦ ταυτί· βοῦς ἀγελαῖος, τράγος ὑλοβάτης, αἲξ οὐρανία: quærendum reliquit nobis quid appellaret *capram cœlestem.* ſed &, contradicit ipſe ſibi Cyclops; qui poſtquam χειρουίας cibos promiſiſſet, οὐρανίαν αἶγα exhibeat. An igitur ſcripſerat comicus, αἲξ ἡ Σκυρία. vel cum negatione, vt in ſequentibus multis, αἲξ οὐ Σκυρία. de capris Scyrus res vulgata. Iam verò cum ait idem Cyclops, ὑμῖν ἥξει π. *&c.*

Cap. xv. p. 413. 36. qui honores ſoliti petere & gerere. *adde.* Verùm quia per υ ſcribunt exemplaria omnia φύλαρχος: id potius ſequamur. Athenis id fuit non contemnendæ dignitatis nomen. Ariſtophanes Auibus. Ὡς Διιτρέφης γε πυτιναῖα μόνον ἔχων πτερὰ Ἡρέθη φύλαρχος, εἶθ᾽ ἵππαρχος. Addit, *&c.*

46. quaſi dicas exciſionem. *adde.* Affine & proprium coquorum verbum eſt ἀφαρπάζειν. Anaxandrides, Ἄρτίως ἀφηρπάμηκα· καὶ τὰ μὲν διηνεκῆ σώματος μέρη σφαγιάζεται ἐν τοῖς μεγίστοισι γῆς. Eodem, *&c.*

Cap. xvi. p. 434. 44. tamen & verſu xviii. Sophon. *adde.* & rectè. Sic libro xiv. coqui cuiuſdam meminit Athenæus, qui Sophon nominabatur. In ſex. *&c.*

Cap. xviii. p. 438. 38. nam omnino legendum ἐν δ᾽ ἰατρείοις Σατύρους. *adde.* Firmat correctionem vetus Maſſæi, vbi ſic clarè legitur.

LIBRO X.

Cap. ii. p. 445. 12. alij ſic, ἐν τῷ ξενίζων Ἑλένην. In fabula quæ inſcribitur, Hoſpes Helenæ. *adde.* corrupta ſententia punctorum collocatione praua. Nam verum eſt, illi eſtrici mulieri, nomen fuiſſe Helenæ. Ptolemæus Hephæſtionis F. Hiſtoria nouæ in recenſione plurium Helenarum, quæ nomen, alia aliis artibus, clarum ſibi pepererunt, καὶ ἡ τρεῖς ἐρίφους ἐσθίουσα καθ᾽ ἡμέραν, Ἑλένη ἐκαλεῖτο. Ἡρακλ. *&c.*

Cap. iv. p. 448. 38. In vltimo ſcribe, πολυγέλαστος εἰς ἰδεῖν. *adde.* In proximæ eclogæ iſto verſu, Ὅλης τραχήλους καὶ κονιορτὸν πλινθίων. habet Huraldinus, ὅλης. idque perplaceret, vt iungeretur cum ſuperiore verſu hoc modo: —ἄριστον ἐσθίειν δ᾽ ἡμέρας ὅλης. ſed ea ſcriptura admiſſa, de voce τραχήλους quærendum supereſt. Mneſim. *&c.*

38. non multum curaſſe. *adde.* Huraldinus M S. vna voce auctior: ὀλίγα μὲν ἄλλων δεῖπνα ταῦτα· πολλὰ δ᾽ ἐσθ. ſed non video quî ſententiam aliquam ex hac ſcriptura eliciam: quam & metri lex aſpernatur.

Cap. vii. p. 457. 49. cum ſimillimis Philini componit. *adde.* Ejus antiqui oratoris facit mentionem Harpocration, duobus, opinor, locis, in θεωρικὰ, & in Κοιρωνίδαι.

Cap. viii. p. 457. 36. *ante hæc verba,* De ea mixt. *inſere iſta.* In primo ſequentis ῥήσεως Antiphaneæ verſu, habent omnes etiam M S S. Ἀπόδος ὦ γλυκυτάτην ἐγχέειν σοι. Variè poſſis concinnare. Ἀπόδος ὦ Γλύκων. ὕδατος γ᾽ ἐγχέειν σοι. nempe οἶνον aut πόσιν. vel ὦ Γλαῦκε. ſiue, ὦ γλυκύτης. *ô mea dulcedo.* De ea mixt. *&c.*

Cap. xii. p. 466. 10. hominis propter diuitias ſuperbientis. *adde.* Proximorum verſuum ſententiam, vitio librariorum imperfectam & mutilam, ita explemus ingenij coniectura:

> Εἰς ἄφοδον ἐλθὼν ὅμοιον αὐτὸν ὄψεται
> Τοῖς εὐτελεστάτοις, ἐὰν γ᾽ ὀρθῶς σκοπῇ
> Τὰ τῶν ἰατρῶν τοῦ βίου τεκμήρια. Ἄγλ. *&c.*

Cap. xiii. p. 468. 39. μεμνήμεθα aut μεμνήμεθα. *adde.* Fabula Amipſiæ, quæ mox σφενδόνη inſcribitur, in Huraldino eſt φενδόνη. Verum nomen eſt Σφενδόνη. vt rectè ſcriptum aliquot locis Athenæi & Pollucis. error eſt ſi quando aliter ſcribitur hoc nomen. Pro π. *&c.*

Cap. xiv. p. 468. 41. *dele iſta,* Citatur & Dionyſius Athenienſis, *vſque ad vocem* exſcriptores, *& ſcribe ita.* Citatur & Dionyſius Chalcidenſis ἐν Κτίσεσιν, vt ab Ariſtophanis interprete ad Nebulas, & aliis. Auctor Etymologici in Πρωκόννησος. Διονύσιος ὁ Ἀθηναῖος ἐν ταῖς Κτίσεσιν οὕτω λέγει τοὺς ἐλάφους πρόκας. Scribendum, ἐν ταῖς Κτίσεσι. Sed quod Athenienſem vocat hunc ſcriptoré, falſum eſt: Chalcidenſis enim fuit, vt rectè comici interpres. Harpocration in Ἡραῖον τεῖχος, quintum eius operis librum laudat. qui fuit poſtremus: non enim pluribus conſtabat. Periegeta vetus iamborum poëta:

> Ἐρετριεῖς μάλιστα συμπεπεισμένος,

Ἐφόρῳ

Ε᾽φόρῳ τε, καὶ τῷ τὰς Κτίσεις εἰρηκότι
Ε᾽ν πέντε βιβλίοις Χαλκιδεῖ Διονυσίῳ. Scripserat, &c.

Cap. XVI. p. 472. 6. ex eodem Clearcho sub libri finem refert Athenæus: *adde*. itemq́ libro XIV. alias. Eum locum necessariò cum iis quæ hîc recitantur comparandum, describemus integrum. Sic ille: Τῆ δ᾽ ἡμῖν παραχθέντων μαλακωτέρων, μέμνηται Κλέαρχος ὁ Σολεὺς ἐν τῷ Περὶ γρίφων, οὑτωσὶ λέγων· Σχεδὸν καλοῦντες λέγει ὅμοια, εἶπεῖν κρίνους, χύτρα, λυχνεῖον, ἀκταία, βάθρον, ἀσίγγ@, λέβης, σκαφεῖον, ὅλμος, λήκυθος, σπυρὶς, μάχαιρα, τρύβλιον, κρατὴρ, ῥαφίς. Καὶ πάλιν ὄψων οὕτως· ἐγχ@, φακῆ, τάριχος, ἰχθὺς, γογγύλις, σκόροδον, κρέας, θύννιον, ἅλμη, κρόμμυον, σκόλυμος, ἐλαία, καππάρεις, βολβὸς, μύκης. Ε᾽πὶ τῶν τραγημάτων ὁμοίως. ἄμης, πλακοῦς, ἐπιπλ@, ἴτριον, † ῥοδῶον, ἐρέβινθος, σησάμη, κοττάνα, βότρυς, ἰσχὰς, ἄπιος, περσέα, μηλέα, ἀμύγδαλα. Ergo o. &c.

Cap. XXI. p. 483. 53 σαφέσι, καὶ χαίρων ἰαμβάτοις. *huic Photij loco subijce ista.* Idem scriptor alibi, postquam dixisset, Galenum perspicuitati orationis studere: εἰ καὶ, inquit, ἐν πολλοῖς εἰς αὐτὴν τῶν συγγραμμάτων ἀκαιρολογίαις καὶ παρεκτροπαῖς, καὶ τῷ τῶν περιόδων χαλαρωτέρῳ ἐμφιλοχωρῶν, (tollenda vox, aut scribendū ἀφροντίστως) τὰ βιβλία συγχεῖ. Similiter in elogio Theodori Antiocheni Photius idem: ἀσαφὴς δὲ ὅτι, καίτοι λέξεσιν ἐξοικίζουσι χρώμενος, ἀλλὰ τῷ χρονοτριβεῖν χρῆσθαι ἐκ τῶν ἐπὶ πλεῖστον περιόδοις καὶ παρεμβολαῖς ἀλλεπαλλήλοις. Placet, &c.

LIBRO XI.

Cap. I. p. 488. 41. Verum hæc alius loci. *adde*. Non erat autem Alcmæonis, vt videtur, poema: sed soluta oratione cōscripta historia: cuius auctor iam olim incertus. Quare etiam Apollodorus Bibliothecæ libro primo ita citat: ὁ τὴν Ἀλκμαιωνίδα γεγραφώς. Proximè sequentes periodi in omnibus libris antiquis sunt corruptissimæ. Obscurum, &c.

Cap. III. p. 492. 21. Sextum versum è Thebaïde Cyclica. *dele ista & scribe.* In quinto versu è Cyclica Thebaïde, scribit Huraldinus, Α᾽υτὰρ ὅγ᾽ ὡς ἐφράσθη. non φράσθη: quod tamen est vsitatius. Septimum verò ita emenda, &c.

Cap. VI. p. 499. 24. non satis assequor. *adde*. Scripti codices nihil variant: nisi quod in hoc versu φιλοτησίαν δέ σοι προπίομαι δέξιαν. Huraldinus habet δέξαι. contra modulum metri: nam δέχου saltem scribendum foret. sed rectum est δεξιάν. Deinde malim, Πῖνέ σοι δ᾽ ὁπόσον ἄν σοι θυμὸς ᾖ, ἐμοὶ Παρμένων τὸ στερεῶτον. Τὰ τοιαῦτα, &c.

46. Ita εἶλκον erit primæ personæ. *adde*. Lego etiam in Antiphanis testimonio, στομοποιὸς ἐκγόνου πλήρεις. ita melius, opinor, quàm στομοποιοῦ. Vini generosi hæc est periphrasis. Ω᾽ γαῖα, &c.

P. 501. 6. Lego Α᾽ρσινόης, is est de quo libro 11. cap. XIX. *adde*. Verùm cogitemus: nam etiam Huraldinus retinet vulgatam scripturam Α᾽ρσινόας: sed leuiter immutatam: & punctorum alius ibi situs. Ita legitur in eo lib. καὶ ἔτι. Α᾽μᾶ ἣ λαβοῦσα ἠφάνισε· πηλίκον ποιοῦσιν ἃ μέγεθος δέρεσίαν, μέγαν πάνυ καὶ ξηρόν (dele καὶ: aut scribe κατάξηρον) ἐποίησεν ἰδίως τὸν κάνθαρον. ξηρόν, &c.

Cap. VIII. p. 504. 6. viginti obolos de conuento pretio detraxit. *adde*. εἴκοσι scripsimus ex Italicis membranis. prius erat οἴκαδε. quod, vt multa alia quæ in prioribus editionibus legebantur, reperimus in Huraldino. Παιδὸς, &c.

Cap. IX. p. 506. 6. vectori præbet se immorigerum. *adde*. prioris versus fine lege, καὶ μέτ᾽ ἀκράτου. non μετ᾽ ἀκρ.

Cap. XII. p. 512. 4. Fabrilis artis verbum est ἐμπαίειν. *Totum locum ita concipe.* Fabrilis artis verbū est ἐμπαίειν: quod significat clauis bullisve adactis & infixis opus aliquod ornare. Opus ita elaboratum, ἐμπαιστὸν vocabant: quæ indebant ἐμπαίσματα: artem ipsam ἐμπαιστικήν. Eustathius, ἄλεσον, οἱονεὶ τὸ μὴ λεῖον, ἀλλὰ τραχὺ τοῖς ἐμπαίσμασι. Idem alibi, ἄλεσον, τὸ μὴ ὂν λεῖον, ἀλλὰ περιφερὲς ἢ ἐμπαιστόν. Inde etiam vestes auro squallētes, & clauis aureis insignes χρυσεμπαίστους appellarunt, translato verbo ab arte fabrorū & cælatorum. Ioan. Chrysostomus homil. quinquagesima in Matth. τί τὸ ὄφελος εἰπέ μοι, τῶν λίθων τῶν τιμίων τούτων, καὶ τῶν χρυσεμπαίστων ἱματίων; Lego, χρυσεμπαίστων. De huiusmodi, &c.

LIBRO XII.

Cap. II. p. 523. 32. exponitur manuum indumentum. *adde*. Græci veteres, vt diximus, & horum & tibialium vsum ignorarunt. Postea corrupta antiqua disciplina, cepere

cepere etiam apud illos,qui erant molliores,& manibus extremis & pedibus consulere. non sine sapientum indignatione. Musonius *ἰδεῖν μὲν καλὸν ὑπὸ ἐσθῆτος πολλαῖς καταπυκνοῦν τὸ σῶμα, ὑποδήματα καὶ πίλοις, ὑπὸ χεῖρας τε καὶ πόδας περιεδεῖν πίλοις ἢ ὑφάσμασι τισὶν μαλακωτέροις, τοὺς γε μὴ νοσοῦντας.* Romani, &c.

Cap. III. p. 524. 50. nam orium maius nonnulla desiderant. *adde.* Quintum & sextum ita velim conceptos:

Θαυμαστὸν ἐμὸν εὕρημα· πάνυ πολλὴν δ᾽ ἐγὼ
Ἂν καὶ παραθῶ σοι, προσκατέδει τοὺς δακτύλους.

mirus sum artifex,inquit,parare candaulum : cuius si vel maximam copiam tibi apposuero,tu nihilominus quantumcumque fuerit appositum,totum comedes,& tuos tibi insuper digitos arrodes. Men. &c.

Cap. IV. p. 527. dele vltimum capitis verbum Ἥκει, & scribe eius loco integrum ipsius auctoris versum: *Σπεύδει κελεύων, διαλιπὼν τὴν Ἑλλάδα.*

Cap. VIII. p. 532. 14. & tanto magis quàm illi ad voluptates exorbitauerat. *adde.* Ponitur aliquando simpliciter pro furete : Libro XIII. *Ἀντίχυρον αὐτὴν φάσκων κλαυθῆναι, ὅτι συνόντος παρακινοῦντι καὶ μολυνθείη.* Minus rec. &c.

Cap. IX. p. 534. 45. *Vitruuij loco de Aegyptiorum sacris adibus secundum flumina, subijce hac.* Praeterea constat, veteres si quando vellent genio indulgere, riparum virideis vestitus,& littorum amœnitates solitos sectari:quas Græci,Latiniq; pariter *ἀκτὰς* dixerunt. Vnde illud fuit vulgi sermone tritum, *Σήμερον ἀκτάζομεν*, quoties sese liberalius inuitabant. Non igitur dubium, Ægyptios, etiam cum per religionis suæ ritus non cogerentur, frequentia ad Nilum agitasse conuiuia. Photius in Excerptis ex Isidori vita. *αὖθις δὲ ποτε παρὰ τὸν Νεῖλον ἑστιωμένοις ἀμφοτέροις, παρῆν δὲ συνειστιώμενος ὁ ἡμέτερος φιλόσοφος, αὐτὸ δεξάμενος ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ πλόκαμον, ὡς ἰδεῖν, περιέπλεκε.* Ait, &c.

Cap. XI. p. 537. 41. Inde instituta sunt festa *Ἐπιφάνεια*, ad celebrandam memoriam alicuius deorum *ἐπιφανείας*. *Scribe illorum loco.* In Græcorum historiis frequens dictio est *ἐπιφάνεια*, hoc sensu. Cicero *præsentiam* Latinè vertit, cum ait in secundo De natura deorum: *Itaque & in nostro populo & in cæteris, deorum cultus, religionumq; sanctitates existunt in dies maiores, atque meliores. Idq; euenit non temerè, nec casu, sed quod præsentiam sæpe suam dei declarant.* *ὅτι πολλάκις τὴν ἐπιφάνειαν αὐτῶν οἱ θεοὶ ἐπιδεικνύωνται.* & libro extremo. *Præterea ipsorum deorum sæpe præsentia quales supra commemorauimus*, &c. Inde sunt instituta festa Epiphania, ad celebrandam memoriam alicuius deorum *ἐπιφανείας*. Sic populus Christianus Epiphania appellauit diem consecratum in honorem & memoriam *τῆς θεοφανείας ἐπιφανείας* Domini nostri IESV CHRISTI. Sic Demetrius Phalereus, vt ex hoc loco apparet, Epiphania fratris sui, crudeliter ab Antipatro trucidati,(vt legere est apud Plutarchum in Demosthene, & in Excerptis Photij ex Arriani historiis *τῶν μετ᾽ Ἀλέξανδρον*) agitabat. Existimo autem, &c.

Cap. XII. p. 539. 7. ad x. Diogenis Laertij dicebamus aliquid. *adde.* Subiicit auctor, *Καὶ Μητρόδωρος ἐν τοῖς ἐπιστολαῖς φησὶν αὖ φυσιολόγε Τιμόκρατες, περὶ γαστέρα ὁ κατὰ φύσιν βαδίζων λόγος τὴν ἅπασαν ἔχει σπουδήν.* Conferenda sunt cum istis M. Tullij verba è libro primo De natura deorum. *Metrodori verò qui est Epicuri collega sapientiæ, multa impudentiora recitabat. Accusat enim Timocratem fratrem suum: Metrodorus quod dubitet omnia, quæ ad beatam vitam pertineant, ventre metiri: neque id semel dicit: sed sæpius.* Epicurei, &c.

LIBRO XIII.

Cap. I. p. 544. *Κυώνα*, opinor, melius legatur. *Dele ista, & scribe.* Sed pro *Κυάνη* melius legas, opinor, *Κυνάνη*. Adi sodes ad Photij Excerpta ex Arriani libris *τῶν μετ᾽ Ἀλέξανδρον*. Locus est pagina CXXV. eius editionis quam Augustæ Vindelicorum curauit optimus doctissimusq; Hœschelius.

Cap. II. p. 545. 18. & Aristidem in Rhodiaca. *adde.* qui etiam in altera oratione qua Rhodos ad concordiam hortatur, Rhodũ *τὴν ἱερὰν τοῦ Ἡλίου πόλιν* nominat. Scribit, &c.

p. 546. 28. sequentia verba, *τῷ πρώτῳ τὰ τοῦ θεοῦ φέρειν τάξιν δίδοται.* *adde.* Quod autem antiquitus spectata sit forma in ephebis iis, qui ad sacrificiorum ludorúmve cerimonias adhibebantur, certa & nota res est. Atque eò referenda meo Ciceronis verba, De natura deorum lib. I. *Est enim vis tanta naturæ, vt homo nemo velit nisi hominis similis esse. & quidem formica formicæ. Sed tamen cuius hominis? quotus enim quisque formosus est?*

Athenis

Athenis cum essem è gregibus epheborum vix singuli reperiebantur. Cum, *&c.*

Cap. IV. p. 550. 6. voces transponendæ λεγηνα μειρια. *adde.* Lege mox, ὁ δ' ἡμεν... στεφὰς φιλομειρακιώδης, τοιῦτ. Ephippi, *&c.*

Cap. V. 551. 14. παιδιᾷ χαμβερῷ *adde.* Atque hinc fortasse esse, quod φιαλῶν Græci vsurparunt pro rem aliquam aggredi, & πράγματος ἄρξασθαι, vt exponit scholiastes Aristophanis: qui & in Pace, & alibi ita vsus ea voce. Si quis tamen ad ritus libationum referre malit, per me licet. Verba, *&c.*

29. potest versui consuli sic, τοῦ μεγέθους. *Scribe.* potest versui consuli per dialysin, hoc modo, τοῦ μεγέθει. Notemus autem, poëtã, qui facit istis verbis Melittam staturæ mediocris, postea tamen καταπληκτικὴν ipsam appellare, propter formæ venustatem. Ait enim, Πάνυ δ' εὐπρόσωπος ἦν καὶ καταπληκτική. Vulgo tamen καταπληκτικὰς aut καταπλήξεις insani amantes vocabant, quas staturæ proceritas & amplitudo commendabat. Lucretius. *Magna atque immanis, καταπληξις, plenaq; honoris. Mauias. &c.*

Cap. IX. p. 559. 23. Scribe, αἰσθανεῖ τι πολλοῦ ὑστερῶντες, non πολλῶν. *Subiyce his.* Apparet ex antecedentibus. Addit, Ἀλλ' ἔγα Λυσίας ἐν τῷ διαγεγραμμένῳ λόγῳ φησί, Πρὸς Αἰσχίνην τὸν Σωκρατικὸν χρέως. Meminit huius Lysiacæ orationis Harpocration in καταπληξις. Itemq; Dionysius Halicar. nisi fallor. Cogitemus de alio Harpocrationis loco. Ἀσπασία. Λυσίας ἐν τῷ πρὸς Αἰσχίνην τὸν Σωκρατικὸν διαλεγόμενος διαγεγραμμένῳ Ἀσπασία. Videtur significare dialogum à Lysia fuisse conscriptum contra Æschinem: cui dialogo fuerit titulus *Aspasia.* non obscurè hoc verba illa designant: si modo inutilem vocem διαλεγόμενος mutaueris in διαλόγῳ. Verùm, vt dixi, de eo loco adhuc cogitemus. nam dialogi illius Aeschines auctor fuit teste Diogene Laërtio, non Lysias. Desunt fortasse quædam verba: & hoc potius voluit Harpocration: de illo turpiculo Aeschinis scripto verba apud iudices Lysiam fecisse. Quid sit, *&c.*

LIBRO XIV.

Cap. XIII. p. 578. 52. Inde corrige, Σεμίδαλιν, οἶα πάντα τὰ τ' ἀναλῖτα. *adde.* Fabula Euãgeli quæ Ἀνακαλυπτομένη hic dicitur, consentientibus libris omnibus, Suidæ est Ἀνακαλυπτόμενος. Videtur autem Athenæus parum integrè locum Euangeli descripsisse. vt planè sit ἀδύνατον, mentem poëtæ in his versibus peruidere. Duorum qui vnà fabulantur, alter nuptialis conuiuij apparatum fusè persequitur, alter indignabundus, vt videtur, ipsum aliquoties interpellat: vt cum ait, ὡς ἀλαζὼν ὁ κατάρατος. & παῖ Δρόμων. quæ à præcedentibus sequentibusq; separanda sunt τελείαις στιγμαῖς. Ita autem membranæ omnes & antiqua exemplaria. Neque est necesse corrigi, ἐγχύτους πλακοῦντας. Nam & Græcis & Latinis *enchytum*, vt alia id genus nomina omnia, simpliciter vsurpare moris est. Scribam deinde, κάνδυλον, οἶα τ', ἀμύλιόν τι. τὸ πέρας, ὑψῶσαι τῆς τραπέζης πηχῶν ἴσως τριῶν. enumeratis sigillatim omnibus quæ ad epulas voluit adhiberi: In summa, inquit, patinarum super mensa struicem fac esse trium cubitorum. ΛΜΗΖ. *&c.*

LIBRO XV.

Cap. V. p. 604. 40. quæ aut ignorauerant priores, aut postea inuenerat vita. *adde.* Sic apud M. Tullium, *communis vita.* De diuinat. libro primo, *neque ante philosophiam patefactam, quæ nuper inuenta est, hac de re communis vita dubitauit.* & libro secundo, *Sed hoc quidem genus diuinationis vita iam communis explosit.* Postea, *&c.*

FINIS.

AVCTORVM QVI IN HOC OPERE CITANTVR, ILLVSTRANTVR, EMENDANTVR.

Index.

A

B

Iii

C

D

E

F

Fragmen

Plinius

GRÆCARVM DICTIONVM AVT LOCVTIONVM QVÆ IN ANIMADVERSIONIBVS EXPLICANTVR

I N D E X.

A

Index.

Δ

Ε

ἐλυστρῶν,

Ζ

Η

Θ

[illegible]

[illegible]

λιγύας,

[illegible]

Tabu

Ψ

Ω

RERVM

RERVM ET VERBORVM LATINORVM QVÆ ANIMADVERSIONVM LIBRIS EXPLICANTVR.

INDEX.

A

Canthari

Euripidis

Griphus

Ieiunia

M

Meue

N

O

P

Pampby

Problema

Index

Sc.i

T

Tribuni

FINIS.

Errata propter auctoris absentiam maximè commissa a puris Lector operis condonabit.

Excudebat Guichardus Iullieron, Typographius Regius,
Lugduni. M. DC.